

Holy Bible

Aionian Edition®

Muqeddés Kalam (yāngi yezik)
Uyghur Bible (pinyin script)

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as “ The Purple Bible ”

Holy Bible Aionian Edition ®

Muq ddes Kalam (y ngi yezik)

Uyghur Bible (pinyin script)

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 8/25/2024

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 4.19.20 (Pro) on 9/2/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Uyghur tili at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 377 translations now available in 166 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Yaritilix	11
Misirdin qikix	55
Lawiyalar	93
Qel-bayawandiki səpər	121
Qanun xərhi	159
Yəxua	192
Batur Həkimlar	214
Rut	236
Samu'il 1	239
Samu'il 2	267
Padixahlar 1	290
Padixahlar 2	318
Tarih-təzkirə 1	345
Tarih-təzkirə 2	370
Əzra	402
Nəhəmiya	411
Əstər	425
Ayup	432
Zəbur	456
Pənd-nəsihətlər	514
Həkmət toplioquqi	533
Küylərnin küyi	540
Yəxaya	544
Yərəmiya	590
Yərəmiyaning yioqa-zarliri	642
Əzakiyal	647
Daniyal	692
Həxiya	707
Yo'el	714
Amos	717
Obadiya	723
Yunus	724
Mikaḥ	726
Naḥum	730
Həbakkuk	732
Zəfaniya	734
Həgay	736
Zəkəriya	738
Malaki	746

NEW TESTAMENT

Matta	751
Markus	780
Luka	799
Yuhanna	831
Rosullarning paaliyətliiri	855
Rimliklaroqa	887
Korintliklaroqa 1	901
Korintliklaroqa 2	914
Galatyaliklaroqa	923
Əfəsusluklaroqa	928
Filippiliklaroqa	933
Kolossiliklərgə	937
Tesalonikaliklaroqa 1	940
Tesalonikaliklaroqa 2	943
Timotiyoga 1	945
Timotiyoga 2	949
Tituska	952
Filemonoga	954
Ibraniylaroqa	955
Yakup	965
Petrus 1	969
Petrus 2	973
Yuhanna 1	976
Yuhanna 2	980
Yuhanna 3	981
Yəhuda	982
Wəhiy	983

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Adəmni qoqliwetip, həyatlik dərihiyə barıdıyan yolni muhəpizət kılıx üqün, u Erəm beoşining məxriq təripinə kerublarnı wə tət tərəkə pırkıraydıyan yalqunluq bir xəmxərnı qoyup qoydı.
Yarıtilix 3:24

Yaritilix

1 Mukəddəmdə Huda asmanlar bilən zeminni yaratti. 2 U qaqda yər bolsa xəkilsiz wə qupquruk hələttə boldi; qarangojuluk qongqur sularning yuzini kaplidi; Hudaning Rohi qongqur sular üstidə ləzən pərwaz kılatti. 3 Huda: «Yorukluk bolsun!» dewidi, yorukluk pəyda boldi. 4 Huda yoruklukning yaxhi ikənlikini kərdi; Huda yorukluk bilən qarangojulukni ayridi. 5 Huda yoruklukni «kündüz», qarangojulukni «keqə» dəp atidi. Xu tərəkidə kəq bilən səhər əttili, bu tunji kün boldi. 6 Andin Huda: — Sularning arilikida bir boxluk bolsun wə sular [yukiri-təwən] ikkigə ayrilip tursun, dedi. 7 Xuning bilən Huda bir boxluk hasil kılıp, sularni boxlukning astioğa wə boxlukning üstigə ayriwətti; ix ənə xundak boldi. 8 Huda bu boxlukni «asman» dəp atidi. Xu tərəkidə kəq bilən səhər əttili, bu ikkinçi kün boldi. 9 Andin Huda: «Asmanning astidiki sular bir yərgə yiojilsun, kuruk tuprak kəriunsun!» dewidi, dəl xundak boldi. 10 Huda kuruk tuprakni «yər», yiojiloğan sularni bolsa «dengizlar» dəp atidi. Huda bularning yaxhi boləjanlikini kərdi. 11 Andin Huda yənə: «Yər hərhil əsümlükləni, urukluk otyaxlarni, mewə beridioğan dərəhləni türliroi boyiqə əzidə ündürsun! Mewilərnin iqidə urukliri bolsun!» dewidi, dəl xundak boldi; 12 yərdiki əsümlükləni, yəni uruk qikidioğan otyaxlarni əz türliroi boyiqə, mewə beridioğan, yəni mewilirinin iqidə urukliri boləjan dərəhləni əz türliroi boyiqə ündürdi. Huda bularning yaxhi boləjanlikini kərdi. 13 Xu tərəkidə kəq bilən səhər əttili, bu üçinçi kün boldi. 14 Huda yənə: «Kündüz bilən keqini ayrip berix üqün asmanlarda yorukluk jisimlar bolsun. Ular künlər, pəsillar wə yillarni ayrip turuxka bəlgə bolsun; 15 ular asmanlarda turup nur qikəroquqi bolup, yər yuzigə yorukluk bərsun!» dewidi, dəl xundak boldi. 16 Huda ikki qong nur qikəroquqi jisimni yaratti; qong nur qikəroquqini kündüzni baxkuridioğan, kiiqik nur qikəroquqni keqini baxkuridioğan kildi. Həmdə yənə yultuzlarnimu yaratti. 17 Huda bularni yərgə yorukluk berip, kündüz bilən keqini baxkurup, yorukluk bilən qarangojulukni ayrisun dəp asmanlarning gümbizigə orunlaxturdi. Huda buning yaxhi boləjanlikini kərdi. 19 Xu tərəkidə kəq bilən səhər əttili, bu tətinqi kün boldi. 20 Huda yənə: «Sularda mioğ-mioğ janiwarlar bolsun, uqar-qanatlar yərnin üstidə, asman boxlukida uqsun» dedi. 21 Xundak kılıp Huda sudiki qong-qong

məhluklarni, xundakla sularda mioğ-mioğ janiwarlarni əz türliroi boyiqə wə hərhil uqar-qanatlarni əz türliroi boyiqə yaratti. Huda buning yaxhi boləjanlikini kərdi. 22 Huda bu janliklaroğa bəht-bərikət ata kılıp: «Nəsillinip, kəpiyip, dengiz sulirini toldurunglar, uqar-qanatlarnu yər yuzidə awusun» dedi. 23 Xu tərəkidə kəq bilən səhər əttili, bu bəxinçi kün boldi. 24 Huda yənə: «Yər janiwarlarni əz türliroi boyiqə qikərsun — mal-qarwilarni, əmüligüqi janiwarlarni wə yawayi həywanlarni əz türliroi boyiqə apiridə kilsun» — dewidi, dəl xundak boldi. 25 Xundak kılıp Huda yərdiki yawayi həywanlarni əz türliroi boyiqə, mal-qarwilarni əz türliroi boyiqə wə yər yuzidə əmüligüqi barlik janiwarlarni əz türliroi boyiqə yaratti. Huda buning yaxhi boləjanlikini kərdi. 26 Andin Huda: «Əz sürət-obrazimzida, Bizgə ohxaydioğan kılıp insanni yaritayli. Ular dengizdiki beliklaroğa, asmandiki uqar-qanatlaroğa, barlik mal-qarwiləroğa, pütkül yər yuzigə wə yər yuzidiki barlik əmiligüqi janiwarlaroğa igidarqilik kilsun» dedi. 27 Xundak kılıp, Huda insanni Əz sürət-obrazida yaratti; Uni Əzining süritidə yaratti; Ular ni ərkək-qixi kılıp yaratti. 28 Huda ularoğa bəht-bərikət ata kılıp: «Silər nəsillinip, kəpiyip, yər yuzini toldurup boysundurunglar; dengizdiki beliklar, asmandiki uqar-qanatlaroğa, xuningdək yər yuzidə yüridioğan hər bir həywanlaroğa igidarqilik kilinglar» dedi. 29 Andin Huda yənə: «Mana, Mən pütkül yər yuzidiki urukluk otyaxlar bilən urukluk mewə beridioğan hər bir dərəhləni silərgə ozukluk bolsun dəp bərdim; 30 xundakla yərdiki barlik janiwarlar bilən asmandiki barlik uqar-qanatlar wə yər yuzidə barlik əmiligüqilərgə, yəni barlik jan-janiwarlaroğa ozukluk bolsun dəp barlik gül-giyahlarni bərdim» dewidi, dəl xundak boldi. 31 Huda yaratqanlirininin həmmisigə səpselip kəridi, wə mana bularning həmmisi nahayiti yaxhi boləjanidi. Xu tərəkidə kəq bilən səhər əttili, bu altinqi kün boldi.

2 Xundak kılıp asman bilən zemin, pütkül məwjudatliroi bilən koxulup yaritilip boldi. 2 Huda yəttinqi küniqigə kiledioğan ixini tamamlidi. U yəttinqi küni barlik yaritix ixini tohtitip aram aldi. 3 Yəttinqi küni Huda barlik yaritix ixiridin aram aloğan kün boləjanliqi üqün, xu künni bəhtlik kün kılıp, uni «mukəddəs kün» dəp bekitti. 4 Pərwərdigar Huda zemin bilən asmanni yaratqan künidə, asman-zeminning yaritilix jəryanining tarihliri mundak; — 5 Zeminda tehi heq gül-giyah, yərdə heq otyax

ünmiganidi; qünki Pərwərdigar Huda yər yüzigə həl-
yeoçin yaodurmioçanidi, xundaqla yər teriydioçan
adəmmu yok idi. **6** Lekin yərdin bulak süyi qikip,
tamam yər yüzini suoçardi. **7** Andin Pərwərdigar Huda
adəmni yərning topisidin yasap, həyatlik nəpəsini
uning burnioça püwlidi; xuning bilan adəm tirik bir
jan boldi. **8** Andin keyin Pərwərdigar Huda məxriq
təərəptə Erəm degən jayda bir baç bina kılıp, yasioçan
adəmni xu yərgə orunlaxturdi. **9** Pərwərdigar Huda
yərdin kəzni kamlaxturidioçan qiraylik, [mewiliri]
yeyixlik hərhil dərəhni ündürdi; u yənə baçoqning
otturisida «həyatlik dərəhi» wə «yahxi bilən yamanni
bilgüzgüqi dərəh»ni ündürdi. **10** Baçoqi suoçirixça
Erəmdin bir dərya ekıp qikti; andin bəlünüp, tət
ekin boldi. **11** Birinçiqi ekınning nami Pixon bolup,
altun qikidioçan pütkül Həwilah zeminini aylinip
ətidu. **12** Bu yurtning altuni nəhayiti esil idi; xu yərdə
puraklik dewirçay bilən aq həçikmu qikidu. **13** İkkinçiqi
dəryaning nami Giçon bolup, pütkül Kux zeminini
aylinip etidu. **14** Üçinçiqi dəryaning nami Dijlə bolup,
Axurning xərçidın ekıp etidu, tətinqi dəryaning
nami Əfrat idi. **15** Pərwərdigar Huda adəmni elip
Erəm beçoçə ixləp, pərwix kilsun dəp uni xu yərgə
koyup koydi. **16** Pərwərdigar Huda adəmgə əmr kılıp:
baçoçdiki hər bir dərəh mewiliridin halioçiningqə yə; **17**
əmma «yahxi bilən yamanni bilgüzgüqi dərəh»ning
mewisidin yemigin; qünki uningdin yegən kününgdə
jəzmən əlisən, — dedi. **18** Andin Pərwərdigar Huda
yənə səz kılıp: — Adəmning yaloçuz turuxi yahxi əməs;
Mən uningə mas kelidioçan bir yərdəmçi həmrəhni
yasap berəy, — dedi. **19** Pərwərdigar Huda tupraktin
daladiki barlik janiwarlar bilən asmandiki həmmə
uqar-kanatların yasioçanidi; ularəça adəmning nemə
dəp at koyidioçanlikini bilix üçün, U ularni adəmning
aldioçə kəltürdi. Adəm hər bir janiwarəça nemə dəp
at koyəçan bolsa, uning eti xu bolup qaldı. **20** Bu
tərikidə adəm həmmə mal-qarwilarəça, asmandiki
uqar-kanatlarəça wə daladiki hər bir janiwarlarəça
at koydi; wəhələnki, adəm əzigə mas kelidioçan
heqbir yərdəmçi həmrəh uqratmıdi. **21** Xuning bilən
Pərwərdigar Huda adəmgə bir kəttik uyku saldi;
u uhlap qaldı. U uhlawatçanda, U uning bikinidin
bir az elip, andin uning ornini ət-gəx bilən etip
koydi. **22** Xuning bilən Pərwərdigar Huda adəmning
bikinidin aloçan xu kişimdin bir ayalni yasap, uni
adəmning kəxiəçə əkəldi. **23** Adəm'ata huxal bolup: —
Mana bu səngəklirimdiki səngək, etimdiki ət boləçəç,

«ayal» dəp atalsun; qünki u ərdin elinoçandur, —
dedi. **24** Xuning üçün ər kixi ata-anisidin ayrılıp, əz
ayalioçə baçoçlinip bir bolup, ikkisi bir tən bolıdu. **25**
Adəm'ata bilən ayali hər ikkisi yalingaq bolsimu, heç
uyalmaytti.

3 Yər yüzidə yılan Rəb Pərwərdigar yaratçan daladiki
haywanların həmmisidin hiyligər idi. U ayaldin:
— Huda rasttinla baçoçdiki dərəhlərnin heçkəyisining
mewisidin yemənglar, dedimu? — dəp sorıdi. **2**
Ayal yılanəçə jawab berip: — Baçoçdiki dərəhlərnin
mewilirini yesək bolıdu. **3** Əmma baçoqning otturisidiki
dərəhning mewisi toçoçrisida Huda: «Buningdin
yemənglar, kolmu təçküzmənglar, bolmisa əlisilər»
degən, dedi. **4** Yılan ayaləçə: — Undəç əməs! Hərgiz
əlməysilər! **5** Bəki silər uni yegən kününglarda, Huda
kəzüngların eqilip, Hudaəçə ohxax yahxi bilən
yamanni bilidioçan bolup qalidioçanlikingların bilıdu,
— dedi. **6** Ayal dərəhning [mewisining] yeməklilik
üçün yaxxilikini, uning kəzni kamlaxturidioçanlikini
kəçüp, həmdə dərəhning adəmni əkillik kılıdioçan
jəlpkarlikini kəçüp, mewidin yedi wə uningdin
yenida turoçan erigimu bərdi; umu yedi. **7** Yeyixi
bilənla hər ikkisining kəçlıri eqilip, əzlırining
yalingaq ikənlikini bilip, ənjür yopurməçlırini elip
bir-birigə ulap tikip, əzlırigə yapçuq kılıp tartti.
8 Kün salkınlioçanda, ular Pərwərdigar Hudaning
baçoçda mangəçan xəpisini anglap kəlip, adəm ayali
bilən Pərwərdigar Hudaning hazır boləçinidin kəçip
baçoçdiki dərəhlərnin arisioçə yoxurunuwaldi. **9**
Lekin Pərwərdigar Huda towlap adəmni qəçirip
uningəçə: Sən nədə? — dedi. **10** Adəm'ata jawab
berip: — Mən baçoçda xəpəngni anglap, yalingaq
turoçinim üçün kəçkəç ketip, yoxurunıwaldim, —
dedi. **11** [Huda] uningəçə: — Yalingaq ikənlikingni
sanga kim eytti? Mən sanga yemə, dəp əmr kılıçan
dərəhning mewisidin yedingmu-ya? — dedi. **12**
Adəm jawab berip: — Sən manga həmrəh boluxçə
bərgən ayal dərəhning mewisidin manga bərgənıdi,
mən yedim, — dedi. **13** Pərwərdigar Huda ayaləçə:
— Bu nemə kılıçining? — dedi. Ayal jawab berip:
— Yılan meni aldap azdursa, mən yəp saptımən,
— dedi. **14** Pərwərdigar Huda yılanəçə mundəç
dedi: — «Bu kılıçining üçün, Sən həmmə mal-
qarwıların, Daladiki barlik haywanatların bəkrək
lənətkə qəlisən; Kərsikəç bilən beçoçirlap mēngip,
Əmrüçning barlik künlıridə toçə yəysən. **15** Wə
mən sən bilən ayalning arisioçə, Sening nəsling

bilən ayalning nəslining arisioja oqmənlik salimən; U sening bexingni dəssəp zəhimləndüridu, Sən qorup uning tapinini [qekip] zəhimləndürisən». 16 Andin Huda ayaloja: — «Sening hamilidarlikingning japa-muxəkkətlirini kəpəytimən; Sən qattik tolojak iqida boxinisən; Sən eringdin üstün turuxka həwəs kılsangmu, U üstüngdin hojilik kilidu» — dedi. 17 Andin U Adəm'atioja: — «Sən ayalingning səzigə kulak selip, Mən sanga yemə, dəp əmr kiləjan dərəhtin yegining tüpəylidin, Sening tüpəyilingdin yər-tuprak lənitimgə uqraydu; Əmrüngning barlik künliridə pəkət japalik ixləpla, andin uningdin ozuklinisən. 18 Yər sanga tikən bilən kaməjak ündüridu; Xundaktimu sən yərdiki ziraət-otyaxlarni yəysən. 19 Taki sən tuprakka kaytkuqə yüz-kəzüng tərgə qümgəndə, andin nan yeyələysən; Qünki sən əsli tupraktin elinojansən; Sən əslidə topa boləjaq, Yənə torioja kaytisən» — dedi. 20 Uning ayali barlik jan igilirining anisi bolidiojini üçün adəm uningə «Hawa» dəp at koydi. 21 Pərwərdigar Huda Adəm'ata bilən uning ayaloja həywan teriliridin kiyim kilip kiydürüp koydi. 22 Pərwərdigar Huda səz kilip: — Mana, adəm Bizlərdin birgə ohxap qaldi, yahxi bilən yamanni bildi. Əmdi kolini uzitip həyatlik dərividin elip yəwelip, ta əbədgiqə yaxawərməslikü üçün [uni tosuximiz kerək], dedi. 23 Xuning bilən Pərwərdigar Huda uni Erəm baqədin koqlap qikiriwətti; xundak kilip uni yərgə ixləydojan, yəni əzi əsli apiridə kilinojan tuprakka ixləydojan kilip koydi. 24 Adəmni koqliwetip, həyatlik dərividə baridojan yolni muhəpizət kilix üçün, u Erəm beoqining məxriq təripigə kerublarni wə tət tərəpkə pirkiraydojan yalkunluk bir xəmxərni koyup koydi.

4 Adəm'ata ayali Hawa bilən billə boldi; Hawa hamilidar bolup Qabilni tuqup: «Mən bir adəmgə igə boldum — U Pərwərdigardur!» — dedi. 2 Andin u yənə Qabilning inisi Həbilni tuqdi. Həbil padiqi boldi, Qabil bolsa terikqi boldi. 3 Bekitilgən xundak bir wəqit-səttə xundak bir ix boldiki, Qabil tuprakning hosulidin Pərwərdigarəja hədiyə kəltürdi. 4 Həbilmu padisidin koylirining tunjiliridin, yəni ularning yeoqidin hədiyə sundi. Pərwərdigar Həbilni wə uning sunojan hədiyəsini qəbul kildi. 5 Lekin Qabil wə uning sunoqinioja qarimidi. Xu wəjidin Qabilning tolimu aqqiki kelip, qirayi tutuldi. 6 Xuning bilən Pərwərdigar Qabiləja: Nemixka aqqiklinisən? Nemə üçün qiraying tutulup ketidu? 7 Əgər durus

ix kılsang, sən kətürülməmsən? Lekin durus ix kılmisang, mana gunah ixik aldida [seni paylap] beoqlap yatidu, u seni öz ilkiyə almaqqi bolidu; lekin sən uningdin oqlap kelixing kerək, dedi. 8 Qabil inisi Həbiləja: «Dalioja qikip keləyli!» dedi. Dalada xu wəkə boldiki, Qabil inisi Həbiləja kol selip, uni eltürdi. 9 Pərwərdigar Qabiləja: Ining Həbil nədə? — dəp soridi. U jawab berip: Bilməymən, mən inimning bakquqisimu? — dedi. 10 Huda uningəja: — Sən nemə kilding? Mana, iningning kəni yərdin manga pəryad kətürüwatidu! 11 Əmdi iningning kolungdə təkülgən kəninə qəbul kilixka aqzini aqқан yərdin koqlinip, lənətkə uqraysən. 12 Sən yərgə ixlisəngmu u buningdin keyin sanga kuwwitini bərməydu; sən yər yüzidə sərsən bolup, sərgərdan bolisən, — dedi. 13 Buni anglap Qabil Pərwərdigarəja jawab kilip: — Mening bu jazayimni adəm kətürəlmigüdək! 14 Mana, Sən bügün meni yər yüzidin koqliding, mən əmdi Sening yüzüngdin yoxurunup yürimən; yər yüzidə sərsən bolup sərgərdanlikta yürimən; xundak boliduki, kimla meni tepiwəlsa, eltürüwetidu!, — dedi. 15 Lekin Pərwərdigar uningəja jawab berip: — Xundak boliduki, kimki Qabilni eltürsə, uningdin yəttə həssə intikam elinidu, — dedi. Xularni dəp Pərwərdigar Qabiləja uqriojan birsü uni eltürüwətmisun dəp uningəja bir bəlgə koyup koydi. 16 Xuning bilən Qabil Pərwərdigarning huzuridin qikip, Erəmning məxriq təripidiki Nod degən yurttə olturaklixip qaldi. 17 Qabil ayali bilən billə bolup, ayali hamilidar bolup Hənohni tuqdi. U wəqitdə Qabil bir xəhər bina kiliwəttə; u xəhərnin namini oqlining ismi bilən Hənoh dəp atidi. 18 Hənohtin irad tərəldi, iradtin Məhuyail tərəldi, Məhuyaildin Ləməh tərəldi. 19 Ləməh əzigə ikki hotun aldi. Birining ismi Adah, yənə birining ismi Zilləh idi. 20 Adah Yabalni tuqdi. U qedirdə olturidojan kəqmən malqilarning bowisi idi, 21 uning inisinin ismi Yubal idi. Bu qiltar bilən nəy qaloquqilarning bowisi idi. 22 Zilləh yənə Tubal-qayin degən bir oqlulni tuqdi. U mis-təmür əswablarni sokkuqi idi. Tubal-qayinning Naamah isimlik bir singlisi bar idi. 23 Ləməh bolsa ayallirioja səz kilip: — «Əy Adah bilən Zilləh, səzümni anglanglar! Əy Ləməhning ayalliri, gepimgə kulak selinglar! Meni zəhimləndürgini üçün mən adəm eltürdüm, Tenimni zədə kiləjanlikü üçün bir yigitni eltürdüm. 24 Əgər Qabil üçün yəttə həssə intikam elinsə, Ləməh üçün yətmix yəttə həssə intikam elinidu!» — dedi. 25

Adəm'ata yənə ayali bilən billə boldi. Ayali bir oşul tuşuq, uningə Xet dəp at qoyup: Kəbil Həbilni ɵltürüwətini üqün Huda uning ornioğa manga baxka bir əwlad tikləp bərdi, dedi. 26 Xettinmu bir oşul tuşuldi; u uningə Enox dəp at qoydi. Xu waqıttin tartip adəmlər Pərwədigarning namioğa nida kılıxka baxlıdi.

5 Bu Adəm'atining əwladlirining nəşəbnamisiđur: — Huda insanni yaratқан künidə, uni Əzigə ohxax kılıp yaratti. 2 U ularni ər jinis wə ayal jinis kılıp yaritip, ularəğa bəht-bərikət ata kılıp, yaritiloğan künidə ularning namini «adəm» dəp atidi. 3 Adəm'ata bir yüz ottuz yaxka kirgəndə uningdin əzigə ohxaydioğan, əz sürət-obrazidək bir oşul tərəldi; u uningə Xet dəp at qoydi. 4 Xet tuşuloğandin keyin Adəm'ata səkkiz yüz yil ɵmür kɵrɵp, uningdin [yənə] oşul-kızlar tərəldi. 5 Adəm'atimiz jəmiy tokkuz yüz ottuz yil kün kɵrɵp, aləmdin ɵtti. 6 Xet bir yüz bəx yaxka kirgəndə uningdin Enox tərəldi. 7 Enox tuşuloğandin keyin Xet səkkiz yüz yəttə yil ɵmür kɵrɵp, uningdin [yənə] oşul-kızlar tərəldi. 8 Xet jəmiy tokkuz yüz on ikki yil kün kɵrɵp, aləmdin ɵtti. 9 Enox tokşan yaxka kirgəndə uningdin Kenan tərəldi. 10 Kenan tuşuloğandin keyin, Enox səkkiz yür on bəx yil ɵmür kɵrɵp, uningdin yənə oşul-kızlar tərəldi. 11 Enox jəmiy tokkuz yüz bəx yil kün kɵrɵp, aləmdin ɵtti. 12 Kenan yətmix yaxka kirgəndə uningdin Maħalalə tərəldi. 13 Maħalalə tuşuloğandin keyin Kenan səkkiz yüz kirik yil ɵmür kɵrɵp, uningdin [yənə] oşul-kızlar tərəldi. 14 Kenan jəmiy tokkuz yüz on yil kün kɵrɵp, aləmdin ɵtti. 15 Maħalalə atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Yarəd tərəldi. 16 Yarəd tuşuloğandin keyin Maħalalə səkkiz yüz ottuz yil ɵmür kɵrɵp, uningdin [yənə] oşul-kızlar tərəldi. 17 Maħalalə jəmiy səkkiz yüz tokşan bəx yil kün kɵrɵp, aləmdin ɵtti. 18 Yarəd bir yüz atmix ikki yaxka kirgəndə uningdin Hənoh tərəldi. 19 Hənoh tuşuloğandin keyin Yarəd səkkiz yüz yil ɵmür kɵrɵp, uningdin yənə oşul-kızlar tərəldi. 20 Yarəd jəmiy tokkuz yüz atmix ikki yil kün kɵrɵp, aləmdin ɵtti. 21 Hənoh atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Mətuxələh tərəldi. 22 Mətuxələh tuşuloğandin keyin Hənoh üq yüz yiləiqə Huda bilən bir yolda mengip, yənə oşul-kızlarni tapti. 23 Hənohning [yər yüzidə] barlık kergən künliri üq yüz atmix bəx yil boldi; 24 U Huda bilən bir yolda mengip yaxaytti; u [tuyuksiz kɵzdin] oşayib boldi; qünki Huda uni Əz yenioğa elip kətkənidi. 25 Mətuxələh bir yüz səksən yəttə yaxka kirgəndə

uningdin Ləməh tərəldi. 26 Ləməh tuşuloğandin keyin Mətuxələh yəttə yüz səksən ikki yil ɵmür kɵrɵp, uningdin oşul-kızlar tərəldi. 27 Mətuxələh jəmiy tokkuz yüz atmix tokkuz yil kün kɵrɵp, aləmdin ɵtti. 28 Ləməh bir yüz səksən ikki yaxka kirgəndə bir oşul tepip, uning ismini Nuħ atap: — Pərwədigar tuprakka lənət kildi; xunga biz [yərgə] ixliginimizdə həmdə kollirimizning japalık əmgikidə bu bala bizgə təşəlli beridu, — dedi. 30 Nuħ tuşuloğandin keyin Ləməh bəx yüz tokşan bəx yil ɵmür kɵrɵp, uningdin yənə oşul-kızlar tərəldi. 31 Ləməh jəmiy yəttə yüz yətmix yəttə yil kün kɵrɵp, aləmdin ɵtti. 32 Nuħ bəx yüz yaxka kirgəndin keyin, uningdin Xəm, Həm wə Yafət tərəldi.

6 Wə xundak boldiki, insanlar yər yüzidə kɵpiyixkə baxlıoğanda, xundakla kızlarmu kɵpləp tuşuloğanda, 2 Hudaning oşulliri insanlarning kızılrining qıraylıkılıqını kɵrɵp, həlioğanqə tallap, əzlırigə hotun kılıxka baxlıdi. 3 U waqıtta Pərwədigar söz kılıp: — — Mening Rohim insanlar bilən mənggü kürəx kılıwərməydu; qünki insan əttur, halas. Kəlgüsüdə ularning ɵmri pəkət bir yüz yigirmə yaxtin axmisun! — dedi. 4 Xu künlərdə (wə xundakla keyinki künlərdimu), Hudaning oşulliri insanlarning kızılrining yenioğa berip, uların balılarni tapqınıda, gigantlar yər yüzidə pəyda boldi. Bular bolsa kədimki zamanlardiki danglık palwan-baturlar idi. 5 Pərwədigar insanning ɵtküzüwatқан rəzillicki yər yüzidə kɵpiyip kətkənlikini, ularning kənglidiki niyətirining hərkağan yaman boluwatqınıni kɵrdi. 6 Xuning bilən Pərwədigar yər yüzidə adəmnı apiridə kılıqınıoğa puxayman kılıp, kənglidə azablandı. 7 Buning bilən Pərwədigar: — Əzüm yaratқан insanni yər yüzidin yökıtimən — insandin tartip mal-qarwılarəqiqə, ɵmiligüqi həywanlardin asmandiki kuxlarəqiqə, həmmisini yök kılımən; qünki Mən ularni yaratqınımoğa puxaymən kıldim, — dedi. 8 Lekin Nuħ bolsa Pərwədigarning nəziridə xəpəkət tapqanıdi. 9 Nuħ wə uning ix-ızlıri təwəndikiqə: — Nuħ həkkanıy, əz dəwridikilər arisida əyibsiz adəm idi; Nuħ Huda bilən bir yolda mengip yaxaytti. 10 Nuħtin Xəm, Həm, Yafət degən üq oşul tərəldi. 11 Pütkül jaħan Hudaning aldidə rəzillicxip, həmmə yər zorawanlıkka tolup kətkənidi. 12 Huda yər yüzigə nəzər seliwidi, mana, jaħan rəzillexkənidi; qünki barlık ət igilirining yər yüzidə kılıwatqını yuzukqılık idi. 13 Xuning bilən Huda Nuħka: — Mana, aldiməğa barlık

ət igilirining zawallıqı yetip kəldi; qünki pütkül yər-
jahanni ularning səwəbidin zorawanlıq kaplıdi. Mana,
Mən ularni yər bilən koxup həlak qilimən. 14 Əmdi sən
özünggə gofər yaşıqıdin bir kemə yasap, kemining
iqidə bəlmə-hanılarni qilip, iqi-texini qarimay bilən
suwa. 15 Sən uni xundak yasıqın: — Uzunluğu üç yüz
gəz, kəngliki əllik gəz wə egizliki ottuz gəz bolsun.
16 Kemining pexaywini astioğa bir oquqçilik yasa,
uning egizliki bir gaz bolsun; ixikini kemining yenifa
orunlaxtur; kemini asti, ottura wə üsti qilip üç kəwət
yasa. 17 Qünki mana, Mən Əzüm asmannıng astidiki
hayatlık tiniki barlıki hər bir ət igisini həlak qilidioğan
su topanni yər yüzigə kəltürimən; buning bilən yər
yüzidiki barlık məhluklar tinikidin tohtaydu. 18 Ləkin
sən bilən əhdəmni tüzimən. Sən özüng, oşulliring,
ayaling wə kelinliringni elip birliktə kemigə kiringlar.
19 Özüng bilən təng tirik saklap kəlix üçün, barlık
jandarların hər kəyisidın bir jüp, yəni ərkikidin
birini, qixidin birini kemigə elip kirgin; 20 Tirik kəlix
üçün kuxlarning hər bir tür lıridin, mal-qarwilarning
hər bir tür lıridin wə yərdə əmiligüqi janiwarların
hər bir tür lıridin bir jüpi kəxingoğa kiridu. 21 Özüng
wə ularning ozukluğu üçün hər hil yeməklıklərdin elip,
yeningoğa oşəmligin, — dedi. 22 Nuh xundak qildi;
Huda əzigə buyruoğan həmmə ixni u bəja kəltürdi.

7 Pərwərdigar Nuhқа mundak dedi: — «Sən pütün
əydikiliring bilən kemigə kirgin; qünki bu dəwrdə
aldımda seni həkkanıy dəp kərdüm. 2 Həmmə
həlal haywanların ərkək-qixisidın yəttə jüptin,
həram haywanların ərkək-qixisidın bir jüptin elip,
xuningdək asmandiki uqar-qanatlarınıgmə ərkək-
qixisidın yəttə jüptin elip, ularning nəslini pütkül
yər yüzidə tirik saklap üçün özüng bilən billə əkir. 4
Qünki yəttə kündin keyin uda kırık keqə-kündüz yər
yüzigə yamoşur yaşıdurimən; Əzüm yasıoğan həmmə
janiwarlarıni yər yüzidin yoqıtımən». 5 Xuning bilən
Nuh Pərwərdigar uningə buyruşinining həmmisigə
əməl qildi. 6 Yər yüzini topan bəskanda Nuh altə
yüz yaxta idi. 7 Topandın [kutulup kəlix] üçün
Nuh bilən oşulliri, ayali wə kelinliri billə kemigə
kirdi. 8 Həlal haywanlar bolsun, həram haywanlar
bolsun, kuxlar bilən yərdə əmiligüqi janiwarlar bolsun,
[hər bir türdin] bir jüp-bir jüptin ərkək-qixi bolup,
Huda Nuhқа buyruşandək kemigə, Nuhning kəxioğa
kirdi. 10 Wə xundak boldiki, yəttə kündin keyin, yər
yüzini topan bəsxқа baxlıdi. 11 Nuhning əmrining
altə yüzinqi yili, ikkinqi eyining on yəttinqi künidə

qongşur dengizlarınıng təgliridiki barlık bulaklar
yerilip, asmannıng pənjiriliri eqilip kətti. 12 Yamoşur
uda kırık keqə-kündüz yər yüzigə tohtimay yaşıdi. 13
Dəl yamoşur baxlanoğan küni, Nuh, Nuhning Xəm,
Həm, Yafət degən oşulliri, Nuhning ayali bilən üç
kelini kemigə kirdi. 14 Ular bilən billə hər hil yawa
haywanlar tür-türı boyiqə, hər hil mal-qarwilar tür-
türı boyiqə, yərdə əmiligüqi hər hil janiwarlar tür-
türı boyiqə wə hər hil uqar-qanatlar, yəni hər hil
kanatlık janiwarlar tür-türı boyiqə kemigə kirdi.
15 Ət igiliridin, yəni barlık hayatlık tiniki boluğan
hər hil jandarların, bir jüp-bir jüp bolup, kemigə
nuhning kəxioğa kirdi. 16 Kirgənlər Hudaning nuhқа
buyruşinidək ət igilirining hərtürining ərkək-qixisi
idi. Andın Pərwərdigar ixikni etiwətti. 17 Topan yər
yüzini uda kırık kün bəşip, sular uloşiyip kətti. Kemə
yər üstidin kətürülüp ləyləp qaldı. 18 Su uloşiyip, yər
üstidə tehimu egizləp kətti; kemə su üstidə dawaloşup
turatti. 19 Sular yər yüzidə tolimu uloşiyip, pütkül
asmannıng astidiki barlık egiz taşlarınımu bəşip
kətti. 20 Sular [taşların] yənə on bəx gəz ərləp,
taş qoşkilirimu su astida qaldı. 21 Buning bilən
yər yüzidə yürgüqi həmmə ət igiliri, uqar-kuxlar,
mal-qarwilar, yawayi haywanlar, yərdə əmiligüqi
həmmə janiwarlar, jümlidin pütkül adəmlər həmmisi
əldi; 22 kuruqlıqta yaxioşuqi, burnida hayatlık tiniki
bar boluğanlarınıng həmmisi əldi. 23 Yər yüzidiki
jeni barlarınıng həmmisi, insan bolsun, mal-qarwilar
bolsun, əmiligüqi haywanlar bolsun, asmandiki kuxlar
bolsun, həmmisi həlak bolup yər yüzidin yoq qilindi;
pəşət Nuh wə kemidə uning bilən billə turoşanlar
kutulup qaldı. 24 Bir yüz əllik künigə yər yüzini su
bəşip turdi.

8 Huda Nuhni, xundakla kemidə uning bilən billə
boluğan barlık yawayi haywanlar bilən barlık mal-
qarwilarni əslidi. Xuning bilən Huda bir xamal qikirişip
yər yüzini yəlpütti wə sular yenixқа baxlıdi. 2 Qongşur
dengizlarınıng təgliridiki bulaklar wə asmannıng
pənjiriliri etilip, asmandın təkülgən yamoşur tohtidi.
3 Sular barşanseri yər yüzidin yandı; bir yüz əllik
kün ətkəndin keyin heli azlıdi. 4 Yəttinqi ayning on
yəttinqi küni, kemə Ararat taş tizmiliridiki birining
üstidə tohtap qaldı. 5 Sular oninqi ayşiqə barşanseri
azişip, oninqi ayning birinqi küni taş qoşkiliri
kərinüxkə baxlıdi. 6 Kırık kündin keyin Nuh kemigə
əzi ornatқан dərşini eqip, 7 bir kuzşunni sirtқа
qışardi. U yər yüzidiki sular tartilip boluşuqə uyan-

buyan uqup yürdi. **8** Uningdin keyin Nuh sularning yər yüzidin tartiloqan-tartilmoqanlikini bilix üqün, bir kəptərni qıqardı. **9** Lekin sular tehiqə pütkül yər yüzini kaplap turoqaqqa, kəptər putini koyoyudək jay tapalmay, Nuhning kexioqə kemigə yenip kəldi. Xuning bilən Nuh qolini sunup uni tutup, kemigə əkiriwaldi. **10** U yəttə kün saklap, bu kəptərni kemidin yənə sirtka qıqardı. **11** Kəptər kəqtə uning kexioqə yenip kəldi; mana, uning tumxukıda yengi üzıwaloqan zəytun yopurmikı bar idi. Buni kərüp Nuh sularning yər yüzidin tartiloqinini bildi. **12** U yənə yəttə kün saklap, kəptərni yənə sirtka qıqardı, əmma bu kətim kəptər uning yenioqə kaytip kəlmidi. **13** Nuh altə yüz bir yaxka kirgən yili, birinqi ayning birinqi künidə su yər yüzidin kuruoqanidi. Nuh kemining kapkikini eqip kariwidi, yərning kuruoqinini kərđi. **14** Ikkinqi ayning yigirmə yəttinqi küni, yər yüzi pütünləy kurup boldi. **15** U waqıtta Huda Nuhqa söz kılıp: — Sən ezüing, ayaling, oqulliring wə kelinliring kemidin qıqinglar. **17** Əzüing bilən billə boləqan barlik ət igiliridin hər bir türđiki janiwarlarni, yəni uqar-qanatlarni həm mal-qarwilarni, yərdə əmiligüqi haywanlarning həmmisini ezüing bilən qoxup kemidin elip qıqkın; xuning bilən ular yər yüzidə tarilip-tarkılıp, nəsilinip zeminda kəpəysun, — dedi. **18** Xuning bilən Nuh, ayali, oqulliri wə kelinliri bilən billə sirtka qıqtı. **19** Janiwarlarning həmmisi, barlik əmiligüqi haywanlar, barlik uqar-qanatlar, yərdə midirlap yürıdıoqanlarning hərəkaysisi əz türliroi boyiqə kemidin qıqıxtı. **20** Xu qaoqda Nuh Pərwərdigarəqə atap bir qurbangahni yasidi; u həlal janiwarlar bilən həlal kuxlarning hər türidin elip kelip, qurbangahning üstidə «kəydürmə qurbanlik» ətküzdi. **21** Xundak kılıp Pərwərdigar huxbuy purap [məmnun boldi]; Pərwərdigar kənglidə: — «Insanning kəngül-niyiti yaxliqıdin tartip rəzil bolsimu, Mən insan tıpəylidin yərgə yənə lənət oqumaymən wə əmdi bu kətimkідək həmmə jandarlarni urup yokitiwətməymən. **22** Bundin keyin, yər məwjut künliridə, Terix bilən orma, Soquk bilən issik, Yaz bilən kix, Kündüz bilən keqə üzülməy aylinip turidu» — dedi.

9 Huda Nuh bilən uning oqullirioqə bəht-bərikət ata kılıp, ularəqə mundaq dedi: — «Silər jüplixip kəpiyip, yər yüzini toldurunglar. **2** Yər yüzidiki barlik janiwarlar, asmandiki barlik kuxlar, barlik yər yüzidə midirlap yürüğüqilər wə dengizdiki barlik beliklarning həmmisi silərdin qorqup wəhimidə bolsun; bular

kolunglarəqə tapxuruloqandur. **3** Midirlap yürıdıoqan hərəkəndak janiwarlar silərgə ozuk bolidu; Mən silərgə kək otyaxlarni bərgəndək, bularning həmmisini əmdi silərgə bərdim. **4** Lekin silər gəxni iqıdıki jeni, yəni kəni bilən qoxup yeməslikinglar kerək. **5** Keninglar, yəni jeninglardiki qan təkülsə, Mən bərhək uning həsabini alimən; hərəkəndak haywanning ilkidə keninglar bar bolsa Mən uningəqə tələtküzimən; insanning qolida bar bolsa, yəni birsining qolida əz kəridinxining kəni bar bolsa, Mən uningəqə xu qanni tələtküzimən. **6** Kimki insanning kəninini təkəsə, Uning kənimu insan təripidin təkülidu; Qünki Huda insanni Əz sürət-obrazida yaratkəndur. **7** Əmdi silər, jüplixip kəpiyip, yər yüzidə tarilip-tarkılıp kəpiyinglar». **8** Andin Huda Nuh bilən uning oqullirioqə söz kılıp mundaq dedi: — «Mana Əzüm silər bilən wə silərdin keyin kelıdıoqan əwladliringlar bilən, xundakla silər bilən billə turoqan hər bir jan igisi, uqarqanatlar, mal-qarwilər, silər bilən billə turoqan yər yüzidiki hər bir yawayı haywanlar, kemidin qıqkanlarning həmmisi bilən — yər yüzidiki heqbir haywanni qaldurməy, ular bilən Əz əhdəmni tüzimən. **11** Mən silər bilən xundak əhdə tüzimənki, nə barlik ət igiliri topan bilən yokitilmas, nə yərni wəyran kılıdıoqan heqbir topan yənə kəlməs». **12** Huda yənə: — «Mən Əzüm silər bilən wə kəxinglardiki həmmə jan igiliri bilən mənggülik, yəni pütkül əwladliringlarəqə bəkitkən muxu əhdəmning bəlgisi xuki: — Mana, Mən Əzüm bilən yərning otturısında boləqan əhdining bəlgisi bolsun dəp həsən-hüsinimni bulutlar iqigə koyimən; **14** wə xundak boliduki, Mən yərning üstigə bulutlarni qıqaroqinimda, xundakla həsən-hüсэн bulutlar iqidə ayan boləqinida, Mən silər bilən ət igiliri boləqan barlik janiwarlar bilən tüzgən əhdəmni yad etimən; buningdin keyin sular hərğiz həmmə jandarlarni həlak kıləuqi topan bolmas. **16** Həsən-hüсэн bulutlar arısında pəyda bolidu; Mən uningəqə qarəymən wə xuning bilən Mənki Huda yər yüzidiki ət igiliri boləqan barlik janiwarlar bilən otturimizda bəkitkən əhdəmni yad etimən», — dedi. **17** Huda Nuhqa yənə: — «Mana bu Mən Əzüm bilən yər yüzidiki barlik ət igiliri otturısında bəkitkən əhdəmning nıxan-bəlgisidur», — dedi. **18** Nuhning kemidin qıqkan oqulliri Xəm, Həm wə Yafət idi. Həm Qanaanning atisi boldi. **19** Bu üqi Nuhning oqulliri bolup, pütkül yər yüzigə taraloqan aqalə xularning nəsil-əwladliridur. **20** Nuh terikqilik kılıxka baxlap, bir üzümzarlik bərpə kıldı. **21** U uning xarabidin iqip, məst bolup kılıp,

öz qediri iqidə kiyim-keçəklirini seliwetip, yalingaq yetip kaldı. **22** Qanaanning atisi Həm kelip, atisining əwritini kərüp, sirtka qikiş iki kerindixioğa eytti. **23** Xəm bilən Yafət qopup yepinjini elip, mürisigə artip, kəyniqə mengip kirip, atisining yalingaq bədinini yepip qoydı. Ular yüzini aldi tərəpkə kiliş, atisining yalingaq tenigə qarimidi. **24** Nuh xarabning kəypidin oyoşinip, kənji oşlining özigə nemə kilişinini bilip: — **25** Qanaanoğa lənət boləy! U kerindaxlirining kulining kuli bolsun, — dəp qarəşidi. **26** U yənə: — Xəmning Hudasi boləş Pərwərdigarə təxəkkürmədhijə kəltürülgəy! Qanaan Xəmning kuli bolsun. **27** Huda Yafətni awutkay! U Xəmning qedirlirida turoşay, Qanaan bolsa uning kuli boləy! — dedi. **28** Nuh topandin keyin üç yüz əllik yil əmür kərđi. **29** Bu tərəkədə Nuh jəmiy tokkuz yüz əllik yil kün kərüp, aləmdin ötti.

10 Təwəndikilər Nuhning oşullirining əwladliridur: — uning oşulliri Xəm, Həm wə Yafət bolup, topandin keyin ulardin oşullar tərəlgən: — **2** Yafətning oşulliri bolsa, Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **3** Gomərning əwladliri: Axkinaz, Rifat wə Torgamah idi. **4** Yawanning əwladliri: Elixah, Tarxix, Kittiylar wə Dodaniylar idi. **5** Bularning əwladliri dengiz boylirida wə arallarda ayrim-ayrim yaxioşan həlkələr bolup, hərəkəyisi öz tili, öz ailə-kəbililiri boyiqə öz zeminlirida tərkiş olturaklaxkan. **6** Həmning oşulliri Kux, Misir, Put wə Qanaanlar idi. **7** Kuxning oşulliri Seba, Həwilah, Sabtaş, Raamah wə Sabtika idi. Raamahning oşulliri Xeba wə Dedan idi. **8** Kuxtin yənə Nimrod tərəlgən; u yər yüzidə nahəyiti küqtünggür adəm bolup qikti. **9** U Pərwərdigarning aldida küqtünggür owqi boldi; xu səwəbtin «palanqi bolsa Nimrodək, Pərwərdigarning aldida küqtünggür owqi ikən» degən gəp tərkaləşan. **10** Uning padixahliki Xinar zeminidiki Babil, Ərək, Akkad wə Kalnəş degən xəhərlərdə baxlanəşanidi. **11** U bu zemindin Axur zeminiə qikiş Ninəwə, Rəşobotır, Kalah wə Ninəwə bilən Kalahning otturisidiki Rəsən degən xəhərlərimu bina kildi (bular qoxulup «Katta Xəhər» boldi). **13** Misirning əwladliri Ludiylar, Anamiylar, Ləhəbiylar, Naftuşiylar, **14** Patrosiylar, Kasluşiylar (Filistiylər Kasluşiyıldin qikқан) wə Kaftoriylar idi. **15** Qanaandin tunji oşul Zidon təriliş, keyin yənə Hət tərəlgən. **16** uning əwladliri bolsa Yəbusiylar, Amoriylar, Girgaxiylar, **17** Hiwiylar, Arkiylar, Siniylar, **18** Arwadiylar, Zəməriylar wə

Həmatiylar idi. Xuningdin keyin, Qanaaniylarning kəbililiri hər tərəpkə tərkiş kətti. **19** Qanaaniylarning yurt qegrisi bolsa Zidondin tartip, Gərar tərəpigə sozulup, Gazaşə qikiş, andin Sodom, Gomorra, Admah bilən Zəboim tərəpigə tutixip, Lexaşiə yetip baratti. **20** Yukişikilar bolsa həmning oşulliri bolup, öz kəbilisi wə tilliri boyiqə qəwm bolup öz zeminlirida olturaklaxkanidi. **21** Xəmmu oşul pərzəntlik boldi; Xəm bolsa Yafətning akisi, Eberlərnig ata-bowisi boldi. **22** Xəmning oşulliri Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; **23** Aramning oşulliri Uz, Həl, Gətər, Max idi. **24** Arfahxadtin Xelaş tərəldi, Xelahtin Eber tərəldi. **25** Eberdin ikki oşul tərəlgən bolup, birining ismi Pələş idi, qünki u yaxioşan dəwrđə yər yüzidə bəlünüş boldi; Pələşning inisining ismi Yoqtan idi. **26** Yoqtandin Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerah, **27** Hədoram, Uzal, Diklah, **28** Obal, Abimaəl, Xeba, **29** Ofir, Həwilah wə Yobab tərəldi. Bularning həmmisi Yoqtanning oşulliri idi. **30** Ularning olturoşan jayliri bolsa Mexadin tartip, Səffar degən rayonning xərək tərəpidiki təşkişə sozulatti. **31** Yukişikilar bolsa Xəmning oşulliri bolup, öz kəbilisi wə tilliri boyiqə qəwm bolup öz zeminlirida olturaklaxkanidi. **32** Yukişikilər Nuhning əwladliri bolup, ular öz nəşəbliri wə qəwmliri boyiqə hatiriləngən. Topandin keyinki yər yüzidiki barlik qəwmlar ularning iqidin tərkaləşan.

11 U zamanda pütkül yər yüzidiki til həm söz birhil idi. **2** Ləkin xundək boldiki, adəmlər məxriş tərəpkə səpər kiliş, Xinar yurtida bir tüzənglikni uqritip, xu yərdə olturaklaxti. **3** Ular bir-birigə: — Kelinglar, biz hix kuyup, otta pixurayli! — deyixti. Xundək kiliş, ular quruluşta təşning orniəşə hix, layning orniəşə qarimay ixlətti. **4** Ular yənə: — Kelinglar, əmdi əzimizgə bir xəhər bina kiliş, xəhərdə uqi asmanləşə təxəkudək bir munar yasayli! Xundək kiliş əzimizgə bir nam tikliyələymiz. Bolmisa, pütkül yər yüzigə təriliş ketimiz, — deyixti. **5** U wəqitta Pərwərdigar adəm baliliri bina kiliwatқан xəhər bilən munarni kərgili qüxti. **6** Pərwərdigar: — «Mana, bularning həmmisi bir qəwmdur, ularning həmmisining tilimu birdur; bu ularning ixining baxlinixidur! Bundin keyin ularning niyəş kilişən hərəkəndək ixini hēq toşuwaləşili bolmaydu. **7** Xunga Biz təwəngə qüxup ularning bir-birining gəplirini ukalmasliki üçün ularning tilini [baxkə-baxkə kiliş] qalaymikənlaxturuwətəyli» — dedi. **8** Xundək kiliş Pərwərdigar ularni u jaydin pütkül

yər yüzigə taritiwətti. Xuning bilən ular xəhərni yasaxtin tohtap qaldı. **9** Xunga bu xəhərning nami «Babil» dəp ataldı; qünki u yərdə Pərwərdigar pütkül yər yüzidikilərninğ tilini qalaymıkanlaxturuwətti. Xundak kılıp Pərwərdigar ularni u jaydin pütkül yər yüzigə taritiwətti. **10** Təwəndikilər Xəmning əwladlıridur: — topan ətüp ikki yildin keyin, Xəm yüz yexida, uningdin Arfakxad tərəldi. **11** Arfakxad tuquləqandın keyin Xəm bəx yüz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-qızlar tərəldi. **12** Arfakxad ottuz bəx yaxka kirgəndə uningdin Xelah tərəldi. **13** Xelah tuquləqandın keyin Arfakxad tət yüz üq yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-qızlar tərəldi. **14** Xelah ottuz yaxka kirgəndə uningdin Ebər tərəldi. **15** Ebər tuquləqandın keyin Xelah tət yüz üq yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-qızlar tərəldi. **16** Ebər ottuz tət yaxka kirgəndə uningdin Pələg tərəldi. **17** Pələg tuquləqandın keyin Ebər tət yüz ottuz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-qızlar tərəldi. **18** Pələg ottuz yaxka kirgəndə uningdin Rəu tərəldi. **19** Rəu tuquləqandın keyin Pələg ikki yüz tokkuz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-qızlar tərəldi. **20** Rəu ottuz ikki yaxka kirgəndə uningdin Serug tərəldi. **21** Serug tuquləqandın keyin Rəu ikki yüz yəttə yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-qızlar tərəldi. **22** Serug ottuz yaxka kirgəndə uningdin Naħor tərəldi. **23** Naħor tuquləqandın keyin Serug ikki yüz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-qızlar tərəldi. **24** Naħor yigirmə tokkuz yaxka kirgəndə uningdin Tərah tərəldi. **25** Tərah tuquləqandın keyin Naħor bir yüz on tokkuz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-qızlar tərəldi. **26** Tərah yətmix yaxka kirgəndə uningdin Abram, Naħor wə Ĥaran tərəldi. **27** Tərahning əwladlıri təwəndikiqə: — Tərahın Abram, Naħor wə Ĥaran tərəldi; Ĥarandın Lut tərəldi. **28** Ləkin Ĥaran tuquləqan yurti boləqan, kaldıylərninğ Ur xəħiridə atisi Tərahning aldida, Tərahın ilgiri əldi. **29** Abram bilən Naħor ikkisi əyləndi. Abramning ayalining ismi Saray, Naħorning ayalining ismi Milkah idi; Milkah Ĥaranning kızı idi; Ĥaran bolsa Milkah wə Iskahning atisi idi. **30** Ləkin Saray tuqumas boləqəqə, uning balisi yəq idi. **31** Tərah bolsa oqul Abramni, nəwrisi Lut (Ĥaranning oqulı)ni wə kelini, yəni Abramning ayalı Sarayni elip, Qanaan zeminiəqə berix üqün kaldıylərninğ Ur xəħiridin yoloqə qıqti; biraq ular Ĥaran degən jayəqə yetip kəlgəndə, xu yərdə olturaqlıxıp qaldı. **32** Tərahning

kərgən künliri ikki yüz bəx yil bolup, Ĥaranda aləmdin əttili.

12 Pərwərdigar [əslidə] Abraməqə mundak degənidi: — Sən əz yurtungdin, əz uruk-tuəqanliringdin wə əz ata jəmətingdin ayrılıp, Mən sanga kərsitidıəqan zeminiəqə barəqin. **2** Xundak kılısang Mən seni uluəq bir həlk kılıp, sanga bəht-bərikət ata kılıp, namingni uluəq kılıməni; xuning bilən sən əzüng baxkılarəqə bəht-bərikət bolisən; **3** kimlər sanga bəht-bərikət tilisə Mən ularni bərikətləymən, kimki seni horlısa, Mən qəqum uni lənətkə qaldurimən; sən arqılıq yər yüzidiki barlıq ailə-qəbililərgə bəht-bərikət ata kılınidu! — dedi. **4** Abram Pərwərdigar uningəqə eytkini boyıqə [Ĥarandın] ayrıldı; Lutmu uning bilən billə mangdi. Abram Ĥarandın qıqkınıda yətmix bəx yaxta idi. **5** Abram ayalı Saray bilən inisining oqulı Lutni elip, ularning yıəqan barlıq mal-mülükini koxup, Ĥaranda igidarqılıq kıləqan adəmlərnı billə qətip, Qanaan zeminiəqə berix üqün yoloqə qıqti; xundak kılıp ular Qanaan zeminiəqə yetip kəldi. **6** Abram zeminni kezıp, Xəkəm degən jaydiki «Morəħning dub dərihi»ning yenıəqə kəldi (u qəəqda u zemında Qanaaniylar turatti). **7** Pərwərdigar Abraməqə kərünüp, uningəqə: — Mən bu zeminni sening nəslınggə ata kılıməni, — dedi. Xuning bilən u xu yərdə əzigə kərüingən Pərwərdigarəqə atəp bir qurbangah saldı. **8** Andın u bu yərdin yətkilip, Bəyt-Əlning xərkdiki taəqə bardı; əqərb tərıpidə Bəyt-Əl, xərək tərıpidə Ayı degən jay bar idi; u xu yərdə qədir tikti. U xu yərdə Pərwərdigarəqə atəp bir qurbangah yasəp, Pərwərdigarınğ namını qəqırıp ibadət kıldı. **9** Andın keyin Abram tədrıjıy kəqüp, jənubidiki Nəgəw rayoniəqə qarəp yətkəldi. **10** Zemında aqarqılıq boləqanıdi; Abram Misiriəqə qüxti; u xu yərdə wəktinqə turmaqı boləqanıdi, qünki zemında aqarqılıq bək əəjir idi. **11** Əmma xundak boldiki, u Misiriəqə yəqınlaxqənda, ayalı Sarayəqə: — Mana, mən sening həsün-jamalingning güzəllikini bilimən. **12** Xundak bolıduki, misirliklər seni kərsə, «Bu uning ayalı ikən» dəp, meni ətürüwetip, seni tirik qaldurıdu. **13** Xuning üqün sening: «Mən uning singlisi» deyixingni ətınımən. Xundak kılısang, mən seningdin yaxlılıq tēpıp, sən arqılıq tirik qalıməni, — dedi. **14** Abram Misiriəqə kirgəndə xundak boldiki, misirliklər dərwəqə ayalning güzəl ikənlikini kərdi. **15** Pirəwning əmirılimu uni kərüp, Pirəwngə uning tərıpını kıldı; xuning bilən ayal Pirəwning ordisiəqə elip kirıldı. **16** Pirəwn Sarayning səwəbidin Abraməqə

yahxi muamilə kildi; xuning bilən u koy, kala, hangga exəklər, kul-dedəklər, mada exəklər wə təgilərgə erixti. **17** Əmma Pərwərdigar Pirəwn wə əyidikilirini Abramning ayali Sarayning səwəbidin tolimu eoqır wabalaroqa muptila kildi. **18** Xuning üçün Pirəwn Abramni qaqirip uningoqa: — «Bu zadi sening manga nemə kiləjining? Nemixka uning əz ayaling ikənlikini manga eytmiding? **19** Nemixka uni «singlim» dəp mening uni hotunlukka eliximoqa səwəbkar boləjili tas kəlisən! Mana bu ayaling! Uni elip kətkin! — dedi. **20** Pirəwn əz adəmlirigə Abram toqrisida əmr kildi; ular uni, ayalini wə uning barlikini koxup yoloqa seliwətti.

13 Xuning bilən Abram ayali wə uning barlik nərsilirini həmdə Lutni elip Misirdin qiqip, Qanaanning jənubidiki Nəgəw yurtioqa mangdi. **2** U qaoqda Abramning mal-waran wə altun-kümüxliri kəp bolup, helila bay idi. **3** U kəqüp yürüp, jənubtiki Nəgəwdin Bəyt-Əlgə, yəni Bəyt-Əl bilən Ayining otturisdiki əslidə qedir tikkən jayoqa, **4** qurbangah yasioqan jayoqa kaytip kəldi. Abram xu yərdə Pərwərdigarning namini qaqirip ibadət kildi. **5** Abram bilən billə mangəqan Lutningmu koy-kala padiliri wə qedirliri bar idi. **6** Əmdi ular billə tursa, zemin ularni kamdiyalmaytti; **7** bu səwəbtin Abramning padiqiliri bilən Lutning padiqilirining arisida jedəl qikti (u waqitta Qanaaniylar bilən Pərizziylər xu zeminda turatti). **8** Xunga Abram Lutka: — «Biz bolsak qerindaxlarmiz, sən bilən mening aramda, mening padiqilirim bilən sening padiqiliring arisida talax-tartix pəyda bolmisun. **9** Mana, aldingda pütkül zemin turmamdu? Əmdi sən məndin ayriloqin; əgər sən sol tərəpkə barsang, mən ong tərəpkə baray; əgər sən ong tərəpkə barsang, mən sol tərəpkə baray», — dedi. **10** U waqitta Lut nəzər selip kərdiki, Iordan wadisidiki barlik tüzlənglikning Zoar xəhərigiqə həmmila yərning süyi intayin mol idi; Pərwərdigar Sodom bilən Gomorrani wəyran kilixtin ilgiri bu yər bəəyni Pərwərdigarning beoqi, Misir zeminidək idi. **11** Xuning bilən Lut əzigə Iordan wadisidiki pütkül tüzlənglikni talliwaldi; andin Lut məxriq tərəpkə kəqüp bardı. Xundək qilip ikkiylən ayrildi. **12** Abram Qanaan zeminida olturaqlaxti; Lut bolsa tüzləngliktiki xəhərləning arisida turdi; u barabara qedirlirini Sodom xəhəri tərəpkə yətkidi. **13** Sodom həlki rəzil adəmlər bolup, Pərwərdigarning nəziridə tolimu eoqır gunahkarlar idi. **14** Lut Abramdin ayrilip kətkəndin keyin, Pərwərdigar Abraməqa: — Sən

əmdi bəxingni kətürüp, əzüng turoqan jaydin ximal wə jənubka, məxriq wə məoqrip tərəpkə qarioqin; **15** qünki sən hazır kəruwatqan bu barlik zeminni sanga wə nəslinggə mənggülik berimən. **16** Sening nəslingni yərdiki topidək kəp qilimən; xundəkki, əgər birsi yərdiki topini sanap qiqalisa, sening nəslingnimu sanap qiqalixi mumkin bolidu. **17** Ornungdin tur, bu zeminni uzunlukı wə kəngliki boyiqə aylinip qiqkin; qünki Mən uni sanga ata qilimən, — dedi. **18** Xunga Abram qedirlirini yətkəp, Həbron xəhərigə yəkin Mamrədiki dubzarliqning yenioqa berip olturaqlaxti; u xu yərdə Pərwərdigarəqa atap bir qurbangah yasidi.

14 Xinarning padixahı Amrafəl, Əllasarning padixahı Ariok, Elamning padixahı Kedorlayomər wə Goyimning padixahı Tidalning künliridə xu wəkə boldiki, **2** ular birlixip Sodomning padixahı Bera, Gomorranning padixahı Birxa, Admahning padixahı Xinab, Zəboimning padixahı Xəm'əbər wə Bela (yəni Zoar)ning padixahioqa qarxi hujuməqa atlandi. **3** Bu [bəxining] həmmisi kelixip Siddim wadisioqa, yəni «Xor Dengizi» wadisioqa yioqildi. **4** Ular on ikki yil Kedorlayomərgə bəkəndi boldi, on üçinçiqi yiloqa kəlgəndə, Kedorlayomərgə qarxi isyan kətürdi. **5** On tətinqi yili Kedorlayomər wə uningoqa ittəpəkdax boləqan padixahlar həmmisi yioqilip, Axtarot-Karnaim degən yərdə Rəfayiyloqa, xundəkla Həm degən yərdə Zuziyloqa, Xawəh-Kiritatayimda Emiyloqa hujum qilip ularni yəngdi; **6** andin ular Həriylarni ularning Seir teoqida məoqlup qilip, qəlning yenidiki Əl-Paranoqiqə sürüp-toqay kildi. **7** Arqidinla, ular Ən-Mixpatka (yəni Qadəxka) yenip kelip, Amaləkləning pütkül yurtini bulang-talang kildi; Həzazon-Tamarda olturuxluk Amoriylarnimu hujum qilip məoqlup kildi. **8** Xuning bilən Sodomning padixahı, Gomorranning padixahı, Admahning padixahı, Zəboimning padixahı wə Belaning (yəni Zoarning) padixahı qiqip, Siddim wadisida ularəqa qarxi jəng qilixka səp tizdi; **9** muxu [bəxəylən] Elamning padixahı Kedorlayomər, Goyimning padixahı Tidal, Xinarning padixahı Amrafəl, Əllasarning padixahı Ariok qatarliqlar bilən soquxti; yəni tət padixah bilən bəx padixah əzara soquxti. **10** Siddim wadisidiki həmmila yərdə qarimay [orəkliri] bar idi. Sodom wə Gomorranning padixahliri kəqip, orəklərgə qixüp kətti. Əmma qaloqanlar bolsa taoqka kəqip kətti. **11** [Oqalib kəlgən tət padixah bolsa] Sodom bilən Gomorranning həmmə mal-mülkini wə barlik ozuk-tülükini elip kətti. **12** Ular yənə Abramning

jiyəni Lutnimu malliri bilən qoxup elip kətti; qünki u Sodomda olturaxlaşkanidi. **13** Həlbuki, qutulup qaloqan birsi berip bu ixlarni ibraniy Abraməya eytti. Xu qaşda u Amoriy Mamrəning dubzarlıqining yenida turatti. Mamrə bolsa Əxkol wə Anərning akisi idi; bu üqəylən Abram bilən ittiraqdaş idi. **14** Abram kərindixining əsir bolup qaloqanlıqini anglap, öz əyidə tuşuləqan, alahidə tərbiyələngən üq yüz on səkkiz adəmnə baxlap qikiq, [tət padixahni] qoşlap danəşiqə bardı. **15** Keqisi u adəmlirini guruppilarəya bəlüp, ular bilən birliktə hujum kiliq ularni məşlup kiliq, ularni Dəməxkning ximal tərpidiki Həbah degən jayəşiqə qoşlap berip, **16** pütkül [olja aloqan] malmülükni qayturuwaldi; öz kərindixi Lutni, uning malmülki wə hotun-kizlirini, xundakla [barlıq qaloqan] adəmlərnə yandurup kəldi. **17** Abram Kedorlayomər wə uning bilən ittiraqdaş padixahlarni məşlup kiliq, qaytıp kəlgəndə, Sodomning padixahı Xawəh wadisi (yəni Han wadisi)əya uning aldiəya qikti. **18** Salemning padixahı Məlkizədəkmə nan bilən xarab elip aldiəya qikti. U zat bolsa, Həmmidin Aliy Təngriyə kahini idi; **19** u [Abramni] bəht-bərikətləp: — «Abram asman bilən zeminning İgisi boləqan Həmmidin Aliy Təngri tərpidin bərikətlənsun! **20** Xundakla düxmənlirini öz qolungəya tapxuroqan Həmmidin Aliy Təngriyə Həmdusana oquləy!» — dedi. Abram bolsa qəniymət aloqan nərsilərnəning ondin birini uningəya bərdi. **21** Andin Sodomning padixahı Abraməya: — Adəmlərnə manga bərgəyla, qəniymətlərnəni əzliqigə aloqayla, — dedi. **22** Ləkin Abram Sodomning padixahıəya jawab berip: — Mən bolsam asman bilən zeminning İgisi boləqan Həmmidin Aliy Təngriyə Pərwərdigəya qol kətürüp kəsəm kiliqanmənkə, **23** mən səndin hətta bir tal yip nə bir tal boşquqinimə nə sening baxqə həkəndə nərsəngni almaymən; bolmisa, sən keyin: «mən Abramni bay kiliq qoydom» deyixing mumkin. **24** Xungə yigitlirəning yegən-iqkini, xundakla manga həmrəh boləqanlar, yəni Anər, Əxkol wə Mamrələrgə tegixlik ülüxtin baxqə, mən [qəniyməttin] heqnərsə almaymən; xular əzliqigə tegixlik ülüxini alsun, — dedi.

15 Bu ixlərdin keyin Pərwərdigəning səz-kalami Abraməya alamət kərünüxtə kelip: «Əy Abram, qorqmioqin; Mən Əzüm qalkıning wə zor in'amingdurmən» — dedi. **2** Ləkin Abram: — Əy Rəb Pərwərdigə, manga nemə berisən? Mana, mən balisiz tursam, əy-bisatlıriməya warislik kiliquqi muxu

Dəməxklik Əliezərlə bardur, — dedi. **3** Abram yənə: Mana, Sən manga heq nəsil bərmiding, mana əyümdə turuwatqanlardin biri manga waris bolidu, dedi. **4** Xu həman Pərwərdigəning səz-kalami uningəya kelip: «Bu kixi sangə waris bolmaydu, bəlkə öz puxtungdin bolidiəqan kixi sangə waris bolidu», — dedi. **5** Xuning bilən Pərwərdigə uni taxkiriəya elip qikiq: — Əmdə asmanəya qarap yultuzlarni sənə — Kəni, ularni saniyaləmsənkin?! — dedi. Andin uningəya: — Sening nəslingmə xundak bolidu, — dedi. **6** Abram Pərwərdigəya ixəndi; Pərwərdigə uningdiki bu [ixənqni] uning həkkəniyəlikə dəp həsablidi. **7** Yənə uningəya: Mən bu zeminəya igə kiliqkə sənə Kaldiyədiki Ur xəhiridin elip qikiqan Pərwərdigəyadurmən, — dedi. **8** Ləkin [Abram]: — İ Rəb Pərwərdigə, mən uningəya jəzmən igə bolidiəqinimni kəndəq bilimən? — dəp soridi. **9** [Pərwərdigə] uningəya: — Mən üqün üq yaxlıq bir inək, üq yaxlıq bir qixi əqkə, üq yaxlıq bir qoşqar bilən bir kəptər wə bir bajkə elip kəlgin, — dedi. **10** Xungə u bulərnəning həmmisini elip, ularning hər birsinə yerimdin ikki parqə kiliq, yerimini yənə bir yerimioqə udulmu'udul kiliq qoyup qoydi; əmma kuxlarni parqilimidi. **11** Qəşə-quzəşunlar taplarnəning üstigə qüxkəndə, Abram ularni ürütüp həydiwətti. **12** Ləkin kün patay degəndə, Abramni eqir bir uyqu basti wə mana, uning üstigə dəhxətlik bir wəhimə, tom qarəngəşulək qüxti. **13** Andin Pərwərdigə Abraməya: — Jəzmən bilixing kərəkki, sening nəsling əzliqining bolmioqan bir zemində musapir bolup, xu yərdiki həlkəning qulluqida bolidu wə xundakla, bu həlkə ularəya tət yüz yiləşiqə jəbir-zulum salidu. **14** Ləkin Mən ularni kulluqkə saləşuqi xu taipining üstidin həküm qikiqimən. Keyin ular nuroşun baylıqlarni elip xu yərdin qikiqidi. **15** Əmma sən bolsang, amantəzirjəmlək iqidə ata-bowilirəngəya qoxulisən; uzun əmür kərüp andin dəpnə kilinisən. **16** Ləkin xu yərdə tət əwlad ətüp, [nəsling] bu yərgə yenip kelidu; qünki Amoriylərnəning kəbiqləlikining zihə tehi toxmidi, dedi. **17** Xundak boldiki, kün pətip qarəngəşu boləqanda, mana, gəxlərnəning otturisdin ətüp ketiwatqan, is-tütək qikiq turoqan bir otdan bilən yalkunluk bir məx'əl kəründi. **18** Dəl xü küni Pərwərdigə Abram bilən əhdə tüzüp uningəya: — «Mən sening nəslinggə bu zeminni Misirning əkinidin tartip Uluş dəryə, yəni Əfrat dəryəşiqə bərimən; yəni Keniyələr, Kənişiyələr, Kadmoniyələr, **20** Hittiyələr, Pəriziyələr, Rəfayiyələr, **21**

Amoriylar, Qanaaniylar, Girgaxiylar wə Yəbusiylarning yurtini ularningki qilimən» dedi.

16 Əmma Abramning ayali Saray uningoja heq bala tuqup bərmidi; lekin uning Həjər isimlik misirlik bir dediki bar idi; **2** Saray Abramoja: — Mana, Pərwədigar meni tuquxtin tosti. Əmdi sən mening dedikimning kəxioja kirgin; bəlkim u arkilik ana bolup tiklinixim mumkin, — dedi. Abram bolsa Sarayning səzini qobul kərđi. **3** Xuning bilən Abramning ayali Saray dediki misirlik Həjərni öz eri Abramoja tokallikqa apirip bərđi (u waqıtta Abram Qanaan zeminida on yil olturojanidi). **4** Abram Həjərning kəxioja kirdi wə u hamilidar boldi. Əmma u əzining hamilidar bolojinini bilginidə, u ayal hojayinini kəzga ilmas bolup qaldı. **5** Saray Abramoja kəyidap: — Manga qüxkən bu horluk sening bexingoja qüxsun! Mən öz dedikimni kuqıkingoja selip bərđim; əmdi u əzining hamilidar bolojinini kərgəndə mən uning nəziridə kəzga ilinmidim. Həyr, Pərwədigar sən bilən mening otturimizda həküm qıqarsun! — dedi. **6** Abram Sarayoja: — Mana, dediking öz kolungdidur; sanga nemə layik kərünsə uningoja xuni kılqın, — dedi. Buning bilən Saray uningoja kattiklik kılixka baxlıdi; buning bilən u uning aldidin keqıp kətti. **7** Əmma Pərwədigarning Pərixtsi uni qəldiki bir bulakning yenida, yəni Xur yolining boyidikı bulakning yenidin tepip, uningoja: **8** Əy Sarayning dediki Həjər, nədin kəlding, nəgə barisən? — dəp sorıdi. U jawab berip: — Mən hojayinim Sarayning aldidin keqıp qıktım, — dedi. **9** Pərwədigarning Pərixtsi uningoja: — Ayal hojayiningning kəxioja kaytip berip, uning kol astida bol, — dedi. **10** Pərwədigarning Pərixtsi uningoja yənə: — Sening nəslingni xundak awutimənki, kəplükidin uni sanap bolojili bolmaydu, — dedi. **11** Andin Pərwədigarning Pərixtsi uningoja: Mana, sən hamilidarsən; sən bir oqul tuqup, uningoja Ismail dəp at kəyoqın; qünki Pərwədigar sening jəbir-jəpayingni anglıdi. **12** U yawa exək kəbi bir adəm bolıdu; uning kəli hər adəmgə kərxı uzıtilıdu, xuningdək hər adəmnıng kəli uningoja kərxı uzıtilıdu; u kərinaxlırining udulıda ayrim turıdu, dedi. **13** Həjər öz-əzigə: «Mən muxu yərdə meni Kərgüqini arkısidin kərdüm» dəp, əzigə səz kılqan Pərwədigarnı: «Sən meni kərgüqi Təngrıdursən» dəp atıdi. **14** Xuning bilən u kuduk; «Bəər-lahay-roy» dəp ataldı. U Kadəx bilən Bərad xəşirining arilikıdidur. **15** Həjər Abramoja bir oqul tuqup bərđi. Abram Həjər uningoja tuqup

bərgən oqıloja Ismail dəp at kəydi. **16** Həjər Abramoja Ismailni tuqup bərgəndə Abram səksən altə yaxta idi.

17 Abram tokşan tokkuz yaxka kırgəndə, Pərwədigar Abramoja kərunıp uningoja: — Mən Kadır Təngrıdurmən. Sən Mening aldimda mengıp, kamil bolqın. **2** Mən Əzüm bilən sening arangda əhdəmni bekitip, seni intayın zor kəpəytimən, — dedi. **3** Abram əzini taxlap yüzini yərgə yeqip yattı; Huda uning bilən yənə səzlixip mundak dedi: — **4** Əzümgə kəlsəm, mana, Mening əhdəm sən bilən tüzülgəndur: — Sən nuroqun əl-millətlərnıng atisi bolısən. **5** Xuning üqün sening isming buningdin keyin Abram atalmaydu, bəki isming İbrahım bolıdu; qünki Mən seni nuroqun əl-millətlərnıng atisi kıldim. **6** Mən seni intayın zor kəpəytimən; xuning bilən səndin kəp əl-kowmlarnı pəyda kılımən, puxtungdin padıxaqlar qıqıdu. **7** Mən sən wə səndin keyinki nəslingning Hudasi bolux üqün Əzüm sən wə səndin keyinki nəslingning arisida əbədiy əhdə süpitidə bu əhdəmni tikləymən; **8** Mən sanga wə səndin keyinki nəslınggə sən hazır musapır bolup turojan bu zeminni, yəni pütkül Qanaan zeminini əbədiy bir mülük süpitidə ata kılımən; wə Mən ularning Hudasi bolımən, — dedi. **9** Andin Huda İbrahımoja yənə: — Sən əzüng Mening əhdəmni tutkın, əzüng wə səndin keyinki nəslıngmu əwladtın-əwladkə buni tutuxı kerək. **10** Mən sən bilən wə səndin keyinki nəsling bilən tüzgən, silərnıng tutuxunglar kerək bolqan əhdəm xuki, aranglardiki hər bir ərkək hətnə kılınsun. **11** Xuning bilən silər hətnilikınglarnı kesıwetıxınglar kerək; bu Mən bilən silərnıng aranglardiki əhdıning bəlgisi bolıdu. **12** Barlık əwladlırınglar, nəsilđin-nəsilgə aranglarda, məyli əyde tuqulojanlar bolsun, yaki əwladlınglardın bolmay yatlırdın puloja setıwelinəjanlar bolsun, həmmə ərkək səkkız künlük bolqanda hətnə kılınsun. **13** Əyüngdə tuqulojanlar bilən pulungoja setıwaləjanlarning həmmisi hətnə kılınixı kerək. Xundak kılqanda, Mening əhdəm tənlırınglarda ornap, əbədiy bir əhdə bolıdu. **14** Lekin hətnıliki turup, tehi hətnə kılınmıojan hər bir ərkək Mening əhdəmni buzqan həsablınıp, üzıp taxlınıdu, — dedi. **15** Huda İbrahımoja yənə səz kılıp: — Ayaling Sarayni əmdi Saray dəp atımıoqın, bəki ismi Sarah bolsun. **16** Mən uningoja bəht-bərikət berip, uningdinmu sanga bir oqul berımən. Mən dərwəqə uni bərikətləymən; xuning bilən u əl-millətlərnıng anisi bolıdu; həlkələrnıng padıxaqlırımı

uningdin qikidu, — dedi. **17** Ibrahīm [yənə] özini yərgə etip düm yetip külüp kətti wə kənglidə: «Yüz yaxka kirgən adəmmu balilik bolalarımu? Toksan yaxka kirgən Sarahımu bala tuojarımu?!», — dedi. **18** Ibrahīm Hudaoya: — Ah, İsmail aldingda yaxisa idi! dedi. **19** Huda uningoya: — Yak, ayaling Sarah jəzmən sanga bir ooşul tuoşup beridu. Sən uningoya «İshak» dəp at koyoşın. Mən uning bilən öz əhdəmnı tüzimən; bu uningdin keyin kelidioşan nəslı bilən başlıoşan əbədiy bir əhdə süpitidə bolidu. **20** İsmailoşa kəlsək, uning toşrisidiki duayingni anglidim. Mana, Mən uni bərikətləp, nəslini kəpəytip, intayin zor awutimən. Uning puxtidin on ikki əmir qikidu; Mən uni uluş bir həlk kılımən. **21** Birək əhdəmnı bolsa Mən kələr yili dəl muxu waqıtta Sarah sanga tuoşup beridioşan ooşul — İshak bilən tüzimən, — dedi. **22** Huda Ibrahīm bilən sezlixip bolup, uning yenidin yukirioşa qikiş kətti. **23** Xuning bilən xu künıla Ibrahīm öz ooşli İsmailni, öz əyidə tuošuloşanlar wə puloşa setiwaloşanlarıning həmmisini, yəni uning əyidiki barlık ərkəklərni elip, Huda uningoya eytkəndək ularning hətnilikini kesip hətnə kildi. **24** Ibrahımning hətniligi kesilip, hətnə kilişoşanda, toşsan toşkuz yaxka kirgənidi. **25** Uning ooşli İsmailning hətniligi kesilip, hətnə kilişoşanda, on üq yaxta idi. **26** Ibrahım bilən uning ooşli İsmail dəl xu künning əzidə hətnə kilişidə wə xundakla uning əyidiki həmmə ər kixilər, məyli əyidə tuošuloşan bolsun yaki yattin puloşa setiwelişoşanlar bolsun, həmmisi uning bilən billə hətnə kilişidə.

18 Pərwərdigar Məmrədiki dubzarlıkning yenida Ibrahımoya kəründi; bu kün əng işsişoşan waqıt bolup, u öz qedirining ixikidə olturatti. **2** U bexini kətürüp nəzər seliwidi, mana uning udulida üq kixi ərə turatti. Ularnı kərüp u qedirining ixikidin kəpup, ularning aldioşa yügürüp berip, yərgə təgküdək təzim kiliş: **3** — İ Rəbbim, əgər pəkır nəzərliridə iltipət tapқан bolsam, etünimənki, kullirining yenidin etüp kətmigəyła; **4** azoşına su kəltürilsun, silər putlirirlarnı yuyup dərəhning tegidə aram eliwelenglar. **5** Silər öz kulumlarıning yenidin etkənəkənsilər, mən bir qixləm nan elip qikay, silər hərdükunglarnı qikişip, andin etüp kətkəyşilər, dedi. Ular jawab berip: — Eytkıningdək kılışın, dewidi, **6** Ibrahım qedirioşa Sarahning kexioşa yügürüp kirip, uningoya: — Üq das esil undin tez hemir yuoşurup tokaş atkin, — dedi. **7** Andin Ibrahım kala padisişoşa yügürüp berip, yumran obdan bir mozayni tallap,

qakirioşa tapxurdi; u buni tezla təyyar kildi. **8** Andin Ibrahım serik may, süt wə təyyarlatқан mozayni elip kelip, ularning aldioşa tutup, əzi dərəhning tegidə ularning aldidə ərə turdi; ular ulardın yedi. Ular uningdin: ayaling Sarah nədə, dəp soriwidi, u jawab berip: — Mana, qedirida, dedi. **10** Birsı: — Mən kələr yili muxu waqıtta kexingoya jəzmən kaytip kelimən, wə mana u waqıtta ayaling Sarahning bir ooşli bolidu, — dedi. Sarah bolsa uning kəyşidiki qedirning ixikidə turup, bularnı anglawatatti. **11** Ibrahım bilən Sarah ikkisi yaxinip, kəriş qaloşanidi; Sarahıta ayal kixilərdə bolidioşan adət kərüş tohtap qaloşanidi. **12** Xunga Sarah öz iqidə külüp: — Mən xunqə kəriş kətkən tursam, rasttinla ləzzət kərələrmənmu? Erimmu kəriş kətkən tursa? — dəp hiyal kildi. **13** Pərwərdigar Ibrahımoya: — Sarahning: «Mən kəriş kətkən tursam, rasttinla bala tuoşarmənmu?» dəp külgini nemisi? **14** Pərwərdigaroya mumkin bolmaydioşan tilsimat ix barmu? Bekitkən waqıtta, yəni kələr yili dəl bu qaşda kaytip kelimən wə u waqıtta Sarahning bir ooşli bolidu, — dedi. **15** Əmma Sarah kərkup ketip: — Külmidim, dəp inkar kildi. Lekin U: — Yak, sən küldüng, — dedi. **16** Andin bu zatlar u yərdin kəpup, Sodom tərəpkə nəzirini aşdurdi. Ibrahımımu ularni uzitip, ular bilən billə mangdi. **17** Pərwərdigar: — Mən kilişioşan iximni Ibrahımın yoxursam bolamdu? **18** Qünki Ibrahımın uluş wə küqlük bir əl qikidu wə xuningdək yər yüzidiki barlık əl-millətlər u arkilik bəht-bərikətkə muyəssər bolidioşan tursa? **19** Qünki Mən uni bilip tallişoşanmən; u qoşum öz balilirini wə uning əyidikilərni əzigə əğəxtürüp, ularoşa Pərwərdigarning yolini tutup, həkkanıylikni wə adalətnı yürgüzüşni əgitudu. Buning bilən Mənki Pərwərdigar Ibrahım toşruluk kılışoşan wədəmnı əməlgə axurimən, — dedi. **20** Andin Pərwərdigar mundak dedi: — «Sodom wə Gomorra toşruluk kətürülğən dad-pəryad nahayiti küqlük, ularning gunahı intayin eoşir bolojını üqün, **21** Mən hazırıla qüşimən, kilmixliri rasttinla xu dad-pəryadlardan Manga məlum bolojandək xunqə rəzilımu, bilip bakay; unqə rəzil bolmioşandimu, Mən uni bilixim kərək». **22** Xuning bilən bu kixilər u yərdin kəzoşilip, Sodom tərəpkə yol aldi. Lekin Ibrahım yənıla Pərwərdigarning aldidə ərə turatti. **23** Ibrahım yekın berip: — Sən rasttinla həkkanıylarnı rəzillər bilən kəxup həlak kılımsən? **24** Xəhərdə əllik həkkanıy kixi bar boluxi mumkin; Sən rasttinla xu jayni həlak kılımsən, əllik

həkkaniy xixi üçün u jayni kəqürüm kılmamsən? 25 Yak, yak. Bu ix Səndin neri boləyay! Həkkaniylarni rəzillərgə koxup əltürüp, həkkaniylarəy rəzillərgə ohxax muamilə kılix Səndin neri boləyay! Pütkül jahəning sorəqəsi ədalət yürgüzməndu? — dedi. 26 Pərwərdigar jawab berip: — Əgər Mən Sodom xəhirdə əllik həkkaniyini tapsam, ular üçün pütkül jayni ayap qalimən, — dedi. 27 Andin İbrahım jawab berip: — Mana mən pəkət topa bilən küldin ibarət bolsammu, mən İgəm bilən səzləxkili yənə petinalidim. 28 Mubada xu əllik həkkaniyidin bəx kixi kəm bolsa, Sən bu bəx kixining kəm boləyini üçün pütkül xəhərnı yökıtamsən? — dedi. U: — Əgər Mən xu yərdə kıriq bəxni tapsammu, uni yökətməymən, dedi. 29 İbrahım Uningəyə səzini dawam kılip: — Xu yərdə kıriq kixila tepilixi mumkin, dewidi, [Pərwərdigar]: — Bu kıriqi üçün uni yökətməymən, — dedi. 30 U yənə səz kılip: I İgəm, hapa bolmioəysən, mən yənə səz kılay. Xu yərdə ottuzi tepilixi mumkin? — dedi. U: — Əgər Mən u yərdə ottuzni tapsammu, yökətməymən, — dedi. 31 U yənə səz kılip: — Mana əmdi mən İgəm bilən səzləxkili jür'ət kıldim; xu yərdə yigirmisi tepilixi mumkin, — dedi. Pərwərdigar səz kılip: bu yigirmisi üçün u yərnı yökətməymən, — dedi. 32 U səzləp: — I İgəm, hapa bolmioəyay, mən pəkət muxu bir kətimla səz kılay! Xu yərdə oni tepilixi mumkin, dewidi, u jawab berip: — Mən oni üçün uni yökətməymən, — dedi. 33 Pərwərdigar İbrahım bilən səzlixip boləyandin keyin kətti; İbrahımmu əz jayioəyə kaytip kətti.

19 İkki pərixətə kəqtə Sodoməyə yetip kəldi; xu qaoəda Lut Sodomning dərwasisida olturatti. Lut ularni kərüpla ornidin turup, aldioəyə qikip yüzi yərgə təgküdək təzim kılip: 2 — Mana, əy hojilirim, kəminilirining əyigə qüxüp putliringlarnı yuyup konup qaloəysilər; andin ətə səhər kərup yoloəyə qiqsanglarmu bolidu, dewidi, bular jawabən: — Yak, biz xəhər məydanida kəqləymiz, — dedi. 3 Əmma u ularni qing tutuwidi, ahir ular uning bilən berip əyigə kirdi. U ularəyə dastihan selip, petir toəaqalarnı pixurup bərdi, ular oəizalandi. 4 Ular tehi yatmioəyanidi, xəhərdikilər, yəni Sodomning ərkəkliri, yax, kəri həmmisi hərəyisi məhəllilərdin kelip əyni kərxıwəldi; 5 ular Lutni qəkirişip uningəyə: — Bügün kəqtə seningkiğə kirgən adəmlər kəni? Ularni bizgə qikirişip bər, biz ular bilən yeqinqilik kılimiz, — dedi. 6 Lut dərwasining aldioəyə, ularning kəxioəyə qikip, ixikni yepiwetip, 7 ularəyə: — Əy buradərlirim, mundaq

rəzillikni kılmanglar! 8 Mana, tehi həq ər bilən billə bolmioəyan ikki kızim bər; ularni silərgə qikirişip bəyər. Ular bilən halioəninglarnı kılinglar. Əmma bu adəmlər əgzəmnıng sayisi astioəyə kirgənıkən, silər ularni həqnemə kılmanglar! — dedi. 9 Ləkin ular jawab berip: «Neri tur!» deginiqə, yənə: — Bu yərdə turuxəyə kəlgən bu musapir həkım bolməqkimikən? Əmdi sanga ularəyə kıloəyandinmu bəttər yamanlik kılimiz! — dəp Lutni kıstap, ixikni qeqixəyə basturup kəldi. 10 Əmma u ikki kixi kəllirini uzitip Lutni əyigə əz kəxioəyə tartip əkirişewilip, ixikni təkiwəldi 11 wə əyning dərwasisining aldidiki adəmlərnı kiqikidin tartip qongioəyə korlukəyə muptila kıldi; xuning bilən ular dərwasini izdəp, həlidin kətti. 12 Andin ikkəylən Lutəyə: — Muxu yərdə yənə birər kiming barmu? Küy'ooşul, ooşul yaki kızliring wə yaki xəhərdə baxəyə adəmliring bolsa ularni bu yərdin elip kətkin! 13 Qünki biz bu yərnı yökətimiz; qünki ular toəqruluk kətürülgən dad-pəryad Pərwərdigarning aldidə intayin küqlük boləyay, Pərwərdigar bizni uni yökətxəyə əwətti, — dedi. 14 Xuning bilən Lut taxkiriəyə qikip, kızlırini alidioəyan [boləyusi] küy'ooşullirining kəxioəyə berip: «Əmdi kərup bu yərdin qikip kətinglar; qünki Pərwərdigar xəhərnı yökətidu» — dedi. Əmma u [boləyusi] küy'ooşullirining nəzirigə qəqəqə kıloəyandək kəruəndi. 15 Tang atəanda, pərixtilər Lutni aldiritip: — Əmdi kərup ayaling bilən kəxingdikiki ikki kızingni aloəyən; bolmisa xəhərnıng kəbihlikigə qetilir kəlip, həlak bolisən, — dedi. 16 Əmma u tehiqə arısəldi bolup turoəyanda, Pərwərdigar uningəyə rəhim kıloəyanlikı üçün, u ikkiylən Lutning kolini, ayalining kolini wə ikki kızining kəllirini tutup, ularni xəhərnıng sirtioəyə əqikip, orunlaxturup kəydi. 17 Ularni qikəroəyandin keyin xu ix boldiki, uların biri uningəyə: — Jeningni elip qəy, həlak bolmaslıqing üçün kəyninggə kərimay, tüzlənglikteki həq yərdə tohtimay, taoəyə kəqəkin! — dedi. 18 Ləkin Lut ularəyə: — Undəy bolmioəyay, əy hojam, ətünüp qəlay! 19 Mana, kəminəng kəzüngdə iltipət tapti, jenimni kətkəzəndəng, mənəyə zor mərhəmət kərsəttəng; əmma mən taoəyə kəqəlməymən; undəy kılsam, mənəyə birər apət qüxüp, əlöp kətərmənımkin. 20 Qəyərə, awu xəhərgə kəqip barsə boləyandək nəhəyiti yeqin ikən, xundəyə kiqik xəhər ikən! Ətünüp qəlay, mənəyə xu yərgə kəqiximəyə yol kəyoyəysən! U kiqik [xəhər] əməsmu?! Jenim xu yərdə əman qəlidu! — dedi. 21 Pərixətə uningəyə jawab berip: — Həyər, bu ixtiməyə sanga məqul bolay, sən eytkən xu xəhərnı wəyran kılməy. 22 Əmdi u

yərgə tezdin keçip baroʻin; qünki sən xu yərgə yetip barmioʻuqə heq ix kilalmasmən, — dedi. Xunga u xəhərnin ismi «Zoar» dəp ataloʻan. **23** Lut Zoaroʻa yetip baroʻanda kün nuri yər yüzigə qeqiloʻanidi. **24** Xu qaoʻda Pərwərdigar ərxin, əz yenidin Sodom bilən Gomorraning üstigə günggürt wə ot yaodurup, **25** xu xəhərlərni, pütkül tüzlənglikni həmdə xəhərlərdiki barlik ahalilər wə yərdin üngənlərni qoxup bərbar qildi. **26** Ləkin Lutning arkisidin mangoʻan ayali kəynigə qariwidi, tuz tüwrükkə aylinip qaldi. **27** Ətisi tang səhərdə, İbrahım qopup ilgiri Pərwərdigarning aldidə turoʻan jayoʻa qikip, **28** Sodom bilən Gomorra tərəpkə, xundakla tüzlənglikning həmmə yerigə nəzər seliwidi, mana, yər yüzidin humdanning tütünidək tütün ərləwatkinini kərdi. **29** Əmma xundak boldiki, Huda u tüzləngliktiki xəhərlərni wəyran qiloʻanda, U İbrahımi esigə elip, Lut turoʻan xəhərlərni bərbar qiloʻanda uni balayi apətning iqidin qikirip kutkuzdi. **30** Əmma Lut Zoar xəhiridə turuxtin qorkqaqqa, Zoardin ketip, taqqa qikip, ikki kizi bilən xu yərdə makanlaxti. U ikki kizi bilən bir əngkürdə turdi. **31** Əmdi qong kiz kiqikigə: — Atimiz bolsa qerip kətti; dunyaning kaidə-yosuni boyiqə bu yurtta bizgə yeqinqilik qilidioʻan heq ər xixi qalmidi. **32** Kəni, atimizni xarab bilən məst qilip qoyup, uning bilən billə yatayli; xundak qilsak, biz pərzənt kərup atimizning urukini qalduralaymiz, — dedi. **33** Xuning bilən ular u keqisi atisoʻa xarab iqküzüp [məst qilip] qoyup, qong kizi kirip atisi bilən yatti. Ləkin Lut uning kirip yatkininimu, qopup kətkininimu heq səzmidi. **34** Ətisi xundak boldiki, qongi kiqikigə: — Mana, mən ahxam atam bilən yattim; bügün kəqtimu uningə yənə xarab iqküzəyli; xuning bilən sən kirip uning bilən yatkin; xundak qilip, hər ikkimiz pərzənt kərup atimizning nəslini qalduralaymiz, — dedi. **35** Xuning bilən ular u keqisi atisoʻa xarab iqküzüp [məst qilip] qoyup, kiqik kizi ornidin turup uning bilən billə yatti. Əmma Lut uning kirip yatkininimu, qopup kətkininimu heq səzmidi. **36** Xundak qilip, Lutning ikkila kizi əz atisidin hamilidar bolup qaldi. **37** Qongi bolsa oʻqul tuʻup, uning etini Moab qoydi; u bügünki Moabiylarning atisidir. **38** Kiqikimu oʻqul tuʻup, uning etini Bən-Ammi qoydi. U bügünki Ammoniylarning atisidir.

20 İbrahım u yərdin qikip, jənub tərəptiki Nəgəwəgə kəqüp kelip, Qadax bilən Xurning arilikida turup qaldi; bir məzgildin keyin Gərarda olturaklaxti. **2** Xu yərdə İbrahım ayali Sarah toʻqrisida: «U

mening singlimdur», degənidi. Xuning bilən Gərarning padixaʻi Abimələk adəm əwətip, Sarahni [əzigə] hotun boluxqa eliwaldi. **3** Ləkin [bir küni] keqisi qüxida Huda Abimələkkə kelip uningə: — Mana, sən əzünggə eliwaloʻan ayal səwəbidin əmdi əlgən adəmdursən; qünki u baxqa birsining ayalidur — dedi. **4** Əmma Abimələk uningə tehi yeqinqilik qilmioʻanidi. U Hudaə: — I Rəb, həkkanıy bir həlknimu həlak qilamsən? **5** U əzimu manga: «U mening singlim» dəp eytmidimu? Yənə kelip, bu ayalmu «U mening akam», dəp eytkənidi. Mən bolsam sap kəngliüm wə durus niyitim bilən bu ixni qildim, — dedi. **6** Huda qüxida uningə yənə: — Bu ixni sap kəngül bilən qiloʻaningni bilimən; xu səwəbtin Mən seni aldimda gunah qilixtin tosup, uningə tegixinggə qoymidim. **7** Əmdi u kixining ayalini əzigə qayturup bər; qünki u Pəyoʻəmbər, u sening həkqingdə dua qilidu wə sən tirik qalisən. Əgər uni yandurup bərmisəng xuni bilip qoyoʻinki, sən wə həmmə adəmliring qoxulup jəzmən əlisilər, — dedi. **8** Abimələk ətigan tang səhərdə qopup, həmmə hizmətkarlarini qakirip, bu səzlərnin həmmisini ularning qulaklirioʻa saldi; bu adəmlər nəhayiti qorkxup kətti. **9** Andin Abimələk İbrahımi qakirip uningə: — Bu bizgə nemə qiloʻaning? Mən sanga zadi nemə gunah qildim, sən mən wə padixahlikimoʻa eqir bir gunahni yükləp qoydung? Manga qilmaydioʻan ixlarni qilding! — dedi. **10** Abimələk İbrahımoʻa yənə: — Sən zadi bizning nemə iximizni kərgining üqün muxu ixni qilding? — dedi. **11** İbrahım jawab berip: — «Bu yərdə xübhəsiszki heqkim Hudadin qorkmaydikən, ular meni ayalim tüpəylidin əltürüwetidu», dəp oylıoʻanidim. **12** Əməliyətə, uning mening singlim ikənliki rast, ləkin u mening ata bir, ana bələk singlim; keyin u mening ayalim boldi. **13** Ləkin Huda meni atamning əyidin qikirip sərgərdanlikka yürgüzginidə, mən ayalimoʻa: — Biz qəyərgila barsak, sən manga xundak xapaət kərsətkəysənki, mening toʻqramda: «Bu mening akam bolidu», degin, — dəp eytkənidim — dedi. **14** Andin Abimələk qoy-kalilar, qullar wə dedəklərni elip ularni İbrahımoʻa bərdi wə ayali Sarahnimu uningə qayturup bərdi. **15** Abimələk: — Mana mening zeminim bolsa aldingda turuptu; kəzünggə qaysi yər yaxsa xu yərdə turoʻin, — dedi. **16** U Sarahqa: «Mana, mən akangə ming kümüx tənggə bərdim; mana bular əz yeningdikilər, xundakla həmmə adəmlərnin kəz aldidə uyatni yapquqi bolidu; xuning

bilən sən hərəkandak daş-əyibtin halas bolisən». 17 İbrahim Hudaşə dua kildi, Huda Abimələk, ayali wə kenizəklirini sakaytti; andin ular [yənə] bala tuşalaydıqan boldi; qünki Pərwərdigar İbrahimning ayali Sarah tüşəylidin Abimələkning əyidiki həmmə hotunlarning baliyatqulirini etip qoyqanidi.

21 Əmdi Pərwərdigar wədə kılöjınidək Sarahni yoklidi; Pərwərdigar Sarahğa deginidək kildi. 2 Sarah həmilidar bolup, İbrahim kerişqanda Huda uningöşə bekitkən wakıtta bir oşul tuşup bərdi. 3 İbrahim əzigə tərəlgən oşli, yəni Sarah uningöşə tuşup bərgən oşlining ismini İshak koydi. 4 Andin İbrahim Huda uningöşə buyruşöjınidək öz oşli İshak tuşulup səkkizinqi küni hətnə kildi. 5 Oşli İshak tuşuloşan qaşda, İbrahim yüz yaxta idi. 6 Sarah: «Huda meni küldürüwətti; həkrim bu ixni anglisa, mən bilən təng külüxidü», dedi. 7 U yənə: — Kimmu İbrahimşə: «Sarah bala emitidışan bolidu!» dəp eytalaytti? Qünki u kerişqanda uningöşə bir oşul tuşup bərdim! — dedi. 8 Bala qong bolup, əmqəktin ayrildi. İshak əmqəktin ayriloşan küni İbrahim qong ziyapət ötküzüp bərdi. 9 Əmma Sarah misirlik Həşərnin İbrahimşə tuşup bərgən oşulning [İshakni] məşirə kiliwatqinini kerişp kaldi. 10 Xuning bilən u İbrahimşə: — Bu dedək bilən oşlini həydiwət! Qünki bu dedəkning oşli mening oşlum İshak bilən təng waris bolsa bolmaydu!, — dedi. 11 [Sarahning] bu səzi İbrahimşə tolimu eşiş kəldi; qünki [İsmailmu] uning oşli-də! 12 Ləkin Huda İbrahimşə: — Balang wə dediking wəşidin bu səz sanga eşiş kəlmisun, bəlki Sarahning sanga degənirining həmmisigə kulak salşin; qünki İshaktin bolşini sening nəşling həşablinidu. 13 Ləkin dedəkning oşlidinmu bir həlk-millət pəyda kilişən, qünki umu sening nəşling, — dedi. 14 Ətisi tang səhərdə İbrahim kışup, nan bilən bir tulum suni elip Həşərgə berip, əxnisigə yüdküzüp, balini uningöşə tapxurup, ikkisini yoloşə selip koydi. Həşə ketip, Bəş-Xebaning qelidə kezip yürdi. 15 Əmdi tulumdiki su tüşəp kətkənidi; Həşə balini bir qatqalning tüşigə taxlap kışup, öz-əzigə: «Balining əlöp ketixigə qarap qidimaymən» dəp, bir ok etimqə yirakqə berip, udulida olturdi. U udulida olturup, pəryad kətürüp yioşlidi. 17 Huda oşulning yioşə awazini anglidi; xuning bilən Hudaning Pərixtisi asmandin Həşəni qakiriş uningöşə: — Əy Həşə, sanga nemə boldi? Kırkmişin; qünki Huda oşulning [yioşə] awazini yatqan yeridin anglidi. 18 Əmdi kışup,

kışung bilən balini yələş turuşuz; qünki Mən uni uluş bir əl-millət kilişən, — dedi. 19 Xuan Huda [Həşərnin] kəşlirini aqti, u bir kudukni kərđi. U berip tulumşə su toldurup, oşuloşə iqküzdi. 20 Huda u bala bilən billə boldi; u əşüp qong boldi. U qeləş yaxap, mərgən bolup yetixti. 21 U Paran qelidə turđi; xu wakıtlarda anisi uningöşə Misir zeminidin bir kizni hotunlukqə elip bərdi. 22 U wakıtlarda xundak boldiki, Abimələk wə uning ləxkərbexi Fikol kelip İbrahimşə: — Kiloşan həmmə ixlirinqda, Huda sening bilən billidur. 23 Əmdi sən dəl muxu yərdə manga, oşlumşə wə nəwrəmgə hiyanət kilişlikqə Hudaning namida kəsəm kiliş bərgəşən; mən sanga kəşitip kəlgən məşribanlikimdək, sənmu manga wə sən həşir turuwatqan yurtqə məşribanlik kiloşşən, — dedi. 24 İbrahim: Kəsəm kiliş bəşəş, dedi. 25 Andin İbrahim Abimələkning qakarlıri tartiwalşan bir kuduk toşrisida Abimələkni əyiblıdi. 26 Abimələk: — Bu ixni kiloşan kixini bilməşmən; sən bu ixni mangimu eytməşən; mən bu ixni pəkət bügünla anglixim, — dedi. 27 İbrahim koy-kala elip Abimələkkə təkđim kildi; andin ular ikkilisi əhdə kilixti. 28 İbrahim yənə padidin yəttə qixi kızıni bir tərəpkə ayriş koydi. 29 Abimələk İbrahimdin: — Sən bir tərəpkə ayriş qoyşan bu yəttə qixi kızıning nemə mənis bar? — dəp soriwidi, 30 u: — Mening bu kudukni koloşinimni etirap kiloşiningöşə guwahlik şüpitidə bu yəttə qixi kızıni qolumdin kışul kiloşşən, — dəp jawab bərdi. 31 Bu ikkisi xu yərdə kəsəm kilişkanlik şüqün, u xu jayni «Bəş-Xeba» dəp atidi. 32 Xu tərikidə ular Bəş-Xebada əhdə kilixti. Andin Abimələk wə uning ləxkərbexi Fikol kışoşilip, Filistiylərnin zeminişə yenip kətti. 33 İbrahim Bəş-Xebada bir tüş yuloşunni tikip, u yərdə əbədiş Təngri bolşan Pərwərdigarning namişə nida kiliş ibadət kildi. 34 İbrahim Filistiylərnin zeminişə uzun wakıtkiqə turup kaldi.

22 Bu ixlardin keyin xundak boldiki, Huda İbrahimni sinap uningöşə: — Əy İbrahim! dedi. U: mana mən! — dəp jawab bərdi. 2 U: — Sən oşlungni, yəni sən səyidışan yaloşuz oşlung İshakni elip, Moriya yurtioşə berip, xu yərdə, Mən sanga eytidışan taşlarning birining üstidə uni kəydürmə kışbanlik şüpitidə sunşin, — dedi. 3 Ətisi İbrahim səşəş kışup, exikini tokup, yigıtliridin ikkiylən bilən İshakni billə elip, kəydürmə kışbanlik şüqün otun yerip, Huda uningöşə eytkən yərgə qarap mangdi. 4 Şüqinqi küni İbrahim bexini kətürüş qarap, yiraktin u yəni kərđi.

5 Ibrahım yigitlirigə: — Silər exək bilən muxu yərdə turup turunglar. Mən balam bilən u yərgə berip, səjdə kılıp, andin kəxinglaroşa yenip kelimiz, — dedi. 6 Xuning bilən Ibrahım keydürmə qurbanlıqqa kerəklik otunni elip, oşlı Ishakqa yüdküzüp, əzi kəlioşa piqak bilən otni elip, ikkisi billə yürüp kətti. 7 Ishak atisi Ibrahımoşa: — Əy ata! dewidi, u uningoşa jawab berip: — Mana mən, oşlum, dedi. U uningdin: — Mana ot bilən otunoşu bar, əmma keydürmə qurbanlık bolidioşan koza keni? — dəp soriwidi, 8 Ibrahım jawab berip: — Əy oşlum, Huda Əzi Əzigə keydürmə qurbanlık kozini təminləydu, — dedi. Andin ikkisi birgə yolini dawamlaxturdi. 9 Ahirida ular Huda Ibrahımoşa eytkən jayoşa yetip kəldi. Ibrahım u yərdə qurbangah yasap, üstigə otunni tizip koydi. Andin u oşlı Ishakni başlap, uni qurbangahdiki otunning üstidə yatkuzdi. 10 Andin Ibrahım kolini uzitip, oşlıni boşuzlişli piqakni aldı. 11 Xuan Pərwərdigarning Pərixtsi asmandin uni qakirip uningoşa: — Ibrahım, Ibrahım! — dəp warkiridi. U: — Mana mən, — dedi. 12 U uningoşa: — Sən balişa kolungni təgküzmgin, uni heqnemə kilmioşin; qünki Mən sening Hudadin kərkənklikingni bildim; qünki sening oşlungni, yəni yaloşuz oşlungni Məndin ayimiding, — dedi. 13 Ibrahım bexini kətürüp qariwidi, mana, arksida münggüzlişi qatqaloşa qirmixip kəloşan bir koşkarni kərdi. Ibrahım berip koşkarni elip, uni oşlining ornida keydürmə qurbanlık kılıp sundi. 14 Xuning bilən Ibrahım xu jayoşa «Yahwəh-Yirəh» dəp at koydi. Xunga kixilər: «Pərwərdigarning teoşida təminlinidu» degən bu söz bügüngə kədər eytilip keliwatidu. 15 Pərwərdigarning Pərixtsi asmandin Ibrahımi ikkinji kətim qakirip uningoşa: — 16 Sən əz oşlungni, yəni yaloşuz oşlungni ayimay bu ixni kəloşning üçün Mən Əzüm bilən kəsəm kilmənki, dəydu Pərwərdigar, 17 — Mən seni zor bərikətləp, nəşlingni asmandiki yultuzlardək nuroşun kəpəytip, degiz saşilidiki kumdək oşolditimən; nəşling bolsa düxmənşirining dərwazilirişoşa igə bolidu. 18 Sən Mening awazimoşa kulak saloşning üçün yər yüzidiki barlık əl-yurtlar nəşlingning nami bilən əşlişi üçün bəht-bərikət tiləydu, — dedi. 19 Andin Ibrahım yigitşirining kəşioşa yenip bardı. Ular həmmisi ornidin turuxup Bəər-Xebaşoşa yol aldı. Ibrahım Bəər-Xebada turup kəldi. 20 Bu ixlardin keyin Ibrahımoşa: «Mana Milkahmu ining Naşoroşa birkanqə oşul tuşup beriptu», degən həwər yətti. 21 Ular bolsa tunji oşlı uz, uning inisi

Buz wə Aramning atisi boləşan Kəmuəl, 22 andin Kəsəd, Hazo, Pildax, Yidlaf wə Betuəl degən oşullar idi. 23 (Betuəldin Riwkah tərəldi). Bu səkkizini Milkah Ibrahımning inisi Naşoroşa tuşup bərdi. 24 Xuningdək uning keniziki Rəumahmu Tebah, Gahəm, Tahax wə Maakah degənlərnı tuşup bərdi.

23 Sarah bir yüz yigirmə yəttə yaxşıqə ömür kərdi.

Bu Sarahning ömrining yilliri idi. 2 Sarah Kanaan zeminidiki Kiriat-Arba, yəni Həbronda wəpat boldi. Ibrahım berip Sarah üçün matəm tutup yioşa-zar kildi. 3 Ibrahım əz mərhüməşining yenidin kopup, Hıttiyaroşa söz kılıp: 4 — Mən bolsam aranglarda musapir meşman, halas; silər əmđi aranglardın manga bir yərlik beringlar; xuning bilən mən bu mərhüməməni aldimda kərünüp turmisun üçün elip berip dəpnə kılal, — dedi. 5 Hıttiyar Ibrahımoşa jawab berip: — I hojam, bizgə kulak saloşayla! Sili arimizda Hudaning bir xahzadisi həşablinila! Arimizdiki əng esil yərlikni tallap, xu yərdə mərhüməşirini dəpnə kıləşayla! Mərhüməşirini dəpnə kılaxqa həşkaysimiz əz yərlikini silidin ayimaydu, — dedi. 7 Ibrahım ornidin turup, u zemindiki həlkəşə, yəni Hıttiyaroşa təzim kılıp, 8 ularoşa: — Əgər mərhüməməning kəz aldimda turiwərməşliki üçün, uni elip berip, dəpnə kılaximni rawa kərsənglar, undakta səzümni anglap mening üçün Zoharning oşlı Əfronəşa söz kılıp, 9 uning etizining ayioşida əziningki boləşan Makpelaşning oşarini manga berixini iltimas kilinglar. U manga buni silərnıng aranglarda gəristan boluxqa toluq nərhidə bərsun, — dedi. 10 Xu qəoşda Əfron Hıttiyar arisida olturatti. Xuning bilən hıttiylik Əfron Hıttiyarlarning aldidə, yəni xəşirining dərwazisidin kergüqilərnıng həmmişining aldidə Ibrahımoşa jawab berip: — 11 Yoksu, əy hojam, manga kulak saloşayla. Bu etizlikni, xundakla uningdiki oşarnı siligə bəşəy; uni əz həlkim boləşan adəmlərnıng aldidə siligə bərdim; əz meyitşirini dəpnə kıləşayla, — dedi. 12 Andin Ibrahım yənə zemin həlkəş aldidə təzim kılıp, 13 Xu zemindiki həlkəşning kulakşirini aldidə Əfronəşa: — Iltimasimoşa kulak saloşayla; mən bu etizlikning nərhı boyiqə pul bəşəy, uni məndin kəşul kıləşayla, andin mən meyitşirini xu yərdə dəpnə kılal, — dedi. 14 Əfron Ibrahımoşa jawab berip uningoşa: 15 Əy hojam, manga kulak saloşayla; tət yüz xəkəl kümüxkə yaraydişan bir etizlik, sili bilən mening aramda nemə idi? Sili meyitşirini dəpnə kıləşayla — dedi. 16 Ibrahım Əfronning səzigə koşuldi; andin Əfron Hıttiyar aldidə

eytqan bahani, yəni xu qaojdiki soda əlqimi boyiqə tet yüz xəkəl kümüxnı tarazıda tartip bərdi. 17 Xundak kılıp Mamrəning udulidiki Makpelaḥqa jaylaxqan Əfronning etizliki, yəni etizlikning əzi, uningdiki oqar, xundakla etizlikning iqi wə ətrapidiki barlik dərəhlərləning həmmisi 18 Hıttiyaların qəz aldida İbraḥimoqa tapxurulup, [yəni Əfronning] xəhırining dərəzısidin barlik kirgüqılərləning aldida uning mülki kılıp bekitildi. 19 Xuningdin keyin İbraḥim ayali Sarahni Qanaan zemınidiki Mamrə (yəni, Həbron)ning udulidiki Makpelaḥning etizlikning ojarıda dəpnə kıldı. 20 Xu tərıkidə u etizlik wə uningdiki oqar Hıttiyalar tərıpidin İbraḥimoqa gərıstan boluxqa tayin kılındi.

24 İbraḥim kərip, yexi bir yərgə bərip qaloqanıdi; Pərwərdigar İbraḥimoqa hər tərəptə bəht-bərikət ata kılıqanıdi. 2 İbraḥim əyidiki əng mətıwər hizmətkari, əzining pütün mal-mülkini baxqurıdıoqan oqıdaroqa: — Qolungni yotamning astıoqa koyoqın; 3 Mən seni asmanların qadasi xundakla yərning qadasi boləqan Pərwərdigarning nami bilən qəsəm kıldurımənki, sən mən hazır turuwatqan bu Qanaaniylərləning arısidin oqlumoqa kiz elip bərməy, 4 Bəlki əz yurtumoqa, xundakla əz uruk-tuoşkanlırimning qexioqa bərip, oqlum İshaqqa hotun elip bərgəysən, — dedi. 5 Hizmətkari uningə: — Mubada u kiz mən bilən bu yurtqa kəlgili unimisa, undakta əzliri qıqқан xu yurtqa oqullirini yandurup apiramdimən? — dedi. 6 İbraḥim uningə jawab bərip: — Həzi bol, oqlumni hərgiz xu yərgə yandurup barmioqın! 7 Meni atamning əyi bilən tuoşuloqan yurtumdin yetəkləp elip kəlgüqi, yəni manga səz kılıp: — «Sening nəslingə bu yurtni bərimən», dəp manga qəsəm kılıqan, asmanın qadasi boləqan Pərwərdigar Əz Pərixısini aldingə əwətidu; xuning bilən sən u yərdin oqlumoqa kiz elip kələləysən. 8 Xundaktımu, əgər kiz sən bilən bu yərgə kəlgili unimisa, mən sanga kıldurıdıoqan qəsəmdin halas bolısən; əmma oqlumni u yərgə hərgiz yandurup barmioqın, — dedi. 9 Xuning bilən hizmətkar kolini hojisi İbraḥimning yotısining astıoqa koyup turup, bu toşrıda uningə qəsəm kıldı. 10 Andin hizmətkar bu toşrıda hojisining təgiliridin onni, xundakla hojisining hərhil esil nərsilirini elip yoloqa qıqti; u Aram-Naḥaraim rayonıoqa səpər kılıp, Naḥorning xəhırıgə yetip kəldi. 11 U xəhərləning sirtidiki bir kudukning yenida təgilirini qəkündurdi: bu kəqkurun,

kiz-ayallarning su tartkili qıkidioqan qeoqi idi. 12 U dua kılıp: — Əy hojam İbraḥimning qadasi boləqan Pərwərdigar, ətünimənki, bügün mening iximni ongoqa tartkaysən, hojam İbraḥimoqa xapaət kərsətkaysən. 13 Mana mən bu yərdə kudukning bexida turuwatımən wə xəhər həlkining kizliri bu yərgə su tartkili keliwatıdu. 14 Əmdi xundak bolsunki, mən kaysi kizoqa: «Komzikingni qüxürsəng, mən su iqiwalsam boptikən!» desəm, u jawab bərip: «Mana iqkin, mən təgiliringnimu suoqırıp koyay», desə, u kiz sən kulung İshaqqa bekitkingning əzi bolsun. Buningdin sening hojam İbraḥimoqa xapaət kılıqningni bilələymən, — dedi. 15 U tehi səzini tügətməy, mana Riwkah kozini mürisidə kətürüp qıqıp kəldi; u bolsa İbraḥimning inisi Naḥorning ayali Milkahtın tuoşuloqan oşli Betuəlning kizi idi; 16 Kiz intayin qıraylık bolup, həq ər kixi təgmigən pak kiz idi. U kudukning boyıoqa qüxüp, komzikini toldurup andin qıqti. 17 Hizmətkar uning aldioqa yügürüp bərip: — Ətünüp qalay, komzikingtin azoqına su otliwalay, dedi. 18 U jawab bərip: — Iqkəy, əy hojam! dəpla, komzəkni dərḥal kılıoqa elip, uning su iqxı üqün sundi. 19 U süyidin uningə qanoquqə iqxüzgəndin keyin: — Təgilirigimu qanoquqə su iqxüzüp koyay, — dedi. 20 Xuning bilən u dərḥal komzəkıti suni olakqa təküwetip, yənə kudukqa su tartkili yügürüp bardı; u uning həmmə təgilirigə su tartip bərdi. 21 U kixi uningə kəzini tikkinıqə jimjit turup, Pərwərdigarning yolını ong kılıqan, kilmioqanlıkını bilix üqün kütüwatattı. 22 Təgilər su iqxı qanoqanda, xundak boldiki, həliki kixi yerim xəkəllik bir altun burun həlqisi bilən ikki kılıoqa on xəkəllik altun biləzükni qıqırıp kizoqa bərip uningə: 23 Sən kimning kizi bolısən? Manga dəp bərsəng! Atangning əyidə bizgə qanoqudək jay barmu? — dəp sorıdi. 24 Kiz uningə: — Mən Milkaḥning Naḥoroqa tuoşup bərgən oşli Betuəlning kizi bolımən, — dedi, 25 yənə uningə: — Bizningkidə saman bilən boşuz kəngri, [silərgə] qonoqli jaymu bar, — dedi. 26 Xuan bu adəm engixip Pərwərdigarning aldida səjdə kılıp: 27 Əz xapaıti bilən hojamdin wapadarlıkını ayımioqan, hojam İbraḥimning qadasi boləqan Pərwərdigarəqa Həmdusana oquloqay! Pərwərdigar bu səpirımdə meni hojamning qerındaxlıri turoqan əygə baxlap kəldi! — dedi. 28 Kiz yügürüp bərip, bularning həmmisini anısining əyidikilərgə eytip bərdi. 29 Əmdi Riwkahning Laban degən bir akisi bar idi. Laban kudukning bexioqa, u adəmning qexioqa yügürüp

qikti. 30 Qünki u singlisining burun hãlkisini wã kolliridiki bilãzüklãrni kãrüp, hãmdã singlisining: u adãm manga mundãk-mundãk dedi, deginini anglap, u adãmning kexioja bardi. Mana, u kixi kudukning yenida tãgilãrning kexida turatti. 31 Laban uningõja: — ãy Pãrwãrdigarning bãht-bãrikiti ata kãlinõuqi, kirgãyla! Nemã üqün taxkirida turdila? Mãn õyni tãyyarlap koydum, tãgilãrgimu jay raslidim, — dedi. 32 U adãm õygã kirdi; Laban tãgilãrdin yũkni qũxũrũp, tãgilãrgã saman bilãn boõuz berip, u kixining hãm uning hãmrahlirining putlirini yuõili su elip kãldi; 33 andin u kixining aldioja taam koyuldi; lekin u: — Mãn gepimni demãy turup taam yemãymãn, — dedi. Laban jawab berip: — Eytãyla, dedi. 34 U: — Mãn bolsam Ibrahãmning hizmãtkarimãn; 35 Pãrwãrdigar hojamoja kãp bãht-bãrikãt ata kãlojaqqa, u uluõ bir kixi boldi. U uningõja koy bilãn kala, kũmũx bilãn altun, kul bilãn dedãklãrni, tãgã bilãn exãklãrni bãrdi. 36 Hojamning ayali Sarah keriõjanda hojamoja bir oõul tuõup bãrgãnidi. Hojam [oõliõja] õzining barlikini atidi. 37 Hojam meni kãsãm kildurup: «Sãn mãn turuwatkan zemindiki Kãnaaniylarning kizliridin oõlumõja hotun elip bãrmã, 38 bãlki jãzmãn atamning õyigã, õz tuõqanlirimning kexioja berip, oõlumõja hotun elip bãrgãysãn», — dedi. 39 U waqãtta mãn hojamoja: «U kiz mãn bilãn kãlgili unimisiqu?» — desãm, 40 u manga jawab berip: «Tutkan yollirim uningõja oquk bolõjan Pãrwãrdigarim Õz Pãrixtisini sening bilãn awãtip, yolungni ong kãlidu. Bu tãrikidã sãn mening ailidikilirim arisidin, atamning jãmãti iqidin oõlumõja hotun elip berisãn. 41 Xundãk kãlip ailãmdikilãrning kexioja yetip barõjiningda, sãn mãn kildurõjan kãsãmdin halas bolisãn; ular sanga kizni bãrmisimu ohxaxla kãsãmdin halas bolisãn», — degãnidi. 42 Xunga mãn bũgũn bu kudukning kexioja kelip: — ãy, hojam Ibrahãmning Hudasi bolõjan Pãrwãrdigar, ãgãr sãn bu sãpirimni ong kãlsang: — 43 mana mãn su kudukning yenida turuwatimãn; wã xundãk bolsunki, su tartkili kãlgãn kizõja: «Komzikingdin manga bir otlam su bãrgãn bolsang», desãm, 44 u manga: «Sãn iqkin, tãgiliringgimu su tartip berãy», dãp jawab bãrsã, undãkta bu kiz dãl Pãrwãrdigar Õzi hojamning oõli üqün bekitkãn kiz bolsun, dãp dua kãlojanidim. 45 Kõnglũmdã tehi sezũm tũgimãyla, mana, Riwkãh komzãkni mũrisidã kãtũrũp qãkãp, kudukning boyioja qũxũp su tartti; mãn uningõja: — Iltipãt kãlip, manga su iqqili koysang, dewidim,

46 u dãrhãl komzikini mũrisidin qũxũrũp: «Iqkãyla, tãgilirinimu suõjirip koyay», dedi. Xuning bilãn mãn iqtim; u tãgilirimnimu suõjirip koydi. 47 Andin mãn uningdin: — Kimning kizi bolisãn, dãp sorisãm, u jawab berip: — Mãn Naõorning Milkãhdin tuõulõjan oõli Betuãlning kizi bolimãn, — dedi. Xu qaõda mãn uning burnioja hãlka, kãlirioja bilãzüklãrni selip koydum; 48 andin engixip Pãrwãrdigarõja sãjdã kãldim; hojamning kerindixining kizini uning oõli üqün elip ketixkã mening yolumni ong kãlojini üqün, hojamning Hudasi bolõjan Pãrwãrdigarõja hãmdusana eyttim. 49 ãmdi silãr hojamoja ihlas kãlip xapaãt kãrsitãyli desãnglar, buni manga dãnglar. ãgãr halimisãnglar, unimu manga eytinglar, mãn ong tãrãpkã yaki sol tãrãpkã barimãn, — dedi. 50 ãmdi Laban bilãn Betuãl jawab berip: — Bu ix Pãrwãrdigardin bolõjaq, siligã ya undãk ya bundãk deyalãmãyimiz. 51 Mana, Riwkãh aldiridã turidu; uni elip kãtkãyla. U Pãrwãrdigarning deginidãk õz hojilirining oõliõja hotun bolsun, — dedi. 52 Ibrahãmning hizmãtkari ularning sãzlrini anglap, yãrgã engixip, Pãrwãrdigarõja sãjdã kãldi. 53 Andin, hizmãtkar kũmũx buyumlarni, altun buyumlarni wã kiyim-keqãklãrni qãkãrip, bularni Riwkãhka bãrdi; u yãnã kizning akisi wã anisiojimu kãmmãtlik hãdiyãlãrni sundi. 54 Andin u wã hãmrahliri bilãn billã yãp-iqip, xu yãrdã konup kãldi. ãtisi sãhãrdã kãpup, u ularõja: meni hojamning kexioja yoloja selip koyunglar, dewidi, 55 Kizning akisi bilãn anisi uningõja: — Kiz birkanqã kũn yaki on kũn yenimizda tursun; andin barsun, — dedi. 56 ãmma u ularõja: — Pãrwãrdigar mening sãpirimni ong kãlojanikãn, meni tosmãnglar; hojamning kexioja berixim üqün meni yoloja selip koyunglar, — dedi. 57 Ular uningõja: — Kizni qãkãrip, uning aõzidin anglap bakãyli, dãp 58 Riwkãhni qãkãrip uningdin: — Bu adãm bilãn baramsãn? dãp soriwidi, u: — Baray, dãp jawab bãrdi. 59 Xuning bilãn ular singlisi Riwkãhni, uning inik'anisi, Ibrahãmning hizmãtkari wã adãmliri bilãn koxup yoloja selip koydi. 60 U waqãtta ular Riwkãhka bãht tilãp: — ãy singlimiz, mingliõjan on mingliõjan adãmlãrning anisi bolõjaysãn! Nãsling dũxmãnlirining dãrwazilirioja igã bolõjay! — dedi. 61 Xuning bilãn Riwkãh bilãn uning dedãkliri ornidin turup, tãgilãrgã minip, u kixigã ãgixip mangdi. Xundãk kãlip hizmãtkar Riwkãhni elip yoloja qikti. 62 Ishãk Bããr-lãhãy-roy degãn jaydin bayila kãytip kãlgãnidi; qũnki u jãnubtiki Nãgãwdã turatti; 63 Ishãk kãqkũrun istikãmãtkã

dalaşa qikқаниди; u bexini k t r p qarisa, mana tegil r keliwatatti. **64** Riwkah bexini k t r p, Ishakni k rdi; u dərhal tegidin q x p, hizm tkardin: — S hrada bizning aldimizga qik watqan bu xixi kim bolidu? — d p soridi. Hizm tkar: — Bu hojamdur! dedi. Riwkah dərhal q mbilini tartip yüzini yepiwaldi. **66** Hizm tkar  m di k loqan h mm  ixlirini Ishakqa eytip b rdi. **67** Ishak k zini anisi Sarahning qedirioq baxlap kirdi; u Riwkahni  z əmrigə aldi; u uning hotuni boldi. U uni yahxi k r p qaldi; bu təriqidə Ishak anisining wapatidin keyin təsəlli tapti.

25 Ibrahim K turaq isimlik y n  bir ayalni aloqanidi. **2** U Ibrahimga Zimran, Yokxan, Medan, Midiyan, Ixbak w  Xuahni tuq p b rdi. **3** Yokxandin Xeba bilən Dedan tərəldi; Dedanning  wladliri Axuriylar, Letuxiylar w  Leummiylar idi. **4** Midiyanning oqulliri  fah, Ef r, Hanoh, Abida w   ldaah idi. Bular h mmisi K turaqning  wladliri idi. **5** Ibrahim barlikini Ishakqa atiw tk nidi; **6** Ibrahim tehi Hayat waqtida k qik hotunliridin bolqan oqullirioq h diy l rni berip, andin bularni oqli Ishaktin yirak tursun d p, k n qik x t r pk , xərkiy zeminoga  w tiw tk nidi. **7** Ibrahimning  mrining künliri bir yüz yətmix yil boldi; u tolimu kerip, künliri toxup, n p stin tohtap wapat boldi; u  z qowmining k xioq berip qoxuldi. **9** Uning oqulliri Ishak w  Ismail uni Mamr ning udulioq jaylaxqan, Hittiy Zoharning oqli  fronning etizlikidiki Makpelahning oqarida d pn  kildi. **10** Bu etizlikni Ibrahim Hittiyildin setiwaloqanidi; mana bu y rlikk  Ibrahim d pn  k lindi, ayali Sarahmu muxu y rg  d pn  k linoqanidi. **11** Ibrahim wapat bolqandin keyin xundak boldiki, P rw digar uning oqli Ishakni b rik tlidi. Ishak B  r-Lahay-Royning yenida turatti. **12** T w ndikil r Sarahning misirlik dediki H j rdin tuquloqan, Ibrahimning oqli bolqan Ismailning  wladliri: — **13** Ismailning oqullirining, ularning n s bnamliri w  kəbililiri boyiq  ismi t w ndikiq : — Ismailning tunji oqli Nebayot; andin Kedar, Adb el, Mibsam, **14** Mixma, Dumah, Massa, **15** Hadad bilən Tema, Y tur bilən Nafix w  K d mah idi. **16** Bular bolsa Ismailning oqulliri bolup, ularning kənt w  qedirg hliri ularning nami bilən ataloqan bolup, ular on ikki kəbiligə  mir bolqanidi. **17** Ismailning  mrining yilliri bir yüz ottuz y t  yil boldi; u ahirk  n psini tartip wapat bolup,  z qowmining k xioq berip qoxuldi. **18** [Uning  wladliri] Hawilah rayonidin tartip xuroqiq  olturaklaxti (Xur bolsa

Misirning utturisida bolup, Axuroga baridioqan yolda idi). Ismail  zining barlik kerindaxlirining udulida olturaklaxti. **19** Ibrahimning oqli Ishakning nəslining bayani mundaktur: — Ibrahimdin Ishak tərəldi. **20** Ishak Padan-Aramda olturuxluq aramiy Betu lning k zi, aramiy Labanning singlisi bolqan Riwkahni hotunluqqa aloqanda kirik yaxka kirganidi. **21**  mma Riwkah bolsa tuqmas bolqoqqa, Ishak hotuni  q n Pərwədigaroga dua-tilaw t kildi; P rw digar uning duasini ijab t kildi; xuning bilən ayali Riwkah hamilidar boldi. **22**  mma uning kərsikidiki ikki bala bir-biri bilən soq xkili turdi. Xuning bilən Riwkah: —  g r bundaklikini bils m, [hamilidar] bolup nem  kilattim? — d p Pərwədigardin s wobini sorioqili bardi. **23** P rw digar uningoga: — «Sening k rsikinda ikki  l bardur, Iqingdin ikki h lk qik p bir-biridin ayrilidu, Bir h lk y n  bir həlktin oqalib kelidu, Qongi k qikining hizmitini kilidu» — dedi. **24** Uning ayk ni toxqanda, mana uning kərsikida d rw k  bir j p qoxkez k bar idi. **25** Awwal tuquloqini k zoq q bolup, pütün b dini juwid k t kl k idi. Ular uning ismini  saw d p qoydi. **26** Andin inisi k li bilən  sawning tapinini tutqan halda qikti. Bu s wobtin uning ismi Yaq p d p qoyuldi. Ular tuquloqanda Ishak atmix yaxta idi. **27** Balilar  s p qong boldi;  saw mahir owqi bolup, dala-janggalda y ridioqan adəm boldi. Yaq p bolsa durus adəm bolup, qedirlarda turatti. **28** Ishak  sawning owlap k lg n gəxidid daim y p turoqoqqa, uningoga amraq idi. Lekin Riwkah Yaq pqa amraq idi. **29** Bir k ni Yaq p [purq k] xorpisi kaynitiwatatti;  saw daladin herip-eqip kaytip k ldi. **30**  saw Yaq pqa: — Mən h limdin k ttim!  t n p qalay, awu k zildin b rs ng! — Awu k zil n rsidin meni ozuqlandursangqu! Mən h limdin k ttim, — dedi (xu s wobtin uning eti «Edom» d pmu ataldi). **31** Yaq p uningoga: — Undak bolsa, tunjilik h q k ngni manga setip b rgin, — dedi. **32**  saw: — Mən  lay dəwatimən, bu tunjilik h q k ning manga nem  paydisi? — dedi. **33** Yaq p: —  mis  hazir manga k s m kil jin, dewidi, u uningoga k s m kilip, tunjilik h q k ni Yaq pqa setip b rdi. **34** Xuning bilən Yaq p  sawoga nan bilən k zil purq k xorpisini b rdi. U y p-iqip ornidin turup k tti. Xundak kilip  saw tunjilik h q k ioq xunq  etibarsiz qarioqanidi.

26 [Kanaan] zeminida Ibrahimning waqtidiki aqarqilikdin baxqa y n  bir ketimlik aqarqilik yüz b rdi. Xuning bilən Ishak Gərar x h rig ,

Filistiyalarning padixahi Abimələkning kexioja bardı. 2 Pərwərdigar uningoja kərünüp mundak dedi: — Sən Misiroja qüxməy, bəlki Mən sanga kərsitip beridojan yurtta turojin. 3 Moxu zemindin qikmay musapir bolup turojin; xuning bilən Mən sən bilən billə bolup, sanga bəht-bərikət ata kəlimən; qünki Mən sən wə nəslinggə bu zeminlarning həmmisini berip, atang İbrahimə bərgən kəsımını ada kəlimən; 4 nəslingni asmandiki yultuzlardək awutimən wə nəslinggə bu zeminlarning həmmisini berimən; yər yüzidiki barlık əl-yurtlar nəslingning [nami] bilən əzlırigə bəht-bərikət tiləydu; 5 Qünki İbrahim Mening awazimoja kulak selip, tapilojinim, əmrlirim, bəlgilimilirim wə kanunlirimni bəja kəltürdi, — dedi. 6 Xuning bilən İshak Gərarda turup qaldı. 7 Əmma u yərlik kixilər uning ayali toqrisida sorisa u: — Bu mening singlim bolidu, — dedi; qünki Riwkah intayin qiraylık boləjaqka, İshak öz-əzigə: «Bu mening ayalim bolidu», desəm, bu yərlik adəmlər Riwkahning səwəbidin meni əltürüwətərmikin, — dəp kərkti. 8 Ləkin u xu yərdə uzak wəkit turojandin keyin xundak boldiki, Filistiyalarning padixahi Abimələk dərızidin kəriwidi, mana İshak wə ayali Riwkah bir-birigə ərkilixip turatti. 9 Andin Abimələk İshakni qakirip: — Mana, u jəzmən sening ayaling ikən! Sən nemə dəp: «U mening singlim», deding? — dewidi, İshak uningoja: — Qünki mən əslidə uning səwəbidin birsi meni əltürüwətərmikin, dəp ənsirigənıdim, — dedi. 10 Abimələk uningoja: Bu bizgə nemə kəlojining? Tas kəptu həlk arısidin birərsi ayaling bilən birgə boləjili?! Undak boləjan bolsa sən bizni gunahka patkuzəjan bolatting! — dedi. 11 Andin Abimələk həmmə həlkə buyrup: — Kimki bu kixigə wə yaki hotunioja kə təgküzə jəzmən əltürülməy qalmaydu, — dəp yarlık qüxürdi. 12 İshak u zemında terikqilək kildi: u xu yili yərdin yüz həssə həsul aldı; Pərwərdigar uni bərikətligənıdi. 13 Bu kixi bax kətürüp, barəqanseri rawaj tepip, tolimu katta kixilərdin bolup qaldı. 14 Uning kəy-kala padiliri wə əyidiki kulliri intayin kəpəydi; Filistiyələr uningoja həsət kəlojili turdi. 15 Bu səwəbtin uning atisi İbrahimning künliridə atisining kulliri kəlojan kuduklarning həmmisini Filistiyələr etip, topa bilən tinduruwətti. 16 Abimələk İshakka: — Sən bizdin ziyadə küqiyip kəttıng, əmdi arımızdin qikip kətkin, — dedi. 17 İshak u yərdin ketip, Gərar wadisioja qədir tikip, xu yərdə turup qaldı. 18 İbrahim həyat wəktidə [kulliri] birmunə quduklarnı kəzojanıdi;

birək İbrahim əlgəndin keyin, Filistiyələr bularnı topa bilən tinduruwətkənıdi. İshak bu kuduklarnı kəytidin kəlitip, ularəja atisi ilgiri kəyojan isimlarnı yənə kəydi. 19 İshakning kulliri wadida kuduk koləwatqanda suliri uroqup qikip kəridojan bir kudukni tepiwaldi. 20 Ləkin Gərardiki padiqilar İshakning padiqiliridin uni talixip: — Bu su bizningkidur, — dedi. Ular İshak bilən jedəlləxkəqkə, u bu kudukni «Esək» dəp atıdi. 21 Ular yənə baxka bir kudukni kolıdi, ular yənə bu kuduk toqrisida jedəlləxti. Xuning bilən İshak buning ismini «Sitnah» dəp atıdi. 22 Andin u u yərdin ketip, baxka yərgə berip, xu yərdimə yənə bir kuduk kolıdi; əmdi Gərardikilər bu kudukni talaxmıdi. Bu səwəbtin u uning etini «Rəhəbot» kəyoju: «Əmdi Pərwərdigar biz üqün jay bərgənıkən, bu zemında mewilik bolimiz», — dedi. 23 Andin u u yərdin qikip Bəər-Xəbaəja bardı. 24 Pərwərdigar xu kəqisi uningəja kərünüp: — Mən bolsam atang İbrahimning Hudəsıdurməni; kərkmiojin, qünki Mən sən bilən billimən, seni bəht-bərikətləp, nəslingni kulum İbrahimning səwəbidin awutimən, — dedi. 25 U xu yərdə bir kurbangah yasap, Pərwərdigarning namioja nıda kəlip ibadət kildi. U xu yərdə qədirini tıkti, İshakning kulliri xu yərdə bir kuduk kolıdi. 26 Əmdi Abimələk, aqınisi Aquzat bilən ləxkərbexi Fikol birgə Gəradin qikip, uning kəxioja bardı. 27 İshak ularəja: — Manga əqmənlik kəlip, meni aranglərdin kəoqliwətkəndin keyin, nemə üqün mening kəximəja kədinglər? — dedi. 28 Ular jawəbən: — Biz Pərwərdigarning sən bilən billə boləjinini roxən baykıduk, xuning bilən biz sening toqrangda: «Otturimizda bir kəlixim bolsun, yəni bizlər bilən sən bir-birimizgə kəsəm berip əhdə kəlixaylı» deduk; xu wəjidin sən bizgə həqkəndək ziyən-zəhmət yətküzımgəysən; biz sanga həq təgmiginimizdək, xundakla sanga yaxxılıktın baxka həqbir nemə kilmiojinimizdək (bəlki seni aman-esənlik iqidə yolungəja əwətkənıduk) sənmu xundak kəlojaysən. Mana həzir sən Pərwərdigar tərıpidin bəht-bərikət kərüwətsən! — deyixti. 30 Xuning bilən u ularəja bir ziyapət kəlip bərdi. Ular bolsa yəp-iqti. 31 Ətisi tang səhərdə ular kəpəp bir-birigə kəsəm kəlixti; andin İshak ularni yəloja selip kəydi; ular uning kəxidın aman-esən kətti. 32 U künı xundak boldiki, İshakning kulliri kəlip, uningəja əzi kəlojan kuduk toqrisida həwər berip: «Biz su taptuk!» dedi. 33 U uning namini «Xıbah» kəydi. Bu səwəbtin bu xəhəring ismi bügüngiqə «Bəər-Xəba» dəp atilip

kəlməktə. 34 Əsaw kırıq yaxşı kirgəndə, Hıttıyların bolıqan Bəərining kızı Yəhudit bilən Hıttıyların bolıqan Elonning kızı Basimatni hotunluqqa aldı. 35 Əmma bular Ishak bilən Riwhakning kengligə azab elip kəldi.

27 Ishak kəriş, kəzliri torlixip, kəzi ojuwa kəridiojan bolup qaloqanda xundak boldiki, u qong oqli Əsawni qakirip uningoa: — Oqlum! — dedi. U: — Mana mən! — dəp jawab bərdi. 2 U uningoa: — Mana mən əmdi kəriş kəttim, qanqilik kün kəridiojinimmu bilməymən. 3 Xunga səndin ətünimən, qoralliring, yəni sadak wə okyayingni elip janggaloa qikip, mən üqün bir ow owlap kəl; 4 mən yaxşı kəridiojan məzzilik tamaktin birni etip, manga kəltürgin. Mən uni yəp, əlüxtin ilgiri kənglümün sanga bəht-bərikət tiləp dua kılay, — dedi. 5 Ishak oqli Əsawoa səz kılqanda Riwhakmu anglidi. Əsaw ow owlap kəlgili janggaloa qikip kətkəndə, 6 Riwhak oqli Yakupka: — Mana mən atangning akang Əsawoa: «Sən ow owlap kelip, manga məzzilik bir taamni ətkin; mən uni yəp əlüp ketixtin burun Pərwədigar aldida sanga bəht-bərikət tiləp dua kılay», — dəp eytkinini anglap qaldim. 8 Əmdi, i oqlum, səzümgə kulak selip buyruojinimni kılöjin. 9 Sən dərhəl padioja berip, əqkilərnin iqidin esil ikki oqlakni elip kəlgin; mən ulardin atang üqün u yaxşı kəridiojan məzzilik bir taam təyyar kılay. 10 Sən uni atangning aldioja elip kirgin. Xuning bilən u yəp, əlüp ketixtin burun sanga bəht-bərikət tiləp dua kılidu, — dedi. 11 Ləkin Yakup anisi Riwhakoa: — Mana akam Əsaw bolsa tüklik kixi, mən bolsam tüksiz silik tənlik adəmmən. 12 Mubada atam meni silap qalsa, undakta mən uning nəziridə uni mazak kılouqi adəm bolup kelip, beximoja bərikət əməs, bəlki lənət taparmənmişin, dedi. 13 Anisi uningoa: — Əy oqlum, sanga qüxidiojan lənət manga qüxsun; əmma sən pəkət səzümgə kulak selip, berip [oqlaklarni] elip kəl, — dedi. 14 U berip ularni elip kelip, anisioja bərdi. Anisi uning atisi yaxşı kəridiojan məzzilik bir taamni təyyar kıldı. 15 Andin Riwhak tunji oqli Əsawning əydə əz yenida saqlaklik əng esil keyimlirini elip kiqik oqli Yakupka kiydürüp, 16 oqlaklarning terisini ikki kəli bilən boynining tüksiz jayioja yögəp, 17 andin əzi ətkən məzzilik taamlar bilən nanlarni oqli Yakupning kəlioja tutquzdi. 18 Yakup atisining kəxioja kirip: — Əy ata! — dedi. U: — Mana mən! Oqlum, sən kim bolisən? — dewidi, 19 Yakup atisioja jawab berip: — Mən qong oqulliri Əsawmən, manga eytkanliridək qıldim;

əmdi orunliridin turup, olturup kılöjan owumning gəxigə əojiz tegip, andin kəngülliridin manga bəht-bərikət tiləp dua kılöjaya, — dedi. 20 Ishak oqlioa: — Əy oqlum, qandakmu uni xunqə tez tərıp kəlding? — dewidi, u jawab berip: — Qünki Pərwədigar Hudaliri uni dəl yolomoa yolukturdi, — dedi. 21 Ishak Yakupka: — Əy oqlum, yəkinrak kəl, sən rast oqlum Əsawmu, əməsmu, silap baqay, — dedi. 22 Xuning bilən Yakup atisi Ishakning kəxioja yəkin bardı; u uni silap turup: — Awaz Yakupning awazi, ləkin kol bolsa Əsawning koludur, — dedi. 23 Uning kolliri bolsa akisi Əsawning kolliridək tüklik bolojini üqün uni toniyalmay, uningoa bəht-bərikət tiləp dua kıldı. 24 Andin u yənə: — Sən rast oqlum Əsawmusən? dəp soriwidi, u jawab berip: — Dəl mən, — dedi. 25 Ishak uningoa: — Taamni elip kəlgin, mən oqlumning ow gəxidin yəp, kənglümün sanga bəht-bərikət tiləp dua kılay, — dedi. [Yakup] uni uning aldioja koydi; u yedi. U xarab kəltürüwidi, unimu iqtı. 26 Andin atisi Ishak uningoa: — Əy oqlum, əmdi yəkin kelip meni səygin, — dedi. 27 U uning kəxioja berip uni səydi. Atisi uning kiyiminin purikini purap uningoa bəht-bərikət tiləp dua kılıp: — «Mana, oqlumning tenidiki purak Pərwədigar bərikətligən kəklənzarning hux purikioja ohxaydikən! 28 Huda sanga asmaning xəbnimi, Yərninğ munbət küqini ata kılıp, Axlik-tülük bilən xarabnimu kəp bərgəy. 29 Həlkələr sening kullukungda bolöjəy, əl-millətlər aldingda tizlanöjəy; Kərinəxliringoa hoja bolöjəysən; Anangning oqulliri sanga tizlanöjəy; Sanga lənət kılöjanlar lənətkə qalöjəy; Sanga bəht tiləgənlər bəht tapkay!» — dedi. 30 Xundak boldiki, Ishak Yakupka dua kılıp bolup, Yakup atisi Ishakning kəxidin qikip boluxioja, akisi Əsaw owdin qaytip kəldi. 31 Umu məzzilik taamlarni etip, atisining kəxioja elip kirip, atisioja: — Ata kəpkayla, oqullirinin ow gəxidin yəp, kəngülliridin manga bəht-bərikət tiləp dua kılöjaya, — dedi. 32 Atisi Ishak uningoa: — Sən kimsən? — dedi. U jawab berip: — Mən oqulliri, qong oqulliri Əsawmən! — dedi. 33 Buni anglap Ishak əlakzadilikə qüxüp, pütün bədinə jalaklap titrəp: — Undakta bayatin ow owlap elip kəlgini kim? Sən kəlixtin burun uning həmmə nərsisidin yəp, uningoa bəht-bərikət tiləp dua qıldim; wə bərhək, u bəht-bərikət kəridu! — dedi. 34 Əsaw atisining səzlrini anglapla intayin eqinarlik həlda ün selip əqiq pəryad kətürüp atisioja: — Menimu, i ata, menimu bəht-bərikətligəy! — dedi. 35 U jawab

berip: — Sening ining hiylə bilən kirip, sanga tegixlik bəht-bərikətəni elip ketiptu, dedi. **36** Əsaw: — Rast uning eti Yakup əməsmu?! Qünki u ikki qetim meni putlap, ornumni tartiwaldi. Awwal tunjilik hokukumni tartiwaldi wə mana hazır u manga tegidioqan bəht-bərikətəni elip kətti, — dedi, Andin yənə: — Mening üqün birər bəht-bərikət qaldurmimidimu? — dedi. **37** Ishak Əsawoqa jawab berip: — Mana, mən uni üstünggə hoja kildim; həmmə kerindaxlirini uning qullukida bolidioqan kildim; axliq wə yengi xarab bilən uni kuwwətlidim; əy oqlum, əmdi sanga yənə nemimu kilip berələymən? — dedi. **38** Əsaw atisioqa yənə: — Əy ata, silidə pəkət xu birla bəht-bərikət bar idimu? Manga, əy ata, mangimu bəht-bərikət tiləp dua qiləyayla! dedi. Andin u ün selip yioqlap kətti. **39** Atisi Ishak uningəqa jawab berip: — «Mana, turaləqu jaying yərning munbət küqidin neri, Egiz asmanning xəbnimidin yirak bolur; **40** Sən kiliqinqəqa tayinip jan bəkisən, Iningning hizmitidə bolisən; Lekin qegridin qikqip kəzgingində, Sən boynungdin uning boyunturukini qikqip sunduruwetisən» — dedi. **41** Xunga Əsaw atisi uningəqa tiligən bəht-bərikət səwəbidin Yakupqa eqmənlik saklap yürdi. Əsaw kənglidə: — Atamning matəm künliri yekinlixip qaldı; xu qəoqda inim Yakupni ɵltürüwetimən, dəp hiyal kildi. **42** Lekin Riwkah qong oqlı Əsawning bu sɵzlidiridin həwər taptı. U kiqik oqlı Yakupni qakirip uningəqa: — Mana akang Əsaw seni ɵltürüwetimən dəp ɵz-ɵzidin təsəlli tepiwetiptu; **43** əmdi əy oqlum, sɵzümgə kulak selip, kəpup Həranəqa, akam Labanning kəxioqa kəqip kətkin; **44** akangning kəhri yanəquqə, uning kəxida birnəqqə wakit turoqin. **45** Akang aqqikidın yenip, sening uningəqa kiləjiningni untup kətküqə xu yərdə turup turoqin; andin mən adəm əwətip, seni u yərdin aldurup kelimən. Nemə üqün bir kündila hərə ikkinglardin məhrum bolup qalay? — dedi. **46** Əmma Riwkah Ishakqa: — Mən muxu Hittiy kizlar wəjidin jenimdin jak toydum. Əgər Yakupmu bu yurttiki kizlardin, muxundak Hittiy kizni hotunlukqa alsa yaxioqinimning manga nemə paydisi? — dedi.

28 Xuning bilən Ishak Yakupni qakirip, uningəqa bəht-bərikət tiləp, uningəqa jekiləp: — Sən Kənaaniylarning kizlidiridin hotun alma; **2** bəli kəpup, Padan-Araməqa, anangning atisi Betuəlning əyigə berip, u yərdin anangning akisi Labanning kizlidiridin hotun aləqin. **3** Həmmigə Qadir Təngri seni bəht-bərikətləp, awutup, səndin kəp həlkələri qikqip

kəpəytkəy, **4** Xundakla İbrahimning bəht-bərikətini sanga wə sening bilən nəslinggə bərgəy; xundak kilip sən hazır Musapir bolup turuwatqan yərni, yəni əslidə Huda İbrahiməqa bərgən zeminni igiləysən! — dedi. **5** Xuning bilən Ishak Yakupni yoləqa saldı. U Padan-Araməqa, aramiy Betuəlning oqlı, Yakup bilən Əsawning anisi Riwkahning akisi Labanning kəxioqa kərap mangdi. **6** Əsaw Ishakning Yakupqa bəht-bərikət tiləp, uni Padan-Araməqa xu yərdin hotun elixka əwətkənlikini, xundakla uningəqa bəht-bərikət tiləp, uninga jekiləp: Sən Kənaaniylarning kizlidiridin hotun almioqin, degənlirini uqup, Yakupningmu ɵz ata-anisioqa itaət kilip, Padan-Araməqa kətkinini kərginidə, **8** Əsaw: — kənaaniylarning kizliri atam Ishakning nəziridə yaman kərunidikən, dəp bilip yətti. **9** U İsmailning kəxioqa berip, hazırki hotunlirining üstigə İbrahimning oqlı İsmailning kizi, Nebayotning singlisi Məhalatni hotunlukqa aldı. **10** Yakup bolsa Bəər-Xəbadin qikqip, Həran tərəpkə mengip, **11** bir yərgə yetip kəlgəndə, kün olturup kətkəqka xu yərdə kənməqki boldı. U xu yərdiki taxlardin birini elip, bəxioqa yastuk kilip kəyup, uhləjili yətti. **12** U bir qix kərdi: — Mana, uqi asmanləroqa takixidioqan bir pələmpəy yərdə tikləklik turatti; Hudaning pərixtiliri uningda qikqip-qüxüp turuxatti. **13** Mana, Pərwərdigar uning üstidə turatti. U: — «Mən bolsam atang İbrahimning Hudasi wə Ishakning Hudasi boləqan Pərwərdigardurmən; Mən sən yatqan bu zeminni sening bilən nəslinggə berimən. **14** Nəsling bolsa yərning topisidək kəp bolup, sən məərip bilən məxrikkə, ximal bilən jənobka yeyilisən; sən wə nəslingning wasitisi bilən yər yüzidiki barliq ailə-kəbililər bəht-bərikət tapıdu. **15** Mana, Mən sən bilən billidurmən, kəyərgə barsang seni amanesən saklap, bu zeminoqa seni kayturup kelimən; qünki sanga eytkən sözümni ada kilmay turup, seni taxlimaymən» — dedi. **16** Andin Yakup oyoqinip: — Bərhək, Pərwərdigar bu yərdidur, ləkin mən uni bilməptimən, — dedi. **17** U kərkup ketip: Bu jay alamat dəlxətlik bir jay ikən! Bu Hudaning əyi bilən asmanning dərwazisidin baxka həq jay əməstur, — dedi. **18** Yakup ətisi səhər kəpup, bəxining astioqa kəyoqan taxni elip, [hatirə] tüwrük süpitidə tikləp, üstigə zəytun meyi kuyup kəydi. **19** U jayning ismini Bəyt-Əl dəp atidi; əmma ilgiri u jayning eti Luz idi. **20** Andin Yakup kəsəm bilən wədə kilip: — Əgər Huda mening bilən billə bolup, bu səpirimdə meni saklap,

yegili nan, kiygili kiyim berip, **21** Mən atamning öyigə aman-esən yenip barsam, undakta Pərwərdigar mening Hudayim bolidu; **22** Xuningdək mən hatirə tüwruk süpitidə tikləp qoyoqan bu tax Hudaning öyi bolidu; həm xundakla sən manga beridioqan barlik nərslərnin ondin bir ülüxini sanga təkdin qilmay qalmaymən, — dedi.

29 Andin Yakup səpirini dawamlaxturup, məxriktiki qowmlarning zeminiqə yetip kəldi. **2** U qariwidi, mana, yaylakta bir kuduk turatti, uning yenida üq top qoy padisi turatti; qünki həlk bu kuduktin padilarni suqiratti. Kudukning aozioqə yooqan bir tax qoyukluk idi. **3** Qaqaniki padilarning həmmisi u yərgə yiojilsa, padiqilar birliktə kudukning aozidiki taxni yumilitiwetip, qoylarni suqirip, andin taxni yənə kudukning aozioqə öz ornioqə qoyup qoyatti. **4** Yakup [padiqilardin]: Əy buradərər, silər kəyərlək? — dəp soridi. Ular: — Biz həranliqmiz, dedi. **5** U ulardin: — Silər Nahorning oqlı Labanni tonumsilər? — dəp soridi. Ular: — Tonuymiz, dedi. **6** U ulardin: — U salamətmu, dəp soriwidi, ular jawab berip: — U salamət turuwatidu. Mana ənə uning kızı Rahilə qoyliri bilən keliwatidu, dedi. **7** U: — Mana, kün tehi egiz tursa, hazır tehi malning yiojilidioqan waqti bolmidi; nemixka qoylarni suqirip, andin yənə berip otlatmaysilər? — dedi. **8** Ular jawab berip: — Yak, mundak qilalmaymiz. Awwal padilarning həmmisi yiojilip, padiqilar taxni kudukning aozididin yumilitiwətkəndin keyin, andin qoylarni suqirimiz, dedi. **9** U ular bilən gəplixip turoqinida, Rahilə atisining qoyliri bilən yetip kəldi; qünki u qoy bakquqi idi. **10** Xundak boldiki, Yakup anisining akisi Labanning kızı Rahilə bilən anisining akisi Labanning qoylirini kərgəndə, u qopup berip, kudukning aozididin taxni yumilitiwetip, anisining akisi Labanning qoylirini suqardi. **11** Andin Yakup Rahiləni səyüp, yukiri awaz bilən yioqlap taxlidi wə Rahiləgə: — Mən sening atangning tuoqini, Riwkahning oqlı bolimən, dewidi, u yügürüp berip atisioqə həwər bərdi. **13** Xundak boldiki, Laban öz singlisining oqlı Yakupning həwirini angliqanda, uning aldioqə yügürüp berip, uni kuqaklap səyüp, öyigə baxlap kəldi. Andin Yakup Labanoqə [kəqürmixlirining] həmmisini dəp bərdi. **14** Laban uningqə: — Sən dərwəkə mening səngək bilən gəxümdursən! — dedi. Buning bilən u uning kəxida bir ayqə turup kəldi. **15** Andin Laban Yakupqə: — Sən mening tuoqinim bolioqə, manga bikaroqə hizmət qilamsən? Eytqina, həkqinggə nəmə

alisən? — dedi. **16** Labanning ikki kızı bar idi; qongining eti Leyah, kiqikining eti Rahilə idi. **17** Leyahning kəzli ri yeqimlik idi; əmma Rahiləning bolsa təki-turki kelixkən, həsni-jamali qirayliq kızı idi. **18** Yakupning kəngli Rahiləgə qüxkən bolup Labanoqə: — Mən sening kiqik kizing Rahilə üqün sanga yəttə yil hizmət qilay, dedi. **19** Laban jawab berip: — Uni baxka kixigə bərginimdin sanga bərginim yaxxi. Əmdi meningkidə turoqin, dedi. **20** Yakup Rahiləni elix üqün yəttə yil hizmət kildi. Əmma u uni intayin yaxxi kərgəqə, bu yillar uningqə pəxət birnəqqə kündəklə bilindi. **21** Waqit toxkanda Yakup Labanoqə: — Mana mening künlirim toxti. Əmdi ayalimni manga bərgin, mən uning kəxioqə kirəy, dedi. **22** Laban xu yərdiki həmma kixilərnə yiojip, ziyapət qilip bərdi. **23** Ləkin xundak boldiki, kəq kirgəndə, u qong kızı Leyahni Yakupning yenioqə elip kəldi; Yakup uning kəxioqə kirip billə boldi. **24** Laban öz dediki Zilpahnəni kızı Leyahqə dedək qilip bərdi. **25** Ətisi xundak boldiki, mana aldida Leyah turatti! U Labanoqə: — Bu zadi manga nəmə qiloqining? Əjəba, mən Rahilə üqün sanga hizmət qilmidimmu? Meni nemixka xundak aldidinq?! — dedi. **26** Laban: Bizning yurtimizda kiqikini qongidin ilgiri yatliq qilidioqan rəsim-kaidə yok, **27** Əmdi sən qongining yəttə künlük toy murasimini ətküzüp bolioqin; andin yənə ikkinqisininu sanga bəyəyli; u sening manga yənə yəttə yil qilidioqan hizmitingning həkqi bolidu, — dedi. **28** Yakup maqul bolup, Leyahning yəttə künlük toy murasimini ətküzüp bolioqanda, Laban kızı Rahilənimu uningqə hotunlukqə bərdi. **29** Laban dediki Bilhahnəni kızı Rahiləgə dedək qilip bərdi. **30** Bu təriqidə Yakup Rahiləningmu kəxioqə kirdi; u Rahiləni Leyahdin ziyadə yaxxi kərdi. Andin keyin u yənə yəttə yil Labanoqə hizmət kildi. **31** Əmma Pərwərdigar Leyahning ətiwarlanmioqanliqini kərgəndə, uningqə tuoqxni nesip qildi. Ləkin Rahilə tuoqmas idi. **32** Leyah hamilidar bolup bir oqlul tuoqup: — «Pərwərdigar harlanioqinimni kərdi; əmdi erim meni yaxxi kəridu» dəp uning ismini «Rubən» koydi. **33** U yənə hamilidar bolup, bir oqlul tuoqup: — «Pərwərdigar ətiwarlanmioqanliqini anglap, buni həm manga bərdi» dəp, uning ismini Ximeon koydi. **34** U yənə hamilidar bolup, bir oqlul tuoqup: — «Əmdi bu kətim erim manga baqlinidu; qünki mən uningqə üq oqlul tuoqup bərdim» dəp uning ismini Lawiy koydi. **35** U yənə hamilidar bolup, bir oqlul tuoqup: — «Əmdi bu kətim mən Pərwərdigarqə həmdusana oquy!» dəp

uning ismini Yəhuda qoydi. Andin u tuoʻttin tohtap kaldi.

30 Əmma Raḥilə özining Yaqupka bala tuoʻrup berəlmiginini kərgəndə, aqisioja həsət kilip Yaqupka: — Manga bala bərgin; bolmisa əlimən, — dedi. **2** Xuning bilən Yaqupning Raḥiləgə oʻzəzipi kelip: — Mən baliyatquning mewisini səndin ayiojan Hudaning ornidimu?! — dedi. **3** — Mana, dedikim Bilḥah bu yərdə turidu; sən uning kəxioja kirgin, u mening kuqikimoja tuosun; mən u arḥilik balilik bolay, — dedi Raḥilə. **4** Xuning bilən u dediki Bilḥahni uningə hotun kilip bərdi; Yaqup uning kəxioja kirdi. **5** Bilḥah ḥamilidar bolup, Yaqupka bir oʻsul tuoʻrup bərdi. **6** Raḥilə: — «Huda mən üqün adalat yürgüzüp pəryadimni anglap, manga bir oʻsul bərdi», dəp uning ismini Dan qoydi. **7** Raḥiləning dediki Bilḥah yənə ḥamilidar bolup, Yaqupka ikkinqi oʻsolini tuoʻrup bərdi. **8** Raḥilə: — «Mən aqam bilən bəslixip kattik tutuxup, yəngdim» dəp uning ismini Naftali qoydi. **9** Leyah özining tuoʻttin tohtap qalojanini kərup, dediki Zilpahni Yaqupka hotun kilip bərdi. **10** Leyahning dediki Zilpah Yaqupka bir oʻsul tuoʻrup bərdi. **11** Leyah: — «Nemidegən tələylik-həl!» dəp uning ismini Gad qoydi. **12** Leyahning dediki Zilpah Yaqupka ikkinqi oʻsolini tuoʻrup bərdi. **13** Leyah: «Mən bəhtlikurmən! Qünki hotun-qizlar meni bəhtlik deyixidu!» dəp uning ismini Axir qoydi. **14** Bu oʻday ormisi künliridə Rubən qikip etizlikka bardi wə etizdin birkanqə muḥəbbətgülini terip, bularni anisi Leyahning kəxioja əkəldi. Əmdi Raḥilə Leyahka: — Ötünüp qalay, oʻsolumning muḥəbbətgülidin birnəqqini manga bərgin! — dedi. **15** [Leyah] uningə jawabən: — Erimni tartiwalojining yətməmdu? Əmdi oʻsolumning muḥəbbətgülini tartiwalməqqimusən? — dedi. Raḥilə jawab berip: — Undək bolsa u oʻsolumning muḥəbbətgülliri üqün bügün keqə sən bilən yatsun, — dedi. **16** Yaqup kəqkurun etizdin qəytip kəlginidə, Leyah uning aldioja qikip: — Mening kəximəja kirixing kərak; qünki mən oʻsolumning muḥəbbətgülliri bilən seni ijarigə aldim, — dedi. Xundək dewidi, u bu keqə uning bilən yatti. **17** Huda Leyahning duasini anglidi; u ḥamilidar bolup, Yaqupka bəxinqi oʻsolini tuoʻrup bərdi. **18** Xuning bilən Leyah: «Dedikimni erimgə bərginimgə Huda əmdi manga «ijarə ḥəkkim»ni ata kildi» dəp uning ismini Issakar qoydi. **19** Leyah yənə ḥamilidar bolup, Yaqupka altinqi oʻsolini tuoʻrup bərdi. **20** Leyah: — «Huda manga yaxhi toyluk ata kildi; əmdi erim mening

bilən billə turidiojan boldi; qünki mən uningə altə oʻsul tuoʻrup bərdim» dəp uning ismini Zəbulun qoydi. **21** Xuningdin keyin, u bir kiz tuoʻrup, uning ismini Dinah qoydi. **22** Əmma Huda Raḥiləni yad kilip, duasini anglap uni tuoʻjidiojan kildi, **23** U ḥamilidar bolup, bir oʻsul tuoʻrdi. U: — «Huda meni nomustin halas kildi», dedi. **24** U: — «Pərwərdigar manga yənə bir bala bərsə» dəp, uning ismini Yüsüp qoydi. **25** Raḥilə Yüsüpnə tuoʻqandin keyin Yaqup Labanoja: — Meni əz yurtuməja, əz wətinimgə kətkili qoyojin. **26** Mening sanga ixləp erixkən ix ḥəkkim boləjan ayallirim bilən balilirimni manga bərgin; mən ketəy; qünki mening sanga ixləgən jəpalik hizmitim əzünggə ayan, — dedi. **27** Laban uningə jawabən: Nəziringdə iltipət tapkan bolsam, ötünüp qalay, [yənimdin kətmə]. Qünki mən Pərwərdigarning sening səwəbingdin manga bərikət bərginini tonup yəttim, dewidi, [Yaqup] yənə: — **28** Manga alidiojan ḥəkkingni tohtatkin; mən sanga xuni bəray, dedi. **29** [Yaqup] uningə jawab berip: — Mən sanga kəndək hizmət kilip kəlginim, mening qolumda malliringning kəndək boləjini əzünggə ayan. **30** Qünki mən kəlməstə meling az idi; əmdi nəḥayiti zor bir top boldi. Mening kədimim kəyərgə yətsə, Pərwərdigar sanga bərikət ata kildi. Əmdi mən qəqən əz ailəm üqün igilik tikləymən? — dedi. **31** Xuning bilən Laban: — Mən sanga nemə bəray, dewidi, Yaqup: — Sən manga ḥəqnemə bərmigin; pəkət mening xu iximəja koxulsangla, mən yənə padangni bekip, ulardin həwər alimən. **32** Mən bügün pütkül padangni arilap, ala-qipar qoylarni, qəraqongur pəhlanlarni, xundəkla əqkilərnin iqidinmu ala-qiparlarini ayrip qikimən. Bular mening ix ḥəkkim bolsun. **33** Keyin, mening ḥəkkimni təxkürüp kəlgən waqtingda, ḥəkkaniy boləjinim kəz aldingda ispatlinidu; əqkilər arisida ala-qipar bolmiojanlirining ḥəmmisi, pəhlanlar arisida qəraqongur bolmiojanlirining ḥəmmisi oʻsrilap kelingən ḥesablansun, — dedi. **34** u waqitta Laban: — Maqul, deginingdək bolsun, — dedi. **35** Xu küni [Laban] taqil wə ala-qipar tekilərnə, ala-qipar qixi əqkilərnə, xundəkla az-paz aq qikimi boləjan barlik əqkilərnə, barlik qəraqongur qozilarni ayrip, əz oʻsullirining qolioja tapxurup, **36** əzi bilən Yaqupning otturisida üq künlük arilikni qoydi. Yaqup bolsa Labanning padilirining qəlojanini bəkti. **37** Lekin Yaqup terək, badam wə qinar dərəhliridin yumran qiwiklarni elip, kowzikini yolluk kilip xilip, aq siziklarni qikardi. **38** Andin mal küyligən waqitlirida su iqkili kəlgəndə, u

muXu xiloJan qiwiklarni padilar su iqidioJan ylrdiki ulaklaroJa malning aldioJa tiklp koYoyatti. Mal bu [taoJil] qiwiklarning aldida jplxkndin keyin ular taoJil w ala-qipar koZilarni tuoJdi. **40** Andin Yakup bu koZilarni Labanning padisidin ayrip qikardi; andin u Labanning padisining yzlrini taoJil w kongur koYlirioJa karitip jplxtrdi; xundak kJilip, u z melini Labanning melioJa koXmay belk koYup, zi qn ayrim badilarni kJildi. **41** Saolam kqlk mal jplxkinida, Yakup qiwiklarni padining koZ aldioJa ulaklarda koYoyatti; mallar xu qiwiklarning yenida jplixtti. **42** Lekin jplixiwatkan mal ajiz bolsa, u qiwiklarni koymaytti. Bu trikid ajizliri LabanoJa, kqlkliri Yakupka tw boldi. **43** Xundak kJilip, bu kixi nahayiti bay bolup, malliri, dedkliri, kulliri, təgiliri w exəkliri heli koY boldi.

31 mma Yakup Labanning oqullirining: — Yakup atimizning pütün mal-mlkinini elip koYtti; uning erixkən bu dəliti atimizning tllkatidn klgn, deginini anglap kldi. **2** Yakup Labanning qirayioJa kariwidi, mana, u zig burunkidək hux peil bolmide. **3** Bu qaoJa, Prwrdigar Yakupka: — Sən atabowiliringning zeminoJa, z uruk-tuoJkanliringning kəxioJa kaytip koYkin. Mən sening bilən bill bolimn, — dedi. **4** Xuning qn Yakup adəm wtip, RaJil w Leyahni z padisi turoJan koYlmg qakirip kelip **5** ularoJa mundaK dedi: — Mən atanglarning qirayioJa karisam manga burunkidək hux peil bolmide; mma atamning Hudasi mən bilən bill bolup kldi. **6** Kqmning yetixiqə atanglaroJa ixlp brginim silrg ayan; **7** halbuki, atanglar meni hmk kJilip, həkəkimni on ktim əzgərtti; lekin Huda uning manga ziyn ytkzxig yol koYmide. **8** gr u: «Ala-qipar koZilar hkking bolidu», desə, barlik padilar ala-qipar koZilioJili turdi. U: «TaoJil koZilar hkking bolsun», desə, barlik padilar taoJil koZilioJili turdi. **9** Bu trikid Huda atanglarning mallirini tartiwelip, manga brdi. **10** Padilar kyilgn wakitta mən bir ktim qxmd beximni koYrp xuni koYdumki, mana, mallarning stig jplixixk etiloJan koYqarkkilrning hmmisi taoJil yaki ala-qipar idi. **11** Andin Hudaning Prixtisi qxmd manga: «y Yakup», dewidi, mən jawab berip: «Mana mən», dedim. **12** U manga: — «mdi bexingni koYrp kariojin; mana mallarning stig jplixixk etiloJan koYqarkkilrning hmmisi taoJil w ala-qipardur; qnki Mən Labanning sanga kJiljining hmmisini koYdm. **13**

Mən Byt-əldə [sanga koYngn] Tnggridurmn. Sən xu yrd twrukini məsihləp, Manga ksm iqting. mdi sən oYningdin turup, bu zemindin kJikp, uruk-tuoJkanliringning zeminoJa yanojin» dedi. **14** RaJil w Leyah uningoJa jawab berip: — Atimizning yid bizg tegixlik nesiw yaki miras klmioJanmu? **15** Biz drwk uningoJa yat adəm həsəblinip kloJanmu?! U bizni setiwətti, toylkimiznimu ptny yp koYtti! **16** Xundak bolojandin keyin, Huda Atimizdin sanga elip bərgən barlik dlot biz bilən balilirimizningkidur. mdi Huda sanga nem degn bolsa, xuni kJiljin, — dedi. **17** Xuning bilən Yakup ornidin turup, baliliri w ayallirini tgilrg mindurup, erixkən barlik malliri w barlik tllkatini, yəni Padan-Aramda tapkan tllkatlirini elip, atisi Ishkning yenioJa berixkə Kanaan zeminoJa karap yol aldi. **19** Laban bolsa koYlirini kirkioJili koYknide; RaJil z atisioJa tw «y butliri»ni oYrilap eliwaldi. **20** Yakup aramiy LabanoJa z kxidn oYrilikq keqip ketidioJanlikini ukturmay uni aldap koYojanide. **21** U bar-yoJini elip keqip koYtti; u dryadin tp Gilead teoJi trpk karap yol aldi. **22** qnqi kni, LabanoJa Yakupning kaqkini toYrisida hwr ytti. **23** U z tuoJkanlirini elip, ytt künlük yoloJiq kəynidin koYolap berip, Gilead teoJida uningoJa yetixti. **24** Lekin keqisi Huda aramiy Labanning qüxigə kirip uningoJa: «Sən həzi bol, Yakupka ya aq ya koY demə!» dedi. **25** Laban Yakupka yetixip baroJanda, Yakup qedirini taoJning stig tikgnide. Labanmu tuoJkanliri bilən Gilead teoJining stid qedir tikti. **26** Laban Yakupka: — Bu nem kJiljining? Sən meni aldap, kJizlirimni uruxta aloJan oljidək elip koYting? **27** Nemixka yoxurun kaqisn, manga hwr brmy mndin oYrilikq koYting? Manga degn bolsang mən huxal-huramlik bilən oJazl okup, dap w qang qelip, seni uzitip koYmamtim? **28** Xundak kJilip sən manga z oqullirim w kJizlirimni syp uzitip koYux prsitininu brmiding. Bu ixt hmklik kJilding. **29** Silrg ziyn-zhmt yətküzüx koYlumdin kelətti; lekin tünügün keq atangning Hudasi manga sz kJilip: «Həzi bol, Yakupka ya aq ya koY demə» dedi. **30** Hox, sən atangning yini tolimu seojinoJining qn koYmy koYmaysn; lekin nemixka yn mening butlirimni oYrilidn? — dedi. **31** Yakup LabanoJa jawab berip: — Mən koYqp kaqtim; qnki seni kJizlirini mndin məjburiy tartiwalamdikn, dedim. **32** mdi butliringoJa kəlsək, ular kimdin qiksa xu tirik klmaydu! Krindaxlirimiz aldida

məndin qandaqla neməngni tonuwalsang, uni elip kət, — dedi. Həlbuki, Yakupning Raħiləning butlarni oqırilap kəlgininin həwiri yok idi. **33** Laban aldi bilən Yakupning qedirioqa kirip, andin Leyahning qediri həm ikki dedəkning qedirliroqa kirip ahturup heqnemə tapalmidi. Leyahning qediridin qikip, Raħiləning qedirioqa kirdi. **34** Raħilə bolsa əy butlirini elip, bularni təgining qomining iqigə tikip qoyup, üstidə olturuwaloqanidi. Laban pütkül qedirini ahturup, heqnemə tapalmidi. **35** Raħilə atisioqa: — Əy hojam, aldingda turalmiojinim üqün hapa bolmiojin; qünki mən hazır ayallarning adət məzgilidə turuwatimən, — dedi. Xundak kılıp, Laban həmmə yərnı qoymay ahturupmu, əy butlirini tapalmidi. **36** Xuning bilən Yakup aqqıqlap Laban bilən jedəllixip kətti. Yakup Labanoqa: — Sən meni kəynimdin munqə aldirap-tenəp qoqılap kəlgüdək məndə nemə səwənlik, nemə gunah bar? **37** Sən həmmə yük-taklırimni ahturup qıqting, əyüingning nərsiliridin birər nemə tapalidingmu? Birnemə tapkan bolsang, mening kərindaxlırim bilən sening kərindaxlıringning aldida uni qoyojin, ular biz ikkimizning arisida həküm kılsun. **38** Mən muxu yigirmə yil kəxingda turdum; heqqaqan saolıqing wə qixi əqkiliring bala taxlıwətmidi; padiliringdin qoqkarlıringni yeginim yok. **39** Booquwetilgənlirini kəxingoqa elip kəlməy, bu ziyanni əzüm toldurdum; keqisi oqırilanoqan yaki kündüzi oqırilanoqan bolsun sən uni məndin təlitip alding. **40** Mening künlirim xundak əttiki, kündüzi issıqtin, keqisi sooquktin kıynilip, uyqu kəzümün qaqatti. **41** Mening künlirim muxu yigirmə yilda əyüingdə turup xundak boldi; on tət yil ikki kızing üqün sanga hizmət kıldim, altə yil padang üqün hizmət kıldim; uning üstigə sən ix həkqimni on kətim əzgərtting. **42** Əgər atamning Hudasi, yəni İbraħimning Hudasi, yəni İshakning Qorkunqisi Boləqanning Əzi mən bilən billə bolmisa idi, sən jəzmən meni kuruk qol kılıp qayturuwəttəting. Ləkin Huda mening tartkan jəbir-japalirimni, kollirimning muxəkqitini kərup tünügün keqə sanga tənbiħ bərdi, — dedi. **43** Laban Yakupqa jawab berip: — Bu kızlar mening kızlırim, bu oqullar mening oqullirim, bu pada bolsa mening padam bolidu; xundakla kəz aldingdiki həmmə nərsə miningkidur; əmma mən bügün bu kızlırimni wə ularning tuoqkan oqullirini nemə kılay? **44** Kəni kəl, sən bilən ikkimiz bir əhdə tüzüxəyli, bu mən bilən sening otturimizda guwah bolsun, — dedi. **45** Xuning

bilən Yakup bir taxni elip ərə tikləp tüwrük kılıp qoydi. **46** Andin Yakup kərindaxlırioqa: — Tax yiojinglar, — dewidi, taxlarni elip kelip dəwilidi, xu yərdə tax dəwisining yenida oqızalinxiti. **47** Laban bu dəwini «Yəgar-Saħaduta» dəp atidi, Yakup uningoqa «Galeəd» dəp at qoydi. **48** Laban: — Bu dəwə bügün sən bilən mening otturamda guwah bolsun, — dedi. Xunga bu səwəbtin dəwining nami «Galeəd» ataldi. **49** U jay yənə «Mizpah», dəpmu ataldi; qünki Laban yənə: — İkkimiz bir-birimiz bilən kəruxmigən waqıtlarda, Pərwədigar sən bilən mening otturamda qarawul bolup kəzıtip tursun. **50** Əgər sən kızlırimni bozək kılsang, yaki kızlırimning üstigə baxka hotunlarni alsang, baxka heq kixi kəximizda hazır bolmioqan təkđirdimu, mana, Huda mən bilən sening arangda guwahqıdur! **51** Laban Yakupqa yənə: — Mana, bu dəwigə kara, mən bilən sən ikkimizning otturısida mən tikləp qoyoqan bu tüwrükkimu kara; **52** kəlgüsıdə bu dəwə wə bu tüwrükmu mən yaman niyət bilən bu dəwidin sening tərıpınggə ətməslikim üqün, seningmu niyitingni yaman kılıp bu dəwə wə bu tüwrükün tətıp mening tərıpıngə kəlməslikim üqün guwahqı bolsun. **53** İbraħimning ilahı, Naħorning ilahı wə bu ikkisining atısining ilahliri arimizda həküm qıqarsun, — dedi. Yakup bolsa atisi İshakning Qorkunqisi Boləquqi bilən kəsəm kıldi. **54** Andin Yakup taoı üstidə bir kurbanlık sunup, kərindaxlırini əzi bilən tamaklınixka təkıp kıldi. Ular həmdastıhan olturdi wə keqisi taoıda kəndi. **55** Ətisi tang səhərdə Laban ornidin turup, nəwriliri bilən kızlırini səyüp, ularoqa bəht-bərikət tiləp, əz əyigə rawan boldi.

32 Yakup əz yolioqa ketip baratti; yolda Hudaning pərixtiliri uningoqa uqridi. **2** Yakup ularni kərup: — Bu jay Hudaning bargahı ikən! — dəp, bu jayning namini «Maħanaim» dəp qoydi. **3** Andin Yakup Seir zeminidiki «Edom yaylıkı»oqa, akisi Əsawning kəxioqa aldin həwərqılərnı əwətip, **4** ularoqa jekiləp: — Silər hojamoqa, yəni Əsawoqa: «Kəminiliri Yakup mundak dedi: — Mən Labanning kəxida musapir bolup, ta muxu waqıtkıqə turdum. **5** Əmdi məndə kala, exək wə qoylar, kul-dədəklərmu bar; mən əzlırining nəziridə iltıpat taparmənməkin dəp hojamoqa həwər yətküzüxnı layıq kərdüm», dənglar, — dedi. **6** Həwərqılər Yakupning yenioqa yenip kelip: — Biz akiliri Əsawning kəxioqa barduk; u tət yüz kixini elip, silining aldirioqa keliwatıdu, — dedi. **7** Yakup naħayiti qorkup, oqəm-oqussigə qüxüp adəmlirini qoy, kala wə təgilirigə

koʻxup, ikki topka ayridi. **8** U: — «Əgər Əsaw kelip bir topimizga hujum kilsa, yəna bir top keqip kutulup qalar» — dəp oylidi. **9** Andin Yakup mundak dua kildi: — I atam Ibrahimning Hudasi wə atam Ishakning Hudasi! Manga: «Əz zemining wə uruk-tuoqanliringning kexioqa yenip kətkin, sanga yahxilik k'ilimən» dəp wədə k'iloqan Pərwərdigar! **10** — Mən Sening Əz kulungoqa kərsətkən əzgərməs barlik meħribanliking wə barlik wapadarliking aldida heqnemə əməsmən; qünki mən bu Iordan dəryasidin ətkinimdə yaloquz bir hasam bar idi. Əmdi mən ikki top adəm bolup kəytwatimən. **11** Ətünüp kalay, meni akam Əsawning kolidin kutkuzoqaysən; qünki u kelip mən bilən hotun-balilirimni əltürüwetəmdikin, dəp kərkimən. **12** Sən: «Mən jəzmən sanga zor yahxilik k'ilip, sening nəslingni dengizdiki kumdək həddi-həsabsiz kəp k'ilimən», deqeniding, — dedi. **13** U xu keqisi xu yərdə kəonup kaldi; andin u kəl ilikidiki mallardin elip, akisi Əsawoqa ikki yüz əqkə, yigirmə tekə, ikki yüz saqlik, yigirmə kəqkar, ottuz qixi təgini taylakliri bilən, k'irik inək, on buka, yigirmə mada exək, on hangga exəkni sowətat k'ilip təyyarlap, **16** Bularni ayrim-ayrim top k'ilip hizmətkarlarining kəlioqa tapxurup, ularoqa jekiləp: — Silər məndin burun mengip, hər topning arisida arilik kəoyup həydəp menginglar, — dedi. **17** U əng aldidiki top bilən mangoqan kixikə əmr k'ilip: — Akam Əsaw sanga uqrioqanda, əgər u səndin: «Kimning adimisən? Kəyərgə barisən? Aldingdiki janiwarlar kimning?» — dəp sorisa, **18** Undakta sən jawab berip: «Bular kəminiliri Yakupning bolup, hojam Əsawoqa əwətkən sowəqattur. Mana, u əzimu kəynimizdin keliwatidu» — deqin, dedi. **19** Xu tərəkidə u ikkinqi, üçinqi wə ulardin keyinki padilarni həydəp mangoquqi kixilərgimu ohxax əmr k'ilip: — Əsaw sizlərgə uqrioqanda, silərmu uningə xundak dənglar, andin: — Mana, kəminiliri Yakup əzimu arkimizdin keliwatidu, — dənglar, dedi; qünki u: — Mən aldimda barəqan sowətat bilən uni meni kəqürüm kildurup, andin yüzini kərsəm, meni kəbul k'ilarmikin, — dəp oyləqanidi. **21** Xundak k'ilip sowətat aldin əwətildi; u xu keqisi bargahda kəonup kaldi. **22** U xu keqidə kərup, ikki ayali wə ikki dediki wə on bir oqlini elip, Yabbok keqikidin ətəp kətti. **23** U ularni əkəndin ətküzdi, xundakla həmmə təəllukinimu u kərxə tərəpkə ətküzdi. **24** Yakup bolsa bu kəтта yaloquz kaldi; bir zat kelip xu yərdə uning bilən tang atkəqə qelixti. **25** Lekin bu zat uni yəngəlməydiyənləgini kərup, uning yotisining

yirikioqa kəlini təgküzəp kəydi; xuning bilən ular qelixiwatqanda Yakupning yotisi kəzandin qikip kətti. **26** U zat: — Meni kəoyup bərgin, qünki tang atay dəp kaldi, dedi. — Sən meni bərikətlimigüqə, seni kəoyup bərməymən, dedi Yakup. **27** U uningdin: — Eting nemə? dəp soridi. U: etim Yakup, — dedi. **28** U uningə: — Sening eting buningdin keyin Yakup bolmay, bəlki Israil bolidu; qünki sən Huda bilənmu, insan bilənmu elixip əqalib kəlding, — dedi. **29** Andin Yakup uningdin: — Namingni manga dəp bərgin, dewidi, u: — Nemixka mening namimni soraysən? — dedi wə xu yərdə uningə bəht-bərikət ata kildi. **30** Xuning bilən Yakup: — Hudani yüzmu-yüz kərup, jenim kutulup kaldi, dəp u jayning namini «Pəniəl» dəp atidi. **31** U Pəniəldin ətəp mangoqanda, kün uning üstibexini yorutti; əmma u yotisi tūpəylidin əksap mangatti. **32** Bu səwəbtin Israillar bəgüingə yotining ügəsidiki pəyni yeməydu; qünki xu Zat Yakupning yotisining yirikioqa, yəni uning pəyigə kəlini təgküzəp kəoyanidi.

33 Yakup bəxini kətürəp kəriwidi, mana Əsaw tət yüz kixi bilən keliwatatti. Xuning bilən u balilirini ayrip, Leyah, Raħilə wə ikki dedəkkə tapxurdi; **2** u ikki dedək wə ularning balilirini həmmening aldida mangdurdi, andin Leyah bilən uning balilirini, əng ahirida Raħilə bilən Yüsüpni mangdurdi. **3** Əzi bolsa ularning aldioqa ətəp mangdi, u akisining aldioqa yetip barəquqə yəttə kətim yərgə bax urup təzim kildi. **4** Əsaw uning aldioqa yügürəp kelip, uni kəqəqləp, boynioqa girə selip, uni səydi; hər ikkisi yioqlixip kətti. **5** Andin Əsaw bəxini kətürəp kərap, ayallar wə balilarni kərup: — Bu sən bilən billə kəlgənlər kimlər? — dəp soridi. Yakup: — Bular Huda xapaət k'ilip kəminilirigə bərgən balilardur, — dedi. **6** Andin ikki dedək wə ularning baliliri aldioqa berip, uningə təzim kildi; **7** Andin Leyahmu uning baliliri bilən aldioqa berip, təzim kildi, ahirida Yüsüp bilən Raħilə aldioqa berip, təzim kildi. **8** Əsaw: — Manga yolda uqrioqan axu topliringda nemə məksiting bar? — dewidi, Yakup jawab berip: — Bu hojamning aldida iltipət tepixim üçündür, dedi. **9** Lekin Əsaw: — Əy kəringim, məndə yetip axkədək bar. Sening əz nərsiliring əzünggə kəlsun, dedi. **10** Əmma Yakup: — Undak k'iliməyin; əgər mən nəzərliridə iltipət tapqan bolsam, sowəqitimi kolumdin kəbul k'iloqayla; qünki silining meni huxallik bilən kəbul k'iloqanlirini kərup, didarlarini kərginimdə Hudaning didarini kərgəndək

boldum! **11** Əmdi sanga kəltürülgən, [Hudadin kərgən] bu bərikətlirimni qəbul kıləyayla; qünki Huda manga xapaət kərsətti, həmmə nərsilirim bar boldi, — dəp uningdin qayta-qayta etüniwidi, u qəbul kildi. **12** Andin Əsaw: — Əmdi biz qozqilip səpirimizni dawamlaxturayli, mən sening aldingda mangay, dedi. **13** U uningəja jawabən: — Hojam kərdilə, balilar kikiq, kəximda emidiəjan kəza wə mozaylar bar; əgər mən bularni bir künla aldirtip qoqlap mangdursam, pütükül pada elüp ketidu. **14** Xunga etünimənki, hojam kəminiliridin aldida mangəjaq tursun; mən aldimdiki mal-qarwilarning mengixiəja, xundakla balilarning mengixiəja karap asta mengip, hojamning kəxiəja Seiroja udul baray, dedi. **15** U waqıtta Əsaw: — Undak bolsa, mən əziim bilən kəlgən kixilərdin birnəqqini kəxingda koyup ketəy, dedi. Lekin u jawab berip: — Buning nemə həjiti? Pəqət hojamning nəziridə iltipət tapsamla xu kupayə, dedi. **16** Əsaw u küni yoloja qikip Seiroja yenip kətti. **17** Yakup səpər kiliq, Sukkot dəgən jayəja kəlgəndə, u yərgə bir əy selip, malliriəja lapaslarni yasidi. Xunga bu yər «Sukkot» dəp ataldi. **18** Xu tərəkidə Yakup Padan-Aramdin kaytip, Kanaən zeminidiki Xəkəm xəhriyəgə aman-esən kəldi. U xəhərninğ aldida qedir tiktı. **19** Andin u qedir tikkən yərning bir kisiimini Xəkəmninğ atisi boləjan Həmorning oqulliridin bir yüz kəsitiyəgə setiwelip, **20** Xu yərdə bir kurbangah selip, namini «Əl-Əlohə-İsrail» dəp atidi.

34 Bir küni, Leyahning Yakupka tuəyup bərgən kizi Dinağ yurtning kizliri bilən kərükikli qikiqti. **2** Xu yurtning əmiri hiwiw Həmorning oqli Xəkəm uni kərüp kəlip, uni tutuwelip, zorlap nomusiəja təgdi. **3** Əmma uning kəngli Yakupning kizi Dinağka qixüp, uni yahxi kərüp kəldi wə uningəja muhəbbiti bilən kəngül soridi. **4** Xuning bilən Xəkəm atisi Həmordin: — Bu kizni manga hotunlukka elip bərgin, dəp tələp kildi. **5** Yakup [Xəkəmninğ] kizi Dinağning ippitiyəgə təgkənlikini anglap kəldi. Uning oqulliri malliri bilən dalalarda idi; xunga Yakup ular kəlgüə jim turup turdi. **6** Xəkəmninğ atisi Həmor Yakupning aldioja uning bilən səzləxkili qikiqti; **7** Yakupning oqulliri həwərnı anglapla dalalardin kaytip kəlgənidi. Bular [Xəkəmninğ] kilmaydiojan ixni kiliq, Yakupning kizining nomusiəja tegip İsrail kəbilisidə xərməndilik kıləjini üqün azablinip, intayin kattik şəzəpləndi. **8** Həmor ularəja səz kiliq: — Oqlum Xəkəmninğ kəngli kizinglarəja qixüp kəptu. Iltipət kiliq uni oqluməja

hotunlukka bərsənglar! **9** Biz bilən kuda-baja bolup, kizliringlarni bizgə beringlar, bizning kizlirimiznimu silər elinglar; **10** Biz bilən billə turunglar. Mana, yər aldinglarda turuptu; bu yərni makan kiliq, soda kiliq, əziinglar üqün əy-mülük elinglar, — dedi. **11** Xəkəm kizning atisi bilən aka-ukiliriəja: — Nəziringlarda iltipət tapsam dəymən; silər nemə desənglar, xuni bəyəy. **12** Məndin kanqilik toyluk yaki sowəjat tələp kilsanglar, manga eytkininglarqə bəyəy; pəqət bu kizni manga hotunlukka bərsənglarla bolidu, dedi. **13** Yakupning oqulliri bolsa Xəkəm wə atisi Həmorəja hiylə-mikir bilən jawab bərdi, qünki u singlisi Dinağning ippitiyəgə təgkənidi; **14** ularəja: — Biz bundak kılalmaymiz, singlimizni hətnisiz birsigə berixkə maqul deyəlməymiz; qünki bu bizgə nomus bolidu. **15** Pəqət bir xərtimizgə kənsənglarla silərgə maqul bolimiz; silərninğ barlik ərkəkliringlar hətnə kiliqinip bizdək bolsa, **16** Kizlirimizni silərgə berip, silərninğ kizliringlarni biz elip aranglarda olturup, bir kəwm bolup qalimiz. **17** Əmma bizgə kulak salmay hətnə kiliqinixkə unimisənglar, undakta biz kizimizni elip ketimiz, — dedi. **18** Ularning səzliri Həmor wə oqli Xəkəmninğ nəzirigə yaqti. **19** Yigit bu ixni kəynigə sozmidi, qünki u Yakupning kiziəja ejil bolup kələjanidi; u atisininğ əyidə həmmidin ətiwarlik idi. **20** Xuning bilən Həmor oqli Xəkəm bilən xəhərninğ dərwazisiəja berip, xəhərninğ adəmliriyəgə səz kiliq: — **21** Bu adəmlərninğ biz bilən inək ətküsü bar. Xunga ular muxu yurtta turup soda-setik kilsun; mana, bu jayningıkkı təriri ularəja yətküdək kəngridur. Biz ularning kizlirini hotunlukka elip, əz kizlirimizni ularəja bərimiz. **22** Lekin pəqət arimizdiki həmmə ərkək ular hətnə kiliqinəndək hətnə kiliqin, u adəmlər arimizda turup biz bilən bir həlk boluxkə maqul dəydu. **23** Xu tərəkidə ularning mal-təllukati, həmmə qarpayliri bizningki bolmamdu? Biz pəqət ularəja maqul desəkla, ular arimizda turidu, — dedi. **24** Xuning bilən xəhərninğ dərwazisidin kirip-qikiqidiojanlarning həmmisi Həmor bilən oqli Xəkəmninğ səziyəgə kulak saldi. Xəhərninğ dərwazisidin kirip-qikiqidiojanlarning həmmisi hətnə kiliqindi. **25** Əmma üqinqi küni, ular tehiyəgə aqrıq yatqinida xundak boldiki, Yakupning ikki oqli, yəni Dinağning akiliri Ximeon bilən Lawiy hərəkaysisi əz kiliqini elip, xəhər hatirjəmlilik iqidə turojinida besip kirip, həmmə ərkəkni əltürüwətti; **26** Ular Həmor bilən oqli Xəkəmnimu kiliqlap, Dinağni Xəkəmninğ əyidin elip kətti. **27** Andin Yakupning

[barlik] oqulliri: «Ular singlimizning nomusioja tædgi» dæp, øltürülgænlerning jayioja kelip, xæhærni bulap-talang kildi. **28** Ularining koy-kala, exækirini, xæhærdiki hæmmi, etizliklardiki hæmmi elip kætti, **29** Xundakla ularning barlik mal-mülkini bulap-talap, barlik hotun-balilarni æsir kiliþ, øy iqidiki barlik næsilænimu koxup elip kætti. **30** Yakup Ximeon wæ Lawiyi æyiblæp: — Silær meni balaøja tikip, zemindikilær — Kanaaniylar bilæn Pærizziylærnin aldida sesittinglar. Bizning adimiz az bir hælkæturmiz; ular manga karxi qikip yiojilip hujum kilidu; xuning bilæn mæn wæ jæmæt看 wæyran bolimiz, — dedi. **31** æmma ular jawab berip: — æjæba, singlimizøja bir pahixæ ayaloja kiløjandæk muamilæ kilsa bolamdu? — dedi.

35 Andin Huda Yakupka: — Sæn hazir Bæyt-ælgæ qikip, xu yærni makan kil, øzüng akang æsawdin keqip mangøjiningda sanga kærüngæn [Mæn] Tængrigæ bir kurbangah yasiojin, — dedi. **2** Xuning bilæn Yakup øyidikilær wæ øzi bilæn billæ boløjanlarning hæmmisigæ mundak dedi: — Aranglardiki yat ilah butlirini taxliwetip, øzünglarni paklap eginliringlarni yænggüxlænglar. **3** Andin kopup Bæyt-ælgæ qikimiz. Mæn xu yærdæ kiyinqilikta kæløjanda duayimni ijabæt kiliþ, yürgæn yolunda mening bilæn billæ bolup kælgæn Tængrigæ kurbangah salay, — dedi. **4** Xuning bilæn øz kolliridiki hæmmæ yat ilah butlirini, xundakla kulakliridiki zirilærni qikipirip Yakupka bærdi. Yakup bularni Xækæmdiki dub dærihining tüwigæ kêmüp koydi. **5** Andin ular sæpærgæ atlandi; æmma ætrapidiki xæhærlærni Hudadin boløjan bir wæhimæ baskaqka, ular Yakupning oqullirini kooqlimidi. **6** Bu tærikidæ Yakup wæ uning bilæn billæ boløjanlarning hæmmisi Kanaan zemnidiki Luz, yæni Bæyt-ælgæ yetip kældi. **7** U xu yærdæ bir kurbangah yasidi; akisidin keqip mangøjinida xu yærdæ Huda uningøja kærüngini üqün bu jayning ismini «æl-Bæyt-æl» dæp atidi. **8** Riwkahning inik'anisi Dæborah bolsa xu yærdæ alæmdin øtti. U Bæyt-ælnin ayiojidiki dub dærihining tüwidæ dæpnæ kilindi. Bu sæwæbtin xu dærah «Yioja-Zarning dub dærihi» dæp ataldi. **9** Yakup [xu yol bilæn] Padan-Aramdin yenip kælgædin keyin, Huda uningøja yænæ bir kæt看 kærünüþ, uningøja bæht-bærikæt ata kildi. **10** Andin Huda uningøja: — Sening isming Yakuptur; æmma mundin keyin sæn Yakup atalmay, bæki naming Israil bolidu, dæp uning ismini Israil koyup koydi. **11** Andin Huda yænæ uningøja: — Mæn Øzüm Hæmmigæ

Kadir Tængridurmæn; sæn næsillinip, kæpæygin; bir æl, xundakla bir türküm ællær sændin pæyda bolidu; padixahlar mu sening puxtungdin qikidu. **12** Mæn Ibrahim wæ Ishakka bærgæn zeminni sanga berimæn, xundakla sændin keyinki næslinggimu xu zeminni berimæn, — dedi. **13** Andin Huda uning bilæn sæzlæxkæn jaydin, uning yenidin yukirioja kætürüldi. **14** Yakup Huda øzi bilæn sæzlæxkæn jayda bir tax tüwrükni tiklæp, üstigæ bir xarab hædiyæsini tækti wæ zæytun meyi kuyup koydi. **15** Yakup Huda øzi bilæn sæzlæxkæn xu jayning namini «Bæyt-æl» dæp atidi. **16** Andin ular Bæyt-ældin mengip, æfratka azøjina yol kæløjanda, Rahilæni tolojak tutup ketip, kattik tuøut azabida kaldi. **17** æmma tolojiki kattik øoir laxkanda, tuøut anisi uningøja: — Korkmiojin, bu kæt看 yænæ bir oølung bolidøjan boldi — dedi. **18** Xundak boldiki, Rahilæ jeni qikix aldida, ahirki næpisi bilæn oølioja «Bæn-Oni» dæp isim koydi; æmma uning atisi uni «Bæn-Yamin» dæp atidi. **19** Rahilæ wapad boldi wæ Bæyt-Læhæm dæp atilidøjan æfratning yolining boyioja dæpnæ kilindi. **20** Yakup uning kæbrisining üstigæ bir hatiræ texi tiklæp koydi. Bügüngæ kædær «Rahilæning Kæbræ Texi» xu yærdæ turmakta. **21** Andin Israil sæpærni dawamlaxturup Migdal-Edirning u tæripidæ øz qedirini tikti. **22** Israil u zeminda turojan waktida, Rubæn berip øz atisining keniziki Bilhah bilæn bir ørunða yatti; Israil buni anglap kaldi. Yakupning on ikki oøli bar idi: — **23** Leyahdin tuøulojan oqulliri: — Yakupning tunji oøli Rubæn wæ Ximeon, Lawiy, Yæhuda, Issakar hæm Zæbulun idi. **24** Rahilædin tuøulojan oqulliri: — Yüsüp wæ Binyamin idi. **25** Rahilæning dediki Bilhahdin tuøulojan oqulliri: — Dan wæ Naftali idi. **26** Leyahning dediki Zilpahdin tuøulojan oqulliri: — Gad bilæn Axir idi. Bular bolsa Yakupka Padan-Aramda tuøulojan oqulliri idi. **27** æmdi Yakup atisi Ishakning kexioja, Ibrahim wæ Ishak Musapir bolup turojan Kiriya-Arba, yæni Hæbronning yenidiki Mamrægæ kældi. **28** Ishakning kergæn künliri bir yüz sæksæn yil boldi. **29** Ishak tolimu kerip, künliri toxup, næpæstin tohtap wapad boldi wæ øz kowmining kexioja berip koxuldi. Uning oqulliri æsaw bilæn Yakup uni dæpnæ kildi.

36 Tæwændikilær æsawning æwladliridur (æsaw yænæ Edom dæp mu atilidu): — **2** æsaw ayallirini Kanaaniylarning kizliridin aldi, yæni Hittiyarlardin boløjan Elonning kizi Adah bilæn hwiylarlardin boløjan Zibeonning næwrisi, Anahning kizi Oholibamahni aldi; **3** uningdin baxka Ismailning kizi, Nebayotning

singlisi Basimatnimu aloqanidi. **4** Adah Əsawoƣa Elifazni tuoƣup bərdi; Basimat bolsa Reuəlni tuoƣdi. **5** Oƣolibamah Yəux, Yaalam wə Korahni tuoƣdi; bular Kanaan zeminida Əsawoƣa tuoƣuloƣan oƣullar idi. **6** Əsaw ayalliri, oƣul-kizliri, öyidiki həmmə kixilirini wə qarpaylirini, barlik ulaoƣlirini, xundakla Kanaan zeminida tapƣan barlik təəllukatlirini elip, inisi Yakuƣtın ayrılıp, baxƣa bir yurtƣa kəqüp kətti. **7** Qünki hər ikkisinining təəllukatlıri intayin kəp boləƣaqƣa, bir yərdə billə turalmaytti; musapir bolup turoƣan zemin ularning mal-qarwilirining kəplükidin ularni baƣalmaytti. **8** Buning bilən Əsaw (Əsaw Edom dəpmu atilidu) Seir teoƣoƣa berip, olturaklıxip ƣaldı. **9** Təwəndikilər taoƣlıƣ rayon Seirdiki Edomiylarning ata-bowisi Əsawning əwladlıridur: — **10** Əsawning oƣulliri: — Əsawning ayali adahning oƣlı Elifaz; Əsawning ayali Basimatning oƣlı Reuəl. Elifazning oƣulliri: — Teman, Omar, Zəfo, Gatam wə Kənaz idi. Əsawning oƣlı Elifazning kiƣik hotuni Timna idi; u Elifazoƣa Amaləkni tuoƣup bərdi. Yukirilar bolsa Əsawning ayali adahning əwladlıri idi. Reuəlning oƣulliri: — Nahat, Zərah, Xammah wə Mizzah idi; bular Əsawning ayali Basimatning əwladlıri idi. **14** Əsawning ayali, yəni Zibeonning ƣong kızı, Anahning kızı boləƣan Oƣolibamahning oƣulliri: u Əsawoƣa Yəux, Yaalam wə Korahni tuoƣup bərdi. **15** Əsawning əwladlırining iƣidin təwəndiki əmirlər qıƣƣan: — Əsawning tunji oƣlı Elifazning oƣulliridin: — əmir Teman, əmir Omar, əmir Zəfo, əmir Kenaz, **16** əmir Korah, əmir Gatam wə əmir Amalək qıƣƣan. Bular Edom zeminida Elifazning nəslidin qıƣƣan əmirlər bolup, Adahning əwladlıri idi. **17** Əsawning oƣlı Reuəlning oƣulliridin əmir Nahat, əmir Zərah, əmir Xammah wə əmir Mizzahlar qıƣƣan; bular Edom zeminida Reuəlning nəslidin qıƣƣan əmirlərdur; bularning həmmisi Əsawning ayali Basimatning əwladlıri idi. **18** Əsawning ayali Oƣolibamahning oƣulliridin əmir Yəux, əmir Yaalam wə əmir Korahlar qıƣƣan. Bular Anahning kızı, Əsawning ayali Oƣolibamahning nəslidin qıƣƣan əmirlər idi. **19** Bular Əsawning, yəni Edomning əwladlıri bolup, [Edomiylarning] əmirliiri idi. **20** Həriylardin boləƣan Seirning [Edom] zeminida olturoƣan əwladlıri: — Lotan, Xobal, Zibeon, Anah, Dixon, Ezər wə Dixan idi. Bular Seirning əwladlıri bolup, Edom zeminida Həriylarning əmirliiri idi. **22** Lotanning oƣulliri Həri bilən Həmam idi; Lotanning singlisi Timna idi. **23** Xobalning oƣulliri: Alwan,

Manahat, Ebal, Xəfo wə Onam idi. **24** Zibeonning oƣulliri: — Ayah wə Anah idi. Bu Anah ƣəldə atisi Zibeonning exəklirini bekiwetip, arxanglarni teƣiwəloƣan Anahning dəl əzi xu idi. **25** Anahning pərzəntliiri: oƣlı Dixon; Anahning kızı Oƣolibamah idi. **26** Dixonning oƣulliri: Həmdan, Əxban, İtran wə Keran idi. **27** Ezərning oƣulliri: Bilhan, Zaawan wə Akan idi. **28** Dixanning oƣulliri: Uz wə Aran idi. **29** Həriylarning əzlırining əmirliiri: əmir Lotan, əmir Xobal, əmir Zibeon, əmir Anah, əmir Dixon, əmir Ezər wə əmir Dixan idi. Bular bolsa Həriylarning Seir zeminida əz namliri boyiqə ataloƣan kəbilələarning əmirliiri idi. **31** Israillarning üstigə heƣ padixah tehi səltənət ƣilmasta Edom zeminida səltənət ƣiloƣan padixahlar təwəndikidək: — **32** Beorning oƣlı Bela Edomda səltənət ƣildi; uning xəhıriining ismi Dinhabah idi. **33** Bela əlgəndin keyin, bozrahlıƣ Zərahning oƣlı Yobab uning ornida səltənət ƣildi. **34** Yobab əlgəndin keyin, temaniylarning zeminidin kəlgən Huxam uning ornida səltənət ƣildi. **35** Huxam əlgəndin keyin, Bedadning oƣlı Hədad uning ornida səltənət ƣildi. U Moabning yaylaƣlırida midiyaniylaroƣa hujum ƣilip yənggəndi. Uning xəhıriining ismi Awit idi. **36** Hədad əlgəndin keyin, masrəkahlıƣ Samlah uning ornida səltənət ƣildi. **37** Samlah əlgəndin keyin, «Dəryaning boyidiki Rəhobot»tin kəlgən Saul uning ornida səltənət ƣildi. **38** Saul əlgəndin keyin, Akborning oƣlı Baal-hanan uning ornida səltənət ƣildi. **39** Akborning oƣlı Baal-hanan əlgəndin keyin, Hədar uning ornida səltənət ƣildi. Uning xəhıriining ismi Pau idi. Uning ayalining ismi Məhetəbəl bolup, u Məy-Zahabning kızı boləƣan Matrədnıng kızı idi. **40** Əsawning nəslidin boləƣan əmirlər ularning at-isimliiri, jəmətliiri, nəsəbnamiliiri wə turoƣan jaylıri boyiqə: əmir Timna, əmir Alwah, əmir Yəhət, əmir Oƣolibamah, əmir Elah, əmir Pinon, əmir Kenaz, əmir Teman wə əmir Mibzar, əmir Magdiyəl wə əmir İramlar idi. Bular Edomiylarning əmirliiri bolup, əzlıri iƣiləp olturaklıxƣan jaylar əz namliri bilən ataloƣanidi. Mana xu tərıƣidə Əsaw Edomiylarning ata-bowisi boldı.

37 Yakuƣp bolsa atisi musapir bolup turoƣan yərdə, yəni Kanaan zeminida olturaklıxtı. **2** Təwəndikilər Yakuƣp əwladlırining ix-izlıridur. Yüsüp yigit bolup on yəttə yaxƣa ƣirgən ƣaoƣlırida, akiliri bilən billə ƣoylarni baƣattı; u atisining kiƣik hotunlıri Bilhaƣ wə Zılpaƣning oƣulliri bilən billə ixləytti. Yüsüp atisioƣa ularning naƣar ƣiliklırini eytip ƣoyatti.

3 Yüsüp Israilning keriojan waqtida tapkan balisi boljoqqa, uni baxqa oqulliridin bəkrək yahxi kərətti. Xunga u Yüsüpkə uzun yənglik ton tiktürüp bərdi. 4 Əmma akiliri atisining uni əzlriridin yahxi kəridiojini kərüp, uningə oq bolup qalojanidi wə uningə qiraylik gəp qilmatti. 5 Uning üstigə Yüsüp bir qüx kərgən bolup, uni akiliriə qə beriwidi, ular uningə tehimu oq bolup kətti. 6 Yüsüp ularə qə mundak dedi: — Mening kərgən xu qüxümni anglap bekinglar. 7 Mana, biz həmmimiz etizlarda axliqlarni baqlawatqudəkmiz. Qarisam mening ənqəm ərə turuptidək; silərnin ənqənglar bolsa mening ənqəmnin qərisigə olixip təzim kilip turojudek! — dedi. 8 Akiliri uningdin: — Əjəba, sən bizgə padixah bolamsən? Üstimizgə həkümranlik qilamsən? — dəp soridi. Uning kərgən qüxliri wə gepidin akiliri uni tehimu yaman kərdi. 9 Keyin u yənə bir qüx kərdi wə qüxini akiliriə qə dəp: — Mana, mən yənə bir qüx kərdüm. Qarisam, quyax bilən ay wə on bir yultuz manga təzim kilip turojudek! — dedi. 10 U bu qüxni atisi wə akiliriə qə dəp bərdi. Atisi uningə tənbih berip: — Bu kərginin zadi qəndak qüx? Əjəba, mən, anang wə aka-ukiliring aldingə qə berip, sanga yərgə bax urup təzim qilimizmu? — dedi. 11 Xuning bilən akiliri uningə qə həsət qiləyli turdi. Əmma atisi xu gəpni kəngligə püküp koydi. 12 Əmdi Yüsüpnin qerindaxliri atisining koylirini baqqili Xəkəmgə kətkənidi. 13 Israil Yüsüpkə: — Akiliring Xəkəmdə pada bekiwatidioju? Kəl, mən seni ularning kəxiə qə əwətəy, dewidi, Yüsüp: — Mana mən, dedi. 14 U uningə qə: — Əmdi berip akiliring aman-esənmu-əməsmu, qoylar aman-esənmu-əməsmu, manga həwirini elip kəlgin, dəp uni Həbron jiləjidsin yoloə qə saldi; u Xəkəmgə bardi. 15 Xu yərdə birsi uning dalada tenəp yürginini kərüp uningdin: — Nəmə izdəwətisən, dəp soridi. 16 U: — Mən akilirimni izdəwatimən. Ularning padilirini qəyərdə bekiwatqanlikini eytip bərsingiz, dedi. 17 U adəm jawab berip: — Ular bu yərdin ketip qaldı, qünki mən ularning: «Yürənglar, Dotanoə qə barayli» deginini anglidim, dedi. Xuning bilən Yüsüp akilirining arqisidin berip, ularni Dotandin tapti. 18 Ular uni yiraktin kərüp, u tehi ularning kəxiə qə kəlməyła, uni əltürüwətxini məsiləhtləxti. 19 Ular bir-birigə: — Mana həliki qüx kərgüqi keliwatidu. 20 Kelinglar, uni əltürüp muxu yərdiki orəklərdin birigə taxliwəyəyli, andin: — Wəhxiy bir həywan uni yəp ketiptu, dəyli. Xunda, biz uning qüxlirining nəmə bolidiojini kərimiz!

— dedi. 21 Əmma Rubən buni anglap uni ularning kolliridin kutquzmaqqi bolup: — Uni əltürməyli, dedi. 22 Rubən ularə qə yənə: — Qan təkmənglar! Bəlki uni qəldiki muxu orəkkə taxliwətinglar; lekin uningə qə kol təgküzmənglar, dedi (əməliyəttə, u uni ularning qəldidin kutquzup, atisining kəxiə qə qayturuwətməqqi idi). 23 Yüsüp akilirining kəxiə qə yetip kəlgəndə ular uni tutup, uning əlahidə tonini, yəni kiyiklik uzun yənglik tonini salduruwəlip, orəkkə taxliwətti. Lekin orək kuruq bolup, iqidə su yok idi. 25 Andin ular tamək yegili olturdi. Ular bəxini kətürüp qariwidi, mana Ismaillarning bir karwini Gilead tərəptin keliwatatti. Təgilirigə dora-dərmək, tutiya wə murməkkilər artiloə bolup, Misir tərəpkə ketiwatatti. 26 Yəhuda kərindeaxliriə qə: — Bizning bir tuəqan kərindeaxlimizni əltürüp, qəninə yoxurojimizning nəmə paydisi bar? 27 Kelinglar, uni Ismaillaroə qə setiwəyəyli; qəndakla bolmisun u bizning inimiz, bir tuəqan kərindeaxlimiz; xunga uningə qə kol salmayli, dewidi, kərindeaxliri buningə qə kulək saldi. 28 Midiyanlik Sodigərlər xu yərdin ətüp ketiwatqanda, ular Yüsüpnə orəktin tartip qikirip, ularə qə yigirmə kümüx tənggigə setiwətti. Bular bolsa Yüsüpnə Misiroə elip kətti. 29 Rubən orəkning yenioə qə kaytip kelip, Yüsüpnin orəkə yoklukini kərüp, kiyimlirini yirtip, 30 inilirining kəxiə qə berip: — Bala yok turidu! Əmdi mən nəgə baray?! — dedi. 31 Əmma ular Yüsüpnin tonini elip, bir tekini boəuzlap tonni uning qəniə qə miləp, 32 Andin uzun yənglik tonni atisining kəxiə qə əwətip, uningə qə: — Buni biz tepiwalduk; bu oəqlungning tonimu-əməsmu, əzüng kərüp baqqin, dedi. 33 U uni tonup: — Bu dərwəqə mening oəqlumning toni ikən; bir wəhxiy həywan uni yəp kətkən ohxaydu; xühisizki, Yüsüp titma-titma qiliwətiliptu! — dedi. 34 Xuning bilən Yəqub kiyimlirini yirtip, beligə bəz baəqlap, nuroəun künlərgiqə oəqli üqün matəm tutti. 35 Uning həmmə oəqul-qizliri yenioə qə kelip uningə qə təsəlli bərsimu, u təsəllini qəbul qilmay: «Mən təhtisəraə qə qüxüp oəqlumning kəxiə qə barəuə qə xundak matəm tutimən!» dedi. Yüsüpnin atisi xu peti uningə qə ah-zar kətürüp matəm tutti. (Sheol h7585) 36 Əmdi midiyaniylar [Yüsüpnə] Misiroə elip berip, Pirəwnning bir oəqjidi, pasiban bəxi Potifaroə qə satti.

38 U waqitlarda xundak boldiki, Yəhuda aka-ukilirining qəxidə qə ketip, Hərah isimlik Adullamlik bir kixiningkigə qüxti. 2 Xu yərdə Yəhuda Xua isimlik bir Qanaaniyning qizini kərdi; u uni

hotunlukka elip kexioja kirip yatti. **3** U hamilidar bolup bir oqul tuoqdi; Yəhuda uningoja «Ər» dəp at koydi. **4** U yənə hamilidar bolup, bir oqul tuoqdi wə uningoja Onan dəp at koydi. **5** Andin yənə hamilidar bolup bir oqul tuoqdi wə uningoja Xələh dəp at koydi. U tuouloqanda Yəhuda Kezibda idi. **6** Yəhuda tunji oqli Ərgə Tamar isimlik bir kizni elip bərdi. **7** Lekin Yəhudaning tunji oqli Ər Pərwədigarning nəziridə rəzil boloaqqa, Pərwədigar uni ɵltürdi. **8** Bu qaoqda Yəhuda Onanoja: — Akangning ayalining kexioja kirip, uni hotunlukka elip qerindaxlik burqini Ada kili, akang ɵqün nəsil qaldurojin, dedi. **9** Əmma Onan bu nəsilning ɵzigə təwə bolmaydioanlikini bilip, akisioja nəsil qaldurmaslik ɵqün hər ketim akisining ayali bilən billə bolojanda məniysini yərgə aqturuwetətti. **10** Uning bu kilmixi Pərwədigarning nəziridə rəzil kɵrɵngəqkə, unimu ɵltürɵwətti. **11** Yəhuda əmdi kelini Tamaroja: — Oqlum Xələh qong bolouqə atangning ɵyidə tul olturup turojin, dedi. Qunki u iqidə: — Bumu akilirioja ohxax ɵlɵp ketərmikin, dəp korqkti. Xuning bilən Tamar berip atisining ɵyidə turup qaldi. **12** Əmdi kɵp kɵnlər ɵtɵp, Xuanning kizi, Yəhudaoja təgkən ayal ɵldi. Yəhuda təsəlli tapqandin keyin adullamlik dosti Hiraħ bilən billə ɵzining koy kirkiojuqilirining əħwalini bilixkə Timnahka qikti. **13** Tamaroja: — Qeynatang koylirini kirkiojili Timnahka yol aldi, degən həwər yətti. **14** Xuning bilən Tamar Xələh qong bolojan bolsimu, mən uningoja hotunlukka elip berilmidim, dəp qarap, tulluk kiyimini seliwetip, qumbəl tartip bədinini orap, Timnah yolining ɵstidə ənaimoja kirix ɵojioja berip olturdi. **15** Əmdi Yəhuda uni yuzi yepiklik haldə kɵrgəndə: — Bu bir pəhixə ayal ohxaydu, dəp oylidi. **16** U yoldin burulup uning yenioja berip, ɵz kelini ikənlikini bilməy: — Kəl, mən sən bilən billə bolay, dedi. U jawab berip: — Mən bilən billə bolsang, manga nemə berisən? dəp soridi. **17** U uningoja: — Padamning iqidin bir oqlakni sanga əwətip berəy, dedi. Ayal: — Sən uni əkelip bərgiəqə, manga rəniğə birər nərsə berəmsən? dəp soriwidi, **18** U: — Sanga nemini rəniğə berəy? — dedi. U: — Əz məhüring bilən uning xoynisini wə qolungdiki hasangni rəniğə bərgin, dewidi, u bularni berip, uning bilən birgə boldi. Xuning bilən u uningdin hamilidar bolup qaldi. **19** Andin Tamar ornidin turup mangdi; u pərənjini seliwetip, tulluk kiyimini kiyiwaldi. **20** Yəhuda: — U hotunning qolidiki rənini yandurup kəlsun dəp adullamlik dostining qoli arkilik oqlakni

əwətti, əmma u uni tapalmidi. **21** U xu jaydiki adəmlərdin: — Ənaimdiki yolning boyida olturojan butpərəs pəhixə keni, dəp sorisa, ular: — Bu yərdə həqbir butpərəs pəhixə bolojan əməs, dəp jawab bərdi. **22** Buning bilən u Yəhudaning kexioja yenip berip: — Mən uni tapalmidim; ɵning ɵstigə u jaydiki adəmlərmu: «Bu yərdə həqbir butpərəs pəhixə ayal bolojan əməs» deyixti, dedi. **23** Yəhuda: — Boptu, u nərsilərnəni u elip kətsə kətsun; bolmisa, baxkilarning məshirisigə qalimiz. Nemila bolmisun, mən uningoja oqlak əwəttim, lekin sən u hotunni tapalmiding, dedi. **24** ɵq ayqə ɵtkəndin keyin birsi Yəhudaoja: — Sening kelining Tamar buzukqilik kildi, uning ɵstigə zinadin hamilidar bolup qaldi, degən həwərnəni yətkiuzdi. Yəhuda jawabən: — Uni elip qikinglar, kɵydüruwetilsun! — dedi. **25** Lekin u elip qikilojanda kəynatisioja həwər əwətip: — Bu nərsilərnəning igisi bolojan adəmdin hamilidar boldum! Əmdi sən kɵrɵp bak, bu məhür, xoynisi wə həsining kimning ikənlikini etirap kilojin, dedi. **26** Yəhuda bu nərsilərnəni etirap kilip: — U manga nisbətən həkliktur; dərwəkə mən uni oqlum Xələhka elip bərmidim, dedi. Bu ixtin keyin Yəhuda uningoja yənə yəkinqilik kilmidi. **27** Uning tuotut waqti yəkintlaxti, mana korsikida qoxkezək bar idi. **28** U tuotqan waqtida balilərdin birsi qolini qikiriwidi, tuotut anisi dərhəl bir kizil yipni elip: «Bu awwal qikti» dəp uning qolioja qigip koydi. **29** Lekin u qolini yənə iqigə tikiwaldi, mana uning inisi qikti. Xuning bilən tuotut anisi: «Sən qandaq kili bəsip qikting!» dedi; xuning bilən uningoja «Pərəz» degən at koyuldi. **30** Andin qolioja kizil yip qigilgən akisi tuotuldi. Uning ismi Zərah dəp ataldi.

39 Yüsüp bolsa Misiroja elip kelindi; uni Pirəwning ɵojidari, pasiban bexi Potifar xu yərgə elip kəlgən Ismaillarning qolidin setiwaldi. **2** Lekin Pərwədigar Yüsüp bilən billə boloaqqa, uning ixliri ongoja tartti; u misirlik hojisinin ɵyidə turup qaldi. **3** Uning hojisi Pərwədigarning uning bilən billə ikənlikini, xundaqla u nemə ix kilsa, Pərwədigarning uning qolida ronək tapquzojanlikini baykidi. **4** Xuning bilən Yüsüp uning nəziridə iltipət tepip, uning has hizmətqisi boldi. Hojisi uni ɵyini baxquruxka koydi wə barlik təəlluqatini uning qolioja tapxurdi. **5** Wə xundaq boldiki, u uni ɵyi wə barlik təəlluqatini baxquruxka koyojandin tartip, Pərwədigar bu misirlikning ɵyini Yüsüpnəning səwəbidin bərikətlidi; Pərwədigarning bərikiti uning pütün ailisi wə barlik terikqilikioja kəldi. **6** Xuning

bilən [Potifar] barliq ixlirini Yüsüpning qolioja tapxurup, öz tamikini yeyixtin baxqa heqkandak ix bilən kari bolmide. Yüsüp bolsa kamiti kelixkən, huxqiray yigit idi. 7 Birnəqqə waqit ətəkəndin keyin xundak boldiki, uning hojisining ayalining Yüsüpkə kezi qüxüp kelip: — Mən bilən yatqin! — dedi. 8 Əmma u unimay hojisining ayalioja mundaq dedi: — Mana hojam eydiki ixlarni, xundakla barliq təəllukatini qoloməja tapxurdi, manga tolimu ixinip ixlirim bilən kari bolmaydu. 9 Bu eydə məndin qong adəm yok. Səndin baxqa u heqbir nərsini məndin ayimidi — qünki sən uning ayalidursən! Xundak turukluk mən qandakmu bundak rəzillikni qilip Huda aldida gunahkar bolay? — dedi. 10 Gərqa hər küni Yüsüpkə xundak desimu, xundakla u uning bilən yetip uningəja yeqinqilik qilixni yaki uning bilən birgə turuxni rət qiləjan bolsimu, 11 xundak bir wəxə boldiki, bir küni u ez ix bilən əy iqigə kirgənidi, eydikilərdin heqkaysisi əyning iqidə əməs idi; 12 bu ayal uning tonini tutuwelip: — Mən bilən yatqin! dedi. U tonini uning qolioja taxlap qoyup, yügürgən peti keqip taxkiriəja qikip kətti. 13 Ayal Yüsüpning tonini öz qolioja taxlap keqip qikip kətkinini kərüp, 14 eyidiki hizmətqilirini qakirip ularəja: — Qaranglar, erim bizgə haqarət kəltürsun dəp bir ibraniy adəmni elip kəptul Bu adəm yeniməja kirip: «Sən bilən yatay» dewidi, qattik warkiridim! 15 U mening qattik warkiriəjinimni anglap, tonini yeniməja taxlap, taxkiriəja keqip kətti, dedi. 16 Xuning bilən hojisi əyigə yenip kəlgüə u Yüsüpning tonini yenida saklap qoydi. 17 Andin u erigimu xu gəpni qilip: — Sən elip kəlgən heliki ibraniy kul manga haqarət qilixqa keximəja kirdi. 18 Lekin mən qattik warkirap-jarkirdim, u tonini keximda taxlap, taxkiriəja keqip kətti, — dedi. 19 Uning hojisi ayalining: — Sening kulung meni undak-mundaq kildi, degən gəplirini anglap əzəzipi ottək tutaxti. 20 Xuning bilən Yüsüpning hojisi uni tutup orda munarlik zindanoja qamap qoydi. Xu yərgə pəkət padixahning məhbusliri solinatti. Buning bilən u xu yərdə solakta yetip qaldi. 21 Lekin Pərwərdigar Yüsüp bilən billə bolup, uningəja xapaət kərsitip, uni zindan begining nəziridə iltipət tapturdi. 22 Xuning bilən zindan begi gundihanida yatqan həmmə məhbuslarni Yüsüpning qolioja tapxurdi. Xu yərdə qilinidəjan hərəkəndak ix uning kəli bilən bolatti. 23 Zindan begi Yüsüpning qolidiki heqkəndak ixtin əjəm qilmatti;

qünki Pərwərdigar uning bilən billə bolup, u hərnemə kilsə Pərwərdigar uni onguxluk qilatti.

40 Bu ixlardin keyin Misir padixahning saqiysi wə bax nawiysi Misir padixahning zitiəja tegip gunahkar bolup qaldi. 2 Xuning bilən Pirəwn uning bu ikki mənsəpdariəja, yəni bax saqiya wə bax nawayəja əzəplənip, 3 ularni pasiban bəxining sariyioja, Yüsüp solaklik munarlik zindanoja solap qoydi. 4 Pasiban bexi Yüsüpnə ularning hizmitidə bolup ularni kütüxkə təyinlidi. Ular solakta birnəqqə kün yetip qaldi. 5 Ular ikkisi — Misir padixahning saqiysi wə nawiysi gundihanida solaklik turojan bir keqidə qüx kərdi. Hərbirining qüxining əzigə has təbiri bar idi. 6 Ətisi ətigəndə, Yüsüp ularning kəxiəja kiriwidi, ularning əjəmkin olturojini kərdi; 7 xunga u əzi bilən billə hojisining sariyida solaklik yatqan Pirəwnning bu ikki mənsəpdaridin: — Nemixqa qirayinglar bügün xunqə solojun? — dəp soridi. 8 Ular uningəja jawab berip: — Ikkimiz bir qüx kərdük; əmma qüximizning təbirini yexip beridəjan kixi yok, dedi. Yüsüp ularəja: — Qüxkə təbir berix Hudadin bolidu əməsmu? Qüxünglarni manga eytip beringlar, — dedi. 9 Buning bilən bax saqiya Yüsüpkə qüxini eytip: — Qüxümdə aldimda bir üzüm teli turojudək; 10 bu üzüm telining üq xehi bar ikən. U bih urup qeqəkləp, saplirida uzum pixip ketiptudək; 11 Pirəwnning kədəhi qolumda ikən; mən üzümləni elip Pirəwnning kədəhigə siqip, kədəhni uning qolioja sunuptimən, dedi. 12 Yüsüp uningəja jawabən: Qüxning təbiri xudurki, bu üq xah üq künni kərsitidu. 13 Üq kün iqidə Pirəwn kəddingni ruslitip, seni mənsipinggə qaytidin təyinləydu. Buning bilən sən burun uningəja saqiya boləjəndək Pirəwnning kədəhini uning qolioja sunidəjan bolisən. 14 Lekin ixliring onguxluk boləjənda meni yadingəja yətküzüp, manga xapaət kərsitip Pirəwnning aldida mening toşramda gəp qilip, meni bu eydin qikartkaysən. 15 Qünki mən həkikətən ibranilarning zeminidin nahək tutup elip kelindim; bu yərdimü meni zindanoja saləjudək bir ix qilmidim, — dedi. 16 Bax naway Yüsüpning xundak yahxi təbir bərginini kərüp uningəja mundaq dedi: — Mənmü əzümni qüxümdə kərdüm; mana, bəximda aq nan bar üq sewət bar ikən. 17 Əng üstünki sewəttə nawaylar Pirəwnəja pixurojan hərhil nazunemətlər bar ikən; lekin kuxlar bəximdiki u sewəttiki nərsiləni yəp ketiptudək, — dedi. 18 Yüsüp jawabən: — Qüxning təbiri xudurki: — Bu üq sewət üq künni kərsitidu. 19 Üq kün iqidə

Pirəwn sening bexingni kesip, jāsitingni dərəhkə asidikən. Xuning bilən uqarqanatlar kelip gəxüingni yəydikən, — dedi. **20** Üqinqi küni xundak boldiki, Pirəwnning tuquləjan küni boləjaqqa, u həmmə hizmətkarliri üqün bir ziyapət qilip bərdi, xundakla dərəwəkə hizmətkarlırining arisida bax saqijning bexini kətürdi wə bax nawayning bexini aldi; **21** u bax saqiyini kaytidin öz mənəspigə təyinlidi; xuning bilən u Pirəwnning kədəhini uning qəliəja kaytidin sunidiəjan boldi. **22** Lekin bax nawayni bolsa Yüsüp ularəja təbir bərgəndək esiwətti. **23** Əmma bax saqij Yüsüpnə heq əsliməy, əksiəq uni untup qaldı.

41 Toptoəra ikki yil etüp, Pirəwn bir qüx kərdi. Qüxidə u [Nil] dəryasining boyida turəjadək. **2** Həm qiraylik həm semiz yəttə tuyak inək dəryadin qikip, kumuxlukta otlapudək. **3** Andin yənə yəttə tuyak inək dəryadin qikiptu; ular sət həm oruk bolup, aldinki inəklərnin yənida, dəryaning boyida turuptu. **4** Bu sət həm oruk inəklər u yəttə qiraylik həm semiz inəklərnə yəwetiptu. Xu waqıtta Pirəwn oyojinip ketiptu. **5** U yənə uhlap, ikkinqi kətim qüx kərdi: — Mana, bir tüp buəday xehidin tok wə qiraylik yəttə baxak qikiptu. **6** Ulardin keyin yənə yəttə baxak qikiptu; ular həm oruk wə puqək bolup, xərk xamilida solixip qələjanidi. **7** Bu oruk baxaklar u yəttə semiz, tok baxakni yutup ketiptu. Andin Pirəwn oyojinip ketiptu, bu uning qüxi ikən. **8** Ətisi uning kəngli nahayiti biaram bolup, Misirdiki həmmə palqi-jadugərlər bilən barlik danixmənlərnə qakirtip kəldi. Pirəwn öz qüxini ularəja eytip bərdi; lekin heqkim Pirəwngə qüxlərnin təbirini dəp bərləmidi. **9** U qəjdə bax saqij Pirəwngə: — Bügün mening etküzgən hataliklirim esimgə kəldi. **10** Burun Pirəwn janabliri kulliriəja, yəni pəkir wə bax nawayəja aqqiklinip, bizni pasiban bexining sariyida solakka taxliəjanidila; **11** Xu qəqlarda hər birimiz bir keqidə birdin qüx kərdük; hər qaysimiz kərgən qüxning təbiri baxka-baxka idi. **12** Xu yərdə biz bilən billə pasiban bexining quli boləjan bir ibranij yigit bar idi. Uningəja qüxlirimizni eytiwidük, u bizgə qüxlirimizning təbirini bayan qildi; u hər birimizning kərgən qüxigə qarap təbir bərgənidi. **13** Xundak boldiki, ixlar dəl uning bərgən təbiridə deyiləndək yüz bərdi; janabliri pəkirni öz mənəspimgə kaytidin təyinlidilə, bax nawayni darəja astila, — dedi. **14** Xuning bilən Pirəwn adəm əwətip, Yüsüpnə qakirdi; ular dərhal uni zindandin qikardi. Yüsüp burut-sakilini qüxürüp, kiyimlirini yənggüxləp,

Pirəwnning aldioja kirdi. **15** Pirəwn Yüsüpkə: — Mən bir qüx kərdüm, əmma uning təbirini eytip bərləydiəjan heqkim qikmidi. Anglisam, sən qüxkə təbir bərləydikənsən, — dedi. **16** Yüsüp Pirəwngə jawab berip: — Təbir bərix özümdin əməs; lekin Huda Pirəwngə hatirjəmlilik beridiəjan bir jawab beridu, — dedi. **17** Pirəwn Yüsüpkə: — Qüxümdə mən dəryaning kirojikiəda turuptimən. **18** Qarisam, dəryadin həm semiz həm qiraylik yəttə tuyak inək qikip kumuxlukta otlaptu. **19** Andin ulardin keyin əjiz, tolimu sət həm oruk yəttə tuyak inək qikiptu. Mən Misir zeminida xundak sət inəklərnə kərgən əməsmən. **20** Bu oruk, aski inəklər bolsa awwalki yəttə semiz inəkni yəwetiptu. **21** Ularni yəwətkən bolsimu, qorsikiəja bir nemining kirgənlikə heq ayan bolmaptu, ularning kərünüxi bəlki burunkidək sət imix. Andin mən oyojinip kəttim. **22** Andin yənə bir qüx kərdüm, mana bir xahtin yəttə həm tok həm qiraylik baxak qikiptu. **23** Andin yənə yəttə puqək, oruk baxak qikiptu; ular xərk xamili bilən solixip kurup ketiptu. **24** Bu oruk baxaklar yəttə qiraylik baxakni yəp ketiptu. Mən bu ixni palqi-jadugərlərgə dəp bərsəm, manga təbirini eytip beridiəjan heq kixi qikmidi, dedi. **25** Yüsüp Pirəwngə: — [Janabliri] Pirəwnning qüxliri bir mənədidur. Huda Əzi qilmakqi boləjan ixlirini Pirəwngə aldın bildürdi. **26** Bu yəttə yaxhi inək yəttə yilni kərsitidu; yəttə yaxhi baxakmu yəttə yilni kərsitidu. Bu qüxlər ohxax bir qüxtur. **27** Ulardin keyin qikқан yəttə oruk, yaman sət inək yəttə yilni kərsitidu; xərk xamili bilən solixip qələjan yəttə kuruk baxakmu xundak bolup, aqarqilik bolidiəjan yəttə yildur. **28** Mən Pirəwngə dəydiəjan səzüm xuki, Huda yəkində qilmakqi boləjan ixni Pirəwngə ayan qildi. **29** Mana, pütkül Misir zeminida yəttə yiləjiəq məmurqilik bolidu; **30** andin yəttə yiləjiəq aqarqilik bolidu; xuning bilən Misir zeminida pütkül məmurqilikni unutkuzidiəjan aqarqilik zeminni wəyan qilidu. **31** Kelidiəjan aqarqilikning səwəbidin zeminda boləjan məmurqilik kixilərnin esidin kətürülüp ketidu; qünki aqarqilik tolimu eoij bolidu. **32** Lekin qüxning yandurulup, Pirəwngə ikki kətim kərünginining əhmiyiti xuki, bu ix Huda tərpidin bekitilgən bolup, Huda uni pat arida əməlgə axuridu. **33** Əmdi Pirəwn əzi üqün pəm-parasətlik həm dana bir kixini tepip, Misir zeminiəja qoysun. **34** Pirəwn xundak kilsunki, məmurqilik boləjan yəttə yilda Misir zeminidin qikқан axlikning bəxtin birini toplanglar dəp zeminiəja nazarətqilərnə təyinlisun. **35** Bular xu

kelidjoan tokqilik yillirida barlik axlikni toplap, xəhər-xəhərlərdə yeməklik bolsun dəp buoqday-konaklarni Pirəwnning qol astioja jəm kilip saklitip koysun. **36** [Yiojilojan] xu axliklar Misir zeminida bolidiojan yəttə yillik aqarqilikqə takabil turux üqün saklansun; xu tərīkidə zemin aqarqiliktin həlak bolmaydu, — dedi. **37** Bu söz Pirəwn wə uning hizmətkarlırining nəzirigə taza yaqti. **38** Xuning bilən Pirəwn hizmətkarlırioja: — Bu kixidək, iqidə Hudaning rohi bar yənə birsini tapalamduk?! — dedi. **39** Pirəwn Yüsüpkə: — Huda sanga buning həmmisini ayan kijoanikən, səndək pəmlək həm dana həqkim qikmaydu. **40** Sən əmdi mening öyümnü baxquruxqə bekitilding, barlik həlkim sening aqzinqoja qarap əzlrini tərtpkə tizsun. Pəkət təhttila mən səndin üstün turimən, — dedi. **41** Ahirida Pirəwn Yüsüpkə: — Mana, mən seni pütkül Misir zeminining üstigə təyinlidim, — dedi. **42** Buning bilən, Pirəwn öz kolidin məhür üzükini qikirip, Yüsüpnung kوليوja saldi; uningə nəpis kanap rəhttin tikilgən libasni kiygüzüp, boynioja bir altun zənjir esip koydi. **43** Uni özining ikkinqi xahənə hərwisioja olturojuzup, uning aldida: «Tiz pükünglar!» — dəp jar saldurdi. Xundək kilip, Pirəwn uni pütkül Misir zeminioja tikləp koydi. **44** Andin Pirəwn Yüsüpkə yənə: — Mən degən Pirəwndurmən; pütkül Misir zeminida sənsiz həqkim qol-putini midirlatmisun! — dedi. **45** Pirəwn Yüsüpkə Zafinat-Paanayah degən namni bərdi wə on xəhəridiki kahin Potifirahning kizi Asinatni uningə hotunlukqə elip bərdi. Xundək kilip Yüsüp pütkül Misir zeminini baxqurux üqün qərgiləxkə qikti. Yüsüp Misir padixahı Pirəwnning hizmitidə boluxqə bekitilgəndə ottuz yaxta idi; u Pirəwnning aldidin qikip, Misir zeminining hərəkaysi jaylırini kəzdin kəqürdi. **47** Məmurqilik boləjan yəttə yil iqidə zeminning həsulı dəwə-dəwə boldi. **48** Yəttə yilda u Misir zeminidin qikqan axlikni yiojip, xəhər-xəhərgə toplidi; hərəkaysi xəhərnung ətrapidiki etizlikning axlikni u xu xəhərnung özigə juqlap koydi. **49** Xu tərīkidə Yüsüp dengizdiki kumdək nəhayiti kəp axlik toplidi; axlik həddi-həsabsiz boləjaqqa, ular həsablaxni tohtatti. **50** Aqarqilik yilliri yetip kelixtin burun Yüsüpkə ikki oqul tərəldi. Bularni Ondiki kahin Potifirahning kizi Asinat uningə tuojup bərdi. **51** Yüsüp: «Huda pütün japa-muxəkkitim wə atamning pütün ailisini kənglumdin kətürüwətti» dəp tunji oqioja Manassəh dəp at koydi; **52** andin: «Mən azab-oqubət qəkkən yurttə Huda meni mewilik

kildi» dəp ikkinqisigə Əfrayim dəp at koydi. **53** Misir zeminida məmurqilik boləjan yəttə yil ayaqlaxti. **54** Andin Yüsüpnung eytkinidək aqarqilikning yəttə yili baxlandi. U qəqlarda baxqə barlik yurtlardimu aqarqilik boldi; ləkin Misir zeminidiki hər yərlərdə nən bar idi. **55** Aqarqilik pütkül Misir zeminni bəskənda, həlk axlik sorap Pirəwngə pəryad kildi. Pirəwn misirliklarning həmmisigə: — Yüsüpnung kəxioja berip, u silərgə nemə desə, xuni kilinglar, — dedi. **56** Aqarqilik pütkül yər yüzini besip kətti. Yüsüp hər yərdiki ambarlarni eqip, misirliklarəja axlik satatti; aqarqilik Misir zeminida intayin eqir boləjili turdi. **57** Aqarqilik pütkül yər yüzini bəskən boləjaqqa, barlik yurtlardiki həlkmu axlik aləjili Misiroja Yüsüpnung kəxioja kələtti.

42 Əmdi Yəqub Misirdə axlik barlikni bilginidə oqullirioja: — Nemixqə bir-biringlarəja qarixip turisilər? — dedi. **2** Andin yənə: — Manga qarənglar, əngliximqə Misirdə axlik bar ikən. U yərgə berip, andin xu yərdin bizgə axlik elip kelinglar; buning bilən ölüp kətməy, tirik qəlimiz, — dedi. **3** Buning bilən Yüsüpnung on akisi axlik setiwəlojili Misiroja yoloja qikti. **4** Ləkin Yəqub Yüsüpnung inisi Binyaminning birər yamanlikqə uqrap kəlixidin kərkup uni akiliri bilən billə əwətmidi. **5** Xuningdək aqarqilik Qənaan zeminidimu yüz bərgəqkə, Israilning oqulliri axlik aləjili kəlgənlər arisida bar idi. **6** Yüsüp zeminning waliysi bolup, yurtning barlik həlkigə axlik setip bərgüqi xu idi. Yüsüpnung akiliri kelip uning aldida yüzlrini yərgə təgküzüp təzim kildi. **7** Yüsüp akilirini kərüpla ularni tonudi; ləkin u tonuxluk bərməy, ularəja kəpal tələppuzda gəp kilip: — Kəyərdin kədinglar, dəp soridi. Ular jawabən: — Qənaan zeminidin axlik aləjili kəlduk, — dedi. **8** Yüsüp akilirini tonuəjan bolsimu, ləkin ular uni tonumidi. **9** Yüsüp əmdi ular toqrisida kərgən qüxlirini esigə elip, ularəja: — Silər jasus, bu əlnung mudapiəsiz jaylırini kəzətkili kədinglar, — dedi. **10** Əmma ular uningəja jawab berip: — Əy hojam, undək əməs! Bəlki kəminiliri axlik setiwəlojili kəldi! **11** Biz həmmimiz bir adəmnung oqulliri, səmimiy adəmlərmiz. Kəminiliri jasus əməs! — dedi. **12** U ularəja yənə: — Undək əməs! Bəlki zeminning mudapiəsiz jaylırini kərgili kədinglar, — dedi. **13** Ular jawab berip: — Kəminiliri əslidə on ikki kərindax iduk; biz həmmimiz Qənaan zeminidiki bir adəmnung oqulliridurmiz; ləkin kənji inimiz atimizning kəxida kəlip kəldi; yənə bir inimiz yoqap kətti, — dedi.

14 Əmma Yüsüp ularoşa yənə: — Mana mən də silərgə eytkinimdək, jasus ikənsilər! 15 Pirəwning hayati bilən kəsəm kilimənkı, kiqik ininglar bu yərgə kəlmigüqə silər bu yərdin qıqip ketəlməysilər; silər xuning bilən sinilisilər. 16 Ininglarnı elip kəlgili biringlarnı əwətinglar, qəlojanliringlar bolsa solap koyulisilər. Buning bilən eytkinilinglarning rast-yəlojanlıkı ispatlinidu; bolmisa, Pirəwning hayati bilən kəsəm kilimənkı, silər jəzmən jasus! — dedi. 17 Xuning bilən u ularnı üq küngiqə solap koydi. 18 Üqinqi küni Yüsüp ularoşa mundək dedi: — Mən Hudadin qorkıdıoşan adəmmən; tirik kəlixinglar üqün muxu ixni kilinglar: — 19 Əgər səmimiy adəmlər bolsanglar, kəringdaxliringlardın biri silər solanoşan gundihanida solaklık turıwərsun, qəlojininglar aqarqılıqta qəloşan ailənglar üqün axlık elip ketinglar; 20 Andin kiqik ininglarnı kəximəşə elip kelinglar. Xuning bilən səzliringlar ispatlansa, əlməysilər!, — dedi. Ular xundək kılıdıoşan boldı. 21 Andin ular əzara: — Bərħək, biz inimizəşə qıloşan iximiz bilən gunahkar bolup qalduk; u bizgə yalwursimu uning azabını kərip turup uningəşə kulək salmiduk. Xuning üqün bu azab-oqubət bəximizəşə qüxti, — deyixti. 22 Rubən ularoşa jawabən: — Mən silərgə: balioşa zulum qılmanglar, degən əməsmidim? Lekin unimidinglar. Mana əmdi uning qan kərzi bizdin soriliwatidu, — dedi. 23 Əmma Yüsüp ular bilən təjiman arqılık səzləxkəqkə, ular Yüsüpnıng əz gəplirini uqup turuwatqınını bilmidi. 24 U ularđın əzini qətkə elip, yioşlap kətti. Andin ularnıng kəxiəşə yenip kelip, ularoşa yənə səz kılıp, ularnıng arisidin Ximeonni tutup, ularnıng kəz aldida başlıdı. 25 Andin Yüsüp əmr qüxürüp, ularnıng taoşarlırioşa axlık toldurup, hər birsining pulını kayturup taoşirioşa selip koyup, səpər hazırlıkirimu berilsun dəp buyruwidi, ularoşa xundək qılındı. 26 Xuning bilən akiliri exəklirigə axlıklirini artip, xu yərdin kətti. 27 Əmma etənggə kəlgəndə ularđın biri exikigə yəm bərgili taoşirini eqiwidi, mana, əz puli taoşarnıng aqşıda turatti. 28 U kəringdaxlırioşa: — Mening pulumni kayturuwetiptu. Mana u taoşirimda turidu, dedi. Buni anglap ularnıng yüriki su bolup, titrixip bir-birigə: — Bu Hudanın bizgə zadı nemə qıloşınıdu? — deyixti. 29 Ular Qanaan zeminiəşə, atisi Yəqubnıng kəxiəşə kelip, bəxidin etkən həmmə wəxələrnı uningəşə səzləp berip: 30 — həliki kixi, yəni xu zeminnıng hoşisi bizgə qopal gəp kıldı, bizgə zeminni paylıoşuqi jasustək muamilə kıldı; 31 əmdi

biz uningəşə: «Biz bolsaq səmimiy adəmlərmiz, jasus əməsmiz. 32 Biz bir atidin boləşən oşqullar bolup, on ikki aka-uka iduk; biri yoşap kətti, kiqik inimiz hazır Qanaan zeminiəşə atimiznıng yenida qaldı» desək, 33 Həliki kixi, yəni xu zeminnıng hoşisi bizgə mundək dedi: «Mening silərnıng səmimiy ikənlikinglarnı bilixim üqün, kəringdaxliringlarning birini mening yenimda kaldurup koyup, aq qəloşan ailənglar üqün axlık elip ketinglar; 34 andin kiqik ininglarnı kəximəşə elip kelinglar; xundək qılsanglar, silərnıng jasus əməs, bəlkı səmimiy adəmlər ikənlikinglarnı bilələymən. Andin kəringdaxliringlarnı silərgə kayturup berimən wə silər zeminda soda-setik qılsanglar bolidu» — dedi. 35 Əmma xundək boldiki, ular taoşarlırını təkəndə, mana hər birinıng pulını əz taoşarlıridə turatti! Ular wə atisi əzlırining qıgıkkı pullirini kərgəndə, qorkup kəlixti. 36 Atisi Yəqub ularoşa: — Meni oşlumdin juda qıldinglar! Yüsüp yoş boldı, Ximeonmu yoş, əmdi Binyaminimu elip kətməkqi boluwatisilər! Mana bu ixlarning həmmisi mening bəximəşəşə kəldi! — dedi. 37 Rubən atioşa: — Əgər mən Binyaminni kəxişəşə kayturup elip kəlmisəm, mening ikki oşlumni əltürüwətkin; uni mening koluməşə tapxuroşın; mən uni kəxişəşəşə yandurup elip kelimən, — dedi. 38 Lekin Yəqub jawab berip: — Oşlum silər bilən billə u yərgə qüxməydu; qünki uning akisi əlöp ketip, u əzi yəloşuz qaldı. Mubada yolda ketiwatqanda uningəşə birər kəlixməslık kəlsə, silər məndək bir aq qaqlık adəmnı dərd-ələm bilən təhtisəşəşə qüxürıwetısilər, — dedi. (Sheol h7585)

43 Aqarqılık zeminni intayın eoşır başkanıdı. 2 Bu səwəbtin ular Misirdin elip kəlgən axlıknı yəp tügətkəndə, atisi ularoşa: — Yənə berip bizgə azoşına axlık elip kelinglar, — dedi. 3 Lekin Yəhuda uningəşə jawabən: — Həliki kixi bizni kattıq agahlandıurup: «Ininglar silər bilən billə kəlmisə, yüzümni kərimən dəp hiyal qılmanglar» degən. 4 Əgər inimizni biz bilən billə əwətsəng, biz berip sanga axlık elip kelimiz. 5 Əmma əwətxkə unimisang, biz barmaymiz; qünki həliki kixi bizgə: «Ininglar silər bilən billə kəlmisə, yüzümni kərimən dəp hiyal qılmanglar» degən, — dedi. 6 İsrail ularoşa: — Silər nemixka manga xunqə yamanlık kılıp u kixigə: «Yənə bir inimizmu bar» dedinglar, — dedi. 7 Ular jawabən: — U kixi biznıng wə ailimiznıng əhwalını sürüxtürüp koşılap: «Atanglar tehi Həyatmu? Yənə bir ininglar barmu?» — dəp soridi. Biz uning xu soalıəşəşə yarıxa jawab bərduk.

Uning bizgə: «Ininglarni elip kelinglar» dəydiqinini nədin biləyli? — dedi. **8** Yəhuda atisi Israiloşa: — Balini mən bilən əwətkin; biz dərhal qozoqilip yoloşa qıqayli; xundaқта biz wə sən, bizlər həm balilirimiz əlməy, tirik qalimiz. **9** Mən uningoşa kepil bolimən; sən uning üqün mening meningdin hesab alisən; əgər mən uni sening kexingoşa aman-esən yandurup kelip, yüzüingning aldida turuqzumisam, pütkül ömrümdə aldingda gunahkar bolay. **10** Qünki həyal bolmioqan bolsak, bu qaoqıqə ikki kətim berip keləttuk, — dedi. **11** Ularning atisi Israil ularoşa: — Undaқ bolsa, mundaқ kilinglar: — U kixigə qaqa-qıuqanglaroşa zemindiki əng esil mewilərđin sowoşat aloşaq beringlar: yənə azoşına tutiya, azrak həsəl, dora-dərmanlar, murməkki, pistə wə badamlarni aloşaq beringlar. **12** Qolunglarda ikki həssə pul elip, taqarlinglarning aozidiki özüinglaroşa yanduruloşan pulnimu aloşaq beringlar. Ehtimal, bu ixta səwənlik kərtülgən boluxi mumkin. **13** Ininglarnimu billə elip, qozoqilip u kixining yenioşa yənə beringlar. **14** Həmmigə Kadir Təngri Əzi silarni u kixining aldida rəhimgə erixtürgəy. Buning bilən u siləring xu yərdiki kəringdinglarni wə Binyaminni koyup berip, silərgə qoxup koyarmikin; ezüm nawada balilirimdin juda bolsam bolay! — dedi. **15** Xuning bilən bu adəmlər xu sowoşatni elip, qollirioşa ikki həssə pulni tutup, Binyaminni elip qozoqilip, Misiroşa berip Yüsüpning aldida hazır boldi. **16** Yüsüp Binyaminni ular bilən billə kərginidə, əz öyini baxquridoşan oşojidarioşa buyrup: — Bu adəmlərnə öyümgə baxlap kirip, mal soyup taam təyyar qiləşin; qünki bu kixilər qüxlük oşizani mən bilən yəydu, — dedi. **17** U kixi Yüsüpning buyruoşinidəк qilip, adəmlərnə Yüsüpning öyigə baxlap kirdi. **18** Ular bolsa Yüsüpning öyigə baxlap kelingninidin qorqıxup: — Aldinki kətim taqarlimizoşa yanduruloşan pulning səwəbidin biz uning öyigə elip kelinduk; uning məksiti bizgə hujum qilip, üstimizdin besip kul qilip, exəklirimizni tartiwelix ohxaydu, — deyixti. **19** Ular Yüsüpning öyini baxquridoşan oşojidarning yenioşa kelip, öyning ixikining tüwidə uningə: — **20** Əy hojam, biz həkikətən əslidə muxu yərgə axlık aloşili kəlgəniduk; **21** Xundaқ boldiki, biz etənggə kelip əz taqarlimimizni aqsak, mana hər birimizning puli, əyni eoşirliki boyiqə taqarlimimizning aozida turuptu; xunga biz buni yandurup qolimizda aloşaq kəlduk. **22** Axlık aloşili qolimizda baxqa pulmu elip kəlduk; əmma taqarlimimizə pulni kimning selip koyoşanliqini

bilmiduk, — dedi. **23** U ularoşa: — Hatirjəm bolunglar, qorqmanglar. Siləring Hudayinglar, atanglarning Hudasi taqarlinginglarda silərgə baylık ata qiləşan ohxaydu; siləring pulunglarni allıkaşan tapxurup aldim, — dedi. Andin u Ximeonni ularning kexioşa elip qıxti. **24** U kixi ularni Yüsüpning öyigə baxlap kirip, ularning putlirini yuyuxioşa su əkirip berip, andin exəklirigə yəm bərdi. **25** Ular Yüsüpning qıxtə kelixigə ülgürtüp sowoşatni təyyarlap koydi; qünki ular əzlrining xu yərdə oşiza yəydiqinini anglioşanidi. **26** Yüsüp öygə kəlgəndə ular qolliridiki sowoşatni öygə uning aldioşa elip kirip, bexini yərgə təgküzüp uningə təzim qildi. **27** U ulardin həl sorap, andin: — Silər gepini qiləşan kəri atanglar salamətmu? U həyatmu? — dedi. **28** Ular jawab berip: — Silining kulliri bizning atimiz salamət turuwatidu, u tehi həyattur, — dəp uning aldida egilip təzim qildi. **29** Yüsüp bexini kətürüp, əz inisi Binyaminni kərtip: — Silər manga gepini qiləşan kikiq ininglar xumu? — dəp sorap: — Əy ooşlum, Huda sanga xapaət kərsətkəy! — dedi. **30** Yüsüpning əz inisioşa boləşan seoşinix oti kəttik küqiyip, yioşliwaləşudəк haliy jay izdəp, aldirap iqkiriki öygə kirip taza bir yioşliwaldi. **31** Andin yüzini yuyup qikiq, əzini besiwelip: — Taamlarni koyunglar, — dəp buyrudi. **32** Hizmətkarlar Yüsüpə ayrim, ularoşa ayrim wə Yüsüp bilən billə tamakqa kəlgən misirliklaroşimu ayrim tamak koydi; qünki misirliklar ibraniylar bilən bir dastihanda tamak yeyixni yirginlik dəp qarap, ular bilən billə tamak yeməytti. **33** Yüsüpning kəringdaxliri uning udulida, hər biri qong-kikiq tərtipi boyiqə olturoşuzuldi; qongi qongluqioşa yarixa, kikiq kikiqlikigə yarixa olturoşuzuldi; ular bir-birigə qarap həyran qelixti. **34** Yüsüp aldidiki dastihandiki tamaklardin ularoşa bəlup bərdi. Əmma Binyaminoşa bərgini baxkilarningkigə qarioşanda bəx həssə kəp idi. Ular xarab iqip, uning bilən hux kəyp qilixti.

44 Andin u əz öyini baxquridoşan oşojidarioşa buyrup: — Bu kixilərnə taqarlirini elip kətürəligüdəк axlık qaqilap, hər birining pulini taqirining aozioşa selip koyoşin; **2** andin mening jaminni, yəni kümüx jamni axlıqning puli bilən billə əng kikiqining taqirining aozioşa selip koyoşin, — dedi. U adəm Yüsüpning deginidəк qildi. **3** Ətisi tang yorioşanda, ular exəkliri bilən billə yoloşa selip koyuldi. **4** Lekin ular xəhərdin qikiq anqə uzun mangmayla, Yüsüp oşojidarioşa: — Ornungdin

tur, bu adamlarning kaynidin qosliqin; ularoqa yetixkingda ularoqa: «Nemixka yaxilikka yamanlik kayturdunglar? 5 Hojam xu [jamda] xarab iqudu hmda uningda pal aqidu amasmu?! Mundaq qilojininglar razillik qilojininglar bolmamdu!» degin, — dedi. 6 Bu adam ularning kaynidin yetixip berip, ularoqa bu sezlarni kildi. 7 Ular uningoga javabən: — Hojimiz nemixka mundaq gap kilidu? Mundaq ixni kilix kaminiliridin neri bolsun! 8 Biz əslidə taoqarlimizning aqzidin tapkan pulnimu Kanaan zeminidin silining kaxlirioqa kayturup berixkə əkəlgəniduk. Xundak turukluk kandaqmu hojilirining əyidin altun-kümüxni ooprilayli? 9 Kaminiliringning arisida kimdin bu [jam] tepilsa, xu əlümgə məhkum bolsun, bizmu hojimizning kulliri bolayli, — dedi. 10 Oqojidar javabən: — Eytkan sezliringlardək bolsun; jam kimning yenidin tepilsa, xu kixi kulum bolup kelip qalsun, qaloqanliringlar bigunah bolisilər, — dedi. 11 Xuning bilən ular aldirap-tenəp, taoqarlirini yərgə quxürüp, hər biri öz taoqirini eqip bərdi. 12 Oqojidar qonginingkidin baxlap kixikiningkigiqə ahturdi, jam Binyaminning taoqiridin tepildi. 13 Buni kərüp ular kiyimlirini yirtixip, hər biri exikigə kaytidin yükni artip, xəhərgə kaytti. 14 Xundak kilip Yəhuda wə kərindaxliri Yüsüpnung əyigə kəldi; u tehi xu yərdə idi. Ular uning aldiqə kelip əzlrini yərgə etixti. 15 Yüsüp ularoqa: — Bu silərnung zadi nemə kilojininglar? Meningdək adəmnung qoqum pal aqalaydiqanlikini bilmətinglar? — dedi. 16 Yəhuda javabən: — Biz hojimizoga nemimu deyələymiz? Nemə gap kilalaymiz, kandaq kilip əzimizni aqliyalaymiz? Huda kəminlirining kəbihlikini axkara kildi. Mana, biz wə kolidin jamliri tepiloqan kixi həmmimiz hojimizoga kul bolidiqan bolduk, — dedi. 17 Ləkin Yüsüp: — Mundaq kilix məndin neri bolsun! Bəki jam kimning kolidin tepiloqan bolsa pəkət xu kixi mening kulum bolidu. Ləkin qaloqanliringlar aman-esən atanglarning kəxiqə ketinglar, — dedi. 18 Andin Yəhuda uningoga yəkin berip mundaq dedi: — Əy hojam, kəminilirigə kulak selip hojamning kuliqioqa bir eqiz gap kilixkə ijzət bərgəyla. Qəzəpliri kəminilirigə tutaxmioqay; qünki əzli ri Pirəwngə ohxax ikənla. 19 Əslidə hojam kəminiliridin: «Atanglar ya ininglar barmu?» dəp soriwidila, 20 biz hojimizoga javabən: «Bizning bir kəri atimiz bar wə u kəriqəndə tapkan, yax bir balisimu bar. Bu balining bir anisidin bolqan akisi əlüp ketip, u əzi yaloquz kəldi; uning atisi uni intayin səyidu» desək, 21 Sili kəminilirigə: «Uning əzini kəximioqa elip

kelinglar, mən uni öz kəzüm bilən kəray» dedilə. 22 Biz hojimizoga javab berip: «Yigit atisidin ayrilamdu; əgər atisidin ayrilsa, atisi əlüp ketidu» desək, 23 Sili yənla kəminilirigə: «Əgər kikiq ininglar silər bilən billə kəlmisə, yüzümni yənə kərimiz dəp hiyal kil manglar» degənidila. 24 Xuning bilən biz kəminiliri atimizning kəxiqə barqəndə hojamning sezlirini uningoga eyttuk; 25 andin atimiz yənə: «Yənə berip, bizgə azrak axlik elip kelinglar» dewidi, 26 Biz javabən: «Biz xu yərgə kaytidin quxəlməymiz; əgər kikiq inimiz biz bilən billə bolsa, undaqta barimiz; qünki kikiq inimiz biz bilən billə bolmisa, u zatning yüzi aldida turalmaymiz», deduk. 27 Silining kulliri bizning atimiz bizgə yənə: «silərgə məlumki, ayalim manga ikki oqul tuqup bərgənid. 28 Biri mening yenimdin qikiq, yək bolup kətti; mən: u jəzmən titma-titma kiliwetiliptu, dəp oylidim, xundakla uni bəgüngiqə kərmidim. 29 Əmdi silər bunimu mening kəximdin elip ketip, uningoga bir kelixməslək kelip qalsa, silər məndək bir ək qəqlik adəmnə dərd-ələm bilən təhtisaraqə quxüriwetisilər», degənid. (Sheol h7585) 30 Əmdi mən silining kulliri mening atamning kəxiqə barqəndə, xu bala biz bilən bolmisa uning jeni balining jeniqə baqlanoqan bolqəqə, 31 xundak boliduki, u balining yəklükini kərsə, jəzmən əlüp ketidu; xuning bilən silining kulliri bizning atimiz bolqan bu ək qəqni dərd-ələm iqidə təhtisaraqə quxüriwətkən bolimiz. (Sheol h7585) 32 Qünki mənki kəminiliri atamoga bu yigit üqün kepil bolup: «Əgər mən uni kəxingoga kayturup kəlmisəm pütkül əmrümdə atamning aldida gunahkar bolay» degənidim. 33 Xunga hazır ətünüp qalay, mənki kəminiliri u yigitning ornida hojamning kəxida kul bolup tursam, u yigit kərindaxliri bilən billə kaytip kətsə! 34 Qünki yigit mən bilən bolmisa, mən kandaqmu atamning kəxiqə baralaymən? Atamoga xundak azab-oqubətnung quxüxini kəzüm kərgüqi bolmisun! — dedi.

45 Yüsüp öz yenida turoqanlarning aldida əzini tutalmay: — Həmmə adəm aldimdin qikiqiwetilsun! dəp warkiridi. Xuning bilən Yüsüp əzini kərindaxliriqə axkara kilqəndə uning kəxida həqkim bolmidi. U kattik yioqlap kətti; misirliklar uni anglidi, Pirəwning ordisikilərmu buningdin [tezla] həwər tapti. 3 Yüsüp kərindaxliriqə: — Mən Yüsüp bolimən! Atam hazır həyatmu?! — dəp soridi. Əmma kərindaxliri uningoga qarap həduqup ketip, həq javab bərləməy kəldi. 4 Ləkin Yüsüp ularni: — Kəni, manga

yekın kelinglar, dæp qaqiridi. Ular yekın kældi, u yænæ: — Mæn silærning ininglar, yæni silær Misiroja setiwætken Yüsüp bolimæn. 5 Æmdi meni muxu yærgæ setiwætkeninglar üqün azablanmanglar, özünglarni æyibkæ buyrumanglar; qünki Huda adæmlærning hayatini saklap kælax üqün meni silærdin burun bu yærgæ æwætti. 6 Qünki hazir zemindiki aqarqilikka ikki yil boldi; lekin tehi yænæ bæx yiløiqæ heq teriløumu bolmaydu, ormimu bolmaydu. 7 Xuning üqün silærgæ dunyada bir kældini saklap kælax üqün, uluø bir nijatlik kærstitip, silærning tirik kutuluxunglar üqün Huda meni silærdin burun bu yærgæ æwætti. 8 Xundak boløjanikæn, meni muxu yærgæ æwætküqi silær æmæs, bæki Hudadur. U meni Piræwngæ atining ornida kilip, uning pütkül øyigæ hoja kilip tiklæp, pütkül zeminoja bax wæzir kilip koydi. 9 Æmdi tezdin atamning kexioja berip, uningøja: — Sening oølung Yüsüp: «Huda meni pütkül Misiroja hoja kilip koydi. Sæn hayal kilmay, mening keximoja kælgin; 10 sæn Goxæn yurtida turisæn; xuning bilæn sæn øzüng, oøulliring, næwriliring, koyliring, kaliliring wæ hæmmæ tællukætiring bilæn manga yekın turisilær. 11 Øzüng, ailøng wæ hæmmæ tællukætiringni namratlik besiwalmisun dæp mæn seni xu yærdæ bakimæn; qünki yænæ bæx yil aqarqilik bardur», dedi, — dænglar. 12 — Mana silærning kæliringlar wæ inim Binyaminning kælziri silærgæ gæp kiliwatqan mening øz aøzim ikænlikini kærüwatidu. 13 Atamoja mening Misirdiki bu barlik xan-xæripim hæmdæ silærning barlik kørgininglar toørisida eytip, atamni tezdin bu yærgæ elip kelinglar, — dedi. 14 Xuning bilæn u øzini Binyaminoja etip uning boynioja giræ selip yioqlap kætti; Binyaminmu uning boynioja yølinip yioqlidi. 15 Andin Yüsüp barlik kærindxalirini søyüp, ularni bir-birlæp kuqaklap yioqlidi. Andin kærindxaliri uning bilæn paranglaxti. 16 Yüsüpning kærindxaliri kældi, degæn hæwær Piræwning ordioja yøtküzüldi; bu Piræwn wæ hizmætkarlirining næziridæ kutluk ix boldi. 17 Piræwn Yüsüpka: — Kærindaxliringøja: — «Silær æmdi mundak kilinglar; ulaøliringlarøja yük artip, Qanaan zeminoja berip, 18 atanglar wæ jæmætninglarni elip mening keximoja kelinglar; mæn Misir zeminidin æng esil yærlærni silærgæ beræy; silær bu zemindin qikqan nazu-nemætlærdin yæysilær» — degin. 19 Sanga boløjan æmrin xuki, sæn ularøja: «Baliliringlar wæ ayalliringlarni elix üqün Misir zeminidin harwilarni elip beringlar. Xuningdæk atanglarnimu bu yærgæ yøtküzüp kelinglar. 20 Pütkül Misir zeminidin æng esil

jaylar silærningki boløjaqqa, øz særæmjanliringlarøja karinglar bolmisun» dæp buyruøjin, — dedi. 21 Xuning bilæn Israilning oøulliri xundak kildi; Yüsüp Piræwning buyrukü boyiqæ ularøja harwilarni berip, yoli üqünmu ozuk bærdi. 22 Ularning hærbirigæ bir kur kiyim bærdi; lekin Binyaminoja bolsa u üq yüz kümüx tænggæ, bæx kur kiyim bærdi. 23 U atioøjimu xu hædiyælærni, yæni Misirning esil mæhsulatliri artilojan on hangga exæk hæmdæ axlik, nan wæ atioøja yol tæyyarlikü artilojan on mada exækni æwætti. 24 Andin u kærindaxlirini yoloja selip, ularøja: — Yolda jedællæxmanglar, dæp jekilidi. Ular yoloja rawan boldi. 25 Ular Misirdin qikqip, Qanaan zeminoja atisi Yakupning kexioja berip, 26 uningøja Yüsüp øzligigæ eytkæn gæplærni yøtküzüp: «Yüsüp tehi hayat ikæn! U pütkül Misir zeminoja bax wæzir ikæn!» dedi. Æmma u ularøja ixænmæy, yüriki kætup hoøxidn ketæy dæp kaldi. 27 Lekin ular Yüsüpning øzligigæ eytkæn barlik søzlrini uningøja degændæ, xundakla Yüsüpning øzini elip kelixkæ æwætkæn harwilarnimu kørgændæ, ularning atisi Yakupning rohoja jan kirdi. 28 Israil xuning bilæn: — Æmdi arminim yok! Oølum Yüsüp tehi hayattur! Mæn ølmæstæ berip uni kærüwalay, — dedi.

46 Xuning bilæn Israil barlik tællukætini elip yoloja qikqip, Bæær-Xebaøja kældi. U xu yærdæ atisi Ishakning Hudasioja kurbanliklarni sundi. 2 Keqisi Huda alamæt kærünüxlærdæ Israiløja: — Yakup, Yakup! dewidi, u jawab berip: — Mana mæn! — dedi. 3 U: — Atangning Tængrisi boløjan Huda Mændurmæn. Sæn Misiroja berixtin kørqmioøjin, qünki Mæn seni xu yærdæ uluø bir kowm kilimæn. 4 Mæn sening bilæn Misiroja billæ barimæn wæ Mæn Øzüm jæzman yænæ seni xu yærdin yandurup kelimæn. Yüsüp øz køli bilæn sening køzüngni yumduridu, — dedi. 5 Andin Yakup Bæær-Xebadin yoloja qikqti; Israilning oøulliri atisi Yakup wæ ularning bala-qakilirini Piræwn uni epkelix üqün æwætkæn harwilarøja olturoøuzup, 6 qarpayliri bilæn Qanaan zeminida tapqan tællukætirini elip mangdi. Bu tærikidæ Yakup bilæn barlik øwladliri Misiroja kældi; oøullirini, oøul næwrilirini, kizlirini, kiz næwrilirini yioqip, næsillirining hæmmisini øzi bilæn billæ elip Misiroja kældi. 8 Israilning oøulliri, yæni Yakupning Misiroja kælgen øwladliri tøwændikiqæ: — Yakupning tunji oøli Rubæn; 9 Rubænning oøulliri Hænoh, Pallu, Hæzron bilæn Karmi. 10 Ximeonning oøulliri: — Yæmuæl, Yamin, Oøad, Yakün, Zoøar wæ Qanaaniy ayaldin boløjan Saul. 11 Lawiyning oøulliri: — Gærxon,

Kohat wə Mərari. **12** Yəhüdaning oqulliri: — Ər, Onan, Xələh, Pəraz wə Zərah. Əmma Ər wə Onan Qanaanning zeminida elüp kətkənidi. Pərazning oqulliri Həzron bilən Həmuullar idi. **13** Issakarning oqulliri: — Tola, Puah, Yob wə Ximron. **14** Zəbulunning oqulliri: — Sərad, Elon wə Jahliyə. **15** Bular Leyahning Yakupka Padan-Aramda tuşup bərgən oşul-əwladliri idi; u yənə kizi Dinahni tuşup bərdi. Buning bu oşul-kiz pərzəntliri jəmiy bolup ottuz üq jan idi. **16** Gadning oqulliri: — Zifion, Həggi, Xuni, Əzbon, Eri, Arodi wə Arəli. **17** Axirning oqulliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah. Ularning singlisi Sərah idi; Beriyahning oqulliri Həbər wə Malkial idi. **18** Bular bolsa Laban kizi Leyahka dedək boluxka bərgən Zilpaḥning Yakupka tuşup bərgən oşulliri bolup, jəmiy on altə jan idi. **19** Yakupning ayali Raḥiləning oşulliri Yüsüp wə Binyamin. **20** Yüsüpkə Misir zeminida tərəlgən oşulliri Manassəh wə Əfrayim; bularni Ondiki kaḥin Potifiraḥning kizi Asinat uningə tuşup bərdi. **21** Binyaminning oşulliri: — Belah, Bəkər, Axbəl, Gera, Naaman, Eḥi, Rox, Mupim, Hupim wə Ard. **22** Bular Raḥiləning Yakupka tuşup bərgən oşul-əwladliri bolup, jəmiy on tət jan idi. **23** Danning oşli: — Huxim. **24** Naftalining oşulliri: — Yahziəl, Guni, Yəzər wə Xilləm. **25** Bular Laban kizi Raḥiləgə dedək boluxka bərgən Billəḥning Yakupka tuşup bərgən oşul-əwladliri bolup, jəmiy yəttə jan idi. **26** Yakupning kelinliridin baxka, Yakupning puxtidin boləjan, uning bilən birgə Misiroḥa kəlgənlər jəmiy atmix altə jan idi. **27** Yüsüpning Misirda tuşuləjan oşulliri ikki idi. Yakupning jəmətidin bolup, Misiroḥa kəlgənlər jəmiy yətmix jan idi. **28** Yakup Yüsüptin kərsətmə elip, əzlrini Goxəngə baxlap berixka Yəhüdani Yüsüpning kəxiəḥ əwətti. Xundak kəlip ular Goxən yurtioḥa kəlip qüxti. **29** Yüsüp əzining wəzirlik ḥarwisini katkuzup, atisi Israilning aldioḥa Goxəngə qikti. U əzini uning aldioḥa ḥazir kəlip atioḥa əzini etip boynioḥa girə selip kuqaklap, uzundin uzun yioḥlidi. **30** Israil Yüsüpkə: Mən sening yüzüḡni kərüp, tirik ikənlikni bildim; əmdi əlsəmmu arminim yok, — dedi. **31** Andin Yüsüp kəringəxliri wə atisining əydikiliriḡ mundaḥ dedi: — Mən ḥazir qikiḡ Pirəwngə ḥəwər berip: «Qanaan zeminida olturoḡan kəringəxlirim, xundakla atamning əydikilər kəxiəḥə kəldi; **32** bu adəmlər padiqilar bolup, mal beḡix bilən xuşullinip kəlgən, qoy-kaliliri, xundakla barlik mal-mülüklerini elip kəldi» dəp eytay. **33** Xundak boliduki, Pirəwn silərnə qaḡiridu; xu qaoşda

u silərdin: «Nemə oḡitinglar bar?» dəp sorisa, **34** silər jawab berip: — Kəminiliri kiqikimizdin tartip ata-bowilirimizəḥa oḡxax pada beḡip kəlgənmiz, — dəḡlar. Xundak desəḡlar Goxən yurtida olturup kəlisilər; qünki padiqilarning ḥəmmisi misirliklər arisida kəzḡə ilinmaydu.

47 Yüsüp Pirəwnning kəxiəḥə kəlip: — Atam bilən kəringəxlirim qoy-kaliliri, xundakla ḥəmmə mal-mülüklerini billə elip Qanaan zeminidin kəldi. Mana, ular ḥazir Goxən yurtioḥa qüxti, dəp ḥəwər berip, **2** kəringəxlirining iqidin bəxəylənni elip, Pirəwnning aldioḥa ḥazir kildi. **3** Pirəwn uning kəringəxliridin: — Nemə oḡitinglar bar, dəp soriwidi, ular Pirəwngə jawab berip: — Kəminiliri ata-bowilirimizəḥa oḡxax mal baḡquqilarmiz, — dedi. **4** Andin ular Pirəwngə iltimas kəlip: — Qanaan zeminida kattik kəḥətqilik boləqəḥka, kəminilirining qoylirimizni baḡidioḡanəḥa yaylaḡmu yok; xunga bu zeminda musapir bolup turuxka kəlduk; janablrinin tələp kəlimizki, kəminilirining Goxən yurtida turuxioḥa ijazət bərgəyla, — dedi. **5** Pirəwn Yüsüpkə: — Atang wə kəringəxlirining kəxiəḥə kəldi; **6** mana Misir zemini sening aldingda turuptu; atang wə kəringəxliriniḡni zeminning əḡ esil yeridə olturoḡuzoḡin; ular Goxən yurtida makan kilsun. Xuningdək, əḡər sən ularning iqidiki kaḡil kixilərnə bilsəḡ, bularni mening qarpayliriməḥa nazarətqi kəloḡin, — dedi. **7** Keyin, Yüsüp atisi Yakupni elip, Pirəwnning aldioḥa ḥazir kildi; Yakup Pirəwngə bəḥt-bərikət tilidi. **8** Andin Pirəwn Yakuptin: — Əmrüḡning yil-künliri nəqqigə yətti? — dəp soridi. **9** Yakup Pirəwngə jawab berip: — Musapirlik səpirimning künliri bir yüz ottuz yiloḥa yətti; əmrüḡning künliri az ḥəm japa-muxəḡkətlik bolup, ata-bowilirimning musapirlik əmür səpirining künliriḡə teḥi yətmidi, — dedi. **10** Xuning bilən Yakup Pirəwngə bəḥt-bərikət tiləp, aldidin qikiḡ kətti. **11** Xuning bilən Yüsüp atisi bilən kəringəxlirini Misir zeminida olturaklaxturup qoydi; Pirəwnning buyruḡinidək ularəḥa zeminning əḡ esil yeridin, yəni Ramsəs dəḡən yurttin təwəlik bərdi. **12** Yüsüp atisi, kəringəxliri, xundakla atisining ḥəmmə əydikiliriḡni bala-qəḡilirining sanliriəḥa qarap axlik bilən təminləp baḡti. **13** Əmma aqarqilik kattik eḡir boləqəḥka, zeminning ḥəq yeridə ozuk-tülük tēpilmidi; Misir zemini bilən Qanaan zemini aqarqiliktin ḥaraplixip kətti. **14** Yüsüp axlik setip Misir zemini bilən Qanaan zeminidiki barlik pulni yioḡiwaldi. Andin Yüsüp bu

pulni Pirəwnning ordisoğa yətküzüp bərdi. **15** Əmma Misir zemini bilən Qanaan zeminidiki Pul tügəp kətkəndə misirliklarning həmmisi Yüsüpning aldioğa kelip: — Bizgə nan bərgəyla! Pul tügəp kətkini üçün silining aldilirida əlimizmu? — dedi. **16** Yüsüp jawabən: — Pulunglar qəlmioğan bolsa, qarpayliringlarni elip kelip bərsənglar, mən malliringlarioğa ozuk-tülük tegixip berimən, — dedi. **17** Buning bilən ular qarpaylirini Yüsüpning kexioğa elip kəlgili turdi; Yüsüp ularning atliri, kəy padiliri, kala padiliri wə exəklirining ornioğa ozuk-tülük bərdi; xu yili mallirining ornioğa ularoğa ozuk-tülük berip baqti. **18** U yil ayaəlixip, ular ikkinqi yili uning kexioğa kelip uningə: — Biz hojimizdin heqnemini yoxurmamiz; pulimiz tügidi, qarpay mal padilirimiz bolsa hojimizning ilkida, hojimizning aldida tənlimimiz bilən yerimizdin baxqa heqnərsə qəlmidi. **19** Nemixqa kəz aldilirida biz həm yerimizmu əlöp kətsun? Əmdi sili əzimiz wə yerimizni ozuk-tülükə tegixip eliwaləyla; əzimiz wə yerimiz Pirəwnning bolup, uningə kul bolayli. Biz əlöp kətməy, tirik turuximiz, yerimizmu wəran bolmasliqi üçün bizgə uruk-tülük bərgəyla, dedi. **20** Bu tərikidə Yüsüp Misirning pütkül teriloğu yerini Pirəwn üçün setiwaldi; qünki aqarqilik qattik boləaqqa, misirliklarning hər biri əz etizini setip bərdi. Xuning bilən yər-zemin Pirəwnning bolup qəldi. **21** Yüsüp həlkni Misirning bu qetidin yənə bir qetigiqə hər kəysi xəhərlərgə kəqürdi. **22** Pəqət kahinlarning yerini u almidi; qünki kahinlaroğa Pirəwn təripidin alahidə təminat beriləqqa, ular Pirəwn təripidin təminləngən ülüxini yəp, əz yərlirini satmioğanidi. **23** Yüsüp həlkə: — Mana, mən bügün əzünglar bilən yərliringlarni Pirəwn üçün setiwaldim. Mana silərgə uruk! Əmdi yər teringlar. **24** Əmdi xundak kəlisilərki, qikqan həsuldin bəxtin birini Pirəwngə berip, qəloğan tət kəsmi əzünglaroğa elip kəlinglar; u urukluk həmdə əzünglaroğa, jümlidin əyügdikilərgə wə kiqik baliliringlaroğa ozuk bolsun, — dedi. **25** Ular jawabən: — Sili jenimizni kutquzdila. Hojimizning nəziridə iltipət tapqan bolsakla, Pirəwnning kulliri bolup turayli, — dedi. **26** Xuning bilən Yüsüp: — «Həsulning bəxtin biri Pirəwngə berilsun» dəp bu ixni bügüngə kədər Misir zemini üçün qanun-bəlgilimə qildi. Pəqət kahinlarning yerila buning sirtida bolup, Pirəwngə təwə bolmidi. **27** Israillar Misir zeminida, Goxən əlkisidə olturaxlaxti; ular xu jayda yər-zeminlik bolup, awup, tolimu kəpəydi. **28** Yəqub Misir zeminida

on yəttə yil əmür kərdi; buning bilən Yəqubning əmür künliri bir yüz kırık yəttə yiloğa yətti. **29** Israilning künliri səkratqa yekinxaxkanda, oqlı Yüsüpni qakirtip, uningə: — Əgər nəziringdə iltipət tapqan bolsam, qəlungni yotamning astioğa qoyup, mənə xapaət wə sadakətlikni kərsitip, mənə Misirdə dəpnə qilma; **30** bəlkə mən ata-bowilirim bilən yatidioğan waqtimda mənə Misirdin elip ketip, ularning gəristanioğa dəpnə qiloğın, dedi. U jawab berip: — Mən eytkingdək qilay, — dedi. **31** Yəqub uningə: — Mənə kəsəm qilip bərgin, — dedi. U uningə kəsəm qilip bərdi; andin Israil karwatning bax təripidə səjdə qildi.

48 Bu ixlardin keyin birsi Yüsüpə: — Mana atang kəsəl bolup qaptu, dəp həwər bərdi. U ikki oqlı Manassəh bilən Əfrayimni billə elip bərdi. **2** Birsi Yəqubə: — Mana oqlung Yüsüp qəxingəyə kəliwatidu, dəp həwər beriwidi, Israil küqəp qərup kariwatta olturdi. **3** Yəqub Yüsüpə: — Həmmigə Qadir Təngri mənə Qanaan zeminidiki Luz degən jayda ayan bolup, mənə bərikətləp **4** mənə: Mana, Mən sening nəslingni kəpəytip, seni intayin zor awutimən, səndin bir türküm həlk qikirimən; bu zeminni səndin keyinki nəslingə əbədiy miras qilip berimən, dəp eytkənanidi. **5** Əmdi mən Misiroğa kəlixtin ilgiri sənə Misir zeminida tuquloğan ikki oqlung mening həsəblinidu; Əfrayim bilən Manassəh bolsa, huddi Rubən bilən Ximeənoğa ohxax, hər ikkisi mening oqullirim bolidu. **6** Ulardin keyin tapqan baliliring əzüngning bolidu; ular kəlgüsida mirasqə erixkəndə akilirining nami astida bolidu. **7** Mənə kəlsək, Padəndin kəliwatqinimda Rəhilə Qanaan zeminida yol üstidə Əfratqə az qəloğanda mənə taxlap əlöp kətti. Mən uni xu yərdə, yəni Əfratqə (yəni Bəyt-Ləhəmgə) bəridioğan yolda dəpnə qildim, — dedi. **8** Andin Israil Yüsüpning oqullirioğa qərap: — Bular kimdur, — dəp soridi. **9** Yüsüp atioğa jawabən: — Bular bolsa Huda mənə bu yərdə bərgən oqullirimdur, — dedi. U: — Ularni aldimoğa yəqin kəltürgin, mən ularoğa bəht-bərikət tiləy, — dedi. **10** Əmdi Israilning kəzliiri kərilikidin oquwalixip [yahxi] kəralməytti. Xunga Yüsüp ularni uning aldioğa yəqinrak kəltürdi; u ularni səyüp kuqəqlidi. **11** Andin Israil Yüsüpə: — Mən sening yüzüngni kəraləyman dəp heq oylimioğanidim; ləkin Huda mənə sening baliliringnimu kəruixkə nesip qildi, — dedi. **12** Yüsüp balilarni [Yəqubning] tizlirining arilikidin elip, yüzini yərgə təgküzüp təzim qildi. **13** Andin Yüsüp bu ikkiylənni Israilning aldioğa yəqin

elip kelip, Əfrayimni ong qoli bilən tutup Israilning sol qoliga udullap turoşuzdi; Manassəhni sol qoli bilən tutup Israilning ong qoliga udullap turoşuzdi. **14** Lekin Israil ong qolini uzitip, kənji balisi Əfrayimning bexioğa koydi, sol qolini Manassəhning bexioğa koydi. Manassəh tunjisi bolsimu, u ikki qolini kayqilap tutup xundak koydi. **15** U Yüsüpkə bəht-bərikət tiləp: — Atilirim İbrahim bilən İshak Huda dəp bilip yuzi aldida mangoşan, meni pütkül ömrümdə bu küngiqə padiqidək yetəkləp bekiş kəlgən Huda, **16** Manga həmjəmət bolup meni həmmə bala-qazadin kutoşuzoşan Pərixətə bu ikki oşulni bərikətlisun; ular mening ismim wə atilirim boləşan İbrahim wə İshakning isimliri bilən atilip, yər yuzidə kəp awuoyay! — dedi. **17** Yüsüp atisining ong qolini Əfrayimning bexioğa koyoşinini kərip kənglidə hapa boldi; xunga u atisining qolini tutup, Əfrayimning bexidin elip Manassəhning bexioğa yetkiməkqi bolup, **18** atisioğa: — Əy ata, bundak kilmioşin; qünki mana, tunjisi budur; ong qolungni uning bexioğa koyoşin! — dedi. **19** Lekin atisi rət kilip: — Bilimən, i oşlum, bilimən; uningdinmu bir kəwm qikiş, özimu uluş bolidu, əmma dərəkəkiş uning inisi uningdin tehimu uluş bolidu; uning nəslidin nahayiti kəp kəwmlar pəyda bolidu, — dedi. **20** Xuning bilən xu küni u bu ikkisini bərikətləp: — Kəlgüsüdə Israilar bəht-bərikət tiligəndə: «Huda seni Əfrayim bilən Manassəhdək uluş kilsun!» dəydoşan bolidu, dedi. Bu tərəkidə u Əfrayimni Manassəhtin üstün koydi. **21** Andin Israil Yüsüpkə yənə: — Mana, mən əlimən; lekin Huda silər bilən billə bolup, siləni ata-bowiliringlarning zeminiəğa kayturup baridu. **22** Mən sanga kerindaxliringningkidin bir ülüş yəni artuk bərdim; xu yəni əzüm kiliş wə okyayim bilən Amoriylarning qolidin tartiwəloşanidim.

49 Andin Yakup oşullirini qakirip ularəğa mundak dedi: — [Həmminglar] jəm bolunglar, mən silərgə keyinki künlərdə silər yolukidoşan ixlarni eytip bəryə: — **2** Yioşilip kelip anglanglar, i Yakupning oşullirini; Atanglar Israiləğa kulak selinglar. **3** Əy Rubən, sən mening tunji oşlumsən, Küq-kudritimsən, Küqüm bar waktimning tunji mewisidursən, Salapət wə kudrəttə aldi iding. **4** Lekin kaynap texip qüxkən sudək, əmdi aldi bolalmassən; Qünki sən atangning kərpisigə qikting, Xuning bilən sən uni buləşiding! U mening kərpəmning üstigə qikti! **5** Ximeon bilən Lawiy kerindaxlardur; Ularning kiliqliri zorawanlikning qoralliridur! **6** Ah jenim, ularning məsləhitigə kirmigin!

I izzitim, ularning jamaiti bilən qetilirip qalmioşay! Qünki ular aqqiqida adəmləni əltürüp, Əz beximqilik kilip bukişlarning peyini kəsti. **7** Ularning aqqiqi əxəddiy boləşəqğa lənətkə kalsun! Oşəzipimu rəhimsiz boləşəqğa lənətkə kalsun! Mən ularni Yakupning iqidə tarkitiwetimən, Israilning iqidə ularni qeqiwetimən. **8** Əy Yəhuda! Seni bolsa kerindaxliring tərplər, Qolung düxmənliringning gəşisini basar. Atangning oşulliri sanga bax urar, **9** Yəhuda yax bir xirdur; Əy oşlum, sən owni tutupla qikting; U xirdək [owning yenidə] qəküp sozulup yatsa, Yaki qixi xirdək yetiwəlsa, Kimmu uni kəzoşəqğa petinar? **10** Xahənə həsa Yəhudadin ketip qalmaydu, Yəhudaning puxtidin kanun qikəroşuqi əksüməydu, Taki xu həkuk İgisi kəlgüqə kütidu; Kəlgəndə, jəşan həkliri uningəğa itəət kilidu. **11** U təhiyini üzüm telioğa, Exək balisini sortluş üzüm telioğa başlap koyar. U libasini xarabta yuyup, Tonini üzüm xərbitidə yuyar. **12** Uning kəzliri xarabtin kizirip ketər, Qixliri süt iqkinidin ap'aş turar. **13** Zəbulun dengiz boyini makan kilar, Makani kemiləning panahəği bolar, Yər-zemini Zidonəşiqə yetip barar. **14** Issakar bəstlik bərdəm bir exəktur, U ikki kotan arisida yatqəndur; **15** U araməşning yaxhi ikənlikigə qarap, Zeminning esillikini kərip, Yüq kətürüxkə mürisini egip, Alwanəğa ixləydoşan kul bolup qalar. **16** Dan Israil kəbililiridin biri bolar, Əz həkigə həküm qikirar. **17** Dan yol üstidiki yilan, Qioşir yol üstidə turoşan zəşərlik bir yilandur. U atning tuyikini qekip, At mingüqini arkiəğa mollak atquzar. **18** I Pərwərdigar, nijatingəğa təlmürüp kütüp kəldim! **19** Gadqə bolsa, qarəqşilar kəoxuni hujum kilar; Lekin u tapinini besip zərbə bərər. **20** Axirning tamikida zəytun meyi mol bolar, U xəşlər üqün nazunəmətləni təminlər. **21** Naftalidin qiraylik gəplər qikar, U ərkin koyuwetiligən maraldur. **22** Yüsüp mewilik dərəşning xehidur, Bulakning yenidiki kəp mewilik xahtəktur; Uning xəşqiliri tamdin həkşip kətkəndur. **23** Ya atkuşilar uningəğa azar kilip, Uningəğa ok atti, uningəğa nəprətləndi. **24** Həlbuki, uning okyay məzmüt turar, Qol-biləkliri əplik turoşuzular, Xu [küq] Yəkuptiki kudrət İgisining kəlliridindur — (Israilning Koram Texi, yəni uning Padiqisi Uningdin qikar!) **25** [Axu küq] atangning Təngrisidindur — (U sanga mədət bərər!) [Yəni] Həmmigə Qadirdindur — U seni bərikətlər! Yüqirida asmanning bərikətliri bilən, Təwəndə yatqən qongqur sularning bərikətliri bilən, Əmqək bilən baliyatquning bərikiti bilən seni

bərikətlər! 26 Sening atangning tiligən bərikətliri atabowilirimning tiligən bərikətliridin ziyadə boldi, Ular mənngülüik taq-edirlarning qətlirigiqə yetər, Ular Yüsüpning bexioqə qüxər, Yəni öz kerindaxliridin ayrim turoquqining qoqkxişioqə tegər. 27 Binyamin yirtkuq bəridəktur; Ətigəndə u owni yər. Kəqkurun u oljisini təksim kilar» — dedi. 28 Bularning həmmisi İsrailning on ikki kəbilisi bolup, məzkur sözlər bolsa atisining ularoqə tiligən bəht-bərikət sözliridur. U xuning bilən ularning hərbirigə mas kelidioqan bir bərikət bilən ularoqə bəht-bərikət tilidi. 29 Andin Yaqup ularoqə mundak tapilidi: — «Mən əmdi öz qowmimning kexioqə qoxulimən. Silər meni atabowilirimning yenida, Hıttiyıldin bolqan Əfronning etizlikidiki oqarqə dəpnə kilinglar; 30 u oqar bolsa Qanaan zeminida Mamrəning udulida, Makpelaḥning etizlikida. Oqarni İbraḥim gərıstan bolsun dəp xu etizlik bilən qoxup Hıttiy Əfrondin setiwaloqanidi. 31 Xu yərdə İbraḥim ayali Sarah bilən dəpnə kilingoqan; xu yərdə İshaq ayali Riwwak bilənmü dəpnə kilingoqan; xu yərdə mənmu Leyahni dəpnə kildim. 32 Bu etizlik həm iqidiki oqar Hətning əwladliridin setiwelinoqanidi». 33 Yaqup oqullirioqə bu wəsiyətəni tapilap bolup, putlirini kariwatta tüzləp, nəpəs tohtap öz qowmioqə qoxuldi.

50 Yüsüp atisining yuzigə əzini etip, uning üstidə yioqlap, uni səydi. 2 Andin Yüsüp öz hizmitidə bolqan tewiplarqə atisini mumiya kilingni buyrudi; xuning bilən tewiplar İsrailni mumiya kildi. 3 Buni kilingkə kiring kün kətti, qünki mumiya kilingkə xunqilik kün ketətti. Misirliklar uningqə yətmix kün matəm tutti. 4 Uningqə həza tutux künliri etüp bolqanda, Yüsüp Pirəwning ordididikilərgə: — Mən nəziringlarda iltipət tapkan bolsam, Pirəwning kulaklirioqə sez kilinglarki: — Atam manga kəsəm kildurup: «Mana mən əlimən; sən meni mən Qanaan zeminida əzüm üqün kolap qoyqan gərgə dəpnə kiling» degənidi. Əmdi Pirəwn manga ijazət bərgəy, mən berip atamni dəpnə kiling bolup yenip kəlsəm, — dedi. 6 Pirəwn jawabən: — Sən berip əzünggə atang kəsəm kilduroqandək uni dəpnə kiling, dedi. 7 Xuning bilən Yüsüp atisini dəpnə kilingli mangdi. Pirəwning barlik hizmətkarlıri, ordining aqsakalliri həm Misir zeminidiki aqsakallar uning bilən həmrəḥ bolup mangdi. 8 Yüsüpning əyidiki həmmisi, kerindaxlıri wə atisining əyidikilərmü billə bardı; ular pəkət kikiq baliliri, qoy-kala padilirini Goxən yurtda qoyup kətti. 9 Uning bilən yənə jəng hərwiliri wə atliklarmu

billə bardı; xuning bilən ular nəḥayiti qong bir koxun boldi. 10 Ular İordan dəryasining u tərpidiki «Atadning hamini»oqə yetip kəlgəndə, xu yərdə kattik wə həsrətlik yioqə-zar kiling matəm tutup yioqlaxti. Yüsüp atisi üqün yəttə kün matəm tutti. 11 Xu yurttə olturuxluk Qanaaniylar Atadning haminida bolqan bu matəmni kərup: — Bu misirliklarning intayin kattik tutkan həzisi boldi, deyixti. Bu səwəbtin u jayning nami «Abəl-Mizraim» dəp ataldi; u İordan dəryasining u tərpididur. 12 Yaqupning oqulliri uning əzligigə tapilətinidək kildi; 13 uning oqulliri uni Qanaan zeminiqə elip berip, Mamrəning udulida, Makpelaḥning etizlikining iqidiki oqarda dəpnə kildi. Xu oqarni İbraḥim kəbrıstanlık kiling dəp Makpelaḥning etizlik bilən qoxup Hıttiy Əfrondin setiwaloqanidi. 14 Yüsüp atisini dəpnə kilingandin keyin, əzi, kerindaxlıri, xundakla atisini dəpnə kilingkə uningqə həmrəḥ bolup qilingkən həmmə həklər Misiroqə yenip kəldi. 15 Ləkin Yüsüpning kerindaxlıri atisining əlöp kətkinini kərgəndə: — Əmdi Yüsüp bizgə duxmən bolup bizning uningqə kiling barlik yamanlikimizni üstimizgə yandurarmikin, deyixti. 16 Ular Yüsüpning kexioqə adəm əwətip: — Atiliri əluxtın ilgiri bizgə wəsiyət kiling tapilap: — 17 «Silər Yüsüpəkə: — Akiliring sanga rəzillik kilinganidi; əmdi ularning asyilik həm gunahini kəqürgin! — dənglar» — degənidi. Həzir silidin etünümüzki, atiliring Hudasing bəndiliring asyilikini kəqürgəy! — dedi. Yüsüp bu gəpləni anglap yioqlidi. 18 Andin akiliri kelip uning aldida əzlini yərgə etip: — Mana, biz silining kulliridurmiz! — dedi. 19 Ləkin Yüsüp ularqə jawabən: — Qorqmanglar! Mən Hudaning ornida turuwatamdım? 20 Silər dərwəkə manga xu ixni yaman niyət bilən kilinglar; ləkin Huda bugini kundikidək nuroqunliqan həkləning jəni tirik saqlap kiling üqün xu ixni yaxilikkə bəkitkənidi. 21 Xunga əmdi qorqmanglar; mən həm siləni həm bala-qakiliringlarni bəkimən, — dedi wə ularning kənglini hatirjəm kiling məhirlək gəp kildi. 22 Yüsüp atisining jəməti bilən billə Misirdə turup kaldi. Yüsüp bir yuz on yil əmür kərdi. 23 Bu tərکیدə Yüsüp Əfrainning üqinq əwladini kərdi; Manassəning oqli Makirning balilirimu uning tizliri üstidə tuquldi. 24 Yüsüp kerindaxlıriqə: — Mən əlöp ketimən; ləkin Huda qoqum siləni yoqlap siləni bu zemindin qilingirip, İbraḥim, İshaq wə Yaqupkə bərixkə kəsəm kiling wədə kiling zeminioqə yətküzidu, — dedi. 25 Andin Yüsüp

yənə kərindaxlırioğa kəsəm iqlüzüp: «Huda siləni qokum yoklaydu; xu qaşda silər mening səngəklirimni elip, bu yərdin qıqıp ketixinglar kerək», — dedi. **26** Yüsüp bir yüz on yaxşı kirqəndə wapat tapti. Ular uni mumiya qılıp, Misirda bir meyit sanduqioğa selip qoydi.

Misirdin qikix

1 Wə təwəndikilər Israil [bilən billə] Misiroğa baroğan oqullirining isimliri (ular hərəkəyisi öz balaqakilirini elip, Yakup bilən billə Misiroğa baroğanidi): — **2** Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhuda, **3** Issakar, Zəbulun, Binyamin, **4** Dan, Naftali, Gad wə Axir. **5** Əmdi Yakupning puxtidin boləğanlar jəmiy bolup yətmix adəm idi. Bu wəqəttə Yüsüp Misirdə idi. **6** Keyin Yüsüp, uning barlık qerindaxliri həmdə barlık zamandaxliri əlöp tügidi. **7** Xundaxtimu, Israillər kəp tuəjulup, tez awup, intayin küqəydi; ular zeminoğa bir kəldi. **8** U wəqətlərdə Yüsüpni bilməydiğan yəngi bir padixah Misirdə təhtkə qikti. **9** U həlkiğə: Mana, Israillarning həlki bizdin ziyadə awup həmdə bizdinmu küqlinip kətti. **10** Əmdi biz ularoğa nisbətən aqilanə ix tutayli; bolmisa, ular tehimu awup ketidu, mubada urux partlap qalsa, xundax boliduki, ular düxmənlimiz tərəkə ətöp, bizgə hujum kilip, yurttin qikip ketixi mumkin, — dedi. **11** Xuning bilən ular ularni kattik əmgəklər bilən harlax üqün ix baxlirini təyinləp nazarətqiliklə qoydi. Xuning bilən Israillər Pirəwn üqün Pitom bilən Raamsəs degən maddiy əxya saklaydiğan xəhərləni yasap bərdi. **12** Ləkin ularni [qanqə] əzgənsəri, bular xunqə kəpiyip həmmə yərnə qaplıdi; buning bilən misirliklər Israilləroğa əq bolup kətti. **13** Xuning bilən misirliklər Israilləroğa zulum kilip, ularni tehimu kattik ixlitip əojir ixlaroğa saldi. **14** Misirliklər ularni layqilik, hix-kesək quyux wə etizlarning hərhil əmgəklirigə selip, ixning kattiklikli bilən ularning turmuxioğa kattik əojirqilik saldi; ularni nemə əmgəkkə salmisun, intayin jəpalik idi. **15** Misir padixahı ikki ibranıy tuəjut anısiəğa səz kilip (ularning birining ismi Xifrah, yənə birining ismi Puah idi): **16** — silər qağanliki ibranıy hotunlarni tuəjdursanglar, tuəjkəndə obdan qaranglar; bowak oəjul bolsa, əltürüwetinglar; kiz bolsa, tirik qoyunglar, — dedi. **17** Ləkin tuəjut aniliri Hudadin qorqup, Misirning padixahı ularoğa eytkəndək qilmay, bəli oəjul bowaklarni tirik qoydi. **18** Xunga Misirning padixahı tuəjut anilirini qakirtip ulardin: — Bu nemə kiləjininglar?! Oəjul balilarni nemixkə tirik qoydunglar? — dəp soridi. **19** Tuəjut aniliri Pirəwngə jawab berip: — Ibranıy ayallar misirlik ayalləroğa ohximaydu. Ular küqlük, saqlam-timən boləjini üqün tuəjut aniliri ularning kəxioğa yetip barəjuqə, əzliri tuəjup bolidu, — dedi. **20** Nətijidə, Huda tuəjut aniliriəğa

iltipət kərsətti; Israil həlki dawamlik kəpiyip, tehimu küqəydi. **21** Xundax boldiki, tuəjut aniliri Hudadin qorqidioğan ihlasmən boləğanliki üqün Huda ularni aililik boluxkə muyəssər kildi. **22** Buning bilən Pirəwn barlık puhraliriəğa: — Israillardin yəngi tuəjuloğan oəjul balilarning həmmisini dəryəəğa taxlanglar, ləkin kiz balilarning həmmisini tirik qaldurunglar, dəp əmr kildi.

2 Lawiyning jəmətidin boləğan bir kixi berip, Lawiyning nəslidin boləğan bir kizni hotunluxkə aldı. **2** Bu ayal həmilidar bolup, bir oəjul tuəjdi. Ana uning qiraylik ikənlikini kərtöp, uni üq ay yoxurup saklıdi. **3** Uni yənə yoxuruxkə amalsiz qələğəndə, komuxtin bir səwət yasap, uningəğa yaryelim wə mom suwap, balini iqigə selip, dəryaning kiroqikidiki komuxluk arisiəğa qoyup qoydi. **4** Andin balining hədisi uningəğa nemə bolarkin dəp yirəktin qarap turdi. **5** U wəqəttə Pirəwnning kizi suəğa qəmulgili dəryə tərəkə kəldi; uning qəriliri dəryə boyida aylinip yürdi. Pirəwnning kizi komuxlukning arisida turoğan səwətni kərtöp, has qərisini uni elip qikixkə əwətti. **6** U səwətni eqip qariwidi, mana, bir oəjul balini kərdi wə u bala yioəlap kətti. Məlikə uningəğa iq əojritip: — Bu xühşisizki ibranıylarning baliliridin biri ikən, dedi. **7** U qəjda balining hədisi Pirəwnning kizidin: — Mən berip, sili üqün balini emitip bakidioğan bir ibranıy inik ana tepip kələymu? — dəp soridi. **8** Pirəwnning kizi uningəğa: — Barəjin, dedi. Kiz berip bowakning anisini qakirip kəldi. **9** Pirəwnning kizi uningəğa: — Bu balini elip ketip mən üqün emitip bekip bər; həkkingni berimən, dedi. Xuning bilən ayal balini elip ketip, uni emitip bakti. **10** Bala qəng boləğəndə uni Pirəwnning kizining kəxioğa elip bardi; u uningəğa oəjul boldi. U: «Mən uni sudin qikiriwaləğan» dəp uningəğa Musa degən isimni qoydi. **11** Musa qəng boləğəndin keyinki künlərdə xundax boldiki, u əz qerindaxlirining yenioğa bardi wə ularning əojir əmgəkkə seliniwətkənlikini əz kəzi bilən kərdi. Arida, bir misirlikning ibranıy qerindaxliridin birini uruwətkənlikini kərdi. **12** U tət ətrapioğa qarap, adəm yoklukini kərtöp, həliki misirlikni urup əltüröp, quməğa kəmpüp yoxurup qoydi. **13** Ətisi u yənə qikip qariwidi, mana ikki ibranıy bir-biri bilən soəxuwətatatti; u yolsizlik kiliwətkən kixigə: — Əz qerindaxingni nemixkə urisən? — dedi. **14** Həliki kixi jawab berip: — Kim seni bizgə həkim wə sorəqə kilip qoydi? Həliki misirlikni əltürgingndək menimu əltürməqimusən? — dedi. Musa bu qəpni

anglap qorqub öz iqida: «Mən kılöjan ix jəzmən axkara bolup qaptu!» dəp oylidi. **15** Pirəwn həm bu ixtin həwər tepip, Musani ەltürməkqi boldi; lakin Musa Pirəwnning aldidin keqip, Midiyan zeminiöja berip olturaklıxti. Bir küni, u kudukning yenioja kelip olturdi. **16** Midiyaning kahinining yəttə kızı bar idi; ular kelip, atisining koylirini suöjirixka su tartip okurlaröja quyup tolduruxka baxlıdi. **17** U waqıtta [yərlik] padıqılar kelip, ularni həydidi, Musa kopup kızlaröja yardım berip, koylirini suöjirixip bərdi. **18** Ular atisi Reuəlning kexioja yenip kəlgəndə, ulardin: — Nemixka bügün xunqə tez yenip kəldinglar? — dəp soridi. **19** Ular jawab berip: — Bir misirlik adəm bizni padıqılarning kolidin kutkuzdi həmdə biz üqün su tartip, koy padimizni suöjiripmu bərdi! — dedi. **20** U kızlırioja: — Undakta u kixi həzir nədə?! Uni nemixka sirtta taxlap kəldinglar? Uni tamaqka qakiringlar, — dedi. **21** Musa u kixi bilən billə turuxka maqul boldi. U kızı Zipporahni uningöja hotunlukka bərdi. **22** U ayal uningöja bir oqul tuöjup bərdi; Musa «Mən yaqa yurtta musapirdurmən» dəp, uning ismini Gərxom dəp koydi. **23** Nurojun künlər ötüp, Misirning padixahı əldi. Israillar öz kulluk həliti tüpəylidin ah-zar urup, nalə-pəryad kətürdi; kulluktin bolöjan pəryadi Hudaning huzurioja berip yətti. **24** Huda ularning ah-zarlırini anglap, Əzining İbrahim bilən, İshak bilən wə Yakup bilən tüzgən əhdisini esigə aldı. **25** Xuning bilən Huda Israillarning həl-əhwalini kərdi wə Huda ularöja kəngül bəldi.

3 Musa bolsa keynatisi Midiyaning kahini Yətroning koy padisini bakatti. U koylarni baxlap qəlning əng qetigə Hudaning teöji, yəni Həorəb teöjining baörioja kəldi. **2** Xu yərdə bir azoqanlıktin ərlep qikiwatkan ot yalkuni iqidin Pərwərdigarning Pərixtsi uningöja kərüندی. Mana, azoqanlık otta keyüwatkan bolsimu, lakin azoqan əzi keyüp kətmigənidi. **3** Musa: — Mən berip, bu əjayip mənzirini kərüp bakay; azoqanlık nemixka keyüp kətməydiöjəndu? — dəp oylidi. **4** Pərwərdigar uning buni kərgili yoldin qətnəp [azoqanlıkka] kəlgini kərdi; Huda azoqanlık iqidin uni: — Musa! Musa! — dəp qakirdi. U: Mana mən! — dəp jawab bərdi. **5** U uningöja: — Bu yərgə yəqin kəlmə; putliringdin kəxingni salöjin; qünki sən turöjan bu yər mukəddəs jaydur. **6** Mən atangning Hudasi, İbrahimning Hudasi, İshakning Hudasi wə Yakupning Hudasi, — dedi. Buni anglap Musa Hudaöja qaraxtin qorqub, yüzini etiwaldi.

7 Pərwərdigar uningöja mundak dedi: — Bərhək, Mən Misirdə turuwatkan qowmimning tartiwatkan azab-okubətlirini kərdum, nazarətoqlərnin ularni [harlawatkanlıkidin] kılöjan pəryadini anglidim; qünki Mən ularning dərđlrini bilimən. **8** Xunga Mən ularni misirliklarning kolidin kutkuzup, xu zemindin qikirip, yaxhi həm kəng bir zeminiöja, süt bilən həsəl ekip turidiojan bir zeminiöja, yəni Kənaanliy, Hıttiy, Amoriy, Pərizziy, Hıwiylar wə Yəbusiylarning yurtioja elip berixka qüxtüm. **9** Mana əmdi Israillarning nalə-pəryadi Manga yətti, misirliklarning ularöja kəndak zulum kılöjanlıkınımu kərdüm. **10** Əmdi sən kəl, Mən seni həlkim Israillarni Misirdin elip qikirix üqün Pirəwnning aldioja əwətimən, — dedi. **11** Lakin Musa Hudaöja: — Mən kim idim, Pirəwnning aldioja berip Israillarni Misirdin qikiraliojudək? — dedi. **12** U jawab berip: — Bərhək, Mən sən bilən billə bolimən; sən qowmni Misirdin elip qikəndin keyin bu taojda Hudaöja ibadət kilisilər; bu ix mana özünge Məning seni əwətkinimning ispat-bəlgisi bolidu, — dedi. **13** Xuning bilən Musa Hudaöja: — Mən Israillarning kexioja berip ularöja: «Ata-bowiliringlarning Hudasi meni kəxinglaröja əwətti» desəm, ular məndin: «Uning nami nemə?» — dəp sorisa, ularöja nemə dəp jawab berimən? — dedi. **14** Huda Musaöja: — Mən «Əzəldin bar Bolöjuqi»durmən — dedi. Andin U: — Berip, Israillaröja: ««Əzəldin bar Bolöjuqi» meni kəxinglaröja əwətti» dəp eytkin, dedi. **15** Huda Musaöja yənə: — Israillaröja: — «Ata-bowiliringlarning Hudasi, İbrahimning Hudasi, İshakning Hudasi wə Yakupning Hudasi bolöjan «Yahwəh» meni kəxinglaröja əwətti; U: [Yahwəh degən] bu nam əbədgiqə Məning namim bolidu, dəwərdin-dəwərgiqə Mən xu nam bilən əskə elimən, dəydu» — degin. **16** — Berip, Israilning əksakallirini yiojip ularöja: — «Ata-bowiliringlarning Hudasi, yəni İbrahim, İshak wə Yakupning Hudasi bolöjan Pərwərdigar manga kərünüp: — Mən silərnə yoklap kəldim, Misirdə silərgə kəndak muamilə kıliniwatkanlıkını kərdüm; **17** xuning üqün səzüm xudurki, Mən silərnə Misirning zulumidin qikirip, Kənaanliylar, Hıttiyar, Amoriylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiylarning zemini, yəni süt bilən həsəl ekip turidiojan zeminiöja elip barimən, dedi, — degin, dedi. **18** — Xuning bilən ular sening səzünge kulak salidiojan bolidu. U waqıtta sən, özün wə Israilning əksakalliri bilən birgə Misir padixahining aldioja berip, uningöja: «İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar biz

bilən kərüxti. Əmdi sizdin ətünimizki, bizgə üq künlük yolni besip, qelgə berip, Hudayimiz Pərwərdigarə qurbanlıq kılıxka ijazət bərgəysiz» — dənglar. **19** Ləkin Misir padixahining həttə kudrətlik bir kəlning astida turupmu, silərnı yənıla koyup bərməydiyöjnini bilimən. **20** Xunga kolumni uzitip, misirliklərnı Mən əz zemini iqidə kərsətməkqi boləjan hərhil karamət-məjizilirim bilən urimən; andin [Pirəwn] silərnı koyup beridu. **21** Bu kəwmni misirliklərnıng aldida iltipat tapturimən wə xuning bilən xundak boliduki, silər xu yərdin qikqininglərdə, kuruk kəl qikmaysilər. **22** Bəlki hərber ayal kixi əz kəwnsidin wə əz əyidə olturuxluk yat ayaldin kümüx zinnət buyumliri, altun zinnət buyumliri wə kiyim-keqəklərnı tələp kılıdu. Bu nərsilərnı oqul-kizliringlərdə taqəysilər, kiydürsilər; xu tərıkidə misirliklərdin olja aləjan bolisilər, — dedi.

4 Musa jawab berip: — Mana, ular mangu ixənməy turup, səzümgə kulak salmaydu, bəlki: «Pərwərdigar sanga kərünmıdi», deyixi mumkin, dedi. **2** Pərwərdigar uningə: — Kəlungdiki bu nemə? — dəp soridi. U: — Bu bir həsa, dəp jawab bərdi. **3** U: — Uni yərgə taxla, dedi. Uni yərgə taxliwidi, u bir yılanə aylandı; Musa uning aldidin kaqti. **4** Andin Pərwərdigar Musə: — Kəlungni uzitip, uni kuyrukidin tut, dewidi, u kəlını uzitip, uni tutti. U yənə uning kəlida həsiə aylandı. **5** [Pərwərdigar yənə]: — Buning bilən ular ata-bowilirining Hudasi, yənı İbrahımning Hudasi, İshakning Hudasi wə Yəkupning Hudasi boləjan Pərwərdigarning sanga kərüginginə ixinidu, — dedi. **6** Pərwərdigar uningə yənə: — Kəlungni kəynungə saləjn, dewidi, u kəlını kəyniə salıp qikiriwidi, mana, kəli pesə-mahaw kesiligə giriptar bolup kərdək akirip kətti. **7** Andin uningə: — Kəlungni yənə kəynungə saləjn, dewidi, kəlını kəyniə saldi. Uni yənə kəynidin qikiriwidi, mana, əz əksigə kelip ətlirining baxka yərliridək boldi. **8** Pərwərdigar yənə: — Xundak boliduki, əgər ular sanga ixənməy, aldin kə mejizilik əlamətkə kəngülximisə, ular ikkin qə mejizilik əlamətkə ixinidu. **9** Həlbuki, ular bu ikki mejizigə yənıla ixənmisə wə ya səzünggə kulak salmisa, undakta sən [Nil] dəryasining süyidin elip, kuruk yərgə təkkin. Xuning bilən sən dəryadin aləjan su kuruk yər üstidə kənoə aylinidu, dedi. **10** Andin Musa Pərwərdigarə: — Əy İgəm, mən əslidinlə gəpkə usta əməstim, sən kulungə səz kələndin keyinmu yənıla xundak; qünki mən əozim kalwa wə tilim əojir adəmmən, — dedi. **11** Pərwərdigar uningə: — Kim insanoə

əojiz bərgən? Kim adəmnı gəqa yəki gəs, kərgüqi yəki kor kələjan? Xundak kələuqi Mən Pərwərdigar əməsmu? **12** Əmdi sən barəjn, Mən Əzüm sening əozing bilən billə bolimən, nemə səzləydiyöjnini sanga əgitip turimən, — dedi. **13** Ləkin u: — Əy İgəm! Səndin ətünüp kəlay, Sən [bu ixka] haləjan [baxka] birsini əwətip, xuning kəli bilən kələjan! — dedi. **14** Buni əngləp Pərwədigarning əozipi Musəyə tutixip: — Lawiyərdin boləjan akəng Hərun bar əməsmu? Uning gəpni obdan kələlaydiyöjnini bilimən. Mana, u əmdi sening aldingə qikixka əllikəjan yolə qikti; u sənı kərsə, kəngli tolimu hux bolidu. **15** Əmdi dəydiəjan gəplərnı uningə eyt; Mən Əzüm sening əozing bilən billə wə uning əozı bilən billə bolimən, nemə kəlix kərəkliklərnı silərgə əgitimən. **16** Hərun sening ərnungdə həlkə səzləydu; xundak boliduki, u sanga əojiz bolidu, sən uningə Hudadək bolisən. **17** Bu həsini kəlungə elip, uning bilən xu mejizilik əlamətlərnı kərsitısən, — dedi. **18** Xuning bilən Musa kəynətisi Yətroning kəxiə yənip berip, uningə: — Mangu ijazət bərgəyla, Misirdiki kərındaxlirimning kəxiə baray, ular həyatmu, əməsmu kərüp kələy, dedi. Yətro Musə: — Aman-esən berip kəlgin, — dedi. **19** Musa tēhi Midiyəndiki wəktidə, Pərwərdigar uningə yənə: — Misirə yənip barəjn! Qünki sening jəningni istigən kixilər əlöp kətti, — dedi. **20** Xuning bilən Musa ayali wə əoqullirini elip, ularni bir əxəkkə mindürüp, Misir zeminiə bərixka yolə qikti. Məngəndə Musa Hudaning həsini aləqə kətti. **21** Pərwərdigar Musə: — Misirə yənip barəjningdə sən əgəh bol, Mən kəlungə tapxurəjan bərlək kəramətlərnı Pirəwnning aldida kərsətkin. Ləkin Mən uning kənglini həlkni koyup bərmigüdək kattik kəlimən. **22** Sən Pirəwngə: — «Pərwərdigar mundaq dəydu: — İsrail Məning əoqlum, Məning tunji əoqlum bolidu. **23** Xuning üqün Mən sanga: Əoqlumni Əzümgə ibadət kəlixka koyup bər, dedim. Uningə yol koyuxni rət kəlidəjan bolsəng, sening tunji əoqlungni əltürimən» — dəgin, — dedi. **24** Əmma Musa səpər kəlip bir kənaləuəyə kəlgəndə, Pərwərdigar uningə uqrəp, uni əltürüwətməkqi boldi. **25** Xuning bilən Zipporəh bir qəkmək tēxini elip, əoqlining hətnilikini kəsip, uni ərining ayiəyə taxləp: — Sən dərwəkkə əldimdə kən təkər ər ikənsən! — dedi. **26** Xuning bilən Pərwərdigar uni koyup bərdi (bu qəqdə Zipporəh uningə: «Sən dərwəkkə əldimdə kən təkər bir ər ikənsən!» — dedi. Bu səzini

u hətne tüpəylidin eytti). 27 Pərwərdigar Hərunoşa: — Sən qəl-bayawanoşa berip, Musa bilən kəruxkin, dewidi, u berip Hudaning teoşida uning bilən uqrixiş, uni söydi. 28 Musa özini əwətkən Pərwərdigarning həmmə səzliri bilən kilişka buyruoşan barliş məjizilik alamətləri Hərunoşa dəp bərdi. 29 Andin Musa bilən Hərun berip, Israillarning barliş aqsakallirini yioşdi. 30 Hərun Pərwərdigarning Musoşa eytkən həmmə səzlrini bayan kildi wə həlkning kəz aldida xu məjizilik alamətləri kərsətti. 31 Buni kərüp, həlk ixəndi; Pərwərdigarning Israilləri yoklap, ular uqrişan harlikləri kərgənlikini anglişan həman, baxlirini egip səjdə kilişti.

5 Andin Musa bilən Hərun Pirəwning aldioşa berip, uningoşa: — Israilning Hudasi Pərwərdigar sanga: — «Uların berip qəldə Manga ibadət kilip, həyt ətküzüxişə kəwmimoşa yol koysun» dəydu, — dedi. 2 Ləkin Pirəwn jawab berip: — Uning səzişə kulak selip, meni Israiloşa yol kəyoşuzidioşan kəndə Pərwərdigar ikən u? Mən u Pərwərdigari tonuməymən həm Israiloşimu yol kəyoşumən, dedi. 3 Ular səz kilip: — İbraniylarning Hudasi biz bilən kəruxti. Xunga ətünimizki, bizşə Pərwərdigar Hədayimizəşa kəurbanliş sunux üqün bizşə qəlgə berixka üq künliş yoloşa ruhsət bərgəysiz. Bolmisa, U bizni waba yaki kiliş bilən uruxi mumkin, — dedi. 4 Ləkin Misirning padixəşi ularəşa jawab berip: — Əy Musa wə Hərun, nemixka ikkinglar həlkni ixliridin tohtitip kəyməkşi bolisilər? Berip əz əpkixingləri kətüringlar! — dedi. 5 Pirəwn yənə: — Mana, həlk yurtta ziyadə awup kətti. Silər bolsanglar, ularni əpkəxliridin halas kilməkşisilər, dedi. 6 Xu küni Pirəwn nəzarətqilərgə wə nəzarətqilərnin qəl astidiki ix baxlirioşa buyruk qüxürüp: — 7 Həzirdin baxlap həlkşə ilgirikidə kəsək kuyuxka saman bərmənglar! Ular samanni əzliri yioşsun. 8 Ləkin ilgiri kənzilik kəsək kuyup kəlgən bolsa, həlişəm kəm kilməy xunqilik kəsək kuydurunglar; qünki ular hərunlixip: «Hədayimizəşa kəurbanliş ətküzüxkə bizni barəşli kəy» dəp əşəwə kilişiwatidu. 9 Əmdi ularni əz ixioşa toluş bənd bolup, yaloşan-yawidak gəplərgə kulak salmasliki üqün, bu adəmlərnin üstişə təhimu əşir əmgəkləri yüklənglar, — dedi. 10 Xuning bilən həlkning üstidiki nəzarətqilər bilən ix baxliri qikiş həlkşə: Pirəwn xundəş dediki, mən əmdi silərgə saman bərməyidioşan boldum. 11 Əzünglar beringlar, əzünglar üqün kəyərdin saman tapalisanglar, xu yərdin elip

kelinglar; ləkin kilişioşan ixliringlar bolsa kilişlikmu kəməytilməydu, — dedi. 12 Buning bilən həlk pütkül Misir zeminişə tarilip, samanning ornişəşa pahal yioşixka baxlidi. 13 Nəzarətqilər bolsa ularni kıştap: Silərgə saman berilşən qəşdikidəş həzirmu hər künliş ixni xu küni kilinglar, dedi. 14 Israillarning üstişə Pirəwning nəzarətqiliri təripidin kəyuloşan Israillik ix baxliri tayak yedi wə: — Tünügün wə bügün nemixka kəsək kuyux wəzişini burunkidəş toxkuzup orunlimidinglar?! — dəp til ixitti. 15 Andin Israillik ix baxliri Pirəwning aldioşa berip: Nemixka əz kullirioşa mundaş muamiləş kilişila? 16 Əz kullirioşa həq saman berilmidi. Ləkin [nəzarətqilər] yənila «kəsək kuydurunglar» dəp bizni buyruydu. Mana, əz kulliri tayak yəwatidu, əmma əyib bolsa əzlrining adəmliridə, dəp pəryad kildi. 17 Ləkin u yənə: — Silər hərun ikənsilər! Hərun ikənsilər! Xunga silər: «Berip Pərwərdigarəşa kəurbanliş ətküzüximizşə ijəzət bər dəwətilər. 18 Kaytip berip ixingni kiliş! Silərgə saman berilməydu, biraş kəsəkləri bəlgiləngən san boyiqə [awwalkidəş] toluş tapxuruxisən, dedi. 19 Israillik ix baxliri [Pirəwning]: «Silər hər künliş wəzişəngləri, yəni tələp kilioşan kəsəkləri bəlgiləngən sandin kəməytsənglar kət'iy bolmaydu» deginişə kərap, bəxişəşa bala-kəzaning qüxidioşanlikini bilixti. 20 Ular Pirəwning aldidin qikiş keliwatşinida, ular bilən kəruxüxkə kelip xu yərdə saklap turoşan Musa wə Hərun bilən uqrişip kəldi. 21 Ular Musa bilən Hərunoşa: — Bizni Pirəwning nəziridə wə uning əməldarlrining nəziridə sesitip, bizni əltürüxkə ularning kəlioşa kiliş tutkuzəşinglar üqün, Pərwərdigar silərnin üstinglarəşa həküm kilsun! — dedi. 22 Xuning bilən Musa Pərwərdigarning aldioşa yenip berip uningoşa: — Əy İgəm, nemixka bu həlkni balaşəşa tikşing? Sən nemə üqün meni əwəttişing? 23 Qünki mən Pirəwning aldioşa kirip Səning naminiş bilən səz kilioşnimdin tartip, u bu həlkning üstişə təhimu ziyadə əzəş kilioşli turdi. Əmma Sən təhişəşəş kəwmingni həq kutkuzmidin, — dedi.

6 Ləkin Pərwərdigar Musoşa: — Əmdi sən Məning Pirəwngəş kilişioşanlrimini kərisən; qünki u kudrətlik bir kəldin məşburilip, ularni kəyup beridu, kudrətlik bir kəlnin səwəbidin əzining zeminişin ularni kəşəşləp qikişiwetidu, — dedi. 2 Andin Həda Musoşa [yənə] səz kilip mundaş dedi: — Mən Pərwərdigardurmən. 3 Mən İbraşiməşa, İşəşəşəş wə Yəşəşəşəş Qədir-mutləş Təngri süpitidə kəründüm;

lekin «Yahwəh» degən namim bilən ularoşa axkara tonulmidim. **4** Mən ular bilən: — «Silər musapir bolup olturoşan zeminni, yəni Qanaan zeminini silərgə berimən» dəp, ular bilən əhdə baolixip wədə kılolanmən. **5** Əmdi Mən misirliklər kıl kılıp zulum saloşan Israillarning aḥ-zarlırini anglap, kılolan xu əhdəmni esimgə aldim. **6** Xunga Israillaroşa mundak degin: — «Mən Pərwərdigardurmən; Mən Özüm silərni misirliklarning eoşir yülkiri astidin qikirip, ularning kullukidin azad kılıp, qolumni uzitip ularoşa qong balayi'apətlərni qüxürüp, silərgə həmjəmət bolup hərlükkə erixtürimən. **7** Silərni Öz qowmim boluxka qobul kılımən wə Özüm Hudayinglar bolimən; xuning bilən silər özünqlarni misirliklarning yülkirlining astidin kutkuzup qıqaroşuqining Mən Hudayinglar Pərwərdigar ikənlikini bilisilər. **8** Mən xuning bilən silərni kıl kütürüp İbrahimoşa, İshaqqa wə Yakupqa berixkə kəsəm kılolan zeminoşa elip barimən; Mən u yərni silərgə miras kılıp zeminlikka berimən; Mən Pərwərdigardurmən». **9** Bularning həmmisini Musa Israillaroşa dəp bərdi; lekin ular eoşir kulluk azabidin pişanoşa qüxkən bolup, uningəşa kulak salmidi. **10** Andin Pərwərdigar Musoşa yəne: — **11** Berip Misirning padixahı Pirəwngə: «Israillarning zeminindin ketixigə yol koy», dəp eytkin, dedi. **12** Lekin Musa Pərwərdigarning aldida: Mana, Israillar manga kulak salmioşan yərdə, Pirəwn kandaqmu məndək kalpuki hətnə kılınmioşan bir adəmgə kulak salsun? — dedi. **13** Əmma Pərwərdigar Musa wə Һarunoşa səzləp, ularning Israillaroşa wə Misirning padixahı Pirəwngə Israillar toşruluk: — «Ular Misir zeminidin elip qıqırilsun» degən əmr yətküzüxini buyrudi. **14** Təwəndikilər jəmət baxlıkliri: — Israilning tunji oşli boləşan Rubənni oşulliri Һanuk, Pallu, Һəzron wə Karmi. Bular bolsa Rubənni nəsilliri idi. **15** Ximeonning oşulliri: — Yəmuə, Yamin, Oḥad, Yakın, Zoḥar wə qanaanlık ayaldin boləşan Saullar idi; bular Ximeonning nəsilliri idi. **16** Lawiyning oşullirining isimliri, nəsəbnamilirigə asasən: Gərxon, Koḥat wə Mərarı; Lawiyning əmrining yilliri bir yüz ottuz yəttə yil boldi. **17** Gərxonning oşulliri aililiri boyiqə: — Libni wə Ximəy. **18** Koḥatning oşulliri: — Amram, Yizḥar, Һəbron bilən Uzziəl. Koḥat bir yüz ottuz üq yil əmür kərdi. **19** Mərarining oşulliri: — Maḥli wə Muxi. Bular nəsəbnamiliri boyiqə Lawiyning nəsilliri idi. **20** Amram öz həmmisi Yokəbədni hotunlukka aldi, Yokəbəd uningəşa Һarun

wə Musani tuşup bərdi. Amram bir yüz ottuz yəttə yil əmür kərdi. **21** Yizḥarning oşulliri: — Korah, Nəfəg wə Zikri idi. **22** Uzziəlning oşulliri: — Mixəəl, Əlzafan wə Sitri idi. **23** Һarun bolsa Nahxonning singlisini, yəni Amminadabning kızı Elixebani hotunlukka aldi. U uningəşa Nadab bilən Abihuni, wə Əliazar bilən Itamarni tuşup bərdi. **24** Korahning oşulliri: — Assir, Əlkanah wə Abi'asaf; bular Korahların nəsilliri idi. **25** Һarunning oşli Əliazar Putiəlning kizirlirining birini hotunlukka aldi; u uningəşa Finiḥasni tuşup bərdi; bular bolsa əz nəsəbi boyiqə həmmisi Lawiyarning jəmət baxlıkliri idi. **26** Pərwərdigarning: — Israillarni koxunlardək top-topi bilən Misir zeminidin elip qıqınglar, degən əmrini tapxuriwaləşuqılar dəl muxu Һarun bilən Musa idi. **27** Israillar Misirdin qıqırilsun, dəp Misirning padixahı Pirəwngə səz kılolanlar dəl bu kixilər, yəni muxu Musa bilən Һarun idi. **28** Pərwərdigar Misirning zeminida Musoşa səz kılolan waqtida **29** Musoşa: «Mən Pərwərdigardurmən. Sanga eytkinimning həmmisini Misirning padixahı Pirəwngə degin», dəp əmr kildi. **30** Lekin Musa Pərwərdigarning aldida: — Məndək kalpuki hətnə kılınmioşan bir kixigə Pirəwn kandaqmu kulak salsun?» — dəp jawap bərgənidi.

7 Xuning bilən Pərwərdigar Musoşa: — Mana, Mən Pirəwnning aldida seni Hudaning ornida kildim. Akang Һarun bolsa sening pəyoşəmbiring bolidu. **2** Mən sanga buyruşinimning həmmisini [uningəşa] dəysən; andin akang Һarun Pirəwngə uning əz zeminidin Israillarni koyup berixi kərəkliki toşrisida səz kılıdu. **3** Lekin Mən Pirəwnning kənglini kattik kılımən; buning bilən Mən Misir zeminida məjizilik alamətlər wə karamətlirimni kəpləp kərsitimən. **4** Xundaqtimu, Pirəwn silərgə kulak salmaydu. Əmma Mən Misirning üstigə həküm qikirip qolumni uzitip, qong balayi'apətlərni qüxürüp, koxunlirim boləşan Öz qowmim Israillarni Misir zeminidin qıqirimən. **5** Öz qolumni Misirning üstigə sozoşinimda, Israillarni ularning arisidin qıqaroşinimda misirliklər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu, — dedi. **6** Musa bilən Һarun xundaq kildi; Pərwərdigar ularoşa kandaq tapilioşan bolsa, ularmu xundaq kildi. **7** Ular Pirəwngə səz kılolan waqtta Musa səksən yaxka, Һarun səksən üq yaxka kirgənidi. **8** Pərwərdigar Musa bilən Һarunoşa səz kılıp: — **9** Əmdi Pirəwn silərgə: — Özünqlarni təstikləp bir məjizə kərsitinglər, desə, sən Һarunoşa: — Һasangni elip Pirəwnning

aldioja taxliojin, dæp eytkin. Xundak kilixi bilænla hasa yilanoja aylinidu, dedi. **10** Xuning bilæn, Musa bilæn Harun Piræwnning aldioja berip, Pærwærdigarning buyruojinidæk kildi; Harun hasisini Piræwn bilæn uning æmældarlarining aldioja taxliwidi, u yilanoja aylandi. **11** U waqıtta Piræwn danixmænli ri wæ sehriqerlirini qakirtip kældi; Misirning jadugærlirimu öz jadusi bilæn ohxax ixni kildi. **12** Ularning hærbiri öz hasisini taxlidi; ularmu yilanoja aylandi. Lekin Harunning hasisi ularning hasilirini yutup kætti. **13** Birak Pærwærdigar eytkandæk Piræwnning kængli kattiklik bilæn Pærwærdigar eytkandæk ularoja kulak salmidi. **14** Andin Pærwærdigar Musaoja mundak dedi: — Piræwnning kængli kattik; u kowmni koyup berixni ræt kilidu. **15** Æmdi sæn ætæ sæhærdæ Piræwnning kexioja barojin (xu waqıtta u su boyioja qikidu) — Sæn uning bilæn kæruxixkæ dæryaning boyida saklap turojin; yilanoja aylanojan hasini kolungoja eliwal. **16** Sæn uningoja mundak degin: — «Ibraniylarning Hudasi Pærwærdigar meni aldingoja: «Qoldæ Manga ibadæt kilixi üqün kowmimni koyup bær» deyixkæ æwætkænid; lekin mana, bu waqıtqıqæ heq anglimiding. **17** Xunga Pærwærdigar sanga: — «Sæn xu [alamæt] bilæn Mening Pærwærdigar ikænlikimni bilisæn», dæydu — Mana, mæn kolumdiki hasa bilæn dæryaning süyini ursam, su kanoja aylinidu, **18** dæryaning belikliri ælüp, dæryaning süyi sesip ketidu; misirliklar sudin sæskinip, iqælmæydiqan bolup qalidu». **19** Pærwærdigar Musaoja yænæ: — Sæn Harunoja: — Hasangni elip misirliklarning suliri kanoja aylansun dæp ularning üstigæ, yæni ækinliri, æstængliri, källiri wæ su ambarliri üstigæ kolungni uzatkin. Xuning bilæn pütkül Misir zeminida, hætta yaojaq wæ tax kaqilardiki sularmu kanoja aylinidu, degin, dedi. **20** Musa bilæn Harun Pærwærdigarning buyruojinidæk kildi; Harun Piræwn wæ æmældarlarining kóz aldida hasini kætürüp, dæryaning süyini uruwidi, pütün dæryaning süyi kanoja aylinip kætti. **21** Dæryadiki beliklar ælüp, dæryaning süyi sesip kætti. Misirliklar dæryaning süyini iqælmæydiqan bolup qaldi, pütkül Misir zemini kanoja toldi. **22** Lekin Misirning jadugærlirimu öz jaduliri bilæn hæn xundak kildi. Bu sæwæbtin Pærwærdigar eytkandæk Piræwnning kængli kattik bolup, ularoja kulak salmidi; **23** æksiqa Piræwn eyigæ kaytip ketip, bu ixka heq pisænt kilmidi. **24** Dæryaning süyini iqælmigini üqün barlik misirliklar iqküdæk su tepix üqün dæryaning ætraplirini kolidi. **25** Pærwærdigar dæryani urup, yænæ yættæ kün ætti.

8 Andin Pærwærdigar Musaoja: — Piræwnning aldioja berip uningoja: — Pærwærdigar mundak dæydu: — «Manga ibadæt kilixka Öz kowmimni koyup bær. **2** Lekin ularni koyup berixni ræt kilsang, mana, Mæn dælitening hæmmæ yerini pakilar bilæn basturup urimæn. **3** Dæryada top-top pakilar pæyda bolup, [dæryadin] qikip ordangoja, hujrangoja, orun-kærpænggæ, æmældarlarining öylirigæ kiriwalidu, xuningdæk hælkingning uqisioja, tonur wæ tængniliriggæ yamixip qikiwalidu. **4** Pakilar özüngning üstibexioja, hælkingning üstibexioja wæ hæmmæ æmældarlarining üstibexioja yamixip qikiwalidu» — degin, — dedi. **5** Pærwærdigar Musaoja: — Sæn Harunoja: Pakilarning Misir zeminining üstigæ qikixi üqün kolungni uzitip, hasangni ækinlar, æstænglær wæ källæring üstigæ xiltiojin, degin — dedi. **6** Xuning bilæn Harun kolini Misirning suliri üstigæ uzatti; xundak kiliwidi, pakilar qikip Misir zeminini kaqlidi. **7** Lekin jadugærlærmu öz jaduliri bilæn ohxax ixni kilip, Misir zemini üstigæ pakilarni pæyda kildi. **8** Piræwn Musa bilæn Harunni qakirtip: — Pakilarni mændin wæ hælkimdin neri kilix üqün Pærwærdigardin ætününglar. Xundak bolsa, mæn hælkingni Pærwærdigaroja kurbanlik kilsun dæp koyup berimæn, dedi. **9** Musa Piræwngæ: — Boptu, mæn izzitingni kilay, pækæt dæryadiki pakilarla kelip, baxkiliri özüngdin wæ öyliringdin ayrilsun dæp, sæn, æmældarlarining wæ hælking üqün mening dua kilidiqan waqıtmini bekitkin, dedi. **10** U jawab berip: — Ætæ bolsun, dedi. Musa uningoja: — Hudayimiz Pærwærdigaroja ohxax heqbirining yoklukini bilixing üqün sening deginingdæk bolsun. **11** Pakilar sændin, öyliringdin, æmældarlarining wæ hælkingdin qikip ketidu; pækæt dæryadila qalidu, dedi. **12** Xuning bilæn Musa wæ Harun Piræwnning aldidin qikip kætti. Andin Musa Piræwnning üstigæ æwætılgan pakilar toqrisida Pærwærdigaroja nida kildi. **13** Pærwærdigar Musaning tiliginidæk kildi. Buning bilæn öylærdiki, hoylilardiki wæ etizlardiki pakilar ældi. **14** Hælk ularni yiojip dæwæ-dæwæ kildi, [pütkül] yurt-zemin sesikqilikka toldi. **15** Lekin Piræwn apættin halas bolojinini kergændæ, kænglini kattik kilip, Pærwærdigar eytkinidæk ularoja kulak salmidi. **16** Andin Pærwærdigar Musaoja: — Sæn Harunoja: — Hasangni uzitip, yærning topisini urojin. Buning bilæn u paxioja aylinip, pütkül Misir zeminini kaqlaydu, degin, — dedi. **17** Ular xundak kildi; Harun kolini uzitip hasisi bilæn yærning topisini uruwidi,

adamlar wə haywanlarning üstibexini paxa basti; pütkül Misir zeminidiki topa-qanglar paxioja aylandi. **18** Jadugərlər mü öz jaduliri bilən xundak qilip paxa pəyda qilixqa urunqan bolsimu, pəyda qilalmidi. Paxilar bolsa həm adamlarning həm haywanlarning üstibexini qaplap kətti. **19** Andin jadugərlər Pirəwngə: — Bu ix Hudaning barmiqining qilojini! — deyixti. Lekin Pirəwn kənglini kattik qilip, Pərwədigar eytkinidək ularoja kulak salmidi. **20** Pərwədigar Musaoja: — Ətə səhər qopup Pirəwning aldioja berip turqin — (xu waqıtta u su boyioja qikidu) uningoja: «Pərwədigar mundak dəydu: — Manga ibadət qilixi üçün Əz qowmimni qoyup bər! **21** Qünki əgər qowmimni qoyup bərmisəng, mana Mən sening wə əməldarling, həlqing üstigə, əyliringgə kəküylərnə əwətimən; xuning bilən misirliklarning əyliri wə hətta ular turuwatqan tupraqmu kəküylər bilən tolidu. **22** Lekin xu künidə Əz qowmim turuwatqan Goxən yurtini baxqıqə qilimən; xundak boliduki, u yərdə kəküylər tepilmaydu. Xuning bilən sən Mən Pərwədigarning bu zeminda bolqanlikimni bilisən. **23** Xundak qilip Mən Əz qowmimni sening həlqingdin pərqləndürimən; bu məjizilik əlamət ətə yüz beridu», dəp eytkin, dedi. **24** Pərwədigar deginini kildi. Pirəwning əylirigə, əməldarlingning əylirigə kəküylər top-top bolup kirdi; pütkül Misir zeminining həmmə yeri kəküylər təripidin harab boluxqa baxlidi. **25** Pirəwn Musa bilən Hərunni qakirtip kelip ularoja: Berip muxu zeminda Hudayinglaroja qurbanlik ətküzüglər, — dedi. **26** Lekin Musa jawab berip: — Bundak qilix bizgə taza muwəpik bolmaydu; qünki biz Pərwədigar Hudayimizoja sunmaqqi bolqan qurbanlik mal misirliklaroja nisbətən yirginliktur. Əmdi əgər biz misirliklarning kəz aldida yaman kəringən nərsini qurbanlik kilsak ular bizni qalmakesək qiliwətməmdü? **27** Biz üç künlik yolni besip, qəldə Pərwədigar Hudayimiz bizgə buyruqinidək uningoja qurbanlik sunuximiz kərək, dedi. **28** Pirəwn: — Silərnə Pərwədigar Hudayinglaroja qəldə qurbanlik ətküzüxkə barqili qoyimən; pəkət bək yirək ketip qalmanglar, mening üçün dua qilinglar, dedi. **29** Musa jawab berip: — Mana, mən sening aldingdin qikip Pərwədigar oja iltija qilimən wə kəküylər sən Pirəwndin, əməldarlingdin wə həlqingdin ətə qikip ketidu; lekin Pirəwn yənə hiylə ixlitip, həlqni Pərwədigar oja qurbanlik qilixqa berixtin toskuqi bolmisun, dedi. **30** Musa Pirəwning aldidin qikip,

Pərwədigar oja xundak iltija kildi. **31** Pərwədigar Musa tiliginidək kildi; u kəküylərnə Pirəwn, əməldarlıri wə həlqidin qikiriwətti; hətta bir tal kəküylərnə qalmidi. **32** Lekin Pirəwn bu qetimmu kənglini kattik qilip, qowmni qoyup bərmidi.

9 Andin Pərwədigar Musaoja: — Pirəwning aldioja berip uningoja: — «Ibraniylarning Hudasi Pərwədigar mundak dəydu: — Manga ibadət qilixioja Əz qowmimni qoyup bər. **2** Əgər ularni qoyup berixni rət qilip, yənəla tutup turuwalidiojan bolsang, **3** mana, Pərwədigarning qoli etizliktiki qarpayliringning üstigə, at-exəklər, təgilər, wə qoy-kaliliringning üstigə qüxüp intayin eoqir bir waba kəltüridu. **4** Lekin Pərwədigar Israilning qarpaylirini misirliklarning qarpayliridin pərqləndüridu. Nətijidə, Israilning qarpayliridin həqbiri əlməydu» — degin, dedi. **5** Pərwədigar waqitni bekitip: — Ətə Pərwədigar zeminda bu ixni qilidu, dedi. **6** Ətisi Pərwədigar xundak kildi; misirliklarning barlıq qarpayliri əldi; lekin Israilarning qarpayliridin birimu əlmidi. **7** Pirəwn adəm əwətip təxürüwidi, mana, Israilarning qarpayliridin birimu əlmigənidi. Lekin Pirəwning kəngli kattik qilini, u qowmni qoyup bərmidi. **8** Andin Pərwədigar Musa wə Hərunoja: — Humdanning külidin qanggilinglarni toxkuzup elinglar, andin Musa uni Pirəwning kəz aldida asmanoja qaritip qaqsun. **9** Xundak qilixi bilən kül pütkül Misir zeminini qaplaydiojan qang-tozan bolidu wə Misir zeminidiki həmmə yərdə adamlar wə haywanlarning bədinigə qüxüxi bilən hürək-hürək qaqa qikirdi, — dedi. **10** Xuning bilən ular humdandin kül elip, Pirəwning aldioja berip turdi wə Musa uni asmanoja qaritip qaqtı; u adamlar wə haywanlarning bədinigə qüxüxi bilən hürək-hürək qaqa qikardı. **11** Jadugərlər qakılar dəstidin Musaning aldida turalmay qaldi; qünki jadugərlərnə bədinimü, baxqa barlıq misirliklarnimü ohxax qaqa besip kətkənidi. **12** Lekin Pərwədigar Pirəwning kənglini kattik kildi; xunga Pərwədigar dəl Musaoja eytkinidək u ularoja kulak salmidi. **13** Andin Pərwədigar Musaoja: — Ətə tang səhər qopup, Pirəwning aldida turup uningoja: «Ibraniylarning Hudasi Pərwədigar mundak dəydu: — Qowmimni Manga ibadət qilixqa qoyup bər; **14** qünki Mən bu qetim həmmə balay'apətlirimni yürikinggə, əməldarling wə puqraliringning üstigə əwətimən. Buning bilən sən pütkül yər yüzidə Məndək baxqa birining yök ikənlikini bilisən. **15** Qünki Mən

kolumni uzitip, özüng wə qowmingni waba bilən urojan bolsam'idi, bu wakitkiqə sən yər yüzidin yokilip ketatting. 16 Həlbuki, Mening seni ornungoja tikliximdiki məksitim xu idiki, dəl Əz kudritimni sanga kərsitix, xundakla namimning pütkül yər yüzidə jakarlinixi üqün idi. 17 Sən yənə qowmimoja qongqilik kılıp, ularni koyup berixni rət kiliwerəmsən? 18 Mana, ətə muxu wakitlarda Misir dəliti bina boləqandin buyan heq kərülüp bakmiojan kattik mēldürni yaqdurimən. 19 Xuning üqün adəm əwətip, haywan wə etizda bar-yokungni yiojip iqkiri soliojin; qünki öygə kayturulmay sirtta qəlojan adəm wə haywanlarning həmmisi mēldürning astida kəlip elüp ketidu! — degin, dedi. 20 Buni anglap Pirəwning əməldarlırining arisidin Pərwədigarning səzidin kərkəkan hər bir adəm öz kulliri wə qarpaylırini yügürtüp öylirigə elip kəldi. 21 Ləkin Pərwədigarning səzini etibarəja almiojanlar öz kəl wə mallirini taxkırıda qaldurup koydi. 22 Pərwədigar Musəja: — Misir zemindiki hər yərdə, adəmlər üstigə, mallarning üstigə, xundakla Misir zemindiki dalalarning həmmə ot-qəplirining üstigə mēldür yaqsun dəp, asmanoja kərap kəlungni kətürgin, dedi. 23 Musa xuning bilən həsisini asmanoja qaritip kətürüwidi, Pərwədigar güldürməmini güldür litip, mēldür yaqdurdi, yər yüzidə qakmaq qəkındiliri qəpip yürətti. Xundak kılıp Pərwədigar Misir zemini üstigə mēldür yaqdurdi. 24 Mēldür yeojip, mēldür bilən ot arilax qüxti; mēldür xunqə eojir boldiki, Misir dəliti bina boləqandin tartip undak kattik mēldür yeojip bakmiojanidi. 25 Mēldür pütkül Misir zemining hər yeridə qüxüp, insan bolsun, haywan bolsun, həmmisini urdi; mēldür etizdiki həmmə ot-qəpni urup, yərdiki həmmə dəl-dərəhlərnimu sunduruwətti. 26 Pəkət Israillar olturuxluk Goxən zemindila mēldür yaqmididi. 27 Pirəwn adəm əwətip Musa bilən Hərunni qakirtip ularəja: — Mən bu kətim gunah kıldim! Pərwədigar həkkaniydu; Səwənlük bolsa mən wə həlkimdin ətti. 28 Yənə berip Pərwədigardin ətünüp iltija kilinglar! Hudadin qikқан bu kattik güldürməmilar wə mēldür yetip axti! Silərnə koyup berəy; silər əmdi muxu yərdə turuwərsənglar bolmaydu, — dedi. 29 Musa uningəja jawab berip: — Mən xəhərdin qikқanda, Pərwədigar tərəpkə kərap kollirimni yeyip kətürimən; güldürməmilar xu həman besikiq mēldür yənə yaqmaydu. Yər yüzü Pərwədigarningkidur, dəp bilixing üqün xundak bolidu. 30 Ləkin sən wə

sening əməldarlıring, silərnəning Pərwədigar Hudadin tehiqə kərkəmaywatқininglarni bilimən, dedi. 31 Xu qaqda arpa bax qikқirip, ziojir oqunqiliojan boləjaqqa, ziojir wə arpa mēldürdin wəyran kılındi. 32 Ləkin buəday bilən qara buəday keyinrək bih qikқarəjaqqa, wəyran kılınmidi. 33 Musa Pirəwning aldidin ketip, xəhərdin qikқip Pərwədigar tərəpkə kərap kollirini yeyip kətürdi. Xuning bilən güldürməmə wə mēldür tohtap, yamojor yərgə yənə təkülmidi. 34 Əmma Pirəwn yamojor, mēldür wə güldürməmilarning tohtiojinini kərgəndə, yənə gunah sadir kildi; umu, əməldarlırimu kənglini kattik kilixti. 35 Bu tərikiđə Pirəwning kəngli kattik turuwerip, Pərwədigar Musaning wasitisi bilən eytkəndək, Israillarni koyup berixni rət kildi.

10 Andin Pərwədigar Musəja: — Pirəwning aldioja barəjin; qünki ularning arisida bu məjizilik əlamətlərnə kərsitixim üqün Pirəwning kənglini wə əməldarlırining kənglini kattik kılıp koydum. 2 Bu ix bilən Mening misirliklarni kəndək rəswa kiliojanlikim wə ularning arisida kərsətkən məjizilik əlamətlirimni sən oqılungning andin nəwrəngning kulikiəja yətküzisən. Buning bilən Mening Pərwədigar ikənlükimni bilisilər, dedi. 3 Xuning bilən Musa bilən Hərun Pirəwning aldioja berip, uningəja: — Ibraniylarning Hudasi Pərwədigar mundaқ dəydu: «Əzüngni aldimda təwən tutuxni qaqənojiqə rət kilisən? Manga ibadət kiliş üqün qowmimni koyup bər. 4 Qünki əgər sən qowmimni koyup berixni rət kilsang, mana, Mən ətə sening yurtungəja qekətkə əwətimən. 5 Ular silər zemin yüzini kərmigüdək kılıp yepiwetidu, silərnəning mēldürdin aman qəlojan nərsiliringlarnimu, dalalarda əskən həmmə dəl-dərəhliringlarnimu yəp ketidu. 6 Ular orda-saraylıringəja, əməldarlıringning saraylıri, xundakla barlık misirliklarning öylirigə tolup ketidu; bundak apətni ata-bowanglıring wə ata-bowiliringning ata-bowilirimu yər yüzidə apiridə boləqandin tartip kərüp bakmiojan» — dedi-də, burulup Pirəwning aldidin qikқip kətti. 7 Pirəwning əməldarlıri uningəja: — Bu adəm bizgə qaqənojiqə tuzak bolar? Əz Hudasi Pərwədigarəja ibadət kilişkə bu adəmlərnə koyup bərgəyla! Misirning harab boləjinini tehiqə kərməywatəmdila? — dedi. 8 Xuning bilən Musa bilən Hərun Pirəwning aldioja yənə qakirtip kelindi. U ularəja: — Pərwədigarəja ibadət kiliş üqün beringlar; ləkin baridiojanlar zadi kimlər?

— dedi. **9** Musa jawab berip: — Yaxlirimiz wə qeriqurilər bilən, oşullirimiz wə qizlirimiz bilən, qoy wə kala padilirimizni elip həmmimiz barimiz; qünki biz Pərwərdigar üqün heyət ötküziximiz kerək, dedi. **10** U ularoşa: — Silərni bala-qakanglar bilən qoxup qoyup bərginimdə, Pərwərdigar silər bilən billə boloyay! Mana, aldinglarda balayı'apət turuptu! **11** Yoksu, bundak kilixinglaroşa bolmaydu! Pərwərdigaroşa ibadət kilixkə pəkət aranglardin ər kixilərlə barsun! Qünki silərning təlipinglar dəl xu əməsmidi! — dedi-də, ular Pirəwning aldidin qoşlap qikirildi. **12** Andin Pərwərdigar Musaoşa: — Misir zeminining üstigə qolungni uzatqin. Xundak qilsang, qekətkilər Misir zeminini besip, zemindiki hərhil otyaxlarni, yəni mældürdin aman qaloşanning həmmisini yəp ketidu, dedi. **13** Musa həsisini Misir zeminining üstigə uzatti; Pərwərdigar xu küni wə keqisi zemin üstigə xərk xamili qikardi. Səhərdə, xərk xamili qekətkilərnəni uqurup kəldi. **14** Qekətkilər Misirning pütkül zeminioşa yeyilip, Misirning pütün qegrisinimu basti. Apət intayin eoşir boldi; ilgiri bundak qekətkə apiti bolup bəqmioşan, mundin keyinmu uningdək bolmaydu. **15** Ular pütkül zeminning yüzini kaplıdi, yər qarangəulixip kətti; ular mældürdin aman qaloşan zemindiki həmmə otyaxlarni wə dəl-dərəhlərnəning barlık mewilirini yəp kətti. Xuning bilən pütkül Misir zemini təwəsədiki dəl-dərəhlərdə yaki daladiki gül-giyahlarda heq yexillik qalmidi. **16** Andin Pirəwn aldirap-tenəp Musa bilən Hərunni qakirtip ularoşa: — Mən həm Hudainglar Pərwərdigar aldida həm silərning aldinglarda gunah qildim. **17** Əmdi muxu bir qetim gunahimdin ötüp Pərwərdigar Hudainglardin bu ölümni məndin elip ketixini iltija qilixinglarni ötünimən, — dedi. **18** Xuning bilən Musa Pirəwning aldidin qikip Pərwərdigaroşa iltija kildi. **19** Xuning bilən Pərwərdigar xamalni burap oşərb tərəptin intayin küqlük boran qikirip, qekətkilərnəni uqurup, Qizil Dengizoşa oşərk qildi; Misirning pütkül təwəsədə bir talmu qekətkə qalmidi. **20** Ləkin Pərwərdigar Pirəwning kənglini kattik qilip qoyoşini üqün u Israillarni qoyup bərmidi. **21** Andin Pərwərdigar Musaoşa: — Qolungni asmanoşa qaritip uzatqin; xuning bilən kattik bir qarangəuluk bolidu, hətta adəm silisa qolioşa tuyuloşudək qoyuk qarangəuluk Misir zeminini qaplaydu, — dedi. **22** Andin Musa qolini asmanoşa qaritip uzitiwidi, qoyuk bir qarangəuluk Misir zeminini üq küngiqə qaplap turdi. **23** Üq küngiqə biri yənə birini kərəlməs wə

yə heqkim öz jayidin qozoşilalmas boldi; ləkin barlık Israillar olturoşan jaylarda yorukluk bar idi. **24** Pirəwn Musani qakirtip uningəşa: — Berip, Pərwərdigarəşa ibadət qilinglar. Pəkət qoy wə kala padiliringlar qalsun; bala-qakiliringlarnimu elip barsanglar bolidu, dedi. **25** Musa jawabən: — Undakta Hudaingimiz Pərwərdigarəşa kurbanlik kilixkə [inaklik] kurbanliki wə keydürmə kurbanlikiəşa lazimlik qarpaylarni sən bizgə berəmsən? **26** Özimizning qarpaylirimiz biz bilən birgə ketixi kerək, bir tuyikimu kəynidə qalsa bolmaydu; qünki Hudaingimiz Pərwərdigarəşa ibadət kilixkə kurbanlik kilidioşinimizni bulardin talliximiz lazim. U yərgə yetip barmioşuqə, Pərwərdigarəşa qaysi kurbanliklar bilən ibadət kilidioşinimizni bilməymiz, — dedi. **27** Ləkin Pərwərdigar Pirəwning kənglini kattik qildi; u ularni yənə qoyup bərmidi. **28** Pirəwn Musaoşa: — Aldimdin yokal! Həzi bol, ikkinqi manga kəringüqi bolma! Qünki yüzümni yənə kərgən kününg jeningdin ayrilisən, — dedi. **29** Musa uningəşa: — Rast eytting! Mən sening yüzüngni ikkinqi kərgüqi bolmaymən, — dedi.

11 Xuning bilən Pərwərdigar Musaoşa: — Yənə bir apətni Pirəwning üstigə wə Misirning üstigə qixürimən. Andin u silərni bu yərdin ketixkə yol qoyidu wə u silərni həmmə nərsiliringlar bilən qoxup qoyup berip, bu yərdin mutlək qoşlap qikiridu. **2** Əmdi sən həlkəşə tapilar: — Hər biringlar, ər kixilərnəning hərbiəri öz qoxnisidin, ayal kixilərnəning hərbiəri öz qoxnisidin kümüx buyumlarni, altun buyumlarni sorap alsun, degin, — dedi **3** (Pərwərdigar həlkəşini misirliklarning aldida iltipət tapkuzdi. Xuningdək Musa degən bu adəm Misir zeminida Pirəwning əməldarlırining nəziridə bolsun, puqralarning nəziridə bolsun, nahəyiti uluq zat boldi). **4** Andin Musa yənə: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən yerim keqidə qikip Misirni kezip qikimən. **5** Xu waqıtta təhtə olturuwatqan Pirəwning tunji oşlıdin tartip yaroşunqak tartidioşan dedəkning tunji oşlıoşiqə, xundakla barlık qarpaylarning tunjiliri, yəni Misirdiki barlık tunji jan igiliri əlidu. **6** Bu səwəbtin pütkül Misir zeminida kattik bir pəryad kətürüldü; uningdin ilgiri xundak pəryad bolup bəqmioşanidi, mundin keyinmu bundak pəryad anglanmaydu. **7** Ləkin Israillaroşa, məyli adəmliri, məyli həywanatlırioşa bolsun, hətta bir tal itmu qawap qoymaydu. Buningdin Pərwərdigarning misirliklar bilən Israillni pərkəndüridioşanlikini bilisilər». **8** — Xuning bilən bu əməldarlırining

həmmisi aldimoja kelip, manga təzim kilip: «Sili əzliri wə siligə əgəxkən barlık qowmliri qikip ketixkəyla!» dəp eytidu, andin qikip ketimən» — dedi-də, kattik oʻzəp bilən Pirəwning aldidin qikip kətti. 9 Pərwərdigar Musəoja: — Misir zeminida Mening karamət məjzilirimning kəpləp kərsitilixi üqün Pirəwn silərgə kulak salmaydu, — degənidi. 10 Musa bilən Hərun bu karamət məjzilərninɡ həmmisini Pirəwning aldidə kərsitip boldi; lekin Pərwərdigar Pirəwning kənglini kattik kilip koyojini üqün u Israillarni uning zeminidin kətkili koymidi.

12 Pərwərdigar Misir yurtida Musa wə Hərunoja mundak dedi: — 2 Bu ay silərgə aylarning iqidə bexi, yilning tunji eyi bolidu. 3 Silər pütün Israil jamaitigə səz kilip: — Bu ayninɡ oninqi küni həmminglar atiliringlarning ailisi boyiqə bir qozini elinglar; hər bir ailigə birdin koza elinglar. 4 Əgər məlum bir ailə bir qozini yəp bolalmioqudək bolsa, undakta əy igisi yenidiki qoxnisi bilən birlixip adəm sanioja qarap bir koza elinglar; hər bir kixining ixtihəsoja qarap həsəblap muwapik bir koza hāzirlanglar. 5 Hərbiringlar tallaydiojan qozanglar bejirim, bir yaxlik ərkək bolsun; koy yaki əqkə padiliridin tallansimu bolidu. 6 Qozini bu ayninɡ on tətinqi künigiqə yeninglarda turozunglar, — degin. — Xu küni Israilning pütkül jamaiti talliojan melini gugumda soysun. 7 Andin ular uning kenidin elip gəx yeyilgən əyning ixikning bax təripigə həm ikki yan kexikigə sürkəp koysun. 8 Ular xu keqisi gəxini otta kawap kilip yesun; uni petir nan wə aqqik-qüqük kəktat bilən qoxup yesun. 9 Kət'iy ham yaki suda pixurup yemənglar, bəlki uni bax, put wə iq-qarinliri bilən otta kawap kilip yənglar. 10 Uning həcnemisini ətigə qaldurmənglar. Əgər ətigə exip qalojanliri bolsa, uni otka selip keydürüwetinglar. 11 Silər uni mundak hāləttə yənglar: — Uni yegəndə bəlliringlarni qing baqlap, ayaqliringlaroja kəx kiyip, kolliringlarda həsə tutқан hālda tez yənglar. U bolsa Pərwərdigarning «ətüp ketix» qozisidur. 12 Qünki Mən u keqisi Misir zeminini kezip ətimən; Mən Misir zeminida məyli insan bolsun, məyli hāywan bolsun ularning tunji tuoqulojan ərkikining həmmisini əltürimən; xuning bilən Mən Misirning barlık but-ilahlirining üstidin həküm qikirimən; Mən Pərwərdigardurmən. 13 Xu qurbanlikning keni silər olturojan əylərdə silərgə [nijat] bəlgisi bolidu; bu qanlarni kərginimdə silərgə ətüp turimən. Xuning bilən Misir zeminini uroqinmdə

həlakət elip kelidiojan wəba-əpət silərgə təgməydu. 14 Bu kün silərgə hatirə kün bolsun; uni Pərwərdigarning həyti süpitidə ətküzüp təbriklənglar; əbədiy bəlgilimə süpitidə nəsilədin-nəsilgə mənggü ətküzünglar. 15 Yəttə kün petir nan yənglar; birinqi künə əyünglardin [barlık] hemirturuqlarni yok qilinglar; qünki kimki birinqi kündin tartip yəttinqi künigiqə boldurulojan nan yesə, xu kixi Israil qataridin üzüp taxlinidu. 16 Birinqi künə silər mukəddəs ibadət soruni tüzünglar; yəttinqi künimu həm xundak bir mukəddəs ibadət soruni ətküzülsun. Bu ikki kün iqidə həcqandak ix-əmgək kilinmisun; pəkət hər kixining yəyidioqinini təyyarlxə munasiwətlik ixlarnila qilsanglar bolidu. 17 Mən dəl xu künə silərnə qoxun-qoxun boyiqə Misir zeminidin qiqəroqinim üqün silər petir nan həytini ətküzünglar; xu künni nəsilədin-nəsilgə əbədiy bəlgilimə süpitidə həyt künə kilip bekinglar. 18 Birinqi ayninɡ on tətinqi künə, kəqkurundin tartip xu ayninɡ yigirmə birinqi künə kəqkurunoqiqə, petir nan yənglar. 19 Yəttə kün iqidə əyliringlarda həc hemirturuq bolmisun; qünki musapir bolsun, zeminda tuoqulojan bolsun, kimki boldurulojan nərsilərnə yesə xu kixi Israil jamaitidin üzüp taxlinidu. 20 Silər həcqandak boldurulojan nərsini yeməy, qəyərdila tursanglar, petir nan yənglar. 21 Musa Israilning barlık əksəqallirini qəkirip ularoja: — Berip hər biringlarning ailisi boyiqə əzünglaroja bir qozini tartip qikirip pasha qozisini soyunglar. 22 Andin bir tutam zupa elip uni qaqidiki qanoja qilap, qaqidiki qanni ixikning bexi wə ikki kexikigə sürkənglar. Silərdin ətigəngiqə həc kim əyning ixikidin kət'iy qikmisun. 23 Qünki Pərwərdigar misirliklarni urup həlak kilix üqün, zeminni kezip ətidu; U ixikning bexi wə ikki kexikidiki qanni kərgəndə, Pərwərdigar həlak qiləquqin əyliringlaroja kirip silərnə uruxidin tosux üqün [muəpizət kilip] ixikning aldioja ətüp turidu. 24 Bu rəsim-qaidini əzünglar wə baliliringlar üqün əbədiy bir bəlgilimə süpitidə tutunglar. 25 Silər Pərwərdigar Əz wədisi boyiqə silərgə beridiojan zeminoja kirgininglarda bu həytlik ibadətne tutunglar. 26 Baliliringlar silərdin: «bu ibaditinglarning mənisi nemə?» — dəp sorisa, 27 silər: «Bu misirliklarni uroqinida, Misirdə Israillarning əylirining aldioja ətüp turup, bizning əydikilirimizni kutquzojan Pərwərdigaroja boləjan «ətüp ketix» qurbanliki bolidu» — dənglar. Xuni angliqanda, həlk engixip [Hudaqə] səjdə kildi. 28 Andin Israillar qaytip berip,

Pərwərdigar dəl Musa bilən Hərunoşa əmr kıləndək ix kərđi. **29** Wə xundək boldiki, yerim keqə boləjanda, Pərwərdigar Pirəwnning təhtidə olturuwatқан tunjisidin tartip zindanda yetiwatқан məhbusning tunjisiyojqə, Misir zeminidiki tunji oqullarning həmmisini urup ɵltürđi, xundəkla u həywanatlarning tunji tuqulojanliriningmu həmmisini ɵltürđi. **30** Adəm ɵlmigən birmu ɵy kəlmiojqə, xu keqisi Pirəwnning ɵzi, uning barlık əməldarliri wə barlık misirliklər keqidə ornidin kopti; Misir zeminida intayin kattik pəryad kɵtürüldi. **31** Pirəwn keqidə Musa bilən Hərunni qakirtip: — Turunglar, silər wə Israillar bilən billə mening həlkimning arisidin qikip ketinglar; eytkinlardedək berip, Pərwərdigarəşa ibadət kilinglar! **32** Silərnin degininqlər boyiqə koy, ɵqkə, kala padilirinimu elip ketinglar; mən üqünmu bəht-bərikət tilənglar, — dedi. **33** Misirlik puxralarmu «həmmimiz ɵlöp kətküdəkmiz» deyixip, həlkni zemindin tez qikiriwetix üqün ularni ketixkə aldiratti. **34** Həlk tehi bolmiojan hemirlirini elip, uni təngnilərgə selip, kiyim-keqəkliri bilən yөгəp, mürilirigə elip kɵtüröp mengixti. **35** Israillar Musaning tapilioqini boyiqə kılıp, misirliklərdin kümüx buyumlar, altun buyumlar wə kiyim-keqəklərnı sorap elixti. **36** Pərwərdigar həlkni misirliklərnin göz aldida iltipət tapkuzoqini üqün misirliklər ularning ɵzlrirdin soriojanlirini bərđi; xundək kılıp Israillar misirliklərdin oşəniymətlərnı elip kətti. **37** Xuning bilən Israillar balilərnı hesabkə almiojqanda altə yüz mingqə ərkək bolup, Ramsəstin qikip, Sukkot xəhriqigə piyadə mangđi. **38** Ular bilən billə qong bir top xələjut həlkmu ularəşa qoxulup mangđi, yənə nuroşun qarwılar, kəpligən kala-qoy padiliri bilən billə qıktı. **39** Misirdin aloşaq qıkқан hemirdin ular petir nan-toşaqqlarnı ətti; qünki ular Misirda birdəm-yerim dəm turoşuzulmay həyđəlgini üqün hemir bolmiojanidi; ular ɵzliri üqün yeməklik təyyarlıwelixkimu ülgürəlmigənidi. **40** Israillarning Misirda turoşan waqtı jəmiy tət yüz ottuz yil boldi. **41** Xundək boldiki, xu tət yüz ottuz yil toxkanda, dəl xu künidə Pərwərdigarning barlık qoxunliri Misir zeminidin qikip kətti. **42** Xu küni keqidə ular Misir zeminidin qikiriləşini üqün, xu keqini ular Pərwərdigarning keqisi dəp tutuxi kerək; xu keqini barlık Israillar əwladtin əwladkigə Pərwərdigarəşa atap tutup, tünixi kerək. **43** Pərwərdigar Musa bilən Hərunoşa mundək degənidi: — Pasha kozisi toşrisidiki bəlgilimə xu bolsunki: — Həqkandək yat

əllik adəm uningdin yemisun. **44** Ləkin hərkimning puləşa setiwələşən kulı bolsa, u hətnə kılınsun, andin uningdin yesun. **45** Əmma ɵyüinglarda waqitlik turuwatқан musapir yaki mədikar buningdin yesə bolmaydu. **46** Gəxni baxkə bir ɵygə elip qikmioşin; birlə ɵydə yeyilsun; kozining həqbir səngiki sundurulmisun. **47** Pütkül İsrail jamaiti bu həytni ɵtküzsun. **48** Əgər sening bilən birgə turoşan musapir bolsa, Pərwərdigarəşa atap pasha həytni ɵtküzməkqi bolsa, undəkta aldi bilən barlık ərkəkliri hətnə kılınsun; andin kelip həyət ɵtküzsun. U zeminda tuquloşan kixidək sanalsun. Ləkin həqbir hətnisiz adəm uningdin yemisun. **49** Zeminda tuquloşan kixi həm aranglarda turoşan musapir üqün ohxax qanun-bəlgilimə bolsun. **50** Xuning bilən Israillarning həmmisi dəl Pərwərdigar Musa bilən Hərunoşa buyruşandək xu ixlərnı ada kıldı. **51** Xu küning ɵzidə Pərwərdigar Israillərnı qoxun-qoxun boyiqə Misir zeminidin qıqardı.

13 Pərwərdigar Musəşə: 2 — Israillar arisida baliyatquning barlık tunji ərkək mewisini, məyli u insanning yaki həywanınq bolsun, Manga atap muşəddəş kıləşin; u Manga mənsuptur, degənidi. **3** Musa həlkəkə mundək dedi: — Silər Misirdin ibarət «kulluq makəni»din qıkқан bu künni yad etinqlər; qünki Pərwərdigar silərnı bu yərdin kudrətlik kəli bilən qıqardı. Buning üqün həq bolduruloşan nərsə yeyilmisun. **4** Abib eyining bügünki küni yoloş qıkқан kün. **5** Əmdi Pərwərdigar sanga berixkə ata-bowiliringəşa kəsəm kıləşən, süt bilən həsəl ekip turidioşan zeminoşə, yəni Qanaaniy, Hıttiy, Amoriy, Hıwiw wə Yəbusiylarning zeminoşə seni elip barəşinida muxu [Abib] eyida xu ibadətini tutkın. **6** Yəttə küngiqə petir nan yənglar; yəttinqi künidə Pərwərdigarəşa alahidə atioşan həyət ɵtküzülsun. **7** Yəttə kün iqidə petir nan yeyilsun; silərnin aranglarda həqkandək bolduruloşan nan tepilmisun wə ya qəgriliring iqidə həq hemirturuqmu kərünmisun. **8** Xu küni sən ɵz oşlungəşa: «Misirdin qıkқinimda Pərwərdigarning manga kərsətkən iltipətini yad kılıp təşəkkur bildürüx üqün, bu [həytni] ɵtküzimən», dəp qüxəndürgin. **9** Pərwərdigarning qanun-təlimininq həmixə aşzingdin qüxməsliki üqün, bu bəlgilimini kolungəşa bəlgə kılıp seliwal, pexanənggə kaxkədək əslətmə kılıp ornitiwal; qünki Pərwərdigar seni kudrətlik kəli bilən Misirdin qıqardı. **10** Əmdi bu bəlgilimini yilmuyil bəkitilgən waqtda tutkın. **11** Pərwərdigar sən bilən ata-bowiliringəşa kıləşən kəsimi boyiqə seni

Ƙanaaniylarning zeminioƙa elip berip, uni sanga tƙdim ƙilƙoƙandin keyin, xundak ƙilixing kerak: — 12 barlik baliyatƙuning tunji mewisini Pƕrƕwƕdigarƙoƙa atap sunisƕn; xundakla qarƕpay melingning hƕmmƕ tunji ƕrkƕklirimu Pƕrƕwƕdigarƙoƙa mƕnsup bolsun. 13 ƕmma exƕklarning hƕmmƕ tunjilirining ornioƙa birdin ƙoza bƕrgin. ƕgƕr uning ornioƙa birnƕrsƕ bƕrmisƕng, uning boynini sunduruwƕtkin. Oƕqulliringlar arisida barlik tunjilirining ornioƙa hƕrlƕk bƕdili tƕlƕxƕng kerak. 14 Keyinki kƕnlrdƕ oƕlung sƕndin: «buning mƕnisi nemidur», dƕƕ sorisa, sƕn uningƙoƙa jawab berip: «Pƕrƕwƕdigar ƙudrƕtlƕk ƙoli bilƕn bizni Misirdin qikƕrip, «ƙulluk makani»din azad ƙildi. 15 Xundak boldiki, Pirƕwn boyni ƙattiklik ƙilip bizni ƙoyup berixni rƕt ƙilƕjini, Pƕrƕwƕdigar Misir zeminidiki barlik tunji tuƕuloƙanlarni, insanning bolsun, malning bolsun, hƕmmisini urup ƕltƕrdi; buning ƕqƕn mƕn malning baliyatƙusining tunji mewisini, yƕni hƕmmƕ tunji tuƕuloƙan ƕrkƕklirini Pƕrƕwƕdigarƙoƙa atap ƙurbanlik ƙilip sunimƕn wƕ oƕqullirinning hƕrbir tunjiliri ƕqƕn hƕrlƕk bƕdili tƕlƕp berimƕn», dƕƕ eytkin. 16 Bu bƕlgilimini ƙolungƙoƙa [ƕslƕtmƕ-]bƕlgƕ ƙilip seliwal, pƕxanngƕ ƙaxƙidƕk ƕslƕtmƕ ƙilip ornitiwal, qƕnki Pƕrƕwƕdigar ƙudrƕtlƕk ƙoli bilƕn bizni Misirdin qikƕrdi» — degin. 17 ƕmma Pirƕwn hƕlkni ketixƕ ƙoyƕqandin keyin, Filistiylarning zeminidiki yol yƕkin bolsimu, Huda ularni xu yol bilƕn baxlimidi; qƕnki u: «hƕlkim jƕnggƕ uqrap ƙalsa, ƙƕrkup puxayman ƙilip, Misiroƙa yenip ketixi mumkin» dƕƕ oylioƙanidi. 18 Xu sƕwƕbtin Huda hƕlkni aylandurup, Ƙizil Dengiz tƕrƕptiki qƕlning yoli bilƕn baxlap mangdi. Xundak ƙilip Israillar Misirdin qikƕkinida, ƙorallinip jƕnggƕ tƕyyar bolup tƕrtip bilƕn mangdi. 19 Musa Yƕsƕpning sƕngƕklirininimu billƕ eliwaldi; qƕnki Yƕsƕp ƕslida Israilling oƕqulliri bolƕqan [ƙerindaxlirini]: «Huda qƕkum silƕrni yoklap hƕlinglardin hƕwƕr alidu; xu qƕoƙda silƕr mening sƕngƕklirimi muxu yƕrdin billƕ elip ketinglar» dƕƕ ƙƕsƕm ƙilduroƙanidi. 20 Andin ular Sukkottin qikƕp, qƕlning qetidiki Etam degƕn yƕrdƕ qedirilirini tiki. 21 ƕmdi Pƕrƕwƕdigar ularƙoƙa yol ƙƕrsitixƕ kƕndƕzi bir bulut tƕwrƕkidƕ, ƙeqisi yorukluk berixƕ ot tƕwrƕkidƕ bolup ularning aldida yƕrƕtti. Xuning bilƕn ular ƙeqƕ-kƕndƕz yol yƕrƕlƕytti. 22 Bulut tƕwrƕki kƕndƕzi, ot tƕwrƕki ƙeqisi hƕlkƕtin ayrilmay, aldida yƕrƕtti.

14 Pƕrƕwƕdigar Musaƙoƙa: 2 — Sƕn Israillarƙoƙa: «Silƕr burulup Migdol bilƕn dengizning arilikidiki

Pi-Hƕhirotning aldioƙa berip qedir tikinglar; Baal-Zefonning udulidiki dengizning boyida qedir tikinglar», degin. 3 Xuning bilƕn Pirƕwn: «Israillar zeminda ezip ƙaldi, qƕlning iqidƕ ƙamilip ƙaldi» dƕƕ oylaydu; 4 Israillarni ƙoƕqlisun dƕƕ Mƕn Pirƕwnning ƙenglini ƙattik ƙilimƕn; xundak ƙilip, Mƕn Pirƕwn wƕ uning pƕtkƕl ƙoxunliri ƕrkilik ƕz uluƕlukumni ayan ƙilimƕn; wƕ misirliklar Mening Pƕrƕwƕdigar ikƕnlƕkimi bilidu, — dedi. Israillar Hudaning sƕzi boyiqƕ ƙildi. 5 «U hƕlk ƙeqip ƙƕtti» dƕƕ Misirning padixahioƙa hƕwƕr beriliwidi, Pirƕwn bilƕn ƕmƕldarliri hƕlk toƕrisidiki ƙararidin yenip: «Israillarni kullukƕtin ƙoyuwƕtkinimiz, bu zadi nemƕ ƙilƕjiniyiz?!» — deyixti. 6 [Pirƕwn] dƕrhƕl jƕng hƕrwisini ƙoxturup, ƕz hƕlkni baxlap yoloƙa qikƕti. 7 U yƕnƕ altƕ yƕz hillanoƙan jƕng hƕrwisi, xundakla Misirdiki barlik jƕng hƕrwilirini yioƙdurup, ularning hƕrbirigƕ lƕxƕr baxliklirini olturoƕuzup elip mangdi. 8 Pƕrƕwƕdigar Misirning padixahƕ Pirƕwnning ƙenglini ƙattik ƙilƕjini ƕqƕn, u Israillarni ƙoƕqlidi. Bu qƕoƙda Israillar ƙollirini egiz ƕtƕrƕxƕn hƕlda Misirdin qikƕp bolƕqanidi. 9 Misirliklarning [hƕmmisi] yƕni Pirƕwnning barlik atliri bilƕn jƕng hƕrwiliri, atlik lƕxƕrliri bilƕn pƕtkƕl ƙoxuni ularni ƙoƕlap, Israillar dengiz boyioƙa qedir tikkƕn jayda, yƕni Pi-Hƕhirotning yenida, Baal-Zefonning udulida ularƙoƙa yetixti. 10 Pirƕwn yƕkinlaxƕanda, Israillar bexini ƕtƕrƕp ƙariwidi, mana, misirliklar ularning ƕrkisidin yƕrƕx ƙilip ƙoƕlap ƙeliwatatti! Xuni ƙƕrgƕndƕ Israillar tolimu ƙƕrkƕxup, Pƕrƕwƕdigarƙoƙa nida-pƕryad ƕtƕrdi. 11 Ular Musaƙoƙa: — Misirda geristan tepilmasmidi, sƕn bizni qƕldƕ ƕlsun dƕƕ muxu yƕrgƕ elip ƙƕdingƕ?! Bizni Misirdin elip qikƕp, bizgƕ mundak ƙilƕjining nemisi?! 12 Misirda turoƙan waƕtimizda biz sanga: «Bizni misirliklarning kullukida boluximizƙoƙa ƙoyƕjin, biz bilƕn ƙaring bolmisun» dƕƕ eytmioƙanmiduk? Misirliklarning kullukida bolƕjiniyiz qƕlgƕ ƕlƕp ƕlginimizdin ƕwzƕl bolatti! — dedi. 13 Buning bilƕn Musa hƕlkƕƕ: — Ƙƕrkmay, tik turunglar, Pƕrƕwƕdigarning bƕgƕn silƕrgƕ yƕrgƕzidioƙan nijatini ƕƕrsilƕr; qƕnki silƕr bƕgƕn ƕrgƕn misirliklarni ikkinqi ƕƕrmƕsilƕr. 14 Pƕrƕwƕdigar silƕr ƕqƕn jƕng ƙilidu, lekin silƕr bolsanglar jim tursanglarla boldi, dedi. 15 Andin Pƕrƕwƕdigar Musaƙoƙa: — Nemixƕa sƕn Manga pƕryad ƕtƕrisƕn? Israillarƙoƙa: «Aldioƙa menginglar» dƕƕ buyruƕjin. 16 Lekin sƕn hƕsangni ƕtƕrƕp ƙolungni dengizƙoƙa uzitip, uni ikkigƕ bƕlgin; xundakta, Israillar

dengizning otturidiki kuruk yər bilən ötüp ketidu. **17** Mana, Mən ularni koqolisun dəp misirliklarning kengüllirini kattik kilimən, xuning bilən Mən Pirəwn wə uning pütkül koqxuni, jəng hərwiliri wə atlikliri arkilik Öz uluqlukimni ayan kilimən. **18** Xundak kılıp, Mən Pirəwn wə uning jəng hərwiliri wə atlikliri arkilik Öz uluqlukimni ayan kilənimda, misirliklar Mening Pərwədigar ikanlikimni bilidu, dedi. **19** Israilning koxonuning aldida yürüwatқан Hudaning Pərixtsisi əmdi ularning kəynigə ötti; xuningdək ularning aldida mangojan bulut tüwrükimu ularning kəynigə yetkilip, **20** misirliklarning qedirgahı bilən Israilning qedirgahining arilikida tohtidi; bu bulut bir tərəptə karangoşuluk qüxürüp, yənə bir tərəptə keqini yorutti. Buning bilən pütün bir keqə bir koqxun yənə bir koqxunoja yekin keləlmidi. **21** Musa kolini dengizning üstigə uzatti; Pərwədigar pütün keqə xərktin küqlük bir xamal qikirip, dengizning süyini kəynigə yandurdi; U suni yandurup dengizni kuruk yər kildi, sular ikkigə belündi. **22** Xu tərıkida Israillar dengizning otturidiki kuruk yərdin mengip, ötüp kətti; sular bolsa ularning ong wə sol yenida kətürülüp tamdək turatti. **23** Əmma misirliklar ularni koqolap keliwatatti — Pirəwnning barlik atliri, jəng hərwiliri wə atlik ləxkərliri ularning kəynidin dengizning otturisiqıqə kəldi. **24** Tang atqanda xundak boldiki, Pərwədigar ot bilən bulut tüwrükida turup misirliklarning koxonioja qaridi wə misirliklarning koxonioja parakəndiqilik qüxürdi. **25** U ularning hərwilirining qaklırini patkuzup, həydəp mengixini müxkül kildi. Misirliklar: — Yürüglar, Israilning aldidin qaşayli, qünki Pərwədigar ular üçün misirliklarəja qarxi jəng kiliwatidu, — deyixti. **26** Pərwədigar Musaəja: — Sular yenip misirliklarning üstigə, ularning jəng hərwilirining üstigə wə atliklirining üstigə ekip berip, ularni qəktürüwətsun dəp kolungni dengizning üstigə uzatqın, — dedi. **27** Musa kolini dengizning üstigə uzitiwidi, tang atqanda dengizning süyi yənə əsliy halitigə yenip kəldi. Keqiwatқан misirliklar ekinəja qarxi yügürüxti, Pərwədigar ularni dengizning otturidiki mollak atkuzdi. **28** Su əsliyə yenip kelip, jəng hərwiliri bilən atliklarni, yəni Israillarning arkidin koqolap dengizoja kirgən Pirəwnning pütkül koxonini oşək kiliwətti; ularin birimu saş qalmidi. **29** Ləkin Israillar dengizning otturidiki kuruk yər bilən mengip ötüp kətti; sular ularning ong wə sol yenida kətürülüp tamdək turatti. **30** Xu tərıkida Pərwədigar u küni

Israillarni misirliklarning kolidin kutkuzdi; Israillar misirliklarning dengizning boyida əlük yatqinini kərdi. **31** Israil həlki Pərwədigarning misirliklarəja ixlətkən zor kudritini kərtip, Pərwədigardin koşkti; ular Pərwədigarəja wə uning küli Musaəja ixəndi.

15 Xu qaojda Musa bilən Israillar Pərwədigarəja mədhijə oşup munu küyni eytti: — «Mən Pərwədigarni mədhijiləp küy eytay, Qünki U karamət uluqlukini kərsətti; U at wə mingüqini dengizoja taxliwətti. **2** Mening küqüm həm mening küyüm Yah Əzidur; U manga nijat boldi; U mening Təngrimdur, mən Uni uluqlaymən; U mening atamning Hudasidur, mən Uni aliy dəp mədhijiləymən. **3** Pərwədigar jəngqidur, Yahwəh Uning namidur. **4** Pirəwnning jəng hərwilirini həm koxonlirini dengizoja taxliwətti; Uning aliy ləxkər baxlikliri Kizil Dengizda oşək kiliwətti. **5** Qongqur sular ularni kəmwətti, Ular huddi taxtək dengiz tegigə qəküp kətti. **6** Sening ong kolung, əy Pərwədigar, Kudriti bilən xan-xəşəp tapti; Sening ong kolung, əy Pərwədigar, Düxmənni kukumtalkan kiliwətti. **7** Öz uluqlukungning həywisi bilən əzünggə qarxi qikqanlarni nabut kilding, Sən otluş oşəzpingni əwəttig, U samanni kəydürgən ottək ularni yutuwətti. **8** Dimioşingning nəpisi bilən sular dəng bolup ərlidi, Juxkunlojan dolqunlar dəng kəbi tik turdi, Dengizning otturidiki qongqur sular qaturup koşuldi. **9** Düxmən dedi: «Mən ularni koşqlaymən, yetiximən, olja elip üləxtürimən, Ularin dərdimni qikqimən, Kiliqimni soşurup, öz kolum bilən ularni nabut kilimən». **10** Ləkin Sən nəpising bilən püwlıding, Dengiz ularni kəmwətti; Ular juxkunluk sularda koşuxundək qəküp kətti. **11** İlahlarning arisida, əy Pərwədigar, Kim Sening təngdixing bolsun? Pak-mukəddəslik iqidə Əz həywitingni kərsitidojan, Həmd-mədhijilər arisida dəhxətlik turidojan, Məjizə-karamət yaritidojan, Səndək kim bolsun? **12** Sən ong kolungni uzitixing bilən, Yər-zemin ularni yutuwətti. **13** Ləkin Əzünggə həmjəmət kılıp kutkuzojan koşwmni rəhimdillikig bilən baxlap qikqing; Sən ularni Öz mukəddəs makaningoja kudriting bilən hıdayət kılıp yetəkliding. **14** Yat həlqlər buni anglap, titrixip kətti; Filistiyədə turuwatqanlarni toloşaktək azab tutti. **15** Andin Edomning əmiriliri dəkkə-dükkigə qüxti; Moabning palwanlirini bolsa, rasa titrək basti; Qanaan zemimidikilərnig yüriki su bolup akti; **16** Koşkunq wə dəhxət ularni basti; Bilikingning həywiti bilən ular huddi taxtək midirliyalmay qaldı; Həlking ötüp

kətküqə, i Pərwərdigar, Əzüng rənə tələp hər kıləjan həlking ətüp boləjuqə. 17 Ular ni baxlap kirip, Əz mirasing boləjan taqda kəqəttək tikisən, Əz makaning kıləjan jayəja, i Pərwərdigar, Əz kolliring təyyarlıəjan muqəddəs jayəja, i Rəb, ular ni elip barisən. 18 Pərwərdigar əbədil'əbədigiqə padixah bolup həküm süridu! 19 Qünki Pirəwning atliri, Jəng hərwiliri atlikliri bilən billə dengizəja kirip boldi; Pərwərdigar dengizning sulirini ularning üstigə yandurdi, Ləkin Israillar bolsa dengizning otturisdin kuruq yərdin mənigip ətüp kətti». 20 Andin Hərunning hədisi pəyəjəmbər Məryəm kəliəja dəpni aldi, barlık kiz-ayallarmu kəliəja dəp elip, ussul oynixip uningəja əgəxti. 21 Məryəm ularəja jawabən mundak küyni okudi: — «Pərwərdigarni mədhəyiləp küy eytinglar, Qünki U zor uluqlukini kərsətti; U at wə mingüqini dengizəja taxliwətti!». 22 Andin Musa Israillarni Kizil Dengizdin baxlap, Xur qəligə elip bardi. Ular uda üq kün qəldə yürüp, su tapalmidi. 23 Andin ular Marahqa yetip kəldi; ləkin u yərning süyi aqqik bolup, süyini iqqili bolmaytti; xunga u jayning nami «Marah» dəp qoyuləjan. 24 U waqıtta halayik; — Biz nemə iqmiz? — dəp Musadin aqrinip oqotuldaxkili turdi. 25 U Pərwərdigarəja pəryad kətürdi; Pərwərdigar uningəja bir dərəhni kərsətti; u dərəh yaəjiqini elip, suəja taxliwidi, su tatlık suəja aylandı. U yərdə Pərwərdigar ularəja həküm-bəlgilimə bekitip, ular ni sinap, mundak dedi: — 26 «Əgər silər kəngül qoyup Hudayinglar Pərwərdigarning səzini anglap, Uning nəziridə durus boləjanni kılıp, əmrlirigə kulak selip, barlık həkümilirini tutsanglar, undakta, Mən misirlikləarning üstigə saləjan kəsəllərdin həqbirini üstünggə salmaymən; qünki Məni silərgə xipalək bərgüqi Pərwərdigardurmən». 27 Andin ular Eliməja yetip kəldi. Xu yərdə on ikki bulak bilən yətmix horma dərihi bar idi; ular xu yərdə sularning boyida qedir tikti.

16 Andin Israillarning pütkül jamaiti Elimdin yoləja atlandı; Misir zeminidin qikqip, ikkinqi eyining on bəxinqi künidə Elim bilən Sinayning otturisdiki Sin qəligə yetip kəldi. 2 Əmma Israillarning pütkül jamaiti qəldə Musa bilən Hərunning yaman gəpini kılıp oqotuldaxkili turdi. 3 Israillar ularəja: — Pərwərdigarning qəli bizni Misir yurtidila əltürüwətkən bolsa bolmasmidi! Xu yərdə biz gəx qaynawatқан qazanlarni qəridəp olturup, toyəjudək nan yemigənmiduk? Ləkin silər bu jamaətning

həmmisini aqlik bilən əltürməqci bolup bizni bu qəlgə elip kəldinglar! — deyixti. 4 Buning bilən Pərwərdigar Musəja: — Mana, Mən asmandin silərgə nan yaəjdurimən; xuning bilən həlk hər küni qikqip, bir künlük lazimlikini yioəjıwalsun. Bu tərıkidə Mən ularning Mening qanun-əmririmdə mangidioəjan-mangmaydioəjanlikini sinaymən. 5 Hər həptining altinqi küni xundak boliduki, ular yioəjıwaləjanlirini təyyarlısun; u baxqa künlərdə erixidioəjinidin bir həssə kəp bolidu, — dedi. 6 Andin Musa bilən Hərun barlık Israillarəja: — Bügün ahxam siləni Misir zeminidin elip qikkuqining Pərwərdigar ikənlikini bilisilər wə 7 ətə silər Pərwərdigarning xan-xəripini kərisilər; qünki U siləning Uning yaman gəpini kılıp oqotuldaxkinglarni anglidi; bizgə kəlsək, silər yaman gəpimizni kılıp oqotuldiəjudək biz kim iduk? — dedi. 8 Musa yənə: Pərwərdigar bügün ahxam silərgə yegili gəx berip, ətə ətigəndə toyəjudək nan bərgəndə [buni bilisilər]; qünki Pərwərdigar silər Uning yaman gəpini kılıp oqotuldiəjininglarni anglidi. Əmdi biz nemə iduk? Siləning oqotuldaxkinglar bizlərgə karitiləjan əməs, bəlkə Pərwərdigarəja karitiləjandur, — dedi. 9 Andin Musa Hərunəja: — Sən Israillarning pütkül jamaitigə: «Pərwərdigarning aldiəja kelinglar; qünki U yaman gəp bilən oqotuldaxkinglarni anglidi», dəp eytkin, — dedi. 10 Xundak boldiki, Hərun Israillarning pütkül jamaitigə səzləp turəjınida, ular qəl tərəpkə karıwidi, mana, Pərwərdigarning julasi bulutta ayan boldi. 11 Xuning bilən Pərwərdigar Musəja mundak dedi: — 12 — Mən Israillarning yaman gəp kılıp oqotuldaxkingini anglidim; əmdi ularəja: «Gugumda silər gəx yəysilər wə ətigəndə nandin toyunisilər, xuning bilən silər Mening Pərwərdigar Hudayinglar ikənlikimni bilip yetisilər» — dəp eytkin, dedi. 13 Kəqkurunda xundak boldiki, bədünilər uqup kelip, qedirgahni qərlap kətti; ətisi ətigəndə, qedirgahning ətrapidiki yərlərgə xəbnəm qüxkənidi. 14 Ətrapta yatқан xəbnəm kətürülüp kətkəndin keyin, mana, qəllükning yər yüzidə kirawdək nepiz, kikiq-kikiq yumılak nərsilər turatti. 15 Israillar uni kərgəndə, uning nemə ikənlikini bilmigini üqün: — Bu nemidu? — dəp soraxti. Musa ularəja jawabən: — Bu Pərwərdigar silərgə ata kıləjan ozuk-tülükturn. 16 Pərwərdigar xu ixni əmr kılıp dediki, «Hərbiringlar yəydioəjininglarəja qarap uningdin yioəjıwelinglar; hərbiringlar ailidiki adəm sanioəja qarap, hər bir adəmgə bir omər miqdarda yioəjınglar; hər adəm əz qediridiki kixilər üqün

yiojnglar» — dedi. **17** Israillar xundak kılıp, bəzisi kəprək, bəzisi azrak yiojiwaldi. **18** Ular uni omər miqdari bilən elqiwidi, kəp yiojkanlarningkidin exip kətmidi, az yiojkanlarningmu kəmlık kılımıdi; hər bir kixi öz yəydiöjiniöja karap yiojkanıdi. **19** Musa ularöja: — Heqkandak adam bulardin heqnemini ətigə kəldurmısun, dedi. **20** Xundak bolsımu, ular Musaning səzigə kulak salmıdi; bəzilər unıngdin bir kışimini ətigə saklap köydi. Əmma saklap köyojini kurtlap sesip kətti. Bu ix üqün Musa ularöja hapa bolup aqqıqlandı. **21** Xu səwəbtin ularning hər biri hər ətigini qikip öz yəydiöjiniöja karap yiojiwalatti; kəlojanlıri bolsa aptap qikkanda erip ketətti. **22** Lekin altinqi küni xundak boldiki, ular künlük ozukning ikki həssisini yiojdi; demək, hər bir kixi üqün ikki omər miqdarda yiojiwaldi; andin jamaət əmirli ri həmmisi kelip buni Musaoja eytti. **23** Musa ularöja: — Mana Pərwərdigarning degini: — Ətə aram küni, Pərwərdigaröja atalojan mukəddəs xabat küni bolıdu; pixurıdiöjıninglarnı pixurup, kaynitıdiöjıninglarnı kayınitip, exip kəlojanning həmmisini ətigə saklap köyunglar, — dedi. **24** Ular Musa buyruöjandək, exip kəlojanni ətisigə saklap köyuwıdi, ular sesip kəlmıdi, kurutlapmu kətmıdi. **25** Musa ularöja: — Buni bügün yənglar; qünki bügün Pərwərdigaröja atalojan xabat küni bolöjini üqün bügün daladin tapalmıysılər. **26** Altə kün silər yiojsanglar bolıdu; lekin yəttinqi küni xabat bolöjini üqün u künidə heqnemə tepilmaydu, — dedi. **27** Halbuki, yəttinqi küni həlkətin bırnəqqisi ozuk-tülük yiojkili qikiwıdi, heqnemə tapalmıdi. **28** Pərwərdigar Musaoja: «Silər kaqanojıqə Mening əmrlirim wə kanun-bəlgilimilirimni tutuxni rət kılısilər? **29** Mana, Pərwərdigar silərgə xabat küni bekitip bərdi; xunga yəttinqi küni hər biringlarnı öz ornıda turup, sirtlaröja qikmisun dəp, altinqi küni ikki künlük ozuk berıdu», — dedi. **30** Xuning bilən həlk yəttinqi küni aram aldi. **31** Israillar bu ozukni «manna» dəp atıdi; unıng [xəkli] yumöjaksüt urukıdək, rənggi aq bolup, təmi həsəlgə miləngən köturmaqka ohxaytti. **32** Musa ularöja: — Pərwərdigarning əmri xuki, — Keyinki əwladlıringlaröja Mən silərnı Misirdin elip qikkanda, Mən silərgə qəldə yeyixkə ata kılıjan nanni kərsıtix üqün, unıngdin komzəkkə bir omər toxkuzup, ular üqün saklap köyunglar, — dedi. **33** Musa Hərunöja: — Kəlgüsi əwladlıringlaröja kərsıtixkə saklax üqün bir komzəkni elip, unıngöja bir omər miqdarda manna selip, Pərwərdigarning huzurıda

koyup köyojin, — dedi. **34** [Keyin,] Hərun Pərwərdigar Musaoja buyruöjandək komzəkni saklax üqün uni həküm-guwahlık sandukıning aldıda köyup köydi. **35** Xu tərıkidə Israillar adəm ol turaklaxkan bir zemınoja yetip kəlgüqə kırık yil «manna» yedi; ular Kənaan zemıning qeğralırioja yətküqə manna yedi. **36** Əyni qaşda bir «omər» «əfah»ning ondin bırıgə barawər idi.

17 Andin pütkül İsraıl jamaıti köpup, Sin qelıdin qikip, Pərwərdigarning əmri boyıqə səpər kılıp, Rəfidim degən yərgə kelip qedırlirini tıkti. Əmma u yərdə həlkəkə iqkili su yok idi. **2** Xuning bilən həlk Musa bilən jedəllıxip: — Bizgə iqkili su bərgin! — dedi. Lekin Musa ularöja: — Nemıxka menıng bilən jedəllıxısılər? Nemıxka Pərwərdigarnı sinaysılər? — dedi. **3** Lekin həlk qangkap, su tələp kılıp, Musadin aşrinip öjotuldıxip: — Sən nemıxka bızni, balilirimızni wə melimızni usszluk bilən əltürüxkə Misirdin elip kəlding? — dedi. **4** Xuning bilən Musa Pərwərdigaröja pəryad kötürüp: — Bu həlkni kəndak kılısam bolar?! Ular həlıla menı qalma-kesək kılıxi mumkin! — dedi. **5** Pərwərdigar Musaoja jawabən: — Sən İsraılning əksakalliridin bırnəqqisini özüng bilən billə elip qikip, [Nil] dəryasıning süyini urojıningda ixlətkən hasangni kəlungöja elip həlkning aldıöja baröjin; **6** Mana, Mən xu yərdə, Hərab teojidiki kəram taxning üstidə senıng aldıngda turımən; sən kəram taxni urojin. Buning bilən unıngdin həlkəkə iqkili su qikıdu, — dedi. Musa İsraılning əksakallirıning kəz aldıda xundak kıldı. **7** Musa İsraılning jedəlləxkını wə ularning «Pərwərdigar arımızda zadı barmu-yokmu?» deyixip Pərwərdigarnı sinıöjini üqün, u yərnı «Massah» wə «Məribah» dəp atıdi. **8** Xu qaşda Amaləklər kelip Rəfidimdə İsraılöja hujum kıldı. **9** Musa Yəxuaöja: Sən özımızdin Amalək bilən jəng kılıxka adəm tallıöjin. Mən ətə Hudaning həsisini kolumöja elip dəngning qokkısıda turup turımən, dedi. **10** Yəxua Musa buyruöjınidək kılıp, Amaləklər bilən jəng kıldı. Musa, Hərun wə Hur dəngning qokkısıöja qıkti. **11** Xundak boldiki, Musa kolını kötürüp tursa, İsraıl öjalib kələtti, lekin u kollirini pəskə qüxürüp tursa, Amalək öjalib kələtti. **12** Musaning kolliri eqırlıxip kətti; ular bir taxni elip kelip unıng astıöja köydi; u unıng üstidə olturdi; andin Hərun bilən Hur bırı bırı bir tərıpidə, bırı yənə bırı tərıpidə unıng kollirini yələp turdi; bu tərıkidə unıng kolliri takı kün patkuqə məzmüt turdi. **13** Xundak kılıp, Yəxua Amalək wə

uning h kmini kiliqlap nabut kildi. **14** P rw rdigar Musa : — Bir  slim  bolsun d p bu ixlarni bir kitab ka yezip kalduro in, xundakla xularni Y xuaning kulaklirio a o up b r; q nki Mən Amal knig namini asmanlarning astidin, hətta ad ml rning esidinmu mutl k o ur wetim n, dedi. **15** Andin Musa bir kurbangahni yasap, namini «P rw rdigar tuo umdur» d p atidi **16** w  Musa: — Yahning t hti aldida bir  ol kətürülüp: — «P rw rdigar  wladtin  wladki a Amal kka  arxi j ng kilidu» deyilg nidi, — dedi.

18 Musaning keynatisi, yəni Midiyaning kahini Y tro Hudaning Musa  q n h md   z h lki Israil  q n barlik k lojanliri tooşruluk anglidi, yəni P rw rdigarning Israilni Misirdin q karo anlikidindin h w r tapti. **2** Xuning bilən Musaning keynatisi Y tro Musaning  slid  ez yenio a  w tiw tk n ayali Zipporah w  uning ikki o lini elip yolo a qikti (birinqi oşlining ismi Gərxom d p koyulojanidi; q nki Musa: «mən ya a yurtta musapir bolup turuwatim n» deg nidi. **4** Y n  birining ismi Əliezər d p koyulojanidi; q nki Musa: «Atamning Hudasi manga yard md  bolup, meni Pir wnning kiliqidin kutkuzdi», deg nidi). **5** Xundak kilip Musaning keynatisi Y tro Musaning o ulliri bilən ayalini elip, Musaning q ld , Hudaning teo ining yenida qedir tikg n yerigə yetip k ldi. **6** U  slid  Musa : — «Mana, m nki keynatang Y tro sening ayalingni w  uning ikki o lini elip yeningo a ketiwatimən» d p h w r  w tk nidi. **7** Xuning bilən Musa  z keynatısının aldio a qikip, təzim kilip, uni s ydi. Ular bir-biridindin hal- hwal sorixip qediro a kirdi; **8** Andin Musa kiyatistio a Israilning w jidindin P rw rdigarning Pir wn w  misirliklaro a k lojan h mm   m llirini sezləp, ularning yol boyi bexio a q xk n j bir-japalarni bayan kilip, P rw rdigarning kəndak kilip ularni kutkuzo inini eytip b rdi. **9** Buni anglap Y tro P rw rdigarning Israilo a kərsətkən barlik yahxilikidindin, ularni misirliklarning k lidindin kutkuzo anlikidindin xadlandi. **10** Y tro [xadlinip]: — Sil rni misirliklarning w  Pir wnning k lidindin kutkuzo an P rw rdigaro a t x kkurl r boloyay! U bu  owmni misirliklarning k lidindin kutkuzdi! **11** Mən P rw rdigarning barlik ilahlardindin üstün turidio anlikini  mdi bildim; q nki U d l ular yoo anqilik k lojan ixta  zining ulardindin üstün turidio anlikini namayan kildi — dedi. **12** Andin Musaning keynatisi Y tro Huda a atap bir keydürmə kurbanlik w  birn qq  [t x kkur] kurbanliklirini

elip k ldi; H run bilən Israilning h rbir a sakili Musaning keynatisi bilən bill  Hudaning h zurida taam yeyixkə k ldi. **13**  tisi Musa h lknig ix-d walirini  stidindin h k m qikixirixk  olturdi; h l k  tig ndindin tartip kəqkiqə Musaning qərisidə turuxti. **14** Musaning keynatisi uning h lki  q n k lojan ixlirini k rg nd  uningdin: — Sening h lkk  kiliwatkan bu ixing zadi nem  ix? Nemixkə sən [bu ixta] yalo uz olturisən, barlik h l k nem   q n  tig ndindin kəqkiqə sening q r ngd  turidu? — dedi. **15** Musa keynatistio a jawab berip: — H l k Hudadindin yol izd xk  mening k ximio a kelidu. **16**  aqanki ularning bir ix-dəwasi qik sa ular yenimo a kelidu; xuning bilən mən ularning otturisidida h k m qikixim n w  xundakla Hudaning k nun-bəlgilimilirini ularo a bildürimən, — dedi. **17** Musaning keynatisi uningə: — Bu k lojaning yahxi bolmaptu. **18** Sən j zm n  z ngni h md  q r ngd  turojan h lknimu qarqitip koyisən; q nki bu ix sanga b k eo ir kelidu. Sən uni yalo uz kilip yetix lm ys n. **19**  mdindin mening seziimg  kulak salo in, mən sanga bir m slih t ber y w  [xundak kilsang,] Huda sening bilən bill  bolidu: — Sən  z ng Hudaning aldida h lknig w kili bolup, ularning ixlirini Huda a məlum k lojan; **20** sən h lkk  k nun-b lgilimil rni əgitip, mangidiojan yolni k rsitip, ularning kəndak burqi barlikini ukturo in. **21** Xuning bilən bir wakittida sən pütkül h lknig arisidindin Hudadindin kərkidiojan, n psaniy tqilikni yaman kəridiojan həm kabiliy tlik həm diyanətlik ad ml rni tepip, ularni h lknig  stig  bax kilip, b zisini mingbexi, b zisini yüzbexi, b zisini  llikbexi, b zisini onbexi kilip təyinligin. **22** Xuning bilən bular hərəkəndak wakittida h lknig ix-d walirini soraydu. Əgər qong bir ix-d wa qikip k lsa, buni sanga tapxursun; lekin h mm  kikiq ix-d walarni ular  zliri bejirisun. Xundak kilip, ular sening w zip ngni yeniklitip, y k ngni k t r x p beridu. **23**  g r xundak kilsang w  Huda sanga xundak buyrusa,  z ng [w zip ngd ] put tir p turalays n w  h lknigmu hatirj mlik bilən  z jayio a kaytip ketidu, dedi. **24** Musa keynatısının seziɡ  kulak selip deginining h mmisini kildi. **25** Musa pütkül Israil arisidindin kabiliy tlik ad ml rni tallap, ularni h lknig  stig  bax kilip, b zisini mingbexi, b zisini yüzbexi, b zisini  llikbexi, b zisini onbexi kilip koydi. **26** Bular hərəkəndak wakittida h lknig ix-d walirini sorap turdi; t sr k ix-d walarni bolsa, Musa a yollaytti, kikiq ix-d walarni bolsa  zliri soraytti. **27** Andin Musa

keynatisini yoloja selip koydi, u oz yurtioja qaytip katti.

19 Israillar Misir zeminidin qikip, dal uqinqi eyining baxlanojan kuni Sinay qeligə yetip kaldi. **2** Ular Rəfidimdin qikip, Sinay qeligə yetip kelip, qəldə qedir tikti; Israil xu yərdə, taqning udulida tohtap qedir tikti. **3** Musa Hudaning aldioja qikiwidi, Pərwərdigar taqdin uningə hitab kilip mundak dedi: — Sən Yəqubning jəmətigə səz kilip, Israillaroja munu həwərnə yətküzgin: — **4** «Mening misirliklarəja nemə kiləjinimni, xundakla Mən silərnə huddi bürküt balilərinə kənatlirioja mindürüp elip yürgəndək, Öz kəximəje elip kəlginimni əzünglər kərdünglər. **5** Əmdi silər dərhəkiqət Mening səzümni anglap, əhdəmnə tutsanglar, undakta barlik əllərnəng arisida Manga has bir gəhər bolisilər — qünki pütkül yər Meningkidur — **6** wə silər Manga kahinlardin tərki b tapқан has bir padixahlik wə mukəddəs bir qəwm bolisilər». Mana bu sən Israillaroja deyixing kerək boləjan səzlərdur, — dedi. **7** Xuning bilən Musa yenip kelip, həlkning əksəkəllirini qəkirtip, Pərwərdigar uningəja buyruəjan xu səzlərnəng həmmisini ularəja yətküzdi. **8** Həlkning həmmisi bir eəjizdin: — Pərwərdigar buyruəjaning həmmisigə qəqum əməl kilimiz! — dəp jawab bərdi. Andin Musa həlkning jawab səzlrini Pərwərdigarning kəxioja berip yətküzdi. **9** Pərwərdigar Musəja: — Mana, Mən sanga səz kiləjinimda həlk əwazimni anglisun, həmimə sanga ixənsun dəp, yeningəja kərə bulutning kərangəjuluki iqidə kelimən, dəp eytti. Musamə həlkning degənlirini Pərwərdigarəja anglatti. **10** Pərwərdigar Musəja yənə: — Sən həlkning kəxioja berip, bügün wə ətə ularnə pak-mukəddəs kilip, kiyim-keqəklirini yudurojin. **11** Ular uqinqi künigə təyyar tursun; qünki uqinqi künə barlik həlkning kəz aldida Pərwərdigar Sinay teəjoja qüxidu. **12** Sən həlk uqün [taqning] ətrəpioja bir pasil kilip, ularəja: «Silər ehtiyat kilinglər, taəja qikmanglar yaki uning etikigə tegip kətmənglər. Kimki taəja təgsə əltürülməy kəlməydu; **13** Uningəja hətta birər kəli tegip kətsimə, qəlmə-kesək kilip əltürülsun yaki oq etip əltürülsun. Məyli həywan yaki insan bolsun, xundək kilsə, tirik kəldurulmisun» — dəp eytkin. Ləkin Kanay uzun qelinsə, ular taqning tüwigə qiksun, dedi. **14** Musa taqdin qüxüp həlkning kəxioja berip, həlkni Hudaəja atap mukəddəs kildi; ular kiyim-keqəklirini yudi. **15** Andin Musa həlkə: — Uqinqi künigə təyyar turunglər; həqkim ayali bilən yeqinqilik kilmisun, dedi. **16** Uqinqi

künə boləjanda, tang yoruxi bilən xundək boldiki, güldürmənilər güldürləp, qəkmək qəqip, taə üstidə koyuk bir parqə bulut pəyda boldi, zor kattik qelinojan kanayning əwazi angladi. Buni kərup qedirgəhdiki pütkül həlk kərkunqidin titrəp kətti. **17** Musa həlkni Hudaning aldida həzər boluxkə qedirgəhdin elip qikti. Ular kelip taqning tüwidə ərə turdi. **18** Pərwərdigar Sinay teəjoja otta qüxüp kəlgini uqün is-tütək pütkül taəni kaplidi; is-tütək humdandin ərligən is-tütəktək üstigə ərləp qikti. Pütkül taə kattik təwrinixkə baxlidi. **19** Kanay əwazi barəjansəri küqiyip intayin kattik qikti. Musa səz kiliwidi, Huda anglap ünlük əwaz bilən jawab bərdi. **20** Pərwərdigar Əzi Sinay teəjoja, taqning qəkkisioja qüxti; andin Pərwərdigar Musani taqning qəkkisioja qəkiriwidi, Musa taəja qikti. **21** Pərwərdigar Musəja: — Sən qüxüp halayikni əgəhləndurup: Ular «Pərwərdigarnə kərimiz» dəp pasildin bəsiüp ətmisun; undək kilsə, ulardin kəp ədəm həlak bolidu, dəp eytkin. **22** Pərwərdigarəja yekin kələydiəjan kahinlarmə əzlrini mənəja atap mukəddəs kilsun; bolmisa, Pərwərdigar [sepilni] bəskəndək ularəja həlakət yətküzidu, — dedi. **23** Musa Pərwərdigarəja: — Halayikning Sinay teəjoja qikixi mumkin əməs; qünki Sən Əzüng bizgə kattik əgəhləndurdung: taəni «mukəddəs» dəp kərap, uning ətrəpioja pasillərnə bekitinglər, dəp əmr kilding, — dedi. **24** Pərwərdigar Musəja: — Məng, sən qüxüp kətkin. Andin sən Hərunni elip, billə qikkin; ləkin kahinlər wə həlk bolsa Pərwərdigarning kəxioja barayli dəp pasildin bəsiüp ətmisun; bolmisa, [Pərwərdigar sepilni] bəskəndək ularning üstigə qüxidu, — dedi. **25** Xuning bilən Musa həlkning kəxioja qüxüp, ularəja bu səzni yətküzdi.

20 Huda munu barlik səzlərnə bayan kilip mundək dedi: — **2** Mən sənə «kulluk məkani» boləjan Misir zeminidin qikirip kəlgən Pərwərdigar Hudayingdurmən. **3** Səning Məndin bəxkə həqkəndək iləhəng bolməydu. **4** Sən əzüng uqün məyli yukiridiki əsmənda bolsun, məyli təwəndiki zəmində bolsun, yaki yər əstidiki sularda bolsun, hərəkəndək nərsinəng kiyəpitidiki həqkəndək oymə xəkilni yasimə. **5** Sən bundək nərsilərgə bəx urmə yaki ularning kullukəja kirmə. Qünki Mənkə Pərwərdigar Hudaying wəpəsiliklə kəsət kiləjuqi Təngridurmən. Məndin nəprətləngənlərnəng kəbiəhliklirini əzlrigə, oqullirioja, hətta nəwrə-qəwərilirigə qüxürimən, **6** Əmmə Mənə səyidiəjan wə əmrlirimni tutidiəjanlarəja

ming əvladiyoqə əzgərməs mehribanlik kərsitimən. 7 Pərwərdigar Hudayingning namini qalaymikan tiloqa alma; qünki kimdəkim namini qalaymikan tiloqa alsa, Pərwərdigar uni gunahkar həsablimalay qalmaydu. 8 Xabat künini muqəddəs dəp bilip tutqili yadingda sakliyojin. 9 Altə kün ixləp barlik ixliringni tügətkin; 10 lekin yəttinqi küni Pərwərdigar Hudayingoqa atalojan xabat künidur; sən xu küni heqkəndək ix qilmaysən; məyli sən yaki oqlung bolsun, məyli qizing, məyli kulung, məyli dediking, məyli buqang yaki sən bilən bir yərdə turuwatqan musapir bolsun, heqkəndək ix qilmisun. 11 Qünki altə kün iqidə Pərwərdigar asman bilən zeminni, dengiz bilən uning iqidiki barini yaratti andin yəttinqi künidə aram aldi. Buning üqün Pərwərdigar xabat künini bəht-bərikətlik kün kiliq, uni muqəddəs kün dəp bekitti. 12 Ata-anangni hərmət qil. Xundək qilsang Pərwərdigar Hudaying sanga ata qilməqçi boləjan zeminda uzun əmür kərisən. 13 Qatillik qilma. 14 Zina qilma. 15 Ooqrilik qilma. 16 Qoxnang tooqruluk yalojan guwahlik bərmə. 17 Sən qoxnangning əy-imaritigə kəz qiringni salma, nə qoxnangning ayali, nə uning kulioqa, nə uning dediki, nə uning kalisi, nə uning ixiki yaki qoxnangning hərəkəndək baxqa nərsisigə kəz qiringni salma. 18 Pütküil həlk güldürməmilarni, qeqin-yalkunlarni, kanayning awazi wə taqdin ərləp qikkən is-tütəklərnə kərdi wə anglidi; ular bularni kərip, titrixip yirək turuxti 19 wə Musaqa: — Bizgə sənla səz qiloqaysən, biz anglaymiz; lekin Huda bizgə Əzi səz qilmisun; qünki undək qilsa əlüp ketimiz, dedi. 20 Musa halayikqa jawabən: — Qorqmanglar; qünki Hudaning bu yərgə kelixi silərnə sinax üqün, yəni silərnəning Uning dəhətlikini kəz aldinglaroqa kəltürüp, gunah qilməsliqinglar üqündur, — dedi. 21 Xuning bilən halayik nerida turdi; lekin Musa Huda iqidə turojan qoyuq bulutning kexioqa yeqin bardi. 22 Pərwərdigar Musaqa: — Sən berip Israillaroqa munu səzlərnə yətküzgin: «Silərgə ərxin səz qilojinimni kərdünglar. 23 Silər Mening ornunda ilah dəp kümüxtin butlar yasimanglar, yaki əzünglar üqün altundin butlarni yasimanglar. 24 — Sən Mən üqün tupraqtin bir qurbangah yasap, xu yərdə kəydürmə qurbanlik wə inaklik qurbanlikliringni, qoy-əqkə bilən kaliliringni sunoqin. Omumən Mən həlkqə namimni [hərmət bilən] əslitidojan barlik jaylarda, yeningoqa kelip sanga bəht-bərikət ata qilimən. 25 — Əgər Manga atap taxlardin qurbangah yasimaqçi bolsang, yonulojan taxlardin

yasimioqin; qünki taxlaroqa əswabingni təgküzəng, ular napak bolup qalidu. 26 Qurbangahimoqa qikidojan pələmpəy bolmisun; undək boləjanda, pələmpəydin qikkəuqə əwriting kərunüp kelixi mumkin», — dedi.

21 — Sən ularning aldoqa koyidojan həküm-bəlgilimilər munulardur: — 2 Əgər sən bir ibranily kulni setiwəlojan bolsang, u altə yiloqə hizmitingdə bolup, yəttinqi yili tələmsiz hər qilinsun. 3 U kul qilinixka tənha hələttə elip kelingən bolsa, tənha hələttə kətsun. Ayali bilən birgə elip kelingən bolsa, ayalimu uning bilən billə kətsun. 4 Əgər hojisi uningə hotun elip bərgən bolsa, xundəkla ayali uningə oql-kizlarni tuərup bərgən bolsa, ayal baliliri bilən hojisoqa kəlip, ər yəloquz kətsun. 5 Ləkin əgər kul elan kiliq: «Mən hojam, ayalim wə baliliriməqa muhəbbitim boləjini üqün hər bolup kətməymən» desə, 6 undəkta uning hojisi uni Hudaning [ibadət soruning] aldoqa elip berip, uni ixikning aldida yaki ixikning kexikining aldida turoquzsun; andin hojisi bigiz bilən uning kulikini təxsun. Xundək kiliq, u mənəggügə hojisining kuli bolup qalidu. 7 Əgər birkim kizini dedəklikkə setiwətkən bolsa, u ər kullar hər qilinoqəndək hər qilinmisun. 8 Əgər əzigə has setiwəlojan kiz hojisoqa yəkmisa, undəkta u kiz tərəpning hək tələp uni hər qilixioqa yol koyuxi kərek. Ləkin hojisining uni yat həlkqə setix hoqūki bolmaydu; qünki hojisi uningə wapəsizlik qiloqandur. 9 Əgər u kizni oqlioqa has bekitkən bolsa, undəkta u bəlgilimilər boyiqə uningə əz kizidək muamilə qilsun. 10 Əgər hojisi yənə hotun alsa, əslidə əmrigə alojan dedikining yemək-iqmikini, kiyim-keqikini wə ər-hotunqilik burqini kəməytmisun. 11 Əgər u xu üq ixni ada qilmisa, undəkta u bədəl təliməy hər bolsun. 12 Kimki bir adəmnə urup əltürüp koysa, umu qoqum əltürölsun. 13 Ləkin əgər u kixi [əlgüqining] jenini paylap turup kəstən əltürmigən, bəlkə mən Huda uning kəli arqilik xu kixining əlüxigə yol koyoqan bolsam, undək əhwalda Mən uningə qaquidojan bir jayni orunlaxturimən. 14 Ləkin əgər birsi əz koxnisini hijlə bilən əltürimən dəp, uningə kəstən hujum qilsa, u gərqə [panah izdəp] qurbangahimoqa keqip kəlsimu, u xu yərdə tutulsun wə əlümgə məhkum qilinsun. 15 Kimki əz atisi yaki anisioqa kəl təgküzə, qoqum əltürölsun. 16 Kimki bir adəmnə bulap satqan bolsa yaki uning qolida barliqi məlum bolsa, jəzmən əltürölüxi kərek. 17 Kimki əz atisi yaki anisioqa lənət kiliq qarəiojan bolsa, jəzmən əltürölüxi kərek. 18

əgər ikki kixi uruxup qelip, biri yənə birini tax ya moxti bilən ursa, urulojan kixi əlməy, orun tutup yetip qalojan bolsa, **19** u kixi qorup hasioja tayinip taxkiriyoja qikkudək bolsa, undaқта uni urojan kixi jazadin halas kılinsun; pəkət zəhimpləngüqining yetip ixtin qalojan waқti üqün tələm berip, uni dawalitip səllimaza sakaytsun. **20** Əgər birsi kuli yaki dedikini tayakta ursa, xundakla kul yaki dedək nək məydanda əliр kətsə, uning üqün [igisi] qoқum jazaюa tartilsun. **21** Ləkin əgər tayak yegüqi bir-ikki kün tirik tursa, undaқта kul hojayinining xəhsi mal-mülki bolojini üqün, kulning jazasioja tartilmisun. **22** Əgər kixilər bir-biri bilən uruxup qelip, həmilidar bir ayalni urup salsa, həmilidar ayalda balisi baldur tuşuluxidin baxқа zəhimlinix bolmisa, ayalning erining tələm təlipi boyiqə həkimlarning təstiqidin ötküzülip jərimanə təlisun. **23** Əgər [ayal yaki bala] ziyən-zəhətkə uqriyojan bolsa, undaқта jenioja jan, **24** kəziğə kəz, qixioja qix, qolioja kol, putioja put, **25** köyükkə köyük, zəhimgə zəhim, kəkkə kək tələnsun. **26** Əgər birsi öz kul ya dedikining kəzini urup nakar kılıp koysa, kəzi wəjidin uni azad kilsun. **27** Xuningdək birsi öz kuli ya dedikining qixini urup qikiriwətkən bolsa, qixi wəjidin uni azad kilsun». **28** Əgər bir kala bir ər yaki ayal kixini üsüр өltürüp koysa, xu kala qoқum qalma-kesək kılınixi kerək, uning gəxi yeyilmisun. Ləkin kalining igisigə gunah kəlmisun. **29** Ləkin bu uyning ilgiridin üsüx aditi bolup, igisigə bu həktə aғah berilgən bolsa, ləkin yənila uni baqlimiojini üqün ər-ayal kixiləni üsüр өltürüp qoyojan bolsa, undaқта kala qalma-kesək kılinsun, igisimu əlümgə məhkum kılinsun. **30** Ləkin uningdin hun həkqi tələр kılinsa, öz jenining ornida uningə qanqilik tələm qoyulojan bolsa xuni bərsun. **31** Kalidin üsülgüqi oşul yaki kiz bala bolsa, kalining igisi ohaxla yukiriki həkümdikidək bir tərəр kılinsun. **32** Kala kul yaki dedəkni üskən bolsa, kalining igisi üsülgüqining hojioja ottuz xəkəl kümüx bərsun; andin kala qalma-kesək kılinsun. **33** Əgər birsi bir orining aşzini oқuk qoyup yaki kolawatқан orining aşzini yapmay, kala yaki exək uningə qüxüр kətsə, **34** undaқта orining igisi mal igisining ziyinini toluk tələр bərsun; əlgən mal uningki bolidu. **35** Əgər birsining kalisi yənə birsining kalisini üsüр өltürüp qoyojan bolsa, undaқта ular tirik qalojan kalini setip, pulni barawər bəlüxsun həм əlük kalinimu xundak bəlüxsun. **36** Ləkin kalining ilgiridin üsidiojan aditi barliqi enik turup, igisi uni baqlimay qoyuwətkən

bolsa, undaқта üsküqi kalining igisi kalioja kala tələр bərsun, əlük kala uning bolsun.

22 Əgər birsi bir kala yaki koyni oşrilap, uni soysa ya setiwətsə, u bir kalining ornioja bəx kala, bir koyning ornioja tət koy təlisun. **2** Oşri tam təxkəndə tutulup qelip, tayak yəр əliр kalsa, өltürgüqigə hun jazasi kəlmisun. **3** Ləkin xu wəкə bolojan pəyttə kün qikip qalojan bolsa, undaқта өltürgüqi hun jazasioja tartilsun. Oşri oşriliyojinini tələр ziyanni toluklap berixi kerək; uningda bir nemə bolmisa, kullukқа setilip, oşriliyojan nərsini təlix kerək. **4** Oşri tutulojanda oşriliyojan nərsə, kala bolsun, exək bolsun, koy bolsun uning kolida tirik həlattə tepilsa, u ikki həssə kimməttə tələр bərsun. **5** Əgər birsi öz mal-qarwilirini etizlikқа yaki üzümzarlikқа otlaxқа koyuwetip, baxqılarning baq-etizlikida otlaxқа yol koysa, undaқта u əzining əng esil məhsulatlıridin yaki üzümzarlikning əng esil mewisidin ziyanni tələр bərsun. **6** Əgər ot ketip, tikənlikkə tutixip ketip, andin ənqiləni, bax tartip pixқан ziraətni keydürüp, pütkül etizlikni kül kiliwətsə, undaқта ot koyoquqi barlik ziyanni tələр bərsun. **7** Əgər birsi koxnioja pul yaki mal-dunyasini amanət kilojan bolsa, bular əyidin oşrilinip kətsə, xundakla oşri keyin tutulsa, u oşriliyojinini ikki həssə kimməttə tələр bərsun. **8** Ləkin oşri tepilmisa, əy igisining koxnisining melioja kol təgküzgən ya təgküzmigənliki məlum bolsun dəр, həkimlarning aldioja kəltürülsun. **9** Hərhil hiyanət, u məyli kala, exək, koy, kiyim-keqək bolsun, yittürüp qoyojan nərsə bolsun, ular toşruluk bir koxnisi: «əməliyəttə mundaқ idi» dəр talaxқан bolsa, hər ikkisining dəwasi həkimlarning aldioja kəltürülsun; həkimlar kəysioja gunah bekitse, xu koxnioja ikki həssə kimməttə tələр bərsun. **10** Əgər birsi koxnioja exək, kala, koy yaki baxқа bir qarpayni amanət kilsa, bu amanət meli kixi kərməy əliр kətsə, yaki zəhimlənsə, yaki həydəр əkitilsə, **11** undaқта koxnisining melioja kol təgküzgən ya təgküzmigənliki məlum bolsun dəр, Pərwədigarning aldida ularning otturisida bir kəsəm iқürülsun. Mal igisi bu kəsəmni koşul kilsun; koxnisi uningə tələm tələр bərmisun. **12** Ləkin mal oşrilanojan bolsa, u igisigə tələр bərsun. **13** Əgər uni wəhxiy həywan boşup qoyojan bolsa, u malning qaldukini guwahlik üqün kərsitip, uni tələр bərmisimu bolidu. **14** Əgər birsi koxnisidin bir ulaqni ətnə elip, ulaq igisi yoқ yərdə zəhimlənsə yaki əliр kalsa, ətnə əloquqi toluk

tələp bərsun. **15** Ləkin igitisi nək məydanda bolsa, ətne aloquqi tələp bərmisun; ulaqı ıjarigə elinojan bolsa, aloquqi tələm təlimisun; qünki uni ıjarə tələp əkəlgən. **16** Əgər bir adəm tehi yatlık bolmiojan bir kizni azdurup, uning bilən billə yatsa, undakta u uning toylukini berixi kerək, andin uni hotunlukka alsun. **17** Ləkin kizning atisi uni uningoja bərgili unimisa, zina kılouquqi pak kizlarning toylukioja barawər kelidiojan kımüx pulni tarazida əlqəp bərsun. **18** Jadugər hotunni tirik qoymiojin. **19** Həywan bilən jinsiy munasiwət ətüzgən hərbiəri jəzmən ətümgə məhkum kılinsun. **20** Kimdəkim birdinbir Pərwərdigardin baxka hərəkəndək ilahəja qurbanlık sunsa, haram dəp mutlək həlakətkə məhkum kılinsun. **21** Silərmi Misirdə musapir bolup turojanikənsilər, musapir boləjan kixini həq harlimanglar wə yaki uningoja həq zulum kılmanğlar. **22** Hərəkəndək tul hotun yaki yetim balini horlimanglar. **23** Sən ularni hərəkəndək tərəptə horlisang, ular manga pəryad kətürsə, Mən ularning awazini qoqum anglaymən; **24** xuning bilən ətəzipim tutixip, silərni kılıqlap ətürimən, silərnin hotunliringlar tul kılınıp, baliliringlar yetim bolup kəlidu. **25** Əgər sən Mening həlkimning iqidin sanga qoxna boləjan kəmbətəlgə kərz bərgən bolsang, uningoja jazanihorlardək muamilə kilmiojin; uningdin ətüm almanglar. **26** Əgər sən qoxnangning qapinini gərügə aləjan bolsang, kün olturmasta uningoja yandurup bər. **27** Qünki qapini uning birdinbir yepinqisi bolup, bədinini yapidiojan kiyim xudur. U bolmisa, u nemini yepinip yatidu? Bu səwəbtin Manga pəryad kilsa, pəryadini anglaymən; qünki Mən xəpkətlikurmən. **28** Hudaəja kupurluk kılma, wə həlkningning əmirlirininimə qarəpəp tillima. **29** Haminingning həsulining axqinidin wə xarab-zəytun meyi kəlqikingdin taxqinidin Manga hədiyə sunuxni həyal kilmiojin. Sən oqulliringning tunjisini Manga atiojin. **30** Kala bilən koyliringning tunji balilirinimə həm xundək atiojin; tunji bala yəttə künqiqə anisi bilən billə tursun; əmma səkkizinqi küni uni Manga atap sunojin. **31** Silər Manga atəjan muqəddəs kixilər bolisilər; xunga dalada yirtkuq həywan tərıpidin boqulojan həywaning gəxini yemənglar, bəlki uni itlarəja taxlap beringlar.

23 Yaləjan gəpni yaymiojin wə ya yaləjan guwahlik berip rəzil adəmgə yan basmiojin. **2** Topka əgixip rəzil ixta bolma yaki dəwa-dəsturlarda guwahlik bərgəndə topka əgixip həkikətəni burmilima. **3**

Kəmbətəpəl dəwa kilsa, uningoja yan basma. **4** Duxminingning kala ya exiki ezip ketip, sanga uqrap kalsə, uni elip kelip, igitisigə qoqum tapxurup bər. **5** Əgər sanga əq boləjaning exiki yükni kətürəlməy yükning astida yatqinini kərsəng, uni yadəmsiz taxlimay, bəlki uningoja yadəmlixip exikini qopuruxup berixing zərür. **6** Arangdiki kəmbətəpəlning dəwasida adalətni burmilima. **7** Hərəkəndək sahta ixtin ətümgə neri tart; bigunah adəm bilən həkqaniy adəmni ətürmigin; qünki Mən rəzil adəmni hərgiz adil dəp aqlıməymən. **8** Xuningdək həqkəndək para yemə; qünki para kəzi oquqlarni kor kılıp, həkqaniylarning səzlrini burmilaydu. **9** Musapir kixilərgə zulum kılma; qünki ətümgəlar Misir zeminida musapir bolup turojan boləjaqka, musapirning rəhiy həlini bilisilər. **10** Altə yil ət zeringni terip, həsullirini al. **11** Ləkin yəttinqi yili yərgə aram berip uni box koy; həlkningning namratlıri uningdin yiojip yesun, uların axqinini jangaldiki həywanlar yesun; xundəkla ətüzmarlıqing bilən zəytunzarlıqingnimə xundək kıləjin. **12** Altə kün iqidə ət ixingni ada kılıp, yəttinqi küni aram elixing zərür. Buning bilən kala-exəkliring aram tapidu, dedikingning oqlı bilən musapir kiximə hərdükini qikiridu. **13** Mən sanga eytkinimning həmmisini kəngül bəlip ada kıl; baxka ilahlarning namini tilingəja alma; bular həttə ətəzingəjimə qikmisun. **14** Hər yilda ət qətim mening ətün həyt ətüzgin. **15** Aldi bilən «petir nan həyti»ni ətüz; sanga əmr kıləjinimdək Abib eyidiki bəkitilgən künlərdə yəttə kün petir nan yegin; qünki xu ayda sən Misirdin qikqaniding. Xu həyтта həqkixi aldimoja quruk qol kəlmisun. **16** Sən əjir kılıp teriojan ətizdiki ziraitingning tunji həsulini orəjanda «ormə həyti»ni ətüz; xundəkla sən əjir singdütürp yərdin ahirki həsul-məhsulatliringni yil ahirida yioqanda «həsul yiojix həyti»ni ətüz. **17** Yilda ət qətim ərəkəkliringning həmmisi Rəb Pərwərdigarning həzuriəja hazır bolsun. **18** Sən manga atəjan qurbanlıqingning kəninə hemirturuq selinojan nan bilən sunmiojin; həyt qurbanlıqingning yəojini bolsa kəqiqə kondurup ətigiqigə saklıma. **19** Zəminingdiki dəsəlpki həsulning əng yaxxsini Pərwərdigar Hudaqingning ətigigə elip kəl. Oqlakni anisinin sütidə kaynitip pixurma. **20** Mana, Mən bir Pərixtni yolda seni kooqdap, Mən sanga təyyarlıəjan yərgə elip barsun dəp, aldingda yürüxkə əwətimən. **21** Sən uning aldidə ətümgəgə agah bol, uning awazioja kulak sal. Uning zitioja təgmə; bolmisa, u itaətsizlikliringni

kəqürməydu; qünki Mening namim uningdidur. **22** Lekin əgər sən uning awaziya qulaq selip, Mening barlik buyruoqanlirimoya əməl kılsang, Mən düxmənlinggə düxmən, küxəndiliringgə küxəndə bolimən. **23** Qünki Mening Pərixtam aldingda yürüp, seni Amoriy, Hıttiy, Pərizziy, Qanaaniy, Hıwiyy və Yəbusiylarning zeminiya baxlap kiridu; Mən ularni yokitimən. **24** Sən ularning ilahlıriya bax urup ibadət kıлма və ya ki ular kıloqandək kıлма; bəlki ularning [butlirini] üzül-kesil qeqiwət, but tüvrükliirini üzül-kesil kukum-taloqan kıliwət; **25** Lekin Hudayinglar Pərwərdigarning ibaditidə bolunglar. Xundək kılsanglar U nan bilən süyünglarni bərikətləydu; Mən barlik kesəllikni aranglardin qikirip taxlaymən. **26** Buning bilən zeminigda boyidin ajrap ketidiyaqan ya ki tuoymas heqbir ayal ya ki qarpay bolmaydu; ömrüngning künlirini toluq kılimən. **27** Mən sening aldingda wəhimimni əwətimən, kaysi taipigə yekınlaxsang xularni parakəndə kılimən; xuning bilən həmmə düxmənlingni kəynigə yandurup qaqurimən. **28** Hıwiylar, Qanaaniylar və Hıttiylarni aldingdin qoşlap qikiriwetixkə serik hərilərnə aldingda yürüxkə əwətimən. **29** Əmma zeminig Harabilixip, dalada wəhxiy həywanlar awup sanga həwp bolup qalmasliki üqün, xu əllərnə aldingdin bir yiloqıya həydiwətməymən, **30** Bəlki sən awup, zeminni [pütünləy] miras kılip boluquqə, az-azdin həydəp turimən. **31** Sening zeminigning qəgrilirini Kızıl Dengizdin tartip Filistiylərnig dengiziyaqə, xuningdək qəldin tartip [Əfrat] dəryasiyaqə bəkitimən; qünki zeminda turuwatqanlarni həydiwetip yerini igilixing üqün, ularni qolungoya tapxurimən. **32** Sən ular bilən və ya ki ilahliri bilən heqkandək bir əhdə tüzmə. **33** Ularning seni aldimda gunahkə patkuzmasliki üqün ularni zeminigda kət'iy turoyuzma. Qünki mubada sən ularning ilahlırining ibaditidə bolsang, bu ix sanga tuzak bolidu.

24 U Musaoya yənə: — «Sən berip, özüng bilən billə Hərun, Nadab, Abihuni və Israillarning aqsakalliri arisidin yətmix adəmni elip, Pərwərdigarning huzuriya qikip, yirakta turup səjdə kılinglar. **2** Pəkət Musala Pərwərdigarning aldiya yekın kəlsun; baxkılar yekın kəlmisun, həlk uning bilən billə üstigə qikmisun, — dedi. **3** Musa kelip Pərwərdigarning barlik səzliri bilən həkümlirini halayikqə dəp bərdi; pütkül halayik bir awazda: — Pərwərdigarning eytkan

səzlırining həmmisigə əməl kılimiz! — dəp jawab berixti. **4** Andin Musa Pərwərdigarning həmmə səzini hatirilwelip, ətisi səhər qopup taoyning tüwidə bir qurbangaqni yasap, xu yərdə Israilning on ikki kəbilisining sani boyiqə on ikki tax tüwrükni tiklidi. **5** Yənə Israillarning birnəqqə yigitlirini əwətti, ular berip Pərwərdigaroya kəydürmə qurbanlıklar sundi, inaklık qurbanlıki süpitidə birnəqqə torpaqnimu soyup sundi. **6** Andin Musa qanning yerimini qaqilaroya qaqlidi, yənə yerimini qurbangaq üstigə qaqtı. **7** Andin u əhdinamini kəliya elip, həlkqə oqup bərdi. Ular jawabən: — Pərwərdigarning eytkinining həmmisigə kulaq selip, itaət kılimiz! — deyixti. **8** Xuning bilən Musa qaqilardiki qanni elip, həlkqə sepip: — Mana, bu Pərwərdigar muxu səzlərnig həmmisigə əsasən silər bilən baqliyaqan əhdining kənidur, dedi. **9** Andin keyin Musa və Hərun, Nadab və Abihu Israillarning aqsakalliridin yətmix adəm bilən billə taoy üstigə qikixti. **10** Ular xu yərdə Israilning Hudasiini kərdi; uning ayiayning astida huddi kək yaquttin yasaloqan nəpis payandazdək, asman gümbizidək süpsüzük bir jisim bar idi. **11** Lekin u Israillarning mətiwərlirigə kol təgküzmidi; ular Hudani kərup turdi həmdə yəp-iqixti. **12** Pərwərdigar Musaoya: — Taoy üstigə, kəximoya qikip xu yərdə turoyin. Sanga ularoya əgətxkə tax tahtaylarni, yəni Mən yezip qoyoyan qanun-əmrni berimən, dedi. **13** Xuning bilən Musa qopup, Yardəmqisi Yəxuani elip mangdi. Musa Hudaning teoyiya qikti. **14** U əwwal aqsakallaroya: Biz yenip kəlgüqə muxu yərdə bizni saqlap turunglar. Mana, Hərun bilən hur silərnig yeninglarda kalidu; əgər birsining ix-dəwəsi qiksa, ularning aldiya barsun, — dedi. **15** Xuning bilən Musa taoyning üstigə qikti və taoyni bulut qaqlidi. **16** Pərwərdigarning julasi Sinay teoyining üstidə tohtidi; bulut uni altə küngiqə qaqlap turdi; yəttinqi küni, Pərwərdigar bulut iqidin Musani qaqirdi; **17** Pərwərdigarning julasining kıyapiti Israillarning kəz aldiya taoyning qokkəsida həmmiini yutkuqi ottək kəründi. **18** Musa bulutning iqigə kirip, taoyning üstigə qikip kətti. Musa kirik keqə-kündüz taoyda turdi.

25 Pərwərdigar Musaoya mundək dedi: — **2** Sən Israillaroya eytkin, ular Manga bir «kətürmə hədiyə»ni kəltürsun; kimning kəngli hədiyə sunuxkə hux bolsa, uningdin Manga sunulidiyaqan «kətürmə hədiyə»ni tapxuruwelinglar. **3** Silər ulardın tapxuruwalidiyaqan kətürmə hədiyə: — Altun, kümüx,

mis, 4 kək, səsün wə kizil rənglik yip, kanap rəht, tiwit, 5 kizil boyalojan qoqkarning teriliri, delfinning teriliri, akatsiyə yaojiqi, 6 qiraq uqün zəytun meyi, «məsihləx meyi» wə huxbuy uqün huxbuy dora-dərməklər, 7 əfod bilən «koxen»oşa ornitilidojan aq həqiq wə baxqa esil taxlar bolsun. 8 Mening əzliri arisida makan kilixim uqün [xulardin] Manga bir muqəddəs turaloşuni yasisun. 9 Uni Mən sanga barlik kərsətməqci bolojinimoşa اساسən, yəni ibadət qedirining nushisi wə barlik əswab-saymanlirining nushisioşa op'ohxax kilip yasanglar. 10 Ular akatsiyə yaojiqidin bir sanduq yasisun. Uning uzunluqi ikki yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz, egizliki bir yerim gəz bolsun. 11 Sən uni sap altun bilən kapliojin; iqi wə sirtini altun bilən kaplap, uning üstünki kişmining qərisigə altundin girwək qikar. 12 Uningoşa altundin tət hālqa kuydurup, tət qetiqoşa bekitkin. Bir təripigə ikki hālqa, yənə bir təripigə ikki hālqa bolsun. 13 Sən həm akatsiyə yaojiqidin ikki baldaq yasap, hər ikkisini altun bilən kapliojin; 14 andin sanduq ular arkilik kətürilsun dəp, baldaqlarni sanduqning ikki yenediki hālqiliridin ətküzüp koyojin. 15 Baldaqlar həmixə sanduqtiki hālqida tursun; ular uningdin qikirilmisun. 16 Mən sanga beridojan həküm-guwahlikni sanduqqa koyojin. 17 Sanduqning [yapkuqi süpitidə] sən altundin uzunluqi ikki yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz bolojan bir «kafarət təhti» yasiojin. 18 Ikki kerubni altundin sokup yasiojin. Ularni kafarət təhtining ikki təripigə ornatkin. 19 Bir kerubni bir təripigə, yənə bir kerubni yənə bir təripigə ornitix uqün yasiojin. Ikki təripidiki kerublarni kafarət təhti bilən bir gəwdə kilinglar. 20 Kerublar bir-birigə yüzlənsun, qanatlirini kafarət təhtining üstigə kerip, qanatlıri bilən uni yapsun; kerublarning yuzi kafarət təhtigə qaritilsun. 21 Sən kafarət təhtini sanduqning üstigə koyup, Mən sanga beridojan həküm-guwahlikni sanduqning iqigə koyojin. 22 Mən xu yərdə sən bilən kəruximən; kafarət təhti üstidə, yəni həküm-guwahlik sanduqning üstidiki ikki kerubning otturisida turup sanga Israillaroşa yətküzüxkə tapxuridojan barlik əmrlirim toşrisida səz kilimən. 23 Həm akatsiyə yaojiqidin uzunluqi ikki gəz, kəngliki bir gəz, egizliki bir yerim gəz bolojan bir xirə yasiojin. 24 Uni sap altun bilən kaplap, uning üstünki kişmining qərisigə altundin girwək qikar. 25 Sən xirəning qərisigə tət ilik egizliktə bir ləw yasiojin; bu ləwning qərisigimu altundin bir girwək qikar. 26 Sən u xirəgə

altundin tət hālqa yasap, bu hālqilarni xirəning tət burjikidiki qetiqqa ornatkin. 27 Xirəni kətürüxkə baldaqlar ətküzülsun dəp, hālqilar xirə ləwigə yekin bekitilsun. 28 Baldaqlarni akatsiyə yaojiqidin yasap, altun bilən kapliojin; xirə ular arkilik kətürilidu. 29 Xirəgə yandap legən, qaqa-təhsə, piyalə wə «xarab hədiyələri»ni qaqidojan kədəhlarni yasiojin; ularni sap altundin yasiojin. 30 Mening huzurumda turuxqa sən xirəgə həmixə «təkdin nan»ni koyojin. 31 Sən həm sap altundin bir qiraqdan yasiojin. U qiraqdan sokup yasalsun; qiraqdanning puti, oşoli, kədəhliri, oşunqə wə qeqəkliri pütün bir altundin sokulsun. 32 Qiraqdanning oşolining ikki yenedin altə xahqə qikirilsun — qiraqdanning bir yenedin uq xahqə, qiraqdanning yənə bir yenedin uq xahqə qikirilsun; 33 bir yenediki hər bir xahqidə badam güli xəklidə oşunqisi wə qeqiki bolojan uq kədəh qikirilsun, yənə bir yenediki hər bir xahqidə badam güli xəklidə oşunqisi wə qeqiki bolojan uq kədəh qikirilsun. Qiraqdan oşa qikiriləjan altə xahqining həmmisi xundəq yasalsun. 34 Qiraqdanning [oşolidin] badam güli xəklidə oşunqisi wə qeqiki bolojan tət kədəh qikirilsun. 35 Bulardin baxqa [birinqi] ikki xahqining astida bir oşunqə, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir oşunqə, [üçinqi] ikki xahqining astida bir oşunqə bolsun; qiraqdan oşa qikiriləjan altə xahqining asti həmmisi xundəq bolsun. 36 Uning xu oşunqiliri həm xahqiliri qiraqdan bilən bir gəwdə kilinsun — bir pütün sap altundin sokup yasalsun. 37 Sən qiraqdanning yəttə qirioşini yasiojin; qiraqlar uduloşa yoruk quxürəlixə uqün üsti tərəpkə ornitilsun. 38 Uning pilik qayqiliri bilən küldanlıri sap altundin yasalsun. 39 Qiraqdan wə uning barlik əswabliri bir talant sap altundin yasalsun. 40 Sanga taqda ayan kilinoşan nusha boyiqə bularni ehtiyat bilən yasiojin.

26 Muqəddəs qedirni on parqə yopuqtin yasatkin; yopuqlar nepiz toşulojan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiplar arilaxturulup ixlənsun; uning oşa kerublarning süritini qewər kollaroşa nəpis kilip kəxtiləp qikarəyuzojin. 2 Hər bir yopuqning uzunluqi yigirmə səkkiz gəz, kəngliki tət gəz bolup, hər bir yopuq ohxax qong-kiqikliktə bolsun. 3 Yopuqlarning bəxi bir-birigə ulansun, qalojan bəx yopuqmu həm bir-birigə ulansun. 4 Sən ulap qikilojan birinqi qong parqining əng qetidiki kişmioşa bir təripigə rənggi kək izmə qadiojin, xuningdək ulap qikilojan ikkinqi qong parqining əng qetidikisining bir təripigimu

həm xundaq kılöjın. **5** Birinqi qong parqining əng qetidiki kismioja əllik izmə qadiojın, ikkinqi qong parqining əng qetidikisigimu əllik izmə qadiojın. Izmilər bir-birigə udulmuudul bolsun. **6** Muqəddəs qedir bir pütün bolsun üqün altundın əllik iloju yasap, ikki qong parqə yopukni xu ilöjular bilən bir-birigə tutaxturojın. **7** Muqəddəs qedirni yepix üqün əqkə tiwitidin yopuklarni yasiojın; yopuktın on bir parqə yasiojın. **8** Yopuklarning hərbirining uzunluqi ottuz gəz, kəngliki tət gəz bolup, on bir yopukning həmmisi ohxax qong-kıqıqlıktə bolsun. **9** Yopuklarning bəxini ulap bir kılıp, qalojan altə yopuknimu ulap bir kılıp, altinqi yopukni ikki kət kılıp, qedirning aldi tərıpigə sanggilitip koyojın. **10** Sən birinqi ulap qıqılojan qong parqining əng qetidiki kismioja əllik izmə, ikkinqi ulap qıqılojan qong parqining əng qetidiki kismioja əllik izmə qadiojın. **11** Sən həm mistin əllik iloju yasap, qedir bir pütün bolsun üqün ularni izmilərgə ətküzüp ikki qong parqini ulap koyojın. **12** Lekin yopukning qedirning kəynidin exip qalojan kismi, yəni exip qalojan yerim parqisi qedirning kəyni tərıpədə sanggilap tursun. **13** Qedir yopuklirining qedirning boyidin artuq kismi, yəni u tərıpədin bir gəz, bu tərıpədin bir gəz, qedirning ikki tərıpədin sanggilap, uni [toluk] yapsun. **14** Buningdin baxqa, qediroja kizil boyalojan qoqkar terisidin yopuk yasap yapkın, andin uning üstədinmu delfin terisidin yasalojan yənə bir yopukni qaplıojın. **15** Muqəddəs qedirning tik tahtaylirini akatsiyə yaqıqıdın yasap tikligin. **16** Hər bir tahtayning uzunluqi on gəz, kəngliki bir yerim gəz bolsun. **17** Hər bir tahtayning ikkidin turumi bolsun, hər ikki tahtay xular bilən bir-birigə qetilsun; qedirning barlıq tahtaylirini xundaq yasiojın. **18** Qedirning tahtaylirini xundaq yasiojın; yigirmisini jənub tərəpkə tikligin; **19** bu yigirmə tahtayning tegigə kümüxtin kırıq təglik yasiojın; bir tahtayning [astidiki] ikki turumi üqün ikkidin təglik, yənə bir tahtayning ikki turumi üqün ikkidin təglik yasiojın. **20** Xuningdək qedirning udul tərıpədə, yəni ximal tərıpədə yigirmə tahtay bolsun; **21** bularning kırıq təglik kümüxtin bolsun; bir tahtayning tegigə ikkidin təglik, yənə bir tahtayning tegigə ikkidin təglik orunlaxturulsun. **22** Qedirning kəyni tərıpigə, yəni oqərb tərəpkə altə tahtay yasap tikligin. **23** Qedirning kəyni tərıpədiki ikki bulungoja ikki tahtay yasap ornatkın. **24** Bu [bulung tahtayliri] astidin üstigə ikki kət kılınıp [tahtaylarni] əzara qetixtursun, üsti bir həlkioja

bekitilsun. Hər ikkisi xundaq kılınıp, ikki bulungoja tiklənsun. **25** Arqa tərəptə səkkiz tahtay bolidu, ularning kümüxtin yasalojan on altə təglik bolidu; bir tahtayning tegidə ikki təglik, yənə bir tahtayning tegidə ikki təglik bolidu. **26** Buningdin baxqa sən akatsiyə yaqıqıdın baldaq yasiojın; qedirning bu tərıpədiki tahtaylaroja bəx baldaqni, **27** qedirning u tərıpədiki tahtaylaroja bəx baldaqni, qedirning arqa tərıpədiki tahtaylaroja, yəni oqərb tərıpədiki tahtaylaroja bəx baldaqni yasiojın. **28** Tahtaylarning otturisidiki ottura baldaq bu tərəptin u tərəpkə yetidojan bolsun. **29** Tahtaylarni altun bilən qaplap, baldaqlar ətküzülıdıojan həlkıılarni altundın yasap, baldaqlarni altun bilən qaplıojın. **30** Qedirni sanga taqda ayan kılinojan nusha boyıqə yasap tikligin. **31** Sən nepiz tokulojan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiplar arılxaturulup ixləngən bir pərdə yasiojın; uni qewər qollar kerublarning süritini nəpis kılıp qüxürüp kəxtıləp qıqsun. **32** Uni akatsiyə yaqıqıdın yasalojan tət hadioja esip koyojın. Bu hadılar altun bilən qaplansun, hərbirining altun ilmiki bolsun; hadılar kümüxtin yasalojan tət təglikkə ornıtilsun. **33** Pərdə qedir yopukıdiki ilməklərgə esilip sanggilitip koyulsun; andin həküm-guwaqlıq sanduqını xu yərgə kəltürüp, pərdining iqigə elip kirgin. Xuning bilən pərdə silər üqün muqəddəs jay bilən əng muqəddəs jayning otturisidiki bir ayrıma pərdə bolsun. **34** Andin sən «kafarət təhti»ni əng muqəddəs jaydiki həküm-guwaqlıq sanduqının üstigə koyojın. **35** Xirə bolsa pərdining texioja orunlaxturulsun; qiraqđanni xirəning uduloja, qedirning jənub tərıpigə koyojın; xirəni ximal tərıpigə koyojın. **36** Buningdin baxqa sən qedirning kirix əqizioja nepiz tokulojan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiplar arılxaturulup ixləngən bir pərdə yasiojın; u kəxtiqi tərıpədin kəxtılənsun. **37** Bu pərdə üqün akatsiyə yaqıqıdın bəx hada yasap, ularni altun bilən qaplıojın; hərbirining altun ilmiki bolsun; ularning tegigə bəx danə təglikni mistin quyup təyyarlatkın.

27 Sən qurbangahni akatsiyə yaqıqıdın yasiojın. Qurbangah tət qasa bolsun; uzunluqi bəx gəz, kəngliki bəx gəz, egizliki üq gəz kılınısun. **2** Uning tət burjikigə koyulıdıojan münggüzlirini yasiojın; münggüzliri qurbangah bilən bir gəwdə kılınısun. Qurbangahni mis bilən qaplıojın. **3** Qurbangahning yaq [wə külini] elixqa daslarni yasiojın; uningoja has boləjan gürjəklərnı, korılarnı, lahıxıgırlarnı wə

otdanlarnimu yasioqin; uning barlik əswablrini yasaxka mis ixlətkin. **4** Qurbangah üqün mistin bir xala yasioqin; xalaning tət burjikiğə tət mis hālka yasap bekitip qoyoqin. **5** Xalani qurbangahning qap belining astidiki girwəktin təwənrək turidoqan qiləqin, xundakta xala qurbangahning dəl otturisida bolidu. **6** Qurbangahka ikki baldaq yasioqin; ular akatsiyə yaəqiqidin bolsun, ularni mis bilən kaplioqin. **7** Qurbangahni kətürgəndə, baldaqlar uning ikki yenida boluxi üqün, ularni hāqilarəqə ətküzüp qoyoqin. **8** Qurbangahni tahtaylardin yasioqin, iqi box bolsun; u taqda sanga ayan qilinoqan nussha boyiqə [hünərwənlər] təyyar qilsun. **9** Muqəddəs qedirning həyloisnimu yasioqin. Həyloining jənubioqə, yəni jənuqə yüzləngən tərapiğə nepiz tokuloqan aq kanap rəhttin pərdilərnə tokuqin; xu tərapiqing uzunluqi yüz gəz bolsun. **10** Pərdilərnə esixka yigirmə hada yasalsun; ularning tegigə qoyuxka yigirmə mis təglik yasalsun; hadilarning ilmiki bilən baldaqlar bolsa kümüxtin yasalsun. **11** Xuningəqə ohxax ximal tərpidimu uzunluqi yüz gəz kelidoqan pərdə bolsun. Pərdilərnə esixka yigirmə hada yasalsun; ularning tegigə qoyuxka yigirmə mis təglik yasalsun; hadilarning ilmiki bilən baldaqlar bolsa kümüxtin yasalsun. **12** Həyloining ərəb tərpidə uzunluqi əllik gəz kelidoqan pərdə bolsun; uning on hadisi wə on təgliki bolsun. **13** Həyloining xərk tərpi, yəni kün qiqixka yüzləngən tərapiqing kənglik əllik gəz bolsun. **14** Bir tərpidə on bəx gəz kelidoqan pərdə bolsun; uning üq hadisi bilən üq təgliki bolsun. **15** Yənə bir tərpidə on bəx gəz kelidoqan pərdə bolsun; uning üq hadisi bilən üq təgliki bolsun. **16** Həyloining kirix əqizioqə yigirmə gəz kelidoqan bir pərdə qoyulsun; pərdə nepiz tokuloqan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiplar arilaxturulup, kəxtiqi tərpidin kəxtilənsun. Uning tət hadisi bilən tət təgliki bolsun. **17** Həyloining qərisidiki həmmə hadilər kümüxtin yasaloqan baldaqlar bilən bir-birigə qetilsun; ularning ilməkliri kümüxtin, təglikliri mistin yasalsun. **18** Həyloining uzunluqi yüz gəz, kənglik hər ikki tərpi əllik gəz bolsun; nepiz tokuloqan aq kanap rəhttin ixləngən pərdining egizlik bəx gəz qilinsun; hadilarning təglikliri mistin yasalsun. **19** Muqəddəs qedirning ix-hizmitidə ixlilitidoqan barlik əswab-saymanliri həmdə barlik miq-qozuqliri, xundakla həyloining barlik miq-qozuqliri mistin bolsun. **20** — Qiraəqning həmixə yenik turuxi üqün, qiraəqka ixlitixkə zəytundin soqup qikiriloqan sap

mayni kəxingəqə kəltürüxkə Israillarni buyruəqin. **21** Jamaət qedirining iqidə, həküm-guwaqlıq sanduqining udulidiki pərdining taxqirida Hərun wə oəqulliri hər keqisi ətigəngiqə Pərwədigarning aldida qiraəqlarning yenik turozux ixida bolsun. Bu ix dəwrđin-dəwrgiqə Israilləqə əbədiy bir qanun-bəlgilimə bolsun.

28 Sən Israillarning iqidin akang Hərun wə uning oəqullirini əz kəxingəqə kəltürgin; ularni, yəni Hərun wə oəqulliri Nadab, Abihū, Əliazar wə Itamarlarning Mening kaqinlik hizmitimdə boluxi üqün yeningəqə kəltürgin. **2** Akang Hərunəqə həm xərəp həm güzəllik üqün muqəddəs kiyimlərnə təyyarlioqin. **3** Hərunning Manga muqəddəs qiliniq, Mening kaqinlik hizmitimdə boluxi üqün, Mən əkil-parasətning roqi bilən kəblirini tolduroqan qəwər kixilərnəng hər birigə səz qilip, ularni alahidə kiyimlərnə tikixkə buyruəqin. **4** Ular tikidoqan kiyimlər munulardin ibarət: — bir koxen, bir əfod, bir ton, kəxtiləngən bir halta kənglək, bir səllə wə bir bəlwəq. Mening kaqinlik hizmitimdə boluxi üqün, ular akang Hərunəqə wə oəqullirioqə muqəddəs kiyimlərnə tiksun. **5** Uningəqə altun wə kək, səsün, kizil yiplar bilən nepiz tokuloqan aq kanap rəht ixlitilsun; **6** əfodni ular altun wə kək, səsün, kizil yiplar bilən nepiz tokuloqan aq kanap rəhtlərnə təyyarlap, qəwər qollarəqə nəpis qilip [kəxtilitip] ixlətsun. **7** Əfodning ikki bəxini bir-birigə tutaxturux üqün ikki dolisida mürilik tasma bolsun. **8** Əfodning üstidin baəqlaydioqan, kəxtiləngən bəlwəq əfod bilən bir pütün qilinsun wə uningəqə ohxax sipta ixliniq, altun wə kək, səsün, kizil yiplar wə nepiz tokuloqan aq kanap rəhttin yasalsun. **9** Ikki aq həqikni tepip, ularning üstigə Israillərnəng oəqullirining namlirini oyduroqin; **10** ularning namlirining altisi bir yaqutka oyulsun, qaləqan altisi bolsa yənə bir yaqutka oyulsun, həmmisi tuəqulux tərtpi boyiqə pütülsun. **11** Huddi yaqut nəqixqiliri ixligəndək, məhür oyuloqandək Israillərnəng oəqullirining namlirini ikki yaqutka oyduroqin; ular altundin yasaloqan kəzlükkə bekitilsun. **12** Israillərnəng oəqullirioqə əslətmə tax bolsun üqün, ikki yaqutni əfodning ikki mürilik tasmioqə qadiozuoqin; xundak boləqanda, Hərun Pərwədigarning aldida ularning namlirini əslətmə süpitidə müriləridə kətürüp yüridu. **13** Buningdin baxka, sən altundin yənə ikki kəzlük wə sap altundin xoynidək exip etilgən ikki zənjir yasatqin; andin exilmə zənjirlər kəzlüklərgə bekitilsun. **15** «Həküm qoxeni»ni qəwər qollarəqə nəpis qilip kəxtilitip yasatqin; uni həm

əfodni ixligən usulda yasioğan, altun wə kək, səsün, kizil yiplar bilən nepiz toquloğan aq kanap rəhttin yasioğın. **16** U ikki qat, tət qasa kılınsun; uzunluqi bir qeriq, kənglikimu bir qeriq bolsun. **17** Uning üstigə tət qatar kılıp gəhərlərnı ornatkın: – birinqi qataroqa kizil yaqut, serik gəhər wə zumrət ornitilsun; **18** ikkinqi qataroqa kək qaxtexi, kək yaqut wə almas ornitilsun; **19** üçinqi qataroqa səsün yaqut, piroza wə səsün kwarts ornitilsun; **20** tətinqi qataroqa beril yaqut, aq həkik wə anartax ornitilsun; bularning həmmisi altun kəzlük iqigə ornitilsun. **21** Bu gəhərlər İsrailning oşullirining namlirioqa wəkil kılınip, ularning sanidək on ikki bolup, məhür oyoğandək hər bir gəhərgə on ikki kəbilining nami birdin-birdin pütülsun. **22** Koxenoqa xoynidək exilgən sap altundin [ikki] exilmə zənjir yasioğın. **23** Koxenoqa altundin ikki həlka etip, ikki həlkinı koxenning [yukiriki] ikki burjikiğə bekitkin; **24** andin altundin exilip yasaloğan ikki zənjirni koxenning [yukiriki] ikki burjikidiki həlqidin ötküzüp, **25** exilgən xu zənjirlərnı ikki uqini ikki kəzlükkə bekitip, [kəzlüklərnı] əfodning ikki mürilik tasmisining aldi kismioqa ornatkın. **26** Buningdin baxka sən altundin ikki həlka yasap, ularni koxenning [asti tərpidiki] ikki burjikiğə bekitkin; ular əfodqa tegixip turidoğan kılınip iqigə qadalsun. **27** Mundin baxka sən altundin [yənə] ikki həlka yasap, ularni əfodning ikki mürilik tasmisining aldi təwənkı kismioqa, yəni əfodqa ulinidoğan jayoqa yekin kılıp, kəxıtıləngən bəlwoşdin egizrək kılıp bekitkin. **28** Koxenning əfodning kəxıtıləngən bəlweşidin yukirirək turuxi, koxenning əfodtin ajrap kətməsliki üçün koxenning həlkisini kək xoyna bilən əfodning həlkisioqa qetip qoyoğın. **29** Xundək qıloğanda, Hərun muqəddəs jayoqa kirgəndə, həküm koxenini taqıoqaqka, İsrailning oşullirining namlirini əslətmə süpitidə yürikinıng üstidə Pərwərdigarning aldidə daim kətürüp yürəngən bolidu. **30** Hərun Pərwərdigarning aldioqa kirgəndə, urim bilən tummim uning yürüki üstidə boluxi üçün, bularni həküm koxenining iqigə aloğın; muxundək qıloğanda, Hərun İsrailarəqa başlık həkümlərnı həmixə Pərwərdigarning huzuridə öz yürüki üstidə kətürüp yürəngən bolidu. **31** Əfodning [iqidiki] tonni pütünləy kək rənglik qıloğın. **32** Tonning baxka kiyilidoğan təxüki dəl otturisidə bolsun; uning yirtilip kətməsliki üçün huddi bapkar toquloğandək, sawutning yaqisioqa ohxax qerisigə pəwaz qıqırilsun. **33** Uning etikining qerisigə kək, səsün wə kizil yiptin anarlarnı

toqup aşkın həmdə altun kongoşuraklarnı yasap, qerisidiki anarlarning arilikioqa birdin esip qoyoğın; tonning etikining pütkül qerisigə bir altun kongoşurak, bir anar, yənə bir altun kongoşurak, bir anar... bekitilsun. **35** Hərun hizmət qıloğan waqtida xu tonni kiysun; buning bilən Hərun Pərwərdigarning aldioqa baroğanda, yəni muqəddəs jayoqa, Pərwərdigarning aldioqa kirip-qıqkanda uning awazi anglinip turidudə, u ölümdin aman qalidu. **36** Andin keyin sən sap altundin nəpis bir otuoqatni yasap, uning üstigə məhürgə nəqixləngəndək: «Pərwərdigarəqa muqəddəs kılindi» dəp oyoğın; **37** uni kək rənglik yip bilən səllisigə qıgkin; u səllining aldi tərpiğə taqalsun; **38** u Hərunning pexanisidə tursun. Buning bilən Hərun İsrailarning muqəddəs kılıp kəltürgən barlık muqəddəs hədiyəlirigə qaplaşkan gunahları öz üstigə elip kətüridu; hədiyələrnıng Pərwərdigarning aldidə qəbul kılınixi üçün otuoqat həmixə uning pexanisigə taqaklık tursun. **39** Buningdin baxka aq kanap rəhttin bir kənglək toquloğan, xuningdək kanap rəhttin toquloğan bir səllə təyyarlıoğın; kəxtıləngən bir bəlwoş yasioğın. **40** Hərunning oşullirioqa halta kəngləklərnı tikkin; ularoşimu bəlwoşlarnı təyyarla, ularəqa egiz bəklərnimu tikkin; bular ularəqa həm xərəp həm güzəllik bolsun. **41** Bularning həmmisini sən akəng Hərun wə uning oşullirioqa kiydürğın; andin ularning Mening aldimdə kahinlik hizmitimdə boluxi üçün ularni məsihləp, Manga muqəddəs kılıp ayrioğın. **42** Ularning əwrətlirining yepik turuxi üçün ularəqa kanap rəhttin tambal əttürğın; u belidin yotisioqıqə yepip tursun. **43** Hərun wə oşulliri jamaət qedirioqa kirgəndə yaki muqəddəs jayda hizməttə bolux üçün kurbangahqa yekinlaşkanda, ular gunahkar bolup ölüp kətməsliki üçün [tambalni] kiyiwalsun. Bu uningə wə uningdin keyinki nəsilirni üçün əbədiy bir bəlğilimə bolsun.

29 Ularning Manga muqəddəs kılınip, kahinlik hizmitimdə boluxi üçün mundək ixni ada kılixing kerək: – sən bir yax ərkək torpaq bilən ikki qoqkarnı talla (həmmisi bejirim bolsun) 2 həmdə petir nan, zəytun meyi iləxtürülgən petir toqaq wə zəytun meyi sürülüp məsihləngən petir həmək nanlarnı təyyarla, bularning həmmisini buşday unidin qıloğın; 3 nanlarning həmmisini bir sewətkə selip, sewətni, torpaqni wə ikki qoqkarnı billə hədiyə kılıp kəltürğın. 4 Sən Hərun wə uning oşullirini jamaət qedirining kirix eşizioqa yekin elip kelip, ularni su bilən yuoğın;

5 andin kiyimlirini elip kelip, Ҳарунга halta kenglak, əfod toni wə əfodni kiydürgin, koxenni taqiojin; andin beligə əfodning kaxtiləngən bəlwəojini baoljojin. 6 Bexioğa səllini yögəp, səlligə muqəddəs otuəatni taqap koyojin. 7 Andin məsihləx meyini elip, bexioğa quyup uni məsihligin. 8 Andin sən uning oqullirini elip kelip, ularğa halta kenglaklarni kiydürgin; 9 ularğa, yəni Ҳарун wə uning oqullirioğa bəlwəqlarni baqlap, egiz bəklarni kiydürgin. Xuning bilən əbədiy bəlgilimə boyiqə, kaһinlik hizmiti ularningki bolidu; xundak kiliп, sən Ҳарун bilən uning oqullirini Hudağa muqəddəs kiliп ayrip təyinligin. 10 — Sən torpaқni jamaət qedirining aldioğa elip kəlgin; elip kəlginingdə Ҳарун bilən uning oqulliri kollirini torpaқning bexioğa koysun. 11 Andin sən bu torpaқni Pərwədigarning aldidə, jamaət qedirining kirix eoјizining yenidə boquzljojin; 12 torpaқning kenidin elip barmikiңg bilən uni qurbangahning mungguzlirigə sürüp, qalojan қanning həmmisini qurbangahning tüwigə təküp quyojin. 13 Iq қarnini yögəp turojan barlik mayni, xundakla jigəring üstidiki qawa may, ikki bərak wə ularning üstidiki mayni ajritip bularni qurbangahга keydürgin. 14 Torpaқning gəxi, terisi wə tezikini bolsa qedirgahning sirtioğa elip qikiп, otta keydürüwətkin; bu gunah qurbanliқi bolidu. 15 Andin sən qoққarlarning birini elip kəlgin; Ҳарун bilən uning oqulliri kollirini qoққarning bexioğa koysun; 16 andin sən bu qoққarni boquzlap, uning kenidin qurbangahning üsti қismining ətrəpioğa səpkin. 17 Qoққarni parqilap, uning iq қarni bilən paqaklirini yuyup, ularni gəx parqiliri wə baxning üstigə koyup, 18 pütүн qoққarni qurbangahга keydürgin. Bu Pərwədigarğa atalojan keydürmə qurbanliқ — ot арқilik sunulidjojan, Pərwədigarğa huxbuy yətküzidjojan hədiyə bolidu. 19 Keyin sən ikkinqi qoққarni elip kəlgin; Ҳарун wə uning oqulliri kollirini qoққarning bexioğa koysun. 20 Andin bu qoққarni boquzlap kenidin elip, Ҳарunning ong kulikiңing yumxikijoğa, uning oqullirining ong kulikiңing yumxikijoğa, ularning ong kollirining qoңg barmiki bilən ong putlirining qoңg barmikijoğa sürkəp koyojin, qalojan қanni qurbangahning üsti қismining ətrəpioğa səpkin. 21 Andin qurbangah üstidiki қandin wə məsihləx meyidin elip, Ҳарunning üstigə, uning kiyimlirigə, xuningdək uning oqullirining üstigə wə ularning kiyimlirigimu səpkin. Xundak kiliп u wə uning kiyimliri, uning oqulliri wə ularning

kiyimlirimu uning bilən təng Hudağa atəp muqəddəs kilinojan bolidu. 22 Andin sən qoққarning meyi, quyruk meyi, iq қarnini yögəp turojan barlik may, jigəring üstidiki qawa may, ikki bərak wə ularning üstidiki mayni qikaр həmdə ong арқа putini alojin — (қunki bu qoққар kaһinliққа tikləx [qurbanliқioğa atalojan] qoққardur) — 23 — buningdin baxқа sən Pərwədigarning aldidə koyulojan petir nan sewitidin bir girdini, zəytun meyi iləxtürülgən petir toqaqtin birni wə petir həmək nandin birni elip, 24 bularning həmmisini Ҳарunning kollirioğa wə uning oqullirining kollirioğa koyup, ularni «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərwədigarning aldidə pulanglatқuzojin. 25 Andin sən bularni ularning kolliridin tapxurup elip, Pərwədigarning aldidə huxbuy qikaрsun dəp, qurbangahгiki keydürmə qurbanliқning üstidə koyup keydürgin. Bu ot арқilik Pərwədigarğa sunulojan hədiyə bolidu. 26 Sən Ҳарунni kaһinliққа tikləx qurbanliқioğa atalojan qoққarning təxini elip «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərwədigarning һuzuridə pulanglatқin; bu sening ülүxüңg bolidu. 27 Xuningdək, sən kaһinliққа tikləx qurbanliқioğa atalojan qoққarning «pulanglatma hədiyə» süpitidə pulanglitilojan təxi bilən «kətürmə hədiyə» süpitidə egiz kətürüp pulanglitilojan арқа putini, yəni Ҳарун wə uning oqullirioğa beoјixlanojan xu ülүxləрни «muqəddəs» dəp ayrip bekitkin. 28 Xuning bilən bu nərsilər əbədiy bəlgilimə boyiqə Israillar təripidin Ҳарун wə oqullirioğa beoјixlanojan nesiwə bolidu; қunki u kətürmə hədiyədur. Bular Israillar təripidin sunulidjojan inəklіk qurbanliқliridin ayrip qikiп, ularning Pərwədigarğa atəp «egiz kətürgən hədiyə»si һesablinip, «kətürmə hədiyə» bolidu. 29 Ҳарunning muqəddəs kiyimlirigə keyin oqulliri warisliқ kilidu. Ular məsihliniп, kaһinliққа təyinləngəndə xu kiyimləрни kiysun. 30 Oqullirining қaysisi uning ornini besip kaһin bolsa, jamaət qedirioğa kirip muqəddəs jayning iqidə hizmətkə kirixkəndə, bu kiyimləрни udə yəttə күn kiyip yürsun. 31 Sən kaһinliққа tikləx qurbanliқioğa atalojan qoққarni elip, uning gəxini muqəddəs jayda pixurojin; 32 andin Ҳарун wə oqulliri qoққarning gəxi bilən sewəttiki nənləрни jamaət qedirining kirix eoјizidə yesun; 33 ular əzlrining kaһinliққа təyinlinixidə Hudağa atəp muqəddəs kilinoјanda kafarətkə ixlitilgən nərsiləрни yesun, lekin bular muqəddəs boləjaққа, yat kixi buningdin һeqnemini yemisun. 34 Əgər kaһinliққа

tiklax qurbanlik gəxidini yoki nandin ətigə azrak exip qalsa, exip qalojanni otta keydürüwət; bular muqəddəs boloaqqa, heqkim uningdin yesə bolmaydu. **35** Sən xu tərīkidə Hərun wə uning oqulliri toqrisida buyruojinimning həmmisini bəja kəltürüp, uda yəttə küngiqə ularni kaħinlikqa tiklax wəzipisini ada qilojin. **36** Hər küni kafarət kilinixqa gunah qurbanliki süpitidə bir torpaqni sunojin. Qurbangahning əzini gunahın pak qilixqa uning üqünmu kafarət kəltürgin, muqəddəs qilinsun dəp, uni zəytun meyi bilən məsihligin. **37** Yəttə küngiqə sən qurbangah üqün kafarət kəltürüp, uni muqəddəs qilojin. Buning bilən u «əng muqəddəs nərsilərnin biri» həsablınıdu; uningə təgkən həmmə nərsə muqəddəs həsablınıdu. **38** Mana, qurbangahda həmixə sunidojanliring munular: — hər küni bir yaxliq ikki qoza qurbanlik qilinsun. **39** Birini ətigəndə, yənə birini gugumda qurbanlik qilip sunojin. **40** Birinqi qoza bilən birgə zəytun meyidin bir hınning tətlin biri iləxtürülgən buoqday unidin [əfahning] ondin biri wə yənə xarab hədiyəsi süpitidə tətlin bir hın xarab quxup sunulsun. **41** İkkinqi kozini gugumda sunojin; uni ətigənlik qurbanlikningkidək, huxbuy boluxi üqün ot arqilix Pərwərdigarəja atalojan qurbanlik süpitidə axliq hədiyə wə xarab hədiyə bilən qoxup sunojin. **42** Xu tərīkidə bu keydürmə qurbanlik nəsilədin-nəsilgə jamaət qedirining kirix eoqizida Pərwərdigarning huzurida ətküzülüp daimlik qurbanlik bolsun; Mən [Pərwərdigar] xu yərdə silər bilən kərixüp, sən bilən səzliximən. **43** Xuningdək Mən xu yərdə Israillər bilən uqriximən, xuning bilən u jay Mening xan-xəripim bilən muqəddəs qilini. **44** Mən jamaət qediri bilən qurbangahni Əzümgə atap muqəddəs qilimən; Hərun wə uning oqullirininim Əzümgə kaħinlik hizməttə boluxqa ayrip muqəddəs qilimən. **45** Xundak qilip Mən Israillərnin arisida makan qilip, ularning Hudasi bolimən. **46** U waqıtta ular Mening ularning arisida makan qilixim üqün ularni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudasi Pərwərdigar ikənlikimni bilidu; Mən ularning Hudasi Pərwərdigardurmən.

30 Sən yənə huxbuy yandurux üqün bir huxbuygahni yasatqin; uni akatsiyə yaqoqidin təyyarliojin. **2** U tət qasa, uzunluqi bir gəz, kəngliqi bir gəz, egizliqi ikki gəz bolsun. Uning [tət burjigidiki] münggüzlər uning bilən bir pütün qilip yasalsun. **3** Sən uni, yəni uning üstini, tət ətrapini həm münggüzlirini sap altun bilən qaplatqin; uning üsti

qismining qərisigə altundin girwək qikərojin. **4** Uningə altundin ikki halka yasap, uning girwikining astioqə bekitkin; ularni ikki yenioqə udulmu'udul bekitkin. Huxbuygahni kətüridojan ikki baldaqni selix üqün bularni huxbuygahning ikki təripigə orunlaxturojin. **5** Baldaqlırini akatsiyə yaqoqidin yasap, altun bilən qapliojin. **6** Huxbuygahni həküm-guwahliq sanduqining udulidiki pərdining sirtioqə, yəni Mən sən bilən kərixidojan jay boləjan həküm-guwahliq sanduqining üstidiki kafarət təhtining udulioqə qoyojin. **7** Hərun xuning üstidə esil huxbuy ətirni yandursun; hər küni ətigənliqi qiraqlarni pərligili kəlgəndə, huxbuylarıni yandursun. **8** Xuningdək Hərun gugumda qiraqlarni tizip yaqkanda, huxbuy yandursun. Xundak qilip Pərwərdigarning aldidə nəsilədin-nəsilgə huxbuy həmixə əqürülməy yenik bolidu. **9** Silər uning üstidə nə heqkəndək oqəyriy huxbuy yandurmənglər, nə keydürmə qurbanlik nə axliq hədiyə sunmənglər, xundakla uning üstigə heqkəndək xarab hədiyəni təkmənglər. **10** Hər yilda Hərun bir qətim [huxbuygahning] münggüzlirigə kafarət kəltürsun; hər qətim kafarət kəltüridojan gunah qurbanlikning kəni bilən uning üqün kafarət kəltürsun. Nəsilədin-nəsilgə xundak qilinglər; bu [huxbuygah] Pərwərdigarəja «əng muqəddəs» həsablınıdojan nərsilərnin qataridindur. **11** Pərwərdigar Musəjoqə mundaq dedi: — **12** Sən Israillərnin sanini eniklax üqün ularni saniojiningda, ularning sanilixi wəjədin arisioqə balay'i'apət kəlməsliqi üqün, ularni saniojiningda hər bir adəm əz jəni üqün Pərwərdigarəja kafarət puli tapxursun. **13** Royhətkə elinip, sanəktin ətkənlərnin həmmisi berixi kərek boləjini xuki, hər biri muqəddəs jaydiki xəkəlnin əlqəm birliqi boyiqə yerim xəkəl bərsun (bir xəkəl yigirmə gərahqa barawər kelidu). Bu yerim xəkəl Pərwərdigarəja «kətürmə hədiyə» bolidu. **14** Royhətkə elinip, sanəktin ətkənlər, yəni yigirmə yax yəki uningdin qonglarning hər biri Pərwərdigarəja xu «kətürmə hədiyə»ni bərsun. **15** Əz jəningləroqə kafarət kəltürux üqün Pərwərdigarəja kətürmə hədiyə bərginiglərdə bay kixi yerim xəkəldin artuq bərmisun, kəmbəoqəl kiximu yerim xəkəldin kəm bərmisun. **16** Sən Israillərdin xu kafarət pulini tapxurup elip, jamaət qedirining hizmitigə beoqixlap ixlətkin; u pul Israilləroqə Pərwərdigarning huzurida əslətmə süpitidə jəningləroqə kafarət kəltüridojan bolidu. **17** Pərwərdigar Musəjoqə mundaq dedi: — **18**

Sən yuyunuxka ixlitixkə mistin [yoşan] bir das wə uningə mistin bir təglik yasatqin; uni jamaət qediri bilən kurbangahning otturisiəja orunlaxturup, iqiğə su toxturup qoyojin. **19** Hərun bilən uning oşulliri uningdiki su bilən put-qollirini yusun. **20** Ular jamaət qedirioja kirgəndə əlməsliki üqün su bilən özini yuyuxi kerək; ular hizmət klix üqün, kurbangahka yekin berip Pərwərdigarəja ot arklilik atilidojan kurbanlik sunmaqci bolojinidimu, xundak kilsun. **21** Ular əlməsliki üqün put-qollirini yusun; bu ix ularəja, yəni əzi wə uning nəsilirini üqün əwladtin əwladkiqə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **22** Pərwərdigar Musəja mundak dedi: — **23** Sən həmmidin esil huxbuy dora-dərməklərdin təyyarla, yəni murməkki suyuklukidin bəx yüz xəkəl, darqindin ikki yüz əllik xəkəl, egirdin ikki yüz əllik xəkəl, **24** kəwzakdarqindin bəx yüz xəkəl elip (bu əlqəmlər muqəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə bolsun) wə zəytun meyidinmu bir hin təyyarla; **25** bu dora-dərməklər bilən məsih klix üqün bir muqəddəs may — ətirqi qikəroqəndək bir huxbuy may qikərozuojin. Bu «muqəddəs məsihləx meyi» bolidu. **26** Sən uning bilən jamaət qedirini, həküm-guwaħliq sandukini, **27** xirə wə uning barlik kaqa-kuqilirini, qiraədan wə uning əswablrini, huxbuygahni, **28** kəydürmə kurbanlik kurbangahı wə uning əswablrini, yuyunux desi wə uning təglikini məsihligin; **29** sən xu təzdzə ularni «əng muqəddəs nərsilər» katarida muqəddəs kiləjin. Ularəja təgkən hərəkəndək nərsimu «muqəddəs» həsablınıdu. **30** Hərun bilən uning oşullirini bolsa Manga kaħinlik hizməttə boluxi üqün məsihləp muqəddəs kiləjin. **31** Israilləroja sez kilip mundak eytkin: — Bu may əwladtin əwladkiqə Manga atalojan muqəddəs məsihləx meyi bolidu. **32** Uni adəmning bədinigə kuysa bolmaydu; xuningdək uningəja ohxaydiojan yaki tərkihi ohxixididojan həqkəndək maylarni yasimanglar. U muqəddəs boləjini üqün silərgimu muqəddəs boluxi kerək. **33** Kimki tərkihi xuningəja ohxaydiojan may təngxisə, yaki uni elip yat birsigə sürsə, u əz həlki arisidin üzüp taxlinidu. **34** Pərwərdigar Musəja mundak dedi: — Sən huxbuy dora-dərməklər, yəni huxbuy yelim, dengiz kululisi meyi, ak dewirkay wə sap məstiki təyyarliojin. Bularning həmmisi ohxax miqdarda bolsun; **35** Huddi ətirqi may qikərojanəja ohxax, ularni təngxəp huxbuy yasiojin; u tuzlanəjan, sap wə muqəddəs purakliq ətir bolidu. **36** Sən uningdin azrak elip, talkəndək obdan ezip, jamaət qediridiki həküm-

guwaħliq [sandukining] udulioja, yəni Mən silər bilən kəruxididojan jayning aldioja kəyojin. Bu silərgə Pərwərdigarəja atalojan «əng muqəddəs nərsilər» katarida həsablansun. **37** Silər yasiojan bu huxbuyning retsepi bilən əzünglərojimu ohxax bir huxbuyni yasiwalsanglar bolmaydu. U sanga nisbətən eytkəndə Pərwərdigarəja has kilinojan muqəddəs bolidu. **38** Kimki uning purikini purap huzurlinix üqün uningəja ohxap ketididojan hərəkəndək bir huxbuyni yasisa, u əz həlki arisidin üzüp taxlansun.

31 Pərwərdigar Huda Musəja mundak dedi: — **2** Mana, Mən Əzüm Yəhuda kəbilisidin boləjan Hurning nəwrisi, urining oşli Bəzaləlni ismini atap qakirdim; **3** uni Hudaning Rohı bilən toldurup, uningəja danalik, əkil-parasət, ilim-həkmət igilitip, uni hərtürlük ixni kilixka kəbiliyətlilik kilip, **4** türlük-türlük hünərlərnəni kilalaydiojan, yəni altun, kümux wə mis ixlirini kilalaydiojan, **5** yaqutlarni kesip-oyalaydiojan, ularni zinnət buyumlirioja ornitalaydiojan, yaəjaqləroja nəkix qikəralaydiojan, hərhil hünər ixlirini kamlaxturalaydiojan kildim. **6** Xuningdək mana, Mən yənə Dan kəbilisidin Aħisamakning oşli Ohəliyəbni uningəja yardəmqilikə təyinlidim, xundakla Mən sanga buyruəjan həmmə nərsilərnəni yasisun dəp, barlik pəm-parasətlik kixikərnəning kəngligə tehimu əkil-parasət ata kildim; **7** xuning bilən ular jamaət qedirini, həküm-guwaħliq sandukini, uning üstidiki kafarət təhtini, qedirining həmmə əswablrini, **8** xirə bilən uning kaqa-kuqilirini, sap altundin yasilidojan qiraədan bilən uning barlik əswablrini, huxbuygahni, **9** kəydürmə kurbanlik kurbangahı bilən uning barlik əswablrini, yuyux desi bilən uning təglikini yasiyalaydiojan, **10** hizmət kiyimliri, yəni kaħinlik hizmitidə kiyilidojan, Hərun kaħinning muqəddəs kiyimliri wə uning oşullirining kaħinlik kiyimlirini tokuyalaydiojan, **11** məsihləx meyi wə muqəddəs jayəja təyyarlinidojan esil dora-dərməklərdin huxbuyni yasiyalaydiojan boldi. Mən sanga əmr kiləjinim boyiqə ular barlik ixni bəja kəltüridu. **12** Pərwərdigar Musəja əmr kilip mundak dedi: — **13** Sən Israilləroja əmr kilip ularəja: — «Silər Mening xabat künlirimməni qəqum tutunglar; qünki bular silərnəning əzünglərnəni pak-muqəddəs kiləjuqining Mən Pərwərdigar ikənlikini bilixinglar üqün Mən bilən silərnəning otturanglardiki bir nixanə-bəlgə bolidu. **14** Xabat küni silərgə muqəddəs kilip

bekitilgini üqün, uni tutunglar; kimki uni buzsa, ölüm jazasioğa tartilmisa bolmaydu; bərhək, kimki u künidə hərəkəndə ixni kilsa, öz həlki arisidin üzüp taxlansun. **15** Altə kün iqidə ix kilinsun; lekin yəttinqi küni Pərwərdigarğa atalojan muqəddəs kün bolup, aram alidojan xabat küni bolidu; kimki xabat künidə birər ix kilsa, ölüm jazasioğa tartilmisa bolmaydu. **16** Israillar xabat künini tutuxi kerək; ular əbədiy əhdə süpitidə uni əwladtin əwladkiqə tutsun. **17** Bu Mən bilən Israillarning otturisida əbədiy bir nixanə-bəlgə bolidu; qünki Pərwərdigar altə kün iqidə asman bilən zeminni yaritip, yəttinqi künidə aram elip rahət tapqanidi», — degin. **18** Huda Sinay teqida Musaoğa bu səzlərni kilip boləqandin keyin, ikki həküm-guwaḥliq tahtiyini uningə tapxurdi. Tahtaylar taxtin bolup, [səzlər] Hudaning barmiki bilən ularoğa pütülgəndi.

32 Həlk Musaning taqdin qüxməy həyal bolup qaloqinini kərüp, Hərunning kexioğa yioqilip uningə: — Sən kəpup, bizgə aldimizda yol baxlap mangidojan bir ilah yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidin qikirip kəlgən Musa degən həliki kixigə nemə bolup kətkənlisini bilməymiz, — deyixti. **2** Hərun ularoğa: — Hotunliringlar bilən oqul-qizliringlarning kulakliridiki altun zirə həlkilarni qikirip, mening keximoğa elip kelinglar, dedi. **3** Xuning bilən pütkül həlk öz kulakliridiki altun zirə həlkilarni qikirip Hərunning kexioğa elip kəldi. **4** U bularni ularning kolidin elip, iskinə bilən kuyma bir mozayni yasatquzdi. Xuning bilən ular: — Əy Israil, seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudayinglar mana budur! — deyixti. **5** Hərun uni kərüp uning aldida bir kurbangahni yasitip andin: «Ətə Pərwərdigar üqün bir həyt ətküzülüdu», dəp elan kildi. **6** Ətisi ular səhər kəpup, kəydürmə kurbanliklarni sunup, inaklik kurbanliklirininimu kəltürdi; andin halayik olturup yəp-iqixti, kəpup əyx-ixrət kilixti. **7** Xu qaoqda Pərwərdigar Musaoğa: — Ornungdin tur, tezdin pəskə qüxkin! Qünki sən Misir zeminidin qikirip kəlgən həlking buzukqilikkə berilip kətti. **8** Mən ularoğa buyruoqan yoldin xunqə tezla qətnəp, əzliri üqün bir kuyma mozayni yasap, uningə qoqunup kurbanlik kəltürüxti həmdə: «Əy Israil, seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudaying mana xudur!», deyixti, — dedi. **9** Andin Pərwərdigar Musaoğa: — Mana, bu həlknə kərüp koqydu; mana, ular dərwekə boyni kəttik bir həlktur. **10** Əmdi Meni tosmə, Mən oqəzəp otumni ularning üstigə qüxürüp, ularni yutuwetimən;

andin seni uluq bir əl kilimən, — dedi. **11** Lekin Musa Hudasi Pərwərdigardın otünüp iltija kilip mundak dedi: — Əy Pərwərdigar, nemixkə sən oqəzəp otungni Əzüng zor kudrət wə küqlük qol bilən Misir zeminidin qikirip kəlgən həlkingning üstigə qüxürisən? **12** Misirliklar mazak kilip: — Ularning bexioğa bala qüxürük üqün, ularni taqlarning üstidə oltürüp yəp yüzidin yokitix üqün, [ularning Hudasi] ularni elip kətti, — deyixsunmu? Əz otluq oqəzepingdin yenip, Əz həlkinggə balayı'apət kəltürük niyitingdin yanəyəsən! **13** Əz kulliring İbrahim, İshak wə Israilni yad kilətin; Sən ularoğa kəsəm bilən wədə kilip: «Nəslinglarni asmandiki yultuzlardək awutimən, Əzüm uning toqrisida səzligən muxu zeminning həmmisini nəslinglaroğa berimən, ular uningə mənəggü igidarqilic kilidojan bolidu» degəndingə, — dedi. **14** Xuning bilən Pərwərdigar Əz həlkingning üstigə: «Balayı'apət qüxürimən» degən niyitidin yandi. **15** Musa kəynigə burulup, ikki həküm-guwaḥliq tahtiyini kəlioğa elip taqdin qüxti. Tahtaylarning ikki təripigə səzlər pütülgəndi; u yüzigimu, bu yüzigimu pütüklük idi. **16** Bu tahtaylar bolsa Hudaning Əzining yasioqini, pütülgənliri bolsa Hudaning Əzining pütkini idi, u tahtaylaroğa oyulojanidi. **17** Yəxua həlking kətürgən qukan-sürənlirini, warkiraxlirini anglap Musaoğa: — Qedirgahdin jəngning hitabi qikiwatidu, dedi. **18** Lekin u jawab berip: — Angliniwatqan awaz nə nusrət təntənisi əməs, nə məqlubiyətning pəryadi əməs, bəlkə nahxa-küy sadasi! — dedi. **19** Musa qedirgahə yekin kelip, mozayni wə jamaətning ussuloğa qüxüp kətkənlisini kərüp xundak dərəzəzəp boldiki, tahtaylarni kolidin taxlap taqning tüwidə qəkiwətti. **20** Andin ular yasioqan mozayni otka selip kəydürüp, uni yanjip kukum-talkan kilip, su üstigə qeqip Israillarni iqixkə məjburlidi. **21** Andin Musa Hərunoğa: Sən ularni xunqə eoqir gunahkə patkuzəqudək, muxu həlk sanga nemə kildi? — dedi. **22** Hərun jawab berip: — Hojmanning oqəzəp-aqqiki tutaxmioqay! Bu həlking kəndək ikənlisini, ularning zəzillikkə mayil ikənlisini obdan bilisən. **23** Ular mənə: — «Bizgə aldimizda yol baxlap mangidojan bir ilahni yasap bərgin; qünki bizni Misir zeminidin qikirip kəlgən Musa degən xu adəmgə nemə boləqinini bilməymiz», dedi. **24** Mən ularoğa: «Kimdə altun bolsa xuni qikirip bərsun» desəm, ular mənə tapxurup bərdi; mən uni otka taxliwidim, mana, bu mozay qikti, — dedi. **25** Musa

halkning kandaksigə tizginsiz bolup kətkənlikini kərdi; qünki Hərun ularni düxmənlikining aldida məshirə obyekt boluxka öz məyligə koyuwətkənidi. **26** Musa qedirgahning kirix eoizioja berip, xu yərdə turup: — Kimki Pərwərdigarning tərpidə bolsa mening yenimoja kəlsun! — dedi. Xuni dewidi, Lawiyarning həmmisi uning kəxioja yioildi. **27** U ularoja: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Hərbir kixi öz kiliqini yanpixoja esip, qedirgahning iqigə kirip, bu qetidin u qetigiqə kezip yürüp, hərbiri öz kərindixini, öz dost-buradiri, öz koxnisini öltürsun!» — dedi. **28** Xuning bilən Lawiyar Musaning buyruojini boyiqə ix kərdi; xu küni halkning iqidin üç ming kixi öltürüldi. **29** Andin Musa: — Hərbiringlar bügün özüglarni Pərwərdigaroja has boluxka atidinglar; qünki hərbiringlar hətta öz oojlunglar həm kərindixinglarnimu ayimidinglar; xuning bilən bügün bəht-bərikətni üstünglaroja qüxürdunglar, dedi. **30** Ətisi Musa halkkə səz kəlip: — Silər dərwəxə nəhayiti eoqir bir gunah sadir kildinglar. Əmdi mana, mən Pərwərdigarning aldioja qikimən; gunahinglar üqün kafarət kəltürələymənmikin, — dedi. **31** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning aldioja yenip berip: — Həy...! Bu halk dərwəxə eoqir bir gunah sadir kəlip, əzligə altundin ilahlarni yasaptu! **32** Lekin əmdi Sən ularning gunahini əpu kəlixka uniojaysən..., unimisang, ismimni Əzüng yazojan dəptiringdin eoqürüwətkin! — dedi. **33** Pərwərdigar Musaoja jawab berip: — Kimki Mening aldimdə gunah kəlojan bolsa, uning etini Əz dəptirimdin eoqürüwetimən. **34** Əmdi sən berip, Mən sanga eytkən jayoja halkni baxlap baroqin. Mana, Mening Pərixətəm aldingda mangidu. Lekin ularoja jaza beridiojan künüm kəlgəndə, ularoja gunahı üqün jaza berimən, dedi. **35** Bu səzdin keyin Pərwərdigar halkning Hərunning kəli bilən mozayni kuydurup yasatkini üqün ularni waba bilən jazalidi.

33 Pərwərdigar Musaoja mundak dedi: — Sən ornungdin turup, özüng Misir zeminidin elip kəlgən halk bilən billə muxu yərdin ketip: «Mən sening nəslinggə uni berimən» dəp kəsəm kəlip İbrahimoja, İshakka wə Yəqubka wədə kəlojan zeminoja baroqin. **2** Xuning bilən sening aldingda bir Pərixətə əwətip, Kanaaniy, Amoriy, Həttiy, Pərizziylarni, Həwiw bilən Yəbusiyarni həydəp qikərip, **3** seni süt bilən həsəl ekəp turidiojan zeminoja kəltürimən. Qünki silər boyni kəttik bir halk boləqaqqa, yolda silərni həlak kəliwətməslikim üqün, Əzüm silərnin aranglarda

bolup, xu [zeminoja] billə qikəymən, — dedi. **4** Halayik bu kəttik səzni anglap, kəyojuoja qəməp həqəksisi öz zibu-zinnətlirini takimidi. **5** Qünki Pərwərdigar Musaoja səz kəlip: — Sən berip Israilaroja: «[Pərwərdigar]: — Silər boyni kəttik bir halk ikənsilər; əgər Mən Pərwərdigar aranglaroja qikəp bir dəkəkilə tursam, silərni yokətiwətkən bolattim. Əmdi silər özünglərdiki zibu-zinnətlərnə eliwətinglar; xu qəojda Mən silərgə nemə kilidioqinimni bilimən, dedi», dəp eytkin, — degənidi. **6** Xunga Israilar Hərabə teoqidin ayrilipla zibu-zinnətlirini əzlidin eliwətti. **7** Xuning bilən Musa öz qedirini elip, uni qedirgahning sirtida, qedirgahdin nerirək bir jayoja tikip, uni «kərixək qədri» dəp atidi. Kimki Pərwərdigarni izdəp, yol sorimakqi bolsa qedirgahning sirtidiki «kərixək qədri»oja baratti. **8** Xundak bolattiki, hər kətim Musa qədrija qikəsa, pütkül halayik koqup, hərbiri öz qedirining ixikidə ərə turup, Musa qədrija kirip boləjuqə uning kəynidin kərixip turatti. **9** Andin Musa hər kətim qədrija kirip kətsə xundak bolattiki, bulut tūwrukə qüxüp, qedirning kirix eoizida tohtaytti; xuning bilən Pərwərdigar Musa bilən səzlixətti. **10** Pütkül halayik bulut tūwrukəning jamaət qedirining kirix eoizida tohtioqinini kəretti; uni kərginidə halkning həmmisi koqup, hərbiri öz qedirining ixikidə turup səjdə kəlixatti. **11** Xu qəojlarda Pərwərdigar Musa bilən kixilər öz dost-buradiri bilən səzləxkəndək, yūzmuyüz səzlixətti. Andin Musa qedirgahoja yenip kələtti; lekin uning hizmətkari boləjan nunning oojli Yəxua degən yax yigit qedirning iqidin qikəyatti. **12** Musa Pərwərdigaroja mundak dedi: — Mana, Sən daim manga: «Bu halkni elip qikəkin» dəp kəlding; lekin Əzüng manga: «Mən seni ismingni bilip tonuymən», wə xuningdək «Nəzirim aldida iltipət təpting» degən bolsangmu, Sən mening bilən birgə kimni əwətidioqinini manga ayan kəlmiding. **13** Əgər mən rasttinlə nəzirində iltipət tapқан bolsam, əzümning Seni tonuxum üqün, nəzirində iltipət tepiwərixim üqün manga Əz yolungni ayan kəlojaysən; mana, bu halkning Əz həlking boləqinini nəzirində tutkəysən! — dedi. **14** U jawab berip: Mən Əzüm [sən] billə billə berip, sanga aram ata kəlimən, — dedi. **15** Musa uniojoja jawabən: — Əgər Sən Əzüng [biz] bilən billə mangmisang, bizni bu yərdin qikərmiojaysən; **16** qünki, mən wə həlking nəzirində iltipət tapqinimiz nemidin bilinidu? Əjəbə, Əzüngning biz bilən billə mangoqinindin

bilinmämdu? Xu säwäbtin män wä hälkinq yär yüzidiki härbir taipilärdin alahidä pärklärnmämduq?! — dedi. **17** Pärwärdigar Musaöja: — Muxu iltijayingnimu ijabät kiliimän; qünki sän näzirimdä iltipät tapting wä Män seni ismingni bilip tonuymän, dedi. **18** Xuning bilän Musa: — Öz xan-xärpinqni manga kersätkäysän, — dedi. **19** [Pärwärdigar]: — Özümninq pütkül meħribanlikimni sening köz aldingdin ötküzimän wä aldingda «Yahwäh» degän namni jakarlaymän. Kingä xapaät kilmäqä bolsam xuningöja xapaät kersitimän, kingä rähim-xäpät kersätmäqä bolsam, xuningöja rähim-xäpät kersitimän, dedi. **20** Pärwärdigar uningöja: — Sän yüzümni kërälmäysän; qünki heq adämzat Meni kersä tirik qalmaydu, dedi. **21** Andin Pärwärdigar: — Mana, yenimda bir jay bardur; sän xu yärdiki qoram taxning üstidä turojın. **22** Mening xan-xäripim ötidiojan waqıtta, xundak boliduki, Män seni xu qoram taxning yerikida turojuzup, Män ötüp boluquqä seni qolum bilän yepip turimän. **23** Andin qolumni tartiwalmän; xuning bilän sän Mening arqa täripimni kərisän, lekin yüzüm kərünmäydu, — dedi.

34 Pärwärdigar Musaöja: — Sän awwalkioja ohxax ezüing üqün taxtin ikki tahtayni yonup käl; Män bu tahtaylaröja sän ilgiri qekiwätkan tahtaylardiki sözlärni yezip qoyimän. **2** Sän ätä ätigängiqä täyyar bolup, säħärdä Sinay teojoja qikip, xu yärdä taqning qokqisida Mening aldında hazır bolöjin. **3** Lekin heq kixi sän bilän billä qikmisun wä yaki taqning heq yeridä baxka adäm kərünmisun, koy-kalilarmu taqning tüwidä otlimisun, — dedi. **4** Musa awwalkioja ohxax taxtin ikki tahtayni yonup, ätisi tang säħär qopup, bu ikki tax tahtayni qolida elip, Pärwärdigarning buyruojını boyiqä Sinay teojoja qıktı. **5** Xuning bilän Pärwärdigar bulutta qixüp, xu yärdä Musaning kexida turup, «Yahwäh» degän namini jakarlidi. **6** Pärwärdigar uning köz aldidin ötüp: — «Pärwärdigar, Pärwärdigar, rähimdil wä meħir-xäpätliktur, asan özäpöplänmäydiojan, xapaät bilän wapasi käng Tängridur, 7 mingliojan-on mingliojanlaröja rähim-xapaät kersitip, kəbihlik, asiylik wä gunahni kəqürgüqidur; lekin u gunahkarlarni härgiz gunahsız döp karımaydiojan, bəlki atılarning kəbihlikining jajasini baliliri wä näwrlirigiqä, xundakla üqinqi wä tötinqi äwladiojqä yülkäydiojan [Tängridur]» — döp jakarlidi. **8** Xuning bilän Musa dərħal yərgə bax koyup säjdä kilip: — **9** — Äy Rəb, ägär män

rasttinla nəziringdä iltipät tapқан bolsam, undakta i Rəb, arimızda biz bilän mangojaysän; qünki bu hälk dərwaqə boyni qattıq bir häłktur; bizning kəbihlikimizni wə gunahimizni kəqürgəysän, bizni Öz mirasing boluxqa qobul qilöjaysän! — dedi. **10** Xuning bilän u Musaöja: — Mana, Män bir ähdä tüzimän; sening barlıq häłking aldida pütkül yär yüzining heqbir jayida yaki heqbir əl arisida qilinip bakmiojan meħizilärni yaritimän. Xuning bilän sän arisida bolöjan häłkingning hämmisi Pärwärdigarning [karamät] əməlini kəridu; qünki Mening silərgə kilidiojan əməlim dərwaqə dəħxətlik ix bolidu. **11** Män bügün sanga tapılaydiojan əmrlirimni tutqın; mana, Män silərninq aldinglardin Amoriy, Qanaaniy, Hıttiy, Pərizziy, Hıwiy wə Yəbusıylarni häydöp qikirimän. **12** Əmdi hezi bolöjinki, sän baridiojan zemında turuwatқанlar bilän heq ähdä baqlaxmiojin; bolmisa, bu ix silərgə tuzak bolidu; **13** bəlki silər ularning kurbangahlırini qəwüp, but tüwrüklirini sundurup, «axərah» butlırini kesip taxlanglar. **14** Qünki sän heqkandak baxka ilahqa ibadət kilmaslıqing kerək — qünki Mänki Pärwärdigarning nami «Wapasizlikqa Həsət Kiloquqi» bolup, həsət kiloquqi bir ilahdurmən. **15** Bolmisa, xu zemında turuwatқанlar bilän ähdä tüzixüng mumkin; andin ular ilahlırining kəynidin yürüp buzukqilik kilip, ilahlırioja kurbanliklər ötküzginidä, silərni qakırsa ularning kurbanliklıridin yöp ketixinglar mumkin; **16** sän xundakla yənə ularning kızlırini oqulliringöja hotunlukqa elip berixing mumkin; u kızlar öz ilahlırining kəynidin yürüp buzukqilik kilöjində, ular oqulliringnimu öz ilahlırining arqisidin mangojuzup, buzukqilik kılduruxi mumkin. **17** Özüng üqün heqkandak quyma butlarni yasatmiojin. **18** Petir nan heyitini tutunglar; Mening əmr kilöjnimdək Abib eyida, bekitilgän waqıtta yəttä kün petir nan yənglar. Qünki silər Abib eyida Misirdin qikkansilər. **19** Baliyatquning tunji mewisi Meningki bolidu; qarpay malliringning iqidin dəslep tuöjulojan ərkəklər, kala bolsun, koy bolsun ularning tunjilirining hämmisi Meningki bolsun. **20** Lekin exəklərninq tunji təhäylirining ornioja koza bilän bədäl təlixing lazim bolidu. Əgär ornioja [koza] bərmisəng, təhäyning boynini sunduruwətkin. Tunji oqulliringni bolsa, ularöja bədäl tələp qayturuwal. Heqkim Mening huzurumoja kuruk qol kəlmisun. **21** Sän altə kün iqidä ix-əməlingni kilip, yəttinqi küni aram elixing zərür; yär häydəx waqti bolsun, orma

vaqti bolsun, aram elixing zərür. **22** Yengi buoqdayning tunji hosulini təbrikləydiqan «həptilər heyti»ni ötküzümlar; yilning ahirida «hosul yioyx heyti»ni ötküzümlar. **23** Sening hər bir ərkək kixiliring yilda üq ketim Israilning Hudasi bolqan Rəb Pərwərdigarning aldioqa hazir bolsun. **24** Qünki Mən taipiləni aldingdin həydiwetip, qebraliringni kengəyitimən; xuningdək sən yilda üq ketim Pərwərdigar Hudayingning aldioqa hazir boluxka qikip barsang, heqkim yeringgə kəz kīrini salmaydu. **25** Manga sunulidiqan qurbanlikning kənini bolduruloqan nan bilən billə sunmioqin; yaki ötüp ketix heyting qurbanlikining gəxini ətigə qaldurma. **26** Zeminigning dəsəpkə hosulidin tunji məhsulatlarni Pərwərdigar Hudayingning əyigə kəltürüp ata. Oqlakni anisining sütidə kaynitip pixurma. **27** Pərwərdigar Musaq: — Bu sözləni özünq yeziwəloqin; qünki Mən muxu sözləni əsas kīlip sən bilən wə Israil bilən əhdə baqlidim, dedi. **28** U waqıtta Musa xu yərdə Pərwərdigarning huzurida kīriq keqə-kündüz turdi; u heqnərsə yemidi, heq su iqmidi. U yərdə [Pərwərdigar] tahtaylaroqa əhdining sözləri bolqan on əmrni pütüti. **29** Musa Sinay teoqidin qüxkəndə xundak boldiki (u taqdin qüxkəndə ikki həküm-guwahlik tahtiyi uning kolida idi), özining [Pərwərdigar] bilən sözləxkni üqün yüzining parkirap kətkinini bilməytti. **30** Əmdi Hərun wə barlik Israilar Musani kərdi, mana, uning yüz terisi parkirap turatti; ular uningoqa yekin berixtin kərkuxti. **31** Lekin Musa ularni qakīriwidi, Hərun wə jamaəting barlik baxliri yenip, uning kəxioqa kəldi; Musa ular bilən sözləxti. **32** Xuningdin keyin, barlik Israilar uning yenioqa kəldi; u waqıtta Musa Pərwərdigar özigə Sinay teoqida səz kīloqinida tapxuroqan barlik əmlərnəni ularoqa tapilidi. **33** Musa ularoqa dəydiqinini dəp tügətti. U [səzligəndə] yüzigə bir qümpərdə tartiwəloqanidi; **34** Qaqanki Musa Pərwərdigar bilən sözləxkə uning huzurioqa kirsə, qümpərdini eliwətətti, taki u yenip qikkuqə xundak bolatti; yenip qikkəndə özigə nemə tapilənoqan bolsa, xuni Israilaroqa eytip bərətti. **35** Israilar Musaning yüz terisining parkirap turoqinini kərətti; xunga Musa yənə taki Pərwərdigar bilən sözləxkili uning huzurioqa kīrgüqə yüzigə qümpərdə tartiwəlattı.

35 Musa Israilarning pütüklə jamaitini yioyx ularoqa: — Pərwərdigar silərgə kīlixka buyruoqan əmlər munulardur: — **2** Altə kün ix-əmgək küni bolsun; lekin yəttinqi küni silərgə nisbətən mukəddəs bir kün bolup, Pərwərdigarə ataloqan aram alidiqan

xabat küni bolsun. Hərkim xu künidə ix-əmgək kīlsa əlümgə məhkum kīlinsun. **3** Xabat künidə barlik turaloquliringlarda hərgiz ot qalimanglar, — dedi. **4** Musa Israilarning pütüklə jamaitigə səz kīlip mundak dedi: — «Pərwərdigar buyruoqan əmr mana xuki: — **5** Özünqlarning aranglardin Pərwərdigarə bir «kətürmə hədiyə» kəltürümlar; kəngli haloqanlarning hər biri Pərwərdigarə bir «kətürmə hədiyə»sini kəltürsün: yəni altun, kümüx, mis, **6** kək, səsün wə kizil yip, aq kanap rəht, eqkə tiwiti, **7** kizil boyaloqan koqkar terisi, delfin terisi, akatsiyə yaqiqi, **8** qiraqdan üqün zəytun meyi, «məsihləx meyi» bilən huxbuy üqün ixlitilidiqan esil dora-dərməklər, **9** əfodkə həm koxenoqa ornitilidiqan heqik wə baxka yaqutlarni kəltürümlar». **10** — «Aranglardiki barlik məhir ustilar kīlip Pərwərdigar buyruoqanning həmmisini yasap bərsun: **11** — [mukəddəs] qədir bilən uning iqi wə taxki yopuklirini, iloqulirini, tahtaylirini, baldaklirini, hadilirini wə bularning təgliklirini, **12** əhdə sanduqi wə uning baldaklirini, «kafarət təhti»ni, «ayrimə pərdə-yopuk»ni, **13** xirə wə uning baldaklirini, uning barlik kaqa-kuqilirini wə «təkdim nanliri»ni, **14** yorukluk üqün yasaloqan qiraqdan wə uning əswəblirini, uning qiraqliri wə qiraqlə meyi, **15** huxbuygəh wə uning baldaklirini, «Məsihləx meyi»ni, dora-dərməklərdin ixləngən huxbuyni, mukəddəs qədirning kīrix eoqizidiki «ixik pərdisi»ni, **16** kəydürmə qurbanlik kurbangəhi wə uning mis xəlasini, baldaklirini wə barlik əswəblirini, yuyunux desə wə uning təglikini, **17** həylining pərdilirini, uning hadiliri wə ularning təgliklirini, həylining kīrix eoqizidiki pərdini, **18** qədirning mih-kozuklirini, həylining mih-kozuklirini, xundaklə barlik tanilirini, **19** tokulidiqan kiyimlə, yəni mukəddəs jayning hizmitigə kaqinlik hizmitidə kiyilidiqan, Hərun kaqinning mukəddəs kiyimlirini həm uning oqullirining kiyimlirini təyyar kīlsun». **20** Xuning bilən pütüklə Israil jamaiti Musaning yenidin qikip ketixti. **21** Andin kəngli tartkanlarning hər biri, rohi əzligə türtkə bolənlarning hər biri kīlip, jamaət qədirini yasaxka, xundaklə qədirning hizmitidə ixlitilidiqan barlik sərəmjanlarni yasaxka wə mukəddəs kiyimlərnəni tikixkə Pərwərdigarə ataloqan «pulənglatma hədiyə»ni kəltürgili turdi. **22** Ular ərlərmu, ayallarmu kīlip, sunuxka kəngli hux bolənlarning hər biri hədiyə kəltürüp, bulapka, zirə-qalkə, üzük, zunnar-biləzük katarlik hərhil altun buyumlarni elip kəldi; altunni «kətürmə hədiyə»

kilip berəy degənlərninğ hər biri uni Pərwərdigarəyə sundi. **23** Kimdə kək, səsün, kizil yip bilən aq kanap rəht, eqkə tiwiti, kizil boyaloqan qoqkar terisi wə delfin terisi bolsa, xularni elip kelixti. **24** Kümüx ya mistin kətürmə hədiyə kəltürəy degənlərninğ hər biri xuni Pərwərdigarəyə hədiyə kilip sundi. Kimdə qedirning hizmitidə ixlitilidiqan hərhil sərəmjanlarəyə yariqudək akatsiyə yaqıqı bolsa, uni elip kəldi. **25** Qoli qewər ayallarning hər biri öz kolliri bilən egirip, xu egirgən yip wə rəhtlərnı, yəni kək, səsün wə kizil yip bilən aq kanap rəhtlərnı kəltürdi, **26** Xuningdək kəngli kəzoqaloqan ayallarning həmmisi hünirini ixlitip eqkə tiwitidin yip egirixti. **27** Əmirilər əfod wə koxənoqə ornitilidiqan həkiklər wə yaqutlarnı, **28** dora-dərməklərnı, qiraşqə wə məsihləx meyoqə ixlitilidiqan zəytun meyoqəni, huxbuyoqə ixlitilidiqan esil dora-dərməklərnı kəltürdi. **29** Xu tərıkiyə İsrailar Pərwərdigar Musaning wasitisi bilən buyruqan ixlarning hər kəysoqə bir nərsə berixkə kəngli tartqan bolsa, ər bolsun ayal bolsun hər biri xuni elip kelip, Pərwərdigarəyə atap ihtiyariy hədiyə bərdi. **30** Andin Musa İsrailarəyə mundək dedi: — «Mana, Pərwərdigar Yəhuda kəbilisidin hurning nəwrisi, Urining oşlı Bəzaləni ismini atap qəkirip, **31** uni Hudaning Rohi bilən toldurup, uningəyə danalıq, əkil-parasət, ilim-həkmət igilitip, uni hərtürlik ixni kilixkə kəbiliyətlilik kilip, **32** uni türlik-türlik hünərlərnı kilalaydiqan — altun, kümüx wə mis ixlirini kilalaydiqan, **33** yaqutlarnı kesip-oyalaydiqan, zinnət buyumlirəyə ornitalaydiqan, yaşaqalarəyə nəxiş qikiralaydiqan, hərhil hünər ixlirini kəmlaxturalaydiqan kildi. **34** U yənə uning kəngligə, xuningdək həm Dan kəbilisidin boləyən Aşisamakning oşlı Oşoliyabning kəngligə [baxqılarəyə] hünər əgıtix niyət-istikini selip, **35** ularning kəngüllirini danalıq-həkmət bilən toldurup, ularni hərhil nəkşaxlik-oymiqilik ixlirəyə məhir kilip, kək, səsün wə kizil yip bilən aq kanap rəht bilən kəxtiqilik kilixkə həmdə bəpkarlıqkə iktidarlıq kildi. Xuning bilən ular hərhil hünər ixlirining wə hərhil layihələx ixlirining həddisidin qikalaydiqan boldi.

36 Xuning bilən Bəzaləl wə Oşoliyablar, xuningdək Pərwərdigar mukəddəs qedir yasaxning hərhil ixlirəyə kərek boləyən danalıq-həkmət wə əkil-parasətnı ata qiləyən məhir ustilarning hər biri ularəyə koxulup, xu ixni uning əmr qiləyənı boyıqə əməlgə axuridu». **2** Xu wəqıtta Musa Bəzaləl wə Oşoliyabni, xundəkə Pərwərdigar danalıq-həkmət

bilən kəngüllirini toldurəyən, kəngli əzini xu ixni kilixkə kətnixixkə dalalət qiləyən bərlilik hünərwən-kasiplarnı qəkirip yiqdi. **3** Ular kelip mukəddəs qedirni yasaxkə, xundəkə uning ix-hizmətlirigə kəreklik sərəmjanlarnı yasaxkə İsrailar elip kəltürgən bərlilik «kətürmə hədiyə»lərnı Musadin tapxuruwaldi. İsrail həlki yənılə öz məyli bilən hər künı ətiginı Musaqə ihtiyariy hədiyə kəltürüp turatti. **4** Andin mukəddəs qedirning ixlirini qiliwatqan ustilarning həmmisi kolidiki ixni qoyup qoyup kelip, **5** Musaqə: — Həlkning elip kəlgini Pərwərdigar bizgə kilixkə buyruqan ixni pütküzüxkə ehtiyaj boləyənidin kəp exip kətti! — deyixti. **6** Andin Musa əmr kilip, pütkül qedirgəh boyıqə: «Mana, ər bolsun, ayal bolsun, həqkim mukəddəs qedirni yasax üqün «kətürmə hədiyə» süpitidə yənə həqkəndək nərsə təyyarlap kəlmisun!» dəp jakarlatti. Buning bilən kəp qilik hədiyələr kəltürüxtin tohtitildi. **7** Qünki ular təyyarlıqan materiyallar pütkül quruluş ixıqə yetətti, həttə exip qalatti. **8** Mukəddəs qedirning quruluş ixni qiliwatqan ustilarning hər biri nepiz tokuloqan aq kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiplar arilaxturuluş ixləngən on parqə yopuq yasap, kerublarning süritini yopuqlarəyə qewərlilik bilən layihələp nəpis kilip kəxtiləp qikti. **9** Hərbir yopuqning uzunluqı yigirmə səkkiz gəz, kəngliki tət gəz bolup, hər bir yopuq ohxax qong-kıqıqlıktə qilindi. **10** [Bəzaləl] yopuqlarning bəxini bir-birigə ulidi, qaləyən bəx yopuqnimu həm bir-birigə ulidi. **11** U ulap qikiləyən birinqi qong parqining əng qetidiki qismining bir tərıpigə rənggi kək izmilərnı qədidi, xuningdək ulap qikiləyən ikkinqi qong parqining əng qetidikisining bir tərıpigimu xundək kildi. **12** Birinqi qong parqining əng qetidiki qismiqə əllik izmə qədidi, ikkinqi qong parqining əng qetidikisigimu əllik izmə qədidi. İzmilər bir-birigə udulmuudul qilindi. **13** Mukəddəs qedir bir pütün bolsun üqün u altundin əllik iləyə yasap, ikki parqə yopuqni xu iləyələr bilən bir-birigə tutaxturdi. **14** U mukəddəs qedirni yepix üqün eqkə tiwitidin yopuqlarnı yasidi; yopuqtnin on bir parqə yasidi. **15** Yopuqlarning hər birining uzunluqı ottuz gəz, kəngliki tət gəz bolup, on bir yopuqning həmmisi ohxax qong-kıqıqlıktə qilindi. **16** Yopuqlarning bəxini u ulap bir kilip, qaləyən altə yopuqnimu ulap bir kildi. **17** U birinqi ulap qikiləyən qong parqining əng qetidiki qismiqə əllik izmə, ikkinqi ulap qikiləyən qong parqining əng qetidiki qismiqə əllik izmə qədidi. **18** U qedir bir

pütin bolsun üqün həm mistin əllik iloju yasap, ikki qong parqini ulap qoydi. **19** U buningdin baxka qediroja kizil boyalojan qoqkar terisidin yopuk yasap yapti, andin uning üstidinmu delfin terisidin yasalojan yonə bir yopukni qaplıdi. **20** U mukəddəs qedirning tik tahtaylirini akatsiyə yaoyiqidin yasap tiklıdi. **21** Hər bir tahtayning uzunluqi on gəz, kəngliki bir yerim gəz kilindi. **22** Hər bir tahtayning ikkidin turumi bar idi, hər ikki tahtay xular bilən bir-birigə qetildi; u qedirning barlık tahtaylirini xundak yasidi. **23** U qedirning tahtaylirini xundak yasidi; yigirmisi jənu b tərəpkə ornitildi; **24** u bu yigirmə tahtayning tegigə kümüxtin kırık təglik yasidi; bir tahtayning [astidiki] ikki turumi üqün ikkidin təglik, yonə bir tahtayning ikki turumi üqün ikkidin təglikni yasidi. **25** Xuningdək u qedirning udul tərıpigə, yəni ximal tərıpigə yigirmə tahtay yasidi, **26** xundakla bularning kırık təglikini kümüxtin yasidi; bir tahtayning tegigə ikkidin təglik, yonə bir tahtayning tegigə ikkidin təglik orunlaxturuldi. **27** Qedirning kəyni tərıpigə, yəni oərb tərəpkə altə tahtayni yasap ornatti. **28** U qedirning kəyni tərıpıdiki ikki bulungoja ikki tahtayni yasap ornatti. **29** Bu bulung tahtayliri astidin üstigigə ikki kat kılıp [tahtaylarni] əzara qetixturdi, üsti bir həkioja bekitildi. U hər ikkisini xundak yasap, ikki bulungoja ornatti. **30** Xunglaxkimu u tərıpıdə səkkiz tahtay boldi, ularning kümüxtin yasalojan on altə təglik bar idi; bir tahtayning tegidə ikki təglik, yonə bir tahtayning tegidə ikki təglik bar idi. **31** Buningdin baxka u akatsiyə yaoyiqidin baldaq yasidi; qedirning bu tərıpıdiki tahtaylaroja bəx baldaqni, **32** qedirning u tərıpıdiki tahtaylaroja bəx baldaqni, qedirning arka tərıpıdiki tahtaylaroja, yəni oərb tərıpıdiki tahtaylarojimu bəx baldaqni yasidi. **33** U tahtaylarning otturidiki ottura baldaqni bu tərəptin u tərəpkə yətküzüp yasidi. **34** U tahtaylarni altun bilən qaplap, baldaqlar ətküzüldiojan həkılarni altundin yasap, baldaqlarni altun bilən qaplıdi. **35** U nepiz toqulojan ak kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasidi; uni kerublarning süritini qewərlik bilən layihıləp nəpis kılıp qüxürüp, kəxtiləp qikardi. **36** Uni esixka u akatsiyə yaoyiqidin tət hada yasap, altun bilən qaplıdi. Ularning ilməkliri altundin yasaldi; hadilaroja u kümüxtin tət təglikni quyup yasidi. **37** U qedirning kirix eojojoja nəpis toqulojan ak kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasidi, uni kəxtiqigə kəxtilətti. **38** U

yonə bu pərdining bəx hadisini ilməkliri bilən qoxup yasidi; ularning baxlirini wə baldaqlirini altun bilən qaplıdi; ularning bəx təglik mistin yasaldi.

37 Andin Bəzalə əhdə sanduqni akatsiyə yaoyiqidin yasidi; uning uzunluqi ikki yerim gəz, egizliki bir yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz idi. **2** U uning iqi wə sirtini sap altun bilən qaplıdi, uning üstünki kismning qərisigə altundin girwək qikardi. **3** U uning üqün altundin tət həkla quyup, ularni uning tət qetikoja bekitti; bir tərıpigə ikki həkla, yonə bir tərıpigə ikki həkla bekitti. **4** U həm akatsiyə yaoyiqidin ikki baldaq yasap, hər ikkisini altun bilən qaplıdi; **5** andin sanduq ular arkilik kətürülsun dəp, baldaqlarni sanduqning ikki yenidiki həkıliridin ətküzüp qoydi. **6** U [sanduqning yapquci süpitidə] altundin uzunluqi ikki yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz bolojan bir «kafarət təhti» yasidi. **7** U ikki kerubni altundin soqup yasidi; ularni kafarət təhtining ikki tərıpigə ornatti; **8** bir kerubni bir tərıpigə, yonə bir kerubni yonə bir tərıpigə ornatti. U ikki tərıpıdiki kerublarni kafarət təhti bilən bir gəwdə kilidi. **9** Kerublar bir-birigə yüzlinip, kənatlirini kafarət təhtining üstigə kerip, kənatlıri bilən uni yepip turatti; kerublarning yüzi kafarət təhtigə kəritildi. **10** U həm xirəni akatsiyə yaoyiqidin yasidi; uning uzunluqi ikki gəz, kəngliki bir gəz, egizliki bir yerim gəz idi. **11** U uni sap altun bilən qaplap, uning üstünki kismning qərisigə altundin girwək qikardi. **12** U xirəning qərisigə tət ilik egizliktə bir ləw yasidi; bu ləwning qərisigimu altundin bir girwək qikardi. **13** U xirəgə altundin tət həkla yasap, bu həkılarni xirəning tət burjikidiki qetikkə ornatti. **14** Xirəni kətürüxkə baldaqlar ətküzülsun dəp, həkıl xirə lewigə yekın bekitildi. **15** Xirə üqün u baldaqlarni akatsiyə yaoyiqidin yasap, altun bilən qaplıdi; xirə ular bilən kətürülətti. **16** U xirəning üstigə koyulidiojan barlık buyumlarni, yəni legənlirini, qaqa-kuqa təhsilirini, [«xarab hədiyəliri»ni] quyidiojan kədəh wə piyaliləarning həmmisini sap altundin yasidi. **17** U həm qiraəqdanni sap altundin yasidi; qiraəqdanni soqup yasidi; qiraəqdanning puti, ojolı, kədəhliri, ojunqiliri wə gülliri bir pütin altundin soquldi. **18** Qiraəqdanning ojolining ikki yenidin altə xahqə qikırildi — qiraəqdanning bir yenidin üq xahqə, uning yonə bir yenidin üq xahqə qikırildi; **19** bir yenidiki hər bir xahqidə badam güli xəklidə ojunqisi wə qeqiki bolojan üq kədəh qikırildi, yonə bir yenidiki hər bir xahqidə badam güli xəklidə ojunqisi

wə qeqiki boləjan üq kədəh qıqırıldı. Qıraşdanaşa qıqırıləjan altə xahqining həmmisi xundak yasaldi. 20 Qıraşdanning [şolidin] badam güli xəklidə şunqisi wə qeqiki boləjan tət kədəh qıqırıldı. 21 Buların baxka [birinqi] ikki xahqining astida bir şunqə, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir şunqə, [üçinqi] ikki xahqining astida bir şunqə yasaloşanıdi; qıraşdanaşa qıqırıləjan altə xahqining astining həmmisi xundak idi. 22 Uning xu şunqiliri həm xahqiliri qıraşdan bilən bir gəwdə kılindi — bir pütün sap altundin şokup yasaldi. 23 U qıraşdanning yəttə qirişini, xundakla uning pilik kayqiliri bilən küldanlirini sap altundin yasidi. 24 U qıraşdan wə uning barlık əswablırini bir talant sap altundin yasidi. 25 U yənə huxbuygaşni akatsiyə yaşıqıdin yasidi. Uning uzunluğı bir gəz, kəngliki bir gəz, egizliki ikki gəz bolup, tət qasa kılıp yasaldi; [tət burjikidiki] münggüzlər uning bilən bir pütün kılıp yasaldi. 26 U uni, yəni uning üstini, tət ətrapini həm münggüzlirini sap altun bilən kaplıdi; uning üsti kışmining qerisigə altundin girwək qıqardı. 27 Uningə altundin ikki halka yasap, uning girwikining astişə bekitti; ularni ikki yenişə udulmu'udul bekitti. Huxbuygaşni kətürişəjan ikki baldakni selix üqün bularni huxbuygaşning ikki təripigə orunlaxturdi. 28 U baldaklarni akatsiyə yaşıqıdin yasap, altun bilən kaplıdi. 29 U həm mukəddəs Məsihləx meyini yasidi, andin ətirqi qıqarəşandək dora-dərməklərni təngxəp sap huxbuyni yasidi.

38 U köydürmə qurbanlık qurbangaşni akatsiyə yaşıqıdin yasidi. Qurbangaş tət qasa bolup, uzunluğı bəx gəz, kəngliki bəx gəz, egizliki üq gəz kılindi. 2 U uning tət burjikigə koyulidəjan münggüzlirini yasidi; münggüzliri qurbangaş bilən bir gəwdə kılindi. Qurbangaşni mis bilən kaplıdi. 3 U qurbangaşning barlık əswablırini — uningə has boləjan daslarni, gürjəklərni, korilarni, lahxigirlarni wə otdanlarnimu yasidi; uning barlık əswablırini mistin yasidi. 4 Qurbangaş üqün mistin bir xala yasidi; xalani qurbangaşning kap belining astidiki girwəktin təwənrək turidəjan kildi; xala qurbangaşning dəl otturisida idi. 5 U xalaning tət burjikigə baldaklar ətküzülidəjan tət mis halkini kuyup yasidi. 6 U baldaklarni akatsiyə yaşıqıdin yasap, ularni mis bilən kaplıdi. 7 Andin u qurbangaşni kətürüş üqün baldaklarni qurbangaşning ikki yenidiki halkılərəşə ətküzüp koydi. U qurbangaşni tahtaylardin, iqini box kılıp yasidi. 8 U yənə yuyunux desini mistin,

uning təglikinimu mistin yasidi; u bularni «kərüşük qediri»ning kirix eşizining aldida hizməttə boləjan ayallarning mis əynəkliridin yasidi. 9 Andin u qedirning həylisinimu yasidi. Həylining jənubişə, yəni jənubka yüzləngən təripigə nepiz tokuloşan ak kanap rəhttin pərdilarni yasidi; uning uzunluğı yüz gəz idi. 10 Pərdilərni esixka yigirmə hada wə hadilarning yigirmə təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkliri wə baldaklıri kümüxtin yasaloşanıdi. 11 Xuningəşə ohxax ximal təripidimu uzunluğı yüz gəz kelidəjan pərdə bar idi. Pərdilərni esixka yigirmə hada wə hadilarning yigirmə təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkliri wə baldaklıri kümüxtin yasaloşanıdi. 12 Xuningəşə ohxax şərb təripidə uzunluğı əllik gəz kelidəjan pərdə bar idi; pərdilərni esixka on hada wə hadilarning on təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkliri wə baldaklıri kümüxtin yasaldi. 13 Həylining xərək təripini, yəni kün qıqixka yüzləngən təripining kəngliki əllik gəz idi. 14 Bir təripidə on bəx gəz kelidəjan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təglik bar idi. 15 Yənə bir təripidimu on bəx gəz kelidəjan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təglik bar idi. 16 Həylining qerisidiki pərdilərnin həmmisi nepiz tokuloşan ak kanap rəhttin tikilgənidi. 17 Həylining qerisidiki həmmə hadilarning təglik mistin, ularning ilməkliri wə baldaklıri kümüxtin yasaldi; hadilarning baxlırimu kümüxtin kaplanəşanıdi. Həylining qerisidiki həmmə hadilar kümüxtin yasaloşan baldaklar bilən bir-birigə qetildi. 18 Həylining kirix eşizidiki pərdə nepiz tokuloşan ak kanap rəhtkə kək, səsün wə kızil yiplar arilaxturulup, xəttiqilər təripidin xəttiləndi; uning uzunluğı yigirmə gəz, egizliki həylidiki pərdilərnin egizlikigə ohxax bolup bəx gəz idi. 19 Uning tət hadisi bilən mistin yasaloşan tət təglik bar idi; hadilarning ilməkliri kümüxtin yasaldi, ularning baxlıri kümüş bilən kaplandı wə baldaklıri kümüxtin yasaldi. 20 Mukəddəs qedirning həm qerisidiki həylining barlık miş-kəşuklıri mistin yasaldi. 21 Mukəddəs qedir, yəni «həküm-guwaşlıki qediri» üqün ataloşan materiyallarning sani təwəndə hatiriləngən (ular Musaning buyruğı bilən, kaşin Həşarunning oşli Itamarning kol astidiki Lawiylar məs'ul bolup sanaktin ətküzülüp, [Hudaşə] ataloşanıdi): — 22 Yəhuda kəbilisidin boləjan Hurning nəwrisi, Urining oşli Bəzaləl Pərwərdigar Musaşə buyruşəşanning həmmisini ada kildi; 23 Dan kəbilisidin boləjan

Ahısamaqning oqılı Oholiyab uning yordamqisi idi; u bolsa nəkqaxlıq-oymiqilik ustisi, layihiligiği həmdə kək, səsün, kizil yıptin aq kanap rəhtkə xəxtə tikəlydiojan usta idi. **24** Muqəddəs qedirni yasaxqa ixlitilgən altun, yəni «pulanglatma hədiyə» süpitidə kəltürilgən altunning həmmisi muqəddəs jaydiki xəkəlniğ elqəm birliki boyiqə yigirmə tokkuz talant yəttə yüz ottuz xəkəl idi. **25** Jamaət arisidin sanaxtin etküzülgən adəmlər tərpidin kəltürilgən kümüx bolsa muqəddəs jaydiki xəkəlniğ elqəm birliki boyiqə bir yüz talant bir ming yəttə yüz yətmix bəx xəkəl idi. **26** Bu kümüx nopusi royhətkə elinojan kixilərdin elinojanidi — demək, kimki yigirmə yax ya uningdin qong, sanaxtin etküzülgənlərninğ hər biri bir beka, yəni muqəddəs jaydiki xəkəlniğ elqəm birliki boyiqə yerim xəkəl kümüx bərdi. Sanaxtin etkən kixi altə yüz üq ming bəx yüz əllik kixi idi. **27** Muqəddəs jayning təgliklirini həm otturisidiki pərdinğ təgliklirini quyuxqa yüz talant kümüx kətti; yüz talant kümüxtin yüz təglik yasılıp, hər bir təglik üqün bir talant ixlitildi. **28** U qalojan bir ming yəttə yüz yətmix bəx xəkəl kümüxtin hadilərninğ ilməklirini yasidi, ulərninğ baxlirini qəplidi, xuningdək ulərnı bir-birigə qatidiojan baldəqlərnı yasidi. **29** «Pulanglatma hədiyə» süpitidə kəltürilgən mis bolsa yətmix talant, ikki ming tət yüz xəkəl qıktı. **30** Buningdin u jamaət qedirininğ kirix eozizininğ təgliklirini, mis qurbangahni, uning mis xalasi wə qurbangahning barlıq əswəblirini, **31** həylininğ qərisidiki hada təgliklirini, həylininğ kirix eozizidiki təgliklərnı, qedirninğ barlıq qozuqlirini wə həylininğ qərisidiki qozuqlərninğ həmmisini yasidi.

39 Pərwərdigar Musəoqa buyruoqinidək kək, səsün wə kizil yiplar ixlitilip, muqəddəs qedirninğ hizmitidə kiyilidiojan [kahinlik] kiyimlər, xundəqlə Hərunninğ muqəddəs kiyimləri təyyar qilindi. **2** [Bəzaləl] altun wə kək, səsün, kizil yiplar bilən nepiz tokulojan aq kanap rəhtlərdin əfodni yasap təyyarlıdi. **3** Ular altunni soqup nepiz qilip, uni kesip yip qildi, andin bulərnı məhirlik bilən kək yiplar, səsün yiplar wə kizil yiplərdin aq kanap rəhtkə lahəyiləngən nushilar üstigə tokudi. **4** Ular əfodning [aldi wə kəyni] kismini bir-birgə tutaxturup turidiojan ikki mürilik tasma yasidi; əfodning ikki tərpi bir-birigə tutaxturuldi. **5** Əfodning üstigə baqlaydiojan bəlwəoq əfod bilən bir pütin qilinojan bolup, uningə oħxax sipta ixlinip, altun wə kək, səsün, kizil yiplar wə nepiz tokulojan aq kanap rəhttin yasaldi; həmmisi

Pərwərdigərninğ Musəoqa buyruoqinidək qilindi. **6** Ular ikki aq həkikni ikki altun kəzlükkə ornitip, ulərninğ üstigə huddi məhür oyoqəndək Israilninğ oqullirininğ namlirini oyup yasidi. **7** Israilninğ oqullirioqa əslətmə tax bolsun üqün, Pərwərdigar Musəoqa buyruoqəndək ikki yakutni əfodning ikki mürilik tasmioqa bekitip qoydi. **8** U qoxenni qewər qollarəqa nəpis qilip kəxtilitip yasidi; uni əfodni ixligən usulda altun wə kək, səsün, kizil yiplar bilən nepiz tokulojan aq kanap rəhttin yasidi. **9** Ular qoxenni ikki qat, tət qasa qilip yasidi; ikki qat qilinoqanda uzunluqi bir qeriğ, kənglikimu bir qeriğ kələtti. **10** Uning üstigə tət qatar qilip gəhərlərnı ornatti: — bir qatardikisi kizil yakut, serik gəhər wə zumrətlər idi; bu birinqi qatar idi. **11** Ikkinqi qatarəqa kək qaxtexi, kək yakut wə almas, **12** üqinqi qatarəqa səsün yakut, piroza wə səsün kwarts, **13** tətinqi qatarəqa beril yakut, aq həkik wə anartax ornitildi; bulərninğ həmmisi altun kəzlükkə bekitildi. **14** Bu gəhərlər Israilninğ oqullirininğ namlirioqa wəkil qilinip, ulərninğ sanidək on ikki bolup, məhür oyoqəndək hər bir gəhərgə on ikki kəbilininğ nami birdin-birdin pütüldi. **15** Ular qoxenoqa xoynidək exilgən sap altundin [ikki] exilmə zənjir yasidi; **16** ular qoxenoqa altundin ikki kəzlük wə ikki həkə etip, ikki həkəni qoxenning [yukirik] ikki burjikigə bekitti; **17** andin xu altundin exilip yasəlojan ikki zənjirni qoxenning [yukirik] ikki burjikidiki həkədin etküzüp, **18** exilgən xu zənjirlərninğ ikki uqini ikki kəzlükkə bekitip, [kəzlüklərnı] əfodning ikki mürilik tasmisininğ aldi kismioqa ornatti. **19** Buningdin baxqa ular altundin ikki həkə yasap, ulərnı qoxenning [asti tərpidiki] ikki burjikigə bekitti; ular əfodqa tegixip turidiojan qilinip iqigə qadaldi. **20** Mundin baxqa ular altundin [yənə] ikki həkə yasap, ulərnı əfodning ikki mürilik tasmisininğ aldi təwənkı kismioqa, əfodqa ulinidiojan jayəqa yəkin, kəxtiləngən bəlwəoqdin egizrək qilip bekitti. **21** Ular qoxenning əfodning bəlwəoqdin yukirirək turuxi, qoxenning əfodtin əjrəp kətməsliki üqün kək xoyna bilən qoxenning həkəsinı əfodning həkəsinə qetip qoydi. Bulərninğ həmmisi Pərwərdigərninğ Musəoqa buyruoqinidək qilindi. **22** [Bəzaləl] əfodning [iqidiki] tonni pütünləy kək rənglik qildi. **23** Tonning [baxqa kiyilidiojan] təxüki dəl otturisida, huddi sawutning yakəsidək ixləngənidi; yirtilip kətməsliki üqün uning qərisigə pəwəz ixləndi. **24** Ular tonning etikininğ qərisigə kək, səsün wə kizil yıptin anərlərnı tokup

esip qoydi. **25** Ular ҳамdā altun qoᅅoᅅuraklarni yasap, qoᅅoᅅuraklarni tonning etikining qerisigē, anarlarning arilikōᅅa birdin esip qoydi; hēr ikki anarning otturisiōᅅa bir qoᅅoᅅurak esip qoyuldi. **26** [Kaᅅinlik] hizmitigē ait [qoᅅoᅅuraklar] tonning etikining qerisigē bekitildi; bir altun qoᅅoᅅurak, bir anar, bir altun qoᅅoᅅurak, bir anar kilip bekitildi; hēmmisi Pērwardigarning Musaōᅅa buyruōᅅinidēk kilindi. **27** Ular ᅅarun bilēn uning oōqulliriōᅅa nepiz tokuloᅅan aᅅ kanap rēhttin halta kōnglōklārnī tiktī; **28** sēllini aᅅ kanap rēhttē yasidi, xundakla qiraylik egiz bōklārnī aᅅ kanap rēhttē, tamballarni nepiz tokuloᅅan aᅅ kanap rēhttē tēyyarlidi; **29** buningdin baxᅅa ular bēlwaōᅅnimu kōk, sēsün wē kizil yip arilaxturulup kēxtilēngēn, nepiz tokuloᅅan aᅅ kanap rēhttē tēyyarlidi; bularning hēmmisi Pērwardigarning Musaōᅅa buyruōᅅinidēk kilindi. **30** Ular yēnē nēpis tahtayni, yēni muᅅēddas otuōᅅatni sap altundin yasap, uning ūstigē mēᅅᅅūr oyoᅅandēk: «Pērwardigarōᅅa muᅅēddas kilindi» dēp oyup pūtᅅti; **31** ular otuōᅅatᅅa kōk rēnglik yipni baōᅅlap, uning bilēn otuōᅅatni sēlligē taᅅidi, bular Pērwardigarning Musaōᅅa buyruōᅅinidēk kilindi. **32** Xu tērikidē jamaētning ibadēt qedirining hēmmē kuruluxi pūtᅅküzldi; Israillar Pērwardigarning Musaōᅅa buyruōᅅinining hēmmisini xu boyiqē kildi; xu tērikidē hēmmisini pūtᅅürdi. **33** Ular qedirni Musaning yenioᅅa elip kēldi — qedir yopukᅅirini, uning barlik āswabᅅirini, ilmāᅅᅅirini, tahtayᅅirini, baldāᅅᅅirini, hadiliri bilēn tēglikᅅirini, **34** xuningdēk kizil boyaloᅅan koᅅᅅar terisidin yasaloᅅan yopuk bilēn delfin terisidin yasaloᅅan yopukni, «ayrima pērdē»ni, **35** āᅅdē sanduᅅi wē uning baldāᅅᅅirini, «kafarēt tēᅅti»ni, **36** xirē wē uning barlik āswabᅅirini, xundakla «tēᅅdim nanlar»ni, **37** sap altundin yasaloᅅan qiraōᅅdan bilēn uning qiraōᅅᅅirini, yēni ūstigē tiziloᅅan qiraōᅅlarni, uning barlik āswabᅅiri hēm qiraōᅅ meyini, **38** altun huxbuygah, mēsihᅅēx meyi, dora-dērmāᅅᅅlārdin yasaloᅅan huxbuyni, qedirning kirix eoᅅizining pērdisini, **39** mis kurbangah bilēn uning mis xalasini, uning baldāᅅᅅiri bilēn hēmmē āswabᅅirini, yuyux desi bilēn uning tēglikini, **40** ᅅoylining qerisidiki pērdilārnī, uning hadiliri wē ularning tēglikᅅirini, ᅅoylining kirix eoᅅizining pērdisi bilēn ᅅoylining taniliri wē koᅅuᅅᅅᅅirini, muᅅēddas qedirning, yēni jamaēt qedirioᅅa ait hizmētᅅa iᅅtililidoᅅan barlik āswabᅅlarni, **41** muᅅēddas jayoᅅa ait hizmēt ūᅅün tikilgēn kaᅅinlik kiyimini, yēni ᅅarun kaᅅinning

muᅅēddas kiyimliri bilēn uning oōqullirining kaᅅinlik kiyimlirini bolsa, hēmmisini elip kēldi. **42** Bu iᅅlarning hēmmisini Israillar Pērwardigarning Musaōᅅa barlik buyruōᅅanliri boyiqē ānē xundak ada ᅅiloᅅanidi. **43** Musa iᅅlarning hēmmisigē tēpsiliy ᅅaridi, mana, ular Pērwardigarning buyruōᅅini boyiqē bu iᅅlarni pūtᅅküzgēndi; buyrulōᅅandēk, dēl xundak ᅅiloᅅanidi; Musa bularni kōrūp, ularōᅅa bēᅅt-bērikēt tilēp dua kildi.

40 Andin Pērwardigar Musaōᅅa mundaᅅ āmr kildi:
— **2** Birinᅅi ayning bexi, ayning birinᅅi küni sēn jamaēt qedirining muᅅēddashanisini tikligin. **3** ᅅēküm-guwaᅅᅅlik sanduᅅᅅini uning iqigē koᅅup, iqᅅi pērdē arᅅilik āᅅdē sanduᅅᅅini tosup koᅅoᅅin; **4** xirāni qedirning iqigē āᅅirip, ūstigē tizilidoᅅan nērsilārnī tizoᅅin; andin qiraōᅅdanni āᅅirip, ūstigē qiraōᅅlarni orunlaxturoᅅin. **5** Altun [bilēn ᅅaplanoᅅan] huxbuy kōyᅅürgüᅅi kurbangahni ᅅēküm-guwaᅅᅅlik sanduᅅᅅining udulioᅅa tiklēp koᅅoᅅin; qedirning kirix eoᅅizining pērdisini esip koᅅoᅅin. **6** Kōyᅅürmē ᅅurbanlik kurbangahni muᅅēddashaning, yēni jamaēt qedirining kirix eoᅅizining aldoᅅa koᅅoᅅin; **7** andin yuyux desini jamaēt qediri bilēn kurbangahning otturisiōᅅa orunlaxturup, su toxturup koᅅoᅅin. **8** ᅅoylining qerisigē pērdilārnī bekitip, ᅅoylining kirix eoᅅizining pērdisini āᅅᅅin; **9** andin «mēsihᅅēx meyi»ni elip, ibadēt qediri wē uning iqidiki barlik nērsilārnī mēsihᅅēp, uni wē barlik hēmmē āswabᅅirini Hudaōᅅa atap muᅅēddas ᅅiloᅅin. Xundak kilip [pūtᅅkül qedir] muᅅēddas bolidu. **10** Sēn kōyᅅürmē ᅅurbanlik kurbangahni, xundakla uning barlik āswabᅅirini mēsihᅅēp, uni [Hudaōᅅa atap] muᅅēddas ᅅiloᅅin; buning bilēn kurbangah «ēng muᅅēddas nērsilē» ᅅatarida bolidu. **11** Sēn yēnē yuyunux desi wē uning tēglikini mēsihᅅēp muᅅēddas ᅅiloᅅin. **12** Andin ᅅarun bilēn uning oōqullirini jamaēt qedirining kirix eoᅅizioᅅa yēᅅin āᅅilip, ularni su bilēn yuoᅅin; **13** ᅅarunōᅅa muᅅēddas kiyimlārnī kiyᅅürūp, Manga kaᅅinlik hizmētᅅē boluxi ūᅅün uni mēsihᅅēp, [Manga ayrip] muᅅēddas ᅅiloᅅin. **14** Andin uning oōqullirini elip kirip, ularōᅅa halta kōnglōklārnī kiyᅅürūp, **15** ularning atisini mēsihᅅᅅiginingdēk Manga kaᅅinlik hizmitidē boluxi ūᅅün ularnimu mēsihᅅᅅigēn. Xuning bilēn ularning bu mēsihᅅᅅlinixi ular ūᅅün āwladtin āwladᅅiᅅē ābēdiy kaᅅinlikning [bēlᅅisi] bolidu. **16** Musa xundak kildi; Pērwardigar uningōᅅa nemē buyruōᅅan bolsa, u xundak bēᅅa kēltürdi. **17** Xundak boldiki, ikkinᅅi

yilning birinchi oyida, ayning birinchi künidə ibadət qediri tiklənidi. **18** Musa qedirni tikip, təgliklerini orunlaxturup, tahtaylirini tizip, ularning baldaklirini bekitip, hadilirini tiklidi. **19** Muqəddəs qedirning üstigə [iqki] yopukni yaptı, andin uning üstigə taxki yopukni yepip qoydi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **20** Andin u həküm-guwahlikni elip, uni sanduk iqigə qoydi; baldaklarni əhdə sanduqining [halkiliridin] ötküzüp, «kafarət təhti»ni sanduqning üstigə orunlaxturdi. **21** Əhdə sanduqini muqəddəs qedir iqigə elip kirip, otturiğa «ayrima pərdə»ni tartti; xundak kılıp u həküm-guwahlik sanduqini pərdə arkilik tosüp qoydi. Həmmə ix Pərwərdigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **22** U xirəni jamaət qedirioğa elip kirip, muqəddəs jayning ximal tərripigə, [«əng muqəddəs jay»diki] pərdining sirtioğa qoydi. **23** «Təqdim nanlar»ni xirəning üstigə, Pərwərdigarning aldioğa tizip qoydi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **24** Andin u qiraşdanni jamaət qedirioğa elip kirip, uni muqəddəs jayning jənub tərripigə, xirəning udulioğa qoydi, **25** qiraşlarni Pərwərdigarning aldioğa orunlaxturdi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **26** Andin u [huxbuyni kəydürgüqi] altun kurbangahni iqidiki pərdining aldioğa tiklidi; **27** Uning üstidə esil huxbuyni kəydürdi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **28** U ibadət qedirining kirix eşişioğa pərdə tartti. **29** Andin kəydürmə kurbanlik kurbangahni jamaət qediridiki muqəddəs jayning kirix eşişioğa yekin qoydi; uning üstidə kəydürmə kurbanlik wə koxumqə axlik hədiyəsini ötküzdi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **30** Yuyunux desini jamaət qediri bilən kurbangahning otturisiğa koyup, yuyuxka ixlilididigan suni daska toxkuzup kuydi. **31** Musa wə Hərun bilən uning oşulliri kaqanla jamaət qedirioğa kirsə yaki kurbangahka yekin barsa, Pərwərdigarning Musaoğa buyruşinidək kollarini xu suda yuyatti. Bular Pərwərdigarning Musaoğa buyruşinidək kılindi. **33** Andin u qedir həm kurbangahning ətrapiğa həyla pərdisini tikləp, həylining kirix eşişining pərdisini tartti. Xu tərrikidə Musa pütkül ixni tamamlidi. **34** Xuning bilən bulut jamaət qedirini kaqlap, Pərwərdigarning julasi ibadət qedirini toldurdi. **35** Bulut sayə qüxürüp, Pərwərdigarning julasi qedirini tolduroşini üqün, Musa

jamaət qedirioğa kirəlmidi. **36** Kaqanki bulut jamaət qediridin kətürülsə, Israillar səpərgə atlinatti. Hərbir ketim səpərdə xundak bolatti. **37** Bulut kətürülmisə ular kozoşalmay, taki kətürüldioğan künşigə səpərgə qikmaytti. **38** Qünki kündüzi Pərwərdigarning buluti muqəddəs qedir üstidə turatti, keqisi uning üstidə ot kərünətti; pütkül İsrail jəmätining kəz aldida ularning barlik kılışan səpərliridə xular kərünətti.

Lawiylar

1 Wə Pərwərdigar Musani qakirip jamaət qediridin uningə səz kiliپ mundak dedi: — **2** Sən Israillaroğa səz kiliپ ularoğa mundak degin: — Əgər silərdin biringlar Pərwərdigarning aldioğa bir qurbanlikni sunmaqçı bolsanglar, qurbanlikinglarni qarpaylardin, yəni kala yaki uxxak mallardin sunuxunglar kerək. **3** Əgər uning sunidioğini kalilardin köydürmə qurbanlik bolsa, undakta u bejirim ərkək həywanni kəltürsun; uning Pərwərdigarning aldidə qobul boluxi üqün uni jamaət qedirining kirix aozzining aldidə sunsun. **4** U qolini köydürmə qurbanlikning bexioğa qoysun; xuning bilən qurbanlik uning ornioğa kafarət boluxқа qobul kiliпidü. **5** Andin u Pərwərdigarning huzurida bukini boozulisin; kaşınlar boləjan Hərunning oşulliri kənini kəltürüp, jamaət qedirining kirix aozzidiki qurbanliğin üsti kışmining ətrəpioğa səpsun. **6** Andin [qurbanlik kילוquqı] köydürmə qurbanlik kiliпoğan həywaning terisini soyup, tenini parqilisun **7** wə Hərun kaşınıning oşulliri qurbanliğin ot qalap otning üstigə otunlarni tizsun. **8** Andin kaşınlar boləjan Hərunning oşulliri gəx parqilirini, bexi wə meyi bilən qoxup, qurbanliğin otning üstidiki otuning üstigə tərtip bilən tizip qoysun. **9** Lekin uning iğ-qarni bilən paqaklırini [qurbanlik sunoquqı] suda yusun; andin kaşın həmmisini elip keliپ qurbanliğin üstidə köydürsun. Bu ot arkilik sunulidioğan qurbanlik hesabida, Pərwərdigarəğa huxbuy qikirilidioğan köydürmə qurbanlik bolidu. **10** Əgər u köydürmə qurbanlik kiliп üqün uxxak mallardin qoy ya eqkə qurbanlik kiliп desə, undakda u bejirim boləjan bir ərkikini kəltürsun. **11** U uni qurbanliğin ximal tərpidə Pərwərdigarning huzurida boozulisin. Andin kaşınlar boləjan Hərunning oşulliri kənini elip, qurbanliğin üsti kışmining ətrəpioğa səpsun. **12** [qurbanlik kילוquqı] bolsa gəxni parqilap, bexi bilən meyi kesiپ ayrisun. Andin kaşın bularni elip qurbanliğin otning üstidiki otuning üstidə tərtip boyiqə tizip qoysun. **13** Lekin uning iğ-qarni bilən paqaklarni [qurbanlik sunoquqı] suda yusun; andin kaşın həmmisini elip keliپ qurbanliğin üstidə köydürsun. Bu ot arkilik sunulidioğan qurbanlik hesabida, Pərwərdigarəğa huxbuy qikirilidioğan köydürmə qurbanlik bolidu. **14** Əgər [qurbanlik kילוquqı] Pərwərdigarəğa atap uqar-kanatlardin köydürmə qurbanlik kiliп desə, undakta

u pahtəklərdin yaki kəptər baqkiliрidın qurbanlik kəltürsun. **15** Kaşın uni qurbanliğin yenioğa elip keliپ, bexini toloqap üzüp uni qurbanliğin üstidə köydürsun; uning kəni sikiliپ qurbanliğin temioğa sirtülün. **16** Lekin taxliқini pəyliri bilən qoxup qurbanliğin xərk tərpidiki küllükə taxliқətsun; **17** u qurbanlikni ikki kənitining otturidın yarsun, birak uni ikki parqə kiliқətsun. Andin kaşın buni elip qurbanliğin otning üstidiki otuning üstigə qoyup köydürsun; bu ot arkilik sunulidioğan qurbanlik hesabida, Pərwərdigarəğa huxbuy qikirilidioğan köydürmə qurbanlik bolidu.

2 Əgər birkim Pərwərdigarning huzurioğa axliқ hədiyə sunmaqçı bolsa hədiyəsi esil undin boluxi kerək; u uningə zəytun meyi kuyup andin üstigə məstiki salsun. **2** U uni elip kaşınlar boləjan Hərunning oşullirining aldioğa kəltürsun; andin [kaşın hədiyə sunoquқining] yadlinixi üqün zəytun meyi iləxtürülğan undin bir qanggal elip, həmmə məstiki bilən qoxup, bu hədiyəni qurbanliğin üstidə köydürsun; bu ot arkilik sunulidioğan, Pərwərdigarəğa huxbuy qikirilidioğan hədiyə bolidu. **3** Əmma axliқ hədiyədin qəliқini bolsa, Hərun bilən uning oşullirioğa təwə bolsun. Bu Pərwərdigarəğa ot arkilik sunuloğanlarning iқidə «əng mükəddəslərdin biri» hesablinidu. **4** Əgər sən tonurda pixuruloğan nərsilərdin axliқ hədiyə sunay desəng, ular zəytun meyi iləxtürülğan esil undin pixuruloğan toqəqlar yaki zəytun meyi sirtülüp məsihləngən petir həmək nənlərdin bolsun. **5** Əgər sening kəltüridioğan hədiyəng tawida pixuruloğan axliқ hədiyə bolsa u zəytun meyi iləxtürülüp esil undin petir qaldə etilsun. **6** Sən uni oxtup üstigə zəytun meyi kuyoқin; u axliқ hədiyə bolidu. **7** Sening kəltüridioğan hədiyəng qazanda pixuruloğan axliқ hədiyə bolsa undakta u esil un bilən zəytun meyida etilsun. **8** Xu yollarda təyyarlanəjan axliқ hədiyələrdi Pərwərdigarning huzurioğa kəltürgin; uni kaşinoğa bərgin, u uni qurbanliğin elip baridu. **9** Kaşın bolsa axliқ hədiyədin «yadlinix ulüxi»ni elip qurbanliğin üstidə köydürsun. Bu ot arkilik sunulidioğan, Pərwərdigarəğa huxbuy qikirilidioğan hədiyə bolidu. **10** Əmma axliқ hədiyədin qəliқini bolsa, Hərun bilən uning oşullirioğa təwə bolsun. Bu Pərwərdigarəğa ot arkilik sunuloğanlarning iқidə «əng mükəddəslərdin biri» hesablinidu. **11** Silər Pərwərdigarning huzurioğa sunidioğan hərқandaқ axliқ hədiyələr eqitқu bilən təyyarlanmisun. Qünki silərdin Pərwərdigarəğa otta

sunulidiotan hādiyānglarning heqkaysisida eqitku yaki hāsəlni kēydürüxkə bolmaydu. **12** Bularni Pərwərdigarning aldiotə «dəsləpki hōsul» süpitidə sunsanglar bolidu, lekin ular huxbuy süpitidə kurbangahning üstidə kēydürülüp sunulmisun. **13** Sening hər bir axlik hādiyāng tuz bilən tuzlinixi kerək; axlik hādiyāngni Hudayingning əhdə tuzidin məhrum kılmay, həmmə axlik hādiyālingni tuz bilən tuzliotin. **14** Əgər sən Pərwərdigarotə «dəsləpki hōsul»din axlik hādiyə sunay desəng, undakta ziraətning yengi pixkən kək bexini elip, danlarni otta kōrup, ezip talқан süpitidə sunotin; bu «dəsləpki hōsul» hādiyəsi bolidu; **15** sən uningotə zəytun meyi kuyup üstigə məstiki salotin; bu axlik hādiyə bolidu. **16** Kahin bolsa uningdin, yəni kōrup ezilgən danlar bilən zəytun meydin bir kismini elip həmmə məstiki bilən kōxup, bolarni «yadlinix ülüxi» süpitidə kēydürsun. Bu ot arkilik Pərwərdigarotə sunulotan hādiyə bolidu.

3 Birsining sunidiotini inaklik kurbanliki bolsa, xundakla kalilardin sunsa, u Pərwərdigarning huzuriotə bejirim bir arkikini yaki qixisini kaltürsun. **2** U sunidiotan bu haywanning bexiotə kolini kōyup, andin uni jamaət qedirining kirix eotizi aldida boozulzisun. Andin kahinlar bolotan Hārunning oqulliri kēnini kurbangahning üsti kismining ətrapiotə səpsun. **3** Sunoquki kixi bu inaklik kurbanlikidin Pərwərdigarotə atap otta sunulidiotan hādiyə süpitidə bir kismini elip beotixlisun, yəni iq karnini yөгəp turotan mayni, xundakla barlik iq meyini elip **4** ikki bəəkni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərnin bəəkkiqə bolotan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **5** Hārunning oqulliri bolsa bularni kurbangahning üstigə kaltürüp ot üstigə kōyulotan otunning üstidiki kēydürmə kurbanlikkə kōxup kēydürsun. Bu ot arkilik sunulidiotan, Pərwərdigarotə huxbuy qikirilidiotan kurbanlik bolidu. **6** Birsining Pərwərdigarotə kilidiotan inaklik kurbanliki üqün sunidiotini uxkək maldin bolsa, undakta u bejirim bir arkikini yaki qixisini kaltürsun. **7** Əgər uning kurbanliki kōy bolsa uni Pərwərdigarning aldiotə kaltürüp, **8** kurbanlik kilidiotan bu haywanning bexiotə kolini kōyup, andin uni jamaət qedirining kirix aotzining aldida boozulzisun. Andin Hārunning oqulliri kēnini elip kurbangahning üsti kismining ətrapiotə səpsun. **9** Sunoquki kixi bu inaklik kurbanlikidin Pərwərdigarotə atap otta sunulidiotan hādiyə süpitidə bir kismini,

yəni uning meyini elip beotixlisun, — pütün maylik kuyrukini uning omurtkisiotə yekın yərdin ajritip elip, iq karnini yөгəp turotan mayni, xundakla barlik iq meyini elip, **10** ikki bəəkni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərnin bəəkkiqə bolotan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **11** Kahin bularni kurbangahning üstidə kēydürsun; bu otta sunulidiotan, Pərwərdigarotə atalotan taam hādiyəsi bolidu. **12** Uning sunidiotini eqkə bolsa, buni Pərwərdigarning huzuriotə kaltürsun. **13** U kolini uning bexiotə kōyup, andin uni jamaət qedirining aldida boozulzisun. Andin Hārunning oqulliri kēnini elip kurbangahning üsti kismining ətrapiotə səpsun. **14** Andin sunoquki kixi bu kurbanliktin Pərwərdigarotə atap otta sunulidiotan hādiyə süpitidə bir kismini elip beotixlisun, yəni iq karnini yөгəp turotan mayni, xundakla barlik iq meyini elip, **15** ikki bəəkni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərnin bəəkkiqə bolotan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **16** Kahin bularni kurbangahning üstidə kēydürsun; bu otta sunulidiotan, huxbuy qikirilidiotan taam hādiyəsi bolidu. Mayning həmmisi Pərwərdigarotə təwədur. **17** Bu hərəkandək turar jayinglarda silərgə əbədiy bəlgilimə bolidu; silər heqkandək may yaki kən yeməslikinglar kerək.

4 Pərwərdigar Musaotə söz kilip mundək dedi: — **2** Israillarotə söz kilip mundək degin: — «Birsi bilməy ezip, Pərwərdigar «kilma» dəp buyruotan hərəkandək əmrlərdin birigə hilaplik kilip selip, gunah kılsa, [təwəndikidək kılsun]: — **3** — əgər məsihləngən kahin həlkni gunahkə putlaxturidiotan bir gunahni kılsa, undakta u bu kilotan gunahı üqün bir bejirim yax torpakni elip kelip, Pərwərdigarotə gunah kurbanliki süpitidə sunsun. **4** U torpakni jamaət qedirining kirix aotzining yeniotə, Pərwərdigarning aldiotə kaltürüp, kolini uning bexiotə kōyup, andin torpakni Pərwərdigarning huzurida boozulzisun. **5** Andin məsihləngən kahin torpakning kēnidin azotina elip, jamaət qediri iqigə kətürüp aparsun; **6** kahin xu yərdə barmikini kanoqə qilap, kanni mukəddəs jayning pərdisining aldida, Pərwərdigarning huzurida yəttə mərtiwə səpsun. **7** Xundakla kahin kəndin elip, jamaət qediri iqidə Pərwərdigarning aldida turotan huxbuygahning münngüzilirigə sürsun. Torpakning kəlotan həmmə kēnini bolsa, jamaət qedirining kirix aotzining aldidiki kēydürmə kurbanlik kurbangahning tüwigə təküp kōysun; **8** andin u

gunah qurbanliki bolqan torpaqning iqidin h mm  meyini ajritip qiqarsun — yəni iq qarnini y g p turoqan may bilən qaloqan iq meyi, **9** ikki b r kni w  ularning üstidiki h md  ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigarning b r kkiq  bolqan qawa meyini ajratsun **10** (huddi inaklik qurbanliki bolqan kalining iqidiki may ajritiloqand k); andin kaqin bularni keydürmə qurbanlik qurbangahining  stid  keyd rsun. **11** Lekin torpaqning terisi bilən h mm  g xi, bax bilən paqakliri, iq qarni bilən zinini, **12** yəni pütkül torpaqning qaloqan qisimlirini qedirgahning sirtioqa elip qiqip, pak bir y rg , yəni küllər t k lidiqan jayoqa elip qiqip, otunning  stid  otta keyd rsun. Bular küllər t k lidiqan jayda keyd r wetilsun. **13**  g r pütkül Israil jamaiti  zi bilmigən halda ezip gunah qilqan bolsa, P rw rdigarning «qilma» d p buyruqan hərəkandək əmrlirigə hilaplik ixlarning birini qilip selip, gunahqa q x p qalsa, **14** xundakla ularning sadir qilqan gunahı aydinglaxqan bolsa, undakta jama t gunah qurbanliki s pitid  bir yax torpaqni sunup jama t qedirining aldioqa kəltürsun. **15** Jama tning aqsakalliri P rw rdigarning aldida qollirini torpaqning bexioqa qoyup, andin torpaqni P rw rdigarning aldida boquzlisun. **16** M sihl ng n kaqin torpaqning qenidin azoqina elip jama t qediri iqig  elip kirsun; **17** xu y rd  barmikini qanoqa qilap, qanni [muk dd s jayning] p rdisining aldida, P rw rdigarning huzurida y tt  m rtiw  səpsun. **18** Xundakla kaqin qandin elip jama t qediri iqid  P rw rdigarning aldida turoqan huxbuygahning m ngg zilirig  sürsun. Torpaqning qaloqan h mm  qenini bolsa, jama t qedirining kirix aqzining aldidiki keydürmə qurbanlik qurbangahining t wig  t k p qoysun; **19** kaqin [torpaqning] iqidin barlik meyini ajritip elip, qurbangahning  stid  keyd rsun. **20** U gunah qurbanliki bolqan ilgiriki torpaqni qilqinioqa ohxax bu torpaqnimu xundak qilsun; w  d l xundak qilixi ker k; xu yol bilən kaqin ular  q n kafarət kəltüridu; xu gunah uların kəqürülidu. **21** Andin u torpaqni qedirgahning taxqirioqa elip qiqip, ilgiriki torpaqni keyd rg nd k bu torpaqnimu keyd rsun. Bu jama t  q n gunah qurbanliki bolidu. **22**  g r bir  mir bilm y uning Hudasi P rw rdigarning «qilma» deg n hərəkandək  mrlirining birigə hilaplik qilip selip, gunahqa q x p qalsa, **23** w  qilqan gunahı  zig  məlum qilinoqan bolsa, undakta u  zi qurbanlik  q n bejirim bir tekini sunsun; **24** u

qolini tekining bexioqa qoyup, andin uni keydürmə qurbanlik qiliniqioqan haywanlarni boquzlayqioqan jayoqa elip berip P rw rdigarning aldida boquzlisun. Bu bir gunah qurbanliki bolidu. **25** Kaqin gunah qurbanliqining qenidin barmikioqa azoqina elip, uni keydürmə qurbanlik qurbangahining m ngg zilirig  s r p qoysun; andin qaloqan qenini keydürmə qurbanlik qurbangahining t wig  t k p qoysun. **26** U inaklik qurbanliki qilinoqan haywanning meyini keyd rg nd k, uning barlik meyini qurbangah ta keyd rsun. Bu yol bilən kaqin uni gunah din paklandurux  q n kafarət kəltüridu w  xu gunahı uning n kəqürülidu. **27**  g r puqralardin biri bilm y uning Hudasi P rw rdigarning «qilma» deg n hərəkandək  mrlirining birigə hilaplik qilip selip, gunahqa q x p qalsa, **28** w  qilqan gunahı  zig  məlum qilinoqan bolsa, undakta u  zining, yəni u sadir qilqan gunahı  q n qurbanlik qilixqa bejirim bir qixi  q kni sunsun; **29** u qolini gunah qurbanliqining bexioqa qoyup, andin uni keydürmə qurbanliklarni boquzlayqioqan jayoqa elip berip boquzlisun. **30** Andin kaqin uning qenidin barmikioqa azoqina elip uni keydürmə qurbanlik qurbangahining m ngg zilirig  s r p qoysun; qaloqan barlik qenini qurbangahning t wig  t k p qoysun. **31** Inaklik qurbanliki qilinoqan haywanning meyi iqidin ajritiloqand k uningmu h mm  meyini ajritip qiqarsun; kaqin uni P rw rdigarning aldida huxbuy kəltürsun d p qurbangahning  stid  keyd rsun. Xu yol bilən kaqin uning  q n kafarət kəltüridu; xu gunah uning n kəqürülidu. **32**  g r u qixi gunah qurbanliki  q n koza k lt r xni halisa, bejirim bir qixi qozini sunsun. **33** U qolini gunah qurbanliki [qozisining] bexioqa qoyup, keydürmə qurbanliklar boquzlinidiqan jayoqa elip berip, uni gunah qurbanliki s pitid  boquzlisun. **34** Andin kaqin gunah qurbanliqining qenidin barmikioqa azoqina elip uni keydürmə qurbanlik qurbangahining m ngg zilirig  s r p qoysun; uning qaloqan barlik qenini u qurbangahning t wig  t k p qoysun. **35** Inaklik qurbanliki qilinoqan qozining meyi iqidin ajritiloqand k, uningmu h mm  meyini ajritip qiqarsun; kaqin bularni P rw rdigarqoqa atap otta sunulidiqan barlik qurbanliklarqoqa qoxup, qurbangahning  stid  keyd rsun. Xu yol bilən kaqin uning sadir qilqan gunahı  q n kafarət kəltüridu; xu gunah uning n kəqürülidu.

5 Əgər birsi məlum ixka guwahqi bolup, xundakla uningtoja kəsəm buyrulojinida kərgini yaki bilginidin məlumat bərmisə, undakta u kəbihlikining jazasioja tartilidu. **2** Əgər birsi əzi bilməy napak bir nərsigə tegip kətsə — məyli u napak bir həywaning jəsiti bolsun, məyli napak bir qarpayning jəsiti bolsun, yaki napak bir əmiligüqi həywaning jəsiti bolsun, muxundak nərsigə tegip kətsə umu napak sanilip gunahkar hesablinidu; **3** əgər xuningdək birsi əzi tuymay məlum kixining adəmnı napak kilidiojan hərəkəndak nijasitigə tegip kətsə, xundakla u buni bilip yətsə, undakta u gunahkar hesablinidu. **4** Əgər birsi angsiz rəwixtə yaman yaki yahxi bir ixni kilay dəp kəsəm kilip salsa (kixilər hərtürlük ix toərisida angsiz rəwixtə kəsəm kilixi mumkin), xundakla u buni tonup yətsə, u bu ixlər tüpəylidin gunahkar hesablinidu. **5** Birsi yukiriki hərəkəysi ixlarda mən gunahkar boldum dəp bilsə, u əz gunahını «mən mundak gunah kildim» dəp ikrar kilsun; **6** andin əzi sadir kıləjan gunahining kafariti üçün Pərwədigarning aldioja «itaətsizlikni tiligüqi kurbanlik» süpitidə uxxak maldin saqlıq wə ya bir qixi əqkini gunah kurbanliqi kilip kəltürsun; andin kahin uni gunahidin paklanduruxka uning üçün kafarət kəltürsun. **7** Əgər u kəylardin [kurbanlik] kilixka kurbi yətmisə, u kıləjan itaətsizliki üçün ikki pahtək yaki ikki baqkini elip kelip, birini gunah kurbanliqi üçün, yənə birini kəydürmə kurbanlik üçün Pərwədigarning aldioja sunsun. **8** U bularni kahinning kexioja kəltürgəndə, [kahin] awwal gunah kurbanliqioja təyyarlanəjanı kurbanlik kilip boynini üzməy, bexioja yekın jayidin toləjisun, ləkin bexini boynidin üzwətmisun; **9** andin gunah kurbanlikining kənidin azəjına elip kurbangahning temioja qaqsun; kəlojan keni bolsa kurbangahning tüwigə sikip qikirilsun. Buning əzi gunah kurbanliqi bolidu. **10** Əmma ikkinqisini bolsa bekitilgən bəlgilimə boyiqə kəydürmə kurbanlik kilip sunsun. Bu yol bilən kahin uning kıləjan gunahı üçün kafarət kəltüridu wə xu gunah uningdin kəqürülidu. **11** Əgər ikki pahtək yaki ikki baqkini kəltürüxkə kurbi yətmisə, undakta gunah kıləjan kixi gunah kurbanliqi üçün esil undin bir əfahning ondin birini kəltürsun; bu gunah kurbanliqi boləjaqka u uning üstigə zəytun meyi kuymisun yaki üstigə həqkəndak məstiki salmisun; qünki u gunah kurbanliqi bolidu. **12** U uni kahinning kexioja kəltürsun wə kahin buningdin [sunəjuqining] «yadlinix ülüxi» süpitidə bir qanggal elip, xuni Pərwədigaroja atap

otta sunulojan kurbanliklarəja kəxup, kurbangahning üstidə kəydürsun. Buning əzi gunah kurbanliqi bolidu. **13** Bu yol bilən u xu gunahlardin kəysisini kıləjan bolsa, kahin uning üçün kafarət kəltüridu. Axliq hədiyələrdikigə ohxax kəlojan kismi kahinoja təwə bolidu. **14** Andin Pərwədigar Musəoja səz kilip mundak dedi: — **15** Birsi bilməy Pərwədigaroja atəlojan mukəddəs nərsilərgə nisbətən itaətsizlik kilip gunah ətküzəsə, undakta u Pərwədigarning aldioja uxxak maldin bejirim bir kəqkarni itaətsizlik kurbanliqi kilip kəltürsun; xu itaətsizlik kurbanliqi boləjan kəqkarning bahasını sən mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə kümüx xəkəlgə tohtatkin. **16** Andin xu kixi mukəddəs nərsilərgə nisbətən ətküzgən hatalikidin boləjan ziyanni toldursun, xundakla ziyanning bəxtin biri boyiqə kəxup kahinoja tələm təlisun. Bu yol bilən kahin itaətsizlik kurbanliqi boləjan kəqkarning wasitisi bilən uning üçün kafarət kəltüridu; xu gunah uningdin kəqürülidu. **17** Əgər birsi bilməy Pərwədigarning «kılma» degən hərəkəndak əmrlirining birərsigə hilaplik kilip, gunahkar boləjan bolsa u kəbihlikining jazasioja tartilidu; **18** xundak bolsa, u uxxak maldin sən tohtatқан kimməttə bejirim bir kəqkarni itaətsizlik kurbanliqi kilip sunsun. Bu yol bilən kahin uning bilməy ətküzgən itaətsizliki üçün kafarət kəltüridu wə xu itaətsizlik gunahı uningdin kəqürülidu. **19** Bu itaətsizlik kurbanliqi bolidu; qünki u dərəkəlikət Pərwədigarning aldida itaətsizlik kıləjan.

6 Andin Pərwədigar Musəoja səz kilip mundak dedi: — **2** Əgər birsi gunah kilip Pərwədigarning aldida wapasizlik kilip, kəxnisi əzigə amanət yaki kapalətkə bərgən bir nərsə yaki kəxnisidin zorawanlik bilən buluwəlojan məlum bir nərsə toərisida yəlojan gəp kıləjan bolsa yaki kəxnisidin nahəklik bilən məlum nərsini tartiwəlojan bolsa, **3** yaki yitip kətkən bir nərsini tepiwəlip uningdin tansa yaki kixilərnin gunah sadir kıləjan hərəkəndak bir Ixi toərisida yəlojan kəsəm iqsə, **4** U gunah kıləjan ixta əzini gunahkar dəp tonup yətsə, undakta u buliwəlojan yaki nahək tartiwəlojan nərsə yaki uningtoja amanətkə berilgən nərsə bolsun, yaki yitip ketip tepiwəlojan nərsə bolsun, **5** yaki u hərəkəndak nərsə toərisida yəlojan kəsəm iqkən bolsun, uning həmmisini toluk bahasi boyiqə təlisun, xundakla xu bahaning bəxtin bir kismi boyiqə kəxup təlisun; u itaətsizlik kurbanlikini kıləjan künidə tələmni igisigə tapxurup bərsun. **6** Andin u Pərwədigarning aldioja itaətsizlik kurbanliqi

süpitida uxxaq maldin sən tohtatqan kimmət boyiqə bejirim bir qoqkarni itaətsizlik qurbanliqi kılıp kaħinning xexioqa elip kəlsun. **7** Kaħin bu yol bilən uning üqün Pərwərdigarning aldida kafarət kəltüridu wə u həkaysi ixta itaətsizlik qılıqan bolsimu u uningdin kəqürülidu. **8** Pərwərdigar Musaoqa söz kılıp mundak dedi: — **9** Sən Hərun bilən oqullirioqa kəydürmə qurbanlik toqrisidida əmr kılıp mundak degin: — Kəydürmə qurbanlik toqrisidiki kaidə-nizam mundak bolidu: — Kəydürmə qurbanlik pütün keqə tang atkuqə qurbangahṭiki oqakning üstida kəyüp tursun; wə qurbangahning otini eqürməy yenik turəuzunglar. **10** Kaħin kanap tonini kiyip, yalingaqlikini yepip, saqrisioṭiqə kanap iq tambal kiyip tursun; qurbangahning üstidiki ot bilən kəydürülgən kəydürmə qurbanlikning külini elip, qurbangahning bir tərpidə koysun; **11** andin kiyimlirini seliwetip baxka kiyimləni kiyip, külini qedirgahning sirtioqa elip qikip pakiz bir jayda koysun. **12** Qurbangahning oti bolsa həmixə yenip tursun; uni heq wakıt eqürüxkə bolmaydu, kaħin əzi hər küni ətigəndə uningə otun selip, üstigə kəydürmə qurbanlikni tizsun wə uning üstigə inaklik qurbanlikining meyini koyup kəydürsun. **13** Üzilməs bir ot qurbangahning üstida həmixə kəyüp tursun; u hərgiz eqürülmisun. **14** Axlik hədiyə toqrisidiki kaidə-nizam mundak: — Hərunning oqulliridin biri uni Pərwərdigarning aldioqa, qurbangahning aldioqa kəltürsun. **15** U axlik hədiyə boləjan esil unəqa kolini selip uningdin xundakla uningdiki zəytun meyidin bir qanggal elip wə hədiyəning üstidiki barlik məstikini kəxup, bularni qurbangah üstida kəydürsun; bu hədiyəning «yadlinix ülüxi» bolup, Pərwərdigarning aldida huxbuy kəltürüx üqün qilinəjan bolidu. **16** Exip kaqəlanlirini bolsa Hərun bilən oqulliri yesun; u eqitku selinmay pixurulup mukəddəs bir jayda yeyilsun; ular uni jamaət qedirining həylisida yesun. **17** U mutlək eqitkusiz pixurulsun. Mən otta Manga sunulidiojan qurbanlik-hədiyələr iqidin xuni ularning öz ülüxi bolsun dəp ularəqa hək kılıp bərdim; u gunah wə itaətsizlikni tiligüqi qurbanlikləroqa ohxax «əng mukəddəslərninng biri» həsəblinidu. **18** Hərunning əwladidin boləjan ərkəklərninng həmmisi buningdin yesun; bu dəwrind-dəwrgə aranglarda əbədiy bir bəlgilimə bolidu; Pərwərdigarəqa atap otta sunulojanliridin bular ularning ülüxi bolsun. Uningəqa kol təgküzgüqi jəzmnən mukəddəs boluxi kerək. **19** Pərwərdigar Musaoqa

söz kılıp mundak dedi: — **20** Hərun Məsihlinidiojan künidə u wə oqullirining Pərwərdigarning aldioqa sunidioṭini mundak boluxi kerək: — Ular üzilməs axlik hədiyə süpitida esil undin bir əfahning ondin birini sunuxi kerək; ətigini yerimini, ahximi yənə yerimini sunsun. **21** U tawida zəytun meyi bilən etilsun; u zəytun meyoqa qılap pixuruloqandin keyin sən uni elip kir; axlik hədiyəning pixurulojan parqilirini huxbuy süpitida Pərwərdigarəqa atap sunəjin. **22** Hərunning oqullirining kaysisi uning ornida turuxka Məsihləngən bolsa umu [hədiyəni] xundak təyyarlap sunsun; bu əbədiy mutlək bir bəlgilimə bolidu. Bu hədiyə Pərwərdigarəqa atap toluk kəydürülsun. **23** Kaħinning hər bir axlik hədiyəsi bolsa pütünləy kəydürülsun; u hərgiz yeyilmisun. **24** Pərwərdigar Musaoqa söz kılıp mundak dedi: — **25** Hərun bilən oqullirioqa mundak degin: — Gunah qurbanliqi toqrisidiki kaidə-nizam mundak; — Gunah qurbanlikimu kəydürmə qurbanlik boəuzlinidiojan jayda, Pərwərdigarning aldida boəuzlansun; bu hil qurbanlik «əng mukəddəslərninng biri» həsəblinidu. **26** Gunah qurbanlikini ötküzgüqi kaħin əzi uni yesun; qurbanlik mukəddəs bir yərdə, jamaət qedirining həylisida yeyilsun. **27** Uning gəxigə kol təgküzgüqi hər kim mukəddəs bolmisa bolmaydu, xuningdək əgər uning kəni birsining kiyimigə qaqrəp kətsə, undakta kan qeqilojan jay mukəddəs bir yərdə yuyulsun. **28** Kaysi sapal kəzanda qurbanlik kəynitilip pixurulojan bolsa, u sundurulsun. Əgər u mis kəzanda kəynitip pixurulojan bolsa, u kirip sürülsun həm su bilən yuyulsun. **29** Kaħinlardin boləjan barlik ər kixilər uningdin yesə bolidu. Bu «əng mukəddəslərninng biri» həsəblinidu. **30** Həlbuki, mukəddəs jayda kafarət kəltürüx üqün kəni jamaət qedirioqa kirgüzülgən hər kəndəq gunah qurbanliqi bolsa, hərgiz yeyilmisun, bəki [pütünləy] kəydürülsun.

7 Itaətsizlik qurbanliqi toqrisidiki kaidə-nizam mana mundak: — Bu [qurbanlik] «əng mukəddəslərninng biri» həsəblinidu. **2** Kəydürmə qurbanlik boəuzlinidiojan jayda itaətsizlikni tiləx qurbanlikimu boəuzlinidu; [kaħin] kənini qurbangahning üsti kismining ətrapioqa səpsun. **3** [Qurbanlik qıloquqi kixi] barlik meyini sunsun; yəni maylik kuyruqi bilən iq kərnini yəgəp turojan mayni, **4** ikki bərkəni wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpididiki mayni ajritip, jigərninng bərkəkiqə boləjan qawa meyini ajritip sunsun. **5** Kaħin bularni

Pərwərdigarəja atəp otta sunulidiojan qurbanlik süpitidə qurbangahəta köydürsun. Bu itaətsizlik qurbanliki bolidu. **6** Kahinlardin boləjan ər kixilərninğ həmmisi buni yesun; u muqəddəs yərdə yeyilsun; u «əng muqəddəslərninğ biri» həsablinidu. **7** Gunah qurbanliki qandaq bolsa itaətsizlik qurbanlikimu xundaq bolidu; ular ikkisi toərisidki kaidə-nizam ohxax; bu qurbanlik kafarət kəltürüxkə qurbanlik ötküzgüqi kahinning əzigə təwə bolsun. **8** Kahin birsining sunəjan köydürmə qurbanlikini ötküzgən bolsa, köydürmə qurbanlikning terisi xu kahinning bolidu. **9** Tonurda pixurulojan hər bir axlik hədiyə, xundaqla qazanda yaki tawida etilgən hər bir axlik hədiyə bolsa uni ötküzgən kahinning bolidu, yəni kahinning əzigə təwə bolidu. **10** Hər bir axlik hədiyə, məyli zəytun meyi arilaxturulojan bolsun, yaki kuruk kəltürülgən bolsun, bular Hərunning oəullirininğ hər birigə barawər bəliup berilidu. **11** Pərwərdigarəja atəp kəltürülgən inaklik qurbanliki toərisidiki kaidə-nizam mundaq; — **12** Sunmaqci boləjan kixi uni təxəkkür eytix üqün sunsa, undaqta u «təxəkkür qurbanliki» bilən billə zəytun meyi iləxtürülgən petir toqaqlar, zəytun meyi sürülüp məsihləngən petir həmək nanlar wə esil undin zəytun meyoja qilap pixurulojan toqaqlar nimu kəltürsun. **13** Xu toqaqlardin baxqa, yənə təxəkkür eytidiojan inaklik qurbanliki bilən billə eqitku selinojan nanlarnimu sunsun; **14** u xu sunəjanlirininğ hər bir türidin birni elip Pərwərdigar üqün [kox qollap] sunidiojan «kətürmə hədiyə» kiliup kəltürsun; bu inaklik qurbanlikining kəni [qurbangahning üstigə] səpkən kahinning əzigə təgsun. **15** Təxəkkür bildüridiojan inaklik qurbanlikining gəxi bolsa qurbanlik qilinojan xu küni yeyilixi kerək; [qurbanlikni sunəjuqi kixi] tang atkuqə uning həq nemisini qaldurmisun. **16** Əgər uning sunəjan qurbanliki kəsimigə has qurbanlik yaki ihtiyariy kəltürgən qurbanlik bolsa, undaqta həywaning gəxi qurbanlik kilinojan kündə yeyilsun; uningdin exip qəloqinini bolsa, ətisimu yeyixkə bolidu; **17** lekin qurbanlikning gəxidid üqinqi künigiqə exip qəlsa, u otta köydürülüxi kerək. **18** Inaklik qurbanlikining gəxidid üqinqi künidə yeyilsə, undaqta qurbanlik qəbul bolmaydu, qurbanlik sunəjuqinini həsəbioqimu həsəblanmaydu, bəlki məkrüh bolidu; kimdəkim uningdin yesə öz qəbihlikinini jazəsoja tartilidu. **19** Xundaqla napak nərsigə tegip qəlojan gəxmu yeyilməsliki kerək, bəlki

otta köydürülüxi kerək. Hər qandaq pak adəm [napak nərsigə təgmigən] qurbanlikning gəxini yesə bolidu. **20** Lekin kimki napak hələttə turup Pərwərdigarəja atəlojan inaklik qurbanlikidin yesə, undaqta u öz həlkidin üzüp taxlinidu. **21** Kimki napak bir nərsigə tegip kətsə (məyli napak hələttiki adəm bolsun, napak bir həywan bolsun yaki hər qandaq napak yirginlik nərsə bolsun) wə xundaqla Pərwərdigarəja has atəlojan inaklik qurbanlikinini gəxidid yesə, undaqta u öz həlkidin üzüp taxlinidu. **22** Pərwərdigar Musaəja səz kiliup mundaq dēdi: — **23** Israilləroja mundaq dēgin: — Silər kala, qoy wə əqkilərninğ meyini hərgiz yemənglar. **24** Əzlükidin əlgən yaki yirtkuqlar boəjuup qoyəjan həywaning jəsitinini meyini hər qandaq ixkə ixlətkili bolidu, lekin hərgiz uningdin yemənglar. **25** Qünki kimki Pərwərdigarəja atəp otta sunulidiojan hər qandaq həywaning meyini yesə, xuni yəgən kixi öz həlkiridin üzüp taxlinidu. **26** Silər hər qandaq turar jəyinglarda həq qandaq qanni, yəni uqar-qanatlarıninğ bolsun yaki qarpaylarıninğ bolsun kəniini hərgiz estimal kilmənglar. **27** Kimdəkim hər qandaq qanni estimal qilsa, xu kixi öz həlkiridin üzüp taxlinidu. **28** Pərwərdigar Musaəja səz kiliup mundaq dēdi: — **29** Israilləroja mundaq dēgin: — Kimki Pərwərdigarəja atəp bir inaklik qurbanliki sunsa, undaqta u Pərwərdigarəja has boləjan hədiyəni xu inaklik qurbanlikidin ayrip kəltürsun. **30** Əz qəli bilən Pərwərdigarəja atiojan, otta sunulidiojan hədiyələni, yəni may bilən təxni koxup elip kelip, təxni «pulənglatma hədiyə» süpitidə Pərwərdigarning aldidə pulənglatsun. **31** Kahin meyini qurbangah üstidə köydürüwətsun. Təx bolsa Hərun bilən uning oəullirioja has bolsun. **32** Inaklik qurbanliklirininğ oning arka putini silər «kətürmə hədiyə» süpitidə kahinoja beringlar. **33** Hərunning oəulliridin qəyisisi inaklik qurbanlikinini kəni bilən meyini sunəjan bolsa öz ülüxi üqün oning arka putini əzi alsun. **34** Qünki mən Israillərninğ inaklik qurbanlikliridin «pulənglatma hədiyə» boləjan təx bilən «kətürmə hədiyə» boləjan arka putini əbədiy bir bəlgilimə bilən Israillərninğ elip, kahin Hərun wə uning oəullirininğ həkki bolsun dəp ularəja təkdin kildim. **35** [Musa] Hərun bilən oəullirini Pərwərdigarning kullukidə kahin boluxkə uning aldioja kəltürgən künidə, ularəja Pərwərdigarəja atəp otta sunulidiojan qurbanliklardin təkdin kilinidiojan kahinlik ülüxi mana xudur. **36** [Musa] ularni

Məsihlığən künidə, Pərwərdigar bu ülüxni Israillardin elip ularoşa berilsun dəp əmr kıləjan. Bu [Israillaroşa] dəwrdin dəwrgiqə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **37** Kəydürmə qurbanlıq bilən axlık hədiyəsi, gunah qurbanlıq bilən itaətsizlik qurbanlıq, kañinlikka tikləx qurbanlıq bilən inaklık qurbanlıq toqrisidiki kaidə-nizam mana xudur. **38** Pərwərdigar Israillaroşa: «Silər bu Sinay bayawinida Pərwərdigarning aldioşa qurbanlıqliringlarni sununglar» dəp buyruoşan künidə, u bularning həmmisini Sinay teoşida Musaoşa tapxuroşanidi.

8 Pərwərdigar Musaoşa səz kılıp: — **2** Hərunni oşulliri bilən billə, wə ularning məhsus kiyimlirini, «məsihləx meyi»ni, gunah qurbanlıq bolidioşan torpaq bilən ikki qoşkarni, petir nan selinoşan sewətni elip kelip, **3** [Israilning] pütün jamaıtini jamaət qedirining kirix aqşzining aldioşa jəm kıləjin, — dedi. **4** Musa Pərwərdigar uningoşa buyruoşinidək kildi, jamaət jamaət qedirining kirix aqşzining aldioşa yioşildi. **5** Andin Musa jamaətkə: — Pərwərdigar buyruoşan ix mana mundak, — dedi. **6** Xuning bilən Musa Hərun bilən uning oşullirini aldioşa kəltürüp ularni su bilən yuyup, **7** [Hərunoşa] kənglək kiydürüp, bəlwəoş başlap, tonni kiydürdi wə üstigə əfodni yapti; u əfodning bəlwəoşini başlap, əfodni uningoşa taşap qoydi. **8** Andin Musa uningoşa «koxen»ni taşap, koxenning iqigə «urim bilən tummim»ni selip, **9** Bexioşa səllə yəgəp Pərwərdigar uningoşa buyruoşinidək səllining aldi təripigə «altun tahtilik muşəddəs otuşat»ni bekitip qoydi. **10** Andin Musa məsihləx meyini elip ibadət qediri bilən iqidiki barlık nərsilərnəning həmmisini məsihləp muşəddəs kildi. **11** U maydin elip qurbangahşka yəttə mərtiwə qeqip, qurbangah bilən uning barqə qaşa-kuşqilirini, yuyunux desı wə təglikini Hudaşa atap muşəddəs kılıxşka məsihlidi. **12** U yənə məsihləx meyidin azrak elip Hərunning bexioşa kuşup uni Hudaşa atap muşəddəs kılıxşka məsihlidi. **13** Andin Musa Hərunning oşullirini aldioşa kəltürüp, Pərwərdigar uningoşa buyruoşinidək ularoşa kənglək kiydürüp, bəllirigə bəlwəoş başlap, ularoşa egiz bəklərnimu taşap qoydi. **14** Andin u gunah qurbanlıq kılinoşioşan torpaşni yetiləp kəldi; Hərun bilən uning oşulliri gunah qurbanlıq kılinoşioşan torpaşning bexioşa kəllirini qoydi. **15** U uni boşuzlidi, andin Musa kənidin elip, əz barmiki bilən qurbangahşning mungüşzilirigə, qərisigə sürüp qurbangahşni gunahştin paklıdi; kəloşan kənni

bolsa u qurbangahşning təwigə təküp, muşəddəs boluxşka kafarət kəltürdi. **16** Andin u iq kərnini yəgəp turoşan mayning həmmisini, jigərnəning üstidiki qawa mayni, ikki bərək wə üstidiki maylirini kəşup aldi; andin Musa bularni qurbangahşning üstidə kəydürdi. **17** Birak [Musa] torpaşning terisi bilən gəxi wə tezikini bolsa Pərwərdigar əzigə buyruoşinidək qedirgahşning taxşirida otta kəydürüwətti. **18** Andin u kəydürmə qurbanlıq kılinoşioşan qoşkarni kəltürdi; Hərun bilən uning oşulliri kəllirini qoşkarnəning bexioşa qoydi. **19** [Hərun qoşkarni] boşuzlidi; andin Musa kənini elip qurbangahşning üsti kışminəning ətrəpioşa səpti; **20** [Hərun] qoşkarni parqə-parqə kılıp parqilidi; andin Musa bexini, parqılanoşan gəxlirini barlık meyi bilən kəşup kəydürdi. **21** Üqəy-kərinliri bilən paşakşirini suda yudi. Andin Musa qoşkarni pütün peti qurbangah üstidə kəydürdi. Bu Pərwərdigar Musaoşa buyruoşan, «Pərwərdigaroşa atap otta sunulidioşan huxşup qikidoşan qurbanlıq» idi. **22** Andin u kañinlikşka tikləx qurbanlıq kılinoşioşan qoşkarni, ikkinqi qoşkarni kəltürdi; Hərun bilən uning oşulliri kəllirini qoşkarnəning bexioşa qoydi. **23** U uni boşuzlidi; wə Musa uning kənidin elip Hərunning ong kılıkşning yumşiki bilən ong kəlinəning bax barmikişioşa sürüp wə ong putinəning qong barmikişioşimu suşap qoydi. **24** Andin Musa Hərunning oşullirini aldioşa kəltürüp, kəandin elip ularning ong kulakşlirineşning yumşiki bilən ong kəllirineşning bax barmakşlirioşa sürdi, ularning ong putlirineşning qong barmakşlirioşimu suşap qoydi, kəloşan kənni Musa qurbangahşning qərisigə səpti. **25** Xundak kılıp, u meyi bilən maylık kuşrukini, iq kərnini yəgəp turoşan barlık may bilən jigərnəning üstidiki qawa meyini, ikki bərək wə üstidiki maylirini kəşup elip ong arşka putinimu kesip elip, **26** Pərwərdigarning aldidiki petir nan selinoşan sewəttin bir petir toşaq bilən bir zəytun may toşiqi wə bir danə həməş nanni elip bularni may bilən ong arşka putinəning üstidə qoydi; **27** andin bularning həmmisini Hərun bilən uning oşullirineşning kəllirioşa tutkuzup, pulanglatma hədiyə bolsun dəp Pərwərdigarning aldidə pulanglati. **28** Andin Musa bularni ularning kəlliridin elip qurbangahşniki kəydürmə qurbanlıqşning üstidə qoyup kəydürdi. Bu «kañinlikşka tikləx qurbanlıq» bolup, Pərwərdigaroşa atap otta sunulidioşan, huxşup qikidoşan qurbanlıq idi. **29** Andin Musa təşni elip pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigarning aldidə pulanglati; Pərwərdigarning uningoşa buyruoşini

boyiqə, «kahinlikka tiklax qurbanliqi» bolojan qoqkarning bu qismi Musaning uluxi idi. **30** Andin Musa Masihlax meyidin wə qurbangahning ustidiki kandin bir'az elip, Harun bilən uning kiyimlirigə wə oqulliri bilən ularning kiyimlirigə səpti. Xundak kiliq, u Harun wə kiyimlirini, oqulliri bilən ularning kiyimlirini mukəddəs kildi. **31** Musa Harun bilən uning oqulliri oja mundak buyrudi: — «Bu gəxni jamaət qedirining kirix aozida kaynitip pixurup xu yərdə olturup «kahinlikka tiklax qurbanliqi» oja təwə bolojan sewəttiki nan bilən qoxup yənglar; bularni Harun bilən oqulliri yesun, dəp buyruojinimdək uni yənglar; **32** lekin gəx bilən nandin exip qaloqanlirining həmmisini otta keydürüwetinglar. **33** Silər yəttə küngiqə jamaət qedirining kirix aozidin qikmay, Huda oja atap kahinlikka tiklax künliringlar toxquqə xu yərdə turunglar; qünki silərni Huda oja atap kahinlikka tiklax üqün yəttə kün ketidu. **34** Bügün kilinojan ixlar Pərwədigarning buyruojini boyiqə silər üqün kafarət kəltürilsun dəp kilindi. **35** Silər elməslikinglar üqün Pərwədigarning əmrini tutup jamaət qedirining kirix aozining aldida keqə-kündüz yəttə kün turuxunglar kerək; qünki manga xundak buyrudi». **36** Harun bilən oqulliri Pərwədigarning Musaning wasitisi bilən buyruojinining həmmisini bəja kəltürdi.

9 Səkkizinqi küni Musa Harun bilən uning oqulliri wə Israilning əksakallirini qaqirip, **2** Harun oja mundak dedi: — «Sən gunah qurbanliq oja bejirim bir mozayni, keydürmə qurbanliqka bejirim bir qoqkarni əzüng üqün elip, Pərwədigarning aldioja kəltürgin, **3** andin Israil oja səz kilip: — Silər gunah qurbanliqi üqün bir tekə elip kelinglar, keydürmə qurbanliq üqün bir mozay wə bir qoza elip kelinglar, hər ikkisi bejirim, bir yaxka kirgən bolsun; **4** Pərwədigarning aldida sunuxka inakliq qurbanliqi süpitidə bir torpaq bilən bir qoqkarni elip, zəytun meyi iləxtürülgən əxlik hədiyə bilən billə kəltürünglar; qünki bügün Pərwədigar Əzini silərgə ayan kilidu, degin». **5** Ular Musa buyruojan nərsilərni jamaət qedirining aldioja elip kəldi; pütkül jamaət yekün kelip, Pərwədigarning aldida hazır bolup turdi. **6** Musa: — Mana, bu Pərwədigar buyruojan ixtur; buni kilsanglar Pərwədigarning xan-xəripi silərgə ayan bolidu, dedi. **7** Xuning bilən Musa Harun oja: — Sən qurbangahka yekün berip gunah qurbanliqning bilən keydürmə qurbanliqningni sunup əzüng wə həlk üqün kafarət kəltürgin; andin həlkning qurbanliqinimu sunup,

Pərwədigar əmr kilojandək ular həkqidə kafarət kəltürgin» — dedi. **8** Xuni dewidi, Harun qurbangahka yekün berip əzi üqün gunah qurbanliqi bolidojan mozayni boquzlidi. **9** Harunning oqulliri qanni uning oja sunup bərdi; u barmiqini qanoja təgküzüp, qurbangahning münggüzilirigə sürdi, qaloqan qanni qurbangahning tüwigə kuydi. **10** Gunah qurbanliqning meyi bilən ikki bərkə wə jigəning ustidiki qawa mayni elip, Pərwədigar Musaoja buyruojinidək ularni qurbangah üstidə keydürdi. **11** Gəx bilən terisini bolsa qedirgahning taxkiri oja elip qikqip otta keydürdi. **12** Andin u keydürmə qurbanliq kilidojan [qoqkarni] boqozlidi; Harunning oqulliri uning oja qanni sunup bərdi; u buni qurbangahning üsti qismining ətrajoja səpti. **13** Andin ular parqə-parqə kilinojan keydürmə qurbanliqni bexi bilən billə uning oja sunup bərdi; u bularni qurbangahta keydürdi. **14** U iq qarni bilən paqaklirini yuyup, bularnimu qurbangahning üstidə, keydürmə qurbanliqning üstigə qoyup keydürdi. **15** Andin u həlkning qurbanliqini kəltürdi; həlkning gunah qurbanliqi bolojan tekini boquzlap, ilgiri həywanni sunojandək unimu gunah qurbanliqi kilip sundi. **16** U keydürmə qurbanliq kilidojan malni kəltürüp bunimu bəlgilimə boyiqə sundi. **17** Andin u əxlik hədiyəni kəltürüp uningdin bir qanggal elip ətigənlilik keydürmə qurbanliqka qoxup qurbangah üstidə keydürdi. **18** Andin həlkə bolidojan inakliq qurbanliqi bolidojan torpaq bilən qoqkarni boquzlidi. Harunning oqulliri qenini uning oja sunup bərdi; u buni qurbangahning üsti qismining ətrajoja səpti. **19** Ular torpaq bilən qoqkarning may qismini, yəni mayliq kuyruqi, iq qarnini yəgəp turojan maylirini, ikki bərkə wə jigəning qawa meyini elip, **20** Bu may parqilirini ikki təxning üstidə qoydi, [Harun] bularni qurbangahning üstidə keydürdi. **21** Ahirida Harun ikki təx bilən ong arka putini pulanglatma hədiyə süpitidə Musaning buyruojinidək Pərwədigarning aldida pulanglati. **22** Andin Harun qollirini həlkə qaritip kətürüp, ular oja bəht tilidi; u gunah qurbanliqi, keydürmə qurbanliq wə inakliq qurbanliqini sunup, [qurbangahtin] qüxti. **23** Musa bilən Harun jamaət qedir oja kirip, yənə yenip qikqip həlkə bəht tilidi; xuning bilən Pərwədigarning xan-xəripi pütkül həlkə ayan boldi; **24** Pərwədigarning aldidin ot qikqip, qurbangah üstidiki keydürmə qurbanliq bilən maylarni yutup kətti. Pütkül həlk buni kərip, towlixip, düm yikilixti.

10 Ҳаруннинг оқуллари Nadab билән Abihu ikkisi өз хуьбуьденини елип унингъа от ьекъп ўстигъа хуьбуьни селип, Първърдигар уларъа буьруп бакмиъан оъръиь бир отни Първърдигаръа сунди; **2** хунинг билән Първърдигарнинг алдидин от қикъип уларни ьэвътти; хуан улар Първърдигарнинг алдида өлди. **3** Musa Ҳарунъа: — Mana, бу Първърдигарнинг: «Mән Manga ьекън кълган адәмлөрдө Өзүмнинг муқәддәс икәнликимни кәрситимән вә барлик хәлкнинг алдида улуълинимән» дегән сөзининг өзидур, деди. Xuni dewidi, Ҳарун jim turup қалди. **4** Musa Ҳаруннинг таъъиси Uzziәlning оқуллари болоъан Mixaәl билән Әлзafanni қакъирip уларъа: — Silәр ьекън келип өз кәрindaxliringlarnи муқәддәс jayning алдидин кәтүрүп, qedirgahning taxkiriъа елип қикъинлар» — деди. **5** Xuning билән улар ьекън келип, уларни кiyиклик көнгләклiri билән кәтүрүп Musaning buyruъинидәк qedirgahning taxkiriъа елип қикъти. **6** Musa Ҳарун вә оқуллари Әliazar билән Itamarъа: — Silәр baxliringlarnи оquк қoьmangлар, кiyimliringlarnи yirtmangлар; болмиса өзүнглар өлүп, пүткүл jamaәtkә оърәзәп кәлтүрисиләр; лекин кәрindaxliringлар болоъан пүткүл Israil jәмәти Първърдигар ьакъан от түпәьлидин matәм tutup ьioъlisun. **7** Әmma silәр bolsangлар Първърдигарнинг Mәsiһlәx meьi ўстүнгларъа сүрүлгән болоъаққа, jamaәt qedirining taxkiriъа қикъmangлар; болмиса өlisиләр, деди. Xuni dewidi, улар Musaning buyruъинидәк кildi. **8** Първърдигар Ҳарунъа сөз қилип мундақ деди: — **9** «Sән өзүнг вә оқулiring xarab вә ьа baxқа күқлүк харақларни иқip, jamaәt qediriъа хәргиз кirmәngлар; болмиса, өлүп ketisиләр. Бу silәр үқүн дәwrдин-дәwrgә әбәдий бир бәлгилimә болиду. **10** Xундақ қilsangлар, муқәддәс билән адәттикini, pak билән napakни пәрк еtip әjritalayдиъан болisиләр; **11** xундақла Първърдигар Musaning wasitisi билән Israilarъа tapxuroъан хәммә бәлгилimilәрни уларъа өгитәләьsilәр». **12** Musa Ҳарун вә унинг тirik қалоъан оқуллари Әliazar билән Itamarъа мундақ деди: — «Silәр Първърдигаръа атар отта sunulidiъан қурбанлик-хәдийәләрдин еxip қалоъан axlik хәдийәни елип уни қурbangahning yenida еqitku arilaxturmiъан халда ьәngлар; қүнki u «әng муқәддәсләрнинг бири» хесабlinиду. **13** Бу Първърдигаръа атар отта sunulidiъан нәрсиләрдин сенинг nesiwәng вә оқулiringning nesiwisi болоъаққа, уни муқәддәс jayда ьeyixingлар кәрәк; қүнki manga xундақ buyruлоъандур. **14** Унингдин baxқа pulanglatma хәдийә қилиноъан тәх билән кәтүрмә хәдийә қилиноъан арқа putни

sән вә оқул-қизлiring билә pak бир jayда ьәngлар; қүнki бular сенинг nesiwәng билән оқулiringning nesiwisi bolsun дәп, Israilarning inaklik қурбанlikliridin silәrgә берилгән. **15** Улар кәтүрмә хәдийә қилиноъан арқа put билән pulanglatma хәдийә қилиноъан тәхni отта sunulidiъан mayliri билән қохup, Първърдигарнинг алдида pulanglatma хәдийә сүпитидә pulanglitix үқүн кәлтүрсun; Първърдигарнинг buyruъини бойiqә бular сенинг вә оқулiringning nesiwisi болиду; бу әбәдий бир бәлгилimә болиду». **16** Andin Musa gunah қурбанliki қилидиъан tekini izdiwidi, mana u allikaqan көьдүрүлүp болоъanidi. Бу сәwәbtin u Ҳаруннинг тirik қалоъан икки оқли Әliazar билән Itamarъа аққикъlinip: **17** — Nemixқа silәр gunah қурбанlikining гөxini муқәддәс jayда ьemidingлар? Қүнki u «әng муқәддәсләрнинг бири» хесабlinatti, Първърдигар silәрни jamaәtning gunahini кәтүрүп улар үқүн унинг алдида kafarәt кәлтүрсun дәп, xuni silәrgә тәқsim қилоъanidi. **18** Mana, унинг қени муқәддәс jayning иқigә кәлтүрүlmidi; silәр әslidә мән buyruлоъандәк уни муқәддәс jayда ьeyixingлар кәрәк idi, — деди. **19** Lekin Ҳарун Musarъа: — Mana, бular бүгүн [тооъра ix қилип] өzlirining gunah қурбанliki билән көьдүрмә қурбанlikini Първърдигарнинг алдида сунди; mening бeximъа xu ixлар кәлди; әгәр мән бүгүн gunah қурбанlikining [гөxini] ьegән bolsam, Първърдигарнинг нәziridә обдан болattimu? — деди. **20** Musa бuni angлар jawabidin razi boldi.

11 Първърдигар Musa билән Ҳарунъа мундақ деди: — **2** Israilarъа мундақ дегин: — Үр ьүзидики барлик хайwanларнинг иқидин silәrgә ьeyixкә болидиъан janiwarлар xuki: — **3** Хайwanлар иқидә хәм туйакълири пүтүн ақимак (туйакълири пүтүнләь yerik) хәм көxигүқи хайwanларнинг хәрбирини ьesәngлар болиду. **4** Lekin көxигүқи ьаки ақимак туйакълик хайwanлардин төwәndikilәрни ьemәslikingлар кәрәк: — Төгә: қүнki u көxигини билән туйиқи ақимак әмәс. Xunga u silәrgә харам болиду. **5** Суоър bolsa көxигини билән туйиқи ақимак әмәс — u silәrgә харам болиду. **6** Тохқан bolsa буму көxигини билән туйиқи ақимак әмәс — u silәrgә харам болиду. **7** Qoxқа bolsa туйакълири ақимак (туйакълири пүтүнләь yerik) болоъини билән көximigini үқүн silәrgә харам болиду. **8** Silәр xu хайwanларнинг гөxидин ьemәslikingлар кәрәк вә уларнинг өлүкigimu тәgmәngлар. Улар bolsa silәrgә харам болиду. **9** Suda ьaxayдиъан janiwarлардин төwәndikilәрни ьeyixкә болиду: — sudiki, ьәни дәььа-дәngizlardiki janiwarлардин қанити вә қасирақълири

bolonjanlarni yeyixkə bolidu; **10** lekin dərya-dengizlarda yaxaydiojan, yəni sular da top-top üzidiojan barlik janiwarlardin, qasirakliri yaqi qaniti bolmiojanlirini yeməslikinglar kerək; ular silərgə yirginqlik sanalsun. **11** Məzkur janiwarlar dərwəkə silərgə yirginqlik sanalsun; silər ularning gəxidini yeməslikinglar kerək; ularning əlükini yirginqlik dəp qaranglar. **12** Sudiki janiwarlarning iqidini qaniti bilən qasiriki bolmiojan janiwarlarning həmmisi silərgə yirginqlik sanalsun. **13** Uqar-qanatlaridin təwəndikilər silərgə yirginqliktur; ular yeyilməsliki kerək wə silərgə yirginqlik bolsun: — yəni bürküt, kərlətaz-tapquxlar, dengiz bürkütü, **14** qarlıoqə quyruqluq sar, laqin wə ularning hilliri, **15** həmmə kəoqə-kəozonlar wə ularning hilliri, **16** müxükyapilək, təgikux, qayka, sar wə ularning hilliri, **17** hıwqux, kərna, ibis, **18** aqku, sakıyqux, belik'alojuq, **19** ləylək, turna wə uning hilliri, həpüp wə xəpəreng katarliklar silərgə haram sanalsun. **20** Buningdin baxka tət putlap mangidiojan, uqidiojan uxkak janiwarlarning həmmisi silərgə yirginqlik bolidu. **21** Həlbuki, tət putlap mangidiojan, uqidiojan uxkak janiwarlardin təwəndikiləri yesənglar bolidu: — puti bilən ügilik paqiki bolup, yər yüzidə səkriyəldiojanlarni yesənglar bolidu; **22** bularning iqidini silərgə yeyixkə bolidiojanliri: — qekətkə wə uning hilliri, kəra qekətkə wə uning hilliri, tomuzoqə wə uning hilliri, qəkqikiz wə uning hilliri. **23** Lekin tət putluq bolonjan əmiligüqi həm uqidiojan həmmə baxka janiwarlar silərgə yirginqlik sanalsun. **24** Bu janiwarlardinmu mundak yol bilən napak bolisilər; birkim ularning əlük tenigə təgsə kəq kirgüqə napak hesablinidu. **25** Kimdəkim bularning əlükinin bir kismini kətürsə əz kiyimlirini yuyuxi kerək, u kixi kəq kirgüqə napak hesablinidu. **26** Tuyakliri aqimak, birək pütünləy bəlünmigən yaqi kəximəydiojan həywanlarning həmmisi silərgə haramdur; həkim [ularning əlükigə] təgsə napak sanalsun. **27** Tət puti bilən mangidiojan həywanlarning iqidini tapini bilən mangidiojanlarning həmmisi silərgə napak bolup, həkim ularning əlük tənirigə təgsə kəq kirgüqə napak sanilidu. **28** Kimki ularning əlükini kətürsə əz kiyimlirini yuyuxi kerək, u kixi kəq kirgüqə napak turidu. Bu həywanlar bolsa silərgə haram bolidu. **29** Yər yüzidə əmiligüqi uxkak janiwarlarning iqidini silərgə haram bolonjanlar munular: — kərioqə zokor, qəxqan, kəslənqük wə ularning türli, **30** salma, kizil kəslənqük, tam kəslənqüki, tügürük kəslənqük wə hameleon

katarliklar haram bolidu. **31** Bularning həmmisi yər yüzidə əmiligüqi həmmə uxkak janiwarlarning iqidə silərgə haram bolidu; ularning əlükigə təgsə, kəq kirgüqə napak sanilidu. **32** Bu janiwarlarning əlüki həkəndak nemigə qüxüp kəlsa xu nemə napak hesablinidu — həkəndak yaqəqə qəqə-qəqə bolsun, kiyim bolsun, tərə bolsun, taqəqə bolsun, həkəndak ixkə ixtilidiojan əswab bolsun, suqə qilinixi kerək; ular kəq kirgüqə napak sanilip, keyin pak bolidu. **33** Bularning biri sapaldin yasəlojan həkəndak qəqə iqidə qüxüp kəlsa, xu qəqə iqidiki həmmə nərsə napak sanalsun wə qəqə əzi sundurulsun. **34** Əgər qəqidiki sudin ax-təam üstigə qəqəpə kətsə, ax-təam napak sanalsun wə xundakla qəqidiki həkəndak iquimlikmu napak sanalsun. **35** Hərnemigə undak əlükning birər kismi qüxüp kəlsimu, napak sanalsun. Əgər tonur wə oqəqə bolsa, napak boldi dəp qəkiwetilsun; ular silərgə haram bolsun. **36** Lekin xundak əhwalda bulək yaqi su yiojilidiojan kəqəqə yənila pak sanilidu; əmma birkim ularning əlük tenigə təgsə napak bolidu. **37** Əgər undak əlükning birər kismi tərəkə təyyarlanonjan danlaroqə qüxüp kəlsa, bumu yənila pak sanilidu. **38** Lekin əgər danning üstigə su kuyuloqəndin keyin xundak bir əlükning birər kismi qüxüp kəlsa, undakta bu danlar silərgə napak sanalsun. **39** Əgər silərgə yeyixkə bolidiojan həywanlardin biri əlüp kəlsa, uning əlükigə təgkən kixi kəq kirgüqə napak sanalsun. **40** Kimki undak əlükning gəxidini yesə, əz kiyimlirini yuyuxi kerək wə kəq kirgüqə napak sanalsun; xundakla undak bir əlükni kətürgən kiximu kiyimlirini yuyuxi kerək wə u kixi kəq kirgüqə napak sanalsun. **41** Yər yüzidə əmiligüqi həmmə uxkak janiwarlar yirginqlik sanilip, hərgiz yeyilmisun. **42** Kərsiki bilən beqirəpə mangidiojan janiwar bolsun, yər yüzidə yürüp tət puti bilən yaqi kəp putliri bilən mangidiojan əmiligüqi janiwarlarning hərtürükini bolsa, ularni hərgiz yemənglar; qünki ular yirginqliktur. **43** Silər bolsanglar mundak əmiligüqi janiwarning səwəbidin əzünglarni yirginqlik kilməslikinglar kerək. Əzünglarni ular tüpəylidin napak kilmənglar, bolmisa ularning səwəbidin buloninip kəlisilər; **44** qünki Mən Hudayinglardurmən. Silər əzünglarni [Əzümgə] atəp muqəddəs kixinglar kerək; Mən Əzüm muqəddəs boləqəqə silərmu əzünglarni muqəddəs tutuxinglar kerək. Silər əzünglarni yər yüzidə əmiligüqi uxkak həkəndak janiwarlarning səwəbidin napak kilmənglar. **45** Qünki Mən əz Hudayinglar

boluxka silorni Misir zeminidin qikirip kalgan Pərwərdigardurmən; silər muqəddəs bolunglar, qünki Mən muqəddəsturmən. **46** Xular bolsa qarpay bilən uqar-qanatlar, suda yürüdiqan hər bir janiwar bilən yər yüzidə əmiligüqi hər bir uxxaq janiwarlar toqrisidiki qanun-bəlgilimidur. **47** Bular bilən haram-halalni ukup, yeyixkə bolıdıqan haywan bilən yeyixkə bolmaydıqan haywanlarnı pərk etəleysilər.

12 Pərwərdigar Musaqə söz qilip mundaq dedi:

— **2** Israilarqə söz qilip mundaq deyin: — «Ayal kixi hamilidar bolup oqul tuqsa, adət kərüp aqriq bolqan künliridikidək yəttə küngiqə napak sanalsun. **3** Səkkizinqi küni oqlı bolsa hətnə qilinsun. **4** Ayal bolsa xuningdin keyin ottuz üq küngiqə «qan paklinix»ta tursun; paklinix künliri tamam bolmiqıuqə heqbir muqəddəs nərsigə təgmisun, muqəddəs jayqımu kirmisun. **5** Əgər u qız tuqsa undaқта adət künliridikidək ikki həptigiqə napak turup, andin atmix altə küngiqə «qan paklinix»ta tursun. **6** Məyli oqul yaki qız tuqsun, qan paklinix künliri tamam bolqandın keyin u ayal köydürmə qurbanlıq üqün bir yaxka kirgən qozını, gunah qurbanlıqı üqün bir baqka yaki pahtəkni elip jamaat qedirining kirix aqziqə, kaqının qexiqə kəltürsun. **7** Kaqın uni Pərwərdigarning aldidə sunup, xu ayal üqün kafarət kəltürıdu; xuning bilən u hunidin pak bolıdu. Oqul yaki qız tuqqaqan ayal toqrisidiki qanun-bəlgilimə mana xudur. **8** Əgər uning qozıqə qurbi yətmisə, u ikki pahtək yaki ikki baqka kəltürsun; ularning biri köydürmə qurbanlıq üqün, yənə biri gunah qurbanlıqı üqün bolıdu; xu yol bilən kaqın uning üqün kafarət kəltürıdu; u ayal pak bolıdu.

13 Pərwərdigar Musa bilən Hərunqə söz qilip

mundaq dedi: — **2** Birsining bədinining terisidə bir qıqan, yaki təmratkə yaki parkıraq taxma qıqip, uningdin bədinining terisidə pesə-mahaw kesilining jarahiti pəyda bolqan bolsa, u kixi Hərun kaqının yaki uning kaqın oqulliridin birining qexiqə kəltürölsun. **3** Kaqın uning bədinining jarahitigə qaraydu; jarahət bolqan jayning tüki aqirip kətkən həmdə jarahətmu ətrapidiki teridin qenikraq kərönsə, bu pesə-mahaw kesəllikidur. Xunga kaqın uni kərgəndin keyin xu kixini «napak» dəp jakarlısun. **4** Lekin əgər uning bədinining terisidiki pəyda bolqan axu yaltıraq qıqan aq bolup, ətrapidiki teridin qenikraq kərönmisə wə tükımu aqirip kətmigən bolsa, kaqın bu

jarahət bar kixini yəttə küngiqə ayrim solap qoysun. **5** Yəttinqi küni kaqın uningqə qarısun wə əgər jarahət ohxax turup, terisidə kengiyip kətmigən bolsa, kaqın uni yənə yəttə küngiqə ayrim solap qoysun. **6** Yəttinqi küni kaqın uningqə yənə qarısun wə jarahətning rənggi suslaxqan wə kengiyip kətmigən bolsa, undaқта kaqın uni «pak» dəp jakarlısun; jarahətning pəkət bir qaqə ikənliki bekitilip, kesəl kixi öz kiyimlirini yuyup pak sanalsun. **7** Lekin əgər u kaqınqə kərönlüp «pak» dəp jakarlanqandın keyin xu qaqə terisidə kengiyip kətsə, undaқта u yənə bir qetım kaqınqə kərönsun. **8** Kaqın uningqə yənə qarısun wə əgər qaqə uning terisidə kengiyip kətkən bolsa, kaqın uni «napak» dəp jakarlısun; u jarahət pesə-mahawdur. **9** Əgər birkımdə pesə-mahaw jarahiti pəyda bolup qalsa kaqının qexiqə kəltürölsun. **10** Kaqın uning jarahitigə səpselip qarısun; wə əgər terisidə aq bir qıqan pəyda bolqan, tüki aqirip kətkən bolsa wə qıqan qıqqan jayda ət-gəxi kərönlüp qalqan bolsa, **11** bu uning bədinining terisigə qüxkən kona pesə-mahaw jarahitining qaytidin qozqilixi bolup, kaqın uni «napak» dəp jakarlısun. U napak bolqını üqün uni solaxning həjiti yox. **12** Lekin əgər pesə-mahaw qozqilip, jarahiti bar kixining terisigə yeyilip kətkən bolsa, kaqın nəgila qarisa xu yərdə xu «pesə-mahaw» bolsa, terisini bexidin putıqıqə qaplap kətkən bolsa, **13** undaқта kaqın uningqə səpselip qarısun; mana, xu pesə-mahaw jarahiti pütün bədinini qaplap kətkən bolsa, u jarahiti bar kixini «pak» dəp jakarlısun; qünki uning pütün bədinini aqirip kətkən bolup, u «pak» dəp sanalsun. **14** Lekin qaqaniki uningda ət-gəxi kərönlüp qalsa, u kixi napak sanalsun. **15** Kaqın mundaq kəröngən ət-gəxigə qarap, u kixini «napak» dəp jakarlısun; qünki xu ət-gəx napak bolup, u pesə-mahaw kesilidur. **16** Həlbuki, əgər ət-gəxi qaytidin əzgirip, aqarsa u kixi yənə kaqının qexiqə kəlsun. **17** Kaqın uningqə səpselip qarısun; jarahət aqarqan bolsa, kaqın jarahiti bar kixini «pak» dəp jakarlısun; u pak sanılıdu. **18** Əgər birkımning bədinining terisigə hürək qıqip saqıyıp, **19** hürəkning ornıda aq qıqan yaki kızıquq daq pəyda bolqan bolsa, kaqınqə kərsitölsun. **20** Kaqın uningqə səpselip qarısun; əgər daq ətrapidiki teridin qenikraq kərönsə, xundaqla uningdiki tükler aqirip qalqan bolsa, undaқта kaqın uni «napak» dəp jakarlısun; qünki bu hürəktn kozqilip pəyda bolqan pesə-mahaw kesili jarahitidur. **21** Lekin kaqın uningqə səpselip qarıqanda, daq

qikqan jayda akirip qalqan tükler bolmisa, wə daqmu atrapidiki teridin qenikraq bolmisa, rənggi səl susraq bolqan bolsa, undaqta kahin uni yəttə küngiqə ayrim solap qoysun. 22 Əgər daq dərwaqə terisigə yeyilip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu [pesə-mahaw] jarahitidir. 23 Əmma əgər daq öz jayida tohtap yeyilmiqan bolsa, bu pəkət hürəkning zəhmi, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun. 24 Əgər birsining bədinining terisining məlum jayi köyüp qelip, köygən jay aq-qizocuq yaki pütünləy aq daq bolup qalsa, 25 kahin uningqə səpselip qarison; əgər xu daqdiki tükler akirip kətkən, daqmu atrapidiki teridin qenikraq bolup qalqan bolsa, undaqta bu köyük yarisidin pəyda bolqan pesə-mahaw kesilidur; kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jarahitidir. 26 Lekin əgər kahin səpselip qaridoqanda, daqning ornida heqkandaq akirip kətkən tük bolmisa, xundakla daqmu atrapidiki teridin qenik bolmisa, bəlki rənggi sus bolsa, undaqta kahin uni yəttə küngiqə ayrim solap qoysun. 27 Yəttinqi küni kahin uningqə yənə qarison; daq terisidə kengiyip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jarahitidir. 28 Əmma əgər daq jayida tohtap, yeyilmiqan bolsa, xundakla rənggi sus bolsa, bu pəkət köyüktin bolqan qawartqu, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun; qünki u köyüknig tatukı, halas. 29 Əgər bir ər yaki ayal kixining bexida yaki saqilida jarahət pəyda bolsa, 30 kahin jarahətkə səpselip qarison; əgər jarahət atrapidiki teridin qenikraq kərünsə, üstidə xalang serik tük bolsa, undaqta kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu jarahət qakaq bolup, bax yaki saqaldiki pesə-mahawning alamitidir. 31 Əgər kahin qakaq jayqə səpselip qaridoqanda, u atrapidiki teridin qenik kərünmisə, xundakla uning iqidə heqkandaq kara tükmu bolmisa, undaqta kahin qakiqi bar kixini yəttə küngiqə ayrim solap qoysun. 32 Kahin yəttinqi küni qakaqqa yənə səpselip qarison; qakaq kengiyip kətməy, üstidimu heqkandaq serik tük bolmisa, xundakla qakaq atrapidiki teridin qenik kərünmisə, 33 jarahiti bar kixi barlik qaq-saqilini qüxürüwətsun; qakaqning əzini oqirdimisun. Kahin qakiqi bar kixini yənə yəttə küngiqə ayrim solap qoysun. 34 Yəttinqi küni kahin qakaqqa səpselip qarison; əgər qakaq teridə kengiyip kətmigən bolsa, xundakla atrapidiki teridin qenik kərünmisə, kahin uni «pak» dəp jakarlisun. Andin u kiyimlirini yusun; xuning bilən u pak sanilidu. 35 Lekin əgər u «pak»

dəp jakarlanqandin keyin qakaq teridə kengiyip kətsə, 36 kahin uningqə yənə səpselip qarison; əgər qakaq teridə kengiyip kətkən bolsa, serik tükning bar-yokluqini təqxürüxning həjiti yok; qünki bu kixi napaktur. 37 Əgər qakaq jayida xu peti qelip, üstidin kara tük ünüp qikqan bolsa, qakaq saqayqan bolidu; xu kixi pak bolqoqqa, kahin uni «pak» dəp jakarlixı kerək. 38 Əgər ər yaki ayal kixining bədinining terisidə daq pəyda bolup, bu daqlar parkıraq həm aq bolsa 39 kahin səpselip qarison; əgər bədənning terisidiki xu daqlar suslixip boz rənggə yüzləngən bolsa, bu teridin qikqan bir taxma, halas; bu kixi pak sanalsun. 40 Əgər birkimning bexining tüklixi qüxüp kətkən bolsa, u pəkət bir taqır bax, halas; u pak sanalsun. 41 Əgər uning bexining tükı pexanə tərıpidin qüxkən bolsa, u pəkət paynəkbaq, halas; u yənıla pak sanalsun. 42 Lekin əgər uning taqır bexı yaki paynək bexıda qızocuq aq daq kərünsə, undaqta xu jarahət uning taqır bexı yaki paynək bexıdiki pesə-mahaw kesilining bir alamitidir. 43 Kahin jarahitigə səpselip qarison; əgər uning taqır bexıda yaki paynək bexıda ixıx jarahət bolsa həmdə pesə-mahaw kesilining alamitidək qızocuq aq kərünsə, 44 undaqta u pesə-mahaw kesiligə gırıptar bolqan adəm bolup, napak hesablınidu. Uning bexıqə xundak jarahət qüxkən bolqoq, kahin uni mutlək «napak» dəp jakarlisun. 45 Xundak jarahiti bar pesə-mahaw kesili bolqan kixi kiyimliri yırtik, qaqlırı quwuk, burut-saqili yepiklik həlda: «Napak, napak!» dəp toqlap yürüxi kerək. 46 Xu jarahiti bolqan barlik künlərdə u «napak» sanilidu; u napak bolqoqqa, ayrim turuxı kerək; uning turalqusi qedirgahning sirtida bolsun. 47 Əgər bir kiyimdə, məyli yungdin yaki kanaptin tikilgən bolsun uningda pesə-mahaw iz-deqi pəyda bolsa, 48 yəni kanap yaki yungdin toquloqan rəhttə, ərux yipida yaki arqak yiplirida bolsun, terə-hurumda yaki teridin etilgən hərəkəndə nərsilərdə pesə-mahaw iz-deqi bolsa, 49 xundakla kiyim-keqək yaki terə-hurumda, ərux yip yaki arqak yiplirida, ya terə-hurumdin etilgən nərsilərdə pəyda bolqan iz-daq yexilraq yaki qızocuq bolsa bu iz-daq «pesə-mahaw iz-deqi» dəp qarilip kahınoqə kərsitilsun. 50 Kahin [daqqa] səpselip qarison, andin iz-daq pəyda bolqan nərsini yəttə küngiqə ayrim saqlisun. 51 U yəttinqi küni iz-daqoqə qarap baqsun; iz-daq qüxkən kiyim-keqək, məyli arqak yipta yaki ərux yipta bolsun, yaki terə-hurumda yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, u kengiyip kətkən bolsa, bu

iz-daoq qiritkük pesə-mahaw kesili dəp həسابlinip, ular napak sanalsun. **52** Xuningdək kaħin ərux yip yaki arkaq yipida iz-daoq bolsa kiyim-keqəq yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə xundaq iz-daoq bolsa ularnima köydürüwətsun; qünki bu qiritkük pesə-mahaw kesilidir. Mundaq nərsilərninğ həmmisini otta köydürük kerəktur. **53** Ləkin kaħin uningəsa səpselip qarışanda, iz-daoq kiyim-keqəktiki ərux yipta bolsun, arkaq yipta bolsun, yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, iz-daoq kengəymigən bolsa, **54** undaқта kaħin deoqi bar nərsini yuyulsun dəp buyrup, ikkinqi ketim uni yəttə küngiqə saklısun. **55** Bu nərsə yuyuləandin keyin kaħin yənə daoqqa səpselip qarışun; əgər uning rənggi əzgərmigən bolsa (gərqə kengiyip kətmigən bolsimu), u yənila napaktur; sən uni otta köydürgin. Qünki məyli uning iz-deoqi iq yüzidə bolsun yaki tax yüzidə bolsun u qiritkük iz-daoq həسابlinidu. **56** Ləkin əgər kaħin səpselip qarışanda, mana, daoqning rənggi yuyuləandin keyin suslixip kətkən bolsa, u xu qışmini kiyim-keqəktin, ərux yiptin yaki arkaq yiptin bolsun, yaki terə-hurumdin bolsun uni yirtip elip, taxlıwətsun. **57** Əgər bu iz-daoq kiyim-keqəktə, məyli arkaq yipta yaki ərux yipta bolsun, ya terə-hurumdin etilgən nərsidə kərünsun, bu kengiydioqan birhil pesə-mahaw iz-deoqi dəp sanalsun; sən u qaplıxqan kiyim-keqəqni köydürüwətkin. **58** Ləkin əgər iz-daoq kiyim-keqəktə bolsun (ərux yipida yaki arkaq yipida bolsun) yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, yuyulux bilən qikiq kətsə, undaқта bu əgin ikkinqi ketim yuyulsun, andin pak sanalsun. **59** Pesə-mahaw kesiliningkidə iz-daoq pəyda boləqan yung yaki kanap rəhttin tokuləqan kiyim-keqəq (iz-daoq ərux yipta yaki arkaq yipta bolsun) yaki terə-hurumdin etilgən nərsilər toqrisidiki qanun-bəlgilimə mana xudur; buning bilən ularni pak yaki napak jakarlıxqa bolidu.

14 Pərwərdigar Musaoqa səz kiliq mundaq dedi:
— 2 Pesə-mahaw boləqan kixi pak qilinidioqan künidə bəja kiliq kerək boləqan qanun-bəlgilimə mana təwəndikidəktur: — U kaħinning aldioqa kəltürilsun. **3** Kaħin qedirgahning taxqiriəqa qikiq, pesə-mahaw boləqan kixigə səpselip qarışun; əgər pesə-mahaw boləqan kixi kesilidin sakayəqan bolsa, **4** Undaқта kaħin pak qilinidioqan kixigə pak, tirik quxtin ikkini uningəsa qoxup kedir yaəqiqi, qizil rəht wə zofa kəltürükxə buyrusun. **5** Andin kaħin quxlarning birini əqin su qaqilənoqan sapal kozining üstidə boəuzlanglar dəp buyrusun; **6** andin tirik quxni

bolsa, kaħin uni kedir yaəqiqi, qizil rəht wə zofa bilən elip kelip, bu nərsilərninğ həmmisini tirik qux bilən birgə əqin suning üstidə boəuzlanəqan quxning qeniəqa qilisun, **7** andin pesə-mahawdin pak qilinidioqan kixigə yəttə ketim səpixi bilən uni pak dəp jakarlısun; wə tirik quxni dalaəqa qoyup bərsun. **8** Pesə-mahawdin pak qilinidioqan kixi kiyimlirini yuyup, bədinidiki barlıq tüklərnə qüxürüp, suda yuyunəandin keyin pak həسابlinidu. Andin uningəsa qedirgahqa kirixkə ijazət bolidu; pəqət u yəttə küngiqə əz qedirining texida turuxi kerək. **9** Yəttinqi künə u bədinidiki həmmə tüklərnə qüxürsun; baxning qaqsakalliri wə qəxini, yəni barlıq tüklirini qüxürsun; u kiyimlirini yuyup əz bədinini suda yusun, andin pak bolidu. **10** Səkkizinqi künə u ikki bejirim ərkək koza bilən bir yaxqa kirgən bejirim qixi qozidin birni, xuningdək bir [əfahning] ondin üqigə barawər zəytun meyi iləxtürülgən esil un «axlıq hədiyə»ni, bir log zəytun meyi kəltürsun. **11** Uni «pak» dəp jakarlaydioqan bu rəsim-qaidini ötküzidioqan kaħin pak qilinidioqan kixini wə u nərsilərnə jamaət qedirining kirix əozida, Pərwərdigarning aldidə hazır qilsun. **12** Andin kaħin ərkək qozilarning birini elip itaətsizlik qurbanlıqi kiliq sunup, uning bilən billə xu bir log zəytun meyimimu kəltürüp, pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigarning aldidə pulanglatsun. **13** Koza bolsa muqəddəs bir jayning iqidə gunah qurbanlıqi bilən köydürmə qurbanlıqlar boəuzlinidioqan jayda boəuzlansun; qünki itaətsizlik qurbanlıqi bolsa gunah qurbanlıqiəsa ohxax, kaħinoqa təwə bolup «əng muqəddəslərninğ biri» sanilidu. **14** Kaħin itaətsizlik qurbanlıqining qenidin elip pak qilinidioqan kixining ong kuliqining yumxiqəsa wə ong qolining qong barmiqi bilən ong putining qong barmiqioqimu sürüp qoysun. **15** Andin kaħin xu bir log zəytun meyi elip, əzining sol qolining aliqinoqa azoqina kuysun. **16** Kaħin ong barmiqini sol qolidiki zəytun meyiəsa qilap, Pərwərdigarning aldidə yəttə ketim barmiqi bilən səpsun. **17** Andin kaħin qolidiki qaləqan maydin elip, pak qilinidioqan kixining ong kuliqining yumxiqəsa, ong qolining bax barmiqioqa wə ong putining bax barmiqioqa sürülgən itaətsizlik qurbanlıqining qenining üstigə sürüp qoysun. **18** Sürüp bolup, kaħin qolidiki exip qaləqan mayni pak qilinidioqan kixining bexioqa kuysun. Bu yol bilən kaħin uning üqün Pərwərdigarning aldidə kafarət kəltüridu. **19** Andin kaħin gunah qurbanlıqini

øy pak sanilidu. **54** Bular bolsa hærhil pesə-mahaw jarahiti, kakaq, **55** kiyim-keqək wə øygə yukқан pesə-mahaw wabasi, **56** teridiki qıқанlar, təmrətkə wə parkırak aқ iz-daqlar toqrisidiki қанun-bəlgilimidur. **57** Xu bəlgilimilər bilən bir nərsining қaysi əhwalda napak, қaysi əhwalda pak bolidoqanlıқini pərk etixkə kərsətmə berixkə bolidu; mana bu pesə-mahaw toqrisidiki қанun-bəlgilimidur.

15 Pərwərdigar Musa bilən Hərunoја səz қilip mundak dedi: — 2 Israillərøја mundak dənglar: — Hərkəndərk ərkəkning əz tenidin aқma qıқsa xu kixi xu aқma səwəbidin napak sanalsun. **3** Aқma qıқixtin boløjan napaklıқ toqrisidiki həküm xuki, aқmisi məyli tenidin ekıp tursun yaki ekıxtin tohtitilojan bolsun, xu kixi yənila napak sanalsun; **4** mundak aқma boløjan kixi yatқан hərbir orun-kərpə napak sanilidu wə u қaysi nərsining üstidə oltursa xu nərsimu napak sanilidu. **5** Kimki u yatқан orun-kərpigə təgsə, əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, andin kəq kirgüqə napak sanalsun. **6** Xuningdək kimki mundak aқma boløjan kixi olturojan nərsidə oltursa əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **7** Kimki aқma boløjan kixining tenigə təgsə, əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **8** Əgər aқma boløjan kixi pak birsigə tükürsə, xu kixi əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, kəq kirgüqə napak sanalsun. **9** Қaysibir egər-toқumning üstigə [aқma boløjan] kixi minsə, xu nərsə napak sanalsun. **10** Kimki uning tegidə қoyulojan nərsilərgə təgsə kəq kirgüqə napak sanilidu; wə kimki xu nərsilərnə kətürsə, əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **11** Aқma boløjan kixi қolini yumastin birkimgə təgküzsə, xu kixi əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **12** Aқma boløjan kixi sapal қaqini tutup salsa, xu қақа qeqiwetilsun; yaøjaқ қақа bolsa suda yuyulsun. **13** Қaqaniki aқma bar kixi aқma həlitudin қutulsa, əzining pak қilinixi üqün yəttə күnni hesablap etküziп, andin kiyimlirini yuyup, eqin suda yuyunsun; andin pak sanilidu. **14** Səkkizinqi күni ikki pahtək yaki ikki baқkini elip, jamaət qedirining kirix aøziøја, Pərwərdigarning aldioја kəltürüp, қahinoја tapxursun. **15** Қahin ulardin birini gunah қurbanlıқi üqün, yənə birini kəydürmə қurbanlıқ üqün sunsun. Bu yol bilən қahin Pərwərdigarning aldida uning aқma boløjanlıқioја kafarət kəltüridu. **16** Əgər bir ərkəkning məniysi əzlikidin qıқip kətkən bolsa, u

pütün bədinini suda yusun, u kəq kirgüqə napak sanalsun. **17** Xuningdək adəmninğ məniysi қaysi kiyimigə yaki terisigə yukup қalsa, suda yuyulsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **18** Ər wə ayal kixi bərbirigə yeқinlixixi bilən məniy qıқsa, ikkisi yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **19** Əgər ayal kixilər aқma kelix həlitudə tursa wə aқmisi hun bolsa, u yəttə күngiqə «ayrim» tursun; kimki uningøја təgsə kəq kirgüqə napak sanalsun. **20** «Ayrim» turux məzgilidə, қaysi nərsining üstidə yatsa, xu nərsə napak sanilidu, xundakla қaysi nərsining üstidə olturojan bolsa, xu nərsimu napak sanalsun. **21** Hərkim uning orun-kərpisigə təgsə əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **22** Hərkim u olturojan nərsigə təgsə, əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **23** Wə əgər birkim u yatқан yaki olturojan jayda қoyulojan bərbir nərsigə təgsə, kəq kirgüqə napak sanalsun. **24** Əgər bir ər kixi xu hələttiki ayal bilən birmə yatsa, xundakla uning hun napaklıқi xu ərgə yukup қalsa, u yəttə күngiqə napak sanalsun; u yatқан hərbir orun-kərpimu napak sanalsun. **25** Əgər ayal kixining adət waқtining sirtidimu birməqqə күngiqə huni kelip tursa, yaki hun aқmisi adət waқtidin exip kətkən bolsa, undakta bu napak қan ekıp turojan күnlirining həmmisidə, u adət күnliridə turojandək sanalsun, yənə napak sanalsun. **26** Қan kəlgən hərbir күndə u қaysi orun-kərpə üstidə yatsa, bular u adət күnliridə yatқан orun-kərpilərdək hesablinidu; u қaysi nərsining üstidə olturojan bolsa, xu nərsə adət күnlirining napaklıқidək napak sanalsun. **27** Hərkim bu nərsilərgə təgsə napak bolidu; xu kixi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **28** Ayal kixi қақан hun kelixtin saқaysa, u yəttə күnni hesablap, etküziп boløjanda pak sanilidu. **29** Səkkizinqi күni u ikki pahtək yaki ikki baқkini elip jamaət qedirining kirix aøziøја, қahinning қexioја kəltürsun. **30** Қahin bularning birini gunah қurbanlıқi üqün, yənə birini kəydürmə қurbanlıқ üqün etküzsun; bu yol bilən қahin uning napak aқma қenidin pak boluxioја uning üqün Pərwərdigarning aldida kafarət kəltüridu. **31** Silər muxu yol bilən Israillarni napaklıқidin üzünglar; bolmisa, ular napaklıқida turiwerip, ularning arisida turojan mening turaloју qedirimni buløjixi tüpəylidin napak həlitudə əlüp ketidu. **32** Aқma kelix həlitudə boløjan kixi wə məniy ketix bilən napak boløjan kixi toqrisida, **33** Xuningdək hun kelix күnliridiki

aʼjrik ayal kixi toʻjrluk, akma haləttə boləjan ər wə ayal toʻjrluk, napak haləttiki ayal billə yatkan ər toʻjrluk kəlgən qanun-bəlgilimə mana xulardur.

16 Hərunning ikki oʻqli Pərwərdigarning aldioʻja yekinxixi bilən əlup kətti. Ular əlup kətkəndin keyin, Pərwərdigar Musaoʻja səz kildi. 2 Pərwərdigar Musaoʻja mundək dedi: — «Sən əz kərindixing Hərunoʻja: «Sən əlup kətməsliking uqun pərdining iqidiki muqəddəs jayoʻja qoyuloʻjan əhdə sanduqining üstidiki «kafarət təhti»ning aldioʻja hər wəkit kəlmə», degin. Qünki Mən «kafarət təhti»ning üstidiki bulutta ayan bolimən. 3 Hərun [əng] muqəddəs jayoʻja munu yol bilən kirsun: — Gunah qurbanliki uqun bir yax torpak, kəydurmə qurbanlik uqun bir qoʻqarni kəltürsun; 4 əzi muqəddəs kanap halta kəngləkni kiyip, ətlirini yapidioʻjan kanap ixtannimu kiyip, beligə bir kanap bəlwəoʻjni baʻolap, bexioʻja kanap səllini yəgəp kəlsun. Bular muqəddəs kiyimlər boləjaqka, kiyixtin ilgiri bədinini suda yusun. 5 U Israillarning jamaitidin gunah qurbanliki uqun ikki tekə, kəydurmə qurbanlik uqun bir qoʻqarni tapxuruwalsun. 6 Xuning bilən Hərun awal gunah qurbanliki bolidioʻjan torpakni sunup, əzi wə əz əyidikiələr uqun kafarət kəltürüxi kerək. 7 Andin u ikki tekini elip, ularni jamaət qedirining kirix aʻozining aldioʻja kəltürüp, Pərwərdigarning aldida turoʻjuzsun. 8 Andin Hərun bu ikki tekə toʻqrisida qək taxlisun; qəkning birini «Pərwərdigar uqun», yənə birini «azazəl uqun» taxlisun. 9 Hərun Pərwərdigarəja qək qüxkən tekini kəltürüp, gunah qurbanliki süpitidə sunsun. 10 Lekin «azazəl»gə qək qüxkən tekini bolsa, kafarət kəltürüxi uqun qəlgə həydilixkə, xundakla «azazəl»gə əwətilixkə Pərwərdigarning aldida tirik qaldurulsun. 11 Andin Hərun gunah qurbanliqini, yəni əzi uqun boləjan torpakni kəltürüp, əzi wə əz əyidikiələr uqun kafarət kəltürüxkə əzigə gunah qurbanliki bolidioʻjan bu torpakni boʻjuzlisun; 12 Andin u Pərwərdigarning aldidiki qurbangahətin elinoʻjan qoʻq bilən toloʻjan bir huxbuydanni elip, ikki qollap yumxaq ezilgən esil huxbuy ətir bilən toldurup, buni pərdining iqigə elip barsun; 13 andin huxbuy is-tütiki həküm-guwah sanduqining üstidiki kafarət təhtini qaplisun dəp, huxbuyni Pərwərdigarning huzuridiki otning üstigə qoysun; xuning bilən u əlməydu. 14 U torpakning kənidin elip əz barmiki bilən kafarət təhtining xərk təripigə qeqip, kafarət təhtining aldioʻjimu əz barmiki bilən qəndin elip, yəttə kətim səpsun. 15 Andin u həlk

uqun gunah qurbanliki qilinidioʻjan tekini boʻjuzlisun; kənini pərdining iqigə kəltürüp, torpakning kənini qiloʻjandək qilsun, yəni uning kənidin elip kafarət təhtigə wə kafarət təhtining aldioʻja qəqsun. 16 U bu yol bilən muqəddəs jay uqun kafarət kəltürüp, uni Israillarning napaklikidin, həmmə itaətsizlikirini elip baridioʻjan gunahəlrudin paklaydu wə xuningdək ularning napakliki arisida turuwatkan jamaət qediri uqunmu xundək kafarət qilsun. 17 U kafarət kəltürüx uqun əng muqəddəs jayoʻja kirgəndin tartip uningdin qikkəuqə həqbir adəm jamaət qediri iqidə bolmisun; bu yol bilən u əzi, əyidikiələr wə Israillarning pütkül jamaiti uqun kafarət kəltüridu. 18 Andin u Pərwərdigarning aldidiki qurbangahəka qikip, uning uqunmu kafarət kəltüridu; xuningdək torpakning kəni bilən tekining kənidin elip qurbangahning qərisidiki münggüzlərgə sürsun; 19 u barmiki bilən qəndin elip qurbangahning üstigə yəttə kətim səpsun; xuning bilən u uni Israillarning napaklikiridin paklap [Hudaəja atap] muqəddəs kilidu. 20 — Muqəddəs jay, jamaət qediri wə qurbangah uqun kafarət kəltürüp boləjandin keyin, u tirik tekini kəltürsun; 21 andin Hərun ikki qolini tirik tekining bexioʻja qoyup turup, uning üstidə turup, Israillarning barlik kəbihəlikliri wə itaətsizlikirini elip baridioʻjan gunahəlrini ikrar kilip, ularni tekining bexioʻja artsun; andin uni yenida təyyar turidioʻjan bir adəmning qoli bilən qəlgə əwətiwətsun. 22 Bu yol bilən tekə ularning həmmə kəbihəlikirini əz üstigə elip, adəmzatsiz qəlgə ketidu. Xunga u tekini qəlgə qoyuwətsun. 23 — Andin Hərun jamaət qedirioʻja kirip muqəddəs jayoʻja kirgən wəqitta kiygən kanap kiyimlirini selip xu yərdə ularni qoyup qoysun. 24 U muqəddəs yərdə əz bədinini suda yuyup, əz kiyimlirini kiyip taxqirioʻja qikip, əzining kəydurmə qurbanliki bilən həlkning kəydurmə qurbanliqini sunup, xu yol bilən əzi wə həlk uqun kafarət kəltüridu. 25 Xundakla u gunah qurbanliqining meyini qurbangahəta kəydürsun. 26 «Azazəl»gə bəkitilgən tekini elip berip qoyuwətkən kixi əz kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahəka kirixkə bolidu. 27 Kafarət kəltürüx uqun kəni [əng] muqəddəs jayoʻja elip kirilip, gunah qurbanliki qilinoʻjan torpak bilən gunah qurbanliki qilinoʻjan tekini birsı qedirgahning taxqirioʻja elip qikip, ularning terisi, gəxi wə tezəklirini otta kəydürsun. 28 Ularini kəydürgən kixi əz kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahəka kirixkə bolidu. 29 — Mana bu silərgə bir əbədiy qanun-bəlgilimə bolsun: —

Hər yəttinçi ayning oninçi künidə silər öz nəpsinglarni tartip özünglarni təwən tutunglar wə heqkandak ix qilmanglar; məyli yərliklər bolsun yaki aranglarda turuwatqan Yak, yurtluqlar bolsun xundak qilixinglar kerək. 30 Qünki xu künidə silərni paklaxqa silər üçün kafarət kəltürüldü; Pərwərdigarning aldidə silər həmmə gunahlıringlardin pak bolisilər. 31 Bu kün silərgə pütünləy aram alidiqan xabat küni bolup, nəpsinglarni tartip özünglarni təwən tutisilər; bu əbədiy bir bəlgilimidur. 32 Kimki atisining ornida kahinlik yürgüzüx üçün məsih kilinip, Hudaqə atap tiklənən kahin bolsa xu yol bilən kafarət kəltüridu. U kanaptin etilgən muqəddəs kiyimni kiyip turup, 33 Əng muqəddəs jay üçün kafarət kəltüridu; jamaət qediri bilən qurbangah üçünmu kafarət kəltüridu; qaloqan kahinlar bilən barlık həlkning jamaiti üçün həm kafarət kəltüridu. 34 Bu bolsa silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu; xuning bilən Israillarni barlık gunahlıridin paklax üçün yilda bir qetim kafarət kəltürüp berisilər». Xuning bilən [Harun] Pərwərdigar Musaqa buyruqinidək kildi.

17 Pərwərdigar Musaqa söz qilip mundak dedi:

— 2 Harun bilən oqulliri wə barlık Israillaroqa mundak degin: — Pərwərdigar silərgə buyruqan həküm xuki: — 3 Israilning jəmətliridin bolqan hərəkandak kixi qurbanlık qilməqçi bolup, kala yaki qoy yaki əqkini jamaət qedirining kirix aqzida, Pərwərdigarning turaloju qedirining aldiqə, Pərwərdigarqə ataloqan qurbanlık süpitidə yetiləp əpkəlməy, bəlki qedirgahning iqidə yaki taxqirida boquzlisa, uningdin aqqan qan xu kixining gədinigə artidü; bu adəm «qan təkən» dəp, öz həlkidin üzüp taxlinidu. 5 Bu həkümning məqsiti Israillarning hazırqədək dalada mal soyup qurbanlık qilixning ornioqə, qurbanlıqlirini jamaət qedirining kirix aqzida Pərwərdigarning aldiqə kəltürüp, kahinoqə tapxurup Pərwərdigarqə «inəqlik qurbanlıqliri» süpitidə sunup boquzlixı üqündur. 6 Kahin qanni elip jamaət qedirining kirix aqzining yenidiki Pərwərdigarning qurbangahining üstigə sepip, Pərwərdigarqə huxbuy kəltürüx üçün mayni keydürsun. 7 Xuning bilən ular əmdi burunqədək buzukluq qilip tekə-jinlarning kəynidə yürüp, ularqə öz qurbanlıqlirini ötküzüp yürmisun. Mana bu ular üçün dəwərdin-dəwərgiqə əbədiy bir bəlgilimə bolsun. 8 Sən ularqə: — Israilning jəmətidin yaki ularning arisida turuwatqan yaqə yurtluqlardin biri keydürmə qurbanlık yaki [baxqa]

qurbanlık ötküzməqçi bolsa, 9 uni Pərwərdigarqə atap sunux üçün jamaət qedirioqə kirix aqzining aldiqə kəltürmisə, u kixi öz həlkiridin üzüp taxlansun» — degin. 10 Əgər Israilning jəmətidin bolqan hərəkandak adəm yaki ularning arisida turuwatqan yaqə yurtluqlar qan yesə, Mən yüzümni qanni yegən xu kixigə qarxi qilimən, uni öz həlkidin üzüp taxlaymən. 11 Qünki hərbir janiwarning jeni bolsa uning kenididur; Mən uni jeninglar üçün qurbangah üstigə kafarət kəltürüxkə bərgənmən. Qünki qan əzidiki janning wasitisi bilən kafarət kəltüridu. 12 Xunga bu səwəbtin Mən Israillaroqə: — «Siləring heqbiringlar qan yeməslikinglar kerək, aranglarda turuwatqan yaqə yurtluqlarmu qan yeməsliki kerək» — deqənidim. 13 Əgər Israillardin biri yaki ularning arisida turuwatqan yaqə yurtluqlarning biri yeyixkə bolidiqan bir qarpay həywan yaki kuxni owləp, qenini təkse, uni topa bilən yepip qoysun. 14 Qünki hərbir janiwarning jeni bolsa, uning qenidin ibarəttur. Uning jeni qenida boləqə mən Israillaroqə: «Silər heqkandak janiwarning qenini yemənglar, qünki hərbir janiwarning jeni uning kenididur; kimki uni yesə üzüp taxlinidu» — dedim. 15 Kimdəkim elüp qaloqan yaki yirtquqlar boqup titmatma qiliwətkən bir həywannı yesə, məyli u yərlik yaki yaqə yurtluq bolsun öz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun; andin u pak bolidu. 16 Lekin u yaki kiyimlirini yumisa, yaki suda bədinini yumisa, xu kixi öz qəbihlikining jazasini tartidu.

18 Pərwərdigar Musaqa söz qilip mundak dedi: —

2 Sən Israillaroqə mundak degin: — «Mən bolsam Hudayinglar Pərwərdigardurmən. 3 Silər ilgiri turoqan Misir zeminidikidə xilarni qilmanglar wə yaki Mən silərni elip baridiqan Qanaan zeminidikidə xilarni qilmanglar; ularning rəsim-adətliridə yürmənglar, 4 bəlki Mening həkümlirimgə əməl qilip, qanun bəlgilimilirimni tutup xu boyiqə menginglar. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. 5 Silər qoqum Mening bəlgilimilirim bilən həkümlirimni tutuxunglar kerək; insan ularqə əməl qilidicə bolsa ularning səwəbidin həyatta bolidu. Mən Pərwərdigardurmən. 6 — Heqkim əzigə yəqin tuoqan bolqan ayaloqə yəqinlik qilip əwritini aqmisun. Mən Pərwərdigardurmən. 7 Anangning əwritigə təgmə, bu atangning əwritigə təgking bolidu; u sening anang boləqəqə uning əwritigə təgsəng bolmaydu. 8 Atangning ayalining əwritigimu təgmə, qünki xundak qilsang atangning

əwritigə təgkəndək bolidu. **9** Sən aqa-singlingning, bir atidin boləjan yaki bir anidin boləjan, yaki xu əydə tuəjuləjan yaki baxқа yərdə tuəjuləjan bolsun, uning əwritigə təgmə. **10** Sən öz oəlungning kizi wə yaki kizingning kizining əwritigə təgmə; qünki ularning əwriti sən əzüingning əwritidur. **11** Sən atangning ayalining kizining əwritigə təgmə; u atangdin tuəjuləjan, sening aqa-singling, xunga uning əwritigə təgmə. **12** Sən atangning aqa-singlisining əwritigimu təgmə, qünki u atangning birtuəqinidur. **13** Sən anangning aqa-singillirining əwritigimu təgmə, qünki u anangning birtuəqinidur. **14** Atangning aka-inilirining ayalining əwritigə təgmə; ularning ayallirioəa yəqinlik qilma; qünki ular sening həmmangdur. **15** Sən keliningning əwritigə təgmə; u sening oəlungning ayali boləjaqқа, uning əwritigə təgsəng bolmaydu. **16** Sən aka-iniliringning ayalining əwritigə təgmə; qünki bu öz aka-iniliringning əwritigə təgkəndək bolidu. **17** Sən bir ayaloəa wə xuning bilən birgə uning kizining əwritigə təgmə; xundakla uning oəplining kizi wə kizining kizini mu [hotunlukқа elip] əwritigə təgmə. Ular bir-birigə yəqin tuəqan boləjaqқа, mundak ix pəsəndiliktur. **18** Sən ayaling həyat waqtida, uning aqa-singlisini hotunlukқа elip əwritigə təgmə. Undak kilsang hotunungəoəa kündəxlik azabini kəltürisən. **19** Sən bir ayalning adət kərup napak turoəan waqtida yəqinlik kilip əwritigə təgmə. **20** Sən öz kəoxnangning ayali bilən zina kilip əzüingni uning bilən napak qilma. **21** Sən öz nəslingdin həqbirini Molək məbudioəa atəp ottin ətküzsəng kət'iy bolmaydu. Əgər xundak kilsang Hudaingning namini napak kiləjan bolisən. Mən Əzüm Pərwərdigardurmən. **22** Sən ayallar bilən birgə boləjandək ər kixi bilən birgə bolma. Bu ix yirginliktur. **23** Sən həq həywan bilən munasiwət kilip əzüingni napak qilma; xuningdək ayal kiximu munasiwət kildurux üqün bir həywaning aldioəa barmisun. Bu ix nijisliktur. **24** Silər bu ixlarni kilip əzüinglarni napak kilmanglar, qünki mən siləring aldinglardin qikiriwatқан taipilər bolsa xundak ixlarni kilip əzlrini napak kiləjan **25** wə zemini mu napak boləjandur. Buning üqün Mən u zemining kəbihlikini öz bəxioəa qüxürimən, xuningdək u zemin mu əzidə turuwatқанlarni kusup qikiriwetidu. **26** Ləkin silər bolsanglar Mening bəlgilimilirim bilən həkümlirimni tutunglar; silərdin həqkim, məyli yerlik yaki aranglarda turuwatқан yaқа yurtluk bolsun bu yirginlik ixlardin həqbirini

kilmisun **27** (qünki bu barlik yirginlik ixlarni silərdin ilgiri xu zeminda turoəan həlk kilip kəlgəqқа, zemining əzi napak bolup kaldi). **28** Xundak kilip zemini napak kilsanglar, zemin əzi silərdin ilgiri əzidə turoəan əllərnə kusun qikəroəandək, silərnimu kusup qikiriwetidu. **29** Qünki bu yirginlik ixlarning hərkəndəqini kiləjuqi, — mundak kilmixlarni kiləjan hərkəndək kixi öz həlki arisidin üzüp taxlinidu. **30** Silər Mən silərgə tapilioqinimoəa əməl kilixinglar zərürdur; — demək, silər əzüinglardin ilgiri ətkənlər tutқан xu yirginlik rəsim-kaidilərnə tutup, əzüinglarni napak kilməsiliknglar kərək. Mən Hudainglar Pərwərdigardurmən.

19 Pərwərdigar Musaəoəa səz kilip mundak dedi: — **2** Sən Israillarning pütkül jamaitigə səz kilip ularəoəa mundak dəgin: — «Mən Hudainglar Pərwərdigar mukəddəs boləjaqқа, silər mu mukəddəs boluxunglar kərək. **3** Silər hərbinglar ananglar bilən atanglarni izzətlənglar; Mening xabat künlirimni bolsa, ularni tutuxunglar kərək. Mən əzüm Hudainglar Pərwərdigardurmən. **4** Silər əzimes butlarəoəa tayanmanglar, əzüinglar üqün kuyma butlarni yasimanglar. Mən əzüm Hudainglar Pərwərdigardurmən. **5** Silər Pərwərdigarəoəa inaklik kurbanlikini kəltürüxnə halisanglar, kəbul kilinoəudək yol bilən uni sununglar. **6** Silər uni sunəjan küni wə ətisi u yeyilsun; üqinqi küniğə qələqini bolsa otta kəydüürülsun. **7** Əgər uningdin bir kismi üqinqi küni yeyilsə kurbanlik həram həsəblinip kəbul kilinmaydu. **8** Kimki uningdin yəsə öz gunəqini öz üstigə alidu, qünki u Pərwərdigarəoəa atəp mukəddəs kilinoəan nərsini napak kildi; undak kixi öz həlkədin üzüp taxlinidu. **9** Silər zemininglərdiki həsulni yioəsanglar, sən etizingning bulung-puxqaklirioəiqə tamam yioəiwalma wə həsulungdin qələjan wasangni teriwalmioəin. **10** Üzüm talliringni pasangdiwatma wə üzüm talliridin qüxkən üzümlərnimu teriwalma, bəlki bularni kəmbəoəəllər bilən musapirlarəoəa kəyoəqin. Mən Əzüm Hudainglar Pərwərdigardurmən. **11** Silər oərilik kilmanglar, ədamqilik kilmanglar, bir-biringlarəoəa yaləjan səzlimənglar. **12** Mening namim bilən yaləjan kəsəm iqmənglar, undak kilsang Hudaingning namini buləjəysən. Mən Pərwərdigardurmən. **13** Öz kəoxnangəoəa zulum qilma, uningkini əzüingning kiliwalma. Mədikarning həqkəini kəqiqə yeningdə kəndurup qalma. **14** Gas kixini tillima, kor kixining əldidə putlixangoəu nərsini kəymə; bəlki

öz Hudayingdin qorqqin. Mən Pərwərdigardurmən. **15** Həkülüm kılöjininglarda heq nahəklük kilmanglar; namratqimu yan basmay, bayoqimu yüz-hatirə kilmay, bəlki adillik bilən öz qoxnang üstidin tooqra həkülüm kılöjin. **16** Öz həlkıngning arisida gəp toxuquqi bolup yürmə; qoxnangning jeniöja heqkandak ziyanzəhmət yətküzmə. Mən Pərwərdigardurmən. **17** Sən kənglüngdə öz kerındixingdin nəprətlənmigin; qoxnangda [gunah bolsa] sən uning səwəbidin bexingoja gunah kelip qalmasıliki üqün uningöja tənbiş-nəsihət bərgin. **18** Sən intikam almiojin wə öz həlkıngning nəsligə heq adawətmu saklimiojin, bəlki qoxnangni ezüingni səygəndək səygin. Mən Pərwərdigardurmən. **19** Silər Mening kanun-bəlgilimilirimni tutunglar. Sən öz qarpayliringni baxka nəsilər bilən qəpıxturma, etizingöja ikki hil uruk salmiojin, ikki hil yiptin tokolojan kiyimni kiymə. **20** Əgər bir ər kixi kız-qokan bilən yetip munasiwət ötküzsə, wə u baxka biri bilən wədiləxkən dedək bolsa, bu dedəkning hərlük puli tapxurulmiojan bolsa, yaki uningöja hərlük berilmigən bolsa, muwapik jaza berilsun. Lekin kız-qokan hər kılınmiojaqka, hər ikkisi öltürülmisun. **21** Ər kixi bolsa ezining itaətsizlik qurbanlıqini jamaət qedirining kirix aqzining aldioja, Pərwərdigarning aldioja kəltürsun; itaətsizlik qurbanlıki bir qoqqar bolsun. **22** Kahin u itaətsizlik qurbanlıki üqün kəltürgən qoqqarni elip uning sadir kılöjan gunahı üqün Pərwərdigarning aldidə kafarət kəltüridu; uning kılöjan gunahı uningdin kəqürülidu. **23** Silər zeminoja kirip hərhil yəydiojan mewilik dərəhlərnə tikən bolsanglar, mewilirini «hətnisiz» dəp qaranglar; üq yilöiqə buni «hətnisiz» dəp qarap uningdin yemənglar. **24** Tətinqi yili ularning həmmə mewiliri Pərwərdigaröja mədhijə süpitidə mukəddəs kılıp beoixlansun. **25** Andin bəxinqi yildin tartip silər ularning mewiliridin yeyixkə baxlanglar. Xundak kilsanglar [zemin] məhsulətlirini silərgə ziyadə kilidu. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **26** Silər kan qikmiojan nərsini yemənglar. Nə palqilik nə jadugərlik kilmanglar. **27** Silər bexinglarning qekə-qərisidiki qaqni qüxürüp dügilək kiliwalmanglar, sakalning uq-yanlirini buzmanglar. **28** Silər əlgənlər üqün bədinənglarni zəhim yətküzüp tilmanglar, ezüinglaröja heqkandak gül-sürət qəkmənglar. Mən Pərwərdigardurmən. **29** Sən kizingni buzukluk-pahixilikkə selip napak kilmiojin. Bolmisa, zemindikilər buzukluk-pahixilikkə berilip,

pütkül zeminni əyx-ixrət kaplap ketidu. **30** Silər Mening xabat künlirimni tutunglar, Mening mukəddəs jayimni hərmətlənglar. Mən Pərwərdigardurmən. **31** Jinkəxlər bilən sehırgərlərgə tayanmanglar, ularning kəynidin yürüp ezüinglarni napak kilmanglar. Mən ezüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **32** Ak bax kixining aldidə ornungdin tur, kerilarni hərmət kılöjin; Hudayingdin qorqqin. Mən Pərwərdigardurmən. **33** Bir musapir zemində aranglarda turuwatқан bolsa silər uningöja zulum kilmanglar, **34** bəlki aranglarda turuwatқан musapir silərgə yərlik kixidək bolsun; uni ezüingni səygəndək səygin; qünki silərnu Misir zemində musapir bolöjansilər. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **35** Silərnəng həkülüm qikirixinglarda, uzunluk, eoşirlik wə həjim əlqəxtə heqkandak nahəklük bolmisun; **36** silərdə adil taraza, adil taraza taxlıri, adil əfah kəmqini bilən adil hın kəmqini bolsun. Mən silərnə Misir zemində qikirip kəlgən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **37** Silər Mening barlik kanun-bəlgilimilirim wə barlik həkümlirimni tutup, ularöja əməl kilinglar; mən Pərwərdigardurmən.

20 Pərwərdigar Musaöja söz kılıp mundak dedi: —
2 Sən Israillaröja söz kılıp mundak degin: — Əgər Israillarning biri wə yaki Israil zemində turuwatқан musapirlarning biri Molək butioja nəslining birini beoixlisa, uningöja ölüm jazasi berilixi kerək; zemindikilər uni qalma-kesək kilsun. **3** Wə Mən Öz yüzümni bu kixigə qarxi kilmən, qünki əzi öz əwladlirining birini Molək butioja beoixlap mukəddəs jayimni paskina kılıp, Mening namimni bulöjiojini üqün uni öz həlkıdin üzüp taxlaymən. **4** Əgər zemində turuwatқанlar öz nəslidin birini Moləkkə beoixliöjanda xu kixigə kəzlırini yumup, uning bilən kari bolmisa, xundakla uni öltürmisə, **5** Mən Özüm yüzümni u kixi bilən uning ailisigə qarxi kilmən, uni wə uningöja əgixip buzukqilik kılöjuqilar, yəni Moləkning kəynidin yürüp buzukqilik kılöjuqilarning həmmisini öz həlkıdin üzüp taxlaymən. **6** Jinkəxlər bilən sehırgərlərgə tayinip, ularning kəynigə kirip buzukqilik kılıp yürüğüqilər bolsa, Mən yüzümni xu kixilərgə qarxi kılıp, uni öz həlkıdin üzüp taxlaymən. **7** Xunga ezüinglarni pak kılıp mukəddəs bolunglar, qünki Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **8** Kanun-bəlgilimilirimni tutup, ularöja əməl kilinglar; Mən bolsam silərnə mukəddəs kılöjuqi Pərwərdigardurmən. **9** Əgər birkim öz atisi yaki anisini qaröjisa, ularöja

өлüm jazasi berilmisə bolmaydu; qünki u öz ata-anisini qarəojəni üqün öz kəni öz bexioja qüxkən bolidu. 10 Əgər birkim baxkisini ayali bilən zina kilsa, yəni öz koxnisining ayali bilən zina kilsa, zina kıləjan ər bilən ayal ikkisi ölüm jazasini tartmisa bolmaydu. 11 Əgər birsi atisining ayali bilən yatsa, öz atisining əwritigə təgkən bolidu; ular ikkisi ölüm jazasini tartmisa bolmaydu; ularning kəni öz bexioja qüxkən bolidu. 12 Birsi öz kelini bilən yatsa, ikkisi nijislik kıləjini üqün ölüm jazasini tartmisa bolmaydu; ularning kəni öz bexioja qüxkən bolidu. 13 Birsi ayal kixi bilən yatqandək ər kixi bilən yatsa ikkisi yirginqlik ix kıləjan bolidu; ularəja ölüm jazasi berilmisə bolmaydu. Öz kəni öz bexioja qüxkən bolidu. 14 Əgər birsi kizi bilən anisini koxup hotunlukka alsa pəsəndilik kıləjan bolidu. Ər bilən ikki ayal otta köydürilsun. Xuning bilən aranglarda heq pəsəndilik ix bolmaydu. 15 Birsi bir haywan bilən munasiwət etküzsə, u ölüm jazasini tartsun, haywannimu ɵltüringlar. 16 Əgər ayal kixi bir haywanning kexioja berip munasiwət kildursa, ayal bilən haywanning ikkisini ɵltüringlar; öz kəni öz bexioja qüxkən bolidu. 17 Birsi aqa-singlisini, yəni atisidin yaki anisidin boləjan kizni elip, əwritigə təgsə wə bu kizmu uning əwritigə təgsə uyatlik ix bolidu; xuning üqün ər-ayal ikkisi öz həkkining kəz aldidin üzüp taxlansun; u öz aqa yaki singlisining əwritigə təgkəqə, öz kəbihliki öz bexioja qüxkən bolidu. 18 Birsi adət kərgən aəriq waktida bir ayal bilən birgə yetip, uning əwritigə təgsə, undakta u uning kən mənəbisigə təgkən, ayalmu kən mənəbisini eqip bərgən bolup, ikkisi öz həkqidin üzüp taxlinidu. 19 Sən öz anangning aqa-singlisi wə atangning aqa-singlisining əwritigə təgmə; qünki kimki xundək kilsa yekın tuəqkinining əwritigə təgkən bolidu; ular ikkilisining öz kəbihliki öz bexioja qüxkən bolidu. 20 Birsi taəjisining ayali bilən yatsa taəjisining əwritigə təgkən bolidu; ikkilisi öz gunahini öz bexioja alidu; ular pərzəntsiz ɵlidu. 21 Birsi aka-inisining ayalini alsa paskina bir ix bolidu. U öz birtuəqkan aka-inisining əwritigə təgkən bolidu; ular ikkilisi pərzəntsiz kalidu. 22 Silər Mening barlik kanun bəlgilimilirim bilən barlik həkümlirimni tutup, buningəja muwapik əməl kilinglar; bolmisa, Mən silərni elip berip turozuzidəjan zemin silərni kusup qikiriwetidu. 23 Silər Mən aldinglardin həydiwetidəjan ɵlləning rəsim-kaidiliri boyiqə mangsanglar bolmaydu; qünki ular bu yirginqlik ixlarning həmmisini kılıp kəldi, wə xuning

üqün ular Manga yirginqlik boldi. 24 Xuning üqün Mən silərgə: «Silər ularning zeminini miras kılıp alisilər; Mən xu süt bilən həsəl akidəjan zeminni silərgə berimən», dəp eytkənidim; silərni baxka həkklərdin ayrim kıləjan Hudayinglar Pərwədigardurmən. 25 Xunga silər pak wə napak qarpaylarni pərk etip, pak wə napak uqar-kanatlarni tonup, Mən silər üqün ayrip, napak kılıp bəkitip bərgən janıwarlarning iqidin həkəndik, qarpay yaki uqar-kanat bolsun yaki yərdə ɵmiligüqi janıwar bolsun, ularning heqbiri bilən ɵzünglarni napak kilmanglar. 26 Silər Manga has pak-mukəddəs boluxunglar kerək; qünki Mən Pərwədigar pak-mukəddəsturmən, silərni Manga has bolsun dəp barlik ɵllərdin ayrim kıləjanmən. 27 Jinkəx yaki sehırgər boləjan həkəndək ər yaki hotun kixigə ölüm jazasi berilmisə bolmaydu; hək ularni qalma-kesək kilsun; ularning kəni öz bexioja qüxkən bolidu.

21 Pərwədigar Musəja səz kılıp mundək dedi:
— Sən kahınlar boləjan Hərunning oəullirəja mundək degin: — bir kahın öz həkkining arisidiki ɵlgənlər wəjidin ɵzini napak kilmisun. 2 Pəkət ɵzining yekın tuəqkanlıri üqün — anisi bilən atisi, oəli bilən kizi wə aka-inisining ɵluki tüpəylidin ɵzini napak kilsa bolidu; 3 xuningdək əgər aqa-singlisi ərgə təgməy pak kiz hələttə ɵzi bilən billə turuwatkan bolsa, uning ɵluki tüpəylidin ɵzini napak kilsa bolidu; 4 qünki [kahın] öz həkkining arisida mətiwər boləjaqka, ɵzini napak kılıp buləjimasliki kerək. 5 Kahınlar bexini yerim-yata kılıp qüxürməsliki, sakilining uq-yanlırini həm qüxürməsliki, bədinigimu zəhim yətküzüp tilmasliki kerək, 6 bəliki ular öz Hudasiəja mukəddəs turup, Hudasing namini buləjimasliki kerək; qünki ular Pərwədigarəja atəp otta sunulidəjan kurbanlıklarni, öz Hudasing nenini sunidu; xunga ular mukəddəs boluxi kerək. 7 Ular bir ayalni öz əmrigə aləjanda pahixə ayalnimu, buzuk, ayalnimu almasliki kerək wə eri qoyuwətkən ayalnimu almisun. Qünki kahın bolsa öz Hudasiəja has mukəddəs kılinojan. 8 U Hudayingning nenini sunəjini üqün u sanga nisbətən mukəddəs dəp sanilixi kerək; qünki silərni mukəddəs kıləjuqi Pərwədigar ɵzüm mukəddəsturmən. 9 Əgər bir kahınning kizi pahixilik kılıp ɵzini buləjəjan kilsa, öz atisini buləjəjan bolidu; u otta köydürilsun. 10 Bexioja məsihləx zəytun meyi təkülgən, kahınlik kiyimləni kiyixə tikləngən, öz kərindaxlırining arisida bax kahın kılinojan kixi yalangbax bolmisun, kiyimlirininim yirtmisun; 11 U yənə heq ɵlukkə

yeqinlaxmasliki kerək, hətta atisi wə yaki anisining ölüklirining wəjidin özini napak kılmasliki kerək. **12** U [wəzipisidə turuwatkanda] muqəddəs jaydin hərgiz ayrilmisun wə xuningdək Hudasining muqəddəs jayini bulojimasliki kerək; qünki uning Hudasining uni Өzığə has kılğan «məsihləx meyi» uning bexida turidu. Mən Pərwərdigardurmən. **13** U hotun alsa pak kızıni elixi kerək; **14** tul wə yaki ərđin qoyuwetilgən ayal wə yaki buzuk wə yaki pahixə ayal bolsa bularni almasliki, bəlki öz həlkidin bolğan pak kızıni hotunlukğa elixi kerək. **15** Bolmisa u öz həlqining arisida öz urukini napak kılıdu; qünki uni muqəddəs kılquqi Pərwərdigar Məndurmən. **16** Pərwərdigar Musağa söz kılıp mundak dedi: — **17** Sən Hərunğa mundak degin: — «Əwladtın-əwladkığə sening nəslingdin bolğan birsi meyip bolsa, Hudaning nenini sunux üqün yeğin kəlmisun; **18** meyip bolğan hərəqandak kixi hərgiz yeğin kəlmisun — yaki kor bolsun, tokur bolsun, pənək bolsun yaki bir əzasi yənə bir jüpidin uzun bolğan adəm bolsun, **19** puti yaki qoli sunuk bolsun, **20** dok bolsun, parpa bolsun, kəzidə aq bolsun, kixixkak bolğan bolsun, təmrətkə baskan bolsun yaki urukdeni ezilgən hərəkim bolsun, **21** Hərun kaħinning nəslidin bolğan undak meyip kixilərninğə həcqiri Pərwərdigarğa atap otta sunulidığan nərsilərnı kəltürüxkə yeğin barmisun; undak kixi meyiptur; u öz Hudasining nenini sunuxka yeğin kəlmisun. **22** Həlbuki, u öz Hudasining nenini, yəni «əng muqəddəs» wə «muqəddəs» hesablanğan nərsilərninğə hərə ikkisidin yesun. **23** Pəkət u pərdidin ətüp iqkirisigə kirməsliki yaki kurbangahqımu yeğin barmasliki kerək; qünki u meyiptur; bolmisa, u Mening muqəddəs jaylirimni bulojığan bolidu; qünki ularni muqəddəs kılquqi Pərwərdigar Өzümdurmən». **24** Bu sözlərninğə həmmisini Musa Hərun bilən uning oqulliri wə Israillarning həmmisigə eytip bərdi.

22 Pərwərdigar Musağa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Hərun bilən uning oqullirioğa mundak degin: — «Silər Israillarning Manga atığan muqəddəs hədiyələrnı eħtiyatqanlıq bilən bir tərəp kilinglar, bolmisa ular namimni bulojıxi mumkin. Mən Pərwərdigardurmən». **3** Ularğa mundak degin: — «Silər hər bir dəwrlərdə, barlık nəsilninglərdin hərəkaysisi Israillər Pərwərdigarğa atığan pak nərsilərgə napak hələttə yeğinlaxsa, undak kixi Mening aldımın üzüp taxlinidu. Mən Pərwərdigardurmən. **4** Hərunning nəslidin biri pesəmahaw yaki aqma kesili bolğan bolsa, pak bolmioquqə

muqəddəs nərsilərdin yemisun. Birkim өлükning səwəbidin napak bolğan birkimgə wə yaki məniysi ekip kətkən kixigə tegip kətsə, **5** yaki adəmni napak kılıdığan ɵmiligüqi janiwarğa təgsə yaki hərəqandak yukup kalıdığan napaklıki bar bir adəmgə tegip kətsə, (napaklıki nemidin boluxidin kət'iyənəzər) **6** mundak nərsilərgə təgkən kixi kəq kirgüqə napak bolup, muqəddəs nərsilərdin yemisun. U bədinini suda yusun **7** andin kün olturoqanda pak sanilip, muqəddəs nərsilərdin yeyixkə bolidu; qünki bular uning ozukıdur. **8** U [əzlükidin] ɵlgən wə yaki yirtkuqlar boqup qoyğan həywanni yeyix bilən özini napak kılımisun. Mən Pərwərdigardurmən. **9** Ular Mening bu tapilıqanlirimni tutuxi kerək; bolmisa, buningğa ihlassizlik kılsa, [xu өлük] tıpəylidin gunahkar bolup ɵlidu; ularni muqəddəs kılquqi Pərwərdigar Өzümdurmən. **10** Kaħınlarğa yat bolğan həqkandak kixi muqəddəs nərsilərdin yemisun. Kaħinning yenidiki musapir-məħman wə yaki mədikari bolsun ularmu muqəddəs nərsilərdin yemisun. **11** Həlbuki, kaħin ɵzi pul qikirip setiwəlğan kul uningdin yeyixkə bolidu; xuningdək uning ɵyidə tuojulğan kiximu uningdin yesə bolidu. **12** Kaħinning kızı yat kixigə təgkən bolsa umu «kətürmə hədiyə» süpitidə atalğan muqəddəs nərsilərdin yemisun. **13** Lekin əgər kaħinning kızı tul bolup kəlip, yaki qoyup berilip pərzəntsiz hələttə atisining ɵyigə yenip kəlip, yax waqtidikidək olturoğan bolsa, undakta atisining taamidin yeyələydu; lekin həqbir yat kixi uningdin yeməsliki kerək. **14** Əgər birkim bilməy, muqəddəs nərsilərdin yəp salsa, undakta u uningğa xuning bəxtin birini qoxup, muqəddəs nərsining ɵzi bilən kaħinoğa qayturup bərsun. **15** [Kaħınlar] Israillarning Pərwərdigarğa atığan nərsilərnı bulojimasliki kerək; **16** bolmisa, həlk muqəddəs hədiyələrdin yeyixi bilən, kaħınlar həlkning gədinigə itaətsizlik gunahını yukləp qoyğan bolidu; qünki ularni muqəddəs kılquqi Pərwərdigar Өzümdurmən». **17** Pərwərdigar Musağa söz kılıp mundak dedi: — **18** Sən Hərun bilən uning oqulliri wə Israillarning həmmisigə mundak degin: — Əgər İsrail jəmətidin biri wə yaki İsrail zeminida turuwatқан musapirlarning biri öz kəsəmlirigə baqlıq kurbanlıq yaki ihtiyariy kurbanlıqni sunup, Pərwərdigarğa atap kəydürmə kurbanlıq kılmaqci bolsa, **19** undakta u qəbul kılınixi üqün bejirim ərəkə kala, qoy yaki ɵqkilərdin kəltüringlar. **20** Əyibi bolmioğan bir janiwarnı sunuxunglar kerək;

qünki xundak bolojini silər üqün qobul kilinmas. **21** Birsı kalılardın yaqi uxıak maldın öz kəsəmlirigə baqlıq kurbanlıq yaqi ihtiyariy kurbanlıqni sunup, Pərwərdigarəja atəp inaklıq kurbanlıqı kılmaqı bolsa, sunulojan haywan qobul kilinixi üqün bejirim boluxi kerək; uning heqkandak əyibi bolmisun. **22** Kor yaqi aqsak-qolak, qonak yaqi yarisi yiringdap kətkən, təmrətkə baskan yaqi kətur-qaka besip qaləjan haywanlar bolsa — bularni Pərwərdigarəja atəp sunsanglar yaqi bularni Pərwərdigarəja atəp kurbanlıq süpitidə kurbangahta otta kəydürsənglar bolmaydu. **23** Torpak yaqi kəyning məlum jüp əzasidin biri uzunrak ya kışka bolsa, mundaklarni ihtiyariy kurbanlıq süpitidə ətküzsəng bolidu, lekin kəsəmgə baqlıq bolsa kurbanlıq üqün qobul kilinmas. **24** Uruqdini zəhimləngən, ezilip kətkən, yerilojan yaqi piqilojan haywanni Pərwərdigarəja atəp kurbanlıq kılmanqlar. Mundak ixni öz zemininglardimu hərgiz kılmanqlar. **25** Hudayinglarning neni süpitidə yaka yurtluk kixining kolidin xundak haywanlardın heqkaysisini elip sunmanqlar; qünki ular meyip boləqaqka, silər üqün qobul kilinmaydu. **26** Pərwərdigar Musaəja səz kilip mundak dedi: — **27** Bir mozay, kəza yaqi oşlak tuəulsə yəttə künigə anisini əmsun; səkkizinqi künidin baxlap Pərwərdigarəja atəp otta sunidojan kurbanlıq süpitidə qobul boluxka yaraydu. **28** Məyli kala bolsun, kəy bolsun, silər anisi bilən balisini bir kündə boəquzlimanqlar. **29** Silər Pərwərdigarəja atəp bir təxəkkür kurbanlıqı sunmaqı bolsanqlar, qobul kilinixka layıq boləjan yol bilən sununqlar. **30** U sunulojan künidə yeyilixi kerək; uningdin heqnemini ətisigə qaldurmaslıqınqlar kerək. Mən Pərwərdigardurmən. **31** Silər Mening əmlirimni qing tutup, ularəja əməl kilinglar. Mən Pərwərdigardurmən. **32** Mening muqəddəs namimni buləjimanglar, Mən əmdi Israillarning arisida muqəddəs dəp bilinimən. Mən silərni muqəddəs kiləuqi Pərwərdigar bolup, **33** Hudayinglar boluxka silərni Misir zemininin qikirip kəldim. Mən Pərwərdigardurmən.

23 Pərwərdigar Musaəja səz kilip mundak dedi: — **2** Sən Israilləroja mundak degin: — Pərwərdigar bekitkən heytlar, silər muqəddəs sorunlar bolsun dəp qakirip jakarlaydiojan heytlim mana munulardur: — **3** (altə kün ix-əmgək kilinun; lekin yəttinqi kün «has xabat küni», muqəddəs sorunlar küni bolidu; u küni heqkandak ix-əmgək kılmanqlar. Qəyərdila tursanqlar bu kün Pərwərdigarəja atəlojan xabat küni

bolidu). **4** Silər bekitilgən künliri muqəddəs sorunlar bolsun dəp qakirip jakarlaydiojan, Pərwərdigarning heytliri mana munulardur: — **5** Birinqi ayning on tətinqi küni gugumda Pərwərdigarəja atəlojan «ətüp ketix heyti» bolidu. **6** Xu ayning on bəxinqi küni Pərwərdigarəja atəlojan «petir nan» heyti bolidu; silər yəttə künigə petir nan yəysilər. **7** Birinqi künidə silər muqəddəs yiojilix kilip, heqkandak ix-əmgək kılmanqlar. **8** Silər yəttə künigə Pərwərdigarəja atəp otta sunidojan kurbanlıqlarni sunup turunqlar. Yəttinqi künidə muqəddəs yiojilix bolidu; heqkandak ix-əmgək kılmanqlar. **9** Pərwərdigar Musaəja səz kilip mundak dedi: — **10** Sən Israilləroja mundak degin: — Silər Mən əzüngləroja təkdım kilidojan zeminoja kirip, uningdin həsul yiojkininglarda, həsulunglarning dəsləpki pixkinidin bir baqlamni kahinning kəxiəja elip beringlar. **11** Kahin silər üqün qobul boluxka uni Pərwərdigarning aldida pulanglatsun; uni pulanglatkan wakit bolsa xabatning ətisi bolidu. **12** Silər uni pulanglatkan kündə silər bir yaxka kirgən bejirim bir kəzini Pərwərdigarəja atəp kəydürmə kurbanlıq süpitidə sununqlar; **13** xuningəja kəxup axlık hədiyə süpitidə zəytun meyi iləxtürilgən esil undin bir əfəhning ondin birini Pərwərdigarəja huxbuy kəltürsun dəp otta sununqlar; buningəja kəxup xarab hədiyə süpitidə xarabtin bir hinning tətтин birini sununqlar. **14** Silər Hudayingləroja has boləjan bu hədiyəni sunidojan kündin ilgiri [yengi həsuldin] heqnemini, nə nan nə kəmaq nə kək bax bolsun yemənglar. Bu dəwrđin-dəwrgiqə silər üqün kəyərdə tursanqlar əbədiy bir bəlgilimə bolsun. **15** Andin silər xu xabat küning ətisidin, yəni xu bir baqlamni pulanglatma hədiyə süpitidə sunəjan küning ətisidin tartip, yəttə həptə sananqlar (ular toluk həptə boluxi kerək); **16** yəttinqi xabatning ikkinqi künigiqə əllik künni sananqlar; andin Pərwərdigarəja atəp yengi [həsuldin] bir axlık hədiyə sununqlar. **17** Əzünglar turuwatkan jaylardın pulanglatma hədiyə süpitidə esil undin bir əfəhning ondin ikkisidə etilgən ikki nanni elip kəltürünqlar; ular eqitku selip etilgən bolsun; bular Pərwərdigarəja atəlojan dəsləpki həsul hədiyəsi dəp hesablinidu. **18** Nandin baxka yənə bir yaxlık yəttə bejirim kəza, yax bir torpak wə ikki kəqkarni kəydürmə kurbanlıq süpitidə Pərwərdigarəja atəp sununqlar; ularəja has axlık hədiyəliri wə xarab hədiyəlirini kəxup, həmmisi Pərwərdigarəja huxbuy kəltürüxkə sunulsun. **19** Buningdin baxka silər gunah

qurbanliqi üçün bir tekini, inaklik qurbanliqi üçün bir yaxlik ikki qozini kältürünglar; **20** kahin bularni, yəni xu ikki qozini dəsłəpki həsul nanlıriəqa qoxup pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigar aldida pulanglatsun. Bular bolsa Pərwərdigarəqa atalojan muqəddəs sanilip, kahinoqa təgsun. **21** Xu küni silər «bügün bizlərgə muqəddəs yiojilix bolidu» dəp jakarlanglar; xu küni heqkandak ix-əmgək kılmanglar. Bu silər üçün qəyərdıla tursanglar əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **22** Etizingning bulung-puqkəkliriojiqə tamam yiojiwalmanglar, wə həsulungdin qalojan wasangni teriwalmiojin, bəlkı bularni kəmbəəqəllər bilən musapirlarəqa qoyojin. Mən Əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **23** Pərwərdigar Musəəqa mundak dedi: — **24** Sən Israillarəqa mundak degin: — Silər yəttinqi ayninq birinqi küni toluq aram elip, kanaylar qelinix bilən əslətmə yosunda heyət qilip, muqəddəs sorunlarni tüzünglar. **25** U kündə heqkandak ix-əmgək kılmanglar; Pərwərdigarəqa atap otta sunulidiojan bir qurbanlik sununglar. **26** Pərwərdigar Musəəqa səz qilip mundak dedi: — **27** Yəttinqi ayninq oninqi küni bolsa kafarət küni bolidu; u kün silər üçün muqəddəs yiojilix küni bolidu; xu küni nəpsinglarni tartip əzünglarni təwən tutup, Pərwərdigarəqa atap otta sunulidiojan qurbanlikni sununglar; **28** U kündə heqkandak ix-əmgək kılmanglar; qünki u bir kafarət küni bolup, xu kün əzünglar üçün Hudayinglar Pərwərdigar aldida kafarət kilinixkə bekitilgəndur. **29** Hərkim xu küni nəpsini tartmay əzini təwən tutmisa əz həlkidin üzüp taxlinidu. **30** Kimdəkim xu künidimu hərkəndak bir ix kılsa, Mən xu adəmni əz həlkidin üzüp taxlaymən. **31** Xu küni heqkandak ix kılmanglar; bu dəwərdin-dəwərgiqə silər üçün qəyərdə tursanglar bir əbədiy bəlgilimə bolidu. **32** U kün silər üçün toluq aram alidiojan xabat küni bolidu; nəpsinglarni tartip əzünglarni təwən tutunglar. Xu ayninq tokkuzinqi küni gugumdin tartip ətisi gugumojiqə xabat küniqə riayə qilip aram elinglar. **33** Pərwərdigar Musəəqa səz qilip mundak dedi: — **34** Sən Israillarəqa mundak degin: — Yəttinqi ayninq on bəxinqi künidin baxlap, yəttə küngiqə Pərwərdigarning «kəpilər heyti» bolidu. **35** Birinqi kündə muqəddəs yiojilix bolidu; heqkandak ix-əmgək kılmanglar. **36** Yəttə küngiqə Pərwərdigarəqa atap otta sunulidiojan qurbanlik sununglar; səkkizinqi kündə silərgə muqəddəs yiojilix bolidu; Pərwərdigarəqa atap otta sunulidiojan qurbanlik sununglar. Bu əzi təntənilik yiojilix boləəq,

u küni heqkandak ix-əmgək kılmanglar. **37** Silər «muqəddəs sorunlar bolsun» dəp jakarlaydiojan, yəni Pərwərdigar bekitkən heytlar mana xulardur. Xu sorunlarda silər hərkəysi küngə bekitilgini boyiqə, Pərwərdigarəqa atap otta sunulidiojan hədiyə-qurbanlik, yəni keydürmə qurbanlik, axlik hədiyə, baxkə hərhil qurbanliklar wə xarab hədiyələrni sunisilər; **38** bulardin baxkə, Pərwərdigarning xabat künlirini tutisilər wə Pərwərdigarəqa atap qalojan hədiyəliringlarni berip, qəsəm qurbanlikliringlarning həmmisini ada qilip, ihtiyariy qurbanlikliringlarning həmmisini sunisilər. **39** Silər əmdi zemindin həsul-məhsulatlırini yiojip bolup, yəttinqi ayninq on bəxinqi künidin baxlap yəttə kün Pərwərdigarning heytni ətküzünglar. Birinqi küni toluq aram elix bolidu, səkkizinqi konidimu toluq aram elix bolidu. **40** Birinqi küni silər esil dərəhlərdin xah-putaklarni qatap, yəni horma dərəhliri bilən qoyuq yopurməklilik dərəhlərninq xahlirini kesip, erik boyidiki səgət qiwiklırini kırkıp Hudayinglar Pərwərdigar aldida yəttə künni xundak xad-huram ətküzisilər. **41** Silər hər yili bu yəttə künni Pərwərdigarəqa atiojan bir heyət süpitidə ətküzünglar; dəwərdin-dəwərgiqə bu silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. Silər heytni yəttinqi ayda ətküzünglar. **42** Yəttə küngiqə kəpilərdə turunglar. Israilda tuəulojanlarning həmmisi kəpidə tursun. **43** Buning bilən Mən Israillarni Misir zemindin qıqarəojinimda, ularni kəpilərdə tuəəulojanimni əwladliringlar bilidu. Əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **44** Xundak qilip Musa Pərwərdigarning bekitkən xu heytlirini Israillarəqa bayan kıldi.

24 Pərwərdigar Musəəqa səz qilip mundak dedi: —

2 Israillarəqa qiraəə həmixə yenik turuxi üçün zəytundin soqup qikiriləjan sap mayni sanga elip kelixkə buyruəojin. **3** Hərun jamaət qedirining iqidə, həküm-guwaqlıq sanduqning udulidiki pərdining sirtida hər keqisi ətigəngiqə Pərwərdigarning aldida qiraəəqlarni xundak pərləp tursun. Bu dəwərdin-dəwərgiqə silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **4** Hərun həmixə Pərwərdigarning aldida bu qiraəəqlarni pak qiraəədaning üstiqə tizip qəoyusun. **5** Sən yənə esil buəəday unidin on ikki toqəqni ətkin. Hərbir toqəq bir əfahning ondin ikkisigə barawər bolsun. **6** Andin sən Pərwərdigarning aldidiki pak xirəning üstiqə altidin ikki katar qilip tizəojin. **7** Hərbir qatarning üstiqə sap məstiki qəoyojin; xuning bilən ular Pərwərdigarəqa

atap otta sunulidioqan hədiyə, əslətmə nan bolidu. **8** Bularni u Israillaroqə wakalitən hər bir xabat küni Pərwərdigarning aldida tizsun; bu əbədiy bir əhdidur. **9** Nanlar Hərun bilən uning oqullirioqə təwə bolidu; ular ularni muqəddəs jayda yesun; qünki bu nərsilər Pərwərdigarəqə atap otta sunuloqan nərsilər iqidə «əng muqəddəslərnin biri» dəp sanilip, Hərunoqə təwə bolidu; bu əbədiy bir bəlgilimidur. **10** Anisi Israiliy, atisi Misirlik bir oqul bar idi. U Israillarning arisioqə bardi; u qedirgaqta bir Israiliy bilən uruxup qaldı. **11** Ular soquxkanda Israiliy ayalning oqul kupurluk kılıp, [Pərwərdigarning] namini buloqap qarəjidi. Həlk uni Musaning aldioqə elip bardi. U kixining anisinin ismi Xelomit bolup, u Dan kəbilisidin boləqan Dibrining kızı idi. **12** Xuning bilən ular Pərwərdigarning həküm buyruki qıkkuqə u kixini solap koydi. **13** Andin Pərwərdigar Musoqə səz kılıp mundak dedi: — **14** Karəjoqəuqini qedirgaqning taxkiriəqə elip qikinqlar. Uning eytkinini anglioqanlarning həmmisi kollirini uning bexioqə koysun, andin pütkül jamaət bir bolup uni qalma-kesək kilsun. **15** Həmdə sən Israillaroqə mundak degin: — Əgər birkim öz Hudasını həkərləp qarəjisa öz gunahını tartidu. **16** Pərwərdigarning namioqə kupurluk kıləqan hər kəndak kixi əlümgə məhkum kılinsun; pütkül jamaət qoqum bir bolup uni qalma-kesək kilsun; məyli u musapir bolsun yaki yərlik bolsun, [muqəddəs] namoqə kupurluk kilsa əltürilsun. **17** Əgər birs baxkə birsini urup əltürsə, u əlümgə məhkum kılinsun. **18** Birs bir qarpayni əltürsə, uning üqün həywanni tələp, janəqə-jan tələp bərsun. **19** Birkim öz koqnisini meyip kilsa, u əzgigə kəndak kıləqan bolsa, uning əziginu xundak kılinsun. **20** Birər əzasi sunduruwetilgən bolsa, uningmu sundurulsun; kəzigə-kəz, qixioqə-qix nakar kılinsun; baxkə kixini kəndak zəhimləndürgən bolsa umu həm xundak kılinsun. **21** Kimdəkim bir qarpayni əltürsə, qarpay tələp bərsun; adəmni urup əltürgən kixi bolsa, əlüm jazasioqə məhkum kılinsun. **22** Silərdə birlə kanun bolsun. musapir yaki yərlik bolsun, barəwər muamilə kılinsun; qünki Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **23** Musa Israillaroqə xularni dedi; xuning bilən ular xu karəjoqəuqini qedirgaqning taxkiriəqə elip qikip, qalma-kesək kildi. Xundak kılıp, Israillar Pərwərdigarning Musoqə əmr kıləqinidək kildi.

25 Pərwərdigar Sinay teoqida Musoqə səz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillaroqə mundak degin:

— Mən silərgə beridioqan zeminoqə kirgininglarda u zeminning əzimu Pərwərdigarəqə atap bir xabat aramini alsun. **3** Sən altə yil etizingni terip, altə yil tallik beoqingni qatap, ulardin həsullarni yioqin; **4** əmma yəttinqi yili zeminning əzi üqün bir «xabatlik aram» bolsun; u Pərwərdigarəqə ataloqan bir «xabat» həsəblinidu. Xu yili sən etizingni teriməysən wə tallikingni qatiməysən. **5** Əzlükidin ünüp qikқан həsulni orməysən; wə qatalmioqan talliringning üzümlirini üzməysən; qünki xu yil zemin aram alidioqan yildur. **6** Həlbuki, zemin xabat yilida qikəroqan həsul həmminglarəqə ozuk bolidu, yəni əzüng üqün, kəl-dediking üqün, mədikaring üqün wə seningkidə turuwatqan musapir üqün, xuningdək mal-waranliring üqün **7** Wə zeminingdiki yawəyi həywanlar üqünmu ozuk bolidu; zeminning həmmə həsuli ozuk bolidu. **8** Xuningdək sən yəttə kətimlik xabat yilini, yəni yəttə həssə yəttə yilni sanioqin; yəttə xabat yil künliri kirik tokkuz yil bolidu. **9** Xunqilik wəktit ətüp, yəttinqi ayda, aynin oninqi küni, kafarət künidə burəqə qelip sadasini yukiri qikirisilər; kafarət künining əzidə silər pütkül zemininglarda burəqəning sadasini anglitisilər. **10** Xu əllikinqi yilini silər muqəddəs dəp bilip, pütkül zeminda uningda barlik turuwatqanlarning həmmisigə azadlikni jakarlixinglar kerək. Xu yil silərgə «azadlik yili» bolidu, hər biringlar öz yər-mülüklinglarəqə kaytisilər, hər biringlar öz ailə-jəmətinglarəqə kaytip barisilər. **11** Bu əllikinqi yili silərgə bir azadlik yili bolsun; u yili həq nemə teriməysilər, əzlükidin ünüp qikқан həsulnimu orməysilər wə qatalmioqan talliringlarning üzümlirininu yioqməysilər. **12** Qünki bu azadlik yili bolup, silərgə muqəddəs həsəblansun; uning həsulini bolsa, etiz-dalilardin tepip [həmminglar] yəysilər. **13** Azadlik yili aranglardiki hər bir adəm öz yər-mülkigə kaytsun. **14** Silər koqnanlarəqə bir nemə setip bərsənglar, yaki koqnanlardin bir nemə setiwəlsənglar, bir-biringlarni bozək kilmənglar. **15** Koqnanqin [yərni] setiwəlsəng, undakta «azadlik yili»din keyin ətkən yillarning sanini həsəblap uningdin setiwəlixing kerək; umu qəloqan yillarning sanioqə qarap, yərning keyinki həsullirioqə asəsən sanga setip bərsun. **16** «[Azadlik yili]» boləqan yillar kəprək bolsa, bahəsini xuningəqə muwəpiq yukiri kətürisən; qəloqan yillar azrak bolsa, bahəsini xuningəqə muwəpiq kəməytsun. Qünki qəloqan yillarning həsulliri kəngəqə bolsa, u xu boyiqə sanga

setip beridu. 17 Silər bir-biringlarni bozək kılmanglar, bəlki Hodayinglardin kōrkunglar; qūnki Mən bolsam Hodayinglar Pərwərdigardurmən. 18 Silər Mening bəlgilimilirimni tutup, həkümlirimdə turup, xularoşa əməl kılinglar; silər xundək kılsanglar, zeminiglarda tinq-aman turisilər. 19 Xuning bilən zemin silərgə öz mewisini beridu, silər toyoşudək yəp, uningda tinq-aman turisilər. 20 Əgər silər: — Mana, bizgə terip hōsulni yioşixka ijazət berilmisə, yəttinqi yili nemə yəymiz, dəp sorisanglar, 21 [silərgə məlum bolsunki], altinqi yilida üç yilning hōsulini bərsun dəp, Mən üstinglaroşa bərikitimni «qūx» dəp buyruymən. 22 Wə xundək boliduki, silər səkkizinqi yili teriysilər, əmma tokkuzinqi yilioşiqə exip qaloşan kona hōsuldin tehiqə yəysilər; xu tokkuzinqi yilioşiqə silər kona axlıktin yəysilər. 23 Yər-zemin setilsa, mənggülik setilmisun, qūnki zeminning əzi Meningkidur, silər bolsanglar Mening yenimdiki musapir wə mehman, halas. 24 Silər igə bolidoşan pütkül zeminda yər-zeminning igilirigə uni «kayturuwelix hōkuqi»ni yaritip berixinglar kerək. 25 Əgər kerindaxliringlardin biri kəmbəoşəllixip, öz miras yerini setiwətkən bolsa, uning yekin tuoşkini, yəni «həmjəmət xapaətqi»si kelip öz kerindixi satқан yəni kayturup setiwalsun. 26 Əgər uning heq xapaətqi tuoşkini bolmisa, lekin u yanduruwelixka kerəklik pulni tapalisa, 27 Undakta satқinioşa kanqə yil boləşanlikini hesablap, [azadlik yilioşiqə] qaloşan yillar üçün setiwaloşan kixigə muwapıq pul berip, öz yerigə kaytsun. 28 Lekin əgər u yanduruwelixka kerəklik pulni tapalmisa, əzi setip bərgən yər azadlik yilioşiqə aloşuqining qolida tursun; azadlik yili kəlgəndə yər yər setiwaloşuqining qolidin qıqsun, öz igisi öz yər-mülkigə kaytsun. 29 Əgər birsi sepillik xəhərning iqidiki bir turaloşa əyni satқан bolsa, setip bir yil iqidə uni yanduruwelix hōkuqi bardur. Toluk bir yil tūgəp boləşuqə, yanduruwelix hōkuqi bardur. 30 Lekin pütün yil iqidə yanduruwelinmisa, sepillik xəhərning iqidiki bu əy nəsilidin-nəsilgə aloşan kixining qolida bolup, azadlik yili kəlsimu yandurulmas. 31 Lekin sepilsiz kəntlərnin əyliri bolsa zeminning etizliridək hesablinidu; ularni yandurup setiwaloşili bolidu; azadlik yili kəlgəndə əsli igisining qolioşa yandurulidu. 32 Lekin Lawiy xəhərliridə bolsa, Lawiyar öz mirasi boləşan xəhərlərdiki əylirini halisa hərəkəşan kayturuwelix hōkuqi bardur. 33 Lawiyarlardin biri əylirini, yəni öz mirasi boləşan xəhərdiki bir əyni kayturuwelix hōkuqi bar bolsimu, [lekin kayturup

almioşan bolsa], undək əhwalda u azadlik yili kəlgəndə yandurulidu; qūnki Lawiy xəhərlirining əyliri bolsa Lawiyarlarning Israillarning arisidiki mirasi bolidu. 34 Xundək həm bularning xəhərlirining qərisidiki etiz-yərliri bolsa, ularning əbədi mirasi boləşuqə, setilsa bolmaydu. 35 Sanga qoşna boləşan, kərindeaxliringlardin biri kəmbəoşəllixip, öz jenini bəkalmay kalsa, sən uni musapir yaki yaқа yurtluk mehmandək yeningda turoşuzup, uningdin həwər aloşin. 36 Sən uningdin əşüm wə yaki payda almioşin; sən Hodayingdin kōrkup, kərindeaxliringni kəxingda turuxka koyoşin. 37 Pulungni uningəşə əşümgə bərmə, axlıkingnimu payda elix məksitidə uningəşə ətnə bərmigin. 38 Hodayinglar boluxka, Qanaan zeminini silərgə bərixkə silərni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hodayinglar Pərwərdigar Əzimdurmən. 39 Əgər sanga qoşna boləşan kərindeaxliring kəmbəoşəllixip, əzini sanga satsa, uni kuldək kulluk hizmitigə salmioşin; 40 bəlki u kəxingda mədikar yaki musapirdək tursun; azadlik yilioşiqə sening hizmitingdə bolsun; 41 andin azad bolup əzi bilan baliliri kəxingdin qikip, öz jəmətigə yenip berip, ata-bowilirining yər-mülkigə kaytsun. 42 Qūnki ular Mən Əzüm Misir zeminidin qikirip elip kəlgən qul-bəndilirim boləşuqə, ularni kuldək setixka yol koymanglar. 43 Sən ularəşə qattik qolluk bilən hoşilik kılmaysən, bəlki Hodayingdin kōrkqin. 44 Lekin əzūnggə qul yaki dedək almakqi bolsang, ularni ətraptiki yat əllərdin xundək qul ya dedək setiwalsang bolidu. 45 Bulardin baxka, aranglarda olturakşaxқан musapirlarning pərzəntlirini wə xularning jəmətidin, yəni silər bilən billə turuwatқан, zeminiglarda tuoşuloşanlardin qullar setiwalsanglar bolidu; xuning bilən ular silərnin mülkūnglar bolup qalidu. 46 Silər muxularni əzūnglardin keyinki baliliringlarəşə miras kılip, ularəşə mülük boluxka qaldursanglar bolidu; muxularni əbədgiqə qul kılsanglar bolidu; lekin öz kərindeaxliringlar boləşan Israillar arisida bolsa, bir-biringlarəşə qattik qolluk bilən hoşilik kılmaslıqinglar kerək. 47 Əgər aranglarda olturuxluk bir musapir yaki yaқа yurtluk beyioşan wə uningəşə qoşna kərindeaxliring kəmbəoşəllixip, əzini xu qoşna musapiroşa wə yaki xu musapirning məlum bir əwladioşa satsa, 48 u setiloşandin keyin uningda pul tələp hərlükkə qikix hōkuqi kalidu; uning aka-ukilirining hərəkəşisi uni hərlükkə setiwalsa bolidu. 49 Xuningdək uning taoşisi yaki taoşisining oşli wə yaki jəmətidin boləşan hərəkəşisi yekin tuoşkini uni hərlükkə setiwalsa bolidu;

yaki özining qurbi yətsə, pul berip öz-özini hərlükkə setiwalsa bolidu. **50** Uni setiwalidioqan kixi uning hojisi bilən gəplixip setiloqan yildin tartip azadlik yilioqə qanqilik boləqanliqini hesablap, setiwelix bahasini yillarning sanoqə qarap hesablisun; [hərlük puli hesablasta kulning hojisoqə] ixləxkə kerək boləqan qaloqan künlirining həkki «mədikarning ixligən künliri»dək hesablisun. **51** Azadlik yilioqə yənə heli yillar bolsa, xuni hesablap, setiloqan pulning nisbiti boyiqə hərlük pulini hesablap bərsun; **52** əgər azadlik yilioqə az yillar qaloqan bolsa, uni hesab kilip, qaloqan kulluk yillirioqə muwapik pulni yandurup bərsun. **53** Bolmisa, kul xu hojisining yenida yillik mədikardək turuxi kerək; uning hojisi sening kəz aldingda uningə qattik kolluk bilən hojilik kilmisun. **54** Əgər kul yukiriki yollar bilən hərlükkə qikalmisa, azadlik yili kəlgəndə qoyup berilsun — u baliliri bilən qoxulup azad bolidu. **55** Qünki Israillarning əzi Manga kul-bəndilərdur; ular Mən Əzüm Misir zeminidin qikirip kəlgən kul-bəndilirimdur. Hudayinglar Pərwədigar Əzümdu.

26 Silər əzünglar üçün heqkandək but yasimanglar yaki əzünglarə qə heq oyma məbud yaki həykəl-tüwritkni turoquzmanglar yaki ularə qə bax uruxqə oyuloqan nəxixlik taxlarni zemininglarda hərgiz tiklimənglar; qünki Əzüm Hudayinglar Pərwədigardurmən. **2** Mening xabat künlirimni tutup, mukəddəs jayimoqə ihlasmən bolunglar. Mən Pərwədigardurmən. **3** Əgər silər mening bəlgilimilirimdə mengip, əmrlirimni tutup ularə qə əməl kilsanglar, **4** Mən yeringlarning öz həsulini berip turuxioqə, daladiki dərəhlərnin mewisini qikirixioqə wəktida yamoqurliringlarni yaqdurup turimən. **5** Xuning bilən haman tepix wəkti üzüm yioqə pəsligiqə bolidu, üzüm yioqə wəkti teriloqə wəktioqə bolidu; silər neninglarni toyunoqə qə yəp, öz zeminglarda tinq-aman turisilər. **6** Mən zeminoqə aram-tinqlik ata kilimən, xuning bilən heqkim silərni kərkitalmaydu, aramhuda yetip uhlaysilər; wəhxiy həywanlarni zemindin yokitimən, kiliqmu zeminglardin ətməydu; **7** silər düxmənliringlarni qooqaysilər, ular aldinglarda kiliqlinip yikilidu. **8** Silərdin bəx kixi yüz kixini qooqaydu, yüz kixi on mingni qaquridu; düxmənliringlar bolsa aldinglarda kiliqlinip yikilidu. **9** Mən silərgə yüzümni qaritip, silərni pərzənt kərgüzüp kəpəyitimən, silər bilən baolioqan əhdəmnə məzmut turoquzimən. **10** Silər

tehiqə uzun saqlanoqan kona axlikni yəwatkinginglarda, yengi axlik qikidu; yengisi wəjidin konisini qikiriwətisilər. **11** Mən Əz məkanimni aranglarda turoquzimən wə kəlbim silərdin nəprətlənməydu. **12** Mən aranglarda mengip silərnin Hudayinglar bolimən wə silər Mening həlkim bolisilər. **13** Mən silərni Misirda ularning kulliri boluxtin hər kixixqə xu zeminidin qikəroqan Hudayinglar Pərwədigardurmən; Mən boyunturukunglarning asarətlirini sundurup, qəddinglarni tik kilip mangəquzdum. **14** Həlbuki, əgər silər Manga kulək salmay, bu əmrlərnin həmmisigə əməl kilməy, **15** bəlgilimilirimni taxlap, kəlbinglardin həkümlirimni yaman kərup, bərlək əmrlirimni tutmay, əhdəmnə buzsanglar, **16** Mənmu bəxinglarə qə xularni quxürimənki, — Mən silərgə wəhimə selip, kəzünglarni kor kilidioqan, jeninglarni zəipləxtüridioqan sil-wəba kesili, kezik kesilini bəxinglarə quxürimən. Silər urukunglarni bikar qeqip-terisilər, qünki düxmənliringlar uni yəp ketidu. **17** Mən yüzümni silərgə qarxi kilimən, xuning bilən silər düxmənliringlardin urulup qəqidioqan bolisilər; silərni əq kərgüqilər üstünglardin həkümrənlik kilidu; heqkim silərni qooqlimisi mu, qəqisilər. **18** Bulardin heq ibrət almay, bəlkə Manga yənə kulək salmisanglar, Mən gunəhliringlar tüpəylidin silərgə boləqan jazani yəttə həssə əqirlitimən, **19** küq-həywənglardin boləqan həkəwurlukinglarni sundurimən; asminglarni təmürdək kilip, yeringlarni mistək kiliwətimən; **20** əjir-japayinglar bikarə qə ketidu, yeringlar həsul bərməydu, daladiki dərəhlərgə mēwə quxməydu. **21** Əgər yənə Mən bilən qarxi mangsanglar, xundək Məngə kulək salmisanglar, Mən gunəhliringlarə qə layik bəxinglarə quxidioqan wəba-külpətlərnə yənə yəttə həssə əqirlitimən. **22** Aranglarə qə silərni baliliringlardin juda kilidioqan, qarpayliringlarni yokitidioqan, silərni azlitidioqan yawayə həywanlarni əwətimən; yol-qoqiliringlar adəmsətsiz qəldək bolup qalidu. **23** Silər bu ixlar arqilik ibrət-tərbiyə almay, bəlkə yənə Məngə qarxi mangsanglar, **24** Mənmu silərgə qarxi mengip, gunəhnglar tüpəylidin boləqan jazani yənə yəttə həssə əqirlitip, Mən Əzüm silərni urimən; **25** üstünglarə qə əhdəmnə buzoqanliqning intikəmini alidioqan kiliq quxürimən; xuning bilən silər xəhərlərgə yioqiliwalisilər, Mən aranglarə qə wəba quxürimən; xuning bilən silər düxmənlərnin qolioqə quxisilər. **26** Silərgə yəlnəqük boləqan axlikni kurutiwətimən; on ayal bir bolup bir tonurda nən

yekip, nanlarni silərgə tarazida tartip beridu, əmma buni yegininglar bilən toymaysilər. 27 Əgər bulardin heq ibrət almay, manga kulak salmisanglar, bəlki manga qarxi mangsanglar, 28 Mənmü kəhr bilən silərgə qarxi mangimən; Mən, yəni Mən Əzüm gunahliringlar tüpəylidin jaza-tərbiyini yənə yəttə həssə eoqirlitip qüxürimən. 29 Xuning bilən silər oqulliringlarning gəxi wə kizliringlarning gəxini yəysilər; 30 xundakla Mən qurbanlik «yukiri jay»liringlani wəyran kılıp, «kün tüwrük»liringlarni sundurup, ölükliringlarni sunuk butliringlarning üstigə taxliwetimən; Mening kəlbim silərdin nəprətlinidu. 31 Mən xəhərliringlarni wəyran kılıp, muqəddəs jayliringlarni harab kılıp, [qurbanliqinglarning] huxbuyirini yənə purimaymən; 32 zeminni həlakətkə elip barimən; uningda olturaxlan xüxmənliringlar bu əhwaləyə həyranuhas qalidu. 33 Silərnə əllərnin arisioya taritip, kəyninglardin kiliqni suqurup koqqlaymən; xuning bilən zemininglar wəyran bolup xəhərliringlar harab kilinidu. 34 U wakıtta, silər xüxmənliringlarning zemində turuwatqininglarda, zemin wəyranə boləjan barlik künlərdə, zemin öz xəbat künliridin səyünidu; u zamanda zemin dərwəkə aram elip öz xəbatliridin səyünidu. 35 Əzi wəyranə bolup turojan barlik künliridə u aram alidu, yəni silər uningda turuwatqan wakıtiki xəbat künliringlarda heq almiojan aramni əmdi alidu. 36 Aranglardin kutulup qələjanlar bolsa, ular xüxmənlərnin zeminlirida turojinida kəngüllirigə yürəkzadilik salimən, xuning bilən ular qüxkən bir yopurmakning xəpisini anglisa kiliqtin kaqkəndək kaqıdu; heqkim koqqlimisimu yikilip qüxidu. 37 Gərqə heqkim ularni koqqlimisimu, dərwəkə kiliqtin yikiləndək ular bir-birinin üstigə putlixip yikilidu; silərdə xüxmənliringlarəyə qarxi turojudək küq qalmaydu. 38 Əllərnin arisida həlak bolisilər, xüxmənliringlarning zemini silərnə yəp ketidu. 39 Aranglardin kutulup qələjanliri bolsa öz rəzilliki tüpəylidin xüxmənliringlarning zemində zəiplixidu; wə ata-bowilirinin rəzillikidimu yürüp, xular zəipləxkəndək ularnu zəiplixidu. 40 Həlbuki, ular əzi kilejan rəzilliki bilən ata-bowilirinin sadir kilejan rəzillikini, Manga yüz erüp asiylik kilejanini, xundakla ularning Manga qarxi turup mangojinini boynioya alidu, 41 xuningdək Mening ularəyə qarxi mangojinimoyə, xuningdək ularni xüxmənlirinin kolioyə tapxurojinimoyə ikrar bolidu. Xunga əgər u wakıtta ularning hətnisiz kəngli təwən kilinip, əz

kəbihlikinin jazasını qəbul kilsa, 42 undakta Mən Yaqub bilən baqlijan əhdəmnə yad kılıp, Ishak bilən baqlijan əhdəmnimü wə İbrahim bilən baqlijan əhdəmnimü esimgə kəltürimən, zeminnimü yad kelimən. 43 Qünki zemin ulardin taxlinip, ularsiz bolup harabə turojan wakıtta, xəbat künliridin səyünidu; ular bolsa öz kəbihlikinin jazasını qəbul kiledi; səwəbi dəl xuki, ular Mening həkümliriminə taxlidi, bəlgilimilirimni kəlbidin yaman kərgənidi. 44 Həlbuki, xundak bolsimu, ular öz xüxmənlirinin zemində turojinida Mən ularni taxlimaymən yaki ularəyə əqlük kilmaymən, xuningdək ular bilən baqlijan əhdəmnə buzmaymən, ularni yəkatmaymən; qünki Mən Əzüm ularning Hudasi Pərwədigardurmən. 45 Mən bəlki ularni dəp, ularning Hudasi boluxqə əllərnin kəzi aldida Misir zemnidin qikirip kəlgən ata-bowiliri bilən baqlaxqan əhdəmnə esimdə tutimən. Mən Pərwədigardurmən. 46 Pərwədigar Musani wasitə kılıp, Sinay teoqida əzi bilən İsrailarning otturisida bekitkən həkümlər, bəlgilimilər wə qanunlar mana xular idi.

27 Pərwədigar Musəyə söz kılıp mundak dedi: —
2 Sən İsrailarəyə mundak degin: — Əgər birsi pəwku'addə bir kəsəm kılıp məlum kixinin jenini Pərwədigarəyə atiojan bolsa, undakta xu kixigə sən bekitkən jeninin kimmitinin nərhə təwəndikidək bolidu; 3 Yəxi yigirmə bilən atmixning arilikida boləjan ər kixi bolsa, sən tohtitidiojan kimmiti muqəddəs jaydiki xəkəlnin əlqəm birliki boyiqə bolsun; uning kimmiti əllik xəkəl kümüxkə tohtitilsun. 4 Ayal kixi bolsa, aranglarda tohtitiləjan kimmiti ottuz xəkəl bolsun. 5 Əgər yəxi bəx bilən yigirmənin arilikida bolsa, ərkək üqün tohtitilidiojan kimmiti yigirmə xəkəl bolup, ayal kixi üqün on xəkəl bolsun. 6 Əgər yəxi bir ay bilən bəx yaxning arilikida bolsa, tohtitilidiojan kimmiti oqul bala üqün bəx xəkəl, kiz bala üqün üç xəkəl kümüx bolsun. 7 Əgər atmix ya uningdin qongrak yaxniki kixi bolsa, tohtitilidiojan kimmiti ər kixi üqün on bəx xəkəl, hotun kixi üqün on xəkəl bolsun. 8 Əgər birsi tohtitiləjan kimmitini tələxkə qurbi yətmisə, u əzini kahinning aldida tək kilsun; kahin uning kimmitini bekitusun. Kahin kəsəm kilejuqinin əhwalioyə qarap uning kimmitini tohtitip bərsun. 9 Əgər birsi [kəsəm kılıp] Pərwədigarəyə qurbanlik boluxqə layik bolidiojan bir həywanı uningəyə atiojan bolsa, undakta xundak həywanlar Pərwədigarəyə atap mutlək muqəddəs

sanalsun; 10 haywan naqar bolsa uning ornioja yahxini yaki yahxining ornioja naqirini tegixixkə yaki ornioja baxkisini almacturuxka hərgiz bolmaydu. Mubada atiojuqi u haywanning ornioja yənə bir haywanni yənggüxliməkqi bolsa, Awwalkisi bilən ornioja əkalginining hər ikisi mukəddəs sanalsun. 11 Əgər haywan Pərwərdigarəja atalojan kurbanlikka layik bolmaydiojan bir «napak» haywan bolsa, undakta u haywanni kahinning aldioja elip kəlsun; 12 andin kahin əzi uning yahxi-yamanlikioja qarap kimmittini tohtatsun; kahin kimmittini kanqə tohtatkan bolsa xundak bolsun. 13 Əgər igisi pul tələp haywanni kayturuwlmakqi bolsa, tohtitilojan kimmittigə yənə uning bəxtin birini koxup bərsun. 14 Əgər birsi Pərwərdigarəja mukəddəs bolsun dəp əyini uningəja atap mukəddəs kilsa, kahin uning yahxi-yamanlikioja qarap kimmittini tohtatsun; kahin uning kimmittini kanqə tohtatkan bolsa, xu kimmitti inawətlik bolidu. 15 Keyin əgər əyni atiojuqi kixi uni kayturuwalmakqi bolsa, u tohtitilojan kimmittigə uning bəxtin birini koxup bərsun; andin əy yənə uning bolidu. 16 Əgər birsi əz mal-mülki boləjan etizlikning bir kismini Pərwərdigarəja atap mukəddəs kilsa, kimmitti uningəja kanqilik uruk terilidiojanlikioja qarap tohtitilsun; bir homir arpa uruki ketidiojan yər bolsa, kimmitti əllik xəkəl kümüxkə tohtitilsun. 17 Əgər birsi «azadlik yili»din tartip əz etizlikini mukəddəs kilsa, sən kanqə tohtatsang xu bolsun. 18 Lekin əgər birsi «azadlik yili»din keyin əz etizlikini mukəddəs kiləjan bolsa, kahin kelidiojan azadlik yiliojqə kanqilik yillar qalojanlikini hesablap kimmittini tohtatsun. Ətup kətkən yillaroja qarap toluq baħadin muwapik pul keməytilsun. 19 Əgər birsi əz etizlikini mukəddəs kiləjan andin keyin pul tələp uni kayturuwalmakqi bolsa, u sən tohtatkan kimmittigə yənə uning bəxtin birini koxup bərsun; xuning bilən etizlik uning əz qolioja kaytidu. 20 Əgər u pul berip etizlikni kayturuwalmiojan bolsa yaki baxka birsigə setip bərgən bolsa, keyin xu etizlikni kayturuwelixka bolmaydu, 21 Bəlki azadlik yili kəlgəndə etizlik «igisigə kayturulidiojanda» u mutlək beoixlanojan yərgə ohxax, Pərwərdigarəja atap mukəddəs kilinip, miras həkukə kahinoja ətidu. 22 Əgər birsi setiwalojan əmma əz mirasi bolmiojan bir parqə yər-etizni Pərwərdigarəja atap mukəddəs kiləjan bolsa, 23 kahin azadlik yiliojqə qalojan yilni hesablap, kimmittini tohtatsun. Andin u küni xu kixi tohtitilojan kimmittini Pərwərdigarəja mukəddəs

kiləjan nərsə süpitidə kəltürsun. 24 Lekin azadlik yili kəlgəndə, etizlik kimdin elinojan bolsa, xu kixigə, yəni əslidiki igisigə kayturup berilsun. 25 Sən tohtitidiojan barlik kimmətlər bolsa həmixə mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boqiqə həsablansun; bir xəkəl yigirmə gərahka barawər bolidu. 26 Lekin qarpayning tunji balisi tunji bala boləjanlik səwəbidin əslidinla Pərwərdigarəja atilidiojan boləjaqka, kala bolsun, koy-əqkə bolsun həkəkim uni «Hudaəja atap» mukəddəs kilmisun; qünki u əslidə Pərwərdigarning idi. 27 Əgər u napak bir haywandin tuəjuəjan bolsa, igisi sən tohtatkan kimmətkə yənə uning bəxtin birini koxup berip, andin əzigə kayturuwalsun; lekin əgər igisi uni əzigə kayturuwalmaymən desə, bu haywan sən tohtatkan kimmətkə setilsun. 28 Əgər birsi Pərwərdigarəja əz melidin, adəm bolsun, haywan bolsun yaki miras yeri bolsun, Pərwərdigarəja mutlək atiojan bolsa, undak nərsə hərgiz setilmisun yaki bədəl tələx bilənmə kayturulmisun. Pərwərdigarəja mutlək atalojan hərnərsə bolsa «əng mukəddəsleşning biri» hesablinip, uningəja has bolidu. 29 Əgər bir adəm Hudaəja mutlək has atalojan bolsa, undakta uning üqün bədəl berilip, kayturuwelinixka hərgiz bolmaydu; u qokum əltürülüxi kerək. 30 Yərzemindin qikkən həmmə həsulning ondin biri boləjan əxrə bolsa, yərnəng danlik ziraətliri bolsun yaki dərəhlərnəng mewisi bolsun, Pərwərdigarningki bolidu; u Pərwərdigarəja mukəddəs kilinojandur. 31 Birsə əz əxriliridin məlum birnərsəni bədəl berip kayturuwalmakqi bolsa, u xuningəja yənə uning kimmittining bəxtin birini koxup berip, kayturuwalsun. 32 Kala yaki koy-əqkə padisidin elinidiojan əxrə bolsa padiqining tayiki astidin ətküzülgən haywanlardan hər oninqisi bolsun; Pərwərdigarəja atilip mukəddəs kilinojini xu bolsun. 33 Həkəkim uning yahxi-yamanlikioja karimisun wə yaki uni almacturmisun; əgər uni almacturimən desə, Awwalkisi bilən ornioja almacturulojan hər ikisi mukəddəs sanalsun; u hərgiz bədəl tələp kayturuwelinmisun. 34 Pərwərdigarə Sinay teəjida Musəja tapilojan, Israillaroja tapxurux kerək boləjan əmrlər mana xular idi.

Qel-bayawandiki səpər

1 Wə Israillar Misirdin qıkkandin keyin ikkinqi yili ikkinqi ayniq birinqi küni Pərwərdigar Sinay qelidə, jamaət qedirida turup Musaoja mundak dedi: — **2** Silər pütkül Israil jamaitini kəbilisi, ata jəməti boyiqə sanini elip qiqinglar; adəmlərninq ismi asas kəlinip, barliq ərkəklər tizimlansun. **3** Israillar iqidə omumən yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojanlarni Hərun bilən ikkinglar ularning qoxun-qismiliri boyiqə sanəktin ətküzünglər. **4** Hərbir kəbilidin silərgə yardəmlixidiojan birdin kixi bolsun; ularning hərbiri ularning ata jəmətininq bexi bolidu. **5** Təwəndikilər silərgə yardəmlixidiojanlarning isimliki: — Rubən kəbilisidin Xidərninq oşli Əlizur; **6** Ximeon kəbilisidin Zuri-xaddayning oşli Xelumiyəl; **7** Yəhuda kəbilisidin Amminadabning oşli Nahxon; **8** Issakar kəbilisidin Zuarning oşli Nətanəl; **9** Zəbulun kəbilisidin Həlonning oşli Eliab; **10** Yüsüp əwladliri iqidə Əfraim kəbilisidin Ammihudning oşli Əlixama; Manassəh kəbilisidin Pidahzurning oşli Gamaliyəl; **11** Binyamin kəbilisidin Gideonning oşli Abidan; **12** Dan kəbilisidin Ammixaddayning oşli Ahəzər; **13** Axir kəbilisidin Okranning oşli Pagiyəl; **14** Gad kəbilisidin Deuəlninq oşli Əliasaf; **15** Naftali kəbilisidin Enanning oşli Ahıra». **16** Bular jamaət iqidin qəqirilojanlar, yəni ata jəmət-kəbililirining baxlıqliri, mingliojan Israillarning bax sərdarliri idi. **17** Xuning bilən Musa bilən Hərun ismi atalojan bu kixilərnə baxlap, **18** ikkinqi ayniq birinqi küni pütkül jamaətni yioqdi; ular həlkning hərbirining kəbilə-nəsəbi, ata jəməti boyiqə ismini asas kəlip, yigirmə yaxtin yukirilarning həmmisini bir-birləp tizimlidi. **19** Pərwərdigar Musaoja kəndəq buyruojan bolsa, Musa Sinay qelidə ularni xundəq sanəktin ətküzdi. **20** Israilning tunji oşli Rubənninq əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojan ərkəklərninq həmmisi bir-birləp tizimlandi; **21** Rubən kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy kərik altə ming bəx yüz kixi boldi. **22** Ximeonning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojan ərkəklərninq həmmisi bir-birləp tizimlandi; **23** Ximeon kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy əllik tokkuz ming üq yüz kixi boldi. **24** Gadning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi;

25 Gad kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy kərik bəx ming altə yüz əllik kixi boldi. **26** Yəhudaning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **27** Yəhuda kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy yətmix tət ming altə yüz kixi boldi. **28** Issakarning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **29** Issakar kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy əllik tət ming tət yüz kixi boldi. **30** Zəbulunning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **31** Zəbulun kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy əllik yəttə ming tət yüz kixi boldi. **32** Yüsüpninq əwladliri: — uninq oşli Əfraimning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **33** Əfraim kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy kərik ming bəx yüz kixi boldi. **34** [Yüsüpninq ikkinqi oşli] Manassəhninq əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **35** Manassəh kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz kixi boldi. **36** Binyaminning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **37** Binyamin kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy ottuz bəx ming tət yüz kixi boldi. **38** Danning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **39** Dan kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy atmix ikki ming yəttə yüz kixi boldi. **40** Axirning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **41** Axir kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy kərik bir ming bəx yüz kixi boldi. **42** Naftalining əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kəlinip, yigirmə yaxtin axqan, jənggə qıqalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlandi; **43** Naftali kəbilisidin sanəktin ətküzülgənlər jəmiy əllik üq ming tət yüz kixi boldi. **44** Yukirikilər bolsa sanəktin ətküzülgənlər bolup, Musa bilən Hərun həm Israillarning on ikki əmiri (hərbiri əz ata jəmətigə wəkil boldi) ularni sanəktin ətkəzgən. **45** Xundəq kəlip, Israillarning həmmisi,

yəni Israilda yigirmə yaxtin axqanlardin, jənggə qikalaydioqanlarning həmmisi ata jəmətliri boyiqə tizimlandi; **46** Sanaktin etküzülgənlər jəmiy altə yüz üç ming bəx yüz əllik kixi boldi. **47** Birəq Lawiyələr ata jəmət-kəbilisi boyiqə sanəkninq iqiğə kirgüzülmidi. **48** Qünki Pərwərdigar Musəqə səz kəlip: — **49** «Sən pəkət Lawiy kəbilisinila xu hesabkə kirgüzmiqin, ularning omumiy saninimu Israillarning kətarioqə kirgüzmiqin. **50** Ləkin sən Lawiyələri [Hudaning] həküm-guwahlıki saklaklik qədir wə uning iqidiki barlik qəqə-qəqə əswablarni həm uningə dair barlik nərsiləni bəxkuruxkə təyinligin; ular [ibadət] qədirini wə uning iqidiki barlik qəqə-qəqə əswablarni kətüridu; ibadət qədirining hizmitini kəloquqilər xular bolsun, ular qədirning tət ətrapida əz qədirilirini tiksun. **51** Qədirni kəqüridioqan qəqəda uni Lawiyələr səkun; qədirni tikidioqan qəqəda uni Lawiyələr tiksun; [Lawiyələrə] yat boləqan hərəkəndəq adəm uningəqə yəkinlaxsa əlümgə məhkum kəlinun. **52** Israillər bargəh kuroqanda hər adəm əz kəsmida, əzigə has tuq astioqə qədir tiksun. **53** Birəq [Hudaning] qəzəpi Israil jəmətining üstigə qüxməsliki üçün, Lawiyələr Hudaning həküm-guwahlıki saklaklik qədirning tət ətrapioqə bargəh kursun; Lawiyələr Hudaning həküm-guwahlıki saklaklik qədirni muhəpizət kəlixkə məs'ul bolidu» — dəgənidi. **54** Israillər ənə xundəq kəldi; Pərwərdigar Musəqə kəndəq buyruqəqan bolsa, ular xundəq kəldi.

2 Pərwərdigar Musa bilən Hərunəqə mundəq dədi: — **2** Israillər hərbi əzlrining tuqə astioqə, əzlrining ata jəmətininq bayriki astida qədir tiksun; jəmət qədirining tət ətrapidin səl yirəkrəq bargəh kursun. **3** Kün qəkiq tərəpkə, xərək tərəpkə kəritip əz tuqə astida kəxun-kəsmi boyiqə bargəh kəridioqini Yəhuda bolsun; Yəhudəlarning əmiri Amminadəbning oqlı Nəhxon bolsun. **4** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy yətmix tət ming altə yüz kixi. **5** Uning yənidə bargəh kəridioqini Issəkar kəbilisi bolsun; Issəkarlarning əmiri Zuarning oqlı Nətanəl bolsun. **6** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy əllik tət ming tət yüz kixi. **7** Ularning yənidə yənə Zəbulun kəbilisi bolsun; Zəbulunlarning əmiri Həlonning oqlı Eliəb bolsun. **8** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy əllik yəttə ming tət yüz kixi. **9** Omumən Yəhuda bargəhioqə kəraydioqanlarning həmmisi, yəni kəxun-kəsimliəri boyiqə sanəkninq etküzülgənlər jəmiy bir yüz səkən

altə ming tət yüz kixi; ular əldi bilən yoloqə qəksun. **10** — Jənub tərəptə, tuqə tikləp, kəxun tətətipi bilən bargəh kəridioqini Rubən kəbilisi bolsun; Rubənlarning əmiri Xidərninq oqlı Əlizur bolsun. **11** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy kərik altə ming bəx yüz kixi. **12** Uning yənidə bargəh kəridioqini Ximeon kəbilisi bolsun; Ximeonlarning əmiri Zuri-xəddəyning oqlı Xəlumiyəl bolsun. **13** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy əllik tokkuz ming üç yüz kixi. **14** Ularning yənidə Gad kəbilisi bolsun; Gədlarning əmiri Dəuəlninq oqlı Əliəsəf bolsun. **15** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy kərik bəx ming altə yüz əllik kixi. **16** Rubən bargəhioqə kəraydioqanlarning həmmisi, yəni kəxuni boyiqə sanəkninq etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik bir ming tət yüz əllik kixi; ular ikkinqi səp bolup yoloqə qəksun. **17** Andin jəmət qədiri bilən Lawiyələrninq bargəhi bəxkə bargəhlarning otturisida mangsun; ular kəndəq bargəh kuroqan bolsa, xundəq yoloqə qəksun; hər kəyisəni əz ornida əz tuqə astida bolsun. **18** — Kün pətx tərəptə, tuqə tikləp, kəxun tətətipi bilən bargəh kəridioqini Əfrəim kəbilisi bolsun; Əfrəimlarning əmiri Ammihudning oqlı Əlixəmə bolsun. **19** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy kərik ming bəx yüz kixi. **20** Uning yənidə bargəh kəridioqini Mənəssəh kəbilisi bolsun; Mənəssəhlərninq əmiri Pidahzurninq oqlı Gəməliyəl bolsun. **21** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz kixi. **22** Ularning yənidə Binyəmin kəbilisi bolsun; Binyəminlarning əmiri Gidəoninq oqlı Abidən bolsun. **23** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy ottuz bəx ming tət yüz kixi. **24** Omumən Əfrəim bargəhioqə kəraydioqanlarning həmmisi, yəni kəxun kəsimliəri boyiqə sanəkninq etküzülgənlər jəmiy bir yüz səkiz ming bir yüz kixi; ular üçinqi səp bolup yoloqə qəksun. **25** — Ximəl tərəptə, tuqə tikləp, kəxun tətətipi bilən bargəh kəridioqini Dən kəbilisi bolsun. Dənlarning əmiri Ammiqəddəyning oqlı Əhəzər bolsun. **26** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy atmix ikki ming yəttə yüz kixi. **27** Uning yənidə bargəh kəridioqini Əxir kəbilisi bolsun; Əxirlarning əmiri Okrənninq oqlı Pəgiyəl bolsun. **28** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy kərik bir ming bəx yüz kixi. **29** Ularning yənidə Nəftəli kəbilisi bolsun; Nəftəlilarning əmiri Ənənninq oqlı Əhira bolsun. **30** Uning kəxuni, yəni sanəkninq etküzülgənlər jəmiy əllik üç ming tət yüz kixi. **31** Dən bargəhioqə

karaydioqanlarning hëmmisi, yëni qoxun-qisimliri boyiqë sanaxtin etküzülgënlër jëmiy bir yüz ëllik yëttë ming altë yüz xixi; ular ëz tuqliri astida hëmmining këynidë yoloqa qiqsun. 32 Yukiridikilër ëz ata jëmëti boyiqë sanaxtin etküzülgën Israillardur; qoxun-qisimliri boyiqë bargahlarda sanaxtin etküzülgënlër jëmiy altë yüz üq ming bëx yüz ëllik xixi boldi. 33 Birak Lawiylarla, Përwërdigarning Musoqa qilöjan ëmri boyiqë, Israillar qatarida sanaxtin etküzülmidi. 34 Israillar Përwërdigarning Musoqa qilöjan barliq ëmri boyiqë ix tutup, ëzlrining tuqji boyiqë bargah quratti; ular ëz këbilisi wë ata jëmëti tærtipi boyiqë yoloqa qikatti.

3 Përwërdigar Sinay teqida Musa bilën sözlëxkën künlërdë, Hërun bilën Musaning ëwladliri tëwëndikilërdin ibarët idi. 2 Hërunning oqullirining ismi mundak; tunji oqullining ismi Nadab idi, uning yënë Abihü, Əliazar, Itamar degën oqulliri bar idi. 3 Hërunning oqullirining ismi ënë xundak idi, ular mësihlëngën kahinlar idi; [Musa] ularni kahinlik wëzipisini etëxkë Hudaqa atap ayriloqanidi. 4 Lekin Nadab bilën Abihü Sinay qelidë oqayriy bir otni Përwërdigarning aldioqa sunoqini tüpëylidin Përwërdigar aldida ëldi wë ularning hëq nëslï qaldurulmidi; Əliazar bilën Itamar ëz atisi Hërun aldida kahinlik wëzipisini etidi. 5 Përwërdigar Musoqa sez kilip: — 6 Sën Lawiy këbilisini aldingoqa kältürüp, ularni kahin Hërunning hizmitidë boluxqa uning aldioqa hazir kil. 7 Ular Hërunning hajiti wë pütkül jamaätning hajitidin qikip jamaät qedirining aldida wëzipë etëp, ibadët qedirining hizmitini bejirsun. 8 Ular yënë jamaät qediridiki barliq qaqa-kuqa ëswablarni baxkurux bilën Israillarning hizmitidë bolup wëzipë etëp, ibadët qedirining ixlrini bejirsun. 9 Sën Lawiylarni Hërun bilën uning oqullirioqa taksimlëp bërgin; ular Israillar iqidin mëhsus uningoqa tallap berilgën. 10 Hërun bilën oqullirini bolsa sën ezining kahinlik wëzipisini etëxkë bekiktin; hërkëndak yat xixi yëkinlaxsa ëltürülsun, — dedi. 11 Andin Përwërdigar Musoqa mundak dedi: — 12 — Kara, Mën Israillar iqidin Lawiylarni tallidim, ularni Israil iqidë baliyatquning barliq tunji mewisining ornioqa, yëni qong oqullirining ornioqa koyimën, xunga Lawiylar Mening bolidu. 13 Qünki tunji oqullarning hëmmisi Meningkidur; Mën Misir zeminida tunji tuquloqanlarning hëmmisini këtl qilöjan künidë Israillarning iqidiki tunjilarning hëmmisini, mëyli

adëm bolsun yaki haywan bolsun, muqëddës hësablap Meningki qilöjanidim. Ular Meningkidur; Mën Përwërdigardurmën. 14 Andin Përwërdigar Sinay qel-bayawanida Musoqa: — 15 — Sën Lawiylarni ata jëmëti, ailisi boyiqë sanaxtin etküz; barliq ërkëklërnï, yëni bir ayliqtin axqanlarning hëmmisini sanaxtin etküz, — dedi. 16 Xuning bilën Musa Përwërdigarning ëmri boyiqë, ëzigë deyilgëndäk Lawiylarni sanaxtin etküzdi. 17 Lawiyning oqullirining ismi mundak: — Gërxon, Kohat, Mërari. 18 Gërxonning oqullirining ismi aililiri boyiqë Libni wë Ximëy idi. 19 Kohatning oqulliri aililiri boyiqë Amram, Izhar, Hëbron wë Uzziäl idi. 20 Mërarining oqulliri aililiri boyiqë Mahli wë Muxi idi. Bularning hëmmisi ata jëmëti boyiqë Lawiylarning jëmëti boldi. 21 Gërxondin Libnilarning jëmëti bilën Ximëylërnïng jëmëti wujudkë kældi; bular Gërxonlarning jëmëtliri idi. 22 Barliq ërlërnïng sanioqa asasën, bir ayliqtin axqanlirining sanaxtin etküzülgënliri jëmiy yëttë ming bëx yüz xixi boldi. 23 Gërxonning jëmëti ibadët qedirining arka tæripidë, yëni oqërb tærapë bargah qurdi; 24 Gërxon jëmëtinëng ëmiri Lælnëng oqli Əliasaf idi. 25 Gërxonlarning jamaät qediridiki wëzipisi ibadët qedirining özidiki astinkï ikki yapkuq-përdë, uning üstidiki yopuk wë jamaät qedirining ixik përdisigë, 26 xundakla hoyla atrapidiki përdilër, hoyla dërwazisining përdisi (hoyla përdiliri ibadët qediri bilën qurbangahni qëridëp turatti) wë hoylida ixlitididoqan munasiwëtlük barliq tanilaroqa qarax idi. 27 Kohattin Amramlarning jëmëti, Izharlarning jëmëti, Hëbronlarning jëmëti wë Uzziälërnïng jëmëti wujudkë kældi; bu Kohatlarning jëmëtliri idi. 28 Barliq ërkëklërnïng sani boyiqë, bir ayliqtin axqanlar jëmiy sëkkiz ming altë yüz adëm bolup qikti; ular muqëddës jayoqa qarax wëzipisini etëydoqan boldi. 29 Kohat ëwladlirining jëmëtliri jamaät qedirining jënuv tæripidë bargah tikti. 30 Kohat jëmëtinëng ëmiri Uzziälning oqli Əlizafan idi. 31 Ularning wëzipisi əhdë sanduqi, xirë, qiraqdan, ikki qurbangah, xuningdäk muqëddës jayning iqidë ixlitididoqan qaqa-kuqa, përdë wë ibadët qedirining iqidë ixlitididoqan barliq nërsilërgë qarax idi. 32 Lawiylarning ëmiririning ëmiri bolsa kahin Hërunning oqli Əliazar idi; u muqëddëshanioqa qarax wëzipisini etëydoqanlar üstidin nazarët kilidoqan boldi. 33 Mëraridin Mahli jëmëti bilën Muxi jëmëti wujudkë kældi; bular Mërarining jëmëtliri boldi. 34 Barliq ërkëklërnïng sanioqa asasën, bir ayliqtin yukiri

boloqanlar sanaktin etküzülgändə jəmiy altə ming ikki yüz kixi qıktı. **35** Mərarining jəmətining əmiri Abihəyilning oqılı Zuriyə boldi; ular ibadət qedirining ximal tərripigə bargah kürdi. **36** Mərari əwladlirining wəzəpisi ibadət qedirining tahtayliri, baldaklıri, hadilirioqə, təglikliri barlık əswab-jabduklirioqə karax, xuningdək bularoqə munasiwətlik ixlitididoqan barlık nəsilərgə, **37** xundakla həyolining tət ətrapidiki hadilaroqə wə ularning təglikliri, qozuk wə tanilaroqə məs'ul boluxqə bəlgilənidi. **38** Ibadət qedirining aldioqə, xərək tərripigə, yəni jamaət qedirining künqikix tərripigə bargah kürəjanlar Musa, Hərun wə Hərunning oqulliri idi; ular Israillarning hizmitidə bolux wəzəpisini etəp, muqəddəs jayoqə karaydidoqan boldi; ularoqə yat boloqan hərəkəndə adəm [muqəddəs] jayoqə yəkinlaxsa, ɵltürölətti. **39** Musa bilən Hərun Pərwərdigarning əmri boyiqə, sanaktin etküzgən barlık Lawiyalar, jəmətliri boyiqə, yəni bir aylıktin yukiri sanaktin etküzülgən ərkəklər jəmiy yigirmə ikki ming qıktı. **40** Pərwərdigar Musaəqə: — Sən Israillar iqidə bir aylıktin axqan tunji oqullarni sanaktin etküzüp, isim-familisi boyiqə tizimlap qıq. **41** Sən Lawiyalarni Israillarning barlık tunjilirining ornida Manga has kıl (Mən Pərwərdigardurmən); Lawiyalarning mal-qarwilirininimu Israillarning barlık tunji mal-qarwilirining ornida Manga has kıl, — dedi. **42** Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə, Israillarning tunjilirini koymay sanaktin etküzdi. **43** Bir aylıktin yukiri tunji oqul balilirini isim-familisi bilən sanaktin etküzgəndə, ular jəmiy yigirmə ikki ming ikki yüz yətmix üq kixi qıktı. **44** Pərwərdigar Musaəqə mundak dedi: — **45** Sən Lawiyalarni Israillarning tunjilirining ornida Manga talla, xundakla Lawiyalarning mal-qarwilirininimu Israillarning mal-qarwilirining ornida Manga talla; xuning bilən Lawiyalar Meningki bolidu; Mən Pərwərdigardurmən. **46** Wə Lawiyalarning sanidin artuk qıqқан Israillarning tunjiliri, yəni xu ikki yüz yətmix üqi üqün hərlik həkkini qəbul kıləjin; **47** xularning hərberi üqün bəx xəkəl kümüx al, kixi sanioqə karap bolsun; muqəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə ulardin aləjin (bir xəkəl yigirmə gərahdur). **48** Artuk qıqқан adəmləning, yəni hərlik həkkini təlix kerək boloqanlarning kümüxini Hərun bilən uning oqullirioqə bər. **49** Əmdi Lawiyalar tərripidin «hərlikkə qıqiriləjan» dəp həsablənoqan tunji oqullardin artuk qıqқанlardin bolsa, Musa ulardin xu hərlik həkkini aldı; **50** u Israillarning

tunjiliridin xu kümüxni, yəni muqəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə jəmiy bir ming üq yüz atmıx bəx xəkəl aldı. **51** Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə «hərlikkə qıqiriləjan»larning kümüxini dəl Pərwərdigar buyruəjindək, Hərun bilən uning oqullirioqə bərdi.

4 Andin Pərwərdigar Musa bilən Hərunəqə səz kılip mundak dedi: — **2** Sən Lawiyalar iqidin ata jəməti boyiqə Kohət əwladlirining omumiy sanini tizimləjoqin, **3** ottuz yaxtin əllik yaxkiqə boloqan, jamaət qedirida ix-hizmət kılıxqə kələydidəjanlarning həmmisini tizimlap qıq. **4** Kohət əwladlirining jamaət qediri iqidiki wəzəpisi əng muqəddəs buyumlarni baxkurus bolidu. **5** Bargah kəqürüldidoqan qəoqəda, Hərun bilən uning oqulliri kirip «[əng muqəddəs jay]»diki «ayrima pərdə-yopuq»ni qüxürüp, uning bilən həküm-guwahlık sanduqini yəgisun; **6** andin uning üstini delfinning terisidin etilgən yopuq bilən orap, üstigə kək bir rəhtni yepip, andin kətüridoqan baldaklarni etküzsun. **7** Təkdım nan [tiziləjan] xirəgə kək bir rəht selinip, üstigə legən, təhsə, piyalə wə xarab hədiyəlirini qaqidoqan kədəhlər tizip qoyulsun; xirədimu «daimiy nan» tizilip turıwərsun; **8** bu nəsiləning üsti kizil rəht bilən, uning üsti yənə delfin terisidə etilgən bir yopuq bilən yepilip, andin kətiridoqan baldaklar etküzüp qoyulsun. **9** Ular kək rəht elip, uning bilən qıraoqdan bilən üstidiki qıraoqlarni, pilik kışkuqlarni, küldanlarni wə qıraoqdanəqə ixlitididoqan, barlık may kaqılaydidoqan kaqılarni yepip koysun. **10** Ular yənə qıraoqdan bilən qıraoqdanəqə ixlitididoqan həmmə kaqə-kuqə əswablarni delfin terisidin etilgən yopuq bilən yəgəp, andin əpkəxkə selip koysun. **11** Altun huxbuygahqə kək bir rəht selip, yənə delfin terisidə etilgən yopuq bilən yepip, andin kətürgüqkə qox baldaklarni etküzüp koysun. **12** Muqəddəs jayning iqidə ixlitididoqan barlık kaqə-kuqılarni kək bir rəht bilən yəgəp, andin üstigə delfin terisidə etilgən yopuqni yepip, andin bir əpkəxkə selip koysun. **13** Ular kurbangahni külidin tazılap, üstigə səsün rənglik bir rəhtni yeyip koysun. **14** Andin yənə kurbangahəqə ixlitididoqan əswablar — küldan, ilmək, bəlgürjək, qinilər, xundakla barlık əswablarni kurbangah üstigə tizip, andin delfin terisidə etilgən bir yopuq bilən yepip, andin kətüridoqan baldaklarni etküzüp koysun. **15** Pütün bargahdikilər yoloqə qıqidoqan qəoqəda, Hərun bilən uning oqulliri muqəddəs jay wə muqəddəs jaydiki barlık kaqə-kuqə əswablarni yepip boləjandin

keyin, Kohatning əwladliri kelip kətürsun; lekin əlüp kətməslik üçün muqəddəs buyumlaroşa qol təküzmisun. Jamaət qediri iqidiki nərsilərdin xularni Kohatning əwladliri kətürüxi kerək. **16** Hərarning oşli Əliazarning wəzipisi qiraş meyi, huxbuy ətir, daimiy təkdim kılindioşan axlik hədiyə bilən məsihləx meyoşa karax, xundakla pütkül ibadət qediri bilən uning iqidiki barlik nərsilər, muqəddəs jay həm muqəddəs jaydiki qaqa-kuqa əswablaroşa karaxtin ibarət. **17** Andin Pərwədigar Musa bilən Hərunoşa söz kılıp mundak dedi: — **18** Silər Kohat jəmətidikilərnə Lawiylar arisidin kət'iy yokitip koymanglar; **19** bəlkə ularning əlməy, həyat kəlixə üçün ular «əng muqəddəs» buyumlaroşa yekınlaxşan qaşda, Hərün bilən uning oşulliri kirip ularning hər birigə kılıdioşan wə kətüridioşan ixlarni kərsitip koysun; **20** ular pəkət muqəddəs jayoşa kirgəndə muqəddəs buyumlaroşa bir dəkişimə kərimisun, undak kılıp koysa əlüp ketidu. **21** Pərwədigar Musoşa söz kılıp mundak dedi: — **22** Gərşon əwladliri iqidə ata jəməti wə aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxşiqə boləşan, jamaət qediri iqidə hizmət kılıx sepigə kirələydioşan həmmisini sanaktin etküzüp omumiy sanini al. **24** Gərşon aililirining kılıdioşan hizmiti wə ular kətüridioşan nərsilər təwəndikiqə: **25** — ular jamaət qedirining əzini, yəni astidiki işki pərdiliri wə sirtki pərdilirini, uning yapkuşini, xundakla üstigə yapşan delfin terisidə etilgən yopukni wə jamaət qedirining kirix ixikining pərdisini, **26** ibadət qediri bilən kurbangəşni qəridəp tartiloşan həylidiki pərdilər bilən kirix dərşazisining pərdisini, xularoşa has tanilirini wə ixlitidioşan barlik qaqa-kuqa əswablarni kətürsun; bu əswab-üşkünülgə munasiwətlik kerək boləşan ixlarni kılısun. **27** Gərşon əwladlirining pütün wəzipisi, yəni ular kətüridioşan wə beşiridioşan barlik işlar Hərün wə uning oşullirining kərsətmiliri boyiqə bolsun; ularning nemə kətüridioşanlışini silər bəlgiləp beringlar. **28** Gərşon əwladlirining jəmətlirining jamaət qedirining iqidə kılıdioşan hizmiti xular; ular kəşin Hərarning oşli Itamarning kol astida turup ixlisun. **29** Mərarining əwladlirininimə, ularni ata jəməti, aililiri boyiqə, sanaktin etküz; **30** ottuz yaxtin əllik yaxşiqə boləşan, jamaət qediri iqidə hizmət kılıx sepigə kirələydioşan həmmisini sanaktin etküzüp omumiy sanini al. **31** Ularning jamaət qediri iqidiki barlik hizmiti, yəni kətürüş wəzipisi mundak: — Ular jamaət qedirining tahtayliri, baldaklıri, hadiliri

wə ularning təgliliri, **32** həylining tət ətrapidiki hadilar, ularning təgliliri, kozuklıri, tanaliri, barlik əswab-üşkünə həm xularoşa kerəklik boləşan barlik nərsilərnə kətürüş bolsun; ular kətüridioşan əswab-üşkünülgərnə namini atap bir-birləp hər adəşgə kərsitip beringlar. **33** Mərari jəmət-aillirining jamaət qediri iqidə kılıdioşan barlik ixliri ənə xular; ular kəşin Hərarning oşli Itamarning kol astida turup ixlisun. **34** Musa bilən Hərün wə jamaətning əmiriliri Kohatning əwladlirining ottuz yaxtin əllik yaxşiqə boləşan, jamaət qedirida hizmət kılıx sepigə kirələydioşanlarıning həmmisini ata jəməti, aililiri boyiqə sanaktin etküzdi. **36** Ulardin jəməti boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy ikki ming yəttə yüz əllik kixi bolup qikti. **37** Muxular Kohat jəmətidin sanaktin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kılıdioşan hər biri, yəni Pərwədigarning Musaning wastisi bilən kılışan əmri boyiqə Musa bilən Hərün sanaktin etküzgənlər idi. **38** Gərşonlarıning ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxşiqə boləşan, jamaət qedirida hizmət kılıx sepigə kirələydioşan həmmisi sanaktin etküzüldi; **40** ata jəməti, aililiri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy ikki ming altə yüz ottuz kixi bolup qikti. **41** Muxular Gərşon jəmətidin sanaktin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kılıdioşan hər biri, yəni Pərwədigarning Musaning wastisi bilən kılışan əmri boyiqə Musa bilən Hərün sanaktin etküzgənlər idi. **42** Mərarilarning ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxşiqə boləşan, jamaət qedirida hizmət kılıx sepigə kirələydioşan həmmisi sanaktin etküzüldi; **44** ata jəməti, aililiri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy üç ming ikki yüz kixi bolup qikti. **45** Muxular Mərari jəmətidin sanaktin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix kılıdioşan hər biri, yəni Pərwədigarning Musaning wastisi bilən kılışan əmri boyiqə Musa bilən Hərün sanaktin etküzgənlər idi. **46** Sanaktin etküzülgənlər Lawiylar mana xular idi; Musa bilən Hərün həm İsrailarning əmiriliri ulardin ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxşiqə boləşan, jamaət qedirida hizmət kılıx wə yük kətürüş wəzipisigə kirələydioşanlarıning sanaktin etküzgən. **48** Ularning sani jəmiy səkkiz ming bəş yüz səksən adəş bolup qikti. **49** Pərwədigarning əmri boyiqə, ular Musa təripidin sanaktin etküzüldi; hər kim əzi kılıdioşan İxi wə kətüridioşan yükigə əsasən sanaktin etküzüldi. Bularning həmmisi Pərwədigarning Musoşa əmri kılışidək boldi.

5 Pərwərdigar Musaoja səz kilip: — **2** Sən Israillaroja əmr kilip: «Silər pisə-mahaw kesili bilən aqma kesiligə griptar bololanlarni, xundakla əlökkə tegixi bilən napak bolup qalojan həmmisini ər-ayal deməy bargahğin qikiriwetinglar. Bargahğlarni bulojuwətməsliki üqün ularni bargahğin qikiriwetinglar; qünki Mən bargahğ otturisasi da makan kildim» — degin, — dedi. **4** Israillar xundak kilip ularni bargahğin qikiriwətti; Pərwərdigar Musaoja qandak əmr kilojan bolsa, Israillar xundak kildi. **5** Pərwərdigar Musaoja səz kilip mundak dedi: — **6** Sən Israillaroja eytkin: — Məyli ər yaki ayal bolsun, əgər u insanlarning Pərwərdigaroja wapaszlik kilidiojan hərəkəndak gunahlıridin birini sadir kilip, xuning bilən gunahkar dəp bekitilsə, **7** undakta u əzi ötküzgən gunahioja ikrar kilip, itaətsizliki kəltürüp qikarajan, ziyanolajuqining ziyinini toluq tələp berixi kerək wə uning sirtida u kixigə yənə bəxtin bir ülüxni qoxup tələp bərsun. **8** Ziyanolajuqining mubada itaətsizlik kəltürüp qikarajan ziyanoja berilgən tələm pulini alojudək tuojkini bolmisa, tələm puli gunahkar bolojan kixining kafaritigə sunulidiojan qoxkaroja qoxulup, Pərwərdigaroja atilip, kahinoja berilsun. **9** Xuningdək Israillarning Hudaoja atiojan barlik muqəddəs hədiyələri, yəni kahinoja kəltürgən nərsilərdin barlik «kətürmə qurbanlik-hədiyə»lər kahinoja hesab bolsun. **10** Hərkim Hudaoja atiojan hədiyələr muqəddəs dəp hesablınsun, xundakla kahinning bolsun; kixilər kahinoja nemə hədiyə kilsa, uning həmmisi kahinning bolsun. **11** Pərwərdigar Musaoja səz kilip mundak dedi: — **12** Sən Israillaroja səz kilip mundak degin: — Əgər birsining hotuni əz eridin yüz örügən, sadakətsizlik kilojan bolsa, **13** — demək, baxka birsi bilən yekinlaxқан, xundakla uning bulojanojanliki erining kəzlıridin yoxurun bolojan bolsa, heq guwahqi bolmiojan həm gunah kilojan qeojida tutulupmu qalmiojan bolsa, **14** xundak əhwalda, eri əz hotunidin guman kilip künlisə, hotuni rastla zina kilip bulojanojan bolsa (yaki əz hotunioja guman kilip künlisimu, hotuni zina kilmiojan wə bulojanmiojan bolsa) **15** əhwalini ispatlax üqün bu adəm hotunini kahinning yenioja əkəlsun həm hotuni üqün zərür axlik hədiyəsi, yəni arpa undin ondin bir əfahni alojaq kəlsun; xu hədiyəning üstigə u heq zəytun meyi quyimisun yaki heq məstiki qoxup qoymisun; qünki bu kündaxlik hədiyəsi, əslətmə axlik hədiyəsi bolup, ularning kəbihlikigə bolojan

əslətmidur. **16** Kahin u hotunni aldioja kəltürüp, Pərwərdigarning huzurida turojuzsun. **17** Kahin komzəkkə muqəddəs sudin kuyup, ibadət qedirining yər topisidin bir qimdim elip suoja qeqip qoysun. **18** Kahin u hotunni Pərwərdigarning huzurida turojuzup, bexini eqip, əslətmə axlik hədiyəsi, yəni kündaxlik hədiyəsini uning kolioja tutkuzsun, andin kahin kolioja qarojix kəltürgüqi ələm süyini alsun. **19** Kahin u hotunioja kəsəm iqküzüp, uningoja «Dərwəqə sən heqkəndak adəm bilən billə yatmiojan, eringning ornida baxka birsi bilən billə boluxka ezip buzukluk kilmiojan bolsang, undakta sən bu qarojix kəltürgüqi ələm süyidin halas bolojaysən. **20** Ləkin sən eringning ornida baxka birsigə yekinlixip özünigəni bulojojan bolsang, eringdin baxka bir ər sən bilən billə yatқан bolsa, —» desun; **21** andin kahin u hotunioja qarojix kəsimini iqküzgəndin keyin, yənə uningoja: «— Pərwərdigar yotangni yiglitip, qorsikingni ixxitiwətsun, xuningdək Pərwərdigar seni əz həlking iqidə qarojix wə kəsəm iqix dəstikigə aylandursun; bu qarojix süyi iq-qarningoja kirip, qorsikingni ixxitiwətsun, yotangni yigilitiwətsun» degəndə, u hotun: «Amin, amin» desun. **23** Xuningdək kahin bu qarojix səzlırini dəptərgə pütüp qoysun, xundakla yazojan səzlərnəni ələm süyigə qilisun, **24** andin u hotunioja bu qarojix kəltürgüqi ələm süyini iqküzsun, bu qarojix kəltürgüqi su uning iqigə kirixi bilənla uningoja azab-ələm bolidu. **25** Kahin u hotunning kolidin kündaxlik axlik hədiyəsini elip, uni Pərwərdigarning huzurida pulanglitip bolojandin keyin, qurbangahka elip kəlsun. **26** Kahin hədiyədin bir siqim un elip, hatirə hesabida qurbangahka qoyup kəydürsun; andin u hotunioja bu suni iqküzsun. **27** Kahin əmdi u hotunioja suni iqküzgəndin keyin, əgər u həqiqiy bulojanojan bolup, əz erigə sadakətsizlik kilojan bolsa, qoqum xundak boliduki, bu qarojix süyi uning iqigə kirgəndin keyin uningoja azab-ələm kəltüridu; uning qorsiki ixxi, yotisi yigiləp ketidu; xuning bilən u hotun əz həlki iqidə qarojixka ketidu. **28** Ləkin əgər u hotun bulojanmiojan pak bolsa, xu ixtin halas bolidu wə əksiqə hamilidar bolup pərzəntlik bolidu. **29** Mana bu kündaxlik toqrisidiki qanundur; hotun əz erining ornida baxka birsi bilən billə boluxi bilən ezip bulojanojan bolsa **30** wə yaki birsi hotunidin guman kilip künlisə, undakta u hotunini Pərwərdigarning aldida turojuzsun, kahin uningoja xu qanun boyiqə həmmiini ijra kilsun. **31** Ənə

xundak qiløjanda, ər gunahtin halas bolup, hotun Ʒz gunaħini kətiridu.

6 PərƳardigar MusaƳa sƳz kılıp mundak dedi: — 2 Sən IsraillaroƳa eytkin: «Məyli ər yaki ayal bolsun, «Ƴzümni PərƳardigarƳa atap, nazariylardin bolimən» degən alahidə bir kəsəmni iƳkən bolsa, **3** undakta u Ƴzini ħaraq-xarabtin ayırp pərħiz tutsun; ħaraq-xarab bilən ixləngən sirkinimu iqmisun yaki ħərƳandak üzüm xərbitini iqmisun wə ħəl-kuruk üzümlərnimu yemisun. **4** Ƴzini PərƳardigarƳa atioƳan barlik künlərdə, üzüm telidin qıƳƳan ħərƳandak nərsini, məyli üzüm uruƳi bolsun, posti bolsun, ularni yeyixkə bolmaydu. **5** Ƴzümni PərƳardigarƳa atidim dəp kəsəm kılıƳan künliridə, ularning bexioƳa ustira təƳküzixkə bolmaydu; Ƴzini PərƳardigarƳa atioƳan künlər Ƴtüp bolmioƳuƳə, u muƳəddəs boluxi kərək; ular qaƳlirini uzun Ƴoyuxi kərək. **6** U kəsəm iƳkən barlik künliridə ħeqƳandak Ƴlülərgə yeklinixixƳa bolmaydu. **7** Uning Ƴz atisi, anisi, Ƴerindixi yaki ħədə-singilliri Ƴlöp ƳaloƳan bolsa, ularni dəp Ƴzini napak ƳilmasliƳi kərək; Ƴünki bexida PərƳardigarƳila has bolimən dəp bərgən wədisining bəlgisi bolidu. **8** Ƴzini HudaƳa atiwətkən barlik künlərdə u PərƳardigar aldidə muƳəddəs bolup tursun. **9** Mubada bir kixi uning yenidə tuyuƳsiz Ƴlöp Ƴelip, Ƴzini PərƳardigarƳa atioƳanliƳning bəlgisi bolƳan bexi bulƳanoƳan bolsa, u Ƴzini paklax küni wə keyinki yəttinqi künimu qeqini aldursun. **10** Səkkizinqi küni u ikki pahtəkni yaki ikki baƳqini elip jamaət qedirining dərƳazisi aldidə kaħinoƳa tapxursun. **11** Kaħin birini gunaħ ƳurbanliƳi, yənə birini Ƴeydurmə ƳurbanliƳ süpitidə sunup, Ƴlök səwəbidin napak bolup ƳaloƳan gunaħini tiləp kafarət Ƴilsun; nazariy xu Ƴünning Ƴzidə Ƴz bexini Ƴaytidin muƳəddəs-pak Ƴilsun, **12** u Ƴzini PərƳardigarƳa atioƳan künlirini yengiwaxtin baxlisun, xuning bilən bir yaxliƳ bir ərƳək Ƴozini itaətsizliƳ ƳurbanliƳi Ƴilip sunsun; ilgiriki künliri bolsa inawətsiz ħesablansun; Ƴünki uning Ƴzini [PərƳardigarƳa] atioƳan ħaliti bulƳanoƳan. **13** Nazariylardin biri Ƴzini [PərƳardigarƳila] atioƳan künlər toxƳan künidə u toƳruluk Ƴanon-bəlgilimə mundak: — Kixilər uni jamaət qedirining dərƳazisi aldioƳa əkəlsun; **14** u Ƴzi PərƳardigarƳa sunulidioƳan Ƴeydurmə ƳurbanliƳ üƳün bir yaxliƳ bejirim ərƳək Ƴozini, gunaħ ƳurbanliƳi üƳün bir yaxliƳ qixi bejirim bir Ƴozini, inakliƳ ƳurbanliƳi üƳün bejirim bir ƳoxƳarni kəltürsun, **15** xundakla bir sewət petir nan, Ƴaytun meyi iləxtürüləngən esil undin pixuruloƳan toƳaƳlar ħəmdə

Ƴaytun meyi sürülüp məsihləngən petir ħəməƳ nanlar wə xu ƳurbanliƳlarning ƳoxumƳə əxliƳ ħədiyəliri wə xarab ħədiyəlirini kəltürsun. **16** Kaħin bularni PərƳardigarning ħuzurioƳa kəltürüp, Nazariyning xu gunaħ ƳurbanliƳi bilən Ƴeydurmə ƳurbanliƳini sunsun; **17** u PərƳardigarƳa ataloƳan inakliƳ ƳurbanliƳi süpitidə ƳoxƳarni sunsun, unioƳa Ƴoxup bir sewət petir nanni sunsun; kaħin xular bilən təng Nazariy Ƴoxup təƳdim kılıƳan əxliƳ ħədiyə bilən xarab ħədiyəni kəltürüp sunsun. **18** Nazariy jamaət qedirining dərƳazisi aldidə Ƴzini PərƳardigarƳa atioƳanliƳioƳa bəlgə kılıp Ƴoyuwətkən qeqini Ƴüxürüp, qeqini elip inakliƳ ƳurbanliƳi astidiki otƳa Ƴoysun. **19** Nazariy xu tərıkidə Ƴzini PərƳardigarƳila atioƳanliƳ qeqini Ƴüxürüp bolƳandin keyin, kaħin Ƴaynap pixirioƳan ƳoxƳarning bir aldi Ƴolini ħəm sewəttin bir petir nan bilən bir petir ħəməƳ nanni elip kelip Nazariyning ƳolioƳa tutƳuzsun. **20** Kaħin bularni PərƳardigarning aldidə pulanglatma ƳurbanliƳ süpitidə Ƴerüsun; bular pulanglatma ƳurbanliƳ süpitidə sunoƳan təx bilən kətürmə ħədiyə ƳilinoƳan aldi Ƴol bilən Ƴoxulup, muƳəddəs dəp ħesablinip kaħinoƳa berilsun; andin keyin Nazariy xarab iƳsə bolidu. **21** Xular bolsa kəsəm iƳkən Nazariy toƳrisida, Ƴzini PərƳardigarƳa ataxta sunux zərür bolƳan ƳurbanliƳ-ħədiyələr toƳrisida bekitiləngən Ƴanon-bəlgilimidur; xuningdək uning Ƴoli nemigə yətsə xuni sunsimu bolidu; u iƳkən Ƴasimi boyiqə, yəni Ƴzini HudaƳa atax wədisi toƳruluk xu nizam-bəlgilimə boyiqə ħəmmə ixni ada Ƴilsun; wədisigə əməl Ƴilsun. **22** PərƳardigar MusaƳa sƳz kılıp mundak dedi: — **23** Sən ħarun bilən uning oƳullirioƳa sƳz kılıp mundak degin: — Silər IsraillaroƳa mundak bəht-bərıket tilənglar: — **24** «PərƳardigar silərgə bəht-bərıket ata ƳiloƳay, silərni Ƴz panahidə saƳioƳay; **25** PərƳardigar yüzini silərnıng üstünglərdə yorutup, silərgə xapaət ƳiloƳay; **26** PərƳardigar yüzini üstünglaroƳa Ƴarıtıp kətürüp, silərgə ħatırjəmliƳ bərgəy!» — dəp tilənglar. **27** Ular xundak kılıp namimni Israillarning üstigə Ƴonduridu wə Mən ularoƳa bəht-bərıket ata Ƴilimən.

7 Musa ibadət qedirini tikliƳən küni, u qedirni məsiħ Ƴilip maylap muƳəddəs Ƴildi, xundakla uning iƳdidiki barliƳ əswab-jabduƳlar, ƳurbanƳaħ wə uning barliƳ ƳaƳa-ƳuƳa əswablırını məsiħ Ƴilip maylap muƳəddəs Ƴildi; xü küni xundak boldiki, Israilning əmirliři, yəni ularning ata jəmətining baxliƳlırı bolƳan, Ƴəbilə əmirliři kelip ħədiyələrnı sundi; xu Ƴəbilələrnıng

əmirliəri sanaktin ötküzüx ixioja nazarət kילוquqilar idi. **3** Ular özliirining hədiyəlirini Pərwərdigarning hüzurioja hazır kilixti, kəltürülgən bu hədiyələr jəmiy bolup altə hərwa, on ikki öküzdin ibarət idi; hər ikki əmir birlixip birdin sayiwənlik hərwa, hər bir əmir birdin öküz elip kəldi; ular bu hədiyələri qedirining aldiöja əkilixti. **4** Pərwərdigar Musaöja səz kılıp: — **5** Jamaət qedirining ixliorioja ixlitix üqün sən bu nərsiləri kəbul kılıp, Lawiyaların hər birinin bejiridiojan ixliroi boyiqə ularning ixlitixigə bərgin, — dedi. **6** Xuning bilən Musa hərwa bilən öküzləri kəbul kılıp Lawiyalaröja tapxurup bərdi. **7** U Gərxon əwladliirining kilidiojan ixliroiə اساسən, ularöja ikki hərwa bilən tət öküz bərdi. **8** Mərari əwladliirining kilidiojan ixliroiə اساسən, ularöja tət hərwa bilən səkkiz öküz bərdi; ularning həmmisi kahin Hərunning oqlı Itamaröja karaytti; **9** ləkin u Kohətning əwladliroiə həqnemə bərmidi; qünki ular muqəddəs nərsiləri kətürüxkə məs'ul idi; demək, ular məs'ul boləjan nərsiləri öz mürisidə kətürətəti. **10** Qurbangah maylinip məsihləngən küni, uni Hudaöja beoixlax yolida əmirlər sunidiojan hədiyəlirini elip kelip, qurbangah aldiöja koyuxti. **11** Pərwərdigar Musaöja: — Ular qurbangahni beoixlax yolida hədiyəlirini sunsun; hər bir əmir öz künidə sunsun, — dedi. **12** Birinqi küni hədiyə sunoquqi Yəhuda kəbilisidin Amminadabning oqlı Nahxon boldi. **13** U sunojan hədiyə eoirlıki bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümüx legən, eoirlıki yətmix xəkəl kelidiojan bir kümüx das bolup, bular muqəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **14** on xəkəl eoirlıqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **15** keydürmə qurbanlik üqün bir ərkək torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **16** gunah qurbanliki üqün bir tekə; **17** inakliq qurbanliki üqün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxliq bəx ərkək qoza; bular Amminadabning oqlı Nahxon sunojan hədiyələr idi. **18** İkkinqi küni hədiyə sunoquqi İssakarning əmiri Zuarning oqlı Nətanəl boldi. **19** U sunojan hədiyə eoirlıki bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümüx legən, eoirlıki yətmix xəkəl kelidiojan bir kümüx das bolup, bular muqəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **20** on xəkəl eoirlıqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **21** keydürmə qurbanlik üqün bir torpak, bir

qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **22** gunah qurbanliki üqün bir tekə; **23** inakliq qurbanliki üqün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxliq bəx ərkək qoza; bular Zuarning oqlı Nətanəl sunojan hədiyələr idi. **24** Üqinqi küni hədiyə sunoquqi Zəbulun əwladliirining əmiri Həlonning oqlı Eliab boldi. **25** U sunojan hədiyə eoirlıki bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümüx legən, eoirlıki yətmix xəkəl kelidiojan bir kümüx das bolup, bular muqəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **26** on xəkəl eoirlıqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **27** keydürmə qurbanlik üqün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **28** gunah qurbanliki üqün bir tekə; **29** inakliq qurbanliki üqün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxliq bəx ərkək qoza; bular Həlonning oqlı Eliab sunojan hədiyələr idi. **30** Tətinqi küni hədiyə sunoquqi Rubən əwladliirining əmiri Xidərnin oqlı Əlizur boldi. **31** U sunojan hədiyə eoirlıki bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümüx legən, eoirlıki yətmix xəkəl kelidiojan bir kümüx das bolup, bular muqəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **32** on xəkəl eoirlıqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **33** keydürmə qurbanlik üqün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **34** gunah qurbanliki üqün bir tekə; **35** inakliq qurbanliki üqün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxliq bəx ərkək qoza; bular Xidərnin oqlı Əlizur sunojan hədiyələr idi. **36** Bəxinqi küni hədiyə sunoquqi Ximeon əwladliirining əmiri Zuri-xaddayning oqlı Xelumiyəl boldi. **37** U sunojan hədiyə eoirlıki bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümüx legən, eoirlıki yətmix xəkəl kelidiojan bir kümüx das bolup, bular muqəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axliq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **38** on xəkəl eoirlıqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **39** keydürmə qurbanlik üqün bir torpak, bir qoqkar, bir yaxliq bir ərkək qoza; **40** gunah qurbanliki üqün bir tekə; **41** inakliq qurbanliki üqün ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxliq bəx ərkək qoza; bular Zuri-xaddayning oqlı Xelumiyəl sunojan hədiyələr idi. **42** Altinqi küni hədiyə sunoquqi Gad əwladliirining əmiri Deuəlnin oqlı Əliasaf boldi. **43** U sunojan hədiyə eoirlıki bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümüx legən, eoirlıki yətmix xəkəl kelidiojan bir kümüx

das bolup, bular muqaddas jaydiki xakalning olqam birliki boyiqe olqandi; axlik hadiya bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **44** on xakal eoqirliqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **45** keydurmə kurbanlik uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir erkək qoza; **46** gunah kurbanliki uqun bir tekə; **47** inaklik kurbanliki uqun ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxlik bəx erkək qoza; bular Deuəlning ooqli Əliasaf sunojan hadiyələr idi. **48** Yəttinqi küni hadiyə sunojuqi Əfraim əwladlirining əmiri Ammihudning ooqli Əlixama boldi. **49** U sunojan hadiyə eoqirliki bir yüz ottuz xakal kelidojan bir kümüx legən, eoqirliki yətmix xakal kelidojan bir kümüx das bolup, bular muqaddas jaydiki xakalning olqam birliki boyiqe olqandi; axlik hadiyə bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **50** on xakal eoqirliqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **51** keydurmə kurbanlik uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir erkək qoza; **52** gunah kurbanliki uqun bir tekə; **53** inaklik kurbanliki uqun ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxlik bəx erkək qoza; bular Ammihudning ooqli Əlixama sunojan hadiyələr idi. **54** Səkkizinqi küni hadiyə sunojuqi Manassəh əwladlirining əmiri Pidahzurning ooqli Gamaliyə boldi. **55** U sunojan hadiyə eoqirliki bir yüz ottuz xakal kelidojan bir kümüx legən, eoqirliki yətmix xakal kelidojan bir kümüx das bolup, bular muqaddas jaydiki xakalning olqam birliki boyiqe olqandi; axlik hadiyə bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **56** on xakal eoqirliqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **57** keydurmə kurbanlik uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir erkək qoza; **58** gunah kurbanliki uqun bir tekə; **59** inaklik kurbanliki uqun ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxlik bəx erkək qoza; bular Pidahzurning ooqli Gamaliyə sunojan hadiyələr idi. **60** Tokkuzinqi küni hadiyə sunojuqi Benyamin əwladlirining əmiri Gideonining ooqli Abidan boldi. **61** U sunojan hadiyə eoqirliki bir yüz ottuz xakal kelidojan bir kümüx legən, eoqirliki yətmix xakal kelidojan bir kümüx das bolup, bular muqaddas jaydiki xakalning olqam birliki boyiqe olqandi; axlik hadiyə bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **62** on xakal eoqirliqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **63** keydurmə kurbanlik uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir erkək qoza; **64** gunah kurbanliki uqun bir tekə; **65** inaklik kurbanliki uqun

ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxlik bəx erkək qoza; bular Gideonining ooqli Abidan sunojan hadiyələr idi. **66** Oninqi küni hadiyə sunojuqi Dan əwladlirining əmiri Ammixaddayning ooqli Ahjəzər boldi. **67** U sunojan hadiyə eoqirliki bir yüz ottuz xakal kelidojan bir kümüx legən, eoqirliki yətmix xakal kelidojan bir kümüx das bolup, bular muqaddas jaydiki xakalning olqam birliki boyiqe olqandi; axlik hadiyə bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **68** on xakal eoqirliqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **69** keydurmə kurbanlik uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir erkək qoza; **70** gunah kurbanliki uqun bir tekə; **71** inaklik kurbanliki uqun ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxlik bəx erkək qoza; bular Ammixaddayning ooqli Ahjəzər sunojan hadiyələr idi. **72** On birinqi küni hadiyə sunojuqi Axir əwladlirining əmiri Okranning ooqli Pagiyəl boldi. **73** U sunojan hadiyə eoqirliki bir yüz ottuz xakal kelidojan bir kümüx legən, eoqirliki yətmix xakal kelidojan bir kümüx das bolup, bular muqaddas jaydiki xakalning olqam birliki boyiqe olqandi; axlik hadiyə bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **74** on xakal eoqirliqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **75** keydurmə kurbanlik uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir erkək qoza; **76** gunah kurbanliki uqun bir tekə; **77** inaklik kurbanliki uqun ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxlik bəx erkək qoza; bular Okranning ooqli Pagiyəl sunojan hadiyələr idi. **78** On ikkinqi küni hadiyə sunojuqi Naftali əwladlirining əmiri Enanning ooqli Ahira boldi. **79** U sunojan hadiyə eoqirliki bir yüz ottuz xakal kelidojan bir kümüx legən, eoqirliki yətmix xakal kelidojan bir kümüx das bolup, bular muqaddas jaydiki xakalning olqam birliki boyiqe olqandi; axlik hadiyə bolsun dap ikkisiga zaytun meyi arilaxturulojan esil un toldurulojanidi; **80** on xakal eoqirliqta, huxbuy toldurulojan bir altun piyalə; **81** keydurmə kurbanlik uqun bir torpak, bir qoqkar, bir yaxlik bir erkək qoza; **82** gunah kurbanliki uqun bir tekə; **83** inaklik kurbanliki uqun ikki buqa, bəx qoqkar, bəx tekə, bir yaxlik bəx erkək qoza; bular Enanning ooqli Ahira sunojan hadiyələr idi. **84** Qurbangah maylinip məsihləngən künidə, Israil əmirliqi qurbangahqa sunojan hadiyələr: — jəmiy on ikki kümüx legən, on ikki kümüx das, on ikki altun piyalə boldi, **85** hər bir kümüx legənin eoqirliki bir yüz ottuz xakal, hər bir kümüx dasning eoqirliki yətmix

xəkəl idi; muxu qaqa-kuqioja kətkən kümüx muqəddəs jaydiki xəkəlniŋ olqəm birliki boyiqə olqəngəndə, jəmiy ikki ming tət yüz xəkəl qıktı; **86** huxbuy bilən toldurulojan altun piyalə on ikki bolup, muqəddəs jaydiki xəkəlniŋ olqəm birliki boyiqə olqəngəndə, hər bir altun piyaliniŋ eoqirliki on xəkəl qıktı; bu altun piyalilərniŋ altuni jəmiy bir yüz yigirmə xəkəl qıktı; **87** köydürmə qurbanliqlar üçün boləjan mallar: — jəmiy on ikki torpaq, on ikki qoqkar, on ikki bir yaxliq ərkək kəza idi, hər biri tegixlik axliq hədiyələr bilən billə sunuldi; on ikki tekə gunah qurbanliki üçün sunuldi; **88** inakliq qurbanlikliri üçün sunulojini jəmiy yigirmə tət buqa, atmix qoqkar, atmix tekə, bir yaxliq atmix ərkək kəza idi. Qurbangah maylinip məsihlinip, uni Hudaəja beoqıxıx yolida sunulojan hədiyələr mana muxular. **89** Musa [Pərwərdigar] bilən sezləxkili jamaət qediriəja kirgən qeoqida, u «həküm-guwahliq sanduqi»ning üstidiki «kafarət təhti»ning ikki tərpidiki kerubniŋ otturisiŋin uning əzigə gəp kıləjan awazini anglap turdi; Pərwərdigar xu yolda uningəja səz kılatti.

8 Pərwərdigar Musəja səz kılıp: — **2** Sən Hərunəja: «Sən qiraəlar yaqıdiəjan qaəda yəttə qiraəniŋ həmmisi qiraədanıŋ aldini yorutıdiəjan bolsun» dəp eytip koy, — dedi. **3** Hərun xundək kildi; u qiraədan üstidiki qiraəlarınıŋ həmmisini yandırur, huddi Pərwərdigarnıŋ Musəja eytkinidək, qiraə nurini qiraədanıŋ aldini yorutıdiəjan kılıp koydi. **4** Qiraədanıŋ yasılıxi mundək; u altundin bolka bilən soqup yasəlan, putidin güllirigiqə bolka bilən soqup qıqirilojan. Pərwərdigar Musəja kərsətkən nushidək, u qiraədanı xundək yasatti. **5** Pərwərdigar Musəja mundək dedi: — **6** Sən Israillarning iqidin Lawiylarni tallap qıqıp pakliəjin. **7** Ularni pakıax üçün ularəja mundək kıl: «kafarət süyi»ni ularniŋ bədinigə qaqkın; andin ular əzliri pütün bədinini ustura bilən qüxürsun, kiyimlirini yuyup əzini pak kilsun. **8** Andin keyin ular bir torpaq bilən xuningəja koxup axliq hədiyəsini, yəni zəytun meyi iləxtürtilgən esil unni kəltürsun; sən gunah qurbanliki üçün yənə bir torpaqni kəltür. **9** Sən Lawiylarni jamaət qediriniŋ aldioja kəltür wə pütün Israil jamaitini yiojip kəl; **10** Lawiylarni Pərwərdigarnıŋ huzuriəja hazır kıləjin; andin Israillar kelip kollirini ularniŋ üstigə koysun. **11** Hərun Lawiylarni Israillarning «pulanglatma qurbanliq»i süpitidə Pərwərdigarnıŋ hizmitini kilsun dəp, Pərwərdigarəja hədiyə kilsun. **12** Lawiylar kollirini

həliki ikki torpaqniŋ bexioja koysun; sən birini gunah qurbanliki bolsun, birini köydürmə qurbanliq bolsun, Lawiylar üçün kafarət kəltürsun dəp Pərwərdigarəja sunəjin. **13** Sən andin Lawiylarni Hərun bilən uning oqulliriniŋ aldida turəjuzup, ularni pulanglatma qurbanliq süpitidə Pərwərdigarəja hədiyə kıl. **14** Lawiylar Meningki bolsun dəp, sən Lawiylarni ənə xu tərکیدə Israillardin ayrip qık. **15** Andin Lawiylar kirip jamaət qediriniŋ ixlirini kılsa bolidu; sən ularni pakıandur, ularni pulanglatma qurbanliq süpitidə hədiyə kıl. **16** Qünki ular Israillar iqidə pütünləy Manga atəlan; Mening ularni Meningki bolsun dəp tallixim ularni Israillarning arisida baliyatquning tunji mewisi ornida kəyojanlikimdur. **17** Qünki Israillarning tunjisi, məyli u insan yaki həywan bolsun, pütünləy Manga təwədur; Mən Misir zeminida barliq tunjilarni oltürgən küni ularni Əzümgə muqəddəs kılıp eliwəlanidim. **18** Mening Lawiylarni u yol bilən tallixim ularni Israillarning iqidiki tunjiliriniŋ ornida kəyojum üçündür. **19** Wə jamaət qedirida Israillarning hizmitidə bolsun wə Israillarning [günaqini tiləp] kafarət kəltürsun, xuningdək Israillar muqəddəs jəyoja yekınıaxkanda ular arisida bala-kəza qıqmısun dəp, Mən Israillar iqidin Lawiylarni Hərun bilən uning oqulliriəja bərdim. **20** Musa, Hərun wə pütkül Israil jamaiti Lawiylarni xundək kildi; Pərwərdigarnıŋ Lawiylar toqruluk Musəja buyruəjinidək Israillar həmmisini bəja kəltürdi. **21** Lawiylar xundək kılıp əzlirini [günahtin] pakıap, kiyim-keqəklirini yuyup pakızlıdi; Hərun ularni pulanglatma qurbanliq süpitidə Pərwərdigarəja hədiyə kildi; Hərun yənə ularni pakıaxka [günaqini tiləp] kafarət kildi. **22** Andin keyin Lawiylar kirip Hərunniŋ aldida, xundəkıla uning oqulliriniŋ aldida, jamaət qediri iqidiki ixlarni kılıxka kirixti; Pərwərdigar Lawiylar toqruluk Musəja kəndək buyruəjan bolsa, Israillar uni xu boyiqə bəja kəltürdi. **23** Pərwərdigar Musəja səz kılıp mundək dedi: — **24** Lawiylarning wəzipisi mundək bolsun: — Yigirmə bəx yaxtin yukiriliri kirip jamaət qediri iqidiki ixlarni kılıxka səpkə kirsun; **25** əllik yaxka yətkəndin keyin səptin qekinip xu hizmətni kilmisun; **26** ləkin ular jamaət qediri iqidə kərinaxlıriəja yərdəmlixip, ularniŋ həjətliridin qıqıxka bolidu, əmma qedirdiki rəsmiy wəzipidə bolmisun. Lawiylarning wəzipiliri həkkidə ularəja ənə xundək kıl.

9 Misir zeminidin qıqkəndin keyinki ikkinqi yili birinqi ayda, Pərwərdigar Sinay qəlidə Musəja

buyrup: — 2 Israillar bekutilgən waqıtta etüp ketix heytni etküzsun; 3 yəni muxu aynıng on tətinqi küni gugumda, bekutilgən waqıtta, barlık bəlgilimə wə kaidə-tərtip boyıqə heytni etküzünglar, — dedi. 4 Xuning bilən Musa Israillaroğa sez kılıp etüp ketix heytni etküzüxni buyrudi. 5 Ular birinqi aynıng on tətinqi küni gugumda, Sinay qelidə etüp ketix heytni etküzdı; Pərwərdigar Musağa qandak buyruoğan bolsa, Israillar xundak kıldı. 6 Bir nəqqəylən bir elükkə tegip ketip napak bolup qaloğanlıkı üqün, ular xu küni etüp ketix heytni etküzləmidı-də, ular xu küni Musa bilən Hərunning aldioğa kelip Musağa: — 7 Biz elüp qaloğan adəmgə tegip ketip napak bolup qaloğan bolsakmu, lekin nemixka Israillarning qatarıda, bekutilgən waqıtta Pərwərdigarğa sunuxka kerək bolojinini elip kelixtin rət kilinimiz? — deyixti. 8 — Tohtap turunglar, mən berip Pərwərdigar silər toqırlarda nemə buyruydikin, anglap bakay, — dedi Musa ularğa. 9 Pərwərdigar Musağa sez kılıp mundak dedi: — 10 Sən Israillaroğa mundak degin: «Silər wə silərnıng əwladlırlınglar iqidə bəzilər elüklərgə tegip ketip napak bolup qaloğan bolsa yaki uzak səpər üstidə bolsa, ular yənilə Pərwərdigar üqün etüp ketix heytni etküzüxkə bolıdu. 11 Undak kixilər ikkinqi aynıng on tətinqi küni gugumda heytni etküzsun; [heytni taamini] petir nan wə aqqıq köktatlar bilən billə yesun; 12 ulardın ətigəz azrakmu qaldurmısun wə [kozisining] ustihanlırlırdın birərsinimu sunduruquci bolmısun; ular heytni etüp ketix heytnıng barlık bəlgilimiliri boyıqə etküzsun. 13 Həlbuki, pak bolojan, səpər üstidimu bolmıoğan əmma etüp ketix heytni etküzüxkə etibar bərmıgən kixi bolsa əz həlkıdın üzüp taxlınidu; qünki bekutilgən waqıtta Pərwərdigarğa sunux kerək bolojinini sunmıoğanlıkı üqün, u əz gunahını əz üstigə alıdu. 14 Əgər aranglarda turuwatqan yat əllik bir musapir Pərwərdigar üqün etüp ketix heytni etküzüxni halısa, u etüp ketix heytni toqırsidiki bəlgilimə wə kaidə-tərtip boyıqə etküzsun; yat əllik musapirlar üqün wə zemında tuquloğanlar üqünmu aranglarda xu birlə nızam bolsun. 15 İbadət qediri tikləngən küni, bulut ibadət qedirini, yəni həküm-guwahlık qedirini qaplap turdi; kəqtin taki ətigəngiqə, bulut huddi ottək ibadət qedirining üstidə turdi. 16 Daim xundak bolatti; [kündüzi] bulut ibadət qedirini qaplap turatti, keqisi u otka oxaytti. 17 Qaqaniki bulut jamaət qedirining üstidin kətürülsə, Israillar yoloğa qıqatti; bulut kəyərdə tohtısa, Israillar xu

yərdə bargah tikatti. 18 Israillar Pərwərdigarning buyruki boyıqə mangatti, Pərwərdigarning buyruki boyıqə bargah tikatti; bulut ibadət qedirining üstidə kanqə uzak tohtısa, ular bargahıta xunqə uzak turatti. 19 Bulut ibadət qedirining üstidə heli künlərgiqə tohtap tursa, Israillarmu Pərwərdigarning kərsitmisini tutup səpərgə qıqmaytti; 20 mubada bulut ibadət qedirining üstidə pəkət birnəqqə künlə tohtısa, ular Pərwərdigarning buyruki boyıqə xu waqıtta bargah kurup yatatti, andın yənə Pərwərdigarning buyruki boyıqə səpərgə atlinatti. 21 Wə mubada bulut pəkətlə kəqtin ətigəngiqə tohtap, əttigəndə bulut yənə kətürülsə, ular yənə yoloğa qıqatti; məyli kündüzi yaki keqisi bulut kətürülsilə, ular səpərgə qıqatti. 22 Bulut ibadət qedirining üstidə uzunrak tursa, məyli ikki kün, bir ay, bir yıl tursimu, Israillar yoloğa qıqmay bargahıta turuwərtti; lekin bulut kətürülüp mangsilə ular səpirini dawamlaxturatti. 23 Pərwərdigarning buyruki bilən ular bargah kuratti, Pərwərdigarning buyruki bilən ular səpərnı dawamlaxturatti; ular Pərwərdigarning Musanın wastisi bilən bərgən əmri boyıqə, Pərwərdigarning kərsitmisini tutatti.

10 Pərwərdigar Musağa sez kılıp mundak dedi: — 2 Sən əzünggə ikki kanay yasatqın; ularni kümüxtin soqtur. Ular jamaətni yiojıxka, xundakla jamaətni bargahlırlını yiojıxturup yoloğa qıqıxka qakırix üqün ixlilitıdu. 3 İkki kanay qelinəqanda pütkül jamaət senıng yeningəjə jamaət qediri dərwəzisining aldioğa yiojilidıoğan bolsun. 4 Əgər yaloqız biri qelinsə, əmirliri, yəni mingliəoğan Israillarning mingbexiliri senıng yeningəjə kelip yiojılsun. 5 Silər kattıq yukiri awaz bilən qaloqanda kün qıqıx tərəptiki bargahlar yoloğa qıqsun. 6 Andın silər ikkinqi kətim kattıq, yukiri awaz bilən qaloqanda jənub tərəptiki bargahlar yoloğa qıqsun; ular yoloğa qıqқан qaoqda kanay kattıq, yukiri awaz bilən qelinixi kerəktur. 7 Jamaətni yiojilixka qakıridıoğan qaoqda, kanay qelinglar, əmma kattıq, yukiri awaz bilən qalmanglar; 8 Hərunning əwladlırlı, kahın bolojanlar kanaylarnı qalsun; bular silərgə əwladmu-əwlad bir əbədiy bəlgilimə bolsun. 9 Əgər silər əz zemınglarda silərgə zulum salojan duxminınglar bilən jəng kılıxka qıqsanglar, kattıq, yukiri awaz bilən qelinglar. Xuning bilən əzünglarning Hudasi bolojan Pərwərdigarning aldidə yad etilip, duxminınglardın kutulisilər. 10 Buningdın baxka, huxal künlırlınglarda, bekutilgən heytlırlınglarda wə aynıng birinqi künlıridə, silər

kəydürmə qurbanlik wə inaklik qurbanliklerini sunoʻjininglarda, qurbanliklarning aldida turup kanay qelinglar; xuning bilən [kanaylar] silərni Hudayinglaroʻja əslətküqi bolidu; Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **11** Ikkinqi yili, ikkinqi ayning yigirminqi küni bulut həküm-guwahlik qedirining üstidin kətürüldi; **12** xuning bilən Israillar Sinay qelidin qikip, yol elip səpərlirini baxlidi; bulut Paran qelidə tohtidi. **13** Bu ularning birinqi ketim Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən kıloqan əmri boyiqə yoloʻja qikixi boldi. **14** Yəhuda bargahı əzining tuoʻji astida qoxun-qoxun bolup aldi bilən yoloʻja qikti; qoxunning baxliki Amminadabning oʻqli Nahxon idi. **15** Issakar kəbilisi qoxunining baxliki Zuarning oʻqli Nətanəl idi. **16** Zəbulun kəbilisi qoxunining baxliki Həlonning oʻqli Eliab idi. **17** Andin ibadət qediri quwulup, Gərxonning əwladliri bilən Mərarining əwladliri uni kətürüp yoloʻja qikti. **18** Rubən bargahı əzining tuoʻji astida qoxun-qoxun bolup yoloʻja qikti; qoxunning baxliki Xidərnıng oʻqli Əlizur idi. **19** Ximeon kəbilisi qoxunining baxliki Zuri-xaddayning oʻqli Xelumiyəl idi. **20** Gad kəbilisi qoxunining baxliki Deuəlnıng oʻqli Əliasaf idi. **21** Andin Kohətlar mukəddəs buyumlarni kətürüp yoloʻja qikti; ular yetip kelixtin burun ibadət qedirini [kətürgüqilər] kelip uni tikləp qoyuxkanıdi. **22** Əfraim bargahı əzining tuoʻji astida qoxun-qoxun bolup yoloʻja qikti; qoxunning baxliki Ammihudning oʻqli Əlixama idi. **23** Manassəh kəbilisi qoxunining baxliki Pidahzurning oʻqli Gamaliyəl idi. **24** Binyamin kəbilisi qoxunining baxliki Gideonining oʻqli Abidan idi. **25** Dan bargahı həmmə bargahılarning arka muhəpizətqisi bolup, əzining tuoʻji astida qoxun-qoxun bolup yoloʻja qikti; qoxunning baxliki Ammixaddayning oʻqli Ahjəzər idi. **26** Axir kəbilisi qoxunining baxliki Okranning oʻqli Pagiyəl idi. **27** Naftali kəbilisi qoxunining baxliki Enanning oʻqli Ahıra idi. **28** Bular Israillar yoloʻja qikkənda qoxun-qoxun bolup mengix tərtpi idi; ular xu tərıkidə yoloʻja qikti. **29** Musa əzining kəynatısi, Midiyanlik Reuəlnıng oʻqli Həbabka: — Biz Pərwərdigar wədə kıloqan yərgə qarap səpər kiliwatimiz, U: «Mən u yərnı silərgə miras kılıp berimən» degən; əzlrining biz bilən billə mengixlirini etünimən, biz siligə yahxi qaraymiz, qünki Pərwərdigar Israil toʻqruluk bəht-saadət ata kılımən dəp wədə bərgən, — dedi. **30** Lekin Həbab Musaoʻja: — Yak, mən əz yurtum, əz uruk-tuoʻqanlirimə ketimən, — dedi. **31** Musa uningə: Bizdin ayrılıp kətmısilə; qünki sili qəldə

kəndək bargahı quriximiz kerəklikini bilıla, sili bizgə kəz bolup bərsilə. **32** Xundək boliduki, biz bilən billə barsıla, kəlgüsidə Pərwərdigar bizgə kəndək yahxilik kılsa, bizmu siligə xundək kılımiz! — dedi. **33** Israillar Pərwərdigar teoʻjıdin yoloʻja qikip üq kün yol mangdi; Pərwərdigarning əhdə sandukı ularəja aram alıdıoqan yər izdəp ularning aldida üq kün yol baxlap mangdi. **34** Ular qedirlirini yioʻjıxturup yoloʻja qikıdıoqan qaoʻqlarda, Pərwərdigarning buluti haman ularning üstidə bolatti. **35** Əhdə sandukı yoloʻja qikıdıoqan qaoʻqda Musa: «Ornungdin turəjaysən, i Pərwərdigar; düxmənliring tiripirən bolsun; Sanga əqlər yüzüngning aldidin qaqsun!» — dəytti. **36** Əhdə sandukı tohtıoqan qaoʻqda u: «Qaytip kəlgəysən, i Pərwərdigar, minglıoqan-tümənlıgən Israil həlki arısoʻja kaytip kəlgəysən!» — dəytti.

11 Wə xundək boldiki, həlk oʻqotuldıxatti, ularning oʻqotuldaxliri Pərwərdigarning kulıkoʻja yetip intayın rəzil anglıandi; U bu soʻzlərnı anglıdi wə Uning oʻəzıpi kəzoʻqaldi; Pərwərdigarning ot-yalkuni ularning arısidə tutıxıp, bargahıning qetidiki bəzilərnı kəydürüxkə baxlıdi. **2** Həlk bu qaoʻqda Musaoʻja yalwuriwıdi, Musa Pərwərdigardın tilıdi; xuning bilən ot pəsiyip əqti. **3** Pərwərdigarning oti ularning otturısidə tutaxkanlıki üqün u u yərgə «Tabərah» dəp at kəydi. **4** Ularning arısidiki xaloqut kixılərnıng nəpsi takıldap kətti, Israillarmu yənə yioʻqlaxka baxlıdi: «Əmdi bizgə kim gəx berıdu? **5** Həlimu esimızdiki, biz Mısidiki qaoʻqlarda pul həjlıməy turupmu belık yeyəlyttuk, yənə tərhamək, tawuz, piyaz wə küdə piyaz bilən samsakmu bar idi. **6** Mana bu yərdə həzir kəz aldimızda mannadin baxka həqnemə yok, əmdi bizning jenimizmu kurup ketıwatıdu» deyıxti. **7** Manna goya yuməqəsüt urukıoʻja, kərünuxi goya kəhriwaoʻja ohxaytti. **8** Kixılər uyan-buyan qepıp unı yioʻjıp, bəzıdə yarəjunqakta ezıp, bəzıdə hawanqıdə sokup, ya bəzıdə kəzanda pixurup nan kılıp yəytti; təmi zəytun maylık tokaqlarəja ohxaytti. **9** Kəqidə bargahıka xəbnəm qüxkəndə, mannamu xuning üstigə qüxətti. **10** Musa həlkning ailımu-aılə hərberi əz qedirining ixiki aldida yioʻja-zar kılıxiwatkınıni anglıdi; bunıngəja Pərwərdigarning oʻəzıpi kəttık kəzoʻqaldi, bu ix Musaning nəzirıdimu yaman kəründi. **11** Musa Pərwərdigarəja: — Sən bu barlık həlkning eoʻjır yükını manga artıp qoyup, mən kulungni nemıxka bundək kıynaysən; nemıxka mən Sening aldingda iltıpat tapmaymən? **12** Ya mən bu pütün həlkəkə həmilıdar

bolup, ularni tuqadummu? Sən tehi manga: «Sən ularni Mən kəsəm iqip ularning ata-bowiliriya miras qilgan xu yergə yatküzgüqə, huddi bakkan atisi əmqəktiki bowakni baqiriya aloqandək baqiringiya elip kətürüp mang» dəwatisən? 13 Mən bu həlkkə nədin gəx tepip berələymən? Qünki ular manga yioqlap: «Sən bizgə yegüdək gəx tepip bər!» deyixməktə. 14 Mən bu həlknı kətürüxnı yaloquz üstümgə elip ketəlməydikənmən, bu ix manga bək eoqır keliwatidu. 15 Əgər Sən manga muxundaq muamilə kılməqki bolsang, mən etünüp qalay, bu harab həlitimni manga kərsətməy, iltipət kılip meni öltürüwət! — dedi. 16 Pərwərdigar Musoqə mundək dedi: — Israil aqsakalliri iqidin, sən yeniməqə tonuydioqan həlq aqsakalliri wə bəglərdin yətmixni tallap yioqkin, ularni jamaət qedirining aldioqə əkəl. Ular sening bilən billə xu yərdə tursun. 17 Mən xu yergə qüxüp sening bilən səzliximən; wə sening üstüngdə turuwatqan Rohni elip ularning üstigimu bəlüp qoyimən. Xuning bilən ular sən bilən billə həlknı kətürüx məs'uliyitini üstigə alidu, andin sən uni əzüng yaloquz kətürməydioqan bolisən. 18 Sən həlkkə mundək degin: «Ətə gəx yiyixkə təyyarlinip əzənglərnı [Hudaqə] atap paklanglar; qünki silər Pərwərdigarning kulikini aqritip yioqlap: «Əmdi kim bizgə gəx beridu? Ah, Misirdiki həlimiz bək yahxi idi!» degəndinglar əməsmu? Pərwərdigar dərwekə silərgə gəx beridu, silər uningdin yəysilər. 19 Silər bir kün, ikki kün əməs, bəx kün, on kün əməs, yigirmə künmu əməs, 20 bəlki pütün bir ay yəysilər, taki burninglardin etilip qikip hə boloquqə yəysilər; qünki silər aranglarda turuwatqan Pərwərdigarnı mənsitməy, uning aldida yioqlap turup: «Biz nemə üqün Misirdin qiktuk?» — dedinglar». 21 Musa: — Mən ularning arisida turuwatqan bu həlktin yoloqə qikalaydioqan ərkəklər altə yüz ming tursa, Sən tehi: «Mən ularni gəx yəydioqan, həttə pütün bir ay gəx yəydioqan kılimən» dəysən; 22 əmisə koy, kala padilirining həmmisi soyulsa ularqə yetəmdu? Yaki dengizdiki həmmə belik ularqə tutup berilsə, ularning yiyixigə yitərmu? — dedi. 23 Xuning bilən Pərwərdigar Musoqə: — Pərwərdigarning kəli kışka bolup qaptimu? Əmdi kərüp bakqinə, Mening sanga degən səzüüm əməlgə axurulamdu-yok? — dedi. 24 Xuning bilən Musa qikip Pərwərdigarning səzini həlkkə yətküzdi wə həlq iqidiki aqsakallardın yətmix adəmni tallap yioqıp ularni jamaət qedirining ətrapida turoquzdi. 25 Andin Pərwərdigar bulut iqidin qüxüp,

Musa bilən səzlixip, uningdiki Rohın elip yətmix aqsakaloqə koydi; Roh ularning üstigə kənoxı bilən ular bexarət berixkə kirixti. Lekin xu wəqittin keyin ular undək kılmidi. 26 Lekin u qaoqda uların ikki adəm bargahıta kaldı; birsining ismi Əldad, ikkinqisi Medad idi (ular əslidə aqsakallarning arisida tizimlanəqanıdi, lekin ibadət qedirioqə qikmay qaloqanıdi). Roh ularning üstidimu kəndi wə ular bargah iqidə bexarət berixkə baxlıdi. 27 Yax bir yigit yügürüp kelip Musoqə: — Əldad bilən Medad bargahıta bexarət beriwatidu, — dedi. 28 Musanınq hizmətkari, Musa tallioqan sərhil yigitliridin biri, Nunning ooqlı Yəxua kopup: — I hojam Musa, ularni tosuqayla, — dedi. 29 Lekin Musa uningqə: — Sən mening səwəbimdin həsət kıliwatamsən? Pərwərdigarning pütün həlki pəyoqəmbər bolup kətsə idi, Pərwərdigar Əzining Rohını ularning üstigə koysa idi! — dedi. 30 Xuning bilən Musa bilən Israil aqsakallirining həmmisi bargahıta qayıtp ketixti. 31 Əmdi Pərwərdigar aldidin bir xamal qikip, u dengiz tərəptin bədünilərnı uqurtup kelip, bargahning ətrapioqə yeyiwətti; bədünilər bargahning u tərpidimu bir künlük yol, bu tərpidimu bir künlük yol kəlgüdək yər yüzini ikki gəz egizlikte kəlgüdək qaplıdi. 32 Həlkə ornidin turup pütkül xu küni, xu keqisi wə ətisi pütün kün bədünə tutup yioqdi, əng az degənlirimu alahəzəl ikki homir yioqdi; ular bularnı bargahning tət ətrapioqə əzliri üqün yeyixti. 33 Ular gəxni qaynap ezip bolmay, gəx tehi qixliri arisida turoqanda, Pərwərdigarning oqəzipi ularqə kəzoqilip, həlknı intayin eoqır bir waba bilən urdi. 34 Xunga kixilər xu yərnı «Kıbrot-Həttawah» dəp atidi; qünki ular xu yərdə nəpsi takıldioqan kixilərnı yərlikkə koyoqanıdi. 35 Keyin həlq Kıbrot-Həttawahın yoloqə qikip Həzirotka kelip, Həzirotta tohtidi.

12 Məriyəm bilən Hərun Musanınq həbəxlilik kıznı hotunluqkə aloqını üqün uningqə qarxi səz kıldi (qünki u həbəxlilik bir kıznı aloqanıdi). 2 Ular: — Pərwərdigar pəkət Musa bilənla səzlixip, biz bilən səzləxməptimu? — deyixti. Bu gəpni Pərwərdigar anglıdi. 3 Musa degən bu adəm intayin kəmtər-məmin adəm bolup, bu tərəptə yər yüzidikilər arisida uning aldioqə ətidioqını yok idi. 4 Pərwərdigar Musa, Hərun wə Məriyəmgə tuyuksiz: — Silər üqünglar jamaət qedirioqə kelinglar, — dedi. Üqilisi qikip kəldi. 5 Andin Pərwərdigar [ərxın] bulut tüwrüki iqidə qüxüp, jamaət qedirining aldida tohtap, Hərun bilən Məryəmnı kıqkiriwidi, ular aldioqə kəldi. 6 U ularqə:

— Əmdi silər gepimni anglanglar, əgər silərnin aranglarda pəyoəmbər bolsa, Mən Pərwərdigar alamət kəriünuxtə uningə Əzümni ayan qilimən, qüxidə uning bilən səzliximən. 7 Ləkin qulum Musəoqə nisbətən undək əməs; u barlık ailəm iqidə tolimu sadıktur; 8 Mən uning bilən tepixmək eytip olturmay, yüzmu yüz turup biwasitə səzliximən; u Mən Pərwərdigarning qiyapitini kərləydu. Əmdi silər nemixkə qulum Musə toqruluk yaman gəp kilixtin qorqmidinglar? — dedi. 9 Pərwərdigarning otluq şəzipti ularə qəzoqaldı wə u ketip qaldı. 10 Xuning bilən bulut jamaət qədri üstidin kətti, wə mana, Məryəm huddi ap'ak qardək pesə-mahaw bolup kətti; Hərun burulup Məryəmgə qariwidi, mana, u pesə-mahaw bolup qalojanidi. 11 Hərun Musəoqə: — Way hojam! Nədanlık qilip gunah ötküzüp qoyəjanlıqimiz səwəbidin bu gunahni bizning üstimizgə artmoqəysən. 12 U huddi anisinin qorsıqıdin qıqkəndilə bədini yerim qirik, əlük tuşuləjan balidək bolup qalmıoqay! — dedi. 13 Xuning bilən Musə Pərwərdigarə: — İ Təngri, uning kesilini saqaytiwətkən bolsang, — dəp nida qıldı. 14 Pərwərdigar Musəoqə: — Əgər atisi uning yüzigə tükürgən bolsa, u yəttə kün hijilqilik iqidə turoqan bolattı əməsmu? Əmdi u bargahning sirtioqə yəttə kün qamap qoyulsun, andin u qaytip kəlsun, — dedi. 15 Xuning bilən Məryəm bargah sirtioqə yəttə kün qamap qoyuldi, taki Məryəm qaytip kəlgüqə həlkə yolə qıqmay turup turdi. 16 Andin keyin həlkə Həzirottin yolə qıqıp, Parən qəlidə bargah kurdi.

13 Pərwərdigar Musəoqə səz qilip: — 2 Mən İsrailəroqə miras qilip bərgən Qənaan zeminini qarlap kelixkə adəmlərni əwətkin; hər bir ata jəmətkə təwə kəbilidin birdin adəm qıqirilsun, ular öz kəbilisidiki əmir bolsun, — dedi. 3 Musə Pərwərdigarning əmri boyiqə, ularni Parən qəlidin yoləqə saldi; ularning həmmisi İsrailərnin baxlıri idi. 4 Təwəndikilər ularning isimliri: — Rubən kəbilisidin Zakkurning oqlı Xammuya, 5 Ximeon kəbilisidin Horining oqlı Xafat, 6 Yəhuda kəbilisidin Yəfunnəhning oqlı Kaləb, 7 İssakar kəbilisidin Yüsüpning oqlı İgal, 8 Əfrayim kəbilisidin Nunning oqlı Həxiya, 9 Binyamin kəbilisidin Rafuning oqlı Palti, 10 Zəbulun kəbilisidin Sodining oqlı Gaddiyəl, 11 Yüsüp kəbilisidin, yəni Manassəh kəbilisidin Susining oqlı Gaddi, 12 Dan kəbilisidin Gimallining oqlı Ammiyəl, 13 Axir kəbilisidin Mikailning oqlı Sətur, 14 Naftali kəbilisidin Wofsining oqlı Nahbi, 15 Gad kəbilisidin

Makining oqlı Geuəl. 16 Mana bular Musə qarlap kelinglar dəp Qənaan zeminioqə əwətkən adəmlərnin ismi. Musə Nunning oqlı Həxiyani Yəhəxuya dəp atidi. 17 Musə ularni qarlap kelixkə Qənaanəqə səpərwər qilip: — Silər muxu yərdin Nəgəw qəli tərəkə qarap mēnginglar, andin təşliqə rayonəqə qıqinglar. 18 U yərnin qandək ikənlikini, u yərdikilərnin küqlük-əzizlikini, az yaki kəplükini kərtip bəkinglar; 19 ular turuwatqan yərnin qandək ikənlikini, yaxhi-yamanlıqini kəringlar; ular turuwatqan xəhərlərnin qandək ikənlikini, bargahlık xəhər yaki sepil-kələlik xəhər ikənlikini; 20 u yərnin münbət yaki münbətsiz ikənlikini, dəl-dərəhlirinin bar-yokluqini kərtip kelinglar. Yürəklikrək bolup, mēwə-qiwiliridin ələqə kelinglar, — dedi. Bu qəş dəl üzüm pixip qalojan wəqit idi. 21 Ular xu tərəplərgə qıqıp, zeminni Zin qəlidin tartip taki Həmat əşizinin yenediki Rəhəbkiqə bərip qarlastı. 22 Ular jənub tərəptə Həbronəqə bardı, u yərlərdə Anəkiylərnin əwladlıridin Ahiman, Xixay, Talmay degənlər olturuxluk idi. Əslidə Həbron xəhəri Misirdiki Zoan xəhəridin yəttə yil ilgiri yasəlanidi. 23 Ular «Əxkol jiləşisi»əqə kəldi, u yərdə bir sap üzümü bar bir üzüm xəhini kesip, bir baldəkkə əşip ikki adəmgə kərtürgüzüp mangdi; ular əzrak anar bilən ənjürmu əlip qaytip kəldi. 24 İsrailərlər xu yərdə kəşiwəloqan əxu üzüm səwəbidin u yər «Əxkol jiləşisi» («[üzüm sapıki jiləşisi]») dəp ataldı. 25 Ular qirik kündin keyin u yərlərnə qarlap tūgitip, qaytip kəldi. 26 Ular kəlip, Parən qəllükidiki Qadəxtə Musə, Hərun wə pütün İsrail jəməiti bilən kəruxti. Ular ikkiyləngə həm pütkül İsrail jəməitigə məlumat bərdi həm zeminning mēwilirini ularəqə kərsətti. 27 Ular Musəoqə məlumat bərip: — Biz əzliəri bəringlar degən yərlərgə barduk, rasttinlə sūt bilən həsəl ekip turidəjan yər ikən, mana bular xu yərnin mēwiliri. 28 Biraq u yərdikilər bək küqtüggür ikən, xəhərlər sepillik bolup həm puhta-həywətlük ikən. Uning üstigə, biz u yərdə Anəkiylərnin əwladlırinimu kərdük. 29 Amaləklər jənub tərəptə turidikən; Hittiylər, Yəbusiylər, Amoriylər təşlərdə turidikən; Qənaaniylər dengiz boyliridə wə İordan dəryasi boyliridə turidikən, — dedi. 30 Kaləb Musəning əldidə kəpqiqlikni tinqitip: — Biz dərhəl atlinip bərip u yərnə igiləyli! Qünki biz qoqum əşəlip kelimiz — dedi. 31 Ləkin uning bilən billə qıqқан bəxqılar bolsa: — Ular bizdin küqlük ikən, xungə ularəqə hujum qılsək bolmaydu, — dəyixti. 32 Andin qarlıoquqılar əzliəri qarlap kəlgən zeminning

əhwalidin Israillaroğa yaman məlumat berip: — Biz kirip qarlap etkən zemin bolsa öz əhalisini yəydiəən zemin ikən; biz u yərdə kərgənlərnin həmmissi yoəən adəmlər ikən. **33** Biz u yərlərdə «Nəfiliyələr» degən [gigant] adəmlərnə kərduq (dərwəkə Anakiylərnin əwladliri Nəfiliyələrdin qıqkəndur); biz əzimizgə kərisək qəkətkidək turidikənmiz, biz ularoğimu xundək kərinidikənmiz, — dedi.

14 Xuning bilən barlıq jamaət dad-pəryad kətürüp yioqlidi; ular keqiqə yioə-zar kilişip qikti. **2** Israillar Musa bilən Hərunoğa tapa-tənə kilişip: — Biz baldurla Misirda əlöp kətsək boptikən! Muxu qəl-jəziridə əlöp kətsək boptikən! **3** Pərwərdigar nemixkə bizni kiliş astida əlsun, hotun bala-qəkilirimiz bulinip, [düxmənnin] oljisi bolsun dəp bizni bu yərgə baxlap kəlgəndu? Uningdin kərə, Misiroğa kəytip kətkinimiz yahxi əməsmu? — dəp oətuldaxti. **4** Xuning bilən ular bir-birigə: — Baxkədin bir baxlık tikləp Misiroğa kəytip kətəyli, — deyixti. **5** Musa bilən Hərun pütin Israil jamaiti aldida yikilip düm yatti. **6** Xu yərnə qarlap kəlgənlər iqidiki Nunning oəli Yəxua bilən Yəfunnəhning oəli Kaləb kiyimlirini yirtip, **7** pütin Israil jamaətqilikigə: — Biz qarlap kelixkə ətöp barəən zemin intayin bək yahxi zemin ikən. **8** Əgər Pərwərdigar bizdin səyünsə, bizni xu zeminə, yəni həsəl bilən süt ekip turidiəən xu zeminə baxlap berip, uni bizgə beridu. **9** Silər pəkət Pərwərdigarəğa asiylik kilmənglar! U zeminidikələrdin kərkənglar, qünki ular bizgə nisbətən bir oəizadur; ularning panahdarliri ulardın kətti, Pərwərdigar bolsa biz bilən billə; ulardın kərkənglar, — dedi. **10** Həlbuki, pütkül jamaət tərəp-tərəptin: — U ikkisini qalma-kesək kilişip əltürüwetəyli, deyixti. Ləkin Pərwərdigarning julasi jamaət qedirida Israillaroğa ayan boldi. **11** Pərwərdigar Musəğa: — Bu həlk Məni kəqənoəiqə mənsitməydu? Gərqə ularning otturisida xunqə məjizilik əlamətlərnə yaratkən bolsəmmu, ləkin ular Məngə kəqənoəiqə ixinixməydikən? **12** Mən ularni waba bilən urup yokətimən, xuning bilən seni ulardın təhimu qong wə kudrətlik bir əl kəlimən, — dedi. **13** Musa bolsa Pərwərdigarəğa mundaq dedi: — «Bundaq bolidiəən bolsa bu ixni misirliklər ənglap kəlidu, qünki Sən uluə kudriting bilən bu həlkni ularning arisidin elip qıqkənidin; **14** wə Misirliklər bu ixni xu zemindiki həlkərgimu eytidu. U zemindiki əhalimu Sən Pərwərdigarning bu həlkning arisida ikənlikinigi, Sən Pərwərdigarning ularning aldida yüzmyüz

kəringənlikinigi, Səning buluting daim ularəğa sayə qixürüp kəlgənlikini, xundəklə Səning kündüzi bulut tüwrükidə, kəqisi ot tüwrükidə ularning aldida mənəngənlikinigi əngliəənidi. **15** Əmđi Sən bu həlkni huddi bir adəmnə əltürəndək əltürüwətsəng, Səning nam-xəhritingni əngliəən əllərnin həmmissi: **16** «Pərwərdigar bu həlkni Əzi ularəğa berixkə kəsəm kəloəən zeminə baxlap barəlməydiəənlikə iğün, xunga ularni əxu qəl-jəziridə əltürüwetiptu» dəp kəlidu. **17** Əmđi ətünimənki, Rəbbim kudritingni jəri kilduroəaysən, Əzünəngin: **18** «Pərwərdigar əsanlıqə əqıqkəlməydu, Uning məhər-muəəbbiti təxip turidu; U gunəh wə itətsizlikni kəqüridu, ləkin gunəhkarlarni hərgiz gunəhsiz dəp kəriməydu, atilərnin kəbiəlikini atisidin balisioəiqə, həttə nəwrə-qəwrilirigiqə ularning üstigə yükləydu» deginəndək kəloəaysən. **19** Məhriy-xəpkitəngning kəngriliki boyiqə, Misirdiki qəədin taki həziriəiqə daim kəqürüp kəlginəndək, bu həlkning kəbiəlikini kəqürəysən!». **20** Pərwərdigar: — «Boptu, sən degəndək ularni kəqürdü. **21** Ləkin Əz həyatim bilən kəsəm kəlimənki, pütkül yər yüzi Mən Pərwərdigarning xən-xəripi bilən tolidu. **22** Həlbuki, Məning julayimni, Misirda wə qəl-jəziridə kərsətkən məjizilik əlamətlirimni kərup turupmu Məni muxundək on kətimləp sinəp yənə əwəziminə kulək salmioəənlər, **23** Mən kəsəm iqip ularning ətəwətilirioəə mirəs kiliş berimən degən u zeminni hərgiz kəməməydu; Məni mənsitmənglərdin birimu u yurtni kəməməydu. **24** Ləkin əzidə baxkəqə bir rəhning boləjini, pütin kəlbə bilən Məngə əgəxkini iğün kulum Kaləbnə u kərgən yərgə baxlap kərimən; uning əwəladlirimu u yərgə mirəşor bolidu. **25** (xu qəəqda Amələklər bilən Kənaəniylər [taəplik] jiloəlarda turuwətətti) — Ətə silər yolunəlardın burulup, Kizil Dəngizə baridiəən yol bilən mənəgip qəlgə səpər kilinglər» — dedi. **26** Pərwərdigar Musa bilən Hərunəğa səz kiliş mundaq dedi: **27** — Mən Məning yaman gəpimni kiliş oətuldixidiəən bu rəzil jamaətkə kəqənoəiqə qidixim kərkək? Israillərnin Məning yaman gəpimni kəloəənliri, xu [tohtəwsiz] oətuldəxlirininə həmmissini ənglidim. **28** Sən ularəğa: — Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən həyatim bilən kəsəm kəlimənki, həp, Mən silərgə kulikiməğa kərgən səzlirənglər boyiqə muəmilə kilməydiəən bolsəm! **29** Silərnin əlükənglər muxu qəldə yatidu; silərnin iqinglərdə sənəktin ətküzülgənlər, yəni yəxi yigirmidin əxkən, Məning yaman gəpimni kiliş

oʻqotuldi oʻqanlarning hammaisi pütün sani boyiqə 30 Silərgə kol kətürüp [kəsəm kılıp], turaloʻjunglar kılıp berimən degən zeminoʻja heq kirəlməydu; pəkət Yəfunnəhning ooʻli Kaləb bilən Nunning ooʻli Yəxuala kiridu. 31 Silərninɡ kiqik baliliringlar, yəni «Bulinip, düxmənninɡ oljisi bolup qalidu» deyilgənlərnə Mən baxlap kirimən, ular silər kəmsitkən u zemindin bəhrimən bolidu. 32 Birək silər bolsanglar, silər yikilip, əlükünglar bu qəldə qalidu. 33 Silərninɡ baliliringlar buzukluk-wapasizlikinɡlarning əlimini tartip, əlükünglar qəldə yokaləuqə, bu qəldə kirik yil sərgardan bolup yüridu. 34 Silərninɡ xu zeminni qarlioʻjan künliringlarning sani boyiqə, kirik künninɡ hər bir künini bir yil hesablap, kəbihlikliringlarni kirik yil əz üstünglaroʻja elip yürisilər; xu qaoʻda Meninɡ əzünglardin yatlxəkinimninɡ nemə ikənlikini bilip yetisilər» — degin. 35 Mən Pərwərdigar xundək degənikənmən, yioʻjilip Manga qarxi qikqən bu rəzil həlkə jamaitigə Mən qoqum xundək kili mən; ular muxu qəl-jəziridə yəwətilidu, xu yərdə əlidu. 36 Musa u zeminni qarlap kelixkə əwətkənlər kaytip kəlgəndə, u zemin toʻjruluk yaman həwər elip kelix bilən pütün jamaətni oʻqotulditip, Musaning yaman gəpini kiləuʻzoʻjanlar, 37 yəni u zemin toʻjruluk yaman həwər əkalgən bu kixilərninɡ həmmisi waba kesili tegip Pərwərdigarning aldida əldi. 38 Zeminni qarlap kelixkə baroʻjan adəmlər iqidin pəkət Nunning ooʻli Yəxua bilən Yəfunnəhning ooʻli Kaləbla hayət qaldi. 39 Musa bu gəplərnə pütkül Israil jamaitigə eytiwidi, həmmisi bək həsrət qəkti. 40 Ular ətigən tang atqanda turup taoʻjka qikip: — Mana biz kəlduk! Pərwərdigar eytkən yurtka qikip hujum kilayli; qünki biz gunəh kilduk, — deyixti. 41 — Silər yənə nemixkə Pərwərdigarning əmrigə hiləplik kilisilər? — dedi Musa, — Bu ix oʻjəlibilik bolmaydu! 42 Pərwərdigar aranglarda bolmioʻraqkə, düxmənninɡ kiliqi astida əlüp, məoʻlup bolmaslikinɡlar üqün hujumoʻja qikmanglar. 43 Qünki Amaləklər bilən Qanaaniylar u yurtta, silərninɡ aldinglarda turidu; silər kiliq astida əlüp ketisilər; qünki silər Pərwərdigardin tenip kətinglar, Pərwərdigar silər bilən billə bolmaydu. 44 Lekin, gərqə Pərwərdigarning əhdə sandukə wə Musa bargəhtin koʻzoʻjalmoʻjan bolsimu, ular yənəla əz məyliqə taoʻjka qikip hujumoʻja ətti. 45 Xuning bilən Amaləklər bilən xu taoʻjda turuxluk Qanaaniylar qüxüp ularni taki Horməhoʻjiqə koʻjlap, bitqit kılıp kiroʻjin kildi.

15 Pərwərdigar Musaoʻja səz kılıp mundək dedi:

— 2 Sən Israilləroʻja mundək degin: — Silər makanlixixinglar üqün silərgə təkdin kılıp beridioʻjan zeminoʻja kirgən qeoʻjinglarda, 3 əgər Pərwərdigaroʻja atəp otta sunulidioʻjan, uningəja huxbuy bolsun dəp birər hədiyə-kurbanlik kilməqə bolsanglar, kurbanlik kala yaki koʻy-oʻqkə padisidin bolsun. U kəydürmə kurbanlik bolsun, kəsəmmi adə kili x kurbanliki bolsun, ihtiyariy kurbanlik yaki silərgə bekitilgən həytlərdiki zərür kurbanlik bolsun, 4 kurbanlik sunoʻquqi kixi Pərwərdigaroʻja atioʻjinoʻja bir axlik hədiyəsini koʻxup kəltürsun. Kəydürmə kurbanlik yaki baxkə kurbanlik koʻza bolsa, undəkta axlik hədiyəsi zəytun meydin bir hinning tətтин biri iləxtürülgən esil undin əfəhning ondin biri bolsun; uningəja yənə xarəb hədiyəsi süpitidə tətтин bir hın xarəbni kuxup sunsun. 6 Kurbanlikinɡ koʻqkar bolsa, sən uningəja axlik hədiyəsi süpitidə üqtin bir hın zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfəhning ondin ikkisi bolsun 7 wə xarəb hədiyəsi süpitidə tətтин bir hın xarəbni kuxup sunsun; bular Pərwərdigaroʻja huxbuy qikərsun dəp sunulsun. 8 Əgər sən Pərwərdigaroʻja kəydürmə kurbanlik, yaki kəsəm adə kili x kurbanliki yaki inəklik kurbanliki süpitidə torpək atioʻjan bolsang, 9 undəkta torpəkə axlik hədiyə süpitidə yerim hın zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfəhning ondin üqini, 10 xarəb hədiyə süpitidə yerim hın xarəbni koʻxup sunoʻjin; bular Pərwərdigaroʻja atilip otta sunulup, huxbuy qikərsun dəp kəltürülsun. 11 Hər bir sunuloʻjan torpək, koʻqkar, koʻza yaki ooʻlakə nəsətən muxundək kilinsun. 12 Silər sunidioʻjninglarning sani boyiqə, hər hil kurbanlikinɡ sani oʻja qarəp xundək kilisilər. 13 Xu zeminda tuoʻjuloʻjanlarning həmmisi Pərwərdigaroʻja huxbuy qikərsun dəp, otta sunulidioʻjan kurbanlik kilməqə bolsa ənə xundək kilsun. 14 Xuningdək silər bilən billə turuwatqən musəpir yaki əwladmu-əwlad silər bilən billə turuwatqənlər bolsa, huxbuy qikərsun dəp otta sunulidioʻjan kurbanlik kilməqə bolsa, silər kəndək kioʻjan bolsanglar, ularmu xundək kilsun. 15 Pütkül jamaətkə, məyli silər bolunglar yaki silər bilən billə turuwatqən musəpir bolsun, həmminglar üqün ohxə bir bəlgilimə bolidu; silər üqün dəwrmu-dəwr əbədiy bir bəlgilimə bolidu; Pərwərdigar aldida silər kəndək bolsanglar, musəpirlərmu xundəktur. 16 Silərgimu, aranglarda turuwatqən musəpirləroʻjimu ohxə bir kənun-bəlgilimə, ohxə bir həküm bolsun. 17 Pərwərdigar Musaoʻja səz kılıp mundək dedi: —

18 Sən Israillaroja söz kılıp ularoja mundak degin: — «Silər Mən silərni əkiridiojan zeminoja yetip baroqanda, 19 xu yərdin qikkən axlikni yəydiojan qeçinglarda, Pərwərdigaroja bir «kətürmə hədiyə» təkdım kilinglar. 20 Silər hər bir yeni hemirdin pıxkən nanlardin birini «kətürmə hədiyə» kılıp təkdım kilinglar; silər uni təkdım kılqanda huddi hamanning «kətürmə hədiyə»sigə ohxax bolsun. 21 Dəwrdindəwrgə silər dəsləpki həsuldin qikkən hemirdin bir nanni «kətürmə hədiyə» süpitidə Pərwərdigaroja sununglar. 22 Əgər silər özünqlar bilməy ezip gunah kılıp, Pərwərdigarning Musaoja buyruojan bu barlik əmiririgə əməl kılmiəjan bolsanglar, 23 yəni Pərwərdigar buyruojan kündin etibarən barlik əwladliringlaroqə Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən silərgə buyruojan barlik ixlirioja əməl kılmiəjan bolsanglar, 24 jamaət xundak birər gunahning bilməy ətküzülgənlikidin həwərsiz bolsa, undakta pütkül jamaət Pərwərdigaroja huxbuy qıqarsun dəp yax bir torpaqni keydürmə qurbanlik süpitidə sunsun həmdə kaidə-nizam boyiqə uningoja munasiwətlik axlik hədiyə bilən xarab hədiyəni koxup sunsun, wə uning üstigə bir tekini gunah qurbanliki süpitidə sunsun. 25 Xu yol bilən kahin pütkül Israil jamaiti üqün kafarət kəltürüp, bu gunah ulardin kəqürüm kılınıdu; qünki bu bilməy ətküzüp koyojan gunah wə ular əzlrining bilməy ətküzüp koyojan gunahı üqün qurbanlik, yəni Pərwərdigaroja atap otta sunulidiojan qurbanlik wə gunah qurbanliki birliktə Pərwərdigar aldioja sunojan. 26 Bu gunah pütkül Israil jamaiti bilən ularning arisida turuwatқан musapirlarning həmmisidin kəqürüm kılınıdu, qünki bu pütkül həlk bilməy turup ətküzüp koyojan gunah tur. 27 Əgər bir kixi bilməstin gunah kılıp koyojan bolsa, u bir yaxlik bir qixi oqlakni gunah qurbanliki süpitidə sunsun. 28 Kahin xu yol bilən bilməy gunah kılıp koyojan adəm üqün kafarət kəltüridu; uning üqün kafarət kəltürsə uning Pərwərdigar aldida bilməy ətküzgən gunahı uningdin kəqürüm kılınıdu. 29 Bilməy birər səwənlik ətküzüp koyojan barlik kixilərgə, məyli xu zeminda tuəqulojan Israillar bolsun yaki ularning arisida turuwatқан musapirlaroja bolsun, — silərninğ həmminglaroja ohxax bir kənun-bəlgilimə tətbiklinidu. 30 Lekin yürükini kəptək kılıp ix kərgən kixi, məyli u zeminda tuəqulojan bolsun yaki musapir bolsun, Pərwərdigaroja həkərat kəltürgən bolidu; u həman öz həlkidin üzüp taxlinidu.

31 U Pərwərdigarning səzini mənsitmiənikən, Pərwərdigarning əmrigə hiləplik kıləjanikən; xuning üqün u qəqum üzüp taxlinidu; gunahı əzining bəxioja qüxidu. 32 Israillar qəl-jəziridiki wəqitlirida, bir kixining xabat künidə otun tərgənliki baykəldi. 33 Otun teriwatқанliki baykəp kəlojanlar uni Musa, Hərun wə pütkül jamaətninğ aldioja elip kəldi. 34 Uni kandak bir tərəp kılıx kərekliki tehi kərsitilmigəqə, ular uni kəmap kəydi. 35 Pərwərdigar Musaoja: — U adəm əltürülmisə bolmaydu; pütün jamaət uni bargahning texioja əpqikip qalma-kesək kılıp əltürsun, — dedi. 36 Andin pütün jamaət u adəmni bargah sirtioja əpqikip, huddi Pərwərdigar Musaoja buyruoqandək, qalma-kesək kılıp əltürdi. 37 Pərwərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi: — 38 Sən Israillaroja mundak degin, ular əwladmu-əwlad kiyim-keqəklirining qərisigə quqilarni tutsun həm burjikidiki quqilirininğ hər birigə kək xoyna tikip kəysun; 39 bu hil quqılar silərninğ uni tikip turuxunglar üqün bolidu; uni kərgəndə Pərwərdigarning barlik əmrlirini esinglarda tutup, ularoja əməl kılıxinglar üqün bu silərgə bir əslətmə bolidu; xuningdək silərninğ həziridək özünqlarning kənglünqlar wə kəzünqlarning kəynigə kirip, kətirəp buzukluk kılıp kətməslikinglar, 40 Meninğ barlik əmrlirimni əstə tutuxunglar həm uningoja əməl kılıp, Hudayinglaroja atap pak-mukəddəs boluxunglar üqün bolsun. 41 Mən Hudayinglar bolux üqün silərni Misir zemininğ elip qikkən Pərwərdigardurmən; Mən Pərwərdigar Hudayinglardurmən.

16 Lawiyning əwrisi, Kohətninğ nəwrisi, Izhərninğ oqlı Korah wə Rubənninğ əwladliridin Eliabning oqulliri Datan bilən Abiram wə Pələtninğ oqlı On 2 Israillar iqidiki jamaət əmirliri boləjan, jamaət iqidin saylap qikiləjan mətiwərlərdin ikki yüz əllik kixini bəxlap kəlip Musaoja kərxı qıktı. 3 Ular yiojilip Musaoja kərxı həm Hərunoja kərxı qikip: — Silər həddinglərdin bək axtinglar, pütkül jamaətninğ həmmisi pak-mukəddəs, Pərwərdigarmu ularning arisida, xundak turuəqluk silər nemə dəp özünqlərnı Pərwərdigarning jamaitidin üstün kəyusilər? — dedi. 4 Musa ularning gəpini anqlap düm yikilip, Korah bilən uning guruhidikilərgə söz kılıp: — Ətə ətigəndə Pərwərdigar kimlərninğ Əzigə mənsup ikənlikini, kimlərninğ pak-mukəddəs ikənlikini ayan kılıdu; xu kixini Əzigə yəkinlaxturidu; kimni talliojan bolsa, uni Əzigə yəkinlaxturidu. 6 Silər mundak kilinglar: — Sən Korah wə sening

guruhingdikilär hämmisi huxbuydanlarni äpkelinglar; 7 ätä Pärwärdigarning aldida huxbuydanlaroäa ot yekip, huxbuyini uning üstigä köyunglar; Pärwärdigar kimni tallisa, xu muqäddäs-pak bolöjan bolsun! Äy silär Lawiylar, häddinglardin bäk axtinglar! — dedi. 8 Musa yänä Korahqa: — I Lawiylar, gepimgä külak selinglar. 9 Israilning Hudasi Pärwärdigar silärni Özining qedirining ixilirini külsun döp hämdä jamaätning aldida ularning hizmitidä bolsun döp Özigä yekünlaxturux üqün silärni Israil jamaitidin ayrip qikқан — yäni Pärwärdigar seni wä sening hämmä kerindaxliring bolöjan Lawiyning äwladlirini birdäk Özigä yekünlaxturojanlikä silärqä kikiq ixmu? Silär yänä tehi kahinlik wäzipisini tama küliwatamsilär? 11 Xu wäjidin sän wä sening guruhingdikilär hämmisi yiojilip Pärwärdigaroäa karxi qikiwetipsilär-dä; Harun nemidi, silär uning üstidin xunqilik aqrinip oqotuldixip kätküdkä? — dedi. 12 Musa Eliabning oqpli Datan bilän Abiramni küqkirip kelixkä adäm äwätiwidi, ular: — Barmaymiz! 13 Sening bizni sütk bilän häsäl aküdiojan zemindin baxlap küqip bu qel-jäziridä öltärmäkqi bolöjanlikingning ezi kikiq ixmu? Sän tehi özüngni padixah häsablöp bizning üstimizdin häkümränlik külmäqimu? 14 Hälbuki, sän bizni sütk bilän häsäl aküdiojan yurtqa baxlap kölmiding, etiz wä üzümzarliklarnimu bizgä miras külip bärmiding. Sän bu häkning közinimu oyuwalmäqimu? Biz barmaymiz! — dedi. 15 Buni anglöp Musa küttik öjözäplinip Pärwärdigaroäa: — Ularning sowöjat-hädiyäsigä etibar külmioäaysän; män ularning hättä birär exikinimu tartiwalmidim, birär adimigimu häq ziyän-zähmät yätküzmidim, — dedi. 16 Musa Korahqa: — Ätä sän wä sening guruhingdikilär — sän, ular wä Harun Pärwärdigarning aldioäa kelinglar. 17 Härbinglar özünglarning huxbuydanliringlarni äkilip uning üstigä huxbuyini selinglar; härbinglar özünglarning huxbuydanliringlarni, yäni jämiy ikki yüz ällik huxbuydanni elip uni Pärwärdigarning huzurida tutup turunglar; sänmu, Harunmu härbinglar öz huxbuydanliringlarni elip kelinglar, — dedi. 18 Xuning bilän härbir adäm özining huxbuydanini elip, otni yekip, huxbuy selip, Musa wä Harun bilän biriktä jamaät qedirining dәрwazisi aldida turuxti. 19 Korah Musa bilän Harunoäa hüjum külojili pütün jamaätni yiojip jamaät qedirining dәрwazisi aldioäa keliwidi, Pärwärdigarning julasi pütküil jamaätkä ayan boldi. 20 Pärwärdigar Musa bilän Harunoäa söz külip: — 21

Silär bu häkning arisidin neri turunglar, män köz yumup aqkuqä ularni yutuwetimän, — dewidi, 22 Musa bilän Harun düm yikilip: — I Tängrim, barlik ät igilirining rohürining Hudasi, bir adäm gunah külsa, öjözipingni pütün jamaätkä qaäamsän? — dedi. 23 Pärwärdigar Musaoäa söz külip: — 24 Sän jamaätkä: «Silär Korah, Datan wä Abiramning turar jayliridin ayripil ulardin neri ketinglar» — döp buyruk bär, — dedi. 25 Xuning bilän Musa ornidin turup Datan bilän Abiram täräpkä karap mangdi; Israil aqsakallirimu uningöäa ägixip mangdi. 26 Musa jamaätkä: — Silärdin ötünimän, bu räzil adämlärning qedirliridin yiräk ketinglar, ularning barlik gunahliri säwäbidin ular bilän billä wäyran bolmasliqinglar üqün ularning häqnärsisigä külgätküzmänglar, — dedi. 27 Xuning bilän jamaät Korah, Datan, Abiramning qedirlirining töt ätrapidin neri kütti; Datan bilän Abiram bolsa öz ayallirini, oqul-kizlirini wä bowaklirini elip küqip öz qedirining ixiki aldida turdi. 28 Musa: — Buningdin silär xuni bilisilarki, bu ixlarning hämmisi mening könglümdin kükқан ämäs, bälki Pärwärdigar meni ularni ada külixkä äwätkän: 29 — ägär bu adämlärning ölümi adättiki adämlärning ölümigä ohxax bolidiojan yäki ularning bexioäa küxidiojan küsmätlär adättiki adämlär duqar bolidiojan küsmätlärögä ohxax bolidiojan bolsa, Pärwärdigar meni äwätmigän bolatti. 30 Ägär Pärwärdigar yengi bir ixni külip, yär aqrzini eqip ularni wä ularning pütün närsisini yutup ketixi bilän, ular tiriklä tähtisaraöäa küxüp kütsä, u qaöäda silär bu adämlärning Pärwärdigarni mänsitmigänlikini bilip külisilär, — dedi. (Sheol h7585) 31 Musaning bu gepi ahirlixixi bilänla ularning puti astidiki yär yerildi. 32 Yär aqrzini eqip ularni barlik ailisidikilär bilän, xuningdäk Korahqa täwä hämmä adämlärni köymäy täällukatliri bilän köxup yutup kütti. 33 Xundäk külip, ular wä ularning täwäsidikilärning hämmisi tiriklä tähtisaraöäa küxüp kütti, yär ularning üstidä yepildi. Ular xu yol bilän jamaätning arisidin yökäldi. (Sheol h7585) 34 Ularning ätrapida turojan Israilarning hämmisi ularning nalisini anglöp: «Yär biznimu yutup ketärmikin!» deyixip keqixti. 35 Andin Pärwärdigarning aldidin bir ot küqip, huxbuy sunuwatқан heliki ikki yüz ällik adämnimu yutup kütti. 36 Pärwärdigar Musaoäa mundäk dedi: — 37 Sän kahin Harunning oqpli äliazaroäa buyruöqin, u huxbuydanlarni ot arisidin teriwelip, qoöqlirini yiräkläröäa qeqiwätsun, qünki

u huxbuydanlar Hudaşa ataloşandur; **38** xunga özining jenişa özi zamin bolşan gunahkarlarning huxbuydanlirini teriwaloşin; ular qurbangahni qaplast üqün soqup nepiz tünikə kılinsun, qünki bu huxbuydanlar əslidə Pərwədigarning huzurişa sunulup uningşa atalıp muqəddəs kılinoşan. Xundak kılıp ular keyin Israillarşa ibrət bolıdıoşan ixarət-bəlgə bolıdu. **39** Xuning bilən kaşin əliazar otta köydürüwetilgənlər sunoşan mis huxbuydanlarni teriwaldi; ular qurbangahni qaplitixka nepiz tünikə kılıp soquldi. **40** Xuning bilən [qurbangahning bu qaplimisi] Һarunning əwladlırişa yat adəmlərninğ huddi Korah bilən uning guruşidikilərgə ohxax qışmətkə qalmasıliq üqün, Pərwədigarning huzurida huxbuy köydürüxkə yeşinlastmasıliqşa Israillar üqün bir əslətmə boldi. Bu Pərwədigarning Musaning wastisi bilən əliazarşa buyruşanlıridur. **41** Ətisi pütkül Israil jamaiti Musa bilən Һarunning yaman gepini kılıp: — Silər Pərwədigarning həlkini əltürdünglar, — dəp oşotuldaxti. **42** Wə xundak boldiki, jamaət Musa bilən Һarunoşa hujum kılıxka yioşilwatşkanda, jamaət burulup jamaət qedirişa qarıwıdi, wə mana, bulut qedirni qaplıwaldi həm Pərwədigarning julasi ayan boldi. **43** Xuning bilən Musa bilən Һarun jamaət qedirining aldişa berip turdi. **44** Pərwədigar Musoşa söz kılıp: — **45** Mən kəzni yumup aqquə ularni yokitip taxlixim üqün ikkinglar bu jamaəttin qikiş neri ketinglar, — dəp buyruwıdi, ikkiylən yikiş yərdə düm yatti. **46** Musa Һarunoşa: — Sən huxbuydanni elip uningşa qurbangahtiki ottin sal, uningşa huxbuy koşup, ular üqün kafarət kəltürüxkə tezliktə jamaətninğ arıšoşa apar; qünki kəhr-şəzəp Pərwədigarning aldidin qikti, waba baskili turdi, — dedi. **47** Һarun Musaning deşnidək kılıp, huxbuydanni elip jamaətninğ arıšoşa yügürüp kirdi; wə mana, waba kixilərninğ arışida baxlanşanidi; u huxbuyni huxbuydanşa selip, həlk üqün kafarət kəltürdi. **48** U əlüklər bilən tiriklər otturisida turuwıdi, waba tohtidi. **49** Korahning wəqəsi munasiwiti bilən əlgənlərdin baxka, waba səwəbidin əlgənlər on tət ming yəttə yüz kixi boldi. **50** Һarun jamaət qedirining dərwazisi yenida turoşan Musaning yenioşa yenip kəldi; waba tohtidi.

17 Pərwədigar Musoşa söz kılıp mundak dedi: — **2** «Sən Israillarşa söz kılıp, ulardin ata jəməti boyıqə, hər kəbilininğ əmiridin birdin on ikki Һasa aloşin; sən ularning hər birininğ ismini

özining Һasisioşa yezip koşoşin. **3** Lawiy kəbilisining Һasisioşa Һarunning ismini yazoşin, qünki hər bir ata jəmət kəbilə baxliki üqün bir Һasa wəkil bolıdu. **4** Sən bu Һasilarni jamaət qediridiki həküm-guwahliq [sandukininğ] aldişa, yəni Mən sening bilən kərxidioşan yərgə koşoşin. **5** Wə xundak bolıduki, Mən tallioşan kixininğ bolsa, uning Һasisi bih sürıdu; xundak kılıp Israillarning silərgə oşduraxkan gəplirini tohtitip Manga anglanmaydıoşan kiliwetimən». **6** Xuning bilən Musa Israillarşa xundak söz kildi; ularning həmmə əmirliri uningşa birdin Һasini, jəmiy bolup on ikki Һasini bərdi; hər bir ata jəmətkə bir Һasa wəkil boldi, Һarunning Һasisimu xularning iqidə idi. **7** Musa Һasilarni həküm-guwahliq qedirişa əkirip Pərwədigarning huzurişa koşydi. **8** Wə xundak boldiki, Musa ətisi həküm-guwahliq qedirişa kiriwıdi, mana, Lawiy jəmətigə wəkil bolşan Һarunning Һasisi bih sürüp, oşunqılap, qeqəkləp, badam qüxkənidi. **9** Musa Һasilarning həmmisini Pərwədigarning aldidin elip qikiş, Israil həlkişə kərsətti; ular kərgəndin keyin hər kim öz Һasilirini elip ketixti. **10** Pərwədigar Musoşa: — Xu asiyliq kılıquqi balilarşa bir aqah bəlgisi bolsun dəp Һarunning Һasisini həküm-guwahning aldişa əkirip koşoşin. Xundak kılısang sən ularning oşduraxkan gəplirini tohtitip, Manga anglanmaydıoşan kılısən; ularmu xuning bilən əlüp kətməydu, — dedi. **11** Musa xundak kildi; Pərwədigar özıgə kandak buyruşan bolsa u xundak kildi. **12** Israillar Musoşa söz kılıp: — Biz nəpəstin qalay dəwatimiz, biz tügəxtuk, biz həmmimiz tügəxtuk! **13** Pərwədigarning ibadət qedirişa yeşinlastkanlar əlməy qalmaydu, xundak ikən, biz həmmimiz mutlək nəpəstin kəliximiz kərkəmu? — deşixti.

18 Pərwədigar Һarunoşa mundak dedi: — Sən, oşulliring wə ata jəmətingdikilər sening bilən birliktə muqəddəs jayoşa munasiwətlıq bolşan gunahni, xuningdək sən wə oşulliring birliktə kaşinliq wəzipisigə munasiwətlıq bolşan gunahni üstünlərgə alısilər. **2** Sən kərinđaxlıring bolşan Lawiy kəbilisidikilərnı, yəni ata-bowiliringning kəbilisidikilərnı özünğ bilən birləxtür həm ularni hizmitingni kılıxi üqün baxlap elip kəl; biraş sən bilən oşulliring sening bilən birliktə həküm-guwahliq qediri aldidə hizmətlərnı kılısun. **3** Ular sening buyruşilingoşa təyyar turup, xundakla qediridiki barliq hizmət-wəzipisini ətəydu; pəkət muqəddəs jaydiki kaşaq-kuşa əswablarşa wə qurbangahka

yekinlaxmisun; undak kılsa, ularmu, silermu ölüp ketisilər. **4** Ular sening bilən birlixip, jamaət qediridiki wəzipini etəp, kilidioğan hər bir ixini kılsun; pəkətla heq yat kixilər silərgə yekinlaxmisun. **5** Kəhr-əzəp yənə Israillarning bexioğa qıxmısun üqün, silər muqəddəs jaydiki wəzipə bilən kurbangahdıki wəzipini etəxkə məs'ul bolunglar. **6** Mana, Mən Əzüm silərnin qerindaxliringlar bolğan Lawiylarni Israillar iqidin tallap qıktim; ular jamaət qedirining ixlirini kılixkə Pərwərdigarğa təkdım kılinoğan bolup, silərgə sowoğa süpitidə ata kılinoğan. **7** Ləkin sən wə oqulliring sening bilən birlıktə kahınlıq wəzipənglərdə turup, kurbangahdıki barlıq ixlarni həm pərdə iqidiki ixlarni bejiringlar; silərnin wəzipənglər xundak bolsun. Kahınlıq wəzıpisini, hizmitimdə boluxunglar üqün silərgə sowoğa kılip bərdim; yat adəmlər yekinlaxsa, öltürüwetilsun. **8** Pərwərdigar Hərunoğa mundak dedi: — Mən Manga sunuloğan kətürmə hədiyələni, yəni Israillar Manga muqəddəs dəp atioğan barlıq nərsiləni ülüxünglar bolsun dəp, mana mənggülik bəlgilimə bilən sanga wə sening əwladliringoğa təkdım kıldim. **9** Israillar otta sunidioğan, «əng muqəddəs» nərsilərdin silərgə munular kəldurup berilidu: — ularning Manga atap sunoğan barlıq nərsiləri, yəni barlıq axlıq hədiyələrdin, barlıq gunah kurbanlıqliridin, barlıq itaətsizlik kurbanlıqliridin «əng muqəddəs» hesablanoğanlırı, sanga wə əwladliringoğa ata kılinidu. **10** Sən xu [ülüxüngni] «əng muqəddəs» süpitidə yegin, silərdin bolğan hər bir ər kixi uni yesun; u sanga «əng muqəddəs» dəp bilinsun. **11** Munularmu sening bolidu: — Israillarning sowoqatlırı iqidin kətürmə hədiyələr, barlıq pulanglatma hədiyələr sening; Mən ularni sanga, xundakla oqulliring bilən kizliringoğa mənggülik bəlgilimə bilən təkdım kıldim; sening öyüngdiki hər bir pak adəm uningdin yesə bolidu. **12** Zəytun meyidin əng esilini, yengi xarabtin əng esilini, xundakla axlıqtin əng esilini, yəni Israillar Pərwərdigarğa atap sunoğan dəsəlpki pixkən məhsulatlarning həmmisini Mən sanga təkdım kılip bərdim. **13** Ular yərdin elip Pərwərdigarğa atap əkəlgən dəsəlpki pixkən nərsilərnin həmmisi sening bolsun; öyüngdiki hər bir pak adəm uningdin yesə bolidu. **14** Israilda Hudağa mutlək atilidioğan hər bir nərsə sening bolidu. **15** Ular Pərwərdigarğa atap kəltüridioğan barlıq janıwarlarning tunjiliri, məyli insan yaki ulaq-qarpay bolsun sening bolidu; halbuki, insanlarning tunjilirini bolsa ularni tələm tələp

yanduruwalsun wə napak həywanlarning tunjilirini tələm tələp yanduruwalsun. **16** Tələm tələx kerək bolğanlar üqün yexi bir ayıqtin axkanda tələm puli tələnsun; ularoğa sən tohtatқан baħa boyıqə, yəni muqəddəs jaydiki xəkəlnin əlqəm birlıki boyıqə (bir xəkəl yigirmə gərahdur) baħa qoyup, bəx kümüx xəkəl al. **17** Pəkət tunji kala, tunji qoy yaki tunji oqlakka tələm alsang bolmaydu; ularning həmmisi muqəddəstur. Sən ularning kəninini kurbangahkə qeqip, meyini Pərwərdigarğa atap otta sunulidioğan, Uningoğa huxbuy kəltüridioğan kurbanlıq süpitidə kəydürgin. **18** Ularınin gəxi sening bolidu; huddi «kətürmə hədiyə» kılinoğan təx wə ong arka putioğa ohxax, sanga təwə bolidu. **19** Israillar Pərwərdigarğa atap sunoğan muqəddəs nərsilər iqidiki kətürmə hədiyə-kurbanlıqning həmmisini Mən sanga wə sening bilən billə turuwatқан oqul-kizliringoğa mənggülik bəlgilimə bilən təkdım kıldim. Bu Pərwərdigar aldida sanga wə sening bilən billə turuwatқан əwladliring üqün mənggülik tuzluk əhdə bolidu. **20** Pərwərdigar Hərunoğa mundak dedi: — [Israel] zeminida sening heqkandak mirasing bolmaydu, ularning arisidimu heqkandak nesiwəng bolmaydu; Israillar arisida mana Mən Əzüm sening nesiwəng, sening mirasingdurmən. **21** Lawiylarğa bolsa, ularning etəyidioğan hizmətliri, yəni jamaət qediridiki hizmiti üqün, mana Mən Israilda təkdım kılinoğan barlıq «ondin bir ülüx»ning həmmisini ularoğa miras kılip bərgənmən. **22** Buningdin keyin, gunahkar bolup ölüp kətməsliki üqün, Israillar jamaət qedirioğa yekınlaxmisun. **23** Jamaət qediridiki hizmətni bolsa, uni etigüqilər pəkət Lawiylarla bolidu wə xu ixta bolğan gunahını əzliri üstigə alidu, bu silər üqün əwladmu-əwlad mənggülik bir bəlgilimə bolidu; ularning Israillarning iqidə heqkandak mirasi bolmaydu. **24** Qünki Israillarning Pərwərdigarğa atap kətürmə hədiyə süpitidə sunoğan «ondin bir ülüx»ni Lawiylarğa miras kılip təkdım kilidioğan boldum; xunga Mən ular toquruluk; Israillar iqidə heqkandak mirasi bolsa bolmaydu, — dedim. **25** Pərwərdigar Musoğa mundak dedi: — **26** Sən Lawiylarğa eytkin: «Silər Israillarning kolidin Mən silərgə miras bolsun dəp təkdım kıloğan «ondin bir ülüx»ni aloğan ikənsilər, silər xu ondin bir ülüxning yənə ondin bir ülüxini ayrip, uni Pərwərdigarğa atap kətürmə hədiyə süpitidə sununglar. **27** Bu yol bilən silərnin xu «kətürmə hədiyə»nglar silərgə «hamandiki axlıqınglar»din

həm «xarab kəlqikidiki tolup taxkan xarabinglar»din ataloqanlar hesablinidu. **28** Bunday bəloqanda, silər Israillarning qolidin aloqan ondin bir ülüxning həmmisidin Pərwərdigarəta atəp kətürmə hədiyə sunisilər; silər Pərwərdigarəta atioqan xu «kətürmə hədiyə»ni kahin Hərunəta beringlar. **29** Silərgə təqdim kəlinəqan barlik nərsilərdin əng esilini elip xularni muqəddəs hesablap «Pərwərdigarəta ataloqan toluk kətürmə hədiyə» süpitidə sununglar». **30** Xunga sən Lawiyələrə eytkinki, «Silər xulardın əng esilini kətürüp sunsanglar, bu silər Lawiyələarning hamandiki axliqənglar wə xarab kəlqikidiki xarabinglərə oxax hesablinidu. **31** Xundak kəloqandın keyin silər wə əydikiliringlar xu «ondin bir ülüx»lərni halioqan yərdə yesənglar bolidu, qünki bu silərnin jamaət qediridiki hizmitinglərnin in'ami bolidu; **32** Silər [xu ülüxlərdin] əng esilini kətürüp sunsanglar, muxu ixinglar səwəbidin gunahkar bolmaysilər. Undak kəlsanglar silər Israillar atioqan muqəddəs nərsilərni buləjimaysilər, xuning bilən əlməysilər».

19 Pərwərdigar Musa bilən Hərunəta səz kilip mundak dedi: — **2** Mən Pərwərdigar əmr kəloqan qanun-bəlgilimə xuki: — Sən Israillərə buyruəqin, ular bəjirim, nuqsansiz, boyunturuk selinmioqan kizil yax siyirdin birni sening yeningəta əkəlsun. **3** Sən siyirni kahin Əliazarəta tapxur, u uni qedirgahning sirtioqə əpqəqsun, andin birsi siyirni uning aldidə boəqzlisun. **4** Kahin Əliazar barmikəni qanəta miləp, jamaət qedirining aldioqə qaritip yəttə mərtəm qaqsun. **5** Andin birsi Əliazarnin kəz aldidə pütkül siyirni kəydürsun, yəni uning terisi, gəxi, qəni wə təzəklirini kəydürsun. **6** Kahin kedir yaəqiqi, zofə əsümlüki wə kizil rəhtni siyir kəydürüldioqan otqə taxlisun. **7** Andin kahin əz kiyimini yusun wə bədinini suda yusun, andin keyin bargahqə kirixkə bolidu; lekin kahin kəq kirgüqə napak sanalsun. **8** Siyirni kəydürgən kiximu kiyimlirini su bilən yuyup, əz bədinini suda yusun, andin u kəq kirgüqə napak sanalsun. **9** Pak bir adəm siyirning külini yioqə bargahning sirtidiki pak bir yərgə qəysun; u Israil jamaiti üqün «napaklikni qəkarətuqi su»ni yasaxqə xu yərdə saqlansun, u bir «gunahni paklioqə»dur. **10** Siyirning külini yioqəxturoqan adəm əzining kiyimlirini yusun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. Bu Israillərə wə ularning arisidə turuwatqan musapirlərəta mənggülik qanun-bəlgilimə bolidu. **11** — Əlükə, yəni həkəndak əlgən kixining jəsitigə tegip kətkən hər bir kixi yəttə kün

napak sanilidu. **12** U adəm üqinqi küni [axu su] bilən əzini paklisun, həmdə yəttinqi künimu paklisun, andin u pak sanilidu; əgər u üqinqi küni həmdə yəttinqi küni əzini paklimisa, pak sanalmaydu. **13** Həkəndak adəm əlükə, yəni həkəndak əlgən kixining jəsitigə tegip kətsə, həmdə əzini paklimisa, Pərwərdigarning qedirini buləqioqan bolidu; xu kixi Israil arisidin üzüp taxlinidu; qünki «napaklikni qəkarətuqi su» uningəta sepilmigəqə, u napak sanilidu; uning napaklikni tehiqə üstidə turidu. **14** Əgər birər kixi bir qedir iqidə əlüp qəloqan bolsa, u toəqruluk qanun-bəlgilimə mundak bolidu: — xu qedirəta kirgən hər birsi wə qedirəta turup qəloqanlarning hər birsi yəttə kün napak sanilidu. **15** Hər bir oquq turoqan, aəzi yepilmioqan qaqa-qəqilərnin həmmisi napak sanilidu. **16** Xuningdək daladə kəliq-xəmxər bilən əltürülənglərgə, yəki əzi əlüp qəloqanin əlükigə, yəki adəmnin ustihiniəta yəki kəbrisigə təgən hər bir kixi yəttə künigə napak sanilidu. **17** Kixilər bu napak kixi üqün «paklanduroqə qurbanlik»ning külidin azraq elip komzəkkə selip, ularning üstigə əkin su kuysun. **18** Andin pak bir kixi zofə əsümlükini elip xu suəta təgüzüp uni qedirəta wə iqidiki barlik qaqa-qəqilərəta həm xu yərdə turoqan barlik kixilərnin üstigə sepip qəysun, wə yəne uni ustihanoqə, əltürüləngüqigə yəki kəbrigə təgən kixining üstigə sepip qəysun. **19** Üqinqi küni wə yəttinqi küni həkəni pak adəm [pak bolmioqan adəmlərnin] üstigə xu suni sepip qəysun; xundak kəloqanda, yəttinqi künigə kəlgəndə u kixi paklanəqan bolidu; andin u kixi kiyimlirini yuyup, bədinini suda yusun, kəq kirgəndə u pak sanilidu. **20** Lekin napak bolup kəlip, əzini paklimioqan kixi Pərwərdigarning muqəddəs jayini buləqioqəni üqün, jamaət arisidin üzüp taxlinidu; «napaklikni qəkarətuqi su» uning üstigə sepilmigən, xunga u napak sanilidu. **21** Bu Israillərəta mənggülik bəlgilimə bolidu, «napaklikni qəkarətuqi su»ni səpkən kixi bolsa əzining kiyimlirini yusun wə «napaklikni qəkarətuqi su»əta təgən kixi kəq kirgüqə napak sanalsun. **22** Napak kixi təgən həkəndak nərsimu napak sanilidu; bu nərsilərgə təgən kixilərmu kəq kirgüqə napak sanalsun.

20 Birinqi ayning iqidə Israillar, yəni pütkül Israil jamaiti Zin qəligə yetip kəlip, Qadəxtə turup qəldi; Məryəm xu yərdə wəpat boldi wə xu yərgə dəpnə kəlini. **2** Jamaətkə iqidəqanəta su yok idi, ular yioqəlip Musa bilən Hərunəta hujum kəloqəli turdi. **3** Həlk Musa bilən təgixip: — Kəridaxlirimiz

Pərwərdigarning aldida əlgən qaotda bizmu billə əlsək boptikən! 4 Silər nemə üqün biz wə qarpaylirimizni bu yərdə əlüp kətsun dəp, Pərwərdigarning jamaitini bu qəl-jəzirigə baxlap kəldinglar? 5 Silər nemə üqün bizni Misirdin elip qikip bundak dəhşətlik yərgə əkəldinglar? Bu yərdə ya terikqilik qilojili yər bolmisa, ya ənjür, üzüm, anar bolmisa, iqidiojanaşa sumu bolmisa, — deyixti. 6 Xuning bilən Musa bilən Hərun jamaəttin ayrilip jamaət qedirining dərwezasi aldioşa kelip düm yikiliwidi, Pərwərdigarning julasi u ikkisigə ayan boldi. 7 Pərwərdigar Musoşa səz kiliş mundak dedi: — 8 Həsini qolungoşa al, andin sən akang Hərun bilən birliktə jamaətni yioşip, ularning kəz aldidila qoram taxka buyruk kil; xundak kilsang qoram tax əz süyini qikiridu; xu yol bilən sən ularoşa su qikirip, jamaət wə qarpayliri iqidiojanaşa su berisən. 9 Xuning bilən Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə Pərwərdigarning huzuridin həsini aldi. 10 Musa bilən Hərun ikkisi jamaətni qoram taxning aldioşa yioşdi wə Musa ularoşa: — Gepimgə kulak selinglar, i asiylar! Biz silərgə bu qoram taxtin su qikirip berəylimu?! — dedi. 11 Andin Musa həsini bilən qoram taxni ikki kətim uruwidi, nahayiti kəp su ekip qikti, sudin jamaətmu, qarpaylarmu iqixti. 12 Pərwərdigar Musa bilən Hərunoşa: — Silər Manga ixənməy, Israillar aldida Meni muqəddəs dəp hərmətlimigininglar üqün, ikkinglarning bu jamaətni Mən ularoşa təkdin kilip bərgən zeminəşa baxlap kirixinglaroşa yol qoymaymən, — dedi. 13 Su qikiriləjan jay «Məribah suliri» dəp ataləjan; Israillar xu yərdə Pərwərdigar bilən takallaxkanliki üqün, U ularning otturisida Əzining muqəddəs ikənlikini kərsətti. 14 Musa Qadəxtin Edom padixahi bilən kərtüxkə əlqi əwətip uningoşa: «Qerindaxliri Israil mundak dəydu: — Biz tartiwatқан jəbr-japalarning kəndakliki əzligə məlum, 15 bizning ata-bowilirimiz Misiroşa qüxkən bolup, biz Misirdə uzak zaman turup kəttuk; misirliklər bizgimu, bizning ata-bowilirimizojimu yaman muamilə kildi; 16 biz Pərwərdigarəşa yeliniweduk, U bizning zarimizəşa kulak selip, Pərixətə əwətip bizni Misirdin elip qikti. Həzir mana, biz əzlining qəgrisioşa jaylaxқан Qadəx degən bir xəhərdə turuwatimiz. 17 Əmdi bizning zeminliridin ətuximizgə ruhsət qiloşan bolsila, biz etiz-erik wə üzümzarliklərdin ətməymiz, kudukliringlədin sumu iqməymiz; «Han yoli» bilən mengip qəgriliridin ətup kətküqə ong-soloşa burulmaymiz» — dedi. 18 Lekin

Edomlar uningoşa: «Silərnin bizning zeminimizdin ətuxinglərgə bolmaydu, ətimən desənglar qiliş kətürüp silərgə jənggə qikimiz» — dedi. 19 Israillar uningoşa: «Biz «kətürülgən yol» bilən mangimiz, əzimiz wə mallirimiz süyünlərnə iqəsək, nərhi boyiqə həkkinə berimiz; biz pəkət piyadə ətup ketimiz, baxka həq təlipimiz yok» dewidi, 20 Edom padixahi: «Yək, Ətməysilər!» dedi. Edom [padixahi] nahayiti kəp adimini baxlap qikip Israilləroşa zor həywə kərsətti. 21 Xundak kiliş Edomlar Israillarning ularning təwəlikidin ətuxigə ənə xu yosunda yol qoymidi; xuning bilən Israillar Edomlarning aldidin burulup kətti. 22 Ular Qadəxtin yoloşa qikti; pütkül Israil həkliş Həro teşioşa kəldi. 23 Pərwərdigar Edomning qəgrisidiki Həro teşioşa Musa bilən Hərunəşa səz kiliş mundak dedi: — 24 Hərun əz həklişigə qoxulup ketidu; ikkinglar Məribah suliri degən jayda Mening əmringə hiləplik qiloşinglar üqün, uning Mən Israilləroşa təkdin kilip bərgən zeminəşa kirixigə bolmaydu. 25 Sən Hərun bilən oşli Əliəzarni elip Həro teşioşa qikkin; 26 Hərunning kiyimlirini saldurup, oşli Əliəzəroşa kiydürüp qoy; Hərun xu yərdə əlüp, əz həklişigə qoxulidu. 27 Musa Pərwərdigarning deginidək kildi, üqəylən pütkül jamaətnin kəz aldida Həro teşioşa qikti. 28 Musa Hərunning kiyimlirini saldurup uning oşli Əliəzəroşa kiydürüp qoydi; Hərun təşing qokkisida əldi. Andin Musa bilən Əliəzar təşdin qüxüp kəldi. 29 Pütkül jamaət Hərunning əlgənlikini bildi; xuning bilən pütün Israil jəməti Hərun üqün ottuz kün matəm tutti.

21 Jənutbta turuxluk Arad məmlikitining Qanaaniylərdin boləjan padixahi Israillarning Atarim yoli bilən keliwatқанlişini anglap, qikip ular bilən soquxup, nəqqəylənni tutkun kilip kətti. 2 Andin Israillar Pərwərdigarəşa kəsəm iqip: «Əgər bu həkni bizning qolimizəşa pütünləy tapxuridəjan bolsang, ularning xəhərlirini wəyran kilip taxlaymiz» — dedi. 3 Pərwərdigar Israillarning pəryadini anglap, Qanaaniylərnə ularning qolioşa tapxurdi, xuning bilən ular Qanaaniylərnə ularning xəhərliri bilən qoxup wəyran kildi; xu səwəbtin ular xu yərnə «Hormah» dəp atidi. 4 Ular Həro teşidin yoloşa qikip, Edom zeminini aylinip ətux üqün, Kizil dengiz boyidiki yolni boylap mangdi; həkliş muxu yol səwəbidin kənglidə tolimu təkətsiz bolup, 5 Hudaəşa wə Musoşa qarxi qikip: — Silər nemə üqün bizni qəl-jəziridə əlsun dəp Misir zeminidin baxlap qikқанsilər? Bu yərdə ya

axlik, ya su yok, kenglimiz bu əriməs nanlardin bizar boldi, deyixti. **6** Xu səwəbtin Pərwərdigar ularning arisioja zəhərlik yilanlarni əwətti; yilanlar ularni qakti, xu səwəbtin Israillardin nuroşun adəm elüp kətti. **7** Həlk Musaning aldioja kelip uningoa: — Biz aozimizni buzup, Pərwərdigaroa həm sanga hujum kiliş, yaman gəp kilip gunah kilduk; Pərwərdigaroa tilawət kilsang, u bu yilanlarni arimizdin elip kətkəy, — dewidi, Musa həlk üqün dua kildi. **8** Pərwərdigar Musaoja: — Sən bir zəhərlik yilanning xəklini yasap hadioja esip koyojin; yilan qeqiwalojan hərbi uningoa kərisila kayta hayatka erixidu, — dedi. **9** Musa mistin bir yilan yasitip hadioja esip koydi; wə xundak boldiki, yilan birkimni qeqiwalojan bolsa, u bu mis yilanoja kərisila, ular hayat kaldi. **10** Israillar yənə yoloja qikiş Obotka kelip qedir tikti. **11** Yənə Obottin yoloja qikiş, Moab zeminining udulida kün qikiş tərəptiki Iyə-Ibarimoja kelip qedir tikti. **12** Ular yənə u yərdin yoloja qikiş Zərəd jiləjisida qedir tikti. **13** Yənə u yərdin mengip Amoriylarning zeminining qetidini qikiş qəl-bayawandin etüp, ekip turojan Arnon dəryasining u kətida qedir tikti (qünki Arnon dəryasi Moabiylarning qegrisi bolup, Moabiylar bilən Amoriylarning otturisida idi. **14** Xunga «Pərwərdigarning jəngnamisi» degən kitabta: — «Sufahdiki Wahəb wə dərya-wadiliri, Arnon dəryasi wə jiləjilirining yanbaşqirli, Arning turaləjusiojqə yetip, Moabning qegrisioja quxidu» dəp pütülgənidi). **16** [Israillar] yənə u yərdin mengip Bəərgə kəldi; «[Bəərgə]» kuduk degən mənədə bolup, ilgiri Pərwərdigar Musaoja: «Sən həlkni yioş, Mən ularoa iqidiojan su berəy» degəndə xu kudukni kəzdə tutқан. **17** Xu qaoşda Israillar munu nahxini eytixқан: — «Aş kuduk, qikşun süyüng bulduqlap, Nahxa eytinglar, kudukka beşixlap: **18** Bu kudukni əmirilər, Həlkning kattiliri kəzojan, Kanun qikəroşuqining səzi bilən, Həsiliri bilən kəzojan». Israillar qəl-bayawandin yənə Mattanahka, **19** Mattanahşin Nahəliyəlgə, Nahəliyəldin Bamotka, **20** Bamottin Moab dalasidiki jiləjoja, yənə qəl-bayawan tərəpkə qarap turojan Pisgah teşjining qokşisioja yetip bardi. **21** Israillar Amoriylarning padixahı Şihonning aldioja əlqiləni əwətip: **22** — Bizning əz zeminliridin etüweliximizgə ijazət bərgəyla; biz silining etizliklirioja wə üzümzarliklirioja kirməymiz, kudukliridin sumu iqməymiz; təwəlriridin etüp kətküqə «Han yoli»din qikməymiz, — dedi. **23** Şihon

Israillarni əz qegrisidin otkili koymayla qəlməstin, əksiqə u Israillar bilən soşuximən dəp, əzining barlik həlkini yioş qəlgə qarap atlandı. U Yahəzoja kelip Israiloja hujum kildi. **24** Israillar uni kiliş bilən qepip eltürüp, uning yurtini Arnon dəryasidin Yabbok dəryasiojqə, yəni Ammoniylarning qegrisiojqə igilidi; Ammoniylarning qegrisi bolsa bək mustəhkəm idi. **25** Israillar bu yərdiki həmmə xəhərnə igilidi həm Amoriylarning xəhərlirigə, yəni Həxbonəja wə uningoa təwə barlik yeza-kixlaklarəjimu kirip orunlaxti. **26** Qünki Həxbon əslidə Amoriylarning padixahı Şihonning mərkiziy xəhiri idi; Şihon əslidə Moabning ilgiri padixahı bilən soşuxқан, uning Arnon dəryasiojqə boləjan həmmə zeminini tartiwəlojanidi. **27** Xu səwəbtin xairlar: — «Həxbonəja kelinglar! Mana Şihonning xəhiri yengiwaxtin kurulsun, Şihonning xəhiri məhkəm kılınsun. **28** Qünki Həxbonning əzidin qikti bir ot, Şihonning xəhiridin bir yalkun yalkunlap, Yutuwətti Moabtiki Ar xəhirini, Arnondiki egiz jaylarning əmirilirini. **29** Way sanga əy Moab! Həy Kemoxning ümmiti, tügəxtinglar! Qünki [Kemox] əz oşullirini kəqkunəja aylandurdi, Kizlirini əsirlikkə berip, Amoriylarning padixahı Şihonəja tutup bərdi! **30** Biz ularni yikitiwəttuk, Həxbon taki Dibonəjqə həlak boldi; Biz hətta Nofahkiqə (Nofahşin Mədəbaəja yetidu) ularning yurtini wəyran kiliwəttuk!» — dəp xəir yezixқанidi. **31** Xuning bilən Israillar ənə xu tərəkidə Amoriylarning yurtioja orunlaxti. **32** Musa Yaazərnə qarlap kelixkə qarlioşuqilarni əwətti; andin Israillar Yaazərnəning yeza-kixlaklirini ixəşal kiliş, u yərlərdiki Amoriylarni yeridin koşliwətti. **33** Xuningdin keyin Israillar burulup, Baxanning yolini boylap mangdi; Baxanning padixahı Og wə uning barlik həlki qikiş ədrəydə Israillar bilən jəng kilixkə səp tüzdi. **34** Pərwərdigar Musaoja: — Kərkma, Mən uni, uning barlik həlki həm zeminini qolungəja tapxurimən; sən uni ilgiri Həxbonda turuxluk Amoriylarning padixahı Şihonni kilioandək kilişən, — dedi. **35** Xuning bilən ular Og bilən uning oşullirini həm barlik həlkining birini koyməy kirip taxlidi wə uning zeminini igilidi.

22 Israillar yənə yoloja qikiş Moab tüzənglikliridə, yəni İordan dəryasining xərk tərripida, Yerihoning udulida qedir tikti. **2** Israillarning Amoriylarəja kiliojan ixlirining həmmisini Zipporning oşli Balak kərup turojanidi. **3** Moablar həlkşin intayin kərkuxti, qünki ular bək kəp idi; Moabiylar Israillarning səwəbidin

bək alaxzadə bolup ketixti. **4** Moabiylar Midiyan aqsakallirioja: «Bu bir top adəm ətrapimizdiki həmmə nərsini, huddi kala etizdiki otni yalmiojandək yalmap yəp ketidiojan boldi» — deyixti. U qaojda Zipporning oqpli Balak Moabning padixahi idi. **5** U əqlilərnı Beorning oqpli Balaamning aldioja, Balaamning ana yurtidiki uluq dərya boyidiki Petor xəhirigə berip, Balaamni qaqirip kelixkə əwətip: padixahimiz: — «Qarisila, bir həlk Misirdin qikqanidi; mana, ular pütün zeminoja yamrap kətti, mana ular bizning udulimizoja kelip qüxti. **6** Ular meningdin küqlük bolojaqqa, əmđi əzliri kelip bu həlkni mən üqün bir qarəp bərgən bolsila; bəlkim mən ularni yengip, bu zemindin qoşlap qikirixim mumkin; qünki əzliri kimgə bəht tilisilə xuning bəht kuqidiojanlikini, kimni qarəjisila, xuning qarəjixka qalidiojanlikini bilimən» dəydu, dənglar, — dedi. **7** Moabning aqsakalliri bilən Midiyaning aqsakalliri qollirida pal selix in'amirliri elip mangdi; ular Balaamning aldioja kelip Balakning gəplirini yətküzdi. **8** Balaam ularoja: — Bügün ahxam muxu yərdə qonup kəlinglar, mən Pərwərdigarning manga kəlojan səzi boyiqə silərgə jawap yətküzimən, — dedi. Xuning bilən Moabning xu əmirliri Balaamningkidə qonup qaldi. **9** Huda Balaamningkigə kelip: — Sening bilən billə turojan bu adəmlər kim? — dewidi, **10** Balaam Hudaoja: — Moab padixahi Zipporning oqpli Balak əqlilərnı əwətip manga: **11** «Qarisila, Misirdin bir həlk qikqanidi, ular pütün zeminoja yamrap kətti; bu yərgə kelip mening üqün ularni qarəp bərsilə, xundak kilsila bəlkim ularni yengip, bu yərdin qoşliwetəlixim mumkin» — dedi, — dedi. **12** Huda Balaamoja: Sən ular bilən billə barsang bolmaydu, u həlkni qarəsangmu bolmaydu, qünki ularoja bəht-bərikət ata kilinojan, — dedi. **13** Balaam ətigən turup Balakning əməldarlırioja: — Silər öz yurtunglaroja kaytip ketinglar, qünki Pərwərdigar mening silər bilən billə beriximəja ruhsət kilmidi, — dedi. **14** Moabning əməldarlıri qəpup Balakning yenioja kelip uningəja: — Balaam biz bilən billə kelixkə unimidi, — dedi. **15** Xuning bilən Balak tehimu kəp wə tehimu mətiwər əməldarlarnı əwətti, **16** Ular Balaamning aldioja kelip uningəja: — «Zipporning oqpli Balak mundak dəydu: — «Həqnemə silining yeniməja kelixlirini tosumiojay; **17** qünki mən əzlrini zor xan-xəhrətkə igə kilimən; nemə desilə maqul dəymən; xunga manga əxu həlkni qarəp bərsilə bolidu», — dedi. **18** Balaam Balakning hizmətkarlırioja

jawabən: — Balak manga əzining altun-kümüxkə lik tolojan öz əyini bərsimu, məyli qong yaki kiqik ix kilay, Hodayim Pərwərdigarning manga buyruəjanlıridin həlkip ketəlməymən. **19** Silərmu bügün ahxam muxu yərdə qonup kəlinglar, Pərwərdigar yənə xu ixlar toqrisida manga nemə dəydikin, xuni biləy, — dedi. **20** Xu keqisi Huda Balaamningkigə kelip uningəja: — U kixilər seni təklip kəlip kəlgən bolsa, ular bilən billə barəjin, ləkin sən Mening sanga eytidiojanlırim boyiqə ix kəlixing kərak, — dedi. **21** Balaam ətigən turup exikini toqup Moabning əmirliri bilən billə mangdi. **22** Huda Balaamning mangəjanlikidin qəzəpləndi; Pərwərdigarning Pərixtsisi uni tosuxka yolda turatti. U xu qaojda exikigə minip ikki qulami bilən billə ketiwatatti. **23** Mada exək Pərwərdigarning Pərixtsisinin qəlioja kəliq alojan həlda yolda turojanlikini kərup, yoldin qikip etizlik bilən mengiwidi, Balaam exəkni yoloja qikip mengixka dumbalap urdi. **24** Pərwərdigarning Pərixtsisi ikki təriri tosmə tam bilən tosaləjan üzümzarlıktiki tar bir yolda turuwaldi. **25** Exək Pərwərdigarning Pərixtsisini kərup, taməja kistilip mengip, Balaamning putini taməja kistap yarilandurup qoydi; Balaam exəkni yənə dumbalidi. **26** Pərwərdigarning Pərixtsisi bolsa yənə aldiojirak berip, ong ya soloja buruluxka bolmaydiojan tehimu tar bir yərdə kütüp turdi. **27** Exək Pərwərdigarning Pərixtsisini kərup mangmay, Balaamning astida yetiwaldi; Balaam qattik hapa bolup, exəkni həsisi bilən qattik dumbalap kətti. **28** Bu qaojda Pərwərdigar exəkkə zuwan kirgüzüwidi, exək Balaaməja: — Məni üq kətim dumbalaydiojanəja sanga nemə yamanlık qiptimən? — dewidi, **29** Balaam exəkkə: — Sən məni sətləxtürdüng, qolumda kəliq boləjan bolsa idi, seni qəpip əltürüwetəttim! — dedi. **30** Exək Balaaməja: — Mən seningki boləjinimdin tartip minip kəlgən exiking mən əməsmu? Ilgiri mən sanga muxundak kəlix aditim bolup bakqanmu? — dewidi, — Yak, — dedi [Balaam]. **31** Ənə xu qaojda Pərwərdigar Balaamning kəzlrini aqti, Balaam Pərwərdigarning Pərixtsisinin kəliqini qəlipidin qikirip, yolda turojanlikini kərdi; u yərgə bəxini koyup səjdə kildi. **32** Pərwərdigarning Pərixtsisi uningəja: — Sən exikingni nemə üqün üq kətim dumbalaysən? Qariəjina, mangəjan yolung Mening nəzirimdə tətür boləjaqqa, seni tosuxka qikquci Mən Əzüm idim. **33** Exək Məni kərup üq kətim Mening aldımın burulup kətti; əgər exək Mening

aldimdin burulup kətmigən bolsa, Mən allıkaqan seni öltürüp exəkni tirik qalduroqan bolattım, — dedi. **34** Balaam Pərwərdigarning Pərixtsizigə: — Mən gunahkarmən, Özlirining yolda meni tosüp turəjanlıqlirini kərməptimən; mubada əmdi mening berixim nəzərliridə rəzil kərünsə, mən kaytip ketay, — dedi. **35** Pərwərdigarning Pərixtsisi Balaamoğa yənə: — Boptu, bu kixilər bilən billə barəjin, biraq pəkət Mən sanga degən səznila degin, — dedi. Xuning bilən Balaam Balakning əmədarlıri bilən billə mangdi. **36** Balak Balaamni keliwetiptu dəp anglap, qarxi elix üçün Moabning Arnon dəryasining boyidiki, qegrining əng bexidiki xəhirigə kəldi: **37** — Mən silini qaxirixka xunqə jiddiy əlqi əwətkənidim, nemə üçün kelixkə unimidila? Mən silini xan-xəhrətkə igə kılalmayttimmu? — dedi Balak Balaamoğa. **38** — Qarisila, mana kəldimoğu, əmdi mən öz aldimoğa birnemə deyələyttimmu? — dedi Balaam, — Huda aozjimoğa nemə gəpni salsa, mən xunila dəymən. **39** Balaam Balak bilən billə yoloğa qikip Kiriət-Huzotka kəldi. **40** Balak kala, koylarni soyup kurbanlıq kılıp, ularning gəxidin Balaam wə uning bilən billə boləjan əmirlərgə əwətip bərdi. **41** Andin Balak ətisi səhərdə Balaamni Baalning egiz jaylırioğa elip qıkti; u xu yərdin Israil həlkining əng qəttiki bir kışimini kərdi.

23 Balaam Balakka: — Sili muxu yərgə manga yəttə kurbangah yasitip bərsilə, muxu yərgə yənə yəttə buka bilən yəttə qoxkarmu hazirlap bərsilə, — dedi. **2** Balak Balaamning deginidək kılıp bərdi; Balak bilən Balaam ikkisi hər bir kurbangahka kurbanlıq kılıxka birdin buka bilən birdin qoxkar sundi. **3** Balaam Balakka: — Sili öz keydurmə kurbanlıqlirining yenida tursila, mən aldioğa barimən, Pərwərdigar mening bilən kərüxüxkə kələmdikin? U manga nemə dəp kərsətmə bərsə, mən əzlırigə xuni dəp berimən, — dedi wə bir dənggə qıkti. **4** Huda Balaam bilən kərüxti; Balaam Hudağa: — Mən yəttə kurbangah hazirlattım, hər bir kurbangahka kurbanlıq süpitidə birdin buka bilən birdin qoxkar sundum, — dedi. **5** Pərwərdigar Balaamning aozjioğa bir səzni selip: — Balakning yenioğa kaytip berip uningə mundaq, mundaq degin, — dedi. **6** Xuning bilən u Balakning yenioğa kaytip bərdi. Mana, u wə Moabning barlıq əmirliiri uning keydurmə kurbanlıqlirining yenida turatti. **7** Balaam kalam səzini aozjioğa elip mundaq dedi: — Balak meni Aram degən yurttin, Moab xahi Balak meni məxriq taqliridin elip

kelip, Mundaq dedi: — Kəl, mening üçün Yakupni qarəjiojin. Kəl, Israilni rasa bir səküp əyibligin. **8** Təngri Əzi qarəjiojan birawni mən kəndək qarəjay? Pərwərdigar Əzi səküp əyiblimigən birawni mən kəndək səküp əyibləy? **9** Mən qoram taxlarning qokkılirida turup uni kərməktimən, Dənglərdə turup uningə nəzər salmaqtimən; Mana, ular yəkkə yaxaydiojan bir qowm, Ular baxka qowmlarning katarida sanalmaydu. **10** Yakupning topilirini kim hesablap qıkalaydu? Həttə Israilning təttin birinimu kim sanap qıkalaydu? Mening jenim həkkanıyning əlümidək əlsun, Mening ahirim uningkidək boləy! **11** Balak Balaamoğa qarap: — Sən manga nemə kiliwatisən?! Mən seni düxmənlirimni qarəyap berixkə qaxiritkan tursam, mana sən əksiqə pütünləy ularə amət tiliding! — dedi. **12** — Pərwərdigarning aozjimoğa saləjinini yətküzüxkə kəngül qoymisam bolamti? — dəp jawap bərdi Balaam. **13** Balak Balaamoğa: — Mening bilən billə baxka bir yərgə barsila, ularni xu yərdin kərələyla; biraq ularning həmmisini əməs, ularning qegridiki bir kışimnıla kərələyla; sili xu yərdə turup ularni mən üçün qarəyap bərsilə, — dedi. **14** Xuning bilən Balak Balaamni «Zofimning dalasi»oğa, Pisgah teəjining qokkısıoğa baxlap berip, xu yərdə yəttə kurbangah saldurup, hər bir kurbangahka kurbanlıq süpitidə birdin buka, birdin qoxkar sundi. **15** Balaam Balakka: — Sili muxu yərdə əzlırining keydurmə kurbanlıqlirining yenida turup tursila, mən awu yakka berip kərüxüp kələy, — dedi. **16** Pərwərdigar Balaam bilən kərüxüp, uning aozjioğa bir səzni selip: — Sən Balakning yenioğa kaytip uningə mundaq, mundaq degin, — dedi. **17** Balaam Balakning yenioğa kaytip kəlgəndə, mana, u wə Moabning barlıq əmirliiri uning keydurmə kurbanlıqlirining yenida turatti. — Pərwərdigar nemə dedi? — dəp soridi Balak. **18** Balaam kalam səzini aozjioğa elip mundaq dedi: — «Həy Balak, sən qəpup angliəjin, Ah, Zipporning oqlı, manga kulak saləjin. **19** Təngri insan əməstur, U yalojan eytmaydu, Yaki adəm balisimu əməstur, U puxayman kılmaydu. U degenikən, ixka axurmay kalamdu? U səz kıləjanikən, wujudka qıqarmay kalamdu? **20** Mana, manga «bərikətlə» dəp tapxuruldi, U bərikətligənikən, buni mən yanduralmaymən. **21** U Yakupta həq gunah kərmigən, Israilda nahəklikni uqratmiojan. Hudasi Pərwərdigar uning bilən billə, Padixahning təntənə awazi uning arisididur. **22** Təngri uni Misirdin elip qıkkan; Uningda yawa kaliningkidək

küq bardur. **23** Qünki Yaquplaroja əpsun karoja kəlməydu, Israillarojimu pal karoja kəlməydu. Waqtisaiti kəlgəndə, Yaqup bilən Israil toşrisida: — «Təngri nəkədər karamət ix kəlip bərgən-həl!» Dəp jakarlanmay qalmaydu! **24** Mana, bu kowm qixi xirdək kəpidu, Ərkək xirdək qəddini ruslaydu; Əzi owliojan owni yemigüqə, Öltürgənlərnin qəninini iqmigüqə, Hərgiz yatmaydu!». **25** Balak Balaamoja: — Boldi, sili ularni azrakmu qarəjimsila, ularoja amətmu tilimisilə! — dedi. **26** Balaam Balakka jawab kəlip: — Mən siligə: — «Pərwərdigarning manga eytkanlirining həmmisigə əməl kilmisam bolmaydu» degən əməsmidim? — dedi. **27** Balak Balaamoja: — Kəlsilə, mən silini baxka bir yərgə apiray, Hudaning nəziridə sili xu yərdə turup ularni qarəjaxliri muwapik tepilarmikin? — dedi. **28** Xuning bilən Balak Balaamni baxlap, qəlbayawanoja qarəydiojan Peor teojining qokkəsisoja kəldi. **29** Balaam Balakka: — Sili bu yərdə manga yəttə kurbangah saldurup bərsilə, yəttə buka bilən yəttə koqxarmu təyyarlap bərsilə, — dedi. **30** Balak Balaamning deginidək kildi, hər bir kurbangahka birdin buka bilən birdin koqkar sundi.

24 Balaam Pərwərdigarning Israillaroja bəht-bərikət ata kəlixni muwapik kərgənlikini kərup yetip, aldinkı [ikki] kətimkədikidək sehır ixlitixkə barmidi, bəlki yüzini qəlbayawan tərəpkə karatti. **2** Balaam bəxini kətürüp Israillarning kəbilə boyiqə qedirlarda olturaxlanlikini kərdi, Hudaning Rohi uning üstigə qüxti. **3** Xuning bilən u aozioja kalam səzini elip mundak dedi: — «Beorning oşli Balaam yətküzidiojan kalam səzi, Kəzi eqilmiojan adəmnin eytidiojan kalam səzi, **4** Yəni Təngrining səzlini anglişuqi, Həmmigə Qadirning əlamət kərunüxini kərgüqi, Mana əmdi kəzi eqilip düm yikilojan kixi yətküzgən kalam səzi: — **5** Ah Yaqup, qedirlirin nəkədər güzəl, Turaloşulirin nəkədər güzəl, ah Israil! **6** Goya kəngəyən dərya wadiliridək, Huddi dərya boyidiki başlardək, Goya Pərwərdigar tikip əstürgən ud dərəhliridək, Dərya boyidiki kedir dərəhliridək; **7** Sular uning soşiliridin ekip qikidu, Əwladliri süyi mol jaylarda bolidu; Padixahı Agagdin exip ketidu, Uning padixahliki üstün kəlinip güllinidu. **8** Təngri uni Misirdin elip qikən, Uningda yawa buqining küqi bardur; Duxmən əlləni u yəp ketidu, Ustihanlirini ezip taxlaydu, Okya etip ularni texip taxlaydu. **9** U başirlap yatsa, ərkək xirdək, Yatsa həm qixi xirdək, Kim uni koşojitixka petinar? Kim sanga bəht-bərikət

tilisə, bəht-bərikət tapidu. Kim seni qarəjsa, qarəjixka ketidu». **10** Balak Balaamoja aqkəlinip, qəlini qəlioja urup kətti; Balak Balaamoja: — Mən silini duxminimni qarəjap bərixkə kəqkirtkanidim wə mana, sili üq kətim pütünləy ularoja amət tilidilə! **11** Əmdi təzdin yurtlirioja kəqip kətsilə; mən əslidə silining izzət-hərmətlirini katta kəlay degən idim, mana Pərwərdigar silini bu katta izzət-hərmətkə nail boluxtin təşp kəydi, — dedi. **12** Balaam Balakka: — Mən əslidə əzlinin əqlirigə: **13** «Balak manga əzning altun-kümükə lik tolojan əz əyini bərsimu, Pərwərdigarning buyruşinidin həkəp, əz məylimqə yahxi-yaman ix kəlaləmmən; Pərwərdigar manga nemə desə, mən xuni dəymən» degən əməsmidim? **14** Əmdi mən əz həkəimgə kəyitməni; kəlsilə, mən əzligə bu həkənin künlərnin ahirida silin əz həkəligə kəndək muəmilə kəlidiojanlikini eytip bəşə, — dedi. **15** U kalam səzini aozioja elip mundak dedi: — Beorning oşli Balaam yətküzidiojan kalam səzi, Kəzli eqilmiojan kixi eytkən kalam səzi, **16** Təngrin əz səzlini anglişuqi, Həmmidin Aliynin wəşylirini bilgüqi, Həmmigə Qadirning əlamət kərunüxini kərgüqi, Mana əmdi kəzi eqilojan düm yikilojan kixi yətküzidiojan kalam səzi: — **17** Mən Uni kərimən, ləkin həzir əməş; Mən Uningoja qarəymən, ləkin yekən yərdin əməş; Yaquptin qikə bir yultuz, Kətürülər Israildin bir xahanə həsa; Qəkiwetər u Moabning qekisini, Barlik Xətlərnin bəxini yanjiydu. **18** Edom uningoja təwə bolidu, Yənə tehi duxmini Seirlar uningoja təwə bolidu; Israil bolsa baturluk kəlidu. **19** Yaquptin qikən biri səltənət süridu, Xəhərdə qəlojan həmməylənni yəkitidu». **20** Andin Balaam Amaləkni kərup, mundak kalam səzini eytti: — «Amalək idi əsl əllər arisida bax, Əmdi həlakəttur təkdir-kəşimiti». **21** Andin Balaam Keniyləni kərup mundak kalam səzini eytti: — «Səning məkanin mustəhkəm bolup, Qəngəng qəram tax iqidə bolsimu, **22** Ləkin silər Keniylər həlak kəlinip turisilər; Təki Axur siləni tutkən kəlip kətküqə». **23** Balaam yənə kalam səzini dəwə kəlip mundak dedi: — «Ah, Təngri bu ixləni kəlojan qəşidə, Kim tirik kəlixka kədir bolar? **24** Kəttim tərəpliridin kəmilər kəlip, Zulum-zəhmət salidu Axuroja, Zulum-zəhmət salidu Ebərgə; Ləkin [Kəttimdin kəlgüqi] əzimu həlakətkə yüzlinər. **25** Xuning bilən Balaam ornidin kəşup əz yurtioja kəytti; Balakmu əz yolioja mangdi.

25 Israillar Kəttimda turojan məzgildə, həkə Moab kəzli bilən buzukluk kəlixka bərilip

kætti. 2 U qizlar Israillarni öz ilahlirioja atalojan kurbanliklaroja katnixixka qaqirdi; [Israillarmu] kurbanliklardin yaydiojan, ularning ilahlirioja birlikta qokunidiojan boldi. 3 Israillar Baal-Peor bilan ena xu tarikida baolinip ketkenliki uqun, Pærwædigarning Israillaroja aqqiki kozojaldi. 4 Pærwædigar Musaoja: — Pærwædigarning kattik ojezipi Israillaroja quxmisun uqun, halkning amirlirining hammisini tutup, ularni Mening aldimda aptapta esip koyojin, — dedi. 5 Xuning bilan Musa Israilning sorakqilirioja: — Silær berip hærbiringlar øzünqlarning Baal-Peor bilan baolinip ketkæn adæmlirini øltürüwetinglar, — dedi. 6 Wæ Musa pütkül Israil jamaiti bilan jamaæt qedirining dærwazisi aldida yioja-zar kilip turuwatkanda, mana Israillardin biraylæn kelip ularning kez aldidila Midiyaniy bir kizni öz kerindaxlirining yenioja elip mangdi. 7 Kahin Hærunning næwrissi, Øliazarning oqli Finihæs buni kerüp, jamaæt iqidin koþti-dæ, kolioja næyza elip, 8 heliki Israil adæmning arkisidin qedirning iqkirigæ kirip, kiz bilan ikkisining karnioja næyza tikiwætti. Israillar arisida tarkalojan waba ena xu qaojdila tohtidi. 9 Xu qaojda waba tegip ølgænler jæmiy yigirmæ tèt ming adæmgæ yætkænidi. 10 Andin Pærwædigar Musaoja mundak dedi: — 11 — «Kahin Hærunning næwrissi, Øliazarning oqli Finihæs Meni dæp wapasizlikka bolojan hæsitimni öz hæsiti bilip, Mening Israillaroja bolojan ojezipimni yandurdi. Xunga gærqæ Mæn wapasizlikka bolojan hæsitimdin ojezæplængæn bolsammu, Israillarni yokitiwætmidim. 12 Xunga sæn: — «Mana, Mæn uningoja öz amanhatirjæmlik øhdæmni tækdim kilimæn! 13 Bu [øhdæ] uningoja wæ uning øwladlirioja tæwæ bolidiojan mænggülik kahinlik øhdisi bolidu, qunki u öz Hudasini dæp wapasizlikka hæset kilip, Israillar uqun kafaræt kærtürdi» — dæp jakarliojin». 14 Øltürülgæn yæni heliki Midiyaniy kiz bilan billæ øltürülgæn Israil adæmning ismi Zimri bolup, Saluning oqli, Ximeon kæbilisidiki bir jæmætning æmiri idi. 15 Øltürülgæn Midiyaniy kizning ismi Kozbi bolup, Zurning kizi idi; Zur bolsa Midiyaniy bir kæbilining baxliki idi. 16 Pærwædigar Musaoja: — 17 Sæn Midiyaniylaroja aram bærmæy zærbæ bærgin; 18 Qunki ular hiylæ-mikir ixlitip silærgæ aram bærmigæn; Peordiki ixta, xundakla ularning singlisi bolojan Midiyanning bir æmirining kizi Kozbining ixidimu hiylæ-mikir ixlitip silærni azdurojan, — dedi. Kozbi waba tarkalojan künidæ Peordiki ix sæwæbidin øltürüldi.

26 Wabadin keyin Pærwædigar Musa bilan Hærunning oqli Øliazaroja sæz kilip: — 2 Silær pütkül Israillarning jamaiti iqidæ yigirmæ yaxtin axqan, jænggæ qikalaydiojanlarni ata jæmæti boyiqæ hæsablap sanaktin øtküzünqlar, — dedi. 3 Xuning bilan Musa bilan kahin Øliazar Moab tüzlænglikliridæ, yæni Yerihoning yenidiki Iordan dæryasining boyida Israillar bilan sæzlixip ularoja: 4 «Pærwædigarning Musa wæ Misirdin qikkæn Israillaroja buyruojini boyiqæ, silærdin yigirmæ yaxtin axqanlarning hæmmisi [tizimlinip] sanaktin øtküzülxü keræk» dæp ukturdi. [tizimlitolojan sanlar mundak boldi]: — 5 Israilning tunji oqli Rubæn idi. Rubænning øwladliri, yæni Hærukning næslidin bolojan Hæruk jæmæti; Palluning næslidin bolojan Pallu jæmæti; 6 Hæzron næslidin bolojan Hæzron jæmæti; Karmi næslidin bolojan Karmi jæmæti. 7 Bular Rubænning jæmætliri bolup, ular din sanaktin øtküzülgini jæmiy kirik uq ming yætta yüz ottuz kixi boldi. 8 Palluning oqli Eliab; 9 Eliabning oqulliri Nimuæl, Datan, Abiram idi. Datan bilan Abiram æslidæ jamaæt iqidin qaqirilojan metiwærlær bolsimu, Korah guruhidikilær Pærwædigar bilan takallaxkanda, ular bilan birlixip Musa wæ Hærun bilan takallaxkanidi. 10 Yær aqozini eqip ularni Korah bilan birgæ yutup ketkæn; xu qaojda Korah guruhidikilærning hæmmisi ølgæn; baxkilaroja ibræt bolsun dæp, ot uning ikki yüz ællik adimini yutup ketkæn. 11 Lekin Korahning øwladliri ølüp kætmigæn. 12 Ximeonning øwladliri, jæmæt boyiqæ, Næmuælning næslidin bolojan Næmuæl jæmæti; Yamin næslidin bolojan Yamin jæmæti; Yakin næslidin bolojan Yakin jæmæti; 13 Zærah næslidin bolojan Zærah jæmæti; Saul næslidin bolojan Saul jæmæti. 14 Bular Ximeonning jæmætliri bolup, jæmiy yigirmæ ikki ming ikki yüz adæm qikti. 15 Gad kæbilisidin, jæmæt boyiqæ, Zæfon næslidin bolojan Zæfon jæmæti; Hæggi næslidin bolojan Hæggi jæmæti; xuni næslidin bolojan xuni jæmæti; 16 Ozni næslidin bolojan Ozni jæmæti; eri næslidin bolojan eri jæmæti; 17 Arod næslidin bolojan Arod jæmæti; Aræli næslidin bolojan Aræli jæmæti. 18 Bular Gad øwladlirining jæmætliri bolup, ular jæmætliri boyiqæ sanaktin øtküzülgændæ jæmiy kirik ming bæx yüz adæm qikti. 19 Yæhudaning oqulliri Er bilan Onan idi; bu ikkisi Kanaan zeminida ølüp ketkæn. 20 Yæhudaning øwladliri, jæmæti boyiqæ, Xilahning næslidin bolojan Xilah jæmæti; Pærazning næslidin bolojan Pæraz jæmæti; Zærahning næslidin bolojan Zærah jæmæti. 21 Pærazning øwladliri Hæzronning næslidin

boloqan Həzron jəməti; Həmulning nəslidin boloqan Həmul jəməti. **22** Bular Yəhudaning jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanəktin etküzülgəndə jəmiy yətmix altə ming bəx yüz adəm qıktı. **23** Issakarning əwladliri, jəmət boyiqə, Tolaning nəslidin boloqan Tola jəməti; Puahning nəslidin boloqan Puah jəməti; **24** Yaxubning nəslidin boloqan Yaxub jəməti; Ximronning nəslidin boloqan Ximron jəməti. **25** Bular Issakarning jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanəktin etküzülgəndə jəmiy atmix tət ming üq yüz adəm qıktı. **26** Zəbulunning əwladliri, jəməti boyiqə, Səradning nəslidin boloqan Sərad jəməti; Elon nəslidin boloqan Elon jəməti; Jahliyəlning nəslidin boloqan Jahliyəl jəməti. **27** Bular Zəbulunning jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanəktin etküzülgəndə jəmiy atmix ming bəx yüz adəm qıktı. **28** Yüsüpning oqulliri: — jəmət boyiqə, Manassəh bilən Əfraim idi. **29** Manassəhning əwladliri: — Makirning nəslidin boloqan Makir jəməti (Makirdin Gilead tərəlgən), Gileadning nəslidin boloqan Gilead jəməti idi. **30** Təwəndikilər Gileadning əwladliri: — Yəzərning nəslidin boloqan Yəzər jəməti; Hələkning nəslidin boloqan Hələk jəməti; **31** Asriyəlning nəslidin boloqan Asriyəl jəməti; Xəkəmnning nəslidin boloqan Xəkəm jəməti; **32** Xəmidaning nəslidin boloqan Xəmidə jəməti; Həfərnning nəslidin boloqan Həfər jəməti. **33** Həfərnning oqılı Zəlofihad oqul pərzənt kərməy kiz pərzənt kərgən; Zəlofihadning kizlirining ismi Maḥlah, Noah, Həglah, Milkah, Tirzah idi. **34** Bular Manassəhning jəmətliri bolup, sanəktin etküzülgəndə jəmiy əllik ikki ming yəttə yüz adəm qıktı. **35** Təwəndikilər Əfraimning əwladliri, jəməti boyiqə: — Xutilahning nəslidin boloqan Xutilah jəməti; Bəkərnning nəslidin boloqan Bəkər jəməti; Taḥanning nəslidin boloqan Taḥan jəməti. **36** Xutilaning əwladliri Eranning nəslidin boloqan Eran jəməti. **37** Mana bular Əfraim əwladlirining jəmətliri bolup, hərəkəysi jəmətlər boyiqə sanəktin etküzülgəndə jəmiy ottuz ikki ming bəx yüz adəm qıktı. Jəmətliri boyiqə, ularning həmmisi Yüsüpning əwladliri idi. **38** Binyaminning əwladliri, jəməti boyiqə, Belaning nəslidin boloqan Bela jəməti; Axbəlning nəslidin boloqan Axbəl jəməti; Ahiramning nəslidin boloqan Ahiram jəməti; **39** Xəfufanning nəslidin boloqan Xufam jəməti; Hufanning nəslidin boloqan Hufam jəməti. **40** Ard bilən Naaman Belaning oqulliri idi; Ardning nəslidin boloqan Ard jəməti; Naamanning nəslidin boloqan Naaman jəməti. **41** Bular Binyaminning əwladliri bolup, jəmət boyiqə

sanəktin etküzülgəndə jəmiy kırık bəx ming altə yüz adəm qıktı. **42** Təwəndikilər Danning əwladliri bolup, jəmət boyiqə, Xuḥamning nəslidin boloqan Xuḥam jəməti; jəmət boyiqə bular Danning jəmətliri idi. **43** Xuḥamning həmmə jəməti sanəktin etküzülgəndə jəmiy atmix tət ming tət yüz adəm qıktı. **44** Axirning əwladliri, jəmət boyiqə, Yimnahning nəslidin boloqan Yimnah jəməti; Yəxwining nəslidin boloqan Yəxwi jəməti; Bəriyahning nəslidin boloqan Bəriyah jəməti. **45** Bəriyahning əwladliri, jəmət boyiqə, Həbərning nəslidin boloqan Həbər jəməti; Malkiəlning nəslidin boloqan Malkiəl jəməti. **46** Axirning kizining ismi Serah idi. **47** Bular Axir əwladlirining jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanəktin etküzülgəndə jəmiy əllik üq ming tət yüz adəm qıktı. **48** Naftalining əwladliri, jəmət boyiqə, Yəhziəlning nəslidin boloqan Yəhziəl jəməti; Gunining nəslidin boloqan Guni jəməti; **49** Yəzərning nəslidin boloqan Yəzər jəməti; Xilləmnning nəslidin boloqan Xilləm jəməti. **50** Bular Naftalining jəmətliri bolup, jəmət boyiqə sanəktin etküzülgəndə jəmiy kırık bəx ming tət yüz adəm qıktı. **51** Yüqirikilər Israillardin sanəktin etküzülgənlər bolup, jəmiy altə yüz bir ming yəttə yüz ottuz adəm qıktı. **52** Pərwərdigar Musaəqə səz kilip mundaq dedi: — **53** Zəmin muxularəqə royhətkə elinəqan san boyiqə miras kilip təksim kilinsun. **54** Mirasni adəm sani kəp kəbililərgə kəprək, adəm sani az kəbililərgə azrak bəl; miras royhəttin etküzülgən adəm sanioqə qarap hər bir adəmgə bəlüp berilsun. **55** Həlbuki, zəmin qək taxlinix yoli bilən bəlünsun; ular mirasqə əzlririning ata jəmət-kəbilisining nami boyiqə warislik kilsun. **56** Miras ularəqə qək taxlax yoli bilən adəm sanining az-kəplükigə qarap hər bir [ailə-jəmətkə] bəlüp berilsun. **57** Təwəndikilər ata jəmət boyiqə sanəktin etküzülgən Lawiyar: — Gərxonning nəslidin boloqan Gərxon jəməti; Kohətning nəslidin boloqan Kohət jəməti; Mərarining nəslidin boloqan Mərari jəməti. **58** Bular Lawiyarlarning jəmətliri: — Libni jəməti, Həbron jəməti, Maḥli jəməti, Muxi jəməti, Korah jəməti. Kohəttin Amram tərəlgən. **59** Amramning ayalining ismi Yokəbəd bolup, Lawiyning Misirdə tuəquləqan kizi idi; u Amraməqə Hərun, Musa wə ularning əqisi Məryənni tuəqup bərgən. **60** Hərundin Nadab, Abiḥu, Əliazar, Itamar tərəlgən. **61** Ləkin Nadab bilən Abiḥu Pərwərdigarning əldioqə əyriy bir otni sunəqanda əlüp kətkən. **62** Lawiyar iqidə bir ayliktin axqan bərlək ərkəklər sanəktin etküzülgəndə jəmiy yigirmə üq ming adəm qıktı.

Ular Israillar iqidə sanaktin etküzlümigən, qünki ularoşa Israillar iqidə heçqandak miras [zemin] belüp berilmigən. **63** Yuqırıda eytiloğan adəmlər Moab tüzlänglikliridə, Yerihoning udulidiki İordan daryasi boyıda Musa bilən kahin Əliazar tərripidin sanaktin etküzlügən Israillardur. **64** Biraq bu adəmlər iqidə Musa bilən kahin Hərun ilgiri Sinay qelidə sanaktin etküzgəndə sanaktin etküzlügən birmu adəm yok idi. **65** Qünki Pərwərdigar ular toqrisida: «Ular qəldə elməy qalmaydu» dəp eytkanidi. Xunga, Yəfunnəhning oqli Kaləb bilən Nunning oqli Yəxuadin baxqa birimu qalmioğan.

27 Yüsüpning oqli Manassəhning nəslidin boloğan jamətlər iqidə Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning nəwrisi, Həfərning oqli Zəlofiḥadning qizliri bolup, ularning ismi Maḥlah, Noah, Həglaḥ, Milkah, wə Tirzah idi. **2** Ular jamaət qedirining dərwasisi aldioğa kelip, Musa bilən kahin Əliazar wə əmirələr bilən pütkül jamaətning aldida turup: **3** — Bizning atimiz qəldə əlüp kətkən; u u yərdə Pərwərdigaroşa ḥujum kiləyli yioqilənlardan əməs, yəni Korah guruhidikilərdin əməs; u bəlki əz gunahı iqidə əlgən, wə uning oqul pərzənti yok idi. **4** Nemə üçün atimizning oqli yoklukı səwəblik uning nami uning jəmətidin eqürüwetilidu? Əzlrining bizgə atimizning kerindaxliri qatarida miras belüp berixlirini etünimiz, — dedi. **5** Musa ularning bu ixini Pərwərdigarning aldioğa qoydi. **6** Pərwərdigar Musaoşa səz kilip mundak dedi: — **7** Zəlofiḥadning qizlirining eytkini durus, sən qokum ularoşa atisining kerindaxliri qatarida miras bər; ularning atisining mirasini ularoşa etküzüp bərgin. **8** Sən Israillaroşa eytkin: «Bir adəm əlüp kətkən qəoşda uning oqli bolmisa, undakta silər uning mirasini kizioğa etküzüp beringlar. **9** Kizi bolmisa, mirasini kerindaxlirioğa beringlar. **10** Kerindaxliri bolmisa, mirasini ata jəmət taoqilirioğa beringlar. **11** Əgər uning atisining kerindaxliri bolmisa, undakta uning mirasini uning jəmətidiki əng yekin bir tuoqkinoğa beringlar; u adəm uning mirasioğa iğə bolsun. Bu Pərwərdigar Musaoşa buyruoşandək, Israillaroşa qüxürülgən həküm, qanun-bəlgilimə bolup qalsun». **12** Pərwərdigar Musaoşa: — Sən mawu Abarim teoşioğa qikip, Mən Israillaroşa təqdim kiləoğan zeminoğa qarap baq. **13** Kөрüp boləoşandin keyin sənmu akang Hərunoşa ohxax əz həlklinggə qoxulisən. **14** Qünki Zin qelidə, jamaət jedəl qikəroğan

qəoşda, ikkinglar Mening buyruqioşa asiylik kilip, suning ixida (Zin qelidə, Qadəxtiki «Məribah suliri» degən jayda) Meni jamaətning aldida muqəddəs dəp hərmətlimidinglar, — dedi. **15** Musa Pərwərdigaroşa səz kilip: **16** — I Pərwərdigar, barlik ət igilirining roḥlirining Hudasi, Əz jamaitining padiqisiz padidək bolup qəlixining aldini elix üçün jamaətni idarə kilidioğan, ularning aldioğa kirip qikalaydioğan, ularni baxlap mangalaydioğan bir adəmni tikləp berixingni tiləymən, — dedi. **18** Sən Nunning oqli Yəxuani tallioqin, — dedi Pərwərdigar Musaoşa, — Uningda Roḥim bar, sən qolungni uning bexioğa qoy, **19** uni kahin Əliazar wə barlik jamaətning aldida turoşuzup wəzิปigə qoy. **20** Sən pütkül Israil jamaiti uning gepigə kirixi üçün əzüngning izzət-xəḥritingdin bir kismini uningə bərgin. **21** U kahin Əliazarning aldida tursun, [Əliazar] urimning həkümünü wasitə kilip turup, Pərwərdigarning ḥuzurida uning üçün yol sorisun; Israil həlki, yəni pütkül jamaət uning buyruqi bilən qikidu, uning buyruqi bilən kirixi kerək. **22** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning buyruqi boyiqə ix kөрüp, Yəxuani baxlap kelip, kahin Əliazarning wə barlik jamaətning aldida turoşuzdi; **23** [Əliazar] kolini uning bexioğa qoyup, uni Pərwərdigarning Musaning wasitisi bilən buyruqinidək wəzิปigə qoydi.

28 Pərwərdigar Musaoşa səz kilip mundak dedi: — **2** Sən Israillaroşa buyrup: — «Manga sunuloğan hədiyə-qurbanliklarni, yəni Manga ozuk bolidioğan, huxbuy kəltüridioğan otta sunulidioğan hədiyə-qurbanliklarni bolsa, silər hər birini bekitilgən kərəlidə sunuxka kəngül qoyunglar» — degin. **3** Sən ularoşa yənə: «Silərnin Pərwərdigaroşa atap otta sunidioğan keydurmə qurbanliqlar mundak bolidu: — hər küni bejirim bir yaxliq ərkək qozidin ikkini daimiy keydurmə qurbanlik qilinglar. **4** Ətigini birni, gugumda birni sununglar; **5** yənə təttin bir ḥindin soqup qikiriləoğan zəytun meyi iləxtürülgən esil undin ondin bir əfahni axliq hədiyə süpitidə sununglar. **6** Sinay teoşida bəlgiləngən, Pərwərdigaroşa atap huxbuy qikərsun dəp, otta sunulidioğan daimiy keydurmə qurbanlik mana xudur. **7** Hər bir qoza üçün uningə qoxulidioğan xarab hədiyəsi təttin bir ḥin xarab bolidu; eqitma iqimlik boləoğan xarab hədiyəsi muqəddəs jayda Pərwərdigaroşa sunup təkülsun. **8** Sən ikkinqi bir qozini gugumda sunoqin; uni ətigənkidək axliq hədiyəsi wə xarab hədiyəsi bilən qoxup sunoqin; u huxbuy kəltürüx üçün Pərwərdigaroşa atap otta

sunulidigan keydurmə qurbanlik bolidu. **9** — Xabat küni bejirim bir yaxlik ikki ərkək qoza sunulsun; uningə qoxup zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin ikkisi axlik hədiyə süpitidə sunulsun wə xarab hədiyəsi sunulsun; **10** bu hər bir xabat künidə sunulidigan xabat künidiki qurbanliktur; uning bilən daimiy keydurmə qurbanlik wə qoxumqə sunulidigan xarab hədiyəsi billə sunulsun. **11** — Hər ayning birinchi küni Pərwədigarə atilidigan keydurmə qurbanlik sununglar; yəni ikki yax torpaq, bir qoqkar, bir yaxlik bejirim yəttə ərkək qozini sununglar. **12** Hər torpaq bexioja zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin üqi axlik hədiyə süpitidə, **13** hər bir qoza bexioja zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin ikkisi axlik hədiyə süpitidə, **13** hər bir qoza bexioja zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin biri axlik hədiyə süpitidə sunulsun; bu Pərwədigarə otta sunulidigan, huxbuy qikiridigan bir keydurmə qurbanliktur. **14** Ularning xarab hədiyəliri bolsa: — hər bir torpaq bexioja xarabtin yerim hın, qoqkar bexioja hinning üqtin biri, hər bir qoza bexioja hinning təttin biri sunulsun. Bu hər ayda sunulidigan aylık keydurmə qurbanlik bolup, yilning hər eyida xundak kılinsun. **15** Bularning üstigə Pərwədigarə atilidigan gunah qurbanlik süpitidə bir tekə sunulsun; xularning həmmisi daimiy keydurmə qurbanlik wə qoxumqə xarab hədiyəsi bilən billə sunulsun. **16** Birinchi ayning on tətinqi küni Pərwədigarə atalojan «ətüp ketix» [kəzisi sunulsun]. **17** Xu ayning on bəxinqi küni heyət baxlinidu; yəttə kün petir nan yeyilsun. **18** Birinchi küni mukəddəs yiojilix ətküzilsun, heqkandak ix-əmgək kılmasliqinglar kerək, **19** xu küni otta sunulidigan, Pərwədigarə atalojan keydurmə qurbanlik süpitidə yax torpaqtin ikkini, bir qoqkar wə yəttə bir yaxlik ərkək qoza sununglar; ular aldinglarda bejirim kərünsun; **20** xularə qoxulidigan axlik hədiyəliri zəytun meyi iləxtürülgən esil un bolup, hər bir torpaq bexioja əfahning ondin üqi, qoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **21** xu yəttə qoza bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **22** xuningdək [gunahinglar] üqün kafarət kəltürükə gunah qurbanliki süpitidə bir tekə sunulsun. **23** Bularning həmmisini ətigənlik keydurmə qurbanlik, yəni daimiy keydurmə qurbanliqtin ayrim sununglar. **24** Silər bu tərکیدə uda yəttə kün Pərwədigarə atap otta sunulidigan, huxbuy kəltüridigan axundak hədiyə-qurbanliklarni sununglar; xularning həmmisi

daimiy keydurmə qurbanlik wə qoxup sunulidigan xarab hədiyəsining sirtida sunulidu. **25** Yəttinqi küni mukəddəs yiojilix ətküzüinglar, xu küni heqkandak ix-əmgək kılixka bolmaydu. **26** «Dəsləpki orma» küni, yəni «həptilər heyti»ninglarda silər yengi axlik hədiyəni Pərwədigarə sunojan qaşda mukəddəs yiojilix ətküzüinglar; heqkandak ix-əmgək kılmanqlar. **27** Silər Pərwədigarə atalojan, huxbuy kəltüridigan keydurmə qurbanlik süpitidə yax torpaqtin ikkini, qoqkardin birni, bir yaxlik ərkək qozidin yəttini sununglar. **28** Xularə qoxup sunulidigan axlik hədiyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, hər bir torpaq bexioja əfahning ondin üqi, qoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **29** xu yəttə qoza bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **30** xuningdək siləning [gunahinglar üqün] kafarət kəltürükə [gunah qurbanliki süpitidə] bir tekə sunulsun. **31** Xularning həmmisi daimiy keydurmə qurbanlik wə uning axlik hədiyəsigə qoxup (bularning həmmisi aldinglarda bejirim kərünsun), xarab hədiyəliri bilən billə sunulsun.

29 Yəttinqi ayning birinchi küni silər mukəddəs yiojilix ətküzüinglar; [u küni] heqkandak ix-əmgək kılmasliqinglar kerək. Bu silər üqün kanaylar qelinidigan küni bolidu. **2** Silər Pərwədigarə atalojan, huxbuy kəltüridigan keydurmə qurbanlik süpitidə yax bir torpaq, bir qoqkar, yəttə bir yaxlik bejirim ərkək qozini sununglar. **3** Xularə qoxup sunulidigan axlik hədiyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, hər bir torpaq bexioja əfahning ondin üqi, qoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **4** xu yəttə qoza bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **5** xuningdək siləning [gunahinglar üqün] kafarət kəltürükə gunah qurbanliki süpitidə bir tekə sunulsun. **6** Xularni ayning birinchi künidiki keydurmə qurbanlik wə uningə qoxumqə boləjan axlik hədiyəsi, daimiy keydurmə qurbanlik, uningə qoxumqə boləjan axlik hədiyəsi wə bularə qoxulidigan xarab hədiyəlirining sirtida sununglar; bularning həmmisi hər biri bəlgilimə boyiqə Pərwədigarə atap otta huxbuy kəltürsün dəp sunulsun. **7** Yəttinqi ayning oninchi küni silər mukəddəs yiojilix ətküzüinglar; nəpsinglarni tartip əzüinglarni təwən tutunglar. U küni heqkandak ix-əmgək kılixka bolmaydu. **8** Silər Pərwədigarə atalojan, huxbuy kəltüridigan keydurmə qurbanlik süpitidə yax bir torpaq, bir qoqkar, bir yaxlik ərkək qozidin yəttini sununglar (bularning həmmisi aldinglarda bejirim

kөрүnsun). **9** Xularoşa қоxup sunulidioşan axliқ ҳәдийә зәйтun meyi ilәxtürülgән esil undin bolup, һәрбир торпақ bexiоја әfahning ondin üqi, қоққар bexiоја әfahning ondin ikkisi, **10** xu yәttә қоza bexiоја әfahning ondin birini, **11** xuningdәk gunah қurbanliқi süpitidә bir tekә sununglar; ularning һәmmisi kafarәt күnidiki gunah қurbanliқi, daimiy көydürmә қurbanliқ, uning қоxumқә axliқ ҳәдийәsi wә bularning xarab ҳәдийәлиri billә sunulsun. **12** Yәttingi аyning on bәxinqi күni muқәddәs yiqilix әtküzüinglar; u күni һеққandәk ix-әmgәk қilixқа bolmaydu. Pәrwәdigarоја аtаp yәttә күn һeyt қilinglar; **13** silә Pәrwәdigarоја аtаp, һuxbuy кәltүrsun dәp otta sunulidioşan көydürmә қurbanliқ süpitidә yax torpaқtin on üqni, ikki қоққар, bir yaxliқ әrkәk қоzidin on tәtni sununglar (xular һәmmisi bejirim bolsun). **14** Xularоја қоxup sunulidioşan axliқ ҳәдийә зәйтun meyi ilәxtürülgән esil undin bolup, on üq torpaқ bexiоја әfahning ondin üqi, ikki қоққар bexiоја әfahning ondin ikkisi, **15** on tәt қоza bexiоја әfahning ondin birini, **16** xuningdәk gunah қurbanliқi süpitidә bir tekә sununglar; xularning үstigә daimiy көydürmә қurbanliқ, uning қоxumқә axliқ ҳәдийәsi wә xarab ҳәдийәsi billә sunulsun. **17** Ikkinqi күni yax torpaқtin on ikkini, ikki қоққар, bir yaxliқ әrkәk қоzidin on tәtni sununglar (xular һәmmisi bejirim bolsun) **18** wә xundәkәla torpaқlar, қоққарlar wә әrkәk қоzilarning sanioја қарap bәlgilimә boyiqә қоxumқә sunulidioşan axliқ ҳәдийәлиri bilән xarab ҳәдийәлиринi sununglar. **19** Xuningdәk gunah қurbanliқi süpitidә bir tekә sununglar; xularning үstigә daimiy көydürmә қurbanliқ, uning қоxumқә axliқ ҳәдийәsi wә xularning xarab ҳәдийәлиri billә sunulsun. **20** Üqinqi күni bir yax torpaқtin on birni, ikki қоққар, bir yaxliқ әrkәk қоzidin on tәtni sununglar (xular һәmmisi bejirim bolsun) **21** wә xundәkәla torpaқlar, қоққарlar wә әrkәk қоzilarning sanioја қарap bәlgilimә boyiqә қоxumқә sunulidioşan axliқ ҳәдийәлиri bilән xarab ҳәдийәлиринi sununglar; **22** xuningdәk gunah қurbanliқi süpitidә bir tekә sununglar; xularning үstigә daimiy көydürmә қurbanliқ, uning қоxumқә axliқ ҳәдийәsi wә xarab ҳәдийәsi billә sunulsun. **23** Tәtinqi күni yax torpaқtin onni, ikki қоққар, bir yaxliқ әrkәk қоzidin on tәtni sununglar (xular һәmmisi bejirim bolsun) **24** wә xundәkәla torpaқlar, қоққарlar wә әrkәk қоzilarning sanioја қарap bәlgilimә boyiqә қоxumқә sunulidioşan axliқ ҳәдийәлиri bilән xarab

ҳәдийәлиринi sununglar; **25** xuningdәk gunah қurbanliқi süpitidә bir tekә sununglar; xularning үstigә daimiy көydürmә қurbanliқ, uning қоxumқә axliқ ҳәдийәsi wә xarab ҳәдийәsi billә sunulsun. **26** Bәxinqi күni yax torpaқtin toққuzni, ikki қоққар, bir yaxliқ әrkәk қоzidin on tәtni sununglar (xular һәmmisi bejirim bolsun) **27** wә xundәkәla torpaқlar, қоққарlar wә әrkәk қоzilarning sanioја қарap bәlgilimә boyiqә қоxumқә sunulidioşan axliқ ҳәдийәлиri bilән xarab ҳәдийәлиринi sununglar; **28** xuningdәk gunah қurbanliқi süpitidә bir tekә sununglar; xularning үstigә daimiy көydürmә қurbanliқ, uning қоxumқә axliқ ҳәдийәsi wә xarab ҳәдийәsi billә sunulsun. **29** Altinqi күni yax torpaқtin sәkkizni, ikki қоққар, bir yaxliқ әrkәk қоzidin on tәtni sununglar (xular һәmmisi bejirim bolsun) **30** wә xundәkәla torpaқlar, қоққарlar wә әrkәk қоzilarning sanioја қарap bәlgilimә boyiqә қоxumқә sunulidioşan axliқ ҳәдийәлиri bilән xarab ҳәдийәлиринi sununglar; **31** xuningdәk gunah қurbanliқi süpitidә bir tekә sununglar; xularning үstigә daimiy көydürmә қurbanliқ, uning қоxumқә axliқ ҳәдийәsi wә xarab ҳәдийәsi billә sunulsun. **32** Yәttingi күni yax torpaқtin yәttini, ikki қоққар, bir yaxliқ әrkәk қоzidin on tәtni sununglar (xular һәmmisi bejirim bolsun) **33** wә xundәkәla torpaқlar, қоққарlar wә әrkәk қоzilarning sanioја қарap bәlgilimә boyiqә қоxumқә sunulidioşan axliқ ҳәдийәлиri bilән xarab ҳәдийәлиринi sununglar; **34** xuningdәk gunah қurbanliқi süpitidә bir tekә sununglar; xularning үstigә daimiy көydürmә қurbanliқ, uning қоxumқә axliқ ҳәдийәsi wә xarab ҳәдийәsi billә sunulsun. **35** Sәkkizinqi күni silә muқәddәs yiqilix әtküzüinglar; u күni һеққandәk ix-әmgәk қilmanglar. **36** Silә Pәrwәdigarоја аtаp, һuxbuy кәltүrsun dәp otta sunulidioşan көydürmә қurbanliқ süpitidә bir torpaқ, bir қоққар wә bir yaxliқ әrkәk қоzidin on tәtni (xular һәmmisi bejirim bolsun) **37** һәmdә torpaқ, қоққар wә әrkәk қоzilarning sanioја қарap, bәlgilimә boyiqә қоxumқә sunulidioşan axliқ ҳәдийәлиri bilән xarab ҳәдийәлиринi sununglar; **38** xuningdәk gunah қurbanliқi süpitidimu bir tekә sununglar; xularning үstigә daimiy көydürmә қurbanliқ, uning қоxumқә axliқ ҳәдийәsi wә xarab ҳәдийәsi billә sunulsun. **39** Bәlgilәngән һeytliringlarda Pәrwәdigarоја аtаp sunulidioşan қurbanliқ-ҳәдийәләр әnә xulardur; silәring kәsәmgә baqlıқ yaki ihtiyarән sunidioşanliringlar, көydürmә қurbanliқliringlar, axliқ ҳәдийәliringlar, xarab ҳәдийәliringlar wә inәkliқ

qurbanlikliringlar bolsa, ularning sirtididir. **40** Xundak kılıp, Musa Pərwərdigarning əzīgə buyruoqanlirining həmmisini qaldurmay Israillaroqə ukturdi.

30 Musa Israillarning kəbilə baxliklirioqə səz kılıp mundak dedi: — Pərwərdigarning buyruoqanliri mundak: — **2** Əgər biraw Pərwərdigaroqə kəsəm iqkən bolsa yaki əz əzini qəkliməkqi bolup kəsəm iqkən bolsa, ləwzidin kaytixka bolmaydu, haman aozzidin qikqan həmmə gəp boyiqə ix tutuxi kerək. **3** Kiz bala yax bolup, tehi atisining əyidiki qaoqda, əz-əzini qəkləx toqruluk Pərwərdigaroqə kəsəm bərgən bolsa, **4** əmma atisi kizining kəsimini yaki əz-əzini qəkləx toqrusida bərgən wədisini angliqan wə kizining aldidə ündiməy xük turoqan bolsa, undakta uning barlik kəsəmliri wə əz-əzini qəkləx toqrusida kılıqan həmmə wədisi inawətlik bolidu. **5** Ləkin kizning atisi angliqan qaoqda uni tosqan bolsa, uning kılıqan kəsəmliri yaki əz-əzini qəkləx toqrusida kılıqan wədiliridin heqbiri inawətlik bolmaydu; atisi uni tosqan boləqəqka, Pərwərdigarmu uni kəqüridu. **6** — Əgər u kəsəm kılıqan yaki əz-əzini qəkləxkə aozzida təntəklilik bilən wədə kılıqan hələttə ərgə təgkən bolsa, **7** eri xuni angliqan bolsa, ləkin angliqan küni ündiməy xük turoqan bolsa, undakta uning kılıqan kəsəmliri yaki əz-əzini qəkləxkə kılıqan gəpliri inawətlik bolidu. **8** Əgər eri angliqan küni uni tosqan bolsa, uning kılıqan kəsimini wə əz-əzini qəkləx toqruluk aozzidin qikəroqan təntək gəplirini bikar kilsa, undakta ular inawətsiz bolidu; Pərwərdigar uni kəqüridu. **9** Ləkin tul hotun yaki eridin əjrixip kətkən hotunlar kılıqan kəsəm, yəni uning əzini qəkləx toqruluk kılıqan barlik wədiliri bolsa inawətlik bolidu. **10** Əgər u erining əyidə kəsəm kılıqan yaki əz-əzini qəkləx toqruluk kəsəm-wədə iqkən, **11** eri anglap turukluk xük turuwelip tosmioqan bolsa, undakta uning barlik kılıqan kəsəmliri wə əz-əzini qəkləx toqruluk kılıqan barlik wədiliri inawətlik bolidu. **12** Ləkin uning eri anglap turoqan qaoqda uning kəsəm-wədilirini enik rət kılıqan bolsa, ayal aozzidin qikəroqan wədə berix wə əz-əzini qəkləp turux toqruluk kılıqan barlik wədilirining heqkaysisi inawətlik bolmaydu; uning eri bularni rət kılıqan boləqəqka, Pərwərdigar uni kəqüridu. **13** Ayalning bərgən wədisini wə uning qidap turup əzümni qəkləymən dəp kılıqan kəsəm-wədisini uning eri inawətlikmu kılalaydu, inawətsizmu kılalaydu. **14** Əgər uning eri hərəküni uning aldidə xük turuwelip gəp kilmisa, undakta uning bərgən barlik kılıqan

kəsəmlirini wə əz-əzini qəkləp turux toqruluk kılıqan həmmə wədilirini inawətlik kılıqanlikə heسابlinidu; qünki erining anglap turoqan künidə gəp kilməy xük turoqanlikə uning ayalning kəsəm-wədilirini küqkə igə kılıqanlikədir. **15** Ləkin eri ayalning kəsəm-wədilirini anglap nəhayiti uzak wəqitlardin keyin andin uning kəsəm-wədilirini inawətsiz kilsa, undakta u ayalning gunaqini əz üstigə aloqan bolidu. **16** Yüqirikilər Pərwərdigarning Musaoqə buyruoqanliri, yəni eri bilən ayali, ata bilən əz əyidə turuwatqan, tehi yaxliqida boləqan kizi otturisidiki nizam-bəlgimilərdur.

31 Pərwərdigar Musaoqə səz kılıp: — **2** Sən Midiyanlardin Israillarning intikamini al, andin əz həlklinggə qoxulisən, — dedi. **3** Musa həlkəkə mundak dedi: — Aranglardin jənggə qikixka bir türkümlə adəmlərnə qorallandurunglar; andin ular Midiyanlardin Pərwərdigar üqün intikam elixka atlansun. **4** Silər Israillarning hər bir kəbilisidin jəng kılıxka mingdin adəm mangdurunglar. **5** Xuning bilən tümənligən İsrail həlkəning hər kəbilisidin mingdin, jəmiy on ikki ming adəm jəng kılıxka qorallanduruldu. **6** Musa hər kəbilidin mingdin adəmnə jəng kılıxka mangdurdu həmdə Əliazarning oqlı Finihəsni ular bilən billə mangdurdu, Finihəsning qolida muqəddəs əswablar wə agah kanay bar idi. **7** Ular Pərwərdigarning Musaoqə buyruoqini boyiqə Midiyanlar bilən soquxkili qikip, ərkəklərnəng həmmisini əltürüwətti; **8** muxu əltürülənlərdin baxka, yənə Midiyaning Əwi, Rəkəm, Zur, Hur wə Rəba degən bəx padixahini əltürdi; yənə Beorning oqlı Balaamni kiliq bilən qepip taxlidi. **9** Israillar Midiyanlarning hotun-kizliri wə balilirini tutkun kılıp kətti, yənə ularning pütün qarwa malliri, qoy padiliri wə mal-mülüklerini olja kildi; **10** ular turuwatqan yərlərdiki barlik xəhər wə barlik bargahlırioqə ot qoyuwətti; **11** ular adəm bolsun mal bolsun barlik qəniymət, barlik oljini elip kətti; **12** ular tutqan əsirlərnəni həm olja-qəniymətnəni Moab tüzləngliklirigə, İordan dəryasi boyiqə jaylaxqan Yerihoqə udulidiki bargahka əkilip, Musa bilən kahin Əliazaroqə, xundakla Israillarning jamaitigə tapxurdi. **13** Musa, kahin Əliazar wə jamaətnəng barlik əmirliri bargahning sirtioqə qikip ularni qarxi aldi. **14** Ləkin Musa jəngdin kaytqan hərbiy sərdarlaroqə, yəni mingbexi, yüzbexilaroqə hapa bolup: — **15** Silər ayallarning həmmisini tirik qaldurdunglarmu? **16** Qaranglar, dəl xular Balaamning hiylə-məslihəti

bilən Peordiki ixta Israillarni Pərwərdigar aldida gunahqa patkuzuxi bilən, Pərwərdigarning jamaitiga waba yaqdurulojan əməsmu? **17** Əmdi silər barlik oqul balilarni oltürüwetinglar, ərlər bilən munasiwət otküzgən ayallarni qoymay oltürüwetinglar. **18** Birak yax kizlar, yəni ərlər bilən munasiwət otküzimgənlərnəni bolsa, əzlinglaroşa tirik kaldurunglar. **19** Silər bargah sirtida yəttə kün qedir tikip turunglar; adəm oltürgən wə əlükkə təgkən hərkim üqinqi küni wə yəttinqi küni əzini paklisun; silər wə silər əsir kıləjan kixilərnəning həmmisi xundak kilsun. **20** Barlik kiyim-keqək, terə əswab üskünilər, tiwitta tokulojan barlik nərsilər həm yaqraq əswab-üskünilərnəning həmmisini paklanglar, — dedi. **21** Kahin Əliazar jənggə qikip kaytқан ləxkərlərgə: — Mana Pərwərdigar Musaoşa buyruojan kanun-bəlgilimə: **22** altun, kümüx, mis, tēmür, kələy, qoşuxun katarlik **23** otkə qidamlik nərsilərnəning həmmisini ottin otküzüinglar, xundak kilsanglar pak hesablinidu; xundaktimu, yənilə «napaklikni qikəroşuqi su» bilən pakizlanglar; otkə qidamsiz nərsilərnəni xu sudin otküzüinglar. **24** Yəttinqi küni kiyimliringlarni yuyunglar, andin silər pak hesablinisilə; andin keyin bargahqa kirsənglar bolidu, — dedi. **25** Pərwərdigar Musaoşa səz kılıp mundak dedi: — **26** Sən kahin Əliazar wə jamaət iqidiki kəbilə kattiliri bilən birliktə elinojan olja-şənimətning, adəm bolsun, qarpay bolsun, xularning omumiy sanini hesablap qikkın; **27** olja-şəniymətni ikkigə bəl, yerimini jənggə qikkənləroşa bər, qalojan yerimini barlik jamaətkə bər. **28** Sən yənə qikip jənggə katnaxқан ləxkərlər alidojan adəm, kala, exək yaki qoy padiliridin bəx yüzdin birini Pərwərdigaroşa atalojan ülüx bolsun dəp ayriojan; **29** silər xuni ləxkərlərgə təwə boləjan yerimidin elip Pərwərdigaroşa atalojan «kətürmə hədiyə» süpitidə kahin Əliazaroşa tapxurunglar. **30** Israilləroşa təwə boləjan yerimining adəm, kala, exək, qoy padiliri, xundakla hərhil həywanlardin əlliktin birini Pərwərdigarning jamaət qedirioşa qaraxқа məs'ul boləjan Lawiyələroşa beringlar. **31** Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar Pərwərdigarning Musaoşa buyruoşinidək kildi. **32** Əmdi olja-şəniymət, yəni jənggə qikkən ləxkərlər eliwəlojan nərsilərdin qaloşini qoy jəmiy altə yüz yətmix bəx ming, **33** kala yətmix ikki ming, **34** exək atmix bir ming, **35** ərkəklər bilən munasiwət otküzimgən kizlar ottuz ikki ming qikti. **36** Jənggə qikkənlərnəning ülüxi, yəni ularoşa təwə yerimi, qoy jəmiy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz; **37**

bu qoy padiliridin Pərwərdigaroşa ataloşini altə yüz yətmix bəx boldi; **38** kala ottuz altə ming, buningdin Pərwərdigaroşa ataloşini yətmix ikki boldi. **39** Exək ottuz ming bəx yüz qikti, buningdin Pərwərdigaroşa ataloşini atmix bir boldi. **40** Adəm on altə ming qikti, buningdin Pərwərdigaroşa ataloşini ottuz ikki adəm boldi. **41** Musa Pərwərdigar əzigə buyruoşini boyiqə Pərwərdigaroşa sunulidojan «kətürmə hədiyə» boləjan ülüxni kahin Əliazaroşa tapxurup bərdi. **42** Israilləroşa təwə boləjan yerimi, yəni Musa jənggə qikip kəlgənlərdin elip bəlüp bərgini — **43** jamaətkə təwə boləjan xu yerimi — qoy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz, **44** kala ottuz altə ming, **45** exək ottuz ming bəx yüz, **46** adəm on altə ming idi. **47** Musa Pərwərdigar əzigə buyruoşini boyiqə, Israilləroşa təwə boləjan xu yerimining, məyli adəm yaki həywan bolsun, əlliktin birini ayrip elip Pərwərdigarning ibadət qedirioşa qaraxқа məs'ul boləjan Lawiyələroşa tapxurdi. **48** Pütkül qoxunning sərdarlıri, ming bəxi, yüz bəxiliri Musa bilən kərüxkili kelip, **49** Musaoşa: — Hizmətkərlirining qol astida jəng kıləjan ləxkərlərnəning omumiy sanini sanaktin otküzək birimu kəm qikmidi. **50** Xunga, mana Pərwərdigarning huzurida əzimizning gunahining kafariti üqün hərqaysimiy erixkənlərnəni Pərwərdigaroşa atalojan hədiyə kılımiz — altun buyumlar, put-qol zənjirliri, biləzük, məhür üzük, zirə-halka, marjanlarning həmmisini elip kəlduk, — dedi. **51** Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar ular əkəlgən altunlarni, yəni altunda yasəlojan hərhil buyumlarni aldi. **52** Ularning ming bəxi wə yüz bəxiliridin aloşini Pərwərdigaroşa atalojan «kətürmə hədiyə» süpitidə sunuldi; barlik altun jəmiy on altə ming yəttə yüz əllik xəkəl qikti **53** (ləxkərlərnəning hərbi əzliri üqün mal-mülükni bulang-talang kılıxқанidi). **54** Musa bilən kahin Əliazar ming bəxi wə yüz bəxilirining qolidin altunni elip, jamaət qedirining iqigə əkirip, uni Pərwərdigarning huzurida Israillar üqün yadnamə kildi.

32 Rubənnəning əwladlıri bilən Gadning əwladlırining kala padiliri tolimu kəpəygənidi; ularning Yaazərnəning zemini bilən Gileadning zeminiəşa kəzi qüxti; wə mana, xu zemin qarwa bəqixқа mas kelidojan yər idi. **2** Xunga ular Musa, kahin Əliazar wə jamaətnəning əmirilirining aldoşa kelip ularoşa: — **3** Atarot, Dibon, Yaazər, Nimrah, Həxbon, Ələləh, Səbam, Nebo, Bəon degən yərlər, **4** yəni Israil jamaiti aldida Pərwərdigar məşlup kılıp bərgən yərlər bolup,

qarwa bekixka bap yərlər ikən, kulliriningmu qarwa meli bar, — dedi **5** wə yənə: — Əgər silining aldirlirida iltipatlirioğa erixkən bolsak, bizni Iordan dəryasidin et deməy, bu yərnı bizgə miras kılıp bərsilə, — dedi. **6** Musa Gadning əwladliri bilən Rubənnıng əwladlirioğa: — Qerındaxliringlar jənggə qıkkən waktida silər muxu yərdə turamtinglar? **7** Silər nemə üqün Israillarning [dəryadin] etüp Pərwərdigar ularoğa ata kılıp bərgən zeminoğa kirixigə kəngullirini sowutisilər? **8** Ilgiri mən Qadəx-Barneadin ata-bowiliringlarnı xu zeminni qarlap kelixkə əwətkinimdə ularmu xundak kılıxkanidi. **9** Ular Əxkol jiləşioğa qıkip, u zeminni kərüp, Israillarning kənglini Pərwərdigar ata kılıp bərgən zeminoğa kirixtin sowutkən. **10** Xu qaoğda Pərwərdigarning aqqıki kelip kəsəm kılıp: **11** «Misirdin qıkkən yigirmə yaxtin yukirilar qin kənglidin Manga əgəxmigəqkə, ular Mən İbrahim, İshak, Yakuplaroğa «Silərgə ata kılımə» dəp kəsəm kıljoğan zeminni kərsə, [Mən Pərwərdigar bolmay ketəy]! **12** Pəkət kənizziylərdin boljoğan Yəfunnəhning oşlı Kaləb bilən Nunning oşlı Yəxuala Manga qin kənglidin əgəxkən boljoğqkə, zeminni kəraləydu», degənidi. **13** Xuning bilən Pərwərdigarning Israillaroğa aqqıki kəzoğaloğqkə, Pərwərdigarning aldida rəzil boljoğanı kıljoğan əxu bir əwlad əlüp tügigüqə, u ularni qəl-bayawanda kirik yil sərgərdanlikta yürgüzdü. **14** Əmdi mana, gunahkarlarning əwladliri boljoğan silərmu ata-bowanglarning izini besip Pərwərdigarning Israillaroğa boljoğan kattik oşəzipini tehimu kəzoğiməqki bəpsilər-də! **15** Əgər silər uningəğa əgixixtin burulup kətsənglar, undakta U [Israillarnı] yənə qəl-bayawanoğa taxliwetidu, bu həlalda silər bu barlik həlkni harab kıljoğan bolisilər, — dedi. **16** İkki kəbilining adəmliri Musaning aldioğa kelip uningəğa: — Biz bu yərdə mallirimizəğa kətan, balilirimizəğa kəl'ə-xəhər salaylı. **17** Biz bolsak kəralinip, Israillarnı əzığə təwə jaylirioğa baxlap baroğqə səpning aldida mangimiz; bu zemindiki yat həlkələr səwəblik, bizning kiqik balilirimiz mustəhkəm xəhərlərdə turuxi kərək. **18** Israillar əz miraslirioğa igə bolmioğqə biz əyimizgə hərgiz kaytmaymiz. **19** Qünki biz ular bilən Iordan dəryasining kün petix təripidiki zeminoğa yaki uningdinmu yirəktiki zeminoğa təng igidar bolmaymiz, qünki mirasimiz Iordan dəryasining bu təripidə, yəni kün qıqixtidur, — dedi. **20** Musa ularoğa: — Əgər xundak kılısanglar, yəni Pərwərdigarning aldida kəralinip jənggə qıkip, **21** silərdin kəralanoğlanlarning həmmisi

Iordan dəryasidin etüp, Pərwərdigar Əz düxmənlirini ularning zemnidin kəşləp qıkipir boljoğanda, **22** xu zemin Pərwərdigar aldida boysundurulup boljoğanda andin kaytsanglar, silər Pərwərdigar wə Israillar aldida gunahsız həsablinisilər; bu zeminmu Pərwərdigar aldida silərgə miras kılıp berlidu. **23** Ləkin bundak kılımsanglar, mana, Pərwərdigar aldida gunahkar bolisilər; xuni obdan bilixinglar kərəkki, gunahinglar əzünglarnı kəşləp bəxinglarəğa qıxidu. **24** Əmdi silər aşinglardin qıkkən gəpinglar boyiqə ix tutunglar, baliliringlar üqün xəhər, kəş padiliringlar üqün kətan selinglar, — dedi. **25** Gadning əwladliri bilən Rubənnıng əwladliri Musəğa: — Kulliri oşjoam eytkinidək kılıdu. **26** Hotunbala qakilirimiz, kalilar wə barlik qarpaylirimiz Gileadning hərəkəysi xəhərliridə qalidu; **27** Ləkin kulliri, jənggə təyyarlinip kəralanoğlanlarning hər biri oşjoam eytkəndək [dəryadin] etüp Pərwərdigarning aldida jəng kılıdu, — dedi. **28** Xuning bilən Musa ular toşruluk kəhın Əliazar bilən Nunning oşlı Yəxuoğa wə Israillarning barlik kəbilə baxliklirioğa tapilap, **29** ularoğa: — Əgər Gadning əwladliri bilən Rubənnıng əwladliri kəralinip Pərwərdigarning aldida jənggə qıkipkə silər bilən birliktə Iordan dəryasidin ətsə, u zemin silərnıng aldinglarda boy sundurulsə, undakta silər Gilead zemini ularəğa miras kılıp beringlar. **30** Əgər ular kəralinip silər bilən billə ətməymiz desə, undakta ularning mirasi aranglarda, yəni Kənaan zemində bolsun, — dedi. **31** Gadning əwladliri bilən Rubənnıng əwladliri: — Pərwərdigar kullirioğa kəndak buyruoğan bolsa, biz xundak kılımiz. **32** Biz kəralinip Pərwərdigarning aldida dəryadin etüp Kənaan zeminoğa kirimiz, andin Iordan dəryasining bu yekidiki zemin bizgə miras kılıp berilidjoğan bolidu, — deyixti. **33** Xuning bilən Musa Amoriylarning padixəhi Sihonning padixəhlikı bilən Baxanning padixəhi Ogning padixəhlikini, zemin wə təwəsidiki xəhərlərnı, ətrapidiki xəhərlər bilən kəşləp, həmmisini Gadning əwladlirioğa, Rubənnıng əwladlirioğa wə Yüsüpnıng oşlı Manassəhning yerim kəbilisigə bərdi. **34** Gadning əwladliri Dibon, Atarot, Aroər, **35** Atrot-Xofan, Yaazar, Yogbihah, **36** Bəyt-Nimrah, Bəyt-Həran kətarlik mustəhkəm xəhərlərnı saldı wə xundakla kətanlarnı saldı. **37** Rubənnıng əwladliri [yengidin] Həxbon, Ələləh, Kiriatayim, **38** Nebo, Baal-Meon (yukiriki isimlar əzgirtılğən) wə Sibmahni saldı; həm ular saljoğan xəhərlərgə yengidin

nam bardi. **39** Manassəhning oqli Makirning əwladliri Gileadka yürüx kilip, u yərnı elip, xu yərdə turuxluk Amoriylarnı koşlıwətti. **40** Xuning bilən Musa Gileadni Manassəhning oqli Makiroşa beriwidi, u xu yərdə turup qaldı. **41** Manassəhning oqli Yair Amoriylarning yeza-kixlaklırını hujum kilip elip, bu yeza-kixlaklarnı Həwot-Yair dəp atidi. **42** Nobah Kinat wə uningöşa qaraxlık yeza-kixlaklarnı hujum kilip elip Kinatni öz ismi bilən Nobah dəp atidi.

33 Təwəndikilər öz koxunlırı boyıqə, Musa bilən Hərning yetəkqiliki astida Misir zeminidin qıqqan Israillarning mangoşan yolliridur; **2** Musa Pərwərdigarning əmri boyıqə, əzlırining səpər kılöjan yollirini pütüp koydi, ularning səpər kılöjan yolliri mundak: — **3** Birinqi ayning on bəxinqi küni [Israillar] Ramsəs xəhiridin səpərgə qıkti; ötüp ketix heytingin ətisi ular barlık Misirliklarning kəz aldida mərdanilik bilən yoloşa qıkti. **4** Bu qəşda Misirliklər ularning arisidiki Pərwərdigar tərpidin öltürülgənlərnı, yəni barlık tunji oşullirini dəpnə kiliwatqanıdi; Pərwərdigar Misirliklarning məbudlırining üstidin həküm qüxürdi. **5** Israillar Ramsəstin yoloşa qıqip Sukkotqa berip qedir tıkti. **6** Ular Sukkottin yoloşa qıqip qəl-bayawanning ayiojidiki Etamoşa berip qedir tıkti. **7** Etamdin yoloşa qıqip, aylinip Baal-Zefonning udulidiki Pi-Hahirotkə berip Migdolning aldida qedir tıkti. **8** Pi-hahirottin yoloşa qıqip, dengizning otturısidin ötüp, Etam qelidə üq kün yol yürüp Marahda qedir tıkti. **9** Marahdin yoloşa qıqip Elimgə kəldi; Elimdə on ikki bulak bilən yətmix horma dərihi bar idi; ular xu yərdə qedir tıkti. **10** Elimdin yoloşa qıqip Kızıl Dengiz boyida qedir tıkti. **11** Kızıl Dengizdin yoloşa qıqip Sin qelidə qedir tıkti. **12** Sin qelidin yoloşa qıqip Dofqahqa kelip qedir tıkti. **13** Dofqahdin yoloşa qıqip Aluxqa berip qedir tıkti. **14** Andin keyin Aluxtin yoloşa qıqip Rifidimoşa kelip qedir tıkti, u yərdə həlkkə iqidioşan su tepilməy kaldı. **15** Rifidimdin yoloşa qıqip, Sinay qeligə berip qedir tıkti. **16** Sinay qelidin yoloşa qıqip Kibrot-Həttawahqa kelip qedir tıkti. **17** Kibrot-həttawahdin yoloşa qıqip Həzirotta qedir tıkti. **18** Həzirottin yoloşa qıqip Ritmahda qedir tıkti. **19** Ritmahdin yoloşa qıqip Rimmon-Pərzəzdə qedir tıkti. **20** Rimmon-Pərzəzdin yoloşa qıqip Libnahda qedir tıkti. **21** Libnahdin yoloşa qıqip Rissahda qedir tıkti. **22** Rissahdin yoloşa qıqip Kəhələtahda qedir tıkti. **23** Kəhələtahdin yoloşa qıqip Xafir teşida qedir tıkti.

24 Xafir teşidin yoloşa qıqip Həradahta qedir tıkti. **25** Həradahdin yoloşa qıqip Məhşilotta qedir tıkti. **26** Məhşilottin yoloşa qıqip Tahatta qedir tıkti. **27** Tahattin yoloşa qıqip Tərahda qedir tıkti. **28** Tərahdin yoloşa qıqip Mitqahda qedir tıkti. **29** Mitqahdin yoloşa qıqip Həxmonahda qedir tıkti. **30** Həxmonahdin yoloşa qıqip Moxərotta qedir tıkti. **31** Moxərottin yoloşa qıqip Bənə-Yaakanda qedir tıkti. **32** Bənə-Yaakandin yoloşa qıqip Hor-Həgidgadqa berip qedir tıkti. **33** Hor-Həgidgadın yoloşa qıqip Yotbatahqa kelip qedir tıkti. **34** Yotbatahdin yoloşa qıqip Abronahqa kelip qedir tıkti. **35** Abronahdin yoloşa qıqip Əzion-Gəbərgə kelip qedir tıkti. **36** Əzion-Gəbərdin yoloşa qıqip Zin qelidə, yəni Qadəxtə qedir tıkti. **37** Qadəxtin yoloşa qıqip Edom zeminining qeğrisidiki Hər teşida qedir tıkti. **38** Israillar Misir zeminidin qıqqandin keyinki kırıqinqi yili bəxinqi ayning birinqi küni, kahın Hər Pərwərdigarning əmri boyıqə Hər teşioşa qıqip xu yərdə öldi. **39** Hər Hər teşida əlgən qeşida bir yüz yigirmə üq yaxta idi. **40** U qəşda, Qanaan zeminining jənubida turuxluk Qanaaniylarning padıxaşi Arad Israillar keliwetiptu dəp anglioşanıdi. **41** Israillar Hər teşidin yoloşa qıqip Zalmonahda qedir tıkti. **42** Zalmonahdin yoloşa qıqip Punonoşa kelip qedir tıkti. **43** Punondin yoloşa qıqip Obotqa kelip qedir tıkti. **44** Obottin yoloşa qıqip Moabning qeğrisidiki İyə-Abarimoşa kelip qedir tıkti. **45** İyimdin yoloşa qıqip Dibon-Gadqa kelip qedir tıkti. **46** Dibon-Gadın yoloşa qıqip Almon-Diblatayimoşa kelip qedir tıkti. **47** Almon-Diblatayimdin yoloşa qıqip Neboning aldidiki Abarim taşlıkioşa kelip qedir tıkti. **48** Abarim taşlıkidin yoloşa qıqip Yerihoning udulida İordan dəryasının boyidiki Moab tüzənglikliridə qedir tıkti. **49** Moab tüzənglikliridə İordan dəryasını boylap tikkən qedirliəri Bəyt-Yəximottin tartip Abəl-Xittimoşiqə bardi. **50** Pərwərdigar Moab tüzənglikliridiki İordan dəryası boyida Yerihoning udulida Musoşa səz kilip mundak dedi: — **51** Sən Israilləşə səz kilip mundak buyruşın: — «Silər İordan dəryasidin ötüp Qanaan zeminişə kəlgən qeşinglarda, **52** zemindiki barlık turuwatqanlarnı aldinglərdin həydiwetinglər, ularning barlık oyma, kuyma butlırını qeqip taxlanglar həm barlık «yukiri jay»lırını wəyran kilip taxlanglar. **53** Silər xu zeminni igiləp makanlıxinglər, qünki Mən u zeminni silərgə miras kilip bərgənmən. **54** Silər jəmət boyıqə qək taxlap, zeminni özünglərgə miras kilip elinglər; adimi kəprəklərgə kəprək miras

bəliup beringlar; adimi azraklaroşa azrak miras bəliup beringlar; qək taxlanoşanda kimlərgə kəyəp qıqқан bolsa, xu yər uning mirasi bolsun; silər miraska ata kəbilə-jəmət boyiqə warislik qilinglar. **55** Həlbuki, əgər u zeminda turuwatқанlarni aldinglardin həydiwətmisənglar, ulardin kəlip qaloşanlar qokum kəzünglərgə tikən, bişininglaroşa yantək bolup sanjilidu, turoşan zemininglarda silərni parakəndə qilidu; **56** wə xundək boliduki, Mən əslidə ularoşa qandək muamilə qilməqçi boloşan bolsam, silərgə xundək muamilədə bolimən».

34 Pərwərdigar Musaoşa səz kəlip mundək dedi: —
2 Sən Israillaroşa səz kəlip mundək buyruoşin: «Silər Qanaan zeminoşa kirgən qaoşda, silərgə miras boluxqə təkşim kəlinidoşan zemin Qanaan zemini bolidu; zeminning bekitilgən jay-qegraliri mundək bolidu: — 3 Silərning jənub təripinglər Zin qelidindin baxlap Edom qegrisoşa taqalsun; andin jənub tərəptiki qegranglar «Xor dengizi»ning jənub təripingning əng ayioşoşa yətsun; 4 xu yərdin qegranglar «Serik Exək dawini»ning jənub tərəpidindin burulup zinəşa oşsun; uning ayioşi toptoşra Qadəx-Barneaning jənubidə bolidu; andin u yərdin yənə Həzar-Addaroşa bərip, Azmonəşa tutixidu; 5 andin qegra Azmondindin burulup mengip, Misir ekinoşa baridu wə dengizoşiqə tutixidu. 6 Kün petix tərəptə qegranglar «Uluş dengiz»ning əzi bolidu, yəni uning boyliri bolidu; mana bu silərning kün petix tərəptiki qegranglar bolidu. 7 Ximal tərəptiki qegranglar mundək bolidu: — «Uluş dengiz»din baxlap hōr teoşioşiqə pasil sizilsun; 8 pasil siziki Hōr teoşidindin baxlap Hamat eoşizioşa sozulup, andin qegra Zədədoşa tutaxsun; 9 qegra yənə Zifronəşa etūp Həzar-Enanda ahirlaxsun; mana bu silərning ximaliy qegranglar bolidu. 10 Andin xərkiy qegrayinglarning pasil siziki Həzar-Enandindin Xefamoşiqə sizilsun. 11 Bu qegra Xefamdindin Ayinning kün qıqış tərəpidiki Riblahqə qūxidu; andin qegra xu yərdin qūxūp Kinnərət dengizining dawinidindin etūp kün qıqış tərəpkə tutixidu. 12 Andin qegra təwənləp İordan dəryasini boylap qūxūp, Xor Dengizoşiqə yətsun. Mana bu qegralar bilən bekitilgən zemininglar bolidu». 13 Musa Israillaroşa səz kəlip mundək dəp buyrudi: — «Mana bu Pərwərdigar tokquz kəbilə wə yerim kəbiligə təkşim qilinsun dəp buyruoşan, qək taxlinix arkişlik özūnglar warislik kəlidioşan zemininglar bolidu; 14 qünki Rubən kəbilisidikilər ata jəməti boyiqə wə Gad kəbilisidikilər ata jəməti boyiqə öz mirasioşa allıqəşan warislik

kəlip uni igiligən, Manassəhning yerim kəbilisimu öz mirasioşa warislik kəlip uni igiligən; **15** Bu ikki kəbilə wə yerim kəbilə Yerihoning udulida, İordan dəryasining xərkiy kiroşiqidiki kün qıqış tərəptə öz miraslırini elip boləşan». **16** Pərwərdigar Musaoşa səz kəlip mundək dedi: — **17** Təwəndikilər zeminni silərgə təkşim kəlip bərgūqilərnin isimliki: — Kaşin Əliazar wə Nunning oşli Yəxua. **18** Silərmu yənə zemin təkşim kəlixqə yardəmlixix üqün hər kəbilidindin birdin əmir tallap beringlar. **19** Bularning ismi mundək: — Yəhuda kəbilisidindin Yəfunnəhning oşli Kaləb. **20** Ximeon kəbilisidikilərdindin Ammihudning oşli Xəmuəl. **21** Binyamin kəbilisidindin Kislonning oşli Əlidad. **22** Dan kəbilisidikilərdindin Yoglining oşli, əmir Bukki idi. **23** Yūsūpning əwladlıridindin: — Manassəh kəbilisidikilərdindin Əfodning oşli əmir Hənniyəl **24** həm Əfraim kəbilisidikilərdindin Xiftanning oşli əmir Kəmuəl. **25** Zəbulun kəbilisidikilərdindin Parnəkning oşli əmir Əlizafan; **26** Issakar kəbilisidikilərdindin Azzanning oşli əmir Paltiyəl; **27** Axir kəbilisidikilərdindin Xelomining oşli əmir Ahihud; **28** Naftali kəbilisidikilərdindin Ammihudning oşli əmir Pədəhəl idi. **29** Mana bular Pərwərdigar əmr kəlip Israillaroşa Qanaan zemindiki miraslırini təkşim kəlixqə bekitkənlər idi.

35 Pərwərdigar Yerihoning udulida, İordan dəryasining boyidiki Moab tūzlənglikliridə Musaoşa səz kəlip mundək dedi: — 2 Sən Israillaroşa mundək əmr kəlip, ular miras kəlip erixkən zemindiki bəzi xəhərlərnə Lawiyaların olturuxioşa bərsun; u xəhərlərnin əpqərisidiki yaylaqlarnimu Lawiyaroşa bərsun. 3 Xundək kəlip ularning turidoşan xəhərliri bolidu wə xu xəhərlərgə təwə yaylaqlaroşa ularning qarpaylırı, bəxqə mal-mülükliři həmdə bərlək həywanlırı orunlaxturulidu. 4 Silər Lawiyaroşa bəridioşan xəhərlərdiki yaylaqlar sepilidindin baxlap həsablıoşanda ming gəz bolsun. 5 Silər yənə xəhər sirtidindin kün qıqış tərəpkə qarap ikki ming gəz, jənub tərəpkə qarap ikki ming gəz, kün petix tərəpkə qarap ikki ming gəz, ximal tərəpkə qarap ikki ming gəz əlqənglar, xəhər ətturida bolsun; xəhərlər ətrapidiki muxu yərlər ular üqün yaylaqlar bolsun. 6 Silər Lawiyaroşa bərgən xəhərlər iqidə altə xəhər «panəhlik xəhiri» bolsun; silər xularni adəm əltürüp kəyoşan kixilərnin xu xəhərlərgə kəqip bəriwəlixioşa bikitinglar; bulardindin bəxqə ularoşa yənə kərik ikki xəhər beringlar. 7 Silər Lawiyaroşa bəridioşan xəhərlər jəmiy kərik səkkiz bolup, xu xəhərlər bilən ularoşa təwə

yaylaklar ularoʻja berilsun. **8** Silər ularoʻja beridioʻjan xu xəhərlər Israillar miras qiloʻjan təwəliklərdin bolsun; adimi kəprək boləjanlardin kəprək, adimi azrak boləjanlardin azrak elinglar; hər bir qəbilə əzizə təksim qilinəjan mirasqa asasən xəhərlərdin bəzilirini elip Lawiyalaroʻja təksim qilip bərsun. **9** Pərwərdigar Musəjoʻ səz qilip mundəq dedi: — **10** Sən Israillaroʻja mundəq degin: «Silər Iordan dəryasidin ətüp Qənaan zeminiəja kirgininglarda, **11** tasadipiylikdin adəm ətürüp qəyoʻjanlarning panahlinixi üqün qəqip beriwelioxəja birnəqqə xəhər tallap bekitinglar. **12** Xundəq qiloʻjanda bu xəhərlər adəm ətürgüqi taki jamaət aldida sorəqqa tartiloʻquq, qisaskarning ətürüp qəyuxidin panahlinidioʻjan xəhərlər bolidu. **13** Silər bekitkən bu xəhərlər silərgə panahlinidioʻjan altə xəhər bolidu. **14** Panahlik xəhiri üqün Iordan dəryasining kün qikix təripidə üq xəhər, Qənaan zemini dimu üq xəhərnə ayrip qəyunglar. **15** Bu altə xəhər Israillar, yat əldikilər wə ularning arisida arilixip olturoʻjan musapirlar üqün panahlik xəhərliri bolsun; tasadipiylikdin adəm ətürüp qəyoʻjan hər bir kixi xu yərlərgə qəqixqə bolidu. **16** — Əgər biraw təmür əswab bilən urup adəm ətürüp qəyoʻjan bolsa, u kəstən adəm ətürgən qatil bolidu; kəstən adəm ətürgüqi jəzmən ətürülüxi kerək. **17** Əgər biraw qol kətürüp adəm ətürgüdək tax bilən urup adəm ətürüp qəyoʻjan bolsa, u kəstən adəm ətürgən qatil bolidu; kəstən adəm ətürgüqi jəzmən ətürülüxi kerək. **18** Əgər biraw adəm ətürgüdək kaltək bilən urup adəm ətürüp qəyoʻjan bolsa, u kəstən adəm ətürgən qatil bolidu; kəstən adəm ətürgüqi jəzmən ətürülüxi kerək. **19** Qan qisas aloʻquqi kixi xu qatilni ətürsun; u qatilni uqratqan yeridə ətürsun. **20** Əgər biraw əqmənlik bilən birsini ittirip yikitiwetip yaki məküp turup birər nərsə etip ətürüp qəyoʻjan bolsa, **21** yaki əqəqixip muxt bilən urup ətürüp qəyoʻjan bolsa, adəm uroʻquqi jəzmən ətürülüxi kerək, qünki u qatil bolidu; qan qisas aloʻquqi kixi qatilni uqriəjan yərdə ətürüwətsun. **22** Lekin u adəmning əqi yok, tasadipiy ittiriwetix yaki məxsətsizlə birər nərsə etip, **23** yaki adəm ətürgüdək hər kəndəq bir taxni adəmni kərməy etip selip, adəm ətürüp qəyoʻjan bolsa, uning əslidə uningəja həq kəndəq əqi bolmisa, uningəja ziyənkəxlik qilix niyitimu bolmisa; **24** bundəq əhwalda, jamaət xu qanun-həkümlərgə asasən adəm ətürgüqi bilən qan qisas aloʻquqi otturisida kesim qilsun. **25** Jamaət tasadipiy adəm ətürüp qəyoʻquqini qan qisas aloʻquqi

kixining qolidin jəzmən qutkuzuwalsun; ular uni qəqip beriwəloʻjan panahlik xəhirigə [aman-esən] qayturup bərsun; andin mukəddəs may bilən məsihləngən bax kahin ətüp kətküqə u xu xəhərdə tursun. **26** Lekin tasadipiylikdin adəm ətürüp qəyoʻjan kixi əgər qəqip beriwəloʻjan panahlik xəhirining təwəsidin qikip kətkən bolsa, **27** xundəqqlə qan qisas aloʻquqi kixi uni panahlik xəhirining pasillirining sirtida uqritip qelip ətürüwətkən bolsa, undəqta qan qisas aloʻquqi qan təküx gunahini tartmaydu; **28** qünki tasadipiylikdin adəm ətürüp qəyoʻjan kixi əslidə bax kahin ətüp kətküqə panahlik xəhiridə turuxi kerək idi; bax kahin ətüp kətkəndin keyin əz təwəliki boləjan zeminiəja qaytip barsa bolidu. **29** — Bular silər turuxluk həmmə yərdə əwladmu-əwlad qanun-bəgilimilər bolsun. **30** Baxqə birsini ətürgən qatilni bolsa, birnəqqə guwahqining guwahlikidin keyin andin ətürüxkə bolidu; lekin pəqət birlə guwahqining guwahliqi bolsa, u uni ətürüxning səwəbi bolmaydu. **31** Əlümgə layiq gunah ətüküzgənlərgə, yəni kəstən adəm ətürgənlər üqün silər həq kəndəq tələm pulini qət'iy qəbul qilmanglar; undəq kixi jəzmən ətürülüxi kerək. **32** Xuningdək panahlik xəhərgə qəqip beriwəloʻjan kixi üqün bax kahin ətüp ketixtin ilgiri əz yerigə qaytip keliwelioxəja həq kəndəq tələm pulini qət'iy qəbul qilmanglar. **33** Xundəq qilsanglar, əzünglar turoʻjan zeminni buləyoʻjan bolmaysilər, qünki qan zeminni buləyoʻydu; zeminda təkülgən qanoʻja dəl xu qanni təkən kixining əz qenidin baxqə həq kəndəq kafarət kəltürüxkə bolmaydu. **34** Əzünglar olturoʻjan zeminni, yəni Mən Əzim makan qiloʻjan zeminni buləyimanglar; qünki Mən Pərwərdigar Israillar arisida makan tutquqidurmən.

36 Yüsüp əwladlirining jəmətliridin Manassəhning nəwrisi, Makirning oʻqli Gileadning əwladlirining jəmət baxlikliri Musa wə Israillarning kattiliri boləjan əmirləarning aldioʻja qelip mundəq dedi: — **2** «Pərwərdigar ilgiri oʻqəjaməjoʻ qək taxlap zeminni Israil həlqigə miras qilip təksim qilip berixni buyruəjan; oʻqəjammu Pərwərdigarning qerindiximiz Zəlofihadning mirasini uning qizlirioʻja təksim qilip berix toʻqrisidiki buyrukini mu aloʻjan. **3** Lekin, ular Israillarning baxqə qəbilisidikilərgə yatliq bolup kətsə, ularning mirasimu ata-bowilirimizning mirasidin qikip ularning ərlirining qəbilisining mirasioʻja qoxulup ketidu; undəq boləjanda biz qək taxlap erixkən miras tügəydu. **4** Israillarning «azadlik

yili» kəlgəndə ularning mirasi ularning ərlirining kəbilisining mirasiyə koxulup ketidu; bundak boləanda ularning mirasi bizning ata-bowilirimizning mirasidin elip ketilidu». 5 Musa Pərwərdigarning səzi boyiqə Israillarıya səz kəlip mundaq əmr kəlip: — Yüsüp kəbilisidikilər toətra eytidu. 6 Zəlofihadning kəzliri toətrisida Pərwərdigarning buyruəini mundaq: «Ular əzliri halioəan ərgə yatlik bolsa boluweridu, ləkin əz jəməti, əz ata kəbilisidin boləan birigə yatlik boluxi kerək. 7 Xundaq boləanda Israillarning mirasi bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yətkilip kətməydu; Israillarning hərbiəri əz ata-bowilirining kəbilisining mirasini qing tutup kəyup bərməsliki kerək. 8 Israillarning hərbiəri əz ata-bowilirining mirasini igiləx üqün Israil kəbililiridin mirasəa warislik kəloəan hərbiəri kəz-ayal əz ata-bowilirining kəbilisidin boləan birsigə yatlik boluxi kerək. 9 Muxundaq boləanda, Israillarning mirasi bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yətkilip kətməydu; qünki Israil kəbililiri əz mirasini kəolidin bərməsliki kerək, — dedi. 10 Pərwərdigar Musarıya kəndak əmr kəloəan bolsa, Zəlofihadning kəzlimu xundaq kəldi. 11 Zəlofihadning kəzlidiridin Maəlah, Tirzah, Həglah, Milkah wə Noahlar əz taəjilirining oəjullirioəa yatlik boldi. 12 Ular Yüsüpning oəjli Manassəhning əwladlirining jəmətidikilərgə yatlik boldi; ularning mirasi yənəla atisining kəbilisi iqidə kəldi. 13 Bular Pərwərdigar Yerihoning udulida, İordan dəryasining boyidiki Moab tüzlənglikliridə Musaning wasitisi bilən Israillarıya buyruəan əmrlər wə həkümlərdur.

Қанун хәрһи

1 Төвөндә һатирлөгини Мусаниң Иордан дәрйәсиниң хәрқий тәрипидики Паран билән Төфәл, Лабан, Һәзирот, Ди-Заһабниң otturisida, яһни Суфниң удулдидики қәл-түзләңликтә, пүткүл Исраилоҗа ейтқан сөзлiridur: — **2** Һорәб теојидин қикип, Сеир теојиниң yoli билән Қадәх-барнеаҗа бароҗуқә җәмий on bir күнлүк yol idi. **3** Һалбуки, Муса бу барлиқ сөзләрни Пәрвәрдигарниң ularni дәп өзигә тапилиқини бойиқә Исраиллароҗа ейтқан вақти қирикинқи yili, on birinқи аyning birinқи күни boldi; **4** бу вақит Муса Һәхбонни paytәht қилоҗан Амориylarning паdихаһи Сиһонни wә Аxtarot wә Әдрәynи paytәht қилоҗан Baxanning паdихаһи Oғni мәоҗлup қилоҗандин keyинки мәзgil idi. **5** Xuning билән Iordan дәрйәсиниң хәрқий тәрипидики Moab земинида Муса [пәyoҗәмбар] бу қанун-тәлимни хәрһәлхәкә бахlap, мундақ dedi: — **6** «Пәрвәрдигар Hudayimiz Һорәб теојида бизгә сөз қилиp: — «Silәrning мухu таој әтраpidа тuroҗан вақtingлар yetәрlik boldi; **7** әнди бурулup сәпәргә атlinip, Амориylar турuwатқан egizlikкә wә uningоја yeқin болоҗан барлиқ jayлароја, јүмлidin Arabah түзләңлиkiгә, таојлиқлароја, оymanлиққа, jәнubқа, dengiz бойliriоја, uluој дәрйә, yәni Әfrat дәрйәsiојиқә Қанааниylarning земиниоја һәм Liwan земиниоја бeringлар. **8** Mana, Mән xu земинни silәrning аldingлароја қoydum; kiringлар, Пәрвәрдигар ата-bowiliringлароја, yәni Ibrahim, Ishaq, Yakup wә ularning әwladliriоја: «Silәrgә berimән» дәп қәsәм қилоҗан земинни игilәңлар» — degәnidi. **9** Xunga Mән xu qaoјda silәrgә: — «Mән yүkünglarnи yaloјuz ketürәlmәymән. **10** Пәрвәрдигар Hudayingлар silәrni көpәytti; mana, бүgün silәr аsmандики yultuzlardәk нуroјunsilәr. **11** Ata-bowangларning Hudasi болоҗан Пәрвәрдигар дәrwәкә silәrni һазirkидин yәнә ming һәssә көpәytkәy, xundakla wәdә қилојинидәк silәrgә bәht-bәrikәt ата қилоҗay! **12** Lekin mән өзüm yaloјuz қандақmu silәrning japaliringларни, yүkünglarnи wә talax-tartixingларни ketürәlmәmән? **13** Özüңлар үqün һәрқaysи қәbililiringларdin danixmән, yorutulоҗан мәtiwәrlәrni tallangлар, mән ularni üstüңlәrgә yolbaxқи қilimән» — dedim. **14** Silәr bolsangлар manga: — «Sening eytkining yahxi gәp boldi», dedingлар. **15** Xuning билән mән қәbililiringларdin munәwwәр әdәmlәrni, yәni danixmән һәм мәtiwәр әdәmlәrni tallap, üstüңlәrgә yolbaxқи қilip, mingbexи, yүzbexи, әllikbexи wә onbexи қilip tәyinlәp, қәbililiringлар үqün

Һәрһil әmәllәrni tutuxқа tiklidim. **16** Xu qaoјda mән aranglardiki sorақılıroја: «Kerindaxliringлар arisidiki әrz-dәwalarnи sorangлар, kerindax билән kerindaxning otturisida wә puқraying билән қоxна olturoҗan yaқа yurtluқлар otturisida adil һөкüm қikiringлар; **17** һөкüm қikarојanda һеққандақ kixining yүz-hatirisini қilmangлар; мәyli kiқik bolsun, qong bolsun silәr һәmmisiningla ixlirini sorangлар. Silәr insanларning selitidin қorқmasliқingлар керәк, qünki мухu һөкüm қikirix ixи Hudaoја tәwә ixtur. Silәrgә tәs қүxидioҗan ix bolsa, mening аldimoја elip kelingлар, mән uni anglaymән» — dedim. **18** Әynи qaoјda mән kilixқа керәк болоҗан барлиқ ixлар тоoјrulуқ тапиlioҗanmән. **19** Biz Пәрвәрдигар Hudayimiz бизгә buyruојandәк Һорәbtin қikип, Амориylarning таoјliқioја бардуқ wә silәr xu yoldiki bipayan, дәһxәtlik qәlnи көrdungлар; biz uning һәmmisidin өtүp, Қадәх-Barneaoја кәldуқ. **20** Wә mән silәrgә: — «Silәr Пәрвәрдигар Hudayimiz бизгә ата қilidioҗan, Амориylarning теoјioја yetip кәldуқ. **21** Mana, Пәрвәрдигар Hudayingлар бу земинни аldingлароја қoydi; ата-bowangларning Hudasi Пәрвәрдигар silәrgә eytkәndәк, xu yәrgә қikип uni игilәңлар; қorқmangлар, һеқ һөduқmangлар» — dedim. **22** Xuning билән silәr һәmmingлар yenimoја kelip manga: — «Biz земinoја kirixтин ilgiri аldin әdәmlәrni әwәtәyli; ular biz үqün u yәrni көzitip, қikiximiz керәк болоҗан yol wә biz uқraydioҗan xәһәrlәr тоoјrulуқ һәwәр yәtkүzsun» — dedingлар. **23** Bu ix nәzirimgә muwapıқ көrүнүp, mән arangларdin on ikki әdәmни, yәni һәрқaysи қәbilidin birdin әdәmни tallidim. **24** Ular yoloја атlinip таoјқа берip, Әxkol jiloјisiоја қүxүp u yәrni tәkхүrүp көrүxti. **25** Ular қolliriоја xu земиндiki mewilәrdin elip бизгә кәltürdi wә мәlumат берip: «Пәрвәрдигар Hudayimiz бизгә tәқdim қилоҗан бу земин yahxidur» — dedi. **26** Һалбуки, silәr земinoја қikixқа unimidingлар, Пәрвәрдигар Hudayingларning әmrigә қарxi қikип Uningоја аsiyлиқ kildingлар **27** wә өз qediringларda қақxap: «Пәрвәрдигар бизгә еқ болоҗанliқидин бизни Амориylarning қolioја tapxurup һалак қilix үqün Misir земинidin қikarоҗан. **28** Әнди биз nәgә барarmiz? Qünki керindaxlirimiz: «Xu yәrdiki әdәmlәr бизdin qong һәм egiz bir һәлқ ikән; ularning xәһәrliri intayin qong, sepilliri аsmаноја тақixidikән; uning üstigә biz xu yәrdә Anakiylarnи bayқidуқ», дәp көnglimizни parakәndә қiliwәtti» — dedingлар. **29** Xunga mән silәrgә: «Қorқmangлар, ularning аldida

dəkkə-dükkigə qüxmənglar; 30 silərning aldinglarda mangidiojan Pərwərdigar Hudayinglar Misir zeminida kəz aldinglarda barlıq kıləjanlıridək silər üqün jəng kılıdu; 31 silər yənə qəl-bayawandimu barlıq mangojan yolliringlarda muxu yərgə yetip kəlgüqə insan əz oolını kuqıqıda kətürginidək Pərwərdigar Hudayinglarningmu silərni kətürginini kərdunglar. 32 Xuningdək gərqə U yənə keqıdə otta, kündüzdə bulut iqidə silərning aldinglarda mengip, bargah tikküdək yərlərni izdəp təpıx üqün yürgən bolsimu, bu ixta Pərwərdigar Hudayinglarəja ixənmidinglar. 34 Pərwərdigar bu səzlərni kıləjan awazinglarni anglap oşəzəplini: 35 «Bu rəzil dəwrdikilərdin heqbir adəm hərəkəndək yol bilən Mən ata-bowiliriəja təkdım kılıxni kəsəm kıləjan bu yaxı zeminni kərgüqi bolmaydu! 36 Pəkət Yəfunnəhning oolı Kaləb pütün kəlbi bilən Pərwərdigarəja əgəxkəqkə, xula zeminni kəridu wə u əz puti bilən kezıp qıkkən barlıq yərnı uningəja wə uning baliliriəja berimən» — dəp kəsəm kıldı. 37 Xu qaojda Pərwərdigar silərning səwəbinglərdin məndinmu aqıqılandı wə: «Sənmu xu yərgə kirgüqi bolmaysən. 38 lekin aldingda hizməttə turuwatқан Nunning oolı Yəxua kirəlaydu. Uni küqləndürgin, qünki u Israillarni uningəja miras kılduridu. 39 Xuningdək silərning: «Ular [düxmənlərnıng] oljisi bolup qalidu» degən kıqıq baliliringlar, yəni bügünki kündə yaxı-yamanni pərk etəlməydiəjan baliliringlar bolsa, kiridu; Mən u yərnı ularəja ata kılımən wə ular uni igiləydu. 40 Lekin silər bolsanglar, burulup Kızıl Dengizəja baridiojan yol bilən qəl-bayawanoja qayıttinglar» — dedi. 41 Xu qaojda silər manga jawab berip: «Biz dərwəxə Pərwərdigar aldida gunah sadır kılduk, Xuning üqün biz hazır Pərwərdigar Hudayimiz bizgə kıləjan barlıq əmrı boyıqə jəng kıləjili qıqımız» — dedinglar. Xuning bilən silərning hərbinglar əz beximqılıq kılıp koral-yaraklıringlarni esip, taojka qıkkəqı boldunglar. 42 Lekin Pərwərdigar manga: Ularəja: — «Qıkmənglar, jəng kılənglar, qünki Mən aranglarda əməsmən; silər qokum düxmənliringlar aldida məşlup bolisilər», degin, dedi. 43 Mən silərgə səz kıldım, lekin silər kulək salmidinglar, bəlki Pərwərdigarning səzigə kərxı qıqıp asıylıq kılıp, əz beximqılıq kılıp taojka qıktinglar. 44 Lekin taojda turəjan Amoriylar silərgə kərxı atlinip, bir top hərılərdək silərni taki Hormahəjiqə koşlap, Seirda silərni kılıqlap oltürdi. 45 Silər kaytıp kelip Pərwərdigar aldida yioja-zar kətürdünglar, əmma

Pərwərdigar pəryadinglarni anglimidi, ya uningəja kulək salmidi. 46 Xuning bilən silər Kədəxtə nurojun künlər turup qaldinglar — silər kanqə künlər xu yərdə turdunglar!

2 Andin biz burulup, Pərwərdigar manga eytkəndək Kızıl dengizəja baridiojan yol bilən səpərgə atlandıq; biz nurojun künlər Seir teəji ətrapida aylinip yürduk. 2 Pərwərdigar manga səz kılıp: — 3 «Silərning muxu taojni aylinip turəjan waqtinglar yetərlık boldi; əmdi ximal tərəpkə burulunglar. 4 Həlkəkə: — Silər Seirda turuwatқан kərindixinglar əsawlarınq qəgrısidin etidiojan boldunglar; ular silərdin kərkıdu, xunga bək ehtiyat kılıp, 5 ularəja jəng kəzojımənglar; qünki mən silərgə ularning zeminidin hətta tapanqılıq yərnımu bərməymən; qünki Seir teəjini əsawəja miras kılıp bərdim. 6 Silər ularəja pul tələp ozuk-tülük setiwelinglar, pul tələp su setiwelinglar. 7 Qünki Pərwərdigar Hudayinglar kəlunglərdiki barlıq əjirni bərikətləp kəlgən; U silərning bu bipəyan qəl-bayawandın mengip etüwatқınınglarda həmmını bildi; Pərwərdigar Hudayinglar bu kırık yil silər bilən billə boldi; heq nərsidin kəm bolmidinglar» — dedi. 8 Xuning bilən biz Seirda turuwatқан kərındaxlırimiz əsawlarınq zeminidin wə Arabah tülənglikidin, xundakla Elat wə Ezion-Gəbərdin etüp, burulup Moabdiki qəl-bayawan yoli bilən mangduk. 9 Pərwərdigar manga: «Moabiylarni awarə kılənglar yaki ularəja jəng kəzojımənglar; qünki Mən ularning zeminini silərgə miras kılıp bərməymən; qünki Mən Ar xəhər-zeminini Lutning əwladlıriəja miras kılıp bərdim» — dedi 10 (Əmiylər əslidə xu yərdə turatti; ular Anakiylarəja ohxax küqlük, sani kəp, egiz boyluk bir həlkə idi. 11 Ular Anakiylardək «gigantlar» dəp hesablinidu; lekin Moabiylar ularni «Əmiylər» dəp ataydu. 12 Seirda əslidə Həriylar turatti; lekin əsawlar Həriylarni zeminidin həydiwetip, ularni yokitip ornıəja olturaqlaxtı — huddi Israillar Mənki Pərwərdigar ularəja təkdım kıləjan, ularning təwəliki boləjan zeminəja kıləjiniəja ohxax). 13 [Pərwərdigar:] «Əmdi hazır ornunglərdin turup Zərəd əkinidin etünglar» dedi. Buni anglap biz Zərəd əkinidin etküqə boləjan künlər ottuz səkkiz yil boldi; bu dəl huddi Pərwərdigar ularəja kəsəm kıləjiniəkdə, u dəwrdiki jəngqılər bargəhtin pütünləy yokitiloquqə boləjan ariliktki waqıt idi. 15 Dərwəxə Pərwərdigarning kəli ularni bargəhtin yokitip tügətküqə ularni həlak

kilixka qarxi qikqanidi. **16** Wə xundak boldiki, xu jəngqilər əlup həlk arisidin pütünləy tügigəndin keyin, **17** Pərwərdigar manga səz kəlip: — **18** «Silər bügün Moabning, yəni Arning qəgrisidin ətisilər. **19** Xuning bilən silər Ammoniyloqə yəkın kelisilər; əmma ularni awarə kılmanglar yaki ularoqə jəng kəzojımanglar; qünki Mən Ammoniyloqəning zeminini silərgə miras kəlip bərməymən; qünki Mən uni Lutning əwladlırioqə miras kəlip bərdim» — dedi. **20** (bu zeminmu «gigantlarning zeminini» hesablınidu; qünki ilgiri gigantlar xu yərdə turojanidi; Ammoniyloqə ularni «Zamzumlar» dəp ataydu. **21** Ular Anakiyləroqə ohxax küqlük, sani kəp, egiz boyluk bir həlk idi. Pərwərdigar ularni [Ammoniyloqəning] aldida yəkıtixi bilən [Ammoniyloqə] ularni zeminidin məhrum kəlip, ularning ornioqə olturaklıxkanidi. **22** Pərwərdigar Seirda turojan əsawlar üqünmu ohxax ix kıldı, ularning aldidin Həriylərnı yəkətı; xuning bilən əsawlar ularni zeminidin məhrum kəlip, bügüngə kədər ularning ornioqə olturaklıxkanidi. **23** Wə Gaza xəhırigiqə kənt-kıxlaklarda olturaklıxkan awwiylərnı bolsa, Kaftordin qikqan Kaftoriylər yəkıtıp, ularning ornioqə olturaklıxtı). **24** — «Əmdi ornunglardın kəzoqilinglar, səpırlinglaroqə qıkinglar; Arnon dəryasidin ətüinglar; mana, Mən Həxbonning padıxahı Amoriy Sıhənnı wə uning zemininimu kəlunglaroqə tapxurdum; ixni baxlanglar, zeminni igiləxkə, uning bilən jəng kilixka qıkinglar; **25** Mən bügündin baxlap silərnıng kərkəunqunglar wə wəhxıtinglarnı pütkül asman astidiki həlklər üstigə qıxırimən; ular silərnıng həwırlinglarnı anglap silərnıng tıpəyilinglardın tıtrəp dəkkə-dükkigə qıxıdu». **26** Xu qəoqda mən Həxbonning padıxahı Sıhənoqə Kədəmot qəlidin əqlılərnı əwətıp, tınqlık salımı yollap: — **27** «Bizning zeminıngdın ətıxımızgə yol kəyoqəysən; onqəoqə, soləoqə burulmay, pəkətlə yəldin qıkmay mangımız. **28** Sən manga ozuk-tülükni puləoqə setıp berisən, suni puləoqə setıp berisən; biz pəkətlə piyadə mēngıp ətımız, halas. **29** Seirda turuwatqan əsawlar, Arda turuwatqan Moabiylər bizgə muamilə kıləoqəndək sənmu biz İordan dəryasidin ətıp, Pərwərdigar Hıdayımız bizgə təkđim kılıdíoqəning zeminəoqə kırıgüqə xundak muamilə kıləoqəysən» — dedim. **30** Ləkin Həxbonning padıxahı Sıhənnıng bizning u yərdın ətıxımızgə yol kəyoqəsi yok idi; qünki Pərwərdigar Hıdayınglar uni silərnıng kəlunglaroqə tapxurux üqün uning roqə-kəlbini kattık, kənglıni

jahıl kılıwətkən (bügünki əqwal dərwəkə xundak). **31** Pərwərdigar manga: «Mana, Mən aldinglarda Sıhənnı wə uning zeminini silərgə tapxuruxka baxlıdim; ixni baxlanglar, uning zeminini igiləx üqün uni ixəqal kılıxka kırıxinglar» — dedi. **32** Sıhən dərwəkə ətı wə barlık həlki biz bilən kərxılxıx üqün jəng kılıxka Yəhəzoqə qıktı. **33** Ləkin Pərwərdigar Hıdayımız uni bizning aldimızda kəlimizəoqə tapxurdi; biz uning ətını, oqullırnı wə barlık həlkını urup məəqlup kılduk. **34** Xu qəoqda biz uning barlık xəhərlırnı ixəqal kılıp ularni pütünləy həlak kılduk; ularđiki barlık ərəkək, kız-ayal wə balılərnı bırınimu kəymay yəkəttuk; ularđın həqkəysını tırik kəymıduq. **35** Biz pəkət ətırlımız üqün qarwa mallırnı wə ixəqal kıləoqəning xəhərlərdın olja ətəniymət alduk. **36** Arnon dəryası boyıđiki Aroərdın wə xu yərdiki jıləjıđiki xəhərdın tartıp Gıləəđkıqə həqkəndək xəhər bizgə təng kələlmıđı; Pərwərdigar Hıdayımız bizning aldimızda həmmısını məəqlubıyətəkə uqrattı. **37** Həlbuki, silər Ammoniyloqəning zeminioqə, qəgrisi boləoqəning pütkül Yəbbək wədisioqə, təođiki xəhərlərgə yaki Pərwərdigar Hıdayımız bizgə mən'i kıləoqəning hərkəysi yərgə yəkınlaxmıđinglar.

3 Andın biz burulup, Baxənoqə barıdíoqəning yol bilən qıkip mangduk; Baxənnıng padıxahı Og wə barlık həlki bizgə qarxi jəng kılıxka Ədrəyqə qıktı. **2** Pərwərdigar manga: «Unıngdın kərkəmıoqəning; qünki Mən uni, uning həlki wə zeminini kəlungəoqə tapxurdum; Həxbonda turojan Amoriylərnıng padıxahı Sıhənnı nemə kıləoqəning bolsa, unımu xundak kılısən» — dedi. **3** Pərwərdigar Hıdayımız dərwəkə Baxənnıng padıxahı Ognı wə barlık həlkını kəlimizəoqə tapxurdi; biz unıngəoqə hıjum kılıp ularđın həqkəimni kəldurmay kırduk. **4** Xu wəkıttə biz uning barlık xəhərlırnı ixəqal kılduk; biz uning xəhərlırdın igilımıgəning bırısimu kəlmıđı. Bular Baxəndiki Ognıng padıxahlıki, yəni pütkül Argəb rəyoni bolup, jəmiy ətımix xəhər idi. **5** Bu xəhərlərnıng həmmısı egiz səpillər wə baldəklık kəwuklırı bilən mustəhəkəm kılinoqənidı; ularəoqə kərxəklık yəzə-kəntlər ıntayın kəp idi. **6** Biz ularni Həxbonning padıxahı Sıhənnı kıləoqənimızdək təltəküs yəkəttuk — Barlık xəhərlər, ərələr, ayal-balılərnı kəymay həmmısını təltəküs yəkəttuk. **7** Biz pəkət ətırlımız üqün barlık qarwa-mallərnı wə xəhərlərdın olja ətəniymət alduk. **8** Xu qəoqda biz İordan dəryasıning xərk tərıpıdə turuxluk Amoriylərnıng ıkki padıxəhıning qəlidın zeminini,

yəni Arnon daryasidin Hərmon teoşioşiqə boləjan zeminini tartiwalduq **9** (Hərmon teoşini Zidoniylar «Sirion», Amoriylar «Senir» dəp ataydu); **10** Biz yənə tüzləngliktiki barlıq xəhərlər, pütkül Gilead wə Baxan padixahı ogning padixahlikidiki Salikah wə Ədray xəhərlirigiqə, Baxanning barlıq zeminini igiliduk **11** (xu qaoşda gigantlarning qaldukidin pəkət Baxanning padixahı Og qaloşanidi; uning kariwiti təmürdin yasaləjanidi; mana, u Ammoniylarning Rabbah xəhəridə saqliniwatmamdu? Uning uzunluqi tokkuz gəz, kəngliki tət gəz. «Gəz» — adəttiki adəmning jəyniki əlqəm kilinəjan). **12** Biz xu qaoşda igiligən zemin mundak; — Arnon daryasi yenidiki Aroər xəhəridin tartip, Gilead taolliqining yerimini wə uningdiki xəhərləni Rubən wə Gad kəbilisidikilərgə təkdim kildim; **13** Gileadning qaloşan zemini wə Og padixahning zemini boləjan pütkül Baxanni mən Manassəhning yerim kəbilisigə təkdim kildim (pütkül Argob rayoni, yəni pütkül Baxan «gigantlarning zemini» deyilidu. **14** Manassəhning oolli Yair pütkül Argob rayonini, yəni Baxanni Gəxuriylar wə Maakatiylarning qeşrisioşiqə igiligən wə uni əz ismi bilən «Həwot-Yair» dəp atioşan. Bügüngə kədər u xundak atalmakta). **15** Gileadni bolsa mən Makiroşə təkdim kildim. **16** Rubəndikilər wə Gadtikilərgə mən Gileadın Arnon daryasioşiqə (wadining otturisi qegra idi), xundakla Ammoniylarning qegrasi boləjan Yabbok daryasioşiqə boləjan zeminni təkdim kildim; **17** yənə Pisgaş taolliki astida yatқан Arabah tüzləngliki (taolliki tüzlənglikning xərkəy təripidə) wə İordan daryasining Kinnərət kəlidin tartip Tuz dengizoşiqə boləjan qışmini ularoşə qegra kilip bərdim. **18** Mən xu qaoşda silərgə: — Pərwərdigar Hudayinglar əzünglarning təəllukatinglar bolsun dəp igilixinglar üqün bu zeminni silərgə ata kiləjan; aranglardiki jəngqilər jənggə təyyarlinip qoralləjan həlda kərindaxliringlar boləjan İsrailarning aldidə daryadin ətünqlər; **19** Pəkət bala-qakiliringlar wə mal-qarwiliringlar (mal-qarwiliringlarning kəplikini bilimən) mən silərgə təksim kiləjan xəhərlərdə kəlsun; **20** Pərwərdigar kərindaxliringlaroşə silərnin aram aloşininglərdək aram bərgüqə, ular Pərwərdigar Hudayinglar İordan daryasining u təripidə ularoşə təkdim kiləjan zeminni igiligüqə ular bilən birgə [jəng kilinglar]; andin silər hərbinglar mən silərgə təksim kiləjan əz təəllukatinglaroşə kaytisilər» — dəp tapilioşanmən. **21** Xu qaoşdimu mən Yəxuaşə: «Sən

Pərwərdigar Hudayinglarning muxu ikki padixahqə kiləjanlirining həmmisini əz kəzüng bilən kərdüng; Pərwərdigar sən baridoşan yərdiki padixahliklərimu xuningoşə ohxax kilidu. **22** Silər uların qorqmanglar; qünki Pərwərdigar Hudayinglar əzi silər üqün jəng kilidu» — dəp tapilioşanmən. **23** Xu qaoşda mən Pərwərdigardin ətünüp: — **24** «İ Rəb Pərwərdigar, Sən Əz kulungoşə Əz uluşlukung wə küqlük kolungni ayan kilixqə kirixting; qünki məyli asmanlarda yaki zeminda bolsun Səning kiləjanliringoşə wə küq-kudritinggə təng kəlgüdək xundak ilah barmu? **25** Səndin ətünümənki, meni İordan daryasidin ətüp, xu yərdiki yaxhi zeminni — Xu yaxhi taolliqni wə Liwanni kərişkə nesip kiləşəsən», — dedim. **26** Ləkin Pərwərdigar silərnin səwəbinglar tüpəylidin manga oşəzəpliniş iltijayimoşə kulak salmidi, bəlki manga: «Böldi, bəs! Bu ixni aldimda ikkinqi tiləşə aloşuqi bolma. **27** Sən Pisgaşning qokkışioşə qikşip bəxingni kətürüp, əz kəzüng bilən məşribkə, ximaləşə, jənubqə wə məşrişkə tikilip qara; qünki sən muxu İordan daryasidin ətməşən. **28** Yəxuaşə wəzipini tapilioşin, uni rişbətəndürüp yürəklik kil; qünki u bu həlkning aldidin ətüp sən kəridoşan xu zeminoşə ularni igə kiləşuzidu» — dedi. **29** Xuning bilən biz Bəyt-Peorning udulidiki wadida turup qalduk.

4 — Əmdi, i İsrail, mən silərgə əğitidoşan muxu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə kulak selinglar; ularoşə əməl kilsanglar həyatlik tapisilər wə xundakla ata-bowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə təksim kilidoşan zeminoşə kirip uni igiləşisilər. **2** Mən silərgə tapxuridoşan Pərwərdigar Hudayinglarning muxu əmrlirigə əməl kilixinglar üqün, mən silərgə əmr kiləjan səzgə həqnəmini qoxmanglar həmdə uningdin həqnəmini qikşirəwətmənglar. **3** Silər əz kəzlringlar bilən Pərwərdigarning Baal-Peorning tüpəylidin kiləjan ixlirini kərgənsilər; qünki Baal-Peorəşə əgəşkənlərnin həmmisini Pərwərdigar Hudayinglar aranglardin yoşattı; **4** Ləkin Pərwərdigar Hudayinglaroşə qing baoləjanlardin hərbinglar bügüngə kədər həyat turuwatısilər. **5** Mana, mən Pərwərdigar Hudayim manga əmr kiləşəndək, kirip igiləşidoşan zeminda turoşanda ularoşə əməl kilsun dəp silərgə bəlgilimə həm həkümləni əğəttim. **6** Silər ularni qing tutup əməl kilinglar; qünki xundak kilsanglar bu həkümlərnin həmmisini anglioşan həlklərnin kəz aldidə silərnin dana wə yorutuləjan bir həlk ikənlikinglar ispatlinidu; ular dərəkə: «Bu

uluq əl dərḥəkiqət dana həm yorutuloqan bir həlk ikən» — dəydu. 7 Qünki Pərwərdigar Hudayimizning bizning Uningoşa nida kıloqan hər bir tiləklirimizdə bizgə yekın turoşinidək, əzigə yekın turoqan bir Hudasi boloqan bizgə ohxax baxqa bir uluq əl barmu? 8 Mən aldinglaroşa qoyoqan muxu pütkül qanundikidək adil bəlgilimilər həm həkümlərgə igə boluqan silərdək baxqa bir uluq əl barmu? 9 Öz közünglar bilən kərgən ixlarni untumasliqinglar, həтта өmrünglarning barliq künliridə kəlbinglardin qikarmasliqinglar üqün özünglaroşa eḥtiyat qilinglar wə ihlasliq bilən kəlbinglarni [ezixtin] saklanglar; xuningdək silər kərginglarni baliliringlaroşa wə baliliringlarning balilirioşa yətküzünglar; 10 Silər Ḥorəb teoşida Pərwərdigar Hudayinglarning aldida turoqan küni Pərwərdigar manga: «Həlkni Mening sezlirimni anglix üqün yenimoşa yioşkin; xuning bilən ular sezlirimni əginip, yər yuzidiki barliq künliridə Məndin əyminidu wə balilirioşa əgitidu» — degənidi. 11 Silər yekın kelip taqning tüwidə turduqan; bu taqning oti asmanlarning baqrioiqə köyüp yətti, həmdə karangoluluk, bulutlar wə sir taqni kəplidi; 12 Pərwərdigar otning otturisidin silərgə sez kildi; silər sezlərninng sadasini angliqinglar, lekin heq xəkilni kərmidinglar; silər pəkət bir awazni angliqinglar. 13 Wə U xu qaoşda silərgə əmr kıloqan əḥdisini, yəni «on əmr»ni ayan kildi wə ularni ikki tax tahtay üstigə pütüti. 14 Wə xu qaoşda Pərwərdigar manga əmr kılıp, silər dəryadin ötüp igiləydiyən zeminda ularni ularoşa əməl kilinglar üqün silərgə bəlgilimilər həm həkümlərnəni əgitixni tapilidi. 15 Özünglaroşa nahəyiti eḥtiyat qilinglarki (qünki Pərwərdigar Ḥorəb teoşida ot otturisidin silərgə sez kılqanda heqkandək xəkilni kərmigənsilər), 16 özünglarni buloqap, məyli ərkək yaki ayal süritidə, məyli yər yuzidiki hər kəndək ḥaywan yaki asmanda uqidiqan hər kəndək kux bolsun, məyli yər yuzidə hər kəndək əmiligüqi ḥaywan yaki yər astidiki sulardiki hər kəndək belik bolsun, ularning süritidə heqkandək xəkil-qiyapəttiki oyma butni özünglar üqün yasimanglar, 19 yaki xuningdək, bexinglarni kətürüp asmanlaroşa qarap, kuyax, ay, yultuzlar, yəni pütkül samawi koxunni kərup, kənglūnglar mayil bolup ularoşa bax egip kulluqioşa kirmənglar; qünki Pərwərdigar Hudayinglar bularni pütkül asman astidiki barliq həlkələr üqün orunlaxturoqan. 20 Lekin silərnəni bolsa Pərwərdigar Öz mirasi boluqan bir həlk boluxinglar

üqün «təmür tawlox humdani»din, yəni Misirdin elip qikti. 21 Lekin Pərwərdigar silərninng wəjənglardin manga oşəzəpliniq, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras bolux üqün ata kılıdioqan yaxsi zemini toşrisida: — «Sən xu yərgə kirixkə İordan dəryasidin ötməysən» dəp kəsəm kildi. 22 Xunga mən muxu zeminda elüxüm mukərrər; İordan dəryasidin ötməymən; birək silər bolsanglar uningdin ötüp xu yaxsi zeminni igiləysilər. 23 Pərwərdigar Hudayinglarning silər bilən tüzgən əḥdisini untumasliqinglar, xundək əzünglar üqün Pərwərdigar Hudayinglar silərgə mən'i kılqan oyma butni yaki hər kəndək nərsininng xəkil-qiyapitini yasimasliqinglar üqün özünglaroşa hezi bolunglar. 24 Qünki Pərwərdigar Hudayinglar həmmi yutkuqi bir ot, wapasizlikkə həsət kılquqi bir Hudadır. 25 Silər pərzəntlər, pərzəntinglarning pərzəntlirini kərup, zeminda uzək wəkiq turoşandin keyin, birhil xəkil-qiyapəttə boluqan oyma butni yasioqan, xuningdək Pərwərdigar Hudayinglarni rənjitip uning nəziridə rəzil boluqanni kılıp özünglarni buloşioqan bolsanglar, 26 mən asman-zeminni üstünglaroşa guwahqi boluxkə qakirimən, silər İordan dəryasidin ötüp, igiləydiyən xu zemindin tezla pütünləy yək kılinsilər; silərninng uningda yaxioqan künliringlar uzun bolmaydu, silər bəki uningdin pütünləy yək kılinsilər. 27 Pərwərdigar silərnəni barliq həlkələr arisioşa tarkitidu, Pərwərdigarning silərnəni həydxini bilən silər xu əllər arisida kiqik bir qalduk bolisilər. 28 Silər xu yərlərdə turup yəşəyən yaki taxtin yasaloqan, nə kəşəlməydiyən, nə angliyalmaydiyən, nə yeməydiyən, nə puralmaydiyən, pəkət insanning kəlining yasioşini boluqan iləhlarning kulluqida bolisilər. 29 Silər xu yərlərdə Pərwərdigar Hudayinglarni izdəysilər; pütün kəlbinglar wə pütün jeninglar bilən uni izdisənglar, uni tapisilər. 30 Silər eoşir azab-oqubət tarkininglarda, bu ixlarning həmmisi bexinglaroşa qüxkəndə, silər Pərwərdigar Hudayinglaroşa yenip kelisilər wə uning awazioşa kulək salisilər. 31 Qünki Pərwərdigar Hudayinglar rəḥimdil bir Hudadır; U silərnəni taxliwətməydu, nə ḥalak kılmaydu, nə ata-bowiliringlar bilən kəsəm iqip tüzgən əḥdisini heq untumaydu. 32 Əmđi, silərdin ilgiri, Huda insanni yər yuzidə yaratқан künidin tartip ötkən künlər toşruluk sürüxtə kilinglar, xundək asmanlarning bir qetidən yənə bir qetigiqə sürüxtə kilinglarki, muxuningoşa ohxax uluq bir ix bolup bakқанmu? Uningoşa ohxax bir

ixni anglap bakkanmu? **33** Silərgə ohxax, Hudaning ot iqidin qıkkān awazini anglap tirik qaloqan baxqa bir hək barmu? **34** Pərwərdigar Hudayinglar kəz aldinglarda silər üqün Misir zeminida qiloqanliridək, qiyin sinaxlar bilən, məjizilik alamətlər bilən, karamətlər bilən, urux bilən, küqlük qol həm uzitiloqan bilək bilən wə dəhəxtlik wəhimilər bilən silərdin baxqa bir həkni yat bir əlning arisidin qikirip Əzigə has kilix üqün kelip urunup bakkanmu? **35** Pərwərdigarla Hudadur, uningdin baxqa birsı yoktur, dəp bilixinglar üqün silər bu [uluo] ixlarni kərüxkə muyəssər kilinoqansilər. **36** Silərgə təlim berix üqün U asmanlardin silərgə Əz awazini anglatti; U yər yüzidə Əzining uluo otini kərsətti; silər xu otning otturisdinmu uning awazini angildinglar. **37** Uning üstigə, ata-bowiliringlaroqə baqlioqan muhəbbiti tüpəylidin həmdə ularning keyinki əwladlirini tallioqanlıqı üqün, U silərni Misirdin xəhsən Əzi zor kudriti bilən kutkuzup qikardi; **38** U xuningdək silərnin aldinglardin əzünglardin kəp wə küqlük boluqan əllərni zeminidin həydəp, silərni uningoqə kirgüzüp, uni bügünki kündikidək silərgə miras kilix üqünmu xundaq qiloqandur. **39** Xunga bügün xuni bilip qoyunglarki wə kənglünglarni uningoqə bəlünglarki, Pərwərdigar yukiridiki asmanlarda bolsun, astidiki yər-zeminda bolsun Hudadur; Uningdin baxqa heqbiri yoktur. **40** Xuningdək silərnin wə keyinki balilar-əwladliringlarning əhwali yahxi bolux üqün, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə ata kilidiloqan zeminda künliringlarni uzun, hətta mənggülik kilix üqün mən bügünki kündə silərgə tapilawatқан Uning bəlgilimiliri wə əmrlirini tutunglar». **41** Andin Musa Iordan dəryasining xərkiy tərpidə üq xəhərni ayrip bekitti; **42** məksiti, heqkandaq əq-adawiti bolmay, tasadiپی koxxnisini əltürüp koysa, əltürgən kixi xu yərlərgə, yəni xu xəhərlərdin birigə keqip berip aman-esən kəlixtin ibarət idi. **43** Bu xəhərlər bolsa: — Rubənlərnin zeminidin qəl-bayawandiki Bəzər, Gadlarning zeminidin Gileadtiki Ramot, Manassəhlərnin zeminidin Baxandiki Golandin ibarət idi. **44** Musa Israillarning aldioqə koqoqan qanun mana təwəndikidək: — **45** (bular bolsa Israillar Misirdin qikkanda Musa [pəyojəmbər] ularoqə jakarlioqan agah-guwaqlar, bəlgilimilər həm hekümlərdur; **46** Musa wə Israillar Misirdin qikkanda Amoriylarning Həxbon xəhiridə turuxluk padixahı Siqonni əltürgənidi; Musa bu əmrlərni Siqonning

zeminida, Iordan dəryasining xərki tərpidə, Bəyt-Peorning udulidiki wadida Israillaroqə jakarlioqan. **47** Xu qaoqda Israillar [Siqonning] wə Baxanning padixahı Ogning zeminini, yəni Iordan dəryasining kün petix tərpidiki Amoriylarning ikki padixahining zeminimu igiligənidi; **48** ularning zemini Arnon dəryasining kirojikidiki Aroərdin tartip Sion (yəni Hərmon) teoqioqə, **49** xundaqla Iordan dəryasining xərki tərpidiki pütkül Arabah tüzləngliki wə Pisgah teoqining baqlioqə jaylaxқан «Tüzləngliktiki dengiz»oqə idi).

5 Xuning bilən Musa pütkül Israilni qakirip ularoqə mundaq dedi: — «I Israil, mən bügün kulakliringlaroqə angliwatқан bu bəlgilimilərgə həm hekümlərgə kulak selinglar, ularni əgininglar, ularoqə əməl kilixkə kəngül bəlünglar! **2** Pərwərdigar Hudayimiz biz bilən Hərorəb teoqida əhdə tüzdi. **3** Bu əhdini Pərwərdigar ata-bowilirimiz bilən tüzgən əməs, bəli biz bilən, yəni bügünki kündə tirik qaloqan bizlər bilən tüzdi. **4** Taqda ot iqidə turup Pərwərdigar silər bilən yüz turanə səzləxkənidi **5** (xu qaoqda silərgə Pərwərdigarning səz-kalamini jakarlux üqün mən silər wə Pərwərdigarning otturida turoqanidim; silər otning aldidə kərkup, taqə qikixni halimidinglar). **6** U mundaq dedi: — «Mən seni Misir zeminidin, yəni «kulluk makani»din qikəroqan Pərwərdigaring Hudadurmən. **7** Səning Məndin baxqa heqkandaq ilahing bolmaydu. **8** Sən əzüng üqün məyli yukiridiki asmanda bolsun, məyli təwəndiki zeminda bolsun, yaki yər astidiki sularda bolsun, hərəkandaq nərsining kiyapitidiki heqkandaq oyma xəkilni yasima; **9** Sən bundaq nərsilərgə bax urma yaki ularning kulluqioqə kirmə. Qünki Mənki Pərwərdigar Hudaying wapasizlikkə həsət qiloquci Hudadurmən. Məndin nəprətləngənlərnin kəbihliklirini əzligə, oqullirioqə, hətta nəwrə-qəwrilirigiqə qüxürimən. **10** Əmma Məni səyidiloqan wə əmrlirimni tudidiloqanlaroqə ming əwladioqə əzgərməs məhrəbanlik kərsitimən. **11** Pərwərdigar Hudayingning namini qalaymıqan tiloqə alma; qünki kimdəkim namini qalaymıqan tiloqə əlsə, Pərwərdigar uni gunahkar həsəblimay qalmaydu. **12** Pərwərdigar Hudaying sanga əmr qiloqandək xabat künini mukəddəs dəp bilip tut, uningoqə əməl kil. **13** Altə kün ixləp barlik ixliringni tügətkin; **14** ləkin yəttinqi küni Pərwərdigar Hudayingoqə ataloqan xabat künidur. Sən xu küni heqkandaq ix qilməysən; məyli sən yaki oqlung bolsun, məyli qizing, məyli

kulung, mayli dediking, mayli buqang, mayli exiking, mayli h rkandak baxka ulioqing, yaki sən bilən bir yerdə turuwatqan musapir bolsun, heqkandak ix qilmisun; xuning bilən kulung w  dediking səndək aram alalaydu. 15 Sən  z ngning  slid  Misir zeminda kul bololanliqingni, P rw rdigar Hudaying küqlük qoli w  uzatqan biliki bilən seni xu y rdin qikarolanliqini esingdə tut; xu s w btin P rw rdigar Hudaying sanga xabat k nini tutuxni əmr qilolan. 16 P rw rdigar Hudaying sanga əmr qiloland k ata-anangni h rm t qil. Xundak kilsang P rw rdigar Hudaying sanga ata qilmakqi bololan zeminda uzun  m r k ris n, haling yahxi bolidu. 17 Katillik qilma. 18 Həm zina qilma. 19 Həm o rlik qilma. 20 Həm koxnang to ruluk yalolan guwahlik b rm . 21 Həm koxnangning ayalini təmə qilma w  n  uning  yi, uning etizi, uning kuli, n  uning dediki, n  uning kalisi, n  uning exikigə yaki koxnangning h rkandak baxka n rsisig  kez kiringni salma». 22 — bu s zl rni P rw rdigar taqda, ot, bulut w  sürlük qarangoquluk iqidin küqlük awazi bilən sil rning pütkül jamaitinglaroqa eytkan w  ularoqa heq baxka [s zl rni] koxmioqan; u ularni ikki tax tahtayoqa p t p manga tapxurdi. 23 W  xundak boldiki, qarangoquluktin qikqan awazni angliqininglarda w  otluk taq keyginid  sil r, yəni kəbilə baxliqliringlar w  aqsakalliringlar yenimoqa kelip: — 24 «Mana, P rw rdigar Hudayimiz  z xan-xəripi w  uluqluqini ayan kildi w  biz uning awazini ot otturisdin angliduk, xuning bilən biz b g nki k nd  Huda insanlar bilən s zl xk n bolsimu, ularning tirik qaloqanliqini k rduk. 25  mdi biz jenimizoqa təwəkkül kiliximizning nem  hajiti? Q nki muxu d hx tlik ot bizni yutuwetidu. Əgər biz P rw rdigar Hudayimizning awazini anglaw rs k  l p ketimiz. 26 Q nki  t igiliridin hayat igisi Hudaning otning otturisdin səzligən awazini anglap, bizd k tirik turuwatqanlardin kim bar? 27 Sən  z ng P rw rdigar Hudayimizoqa yekinlixip, uning s zlig nlirining h mmisini angliqin; andin P rw rdigar Hudayimiz sanga s zlig nlirining h mmisini bizg  eytip beris n; xuning bilən biz uni anglap əməl kilimiz» — dedinglar. 28 P rw rdigar sil rning bu manga eytkan s zliringlarni anglap manga: «Bu həlkning sanga eytkan s zlrini anglidim; ularning barlik eytkan s zliri durustur. 29 Kaxki ularda Məndin k rkup, əmlirimni izqil tutidioqan bir k lb bolsidi, ularning hali w  baliliringning hali m ngg g  yahxi bolatti!

30 Sən berip ularoqa: «Qediringlaroqa kaytinglar» — degin. 31 S n bolsang yenimda turoqin; M n sening ularoqa  gitixing ker k bololan  mlr r, b lgilimil r w  h k ml rning h mmisini sanga eytip berim n; xuning bil n ular M n ularoqa t w lik kilip beridioqan zeminda turup bularoqa  m l kilidioqan bolidu. 32  mdi P rw rdigar Hudayinglar sil rg   mr qiloland k kilixka köngül b l nglar; uningdin ong w  soloqa taymanglar! 33 P rw rdigar Hudayinglar sil rg  əmr qilolan barlik yollirida menginglar; xundak kilsanglar hayatlik tepip, halinglar yahxi bolidu w  sil r igidarqilik kilidioqan zeminda turup künliringlar uzun bolidu».

6 «Mana, bular P rw rdigar manga sil r [d ryadin]  t p igil ydioqan zeminda turoqininglarda ularoqa əməl kilixinglar  q n sil rg   gitixni tapilidolan  mlr r, b lgilimil r həm h k ml rdur: — 2 (xuning bilən sil r, y ni s n  z ng, o lung w  n w ng barlik tirik künliringlarda P rw rdigar Hudayinglardin k rkup, m n sil rg  tapilawatqan uning barlik bəlgilimə w   mlr rini tutisilər, xundakla uzun k nl rni kərisilər. 3 S n, i Israil, ularni anglap əməl kilixka k ng l koyunglar; xuning bil n ata-bowiliringlarning Hudasi P rw rdigar sil rg  deginid k, s t bil n h s l ekip turidioqan munbət zeminda turup, halinglar yahxi bolidu w  saninglar intayin kəpiyidu): — 4 — Anglanglar,  y Israil: — P rw rdigar Hudayimiz, P rw rdigar bir birliktur; 5 sən P rw rdigar Hudayingni pütün kəlbing bilən, pütün jening bilən w  pütün küqüng bilən s ygin. 6 Mən sanga b g n tapilidolan bu s zl r k lbingd  bolsun; 7 Sən ularni baliliringoqa singd r p  g t, mayli  yd  olturoqanda, yolda mangoqanda, ornungda yatqanda w  ornungdin turuwatqanda hər waqit ular to ruluk s zligin; 8 ularni qolungoqa [ sl tm ]-b lg  kilip tengiwal, pexan ngg  kaxk d k simwol kilip ornitiwal; 9 Sən ularni öyüngdiki kex kliringg  w  d rwaziliringoqa p tk zgin. 10 W  P rw rdigar Hudaying seni k s m kilip ata-bowiliringoqa, yəni Ibrahim, Ish k w  Yakupka w d  qilolan zeminni sanga ata kilix  q n seni uningoqa baxliqanda, —  z ng kurmioqan uluq w  esil xəhərlərgə, 11  z ng bisatlik kilmioqan allikaqan esil bisatlik kilinolan  yl rg ,  z ng kolimioqan, allikaqan kolanolan kuduqlaroqa,  z ng tikmig n üzümzarlar w  z ytunzarlaroqa muyəssər kilinixing bilən sən y p toyunolandin keyin, 12 —  yni qaoqda seni Misir zeminidin, yəni «kulluk makani»din

qikarojan Pərwərdigarni untuxtın həzi bol. **13** Sən Pərwərdigar Hudayingdin kərkqin, ibaditidə boləjn wə kəsəm kilsang uning nami bilənla kəsəm iqkin. **14** Silər baxka ilahlar, yəni ətrapıngdiki əllərnıng ilahlırını kət'iy izdimənglar; **15** Qünki aranglarda turuwatqan Pərwərdigar Hudaying wapasızlıkka həsət kıləuqı Təngridur. [Əgər xundak kilsang] Pərwərdigar Hudayingning qəzıpi sanga kəzəjilip, U seni yər yüzidin yəkətməy qəlməydu. **16** Silər Pərwərdigar Hudayinglarnı Massahta sinioqandək Uni sinimənglar. **17** Pərwərdigar Hudayinglarnıng əmrlirini, silərgə tapiloqan guwah-həkümliri wə bəlgimilirini kəngül kəyup tutunglar. **18** Pərwərdigar Hudayinglarnıng nəziridə durus wə yahxi boləjanni kilinglar; xundak kıləjanda həlinglar yahxi bolidu wə Pərwərdigar ata-bowiliringlarəja berixkə kəsəm kıləjan zeminoja kirip uni igiləysilər, **19** xundakla Pərwərdigar wədə kıləjandək barlık düxmənliringlarnı aldinglardin həydəp qikiriwətsilər. **20** Kəlgüsidə oqlung səndin: — «Pərwərdigar Hudayimiz silərgə tapiloqan agah-guwah, bəlgilimə həm həkümlər nemə?» dəp sorisa, **21** sən oqlungəja mundaq dəysən: «Biz əslidə Misirdə Pirəwnning kulliri ikənmiş; birək Pərwərdigar bizni Misirdin küqlük bir qol bilən qikərojan. **22** Pərwərdigar kəz aldimizdə uləuq həm dəhxətlik məjizilik aləmətlər wə kəramətlərnı kərsitip, Pirəwnning üstigə həm uning barlık ailisidikilərnıng üstigə qüxürdi; **23** U ata-bowilirimizəja kəsəm iqip wədə kıləjan zeminni bizgə ata kılip, uningəja bizni baxlap kirixkə xu yərdin yetəkləp qikərojan. **24** Pərwərdigar bizgə bu barlık bəlgilimilərnı tutuxni, Pərwərdigar Hudayimizdin kərkəxni tapiloqan; U həlimizning daim yahxi boluxi wə bizning bögünkidək tirik saqlənoqandək, Uning panəhidə boluximiz üqün xundak tapiloqandur; **25** wə Pərwərdigar Hudayimizning aldidə u bizgə tapiloqandək bu barlık əmrlərgə əməl kılixkə kəngül bəlsək bu biz üqün həkkanıylik bolidu».

7 Pərwərdigar Hudaying seni hazır igiləxkə ketiwatqan zeminoja baxlap kirgüzgəndin keyin, aldingdin kəp yat əl-millətlərnı, yəni Hittiyar, Girgaxiyar, Amoriyar, Qanaaniyar, Pərizziyar, Hiyiyar, Yəbusiyarnı — səndin küqlük əl-millətlərnı həydiwətedu. **2** Əmdi Pərwərdigar Hudaying aldingdə ularnı qəlungəja tapxuruxi bilən sən ularəja həjum kıləjıningdə, sən ularnı təltəküs yəkəxtixing kərek; ular bilən həq əhdə tüzixinggə wə ularəja həq rəhim kılixingəja bolmaydu. **3** Səning ular bilən

nikəhlıxixingəja bolmaydu; sən kızıngni ularning oqlırlıqəja berixinggimə wə ularning kızıni oqlungəja elip berixinggimə bolmaydu; **4** qünki ular oqlungni Manga əgixixtin ezikturidə wə xuning bilən oqlırlıng baxka ilahlarəja qəkunidu; u qəjəda Pərwərdigarning qəzıpi silərgə kəzəjilip, silərnı tezla yəkətitidu. **5** Sən ularəja xundak muamilə kıləjıni, ularning kurbəngəhlirini buzuwətinglar, but tüwrükilirini qəkiwətinglar, axərah butlirini kəsiwətinglar wə oyma butlirini ot bilən kəydürüwətinglar; **6** qünki silər Pərwərdigar Hudayinglarəja pak-mukəddəs bir həkktursilər; Pərwərdigar Hudayinglar silərnı yər yüzidiki barlık baxka həkklərdin üstün kılip, Əzigə has bir hək boluxkə tallıwaləjan. **7** Pərwərdigarning silərgə məhir qüxüp silərnı tallıwaləjını silərnıng baxka həkklərdin kəp boləjanlıqinglar üqün əməs, əməliyətə silər barlık həkklər arisidə əng az idinglar, **8** Pərwərdigarning silərnı səyginı səwəbidin wə ata-bowiliringlar aldidə bərgən kəsəmişgə sadıq boləjanlıqı üqün Pərwərdigar silərnı küqlük qol bilən kütquzup, hərlük bədili tələp «kulluk makani»din, yəni Misir padixəhi Pirəwnning qəlidin qikərojan. **9** Xungə silər Pərwərdigar Hudayinglarnıng bərhək Huda, wədisidə turoquqı Təngri ikənlikini bilixinglar kərek; U Əzini səyüp, əmrlirini tutqanlarəja ming dəwərgiqə əzgərməs məhir kərsitip əhdəsidə turoquqidur; **10** ləkin Əzigə əqmənlərnıng ixlirini əz bəxiqə oquq-axkarə qüxürüp, ularni yəkətitidu; Əzigə əqmənlərnıng hərbirigə əzi kıləjan ixlirini ularning bəxiqə oquq-axkarə kayturuxkə həyal kıləmaydu. **11** Silər Mən bögün silərgə tapiloqan əmr, bəlgilimilər həm həkümlərgə əməl kılix üqün ularni qing tutunglar. **12** Qəqum xundak boliduki, bu bəlgilimilərgə kulək selip, kəngül kəyup əməl kılisənglar, Pərwərdigar Hudayinglar ata-bowiliringlarəja kəsəm bilən wədə kıləjan əhdə wə məhirni silərgə kərsitip turidu; **13** Seni səyüp bərikətləp, ata-bowiliringəja kəsəm bilən sanga berixkə wədə kıləjan zemində turoquzup kəpəytidu; xu yərdə pərzəntliringni, yər-tuprikingdiki məhsulətlarnı, buoqdiyngni, yəngi xərabingni, zəytun meyingni, kaliliringning nəslini wə qəyliringning kəzilirini bərikətləp kəpəytidu. **14** Sən barlık əllərdin ziyadə bəht-bərikət kərisən; arangdə, ər-ayal yəki mal-qərwəng arisidə həq turoqmaslıq bolmaydu; **15** Pərwərdigar səndin barlık kəsəllərnı neri kılidu wə sən əzüng kərgən Misirdiki dəhxətlik wəbalərdin həqkəysisini üstinggə salmaydu, bəki sanga əq

boloqanlaroq salidu. **16** Sən Pərwərdigar sanga tapxuroqan barlik həlkələri yoqitixing kerək; sən ularni kərgəndə, ularoqə heq rəhim kılmaslıqing kerək, sən ularning ilahlırining kulluqoqə kirməsliqing kerək; əgər xundək kılsang, bu ix sanga kıltək bolidu. **17** Əgər sən kənglūngdə: «Bu əllər məndin küqlük; mən kəndək kılip ularni zeminidin koşlıwetələymən?» — desəng, **18** ulardin kərkəmə; Pərwərdigar Hudayingning Pirəwn həm barlik Misirliklarni kəndək kıloqanlıqini əsligin, **19** — yəni Pərwərdigar Hudaying seni xu yərdin qikirik üqün wasitə kıloqan, əz kəzūng bilən kərgən dəhətlik həkūm-sinaklar, məjizilik alamətlər wə karamətlər, küqlük kol wə sozuləqan biləkni məhkəm esingdə tut; Pərwərdigar sən kərkəwətkən barlik həlkənimu xundək kılidu. **20** Uning üstigə Pərwərdigar Hudaying taki ularning səndin yoxurunoqan kəlduklıri yoqitiloqəqə ularning arisoqə serik həriləni əwətidu; **21** Sən ulardin kərkəmaslıqing kerək; qünki Pərwərdigar Hudaying arangdidur; U uluqə wə dəhətlik bir İlahdur. **22** Pərwərdigar Hudaying xu əlləni aldingdin pəydingpəy həydəydu; sən ularni birəkla yoqitiwetəlməysən; birəkla yoqitiwətkən təkdirdimu, daladiki həywanlar kəpiyip, üstūngə basturup kelixi mumkin. **23** Lekin aldingoqə ilgiriləp mangoqiningdə Pərwərdigar Hudaying ularni kolungoqə tapxuridu wə ularni parəkəndə kılip, yoqitiloqəqə dəkkə-dükkigə salidu. **24** U ularning padixahlirini kolungoqə tapxuridu, sən ularning namlırinimu asman astidin yoqə kılisən; ularni yoqətkəqə heqbir adəm aldingdə turalmaydu. **25** Silər ularning oyma butini ot bilən kəydürüwetinglər; kəz kıringlarni xularning üstidiki altun-kümüxkə salmanglar, ularni almanglar; bolmisa u silərgə kıltək bolidu; qünki u Pərwərdigar Hudaying aldidə yirginqlik bir nərsidur. **26** Sən heqkəndək yirginqlik nərsini öyūngə elip kəlmə; bolmisa sən uningəqə ohxax lənətlik nərsə bolup kəlisən; sən uningdin kəttik yirgən, uningəqə mutlək nəprətlən; qünki u lənətlik bir nərsidur.

8 Mən silərgə bəgün tapiloqan bu barlik əmrlərgə əməl kılixkə kəngül qoyunglar; xundək kıloqanda silər həyat bolisilər, kəpiyisilər wə Pərwərdigar ata-bowiliringlarəqə kəsəm kılip wədə kıloqan zeminoqə kirip uni igiləysilər. **2** Pərwərdigar Hudaying seni təwən kılip, kənglūngdə nemə barlıqini, uning əmrlirini tutidoqan-tutmaydoqanlıqingni biləy dəp seni sinax üqün bu kirik yil qəl-bayawanda yetəkligən yolni əsligin. **3** Dərwəkə u seni təwən kılip,

seni aq kəyup, sən əslidə bilməydoqan, xundəkla ata-bowiliring kərip bəkmioqan «manna» bilən ozuklandıroqan; U sanga insan pəkət yeməklilik bilənla əməs, bəlkə Pərwərdigar Hudayingning əwəzidin qikəkən barlik səzliri bilənmu yaxaydoqanlıqini bildürüx üqün xundək kıldi. **4** Bu kirik yilda kıyim-kəqiking konirimidi, putung ixxi pəkətmidi. **5** Sən xuni bilip kəyoqinki, adəm əz oşlıni tərbiyiləndək, Pərwərdigar Hudaying seni tərbiyiləydu; **6** Xunga sən Uning yollirida mengip wə Uningdin kərkəp, Pərwərdigar Hudayingning əmrlirini tutkən. **7** Qünki Pərwərdigar Hudaying seni yaxi bir zeminoqə — erik-ekinliri, bulaklıri wə jiloqə-dənglərdə urəp qikidoqan uluqə suliri bar bir zeminoqə — **8** buşday wə arpa, üzüm talliri, ənjür dərəhliri wə anarlıri bar bir zeminoqə, zəytun dərəhliri wə həsəl bar bir zeminoqə, **9** — sən heqnemidin kəmlilik tartmay ozukluk yəydoqan bir zeminoqə — taxlıri təmür, taqliridin mis kolaydoqan bir zeminoqə yetəkləp kiridu; **10** sən xu yərdə yəp toyunisən wə Pərwərdigar Hudaying sanga ata kıloqan xu yaxi zemin üqün uningəqə təxəkkür-mədhiyə eytisən. **11** Mən sanga bəgün tapiloqan Pərwərdigar Hudayingning əmrliri, bəgilimiliri həm həkūmlirini tutmaslıqin, Uni untup kelixtin həzi bol; **12** bolmisa, sən yəp toyunoqandın keyin, esil əyləni kərup ularda olturaklaxkəndin keyin, **13** kala-kəy padiliring kəpiyip, altun-kümüxūng, xundəkla sening barlıqing kəpəyğəndin keyin, **14** kənglūng məoqrurlinip seni Misir zeminidin, yəni «kulluk makani»din qikirikip kətkəzoqan Pərwərdigar Hudayingni untuysən; **15** (U seni bəpəyan wə dəhətlik qəl-bayawandin, yəni zəhərlik yılanlar wə qəyanlar kəpləp kətkən, susirap kəşjirəp kətkən bir qəl-bayawandin yetəkləp qikəkən, xu yərdə sanga qəkmək texidin su qikirikip bərgən, **16** seni əzini təwən tutsun dəp sinap, sanga ahir rəhət-bərikət kərsitix üqün qəl-bayawanda ata-bowiliring kərip bəkmioqan «manna» bilən ozuklandıroqan) **17** — əgər uni untusang, kənglūngdə: «Əz küqüm, əz kolumning kudriti meni muxu dələtkə erixtərgən» deyixing mumkin. **18** Xunga Pərwərdigar Hudayingning Əzi seni dələtkə erixtərgüqi kudrətni bərgüqi ikənlikini əsləp, Uni esingdə tut; xuning bilən u ata-bowiliringəqə kəsəm kılip wədə kıloqan əhdini bəgünki kündikidək məhkəm kılidu. **19** Əgər sən Pərwərdigar Hudayingni kəqaniki untusang, bəxkə ilahləroqə əgəxsəng, ularning kullukida bolup ularəqə bax ursang, mən silərgə bəgün xu agəhni

berayki, xundak boliduki, silər təltəküs həlak bolisilər. 20 Pərwərdigar kəz aldinglarda yökitiwatkan əllərdək silərmu yökutilisilər; qünki silər Pərwərdigar Hudayinglarning awaziya kulak salmiqansilər.

9 Angla, i Israil! Sən bügün özüngdin qong wə küqlük əllərgə igə bolux üqün, sepilliri asmanoja takixidiqan qong xəhərləni igiləx üqün, Anakiylarni qoojlap qikirix üqün İordan dəryasidin ətisən (sən ularni bilisən, ular toojruluk «kim Anakiylar aldida turalisun!» dəp angliqansən). 3 Sən bügünki kündə xuni bilip qoyojinki, sening aldingda mangojuqi Pərwərdigar Hudayingning Əzidur, U yalmaq yutkuqi ottur; u muxu əlləni həlak qilidu, aldingda ularni tezdin yikitudi; sən ularning təwəlikini igiləp, Pərwərdigar sanga eytkəndək ularni tezdin yökitisən. 4 Pərwərdigar ularni aldingdin həydigəndə sən kənglüngdə: «Həkkaniylikim səwəbidin Pərwərdigar meni zeminni igiləx üqün uningəja yetəkləp kirdi» demigin; bəlki xu əlləning rəzilliki tūpəylidin Pərwərdigar sening aldingda ularni təəllukatidin məhrum qilidu. 5 Sən ularning zeminiəja kirip uni igilixing sening həkkaniy boləjanliqingdin yaki kənglüngning durusluqingdin əməs, bəlki bu əlləning rəzillikidin wə Pərwərdigar ata-bowiliring İbrahım, İshak wə Yaqupka kəsəm kiləjan səzigə əməl kilix üqünmu Pərwərdigar Hudaying ularni sening aldingda təəllukatidin məhrum qilidu. 6 Əmdi xuni bilip qoyojinki, Pərwərdigar Hudaying bu yahxi zeminni sanga miras kiləjini sening həkkaniyliqingdin əməs, qünki sən əsli boyni kattik bir həlksən. 7 Əmdi sening qəl-bayawanda Pərwərdigar Hudayingni kəndək qəzəpləndürgənlikingni esingdə tutqın — Uni untuma. Sən Misir zeminidin qikқан kündin beri taki bu yərgə kəlgüqə Pərwərdigarəja asiylik qilip kəlding. 8 Silər Hərəb teqida Pərwərdigarni qəzəpləndürgən wə Pərwərdigar silərgə aqqiklinip, siləni həlak qilməqci boldi. 9 Xu qəqda mən tax tahtaylarni, yəni Pərwərdigar silər bilən tüzgən əhdə tahtaylirini tapxuruwelix üqün taqka qikқанidim; mən taqda qirik keqə-kündüz turdum (mən nə tamak yemidim, nə su iqmimidim); 10 Xuning bilən Pərwərdigar mənə Əz barmiki bilən pütəkən ikki tahtayni tapxurdi; ularda Pərwərdigar taqda ot iqidə silərgə səzligən qəqda, jamaət yiqiləjan küni eytkən barlik səzlər pütülgənidi. 11 Wə xundək boldiki, qirik keqə-kündüz ətüp, Pərwərdigar mənə ikki tax tahtay, yəni əhdə tahtaylirini bərdi. 12 Wə Pərwərdigar mənə:

«Ornungdin turojin, muxu yərdin qüxkin; qünki sən Misirdin qikarəjan həlqing əzlrini buləjidi; ular tezla Mən ularəja tapiləjan yoldin qətnəp əzlrigə quyma bir butni yasidi» dedi. 13 Pərwərdigar mənə səz qilip: «Mən bu həlqni kərup yəttim; mana, u boyni kattik bir həlktur. 14 Mənə tosmə, Mən ularni yökitimən, ularning namini asmanning tegidin əqürüwetimən wə xundək qilip, seni ulardin qong wə uluə bir həlq qilimən» — dedi. 15 Mən burulup, taqdin qüxtüm; taq bolsa ot bilən yalkunlawatatti; ikki əhdə tahtiyi ikki qolumda idi. 16 Mən kərdüm, mana silər Pərwərdigar Hudayinglar aldida gunəh qilipsilər; silər özünglar üqün quyma bir mozayni yasapsilər; silər tezla Pərwərdigar silərgə tapiləjan yoldin qətnəp ketipsilər. 17 Mən ikki tahtayni ikki qoluməja elip, qərup taxlap, ularni kəz aldinglarda qəkiwəttim. 18 Silər Pərwərdigarni qəzəpləndürüp barlik ətüzgən gunəhinglar, yəni Pərwədigarning nəziridə rəzil boləjanni qiləjininglar üqün, yənə awwalkidək Pərwərdigar aldida yikilip, qirik keqə-kündüz düm yəttim (mən heq nərsə yemidim, su iqmimidim) 19 qünki mən Pərwədigarning siləni yökitiqan kattik qəzipi həm kəhridin qorqtum. Pərwərdigar xu qəqdimu mening tilikimni anglidi. 20 Pərwərdigar Hərəndin qəzəplənip, unimu yəkatməqci boldi; mən Hərəun üqünmu dua qildim. 21 Mən siləning gunəhinglarni, yəni yasəjan mozayni elip uni otta kəydürdüm wə uni yanjip kukum-talkən qilip eziwəttim; uning topisini elip taqdin qüxidiqan erik süyigə qeqiwəttim 22 (silər yənə Tabərəh, Massəh, Kibrot-Həttawəhdimu Pərwədigarni qəzəpləndürdünglar. 23 Pərwərdigar siləni Qədəx-Barneadin [Kanaanəja] mangdurməqci bolup silərgə: «Qikip, Mən silərgə təkdim kiləjan zeminni igilənglar» — degəndim, silər Uning səzigə qarxi qikip asiylik qildinglar, nə Uningəja ixənmidinglar, nə awaziya heq kulak salmidinglar. 24 Mən siləni tonuəjan kündin tartip silər Pərwərdigar Hudayinglarəja asiylik qilip kəldinglar). 25 Xuning bilən mən axu qəqda Pərwərdigar aldida əzümmi yərgə etip yənə qirik keqə-kündüz düm yəttim; dərwəkə düm yəttim; qünki Pərwərdigar silərgə qarəp «ularni yökitimən» degənidi. 26 Xunga mən Pərwərdigarəja dua qilip: «İ Rəb Pərwərdigar, Sən Əz uluəlukung arqilik Əzüng üqün hərlük bədili tələp setiwəlan, Misirdin küqlük qolung bilən qikarəjan Əz həlqing boləjan mirasingni yəkatmiəjəsən; 27 Əz qulliring İbrahım, İshak wə Yaqupni esingdə

tutkaysən; bu həlkning baxbaxtaqliqioja, ularning rəzilliki yaki gunahioja qarimiojaysən; **28** bolmisa, sən bizni elip qikkən xu zemindikilər: «Pərwərdigar bu həlkni ularoja wədə kiləjan zeminni igiləxkə elip kirəlməydiyəjanliki üqün wə ularoja nəprətləngini tüpəylidin ularni qəl-bayawanda yokitixka [Misirdin] qikardi» — dəydu. **29** Qandakla bolmisun, ular zor küqüng wə uzartiləjan biliking bilən [Misirdin] qikərojan həlkning wə sening mirasingdur» — dedim.

10 Xu qəojda Pərwərdigar manga: «Əzüng üqün awwalkidək ikki tax tahtayni oyup qikip, taəjka yenimoja kəl. Əzünggə yaəjaqtin bir sanduk yasiojin. **2** Mən bu tahtaylaroja sən qeqiwətkən awwalki tahtaylardiki səzlərnı yazımən; sən ularni sandukka koyisən» — dedi. **3** Xuning bilən mən akatsiyə yaəjiqidin bir sanduk yasidim, awwalkidək ikki tax tahtay oyup qiktım; ikki tahtayni qolumda kətürüp taəjka qiktım. **4** Pərwərdigar əslidə ot iqidin taəjda jamaət yəjiojan kündə silərgə eytkən xu on əmrni awwalki pütüktək tahtaylaroja yazdı; Pərwərdigar ularni manga tapxurdi. **5** Mən burulup taəjdin qüxüp tahtaylarnı əzüm yasiojan sandukka koydum; Pərwərdigar manga tapliojinidək ular tehi uningda turmaqta. **6** Xu qəojda Israillar Bəərot-Bənə-Yaakandin Mosərahka yol elip mangdi; Hərun xu yərdə əldi wə xu yərdə dəpnə kilindi; uning oəqli Əliazar uning ornini besip kahinlik kildi. **7** Israillar xu yərdin Gudgodaħka, andin Gudgodaħtin Yotbataħka səpər kildi (Yotbataħ erik-ekini mol yərdur). **8** Xu qəojda Pərwərdigar əhdə sandukini kətürüxkə, Pərwərdigarning aldidə hizmitidə turup uning namidə bəht-bərikət tiləxkə Lawiy kəbilisini əzigə tallap ayridi. Wə bügüngə kədər xundək boluwatidu. **9** Xunga Lawiy kəbilisinin [Israil] kərindaxliri iqidə nesiwisi yaki mirasi yoktur; Pərwərdigar uningəja eytkəndək, Pərwərdigar Əzi uning mirasidur. **10** Mən əmdi awwalki künlərdikidək kirik keqə-kündüz Pərwərdigar aldidə taəjda turdum; Pərwərdigar xu qəojdimu tilikimgə kulək saldi; u silərnı yokatmidi. **11** Pərwərdigar manga: «Ornungdin tur, həlkni baxlap aldidə yol əlojin; xuning bilən ular Mən ularoja təkdım kilixka ata-bowiliriəja kəsəm kilip wədə kiləjan zeminni igiləx üqün uningəja kirsun» — dedi. **12** Əmdi, i Israil, Pərwərdigar Hodaying səndin nemə tələp kilidu? — Həling yahxi bolsun dəp mening bügün silərgə muxu tapliojanlirimdin baxka nərsini tələp kilarmu? — Uning tələp kiləjini bolsa Pərwərdigar

Hodayingdin kərkup, Uning kəsətkən barlik yolliridə mengip, Uni səyüp, pütkül kəlbing wə pütkül jening bilən Pərwərdigar Hodayingning hizmitidə bolup, Pərwərdigarning əmlrli wə bəlgilimilirini tutuxtın ibarət əməsmu? **14** Mana, asmanlar wə asmanlarning asmini Pərwərdigar Hodayingəja mənəsuptur; yər yüzi wə uningdiki həmmə nərsilərmu Uningəja mənəsuptur. **15** Həlbuki, Pərwərdigar pəkət ata-bowiliringlardin səyünüp, ularni səydi wə xuning bilən bügünkidək barlik əllər arisidin ata-bowiliringlarning keyinki nəslini, yəni silərnı tallidi. **16** Xunga kənglünglarnı hətnilik kilinglar, boynunglarnı yənə kattik kilmanglar. **17** Qünki Pərwərdigar Hodayinglar hudalarning Hudasi, rəblərnıng Rəbbi, uluoq İlah, Kudrətlik wə Dəħxətlik Boləjuqi, insanlarning yüz-hatirisini kilməjuqi, həqkəndək pərnı alməjuqidur; **18** U yetim-yesir wə tul hotunlarning dəwasini soraydu, musapirni səyüp uningəja yemək-ıqmək wə kiyim-keqəkni bərgüqidur. **19** Xunga silərmu musapirni səyüxünglar kerək; qünki silərmu Misir zeminidə musapir idinglar. **20** Sən Pərwərdigar Hodayingdin kərkəkin; sən Uning ibaditidə boləjin, Uningəja baəjlanəjin wə [pəkət] Uning namidə kəsəm iqkin. **21** U sən üqün əz kəzüng bilən kərgən bu uluoq wə dəħxətlik ixlarnı kiləjan; U sən mədhıyiləydiyəjan, sening Hodayingdur; **22** ata-bowiliring jəmiy yətmix jan Misiroja qüxkənidi; wə həzir Pərwərdigar Hodaying seni asmandiki yultuzlardək kəp kildi.

11 Əmdi sən Pərwərdigar Hodayingni səygin, Uning tapliojini, bəlgilimilirini, həkümlirini həm əmlrini izqil tutqın. **2** Xu ixlarnı bügün esinglarda tutunglar, qünki mən Pərwərdigar Hodayingning jaza-tərbiyisi, uluoqluki, küqlük kəli wə uzartiləjan bilikini, Misir zeminidə Misir padıxahı Pirəwngə həm uning pütkül zemini üstigə kəsətkən məjizilik əlamətli wə kiləjanlirini kərmigən baliliringlarəja səzliməymən **4** (qünki ular [Pərwərdigarning] Misirning qəxuni, ularning ətliri, ularning jəng hərwiliriəja kiləjan ixliri, yəni Kizil Dengizning suliri bilən ularni oərk kilip, üzül-kesil həlak kiləjanliki, **5** Uning silər muxu yərgə kəlgüqə silərgə nemə kiləjanliki, **6** Uning Rubənnıng əwladi, Eliabning oəjulliri Datan wə Abiraməja nemə kiləjanliki, yəni pütün Israillar arisidə yər yüzining əojzini qandək eqip ularni ailisidikiliri wə qedirli bilən qəxup barlik təəlluqətliri bilən yutu wətkənlikini kərmigənidi); **7** [mən bəlki silərgə səz kilimən]; qünki silərnıng kəzliringlar

Pərwərdigar kəlojan barlik uluq ixlarni kərđi. **8** Əmđi, mən silərgə bəgün tapilojan barlik əmrlərnə tutunglar; xundək kəlsanglar küqlinip, həzir ətüp igiliməkqi boləjan zeminoja kirip uni igiləysilər **9** wə Pərwərdigar ata-bowiliringlarəja kəsəm kəlip ularəja həm əwladlirioja berixkə wədə kəlojan zeminda, yəni sūt bilən həsəl ekip turidiojan munbət bir zeminda turup uzun ətür kərisilər. **10** Qünki silər igiləxkə kiridiojan xu zemin silər qikқан Misir zeminidək əməs; u yər bolsa, silər uningəja uruk qaqқandin keyin putunglar bilən suojiridiojan kəktatliktək zemin idi; **11** birək silər igiləxkə ətidiojan xu zemin bolsa taoj-jilojiliri boləjan bir zemindur; u asmandiki yamoјurdin su iqudu, **12** u Pərwərdigar Hudaying Əzi əzizləyđiojan bir zemindur; qünki Pərwərdigar Hudayingning kəzliři yilning bexidin yilning ahiriojiqə üzlüksiz uningəja tikilidu. **13** Xundək boliduki, silər Pərwərdigar Hudayinglarni səyüp, pütkül kəlbinglar wə pütkül jeninglar bilən uning ibaditidə bolux üqün mən silərgə bəgün tapilojan əmrlərgə kəngül kəyup kulək salsanglar, **14** U: «Mən zemininglarəja əz pəslidə yamoјur, yəni dəslepki wə keyinki yamoјurlarni ata kəlimən; xuning bilən axlikliringlar, yengi xarabinglar wə zəytun meyinglarni yiojalaysilər; **15** Mən xundəkla mal-waranliring üqün ot-qəp berimən; sən yəp-iqip toyunisən» — dəydu. **16** Kəlbinglar aldiniп, baxқа ilahlarıning kullukioja kirip, ularəja qokunup kətməslikinglar üqün əzünglarəja həzi bolunglar; **17** bolmisa, Pərwərdigarning oјəziп silərgə kəzoјilip, yamoјur yaoјmasliqi üqün asmanlarni etiwetip yamoјur yaoјdurməydu, tuprak məhsulatlirini bərməydu wə Pərwərdigar silərgə ata kəlidiojan munbət zemindin yokitiləsilər. **18** Silər mening bu səzlimni kəlbinglarəja püküp jeninglarda saklanglar, kolunglarəja [əslətmə]-bəlgə kəlip tengiwelinglar, pəxanənglərgə kəxkidək simwol kəlip ornitiwelinglar; **19** Silər ularni baliliringlarəja əgətisilər; əydə olturoјininglarda, yolda mengiwatқininglarda, yatқininglarda wə orundin kəpқininglarda ular toqrułuk səzlənglar; **20** Ularni əyünglərdiki kəxəklərgə wə dərweziliringlarəja pütüp kəyunglar. **21** Xuning bilən silərnə Pərwərdigar ata-bowiliringlarəja berixkə kəsəm kəlip wədə kəlojan zeminda turidiojan künliringlar wə baliliringlarning künliri uzun bolidu, yər yüzidiki künliringlar asmanning künliridək bolidu. **22** Mən bəgünki kündə silərgə tapilojan bu pütkül əmri ni ihlas

bilən tutsanglar, yəni Pərwərdigar Hudayinglarni səyüp, uning barlik yollirida mengixinglar bilən uningəja baolansanglar, **23** undəkta Pərwərdigar silərnəng kəz aldinglarda bu barlik əllərnə zeminidin məhrum kəlip həydəydu wə silər əzünglərdin qong wə küqlük əllərnəng təəllukatini igiləysilər. **24** Tapininglar dəsəsigən hərбір jay silərnəngki bolidu; qəgranglar qəl-bayawandin tartip, Liwanəjiqə wə [əfrat] dəryasidin Ottura Dengizəjiqə bolidu. **25** Həqkim aldinglarda turalməydu; Pərwərdigar Hudayinglar silərgə eytkənidək, silərdin boləjan kərkunq wə dəlxətni silər dəsəsigən barlik jaylar üstigə salidu. **26** Mana, mən bəgün aldinglarəja bəht-bərikət wə lənətni kəyimən; **27** Mən silərgə bəgün tapilojan Pərwərdigar Hudayinglarning əmrlirigə itəət kəlsanglar, bəht-bərikət bolidu; **28** Pərwərdigar Hudayinglarning əmrlirigə itəət kəlmisanglar, bəlki silər tonumiojan baxқа ilahlarəja əgixip, mən bəgün tapilojan yoldin qətnəp kətsənglar, silərgə lənət qüxidu. **29** Xundək kəlixinglar kərəkki, Pərwərdigar Hudayinglar silərnə silər igiləxkə kiridiojan zeminoja elip kirgəndin keyin, bəht-bərikətni Gərizim teoji üstidə wə lənətni Əbal teoji üstidə turup jakarləysilər. **30** Bu [taoјlar] İordan dəryasining karxi təripidə, Gilgalning udulidiki Arabah tüzlənglikidə turuwatқан Kənaaniylarning zeminda, məoјrib yolining arқisida, Morəhtiki dub dərəhlirigə yekin yərdə əməsmu? **31** Qünki silər Pərwərdigar Hudayinglar silərgə təkdəim kəliwatқан zeminni igiləx üqün uningəja kirixkə İordan dəryasidin ətisilər; silər dərəwəkə uni igiləysilər wə uningda olturəkləxisilər. **32** Silər mən aldinglarəja kəyojan bu barlik həkümlər wə bəlgilimilərgə əməl kəlixkə kəngül kəyunglar.

12 Ata-bowiliringlarning Hudasi boləjan Pərwərdigar silərnəng igilixinglarəja beridiojan zeminda turoјanda, yər yüzidiki barlik künliringlarda kəngül kəyup tutuxunglar kərək boləjan bəlgilimilər həm həkümlər mana munulardur: — **2** Silər həydəp qikərojan əllərnəng egiz taoјlar, dənglər wə hərбір yexil dərəh astidiki əz ilahlırining kullukida boləjan ibadətgaһlirini təltəküs yokitixinglar kərək; **3** Ularning kərbəngəһlirini buzunglar, but tüwrükliřini qəkinglar wə axəraһlirini ot bilən kəyđürüwetinglar; ilahlırining oyma məbudlirini kesip taxlanglar; ularning isim-nəmlirini mu xu yərdin yokitixinglar kərək. **4** Silər Pərwərdigar Hudayinglarning hizmitidə ulardək kəlmanglar, **5** bəlki Pərwərdigar Hudayinglar

Öz namini tiklax üqün barlik kəbililiringlarning zeminliri arisidin tallioqan, Öz turaloqusi bolojan jayni izdanglar, xu yərgə kelinglar; 6 xu yərgə silər köydürmə wə inaklik katarlik kurbanlikinglarni, məhsulatliringlardin ondin biri bolojan əxrilərni, qolunglardiki kətürmə hədiyələri, kəsəmgə baqlik hədiyələri, ihtiyariy hədiyələri wə qoy-kala padiliringlarning tunji balilirini əkilisilər; 7 Silər ailəngdikilər bilən qoxulup xu yərdə Pərwərdigar Hudayinglarning aldida ziyapət kilinglar, silər Pərwərdigar Hudayinglar silərni bərikətligən qol əmgikinglarning mewisidin xadlinisilər. 8 Silər biz bügün qiləjinimizdək, yəni hərbinglar öz bilgininglarqə qiləjininglardək kilməlikinglar kerək; 9 Qünki Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridoqan aramlik həm mirəskə tehi yetip kəlmidinglar. 10 Birək silər Iordan dəryasidin ətəp, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə mirəs kəlip beridoqan zeminə olturəkləxkəndin keyin, xundakla u silərni ətrapinglardiki barlik duxmənliringlardin kutkuzup aram bərgəndin keyin, silər tinq-aman turəqanda, 11 xu qəoqda Pərwərdigar Hudayinglar Öz namini qoyidoqan bir jay bolidu; silər xu yərgə köydürmə wə inaklik katarlik kurbanlikinglarni, məhsulatliringlardin ondin biri bolojan əxrilərni, qolunglardiki kətürmə hədiyələri wə Pərwərdigarəqə atəp kəsəm qiləqan esil hədiyələri əkilisilər; 12 wə Pərwərdigar Hudayinglar aldida xadlinisilər, yəni silər, oqul-qizliringlar, kul-dedəkliringlar wə silər bilən bir yərdə turuwatqan Lawiylar (qünki ularning aranglarda heqkəndək nesiwisi yəki mirəsi yoktur) həmminglar xadlinisilər. 13 Sən köydürmə kurbanlikiringni udul kəlgən jaylarda kilməlik üqün kəngül qoyəjin; 14 Pəkət Pərwərdigar həmmə kəbililiringning zeminliri arisidin tallioqan jayda köydürmə kurbanlikiringni qil wə xu jayda mening sanga barlik tapilioqinimoqə əməl qil. 15 Həlbuki, sən kənglüng tartqiniqə Pərwərdigar Hudaying seni bərikətligini boyiqə xəhər-yeziliringda həlal həywanlarni soyup (huddi jərən yəki keyik gəxidin yəgəngə ohxax), gəx yesəng bolidu; məyli pak, məyli napək kixilər bolsun ularning gəxini yesə bolidu. 16 Silər pəkət uni kəni bilən qoxup yeməslikinglar kerək; silər kəninini su təkəkəndək yərgə təküwetixinglar kerək. 17 Sən əxliqtin, yəngi xarəbtin, zəytun meydin ondin biri bolojan əxriliringni yəki kalə-qoy padiliringning tunji balilirini, yəki kəsəmgə

baqlik hədiyəlingni, ihtiyariy hədiyəlingni yəki qolungdiki kətürmə hədiyəlingni xəhər-yeziliringda yeməsliking kerək; 18 bəlki bularni Pərwərdigar Hudaying aldida, Pərwərdigar Hudaying tallaydioqan jayda yeyixing kerək, yəni sən, oqlung, qizing, kul-dediking wə sən bilən bir yərdə turuwatqan Lawiylar birgə yesəng bolidu; wə sən Pərwərdigar Hudaying aldida əmgikingning barlik mewisidin xadlinisən. 19 Əzünggə həzi boləjinki, sən zeminda turəqan barlik künliringdə Lawiylardin wəz kəqməsliking kerək. 20 Pərwərdigar Hudaying sanga wədə qiləqandək qəqraliringni kəngəytkəndə, sən kənglüng tartip: «gəx yəymən» desəng, sən kənglüngning tartqiniqə gəx yesəng bolidu. 21 Əgər Pərwərdigar Hudayinglar Öz namini qoyuxkə tallaydioqan jay səndin bək yirək bolsa, sən Pərwərdigar sanga təkdim qiləqan kalə-qoylardin elip soyisən; mən sanga tapilioqandək ularni soyisən wə xəhər-yeziliring iqidə kənglüng tartqiniqə boquzlap yəysən. 22 Jərən yəki keyik yəgəndək ularni yəysən; məyli pak məyli napək kixilər bolsun uning gəxidin yesə bolidu. 23 Pəkət xuningdin həzi boləjinki, ularning kəninini yemə; qünki jan degən kəndidur; sən gəxni jan bilən qoxup yeməsliking kerək. 24 Sən kənni yeməsliking kerək; bəlki uni suni yərgə təkəkəndək yərgə təküwət. 25 Sən uni yeməsliking kerək; xundək qilsəng həling wə səndin keyinki baliliringning həli yəxhi bolidu; qünki sən Pərwərdigarning nəziridə durus boləqanni qiləqan bolisən. 26 Birək səndiki Pərwərdigarəqə atioqan wə kəsəmgə baqlik nərsilərni bolsa, sən ularni elip Pərwərdigar tallaydioqan jayəqə apirisən; 27 sən [xu yərdə] Pərwərdigar Hudayingning kurbangahı üstidə köydürmə kurbanlikiringni, gəx bilən kəninini sunəjin; bəxkə kurbanlikiringning kəninimu Pərwərdigar Hudayingning kurbangahı üstidə kuyəjin wə gəxini yəgin. 28 Mən sanga tapilioqan bu barlik səzlərgə kulək selip kəngül bəlgin. Xundək qilsəng, Pərwərdigar Hudayinglarning nəziridə yəxhi wə durus boləqanni qiləqan bolisən wə əz həling wə səndin keyinki əwladliringning həli yəxhi bolidu. 29 Pərwərdigar Hudaying sən bəridoqan yərdiki əlləning zeminini igilixing üqün ularni sening aldingda yokitidu. Xu qəoqda, sən ularning zeminini igiləp xu yərdə turəjiningda, 30 Xu əllər aldingda yokitiloqəndin keyin, ularning izidin mēngixkə ezikturulməsliking üqün əzünggə həzi bol wə: — «Bu əllər əz iləhliringning ibaditini kəndək tutkən boləjidi? Mənmə xundək kəlip bəqayqu!» dəp

ularning ilahlarini heq izdimə. **31** Sən Pərwərdigar Hudayingning hizmitidə boləjiningda kət'iy ularning yoli boyıqə ix tutmaslıqıng kerək; qünki nemə ix Pərwərdigarəja yirginqlik bolsa, nemə ix Uningəja nəprətlik bolsa, ular öz ilahliri üqün xu ixlarni kıləjan; ular hətta öz oşullirini wə kizlirinimu ilahlirəja atap otta köydürüp kəlgən. **32** Mən silərgə tapilojanliki əməllərgə əməl kılıxka kəngül bəlünglar; uningəja heq nemə kəxmanglar, uningdin heq nərsini qikiriwətmənglar.

13 Əgər aranglardin pəyoəmbər yaki qüx kərgüqi qikip, silərgə məlum bir məjizilik alamət yaki karamətni kərsitip berəy desə **2** wə u silərgə aldin'ala degən məjizilik alamət yaki karamət əməlgə axurulsa, əmma xuning bilən munasiwətlik «baxka ilahləroja (yəni silər tonumiojan ilahləroja) əgixəyli» wə «ularning kullukida bolayli» desə, **3** xu pəyoəmbər yaki qüx kərgüqining səzlırığə kulak salmanglar; qünki xu tapta Pərwərdigar Hudayinglar silərnin uni, yəni Pərwərdigar Hudayinglarni pütün kəlbınglar wə pütün jeninglar bilən səyidiojan-səyməyidiojaninglarni bilix üqün sinawatkan bolidu. **4** Silər Pərwərdigar Hudayingləroja əgixip mengixinglar kerək; silər Uningdin kərkunglar, əmrlirini tutunglar, Uning awazioja kulak selinglar; silər Uning hizmitidə bolup Uningəja başlıninglar. **5** Xu pəyoəmbər yaki qüx kərgüqi bolsa əlümgə məhkum kılınixi kerək; qünki u silərnə Misir zeminidin kutkuzup qikərojan, yəni «kulluk makani»din hərlük bədili tələp kutkuzəjan Pərwərdigar Hudayingləroja asiylik kılıxni kutratti, xundakla Pərwərdigar Hudayinglar seni mengixka əmr kıləjan yoldin ezikturuxka urundi; silər muxundak rəzillikni aranglardin yokitixinglar kerək. **6** Kərinđixing, məyli anangning oşlı yaki öz oşlung yaki kizing, jan-jigiring boləjan ayaling yaki jan dostung astirtin seni azdurmakqi bolup: «Barayli, baxka ilahlarning kullukioja kirəyli» desə, yəni əzüng yaki ata-bowiliring heq tonumaydiojan, ətrapingdiki əllərnin ilahliri bolsun, yəqin bolsun, yirak bolsun, hətta yər yüzining bu qetida yaki u qetida bolsun, xularning kullukioja kirəyli desə, **8** undakta sən uningəja kəxulma yaki uningəja kulak salma; sən uni heq ayima, uningəja rəhim kılma wə uning gunahini heq yoxurma; **9** kəndakla bolmisun, uni əltürgin; uni əltürüxkə tunji kəl saləuqi sən bol, andin barlik həlkning kəlliri əgixip xundak kılısun. **10** U seni Misir zeminidin, «kulluk makani»din

kutkuzup qikərojan Pərwərdigar Hudayingni taxlakka ezikturmakqi boldi, xunga sən uni əltürüxüng, qalmakəsək kılıxing kerək; **11** Xuning bilən pütkül Israil anglaydu, kərkidu, xuningdin keyin yənə xundak rəzil ixni aranglarda kılmaydu. **12** Əgər Pərwərdigar Hudaying olturaklıxixka sanga təkdım kıləjan məlum bir xəhərdə: «Arimizdin bəzi rəzil adəmlər qikip: «Barayli, baxka ilahlarning kullukida bolayli» dəp silər heq tonumaydiojan ilahləroja əgixixkə öz xəhiridikilərnə ezikturdi» degən həwərnə anglisang, **14** xu həman təxürüp sürüxtə kıl; rast bolsa, dərwəka bu yirginqlik ix aranglarda yüz bərgənliki ispatlənojan bolsa, **15** undakda sən xu xəhərdikilərnə kılıq bilən əltürüp, bu xəhərnə wə uning iqidiki barlik nərsilərnə, jümlidin mal-waranlırini təltəküs həlak kılıwət. **16** Uningdiki barlik oljini otturidiki qong məydanəja yiojip, xu xəhərnə barlik oljisi bilən kəxup Pərwərdigar Hudayingəja atəjan köydürmə kurbanlıktək ot bilən köydürüwət; u mənggügə harabilik bolidu — kaytidin kurulmaslıki kerək. **17** Təltəküs həlakətkə bekitilgən heqbir nərsə kəlungəja qaplxmisun; xundak kılısang Pərwərdigar oşəzipidin yenip sanga rəhim kərsitidu; U sanga iqini aşritip, ata-bowiliringəja kəsəm kıləndək seni kəpəytidu. **18** Sən mən bügün tapilojan Pərwərdigar Hudayingning barlik əmrlirini tutup, uning nəziridə durus boləjanni kılıx üqün awazioja kulak salsang, həling xundak yaxhi bolidu.

14 Silər Pərwərdigar Hudayinglarning pərzəntlıridursilər; əlgənlər üqün bədinənglarni heq kəsməslikinglar kerək wə yaki manglay qeqinglarni kirip takir kılmaslıqinglar kerək; **2** qünki sən Pərwərdigar Hudayingəja atəjan mukəddəs bir həlktursən; Pərwərdigar yər yüzidiki barlik həlkələr arisidin Əzining alahidə gəhəri boləjan bir həlk boluxi üqün seni talliojandur. **3** Sən heqkəndak yirginqlik nərsini yeməsliking kerək. **4** Təwəndikilər silər yeyixkə bolidiojan həywanlar: — kala, kəy, əqkə; **5** keyik, jərən, buşəja, yawa əqkə, ahu, bəkən, yawa kəy, **6** xundakla həywanlar iqidə tuyaklıri pütünləy aqimak (tuyaklıri pütünləy yerik) həm kəxigüqi həywanlarning hərhilini yəsənglar bolidu. **7** Ləkin, kəxigüqi yaki aqimak tuyaklık həywanlardin təwəndikilərnə yeməslikinglar kerək: — Təgə, toxkan wə suşur (qünki ular kəxigüqi boləjini bilən tuyiki aqimak əməstur. Xunga ular silərgə həram bolidu). **8** Qəxka bolsa tuyaklıri aqimak boləjini bilən kəximigini üqün silərgə həram bolidu.

bolidu, andin yəttinqi yilida sən uni özüngdin halas kılıp koyuwət. **13** Uni koyuwətkəndə kuruk qol koyuwətsəng bolmaydu; **14** sən qoqum qoyliringdin, haminingdin wə xarab kəlqikingdin təkdım kılıxing kerək; Pərwərdigar Hudaying seni bərikətligini boyiqə sən uningə bər. **15** Sening əslidə Misir zeminida qul boləlanlıqingni, xuningdək Pərwərdigar Hudaying seni hərlük bədili tələp qutkuzəlanlıqingni yadingda tut; xunga mən bügün bu ixni sanga tapilidim. **16** Həlbuki, xu kulung sanga: «mən səndin kətməymən» desə (qünki u seni wə ailəngdikilərnı səyidu, sening bilən həli yahxi bolidu) **17** – xu qaqda sən bigizni elip uning kulıqini ixiktə təx. Xuning bilən u mənggügə sening kulung bolidu. Xuningdək dedikinggimu xundak muamilə kıləqin. **18** [Kulungni] yeningdin koyuwetix sanga eəqir kəlmisun; qünki u kullukungda altə yil boləqəqka, qimmiti mədikarnıngkidin ikki həssə artuk bolidu; [uni koyuwətsəng] Pərwərdigar Hudaying barlık ixliringda seni bərikətləydu. **19** Kaliliring wə qoyliring arisida tuəquləqan barlık tunji ərkək mozay-kəziliringni Pərwərdigar Hudayingə ata; kaliliringning tunjisini heqkəndak əmgəkkə salma, qoyliringning tunjisini kırqıma. **20** Sən wə əyüngdikilər hər yili xu melingni Pərwərdigar Hudaying aldida, Pərwərdigar tallaydioqan jayda yənglar. **21** Birak [xu] həywanlarning bir yeri meyip bolsa, məyli u məjruh, kor yaki uningda hərəkəndak nuqsan bolsa, uni Pərwərdigar Hudayingə qurbanlık kılmaslıqing kerək. **22** Bəlki uni xəhər-yezənglar iqidə yesəng bolidu; kixilər məyli pak yaki napak bolsun, uni jərən yaki keyikni yegəndək yesə bolidu. **23** Pəkət sən uning kənini yemə; kənini suni yərgə təkkəndək təkəwət.

16 Abib eyini alahidə esingdə tut wə ətüp ketix heyti Pərwərdigar Hudayingə atap təbrikligin; qünki Pərwərdigar Hudaying seni Abib eyida Misirdin keqidə qıkarəqan. **2** Sən «ətüp ketix heyti»ning melini (məyli koy yaki kala padisidin bolsun) Pərwərdigar Hudaying tallap bekitidioqan jayda uningə atap qurbanlık kıləqin; **3** xundakla sən heqkəndak bolduruloqan nanni yeməslıqing kerək; sən uning bilən yəttə kün petir nan, yəni «külpət neni»ni yeyixing kerək; qünki sən Misir zeminidin aldiraxlıqta qıqting; xuning bilən sən əmrüngning barlık künliridə Misir zeminidin qıqkan xu künni yadingda tutkəysən. **4** Yəttə kün qegraliring iqidə, əyüngdə heqkəndak eqitku tepilmisun; sən birinqi küni kəqtə kıləqan qurbanlık gəxlərnı ətigəngə kəldurmaslıqing kerək.

5 Sən ətüp ketix heyti qurbanlıqini Pərwərdigar Hudaying sanga təkdım kılidioqan xəhər-yeziliringning hərəkəndikida kilsang bolmaydu; **6** bəlki ətüp ketix heyti qurbanlıqini sən Pərwərdigar Hudaying Əz namini turoquzux üqün tallaydioqan jaydila qıl; uni kəqkurun, kün petix waqtida, yəni Misirdin qıqkəndiki waqitka ohxax waqıtta kılısən. **7** Uni Pərwərdigar Hudaying tallaydioqan jayda pixurup yegin; andin ətigəndə qedirliringə qaytsang bolidu. **8** Sən altə kün petir nan yəysən; yəttinqi küni Pərwərdigar Hudaying aldida təntənilik sorun küni bolidu; sən heqkəndak ix-əmgək kılmaysən. **9** Andin yəttə həptini sanaysən; axlıqka orəqak saləqandin baxlap yəttə həptini sanaxka baxlaysən; **10** andin sən «həptilər heyti»ni Pərwərdigar Hudaying aldida qolungdiki ihtiyariy hədiyə bilən ətəküzisən; Pərwərdigar Hudaying sanga bərikətligingə qarap uni ihtiyarən sunisən. **11** Xuning bilən sən Pərwərdigar Hudaying aldida, U Əz namini turoquzuxka tallaydioqan jayda xadlinisən; sən əzüng, oqlung, kizing, kulung, dediking, sən bilən bir yərdə turuwatqan Lawiyar, arənglardiki musapirlar, yetim-yesirlər wə tul hotunlar xadlinisilər. **12** Sən xuning bilən əslidə Misirdə qul boləlanlıqingni esinggə kəltürüp, bu barlık bəgilimilərnı tutup əməl kıləqin. **13** Sən «kəpilər heyti»ni yəttə kün ətəküzisən; sən haman wə xarab kəlqikingni yioqkan qeəqingda, oqlung, kizing, kulung, dediking, xəhər dərwazisi iqidə turidioqan Lawiyar, musapirlar, yetim-yesirlər wə tul hotunlar xu heyttə xadlinisilər. **15** Pərwərdigar tallaydioqan jayda sən yəttə kün Pərwərdigar Hudaying aldida heyət ətəküzisən; qünki Pərwərdigar Hudaying barlık məhsulatlıqingda, qolung kıləqan ixlarda seni bərikətləydu wə sən dərwəqə pütünləy xadlinisən. **16** Yilda üq ketim, petir nan heyti, həptilər heyti wə kəpilər heyttə sening barlık ərkəkliring Pərwərdigar Hudaying aldida, u tallaydioqan jayda hazır boluxi kerək; ular Pərwərdigar aldida kuruk qol hazır bolsa bolmaydu; **17** bəlki Pərwərdigar Hudayingning sanga təkdım kıləqan bərikiti boyiqə hərbi kolidin kelixiqə sunsun. **18** Həlkning üstidin adalət yürgüzüp adil həküm qıqirix üqün, sən Pərwərdigar Hudaying sanga təkdım kılidioqan barlık xəhər-yeziliring iqidə hərbi kəbilidə sorəqki wə əməldarlarnı bekitixing kerək. **19** Adalətni burmilisang bolmaydu; adəmlərgə yüz-hatirə kilsang bolmaydu; para alsang bolmaydu; para bolsa aqılanilərnıng kəzlrini kor kılidu həm adillarning səzlrini burmilaydu.

20 Sən mutlək adalətni izdixing kerək; xundak kılsang həyat kərisən həmdə Pərwərdigar Hudaying sanga təkdım kıldioğan zeminni igiləysən. 21 Sən əzüng üqün yasaydioğan Pərwərdigar Hudayingning kurbangahining ətrapioğa «axərah» buti kılınıdioğan heqkandək dərəh tikməslıking kerək 22 wə əzüng üqün heqkandək but tüwrüki tikləməslıking kerək; undək nərsilər Pərwərdigar Hudayingoğa yirginqlıktur.

17 Pərwərdigar Hudayingoğa hərəkandək nuksanı yaki baxka kəmquılıki boləjan kala yaki koyni kurbanlıq süpitidə sunmaslıqing kerək; qünki undək kılıx Pərwərdigar Hudayingoğa yirginqlıktur. 2 Pərwərdigar Hudaying sanga təkdım kıldioğan xəhər-yezang iqidə ər bolsun, ayal bolsun, birsining Pərwərdigar Hudayingning aldida birər rəzil ixni kılıjanlıki — Uning əhdısıgə hilaplıq kılıjanlıki, baxka ilahlaroğa (məsilən, Mən sanga ibadət kılıxka mən'i kılıjan kuyax, ay yaki pütkül samawi qoxun boləjan yultuzlaroğa), ibadət kılıp ularoğa bax urojanlıki baykalsa, 4 — xundək bir ixtin həwər tapқан yaki uni anglioğan bolsang, undəkta sən əstayıdıllıq bilən sürüxtürgin; bu ix ispatlinip rast qıksa, dərwekə Israilda xundək yirginqlıq ix kılınoğan bolsa, 5 sən xu rəzil ixni kılıjan ər yaki ayalni dərweziliringoğa elip qıqip, xu ər yaki ayalni əlümgə məhkum kılıp qalmakesək kılıxing kerək. 6 Birsini əlümgə məhkum kılıx üqün ikki-üq guwahqıning səzliri boluxi kerək. Birsini birlə guwahqıning səzi bilən əltürüxkə bolmaydu. 7 Əltürüldioğanda awwal guwahqılar qol salsun, andin barlıq həlk qol salsun; xundək kılsanglar silər rəzillikni aranglardin həydiwətisilər. 8 Xəhər-yezanglarda həküm qikirixka sanga təs kelidioğan bir ix qıksa, məyli hun dəwasi, hək-tələp dəwasi yaki zorawanlıq dəwasida, hərəkandək talax-tartix bolsa ornunglardin turup Pərwərdigar Hudaying tallaydioğan jayoğa beringlar. 9 Silər Lawiy kahınların wə xu qəqda bolidioğan sorəqı bəgning yenioğa barisilər wə ulardin həküm sorəysilər; ular silər üqün həküm qıqiridu. 10 Silər Pərwərdigar tallaydioğan axu yərdə turojanların silərgə tapxuridioğan həküm səzi boyıqə ijra kılısılar; ularning silərgə kərsətkinining həmmisigə əməl kılıp kəngül bəlüxünglar kerək. 11 Silər ularning silərgə kərsətkən qanun həkümi boyıqə, qıqiridioğan qarari boyıqə kılısılar; ular silərgə tapxuridioğan səzdin ong ya soləğa qətnəp kətmənglar. 12 Wə bəxbəxtəklıq kılıp, Pərwərdigar Hudayingning hizmiti üqün xu yərdə turidioğan

kahinoğa yaki sorəqı bəgkə kulək salmioğan kixi bolsa, xu adəm əlümgə məhkum bolıdu; xuning bilən silər rəzillikni Israildin həydəp qıqirisilər. 13 Xundəkla, barlıq həlk bularnı anglap qorqıdu wə yənə bəxbəxtəklıq qılmaydu. 14 Sən Pərwərdigar Hudaying sanga təkdım kıldioğan zeminoğa kirip uni igiligəndə, xundəkla uningda turoğanda: «Mən ətrapımdiki əlləringkidək əzümgə bir padixah tikləməqmən» desəng, 15 xu qəqda sən əzünggə pəkət Pərwərdigar Hudaying tallaydioğınını tikləysən; üstünggə kərindax bolmioğan qətəllikni bekitməslıking kerək. 16 [Padixah] bolsa əzi üqün atlarnı kəpəytməslıki yaki atlarnı kəpəytmən dəp həlkni Misiroğa qayturmaslıki kerək; qünki Pərwərdigar silərgə: «Silər xu yol bilən hərgiz qaytməslıkinglar kerək» degənidi. 17 Padixah kəp ayallarnı əz əmrigə almaslıki kerək; bolmisa uning kəngli ezip ketixi mumkin. U əzi üqün altun-kümüxni kəpəytməslıki kerək. 18 Padixahlıq təhtigə olturoğınida u əzi üqün Lawiy kahınların aldida muxu qanunni bir dəptərgə kəqürüp pütüxi kerək. 19 Xu dəptər uning yenida daim boluxi wə uni əmrining barlıq künliridə okuxi kerək; xundək kılsa u Pərwərdigar Hudasingin kərkup, muxu qanunning səzliri wə bəlgilimilirini tutup ularoğa əməl kılıxni əginidu. 20 Xundəkla uning kəngli kərindaxlıri aldida həkəwurlıxip kətməydu, bu əmrlərdin ong ya soləğa qətnəp kətməydu wə xuningdək İsraıl arisida uning wə oqullirining padixahlıq künliri kəp bolıdu.

18 Lawiy kahınlar wə xuningdək barlıq Lawiyler kəbilisining Israilda heqkandək nesiwisi yaki mirasi bolmaydu; ular Pərwərdigaroğa atap otta sunulidioğan kurbanlıqlardın wə [Pərwərdigarning] mirasidin yeyixkə bolıdu, 2 Birək ularning kərindaxlıri arisida heqkandək mirasi bolmaydu; Pərwərdigar eytkəndək, U Əzi ularning mirasidur. 3 Kahınların kurbanlıq kıldioğan həlktn alidioğan ülüxi mundək: — (məyli kala yaki qoy bolsun) qol, engək gəxi wə üqəy-kərinı kahınlaroğa berıdu. 4 Siləning axlıqinglardın, yəngi xarabınglardın wə zəytun meyınglardın dəsləpki pıxқан həsulni wə qoylınglardın dəsləpki kirkılıjan yungni uningə berisilər; 5 qünki Pərwərdigar Hudaying uni wə uning əwladlırını Əz namida hizmitidə daim turuxka barlıq kəbililiringlar iqidin tallıwaləjan. 6 Əgər Lawiy boləjan bir adəm pütkül Israıldiki hərəkandək xəhər-yezidin, yəni əzi məkanlaxқан jaydin qıqip, Pərwərdigar tallaydioğan jayoğa kəlsə 7 wə xu yərdə Pərwərdigar aldida

turoquqi barlik kerindaxlirioja ohxax Pərwərdigar Hudasing namida hizmettə turojan bolsa, **8** undakta (məyli u atisidin qalojan mirasini setiwətkən yaki setiwətmigən bolsun) uning yəydiojan ülixi kerindaxliriningkidək boluxi kerək. **9** Sən Pərwərdigar Hudaying sanga beridiojan zeminoja kirgən qaojda, sən xu yərdiki əlləning yirginqlik adətlirini əgənməsliking kerək. **10** Aranglarda əz ooqli yaki kizini ottin ötküzidiojan, pəlqilik, rəmqilik, əpsaniylik, jadugarlik **11** yaki dəmidiqilik kילוquqi yaki jinkəx, sehırgər yaki əlgənlərdin yol sorioquqi heqkəndək kixi bolmisun; **12** qünki bundək ixlarni kilidiojan həkəndək kixi Pərwərdigaroja nəprətlilik bolidu; bu yirginqlik ixlər tüpəylidin Pərwərdigar Hudaying xu əlləni aldinglardin həydəp qikiridu. **13** Sən Pərwərdigar Hudaying aldida əyibsiz mukəmməl boluxung kerək; **14** qünki sən zemindin həydəyidiojan bu əllər rəmqilər wə pəlqilaroja kulək salidu; birək Pərwərdigar Hudaying seni undək kilixkə yol qoymaydu. **15** Pərwərdigar Hudaying silər üqün aranglardin, kerindaxliringlar arisidin manga ohxaydiojan bir pəyojəmbər turojuzidu; silər uningoja kulək selinglar. **16** Bu silər Hərəb teojida yiojiləjan kündə Pərwərdigar Hudayinglardin: «Pərwərdigar Hudayingimni awazini yənə anglimayli, bu dəhxətlik otni kərməyli, bolmisa əlüp ketimiz» dəp tələp kiləjininglaroja pütünləy mas kelidu. **17** Xu qaojda Pərwərdigar manga: «Ularınq manga degən səzi yahxi boldi. **18** Mən ularoja kerindaxliri arisidin sanga ohxaydiojan bir pəyojəmbərni turojuzimən, Mən Əz səzlimni uning əozioja salimən wə u Mən uningoja barlik tapiliojinimni ularoja səzləydu. **19** Wə xundək boliduki, u Mening namimda dəyidiojan səzlimgə kulək salmaydiojan həkəndək kixi bolsa, Mən uningdin hesab alimən. **20** Əmma Mening namimda bəxbəxtəklilik kilip Mən uningoja tapilimiojan birər səzni səzlisə yaki bəxkə ilahlarning namida səz kilidiojan pəyojəmbər bolsa, xu pəyojəmbər əltürölsun. **21** Əgər sən kəngliügdə: «Pərwərdigar kilimiojan səzni kəndək pərk etimiz» desəng, **22** bir pəyojəmbər Pərwərdigarning namida səz kiləjan bolsa wə u bəxərət kiləjan ix toqra qikmisa yaki əməlgə axurulmisa, undəkta bu səz Pərwərdigardin qikmiojan; xu pəyojəmbər bəxbəxtəklilik bilən səzligən dəp, uningdin kərkəma.

19 Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zemindiki taipiləni silərninq aldinglardin üzöp

təxliojan wəktida wə silər xundəkta ularning xəhərliri wə əyliridə turojininglarda, **2** silər xu qaojda Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zeminda üq xəhərnə ayrim kilixinglar kerək; **3** xundəkta, adəm əltürgən hər bir kixi xu yərlərgə, xu xəhərlərninq birigə keqip beriwəlsun dəp yol həzirləp, Pərwərdigar Hudayinglar miras boluxkə silərgə beridiojan zeminni üq rayonoja bəlisilər. **4** Tirik kəlix üqün xu yərlərgə keqip beriwəlojan, adəm əltürgən kixi toqruqluk bəlgilimə mundək; — u kəoxnisini təsadipiyləktin urup əltüröp kəyojan, xundəkta əslidə uningoja əq-adawiti bolmiojan bolsa, xu yərgə keqip beriwəlsa bolidu. **5** Məsilən, u kəoxnisi bilən otun kesixkə ormanoja kirgən bolup, dərəhni kesixkə pəltini kətürgəndə pəltə bəxi səpidin əjrəp ketip kəoxnisiəja tegip ketip uni əltüröp kəyoja, undəkta jawəbək kixi bu xəhərlərdin birigə keqip beriwəlip həyat qəlidu; **6** bolmisa, kə qisəsi əloquqi əjəzipi kəyniojənda adəm əltürgən kixini kəoqlaydu wə yol uzun boləqəqkə, uningoja yetixiwəlip əltürüwətixi mumkin; əməliyəttə, u kixi əlümgə layik əməs, qünki uning əslidə kəoxnisiəja heqkəndək əq-adawiti yok idi. **7** Xunga mən silərgə: «Əzünglar xundək üq xəhərnə ayrixinglar kerək» dəp əmr kilimən. **8** Pərwərdigar Hudayinglar ətəbowiliringlaroja kəsəm kילוjindək qəgrayinglarni kəngəytxi, ətəbowiliringlaroja wədə kiləjan barlik zeminni silərgə təkdəim kilixni halaydu; **9** silər Pərwərdigar Hudayinglarni səyüx wə uning yollirida daim mēngix üqün mən silərgə bügün tapiliojan bu əmrni tutsanglarla U xundək kilidu, undəkta silərmu əzünglar üqün bu üq xəhərdin bəxkə yənə üq xəhərnə kəoxisilər. **10** Wə xundək kilənglar Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kilip təkdəim kilidiojan zemin arisida nəhək kə təkülməydu wə xuningdək gədinginglaroja hun gunəhi qüxməydu. **11** Ləkin birsi kəoxnisiəja əq-adawət tutkən bolsa, pəyləp turup uningoja hujum kilip, urup əltürüwətə wə xu xəhərlərdin birigə keqip beriwəlojan bolsa, **12** undəkta uning əz xəhəridiki əksəkəllər adəm əwətip uni xu yərdin yəndurup kəlix kerək, andin uni əltürölsun dəp «kə qisəsi əloquqi»ning kəlioja təpxuruxi kerək. **13** Sən uni heq ayimiojin, xundək kiləjənda İsrəildin təkülgən gunəhsiz kəanning deojini təziliojan bolisilər; andin həlinglar yahxi bolidu. **14** Pərwərdigar Hudaying sanga igiləx üqün təkdəim kilidiojan zeminda burunkilər miras yeringdə bəkitkən, kəoxnəngning pəsil təxini yetkiməsliking kerək. **15** Məlum jinayət yaki gunəh

toʻqrisida birsigə «U gunah qiləjan» dəp ərz-xikayət qilixta yaloquz birla guwahqi bolsa kupayə qilmaydu, bəlki həmmə ix ikki yaki üq guwahqining səzi bilən bekitilsun. **16** Birsı toʻqruvluk «palanqi-pokunqi gunah qiləjan» dəp ərz qilidəjan kara niyatlik bir guwahqi qiksa, **17** dəwalixip qaləjan ikki adəm Pərwərdigarning aldida, xu künlərdə bolidəjan kaħinlar wə sorəqki bəglər aldida həzir bolsun; **18** sorəqki bəglər əstayidillik bilən təxkürsun; əgər həliqi guwahqi yaləjan guwahqi bolup, əz kərindixi toʻqruvluk yaləjan guwahlik bərgən bolsa, **19** undəqta, silər dəl u kərindixioqə qilməqki boləjindək uningəjimə xundəq qilinglar. Xundəq qilsanglar rəzillikni aranglardin yəqitisilər. **20** Qaləjan həlkəmu bu ixni anglaydu wə kərkidu wə xundəqklə, aranglarda undəq rəzil ixni yənə qilmaydu. **21** Silər həq rəħim qilmənglar; janəqə jan, kəzğə kəz, qixqə qix, qoləqə qol, putqə put elinsun.

20 Əgər sən düxmənliriggə jəng qiləjili qikip, at wə jəng hərwilirini, xundəqklə əztingdin kəp boləjan bir əlni kərsəng, ulardin həq kərkəma. Qünki seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Pərwərdigar Hudaying Əzi sən bilən billidur. **2** Silər jənggə qixix aldida kaħin əzi aldioqə qikip həlkəqə səz qilip **3** ularəqə: Əy Israil, anglanglar! Silər bügün düxmənliringlar bilən soquxux aldida turuwatisilər. Kəngülliringlar jür'ətsiz bolmisun; kərkənglar, titrimənglar, ularning səwəbidin dəkkə-dükkigə qüxmənglar; **4** qünki Pərwərdigar Hudaying Əzi düxmənliringlar üstidin ələlibə qilixinglar üqün silər bilən billə jənggə qikidu» — dəp eytsun. **5** Xu qəşdə əməldarlar həlkəqə mundəq desun: — «Aranglarda bir yəngi əy selip, uni [Hudaəqə] atimioqə birsi barmu? Undəqta u əz əyigə yənip kətsun, bolmisa u jəngdə əlüp ketip, bəxqə kixi kelip uni [Hudaəqə] atixi mumkin. **6** Tək selip üzümzar bərpə qilip, tehi uning mewisini yemigən birkim barmu? Bar bolsa əyigə yənip kətsun, bolmisa u jəngdə əlüp kətsə, bəxqə kixi kelip uning mewisini yeyixi mumkin. **7** Bir qiz bilən wədiləxkən bolup, tehi uni əz əmrigə almioqə birkim bolsa, u əyigə yənip kətsun, bolmisa u jəngdə əlüp kətsə, bəxqə kixi kelip uni əzigə hotunlukqə elixi mumkin». **8** Andin mənsəpdarlar həlkəqə yənə səzləp: «Qərkup kətkən, jür'ətsiz birkim barmu? U əyigə yənip kətsun. Bolmisa kərindaxlirining yürükimə uningkidəq jəsərsiz bolup kəlixə mumkin» dəp eytsun. **9** Əməldarlar həlkəqə xularni eytkəndin keyin ular həlkəning aldida yətəqiləqlik qilixqə qoxunlarəqə sərdarlarni tiklisun. **10** Silər həjum

qilixqə məlum bir xəhərgə yəqinlaxqininglarda awwal uningəqə sülləhi toʻqrisida səz qilinglar. **11** Əgər ular sülləhini halaymiz, dəp jawab berip əz dərwazilirini silərgə aqsa, undəqta uningda turuwatqən həmmə həlk silərgə bekinip kulluk həxarda bolidu. **12** Lekin silər bilən sülləhi qilixqə uniməy, bəlki silər bilən jəng qilməqki bolsa silər uni qərxənglar. **13** Pərwərdigar Hudayinglar uni qəlunglarəqə tapxurəqanda uningdiki hərbir ərkəkni qiliqləp əltüringlar; **14** ləkin ayallar bilən baliliri, kala bilən xəhərdiki həmmə nərsini, yəni barliq əjəniymətni əzūnglarəqə olja qilip elinglar; Pərwərdigar Hudayinglar əz düxmənliringlardin silərgə elip bərgən oljidin yəp səyünisilər. **15** Silərdin yirəqta boləjan, [zəminəqə təwə bolmioqə] əlləning xəhərlirigə xundəq qilinglar. **16** Lekin Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras qilip beridəjan zemindiki əlləning xəhərlirini bolsa, ularning iqidiki tiniki bar həq nərsini tirik qəyməy, **17** bəlki Pərwərdigar Hudayinglar silərgə buyruəqəndəq Hittiylar bilən Amoriylar, Qənaaniylar bilən Pərizziylər, Həwiylar bilən Yəbusiylarning həmmisini təltəkis yəqitixinglar kərkək. **18** Bolmisa, ular əz iləhlirioqə qəqunuxtiki həmmə yirginqlik ixlirini silərgə əgitip, Pərwərdigar Hudayinglarəqə gunah qilidəjan bolisilər. **19** Bir xəhərnə igiləx üqün uzun wəkit jəng qilip qərxəp turuxqə toʻqra kəlsə, uning ətrapidiki dəərəhlərnə palta bilən kesip wəyran qilmənglar; qünki ularning mewisini yəsənglar bolidu. Xungə ularni kəsmənglar; qünki daladiki dəərəhlər qərxiweləx kərkək boləjan adəmmidi? **20** Lekin silər mewilik dəərəh əməs dəp bilgən dəərəhlərnə kesip yəqitip, silər bilən soquxqən xəhərnə həjum qilip əqulitixqə xu dəərəhlərdin istihkəmpotəylərnə yasisənglar bolidu.

21 Əgər Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras qilip igiləxkə beridəjan zeminda, dalada əltürilgən bir jəsət tepilsə, əmma uni əltürgən adəm məlum bolmisa, **2** əksəqəlliringlar bilən sorəqki bəgliringlar qikip əlük tepiləjan yər bilən ətrapidiki xəhərləning ariləqini əlqisun; **3** əltürilgüqining jəsətigə əng yəqin xəhərnəning əksəqəlliri bolsa ixqə selinmioqə, boyuntorəkəmu selinmioqə inək tepip kəlsun; **4** xu xəhərnəning əksəqəlliri inəkni süyi tohtiməy əqidiəjan, həydilip terilmioqə bir jiləqioqə elip berip, xu jiləqining əzidə inəkning boynini sunduruwətsun; **5** xu qəşdə Lawiyning əwədliri boləjan kaħinlar ularning kəxiəqə kəlsun; qünki Pərwərdigar Hudayinglar ularni Əzining aldida hizməttə bolup, Pərwərdigarning

namida bəht-bərikət tiləxkə tallioqandur. Hər bir dəwa wə hər bir tayak jazasi ularning səzi boyiqə kesilsun. **6** Əltürülgüqining jəsitigə əng yekın xəhərdiki aqsakallarning həmmisi xu jiləqə kelip, boyni sunduruloqan inəkning üstidə turup, qollirini yuyup **7** guwahlik berip: «Qollirimiz bolsa bu qanni təkmi, kəzlimiz bu ixni kərmidi; **8** əy Pərwərdigar, Sən əzüng hərlük bədili tələp kütquzoqan həlqing Israilni kəqürgəysən wə nahək akqan qanning gunahini Israil həlqinggə artmioqaysən» — desun; xundak kılıp bu qan gunahioqə kafarət kəltürülgən bolidu. **9** Silər xundak kılıp Pərwərdigarning nəziridə toqra boləqanni kılıp nahək təkülgən qanning gunahini əzünglərdin qikiriwətkən bolisilər. **10** Əgər silər düxmənliringlar bilən jəng kıləqili qikqininglarda Pərwərdigar Hudayinglar ularni kolunglarəqə bərgəq, ulardin əsir aloqan bolsanglar, **11** bu əsirləarning arisida qiraylik bir ayalni kərtip, kənglüng uningəqə qüxüp, uni əmringgə elixni halisang, **12** undaqta uni əyüggə elip barəqin; u qeqini qüxürüp, tirnaqlirini yasap, **13** əsirliktə kiygən kiyimlirini selip, əyüggə olturup toluq bir ay ata-anisi üqün matəm totsun; andin sən uning kəxioqə kirip uni əzüggə ayal kılıp uningəqə ər bolsang bolidu. **14** Keyin, əgərdə kənglüng uningdin səyünmisə, u kəyərnə halisa, barəqili koyuxung kerək; uni puləqə satmioqin wə uningəqə dedəktək muamilə kilmioqin, qünki sən uningəqə yekınlik kılıp uyat kıləqansən. **15** Əgər birsining ikki ayali bolup ularning birigə amraklik, yənə birigə əqlük kıləqan bolsa wə amrak wə əq boləqan hər ikkisidin oqul tuquləqan bolsa, tunjisini əq ayalidin tapqan bolsa **16** undaqta u kixi oqullirioqə barini miras üqün üləxtürüp bərgən künidə əq ayalining oqli, yəni uning tunji oqlining ornioqə amrak ayalining oqlini tunji oqullukqə koyuxkə bolmaydu. **17** U bəki əq ayalining oqlini tunji oqulum dəp etirap kilsun; qünki bu uning küq-kuwwiti bar waqtidiki dəsləpki mewisidur; tunji oqulluk həkukı uningki boləqəqə, atisi barlik mal-mülükting uningəqə ikki ülük miras bərsun. **18** Əgər birsining bəxbəxtək wə itaətsiz oqli bolsa, u nə atisining səzigə, nə anisining səzigə kulək salmay, hətta tayək-tərbiyimu kar kilmay, ularning gəpini yənəla anglimisa, **19** Uning ata-anisi uni tutup, xəhərnə dərwazisioqə elip berip, xəhərnə aqsakallirining kəxioqə kəltürsun; **20** ular xəhərnə aqsakallirioqə ərz kılıp: — «Bu oqlimiz bəxbəxtəlik wə itaətsizlik kılıp, səzimizni anglimay

yüridu; u nəpsi yaman, xarəhor bolup qaldi» dəp eytsun. **21** Xuning bilən xəhərnə həmmə həlki bir bolup uni qalma-kesək kılıp əltürsun. Silər bu yol bilən əzünglərdin rəzillikni qikiriwətisilər; pütkül Israil bu ixni angləp kərkidioqan bolidu. **22** Əgər birsı elüm jazasioqə layik gunah sadir kılıp, əltürülgən bolsa wə jəsitini bir dərəhkə esip koyəqan bolsanglar, **23** əlüki kəqiqə dərəhtə kəlmisun; kəndakla bolmisun, silər dərəhkə esiloqunı xu kündə kəmwətinglar (qünki kimdəkim [dərhəkə] esiloqan bolsa, Huda təripidin lənətkə kəlduruloqan kixi həsəblinidu). Xundak kilsanglar, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp bərgən zeminni buləqimioqan bolisilər.

22 Sən kəringning kalisi ya koyi ezip kətkinini kərsəng, qatiking bolmay yürmə; kəndakla bolmisun, uni kəringning kəxioqə yətküzüp bər. **2** Əgərdə kəringning sanga yekın olturmisa wə yaki igisini tonumisang, xu həywanni əz əyüggə elip kelip, kəringning uni izdəp kəlgüqə əzüng saklap andin uningəqə tapxurup bərgin. **3** Sən ohxaxla uning yitkən exiki yaki kiyimlirininim xundak kıl; xundakla kəringning hərəkəndə yitkən nərsisini tēpıwəlsang, unim xundak kıləqin; sən əzüngni bu ixtin kəqurmioqin. **4** Əgər kəringning exiki yaki kalisining yolda yikilip qüxkinini kərsəng, sən bu əhwalidin əzüngni kəqurmioqin; kəringningəqə yərdəmlixip ulioqini tartip turoquzəqin. **5** Ayal kixi bolsa ərləning kiyimini kiymisun; xuningəqə ohxaxla ər kixi ayal kixining kiyimini kiymisun; qünki kimki xundak kilsa, Pərwərdigar Hudayingning aldidə yirginlik bolidu. **6** Əgər sən yolda ketiwetip, bir dərəhtə yaki yərdə baliliri yaki tuhumliri boləqan kuxning uwisioqə uqrisang, anisi tuhum yaki balilirini besip yatqan bolsa, ana-balilirini biraqla almioqin; **7** hək bolmioqanda sən anisini koyuwetip, balilirinila alsang bolidu; xundak kilsang sanga yahxi bolup uzun əmür kərisən. **8** Yengi bir əy salsang, əgzənggə bir tosmə tam yasioqin; bolmisa birsı uningdin yikilip qüxsə, əzüggə qan təkülük gunahini kəltürüxüng mumkin. **9** Əz üzümzarlikəqə ikki hil uruk qəqmioqin; bolmisa tērioqiningning həmmisi wə üzümzarlikning məhsulatlıri buləqənoqan həsəblinidu. **10** Sən kala bilən exəkni birgə kəxup yər həydimigin. **11** Yung wə kanəptin ibarət ikki hil yiptin toqoloqan kiyimni kiyimigin. **12** Sən yepinoqan tonungning tət burjikigə pəpük koyəqin. **13** Əgər biri hotun elip uningəqə yekinqilik kıləqəndin keyin uningəqə əq bolup, **14**

Uning yaman gepini kiliq, uning oja bətnam qaplap, ərz kiliq: «Mən bu hotunni aldim, lekin uning oja yeqinilik kilsam uning kiz əməslikini bildim» desə, **15** undaқта kizning ata-anisi kizning paklik ispatini elip xəhər dərwasisida olturojan xəhərning aqsakallirioja kəltürsun, **16** andin kizning atisi aqsakallaroja səz kiliq: «Mən kizimni bu kixigə hotunlukka bərdim, lekin u uning oja əq bolup qaldı; **17** wə mana, u uning yaman gepini kiliq, bətnam qaplap ərz kiliq: «Kizning kiz əməslikini bildim» dəydu. Birak mana kizimning paklik ispatı!» dəp, ispat rəhtni aqsakallarning aldida yeyip koysun. **18** U waqıtta xəhərning aqsakalliri erini tutup uning oja tayak-tərbiyə berip, **19** Israildiki bir pak kizning yaman gepini kiliq, uning oja bətnam qapliding dəp, yüz xəkəl kümüx tələtsun; andin ular pulni kizning atisioja bərsun dəp bekitsun. Əmma kiz bolsa xu kixining hotuni bolup turiwerixi kərək; ər pütün əmridə uni koyup bərsə bolmaydu. **20** Lekin bu səz rast qikiq, kizning paklik ispatı bolmisa, **21** kizni atisining əyining dərwasisi aldioja aparsun wə atisining əyidə buzukluk kiliq Israilning iqidə xəməndilik kıləlanlıki üqün uning xəhərining adəmliri xu yərdə uni qalma-kesək kiliq əltürsun. Xundaқ kıləjininglarda silər əzünglərdin rəzillikni qikiriwətisilər. **22** Əgər birsi eri bar hotun bilən zina kiliq tutulup qalsa, zina kiliqkan ər-hotun ikkilisi əltürölsun. Xundaқ kıləjanda Israilning iqidin rəzillikni qikiriwətisilər. **23** Əgər birsi xəhərdə biraw bilən wədilixip koyəjan bir kizni uqritip, uning bilən billə bolsa, **24** ikkilisini xəhərning dərwasisioja elip qikiq qalma-kesək kiliq əltürənglar; kiz bolsa xəhərdə turup warqirimiojini üqün, ər bolsa baxkisinin wədiləxkən kizi bilən yatqini üqün əltürölsun. Xundaқ kiliq, silər əzünglərdin rəzillikni qikiriwətisilər. **25** Əgər ər kixi baxkisi bilən wədiləxkən kizni dalada uqritip, uni tutuwelip uning bilən yatsa, pəkət kiz bilən yatqan ər kixi əltürölsun. **26** Kizəja bolsa, heqnemə kilmənglar, qünki kizning əzidə əlümgə layiq heq gunah yok. Bu ix bolsa birsi koxnisioja hujum kiliq uni əltürwətkəngə ohxax ixtur. **27** Qünki u baxkisioja wədiləxkən kizni dalada tutuwəlojanda, kiz towliojan bolsimu uni kutkuzəjudək kixi tepilmiojan. **28** Əgər birsi birər ər bilən wədiləxmigən kizni tutuwelip, uning bilən yetip hər ikkisi tutulsa, **29** kiz bilən yatqan adəm kizəja yeqinilik kiliq har kıləjini üqün kizning atisioja əllik xəkəl kümüx berixi kərək; andin kizni əzigə hotun kiliq elixi kərək; u pütkül əmridə uni

koyup bərsə bolmaydu. **30** Heqkim atisining hotunini almasliki kərək, atisining yotkisini aqmasliki kərək.

23 Kimki soqulux yaki kesilix tūpəylidin ahta kiliwətilgən bolsa, Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun. **2** Kimki haramdin tuəjulojan bolsa Pərwərdigarning jamaitigə kirəlməs; oninqi əwladiojqə mundaklərdin heqkim Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun. **3** Heqbir Ammoniy wə ya heqbir Moabiy Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun; oninqi əwladiojqə ulardin heqkim Pərwərdigarning jamaitigə hərgiz kirmisun. **4** Səwəb xuki, silər Misirdin qikqininglarda ular aldinglarəja yeməklik, su elip qikmidi wə silərgə ziyankəxlik kiliqka silərni qarəjisun dəp, Aram-Naharaimdiki Petorluk Beorning oqli Balaamni yallidi. **5** Lekin Pərwərdigar Hudayinglar bolsa Balaamning səzini anglimay, bəlki silər üqün qarəjixni bərikətkə aylanduruwətti; qünki Pərwərdigar Hudayinglar silərgə muhəbbət baəjlojan. **6** Silər həmmə künliringlarda [Ammoniyar wə Moabiyar]ning aman-esənliki wə bəhtini hərgiz istimənglar. **7** Lekin Edomiyar kərindixinglar boləjaq, ularəja nəprət bilən qarimənglar. Misirliklərojimu nəprət bilən qarimənglar, qünki silər ularning zeminida musapir bolup turəjanidinglar. **8** Bularning üqinqi əwladidin tuəjulojan balilar Pərwərdigarning ibadət jamaitigə kirsə bolidu. **9** Düxmənliriggə qarxi jənggə qikiq qedir tiksəng, hərhil napakliktin ehtiyat kıləjin. **10** Əgər arənglarda keqisi birsi qüxidə Xəytan atlap napak boləjan bolsa, u qedirgahdin qikiq kətsun; qedirgahka udulla kirmisun; **11** kəqkurun kirgəndə u suəja qüxüp, kün patkanda qedirgahəja yenip kirsun. **12** [Həjitinglar] üqün qedirgahning sirtida bir jayinglar bolsun; tərətkə xu yərgə beringlar. **13** Saymanliring iqidə bir gürjək bolsun; sən sirtta tərətkə oltursəng, uning bilən ərək kolap tərtingni kəmwəwət. **14** Qünki Pərwərdigar Hudaying seni kutkuzuxka, düxmənliringni aldinglarəja tapxuruxka qedirgahing otturisida yüridu; xunga sening qedirgahing pak bolsun. Bolmisa U seningkidə birər paskinilik kərsə səndin ayrilip ketixi mumkin. **15** Əz hojisisin keqip yeningəja kəlgən kulni əz hojisisioja tutup bərmigin. **16** U arənglarda silər bilən billə turup, qaysi xəhərning dərwasisi iqidə qaysi yərnı tallisa, xu yərdə tursun. Silər uningəja zulum kilmənglar. **17** Israilning kizlirining arisida heqbir pahixə bolmisan, Israilning oəullirining arisida heqbir pahixə həzilək bolmisan. **18** Bir kəsəmnı bəja kəltürmək üqün

Pərwərdigar Hudayinglarning öyigə pəhixining pulini yaki həziləkning pulini kəltürmigün; qünki bu ikkisi Pərwərdigar Hudayingning aldida yirginqlıktur. **19** Silər öz qerindixinglardin esüm almanglar; pulning esümi bolsun, axlıqning esümi bolsun yaki hərəkəndək esüm alojudək baxka nərsining esümini alsanglar bolmaydu. **20** Əmma qətəllıktin esüm alsanglar bolıdu, ləkin qerindixinglardin heq esüm almanglar. Xundək kılsanglar Pərwərdigar Hudayinglar silər uni igiləxkə kiridioğan zemında, qolliringlarning barlık əmgikidə silərgə bərikət beridu. **21** Sən Pərwərdigar Hudaying aldida bir nərsini ataxka kəsəm kıljoğan bolsang, unınoğa əməl kılıxka həyal kılma. Bolmisa, Pərwərdigar Hudaying uni səndin tələp kıljoğınida gunahkar bolısən. **22** Ləkin əgər sən bir nərsini ataxka kəsəm kilmisang, u sanga heq gunah bolmaydu. **23** Aozıngdin qıkkanoğa əməl kıljoğın; Pərwərdigar Hudayingoğa kəsəm kılıp atioğınıngni, yəni aozıngning səzi boyıqə ihtiyariy hədiyəngni sunuxung kerək. **24** Sən qoxnangning tallıqjoğa kirsəng halioğınıngqə yəp toyun, əmma qaqa-kuqangjoğa elip mangıoğın. **25** Qoxnangning pixkan ziraətlikigə kirsəng, qolung bilən ziraətning bexini üzüp alsang bolıdu; əmma qoxnangning ziraətlirigə oroqak saloquqı bolma.

24 Əgər birsi bir ayalni əmrigə aloğandin keyin unıngda birər sət ixni bilip, unıngdin səyünmisə, undaqta u talak hetini pütüp, unıng qolioğa berixi kerək; andin uni öz əyidin qikiriwətsə bolıdu. **2** Ayal unıng əyidin qıkkəndin keyin baxka ərgə təgsə bolıdu. **3** Bu ikkinqi ərmu uni yaman kərüp, talak hetini yezip qolioğa berip uni öz əyidin qikiriwətsə yaki uni aloğan ikkinqi eri əlüp kətsə **4** uni qoyup bərgən awwalkı eri uni napak hesablap, ikkinqi kətim hotunlukka almısun; qünki undək kılsa, Pərwərdigarning aldida yirginqlıq ix bolıdu. Sən Pərwərdigar Hudaying sanga miras kılıp beridioğan zeminning üstigə gunah yüklimigin. **5** Əgər birkim yengidin hotun aloğan bolsa unınoğa nə jənggə qıqıx, nə baxka birər ixka buyrulmisun; u bəlki aloğan hotunini hux kılıx üqün bir yiljoqə ərkin-azad bolup əyidə oltursun. **6** Heqkim yarəunqak yaki tügməning üsti texini kapalətkə almısun; qünki bu ix birsining həyatini kapalətkə aloğandək bolıdu. **7** Əgər birkim Israillardin boljoğan qerindixining birini bulap kelip, uni küldək ixlətsə wə yaki uni setiwətsə xu bulangqı əltürülsun; silər xundək kılsanglar aranglardin razillikni qikiriwətsilər. **8** Pesə-mahaw wabası pəyda bolsa, əzünğlaroğa

pəhəs bolunglar, Lawiy kahınlarning silərgə barlık kərsətkinini qilinglar; mən ularoğa kəndək əmr kıljoğan bolsam xuningoğa kəngül qoyup əməl qilinglar. **9** Misirdin qıkkıninglarda Pərwərdigar Hudayinglarning yolda Məryəmgə kəndək kıljoğınini əskə elinglar. **10** Əgər sən öz buradər-qoxnangjoğa kərz bərsəng, kapalət elix üqün öyigə kirmigin; **11** bəlki taxkırıda turup tur; sanga kəzdar kixi əzi sanga beridioğan kapalətni taxkırıoğa elip qıksun. **12** Xu kixi yoxsul bolsa sən unıngdin kapalətkə aloğan [kiyimni] yepinip uhlımiqaysən; **13** Heq bolmioğanda sən bəlki kapalətni kün patkəndə unınoğa qayturup bərgin; xundək kılsang u öz tonini yepinip uhlıqanda, sanga bəht-bərikət tiləydu. Xundək kılsang bu ix sanga Pərwərdigar Hudayingning aldida həkkanıylik sanılıdu. **14** Ajiz, namrat mədikəroğa nahəklik kılma, məyli u kərindaxlıringlardin bolsun yaki yeza-xəhərliringlarda turoğan musapirlardin bolsun. **15** U namratlıktin öz həkkanıy intizar boljoqak, u ixlıgən xu küni kün petıxtin burun həkkanıy qoqum bərgin; bolmisa, u sening toqırangda Pərwərdigaroğa pəryad kətürıdu, bu ix gunah bolup bexingjoğa qüxıdu. **16** Balilirining jinayiti üqün ata əltürülmısun, balilərmu atining jinayiti üqün əltürülmısun; bəlki jinayiti bar boljoğan hər bir kixi öz gunahı üqün əlüm jəzasını tartsun. **17** Sən musapir yaki yetim toqırsidiki həkümüni burmilima; tul ayalning kiyim-keqəklirininu kapalətkə alma, **18** bəlki əzünğning Misirdə küp bolup Pərwərdigar Hudaying seni xu yərdin hər kılıp kutkuzup kəlginini yadingoğa kəltürgin. Xunga mən sanga buningoğa əməl kıljoğın dəp buyruymən. **19** Sən etizlikıngning həsulini yioqkıningda bir baq oñqını untup qaljoğan bolsang, uni elip kelix üqün yenip barmıoğın; u oñqə musapir, yetim-yesir wə tul hotunjoğa təgsun. Xundək kıljoğanda Pərwərdigar Hudaying sening kolliringning barlık əmgikini bərikətləydu. **20** Zəytun dərihingni kəkkıningdin keyin xahlirıda kəloğanlırını kayta kəqma; kəldükli musapir, yetim-yesir wə tul hotunjoğa təgsun. **21** Üzümzarlıkıngning üzümliirini yioqıp boljoğandin keyin waxang kilmıoğın. Kəldükli musapir, yetim-yesir wə tul hotunjoğa təgsun. **22** Əzünğning Misir zemində küp boljoğınıngni yadingoğa kəltürgin; xunga mən sanga buningoğa əməl kıljoğın dəp buyruymən.

25 Əgər ikki kixi birmərsini talixip kəlip, həküm berixni tələp kılıp sot aldıoğa kəlsə, undaqta sorakqılar dəwəoğa həküm qikiriş həkdərnı hək, gunahı bar adəmnı gunahkar dəp jakərlısun. **2**

əgər gunahkar adəm dərrigə layiḳ bolsa, soraqḳi uni özining aldidə yərgə yatḳuzup, uning ḳiləjan gunahioḳa layiḳ sanap dərrilisun. **3** Ləkin pəḳət ḳirik dərrila urulsun; xuningdin ziyadə urulmisun, kəp urulsa xu ḳerindixing kəz aldingda kəmsitilgən bolidu. **4** Sən hamən tepiwaḳan ḳalining aḳzini boḳmioḳin. **5** Əgər bir yərdə turidioḳan ḳerindax aka-inilarning biri bala yūzi kərməy əlūp kətsə, əlgən kixining ayali yat bir kixigə təgmisun; bəlki uning erining birtuḳḳan ḳerindixi uning ḳexioḳa ḳirip uni hotunluḳḳa elip, birtuḳḳan ḳerindaxlik burḳini ada ḳilsun; **6** əlgən ḳerindixining ismi Israildin əqürülməsliki üḳün ayalning tunji balisioḳa uning ismi ḳoyulsun. **7** Ləkin əgər bu kixi yənggisini elixni halimisa, yənggisi [xəhər] dərwazisidiki aḳsaḳallarning ḳexioḳa berip: «Erimning birtuḳḳan ḳerindixi əz ḳerindixining ismini Israilda ḳalduruxḳa unimidi; u mən üḳün birtuḳḳan ḳerindaxlik burḳini ada ḳilixḳa unimidi», dəp eytsun. **8** Andin uning xəhridiki aḳsaḳallar uni qəḳirtip uningə nəsihət ḳilsun; əgər u: «Mən uni hotunluḳḳa elixni halimaymən», dəp qing turuwalsa, **9** yənggisi aḳsaḳallarning kəz aldidə uning ḳexioḳa berip, uning putidin kəxini saldurup, yūzigə təkürüp: «Bir tuḳḳan ḳerindixi üḳün ailə ḳuruxḳa unimioḳan kixigə xundəḳ ḳilinsun!» dəp jakarlisun. **10** Xu kixining nami Israilling iqidə: «Kəxi selinoḳuḳining əyi» dəp atalsun. **11** Əgər ikki adəm bir-biri bilən uruxup ḳaloḳinida birining ayali əz erigə yardəmlixip erini uroḳuḳining ḳolidin əjratmaḳḳi bolup, ḳolini uzitip uroḳuḳining jan yerini tutuwalsa, **12** undaḳta sən uningə heḳ rəḳim ḳilməy ḳolini kesiwət. **13** Sening haltangda qong-ḳiqik ikki hil taraza texi bolmisun. **14** Əyüngdə qong-ḳiqik ikki hil əfah saḳlima. **15** Taraza texing toptoḳra, durus bolsun; əfahingmu toptoḳra, durus bolsun. Xundəḳ ḳilsang Pərwərdigar Hudaying sanga beridioḳan zeminda əmrüng uzun bolidu. **16** Qünki kimki xundəḳ ixlar ḳilsa, kimki nahəḳ ix ḳilsa, Hudaying Pərwərdigarning aldidə yirginḳlik sanilidu. **17** Misirdin ḳiqip keliwaḳḳaninglarda Amaləḳlarning silərgə nemə ḳiloḳinini esinglarda tutunglar; **18** ular Hudadin ḳorḳmay, yolda silərgə uqrap, silər hərəp-qarḳap ḳalimioḳan qəḳəda, kəyninglarda ḳaloḳan əjiz kixilərnə urup yoḳatmidimu? U Hudadin heḳ ḳorḳmidi. **19** Xunga, Pərwərdigar Hudaying mirasing bolsun dəp sanga igiləxkə beridioḳan zeminda, Pərwərdigar Hudaying ətrapingdiki barlik düxmənliringdin amanlik bərginidə, Amaləḳlarning

namini asmaning tegidə əslənmigüdəḳ dərijidə əqürüwət; bu ixni unutmə.

26 Sən Pərwərdigar Hudaying sanga miras ḳilip beridioḳan zeminoḳa ḳirip uni əzüngning ḳilip igiləp olturaḳlaxḳanda, **2** Pərwərdigar Hudaying sanga beridioḳan zeminning ḳosulini aloḳanda, sən yərnəng dəslepki pixḳan mewisini elip, sewətkə selip Pərwərdigar Hudaying Əz namini ḳoyuxḳa tallaydioḳan jayoḳa elip berixing kərak; **3** andin xu wakittiki ḳahinning ḳexioḳa kəltürüp, uningə: «Pərwərdigar Əzi bizgə berixkə ata-bowilirimizəḳa ḳəsəm ḳiloḳan zeminoḳa kirdim, büḳün mən Pərwərdigar Hudayingning aldidə xundəḳ boləjiniəḳa guwaḳmən», dəp eytsən. **4** ḳahin sewətni ḳolungdin elip uni Pərwərdigar Hudayingning ḳurbangahining aldidə ḳoyidu; **5** andin sən Pərwərdigar Hudayingning aldidə səz ḳilip mundəḳ dəysən: — «Mening atam əsli qerib bir aramiy idi; Misiroḳa qūxup olturaḳlaxti; ular xu yərdə sani az musapir bolsimu, barəḳanseri ḳəpiyip uluḳ, küḳlük, qong bir həḳ boldi. **6** Ləkin Misirliklər bizgə ḳəttik ḳolluk ḳilip, zulum selip bizni əḳir əmgəkkə saldi. **7** Əmma biz ata-bowilirimizning Hudasi Pərwərdigaroḳa pəryad ḳiliwiduk, Pərwərdigar awazimizni anglap biz tartiwaḳan harlik, japa wə zulumoḳa nəzirini saldi. **8** Xuning bilən Pərwərdigar küḳlük ḳol wə uzartḳan bilək, dəhḳətlər wə məjizilik alamətlər wə karamətlər bilən bizni Misirdin ḳiqirip **9** bizni bu yərgə elip kelip bu zeminoḳa, yəni süit bilən həsəl əḳip turidioḳan bir zeminoḳa igə ḳildi! **10** Əmdi mana, əy Pərwərdigar, sən Manga bərgən bu zeminning mewisining dəslepki pixḳinini sening ḳexingəḳə əkəldim», dəysən. Xularni dəp, sewətni Pərwərdigar Hudayingning ḳuzurida ḳoyup, Pərwərdigar Hudayingning aldidə səjdə ḳilisən; **11** xundəḳ ḳilip sən wə əyüngdikilər Pərwərdigar Hudayingning silərgə ata ḳiloḳan həmmə nemətliridin hux bolunglar; əzüng, Lawiyar wə aranglarda turidioḳan musapirlar ḳoxulup xadlininglar. **12** Sən hər üḳinqi yilida, yəni ondin biri boləjan əxrə yilida həmmə ḳosulungning ondin birini əxrə ayrip boləjandin keyin, sən Lawiy bilən musapiroḳa, yetim-yesir, tul hotunlarəḳə dərwaziliringning iqidə xulardin yəp toyunsun dəp berisən; **13** wə sən Pərwərdigar Hudayingning aldidə səz ḳilip xundəḳ dəysən: «Mən əyümdin [Hudaḳa] muḳəddəs ḳilinoḳan nərsilərnə ayrip elip ḳiqip, sən Manga tapilioḳan əmrə boyiqə bularni Lawiy bilən musapiroḳa, yetim-yesir, tul

hotunlaroʻja bərdim; mən Sening əmrliringning heqbirini nə buzmidim, nə heqqaqan unutmim; **14** matəm tutkanlirimda xulardin heqnemini yemidim, napak hələttə turup buningdin birnemini almidim; əlgən kixigə atap buningdin heqnemə bərmidim, bəlki Pərwərdigar Hudayingning awazini anglap hər ixta Sən munga əmr kiləning boyiqə kildim. **15** Əmdi Sən mukəddəs makaning boləjan asmanlardin nəzər selip Öz həlqing Israilni, xundakla ata-bowilirimizəja kəsəm bilən kiləjan wədəng boyiqə, həsəl bilən sūt akidiəjan, bizgə bərgən bu zeminni bərikətligəysən». **16** Bügün Pərwərdigar Hudaying bu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə əməl kilixkə əmr kildi; pütün kəlbəng, pütün jening bilən ularni tutup ularəja əməl kil. **17** Sən bügün Pərwərdigarni əzüngning Hudaying boluxkə, xundakla Uning yollirida mengixkə, Uning bəlgilimilərgə, Uning əmrlirigə, Uning həkümlirigə əməl kilip Uning awazəja kulək selixkə qəbul kilding; **18** wə Pərwərdigar bolsa bügün siləni Əzining has həlki boluxkə, Uning barliq əmrlirini tutuxkə (U silərgə wədə kiləjandək) siləni qəbul kildi. **19** Xundək bolsa, U silərgə izzət, nam-xəhrət wə xan-xərəp berip, Əzi yaratqan barliq əllərdin siləni üstün kilidu. Buning bilən silər Uning eytkinidək, Pərwərdigar Hudayinglar üqün mukəddəs bir həlq bolisilər.

27 Musa wə Israilning aqsakalliri həlqkə buyrup mundək dedi: — «Mən bügün silərgə tapiləjan bu barliq əmrni tutunglar. **2** Jordan dəryasidin etüp Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridəjan zeminoja kirgən kündə, silər qong-qong taxlarni tikləp ularni hək bilən aqartinglar; **3** andin ata-bowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə wədə kiləjandək, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridəjan, sūt bilən həsəl ekip turidəjan zeminoja kirixinglar üqün dəryadin etkinglərdə, bu qanunning həmmə səzlrini xu taxlarəja pütüp qoyunglar. **4** Silər Jordan dəryasidin etüp, mening bügünki əmrin boyiqə xu taxlarni Ebal teqida tikləp, ularni hək bilən aqartinglar. **5** Silər xu yərdə Pərwərdigar Hudayinglar üqün təmür əswab təgmigən taxlardin qurbangah yasanglar; **6** Pərwərdigar Hudayinglarning bu qurbangahı yonulmıəjan, pütün taxlardin yasalsun; uning üstidə köydürmə qurbanliklarni Hudayinglar Pərwərdigarəja atap sununglar, **7** wə xu yərdə inaklik qurbanliklirininu sununglar, ulardin yəp Pərwərdigar Hudayinglarning huzurida xadlininglar. **8** Silər xu taxlar üstigə bu qanunning həmmə səzlrini enik pütüp

qoyunglar». **9** Andin Musa bilən Lawiy kahinlar pütkül Israiləja söz kilip: «Əy Israil, xük turup anglanglar! Silər bügün Pərwərdigar Hudayinglarning həlki boldunglar. **10** Əmdi Pərwərdigar Hudayinglarning awazəja kulək selip, mən bügün silərgə tapiləjan uning əmrliri wə bəlgilimilərgə əməl kilinglar» — deyixti. **11** Xu küni Musa həlqkə əmr kilip mundək dedi: — **12** Silər Jordan dəryasidin etkəndin keyin, bular, yəni Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar, Yüsüp bilən Binyaminlar Gərizim teqining üstidə turup, həlqkə bəht-bərikət tilisun. **13** Bular, yəni Rubən, Gad, Axir, Zəbulun, Dan bilən Naftali Ebal teqining üstidə lənət oquxkə tursun. **14** U waqıtta Lawiyar Israilarning həmmisigə yukiri awaz bilən: — **15** «Kimki hünərwəning kəli bilən birər oyma yaki quyuma məbudni yasap qixsa (Pərwərdigar aldida yirginlik ixtur!), uni yoxurunqə tikləp qoysa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **16** «Kimki ata-anisini kəzgə ilmisa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **17** «Kimki koxnisining pasil texini yətkisə lənətkə qalsun», dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **18** «Kimki bir korni yoldin azdursa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **19** «Kimki musapir, yetim-yesir wə tul hotun toəprisidiki həkümni burmilisa, lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **20** «Kimki atisining hotuni bilən yatsa, atisining yotkinini aqқан boləjaqka lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **21** «Kimki haywan bilən munasiwət qilsa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **22** «Kimki atisining kizi yaki anisining kizi boləjan əz həmxirisi bilən yatsa lənətkə qalsun» — dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **23** «Kimki qəyanisi bilən yatsa lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **24** «Kimki koxnisini paylap turup yoxurun oltürsə lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **25** «Kimki gunahsız adəmni oltürüp uning kəni üqün hək əlsə lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **26** «Kimki bu qanunning səzlrigə kəngül bəlməy, uningəja əməl kilixta qing turmisa, lənətkə qalsun» dəp jakarlisun. Andin həlqning həmmisi jawabən: — Amin! desun.

28 Əgər sən Pərwərdigar Hudayingning səzini anglap, Uning mən bügün sanga tapxuridoqan əmrlirigə əməl kixixka kəngül bəlsəng, Hudaying Pərwərdigar seni yər yüzidiki həmmə əlləning üstigə qong kılıdu; **2** Pərwərdigar Hudayingning səzini anglisang bu həmmə bəht-bərikətlər sanga əgixip üstüנגgə qüxidu: — **3** Sən xəhərdə bəht-bərikətlik bolisən, səhradimu bəht-bərikətlik bolisən. **4** Baliyatqungning mewisi bilən yeringning mewisi, qarpayliringning mewisi, yəni kalangning nəsilliri wə koy padiliring tuoqkini bolsa, bəht-bərikətlik bolidu. **5** Sewiting bəht-bərikətlik bolidu, təngnəngmu bəht-bərikətlik bolidu. **6** Sən kirsəngmu bəht-bərikətlik bolisən, qixsangmu bəht-bərikətlik bolisən. **7** Sanga qarxi qixkan düxmənliringni Pərwərdigar aldingda məoqlup kılıdu; ular bir yol bilən sanga hujuməqə kelip, yəttə yol bilən aldingdin qaqudu. **8** Sening ambarliringda wə qolung bilən kılıdoqan barlıq ixliringda Pərwərdigar üstüנגgə bəht-bərikət buyruydu; Pərwərdigar Hudaying sanga beridoqan zeminda U seni bərikətləydu. **9** Əgər sən Pərwərdigar Hudayingning əmrlirini tutup yollirida məngsang, Əzi kəsəm bilən sanga wədə kıləqandək Pərwərdigar seni tikləp Əzigə muqəddəs bir həlk kılıdu. **10** Xuning bilən yər yüzidiki həmmə həlkələr sening Pərwərdigarning nami bilən ataloqiningni kərüp səndin kərkidu. **11** Pərwərdigar seni yaxnitidu; sanga berixkə ata-bowiliringəqə kəsəm bilən wədə kıləqan zeminda seni əz bədingning mewisi bilən qarpayliringning mewisi wə yeringning mewisini mol wə bərkətlik kılıdu. **12** Pərwərdigar sening zemingəqə əz waqtida yəmoqur berip qolliringning həmmə ixlirini bərikətləx üqün əz həzinisi boləqan asmanni sanga aqıdu; əzüng heq kimdin kərz almaysən, bəlkə kəp əllərgə kərz berisən. **13** Pərwərdigar seni kuyruk əməs, bax kılıdu; sən pəkət üsti bolup, asti bolmaysən. Əgər mən silərgə bügün tapiloqan Pərwərdigar Hudayingning əmrlirigə kulak selip, ularni tutup əməl kilsang, **14** xundakla mən bügün silərgə buyruqan həmmə səzləning heq biridin ong yaki soləqə qətnəp kətmisəng, baxkə ilahləqə əgixip kulluqəqə kirmisəng, xundak bolidu. **15** Ləkin xundak boliduki, əgər Pərwərdigar Hudayingning awazioqə kulak salmay, mən bügün silərgə tapiloqan uning barlıq əmrliri bilən bəlgilimilirini tutmisanglar həm ularəqə əməl kilmisanglar, bu lənətləning həmmisi sanga əgixip üstüנגgə qüxidu: — **16** Sən

xəhərdə lənətkə qalisən, səhradimu lənətkə qalisən. **17** Sewiting lənətkə qalidu, təngnəngmu lənətkə qalidu. **18** Baliyatqungning mewisi, yeringning mewisi, kalangning nəsilliri wə koy padiliringning tuoqkini lənətkə qalidu. **19** Sən kirsəngmu lənətkə qalisən, qixsangmu lənətkə qalisən. **20** Sening Pərwərdigarni taxlıqan rəzil kilmixliring üqün u sən yok kılinoquqə, tezdin həlak kılinoquqə, qolung kıləqan barlıq ixliringda sening üstüנגgə lənət, parakəndilik wə dəxnəm qüxüridu. **21** Pərwərdigar sən igiləxkə kiridoqan zemindin seni yəqətkuqə sanga wəba qaplasturidu. **22** Pərwərdigar seni sil-wəba kesili, kezik kesili, yalluqluk kesili wə bəzgək kesiligə giriptar kılıp, kuroqəqilik, qawirix apiti wə həl apitigə muptila kılıdu. Bu apətlər sən yok kılinoquqə seni koşlaydu. **23** Bexingning üstidiki asman mistək, ayioqingning astidiki yər təmərdək bolidu. **24** Pərwərdigar sening zemingda yəoqidoqan yəmoqurni topa-qəng wə kum kılıdu; ular taki sən həlak boləqəqə asmandin üstüנגgə qüxidu. **25** Pərwərdigar Əzi seni düxmənliringning aldidə məoqlup kılıdu. Sən ularəqə qarxi bir yol bilən berip, ularning aldidin yəttə yol bilən qaquisən; yər yüzidiki həmmə əlləni dəkkə-dükkigə salidoqan obyekt bolup qalisilər. **26** Əlükliringlar asmandiki barlıq uqar-qənatlar bilən yər yüzidiki həywanlarəqə yəm bolidu; ularni həydiwetidoqan heqkim qixmaydu. **27** Pərwərdigar seni Misirdiki saqaymas yara-qakiliri, qixkan-hürrəklər, təmrətkə, kixixkəq bilən uridu. **28** Pərwərdigar seni sarənglik, korluk wə parakəndilik bilən uridu. **29** Sən küpkündüzdə kor kixi qarəngəqəda təmtiligəndək təmtiləp yürisən, barlıq yolliring akmaydu; sən kündin-küngə pəkət zulum bilən buləngqilikqə uqrioquqi bolisən, seni kutkuzidoqan heqkim qixmaydu. **30** Sən bir hotun bilən wədiləxsəng baxkə bir adəm uning bilən yatidu; əyni salsang uningda olturalmaysən, tək tikkən bolsang mewisini yeyəlməysən. **31** Kaləng kəzliringning aldidə soyulidu, ləkin gəxidin yeyəlməysən; qarap turup exiking səndin buləp ketilidu, sanga yenip kəlməydu. Qoyliring düxmənliringning kəlioqə qüxüp ketidu, ularni yəndurup kelixkə yərdəmgə heqkim qixmaydu. **32** Ooql bilən kizliring baxkə bir əlning kəlioqə qüxüp, kəzliring pütün kün ularəqə təlmürux bilən qarqaydu; ləkin qolung ularni kutkuzuxkə amalsiz qalidu. **33** Yeringning məhsulatlıri bilən əmgikingning barlıq mewisini sən tonumaydoqan bir əl yəp ketidu; sən barlıq künliringdə ezilip zulum tartisən; **34**

Kəzliring kərgən ixlardin sən sarang bolup ketisən. **35** Pərwərdigar seni tapiningdin qoqqangojiqə, tizing bilən paqəq-putliringoqi qə sakaymas dəhxətlik yaraqakilar bilən uridu. **36** Pərwərdigar seni öz üstüנגgə tikligən padixahingə qoxup əzüng wə ata-bowiliring tonumioqan bir əlgə tutup beridu. Sən xu yərdə turup yaoqə wə taxtin yasaloqan baxka ilahlarə qə qəkunisən. **37** Sən Pərwərdigar seni elip baridioqan həmmə əllər arisida wəhımə, səz-qəqək wə tapa-təning obyektı bolup kəlisən. **38** Sən etizlikkə berip kəp uruk qəqisən, ləkin qəqətkilər ularni yəp ketip, uningdin az yioqip kəlisən. **39** Tallarni tikip pərwix kilsangmu, ularni kurtlar yəp ketip, nə mewisini yioqalməysən, nə xarab iqəlməysən. **40** Zeminingning hər yeridə zəytun baoliring bolsimu, uning meyi bilən bədingni məsihləp mayliyalməysən; qünki dərəhlərdiki mewilər pixmayla qüxüp ketidu. **41** Ooqul wə kiz pərzənt kərsəngmu, ləkin ular yeningda turmaydu; qünki ular sürgün bolup ketidu. **42** Səning hər bir dərhiing bilən yeringning barlik məhsulətlirini qəqətkilər əzining kilidu. **43** Aranglarda turuwatqan musapir səndin barəanseri üstün bolup, sən barəanseri təwən bolup kəlisən. **44** U sanga kərz bərgüqi bolidu, əmma sən uningə kərz bərləməysən. U bax bolidu, sən kuyruk bolisən. **45** Sən Pərwərdigar Hudayingning awazioqə kulək salmay, U sanga tapilioqan əmr wə bəlgilimilərnı tutmioqining üqün bu lənətlərnıng həmmisi sən həlak kəlinəydu wə seni kooqlap yetip, üstüנגgə qüxidu. **46** Bu lənətlər əzüng wə nəslingning üstigə mənggülik qüxidioqan məjizilik əlamət wə kəramət bolup kəlidu. **47** Sən kəngriqiliktə xadlik wə kəngül huxlukı bilən Pərwərdigar Hudayingning kullukıda bolmioqəqə, **48** buning ornioqə sən əqlik wə usuzluk, yalingəqlik wə hər nərsining kəmqilikidə bolup Pərwərdigar sanga kərxı əwətdioqan düxmənliringning kullukıda bolup kəlisən; U seni həlak kəloquqə boynungə təmür boyunturukni salidu. **49** Pərwərdigar yirəktin, yəni yər yüzining qetidın sən tilini bilməydioqan, bürküttək xungəyup kəlidioqan bir əlni sanga kərxı əwətidu. **50** U əlpəzi əxəddiy, kəriləroqə yüz-hatirə kilməydioqan wə yaxlarəqə məhir kərsətməydioqan bir əl bolidu. **51** U sən həlak boləyduqə, qarwiliringning nəslı bilən yeringning məhsulətlirini yəp ketidu; qünki u seni yəkitip bolmioquqə sanga nə əxlik, nə yəngi xarab, nə zəytun meyi, nə kaləngning mozaylıri nə kəy padiliringning kəziliridin bir nemini kəyməydu. **52** Sən tayənoqan pütkül zeminingdiki həmmə əgiz, məhkəm

sepilliring ərülüp qüxküqə, u pütkül zeminingdiki barlik dərweziliring əldioqə kəlip, seni kərxıwalidu; u Pərwərdigar Hudaying sanga bərgən zeminingning hər yeridiki həmmə dərweziliring əldioqə kəlip, seni kərxıwalidu. **53** Xu wəqıtta düxmənliringning kistap kəlixlıri bilən boləyən kəmal-kistəngning əzab-okubətliri iqidə, Pərwərdigar Hudaying sanga ata kəloqan, əz tənəngning mewisi boləyən ooqulliringning gəxini wə kizliringning gəxini yəysən. **54** Wə xundək boliduki, arənglardiki nəzuk, intayın silək-sipayə bir ədəm kərxındixi, kəyqikidiki ayalı, xundək təhi tirik baliliridin kizəyini, ularəqə yaman kəzi bilən kəraydu; **55** xunga, düxmənliringning kəmal-iskənjisidə sən əz dərweziliring iqidə kiyələyningdə həqnemə kəlmioqanlıki üqün, u əzi yəwətkən baliliringning gəxidın ularning həqkəysisioqə əzrakmu bərməydu. **56** Arənglardiki əslidə nəzuk wə silək-sipayə boləyən, silək-sipayılıki wə nəzuklukıdin puti bilən yərgə dəssəxnimu haliməydioqan ayəl kəyqikidiki əri, ooqul-kiz pərzəntliridin kizəyini, ularəqə yaman kəzi bilən kəraydu; qünki düxmənliringning kəmal-iskənjisi bilən sən əz dərweziliring iqidə kiyələyningdə həqnersə kəlmioqəqə, u əz puti ariləkidın qikkən bala həmrəhi bilən əzi tuəqən balilirini yoxurunə yəydu. **58** Sən bu kitabta pütülgən bu kənunıng barlik səzlırigə əməl kəlixkə kəngül bəlmisəng, Pərwərdigar Hudayingning uluq wə həywətlik nəmidin kərkəmisəng, **59** Pərwərdigar səning üstüנגgə qüxüridioqan wəbalər həm nəslingning üstigə qüxüridioqan wəbalərnı əjayib kilidu; U dəhxətlik, əzəkqə sozulidioqan wəbalərnı wə əyir, əzəkqə sozulidioqan kəsəllərnı üstüנגgə wə nəslinggə qüxüridu; **60** Pərwərdigar sən kərkədioqan, Misirdiki barlik kəsəllərnı üstüנגgə qüxürüp, sanga qəpləxturidu. **61** Xuningdək bu kənunıy kitabta pütülmigən həmmə kəsəl wə həmmə wəbanimu Pərwərdigar təki sən həlak boləyduqə üstüנגgə qüxüridu. **62** Xuning bilən əslidə əsməndiki yultuzlərdək nuroqun bəsanglarmu, əmdilikə az bir türküm kixilər bolup kəlisilər; qünki silər Pərwərdigar Hudayinglarning awazioqə kulək salmidinglər. **63** Wə xundək boliduki, Pərwərdigar ilgiri silərgə yəhxilik kəlip, silərnı əwətkinidin səyüngəndək, U əmdi silərnı yəkitip həlak kəlidioqinidin səyünidu; xuning bilən silər igiləxkə kəridioqan zemindən yulup təxlisilər. **64** Pərwərdigar silərnı yər yüzining bu qetidın u qetigiqə boləyən həmmə əllərnıng arisioqə tərkətidu; silər

özüinglar yaki ata-bowiliringlar tonumioqan yaoqaj bilən taxtin yasaloqan ilahlarıning kulluqida bolisilar; **65** Silər u əllərning arisida nə aram tapalmaysilər, nə tapininglar tirəp turoqudək heq məzmut jay bolmaydu; Pərwərdigar bəlki xu yərdə silərning kənglünqlarni ojuwalaxturup titritip, kəzünglarni qarangoqulaxturup jeninglarni solaxturidu. **66** Silər qarap turup jeninglar kilda esikliktek turidu; silər keqə-kündüz dəkkə-dükkidə bolup jenimdin ayrilip qalarmənmu? — dəp qorkisilər; **67** kənglünqni başkan wəhİMə wə parakəndiqilik wə kəzliring kərgən kərünüxlər tüpəylidin ətigini: «Kaxki kəq bolsidi!», kəqtə bolsa: «Kaxki ətigən bolsidi!» dəysən. **68** Pərwərdigar silərgə wədə kəlip: «Silər bu yolni ikkinqi yənə kərməysilər» degən xu yol bilən silərni kemigə qüxürüp Misiroqan yanduridu. Silər xu yərdə düxmənlinglaroqə qul-dedək boluxqə özüinglarni satsilər, lekin silərni alojili adəm qıqmaydu.

29 Təwəndikilər Pərwərdigar Israillar bilən əhdə baqlax üqün Moab zeminida Musaoqə tapilioqan səzlərdur. Bu əhdə Pərwərdigar ular bilən Hərabdə kəlioqan əhdidin baxqə bir əhdə idi. **2** Musa pütkül Israilni qakirip ularoqə mundak dedi: «Silər Pərwərdigarning Misir zeminida Pirəwngə, uning barliq hizmətkarlıri wə zeminning həmmə yeridə kəz aldinglarda nemə ix kəlioqinini kərdüinglar, **3** yəni xu qong apətlər bilən uluq məjizilik alamət wə karamətlərnə öz kəzüinglar bilən kərdüinglar. **4** Ləkin Pərwərdigar silərgə bügüingiqə qüxəngüdək kəngül, kərgüdək kəz wə angliqudək kulak bərmidi. **5** Mən kərik yil silərni bayawanda yetəkləp yürdü; xu wəqitlarda üstüinglardiki kiyimliringlar konirimidi, putunglardiki kəxinglarmu konirap kətmidi. **6** Huda Əzining silərning Pərwərdigar Hudayinglar ikənlikini bilsun dəp, silərgə yeyixkə nan, iqxkə xarab yaki küqlük iqimlik nesip kəlmidi. **7** Silər bu jayoqə yetip kəgininglarda Həxbonning padixahı Siqon bilən Baxanning padixahı Og biz bilən jəng kəlioqili qikti; əmma biz ularni urup məqlup kıldı; **8** biz ularning zeminlirini elip Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim kəbilisigə miras kəlip bərdük. **9** Əmdi silər həmmə ixliringlarda rawaj təpəx üqün bu əhdining səzlrini tutup, ularoqə əməl kəlinglar. **10** Bügün həmminglar — kəbilə baxlikliringlar, aqşkalliringlar, əməldarlinglar, xuningdək Israilning həmmə ərliri, **11** kiqik baliliringlar, ayalliringlar, qedirgəhinglarda turuwatqan musapirlar, xundakla

otun kəsküqiliringlar wə su toxuquliringlarmu, həmminglar Pərwərdigarning aldidə hazır turuwatsilər; **12** məksət xuki, Pərwərdigar Hudayinglarning əhdisigə, yəni Pərwərdigar Hudayinglar bügün silərgə bərgən kəsimi bilən baqlioqan əhdigə dahil boluxinglar üqündur, **13** Wə xuning bilən təng U silərni bügün Əzigə has bir həlk kəlip silərgə wədə kəlioqinidək, ata-bowiliringlaroqə, yəni İbrahim, İshak wə Yaqupqə kəlioqan kəsimi boyiqə əzi silərgə Huda boluxtur. **14** Ləkin mən bu əhdə wə kəsəmnə yəloquz silər bilən əməs, **15** bəlki bügün biz bilən bu yərdə Pərwərdigar Hudayimizning aldidə turuwatqanlar, xundakla bügün bu yərdə biz bilən birgə bolmioqan kixilərnəning həmmisi bilənmu tüzüximən. **16** (qünki silər bizning Misir zeminida kəndək turoqanlikimiz wə səpirimizdə əllərning otturisdin kəndək ətöp kəgimimizni obdan bilisilər; **17** Silər ularning arisidiki yirginqlik nərsilərnə, ularning arisidiki yaoqaj, tax, altun wə kümüxtin yasaloqan butlarni kərdüinglar). **18** Əhdining məksiti bolsa, silərning aranglardiki hər bir ər, hər bir ayal, hər bir ailə wə hər bir kəbililiringlardin bügün kəngli Pərwərdigar Hudayimizdin yenip, xu əllərning ilahlirining kulluqioqə kirip ketidioqan heq kixi bolmisun, xundakla aranglarda ət süyi wə əmən qikiridioqan yiltiz pəyda bolup qəlmisun üqündur. **19** Dərwəkə xundak boliduki, xu lənət səzlrini angliqanda öz kənglidə öz-əzini bəht-bərikətlik sanap: «Mən kənqə bəxbəxtlik bilən mangsammu, tinq-amanlikta turiwerimən», degüqi xundak bir kixi bolidu; nətijidə, nəm yərmu qəngkək yərgə ohxaxla wəyran kəlinidu. **20** Pərwərdigar mundak kixini əpu kəlmaydu, bəlki Pərwərdigarning qəzəpi bilən otluk kəhri tütündək xu kixigə qüxidu; bu kitabta pütülgən həmmə lənətlər uning bəxioqə qüxidu; Pərwərdigar uning ismini asmanın tegidin əqüridu. **21** Pərwərdigar bu kənun kitabida pütülgən əhdining həmmə lənətliri boyiqə Israilning barliq kəbililiridin uni ayrip qikip, apətkə muptila kəlidu. **22** Kəlgüsi dəwr bolsa, yəni silərdin keyin qikidioqan baliliringlar wə xundakla yirək yurttin kəlgən musapirlar Pərwərdigar xu zeminning üstigə əwətkən balayı'apətlər bilən kəsəllərnə kəridu; **23** Pərwərdigar qəzəpi wə kəhri bilən wəyran kəlioqan Sodom, Gomorra, Admah wə Zəboimlarning wəyranqilikidək zeminning həmmə yeri günggürtlixip, xorlixip, kəyüp kətkinini, tərəkqilikmu, həsulmu bolmioqinini, ot-

qoʻpmu ünmiginini korida; **24** buni koʻrgänlär, hætta hëmmä ä-l-yurt: «Nemixka Pärwärdigar bu zeminoʻja mundak kילוqandu? Nemixka Uning oʻzëpi xunqə kättik, əxəddiy bolოqandu?» dəp soraydu; **25** andin ularoʻja jawab berilip: «Ular ata-bowiliringning Hudasi Pärwärdigarning ularni Misir zeminidin kutkuzup qikarōinida ular bilən bekitkən əhdini taxlap, **26** berip ularning nesiwisi bolmioʻjan, əzimu tonumioʻjan ilahlarning kullukioʻja kirip, ularoʻja qokunōjini üqün xundak boldi. **27** Mana bu säwəbtin Pärwärdigarning oʻzëpi bu zeminoʻja tutixip, bu kitabta pütülgän hëmmä lənətni uning üstigə kältürdi. **28** Xuning üqün Pärwärdigar oʻzəzəp, aqqik wə zor kəhr bilən ularni yurtidin yulup, baxka bir yurtka taxlidi» — deyilidu. **29** Hər bir yoxurun sirlar bolsa Pärwärdigar Hudayimizningkidur; lekin hər kəndak axkarilanoʻjan wəhəyylər bolsa bu qanunning səzlrigə əməl kiliximiz üqün əbədgiqə biz wə balilirimizningkidur.

30 Wə xundak boliduki, bu barlik ixlar, yəni mən sening aldingda qoyoʻjan bu bərikət bilən lənət bexingoʻja qüxkinida, Pärwärdigar Hudaying seni həydiwətkən əlləning arisida turup bularni esinggə elip kəngül bəlüp, **2** əzüng wə baliliring Pärwärdigar Hudayingning yenioʻja yenip Uning awazioʻja kulak selip, mən bügün sanga əmr kילוqan barlik ixlaroʻja pütün kəlbəng wə pütün jening bilən itaət kilsang, **3** xu qaoʻda Pärwärdigar Hudaying seni sürgünlüktin qayturup, sanga iqini aqritip, Pärwärdigar Hudaying Əzi həydiwətkən əllərdin yioʻjip kelidu. **4** Gər qə aranglardin hætta asmanlarning qetigiqimu həy dilip kətkənlər bolsimu, Pärwärdigar Hudaying seni xu yərdin yioʻjip jəm kilip kelidu. **5** Pärwärdigar Hudaying seni ata-bowiliringning təwəliki boloʻjan zeminoʻja kältüridu wə sən uni igiləysən; U sanga yaxxilik kilip ata-bowiliringning sanidin ziyadə kəp kilidu; **6** Pärwärdigar Hudayingni pütün kəlbəng, pütün jening bilən səyüxkə Pärwärdigar Hudaying kəlbəngni wə nəsiliringning kəlbini hətne kilidu; xuning bilən silər hayət yaxaysilər. **7** Xundakla Pärwärdigar Hudayinglar bu hëmmä lənətlərnə düxmənliringlarning üstigə, silərgə nəprətlinidoʻjanlarning üstigə, silərgə ziyankəxlik kילוqanlarning üstigə qüxüridu. **8** Silər bolsanglar yenip kelip Pärwärdigar Hudayinglarning awazioʻja kulak selip, mən bügün silərgə tapiloʻjan hëmmä əmrlirigə əməl kilisilər. **9** Xundak kilsanglar, Pärwärdigar Hudayinglar kolliringlarning hëmmä ixida, bədinirlarning mewisini, qarpay

malliringlarning mewisini wə yeringning mewisinimu awutup silərni zor yaxnitidu. Qünki Pärwärdigar siləring ata-bowiliringlaroʻja yaxxilik kிலixtin səyüngəndək, silərgə yaxxilik kிலixtin səyünidu. **10** Silər Pärwärdigar Hudayinglarning awazioʻja kulak selip, bu qanun kitabida pütülgän əmrlər bilən bəlgilimilərnə tutup, pütün kəlbənglar, pütün jeninglar bilən Pärwärdigar Hudayinglarning tərëpigə burulsanglarla, xundak bolidu. **11** Qünki mən bügün sanga tapiloʻjan bu əmr sən üqün karamət ix əməs yaki səndin yirakmu əməs. **12** Bu əmr asmanning üstidə əməs, sening: «Bizning uningəja əməl kilmikimiz üqün kim asmanoʻja qikip uni elip qüxüp bizgə anglitidu?» deyixingning həjiti bolmaydu. **13** Wə xuningdək bu əmr dengizning u tərëpidimu əməstur, sening: «Bizning uningəja əməl kilmikimiz üqün kim dengizdin etüp, uni elip kelip bizgə anglitidu» deyixingning həjiti bolmaydu. **14** Qünki bu səz bolsa uningəja əməl kilmiking üqün sanga bək yekün, yəni aqzində wə kənglündə bardur. **15** Mana, mən bügün aldinglarda hayət bilən yaxxilik, əlüm bilən yamanlikni koydum; **16** qünki əzüm sanga həküm berip: — Silər Pärwärdigar Hudayinglarni səyüp, Uning yollirida mengip, əmrliri, bəlgilimiliri həm həkümilrigə əməl kilinglar, dəp bügün silərgə tapilidim; xundak kilsanglar silər yaxap awup, uni igiləxkə kiridoʻjan zeminoʻja barōjninglarda Pärwärdigar Hudayinglar silərni bərikətləydu. **17** Lekin əgər kənglüngni tətür kilip, kulak salmay azdurulup, baxka ilahləroʻja bax urup qokunōjili tursang, **18** mən xuni bügün silərgə agahlandurup eytip koyayki, silər həlak bolmay kalmaysilər; silər uni igiləxkə İordan dəryasidin etüp baridoʻjan zeminoʻja kirgininglarda uzun əmür kəralməysilər. **19** Mən bügün hayət bilən əlümni, bərikət bilən lənətni aldingda qoyojinimoʻja asman bilən zeminni üstünggə guwah boluxka qakirimən; əmdi əzüng wə nəsling yaxay desənglar, hayətni talliwal; **20** Pärwärdigar Hudayingni səyüp, Uning awazioʻja kulak selip, Uningəja baolanoʻjin; qünki U Əzi sening hayating wə əmrlingning uzunlukidur; qünki xundak kilsang Pärwärdigar ata-bowiliring boloʻjan İbrahim, İshak wə Yaqubka: «Mən silərgə uni berimən» dəp kəsəm kilip wədə kילוqan zeminda turisən».

31 Andin Musa berip hëmmä Israiloʻja səz kildi; **2** u mundak dedi: «Mən bügün bir yüz yigirmə yaxka kirdim; əmdi silərgə sərdar yaki baxlioʻjuqi bolalmaymən. Pärwärdigar manga: Sən bu İordan

dəryasidin ötməysən, degənidi. **3** Ləkin Pərwərdigar Hudayinglar Əzi siləni yetəkləp [dəryadin] ötüp, bu əlləni aldinglarda wəyran kilidu; xuning bilən ularning mal-mülkini igiləysilə; Pərwərdigarning eytkinidək, Yəxua siləning aldinglarda baxlap [dəryadin] etidu. **4** Pərwərdigar Sihon bilən Og degən ikki Amoriy padixahı wə ularning zemini ni həlak kıləndək, u bu əllərgimu xundak kilidu. **5** Əmma Pərwərdigar ularni qolunglarə tapxurojinida, mən silərgə tapilojan pütkül əmr boyiqə ularə muamilə kılisilə. **6** Jür'ətlik wə kəysər bolunglar, ularning aldidə titrimənglar, ularin heq qorkmənglar; qünki silər bilən birgə barəuqi Pərwərdigar Hudayinglar Əzidur; U silərdin waz kəqməydu, siləni hərgiz taxliwətməydu!». **7** Andin Musa Yəxuani qakirip pütkül Israilning kəz aldidə uningə səz kılıp: «Sən jür'ətlik wə kəysər boləjin; qünki bu həlk Pərwərdigar ularning ata-bowiliriə qəsəm kılıp berixkə wədə kıləjan zeminoə kirgəndə sən ular bilən billə berixing kerək; sən ularə uni igilitip miras kıldurisən. **8** Mana, sening aldingdə mangoəuqi Pərwərdigar Əzidur; U sən bilən billə bolup səndin waz kəqməydu, seni hərgiz taxliwətməydu! Sən qorkməiojin, parakəndə bolma!» — dedi. **9** Musa bu qanunni yezip bolup, uni Pərwərdigarning əhdə sandukini kətüridiəjan Lawiyning əwladi boləjan kahinlar bilən Israilning barlik əksakalliriə tapxurup bərdi. **10** Musa ularə mundak buyrudi: — «Hər yəttə yilning ahirkı yilida, yəni azadlik yili dəp bekitilgən waqıtta, «kəpilər həyti» baxlanəjanda, **11** Israilning həmmisi kelip Pərwərdigar Hudayingning huzurida jəm bolux üqün u tallaydiəjan jəyə yiojiləjanda, uni anglisun dəp pütkül Israilning aldidə bu qanunni oqup berisən. **12** Xuning üqün [xu qaəda] barlik həlkni, ər bolsun, ayal bolsun, bala bolsun, kəwukliringning iqidə turuwatqan musapir bolsun, ularning həmmisi anglap, əginip, Pərwərdigar Hudayinglardin qorkup, bu qanunning barlik səzilirini tutup uningə əməl kilsun, dəp ularni yiojkin. **13** Xundak bolsa, ularning bu qanunni tonumiojan balilirimu uni anglap əginip, silər igiləxkə İordan dəryasidin ötüp baridiəjan zeminda yaxiojan barlik künliridə Pərwərdigar Hudayinglardin qorkidiəjan bolidu». **14** Andin Pərwərdigar Musəə səz kılıp: «Mana sening əlidiəjan waqting yekinlixip qaldı. Əmdi Yəxuani qakirojin, ikkinglar jamaət qediriəə berip xu yərdə hazır bolunglar. Mən uningə wəzipo tapxurimən» dedi. Xuning bilən Musa bilən Yəxua

ikkisi berip, jamaət qedirida hazır boldi. **15** Pərwərdigar bulut tüwrükining iqidə kəründi; bulut tüwrüki qedirning dərwazisining üstidə tohtidi. **16** Pərwərdigar Musəəə mundak dedi: «Mana, sən ata-bowiliringning kexida uhlay aldidə turisən; andin bu həlk qəzojilip, baridiəjan zemindiki yat ilahlarəə əgixip buzukqilik kılıp, Məni taxlap, Mən ular bilən baəliəjan əhdini buzidu. **17** Xu waqıtta Mening oəzəpim ularəə tutixip, Mən ularnimu taxlap, ularin yüzümüni yoxurimən. Ular yutuwetilidu, kəp balayı'apət wə külpətlər bəxiəə qüxidu wə ular xu waqıtta: «Xübhəsisziki, Hudayimiz arimizdə bolmiojini üqün, bu balalar bəximioəə qüxti» — dəydu. **18** Ləkin Mən ularning baxkə ilahlarəə mayil bolup əgixip, kıləjan həmmə rəzillikliri üqün xu küni yüzümüni pütünləy yoxurimən. **19** Əmdi silər əzünglar üqün bu oəzələni pütüp, uni Israillərəə əgitinglar; bu oəzəlning keyin Israillarning əyibigə Mən üqün guwahqi boluxi üqün uni ularning əozioəə saləjin. **20** Qünki Mən ularni Mən ata-bowiliriəə qəsəm bilən wədə kıləjan, süt bilən həsəl ekip turidiəjan yurtkə kirgüzimən; andin ular yəp toyup, səmrigəndə baxkə ilahlarəə əgixip, ularning kullukioəə kiridu wə Məni kəzgə ilmay əhdəmni buzidu. **21** Əmma xundak boliduki, kəp balayı'apətlər bilən külpətlər ularning bəxiəə qüxkinidə, bu oəzəl ularni əyibləp guwah beridu; qünki bu oəzəl ularning əwladlirining əozida untulmaydu. Qünki Mən ularni ularəə qəsəm bilən wədə kıləjan zeminoəə tehi kirgüzməylə ularning nemə hiyal kiliwatqinini obdan bilimən». **22** Xularni dəp, Musa xu küni bu oəzələni yezip, Israillərəə əgətti. **23** Andin [Pərwərdigar] Nunning oəli Yəxuaəə: «Jür'ətlik wə kəysər boləjin, qünki sən Mən Israillərəə qəsəm bilən wədə kıləjan zeminoəə ularni baxlap kirisən wə Mən sən bilən billə bolimən» dəp əmr kildi. **24** Musa bu qanunning səzilirini bir kitabkə pütünləy yezip boləjandin keyin **25** u Pərwərdigarning əhdə sandukini kətürüp mangoəjan Lawiyərəə buyrup mundak dedi: **26** — Bu qanun kitabini siləning əyibinglərgə guwahqi bolup turuxi üqün Pərwərdigar Hudayinglarning əhdə sandukining yenioəə qoyunglar. **27** Qünki mən siləning asi yə boynunglar qəttik ikənlikinglarni bilimən. Mana, mən tehi aranglarda tirik tursam Pərwərdigarəə asiylık kılıp kədinglar; əlümümdin keyin silər tehimu xundak kılisilə! **28** Mən ularning kulakliriəə bu səzləning həmmisini anglitixim üqün, xundaklə yər bilən asmanni ularning əyibigə guwahqi boluxkə qakirixim üqün əmdi mening

aldimoja qabililirlarning hamma aksakalliri wa emeldarlarini yoqinglar. **29** Qunki olumumdin keyin silarning tuptin buzulup, man silerga emr kilojan yoldin qatnap ketidoininglarni bilimän. Xuning bilän künlarning ahirida külpätler bexinglaroja quxidu; qunki siler Pärwədigarning nəziridə rəzil bolojanni kilip, qollirlarning ixliri bilän uning ojazipini kozoqaysilər». **30** Andin Musa Israillarning pütkül jamaiti aldida bu ojazəlning tekistini baxtin-ahirojqə okup bərdi: —

32 «Kulak selinglar, əy asmanlar, mən səzləy; Aozimning səzlarini angla, i yər-zemin! **2** Təlimim bolsa yamojurdək yaqıdu, Səzlim xəbnəmdək tamidu, Yumran ot-qəp üstigə qüxkən sim-sim yamojurdək, Kəkarlıqning üstigə qüxkən hasiyətlik yamojurdək bolidu. **3** Qunki mən Pärwədigarning namini bayan kilimən; Əmdi Hudayimizni uluq dəp jakarlanglar! **4** U qoram taxtur, Uning əməlliri mukəmməldur; Uning barlıq yolliri həkkanıydu. U nahəklikı yok, wapadar bir Huda, Adil wə diyanətlıktur. **5** Əmma [Əz həlki] uningoja buzukluk kildi; Ularning kılmıxliri Uning Əz balilirlingkidək bolmıdı — mana bu ularning əyibidur! Ular əgri wə iplas bir nəsilbur! **6** Əy əhmək wə nadan həlk, Pärwədigarning yaxlılıkını xundək yanduramsən? U seni bədəl tələp hər kilojan atang əməsmu? U seni yaritip, seni tikligən əməsmu? **7** Ətkən künlərnı esinggə əlojin, Dəwrđin-dəwrgıqə ətkən yillarnı oylojin; Atangdin sora, u sanga dəp berıdu; Aksakalliringoja soal koy, ular seni həwərləndürıdu. **8** Həmmıdin aliy boluquı əllərnıng ülüxını ularoja üləxtürgəndə, Adəm'atıning pərzəntlirını bir-biridin bəlginıdə, U həlkələrnıng qəgrilirını İsrail balilirling sanıoja qarap bəkitkən. **9** Qunki Pärwədigarning nesıwısı bolsa uningoja has bolojan həlkıdur; Yakup huddı qək taxlinip qıkkəndək, Uning mirasıdur. **10** U unı qəl bir zemında, Xamal huwlaydıojan dəhxətlik bir bayawanda unı taptı; Unı orap ətrapidə koqđap turdı, Unı kəz qarıqukidək saklıdı; **11** Huddı bürküt öz qanggisını təwritip, Balilirling üstidə pərwəz kilip, Qanatlırını yeyip ularnı pəylirling üstigə elip kətürginıdək, **12** Pərwədigarmu uningoja xundək yaloquz yetəqılik kildi; Həqkəndək yat ilah uning bilən billə əməs idi. **13** U unı yər yüzining egiz jaylırıoja mindürdı, Wə u etizlikning məhsulatıdin yedi, U uningoja kıya taxtin həsəl xoritip, Qakmaq texidin zəytun meyi xorattı; **14** Sanga kala kaymikı bilən koy sütinı

ıqküzüp, Kozılarning yeojını, Baxandiki koqkarlar wə tekilərnıng gəxını yegüzüp, Esil buođayning esil danlıridin yegüzdi, Sən bolsang üzüm keni bolojan sap xarabnı iqtıng. **15** Ləkin Yəxurun səmrip təpkək bolup kaldi; Bərək, sən səmrip kəttıng, Bordilip kəttıng, Toyunup kəttıng! U əzını yarətkən Təngrını taxlap, Əz nıjatıning Qoram Texını kəzgə ılmıdı. **16** Ular bolsa yat ilahlaroja əgixip Uning wapasızlıkka bolojan həsitını kozojıdı, Yirginlik ixlar bilən Uning ojazipını kəltürdı. **17** Ular İgə-Təngrisi əməs jinlaroja, Əzi bilməyđiojan ilahlaroja, Ata-bowilirimu korqmaydıojan, Yengi pəyda bolup kəlojan ilahlaroja kurbanlık kildi. **18** Sən əzünğni tərəldürgən Qoram Taxnı kənglünğdin qıkərdıng, Seni apiridə kilojan Təngrını untudung. **19** Pərwədigar bunı kərüp, Ooqul-kızlırling Uning aqqıqını kəltürginıdin, ulardın bızar bolup mundək dedi: — **20** «Mən ulardın yüzümni yoxurımən, Ularning aqıwıtını kərüp bəqay; Qunki ular iplas bir nəsilbur, Kəlbıdə wapadarlıkı yok balılbudur. **21** İgə-təngrisi əməslər bilən həsitimni kəltürdı, Əzıməs məbudlırı bilən kəhrimni kozojıdı; Xunga «həq həlk əməs» bolojan bir həlk arkilik ularning həsitını kozoqaymən, Nadan bir əl arkilik ularning aqqıqını kəltürımən. **22** Qunki Menıng ojazipımdın bir ot tutaxtı; U təhtısarəning tegıqıqə kəyüp barıdu, U yər bilən uning məhsulatını yər ketıdu, Wə təojlarning ullirlinimı tutaxturıdu. (Sheol h7585) **23** Mən ularning üstigə balayı'apətlərnı dəwılaymən; Ya-əklirimni birni koymay ularoja atımən. **24** Ular aqarqıllıktın yegıləp ketıdu, Tomuz ıssık wə wabanıng nəxtərliri təripidin yər ketilıdu; Ularoja qarxi yirtkuq həywanlarning qıxlirını, Topıda əmilıgüqılərnıng zəhirlirını əwətimən. **25** Taxkıridə kılıq ularnı musibətkə salıdu, İqkiridə wəhımə basıdu; U yigit bilən kıznı, Əmqəktiki bala bilən aq qaqlıknı həmmısını yokıtıdu. **26** Mən: «Ular nı qəpıwətimən, İnsanlarning arısidin ularning namını əqürımən» — dəyttim, **27** Bırək düxmənnıng məshirə kılıxidın korqtum; İsrailning rəkıbliri bu ıx nı hata qüxinip: — Bu ıx bızning kolimizning küqlüklükidin bolojan bolsa kərək, Pərwədigar bunı həq kılmıdı» demısun dəp, [bu ıx nı kılmıdım]. **28** İsrail nəsihəttin məhrum bolojan bir əl, Ularning həq əkil-pəmi yoktur. **29** Ah, ular dana bolsıdı! Xundək bolsa bunı qüxinip, Əz aqıwıtı kəndək bolıdıojını nı oylayttı! **30** Əgər ularning Qoram Texı ularnı setiwətmıgən bolsa, Pərwədigar ularnı [düxmənlirıgə] taxlap bərmıgən bolsa, Bir kixi kəndəkmu ming kixini

öz aldidin həydiyləytti?, Ikki kixi qandaqmu on ming kixini qaçuralaytti? **31** Qünki baxqılarning qoram texi bolsa bizning Qoram Teximizdək əməstur. Buningəya düxmənlimimiz əzli ri guwahlık bərsun! **32** Qünki ularning üzüm teli Sodomning üzüm telidin, Gomorranning etizlikliridin çiqqandır; Üzümliri zəhərlik üzümlərdir, Ularning hər bir sapıki aqqıktur, **33** Xarabi bolsa əjdihaların zəhəridur, Kobralarning əjəllik zəhəridur. **34** [Pərwərdigar]: «Bularning [həmmisi] Meningkidə saklaklık əməsmu? Əz həzinilirimdə məhürləngən əməsmu? **35** Intikam Meningkidur, Yamanlıqni qayturuxmu xundak, Bular ular putlixidoqan waqitkiqə saklaklık turidu, Qünki ularning balayi'apətlük küni yekinlaxmaqta, Ularning bexioqə qüxidoqan ixlar bolsa tez keliwatidu. **36** Qünki Pərwərdigar ularning küqi tügəp kətkənlikini, ularning [aziyip], hətta ajiz yaki meyiplərninomu qalmioqinini kərgəndə, U Əz həlkining üstigə həküm qikiridu, Əz bəndilirigə məhİR-xəpəkət kərsitidu. **37** U waqıtta U mundak dəydu: «Kəni, ularning ilahliri? Əzigə tayanq kiloqan qoram texi əmdi kəyərdidur? **38** Ularning ətküzgən kurbanlıqlirining yeoqini yegən, Ularning xarab hədiyəliridiki xarabini iqqənlər kəyərgə kətti? Əmdi ular ornidin turup silərgə yərdəm berip, panahinglar bolsun! **39** Əmdi Mən Əzüm, pəkət Mənlə «Xu»durmən, Manga həmrəh həqkəndak ilahning yoqluqini kərip bilinglar. Mən əltürüp tirildürimən, Zəhimləndürüp saqaytımən; Wə həqkim Mening qolumdin kutkuzalmaydu. **40** Qünki Mən qolumni asmanlarəya kətürüp: — «Əbədgiqə həyatturmən» dəp eytip, **41** Qaqnap turidoqan kiliqimni ittik kiliqimən, Mening qolum adalətni qoral kiliq tutidu, Düxmənlimindin intikam alimən, Məndin nəprətləngüqilərnin qiloqanlirini ularəya yandurimən! **42** Mən ya oqlirimni qan iqqüzüp məst kiliqimən, Mening kiliqim gəx yəydu, Mən ularni əltürülgənlər bilən əsirlərnin qenini, Düxmənnin sərdarlırinin baxlırini yəp-iqidoqan kiliqimən». **43** Əy əllər, Uning həlki bilən billə xadlininglar, Qünki U Əz bəndilirinin qeninin intikamini alidu, Əz düxmənligigə kisas yanduridu, Əz zemini bilən həlki üqün kəqürüm-kafarət kəltürüp beridu». **44** Əmdi Musa bilən Nunning ooqli Yəxua kelip bu oşəzəlnin barlık səzlırini həlkning əldida oqup bərdi. **45** Andin Musa bu həmmə səzlərnini barlık Israil əldida ahirlaxturup **46** ularəya səz kiliq: «Mən bügün otturənglarda silərnini aqaqləndurup guwahlık bərgən bu barlık səzlərgə

kəngül bəlunglar; silər bularni baliliringlarəya tapiləp: «Bu qanunning həmmə səzlırigə əməl kiliqkə kəngül qoyunglar» dəp buyruqunglar kərak. **47** Qünki bu səz silərgə munasiwətsiz, quruq səz əməs, bəlki silərnin həyatinglardur! Silər u zeminni igiləxkə İordan dəryasidin ətisilər; ətkəndin keyin u zeminda bu səz ərkilik uzun əmür kərsilər» — dedi. **48** Yəne xü küni Pərwərdigar Musəya səz kiliq mundak dedi: — **49** Sən uxbu Abarim teoqioqə, yəni Yerihoning utturidiki, Moabning zeminidiki Nebo teoqioqə qikkın wə xü yərdə Mən Israilarəya əz təwəlik bolux üqün beridoqan Qanaan zeminini kərgin. **50** Andin akəng Hərun Həor teoqida əlüp əz həlkligigə qoxuloqəndə, sənmu qikkidoqan xü taqda əlüp həlkligingə qoxuloqin; **51** qünki silər Zin qəlidiki Məribəh-Qadəxnin sulirinin yenioqə barəqanda, ikkinglar Israilarning ərisida Manga wəpasizlik kərsitip, Israilarning ərisida Məni «mukəddəs» dəp hərmətlimidinglar. **52** Xunga sən Israilarəya beridoqan xü zeminni udulungda kərsən, ləkin uningəya kirəlməysən.

33 Hudaning ədimi boləqan Musaning əlümidin ilgiri Israilarni bərikətləxkə tiligən bəht-tiləkliri munular: — **2** U mundak dedi: — «Pərwərdigar Əzi Sinay teoqidin kelip, Seirdin qikiq [Israil] üstigə parlidi; Paran teoqidin pəyda bolup qaknidi, U tümənligən mukəddəslərnin otturisdin qikiq kəldi; Ong kolidin Israiləya ataləqan otluq bir qanun qikti. **3** Dərhəkiqət, U həlkni səyidu; Səning barlık mukəddəs bəndiliring qolungdidur; Ularning hər biri ayioqin əldida olturup, Səzlıringə muyəssər bolidu. **4** Musa bizgə bir qanun buyrup, Buni Yəqubning jamaitigə miras kiliq bərdi; **5** Həlkning sərdarlıri jəm bolup, Israilning kəbililiri bir yərgə yioqiloqanda, U Yəxurunning otturisdin padixəhdək boldi. **6** «Rubən bolsa, ədəmliri əlüp kətməy, həyat tursun; Uning ədəmliri az bolmisun». **7** [Musa]ning Yəhuda toqrisida tiligən bəhti mundak; — «Yəhudaning əwazini anglioqaysən, i Pərwərdigar; Uni əz həlkigə qəbul kilduroqaysən; Uning kolliri ular üqün kürəx kilsun; Əmdi əzini əzgüqilərgə qarxi turuxkə uningəya mədət boləqaysən». **8** U Lawiy toqrisida mundak dedi: — «Səning urim wə tummim taxlıring Səning bu mukəddəs bəndənggə tapxuruloqan; Sən uni Massəhdə siniding, Məribəhning sulirinin yenida uning bilən talaxting. **9** U əz ata-ənsi toqrisida: «Ularəya yüz-hətirə kilməymən», dəp eytti, Əz kərinəxlirinin həq yüzini kilməy, Əz balilirinimu tonuxni haliməy, Bəlki

Sening sөzүnggә әmәl қılıp, әhdәngni қing tutti. 10 Mana, [Lawiyar] Yaqupқа һөkümliringni uқturidu, Ular Israiloқа қanunungni өgitudu; Ular dimioingоја һuxbuyini sunidu, Қurbangahingоја pütün көydürmә қurbanliқlarni kәltüridu. 11 I Pәrwәrdigar, uning tәlluқatini bәrikәtligәysән, Uning қollirining әjri Seni һux қilојudәk bolојay, Uningоја қarxi қikқanlar wә uningdin nәprәtlәngәнlәр bolsa, Ulnari қopalmiојudәk һalda bәllirini sunduroјaysән!» 12 U Binyamin тооrisida mundaq dedi: — «Pәrwәrdigarning sөygini bolsa, U Uning yenida bihәtәр makan қilidu, Pәrwәrdigar sayә bolup pütün күn uni saқlaydu, U uni мүrisi otturisida makanlaxturidu» 13 Yүsүp тооrisida u mundaq dedi: — «Uning zemini Pәrwәrdigar tәripidin bәrikәtlik bolојay! Asmanlarning esil nemәtliri bilән, Xәbnәм bilән, Yәр tegidiki nemәtliri bilән, 14 Kүndin һasil bolidoјan esil mәһsulatliri bilән, Aydin һasil bolidoјan esil nemәtliri bilән, 15 Kәdimki taolarning aliy nemәtliri bilән, Mәnggүlүk dөnglәrning esil nemәtliri bilән, 16 Yәrning esil nemәtliri wә uningоја toloјan һәmmә mәwjudatliri bilән, Azоjanliқta turоquq Zatning xәpaiti bilән bәrikәtlәnsun! Bularning һәmmisi Yүsүpning bexioја, Yәni өз қerindaxliridin ayriloјanning qоққisioја qүxsun. 17 Uning һәywisi өз buқisining tunjisidәktur; Uning münggүzliri yawa kalining münggүzliridәktur, Ular bilән u әl-yurtlarning һәmmisini biraқla yәр yүzining qәtlirigiqә üsidu. Mana Әfrainning түmәnligән adәmliri, Manassәһning minglioјan adәmliri xundaq bolidu». 18 Zәbulun тооrisida u mundaq dedi: — «Әy Zәbulun, sән қikқiningda xadlanојin; Әy sән Issakar, өз qediririlingda һux bolојin! 19 Mana ular һәқklәrni taојқа qaqiridu, Xu yәrdә ular һәққaniyliқning қurbanliқlirini sunidu, Qүnki ular dengizdiki mol dәlәtlәrni, Kumoја kәmүlgән gөһәrlәrni sүmүrүp ularоја muysәssәр bolidu». 20 Gad тооrisida u mundaq dedi: — «Gadning zeminini kengәytkүqigә bәht-bәrikәt bolојay; Gad bolsa qixi xirdәk olturақlaxti; U bilәk һәм bax terisini titmatma қiliwetidu; 21 Xu yәrdә u әng esil nesiwini talliwaldi; Qүnki xu yәrdimu u һөкүm bekitkүqining үlүxi bolојan jay saқlakliқtur; U һәққning sәrdarliri bilән kelip, Israil bilән birgә Pәrwәrdigarning adaliti bilән һөkümlirini yүrgүzdi». 22 Dan тооrisida u mundaq dedi: — «Dan bolsa yax bir xirdur; U Baxandin taқlap өtidu». 23 Naftali тооrisida u mundaq dedi: — «Әy Naftali, iltipatқа toyunојansән, Pәrwәrdigar

tәripidin kәlgән bәht-bәrikәtkә tolup, Mәoјrip bilән jәnubni өзүnggә мүlүk қilip igilәysән». 24 Axir тооrisida u mundaq dedi: — «Axir oојullar bilән bәrikәtlinidu; U қerindaxliri arisida iltipat kәrsun; Puti mayoја қilansun. 25 Dәrwaza baldaқliring tәmür bilән mistin bolidu; Kүnliring қandaq bolsa, күqүngmu xuningоја muwapik tәng bolidu». 26 «— Әy Yәxurun, Tәngringdәk baxқа һәqkim yoktur; U sanga yәrdәngә asmanlar üstiga, Zor һәywisi bilән bulutlarning üstiga minip kelidu. 27 Әzәliy Huda sening baxpanahingdur, Astingda әbәdiy bilәklәр turidu. U sening aldingdin dүxmәnni һәydәp: — «Ulnari һalak қilојin!» dәp [sanga] buyruydu. 28 Xuning bilән Israil axliқ bilән yengi xarab mol bolојan bir zeminda turup, Yaloјuz aman-esән makan tutidu, Yaqupning buliқi ohxaxla aman-esән bolidu; Uning asmanlirimu xәbnәм temitip turidu. 29 Bәhtliksән, i Israil! Sәndәk Pәrwәrdigarning Әzi қutқuzојan һәққtin yәнә kim bar? U bolsa sening mәdәtkar қәққining, Hәywәtlik қiliqingdur! Sening dүxmәnliring sanga zәiplixip boysunidu; Sән ularning egiz jaylirida dәssәp mangisән».

34 Andin Musa Moabning түzlәnglikliridin қikip Nebo teoјining üstiga, yәni Yerihoning utturisidiki Pisgaһ teoјining qоққisioја қikti. Xu yәrdә Pәrwәrdigar uningоја pүtkül zeminni kәrsәtti; Gileadtin Danојiqә, 2 pүtkül Naftali bilән Әfrain wә Manassәһning zeminini, Yәһudaning pүtkül zemini bilән қoxup mәoјribtiki dengizојiqә, 3 jәnubtiki Nәgәw zeminini, «Horma xәһiri» dәp ataloјan Yeriho wadisidiki түzlәnglikni Zoar xәһirigә kәdәр, һәmmini uningоја kәrsәtti. 4 Andin Pәrwәrdigar uningоја sөz қilip: «Mән қәsәм қilip: «Bu zeminni sening nәslinggә berimән» dәp Ibrahim, Ishaq wә Yaqupқа wәdә қilојan zemin mana muxudur. Әmdi sanga uni өз көzüng bilән көrүxkә nesip қildim, lekin sән xu yәrgә өtүp kirәlmәysән» dedi. 5 Andin Pәrwәrdigarning eytkinidәk, Pәrwәrdigarning қuli Musa xu yәrdә, yәni Moabning zeminida wapат boldi. 6 U uni Moabning zeminidiki taој jiloјisida, Bәyt-Peorning utturisida dәpnә қildi; uning қәbrisining қәyәrdә ikәнlikini бүgүngiqә һәqkim bilmәydu. 7 Musa wapат bolојan waқitta bir yүz yigirmә yaxқа kirgәnidi, lekin көzliri һәq torlaxmioјan wә maојduridin һәq kәtmigәnidi. 8 Israillar Musa үqүн Moabdiki түzlәngliқtә ottuz күngiqә matәм tutti. Xuning bilән Musa үqүн matәм tutup yioјlaydoјan күnlәр түgigәnidi. 9 Musa қollirini uning üstiga қoyојаққа, Nuning oојli Yәxua

danalix bərgüqi Roh bilən tolojanidi. Xuning bilən Israillar uningoja itaət kilip, Pərwədigarning Musaoja buyruojinidək kildi. **10** Musadin keyin uningdək Pərwədigar bilən yüz turanə sözləxkən ikkinqi bir pəyojəmbər Israil iqidə qiqmidi; **11** Pərwədigarning uni Misir zeminoja əwətixi bilən u xu yərdə Pirəwngə, uning hizmətkarliri wə pütkül zemindikilər aldida kərsətkən həmmə məjizilik alamət wə karamətlərgə, **12** ayan qilinojan xu barliq uluq kudrətkə wə Musaning pütkül Israilning kəz aldida kərsətkən barliq dəhətlik həywisigə təng turojudək heqkəndək adəm qiqmidi.

Yəxua

1 Wə Pərwərdigarning kuli boləjan Musa wapat boləjandin keyin xundak boldiki, Pərwərdigar Musaning hizmətkari, Nunning oqli Yəxuaşa səz kəlip mundak dedi: — **2** Mening kulum Musa wapat boldi. Əmdi sən kozəjilip, bu həlkning həmmisini baxlap İordan dəryasidin etüp, Mən ularəja, yəni İsrailarəja təkdım kilidəjan zeminoja kirgin. **3** Mən Musəja eytkinimdək, putunglarning tapini kəyərgə təgkən bolsa, xu jayni silərgə bərdim; **4** qəgranglar qəlbayawandin tartip Liwanəjiqə, Hittiyarlarning zeminini əz iqiğə elip, Əfrat dəryasidin kün petixitiki Ottura Dengizəjiqə bolidu. **5** Sening barlik həyat künliringdə həqkim sanga kərxı turalmaydu. Mən Əzüm Musa bilən billə boləjandək sening bilən billə bolup, seni hərgiz taxliwətməymən. **6** Sən jür'ətlik wə kəysər boləjin; qünki sən bu həlkni Mən ata-bowiliriəja berixkə kəsəm bilən wədə kələjan zeminoja mirashor kəlip igilitisən. **7** Mening kulum Musa sanga buyruəjan barlik kənanəja əməl kəlixkə kəngül bəlüp, kət'iy jür'ətlik wə tolimu kəysər boləjin; sən kəyərgila barsang ixliring ələbilik boluxı üqün uningdin ya ong ya soləja qətnəp kətmə; **8** bu kənan kitabini əz əzjizingdin neri kilmay, uning iqidə pütülgəning həmmisini tutup, uni keqə-kündüz zikir kilip oyla; xundak kəlsang yolliringdə ələbilik bolup, əzüng ronak tapisən. **9** Mana sanga: — Jür'ətlik wə kəysər bol, dəp buyruəjanidiməju? Xunga həq wəhimigə qüxmə, yürəksiz bolma; qünki kəyərgə barsang Pərwərdigar Hudaying sən bilən birgidur. **10** Xuning bilən Yəxua həlkning baxliriəja buyrup: — **11** Silər qedirgahtin etüp həlkə: — Əzünglər üqün ozuk-tülük təyyar kəlinglər, qünki üq kün toxkanda silər İordan dəryasidin etüp Pərwərdigar Hudayinglər silərgə beridəjan zeminni igiləx üqün kirisilər, — dənglər, dedi. **12** Yəxua Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim kəbilisigə səz kəlip: — **13** Hudaning kuli boləjan Musaning silərgə buyrup: — Pərwərdigar Hudayinglər silərgə aramlik ata kəlip bu zeminni silərgə bərgən, dəp eytkinini esinglarda tutunglar. **14** Hotun bala-qəkağlar wə qarpayliringlər Musa əzi silərgə təksim kələjan, İordan dəryasining bu tərpidiki zeminda kəlsun, ləkin aranglarda kənanilik batur palwan bolsanglar, silər əz kəringdaxliringlarning aldidə səptə turup ularəja yərdəm berip jəng kəlinglər; taki Pərwərdigar Hudayinglər kəringdaxliringlərəja silərgə ata kələjiniəja

ohxax aram ata kəlip, kəringdaxliringlərəja u ularəja miras kəlip beridəjan zeminni igilətgüqə xundak kəlinglər. Andin silər təwəlikənglər boləjan zeminni, yəni Hudaning kuli boləjan Musa silərgə təksim kələjan, İordan dəryasining kün qikəx tərpidiki bu zeminni igiləx üqün kəytip bəringlər, — dedi. **16** Ular Yəxuaşa jawab berip: — Sən bizgə əmr kələjaning həmmisigə əməl kəlimiz, sən bizni kəyərgə əwətsəng, xu yərgə barimiz. **17** Biz həmmə ixtə Musaning səziğə kulak saləjiniəzdek sanga kulak salimiz; birdinbir tilikimiz, Pərwərdigar Hudaying Musa bilən billə boləjandək sening bilənmu billə boləjay! **18** Kimki sening əmringə itətsizlik kəlip, sən bizgə buyruəjan hərəkəndək səzlingə kulak salmisa, əltürüldü! Sən pəkətlə jür'ətlik wə kəysər boləjin, — dedi.

2 Andin keyin Nunning oqli Yəxua ikki qarlıəjuqini Xittimdin əwətip ularəja: — Silər berip u zeminni, bolupmu Yeriho xəhirini qarlap kəlinglər, dedi. Xuning bilən ular u yərgə berip, Rahəb atlik bir pəhixining əyigə kirip kəndi. **2** Ləkin birsi kəlip Yeriho padixəjiəja: — Bügün keqə İsrailardin birnəqqə kixi bu zeminni qarlıəjili kəptu, dəp həwər yətküzdi. **3** Xuning bilən Yeriho padixəhi Rahəbning kəxiəja adəm əwətip: — Sening kəxiəja kəlip, əyüggə kərgən xu kixilərnı bizgə tapxurup bərgin, qünki ular bu zeminning hər yerini paylıəjili kəptu, — dedi. **4** Ləkin u ayal u ikki kixini elip qikəp yoxurup kəyəjanidi; u jawab berip: — Dərwəkə bu kixilər mening kəxiəja kəldi, ləkin mən ularning nədin kəlgənlikini bilmidim; **5** kəranəju qüxüp, kəwukni etidəjan wəkit kəlgəndə xundak boldiki, bu adəmlər qikəp kətti. Mən ularning kəyərgə kətkinini bilməymən. Ularnı tezdin kəoqlisanglar, qokum yetixiwəlisilər, — dedi. **6** Ləkin u ayal ularni əzgiğə elip qikəp, əgzining üstidə rətləp yeyip kəyəjan ziojir pəhallirining astiəja yoxurup kəyəjanidi. **7** U wəkitəta ularning kəynidin izdəp kəoqlioquqilar İordan dəryasining yoli bilən qikəp dəryə kəqiklirigiqə kəoqlap bardi. Ularnı kəoqlioquqilar xəhərdin qikəxi bilənla, xəhərnıng kəwukı təkəldi. **8** Xu wəkitəta, u ikkiylən tehi uhlaxkə yatmıəjanidi, Rahəb əzgiğə qikəp ularning kəxiəja berip **9** ularəja: — Pərwərdigarning bu zeminni silərgə miras kəlip bərgənlikini, xundakla silərdin boləjan wəhimənglər bizlərgə qüxüp, bu zemindikilərnıng həmmisi aldinglarda həlidin kətəy dəginini bilimən; **10** qünki biz silər Misirdin qikəkinglərdə Pərwərdigarning aldinglarda Kizil

Dengizni qorutqanlikini, xundakla silarning Iordan daryasining u tæripidiki Amoriylarning ikki padixahi Sihon bilæn Ognî qandak qilõanliqlinglarni, ularni mutlæk yoqatqanliqlinglarni angliduk. **11** Buni anglap yurikimiz su bolup, silarning sæwæbinglardin hærkaysimizning rohî qikîp kætti. Qünki Pærwædigar Hudayinglar bolsa yukîrida, asmanlarning hæmdæ tæwændæ yærning Hudasadur. **12** Æmdi silærdin etünimænki, mæn silergæ kærsetkæn himmitim üqün silærmu mening atamning jæmætigæ himmæt kilixkæ Pærwædigarning nami bilæn manga kæsæm kilinglar, xundakla ata-anamni, aka-uka, aqasingil kerindaxlirimni wæ ularõa tæwæ barliqioja qekilmasliqlinglar, jenimizni tirik kaldurup, ølümðin kutkuzuxunglar toqrisida manga bir kapalæt bægisini beringlar, — dedi. **14** Ikkiylæn uningõa: — Ægær sæn bu iximizni axkarilap qoymisang, silær jeninglardin ayrilsanglar, bizmu jenimizdin ayrilojæymiz! Xuningdæk xundak boliduki, Pærwædigar bizgæ bu zeminni igæ qilõuzõjanda, biz jæzmæn silergæ mehribanlarqæ wæ sæmimiy muamilidæ bolimiz, dedi. **15** Xuning bilæn ayal ularni pænjiridin bir tana bilæn qüxürüp qoydi (qünki uning øyi xæhærning sepilida bolup, u sepilning üstidæ olturatti). **16** Ayal u ikkisigæ: — Qõõliõuqilar silergæ uqrap qalmasliki üqün, taõka qikîp, u yærdæ üq kün yoxurusup turunglar; qõõliõuqilar xæhærgæ kaytip kælgændin keyin, andin silær öz yolunglarõa mangsanglar bolidu, — dedi. **17** Ikkisi ayalõa: — Ægær sæn bizning deginimizdæk kilmisang, sæn bizgæ qilõuzõjan kæsæmdin halas bolimiz: — **18** Mana, biz zeminoja kirgæn qaõda, sæn bizni qüxürüxkæ ixlætkæn bu kizil tanini pænjirigæ baõlap qoyõjin; andin ata-anangni, aka-uka kerindaxliringni, xundakla atangning barliq jæmætidikilærni øyüנגgæ, øzüנגgæ yiojip jæm kilõjin. **19** Xundak boliduki, øyüנגning ixikliridin taxkiriõja qikqæn hærkimining keni öz bexida bolidu; biz uningõa mæs'ul æmæsmiz; lekin biraw øyüנגdæ sæn bilæn billæ bolõjan birsining üstigæ kol salsa, undakta uning keni bizning beximizõja qüxkæy! **20** Ægær sæn bu iximizni axkarilap qoyasang, sæn bizgæ qilõuzõjan bu kæsæmdin halas bolimiz, — dedi. **21** Rahab jawab berip: — Silæarning deginglærdæk bolsun dæp, ularni yoloja selip qoydi. Ular kætkændin keyin, ayal pænjirigæ u kizil tanini baõlap qoydi. **22** U ikkisi u yærdin ayrilip, taõka qikîp, qõõliõuqilar [xæhærgæ] kaytip kætküqæ u yærdæ üq kün turdi. Qõõliõuqilar yol boyidiki

hæmmæ yærni izdæpmu ularni tapalmidi. **23** Andin bu ikkisi taõjdin qüxüp, kaytip mangdi; ular dæryadin etüp, Nunning oõli Yæxuaning kexioja kelip, bexidin kæqürgænliirining hæmmisini uningõa dæp bærdi. **24** Ular Yæxuaõja: — Pærwædigar dærwækæ barliq zeminni kolimizõa tapxurdi; zeminda turuwatqanlarning hæmmisi bizning tüpæylimizdin rohî qikîp kætti, — dedi.

3 Yæxua ætisi tang sæhærdæ turup, pütkül Israil bilæn Xittimdin ayrilip Iordan dæryasioja kældi; ular dæryadin etküqæ xu yærdæ bargah tikip turdi. **2** Üq kün toxup, særdarlar qedirgahtin etüp, **3** hælkkæ æmr kilip: — Silær Pærwædigar Hudayinglarning æhdæ sandukini, yæni Lawiylarning uni ketürüp mangõjini kergæn haman, turojan ornunglardin kozoqilip, æhdæ sandukining kæynidin ægixip menginglar. **4** Lekin uning bilæn silæarning arilikinglarda ikki ming gæz arilik qalsun; qaysi yol bilæn mangidiojininglarni bilixinglar üqün, uningõa yekinlaxmanglar; qünki silær ilgiri muxu yol bilæn mengip bakmiojansilær, — dedi. **5** Yæxua hælkkæ: — Øzünglærni pak-mukæddæs kilinglar, qünki ætæ Pærwædigar aranglarda møjizækaramætlærni kærstitidu, — dedi. **6** Andin Yæxua kahinlarõa: — Æhdæ sandukini ketürüp hælkning aldida dæryadin etünglar, dæp buyruwidi, ular æhdæ sandukini elip hælkning aldida mangdi. **7** Pærwædigar Yæxuaõja söz kilip: — Hæmmæ Israilning Mening Musa bilæn billæ bolõjinimdæk, sening bilænmu billæ bolidiojanliqimni bilixi üqün bügündin etibaræn seni ularning næziridæ qong kilimæn. **8** Æmdi sæn æhdæ sandukini ketürgæn kahinlarõa: — Silær Iordan dæryasining süyining boyioja yetip kælgændæ, Iordan dæryasi iqidæ turunglar, — degin, — dedi. **9** Yæxua Israilarõa: — Bu yakqæ kelinglar, Pærwædigar Hudayinglarning sözini anglanglar, dedi. **10** Andin Yæxua: — Mana, silær xu ix arkilik mænggülik hayat Tængrining aranglarda ikænlikini, xundakla Uning silæarning aldinglardin Hittiylar, Girgaxiylar, Amoriylar, Qanaaniylar, Pærizziylar, Hîwiylar, Yæbusiylærni hæydiwetidiojanliqini bilisilær — pütkül yær-zeminning igisini æhdæ sanduki silæarning aldinglarda Iordan dæryasi iqidin etküzülidu. **12** æmdi Israilning kæbililiridin on ikki adæmni tallanglar, hærkaysi kæbilidin birdin bolsun; **13** xundak boliduki, pütkül yær-zeminning Igisi bolõjan Pærwædigarning æhdæ sandukini ketürgæn kahinlarning tapini Iordan dæryasining süyigæ tægkændæ, Iordan dæryasining süyi,

yəni bax ekınınin ekip kəlgən sular üzüp taxlinip, dərya kətürülüp döng bolidu, — dedi. **14** Əmdi xundak boldiki, həlk qedirliridin qikip İordan dəryasidin ötməkqi bolojanda, əhdə sanduqini kətürgən kahınlar həlkning aldidə mangdi; **15** əhdə sanduqini kətürgüqilər İordan dəryasioja yetip kelip, putliri suoja tegixi bilənla (orma waqtida İordan dəryasining süyi dəryaning ikki kirojigidin texip qikidu), **16** yukiri ekındiki sular heli yiraktila, Zarətanning yenidiki Adəm xəhirining yenida tohtap, döng boldi; Arabah tüzlängliki boyidiki dengizsoja, yəni «Xor Dengizi»oja ekip qüxüwatқан keyinki ekimi üzülüp kaldı; həlk bolsa Yeriho xəhirining udulidin [dəryadin] ötüp mangdi. **17** Pütkül İsrail kuruq yərnı dəssəp, barlık həlk İordan dəryasidin pütünləy ötüp bolojuqilik, Pərwədigarning əhdə sanduqini kətürgən kahınlar İordan dəryasining otturısında kuruq yərdə məzmut turdi.

4 Pütkül həlk İordan dəryasidin tamamən ötüp bolojanda, Pərwədigar Yəxuoja səz kılıp: — **2** Həlkning arisidin on ikki adəmni talliojn, hər kəbilidin birdin adəm bolsun, **3** ularoja: — Silər İordan dəryasining otturısidin, kahınların putliri məzmut turojan jaydin on ikki taxni elip, ularni kətürüp kelip əzünglar bügün keqə bargah tikidiojan yərgə koyunglar, degin, dedi. **4** Xuning bilən Yəxua hər kəbilidin birdin adəmni, yəni İsrailar arisidin talliojan on ikki kixini qakirdi; **5** andin Yəxua ularoja: — Silər İordan dəryasining otturısioja qüxüp Pərwədigar Hudayingların əhdə sanduqining aldioja berip, İsrailning on ikki kəbilisining sanioja mas həlda birdin taxni elip mürənglərgə koyunglar. **6** Qünki bu aranglarda bir əslətmə-bəlgə bolidu; kəlgüsida baliliringlar: — Bu taxların silərgə nemə əhmiyiti bar? — dəp sorap kalsa, silər ularoja: — **7** İordan dəryasining suliri Pərwədigarning əhdə sanduqining aldidə üzüp koyuldi; [əhdə sanduqi] İordan dəryasidin ötküzülgəndə İordan dəryasining suliri üzüp koyuldi; xunga bu taxlar İsrailarolja mənggülik bir əslətmə-bəlgə bolidu, — dəp jawap berisilər. **8** Xuning bilən İsrailar Yəxua ularoja buyruojandək kildi. Pərwədigarning Yəxuoja kılujan əmri boyiqə İsrailning kəbililirining sanioja muwapik İordan dəryasining otturısidin on ikki taxni elip, kənidiojan jayoja kətürüp berip, xu yərdə koyup koydi. **9** Buningdin baxka Yəxua İordan dəryasining otturısında əhdə sanduqini kətürgən kahınların

putliri mustəhkəm turojan jayda on ikki taxni tikləp koydi. Bu taxlar bolsa bügüngiqə xu yərdə turidu. **10** Pərwədigar Yəxuoja həlkqə eytixka tapiliojan barlık ixlar orunlanojuqilik, yəni Musa əslidə Yəxuoja buyruojanlirining həmmisi bəja kəltürülgüqə, əhdə sanduqini kətürgən kahınlar İordan dəryasining otturısında tohtap turdi. Həlk xu yərdin tezdin ötüwatatti. **11** Xundak boldiki, barlık həlk tamamən ötüp bolojanda, Pərwədigarning [əhdə] sanduqi bilən kahınlar həlkning aldidin ötti. **12** Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim kəbilisidikilərmu Musaning ularoja buyruojinidək səptə tüzüp İsrailarning aldidə dəryadin ötti. **13** jəmiy bolup kirik mingqə korallanojan kixi Pərwədigarning aldidin ötüp, Yeriho tüzlängliklirigə kelip, jəng kılıxka təyyar turdi. **14** U küni Pərwədigar Yəxuani pütkül İsrailning nəziridə qong kildi; ular uning pütün əmridə Musadin korqkandək uningdinmu korqti. **15** Pərwədigar Yəxuoja səz kılıp: — **16** Həküm-guwaqlık sanduqini kətürgən kahınlarolja: — İordan dəryasidin qikınglar, dəp buyruojin, dedi. **17** Xunga Yəxua kahınlarolja: — İordan dəryasidin qikınglar, dəp buyruidi. **18** Xundak boldiki, Pərwədigarning əhdə sanduqini kətürgən kahınlar İordan dəryasining otturısidin qikip, putlirining tapini kuruqlukni dəssixi bilənla, İordan dəryasining süyi yənə öz jayioja kaytip kelip, awwalkidək ikki kirojikiqiqə texip ekixka baxlidi. **19** Həlk bolsa birinqi ayning oninqi küni İordan dəryasidin ötüp, Yerihooning xərkinging əng qət təripidiki Gilgalolja kelip qedirgah tikti. **20** Ular İordan dəryasidin alojaq kəlgən on ikki taxni bolsa, Yəxua ularni Gilgaldə tikləp koydi; **21** andin İsrailarolja: — Keyin baliliringlar öz atiliridin: — Bu taxların əhmiyiti nemə, dəp sorisa, **22** silər baliliringlarolja mundak ukturup koyunglar: — «İsrail ilgiri kuruq yərnı dəssəp İordan dəryasidin ötkənidi; **23** qünki Pərwədigar Hudayinglar biz Kizil Dengizdin ötküqə aldimizda uning sulirini kurutup bərgəndək, Pərwədigar Hudayinglar silər ötküqə aldinglarda İordan dəryasining süyini kurutup bərdi; **24** yər yuzidiki barlık əllər Pərwədigarning kəlining kanqilik küqlüklükini bilsun, xundakla silərnıng Pərwədigar Hudayinglardın həmixə korquxunglar üqün U xundak kildi» — dedi.

5 Xundak boldiki, İordan dəryasining oərb təripidiki Amoriylarning həmmə padixahliri bilən dengizning yenidiki Qanaaniylarning həmmə

padixahliri Pərwərdigarning Israillar ətüp kətküqə ularning aldidin Iordan sulirini qandak qurutup bərginini angliqanda, yürəkliri su bolup, Israillarning səwəbidin ularning rohi qıqay dəp kəldi. 2 U waqıtta Pərwərdigar Yəxuaqə səz kılıp: — Sən qaqmak taxliridin piqaklarni yasap, Israillarni ikkinqi ketim hətnə kılıqin, dedi. 3 Xuning bilən Yəxua qaqmak taxliridin piqaklarni yasap, Israillarni «Hətnilik dənglükü»də hətnə kıldı. 4 Yəxuaning ularni hətnə kılıxining səwəbi xu idiki, Misirdin qıqқан jənggə yariqudək həmmə ərkəklər Misirdin qıqқandin keyin qəllükning yolida əlüp tügigənidi. 5 Qünki Misirdin qıqқан barlık həlk hətnə kılınoqan bolsimu, lekin Misirdin qıqıp qəllükning yolida yürgən waqıtta Israil arisida tuquloqanlarning həmmisi hətnisiz qaloqanidi; 6 Qünki əslidə Pərwərdigarning awazioqə kulak salmiqan, Misirdin qıqқан həlk iqidiki jənggə yariqudək barlık ərkəklər əlüp tügigüqə Israillar kirik yil qəldə yürgənidi; Pərwərdigar ularoqə: — Silərni Mən ata-bowiliringlaroqə berixkə kəsəm bilən wədə kılıqan zeminni, yəni süt bilən həsəl akıdıqan yurtni kərgüqilər kılımaymən, dəp kəsəm kılıqanidi. 7 Lekin Pərwərdigar ularning ornini basturoqan əwladliri bolsa, yolda hətnə kılınmiqoqə, Yəxua əzi ularni hətnə kıldı. 8 Barlık həlk hətnə kılınıp, sakayotuqilik qedirilirida, əz orunliridin qıqmay turdi. 9 U waqıtta Pərwərdigar Yəxuaqə: — Bügün Mən Misirning ar-nomusini üstünglardin yumilitiwəttim, dedi. Xuning bilən u jayoqə «Gilgal» dəp nam qoyulup, taki bügüngiqə xundak atalməqta. 10 Xuning bilən Israillar Gilgaldə qedir tikip turdi. Birinqi ayning on tətinqi künini ahximi Yeriho diyarining tüzlänglikliridə «ətüp ketix heyti»ni ətüküzdü. 11 «Ətüp ketix heyti»ning ətisi ular xu yərninq axlık məhsulatliridin yedi, jümlidin xu künini petir nanlarni wə qomaqlarni yedi. 12 Ular xu zeminning axlık məhsulatliridin yegəndin keyin, ətisi «manna»ning qüxüxi tohtidi. Xu waqıttin tartıp Israillaroqə həq manna bolmidü; xu yilda ular Qanaan zeminning məhsulatliridin yedi. 13 Əmma Yəxua Yerihoqə yəkin kəlgəndə, bəxini kətürüp kəriwidi, mana uning aldidə suquruloqan kılıqni tutup turoqan bir adəm turatti. Yəxua uning kəxioqə bərip uningdin: — Sən biz tərəptimu, yaki düxmənlimiz tərəptimu? — dəp soridi. 14 U jawab bərip: — Yak, undak əməs, bəlki Mən Pərwərdigarning koxunlirining Sərdari bolup kəldim» — dedi. Yəxua yərgə düm yikilip səjdə kılıp uningqə: — Rəbbimning kulioqə nemə tapxuruqliri

barkin? dəp soridi. 15 Pərwərdigarning koxunining Sərdari Yəxuaqə: — Putungdiki kəxingni saloqin, qünki sən turoqan yər muqəddəs jaydur, dewidi, Yəxua xundak kıldı.

6 Yeriho sepilining kowuq-dərwaziliri Israillarning səwəbidin məhkəm etilip, həqkim qıqalmaytti, həqkim kirəlməytti. 2 Pərwərdigar Yəxuaqə səz kılıp: — Mana, Mən Yeriho xəhirini, padixahini həmdə batur jəngqilirini qolungoqə tapxurdum. 3 Əmdi silər, yəni barlık jəngqilər xəhərni bir ketim aylinip mēnginglar; altə künigqə hər künini xundak kilinglar. 4 Həmdə yəttə kahin əhdə sanduqining aldidə qoqқar mūnggüzidin etilgən yəttə burəqini kətürüp mangsun; yəttinqi künigə kəlgəndə silər xəhərni yəttə ketim aylinisilər; kahinlar burəqilarni qalsun. 5 Xundak boliduki, ular qoqқar burəqiliri bilən sozup bir awaz qıqarəqinida, barlık kixilər burəqining awazini anglap, kattik təntənə kılıp towlisun; buning bilən xəhərninq sepiliri tegidin ərölüp qüxidu, hər bir adəm aldioqə qarap etilip kiridu, — dedi. 6 Xuning bilən Nunning oşli Yəxua kahinlarni qaqirip ularoqə: — Silər əhdə sanduqini kətürüp mēnginglar; yəttə kahin Pərwərdigarning əhdə sanduqining aldidə yəttə qoqқar burəqisini kətürüp mangsun, dedi. 7 U həlkqə: — Qıqıp xəhərni aylininglar; qorallik ləxkərlər Pərwərdigarning əhdə sanduqining aldidə mangsun, dedi. 8 Yəxua buni həlkqə buyruqandin keyin, Pərwərdigarning aldidə yəttə qoqқar burəqisini kətürgən yəttə kahin aldioqə mēngip burəqilarni qaldı; Pərwərdigarning əhdə sanduqini bolsa ularning kəynidin elip mēngildi. 9 Qorallik ləxkərlər burəqə qeliwatқан kahinlarning aldidə mangdi; əhdə sanduqining arқidin kooqdioquqi koxun əgixip mangdi. Kahinlar mangoqəq burəqə qalatti. 10 Yəxua həlkqə buyrup: — Mən silərgə: «Towlanglar» demigüqə nə towlimanglar, nə awazinglarni qıqarmanglar, nə aozinglardin həqbir səzmu qıqmısun; lekin silərgə «Towlanglar» degən künidə, xu qaoqda towanglar, — degənidi. 11 Xu təriqidə ular Pərwərdigarning əhdə sanduqini kətürüp xəhərni bir aylandı. Halayik qedirgahqə kaytip kelip, qedirgahqə kəndi. 12 Ətisi Yəxua tang səhərdə kopti, kahinlarmu Pərwərdigarning əhdə sanduqini yənə kətürdi; 13 Pərwərdigarning əhdə sanduqining aldidə yəttə qoqқar burəqisini kətürgən yəttə kahin aldioqə mēngip tohtimay qelip manggatti; [kahinlar] mangoqəq burəqə qaloqanda, qorallik ləxkərlər ularning aldidə mangdi, arқidin kooqdioquqi koxun əgixip

mangdi. **14** Ikkinchi künimu ular xəhərning ətrapini bir ketim aylinip, yənə qedirgahqa yenip kəldi. Ular alta künigə xundak kılıp turdi. **15** Yəttinçi küni ular tang səhərdə qopup, ohxax hələttə yəttə ketim xəhərning ətrapini aylandi; pəkət xu künila ular xəhərning ətrapini yəttə ketim aylandi. **16** Yəttinçi ketim aylinip bolup, kahınlar burəja qaloqanda Yəxua həlkkə: — Əmdi tovlanglar! Qünki Pərwərdigar xəhərni silərgə tapxurup bərdi! **17** Ləkin xəhər wə uning iqidiki barlıq nərsilər Pərwərdigarə mutlək ataloqanlıki üqün [silərgə] «haram»dur; pəkət pahixə ayal Raħab bilən uning pütün öyidikilərlə aman qalsun; qünki u biz əwətkən əlqilirimizni yoxurup qoyəjanidi. **18** Ləkin silər kəndəklə bolmisun «haram» dəp bekitilgən nərsilərdin özünqlərlə tartinglar; bolmisa, «haram» kılinoqan nərsilərdin elixinglar bilən özünqlərlə haram kılıp, Israilning qedirgahınımı haram kılıp uning üstigə apət qüxürisilər. **19** Əmma barlıq altun-kümüx, mis wə təmürdin boləjan nərsilər bolsa Pərwərdigarəja muqəddəs kılinsun; ular Pərwərdigarning həzinsigə kirgüzulsun, — dedi. **20** Xuning bilən həlk tovlıxıp, kahınlar burəja qaldı. Xundak boldiki, həlk burəja awazini angliəjinida intayin kattik tovlıwidi, sepil tegidin erülüp qüxti; həlk uning üstidin otüp, hərbiəri öz aldioqə atlinip kirip, xəhərni ixəjal kıldı. **21** Ular ər-ayal bolsun, kəri-yax bolsun, qoy-kala wə exəklər bolsun xəhər iqidiki həmmi ni kılıqlap yəqətti. **22** Yəxua u zeminni qarlap kəlgən ikki adəmgə: — Silər u pahixə hotunning öyigə kirip, uningəja bərgən kəsimglar boyiqə uni wə uningəja təwə boləjanlarning həmmisini elip qıkinglar, dedi. **23** Xuning bilən ikki qarlıoquqi yax yigıt kirip, Raħabni ata-anisi bilən kərindaxlırioqə qoxup həmmə nərsiləri bilən elip qıkti; ular uning barlıq uruq-tuoqanlırini elip kelip, ularni Israilning qedirgahının sirtioqə orunlaxturup qoydi. **24** Halayik xəhərni wə xəhər iqidiki həmmə nərsiləri ot yekip kəydürüwətti. Pəkət altun-kümüx, mis wə təmürdin boləjan qaqa-kuqa əswablarnı yioqıp, Pərwərdigarning öyining həzinsigə əkirip qoydi. **25** Ləkin Yəxua pahixə ayal Raħabni, ata jəmətidikiləri wə uningəja təwə boləjanlırining həmmisini tirik saqlap qaldı; u bügüngiqə Israil arisida turuwatidu; qünki u Yəxua Yerihoni qarlawə əwətkən əlqiləri yoxurup qoyəjanidi. **26** U qəjoqə Yəxua agah-bexarət berip: — Bu Yerihə xəhərini kaytidin yasaxəja qopqan kixi Pərwərdigarning aldidə qarəjix astida bolidu; u xəhərning ulini saləqanda tunji oqlidin ayrilidu,

xəhərning qowuklırini orunlaxturidioqan qəjoqə kiqik oqlidinmu ayrilidu, — dedi. **27** Pərwərdigar Yəxua bilən billə idi; uning nam-xəhriti pütkül zeminoqə kəng tarkaldı.

7 Ləkin Israil «haram» nərsilər üstidə itaətsizlik kıldı; qünki Yəhuda kəbilisidin boləjan Zərahning əwrisi, Zabdining nəwrisi, Karmining oqlı Aqan degən kixi haram dəp bekitilgən nərsilərdin aloqanıdi. Buning bilən Pərwərdigarning oqəziپی Israiləja kəzoqaldı. **2** Yəxua Yerihodin Bəyt-Əlning xərək tərpidiki Bəyt-Awanning yenidə boləjan Ayi xəhərigə birnəqqə adəm əwətip ularəja: — U yərgə qıqıp u zeminni qarlap kelinglar, dəp buyrudi. Xuning bilən u adəmlər qıqıp Ayi zemini qarlap kəldi. **3** Ular kaytip kelip, Yəxuaəja: — Həmmə həlkning u yərgə berixining həjiti yəq ikən, ikki-üq mingqə adəm bolsila ayioqə həjum kılıp [uni igiliyələydu;] u yərdə olturuxluk kixilər az boləjaqə, pütkül həlkni awarə kılıp u yərgə əwətmigin, — dedi. **4** Xuning bilən həlkün üq mingqə kixi u yərgə qıkti; ləkin bular Ayining adəmləri aldidin kəqip ketixti. **5** Ayining adəmləri ulardin ottuz alti qə kixini urup oltürdi; qəloqanlarnı sepil qowukning aldidin Xəbariməjoqə kəoqlap berip, u yərdiki dawanda ularni urup məoqlap kıldı. Andin həlkning yüriki su bolup, kattik sarasingə qüxti. **6** Yəxua kiyimlırini yirtip, Israilning aqsakalləri Pərwərdigarning əhdə sandukning aldidə yərgə düm yikilip, baxlırioqə topilarnı qeqip, u yərdə kəq kirgüqə yetip qaldı. **7** Yəxua: — Ah, Rəb Pərwərdigar, sən bizni Amoriylarning qəlioqə tapxurup həlak kılıx üqün, bu həlkni nemixəja İordan dəryasining bu tərpidə otküzgənsən? Biz İordan dəryasining u tərpidə turuwərgən bolsaq bəoptikən! **8** Əy Rəbbim! Israil öz dümənlırining aldidin burulup qəqəjan yərdə mən nemimu dəyələymən? **9** Qənaaniylar, xundaklə zemində barlıq turuwətkanlar buni anglisa bizni kəpsiwəlip yər yüzidin namimizni üzüp taxlaydu; xu qəjoqə Sən uluqə nam-xəhriting üqün nemiləri kılısən?! — dedi. **10** Ləkin Pərwərdigar Yəxuaəja jawab berip mundak dedi: — «Ornungdin qop! Nemixəja xundak düm yatısən? **11** Israil gunah kıldı! Ular yənə Mən ularəja tapilioqan əhdəmgə hiləplik kılıp, haram dəp bekitilgən nərsilərdin elip, oqrilik kılıp, aldamqilik kılıp həm haram bekitilgənni öz mallirining arisioqə tikip qoydi. **12** Xunga Israilar dümənlırining aldidə tik turalmaydu; ular özlırini «haram» kılıp bekitip, mutlək yəqitilixə yüzləngəqə, dümənlırining aldidin burulup arkisioqə qəqıdu.

əgər silər «haram» dəp bekitilgənni aranglardin tamamən yok qilmisanglar, mundin keyin mən silər bilən billə bolmaymən. **13** Əmdi sən turup həlkni pak-mukəddəs kilip ularoşa: — «Ətə üqün özünglarni pak kilinglar; qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar xundak dəydu: — Əy Israil, səndə «haram» dəp bekitilgən nərsə bardur; bu haram nərsini aranglardin yok kilmioşuqilik düxmənlinglarning aldidə tik turalmaysilər. **14** Ətə səhərdə silər kəbilə boyiqə hazır kılınisilər; xundak boliduki, Pərwərdigar bekitkən kəbilə jəmət-jəməti boyiqə birdin-birdin aldioşa kəlsun; Pərwərdigar bekitkən jəmət ailə-ailə boyiqə birdin-birdin hazır bolup aldioşa kəlsun; andin Pərwərdigar bekitkən ailidiki ərkəklər birdin-birdin aldioşa kelip hazır bolsun. **15** Xundak boliduki, haram dəp bekitilgən nərsini öz yenidə saklıoşan kixi tepiloşanda, Pərwərdigarning əhdisigə hilaplik kıljoşanliq üqün həm xundakla Israil iqidə rəzillik sadir kıljoşini üqün u wə uningə barlıq təwə boljoşanlar otta köydürülsun, — dəydu», dəp eytkin». **16** Yəxua ətisi tang səhərdə turup Israilni aldioşa yioşip, kəbilə-kəbilini hazır kiliwidi, Yəhuda kəbilisi bekitildi; **17** u Yəhudaning jəmətlirini hazır kiliwidi, Zarhiylar jəməti bekitildi. U Zarhiylar jəmətini ailə-ailə boyiqə aldioşa kəltürüwidi, Zabdi degən kixi bekitildi. **18** Zabdi öz ailisidiki ərkəklərnı birdin-birdin hazır kiliwidi, Yəhuda kəbilisidin Zərahning əwladi, Zabdining nəwrisi, Karmining oşli Aşan bekitildi. **19** Xuning bilən Yəxua Aşanoşa: — Əy oşlum, Israilning Hudasi Pərwərdigaroşa xan-xəropni qayturup berip, [Uning hərmıti üqün] kıljoşanliringni ikrar kıljoşin; məndin həqnemini yoxurmay, kıljoşiningning həmmisini manga eytkin, dedi. **20** Aşan Yəxuaşoşa jawab berip: — Mən dərwəxə Israilning Hudasi Pərwərdigar aldidə gunah kilip, mundak-mundak kıldim: **21** mən oljining arisidin Xinarda qikқан qiraylıq bir tonəşə, ikki yüz xəkəl kümüş, əllik xəkəl eoşirliktiki altun tahtioşa közum kizirip ularni eliwaldim. Mana, bu nərsilərnı qedirinning otturisidiki yərgə kəmiş qoydum, kümüş ularning astida, — dedi. **22** Xularni dewidi, Yəxua əlqilərnı əwətti, ular qediroşa yügürtüp bardı wə mana, nərsilər dərwəxə qedirdə yoxurukluk bolup, kümüş bularning astida idi. **23** Ular bu nərsilərnı qedirdin elip qikqip Yəxuaşoşa, xundakla barlıq Israilarning kəxioşa kəltürüp, Pərwərdigarning aldioşa qoydi. **24** Andin Yəxua bilən pütkül Israil jamaiti qopup Zərahning oşli Aşanni, kümüş, ton wə altun tahta bilən qoxup,

uning oşulliri bilən kizlirini, uyliri bilən exəkliiri, qoyliri, qediri bilən barlıq təwəliklirini elip Aşor jiljoşioşa kəltürdi. **25** Yəxua Aşanoşa: — Sən beximioşa qanqilik apət kəltürdüng! Mana, bügün Pərwərdigar sening üstünggə apət kəltüridu, — dedi. Andin pütkül Israil jamaiti uni qalma-kesək kilip oltürdi. Ular ailisidikilərnı qalma-kesək kilip oltürgəndin keyin, həmmini otta köydürüwətti. **26** Andin halayik bir qong dəwə taxni uning üstigə dəwiləp qoydi. Bügüngə kəder u u yərdə turmaqta. Buning bilən Pərwərdigarning oşəziyi yandi. Xuning bilən xu yərgə «Apət jiljoşisi» [«(Aşor jiljoşisi)»] dəp nam qoyuldi wə bu küngiqə xundak atalmaқта.

8 Pərwərdigar Yəxuaşoşa: — Sən həq kərkma, həm hədukmioşin. Turup, barlıq jəngqilərnı özüng bilən elip, Ayi xəhərigə qikқin. Mana, Mən Ayining padixahi, həlkı, xəhəri wə zeminini qoxup sening qolungəşə tapxurdum. **2** Sən Yeriho bilən uning padixahioşa kəndak kıljoşan bolsang Ayi xəhəri bilən uning padixahioşimu xundak kılisən. Pəqət silər bu ketim xəhərdin olja wə qarpaylarnı alsanglar bolidu. Əmdi sən xəhərnıng kəyni təripigə hujum kılaxқа pistirma qoyojin, — dedi. **3** Xuning bilən, Yəxua bilən həmmə jəngqilər qozojilip, ayioşa hujum kılaxқа qikқti. Yəxua ottuz ming batur jəngqini iləşəp keqidə ularni mangdurdı **4** wə ularəşə mundak tapilidi: — «Silər agah bolup, xəhərdin bək neri kətməy xəhərnıng kəynidə məkünüp turup, həmminglar bəktürmə hujuməşə təyyar turunglar. **5** Mən ezüm bilən qaloşan həmmə kixilərnı elip xəhərgə yekın barımən; xundak boliduki, ular baldurkədək aldimioşa qikqip hujum kıljoşanda, biz ularning aldidin qaqimiz; **6** ular jəzmən bizning kəynimizdin qoşlaydu; ular: «Israilar baldurkədək aldimizdin keqip kətti» dəp oşlaydu, biz ularni azdurup xəhərdin yiraқ elip qikқimiz. Xuning üqün biz ularning aldidin qaqimiz. **7** U waқıtta silər bəktürmidin qopup qikqip, xəhərnı ixəşəl kilinglar; qünki Pərwərdigar Hudayinglar bu xəhərnı silərnıng qolunglarəşə tapxuridu. **8** Xəhərnı ixəşəl kıljoşandin keyin Pərwərdigarning tapiljoşini boyiqə u xəhərnı ot yekıp köydüriwetinglar. Mana, mən silərgə əmr bərdim». **9** Yəxua ularni yoloşa saldi, ular berip Bəyt-Əl bilən Ayining otturisida, Ayining oşəb təripidə bəktürmə selip marap olturdi. Yəxua bolsa u keqisi həlkning arisida qondi. **10** Ətisi səhər Yəxua qopup, həlkni yioşip təkxürdi; andin u Israilning aksakalliri bilən billə həlkning aldidə

Ayioq qarxi mangdi. **11** Uning bilən billə boloqan həmmə jəngqilərmu uning bilən qikip, xəhərning aldioqə yekin berip, Ayining ximal tərripidə qedir tikti. Ular qüxkən jay bilən Ayining otturisida bir jiloqə bar idi. **12** Yəxua bəx mingqə adəmni tallap elip berip, Bəyt-əl bilən Ayining otturisida, xəhərning oqərb tərripidə bəktürmə turoquzoqanidi. **13** Xundak kəlip, barlik həlk, yəni xəhərning ximal tərripidiki bargahətiki koxun bilən oqərb tərripidiki pistirma koxun orunlaxturup bəlündi. Xu keqisi Yəxua əzi jiləqining otturisoqə qüxti. **14** Ayining padixahı xu əhwalni kərdi wə xəhərdikilər aldirap səhər koxuxti; padixah bilən barlik həlkı İsrail bilən sokuxux üqün bəlgiləngən wakıtta Arabah tüzlənglikigə qikti. Ləkin padixahning xəhərning kəynidiki pistirma koxundin həwiri yok idi. **15** Yəxua bilən barlik İsrail bolsa əzlrini ulardin yəngiləngə selip, qəl tərəpkə kaqti. **16** Xəhərdə bar həlkning həmmisi ularni koqlaxka qakirildi; ular kelip Yəxuanı koqlioqanda, ular azdurulup xəhərdin yirak kəlini. **17** Ayi bilən Bəyt-əlning iqidə İsrailni koqlaxka qikmioqan həqbir ər kixi kəlmidi; ular xəhərni oquq koypu, həmmisi İsrailni koqlap qikip kətti. **18** U wakıtta Pərwərdigar Yəxuaqə: — Kəlungdiki nəyzini ayioqə karitip uzatkin; qünki Mən uni sening kəlungə tapxurdum, — dewidi, Yəxua kəlidiki nəyzini xəhərgə karitip uzatti. **19** U kəlidiki nəyzini uzatqan haman pistirmida yatqanlar jayidin tezla qikip, yügüriniqə xəhərgə etilip kirip, uni ixəqal kəlip xuan ot yekip kəydürüwətti. **20** Ayining adəmliri burulup kəriwidi, mana xəhərdin asman-pələk ərləwatqan tütünni kərdi, ya u yakka ya bu yakka kaqayli desə, həq həli kəlmioqanidi; qəl tərəpkə kaqkan İsrailar burulup əzlrini koqlap keliwatqanlarqə hujum kildi. **21** Yəxua bilən barlik İsrail pistirma koxunning xəhərni elip boləqanlikini, xundakla xəhərdin tütünnəng ərləp qikkinini kərup, yenip kelip, Ayining adəmlirini əltürgili turdi. **22** Xuning bilən bir wakıtta xəhərni aloqanlarmu xəhərdin qikip ularqə hujum kildi. Xuning bilən ular İsrailarning otturisida, bəziliri bu tərəptin, bəziliri u tərəptin kəpsilip kəldi. İsrailar ularning həqbirini koymay, həmmisini əltürüwətti. **23** Ular Ayining padixahini tirik tutup, Yəxuaning aldioqə elip bardi. **24** İsrail dalada uqrioqan barlik ayiliklarni, yəni əzlrini qəlgigə koqlap kəlgənlərnı kərip yokatqandın keyin (ularning həmmisi kiliqlinip yokitiloqanidi), barlik İsrail Ayioqə yenip kelip, u yərdikilərnı kiliqlap əltürdi. **25** Xundak boldiki,

xu künidə əltürülgən ər-ayallar, yəni ayiliklarning həmmisi on ikki ming adəm idi. **26** Qünki Yəxua Ayida turuwatqan həmmə adəm yokitilmioquqə kəlidiki uzutup turoqan nəyzisini yioqmioqanidi. **27** Həlbuki, Pərwərdigarning Yəxuaqə buyruqan səzi boyiqə İsrailar xəhərdiki qarpay bilən oljini əzli ri üqün aldi. **28** Andin Yəxua Ayi xəhirini kəydürüp, uni əbədgiqə Harabilik dəwisigə aylanduruwətti; taki bügüngiqə u xundak turmaqta. **29** Ayining padixahini bolsa, u bir dərəhkə asturup, u yərdə kəqkiqə turoquzdi. Kün patqanda Yəxua əmr kiliwidi, kixilər uning əlükini dərəhtin qüxürüp, uni xəhərning kəwukuning aldioqə taxlap, üstigə qong bir dəwə taxni dəwiliwətti; bu tax dəwisi bügüngiqə turmaqta. **30** Andin Yəxua Ebal teoqida İsrailning Hudasi Pərwərdigarqə kurbangah yasidi. **31** Pərwərdigarning kuli Musaning İsrailqə buyruqini boyiqə, Musaqə nazil kəlinioqan kənun kitabida pütülgəndək, kurbangah həqbir təmür əswab təgküzülmigən pütün taxlardin yasaloqanidi. Uning üstidə həlk Pərwərdigarqə atap kəydürmə kurbanliklər wə inaklik kurbanlikliri sunup turdi. **32** Xu yərdə Yəxua uning taxlirining üstigə pütkül İsrailning aldida Musa pütkən kənunni kəqürüp pütüp koydi. **33** Andin pütkül İsrail həlkı, ularning əksakalliri, əməldarlıri bilən həkimlıri, məyli musapirlar bolsun yaki ularning arisida tuquloqanlar bolsun, həmmisi Pərwərdigarning əhdə sandukning ikki tərripidə, əhdə sandukni kətürgən kahınlar boləqan Lawiylarning aldida ərə turdi; Pərwərdigarning kuli Musaning dəsəptə buyruqini boyiqə, İsrailarning bəht-bərikitini tiləkkə həlkning yerimi Gərizim teoqı aldida, yənə bir yerimi Ebal teoqı aldida turdi. **34** Andin Yəxua kənun kitabida pütülgənnəng həmmisigə muwapik kənundiki həmmə səzlərnı, jümlidin bəht-bərikət səzliri wə lənət səzlrini oqup bərdi. **35** Yəxua bularnı pütkül İsrail jamaitigə, jümlidin ayallar, balılar wə ularning arisida turuwatqan musapirlarqə oqup bərdi; Musaning barlik buyruqanliridin həqbir səzni kəldurmidi.

9 Əmdi xundak boldiki, İordan dəryasining oqərb tərripidiki, yəni taqlık rayondiki, Xəfələh oymanlikidiki, Uluq Dengiz boyidiki, Liwanning udulioqə sozuləqan barlik yurtlardiki padixahlar wə xuningdək Hittiylar, Amoriylar, Kənaanıylar, Pərizziylər, Hiwiylar, Yəbusiylarning padixahliri bu ixtin həwər tapqanda, 2 həmmisi bir bolup Yəxua bilən İsrailqə qarxi jəng kəloqili ittəpaklaxti. **3** Əmma Gibeon

aħaliliri Yəxuaning Yeriho bilən Ayioĵa nemə ĳiləninini angliĵanda, **4** ular ĳiyələ-mikir ixlitip, əzlririni [uzun] səpərdə boləjandək kərsitip, exəklərgə kona taoĵar-hurjun bilən kona, yirtik-yamak xarab tulumlirini artip, **5** putlirioĵa yamak ĳüxkən kona kəxləni kiyip, kona jul-jul eginləni üstigə orioĵan idi; ular səpərgə aloĵan nanlarning ĳəmmisi pahtilixip ĳurup kətkəndi. **6** Ular Gilgal qedirgahioĵa berip Yəxuaning kexioĵa ĳirip uning bilən Israillaroĵa: — Biz yirak yurttin kəldük; biz bilən əhdə tüzsənglar, dedi. **7** Ləkin Israillar ĳiwiyolaroĵa ĳawab berip: — Silər bizning arimizda turuwatĳan muxu yərlıklər boluxunglar mumkin; undaĳta biz silər bilən kandaĳmu əhdə tüzimiz? — dedi. **8** Ular Yəxuaĵa: — Biz sening ĳulliringimiz, dedi. Yəxua ulardin: — Silər kim, ĳəyərdin kəldinglar? — dəp soridi. **9** Ular uningəĵa ĳawab berip: — Sening ĳulliring bolsa Pərwərdigar Hudaingning namini angliĵanliĳi üqün nahəyiti yirak yurttin kəldi. Qünki biz Uning nam-xəhririni wə Uning Misirda ĳiləjan ĳəmmə ixlirini, **10** xundaĳla Uning İordanning u təripidiki Amoriylarning ikki padixahı, yəni Həxbonning padixahı Siħon bilən Axtarotta turukluk Baxanning padixahı Ogĳa nemə ĳiləninini anglidük. **11** Xunga əksəĳallirimiz bilən yurtta turoĵuĳi ĳəmmə həlk bizgə səz ĳilip: — Qolunglaroĵa səpərgə lazimlik ozuk-tülük elip, berip Israillar bilən kərxüĳ ularoĵa: «Biz silərnin ĳullukunglarda bolimiz; xunga biz bilən əhdə tüzünglar», dənglar, dəp bizni əwətti. **12** Silərnin ĳexinglaroĵa ĳarap yoloĵa ĳikĳan künidə biz səpərimiz üqün əyimizdin aloĵan nan issik idi, mana ĳazir u ĳurup, pahtilixip ketiptu. **13** Bu xarab tulumliri bolsa xarab ĳaqiləjanda yengı idi, mana əmdi yirtilip ketiptu. Biz ĳiygən bu ĳiyimlər wə kəxlər səpərnin intayin uzunlukidin konirap kətti, — dedi. **14** Xuning bilən Israillar ularning ozuk-tülükidin azrak aldi, ləkin Pərwərdigardin yol sorimidi. **15** Xundaĳ ĳilip, Yəxua ular bilən süllĳi tüzüĳ, ularni tirik qoyuxĳa ular bilən əhd baqlidi; ĳamaət əmirilirimu ularoĵa ĳəsəm ĳilip bərdi. **16** Ular əhdə baqlixip üq kündin keyin, bu həlkning əzlrigə ĳoxna ikənlikini, əzlririnin arisida olturuxluk ikənliki ularoĵa məlum boldi. **17** Israillar səpərinin dawamlaxturup üqinqi küni ularning xəhərlirigə yetip kəldi; ularning xəhərliri Gibeon, Kəfirah, Bəerot bilən Kiriati-yearim idi. **18** ĳamaətning əmiriliri ilgiri İsrailning Hudasi Pərwərdigarning nami bilən ularoĵa ĳəsəm ĳiləjan boləjəqĳa, Israillar ularoĵa ĳujum ĳilmidi. Buning

bilən pütkül ĳamaət əmirilər üstidin oĵotuldaxĳili turdi. **19** Ləkin əmirilərnin ĳəmmisi pütkül ĳamaətĳə: — Biz ularoĵa İsrailning Hudasi Pərwərdigarning [nami] bilən ĳəsəm ĳilip bərgəqĳə, ularoĵa ĳol təgĳüzəlməymiz. **20** Biz ularoĵa ĳiləjan ĳəsəminimiz tüpəylidin, üstimizgə oĵəzəp ĳüxməsliki üqün ularni tirik ĳalduruxmiz kərk; ularoĵa xundaĳ ĳilmisəĳ bolmaydu, dedi. **21** Andin əmirilər ĳamaətĳə yənə: — Ularni tirik qoyunglar; ĳəlbuki, ular pütkül ĳamaət üqün otun yarəjuĳi wə su toxuĵuĳilar bolidu, dedi. Bu ix əmirilər ĳamaətĳə dəgəndək boldi. **22** U wəqittə Yəxua ularni qəĳirip ularoĵa: — Silər arimizdiki yərlıklər turup, nemixĳa biz yirəktin kəldük, dəp bizni aldidinglar? **23** Buning üqün silər əmdi lənətkə ĳelip, aranglarda Hudaingning əyi üqün otun yaridioĵan wə su toxuydioĵan ĳul boluxtin birə adəmmu mustəsna bolmaydu, — dedi. **24** Xuning bilən ular Yəxuaĵa ĳawab berip: — Pərwərdigar Hudaingning Əz ĳuli boləjan Musaoĵa əmr ĳilip, barlik zeminni silərgə bərxəkə, xundaĳla zeminda turuwatĳanlarning ĳəmmisini aldinglardin yəĳitixĳa wədə ĳiləjanliĳi ĳulliring boləjan pəĳirlaroĵa enik məlum ĳilindi; xunga biz silərnin tüpəyilinglardin ĳenimizdin ĳəzmən ayrilip ĳalimiz dəp wəħimigə ĳüxüĳ, bu ixni ĳilip salduk. **25** Əmdi biz ĳolungəĵa ĳüxtük; nəziringgə nemə yaxı wə durus kərxünsə xuni ĳiləjan, — dedi. **26** Yəxua ənə xundaĳ ĳilix bilən ularni İsrailning ĳolidin ĳutĳuzdi; Israillar ularni əltürmidi. **27** Ləkin xu küni Yəxua Pərwərdigar tallaydioĵan ĳayda ĳamaət üqün wə Pərwərdigarning ĳurbəngahı üqün ularni otun yarəjuĳilar wə su toxuĵuĳilar dəp bəkitti. Ular bügüngə kədər xundaĳ ĳilip kəlməktə.

10 Xundaĳ boldiki, Yerusalemning padixahı Adoni-zədək Yəxuaning Ayi xəħirini ixəjal ĳilip, uni mutlək yəĳatĳanliĳini, Yeriho bilən uning padixahioĵa ĳiləjanidək, Ayi bilən uning padixahioĵimu xundaĳ ĳiləjanini, Gibeonda olturoĵuĳilarning İsrail bilən süllĳi tüzüĳ, ularning arisida turuwatĳanliĳini anglap, **2** u wə həlkı ĳattik ĳorĳti; qünki Gibeon bolsa Ayidin qong xəhər bolup, paytəht xəhərliridək idi; uning ĳəmmə adəmliri tolimu batur palwanlar idi. **3** Xuning bilən Yerusalemning padixahı Adoni-zədək Həbronning padixahı Həħəm, Yarmutning padixahı Pıram, Ləĳixning padixahı Yəfiya wə əglonning padixahı Dəbirgə həwər əwətip: — **4** Mening yenimoĵa ĳelip Gibeonlaroĵa ĳujum ĳiliximiz üqün manga mədət bəringlar; qünki ular bolsa Yəxua wə Israillar bilən süllĳi tüzüwəldi, — dedi. **5** Xundaĳ ĳilip

Amoriylarning bəx padixahi, yəni Yerusalemining padixahi, Həbronning padixahi, Yarmutning padixahi, Lakixning padixahi wə Əglonning padixahi — ular əzliri barlik qoxunliri bilən billə qikip, Gibeonning udulida bargah tikip, uningə hujum kildi. **6** Buning bilən Gibeonliklar Gilgaldiki qedirgahqa, Yəxuaning kexioja adəm əwətip: — Sən əz qulliringni taxliewtməy, dərhal keximizə kelip mədət berip, bizni kutkuzəyin; qünki taəqlik rayonda olturuxluk Amoriylarning barlik padixahliri birlixip bizgə hujum kildi, — dedi. **7** Buni anglap Yəxua barlik jəngqilərnə, jümlidin həmmə batur palwanlarni elip Gilgaldin yoloja qikti. **8** Pərwədigar Yəxuaəja: — Ulardin kərkmiəyin; qünki Mən ularni sening kolungəja tapxurdum, ularning heqbiri aldingda put tirəp turalmaydu, — dedi. **9** Yəxua Gilgaldin qikip pütün keqə mengip ularning üstigə tuyuksiz qüxti. **10** Pərwədigar ularni Israilning aldida tiripirən kildi, Yəxua ularni Gibeonda kattik məəjlup kilip kirip, Bəyt-Həronəja qikidiəjan dawan yolida qoəlap, Azikah bilən Makkədəhkiqə sürüp-tokay kildi. **11** Ular Israildin keqip, Bəyt-Həronning dawanidin qüxüwatqanda, Pərwədigar taki ular Azikahqa yətküqə asmandin ularning üstigə qong-qong məldür-taxlarni yaəqdurdi. Ular əldi; muxu məldürlər bilən əltürülgənlər Israilar kiliqlap əltürgənlərdin kəp idi. **12** Andin Yəxua Pərwədigarəja səz kildi, — yəni Pərwədigar Amoriylarni Israilning aldioja tapxurojan künidə u Israilning kəz aldida Pərwədigarəja mundaq dedi: — «Əy kuyax, Gibeon üstidə tohtap tur! Əy ay, Ayjalon jiləjisi üstidə tohtap tur!» **13** Xuni dewidi, həlk düxmənlərdin intikam elip boləjuqlik kuyax mangmay tohtap turdi, ay mu tohtap turdi. Bu wəkə Yaxarning kitabida pütülgən əməsmidi? Kuyax təhminən pütün bir kün asmannin otturidə tohtap olturuxkə aldirimidi. **14** Pərwədigar bir insannin nidasioja kulak saləjan xundaq bir kün ilgiri bolup bəkmiojan wə keyin mu bolup bəkmidi; qünki Pərwədigar Israil üqün jəng kildi. **15** Andin Yəxua bilən pütkül Israil Gilgaldiki qedirgahqa yenip kəldi. **16** Əmma u bəx padixah bolsa keqip Makkədəhtiki əjarəja yoxuruniwaldi. **17** Xuning bilən birsi Yəxuaəja məlum kilip: — U bəx padixah tepildi; ular Makkədəhtiki əjarəja yoxuruniwaptu, dedi. **18** Yəxua: — Undaq bolsa əjarəning əozioja qong-qong taxlarni yumilitip qoyunglar, andin uning aldida adəmlərnə kəzətkə qoyunglar. **19** Ləkin silər tohtap qalmay düxmənliringlarni qoəlap

kəynidə qəlojanlarni kiringlar; ularni əz xəhərlirigə kirgüzmənglar, qunki Pərwədigar Hudayinglar ularni kolunglarəja tapxurup bərdi, — dedi. **20** Andin xundaq boldiki, Yəxua bilən Israilar bularni kirip kattik məəjlup kilip yokatti; ləkin keqip kutulojan bir qəlduk mustəhkəm xəhərlirigə kiriwaldi. **21** Andin barlik həlk Makkədəhtiki qedirgahqa, Yəxuaning kexioja tinq-salamət yenip kəldi. Heqkim Israilarəja qarxi əoziz eqixkə jür'ət kılalmidi. **22** Yəxua: — Əjarəning əozini eqip, u bəx padixahni əjarədin qikirip mening keximəja elip kelinglar, — dedi. **23** Ular xundaq kilip bəx padixahni, yəni Yerusalemining padixahi, Həbronning padixahi, Yarmutning padixahi, Lakixning padixahi wə Əglonning padixahini əjarədin qikirip uning kexioja elip kəldi. **24** U padixahlar Yəxuaning kexioja kəltürülgəndə, Yəxua Israilning həmmə adəmlirini qəkirip, əzi bilən jənggə qikqan ləxkər sərdərlirioja: — Kelip putliringlarni bu padixahlarning gədinigə koyunglar, — dedi. Xundaq dewidi, ular kelip putlirini ularning gədənirigə koydi. **25** Andin Yəxua ularəja: — Kərkmənglar wə heq hədukmənglar, kəysər wə əjəyrətlək bolunglar; qünki Pərwədigar silər hujum kiləjan barlik düxmənliringlarəja xundaq ixni kilidu, — dedi. **26** Andin Yəxua padixahlarni kiliqlap əltürüp, jəsətlirini bəx dərəhkə esip koydi; ular dərəhlərnin üstidə kəqkiqə esiklik turdi. **27** Kün patqanda Yəxuaning buyrukə bilən kixilər əlüklərnə dərəhlərdin qüxürüp, ular ilgiri yoxurunojan əjarəja taxlap, əjarəning əozioja qong-qong taxlarni qoyup koydi. Bu taxlar taki büküngə kədər xu yərdə turmakta. **28** U küni Yəxua Makkədəhni ixəjal kilip, uning padixahi bilən xəhiridiki həmmə həlkning birinimu qoymay kiliqlap mutlək yokatti; u Yerihoning padixahioja kiləjnidək Makkədəhning padixahiojimu xundaq kildi. **29** Andin Yəxua bilən barlik Israilar Makkədəhtin qikip, Libnahqa berip Libnah xəhirigə hujum kildi. **30** Pərwədigar unimu padixahi bilən qoxup Israilning kolioja tapxurup bərdi; Yəxua uni kiliq bilən urup, xəhiridiki həmmə həlkning birinimu qoymay kiliqlap əltürdi; u Yerihoning padixahioja kiləjnidək uning padixahiojimu xundaq kildi. **31** Andin Yəxua bilən barlik Israil Libnahdin qikip, Lakixqa berip, uni kəmal kilip uningəja hujum kildi. **32** Pərwədigar Lakixni Israilning kolioja tapxurdi; ular ikkinqi künə uni kiliq bilən elip, dəl Libnahqa kiləjnidək, xəhiridiki həlkning birinimu qoymay kiliqlap əltürdi. **33** U wəqəttə Gəzərnin padixahi Həram Lakix xəhirigə mədət berix

üqün qikip keldi; lekin Yəxua uni barlik adamliri bilən koxup urup, ulardin heqkimni tirik koymay eltürdi. **34** Andin Yəxua bilən barlik Israil Laqixtin qikip, Əglonəja berip uni kəmal kəlip, u xəhərgə hujum kildi. **35** Ular xu küni xəhərnə elip, uningdiki adəmlərnə kiliqlidi; xu küni Yəxua xəhərdiki barlik kixilərnə təltəküs yokatti; u dəl Laqixka kiləjinidək, ularəjimu xundək kildi. **36** Andin Yəxua bilən Israilning həmmisi Əglondin qikip Həbronəja berip, u xəhərgə hujum kildi. **37** Ular uni elip, dəl Əglonda kiləjandək uning padixahini kiliqlap, uningəja karaxlik həmmə yeza-kəntlirini elip, ularning iqidə olturuxluk həmmə adəmnə heqbirini koymay kiliqlap yokatti. Yəxua xəhərnə wə iqidiki barlik adəmlərnə mutlək yokatti. **38** Andin Yəxua bilən barlik Israillar Dəbirgə berip, u xəhərgə hujum kildi. **39** U xəhərnə elip wə uningəja karaxlik həmmə yeza-kəntlirini kiliq bilən urup, padixahini tutup, bulardiki barlik adəmlərnə heqbirini koymay təltəküs yokatti. Yəxua Həbronəja kiləjinidək, Libnahka wə uning padixahəja kiləjinidək, Dəbir bilən uning padixahəjimu xundək kildi. **40** Bu tərəkidə Yəxua xu pütün yurtni, yəni təqlik rayonni, jənubiy Nəgəw yurtini, Xəfələh oymanlikini, dawandiki yurtlarnə hujum kəlip elip, həmmə yurtni ixəjal kəlip barlik padixahliri bilən məəjlup kildi. Israilning Hudasi Pərwərdigar buyruəjinidək, u heqkimni koymay, bəlki nəpəsi barlarning həmmisini mutlək yokatti. **41** Yəxua Qadəx-Barneadin tartip Gazaəjə bəlojan yurtlarnə, xuningdək Goxənnəng pütkül yurtini taki Gibeonəjimu hujum bilən aldi. **42** Bu kətimki uruxta Yəxua bu padixahlarnə məəjlup kəlip, ularning zeminini igilidi. Qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar Israil tərəptə turup jəng kildi. **43** Andin Yəxua bilən barlik Israil Gilgaldiki qedirgahka yenip keldi.

11 Əmma Həzornəng padixahə Yabin bularnə anglap Madonning padixahə Yəbab bilən Ximronning padixahə wə Aksafning padixahəja adəmə əwətti, **2** xundəkla ximaldiki təqlik rayondiki padixahlarəja, Kinnərotning jənubidiki tüzlənglik, oymanlik wə əjərbtki Dor egizlikidiki həmmə padixahlarəja əlqi əwətti; **3** U yənə xərk bilən əjərb tərəptiki Kanaaniylar, Amoriylar, Hittiylar, Pəzziylər bilən təqlik rayondiki Yəbusiylar wə Hərmən təəjəning etikidiki Mizpah yurtida turuwatқан Hiyiylarnə qakirdi. **4** Ular, yəni padixahliri wə barlik koxunliri qikti; ularning sani dengiz sahəlidiki kumdək kəp idi, ularning nuroqun

at wə jəng hərwiliri bar idi. **5** Bu həmmə padixahlar bir bolup yəjəlip, Israil bilən jəng kəlix üqün Mərom sulirining boyida qedirlarnə tikti. **6** Lekin Pərwərdigar Yəxuaəja: — Sən ulardin heq kərkiməjə; qünki Mən ətə muxu wəqətlarda ularning həmmisini Israilning aldidə həlakətkə tapxurimən. Sən ularning atlirining pəylirini kesip, hərwilirini otta kəydürəwetisən, — dedi. **7** Buni anglap Yəxua bilən uning həmmə jəngqiliri Mərom sulirining yenəja berip, ularning üstigə tuyuksiz qüxüp hujum kildi. **8** Pərwərdigar ularnə Israilning kəliəja tapxurdi; ularnə urup Qəng Zidon wə Misrəfot-Mayiməjə, xundəkla xərk tərəptiki Mizpah wədisəjə sürüp berip, ulardin heqbirini koymay kiliqlap eltürdi. **9** Yəxua Pərwərdigarning əzigə buyruəjinidək kəlip, ularning atlirining pəylirini kesip, hərwilirini otta kəydürəwətti. **10** Xu qəəja Yəxua kaytip berip, Həzornə ixəjal kəlip, uning padixahini kiliqlap eltürdi. Həzər bolsa xu dəwrlərdə axu barlik əllərnəng bəxi idi. **11** [Israillar] xəhər iqidə olturuxluk həmmisini kiliqlap eltürüp, heq nəpəs igisini koymay həmmisini üzül-kesil yokatti; Həzornə Yəxua otta kəydürəwətti, **12** Xu padixahlarnəng barlik paytəht xəhərlirini elip, ularning padixahlirini məəjlup kildi; Pərwərdigarning kuli bəlojan Musa buyruəjinidək, u ularnə kiliqlap üzül-kesil yokatti. **13** Lekin egizlikə selinəjan xəhərlərnə bolsa, Israil kəydürmədi; Yəxua ulardin pəqət Həzornəla kəydürəwətti. **14** Israillar bu xəhərlərdiki əjənimətlərnə wə qarpaylarnə əzlrigə olja kəlip aldi, lekin iqidiki həmmə adəmlərnə kiliqlap yokatti; ular birmə nəpəs igisini tirik koymədi. **15** Pərwərdigar Əz kuli bəlojan Musəja nəmə buyruəjan bolsa, Musamə Yəxuaəja xuni buyruəjanidi wə Yəxuumə xundək kildi. U Pərwərdigarning Musəja buyruəjinidin heqnəmini kaldurməy həmməni xu boyiqə adə kildi. **16** Xu tərəkidə Yəxua xu zeminəng həmmisini, yəni təqlik rayondiki zeminlarnə, barlik jənubiy Nəgəw zeminini, barlik Goxən zeminini, oymanliktiki zeminlarnə, tüzləngliktiki zeminlarnə wə Israilning təqlik rayonlirini wə Xəfələh oymanlikini, **17** Seir dawinəjə sozuləjan Həlak təəjədin taki Hərmən təəjəning etikidiki Liwan jiləjəja jaylaxқан Baal-Gadkə bəlojan zeminni igilidi; u ularning həmmə padixahlirini tutup ularnə əlümgə məhkum kildi. **18** Xu tərəkidə Yəxua bu həmmə padixahlar bilən uzun wəqəttə jəng kildi. **19** Gibeonda olturaxқан Hiyiylardin baxka, heqbir xəhər Israil bilən sulh tüzədi. Israil ularning həmmisini jəng arkiliklə aldi.

20 Qünki ularning kenglining kattik kilinixi, Israil bilən jəng kilix niyitidə boluxi Pərwərdigardin idi; buning məksiti, ularning üzül-kesil yokitilixi; yəni, ularoşa heq rəhim kilinmay, əksiqə Pərwərdigar Musaoşa buyruşinidək ularning yokitilixi üqün idi. 21 U waqıtta Yəxua kelip Anakiylarəşa hujum kilip ularni taollik rayondin, Həbrondin, Dəbirdin, Anabdin, Yəhudaning həmmə taollik rayoni bilən Israilning həmmə taollik rayonidin yokatti; Yəxua ularni xəhərliri bilən koxup üzül-kesil yokatti. 22 Xuning bilən Israillarning zeminida Anakiylardin heqbirimu kaldurulmid; pəşət Gaza, Gat wə Axdodta birməqqisila kaldı. 23 Xu tərıkidə Yəxua Pərwərdigar Musaoşa wədə kıləşəndək pütkül zeminni aldı; Yəxua uni Israiləşa ularning koxun-kəbilisi boyıqə miras kilip təksim kıldı. Andin zemin jəngdin aram taptı.

12 Israil İordan dəryasının u tərıpidə, yəni kün qıxix tərıpidə [ıkkı] padıxahni ɵltürdi. Ular ularning zeminini, yəni Arnon dəryasidin tartıp Hərmon taollikəşa tutaxқан zemin bilən xərək tərəptiki barlık Arabah tüzlənglikini igilidi. Xu [ıkkı] padıxahlar bolsa: — 2 [bırsı] Həxbonda turuxluk Amoriylarning padıxahı Sıhon; u Aroər (Aroər Arnon dəryasının boyıda) wə Arnon jiləşidiki xəhərdin tartıp, Gileadning yerimini əz ıqıgə aloşan Yabbok dəryasıoıqə (bu Ammoniylarning qeğrisi idi) boləşan yərlərdə səltənət kılatti; 3 u səltənət kıləşan zemin yənə xərək tərəptiki Kinnərot dengizidin tartıp Arabah dengizioıqə, yəni Xor dengizioıqə sozuləşan Arabah tüzlənglikini, xundakla xərək tərəptiki Bəyt-Yəximotka barıdışan yolni wə jənub tərıpidə Pisgah teşəşin dawanlırining qetigıqə sozuləşan zeminni əz ıqıgə alatti. 4 Uningdin baxka Israil Baxan padıxahı Oğning zeminini aldı; u Rəfayıylar [deyilidışan gigantlarning] kıldukıdin biri idi (ular Axtarot wə Ədrəydə turatti). 5 U Hərmon teşəşidiki yurtlarəşa, Salkah wə pütkül Baxan zemınioşa, yəni Gəxuriylar bilən Maakatiylarning qeğrisioıqə, xuningdək Gileadning yerımioşa, taki Həxbonning padıxahı Sıhonning qeğrisioıqə səltənət kılatti. 6 Pərwərdigarning kılı boləşan Musa bilən Israillar bularəşa hujum kilip məşlup kıləşanıdi wə Pərwərdigarning kılı Musa xu zeminni Rubənlərgə, Gadlarəşa wə Manassəhning yerim kəbilisigə miras kilip bərgənıdi. 7 Təwəndikilər Yəxua bilən Israillar İordan dəryasının əşərb tərıpidə hujum kilip məşlup kıləşan padıxahlardur; ularning zeminliri Liwan jiləşidiki Baal-Gadtin tartıp, Seirning dawanlırining

yənıdiki Həlak teşəşioıqə boləşan zeminlardin ibarət idi. Yəxua bu zeminlarni Israilning koxun-kəbililiri boyıqə ularəşa miras kılıp bərdi, 8 jümlidin taollik yurtni, Xəfələh oymanlıkını, Arabah tüzlənglikini, egzıktiki dawanlarni, qəllüknı wə jənubtiki Nəgəw zeminini, Hıttıylar, Amoriylar, Kənaaniylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiylarning zeminlirini bəlüp bərdi: — 9 Uların padıxahlırining biri Yerihoning padıxahı, biri Bəyt-Əlning yənıdiki Ayining padıxahı, 10 biri Yerusalemning padıxahı, biri Həbronning padıxahı, 11 biri Yarmutning padıxahı, biri Lakıxning padıxahı, 12 biri Əglonning padıxahı, biri Gəzərnıng padıxahı, 13 biri Dəbirning padıxahı, biri Gədərning padıxahı, 14 biri Hormahning padıxahı, biri Aradning padıxahı, 15 biri Libnahning padıxahı, biri Adullamning padıxahı, 16 biri Makkədəhning padıxahı, biri Bəyt-Əlning padıxahı, 17 biri Tappuahning padıxahı, biri Həşərnıng padıxahı, 18 biri Afəkning padıxahı, biri Laxaronning padıxahı, 19 biri Madonning padıxahı, biri Həzorning padıxahı, 20 biri Ximron-Məronning padıxahı, biri Akşafning padıxahı, 21 biri Taanakning padıxahı, biri Məğiddonıng padıxahı, 22 biri Kədəxning padıxahı, biri Karməlnıng yənıdiki Yokneamning padıxahı, 23 biri Dor egzılkıdiki Dornıng padıxahı, biri Goyımning padıxahı, 24 biri Tirzahning padıxahı bolup, jəmiy ɵttuz bir padıxah idi.

13 Əmma Yəxua yaxınip, yexi heli bir yərgə bərip kələşanıdi. Pərwərdigar unınoşa mundak dedi: — «Sən əmdi kərip kəldıng, yexıngmu qongıyıp kəldı, ləkin yənə igilinixi kərək boləşan nuroşun zemin bar. 2 Bu zeminlar bolsa munular: — Filistiylərnıng wə Gəxuriylarning barlık yurtlırı, 3 yəni Misirning xərək tərıpidiki Xıhər dəryasidin tartıp, ximal tərıpidiki Əkron xəşirining qeğralıroıqə sozuləşan yərlər (xu yurt Kənaaniylarning zemini həsəblınatti), jümlidin Gaza, Axdod, Axkelon, Gat wə Əkrondiki bəx Filistiy əmir bəxkurıdışan yurtlar bilən Awwiylarning jənub tərəptiki yurtlırı; Zıdoniylarəşa təwə boləşan Məarahdin tartıp Afək bilən Amoriylarning qeğrasioıqə boləşan Kənaaniylarning barlık zemini; 5 Gəbaliylarning zemini wə barlık Liwan zemini, yəni kün qıxix tərəptiki Hərmon teşəşin etıkidiki Baal-gadtin tartıp, Hamat rayonıoşa kirix eşəşioıqə boləşan zeminlar; 6 Liwandin tartıp Misrəpot-Mayımioıqə sozuləşan taollikta barlık ɵlturuwatқанlarning, yəni Zıdoniylarning zemini katarlıklardin ibarəttur. Bu zemındiki həkning

həmmisini Mən Israil aldidin qoşliwetimən. Xunga sən qoqum Mening sanga buyruoqinim boyiqə buni qək taxlap Israilliklaroqa miras kilip təkسيم kilip berixing kerək. 7 Sən əmdi bu zeminlarni tokkuz kəbilə bilən Manassəhning yerim kəbilisigə miras kilip belgin». 8 Rubənlər bilən Gadlar bolsa, [Manassəhning yerim kəbilisi] bilən birliktə Iordan dəryasining u keti, yəni xərək tərripidə Musaning ularoqa bərgən mirasioqa igə boldi; buni Pərwədigarning kuli boləjan Musa ularoqa miras kilip bərgənidi: — 9 Ularning zeminliri Arnon jiləjisining boyidiki Aroərdin tartip, jümlidin jiləjining otturisdiki xəhər wə Dibonəqiqə sozuləjan Mədəba tüzləngliki, 10 Həxbonda səltənət kiləjan, Amoriylarning padixahı Sihonning Ammoniylarning qəgrisiəqiqə boləjan həmmə xəhərliri; 11 Gilead bilən Gəxuriylar wə Maakatiylarning qət yurtliri, Hərmon teəjining həmmisi wə Salkahəqiqə sozuləjan barlik Baxan zemini; 12 [gigantlar boləjan] Rəfayiyarning kəldük nəslidin boləjan Axtarot bilən Ədrəydə səltənət kiləjan Ogning Baxandiki pütkül padixahlıq zeminidin ibarət idi; muxu zemindikilərnı Musa məşlup kilip, zeminliriəqa igə boldi. 13 Ləkin Israillar Gəxuriylar bilən Maakatiylarnı öz yurtliridin qoşliwətmidi; xunga Gəxuriylar bilən Maakatiylar bügüingiqə Israil arisida turmakta. 14 Ləkin [Musa] Lawiy kəbilisigə heq miras zeminni bərmigən; Israilning Hudasi Pərwədigar ularoqa eytkinidək, Pərwədigaroqa atap otta sunuləjan kurbanlıklar ularning mirasidur. 15 Musa Rubənlər kəbilisigə, jəmət-ailliri boyiqə yurtlarnı miras kilip bərdi. 16 Ularning zemini bolsa Arnon jiləjisining yenidiki Aroərdin tartip, jiləjining otturisdiki xəhər wə Mədəbaning yenidiki pütkül tüzlənglik, 17 Həxbon wə uningəqa kəraxlik tüzləngliktiki həmmə xəhərlər, Dibon, Bamot-Baal, Bəyt-Baal-Meon, 18 Yahəz, Kədəmot, Məfaat, 19 Kiriatayim, Sibmah, wə «Jiləja teəji»diki Zərət-Xahər, 20 Bəyt-Peor, Pisgah teəjidiki dawanlar, Bəyt-Yəximot, 21 tüzləngliktiki barlik xəhərlər wə Həxbonda səltənət kiləjan, Amoriylarning padixahı boləjan Sihonning pütkül səltənətinəning zeminini öz iqigə aldi. Bu padixah wə uning bilən xu yurtta olturuxluk, [Sihonəqa] bekinəjan sərdarlar Əwi, Rəkəm, Zur, Hur wə Rəba katarlik Midiyan əmirliiri bolsa Musa tərripidin əltürülgenidi. 22 Xu waqıtta Israillar əltürgənlər iqidə Beorning oşli palqi Balaammu bar idi; unimu ular kiliqlap əltürgənidi. 23 Rubənlərnəning zeminining qəgrasi Iordan dəryasining əzi idi.

Rubənlərnəning jəmət-ailliri boyiqə ularəqa bəlungən mirasi mana bu xəhərlər bilən kənt-kixlaklıiri idi. 24 Musa yənə Gad kəbilisigə, yəni Gadlarning jəmət-ailliri boyiqə ularəqa miras bəlup bərgənidi. 25 Ularning zeminliri bolsa Yaazər bilən Gileadning barlik xəhərliri, Ammoniylarning zeminining yerimi taki Rabbah aldidiki Aroərgiqə, 26 Həxbondin tartip Ramat-Mizpəh wə Bətoniməqiqə, Mahənayimdin tartip Dəbirning qəgrisiəqiqə, 27 jiləjəqa jaylakxan Bəyt-Həram, Bəyt-Nimrah, Sukkot wə Zafonlar, Həxbonning padixahı Sihonning səltənətinəning Iordan dəryasining xərkiy ketidiki kələjan kismi, dəryani yakilap Kinnərət Dengizining u bexiəqiqə idi. 28 Gadlarning jəmət-ailliri boyiqə ularəqa bəlungən mirasi mana bu xəhərlər bilən kənt-kixlaklıiri idi. 29 Musa Manassəhning yerim kəbilisigimu miras bərgənidi; Manassəhning yerim kəbilisigə jəmət-ailliri boyiqə bu miras bəlup berilgenidi: — 30 zeminliri Mahənayimdin tartip, pütkül Baxan zemini, Baxanning padixahı Ogning pütkül səltənətinəning zemini wə Yairning barlik yeza-kəntliri (bu yeza-kəntlər Baxanning əzigə jaylakxan bolup, jəmiy atmix idi), 31 Gileadning yerimi bilən Baxan padixahı Ogning səltənətidiki Axtarot wə Ədrəy xəhərliri Manassəhning oşli Makirning əwladioqa təwə kilinəjan bolup, Makirlarning yerim kismiəqa jəmət-ailliri boyiqə miras kilip bəlup berilgenidi. 32 Musa Iordan dəryasining xərək ketida, Yerihoning udulida, Moabning tüzlənglikliridə boləjan waqıtida bəlup bərgən miraslar mana bu zeminlar idi. 33 Ləkin Musa Lawiy kəbilisigə heq miras zeminni təkdim kilmidi; Israilning Hudasi Pərwədigar ularəqa eytkinidək, U Əzi ularning mirasidur.

14 Israillarning Kənaan zeminidin aləjan mirasliri təwəndikidək; Əliazar kahin bilən Nunning oşli Yəxua wə Israil kəbililiridiki jəmət-ailə baxlikliri muxu miraslarnı ularəqa bəlup bərgən. 2 Pərwədigar Musaning wasitisi bilən tokkuz yerim kəbilə toqrısında buyruəjiniidək, ularning hər birinəning ülxü qək taxlak bilən bəlup berildi. 3 Qünki kələjan ikki kəbilə bilən Manassəhning yerim kəbilisining mirasini bolsa Musa Iordan dəryasining u tərripidə ularəqa təkسيم kiləjanidi; ləkin u Lawiyəlarəqa ularning arisida heq miras bərmigənidi 4 (Yüsüpning əwladlıiri Manassəh wə Əfrayim dəgən ikki kəbiligə bəlungənidi. Lawiyəlarəqa bolsa, turuxka bolidəjan xəhərlər bekitilip, xundakla xu xəhərlərgə təwə yaylaklardin qarpaylirini bakidəjan wə mal-mülükliirini orunlaxturidəjan

yərlərdin baxka ularoşa heq ülüxlərni bərmigənidi). 5 Pərwərdigar Musaoşa qandak buyruoşan bolsa, Israillar xundak kılıp zeminni bəlxüiwaldi. 6 Yəhudalar Gilgaloşa, Yəxuaning kexioşa kəldi, Kənziziy Yəfunnəhning oşli Kaləb Yəxuaşa mundak dedi: — «Pərwərdigar Əz adimi boləşan Musaoşa mən bilən sening toşrangda Qadəx-Barneada nemə degənlikini bilisənəşu; 7 Pərwərdigarning adimi Musa meni Qadəx-Barneadin zeminni qarlap kelixkə əwətkəndə, mən kirik yaxta idim; qin [etikadlik] kənglüm bilən uningoşa həwər yətküzgənədim. 8 Əmma mən bilən qikqan kərindaxlirim həlkning kənglini su kiliwətkənidi. Lekin mən bolsam pütün kəlbim bilən Pərwərdigar Hudayimoşa əgəxtim. 9 U küni Musa kəsəm kılıp: — «Sən pütün kəlbim bilən Pərwərdigar Hudayingoşa əgəxkining üqün, sening putung dəssigən zemin jəzmən əbədgiqə sening bilən nəslingning mirasi bolidu» — degənidi. 10 — Mana Israil qəldə sərgərdan bolup yürgəndə, Pərwərdigar Musaoşa xu sezlərni degən künidin keyinki kirik bəx yil iqidə Əzi eytkinidək meni tirik saqlidi. Mana mən bügün səksən bəx yaxka kirdim. 11 Mən muxu kündimu Musa meni qarlawkə əwətkən kündikidək küqlükmən, məyli jəng kiliş bolsun yaki bir yərgə berip-kelix bolsun, mening yənəla baldurkidək küq-dərmanim bardur. 12 Əmdi Pərwərdigar xu künidə wədə kılışan bu təşliş yurtni mənə miras kılıp bərgin; qünki u küni sənmu u yərdə Anakiylar turidəşanlikini, xundakla qəng hən mustəhəkəm xəhərlər bərlilikini anglişingəşu. Lekin Pərwərdigar mən bilən billə bolsila, Pərwərdigar eytkinidək mən ularni koşliwetimən». 13 Buni anglar Yəxua Yəfunnəhning oşli Kaləbkə bəht-bərikət tiləp, Həbronni uningoşa miras kılıp bərdi. 14 Xunga Həbron taki bügüngiqə Kənziziy Yəfunnəhning oşli Kaləbning mirasi bolup turmaqta; qünki u pütün kəlbilə bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarəşa əgəxkən 15 (ilgiri Həbron bolsa Kiriət-Arba dəp atilatti. Arba degən adəm Anakiylar arisida əng dangki qikqan adəm idi). Xundak kılıp zemin jəngdin aram tapti.

15 Yəhudalar kəbilisining mirasi bolsa jəmət-ailliri boyiqə qək taxlinip erixkən zemin bolup, jənubiy tərəşning uqi Edomning qəgrisioşa wə Zin qəligə tutaxti; 2 jənubiy qəgrisi «Xor dengizi»ning ayioşidin, yəni jənubiy tərəpkə qəqşiyip qikqan kəltuktin baxlinip, 3 «Serik Exək dawini»ning jənub tərpidin ətəp, Zinoşa tutaxti; andin Qadəx-Barneaning jənubini yakilap Həzronoşa ətəp, Addarəşa berip, Karkaahka

burulup, 4 Azmonəşa ətəp Misir əkini bilən qikşip, uqi dengizoşa takixatti. Bu ularning jənubiy qəgrisi idi. 5 Xərkişiy qəgrisi bolsa Xor dengizidin İordan dəryasining dengizoşa kuyulidəşan əşizioşiqə idi; ximaliy qəgrisi bolsa dengizning İordan dəryasining dengizoşa kuyulidəşan əşizidin baxlinip, 6 andin Bəyt-Həgləşəşa berip, Bəyt-Arabəşning ximalidin ətəp, Rubəşning oşli Boşəşning texining kəşizioşiqə idi; 7 andin qəgra Aşor jiləşizidin Dəbirgə qarap ətəp, u yərdin ximal tərşipigə burulup, jiləşining jənub tərşipidiki Adummimoşa qikşidəşan dawəşning udulidiki Gilgaləşa yetip berip, andin Ən-Xəməş suliridin ətəp, Ən-Rəgəl bulikəşəşa tutixatti; 8 u yərdin «Bən-Hinnomning jiləşisi»əşa qikşip, Yəbusiylar əgizlikidin, yəni Yerusalemning jənub tərşipidiki dawəşin ətəp, andin Hinnom jiləşizining əldəşəşa, yəni qərb tərəpkə, Rəfayiləşning jiləşizining ximaliy bəşidiki təşşing qəkşisioşa qikşti; 9 qəgra bu təşşing qəkşizidin Nəftəşəş süyining bulikəşəşa berip, andin Əşron təşşidiki xəhərlirining yeni bilən qikşip, u yərdin Baaləş (yəni Kiriət-Yearim)əşa yetip berip, 10 andin Baaləşəşin ətəp, qərb tərşipigə qarşilip Seir təşşəşəşa berip, Yearim təşşiy (yəni Kesalon)ning ximaliy bəşridin ətəp, Bəyt-Xəməşkə qüxəp, Timnaşəşin ətti; 11 andin ximaləşa qarap Əşronning dawini bilən qikşip Xikronəşa ətəp, Baaləş təşşing yəşioşa tutixip, Yəbnəşəşəş yetip, andin uqi dengizoşa takaxkanidi. 12 Qərb tərşipidiki qəgrisi bolsa dengiz boyşiri idi. Yəhudaləşning jəmət-ailliri boyiqə ularəşa tohtitəşəşan tət tərşipidiki qəgra mənə xu idi. 13 Yəfunnəşning oşli Kaləbgəşəş bolsa, Pərwərdigarning Yəxuaşa bərgən əmri boyiqə, uningoşa Yəhudaləşning arisida bir ülüş, yəni Anakning atisi Arbaning xəşiri boləşan Həbron ata kilişdi. 14 Kaləb xu yərdin Xəşəş, Aşiman wə Təlməş degən üç Anakişini koşliwətti; ular üçi Anakning əwladidi. 15 Andin xu yərdin qikşip, Dəbirdəş turuwatqanlarəşa hujum kildi (ilgiri Dəşirning nami Kiriət-Səşər idi). 16 Kaləb: — Kimki Kiriət-Səşəşəş hujum kiliş uni əşəş, uningoşa kizim Aksəşni hotunlukka bərimən, degənidi. 17 Kaləbning ukisi Kənazning oşli Otniyəl uni ixəşəl kildi, Kaləb uningoşa kizi Aksəşni hotunlukka bərdi. 18 Xundak boldiki, kiz yatlık bolup uning kəşioşa bəşəş qəşəşda, erini atisidin bir pəşəş yəş soraxka ündidi. Aksəş əşəştin qüxüşigəşəş Kaləb uningdin: — Sening nemə təşliping bəş? — dəş soridi. 19 U jawəş berip: — Mən əşəşidəş bir bəşikəşligəşəşən; sən mənə Nəşəşəşdin [kəşəşirək] yəş

bərgənəkənsən, manga birnəqqə bulaknimu bərgəysən, — dedi. Xuni dewidi, Kaləb uningəya üstün bulaklar bilən astin bulaklarni bərdi. **20** Təwəndikilər Yəhuda kəbilisigə ularning jəmət-aililiri boyiqə təgkən miras ülixlərdur: — **21** Yəhuda kəbilisining əng jənubioğa jaylaxkan, Edom qegrisi tərəptiki xəhərlər: — Kabzəəl, Edər, Yagur, **22** Kinah, Dimonah, Adadah, **23** Kədəx, Həzor, Yitnan, **24** Zif, Tələm, Bealot, **25** Həzor-hədatтах, Keriot-Həzron (yəni Həzor), **26** Amam, Sema, Moladah, **27** Həzar-Gaddah, Həxmon, Bəyt-Pələt, **28** Həzar-Xual, Bəər-Xeba, Biziotiya, **29** Baalah, Ijim, Ezəm, **30** Əltolad, Kesil, Hormah, **31** Ziklag, Madmannah, Sansannah, **32** Libaot, Xilhim, Ayin və Rimmon katarliklər jəmiy yigirmə tokkuz xəhər və ularoğa qaraxlik kənt-kixlaklar idi. **33** Xəfələh oymanlikidiki xəhərlər bolsa Əxtəol, Zoreah, Axnah, **34** Zanoah, Ən-Gannim, Tappuah, Ənam, **35** Yarmut, Adullam, Sokoh, Azikah, **36** Xaarayim, Aditaim, Gədərah və Gədərotaim bolup, jəmiy on tət xəhər və ularoğa qaraxlik kənt-kixlaklar idi. **37** Bulardin baxqa yənə Zinan, Hədadaxah, Migdal-Gad, **38** Dilean, Mizpah, Yoktəəl, **39** Lakix, Bozkat, Əglon, **40** Kəbbon, Lahmas, Kitlix, **41** Gədərot, Bəyt-Dagon, Naamah və Makkədəh bolup, jəmiy on altə xəhər və ularoğa qaraxlik kənt-kixlaklar idi. **42** Buningdin baxqa yənə Libnah, Etər, Axan, **43** Yəftah, Axnah, Nəzib, **44** Keilah, Akzib və Marəxah bolup, jəmiy tokkuz xəhər və yənə ularoğa qaraxlik kənt-kixlaklarmu bar idi; **45** yənə Əkron bilən uningəya qaraxlik yeza-kəntlər, **46** xundakla Əkronning oərb tərəpidin tartip Axdodning yenidiki həmmə xəhərlər bilən ularning kənt-kixlakliri qoxulup, **47** Axdod və uningəya qaraxlik yezilar və kənt-kixlaklar, Gaza xəhiri və xundakla Misir ekiniqə və Uluq Dengizning kiroqəniqə, uningəya qaraxlik yezilar və kənt-kixlaklar bar idi. **48** Taoqlik rayondiki xəhərlər: — Xamir, Yattir, Sokoh, **49** Dannah, Kiriət-Sannah (yəni Dəbir), **50** Anab, Əxtəməh, Anim, **51** Goxən, Həlon və Giloh bolup, jəmiy on bir xəhər və ularoğa qaraxlik kənt-kixlaklar idi. **52** Buningdin baxqa yənə Arab, Dumah, Exan, **53** Yanim, Bəyt-Tappuah, Afikah, **54** Həmtah, Kiriət-Arba (yəni Həbron) və Zior bolup, jəmiy tokkuz xəhər və ularoğa qaraxlik kənt-kixlaklar bar idi. **55** Buningdin baxqa yənə Maon, Karməl, Zif, Yuttah, **56** Yizrəəl, Yokdeam, Zanoah, **57** Kayin, Gibeah və Timnah bolup, jəmiy on xəhər və ularoğa qaraxlik kənt-kixlaklar bar idi. **58** Buningdin baxqa yənə Həlhal, Bəyt-Zur, Gədor, **59** Maarat, Bəyt-Anot

və Əltəkon bolup, jəmiy altə xəhər və ularoğa qaraxlik kənt-kixlaklar bar idi. **60** Buningdin baxqa yənə Kiriət-Baal (yəni Kiriət-Yearim) və Rabbah degən ikki xəhər və ularoğa qaraxlik kənt-kixlaklar bar idi. **61** Qəldiki xəhərlər bolsa: — Bəyt-Arabah, Middin, Səkakah, **62** Nibxan, «Xor Xəhiri» və Ən-Gədi, jəmiy altə xəhər və ularoğa qaraxlik kənt-kixlaklar idi. **63** Ləkin Yerusalemda olturukluk Yəbusiylarni bolsa Yəhədalar kooqliwətəlmigən; xunga ta bügüngiqə Yəbusiylar Yəhədalar bilən Yerusalemda billə turmaqta.

16 Yüsüpnig əwladlirioğa qək taxlinip qıqkan miras zemin bolsa Yerihooğa tutax boləjan İordan dəryasidin tartip, Yerihoning xərk tərəpidiki kəllərgiqə boləjan yurtlar və Yerihodin qıqip, qəldin etüp Bəyt-Əlning taoqlik rayonioğa sozuləjan yurtlar idi. **2** Qegrisi Bəyt-Əldin tartip Luzoğa, andin Arkiylarning qegrisidiki Atarotqa yetip, **3** andin oərb tərəpigə berip, Yaflətiyləning qegrisioğa tutixup, Astin Bəyt-Həronning qetigə qüxüp, Gəzərgə berip dengizda ahirlixattı. **4** Yüsüpnig əwladliri, yəni Manassəh bilən Əfraimlar erixkən miras ülixi mana xu idi. **5** Əfraimlarning jəmət-ailiri boyiqə aləjan zeminining qegrisi təwəndikidək: — miras zeminning xərk tərəptiki qegrisi Atarot-Addardin tartip üstün Bəyt-Həronoqiğə yetip, **6** andin dengizə berip ximaləğa karap Mikmitatqa qıkti; andin yənə xərk tərəpidiki Taanat-Xilohka kayrilip, uningdin etüp xərk tərəpkə karap Yanoahka, **7** Yanoahdin qüxüp Atarot bilən Naaratqa yetip, Yerihooğa tutixip İordan dəryasioğa qıkti. **8** Qegra Tappuahdin oərb tərəpkə qıqip Kanağ ekiniqə berip, dengizə yetip ayaqlaxtı. Əfraimning kəbilisigə, yəni ularning jəmət-aililirigə təgkən miras ülixi xu idi. **9** Buningdin baxqa Əfraimlar üqün Manassəhning mirasining otturisida birnəqqə xəhərlər ayriləjanidi; bu ayriləjan xəhərləning həmmisi qaraxlik kənt-kixlakliri bilən qoxuləjanidi. **10** Əmma [Əfraimlar] Gəzərdə olturuxluk Qanaaniylarni kooqliwətəlmigənidi; xunga Qanaaniylar ta bügüngiqə Əfraimning arisida turup, məhsus haxarqi mədikarlar bolup turmaqta.

17 Manassəh Yüsüpnig tunji oqli boləjaqqa, uning kəbilisigimu qək taxlinip miras berilgən. Manassəhning tunji oqli Makirning [əwladliri] (Makir Gileadning atisi idi) batur palwan boləjaqqa, ularoğa Gilead bilən Baxan miras kılıp berildi. **2** Manassəhning kəloğan əwladlirimu, jümlidin Abiezərlər, Hələklər,

Asriëllər, Xəkəmlər, Həfərlər bilən Xemidalar öz jəmət-aililiri boyıqə miras ülüxini aldi. Bular bolsa Yüsüpning oqjli Manassəhning ər jəmət aililiri idi. **3** Əmdi Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning nəwrisi, Həfərnin oqjli Zəlofihadning oqul pərzəntliri yok bolup, pəkət kızlirila bar idi. Uning kızlirining isimliri Maħlah, Noah, Həglaħ, Milkah wə Tirzah idi. **4** Ular kaħin Əliazar bilən Nunning oqjli Yəxua wə əmirlərnin kəxiqə berip ularoĵa: — Pərwərdigar Musoĵa biz toqjulul kərindaxlirimiz katarida miras berixkə əmr kılqanidi, dedi. Xuni dewidi, [Yəxua] Pərwərdigarning əmri boyıqə ularning atisining kərindaxliri katarida ularoĵa miras bərdi. **5** Buning bilən İordan dəryasining u təripidiki Gilead bilən Baxan zeminliridin baxka, Manassəhkə yənə on ülüx yər berildi. **6** Qünki Manassəhning kızliri uning oqjullirining katarida miraska igə bolqanidi; Gilead zemini Manassəhning qalqan əwladlirioĵa təgkənidi. **7** Manassəhning zeminining qəgrisi bolsa Axirdin tartip Xəkəmnin utturidiki Mikmitatka berip, andin jənub təripigə kayrilip, Ən-Tappuahda turuqularning jayioĵiqə tutixatti. **8** Qünki Tappuahning zemini bolsa Manassəhgə təgkənidi; ləkin Manassəhning qəgrisidiki Tappuah xəħiri Əfraimoĵa təwə idi. **9** Qəgrisi u yərdin Kanah əkinoĵa qüxüp, jiloĵining jənub təripil bilən qıktı. U yərdiki xəħərlər bolsa Manassəhning xəħərlirining arisida bolsimu, Əfraimoĵa təgdi. Manassəhning qəgrisi jiloĵining ximal təripil bilən berip dengizoĵa yetip ahirlixatti. **10** Jiloĵining jənub təripidiki zemin Əfraimoĵa, ximal təripidiki zemin Manassəhkə təwə idi; oĵərb təripinin qəgrisi dengiz idi. Ularınin zemini ximal təripidə Axirning ülüxigiqə yetip, xərk təripil İssakarning ülüxigiqə tutaxkanidi. **11** Manassəhkə İssakar bilən Axirning ülüxliri iqidin Bəyt-Xean wə uningoĵa qaraxlik kəntlər, İbleam bilən uningoĵa qaraxlik kəntlər, Dor aħalisi bilən Doroĵa qaraxlik kəntlər, Ən-Dor aħalisi bilən Ən-Doroĵa qaraxlik kəntlər, Taanak aħalisi bilən Taanakka qaraxlik kəntlər wə Megiddo aħalisi bilən Megiddoĵa qaraxlik kəntlər, yəni «Üq Egizlik» degən yurt təgdi. **12** Ləkin Manassəh bu xəħərdikilərnə koqjliwətəlmidi; Kanaaniylar xu yurtlarda turuwerixkə niyət baqjloqanidi. **13** İsaillər baroĵanseri küqəyğəqə Kanaaniyların əzligigə həxarqi kılıp bəkındurdi, ləkin ularınə öz yərliridin mutlək koqjliwətəlmidi. **14** Yüsüplər bolsa Yəxuaĵa: — Bizlər Pərwərdigar həziroĵiqə xundak bərikətləp kəlgən, qong bir həlk

tursak, sən nemixka qək taxlax bilən bizgə pəkət bir ülüx miras, bir pərqə yərlə bərding? — dedi. **15** Yəxua ularoĵa jawab berip: — Əgər silər qong bir həlk bolsanglar, Əfraimning taqjliq yurti silərgə tar kəlgən bolsa, ormanoĵa berip u yərdiki Pərizziylər bilən [gigant] Rəfayiyar yurtida dərəhlərnə kesip, əzünglər üqün bir jayni qikiriwənglər, dedi. **16** Ləkin Yüsüplər: — Taqjliq yurt bizgə yətməydu; xuning bilən bir waqıtta jiloĵida turuwatqanlar, məyli Bəyt-Xeanda wə uningoĵa qaraxlik kəntlərdə bolsun yaki Yizrəl jiloĵisida turuwatqan Kanaaniylar bolsun, həmmisining təmürdin jəng hərwiliri bar ikən, dedi. **17** Xundak dewidi, Yəxua Yüsüp jəməti bolqan Əfraim bilən Manassəhgə səz kılıp: — Silər dərwəqə qong bir həlksilər wə zor küqənglər bardur; xunga silərgə pəkət bir ülüxlə miras berilsə bolmaydu; **18** axu pütkül taqjliq yurtmu silərgə berilidu; gərqə u ormanlıq bolsimu, silər uni kesip boxitisilər wə uning ətrəplirioĵimu igə bolisilər; Kanaaniylarınin təmür jəng hərwiliri bar, xundakla küqlük bolsimu, silər ularınə həydəp qikiriwitəlsilər, — dedi.

18 Pütkül İsaillər jəməti Xilohka yioĵilip, u yərdə ibadət qədri tikti. Gərqə zemin ularning aldidə boysundurulqan bolsimu, **2** ləkin İsaillər arisida əz miras ülüxi tehi təksim kılınmioqan yəttə kəbilə qalqanidi. **3** Xunga Yəxua İsaillərə mundaq dedi: — «Ata-bowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə bərgən bu zeminni qolunglarə elixka susluq kılıp kaqanoĵiqə kəynigə sürsilər? **4** Silər əzünglər üqün hər kəbilidin üq adəmnə tallanglar; mən ularınə kozoĵilip bu pütkül zeminni aylinip qıqıp, uni hər bir kəbilə öz miras ülüxigə muwapik sizip-hatiriləxkə, andin kəxiqə yenip kelixkə əwətimən. **5** Ular zeminni yəttə ülüxkə bəlsun; ləkin Yəhuda kəbilisi bolsa jənubtiki öz ülüx zeminida turuwərsun, Yüsüpning jəmətimu ximal tərəptiki öz ülüx zeminida turuwərsun. **6** Silər zeminni yəttə ülüxkə bəlüp, pasilini hatiriləp sizip yenimoĵa kelinglər; andin mən Pərwərdigar Hudayimizning aldidə bu yərdə silər üqün qək taxlaymən. **7** Əmma Lawiyarınin bolsa, aranglarda ülüxi bolmaydu, qünki Pərwərdigarning kaħinliki ularning mirasidur. Gad bilən Rubən wə Manassəh yerim kəbilisi bolsa İordan dəryasining u kəti, xərk təripidə Pərwərdigarning kuli bolqan Musa ularoĵa miras kılıp bərgən yərlərnə allıqəqan alqandur». **8** [Zeminni hatiriləxkə bəkitkən] kixilər kozoĵilip yoloĵa qıqkanda, Yəxua ularoĵa kattik jekiləp: — Silər berip zeminni aylinip, uni sizip-

hatirilap mening keximoja yenip kelinglar; andin men muxu yerdə, Xilohning ezida Pərwərdigarning aldida silər üqün qək taxlaymən, dedi. **9** Xundak dewidi, bu adəmlər berip zeminni aylinip, uni sizip-hatirilap, xəhərlər boyiqə yəttə ülüxkə bəlüp, hatirigə sizip, Xilohdiki qedirgahqa, Yəxuaning kexioja yenip kəldi. **10** Andin Yəxua Xilohda Pərwərdigarning aldida ular üqün qək taxlidi wə xu yerdə kəbilə-jəməti boyiqə zeminni Israillarəja təksim kilip bərdi. **11** Binyaminlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə qək tartildi; ular qək arkilik erixkən zemin Yəhədalar bilən Yüsüplərnin zemini otturisidiki yurt boldi. **12** Ularning ximaliy qegrisi Iordan dəryasidin baxlap, Yerihoning ximal tərpidiki dawanni yandap, oərb tərpiyə qarap taqlik yurtka qikip wə Bəyt-Awənnin qeligə tutixatti; **13** andin Luzəja qikip, luz, yəni Bəyt-Əlnin jənub tərpinini yandap etüp, astin Bəyt-Horonning jənubidiki taşka yekin Atarot-Addarəja qüxti; **14** qegra xu yərdin etüp oərbtin jənubka kayrilib, Bəyt-Horonning jənubining udulidiki taşdin Yəhədaların xəhərliridin biri boləjan Kiriət-Baal (yəni Kiriət-Yearim)əja tutaxti. Bu oərb tərəpnin qegrisi idi. **15** Jənub tərəpnin qegrisi Kiriət-Yearimning qetid baxlap oərb tərpiyə mengip, Nəftəhtiki su mənəbisigə tutaxti; **16** qegra andin Rəfayıylarning jiləsinin ximal tərpiyə jaylaxkən Bən-Hinnomning jiləsinin udulidiki taşning bexioja qüxüp, andin Hinnomning jiləsi bilən yənə qüxüp, Yəbusıylarning egizlikinin jənub tərpi bilən mengip, andin Ən-Rogəl bulikəja yətti; **17** andin ximal tərpiyə kayrilib Ən-Xəməx bulikidin etüp, Adullam dawininin udulidiki Gəliłotka berip, Rubənnin oşli Bohənnin texioja qüxüp, **18** wə Arabah tüzənglikinin ximal tərpidiki egizliktin etüp, Arabah tüzənglikigə qüxti. **19** Andin qegra ximal tərpiyə qikip Bəyt-Hoglahning dawinioja tutixip, Iordan dəryasining jənubiy eoşizida, yəni Xor dengizinin ximaliy koltuqida ahirlaxti. Bu jənub tərəpnin qegrisi idi. **20** Xərk qegrisi bolsa Iordan dəryasining ezi idi. Bu Binyaminların ülüxi bolup, ularəja jəmət-ailiri boyiqə tohtitiləjan miras zemininin qegrisi xu idi. **21** Binyaminlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə təgkən xəhərlər bolsa təwəndikilərdur: — Yeriho, Bəyt-Hoglah, Emək-Kəziz, **22** Bəyt-Arabah, Zəmarayim, Bəyt-Əl, **23** Awwim, Parah, Ofrah, **24** Kəfar-Həamonay, Ofni wə Geba bolup, jəmiy on ikki xəhər wə ularəja qaraxlik kənt-kixlaklar idi; **25** Buningdin baxka Gibeon, Ramah, Bəerə, **26** Mizpah,

Kəfirah, Mozah, **27** Rəkəm, İrpəəl, Taralah, **28** Zəlah, Ha-Ələf, Yəbusi (yəni Yerusalem), Gibeah wə Kiriət bolup, jəmiy on tət xəhər wə uningəja qaraxlik kənt-kixlaklarmu bar idi. Bu bolsa Binyaminların miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularəja berilgənidi.

19 İkkinqi qək Ximeonəja qikti, yəni Ximeonlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; ularning mirasi bolsa Yəhədaların miras ülüxinin arisida idi. **2** Ularning erixkən mirasi iqidə Bəer-Xeba, Xeba, Moladah, **3** Həzar-Xual, Balah, Ezəm, **4** Əltolad, Bitul, Hormah, **5** Ziklag, Bəyt-Markabot, Həzar-Susah, **6** Bəyt-Libaot wə Xaruhan bolup, jəmiy on üq xəhər wə ularəja qaraxlik kənt-kixlaklar idi. **7** Buningdin baxka yənə Ayin, Rimmən, Etər, Axan bolup, jəmiy tət xəhər wə ularəja qaraxlik kənt-kixlaklar **8** Həmdə jənub tərəptiki Baalat-Bəer (yəni jənubdiki Ramah)əja boləjan bu [tət] xəhərnin ətrapidiki həmmə kənt-kixlaklarmu bar idi. Bular Ximeonlar kəbilisinin ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə erixkən mirasi idi. **9** Ximeonların miras ülüxi Yəhədaların ülüxinin iqidin elip berildi; qunki Yəhədaların miras ülüxi ezirigə kəplük qiləjanidi, xunga Ximeonların miras ülüxi ularning miras ülüxinin iqidin berildi. **10** Üqinqi qək Zəbulunlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; ularning miras qegrisi Saridka baratti, **11** qegrisi oərb tərəptə Marealahka berip Dabbəxətkə yetip Yokneamning udulidiki ekinoja tutixatti; **12** U Saridtin xərk tərpiyə kayrilib, kün qikixka burulup Kislot-Tabor yurtioja tutixip, Dabiratka etüp, Yafiyəja bardi; **13** andin xu yərdin u xərk tərpiyə kün qikixka [yənə] burulup, Gat-Həfər wə Ət-Kəzinəja kelip Neahka sozuləjan Rimmən yurtioja yetip bardi. **14** Andin u yərdin ximal tərəpkə kayrilib, Hənnatonəja yetip berip, Yiftah-Əlnin jiləsinida ahirlaxti. **15** Ularning ülüxi yənə Kattat, Nahalal, Ximron, Yidalah wə Bəyt-Ləhəmmimə orap, jəmiy on ikki xəhər wə ularəja qaraxlik kənt-kixlaklarnimə öz iqigə alatti. **16** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularəja qaraxlik kənt-kixlaklar Zəbulunların miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularəja berilgənidi. **17** Tətinqi qək İssakarəja qikti, yəni İssakarlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; **18** ularəja berilgən yurtlar Yizrəəlgigə bolup, Kəsullot, Xunəm, **19** Həfarayim, Xion, Anaharat, **20** Rabbit, Kixion, Ebəz, **21** Rəmət, Ən-Gənnim, Ən-Haddah wə Bəyt-Pəzzəzni öz iqigə aldi; **22** andin qegrisi Tabor, Xəhəzimah wə Bəyt-Xəməxə yetip, Iordan dəryasida ahirlaxti; ularning ülüxi jəmiy on altə xəhər

wə ularoʻja qaraxlik kənt-kixlaklar idi. **23** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoʻja qaraxlik kənt-kixlaklar Issakarlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoʻja berilgənidi. **24** Bəxinqi qək Axirlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; **25** ularning zemini Həlkət, Həli, Bətən, Aqsaf, **26** Allammələk, Ameid wə Mixalni ez iqiqə aldi; qegrisi oʻərb tərəptə Karməl bilən Xihor-Libnatka tutixip, **27** andin xərək tərəpkə qayrilip Bəyt-Dagonoʻja berip, Zəbulun [zemini] bilən Yiftah-əl jiloʻsining ximal təripidin oʻtup, Bəyt-Emək bilən Neialgə yetip berip Kabulning ximal təripigə qikti; **28** Ebron, Rəhob, Həmmon wə Kanahni ez iqiqə elip Qong Zidonoʻja yetip bardi. **29** andin qegrisi Ramah təripigə qayrilip, Tur degən mustəhkəm xəhərgə berip, Hosahqa qayrilip, Akzib bilən Həbəlğə tutax boluqan dengizda ahirlaxti; **30** zemini Umma, Afək wə Rəhəbnimu ez iqiqə aloqan; jəmiy yigirmə ikki xəhər wə ularoʻja qaraxlik kənt-kixlaklarni ez iqiqə aloqanidi. **31** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoʻja qaraxlik kənt-kixlaklar Axirlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoʻja berilgənidi. **32** Altinqi qək Naftalioʻja qikti, yəni Naftalilar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartildi; **33** ularning qegrisi bolsa Hələftin qikiq, Zaanannimdiki dub dərilhidin oʻtup, Adami-Nəkəb wə Yabnəəldin qikiq, Lakkumoʻja yetip Iordan dəryasioʻja berip ahirlaxti. **34** Andin oʻərb tərəpkə qayrilip Aznot-Taboroʻja berip, xu yərdin Hukkokka qikiq, jənubta Zəbulunning ülüx zeminoʻja tutixip, ximalda Axirning ülüx zeminoʻja yetip, kün qikiq təripidə Iordan dəryasining yenida, Yəhudaning ülüx zeminoʻja ulaxti. **35** Naftalining mustəhkəm xəhərliri Ziddim, Zər, Həmmat, Rakkat, Kinnərət, **36** Adamah, Ramah, Həzor, **37** Kədəx, Ədrəy, Ən-Həzor, **38** Yiron, Migdal-əl, Hərəm, Bəyt-Anat wə Bəyt-Xəməxlər bolup, jəmiy on tokkuz xəhər wə ularoʻja qaraxlik kənt-kixlaklar idi. **39** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoʻja qaraxlik kənt-kixlaklar Naftalilar kəbilisining miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoʻja berilgənidi. **40** Yəttinqi qək Danlarning kəbilisigə qikti; u ularning jəmət-aililiri boyiqə tartildi. **41** Ularning miras zemini bolsa Zoreah, Əxtaol, Ir-Xəməx, **42** Xaalabbin, Ayjalon, Yitlah, **43** Elon, Timnatah, Əkron, **44** Əl-təkəh, Gibbeton, Baalat, **45** Yəhəd, Bənə-Barak, Gat-Rimmon, **46** Mə-Yarkon, Rakkon wə Yafoning udulidiki yurtni ez iqiqə aldi. **47** Lekin Danlarning zemini ez qolidin kətkən boluqəqqa, Danlar qikiq Ləxəmgə hujum kilip uni ixoʻjal kildi; ahalisini kiliqlap yokitip, u yərni

əzining kilip makanlaxti; andin ular Ləxəmgə atisi Danning ismini qoyup, uni Dan dəp atidi. **48** Mana bular, yəni bu xəhərlər wə ularoʻja qaraxlik kənt-kixlaklar Danlar kəbilisigə, ularning jəmət-aililiri boyiqə miras kilip berilgənidi. **49** Bu tərikidə [Israillar] zeminni qegra-qegra boyiqə belup boldi; andin ular Nunning oqli Yəxuaʻoʻja ez arisidin miras belup bərdi. **50** Pərwərdigarning buyruki boyiqə Yəxua tiliginidək uningə Əfraim taʻoqlik yurtidiki Timnat-Serah degən xəhərnə bərdi; buning bilən u xəhərnə qurup qikiq, uningda turdi. **51** Mana bular Əliazar kahin bilən Nunning oqli Yəxua wə Israilning kəbilə-jəmətlirining kattabaxliri bir bolup Xilohda, jamaət qedirining dərwazisining aldida turup, Pərwərdigarning aldida qək taxlap belup təkسيم kiluqan miraslardur. Bu tərikidə ular zeminning təkسيمatini tügətti.

20 Pərwərdigar Yəxuaʻoʻja səz kilip mundək dedi:

— 2 Sən Israillaroʻja mundək degin: — «Əzüm Musaning wasitisi bilən silərgə buyruqandək, əzünglar üqün «panahlik xəhərlər»ni tallap bekitinglar; **3** bilməy, tasadipiyliktin adəm urup oltürup qoyuqan hərəkəndək kixi u xəhərlərgə qeqip kətsun. Buning bilən bu xəhərlər silərgə qan intikamini aloquqidin panahgah bolidu. **4** [Adəmnə xundək oltürgən] kixi bu xəhərlərnin birigə qeqip berip, xəhərnin qowukioʻja kelip, xu yərdə xəhərnin aksakallirioʻja ez əhwalini eytsun; ular uni əzigə qəbul kilip xəhərgə kirgüzup, uning əzliri bilən billə turuxioʻja uningə jay bərsun. **5** Əmdə qan kisasini aloquq uni koʻqlap kəlsə, ular adəm oltürgən kixini kiskasarning qolioʻja tapxurup bərmisun; qünki xu kixining burundin ez koʻxnisioʻja heq oq-adawiti bolmioqan, bəlkə tasadipiy urup oltürup qoyuqan. **6** [Adəm oltürgən] kixi jamaət aldida sorək kilinoquqə xu xəhərdə tursun; andin xu waqittiki bax kahin oltür kətkəndə, u xu xəhərdin ayrilip, ez xəhərigə, yəni qeqip qikkən xəhərdiki oygə yenip kəlsun. **7** Xuning bilən ular Naftali taʻoqlik yurtidiki Kədəxni, Əfraimning taʻoqlik yurtidiki Xəkəmnə wə Yəhudaning taʻoqlik yurtidiki Kiriət-Arba, yəni Həbronni, **8** Yerihoning xərək təripidiki, Iordan dəryasining u qetidiki Rubən kəbilisining zemnidin tüzənglikning qelidiki Bəzərnə, Gad kəbilisining zemnidin Gileadtiki Ramotni wə Manassəh kəbilisining zemnidin Baxandiki Golanni tallap bekitti. **9** Mana bu xəhərlər barlik Israillar wə ularning arisida turuwatqan musapirlar üqün panahgah boluxqə bekutilgən xəhərlərdur; kimki

bilməy, tasadipilikdən adəm öltürgən bolsa, uning jamaət aldidə sorəq kılınixidin burun, qan kisaskarning qolida ölməsliki üçün xu xəhərlərgə qeqip ketixkə bu xəhərlər bekitilgən.

21 U waqıtta Lawiy jəmətlirining kattiwaxlıri kaħin Əliazar, Nunning oqlı Yəxua wə Israıl kəbililirining kattiwaxlırining kexioqa berip, **2** Kanaan zeminidiki Xilohda ularoqa: — Musaning wasitisi arkilik Pərwərdigar biz toqruluk: «Ularoqa turuxka xəhərləni, malliri üçün yaylaqlarıni qoxup bərgin», dəp eytkən, dedi. **3** Xuni dewidi, Israillar Pərwərdigarning əmri boyıqə öz miras ülxırliridin munu xəhərlər bilən yaylaqlarıni qoxup Lawiyularoqa bərdi: — **4** birinqi taxlanoqan qək Kohat jəmətlirigə qıkti; qək taxlinip, Lawiyar iqidiki kaħin Hərinning əwladlırioqa Yəhuda kəbilisi, Ximeon kəbilisi wə Binyamin kəbilisining zeminliridin on üç xəhər bekitildi; **5** Andin Kohatning qəloqan əwladlırioqa qək taxlinip, Əfrayim kəbilə-jəmətlirining zeminidin, Dan kəbilisining zeminidin wə Manassəh yerim kəbilisining zeminliridin on xəhər bekitildi. **6** Gərxonning əwladlırioqa qək taxlinip, Issakar kəbilə-jəmətlirining zeminidin, Axir kəbilisining zeminidin, Naftali kəbilisining zeminidin wə Manassəhning yənə bir yerim kəbilisining zeminidin on üç xəhər bekitildi. **7** Mərarining əwladlırioqa, jəmət-aiiliri boyıqə qək taxlinip, Rubən kəbilisining zeminidin, Gad kəbilisining zeminidin wə Zəbulun kəbilisining zeminidin on ikki xəhər bekitildi. **8** Bu tərıqıdə Pərwərdigar Musaning wasitisi bilən buyruoqınidək Israillar qək taxlap bu xəhərlər bilən yaylaqlırini qoxup, Lawiyularoqa bərdi. **9** Ular Yəhudaning kəbilisi bilən Ximeonning kəbilisining zeminidin təwəndə tizimlanoqan munu xəhərləni bərdi: — **10** (qək taxlanoqanda, Lawiyaların nəsli boləqan Kohatlar jəmətidiki Hərinning əwladlırioqa birinqi qək qıqkaqka munu xəhərlər berildi): — **11** ularoqa Yəhudaning taqlıq rayonidiki Kiriət-Arba (Arba Anakning atisi idi), yəni Həbron bilən ətrapidiki yaylaqlarıni qoxup bərdi. **12** Ləkin xəhərgə təwə etizlar bilən kənt-qıxlaklarıni Yəfunnəhning oqlı Kaləbkə miras kılıp bərdi. **13** Xundak kılıp ular Hərınning əwladlırioqa adəm öltürgən kixilər panahlinidıoqan xəhər Həbron wə yaylaqlırini, yənə ularoqa Libnah bilən yaylaqlırini, **14** Yattir bilən yaylaqlırini, Əxtəmoa bilən yaylaqlırini, **15** Həlon bilən yaylaqlırini, Dəbir bilən yaylaqlırini, **16** Ayin bilən yaylaqlırini, Yuttaħ bilən yaylaqlırini,

Bəyt-Xəməx bilən yaylaqlırini bərdi; bu ikki kəbilining zeminliridin jəmiy tokkuz xəhəni bərdi. **17** Mundin baxka ularoqa Binyamin kəbilisining zeminidin Gibeon bilən yaylaqlırini, Geba bilən yaylaqlırini, **18** Anatot bilən yaylaqlırini, Almon bilən yaylaqlırini qoxup jəmiy tət xəhər bərdi. **19** Bu tərıqıdə kaħınlar, yəni Hərinning əwladlırioqa berilgən xəhərlər on üç boldi; bular ətrapidiki yaylaqliri bilən berildi. **20** Ular yənə Lawiyaların nəsldin boləqan Kohatning qəloqan jəmətlirigimu xəhərləni bərdi. Qək taxlıx bilən ularoqa bekitilgən xəhərlər munular: — ularoqa Əfrayim kəbilisining zeminidin **21** Əfrayimning taqlıq rayonidiki adəm öltürgən kixilər panahlinidıoqan xəhər Xəkəm bilən yaylaqlırini, yənə Gəzər bilən yaylaqliri, **22** Kibzaim bilən yaylaqliri wə Bəyt-Həron bilən yaylaqliri bolup, jəmiy tət xəhəni bərdi; **23** buningdin baxka Dan kəbilisining zeminidin Əltəkəh bilən yaylaqliri, Gibbeton bilən yaylaqliri, **24** Ayjalon bilən yaylaqliri wə Gat-Rimmon bilən yaylaqliri bolup, jəmiy tət xəhəni bərdi. **25** Buningdin baxka Manassəh yerim kəbilisining zeminidin Taanak bilən yaylaqliri, Gat-Rimmon bilən yaylaqliri bolup, jəmiy ikki xəhəni bərdi. **26** Bu tərıqıdə Kohatların qəloqan jəmətlirigə berilgən xəhərlər on boldi; bular ətrapidiki yaylaqliri bilən berildi. **27** Lawiyaların jəmətliridin boləqan Gərxonlaroqa bolsa ular Manassəhning yerim kəbilisining zeminidin adəm öltürgən kixilər panahlinidıoqan xəhər Baxandiki Golan bilən yaylaqlırini, xundakla Bəxterah bilən yaylaqlırini, jəmiy ikki xəhəni bərdi; **28** yənə Issakar kəbilisining zeminidin Kixion bilən yaylaqliri, Dəbirat bilən yaylaqliri, **29** Yarmut bilən yaylaqliri wə Ən-Gannim bilən yaylaqliri bolup, jəmiy tət xəhəni bərdi; **30** buningdin baxka Axir kəbilisining zeminidin Mixal bilən yaylaqliri, Abdon bilən yaylaqliri, **31** Həkat bilən yaylaqliri wə Rəhəb bilən yaylaqliri bolup, jəmiy bolup tət xəhəni bərdi; **32** buningdin baxka Naftali kəbilisining zeminidin adəm öltürgən kixilər panahlinidıoqan xəhər Galilyədiki Kədəx bilən yaylaqlırini, yənə Həmmot-Dor bilən yaylaqliri wə Kartan bilən ətrapidiki yaylaqliri bolup, jəmiy üç xəhəni bərdi. **33** Bu tərıqıdə Gərxonlaroqa berilgən xəhərlər on üç boldi; bular ətrapidiki yaylaqliri bilən berildi. **34** Qəloqan Lawiyularoqa, yəni Mərarılar jəmətlirigə Zəbulun kəbilisining zeminidin Yokneam bilən yaylaqliri, Kartah bilən yaylaqliri, **35** Dimnah bilən yaylaqliri wə Naħalal bilən yaylaqliri bolup, jəmiy tət xəhəni bərdi. **36** Buningdin baxka Rubən

kəbilisining zeminidin Bəzər bilən yaylakliri, Yahaz bilən yaylakliri, **37** Kədəmot bilən yaylakliri wə Məfaat bilən yaylakliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **38** Buningdin baxqa Gad kəbilisining zeminidin adəm ɵltürgən kixilər panaħlinidioqan xəhər Gileadtiki Ramot bilən yaylaklirini, yənə Maħanayim bilən yaylakliri, **39** Həxbon bilən yaylakliri wə Jaazər bilən yaylakliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **40** Bular bolsa qaləqan Lawiyularning jəmətligigə, yəni Mərarilar jəmətligigə berilgən barliq xəhərlərdur; ularoqə qək taxlinix bilən berilgən ɵlɵxi on ikki xəhər idi. **41** Israillarning zemini iqidin Lawiyularoqə bekitip berilgən xəhərlər jəmiy kirik səkkiz idi; bular ətrapidiki yaylakliri bilən berildi. **42** Bu xəhərləning hər birining ətrapida yaylakliri bar idi; xəhərləning həmmisi xundak idi. **43** Pərwərdigar xu tərکیدə Israillarning ata-bowiliriəqə berixkə kəsəm bilən wədə qiləqan pɵtkɵl zeminni ularoqə bərdi; ular kelip uni igiləp, u yərdə ɵlturdi. **44** U waqıtta Pərwərdigar ilgiri ularning ata-bowiliriəqə kəsəm bilən wədə qiləqinidək, ularoqə hər ətrapida tinq-aramliq bərdi; ularning dɵxmənliridin heqkəndiki ularning aldidə kəddini ruslap tik turalmaytti; bəlki Pərwərdigar həmmə dɵxmənlirini ularning qəlioqə tapxurdi. **45** Pərwərdigarning Israilning jəmətigə wədə qiləqan hımmətliridin heqbiri kəldurulmay əməlgə axuruldi.

22 U waqıtta Yəxua Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisidiki lərnəni qəqirip ularoqə: — **2** Silər bolsanglar Pərwərdigarning quli Musaning silərgə buyruəqinining həmmisigə əməl qildinglar, mening silərgə əmr qiləqan barliq səzlirimgimu kulak saldinglar; **3** silər bu nuroqun kɵnlərdə taki bɵgɵngə kədər qerindaxliringlarni taxliwətməy, bəlki Pərwərdigar Hudayinglar [silərgə] əmr qiləqan wəzəpini tutup kəldinglar; **4** əmđi Pərwərdigar Hudayinglar wədə qiləqinidək, qerindaxliringlaroqə aramliq bərdi; xunga silər Pərwərdigarning quli Musa İordan dəryasining u təripidə silərgə bərgən miras zeminiglaroqə, əz qedirliringlaroqə qaytip beringlar. **5** Pəqətlə Pərwərdigarning quli Musa silərgə buyrup tapxuroqan qanun-əmrəlgə əməl qilixkə, yəni Pərwərdigar Hudayinglarni səyɵp, Uning barliq yollirida mengip, əmrəlrini tutup uningəqə baəqlinip, pɵtɵn qəlbənglar wə pɵtɵn jan-dilinglar bilən Uning hizmitidə boluxkə ihlas bilən kəngɵl bəlɵnglar, — dedi. **6** Xuning bilən Yəxua ularni bəht-bərikət tiləp, yoloqə saldi; ular əz qedirliriəqə qaytip ketixti. **7** Manassəh,

yerim kəbilisigə bolsa Musa ularoqə Baxanni miras qilip bərgənidi; yənə bir yerim kəbiligə Yəxua İordan dəryasining bu qəti, yəni qərb təripidə ularning qerindaxlirining arisida miras bərdi. Yəxua ularni əz qedirliriəqə qaytip yoloqə saləqan waqıtta, u ularoqim u bəht-bərikət tiləp, **8** ularoqə: — İntayin kəp bayliqlar, intayin kəp qarpaylarni, xundakla kəp miqdarda kɵmɵx, altun, mis, tɵmɵr wə kiyim-keqəklərnəni elip, əz qediringlaroqə qaytip beringlar; dɵxmənliringlardin aloqan oljini qerindaxliringlaroqə ɵlɵxtɵrɵp beringlar, dedi. **9** U waqıtta Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Qanaan zeminidiki Xilohədin qikip Israillardin ayrilip, Pərwərdigarning Musaning wasitisi bilən qiləqan əmri boyiqə ularning təəllɵkəti boləqan əz miras zemini Gilead yurtiəqə qarap qaytip mangdi. **10** Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Qanaan zeminidiki İordan dəryasining boyidiki Gəliłotqə yetip kəlgəndə, u yərdə İordan dəryasining boyida bir qurbangahni yasidi; qurbangah nahayiti qong wə həyəwətlilik yasələqanidi. **11** Israillaroqə: «Mana Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Qanaan zeminidiki İordan dəryasining u qetidiki Gəliłotta, yəni Israillarning udulida bir qurbangahni yasəptu» degən həwər anglandı. **12** Israillar bu həwərnə angliəqan haman, ularning pɵtkɵl jamaiti ular bilən uruxux ɵqɵn Xilohəqə toplandı. **13** U waqıtta Israillar kahin Əliazarning oqlı Finihəsni Gilead zeminidiki Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisigə mangdurdı **14** wə xundakla uning bilən on əmirni, Israilning hər bir kəbilisidin jəmət baxliq boləqan birdin əmirni uningəqə həmrəh qilip əwətti; hər bir əmir hər qəysi ata jəməttiki mingliəqan Israillarning kattiwəxi idi. **15** Bular əmđi Gilead zeminioqə, Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisigə kelip ularoqə: — **16** Mana Pərwərdigarning pɵtkɵl jamaiti silərgə mundak dəydu: «Silərnin Pərwərdigarəqə əgixixtin yenip, əz inglarəqə qurbangahni yasəp, Israilning Hudasingin yɵz ərɵp, Pərwərdigarəqə asiylilik qilip ətkɵz gən bu rəzilliliklar zadi kəndəq ix? **17** Peorda burun ətkɵz gən kəbihlikimiz bizgə yetip axmasmu? Gərqə Pərwərdigarning jamaitining bexiəqə wəba quxkən bolsimu, biz tehi bɵgɵngə kədər bu ixtin əzimizni paklandurmiduk. **18** Silər bɵgɵn Pərwərdigarəqə əgixixtin yəndinglar; xundak boliduki, silər bɵgɵn Pərwərdigarəqə asiylilik qiləqan boləqəqə, u jəzmən ətə Israilning pɵtkɵl jamaitigə qəzəplənidu. **19** Həlbuki, mubada silər miras qilip aloqan zemin

napak bolup qalqan bolsa, Pərwərdigarning təwəliki bolqan zeminoqa, Uning qediri tiklənqen yurtqa yenip kelip, arimizda miras elinglar. Pəqət Pərwərdigar Hudayimizning qurbangahidin baxqa özünglar üqün qurbangah yasax bilən Pərwərdigarqa wə bizlərgə asiyliq kilmanglar. **20** Zərahning oqlı Aqan haram bekitilqan nərsilərdin elip, itaətsizlik qilqan əməsmu? Xu səwəbtin kəbihliki üqün yaloquz ular əltürülüp qalmay, Pərwərdigarning oqazipi yənə pütkül İsrail jamaıtining üstigə qüxkən əməsmu?». **21** Xuning bilən Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi mingliqan İsrailarning kattiwaxlirioqa jawab berip mundak dedi: — **22** «İlahlarning ilahı Pərwərdigardur! İlahlarning ilahı bolqan Pərwərdigar Əzi buni bilidu, İsrailmu uni bilgəy! Əgər bu ix asiyliq bolsa yaki Pərwərdigarqa itaətsizlik bolsa, əmdi bizləni bügun əlümdin ayimanglar! **23** Əgər bizning özimiz üqün qurbangahni yasiximiz Pərwərdigarqa əgixixtin yenix üqün bolqan bolsa, xundakla qurbangahning üstidə keydürmə kurbanliq sunux, axliq hədiyəlirini sunux, inakliq kurbanliqlirini sunux üqün bolqan bolsa, undakta Pərwərdigar Əzi bu ix toqruluk bizdin hesab alsun; **24** əksiqa bu ixni kiliximizning səwəbi həkikətən xuki, kəlgüsidə silərninq baliliringlar bizning balilirimizioqa: «Silərninq İsrailning Hudasi Pərwərdigar bilən qandak munasiwitinglar bar? **25** Əy Rubənlər wə Gadlar, Pərwərdigar biz bilən silərninq otturimizda İordan dəryasini qegra kilip qoqoqan əməsmu? Xunga silərninq Pərwərdigardin heqkandak nesiwənglar yoktur!» deyixidin əndixə kilduk, **26** Xunga biz: «Kopup bir qurbangah yasayli; lekin bu keydürmə kurbanliqlar üqünmu əməs, baxqa hil kurbanliqlar üqünmu əməs, **27** bəlki kəlgüsidə Pərwərdigarning aldida keydürmə kurbanliqlirimiz bilən baxqa hil kurbanliqlirimiz wə inakliq kurbanliqlirimiz bilən uning ibaditidə boluximiz üqün, silər wə bizning otturimizda, xundakla keyinki dəwrlirimizdə bir əslətmə guwahliq bolsun üqün uni yasiduk; baliliringlarning kəlgüsidə balilirimizioqa «Pərwərdigardin heqkandak nesiwənglar yok» deməsliki üqün xundak kilduk, **28** Əgər ular kəlgüsidə biz bilən əwladlirimizioqa xundak desə, biz jawab berip: «Mana, keydürmə kurbanliq sunux üqün yaki baxqa hil kurbanliqlarni sunux üqün yasaloqan əməs, bəlki silər bilən bizning otturimizda bir guwahliq bolsun dəp yasaloqan, bu Pərwərdigarning ata-bowilirimiz yasaloqan qurbangahininq əndizisidur!» deyələymiz. **29**

Pərwərdigarqa asiyliq kilip, Pərwərdigarqa əgixixtin yenip, Pərwərdigar Hudayimizning qedirininq aldida turoqan qurbangahnin baxqa ikkinqi bir qurbangahni yasap, uning üstidə keydürmə kurbanliq, axliq hədiyələr wə baxqa hil kurbanliqlarni ətküzüx niyiti bizdin neri bolqay!»). **30** Kaqin Finihəs wə uning bilən billə kəlgən jamaət əmirliqi, yəni mingliqan İsrailarning kattiwaxliri Rubənlər, Gadlar wə Manassəhlərninq eytkən səzliqini angliqanda ular xuningdin hux boldi. **31** Əliazarning oqlı kaqin Finihəs Rubənlər, Gadlar wə Manassəhlərgə: — Silər Pərwərdigarqa bu itaətsizlikni kilmiqojininglar üqün Pərwərdigarning otturimizda turuwatqanliqini əmdi bilduk; silər bu ix bilən İsrailarni Pərwərdigarning kolidin kutkuzdunglar, dedi. **32** Andin Əliazar kaqinning oqlı Finihəs bilən əmirilər Rubənlər wə Gadlarning yenidin, Gilead zeminidin qikqip Qanaan zeminioqa İsrailarning yenioqa yenip kelip bu həwərnə ularoqa dəp bərdi. **33** Bu ix İsrailarning nəziridə yahxi kərtüdi; İsrailar Hudaqoqa həmdusana eytip, Rubənlər bilən Gadlaroqa hujum kilip, ular bilən uruxup ularning turuwatqan zeminini wəyran qilayli, degən gəpni ikkinqi tiloqa almidu. **34** Rubənlər bilən Gadlar bu qurbangahqa «Guwahliq» dəp at qoydi; qünki ular: — «U arimizda Pərwərdigarning Huda ikənliligə guwahıtur» dedi.

23 Pərwərdigar İsrailoqa ətrapidiki düxmənliridin aram berip uzun zamanlar ətüp, xundakla Yəxua kərip, yeximu qongiyip qalqanda, **2** Yəxua pütkül İsrailni, ularning aqsakallirini, baxliqliri, haqim-soraq qiliri bilən bəg-əməldarlırini qaqirip ularoqa mundak dedi: — «Mən kərip qaldim, yeximmu qongiyip qaldi. **3** Pərwərdigar Hudayinglarning silər üqün muxu yərdiki barliq taipilərgə qandak ixlarni kilqojinini ezünglar kərdünglar; qünki silər tərəptə turup jəng qiləuqi Pərwərdigar Hudayinglar Əzidur. **4** Mana, mən ezüm yokatqan həmmə əllərninq zeminliqi bilən qalqan bu taipilərninq zeminliqini qoxup kəbilə-jəmətinglar boyiqə qək taxlap İordan dəryasidin tartip kün petix tərəptiki Uluq Dengizəyiqə, silərgə miras kilip təksim kilip bərdim. **5** Pərwərdigar Hudayinglar Əzi ularni aldinglardin koqlap qikqip, kəzünglardin neri kilip, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə eytkinidə silər ularning zeminioqa igə bolisilər. **6** Xunga silər tolimu kəysər bolup Musaning qanun kitabida pütülgənninq həmmisini tutup, ong ya soloqa qətnəp kətməy, uningə əməl kilixqa kəngül

bөлümlər; 7 xundak kılıp, aranglarda kılıp qalojan bu taipilər bilən bardı-kəldi kılmanglar; xuningdək ularning ilahlırining namlırını tiloja almanglar yaki ularning nami bilən kəsəm kılmanglar; ularoja ibadət kılmanglar, ularoja bax urmanglar; 8 bəlki bügüngiqə kılojininglardək, Pərwərdigar Hudayinglaroja baqlinip turunglar. 9 Qünki Pərwərdigar aldinglardın qong-qong wə küqlük əllərnı koqlap qıqırıwətkəndur; bügüngiqə heqkəndək adəm aldinglarda put tirəp turalmıdı. 10 Pərwərdigar Hudayinglar silərgə eytkını boyıqə silər tərəptə turup jəng kılojını üqün silərdın bir adımlanglar ularning ming adımını tiripirən kılıdu. 11 Xunga Pərwərdigar Hudayinglarnı səyüx üqün öz kənglünglaroja kattıq səgək bolunglar! 12 Qünki əgər silər Uningdın yüz ərüp aranglarda qalojan bu əllər bilən arılıxıp-baqlinip, ular bilən koda-baja bolup, ular bilən berix-kelix kılsanglar, 13 undakta silərgə xu ix ayan bolsunki, Pərwərdigar Hudayinglar aldinglardın bu əllərnı ikkinqi koqlap qıqarmaydu, bəlki bular silərgə kapkan wə kıltak bolup, bıqınınglaroja kamqa bolup qüxüp, kəzünglərgə tikən bolup sanjılıdu; ahirda Pərwərdigar Hudayinglar silərgə bərgən bu yahxi zemındın məhrum bolup yokılısilər. 14 Mana, mən bügün barlık adəmlər muqərrər besıp ətıdıojan yolnı mangımən; silərnıng pütün dilinglar wə wujudunglaroja xu roxənki, Pərwərdigar Hudayinglarnıng silər toqruluk kılojan mubarək wədilirining heqbiri əməlgə axurulmay qalmıdı; həmmisi silər üqün baja kəltürülüp, heqkaysisi yərdə qalmıdı. 15 Lekin silər Pərwərdigar Hudayinglarnıng silərgə əmr kılıp tohtatқан əhdısını buzojanda, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə wədə kılojan həmmə bərikət üstünglərgə qüxürülgəndək, xundak bolıduki, Pərwərdigar Hudayinglar silərnı Əzi silərgə bərgən zemındın yokatquqə barlık aqağ kılojan ixni qüxürıdu; silər berıp, [uning əhdısını buzu] baxqa ilahlaroja ibadət kılıp bax ursanglar, Pərwərdigarnıng oqəzıpi silərgə tutıxıp, silərnı Əzi silərgə bərgən yahxi zemındın tezla yok kılıdu».

24 Andın Yəxua İsrailning həmmə kəbilirini Xəkəmgə yiqıp, İsrailning aqsakallırı, baxlıqlırı, həkım-sotqılırı bilən bəg-əməldarlırını qaqırdı; ular əzlırını Hudaning huzurıoja hazır kılojanda 2 Yəxua pütkül həlkqə: İsrailning Hudasi Pərwərdigar: — «Kədımki zamanda ata-bowiliringlar, jümlidın İbrahım bilən Nahorning atısı Tərah dəryaning u tərıpidə olturattı; ular baxqa ilahlarınıng kullukıda

bolattı. 3 Lekin Mən atanglar İbrahımni dəryaning u tərıpidın elıp kelıp, unı baxlap pütkül Qanaan zemınını aylandurup, unıng nəslını awutup unıngoja İshaknı bərdım. 4 Andın Mən İshakqa Yaqup bilən Əsawnı bərdım; Əsawoja Seir taqlıq rayonını təwəlik kılıp bərdım, Yaqup bilən oqullırı bolsa Misiroja qüxüp bardı. 5 Keyınrək Mən Musa bilən Hərınnı əwatıp, Misırlıqlar arısidə əməllirim bilən ularoja dəhxətlik wabalarnı qüxürdım; andın silərnı xu yərdın elıp qıqtım. 6 Mən bu tərıkıdə ata-bowiliringlarnı Misırdın elıp qıqıp, ular [Kızıl] Dengızoja yetıp kəlgındə, misırlıqlar jəng hərwilırı wə atlık əskərlırı bilən ata-bowiliringlarnı koqlap dengızojıqə kəldı. 7 İsrailar xuan Pərwərdigaroja nıdä kılıwıdı, U silər bilən Misırlıqlarnıng arısoja tum qarangojuluk qüxürdı; andın dengıznı ularning üstıgə basturup yaptı. Silər Öz kəzlıringlar bilən Məning Misırdə nemə kılojınımnı kərdünglar; andın silər uzun waktıqıqə qəldə turdunglar. 8 Keyınrək Mən silərnı İordan dəryasınıng u tərıpidə turojan Amoriylarnıng zemınıoja baxlap kəldım; ular silər bilən soquxkanda mən ularnı kolunglaroja berıp, silər ularning zemınını ıgilidinglar. Mən ularnı aldinglardın yokıtiwəttım. 9 U waktta Moabning padıxaı, Zıpporning oqlı Balak kəpup, İsrail bilən jənggə qüxtı wə silərnı qarəjax üqün Beorning oqlı Balaamnı qaqırıp kəldı; 10 lekin Mən Balaamnıng səzıgə kulak salmıdım; xuning bilən u silərgə qayta-qayta bəht-bərikət tilıdı wə Mən silərnı [Balaknıng] kolıdın kutkuzdım. 11 Keyınrək silər İordan dəryasıdın ətüp Yerihooja barəjanda Yerihooning adəmlırı Amoriylar, Pərizziylər, Qanaaniylar, Hıttıylar, Girgaxıylar, Hıwiylar wə Yəbusiylar silər bilən uruxka kəpkını bilən Mən ularnı kolunglaroja tapxurup bərdım; 12 Mən aldinglaroja serik hərını əwəttım, serik hərə Amoriylarnıng ikkıla padıxaını həydiwətkəndək ularnımu həydiwətti; bu ix silərnıng kılıqinglar yaki okyayinglar bilən bolmıdı. 13 Mən silərgə öz kolunglar bilən əmgək sıngdürmıgan bir zemınını, əzünglar yasımojan xəhərlərnı bərdım, wə silər xularda makan kıldinglar; əzünglar tikmıgən üzümzarlıqlar bilən zəytunzarlıqlardın mewilirini yəwətilər» dəydu, — dedi. 14 — Xunga əmdı silər Pərwərdigardın kərkup ihlasmənlik wə həkıkət ıqıdə unıng ibaditidə bolunglar; ata-bowiliringlar dəryaning u tərıpidə wə Misırdə qəkunojan ilahlarnı taxlap, pəkət Pərwərdigarnıng kullukıda bolunglar. 15 Lekin əgər Pərwərdigarnıng ibaditı silərgə yaman kərünsə,

kingə ibadət kılıdíođninglarni talliwelinglar — møyli ata-bowiliringlar dəryaning u tərípídə turođanda qokunođan ilahlar bolsun yaki silər turuwatқан zemindiki Amoriylarning ilahliri bolsun, ularni tallanglar; lekin mən bilən öyümdikilər bolsak Pərwərdigarning ibaditidə bolimiz, — dedi. **16** Həlkə jawab berip: — Pərwərdigarni tərək etip baxқа ilahlarning ibaditidə bolux bizdin neri bolsun! **17** Qünki biz bilən ata-bowilirimizni «қulluқ makani» bolođan Misir zeminidin qikiriپ, kəzimizning aldidə bu qong meјizilik alamətlərni kərsitip, қaysi yolda mangmayli, қaysi həlkəning arisidin ətməyli, bizni saқlıoқuqi Pərwərdigar Hudayimiz Əzidur! **18** Pərwərdigar bu zemində turođan barliқ taipilərni, jümlidin Amoriylarni aldımızdin қоşliwətti; xunga bizmu Pərwərdigarning ibaditidə bolimiz; qünki U bizning Təngrimizdur! — dedi. **19** Yəxua həlkə: — Silər Pərwərdigarning ibaditidə bolalmaysilər, qünki U muқəddəs bir Hudadur; U wapəsizliққа həsət қiloқuqi bir Təngri boloқaққа, itaətsizlikliringlar bilən gunahliringlarni kəqürəlməydu. **20** Əgər silər Pərwərdigarni taxlap, yat ilahlaroја qokunođan bolsanglar Umu silərdin yüz ərüp, silərgə yahxilik қilip kəlgəning ornida silərgə bala kəltürüp yoқitidu, — dedi. **21** Lekin həlkə Yəxuaoја jawab berip: — Hərgiz undaқ bolmaydu! Biz Pərwərdigarning ibaditidə bolimiz, — dedi. **22** Buni anglap Yəxua həlkə: — Əzünglarning Pərwərdigarni, Uning ibaditidə boluxni talliođanliқinglaroја əz-əzünglaroја guwahqi boldunglar, dewidi, ular: — Əzimiz guwah! — dəp jawab berixti. **23** U: — Undaқ bolsa əmdi aranglardiki yat ilahlarni qikiriپ taxliwetip, kənglünglarni Israilning Hudasi Pərwərdigaroја intilidođan қilinglar, dedi. **24** Həlkə Yəxuaoја jawab berip: — Biz Pərwərdigar Hudayimizning ibaditidə bolup, uning awazioјla қulak salidođan bolimiz, dedi. **25** Xuning bilən Yəxua u küni həlkə bilən əhdə baqlixip, Xəkəmdə ular üqün həküm-bəlgilimilərni tohtitip bərdi. **26** Andin Yəxua bu həmmə səzlərni Pərwərdigarning қanun kitabioја pütüp, yoоđan bir taxni elip kelip, uni Pərwərdigarning muқəddəs jayining yenidiki dub dərihining astioја tikləp қoydi. **27** Andin Yəxua həlkə: — Mana bu tax bolsa bizgə guwah bolup turidu; qünki u Pərwərdigarning bizgə қilođan həmmə səzlrini anglap turdi; u Pərwərdigar Hudayinglardin tanmasliқinglar üqün üstinglarda guwahqi bolup turidu, — dedi. **28** Yəxua xularni dəp həlkəni yoloја

selip, hər birini öz miras yerigə yandurdi. **29** Bu ixlardin keyin Nunning ooqli, Pərwərdigarning қuli Yəxua bir yüz on yexida wapət boldi. **30** Ular uni elip berip, Əfrim taoqliқ rayonida, Gaax teoјining ximal tərípидiki öz miras ülüxi bolođan Timnat-Serađ degən jayda dəpnə қildi. **31** Yəxuaning pütkül həyat күnliridə, xundaқla Yəxuadin keyin қalođan, Pərwərdigarning Israil üqün қilođan həmmə meјizilik əməllirini obdan bilidođan aқsaқallarning pütkül həyat күnliridimu Israil Pərwərdigarning ibaditidə bolup turdi. **32** Yüsüpnəng səngəklirini bolsa, Israilar ularni Misirdin elip kəlgənidi. Ular bularni Xəkəmgə elip berip, Yaқup Xəkəmnəng atisi Həmorning ooқulliridin yüz kəsitəh күmüxkə setiwəlođan yərdə dəpnə қildi. Xu yər Yüsüplərnəng miras ülüxi bolup қaldi. **33** Hərunning ooqli Əliazarmu wapət boldi; ular uni ooqli Finihaska miras қilip berilgən Əfrimning taoqliқ rayonidiki Gibeah degən jayda dəpnə қildi.

Batur Ҳакимлар

1 Wə Yəxua wapət boləqandin keyin xundak boldiki, Israillar Pərwərdigardin: — Bizdin kim awwal qikiq Kanaaniylar bilən soquxsun? — dəp soridi. **2** Pərwərdigar səz kilip: — Yəhuda qiqsun; mana, Mən zeminni uning kəliqə tapxurdum, — dedi. **3** U wakitta Yəhuda akisi Ximeonə: — Sən mening bilən billə Kanaaniylar bilən soquxuxka, manga qək taxlinip miras kilinojan zeminoja qiqsang, mənmu sanga qək taxlinip miras kilinojan zeminoja sən bilən billə qikiq [soquximən], dewidi, Ximeon uning bilən billə qikti. **4** Yəhuda u yərgə qikqanda, Pərwərdigar Kanaaniylar wə Pərizziylərnə ularning kəliqə tapxurdi. Xuning bilən ular Bezək degən jayda ularni urup kirip, on ming adimini oltürdi. **5** Ular Bezəktə Adoni-Bezək degən padixah bilən uqrixip kəlip, uning bilən soquxup Kanaaniylar bilən Pərizziylərnə urup kirdi. **6** Adoni-bezək kaqti, ular koqlap berip, uni tutuwəlip, kollirining qong barmiki bilən putlirining qong barmiki kesiwətti. **7** Xuning bilən Adoni-Bezək: — Əyni qəqda kollirining qong barmiki bilən putlirining qong barmiki kesiwətilgən yətmix padixah dastihinimning tegidiki uwaklarni terip yegənidi. Mana əmdə Huda mening kiləqanlirimni əzümgə yandurdi, dedi. Andin ular uni Yerusalemoja elip bardi, keyin u xu yərdə əldi. **8** Yəhūdalar Yerusalemoja hujum kilip xəhərnə ixəqal kildi; ular u yərdə olturuquqlarni kiliqlap kirip, xəhərgə ot koyuwətti. **9** Andin Yəhūdalar quxūp, taqlik rayon, jənubdiki Nəgəw wə Xəfəlah oymanlikida turuwatqan Kanaaniylar bilən soquxti. **10** Andin Yəhūdalar Həbrondiki Kanaaniylarəja hujum kilip, Xexay, Ahiman wə Talmaylarni urup kirdi (ilgiri Həbron «Kiriət-Arba» dəp atilətti). **11** Andin ular u yərdin qikiq, Dəbirdə turuwatqanlarəja hujum kildi (ilgiri Dəbir «Kiriət-Səfər» dəp atilətti). **12** Kaləb: — Kimki Kiriət-Səfərgə hujum kilip uni alsa, uningəja kizim Aksahni hotunlukka berimən, degənidi. **13** Kaləbning ukisi Kenazning oqli Otniyəl uni ixəqal kildi, Kaləb uningəja kizi Aksahni hotunlukka bərdi. **14** Wə xundak boldiki, kiz [yatlik bolup] uning kəxiqə barar qəqda, erini atisidin bir parqə yər soraxka ündidi. Aksah əxəktin quxūxigə Kaləb uningdin: — Sening nemə təliping bar? — dəp soridi. **15** U jawab berip: — Meni alahidə bir bərikətligəysən; sən manga Nəgəwdin [kaşjirak] yər bərgənikənsən, manga bərnəqqə buləkni mu bərgəysən, dedi. Xuni dewidi,

Kaləb uningəja üstün buləklar bilən astin buləklarni bərdi. **16** Musaning kəynatisining əwladliri boləqan Keniylər Yəhudaəja koqulup «Hormilik Xəhər»din qikiq Aradning jənub tərpidiki Yəhuda qəligə berip, xu yərdiki həlk bilən billə turojanidi. **17** Yəhuda bolsa akisi Ximeon bilən billə berip, Zəfat xəhiridə turuwatqan Kanaaniylarni urup kirip, xəhərnə mutlək wəyran kildi; xuning bilən xəhərnəning ismi «Hormah» dəp ataləqan. **18** Andin Yəhūdalar Gaza bilən uning ətrapini, Axkelon bilən uning ətrapini, Əkron bilən uning ətrapini igilidi. **19** Pərwərdigar Yəhuda bilən billə boləq, ular taqlik yurtnə məqlup kilip aldi; ləkin jiləqidikilərnə bolsa, ularning təmür jəng hərəwiliri boləqka, ularni zemininin koqliwətmidi. **20** Ular Musaning buyruqinidək Həbronni Kaləbkə bərdi. Xuning bilən Kaləb Anakning üq oqlini u yərdin koqliwətti. **21** Ləkin Binyaminlar bolsa Yerusalemda olturuwatqan Yəbusiylarni koqlap qikiqiwətmidi; xunga ta bəgüngiqə Yəbusiylar Binyaminlar bilən Yerusalemda billə turmaqta. **22** Yüsüpning jəməti Bəyt-Əlgə hujum kildi; Pərwərdigar ular bilən billə idi. **23** Yüsüpning jəməti Bəyt-Əlnəning əhwalini bilip kəlixkə qarliqquqlarni əwətti (ilgiri xəhərnəning nami Luz idi). **24** Qarliqquqlar xəhərdin bir kixining qikiq kəliwətkinini baykəp uningəja: — Xəhərgə kiridəqan yolni bizgə kərsitip koysang, sanga xapaət kərsitimiz, — dedi. **25** Xuning bilən xu kixi xəhərgə kiridəqan yolni ularəja kərsitip koydi. Ular berip xəhərdikilərnə urup kiliqlidi; ləkin u adəm bilən ailisidikilərnə aman koydi. **26** U adəm keyin Hittiylarning zeminoja berip, xu yərdə bir xəhər bərpə kilip, namini Luz dəp atidi. Ta bəgüngiqə uning nami xundak atalməqta. **27** Ləkin Manassəhlər bolsa Bəyt-Xeanni wə uningəja kəraxlik kəntlərnə, Taanakni wə uningəja kəraxlik kəntlərnə ixəqal kilmidi; ular Dor wə uningəja kəraxlik kəntlərdiki həlkni, Ibleam wə uningəja kəraxlik kəntlərdiki həlkni, Megiddo wə uningəja kəraxlik kəntlərdiki həlkni koqliwətmidi, zeminni almidi; Kanaaniylar xu zeminda turuwərixkə bəl baqliqjanidi. **28** Israil barəqanseri küqəyqəqkə Kanaaniylarni əzliqigə haxarqi kilip bəkindurdi, ləkin ularni əz yərliridin pütünləy koqliwətmidi. **29** Əfraitlarmu Gəzərdə turuwatqan Kanaaniylarni koqliwətmidi; xuning bilən Kanaaniylar Gəzərdə ular bilən billə turiwərdi. **30** Zəbulun nə Kitronda turuwatqanlarni nə Nahalolda turuwatqanlarni koqliwətmidi; xuning bilən Kanaaniylar ularning arisida olturəkləxip,

ularoşa haxarqi mädikar boldi. **31** Axir bolsa nä Akkoda turuwatqanlarni nä Zidonda turuwatqanlarni qoşliwätmidi, xundaqla Ahlab, Akzib, Həlbah, Afək Rəhəoblarda turuwatqanlarnimu qoşliwätmidi. **32** Xuning bilən Axirlar xu zeminda turuwatqanlarning arisida, yəni Kanaaniylarning arisida olturaklixip qaldı; ular Kanaaniylarni öz yeridin qoşliwätmidi. **33** Naftalilar nä Bəyt-Xəməxtə turuwatqanlarni nä Bəyt-Anatta turuwatqanlarni qoşliwätmidi; xuning bilən ular xu zeminda turuwatqanlarning arisida, yəni Kanaaniylarning arisida olturaklixip qaldı; Bəyt-Xəməx wə Bəyt-Anattiki həlk ularoşa haxarqi mädikar boldi. **34** Amoriylar Danlarni taoqlik rayonoşa məjburiy həydəp qikiriwetip, ularni jiloşa-tüzlänglikkə qüxüxkə yol qoymidi. **35** Amoriylar Hərəs teoşi, Ayjalon wə Xaalbimda turuwerixkə niyət baqlioşanidi; lekin Yüsüp jəmətining kəli küqəygəndə, Kanaaniylar ularoşa haxarqi mädikar boldi. **36** Amoriylarning qegrisi bolsa «Serik Exək dawini»din qoram texioşa etüp yukiri təripigə baratti.

2 Pərwədigarning Pərixtsi Gilgaldin Bokimoşa kelip: — Mən siləni Misirdin qikiriş, ata-bowiliringlaroşa kəsəm kilip bərgən zeminoşa elip kelip: «Mən silər bilən kiləjan əhdəmni əbədgiqə bikar kilmaymən; **2** Ləkin silər bu zeminning həlki bilən heqkəndək əhdə baqlimanqlar, bəlki ularning kurbangahlırini buzup taxlixinglar kerək» — degənidim; lekin silər Mening awazimoşa kulək salmidinglar. Bu siləning nemə kiləşinglar?! **3** Xunga Mən [xu qəşda] silərgə: «[Xundaq kilsanglar] ularni siləning aldinglardin qoşliwətməymən; ular bikininglaroşa yantək bolup sanjilidu, ularning ilahlıri silərgə tortuzək bolidu» — dəp agahlandırdum, — dedi. **4** Pərwədigarning Pərixtsi barlik Israillaroşa bularni degəndə, ular ün selip yioşlap ketixti. **5** Xuning bilən bu jayning nami «Bokim» dəp qoyuldi; ular xu yərdə Pərwədigaroşa atap kurbanliklarni sundi. **6** Yəxua həlqni tarkitiwetiwidi, Israillar hərəkəyisi əzlırigə miras kilənoşan zeminni igiləş üqün qaytip ketixti. **7** Yəxuaning pütkül həyat künliridə, xundaqla Yəxuanin keyin qəloşan, Pərwədigarning Israil üqün kiləjan həmmə karamət əməllirini obdan bilgən aqsakallarning pütkül həyat künliridimu [Israil] həlki Pərwədigarning ibaditidə bolup turdi. **8** Əmdi Nunning ooşli, Pərwədigarning küli Yəxua bir yüz on yexida wəpat boldi. **9** Ular uni elip berip, Əfraim taoqlik rayonida, Gaax teoşining ximal

təripidiki öz miras ülüxi boləjan Timnat-Seraş degən jayda dəpnə kildi. **10** Bu dəwrdikiləning həmmisi [ölüp] öz ata-bowilirioşa qoxulup kətti; uların keyin Pərwədigarnimu tonumaydioşan, xundaqla uning Israil üqün kiləjan əməllirini bilmigən bir dəwr pəyda boldi. **11** Xuningdin tartip Israil Pərwədigarning nəziridə rəzil boləşanni kilip Baal-butlarning ibaditigə kirixti. **12** Ular əzlırini Misir zemindin qikiriş elip kəlgən ata-bowilirining Hudasi Pərwədigarni taxlap, ətrapidiki taipiləning ilahlıridin boləjan yat ilahlaroşa əgixip, ularoşa bax urup, Pərwədigarning oşəzipini qozşidi. **13** Ular Pərwədigarni taxlap, Baal wə Axərəşlarning kullukioşa kirixti. **14** Buning bilən Pərwədigarning oşəzişi Israiloşa tutixip, harab kilinsun dəp, u ularni talan-taraj kiləşuqilarning kəlioşa taxlap bərdi, yənə ətrapidiki düxmənlirining kəlioşa tapxurup bərdi; xuning bilən ular düxmənlirining aldidə bax kətürəlmidi. **15** Ular kəyərgə barmisun, Pərwədigarning kəli ularni apət bilən urdi, huddi Pərwədigarning deginidək, wə Pərwədigarning ularoşa kəsəm kiləşinidək, ular tolimu azablik hələtkə qüxüp qaldı. **16** Andin Pərwədigar [ularning arisidin] batur həkimlarni turoşuzdi, ular [Israillarni] talan-taraj kiləşuqilarning kəlidin kutkuzup qikiti. **17** Xundaqtimu, ular öz həkimlirioşa kulək salmidi; əksişə ular yat ilahlaroşa əgixip buzukluk kilip, ularoşa bax urup qokundi; ata-bowilirining mangəşan yolidin, yəni Pərwədigarning əmrilrigə itəət kilix yolidin tezla qikiriş kətti; ular heq itəət kilmidi. **18** Pərwədigar qəşaniki ular üqün batur həkimlarni turoşuzsa, Pərwədigar həşan xu batur həkim bilən billə bolatti, batur həkimning həyat künliridə ularni düxmənlirining kəlidin kutkuzup qikitti; qünki ularni harlap əşgənlər tüpəylidin kətürülgən aş-zarlarni anglişan Pərwədigar ularoşa iqini aşritatti. **19** Ləkin batur həkim ölip ketixi bilənla, ular arkisioşa yenip, yat ilahlaroşa əgixip, ularning kullukioşa kirip, ularoşa bax uruxup, əzlırini ata-bowiliridinmu ziyadə buləşaytti; ular nə xu kilmixliridin tohtimaytti, nə öz jəhil yolidin heq yanmaytti. **20** Xuning bilən Pərwədigarning oşəzişi Israiloşa qəttik tutaxti, U: — «Bu həlk Mən ularning ata-bowilirioşa tapilioşan əhdəmni buzup, awazimoşa kulək salmioşini üqün, **21** buningdin keyin Mən Yəxua əlgəndə bu yurtta kəlduroşan taipilərdin heqbirini ularning aldidin qoşliwətməymən; **22** buningdiki məşsət, Mən xular arkilik Israilning ularning ata-

bowiliri tutqandək, Mən Pərwərdigarning yolini tutup mangidioʻan-mangmaydioʻanlikini sinaymən» — dedi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar xu taipilərnı qaldurup, ularni nə dərḡalla zeminidin məḡrum kılıp koʻqliwətmıdi nə Yəxuaning koʻlioʻımu tapxurup bərmıgənidı.

3 Təwəndıkilər Pərwərdigar Qanaaniylar bilən boləjan jəngni bexıdın ətəküzmgən İsrailning [əwladlırını] sinax üqün qaldurup koʻyoʻan taipılər **2** (U İsrailarning əwladlırını, bolupmu jəng-uruxlarnı kərüp baqmıoʻanlarnı pəkət jəngni əgünsun dəp qalduroʻanıdı); — **3** — ular Filistiylərnıng bəx əmırlıki, barlık Qanaaniylar, Zıdonluklar wə Baal-Hərmən teoʻıdın tartıp Hamat eoʻızioʻıqə Liwan taoʻlıkida turuwatqan ḡıwiylar idi; **4** Ularnı qaldurup koʻyuxtiki məksiti İsrailni sinax, yəni ularning Pərwərdigarning Musaning wasıtısı bilən ata-bowilırioʻa buyruoʻan əmrlirini tutıdioʻan-tutmaydıoʻanlıkını bilix üqün idi. **5** Xuning bilən İsrailar Qanaaniylar, yəni ḡıttıylar, Amoriylar, Pərizziylər, ḡıwiylar wə Yəbusiylar arısidə turdı; **6** İsrailar ularning kızılırioʻa əylinıp, əz kızılrını ularning oʻoʻullırioʻa berıp, ularning ilaḡlırınıng kullukıoʻa kirdı. **7** İsrailar Pərwərdigarning nəzirıdə rəzil boləjanni kılıp, əz Hudasi Pərwərdıgarnı untup, Baallar wə Axəraḡlarning kullukıoʻa kirdı. **8** Xuning bilən Pərwərdigarning oʻəzıpi İsrailoʻa tutıxıp, ularni Aram-Naḡaraimning padıxaḡı Quxan-Rıxataimning koʻlioʻa tapxurdı. Bu tərıkıdə İsrailar səkkız yiləoʻıqə Quxan-Rıxataimoʻa bekindı boldı. **9** İsrailar Pərwərdıgaroʻa pəryad kətürgəndə, Pərwərdigar ular üqün bir kutkuzoʻıqını turoʻıuzup, u ularni kutkuzdı. U kixi Kaləbning inisi Kenazning oʻoʻlı Otnıyəl idi. **10** Pərwərdıgarning Rohı uning üstıgə qüxüp, u İsrailoʻa ḡakimlik kıldı; u jənggə qıkiwıdı, Pərwərdigar Aramning padıxaḡı Quxan-Rıxataimni uning koʻlioʻa tapxurdı; buning bilən u Quxan-Rıxataimning üstıdın oʻalıb kəldı. **11** Xuningdın keyin zemında kırık yiləoʻıqə amanlık boldı; Kenazning oʻoʻlı Otnıyəl ələmdın ətı. **12** Andın İsrailar yənə Pərwərdıgarning nəzirıdə rəzil boləjanni kıldı; ular Pərwərdıgarning nəzirıdə rəzil boləjanni kıləoʻıqə, u Moabning padıxaḡı Əglonni İsrail bilən qarixilixıkə küqləndürdı. **13** U Ammonıylar wə Amaləkiylərnı əzıgə tartıp, jənggə qıkip İsrailni urup kırıp, «ḡormilik Xəḡər»ni ixəoʻal kıldı. **14** Buning bilən İsrailar on səkkız yiləoʻıqə Moabning padıxaḡı Əglonəoʻa bekindı boldı. **15** Xuning bilən İsrailar Pərwərdıgaroʻa pəryad kətürdı;

Pərwərdigar ular üqün bir kutkuzoʻıqı, yəni Bıyamin kəbilisidın boləjan Gəranıng oʻoʻlı Əḡudni turoʻıuzdı; u solḡay idi. İsrail uning koʻlı bilən Moabning padıxaḡı Əglonəoʻa sowəoʻat əwətı. **16** Əmđı Əḡud əzıgə bir gəz uzunlukta ikki bislik bir xəmxər yasatqanıdı; unı kiyimining iqıgə, ong yotısınıng üstıgə kısturuwaldı; **17** U xu ḡələttə sowəoʻatni Moabning padıxaḡı Əglonning aldıoʻa elıp kəldı. Əglon tolimu semız bir adəm idi. **18** Əḡud sowəoʻatni təkđim kılıp boləjandın keyin, sowəoʻatni kətürüp kəlgən kixılərnı kətküzüwətı; **19** andın əzi Gilgalning yenıdiki tax oymılar bar jaydın yenıp, padıxaḡning kəxıoʻa kelıp: — Əy padıxaḡ, məndə əzlırıgə dəyđıoʻan bir məḡpiyətlık bar idi, — dewıdı, padıxaḡ; — Jim tur! — dedi. Xuning bilən ətrapıdiki ḡızmətkarlarınıng ḡəmmısı sırtkə qıkip kətı. **20** Andın Əḡud padıxaḡning aldıoʻa kəldı; padıxaḡ yaləuz salkın balıhanıdə olturattı. Əḡud: — Məndə sili üqün Hudadın kəlgən bir səz bar, dewıdı, padıxaḡ orunduktın koʻpup ərə turdı. **21** Xuning bilən Əḡud sol koʻlıni uzıtıp ong yotısıdın xəmxərnı suəurup elıp, uning koʻrsıkiəoʻa tıktı. **22** Xundək kılıp xəmxərnıng dəstısımu tıoʻı bilən koʻxulup kırıp kətı, semız eti xəmxərnı kısıwaləoʻıqə, Əḡud xəmxərnı koʻrsıkidın tartıp qıkiırwəlmıdı; üqəy-pokı arkidın qıktı. **23** Andın Əḡud dalanoʻa qıkip, balıhanıng ixıklırını iqıdın etıp kuluplap koʻydı. **24** U qıkip kətkəndə, padıxaḡning ḡızmətqılırı kelıp qarısə, balıhanıng ixıklırı kuluplaklık idi. Ular: — Padıxaḡ salkın əydə qong tərətkə olturoʻan bolsa kərək, dəp oylıdı. **25** Ular uzun saḡlap kirmısək sət bolarmu dəp oylaxtı; u yənıə balıhanıng ixıklırını aqmıoʻandın keyin, aqquqni elıp ixıklərnı eqıwıdı, mana, ḡojısınıng yərdə əlık yatqınıni kərđı. **26** Əmđı ular ikkilinıp qarap turoʻan waḡtıdə, Əḡud keqıp qıkkanıdı; u tax oymılar bar jaydın ətüp, Seıraḡkə keqıp kəlgənidı. **27** Xu yərgə yətkəndə, u Əfraim taəlik rayonıdə kanay qeliwıdı, İsrailar uning bilən bırgə taəlik rayondın qüxtı, u aldıdə yol baxlap mangdı. **28** U ularəoʻa: — Manga əgıxıp yürüŋlar, qünki Pərwərdigar dıxminınglar Moabiylarnı koʻlunglarəoʻa tapxurdı, — dewıdı, ular uningəoʻa əgıxıp qüxüp, İordan dəryasınıng keqıklırını tosıp, ḡeqkımnı ətəküzıdı. **29** U waḡıtta ular Moabiylardın on mıngqə əskərnı ətürdı; bularning ḡəmmısı təmbəl palwanlar idi; ulardın ḡeqbır adəm keqıp kutuləlmıdı. **30** Xu küni Moab İsrailning koʻlıdə besıkturuldı. Zemin səksən yiləoʻıqə aman-tınqlikta turdı. **31** Əḡuddın keyin Anatning oʻoʻlı

Xamgar hakim boldi; u altə yüz Filistiyəlikni biraqla kala sanjioʻuq bilan oltürdi; umu Israilni qutkuzdi.

4 Əmdi Əhud wapat bolqandin keyin Israillar Pərwərdigarning nəziridə yənə rəzil bolqanni qilojili turdi. **2** Xuning bilan Pərwərdigar ularni Qanaaniylarning padixahı Yabinning qolioja taxlap bərdi. Yabin Hazor xəhiridə səltənət qilatti; uning qoxun sərdarining ismi Sisera bolup, u Həroxət-Goyim degən xəhərdə turatti. **3** Israillar Pərwərdigarə nələpəryad kətürdi, qünki Yabinning tokkuz yüz təmür jəng hərwi bolup, Israilləroja yigirmə yildin buyan tolimu zulum qilip kəlgənidi. **4** U waqıtta Lapidotning hotuni Dəborah degən ayal pəyojəmbər Israiləroja hakim idi. **5** U Əfraim taəqlikidiki Ramah bilan Bəyt-Əning otturisdiki «Dəborahning horma dərihi»ning tüwidə olturatti; barlıq Israillar dəwaliri toqrisida həküm soriəjili uning kəxioja kelətti. **6** U adəm əwətip Naftali yurtidiki Kədəxtin Abinoamning oəqli Barakni qakirtip kelip, uningə: — Mana, Israilning Hudasi Pərwərdigar [mundak] əmr qilojan əməsmu?! U: — Sən berip Naftalilar kəbilisi həm Zəbulun kəbilisidin on ming adəmni əzüng bilan billə elip Tabor teəjoja qikkın; **7** xuning bilan Mən Yabinning qoxun sərdari Sisera jəng hərwiliri wə qoxunliri bilan qoxup Kixon ekininin boyioja, sening kəxingəroja barəjusi niyətkə selip, uni kolungəroja tapxurimən degən, — dedi. **8** Barak uningə: — Əgər sən mən bilan billə barsang, mənmu barimən. Sən mən bilan barmisang, mənmu barmaymən! — dedi. **9** Dəborah jawabən: — Maqul, mən sən bilan barsam baray; halbuki, səpiring sanga həq xan-xərap kəltürməydu; qünki Pərwərdigar Sisera bir ayal kixining qolioja tapxuridu, — dedi. Xuning bilan Dəborah qopup Barak bilan billə Kədəxkə mangdi. **10** Barak Zəbulunlar wə Naftalilarni Kədəxkə qakirtti; xuning bilan on ming adəm uningəroja əgəxti; Dəborahmu uning bilan qikti **11** (xu qəoəda keniylərdin boləjan Həbər əzini Musaning kəynatisi Həbabning nəslidin boləjan keniylərdin ayrip qikip, Kədəxning yenidiki Zanaaimning dub dərihining yenida qedir tikkənidi). **12** Əmdi Siseraə: — Abinoamning oəqli Barak Tabor teəjoja qikiptu, degən həwər yətküzildi. **13** Xuni anglap Sisera barlıq jəng hərwilirini, yəni tokkuz yüz təmür jəng hərwisini wə barlıq əskərlirini yiojip, Həroxət-Goyimdin qikip, Kixon ekininin yenida toplidi. **14** Dəborah Barakqə: — Qopkın; bəgün Pərwərdigar Sisera sening kolungəroja tapxuridəjan kündür. Mana, Pərwərdigar aldingda yol baxliojili

qikti əməsmu?! — dedi. Xuni dewidi, Barak wə on ming adəm uningəroja əgixip Tabor teəjidin qüxti. **15** Pərwərdigar Sisera, uning həmmə jəng hərwiliri wə barlıq qoxunini qoxup Barakning qiliqi aldidə tiripən qildi; Sisera əzi jəng hərwisidin qüxüp, piyədə kəqip kətti. **16** Barak jəng hərwilirini wə qoxunni Həroxət-Goyiməroja qoojlap bardi; Sisera barlıq qoxunni qiliq astida yikildi, birimu qalmidi. **17** Ləkin Sisera piyədə kəqip, Keniylərdin boləjan Həbərning ayali Yaəlning qedirioja bardi; qünki Hazorning padixahı Yabin bilan Keniylərdin boləjan Həbərning jəməti otturisdə dostluk alakisi bar idi. **18** Yaəl Sisera karxi elixkə qikip uningə: — Əy hojam, kirginə! Korkma, meningkigə kirgin, dedi. Xuning bilan Sisera uning qedirioja kirdi, u uning üstigə yotkan yepip koydi. **19** U uningə: — Mən ussap kəttim, manga bir otlam su bərginə, dewidi, ayal berip süt tulumini eqip, uningəroja iqqüzüp, andin yənə uni yepip koydi. **20** Andin Sisera uningə: — Sən qedirning ixikidə saklap turojın. Birkim kelip səndin: — Bu yərdə birərsi barmu, dəp sorisa, yok dəp jawab bərgin, — dedi. **21** Əmdi Həbərning ayali Yaəl qopup, bir qedir kozukini elip, qolida bolkini tutkinqə xəpə qikarmay uning kəxioja bardi; u herip kətkəqkə, qəttik uhlap kətkənidi. Yaəl uning qekisigə kozukni xundak kəktiki, kozuk qekisidin etüp yərgə kirip kətti. Buning bilan u əldi. **22** Xu qəoəda, Barak Sisera qoojlap kəldi, Yaəl aldioja qikip uningə: — Kəlgin, sən izdəp kəlgən adəmni sanga kərsitəy, — dedi. U uning qedirioja kirip qariwidi, mana Sisera əlük yatətti, kozuk tehiqə qekisigə kəkiqlik turatti. **23** Xundak qilip, Huda xu küni Qanaan padixahı Yabinni Israillarning aldidə təwən qildi. **24** Xu waqıttin tartip Israillar barəjanseri küqiyip, Qanaan padixahı Yabindin üstünlükni igilidi; ahirdə ular Qanaan padixahı Yabinni yokətti.

5 Xu küni Dəborah wə Abinoamning oəqli Barak mundak nəzmə oqudi: — **2** Israilda yetəqilər yol baxliojini üqün, Həlk ihtiyarən əzlrini pida qilojini üqün, Pərwərdigarəroja təxəkkür-mədhiyə okunglar! **3** Əy padixahlar, anglanglar, əy əmirlər, kulak selinglar! Mən, mən Pərwərdigarəroja atap nəzmə okuymən, Mən Israilning Hudasi Pərwərdigarəroja küy eytimən. **4** I Pərwərdigar, sən Seirdin qikkiningda, Edomning yaylıkidin qikip yürux qilojiningda, Yər titrəp, asmanlardin sular tamqidi, Xundak, bulutlar yamojurlirini yəoədurdi; **5** Taəqlar Pərwərdigarning aldidə təwərəndi, ənə Sinay teəjimu təwrinip kətti,

Israilning Hudasi Pərwərdigarning alvida. 6 Anatning oqli Xamgarning künliridə, Həm Yaəlning künliridə, Qong yollar taxlinip kelip, Yoluqlar əgri-toqay qiojir yollar bilən mangatti; 7 Israilda əzimətlər yokap kətti, Taki mənki Dəborah qozojilip, Israilda bir ana süpitidə pəyda bolojinimojiqə. 8 [Israilar] yengi ilahlarni tallidi; Urux dərwasiləriqə yetip kəldi. Kiriq mingqə Israilikning arisida, Ya bir kəlkan ya bir nəyzə tepilisiqu?! 9 Kəlbim Israilning əmirlirogə qayıldur, Ular həlk arisida əzlinini ihtiyarən pida kildi; Pərwərdigarəqə təkəkür-mədhijə okunglar! 10 I aq exəklərgə mingənlər, I nəpis zilqilərnin üstidə olturojanlar, I yolda yürənlər, kəngül bəlunglar! 11 Su əkilidiojan jaylarda olja bəluxüwatqanlarning juxkun awazilirini anglanglar! Ular xu yərlərdə Pərwərdigarning həkkanıy əməllirini mədhijiləp, Uning Israildiki əzimətlirining həkkanıy əməllirini təriplixidu. Xu waqıtta Pərwərdigarning həlki qüxüp dərwasilarəqə yetip kelip: — 12 «I Dəborah, oyojan, oyojan! Oyojan, oyojan, oşəzəl eytkin! Ornungdin tur, i Barak, Əsirliringni yalap mang, i Abinoamning oqli!» — deyixidu. 13 Mana həlkning az bir kaldisi aliyjanablarəqə əgixix üqün qüxti, Pərwərdigarning həlki yenimoja palwan kəbi qüxüp kəldi. 14 Mana, Əfrailardin Amaləktə yiltiz tartip kəlojanlar kəldi; Mana, Binyaminlarmu kəwmiliringəqə koxulup əgixip kəldi; Makirdin əmirilər qüxüp kəldi, Zəbulundin sədarlik həsisini tutkanlar yetip kəldi. 15 Issakarning əmirliroi Dəborahəqə koxuldi; Barak nemə kiojan bolsa Issakarmu xundak kilip, Uning kəynidin jiləqəqə tap basturup etilip qüxti! Rubənnin ailə-jəmətliridikilərnin arisida xunqə uluq niyətlər kəlblirogə pükülgənidi! 16 Sən nemixkə kətanlarning iqidə turup, Qoylarəqə qelinəjan nəynin əwazini anglaxni halap kəldin? Rubənnin ailə-jəmətliridikilərnin arisida xunqə uluq niyətlər kəlblirogə pükülgənidi! 17 Gileadlar bolsa İordan dəryasining u təripidə turup kəldi; Danlarmu nemixkə kəmilərnin yenida tohtap kəldi? Axirlar bolsa dengiz boyida [jim] olturuwaldi, Dengiz kəltuklirida turup kəldi. 18 Zəbulunlar janlirini əlümgə təwəkkül kildi; Naftalilarmu jəng məydanidiki yukiri jaylarda həm xundak kildi! 19 Padixahlar həmmisi kelip, soquxti, Kənaanilərnin padixahlirimu uruxkə qikti; Taanakta, Megiddoning su boylirida uruxti. Ləkin bir'azmu kümüx olja alalmidi! 20 Asmanlarda yultuzlarmu jəng kildi, Orbitilirdin Siseraəqə kərx

jənggə atlandi. 21 Kixon dəryasining əkini [düxmənni] ekitip kətti; Xu kədimiy dərya, u Kixon dəryasidur! Əy mening jenim, pütin küqüng bilən aloja bəskin! 22 Ularning atlirining tuwakliri takirang-takirang kilməqta, Tolparliri qapmaqta, qapmaqta. 23 Mərozoja lənət okunglar, dəydu Pərwərdigarning Pərixisi, U yərdə olturojuqlarəqə lənət okunglar, Qattik lənət okunglar; Qunki ular Pərwərdigarəqə yərdəmgə kəlmidi, Zalimlarəqə kərx Pərwərdigarəqə yərdəmgə kəlmidi. 24 Ayallar iqidə kəniylik Həbərnin ayali Yaəl bəht-bərikətlənsun, Qədirəqə turojan ayallar iqidə u bəht-bərikət tapsun! 25 Sisera su soriwidi, u uningəqə süt bərdi, Esilzadilərgə layik bir kəqida kəymək tutti; 26 U sol kolini qədir kəzukioja, Ong kolini təmürqining bolkəsiəqə uzatti; Siserani urup, Bəx səngükini qəqip, Qekisidin yanjip ətküzüwətti. 27 Sisera uning ikki putining arilikioja kəysaydi, U yikildi, u [əlüktək] yatti, U uning ikki putining arilikioja kəysaydi, u yikildi, Kəysayəqə yərdə u yikilip, jan bərdi. 28 Siseraning anisi pənjiridin sirtkə səp saldi, U pənjirining rujikidin towlap: — «Uning jəng hərwisini nemixkə xunqə uzakkiqə kəlməydu? Jəng hərwilirining atlirining tuyak sadasi nemixkə xunqə həyal bolidu? — dedi. 29 Uning dedəkliri arisida danalar jawab beridu, Xundakla, u dərəkə əz-əzəgə jawab beridu: — 30 «Ular oljilirini yiojip bəluxüwatqan bolmisun yənə?! Hər bir ərkəkkə [ayaq asti kilixkə] bir-ikkidin kiz təgkəndu, Siseraəqə rəngdar kiyimlər, Gül kəxtiləngən rəngdar kiyimlərdin olja təgkəndu, Bulangqining boynioja aldi-kəyni kəxtiləngən rəngdar kiyimlər təgkən bolsa kərek! 31 I Pərwərdigar, Sənin bərikət dükəmlirining ənə xundak yokutulojay! Ləkin Səni səyğənlər kuyaxning ərləwətkəndiki kudritidək küqlük boləjay!». Xuning bilən zəmin kərik yiləqəqə tinq-amanlik tapti.

6 Israilar Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni kildi; xuning bilən Pərwərdigar ularni yəttə yiləqəqə Midiyaniylərnin kəlioja tapxurup bərdi. 2 U waqıtta Midiyaniylar Israilning üstidin əjalib kelip, Israil Midiyaniylərnin səwəbidin əzlini üqün təqərdin, əngkürlərdin wə kəram taxlərdin panah jaylarni yasidi. 3 Hər kətim Israilar uruk tərioqanda xundak bolattiki, Midiyaniylar, Amaləkiylər wə məxriktikilər kelip ularəqə hujum kilatti. 4 Ularəqə hujum kilixkə bargəhlarni tikip, zəmindiki həsulni wəyran kilip, Gəzaəqəqə Israiləqə həqkəndək axlik kəldurməy, ularning kəy, kala, exəklirininu elip

ketatti. 5 Qünki ular qekətکیلərdək kəp bolup, əz mal-qarwiliri wə qedirlirini elip kelətti; ularning adəmliri wə təgiliri san-sanaksız bolup, zeminni wəyran kilix üqün təjawuz kılatti. 6 Xuning bilən İsrail Midiyaniylarning aldida tolimu har hələtkə qüxüp kaldı; andin İsrailar Pərwərdigarəya nalə-pəryad kətürdi. 7 Midiyaniylarning dəstidin İsrail Pərwərdigarəya pəryad kətürginidə xundak boldiki, 8 Pərwərdigar İsrailəya bir pəyətəmbərnə əwətti. U kelip ularəya: — İsrailning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən silərnə Misirdin qikirip, «kulluk makani»din elip qikқанidim; 9 silərnə misirliklarning kolidin, xundakla silərgə barlik zulum kıləuqilarning kolidin kütquzup, ularni aldinglardin kəuqliwetip, ularning zemini silərgə bərdim 10 wə silərgə: «Mana, Mən Pərwərdigar silərnəng Hudayinglardurmən; silər Amoriylarning zemini turojininglar bilən ularning ilahliridin kərkənglar» degənidim. Lekin silər Mening awaziməya kulak salmidinglar», — dedi. 11 Andin Pərwərdigarning Pərixtsisi kelip Ofrah degən jayda Abiezər jəmətidiki Yoaxka təwə boləjan dub dərihining tüwidə olturdi. U wəqıtta [Yoaxning] oqlı Gideon Midiyaniylarning [bulangqilikidin] saklinix üqün xarab kəlqiki iqidə buəyday tepiwatatti. 12 Pərwərdigarning Pərixtsisi uningəya kəruñup: — Əy jasarətlık palwan, Pərwərdigar sən bilən billidur! — dedi. 13 Gideon uningəya jawab berip: — I hojam, əgər Pərwərdigar biz bilən billə boləjan bolsa, bu kərgülüklər nemixka üstimizgə kəldi? Ata-bowilirimiz bizgə səzləp bərgən uning barlik məjiziliri kəni? Bular toərisida ata-bowilirimiz: «Mana, Pərwərdigar bizni Misirdin qikirip kəlmigənmidiz?» — dedi. Lekin bəgünki kündə Pərwərdigar bizni taxlap, Midiyanning kəliəya tapxurup bərdi! — dedi. 14 Pərwərdigar uningəya karap: — Sən muxu küqünggə tayinip, berip İsrailni Midiyanning kolidin kütquzəjin! Mana, Mən seni əwətkən əməsmu? — dedi. 15 Gideon Uningəya: — I Rəb, mən İsrailni kəndak kütquzalaymən? Mening ailəm bolsa Manassəh kəbilisi iqidə əng namriti, əzüm atamning jəmətidə əng kikiqidurmən, — dedi. 16 Pərwərdigar uningəya: — Mən jəzmən sən bilən billə bolimən; xunga sən Midiyanlarni bir adəmni uroəandək urup kirisən, — dedi. 17 Gideon Uningəya iltija kılıp: — Mən nəziringdə iltipət tapқан bolsam, mən bilən səzləxkūqining həkikətən Sən Əzüng ikənlikigə bir alamət kərsətkəysən; 18 etünimən, mən yenip kelip əz hədiyə-kurbanlikimni aldingəya kəyoəuəə bu yərdin

kətmigəysən, — dedi. U jawab berip: — Sən yenip kəlgüə kütimən, dedi. 19 Gideon berip [əygə] kirip bir oqlakni təyyarlap, bir əfah esil undin petir nan pixurup, gəxni sewətkə selip, xorpisini koriəya usup bularni uning kəxiəya elip kelip, uningəya sundi (U tehiəə dub dərihining tüwidə olturatti). 20 Andin Hudaning Pərixtsisi uningəya: — Bu gəx bilən petir nanlarni elip berip, muxu yərdiki [kəoram] taxning üstigə kəyup, xorpini təkkin, — dewidi, u xundak kildi. 21 Pərwərdigarning Pərixtsisi kolidiki həsini uzitip uqini gəx bilən petir nanlarəya təkküziwidi, [kəoram] taxtin ot qikip, gəx bilən petir nanlarni yəp kətti. Xu haman Pərwərdigarning Pərixtsisimu uning kəzidin əyayib boldi. 22 Xuning bilən Gideon uning Pərwərdigarning Pərixtsisi ikənlikini bilip: — Apla, i Rəb Pərwərdigar! Qataқ boldi, qünki mən Pərwərdigarning Pərixtsisi bilən yūzmuyüz kəruñup kaldim...! — dedi. 23 Lekin Pərwərdigar uningəya: — Hatirjəm boləjin! Kərkəmiəjin, əlməysən, — dedi. 24 Xuning bilən Gideon Pərwərdigarəya atap u yərdə bir kurbangah yasap, uning ismini «Yahwəh-xalom» dəp atidi. Bu kurbangah ta bəgüngiə Abiezər jəmətining Ofrah degən jayida bar. 25 U kəqisi Pərwərdigar uningəya: — Sən atangning [qəong] bukisi wə yəttə yaxlik ikkinqi bukisini elip atangəya təwə boləjan Baal kurbangahini ərəp, uning yenidiki Axərəh butini kesiwətkin. 26 Andin muxu kəroəanning üstigə Pərwərdigar Hudayingəya ataləjan, bəlgiləngən rəsim boyiəə bir kurbangah yasap, ikkinqi bir bukini elip, əzüng kesiwətkən Axərəhning pəqilirini otun kılıp kalap, uni kəyduərmə kurbanlik kıləjin, — dedi. 27 Xuning bilən Gideon əz hizmətqiliridin on adəmni elip berip, Pərwərdigarning əzigə eytkinidək kildi; lekin u atisining əyidikilərdin wə xəhər adəmliridin kərkəkini üqün, u bu ixni kündüzi kilmay, kəqisi kildi. 28 Ətisi səhərdə xəhər həkki kəpup kərisa, mana, Baal kurbangahı ərəwetiləngən, uning yenidiki Axərəh buti kesiwətkənidi wə yengi yasaləjan kurbangahning üstidə ikkinqi buka kurbanlik kilinəjanidi. 29 Buni kəruñup ular bir-birigə: — Bu ixni kim kıləjəndu? — deyixti. Ular sürüxtüriwidi, buni Yoaxning oqlı Gideonning kıləjanlikı məlum boldi. 30 Xuning üqün xəhərnəng adəmliri Yoaxka: — Oqlungni qikirip bərgin! U Baal kurbangahini ərəp, uning yenidiki Axərəhni kesiwətkini üqün əltürilsun! — dedi. 31 Biraқ Yoax əzigə kərxilixixka turoəjan kəpəqilikkə jawab berip: — Silər Baal üqün dəwalaxmakqimusilər?

Silər uni kütquzmaqımu? Kimki uning toqrisida dəwalaxsa ətigə qalmaq olımgə məhkum kilinsun! Əgər Baal dərəkə bir huda bolsa, undaқта uning kurbangahını birsi erüwətini üqün, u xu adəm bilən ezi dəwalaxsun! — dedi. **32** Bu səwəbtin [atısi] Gideonni «Yərubbaal» dəp atıdı, qünki [atısi]: «U Baalning kurbangahını erüwətini üqün, Baal ezi uning bilən dəwalaxsun!» degənıdı. **33** Əmma Midiyan, Amaləklər wə məxriktikilərnıng həmmisi yiojilip, [İordan] dəryasidin etüp Yısrəl jilöjisida qedirlirini tikixti. **34** U waqıtta Pərwərdigarning Rohi Gideonning üstigə qüxti; u kanay qeliwıdı, Abiezər jəmətidikilər yiojilip uning kəynidin əgixip mangdı. **35** Andin u əlqilərnı Manassəhning zeminiöja berip, u yərnı aylinip kelixkə əwətiwıdı, Manassəhlər yiojilip uningöja əgixip kəldi. U Axırlaröja, Zəbulunlaröja wə Naftalılaröja əlqi əwətiwıdı, ularmu uning aldıöja qikixti. **36** Gideon Hudaöja: — Əgər Sən həkikətən eytkiningdək mening kolum bilən İsrailni kütquzıdıöjan bolsang, **37** Undaқта mana, mən hamanoja bir parqə koy terisi koyup koyımən; əgər pəkət terining üstigila xəbnəm qüxüp, qərisidiki yərlərnıng həmmisi kuruk tursa, mən Əzüng eytkiningdək mening kolum arkilik İsrailni kütquzmaqı bolöjiningni bilimən, — dedi. **38** İx dərəkə xundak boldi. Ətisi səhərdə Gideon kəpup, yungni sikıwıdı, lik bir piyalə xəbnəm süyi qikti. **39** Andin Gideon Hudaöja yənə: Ojəzipingni manga kəzojımiöjaysən, mən pəkət muxu bir kətimla dəymən! Səndin etünəy, mən pəkət yənə bu kətim bu terə bilən sinap bakay; iltija kilimənki, əmdi bu kətim pəkət terə kuruk bolup, qərisidiki yərnıng həmmisigə xəbnəm qüxkəy, — dedi. **40** Bu keqisimu Huda xundak kildi; dərəkə pəkət terila kuruk bolup, qərisidiki yərnıng həmmisigə xəbnəm qüxkənıdı.

7 Yərubbaal (yəni Gideon) wə əzigə koxulojan həmma həlk ətisi səhər kəpup, Hərod degən bulakning yenioja berip qedir tikti. Midiyanıylarning ləxkərgahı bolsa uning ximal tərıpidə, Morəh egizlikining yenidiki jilöjıdı idi. **2** Əmdi Pərwərdigar Gideonöja: — Sanga əgəxkən həlkning sani intayın kəp, xunga Mən Midiyanıylarnı ularning kolioja tapxuralmaymən. Bolmisa İsrail: «Əzimizni əzimizning kəli kütquzdı» dəp mahtinip ketixi mumkin. **3** Xuning üqün sən əmdi həlkə: «Kimlər kərkəp titrək baskan bolsa, ular Gilead teöjıdin yenip kətsun» dəp jakarlıöjin — dedi. Xuning bilən həlkning arısidin yigirmə ikki ming kixi kaytip ketip, pəkət on mingila kelip kəldi. **4**

Pərwərdigar Gideonöja yənə: — Həlkning sani yənıla intayın kəp; əmdi sən bularnı suning lewigə elip kəlgin. U yərdə Mən ularni sən üqün sinaktın etküzey; Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barsun desəm», u sən bilən barsun; lekin Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barmısın» desəm, u sən bilən barmısın, — dedi. **5** Xuning bilən Gideon həlkni suning lewigə elip kəldi. Pərwərdigar uningöja: — Kimki it su iqkəndək tili bilən yalap su iqsə, ularni ayrim bir tərəptə turojuzöjin; həm kimki tizlinip turup su iqsə, ularnimu ayrim bir tərəptə turojuzöjin, — dedi. **6** Xundak boldiki, oqumini aozioja təgküzüp yalap su iqkənlərdin üq yüzi qikti. Kəlojanlarning həmmisi tizlinip turup su iqtı. **7** Andin Pərwərdigar Gideonöja: — Mən muxu suni yalap iqkən üq yüz adəmnıng kəli bilən silərnı kütquzup, Midiyanı sening kolungöja tapxurımən; lekin kəlojan həlk bolsa həmmisi əz jayioja yenip kətsun, — dedi. **8** Xuning bilən bu [üq yüz adəm] ozuk-tülük wə kanaylırini kolioja elixti; Gideon İsrailning kəlojan barlik adəmlirini əz qedirioja kayturuwetip, pəkət xu üq yüz adəmnı elip kəldi. Əmdi Midiyanıylarning ləxkərgahı bolsa ularning təwən tərıpidiki jilöjıdı idi. **9** Xu keqisi xundak boldiki, Pərwərdigar uningöja: — Sən kəpup ləxkərgahka qüxkin, qünki Mən uni sening kolungöja tapxurdum; **10** əgər sən qüxüxtin kərkəsang, əz hizmətkaring Puraħni billə elip ləxkərgahka qüxkin. **11** Sən ularning nemə deyixiwatkınıni anglaysən, andin sən ləxkərgahka [hujum kilip] qüxüxkə jür'ət kilalaysən, dedi. Buni anglap u hizmətkari Puraħni elip ləxkərgahning qetidiki əskərlərnıng yenioja bardı. **12** Mana Midiyan, Amalək wə barlik məxriktikilər qekətkilərdək kəp bolup, jilöjıning boyioja yeyiləjanıdı; ularning təgiliri kəplikidin dengiz səhılidiki kumdək həddi-həsabsiz idi. **13** Gideon baröjanda, mana, u yərdə birsi həmraħioja kərgən qüxini səzləp beriwatatti: — Mana, mən bir qüx kərdum, qüxümdə mana, bir arpa tokıqi Midiyanıng ləxkərgahioja domulap qüxüptudək; u qediröja kelip sokuluptıdək, xuning bilən qedir ərulüp, düm kəmtürülüp ketiptu — dəwatatti. **14** Uning həmraħı jawabən təbir berip: — Buning mənisı xuki, u tokaq Yoaxning oşlı, İsraillik adəm Gideonning kiliqidin baxka nərsə əməstur; Huda Midiyan wə uning barlik kəxunıni uning kolioja tapxuruptu, dedi. **15** Xundak boldiki, Gideon bu qüxni wə uning berilgən təbirini anglap, səjdə kildi. Andin u İsrailning ləxkərgahioja yenip kelip: — Kəpunglar, Pərwərdigar Midiyanıng ləxkərgahını kolunglaröja

tapxurdi, — dedi. **16** Xuning bilən u bu üq yüz adəmni üq guruppioğa bөлüp, həmmisining kəlioğa birdin kanay bilən birdin quruq komzəkni bərdi; hər bir komzək iqidə birdin məx'əl qoyuldi. **17** U ularoğa: — Silər manga qarap, mening kəlioğimdek kilinglar. Mana, mən ləxkərgahning kəxioğa baroğanda, nemə kilsam, silər mu xuni kilinglar; **18** mən wə mən bilən həmrah bolup mangoğan barlıq adəmlər kanay qalsaq, silər mu ləxkərgahning qərisidə turup kanay qelinglar wə: «Pərwərdigar üqün həm Gideon üqün!» dəp towlanglar, — dedi. **19** Keyinki yerim keqilik kəzətning baxlinixida, kəzətqilər yengidin almaxkanda, Gideon wə uning bilən billə boloğan yüz adəm ləxkərgahning kəxioğa kəldi; andin ular kanay qelip kəlliridiki komzəklərni qaqtı. **20** Xu həman üq guruppidikilərnin həmmisi kanay qelip, komzəklərni qeqip, sol kəllirida məx'allərni tutup, onğ kəllirida kanaylarni elip: — Pərwərdigaroğa wə Gideoñoğa ataloğan kiliq! — dəp towlaxkəniqə, **21** ularning hər biri ləxkərgahning ətrapida, öz jayida turuxti; yaw qoxuni tərəp-tərəpkə petirap, warkirap-jarkirioğan peti kaqkili turdi. **22** Bu üq yüz adəm kanay qaloğanda, Pərwərdigar pütkül ləxkərgahitiki yaw ləxkərlirini bir-birini kiliqlaxkə selip qoydi, xuning bilən yaw qoxuni Zerərahkə baridioğan yoldiki Bəyt-Xittah tərəpkə qaqtı; ular Tabbatning yenediki Abəl-Məhəlahning qegrisioğiqə qaqtı. **23** Andin Naftali, Axir wə pütkül Manassəhning kəbililiridin Israillar qaqirip kelindi wə ular Midiyaniylarni koşlidi. **24** Xuning bilən Gideon Əfrayim pütkül taoliğini arilap kelixkə əlqilərni əwətip Əfrayimlaroğa: — «Silər quxüp Midiyaniylar oğa hujum kilinglar, Bəyt-Barahkəqə, xundakla İordan dəryasioğiqə barlıq ekın keqiklirini igiləp, ularni tosuwelinglar», dedi. Xuning bilən Əfrayimning həmmə adəmlirini yioqilip, Bəyt-Barahkəqə wə İordan dəryasioğiqə barlıq ekın keqiklirini igilidi. **25** Ular Midiyanning Orəb wə Zəab degən ikki əmirini tutuwaldi; Orəbni ular «Orəb qoram texi» üstidə, Zəabni «Zəab xarab kəliki»də əltürdi, Midiyaniylarni koşlap berip, Orəb wə Zəabning baxlirini elip, İordan dəryasining u tərəpigə Gideonning kəxioğa kəldi.

8 (Keyin, Əfrayimlar uning oğa: — Sən nemixkə bizgə xundak muamilə kilisən, Midiyaniylar bilən soquxkə qikqanda, bizni qaqirmidingoşa, dəp uning bilən kəttik deyixip kətti. **2** U ular oğa jawabən: — Mening kəlioğanimni kəndakmu silərnin kəlioğinglar oğa təngləxtürgili bolsun? Əfrayimning

üzümlərni pasangdioğini, Abieəzərlərnin üzüm üzginidin artuq əməsmu? **3** Huda Midiyanning əmirliəri Orəb bilən Zəabni kəlunglar oğa tapxuroğan yərdə, mening kəlumdin kəlgini kəndakmu silərnin kəlioğinglar oğa təngləxtürgili bolsun? — dedi. Xundak dewidi, ularning uning oğa bol oğan aqqiki yandi). **4** Əmdi Gideon İordan dəryasining boyioğa yetip kəldi. U wə əzigə həmrah bol oğan üq yüz adəm hər ip kətkən bolsimu, ular yənəla Midiyaniylarni koşlap dəryadin ətti. **5** Gideon Sukkot xəhəridikilərgə: — Manga həmrah bolup kəlgən kixilərgə nən bərsənglar, qünki ular hər ip-qarqap kətti. Biz Midiyanning ikki padixahı Zəbah wə Zalmunnani koşlap ketip barimiz, — dedi. **6** Ləkin Sukkotning qongliri jawab berip: — Zəbah wə Zalmunna həzir sening kəlung oğa qüxtimu?! Biz sening muxu ləxkərlirigə nən bərməduk?! — dedi. **7** Gideon: — Həp! Xundak bol oğini üqün Pərwərdigar Zəbah wə Zalmunnani mening kəlum oğa tapxuroğanda, ətliringlarni qəldiki yantak wə xoha bilən hamanda tepimən, — dedi. **8** Gideon u yərdin Pənuəlgə berip, u yərdiki adəmlərgimu xundak dewidi, Pənuəldiki kixilərmu uning oğa Sukkotkilərdək jawab bərdi. **9** U Pənuəldikilərgə: — Mən əşlibə bilən yenip kəlginimdə, bu muninglarni əruwetimən, — dedi. **10** U qaoğda Zəbah wə Zalmunna Karkor degən jayda idi; ular bilən mangoğan qoxunda on bəx mingqə ləxkə bar idi. Bular bolsa məxriklərnin pütkül qoxunidin kelip qaloğanliri idi, qünki uların kiliq tutqanliridin bir yüz yigirmə mingi əltürülğənidi. **11** Gideon bolsa Nobah wə Yəgbihağning xərkədikə kəqmənlər yoli bilən qikip Midiyanning ləxkərgahioğa hujum kiliq, ularni tarmar kildi; qünki ləxkərgahitikilər tolimu əndixsiz turoğanidi. **12** Zəbah wə Zalmunna keqip kətti; Gideon kəynidin koşlap berip, Midiyanning bu ikki padixahı Zəbah wə Zalmunnani tutuwaldi; u pütkül ləxkərgahitikilərni alaxkə kiliq tiripirən kiliwətti. **13** Andin Yoaxning oşli Gideon Həras dawinidin ətəp, jəngdin kaytip kəldi. **14** U Sukkotluk bir yax yigitni tutuwelip, uningdin sürüxtə kiliwidi, yigit uning oğa Sukkotning qongliri wə əksakallirining isimlirini yezip bərdi. Ular jəmiy bolup yətmix yəttə adəm idi. **15** Andin Gideon Sukkotning adəmlirining kəxioğa yetip bar oğanda: — Silər meni zənglik kiliq: «Zəbah wə Zalmunna həzir sening kəlung oğa qüxtimu? Biz sening bilən billə mangoğan muxu hər oşin adəmlirigə nən bərməduk?» degəndinglar! Mana, u Zəbah wə Zalmunna degənlər! — dedi. **16** Xuni dəp u xəhərnin

akşakallirini tutup kelip, qoldiki yantak bilən xohilarni elip kelip, ular bilən Sukkotning adamlirini urup ədipini bərdi. **17** Andin u Pənuəlning munarini örüp, xəhərdiki adəmlərni eltürdi. **18** Gideon Zəbah wə Zalmunnani sorak kılıp: — Silər ikkinglar Taborda eltürgən adəmlər kandaq adəmlər idi? — dəp soriwidi, ular jawab berip: — Ular sanga intayin ohxaytti; ularning hərbi xahzadidək idi, — dedi. **19** U buni anglap: — Ular mening bir tuşqanlirimdur, biz bir anining oşullirimiz. Pərwədigarning hayati bilən kəsəm kılımənki, silər əyni wakitta ularni tirik qoyqan bolsanglar, mən silərni hərgiz eltürməyttim, — dedi; **20** xuning bilən u qong oşli Yətərgə: — Sən qorup bularni eltürgin, — dedi. Lekin oşul kiqik boləqəqə qorqup, kiliqini suşurmidi. **21** Xuning bilən Zəbah wə Zalmunna: — Sən eziing qorup bizni eltürgin; qünki adəm kandaq bolsa küqimu xundak bolidu, — dedi. Xundak dewidi, Gideon qorup Zəbah wə Zalmunnani eltürdi. U təgilirining boynidiki hılal ay xəkillik bezəklərni eliwaldi. **22** Andin Israillar Gideonə: — Sən bizni Midiyanning qolidin qutquzəjanikənsən, eziing bizgə padixah boləqin; oşlung wə oşlungning oşlimu bizning üstimizgə həküm sürsun, — dedi. **23** Əmma Gideon ularəqə jawab berip: — Mən üstünlərgə səltənət qilməymən, oşlummu üstünlərgə səltənət qilməydu; bəlki Pərwədigar Əzi üstünlərgə səltənət qilidu, dedi. **24** Andin Gideon ularəqə yənə: — Silərgə pəkət birla iltimasim bar: — Hər biringlar öz oljanglardin hılqə-zerilərnə manga beringlar, dedi (Midiyanlar Ismaillardin boləqəqə, hərbi altun zirə-hılqılarni takaytti). **25** Ular jawabən: — Berixkə razimiz, dəp yərgə bir yepinqini selip, hərbi uning üstigə oljisidin zirə-hılqılarni elip taxlidi. **26** U sorap yiqən altun zirilərnəgə eşirliki bir ming yəttə yüz xəkəl altun idi, buningdin baxqə Midiyan padixahliri eziğə aşqan hılal ay xəkillik buyumlar, zunnar, uqisioqə kiygən səsün eginlər wə təgilərnəgə boynioqə aşqan altun zənjiirlərmu bar idi. **27** Gideon bu nərsilərdin bir əfod yasitip, öz xəhiri Ofrahta qoyup qoydi. Nətijidə, pütkül Israil uni izdəp buzukqilik qildi. Buning bilən bu nərsə Gideon wə uning pütün ailisigə bir tor-tuzak boldi. **28** Midiyaniyalar xu tərکیدə Israillarning aldida boysundurulup, ikkinqi bax kətürəlmidi; zemin Gideonning künliridə kirik yiloqəqə tinq-aramlik tapti. **29** Yoaxning oşli Yərubbaal qaytip berip, öz eyidə olturdi. **30** Gideonning ayalliri kəp boləqəqə, uning puxtidin yətmix oşul tərəldi. **31** Xəkəmdə uning

bir kenizikimu bar idi; u uningəqə bir oşul tuşup bərdi, Gideon uning ismini «Abimələk» dəp qoydi. **32** Yoaxning oşli Gideon uzun əmür kərüp, kerip aləmdin eтті. U Abiezərlərgə təwə boləqan Ofrahta, ez atisi Yoaxning kəbrisigə dəpnə qilindi. **33** Gideon elgəndin keyin Israillar kəynigə yenip, Baal butlirioqə əgixip buzukqilik qildi wə «Baal-Berit»ni eziirining ilahı kılıp bekitti. **34** Xundak kılıp Israillar eziirini ətrapidiki barlik duxmənlirining qolidin qutquzəqan öz Hudasi Pərwədigarni untudi **35** wə xuningdək Gideonning Israiləqə qiləqan həmmə yaxxiliklirini heq əsliməy, Yərubbaal (yəni Gideon)ning jəmətigə heqbir məhribanlik kərsətmidi.

9 Əmdi Yərubbaalning oşli Abimələk Xəkəmdiki anisining aka-ukilirining kəxioqə berip, ular wə anisining atisining pütkül jəmətidikilərgə: — **2** Silər Xəkəmdiki barlik adəmlərnəgə kılıqioqə səz kılıp ularəqə: «Silər üqün yətmix kixi, yəni Yərubbaalning oşulliri üstünlərgə həküm sürgini yaxximu yaki birla adəmnəgə üstünlərdin həküm sürgini yaxximu? Esinglarda bolsunki, mən silərnəgə qan-kəringindixinglərnə» — degən gəpimni yətküzüinglar, — dedi. **3** Xuning bilən uning anisining aka-ukiliri u toşrulul bu gəplərnəgə həmmisini Xəkəmdikilərnəgə kılaklirioqə eytti. Ularning kəngli Abimələkkə mayil bolup: — U bizning kəringinximiz ikənəqə, diyixip, **4** Baal-Beritning buthanisidin yətmix xəkəl kümüxnə elip, uningəqə bərdi. Bu pul bilən Abimələk birmunqə bikar tələp lükqəklərni yallap, ularəqə bax boldi. **5** Andin u Ofrahta, atisining eziğə berip eziing aka-ukiliri, yəni Yərubbaalning oşulliri bolup jəmiy yətmix adəmnə bir taxning üstidə eltürüwətti. Lekin Yərubbaalning kiqik oşli Yotam yoxuruniwaləqəqə, kutulup qaldi. **6** Andin pütkül Xəkəmdikilər wə Bəyt-Millodikilərnəgə həmmisi yiqilixip berip Abimələknə Xəkəmdiki dub dərihining tüwidə padixah kılıp tiklidi. **7** Bu həwər Yotaməqə yətküzüldi; u berip Gərizim teşirining qokkisioqə qiqip, u yərdə turup yukiri awazda kəpquikkə toşlap: — Əy Xəkəm qongliri, mening səziimgə kılak selinglar, andin Hudamu silərgə kılak salidu. **8** Künlərdin bir küni dərəhlər eziirining üstigə həküm süridioqan bir dərəhni məsihləp padixah tikləxkə izdəp qiqip, zəytun dərihigə: — Üstimizgə padixah bolup bərgin, dəptikən. **9** Zəytun dərihi ularəqə jawab berip: — Hudaəqə wə insanlarəqə boləqan hərmətni ipadiləydiəqan meyimni taxlap, baxqə dərəhlərnəgə üstidə turup pulanglaxqə kətəmdim?

— dəptu. **10** Buni anglap dərəhlər ənjür dərihining kexioja berip: — Sən kelip üstimizgə padixah boləjin, dəp iltija kiliptu; **11** Ənjür dərihi ularoja jawab berip: — Mən ez xirnəm bilən yaxhi mewənni taxlap, baxka dərəhlərləning üstidə turup pulanglaxka ketəmdim? — dəptu. **12** Xuning bilən dərəhlər üzüm talliqining kexioja berip: — Sən kelip bizning üstimizgə padixah boləjin, dəptu, **13** üzüm teli ularoja jawab berip: — Mən Huda bilən adəmlərnəni hux kildiojan yengi xarabni taxlap, baxka dərəhlərləning üstidə turup pulanglaxka ketəmdim? — dəptu. **14** Andin dərəhlərləning həmmisi azojaning kexioja berip: — Sən kelip bizning üstimizgə padixah boləjin, dəptu; **15** azojan ularoja jawab berip: — Əgər silər meni səmimiy niyitinglar bilən üstünglərgə padixah kilixni halisanglar, kelip mening sayəmnəning astida panahlininglar; bolmisa, azojanin bir ot qikidu wə Liwanning kedir dərəhlirini yəp ketidu! — dəptu. **16** Əgər silərləning Abimələkni padixah kiləjininglar rast səmimiy wə durus niyət bilən boləjan bolsa, Yərubbaal wə uning ailisidikilərgə yaxhilik kiləjan, uning kiləjan əməlliri boyiqə uningəja kayturojan bolsanglar — **17** (qünki atam silər üqün jəng kilip, əz jenini hətərgə təwəkkul kilip silərnəni Midiyanning kolidin kutkuzdi! **18** Ləkin silər bügün atamning jəmətigə kərxəni kəzojilip, uning oqullirini, jəmiy yətmix adəmnəni bir taxning üstidə əltürüp, uning dedikining oqli Abimələkni tuəjkinənglar boləjini üqün Xəkəm həlkəning üstigə padixah kilip tikləpsilə!) **19** — əmdi əgər silər Yərubbaal wə jəmətigə səmimiy wə durus muamilə kiləjan bolsanglar, silər Abimələktin huxallik tapkaysilə, umu silərdin huxallik tapkay! **20** Ləkin bolmisa, Abimələktin ot qikip, Xəkəmdikilə wə Bəyt-Milləning həlkəni yəp kətsun; xundakla, Xəkəmdikilə wə Bəyt-Milləning həlkədin ot qikip, Abimələkni yəp kətsun! — dedi. **21** Yotam kərendixi Abimələktin kərkəp, kəqip Bəər degən jəyoja berip, u yərdə olturaklixip kəldi. **22** Abimələk Israiləja üq yil səltənət kildi. **23** Huda Abimələk bilən Xəkəmnəning adəmliri otturisoja bir yaman roh əwətti; xuning bilən Xəkəmdikilə Abimələkkə asiylilik kilixkə kəzojəldi. **24** Buning məksiti, Yərubbaalning yətmix oqliəja kilinojan zorəwanlik wə kəni kəzəni ularni əltürgən kərendixi Abimələkning boynioja qüxürüx, xundakla əz aka-ukilirini əltürüxkə uni kəlləp-kəuwwətligən Xəkəmdiki kixilərləning bəxioja qüxürüxtin ibarət idi. **25** Xəkəmdiki kixilərlə Abimələkni tutmaqə bolup, taqlərləning qəkkilirioja paylakqilərnəni

bəktürmə kilip turojuzdi; ular u yərdin ətkən yoluqilərləning həmmisini buləng-taləng kildi. Bu ix Abimələkkə yətküzildi. **26** Əbədning oqli Gaal əz aka-ukiliri bilən Xəkəmgə kəqip kəliwidi, Xəkəmdiki kixilərlə uningəja ixəng baəjlap uni əz yar-yəlik kildi. **27** Xundak kilip ular xəhərdin etizlikkə qikip, üzümzərləning üzümilirini üzüp sikip, xarəb yasəp, xədlik kilip əz butining ibadəthanisioja kirip, yəp-iqixip Abimələkning üstidin lənət oquəjili turdi. **28** Əbədning oqli Gaal: — Abimələk degən kim idi? Xəkəm degən nemə idi, biz nemə dəp uningəja hizmət kiləjədmiz?! U Yərubbaalning oqli əməsmu? Zəbul uning nəzətətgisi əməsmu? Silərlə Xəkəmnəning atisi Həmorning adəmlirininəng hizmitidə bolsənglar bolidu! Biz nemixkə Abimələkning hizmitidə bolidikənmiz? **29** Kəxki bu həlkə mening kəl əstimdə bolsa idi! U qəojdə mən Abimələkni həydiwtəttim! Mən Abimələkkə: — Əz kəxuningni kəpəytip, jənggə qikkin! — degən boləttim. **30** Əmdi xəhər bəxlikə Zəbul Əbədning oqli Gaalning bu səzlrini angliəjiridə, əqqiki kelip, **31** əqlərnəni Abimələkning kexioja yoxurunəqə əwətip: «Manə, Gaalning oqli kərendaxliri bilən Xəkəmgə kəliwatidu; manə, xəhərnəni siligə kərxəni qikixkə kutritiwatidu. **32** Xungə sili adəmlirini elip bügün kəqə [xəhər] ətrapidiki etizlikkə berip marəp olturojəyla; **33** ətə kün qikkin həman kəzojilip xəhərgə hujum kiləjəyla; u wə uning adəmliri siligə kərxəni qikkinəndə, sili əhwaləja kərap uningəja təkəbil turojəyla, — dedi. **34** Buni angləp, Abimələk həmmə adəmlirini elip, kəqisi qikip, tət topkə bəlünüp, yoxurunəp Xəkəmgə hujum kilixkə marəp olturdi. **35** Əbədning oqli Gaal sirtkə qikip xəhərləning dərəzəsidə ərə turojənda, Abimələk əz adəmliri bilən yoxurunəjan jəydin qikti. **36** Gaal həlkəni kərip Zəbuləja: — Manə taə qəkkiliridin adəmlərlə qüxüwatidu, dedi. Ləkin Zəbul uningəja jawabən: — Taəqlərləning kələnggisi səngə adəmlərdə kərinidu, — dedi. **37** Gaal yənə səz kilip: Manə, bir top adəmlərlə dənglərdin qüxüp kəliwatidu, yənə bir top adəmlərlə «Palqilərləning dūb dərihi»ning yoli bilən kəliwatidu, — dedi. **38** Andin Zəbul uningəja: — Səning: «Abimələk degən kim idi, biz uning hizmitidə boləttükmu?» dəp qəng gəp kiləjan əozjəng həzir kəni? Manə bular sən kəzəgə ilmiəjan həlkə əməsmu? Əmdi qikip ular bilən soquxəp bəkkin! — dedi. **39** Xuning bilən Gaal Xəkəmdikilərlə bilən qikip Abimələk bilən soquxəp bəxlidi. **40** Ləkin Abimələk uni məəjlap kilip kəojlidi; u uning əldidin kəqti, xundakla nurojən

yarilanojan adamlar xaharning darwazisiojiga yetixip ketkanidi. **41** Andin Abimelak Arumahda turup kaldi. Zebul bolsa Gaal wa uning kerindaxlirini qoslap, ularning Xakamdə turuxioja yol koymidi. **42** Ətisi [Gaaldikilər] dalaşoja qikti; bu hawer Abimeləkkə yatkəndə **43** u həkini elip, ularni uq topka bəliup, dalada yoxurunup marap turdi; u karap turuwidi, Xəkəm həkli xəhərdin qikti. U kopup ularoja hujum kildi. **44** Abimelək wa uning bilən boləjan birinqi top atlinip xəhərdin darwazisining aldioja besip berip, u yərdə turdi; qaləjan ikki top etilip berip dalada turəjan adəmlərgə hujum kilip ularni kiriwətti. **45** Xu tərikiđə Abimelək pütün bir kün xəhərgə hujum kilip, uni elip, uningda turuwatқан həkni ɵltürüp, xəhərdi haniwəyran kilip üstigə tuzlarni qeqiwətti. **46** Xəkəm munaridiki adəmlərdin həmmisi buni anglap, Berit degən butning ibadəthanisidiki qoroşanoja kiriwaldi. **47** Xəkəm munaridiki adəmlər bir yərgə yiojiliwaptu, degən hawer Abimeləkkə yetti. **48** Xuning bilən Abimelək adəmlirini elip Zalmon teşioja qikti; u kolioja paltini elip dərəhning bir xehini kesip elip, əxnisigə koyup, andin əzi bilən boləjan həkqə: — Mening nemə kilənimni kerdüngle, əmdi silərmu tezdin xundak qilinglar, — dedi. **49** Buni anglap həkning hərberi Abimeləktək birdin xahni kesip elip, uningə əgixip berip, xahlarni qoroşanning yenioja dəwiləp, ot koyup qoroşan wa uningda boləjanlarni kəydürüwətti. Buning bilən Xəkərdin munaridiki həmmə adəmlər, jəmiy mingqə ər-ayal əldi. **50** Andin Abimelək Təbəzğə berip, u yərdə bargah kurup Təbəzğə qorxap, hujum kilip uni ixəjal kildi. **51** Lekin xəhərdin otturisida mustəhəkəm bir munar bar idi; barliq ər-ayal, jumlidin xəhərdin həmmə qongliri u yərgə qeqip berip, dərwezini iqidin taqap, munarning üstigə qikiwaldi. **52** Abimelək munaroja hujum kilip, uningə ot koyuxka munarning dərwezisioja yeqinlaxkanda, **53** bir ayal yaroşunqakning üstünki texini Abimeləkning bexioja etip uning bax süngikini sunduriwətti. **54** Andin Abimelək dərhal əz yarişini kətürgüqi yigitni qakirip uningə: — Qiliqingni suşurup meni ɵltürüwətkin; bolmisa, hək mening toşramda: «Bir ayal kixi uni ɵltürüwetiptu» deyixidu, — dedi. Buni anglap yigit uni sanjip ɵltürüwətti. **55** Andin Israilning adəmliri Abimeləkning əlginini kərüp, ularning həmmisi əz jaylirioja qaytip ketixti. **56** Xundak kilip Huda Abimeləkning əzining yətmix aka-ukisini ɵltürüp,

atishioja kiləjan rəzillikini uning əz bexioja yandurdi; **57** xuningdək Huda Xəkərdin adəmliri kiləjan barliq yamanliklirini mu ularning bexioja yandurup qixürdi. Buning bilən Yərubbaalning oşli Yotam eytkən lənət ularning üstigə kaldi.

10 Abimeləktin keyin Issakar qəbilisidin boləjan Dodoning nəwrisi, Puaşning oşli Tola degən kixi Israilni kutkuzuxka turdi; u Əfrayimning taşliridiki Xamir degən jayda turatti; **2** u Israiləja yigirmə uq yil həkim bolup aləmdin ɵtti wa Xamirdə dərənə kilindi. **3** Uningdin keyin Gileadliq Yair turdi; u Israiləja yigirmə ikki yil həkim boldi. **4** Uning ottuz oşli bolup, ular ottuz təhəyğə minip yürətti. Ular ottuz xəhərgə igidarqilik kilatti; bu xəhərlər Gilead yurtida bolup, ta bügüngiqə «Yairning kəntliri» dəp atalmakta. **5** Yair wapat bolup, Kamonda dərənə kilindi. **6** Lekin Israilar yənə Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni kilip, Baal bilən Axərəh butlirioja bax urup, xundakla Suriyəning ilahliri, Zidondikilərdin ilahliri, Moabning ilahliri, Ammoniylarning ilahliri wa Filistiyələrdin ilahlirining ibaditigə kirip, Pərwərdigarni taxlap, uningə ibadətə bolmidi. **7** Xuning bilən Pərwərdigarning oşəzi Israiləja qozoşilip, ularni Filistiyələrdin wa Ammoniylarning kolioja taxlap bərdi. **8** Bular bolsa xu yili Israilarni qattik besip əzdi; andin ular İordan dərzasining məxrik təripidə Amoriylarning zemnidiki Gileadta ɵlturuxluk barliq Israil həkigə on səkkiz yiləşiqə zulum kildi. **9** Ammoniyar yənə İordan dərzasidin ɵtüp, Yəhuda, Binyamin wa Əfrayim jəmətigə qarxi hujum kildi: xuning bilən pütkül Israil qattik azablandi. **10** Xuning bilən Israilar Pərwərdigarəja pəryad kilip: — Biz sanga gunah kilduk, əz Hudaşimizni taxlap, Baal butlirining kullukioja kirip kəttük, dedi. **11** Pərwərdigar Israilarəja: — Mən silərdi misirliklərdin, Amoriylərdin, Ammoniylərdin wa Filistiyələrdin kutkuzəjan əməşmidim? **12** Zidoniylar, Amaləklər wa Maonlar kelip silərgə zulum kiləşinida, Manga pəryad kiləşinilərdə silərdi ularning kolidin kutkuzəjan əməşmidim? **13** Xundaktimu, silər yənə Məni taxlap, yat ilahlarning kullukioja kirdinglar. Mən silərdi əmdi kutkuzməymən! **14** Əmdi berip əzünglər talliojan ilahləroja pəryad qilinglar, qiyinqilikka qaləjan qeoşinglərdə xular silərdi kutkuzsun, — dedi. **15** Əmma Israilar Pərwərdigarəja yalwurup: — Biz gunah kilduk! Əmdi nəziringgə nemə yahxi kərünsə bizgə xundak kiləşin, bizni pəkət muxu bir qetimlə

kutkuzuwaloqaysən! — dedi. **16** Xuning bilən Israil yat ilahlarıni öz arisidin qikirip taxlap, Pərwərdigarning ibaditigə kirixti; [Pərwərdigar] Israilning tartiwatqan azab-oqubətlirini kərüp, kəngli yerim boldi. **17** Xu waqıtta Ammoniylar toplinip Gileadta qedirgah tikti; Israillarmu yiojilip kelip Mizpahəğa qüxüp qedirgah tikti. **18** Gileadtiki həlkning qongliri əzara: — Kim Ammoniylar bilən soquxuxka baxlamqı bolsa, u barlik Gileadttikilərgə bax bolidu, dedi.

11 Xu qaşda Gileadlıq Yəftah degən kixi batur palwan idi. U bir pahixə ayalning oşlı bolup, Gileadın tərəlgənidi. **2** Lekin Gileadning öz ayali uningə birnəqqə oşul bala tuşup bərgənidi; bu ayaldın tuşuləjan oşulliri qong boləjanda Yəftahni əydin koşlap: — Sən baxka hotundin boləjan oşul boləjaqka, atimizning əyidin miraşka igə bolmaysən, — dedi. **3** Xuning bilən Yəftah kərindaxliridin keqip, Tob degən zeminda turup qaldi. Xu yərdə birmunqə bikar tələplər Yəftahning ətrapiəğa bir-birləp yiojildi. Ular uning bilən kirip-qikip yürətti. **4** Əmma birnəqqə waqıt ətkəndə Ammoniylar Israil bilən soquxuxka qikti. **5** Ammoniylar Israiləğa hujum kiləjanda Gileadning aqsakalliri Yəftahni Tob zeminidin elip kəlməqı bolup uning yenioğa bardi. **6** Ular berip Yəftahka iltija kilip: — Bizning Ammoniylar bilən urux kiliximiz üqün sən kelip bizgə sərdar bolup bərgin, — dedi. **7** Yəftah Gileadning aqsakallirioğa jawabən: — Silər meni əq kərüp atamning jəmətidin həydiwətkənidinglarəşu, əmdi bexinglarəğa balayı'apət qüxkəndə kəndəksigə mening keximoğa kelip qaldinglar, — dedi. **8** Gileadning aqsakalliri Yəftahka: — Durus, lekin seni biz bilən billə berip Ammoniylarəğa karxi jəng kilip, Gileadta həmmə olturuwatqanlarəğa bax bolsun dəp, kexingəğa kəldük, — dedi. **9** Yəftah Gileadning aqsakalliridin: — Əgər silər meni Ammoniylar bilən soquxuxka yandurup barəjininglarda, Pərwərdigar ularni mening qoluməğa tapxursa, mən silərgə bax boləmdimən? — dəp soridi. **10** Gileadning aqsakalliri Yəftahka jawab berip: — Eytqiningdək kilmisak, Pərwərdigar Əzi arimizda guwah bolup həküm qikarsun! — dedi. **11** Buni anglap Yəftah Gileadning aqsakalliri bilən bardi; həlk uni əzligə həm bax həm sərdar kilip tiklidi. Yəftah Mizpahəğa barəjanda həmmə sezlirini Pərwərdigarning aldidə bayan kildi. **12** Andin Yəftah Ammoniylarning padixahioğa əqliləni əwətip, uningdin: — Mening zeminimoğa besip kirip, mən bilən soquxuxka məndə nemə həkqing bar idi? — dəp soridi.

13 Ammoniylarning padixahı Yəftahning əqlilirigə jawab berip: — Qünki Israillar Misirdin qikip kəlgəndə ular Arnon dəryasidin tartip [ximaldiki] Yabbok ekinişiqə wə [şərbətə] İordan dəryasişiqə mening zeminimni bulap igiliwəlojanidi. Əmdi sən bu yərləni tinqlik bilən manga yandurup bər! — dedi. **14** Yəftah əqliləni Ammoniylarning padixahining kexioğa yənə əwətip **15** uningəğa: — Yəftah səz kilip mundak dəydu: «Israil nə Moabning zeminini nə Ammonning zeminini igilimidi, **16** bəlkı ular Misirdin qikip kəlgəndə qəl-bayawanda mengip Kizil dengizdin ətüş, andin Kədəx degən jayəğa yetip kəlgənidi; **17** xu qaşda Israilliklar Edom padixahining kexioğa əqlilər əwətip: «Zeminliridin kesip ətüşelixka ijazət bərgəyla» dəp soriwidi, Edom padixahı unimiojanidi. Xuning bilən ular Moab padixahining kexioğa [iltija bilən] əqliləni əwətsə, umu koşulmiojanidi. Xu səwəbtin Israillar Kədəxtə turup qəlojan; **18** andin ular qəl-bayawan bilən mengip Edom zemini bilən Moab zeminini aylinip ətüş, Moab zeminining xərk tərpidin kelip, ahiridə Arnon dəryasining xu kətida qedir tikti. Ular Moabning qegrisi iqigə kirmidi; qünki Arnon dəryasi Moabning qegrasidur. **19** Andin Israil Amoriylarning padixahı Sihonəğa, yəni Həxbonning padixahining kexioğa əqliləni əwətip: «Bizning zeminlirining iqidin ətüş öz jayimizə beriweliximizə ijazət bərgəyla» — dedi. **20** Lekin Sihon Israiləğa ixənq kiləlməy, yurtidin ətkili koymidi; u bəlkı həklirining həmmisini yioşip, Jahzah degən jayəğa qüxüp qedirgah tikip, Israil bilən uruxti. **21** Əmma Israilning Hudasi Pərwərdigar Sihonni barlik həlkı bilən koşup Israilning qəlioğa tapxurdi, Israillar ularni urup kirdi. Andin Israil xu yərdə olturuxluk Amoriylarning həmmə zeminini igilidi. **22** Arnon dəryasidin tartip Yabbok ekinişiqə, qəl-bayawandin tartip İordan dəryasişiqə Amoriylarning pütkül zeminini igilidi. **23** Israilning Hudasi Pərwərdigar Amoriylarini Əz həlkı boləjan Israilning aldidin koşlap qikardi, əmdi sən xu yurtka igə bolmaqiməsən? **24** Sening ilahing Kəməx sanga igilətkən yərgə əzüng igə boldungəşu? Xuningəğa ohxax Pərwərdigar Hudayimiz aldimizdin həydəp qikiriwətkən həlkning yerigə bolsa, bizmu xuningəğa igə bolimiz. **25** Əmdi sən dərwəkə Moabning padixahı boləjan Zipporning oşlı Balaktinmu küqlükmu? U kaşan Israil bilən tirkəxkən yaki Israil bilən jəng kilixka jür'ət kiləjan? **26** Yənə kelip, Israil Həxbon wə uningəğa karaxlik yeza-kixlaklarda, Aroər wə

uningõja qaraxlik yeza-kixlaklarda hõmdõ Arnon dõryasining boyidiki barlik xõhõrlõrdõ üq yüz yil makan tutup olturojan waqitlarda, nemixka silõr xu yõrlõrni qayturuwalmidinglar? **27** Xunga mõn sanga gunah kilmidim, bõlki manga tajawuz kilip, yamanlik qilõuqi sõn õziingdursõn. Birdinbir adalat qikarõuqi Põrwõrdigar Õzi bõgõn Israillar bilõn Ammoniyarlarning otturisida hõkõm qikarsun!» — dedi. **28** Lekin Ammoniyarlarning padixahõ Yõftahning õlqi õwõtõp eytkan sezlirini tingximidi. **29** Xu waqõtta Põrwõrdigarning Rohõ Yõftahning õstõgõ qõxõp, u [kuwwõtlinip] Gilead bilõn Manassõhlõrning yurtidin õtõp Gileadtiki Mizpahka berip, andin Gileadtiki Mizpahdin Ammoniyar tõrõpkõ mangdi. **30** Xu qaoqda Yõftah Põrwõrdigarõja kõsõm iqõp: — Õgõr Sõn dõrwõkõ Ammoniyarlarni qolomõja tutup bõrsõng, **31** undaõta mõn Ammoniyarlarning kexidin tinq-aman yenip kõlginimdõ, õyõmning ixikidin qõqip manga tunji yolukkõni Põrwõrdigarõja atalõjan bolidu, mõn uni keydõrmõ qurbanlik kõlimõn, — dedi. **32** Xuning bilõn Yõftah qõqip Ammoniyar bilõn soqõxkõli ular tõrõpkõ õtti; Põrwõrdigar ularni uning kõliõja tapxurdi. **33** Xuning bilõn u Aroõrdin tartõp Minnitkõqõ ularni kattõk urup kõrip, yõgõrmõ xõhõrni elõp, Abõl-Qeramimõqõqõmu yetõp bardõ. Buning bilõn Ammoniyar Israilõja boysunduruldi. **34** Andin Yõftah Mizpahka qaytõp õyõgõ kõlgõndõ õz kõzi dap qelõp ussul oynap uning aldõja kõrõxkõli qõkti. Bu uning yalõquz kõzi bolup, uningdin baxka hõq oõul-kõzi yok idi. **35** U uni kõrgõndõ õz õginlirini yõrtõp: — Ah, ah, mening kõzim! Sõn meni intayõn yaman halõja qõxõrdung, meni dõrdkõ qõxõrgõqõqõlõrdin biri bolup qaldõng; qõnki mõn Põrwõrdigarõja aõzõmni eqõp, eytkan gepõmdin yenõwalalmaymõn, — dedi. **36** Kõzi uningõja: — Õy ata, Põrwõrdigarõja aõzõngni eqõp wõdõ qilõjan bolsõng, aõzõngdin qõkkõni boyõqõ, manga xuni qilõjin; qõnki Põrwõrdigar sening dõxmõnlõring bolõjan Ammoniyarlardin intõkõmingni elõp bõrdõ, — dedi. **37** Andin u atisõja yõnõ: — Mening xu õltõmasõmni kõbul kõrgõnki, manga ikki aylõk mõhlõt bõrsõng; mõn kõz dostlõrim bilõn berõp taõqlarda yõrõp, kõzlikõm õqõn matõm tutuwalay, — dedi. **38** Atisõ jawab berõp: — Barõjin, dedi. Uningõja ikki aylõk mõhlõt berõp dalaõja õwõtõti. U berõp, kõz dostlõrini elõp taõqlarõja qõqip, ikki ayõqõgõ õzõning kõz peti qalõjinõja ah-zar kõtõrõp yõõlap yõrdõ. **39** Xundaõ boldiki, u ikki aydin keyõn atisõning kõxõõja yenõp kõlgõndõ, atisõ

uning õstõgõ qilõjan kõsõmini bõja kõtõrdõ. Bu kõz bolsa hõq õr kõxõgõ yeqõnõlxmõõjanidi. Xuning bilõn Israilda xundaõ bir õrp-adõt põyda boldiki, **40** hõr yili Israilning kõzõlõri õyõdin qõqip Yõftahning kõzõni tõt kõn õslõp hatõrilõyõdõjan boldõ.

12 Lekin Õfraimiyar bolsa toplõxõp Zafon tõrõpkõ õtõp Yõftahka soal qõyõp: — Sõn Ammoniyar bilõn jõng qilõjõli barõjõningda nemixka bizni billõ berõxka qakõrmaysõn? Õmõdi biz õyõngni õzõng bilõn kõõxõp otta kõyõdõrõwõwetõmõz, — dedi. **2** Yõftah ularõja jawab berõp: — Mõn bilõn hõlkõm Ammoniyarõja kõrxõ kattõk jõng kõliwatõkanda, silõrni qakõrsõm, meni ularning kõlidin kutkõzmidõnglar. **3** Silõrning kelõp meni kutkõzmaydõjanlikõnglarni kõrõp, jenõmni alkõnimõja elõp qõyõp, Ammoniyarõja hõjõm kõlõxka atlandõm, Põrwõrdigar ularni qolomõja tapxurdi. Õmõdi silõr nemixka bõgõn kelõp manga hõjõm kõlõmaqõsilõr? — dedi. **4** Lekin Õfraimlar Gileadlarni [hõkarõtõp]: — Silõr õ Gileadlar, Õfraimning arõsida wõ Manassõhning arõsida turuwatõkan musapõrlar, Õfraimda turuwatõkan qakõqunsõlõr, halas! — dedi. Xuning bilõn Yõftah barlik Gileadtõkilõrni yõõõp Õfraim bilõn soqõxtõ. Ular Õfraimlarni urup kõrip mõõlõp kõldõ. **5** Andin Gileadtõkilõr Iordan dõryasõning keqõklõrini tosup, Õfraimlarni õtkõzõmõdi. Xundaõ boldiki, Õfraimlik birõr qakõqõn keqõkkõ kelõp: — Meni õtkõli qõyõõjin, desõ Gileadtõkilõr uningdin: — Sõn Õfraimõmu? — dõp soraytõti. U kõxi «yak» desõ, **6** ular uningõja: — «Xõbolõt» degõn! — dõyõtti. Õgõr u kõxi natoõõra tõlõppuz kilõp «sõbolõt» dõp jawab berõp qõlsa, ular uni tutup Iordan dõryasõning keqõkõning yenõda õltõrõwõwetõtti. Xu tõrõkõdõ xu waqõtta kõrõk ikki mingqõ Õfraimõy õltõrõldõ. **7** Yõftah altõ yil Israilõja hõkõm boldõ. Andin Gileadlik Yõftah alõmdõn õtõp, Gilead xõhõrlõrõning birõdõ dõpõnõ kõlõndõ. **8** Uningdin keyõn Bõyõ-Lõhõmlik Ibzõn Israilõja hõkõm boldõ. **9** Uning ottuz õõõli, ottuz kõzi bolup, ottuz kõzõni sirtka õrgõ berõp, sirtõin ottuz kõzõni õõqullõrõõja elõp bõrdõ. U yõtõ yilõqõqõ Israilõja hõkõm boldõ. **10** Andin Ibzõn õlõp, Bõyõ-Lõhõmdõ dõpõnõ kõlõndõ. **11** Uningdin keyõn Zõbulun kõbõlõsõdõn bolõjan Elon Israilõja hõkõm bolup, õn yil Israilda hõkõm sõrdõ. **12** Andin Zõbulun kõbõlõsõdõn bolõjan Elon õlõp, Zõbulun zemõnidõki Ayjalõn degõn jayda dõpõnõ kõlõndõ. **13** Uningdin keyõn Piratõnluk Hõllõlõning õõõli Abdon Israilõja hõkõm boldõ. **14** Uning kõrõk õõõli wõ ottuz nõwõrisõ bar idi. Ular yõtõmõx õxõkkõ minõp mangattõ. U Israilõja sõkkõz

yil hakim boldi. 15 Andin Piratonluk Hillalning oqli Abdon o'lip, Əfrain zeminida, Amaləklarning ta'ollik rayonidiki Piraton degən jayda dəpnə qilindi.

13 Lekin Israillar Pərwərdigarning nəziridə yənə rəzil boləqanni kildi; xuning bilən Pərwərdigar ularni kirik yiləiqə Filistiyələring qoləiqə taxlap qoydi. 2 Xu qəoqda Zoreah degən jayda, Dan jəmətəidin boləqan, Manoah isimlik bir kixi bar idi. Uning ayali tuəqmas bolup, heq balisi yok idi. 3 Pərwərdigarning Pərixtsisi bu ayaləiqə ayan bolup uningəiqə: — Mana, sən tuəqmas boləqining üqün bala tuəqmiding; lekin əmdi sən həmilidar bolup bir oəqul tuəqisən. 4 Əmma sən səgək bolup, xarab yaki küqlük həraq iqmə, heq napak nərsinimu yemigin. 5 Qünki mana, sən həmilidar bolup bir oəqul tuəqisən. Bu bala anisining qərsikidiki qəoqdin tartip Hudaəiqə ataləqan «nazariy» bolidəiqini üqün, uning bexəiqə hərgiz ustira selinmisun. U Israillni Filistiyələring qolidin kutkuzux ixini baxlaydu, — dedi. 6 Ayal erining qəxiəiqə berip, uningəiqə: — Mana, Hudaning bir adimi yeniməiqə kəldi; uning turki Hudaning Pərixtsisidək, intayin dəhəxtlik ikən; lekin mən uningdin: «Nədin kəlding» dəp sorimidim, umu əz nam-xəripini manga dəp bərmidi. 7 U manga: — «Mana, sən həmilidar bolup bir oəqul tuəqisən; u bala anisining qərsikidiki qəoqdin tartip əlidəiqə küniqəiqə Hudaəiqə ataləqan bir nazariy bolidəiqə boləqəiqə, əmdi sən xarab yaki küqlük həraq iqmə wə heq napak nərsinimu yemigin» dedi, — dedi. 8 Buni anglap Manoah Pərwərdigarəiqə dua kilip: — Ah Rəbbim, Sən bu yərgə əwətkən Hudaning adimi bizgə yənə kelip, tuəqulidəiqə baləiqə nemə kiliximiz kerəklidini əgitip koysun, dəp iltija kildi. 9 Huda Manoahning duasini anglidi; ayal etizlikta oltuəiqəninida, Hudaning Pərixtsisi yənə uning qəxiəiqə kəldi. Əmma uning eri Manoah uning qəxida yok idi. 10 Andin ayal dərhal yügürüp berip, erigə həwər berip: — Mana, həlikə küni yeniməiqə kəlgən adəm manga yənə kəründi, dewidi, 11 Manoah dərhal qəpup ayalining kəynidin mengip, u adəmnin qəxiəiqə kelip: — Bu ayaləiqə kelip səz kiləiqə adəm sənmu? — dəp soriwidi, u jawabən: — Xundək, məndurmən, dedi. 12 Manoah uningəiqə: — Eytқан səzliring bəja kəltürəlgəndə, bala qaysi tərəkidə qəng kilinixi kerək, u nemə ixlarni kilidu? — dəp soridi. 13 Pərwərdigarning Pərixtsisi Manoahqəiqə jawab berip: — Mən bu ayaləiqə eytkən nərsiləring həmmisidin u həzi bolup əzini tartsun; 14 u üzüm telidin qikkən heqkəndək nərsidin

yemisun, xarab yaki küqlük həraq iqmisun, heq napak nərsilərdin yemisun; mən uningəiqə barlik əmr kiləiqənimni tutsun, dedi. 15 Manoah Pərwərdigarning Pərixtsisigə: — Iltipət kilip, kətməy tursila, əzligə bir oəqlək təyyarlayli, dewidi, 16 Pərwərdigarning Pərixtsisi Manoahqəiqə jawab berip: — Sən Meni tutup qəlsangmu, Mən neningdin yeməymən; əgər sən birər kəydürmə qurbanlik sunmaqci bolsang, uni Pərwərdigarəiqə atəp sunuxung kerək, dedi (uning xundək deyixining səwəbi, Manoah uning Pərwərdigarning Pərixtsisi ikənlikini bilmigənidi). 17 Andin Manoah Pərwərdigarning Pərixtsisidin: — Əzlrining nam-xəripini nemidu? Eytip bərgən bolsila, səzlrini əməlgə axuruləiqəninida, siligə hərmitimizni bildürəttük, — dedi. 18 Pərwərdigarning Pərixtsisi uningəiqə jawabən: — Namimni sorəp qəldingəiqə? Mening namim karamət tilsinattur, — dedi. 19 Xuning bilən Manoah oəqlək bilən axlik hədiyəsini elip berip uni qəoram taxning üstidə Pərwərdigarəiqə atəp sundi. Pərwərdigarning Pərixtsisi ularning kəz aldida əjayip karamət bir ixini kilip kərsətti; Manoah wə ayali karəp turdi. 20 Xundək boldiki, ot yəlkuni qurbanhəqtin asmanəiqə kətürəlgəndə, Pərwərdigarning Pərixtsisimu qurbanhəqtin qikkən ot yəlkuni iqidə yukirəiqə qikkəp kətti. Manoah bilən ayali buni kərüp, əzlrini yərgə taxlap yūzlrini yərgə yəkip düm yətti. 21 Xuningdin keyin Pərwərdigarning Pərixtsisi Manoahqəiqə wə uning ayaləiqə qəyta kərünmidi. Manoah xu wəqəitta uning Pərwərdigarning Pərixtsisi ikənlikini bildi. 22 Andin Manoah ayaləiqə: — Mana, biz qəqum əlimiz, qünki biz Hudani kərduk! — dedi. 23 Lekin ayali uningəiqə jawab berip: — Əgər Pərwərdigar bizni əltürəixkə layik kərgən bolsa, undəkta u kəydürmə qurbanlik bilən axlik hədiyəni qəlimizdin qəbul qilməiqə bolətti, bu ixnimu kərsətmigən bolətti wə xundəkta bundək səzlərnini bizgə eytməiqə bolətti, — dedi. 24 Xu ixtin keyin ayal bir oəqul tuəqdi, uning ismini Ximxon qoydi. Bu bala əsüp, qəng boldi wə Pərwərdigar uni bərikətlidi. 25 Zoreah bilən Əxtəolning otturisidiki Məhənanəh-Danda Pərwərdigarning Rəhi uningəiqə əz təsirini kərsitəixkə baxlidi.

14 Bir wəqəitta, Ximxon Timnahqəiqə qūxūp, u yərdə bir qizni kərdi; u Filistiy qizliridin biri idi. 2 U xu yərdin qikkəp atə-anisining yenəiqə qəytip: — Mən Timnahda Filistiy qizliridin birini kərdüm, uni manga hotunlukqə elip beringlar, — dedi. 3 Birək atə-anisi uningəiqə: — Kərinədxliringning qizlirining iqidə yaki

bizning pütkül koʻmmimizning arisidin sanga bir qiz qikmasmu? Nemixka hətisiz bolojan Filistiyolarning kexioja berip, ulardin hotun almaqqi bolisən? — dedi; əmma Ximxon atisioja: — Uni manga elip bərgin, qünki u manga bək yaqti, — dedi. 4 Uning ata-anisi bu ixning Pərwərdigar tərpidin bolojinini bilmidi. Qünki Filistiyolər xu qaoqda Israil üstidin həküm sürüp turojan bolojaqqa, U Filistiyolərgə taqabil turuxka pursət yaratmaqqi idi. 5 Əmdi Ximxon ata-anisi bilən Timnahka qüxti; ular Timnahdikini üzümzarliklaroja yetip kəlgəndə, mana bir yax xir hərkirigan peti uningoja etildi. 6 Xuan Pərwərdigarning Rohi uning üstigə qüxüp, u kolidə həqnemə bolmiojan hələttə xirni tutup, uni oşlakni yirtkəndək yirtip titmatma kiliwətti. Lekin u bu ixni ata-anisioja demidi. 7 Andin u [Timnahka] qüxüp, u qiz bilən paranglaxti, u qiz Ximxonoja bək yarap kətti. 8 Birməzgildin keyin u qizni elip kelix üqün qayta barojanda, xirning əlükini kərüp baqay dəp yoldin burulup kariwidi, mana xirning iskititining iqidə bir top həsəl həriliri bilən həsəl turatti. 9 U həsəldin oqumioja elip yəp mangdi; ata-anisining yenioja kəlgəndə, ularojimu bərdi, ularmu yedi, lekin əzining həsəlni xirning iskititining iqidin elip kəlginini ularoja demidi. 10 Uning atisi [uningoja həmrah bolup] qüxüp qizning əyigə kəldi, u yərdə Ximxon bir ziyapət bərdi, qünki burundinla toy kilidiojan yigitlər xundak kilidiojan rəsm-kaidə bar idi. 11 Ular Ximxonni kərüp, uningoja həmrah boluxka ottuz yigitni tepip kəldi; ular uningoja həmrah boldi. 12 Ximxon ularoja: — Mən silərdin bir tepixmaq soray, əgər silər ziyapət kilinidiojan yəttə kün iqidə uning mənisini manga dəp bəralisənglar, mən silərgə ottuz danə kanap kəynək bilən ottuz yürux egin bərimən; 13 əgər uni yexip bəralmisənglar, silər manga ottuz danə kanap kəynək bilən ottuz yürux egin beringlar, — dedi. Ular uningoja: — Maqul, undak bolsa tepixmiqingni eytkin, keni anglayli, — dedi. 14 U ularoja: — Yeyilidiojini yegüqining iqidin qikti; tatlik küqtünggürning iqidin qikti, [bu nemə]? — dedi. Ular üq küngiqə bu tepixmaqni tapalmidi. 15 Yəttinqi kün xundak boldiki, ular Ximxonning ayalining kexioja berip: — Sən eringni aldap-siylap, tepixmaqning mənisini bizgə eytip berixkə maqul kilojin; bolmisa seni atangning əyi bilən qoxup kəydürüwetimiz. Silər bizni yoxsul kilixka bu yərgə qakirojanmu?! — dedi. 16 Ximxonning ayali uning aldidə yioşlap turup: — Sən manga əq, meni pəkət səyməysən; sən mening

koʻmmimning baliliridin bir tepixmaqni soriding, əmma manga mənisini eytip bərmiding, dəp yioşloqili turdi. Ximxon uningoja jawabən: — Mana, mən uni ata-anamojimu dəp bərmigən tursam, sanga dəp bəramdim? — dedi. 17 Ziyapət etküzülgən yəttə künidə u erining aldidə yioşlapla yürdi. Xundak boldiki, yəttinqi kün bolojanda ayali uni qistap turuwalojaqqa, uningoja tepixmaqning mənisini eytip bərdi. Andin ayal berip öz həlkining adəmlirigə tepixmaqning mənisini dəp bərdi. 18 Xuning bilən yəttinqi kün kün patmasta, xəhərnig adəmliri uningoja jawab berip: — Həsəldinmu tatliki barmu? Xirdinmu küqtünggüri barmu? — dedi. U ularoja jawab berip: — Əgər silər mening inikim bilən yər aqdurmiojan bolsanglar, tepixmiqimni hərgiz tapalmaytinglar! — dedi. 19 U waqitta Pərwərdigarning Rohi uning üstigə qüxti; u Axkelonoja qüxüp, Axkelondikilərdin ottuz kixini əltürüp, ulardin olja elip, oljiddin iginləni elip kelip, tepixmaqning mənisini yexip bərgənlərgə bərdi. Xuningdək Ximxonning oşazipi kelip, ata-anisining əyigə yenip kətti. 20 Andin Ximxonning ayali Ximxonning həmrahiliridin qoldax bolojan yigitkə təwə kilindi.

15 Əmma birməqqə waqit ətüb buşday orux məzgili kəlgəndə xundak boldiki, Ximxon bir oşlakni elip öz ayalining əyigə berip: «Mən hotunumning kexioja uning hujrisioja kirimən» dedi. Lekin ayalining atisi uni iqkirigə kirixigə yol koymidi. 2 Keynatisi uningoja: — Mən həkikətən sizni uningoja mutlək əq bolup kətti, dəp oylidim; xunga mən uni sizning qoldixingioja bəriwətkənidim. Həlbuki, uning kiqik singlisi uningdin tehimu qirayliqku? Uning ornioja xuni alojan bolsingiz! — dedi. 3 Əmma Ximxon ularoja: — Əmdi mən bu qetim Filistiyolərgə ziyan yətküzsəm, manga gunah bolmaydu! — dedi. 4 Xuni dəp Ximxon berip üq yüz qilbərini tutup kelip, otqaxlarni təyyarlap, qilbərini jüpləp kuyruqlirini bir-birigə qetip, ikki kuyriqining otturisioja birdin otqaxni asti; 5 otqaxlaroja ot yekip qilbərini elip berip, Filistiyolərnig etizdiki ormiojan ziraətlirigə koyup bərdi. Xuning bilən u dəwə-dəwə ənqiləni, orulmiojan ziraətləni, xundakla zəytun baqlirininimu kəydürüwətti. 6 Filistiyolər buni kərüp: Buni kim kildi, — dəp sorisa, həlkə jawab berip: — Timnahlik adəmnig küy'ooli Ximxon kildi; keynatisi uning ayalini uning qoldixioja bəriwətkini üqün xundak kildi, — dedi. Xuning bilən Filistiyolər qikip, u ayal

bilən atisini otta keydürüwatti. 7 Ximxon ularoşa: — Silər xundak kılöjninglar üqün, mən silərdin intikam almay boldi kılmaymən, — dedi. 8 Xuning bilən Ximxon ularni kİR-qap kİlip kətl kİliwatti; andin u berip Etam qoram texining engkiridə turdi. 9 U waqıtta Filistiyələr qİkip, Yəhuda yurtida qedir tikip, Lehİ degən jayda yeyildi. 10 Yəhudalar bolsa: — Nemixka bizga hujum kİlmaqı bolisilər? — dewidi, ular jawab berip: — Biz Ximxonni tutup başlap, u bizga kandaq kİloşan bolsa, bizmu uningoşa xundak kİlimiz, dəp qİktuk, — dedi. 11 Xuning bilən Yəhuda yurtidiki üq ming kixi Etam qoram texining engkirigə qüxüp, Ximxonşa: — Sən Filistiyələrnin üstimizdin həküm sürüwatqİnini bilməmsən? Xuni bilip turup, sən nemixka bizga xundak kİlding? — dedi. U ularoşa: — Ular manga kİloşandək, mənmu ularoşa kİldim, dəp jawab bərdi. 12 Ular uningoşa: — Biz seni başlap Filistiyələrnin kİlioşa tapxurup berix üqün kəlduk, dewidi, Ximxon ularoşa: — «Biz özimiz sanga hujum kİlip öltürməymiz», dəp manga kəsəm kİlinglar, dedi. 13 Ular uningoşa: — Seni öltürməymiz; pəkət seni qing başlap, ularning kİlioşa tapxurup berimiz; hərgiz ölümgə məhkum kİlmaymiz, dəp jawab bərdi. Xuni dəp ular ikki yengi aroşamqa bilən uni başlap, qoram taxning üstidin elip mangdi. 14 U Lehigə kəlgəndə, Filistiyələr warkİraxkİnigə uning aldİoşa yügürüxüp kəldi. Əmma Pərwədigarning Rohi uning üstigə qüxüp, kİllirini başlıoşan aroşamqİlar ot tutaxkan kəndir yİptək üzülüp, tügüqlər kİlliridin yexilip kətti. 15 Andin u exəkning yengi bir engək səngikini kərüp, kİlini uzitipla elip, uning bilən ming adəmnı urup öltürdi. 16 Ximxon: — «Exəkning bir engək səngiki bilən adəmlərni öltürüp, Ularnı dəwə-dəwə kİliwəttim, Exəkning bir engək səngiki bilən ming adəmnı öltürdüm!» — dedi. 17 Bularni dəp exəkning engək səngikini taxlıwatti. Xuningdək u xu jayoşa «Ramot-Lehİ» dəp nam kİoydi. 18 U intayin ussap Pərwədigarşa pəryad kİlip: — Sən Öz kİlungning kİli bilən bunqa qong nusrətnı barlıkka kəltürdüng, əmdi mən hazır ussuzluktin ölüp, hətnisizlərnin kİlioşa qüxüp qalarmənmu? — dedi. 19 Xuning bilən Huda lehİdiki azgalni yardi, su uningdin uruşup qİkti. Ximxon iqip, roşİ uruşup jan kirdi. Bu səwəbtin bu [bulakka] «ən-Həkkorə» dəp nam kİoyuldi; ta bügüngiqə u Lehİda bar. 20 Ximxon Filistiyələrnin dəwrİdə yigirmə yİloşiqə Israiloşa həkim boldi.

16 Andin Ximxon Gazaşa bardı, u u yərdə bir pəhixə ayalni kərüp, kirip uning bilən yeqinilik kİldi. 2 Lekin Gazalıqlar bİrsinİng: — Ximxon bu yərgə kəldi, deginini anglap, [xəhərnı] qorxap, keqiqə xəhərnİng qowukİda ün qİkarmay marap turdi wə: Ətə tang yoruşanda uni öltürimiz, — deyixti. 3 Ximxon yerim keqiqiqə yatti; andin ornidin turup xəhər kİwukİning ikki kənitini tutup, uni ikki kexiki wə baldak-takİki bilən kİxup, bİrakla kİmurup, əxnisigə artip Həbronning udulidiki taşka elip qİkip kətti. 4 Keyin u Sorək jİloşİdİa olturuxluk Dililah isimlik bir ayalni kərüp, uningoşa axik bolup qaldı. 5 Buni bilip Filistiyələrnin əmirliři u ayalning kəxioşa berip uningoşa: — Sən uni aldap, uning kİqtüggürlükİning zadi nədin boləşanlıkİni kolap sorap, bizning kandaq kİlsak uni yengələydiəşanlıkİmizni, uni başlap boysunduralaydiəşanlıkİmizni eytip bərsəng, biz hərbirimiz sanga bir ming bir yüz kİmüx tənggə berimiz, — dedi. 6 Xuning bilən Dililah Ximxondin: — Sən kİqtüggürlükİngning zadi nədin boləşanlıkİni, xundakla kandaq kİloşanda seni başlap boysunduroşİli bolidiəşanlıkİni eytip bərgin! — dedi. 7 Ximxon uningoşa jawabən: — Adəmlər meni yəttə tal kurutulmioşan yengi ya kİriqi bilən başlısa, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup qalimən, — dedi. 8 Xuning bilən Filistiyələrnin əmirliři yəttə tal kurutulmioşan yengi ya kİriqini elip kelip, bu ayalşa beriwidi, u bu kİriqlər bilən uni başlap kİoydi 9 (Dililah bİrnəqqə adəmnı hujrida paylap turuxka yoxurup kİyoşanidi). U Ximxonşa: — Əy Ximxon, Filistiyələr seni tutkİli kəldi! — dedi. U qİrup kİriqlərni qigə xoyna otta kİyüp üzülüp kətkəndək üzüwatti. Xuning bilən uning kİqtüggürlükİning siri axkarilanmıdi. 10 Buni kərüp Dililah Ximxonşa: — Mana, sən meni aldap, manga yaloşan eytipsən! Əmdi manga seni nemə bilən başlısa bolidiəşanlıkİni eytip bərgin, — dedi. 11 U jawab berip: — Adəmlər meni həq ixlətmigən yengi aroşamqa bilən başlısa, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup qalimən, — dedi. 12 Xuning bilən Dililah yengi aroşamqa elip kelip, uni başlap: — Əy Ximxon, Filistiyələr seni tutkİli kəldi! — dedi (əslidə bİrnəqqə adəmnı hujrida yoxurunup, uni paylap turuxkanidi). Lekin Ximxon öz kİlidiki aroşamqİlarnı yİpni üzgəndək üzüp taxlıdi. 13 Buni kərüp Dililah Ximxonşa: — Sən hazırşiqə meni aldapsən, manga yaloşan eytipsən; əmdi manga seni nemə bilən başlısa bolidiəşanlıkİni eytip bərgin, — dedi. U jawab

berip: — Sən mening beximdiki yəttə ərüm qaqni dukandiki ərux yip bilən koxup ərüp qoysangla bolidu, — dedi. **14** Xuning bilən [Ximxon uhliqanda u uning bexidiki yəttə tal qaqni ərux yip bilən koxup ərüp], kozuqqa baqlap koyup uningqa: — Əy Ximxon, Filistiyələr seni tutkili kəldi! — dedi. Ximxon uykudin oyojinip, ərux yip bilən kozuqni birakla tartip yuliwətti. **15** Andin ayal uningqa: — Manga kənglüng yok turup, qandaxsigə sanga axik boldum, dəysən? Sən meni üq ketim aldap, küqtünggürlüküngning nədin boləqanlikini manga eytip bərmidingəşu, — dedi. **16** Uning hərküni səzliri bilən uni kistaxliri wə yalwuxliri bilən Ximxonning əlgüdək iqı puxti wə xundak boldiki, **17** u kənglidiki sirini koymay uningqa axkara kilip: — Mən anamning korsikidiki qaşdin tartip Hudaşqa atilip nazariy boləqinim üqün, beximoşqa hərgiz ustira selinip bakmioşan; əgər mening qeqim qüxürüwetilsə, küqüm məndin ketip, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup qalimən, — dedi. **18** Dililah uning əzigə kənglidiki həmmə sirini dəp bərginini kərup, Filistiyələarning əmiririni qarqirip kelixkə adəm mangdurup: — «Bu ketim silər yənə bir qiqinglar, qünki Ximxon kənglidiki həmmə sirni manga axkara kildi» dedi. Xuning bilən Filistiyələarning əmiriliri kəllirioşqa kümüxləni elip, uning kəşioşqa qiqti. **19** Andin Dililah uni əz yotişioşqa yatquzup, uhlişip koyup, bir adəmnı qaqirip kirip uning bexidiki yəttə ərüm qaqni qüxürüwətti; xundak kilip u Ximxonning bozək kilinixini baxlişuqi boldi. Ximxon küqidin kətkənidi. **20** U: — Əy Ximxon, Filistiyələr seni tutkili kəldi! — dewidi, u uykudin oyojinip: — Mən ərnumdin turup, ilgiriki birkanqə ketimkidək, boxinip ketimən, dəp oylidi. Ləkin u Pərwədigarning əzidin kətkinini bilməytti. **21** Xuning bilən, Filistiyələr uni tutuwelip, kəzlirini oyup, Gazaşqa elip qüxüp, uni mis zənjirlər bilən baqlap, zindanda un tartixkə saldi. **22** Ləkin bexidiki qüxürüwetilgən qeqi yənə əşüxkə baxlidi. **23** Keyin, Filistiyələarning əmiriliri əz ilahı boləqan Dagon üqün qong bir qurbanlik ətküzüxkə həm təbrikləp xadlinixkə yioşildi. Qünki ular: — Mana, ilahimiz düxminimiz boləqan Ximxonni qolimizioşqa tapxurup bərdi, — deyixti. **24** Həlk Ximxonni kərgəndə, əz ilahini danglap: — İlahimiz bolsa, yurtimizni wəyran qiləşuqini, adəmlirimizni kəp əltürgən düxminimizni qolimizioşqa qüxürüp bərdi! — deyixti. **25** Ular taza xad-huramlik kəypigə qəşüp: — Ximxon kəltürülsun, u bizgə bir oyun kərsitip bərsun, deyixti; ular Ximxonni

zindandin elip qiqti. U ularning aldida oyun kərsətti. Əmdi ular uni ikki tüwrükning otturısında tohtitip koyəqanidi. **26** Xuning bilən Ximxon qəlini tutup turoşan yigitkə: — Məni koyuwət, əyni kətürüp turoşan tüwrükləni silap, ularşqa yəliniwəloşli koyəşaysən, — dedi. **27** U qaşda əy ər-ayallar bilən liş toləqanidi, Filistiyələarning əmiririning həmmisimu xu yərdə idi; əgzidimu Ximxonning kərsitiwatқан oyunini kərwəwatқан təhminən üq mingqə ər-ayal bar idi. **28** Ximxon Pərwədigarşqa nida kilip: — Əy Rəb Pərwədigar, məni yad kilip pəkət muxu bir ketim manga küq ata qiləşaysən; i Huda, xuning bilən ikki kəzümning intikəmini Filistiyələrdin bir yolila ələşuşaysən! — dedi. **29** Ximxon xularni dəp əyni kətürüp turoşan otturidiki ikki tüwrükni tutuwaldi; birini ong qəli bilən, yənə birini sol qəli bilən tutup, ularşqa tayinip turdi. **30** Andin: «Filistiyələr bilən birliktə əlöp kətsəm!» dəp bədinini egip küqini yioşip [ittiriwidi], əy ərülüp, u yərdiki əmirilər bilən barliş həlkning üstigə qüxti. Buning bilən əz əlümi bilən əltürgən adəmlər uning tirik waqtida əltürgənliridin kəp boldi. **31** Andin keyin uning kəşindaxliri wə atişining barliş jəməti qüxüp, uni kətürüp, Zoreah bilən Əxtəolning otturişioşqa elip berip, atisi Manoahning kəbrisidə dəpnə kildi. U yigirmə yil İsrailəşqa həkim boləqanidi.

17 Əfrayimning taqlirida Mikah isimlik bir kixi bar idi. **2** U anişioşqa: — Səning həlikiş bir ming bir yüz kümüx tənggəng oşqirilap ketilgəndi; sən tənggiləni kəşojiding wə buni manga dəp bərding. Mana, kümüx məndə, uni mən ələşandim, dewidi, anisi: — Əy oşlum, Pərwədigar seni bərikətligəş! — dedi. **3** Mikah bu bir ming bir yüz kümüx təngginini anişioşqa yandurup bərdi. Anisi: — Mən əşlidə bu pulni sən oşlumni dəp Pərwədigarşqa beoşixlap, uning bilən oyma but wə kuyma but yasaxkə atiwətkənədim; əmdi yənilə sanga bəşəş, dedi. **4** Ləkin Mikah kümüxni anişioşqa kayturup bərdi; anisi uningdin ikki yüz kümüx təngginini elip bir zərgərgə berip, bir oyma but bilən bir kuyma but yasatti; ular Mikahning əyigə koyup koyuldi. **5** Mikah degən bu kixi əşlidə bir bušana pəyda qiləşan, xuningdək əzigə bir əfod bilən birnəqqə «tərafim»ni yasəşqanidi; andin əz oşulliridin birini kəşinlikkə məşsus təyinləp, uni əzigə kəşin kildi. **6** Xu künlərdə İsraildə həq padixah bolmidi; hərkim əz nəziridə yaxhi kəşüngəşni qilatti. **7** Yəşuda jəmətinəş təwəşidiki Bəyt-Ləhəmədə Lawiy kəbilisidin boləqan bir yigit

bar idi; u xu yərdə musapir bolup turup qalojanidi. **8** Bu yigit bir jay tepip turay dəp, Yəhudalarning yurtidiki Bəyt-Ləhəm xəhīridin qikti. U səpər kīlip, Əfrāim taolīqioja, Mikahning əyigə kelip qūxti. **9** Mikah uningdin: — Kəyərdin kəlding, dəp soriwidi, u uningoja jawabən: — Mən Yəhudalarning yurtidiki Bəyt-Ləhəmlik bir Lawiy mən, bir jay tepip turay dəp qiktim, — dedi. **10** Mikah uningoja: — Undak bolsa mən bilən turup, manga həm ata həm kahin bolup bərgin; mən sanga hər yili on kümüx tənggə, bir yürüx egin wə kündilik yemək-ıqmikingni berəy, — dedi. Buni anglap Lawiy kixi uningkiga kirdi. **11** Lawiy u kixi bilən turuxka razi boldi; yigit xu kixigə öz oşulliridin biridək bolup qaldı. **12** Andin Mikah bu Lawiy kixini [kahinlikka] məhsus təyinlidi. Xuning bilən [Lawiy] yigit uningoja kahin bolup, Mikahning əyidə turup qaldı. **13** Andin Mikah: — Bir Lawiy kixi manga kahin bolojini üqün, Pərwərdigarning manga yaxhilik qildiojinini bilimən, — dedi.

18 Xu künlərdə Israilda heq padixah bolmıdi; xundakla xu künlərdə Danlarning kəbilisi əzrlirigə olturaklixix üqün jay izdəwatkanıdi, qünki xu küngiqə ular Israil kəbililiri arisida qək taxlinip bekitilgən miras zeminoja erixmigəni. **2** Xuning bilən Danlar pütkül jəmətidin Zoreah wə Əxtaolda olturuxluk bəx palwanni zeminni qarlap kelixkə əwətti wə ularoja tapılap: — Silər berip zeminni qarlap kelinglar, dedi. Ular səpər kīlip Əfrāim taolīq yurtioja kelip Mikahning əyigə qūxüp u yərdə kəndi. **3** Ular Mikahning əyining yenida turojinida Lawiy yigitning awazini tonup, uning kəxioja kirip uningdin: — Seni kim bu jayoja elip kəldi? Bu yərdə nemə ix kılisan? Bu jayda nemigə erixting? — dəp soridi. **4** U ularoja jawabən: — Mikah manga mundak-mundak kīlip, meni yallap əzigə kahin kildi, dedi. **5** Buni anglap ular uningoja: — Undak bolsa bizning mangojan səpimizning ongxuluk bolidiojan-bolmaydiojanlikini bilmikimiz üqün, Hudadin sorap bərgin, — dedi. **6** Kahin ularoja: — Hatirjəm beriweringlar. Mangojan yolunglar Pərwərdigarning aldididur, — dedi. **7** Xuning bilən bu bəx adəm qikip, Laix degən jayoja yetip kəldi. Ular u yərdiki həlkning tinq-aman yaxawatqinini, turmuxining Zidoniylarning ərpadətliri boyiqə ikənlikini, hatirjəmlik wə rahət iqidə turuwatqinini kərdi; xu zeminda ularni har kılouqi heqkandak hokukdar yok idi; ular Zidoniylardin yirakta turatti, xundakla baxkılar bilənmu heqkandak

bardi-kəldi kılixmaytti. **8** [Bəx palwan] Zoreah wə Əxtaolja öz kəringaxlirining kəxioja kaytip kəldi. Kəringaxliri uların: — Nemə həwər elip kəldinglar? — dəp soridi. **9** Ular jawabən: — Biz kərup ularoja hujum kılayli! Qünki biz xu zeminni qarlap kəldük, mana, u intayin yahxi bir yurt ikən. Əmdi nemixka kimir kılmay jim olturisilər? Əmdi dərhəl berip, u yurtni elixka əzməngləni əzmənglar, berip hujum kīlip zeminni igilənglar. **10** U yərgə barojinglarda silər tinq-aman turuwatқан bir həlkni, hər ətrəpioja sozuləjan kəng-azadə bir zeminni kərisilər! Huda u yərnı silərnıng kəlunglaroja tapxurojandur. U yurtta yər yüzidə tepilidiojan barlık nərsilərdin heqbiri kəm əməs, dedi. **11** Xuning bilən Danlarning jəmətidin altə yüz adəm jənggə kəralıni, Zoreah wə Əxtaoldin qikip mangdi. **12** Ular Yəhuda yurtidiki Kiriət-Yearim degən jayoja berip, qedir tikti (xunga bu jay taki bügüngiqə «Danning ləxkərgahı» dəp atalmakta; u Kiriət-Yearimning arka təripigə jaylaxkanıdi). **13** Andin ular u yərdin Əfrāim taolīq rayonioja berip, Mikahning əyigə yetip kəldi. **14** Laix yurtioja qarlap üqün barəjan bəx kixi öz kəringaxlirioja: — Biləmsilər? Bu əyda bir əfod toni, birnəqqə tərafim butliri, bir oyma məbud wə kuyma məbud bardur! Əmdi kəndak kılixinglar kərklikini oylixinglar! — dedi. **15** Ular burulup Lawiy yigitning əyigə (Mikahka təwə əyigə) kirip uningdin həl soridi. **16** Dan kəbilisidin boləjan jəng kəralirini kətürgən altə yüz kixi dərwaza aldida turup turdi. **17** U zeminni qarlap bəx adəm [buthanioja] kirip, oyma but, əfod toni, tərafim butliri wə kuyma butni elip qikti. Kahin jəng kəralirini kətürgən altə yüz kixi bilən billə dərwazida turatti. **18** Bu bəx adəm Mikahning əyigə kirip oyma but, əfod tonini, tərafim butliri wə kuyma butni elip qikkəndə kahin uların: — Bu nemə kıləninglar?! — dəp soridi. **19** Ular uningoja: — Ün qikərməy, aqzıngni kəlung bilən etip, biz bilən mengip, bizgə həm ata həm kahin bolup bərgin. Səning pəkət bir adəmnıng əyidikilərgə kahin boləjining yaximu, yaki Israilning bir jəməti boləjan pütün bir kəbiligə kahin boləjining yaximu? — dedi. **20** Xundak dewidi, kahinning kəngli hux bolup, əfod, tərafim butliri wə oyma məbudni elip həlkning arisioja kirip turdi. **21** Andin ular burulup, u yərdin kətti; ular baliliri wə qarpaylarnı wə yök-taklirining həmmisini aldida mangduruwətkəni. **22** Mikahning əyidin heli yiraklıqanda Mikahning əyining ətrapidiki həlklər yioqilip, Danlaroja kəojlap yetixti. **23** Ular

Danlarni tovlap qakirdi, Danlar burulup Mikahka: — Sanga nemə boldi, bunqiwila kəp həlknı yoiqip kelip nemə kılmakqisən?! — dedi. **24** U jawab berip: — Silər mən yasatqan məbudlarnı kahinim bilən koxup aldinglar, andin kətinglar! Manga yənə nemə qaldi?! Xundak turukluk silər tehi: «Sanga nemə boldi?» — dəwətilərəju! — dedi. **25** Danlar uningoa: — Üningni qikarma, bolmisa aqqiki yaman kixilər seni tutuwelip, seni wə ailəngdikilərnı janliridin juda kılmisun, yənə, — dedi. **26** Bularnı dəp Danlar öz yoliqə mangdi; Mikah ularning əzidin küqlük ikənlikini kəriip, yenip öz öyigə kətti. **27** Ular Mikah yasatkuzoqan nərsilər wə uning kahinini elip, Laixka hujum kildi; u yərdiki həlk tinq-aman wə hatirjəm turuwatqanidi; ular ularni kıliqlap kirip, xəhərni otta kəydürüwətti. **28** Xəhərni kütquzojudək heq adəm qikimidi; qünki bu xəhər Zidondin yirakta idi, həlki heqkim bilən bardi-kəldi kılixmaytti. Xəhər Bəyt-Rəhəbning yenidiki jiləqida idi. Danlar xəhərni kaytidin qurup, olturaklaxti. **29** Ular bu xəhərgə Israilning oqulliridin boləqan, öz atisi Danning ismini koyup Dan dəp atidi. Ilgiri u xəhərning nami Laix idi. **30** Danlar xu yərdə bu oyma butni əzligə tiklidi; Musaning oqli Gərxomning əwladi Yonatan wə uning oqulliri bolsa xu zeminning həlki sürgün boluxka elip ketilgən küngiqə Danlarning kəbilisigə kahin bolup turoqanidi. **31** Hudaning öyi Xilohda turoqan barlik waqitlarda, Danlar əzliri üqün tikligən, Mikah yasatkuzoqan oyma məbud [Danda] turozuldi.

19 Israilda tehi padixah tiklənmişən xu künlərdə, Əfraim taqlik rayonining qət təripidə olturuxluk bir Lawiy kixi bar idi; u Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmlik bir kızni kenizəklikkə aldi. **2** Lekin u kenizək erigə wapasizlik kılip, uning yenidin qikqip, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə atisining öyigə berip, tət ayqə turdi. **3** U waqıtta uning eri kəpup kenizikigə yaxhi gəplərnı kılip, kənglini elip yandurup kelixkə kenizikining yenioqə kəldi. U bir hizmətkarini wə ikki exəkni elip bardi. Kenizək erini atisining öyigə elip kirdi; atisi uni kəriip hux bolup qarxi aldi. **4** Uning kəynatisi, yəni kızning atisi uni tutup qaldi, u u yərdə üq küngiqə yəp-iqip, uning bilən yetip kəpti. **5** Tətinqi küni Lawiy kixi səhər kəpup mangojili təyyarliniwidi, kenizikining atisi küy'oqliqoa: — Bir toqram nan yəp yürikingni kuwwətləndürüp andin mangojin, — dedi. **6** Xuning bilən ular ikkisi olturup billə yəp-iqip tamaklandı. Kızning atisi u kixigə: —

Səndin ətünəy, bu keqimu kənoqin, kənglüng eqilsun, dedi. **7** Bu kixi mangojili kəpüwidi, lekin kəynatisi uni zorlap, yənə elip qaldi, u yənə bir kün kəndi. **8** Bəxinqi küni u səhər kəpup mangojili təyyarlandı, lekin kızning atisi uningoa: — [Awwal] yürikingni kuwwətləndürgin, dedi. Xuning bilən ular ikkisi kün egilgüqə olturup, billə tamaklandı. **9** Andin bu kixi keniziki wə hizmətkarini elip mangojili təyyarliniwidi, kəynatisi, yəni kızning dadasi uningoa: — Mana, kəq kirəy dəwatidu, səndin ətünəy, bu yərdə yənə bir keqini ötküzünglar; mana, kün məərikkə egiliptu, bu yərdə kənoqin, kənglüng eqilsun; andin ətə səhərdə yoloqə qikqip, öyünlərgə kətinglar, — dedi. **10** Lekin u kixi əmdi yənə bir keqə kənoxka unimay, kəpup yoloqə qikqip Yəbusning, yəni Yerusalemning udulioqə kəldi. Uning bilən billə ikki tokukluk exək wə keniziki bar idi. **11** Ular Yəbuska yəkin kəlgəndə kün olturay dəp qaləqəqə, hizmətkari oqojisioqə: — Yəbusiylarning bu xəhirigə kirip, xu yərdə kənoyli, dedi. **12** Lekin oqojisi uningoa jawab berip: — Biz Israilar turmaydioqan, yat əllər turidioqan xəhərgə kirməyli, bəlki Gibeahka ətöp kətəyli, dedi. **13** Andin u yənə hizmətkarioqə: — Kəlgin, biz yəkındiki jaylardin birigə barayli, Gibeahda yaki Ramahda kənoyli, dedi. **14** Xuning bilən ular mengip, Binyamin yurtidiki Gibeahning yenioqə yetip barəqanda kün olturoqanidi. **15** Ular Gibeahka kirip, u yərdə kənmaqqi boldi; xəhərning qong məydaniqə kirip olturuxti; lekin heqkim ularni kənduruxka öyigə təklip kılmidi. **16** Həlbuki, u keqisi kəri bir adəm ixini tügitip, etizliktin yenip keliwatqanidi. U əslidə Əfraim taqlik rayonilik adəm idi, u Gibeahda musapir bolup, olturaklixip qəloqanidi; lekin u yərdiki həlklər Binyaminlardin idi. **17** U bexini kətürüp qarap, bu yoləqining xəhərning məydanida olturoqinini kəriip uningdin: — Kəyərdin kəlding? Kəyərgə barisən? — dəp soridi. **18** U jawab berip: — Biz Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdin Əfraim taqlikining qət yaqilirioqə kətip barimiz; mən əsli xu jaydin bolup, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə barəqanidim; ixlirim Pərwədigarning öyigə munasiwətlük idi; lekin bu yərdə heq kim meni öyigə təklip kılmidi. **19** Bizning exəklirimizgə beridioqan saman wə boquzimiz bar, əzüm, dedəkliri, xundakla kəminiliring bilən boləqan yigitkimu nan wə xarablar bar, bizgə heq nemə kəm əməs, — dedi. **20** Buni anglap kəri kixi: — Tinq-aman boləaysən; siləring mohtajliringlarning həmmisi mening üstümə bolsun, əmma koqida yatmanglar! —

dəp, 21 uni öz öyigə elip berip, exəklirigə yəm bərdi. Mehmanlar putlirini yuyup, yəp-iqip oʻzizalandi. 22 Ular kenglidə hux bolup turəjində, mana, xəhərnin adəmliridin birnəqəqlən, yəni birqanqə lükqək kelip əyni kərxiwelip, ixikni urup-keqip, əyning igisi boləjan kəri kixigə: — Sening əyünggə kəlgən xu kixini bizgə qikrip bərgin, uning bilən yeqinqilik kilingiz, — dedi. 23 Buni anglap əy igisi ularning kəxiəja qikrip ularəja: — Bolmaydu, əy buradərlirim, silərdin ətünüp qalay, mundak rəzillikni kilmanglar; bu kixi mening əyümgə mehman bolup kəlgənəkən, silər bundak iplaslik kilmanglar. 24 Mana, mening pak bir kizim bar, yənə u kixining keniziki bar. Mən ularni kəxinglarəja qikrip berəy, silər ularni ayaə asti kilsanglar məyli, nəziringlarəja nemə hux yaxsa ularni xundak kilinglar, lekin bu kixigə muxundak iplaslik ixni kilmanglar, — dedi. 25 Lekin u adəmlər uningəja kulak salmidi; yoluqi kenizikini ularning aldioja sərəp qikrip bərdi. Ular uning bilən billə bolup kəqtin ətigəngiqə ayaə asti kildi; ular tang yoruəjanda andin uni koyup bərdi. 26 Qokan tang səhərdə kaytip kelip, uning əjojisi kənojan əyning dərwasisining bosuəjisoja kəlgəndə yikilip kelip, tang atkuəju xu yərdə yetip kaldi. 27 Ətigəndə uning əjojisi kəpup əyning ixikini eqip, yoluja qikmaqqi bolup texioja qikiwidi, mana, uning keniziki boləjan qokan əyning dərwasisi aldida kəlliri bosuəjining üstigə koyukluk halda yatatti. 28 U uningəja: — Kəpkin, biz mangayli, dedi. Lekin qokan heqbir jawab bərmidi. Xuning bilən u qokanni exəkkə artip, kəzojilip öz əyigə yürüp kətti. 29 Əz əyigə kəlgəndə, piqakni elip kenizikining jəsitini səngəkliri boyiqə on ikki parqə kiling, pütkül Israil yurtining qət-yakilirioja əwətti. 30 Xundak boldiki, buni kərgənlərnin həmmisi: «Israil Misirdin qikqan kəndin tartip bəgüngiqə bundak ix bolup bakmiojanidi yaki kərülüp bakmiojanidi. Əmdi bu ixni obdan oylaxip, kəndak kiling kerəklilikni məslihətlaxəyli» — deyixti.

20 Xuning bilən Israillarning həmmisi qikrip, jamaət Dandin tartip Bəər-Xəbaəjiə yiojilip Gilead zeminining həlqi bilən kəxulup Mizpahda, Pərwərdigarning aldioja kelip bir adəmdək boldi. 2 Pütkül kəwmning qongliri, yəni Israilning həmmə kəbilisining baxlikliri Hudaning həlqining jamaiti arisida hazir boldi. Jamaət jəmiy bolup tət yüz ming kiling tutqan piyadə əskər idi 3 (Binyaminlar Israilning Mizpahda jəm boləjininin əmdi həwər

tapqanidi). Israillar sūrxətə kiling: «Bu rəzil ix kəndak yüz bərdi?» — dəp soridi. 4 Əltürülgən qokanning eri Lawiy kixi jawab berip mundak dedi: — «Mən bolsam öz kenizikimni elip, Binyaminning Gibeah xəhirigə kənojili barəjanidim; 5 Gibeahning adəmliri keqidə manga hujum kilməqqi bolup, meni dəp əyni kərxiwaldi. Ular meni əltürüxnə kəstlidi, kenizikimni bolsa ular ayaə asti kiling əltürüwətti. 6 Xuning bilən mən kenizikimning jəsitini parqə-parqə kiling, kixilərgə kətürtküzüp Israilning mirasi boləjan zeminning hər bir yurtioja əwəttim. Qünki ular Israil iqidə pasiklik wə iplaslik kildi. 7 Mana, əy barlik Israillar, silər həmminglar oylinip, məslihət kərsitinglar». 8 Xuning bilən həmmə həlq bir adəmdək kəpup: — Arimizdin nə heqkim öz qedirigə barmisun nə heqkim öz əyigə kaytmisun, 9 bəlki biz Gibeahka xundak kilingliki: — Biz qək taxlap uningəja hujum kilingliki; 10 biz Israilning həmmə kəbilisidikilərdin yüzning iqidin onni, mingdin yüzni, on mingdin mingni tallap qikrip, ularni həlq üqün ozuk-talkan yətküzüxkə təyinləyli. Xundak kiling həlq Binyamin yurtidiki Gibeah xəhirigə berip, ularning Israil iqidə kiling barlik iplaslikini ularning öz bəxiəja yandursun, — deyixti. 11 Xuning bilən Israilning həmmə adəmliri bir adəmdək bolup, u xəhərgə hujum kilingliki toplandi. 12 Andin Israil kəbililiri Binyaminning barlik jəmətlirigə əlqi əwətip: — Aranglarda yüz bərgən bu rəzillik zadi nemə ix? 13 Əmdi Gibeahdiki bu lükqəklərnə bizgə tutup beringlar. Xuning bilən biz ularni əlümgə məhkum kiling, Israildin rəzillikni yok kilingliki, — dedi. Lekin Binyaminlar öz kəindaxliri boləjan Israillarning səzini tingximidi, 14 bəlki Binyaminlar Israiləja kərxə jəng kiling üqün xəhər-xəhərlərdin kelip Gibeahda yiojildi. 15 U waqitta Binyaminlardin xəhər-xəhərlərdin tizimlanəjanlar yigirmə altə ming kiling tutqan ərkək idi. Uningdin bəxə Gibeahdin hillanəjan yəttə yüz əskər bar idi. 16 Bu pütkül kəxun arisida hillanəjan yəttə yüz solhay əskər bolup, saləjuəja taxni selip nixanəja atsa, kilingliki keyip kətməytti. 17 Binyamin kəbilisidin bəxə, Israilning adəmliri sanəktin ətküzüliwidi, kiling tutqanlar tət yüz ming ərkək qikti; bularning həmmisi jəngqilər idi. 18 Israil kəpup Bəyt-Əlgə qikrip Hudadin: — Bizning arimizdin kim əwwal qikrip Binyaminlar bilən sokuxsun, dəp soriwidi, Pərwərdigar jawab berip: — Yəhuda [əwwal] qikqisun, dedi. 19 Xuning bilən Israillar ətisi səhər kəpup Gibeahning udulida qedirgah tikti. 20 Andin Israilning adəmliri Binyamin

bilən uruxuxka qikip, Gibeahning yenida raslinip ularoşa qarxi səp tüzdi. **21** Xu küni Binyaminlar Gibeahdin qikip, Israildin yigirmə ikki ming kixini öltürüp, yərgə yəksan kiliwətti. **22** Ləkin Israilning adəmliri jasarətkə kelip, awwalki küni səp tüzgən jayda ikkinqi küni yənə səp tüzdi. **23** [səp tüzüxtin awwalki ahximi] Israil Pərwərdigarning aldioşa berip, kəq kirgüqə pəryad kiliş yioşlap, Pərwərdigardın yol sorap: — Biz əz kərindiximiz boləşan Binyamin nəşilliri bilən yənə uruxuxka qikşak bolamdu, bolmamdu? — dəp soriwidi, Pərwərdigar jawab berip: — Ularoşa hujum kilinglar, dedi. **24** Xuning bilən Israillar ikkinqi küni Binyaminlaroşa yekın kelip hujum kildi. **25** Binyaminmu ikkinqi küni Gibeahdin qikip Israillar bilən soşuxup, ularning on səkkiz ming adimini öltürüp, yərgə yəksan kiliwətti; bularning həmmisi kiliş tutqanlardın idi. **26** Andin Israillarning həmmisi, yəni pütün qoxun qopup Bəyt-Əlgə qikip yioşlap, xu küni Pərwərdigarning aldida kəqkiqə roza tutup, Pərwərdigarning aldida kəydürmə kurbanlik bilən inaklik kurbanliki ötküzdi. **27** Xu künlərdə Hudaning əhdə sanduki xu yərdə bolup, Hərunning əwladi, Əliazarning oşli Finihəs uning aldida hizmət kılatti; xuning bilən Israillar Pərwərdigardın yol sorap: — Biz əz kərindiximiz boləşan Binyaminning nəşilliri bilən yənə uruxuxka qikamduş yaki tohtap qalamduş? — dəp soridi; Pərwərdigar jawabən: — Qikinglar, qünki ətə Mən ularni sening qolungoşa tapxurimən, dedi. **29** Buni anglap Israil həlki Gibeahning ətrəpioşa əskərləni pistirma koydi; **30** üqinqi küni Israillar ilşiriki ikki kətimkidək Binyaminlaroşa hujum kilişka Gibeahning uduloşa kelip səp tüzdi. **31** Binyamin [Israil] həlkişə qarxi jənggə qikiwidi, həlk ularni xəhərdin əzdurup qikti. Ular Bəyt-Əlgə qikidişan yol wə Gibeahka baridişan yolning üstidə həş dalada həlşni ilşiriki ikki kətimkidək urup kiroşli turdi. Israilning adəmliridin ottuzqə kixini öltürdi. **32** Binyaminlar: — Ular yənila awwalkidək məşlup boldi, — deyixti. Əmma Israil: — Bizlər kəqip ularni xəhərdin əğəxtürüp qikip, yollaroşa elip qikayli, dəp məşlişətlixiwəşonidi. **33** Xuning bilən Israilning həmmə adəmliri əz jayidin qopup Baal-Tamaroşa berip səp tüzdi, pistirmida turoşan Israillarmu əz jayidin, yəni Gebadiki qiməndin qikip kəldi. **34** Israilning arisidin sərşil on ming kixi Gibeahning udulidin uningə hujum kildi, jəng kəttik boldi. Ləkin Binyaminlar əzlırining üstigə bala yekınlaşkınıni

bilməş qaldi. **35** Pərwərdigar Binyaminlarni Israilning aldida məşlup kilişqəşka, ular u küni Binyaminlardın yigirmə bəş ming bir yüz kiliş tutqan adəşni öltürdi. **36** Əşdi Binyaminlar əzlırining məşlup boləşinini kərđi. Israilning adəmliri əşlidə Gibeahka koyəşan pistirmidiki kixilirişə ixənq kiliş, Binyaminlarni əldəş, aldida qekingənidi. **37** U wəşkitta pistirmidikiləş tezđin atlinip Gibeahka hujum kiliş besip kirip, xəhərdikiləşning həşşisini kilişlap kirdi. **38** Israillar əşlidə pistirmidikiləş bilən əldin'ala nixan üqün bəlgə bekiktənidi, yəni xəhərgə ot kuyup, kəlin tütün tüwrükining əşşanəşa kətürülüşini bəlgə kilişka kelişiwəşonidi. **39** Xunga Israilning adəmliri uruxtin wəşkinqə qekingəndə, Binyaminlar Israilning adəmlirini urup soşup, ottuzqə kixini öltürüp: — Mana, Israil awwalki jəngdikidək əldimizdə xəşsiz tarmar bolidu, — deyixti. **40** Ləkin xəhəşning iqidin tütün tüwrük ərləş qikşanda, Binyaminlar kəynigə burulup kəriwidi, mana, pütkül xəhəş istütək bolup əşşanlarəşa kətürülüş ketiwəşattı. **41** Xu həşan Israilning adəmliri burulup yenip kəldi, Binyaminning adəmliri bolsa: Bizgə bala yekınlaşti dəş, wəşşimigə qüixti. **42** Ular Israillarning əldidin burulup qəllükkə mangidişan yol bilən kəqip kətti; ləkin jəng ularning kəynidin iz besip mangdi; ətrəpidiki hərşaysi xəhərlərdin adəmləş qikip ularni ərioşa elip həlak kildi. **43** Xu tərkişdə ular Binyaminlarni kərxiwəşaldi, ularni kün qikix tərpidiki Gebaning uduloşiqə tohtiməş kəşşlap berip, qəyləş öltürdi. **44** Buning bilən Binyaminlardın on səkkiz ming kixi əşdi, ularning həşşisi batur palwanlar idi. **45** Bəşkiliri burulup qəş tərəpkə kəqip, Rimmon kəşam tēşioşa bardi; əşşma Israillar yollarda huddi bəşak tərgəndək ularđın bəş ming adəşni öltürdi; andin ularning kəynidin Gidoməşiqə kəşşlap berip, yənə ikki ming adəşni öltürdi. **46** U küni Binyaminlardın öltürülşənləş yigirmə bəş ming adəş idi. Bularning həşşisi palwanlar bolup, kiliş tutqanlar idi. **47** Həlbuki, ularđın pəşkət əltə yüz adəş qəşonidi, ular burulup qəş tərəpkə kəqip, Rimmondiki tik yəşəşa bardi. Ular Rimmondiki tik yəşəş tət əş turdi. **48** Israillar yənə Binyaminlarning zeminioşa yenip kelip, həşşmə xəhərlərdiki adəmləşni, qarşaylarni həşş uqrioşanlarning həşşisini kiliş bilən kəriwətti, xundəşlə ot kuyup, udul kəlgən xəhərlirining həşşisini kəydürüşətti.

21 Əslidə İsrailning adamliri Mizpahda kəsəm kilixip: — Bizning iqimizdin heqkim öz kızini Binyaminlaroşa hotunlukka bərmisun, — deyixkenidi. **2** Xuning üçün həlk Bəyt-Əlgə kelip, u yərdə kəq kirgüqə Hudaning aldidə pəryad kətürüp kattik yiołixip: — **3** Əy İsrailning Hudasi Pərwərdigar, İsrailda nemixka xundak ix yüz beridu, nemixka İsrailning kəbililiridin biri yoqap kətsun? — deyixti. **4** Ətisi həlk səhər qopup, u yərdə kurbangah yasap, kəydürmə kurbanlık wə inaklık kurbanlikliri sundi. **5** İsrailar əzara: — İsrailning hərəkaysi kəbililiridin jamaətkə qoxulup Pərwərdigarning aldidə hazır boluxka kəlmigən kimlər bar? — dəp soraxti, qünki ular kimki Mizpahka Pərwərdigarning aldidə hazır bolmisa, u xəksiz əlümgə məhkum kilinsun, dəp kattik kəsəm kilixkanidi. **6** İsrail öz kerindixi boləjan Binyamin toqıruluk puxayman kilip: — Mana, əmdi İsrail arisidin bir kəbilə üzüwetildi. **7** Biz Pərwərdigarning namida bizning iqimizdin heqkaysimiz öz kızimizni Binyaminlaroşa hotunlukka bərməymiz, — dəp kəsəm kəloqaniduk; əmdi kəndak kilsak ularədin qəloqanlirini hotunluk kəlalaymiz — deyixti. **8** Ular yənə əzara: — İsrail kəbililiridin kəysisi Mizpahka, Pərwərdigarning aldioa qikmidi? — dəp soraxti. Mana, Yabəx-Gileadliklərdin heqkaysisi qedirgahka, jamaətkə qoxuluxka kəlmigənidi. **9** Qünki həlkni sanap kərgəndə Yabəx-Gileadning adamliridin u yərdə heqkim yoq idi. **10** Xuning bilən jamaət on ikki ming palwanni u yərgə əwətip, ularoşa tapilap: — Yabəx-Gileadta turuwatqanlarni, jümlidin ayallar wə balilarni urup-kirip kiliqlap əltürüwetinglar; **11** xundak kilinglarki, barlık ərkəklərnə wə ərlər bilən billə boləjan barlık ayallarni əltürüwetinglar, dedi. **12** Ular xundak kilip Yabəx-Gileadtiki həlkining iqidə tehi ərlər bilən billə bolup bəkmioşan tət yüz kızni tepip, ularni tutup Qanaan zeminediki Xilohka, qedirgəhoşa elip kəldi. **13** Andin pütkül jamaət Rimmondiki tik yardiki Binyaminlaroşa adəm əwətip, ularoşa tinqlik salimini jakarlidi. **14** Xuning bilən Binyaminlar kəytip kəldi; İsrailar Yabəx-Gileadtiki həyat qəloqan kızlarni ularoşa hotunlukka bərdi, lekin bular ularoşa yetixmidi. **15** Wə həlk Binyamin toqıruluk puxayman kildi; qünki Pərwərdigar İsrailning kəbililirining arisida kəmtük pəyda kilip qoyəjanidi. **16** Bu wəqəttə jamaətning aqsakalliri: — Binyaminning kız-ayalliri yoqutiwetildi, əmdi biz kəndak kilsak qəloqanlirini hotunluk kəlalaymiz, — dedi. **17** Andin

yənə: — Binyaminədin kəqip kutuloşan qəldisioşa miras saklinixi kərəkki, İsrailning bir kəbilisimu əuqəp kətməsliki kərək. **18** Pəqət bizla kızlirimizni ularoşa hotunlukka bərsək bolmaydu, qünki İsrailar: «Əz kızini Binyaminlaroşa hotunlukka bərgən kixi lənətkə qəlsun!» dəp kəsəm kilixkan, — deyixti. **19** Ular yənə: — Mana, Bəyt-Əlning ximal təripidiki, Bəyt-Əldin Xəkəmgə qikidioşan yolning xərk təripidiki, Libonahning jənub təripidiki Xilohda hər yili Pərwərdigarning bir həyti bolup turidu, — dedi. **20** Andin İsrailar Binyaminlaroşa buyrup: — Silər berip, [xu yərdiki] üzümzarliklaroşa yoxuruniwelinglar. **21** Kəzitip turunglar, qəzaniki Xilohdiki kızlarning ussul oynioşili qikqinini kərsənglar, üzümzarliklərdin qikqip hərbinglar Xilohning kızliridin birini əzünglaroşa hotunlukka elip qeqinglar, andin Binyaminning zeminoşa ketinglar. **22** Xundak boliduki, əgər ularning atiliri ya aka-ukiliri kelip bizgə pəryad kətürsə, biz ularoşa: «Bizgə yüz-hatirə kilip, ularoşa yol qoyunglar, qünki biz jəngdə ularning həmmisigə hotunlukka toluk birdin kız əlalimiduk; uning üstigə silər bu kətim kızliringlarni öz ihtiyarlikinglar bilən ularoşa bərmidinglar; ihtiyarən bərgən bolsənglar, gunahka tartilattinglar», dəymiz, — dedi. **23** Binyaminlar xundak kilip sani boyiqə ussul oynaydioşan kızlardin əzligigə hotunlukka elip kəqip, öz miras zeminoşa kəytip berip, xəhərlərnə yənə yasap u yərdə turdi. **24** U wəqəttə İsrail u yərdin ayrilip, hərbiəri öz kəbililiri wə jəmətigə yenip bardı, andin hərbiəri öz miras zeminoşa kətti. **25** Xu künlərdə İsrailda heq padixah bolmidi; hərkim öz nəziridə yaxhi kəringənni kəlati.

Rut

1 [Batur] Həkimlər həküm sürgən məzgildə xundak boldiki, zeminda aqarqılıq yüz bərdi. Xu wəqıttə bir adəm ayalı wə ikki oqlını elip Yəhuda zeminidiki Bəyt-Ləhəmdin qıqıp, Moabning səhrələrində bir məzgil turup kelixkə bardı. **2** U kixining ismi Əlimələk, ayalining ismi Naomi, ikki oqlining ismi Məhlən bilən Kilyon idi. Ular Bəyt-Ləhəmdə olturuqluq, Əfrat jəmətidin idi. Ular Moabning səhrəsində kelip xu yərdə olturaqlaxtı. **3** Keyin Naomining eri Əlimələk əldi; ayalı ikki oqlı bilən qaldı. **4** Ular Moab kizliridin əzligə hotun əldi. Birining eti Orpah, yənə birining eti Rut idi. Ular xu yərdə on yildək turdı. **5** Məhlən bilən Kilyon hər ikkisi əldi; xuning bilən apisi eri həm oqulliridin ayrılıp yalozuz qaldı. **6** Xuning bilən ayal ikki kelini bilən qopup Moabning səhrəsindən qayıtıp kətməkqi boldi; qünki u Pərwərdigarning Əz həlkini yoqlap, axlık bərgənliki toqrısidedi həwəni Moabning səhrəsində turup angliqanidi. **7** Xuning bilən u ikki kelini bilən billə turoqan yeridin qıqıp, Yəhuda zemində qayıtxka yoloqa qıqıti. **8** Naomi ikki kelinigə: — hər ikkinglar qayıtıp əz ananglarning əyigə beringlar. Silərninğ mərhūmlarəqa wə mənə mehribanliq kərsətkiniglərdək Pərwərdigarmu silərgə mehribanliq kərsətkəy! **9** Pərwərdigar silər ikkinglarni əz eringlarning əyidə aram tapkuzəyay! — dəp, ularni səyüp qoydi. Ular hərkirəp yioqlixip **10** uningəqa: — Yak, biz qoqum sening bilən tənğ əz həlkingning yenioqa qayıtimiz, — deyixti. **11** Ləkin Naomi: — Yenip kətinglar, əy kizlirim! Nəmixkə mənning bilən barməqisilə? Qorsikimda silərgə ər boləqudək oqullar barmu? **12** Yenip kətinglar, əy kizlirim! Qünki mən kərip kətkəqkə, ərgə tegixkə yariməymən. Dərhəkiqətən bügün kəqə bir ərlək boluxkə, xundəqlə oqulluq boluxkə ümid bar degəndimu, **13** ular yigit boləqudə səwr kəlip turattinglarmu? Ular ni dəp bəxkə ərgə təgməy səqləp turattinglarmu? Yak, bolməydu, kizlirim! Qünki Pərwərdigarning qəli mənə qarxi bolup mənə azəbləydiğini üqün, mən tartidəqan dərd-ələm silərninğkidin təhimu əqir bolidu, — dedi. **14** Ular yənə hərkirəp yioqlaxtı. Orpah kəynənisini səyüp hoqlaxtı, ləkin Rut uni qing kuqəqləp turuwəldi. **15** Naomi uningəqa: — Mənə, kəlin singling əz həlkə bilən iləhlirining yenioqa yenip kətti! Sənmu kəlin singlingning kəynidin yenip kətkin! — dedi. **16** Ləkin

Rut jawəbən: — Məninğ sening yeningdin kətximni wə sənə əgixix niyitimdin yenixni ətünmə; qünki sən nəgə barsəng mənmu xu yərgə bərimən; sən nədə kənsəng mənmu xu yərdə qənimən; sening həlking mənningmu həlkingdur wə sening Hudaying mənningmu Hudayimdur. **17** Sən nədə əlsəng mənmu xu yərdə əlimən wə xu yərdə yatimən; əlümədin bəxkisi mənə sənədin ayriwətsə Pərwərdigar mənə ursun həm uningədin axurup jazəlisun! — dedi. **18** Naomi uning əzigə əgixip bərixkə kət'iy niyət kəloqinini kərup, uningəqa yənə əqiz əqmidi. **19** İkkisi mənigip Bəyt-Ləhəmgə yetip kəldi. Xundək boldiki, ular Bəyt-Ləhəmgə yetip kəlgində pütkül xəhərdikilər ularni kərup zilziligə kəldi. Ayallar bolsa: — Bu rasttinlə Naomimidu? — deyixti. **20** U ularəqa jawəbən: — Mənə Naomi dəməy, bəlkə «Məra» dənglar; qünki Həmmigə Qədir mənə zərdəp yutkuzdi. **21** Toqkuzum təl hələttə bu yərdin qıqıtım; ləkin Pərwərdigar mənə kuruk qayıtkuzdi. Pərwərdigar mənə əyibləp guwəhlik bərdi, Həmmigə Qədir mənə hərliqənikən, nəmixkə mənə Naomi dəysilə? — dedi. **22** Xundək kəlip Naomi bilən kelini Moab kizi Rut Moabning səhrəsindən qayıtıp kəldi; ular ikkisi Bəyt-Ləhəmgə yetip kelixi bilən tənğ arpa ormisi bəxlənoqanidi.

2 Naomining erigə tuəqən kəlidəqan Boaz isimlik bir adəm bəridi. U Əlimələkning jəmətidin bolup, intəyin bəy adəm idi. **2** Moab kizi Rut Naomioqa: — Mən etizlikkə bəray, birərkimning nəziridə iltipət tēp, uning kəynidin mənigip arpa bəxəklirini tərsəm? — dedi. U uningəqa: — Bəroqin, əy kizim, dedi. **3** Xuning bilən u qıqıp etizliklərqə kelip, u yərdə ormiqilarning kəynidin bəxək tərdi. Bəhtigə yarixə, dəl u kəlgən etizlik Əlimələkning jəməti boləqan Boazning etizlikliri idi. **4** Mənə, u wəqıttə Boaz Bəyt-Ləhəmdin qıqıp kelip, ormiqilər bilən saləmlixip: — Pərwərdigar silər bilən billə boləyay! — dedi. Ular uningəqa jawəbən: — Pərwərdigar sənə bəht-bərikət ətə kəloqay! — dedi. **5** Boaz ormiqilarning üstigə nəzərtəkə qoyuləqan hizmətkəridin: — Bu yax qəkan kimning kizi bolidu? — dəp soridi. **6** Ormiqilarning üstigə qoyuləqan hizmətkər jawəb bərip: — Bu Naomi bilən billə Moabning səhrəsindən qayıtıp kəlgən Moabiy qəkan bolidu. **7** U: «Ormiqilarning kəynidin ənqilərninğ arisidiki qəqilip kətkən bəxəklərnə teriwəlaymu?» dəp tələp kildi. Əndin u kelip ətigəndin həzirəqə ixləwətidu; u pəkət kəpidə bir'əz dəm əldi, — dedi. **8** Boaz Rutkə: — Əy kizim, əngləwətamən?! Sən bəxək tərgili bəxkə bir

kimning etizliklari barmiqin, bu yerdinmu katma, mening dedaklirim bilan birga muxu yerdə turoqin. **9** Dikhat qiloin, qaysi etizda orma orqan bolsa, [dedaklarga] agixip baroqin. Men yigitlarga: Uningoqa qekilmanglar, dap tapilap koydum! Agar ussap qalsang berip, idixlardin yigitlirim [kuduktin] tartkan sudin iqkin, — dedi. **10** Rut ozini yerga etip tizlinip, bexini yerga tagkuzup tazim kilip, uningoa: — Men bir bigana tursam, nemixka manga xunqa oamhorluk kilioduk naziringda xunqilik iltipat tapkanmen? — dedi. **11** Boaz uningoa javaban: — Ering olup katkandin keyin keynanangoa qilolanliringning hammisi, xundakla sening ata-anangni wa ez watinindin kandak ayrilip, san burun tonumaydioqan bir halkning arisioqa kalgining manga putunlay ayan boldi; **12** Pervardigar qiloiningoa muwapik sanga yanduroqay, san kanatlrining tegida panah izdigon Israilning Hudasi Pervardigar taripidin sanga uning toluk in'ami berilgay, dedi. **13** Rut javaban: — Ay hojam, naziringda iltipat tapkaymen; men sening dediking boluxkimu yarimisammu, san manga tasalli berip, dedikingga mehriban sezlarni kilding, — dedi. **14** Tamak waktida Boaz uningoa: — Keni, buyakka kalgin, nandin ya, nanni sirkiga tegurgin! — dedi. Rut ormiqilarning yenioqa kelip olturdi; Boaz komaqtin elip uningoa tutti. U uningdin toyoquqa yedi wa yona azrak axurup koydi. **15** U baxak targili kopkanda, Boaz yigitliriga buyrup: — Uni hatta onqilarning arisida baxak targili koyunglar, uni heq hijalatta kaldurmanglar. **16** Hatta ham uning uqun azrak baxaklarni onqilardin etay ayrip, uningoa targili quxurup koyunglar, uni heq ayiblimanglar, dedi. **17** Xundak kilip u karkiqqa etizlikta baxak tardi, teriwaloanlrini sokkanda, tahminan bir afah arpa qikti. **18** Andin u arpisini elip, xaherga kirdi, keynanisi uning targan [arpisini] kordi; u yona u yap toyunogandin keyin saklap koyoginini qikirip uningoa bardi. **19** Keynanisi uningoa: — San bugun neda baxak tarding, neda ixliding? Sanga oamhorluk qilogan xu kixiga bah-barikat ata kilinoqay! — dedi. U keynanisioqa kimningkida ix qiloinini eytip: — Men bugun ixligan etizning igisining ismi Boaz ikan, dedi. **20** Naomi keliniga: — Tiriklergimu, olganlergimu mehribanlik kilixtin bax tartmioqan kixi Pervardigardin bah-barikat kergay! — dedi. Andin Naomi uningoa yona: — U adan bizning yekin tuqkinimizdur, u bizni kutkuzalaydioqan hamjamatlardin biridir, — dedi. **21** Moab kizi Rut yona:

— U manga yona: «Mening yigitlirim putun hosulumni yioqip boluquqa ular bilan birga boloin» dedi, — dedi. **22** Naomi kelini Rutqa: — Ay kizim, birsining sanga yamanlik qilmasliki uqun baxkisining etizlikioqa barmay, uning dedakliri bilan billa qikip ixlisang yahxidur, dedi. **23** Xuning bilan arpa wa buoqday hosuli yioqilip boluquqa, Rut Boazning dedakliri bilan yurup baxak tardi. U keynanisi bilan billa turuwardi.

3 Xu kunlarda, keynanisi Naomi uningoa: — Ay kizim, hal-ahwalingning yahxi boluxi uqun, sening aram-bahingni izdimaymenmu? **2** San dedakliri bilan ixligan Boaz bizga tuoqkan kelidu amasmu? Mana, bugun ahxam u hamanda arpa soruydu. **3** Emdi san yuyunup-tarinip, ozungga etirlik may surup, [esil] kiyimliringni kiyip, hamanoqa quxkin; lekin u ar kixi yap-iqip bolmioquqa, ozungni uningoa korsatmigim. **4** U yatqanda uning uhlaydioqan yerini keriwal. Andin san kirip, ayaoq taripini eqip, xu yerdə yetiwaloqin. Andin u sanga nema kilix keraklikini eytidu, — dedi. **5** Rut uningoa: — San nema desang men xuni kilimen, — dedi. **6** U hamanoqa quxup, keynanisi uningoa tapiloidandak kildi. **7** Boaz yap-iqip, konglini hux kilip qaxning ayioqqa berip yatti. Andin Rut xapa qikarmay kelip, ayaoq taripini eqip, xu yerdə yatti. **8** Yerim keqida Boaz qequp, aldioqa engixkanda, mana bir ayal ayioqida yatatti! **9** Kim san?! — dap soridi u. Rut javaban: — Men hizmatkaring Rut bolimen. San mening hamjamat-nijatkarim boloining uqun hizmatkaringning ustiga tonungning etikini yeyip koyoqaysan, — dedi. **10** U javaban: — Ay kizim, Pervardigardin bah-barikat tapkaysan! Sening keyin korsatkan sadakat-mehribanlikning ilgiri korsatkingdinmu artuktur; qunki [seni izdigon] yigitlar, mayli kambaoqal bolsun, bay bolsun, ularning kaynidin katmidig. **11** I kizim, emdi korkmioqin! Deginingning hammisini orundap berimen; qunki putkul xahirimizdiki metiwarlər seni pazilatlik ayal dap bilidu. **12** Durus, sanga hamjamat-nijatkar boloinim rast; lekin sening mandin yekinrak yona bir hamjamating bar. **13** Emdi keqiga bu yerdə kaloin; eta sahərdə agar u hamjamatlik hokukini ixlitip seni elixni halisa, u alsun; lekin hamjamatlik hokuki boyiqqa seni almisa, Pervardigarning hayati bilan kasam kilimanki, men sanga hamjamatlik kilip seni alay. Tang atkuqa bu yerdə yetip turoqin! — dedi. **14** U uning ayioqida tang atkuqa yetip, kixilar bir-birini tonuoduk boluxtin burun koqti. Qunki Boaz: — bir ayalning hamanoqa kalgini heqkim bilmisun, dap

eytkanidi. **15** U yənə [Rutka]: — Sən kiygən yepinqini eqip turojın, dedi. U uni eqip turuwidi, Boaz arpidin altə kəmçən kəmləp berip, uning əxnisigə artip koydi. Andin u xəhərgə kirdi. **16** Rut keynanisining yenioja kəldi. U: — Əy kizim, sən hazır kim?! — dəp soridi. Xuning bilən u keynanisioja u kixining kilojanlirining həmmisini dəp bərdi. **17** U: — U bu altə kəmçən arpini manga bərdi, qünki u: «keynanangning yenioja kuruk qol kaytip barmiojin» dedi, — dedi. **18** Naomi: — Əy kizim, bu ixning ahirining qandak bolidiojinini bilgüqə muxu yərdə təhir kilojin; qünki u adəm bügün muxu ixni pütküzməy aram almaydu, dedi.

4 Boaz xəhər dərwazisioja qikip, xu yərdə olturdi.

Mana, u waqıtta Boaz eytkan heliki həmjəmətlik hokukioja igə kixi keliwatatti. Boaz uningoa: — Əy buradər, kelip bu yərdə olturojin, dewidi, u kelip olturdi. **2** Andin Boaz xəhərning aksakalliridin on adəmni qakirip, ularojimu: — Bu yərdə olturunglar, dedi. Ular olturojanda **3** u həmjəmətlik hokukioja igə kixigə: — Moabning səhrasidin yenip kəlgən Naomi kerindiximiz Əlimələkkə təwə xu zeminni satmaqçı boluwatidu. **4** Xunga mən muxu ixni sanga həwərləndürməkçı idim, xundakla muxu yərdə olturojanlarning aldida wə həlkimning aksakallirining aldida «Buni setiwalojin» deməqçimən. Sən əgər həmjəmətlik hokukioja اساسən alay desəng, alojin; həmjəmətlik qilmay, almaymən desəng, manga eytkin, mən buni biləy; qünki səndin [awwal] baxqisining həmjəmətlik hokukı bolmaydu; andin səndin keyin mening hokukum bar, dedi. U kixi: — Həmjəmətlik kılıp uni alimən, dedi. **5** Boaz uningoa: — Undakta yərni Naomining kolidin alojan künidə mərhumning mirasioja uning nami bilən atalojan birər əwladi qalduruluxi üqün mərhumning ayali, Moab kızı Rutnimu elixing kerək, — dedi. **6** Həmjəmət kixi: — Undak bolsa həmjəmətlik hokukumni ixlitip [etizni] alsam bolmiojudək; alsam öz mirasimoja ziyan yətküzgüdəkmən. Həmjəmətlik hokukini sən əzüng ixlitip, yərni setiwalojin; mən ixlitəlməymən, dedi. **7** Qədimki waqıtlarda Israilda həmjəmətlik hokukioja yaki almaxturux-tegixix ixioja munasiwətlik mundaq bir rəsim-qaidə bar idi: — ixni kəsmək üqün bir tərəp öz kəxini selip, ikkinqi tərəpkə berətti. Israilda soda-setikni bekitixtə mana muxundak bir usul bar idi. **8** Xunga həmjəmət hokukioja igə kixi Boazoa: — Sən uni alojin, dəp, öz kəxini seliwətti. **9** Boaz aksakallaroa wə kəpqilikkə: — Silər bügün

mening Əlimələk kə təwə bolojan həmmi, xundakla Kilyon bilən Maħlonoa təwə bolojan həmmi Naomining kolidin alojinimoja guwahtursilər. **10** Uning üstigə mərhumning nami kerindaxliri arisidin wə xəhirining dərwazisidin əqürülməsliki üqün mərhumning mirasioja uning nami bolojan [birər əwladi] qaldurulsun üqün Maħlonning ayali, Moab kızı Rutni hotunlukka aldim. Silər bügün buningoa guwahtursilər, dedi. **11** Dərwazida turojan həmmə həlk bilən aksakallar: — Biz guwahturmiz. Pərwədigar sening əyünggə kirgən ayalni Israilning jəmətini bərpə kilojan Raħilə bilən Leyah ikkisidək kilojay; sən əzüng Əfratah jəməti iqidə bayaxat bolup, Bəyt-Ləhəmdə nam-izziting ziyadə bolojay; **12** Pərwədigar sanga bu yax qokandin tapkuzidiojan nəsling tüpəylidin sening jəməting Tamar Yəhudaoa tuojup bərgən Pərazning jəmətidək bolojay! — dedi. **13** Andin Boaz Rutni əmrigə elip, uningoa yekinlik qildi. Pərwədigar uningoa xapaət kılıp, u həmilidar bolup bir oqul tuojdi. **14** Kız-ayallar Naomioja: — Israilning arisida sanga həmjəmət-nijatkar nəslini üzür qoymiojan Pərwədigaroa təxəkkür-mədhijə qayturulsun! Xu nəslingning nami Israilda izzət-abruyluk bolojay! **15** U sanga jeningni yengiliojuqi həm keriojiningda seni əzizliojuqi bolidu; qünki seni səyidiojan, sanga yəttə oquldin əwzəl bolojan kelining uni tuojdi, — dedi. **16** Naomi balini elip, baqrioja basti wə uningoa bakkuqi ana boldi. **17** Uningoa qoxna bolojan ayallar «Naomioja bir bala tuojuldi» dəp, uningoa isim koydi. Ular uningoa «Obəd» dəp at koydi. U Yəssəning atisi boldi, Yəssə Dawutning atisi boldi. **18** Pərazning nəsbənamisi təwəndikidəktur: — Pərazdin Həzron tərəldi, **19** Həzrondin Ram tərəldi, Ramdin Amminadab tərəldi, **20** Amminadabtin Nahxon tərəldi, Nahxondin Salmon tərəldi, **21** Salmondin Boaz tərəldi, Boazdin Obəd tərəldi, **22** Obədtin Yəssə tərəldi wə Yəssədin Dawut tərəldi.

Samu'il 1

1 Əfraim taʼoqlikidiki Ramataim-Zofimda Əlkanah isimlik bir kixi bar idi. U Əfraimlik bolup, Yəroħamning oʻqli, Yəroħam Elihuning oʻqli, Elihu Tohuning oʻqli, Tohu Zufning oʻqli idi. **2** Uning ikki ayali bar idi. Birsining ismi Hənnah, yənə birsining ismi Pəninnaħ idi. Pəninnaħning baliliri bar idi, lekin Hənnahning balisi yoʻk idi. **3** Bu adəm hər yili öz xəhīridin samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarə səjdə kīlip kurbanlik sunəjili Xilohəja baratti. U yərdə Əlining Hofniy wə Finiħas degən ikki oʻqli Pərwərdigarning kaħinliri bolup ixləytti. **4** Hər kətim Əlkanah kurbanlik kīlojan künidə u [kurbanliktin] ayali Pəninnaħ wə uning hər bir oʻqul-kizliriə öz ülüxini berətti. **5** Əmma Hənnahəja bolsa u ikki həssilik ülüx berətti; qünki u Hənnahni tolimu səyətti. Lekin Pərwərdigar uni tuəjmas kīlojanidi. **6** Pərwərdigarning uni tuəjmas kīlojanlikidin uning kündəx rəkiəi [Pəninnaħ Hənnahni] azablax üqün uning bilən kəttik kərixatti. **7** Wə hər yili, Hənnah hər kətim Pərwərdigarning əyigə kīkəkanda, [Pəninnaħ] uningəja azar berətti. Pəninnaħ xundək kīlojaqka, u yiojlap heq nemə yeməytti. **8** Ahiri uning eri Əlkanah uningəja: — I Hənnah, nemixka yiojlaysən? Nemixka birnərsə yeməysən? Nemixka kənglūng azar yəydu? Mən əzüm sanga on oʻquldin əwzəl əməsmu?! — dedi. **9** Ular Xilohəda yəp-iqkəndin keyin (Əli degən kaħin xu qaojda Pərwərdigarning ibadəthanisining ixiki yenidiki orundukta olturatti) Hənnah dastihandin turdi; **10** u kəttik azab iqidə Pərwərdigarəja dua kīlip zar-zar yiojlaytti. **11** U kəsəm iqip: — I samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, əgər dedikingning dərdigə yetip, meni yad etip dedikingni untumay, bəlki dedikinggə bir oʻqul bala ata kīlsang, uni pütün əmrining künliridə Sən Pərwərdigarəja beoijlaymən; uning bexioja ustira heqkaqan selinmaydu, dedi. **12** U Pərwərdigarning aldida duasini dawam kīliwatəkanda, Əli uning əozioja kərap turdi; **13** qünki Hənnah duani iqidə kīlojaqka ləwliri midirlawatəkini bilən awazi anglanmaytti. Xunga Əli uni məst bolup kəptu, dəp oylidi. **14** Əli uningəja: — Kaqanojigə məst yürisən? Xarabingni əzüngdin neri kīl, dedi. **15** Lekin Hənnah jawabən: — Undək əməs, i oʻojam! Kəngli sunək bir məzlummən. Mən xarabmu, hərəkmu iqmidim, bəlki jenim dərdini Pərwərdigarning aldida təktüm; **16** dedəklirini yaman

hotun dəp bilmigəyla. Qünki mening zor dərdim wə azablimdin bu künigə xundək nida kīliwatimən, dedi. **17** Əli uningəja jawab berip: — Tinq-aman kəytkin; Israilning Hudasi Əzidin tiligən iltijayingni ijəbət kīlojay, dedi. **18** Hənnah: — Dedəkliri kəz aldilirida iltipət tapkay, dedi. U xularni dəp qīkip, oʻjiza yedi wə xuningdin keyin qirayida ilgirikidək oʻjəmkīnlik kərünmidi. **19** Ular ətisi tang səhərdə ornidin turup Pərwərdigarning huzurida səjdə kīlip bolup, Ramaħdiəi əyigə yenip kəldi. Əlkanah ayali Hənnahəja yəkinqilik kildi; Pərwərdigar uni əsligənidi. **20** Hənnah həmilidar bolup, waqti-saiti toxup, bir oʻqul tuəjdi. U: «Mən uni Pərwərdigardin tiləp aldim» dəp, ismini Samuil kəydi. **21** Uning eri Əlkanah əyidiki həmmisi bilən Pərwərdigarəja atidiojan hər yillik kurbanlikni kīlojili wə kīlojan kəsimini ada kīlix üqün Xilohəja qikti. **22** Lekin Hənnah billə barmay erigə: — Bala əmqəktin ayrilojandila andin mən uning Pərwərdigarning aldida həzir boluxi üqün uni elip barimən; xuning bilən u u yərdə mənggü turidu, dedi. **23** Eri Əlkanah uningəja: — Əzünggə nemə yaxi kərünsə, xuni kīlojin. Uni əmqəktin ayrilojuə turup turojin. Pərwərdigar Əz səz-kalamioja əməl kīlojay, dedi. Ayali əydə kəlip balisi əmqəktin ayrilojuə emitti. **24** Balisi əmqəktin ayrilojandin keyin u uni elip, xundəkla üq buka, bir əfah un wə bir tulum xarabni elip Pərwərdigarning Xilohədiəi əyigə apardi. Bala bolsa tehi kīqik idi. **25** Ular bir bukini soyup balini əlining kəxioja elip kəldi. **26** Xuning bilən Hənnah [uningəja]: — I oʻojam, əzlridə həyat rast boləjinidək, bu yərdə silining kəxlirida turup Pərwərdigarəja nida kīlojan məzlum mən bolimən, dedi. **27** Mən muxu oʻqul bala üqün dua kīldim wə mana, Pərwərdigar mening tiligən iltijayimni ijəbət kildi. **28** Əmdi həzir mən uni Pərwərdigarəja tapxurup bərdim. Əmrining həmmə künliridə u Pərwərdigarəja beoijlanəjan bolidu, dedi. Xuning bilən ular u yərdə Pərwərdigarəja səjdə kildi.

2 Hənnah dua kīlip mundək dedi: — «Mening kəlbim Pərwərdigar bilən yayraydu, Mening mūnggüzüm Pərwərdigar bilən egiz kətürüldi; Aozim düxmənlimning aldida təntənilikte eqildi; Qünki Səning nijatingdin xadlinimən. **2** Pərwərdigardək muqəddəs boləjuəyoqtur; Qünki Səndin baxka heq kim yoʻk, Hudayimizdək heq uyultax yoqtur. **3** I insanlar, kibirlik səzliringlarni kəpəytiwərmənglar, Yoojan gəplərnəi əozinglardin qikərmənglar; Qünki Pərwərdigar bilim-hidayətkə igə Hudadır.

Insanlarning əməlliri Uning tərpidin tarazida tartilidu. **4** Palwanlarning oq-yaliri sundurildi; Lekin putlixip yikilojanlarning beli bolsa kudrət bilən baolandi. **5** Korsiki tok bolojanlar nan tepix üçün ezini yallanmilikğa bərdi; Lekin aq qalojanlar hazir aq qalmidi; Həтта tuojmas ayal yəttini tuojdu; Lekin kəp balilik bolojan solixip ketidu. **6** Pərwərdigar həm ɵltüridu, həm hayət beridu; U adəmni təhtisarəojə qüxüridu, u yərdin yənə turojuzidu; (Sheol h7585) **7** Pərwərdigar adəmni həm namrat kiliwetidu, həm bay kilidu; U kixini həm pəs kilidu, həm egiz kɵtüridu. **8** U ɵzi miskinni topidin kopuridu, Kioqliktin yoksulni kɵtüridu; Ular ni esilzadilər arisida təng ɵlturojuzidu; Ular ni xan-xəraplik təhtigə miras kılduridu; Qünki yəarning tüwrükli ri Pərwərdigarningkidur; U ɵzi dunyani ularning üstigə salojanidi. **9** ɵz muqəddəs bəndilirining putlirini U məzmut kilidu; Əmma rəzillər bolsa, qarəojuda xük kilinidu; Qünki heqkim ɵz kudriti bilən nusrət tapmaydu. **10** Pərwərdigar bilən qarxilaxkanlar parə-parə kiliwetilidu; U ɵzi asmanlardin ularəojə qarxi güdürləydu. Pərwərdigar yər yüzining qətlirigiqə həküm qikiridu; U ɵzi tikligən padixahqə kudrət beridu, U ɵzi məsihligininin münəggüzini egiz kɵtüridu!». **11** Əlkanah bolsa Ramahdiki ɵz ɵyigə yenip bardı. Bala bolsa əlinin qexida Pərwərdigarəojə hizmət kilip kaldı. **12** Əmma Əlinin oqulliri intayin yaman kixilərdin bolup, Pərwərdigarni tonumaytti. **13** Kahinlarning həklərgə mundaq aditi bolojan: — Birsı kurbənlık kilip, gəx kaynap pixiwatqanda kahinning hizmətkari kelip üq tillik qənggakni qolida tutup **14** dax, qazan, dangqan yaki korining iqigə sanjip, qənggakqə nemə elinəojan bolsa kahin xuni ɵzigə alatti. Ularning Xiləojə [kurbənlık kiləjili] kəlgən həmmə Israiləojə xundak aditi bolojan. **15** Xundakla hətta yəojni kəydürməstə kahinning hizmətkari kelip kurbənlık kiliwatqan adəmgə: — Kahinəojə kawap üqün gəx bərgin, qünki u səndin kaynap pixqan gəx qəbul kilmaydu, bəlki ham gəx lazim, dəytti. **16** Əgər kurbənlık kiləojə uningəojə: — Awwal yəoj kəydürülüp bolsun, andin nemini halisang xuni ələjin, desə, u: — Bolmaydu, mən dərhəl bər! Bolmisa məjburiy alimən, dəytti; **17** Xundak kilip bu ikki yaxning gunahı Pərwərdigarning aldidə tolimu ɵojir boləjanidi; qünki uning səwəbidin hək Pərwərdigarəojə atəojan kurbənlıqlar kəzgə ilinmaywatatti. **18** Əmma Samuil narəsədə bala bolup kanaptin tokulojan bir əfodni kiyip Pərwərdigarning

aldidə hizmət kilatti. **19** Buningdin bəxqə uning anisi hər yilda uningəojə bir kikiq ton tikip, hər yillik kurbənlıknı kiləjili ɵri bilən barəojanda ələojə kelətti. **20** Əli Əlkanah wə ayəlijə bəht tiləp dua kilip: — «Ayəlingning Pərwərdigarəojə bəojixliəojininin ɵrijə sanga uningdin bəxqə nəsil bərgəy, dedi. Andin bu ikkisi ɵz ɵyigə yandı. **21** Xuning bilən Pərwərdigar Hənanhni yoklap bərikətləp, u həmilidar bolup jəmiy üq oqul wə ikki kiz tuojdi. Kikiq Samuil bolsa Pərwərdigarning aldidə turup ɵsüwatatti. **22** Əli bək kərip kətkənidi. U oqullirininin pütkül Israiləojə həmmə kiləjanlirini anglidi həm jəməət qədirininin ixikidə hizmət kilidəojan ayallar bilən yatqininimu anglidi. **23** U ularəojə: — Silər nemə üqün xundak ixlarni kilisilər? Qünki bu həlkning həmmisidin siləring yamanlikinglarni angləwatimən, dedi. **24** Bolmaydu, i oqullirim! Mən angləojan bu həwər yaxi əməs, Pərwərdigarning həlkini əzdurupsilər. **25** Əgər bir adəm yənə bir adəmgə gunah kilsə, bəxqə birsi uning üqün Hudadin rəhim sorisə bolidu; ləkin əgər birsi Pərwərdigarəojə gunah kilsə, kim uning gunahını tiliyələydu? — dedi. Ləkin ular atisining səzigə kulək salmidi; qünki Pərwərdigar ularni ɵltürüxnı niyət kiləjanidi. **26** Əmma Samuil dəgən bala ɵsüwatatti, Pərwərdigar həm adəmləring aldidə iltipət tapqanidi. **27** Hudaning bir adimi Əlinin yəojə kelip mundaq dedi: — Pərwərdigar xundak dəydu: «Misirdə, Pərwərdigaringkidə turojanda ɵzümni atəngning jəmətigə oquk ayan kilmidimmu? **28** Mən uni kahinin bolux, ɵz kurbəngəhində kurbənlık kilix, huxbuy yəqix wə Məning aldimdə əfod tonini keyip hizmət kilixqə Israilning həmmə kəbililiridin talliməojanidimmu? Xuningdək Mən Israilning otta kəydüridəojan həmmə kurbənlıqlirini atəngəojə tapxurup təkdım kiləojan əməsmu? **29** Nemixqə Mən buyruəojan, turaləojə jəyimdiki kurbənlıkim bilən əxlik hədiyələrnı dəpsəndə kilisilər? Nemixqə həlkim Israilar kəltürgən həmmə hədiyələring esilidin əzliringlarnı səmritip, ɵz oqulliringlarning hərmətinini Məningkidin üstün kilisən?» **30** Uning üqün Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən dərhəkikət səning wə atəngning jəmətidikilər Məning aldimdə hizmitimdə mənəggü mangidu, dəp eytqanidim; ləkin əmdi Mən Pərwərdigar xuni dəymənki, bu ix hazir Məndin neri bolsun! Məni hərmət kiləjanlarnı Mən hərmət kilmən, ləkin Məni kəmsitkənlər pəs qarilidu. **31** Mənə xundak künlər

keliduki, sening bilikingni wə atangning jəmätining bilikini täng kesiwetimän; xuning bilän jəmätində birmu keriojan adəm tepilmaydu! **32** Sən turaloju jayimda dərd-kəyoju kərisən; Israillar hərəkandək huzur-bəhtni kərgini bilän, sening jəmätində əbədgiqə birmu keriojan adəm tepilmaydu. **33** Wə Mən kurbangahimning hizmitidin üzüp taxlimiojan adimning bar bolsa, u kəzliringning hirəlixixi bilän jeningning azablinixioja səwəb bolidu. Jəmätində tuoqulojanlarning həmmisi balaqəttin ötməy əlidu. **34** Sanga bu ixlarni ispatlaxka, ikki oqlung Hofniy bilän Finihəsning bexioja qüxidiojan mundək bir alamət bexarət bolidu: — ularning ikkilisi bir kündə əlidu. **35** Əmma Özümgə Rohim wə dilimdiki niyitim boyiqə ix kəridiojan sadik bir kahinni tikləymən; Mən uningəja məzmut bir jəmət kərimən; u Mening məsih kəlojinimning aldida mənggü mēngip hizmət kəlidu. **36** Xundək boliduki, sening jəmätindəkilərdin hər bir tirik kəlojanlar bir sər kümüx wə bir qixləm nan tiləxkə uning aldioja kelip uningəja təzim kəlip: «Kəhənlilik hizmətliridin manga bir orun bərsilə, yegili bir qixləm nan tapay dəp eytidiojan bolidu» dəydu.

3 Samuil degən bala bolsa əlining aldida Pərwərdigarning hizmitidə bolatti. Əmdi Pərwərdigarning səzi u künlərdə kəm idi; wəhəylik kərünüxlərmu kəp əməs idi. **2** Wə xundək boldiki, bir küni Əli ornida yatkanidi (uning kəzliri torlixip kərməs bolup kəlay degənidi) **3** Hudaning qirişə tehi əqmigən bolup, Samuil Pərwərdigarning ibadəthanisida, Hudaning əhdə sandukioja yəqinla yərdə yatatti. **4** Pərwərdigar Samuilni qəkirdi. U: — Mana mən bu yərdə, dedi. **5** U Əlining kəxioja yügürüp berip: — Mana mən, meni qəkirdingəju, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qəkirmidim; kəytip berip yatqin, dedi. Xuning bilän u berip yatti. **6** Pərwərdigar yənə: «Samuil!» dəp qəkirdi. Samuil qərup əlining kəxioja berip: Mana mən, meni qəkirdingəju, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qəkirmidim i oqlum, yənə berip yatqin, dedi. **7** Samuil Pərwərdigarni tehi tonumiojanidi; Pərwərdigarning səzi uningəja tehi ayan kəlinmiojanidi. **8** Lekin Pərwərdigar yənə üqinqi kətim: «Samuil!» dəp qəkirdi; u qərup əlining kəxioja berip: — Mana mən; sən meni qəkirding, dedi. U wakəttə Əli Pərwərdigar balini qəkiriptu, dəp bilip yatti. **9** Xuning bilän Əli Samuiləja: — Berip yatqin. U əgər seni qəkirsə, sən: — I Pərwərdigar, səz kəlojin, qünki kəlung angloydu, dəp eytkin, dewidi, Samuil

berip ornida yatti. **10** Wə Pərwərdigar kelip yəqin turup ilgirikidək: — «Samuil, Samuil!» dəp qəkirdi. Samuil: — Səz kəlojin, qünki kəlung angloydu, dəp jawab bərdi. **11** Pərwərdigar Samuiləja: — Mana Mən angliojanlarning ikki kəlikini zingildatqədək bir ixni Israilning arisida kəlməqimən. **12** Xu künidə Mən burun Əlining jəmätidikilər toqrisida eytkinimning həmmisini uning üstigə qüxürimən; baxtin ahirojiqə ada kəlimən! **13** Qünki əzigə ayan boləjan kəbihlik tūpəylidin Mən uningəja, sening jəmätindənin mənggülik həküm qəkərməqimən, dəp eytkənmən: qünki u oqullirining iplaslikini bilip turup ularni tosmidi. **14** Uning üqün Əlining jəmätidikilərgə kəsəm kəlojanmənki, Əlining jəmätidikilərnin kəbihliki məyli kəurbanlik bilän bolsun, məyli hədiyə bilän bolsun kafarət kəlinmay, əbədgiqə kəqürüm kəlinmaydu, dedi. **15** Samuil ətisi tang atqəyə yetip, andin Pərwərdigarning əyining ixiklirini aqti. Əmma Samuil wəhəylik kərünüxni Əligə eytixtin kərkəti. **16** Lekin Əli Samuilni qəkirip: — I Samuil oqlum, dedi. U: — Mana mən, dəp jawab bərdi. **17** U: — U sanga nemə səz kəldi? Səndin ötünəy, uni məndin yoxurmiojin. Əgər Uning sanga eytkənlirining birini manga eytməy kəysang, Huda deginini sening bəxingəja qüxürsun wə uningdin artuk qüxürsun! — dedi. **18** Xuning bilän Samuil uningəja həqnemini kəldurməy həmmini dəp bərdi. Əli: — Mana, U Pərwərdigardur; U nemini layik tapsa, xuni kəlsun, dedi. **19** Samuil əsüp qong boluwatatti wə Pərwərdigar uning bilän billə bolup, uning eytkən bəxarətlik səzlidiridin həqkəyisini yərdə kəldurməytti. **20** Xuning bilän pütkül Israil Dəndin tartip Bəər-Xəbəoqiə Samuilning Pərwərdigarning pəyoqəmbiri kəlip tikləngənlikini bilip yətti. **21** Xu wakəttə Pərwərdigar Xilohdə Əzini yənə ayan kəldi. Qünki Pərwərdigar Xilohdə Əz səz-kalami arkəlik Samuiləja Əzini ayan kəldi; wə Samuil Uning səzini pütkül Israiləja yətküzdi.

4 U wakəttə Israil Filistiylər bilän jəng kəlojili qəkəp əbən-əzərgə yəqin jayda bargah-qədirlarni tikti. Filistiylər bolsa Afək degən jayda bargah-qədirlarni tikti. **2** Filistiylər Israillar bilän soquxkəli səp tizip turdi. Jəng kəngəyğəndə Israil Filistiylər aldida tarmar boldi; Filistiylər ularning jəng səpliridin tət mingqə adəmni öltürdi. **3** Halayik bargahka yənəp kəlgəndə, Israilning aqsakəlliri: — Nemixka Pərwərdigar bügün bizni Filistiylər təripidin tarmar kəldurdi? Biz Xilohdin Pərwərdigarning əhdə sandukini kəximizəja elip

kelayli; u arimizda bolsa, bizni duxminimizning kolidin kutquzidu, dedi. **4** Xu gəptin keyin halayik Xilohəja adəm mangdurup, xu yərdin kerublarning otturida olturoqan samawi koxunlarning Sərdari Pərwərdigarning əhdə sandukini elip kətürüp kəldi. Xuningdək Əlining ikki oşli Hofniy bilən Finihəsmu Hudaning əhdə sandukı bilən billə kəldi. **5** Wə xundak boldiki, Pərwərdigarning əhdə sandukı ləxkərgahqə elip kelingəndə pütkül Israil yəni təwrətküdək küqlük bir quqan kətürüxti. **6** Filistiyələr küqlük təntənə awazini anglap: — Ibraniylarning ləxkərgahidın anglanəqan bu küqlük quqan nemə wəjidin qıqkəndu, dəp eytixti. Arkidinla ular Pərwərdigarning əhdə sandukining ularning ləxkərgahioqə kəltürülgininı bilip yətti. **7** Xuning bilən Filistiyələr kərkup: — İlahlar ularning ləxkərgahioqə kəptu, həlimizəqə way! Mundak ix bu wəktikqə həq boləqan əməs, deyixti. **8** Həlimizəqə way! Bizni bu kudrətlik ilahlarıning kolidin kim kutquzidu? Mana bayawanda misirliklərini türlik bala-wabalar bilən uroqan ilahlar dəl xulardur! **9** I Filistiyələr, əzliringlərini jəsür kərsitip ərkəktək turunglar. Bolmisa, ibraniylar bizgə kul boləqandək biz ularəqə kul bolimiz; ərkəktək bolup jəng kilinglar! — dedi. **10** Xuning bilən Filistiyələr Israillər bilən jəng kildi. Israil tarmar kilinip, hərbi tərəp-tərəpkə əz qedirigə bədər kaqti. Jəngdə kattik kiroqinçilik bolup, Israildin ottuz ming piyadə əskər əltürüldi. **11** Pərwərdigarning əhdə sandukı olja bolup kətti wə Əlining ikki oşli Hofniy bilən Finihəsmu əltürüldi. **12** Xu küni bir Binyaminlik jəng məydanidin keqip kiyim-keqəkliri yirtik, üstibexi topa-qəng həlda Xilohəja yügürüp kəldi. **13** U yetip kəlgəndə, mana Əli yolning qetidə əz orundukida olturup takiti-tak bolup kütüwatatti; uning kengli Pərwərdigarning əhdə sandukining oqemidə pərixan idi. U kixi həwəni yətküzgili xəhərgə kirgəndə, pütkül xəhər pəryad-quqan kətürdi. **14** Əli pəryad sadasini anglap: — Bu zadi nemə warang-qurung? dəp soridi. U kixi aldirap kelip əligə həwər bərdi **15** (Əli tokşan səkkiz yaxqə kirgən, kəzliri ketip qəloqan bolup, kərməytti). **16** U kixi Əligə: — Mən jəngdin kaqtiy kəlgən kiximən, bügün jəng məydanidin keqip kəldim, dedi. Əli: — I oşlum, nemə ix yüz bərdi? — dəp soridi. **17** Həwərqi jawab bərip: — Israil Filistiyələrnıng aldidin bədər kaqti. Həlk arisida kattik kiroqinçilik boldi! Səning ikki oşlung, Hofniy bilən Finihəsmu əldi həmdə Hudaning əhdə sandukimu olja bolup kətti,

dedi. **18** Wə xundak boldiki, həwərqi Hudaning əhdə sandukini tiləqə aləqanda, Əli dərwəzining yenidiki orunduktin kəynigə yikilip qüxüp, boyni sunup əldi; qünki u kərip, bədinimu əşirlixip kətkənidi. U kirik yil Israilning həkimi boləqanidi. **19** Uning kelini, yəni Finihəsnıng ayalı həmilidar bolup tuəquxqə əz qəloqanidi. U Hudaning əhdə sandukining olja bolup kətkənlik wə kiyinatisi bilən eriningmu əlgənlik həwirini angliəqanda, birdinla kattik toloqək tutup, pükülüp balini tuəqdi. **20** U ələy dəp qəloqanda, qərisidə turoqan ayallar: — Kərkmiəqin, sən oşul bala tuəqduq, dedi. Lekin u buningəqə jawabmu bərmidi həm kəngül bəlmidi. **21** U: «Xan-xərəp Israildin kətti» dəp balioqə «İhabod» dəp isim kəydi; qünki Hudaning əhdə sandukı olja bolup kətkən həm kəyinatisi bilən erimu əlgənidi. **22** U yənə: — Xan-xərəp Israildin kətti; qünki Hudaning əhdə sandukı olja bolup kətti! — dedi.

5 Filistiyələr Hudaning əhdə sandukini olja elip, uni Əbən-Əzərdin elip Axdodqə bardi. **2** U yərdə Filistiyələr Hudaning əhdə sandukini elip Dagon buthanisioqə əkirip, Dagon degən butning yenioqə kəydi. **3** Axdoddikilər ətisi səhər kərup kəlsə, mana Dagon buti Pərwərdigarning əhdə sandukining aldidə yikiləqinidə düm yatatti. Xunga ular Dagon butni elip yənə əz ornida turoquzup kəydi. **4** Lekin ətisi səhər kərup kəlsə, mana, Dagon Pərwərdigarning əhdə sandukining aldidə yikiləqinidə düm yatatti; Dagonning bexi həm kəlliri bosuoqida qəkiləqanidi; Dagonning pəkət beliksiman teni qəloqanidi. **5** Xunga bügüingə kədər Axdodta ya Dagonning kəhinliri bolsun ya Dagonning buthanisioqə kirgüqilər bolsun, Dagonning bosuoqisioqə dəssiməydu. **6** Andin Pərwərdigarning kəli Axdoddikilərnıng üstigə kattik qüxüp, ularni wəyran kilip, Axdod bilən ətrapidikilərnıni hürək kesili bilən urdi. **7** Axdoddikilər bularni kərup: — Israilning Hudasing əhdə sandukı bizlərdə turmisun! Qünki uning kəli bizni wə ilahimiz Dagonni kattik besiwaldi, deyixti. **8** Xuning bilən ular adəm mangdurup Filistiyələrnıng həmmə oşjilirini qakirtip jəm kilip uların: — Israilning Hudasing əhdə sandukini kəndək bir tərəp kilimiz? dəp soridi. Ular: — Israilning Hudasing əhdə sandukı Gatqə qət yol bilən yətkəlsun, dəp jawab bərixti. Xuning bilən ular Israilning Hudasing əhdə sandukini u yərgə qət yol bilən yətkidi. **9** Wə xundak boldiki, ular uni qət yol bilən yətkigəndin keyin Pərwərdigarning kəli u

xəhərgə qüxüp kixiləni kəttik sarasimigə qüxürdi. U kiqiklərdin tartip qonglarəqiqə xəhərdikiləni urdi, ular hürrək kesiligə giritpar boldi. **10** Xuning bilən ular Hudaning əhdə sanduqini əkronəqə əwətti. Ləkin Hudaning əhdə sanduqi əkronəqə yetip kəlgəndə, əkrondikilər pəryad kəlip: — Biz bilən həlkimizni əltürüx üqün ular İsrailning Hudasing əhdə sanduqini bizgə yətkidi! — dedi. **11** Ular adəm mangdurup Filistiyələning əqojilirini kiqkərtip jəm kəlip ularəqə: — Biz bilən həlkimizni əltürməsliki üqün İsrailning Hudasing əhdə sanduqini bu yərdin əz jayioqə kətküzüinglar, dedi; qünki kəttik wəhəimə xəhəni bəskənidi; Hudaning kəli ularning üstigə tolimu əqoir qüxkənidi. **12** Əlmigən adəmlər bolsa hürrək kesili bilən urulup, xəhərnəng pəryadi əsmənəqə kətürüldi.

6 Pərwərdigarning əhdə sanduqi Filistiyələning yurtida yəttə ay turdi. **2** Filistiyələr kəhəinlər bilən pəlqiləni qəkirip ularəqə: — Pərwərdigarning əhdə sanduqini kəndək kəlimiz? Uni kəndək kəlip əz jayioqə əwətələymiz? Yol kərsitinglar, dedi. **3** Ular: — Əgər İsrailning Hudasing əhdə sanduqini kəyturup əwətsənglar, kuruk əwətmənglar, həq bolmioqəndə uning bilən bir «itaətsizlik kurbənliki»ni birgə əwətxinglar zərürdur, dedi. Xundək kəloqəndə xipə tapisilər, xundəkə Uning kəlinəng nemə üqün silərdin əyrilmioqənləkiləni bilisilər, dedi. **4** Ular: — Biz nemini itaətsizlik kurbənliki kəlip əwətimiz? — dəp soridi. Ular: — Filistiyələning əqojilirininəng sani bəx; xungə bəx əltun hürrək wə bəx əltun qəxkən yasəp əwətinglar; qünki silərgə wə əqojənglarəqə əlxəxlə bələ-kəzə qüxti. **5** Hürrəkəlinglərnəng xəklini wə zeminingləni wəyran kəlidioqə qəxkənlərnəng xəklini nəkəix kəlip yasəp, İsrailning Hudasiəqə xənxəwəp kəltürüinglar. Xuning bilən u bəlkim silərnəng, iləhlirimizninəng wə zemininglərnəng üstini bəskən kəlini yenikəltərmikim: — **6** Misirliklər bilən Pərwən əz kəngüllirini kəttik kəloqəndək silərmu nemixkə əz kənglüingləni kəttik kəlisilər? U misirlikləroqə zor kəttik kəlluk kərsətkəndin kəyin, ular İsrailəni kəyup bərmidimu, ular xuning bilən kəytip kəlmidimu? **7** Əmdi yəngi bir hərwə yasəp, təhi boyunturukqə kəndürülmigən mozaylik ikki inəkni hərwioqə kəxunglar; ulərdin mozaylirini əyrip, əydə əlip kəlinglar; **8** əndin Pərwərdigarning əhdə sanduqini kətürüp hərwioqə selinglar; wə uningəqə əwətədioqən itaətsizlik kurbənliki kəlidioqən əltun buyumləni

bir kəpəkə selip sanduqə yəndəp kəyunglar wə sanduqni xu peti mangdurunglar; **9** əndin kərap turunglar. Əgər hərwə İsrail qəgrisdiki yol bilən Bəyt-Xəməxkə mangsə, bizgə kəlgən xu qong bələkəzəni qüxürgüqinəng əzi Pərwərdigər bolidu. Undək bolmisa, bizni uroqən Uning kəli əməs, bəlkə bizgə qüxkən təsadipilik bolidu, hələs, dəyixti. **10** Xuning bilən Filistiyələr xundək kəildi. Ular Mozaylik ikki inəkni hərwioqə kəxup, mozaylirini əydə soləp kəyup, **11** Pərwərdigarning əhdə sanduqini hərwioqə selip, əltun qəxkən wə kəyuma hürrəkə kəqilənoqən kəpni uningəqə yəndəp kəydi. **12** İnəklər Bəyt-Xəməxkə bəridioqən yol bilən udul yürüp kətti. Ular kətürülgən yol bilən mangəqə mərəytti, yə ong təwəpkə yə sol təwəpkə kəyip kətmidi. Filistiyələning əqojiliri ularning ərkəsidin Bəyt-Xəməxning qəgrisiəqiqə bərdi. **13** Bəyt-Xəməxtikilər jiləjdə buəqəy oruwətətti, ular bəxlirini kətürüp əhdə sanduqini kərup hux boluxti. **14** Hərwə Bəyt-Xəməxlik Yəxuaning etizlikəqə kəlip, u yərdiki bir qong təxning yənidə tohtəp kəldi. Ular hərwini qəkip, ikki inəkni Pərwərdigərəqə ətəp kəydürmə kurbənlək kəildi. **15** Lawiyələr Pərwərdigarning əhdə sanduqi bilən əltun buyumlar bə kəpni qüxürüp qong təxning üstigə kəydi. Xu kəni Bəyt-Xəməxtikilər Pərwərdigərəqə kəydürmə kurbənləklər wə bəxkə kurbənləkləni kəildi. **16** Filistiyələning bəx əqojisi buləni kərup xu kəni əkronəqə kəytip kətti. **17** Filistiyələning Pərwərdigərəqə itaətsizlik kurbənlək kəlip bərgən əltun hürriki: — Əxdod üqün bir, Gəzə üqün bir, Əxkelon üqün bir, Gət üqün bir wə əkron üqün bir idi. **18** Əltun qəxkənlərnəng sani bolsa Filistiyələning bəx əqojisiəqə təwə bərlək xəhərnəng sani bilən bəwəwə idi. Bu xəhərlər səpillək xəhərlər wə ularəqə kərxəlik səhrə-kəntləni, xundəkə ular Pərwərdigarning əhdə sanduqini kəyöqən qong qimənzəroqəqə həmmə jəyini əz iqigə əlattı. Bu qimənzər həzirəmu Bəyt-Xəməxlik Yəxuaning etizlikədə bə. **19** Əmmə Bəyt-Xəməxtikilər əz məyliqə əhdə sanduqinəng iqigə kərioqini üqün Pərwərdigər ulərdin yətmix adəmnə, jümlidin qonglərdin əllikni urdi. Pərwərdigər həlkni mundək kəttik uroqənlək üqün pütün həlk mətəm tutti. **20** Bəyt-Xəməxtikilər: — Bu mukəddəs Huda Pərwərdigarning əldidə kim əwə turaləydu? Əhdə sanduqi bizninəng bu yərdin kəminəng kəxiəqə əpərilixi kəwək? — dedi. **21** Əndin ular Kəriət-Yərimdikilərgə əqliləni əwitip: — Filistiyələr

Pərwərdigarning əhdə sanduqini kayturup bərdi. Bu yərgə kelip uni əzünglaroşa elip ketinglar, dedi.

7 Xuning bilən Kiriət-Yearimdiki adəmlər kelip Pərwərdigarning əhdə sanduqini elip qıqıp, dəngning üstidiki Abinadabning əyidə koydi wə uning oşli Əliazarni əhdə sanduqioşa qaraxqa Pərwərdigarosha atap bekitti. **2** Əhdə sanduqi Kiriət-Yearimda koyuloşandin tartip uzun wakıt, yəni yigirmə yil etti. Israilning pütkül jəməti Pərwərdigarni seşindi. **3** Wə Samuil Israilning pütkül jəmətiyə: — Əgər pütün kəlbınglar bilən Pərwərdigarning yenioşa kaytip, yatlarıning ilahliri bilən Axtarotlarni əz aranglardin yokitip, kənglünglarni Pərwərdigarosha başlap, has Uning ibaditidila bolsanglar U silərnı Filistiyələrnıng kolidin kutkuzidu, dedi. **4** Xuning bilən Israil Baallar bilən Axtarotlarni taxlap has Pərwərdigarning ibaditidila boldi. **5** Andin Samuil: — Pütkül Israilni Mizpah xəhirigə jəm kılsanglar, mən silər üçün Pərwərdigarning aldida dua kılay, dedi. **6** Əmdi ular Mizpahqa jəm bolup, u yərdə su tartip uni Pərwərdigar aldioşa kuydi wə u küni roza tutup: — Biz Pərwərdigarning aldida gunah sadır kılduk, dedi. Xuning bilən Samuil Mizpahda Israillarning ərz-dəwaliri üstidin həküm qıkardı. **7** Filistiyələr Israillarning Mizpahda jəm bolşınini anglidi; Filistiyələrnıng oşojiliri Israil bilən jəng kıloşili qıkti. Israillar buni anglap Filistiyələrdin korkti. **8** Israillar Samuilosha: — Biz üçün Pərwərdigar Hudayimiz bizni Filistiyələrnıng kolidin kutkuzuxi üçün uningosha nida kılixtin tohtimioşın, dedi. **9** Samuil anisini emiwatқан bir kózini elip toluk bir kəydürmə kurbanlıq kılip Pərwərdigarosha sundi; Samuil Israilning həkkiyə Pərwərdigarosha pəryad kətürdi; Pərwərdigar duasini anglidi. **10** Samuil kəydürmə kurbanlıq kıliwatқanda Filistiyələr Israil bilən sokuxkili yekınlap kəldi. Lekin Pərwərdigar xu küni Filistiyələrnıng üstigə kattik güldürmə güldürlitip ularni alaxzadə kıliwətti; xuning bilən ular Israil aldida tarmar boldi. **11** Israillar Mizpahın qıqıp ularni Bəyt-Karning tüwigə kooşlap kirdi. **12** U wakıtta Samuil bir taxni elip, uni Mizpah bilən xənning otturisida tikləp: — «Pərwərdigar bizgə haziroşiqə yərdəm beriwatidu» — dəp uni əbən-əzər dəp atidi. **13** Xuning bilən Filistiyələr besikip Israilning zeminişoşa yənə tajawuz kılmidi; Samuil [hakim] bolşın barlık künlərdə Pərwərdigarning kəli Filistiyələrnıng üstigə karxi boldi; **14** xundak kılip Əkrondin tartip Gatkişə Filistiyələr

Israildin eliwalşın xəhərlərnıng həmmisi Israilosha yanduruldi; xəhərlərgə təwə zeminlarnimu Israil Filistiyələrnıng kolidin yandurup aldi. Buningdin baxqa Israil bilən Amoriylar otturisida tinqlik boldi. **15** Samuil bolsa pütün əmridə Israilni soridi. **16** Hər yili u Bəyt-Əl, Gilgal wə Mizpahları aylinip, muxu yərlərdə Israil üstidin həküm yürgüzətti. **17** Andin u Ramahqa yenip baratti; qünki uning əyi xu yərdə idi həm u u yərdimu Israil üstidin həküm yürgüzətti. U u yərdimu Pərwərdigarosha bir kurbangah yəşojanıdi.

8 Xundak boldiki, Samuil kərişanda oşullirini Israilosha hakim kılip koydi. **2** Uning tunjisining ismi Yoel bolup, ikkinqisining ismi Abiyah idi. Bular Bəər-Xebada hakimlik kıldi. **3** Lekin oşulliri uning yollirida yürməytti, bəli mənəpətni kəzləp ezip, parılarni yəp, hək-nahəkni astin-üstün kıldi. **4** U wakıtta Israilning həmmə akşakalliri Ramahda jəm bolup Samuilning kəşioşa kelip **5** uningosha: — Mana sən kərişing, oşulliring bolsa sening yolliringda yürməydu. Barlık əllərdə bolşındak üstimizgə həküm süridoşın bir padixah bekitkin, dedi. **6** Ularning «Üstimizgə həküm süridoşın bir padixah bekitkin» degini Samuilning kəngligə eşir kəldi. Samuil Pərwərdigarosha dua kıliwidi, **7** Pərwərdigar Samuilosha jawabən: — Həlk sanga hərnemə eytsa ularosha kulak salşın; qünki ular seni əməs, bəli «Üstimizgə padixah bolmisun» dəp Meni taxlidi. **8** Mən ularni Misirdin qıkarşın kündin tartip bügünki künşiqə ular xundak ıxlarni kılip, Meni taxlap baxqa ilahlərosha ibadət kılip kəlgən. Əmdi ular sanga həm xundak kılidu. **9** Xuning üçün ularning səzigə unioşın. Lekin ularni kattik agahlandırur kəlgüşidə ularning üstidə səltənət kılidioşın padixahning ularni kəndak baxkuridoşınlikini bildürşin, dedi. **10** Samuil ezidin bir padixah sorioşın həlkə, Pərwərdigarning eytkinining həmmisini dəp bərdi. **11** U: — Üstünglərdə səltənət kılidioşın padixahning tutidoşın yoli mundak bolidu: — U oşulliringlarni əz ixioşa koyup, jəng hərwilirini həydəxkə, atlık əskərliri boluxqa salidu; ular uning hərwilirining aldida yügüridu; **12** ularni əzi üçün ming bexi wə əllik bexi boluxqa, yerini həydəxkə, həsulini oruxqa, jəng koralliri bilən hərwa əswablırini yasaxqa salidu. **13** Kızliringlarni ətir yasaxqa, tamak etixkə wə nan yekixqa salidu. **14** Əng esil zeminliringlar, üzümzarliringlar bilən zəytunlukliringlarni tartiwelip əz hizmətkarlırosha beridu. **15** U urukunglardin, üzümzarliringlərnıng

hösulidin ondin bir ülüxini özining oşojidarliri wə hizmətkarlıroşa bөлüp beridu. **16** U kulliringlar, dedəkliringlar, əng kelixkən yigitliringlarni wə exəkliringlarni öz ixioşa salidu. **17** U koyliringlardin ondin bir ülüxini alidu; silər uning kul-hizmətkarlıri bolisilər. **18** Silər u kündə özünglaroşa tallioşan padixah tūpəylidin pəryad kətürisilər; lekin Pərwərdigar u künidə silərgə kulak salmaydu, dedi. **19** Həlk bolsa Samuilning söziğə kulak salmay: — Yak, bəlki üstimizgə səltənət kilidioşan bir padixah bolsun, dedi. **20** —Xundak kilip biz baxqa hər bir əllərgə ohxax bolimiz; bizning padixahimiz üstimizdin həküm qikirip, bizni baxlaydu wə biz üqün jəng kilidu, dedi. **21** Samuil həlkning həmmə səzlrini anglap, ularni Pərwərdigaroşa yətküzdi. **22** Pərwərdigar əmdi Samuilə: — Sən ularning söziğə kulak selip, ularoşa bir padixah bekitkin, dedi. Samuil Israilləroşa: — Hərbiringlar öz xəhiringlaroşa kaytinglar, dedi.

9 Binyamin kəbilisidin Kix atlik bir kixi bar idi. U Abiəlning oşli, Abiəl Zerorning oşli, Zeror Bikoratning oşli, Bikorat Afyaning oşli idi; Afiya bolsa Binyaminlik idi. U əzi batur wə dələtmən kixi idi. **2** Kixning Saul isimlik, esil wə huxhuy bir oşli bar idi. Israillar arisida uningdin qiraylik adəm yok idi; u xundak egiz boyluk ər idiki, həlkning hərəkandiki uning mürisigimu kəlməytti. **3** Saulning atisi kixning exəkliri yitip kətkənidi. Buning bilən Kix oşli Saulə: — Sən hizmətkarlardin birini özüng bilən billə elip, exəkləni tepip kəlgin, dedi. **4** Ular berip Əfraim edirlikidindin otüp, Xalixah zeminini kezip, ularni izdəp tapalmidi; ular Xaalim zeminidindin otüti, exəklər u yərdimü yok idi. Andin Binyamin zeminini kezip otüti, ularni yənə tapalmidi. **5** Ular Zuf zeminioşa yətkəndə Saul əzi bilən kəlgən hizmətkarioşa: — Bolə, öygə yanayli; bolmisa atam exəklərdin ənsirməy, əksiqə bizning oşemimizni yəp kətməy, dedi. **6** Ləkin u uningə: — Mana, bu xəhərdə Hudaning bir adimi bar. U məhtərəm bir adəm, hər nemə desə əməlgə axmay qalmaydu. Əmdi u yərgə barayli; u bizgə baridioşan yolimizni kərsitip qoyarmikin, dedi. **7** Xunga Saul hizmətkarioşa: — Ləkin uning yenioşa barsak u kixigə nemə berimiz? Qünki hurjunlirimizda nan tügəp qaldi, qolimizda Hudaning adimigə bərgüdək sowoşitimiz yok. Yenimizda yənə nemə bar? — dedi. **8** Hizmətkar Sauləşa jawab berip: — Mana qolumda qarək xəkəl kümüx bar. Mangidioşan yolimizni dəp bərsun, Hudaning adimigə xuni bərey, dedi **9** (burun Israilda bir adəm Hudadin yol sorimakçi

bolsa: — Kelinglar, aldin kərgüqining kexioşa barayli, dəytti. Həzir «pəyoşəmbər» degənni etkən zamanda «aldin kərgüqi» dəytti). **10** Saul hizmətkarioşa: — Məslihəting yahxi boldi. Biz mangayli, dedi. Xuning bilən ular Hudaning adimi turoşan xəhərgə bardı. **11** Ular xəhərgə qikidioşan yolda ketiwatqanda, su tartkili qikkən birnəqqə kizəşa uqridi wə ularindin: — Aldin kərgüqi muxu yərdimü? — dəp soridi. **12** Ular jawab berip: — Xundak. Mana u aldinglarda turidu; tez beringlar, qünki halayik bügün [xəhəring] yukiri jayida kurbanlik kilmaqçi, xunga u bügün xəhərgə kirdi. **13** U [kurbanliktin] yeyixkə tehi yukiri jayəşa qikmay turupla, silər uning bilən xəhərdə uqrixisilər. Həlk u kəlmigüqə taam yeməydu, qünki u awwal kurbanliqni bərikətləydu; andin qakirioşan mehmanlar taamoşa eoşiz tegidu. Həzir qikinglar, qünki bu dəl uni tapkili bolidioşan waqit, dedi. **14** Ular xəhərgə qikip xəhər mərkizigə kəlgəndə, mana Samuil yukiri jayəşa qikixkə ularəşa qarap keliwatatti. **15** Pərwərdigar Saul kelixtin bir kün ilgiri Samuilə: **16** — Ətə muxu waqitlarda Mən yeningəşa Binyamin zeminidin bir adəmnı əwətimən. Sən uni Mening həlkimni Israilning üstigə əmir boluxkə məsih kiləşin. U Mening həlkimni Filistiyləring kolidin kutkuzidu. Qünki Mening həlkimning pəryadi Manga yətkini üqün ularəşa iltipat bilən qaridim, — dedi. **17** Samuil Saulni kərgəndə Pərwərdigar uningə: — Mana, Mən sanga səz kiləşan adəm muxudur. Bu adəm Mening həlkimning üstidə səltənət kilidu, dəp izhar kildi. **18** Saul dərwazida turoşan Samuilning kexioşa berip: Silidin soray, aldin kərgüqining əyi nədə, dəp soridi. **19** Samuil Saulə: — Aldin kərgüqi mən əziüm xu. Məndin awwal yukiri jayəşa qikkən. Bügün silər mən bilən taam yəysilər; ətə seni uzutup qikkəndə, kənglündiki hər bir ixlarni sanga dəp bərey, — dəp jawab bərdi. **20** Əmma üq kün burun yitip kətkən exəklərdin bolsa, əndixə kilmioşin; ular tepildi. Əmdi Israilning həmmə arzusi kimgə mayil? Sanga wə atangning pütkül jəmətigə əməsmü? — dedi. **21** Saul jawab berip: — Mən Israil kəbililiri iqidiki əng kiçik kəbilə boləşan Binyaminindin, jəmətimü Binyamin kəbilisi iqidiki əng kiçiki tursa? Nemə üqün bu səzləni manga dəyla? — dedi. **22** Samuil bolsa Saulni wə hizmətkarini baxlap, mehmanhana öyigə kirdi wə ularni qakirioşanlarning arisida tərde olturoşuzdi. Ular ottuzqə adəm idi. **23** Samuil axpəzge: — Mən saklap koyoşin dəp, sanga tapxuroşan həlikə taamni

elip kəlgin, dedi. **24** Xuning bilən axpəz saklap qoyoqan qoŋg ajritiloqan kolni elip Saulning aldioqə qoydi. Samuil: — Mana, [sanga] saklap qoyulojini xudur! Uni aldingoqə elip yegin; qünki u mən həlkni qaqiroqan qeoqimda atayin sanga atap elip qoyoqandin tartip bu bekitilgən waqitkiqə saklandi, dedi. Xuning bilən u küni Saul bilən Samuil tamaqta billə boldi. **25** Ular yukiri jaydin qüxüp xəhərgə kirdi, [Samuil] əgzidə Saul bilən sezləxti. **26** Ətisi tang xəhərdə orundin turoqanda Samuil Saulni əgzidin qaqirip: — Ornungdin tur, mən seni uzutup qoyay, dedi. Saul orundin turdi wə ikkisi billə qıkti, — həm u Samuil bilən billə koqioqə qıkti. **27** Ular xəhərning ayioqioqə ketiwatqanda, Samuil Sauloqə: Hizmətkaroqə aldimizda mangoqəq turoqin, dəp buyruoqin, dedi. U xundak kildi. Andin Samuil: — Sən turup tur, Pərwərdigarning səz-kalamini sanga yətküzəy, dedi.

10 Samuil bir may komzikini elip uning bexioqə təküp uni səyüp mundak dedi: — «Mana bu, Pərwərdigarning seni Əz mirasioqə əmir boluxqə məsih kijoqini əməsmu? **2** Sən bügün məndin ayriloqandin keyin Binyamin zeminining qeğrisidiki Zəlzəhoqə yetip baroqiningda Raħiləning kəbrisining yenida sanga ikki kixi uqraydu; ular sanga: «Sən izdəp baroqan exəklər tepildi, wə mana, atang exəklərdin oqəm kilmay, bəki silər üqün: Ooqlumni kəndak kiliq taparmən, dəp ənsiriməktə» dəp eytidu. **3** Sən u yərdin mengip, Tabordiki dub dərihigə yətkəndə Pərwərdigarning aldioqə berix üqün Bəyt-Əlgə qikiq ketiwatqan üq kixigə uqraysən. Ulardin biri üq ooqlak, biri üq nan wə yənə biri bir tulum xarabni kətürüp kelidu. **4** — Ular sanga salam kiliq ikki nanni sunidu; sən bərginini kəlliridin aloqin. **5** Andin sən «Hudaqə [ataloqan] Gibeah xəhərigə barisən (u yərdə Filistiyələrdin bir ləxərgəhi bar); sən xu xəhərgə kəlsəng qiltar, təmbur, nəy wə lirilarni kətürüp yukiri jayidin qüxəkən bir bələk pəyoqəmbərlər sanga uqraydu. Ular bexarətlik sezlərdni kilidu. **6** Xuning bilən Pərwərdigarning Rohi sening wujudungoqə qüxidu, sən ular bilən birliktə bexarətlik sezlərdni kilisən wə yengi bir adəm bolisən. **7** Muxu alamətlər sanga kəlgəndə, qolungdin nemə kəlsə xuni kijoqin. Qünki Huda sən bilən billidur. **8** Andin məndin ilgiri Gilgaloqə qüxüp barisən. Mana, mən həm yeningoqə qüxüp kəydürmə qurbanliklər sunux wə inək qurbanliklər kiliq üqün kelimən. Mən yeningoqə berip, nemə kilixing kerəklikini ukturmioqəqə, meni yəttə kün

saklap turoqin». **9** Wə xundak boldiki, u burulup Samuildin ayriloqanda Huda uningoqə yengi bir kəlb ata kildi; wə bu alamətlərdin həmmisi axu küni əməldə kərsitildi. **10** Ular Gibeahqə yetip kəlgəndə mana, bir bələk pəyoqəmbərlər uningoqə uqridi; Hudaning Rohi uning wujudioqə qüxti, buning bilən u ularning arisida bexarət kilixqə baxlidi. **11** Uni ilgiri tonuydioqanlarning həmmisi uning pəyoqəmbərlərdin arisida bexarət kijoqinini kərgəndə ular bir-birigə: — Kixning ooqlioqə nemə boptu? Saulmu pəyoqəmbərlərdin biri boldimu nemə? — deyixti. **12** Əmma yərlək bir adəm: — Bularning atiliri kimlər? — dedi. Xuning bilən: «Saulmu pəyoqəmbərlərdin birimidu?» dəydioqan gəp pəyda boldi. **13** Əmdi Saul bexarətlik sezlərdni kiliq bolup, yukiri jayoqə qikiq kətti. **14** Saulning taqisi uningdin wə uning hizmətkaridin: — Nəgə berip kəldinglər? dəp soridi. U: — Exəklərdni izdigili qikiqtuk; ləkin ularni tapalmay Samuilning kəxioqə barduk, dedi. **15** Saulning taqisi: — Samuilning silərgə nemə deginini manga eytip bərginə, dedi. **16** Saul taqisioqə: — U jəzm bilən bizgə exəklər tepildi, dəp həwər bərdi, dedi. Ləkin Samuilning padixəhlik ixi toqruluk eytkən sezinə uningoqə dəp bərmidi. **17** Samuil əmdi həlkni Pərwərdigarning aldioqə jəm bolunglar dəp, Mizpahqə qaqirdi. **18** U Israiloqə: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən silər Israilni Misirdin qikiqirip misirliklərdin kolidin azad kiliq, silərgə zulum kijoqan həmmə padixəhliklərdin kolidin kutkuzdum. **19** Ləkin bügünki kündə silərdni bexinglaroqə qüxəkən barlik balay'əpətlərdin wə barlik muxəkətlərdin kutkuzoquqi Hudayinglərdin wəz keqip uningoqə: «Yək, Üstimizgə bir padixəh bekitip bərgəysən» — dedinglar. Əmdi əzünglərdni kəbilənglar boyiqə, jəmətinglər boyiqə Pərwərdigarning aldioqə hazır kilinglar» — dedi. **20** Xuning bilən Samuil Israilning həmmə kəbililərdni aldioqə jəm kiliq, qək taxliwidi, qək Binyamin kəbilisigə qıkti. **21** U Binyamin kəbilisini jəmət-jəmətləri boyiqə əz aldioqə kəltürüp qək taxliwidi, qək Matrining jəmətigə qıkti. Andin keyin yənə qək taxliwidi, Kixning ooql Sauloqə qıkti. Ular uni izdiwidi, əmma uni tapalmidi. **22** Xunga ular Pərwərdigardin yənə: — U kixi bu yərgə kələmdu? — dəp soridi. Pərwərdigar jawabən: — Mana, u yūktəklərdin arisioqə yoxuruniwaldi, dedi. **23** Xunga ular yügürüp berip uni xu yərdin elip kəldi. U həlkning otturisida turoqanda halayikning boyi uning mürisigimu kəlmidi. **24** Samuil barlik həlkə: —

Əmdi Pərwərdigar talliojan kixigə qaranglar! Dərwəxə barlıq həlkning iqidə uningəyə yetidiojan birsi yoktur, dedi. Wə həlkning həmmisi: — Padixah yaxısun! — dəp towlaxtı. **25** Samuil həlkə padixahlik hokuk-kanunlirini ukturdi wə uni oram yazma kilip yezip qikip, Pərwərdigarning aldioja koydi. Andin Samuil həmmə həlkni, hərəkaysisini öz eylirigə kayturdi. **26** Saulmu həm Gibeahdiki öyigə kaytti; kəngülliri Huda tərripidin təsirləndürülgən bir türkümlə batur kixi uning bilən billə bardı. **27** Ləkin birnəqqə rəzil kixi: — Bu kixi kəndəkmə bizni kütquzalisun? — dəp uni kəmsitip uningəyə heq sowojet bərmidi; əmma u anglimaslikkə saldı.

11 Xu wakıtta Ammoniy Nahax qikip Yabəx-Gileadni muhasirigə aldı. Yabəxning həmmə adəmliri Nahaxka: — Əgər biz bilən əhdə tüzsəng, sanga boysunimiz, dedi. **2** Ləkin Ammoniy Nahax ularəyə: — Pütkül İsrailəyə dəxnəm kilix üqün hər biringlarning onğ kəzini oyup andin silər bilən əhdə kilay, dedi. **3** Yabəxning əksəkəlliri uningəyə: — Bizgə yəttə kün məhlət bərgin; biz İsrailning pütkül yurtioja əlqilərnə mangdurup andin keyin bizni kütquzidiojan adəm qikmisa, özimiz qikip sanga təslim bolimiz, dedi. **4** Əmdi əlqilər Saulning xəhəri Gibeahəyə kelip muxu səzlərnə həlkning kulioja yətküzdi; həmmə həlk pəryad kəturüp yiojildi. **5** Wə mana, Saul etizlikidin qikip kalilərnə həydəp keliwatatti, u: — Həlk nemə dəp yiojlaydu, dəp soridi. Ular Yabəxtin kəlgən kixilərnəng səzlrini uningəyə dəp bərdi. **6** Saul bu səzlərnə angliəyanda Hudaning Rohi uning üstigə kelip, uning oşəzi pi kəttik kəzoşaldı. **7** U bir jüp uyni qəpip parqilap, parqilirini əlqilərnəng kəli arkilik pütkül İsrail zeminioja tarkitip: — Hər kim kelip Saul bilən Samuiləyə əgəxmisa, ularning uylirimu muxuningəyə ohxax kilinidu, dedi. Xuning bilən Pərwərdigarning kərkəunqi həlkning üstigə quxti; xundək boldiki, ular ittəpəlxip bir adəmdək jənggə qixti. **8** Saul ularni Bezək [dəgən jayda] sanioyanda İsrailərnə üç yüz ming, Yəhudaning adəmliri bolsa ottuz ming qixti. **9** Ular kəlgən əlqilərgə: — Gileadtiki Yabəxning adəmlirigə xundək eytinglarki, ətə kün qux boləyanda nijat silərgə kelidu, dedi. Əlqilər bərip xuni Gileadtiki Yabəxlikləyə yətküzdi; ular intayin huxal boluxti. **10** Xuning bilən Yabəxtikilər: — Ətə biz kəxingləyəyə qikip [təslim bolimiz], silər bizni kəndək kilixkə layik kərsənglar, xundək kilənglar, dedi. **11** Ətisi xundək boldiki, Saul həlkni üç bələk kildi; ular kəqə tətinqi

jəsəktə ləxkərgəyəyə kirip Ammoniyərnə kün qux boləyudə urup kirdi. Tirik kəlojanlar bolsa xundək parəkəndə boldiki, ularin ikki adəmmə bir yərgə kələlmidi. **12** Həlk əmdi Samuiləyə: — Bizning üstimizgə Saul padixah bolmisun dəp eytkənlər kimlər? Bu kixilərnə kəltürüp, ularni əltürəyli, dedi. **13** Ləkin Saul: — Bügün heqkim əltürülmisun. Qünki bügün Pərwərdigar İsrailəyə nusrət bərdi, dedi. **14** Samuil həlkə: — Kəni, Gileadkə bərip u yərdə padixahlikni yəngibəxtin tikləyli, dəp eytti. **15** Xuni dewidi, həmmə həlk Gileadkə bərip Gileadta Pərwərdigarning aldida Saulni padixah kildi; ular u yərdə Pərwərdigarning aldida inəklik kurbənləklirini kəltürdi. Saul həm xuningdək barlıq İsrail xu yərdə zor huxallikəyə qəmdi.

12 Samuil pütkül İsrailəyə: — Mana, mən silərnəng barlıq eytkən səzlinglərnə anglap üstingləyəyə bir padixah koydum; **2** Mana əmdi padixah silərnəng əldinglədə yürməktə, mən bolsam kərip bəxim əkərdi; mana, mənəng oşullirimmə arənglədə turidu. Yaxlikəmdin tartip bu kəngiqə silərnəng əldinglədə mənəng kəldim. **3** Mana bu yərdə turuptimən. Pərwərdigarning əldida wə uning məsih kilinəyininəng əldida mənəng ərzənglər bolsa dəwəringlər; kimning uyni tartiwəldim? Kimning əxikini tartiwəldim? Kimning həkkini yedim? Kimgə zulum kildim? Yəki mən kəzümni kor kilix üqün kimdin parə əldim? Xundək bolsa dənglər, wə mən uni silərgə tələp bərimən, dedi. **4** Ular jawəb bərip: — Sən bizning həkkimizni yemiding, heqkimgə zulum kiləmidəng wə heq kixining kəlidin birər nərsinimu əliwəldiməng, dedi. **5** U ularəyə: — Məndə heq həkkənglər kəlmiojanlikəyəyə Pərwərdigar silərgə guwah bolup wə uning məsih kiləyini həm bügün guwahqi bolsun, dewidi, ular: — U guwahtur, dedi. **6** Samuil həlkəyə mundaq dedi: «Musa bilən Hərunni tikləp ətəwəlinglərnə Misir zeminidin qikəroşuqi bolsa Pərwərdigardur. **7** Əmdi ornənglərnəng turənglər, mən Pərwərdigarning əldida Pərwərdigarning silərgə wə ətəwəlinglərnəyəyə yürgüzgən həkkəniyəyə əməllirini silərnəng əldingləyəyə koyuxkə səz kilay. **8** Yəqub Misirəyə kirgəndin keyin ətəwəlinglərnəng Pərwərdigarəyəyə pəryad kiləyanda, Pərwərdigar Musa bilən Hərunni əwətti. Ular ətəwəlinglərnəng Misirdin qikərip bu yərdə olturəkləxturdi. **9** Əmma ular əz Hudasi Pərwərdigarni untudi; xungə u ularni Həzornəng kəoxunidiki sərdar Sisəranəng kəlioja, Filistiyərnəng kəlioja həm Moabning padixəyininəng

koliqta tapxurup bardi; bular ular bilən jəng kilixti. **10** Xuning bilən ular Pərwərdigarqo pəryad kilip: «Biz gunah kilip Pərwərdigarni taxlap Baallar wə Axtarotlarning ibaditidə bolduk; əmma əmdi bizni düxmənlimizning qolidin kutkuzoqin, biz sanga ibadət qilimiz» dedi. **11** Wə Pərwərdigar Yərubbaal, Bedan, Yəftah wə Samuilni əwətip, ətrapinglardiki düxmənlinglarning qolidin siləni kutkuzdi, xuning bilən tinq-aman turuwatqanidinglar. **12** Lekin Hudayinglar Pərwərdigar Əzi padixahinglar bolsimu, Ammonning padixahı Nahaxning silərgə qarxi kəpkinini kərgininglarda silər: Yaq! Bir padixah üstimizgə səltənət kılsun dəp manga eytinglar. **13** Əmdi silər halap tallioqan, silər tiligən padixahqa karanglar; mana, Pərwərdigar siləning üstinglaroqə bir padixah koydi. **14** Əgər silər Pərwərdigardin kərkup, uning kulluqida bolup, Uning awazioqə kulakliringlarni selip, Uning əmrigə asiylik kılmisanglar, silər həm üstinglarda səltənət kıloqan padixah Hudayinglar Pərwərdigarqoqə əgəxsənglar, əmdi silərgə yahxi bolidu. **15** Lekin Pərwərdigarning səzigə kulak salmay, bəlki Pərwərdigarning əmrigə asiylik kılsanglar, Pərwərdigarning kəli ata-bowiliringlaroqə qarxi boləjəndək silərgimu qarxi bolidu. **16** Əmdi turunglar, Pərwərdigar kəzliringlarning aldidə kilidioqan uluq karamətni kəringlar! **17** Bügün buqday oridioqan waqit əməsmu? Mən Pərwərdigarqo nida kılay, U güldürmə bilən yamoqur yaqduridu. Xuning bilən siləning bir padixah tiligininglarning Pərwərdigarning nəziridə zor rəzillik ikənlikini kərup yetisilər». **18** Andin Samuil Pərwərdigarqo nida kıldi; xuning bilən Pərwərdigar xu küni güldürmə bilən yamoqur yaqdurdi. Həlk Pərwərdigardin wə Samuiddin bək kərkəti. **19** Həlkning həmmisi Samuiloqə: — Hudaying Pərwərdigarqoqə bizni əlmisun dəp kəminiliring üqün dua kıloqin; qünki həmmə gunahlırimizning üstigə yənə yamanlık axurup əzimizgə bir padixah tiliduk, dedi. **20** Samuil həlkqə mundaq dedi: — Kərkənglar; silər dərwəkə bu həmmə rəzillikni kıloqansilər, lekin əmdi Pərwərdigarqoqə əgixixtin qətniməy, pütkül kəngülliringlar bilən Pərwərdigarning ibaditidə bolunglar; **21** adəmgə payda yətküzməydioqan yaki adəmnı kutkuzalmaydioqan bihədə ixlarni izdəp, yoldin ezip kətmənglar; qünki ularning tayini yoktur. **22** Qünki Pərwərdigar Əz uluq nami üqün Əz həlkini taxlimaydu; qünki Pərwərdigar siləni Əz həlkı kılixni

layik kərgəndur. **23** Manga nisbətən, silər üqün dua kılixtin tohtax bilən Pərwərdigarqoqə gunah kılix məndin neri bolsun; bəlki mən silərgə yahxi wə durus yolni əgitimən. **24** Pəkət silər Pərwərdigardin kərkup pütkül kəngülliringlar wə həkəkət bilən uning ibaditidə bolunglar; qünki silər üqün kıloqan uluq karamətlərgə karanglar! **25** Lekin yamanlık kılsanglar, həm əzünglar həm padixahinglar həlak kilinisilər».

13 Saul [ottuz] yaxta padixah bolup Israilning üstidə ikki yil səltənət kıloqandin keyin **2** Əzigə Israildin üq ming adəmnı iləp aldi. Ikki mingi Mikmaxta wə Bəyt-əl taqlirida Saulning kəxida, bir mingi Binyamin zeminidiki Gibeahda Yonatanning kəxida idi. Əmma u kəloqan həlkning hər birini əz əylirigə kətküzivətti. **3** Yonatan bolsa Filistiyələning Gebadiki ləxkərgahioqə hujum kıldi, Filistiyələr buningdin həwər tapti. Saul bolsa: — Pütkül zəmindiki ibraniylar anglap oyoqansun dəp, kanay qaldurdi. **4** Pütkül Israil Saulning Filistiyələning ləxkərgahioqə hujum kıloqanlikidin həmdə Israilning Filistiyələrgə nəprətlinidioqanlikidin həwər tapti. Həlk Saulning kəynidin Gilgaləqə bərip yioqildi. **5** Filistiyələrdin Israil bilən jəng kıloqili üq ming jəng hər wisi, altə ming atlık ləxkər wə dengiz sahlidiki kəumdək kəp piyadə ləxkər yioqildi. Ular kelip Bəyt-Awəning xərk təripidiki Mikmaxta bargah tiktı. **6** Israilning adəmliri əzlrining kattik hiyim-hətərdə kəloqanlikini kərup ojarlaroqə, qatqallıqlaroqə, kıya taxlıqlaroqə, yukiri jaylaroqə wə azgallarəqə yoxuruniwelixti; **7** [bəzi] Ibraniylar İordan dəryasidin ətup, Gad wə Gileadning zeminioqə kəqip bardi. Lekin Saul Gilgaldə qaldı, adəmlirining həmmisi uningəqə titrigən həlda əgəxti. **8** Əmdi Saul Samuil uningəqə bekitkən waqitkəqə yəttə kün kütup turdi; lekin Samuil Gilgaləqə kəlmidi, həlk uningdin tarilip kətkili turdi. **9** Saul: — Kəydürmə kurbanlık bilən inaklık kurbanlıqlirini bu yərgə — yenimoqə elip kelinglar, dedi. Andin u əzi kəydürmə kurbanlık ətküzdi. **10** Wə xundaq boldiki, u kəydürmə kurbanlıqni tügıtixi bilənla, mana Samuil kəldi. Saul uningəqə salam kıloqili aldioqə qıktı. **11** Lekin Samuil: — Nəmə ixlarni kılding?! — dəp soridi. Saul: — Həlk məndin tarilip kətkənlikini, silining bekitkən waqıtta kəlmigənlikirini, Filistiyələning Mikmaxta yioqiloqinini kərdum, **12** mən iqimdə: Əmdi Filistiyələr Gilgaləqə qüxup manga hujum kılmakqı, mən bolsam tehi Pərwərdigarqoqə iltija kılmidim, dedim. Xunga kəydürmə kurbanlık kılixkə əzümnı

majburlidim, dedi. **13** Samuil Sauloʻja: — Sən əhməklik kilding; sən Hudaying Pərwərdigar sanga buyruoʻjan əmrni tutmidig; xundak kuloʻjan bolsang Pərwərdigar Israilning üstidiki səltənitingni mənggü mustəhkəm kılatti, dedi. **14** Lekin əmdi səltəniting mustəhkəm turmaydu. Pərwərdigar Əz kənglidikidək muwapik bir adamni izdəp tapti. Pərwərdigar uni Əz həkining baxlamqisi kildi, qünki sən Pərwərdigar sanga buyruoʻjanni tutmidig, dedi. **15** Andin Samuil ornidin turup Gilgaldin ketip Binyamin zeminidiki Gibeahʻoʻja bardi. Saul bolsa əz yenediki adəmlərni sanidi; ular altə yüzzə qikti. **16** Saul bilən oʻqli Yonatan wə ularning kexida qaloʻjan hək Binyamin zeminidiki Gebada kəlip qaldi. Filistiyələr bolsa Mikmaxta bargah tikkənidi. **17** Qarakqılar daim Filistiyələarning bargahidin qikip üq bələkkə bəlünətti. Bir bələk Xual zeminidiki Ofrahoʻja baridioʻjan yoloʻja atlinatti, **18** bir bələk Bəyt-Horonʻoʻja baridioʻjan yol bilən mangatti, yənə bir bələk qəlning qetidiki Zəboim jiləjisiʻoʻja qaraydioʻjan zemindiki yoloʻja mangatti. **19** Əmma pütkül Israil zeminida həcbir təmürqi tepilmaytti; qünki Filistiyələr: — Ibraniylər əzlrigə kiliq yaki nəyzə yasiyalmisun, dəp oylaytti. **20** Bu səwəbtin Israillar həmmisi sapan qixliri, kətmənlirini, paltilirini wə orəqaklirini bislax üqün Filistiyələarning kexioʻja baratti. **21** Ular sapan qixliri wə kətmənlər üqün üqtin ikki xəkəl, jotu, palta wə zihlarni bislax üqün üqtin bir xəkəlni tələytti. **22** Xunga urux boləʻjanda Saul wə Yonatanning kexidiki həkning həcbiridə kiliq ya nəyzə yok idi; pəkət Saul bilən oʻqli Yonatandila bar idi. **23** U waqıtta Filistiyələarning bir qarawullar ətriti Mikmaxtiki dawanəʻoʻja qikqanidi.

14 Bir küni Saulning oʻqli Yonatan yaraʻoʻj kətürgüqisigə: — Kəlgin, udulimizdiki Filistiyələarning qarawullar ətritining yenioʻja qikayli, dedi. Əmma u atisiʻoʻja həcnemə demidi. **2** Saul bolsa Gibeahning qetidiki Migrondiki anar dərilihining tegidə qaldi. Uning kexidiki hək altə yüzzə idi **3** (u waqıtta əfodni Ahitubning oʻqli, Ihabodning akisi Ahiyah kiyətti; u Xilohda turuwatqan, Pərwərdigarning kahni idi. Ahitub Finihəsning oʻqli, Finihəs Əlining oʻqli idi). Hək bolsa Yonatanning kətkinlikini bilmigənidi. **4** Yonatan Filistiyələarning qarawullar ətriti tərəpkə ətməkqi boləʻjan dawanning ikki tərəpidə tüwrüktək tik kiya taxlar bar idi. Birining nami Bozəz, yənə birining nami Sənəh idi. **5** Bir kiya tax ximaliy tərəpidə bolup, Mihmax bilən qarixip turatti, yənə biri jəbub tərəpidə Gebaning udulida idi. **6** Yonatan

yaraʻoʻj kətürgüqisigə: — Kəl, bu hətənisizləarning qarawullar ətritigə qikayli; Pərwərdigar biz üqün bir ix kilsa əjəb əməs, qünki Pərwərdigarning kutquzuxi üqün adəmləarning kəp yaki az boluxi həc tosaləʻju bolmaydu, dedi. **7** Uning yaraʻoʻj kətürgüqisi uningəʻja: — Kənglündə həc nemə bolsa xuni kuloʻjin; barəʻjin, mana, kənglüng nemini halisa mən sən bilən billimən, dedi. **8** Yonatan: — Mana, biz u adəmlər tərəpkə qikip əzimizni ularəʻja kərsitəyli; **9** əgər ular bizgə: — Biz siləarning kəxinglarəʻja barəʻjuqə turup turunglar, desə ularning kexioʻja qikmay əz jayimizda turup turayli; **10** lekin ular: — Bizning kəximizəʻja qikunglar, desə, qikayli. Qünki xundak bolsa Pərwərdigar ularni kəlimizəʻja beriptu, dəp bilimiz; muxundak ix bizgə bir bəxarət bolidu, dedi. **11** Ikkiylən əzini Filistiyələarning qarawullar ətritigə kərsətti. Filistiyələr: — Mana, Ibraniylər əzini yoxuroʻjan azgallardin qikiwatidu, dedi. **12** Ətrəttikilər Yonatan bilən yaraʻoʻj kətürgüqisigə: — Bizgə qikunglar, biz silərgə bir nərsini kərsitip koyimiz, dedi. Yonatan yaraʻoʻj kətürgüqisigə: — Manga əgixip qikqin; qünki Pərwərdigar ularni Israilning kəlioʻja bərdi, dedi. **13** Yonatan kəl-putliri bilən əmüləp qikti, yaraʻoʻj kətürgüqisi kəynidin uningəʻja əgəxti. Filistiyələr Yonatanning aldida yikilixti; yaraʻoʻj kətürgüqisi kəynidin kəlip ularni kətl kildi. **14** Xu tunji hujumda Yonatan bilən yaraʻoʻj kətürgüqisi təhminən yerim kəxluq yərdə əltürgənlər yigirmidək adəm idi. **15** Andin ləxkərgahdikikərnə, dalada turuwatqanlarni, barlik ətrətlərdikilərnə wə bulang-talang kuloʻjuqlarni titrək basti. Ular həc titrəp kərkətti, yərmu təwrinəp kətti; qünki bu qong kərkunq Huda tərəpidin kəlgənidi. **16** Əmdi Binyamin zeminidiki Gibeahda turuwatqan paylaqqılar kərdiki, mana, ləxkər topliri tarmar bolup uyan-buyan yügürüxüp kətti. **17** Saul kexidiki həkqə: Adəmlirimizni sanap kimning bu yərdin kətkənlikini eniklanglar, dedi. Ular saniwidi, mana, Yonatan bilən yaraʻoʻj kətürgüqisi yok qikti. **18** Saul Ahiyahqə: — Hudaning əhdə sandukini elip kəlgin, dedi. Qünki u waqıtta Hudaning əhdə sanduqi Israilning arisida idi. **19** Saul kahinoʻja səz kiliwatqanda Filistiyələarning ləxkərgahida boləʻjan ələwə barəʻjanseri küqiyip kətti. Saul kahinoʻja: — Kəlungni yioʻjkin, dedi. **20** Andin Saul wə uning bilən boləʻjan həcmmə hək yioʻjilip jənggə qikti; wə mana, Filistiyələarning hərbiri əz səpdxioʻja qarxi kiliq kətürüp zor parakəndilik boldi. **21** U waqıttin ilgiri Filistiyələarning arisida boləʻjan,

ular bilən billə ləxkərgahning ətrapiya qikқан ibraniylar bar idi; ularmu Saul wə Yonatan bilən billə bolojaan Israillaroja qoxuldi. 22 Xuningdək Əfrain taoqlirida əzini yoxurojan Israillar Filistiyələning kaqқinini angliojanda soқuxka qikqip ularni koqlidi. 23 Xuning bilən Pərwərdigar u küni Israiloja nusrət bərdi. Soқux Bəyt-Awəning u təripigə ətти. 24 Lekin Israilning adəmliri u küni zor besim astida қaldi. Qünki Saul ularoja kəsəm iқküzüp: — Mən düxmənlirimdin intikaм almiouqə kaq boluxtin ilgiri taam yegən kixigə lənət bolsun, dəp eytkanidi. Xuning üqün həlқtin həqkim taam yemidi. 25 Əmma barliқ zemindiki qoxun bir ormanliқka kirgəndə yər yüzidə həsəl bar idi. 26 Həlk ormanliқka kirgəndə, mana bu həsəl ekij turatti; lekin həqkim kolini aozioja kətürmidi, qünki həlk kəsəmdin koқkatti. 27 Lekin Yonatan atisining həlқkə kəsəm iқküzgənlisini anglimiojanidi. Xunga u kolidiki həsini sunup uқini həsəl kənikigə tikij kəli bilən aozioja saldi. Xundak қilip kəzliri nurlandi. 28 Əmma həlқtin biri: Sening atang həlқkə qing kəsəm iқküzüp: — Bүgün taam yegən kixigə lənət bolsun! dəp eytkanidi. Xuning üqün həlk həlsizlinip kətti, dedi. 29 Yonatan: — Mening atam zeminoja azar bərdi; karanglar, bu həsəldin kiқikkinə tetixim bilənlə kəzlimning xunqə nurlanoјinini kərmidinglarmu? 30 Həlk bүgün düxmənlərdin tartiwəlojan oljidin halioјinini yegən bolsa Filistiyələning arisidiki kiroјinqilik tehimu zor bolmasmidi? — dedi. 31 Axu küni ular Mikmaxtin tartip Filistiyələni koqlap Ayjalonoјiqə urup kirixti; həlk tola hərəp kətkənid. 32 Xuning bilən həlk olja üstigə etilip berip, koy, kala wə mozaylarni tutup xu yərdilə soydi. Andin həlk gəxni қanni adaliwətməylə yedi. 33 Sauloja həwər kelip: Mana, həlk қanni adaliwətməylə gəxni yəp Pərwərdigaroja gunah қiliwatidu, dəp eytildi. U: Silər Pərwərdigaroja asiylik қildinglar! Əmdi bu yərgə yenimoja qong bir taxni domilitip kelinglar, dedi. 34 Saul yənə: Silər həlқning arisioja qikqip ularoja: Hərbiri əz kalisini, əz қoyini kəximioja elip kelip bu yərdə soyup yesun; lekin gəxni қanni adaliwətməy yəp, Pərwərdigaroja gunah қilmanglar, dənglar, dedi. Bu keqə həlқning həmmisi hərəbiri əz kalisini elip kelip u yərdə soydi. 35 Saul bolsa Pərwərdigaroja bir қurbangah yasidi. Bu uning Pərwərdigaroja yasiojan tunji қurbangahi idi. 36 Saul: — Bu keqidə Filistiyələning peyigə qүxüp, ətə tang atқuqə ularni talap həq birini tirik koymayli, dedi.

Həlk: — Nemə sanga yahxi kərünsə xuni қiləjin, dəp jawab bərdi. Lekin kahin səz қilip: — Pərwərdigarning yenioja kirip [yolyoruk sorap] қikayli, dedi. 37 Saul Hudadin: — Ya Filistiyələning kəyindin qүxüymu? Sən ularni Israilning қolioja tapxuramsən? — dəp soridi. Lekin u küni U uningoja həq jawab bərmidi. 38 Saul: — I həlқning həmmə qongliri, bu yərgə қikqinglar. Bүgün kim gunah қiləjanliқini eniқlap beқinglar. 39 Qünki Israiloja nusrət bərgən Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm қilimənki, bu gunah hətta oqlum Yonatanda tepilsimu u jəzmən əltürilsun, dedi. Lekin pütkül həlқtin həqkim uningoja jawab bərmidi. 40 Andin u pütkül Israiloja: — Silər bir tərəptə turunglar, mən oqlum Yonatan yənə bir tərəptə turayli, dedi. Həlk uningoja: — Nemə sanga yahxi kərünsə, xuni қiləjin, dedi. 41 Saul Israilning Hudasi Pərwərdigaroja: — Bu qək bilən əyni əhwalni axkara қiloјaysən, dedi. Qək bolsa Saul bilən Yonatanni kərsətti, həlk қutuldi. 42 Saul: — Mening bilən oqlum Yonatanning otturisioja qək taxlanglar, dedi. Xundak қiliwidi, qək Yonatanoja қikti. 43 Saul Yonatanoja: — Қiləјiningni manga eytkin, dedi. Yonatan uningoja: — Қolumdiki həsa bilən kiқikkinə həsəl elip tetip baқtim wə mana, xuning üqün mən əlümgə məhқum boldum! — dəp jawab bərdi. 44 Saul: — Sən qəқum əlüxүng kərak, i Yonatan; undak қilmisam, Huda manga sening bexingoja qүxkəndinmu artuқ qүxүrsun! — dedi. 45 Lekin həlk Sauloja: — Israilda bu uluq nusrətni қazanojan Yonatan əltürüləmdu? Bundak ix bizdin neri boləjay! Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm қilimizki, uning bexidin bir tal qəq yərgə qүxməydu; qünki bүgünki ixni u Hudaning yardimi bilən əməlgə axurdi, dedi. Xundak қilip həlk Yonatanni əlümdin halas қildi. 46 Andin Saul Filistiyələni koqlaxtin tohtidi; Filistiyələrmu əz jayioja қaytip kətti. 47 Xundak қilip Saul Israilning səltənitini əzining қildi; andin u qərisidiki düxmənlirigə, yəni Moablar, Ammoniylar, Edomiylar, Zobaқdiki padixahlar wə Filistiyələrgə һujum қildi. U қaysi tərəpkə yüzlənsə oјalip kələtti. 48 U zor jasarət kərsitip Amaləkləni urup Israilni bulang-talang қiloқuilərdin қutқuzdi. 49 Saulning oqluliri Yonatan, Yixwi wə Malki-Xua idi; uning ikki қizining ismi bolsa — qongining Merab, kiқikining Miқal idi. 50 Saulning ayalining ismi Ahinoam bolup, u Ahimaazning қizi idi. Saulning қoxunining sərdari Abnər idi; u Saulning taoјisi Nəring oqli idi. 51 Saulning atisi Kix wə Abnəring atisi Nər bolsa, ikkisi

Abiälning oqulliri idi. 52 Saul pütkül ömrinä Filistiyär bilän kattik jängdə bolup turdi. Saul özi hərkaqan batur ya palwanlarni kərsə, uni öz hizmitigə salatti.

15 Əmdi Samuil Sauloğa: — Pərwərdigar seni Öz həlki İsrail üstigə padixah bolux üqün məsih kılöjili meni əwətkənidi; əmdi Pərwərdigarning səzini angliojin. 2 Samawi qoxunlarning Sədari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Amaləkləarning İsrailoğa kıləjan muamilisini, yəni İsrail Misirdin qıqkanda ularning yolda ularoğa kandaq kərxilik kərsətkənlikini kənglümgə pükənmən. 3 Əmdi berip Amaləklərnı urup ularning həmmisini wəyran kılıp ularni heq ayimayla, ər bolsun, ayal bolsun, əsmür bolsun, bowak bolsun, kala-koy, tögə wə ixək həmmisini yoqatqin, dedi. 4 Saul həlknı jəm kılıp ularni Təlim xəhridə saniwidi, ikki yüz ming piyadə əskər, Yəhuda kəbilisidin on ming adəm qıkti. 5 Saul Amaləkləarning xəhriyə kəlgəndə xu yərdiki wadida bəktürmə qoydi. 6 Andin Saul Keniyərgə: — Qıqip kətinglar, silərnı ular bilən qoxup yoqatmaslıqim üqün Amaləkləarning arisidin qıqip kətinglar; qünki İsrail Misirdin qıqkanda silər ularning həmmisigə məhribanlik kərsətkənsilər, dedi. Xuning bilən Keniyər Amaləklərdin qıqip kətti. 7 Əmdi Saul Amaləklərnı Həwilahdin tartip Misirning udulidiki Xurojiqə qoşlap urdi. 8 U Amaləkləarning padixahı Agagni tirik tutti, əmma barlik həlknı kiliq bisi bilən pütünləy yoqatti. 9 Ləkin Saul bilən həlk Agagni ayidi wə koy-kala, bordaləjan mal wə qozilərdin əng esilləarning həmmisini, jümlidin nemə yahxi bolsa xuni ayar ularni həlak kılıxka kəli barmidi; ləkin nemə yarimas wə zəip bolsa xularning həmmisini ular yoqatti. 10 Xuning bilən Pərwərdigarning səzi Samuilə kelip mundak deyildi: — 11 «Saulni padixah kıləjinimoğa puxayman kıldim, qünki u manga əgixixtin yenip Mening səzümə əməl kilmidi». Samuil azar qekip pütkül bir keqə Pərwərdigarə pəryad kətürdi. 12 Ətisi Samuil Saulning aldioğa qıqix üqün tang səhərdila ornidin turdi. Samuilə: — Saul Kərməlgə bardi wə mana, u əzigə bir abidə turəyuzup andin yenip Gilgalə qüxüptu, degən həwər berildi. 13 Samuil Saulning kəxioğa kəlgəndə Saul uningə: — Pərwərdigar seni mubərkligəy! Pərwərdigarning səzligə əməl kıldim, dedi. 14 Ləkin Samuil: — Undak bolsa kılıqimoğa anglənəjan koyning mərixi bilən mən angləwatqan kalining mərixi zadi nədin kəldi? — dedi. 15 Saul jawab berip: — Ular Amaləklərdin elip kelindi;

qünki həlk Hodaying Pərwərdigarə qurbanlik kılıx üqün koy-kalining esillirini ayar qaldurup qoydi; kəlojinini bolsa pütünləy yoqattuk, dedi. 16 Samuil Saulə: — Koy, bu gepingni! Mən Pərwərdigarning bu keqə manga nemə deginini sanga eytip berəy, dedi. U uningə: — Eytqin, dedi. 17 Samuil mundak dedi: — Öz nəzirəndə kikiq həsablənəjan waktingdila Pərwərdigar seni İsrailning üstigə padixah bolsun dəp, məsih kılıxi bilən sən İsrail kəbililirining bəxi boləjan əməsmiding? 18 Andin Pərwərdigar seni: — Sən berip gunahkar Amaləklərnı həlak kıləjin; ularni yoqatquqə ular bilən sokuxqin, dəp əwətkənidi. 19 Əmdi nemixka Pərwərdigarning səzigə kulək salmay, bəki olja üstigə düm qüxüp, Pərwərdigarning nəziridə yaman boləjanni kılding? 20 Saul Samuilə: — Mən həkikətən Pərwərdigarning səzigə kulək saldimoğu! Pərwərdigar meni əwətkən yol bilən mangdim wə Amaləkləarning padixahı Agagni elip kelip Amaləkləarning əzini pütünləy yoqattim. 21 Əmma həlk bolsa oljidin koy bilən kala, yəni yoqitixka bəkitiləjan nərsilərdin əng esilini elip Hodaying Pərwərdigarə Gilgalda qurbanlik kılıx üqün elip kəldi, dedi. 22 Samuil: — Pərwərdigar kəydürmə qurbanliklər bilən təxəkkür qurbanliklərini kəltürüxtin səyünəmdü, ya Pərwərdigarning səzigə itaət kılıxtin səyünəmdü? Mana itaət kilməklək qurbanlik kilməkləktin əwzəl, kəngül koyux koqkar yeojini sunuxtin əwzəldür. 23 Qünki asiylik bolsa jadugərlik gunahı bilən ohxaxtur, Bəxpaxtaklık kəbilhlik wə butpərəslikkə barawərdür. Sən Pərwərdigarning səzini taxliojining üqün, Pərwərdigar seni taxlap padixahliktin məhrum kildi, — dedi. 24 Saul Samuilə: — Mən gunah sadir kıldim, qünki mən Pərwərdigarning əmridin wə sening səzüngdinmu qıqtim; qünki mən həlktin kərkup ularning səzigə kirdim. 25 Əmdi gunahimni əpu kıləjin; mening Pərwərdigarə səjdə kılıxim üqün mening bilən kaytip barəjin, dedi. 26 Samuil Saulə: — Mən sening bilən kaytip barmaymən; qünki sən Pərwərdigarning səzini taxliojənsən, wə Pərwərdigar seni taxlap padixahliktin məhrum kildi, dedi. 27 Samuil ketixkə buruləjinida Saul uning tonining pəxini tutuwaldi, u yirtilip kətti. 28 Samuil uningə: — Pərwərdigar bügün İsrailning padixahlikini səndin yirtip elip səndin əwzəl boləjan bir yəkiningə tapxurdi. 29 İsrailning Janabiy Aliyisi Boləjuqi yaləjan səzliməydu yaki niyitidin yanmaydu; qünki u adəm balisidək niyitidin yanəjuqi əməstur, dedi. 30

Saul: — Mən günah sadir kildim. Ləkin həlqimning aqsakallirining wə Israilning aldida manga izzət kılıp mening bilən yenip baroşın; xuning bilən Hudaying Pərwərdigarə səjdə kılalaymən, dedi. **31** Xuning bilən Samuil Saul bilən yenip bardi wə Saul Pərwərdigarə səjdə kıldı. **32** Andin Samuil: — Amaləklərnin padixahı Agagni mening aldimoşa elip kelinglar, dedi. Agag bolsa huxluk bilən uning kexioşa bardi. Agag kənglidə: — Xühşisizki, əlüm dəlxiti etüp kətti, dedi. **33** Əmma Samuil: — Sening kiliqing hotunlarni balisiz kıləndək sening anangmu hotunlarning arisida balisiz bolidu, dewidi, Samuil Agagni Gilgaldə Pərwərdigarning aldida qanap parə-parə kıldı. **34** Andin Samuil Ramahqa bardi. Saul bolsa «Saulning yurti Gibeah» degən jaydiki əyigə qikip kətti. **35** Samuil əlgən künigiqə Saul bilən qayta kəruxmidi. Əmma Samuil Saul üqün kayoşurdi. Pərwərdigar Saulni Israilning üstigə padixah kıləlanlıkidin əpsuslandi.

16 Pərwərdigar Samuilə: — Sən kaqanoşiqə Saul üqün kayoşurup yürisən? Mən uni Israilə sələnət kilixtin məhrum kılıp taxlıəan əməsmu? Münggüzünəni zəytun meyi bilən toldurup baroşın. Mən seni Bəyt-Ləhəmlik Yəssəning kexioşa əwətimən. Uning oşulliridin padixah boluxka əzümə birni bekittim, dedi. **2** Samuil bolsa: — Mən kəndək barimən? Saul bu ixni anglisa meni əltürüwetidu! — dedi. Pərwərdigar: — Əzüm bilən bir inəkni əloşaq berip Pərwərdigarə kurbanlık kilix üqün kəldim, degin. **3** Yəssəni kurbanlıkka qakiroşın, andin Mən sanga kılıdioşinəni ayan kılımən; wə Mən sanga degin birsini Əzüm üqün məsih kıləşın, dedi. **4** Samuil Pərwərdigarning deginini ada kılıp Bəyt-Ləhəmgə bardi. Yetip kəlgəndə xəhərning aqsakalliri titrigən həlda qikip: — Bizgə tinq-amanlık elip kəldingmu? — dəp soridi. **5** U: — Tinq-amanlık elip kəldim; Pərwərdigarə kurbanlık sunuxka kəldim. Silər əzünənlarni haramdin paklap mən bilən billə kurbanlıkka kelinglar, dedi. Xuning bilən u Yəssə bilən oşullirini həlal kılıp kurbanlıkka qakirdi. **6** Ular kəlgəndə Samuil Eliabni kərüp iqidə: — Pərwərdigarning məsih kılıdioşini xühşisizki Əzuning aldida turidu, dedi. **7** Ləkin Pərwərdigar Samuilə: — Uning təki-turkioşa yaki boyioşa qarimoşın. Mən uni xalliwəttim, qünki Huda insan kərgəndək kərməydu; insan bolsa sirtki kiyapitigə karaydu, ləkin Pərwərdigar kəlbəgə karaydu, dedi. **8** Andin Yəssə Abinadabni qakirip Samuilning aldidin ətküzdi.

Əmma Samuil: — Pərwərdigar buni həm tallimidi, dedi. **9** Andin Yəssə Xammahni uning aldidin ətküzdi. Əmma Samuil: — Pərwərdigar buni həm tallimidi, dedi. **10** Xuningə ohxax Yəssə oşullirining yəttisini Samuilning aldidin ətküzdi. Ləkin Samuil Yəssəgə: — Pərwərdigar bularni həm tallimidi, dedi. **11** Samuil Yəssədin: — Barlık yigitlər muxularmu? dəp soridi. U: — Həmmidin kiqiki qaldi. Ləkin mana, u koy bekiwatidu, dedi. Samuil Yəssəgə: — Uni qakirtip elip kəlgin, qünki u kəlmigüqə dastihanda olturmaymiz, dedi. **12** [Yəssə] adəm mangdurup uni kəltürdi. U qirayida qan yügürüp turidioşan, kəzliri qiraylık wə kelixkən yigit idi. Pərwərdigar: — Qopup uni məsih kıləşın, qünki [Mening tallioşinim] xudur! dedi. **13** Samuil may münggüzini elip uni kərindaxlirining arisida məsih kıldı. U kündin tartip Pərwərdigarning Rohi Dawutning wujudioşa qüxti. Samuil bolsa qopup Ramahəşa kətti. **14** Əmdi Pərwərdigarning Rohi Sauldin kətkənidi, wə Pərwərdigar tərpidin bir yaman roh uni pərixan kıldı. **15** Saulning hizmətkarlıri uningə: — Mana Huda tərpidin bir yaman roh seni pərixan kılıdu. **16** Əmdi oşojimiz əzliri aldiridiki hizmətkarlırini dərhal buyruşaylıki, ular qiltar qelixka usta adəmmi tapsun; wə xundək boliduki, Huda tərpidin yaman roh üstlirigə kəlsə u qiltar qalsun, uning bilən həlliri obdan bolidu, dedi. **17** Saul hizmətkarlırioşa: — Mening üqün qiltar qelixka usta bir adəmmi tepip keximoşa elip kelinglar, dedi. **18** Oşulamların biri uningə: — Mana Bəyt-Ləhəmlik Yəssəning qiltarəşa usta bir oşlini kərdüm. U əzi batur bir jəngqi, gəptə həoxyar wə kelixkən adəm ikən, xundəklə Pərwərdigar uning bilən billə ikən, dedi. **19** Xuning bilən Saul Yəssəgə əlqiləni mangdurup: — Koy baqidioşan oşlung Dawutni manga əwətkin, dəp eytti. **20** Yəssə bir exəkni təyarlap uningə nan bilən bir tulum xarab wə bir oşlakni artip, bularni oşli Dawutning kəli bilən Sauləşa əwətti. **21** Xuning bilən Dawut Saulning kexioşa kelip uning aldida turdi. Saul uningə tolimu amraq idi; u Saulning yaraş kətürgüqisi boldi. **22** Andin Saul Yəssəgə həwər əwətip: — Dawut mening aldimda tursun; qünki u nəzirimgə yaqti, dəp eytti. **23** Əmdi xundək boliduki, u [yaman] roh Huda tərpidin Saulning üstigə kəlgəndə Dawut qiltarni elip kəli bilən qaldi. Buning bilən Saul aram tepip həli obdan bolup yaman roh uningdin qikip kətti.

17 Əmma Filistiyələr jəng kilix üqün qoxunlirini yiqidi. Ular Yəhudaəşa təwə Sokohdə jəm bolup,

Sokoh bilən Azikah otturisdiki Əfəs-Dammimda qedirlarni tikti. 2 Saul bilən Israillarmu jəm bolup Elah jilojsida qedirlirini tikip Filistiyələr bilən jəng qilojili səp tüzdi. 3 Filistiyələr bir tərəptiki taqda, Israillar yənə bir tərəptiki taqda turatti; otturisdida jiloja bar idi. 4 Xu waqıtta Filistiyələrnin ləxkərgahidin Gatlik Goliat isimlik bir qempiyon palwan qikip kəldi. Uning egizliki altə gəz bir qeriq idi. 5 Bexioja mis dubuloja, uqisioja qasiraklik sawut kiygənidi. Uning bu mis sawuti bolsa bəx ming xəkəl kelətti. 6 Paqaklirioja mistin tizlik baqlioan, əxnisigə mis atma nəyze qısturiwaləjanidi. 7 Uning nəyzisining sepi bolsa bapkarning hadisidək idi; nəyzisining bexi altə ming xəkəl kelətti; kalkan kətürgüqisi uning aldida mangatti. 8 U ornida turup Israilning qoxunlirioja mundaq towlaytti: — «Silər nemixka jəng kilix üqün səp tüzgənsilər? Mən Filistiy əməsmu? Silər bolsanglar Saulning kullirioju? Aranglardin bir adəmni tallap qikınglar, u mən bilən elixixka qüxsun! 9 U mən bilən elixip meni urup öltürəlsə, biz silərnin kulliringlar bolimiz. Lekin mən uni məşulup kilip öltürsəm, silər bizning kullirimiz bolup bizning hizmitimizdə bolusilər». 10 Xu Filistiy yənə sez kilip: — Mən bügün Israilning qoxunioja haqarət kildimoju? Silər bir adəmni qikiringlar, biz elixayli! — dedi. 11 Saul bilən həmmə Israil bu Filistiyning sezlirini anglap, alakzadə bolup bək kərkti. 12 Dawut Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdə olturukluk Yəssə degən Əfratlik adəmning oşli idi. Yəssəning səkkiz oşli bar idi. Saulning künliridə u heli yaxinip qalojanidi. 13 Yəssəning üq qong oşli Saul bilən jənggə qikқанidi. Jənggə qikқан üq oşulning tunjisining ismi Eliab, ikkinqisining ismi Abinadab wə üqinqisining Xammah idi. 14 Dawut həmmidin kiqiki idi. Üq qong oşli Sauləja əgixip qikқанidi. 15 Bəzidə Dawut Saulning kexidin öz atisining qoylirini bekiş üqün kaytip kelətti. 16 Axu Filistiy bolsa kirik küngiqilik hər ətigən wə kəqtə qikip turdi. 17 Yəssə oşli Dawutka: — Bu əfah komaqni wə bu on nanni elip ləxkərgəhoja tez berip akiliringoja bərgin, 18 bu on parqə kurutni ularning mingbexioja berip akiliringning əhwalini sorap ularning kepil hetini elip kəlgin, dedi. 19 Saul, xu [üq oşul] wə Israilning həmmə adəmliri Elah jilojsida turup Filistiyərgə karxi jəng kilatti. 20 Dawut bolsa ətisi səhər qopup qoylarni bir baqquqining qolioja tapxurup, axlik-tülükni elip Yəssə uningəja tapilojandək, qoxun istihkamioja yətkəndə, jənggə

qikidiojan ləxkərlər sərən kətürüwatқанidi. 21 Israil wə Filistiyələr bir-birigə udulmu'udul turup soquxka səp tüzdi. 22 Dawut bolsa elip kəlgən nərsilərnə yük-taklarəja kariquqining qolioja tapxurup səp arisioja yügürüp berip akiliridin tinqlik soridi. 23 U ular bilən sezlixip turəjanda, Filistiyələrdin boləjan Goliat degən qempion palwan Filistiyələrnin sepidin qikip yənə heliki gəpni kildi; Dawut uni anglidi. 24 Israilning həmmə adəmliri bu adəmni kərgəndə kəqip ketixti wə bək kərkti. 25 Israilning adəmliri bir-birigə: — Qikiwatқан bu adəmni kərdünglarmu? U Israiləja haqarət kilix üqün qikidu. Xundak boliduki, uni öltürgən adəmgə padixah kəp mal-mülük in'am kilidu, öz kizini uningəja hotunlukka beridu həm atisining jəmətini Israil təwəsidə baj-alwandin halas kilidu, dedi. 26 Dawut öz yenida turəjan adəmlərdin: — Bu Filistiyini öltürüp Israiləja kilinojan xu haqarətni yokatқан kixigə nemə kilinidu? Qünki bu hətnisiz Filistiy zadi kim? U kandaqsigə mənggü hayat boləjuqi Hudaning qoxunlirioja haqarət kilixka petinidu? — dedi. 27 halayik uningəja aldinkilərnin degən sezi boyiqə jawab berip: — Uni öltürgən kixigə mundaq-mundaq kilinidu, dedi. 28 Lekin uning qong akisi Eliab uning u adəmlər bilən sezləxkinini anglap qaldi; Eliabning Dawutka aqqiki kelip: — Nemixka bu yərgə kəlding? Qəldiki u azoijnə koyni kimə taxlap koydung? Mən kibirlikingni wə kənglüngning yamanlikini bilimən. Sən alayitən jəngni kərgili kəlding, dedi. 29 Dawut: — Mən nemə kildim? Pəkət bir sez kilsam bolmamdikən? — dedi. 30 Dawut burulup baxkisidin aldinkidək soridi, həlkə aldida eytkəndək uningəja jawab bərdi. 31 Əmma birsə Dawutning eytkən sezlirini anglap kelip Sauləja yətküzdi; u Dawutni qakirtip kəldi. 32 Dawut Sauləja: — Bu kixining səwəbidin heqkimning yüriki su bolmisun. Silining kulliri bu Filistiy bilən soquxkili qikidu, dedi. 33 Saul Dawutka: — Sən bu Filistiy bilən soquxkili barsang bolmaydu! Sən tehi yax, əmma u yaxlikidin tartipla jəngqi idi, dedi. 34 Dawut Sauləja: — Kulliri öz atisining qoylirini bekip kəldim. Bir xir yaki eyik kelip padidin bir qozini elip kətsə, 35 mən uning kəynidin qoşlap uni urup qozini aqzidin kutkuzup alattim. Əgər qopup manga hujum kilsa mən uni yaylidan tutuwelip urup öltürəttim. 36 Kulliri həm xir həm eyikni öltürgən; bu hətnisiz Filistiyumu ularəja ohxax bolidu. Qünki u mənggü hayat boləjuqi Hudaning qoxunioja haqarət kəltürdi — dedi. 37 Dawut sezinə dawan kilip: — Meni xirning qənggilidin wə

eyikning qanngilidin kutkuzoqan Pərwərdigar ohxaxla bu Filistiynig qolidin kutkuzidu, dedi. Saul Dawutka: — Baroqin, Pərwərdigar sening bilən billə boloqay, dedi. **38** Andin Saul Dawutka öz jəng kiyimlirini kiygüzüp, bexioqa mis dubuloqini taqap wə uningəja bir jəng sawutini kiygüzdi. **39** Dawut bolsa Saulning kiliqini kiyimning üstigə esip, mengip baqti; qünki u bularni kiyip baqmioqanidi. Xuning bilən Dawut Sauləja: — Mən bularni kiyip mangalmaydikənmən; qünki burun kiyip baqmioqan, dəp ularni seliwətti. **40** U kəlioqa həsisini elip, eriktin bəx silik tax iləp padiqi haltisining yanqukiəja saldi; u saləjusini kəlioqa elip Filistiygə yəkin bardi. **41** Filistiy bolsa qikip Dawutka yəkinlaxti, qalkən kətürgüqisimu uning aldidə mangdi. **42** Filistiy Dawutka birkur səpselip qarap məshirə kildi. Qünki u tehi yax, buəday ənglük wə kelixkən yigit idi. **43** Filistiy Dawutka: — Sən həsa kətürüp aldiməja kəpsən? Sən meni it dəp oylap qaldingmu? — dəp öz butlirining namlirini tiləja elip Dawutni qarəjidi. **44** Filistiy Dawutka yənə: — Bu yaxka kəl, mən gəxüingni asmandiki uqar-qanatlarəja wə dalalardiki yirtkuqlarəja yəm kəlimən, dedi. **45** Dawut Filistiyka: — Sən kiliq, nəyzə wə atma nəyzini kətürüp manga hujum kəloqili kəlding; lekin mən sən həkərat kəloqan, Israilning qoxunlirining Hudasi boloqan Pərwərdigarning nami bilən aldingəja hujuməja qiktim — dedi. **46** «Dəl bügün Pərwərdigar seni mening qoluməja tapxuridu. Mən seni əltürüp bəxingni kesip alimən; mən ləxkərgəhdiki Filistiyləarning jəsətlirininimu asmandiki uqar-qanatlarəja wə dalalardiki yirtkuqlirioqa yəm kəlimən. Buning bilən pütkül həjan Israildə bir Hudaning bar ikənlikini bilidu **47** wə bu pütkül jamaət Pərwərdigarning nusrət bərixining kiliq, nəyzə bilən əməs ikənlikini bilidu; qünki bu jəng bolsa Pərwərdigarningkidur, U seni qolimozəja tapxuridu». **48** Filistiy Dawutka hujum kəloqili qəpup yəkin kəlgəndə Dawut uningəja hujum kəloqili Filistiy qoxunining sepigə qarap yügürdi. **49** Dawut qolini haltisioqa tikip bir taxni qikipir saləjuəja selip Filistiygə karitip atti; tax Filistiynig pəxanisigə təgdi. Tax uning pəxanisigə petip kətti, u düm qüxüp yərgə yikildi. **50** Xundək kilip Dawut Filistiyni saləju wə tax bilən məəjlup kilip uni urup əltürdi; Dawutning qolida həq kiliq yok idi. **51** Dawut yügürüp bərip, Filistiynig üstidə turup, kiliqini qinidin tartip elip uni əltürüp, uning bəxini aldi. Filistiylər öz baturining əlginini

kəripla, bədər qaqti. **52** Israilar bilən Yəhəudalar bolsa ornidin qəpup sərən selixip Filistiylərnə jiləjoqiqə wə əkron dərəwazilirioqə kəynidin qəqlap kəldi; əltürülgən Filistiylər Xaaraiməja baridioqan yolda Gat wə əkronioqə yetip kətkənidi. **53** Israil Filistiylərnə qəqlaxtin yenip kelip ularning ləxkərgəhəni bulang-talang kildi. **54** Dawut Filistiynig bəxini Yerusaleməja elip bardi; uning yariəjini bolsa öz qədirioqa koydi. **55** Saul Dawutning Filistiynig aldioja qikkəninə kərgəndə qəxunning sərdari Abnərdin: — I Abnər, bu yigit kimning oqlu? — dəp soridi. Abnər: — I padixah, həyating bilən kəsəm kəlimənki, bilməymən, dedi. **56** Padixah: — Bu yigit kimning oqlu ikən dəp sorap baqkin, dedi. **57** Dawut Filistiyni kirip qaytip kəlgəndə Abnər uni padixahning kəxioqa elip bardi; Filistiynig bəxi tehiqə uning qolida turatti. **58** Saul uningdin: — I yigit, kimning oqlisən? dəp soridi. Dawut: — Mən silining kulliri Bəyt-Ləhəmlək Yəssəning oqlimən, dəp jawab bərdi.

18 Dawut bilən Saulning səhəbiti ayaəqlaxkənda, Yonataning kəngli Dawutning kəngligə xundək baəlandiki, uni öz jənidək səydi. **2** Saul bolsa u küni uni öz yenidə elip kəlip, uni atisining əyigə qaytkili koymidi. **3** Yonatan Dawut bilən əhdə kəlixti; qünki u uni öz jənidək səyətti. **4** Yonatan uqisidiki tonni selip Dawutka bərdi, yənə jəng kiyimlirini, jümlidin hətta kiliq, okyasi wə kəmirininimu uningəja bərdi. **5** Saul Dawutni nəgila əwətsə u xu yərgə baratti, xundəkla ixlarnə jayidə kəlattı. Xuning üqün Saul uni ləxkərləarning üstigə koydi. Bu ix barlık həlkə wə həm Saulning hizmətkarlırioqimə yaqti. **6** Dawut Filistiyni əltürüp kəpqlik bilən yanəqənda Israilning həmmə xəhərliridiki kiz-ayallar Saulni nahxa eytip ussul oynap qarxi əloqili qikti; ular huxluk iqidə dəp wə üqtar bilən nəəjmə qəlixti. **7** Kiz-ayallar nəəjmə qəloqənda: — Saul minglap əltürdi, wə Dawut on minglap əltürdi, dəp oquxatti. **8** Buni ənglap Saul nahayiti hapa boldi; bu səz uning kəngligə təgdi. U: — Dawutka on minglap həsəbləndi, əmma manga pəkət minglap həsəbləndi; əmdi padixahliktin bəxka uningəja həq nərsə kəm əməs, dedi. **9** Xu kündin tartip Saul Dawutni kəzləp yürdi. **10** Ətisi Huda tərripidin qəbahətlik bir roh Saulning üstigə qüxti wə u əyidə qəlayiməkan jəyligili turdi. Əmdi Dawut bəxka wəqittikidək qəli bilən qiltar qaldi; Saulning qolida nəyzə bar idi. **11** Saul: — Dawutni taməja nəyzə bilən kədiwətimən dəp, nəyzini atti; lekin Dawut ikki qətim əzini daldioqa aldi. **12**

Pərwərdigarning Dawut bilənla bolup, əzidin yiraklap kətini üçün Saul Dawuttin qorqattı. **13** Xuning üçün Saul Dawutni öz yenidin ayrip, uni ləxkərlərgə mingbexi kılıp qoydı; u ləxkərləni elip jənggə qikip turattı. **14** Dawut bolsa həmmə ixlarni pəm bilən kılattı; qünki Pərwərdigar uning bilən billə idi. **15** Saul uning pəmlik ikənlikini kərüp uningdin bək qorqattı. **16** Əmma pütkül İsrail bilən Yəhuda həlki Dawutni səyätti; qünki u ularni yetəkləp jənggə qikattı. **17** Saul Dawutқа: — Mana, qong kizim Merab — mən uni sanga hotunluqқа bərgiim bar. Sən pəkət hizmitimgə janpida bolup, Pərwərdigarning jəngliridə kürəx kıləyin, dedi. Qünki Saul iqidə: — U mening qolum bilən əməs, bəlki Filistiyələning kəli bilən yökətilsun, dəp hiyal kıləjanidi. **18** Əmma Dawut Saulğa: — Mən kim idim, mening atamning jəməti İsrail arisida nemə idi, mən qandaqmı padixahning küy'əşli bolay? — dedi. **19** Ləkin Saulning kizi Merab Dawutқа berilidəjan waqıtta, u Məhəlatlik Adriəlgə hotunluqқа berildi. **20** Əmma Saulning kizi Miqalning kəngli Dawutқа qüxkənidi. Baxqılar buni Saulğa eytti, bu ixtin Saul hux boldi. **21** Saul: — Kizimni Dawutқа berəy, u uningğa bir sirtmaq bolup, Filistiyələning qolida yökətilsun, dəp oylidi. Xuning bilən Saul Dawutқа: — Bügün ikkinqi kətim küy'əşlum bolisən, dedi. **22** Saul öz əşlamlirioğa: — Dawutқа astirtin: — Mana, padixah səndin səyünidu, wə həmmə əşlamliri sanga amraq. Xuning üçün padixahning küy'əşli boləyin, dəp eytinglar, dəp tapilidi. **23** Saulning əşlamliri bu səzləni Dawutning kulikioğa yətküzdi. Ləkin Dawut: — Nəzirinqlarda padixahning küy'əşli bolux kikiq ixmu? Mən bolsam bir kəmbəşəş wə ətiwarsiz adəmmən — dedi. **24** Saulning əşlamliri Saulğa Dawutning degənlirini öz əyni yətküzdi. **25** Saul: — Silər Dawutқа: — Padixah sanga baxқа toyluk ələuzmaydu, pəkət padixah duxmənliridən intikam elix üçün yüz Filistiyening hətnilikinila alidu, dəp eytinglar, dedi (Saulning məqsiti bolsa Dawutni Filistiyələning qolida yökətitix idi). **26** Əşlamlar bu səzləni Dawutқа yətküzdi; padixahning küy'əşli bolux Dawutқа yekip kaldi. Əmdi bekitilgən məhlət toxmayla, **27** Dawut turup öz adəmliri bilən kikip ikki yüz Filistiyeni əltürdi. Dawut ularning hətnilikini kesip elip padixahning küy'əşli bolux üçün bularning həmmisini padixahқа tapxurdi. Saul kizi Miqalni uningğa hotunluqқа bərdi. **28** Saul Pərwərdigarning Dawut bilən billə ikənlikini wə öz kizi Miqalning

uni səyidiojanlikini kərüp **29** Dawuttin tehimu qorqti. Xuning bilən Saul üzliksiz Dawutқа duxmən boldi. **30** Filistiyələning əmirliiri daim soxuxқа qikattı; əmma hər kətim qiksila Dawutning ixliri Saulning həmmə hizmətkarlıriningkidin muwəppəkiyətlilik bolattı; xuning bilən uning nami [halayik] təripidin tolimu hərmətkə sazawər bolattı.

19 Saul öz əşli Yonatan wə həmmə hizmətkarlırigo Dawutni əltürüxkə buyruk kildi. Ləkin Saulning əşli Yonatan Dawutқа bək amraq idi. **2** Yonatan Dawutқа: — Atam Saul seni əltürməqçi; əmdi ətə ətigən qattik ehtiyat kıləyin, bir məhpiy jayni tepip əzüngni yoxurəyin; **3** mən əzüm kikip sən yoxurunəjan etizlikқа berip atamning yenida turup atam bilən sening toşrangda səzlixip baqay; əhwalni enik bilgəndin keyin sanga həwər kıləy, dedi. **4** Yonatan atisi Saulğa Dawutning yahxi gepini kılıp: — Padixah öz hizmətkarioğa, yəni Dawutқа yamanlik kilmioqay! Qünki u sanga gunah kilmioqan; bəlki uning əməlliri əzünggə kəp yaxhiliklarni elip kəlgən: — **5** u öz jəninə alqinioğa elip kəpup həlikə Filistiyeni əltürdi wə xuning bilən Pərwərdigar pütkül İsrail üçün qong nusrət bərdi. Xu qaşda sən əzüng kərüp hux boləjan əməsmu? Əmdiliktə nemixқа Dawutni səwəbsiz əltürüp nahək qan təküp gunahkar bolmaqçi bolisən? — dedi. **6** Saul Yonataning səzigə kirdi. U: — Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilmənki, u əlümgə məhkum kilinmaydu, dedi. **7** Andin Yonatan Dawutni qakirip, Dawutқа boləjan ixlarning həmmisini dəp bərdi. Andin keyin Yonatan Dawutni Saulning kəxioğa elip kəldi wə u ilgirikidək uning hizmitidə boldi. **8** Əmma yənə jəng boldi; Dawut kikip Filistiyələr bilən jəng kılıp, ularni qattik kirip məşlup kildi; ular uning aldidin bədar kəqisti. **9** Əmdi Pərwərdigar təripidin qabahətlik bir roh yənə Saulni basti. U öz əyidə qolida nəyisini tutup olturattı; Dawut bolsa kəli bilən saz qelip turattı. **10** Saul nəyze bilən Dawutni sanjip taməğa qadap koymaqçi boliwidi, ləkin Dawut əzini qəquruwaldi, nəyze taməğa qadilip kaldi. Dawut xu kəqisi kəqip qutuldi. **11** Saul birnəqqə qaparmənləni Dawutning əyigə əwətip uni paylap turup ətisi tang yoruşanda uni əltürüxkə mangdurdy. Əmma Dawutning ayali Miqal uningğa: — Əgər bu kəqə jeningni elip qəqmisang, ətə əltürülisən, dedi. **12** Xunga Miqal Dawutni pənjirdin qüxürüp qoydi. Xundak kılıp u kəqip qutuldi. **13** Andin Miqal bir «tərafim» butni elip kariwatқа yatquzup, bexioğa

oqka yungidin kilinojan bir yastukni koyup, adiyal bilan yepip koydi. **14** Saul Dawutni tutux uqin qaparmənlərni əwətkəndə Mikal: — U aqrıp kaldı, dedi. **15** Saul qaparmənlərni [kaytidin] əwətip: — Uni kariwat bilən qoxup elip kelinglar, uni oltürimən, dəp buyrudi. **16** Qaparmənlər kirgəndə, mana kariwatta bu but yatatti, bexioja oqka yungidin kilinojan yastuk koyulojanidi. **17** Saul Mikaloja: — Nemixka meni bundak aldap, duxminimni qacuruwetisən? — dedi. Mikal Sauloja jawab berip: — U: «Meni koyuwətkin; bolmisa seni oltürüwetimən» dedi, dedi. **18** Dawut keqip kutulup, Ramahka Samuilning kexioja berip, Saulning uningoja kilolanlirining həmmisini dəp bərdi. Andin u Samuil bilən Nayotka berip olturaklaxti. **19** Birsı Sauloja: — Dawut Ramahdiki Nayotta bar ikən, dəp həwər bərdi. **20** Saul Dawutni tutup kelixkə qaparmənlərni mangdurdı. Əmma ular yetip baroqanda pəyojəmbərlərnin bir jamaiti bexarət beriwatqanlikini wə Samuilningmu ularning arisida turup ularoja nazarətqilik kiliwatqanlikini kərdi; xundak boldiki, Hudaning Rohi Saulning qaparmənlirining wujudiojimu quxup, ularmu həm bexarət berixkə baxlıdi. **21** Bu həwər Sauloja eytildi; u yənə baxka qaparmənlərni əwətti, lekin ularmu bexarət berixkə quxti. Andin Saul uqinqi ketim yənə qaparmənlərni mangdurdı. Ular mu həm bexarət berixkə quxti. **22** Andin Saul əzi Ramahka berip, Səkdiki qong kudukka yetip kəlgəndə, «Samuil bilən Dawut nədə?» — dəp soridi. Birsı: — Ular Ramahdiki Nayotta bar ikən, dəp jawab bərdi. **23** Xunga u Ramahdiki Nayotka yetip kəldi; Hudaning Rohi uning wujudiojimu quxti; xuning bilən umu piyadə mengip Ramahdiki Nayotka barojuqə bexarət berip mangdi. **24** U hətta kiyimlirini seliwetip Samuilning aldida bexarət bərdi; pütin bir keqə wə pütin bir kundüz u yərdə yalingaq yatti. Buning bilən: — «Saulmu pəyojəmbərlərdinmu?» dəydiojan gəp pəyda boldi.

20 Dawut Ramahdiki Nayottin keqip Yonataning kexioja berip uningoja: — Mən nemə kiliptimən? Nemə kəbihlik kiliptimən? Atang aldida nemə gunah kiliptimən, u mening jenimni almaqqi boluwatidu? — dedi. **2** U uningoja: — Yoksu, bundak ix neri bolsun! Sən ołməysən. Qong ix bolsun, kikiq ix bolsun atam manga deməy koymaydu. Nemixka atam bu ixni məndin yoxuridikinə? Hərgiz undak bolmaydu, dedi. **3** Lekin Dawut yənə kəsəm kilip: — Atang sening nəzirində iltipət tapqinimni jəzmən bilidu. Xunga

u kənglidə: — Yonatan buni bilip kalmisun; bolmisa uningoja azar bolidu, degəndu. Lekin Pərwərdigarning həyati bilən, jening wə həyating bilən aldında kəsəm kilimənki, manga ołümning ariligi bir kədəmlə kaldı, dedi. **4** Yonatan Dawutka: — Kənglünq nemini halisa xuni kılay, dedi. **5** Dawut Yonatanoja mundak dedi: — Mana ətə «yengi ay» bolidu; mən adəttikidək padixah bilən həmdastihan bolmısam bolmaydu. Lekin meni koyup bərgin, mən uqinqi küni ahximiojiqə dalada məkünüwalay. **6** Atang mening sorunda yoklukimni kərip sorisa, sən uningoja: «Dawut məndin əz xəhəri Bəyt-Ləhəmgə tezrak berip kelixkə jiddiy ruhsət soridi, qünki u yərdə pütkül ailisi uqun bir yillik kurbanlik otküzidikən», degin, dedi. **7** Əgər u: — Obdan boptu, desə, kulung tinq-aman bolidu: — Lekin u aqqıklansa, uning manga yamanlik kilixni niyət kilolanlikidin guman kilmiojin. **8** Sən kulungoja iltipət kərsətkin; qünki sən özünq bilən Pərwərdigarning aldida kulungni əhdiləxtürgənsən. Lekin əgər məndə bir yamanlik bolsa sən özünqə meni oltürgin; meni elip berip atangoja tapxuruxning nemə həjiti? — dedi. **9** Yonatan: — Undak hiyal səndin neri bolsun! Əgər atamning sanga yamanlik kilidiojan niyiti barlikini bilip kalsam, sanga dəyttim əməsmu? — dedi. **10** Dawut Yonatanoja: — Əgər atang sanga kattik gəp bilən jawab bərsə, kim manga həwər beridu? — dedi. **11** Yonatan Dawutka: — Kəlgin, dalaqə kiquyli, dedi. Xuning bilən ikkisi dalaqə qikti. **12** Yonatan Dawutka mundak dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigar manga [guwahki], mən ətə yaki əgünlükkə muxu wakitta atamning niyitini bilip, sanga iltipatlik bolsa, mən adəm mangdurup sanga məlum kilmamdim? **13** Əgər atam sanga yamanlik kilmaqqi bolsa, mən seni tinq-aman yoloja selix uqun sanga adəm əwətip həwər bərmisəm, Pərwərdigar manga sening bexingoja quxkəndinmu artuq quxürsun; əmdi Pərwərdigar atam bilən billə boləqandək sening bilən billə bolsun. **14** Həyatla bolsam meni ołmısun dəp Pərwərdigarning məhribanlikini manga kərsətkəysən. **15** Mən ołup kətkən təkdirdimu, oydikilirimdin həm həq wakit məhribanlikinini üzmiğəysən; Pərwərdigar sən Dawutning həmmə duxmənlirini yər yüzidin yokatqandin keyinmu xundak kiləysən». **16** Xuning bilən Yonatan Dawutning jəməti bilən əhdə kilixip: — Pərwərdigar Dawutning duxmənliridin hesab alsun, dedi. **17** Andin Yonatan yənə özining Dawutka boləjan muhəbbiti bilən uningoja kəsəm kildurdi; qünki u uni

öz jenidək söyätti. **18** Yonatan Dawutka mundak dedi: — Ətə yengi ay bolidu. Mana sening ornung box qalidu, kixilər sening yoklukıngöja dikqət kilidu. **19** Üqinqi küni sən qüxüp aldinqi ketim bu ixka yolukqıningda özüngni yoxurojan jayoja berip «Ezəl» degən taxning yenida turup turöjin. **20** Nən taxning yenidiki bir jayoja huddi nixanni karalıoqandək üq pay ya okı atay. **21** Andin ojulamni mangdurup: — «Ya oklırini tepip kəlgin» — dəymən. Əgər mən ojulamoja: — Ənə, oklar arka tərəptə turidu, ularni elip kəl, desəm, sən qikip yenimoja kəlgin; xundak boloqanda, Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilimənki, sən üqün tinq-amanlik bolidu, heq ix bolmaydu. **22** Ləkin ojulamoja: — Ənə, oklar aldingda turidu, desəm, sən kətkin, qünki undak bolsa, Pərwərdigar seni kətküzüwətkən bolidu. **23** Əmdilikdə mən bilən sən səzləxkən ix toşruluk, Pərwərdigar sən bilən mening otturimda guwahqıdur. **24** Xuning bilən Dawut dalada məkünüwaldi. Yengi ay kəlgəndə, padixah taam yegili dastihanda olturdi. **25** Padixah bolsa burunkidəkla öz ornida tamning yenidiki tərđə olturdi. Yonatan ornidin turdi, Abnər Saulning yenida olturdi. Ləkin Dawutning orni box qaldı. **26** Əmma Saul u küni heqnemə demidi. Qünki u: — Dawutka bir ix boldı, u napak bolup qaldı. U jəzmən napak bolup qaptu, dəp oylidi. **27** Ləkin Dawutning orni yengi aynıng ətisimu, yəni aynıng ikkinqi künimu box idi. Saul oşli Yonatandin: — Nemixka Yəssəning oşli yaki tünügün yaki bügün tamakka kəlməydu, dəp soridi. **28** Yonatan Sauloja jawab berip: — Dawut Bəyt-Ləhəmgə baroşili məndin jiddiy ruhsət sorap: — **29** Mening beriximoja ruhsət kilöjin, ailimizning xəhərdə bir kurbanlik ixi bolojaq akam mening beriximni eytiptu; əgər sening nəziringdə iltipət tapkan bolsam kərindaxlirim bilən kərüxüp kelixkə ruhsət bərgin, dedi. Xunga u padixahning dastihinoja kəlmidi, dedi. **30** Saulning Yonatanoja kattik oşəzipi kelip: — I buzuk, kaj hotunning oşli, nemixka Yəssəning oşlini özünggə tallap, özüngni xərməndə kilip wə anangni nomuska koyöjiningni bilməmdimən? **31** Əgər Yəssəning oşli yər yüzidə tirik bolsila, sən həm sening padixahliqıng mustəhkəm bolmaydu. Xunga əmdi adəm əwətip uni mening kəximöja elip kəlgin, qünki u əlümgə məhkəmdur! — dedi. **32** Yonatan atisi Sauloja jawab berip: — U nemixka əlümgə məhkum kilinixi kerək? U nemə kiptu? — dedi. **33** Andin Saul Yonatanoja sanjix üqün uningöja nəyzini atti; buning bilən Yonatan atisining Dawutni

əltürməkqi bolojanlikini enik bilip yətti. **34** Yonatan bolsa kattik aqqıqlap dastihandin kəpup kətti wə yengi aynıng ikkinqi küni heq taam yemidi. Qünki atisining Dawutni xundak həkərətlixı uningöja kattik azar bolojanidi. **35** Ətisi Yonatan dalaöja qikip Dawut bilən kelixkən jayoja bardi. Uning bilən bir kikiq oşulam billə bardi. **36** U oşulamoja: — Sən yügür, mən atkan ya oklırini tepip kəlgin, dedi. Oşulam yügürdi, u bir okni uning aldi tərıpigə atti. **37** Oşulam Yonatan atkan ok qüxkən jayoja kəlgəndə Yonatan oşulamni qakirip: — Ok sening aldi tərıpıngdə turmamdu? — dedi. **38** Andin Yonatan oşulamni yənə qakirip: — Bol, ittik bol, həyal bolmioşin! — dedi. Yonataning oşulami ya okini yioşip oşojisioja elip kəldi. **39** Ləkin oşulamning bolojan ixtin həwiri uk idi. Buni yaloşuz Yonatan bilən Dawutla bilətti. **40** Andin Yonatan oşulamioja yaraşlirini berip uningöja: — Ular ni xəhərgə elip kətkin, dedi. **41** Oşulam kətkəndin keyin Dawut [taxning] jənub tərıpıdin qikip yərgə yikilip üq kətim təzim kildi. Ular bir-birini səyüxti, bir-birigə esilixip yioşlaxti, bolupmu Dawut kattik yioşlidi. **42** Yonatan Dawutka: — Səpiring tinq-aman bolsun; qünki biz ikkimiz: — Pərwərdigar mening bilən sening otturungda wə mening nəslim bilən sening nəslıng otturisida mənggügə guwah bolsun, dəp Pərwərdigarning nami bilən kəsəm iqixkən, dedi. Dawut ornidin kəpup mangdi, Yonatanmu xəhərgə kirip kətti.

21 Dawut əmdi Nobka kelip Ahimələk kahıning kəxioja bardi. Ləkin Ahimələk Dawutni kərgəndə titrəp kərkup uningöja: — Nemixka birimu sən bilən kəlməy yaloşuz kəlding? — dedi. **2** Dawut Ahimələk kahinoja: — Padixah manga məlum bir ixni buyrup: — Mən sanga buyruşan ix yaki sanga tapiloşan yolyoruk toşrisidin heqkim birnemə bilmisun, degənidi. Öz oşulamlırimni bolsa məlum bir jayoja berixka bekitip koydum. **3** Əmdi kəlungda nemə bar? Bəx nan, yaki nemə bolsa, xuni manga bərgin, dedi. **4** Kahin Dawutka jawab berip: — Kəlumda adəttiki nan yok, pəkət mukəddəs nan bar. Əgər oşulamlar ayallaroja yekınlaxmioşan bolsa yesə rawa bolidu, dedi. **5** Dawut kahinoja jawab berip: — Bərhək, mən baxka wəqitlarda qikqinimoja ohxax, ayallar bizdin yirək boloşili üq kün boldi. Mən [hərketim] qikqanda, gərqə adəttiki səpər bolsimu, oşulamların qaqiliri pak bolidioşan yərdə, bügün ular wə qaqiliri tehimu pak bolmamdu, dedi. **6** Xuning bilən kahin uningöja mukəddəs nandin bərdi,

qünki bu yərdə «təkdım nan»din baxқа һeққandak nan yok idi. Bu nan Pərwərdigarning һuzurıoја yengi issik nan koyuloјan küni almacturuloјan nanlar idi 7 (lekin u küni Saulning hizmətkarlıridin məlum bırsi u yərdə Pərwərdigarning һuzurıdа qalduruloјanıdı. Uning ismi Doəg bolup Saulning padıqılırının qongı idi). 8 Dawut Ahimələkkə: — Qolungda nəyze yaki kiliq yokmu? Padıxaһ tapxuroјan ix jiddiy boloaq yaki kiliq yaki baxқа yaraqlirimni elip keləlmıdım, dedi. 9 Kaһın: — Sən Elah jiloјısıdа ɵltürgən Filistiy Goliatning kiliqi bu yərdə bar, u əfodning kəynıdə, bir parqə rəhtkə oraklık һaldа turıdı. Halısang aloјın, unıngdin baxkısı yok, dedi. Dawut: — Bu təngdixi yok kiliqtur, xuni manga bərgin, dedi. 10 Dawut u küni kopyup Sauldin keqip Gatning padıxaһı Aқixning kexioја bardi. 11 Lekin Aқixning hizmətkarlırı unınoја: — Bu zemınnıng padıxaһı Dawut əməsmu? Uning toqrisıdа kız-ayallar bir-birıgə: — Saul mınglap ɵltürdi, Wə Dawut on mınglap ɵltürdi, — dəp nahxa-otəzəl okuxup ussul oynıoјan əməsmu, dedi. 12 Dawut bu səzlərnı kənglıgə püküp Gatning padıxaһı Aқixtin bək kərkıti. 13 Xuning üqün ularning kəz aldıdа ɵzınıng yürüx-turuxlırını ɵzgartıp, ularning qolıdа turoјan waқtıdа ɵzını sarangdək kərsətti; u dərwaзіlarning ıxıklırigə jıjıp, tükürükını sakılıoја aқturatti. 14 Aқix hizmətkarlırıoја: — Mana bu adəmnıng saranglıkını kərməmsılər? Uni nemıxқа menıng aldımoја elip kəldınglar? 15 Məndə saranglar kəmqılmıdı? Silər bu kixını aldımoја saranglık kılıjılı elip kəldınglarmu? Bu adəmnıng ɵyümgə kırıxi kerəkmu? — dedi.

22 Dawut u yərdın ketıp Adullamdıki oјaroја qaçtı. Uning qerındaxlırı bilən atısınıng pütkül jəməti bunı anglap unıng kexioја bardi. 2 Ezilgən, kərzdar bolıoјan wə dərđmənlərnıng һəmmısı yıoјılıp unıng yenıoја kəldı wə u ularning sərdarı boldı. Uningoја koxuloјan adəmlər bolsa tət yüzqə idi. 3 Dawut u yərdın qıqip Moabdıki Mizpahқа berıp Moabning padıxaһıdın: — Hudanın menı nemə kılıdıoјınıni bılgüqə, ata-anamning bu yərgə kelıp aranglarda turuxıoја yol koyoјayla, dəp tələp kıldı. 4 Dawut atısı wə anısını Moabning padıxaһının kexioја elıp kəldı. Dawut koroјanda turoјan pütkül künlərdə ata-anısı unıng bilən bıllə turdı. 5 Əmma Gad pəyoјəmbər Dawutқа: — Koroјanda turmay, bu yərdın qıqip, Yəhuda zemınoја baroјın, dedi. Xuning bilən Dawut u yərdın ayrılıp, Hərət ormanlıkıoја bardi. 6 Saul Dawutning nədə turuwatqanlıkıdın һəwər taptı. Saul

bu waқıtta Ramaһdıki Gıbeaһda egız bir jayda yuloјun dərıhınıng tüwidə ɵlturatti. Uning qolıdа nəyzısı bar idi, barlık hizmətkarlırı qerısıdə turatti. 7 Saul qerısıdə turoјan hizmətkarlırıoја: — I Bınyamınlıklar, kulak selınglar! Yəssəning oqlı hər bıringlaroја etızlar bilən üzümzarları təkım kılıp berəmdı? Həmmıngları mıng bexi wə yüz bexi kıləmdı? 8 Silər həmmınglar manga kəst kıldınglar, ɵz oqlumning Yəssəning oqlı bilən əhdə kılıxkınıni һeқkim manga ukturmıdı. Heq kaysınglar manga iq aqrıtmıdınglar yaki ɵz oqlumning menıng hizmətkarımni manga yoxurun һujum kılıxқа kutratkınıdın manga һəwər bərmıdınglar, dedi. 9 Andın Saulning hizmətkarlırının ıqıgə kırıwalıoјan Doəg: — «Mən Yəssəning oqlının Nobқа Ahıtubning oqlı Ahimələknıng kexioја kəlgınıni kərdüm, 10 — Ahimələk unıng üqün Pərwərdıgardınl yol sorıdı wə unınoја ozuq-tülük bilən Filistiy Goliatning kılıqını bərdı» — dedi. 11 Padıxaһ adəmnı əwətıp Ahıtubning oqlı kaһın Ahimələknı, xundakla unıng atısınıng pütkül jəmətını, yəni Nobdıki kaһınlarnımu qaқırtıp kəldı. Ularning һəmmısı padıxaһning kexioја kəldı. 12 Saul: — I Ahıtubning oqlı anglıoјın, dedi. U: — I oјoјam, mana mən, dedi. 13 Saul unınoја: — Nemıxқа silər, sən bilən Yəssəning oqlı, manga kəst kılısilər? Sən unınoја nan wə kiliq berıp, unıng üqün Hudadınl yol sorıdınoја? Mana əmdı u bögünkıdək manga һujum kılmaqı bolup paylap yürməktə! — dedi. 14 Ahimələk padıxaһқа jawab berıp: — Silınıng barlık hizmətkarlırının arısıdа Dawudək sadıq kim bar? U padıxaһning küy'oqlı, silınıng məhıpy məslıһətlırıgə ıxtıraq kılıoյuqı wə ordılırı ıqıdə ızzətlik əməsmıdı? 15 Mən pəkət unıng üqün Hudadınl yol soraxını bögünla baxlıdımmu? [Asıylik] kılıx məndın neri bolsun! Padıxaһ ɵz kulını wə atamning pütkül jəmətını əyıbkə buyrumıoյayla, qünki kulırının bu ıxtın kılqə һəwırı yok, dedi. 16 Lekin padıxaһ: — I Ahimələk, sən ɵlısən, sən wə atamning pütkül jəməti qoқum ɵlısılər, dedi. 17 Padıxaһ ɵz qerısıdıki qararmınlırıgə: — Mang, Pərwərdıgarning kaһınlırını ɵltürünglar! Qünki ular һəm Dawutқа һəmdəm boldı һəm unıng qaқkınıni bılıp turup manga һəwər bərmıdı, dedi. Lekin padıxaһning kol astıdıkılırı Pərwərdıgarning kaһınlırını ɵltürüxkə kol kətürgılı unımidı. 18 Əmdı padıxaһ Doəgkə: — Sən berıp kaһınlarıni ɵltürüwətkın, dedi. Edomluk Doəg berıp kaһınlarıni ɵltürdi; bu küni u kanaptın toқuloјan əfod kıygən səksən bəx adəmnı ɵltürdi. 19 Andın u kaһınlarning xəһırı Nobda

olturoquqilarni kirdi, yəni ər wə ayallar, balilar wə bowaqlar, kala, exək, koylar — həmmisini kıliqlidi. 20 Əmma Ahitubning oqli Ahimələkning Abiyatar degən bir oqli kutulup Dawutning kexioja keqip kəldi. 21 Abiyatar Dawutqa Saul Pərwədigarning kaħinlirini ɵltürdi, dəp həwər bərdi. 22 Dawut Abiyataroja: — U küni Doəgning u yərdə ikənlirini kɵrɵp, uning jəzmən Sauloja həwər beridiojini bilgənədim. Mən atangning pɵtköl jamətinəg ɵltürölɵxigə zamin boldum, dedi. 23 Mən bilən billə turojin, heq kɵrkmiɵjin. Qɵnki mening jenimni almaqqi boləjanlar sening jeningnimu həm almaqqi. Mening keximda bihətər turisən, dedi.

23 Birsı Dawutqa həwər berip: — Mana Filistiyələr Keilahəja hujum kilip hamanlarni bulap-talimaqta, dedi. 2 Dawut Pərwədigardin: — Mən berip bu Filistiyəlgə zərbə berimənmu? — dəp soridi. Pərwədigar Dawutqa: — Berip Filistiyəlgə zərbə berip Keilahni azad kiləjin, dedi. 3 Lekin Dawutning adəmliri uningəja: — Mana biz Yəhuda zeminida turupmu kɵrkıwatkan yərdə, Keilahəja berip Filistiyələrnəg kɵxunlirioja hujum kilsak kəndək bolar? — dedi. 4 Xunga Dawut yənə bir kətim Pərwədigardin sorıwidi, Pərwədigar uningəja jawab berip: — Sən ɵrnungdin turup Keilahəja barəjin; qɵnki Mən Filistiyələrnı kɵlungəja tapxurımən, dedi. 5 Buning bilən Dawut əz adəmliri bilən Keilahəja berip Filistiyələr bilən soquxup, mallirini olja kilip, ularni kattik kirdi. Dawut xundək kilip Keilahda turuwatkanlarni kutkuzdi. 6 Əmdi Ahimələkning oqli Abiyatar Keilahəja keqip kelip Dawutning kexioja kəlgəndə, uning kəlida əfod bar idi. 7 Birsı Sauloja, Dawut Keilahəja kəptu, dəp həwər bərdi. Saul: — Əmdi Huda uni mening koluməja taxlap tapxurdi. Qɵnki u dərwaziliri wə takəkliri bar xəhərgə kirgəqkə solunup kəldi, dedi. 8 Əmdi Saul Dawut bilən adəmlirini muħasirigə elix ɵqɵn həmmə həkni Keilahəja berip jəng kilixka qəkirdi. 9 Dawut Saulning əzini kəstləydiəjanlıkını bilip, Abiyatar kaħinoja: — Əfodni elip kəlgin, dedi. 10 Andin Dawut: — I Israilning Hudasi Pərwədigar, mənki Sening kulung Saulning bu xəhərnı mening səwəbimdin harab kilix ɵqɵn Keilahəja kelixkə kəstləwatkanlıkını enik anglidi. 11 Keilahdikilər meni uning kəlioja tutup berərmu? Saul əz bəndəng angliəjandək bu yərgə kelərmu? I Israilning Hudasi Pərwədigar, Səndin ɵtɵnimənki, əz bəndənggə bildürgəysən, dedi. Pərwədigar: — U bu yərgə kelidu, dedi. 12 Dawut yənə: — Keilahdikilər meni wə adəmlirimni Saulning

kəlioja tutup berərmu, dedi. Pərwədigar: — Ular silərnı tutup beridu, dedi. 13 Əmdi Dawut adəmliri bilən (təħminən altə yɵzqə) ɵrnidin turup Keilahdin qikqip, əzlıri baralaydiəjan tərəpkə karap kətti. Sauləja, Dawut Keilahdin keqiptu dəp həwər berilgəndə u uni kɵşləxka qikmıdi. 14 Dawut bolsa qəldiki kərojan-kijalarda həmdə Zif qəlinəg təşlırıda turdi. Saul uni hər küni izdəytti; lekin Huda uni uning kəlioja tapxurmıdi. 15 Əmdi Dawut Saulning əzini ɵltürgili qikıdiəjanlıkını baykap kəldi. Xu qəşda u Zif qəlidiki bir ormanlıkta turatti. 16 Saulning oqli Yonatan bolsa ormanlıkka qikqip Dawutning kexioja berip, uni Huda arkilik riəbətəndüröp uningəja: — 17 Kɵrkmiɵjin; qɵnki atam Saulning kəli seni tapalmaydu. Sən bəlki Israilning ɵstidə padıxə bolısən, mən bolsam sening wəziring bolımən, buni atam Saulmu bilidu, dedi. 18 Andin ular ikkiylən Pərwədigarning aldida əhdə kilixti; Dawut bolsa, ormanlıkta turup kəldi, Yonatan əz əyigə yenip kətti. 19 Xuningdin keyin Ziftikilər Gibeəhta turuwatkan Saulning kexioja kelip: — Mana, Dawut Haķiləhning egizlikidiki Yəximənnəg jənubi tərıpigə jayləxkan ormanlıktiki kərojanlarda yoxuruniwaldi, bilməmdila? 20 Xunga, i padıxə, kaqan kəngülliri tartsa xu qəşda kəsilə; bizning burqimiz uni padıxəning kəlioja tutup berixtur, dedi. 21 Saul: Manga iq əşritkininglar ɵqɵn Pərwədigar silərgə bəht ata kiləjay. 22 Əmdi silərdin ɵtɵnimənki, berip zadi kaysı yərdə turidiojini jəzmləxtürənglar, uning iz-dərikini eniklap, wə kimning uni kərgənlikini bilip kelinglar; qɵnki kixilər eytixiqə u intayin hiyligə ikən, dedi. 23 Xunga berip, uning yoxurunojan barlık məħpiy jaylirini enik kɵröp kelinglar, yenimoja yenip kelip manga əynini eytinglar. Andin mən silər bilən billə barımən; wə xundək boliduki, əgər u zeminda bolsila, mən Yəħudiylarning mingliəjanlarning arisidin uni izdəp tapımən, dedi. 24 Ular kəpup Sauldin ilgiri Zifka bardı; lekin Dawut əz adəmliri bilən Maon qəllükidiki Yəximənnəg jənub tərıpidiki Arabəh tüzlənglikidə turuwatatti. 25 Saul adəmliri bilən Dawutni izdəp bardı. Kixilər bu həwərnı Dawutqa eytti; xuning bilən u quxöp, kiyaəja berip Maon qəlidə turdi. Saul buni anglap Dawutning kəynidin kəşləp Maonning qəligə qikkti. 26 Saul təşning bu tərıpidə mangdi, əmma Dawut adəmliri bilən təşning u tərıpidə mangdi. Dawut Sauldin keqix ɵqɵn aldiriwatkanıdi; lekin Saul adəmliri bilən Dawut wə uning adəmlirini tutimiz dəp ularni kərxiojili turdi. 27 Əmma bir həwərqi Saulning

ķexioķa kelip uningōja: — Filistiyler zeminimizning jnub tēripigē kirip bulang-talang kiliwatidu, tezdin ķaytsila, dedi. **28** Xuning bilēn Saul yenip Dawutni koōlaxtin tohtap Filistiyler bilēn soķuxķili qikķti. Xunga u yēr Sela-Ĥammahķekot dēp ataldi. **29** Dawut bolsa u yērdin qikķip ēn-Gēdining taō-ķorojanliķida turdi.

24 Saul Filistiylerni koōlap qikķirip yanōjanda uningōja: — Mana, Dawut ēn-Gēdidiki qēldē turuwetiptu, degēn hēwēr berildi. **2** Saul ēmdi pūtkūl Israildin hillanojan ūq ming adēmni elip Dawut bilēn adēmlirini izdigili «Yawa tekiler» koram taxliķioķa qikķti. **3** U yolning yenidiki koy qotanlirioķa kēlgēndē, xu yērdē bir oķar bar idi. U tērēt kiliķ ūqūn oķaroķa kirdi; Dawut bilēn adēmliri oķarning iqķirisidē olturatti. **4** Dawutning adēmliri uningōja: — Mana Pērwardigarning sanga: — Ūz dūxminingni sening qolungōja berimēn, nemē sanga layiķ kerūnsē xuni kiliōjin, degēn kūni dēl muxu kūn ikēn, dedi. Dawut koķup Saulning tonining pexini tuydurmay kesiwaldi. **5** Lekin Saulning tonining pexini kēskini ūqūn Dawut kēnglidē ķattik ēpsuslandi. **6** U ēz adēmlirigē: — Pērwardigar meni Pērwardigar Ūzi mēsiķ kiliōjan oķojamoķa bundak qolumni uzartixtin saklisun, qūnki u Pērwardigarning mēsiķliginidur, dedi. **7** Xu sēz bilēn Dawut ēz adēmlirini tosup Sauloķa qēkiliōjili koymidi. Saul bolsa koķup oķardin qikķip ēz yoliōja kētti. **8** Andin Dawutmu turup oķardin qikķip Saulning kēynid: — I oķojam padixah! — dēp qakirdi. Saul kēynigē ķarawidi, Dawut egilip yūzini yērgē yakķan hālda tēzim kildi. **9** Dawut Sauloķa mundaķ dedi: — «Mana, Dawut seni ķēstlēxkē pūrsēt izdēwatidu, dēydiojan kixilēarning sēzigē nemixķa kulak salila? **10** Mana būgūn ēz kēzliri bilēn kērdiliki, Pērwardigar būgūn oķarda silini ēz qolumoķa bērgēnidi. Bēzilēr manga uni ēltirūwētkin, dedi; lekin mēn silini ayap: — Oķojamoķa qolumni uzartmaymēn, qūnki u Pērwardigarning mēsiķliginidur, dedim. **11** Ķarisila, i ata, qolumdiki tonlirining pexigē. Silini ēlturmēy tonlirining pexini kēskēnlikimdin xuni bilsilēki, kēnglūmdē siligē ya yamanliķ ya asiyliķ yok, siligē gunah kiliōjinim yok, lekin sili jenimni alojili paylimaktila. **12** Pērwardigar mēn bilēn silining otturimizda hēkūm kilsun, mening hēسابimni silidin Pērwardigar alsun; lekin mening qolum siligē kētūrūlmēydu. **13** Konilar: — «Rēzillik rēzillērdin qikķidu» dēp eytkānikēn, lekin ēz qolum siligē kētūrūlmēydu. **14** Israilning padixahī kimni

tutķili qikķti? Kimni koōlap yūridu? Bir ēlūk itni, halas! Yaloķuz bir būrgini, halas! **15** Pērwardigar sorakķi bolup mēn bilēn silining otturimizda hēkūm qikķarsun! U hēķ-nahēķni ayrip, dēwayimni sorap meni silining kōlliridin halas kiliķ, adalēt yūrgūrgēy!» — dedi. **16** Dawut Sauloķa bu sēzlērni eytkanda Saul: — Bu sening awazingmu, i oōplum Dawut? — dedi. Andin Saul yukiri awaz bilēn yioķlap kētti. **17** U Dawutķa: — «Sēn mēndin adilsēn, qūnki sēn manga yaxhiliķ ķayturdung, lekin mēn sanga yamanliķ ķayturdum. **18** Sēn būgūn manga yaxhiliķ kiliōjanliķingni obdan kērsitip bērding; Pērwardigar meni qolungōja tapxurojan bolsimu, sēn meni ēltūrmiding. **19** Birsi ēz dūxminini tapsa, uni aman-esēn kētkili koyamdu? Pērwardigar sening manga būgūn kiliōjan yaxhiliķing ūqūn sanga yaxhiliķ yanduroķay. **20** ēmdi mana, xuni bildimki, sēn jēzmēn padixah bolisēn, Israilning padixahliķi sening qolungda tiklinidu. **21** Lekin hāzir Pērwardigar bilēn manga ķēsēm kiliōjinki, mēndin keyin mening nēslimni yokatmay, namimni atamning jēmētidin ēqūrmigēysēn», dedi. **22** Xuning bilēn Dawut Sauloķa ķēsēm kildi. Saul ēz oyiģē yenip kētti; Dawut adēmliri bilēn koķoķan-ķiyaoķa qikķip xu yērdē turdi.

25 Samuil ēldi. Pūtkūl Israil yioķilip uning ūqūn matēm tutti; ular uni uning Ramaħdiki eyidē dēpnē kildi. Dawut bolsa koķup Paran qēligē bardi. **2** ēmdi tirikqiliki Karmēldē bolōjan, Maonda olturuķluk bir adēm bar idi. Bu kixi bēk bay bolup ūq ming koy, bir ming ēqķisi bar idi. U ēz koylirini Karmēldē ķirķiwatatti. **3** U adēmning ismi Nabal bolup, ayalining ismi Abigail idi; ayali hēm pēm-parasētik hēm ēpt-turķi qirayliķ, lekin eri ķattik kol wē rēzil idi; u Kalēbning ēwladidin idi. **4** Dawut qēldē turup Nabalning ēz koylirini ķirķiydiojanliķini anglap **5** On yax yigitni u yērgē mangdurup ularoķa: — Silēr Karmēlgē qikķip Nabalning ķexioķa berip, mēndin uningōja salam eytinglar. **6** Uningōja: — «Yaxioķaysēn; sizgē tinq-amanliķ bolōjay, oyingizgē tinq-amanliķ bolōjay, hēm mē barliķingizoķa tinq-amanliķ bolōjay! **7** Mēn ķirķioķuqilarning sizdē ix baxliōjanliķini anglidim. Sizning padiqiliringiz biz tērēplērdē turoķanda ularoķa hēq zēhmē yētkūzmiduk; biz Karmēldē turoķan wakitta ularning hēq tērsisi yitip kētmidi. **8** Ūz yigitliringizdin sorisingiz ular sizgē dēp beridu. Xunga biz ķutluk bir kūnidē kēlduk, xunga yigitlirimiz nēziringizdē iltipat tapsun; ēz qolingizoķa nemē qikķsa xuni kēminiliringizgē

wə oşlingiz Dawutka nemə qıqsa xuni bərgəysiz», dənglar, — dedi. **9** Dawutning yigitliri u yərgə berip bu gəplərnin həmmisini Dawutning namida uningəya eytip andin jim turup saqlidi. **10** Nabal Dawutning hizmətkarlıoğa jawab berip: — Dawut degən kim? Yəssəning oşli degən kim? Bu künlərdə əz oşojilirini taxlap ketiwatқан hizmətkarlar tola. **11** Mən əzümning yemək-iqməklirimni wə yung kirkuşuququliriməya soyoğan gəxni kəlgən jayi naməlüm boləjan kixilərgə berəmdim? — dedi. **12** Dawutning yigitliri kəlgən yolioğa yenip kətti. Yenip kelip ular Dawutka həmmə gəpni dəp bərdi. **13** Dawut əz adəmlirigə: — Hər biringlar əz kiliqinglarni esinglar, dedi. Xuning bilən hər biri əz kiliqini [tasmisioğa] asti, Dawutmu əz kiliqini asti. Andin tət yüzqə adəm Dawut bilən qıkti, wə ikki yüz kixi jabduklar bilən qaldı. **14** Əmma Nabalning hizmətkarlıridin biri uning ayali Abigailəya: — Dawut əlqilərnə qəldin oşojimizəya salam berixkə əwətkənikan; lekin u ularni tillap kayip kətti. **15** Bu adəmlər bolsa, bizgə kəp yaxxilik kılıəjan. Biz dalada ularning yenida yürəgan wəqitlirimizda bizgə heq yamanlık kəlmidi, bizning heq nərsimizmu yitip kətmiganidi. **16** Biz ularəya yekın jayda koy baqqan wəqitə ular keqə-kündüz bizgə sepildək boləjanidi. **17** Əmdi bu ixtin həwərdar boldıla, qandaq kiliq kerəklilikni oylixip baqqayla. Bolmisa, oşojimizəya wə pütkül əydikilirigə bir bala-qaza kəlməy qalmaydu. U xunqə kaj bir adəmkə, heqkim uningəya səz kiliqə petinalmaydu, dedi. **18** Abigail dərhal ikki yüz nan, ikki tulum xarab, bəx pixuruloğan koy, bəx seah qomaq, bir yüz kixmix poxkili, ikki yüz ənjür poxkili elip exəklərgə artip **19** əz yigitlirigə: — Mening aldında beringlar; mana, mən kəyninglardin baray, dedi. Lekin u əz eri Nabaləya bu ixni demidi. **20** U əz exikigə minip taəning etikidin qüxkəndə, mana Dawut adəmliri bilən uning uduloğa qüxüp uning bilən uqraxti. **21** Dawut əslidə: — Mən bu kixining melini qəldə bikardin bikar koşdap, uning barlıqidin heqnemini yittürgüzmişənidim; lekin u yaxxilikning ornida manga yamanlık kildi. **22** Uning adəmliridin ətəqiqə birər ərkəknə kaldurup koysam, Huda mən Dawutni uningdinmu artuk jazalioğa, degənidi. **23** Abigail Dawutni kərup, aldirap exəktin qüxüp, Dawutning aldida yikilip yüzini yərgə yekip təzim kildi; **24** uning putlirioğa esilip mundak dedi: — «I oşojam, bu kəbihlik manga hesabınsun; əmdi xuni ətünimənkə, dedəklirining siligə səz kiliqioğa ijazət kiliq, dediklirining səziğə

kulak saloğayla: — **25** ətünimənkə, oşojam bu rəzil adəm Nabaləya pisənt kilmioğayla; qünki uning mijəzi huddi ismioğa ohxaxtur; uning ismi «kaj», dər wəxə uningda kajlık tolimu eoşirdur. Lekin mən dedəkliri bolsa oşojam əwətkən yigitlərnə kərmidim. **26** Əmdi i oşojam, Pərwərdigarning həyati bilən wə sening jening bilən kəsəm iqimənkə, Pərwərdigar silini əz qolliri bilən qan təküp intiqam elixtin saqlidi. Əmdi dūxmənlirimu, sili oşojaməya yamanlık kilməqə boləjanlarmu Nabaləya ohxax bolsun. **27** Əmdi dedəkliri oşojaməya elip kəlgən bu sowoğat bolsa oşojaməya əgəxkən yigitlərgə təksim kılınsun. **28** Silidin ətünimənkə, dedəklirining səwənlikini kəqürgəyła; qünki sili, i oşojam Pərwərdigarning jənglirini kiliq kəlgənliri üqün, barlık künliridə silidə yamanlık tepilmioğini üqün Pərwərdigar jəzmən jəmətlirini məzmut kildü. **29** Birsə koşup silini koşlap janlirini izdisə, sili oşojamning jeni Pərwərdigar Hudalirining kəxidiki tiriklər haltisi iqidə orilip saqlinidu, lekin dūxmənlirining janlirini bolsa, u saloğayla selip qərüp taxlaydu. **30** Əmdi Pərwərdigar sili oşojam toşrisida eytқан barlık yaxxi wədilirigə əməl kiliq, silini Israiləya bax kılıəqanda xundaq boliduki, **31** sili oşojamning nahək qan təkmişənlirini yaki əz intiqamlirini almiəjanlıkliri üqün kəngüllirigə putlikaxang yaki dərd bolmaydu. Wə Pərwərdigar oşojaməya nusrət bərginidə sili əz dedəklirini yad kılıəyła». **32** Dawut Abigailəya: — Seni bügün mening bilən uqrixixkə əwətkən Israilning Hudasi Pərwərdigarəya təxəkkürmədhijə qayturuloğay! **33** Əmdi əkil-parasitinggə barikalla, sangimu barikalla! Qünki sən bügün meni əz qolum bilən qan təküp intiqam elixtin tostung. **34** Lekin meni sanga ziyən-zəhmət yətküzüxtin saqlioğan Israilning Hudasi Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilimənkə, sən mening aldimoğa tezlinip kəlmigən bolsang, Nabalning adəmliridin heq ərkək ətəqiqə tirik qalmas idi, dedi. **35** Andin Dawut uning əziğə kəltürəgan nərsilirini kolidin tapxurup elip uningəya: — Tinq-aman əyünggə barəjan, mana səzlıringgə kulak selip, kənglünəni qəbul kildim, dedi. **36** Abigail Nabalning kəxioğa kəldi; mana, u əyidə xahənə ziyapəttək bir ziyapət ətküzüwatətti. Nabal kənglidə huxal idi wə intayin məst bolup kətkənidi. Xunga Abigail ətisi tang atkuqə uningəya heq nemə demidi. **37** Lekin ətisi Nabal məstliktin yexilgəndə ayali uningəya boləjan wəxələrnə dəp beriwidi, uning yüriki əlgəndək bolup, əzi taxtək bolup qaldı. **38** Wə xundaq boldiki,

təhminən on kündin keyin Nabalni Pərwərdigar urdi wə u əldi. **39** Dawut Nabalning əlgini anglap: — Pərwərdigar mubarəktur. Qünki U mən Nabalnin tartқан һақарət üqün dəwayimni sorap Əz kulinii yamanlıqın saqlidi; əksiqə Pərwərdigar Nabalning yamanlıqını əz bexioja yandurdi, dedi. Andin Abigailni əz əmrimgə alay dəp, uningə səz kılöjili əlqi mangdurdı. **40** Dawutning hizmətkarlıri Karməlgə Abigailning kexioja kelip uningə: — Seni əmrimgə alay dəp Dawut sanga səz kılöjili bizni əwətti, dedi. **41** Abigail bolsa kəpup yüzini yərgə təgküdək təzim kılıp: — Mana, dedikim ojojamning hizmətkarlırining putlırini yuyuxka kıl bolsun, dedi. **42** Andin Abigail xu һaman əzigə һəmrah boləjan bəx qərisi bilən exəkkə minip Dawutning əlqilirining kəynidin berip, uning ayali boldi. **43** Dawut Yizrəəllik Aһinoamni һəm hotunluqka alojanidi. Xuning bilən bu ikkisi uningə hotun boldi. **44** Lekin Saul Dawutka hotun kılıp bərgən kızı Mikalni Gallimdiki Laixning oqlı Faltioja hotunluqka bərgənidi.

26 Əmdi Zifliklar Gibəəhoja Saulning kexioja kelip: — Dawut Yəximənoja yekın Həkilah egizlikigə yoxurunuwaptu əməsmu? — dedi. **2** Saul kəpup Israildin hillənojan üq ming adəmni elip, Zif qəlidə Dawutni izdigili u yərgə bardı. **3** Saul bolsa yol boyıda, Yəximənoja yekın Həkilah egizlikidə qedir tiktı. Dawut qəldə turuwatattı; u Saulning qəlgə əz kəynidin qıkkınidin һəwər tapkanda **4** Dawut paylaqqılarnı mangdurup Saulning rastla kəlgənlikini bildi. **5** Dawut kəpup Saul qedir tikkən jəyoja bardı; u Saul bilən kəxun sərdari, Nəring oqlı Abnər yatқан yərnı kərdi. Saul bolsa kəxun istihkəmi iqidə uhlap yatқанidi, adəmliri qedirliini uning ətrapioja tikkənidi. **6** Dawut əmdi Hittiylərdin boləjan Ahimələk wə Yoabning inisi Zəruiyəning oqlı Abixəyoja: — Kim mən bilən ləxkərgəhoja qüxüp, Saulning yenioja bəridu? — dəp soridi. Abixəy: — Mən sening bilən baray, dedi. **7** Xuning bilən Dawut wə Abixəy keqidə kəxun bar yərgə bəriwidi, mana Saul kəxun istihkəmi iqidə uhlap yatқанidi; uning nəyzisi təkiyisining yenidə yərgə kədaqlıq turattı; Abnər bilən adəmliri uning ətrapida yatattı. **8** Abixəy Dawutka: — Huda bəgün duxminingni qəlungəja tapxurdı. Səndin ətünimənkı, manga nəyzə bilən birlə sanjip uni yərgə kədap qoyuxka ijazət bərgəysən! Ikki kətim sanjiximning lazimi yəktur, dedi. **9** Dawut Abixəyoja: — Uni yəkatmiojin. Kim Pərwərdigarning məsih

kılöjioja kəl uzitip gunaһoja tartilmiojan? — dedi. **10** Dawut yənə: — Pərwərdigarning һayati bilən [kəsəm kılimənkı], Pərwərdigar jəzmən uni uridu; ya uning əlidiojan küni kelidu ya u jənggə qüxüp һalak bolidu. **11** Pərwərdigar meni Pərwərdigarning məsihliginigə kəl uzitixidin saqləyoja! Əmma uning bexidiki nəyzə bilən su idixini alojin, andin kətəyli, dedi. **12** Xuning bilən Dawut nəyzə bilən idixni Saulning bexining yenidin elip, ikkisi qıqip kətti. Əmma һəqkim kərmidi, tuyupmu kəlmidi һəm oyojinip kətmidi, bəlkı һəmmisi uhlawərdi; qünki Pərwərdigar bir kəttik uyquni ularning üstigə qüxürgənidi. **13** Dawut uduldiki tərəpkə ətüp yirəkrək bir dəngning təpəsidə turdi; ularning arilikı yirək idi. **14** Dawut kəxun bilən nəring oqlı Abnərgə towlap: — Jawab bərməmsən, i Abnər! — dedi. Abnər: — Padixəhka towliojuqi kim sən? — dedi. **15** Dawut Abnərgə: — Sən batur əməsmu? Israilda sanga kim təng kələydu? Nemixka ojojam padixəhni kəoqdimiding? Qünki həkətin bir kixi ojojam padixəhni һalak kılöjili kiriptu. **16** Sening bundək kılöjining yahxi əməs! Pərwərdigarning һayati bilən [kəsəm kılimənkı], Pərwərdigar məsih kıləjan ojojanglarnı kəoqdimiojanlıqinglar üqün əlümgə layik boldunglar. Əmdi padixəhning nəyzisi wə bexining yenidiki su idixining kəyərdilikigə kərap bəkinglar, dedi. **17** Saul Dawutning awazini tonup: — Bu sening awazingmu, i oqlum Dawut! — dedi. Dawut: — I ojojam padixəh, bu mening awazimdur, dedi. **18** U yənə: — Nemixka ojojam əz kulinii mundaq kəoqlaydu? Mən nemə kılıptimən? Qəlumda nemə yamanlıq bar? **19** Əmdi ojojam padixəh əz kulining səzigə kulək saləyoja. Pərwərdigar silini manga kərxı kəzojatқан bolsa bir һədiyə-kurbanlıq uning kənglini razi kıləyoja; lekin insan baliliri bolsa, ular Pərwərdigarning aldidə lənətkə kəlsun, qünki ularning əmdi meni Pərwərdigarning mirasidin bəһrimən boluxtin məһrum kılıp, meni bəxka iləһlarəja ibadət kıl, degini bolidu. **20** Əmdi mening kənim Pərwərdigarning һuzuridin yirək yərgə təkülmisun; qünki taqlarda bir kəklıknı owlioandək Israildin padixəhı bir yəloz bürgini izdigili qıkiptu, dedi. **21** Saul: — Mən gunaһ kıldim; yenip kəlgin i oqlum Dawut; mening jenim bəgün kəzlıringdə əziz sanəlojini üqün mən sanga bundin keyin һəq ziyan-zəһmət yətküzməymən; mana, əһməklıq kıldim, bək əziptimən, dedi. **22** Dawut jawab berip: — Mana padixəhning nəyzisi, oqlumlərdin biri kelip uni yandurup əlsun. **23** Pərwərdigar һər adəming

həkkaniylik bilən sadiklikioja qarap yandurojay. Qünki bügün Pərwərdigar silini mening qolumoja tapxurdi, lekin mən Pərwərdigarning məsihliginige kol uzitixni halimidim. **24** Mana, bügün silining janliri mening közlirimdə əziz boləandək mening jenim Pərwərdigarning közidə əziz boləjay, u meni həmmə awariqiliktin kütquzəjay, dedi. **25** Saul Dawutka: — Əy oşlum Dawut, bərikətləngəysən. Sən jəzmən uluq ixlarni kilisən, ixliring jəzmən rawajlik bolidu, dedi. Andin Dawut əz yolioja kətti, Saulmu əz jayioja yenip bardı.

27 Dawut kənglidə: — Həman bir küni Saulning kolida həlak bolidəjan ohxaymən. Xunga Filistiyələring zeminiəja tezdin keqip ketiximdin baxka amal yok. Xundək kilsam Saul Israil zemini iqidə meni tepixtin ümidsizlinip, izdəxtin kol üzidu, wə mən uning kolidin kutulimən, dəp oylidi. **2** Xuning bilən Dawut kəpup uningəja əgəxkən altə yüz adəmnı elip Gatning padixahı Maokning oşli Akixning kəxioja bardı. **3** Əmdi Dawut wə adəmliri, yəni hər biri əz ailisidikilər bilən billə Gatta Akix bilən turdi. Dawut ikki ayali, yəni Yizrəllik Ahinoam wə Nabalning tul hotuni Karməllik Abigail bilən billə xu yərdə turdi. **4** Saul: — Dawut Gatka keqiptu, degən həwərnı angliəqanda, uni yənə izdəp yürmidi. **5** Dawut Akixka: — Əgər közlirining aldida iltipət tapқан bolsam, olturuxum üqün səhradiki bir xəhərdin bizgə bir jay bərgəyła; kulung kəndəkmə xəhənə xəhərdə silining kəxliridə tursun, dedi. **6** U küni Akix uningəja Ziklag xəhərinə bardı. Xuning üqün Ziklag bügünki künqigə Yəhəda padixahliəja təwə bolup kəlməktə. **7** Dawut Filistiyələring zemində turojan wəkt bir yil tət ay boldı. **8** Dawut bolsa əz adəmliri bilən qikip Gəxuriyləroja, Gəzriylərgə wə Amaləklərgə hujum kilip, ularni bulang-talang kilip turatti (qünki ular kədimdin tartip Xuriəja kirix yolidin tartip Misir zeminiəiqə boləjan xu yurtta turatti). **9** Dawut [hərketim] zemindikilərnı kirip ər yəki ayal bolsun, birnimu tirik kəldurməytti wə koy, kala, exək, təgə wə kiyim-keqəklərnı elip Akixning yenioja yenip kələtti. **10** Akix: — Bügün kəysi jaylarni bulang-talang kildinglar, dəp soraytti; Dawut: — Yəhəda zemining jənub təripini, Yərahməlliklərnı jənub təripini wə Keniyələrnı jənub təripini bulang-talang kilduk, dəytti. **11** Dawut ər yəki ayallarning birinimu Gatka tirik elip kəlməytti; qünki u: — Ular bizning toşrimizdin, «Dawut undək-mundək kildi» dəp gəp

kilixi mumkin, dəytti. Dawut Filistiyələring zemində turojan wəktidə u daim xundək kilatti. **12** Xunga Akix Dawutka ixəndi: — «Əmdi u həlki Israilni əzidin səskəndürüwətti; mening hizmitimdə mənggü kol bolidu», dəp oylidi.

28 U künlərdə Filistiyələr Israiləja qarxi jəng kilix üqün əz kəxunlirini yioydi. Akix Dawutka: — Bilixing kerəkki, adəmliringni elip mening bilən jəzmən jənggə qikixing lazim, dedi. **2** Dawut Akixka: — Undəkta sili kullirining nemə kılalaydiojanlikini bilip kəlıla — dedi. Akix Dawutka: — Mana, seni əzümgə mənggüllük pasibən kıləy, dedi. **3** (Samuil əlgənidi wə pütkül Israil uning üqün matəm tutup uni əz xəhəri boləjan Ramahda dəpnə kıləjanidi. Saul bolsa jinkəxlər bilən pəlqilarni zemindən kəşləp qikərdi). **4** Filistiyələr toplixip qikip Xunəmdə qedir tikti. Saulmu həm pütkül Israilni yioyip, Gilboahda qedir tikti. **5** Saul əmdi Filistiyələring kəxun bargahını kərgəndə kərkəp, yüriki su bolup kətti. **6** Saul Pərwərdigardin yol soridi; lekin Pərwərdigar ya qux bilən ya «urim» bilən ya pəyətəmbərlər arkilik uningəja jawab bərmidi. **7** Xuning bilən Saul hizmətkarlıəja: — Manga pəlqi jinkəx bir hotunni tepip beringlar, mən berip uningdin yol soray, dedi. Hizmətkarlıri uningəja: — Ən-Dorda jinkəx bir hotun bar ikən, dedi. **8** Saul niqəblinip, baxka kiyimlərnı kiyip ikki adəmnı həmrah kilip bardı. Ular keqisi berip hotunning kəxioja kəldi. U hotunəja: — Manga jin qəkirip pəl eqip, mən degən birsini kəximəja kəltürgin, dedi. **9** Hotun uningəja: — Mana, Saulning kıləjanlırini, yəni zemindən jinkəxlərnı wə pəlqilarnı yokətkənlərnı əzüng bilisən; nemixka meni əltürüxkə jeniməja tuzək koyisən, dedi. **10** Saul uningəja Pərwərdigar bilən kəsəm kilip: — Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kılimənki, bu ix üqün sanga jəza bolməydu, dedi. **11** Hotun: — Sanga kimni qikirimən? — dəp soridi. U: — Manga Samuilni qikərojin, dedi. **12** Hotun Samuilni kərgəndə kəttik awaz bilən qirkiridi, andin Sauləja: — Nemixka meni gollaysən? Sən əzüng Sauləju! — dedi. **13** Padixah uningəja: — Kərkiməojin! Nemini kərdüing? — dedi. U Sauləja: — Mən bir ilahning yərdin qikkinini kərdüm, dedi. **14** U: — Uning kiyəpiti kəndək ikən? dedi. Hotun: — Keri bir boway qikiwatidu; u yepinqə kiygənikən, dedi. Saul: — U Samuil ikən, dəp bilip, yüzini yərgə yekip təzim kildi. **15** Samuil Sauləja: — Nemixka meni awarə kilip qikərding? — dedi. Saul: — Mən tolimu pərixan boldum; qünki

Filistiyalar manga qarxi jang qiliwatidu, wa Huda mandin yiraklap, manga yaki payojobambalar arkilik yaki quxlar arkilik heq jawab barmaywatidu. Xunga mening nema kilixim keraklikini manga bildurgaysan dap, seni qakirdim, dedi. **16** Samuil: — Pawardigar sandin yiraklap, duxmining bolojandin keyin nemixka mandin maslihat soraysan? — dedi. **17** — Pawardigar Ozi uqun man arkilik eytkinini kildi; Pawardigar padixahlikni kolungdin yirtip elip, koxnangoqa, yani Dawutka bardi. **18** San Pawardigarning seziga kulak salmay, uning Amaloklarga karatkan kattik oqazipini yurguzmigining uqun Pawardigar bugun sanga xu ixni kildi. **19** Pawardigar ozung bilon Israilnima Filistiyalarning kolioqa tapxuridu; eta san wa oqulliring mening bilon billa bolisilar; wa Pawardigar Israilning koxxuninimu Filistiyalarning kolioqa tapxuridu, dedi. **20** Saul xuan yerga dum yikildi, Samuilning sozlidiridin kattik korkup kettti; bir keqa-kunduz tamakmu yemigokqa, maqdurimu kalmidi. **21** Ayal emdi Saulning kexioqa berip uning tolimu parixan bolojinini kerup, uningqa: — Mana, dedakliri jenini alkinioga elip koyup tapiloqanlirioqa binaen kildim. **22** Emdi silidind otuniman, dediklirining seziga kirgoyla; meni silining aldilirioqa bir qixlam nan kalturuxka unioqayla; xuning bilon sili yap kuwwat tepip andin oz yollirioqa ketolayla, dedi. **23** Lekin u rat kilip: — Yemayman, dap unimidi. Uning hizmatkarliri ham ayalmu yeyixni uningqa dawet kilixti; u yerdin kopup kariwatta olturdi. **24** Ayalning eyida bir bordak mozay bar idi. U derhal uni soydi; ham hemir yuqurup petir nan pixurup bardi. **25** U uni Saul bilon hizmatkarlirining aldioqa koydi. Ular yap bolup, xu keqisi kettti.

29 Filistiyalar hamma koxxunlirini yioqip Afekta jam kildi; Israilar Yizraldiki bulakning yenida qedir tikti. **2** Filistiyalarning sardarliri yuz yaki mingdin askarni baxlap, sap tizip kaldi; ularning kaynidin Dawut oz adamlirini baxlap Akix bilon qikip sap tuzdi. **3** Filistiyalarning amirliri: — Bu Ibraniylar bu yerdə nema ix kilidu? — dedi. Akix Filistiyalarning amirlirige: — Bu Israilning padixahi Saulning hizmatkari Dawut amasmu? U bu yerdə birnaqqə kun, birnaqqə yillardin beri man bilon turoqan amasmu? U manga kalgan kundin tartip bu kungiqə uningdin heq ayib baykimidim, dedi. **4** Emma Filistiyalarning amirliri uningqa aqqiklandi. Filistiyalarning amirliri uningqa: — Uni kayturuwat! Bu xixi san ozung uningqa orunlaxturoqan jayoqa

katsun; biz bilon billa sokuxka quxmisun, bolmisa, u sokuxta bizga rakib bolup kelixi mumkin. Bu adam oz oqojis bilon nemisi arkilik yarixidu? Bu adamlarning baxlirini elix bilon bolmamdu? **5** Bu kiz-ayallar burun uning toqrisida ussul oynap koxak ketip: — Saul minglap olturdi, wa Dawut on minglap olturdi, degan Dawut amasmu? — dedi. **6** Akix Dawutni qakirip uningqa: — Pawardigarning hayati bilon [kxasam kilip eytimanki], san durus adamsan, sening mening bilon laxkergahda hizmatto boloxung kozlirimda yahxi ixtur; qunki manga kalgan kunidin tartip bu kungiqə sandin heq yamanlik baykimidim. Lekin san amirlergə yakmapsan. **7** Xunga tinq-aman yenip ketkin, bolmisa Filistiyalarning amirlirini narazi kilip koyisan, dedi. **8** Dawut Akixqa: — Man nema kildim? Silining kaxlirioqa kalgan kundin tartip bu kungiqə kilogan kaysi [yamanlikim] uqun meni oqojam padixahning duxmamliri bilon sokuxkli baroqumayla? — dedi. **9** Akix Dawutka jawab berip: — Kozlirimda Hudaning bir parixtisidak manga yahxi ikanlikingni bilimən. Lekin Filistiyalarning amirliri seni biz bilon billa jengga qikmisun dawatidu, dedi. **10** Xunga eta sahərdə kopunglar, ozung wa billa kalganlar, yani man hojangning hizmatkarliri; sahərdə kopunglar, tang yoruxi bilonla qikip ketinglar, dedi. **11** Xunga Dawut oz adamliri bilon sahərdə turup Filistiyalarning zeminioga mangdi. Filistiyalar bolsa Yizrəalgə qikti.

30 Xundak boldiki, Dawut wa adamliri uqinqi kuni Ziklagka yetip kaldi; mana, Amaloklar jənub tarəpkə wa Ziklagka hujum kilip, Ziklagni wayran kilip ot koyup keydurgənidi. **2** Ular xəhərdiki kiz-ayallarni, qong bolsun, kikiq bolsun, ularning həmmisini əsirgə aldi. Ulardind heqkimni olturməy, həmmisini elip, yolioqa qikqanidi. **3** Dawut oz adamliri bilon xəhərgə kalgəndə, mana, xəhər allikaqan keyüp tügigənidi; ularning ayalliri wa oqul-kizliri əsirgə elinoganidi. **4** Emdi Dawut wa uning bilon billa bologan həlk kattik yioqa-zar ketürüxti, taki maqduri kalmioquqa yioqaxti. **5** Dawutning ikki ayali, Yizrəəllik Ahinoam bilon Karməllik Nabaldin tul kalogan Abigailmu əsirgə elinoganidi. **6** Dawut kattik azablandi; qunki barlik halayik, hər biri oz oqul-kizliri uqun kayoqurup oqəzərlinip uni qalma-kesək kilip oltürəyli, deyixiwatatti. Emma Dawut özini Hudasi Pawardigardind küq-kuwwətləndürdi. **7** Dawut Ahiməlkning oqli kahin Abiyataroqa: — Əfodni yenimoqa elip kalgin, dedi. **8** Dawut Pawardigardind:

— Bu qoxunni qoşlaymu? Ularoşa yetixələrmənmu?
— dəp soridi. U: — Qoşla; sən jəzmən ularoşa yetixiwalisən həm həmmisini qayturup kelələysən, dedi. **9** Dawut wə uning bilən billə boləjan altə yüz adəm berip Besor wadisioşa yetip kəlgəndə, kəynidə sərülüp qaloşanlar xu yardə qaldı. **10** Dawut əzi tət yüz adəm bilən dawamlıq qoşlap mangdi; ikki yüz adəm həlsirap kətkəqkə, Besor wadisidin ətəlməy kəynidə qaloşanidi. **11** Ular dalada Misirlik bir adəmni uqratti. Ular uni Dawutning kəxioşa elip kelip, uningəşa nan berip yegüzdi, su iqküzdi; **12** uningəşa bir parqə ənjür poxkili bilən ikki kixmix poxkilinimu bərdi. U bularni yəp, uningəşa kaytidin jan kirdi; qünki u üç keqə-kündüz nan yemigən, sumu iqmigənidi. **13** Dawut uningdin: — Sən kimgə təwə? Sən kəyərliksən? — dəp soridi. U: — Mən Misirlik yigit bolup, bir Amaləknıng qulimən. Lekin mən üç kün ilgiri kesəl bolup qaloşaqqa, oşojam meni taxliwətti. **14** Biz əsli Kərətiylərnıng yurtining jənub tərıpigə wə Yəhuda zeminiəşa wə Kaləbning zemining jənub tərıpigə hujum kilip bulang-talang kılduk; xundakla Ziklagni kəydürüwətkənıduq, dedi. **15** Dawut uningdin: — Bizni u [düxmən] qoxuni tərəpkə baxlap baralamsən, dedi. U: — Hudaning nami bilən mən seni əltürməymən, seni oşojangning kəlioşimu tutup bərməymən dəp kəsəm kilsila, silini u qoxunning kəxioşa baxlap baray, dedi. **16** Uni u yərgə baxlap barəşanda, mana ular pütkül yərgə yeyilip, yəp-iqip Filistiylərnıng zemınidin həm Yəhuda zemınidin aloşan qong oljiliridin hux bolup ussul oynixiwatatti. **17** Əmma Dawut xu küni gugumdin tartip ikkinqi küni kəqkiqə ularni urup kırdi. Təgigə minip bədər kaqқан tət yüz yigittin baxқа heqbir adəm keqip kutulmidi; **18** wə Dawut Amaləklər buluwəloşan həmmə nərsini yandurup aldi; əzining ikki ayalinimu kutkuzuwaldi. **19** Amaləklər elip kətkən oşul-kız, mal-mülüklər wə baxқа həmmə nərsini Dawut ulardin kayturuwaldi. Heqnemə, qong bolsun kiqik bolsun qüxüp qalmioşanidi. **20** [Dawutning adəmlidi] kayturuwəloşan mallirining aldioşa [olja aloşan] baxқа koy wə kala padilarni selip həydəp ketiwatatti. [Uning adəmliri] ketiwetip: — Bular Dawutning oljisi, deyixti; Dawut ularning həmmisini əzigə aldi. **21** Dawut həlsizlinip əzi bilən billə baralmioşan Besor wadisining boyida kaldurup kətkən ikki yüz adəmning kəxioşa yetip kəldi; ular Dawut wə uning bilən kəlgən adəmlərnıng aldioşa

qıkti, Dawut həlkning kəxioşa berip ularoşa salam kildi. **22** Lekin Dawut bilən barəşanlarning arisidiki rəzil adəmlər wə ərziməslərnıng həmmisi qoşup: — Bular biz bilən barmioşandin keyin biz yandurup aloşan oljidin ularoşa heq nemə bərməyli. Ular pəkət hərbi öz hotun-balilirini elip kətsun, dedi. **23** Əmma Dawut: — Yak, i buradərlirim; Pərwərdigar bizgə təksim kəloşanni [ularoşimu təksim] kilmisak bolmaydu. Qünki U bizni qoşdap bizningkigə tajawuz kəloşanlarni kəlimioşa tapxurdi. **24** Bu ixta kim silərgə maqul dəydu? Qünki sokuxқа qüxkənnıng ülüxi kəndak bolsa yük-taklarəşa kərioşuqılarnıngmu ülüxi xundak bolıdu; həmmə adəm təng belüxsun — dedi. **25** Xu kündin tartip bu Israil üqün həküm-bəlgilimə kilip bekitildi. Bügüngiqə həm xundak. **26** Dawut Ziklagқа yetip kəlgəndə, oljidin dostliri boləjan Yəhuda aksakallirioşa əwətip: — Mana, Pərwərdigarning düxmənliridin aloşan olja silərgə bir sowəşat bolsun, dedi. **27** U oljidin həm Bəyt-Əldikilərgə, jənubiy Ramottikilərgə, Yattirdikilərgə, **28** Aroardikilərgə, Sifmottikilərgə, Əxtəmoadikilərgə, **29** Rakaldikilərgə, Yərahməlliklərnıng xəhərliridikilərgə wə Keniylərnıng xəhərliridikilərgə, **30** Hormahtikilərgə, Qoraxandikilərgə, Ataktikilərgə, **31** Həbrondikilərgə wə Dawut wə adəmliri billə yürgən həmmə yərdikilərgə sowəşat əwətti.

31 Əmdi Filistiylər Israil bilən jəng kildi. Israilning adəmliri Filistiylərnıng aldidin keqip, Gilboa teoşida kirip yikitildi. **2** Filistiylər Saul wə uning oşullirini tap besip qoşlawatatti. Filistiylər bolsa Saulning oşulliri Yonatan, Abinadab, Məlkixuani urup əltürdi. **3** Saulning ətrapini urux kaqlidi; okyaqılar Sauləşa yetixti; u ya oki bilən eşir yarilanduruldi. **4** Andin Saul yaraş kətürgüqisigə: — Kiliqingni suqurup meni sanjip əltürüwətkin; bolmisa bu hətnisizlər kelip meni sanjip, meni horluqқа koyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraş kətürgüqisi intayin kərkəp ketip, unimidi. Xuning bilən Saul kiliqni elip üstigə əzini taxlıdi. **5** Yaraş kətürgüqisi Saulning əlginini kərup, umu ohxaxla əzini kiliqing üstigə taxlap uning bilən təng əldi. **6** Xuning bilən Saul, üç oşli, yaraş kətürgüqisi wə uning həmmə adəmliri xu kündə birakla əldi. **7** Əmdi wadining u tərıpidiki həmdə İordan dəryasining bu yekidiki Israilar əskərlirining kaqқанlikini wə Saul bilən oşullirining əlginini kərginidə, xəhərlərnı taxlap kaqti, Filistiylər kelip u jaylarda orunlaxti. **8** Əmdi xundak boldiki, ətisi Filistiylər əltürülgənlərnıng

kiyim-keqəklirini salduwaləjili kəlgəndə Gilboa teəjida Saul bilən oşullirining əlük yatқанliқini kərди. **9** Ular uning bexini kesip sawut-yaraşlırini saldurup bularni Filistiyələning zeminining həmmə yərlirigə apirip buthanilirida wə həlқning arisida bu hux həwəрни tarkatti. **10** Ular uning sawut-yaraşlırini Axtarot buthanisida қoyup əlükini Bəyt-Xan xəhridiki sepilə esip қoydi. **11** Əmdi Yabəх-Gileadta olturoқuқilar Filistiyələning Saulə nema қiləjinini angliəanda **12** ularning iqidiki həmmə baturlar atlinip keqiqə mengip, Saul bilən oşullirining əlüklirini Bəyt-Xandiki sepildin қüxürüp, ularni Yabəхkə elip берip u yərdə kəydürdi. **13** Andin ularning sengəklirini Yabəxtiki yuloқunng tüwigə dəpnə қilip yəttə күn roza tutti.

Samu'il 2

1 Saul o'lgandin keyin, Dawut Amaləklərni kiroqin kilip yenip kəlgəndə, u Ziklagda ikki kün turdi. **2** Üqinqi küni xundak boldiki, mana Saulning ləxkərgahidin kiyimi yirtik wə bexioja topa-qang qaqқан bir adəm kəldi. U Dawutning kexioja kəlgəndə, yərgə yikilip bax urdi. **3** Dawut uningdin: Nədin kəlding? dəp soridi. U jawap berip: Israilning ləxkərgahidin keqip kəldim — dedi. **4** Dawut uningdin: Ix kəndak boldi? Manga dəp bərgin, dedi. U: Həlk jəngdin kaqti, həlktin bək jik kixi soxuxta əldi. Saul bilən oqli Yonatanmu əldi, — dedi. **5** Dawut həwər elip kəlgən yigittin: Saul bilən oqli Yonataning əlginini kəndak bilding? — dəp soridi. **6** Uningoja həwər bərgən yigit: Mən tasadiپی Gilboa teojoja qikқанidim, mana Saul nəyzigə yəlinip turuptu; jəng hərwiliri wə atliklar uningoja hujum kilip uni qooqlawatatti. **7** U kəynigə qarap meni kərup qakirdi. Mən «Mana mən», dedim. **8** U: Əzūng kim bolisən, dəp məndin soriwidi, mən Amaləklərdinmən, dedim. **9** U yənə manga: Üstümdə turup meni əltürüwətkin; gərqə jenim məndə bolsimu, mən bək azaplinip ketiwatimən — dedi. **10** Xunga mən uning üstidə turup, uni əltürdüm, qünki, u xu həlda yikilsila, tirik qalmaydiojanlikini biləttim. Andin bexidiki tajni wə bilikidiki biləzükni elip muxu yərgə ojojamoja elip kəldim, — dedi. **11** Xuan Dawut əz kiyimlirini yirtip, tilma-tilma kiliwətti; uning bilən boləjan barlik adəmlərmu həm xundak qildi. **12** Ular Saul bilən oqli Yonatan üqün, Pərwərdigarning həlki üqün, xundakla Israilning jəməti üqün matəm tutup ah-zar kətürüp kəqkiqə roza tutti; qünki ular kiliq astida yikilip kəza kiləjanidi. **13** Dawut uning əzigə həwər bərgən yigittin: Kəyərdin sən? — dəp soridi. U: Mən bir Amalək musapirning oqlimən — dedi. **14** Dawut uningoja: Sən kəndakmu Pərwərdigarning məsih kiləjanini həlak kilixkə qolungni sozuxtin kərkəmiding? — dedi. **15** Andin Dawut əz oqulamiridin birini qakirip uningoja: Buyakka kəl, uningoja etilip berip, uni əltürgin — dəp buyrudi. Xuning bilən u uni uruwidi, [Amalək] əldi. **16** Dawut uningoja: Qan kərzing bexingoja qüxsun! Qünki əz aozing Pərwərdigarning məsih kiləjanini əltürgininggə guwahlik berip əyiblid, — dedi. **17** Xuning bilən Dawut Saul bilən oqli Yonatan üqün matəm tutup mundaq bir nəzmə oqudi **18** (u «Okya» dəp ataləjan bu nəzmini pütkül Yəhuda həlkigə əgitinglar, dəp buyrudi. Dərwəxə u «Yaxar»

degən kitabta pütülgənidi): — **19** — I Israil, sening güzəl əzizing yukiri jayliringda kiroqin bolup yatidu! Palwanlar xundak dəhxətlik yikildioju!? **20** Gat xəhiridə bu həwərni bərmənglar, Axkelonning koqilirida uni elan kilmənglar, Filistiyining kizliri xadlanmisun, Hətnisizləarning kizliri təntənə kilmisun! **21** I Gilboa taqliri, üstinglaroja nə xəbnəm bolmisun, nə yamojur qüxmisun, Nə silərdə kətürülmə hədiyələr üqün həsul beridiojan etizlar yənə kərünmisun! Qünki u yərdə palwanlarning kalkini buləjandi; Saulning kalkini yaql bilən sürülməyidiojan boldi. **22** Kirilidiojanlarning kəninini təkməy, Palwanlarning tenidiki yəojini qapmay, Yonataning okyasi heqқақан [jəngdin] yanəjan əməs, Saulning kiliqi heqқақан kənioja kaytkan əməs. **23** Saul bilən Yonatan həyat waqtida səyümlük həm yekimlik idi, Ular əlümidimu bir-biridin ayrilmidi; Ular bürkütərdin qakқан, xirlərdin küqlük idi. **24** I Israil kizliri, Saul üqün yioqlənglar, U silərni bezəp kizəjuq kiyimləri kiydürüp, Kiyimliringlari altun zibu-zinnət bilən zinnətligənidi. **25** Palwanlar kəskin jəngdə xundak dəhxətlik yikildioju!? Yonatan yukiri jayliringda kiroqin bolup yatidu! **26** Sən üqün həsrəttə kəldim, i inim Yonatan! Manga xunqə səyümlük iding! Manga boləjan muhəbbiting kəltis idi, Həttə kiz-ayallarning muhəbbitidin artuk idi. **27** Palwanlar xundak dəhxətlik yikildioju! Jəng qoralliri xundak dəhxətlik wəyran kilindioju!»

2 Andin keyin Dawut Pərwərdigardin yol sorap: Yəhuda xəhərlirining birigə qikqaymu? dedi; Pərwərdigar uningoja: — Qikqin, dedi. Dawut, nəgə qikqay? — dəp soriwidi, U: Həbronjoja qikqin — dedi. **2** Xuning bilən Dawut ikki ayali bilən, yəni Yizrəəllik Ahinoam wə əsli Karməllik Nabalning ayali boləjan Abigail bilən u yərgə qikti. **3** Dawut uning bilən birgə boləjan adəmləarning hər birini həm ularning hər biri əz əyidikiləri u yərgə elip qikti; ular Həbronning xəhərliridə olturaqlaxti. **4** Yəhudaning adəmlirimu u yərgə kelip Dawutni Yəhuda jəmətigə padixah boluxkə məsih kildi. Dawutkə Saulni dəpnə kiləjanlar Yabəx-Gileadtikilər, dəp həwər berildi; **5** Dawut Yabəx-Gileadtikilərgə əqlilər əwətip ularoja: — «Ojojənglar boləjan Sauloja xundak yaxilik kilip, uni dəpnə kiləjaninglar üqün Pərwərdigar silərgə bəht-bərikət ata kiləjay. **6** Pərwərdigar silərgimə mehrəbanlik wə əz wapalikini kərsətkəy; silər bundak kiləjaninglar üqün mənmu bu yaxilikinglari silərgə kayturimən. **7** Əmdi həzir oşəyrətlik bolunglar; qünki ojojənglar Saul

eldi, Yəhuda jəmāti meni məsih kilip, əzlidirigə padixah kildi» — dəp həwər yətküzdi. **8** Əmma Saulning qoxuning sərdari Nərning oqlı Abnər Saulning uqlı Ixboxətni Mağanaimoşa elip berip, **9** uni Gileadka, Gəxuriyaroşa, Yizrəəlgə, Əfraimoşa, Binyaminoşa wə xundakla pütkül Israiloşa padixah kildi. **10** Saulning oqlı Ixboxət padixah bolqanda kirik yaxka kirgənidi. U Israilning üstidə ikki yil səltənət kildi. Həlbuki, Yəhuda jəmāti Dawutka əgixətti. **11** Dawutning Həbronda Yəhuda jəmāti üstidə səltənət kiləjan waqti yəttə yil altə ay boldi. **12** [Bir küni] Nərning oqlı Abnər Saulning oqlı Ixboxətning adəmliri bilən Mağanaimdin qikqip Gibeonoşa bardı. **13** Xu qaqda Zəruiyaning oqlı Yoab bilən Dawutning adəmliri qikqip ular bilən Gibeondiki kəlning yenida uqraxtı. Ulardin bir tərəp kəlning u yekida, yənə bir tərəp kəlning bu yekida olturdi. **14** Abnər Yoabka: Yigitlər qopur aldimizda elixip oynisun — dedi. Yoab: Qopsun — dedi. **15** Ular bekirilgən san boyiqə Binyamin bilən Saulning oqlı Ixboxət tərəptin on ikki kixi wə Dawutning adəmliridin on ikki kixi qikqip otturioşa ətti. **16** Ular bir-birining bəxini kamallap tutup hərbi rəqibining biqinioşa kiliqi bilən sanjixtı, həmmisi yikilip əldi. Xuning bilən u yər «Kiliq bislirining etizi» dəp ataldi; u Gibeondidur. **17** U kündiki boləjan soquxux intayin əxəddiy boldi; Abnər bilən Israilning adəmliri Dawutning adəmliri tərpidin məşulup kilindi. **18** Xu yərdə Zəruiyaning oqulliri Yoab, Abixay wə Asahəl degən üqəylən bar idi. Asahəl huddi daladiki jərəndək qakqan idi. **19** Asahəl Abnərning kəyidin qoşlap yügürdi; Abnərgə əgixip ongoşa yaki soləşa burulmay tap besip qoşlidi. **20** Abnər kəynigə qarap: Sən Asahəlmusən? — dəp soridi. U: — Xundak, mən xu, dəp jawab bərdi. **21** Abnər uningə: Ya ongoşa ya soləşa burulup yigitlərnin birigə hujum kilip uning yariqini əzünggə tartiwaləjin, dedi. Ləkin Asahəl uni qoşlaxtin buruluxka unimidi. **22** Abnər Asahəlgə yənə: Meni əmdi qoşlimay burulup kətkin; mən seni nemə dəp urup yiktkudəkmən? Undak kilsam akang Yoabning aldida kəndəkmə yüzümni kətürüləymən? — dedi. **23** Ləkin Asahəl yənə qoşlaxtin tohtimidi; xuning bilən Abnər nəyisining tutquqini uning qorsiqioşa tikiwətti. Nəyə dümbisini tixip qikkti; u xu yərdə yikilip əldi. Xundak boldiki, Asahəl yikilip əlgən yərgə hazır kelidəjan hərbi kixilər u yərdə tohtap qalidu. **24** Xuning bilən Yoab bilən Abixay Abnərni qoşlaxtı. Kün patqanda ular Gibeonning qəligə mangidəjan

yolning boyioşa, Giah yezisining udulidiki Ammah edirliqioşa yetip kəldi; **25** Binyaminlar bolsa Abnərning kəynidə qoxundək səp bolup, bir dəng təpisiqə qikqip turdi. **26** Abnər Yoabni qakqirip: Kiliq daim adəmlərni yəp turuxi kərkəm? Bu ixlarning aqiwiti pəkət əq-adawəttin ibarət bolidəjanlikini bilməmsən? Sən kaqanoşiqə həlkərgə: «Kerindaxliringle qoşlaxtin tohtanglar» dəp buyrumay turiverisən? **27** Yoab: Hudaning həyati bilən kəsəm kilimənki, əgər sən muxu səzni kiliməjan bolsang, kəpqlikning həqbiri kerindaxlirini qoşlaxtin ətigəngiqimu yanmaytti — dedi. **28** Buning bilən Yoab kanay qaldi; həmmə [Yəhudalar] xuan tohtidi wə kayta Israilni qoşlimidi, ular bilən kayta jəng kilixmidi. **29** Abnər bilən adəmliri bolsa keqiqə mengip, Arabah tüzlənglikidin qikqip, İordan dəryasidin ətəp Bitron degən pütkül yurtni kezip ətəp, Mağanayimoşa yetip kəldi. **30** Yoab Abnərni qoşlaxtin yenip barlik adəmlərni jəm kildi. Asahəldin baxka Dawutning oşlamliridin on tokkuz adəm yəq qikkti; **31** Ləkin Dawutning adəmliri Binyaminlardin wə Abnərning adəmliridin üq yüz atmix kixini urup əltürgənidi. **32** Ular Asahəlni elip Bəyt-Ləhəmdə əz atisining kəbrisidə dəpnə kildi; andin Yoab bilən adəmliri keqiqə mengip, tang atqanda Həbronoşa yetip kəldi.

3 Həlbuki, Saulning jəmāti bilən Dawutning jəmāti ottursidiki jəng uzun waqitkiqə dawamlaxtı; Dawutning jəmāti barənsəri küqəydi, ləkin Saulning jəmāti barənsəri ajizlaxmakta idi. **2** Həbronda Dawut bir kanqə oşulluk boldi, uning tunjisi Amnon bolup, Yizrəəllik Ahinoəmdin tuşuldi; **3** ikkinqisi Kileab bolup Karməllik Nabalning ayali boləjan Abigaildin tuşuldi. Üqinqisi Abxalom idi. U Gəxorning padixahi Talmayning kizi Maakahdin tuşulojanidi, **4** tətinqisi Adoniya bolup Həggittin tuşulojan idi. Bəxinqisi Xəfatiya bolup Abitaldin tuşulojan idi. **5** Altinqisi Yitriam bolup Dawutning ayali Əglahdin tuşuldi. Dawutning bu altə oşlının həmmisi Həbronda tuşuldi. **6** Saulning jəmāti bilən Dawutning jəmāti otturisidiki jəng dawamida, Abnər Saulning jəmətində əz həkukini küqəytti. **7** Əmdi Saulning bir kiniziki bar idi; u Ayahning kizi bolup, ismi Rizpah idi. Bir küni Ixboxət Abnərgə: Nemixka atamning keniziki bilən billə boldung? — dedi. **8** Abnər Ixboxətning bu səzlidirigə intayin aqqiklinip mundak dedi: — «Mən bügünki kündimu atang Saulning jəmətiqə, uning uruk-tuşkanlirioşa wə

dostlirioja mehribanlik kersitip, seni Dawutning kholioja tapxurmiojan tursam, meni Yehudaoja tawa bir itining bexidak kerup, bugun bu hotun uqun meni gunahqa buyrumaqqimusan? 9 Men Perwardigarning Dawutka kasesm bilan wada qiloinidak kilmisam Huda manki Abnarni kattik ursun wa uningdin artuk ursun! 10 — yani, padixahlikni Saulning jametidini yotkay, Dawutning taktini Dandin Bax-Xebaotiqay putkul Israil bilan Yehudaning ustiga tiklimisam!». 11 Ixboxat Abnardin korqay, uningoja jawabon bir eotiz soz kilixkimu jur'at kilalmidi. 12 Abnar bolsa ezi uqun elqilarni Dawutning kexioja mangduray uningoja: Zemin kimningki? Men bilan ahd tuzgin, mening kolum sening taripingda bolay, putkul Israilni sanga mayil kiliman — dedi. 13 Dawut jawab berip: — Bolidu, man san bilan ahd kilay. Pakat birla ixni talay kilay; mening keximoja kalganda Saulning kizi Mikalni elip kalmisang, yuzumni koralmaysan, dedi. 14 Andin Dawut Ixboxatning kexioja elqilarni mangduray: Men bir yuz Filistiyning hatniliki badili bilan alojan ayalim Mikalni manga kayturay bargin — dedi. 15 Ixboxat adam awotip Mikalni uning eridin, yani Laixning oqli Paltiyaldin elip kaldi. 16 Lekin uning eri Bahurimotiqay uning kaynidin yioliojan peti agixip mangdi. Ahir berip Abnar uningoja: — Yenip katkin, dewidi, u kaytip katti. 17 Emdi Abnar Israilning aksakallirioja: Silay burun Dawut ustimizga padixah bolsun, degan arzu-istakta boldunglar. 18 Emdi hazir haxikat kilinglar; qunki Perwardigar Dawut toqrisida: — Kul-bendam Dawutning kholi bilan Israil halkimni Filistiyarning kolidin, xundakla barlik duxmanlirining kolidin kutkuziman, — degendi. 19 Abnar yana Binyaminlarning kulioqimu muxu sezlarni eytti. Andin Israil bilan Binyaminning putkul jamatining arzu-istaklirini Dawutning kulioja eytaxqa Haxronoja bard. 20 xundak kilip Abnar yigirma adamning hamrahlikida Haxronoja Dawutning kexioja kalganda Dawut Abnar wa uning adamliriga bir ziyarat tayarlidi. 21 Abnar Dawutka: Men kozoqilip putkul Israilni oqojam padixahning aldioja jam kilay, ular sening bilan ahd kilixsun, andin san oz kongluyng haliojanning barliki ustidin saltanat kilalaydiojan bolisan, dedi. Xuning bilan Dawut Abnarni yoloja selip koydi, u aman-esan kaytip katti. 22 Mana, xu asnada Dawutning adamliri bilan Yoab bir yerga hujum kilip nuroqun olja elip kaytip kaldi. Lekin Abnar xu qaqda Haxronoda Dawutning kexida yok

idi; qunki Dawutning uzitip koyuxi bilan aman-esan kaytip katkaidi. 23 Yoab wa uning bilan bolojan putkul koxun yetip kalganda, halk uningoja: Narning oqli Abnar padixahning kexioja kaldi, padixah uni yoloja selip koyuxi bilan u aman-esan kaytip katti — dedi. 24 Andin Yoab padixahning kexioja berip: Bu sening nema kiloining?! Mana, Abnar kexingoja kaptu! Nemixqa uni yoloja selip koydung? U hazir ketiptu! 25 San Narning oqli Abnarni bilisanoy! Uning kelixi jaxman seni alday uqun, sening qikip-kiridiojan yolungni, xundakla barlik ix-paaluyitngni bilwelix uqundur, — dedi. 26 Yoab Dawutning kexidin qikixi bilan u hawarqilarni Abnarning kaynidin mangdurdi. Ular uni Sirah kudukining yendidin yanduray elip kaldi; lekin Dawut bu ixni bilhawar idi. 27 Abnar Haxronoja yenip kalganda Yoab uni xaxar kowukida uqritip, «Sanga daydiojan mahpiy sezum bar idi» day uni bir qotkay akilip u yarda inisi Asahalning kan kisasini elix uqun korsikioja piqay saldi, xuning bilan u oldi. 28 Keyin, Dawut bu ixni anglay: Men wa padixahlikim Perwardigarning aldidin Narning oqli Abnarning akkan keni uqun mangguy bigunahdurmuz; 29 [uning keni akkuzux] gunahyi Yoabning bexioja wa atisining jamatining bexioja kaynam bolay quxsun; Yoabning ailisidin akma yara kesili, yaki mahaw kesili, yaki hasioja tayanoyuqi, kiliqtin olguyi yaki ax-tulüksizlar eksumisun! — dedi. 30 Xundak kilip, Abnar Gibeondiki jangda ularning inisi Asahalni olturgini uqun, Yoab bilan inisi Abixay uni olturdi. 31 Dawut Yoabka wa uningoja agaxkan barlik halkka: Kiyimliringle yiringle! Bez kiyim kiyingle! Abnarning [meyiti] aldidin matam tutunglar! dedi. Dawut padixah [Abnarning] jinazisining kaynidin mangdi. 32 Ular Abnarni Haxronoda dayna kildi, padixah Abnarning kabrisining yenida awazini koturay yiolidi; halkning hammisimu yiolaxti. 33 Padixah Abnar uqun marsiyay oqay: — «Abnarning ahmaktak olgini toqrimu? 34 Kolliray baolaylik bolmisimu, Putlurung ixkallik bolmisimu, Lekin san kixilarning razillarning kolida yikiloinidak, yikilip olgansan!» — dedi. Xuning bilan halkning hammisi uning uqun yana yiolaxti. 35 Andin barlik halk Dawutning yenioja kelip, uningoja kun patkuyay tamak yeyixni otundi. Emma Dawut kasesm iqip: Men kun patmasta ya nan ya baxka harkandak narsini tetisay, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalisun, — dedi. 36 Barlik halk buni baykay, bu ixtin razi boldi; amaliyatta padixah kilojan haxbir

ix barlıq həlkni razi qılatdı. **37** Xuning bilən barlıq həlk, xundakla pütkül İsrail xu küni Nərning oqlı Abnərning ɵltürölloxining padıxahning kɵrsətmisi əməslıknı bilıp yətti. **38** Padıxah ɵz hızmətkarlırıoqa: Biləmsilə? Bögün İsrailda bir sərdar, uluq bir zat yikildi! **39** Gərqə mən Məsih kılinıp padıxah tikləngən bolsammu, mən ajız bir bəndimən. Bu adəmlər, yəni Zəruiyaning oqullirining wəhxiyilıknı mən kɵtürəlmıgüdəkmən; Pərwərdigar rəzillik kıloquqıning rəzillıknı ɵz bexioqa kaytursun! — dedi.

4 Saulning oqlı Abnərning Həbronda ɵlginini anglıoqanda kɵli boxixıp kətti, barlıq İsrail dəkkə-dökkıgə qüxti. **2** Saulning oqlıning kɵxunıning aldin yürər kısmıda ikki sərdari bolup, birining ismi Baana, yənə birining ismi Rəkab idi. Ular Binyamin kəbilisidin boluqan Bəərotluk Rımmønning oqulliri idi (qünki Bəərot Binyamin kəbilisigə təwə həsablinatti; **3** ləkin Bəərotluklar Gıttaimoqa kəqıp berıp u yərdə bu künigə musapırdək yaxawatıdu). **4** Saulning oqlı Yonataning bir oqlı bolup, puti aqsak idi. Saul bilən Yonataning ɵlgənlikı toqruluk həwər Yızrəlgə yətkəndə, u bəx yaxka kırgən idi. Inik anisi uni elıp kaqti; ləkin xundak boldiki, u aldirap yügürgəqkə, bala qüxup ketıp, aqsak bolup kəloqanıdi. Uning ismi Məfıboxət idi. **5** Əmdi bir küni Bəərotluk Rımmønning oqulliri Rəkab bilən Baana qıngki qüx wəktıda İxboxətning ɵyigə bardı. İxboxət qüxlük uyqıda uhlawatkanıdi. **6** Ular buqday alimiz degənnı bahənə kılip, ɵyining iqkırıgə kirıp, İxboxətning kɵrsıkiqo [rıqak] sanjıdi. Andin Rəkab wə Baana kəqıp kətti **7** (ular İxboxət hıjrisıda kariwatta yatqınıda, ɵygə kirıp, uni ɵltürgənıdi). Ular uning kallisini kesıp, andin kallisini elıp kəqiqə Arabah tüzlənglikidin mengıp ɵtti. **8** Ular İxboxətning kallisini Həbronoqa, Dawutning kəxioqa elıp berıp, padıxahka: Mana, bu janablırının jenini izdigən düxmənłiri Saulning oqlı İxboxətning kallisı! Bögün Pərwərdigar ɵqoam padıxahıni Saul bilən nəslidin intıqam elıxka muyəsər kıldı — dedi. **9** Dawut Bəərotluk Rımmønning oqulliri Rəkab bilən inisi Baanaoqa: Meni barlıq kıyinqıllıqların kütquzoqan Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kılimənki, **10** burun bırsı Dawutka hux həwər elıp kəldim, dəp oylap, manga: — Mana, Saul ɵldi, dəp kəlgəndə, mən uni elıp Zıklagta ɵltürüwəttim. Bərhək, mana bu uning yətküzgən həwirining mukapatı boluqanıdi! **11** Əmdi mən xundak kıloqan yərdə, rəzil adəmlər ɵz ɵyidə ɵrunda yatqan bir həkkanıy kixini ɵltürgən bolsa,

mən nemə kılay?! Uning aqkan qan kərzini silərnıng kɵlungların elıp, silərnı yər yüzidin yəkətməmdim? — dedi. **12** Dawut ɵulamlırioqa buyruq kıliwıdi, ular bularnı kətl kıldı. Ularning kɵl-putlırını kesıp, ularnı Həbrondiki kɵlnıng yenıda esıp kɵydi; ləkin ular İxboxətning bexini elıp Həbronda Abnərning kəbrısıda dəpnə kıldı.

5 Andin keyin İsrailning barlıq kəbililiri Həbronoqa Dawutning kəxioqa kelıp: Kərisıla, biz ɵzlırının ət-səngəklıridurmız! **2** Burun Saul bıznıng ɵstımızda səltənət kıloqanımu İsrail həlkıgə jənggə qıqıp-kırixkə yolbaxqı boluqan ɵzlıri idıla; Pərwərdigar silıgə: Sən Mening həlkim İsrailning padıqısı bolup, ularnı bakısən, İsrailning əmiri bolısən, degənıdi — dedi. **3** Xuning bilən İsrailning həmmə aqsakalliri Həbronoqa padıxahning kəxioqa kəldi; Dawut padıxah Həbronda, Pərwərdigarning aldidə ular bilən əhdə tüzıxti. Andin ular Dawutni İsrailoqa padıxah boluxka məsih kıldı. **4** Dawut padıxah boluqanda ottuz yaxka kırgən bolup, kırık yıl səltənət kıldı. **5** U Həbronda Yəhudaning ɵstıdə yəttə yıl altə ay səltənət kılip, Yerusalemdə pütkül İsrail bilən Yəhudaning ɵstıdə ottuz üq yıl səltənət kıldı. **6** Padıxah ɵz adəmliri bilən Yerusalemoqa qıqıp, xu zemında turoqan Yəbusıylar bilən jəng kıloqılı bardı. Ular Dawutka: Sən bu yərgə kiralməysən, bəki hətta korlar bilən aqsaklar seni qekındırıdu! — dedi. Qünki ular: «Dawut bu yərgə kət'iy kiralməydu», dəp oylaytti. **7** Ləkin Dawut Zion korojınıni aldi (bu yər Dawutning xəhıri dəp atılıdu). **8** Dawut u küni: Kimki Yəbusıylarnı uray desə sünggüq bilən qıqıxi kərək, andin u Dawut kın-kınidin əq kəridioqan bu kor, aqsaklar bilən [həsablıxalaydu], dedi. Xuning bilən «Korlar ya aqsaklar ɵygə kırmısın» dəydiqan məkal pəyda boldı. **9** Xundak kılip Dawut koroqanda turdı wə u yərnı «Dawutning xəhıri» dəp atıdi. Dawut xəhərnıng ətrarıoqa Millodin tartıp iq tərəpkıqə imarət saldı. **10** Dawut baroqanseri kudrət taptı; samawiy kɵxunlarıning Sərdari boluqan Huda Pərwərdigar uning bilən billə idi. **11** Turning padıxahı Hıram Dawutning kəxioqa əqlıərnı əwətti wə ular bilən kɵxup, kedir yaqıqliri, yaqıqqıllar wə taxqıllarnı əwətti; ular Dawut üqün bir ɵrda yasap bərdı. **12** Dawut Pərwərdigarning ɵzini İsrailoqa padıxah tikləp, ɵz həlkı İsrail üqün ɵzının padıxahlıknı gülləndürgənlikini bilıp yətti. **13** Dawut Həbrondın kəlgəndın keyin Yerusalemdın yənə ayallarnı wə kenizəklərnı aldi; xuning bilən Dawutka yənə kəp oqul-kızlar tuqıldı.

14 Yerusalemda uningdin tuoquloqanlarning isimliri mana mundak idi: Xammua, Xobab, Natan, Sulayman, 15 Ibhqar, Elixua, Nofag, Yafiya, 16 Elixama, Eliada wa Elifalot. 17 Filistiyqlar Dawutning Israiloqa padixah boluxqa masihlenginini angliqanda, ular hammissi Dawutni tutkili qikti, Dawut buni anglapla, qoroqanoqa quxti. 18 Filistiyqlar kelip «Rofayim jiloysi»da yeyilip turdi; 19 Dawut Pqrwardigardinq yol sorap: Filistiyqlargaq qarxi atlinaymu? Ularni qolumoqa tapxurarsanmu? — dedi. Pqrwardigar Dawutqa: Qikqin! Qunki, Mqn Filistiyqlarni jazmqn qolungoqa tapxurimqn — dedi. 20 U waqitda Dawut Baal-Pqrazimoqa bardiq. U yordaq Dawut ularni tarmar qildi. U: — «Pqrwardigar mening aldimda duxmqlnirim ustigaq huddi kqlkun yarni elip katkandak bqsup qirdi» — dedi. Xuning bilqn u yorni «Baal-Pqrazim» dqp atidi. 21 Filistiyqlar u yordaq oz mabudlirini taxlap kattiq; Dawut bilqn adamliri ularni elip kattiq. 22 Qmndiq Filistiyqlar yqnq qikqip «Rofayim jiloysi»da yeyilip turdi. 23 Dawut Pqrwardigardinq yol soridiq. Pqrwardigar: Sqn u yergaq qikqmay, balqi ularning kaynidinq aylinip otup ujma darahlirining udulidinq hujum qilqin — dedi, 24 Xundak bolidudiq, sqn ujma darahlilikning ustidinq ayaoq tiwixini anglixing bilqnla darhal atlan; qunki xu tapta Pqrwardigar Filistiyqlarning qoxunioqa hujumoqa qikqan bolidudiq, — dedi. 25 Dawut Pqrwardigarning uningoqa amr qilqinidak qilip, Filistiyqlarni Gibeondinq Gqzergiqaq qoqlap qirdiq.

6 Dawut Israilning arisidinq barliq sarhil adamlqlrni yioqiwidiq, bular ottuz ming qikti. 2 Andinq Dawut wa uningoqa agaxkqlnlarning hammissi Hudaning ahdq sanduqini yetkqp kelix uqun Yahuadadiki Baalahoqa qikti; sanduq [mukaddas] nam bilqn, yqni kerublarning otturisida olturoquqi samawiy qoxunlarning Sqrdari boloqan Pqrwardigarning nami bilqn ataloqanidiq. 3 Ular Hudaning ahdq sanduqini dngdq olturuxluq Abinadabning oyidq yengiq bir harwioqa selip, uni xu yordinq elip qikti. Abinadabning oqulliri Uzzaq bilqn Ahio u yengiq harwini haydidiq. 4 Ular harwini Hudaning ahdq sanduqi bilqn dngdq olturuxluq Abinadabning oyidinq elip qikti; Ahio ahdq sanduqining aldidq mangdi. 5 Dawut bilqn putkul Israil jametidikelqr Pqrwardigarning aldidq tantona qilip kuy oqup qiltar, tambur, dap, daqadumbak wa qanglar qelip ussul oynidiq. 6 Lekinq ular Nakonning haminiqqa kalgqndaq, kalilar aldioqa mudurqp katkqnliki uqun, Uzzaq qolini sozup

Hudaning ahdq sanduqini tutiwaldi. 7 Pqrwardigarning oqazipi Uzzaqqa qozoqaldi; u hata qilqini uqun, uni Huda xu yordaq urdi. Xuning bilqn Uzzaq Hudaning ahdq sanduqining yenioqa yikilip oldiq. 8 Lekinq Dawut bolsa Pqrwardigarning Uzzaqning tenini beskqnlikigaq aqqiklandiq wa u yorni «Pqraz-Uzzaq» dqp atidiq; u yqr buginiki kungiqaq xundak atilidudiq. 9 U kuni Dawut Pqrwardigardinq qorqup: Pqrwardigarning ahdq sanduqini ozumningiqga qaysi yol bilqn aqelarmqn? — dedi. 10 Xuning uqun Dawut Pqrwardigarning ahdq sanduqini «Dawut xahiri»gq, oziningiqga yetkaxni halimidiq; Dawut uni elip berip, Gatliq Obad-Edomning oyidq qaldurdi. 11 Pqrwardigarning ahdq sanduqi Gatliq Obad-Edomning oyidq uq ay turdi; Pqrwardigar Obad-Edom wa uning putkul oyidikilqlrni barikatlidiq. 12 Dawut padixahqa: — «Pqrwardigar Oz ahdq sanduqi wajidinq Obad-Edom wa uning barini barikatlidiq» dqp eytilidiq. Xunga Dawut Hudaning ahdq sanduqini Obad-Edomning oyidinq elip qikqip, huxluq bilqn Dawutning xahirigaq elip kaldi. 13 Pqrwardigarning sanduqini koturgqnlar altaq kadqm mengip, xundak boldiki, u bir buqa bilqn bir bordaq mozayni qurbanliq qildi. 14 Dawut bolsa kanap afodni kiyip Pqrwardigarning aldidq kugining bariqaq ussul oynaytti; 15 Dawut bilqn Israilning putkul jamati tantona qilip warqirixip, kanay qelixip Pqrwardigarning ahdq sanduqini elip qikiqwatattiq. 16 Pqrwardigarning ahdq sanduqi Dawutning xahirigaq elip qirilginidq, Saulning qizi Miqal derizidinq qarap, Dawut padixahning saqrqp Pqrwardigarning aldidq ussul oynawatqanliqini kerup, uni oz kenglidq mansitmidiq. 17 Ular Pqrwardigarning ahdq sanduqini elip kirip, Dawut uning uqun tikturgqn qedirning ottursida qoydi. Andinq Dawut Pqrwardigarning aldidq keydurmq qurbanliq bilqn inakliq qurbanliqlirini sundiq. 18 Dawut keydurmq qurbanliq bilqn inakliq qurbanliqlirini kalturup bolup, halayiqqa samawiy qoxunlarning Sqrdari boloqan Pqrwardigarning namida baht-barikat tilidiq. 19 U putkul Israil jamaitigaq, qr bilqn ayallarning harbirigaq birdinq qoturmaq, birdinq horma poxkili wa birdinq uzum poxkilini taxsim qilip bardiq. Andinq halkning harbiri oz oyigaq yenip kattiq. 20 Dawut oz ailisidikilqlrni mubaraklax uqun yenip kalgqndaq, Saulning qizi Miqal uning aldioqa qikqip: Bugin Israilning padixahi ozini xunqqa xarapliq kersattimudiq, qandaq? U huddi pqs bir adomning nomussizlaqqa ozini yalingaqliqiniqqa ohxax, hizmatkarlirining

dedaklirining k z aldida  zini yalingaqlidi! **21** Dawut Mikalo a: Undak [xadlano inim] P rw rdigar aldida idi. U atang w  uning pütkül j m tini  r p, meni P rw rdigarning h lki bolouan Israil  stiga baxlamqi k lip tiklidi. Xunga mən P rw rdigarning aldida ussul oynaym n! **22**  maliy t  mən  z mni tehimu  rzi s k lip,  z n zirimd   z m t w n boluxka razimən. Lekin sən eytk n u ded kl rning n zirid  bolsa, h rm tk  sazawər bolim n — dedi. **23** Saulning k zi Mik l bolsa,  lidiouan k nigiqa bala tuoumidi.

7 Padixah  z ordisida turatti, P rw rdigar uningoua ətrapidiki barlik d xm nliridin aram bərgəndin keyin, **2** padixah Natan p yo  mb rg : Mana kara, mən kedir yaouqidin yasalo an  yd  olturim n, lekin Hudaning  hd  sanduqi bir qidirning iqid  turuwatidu — dedi. **3** Natan padixahka jawap berip: K ngl ngd  nem  oyliouining bolsa, xuni k loin; q nki P rw rdigar sening bilən billidur — dedi. **4** Lekin keqidə xundak boldiki, P rw rdigarning s zi Natanoua kelip mundak deyildi: **5** — Berip kulum Dawutka degin: «P rw rdigar: — «Sən d rw k  Manga turidio ano a  y salmaqimusan?» — d ydu. **6** — «Mən Israillarni Misirdin qik ro andin tartip, bu k ngiq  bir  yd  olturmidim, b lki bir qedirni makan k lip, kezip y rd m. **7** Mən  z m barlik Israillar bilən y rg n h mm  y rl rd , h lkim Israilni padiqi bolup beki ka əmr k lo anlaroua, yəni Israilning h rkandak kəbilisining bir [yet kqisig ]: Nemixka Manga kedir yaouaqtin bir  y yasimaysilar? — d p bakkanmu? **8**  mdi kulum Dawutka mundak degin: — Samawiy koşunlarning S rdari bolouan P rw rdigar: — Seni h lkim Israiloua baxlamqi k lip tikləx  q n seni yaylaklardin, koy beki tin elip k ldim, — d ydu, **9** — w  m yli k yerg  barmio in, Mən h man sening bilən bill  boldum w  sening aldingdin barlik d xm nliriningni yoki tip k ldim; y r y zidiki ulou lar nam-xəhrətkə ig  bolouandak seni ulou  nam-xəhrətkə sazawər k ldim. **10** Mən h lkim bolouan Israiloua bir jayni beki tip, ularni xu y rd  tikip əstürimən; xuning bilən ular  z zeminida turidio an, parak ndiqilik  uqrimaydiouan bolidu. Rəzillər d sl ptidikid k, xundakla Mən h lkim Israil  stiga həkümranlik k lixka həkimlarni t yinlig n künlərdikidək, ularoua kaytidin zulum salmaydu. Mən h zir sanga h mm  d xm nliriningdin aram bərdim.  mdi M nki P rw rdigar sanga xuni eytip koyayki, Mən sening  q n bir  yni kurup berim n!» — d ydu. **12** «K nlirining toxup, ata-bowiliring bilən [ l md ]

uhliouiningda, Mən  z puxtingdin bolouan nəslingni sening ornungda turo uzup, padixahlikini məzmut k lim n. **13** Mening namim  q n bir  yni yasouuqi u bolidu, w  Mən uning padixahlik təhtini  b dgiqa mustəhəkəm k lim n. **14** Mən uningoua ata bolim n, u Manga oouul bolidu. Əgər u kəbihlik k lsa, uningoua insanalarning tayiki bilən w  adam balilirining sawak-dumbalaxliri bilən tərbiyə berim n. **15**  mma Mən sening aldingda  r w tk n Sauldin meh r-x pkitimni juda k lo inimd k, uningdin meh r-x pkitimni juda k lmaym n. **16** Xuning bilən sening  y ng w  sening padixahliking aldingda həmixə məzmut k linidu; t hting  b dgiqa məzmut turo uzulidu». **17** Natan bu barlik s zl r w  barlik wəhiyni h qnem  qaldurmay, Dawutka eytip b rdi. **18** Andin Dawut padixah kirip, P rw rdigarning aldida olturup mundak dedi: «I, R b P rw rdigar, mən zadi kim idim, mening  y m nem  idi, Sən meni muxu dərijigə k turg d k? **19** Lekin, i R b P rw rdigar, [mening bu m rtiw m] Sening n ziringd  k iqikkin  bir ix h sablandi; q nki Sən mən kulungning  yining yirak k lg si toou ruluk s zliding; bu həmmila ad mg  daim bolidiouan ixmu, i, R b P rw rdigar? **20**  mdi Dawut Sanga y n  nem  desun? Sən  z kulungni tonuys n, i, R b P rw rdigar! **21** Sən s z-wədəng w jidin,  z k ngl ngdikig  asas n bu ulou  ixning h mmisini kulung bilsun d p beki tip k lo ans n. **22** Xunga Sən ulou s n, i P rw rdigar; kulaklirimiz barlik angliouinid k, Sening təngdixing yok, Səndin baxka h q kandak ilah yoktur. **23** H lking Israild k y n  baxka bir  l barmu, ular jahanda alahid  turidu? — Q nki [S n] Huda ularni Misirdin kutkuzup  z ngg  has bir h lk k lix  q n, xundakla nam-x hr tk  igü bolux  q n, özüng barding; S n  z ng  q n Misirdin,  ll rdin w  ularning ilah liridin kutkuzup qik kan h lking aldida zemining  q n ulou  w  d h tlik ixlarni k lding. **24** S n h lking Israilni  z ng  q n  b dgiqa bir h lk boluxka beki ting; Sən, i P rw rdigar, ularning Hudasi boldung. **25**  mdi h zir, i P rw rdigar Huda,  z kulung w  uning  yi toou risida eytk n wədənggə  b dgiqa məzmut əməl k lo in; Sən degənliring boyiq  ixni ada k lo ays n! **26** Sening naming  b dgiqa ulou linip: — Samawiy koşunlarning S rdari bolouan P rw rdigar Israilning  stid  turidio an Hudadur, d p eytilsun, xundakla  z kulungning  y-sulalisi sening aldingda məzmut turo uzulsun. **27** Q nki Sən, i samawiy koşunlarning S rdari bolouan P rw rdigar, Israilning Hudasi  z

kulungoʻja: Mən sanga bir oy-sulalə kurup berimən, dəp wəhij kilding; xunga kulung bu duani sening aldingda klixka jür'ət kildi. 28 Əmdi sən, i Rəb Pərwərdigar, birdinbir Hudadursən, Sening sezliring həkikəttur wə Sən bu bəht-iltipatni Əz kulungoʻja wadə kilding; 29 xunga kulungning oy-jəmətini Sening aldingda mənggü turuxka nesip kilip bərikətligəysən; qünki Sən, i Rəb Pərwərdigar, buni wadə kiloqansən; bu bəht-iltipating bilən Əz kulungning oy-jəməti əbədgiqə bəht-iltipatkə nesip bolidu».

8 Bu ixlardın keyin xundak boldiki, Dawut Filistiyərgə hujum kilip, ularni boysundurdi. Xundak kilip, Dawut Filistiyələrnin qolidin mərkiziy xəhərnin hokukini aldi. 2 U həm Moabiyəlaroʻja hujum kilip, ularnimu məoʻlup kildi. U ularni yərgə yatquzup, tana bilən əlqəp, ikki tana kəlgənlərnı ɵltürdi, bir tana kəlgənlərnı tirik qaldurdi. Moabiyəlar bolsa Dawutka bekinip, uningəja selik tapxurdi. 3 Andin Zobaħning padixahı Rəhəbning oʻqli Hədad'ezər Əfrat dəryasiəja qikip, xu yərdiki həkimiyyətni əzigə kaytidin tartiwalmakqi boləanda, Dawut uningəja hujum kilip, məoʻlup kildi. 4 Dawut uning qoxunidin bir ming yəttə yüz atlik əskərnı wə yigirmə ming piyadə əskərnı əsir kildi; Dawut hərwa atlirining piyini kəstürdi, lekin əzigə yüz hərwilik atni qaldurup koydi. 5 Dəməxktiki Suriylər Zobaħning padixahı Hədad'ezərgə yərdəm berix üqün qikti, lekin Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming adəmnı ɵltürdi. 6 Andin Dawut birnəqqə bargah əskərlərnı Dəməxktiki Suriylərnin zeminida turoquzdi; xuning bilən Suriylər Dawutka bekinip uningəja selik tapxurdi. Dawut kəyərgə barsa, Pərwərdigar uningəja nusrət berətti. 7 Dawut Hədad'ezərnin oʻjulamliriəja təminləngən altun qalkanni tartiwelip, Yerusalemoʻja kəltürdi. 8 wə Hədad'ezərnin xəhərliri boləjan Bitah bilən Birotay xəhərliridinmu intayin kəp misni kəloə qüxürdi. 9 Hamatning padixahı Toy Dawutning Hədad'ezərnin pütün qoxunini məoʻlup kiləninini anglap, 10 əz oʻqli Yoramni Dawutning halini soraxka wə Dawutning Hədad'ezər bilən jəng kilip uni məoʻlup kiləninioʻja uni təbrikləxkə əwətti. Qünki Hədad'ezər daim Toy bilən jəng kilip keliwatatti. Yoram bolsa kümüx, altun wə mis qaqa-buyumlarnı elip kəldi. 11 Dawut padixah muxularnı wə əzi bekinduroqan həmmə əllərdin, jümlidin Suriylərdin, Moabiyələrdin, Ammoniyələrdin, Filistiyələrdin wə Amaləklərdin olja aloqan altun-kümüxlərnı Pərwərdigəroʻja atap beoqixlidi. Bular

Zobaħning padixahı Rəhəbning oʻqli Hədad'ezərdin aloqan oljini əz iqigə alidu. 13 Dawut Suriylərnı məoʻlup kilip, yəni on səkkiz ming adəmnı «Xor wadisi»da ɵltürüp yanəanda, uning nam-dangqi heli qikkənidi. 14 U Edomda əskər bargahlırini turoquzdi; pütün Edomda bargahlırni qurdi. Xuning bilən Edomiylərnin həmmisi Dawutka bekindi. Dawut kəyərgə barsa, Pərwərdigar uningəja nusrət berətti. 15 Dawut pütkül İsrail üstigə səltənət kildi; u pütkül həkini sorap, adil həkümlər qikipir adalət yürgüzətti. 16 Zəruiyəning oʻqli Yoab qoxunning sədari boldi; Ahiludning oʻqli Yəhəxəfat mirza boldi; 17 Ahitubning oʻqli Zadok bilən Abiyatərnin oʻqli Ahimələk kahin boldi; Seraya diwan begi boldi. 18 Yəhəyadəning oʻqli Binaya Kəratiyələr bilən Pəlatiyələrnin yobaxqisi boldi; Dawutning oʻqullirimu kahin boldi.

9 Dawut: Saulning əyidin tirik qəloqan birərsi barmikin, bar bolsa mən Yonatənnin hərəmitidə uningəja xapaət kərsitəy? — dedi. 2 Əmdi Saulning ailisidiki Ziba degən bir hizmətkar qəloqənidi. Ular uni Dawutning kəxiəja qakirdi. Kəlgəndə, padixah uningdin: Sən Zibamu? dəp soridi. U: Pəkir mən xul — dedi. 3 Padixah: Saulning ailisidin birərsi tirik qaldimu? Mən uningəja Hudəning xapaitini kərsitəy dəwatimən, — dedi. Ziba padixahka: Yonatənnin bir oʻqli tirik qaldı; uning ikki puti aksaydu — dedi. 4 Padixah uningdin: U kəyərdə, dəp soridi. Ziba padixahka: U Lo-Dibarda, Ammiəlning oʻqli Makirning əyidə turidu — dedi. 5 Xunga Dawut padixah kixi əwətip uni Lo-Dibardin, Ammiəlning oʻqli Makirning əyidin elip kəldi. 6 Saulning nəwrisi, Yonatənnin oʻqli Məfiboxət Dawutning aldioəja kəlgəndə, yüzini yərgə yikip, təzim kildi. Dawut: [Sən] Məfiboxətmu? — dəp qakiriwidi, u: Pəkir xul — dəp jawap kayturdi. 7 Dawut uningəja: Qorkmioqin, atang Yonatan üqün, sanga xapaət kılmay qəlməymən; bowang Saulning həmmə yər-zeminlırini sanga kayturup berəy, sən həmixə mening dastihinimdin oqzəlinisən — dedi. 8 Məfiboxət təzim kilip: Kulung nemə idi, məndək bir əlük it aliyliri qədirligüdək nemə idim? — dedi. 9 Andin padixah Saulning hizmətkari Zibani qakirip uningəja: Saulning wə pütkül ailisining həmmə təəllukatini mana mən oqjangning oqplining qəlioəja bərdim. 10 Sən bilən oqulliring wə hizmətkərliring uning üqün xu zeminda terikqilik kilip, qikkən məhsulatlırini oqjangning oqplioəja yeyixkə tapxurunglar. Oqjangning oʻqli Məfiboxət mən bilən həmixə həmdastihən bolup

oqizalini, — dedi (Zibaning on bax oqili wə yigirma
hizmətkari bar idi). **11** Ziba padixahqa: Oqjam padixah
kullirioqa buyruoqanning həmmisigə kəminiliri əməl
kılıdu, — dedi. Padixah Dawut [yənə]: Məfiboxət bolsa
padixahning bir oqlidək dastihnimdin taam yesun —
[dedi]. **12** Məfiboxətning Mika degən kikiq bir oqli
bar idi. Zibaning əyidə turuwatqanlarning həmmisi
Məfiboxətning hizmətkarlırı boldi. **13** Əmdi Məfiboxət
Yerusalemde turatti; qünki u həmixə padixahning
dastihnidin taam yəp turatti. Uning ikki puti aqsak
idi.

10 Keyin xundak ix boldiki, Ammoniyarning
padixahı əldi wə uning Hanun degən oqli
ornida padixah boldi. **2** Dawut bolsa: Uning
atısi manga iltipət kərsətkəndək mən Nahaxning
oqli Hanunoqa iltipət kərsitəy, — dedi. Andin
Dawut atısining pətisigə [Hanunning] kənglini
soraxqa əz hizmətkarlıridin birnəqqini mangdurdi.
Dawutning hizmətkarlırı Ammoniyarning zeminiqə
kəlgəndə, **3** Ammoniyarning əmədarlırı oqojisi
Hanunoqa: Sili Dawutni rastla atilirining hərəmiti üqün
kaxlırioqa kəngül sorap adəm əwətiptu, dəp karamla?
Dawutning hizmətkarlırini kaxlırioqa əwətkini xəhərni
paylap uningdin məlumat elix, andin bu xəhərni
əqjdurux üqün əməsmu? — dedi. **4** Xuning bilən
Hanun Dawutning hizmətkarlırini tutup, saqallirining
yerimini quxürüp, kiyimlirining bəldin təwinini
kəstürüp, kətini eqip kətküzüwətti. **5** Bu həwər
Dawutqa yətküzildi; u ularni kütüwelixka aldioqa
adəm mangdurdi; qünki ular intayin nomus həs
kilojanidi. Padixah ularoqa: Saqal-burutunglar əskiqlik
Yeriho xəhiridə turup, andin yenip kelinglar, —
dedi. **6** Ammoniyar əzlrining Dawutning nəpritiqə
uqriojanlıqini bilip, adəm əwətip Bəyt-Rəhəbdiki
Suriylər bilən Zobaqdiki Suriylərdin yigirmə ming
piyadə əskər, Maakahning padixahıdin bir ming adəm
wə Tobdiki adəmlərdin on ikki ming adəmni yallap
kəldi. **7** Dawut buni anglap, Yoabning pütkül jənggiwar
koxunini [ularning aldioqa] mangdurdi. **8** Ammoniyar
qikiq xəhərnin dərwasisining aldida səp tüzidi; Zobaq
bilən Rəhəbdiki Suriylər wə Tob bilən Maakahning
adəmliri dalada səp tüzidi; **9** Yoab jəngning aldi həm
kəynidin bolidiojanlıqioqa kəzi yetip, Israildin bir
kisi sərhil adəmləri iləp, Suriyələrgə qarxi səp
tüzidi; **10** qaloqanlarni Ammoniyarqə qarxi səp tizəp
dəp inisi Abixayning qolioqa tapxurp, uningqə: **11** —
əgər Suriylər manga küqlük kəlsə, sən manga yərdəm

bərgəysən; əmma Ammoniyar sanga küqlük kəlsə,
mən berip sanga yərdəm berəy. **12** Jür'ətlik boləqin!
Əz həlkimiz üqün wə Hudayimizning xəhərliri üqün
baturluk qılayli. Pərwədigar Əzizə layik kəringini
qiloqay! — dedi. **13** Əmdi Yoab wə uning bilən boləqan
adəmlər Suriyələrgə hujum qiloqli qikti; Suriylər uning
aldida qaqti. **14** Ammoniyar Suriylərnin qaqkınıni
kərgəndə, ularmu Abixaydin kəqip, xəhərgə kiriwaldi.
Yoab bolsa Ammoniyar bilən jəng qilixtin qekiniq,
Yerusalemqə yenip kəldi. **15** Suriylər bolsa əzlrining
Israillarning aldida məqlup boləqinini kərgəndə, yənə
jəm boluxti. **16** Hədad'əzər adəmləri əwətip, [əfrat]
dəryasining neri təripidiki Suriyləri [yərdəmgə]
qakirip, ularni yətkəp kəldi; ular Helam xəhirigə
kəlgəndə, Hədad'əzərnin koqunining sərdari Xobak
ularqə baxqilik qildi. **17** Bu həwər Dawutqa yətkəndə,
u pütkül Israilni yiqjdurup, İordan dəryasidin etüp,
Helam xəhirigə bardı. Suriylər Dawutqa qarxi səp tizip,
uningqə hujum qildi. **18** Suriylər yənə Israildin qaqti.
Dawut bolsa yəttə yüz jəng hərəwilikni, qirik ming atlıq
əskərni kirdi həm koqunining sərdari Xobakni u yərdə
əltürdi. **19** Hədad'əzərgə beqinoqan həmmə padixahlar
əzlrining Israil aldida yəngilginini kərgəndə, Israil
bilən süllə qilixip ularqə beqindi. Xuningdin keyin
Suriylər Ammoniyarqə yənə yərdəm birixkə jür'ət
qilalmidi.

11 Xundak boldiki, yəngi yilning bexida, padixahlar
jənggə atlanəqan wəqitdə Dawut Yoabni adəmliri
bilən həmdə həmmə Israilni jənggə mangdurdi; ular
Ammoniyarning zeminiqə wəyran qilip, Rabbah
xəhirini muhasirigə aldi. Lekin Dawut Yerusalemde
qaldı. **2** Bir küni kəqtə Dawut kariwattin koqup,
padixah ordısining əgizisidə aylinip yürətti; əgzidin
u munqida yuyuniwatqan bir ayalni kərdi. Bu ayal
bək qıraylıq idi. **3** Dawut adəm əwətip, ayalning
həwirini soridi; birsı uningqə: — Bu Eliamning kizi,
Hittiy Uriyaning ayali Bat-Xeba əməsmu? — dedi. **4**
Dawut kixi əwətip, uni kəxioqa əkəltürdi (u wəqitdə u
adəttin pakliniwatqanıdi). U uning kəxioqa kəlgəndə,
Dawut uning bilən billə boldi; andin u əz əyigə
yenip kətti. **5** Xuning bilən u ayal həmilidar boldi,
həm Dawutqa: Mening boyumda qaptu, dəp həwər
əwətti. **6** Xuning bilən Dawut Yoabqa həwər yətküzüp:
Hittiy Uriyani mening kəximqə əwətinglar, dedi.
Yoab Uriyani Dawutning kəxioqa mangdurdi. **7** Uriya
Dawutning kəxioqa kəlgəndə, u Yoabning həlini,
həlkning həlini wə jəng əhwalini soridi. **8** Andin

Dawut Uriya: Өz öyüggä berip putliringni yuqin, dedi. Uriya padixahning ordisdin qikkanda, padixah käynidin uningqa bir sowqa awatti. **9** Lekin Uriya ez öyigä barmay, padixahning ordisining dәрwazisida, oqjisining baxqa қul-hizmәtkarlarining arisida yatti. **10** Ular Dawutқа: Uriya ez öyigä barmidi, dәp hәwәр bәrdi. Dawut Uriyadin: Sән yirak sәpәrdin kәlding әmәsmu? Nemixқа ez öyüggә kәtmiding? — dәp soridi. **11** Uriya Dawutқа: Mana, әhdә sanduқи, Israilar wә Yәhudalar bolsa kәpilәrdә turup, oqjam Yoab bilән oqjamning hizmәtkarliri oquқ dalada qedir tikip yetiwatsa, mән yәp-iqip, ayalim bilән yetixқа öyümgә baraymu? Sening jening bilән wә һayating bilән kәsәм kilimәnki, mән undaқ ixni қilmaymән — dedi. **12** Dawut Uriya: Bүgün bu yәrdә қalәjin, әtә seni kәtküzwetimән, — dedi. Uriya u күni wә әtisi Yerusalemda қaldı. **13** Dawut uni қaқirip һәмdastihan қilip, yәp-iқküzüp mәst қildi. Lekin xu keqisi Uriya ez öyigә barmay, қiқip oqjisining қul-hizmәtkarlarining arisida ez kariwitida uhlidi. **14** Әtisi Dawut Yoabқа һәt yezip, Uriyaning aloqa ketixigә bәrdi. **15** Hәttә u: Uriyani soқux әng kәskin bolidiqan aldinqi sәptә turoquzәjin, andin uning өltürülüxi üqün uningdin qekinip turunglar, dәp yazәjanidi. **16** Xuning bilән Yoab xәһәrni kәzitip, Uriyani palwanlar [kәskin soқuxқан] yәrgә mangdурdi. **17** Xәһәrdiki adәmlәр qiқip, Yoab bilән soқuxқanda һәktin, yәni Dawutning adәmliridin birnәqqisi yikildi; Uriyamu өldi. **18** Yoab adәм әwәtip jәngning һәmmә wәkәliridin Dawutқа һәwәр bәrdi. **19** U һәwәrqigә mundaq tapilidi: Padixahқа jәngning һәmmә wәkәlirini dәp bolәjiningda, **20** әgәр padixah oqzәpliniр seningdin: Soқuxқanda nemixқа xәһәр sepiloqa xundaq yeqin bardinglar? Ularning sepilidin ya atidiqanliқini bilmәmtinglar? **21** Yәrubbәxәtning oqlı Abimәlәkni kim өltürginini bilmәmsән? Bir hotun sepildin uningqa bir parqa yarәqunqaq texini etip, u Tәbәz xәһiridә өlmidimu? Nemixқа sepiloqa undaq yeqin bardinglar? — Desә, sән: Silining kulliri Hittiy Uriyamu өldi, dәp eytkin — dedi. **22** Hәwәrqı berip Yoab uningqa tapxurup әwәtkән һәwәrning һәmmisini Dawutқа dәp bәrdi. **23** Hәwәrqı Dawutқа: Dүxmәnlәр bizdin küqlük kelip, dalada bizgә һujum қildi; lekin biz ularqa zәrbә berip qekindürüp, xәһәrning dәрwazisioiqә қоqlıduқ. **24** Andin ya atқuқilar sepildin қul-hizmәtkarlarining ya etip, padixahning қul-hizmәtkarlariridin birnәqqini өltürdi. Kulliri Uriyamu өldi — dedi. **25** Dawut һәwәrqigә:

Yoabқа mundaq degin: — Bu ix nәziringdә eqrir bolmisun, қiliq ya uni ya buni yәydu; xәһәrgә bolәjan һujuminglarnı kәttik қilip, uni oqulitinglar, dәp eytip uni жүr'әtlәndүrgin — dedi. **26** Uriyaning ayali eri Uriyaning әlginini anglap, eri üqün matәм tutti. **27** Matәм күnliri өtkәndә Dawut adәм әwәtip uni ordisioqa kәltürdi. Xuning bilән u Dawutning ayali bolup, uningqa bir oql tuqdi. Lekin Dawutning қilәjan ixi Pәrwәrdigarning nәziridә rәzil idi.

12 Pәrwәrdigar Natanni Dawutning қexioqa mangdурdi. U Dawutning қexioqa kelip uningqa mundaq dedi: «Bir xәһәrdә ikki adәм bar bolup, birsi bay, yәnә birsi kәmbәәәәl idi. **2** Bayning intayin tola қoy wә kala padiliri bar idi. **3** Lekin kәmbәәәәlning өzi setiwelip baққан қiқik bir saqlıq қozidin baxqa bir nәrsisi yөk idi. Қoza kәmbәәәәlning өyidә baliliri bilән tәng өsүp qong boldı. Қoza uning yeginidin yәp, uning iқkinidin iqip, uning қuқiқida uhlidi; uning nәziridә u ez қizidәk idi. **4** Bir күni bir yoluқи bayningkiqә kәldi. Әmma u özigә kәlgән mehman üqün ezining қoy yaki kala padiliridin birini yegüzüxкә tәyyarlawқа kәzi қiyмай, bәlki kәmbәәәәlning қozisini tartiwelip soyup, kәlgән mehman üqün tәyyarlıdı». **5** Dawut buni anglap u kixigә kәttik oqzәplәndi. U Natanoqa: Pәrwәrdigarning һayati bilән [kәsәм қilimәnki], xuni қilәjan adәм өlүmgә layıktur! **6** U һeқ rәһimdillik kәrsәtmәy bu ixni қilәjini üqün қozioqa tәt һәssә tәlәм tәlisun — dedi. **7** Natan Dawutқа: Sән dәl xu kixidursән! Israilning Hudasi Pәrwәrdigar mundaq dәydu: «Mән seni Israilning üstidә padixah bolәjili mәsilә қildim wә Saulning қolidin қutқuzdum; **8** Mән oqjangning jәmәtini sanga berip, oqjangning ayallirini қuқiқingqa yatқuzup, Israilning jәmәti bilән Yәhudaning jәmәtini sanga bәrdim. Әgәр sән buni az kәrgән bolsang, Mән sanga yәnә һәssilәp berәttim; **9** Nemixқа Pәrwәrdigarning sәzini kәzgә ilmay, uning nәziridә rәzil bolәjanni қilding? Sән Hittiy Uriyani қiliq bilән өltүrgüzüp, uning ayalini өзüggә ayal қilding, sән uni Ammoniylarning қilıqi bilән kәtl қilding. **10** Әmdi sән Meni kәzgә ilmay, Hittiy Uriyaning ayalini өзüggә ayal қilәjining üqün, қiliq sening öyүngdin ayrılmaydu». **11** Pәrwәrdigar mundaq dәydu: — «Mana ez öyүngdin sanga yamanlıq kәltürüp, kәzlingning aldida ayalliringni elip, sanga yeqin birsigә berimән, u bolsa күpkündүzdә ayalliring bilән yatıdı. **12** Sән bolsang u ixni mәһpiy қilding, lekin Mән bu ixni

pütkül Israilning aldida kündüzdə kilmən» — dedi. **13** Dawut Natanoja: — Mən Pərwərdigarning aldida gunah kildim — dedi. Natan Dawutka: Pərwərdigar həm gunahingdin ötti; sən ölməysən. **14** Həlbuki, bu ix bilən Pərwərdigarning düxmənlirigə kupurluk kılıxqa pürsət bərgining üqün, seningdin tuqulojan oqul bala qokum öldü, — dedi. **15** Xuning bilən Natan öz öyigə qaytip kətti. Pərwərdigar Uriyaning ayalidin Dawutka tuqulojan balini xundaq urdiki, u qattik kesəl boldi. **16** Dawut bala həkqidə Hudaoja yelindi. U roza tutup, keqilərdə iqqirigə kirip yərdə düm yatatti. **17** Uning jəmətining aqsakalliri qopup uning kexioja berip, uni yərdin qopurmaqçı boldi; ləkin u unimidi wə ular bilən tamak yeyixni rət kildi. **18** Yəttinqi küni bala öldi. Dawutning hizmətkarliri bala öldi, degən həwərnı uningə berixtin qorqup: «Bala tirik wəqıtida padıxah bizning səzlimizgə kulak salmidi, əmdi biz qandaqmu uningə bala öldi, dəp həwər berimiz? U özini zəhimləndürüxi mumkin!» — deyixti. **19** Ləkin Dawut hizmətkarlırınının piqirlaxqınıni kərüp, balining ölginini ukti. Xunga Dawut hizmətkarlıridin: Bala öldimu? dəp soridi. Ular: Öldi, — dəp jawab bərdi. **20** Xuning bilən Dawut yərdin qopup, yuyunup, [huxbuy] may bilən məsihlinip, kiyimlirini yənggüxləp, Pərwərdigarning öyigə kirip ibadət kildi; andin öz öyigə qaytip özigə tamak əkəltürüp yedi. **21** Hizmətkarliri uningə: Silining bu nemə kıləjanlırı? Bala tirik qaqda roza tutup yioqlidila, ləkin bala ölğəndin keyin qopup tamak yedila, — dedi. **22** U: Mən: «Kim bilsun, Pərwərdigar manga xapaət kərsitip, balini tirik kaldurarmikin» dəp oylap, bala tirik wəqıtta roza tutup yioqlidim. **23** Ləkin əmdi u ölğəndin keyin nemixka roza tutay? Mən uni yandurup alalaymənu? Mən uning yenioja barimən, ləkin u yenimoja yenip keləlməydu, — dedi **24** Dawut ayali Bat-Xebaaja təsəlli bərdi. U uning kexioja kirip uning bilən yatti; u bir oqul tuqıwidi, Dawut uni Sulayman dəp atidi. Pərwərdigar uni səydi, **25** wə Natan pəyojəmbər arqilik wəhiy yətküzüp, uningə Pərwərdigar üqün «Yədədiya» dəp isim koydi. **26** Yoab Ammoniylarning xahanə paytəhti Rabbahka hujum kılıp uni aldi. **27** Andin Yoab həwərqilərnı Dawutning kexioja mangdurup: Mən Rabbahka hujum kılıp, xəhərning su bar qışmini aldim. **28** Həzır sən qəlojan əskərlərnı yiojip, xəhərnı kəmal kılıp, uni ixəjal kıləjin; bolmisa mən xəhərnı alsam, mening ismim bilən atilixi mumkin — dedi. **29** Xunga Dawut həmmə

həlkni jəm kılıp, Rabbahka hujum kılıp uni aldi. **30** U ularning padıxahıning tajini uning bexidin aldi. Uning üstidiki altuning əoırlıoıqı bir talant idi, wə uning kəzidə bir gəhər bar idi. Kixilər bu tajni Dawutning bexioja kiygüzdı, Dawut bolsa u xəhərdin nuroqun olja aldi. **31** Əmma u yərdiki həlkni xəhərdin qıqirip ularni hərə, haman tepidəojan tırnılar wə təmür paltılar bilən ixlətti yəki humdanda qattik əmgəkkə saldi; Dawut Ammoniylarning həmmə xəhərliridə xundaq kildi; andin Dawut barlık həlk bilən Yerusalemoja yenip kəldi.

13 Dawutning oqlı Abxalomning Tamar degən qıraylık bir singlisi bar idi. Bu ixlərdin keyin, Dawutning oqlı Amnon uningə axıq bolup kəldi. **2** Amnon singlisi Tamarning ixkıda xunqə dərd tarttiki, u kesəl bolup qəldi. Əmma Tamar tehi kız idi; xuning bilən Amnonə uni bir ix kılıx mumkin bolmaydıoqandək kəründi. **3** Ləkin Amnonning Yonadab isimlik bir dostı bar idi. U Dawutning akisi Ximeahning oqlı idi. Bu Yonadab tolimu hiyliğər bir kixi idi. **4** U Amnonə: Sən padıxahning oqlı turup, nemixka kündin küngə bundək jüdəp ketisən? Kəni, manga eytip bər, dedi. Amnon uningə: Mən inim Abxalomning singlisi Tamarə axıq boldum, dedi. **5** Yonadab uningə: Sən aqrıp orun tutup, yetip qəlojan boluwal; atang seni kərgili kəlgəndə uningə: Singlim Tamar kelip manga tamak bərsun; uning tamak ətkinini kərüxüm üqün, aldimda tamak etip bərsun, mən uning qolidin tamak yəy, dəp eytkin, dedi. **6** Xuning bilən Amnon yetiwelip özini kesəl kərsətti. Padıxah uni kərgili kəlgəndə, Amnon padıxahka: Ətünimən, singlim Tamar bu yərgə kelip, manga ikki qoturmaq təyyar kılıp bərsun, andin mən uning qolidin elip yəy, dedi. **7** Xuning bilən Dawut ordioja adəm əwətip Tamarə: Səndin ətünimənki, akang Amnonning öyigə berip, uningə yegüdək bir nemə təyyarlap bərgin, dəp eytti. **8** Tamar Amnonning öyigə bardı; u yatqanıdi. U un elip yuoqurup, qoturmaqlarnı kəz aldida ətti. **9** Andin u qoturmaqni qazandin elip, uning aldioja koydi. Ləkin u yigili unimidi; u: — Həmmə adəm mening keximdin qıqıp kətsun, dedi. Xuning bilən həmmə kixilər uning kexidin qıqıp kətti. **10** Andin Amnon Tamarə: Taamni iqqiriki hujrioja elip kirgin, andin qolungdin elip yəymən, — dedi. Tamar əzi ətkən qoturmaqni iqqiriki hujrioja, akisi Amnonning kexioja elip kirdi. **11** Tamar ularni uningə yegüzüp koymaqçı boluwidi, u uni tutuwelip: I singlim, kəl!

Mən bilən yatqin! dedi. **12** Lakin u uningöja jawab berip: Yak, i aka, meni nomuska qoymiojin! Israilda bundak ix yok! Sən bundak pəskəxlik kılmiojin! **13** Mən bu xərməndiqlikni kəndakmu kətürüp yürələymən?! Sən bolsang Israilning arisidiki əhməklərdin bolup kəlisən. Ətünüp kəlay, pəkət padixahka desəngla, u meni sanga təwə boluxtın tosimaydu, — dedi. **14** Lakin u uning səzigə kəlak salmidi. U uningdin küqlük kelip, uni zorlap ayaş asti kəlip uning bilən yatti. **15** Andin Amnon uningöja intayin kəttik nəprətləndi; uning uningöja boləjan nəpriti uningöja boləjan əslidiki muhəbbitidin ziyadə boldi. Amnon uningöja: Kəpup, yoka! — dedi. **16** Tamar uningöja: Yak! Meni həydidəgunahing sən həli manga kəlojan xu ixtin bəttərdur, dedi. Lakin Amnon uningöja kəlak salmidi, **17** bəlki hizmitidiki yax yigitni qakirip: Bu [hotunni] manga qəplaxturmay, sirtka qikiriwət, andin ixikni takəp koy, dedi. **18** Tamar tolimu rəngdar bir kənglək kiygənidi; qünki padixahning tehi yatlık bolmiojan kizliri xundak kiyim kiyətti. Amnonning hizmətkari uni kəşəpləp qikirip, ixikni takiwaldi. **19** Tamar bəxioja kül qeqip, kiyəjan rəngdar kənglikini yirtip, kolini bəxioja kəyup yioqliojan peti ketiwatatti. **20** Akisi Abxalom uningöja: Akang Amnon sən bilən yattimu? Həzirqə jim turəjin, singlim. U sening akang əməsmu? Bu ixni kənglüggə almiojin, — dedi. Tamar akisi Abxalomning əyidə kəngli sunuk həlda turup kəldi. **21** Dawut padixahmu boləjan barlık ixlarni anglap intayin aqqiklandı. **22** Abxalom bolsa Amnonöja ya yaxi, ya yaman həq gəp kilmidi. Qünki Abxalom singlisi Tamarni Amnonning horliojanlıqidin uni əq kərətti. **23** Toluk ikki yil ətüp, əfraimöja yekin Baal-Həzordə Abxalomning kirkioşuqiliri kəylirini kirkiwatatti; u padixahning həmmə oşullirini təklip kildi. **24** Abxalom padixahning kəxioja kelip: Mana kulliri kəylirini kirkitiwatidu, padixah wə hizmətkarlırining silining kulliri bilən billə bərixini ətünimən, — dedi. **25** Padixah Abxalomöja: Yak, oşlum, biz həmmimiz barmayli, sanga eşirqilik qüxüp kəlmisun, — dedi. Abxalom xunqə desimu, u barşılı unimidi, bəlki uningöja amət tilidi. **26** Lakin Abxalom: Əgər bərixka unimisila, akam Amnonni biz bilən barşılı kəysila, — dedi. Padixah uningdin: Nəmixka u sening bilən baridu?» — dəp soridi. **27** Əmma Abxalom uni kəp zorlioşini üqün u Amnonning, xundakla padixahning həmmə oşullirining uning bilən billə bərixioja kəxuldi. **28** Abxalom əz oşulamliroja buyrup: Səgək

turunglar, Amnon xarab iqip hux kəyp boləjanda, mən silərgə Amnonni urunglar desəm, uni dərhəl əltürunglar. Kərkənglar! Bularni silərgə buyruoşuqi mən əməsmu? Jür'ətlik bolup baturluk kərsitinglar — dedi. **29** Xuning bilən Abxalomning oşulamliroja Amnonöja Abxalom əzi buyruəjandək kildi. Xuan padixahning həmmə oşulliri kəpup, hər biri əz kəqirioja minip kəqti. **30** Xundak boldiki, ular tehi yolda kəqip ketiwatqanda, «Abxalom padixahning həmmə oşullirini əltürdi. Ularning həq biri kəlmidi» degən həwər Dawutka yətküzüldi. **31** Padixah kəpup kiyimlirini yirtip yərdə düm yatti; uning həmmə kul-hizmətkarlıri bolsa kiyimliri yirtik həlda yenidə turatti. **32** Əmma Dawutning akisi Ximeahning oşlı Yonadab uningöja: — Oşojam, ular padixahning oşulliri boləjan həmmə yigitlərnə əltürdi, dəp hiyal kilmisila. Qünki pəkət Amnon əldi; u ix Amnonning Abxalomning singlisi Tamarni hər kəlojan kündin bəxlap Abxalomning aşzidin qikarmiojan niyiti idi. **33** Əmdi oşojam padixah «Padixahning həmmə oşulliri əldi» degən oyda bolup kəngüllirini biaram kilmisila. Qünki pəkət Amnon əldi — dedi. **34** Abxalom bolsa kəqip kətkənidi. [Yerusalemdeki] kəzətqi oşulam kəriwidi, mana, oşərb təripidin təşning yenidiki yol bilən nuroşun adəmlər kəliwatatti. **35** Yonadab padixahka: Mana, padixahning oşulliri kəldi. Dəl kulliri degəndək boldi — dedi. **36** Səzini tütətip turiwidi, padixahning oşulliri kelip kəttik yioja-zar kildi. Padixah bilən hizmətkarlırimu kəttik yioşlaxti. **37** Lakin Abxalom bolsa Gəxurning padixahı, Ammihudning oşlı Talmayning kəxioja bardi. Dawut oşlı üqün hər küni həza tutup kəyoşurdi. **38** Abxalom kəqip, Gəxuroja bərip u yərdə üq yil turdi. **39** Dawut padixahning kəlbə Abxalomning yenioja bərixka intəzar boldi; qünki u Amnonöja nisbətən təşəlli tapkənidi, qünki u əlgənidi.

14 Əmdi Zəruianing oşlı Yoab padixah kəlbining Abxalomöja təlmürəwatqanlıqini baykidi. **2** Xuning üqün Yoab Təkoəja adəm əwətip u yərdin danixmən bir hotunni əkəldürüp uningöja: Səndin ətünəy, əzünəni matəm tutkən kixidək kərsitip kərilik kiyimi kiyip, əzünəni ətirlik may bilən yaşlimay, bəlki əzünəni əlgüqi üqün uzun wəkit həzidar boləjan ayaldək kəlip **3** [Dawut] padixahning kəxioja bərip uningöja mundaq degin, — dedi. Xundak kəlip, Yoab deməkqi boləjanlırini u ayaloja əgətti. **4** Xuning bilən Təkoalik bu ayal padixahning aldioja bərip, təzim kəlip, bəx urup: **1** padixahim, meni kətkuziwəloşayla, — dedi.

5 Padixah uningdin: Nemə dərding bar? dəp soridi. U jawap berip: Mən dərwəkə bir tul hotunmən! Erim əlöp kətti; 6 Dedəklirining ikki oqli bar idi. Ikkisi etizliqta uruxup kelip, ariə quxidiədan adəm bolmioəqəqə, biri yənə birini urup əltürüp koydi. 7 Mana, hazır pütün eydikilər dedəklirigə qarxi kəpup, inisini əltürginini bizgə tutup bərgin; inisining jenini elip, kətl kəlojini üqün biz janəqə jan alimiz. Xuning bilənmü miras əloəqunı yəkətimiz, dəwatidu. Ular xundək kəlip yəloəqz kəloəq qoəqumni əqürüp, erimgə nə nam nə yər yüzidə əwladmu kəlduroəjili kəymaydu, — dedi. 8 Padixah ayəloəq: Əyüggə barəqin, mən əhwaləqə kərap sən toəqruluk həküm qikirimən, — dedi. 9 Təkoəlik ayə padixahkə: I, əoəjam padixah, bu ixta gunah bolsa, həmmisi mening bilən atamning jəməti üstidə bolsun, padixah wə uning təhti bilən munasiwətsiz bolsun, — dedi. 10 Padixah: Birər kim sanga [bu toəqruluk] gəp kəlsa, uni mening kəximəqə elip kəlgin, u seni yənə awərə kəlmaydiəqan bolidu, — dedi. 11 Ayə jawap berip: Undəkta padixah Pərwərdigar Hudəlirini yad kəloəqayla, kənoəqə kən intikəm əloəqulərnəng oəqlumni yəkətməslikə üqün, ulərnəng həlak kəlixioəqə yol kəymioəqayla, — dedi. Padixah: Pərwərdigərnəng həyati bilən kəsəm kəlimənki, Sening oəqlungning bir tal qeqi yərgə quxməydu, — dedi. 12 Ləkən ayə: Dedəkliəri əoəjam padixahkə yənə bir səzni degili kəyoəqayla, dewidi, u: Eytkən — dedi. 13 Ayə yənə mundək dedi: Əmdi sili nemixkə Hudəning həlkigə xuningəqə əhxəx ziyənlək bir ixni niyət kəldilə? Padixah xu gəpi bilən əzini gunəhkar kəlip bəkətiwatidu, qünki u əzi pəlioəqan kixini kəyturup əkəlmidi. 14 Dərwəkə həmmimiz qəqum əlöp, yərgə təkülgən, kəytidin yioəqwaləjili bolməydiəqan sudək bolimiz. Ləkən Huda adəmning jenini elixkə əməs, bəlkə Əz pəlanəqinini Əzigə kəyturup əkilixkə iləq kəlidu. 15 Əməliyəttə, mening əoəjam padixahkə xu ix toəqrisidin səz kəloəjili kəliximning səwəbi, həlk məni kərkətti. Ləkən dedəkliəri: Bu gəpni padixahkə eytəy! Padixah bəlkim əz qərisining iltəməsini bəqə kəltürər, degən oyda boldi. 16 Qünki padixah ənglixi mummək, qərisini həm oəqlumni Hudəning mirəsidin təng yəkətməkəqə boləqan kixining kəolidin kətkəzup kəqar. 17 Xungə dedəkliəri, əoəjam padixahning səzi məngə arəmlək bərər, dəp oylidim. Qünki əoəjam padixah Hudəning bir pərixtsidək yəhxi-yəmənni pərk ətküqidur. Pərwərdigar Hudəliəri sili bilən billə boləqay! 18 Padixah ayəloəqə jawap berip: Səndin ətünimənki, mən səndin soriməkəqə boləqan

ixni mənədin yoxurmioəqəysən, dedi. Ayə: Əoəjam padixah səz kəlsilə, dedi. 19 Padixah: Bu gəplirəngning həmmisi Yoəbning kərsətməsimu, kəndək? — dedi. Ayə jawap berip: I, əoəjam padixah, silining janliəri bilən kəsəm kəlimənki, əoəjam padixah eytkənliəri onəqəjimu, soləjimu kəyməydiəqan həkəkəttur. Dərwəkə silining kulliri Yoəb məngə xuni təpiləp, bu səzlərnə dedəkliərnəng əoəzioəqə səldi. 20 Yoəbning bundək kəlixə bu ixni həl kəlix üqün idi. Əoəjamning dənəlikə Hudəning bir pərixtsinəngkidək ikən, zəmində yüz bəriwətkən həmmə ixlərnə bilidikən, — dedi. 21 Xuning bilən padixah Yoəbkə: Məqul! Məngə, bu ixkə ijəzət bərdim. Berip u yigət Abxəlomni elip kəlgin, dedi. 22 Yoəb yərgə yikəlip bəx urup, padixahkə bəht-bərikət tilidi. Andin Yoəb: I əoəjam padixah, əz kəlungning təlipigə ijəzət bərginəngdin, əz kəlungning sening əldingdə iltipət təqəninini bügün bildim, — dedi. 23 Andin Yoəb kəzoəqəlip, Gəxuroəqə berip Abxəlomni Yerusəleməqə elip kəldi. 24 Əmma padixah: — U mening yüzümüni kərməy, əz əyigə bərsun, degənidi. Xungə Abxəlom padixahning yüzini kərməy, əz əyigə kətti. 25 Əmdi pütkül İsrəil təwəsədə Abxəlomdək qirəylək dəp məhtəloəqan adəm yəkə idi. Təpinidin tərtip qəkkəsioəqəqə uningdə həq əyib yəkə idi. 26 Uning qeqini quxürgəndə (u hər yilning əhiridə qeqini quxürətti; qeqi əojirlixi pə kətkəqə, xungə uni quxürətti), qeqini padixahning «ələqəm tərəzə»si bilən tərtsə ikki yüz xəkəl qikətti. 27 Abxəlomdin üq oəqul wə Təmə isimlik bir kiz təuoəldi. Kizi tolimu qirəylək idi. 28 Abxəlom padixahning yüzini kərməy, Yerusəlemdə toptəoəqə ikki yil toəkquqə tərdi; 29 Abxəlom Yoəbkə adəm məngədurup, əzini padixahning kəxioəqə əwətxini ətündi, əmma u kəlgili unimidi. Abxəlom ikkinqi kətim uning yənioəqə adəm əwətti, ləkən Yoəb kəlixni həlimidi. 30 Xuning bilən Abxəlom əz hizmətkərlirioəqə: — Yoəbning meningkigə yəndəx ərpə tərikliək bir pərqə etizliək bar. Berip uningəqə oə kəyunglə, dəp buyrudi. Xundək kəlip, Abxəlomning hizmətkərliri Yoəbning bu bir pərqə etizliəkəqə oə koydi. 31 Andin Yoəb kəzoəqəlip Abxəlomning əyigə kərip uningdin: Nemixkə hizmətkərlirəng etizliəkəqə oə koydi! — dəp soridi. 32 Abxəlom Yoəbkə jawap berip: Məngə, mən səngə adəm əwətip: Kəximəqə kəlsun, andin padixahning kəxioəqə məngə wəkəlitən bəroəquzup uningəqə: Mən nemixkə Gəxurədin yənip kəlgəndimən? U yərdə kəlsəm, yəhxi boləttikən, dəp eytkəzməkəqə idim. Əmdi padixah bilən didərləxsəm

dəymən; məndə kəbihlik bolsa, u meni öltürsun, — dedi. **33** Xuning bilən Yoab padixahning kexioja berip, uningoja bu həwərnı yətküzdi. Padixah Abxalomni qakirdi; u padixahning kexioja kelip, padixahning aldida təzim kılıp bax urdi; padixah Abxalomni səydi.

15 Bu ixlardin keyin Abxalom əzigə jəng hərwişi bilən atlarnı təyyarlattı həm öz aldida yügüridiəjan əllik əskərnı bekitti. **2** Abxalom tang səhərdə kəpup, dərwazioja baridiəjan yolning yenida turattı. Kaqan birsi dəwayimni kəssun dəp, padixahka ərz tutkili kəlsə, Abxalom uni qakirip: Sən kaysı xəhərdin kəlding, — dəp soraytti. U kixi: Kəlung İsrailning palanqi kəbilisidin kəldi, desə, **3** Abxalom uningoja: Mana, dəwayinglar durus wə hək ikən, lekin padixah tərpidin əzigə wakalitan ərzingni anglaxka qoyuləjan adəm yok, dəytti. **4** Andin Abxalom yənə: Kaxki, mən zeminda sorəqki kılınsam ʻidi, hər kimning ərzi yaki dəwayi bolup, mening keximəja kəlsə, uningəja adalət kərsitəttim! — dəytti. **5** Birkim uningəja təzim kıləjli aldioja barsa, Abxalom kəlini uzutup, uni tutup səyətti. **6** Abxalom xundəq kılıp padixahning həküm qikirixioja kəlgən İsrailning hər bir adəmlirining kəngüllirini utuwalattı. **7** Tət yil ətkəndə, Abxalom padixahka: Mening Həbronda Pərwərdigarəja iqkən kəsimimni ada kılıxim üqün, xu yərgə berixka ijazət bərsəng; **8** qünki kəlung Suriyədiki Gəxurda turojinimda kəsəm iqip: Əgər Pərwərdigar meni Yerusalemoja kaytursa, mən Pərwərdigarəja ibadət kılımən, dəp eytkənidi, — dedi. **9** Padixah uningəja: Tinq-aman berip kəlgin, dewidi, u kəzojilip Həbronəja kətti. **10** Ləkin Abxalom İsrailning həmmə kəbililirigə məhpiy əqilərnı mangdurup: Burəja awazini angliəjininglarda: «Abxalom Həbronda padixah boldi!» dəp elan kilinglar, dedi. **11** Əmdi ikki yüz adəm təklip bilən Abxalom bilən birgə Yerusalemdin barəjanidi. Ular həqikijə əhwalidin bihəwər boləjaqka, saddilik bilən barəjanidi. **12** Abxalom kurbanlık ətküzgəndə, u adəm əwətip Dawutning məslihetqisi boləjan Giləhluk Ahitəfəlni əz xəhiri Giləhdin elip kəldi. Xuning bilən kəst barəjanseri kükəydi, Abxaloməja əgəxkənlər barəjanseri kəpüyüwatattı. **13** Dawutka bir həwərqı kelip: İsrailning adəmlirining kəngülliri Abxaloməja mayil boldi, — dedi. **14** Xuning bilən Dawut Yerusalemda uning bilən boləjan həmmə kəl-hizmətkarlırioja: Kəpup kaqaylı! Bolmisa, Abxalomdin kətulalmaymiz. İttik ketəyli; bolmisa, u tuyukşiz

üstimizgə besip kelip, bizgə bala kəltürüp xəhər həkini kiliq bisi bilən uridu, dedi. **15** Padixahning kəl-hizmətkarlıri padixahka: Ojojam padixah nemə bekit sə, xuni kılımiz, dedi. **16** Xuning bilən padixah pütün ailisidikilərnı elip, qikip kətti; əmma padixah kənzəkliridin omni ordioja qarəxka qoydi. **17** Padixah qikip kətkəndə həmmə hək uningəja əgəxti; ular Bəyt-Mərhəakta turup kəldi. **18** Həmmə hizmətkarlıri uning bilən billə [Kidron əkinidin] ətəwatattı; barlık Kəratiyələr, barlık Pələtiylər, barlık Gatliklər, yəni Gat xəhiridin qikip uningəja əgəxkən altə yüz adəm padixahning aldida mangattı. **19** Padixah Gatlik İttayəja: Sən nemixka biz bilən barisən? Yenip berip padixahning kəxida turojin; qünki sən əz yurtungdin musapir bolup palanojansən. **20** Sən pəkət tünügünla kəlding, mən bügün kəndəksigə seni əzüm bilən billə sərsən kıləy? Mən bolsam, nəgə baralisam, xu yərgə barimən. Kərindaxliringni elip yenip kətkin; Hudaning rəhim-xəpkiti wə həqikiti sangə yar boləjay! — dedi. **21** Ləkin İttay padixahka jawab berip: Pərwərdigarning həyati bilən wə ojojam padixahning həyati bilən kəsəm kılımənki, məyli həyat yaki mamət bolsun, ojojam padixah kəyərdə bolsa, kəlung xu yərdimu bolidu! — dedi. **22** Dawut İttayəja: Əmdi sənmu berip [əkəndin] ətkin, dedi. Xuning bilən Gatlik İttay həmmə adəmliri wə uning bilən mangəjan barlık bala-qəkiliri ətəp kətti. **23** Həmmə hək ətəwatəkada, pütkül xu yurttikilər kəttik awaz bilən yioqlidi. Padixah əzimu Kidron əkinidin ətkəndə, barlık hək qəllük tərpiyə qarəp yol aldı. **24** Wə mana, Zadok bilən Lawiylərmu Hudaning əhdə sandukini kətürüp billə kəldi; ular Hudaning əhdə sandukini yərdə koydi. Barlık hək xəhərdin qikip ətküqə Abiyatar bolsa, kurbanlıklərnı sunup turattı. **25** Padixah Zadokka: Hudaning əhdə sandukini xəhərgə yandurup elip kirgin. Mən əgər Pərwərdigarning kəzliridə iltipət tapsam, U qokum meni yandurup kelidu wə U manga əhdə sandukini wə Əz məkanini yənə kərgüzidu; **26** ləkin U mening toşramda: Səndin hursənlikim yok, desə, mana mən; U meni kəndəq kılıxni layik kərsə, xundəq kilsun, — dedi. **27** Padixah kaşin Zadokka: Sən aldın kərgüqi əməsmu? Sən wə əz oşlung Ahimaaz wə Abiyatarning oşli Yonatan, yəni ikkinglarning ikki oşlunglar sangə həmrah bolup tinq-aman xəhərgə kaytkin. **28** Mana, mən silərdin həwər kəlgüqə qəldiki ətkəllərdə kütüp turay, — dedi. **29** Xuning bilən Zadok bilən Abiyatar Hudaning əhdə sandukini Yerusalemoja

qayturup berip, u yerdə qaldı. **30** Lekin Dawut Zəytun teoşioja qikqanda, bexini yepip yalang ayaq bolup yioşawatatti; uning bilən bolojan həmmə həlkning hərbi bexini yepip yioşlap qikiwatatti. **31** Birsi kelip Dawutqa: Ahitofəlmü Abxalomning kəstige kətnaxqanlar iqidə ikən, dedi. Xuning bilən Dawut dua kiliş: I Pərwərdigar, Ahitofəlning məslihətini əhməkənilikkə aylanduroşaysən, dedi. **32** Dawut taqning qokkışioja, yəni adətə u məhsus Hudaəja ibadət kilidiojan jayoja yətkəndə, Arkilik Huxay toni yirtik, bexioja topa-qang qeqilojan haldə uning aldioja kəldi. **33** Dawut uningəja: Mening bilən barsang, manga yük bolup kəlisən; **34** lekin xəhərgə kaytip berip Abxaloməja: I padixah, mən bügüngə kədər atangning kül-hizmətkari boləjandək, əmdi sening kül-hizmətkaring bolay, disəng, sən mən üqün Ahitofəlning məslihətini bikar kiliwətələysən. **35** Mana Zadok wə Abiyatar degən kahinlarmu xu yerdə sən bilən billə bolidu əməsmu? Padixahning ordisisidin nemə anglisang, Zadok bilən Abiyatar kahinlarəja eytkin. **36** mana, ularning ikki oşli, yəni Zadokning oşli Ahimaaz bilən Abiyatarning oşli Yonatanmu xu yerdə ularning yenidə turidu. Hərnemə anglisang, ular arkilik manga həwər yətküzgin — dedi. **37** Xuning bilən Dawutning dosti Huxay xəhərgə bardı; Abxalommu dəl xu qəşdə Yerusalemoja kirdi.

16 Dawut taqning qokkışisidin əmdilə ötüşigə Məfiboxətning hizmətkari Ziba ikki yüz nan, bir yüz kixmix poxkili, yüz yazlık mewa poxkili wə bir tulum xarabni ikki exəkkə artip uning aldioja qikti. **2** Padixah Zibaəja: Bularni nemə üqün əkəlding? dedi. Ziba: Exəkləni padixahning ailisidikilər menixi üqün, nanlar bilən yazlık miwiləni oşlamlarning yeyixi üqün, xarabni qəldə hər ip kətkənləning iqixi üqün əkəldim — dedi. **3** Padixah: Oşjangning oşli nədə? — dəp soridi. Ziba padixahqa jawab berip: U yənilə Yerusalemdə kaldı, qünki u: Bügün İsrail jəmətidikilər atamning padixahlikini manga yandurup beridu, dəp olturidu — dedi. **4** Padixah Zibaəja: Mana Məfiboxətning həmmisi sanga təwə bolsun, dewidi, Ziba: Mən siligə təzim kiliyəm; silining aldiridə iltipət tapsam, i oşjam padixah, — dedi. **5** Dawut padixah Bahuriməja kəlgəndə, mana Saulning jəmətidin bolojan, Geraning oşli Ximəy isimlik bir adəm xu yərdin uning aldioja qikti; u bu yakka kəlgəq kimdu birini qarəjawatatti. **6** U Dawutning özigə wə Dawut padixahning barlik

hizmətkarlırioja qarəp taxlarni atti; həmmə həlk bilən barlik palwanlar padixahning ong tər ipidə wə sol tər ipidə turatti. **7** Ximəy qarəp: Yoqal, yoqal, həy sən kanhor, iplas! **8** Sən Saulning ornidə padixah boldung, lekin Pərwərdigar uning jəmətining kəninə sening bexingəja kayturdi; əmdi Pərwərdigar padixahlikni oşlung Abxalomning kəlioja bərdi; mana, ezüngning rəzilliking sening üstünggə qüxti, qünki sən bir kanhorsən! — dedi. **9** Zəruiyaning oşli Abixay padixahqa: Nemixka bu əlük it oşjam padixahni qarəjisun? U yərgə berip uning bexini kəskili manga ijazət bərgəysən! — dedi. **10** Lekin padixah: I Zəruiyaning oşulliri, mening bilən nemə karinglar? U qarəjisa qarəjisun! Əgər Pərwərdigar uningəja, Dawutni qarəjojan, dəp eytkən bolsa, undakta kim uningəja: Nemixka bundak kilişən? — deyəlisun? **11** Dawut Abixayəja wə barlik hizmətkarlırioja: Mana ez puxtumdin bolojan oşlum mening jənimni izdigən yerdə, bu Binyamin kixi uningdin artukrak kilmamdu? Uni qarəjoşli kəyoşin, qünki Pərwərdigar uningəja xundak buyruptu. **12** Pərwərdigar bəlkim mening dərdlirimni nəzirigə elip, bu adəmning bügün meni qarəjojanlırining ornidə manga yaxilik yandurar, dedi. **13** Xuning bilən Dawut ez adəmliri bilən yoldə mengiwərdi. Ximəy bolsa Dawutning uduldiki taş bəşridə mangoşaq qarəjaytti həm tax etip topa-qang qaqatti. **14** Padixah wə uning bilən bolojan həlkning həmmisi hər ip, mənzilgə barəjandə u yerdə aram aldi. **15** Əmdi Abxalom barlik İsrailar bilən Yerusalemoja kəldi; Ahitofəl uning bilən billə idi. **16** Dawutning dosti arkilik Huxay Abxalomning kəxioja kəlgəndə, u Abxaloməja: Padixah yaxısun! Padixah yaxısun! — dedi. **17** Abxalom Huxayəja: Bu sening dostungəja kərsitidiojan himmitingmu? Nemixka dostung bilən barmiding? — dedi. **18** Huxay Abxaloməja: Yak, undak əməs, bəlkə Pərwərdigar wə bu həlk həmdə İsrailarning həmmisi kimni tallisa, mən uningəja təwə bolay wə uning yenidə turimən. **19** Xuningdin baxka kimning hizmitidə bolay? Uning oşlining kəxidə hizmət kilmamdim? Sening atangning kəxidə hizmət kijoşandək, əmdi sening kəxingdə hizmət kilyay, — dedi. **20** Andin Abxalom Ahitofəlgə: Məslihətlixip yol kərsitinglar; kəndak kilsak bolar? — dedi. **21** Ahitofəl Abxaloməja: Atangning ordioşioja kərioşli kəyoşan kənzəkliri bilən billə yatkin; xuning bilən pütkül İsrail sening ezüngni atangəja nəprətlik kijoşanlikingni anglyaydu; xundak kiliş sanga əgəxkənləning kəlliri

küqländürüldü, dedi. **22** Xuning bilən ular Abxalom üçün ordining əgzisidə bir qedir tiktı; Abxalom həmmə İsrailning közliri aldidə öz atisining kenizəkli ri bilən billə boldı. **23** U künlərdə Ahi tofəlning bərgən məslihəti huddi kixi Hudadin sorap erixkən səkalamdək hesablinatti. Uning Dawutka wə Abxalomə bərgən həmmə məslihətimu həm xundak qarilatti.

17 Ahi tofəl Abxalomə: Manga on ikki ming adəmni talliwelixa ruhsət bərsəng, mən bügün keqə közojilip, Dawutni köoqlay; **2** Mən uning üstigə qüxkinimdə u hərıp, kölliri ajiz bolidu; mən uni alakzadə kiliwetimən, xundakla uning bilən boləjan barlik həlkə kaqidu. Mən pəkət padixahnila urup öltürimən, **3** andin həmmə həlkəni sanga bekindurup kayturimən. Sən izdigən adəm yokalsa, həmmə həlkə sening kexingəyə kaytidu; xuning bilən həmmə həlkə aman-esən qalidu, dedi. **4** Bu məslihət Abxaloməyə wə İsrailning barlik aqsakallirioyə yaqti, **5** ləkin Abxalom: Arkilik Huxaynimu qakiringlar; uning səzinimu anglayli, — dedi. **6** Huxay Abxalomning kexioyə kəlgəndə, Abxalom uningəyə: Ahi tofəl mundaq mundaq eytti; u degəndək kilaylimu? Bolmisa, sən bir məslihət bərgin, — dedi. **7** Huxay Abxaloməyə: Ahi tofəlning bu waqıtta bərgən məslihəti yahxi əməs, — dedi. **8** Huxay yənə mundaq dedi: «Sən atang bilən adəmlirini bilisənəyü — ular palwanlardur, hazır daladiki baliliridin juda kilinojan qixi eyiktək pəyli yaman. Atang bolsa həkikiyə jəngqidur, öz adəmliri bilən birgə kənməydu. **9** Mana u hazır bir əjardə ya baxka bir yərdə məküniwəlojan bolsa kerək. Mubada u əwwal həlkəimiz üstigə qüxsə xuni angliəjan hərkim: Abxaloməyə əgəxkənlər kirojinqilikka uqraptu, — dəydu. **10** U waqıtta hətta xir yürək palwanlarning yürəklirimu su bolup ketidu; qünki pütkül İsrail atangning batur ikənlikini, xundakla uningəyə əgəxkənlərnin gmu palwan ikənlikini bilidu. **11** Xunga məslihətim xuki, pütkül İsrail Dəndin tartip Bəər-Xəbaəjiqə sening kexingəyə tez yiojilsun (ular dengizdiki kumlardək köptur!). Sən əzüng ularni baxlap jənggə qikkın. **12** Biz uni kəyərdə tapsak, xəbnəm yərgə qüxkəndək uning üstigə qüxəyli. Xuning bilən uning əzi wə uning bilən boləjan kixilərdin heq kimmu qalmaydu. **13** Əgər u bir xəhərgə kiriwalsimu, pütkül İsrail xu yərgə arəjamqilarni elip kelip, xəhəni hətta uningdiki kikiq xəojil-taxlarnimu qaldurməy sərəp əkilip, dəyə jiləjisiyə taxliwetimiz». **14** Abxalom bilən İsrailning həmmə adəmliri: Arkilik

Huxayning məslihəti Ahi tofəlning məslihətidin yahxi ikən, dəyixti. Qünki Pərwədigər Abxalomning bexioyə bala kəlsun dəp, Ahi tofəlning yahxi məslihətinin bikar kilinixini bekitkənidi. **15** Huxay Zadək bilən Abiyatar kaşınlarəyə: Ahi tofəlning Abxalom bilən İsrailning aqsakallirioyə bərgən məslihəti mundaq mundaq, əmma mening məslihətim bolsa mundaq mundaq; **16** hazır silər dərhal adəm əwətip Dawutka: Bu keqidə qəlning keqikliridə kənməy, bəlki tez ötüp ketinglar, bolmisa padixah wə uning bilən boləjan həmmə həlkə həlak boluxi mumkin, dəp yətküzünglar — dedi. **17** U waqıtta Yonatan bilən Ahimaaz Ən-Rogəldə kütüp turatti; ular baxkılarning kəriyə qalmasıki üçün xəhərgə kirmidi; bir dedəkning qikip ularəyə həwər berixi bekitildi. Ular berip Dawut padixahka həwəni yətküzdi. **18** Ləkin bir yax yigit ularni kəriyə kəlip, Abxaloməyə dəp köydi. Əmma bu ikkiyələn ittik berip, Bahurimdiki bir adəmning əyigə kirdi. Bu adəmning həyolisida küduk bar idi; ular xuningəyə qüxü yoxurundi. **19** Uning əyali küdukning əozioyə yapkuqini yepip üstigə sokulojan buədayni təkü köydi; xuning bilən heq ix axkarılanmıdi. **20** Abxalomning hizmətkarlıri əyğə kirip əyalning kexioyə kəlip: Ahimaaz bilən Yonatan kəyərdə? — dəp sorıdi. Əyal: Ular eriktin ötüp kətti, dedi. Kəlgənlər ularni izdəp tapalməy, Yerusaleməyə kaytip kətti. **21** Ular kətkəndin keyin, bu ikkiyələn küduktin qikip, berip Dawut padixahka həwər bərdi. Ular Dawutka: Köpup, sudin ətkin; qünki Ahi tofəl seni tutux üçün xundak məslihət beriptu, — dedi. **22** Xuning bilən Dawut wə uning bilən boləjan barlik həlkə közojilip İordan dəryasidin ətti; tang atkuqə İordan dəryasidin ətmigən heqkim qalmıdi. **23** Ahi tofəl öz məslihətini köbul kilmiojanlikini kəriyə exikini tokup, öz xəhiridiki əyigə berip, əyidikilərgə wəsiyə təpxurəjəndin keyin, esilip əliwəldi. U öz atisining kəbrisidə dəpnə kilindi. **24** Xu arilikdə Dawut Məhanaiməyə yetip kəlgənidi, Abxalom wə uning bilən boləjan İsrailning həmmə adəmlirimu İordan dəryasidin ötüp boləjanidi. **25** Abxalom Yoabning ornıda Amasani köxunning üstigə sərdar kilip köydi. Amasa bolsa Yitra isimlik bir İsraillik kixining əojli idi. U kixi Nəhaxning kizi Abigail bilən yəkinlik kiləjanidi. Nəhax Yoabning anisi Zəruiya bilən əqə-singil idi. **26** İsrail bilən Abxalom Gileadning zeminidə bargah tiktı. **27** Dawut Məhanaiməyə yetip kəlgəndə, Ammoniylarning Rabbah xəhiridin boləjan Nəhaxning əojli Xobi bilən

Lo-Dibarlik Ammiolning oqli Makir wə Rogelimdin boləjan Gileadlik Barzillay degənlər 28 yotқан-kərpə, das, қақа-қуқа, буојday, арпа, un, қомақ, purқaq, қizil max, қuruојan purқaqлар, 29 һəsəl, қayмақ wə қoyларni кəлтүрүп, kala сүtidə қilinoјan қurut-irimқik қатарlikларni Dawut bilən һəлқкə yeyix үқün elip кaldi, қünki ular: Xübһisizki, һəлқ қəldə һerip-eqip, ussap кəткəndu, дəp oylinoјanidi.

18 Dawut əzi bilən boləjan һəлқni yioјip editlidi wə ularning üstigə mingbexi bilən yüzbexi koydi. 2 Andin Dawut һəлқni үқ beləkkə belүp jənggə қikardi; birinqi beləкni Yoabning қol astida, ikkinqi beləкni Zəruiyaning oqli, Yoabning inisi Abixayning қol astida wə үқinqi beləкni Gatlik Ittayning қol astida koydi. Padixah һəлқкə: Bərhəк, mənmu silər bilən jənggə қikimən, dedi. 3 Lekin һəлқ; Sili қikmisila, əgər biz қаqsaq дүxmən bizgə pərwa қilmaydu; һəтта yerimimiz өlүp кətsəкmu bizgə pərwa қilmaydu. Qünki əzliri bizning on mingimizgə barawər bolila. Yahxisi sili xəһərdə turup bizgə һəmdəm boluxқа тəyyar turoјayla, dedi. 4 Padixah ularoјa: Silərgə nemə layik kərünsə, xuni қilimən, — dedi. Xuning bilən һəлқ yүzdin, mingdin bolup xəһərdin қikiwatқanda, padixah dərwazining yenida turdi. 5 Padixah Yoab bilən Abxay wə Ittayoјa: Mən үқün Abxalomoјa yahxi muamilidə bolup ayanglar, dedi. Padixahning [һəmma sərdarlırioјa] Abxalom toqrisida xundak tapilioјinida, barlik һəлқ tapilioјinini anglidi. 6 Andin һəлқ Israil bilən soқuxқili məydanoјa қikti; soқux əfrainning ormanlıқida boldi. 7 U yərdə Israil Dawutning adəmliridin məoјlup boldi. U күni ular қattik қiroјin қilindi — yigirmə mingi өldi. 8 Soқux xu zeminoјa yeyildi; ormanlıқ yəwətkənlər қiliqta əlgənlərdin kəp boldi. 9 Abxalom Dawutning oјulamliri bilən tuyuқsiz uқrixip қaldi; Abxalom əz қeqirioјa minip, qong dub dərhihining қoyuқ xahlirining tegidin ətkəndə, uning bexi dərəh xehioјa kəplixip қelip, u esilip қaldi; u mingən қeqir bolsa aldioјa ketip қaldi. 10 Birsı buni kərүp Yoabқа һəwər berip: Mana, mən Abxalomning bir dub dərhihidə sanggilap turoјinini kərdüm, dedi. 11 Yoab һəwər bərgən adəmgə: Nemə! Sən uni kərүp turup, nemixқа uni urup өltürүp yərgə қүxürmiding? Xundak қiloјan bolsang, sanga on күmүx тənggə wə bir kəmər berəttim, — dedi. 12 U adəm Yoabқа: Қolumoјa ming күmүx тənggə тəgsimu, қolumni padixahning oqlioјa uzatmayttim! Qünki padixahning һəmmimiz aldida sanga, Abixayoјa

wə Ittayoјa: Mening үқün һər biringlar Abxalomni ayanglar, дəp buyruoјinini angliduk. 13 Əgər mən əz jenimni тəwəкkul қilip, xundak қiloјan bolsam (һərkəndak ix padixahtin yoxurun қalmaydu!) sən meni taxlap, дүxmining қatarida kərəttim, — dedi. 14 Yoab: Sening bilən bundak deyixixкə qolam yoқ! — dedi-də, қolioјa үқ nəyzini elip dərəhtə sanggilaklik һalda tirik turoјan Abxalomning yүrikigə sanjidi. 15 Andin Yoabning yaroј ketүrgүqisi boləjan on oјulam Abxalomning qərisigə yioјilip, uni urup өltürdi. 16 Andin Yoab kanay қaldi; һəлқ Israilni қoşlaxtin yandi; қünki Yoab қoxunni qekinixкə қakirdi. 17 Ular Abxalomni ormanlıқtiki qong bir azgaloјa taxlap üstigə nuroјun taxlarni dəwiləp koydi. Israilar bolsa қeqip һərbiri əz makanioјa kətti. 18 Abxalom tirik waқtida padixah wadisida əzigə bir abidə turoјuzoјanidi. Qünki u: Mening namimni қaldurdioјanoјa oқlum yoқ dəp, u tax abidini əz nami bilən atioјanidi. Xuning bilən bu tax bügүngə қədər «Abxalomning yadikari» dəp atilidu. 19 Zadokning oqli Ahimaaz [Yoabқа]: Pərwədigar seni дүxmənliringdin қutқuzup sən үқün intikəm aldi, dəp padixahқа һəwər berixкə meni dərһal mangoјuzoјin, — dedi. 20 Lekin Yoab uningoјa: Sən bügün һəwər bərməysən, bəlki baxқа bir күni һəwər berisən; padixahning oqli əlgini түpəylidin, bügün һəwər bərməysən, dedi. 21 Xuning bilən Yoab Kuxioјa: Berip padixahқа kərginingni dəp bərgin, dedi. Kuxiylik Yoabқа təzim қilip yүgүrүp kətti. 22 Lekin Zadokning oqli Ahimaaz Yoabқа yənə: Қandakla bolmisun bu Kuxiyning kəynidin yүgүrүxкə manga ijazət bərgin, — dedi. Yoab: I oқlum, sanga һeqқandak sөyünqi bərgүdək һəwər bolmisa, nemixқа yүgүrүxni halaysən? — dedi. 23 U yənə: Қandakla bolmisun, meni yүgүrgүzgin, dedi. Yoab uningoјa: Mang, yүgүr, dewidi, Ahimaaz İordan dəryasidiki түzlənglik bilən yүgүrүp Kuxiygə yetixip uningdin өtүp kətti. 24 Dawut iқki-taxқи dərwazining otturisida olturatti. Kəzətqi dərwazining əgzisidin sepilning üstigə қikip, bexini kətürүp қariwidi, mana bir adəmning yүgүrүp keliwatқinini kərdi. 25 Kəzətqi warkirap padixahқа һəwər bərdi. Padixah: Əgər u yaloјuz bolsa uningda qoқum һəwər bar, dedi. Həwərqi bolsa yəқinlixip keliwatatti. 26 Andin kəzətqi yənə bir adəmning yүgүrүp kəlginini kərdi. Kəzətqi dərwaziwəngə: Mana yənə bir adəm yaloјuz yүgүrүp keliwatidu, — dedi. Padixah: Bumu һəwərqi ikən, dedi. 27 Kəzətqi: Awwalkisining yүgүrүxi manga

Zadokning oʻqli Ahimaazning yugʻurxidak kʻerindi, — dedi. Padixah: U yahxi adʻm, hux hʻawʻer yʻatkʻuzidu, — dedi. **28** Ahimaaz padixahqa towlap: Salam! dʻp padixahqa yʻuzini yʻergʻe tʻegkʻuziʻp tʻazim kilip: Oʻojam padixahqa ziyan yʻatkʻurixkʻe kollirini kʻetʻurgʻen adʻmlarni maʻolubiyʻtka muptila kilʻoʻjan Pʻarwʻardigar Hudaliri mubarʻaktur! — dedi. **29** Padixah: Abxalom salamʻtmu? — dʻp soridi. Ahimaaz jawab berip: Yoab padixahning kulʻi wʻe pekʻirlirini mangduroʻjanda, pekʻir kixilʻorning qong qalaymikanqilikini kʻordum, lekin nemʻe ix bolʻoʻjanlikini bilmidim, — dedi. **30** Padixah: Boldi, buyaqta turup turoʻjin, dedi. U bir tʻarʻepkʻe berip turdi. **31** Wʻe mana, Kuxiy yetip kʻeldi; Kuxiy: Oʻojam padixah hux hʻawʻerni angliʻoʻlayla. Pʻarwʻardigar bʻugʻun asiylik kilip koʻzoʻjalʻoʻjan hʻammisidin silini kutkuzup, ulardʻin intikʻam aldi, dedi. **32** Padixah Kuxiyʻoʻja: Yigit Abxalom salamʻtmu? dʻp soridi. Kuxiy: Oʻojam padixahning dʻuxmʻnliri wʻe silini kʻestlʻexkʻe koʻzoʻjalʻoʻjanlarning hʻammisi u yigitkʻe ohxax bolsun! — dedi. **33** Padixah tolimu azablinip, dʻrwazining tʻepisidiki balihaniʻoʻja yioʻlʻoʻjan peti qikti; u mangoʻjaq: I oʻplum Abxalom! I oʻplum, oʻplum Abxalom! Kaxki, mʻen sening ornungda ʻelsʻem bolmasmidil! I Abxalom, mening oʻplum, mening oʻplum! dedi.

19 Birsʻi Yoabka: Padixah Abxalom uqʻun yioʻlʻap matʻem tutmaqta, dʻp hʻawʻer bʻerdi. **2** Xuning bilʻen xu kundiki nusrat hʻalk uqʻun musibʻatkʻe aylandi; qʻunki hʻalk xu kunida: Padixah ʻoz oʻqli uqʻun kayʻoʻju-hʻasrat tartiwatidu, dʻp anglidi. **3** U kʻuni hʻalk sokuxtʻin keqʻip hijalʻetta qʻalʻoʻjan adʻmlardʻak, oʻpʻirilikʻe xʻahʻergʻe kirdi. **4** Padixah yʻuzini yepip: I, oʻplum Abxalom, i Abxalom, mening oʻplum, mening oʻplum! — dʻp kʻattik awaz bilʻen pʻeryad kʻetʻurdi. **5** Lekin Yoab padixahning ʻeyigʻe kirip, uning kʻexioʻja kelip: ʻOz jeningni, oʻqulliring bilʻen kizliringning jenini, ayalliringning jeni bilʻen kenizʻakliringning jenini kutkuzʻoʻjan hʻammʻe hizmatkarlarning yʻuzini sʻen bʻugʻun hijalʻetta qaldurdung! **6** Sʻen ʻezingʻgʻe nʻaprʻatlinidoʻjanlarni sʻeyisʻen, seni sʻeyidoʻjanlarʻoʻja nʻaprʻatlinidoʻjandʻak kilisʻen! Qʻunki sʻen bʻugʻun sʻardarliringni yaki hizmatkarliringni nʻaziringda heqʻnʻersʻe ʻemas degʻendʻak kʻilding! Qʻunki bʻugʻun Abxalom tirik kelip, biz hʻammimiz ʻelgʻen bolsak, nʻaziringda yahxi bolattikʻen, dʻp bilip yʻattim. **7** ʻEmdi qikʻip hizmatkarliringning kʻengligʻe tʻasʻalliy bʻergin; qʻunki mʻen Pʻarwʻardigar bilʻen kʻasʻem kilimʻanki, ʻagar qikʻmisang, bʻugʻun keqʻe heq adʻm sening bilʻen

qalmaydu. Bu bala yaxliqingdin tartip bʻugʻunki kʻungiqʻe uʻstingʻgʻe qʻuxkʻen hʻarkʻandʻak baladin ʻoʻjir bolidu, — dedi. **8** Xuning bilʻen padixah qikʻip dʻarwazida olturdi, hʻammʻe hʻalkkʻe: Mana, padixah dʻarwazida olturidu, degʻen hʻawʻer yʻatkʻuzilgʻenda, ularning hʻammisi padixahning kʻexioʻja kʻeldi. ʻEmma Israillar bolsa hʻammisi keqʻip, ʻez ʻeyigʻe kaytip kʻatti. **9** ʻEmdi Israil kʻabilisidiki hʻammʻe hʻalk ʻoʻlʻoʻjula kilixip: Padixah bizni dʻuxmʻnlirimizning kʻolidin azad kilʻoʻjan, bizni Filistiyʻlarning kʻolidin kutkuzʻoʻjanidi. ʻEmma, u hʻazir Abxalom tʻupʻaylidin zemindin ʻezini kaquruwatidu. **10** Lekin biz uʻstimizgʻa padixah boluxka mʻasih kilʻoʻjan Abxalom bolsa jʻengda ʻeldi. ʻEmdi nemixka padixahni yandurup elip kelixkʻe gʻep kilʻmaysilʻer? deyixti. **11** Dawut padixah Zadok bilʻen Abiyatar kaʻhinlarʻoʻja adʻm ʻawʻatip: Silʻer Yʻehudaning aʻksakallirioʻja: [Padixah mundaq dʻaydu]: — Hʻammʻe Israillarning padixahni ordioʻja kayturup kelʻayli, deyixkʻen tʻeiplirining hʻammisi padixahning kulikioʻja yʻatkʻen yʻarda, nemixka silʻer bu ixta ulardʻin keyin qalisilʻer? **12** Silʻer mening kerindaxlirim, mening ʻat-ustihanlirim turup, nemixka padixahni elip kelixtʻe hʻammisidin keyin qalisilʻer?! — dʻenglar. **13** Wʻe xundaqʻla yʻonʻe Amasaʻoʻjimu: Padixah mundaq dʻaydu: — Sʻen mening ʻat-ustihanlirim ʻamʻasmusʻen? ʻAgʻer seni Yoabning ornida mening kʻeximda daim turidoʻjan koʻxunning sʻardari kilʻmisam, Huda meni ursun hʻem uningdin artuk jazalisun — dʻenglar, — dedi. **14** Buning bilʻen u Yʻehudadiki adʻmlʻorning kʻengʻullirini bir adʻmning kʻenglidʻak ʻezigʻe mayil kildi. Ular padixahqa adʻm mangdurup: Sʻen ʻezing bilʻen hʻammʻe hizmatkarliring birgʻe yenip kelinglar, dʻp hʻawʻer yʻatkuzdi. **15** Xuning bilʻen padixah yenip Iordan dʻaryasioʻjigʻe kʻeldi. Yʻehudadiki adʻmlʻar padixahni Iordan dʻaryasidin ʻetkuzimiz dʻp, padixahning aldioʻja Gilgalʻoʻja barʻoʻjanidi. **16** Baʻhurimdin qikʻkan Binyaminlik Geraning oʻqli Ximʻay aldirap kelip, Yʻehudadiki adʻmlʻar bilʻen qʻuxiʻp, padixahning aldioʻja qikti. **17** Ximʻaygʻa Binyamin kʻabilisidin ming adʻm ʻagʻaxti; ular bilʻen Saulning jʻamatida hizmatkar bolʻoʻjan Ziba, uning on bʻax oʻqli wʻe yigirmʻe hizmatkarimu uningʻoʻja koʻxulup kʻeldi; bularning hʻammisi Iordan dʻaryasidin ʻetʻup padixahning aldioʻja qikti. **18** Bir kemʻe padixahning ihtiyarioʻja koʻyulup, ailʻe tawabiatlirini ʻetkuziʻx uqʻun uyan-buyan ʻetʻup yʻurʻatti. Padixah Iordan dʻaryasidin ʻetkʻenda, Geraning oʻqli Ximʻay kelip uning aldida yikʻilip turup **19** padixahqa: Oʻojam

kullirioʻja kəbihlik sanimioʻjaya; oʻojam padixah Yerusalemdin qiqqan kunda kullirining qilojan kəbihlikini əslirigə kəltürmigəyla; u padixahning kəngligə kəlmisun. **20** Qünki kulliri əzining gunah qilojinimni obdan bilidu; xunga mana, mən Yüsüpning jəmətidin həmmidin awwal bügün oʻojam padixahni qarxi elixka qiqtimmən, — dedi. **21** Zəruiyaning oʻqli Abixay buni anglap: Ximəy Pərwərdigarning məsih qilojinini qarəioʻjan tursa, əlümgə məhkum kilinix lazim bolmamdu? — dedi. **22** Lekin Dawut: I Zəruiyaning oʻqulliri, silərnin mening bilən nemə kəringlar? Bügün silər manga qarxi qiqmaqquimusalər? Bügünki kunda Israilda adəmlər əlümgə məhkum kilinixi kerəkmü? Bügün Israiloʻja padixah ikənlikimni bilməymənmu? — dedi. **23** Andin padixah Ximəygə: Sən əlməysən, — dedi. Padixah uningəja kəsəm kildi. **24** Əmdi Saulning nəwrisi Məfiboxət padixahni qarxi əlojili kəldi. Padixah kətkən kündin tartip saq-salamat kaytip kəlgən küngiqə, u ya putlirining tirniqini almioʻjan ya saqilini yasimioʻjan wə yaki kiyimlirini yumioʻjanidi. **25** U padixahni qarxi əlojili Yerusalemdin kəlgəndə, padixah uningdin: I Məfiboxət, nemixka mening bilən barmiding? — dəp soridi. **26** U: I, oʻojam padixah, kulliri əksək boləjaqka, exikimni tokup, minip padixah bilən billə baray, dedim. Əmma hizmətkarim meni əldəp koyuptu; **27** u yənə oʻojam padixahning əldida kullirining oʻjəywitini kildi. Lekin oʻojam padixah Hudaning bir pərixtisidəktur; xuning üçün siligə nemə layik kərünsə, xuni kiləjayla. **28** Qünki atamning jəmətinin həmmisi oʻojam padixahning əldida əlgən adəmlərdək idi; lekin sili əz kullirini əzliri bilən həmdastihan boləjanlar arisida koydila; mening padixahning əldida pəryad qiləjili nemə həkkim bar? — dedi. **29** Padixah uningəja: Nemixka ixliring toʻqrisida səzliwerisən? Mening həkümüm, sən bilən Ziba yərləni bəlüxiwəlinglar, — dedi. **30** Məfiboxət padixahka: Oʻojam padixah aman-esən əz əyigə kəlgəndin keyin, Ziba həmmisini əlsimu razimən! — dedi. **31** Gileadlik Barzillaymu Rogelimdin qüxüp padixahni İordan dəryasidin ətküzüp koyuxka kelip, padixah bilən billə İordan dəryasidin ətti. **32** Əmdi Barzillay heli yaxənoʻjan bir adəm bolup, səksən yaxka kirgənidi. Padixah Məhanaimda turoʻjan waqıtta, uni qəmdioʻjan dəl muxu adəm idi; qünki u heli katta bir xixi idi. **33** Padixah Barzillayəja: Mening bilən barəjin, mən səndin Yerusalemda əzümningkidə həwər əlimən, dedi. **34** Lekin Barzillay padixahka:

Mening birnəqqə künlük əmrüm qəloʻjandı, padixah bilən birgə Yerusalemoʻja baramdim? **35** Kulliri səksən yaxka kirdim. Yahxi-yamanni yənə pərk etələymənmu? Yəp-iqkinimning təmini tetalamdim? Yigit nəoʻmiqilər bilən kiz nəoʻmiqilərnin əwazini əngliyalamdim? Nemixka kulliri oʻojam padixəja yənə yük bolimən? **36** Kulliri pəkət padixahni İordan dəryasidin ətküzüp andin əzrak uzitip koyay degən; padixah buning üçün nemixka manga xunqə xapaət kərsitidila? **37** Kullirining əlgəndə əz xəhirimdə, atam bilən anamning kəbrisinin yenida yetixim üçün kaytip ketixigə ijazət bərgəyla. Əmdi mana, bu yərdə əz kulliri Kimham bar əməsmü? U oʻojam padixah bilən ətüp barsun, uningəja əzligə nemə layik kərünsə xuni kiləjayla, — dedi. **38** Padixah: Kimham mening bilən ətüp barsun; sanga nemə layik kərünsə uningəja xuni kilay, xundakla sən məndin hər nemə sorisang, sanga kilimən, — dedi. **39** Andin həlkning həmmisi İordan dəryasidin ətti, padixahmu ətti. Andin padixah Barzillayni səyüp uningəja bəht tilidi; Barzillay əz yurtioʻja yenip kətti. **40** Padixah Gilgəloʻja qikti, Kimham uning bilən bardi. Yəhudadiki barlik adəmlər bilən Israilning həlkning yərimi padixahni dəryadin ətküzüp uzitip koyəjanidi. **41** Andin mana, Israilning barlik adəmliri padixahning kəxioʻja kelip: Nemixka qerindaxlirimiz Yəhudaning adəmliri oʻqrilikqə padixahni wə padixahning əilətəwəbiatlirini, xundakla Dawutka əgəxkən həmmə adəmləni İordan dəryasidin ətküzüxkə muyəssər bolidu? — dedi. **42** Yəhudaning həmmə adəmliri Israilning adəmlirigə jawap berip: Qünki padixah bilən bizning tuʻqəncilikimiz bar, nemixka bu ix üçün bizdin hapa bolisilər? Biz padixahningkidin bir nemini yidukmu, yaki u bizgə bir in'am bərdimu? — dedi. **43** Israilning adəmliri Yəhudaning adəmlirigə jawap berip: Kəbilə boyiqə əloʻjandı, padixahning [on ikki] ülüxtin oni bizgə təwədur, silərgə nisbətən bizning Dawut bilən tehimu qongrak buradərcilikimiz bar. Nemixka bizni kəzğə ilmaysilər? Padixahimizni yandurup əlip kelixkə awwal təxəbbus qiləjanlar biz əməsmiduk? — dedi. Əmma Yəhudaning adəmlirinin səzliri Israilning adəmlirinin səzlidirin tehimu kəttik idi.

20 Wə xundak boldiki, xu yərdə Binyamin kəbilisidin, Bikrining oʻqli Xəba isimlik bir iplab bar idi. U kanay qəlip: — Bizning Dawutta həqkəndak ortək nesiwimiz yok; Yəssəning oʻqlidin həqkəndak

mirasimiz yok! I Israil, hərbiirlinglar öz öyünlərgə yenip ketinglar, — dedi. **2** Xuning bilən Israilning həmmə adəmliri Dawuttin yenip Bikrining oqlı Xebaşa əgəxti. Lekin Yəhüdaning adəmliri Iordan dəryasidin tartip Yerusalemoqə öz padixahıqə qing baqlinip, uningə əgəxti. **3** Dawut Yerusalemoqə kelip ordisoqə kirdi. Padixah ordioqə qaraxka qoyup kətkən axu on kenizəkni bir öygə kəmap koydi. U ularni bakti, lekin ularə yeqinqilik kilmidi. Xuning bilən ular u yərdə tul ayallardək ölgüqə kəmaləqan peti turdi. **4** Andin padixah Amasaşa: Üq kün iqidə Yəhüdaning adəmlirini qakirip, yioqı kəlgın; əzüngmu bu yərdə həzir boləqin, dedi. **5** Xuning bilən Amasa Yəhüdaning adəmlirini qakirip yioqıli bardı. Lekin uning undək kiliqi padixah bekitkən wəqittin keyin kəldi, **6** u wəqıtta Dawut Abixayə: Əmdi Bikrining oqlı Xeba bizgə qüxüridioqan apət Abxalomning qüxürginidin tehimu yaman bolidu. Əmdi oqəjangning hizmətkarlrini elip ularni kooqlap barəqin. Bolmisa, u mustəhkəm xəhərləri igiliwelip, bizdin əzini qəquruxi mumkin, — dedi. **7** Xuning bilən Yoabning adəmliri wə Kərətiylər, Pələtiylər, xundəklə barlik palwanlar uningə əgixip qıktı; ular Yerusalemdin qıqıp, Bikrining oqlı Xebani kooqlioqili bardı. **8** Ular Gibeondiki qoram taxka yeqin kəlgəndə Amasa ularning aldioqə qıktı. Yoab üstibexioqə jəng libasini kiyip, beligə oqlaplik bir kiliqini asqan kəmə bəqlioqanıdi. U aldioqə mengiwidi, kiliq oqlaptin qüxüp kətti. **9** Yoab Amasadin: Tinqlikmu, inim? — dəp soridi. Yoab Amasani səyməkqi boləjəndək oğ kəli bilən uni sakilidin tutti. **10** Amasa Yoabning yəne bir kəlidə kiliq barlıoqə dikqət kilmidi. Yoab uning qərsioqə xundək tiktiki, üqəyliri qıqıp yərgə qüxti. İkinqi qətim selixning həjiti qəlmioqanıdi; qünki u əldi. Andin Yoab bilən inisi Abixay Bikrining oqlı Xebani kooqlioqili kətti. **11** Yoabning oqlamliridin biri Amasaning yenidə turup: Kim Yoab tərəptə turup Dawutni kəllisa, Yoabka əgəxsun, dəytti. **12** Əmma Amasa əz kənidə yumilinip, yolning ottursidə yatattı; uni kərgən həlkning hərbi tohtaytti. U kixi həmmə həlkning tohtioqinini kərup, Amasaning jəsitini yoldin etizlikkə tartip koydi həm bir kiyimni uning üstigə taxlıdi. **13** Jəsət yoldin yətkəlgəndin keyin həlkning həmmisi Bikrining oqlı Xebani kooqlioqili Yoabka əgəxti. **14** Xeba bolsa Bəyt-Maakaqdiki Abəlgıqə wə Bəriylıklərnin yurtning həmmə yərlirini kezip Israilning həmmə kəbiliridindən ətti. [Bəriylıklərmu]

jəm bolup uningə əgixip bardı. **15** Xuning bilən Yoab wə adəmliri kelip, Bəyt-Maakaqdiki Abəldə uni muhasirigə aldı. Ular xəhərnin qərisidiki səpilning udulidə bir istihkam saldı; Yoabka əgəxkənlərnin həmmisi kelip, səpilni ərüxkə bəzəqlanlawatqanda, **16** Danixmən bir hotun xəhərdin towlap: Kulək selinglar! Kulək selinglar! Yoabni bu yərgə qakirip kelinglar, mening uning bilən səzləxməkqi boləqinimni uningə eytinglar, — dedi. **17** U yeqin kəlgəndə hotun uningdin: Sili Yoabmu? — dəp soridi. U: Xundək, mən xu, dedi. Hotun uningə: Dədəklirinin səzini angliqayla, dedi. U: Anglawatimən, dedi. **18** Hotun: Konilardə Abəldə məslihət tapkın, andin məsililər həl kəlinidu, dəgən gəp bar; **19** Israilning tinq wə məmin bəndiliridin birimən; sili həzir Israildiki ana kəbi qəng bir xəhəri harəp kiliwatidila; nemixkə Pərwədigarning mirasini yəkatməkqi bolıla? — dedi. **20** Yoab jawap bəri: Undək ix məndin neri bolsun! Məndin neri bolsun! Mening həqnemini yutuwaləqum yəki yəkatqum yoktur; **21** ix undək əməs, bəlkə Əfrayimdiki edirliktin Bikrining oqlı Xeba dəgən bir adəm Dawut padixahka qarxi kəlini kətürüptu. Pəkət uni tapxursanglar, andin xəhərdin kətimən, dedi. Hotun Yoabka: Mana uning bəxi səpildin siligə taxlınidu, — dedi. **22** Andin hotun əz danalıq bilən həmmə həlkəkə məslihət saldı; ular Bikrining oqlı Xebaning bəxini kəsip, Yoabka taxlap bərdi. Yoab kanay qəldi, uning adəmliri xuni anglap, xəhərdin kətip, hərbi öz öyigə qəytti. Yoab Yerusalemoqə padixahning qəxioqə bardı. **23** Əmdi Yoab pütkül Israilning qəxuning sərdari idi; Yəhəyadaning oqlı Binaya bolsa Kərətiylər bilən Pələtiylərnin üstigə sərdar boldi. **24** Adoniram baj-alwənoqə bəx boldi, Aqludning oqlı Yəhəxəfat bolsa diwan begi boldi; **25** Xəwə katip, Zadək bilən Abiyatar kəşin idi; **26** Yairlik Ira bolsa Dawutka has kəşin boldi.

21 Əmma Dawutning künlrində udə üç yil aqarqilik boldi. Dawut uning toqruluk Pərwədigardindən soridi. Pərwədigar uningə: Aqarqilik Saul wə uning qənhər jəmətidikilər səwəbidin, yəni uning Gibeonluqlərini kiroqin kəloqinidin boldi, dedi. **2** Padixah Gibeonluqlərini qakirip, ular bilən səzləxti (Gibeonluqlər Israilardin əməs idi, bəlkə Amoriylərnin bir qəldisi idi. Israil əslidə ular bilən əhdə kəlip qəsəm iqləkənid; lekin Saul Israil wə Yəhədalarəqə boləqən kizəqlinlik bilən ularni əltürüxkə intilgənid). **3** Dawut Gibeonluqləroqə: Silərgə nemə kəlip bəri? Mən qəndək kəlip bu günəhni kafərat kəlip

yapsam, andin silər Pərwərdigarning mirasioja bəht-bərikət tiliyəlsilər? — dedi. **4** Gibeonluqlar uningoja: Bizning Saul wə uning jəmətidikilərdin altun-kümüx sorax həkkimiz yok, wə bizning səwəbimizdin Israildin bir adəmnimu əlümgə məhkum kildurux həkkimiz yok, dedi. Dawut: Silər nemə desənglar, mən xundak kılay, dedi. **5** Ular padixahka: Burun bizni yokatmaqci boləjan, bizni Israilning barlik pasilliri iqidə turəqudək yeri kəlmisun dəp, bizni həlak kilixka kəstligən həliki kixining, **6** hazır uning ərkək nəslidin yəttisi bizgə tapxurup berilsun, biz Pərwərdigarning talliojini boləjan Saulning Gibeah xəhiridə, Pərwərdigarning aldida ularni əltürüp, esip koyayli, dedi. Padixah: — Mən silərgə qoqum tapxurup berimən, dedi. **7** Ləkin Dawut bilən Saulning oəqli Yonatanning Pərwərdigar aldida iqixkən kəsimi wəjədin padixah Saulning nəwrisi, Yonatanning oəqli Məfiboxətni ayidi. **8** Padixah Ayahning kizi Rizpahning Sauloja tuəqup bərgən ikki oəqli Armoni wə Məfiboxətni wə Saulning kizi Miqal Məholatlik Barzillayning oəqli Adrial üqün bekiwaləjan bəx oəqulni tutup, **9** Gibeonluqlarning kəlioja tapxurdi. Bular ularni dəngdə Pərwərdigarning aldida esip koydi. Bu yəttəylən bir kündə əltürüldi; ular əltürülgəndə arpa ormisi aldidiki künlər idi. **10** Andin Ayahning kizi Rizpah bəz rəhtni elip, qoram üstigə yeyip saldi. U orma baxlanəjan tartip asmandin yaməqur qüxkən wəktikqə, u yərdə olturup kündüzi kuxlarning jəsətlərnin üstigə konuxioja, keqisi yirtkuqlarning ularni dəssəp qəylixigə yol koymidi. **11** Birs Saulning keniziki, Ayahning kizi Rizpahning kəliojanlirini Dawutka eytti. **12** Xuning bilən Dawut Yabəx-Gileadtilərnin kəxioja bərip, u yərdin Saulning wə uning oəqli Yonatanning səngəklirini elip kəldi (Filistiyələr Gilboada Saulni əltürgən künidə ularning jəsətlirini Bəyt-Xandiki məydanda esip koyəjanidi; Yabəx-Gileadtilələr əslidə bularni xu yərdin oəprikəqə elip kətkənidi). **13** Dawut Saul bilən uning oəqli Yonatanning səngəklirini xu yərdin elip kəldi; ular esip əltürülgən yəttəylənnin səngəklirininimu yiojip koydi, **14** andin xularni Saul bilən oəqli Yonatanning səngəkliri bilən Binyamin zəminidiki Zelada, atisi kixning kəbrisidə dəpnə kıldi. Ular padixah əmr kəlojandək kıldi. Andin Huda [həlkning] zəmin toəqruluk dualirini ijabət kıldi. **15** Filistiyələr bilən Israilning ottursida yənə jəng boldi, Dawut əz adəmliri bilən qüxüp, Filistiyələr bilən soquxti. Əmma Dawut tolimu qarqap kətti; **16**

Rafahning əwladliridin boləjan İxbi-Binob Dawutni əltürməqci idi; uning mis nəyzisining əqirlikci üq yüz xəkəl idi; uningə yənə yəngi sawut baəqləklilik idi. **17** Ləkin Zəruiyaning oəqli Abixay uningəja yərdəmgə kelip Filistiyəni kəlioqlap əltürdi. Xu kuni Dawutning adəmliri uningəja kəsəm kılip: Sən yənə biz bilən jənggə qikməoijn! Bolmisa Israilning qiriəji əqüp kəlidu, — dedi. **18** Bu ixtin keyin xundak boldiki, Gobta Filistiyələr bilən yənə jəng boldi; u wəktitə Huxatlik Sibbikay Rafahning əwladidin boləjan Safni əltürdi. **19** Gobta yənə bir kətim Filistiyələr bilən jəng boldi; u qəoqda Bəyt-Ləhəmlik Yairning oəqli Əl-Hənan Gatlik Goliyatning inisini əltürdi. Uning nəyzisining səpi bəpkarning hadisidək idi. **20** Yənə bir jəng Gatta boldi; u yərdə egiz boyluk bir adəm bar idi, kəllirining altidin barməkliri, putlirining altidin barməkliri bolup jəmiy yigirmə tət barməki bar idi. U həm Rafahning əwladidi. **21** U Israilarning aldida turup ularni mazaq kıldi; ləkin Dawutning akisi Ximiyanning oəqli Yonatan uni əltürdi. **22** Bu tət kixi Gatlik Rafahning əwladidi bolup, həmmisi Dawutning kəlidə yəki uning hizmətkərlirining kəlidə əltürüldi.

22 Pərwərdigar uni barlik duxmənliridin həm Saul padixahning kəlidin kutkuzəjan kuni, u Pərwərdigarəja bu küyni eytti: — **2** U mundaq dedi: — Pərwərdigar mənə hadə təoqim, mənə qərojinim, mənə nijətkərimdur! **3** Huda mənə qəram təximdur, mən Uningəja tayinimən — U mənə qəlkənim, mənə kutkuzəjuqi munggüzüm, Mənə egiz munarim wə bəxpanəhim, mənə kutkuzəjuqimdur; Sən mənə zorəwanlərdin kutkuzisən! **4** Mədhəyilərgə layik Pərwərdigarəja mən nida kəlimən, Xundək kılip, mən duxmənlirimdin kutkuzulimən; **5** Qünki əlümning əsarətliri mənə kərxiwəldi, İhləssizlarning yəmrəp kətxi mənə kərkətiwətti; **6** Təhtisarəning tənirini mənə qirimiwəldi, Əlüm sirtməkliri aldiməja kəldi. (Sheol h7585) **7** Kiyənəlojinimda mən Pərwərdigarəja nida kəldim, Huda yiməja pəryad kətürdüm; U ibadəthanisidin əwəzimni ənglidi, Mənə pəryadim Uning kəlikəjoja kirdi. **8** Andin yəz-zəmin təwrəp silkinip kətti, Asmanlarning ulliri dəhəxtlik təwrəndi, silkinip kətti; Qünki U əzəpələndi. **9** Uning diməoqidin is ərləp turətti, Aəzidin qikqən ot həmmisini yutuwətti; Uningdin kəməür qəoqliri qikətti; **10** U asmanlarni əngixtürüp əgip qüxti, Puti əstida tum kərangəquluk idi. **11** U bir kərub üstidə pərwəz kıldi, U xəmalning qənatlirida

kөрündi. 12 U қаранғошлуқни, хундақла җиғиләпән сұлари, Асманларнинг қоҗуқ булутлирини, Өз әтрапидә қедри қилди. 13 Унинг алдидә турәпән җоруклуқтин, Отлуқ қоғлар қиқип өттә; 14 Пәрвәрдигар асманда гүлдүрлиди; Һәмминд алиҗ Боләуқи аҗазини җангрәттә; 15 Бәрһәк, U оқлирини етип, [дүхмәнлиримни] тарқитиәттә; Қакмақларни қактуруп, улари қиқас-сүрәнгә салди; 16 Хуниң билән дәнғизнинг тәкти көрүнүп қалди, Аләмнинг уллри ахкариланди, Пәрвәрдигарнинг тәнбиһи билән, Димәиқиниң нәписиниң зәрбиси билән. 17 U җукиридин қолни узитип, мәнә тутти; Мәнә уллуқ сұләрдин тартип алди. 18 U мәнә күқлүк дүхминимдин, Мәнга әқмәнләрдин қутқузди; Қүнқи улар мәндин күқлүк иди. 19 Күлпәткә уқриқән күнүмдә, улар мәнга қархи һуҗумоҗә өттә; Бирақ Пәрвәрдигар мәнә тәҗәнқим иди. 20 U мәнә кәңгри-азадә бир җәҗәҗә әлип қиқарди; U мәнә қутқузди, қүнқи U мәндин һурсән болди. 21 Пәрвәрдигар һәққәниҗлиқимә қарәп мәнга илтәпат кәрсәттә; Қолуниң һаләллиқини U мәнга қәҗтурди; 22 Қүнқи Пәрвәрдигарнинг җоллирини тутуп кәлдим; Рәзиллиқ қиләп Һудәҗимдин әҗриләп кәтмидим; 23 Қүнқи унинг барлиқ һәкүмлри алдимдидур; Мәнә Униң бәғлилимилридин қәтнәп кәтмидим; 24 Мәнә Униң билән қубәрсиз җүрдүм, Өзүмни гунәһтин нәри қилдим. 25 Җә Пәрвәрдигар һәққәниҗлиқимә қарәп, Кәз алдидә боләпән һаләллиқим боҗиқә қиләпәнлиримни қәҗтурди. 26 Җәпәдәр-мәһрибанларәҗә Өзүңни җәпәдәр-мәһрибан кәрситисән; Қубәрсизларәҗә Өзүңни қубәрсиз кәрситисән; 27 Сәп диллиқларәҗә Өзүңни сәп диллиқ кәрситисән; Тәтүрләргә Өзүңни тәтүр кәрситисән; 28 Қүнқи Сән әҗиз мәмәин һәққни қутқузисән; Бирақ кәзлриниңни тәкәббур үстигә тикип, Уларни хәрмәндә қилисән; 29 Қүнқи Сән Пәрвәрдигар мәнә қирақимдурсән; Пәрвәрдигар мәнә басқән қаранғошлуқни нурландурди; 30 Қүнқи Сән әркилик дүхмән қохуни әрисидин җүгүрүп өттүм; Сән Һудәҗим әркилик мәнә сәпидин әтләп өттүм. 31 Тәңғрим — Униң җоли муқәммәлдур; Пәрвәрдигарнинг сәзи синәп ипатләпәндур; U Өзигә тәҗәнқәнларнинг һәммиҗигә қалқандур. 32 Қүнқи Пәрвәрдигардин бәхқә җәнә қим илаһтур? Бизнинг Һудәҗимиздин бәхқә қим қорам тәхтур? 33 Тәңғри мәнә муҗтәһкәм қорәҗинимдур; U җолуни муқәммәл, түп-түз қилди; 34 U мәнә қутлиримни қәҗикниңқидәк қилди; U мәнә җукәри җәҗлиримәҗә турәҗузиди; 35 Қоллиримни урух қиләхқә әғитиди, Хунғлаққә биләқлирим миҗ қамәни кәрәләҗдур; 36 Сән мәнга ниҗәтиңдики

қалқәни бәрдинг, Сәниң мулаҗим кәмтәрлиқини мәнә уллуқ қилди. 37 Сән қәдәмлирим әстидики җәҗни кәңг қилдинг, Мәнә қутлирим тәҗиләп кәтмиди. 38 Мәнә дүхмәнлиримни қоғлап җәқәттә, Улар һаләк болмиқәҗә һәқ җәнмидим. 39 Қәҗтә турәлимиқәҗәк қиләп, Уларни һаләк қиләп җәнҗидим, Улар қутлирим әстидә җикәлиди. 40 Сән җәңг қиләхқә күқ билән бәлиминә бәғлидинг; Сән мәнга һуҗум қиләпәнларни қутум әстидә әғилдүрдүң; 41 Дүхмәнлиримни мәнга әркини қиләп қәққуздуң, Хуниң билән мәнә мәнга әқмәнләрни җәқәттә. 42 Улар тәлмүрди, бирақ қутқузидиқән һәққим җәқ иди; Һәттә Пәрвәрдигарәҗә қәриҗиди, Уму уларәҗә җәҗә бәрмиди. 43 Мәнә улари сәқәп җәрдәки топидәк қиләттә; Қоқидики патқәқтәк мәнә улари қәҗиләттә; Уларнинг үстидин пәтиқдиәттә. 44 Сән мәнә һәққимниң ниҗәлиридин қутқузәҗәнсән; Сән мәнә әлләрнинг бәҗи болуққә сәқлидинг; Мәнга җәт боләпән бир һәққ һизмитидә болмақтә. 45 Җәт әлдәкилә мәнга зәиплиқәп тәслим болиди; Әңглиқи биләнлә улар мәнга итәт қилди; 46 Җәт әлдәкилә қүхкүнлиқәп кәтиди; Улар өз иҗтәқәлиридин титригән һәлдә қиқип кәлиди; 47 Пәрвәрдигар һәҗәттә! Мәнә Қорам Тәҗим мубарәкләнсүн; Ниҗәтиң боләпән қорам тәх Һудә алиҗдур, дәп мәдһиҗиләнсүн! 48 U, җәнә мәнә үқүн толуқ қисәс әләҗуқи Тәңғри, Һәққләрни мәнга боҗсундурәҗуқидур; 49 U мәнә дүхмәнлирим әрисидин қиқарәпән; Бәрһәк, Сән мәнә мәнга һуҗум қиләпәнлардин җукәри кәтүрдүң; Зорәҗән әдәмдин Сән мәнә қутулдурдуң. 50 Муқә сәҗәблик мәнә әлләр әрисидә сәңгә тәхәққур әҗтимән, и Пәрвәрдигар; Нәмиңни уллуқлап күҗләрни әҗтимән; 51 U болса Өзи тиклигән пәдәхәһқә зор қутқузүхләрни бәҗәҗиләҗдур; Өзи мәсәһ қиләпәниҗә, Җәнә Дәүтқә һәм униң нәслигә мәнәғгүгә әзгәрмәс муһәббәтни кәрситиди.

23 Тәҗәндәкилә Дәүтнинг әһирқи сәзлириду: — Җәссәниң оғли Дәүтнинг бәҗәрити, Җүқәри мәртәҗигә кәтүрүлгән, Җәқүпнинг Һудәси тәрәпидин мәсәһләнгән, Исраилнинг сәҗүмлүк күҗқисиниң бәҗәрәт сәзлири мәнә: — 2 Пәрвәрдигарнинг Рәһқи мәнә әркилик сәз қилди, Униң сәзлири тилимдидур. 3 Исраилнинг Һудәси сәз қилди, Исраилнинг Қорам Тәҗи мәнга хундақ дәди: — Қимқи әдәмләрниң әрисидә әдәләт билән сәлтәнәт қилса, Қимқи Һудәдин қорқуқ билән сәлтәнәт қилса, 4 U қуҗәх қиққәндәки тәңг нуридәк, Булуҗсиз сәһәрдәк болиди, Җәҗәрддин қәҗин әсман сүзүк болуқи билән, Җүмрән мәҗсиләр түпәқтин қиқиди, мәнә u хундақ болиди. 5 Бәрһәк, мәнә қәҗүм Тәңғри алдидә

xundak əməsmu? Qünki U mən bilən mənggülik əhdə tüzdi, Bu əhdə həmmə ixlarda mupəssəl həm mustəhkəmdur; Qünki mening barlik nijatlik ixlirimni, Həmmə intizarlikimni, U bərək uroquzmamdu? **6** Lekin iplaslarning həmmisi tikənlərdək, Həqkim qolida tutalmioqəqka, qəriwetilidu. **7** Ularoşa qol uzatkuqi özini temür qoral wə nəyza sepi bilən qorallandurmisa bolmaydu; Ular haman turoşan yeridə otta köydürüwetilidu! **8** Dawutning palwanlirining isimliri təwəndikidək hatiriləngəndur: — Tahkimonluk Yoxəb-Baxsəbət sərdarlarning bexi idi. U bir qetimlik jəngdə nəyza oynitip, səkkiz yüz adəmni öltürgənidi. **9** Keyinkisi Ahohiy Dodoning oşli Əliazar idi; Filistiyələr yioşilip jəng qılmaqqi boldi; xu waqıtta Dawut wə uningəşa həmraş bolup qıqқан üç palwan ularni jənggə qakirdi; Əliazar xu üqtin biri idi. Lekin Israillar qekindi; **10** u kozoşilip, taki beliki telip, qoli qiliqka qarlixip qaloşuqə Filistiyələri kirdi. U küni Pərwərdigar Israillarni qoşq nusrətkə erixtürdi. Həlk uning qexioşa kaytkanda pəkət olja yioşix ixila qaloşanidi. **11** Wə uningdin keyinkisi Hərarlik Agiyning oşli Xammah idi. Bir küni Filistiyələr qoxun bolup yioşiloşanidi; yekin ətrapta koyuk əskən bir kizil maxlik bar idi. Kixilər Filistilərnin aldidin qaqқанidi, **12** Xammah bolsa kizil maxlik otturısında məzmət turup, uni koşqdap Filistiyələri kirdi; xuning bilən Pərwərdigar [Israillaroşa] oşayət zor nusrət ata kildi. **13** Orma waqtida ottuz yolbaxqi iqidin yənə üqi Adullamning oşarioşa quxüp, Dawutning yenioşa kəldi. Filistiyələrnin qoxuni Rəfayim wadisioşa bargah kuroşanidi; **14** u qaoşda Dawut qoroşanda idi, Filistiyələrnin qarawulgaşi bolsa Bəyt-Ləhəmədə idi. **15** Dawut ussap: Ah, birsi manga Bəyt-Ləhəməning dərwasisining yenidiki kuduktin su əkilip bərgən bolsa yahxi bolatti! — dewidi, **16** bu üç palwan Filistiyələrnin ləxkərgahidin bəşüp ötüp, Bəyt-Ləhəməning dərwasisining yenidiki kuduktin su tartti wə Dawutka elip kəldi; lekin u uningdin iqkili unimidi, bəlki suni Pərwərdigarəşa atap təküp: **17** — I Pərwərdigar, bundak ix məndin neri bolsun! Bu üç adəmning öz hayatioşa təwəkkul kılıp bərip əkəlgən bu su ularning qenioşa ohxax əməsmu! — dedi. Xuning üçün u iqixkə unimidi. Bu üç palwan kuloşan ixlar dəl xular idi. **18** Zəruiyaning oşli Yoabning inisi Abixay bu üçining bexi idi. U üç yüz adəm bilən qarxilixip nəyzisini piqiritip ularni öltürgən. Xuning bilən u bu «üç palwan» iqidə nami qıqқанidi. **19** U bu üçqəylənnin

iqidə əng hərmətliki idi, xunga ularning bexi idi; lekin u awwalki üçqəyləngə yətməytti. **20** Yəhoşoyadaning oşli Binaya Kabzəəldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp qaltis ixlarni kuloşan. U Moabiy Ariəlnin ikki oşlini öltürgən. Yənə qar yaoşқан bir küni azgaloşa quxüp, bir xirni öltürgənidi. **21** U həm küqtünggür bir misirlikni öltürgənidi. Misirlikning qolida bir nəyza bar idi, lekin Binayaning qolida bir həsila bar idi. U misirlikning qolidin nəyzisini tartiwelip, öz nəyzi bilən uni öltürdi. **22** Bu ixlarni Yəhoşoyadaning oşli Binaya kuloşan bolup, u üç palwan arisida nam qıqқанanidi. **23** U ottuz yolbaxqi iqidə hərmətlik idi. Lekin u awwalki üç palwanəşa yətməytti. Dawut uni özining pasiban begi kildi. **24** Ottuz yolbaxqi iqidə Yoabning inisi Asahəl, Bəyt-Ləhəməlik Dodoning oşli Əl-Hənan bar idi. **25** [Buningdin baxka]: Hərodruk Xammah, Hərodruk Elika, **26** Patlilik Hələz, Təkoalik İkkəxning oşli Ira, **27** Anatotluk Abiezər, Huxatlik Mibonnay, **28** Ahohluk Zalmon, Nitofatlik Maşaray, **29** Nitofatlik Baanahning oşli Hələb, Binyaminlardin Gibəahlik Ribayning oşli İttay, **30** Piratonluk Binaya, Gaax wadiliridin Hidday, **31** Arbatlik Abi-Albon, Barhımluk Azmawət, **32** Xaalbonluk Əliyahba, Yaxənnin oşulliri, Hərarlik Xammahning [oşli] Yonatan, Hərarlik Xararning oşli Ahiyam, **34** Maakatiy Ahasbayning oşli Əlifələt, Gilonluk Ahitofəlnin oşli Eliyam, **35** Karməlik Həzray, Arbilik Paaray, **36** Zəbəhdin boləşan Natanning oşli İgal, Gadlik Banni, **37** Ammoniy Zələk, Bəərotluk Naşaray (u Zəruiyaning oşli Yoabning yaroş kətürgüqisi idi), **38** Yitriulik Ira, Yitriulik Garəb **39** wə Hittiy Uriya qatarliklar bolup, ularning həmmisi ottuz yəttə kixi idi.

24 Pərwərdigarning oşazipi Israiloşa yənə kozoşaldi. Xuning bilən U ularni jazalax üçün Dawutni kozoşiwidi, u adəm qikirip, ularəşa: — Israillar bilən Yəhudaliklarning sanini al, dedi. **2** Padixah öz yenida turoşan qoxun sərdari Yoabka: Barəşin, Dandin tartip Bəər-Xəbəşiqə Israilling həmmə qəbililirining yurtlirini kezip, həlkni sanap qıqқin, mən həlkning sanini biləy, dedi. **3** Yoab padixahka: Bu həlk hazır məyli qanqilik bolsun, Pərwərdigar Hudaying ularning sanini yüz həssə axuroşay. Buni oşojam padixah öz kezi bilən kərgəy! Lekin oşojam padixah nemixka bu ixtin hux bolidikin? — dedi. **4** Əmma Yoab bilən qoxunning baxka sərdarliri unimisimu, padixahning yarliqi ulardin küqlük idi; xuning bilən Yoab bilən qoxunning baxka sərdarliri Israilling həlkni sanioşili

padixahning qexidin qikti. **5** Ular Iordan deryasidin otup Yaazargə yekin Gad wadisida Aroerdə, yəni xəhərnin jənub tərripidə bargah tikti. **6** Andin ular Gileadka wə Tahtim-Hədxining yurtioja kəldi. Andin Dan-Yaanoja kelip aylinip Zidonoja bardı. **7** Andin ular Tur degən qorojanlik xəhərgə, xundakla Hıwiylar bilən Kanaanıylarning həmmə xəhərlirigə kəldi; andin ular Yəhuda yurtining jənub tərripigə, xu yərdiki Bəər-Xebaəjiqə bardı. **8** Xundak kılıp ular pütkül zeminni kezip, tokkuz ay yigirmə kün ötkəndin keyin, Yerusalemoja yenip kəldi. **9** Yoab padixahka həlkning sanini məlum kılıp: Israilda kiliq kətürələydiəjan baturdin səkkiz yüz mingi, Yəhudadə bəx yüz mingi bar ikən, dedi. **10** Dawut həlkning sanini alojandin keyin, wijdani azablandı wə Pərwərdigarə: Bu kılıjənim eoşir gunah boluptu. I Pərwərdigar, kılungning kəbihlikini kətürüwətkəysən; qünki mən tolimu əhməkənilik kıptimən, dedi. **11** Dawut ətigəndə turojanda Pərwərdigarning səzi Dawutning aldin kərgüqisi boləjan Gad pəyoəmbərgə kelip: **12** — «Berip Dawutka eytkin, Pərwərdigar: — Mən üq [bala-kazani] aldingəja qoyimən, ularning birini talliwəlojin, mən xuni üstünggə qüxürimən, dəydu — degin» — deyildi. **13** Xuning bilən Gad Dawutning kəxioja kelip buni uningəja dedi. U uningəja: «Yəttə yiləjiqə zeminingdə aqarqilik sangə bolsunmu? Yaki düxmənlirəng üq ayəjiqə seni koşlap, sən ulardin kaqamsən? Wə yaki üq künəjiqə zeminingdə wəba tarkəlsunmu? Əmdi sən obdan oylap, bir nemə degin, mən meni əwətküqigə nemə dəp jawap berəy?» — dedi. **14** Dawut Gadka: Mən tolimu tənglikte kəldim! Səndin otünəyki, biz Pərwərdigarning kəliəja qüxəyli; qünki Uning rəhimdillikə zordur; insanning kəliəja pəkət qüxüp kəlmiojəymən! — dedi. **15** Xuning bilən Pərwərdigar ətigəndin tartip bekitilgən wakitkiqə wəba qüxürdi. Dandin tartip Bəər-Xebaəjiqə yətmix ming adəm əldi. **16** Əmdi pərixte kəlini Yerusalemoja uzutup xəhərni həlak kılıy degəndə, Pərwərdigar eoşir həkümidin puxayman kılıp, həlkni həlak kiliwatқан Pərixtigə: Əmdi boldi kılıjin; kəlungni yioşkin, — dedi. U wakitta Pərwərdigarning Pərixtsi Yəbusiy Arawnahning hamining yenidə idi. **17** Dawut həlkni yəkətiwatқан pərixtni kərgəndə Pərwərdigarəja: Mana, gunah kılıəjan mən, kəbihlik kılıəjuqi məndurmən. Ləkin bu koşlar bolsa nemə kildi? Səning kəlung məning üstümgə wə atamning jəmətinəng üstigə qüxsun! — dedi. **18** Xu küni Gad Dawutning kəxioja kelip uningəja:

Berip Yəbusiy Arawnahning haminiəja Pərwərdigarəja atəp bir kurbangah yasiojin, dedi. **19** Dawut Gadning səzi boyiqə Pərwərdigar buyruəjəndək kildi. **20** Arawnah qarəp padixah bilən hizmətkərlarning əz tərripigə keliwatқinini kərup, aldiəja qikişip padixahning aldidə yüzini yərgə təkküzüp, təzim kildi. **21** Arawnah: Oşojam padixah nemə ix bilən kullirining aldiəja kəldilikin? — dəp soridi. Dawut: Həlkning arisidə wəbani tohtitix üqün, bu hamanni səndin setiwəlip, bu yərdə Pərwərdigarəja bir kurbangah yasiojili kəldim, — dedi. **22** Arawnah Dawutka: Oşojam padixah əzliri nemini halisilə xuni elip kurbənlilik kilsilə. Mana bu yərdə kəydürmə kurbənlilik üqün kalılar bar, otun kılıxka hamən tepidiəjan tirnilər bilən kalilarning boyunturuklıri bar. **23** I padixah, buning həmmisini mənki [Arawnah] padixahka təkdim kılıy, dedi. U yənə padixahka: Pərwərdigar Hudaliri silini kəbul kılıp xəpkət kərsətkəy, dedi. **24** Padixah Arawnahəja: Yak, kəndakla bolmisun bularni səndin əz nərhidə setiwəlmisən bolmaydu. Mən bədəl təliməy Pərwərdigar Hudayimoja kəydürmə kurbənlilikləri nərgiz sunmaymən, — dedi. Andin Dawut hamən bilən kalilarni əllik xəkəl kümüxkə setiwəldi. **25** Andin Dawut u yərdə Pərwərdigarəja bir kurbangah yasəp, kəydürmə kurbənliliklər bilən inəklik kurbənlilikliri kildi. Pərwərdigar zemin üqün kılıəjan dualarni kəbul kılıp, wəba Israilning arisidə tohtidi.

Padixahlar 1

1 Dawut padixah heli yaxinip qalqanidi; uni yotqan-adiyal bilən yapsimu, u issimaytti. **2** Hizmatkarliri uningqaja: — Oqojam padixah ezliri üqün, aldilirida turidioqan bir pak qiz tapquzayli; u padixahtin hawer elip, silining kuqaklirida yatsun; xuning bilən oqojam padixah issiya — dedi. **3** Ular pütkül Israil zeminini kezip güzel bir qizni izdöp yürüp, ahiri Xunamlik Abixagni tepip padixahning aldioqaja elip keldi. **4** Qiz intayin güzel idi; u padixahtin hawer elip uning hizmitida bolatti, emma padixah uningqaja yeqinlik qilmaytti. **5** Emma Haggitning oqli Adoniya mertiwisini ketürmekqi bolup: «Män padixah bolimän» dedi. U özige jeng harwiliri bilən atliklarni wä aldida yuridioqan ällik äskärni täyyar kildi **6** (uning atisi heqqaqan: «Nemixqa bundak qilisan?») döp, uningqaja tәнbih-tәрbiya beripmu bakmioqanidi häm u nahayiti kelixkän yigit bolup, anisi uni Abxalomdin keyin tuoqkanidi). **7** U Zaruianing oqli Yoab wä kahin Abiyatar bilən mäslihät qilixip turdi. Ular bolsa Adoniyaqaja ägixip uningqaja yardäm berätti. **8** Lekin kahin Zadok wä Yehoyadaning oqli Binaya, Natan pəyoqəmbər, Ximəy, Rəy wä Dawutning öz palwanliri Adoniyaqaja ägəxmidi. **9** Adoniya qoy, kala wä bordioqan torpaqlarni Ən-Rogəlning yenidiki Zoħəlät degən taxta soydurup, həmmə aka-ukilirini, yəni padixahning oqulliri bilən padixahning hizmitida bolqan həmmə Yəhudalarni qaqirdi. **10** Lekin Natan pəyoqəmbər, Binaya, palwanlar wä öz inisi Sulaymanni u qaqirmidi. **11** Natan bolsa Sulaymanning anisi Bat-Xebaqaja: — «Anglimidingmu? Haggitning oqli Adoniya padixah boldi, lekin oqojimiz Dawut uningdin hawərsiz. **12** Əmdi mana, öz jening wə oqlung Sulaymanning jenini kutkuzuxka mening sanga bir məslihət beriximkə ijazət bərgəysən. **13** Dawut padixahning aldioqaja berip uningqaja: — Oqojam padixah ezliri kəsəm kilip öz kəminilirigə wədə kilip: «Sening oqlung Sulayman mändin keyin padixah bolup təhtimdə olturidu» degən əməsmidilə? Xundak turukluk nemixka Adoniya padixah bolidu? — degin. **14** Mana, padixah bilən səzlixip turoqiningda, mənmu sening kəyningdin kirip səziingni ispatlaymən, — dedi. **15** Bat-Xeba iqkiri öygə padixahning kexioqaja kirdi (padixah tolimu kərip kətkənidi, Xunamlik Abixag padixahning hizmitida boluwatatti). **16** Bat-Xeba padixahka engixip təzim kildi. Padixah: — Nemə təliping bar? — döp soridi.

17 U uningqaja: — I oqojam, sili Pərwərdigar Hudaliri bilən öz dedəklirigə: «Sening oqlung Sulayman mändin keyin padixah bolup təhtimdə olturidu» döp kəsəm kilqanidila. **18** Əmdi mana, Adoniya padixah boldi! Lekin i oqojam padixah, silining uningdin hawərliri yok. **19** U kəp kalilarni, bordak torpaqlar bilən koylarni soydurup, padixahning həmmə oqullirini, Abiyatar kahinni wə koqunung sərdari Yoabni qaqirdi. Lekin kulliri Sulaymanni u qaqirmidi. **20** Əmdi, i oqojam padixah, pütkül Israilning kəzliiri siligə tikilməktə, ular oqojam padixahning ezliridin keyin təhtliridə kimning olturidioqanliki toqrisida ularqaja hawer berixlirini kütixiwatidu; **21** bir qararqaja kəlmisilə, oqojam padixah öz ata-bowiliri bilən billə uhlaxka kətkəndin keyin, mən bilən oqlum Sulayman gunahkar sanilip qalarizmizmikim, — dedi. **22** Mana, u tehi padixah bilən səzlixip turoqinida Natan pəyoqəmbərmu kirip keldi. **23** Ular padixahka: — Natan pəyoqəmbər keldi, döp hawer bərdi. U padixahning aldioqaja kiripla, yüzini yərgə yekip turup padixahka təzim kildi. **24** Natan: — I oqojam padixah, sili Adoniya mändin keyin padixah bolup mening təhtimdə olturidu, döp eytkanidilimu? **25** Qünki u bügün qūxiip, kəp buka, bordioqan torpaqlar bilən koylarni soydurup, padixahning həmmə oqullirini, koqunung sərdarilirini, Abiyatar kahinni qaqirdi; wə mana, ular uning aldida yəp-iqip: «Yaxisun padixah Adoniya!» — döp towlaxmaqta. **26** Lekin kulliri bolqan meni, Zadok kahinni, Yehoyadaning oqli Binayani wə kulliri bolqan Sulaymanni u qaqirmidi. **27** Oqojam padixah kimning ezliridin keyin oqojam padixahning təhtidə olturidioqanlikini öz kullirioqaja uqturmay u ixni buyrudilimu? — dedi. **28** Dawut padixah: — Bat-Xebani aldimoqaja kiqqiringlar, dedi. U padixahning aldioqaja kirip, uning aldida turdi. **29** Padixah bolsa: — Jenimni həmmə kiyinqiliktin kutkuzoqan Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kilimənki, **30** mən əslidə Israilning Hudasi Pərwərdigar bilən sanga kəsəm kilip: «Sening oqlung Sulayman mändin keyin padixah bolup ornumda mening təhtimdə olturidu» döp eytkinimdək, bügünki kündə mən bu ixni qoqum wujudka qiqqirmən, — dedi. **31** Wə Bat-Xeba yüzini yərgə yekip turup padixahka təzim kilip: — Oqojam Dawut padixah əbədiy yaxisun! — dedi. **32** Dawut padixah: — Zadok kahinni, Natan pəyoqəmbərni, Yehoyadaning oqli Binayani aldimoqaja qaqiringlar, dedi. Ular padixahning aldioqaja keldi. **33** Padixah ularqaja: — Oqojanglarning

hizmatkarlarini o'zinglaro'ga qo'xup, Sulaymanni ez keqirimga mindur'up, Gi'ho'no'ja elip beringlar; **34** u yerdə Zadok ka'hin bilən Natan pəyo'jəmbər uni Israilning üstigə padixah boluxka məsih kilsun. Andin kanay qelip: — Sulayman padixah yaxisun! dəp to'wlanglar. **35** Andin u təhtimdə olturuxka bu yərgə kəlgəndə, uningə o'əgixip menginglar; u mening ornumda padixah bolidu; qünki mən uni Israil bilən Yə'hudaning üstigə padixah boluxka təyinlidim, — dedi. **36** Yə'ho'yadaning o'əqli Binaya padixahka jawab berip: — Amin! O'lo'jam padixahning Hudasi Pərwərdigarmu xundak buyrusun! **37** Pərwərdigar o'əjam padixah bilən billə boləqandək, Sulayman bilən billə bolup, uning təhtini o'əjam Dawut padixahningkidin tehimu ulu'ə qilo'jay! — dedi. **38** Zadok ka'hin, Natan pəyo'jəmbər, Yə'ho'yadaning o'əqli Binaya wə Kə'rətiylər bilən Pə'lətiylər qüxü'p, Sulaymanni Dawut padixahning keqirio'ja mindür'up, Gi'ho'no'ja elip bardi. **39** Zadok ka'hin ibadət qediridin may bilən to'lo'jan bir münggüzni elip, Sulaymanni məsih kildi. Andin ular kanay qaldi. Hə'lkning həmmisi: — Sulayman padixah yaxisun! — dəp to'wlasti. **40** Hə'lkning həmmisi uning kəynidin əgixip, sunay qelip zor xadlik bilən yər yerilo'judək təntənə kilixti. **41** Əmdi Adoniya wə uning bilən jəm boləjan mehmanlar o'jizalini'p qik'kanda, xuni anglidi. Yoab kanay awazini anglio'janda: — Nemixka xə'hərdə xunə'ə qiykas-sürən selinidu? — dəp soridi. **42** U tehi səzini tügətməyla, mana Abiyatar ka'hinning o'əqli Yonatan kəldi. Adoniya uningə: — Kirgin, kəysər adəmsən, qo'qum bizgə hux həwər elip kəlding, — dedi. **43** Yonatan Adoniya'əja jawab berip: — Undak əməs! O'lo'jimiz Dawut padixah Sulaymanni padixah kildi! **44** Wə padixah əzi uningəja Zadok ka'hinni, Natan pəyo'jəmbərni, Yə'ho'yadaning o'əqli Binayani wə Kə'rətiylər bilən Pə'lətiylərni həmrah kili'p əwitip, uni padixahning keqirio'ja mindür'di; **45** andin Zadok ka'hin bilən Natan pəyo'jəmbər uni padixah boluxka Gi'honda məsih kildi. Ular u yərdin qiki'p xadlik kili'p, pütkül xə'hərni kiykas-sürən bilən lərzigə saldi. Siz anglawatkan sada dəl xudur. **46** Uning üstigə Sulayman hazır padixahlik təhtidə olturiwatidu. **47** Yənə kelip padixahning hizmatkarliri kelip o'əjimiz Dawut padixahka: «Hudaliri Sulaymanning namini siliningkidin əwzəl kili'p, təhtini siliningkidin ulu'ə qilo'jay!» dəp bəht tiləp mubərəkləxkə kelixti. Padixah əzi yatkan orunda səjdə kildi **48** wə padixah: — «Bügün mening təhtimgə olturo'juqi birsini təyinligən,

əz kəzliməgə xuni kərgüzgən Israilning Hudasi Pərwərdigar mubərəklənsun!» — dedi — dedi. **49** Xuni anglap Adoniyaning barlik mehmanliri hədu'kup, ornidin qərup hərbi'ri əz yolio'ja kətti. **50** Adoniya bolsa Sulaymandin kərkup, ornidin qərup, [ibadət qedirio'ja] berip qurbangahning münggüzlirini tutti. **51** Sulaymano'ja xundak həwər berilip: — «Adoniya Sulayman padixah'tin kərkidu; qünki mana, u qurbangahning münggüzlirini tutup turup: — «Sulayman padixah bügün manga xuni kəsəm kilsunki, u əz kulini kiliq bilən oltürməsilikkə wədə kijo'jay» dedi», — deyildi. **52** Sulayman: — U durus adəm bolsa bexidin bir tal qaq yərgə qüxməydu. Lekin uningdə rəzillik tepilsə, əlidu, dedi. **53** Sulayman padixah adəm əwitip uni qurbangah'din elip kəldi. U kelip Sulayman padixahning aldida engixip təzim kildi. Sulayman uningə: — Əz əyünggə kətkin, — dedi.

2 Dawutning əlidio'jan wa'kti yek'inlaxkanda, o'əqli Sulaymano'ja tapilap munda'k dedi: — **2** «Əmdi yər yuzidikilərnin'g həmmisi baridio'jan yol bilən ketimən. Yürəklik bolup, ərkəktək boləjin! **3** Sən barlik kiliwatkan ixliringdə həmdə barlik niyət kijo'jan ixliringdə rawaj tepixing üqün Musə'əja qüxürülgən kanunda pütülgəndək, Pərwərdigar Hudayingning yollirida mengip, Uning bəlgilimiliri, Uning əmrliri, Uning həkümliri wə agah-guwahliklirida qing turup, Uning tapxurukini qing tutk'in. **4** Xundak kijo'janda Pərwərdigar manga: «Əgər əwladliring əz yolio'ja kəngül bəlüp, Mening aldimda pütün kəlbə wə pütün jeni bilən həkikəttə mangsa, sanga əwladindin Israilning təhtidə olturuxka bir zat kəm bolmaydu» dəp eytkən səzigə əməl kilidu. **5** Əmma Zəru'iyaning o'əqli Yoabning manga kijo'jinini, yəni uning əzi kanda'k kili'p Israilning kəxunidiki ikki sərdarni, yəni Neriyaning o'əqli Abnər bilən Yətərning o'əqli Amasani urup oltür'up, tinq məzgildə jəngdə təkülgəndək kan təkü'p, beligə ba'olio'jan kəmərgə wə putio'ja kiygən kəxigə jəngdə təkülgəndək kan qeqip, da'ə qilo'janlikini bilisən. **6** Sən uni danalikingəja muwapik bir tərəp kili'p, uning a'k bexining gərgə salamət qüxüxigə yol koymio'jaysən. (Sheol h7585) **7** Lekin Gileadlik Barzillayning o'əqullirio'ja mehribanlik kərsitip, dastihiningdin nan yegüzgin; qünki mən akang Abxalomdin ka'qkinimda, ular yenimo'ja kelip manga xundak kijo'jan. **8** Wə mana Ba'hurimdin kəlgən Binyamin kəbilisidin Geraning o'əqli Ximəy yeningdə turidu. U mən Ma'hənaimo'ja baridio'janda,

əxəddiy lənət bilən meni qarşidi. Keyin u İordan dəryasıoşa berip mening aldimoşa kəlgəndə, mən Pərwərdigarning [nami] bilən uningoşa: «Seni kiliq bilən öltürməymən» dəp kəsəm kildim. **9** Əmma hazır uni gunahsız dəp sanimioşin. Əzüng dana kixi bolqandın keyin uningoşa kəndək kiliqni bilisən; hərhalda uning aq bexini kənitip gərgə qüxürgin». (Sheol h7585) **10** Dawut öz ata-bowliri bilən bir yərdə uhlidi. U «Dawutning xəhəri» [dəgən jayda] dəpnə kılındi. **11** Dawutning İsrailoşa səltənət kılqan waqti kırık yil idi; u Həbronda yəttə yil səltənət kılıp, Yerusalemda ottuz üç yil səltənət kıldı. **12** Sulayman atisi Dawutning təhtidə olturdi; uning səltəniti heli mustəhkəmləndi. **13** Əmma Həggitning oşli Adoniya Sulaymanning anisi Bat-Xebaning kexioşa bardı. U uningdin: — Tinqlik məksitidə kəldingmu? — dəp soridi. U: — Xundək, tinqlik məksitidə, dedi. **14** U yənə: — Sanga bir səzüim bar idi, dedi. U: — Səzüingni eytkin, dedi. **15** U: — Bilisənki, padixahlik əslidə meningki idi, wə pütün İsrail meni padixah bolidu dəp, manga karaytti. Ləkin padixahlik məndin ketip, inimning ilkiqə ötti; qünki Pərwərdigarning iradisi bilən u uningki boldı. **16** Əmdi sanga bir iltimasim bar. Meni yandurmioşin, dedi. U: — Eytqin, dedi. **17** U: — Səndin ətünimən, Sulayman padixahqa mən üçün eytkinki — qünki u sanga yaq deməydu! — U Xunamlik Abixagni manga hotunlukqa bərsun, dedi. **18** Bat-Xeba: — Maqul; sən üçün padixahqa səz kılaj, dedi. **19** Bat-Xeba Adoniya üçün səz kılqılı Sulayman padixahning aldioşa bardı. Padixah kəpup aldioşa berip, anisioşa təzim kıldı. Andin təhtigə berip olturup padixahning anisioşa bir təhtni kəltürdi. Xuning bilən u uning ong yenida olturup, uningoşa: — **20** Sanga kiqikkinə bir iltimasim bar. Meni yandurmioşin, dedi. Padixah uningoşa: — I ana, sorawərgin, mən seni yandurməymən, dedi. **21** U: — Akang Adoniyaşa Xunamlik Abixagni hotunlukqa bərgüzgin, dedi. **22** Sulayman padixah jawab berip anisioşa: — Nəmixka Adoniya üçün Xunamlik Abixagni soraysən? U akam bolqanikən, uning üçün, Abiyatar kahin üçün wə Zəruianing oşli Yoab üçün padixahliknimu sorimamsən! — dedi. **23** Sulayman padixah Pərwərdigar bilən kəsəm kılıp mundək dedi: — Adoniya xu səzni kılqını üçün əlmisə, Huda meni ursun yaqi uningdin artuq jazalisun! **24** Mening ornumni mustəhkəm kılqan, atamning təhtidə olturoşuzoşan, Əz wədisi boyiqə

manga bir ətyni kuroşan Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kılımənki, Adoniya bügün ətümgə məhküm kılınidu, dedi. **25** Xuning bilən Sulayman padixah Yəhoyadaning oşli Binayani bu ixka əwətti; u uni qəpip ətürdi. **26** Padixah Abiyatar kahinoşa: — Mang, Anatottiki əz ətizlikinqoşa baroşin. Sən ətümgə layiqsən, ləkin sən Rəb Pərwərdigarning əhdə sandukini atam Dawutning aldida kətürgənliking tütəylidin, wə atamning tartqan həmmə azab-oqubətliridə uningoşa həmdərd bolqining üçün, mən hazır seni ətümgə məhküm kıləymən, dedi. **27** Andin Sulayman Abiyatarni Pərwərdigaroşa kahin boluxtin juda kılıp həydidi. Xuning bilən Pərwərdigarning Əlining jəməti toşruluk Xilohda eytkən səzi əməlgə axuruldi. **28** Buning həwiri Yoabka yətkəndə (qünki Yoab Abxalomoşa əgəxmigən bolsimu, Adoniyaşa əgəxənidi) Yoab Pərwərdigarning qədirioşa kəqip kurbangahning münggüzlrini tutti. **29** Sulayman padixahqa: «Mana, Yoab Pərwərdigarning qədirioşa kəqip berip, kurbangahning yenida turidu» dəgən həwər yətküzüldi. Sulayman Yəhoyadaning oşli Binayani xu yərgə əwətip: — Mang, uni ətürüwətkin, dedi. **30** Binaya Pərwərdigarning qədirioşa berip uningoşa: — «Padixah seni buyakqa qiksun!» dedi, dedi. U: — Yaq, muxu yərdə ətimən, dedi. Binaya padixahning yenioşa kaytip uningoşa həwər berip: — Yoab mundək-mundək dedi, manga xundək jawab bərdi, dedi. **31** Padixah uningoşa: — U ətzi dəgəndək kılıp, uni qəpip ətürgin wə uni dəpnə kılqın. Xuning bilən Yoab təkkən nahək qan məndin wə atamning jəmətidin kətürülüp kətkəy. **32** Xundək kılıp atam Dawut bihəwər əhwalda u ətizin adil wə esil ikki adəmni, yəni İsrailning koxunining sərdari nəring oşli Abnər bilən Yəhudaning koxunining sərdari Yətərninq oşli Amasani kılıqliqını üçün, Pərwərdigar u təkkən qanni əz bexioşa yanduridu. **33** Ularning kəni Yoabning bexi wə nəslining bexioşa mənggü yanqaj; ləkin Dawut, uning nəslı, jəməti wə təhtigə əbədil'əbədgiqə Pərwərdigardın tinq-hatirjəmlik bolqaj, dedi. **34** Yəhoyadaning oşli Binaya qikqip uni qəpip, ətümgə məhküm kıldı. Andin u qəldiki əz ətvidə dəpnə kılındi. **35** Padixah Yəhoyadaning oşli Binayani uning ornioşa koxunning sərdari kıldı; padixah Abiyatarning ornioşa Zadokni kahin kılıp təyinlidi. **36** Andin keyin padixah Ximəyni qakirip uningoşa: — Yerusalemda ətüzgə bir ət selip u yərdə olturoşin. Baxka həq yərgə qikma. **37** Əgər

sən qikip Kidron jilojisinin ötsəng, xuni enik bilip qoyki, xu kündə sən xəksiz əlisən. Sening kəning əz bexingə qəxidu, dedi. **38** Ximəy padixahqa: — Ojojamning sözi bərhəktur. Ojojam padixah eytkəndək kulliri xundək qilidu, dedi. Xuning bilən Ximəy uzun waqitkiqə Yerusalemda turdi. **39** Üq yildin keyin xundək boldiki, Ximəyning kulliridin ikkisi qeqip Maakahning oqli, Gatning padixahi Akixning kexioja bardi. Ximəygə: — Mana kulliring Gat xəhridə turidu, degən həwər yətküzüldi. **40** Ximəy exikini toqup kullirini izdigili Gatqa, Akixning yenioja bardi. Andin u yenip əz kullirini Gattin elip kəldi. **41** Sulaymanoja: — Ximəy Yerusalemdin Gatqa berip kəldi, dəp həwər yətküzüldi. **42** Padixah Ximəyni qaqirtip uningəja: — Mən seni Pərwərdigar bilən kəsəm kildurup: — Xuni enik bilip qoyki, sən kaysi küni qikip birər yərgə barəjan bolsang, sən xu künidə xəksiz əlisən, dəp aqahlandırur eytmiojanmidim? Əzüngmu, mən angliojan səz bərhək, degəningəju? **43** Xundək boləjanikən, nemixka əzüng Pərwərdigar aldida kəlojan kəsimingni buzup, mən sanga buyruəjan buyruqumnimu tutmiding? — dedi. **44** Padixah Ximəygə yənə: Sən atam Dawutqa kəlojan həmmə rəzillikni obdan bilisən, u kənglünəgə ayandur. Mana Pərwərdigar rəzillikini əz bexingəja yanduridu. **45** Ləkin Sulayman padixah bolsa bərikətlinip, Dawutning təhti Pərwərdigarning aldida əbədil'əbəd mustəhkəm kəlinidu, dedi. **46** Andin padixahning buyruki bilən Yəhəyodaning oqli Binaya qikip uni qepip əltürdi. Padixahlıq bolsa Sulaymanning kolida mustəhkəm kəlinidi.

3 Sulayman Misirning padixahi Pirəwn bilən ittipək tüzüp Pirəwnning kizini hotunlukqa aldi. Əz ordisi, Pərwərdigarning əyi wə Yerusalemining qərisidiki sepilni yasap pütəküzgüqilik u uni «Dawutning xəhiri»gə apirip turoquzdi. **2** Xu waqitlarda Pərwərdigarning nami üqün bir ibadəthana yasalmiojini üqün həlk «yukiri jaylar»da kəurbanliklərini kəlattı. **3** Sulayman Pərwərdigarni səyüp, atisi Dawutning bəlgiləngəniridə mangatti. Pəkət «yukiri jaylar»da kəurbanlik kəlip huxbuy yakatti. **4** Padixah kəurbanlik kəlojili Gibeonoja bardi; qünki u yər «uluə yukiri jay» idi. Sulayman u yərdiki kəurbangahda bir ming kəydürmə kəurbanlik sundi. **5** Pərwərdigar Gibeonda Sulaymanoja keqisi qəxidə kəruindi. Huda uningəja: — Mening sanga nemə beriximni layik tapsang, xuni tiligin, dedi. **6**

Sulayman jawabən mundək dedi: — Kulung atam Dawut Sening aldingda həkəkət, həkəkaniylik wə kənglining səmimiyligi bilən mangəjanlik bilən Sən uningəja zor meħribanlikni kərsətkəniding; wə Sən xu zor meħribanlikni dawam kəlip, bügünki kündikidək əz təhtidə olturojili uningəja bir oqul bərding. **7** Əmdi i Pərwərdigar Hodayim, kulungni atam Dawutning ornida padixah kəlding. Əmma mən pəkət bir gedək bala halas, qikix-kirixnimu bilməymən. **8** Əz kulung Sən talliojan həlking, kəplükidin sanap bolmaydiojan həsabsiz uluoq bir həlk arisida turidu. **9** Xunga Əz kulungəja həlkingning üstidə həküm kəlixka yahxi-yamanni pərk etidiojan oyoqak bir kəlbni bərgəysən; bolmisa, kim bu uluoq həlking üstigə həküm kəlalisun? — dedi. **10** Sulaymanning xuni tilikini Rəbni hux kəldi. **11** Huda uningəja: — Sən xuni tiligining üqün — Ya əzüng üqün uzun əmür tiliməy, ya əzüng üqün dələt-baylik tiliməy, ya duxmənliringning janlirini tiliməy, bəki tooqra həküm kəlojili oyoqak boluxka əzüng üqün əkil-parasətni tiligining üqün, **12** mana, səzüng boyiqə xundək kəldim. Mana sanga xundək dana wə yorutulojan kəlbni bərdimki, səndin ilgiri sanga ohxaydiojini bolmiojan, səndin keyinmu sanga ohxaydiojini bolmaydu. **13** Mən sən tilimigən nərsinimu, yəni dələt-baylik wə xan-xəhrətni sanga bərdim. Xuning bilən barlik künliringdə padixahlarning arisida sanga ohxax bolidiojini qikmaydu. **14** Əgər atang Dawut mangəjandək Mening yollirimda mengip, bəlgilimilirim wə əmrlirimni tutsang künliringni uzartimən, dedi. **15** Sulayman oyoqanojanda, mana bu bir qux idi. U Yerusalemoja kəlip Pərwərdigarning əhdə sanduqining aldioja kəlip, ərə turup kəydürmə kəurbanliklarni kəlip, təxəkkür kəurbanliklərini etküzüp, həmmə hizmətkarlioja ziyapət kəlip bərdi. **16** Xuningdin keyin ikki pahixə ayal padixahning kəxioja kəlip uning aldida turdi. **17** Birinqi ayal: — I ojojam! Mən wə bu hotun bir əydə olturimiz; u mən bilən əydə turojinida bir balini tuəqdum. **18** Mən balini tuəqup üq kündin keyin u hotunmu bir bala tuəqdi. Biz ikkiylən u yərdə olturduk; əydə bizdin baxka həq yat adəm yok idi, yaləuz biz ikkiylən əydə iduk. **19** Xu keqidə bu hotunning balisi əldi; qünki u balisini besip əltürüp kəyojanidi. **20** U yerim keqidə kəpup dedəkliri uhlap kəlojanda, yenimdin oqulumni elip əz kuqikioja selip, əzining əlgən oqlini mening kuqikimoja selip kəoyuptu. **21** Ətisi kəpup balamni emitəy desəm mana

өлük turidu. Lekin ətigəndə kərisam, u mən tuşkan bala əməs idi, dedi. **22** İkkinqi ayal: — Yak, undak əməs. Tirik kəlojini mening oşlum, əlgini sening oşlung, dedi. Lekin birinqi ayal: — Yak, əlgini sening oşlung, tirik kəlojini mening oşlum, dedi. Ular xu hələttə padixahning aldida talixip turatti. **23** Padixah: — Biri: «Tirik kəlojini mening oşlum, əlgini sening oşlung» dəydu. Əmma yənə biri: «Yak, əlgini sening oşlung, tirik kəlojini mening oşlum» dəydu, dedi. **24** Padixah: Manga bir kiliq elip kelinglar, dedi. Ular kiliqni padixahka elip kəlgəndə **25** padixah: Tirik balini otturidin kesip ikki parqə kəlip yerimini birigə, yənə bir yerimni ikkinqisigə beringlar, dedi. **26** U waqıtta tirik balining anisi əz balisioja iqini aşritip padixahka: — Ah oşojam! Tirik balini uningəja bərsilə, hərgiz uni əltürmigəylə! — dəp yalwurdi. Lekin ikkinqisi: — Uni nə meningki nə seningki kilmay, otturidin kesinglar, dedi. **27** Padixah jawabən: — Tirik balini uningəja beringlar, uni heq əltürmənglar; qünki bu balining anisi xudur, dedi. **28** Pütkül Israil padixahning kəlojan həkəmi toşrisida anglidi wə ular padixahşin kərkəti, qünki ular Hudaning adil həkümləрни qikərix danalikiuning uningda barlikini kərdi.

4 Sulayman padixah pütkül Israiləja padixah boldi. **2** Uning qong əmədarliri munular: — Zadokning oşli Azariya kaşin idi; **3** Xixaning oşulliri Elihorəf wə Ahiyah katiplar idi; Aşiludning oşli Yəhəxafat diwanbegi idi; **4** Yəhəyadaning oşli Binaya kəxunning bax sərdari idi. Zadok bilən Abiyatar kaşinlar idi; **5** Natanning oşli Azariya nazarət begi, Natanning yənə bir oşli Zabud həm kaşin wə padixahning məslihetqisi idi. **6** Ahixar ordining oşjidari, Abdaning oşli Adoniram baj-alwan begi idi. **7** Pütkül Israil zeminida Sulayman padixahning əzi üqün wə ordidikiliri üqün yemək-iqmək təminləydiəjan, on ikki nazarətqi təyinləngənidi; ularning hərbi yilda bir aydin yemək-iqmək təminləxkə məs'ul idi. **8** Ularning ismi təwəndə hatiriləngən: Əfraim taşliq rayoniəja Bən-Hur; **9** Makaz, Xaalbim, Bəyt-Xəməx wə Elon-Bəyt-Hənanəja Bən-Dəkər; **10** Arubotka Bən-Həsəd; u yənə Sokoh wə Həfər degən barliq yurtqimu məs'ul idi; **11** yənə Nafat-Doroja Bən-Abinadab (u Sulaymanning kizi Tafatni hotunluqka alojan); **12** Taanak, Məgiddo wə Yizrəəlning təwənkə təripidiki Zarəətning yenida boləjan pütkül Bəyt-Xanəja, xundakla Bəyt-Xandin tartip Abəl-Məhəlahəjiqə, Jokneamdin ətküqə boləjan zeminlarəja Aşiludning oşli Baana; **13** Ramot-

Gileadka Bən-Gəbər; u yənə Gilead yurtioja jaylaxkan, Manassəhning oşli Yairoja təwə boləjan kəntlər wə həm Baxandiki yurt Argob, jümlidin u yərdiki sepili, mis baldakliq kəwukliri boləjan atmix qong xəhərgimu məs'ul idi. **14** Mahənaimoja Iddoning oşli Aşinadab; **15** Naftaliəja Ahimaaz (u Sulaymanning kizi Basimatni hotunluqka alojanidi). **16** Axir wə Alotka Huxayning oşli Baana; **17** Issakarəja Paruahning oşli Yəhəxafat; **18** Binyamin zeminioja Elaning oşli Ximəy; **19** Gilead zeminioja (əslidə Amoriylarning padixahı Sişon wə Baxanning padixahı Ogning zemini idi) Urining oşli Gəbər. U xu yurtka birdinbir nazarətqi idi. **20** Yəhuda bilən Israilning adəmliri dengiz saşilidiki kumdək nuroşun idi. Ular yəp-iqip, huxallik kəlattı. **21** Wə Sulayman bolsa [əfrat] dəryasidin tartip Filistiyləning zeminioja wə Misirning qəgraliriojqə boləjan həmmə padixahliklarning üstidə səltənət kəlattı. Ular ulpan kəltürüp Sulaymanning pütün əmriddə uning hizmitiddə bolatti. **22** Sulaymanning ordisioja ketidiəjan künlük təminat üqün ottuz kor taskiojan aq un, atmix kor kara un, **23** on bordiojan uy, yaylaktin kəltürüləngən yigirmə uy, yüz kəy ketətti; buningdin baxka buşilar, jərənlər, kiyiklər wə bordiojan tohular lazim idi. **24** Qünki u Tifsaşdin tartip Gazaşiqə, [əfrat] dəryasining bu təripidiki həmmə yurtlarning üstidə, yəni [əfrat] dəryasining bu təripidiki barliq padixahlarning üstidə həkəm sürətti; uning tət ətrapi tinq idi. **25** Sulaymanning pütkül künliridə Dandin tartip Bəər-Xəbəşiqə Yəhuda bilən Israil adəmlirining hərbi əz üzüm teli wə əz ənjür dərihining tegidə aman-esən olturatti. **26** Sulaymanning jəng hərwilirining atliri üqün tət ming athanisi, on ikki ming qəwəndizi bar idi. **27** Məzkur nazarətqiləning hərbi əzigə bekitiləngən ayda Sulayman padixahka wə uning dastihiniəja kəlgənləning həmmisining yemək-iqməklirini kəməytməy təminləytti. **28** Həlkə bolsa hərbi əzigə bekitiləngən norma boyiqə at-kəqirlar üqün arpa bilən samanlarni [nazarətiqilər bar] yərgə elip kəlattı. **29** Huda Sulaymanəja dengiz saşilidiki kumdək danalik, intayin mol pəm-parasət ata kəlip, uning kəlbini kəng kəlip zor yorutti. **30** Xuning bilən Sulaymanning danaliki barliq xərkətiləning danalikiyin wə Misirdiki barliq danaliktin axtı. **31** Qünki u barliq adəmlərdin, jümlidin əzrahlik Etan bilən Maholning oşulliri Həman, Kalkol wə Darda degənlərdin dana idi; wə uning xəhriti ətrapidiki həmmə əllər arisida yeyildi. **32** U eytkən pənd-

nəsihət üq ming idi; uning xeir-küyliri bir ming bəx idi. **33** U Liwandiki kedir dərīhidin tartip tamda əsidiojan lepəkgülgiqə dərəh-giyahlarıning həmmisini bayan kīlip hatirilīgənidi; u yənə mal wə haywanlar, kuxlar, haxarət-əmiligüqilər wə beliklar toqrisida bayan kīlip hatirilīgənidi. **34** Sulaymanning danalıqini angliqili kixilər barlik əllərdin kelətti, xundakla uning danalıqı toqruluk həwər tapqan yər yüzidiki həmmə padixahlardın kixilər kəlməktə idi.

5 Turning padixahı Hıram Sulaymanni atisining ornioja padixah boluxka məsih kılinojan dəp anglap, öz hizmətkarlırını uning kexioja əwətti; qünki Hıram Dawutni izqil səyğüqi idi. **2** Sulayman Hıramoja adəm əwitip mundak uqurni yətküzdi: — **3** «Əzüng bilisənki, atam Dawutning düxmənliirini Pərwərdigar uning puti astioja koyoyuqə, u ətrapida hər tərəptə jəng kıləjanlıqı tüpəyidın Pərwərdigar Hudasing namioja bir ibadəthana yasiyalıdı. **4** Əmdi hazır Pərwərdigar Hodayim manga həmmə tərəptin aram bərdi; heqbir düxminim yok, heqbir bala-kaza yok. **5** Mana, Pərwərdigarning atam Dawutka: «Mən sening ornungoja öz təhtinggə olturoyuzojan oqlung bolsa, u mening namioja bir ibadəthana yasaydu» dəp eytkinidək, mən Pərwərdigar Hodayimning namioja bir ibadəthana yasay dəp niyət kıldim; **6** əmdi mən üqün [adəmliringgə] Liwandın kedir dərəhlirini kesinglar, dəp yarlık qüxürgin; mening hizmətkarlırim sening hizmətkarlıringoja həmdəmdə bolıdu. Sening bekitkining boyiqə hizmətkarlıringoja berilidiojan ix həqkını sanga tələymən; qünki əzünggə ayanki, dərəh kesixtə arimizda heqkim Zidondikilərdək usta əməs». **7** Hıram Sulaymanning səzini angliqında intayın huxal bolup: — Bügün bu uluq həlk üstigə həküm sürüxkə Dawutka xundak dana bir oqlul bərgən Pərwərdigaroja təxəkkür eytilsun! — dedi. **8** Hıram Sulaymanoja adəm əwitip: — Sən manga koyojan tələpliringni anglap qəbul kıldim. Mən sening kedir yaoyiqi wə arqa yaoyiqi toqruluk arzu kıləjanlıringning həmmisini ada kılımən; **9** Mening hizmətkarlırim xularni Liwandın dengizoja apirıdu; mən ularni sal kīlip baqlap, dengiz bilən sən manga bekitkən yərgə yətküzimən, andın xu yərdə ularni yəxküzimən. Xuning bilən sən ularni tapxuruwelip, elip ketisən. Buning həsəbioja sən tələplirim boyiqə ordidikilirim üqün yemək-ıqmək təminligəysən, — dedi. **10** Xundak kīlip, Hıram Sulaymanoja barlık təlipi boyiqə kedir yaoyaqliri wə arqa yaoyaqlirini

bərdi. **11** Sulayman Hıramoja ordidikilirining yemək-ıqmikigə yigirmə ming kor buqday wə yigirmə bat sap zəytun meyini əwətip bərdi. Hər yili Sulayman Hıramoja xundak bəretti. **12** Pərwərdigar Sulaymanoja wədə kıləjandək uningə danalıq bərgənidi. Hıram bilən Sulaymanning arisida inaklık bolup, ikkisi əhdə tüzixti. **13** Sulayman padixah pütün Israildin haxarəja ixləmqilərnı bekitti, ularning sani ottuz ming idi. **14** U ularni nəwət bilən hər ayda on mingdin Liwanəja əwətətti; xundak kīlip, ular bir ay Liwanda tursa, ikki ay eyidə turdi. Adoniram haxarqılaning üstidə turatti. **15** Sulaymanning yətmix ming həmmili, taqlarda ixləyidiojan səksən ming taxqisi bar idi. **16** Uningdin baxka Sulaymanning mənsəpdarlıridin ix üstigə koyulojan üq ming üq yüz ix bexi bar idi; ular ixləmqilərnı baxquratti. **17** Padixah yarlık qüxürüxi bilən ular ibadəthanining ulini selixka yonulojan, qong wə kimmətlik taxlarnı kesip kəltürdi. **18** Wə Sulaymanning tamqiliri bilən Hıramning tamqiliri wə Gəballiklar qoxulup taxlarnı oyup, əyni yasax üqün yaoyaq həm taxlarnı təyyarlap koydi.

6 Israilar Misirdin qıqkandın keyinki tət yüz səksininqi yili, Sulaymanning Israilning üstidiki səltəniting tətinqi yilining ikkinqi eyida, yəni Zif eyida u Pərwərdigarning əyini yasaxka baxlıdı. **2** Sulayman padixah Pərwərdigarəja yasiojan ibadəthanining uzunlukı atmix gəz, kəngliki yigirmə gəz wə egizliki ottuz gəz idi. **3** Ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning aldidiki aywanning uzunlukı ibadəthanining kəngliki bilən barawər bolup, yigirmə gəz idi. Ibadəthanining aldidiki aywanning kəngliki on gəz idi. **4** U ibadəthanoja rojəklik derizə-pənşirilərnı ornatti. **5** Ibadəthana temioja, yəni mukəddəs jay wə «kalamhana»ning temioja yandax [üq kəwətlik] bir imarətnı saldı wə uning iqigə hujrilarnı yasıdı. **6** [Taxkiriqi imarətning] təwənki kəwitining kəngliki bəx gəz, ottura kəwitining kəngliki altə gəz, üqinqi kəwitining kəngliki yəttə gəz idi. Qünki ibadəthanining taxki temida limlarnı ornatqan təxüklər bolmaslıki üqün u taməja təkqə qikiriłəjanıdı. **7** Ibadəthana pütünləy təyyar kīlip elip kelingən taxlardın bina kılinojanıdı. Xundak kıləjanda, uni yasiojan wəqıttə nə bolka nə palta nə baxka təmür əswablarning awazi u yərdə heq anglanmaytti. **8** Təwənki kəwətning hujrilirining kirix ixiki ibadəthanining ong tərıpidə idi; bir aylanma pələmpəy ottura kəwətkə andın ottura kəwəttin üqinqi kəwətkə qıqatti. **9**

Xundak kılıp [Sulayman] ibadəthanini yasap püttürdi. Ibadəthanining üstigə hər-limlarni bekitip, uni kedir tahtaylar bilən qaplıdi. **10** U ibadəthanioğa yandax imarətning kəwətlirining egizlikini bəx gəzdin kıldı. Xu imarətning kəwətliri ibadəthanioğa kedir limliri arkjilik tutuxuqluq idi. **11** Pərwərdigarning sezi Sulaymanoğa kelip mundaq deyildiki: — **12** «Sən Manga yasawatqan bu ibadəthanioğa kəlsək, əgər sən bəlgilimilirimdə mengip, həkümlirimgə riayə kılıp, barlıq əmrlirimni tutup ularda mangsang, Mən atang Dawutqa sən toqruluq eytqan sözümgə əməl kılımən; **13** Mən Israillarning arisida makan kılıp öz həlkim Israilni əsla taxlimaymən». **14** Sulayman ibadəthanini yasap püttürdi. **15** Ibadəthanining tamlirining iq tərini u kedir tahtayliri bilən yasap, ibadəthanining tegidin tartip torusning limlirioğqə yaoşaq bilən qaplıdi; wə arqa tahtayliri bilən ibadəthanioğa pol yatquzdi. **16** U ibadəthanining arqa temidin yigirmə gəz əlqəp ara tam yasap, iqqiriki hanini hasil kıldı; u tegidin tartip torus limlirioğqə kedir tahtayliri bilən qaplıdi. Bu əng iqqiriki hana bolup, yəni «kalamhana», «əng muqəddəs jay» idi. **17** Uning aldidiki əy, yəni muqəddəs hanining uzunluqi kırık gəz idi. **18** Ibadəthanining iqqi tamlirioğa qapak wə qeqəkning nushiliri nəxiş qilinoqanidi. Ibadəthana pütünləy kedir tahtaylar bilən qaplanoqanidi. Həq tax kərünməytti. **19** Pərwərdigarning əhdə sanduqini u yərdə koyux üqün, u ibadəthanining iqqiridiki kalamhanini yasidi. **20** Kalamhanining uzunluqi yigirmə gəz, toqrisi yigirmə gəz, egizliki yigirmə gəz idi; u uni sap altundin qaplıdi, xundakla uning aldidiki kedir yaoşaqlik qurbangahnimu xundak qaplıdi. **21** Sulayman ibadəthanining iqini sap altun bilən qaplıdi; u iqqi kalamhanining aldini altun zənjirlər bilən tosidi; kalamhanini altun bilən qaplıdi. **22** Xu tərəkida u pütkül ibadəthanini, yəni pütkül ibadəthanining iqini altun bilən toluq qaplioqanidi. Kalamhanioğa təalluq boləjan qurbangahnimu pütünləy altun bilən qaplioqanidi. **23** Kalamhanioğa u zəytun yaoşiqidin ikki kerubning xəklini yasidi. Hər birining egizliki on gəz idi. **24** Bir kerubning bir qanitining uzunluqi bəx gəz wə yənə bir qanitining uzunluqi həm bəx gəz bolup, bir qanitining uqidin yənə bir qanitining uqioğqə on gəz idi. **25** Ikkinqi kerubning ikki qaniti qoxulup on gəz idi. Ikki kerubning qong-kıqıqlıki wə xəkli ohxax idi. **26** Bir kerubning egizliki on gəz bolup, ikkinqi kerubningkimu həm

xundak idi. **27** U kerublarni iqqiriki hanida qoydi. Kerublarning qanatlıri yeyilip turatti. Birsining bir qaniti bir tamoğa tegip, ikkinqisining qaniti udulidiki tamoğa tegip turatti; ikkisining iqidiki qanatlıri hanining otturısında bir-birigə tegixip turatti. **28** U kerublarni altun bilən qaplıdi. **29** U ibadəthanining tamlirining pütkül iq qərsini, yəni iqqiriki hanining wə həm taxkırıki hanining qərsini kerub bilən horma dərəhlirining xəkilliri wə qeqək nushiliri bilən nəxiş kıldı. **30** Ibadəthanining polini, yəni iqqiriki hanining həm taxkırıki haniningkini altun bilən qaplıdi. **31** Kalamhanining kirix eoşioğa u zəytun yaoşiqidin etilgən qox ixiklərni yasidi. Ixiklərning kexəkliri wə bexi əyning toqrisining bəxtin bir qismi idi. **32** Bu qox ixiklər zəytun yaoşiqidin etilgənidi; u ixiklərning üstigə kerublar, horma dərəhliri wə qeqək nushiliri nəxiş qilinip zinnətləngənidi; u ixiklərni, jümlidin kerub bilən horma dərəhlirining nəxirlirini altun bilən qaplıdi. **33** Ibadəthanining taxki hanisining ixikining kexəklirini zəytun yaoşiqidin yasidi; ular əyning toqrisining tətтин bir qismi idi; **34** qox qanatlık ixik bolsa arqa yaoşiqidin yasaldi. Bir qaniti yeyilip katlinatti, ikkinqi qanitimu yeyilip katlinatti. **35** U ularning üstigə kerublar, horma dərəhliri wə qeqək nushilirini nəxiş kıldı; andin ularning üstigə, jümlidin nəxirlər üstigə altun qaplıdi. **36** Iqqiriki həylining temini bolsa u üq kəwət yonuloqan tax bilən bir kəwət kedir yaoşiqidin yasidi. **37** [Sulaymanning səltənatinin] tətinqi yilining Zif eyida Pərwərdigarning ibadəthanisining uli selindi. **38** Wə on birinqi yilining Bul eyida, yəni səkkizinqi ayda ibadəthanining həqyeri qaldurulmay, layihə boyiqə pütünləy tamam boldi. Xundak kılıp uning əyni yasixioğa yəttə yil kətti.

7 Sulayman öz ordisini bolsa, on üq yilda yasap püttürdi. **2** U yasioqan bu «Liwan ormini sariyi»ning uzunluqini yüz gəz, kənglikini əllik gəz wə egizlikini ottuz gəz kıldı. Kedir yaoşiqi tüwrükidin tət qatar wə tüwrüklərnin üstigə kedir limliri qoyuloqanidi. **3** Tüwrüklərnin üstidiki lim kətürüp turoqan əgzisimu kedir yaoşiqidin idi. Limlar jəmiy kırık bəx bolup hər qatarda on bəxtin idi. **4** Uning üq kəwət derizisi bar idi, üq kəwəttiki derizilər bir-birigə udulmu'udul idi. **5** Barlıq ixiklər wə kexəklər tət qasilik qilinoqandi; ixiklər üq kəznəklik bolup, ixiklər bir-birigə udulmu'udul idi. **6** U uzunluqini əllik gəz, toqrisini ottuz gəz kılıp, tüwrüklük bir dəhliz

yasidi; uning aldida yənə bir dəhliz bar idi, wə uning aldida yənə tüwrüklük aywan bar idi. 7 Andin keyin u sorak soraydioğan təhti üqün «Sorak dəhlizi» dəp ataloğan yənə bir dəhlizni yasidi. U dəhlizning tegidin tartip torusning limlirioqıq kedir yaqıqi bilən kaplanoğanidi. 8 [Sulayman] ezi olturidioğan saray, yəni dəhlizning arka həylisioğa jaylaxakan sarayning layihisi «[sorak] eyi»ningkigə ohxax idi. Sulayman ez əmrigə aloğan Pirəwnning kizi üqün xu dəhlizgə ohxax bir sarayni yasatti. 9 Bu imarətlərnin həmmisi iquiriki tamliridin tartip qong həylining tamlirioqıq, ulidin tartip əgzining pəwazioqıq kimmət taxlardin, yəni əlqəm boyiqə oyulup andin iq-texi hərə bilən kesilgən taxlardin yasaloğanidi. 10 Ulliri bolsa qong wə kimmət taxlardin, uzunluğu on gəz wə səkkiz gəz boluğan taxlardin kilinoğanidi. 11 Ullarning üstigə yənə bekitilgən əlqəm boyiqə oyuluğan kimmət esil taxlar wə kedir limliri qoyuloğanidi. 12 Qong həylining qərisidiki tam üç kəwət oyuluğan tax wə bir kəwət yonuloğan kedir limliridin yasaloğanidi. Pərwədigarning ibadəthanisining iquiriki həylisining temi wə yənə ordidiki dəhlizning temimu xundak yasaloğanidi. 13 Sulayman padixah adəm əwətip Hıramni turdin kəltürdi. 14 U xixi Naftali kəbilisidin boluğan bir tul hotunning oqlı bolup, atisi turluk bir miskər idi. Hıram miskərqliktə türük ixlarni kilixka tolimu usta, pəm-parasətlık wə bilimlik idi. U Sulayman padixahning kəxioğa kelip, uning həmmə ixini kildi. 15 U ezi ikki tüwrükni mistin yasidi. Hər bir tüwrükning egizliki on səkkiz gəz bolup, aylanmisi on ikki gəz idi. 16 Bu tüwrüklərnin üstigə qoyux üçün mistin ikki tajni kuyup yasap, uning üstigə koydi. Bir tajning egizliki bəx gəz, ikkinji tajning egizlikimu bəx gəz idi. 17 Tüwrüklərnin təpəsidiki tajlar torlaroğa ohxax zinnətlinip, zənjirlər wə torlanoğan həkilar bilən tokukluk idi. Bir tajning xundak yəttə katar tor həkiliri bar idi, ikkinji tajningmu həm xundak yəttə kur tor həkiliri bar idi. 18 U yənə anarlarni, yəni tüwrüklərnin üstidiki hər bir tajni yepip turidioğan tor həkilərnin üstigə ikki katar anarni yasidi. U birinji wə ikkinji tajojimu ohxaxla xundak kildi. 19 Aywandiki tüwrüklərnin üstidiki tajliri nilupər xəkillik bolup, egizliki tət gəzdin idi. 20 Ikki tüwrükning tajliridiki tor həkilirioğa yəkin tompiyip qikқан jayning üstidə kəwətmu-kəwət qəridigən ikki yüz anar nushisi bar idi. Ikkinji tajning qərisimu ohxax idi. 21 U tüwrüklərnin ibadəthanining aldidiki aywanoğa tiklidi. Ong təripigə

birni tikləp namini «Yəkin», sol təripigə birni tikləp, namini «Boaz» atidi. 22 Tüwrüklərnin üsti nilupər xəklidə yasaloğanidi. Buning bilən tüwrüklərnin ixliri pütəkəni. 23 U mistin «dengiz» dəp ataloğan yooğan das yasidi. Uning bir girwikidin yənə bir girwikigiqə on gəz kelətti. Uning aylamisi ottuz gəz idi. 24 Dasning girwiki asti qəridəp kəpak nushiliri bilən zinnətləngənidi. Bular dasning qərisining hər bir gezigə undin, ikki katar koyuloğan idi. Ular das bilən bir waqıtta kuyup qikirilənoğanidi. 25 Das on ikki buka xəkli üstidə turoquzuloğanidi. Bularning üçi ximal tərəpkə, üçi şərb tərəpkə, üçi jənub tərəpkə, üçi xərk tərəpkə yüzləngənidi. «dengiz» bularning üstidə idi; ularning arkisi iq təripidə idi. 26 Dasning kelinliki alikanning kənglikidək bolup, uning girwiki piyalining girwikidək, xəkli eqiloğan nilupərdək idi. Uningoğa ikki ming bat su siqətti. 27 Uningdin baxka u mistin on təglikni yasidi. Hər bir təglikning uzunluğu tət gəz, kəngliki tət gəz bolup, egizliki üç gəz idi. 28 Bu təgliklər xundak yasaloğanidiki, ularning [rəsimlik] tahtiliri bar idi; tahtiliri ramkılar iqigə ornitiloğanidi. 29 Ramkilarning otturisidiki rəsim tahtaylirida wə ramkilarning əzidimu xirlar, buqılar wə kerublarning sürətlık zinnətliri bar idi; xirlar wə buqilarning asti wə üsti zənjirsiman gül qəmbirək xəklidə zinnətləngənidi. 30 Hər bir təglikning mis oqliri bilən tət qəki bar idi; təglikning dasni kətürüp turidioğan tət burjikidə jazisi bar idi; das astidiki putlirining hər təripidə torlanoğan kuyma gül xahliri ornitiloğanidi. 31 Hər təglikning iqidə qongkurluqi bir gəz kelidioğan «kiqik təglik» bolup, aqzi dügilək idi; kiqik təglikning uzunluğu bir yerim gəz idi; aqzining ətrapida nəqixlər bar idi; ularning ramkiliri dügilək əməs, bəki tət qasilik idi. 32 Tət qəki rəsimlik tahtayliri astida bolup, ularning oqliri təglikkə bekitilgənidi. Hər bir qəkning egizliki bir yerim gəz idi. 33 Qəklarning kurlumisi jəng hərwilirining qəkliridək idi. Ularning kəzanliri, kəşənliri, qetikliri wə oqlirining həmmisi mistin kuyuloğanidi. 34 Hər bir təglikning tət burjikidə birdin tət tutkuqi bar idi; ular təgliktin qikip turatti wə ular təglik bilən təng kuyuloğan. 35 Hər bir təglikning təpəsidə egizliki yerim gəz kelidioğan bir yumilək jəza bar idi. Hər bir təglikning təpəsidə tirək wə rəsimlik tahtaylar bar idi. Ular təglik bilən təng kuyuloğan. 36 U muxu tirək wə rəsim tahtayliridiki box orunlaroğa kerub, xir wə horma dərəhlirining nushilirini wə qərisigə torlanoğan gül xahlirini nəqix kildi. 37 Xu

tərikidə u muxu on təgligni yasap boldi. Həmmisi bir nushida quyulup, ohxax qonglukta wə xəkildə idi. **38** U mistin on das yasiojan bolup, hər bir daska kırık bat su siojatti; hər bir dasning tooqrisi tət gəz idi. On təgligning hər birining təpəsidə birdin das bar idi. **39** U bəx dasni ibadəthanining ong yenida wə bəxni ibadəthanining sol yenida qoydi; mis dengizni ibadəthanining ong təripigə, yəni xərkiy jənub təripigə qoydi. **40** Hıram xularoja təəlluk das, kürək wə qaça-kuqilarnimu yasap təyyar kildi. Xundak kılıp Hıram Sulayman padixah üçün Pərwərdigarning öyining barlık quruluş hizmitini pütküzdü: — **41** ikki tüwrük, ikki tüwrükning üstidiki apkursiman ikki bax wə bu ikki baxni yepip turidojan ikki torni yasitip püttürdi, **42** xu ikki tor üstigə qayqilaxturulojan tət yüz anarni yasatti. Bir torda ikki qatar anar bolup, tüwrük üstidiki; apkursiman ikki baxni yepip turatti. **43** U on das təgligi wə das təgligigə qoyulidojan on «yuyux desi»ni, **44** «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis buqini yasatkuzdi, **45** qazanlarni, kürəklərnəni wə qaça-kuqilarnimu təyyar kildi. Hıram Pərwərdigarning öyi üçün Sulayman padixahning əmri bilən yasiojan bu həmmə nərsilər parkirayidojan mistin idi. **46** Padixah ularni İordan tüzlənqlikidə, Sukkot bilən Zərətaning otturısında, [xu yərdiki] seojizlayda kəlip yasap, quydurup qıktı. **47** Bu nərsilər xunqə kəp boləjaqqa, Sulayman ularning eoqirlikini əqimidi. Xuning bilən misning eoqirlik mələum bolmidi. **48** Sulayman yənə Pərwərdigarning öyi iqidiki barlık əswablarni yasatti: — yəni altun huxbuygañni, «təkdin nan» qoyulidojan altun xirəni, **49** Kalamhana aldida turidojan sap altun qıraoqdanlarni (bəxni ong yenida, bəxni sol yenida) yasatti; wə xularning gılısiman zinnətlirini, qıraoqlirini, qıraoq kışkuqlirini altundin yasatti; **50** das-piyalilirini, piqaklırini, qaqilirini, təhsilirini wə küldanlarning həmmisini sap altundin yasatti; u iqqiriki hanining, yəni əng mukəddəs jayning katlinidojan, qox qanatlık ixiklərnəning girəlrini wə öydiki mukəddəs jayning [ixiklirining] girəlrini altundin yasatti. **51** Sulayman padixah Pərwərdigarning öyi üçün kılduridojan həmmə quruluşlar tamam boləjanda, u atisi Dawut [Hudaoja] atiojan nərsilərnəni (yəni kümüx, altun wə türlik baxqa buyumlarni) əkəltürüp Pərwərdigarning öyining həzinilirigə koydurdi.

8 Xu qaoqda Sulayman Pərwərdigarning əhdə sandukini «Dawut xəhiri»din, yəni Ziondin yətkəp

kelix üçün İsrail aqsakallirini, kəbilə bəglirini wə İsrail jəmətlirining bəglirini Yerusalemoja öz yenioja yiojilixqa qakirdi. **2** Buning üçün İsrailning həmmə adəmliri Etanim eyida, yəni yəttinqi aydiki bekitilgən heytta Sulayman padixahning kexioja yiojildi. **3** İsrailning həmmə aqsakalliri yetip kəlgəndə Lawiyar əhdə sandukini kətürüp [mangdi]. **4** Ular Pərwərdigarning əhdə sandukini, jamaət qədri bilən uning iqidiki barlık mukəddəs buyumlarni kətürüp elip qıktı. Kañınlar bilən Lawiyar muxularni elip qıktı. **5** Sulayman padixah wə uning aldioja yiojilojan barlık İsrail jamaiti əhdə sandukining aldida mengip, kəplikidin sanini elip bolmaydijojan sansasaksız koy bilən kalilarni qurbanlık kılıxatti. **6** Kañınlar Pərwərdigarning əhdə sandukini öz jayioja, ibadəthanining iqqi «kalamhana»sioja, yəni əng mukəddəs jayioja elip kirip, kerublarning qanatlırining astioja koydi. **7** Qünki kerublarning yeyilip turojan qaniti əhdə sandukining ornı üstidə boləjaqqa, əhdə sanduqi bilən uni kətürüp turidojan baldaklırni yepip turatti. **8** Bu baldaklar nahayiti uzun boləjaqqa, kalamhanining aldidiki mukəddəs jayda turup, əhdə sandukining yenidiki ikki baldakning uqlirini kərgili bolatti, biraq öyning sirtida ularni kərgili bolmaytti; bu baldaklar taki bügüngə qədər xu yərdə turmakta. **9** Əhdə sandukining iqidə Musa pəyojəmbər Hərorəb teoqida turojanda iqiqə saləjan ikki tax tahtidin baxqa həqnərsə yok idi (İsrailar Misir zeminidin qıkkəndin keyin Pərwərdigar ular bilən hərorəbdə əhdə tüzgənidi). **10** Wə xundak boldiki, kañınlar mukəddəs jaydin qıqixiojila, bir bulut Pərwərdigarning ibadəthanisini qaplıwaldi. **11** Kañınlar bulut tüpəylidin öz wəzipilirini etəxkə erə turalmaytti; qünki Pərwərdigarning julasi Pərwərdigarning öyini toldurojanidi. **12** Bu pəyrtə Sulayman: — Pərwərdigar tum qarangəjuluk iqidə turimən, dəp eytkənanidi; **13** lekin, [i Pərwərdigar], mən dərwəxə Səning üçün bir həyətlik makan bolsun dəp, Sən mənggü turidojan bir öyni yasidim, dedi. **14** Andin padixah burulup barlık İsrail jamaitigə bəht tilidi; İsrailning barlık jamaiti uning aldida turatti. **15** U mundak dedi: — «İsrailning Hudasi Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhijə boləjay! U Əz əozi bilən atam Dawutqa wədə kıləjanidi wə Əz qoli bilən uni əməlgə axurdi. U Dawutqa yənə: — **16** «Mən Əz həlkim İsrailni Misir zeminidin elip qıqqan kündin buyan namim üçün bu yərdə bir ey salay dəp İsrailning hər qaysi kəbililirining xəhərliridin həqqəyisini tallimidim;

birak h klim bolojan Israilo a həkümranlik kilsun d p Dawutni tallidim» deg nidi. **17**  mndi atam Dawutning Israilning Hudasi P rw rdigarning namio a atap bir  y selix arzu-niyiti bar idi. **18** Birak P rw rdigar atam Dawutka: «Kenglungd  Mening namimo a bir  y yasaxka kilojan niyiting yahxidur; **19**  mma xu  yni sən yasimays n, balki sening puxtungdin bolidojan o qlung, u Mening namimo a atap xu  yni salidu», deg nidi. **20** Mana  mndi P rw rdigar  z sezigə əməl kildi. Mən P rw rdigar wad  kilojinid k, atamning ornini besip, Israilning təhtigə olturdum; Israilning Hudasi P rw rdigarning namio a atap bu  yni saldim. **21**  yd   hd  sanduki  q n bir jayni rastlidim;  hd  sanduki iqid  P rw rdigarning ata-bowilirimizni Misir zeminidin elip qikkanda, ular bilən tüzgən  hd  [tahtiliri] bardur». **22** Andin Sulayman Israilning barlik jamaitigə y zlinip, P rw rdigarning qurbangahining aldida turup, kollirini asmano a karitip k t r p **23** munda  dua kildi: — «I Israilning Hudasi P rw rdigar! N  yukiriki asmanda n  t w nki y rd  səndək Huda yoktur; aldingda p t n k lbi bil n mangidojan kulliring  q n  hd ngd  turup  zg rm s muh bbitingni k rs tk iqis n. **24** Q nki S n  z kulung atam Dawutka b rg n w did  turdung; S n  z aozing bil n eytk n sez ngg  mana b g nkid k  z k lung bil n  m l kilding. **25**  mndi h ziri, i Israilning Hudasi P rw rdigar,  z kulung atam Dawutka: — « g r sening  wladliring  z yollirio a s g k bolup s n Mening aldinda mangojand k mangidojan bolsa, sanga  wladindin Israilning t htid  olturidojan bir zat k m bolmaydu» d p b rg n wad ngd  turojays n. **26**  mndi h ziri, i Israilning Hudasi, S n kulung Dawutka eytk n sezliring  m lg  axurulojaj, d p  t nim n! **27** Lekin Huda  zi rastla y r y zid  makan kilamdu? Mana, asmanlar bil n asmanlarning asmini seni siojduralmiojan y rd , m n yasiojan bu  y k ndakmu Sening makaning bolalisun?! **28** Lekin i P rw rdigar Hudayim, kulungning duasi bil n iltijasio a kulak selip, kulungning bügün Sanga k t rg n nidası w  tilikini angliojays n; **29** xuning bil n öz k zlingni keq -kündüz bu  yg , y ni S n: «Mening namim u y rd  ayan bolsun» d p eytk n jayo a keq -kündüz tikk ys n; öz kulungning u jayo a karap kilojan duasio a kulak salojays n. **30** kulung w  h kling Israil bu jayo a karap dua kilojan qaosda, ularning iltijisio a kulak selip,  z makaning kilojan asmanlardin turup angliojays n, angliojiningda ularni k q rg ys n. **31**

Əgər birsi  z koxnisio a gunah kilsa w  xundakla ixning rast-yalojanlikini bекitix  q n k s m iqk z ls , bu k s m bu  ydiki qurbangahingning aldio a k ls , **32** Sən kəsəmni asmanda turup anglap, amal kilip  z bəndiliring otturisida h k m qikarojays n; gunahı bar ad mni gunahka tartip,  z yolini  z bexio a yandurup, gunahsiz ad mni aklap,  z adillikio a karap uningioğa h kkini bərgəysən. **33**  z h kling Israil Sening aldingda gunah kilojini  q n d xm ndin yengils , Sanga kaytip bu  yd  turup, namingni etirap kilip, Sanga dua bilən iltija kilsa, **34** Sən asmanda anglap,  z h kling Israilning gunahini kəqürüp, ularni Sən ata-bowilirioşa t kdim kilojan zemino a kayturup kəlgəysən. **35** Ular Sanga gunah kilojini  q n asman etilip yamojor yaojmaydiojan kiliwetilg n bolsa, lekin ular bu jayo a karap Sanga dua kilip namingni etirap kilip, Sening ularni kiyinqilikka salojining t p ylidin  z gunahidin yenip towa kilsa, **36** Sən asmanda turup kulak selip, kulliringning w  h kling Israilning gunahini k q rg ys n; q nki Sən ularo a mengix kerak bolojan yahxi yolni  gitis n w   z h klingg  miras kilip bərgən zeminning üstiga yamojor yaojduris n! **37**  g r zeminda aqarqilik ya waba bolsa, ya ziraətlər Dan almisa ya hal q xs  ya uni qekətkilər yaki qekətkə liqinkiliri besiwalsa, ya d xm nl r ularning zemindiki xəhərlirining kowuklirio a hujum kilip korxiwalsa, ya h rkanda  ap t ya kes llik bolsa, **38** Sening h kling bolojan Israildiki h rkanda  kixi  z kənglidiki wabani bilip, ulardin h rkaysi kixi kollirini bu  yg  sunup, h rkanda  dua yaki iltija kilojan bolsa, **39**  mndi Sən turuwatkan makaning asmanda turup anglap, k q r m kilojaysən; Sən h rbir ad mning kəlbini bilg qk , amal kilip  zining yollirini  ziga yandurojays n (q nki S nla, yalojuz S nla h mm  insan balilirining k lblrini bilg qidurs n); **40** xundak kilip, ular Sən ata-bowilirimizio a t kdim kilojan zeminda olturup  mrining h mm  künliridə s ndin korkidiojan bolidu. **41**  z h kling Israildin bolmiojan, Sening ulu  naming t p ylidin yirak-yiraklardin k lg n musapir bolsa **42** (q nki ular Sening ulu  naming, kudr tlik k lung w  sozojan biliking toosrisida angliylaydu), — undak birsi kelip bu  y t r pk  karap dua kilsa, **43** Sən turuwatkan makaning bolojan asmanlarda uningioğa kulak selip, u musapir Sanga nida kilip tiliginining h mmisig  muwapik kilojaysən; xuning bilən y r y zidiki barlik əllər namingni tonup yetip,  z h kling Israild k s ndin

korkidioʻlan bolup, mən yasioʻlan bu oʻyning Sening naming bilan ataloʻjinini bilidu. **44** Əgər Sening hālking Sening tapxurukung bilan dūxmīni bilən jəng qilixkə qikqanda, Sən tallioʻlan bu xəhərgə, xundakla mən namingoʻja atap yasioʻlan bu oʻy tərəpkə qarap Sən Pərwərdigaroʻja dua qilsa, **45** Sən asmanlarda turup ularning duasi bilən iltijasioʻja kulak selip, ularni nusrətkə erixtūrgəysən. **46** Əgər ular sanga gunah sadir qiloʻlan bolsa (qūnki gunah kilmaydioʻlan heqkixi yoktur) Sən ularoʻja oʻjəzəplinip, ularni dūxmənlorining kolioʻja tapxuroʻlan bolsang, bular ularni yirak-yekinoʻja, əzlorining zeminoʻja sürgūn qilip elip baroʻlan bolsa, **47** lekin ular sürgūn qilinoʻlan yurtta əs-hoxini tepip towa qilip, əzi sürgūn boloʻlan yurtta Sanga: — Biz gunah qilip, kəbihlikkə berilip Səndin yūz oʻrūp kəttuk, dəp yelinsa, **48** — əgər ularni sürgūn qiloʻlan dūxmənlorining zeminida pūtūn kəlbi wə pūtūn jenidin Sening tərpinggə yenip, Sən ularning ata-bowiliroʻja təkdim qiloʻlan zeminoʻja, Sən tallioʻlan xəhər tərəpkə wə mən namingoʻja atap yasioʻlan bu oʻy tərəpkə yūzini qilip, Sanga qarap dua qilsa, **49** Sən turuwatqan makaning boloʻlan asmanlarda turup ularning duasi wə iltijasini anglap ular uqūn həkūm qikqirip, **50** Əz hālkingning Sanga sadir qiloʻlan gunahini, Sanga otkūzgən həmmə itaətsizliklorini kəqūriūm qiloʻjaysən wə ularni sürgūn qiloʻlanlarning aldida ularoʻja rəhīm tapkuzoʻjaysənki, xular ularoʻja rəhīm qilsun **51** (qūnki ular Əzüng Misirdin, yəni tēmūr tawlix peqidin qikaroʻlan Əz hālking wə Əz mirasingdur); **52** Sening kəzloring Əz kulungning iltijasioʻja wə Əz hālkingning iltijasioʻja oquq boloʻjay, ular hər ixta sanga nida qilip tiliginidə ularoʻja kulak saloʻjaysən; **53** qūnki Sən ata-bowilirimizni Misirdin qikaroʻjiningdə Əz kulung Musa arkjilik eytkiningdək, Sən hālkingni Əzünggə has mirasing bolsun dəp, yər yūzidiki həmmə əllər arisidin ularni ayrim elip talliding, i Rəb Pərwərdigar!». **54** Sulayman Pərwərdigaroʻja xu barlik dua wə iltjalorini qilip boloʻlanda, kollorini asmanoʻja qarap kəturūp Pərwərdigarning kurbangahining aldida tizlinip turoʻlan yərdin kopup, **55** oʻrə turup Israilning barlik jamaitigə yukiri awazda bəht tiləp mundak dedi: — **56** «Uning barlik wədə qiloʻjini boyiqə Əz hālki Israiloʻja aram bərgən Pərwərdigar mubarəktur! U Əz kulī Musaning wasitisi bilən qiloʻlan həmmə mehribanə wədilorning heqbiri yərdə qalmidi! **57** Pərwərdigar Hodayimiz ata-bowilirimiz bilən boloʻlandək biz bilən billə boloʻjay; U nə bizdin waz kəqmīsun nə bizni

taxlimisun; **58** buning bilən U kəlbimizni Uning yollorida mengixkə, Əzi ata-bowilirimizə buyruoʻlan əmrlər, bəlgilimilər wə həkūmlərni tutuxkə Əzigə mayil qiloʻjay; **59** mening Pərwərdigarning aldida iltija qiloʻlan bu səzlorim keqə-kūndūz Pərwərdigar Hodayimizning yenida tursun; xuning bilən Əz kulung uqūn toʻjra həkūm qilip, hər kūndiki dərdigə yətkəysən; **60** xuning bilən yər yūzidiki həmmə əllər Pərwərdigar Əzi Hudadur, Uningdin baxkisi heqkəysisi yoktur dəp bilgəy, **61** xundakla būgiūn qiloʻjininglaroʻja ohxax Uning bəlgilimilorida mengixkə wə əmrlorini tutuxkə kəlbingerlar Pərwərdigar Hodayimizə mukəmməl boloʻjay!». **62** Wə padixah pūtūn Israil bilən billə Pərwərdigarning aldida kurbanliklari qildi. **63** Sulayman Pərwərdigaroʻja inaklik kurbanliki sūpitidə yigirmə ikki ming kala wə bir yūz yigirmə ming koy kurbanlik qildi. Padixah bilən barlik Israil xundak qilip Pərwərdigarning oʻyini uningə beoʻjixlidi. **64** Xu kūni padixah Pərwərdigarning oʻyining aldidiki hoʻylisining ottorisini ayrip mukəddəs qilip, u yərdə kəydūrmə kurbanliklar, axlik hədiyəlori wə inaklik kurbanliklorining yaollorini sundi; qūnki Pərwərdigarning aldida turoʻlan mis kurbangah kəydūrmə kurbanliklar, axlik hədiyəlori wə inaklik kurbanliklorining yaollorini qobul qilixkə kiqik kəldi. **65** Xuning bilən u wakitta Sulayman wə uning bilən boloʻlan pūtūn Israil, yəni Hamat rayonioʻja kirix eoʻjizidin tartip Misir ekiniqə həmmə yərlərdin kəlgən zor bir jamaət Pərwərdigar Hodayimizning aldida yəttə kūn wə yənə yəttə kūn, jəmiy on tət kūngiqilik heyt otkūzdi. **66** Səkkizinqi kūnidə u həlknī kayturdi; ular padixahning bəhtini tilidi; andin ular Pərwərdigarning Əz kulī Dawutkə wə həlki Israiloʻja qiloʻlan yaxxilklari uqūn kəlbidə xad-huram bolup əz oʻy-qedirlirigə kaytip kətti.

9 Sulayman Pərwərdigarning oʻyi, padixah ordisi wə xundakla kuruxni arzu qiloʻlan baxkə kuruluqlari kənglidikidək pūtkūzūp boloʻlanda, **2** Pərwərdigar Sulaymanə Gibeonda kəringəndək əmdi ikkinqi ketim uningə kəruindi. **3** Pərwərdigar uningə mundak dedi: — «Sən Mening aldimda qiloʻlan dua wə iltijayingni anglidim; Mening namim uningdə əbədgiqə ayan qilinixi uqūn, sən yasioʻlan bu oʻyni Əzümgə mukəddəs qildim. Mening kəzlorim wə kənglūm xu yərdə həmixə bolidu. **4** Sən bolsang, atang Dawutning aldimda mangoʻjiniidək, sənmu

sanga buyruqinimning hëmmisigë muwapik ëmil kiliq üqün, bëlqilimilirim wë hëkümlirimni tutup, pak këngül wë durusluk bilën aldında mangsang, 5 Mën ëmdi atang Dawutqa: «Israilning tãhtidë sanga ëwladindin olturuxqa bir zat këm bolmaydu» dëp wädë kilöjnimdäk, Mën padixahlïk tãhtingni Israilning üstidë äbëdgiqë mähkëm kilimën. 6 Lekin ëzüng ya oqulliring Manga ägixixtin waz keqip Mën aldinglarda koyöjan ëmlirim bilën bëlqilimilirimni tutmay, bëlki baxqa ilahlarning kulluqioja kirip ularöja säjdë kilsanglar, 7 xu qaöqda Mën Israilni ularöja tãkdim kilöjan zeminidin üzüp qikirimën; wë Öz namimni kërstitxkë Özümgë mukëddës kilöjan bu öyni nëzirimdin taxlaymën wë Israil hëmmë hëlklër arisida söz-qëqëk wë tapa-tëning obyëkti bolidu; 8 Bu öy gërqë hazir kërökëm kërünsimu, xu zamanda uningdin ötkënlëarning hëmmisi zor hëyran këlaxip üxkirtip: «Përwërdigar bu zeminoja wë bu öygë nemixqa xundak kildi?» dëp soraydu. 9 Kixilër: — Qünki [zemindiki hëlklër] öz ata-bowilirini Misir zeminidin qikaröjan Përwërdigar Hudasinï taxlap, ëzlrini baxqa ilahläroja baölap, ularöja säjdë kilip kullukida bolöjanlikï üqün, Përwërdigar bu pütkül külpätni ularning bexioja qüxürüptu, dëp jawab beridu. 10 Xundak boldiki, yigirmë yil ötüp, Sulayman u ikki öyni, yëni Përwërdigarning öyi bilën padixah öyini yasap bolöjandin keyin, 11 Turning padixahï Hïram Sulaymanoja barlik tälëpliri boyiqë kedir dërähli, arqa dërähli wë altun tëminligini üqün Sulayman padixah uningöja Galiliyë ölkisidin yigirmë xähërnï bërdi. 12 Hïram Sulayman uningöja bërgën xähërlërnï kërüxkë Turdin qikip kældi; lekin ular uningöja hëq yakmidi. 13 U: — Hëy buradirim, sën muxu manga bërgining zadi qandak xähërlër?! — dedi. U ularni «Kabulning yurti» dëp atidi, wë ular bügünki këngiqë xundak atilidu. 14 Hïram bolsa padixahqa bir yüz yigirmë talant altun äwëtkënidï. 15 Sulayman padixah Përwërdigarning öyini, öz öyini, Milloni, Yerusaleming sepilini, Házorni, Mëgiddoni wë Gëzër xähërlirini yasax üqün haxaröja tutqan ixligüqilërnïng ixliri mundak: — 16 (Misirning padixahï Pirëwn qikip Gëzërgë hüjum kilip elip, uni otta këydürüp, xähërdë turuwatqan Qanaaniylarnï kirip, xähërnï toy sowöjisi süpitidë Sulaymanning hotuni bolöjan öz kizioja bërgënidï) 17 Sulayman Gëzër bilën tëwënkï Bëyt-Horonnï bina kildi; 18 u Baalat bilën öz zeminidiki qëlge jaylaxqan Tadmornimu yengidin yasidi, 19 xundakla

özigë has hëmmë ambar xähërlirini, «jëng harwisi xähërliri»ni, «atliqlar xähërliri»ni wë Yerusalemda, Liwanda wë özi soraydöjan barlik zeminda haliojini bina kildi. 20 Israilardin bolmiojan Amoriylar, Hittiylar, Përizziylar, Hïwiylar wë Yëbusiylardin [Israil] zeminida këlip qalöjanlarning hëmmisini bolsa, 21 Sulayman bularnï, yëni Israilar pütünlëy yokitalmiojan ällërnïng kalduk ëwladlirini kulluk haxaröja tutti. Ular bügünki këngiqë xundak bolup kældi. 22 Lekin Sulayman Israilardin hëqkimni kul kilmay, bëlki ularni lëxkër, hizmëtkar, hëkümdar-ëmëldar, harwa bilën atliqlarning sërdarliri kildi. 23 Bulardin Sulaymanning ixlirini baxkuridöjan, yëni ixligüqilërnïng üstigë koyulöjan qong nazarëtkilër bax yüz ällik idi. 24 Pirëwnning kizi Dawutning xähiridin këqüp Sulayman uning üqün yasiojan öydë olturöjini, u Millo kël'äsini yasidi. 25 Sulayman Përwërdigaröja yasiojan kurbangahda yilda üq këtim këydürmë kurbanliqlar bilën inakliqlar kurbanliklirini sunatti wë Përwërdigarning aldidiki [huxbuygahqa] huxbuy yakatti. Xu tërikidë u ibadëthanining ixlirini pütküzdï. 26 Sulayman padixah Ezion-Gëbërdë bir türküm kemilërnï yasidi. U yër bolsa Edom zeminida, Kizil dengiz boyidiki Elatning yenida idi. 27 Hïram öz hizmëtkarliri, yëni dengizqilikni obdan bildiojan nëqqë kemiqilërnï Sulaymanning hizmëtkarlirioja köxulup kemilërdë ixlëxkë äwëtti. 28 Ular Ofiroja berip, u yërdin töt yüz yigirmë talant altunni elip këlip, Sulayman padixahqa apardi.

10 Xëbaning ayal padixahï bolsa Sulaymanning Përwërdigarning nami bilën baölinixlik bolöjan dangk-xähëritini anglap, uni kiyin qigix-soallar bilën siniojili kældi. 2 U huxbuy buyumlar, intayin tola altun wë yakut-gëhërlër artiojan tögilërnï elip, qong dëbdëbë bilën Yerusalemoja kældi. Sulaymanning kexioja këlqëndë öz këngligë pükkan hëmmë ix tooqruluk uning bilën sëlxti. 3 Sulayman uning hëmmë soriojanlirioja jawab bërdi. Hëqnemë padixahqa karangöju ämäs idi, bëlki hëmmisidë uningöja jawab bërdi. 4 Xëbaning ayal padixahï Sulaymanning danalioja, yasiojan orda-sarayöja, 5 dastihandiki taamlaröja, ëmëldarlarning qatar-qatar olturuxlirioja, hizmëtkarlirining qatar-qatar turuxlirioja, ularning kiygën kiyimlirigë, uning sakiyilirioja wë uning Përwërdigarning öyidë atap sunöjan këydürmë kurbanliklirioja qarap, üni iqigë qüxüp këtti. 6 U padixahqa: — Mën öz yurtumda

silining ixliri wə danalıkliri toʻqrisida angliyoʻan həwər rast ikən; 7 Əmma mən kelip öz kəzlim bilən kərmigüqə bu səzlərgə ixənmigənədim; wə mana, mən yeriminimu anglimioʻan ikənmən; silining danalıkliri bilən bərikət-bayaxatlikliri mən angliyoʻan həwərdin ziyadə ikən. 8 Silining adəmliri nemidegən bəhtlik-hə! Həmixə silining aldiridə turup danalıklarini anglyadioʻan bu hizmətkarlar nəkədər bəhtliktur! 9 Silidin səyügan, silini Israilning təhtigə olturoʻuzoʻan Pərwərdigar Hudaliri mubarəktur! Pərwərdigar Israiloʻa mənggülik baʻqlioʻan muhəbbiti üqün, U silini toʻqra həküm wə adalət sürgili padixah kildi, dedi. 10 U padixahqa bir yüz yigirmə talant altun, intayin kəp huxbuy buyumlar wə yaqut-gəhərləni sowoʻa kildi. Xebaning ayal padixahi Sulayman padixahqa sunoʻan xunqə zor miqdardiki huxbuy buyumlar uningdin keyin heq kəringən əməs 11 (Hiramning Ofirdin altun əpkelidioʻan kemilirimu Ofirdin yənə intayin zor miqdardiki səndəl yaoʻiqi wə yaqut-gəhərləni elip kəldi. 12 Padixah səndəl yaoʻiqidin Pərwərdigarning öyi üqün wə padixahning ordisi üqün pələmpəy-salasanlar yasatti həm nəoʻmə-nawaqilar üqün qiltarlar wə sazlarini xuningdin yasatti. Xu waqittin keyin xundak zor miqdardiki esil səndəl yaoʻiqi bu waqitkiqə heq kəltürülmidi ya kərülpə bakmidi). 13 Sulayman padixah Xebaning ayal padixahioʻa əz xahanə sahawitidin bərgəndin baxqa, ayal padixahning kəngli tartқан həmmi — nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarliri bilən yoloʻa qikip əz yurtioʻa kaytip kətti. 14 Sulaymanoʻa hər yili kəltürülgən altunning əzi altə yüz atmix altə talant idi. 15 Bu kirimdin baxqa, tijarətkilərdin, oqətkilərnin sodisidin, barlik ərəbiyə padixahliridin wə əz zemnidiki əmədarlardin həm altun kəltürüldi. 16 Sulayman padixah ikki yüz qong siparni soqʻturdi wə hər siparoʻa altə yüz xəkəl altun kətti; 17 xundakla üq yüz kəlkənni yopilakənoʻan altundin yasidi; hər bir kəlkənni yasaxqa üq mina altun ixlitildi; padixah ularni «Liwān ormini sariyi»oʻa esip koydi. 18 Padixah pil qixliridin qong bir təhtni yasap, uni tawlanoʻan altun bilən kaplattı. 19 Təhtning altə kəwətlük pələmpiyi bar idi. Təhtning bax yələnqūki yumilak bolup, orundukning ikki yenida tayanoʻuqisi bar idi, hər bir tayanoʻuqning yenida birdin ərə turoʻan xirning həykili bar idi. 20 Altə kəwətlük pələmpəyning üstidə, ong wə sol tərpidə ərə turoʻan on ikki xirning həykili bolup, hər bir baskuqning ong-sol tərpidə birdin bar

idi; baxqa heqkəndak əldə uningə oʻhxax yasaləjini yok idi. 21 Sulayman padixahning barlik jam-piyaliliri altundin yasaləjan; «Liwān ormini sariyi»diki barlik qaqa-kuqilar tawlanoʻan altundin yasaləjan; ularning heqkəysisi kümüxtin yasalmoʻan; Sulaymanning künliridə kümüx heqnemigə ərziməytti. 22 Qünki padixahqa karaxlik dengizdə yuridioʻan, Hiramning kemilirigə qoxulup «Tarxix kəmə» ətritimu bar idi; «Tarxix kəmə ətriti» üq yilda bir kətim kelip altun-kümüx, pil qixliri, maymunlar wə tozlarni əkelətti. 23 Sulayman padixah yər yüzidiki barlik padixahlardin baylikta wə danalikta üstün idi. 24 Huda Sulaymanning kəngligə saləjan danalikni anglax üqün yər yüzidiki həmmisi uning bilən didarlixix ərzisi bilən kələtti. 25 Kəlgənlərnin həmmisi əz sowəjitini elip kələtti; yəni kümüx qaqa-kuqilar, altun qaqa-kuqilar, kiyim-keqəklər, dubuloʻa-sawutlar, tetitkular, atlar wə qəqirlarni elip kələtti. Ular hər yili bəlgilik miqdarda xundak kəlatti. 26 Wə Sulayman jəng hərwiliri wə atlik əskərləni yioʻdi; uning bir ming tət yüz jəng hərwisi, on ikki ming atlik əskiri bar idi; u ularni «jəng hərwisi xəhərliri»gə wə əzi turuwatқан Yerusalemoʻa orunlaxturdi. 27 Padixah Yerusalemdə kümüxnə taxtək kəp, kedir dərəhlirini jənubiy tüzlängliktiki üjmə dərəhlirigə oʻhxax nuroʻun kildi. 28 Sulayman aloʻan atlar Misirdin wə Kuwədin idi; padixahning tijarətkiliri ularni Kuwədin bəkitilgən bahada alətti. 29 Misirdin elip kəlgən bir jəng hərwisining bahəsi altə yüz kümüx tənggə, hər at bolsa yüz əllik tənggə idi; wə ular yənə Hittiyalarning padixahliri həm Suriyə padixahliri üqünmu oʻhxax bahada elip qikti.

11 Lekin Sulayman padixahning kəngli Pirəwning kizidin baxqa kəp qətəllik ayallaroʻa, jümlidin Moabiy, Ammoniy, Edomiy, Zidoni, Hittiy ayallirioʻa qüxkənidi. 2 Pərwərdigar əslidə muxu əllər toʻqruk Israilaroʻa: «Ularining kizlirini izdəp barmanglar, wə ularni silərnin kəlgərgə kirgüzmənglar; qünki ular kəngüllirigə qokum əz məbudlirioʻa əzduridu» dəp əgəhlanduroʻan. Birəq Sulaymanning kəngli dəl xularoʻa baʻlandi. 3 Uning yəttə yüz ayali, yəni hanixi wə üq yüz kənziki bar idi; ayalliri uning kənglini əzdurup buriwətkənidi. 4 Xundak boldiki, Sulayman yaxanoʻanda, uning ayalliri uning kənglini baxqa ilahlaroʻa əzdurup buruwətti; xuning üqün uning kəngli atisi Dawutningkidək Pərwərdigar Hudasioʻa mutlək sadik bolmidi. 5 Xunga Sulayman

Zidoniylarning məbudi Axtarotni, Ammoniylarning yirginqlik məbudi Milkomni izdidi; **6** Xuning bilən Sulayman Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kildi; u atisi Dawut Pərwərdigarğa əgəxkəndək izqillik bilən əgəxmidi. **7** Andin Sulayman Yerusalem aldidiki edirlikta Moabiylarning yirginqlik məbudi Kemox həm Ammoniylarning yirginqlik məbudi Milkom üçün bir «yukiri jay»ni yasidi; **8** xuningdək özining məbudlirioğa huxbuy yaqidioğan wə qurbanlik kildioğan hər bir yat əllik ayali üçünmu u xundak kildi; **9** Xunga Pərwərdigar Sulaymandin rənji; gər qə U uningğa ikki kətim kərüngən bolsimu, xundakla uningğa dəl muxu ix toşruluk, yəni baxka ilahlarni izdiməslikini tapilioğan bolsimu, uning kəngli Israilning Hudasi Pərwərdigardin aynip kətti; u Pərwərdigarning tapiliojiniğa əməl kilmidi. **11** Xuning üçün Pərwərdigar Sulaymanğa mundak dedi: — «Sən xundak kiliwerip, Mening sanga buyruoğan əhdəm bilən bəlgilirimni tutmiojining üçün, Mən jəzmən padixahlikni səndin yirtiwetip hizmətkarinoğa berimən. **12** Ləkin atang Dawutning wəjidin sening öz künliringdə Mən xundak kilməymən, bəlkı oşlungning kolidin uni yirtiwetimən. **13** Ləkin pütün padixahlikni uningdin yirtiwətməymən, bəlkı kulum Dawutning wəjidin wə Əzüm tallioğan Yerusalem üçün oşlungğa bir kəbilini kaldurup koyimən». **14** Əmma Pərwərdigar Sulaymanğa bir düxmən, yəni Edomluk Hədadni kəzojidi, u kixi Edomning padixahning nəslidin idi. **15** Əslidə Dawut Edom bilən [jəng kilioğan] wakitta, koxunning sərdari Yoab Edomning həmmə ərlirini yokatqanidi (qünki Edomdiki həmmə ərləni yokatkuqə, Yoab bilən barlik Israilar u yərdə altə ay turojanidi); u öltürülənləni kəmgili qikkanda **17** Hədad atisining birnəqqə Edomiy hizmətqiliri bilən Misiroğa kəqip kətkənidi. Hədad u qaoşda kikiq bala idi. **18** Ular Midiyan zeminidin qikiq Paranoğa kəldi. Ular Parandin birnəqqə adəmni elip əzlrigə koxup Misiroğa, yəni Misirning padixahı Pirəwning kəxioğa kəldi. Pirəwn uningğa bir öy təksim kilip, ozuk-tülükmu təminlidi həmdə bir parqə yərnimu uningğa təkdım kildi. **19** Hədad Pirəwning nəziridə kəp iltipat tapkan bolup, u öz hotunining singlisini, yəni Tahpənəs hanixning singlisini uningğa hotun kilip bərdi. **20** Tahpənəsning singlisi uningğa bir oşul, Genubatni tuşup bərdi. Tahpənəs Pirəwning ordısında uni əzi qong kildi. Andin Genubat Pirəwning ailisi, yəni Pirəwning oşulliri arısında turdi. **21** Hədad

Misirda: «Dawut ata-bowilirining arısında uhlap kəldi» wə «Koxunning sərdari Yoabmu əldi» dəp anglioğanda Pirəwngə: — Mening öz yurtumoğa beriximoğa ijazət kilioğayla, dedi. **22** Pirəwn uningğa: — Sening öz yurtumoğa baray degining nemə degining, mening kəximda sanga nemə kəmlik kildidu? — dedi. U jawabən: — Həq nərsə kəm əməs, əmma nemila bolmisun meni kətkili koyoğayla, dedi. **23** Huda Sulaymanğa yənə bir düxminini kəzojidi; u bolsa oşjisi, yəni Zohahning padixahı Hədad'əzərnig yenidin kəqip kətkən Eliadaning oşli Rəzon idi. **24** Dawut [Zohahliklarni] kətl kilioğanda Rəzon ulardin bir top adəmni əzigə toşlap ularning sərdari boldi. Andin keyin bular Dəməxkə berip u yərdə turup, Dəməxk üstidin həküm sürdi. **25** Xuning bilən Hədad Israiloğa awariqilik tuşduroğandin baxka, Rəzon Sulaymanning barlik künliridə Israilning düxmini idi; u Israilni əq kərotti, əzi Suriyə üstidə padixah idi. **26** Sulaymanning Yəroboam degən bir hizmətkari bar idi. U Zərəhdədin kəlgən Əfraimiy Nibatning oşli bolup, anisi Zəruah isimlik bir tul ayal idi. Yəroboammu padixahka kərxı qikti. **27** Uning padixahka kərxı qikixitiki səwəbi mundak idi: Sulayman Millo kəl'əsini yasioğanda, atisi Dawutning xəhiridiki sepilning bir bəsükini yasawatatti; **28** Yəroboam kəwul kəysər yigit idi; Sulayman yigitning ixqan wə qakkan ikənlikini kərüp, uni Yüsüpning jəmətigə buyruoğan ixning üstigə koydi. **29** Xu künlərdə Yəroboam Yerusalemdin qikiwatqanda, uni izdəwatkan Xilohluk Ahiyah pəyoəmbər uni yolda uqratti. Ahiyah pipyengi bir tonni kiywaloğanidi. İkkisi dalada yaloquz kəloğanda **30** Ahiyah üstidiki tonni kəlioğa elip, uni yirtip on ikki parqə kilip **31** Yəroboamoğa mundak dedi: — «Əzünggə on parqini aloşin; qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, padixahlikni Sulaymanning kolidin yirtiwetip on kəbilini sanga berimən. **32** Birək Kulum Dawutning wəjidin wə Yerusalem, yəni Israilning həmmə kəbililiridin tallioğan xəhər üçün bir kəbilə uningğa kalidu. **33** — Qünki ular Meni taxlap Zidoniylarning ayal məbudi Axtarotka, Moabiylarning məbudi Kemoxka wə Ammoniylarning məbudi Milkomoğa səjdə kilip, uning atisi Dawutning kilinoşinidək kilməy, Mening bəlgilimilirim bilən həkümliroğə əməl kilməy, nəzirimdə durus boləjanni kilmidi, Mening yollirimda mangmidi; **34** ləkin pütkül padixahlikni uning kolidin tartiwalməymən; qünki Mən tallioğan, Əz əmlirim wə bəlgilimilirimni tutkan

kulum Dawutni dəp, uning əmrining barlıq künliridə uni həküm sürgüqi kılıp qaldurimən. **35** Əmma padixahlıqni uning oqlining kolidin tartip elip, sanga berimən, yəni on qəbilini berimən. **36** Ləkin Mening namimning xu yərdə boluxioqə Əzüm tallioqan xəhər Yerusalemda, Mening aldimda kulum Dawut üçün həmixə yoruk bir qıraoq bolsun dəp, uning oqlioqə bir qəbilini berəy. **37** Mən seni tallap, seni barlıq halioqan yərlər üstidə həküm sürgüzimən, sən Israiloqə padixah bolisən. **38** Wə xundak boliduki, əgər sən həmmə buyruoqlirimni anglap, Mening yollirimda mengip, nəzirimdə durus boloqanni kılıp, kulum Dawut qiloqandək Mening bəlgilirim bilən əmlirimni tutsang, əmdi Mən sən bilən billə bolimən wə Dawutka bir jəmət tikluginimdək, sangimu mustəhkəm bir jəmət tikləymən wə Israilni sanga təkdım qilimən. **39** Dawutning nəslini xu ixlar tūpəylidin harlap pəs qilimən, ləkin mənggülik əməs». **40** Xuning üçün Sulayman Yəroboamni əltürüxkə pürsət izdəytti. Ləkin Yəroboam qeqip Misirning padixahı Xixakning qexioqə bardı; Sulayman əlgüqə u Misirda turdi. **41** Sulaymanning baxka ixliri, uning həmmə qiloqan əməlliri wə uning danalıqi bolsa «Sulaymanning əməlliri» degən kitabka pütülgən əməsmidi? **42** Sulaymanning Yerusalemda Israilning üstidə həküm sürgən wakti kirik yil boldi. **43** Sulayman ata-bowilirining arisida uhlidi wə atisi Dawutning xəhəridə dəpnə qilindi. Andin oqli Rəhoboam ornida padixah boldi.

12 Rəhoboam Xəkəmgə bardı; qünki pütkül Israil uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning oqli Yəroboam xu ixni angliqanda, xundak boldiki, u tehi Misirda idi (qünki Yəroboam Sulayman padixahın qeqip Misirda turuwatatti). **3** Əmdi ular adəm əwətip uni qaqirtip kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pütkül Israil jamaiti kelip Rəhoboamoqə səz qilip: **4** — Silining atiliri boynimioqə saloqan boyunturukini eoqir qildi. Sili əmdi atilirining bizgə koyoqan qattik tələpliri bilən eoqir boyunturukini yeniklitip bərsilə, silining hizmətliridə bolimiz, deyixti. **5** U ularoqə: — Həzirqə qaytip üç kündin keyin andin qeximoqə yənə kelinglar, dedi. Xuning bilən həlk tarilip kətti. **6** Rəhoboam padixah öz atisi Sulayman həyat waktida uning hizmitidə turoqan moysipitlardin məslihət sorap: — Bu həlkə beridioqan jawabim toqrisida nemə məslihət kərsitisilər? — dedi. **7** Ular uningə: — Əgər sili razilik bilən bügün bu həlkning hizmitidə

bolimən desilə, (wə dərwəkə ularning hizmitidə bolsila) ularoqə yaxhi səzlər bilən jawab qilsila, ular silining barlıq künliridə hizmətliridə bolidu, dedi. **8** Ləkin u moysipitlarning kərsətkən məslihətini qayrip koyup, əzi bilən qong bolqan, aldidə hizmitidə boluwatqan yaxlardin məslihət sorap **9** ularoqə: — Manga «Silining atiliri bizgə saloqan boyunturukni yeniklətkəylə» dəp tiligən bu həlkəə jawab beriximiz toqrluluk kəndək məslihət berisilər? — dedi. **10** Uning bilən qong bolqan bu yaxlar uningə: — «Silining atiliri boyunturukimizni eoqir qildi, əmdi sili uni bizgə yenik qiloqayla» dəp eytkən bu həlkəə səz qilip: — «Mening qimqilək barmiqim atamning belidin tomraqtur. **11** Atam silərgə eoqir boyunturukni saloqan, ləkin mən boyunturukunglarni tehimu eoqir qilimən. Atam silərgə qamqilar bilən tənbiq-tərbiyə bərgən bolsa, mən silərgə «qayanlıq qamqilar» bilən tənbiq berimən», degəylə, — dedi. **12** Rəhoboam padixah ularoqə: «Üq kündin keyin andin qeximoqə yənə kelinglar» deginidək, Yəroboam wə barlıq həlk üçünki küni uning qexioqə kəldi. **13** Padixah moysipitlarning uningə bərgən məslihətini taxlap, həlkəə qattiklik bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məslihəti boyiqə ularoqə: — Atam silərgə eoqir boyunturukni saloqan, ləkin mən boyunturukunglarni tehimu eoqir qilimən. Atam silərgə qamqilar bilən tənbiq-tərbiyə bərgən bolsa mən silərgə «qayanlıq qamqilar» bilən tənbiq-tərbiyə berimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah həlkning səzini anglimidi. Bu ix Pərwədigar tərpidin bolqan; qünki buning bilən Pərwədigarning Xilohluk Ahiyahning wasitisidə Nibatning oqli Yəroboamoqə eytkən səzi əməlgə axurulidioqan boldi. **16** Pütkül Israil padixahning ularning səzigə kulək salmiqinini kərgəndə həlk padixahka jawab berip: — Dawuttin bizgə nemə nesiwə bar? Yəssəning oqlida bizning həq mirasimiz yoxtur! Əz əy-qedirliringlaroqə qaytinglar, i Israil! I Dawut, sən əz jəmətinggila igə bol, — dedi. Xuning bilən Israilar əz əy-qedirlirioqə qaytip ketixti. **17** Əmma Yəhuda xəhərliridə olturoqan Israilarəqə bolsa, Yəroboam ularning üstigə həküm sürdi. **18** Rəhoboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israilarəqə əwətti, ləkin pütkül Israil uni qalmaqesək qilip əltürdi. U qaoqda Rəhoboam padixah aldirap, əzining jəng hərwisioqə qiqip, Yerusalemoqə tikiwətti. **19** Xu tərıqıdə Israil Dawutning jəmətidin yüz ərüp, bügüngə kədər uningə qarxi qiqip kəldi. **20** Israilning həmmisi Yəroboamning yenip

kəlgənlikini angliqanda, adəm əwətip uni həlkning jamaitigə qəkiridi. Ular uni pütkül Israilning üstigə rəsmiy padixah kildi. Yəhuda kəbilisidin baxka həqkim Dawutning jəmətigə əgəxmidi. **21** Rəhoboam Yerusalemoja kaytip kelip, Israilning jəməti bilən jəng kəlip, padixahlikni Sulaymanning oşli boləjan əzigə kayturup əkilix üqün Yəhudaning pütkül jəmətidin wə Binyamin kəbilisidin bir yüz səksən ming hillanojan jənggiwar əskərnə toplidi. **22** Ləkin Hudaning səzi Hudaning adimi Xəmayəjoja kelip: — **23** «Yəhudaning padixahı, Sulaymanning oşli Rəhoboamoja, pütün Yəhuda bilən Binyaminning jəmətigə wə həlkning kəlojanlirioja səz kəlip: — **24** «Pərwərdigar mundak dəydu: — Hujuməjoja qikmanglar, kərinəxlirənglar Israillar bilən jəng kilmanglar; hərbinglar əz əyünglarəjoja kaytip ketənglar; qünki bu ix Məndindur», degin» — deydidi. Ular Pərwərdigarning səzigə kulak saldi. Pərwərdigarning səzi boyiqə ular əylirigə kaytip kətti. **25** Yəroboam bolsa Əfraim taşliqədiki Xəkəm xəhərinə yasap xu yərdə turdi; keyin u yərdin qikip Pənuəlni yasidi. **26** Rəhoboam kənglidə əz-əzigə: — Əmđi padixahlik Dawutning jəmətigə yenixi mumkin. **27** Əgər bu həlk Pərwərdigarning əyidə kurbanlik kəlixkə Yerusalemoja qiksa, bu həlkning kəlbə əz əşjisi, yəni Yəhuda padixahı Rəhoboamoja yənə mayil bolidu, andin ular menə əltürüp yənə Yəhuda padixahı Rəhoboamning tərəpigə yanarmikin, dedi. **28** Padixah məsilhət sorap, altundin ikki mozay həykilini yasitip həlkə: — Yerusalemoja qikix silərgə əşir kelidu. I Israil, mana silərnə Misir zeminidin qikərojan ilahlar! — dedi. **29** Birini u Bəyt-Əldə, yənə birini Danda turəşuzup qoydi. **30** Bu ix gunahkə səwəb boldi, qünki həlk mozaylirining birining aldidə bax urəşili həttə Danəşiqə baratti. **31** U həm «egiz jaylar»da [ibadət] əylirini yasidi wə həm Lawiydin bolmiojan adəmlərnə kahin kəlip təyinləp qoydi. **32** Yəroboam yənə səkkizinə ayning on bəxinə künini huddi Yəhudaning zeminidiki həytkə ohxax bir həyt kəlip bekitti. U əzi kurbangah üstigə kurbanlik kəloşili qikti. Xundak kəlip u Bəyt-Əldə əzi ətküzgən mozay məbudlirigə kurbanlik ətküzdi. U yənə Bəyt-Əldə saldurojan xu «egiz jaylar» üqün kahinlarnə təyinlidi. **33** U Bəyt-Əldə yasiojan kurbangah üstigə səkkizinə ayning on bəxinə künə (bu ay-künni u əz məyliqə talliojanidi) kurbanliklarnə sunuxkə qikti; xu tərəkədə u Israilləroja bir həyt yaratti; u əzi kurbangah üstigə kurbanliklarnə sundi wə huxbuy yakti.

13 Wə mana, Pərwərdigarning buyruki bilən Hudaning bir adimi Yəhudadin qikip Bəyt-Əlgə kəldi; xu pəyttə Yəroboam huxbuy yekixkə kurbangahning yenidə turatti; **2** xu adəm kurbangahəjoja kərap Pərwərdigarning əmri bilən qəkirip: — I kurbangah, i kurbangah! Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana Dawutning jəmətidə Yosiya isimlik bir oşul tuşulidu. U bolsa sening üstüngdə huxbuy yakkan «yukiri jaylar»diki kahinlarnə soyup kurbanlik kəlidu; xundakla sening üstüngdə adəm səngəkliri kəydürülidu! — dedi. **3** U küni u bir bəxərtlik əlamətnə jakarlap: Pərwərdigarning muxu səzini ispatlaydiojan əlamət xu boliduki: — Mana, kurbangah yerilip, üstidiki küllər təkülüp ketidu, — dedi. **4** Wə xundak boldiki, Yəroboam padixah Hudaning adimining Bəyt-Əldiki kurbangahkə kərap jakarliojan səzini angliqanda, u kurbangahəta turup qəlinə sozup: — Uni tutunglar, dedi. Ləkin unioja kəritip sozojan qəli xuning bilən xu peti kurup kətti, uni əzigə yənə yioşalmidi. **5** Andin Hudaning adimi Pərwərdigarning səzi bilən eytkən məşzilək əlamət yüz bərip, kurbangah həm yerilip üstidiki küllər təkülüp kətti. **6** Padixah Hudaning adimidin: — Pərwərdigar Hudayingdin mening həkəkimdə ətünəşənsənkə, qəlumnə əşligə kəltürəgə, dəp yəlwurdi. Hudaning adimi pərwərdigarning iltipətinə ətünəşidə, padixahning qəli yənə əzigə yioşilip əşligə kəltürüldi. **7** Padixah Hudaning adimigə: — Mening bilən əyümgə bərip əşügnə kətlənduroşin, mən sanga in'am bəreş, dedi. **8** Ləkin Hudaning adimi padixahkə jawab bərip: — Sən mənə ordangning yeriməni bərsəngmu, sening bilən barməymən yəki bu yərdə nən yəş su iqməymən. **9** Qünki Pərwərdigar Əz səzini yətküzüp mənə buyrup: «Sən nə nən yemə nə su iqmə, bərojan yolung bilən kaytip kəlmə» deşən, dedi. **10** Xuning bilən u Bəyt-Əlgə kəlgən yol bilən əməş, bəlkə baxkə bir yol bilən kaytip kətti. **11** Ləkin Bəyt-Əldə yəxənojan bir pəyşəmbər turatti. Uning oşullirə kelip Hudaning adimining u küni Bəyt-Əldə kəlojan bərlək əməllirini unioja dəp bərdi, xundakla uning padixahkə kəlojan səzlrinimə atişioja eytip bərdi. **12** Atişə ulardin, u kəşyş yol bilən kətti, dəp soridi; qünki oşullirə Yəhudadin kəlgən Hudaning adimining kəşyş yol bilən kətkinini kərgənidi. **13** U oşullirioja: — Mənə əxəknə tokup bəringlar, dəp tapilidi. Ular unioja əxəknə tokup bərgəndə u unioja minip **14** Hudaning adimining

kəynidin qoşlap kətti. U uni bir dub dərihining astida olturoqan yeridin tepip uningdin: — Yəhudadin kəlgən Hudaning adimi sənmu? — dəp soridi. U: — Mən xu, dəp jawab bərdi. **15** U uningqo: — Mening bilən öyümgə berip nan yegin, dedi. **16** U jawabən: — Mən nə sening bilən qaytalmaymən, nə seningkiyə kirəlməymən; mən nə bu yərdə sening bilən nan yəp su iqləməymən; **17** qünki Pərwərdigar öz səzi bilən manga tapilap: «U yərdə nan yemə, su iqmigin; baroqan yolung bilən kaytip kəlmigin» degən, dedi. **18** [Kəri pəyoqəmbər] uningqo: — Mən həm səndək bir pəyoqəmbərdurmən; wə bir pərixətə Pərwərdigarning sezini manga yətküzüp: — «Uningqo nan yegürüp, su iquzgilə özüng bilən öyüggə yandurup kəl» dedi, dəp eytti. Lekin u xuni dəp uningqo yaloqan eytiwatatti. **19** Xuning bilən [Hudaning adimi] uning bilən yenip öydə nan yəp su iqtı. **20** Lekin ular dastihanda olturoqanida, Pərwərdigarning səzi uni yandurup əkəlgən kəri pəyoqəmbərgə kəldi. **21** U Yəhudadin kəlgən Hudaning adimini qəkirip: — Pərwərdigar mundək dəydu: — «Sən Pərwərdigarning sezigə itaətsizlik qilip, Pərwərdigar Hudayingning buyruoqan əmrini tutmay, **22** bəlki yenip, U sanga: — Nan yemə, su iqmə, dəp mən'i qiloqan yərdə nan yəp su iqukining tüpəylidin, jəsiting atəbowliringning kəbrisidə kəməlməydu», dəp towlidi. **23** Wə xundək boldiki, Hudaning adimi nan yəp su iqip boləqanda, uningqo, yəni əzi yandurup əkəlgən pəyoqəmbərgə exəkni tokup bərdi. **24** U yoloqə qıktı. Ketiwatqinida, yolda uningqo bir xir uqrap, uni əltürüwətti. Xuning bilən uning əlüki yolda taxlinip qaldı, exiki bolsa uning yenida turatti; xirmə jəsətning yenida turatti. **25** Mana birnəqqə adəm ətəp ketiwetip, yolda taxlinip qəloqan jəsət bilən jəsətning yenida turoqan xirni kərdi; ular kəri pəyoqəmbər turoqan xəhərgə kelip u yərdə xu həwərnə yətküzdi. **26** Uni yoldin yanduroqan pəyoqəmbər buni anglap: — U dəl Pərwərdigarning sezigə itaətsizlik qiloqan Hudaning adimidur. Xunga Pərwərdigar uni xiroqə tapxurdi; Pərwərdigar uningqo qiloqan səzi boyiqə xir uni titma-titma qilip əltürdi, dedi. **27** U oqullirioqə: — Manga exəkni tokup beringlar, dedi; ular uni tokup bərdi. **28** U yolda taxlaklık jəsət bilən jəsətning yenida turoqan exək wə xirni tapti. Xir bolsa nə jəsətni yemigənidi nə exəkni talimioqanidi. **29** Pəyoqəmbər Hudaning adimining jəsitini elip exəkkə artip yandi. Kəri pəyoqəmbər uning üqün matəm tutup uni dəpnə qiləqilə xəhərgə kirdi. **30** U jəsətni öz kəbristanlikidə

qoydi. Ular uning üqün matəm tutup: — Ah buradirim! — dəp pəryad kətürdi. **31** Uni dəpnə qiloqandin keyin u öz oqullirioqə: — Mən əlgəndə meni Hudaning adimi dəpnə qilinoqan gərgə dəpnə qilinglar; mening səngəklirimni uning səngəklirining yenida qoyunglar; **32** qünki u Pərwərdigarning buyruqi bilən Bəyt-əldiki kurbangahqə qariqan wə Samariyədiki xəhərlərnin «yukiri jay»liridiki [ibadət] əylirigə qariqan, uning jar qiloqan səzi əməlgə axurulmay qəlməydu, — dedi. **33** Lekin Yəroboam bu wəqədin keyinmu öz rəzil yolidin yanmay, bəlki «yukiri jaylar»qə hərhil həlktin kahinlarni təyinlidi; kim halisa, u xuni «mukəddəs qilip» [kahinlik mənəspigə] bəqixlaytti; xuning bilən ular «yukiri jaylar»da [qurbanlik qilixqə] kahin bolatti. **34** Xu ix tüpəylidin Yəroboam jəmətining hesabioqə gunah bolup, ularning yər yüzidin üzüp elinip həlak boluxioqə səwəb boldi.

14 U wəqətdə Yəroboamning oqilə Abiyah kəsəl bolup qaldı. **2** Yəroboam ayaliqə: — Ornungdin qəpup, həqkim sening Yəroboamning ayali ikənlikingni tonumioqudək qilip öz qiyapitingni əzgərtip, Xilohqə barəqin. Mana manga: «Bu həlknin üstidə padixah bolisən» dəp eytkən Ahiyah pəyoqəmbər u yərdə olturidu. **3** Qolungqə on nan, birnəqqə poxkal, bir quta həsəlni elip uning qəxioqə barəqin. U yigitimizning nemə bolidioqanlikini sanga dəp beridu, dedi. **4** Yəroboamning ayali xundək qilip, Xilohqə berip Ahiyahning əyigə kəldi. Ahiyahning kəzliri kəriliktin kor bolup kəməlytti. **5** Lekin Pərwərdigar Ahiyahqə: — Mana, Yəroboamning ayali öz oqilə toqrisida səndin sorioqilə kelidu, qünki u kəsəldur. Uningqə mundək-mundək degin; qünki u kəlgəndə baxqə qiyapətkə kiriwəloqan bolidu, dəp eytkənidi. **6** U ixiktin kirgəndə Ahiyah ayaq tiwixini anglap mundək dedi: — «Həy, Yəroboamning ayali, kirgin; nemixqə baxqə qiyapətkə kiriwəlding? Sanga bir xum həwərnə berix manga buyruldi. **7** Berip Yəroboamqə mundək degin: — «Israilning Hudasi Pərwərdigar mundək dəydu: — «Mən seni həlknin arisidin elip kətürüp, öz həlkim Israiləqə həkümran qilip **8** Padixahlikni Dawutning jəmətidin yirtiwetip, sanga bərdim; lekin sən Mening əmrlirimni tutup, nəzirimdə pəkət durus boləqannila qilixta pütün kəlbidin manga əgəxkən kulum Dawutqə ohxax bolmiding. **9** Bəlki əzüngdin ilgiri kəlgənlərnin həmmisidin artuq rəzillik qilip, mening oqəzipimni qəzoqap, Meni arqəngəqə taxlap, berip əzünggə oqəyriy ilahlarni, quyma məbudlarni

yasatting. **10** Xuning üqün Mən Yəroboamning jəmətigə bala qüxürüp, Yəroboamning Israildiki handanidin həmmə ərkəknı, hətta ajız yaki meyip bolsimu həmmisini üzüp taxlaymən, adəmlər pək-tezəklərni süpürgəndək Yəroboamning jəmətidin qaləninini yök boləuqə süpürimən. **11** Yəroboamdin boləqların xəhərdə əlginini itlər yəydu; səhrada əlginini asmandiki kuxlar yəydu. Qünki Pərwərdigar xundək söz kıləqandur. **12** Əmdi sən bolsang, qəpup əz öyünggə barəqin; ayiəqin xəhərgə kirgən haman, bala əlidu. **13** Pütün Israil uning üqün matəm tutup uni dəpnə kılidu. Qünki Yəroboamning jəmətidin kəbrigə qoyulidiəqan yaləquz xula bolidu; qünki Yəroboamning jəmətining arisida Israilning Hudasi Pərwərdigarning aldidə pəkət xuningda pəzilət tepildi. **14** Əmdi Pərwərdigar Əzigə Yəroboamning jəmətini üzüp taxlaydiəqan, Israilning üstigə həküm süridiəqan bir padixahni tikləydu. Dərhəkəkət, u pat arida bolidu! **15** Pərwərdigar Israilni urup, huddi suda lingxip qaləqan kumuxtək kılıp qoyidu, ata-bowiliriəqan təkdim kıləqan bu yahxi zemindin qəmurup, ularni [əfrat] dəryasining u təripiyə tərkitidu; qünki ular əzigə «Axərah butlar»ni yasap Pərwərdigarning qəzəzipini kəziəqidi. **16** Yəroboamning sadir kıləqan gunahlıri tūpəylidin, uning Israilni gunah kılduroqini tūpəylidin, Huda Israilni taxlap beridu!»». **17** Xuning bilən Yəroboamning ayali qəpup, yələqə qikip Tirzahka qaytıp kəldi. U əyining bosuəqisidin atlixiəqə bala əldi. **18** Ular uni dəpnə kıldı. Pərwərdigarning Əz kuli Ahiyah pəyqəmbər arkilik eytqan səzidək, pütün Israil uning üqün matəm tutti. **19** Əmdi Yəroboamning baxka ixliri, yəni jəngliri wə kəndək səltənət kıləqanliri toərisida mana, «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **20** Yəroboamning səltənət kıləqan waqti yigirmə ikki yil bolup, u əz ata-bowilirining arisida uhlidi. Oəqli Nadab uning ornida həküm sürdi. **21** Wə Sulaymanning oəqli Rəhəboam bolsa Yəhudaning üstigə həküm sürdi. Rəhəboam padixah boləqanda kırık bir yaxka kirgənidi; u Pərwərdigarning Əz namini ayan kilix üqün, Israilning həmmə kəbililiri arisidin talliəqan Yerusalemlə xəhəridə on yəttə yil həküm sürdi; uning anisining ismi Naamah bolup, Ammoniy idi. **22** Yəhudalar bolsa Pərwərdigarning nəziridə yamanlık kıldı; ular əz ata-bowiliri sadir kıləqanliridin ziyadə gunahlarni kılıp, uning həsətlik qəzəzipini kəziəqənidi. **23** Qünki ular «yukiri jaylar»ni, «but tüwrük»lərnı wə həm hər bir egiz dənglər üstidə,

hər bir kək dərhəhlərnıng astida «Axərah» butlarnı yasidi. **24** Wə zeminda kəspiy bəqqiwazlarmu bar idi. Ular Pərwərdigar əslidə Israilning aldidin həydəp qıkarəqan əllərnıng barlık yirginqlik haram ixlirini kılatti. **25** Rəhəboam padixahning səltənətinin bəxinqi yilida xundək boldiki, Misirning padixahı Xixak Yerusalemlə hujum kıldı. **26** U Pərwərdigarning əyidiki gəhər-bayliklarnı həm padixahning ordisidiki gəhər-bayliklarnı elip kətti; u həmmisini, jümlidin Sulayman yasatqan altun siparlarnimu elip kətti. **27** Ularning ornida Rəhəboam padixah mistin birmunqə sipar-kalkəqlar yasitip, ularni padixah ordisining kirix yolini saqlaydiəqan pasiban bəglirining kəliəqə tapxurdi. **28** Xundək kılıp, padixah hər qətim Pərwərdigarning əyigə kiridiəqan qəşdə, pasibanlar u sipar-kalkəqlarnı kətürüp qıqatti, andin ularni yənə pasibanhanıəqə əkirip qoyuxatti. **29** Əmma Rəhəboamning baxka ixliri wə kıləqanining həmmisi «Yəhuda padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **30** Rəhəboam bilən Yəroboam barlık künlridə bir-biri bilən jəng kılıxip turoqənidi. **31** Rəhəboam əz ata-bowilirining arisida uhlidi wə «Dawutning xəhəri»də dəpnə kılindi. Uning anisining ismi Naamah bolup, bir Ammoniy idi. Rəhəboamning oəqli Abiyam atisining ornida padixah boldi.

15 Nibatning oəqli Yəroboam padixahning səltənətinin on səkkizinqi yilida Abiyam Yəhudaning üstigə padixah bolup **2** Yerusalemdə üq yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Maakah bolup, Abixalomning kızı idi. **3** Abiyamning kəlbı bowisi Dawutning kənglidək Hudasi Pərwərdigarəqə pütünləy beəqlənləqan əməs idi, bəlkı atisi Rəhəboamning uningdin ilgiri kıləqan barlık gunahlıridə mangatti. **4** Xundəktimu Dawutning səwəbidin Hudasi Pərwərdigar Yerusalemdə uningəqə [yoruk] bir qıraəqni kəldurux üqün, Dawutning əwladini uningdin keyinmu tikləp turoquzdi wə Yerusalemlni kəşqidi. **5** Qünki Dawut Pərwərdigarning nəziridə durus boləqanni kılıp, Hıttiy Uriyaəqə kıləqanliridin baxka əmrining həmmə künlridə Pərwərdigar uningəqə əmr kıləqanliridin qıqmidi. **6** Əmdi [Abiyamning] pütün əmridə Rəhəboam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kılıxip turdi. **7** Abiyamning baxka ixliri wə kıləqanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? Abiyam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kılıxip

turatti. **8** Abiyam öz ata-bowilirining arisida uhlidi; ular uni «Dawutning xəhəri»də dəpnə kildi. Andin oqılı Asa ornida padixah boldi. **9** Israilning padixahı Yəroboam səltənətinin yigirminqi yilida Asa Yəhüdaning üstigə padixah bolup **10** Yerusalemda kırık bir yil səltənət kildi. Uning qong anisinin ismi Maakaş bolup, Abixalomning kızı idi. **11** Asa atisi Dawut kılqandək Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kildi. **12** U kəspiy bəqqiwazlarni zemindin həydəp, ata-bowiliri yasatqan həmmə yirginqlik məbudlarni yokitiwətti. **13** U yənə qong anisi Maakaşni yirginqlik bir «Axərah» tüwrükni yasioqini üqün hanixlik mərtiwisidin qüxürüwətti. Asa bu yirginqlik butni kesip Kidron jilqisida köydürüwətti. **14** «Yükiri jaylar» yokitilmisimu, Asaning kəlbi ömrining barlik künliridə Pərwərdigarqə pütünləy beoixlanqanıdi. **15** Həm atisi həm u əzi [Pərwərdigarqə] atəp yasioqan nərsilərnı, jümlidin kümüx bilən altunni wə türlük qaqa-kuqılarni Pərwərdigarning öyigə kəltürdi. **16** Əmdi Asa wə Israilning padixahı Baaxa barlik künliridə bir-biri bilən jəng kılxipturdi. **17** Israilning padixahı Baaxa Yəhüdaqə qarxi hujum kildi; heqkim Yəhüdaning padixahı Asa bilən bardı-kəldi kilmisun dəp, Ramaş xəhərinı məhkəm kılıp yasıdı. **18** U waqıtta Asa Pərwərdigarning öyidiki həzinilərdə qəloqan barlik altun-kümüx wə padixahning ordisidiki həzinilərdə qəloqan altun-kümüxni elip hizmətkarlırining kəliqə tapxurdi; andin Asa padixah ularni Dəməxktə turuxluk Suriyə padixahı Həzionning nəwrisi, Tabrimmonning oqılı Bən-Hadadqə əwətti wə xular bilən bu həwərnı yətküzüp: — **19** «Mening atam bilən silining atilirining arisida bolqandək mən bilən silining arilirida bir əhdə bolsun. Mana, siligə kümüx bilən altundin hədiyə əwəttim; əmdi Israilning padixahı Baaxa bilən bolqan əhdiliridin kollirini üzsilə; xuning bilən u meni kamal kılıxtin kəl üzsun» — dedi. **20** Bən-Hadad Asa padixahning səzigə kirip, öz kəxunining sərdarlırini Israilning xəhərlirigə hujum kılıxqə əwətip, Ijon, Dan, Bəyt-Maakaşdiki Abəl, pütkül Kinnərat yurti bilən Naftalining pütkül zemini bekindurdi. **21** Baaxa bu həwərnı anglap, Ramaş istihkamini yasaxtin kəlini yioqıp, Tirzaşqə beripturdi. **22** Asa padixah bolsa pütkül Yəhüdaning adəmlirini heqbirini koymay qakirip yioqıdi; ular Baaxa Ramaş xəhərinı yasaxqə ixlətkən taxlar bilən yaqəqlarni Ramaştin toxup elipte. Asa padixah muxularni ixlitip Binyamin

zeminidiki Gebani wə Mizpaşni məhkəm kılıp yasıdı. **23** Əmdi Asaning baxqə ixliri, uning zor kudriti, uning kılqınıning həmmisi, xundakla yasioqan xəhərlər toqrisida «Yəhüda padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? Lekin kəriqanda, uning putida bir kesəl pəyda boldi. **24** Asa öz ata-bowiliri arisida uhlidi wə Dawutning xəhəridə dəpnə kılindi. Andin uning oqılı Yəhəxafat ornida padixah boldi. **25** Yəhüdaning padixahı Asaning səltənətinin ikkinqi yilida Yəroboamning oqılı Nadab Israil üstigə həküm sürüxkə baxlıdi; u Israilqə ikki yil padixah boldi. **26** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılıp atisinin yolida mengip, atisinin Israilni gunahqə putlaxturoqan gunahlırida mangıdi. **27** Lekin Issakar jəmətidin bolqan Ahiyahning oqılı Baaxa uningqə kəst kılıp, uni Filistiylərnıng təwəsidiki Gibbetonda əltürdi. Xu qəqda Nadab pütün Israilar bilən birliktə Gibbetonqə korxap hujum kiliwatatti. **28** Yəhüda padixahı Asaning səltənətinin üqinqi yilida Baaxa Nadabni əltürüp, əzi uning ornida padixah boldi. **29** Wə xundak boldiki, u padixah bolqanda Yəroboamning pütkül jəmətinı qəpıptəltürdi; Pərwərdigarning kuli Xiləhluş Ahiyahning wasitisi bilən eytkən səzi əməlgə axurulup, u Yəroboamning jəmətidin nəpisi barlarni birinimu koymay pütünləy yokətti. **30** Bu ix Yəroboamning sadir kılqan gunahlıri həm uning Israilni gunahqə putlaxturoqan gunahlıri tūpəylidin boldi; u xular bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarning oqəzipini kattik kəzoqıqanıdi. **31** Nadabning baxqə ixliri bilən kılqanlırining həmmisi «Israil padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **32** Asa wə Israilning padixahı Baaxa barlik künliridə bir-biri bilən jəng kılxipturdi. **33** Yəhüdaning padixahı Asaning səltənətinin üqinqi yilida Ahiyahning oqılı Baaxa pütün Israil üstigə Tirzaşta həküm sürüxkə baxlıdi; u yigirmə tət yil səltənət kildi. **34** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi; u Yəroboamning yolida yürüp, Israilni gunahqə patkuzoqan gunahıda mangıdi.

16 Pərwərdigarning səzi Hənanining oqılı Yəhəuqə kelip Baaxanı əyibləp mundaq deyildi: — **2** «Mana, Mən seni topa-qang iqidin qikirip, həlkim Israilqə həkümran kılıp koymum. Lekin sən Yəroboamning yolida yürüp həlkim Israilni gunahqə putlaxturdung, ular gunahlıri bilən oqəzipimni kəzoqıdidi. **3** Mana, Mən Baaxanı öz jəməti bilən süpürüp yokitip, jəmətingni Nibatning oqılı Yəroboamning jəmətigə

ohxax qilimən. **4** Baaxadin bolojanlardin xəhərdə əlginini itlar yəydu; səhrada əlginini asmandiki kuxlar yəydu». **5** Baaxaning baxka ixliri wə uning qilojanliri bilən kudriti toqrisida «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **6** Baaxa ez ata-bowiliri arisida uhlidi wə Tirzahta dəpnə qilindi; andin uning oqli Elah ornida padixah boldi. **7** Baaxaning Pərwədigarning nəziridə qilojan barlik rəzilliki tüpəylidin, Pərwədigarning Baaxaning bexioja wə uning jəmätining bexioja qüxürgini toqruluk səzi Hənanining oqli Yəhu pəyojəmbər arkilik berilgənidi. Qünki u Yəroboamning jəməti qilojinioja ohxax qilip ez qollirining ixliri (jümlidin Yəroboamning jəmätini qepip öltürgənliki) bilən Pərwədigarning ojezipini kəzojidi. **8** Yəhuda padixahi Asaning səltənitining yigirmə altinqi yilida, Baaxaning oqli Elah Tirzahta Israiloja padixah bolup, ikki yil səltənət qildi. **9** Ləkin uning jəng hərwilirining yerimioja sərdar bolojan hizmətkari Zimri uningoja kəst qildi; [Elah] Tirzahta Tirzahtiki ordisdiki ojojidar Arzaning öyidə xarab iqip məst bolojanda **10** Zimri kirip uni qepip öltürdi. Bu wəqit Yəhudaning padixahi Asaning səltənitining yigirmə yəttinqi yili idi. Zimri Elahning ornida padixah boldi. **11** U padixah bolup ez təhtidə olturuxi bilənla u Baaxaning barlik jəmätini qepip öltürdi; u uning uruk-tuoqanliri wə dostliridin bir ərkəknimu tirik qaldurmidi. **12** Xundak qilip Zimri Pərwədigarning Yəhu pəyojəmbər arkilik Baaxani əyibligən səzini əməlgə axurup, Baaxaning pütkül jəmätini yoqatti. **13** Bu ix Baaxaning barlik gunahliri bilən uning oqli Elahning gunahliri, jümlidin ularning Israilni gunahka putlaxturojan gunahliri, əzimas butliri bilən Israilning Hudasi Pərwədigarning ojezipini kəzojap, xundak boldi. **14** Elahning baxka ixliri wə qilojanlirining həmmisi «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **15** Yəhudaning padixahi Asaning səltənitining yigirmə yəttinqi yilida Zimri Tirzahta yəttə kün səltənət qildi. Həlk Filistiylərgə təwə bolojan Gibbetonni korxiwelip bargah tikkənidi. **16** Bargahda turojan halayik: — «Zimri kəst qilip padixahni öltürdi» dəp anglidi. Xuning bilən pütkül Israil xu küni bargahda kəxunning sərdari Omri Israiloja padixah qildi. **17** Andin Omri Israilning həmmisini yetəkləp, Gibbetondin qikip, Tirzahtni korxidi. **18** Wə xundak boldiki, Zimri xəhərnin elinolanlikini kərup, padixah ordisdiki kərojanoja kirip, ordioja ot kəyowətti, əzi

kəyüp əldi. **19** Bu ix əzining gunahliri üqün, yəni Pərwədigarning nəziridə rəzillik qilip, Yəroboamning yolida yürüp, Israilni gunahka putlaxturojan gunahda mangojini üqün xundak boldi. **20** Zimrinin baxka ixliri wə kəst qilojini toqrisida «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **21** Əmma Israil həlkə ikkigə bəlüniüp, ularning yerimi Ginatning oqli Tibnini padixah qilixka uningoja əgəxti; baxka yerimi bolsa Omrigə əgəxti. **22** Əmdi Omrigə əgəxkən həlkə Ginatning oqli Tibnigə əgəxkən həlkətin küqlük qikti. Tibni əldi; Omri padixah boldi. **23** Yəhudaning padixahi asaning ottuz birinqi yilida Omri Israiloja padixah bolup on ikki yil səltənət qildi. U Tirzahta altə yil səltənət qildi. **24** U Xəmərdin Samariyə egizlikini ikki talant kümüxkə setiwelip, xu egizlik üstigə kurulxlarni selip bir xəhər bina qilip, uni egizlikning əsliyə igisi Xəmərnin nami bilən «Samarinə» dəp atidi. **25** Omri Pərwədigarning nəziridə rəzil bolojanni qildi, əzidin ilgiriki padixahlarning həmmisidin bəttər bolup yamanlik qildi. **26** U Nibatning oqli Yəroboamning həmmə yollirida, xundakla jümlidin uning Israilni gunahka putlaxturojan gunahi iqidə mangdi; ular əzimas butliri bilən Israilning Hudasi Pərwədigarning ojezipini kəzojidi. **27** Omrinin baxka ixliri, uning qilojanlirining həmmisi, kərsətkən kudriti toqrisida «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **28** Omri ata-bowiliri arisida uhlidi wə Samariyədə dəpnə qilindi. Andin uning oqli Ahab ornida padixah boldi. **29** Yəhuda padixahi Asaning səltənitining ottuz səkkizinqi yilida Omrinin oqli Ahab Israiloja padixah boldi. Omrinin oqli Ahab Samariyədə yigirmə ikki yil Israilning üstidə səltənət qildi. **30** Əmma Omrinin oqli Ahab Pərwədigarning nəziridə əzidin ilgirikilərnin həmmisidin axurup yamanlik qildi. **31** Wə xundak boldiki, u Nibatning oqli Yəroboamning gunahlirida yürüx anqə əojir gunah əməstək, u Zidoniylarning padixahi Ətbaalning kizi Yizəbəlni hotunlukka aldi wə xuning bilən u Baal degən butning kullukida bolup, uningoja səjdə qildi. **32** U Samariyədə yasojan Baalning buthanisi iqigə Baaloja bir kurbangah yasidi. **33** Ahab həm bir «Axərah but»nimu yasatti; Ahab xundak qilip uningdin burun ətkən Israilning həmmə padixahlirining Israilning Hudasi Pərwədigarning ojezipini kəzojojəjan ixliridin axurup yamanlik qildi. **34** Uning künliridə Bəyt-Əllik Hial Yeriho xəhirini yasidi; ləkin u uning ulini salojanda tunji oqli Abiram əldi;

wə dərwasilirini saloqanda uning kənji oqli Səgub oldi; xuning bilən Pərwərdigarning nunning oqli Yəxua arkilix [Yeriho tooqrluk] eytkan səzi əməlgə axuruldi.

17 Əmdi Gileadta turuwatqanlardin bolqan Tixbilix Iliyas Ahabka: — Mən hizmitidə turuwatqan Israilning Hudasi Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kilimənki, mening səzümsiz bu yillarda nə xəbnəm nə yamoqur qüxməydu, dedi. **2** Andin Pərwərdigarning səzi uningqə kelip: — **3** Bu yərdin ketip, məxriq tərəpkə berip, Iordan dəryasining u tərpidiki kerit ekining boyida əzüngni yoxuroqin; **4** wə xundak boliduki, sən ekinning süyidin iqisən; mana, sanga u yərdə ozuk yətküzüp berixkə kaqə-quzoqlarni buyrudum, deyildi. **5** Xuning bilən u Pərwərdigar buyruqandək kilip, Iordan dəryasining u tərpidiki kerit ekinqə berip, u yərdə turdi. **6** Kaqə-quzoqlar ətigəndə nan bilən gəx, hər kaqtə yənə nan bilən gəx yətküzüp berətti. U əzi ekinning süyidin iqətti. **7** Ləkin zeminda yamoqur yaqmioqini üqün birməzgildin keyin ekın su qurup kətti. **8** U waqıtta Pərwərdigarning səzi uningqə kelip: — **9** Ornungdin turup Zidondiki Zarəfatka berip, u yərdə turoqin; mana, Mən u yərdiki bir tul hotunni seni beqixka buyrudum, deyildi. **10** U ornidin turup Zarəfatka berip, xəhərnin dərwasioqə kəlgəndə, mana u yərdə bir tul hotun otun terip turatti. U tul hotunni qakirip: — Ətünimən, kaqida manga iqkili azrak su elip kəlgəysən, dedi. **11** U su aloqlı mangqanda, u yənə: — Ətünimən, manga kolungda bir qixləm nanmu aloqə kəlgəysən, dedi. **12** Əmma u: — Pərwərdigar Hudayingning hayati bilən, sanga kəsəm kilimənki, məndə heq nan yok, pəkət idixta bir qanggal un, kozida azoqinə may bar, mana ikki tal otun teriwatimən; andin berip əzüm bilən oqlumoqə nan etip, uni yəp əlimiz, dedi. **13** Iliyas uningqə: — Korkmioqin; berip eytkiningdək qilqin; ləkin awwal bir kixik toqəq etip, manga elip kəlgin; andin əzüng bilən oqlungqə nan ətkin. **14** Qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Pərwərdigar yər yüzigə yamoqur yaqduridioqan küngiqilik idixtiki un tügiməydu wə kozidiki may keməyməydu», dedi. **15** Xuning bilən u berip, Iliyasning eytkinidək kildi wə u, Iliyas wə ayalning əyidikilər heli künlərgiqə yedi. **16** Pərwərdigarning Iliyas arkilix eytkan səzi boyiqə, idixtiki un tügimidi wə kozidiki maymu keməymidi. **17** Xu ixlardin keyin xundak boldiki, əyning igisi bolqan bu ayalning oqli kesəl boldi. Uning kesili

xundak eoqirlixip kəttiki, uningda nəpəs qalmidi. **18** Ayal Iliyaska: — I Hudaning adimi, mening sən bilən nemə alakəm bar idi? Sən gunahimni yadka kəltürüp, oqlumning jeniqə zamin boluxka kəldingmu? — dedi. **19** U uningqə: — Oqlungni kolumoqə bərgin, dəp uni uning kuqikidin elip əzi olturoqan balihanioqə elip qikip əz ornioqə koyup, **20** Pərwərdigarqə pəryad kilip: — I Hudayim Pərwərdigar, mən mehman bolqan bu tul hotunning oqlini əltürux bilən uning bexioqimu bala qixürdungmu? — dəp nida kildi. **21** U balining üstigə üq ketim əzini qaplap, Pərwərdigarqə pəryad kilip: — I Pərwərdigar Hudayim, bu balining jeni əzigə yənə yenip kirsun! — dəp nida kildi. **22** Pərwərdigar Iliyasning pəryadini anglidi; balining jeni uningqə yenip kirixi bilən u tirildi. **23** Iliyas balini balihanidin elip qüxüp, əygə kirip, anioqə tapxurup bərdi. Iliyas: — Mana oqlung tiriktur, dedi. **24** Ayal Iliyaska: — Mən xu ix arkilix əmdi sening Hudaning adimi ikənlikni, aqzindin qikqan Pərwərdigarning səzi həkikət ikənlikini bildim, dedi.

18 Uzun waqıt ətüp, Pərwərdigarning səzi [kuroqəkilikning] üqinqi yilida Iliyaska kelip: — Sən berip əzüngni Ahabning aldida ayan qilqin, wə Mən yər yüzigə yamoqur yaqdurimən, deyildi. **2** Xuning bilən Iliyas əzini Ahabning aldida ayan qilqili qikip kətti. Aqarqilik bolsa Samariyədə kattik idi. **3** Ahab ordisdiki oqoidar Obadiyani qakirdi (Obadiya tolimu təkwadar kixi bolup Pərwərdigardin intayin korkatti. **4** Yizəbəl Pərwərdigarning pəyoqəmbərlirini əltürüp yokitiwatqanda Obadiya yüz pəyoqəmbərnəni elip əlliktin-əlliktin ayrim-ayrim ikki oqəroqə yoxurup, ularni nan wə su bilən bakqanidi). **5** Ahab Obadiyaqə: — Zeminni kezip həmmə bulək wə həmmə jiloqlarqə berip bakqin; u yərlərdə at-keqirlarni tirik saklijudək ot-qəp tepilarmikin? Xundak bolsa bizning ulaqlirimizning bir kışmini soymay turalarmiz, dedi. **6** Ular hərbi jaylarqə bəlünüp mangdi; Ahab əz aldioqə mangdi, Obadiyamı əz aldioqə mangdi. **7** Obadiya əz yolida ketip baroqanda, mana, uningqə Iliyas uqridi. U uni tonup yərgə yikilip düm yetip: Bu rast sən, oqəjam Iliyasmu? — dəp soridi. **8** U uningqə: — Bu mən. Berip əz oqəjangqə: — Iliyas kaytip kəldi! dəp eytkin, dedi. **9** U Iliyaska mundaq dedi: — «Sən kandaqsigə kəminəngni əltürgili Ahabning kolioqə tapxurmakqi bolisən, mən zadi nemə gunah kildim? **10** Əz Hudaying Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kilimənki, oqəjam adəm əwətip seni izdimigan heq

əl wə məmlikət qalmidi. Xu əl, məmlikətlər: «U bu yərdə yok» desə, padixah ularoşa seni tapalmioşanoşa kəsəm iqküzdi. **11** Lekin sən manga hazır: — «Berip oşoşanoşa: — Iliyas kaytip kəldi! degin» — dəysən! **12** Mən kexingdin kətkəndin keyin, Pərwərdigarning Rohi seni mən bilmigən yərgə elip baridu; xundaқта mən Ahabka həwər yətküzüp, lekin u seni tapalmisa, meni öltüridu. Əməliyətə, kəminəng yaxliқimdin tartip Pərwərdigardin qorқup kəlgənmən. **13** Yizəbəl Pərwərdigarning pəyoşəmbərlirini öltürgəndə mening qandaқ kiloşinim, yəni mən Pərwərdigarning pəyoşəmbərliridin yüzni əlliktin-əlliktin ayrim-ayrim ikki oşaroşa yoxurup, ularni nan wə su bilən təminləp baққанlikim sən oşoşanoşa məlum kiliноşan əməsmu? **14** Əmdi sən hazır manga: — «Berip oşoşanoşa: — Mana Iliyas kəldi degin», — deding. Xundaқ kilsam u meni öltüridu!». **15** Lekin Iliyas: — Mən hizmitidə turuwatқан samawi qoxunlarning Sədari boləjan Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kiliмənki, mən jəzmən bügün uning aldidə ayan bolimən, dedi. **16** Xuning bilən Obadiya Ahabning kexioşa berip uningəşa həwər bərdi. Ahab Iliyas bilən kərukxili bərdi. **17** Ahab Iliyasni kərgəndə uningəşa: — Bu sənmu, i Israiləşa bala kəltürgüqi?! — dedi. **18** U jawab berip: — Israiləşa bala kəltürgüqi mən əməs, bəli sən bilən atangning jəmətidikilər! Qünki silər Pərwərdigarning əmlirini taxlap Baal degən butlarəşa tayinip əgəxkənsilər. **19** Əmdi adəm əwətip Karməl teoşida pütkül Israilni yenimoşa jəm kil, xundaқla Yizəbəlning dastihinidin oşizalinidioşan Baalning tət yüz əllik pəyoşəmbiri bilən Axərahning tət yüz pəyoşəmbirini yioşdur, — dedi. **20** Xuning bilən Ahab Israilarning həmmisigə adəmlərnəni əwətip, pəyoşəmbərlərnəni Karməl teoşioşa yioşdurdi. **21** Iliyas barliқ həlқkə yəқin kelip: — Qaқanoşiqə ikki pikir arisida arisaldi turisilər? Əgər Pərwərdigar Huda bolsa, uningəşa əgixinglar; Baal Huda bolsa, uningəşa əgixinglar, dedi. Əmma həlқ uningəşa jawab bərməy, ün-tin qiqarmidi. **22** Iliyas həlқkə: — Pərwərdigarning pəyoşəmbərliridin pəқət mən yaloşuz kəldim. Əmma Baalning pəyoşəmbərliri tət yüz əllik kixidur. **23** Əmdi bizgə ikki buқа berilsun. Ular əzliřigə bir buқini tallap, soşup parқilap otunning üstigə koşusun, əmma ot yaқmisun. Mənmu baққа bir buқini təyyar kiliп ot yaқmay otunning üstigə koşay. **24** Silər bolsanglar, əz iləhliringlarning namini qəқirip nida қilinglar. Mən bolsam, Pərwərdigarning namini qəқirip nida қilimən. Qaysi Huda ot bilən jawab bərsə, xu Huda bolsun,

dedi. Həmmə həlқ; — Bu obdan gəp, dəp jawab bərdi. **25** Iliyas Baalning pəyoşəmbərlirigə: Silər kəp boləşaq əwwal əzünglar üqün bir buқini tallap təyyar қilinglar; andin heқ ot yaқmay əz iləhliringlarning namini қiqқirip nida қilinglar, dedi. **26** Ular uning degini boyiqə əzliřigə berilgən buқini elip uni təyyar қildi. Ətigəndin qüxkiqə ular Baalning namini қiqқirip: — I Baal, bizgə jawab bərgin! dəp nida қildi. Lekin heқ əwaz yaқi heқ jawab bolmidi. Ular raslanəjan qurbangah qərisidə tohtimay səkrəytti. **27** Qüx kirgəndə Iliyas ularni zangliқ kiliп: — Ünlükrəк қiqқiringlar; qünki u bir iləh əməsmu? Bəlkim u qongқur hiyaləşa qəməp kətkəndu, yaқi ix bilən qiqқip kətkəndu, yaқi bir səpərgə qiqқip kətkəndu? Yaқi bolmisa u uhlawatқан boluxi mumkin, uni oyoşitixinglar kerəк?! — dedi. **28** Ular tehimu ünliқ qəқirip əz kəidisi boyiqə qənoşa milinip kətküqə əzliřini қiliқ wə nəyзə bilən tilatti. **29** Qüxtin keyin ular «bexarət beriwatқан» hələtkə qüxüp kəqliқ qurbanliқ waқtişiqə xu hələttə turdi. Lekin heқ əwaz anglanmidi, yaқi jawab bərgüqi yaқi ijabət қiloşuqi məlum bolmidi. **30** Iliyas həmmə həlқkə: — Yenimoşa yəқin kelinglar, dedi. Həmmə həlқ uningəşa yəқin kəlgəndin keyin u Pərwərdigarning xu yərdiki yikitiəjan qurbangahini kaytidin қurup qiqkti. **31** Iliyas on ikki taxni aldi. Bu taxlarning sani Pərwərdigarning «Naming Israil bolsun» degən səzini tapxuruwaləjan Yaқupning oşulliridin qiqқan qəbililərnəning sani bilən ohxax idi. **32** Xu taxlardin u Pərwərdigarning nami bilən bir qurbangahni yasidi. U qurbangahning qərisidə ikki seah dan patқudəк azgal kolidi. **33** Andin u otunni rastlap, buқini parқilap otunning təpisişigə koşydi. **34** U: — Tət idixni suəşa toxқuzup uni kəydürmə qurbanliқ wə otunning üstigə təkünglar, — dedi. Andin: Yənə bir qətim қilinglar» — dewidi, ular xundaқ қildi. U yənə: — Üqinqi mərtiwə xundaқ қilinglar, dedi. Ular üqinqi mərtiwə xundaқ қiloşanda **35** su qurbangahning qərisidin ekіp qüxüp, kolanoşan azgalnimu su bilən toldurdi. **36** Kəqliқ qurbanliқning waқti kəlgəndə Iliyas pəyoşəmbər qurbanliққа yəқin kelip mundaқ dua қildi: — Əy Pərwərdigar, İbrahim bilən İshaқ wə Israilning Hudasi, Əzüngning Israilda Huda boləşinəni axkara қiloşaysən, xundaқla mening Sening қulung bolup bularning həmmisini buyruқung bilən қiloşanliқimni bügün bildürəysən. **37** Manga ijabət қiloşaysən, əy Pərwərdigar, ijabət қiloşaysən; xuning bilən bu həlқkə sən Pərwərdigarning Huda ikənliқini həmədə ularning qəblirini toşra yoloşa

yanduroquqi özüng ikənlikingni bildürgəysən, dedi. **38** Xuning bilən Pərwərdigarning oti qüxüp keydürmə kurbanlıknı, otunni, taxlarnı wə topini keydürüp azgaldiki sunimu yökitiwətti. **39** Həklərləning həmmisi bunı kərüpla, ular düm yikilip: — Pərwərdigar, u Hudadur, Pərwərdigar, u Hudadur, deyixti. **40** Iliyas həlkəkə buyrup: — Baalning pəyöjəmbərlirini tutunglar, həqkaysini koyup bərmənglar, — dedi. Ular ularni tutkanda Iliyas ularni kixun jilöjisiöja elip berip, u yərdə kətl kıldurdi. **41** Iliyas Ahabka bolsa: — Qikip yəp-iqkin. Qünki kattik yamojurning xaldirliöjan awazi anglanmakta, — dedi. **42** Ahab köpüp yəp-iqix üqün qikti. Əmma Iliyas Karməlning qokkisiöja qikip yərgə engixip, bexini tizining otturisiöja koyup tizlinip **43** hizmətkariöja: — Qikip dengiz tərəkə kariojin, dedi. U qikip səpselip qarap: — Həqnərsə kərünməydu, dedi. U jəmiy yəttə kətim: — Berip qarap bakkin, dəp buyrudi. **44** Yəttinqi kətim kəlgəndə u: — Mana, dengizdin qikiwatkan, adəm alikinidək kikiq bir bulutni kərdum — dedi. Iliyas uningöja: — Qikip Ahabka: — «Hərwinı kətip təwəngə qüxkin, bolmisa yamojor seni tosuwalidu», dəp eytkin, — dedi. **45** Angöjuqə asman bulut bilən tutulup, boran qikip kattik bir yamojor yaödi. Ahab hərwiöja qikip Yizrəəlgə kətti. **46** Pərwərdigarning kəli Iliyasning wujudida turojaq, u belini baöjlap Ahabning aldidə Yizrəəlning kirix eoziöjiqə yügürüp mangdi.

19 Lekin Ahab Iliyasning həmmə kəlöjini, jümlidin həmmə pəyöjəmbərlərnı kiliqlap öltürgininı Yizəbəlgə eytip bərdi. **2** Yizəbəl bolsa Iliyaska bir həwərqı əwətip: — Əgər ətə muxu waqitkikiqə sən xularning janliriöja kəlöjiningdək mən sening jeningni ohxax kilmisam, ilahlar mangimu xundək kilsun həmdə uningdinmu ziyadə kilsun! — dəp eytkuzdi. **3** U bunı bilgəndə, öz jenini kutkuzmak üqün kəqip Yəhuda təwəsidiği Bəər-Xebaöja bardi. U u yərdə öz hizmətkarinı kəldurup koyup, **4** Özi qəlning iqiğə qarap bir kün yol mangdi. U u yərdiki bir xiwaqning kəxiöja kelip uning astida olturup, özining ölümiğə tilək tiləp: — I Pərwərdigar əmdi boldi, jenimni alojin; nemila degənbilən mən ata-bowilirimdin artuk əməsmən, — dedi. **5** U xu xiwaq astida yetip uhlap kəldi. Mana bir pərixta uni noqup uningöja: — Köpüp, nan yegin, dedi. **6** U qarisa bexida kizik qoqlarda pixiwatkan bir poxkal wə bir koza su turatti. U yəp-iqip yənə uhliöjili yatti. **7** Andin Pərwərdigarning pərixtisi yənə kelip ikkinqi kətim uni noqup uningöja: — Köpüp nan yegin.

Bolmisa yolungning eoşirini kətürəlməysən, dedi. **8** U köpüp yəp-iqti. Xu taamdin alojan kuwwət bilən u kirik kəqə-kündüz mengip Hudaning teöji Hərabəgə yetip bardi. **9** U u yərdiki öjaöja kirip kəndi. Wə mana, Pərwərdigarning səzi uningöja kelip mundək deyildi: — I Iliyas, bu yərdə nemə kiliwatisən? **10** U jawab berip: — Samawi köxunlarning Sədari bolöjan Huda Pərwərdigar üqün zor otluk muhəbbət bilən həsət kildim. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahliringni yikitiq, Sening pəyöjəmbərliringni kiliq bilən öltürdi. Mən, yalojuz mənla kəldim wə ular mening jenimni alojili kəstləwatidu, dedi. **11** U uningöja: — Qikip, Pərwərdigarning aldidə taojda turojin, dedi. Mana, Pərwərdigar ötüp ketiwatatti; [uning aldidə] zor küqlük bir xamal qikip, taojlarnı sundurup, koram taxlarnı parqilap qekiwətti. Lekin Pərwərdigar xamalda əməs idi. Xamaldin keyin bir yər təwrəx boldi. Lekin Pərwərdigar yər təwrəxtə əməs idi. **12** Yər təwrəxtin keyin bir lawuldiöjan ot kətürüldi. Lekin Pərwərdigar otta əməs idi. Ottin keyin boxkina, mulayim bir awaz anglandi. **13** Wə xundək boldiki, Iliyas xuni anglap, yüzini yepinqisi bilən orap öjarning aöziöja berip turdi. Mana, bir awaz qikip uningöja: — I Iliyas, sən bu yərdə nemə kiliwatisən? — dedi. **14** U jawab berip: — Samawi köxunlarning Sədari bolöjan Huda Pərwərdigar üqün zor otluk muhəbbət bilən həsət kildim. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahliringni yikitiq, Sening pəyöjəmbərliringni kiliq bilən öltürdi. Mən yalojuz mənla kəldim wə ular mening jenimni alojili kəstləwatidu, dedi. **15** Pərwərdigar uningöja mundək dedi: — Baröjin, kəlgən yolung bilən kaytip, andin Dəməxkning qəligə baröjin. U yərgə baröjanda Həzaəlnı Suriyə üstigə padixah boluxka məsih kəlöjin. **16** Andin Nimxining oöjli Yəhuni Israilling üstigə padixah boluxka məsih kəlöjin; öz ornungöja pəyöjəmbər boluxka Abəl-Məhəlahlik Xafatning oöjli Elixanimu məsih kəlöjin. **17** Wə xundək boliduki, Həzaəlning kiliqidin kəqip kutulojan hərberini Yəhu öltüridu; Yəhuning kiliqidin kəqip kutulojan hərberini Elixə öltüridu. **18** Lekin Israilda yəttə ming kixini, yəni Baalning aldidə tizlirini pükmiğən wə uningöja aözini səyüzmiğən hərberini özümğə saklap kəldurdum, — dedi. **19** U u yərdin qikip, Xafatning oöjli Elixani tapti. U qaojda u yər həydəwatatti; uning aldidə on ikki jüp uy bar idi, u on ikkinqisi bilən köx həydəwatatti. Iliyas kelip uning üstigə öz yepinqisini taxlap artip koydi. **20**

U uylarni taxlap Iliyasning kəynidin yügürüp kelip: — Meni berip atam bilən anamni səygili qoçoqin, andin mən kelip sanga əğixəy, — dedi. U uningə: — Qaytkin; mən sanga nemə kıldim? — dedi. **21** U uningdin ayrılıp, ezi ixlətkən bir jüp uyni soyup, ularning jabduqini otun kılip, gəxini pixurup həlkə beriwidi, ular yedi. Andin u ornidin kəpup Iliyasning kəynidin əgixip, uning hizmitidə boldi.

20 Suriyəning padixahı Bən-Hədad pütkül qoxunini jəm kıldi; u ottuz ikki padixahni at wə jəng hərwiliri bilən elip qıqıp, Samariyəgə kərxap hujum kıldi. **2** U əlqiləni xəhərgə kirgüzüp İsrailning padixahı Ahabning kexioğa əwətip uningə: — **3** «Bən-Hədad mundaq dəydu: — Sening kümüx bilən altunug, sening əng qiraylıq hotunliring bilən baliliringmu meningkidur» dəp yətküzdi. **4** İsrailning padixahı uningə: — I oqjam padixah, sili eytkanliridək mən özüm wə barlıqim siliningkidur, dəp jawab bərdi. **5** Əlqilər yənə kelip: — «Bən-Hədad səz kılip mundaq dəydu: — Sanga dərwəqə: — Sening kümüx bilən altunungni, sening hotunliring bilən baliliringni manga tapxurup berisən, degən həwəni əwəttim. **6** Ləkin ətə muxu waqitlarda hizmətkarlırimni yeningə əwətimən; ular ordang bilən hizmətkarlıringning öylirini ahturup, sening kəzliringdə nemə əziz bolsa, ular xuni kəlioğa elip kelidu» — dedi. **7** U waqıtta İsrailning padixahı zemindiki həmmə aqsakallarni qakirip ularə: — Bu kixining kəndək awariqilik qikarmaqı boləjanlıkını bilip kəlinglar. U manga həwə əwətip məndin hotunlirim bilən balilirim, kümüx bilən altunlirimni tələp kəlioğında mən uningə yaq demidim, dedi. **8** Barlıq aqsakallar bilən həlkning həmmisi uningə: — Kulak salmioğın, uningə maqul demigin, dedi. **9** Buning bilən u Bən-Hədadning əlqilirigə: — Oqjam padixahqa, sili adəm əwətip, əz kəminiliridin dəslepə soriəğanning həmmisini ada kılimən; ləkin keyinkisigə maqul deyəlməymən, dəp beringlar, — dedi. Əlqilər yenip berip xu səzni yətküzdi. **10** Bən-Hədad uningə yənə həwə əwətip: — «Pütkül Samariyə xəhəridə manga əgəxkənləning kollirioğa oqumliəjudək topa kelip kəlsa, ilahlar mangimu xundaq kilsun wə uningdin axurup kilsun!» — dedi. **11** Ləkin İsrailning padixahı jawab berip: — «Sawut-qorallar bilən jabdunoquqı sawut-qorallardin yexingüqidək mahtinip kətmisun!» dəp eytinglar, — dedi. **12** Bən-Hədad bu səzni angliəğanda hərəkəysi

padixahlar bilən qədirlirida xarab iquxiwatattı. U hizmətkarlırioğa: — Səpkə tizilinglar, dedi. Xuni dewidi, ular xəhərgə hujum kəlixkə tizilixti. **13** U waqıtta bir pəyoğəmbər İsrailning padixahı Ahabning kexioğa kelip: — Pərwədigar mundaq dəydu: — «Bu zor bir top adəmni kərdüingmu? Mana, Mən bu küni ularni sening kəlungə tapxurimən; xuning bilən sən Mening Pərwədigar ikənlikimni bilisən», dedi. **14** Ahab: — Kimning wasitisi bilən bolidu? dəp soridi. U: — Pərwədigar mundaq dəydu: «Waliylarning oğlamliri bilən bolidu», dedi. U yənə: — Kim hujumni baxlaydu? — dəp soridi. U: — Sən əzüng, dedi. **15** U waqıtta waliylarning oğlamlirini saniwidi, ularning sani ikki yüz ottuz ikki nəpər qıqti. Andin keyin u həmmə həlkni, yəni barlıq İsrailarni saniwidi, ularning sani yəttə ming nəpər qıqti. **16** İsrailar xəhərdin qüx waqıtida qıqti. Bən-Hədad bilən xu padixahlar, yəni yərdəmgə kəlgən ottuz ikki padixah bolsa qədirlirida xarab iqup məst boluxkanıdi. **17** Waliylarning oğlamliri yürüxtə awwal mangdi. Bən-hədad adəm əwətiwidi, ular uningə həwə berip: — «Samariyədin adəmlər keliwatidu» — dedi. **18** U: — Əgər sülhü tüzüxkə qıqқан bolsa ularni tirik tutunglar, əgər soquxkili qıqқан bolsimu ularni tirik tutunglar, dedi. **19** Əmdi waliylarning bu oğlamliri wə ularning kəynidiki qoxun xəhərdin qıqıp, **20** hər biri əzigə uqrioğan adəmni qepip əltürdi. Suriylər kaqti; İsrail ularni koşlıdi. Suriyəning padixahı Bən-Hədad bolsa atka minip atlıklar bilən keqip kutuldi. **21** İsrailning padixahı qıqıp həm atlıklarni həm jəng hərwilirini bitqit kılip Suriyləni kattıq kİR-qap kıldi. **22** Pəyoğəmbər yənə İsrailning padixahining kexioğa kelip uningə: — Əzüngni mustəhkəmləp, əzüngni obdan dəngsəp, nemə kəlixing kerəklikini oylap bakqin. Qünki kələr yili ətiyazda Suriyəning padixahı sən bilən jəng kəlioğili yənə qıqıdu, dedi. **23** Suriyəning padixahining hizmətkarlıri uningə mundaq dedi: — «Uların ilahı taq ilahı boləqəqə, ular bizgə küqlük kəldi. Ləkin biz tüzlängliktə ular bilən soquxsak, jəzmən ularə küqlük kelimiz. **24** Əmdi xundaq kəlioğaylıki, padixahların hər birini əz mənsipidin qüxürüp, ularning ornida waliylarni tikligəyla. **25** Andin sili məhrum boləjan kəxunlirioğa barawər boləjan yənə bir qəxunni, yəni atning ornioğa at, hərwining ornioğa hərwa təyyar kildurup əzlırigə yioqayla; biz tüzlängliktə ular bilən soquxayli; xuning bilən ularə küqlük kəlməmdük?». U ularning səzigə kulak selip xundaq kıldi. **26** Keyinki

yili atiyazda Bən-Hadad Suriylarni editlap toluk yiojip, Israil bilən jəng qiløjili Afək xəhriyə qikti. 27 Israillarmu əzlrini editlap, ozuk-tülük təyyarlap, ular bilən jəng qilixkə qikti. Israillar ularning udulida bargah tikliwidi, Suriylərnin aldida huddi ikki top kikiq oşlak padisidək kəründi. Lekin Suriylər pütkül zeminni qaplioqanidi. 28 Əmma Hudaning adimi Israilning padixahining kexioja kelip uningoja: — Pərwədigar mundak dəydu: — «Suriylər: Pərwədigar taoj ilahidur, jiloqlarnin ilahı əməs, dəp eytkini üqün, Mən bu zor bir top adəmning həmmisini senin qolungoja tapxurimən; xuning bilən silər Mening Pərwədigar ikənlikimni bilip yetisilər», dedi. 29 Ikki tərəp yəttə kün bir-birinin udulida bargahlırida turdi. Yəttinqi küni soqux baxlandi. Israillar bir kündə Suriylərdin yüz ming piyadə əskərni oltürdi. 30 Qalojanlar Afək xəhriyə qeqip kiriwaldi; lekin sepili erülip ularin yigirmə yəttə ming adəmning üstigə quxüp besip oltürdi. Bən-Hadad əzi bədar qeqip xəhərgə kirip iquiridiki bir eygə məküwaldi. 31 Hizmətkarlıri uningoja: — Mana biz Israilning padixahırlini rəhimlik padixahlar dəp anglidik; xuning üqün bəllirimizgə bəz baqlap baxlirimizoja kula yəgəp Israilning padixahioja təslimgə qikayli. U silinin janlırini ayarmikin? — dedi. 32 Xuning bilən ular bəllirigə bəz baqlap baxlırioja kula yəgəp Israilning padixahining kexioja berip uningoja: — Kəminiliri Bən-Hadad: «Jenimni ayioqayla», dəp iltija kıldi, dedi. U bolsa: — U tehi hayatmu? U mening buradirim, dedi. 33 Bu adəmlər bu səzni yaxilikning alamiti, dəp oylap, dərğalla uning bu səzini qing tutuwelip: — Bən-Hadad silinin buradərliRIDUR! — dedi. U: — Uni elip kelinglar, dəp buyrudi. Xuning bilən Bən-Hadad uning kexioja qikti; xuning bilən u uni qolidin tartip jəng hərwisioja qikardi. 34 Bən-Hadad uningoja: — Mening atam silinin atilridin alojan xəhərlərni siligə qayturup bəray. Atam Samariyədə rəstə-bazarlırini tikligəndək sili əzlıri üqün Dəməxkə rəstə-bazarlarni tikləyla, — dedi. Ahab: — Bu xərt bilən seni koyup bəray, dedi. Xuning bilən ikkisi əhdə kilixti wə u uni koyup bərdi. 35 Pəyojəmbərlərnin xagirtlırining biri Pərwədigarning buyruki bilən yənə birigə: — Səndin ətünimən, meni urojin, dedi. Lekin u adəm uni uroji unimidi. 36 Xuning bilən u uningoja: — Sən Pərwədigarning səzini anglimiojining üqün mana bu yərdin kətkinidə bir xir seni boqlup oltüridu, — dedi. U uning yenidin qikqanda, uningoja bir xir

uqram uni oltürdi. 37 Andin keyin u yənə bir adəmni tepip uningoja: — Səndin ətünimən, meni urojin, dedi. U adəm uni qattik urup zəhimləndürdi. 38 Andin pəyojəmbər berip əz kıyapitini əzgərtip, kəzlırini tengik bilən tengip yol boyida padixahni kütüp turdi. 39 Padixah xu yərdin ətkəndə u padixahni qakirip: — Kəminiliri kəskin jəng məydanioja qikqanidim, wə mana, bir adəm manga burulup, bir kixini tapxurup: «Bu kixigə qing qariojin, hərğandak səwəbtin u yokap kətsə, sən əz jeningni uning jeningni ornioja tələysən; bolmisa bir talant kümüx tələysən», dedi. 40 Lekin mən kəminiliri u-bu ix bilən bənd bolup ketip, uni yokitip koydum, dedi. Israilning padixahı uningoja: — Əzünk bətkinidə sanga həküm kilinidul — dedi. 41 U dərğal kəzlıridin tengikni eliwətti; Israilning padixahı uni tonup uning pəyojəmbərlərdin biri ikənlikini kərđi. 42 Pəyojəmbər uningoja: — Pərwədigar mundak dəydu: — «Mən həlakətə bətkən adəmni qolungdin kutulojili koyojining üqün senin jening uning jeningni ornida elinidu; senin həlqin uning həlqining ornida elinidu», dedi. 43 Xuning bilən Israilning padixahı hapa bolup, oşəlikkə qəmgən həlda Samariyəgə qaytip ordisioja kirdi.

21 Bu ixlərdin keyin xundak boldiki, Yizrəllik Nabotning Yizrəldə, Samariyəning padixahı Ahabning ordisining yenida bir üzümzarlıki bar idi. 2 Ahab Nabotkə səz kilip: — Əz üzümzarlıkingni manga bərgin, mening eyümgə yekin boləjaq, uni bir səy-kətkatlık baql kilay. Uning ornida sanga obdanrak bir üzümzarlık bəray yaki layik kərsəng bahasını nək berimən, dedi. 3 Əmma Nabot Ahabkə: — Pərwədigar meni ata-bowilirimning mirasını sanga setixni məndin neri kılsun, dedi. 4 Ahab Yizrəllik Nabotning: «Ata-bowilirimning mirasını sanga bərməymən» dəp eytkən səzidin hapa bolup oşəlikkə qəmgən həlda ordisioja qaytti; u kariwatta yetip yüzini [tam] tərəpkə erüp nanmu yemidi. 5 Hotuni Yizəbəl uning kexioja kelip: Rohiy kəypiyating nemixkə xunqə təwən, nemixkə nan yeməysən? — dedi. 6 U uningoja: — Mən Yizrəllik Nabotkə səz kilip: «Üzümzarlıkingni manga puləja bərsəng, yaki layik kərsəng uning ornioja baxkə üzümzarlık bəray» dedim. Lekin u: «Sanga üzümzarlıkimni bərməymən» dedi, — dedi. 7 Hotuni Yizəbəl uningoja: — Sən həzir Israilning üstigə səltənət qiləuqi əməsmu? Qopup nan yəp, kənglünəni hux qiləjin; mən sanga Yizrəllik Nabotning üzümzarlıkini erixtürimən, dedi.

8 Andin u Aħabning namida bir hət yezip, üstigə uning mēhürini besip, hətnei Nabotning xəhīridə uning bilən turuwatqan aqsakallar wə mētiwərlərgə əwətti. 9 Həttə u mundak yazoqanidi: — «Roza tutux kerək dəp buyrup, həlkning arisida Nabotni tərde olturoquzoin; 10 ikki adəmnı, yəni Beliyalning balisini uning udulida olturoquzup, ularni Nabotning üstidin ərz kılquzup: «Sən Hudaəja wə padixahqa lənət okudung» dəp guwahlik bərgüzünglar. Andin uni elip qikip qalma-kesək kılıp öltürünglar». 11 Xəhərning adəmliri, yəni uning xəhīridə turuwatqan aqsakalar bilən mētiwərlər Yizəbəlning ularəja əwətkən hetidə pütülgəndək kildi; 12 ular rozini buyrup, həlkning arisida Nabotni tərde olturoquzdi. 13 Andin u ikki adəm, yəni Beliyalning baliliri həlkning aldida Nabot üstidin ərz kılıp: «Nabot Hudaəja wə padixahqa dəxnəm kildi» dəp guwahlik bərdi. Xuning bilən ular Nabotni xəhərning taxkiriəja sərəp elip qikip, taxlar bilən qalma-kesək kılıp öltürdi. 14 Andin ular Yizəbəlgə adəm əwətip: «Nabot qalma-kesək kılıp öltürüldi» dəp həwər bərdi. 15 Yizəbəl Nabotning qalma-kesək kılınıp öltürülgənlikini angliəqanda Aħabka: Qorup, Yizrəəllik Nabotning sanga puləja bərgili unimioqan üzümzarlikini tapxurup aloqin; qünki Nabot həyat əməs, bəlki əldi, dedi. 16 Xundak boldiki, Aħab Nabotning əlgənlikini anglap, Yizrəəllik Nabotning üzümzarlikini igiləx üqün xu yərgə bərdi. 17 Ləkin Pərwərdigarning səzi Tixbilik İliyaska kelip mundak deyildi: — 18 «Qorup berip, Samariyədə olturuxluk İsrail padixahı Aħab bilən uqraxkin; mana u Nabotning üzümzarlikidə turidu; qünki uni igiliweləx üqün u yərgə bərdi. 19 Uningəja: — «Adəm öltürdüngmu, yerini igiliwəldingmu?» — degin. Andin uningəja yənə səz kılıp: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Nabotning kənini itlar yalıəjan jayda sening keningnimu itlar yalaydu» — degin». 20 Aħab İliyaska: — I düxminim, meni taptıngmu? — dedi. U jawabən mundak dedi: — Rast, mən seni taptim; qünki sən Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kılıx üqün əzüngni setiwəttıng. 21 Pərwərdigar: «Mana, Mən üstünggə bala qüxürüp nəslıngni yökıtip, sən Aħabning İsrailda qaləjan jəmətıdiki həmmə ərkəkni, həttə ajiz yaki meyip bolsun, həmmisini üzüp yökıtimən; 22 wə sən Mening əjezipimni kəzəjəp İsrailni gunahqa əzdurəjıngni üqün sening jəmətingni Nibatning oqlı Yəroboamning jəməti wə Ahiyahning oqlı Baaxaning jəmətigə ohxax kılımən» — dəydu, — dedi. 23 — Yizəbəl toqrısidimu Pərwərdigar səz kılıp:

«Yizrəəllikning səpilıngni tēxida itlar Yizəbəlni yəydu. 24 Aħabning jəmətıdıkılərdin xəhərdə əlgənlərnı itlar yəydu; səhrada əlgənlərnı bolsa asmandiki kuxlar yəydu» dedi 25 (Bərhək, hotuni Yizəbəlning kütritıxliri bilən Pərwərdigarning nəziridə rəzillik kıləjli əzini satqan Aħabdək həqkim yok idi. 26 U Pərwərdigar İsrailarning əldidin həydəp kəzəjəwətkən Amoriylarning kıləjınidək kılıp, yirginlik butlarəja tayıni əgixip, lənətlık ixlarnı kılətti). 27 Ləkin Aħab bu səzlərnı angliəqanda əz kiyimlirini yirtip bədinəgə bəz yəgəp, rozə tutti. U bəz rəhttə yatətti, jimjit mangətti. 28 U wakıttə Pərwərdigarning səzi Tixbilik İliyaska kelip: — 29 «Aħabning Mening əldimda əzini kəndək təwən tutuwatqanlikini kərdüngmu? U əzini Mening əldimda təwən tutuwatqanlikı tüpəylidin, bu balani uning künliridə kəltürməymən, bəlki uning oqlıngni künliridə uning jəmətigə kəltürimən» — deyildi.

22 Üq yiləjə Suriyə bilən İsrailning otturisida jəng bolmioqəqə, ular tinqliktə ötti. 2 Üqinqi yilda bolsa Yəhudaning padixahı Yəhəxəfat İsrailning padixahını yoklap bərdi. 3 İsrailning padixahı əz hizmətkarlıriəja: — Gileədtiki Ramot bizningki ikənlikini bilisiləroqu? Xundak ikən, nemixkə biz jim olturup, teliqə Suriyəning padixahıning kolidin uni almaymiz? — dedi. 4 U Yəhəxəfatkə: — Jəng kıləjli mening bilən Gileədtiki Ramotkə berixkə məqul bolamdila? — dəp soridi. Yəhəxəfat İsrailning padixahıəja jawab berip: — Biz silining-mening dəp ayrimaymiz; mening həlkim əzlırining həlkıdur, mening atlırim silining atlıridur, dedi. 5 Ləkin Yəhəxəfat İsrailning padixahıəja: — Ətünimənki, bügün əwwal Pərwərdigarning səzini sorəp kərgəyla, dedi. 6 Xuning bilən İsrailning padixahı pəyoqəmbərlərnı, yəni tət yüzqə adəmnı yioqdurup ulardin: — Soqıxkılı Gileədtiki Ramotkə qıksam bolamdu, yok? — dəp soriwidi, ular: — Qıkkın, Rəb uni padixahning kəlioqə beridu, deyixti. 7 Ləkin Yəhəxəfat bolsa: — Bulardin bəxkə, yol sorioqudək Pərwərdigarning birər pəyoqəmbiri yokmu? — dəp soridi. 8 İsrailning padixahı Yəhəxəfatkə jawab berip: — Pərwərdigardın yol soraydioqan yənə bir adəm bə; ləkin u mening toqramda kütluqni əməs, bəlki balayı’apətnı kərsitip bəxəət bərgəqkə, mən uni əq kərimən. U bolsa İmlahning oqlı Mikayadur, dedi. Yəhəxəfat: — I aliyliri, sili undək demigəyla, dedi. 9 Andin İsrailning padixahı

bir qakirini qakirip uningõja: — Qakқан berip, Imlahning oõli Mikayani qakirtip kël, dëp buyrudi. 10 ãmdi Israilning padixahï bilën Yëhudaning padixahï Yëhoxafat xahãnë kiyimlirini kiyixip, Samariyening dërwazisining aldidiki hamanda hërbiri ëz tãhtidë olturuxti. Ularning aldida pëyojãmbërlëring hëmmisi bexarët bërmãktë idi. 11 Kënanahning oõli Zädëkiya bolsa ëzi tëmürdin münggüzlëрни yasap qikip: — Përwërdigar mundak dëydu: — «Muxu münggüzlër bilën Suriylëрни yokãtquqë üsüp ursila», dedi. 12 Hëmmë pëyojãmbërlër xuningõja ohxax bexarët berip: «Gileadtiki Ramotқа qikip sëzsiz muwëppëkiyät qazinila; qünki Përwërdigar uni padixahning kolioja tapxuridikän», deyixti. 13 Mikayani kïqkïroõli barojan hëwërqï uningõja: — Mana, hëmmë pëyojãmbërlër birdak padixahқа yahxi hëwër bërmãktë; ãmdi ëtünimän, sening sëzüngmu ularning sëzi bilën birdak bolup, yahxi bir hëwëрни bërgin, dedi. 14 ãmma Mikaya: — Përwërdigarning hãyati bilën kësëm kïlimänki, Përwërdigar manga nemë eytsa, mën xuni eytimän, dedi. 15 U padixahning aldioja kãlgändë padixah uningdin: I Mikaya, jëng kïloõli Gileadtiki Ramotқа qïksak bolamdu, yok? — dëp soriwidi, u uningõja jawab berip: — Qikip muwëppëkiyät qazinisän; qünki Përwërdigar xähëрни padixahning kolioja beridu, dedi. 16 Lekin padixah uningõja: — Mën sanga qanqë ketim Përwërdigarning namida rast gëptin baxkïsinï manga eytmaslikқа kësëm iqküzüxüm keräk?! — dedi. 17 Mikaya: — Mën pütkül Israilning taõlarda padiqisiz qoylardak tarilip kãtkänlikini kërdüm. Përwërdigar: «Bularning igisi yok; bularning hërbiri tinq-aman ëz eyigë qaytsun», dedi, — dedi. 18 Israilning padixahï Yëhoxafatқа: — Mana, mën siligë «U mening tooqramda kutlukni ãmäs, bëlki hãman balayi'apëtnï kërsitip bexarët beridu», demigänmidim? — dedi. 19 Mikaya yänë: — Xunga Përwërdigarning sëzini angliõin; mën Përwërdigarning ëz tãhtidë olturojanlikini, asmanning pütkül qoxunliri uning yenida, ong wë sol tãripidë turojanlikini kërdüm. 20 Përwërdigar: «Kim Ahabni Gileadtiki Ramotқа qikip, xu yërdë halak boluxқа aldaydu?» — dedi. Birsï undak, birsï mundak deyixti; 21 xu wakïtta bir roh qikip Përwërdigarning aldida turup: «Mën berip alday», dedi. Përwërdigar uningdin: «Qandak usul bilën aldaysän?» — dëp soriwidi, 22 u: — «Mën qikip uning hëmmë pëyojãmbërlirining aõzida yalojanqi bir roh bolimän», dedi. Përwërdigar: — «Uni aldap ilkinggë alaysän; berip xundak kïl» —

dedi. 23 Mana ãmdi Përwërdigar sening bu hëmmë pëyojãmbërliriningning aõziõja yalojanqi bir rohni saldi; Përwërdigar sening tooqramda balayi'apët kërsitip sëzïdi» — dedi. 24 Xuni anglap Kënanahning oõli Zädëkiya kelip Mikayaning kaqitiõja birni selip: — Përwërdigarning Rohï qaysi yol bilën mëndin ëtüp, sanga sëz kïlixқа bardï?! — dedi. 25 Mikaya jawab berip: — Özüngni yoxurux üqün iqkiridiki eygë yügürgän künidë xuni kërisän, dedi. 26 Israilning padixahï ãmdi: — Mikayani elip qayturup berip, xähër hãkimi Amon bilën padixahning oõli Yoaxқа tapxurup, 27 ularõja tapilap: «Padixah mundak dëydu: — Uni zindanoja solap mën tinq-aman yenip kãlgüqilik kïynap nan bilën suni az-az berip turunglar» — degin, dëp buyrudi. 28 Mikaya: — ãgër sän hãkikëtän tinq-aman yenip kãlsëng, Përwërdigar mening wasitëm bilën sëz kïlmiõjan bolidu, dedi. Andin u yänë: — ãy jamaët, hërbiringlar anglanglar, dedi. 29 Israilning padixahï bilën Yëhudaning padixahï Yëhoxafat Gileadtiki Ramotқа qïkti. 30 Israilning padixahï Yëhoxafatқа: — Mën baxқа kiyapëtkë kirip jënggë qïqay; sili bolsila ëz kiyimlirini kiyip qïkqayla, dedi. Israilning padixahï baxқа kiyapët bilën jënggë qïkti. 31 Suriyening padixahï jëng hãrwiliri üstidiki ottuz ikki sërdarõja: — Qongliri yaki kïqkliri bilën ãmäs, pãkët Israilning padixahï bilën soquxunglar, dëp buyrudi. 32 wë xundak boldiki, jëng hãrwilirining sërdarliri Yëhoxafatni kergändë: — Uni qoqum Israilning padixahï dëp, uningõja hujum kïloõli buruldi. Lekin Yëhoxafat përyad këtürdi. 33 jëng hãrwilirining sërdarliri uning Israilning padixahï ãmäslikini kergändë uni qoõlimay, burulup ketip këlïxti. 34 ãmma birëylän qarisiõjila bir okya etiwidi, oq Israilning padixahning sawutining mürisidin tëwänki ulikidin ëtüp tægdi. U hãrwikëxigë: Hãrwini yandurup meni sãptin qïqarõin; qünki mën yaridar boldum, dedi. 35 U küni jëng barõanseri kattik boldi. Padixah bolsa Suriylëring udulida ëz jëng hãrwisioja yëlinip ërë turdi. Zëhmidin keni hãrwining tegigiqë ëkip, kãq kirgändë u öldi. 36 Kün patarda qoxun arisida bir kattik sada anglinip: — Hër adëm ëz xähirigë yansun! Hërbiri ëz yurtioja yenip kãtsun! — deyildi. 37 Padixah öldi, kixilër uni Samariyëgë elip kældi; ular padixahni Samariyëdë dëpnë kildi. 38 Birsï padixahning hãrwisini Samariyening këlidë [yuõjanda] (bu kël pahixë ayallar yuyunidojan jay idi), Përwërdigarning eytkän sëzi ãmëlgë axurulup, itlar uning kënini yalidi. 39 Ahabning baxқа ixliri,

kilojalirining h mmisi, jumlidin uning yasiojan «pil qix sariyi» w  bina qilijan h mm  xəhərlər toojuluk «Israil padixahlrining tarix-təzkiriliri» deg n kitabda p t lg n  m smidi? 40 Ahab ata-bowiliri arisida uhlidi. Andin uning ooqli Ahaziya ornida padixah boldi. 41 Asaning ooqli Y hoxafat Israilning padixahi Ahabning səltənitining tətinqi yilida Y huda ja padixah boldi. 42 Y hoxafat padixah bolojanda ottuz b x yaxta idi, u Yerusalemda yigirm  b x yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Azubah bolup, u Xilhining kizi idi. 43 U hər ixta atisi Asaning barlik yollirida y r p, ulardin qikmay P rw rdigarning n zirid  durus bolojanni kilatti. P k t «yukiri jaylar»la yokitilmiojanidi; halayik y nila «yukiri jaylar»da kurbanlik kilip huxbuy yaqatti. 44 W  Y hoxafat bilən Israilning padixahi otturisida tinqlik boldi. 45 Yəhoxafatning baxqa ixliri, uning kərsətkən kudriti, kandak j ng kilojanliri toojrisida «Yəhuda padixahlrining tarix-təzkiriliri» deg n kitabda p t lg n  m smidi? 46 U atisi asaning künliridə zemindin qooqliwetilmig n kəspiy b qqiwazlarni zemnidin h yd p qikardi. 47 U wakitta Edomning padixahi yok idi, b lki bir walyi h k m sürətti. 48 Y hoxafat Ofirdin altun elip kelix  q n bir «T rxix kem »  tritini kurdi. Lekin kemilər h qy rg  baralmidi; q nki ular  zion-G b rd  urulup wəyran bolojanidi. 49 U wakitta Ahabning ooqli Ahaziya Yəhoxafatka: — Mening hizmətkarlim sening hizm tkarliring bilən kemil rd  barsun, dedi. Lekin Y hoxafat unimidi. 50 Y hoxafat  z ata-bowiliri arisida uhlidi w  «Dawutning xəhiri»də ata-bowilirining kəbrisidə d pn  kilindi. Andin ooqli Y h ram ornida padixah boldi. 51 Ahabning ooqli Ahaziya Y hudaning padixahi Yəhoxafatning səltənitining on yəttinqi yilida Samariy d  Israilning  stid  padixah bolup ikki yil səltənət kildi. 52 U P rw rdigarning n zirid  rəzil bolojanni kilip atisining yolida w  anisining yolida y r p, xundakla Israilni gunahka putlaxturojan Nibatning ooqli Yəroboamning yolida mangdi; 53 u atisi kilojanning h mmisini kilip, Baalning kullukida bolup, uningoa s jd  kilip, Israilning Hudasi P rw rdigarning o zipini ko ojidi.

Padixahlar 2

1 ² Aħaziya Samariyada turoqanda [ordisidiki] balihanining pənjirisidin yikilip qūxūp, kesəl bolup qaldı. U həwərqilərnı əwətip ularoƣa: — Əkron xəhıridiki ilah Baal-Zəbubdin mening toƣramda, kesilidin saƣıyamdu, dəp soranglar, dedi. **3** Lekin Pərwərdigarning Pərixtsisi bolsa Tixbilik İliyaska: — Ornungdin tur, Samariya padixahining əqlirining aldioƣa berip, ularoƣa: — İsrailda Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol sorioƣili mangdinglarmu? **4** Xuning uqun Pərwərdigar hazir mundaƣ dediki: «Sən qikkən kariwattin qūxəlməysən; sən qokum əlisən» deƣin, — dedi. Xuning bilən İliyas yolƣa qikti. **5** Həwərqilər padixahning yenioƣa ƣaytip kəldi; u ulardin: Nemixƣa yenip kədinglar, dəp soridi. **6** Ular uningoƣa: — Bir adəm bizƣa uqrıp bizƣa: — Silərnı əwətkən padixahning yenioƣa ƣaytip berip uningoƣa: «Pərwərdigar mundaƣ dəydu: — İsrailda Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol sorioƣili adəmlərnı əwəttinƣmu? Xuning uqun sən qikkən kariwattin qūxəlməysən; sən qokum əlisən!» dənglar, — dedi. **7** Padixah ulardin: Silərgə uqrıp bu səzlərnı ƣiloƣan adəm ƣandaƣ adəm ikən? — dəp soridi. **8** Ular uningoƣa: U tüklik, beligə tasma baƣiloƣan adəm ikən, dedi. Padixah: U Tixbilik İliyas ikən, dedi. **9** Andin padixah bir əllikbexini ƣol astidiki əllik adimi bilən İliyasning ƣexioƣa mangdurdi; bu xixi İliyasning ƣexioƣa baroƣanda, mana u bir dəngning üstidə olturatti. U uningoƣa: I Hudaning adimi, padixah seni qūxūp kəlsun! dəydu, dedi. **10** Lekin İliyas əllikbexioƣa: Əgər mən Hudaning adimi bolsam, asmandin ot qūxūp sən bilən əllik adimingni ƣəydürsun, dəp jawab bərdi. Xuan asmandin ot qūxūp, uning əzi bilən əllik adimini ƣəydürüwətti. **11** Xuning bilən padixah yənə bir əllikbexini uning ƣol astidiki əllik adimi bilən uning ƣexioƣa mangdurdi. U uningoƣa: I Hudaning adimi, padixah eytti: Seni dərhal qūxūp kəlsun! — dedi. **12** Lekin İliyas əllikbexioƣa: Əgər mən Hudaning adimi bolsam, asmandin ot qūxūp sən bilən əllik adimingni ƣəydürsun, dəp jawab bərdi. Xuan Hudaning oti asmandin qūxūp uning əzi bilən əllik adimini ƣəydürüwətti. **13** Padixah əmdi uqinqi bir əllikbexini ƣol astidiki əllik adimi bilən uning ƣexioƣa mangdurdi; əllikbexi berip İliyasning aldioƣa ƣikip, tizlinip uningoƣa yalwurup: I Hudaning adimi, mening jenim bilən sening bu

əllik ƣulungning janliri nəziringdə əziz bolsun! **14** Dərwəƣə, asmandin ot qūxūp, ilgiriki ikki əllikbexini ularning ƣol astidiki əllik adimi bilən ƣəydürüwətti. Lekin hazir mening jenim sening nəziringdə əziz bolsun, dedi. **15** Pərwərdigarning Pərixtsisi İliyaska: Sən qūxūp uning bilən baroƣin; uningdin ƣorƣmioƣin, dedi. U ornidin turup uning bilən qūxūp padixahning ƣexioƣa berip **16** padixahƣa: Pərwərdigar səz ƣilip: «İsrailda wəhıy sorioƣili bolidioƣan Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol sorioƣili əqlilərnı əwəttinƣmu? Xuning uqun sən ƣikkən kariwattin qūxəlməysən; sən qokum əlisən!» dəydu, — dedi. **17** Xuning bilən İliyas degəndəƣ, Pərwərdigarning səzi boyiqə Aħaziya əldi. Uning ooƣli bolmioƣaqƣa, Yəhəram uning ornida padixah boldi. Bu Yəhərafatning ooƣli, Yəhuda padixahı Yəhəramning ikkinqi yili idi. **18** Əmdi Aħaziyaning baxƣa ixliri, uning ƣiloƣan əməlliri bolsa, ular «İsrail padixahlırining tarix-təzƣiriliri» deƣən kitabta pütölƣən əməsmidi?

2 Pərwərdigar İliyasni ƣara ƣuyunda asmanoƣa ƣətürməƣqi boləƣan waƣıtta İliyas bilən Elix Gilgaldin ƣikip ketiwatatti. **2** İliyas Elixaoƣa: — Səndin ətünimən, bu yərdə ƣaloƣin; qünki Pərwərdigar meni Bəyt-Əlgə mangoƣuzdi. Elix: Pərwərdigarning ƣayati bilən, wə sening ƣayating bilən ƣəsəm ƣilimənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən! dedi. Xuning bilən ular Bəyt-Əlgə qūxūp kəldi. **3** U waƣıtta Bəyt-Əldiki pəyoƣəmbər xagirtliri Elixaning ƣexioƣa kelip uningoƣa: Biləmsən, Pərwərdigar bügün oƣoƣangni səndin elip ketidu? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **4** İliyas Elixaoƣa: — Səndin ətünimənki, bu yərdə ƣaloƣin; qünki Pərwərdigar meni Yerihooƣa mangoƣuzdi. Elix: Pərwərdigarning ƣayati bilən, wə sening ƣayating bilən ƣəsəm ƣilimənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən, dedi. Xuning bilən ular ikkisi Yerihooƣa bardı. **5** U waƣıtta Yerihodiki pəyoƣəmbər xagirtliri Elixaning ƣexioƣa kelip uningoƣa: Biləmsən, Pərwərdigar bügün oƣoƣangni səndin elip ketidu? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **6** İliyas Elixaoƣa: — Səndin ətünimənki, bu yərdə ƣaloƣin; qünki Pərwərdigar meni İordan dəryasioƣa mangoƣuzdi, dedi. Elix: Pərwərdigarning ƣayati bilən, wə sening ƣayating bilən ƣəsəm ƣilimənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən, dedi, xuning bilən ular ikkisi mengiwərdi. **7** Əmdi pəyoƣəmbər xagirtliridin əllik xixi berip, ularning udulida yiraƣtin ƣarap turatti. Əmma u ikkiylən İordan dəryasining boyida tohtap turdi. **8** İliyas yepinqisini

katlap, uning bilən suni uriwidi, su ikkigə bəlünüp turdi; ular ikkisi quruq yoldin ətı. **9** Өtöp bolıandın keyin İliyas Elixaoıa: Mən səndin ayrılmasta, sening özüing üqün məndin nemə tiliking bolsa, dəwərgin, dedi. Elixaoıa: Sening üstüingdə turıqan Rohning ikki həssisi üstüingdə kənsun, — dedi. **10** U: Bu tilikinggə erixmək kıyındur; mən səndin elip ketilgən waqtında, meni kərip tursang, sanga xundak berilidu; bolmisa, berilməydu, — dedi. **11** Wə xundak boldiki, ular səzlixip mangoıanda, mana, otluq bir jəng hərwise bilən otluq atlar namayan boldi; ular ikkisini ayriwətti wə İliyas qara kıyunda asmanoıa kətürülüp kətti. **12** Elixaoıa buni kərip: I atam, i atam, İsrailning jəng hərwise wə atlık əskərliri! — dəp warkiridi. Andin u uni yənə kəralmidi. U öz kıyimini tutup, ularni yirtip ikki parqə kıliwətti. **13** Andin u İliyasning uqısidin qüxüp qaloıan yepinqisini yərdin elip, İordan dəryasining kıroıkıqıoıa kaytıp kəldi. **14** U İliyasning üstidin qüxüp qaloıan yepinqisi bilən suni urup: «İliyasning Hudasi Pərwərdigar nədidur?», dedi. Elixaoıa suni xundak uroıanda su ikkigə bəlündi; Elixaoıa sudin ətöp kətti. **15** Yerihodiki pəyoıəmbər Xagirtliri qarxi kıroıaqta turup uni kərdi wə: «İliyasning roıı Elixaning üstididur» dəp uning aldioıa berip, bax urup təzim kıldi. **16** Ular uningıoıa: Mana sening kəminiliring arisida əllik əzimət bar; ətünimiz, bular oıojangni izdigili barsun. Pərwərdigarning Rohi bəlkim uni kətürüp taoılarıning bir yeridə yaqi jiloıılarning bir təripidə taxlap koydimiki, dedi. Lekin u: Silər heq adəmnı əwətmənglar, dedi. **17** Əmma ularning uni kıstawerixi bilən u hijalət bolup: Adəm əwətinglar, dedi. Xunga ular əllik kixini əwətti; bular üq kün uni izdidi, lekin heq tapalmidi. **18** Ular Elixaning yenioıa kaytıp kəlgəndə (u Yerihoda turuwatatti) u ularıoıa: Mən dərwəkə silərgə «İzdəp barmanglar!» demidimmu? — dedi. **19** Xəhərdiki adəmlər Elixaoıa: Oıojam kərgəndək, xəhər əzi obdan jaydidur, lekin su naqar wə tuprak tuıomastur, dedi. **20** U: Yengi bir koza elip kelip, iqiğə tuz koyup, manga beringlar, dedi. Ular uni elip kelip uningıoıa bərdi. **21** U bulakning bexioıa berip uningıoıa tuzni təkıti wə: Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən bu sularnı saıayttim; əmdi ularınin kayta əlüm bolmaydu wə yərning tuıomaslıkı bolmaydu» — dedi. **22** Huddi Elixaning eytқан bu səzidək, u su taki büğüngə kədər pak bolup kəldi. **23** Elixaoıa Yerihodin qikıip Bəyt-Əlgə bardi. U yolda ketip barıoıanda, bəzi balılar xəhərdin qikıip uni zanglık kılip: Qikıip kət, i

taıir bax! Qikıip kət, i taıir bax! — dəp warkıiraxıti. **24** U burulup ularıoıa qarap Pərwərdigarning nami bilən ularıoıa lənət okudi; xuning bilən ormanlıktın ikki qixi eyik qikıip, balılardıın kırık ikkini yirtiwətti. **25** U u yərdin ketip, Karməl teıoııoıa berip, u yərdin Samariyəgə yenip bardi.

3 Yəhuda padıxahı Yəhoxafatning səltənıtining on səkkizinqi yili, Aııabning ooıli Yəhoram Samariyədə İsrailıoıa padıxahı bolup, on ikki yıl səltənət kıldi. **2** U əzi Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolıanni kılattı, lekin atisi bilən anisi kıloıan dərijidə əməs idi. U atisi yasatқан «Baal tüwrüki»ni elip taxlıdi. **3** Lekin u İsrailni gunahıa putlaxtıuroıan Nibatning ooıli Yəroboamning gunahlırida qing turup, ularınin heq yanmıdi. **4** Moabning padıxahı Mexa nahayiti qong koyqi idi; u İsrailning padıxahıoıa yüz ming koza həm yüz ming koıqkarning yungini olpan kılattı. **5** Əmdi xundak boldiki, Aııab əlüp kətkəndin keyin Moabning padıxahı İsrailning padıxahıoıa yüz ərüdi. **6** U waııtta Yəhoram padıxahı Samariyədin qikıip həmmə İsrailni [jəng üqün] editlıdi. **7** U yənə adəm əwitip Yəhıudaning padıxahı Yəhoxafatka həwər berip: Moabning padıxahı məndin yüz ərıdi; Moab bilən soıuxkıli qııamsən? — dedi. U: Qııımən; bizdə mening-sening dəydıoıan gəp yoktur, mening həlkim sening həlkıingdur, mening atlırim sening atlıringdur, dedi. **8** U yənə: Qaysı yol bilən qııaylı, dəp sorıdi. Yəhoram: Biz Edom qəlıning yoli bilən qııaylı, dəp jawab bərdi. **9** Andin İsrailning padıxahı bilən Yəhıudaning padıxahı Edomning padıxahıoıa koıxulup mangdi. Ular yəttə kün aylinip yürüx kıloıandın keyin, koıxun wə ular elip kəlgən at-ulaıolarıoıa su qalmıdi. **10** İsrailning padıxahı: Aııa! Pərwərdigar biz üq padıxahıni Moabning kılıoıa qııxsun dəp, bir yərgə jəm kıloıan ohıaydu, dedi. **11** Lekin Yəhoxafat: Pərwərdigardıın yol sorıximiz üqün bu yərdə Pərwərdigarning bir pəyoıəmbiri yokmu? — dedi. İsrailning padıxahıning qakarlıridin biri: İliyasning kılıoıa su kıyup bərgən Xafatning ooıli Elixaoıa bu yərdə bar, dedi. **12** Yəhoxafat: Pərwərdigarning səz-kalami uningda bar, dedi. Xuning bilən İsrailning padıxahı bilən Yəhoxafat wə Edomning padıxahı uning kexioıa qüxüp bardi. **13** Elixaoıa İsrailning padıxahıoıa: — Mening sening bilən nemə karım! Əz atangning pəyoıəmbərliri bilən anangning pəyoıəmbərlirining kexioıa barııın, dedi. İsrailning padıxahı: Undak demigin; qünki Pərwərdigar bu üq padıxahıni Moabning kılıoıa tapıurux üqün jəm

kilojan ohxaydu, — dedi. **14** Elix: Mən hizmitidə turuwatқан Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kiliwətki, əgər Yəhədaning padixahı Yəhəxafatning hərmətini kilmiojan bolsam, seni kəzğə ilmiojan yaki sanga qarimiojan bolattim. **15** Lekin əmdi berip bir sazqini manga elip kelinglar, — dedi. Sazqi saz qaloqanda, Pərwərdigarning kəli uning üstigə qüxti. **16** U: Pərwərdigar səz kilip: «Bu wadining həmmə yerigə ora kolanglar» dedi, — dedi andin yənə: **17** — Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: «Silər ya xamal ya yamojur kərmisənglarmu, bu wadi suoja tolup, əzünglar bilən at-ulaqliringlar həmmisi su iqisilər». **18** Lekin bu Pərwərdigarning nəziridə kikiq ix bolup, u Moabnimu silərnin kolliringlaroja tapxuridu. **19** Silər barlik mustəhkəm xəhərlərnı wə barlik esil xəhərlərnı bəsüp ətüp, barlik yaxhi dərəhlərnı kesip taxlap, həmmə bulaklarnı tindurup, həmmə munbət ekinzarlikni taxlar bilən qaplap harab kilisilər» — dedi. **20** Wə ətisi ətigənlilik qurbanlik sunulojan waqtida, mana, su Edom zemini tərəptin ekip kelip, həmmə yərnı suoja toxkuzdi. **21** Əmma Moablarning həmmisi: Padixahlar biz bilən jəng kiləjli qikiptu, dəp anglijojan bolup, sawut-qalkan kətürəligüdək qong-kikiq həmmisi qegrada tizilip səptə turdi. **22** Ular ətisi səhərdə qopup qarisa, kün nuri ularning udulidiki su üstigə qüxkənidi; künnin xolisida su ularoja kəndək kəründi. Ular: — **23** Bu qan ikən! Padixahlar uruxup bir-birini kirojan ohxaydu. I Moablar! Dərhal oljining üstigə qüxüp bəlixawalayli! dedi. **24** Lekin ular Israilning ləxkərgəhoja yətkəndə, Israillar ornidin qopup Moablaroja hujum kilixi bilən ular bədər kaqti. Israillar ularni sürüp-toqay kiliwətti. **25** Ular xəhərlərnı wəyran kilip, hər bir adəm tax elip, həmmə munbət ekinzarlikni tolduruwətküqə tax taxlidi. Ular həmmə bulak-kuduqlarnı tindurup, həmmə yaxhi dərəhlərnı kesiwətti. Ular Kir-Hərəsət xəhəridiki taxlardin baxka həq nemini kaldurmidi. Xu xəhərgə bolsa, saloja atkuqilar uningoja qərgiləp hujum kildi. **26** Moabning padixahı jəngning əzigə ziyadə kattik kəlgini kərüp əzi bilən yəttə yüz kiliqwazni elip Edomning padixahioja hujum kilip bəsüp ətuxkə atlandi; lekin ular bəsüp ətəlmidi. **27** Xuning bilən təhtigə warislik kiləjuqi tunji oqlini elip, sepilning təpəsidə uni kəydürmə qurbanlik kildi. U waqtida Israil Pərwərdigarning kattik kəhriğə uqriojanidi. Xuning bilən bu üç padixah Moab padixahtin ayrilip, hər kəyisi öz yurtioja ketixti.

4 Pəyojəmbər xagirtliridin birining tul qalojan hotuni Elixoja pəryad kilip: Sening kulung boləjan mening erim əlüptu. Bilisənki, sening kulung Pərwərdigardin kərkəkan adəm idi. Əmdi kərz igisi mening ikki oqlumni kullukka alojli kəldi. **2** Elix uningdin: Sening üqün nemə kilay? Deginə, əyüngdə neməng bar? — dəp soridi. U: Dədikəning əyidə kikiq bir koza maydin baxka həqnərsə yok, — dedi. **3** U: Berip həmmə koxniliringdin qəgün-koza, yəni box qəgün-kozilarnı ətnə alojin, ular az bolmisun. **4** Andin əzüng bilən oqulliring əygə kirgin, ixikni yəyip həmmə qəgün-koziləroja may kaqiləjojin. Toxkanlirini bir qətkə elip kəyojin, — dedi. **5** Xuning bilən u u yərdin ayrilip oqulliri bilən əygə kirip ixikni yəpti. Oqulliri qəgün-kozilarnı uning aldioja elip kəlgəndə, u may kuydi. **6** Wə xundaq boldiki, qəgün-kozilarning həmmisi toloqanda u oqlioja: Yənə bir koza elip kəl, dedi. Əmma oqlı: Əmdi koza qalmidi, dedi. U waqtida may tohtap kəldi. **7** Əmdi u berip Hudaning adimigə həwər yətküzdi. U: Berip mayni setiwət, kərzingni tügətkin; andin qalojan pul bilən əzüng wə oqulliringning jenini bəkinglar, dedi. **8** Bir küni Elix Xunəm xəhriğə bardi. U yərdə bir bay ayal bar idi wə u uni əz əyidə tamakka tutup kəldi. Xuningdin keyin hərkaqan u yərdin ətüp mangsa, u uning əyigə kirip oqizalinatti. **9** Bir küni u əz erigə: Bu yərdin daim ətidiojan kixi Hudaning bir muqəddəs adimi ikənlikini bilip yəttim. **10** Biz əgzidə uningoja bir kikiqrək əy salayli. Uningoja əydə kariwat, xirə, orunduk wə qiraqdan təyərəlap bəryəli; wə xundaq bolsunki, u kaqanla yenimizoja kəlsə xu əydə tursun, — dedi. **11** Əmdi pəyojəmbər bir küni u yərgə kəlgəndə, xu balihanijoja kirip yetip kəldi. **12** U əz hizmətkari Gəhəzioja: Sən u Xunəmlilik ayalni qakirojin, dedi. U uni qakiroqanda, ayal uning kəxioja kəldi. **13** Pəyojəmbər hizmətkarioja: Sən uningoja: «Sili bizning qemimizni yəp muxundaq əzlirini kəp awarə kildila; mən sili üqün nemə kilip bəryə? Padixahka yaki koxun sərdarioja birə tələplirini yətküzəymu?» — degin, dedi. Ayal buningoja jawab berip: — Mən əz həlkim arisida yaxawatimən, boldi! dedi. **14** Əmdi Elix Gəhəzidin, uningoja nemə kilip bərix kərkə? — dəp soridi. Gəhəzi: Uning oqul balisi yok ikən, wə erimu kəri ikən, dedi. **15** U: Uni qakirojin, dedi. Ayalni qakiriwidi, ayal ixikkə kelip turdi. **16** Pəyojəmbər uningoja: Kələr yili təhminən muxu waqtida kuqaklirida bir oqulliri bolidu, dedi. U: Yak, i oqojam! I Hudaning adimi,

dedikinggə yalojan eytmiojin, dedi. **17** Əmdi Elix uningə degəndək u ayal həmilidar bolup, ikkinji yili bekitilgən wəqıtta oşul tuşdı. **18** Bala əşup qong boldi. Bir küni xundaq boldiki, u atisi bar yərgə, ormiqlarning kəxiə qikip kətti. **19** U atisioja: Way bexim, way bexim, dəp waysidi. U hizmətkarioja, uni anisining kəxiə elip barəjin, dedi. **20** U uni kətürüp anisining yenioja apirip kəydi. Bala anisining etikidə qüxkiə olturdi, andin əlöp kəldi. **21** Andin anisi qikip, uni Hudaning adimining əyidiki kariwatka yatquzup kəyup, ixikni yepip qikip kətti. **22** U erini qakirip uningə: Oşulamardin birini mangdurojin, u bir exəkni elip kəlsun; mən uni qapturup, Hudaning adimining kəxiə dərhəl berip kələy, dedi. **23** Eri uningə: Nemixka uning kəxiə bügün barisən? Bügün ya yengi ay ya xabat küni bolmisa, dedi. Ayali uningə, Həmmə ix tinqlik — dedi. **24** U exəkni tokutup oşlamioja: Ittik həydəp mang; mən demigüqə tohtimiojin, dedi. **25** Xuning bilən u Karməl teoşioja berip Hudaning adimi aldioja kəldi. Wə xundaq boldiki, Hudaning adimi uni yiraktinla kərup öz hizmətkari Gəhaziə: Mana Xunəmlik ayal keliwatidu; **26** Sən uning aldioja yügürüp berip uningdin: Sili tinqlikmu? Ərliri tinqlikmu? Baliliri tinqlikmu?» — dəp soriojin, dedi. — Həmmə ix tinqlik, dəp eytti ayal. **27** Əmdi taşka qikip Hudaning adimining kəxiə kəlgəndə, u uning putlirini kuqaklıdi. Gəhazi uning yenioja berip uni ittiriwətməqci boldi; ləkin Hudaning adimi: — Uni öz ihtiyarioja kəyojin; qünki uning kəngli intayin sunuk wə Pərwərdigar bu ixni manga deməy yoxuruptu, dedi. **28** Ayal: Mən oşojamdin bir oşul tilidimmu? Manga yalojan səz kilmiojin, dəp səndin ətünmidimmu? — dedi. **29** Pəyoşəmbər Gəhaziə: — Belingni qing başlap, mening həsamni elip mangəjin. Birsigə uqrisang, uningə salam kilmiojin, birsi sanga salam kilsa, sən uningə jawab bərmigin. Mening həsamni balining yüzigə kəyojin, dedi. **30** Balining anisi: Pərwərdigarning həyati bilən wə sening həyating bilən kəsəm kilmənki, səndin ayrilmaymən, dedi. Elix ornidin turup uning kəynidin əgəxti. **31** Gəhazi ulardin burun berip həsisini balining yüzigə kəyojanidi. Əmma həq awaz yaki tiwix qikmidi. Xuning bilən u yenip Elixaning aldioja berip uningə: Bala oşojanmidi, dedi. **32** Elixə əygə kelip kərisa, mana, bala uning kariwitida əlük yatattı. **33** U bala bilən əzini ayrim kəldurup, ixikni yepiwetip Pərwərdigarəja dua kildi. **34** Andin u kariwatka qikip balining üstigə

əzini kəyup aşzini uning aşzioja, kəzlirni uning kəzligə, kollirini uning kollirioja yekip yatti. Xuning bilən balining bəдини issixka baxlıdi. **35** U qüxüp əydə u yak-bu yakka mengip andin yənə kariwatka qikip yənə balining üstigə egildi. U wəqıtta bala yəttə kətim qüxkürdi, andin kəzlrini aqti. **36** Pəyoşəmbər Gəhazini qakirip uningə: Xunəmlik ayalni qakirojin, dedi. U uni qakirip kəydi. U Elixaning yenioja kəlgəndə. U uningə: Oşullirini kətürüp əlsila, dedi. **37** U əyigə kiripla uning ayioji aldioja yikilip düm yatti, bexi yərgə təgküdək təzim kildi. Andin öz oşlini kətürüp qikip kətti. **38** Elixə Gilgaləja yenip bardi. Xu qəşda yurtta aqarqilik boləjanidi. Pəyoşəmbərləarning xagirtliri Elixaning yenida olturojanda u öz hizmətkarioja: Sən qong kəzanni esip pəyoşəmbərləarning xagirtlirioja xorpa pixurup bərgin, dedi. **39** Ulardin birsi otyax tərgili dalaşka qikip yawa kəpak pelikini tēpip, uningdin yawa kəpak üzüp etikini toldurup kelip, toşrap kəzanəja saldi; qünki ular bularning ziyanlik ikənlikini bilməytti. **40** Andin ular yənglər dəp adəmlərgə usup bərdi. Ləkin ular tamakni yegili baxliojanida: I Hudaning adimi, kəzanda əlüm bar, dəp warkiraxti. Həqkim uningdin yeyəlmidi. **41** Elixə: Azrakkinə un elip kelinglar, dedi. U xuni kəzanəja taxlap: Həlkəə usup bərgin, yesun, dedi. Wə mana, kəzanda həq zəhər kəlmidi. **42** Əmdi Baal-Xalixəhdin bir adəm kelip, Hudaning adimigə arpa həsulining tunji mewisidin ax-nan, yəni yigirmə arpa nanni wə bir halta kək baxni elip keliwidi, u: Həlkəə yegili aldioja kəyojin, dedi. **43** Uning hizmətkari: Xuni bir yüz adəmning aldida kəndək kəyalaymən? dedi. Elixə: Həlkəə yegili bərgin; qünki Pərwərdigar mundək dəydu: Ular yəydu wə uningdin exip kəlidu, dedi. **44** Xuning bilən u xuni ularning aldida kəydi; ular yedi wə dəl Pərwərdigarning deginidək, uningdin exip kəldi.

5 Suriyə padixəhining kəoxun sərdari Naaman öz oşojisining aldida tolimu kədirləndi wə izzətləndi, qünki Pərwərdigar uning kəli arkilik Suriyəgə nusrətlər bərgənidi. U batur jəngqi boləjini bilən, ləkin mahaw kesiligə giriptar bolup kəlojanidi. **2** Əmdi Suriylər top-top bolup, bulangqilikka qikip Israildin bir kiqik kizni tutup kəlgənidi; bu kiz Naamanning ayalining hizmitini kılatti. **3** U hanioja: Kaxki, mening oşojam Samariyədiki pəyoşəmbərnin kəxida bolsidi! U uni mahaw kesilidin sakəytattı, dedi. **4** Naaman berip hojisioja: — Israilning yurtidin

boloqan kiyim bilən mundak-mundak eytti, dedi. **5** Suriya padixahi: Yahxi! Sen barojin, men Israilning padixahioja bir maktup awetimen, dedi. Naaman on talant kumux bilən altə ming xəkəl altun wə hən on kixilik kiyimni elip Israiloja bardı. **6** U maktupni Israilning padixahioja apirip tapxurup bardi. Maktupta: — «Bu maktup sanga yatkəndə bilgəysənki, mən əz hizmətkarim Naamanni sening kəxingoja mangdurdum. Sen uni mahaw kesilidin sakaytkaysən», dəp pütülgənidi. **7** Israilning padixahi hətni okup bolup, əz kiyimlirini yirtip-yirti wətti wə: — Mən Hudamu? Kixini ɵltürüp hən tirildürəymənmu? Nemixka u kixi: — Bu adəmni mahaw kesilidin sakaytkin, dəp hawalə kilidu? Kəni, oylinip kɵrɵnglar, u dər wəkə mən bilən jəng kilijili bahənə izdəydu, dedi. **8** Wə xundak boldiki, Hudaning adimi Elixə Israilning padixahining əz kiyimlirini yirtkənini angliojanda, padixahka adəm awitip: Nemixka əz kiyimliringni yirtting? U kixi həzir bu yərgə kəlsun, andin u Israilda bir pəyojəmbər bar ikən dəp bilidu, dedi. **9** Naaman atlıri wə jəng hərəwisi bilən kelip, Elixaning əyining ixiki aldida tohtidi. **10** Elixə bir həwərqini mangdurup Naamanoja: — Berip İordan dəryasida yəttə kətim yuyunup kəlgin; xundak kilsang ətliring əsligə kelip pakiz bolisən, dedi. **11** Ləkin Naaman aqqiklinip yenip kelip: — Mana, u qokum qikip, mening bilən kərixidu, ɵrə turup Hudasi Pərwərdigarning namioja nida kilip, [yara] jayning üstidə kolini silkip, mahaw kesilini sakaytidu, dəp oylap kəlgənidi. **12** Dəməxkning dəryaliri, yəni Abarna bilən Fərpə [dəryasining suliri] Israilning həmmə suliridin yahxi əməsmu? Mən ularda yuyunsam pakiz bolmamdim? — dedi. U kəttik əzəplinip burulup yoloja qikti. **13** Ləkin uning hizmətkarlıri uning kəxioja berip: — İ atam, əgər pəyojəmbər siligə əqir bir ixni tapiləqan bolsa, kilmamidila? Undak boloqan yərdə, u siligə suoja quxup yuyunup, pakiz bolisila, degən bolsa xundak kilmamla? — deyixti. **14** Xunga u quxup, Hudaning adimining səzigə binaən İordan dəryasida yəttə kətim qəmüldi. Xuning bilən uning eti paklinip, kiyim balining etidək bolup sakaydi. **15** Xuning bilən u barlık həmrəhliri bilən Hudaning adimining kəxioja kaytip kelip, uning aldida turup: — Mana əmdi pütkül yər yuzidə Israildin bəxka yərdə Huda yok ikən, dəp bilip yəttim; əmdi həzir, əz kəminəngdin bir sowojatni qəbul kiləjin, dedi. **16** Ləkin Elixə: Mən hizmitidə turuwatqan Pərwərdigarning

hayati bilən kəsəm kilimənki, həq nemini qəbul kilmasmən, dedi. [Naaman] tola qing turuwalsimu, həq qəbul kilmidi. **17** Andin Naaman mundak dedi: — Əgər qəbul kilmisəng, kəminənggə topidin ikki kəqir yük berilsun; qünki kəminəng bundin keyin Pərwərdigardin bəxka həqkəndə iləhləroja kəydürmə kurbənlilik yaki inaklık kurbənlilikni kəltüməydu. **18** Ləkin Pərwərdigər kəminəngning xu bir ixini kəqürüm kiləy: əojamning əzi Rimmonning buthanisioja səjdə kilmək üqün kirgəndə, mening qolumoja yələnsə mən Rimmonning buthanisida tiz püksəm, muxu əməlsiz tiz pükkinim üqün Pərwərdigər mən kəminəngni kəqürgəy, dedi. **19** Elixə uningəy: — Sen əman-hatirjəmlitkə kətkin, dedi. U uningdin ayirilip əzojinə yol mangdi. **20** Ləkin Hudaning adimi Elixaning hizmətkari Gəhəzi kənglidə: — Mana, u Suriyəlik Naaman elip kəlgən nərsiliridin əojam həqnemini əlməy, uni bikar kətküzüwetiptu. Ləkin Pərwərdigarning hayati bilən kəsəm kilimənki, mən uning kəynidin yügürüp berip, uningdin əzrak bir nərsə əlay, dəp oylidi. **21** Xuni dəp Gəhəzi Naamanning kəynidin bardı. Naaman bir kimning kəynidin yügürüp kəliwətkənini kərup, hərəwisidin quxup uning əldioja berip: Həmmə ix tinlikmu? — dəp soridi. **22** U: — Tinlik, — dedi, — əmma əojam mənə mangdurup: Mana əmdi Əfrəim təqlikidin pəyojəmbərləning xəgirtlıridin ikki yigit kəximəy kəldi. Bularəy bir talant kumux bilən ikki kixilik kiyim bərsilə, dəp eytti, — dedi. **23** Naaman: — İkki talant kumuxni qəbul kiləjin, dəp uni zorlap ikki talant kumuxni ikki haltioja qəqip, ikki kixilik kiyimni qikip bardi. Bularni Naaman əulamliridin ikki yigitkə yüdküzdi; ular Gəhəzining əldida bularni kəturüp mangdi. **24** U turoqan dənggə yətkəndə bularni ularning kəlliridin elip əyigə tikip koydi; andin bu ədəmləni kətküzüwətti. **25** Andin u əojisining əldioja kirip turdi. Elixə uningdin: — İ Gəhəzi, nəgə berip kəlding? — dəp soridi. U jawəb berip: Qulung həqyərgə bərmidi, — dedi. **26** Elixə uningəy: — Mələm bir kixi hərəwisidin quxup, kəynigə yenip, sening əldingəy kəlgəndə, mening rohim xu qəqda sening bilən birgə barəqan əməsmu? Bu kixilər kumux bilən kiyim, zəytun bəqliri bilən üzümzərlər, koy bilən kala, malaylar bilən kənzəkləni qəbul kilidəqan wəqitmu? **27** Ləkin həzir Naamanning mahaw kesili sanga hən nəslinggə mənggügə qəplixidu, — dedi. Xuning bilən u Elixaning kəxidən qikqəndə kərdək ək bolup kəldi.

6 Pəyojəmbərlərləning xagirtliri Elixəoqə: — Mana bizgə sening aldingda turuwatqan yerimiz tar kəldi. **2** İordan dəryasining boyioqə berip, hər birimiz birdin yaqəaq elip, xu yərdə turidioqənoqə bir turaloqə oqə yasayli, — dedi. — Beringlar, dəp jawab bərdi u. **3** Ularning biri yənə: — İltipət kilip kəminiliring bilən birgə barəjin, dedi. U: — Billə baray, dedi. **4** U ular bilən mangdi. Ular İordan dəryasioqə berip, dərəh kesixkə baxlıdi. **5** Lekin ularning biri dərəh kesiwatqanda paltining bexi suoqə qüxüp kətti. U warqirap: — Way oqəjam, bu ətnə aloqə palta idi, dedi. **6** Hudaning adimi: Nəgə qüxti, dəp soridi. U qüxkən yərnə kərsitip bərdi. U bir xahni kesip, uni suoqə taxliwidi, Paltining bexi ləyləp qikti. **7** U: Uni qəlungənoqə aloqə, dewidi, u kixi qəlini uzutup uni tutuwaldi. **8** Suriyəning padixahı İsrail bilən jəng kiliwatatti. U əz hizmətkarlıri bilən məslihetlixip, palanqi-pokunqi yərdə bargah tikimən, dəp bekitətti. **9** Hudaning adimi İsrailning padixahioqə həwər əwitip: — Sən palanqi-pokunqi yərgə berixtin ehtiyat qiləjin, qünki Suriylər u yərgə qüxməkqi, dedi. **10** U waqıtlarda İsrailning padixahı Hudaning adimi əzigə kərsətkən jayoqə adəm əwətip u yərdiki adəmlirigə ehtiyat qilixni aqahlandırdi. Bundaq ix birqanqə qətim boldi. **11** Buning səwəbidin Suriyəning padixahı kənglidə kəttik aqqiklinip, əz hizmətkarlırini qəkirip ulardin: — Arimizdin kimning İsrailning padixahı təripidə turidioqənləqini manga kərsitip bərməmsilər?! — dəp soridi. **12** Lekin hizmətkarlırining biri: — İ oqəjam padixah undaq əməs; bəlki İsrailda turidioqən Elixə degən pəyojəmbər sən yatqan hujrangda qiləqən səzlırinqni İsrail padixahioqə eytip beridu, — dedi. **13** U: Berip uning nədə ikənləqini paylap kelinglar, mən adəm mangdurup uni tutup kələy, dedi. Ular: — U Dotan xəhiridə ikən, dəp həwər kildi. **14** Xuning bilən u xu yərgə atlıklar, jəng hərwiliri wə zor bir qəxunni mangdurdi. Ular keqisi yetip kelip xəhərnə kərxiwaldi. **15** Hudaning adimining maliyi səhərdə turup qiqsa, mana, bir atlıklar wə jəng hərwiliri qəxunni xəhərnə kərxiwəloqənidə. Malay uningənoqə: Aqla, i oqəjam, qəndəq qilərmiz? — dedi. **16** Lekin u: Qərkmiəqin; mana biz bilən birgə boləqənlər ular bilən birgə boləqənlərdin kəptur, dedi. **17** Əmdi Elixə dua kilip: İ Pərwərdigar, malayimning kəzlırini kəreləydiəqən kilip aqkəysən, dedi. U waqıtta Pərwərdigar yigitning kəzlırini aqti wə u əyni əhwalni kərdi; mana, pütkül taoq Elixəni qəridəp turəqən yəlkunluk at wə jəng hərwiliri bilən

toləqənidə. **18** Suriylər qüxüp u tərəpkə kəlgəndə, Elixə Pərwərdigarənoqə dua kilip: Bu həlkni korluk bilən uroqin, dedi. Xuning bilən U Elixəning tiliki boyiqə ularni korluk bilən urdi. **19** Elixə ularənoqə: Bu [silər izdigən] yol əməs wə [silər izdigən] xəhər əməs; mening kəynimdin əgixinglar, silərnə silər izdigən adəmnəning kəxioqə baxlap baray, dəp ularni Samariyəgə baxlap bardı. **20** Wə xundəq boldiki, ular Samariyəgə kirgəndə Elixə: İ Pərwərdigar, ularning kəzlırini kəreləydiəqən kilip aqkəysən, dedi. Pərwərdigar ularning kəzlırini aqti; wə mana, ular Samariyəning otturidə turətti. **21** İsrailning padixahı ularni kərgəndə Elixədin: İ atam, ularni əltürüwətəymu? Ular ni əltürüwətəymu? dəp soridi. **22** U: — Sən ularni əltürmə; hətta əzüng qiliq wə okyaying bilən əsir qiləqənləringni əltürməydiəqən yərdə, ularni əltürüxkə boləmti? Əksiqə, ularning aldiənoqə nan, su qəyoqin; xuning bilən ular yəp-iqip əz oqəjioqənoqə yenip kətsun, dedi. **23** Xundəq kilip, u ularənoqə qəng ziyəpət bərdi; ular yəp-iqip boləqəndin keyin, andin ularni yoloqə saldi. Ular oqəjisining yenioqə qəytti. Xuningdin keyin Suriyədin buləngqilər xəykiliri İsrailning zeminiənoqə qəyta besip kirmidi. **24** Keyin xundəq boldiki, Suriyəning padixahı Bən-Hədad pütkül qəxunni yioqip Samariyəni muhasirigə aldi. **25** Xuning bilən Samariyədə zor aqərqilik boldi. Ular uni xunqə uzun qəmal kildiki, bir exək bexi səksən xəkəl kümüxkə, wə kəptər mayiqəning bir qinisining tətтин biri bəx xəkəl kümüxkə yarəytti. **26** İsrailning padixahı sepilning üstidin ətkəndə, bir ayal uningənoqə: İ oqəjam padixah, yərdəm bərginə! dəp pəryad kətürdi. **27** U: Əgər Pərwərdigar səngə yərdəm bərmisə, mən səngə qəndəq yərdəm qiləy? Ya haməndin ya üzüm kəlqikidin yərdəm tepiləmdu?, — dedi. **28** Padixah əmdi uningdin yənə: Nəmə dərđing bar? dəp soridi. U: Mana bu hotun manga: Oqəlungni bərgin, biz uni bügün yəyli. Ətə bolsa mening oqəlumni yəymiz, dedi. **29** U waqıtta biz mening oqəlumni qəynitip pixurup yəduq, ətisi mən uningənoqə: Əmdi sən oqəlungni bərgin, uni yəyli desəm, u əz oqəlini yoxurup qəydi, — dedi. **30** Padixah ayalning səzini əngləp kiyimlırini yirtip-yirtiwətti. U sepildə ketiwatqanda, həlk uning kiyimining iqigə, yəni etigə bəz kiygənləqini kərup qaldı. **31** [Padixah]: — Əgər Xəfatning oqəli Elixəning bexi bügün tenidə qəlsa, Huda mening bəximni əlsun wə uningdinmu artuq jazəlisun! — dedi. **32** Əmma Elixə əz əyidə olturətti; aqsəqəllərmu uning bilən billə olturəqənidə. Padixah uning aldiənoqə bir adəmnə

mangdurojanidi. Lekin u hawarqi u yerga yetip barmayla, Elix aqsakllaraja: — Mana bu jallatning balisining beximni alojili adom mangdurojanlikini kerdunglarmu? ʔmdi hawarqi kalganda ixikni qing takap iqidin tiriwelinglar. Mana uning kaynidan kalgan oqjisining kadimining awazi angliniwatmamdu? — dedi. **33** U ular bilan sezlixiwatkanda, mana hawarqi uning kexioja qixup kelip: «Padixah: «Mana bu balayi'apotning ezi Pərwərdigar tərīpidin kəldi; mən zadi nemə dəp Pərwərdigaraja yənə ümid baqliyalarmən?» dəydu, dedi.

7 Elix: Pərwərdigarning sezini anglanglar! Pərwərdigar mundak dəydu: — ʔtə muxu waqitlarda Samariyəning dərwasidida bir halta aq un bir xəkəlgə wə ikki halta arpa bir xəkəlgə setilidu, — dedi. **2** ʔmma padixah belikini tutup mangojan qoxun əməldari bolsa, Hudaning adimigə: Mana, hətta Pərwərdigar asmanaja tünglük aqsimu, undak ixning boluxi mumkinmu?! dedi. U: — Sən əz kəzüng bilən kərisən, lekin xuningdin yeməysən, dedi. **3** ʔmdi dərwasining tüwidə tət mahaw kesili bar adom olturatti. Ular bir-birigə: Nemə üqün muxu yərdə əlümni kütüp olturimiz? **4** Xəhərgə kirəyli desək, xəhərdə aqarqilik boləjaqqa, u yərdə əlimiz; bu yərdə oltursakmu əlimiz. Qopup Suriyləning ləxkərgahioja ketəyli. Ular bizni ayisa tirik qalimiz; bizni əltürəyli desə əlimiz, halas, — deyixti. **5** Xuni dəp ular kəqkurun Suriyləning ləxkərgahioja barəjili kopti. Ləxkərgahining kexioja yetip kəlgəndə, mana heq kixi yok idi. **6** Qünki Pərwərdigar Suriyləning ləxkərgahioja jəng hərwiliri, atlar wə zor qong koxunning sadasini anglatkanidi. Xuni anglap ular bir-birigə: Mana, Israilning padixahı bixək Hıttiyəning padixahlirini wə Misirliklərləning padixahlirini üstimizgə hujum kiləjili yalliwaptu, deyixti; **7** kəqkurun kəzəjilip qedirlirini, at bilən exəklirini taxlap ləxkərgahni xu peti koyup, əz janlirini kutkuzux üqün bədər kaqkanidi. **8** Mahaw kesili bar adəmlər ləxkərgahning yenioja kelip, bir qediroja kirip, yəp-iqip uningdin kümüx bilən altunni wə kiyimlərnə elip yoxurup koyuxti. Andin ular yenip kelip, yənə bir qediroja kirip u yərdiki oljinimu elip yoxurup koyuxti. **9** Andin ular bir-birigə: Bizning bundak kiləjinimiz durus əməs. Bügün kutluk hawar bar kundur, lekin biz tinmay turuwatimiz. Səhərgiqə qalsak bu yamanlik beximizəja qixidu. Uning üqün ʔmdi berip padixahning ordisdikilərgə

bu hawərnə yətküzəyli, dedi. **10** Xuning bilən ular berip xəhərnəning dərwasidiki pasibanlarnə qəkirip ularəja: Biz Suriyləning ləxkərgahioja qixsak, mana heqkim yok ikən, hətta adəmnəning xəpəsimu yoktur; bəlki atlar baqlaklik, exəklər baqlaklik bolup, qedirlər əyni peti turidu, dedi. **11** Dərwasidiki pasibanlar xu hawərnə towlap elan kilip, padixahning ordioja hawər yətküzdi. **12** Padixah keqisi koqup hizmətkarlırioja: — Mən Suriyləning bizgə nemə kilmakqi boləjinini silərgə dəp berəy. Ular bizning aqarqilikta qələjinimizni bilip, ləxkərgahdin qixip dalada məkünüwelip: — Israilər xəhərdin qixsa, biz ularni tirik tutup, andin xəhərgə kirələymiz, deyixkən gəp, dedi. **13** Hizmətkarlıridin biri jawab berip: — Birnəqqə kixini xəhərdə qələjan atların bəxni elip (ularning aqiwiti bu yərdə qələjan Israilning barlik kixiliringkidin, hətta həlak boləjanlarınkidin bəttər bolmaydu!), ularni kərup kelixkə əwətəyli, dedi. **14** Xuning bilən ular ikki jəng hərwise bilən ularəja qatidojan atlarnə təyyar kildi. Padixah ularni Suriyləning koxunining kəynidin əwətip: — Berip əhwalni kərup kelinglər, dəp buyrudi. **15** Bular ularning izidin İordan dəryasiəjigə koqlap bardı; wə mana, pütkül yol boyi Suriylər aldirap kaqkanda taxliwətkən kiyim-keqək wə hərhil əswab-üskünilər bilən toləjanidi. Əqlilər yenip kelip padixahka xuni hawər kildi. **16** U waqıtta həlk qixip Suriyləning ləxkərgahidin oljilarnə talidi; xuning bilən Pərwərdigarning eytkən sezidək, bir halta aq un bir xəkəlgə, ikki halta arpa bir xəkəlgə setildi. **17** ʔmdi padixah bilikini tutup mangojan heliki əməldarnə dərwasini bəxkəruuxka təyinləp koyəjanidi. ʔmdi halayik dərwasidin [etilip qixkanda] uni dəssəp-qəyliwətti wə xuning bilən u əldi. Bu ix padixah Hudaning adimini tutmaqci bolup, uning aldioja barəjanda, dəl Elix eytkəndək boldi. **18** Xuning bilən Hudaning adimi padixahka eytkən xu sez əməlgə axuruldi: «ʔtə muxu waqitlarda Samariyəning dərwasidida ikki halta arpa bir xəkəlgə wə bir halta aq un bir xəkəlgə setilidu». **19** ʔmma heliki əməldar Hudaning adimigə: — «Mana, hətta Pərwərdigar asmanaja tünglük aqsimu, undak bir ixning boluxi mumkinmu?!» degənidi. U: — «Sən əz kəzüng bilən kərisən, lekin xuningdin yeməysən», degənidi. **20** Uningəja həm dəl xundak boldi; qünki həlk uni dərwasida dəssəp əltürgənidi.

8 Elix a ezi oqilini tirildürgän ayaloğa näsihät kilip:
— Sän wə ez öydikiliring bilən berip, kəyərdə
olturoqudək jay tapsang, u yərdə turoqin; qünki
Pərwərdigar: — Aqarqilik bolsun, dəp bekitti. Bu
aqarqilik zeminda yəttə yilöiqə tügiməydu, dedi.
2 Xuning bilən u ayal Hudaning adimi eytkandək
ez öydikiliri bilən berip, Filistiylərnin yurtida
yəttə yilöiqə turdi. **3** Wə xundak boldiki, yəttə yil
ətkəndə, ayal Filistiylərnin yurtidin yenip kəldi;
u padixahğin eyi bilən zeminini əzigə kayturup
berixni iltimas kilöjili bardi. **4** Xu wakıtta padixah
Hudaning adimining hizmətkari Gəhazi bilən səzlixip
uningoğa: — Elix a kilöjan həmmə uluq əməllərnin
manga bayan kilip bərgin, dəwatatti. **5** Wə xundak
boldiki, u padixahğa Elixaning kəndak kilip bir
ölükni tirildürgənlikini dəp beriwatqanda, Elix a oqilini
tirildürgən xu ayal padixahğin ez eyi wə zeminini
kayturup berixni iltimas kilöjili kəldi. Gəhazi: —
I padixah oqojam, mana, bular mən eytkan ayal
wə Elix a ölümün tirildürgən oqli dəl xu, dedi. **6**
Padixah ayaldin soriwidi, u xu wəkəni uningoğa dəp
bərđi. Xuning bilən padixah bir aqwatni bəlgiləp:
— Uning həmmə təalluqatlırini yandurup bərgin
wə xuningdək ez yurtidin kətkən kündin tartip bu
wakıtkiqə yeridin qikqan həsulning barlık kirimini
uningoğa bərgin, dedi. **7** Əmdi Elix a Suriyəning
padixahı Bən-Hədad kesəl yatqinida Dəməxkqə kəldi.
Padixahğa: Hudaning adimi bu yərgə kəldi, dəp
həwər berildi. **8** Padixah Həzaəlgə: — Əzüng bir
sowoğa elip, Hudaning adimining aldioğa berip uning
bilən kəruixüp, u arqilik Pərwərdigardin mening
toqramda: «U bu kesəldin saqiyamdu, saqaymaydu»
dəp sorioqin, — dedi. **9** Xuning bilən Həzaəl uning
bilən kəruixükə bardi. U ezi bilən Dəməxktiki hərhil
esil mallardin kirik təgə sowoğa elip, uning aldioğa
berip: «Oqlung Suriyəning padixahı Bən-Hədad meni
əwətip, bu kesəldin saqiyəmənmu, saqaymaymənmu?»
dəp soraydu, — dedi. **10** Elix a uningoğa: — Berip
uningoğa: — Qokum saqiyisən, dəp eytkin. Lekin
Pərwərdigar manga kəndakla bolmisun u qokum
ölidu, dəp wəhiy kildi, dedi. **11** Hudaning adimi taki
Həzaəl hijil bolup kətküqə uningoğa tikilip qarap turdi,
andin Hudaning adimi yioqlaxqa baxlıdi. **12** Həzaəl: —
Oqojam nemixqa yioqlayla! dəp soridi. U: — Mən sening
Israilaroğa kilidioqan yaman ixliringni bilimən; qünki
sən ularning qoroqanlırini kəydürüp, yigitlırini kilip
bilən əltürüp, uxxak balilirini qerüp taxlap, həmilidar

ayallirining qarını yeriwetisən, dedi. **13** Həzaəl: —
Mənki ittək bir kulung nemə idim, undak uluq ixlarni
kilalamtim? Elix a: — Pərwərdigar manga sening
Suriyəning padixahı bolidioqanlıqıni məlum kildi,
dedi. **14** U Elixaning kəxidin qikip oqojisining yenioğa
bardi. Bən-hədad uningdin: — Elix a sanga nemə
dedi, dəp soridi. U: — U manga silining toqrilirida,
qokum saqiydu, dəp eytti, dedi. **15** Ətisi Həzaəl bir
parqə bəzni elip, suoğa qilap padixahning yüzini
ətti. Xuning bilən u əldi; wə Həzaəl uning ornida
padixah boldi. **16** Israilning padixahı, Ahabning oqli
Yoramning səltənitining bəxinqi yilida, Yəhəxafat tehi
Yəhudaning padixahı wakıtta, Yəhəxafatning oqli
Yəhoram Yəhudaning padixahı boldi. **17** U padixah
bolqanda ottuz ikki yaxta bolup, Yerusalemda səkkiz
yil səltənət kildi. **18** U Ahabning jəməti kilöqandək
Israil padixahlırining yolida yürđi (qünki uning ayali
Ahabning kizi idi); u Pərwərdigarning nəziridə rəzil
bolqanni kildi. **19** Lekin Pərwərdigar Dawutka: —
Sening bilən oqulliringoğa «mənggü eqməyđioqan
qiraq» berimən degən wədisi tūpəylidin u Yəhudani
harab kilixni halimidi. **20** Uning künliridə Edom
Yəhudaning idarə kilixioğa isyan kətürüp, azad bolup
ez aldioğa bir padixahlık tiklıdi. **21** Xuning bilən Yoram
həmmə jəng hərwiliri bilən yoloğa qikip Zair xəhirigə
ətti. U keqisi ornidin turup, əzini wə jəng hərwilirining
sərdarlırini qorxiwalöjan Edomlaroğa hujum kilip,
ularni məqlup kildi; lekin ahirida [Yəhuda] ləxkərliri
ez əylirigə keqip kətti. **22** Xuning bilən Edomlar
Yəhudaning həkümranlıkidin bügüngiqə azad boldi. U
wakıtta Libnahmu isyan kətürüp azad boldi. **23** Əmdi
Yoramning baxqa ixliri həm kilöjanlırining həmmisi
bolsa «Yəhuda padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən
kitabta pütülgən əməsmidi? **24** Yoram ez ata-
bowiliri arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»də
ata-bowilirining yenida dəpnə kilindi. Oqli Ahaziya
uning ornida padixah boldi. **25** Israilning padixahı,
Ahabning oqli Yoramning səltənitining on ikkinqi
yili, Yəhuda padixahı Yəhoramning oqli Ahaziya
Yəhudağa padixah boldi. **26** Ahaziya padixah
bolqanda yigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemda
bir yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Ataliya
idi; u Israil padixahı Omrning kizi idi. **27** [Ahaziya]
Ahabning jəmətinin yolida yürüp Ahabning jəməti
kilöqandək, Hudaning nəziridə rəzil bolqanni kildi;
qünki u Ahabning küy'oqli bolup uningoğa həmjəmət
idi. **28** Ahabning oqli Yoram Suriyəning padixahı

Hazael bilən Gileadtiki Ramotta soʻkuxqanda Ahaziya uningorja hāmdāmlixip soʻkuxqa qikqanidi. Suriylər Yoramni zāhimlāndürdi. 29 Yoram padixah Ramahda Suriyē padixahı Hazael bilən soʻkuxqanda Suriylārdin yegēn zāhimni dawalitix üqün, Yizrāelgē yenip kældi. Ahabning oşli Yoram kesāl bolorjaqqa, Yəhudaning padixahı, Yəhoramning oşli Ahaziya uni yoklişli Yizrāelgimu bardı.

9 Elixā pəyoşəmbər pəyoşəmbərlərning xagirtliridin birini qakirip, uningorja: — «Belingni başlap bu may kaqisini kolungorja elip, Gileadtiki Ramotka barojin. 2 U yərgə barorjanda Nimxining nəwrisi, Yəhoxafatning oşli Yəşuni tepip, öyigə kirip, uni əz burādərliari arisidin ornidin turorjuzup, iqkiriki öygə baxlap kir. 3 Andin kaqidiki mayni bexioşə quyup: Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən seni Israilorja padixah boluxka məsih kildim, degin; xuni dəp bolupla ixikni eqip, keqip qikqin, həyal bolma» — dedi. 4 Xuning bilən xu yax pəyoşəmbər yigit Gileadtiki Ramotka bardı. 5 U yərgə kəlgəndə, mana, koxunning sərdarlıri u yərdə olturatti. U: — I sərdar, sanga bir səzüm bar, dedi. Yəşu: — Kaşimisizorja? — dəp soridi. U: — Sanga, i sərdar, dedi. 6 U kopup öygə kirdi. Yigit bexioşə mayni quyup uningorja mundak dedi: Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən seni Pərwərdigarning həlkişgə, yəni Israilorja padixah boluxka məsih kildim. 7 Sən əz orjəng Ahabning jəmətini yokitışən; qünki əz kullirim pəyoşəmbərlərning keni üqün wə Pərwərdigarning həmmə kullirining keni üqün Yizəbəldin intikam alay. 8 Ahabning pütkül jəməti yokilidu; Ahabning jəmətidin Israildiki həmmə ərkəklərni hətta ajiz yaki meyip bolsun həmmisini həlak qilimən. 9 Mən Ahabning jəmətini Nibatning oşli Yəroboamning jəmətidək wə Ahiyahning oşli Baaxaning jəmətidək yok qilimən. 10 Itlar Yizəbəlni Yizrəəldiki xu parqə yərdə yəydu. Həqkim uni dəpnə qilmaydu». Xuni dəp bolupla yigit ixikni eqip keqip kətti. 11 Yəşu əz orjəşisining hizmətkarlırining kexioşə yenip qikqanda, ular uningdin: — Həmmə ix tinqlikmu? Bu təlwə seni nemə ix bilən izdəp kəptu? — dəp soridi. U ularorja: Silər xu kixi wə uning səpsətəlırini bilisilər, — dedi. 12 Ular: Yaloşan eytma! Bizgə dəp bərginəl dewidi, u: — U manga mundak-mundak dəp, Pərwərdigar mundak dəydu: — «Seni Israilning üstidə padixah boluxka məsih kildim» dəp eytti — dedi. 13 Xuning bilən ularning həmmisi tonlırini selip, pələmpəydə yeyip uningorja payandaz kildi. Ular kanay qelip:

«Yəşu padixah boldi!» dəp jakarłaxti. 14 Xuning bilən Nimxining nəwrisi, Yəhoxafatning oşli Yəşu Yoramni kəştliməkqi boldi. U waqıtta Yoram bilən barlık Israilar Gileadtiki Ramotta turup, u jayni Suriyəning padixahı Hazaelning hujumidin muhapizət kilawatatti. 15 Əmdi Yoram padixah Suriyəning padixahı Hazael bilən soʻkuxqanda Suriylārdin yegēn zāhimdin sakiyix üqün Yizrāelgē yenip kəlgənidi. Yəşu bolsa [əzigə əgəxkənlərgə]: Silərgə layik kərünsə, Yizrāelgə berip həwər bərgüdək həqkimni xəhərdin kaqurmanglar, degənidi. 16 Yəşu bir jəng hərwisini həydəp Yizrāelgə bardı, qünki Yoram u yərdə kesāl bilən yatqanidi (Yəhudaning padixahı Ahaziya Yoramni yoklişli qüxüp kəlgənidi). 17 Əmdi kəzətqi Yizrəəlning munarida turup, Yəşu katarlık bir top adəmlərni kərđi. U: «Bir top adəmlərni kərdum» dedi. Yoram: Bir atlık kixini ularning aldiorja əwətinglar, u ulardin: — Həmmə ix tinqlikmu? — dəp sorisun, dedi. 18 Xuning bilən atlık bir kixi ularning aldiorja berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəşu: — Tinqlikmu, əməsmu, buning bilən nemə karing? Burulup mening kəynimdin mang, — dedi. Kəzətqi [padixahka] həwər berip: — Həwərqi ularning kexioşə bardı, lekin kaştip kəlmidi» — dedi. 19 Xuning bilən u yənə bir atlık kixini mangdurdı. U ularning aldiorja berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəşu: — Tinqlikmu, əməsmu, buning bilən nemə karing? Burulup mening kəynimdin mang, dedi. 20 Kəzətqi [padixahka] həwər berip: — Həwərqi ularning kexioşə bardı, lekin kaştip kəlmidi. Əmdi ularning hərwa həyđixi Nimxining oşli Yəşuning həyđixidək ikən, qünki u təwlilərqə həyđəydu, dedi. 21 Yoram: — Hərwinı ketinglar, dəp buyruwidi, uning jəng hərwisini ketip təyyarlıdi. Andin Israilning padixahı Yoram bilən Yəhudaning padixahı Ahaziya, hərbiəri əz jəng hərwisiorja olturup, Yəşuning aldiorja berixka qikti; ular uning bilən Yizrəəllik Nabotning etizlikida uqrxati. 22 Yoram Yəşuni kərgəndə, «I Yəşu, həmmə ix tinqlikmu? dəp soridi. U: — Anang Yizəbəlning kilorjan buzukqiliklıri wə jadugərliki xunqə jik tursa, kandaşmu tinqlik bolidu?! — dedi. 23 Xuning bilən Yoram hərwinı yandurup Ahaziyaorja: «I Ahaziya, asiylık!» dəp warqirap bəđər kaşti. 24 Yəşu okyasini koliorja elip, ok selip Yoramning [kəyni təripidin] uning ikki mürisining arilikidin atti. Ya okı uning yürikidin texip qikti wə u əz hərwisiorja yikilip qüxti. 25 Yəşu əz yenidiki əməldari Bidkarorja: Uni elip Yizrəəllik

Nabotning etizlikioja taxliojin. Yadingda bolsunki, mən bilən sən uning atisi Aħabning kəynidin billə mangojanda, Pərwərdigar uning tooqrisida mundak bir həküm-wəhiyni eytkan: — 26 «Mən tünügün Nabotning keni bilən uning oqullirining kənini kərdüm, dəydu Pərwərdigar: Mana bu [qan kərzini] dəl bu etizlikta sanga yandurimən, dəydu Pərwərdigar». Əmdi Pərwərdigarning xu səzi boyiqə, uni elip xu yərgə taxliojin, — dedi. 27 Yəhədaning padixahı Aħaziya buni kərgəndə «Başdiki rawak yoli» bilən kaqti. Lekin Yəhu uning kəynidin koşlap: «Uni etinglar!» dəp buyruwidi, ular uni lbleamning yenida, Gur egizlikigə qikqan yolda atti. U Məgiddooşiqə kəqip u yərdə əldi. 28 Xuning bilən uning hizmətkarlıri uning jəsitini jəng hərəwioja selip, Yerusalemoja elip berip, «Dawutning xəhəri»də ata-bowilirining yenioja əz kəbrisdə dəpnə kildi 29 (Aħabning ooşli Yoramning səltənətinin on birinçi yilida Aħaziya Yəhudaəja padixahı boləjanidi). 30 Yəhu əmdi Yizrəəlgə kəldi, Yizəbəl xuni anglap kəzlırigə sürmə sürüp, qaqlirini tarap, derizidin kərap turatti. 31 Yəhu dərwəzidin kirgəndə u uningoja: I Zimri, əz ojojangning katili, həmmə ix tinqlikmu? — dəp soridi. 32 Yəhu bəxini kətürüp, derizigə kərap turup: — Mən tərəptə turidiojan kim bar? dəp soriwidi, ikki-üq aşwat derizidin uningoja kəridi. 33 U: Xu ayalni təwəngə taxlanglar, deyixigila, ular uni təwəngə taxlıdi. Xuning bilən uning keni həm taməja həm atlarəja qeqildi. U uni atlırioja dəssitip üstidin etüp kətti. 34 Andin u əygə kirip yəp-ıqkəndin keyin: Bu ləniti ayalning jəsitini təkürüp, uni dəpnə kilinglar. Qünki nemila bolmisun u padixahning məlikisidur, dedi. 35 Lekin ular uni dəpnə kiliwetəyli dəp beriwidi, uning bax səngiki, ayaşlıri wə kəlining alkinidin baxka heq yerini tapalmidi. 36 Ular yenip kelip bu həwəni uningoja degəndə u: — Bu ix Pərwərdigar Əz kuli Tixbilik İliyas arkilik eytkan munu səzining əməlgə axuruluxidur: — «İtlar Yizrəəldiki xu parqə yərdə Yizəbəlning gəxini jəydu. 37 Yizəbəlning əlüki sirtta, Yizrəəldiki xu parqə yərdə kioşdək yeyilip ketidu wə xuning bilən heqkim: «U Yizəbəl ikən» deyəlməydu» — dedi.

10 Əmdi Samariyədə Aħabning yətmix ooşli bar idi. Yəhu hətlərnı yezip Samariyəgə, yəni Yizrəəldiki əməldar-aqsakallarəja wə Aħabning jəmətidiki pasibanlarəja əwətti. Hətlərdə mundak deyildi: — 2 «Silər bilən billə ojojanglarning oqulliri, jəng hərəwiliri bilən atlar, kərojanlık xəhər

wə sawut-kəorallarmu bardur; xundak boləjandin keyin bu hət silərgə təgkəndə, 3 əz ojojanglarning oqulliridin əng yahxisini tallap, əz atisinin təhtigə olturoşuzup, ojojanglarning jəməti üqün soşuxka qikinglar!». 4 Lekin ular dəkkə-dökkigə qüxüp intayin kərkuxup: Mana ikki padixah uning aldida put tirəp turalmiojan yərdə, biz kəndəkmə put tirəp turalaymiz? — deyixti. 5 Xuning bilən orda bəxi, xəhər baxlıki, aqsakallar bilən pasibanlar Yəhuəja həwər yətküzüp: Biz səning kulliringmiz; sən hərənemə buyrusang xuni kilimiz; heqkimni padixah kilməymiz. Sanga nemə muwapik kərünsə xuni kioşin, dəp eytti. 6 Yəhu ikkinçi hətnı yezip, həttə: — «Əgər mən tərəptə bolup, məning səzlırimgə kirixkə razi bolsanglar əz ojojanglarning oqullirining baxlırini elip, ətə muxu wəqıtta Yizrəəlgə, məning kəximəja ularni kəltürünglar. Əmdi padixahning oqulliri yətmix kixi bolup, əzlırini bəkkən xəhərnıng uluşlırining kəxida turatti. 7 Hət ularəja təgkəndə ular xəhəzadılərnı, yətmixəylənnıng həmmisini əltürüp, baxlırini səwətlərgə selip, Yizrəəlgə Yəhuəja əwətti. 8 Bir həwərqi kelip Yəhuəja: Ular xəhəzadılərnıng baxlırini elip kəldi, dəp həwər bərgəndə, u: Ular ni ikki dəwə kılıp, dərwəzining aldida ətə ətigəngiqə kəyunglar, dedi. 9 Ətigəndə u qikip, u yərdə turup pütkül halayikkə: Silər bigunəhsilər; mana, mən əzüm ojojaməja kəst kılıp uni əltürdüm; lekin bularning həmmisini kim qəpip əltürdi? 10 Əmdi xuni bilinglarki, Pərwərdigarning heq səzi, yəni Pərwərdigar Aħabning jəməti tooqrisida eytkinidin heqbir səz yərdə kəlməydu. Qünki Pərwərdigar Əz kuli İliyas arkilik eytkinioja əməl kildi, — dedi. 11 Andin keyin Yəhu Yizrəəldə Aħabning jəmətidin kəlojanlarning həmmisi, uning tərpidiki barlık ərbəblar, dost-aşınılıri wə kəhınılırini heq kimni kəldurməy əltürdi. 12 Andin u ornidin turup, Samariyəgə bardı. Yolda ketiwetip «padiqılarəja təwə Bəyt-Əkəd»kə yətkəndə 13 Yəhu Yəhuda padixahı Aħaziyanıng kərinəxliri bilən uqrxaxti. U ulardın: Silər kim? — dəp soridi. «Aħaziyanıng kərinəxliri, padixahning oqulliri wə hanixning oqulliridin həl sorioşli barimiz, dedi. 14 U: Ular ni tirik tutunglar! dəp buyrudi. Andin adəmliri ular ni tirik tutti, andin həmmisini Bəyt-Əkədning kuduşınıng yenida əltürüp, ularning heq birini koymidi. Ular jəmiy kırık ikki adəm idi. 15 U u yərdin ketip barəjanda uning əldioja qikqan Rəkabning ooşli Yəhənadəbka

yolukti. U uning oʻta salam kilip: Mening kenglum sanga sadik bolojandak, sening kenglumga manga sadikmu? — dedi. Sadik, dedi Yehonadab. Yehu: — Undak bolsa qolungni manga bargin, dedi. U qolini beriwidi, Yehu uni jeng harwisioja elip qikip, oz yenida jay berip **16** uning oʻta: Men bilan berip, Pervardigar oja bolojan kizojinlikimni kergin, dedi. Xuning bilan u uni jeng harwisioja olturozuzup haydop mangdi. **17** U Samariyaga kalganda Ahabning jamatidin Samariyada qalqanlarning hammisini kirip tugatkugja olturdi. Bu ix Pervardigarning Iliyaska eytkan sozining omalgja axuruluxi idi. **18** Andin Yehu hammja halayikni yojdurup, ular oja mundak dedi: — Ahab Baalning hizmitini az qilojan, lekin Yehu uning hizmitini kop kilidu. **19** Buning uqun Baalning barlik pojyoyambirlirini, uning kullukida bolojanlarning hammisini bilan barlik kahinlirini manga qakiringlar; heqkim kalmisun, qunki Baal oja qong kurbanlik sunojum bar; herkim hazir bolmisa jenidin mehrum bolidu, dedi. Lekin Yehu bu ixni baalperaslarni yokitix uqun hijliyergarlik bilan kildi. **20** Xuning bilan Yehu: Baal oja has bir heyte bekitinglar, dewidi, ular xundak elan kildi. **21** Yehu putkul Israil oja taklip awatkanda, barlik baalperaslja kaldi; ular din heqbiri kam qalmay kaldi. Ular Baalning buthanisioja kirdi; xuning bilan Baalning buthanisi bu bexidin yona bir bexiojqja lik toldi. **22** U [murasim] kiyimi begigja: Hammja Baalperaslarga [ibadat] kiyimlirini aqikip bar, dewidi, u kiyimlarni ular oja aqikip bard. **23** Yehu bilan Rakabning oqli Yehonadab Baalning buthanisioja kirip baalperaslarga: Takxurup bekinglar, bu yerdje Pervardigarning bandleridin heqbiri bolmisun, balki pekjet baalperaslja bolsun, dedi. **24** Ular taxakkur kurbanlikliri bilan keydurmja kurbanliklarni etkuzgili kirdi. Yehu seksan adimini texida koyup ular oja: Men silarning ilkinglar oja tapxurojan bu adamlardin birsi qolunglardin keqip kotsja, jenining ornida jan berisilar, dedi. **25** Ular keydurmja kurbanlikni etkuzup boluxiojila, Yehu orda pasibanliri wja sardarlar oja: Kirip ularni ketl kilip, heqkimni qikkili koymanglar, dep buyrudi. Xuning bilan orda pasibanliri bilan sardarlar ularni kiliq bisi bilan ketl kilip, oluklarni xu yergje taxliwatti. Andin Baalning buthanisining iqkirigja kirip **26** but tuwruklarni Baalning buthanisidin elip qikip keyduruwatti. **27** Ular yona Baalning tuwruk-haykilini qekip, Baalning buthanisini yikitip uni bugungje kadje hajethanioja aylandurdi. **28**

Yehu xu yol bilan Baalni Israil iqidin yok kildi. **29** Yehu Nibatning oqli Yeroboamning Israilni gunahka putlaxturojan gunahliridin, yoni Bayt-el bilan Dandiki altun mozay butliridin ezini yiojmidi. **30** Pervardigar Yehuoja: Sen obdan kilding; Mening nazirimga muwapik kerunginini ada kilip, Ahabning jametigja kenglumdiki hammja niyatni bja kilip putkuzgining uqun, sening oqulliring tetinqi nasligigja Israilning tehtide olturidu, dedi. **31** Lekin Yehu putun kalbidin Israilning Hudasi Pervardigarning mukaddas kanunida mengixka kengil belmidi; u Israilni gunahka putlaxturojan Yeroboamning gunahliridin neri turmidi. **32** Xu kunlarda Pervardigar Israilning zeminini kesip-kesip azaytixka baxlidi. Qunki Hazael Iordan deryasining mexrik taripidin baxlap Israilning qegraliridin besup otup ular oja hujum kildi; u barlik Gilead yurtini, Arnon jilqisining yenediki Aroardin tartip Gilead din otup Baxan oja, Gad, Ruban wja Manassahning barlik yurtlirini ixojal kildi. **34** Emdin Yehuning baxka emalliri ham kilojanlirining hammisini, jumladin saltanitining hammja kudriti «Israil padixahlirining tarih-takirilirisi» degan kitabta putilgan omasmidi? **35** Yehu oz ata-bowiliri arisida uhlidi wja Samariyada darna kilindi. Andin oqli Yehohaz uning ornida padixah boldi. **36** Yehuning Israilning ustide Samariyada saltanet kilojan wakti yigirma sakkiz yil idi.

11 Emdin Ahaziyaning anisi Ataliya oqlining elginini kerganda, barlik xah nselini olturuxka kozoqaldi. **2** Lekin Yoram padixahning kizi, yoni Ahaziyaning singlisi Yehoxeba olturulux aldida turojan padixahning oqullirining arisidin Ahaziyaning oqli Yoaxni oqirilikje elip qikip, uni wja inik anisini yastuk-kirlik ambirioja yoxurup koydi. Yoax xu yol bilan Ataliyadin yoxurup kelinip olturulumidi. **3** Andin keyin [inik anisi] bilan Pervardigarning eyide alta yil oja yoxurunup turdi. Xu wakitlarda Ataliya zeminda saltanet kildi. **4** Yettinqi yili Yehoyada adam awetip Kariylar ham orda pasibanlirining yuzbexilirini Pervardigarning eyigje qakirtip kelip, ular bilan ahda kilixti. U ular oja Pervardigarning eyide kasesim iqkuzup, padixahning oqlini kersetti. **5** Andin ular oja buyrup: Mana siler kilixinglar kerak bolojan ix xuki: — Xabat kunide pasibanlik nowiti kalgan uqtin biri padixahning ordisida pasibanlik keziti kilsun. **6** Uqtin biri Sur degan darwazida tursun wja uqtin biri orda pasibanlar

hoylisining kaynidiki dərwarzida tursun; xundak kılıp silər orda üqün pasibanlık kılısilər. 7 Xabat künidə pasibanlık nəwıtını kılıp bolıqan üqtin ikki kısımi Pərwərdigarning öyidə padixahning kexida pasibanlık kılısun. 8 Silər padixahning ətrapida turup, hərbinglar qolunglarıya öz qoralınglarnı elip, kimdəkim sepınglardın etkili urunsa uni öltürünglar; padixah qıqıp-kirsə unıng bilən billə yürünglar, dedi. 9 Yüzbexilar kahın Yəhoyada barlık tapılıoanlirini bəja költürüxti; hər bir yüzbexi öz adəmlirini, həm xabat künidə pasibanlık nəwıtıgə kəlgənlərnı həm pasibanlık nəwıtidin yanıoanlarnı kaldurup kaldı; andın Yəhoyada kahınning kexioıa kəldi. 10 Kahın bolsa Dawut padixahning Pərwərdigarning öyidə saklaklık nəyzə wə kalkanlirini yüzbexilarıya tarkitip bərdi. 11 Orda pasibanlırı tızılıp, hər biri öz qolida qoralını tutup, ibadəthanıning ong tərıpidin tartıp sol tərıpigıqə kurbangah bilən ibadəthanını boylap padixahning ətrapida turdi. 12 Yəhoyada xahzadını otturıya qıqırıp unıng bexıya tajnı kiygüzüp, unıngıya guwahnamılərnı berip, padixah boluxka [huxbuy may bilən] məsih kildi. Həmməylən qawak qelip: — «Padixah yaxısun!» dəp towlaxtı. 13 Atalıya orda pasibanlırı bilən həlkning towlaxlirini angliıoanda, Pərwərdigarning öyigə kirip, kəpqilikning arısoıa kəldi. 14 U qariwidi, mana padixah kaidə-rəsim boyıqə tüwrükning yenida turatti. Padixahning yenida əmədarlar bilən kanayqılar tızılıoanıdı; barlık yurt həlkı xadlinip, kanay qelixatti. Buni kərgən Atalıya kiyimlirini yirtip: — Asıylık, asıylık! — dəp warkirdi. 15 Əmma Yəhoyada kahın qoxunıya məs'ul bolıqan yüzbexilarıya: Uni səpliringlar otturısın sirtka qıqırıwetinglar; kimdəkim unıngıya əgəxsə kılıqlansun, dəp buyrudi. Qünki kahın: — U Pərwərdigarning öyidə öltürülmısın, dəp eytkanıdı. 16 Xuning bilən ular unıngıya yol boxıtıp bərdi; wə u padixah ordısoıa kirıdıoıan at yolioıa yetip kəlgəndə, ular u yərdə uni öltürdi. 17 Yəhoyada: — «Pərwərdigarning həlkı bolaylı» dəp Pərwərdigarning wə padixah bilən həlkning otturısida bir əhdə tohtatti; padixah bilən həlkning otturısida həm bir əhdə baıqlandı. 18 Andın barlık zemındiki həlk Baalning buthanısoıa berip uni buzup taxlıdı; unıng kurbangahlırı bilən məbudlirini qeqıp parə-parə kılıp, Baalning kahını Mattanni kurbangahlarınıng aldida öltürdi. Andın keyin [Yəhoyada] kahın Pərwərdigarning öyigə pasibanlarnı təyinlıdı. 19

Andın u yüzbexilar, Kariylar, orda pasibanlırı wə yurtning həmmə həlkını əzi bilən elip kəlip, padixahını Pərwərdigarning öyidın baxlap qüxüp, ordıdıki «Pasibanlarınıng dərwarzısı»dın padixahning ordısoıa kirgüzdi; Yoax padixahlık təhtigə olturdi. 20 Yurtning barlık həlkı xadlinatti; ular Atalıyanı padixahning ordısınıng yenida kılıqlap öltürgəndın keyin, xəhər tinq bolup kaldı. 21 Yəhoax yəttə yaxka kirgəndə padixah boldı.

12 Yəhuning səltənıtınıng yəttinqi yilida Yəhoax padixah boldı; u kırık yıl Yerusalemda səltənət kildi. Unıng anısı Bəər-Xəbalık Zıbiyah idi. 2 Yəhoax Yəhoyada kahın unıngıya nəsihət kılıp turoıan barlık künlərdə, Pərwərdigarning nəziridə durus bolıqanı kildi. 3 Pəkət «yukiri jaylar»la yokitilmidi; həlk yənıla «yukiri jaylar»ıya qıqıp kurbanlık kılıp huxbuy yakatti. 4 Yəhoax kahınlarıya: — Pərwərdigarning öyigə Hudaıya ataloıan həmmə pul, jümlidin royhəttin ötküzülgən hər kixınıng baj pulı, kəsəm iqkənlərnıng pulı wə hərkim ihtiyarı bilən Pərwərdigarning öyigə beıoxlap əkəlgən həmmə pulnı 5 kahınlar hazınıqılərdın tapxuruwelip Pərwərdigarning öyınıng kaysı yeri buzuloıan bolsa, xu pulnı ixlitip xularnı ongxısın, dedi. 6 Ləkin Yəhoax padixahning səltənıtınıng yigirmə üqinqi yilıııqə, kahınlar ibadəthanıning buzuloıan yərlirini tehiqə onglımıoanıdı. 7 Andın Yəhoax padixah Yəhoyada kahın wə baxka kahınlarnı qakırıp ularıya: — Nemixka ibadəthanıning buzuloıan yərlirini ongxımıdınglar? Mundın keyin həzınıqılərdın pul almanglar wə özünglar ibadəthanıning buzuloıan yərlirini onglatmanglar, dedi. 8 Xuning bilən kahınlar maqul boluxup: Biz buningdın keyin həlkın pul almaymız həm özımız ibadəthanıning buzuloıan yərlirininımu ongxımaymız, dedi. 9 Əmdı Yəhoyada kahın bir sanduknı elip qıqıp, yapkuqıdın bir təxük texpı uni kurbangahning yenııya koydı; kixilər Pərwərdigarning öyigə kirgəndə, u ong tərəptə turatti. Dərwazıya karaydıoıan kahınlar Pərwərdigarning öyigə költürülgən barlık pulnı unıngıya salatti. 10 Wə xundak bolattiki, ular sandukta kəp pul qüxkənlikini kərsə, padixahning katipi bilən bax kahın ibadəthanııya qıqıp, Pərwərdigarning öyidiki pulnı haltııya qıgıp, sanap koyatti. 11 Andın ular Pərwərdigarning öyini ongxaydıoıan ix baxlırııya əlqəp-həsəblap bəretti. ular bolsa uni Pərwərdigarning öyini ongxaydıoıan yaoıaqıı

bilən tamqilar, 12 taxqilar bilən taxtiraxlaroşa berətti. Ular muxu pulni Pərwərdigarning öyining buzuloşan yərlirini ongxaxqa lazim boluşan yaşaş bilən oyuloşan taxlarni setiwelixqa, xuningdək ibadəthanini ongxaxqa wə həmmə baxqa qikimoşa ixlitətti. 13 Lekin Pərwərdigarning öyigə kəltürülğan pul ibadəthanioşa atilidioşan kümüx qaşa-kuşilar, pişaklar, piyalilər, kanaylar, ya altundin yaki kümüxtin yasaloşan baxqa hərқandak nərsilərnə yasitixqa ixlitilməytti. 14 Ular bəlkə xu pulni ix bexilirioşa berip, Pərwərdigarning öyini ongxitətti. 15 Ular pulni ix bejirgüqilərnə ixləmqilərgə təksim kilip berixi üqün tapxurətti; lekin uning həşawatini qilməytti; qünki bular insap bilən ix kilətti. 16 Lekin itaətsizlik qurbanliqi puli bilən gunah qurbanliqioşa munasiwətlük pullar Pərwərdigarning öyigə elip kelinməytti; u kaşınlaroşa təwə idi. 17 U waqıtta Suriyə padixahı Həzaəl Gat xəşirigə hujum kilip, uni ixoşal kildi. Andin Həzaəl Yerusalemoşa hujum kilixqa yüzləndi. 18 Xuning bilən Yəşudaning padixahı Yəşoax əz ata-bowiliri boluşan Yəşuda padixahlıri Yəşoxafat, Yoram wə Aşaziya Pərwərdigaroşa təqdim qiluşan həmmə mukəddəs buyumlarni, wə əzi təqdim qiluşanlırini Pərwərdigarning öyi həm padixahning ordişining həşiniliridin izdəp tapқан barlik altunoşa qoxup, həmmişini Suriyəning padixahı Həzaəlgə əwətti; andin Həzaəl Yerusalemdin qekindi. 19 Yoaxning baxqa əməlliri həm qiluşanlırining həmmişisi «Yəşuda padixahlırining tarix-təşkiriliri» degən kitabta pütülgən əməşmidə? 20 Əmdi [Yəşoaxning] hizmətkarlıri uningəşa kəşə kilip Silla dawini təripidiki Millo kəl'əsida uni əltürdi. 21 Uning hizmətkarlıridin Ximeatning oşli Yozaqar wə Xomərnəning oşli Yəşozabad uni zəşimləndürdi, xuning bilən u əldi. U əz ata-bowilirining arisida «Dawutning xəşiri»də dəpnə kilindi. Oşli Amaziya uning ornida padixah boldi.

13 Aşaziyaning oşli, Yəşudaning padixahı Yoaxning səltənitining yigirmə üqinqi yili, Yəşuning oşli Yəşoahəş Samariyədə Israiloşa padixah bolup, Samariyədə on yəttə yil səltənət kildi. 2 U Pərwərdigarning nəşiridə rəşil boluşanni kilip, Israilni gunahqa putlaxturoşan Nibatning oşli Yəroboamning gunahlırioşa əşixip mangdi; u ulardın heq qikmidi. 3 Buning üqün Pərwərdigarning oşəşipi Israiloşa qozşaldı; u ularni Suriyəning padixahı Həzaəlnəng wə Həzaəlnəng oşli Bən-Hədadning kolioşa

tapxurup bərdi. 4 Yəşoahəş Pərwərdigardın rəşim tilidi; wə Pərwərdigar Israilning kişilip qaloşanliqini kərup duasioşa kulak saldi. Qünki Suriyəning padixahı ularoşa zulum kiliwatətti. 5 Pərwərdigar Israiloşa bir kutkuzoşuqi təyinlidi; xuning bilən ular Suriylərnəng qolidin azad bolup kutuldi. Keyin Israil yənə burunkidək əz əy-qedirliridə makanlaxti. 6 Lekin ular Israilni gunahqa putlaxturoşan Yəroboam jəmətining gunahlıridin qikmidi; ular yənə xu yolda mangətti. Hətta Samariyədə bir «Axərah» butmu qaloşanidi. 7 [Suriyəning padixahı] Yəşoahəşoşa pəşət əllik atlik ləşkərnə, on jəng hərwiş bilən on ming piyədə əşkirinila qalduroşanidi. Qünki u Yəşoahəşning [qoxununi] yokitip hamandiki topa-qangdək kiliwətkənidi. 8 Əmdi Yəşoahəşning baxqa ixliri həm qiluşanlırining həmmişisi, jümlidin səltənitining həmmə kudriti «Israil padixahlırining tarix-təşkiriliri» degən kitabta pütülgən əməşmidə? 9 Yəşoahəş ata-bowilirining arisida uhlidi wə Samariyədə dəpnə kilindi. Andin oşli Yoax ornida padixah boldi. 10 Yəşudaning padixahı Yoaxning səltənitining ottuz yəttinqi yilida Yəşoahəşning oşli Yəşoax Samariyədə Israiloşa padixah bolup, on altə yil səltənət kildi. 11 U Pərwərdigarning nəşiridə rəşil boluşanni kildi; u Israilni gunahqa putlaxturoşan, Nibatning oşli Yəroboamning gunahlırining heqkəşisini taxlimidi; u xu yolda mangətti. 12 Əmdi Yoaxning baxqa ixliri həm qiluşanlırining həmmişisi, jümlidin uning Yəşudaning padixahı Amaziya bilən jəng kilip kəşətkən kudriti «Israil padixahlırining tarix-təşkiriliri» degən kitabta pütülgən əməşmidə? 13 Yoax ata-bowilirining arisida uhlidi wə Yəroboam uning təhtigə olturdi. Yoax Samariyədə Israilning padixahlıri arisida dəpnə kilindi. 14 Elixə əz əşilini yətküzidioşan kəşəl bilən yətti. Israilning padixahı Yoax uning kəşioşa kelip uning yüzigə engixip yioşlap: I atam, i atam, Israilning jəng hərwiş həm atlik əşkərliri!» dəp pəryad kətürdi. 15 Elixə uningəşa: Bir ya bilən ya oqlirini kəltürgin, dedi. U ya bilən ya oqlirini kəltürgəndə 16 Elixə Israilning padixahıoşa: Kolungni yaşaş selip tutqin, dedi. U kolini qoyuşanda Elixamu kollirini padixahning kollirining üstigə qoyup, uningəşa: 17 — Məşriş təşəptiki derişini aqşin, dedi. U uni aqşanda Elixə: Atşin, dedi. U etiwidi, Elixə uningəşa: Mana bu Pərwərdigarning nusrət ya oqi, yəni Suriyəning üstidin nusrət qəşinidioşan ya oqidur. Sən Suriylərnə

yokatkuqə Afəktə ular bilən jəng kilisən, dedi. **18** Andin u: — Ya oklirini qolungoqə alojin, dedi. Ularni alojanda, Elixə Israilning padixahioqə: Ular bilən yərgə urojin, dedi. U üq qetim urup tohtidi. **19** Hudaning adimi uningoqə aqqiklinip: Sən bəx-altə qetim uruxungoqə toşra kelətti. Xundak qiloqan bolsang, sən Suriylərnini urup yokitip üzül-kesil məoqlup qilattinq; lekin əmdi Suriylərnini urup, pəkət üq ketimlə məoqlup qilalaysən, dedi. **20** Elixə əlöp dəpnə qilindi. Əmdi hər yili, yil bexida Moablərdin top-top bulangqilar yurtkə parakəndiqilik salatti. **21** Bir küni xundak boldiki, həlk bir əlgən adəmnini yərligigə qoyuwatqanda, mana, ular bir top bulangqilərnini kərip qaldı, ular jəsətni Elixəning gərigə taxlidi. Jəsət Elixəning ustihiniqə təgkəndə, u tirilip, qopup tik turdi. **22** Əmma Suriyəning padixahı Həzəəl bolsa Yəhoahəzning həmmə künliridə Israiloqə zalimlik qilatti. **23** Ləkin Pərwərdigə ularoqə məhrəban bolup iq əoqrıtatti; İbrəhim bilən İshək wə Yəqubqə bəoqləoqan əhdisi tūpəylidin U ularoqə iltipət qilip, ulərnini bəgüngə kədar həlak qilməy, Əz huzuridin qikiriwətxini halimioqanıdi. **24** Suriyəning padixahı Həzəəl əldi wə oqlı Bən-Hədad uning ornida padixah boldi. **25** Andin keyin Yəhoahəzning oqlı Yəhoax Həzəəlning oqlı Bən-Hədadning qolidin Həzəəl əz atisi Yəhoahəzdin jəngdə tartiwəloqan xəhərlərnini yanduruwəldi. Yəhoax uni urup, üq qetim məoqlup qilip, xuning bilən Israilning xəhərlirini yanduruwəldi.

14 Israilning padixahı Yəhoahəzning oqlı Yoaxning səltəniting ikkinqi yilida [Yəhudadiki] Yoaxning oqlı Amaziya Yəhudaqə padixah boldi. **2** Padixah boləanda u yigirmə bəx yaxkə kirgənidi; u Yerusəlemda yigirmə tokkuz yil səltənət qildi. Uning anisi Yerusəlemlik Yəhoaddan idi. **3** Amaziya Pərwərdigəning nəziridə durus boləanni qilatti, ləkin əjdadi Dawut qiloqəndək əməs, bəlki atisi Yoaxning bərlək qiloqənlirini boyiqə ix kərətti. **4** Pəkət «yukiri jəylər»lə yokitilmidi; həlk yənəla «yukiri jəylər»oqə qikip qurbanlik qilip huxbuy yaxətti. **5** Wə xundak boldiki, səltəniti uning qolida muqim boləanda, u padixah atisini əltürgən hizmətkərlirini tutup əltürdi. **6** Ləkin Musəoqə qüxürülgən qənun kitabida Pərwərdigəning: «Atilərnini oqullirini üqün əlümgə məhkum qilixkə bolməydu ya oqullirini atilirini üqün əlümgə məhkum qilixkə bolməydu, bəlki hərbi əz gunah üqün əlümgə məhkum qilinsun» dəp pütülgən əmri boyiqə, u əltürgüqilərnini balilirini əlümgə məhkum qilmidi. **7** U «Xor wadisi»da Edomiylərdin

on ming əskərnini əltürdi wə jəng qilip Səlanini ixəoqlə qilip uni Yoktəəl dəp atidi; bəgüngiqə u xundak atilip kəlməktə. **8** Andin keyin Amaziya Israilning padixahı Yəhəuning nəwrəsi, Yəhoahəzning oqlı Yəhoaxning əldioqə əqlilərnini mangdurup: «Kəni, [jəng məydanida] yüz turənə kərixəyli» dedi. **9** Israilning padixahı Yəhoax Yəhudəning padixahı Amaziyaqə əqlə əwətip mundak səzlərnini yətküzdi: — «Liwəndiki tikən Liwəndiki kədir dərihigə səz əwətip: Əz qizingni oqluməoqə hotunlukqə bərgin, dedi. Ləkin Liwəndiki bir yəwəyi həywan ətəp kətiwətip, tikənni dəssiwətti. **10** Sən dərwəxə Edomning üstidin əqləlibə qilding; kənglündə əz-əzüngdin məoqrurlinip kəttinq. Əmdi yəyrap pəhirlən, birək əydə qəloqin; nemişkə bəxingəoqə külpət kəltürüp, əzüngni wə əzüng bilən Yəhudəni bəloqə yikitisən?». **11** Əmma Amaziya kulək salmidi. Israilning padixahı Yəhoax jənggə qikti; xuning bilən u Yəhudəning padixahı Amaziya bilən Yəhudədikini Bəyt-Xəməxtə uqrixip sokuxti. **12** Yəhudəning adəmlirini Israilning adəmlirini təripidin tiripirən qilinip, hərbi əz əyigə kəqip kətti. **13** Wə Israilning padixahı Yəhoax Bəyt-Xəməxtə Aqəziyaning nəwrəsi, Yəhoaxning oqlı, Yəhudəning padixahı Amaziyanini əsir qilip, Yerusəleməoqə əlip bərdi; u Yerusəlemning səpilining Əfrəim dərwəzsidin tartip burjək dərwəzisiqə boləoqan tət yüz gəzlik bir bəlikini ərūwətti. **14** U Pərwərdigəning əyidin həmdə padixahning ordisidiki həzinidin təpiləoqan bərlək altun-kümüx, həmmə qəqə-qūqilərnini buliwəldi wə kəpillik süpitidə birnəqqə tutqunni əlip Samariyəgə yənip kətti. **15** Əmma Yəhoaxning bəxkə ixlirini həm qiloqənlirining həmmisi, jümlidin uning Yəhudəning padixahı Amaziya bilən jəng qilip kərsətkən qudriti «Israil padixahlrining Tərih-təzkirilirini» dəgən kitabta pütülgən əməsmidi? **16** Yəhoax əz ətə-bowilirining arisida uhlidi wə Samariyədə Israilning padixahlrining arisida dəpnə qilindi. Oqlı Yəroboam uning ornioqə padixah boldi. **17** Israilning padixahı Yəhoahəzning oqlı Yəhoax əlgəndin keyin, Yəhoaxning oqlı, Yəhudəning padixahı Amaziya on bəx yil əmür kərdi. **18** Əmdi Amaziyaning bəxkə əməllirini həm qiloqənlirining həmmisi «Yəhuda padixahlrining tərih-təzkirilirini» dəgən kitabta pütülgən əməsmidi? **19** U Yerusəlemdə bəzilər uni kəstləxkə kirixkənidi, Ləqix xəhərigə kəqip kətti; ləkin kəstligüqilər kəynidin Ləqixkə adəmə əwətip u yərdə uni əltürdi. **20** Andin ular uni atlarəoqə artip Yerusəleməoqə əlip bərdi. U Yerusəlemdə ətə-

bowilirining arisida «Dawutning xəhiri»də dəpnə kılındi. **21** Yəhüdaning barlıq həlki uning on altə yaxqa kirgən oqılı Azariyani tikləp, uni atisi Amaziyaning ornida padixah kildi **22** (padixah atisi ata-bowilirining arisida uhliqandin keyin, Elat xəhırini qaytidin yasap, Yəhüdaşqa yənə təwə qıloqudı dəl Azariya idi). **23** Yəhüdaning padixahı Yoaxning oqılı Amaziyaning səltənıtining on bəxinqi yilida, Israilning padixahı Yəhoaxning oqılı Yəroboam həküm sürüxkə baxlap, Samariyədə qirik bir yil səltənət kildi. **24** U Pərwədigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi; u Israilni gunahqa putlaxturoqan Nibatning oqılı Yəroboamning gunahlırining heqbirini taxlimidi. **25** Israilning Hudasi Pərwədigarning əz kuli Gat-Həfərlik Amittayning oqılı Yunus [pəyojəmbər] arkilik eytkən səzi əməlgə axurulup, u [ximalda] Hamat rayonişqa kirix eojızidin tartip [jənobta] «Arabah dengizi»oşiqə Israilning qebralirini kengəytip əsligə kəltürdi. **26** Qünki Pərwədigar Israilning tartqan azablırining intayin qattik ikənlikini kərđi; ajizlar həm meyiplardin baxqa heqkim qalmidi, Israilşqa mədətkar yok idi. **27** Pərwədigar: «Israilning namini asmanning astidin yokitimən» degən əməs idi; xunga U Yəhoaxning oqılı Yəroboamning qoli bilən ularni kütquzdi. **28** Əmdi Yəroboamning baxqa ixliri həm qiloanlırining həmmisi, jümlidin uning səltənıtining kudriti wə qandaq jəng qilip, əsli Yəhüdaşqa təwə bolqan Dəməxk bilən Hamatni yanduruwalqanlıki «Israil padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **29** Yəroboam ata-bowiliri, yəni Israilning padixahlırining arisida uhliđi wə oqılı Zəkəriya uning ornida padixah boldi.

15 Israilning padixahı Yəroboamning səltənıtining yigirmə yəttinqi yilida Amaziyaning oqılı Azariya Yəhüdaning padixahı boldi. **2** On altə yaxqa kirgəndə padixah bolup Yerusalemda əllik ikki yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Yəkoliya bolup, u Yerusalemlik idi. **3** U atisi Amaziyaning barlıq qiloanlıridək Pərwədigarning nəziridə durus bolqanni qılatti. **4** Pəqət «yukiri jaylar»la yokitilmidi; həlk yənıla «yukiri jaylar»şqa qikip kurbanlık qilip huxbuy yakatti. **5** Əmma Pərwədigar padixahni urup, uning əlümigiqə uni mahaw kesiligə muptila qiloşaq, u ayrim əyđə turatti wə padixahning oqılı Yotam ordini baxqurup yurtning həlqining üstigə həküm sürətti. **6** Azariyaning baxqa əməlliri həm qiloanlırining həmmisi «Yəhüda padixahlırining tarix-təzkiriliri»

degən kitabta pütülgən əməsmidi? **7** Azariya ata-bowilirining arisida uhliđi; kixilər uni «Dawutning xəhiri»də ata-bowilirining arisida dəpnə kildi. Oqılı Yotam uning ornida padixah boldi. **8** Yəhüda padixahı Azariyaning səltənıtining ottuz səkkizinqi yilida, Yəroboamning oqılı Zəkəriya Samariyədə Israilşqa padixah bolup, altə ay səltənət kildi. **9** U ata-bowiliri qiloşandək Pərwədigarning nəziridə rəzil bolqanni qılatti; u Israilni gunahqa putlaxturoqan Nibatning oqılı Yəroboamning gunahlıridin qikmidi. **10** Yabəxning oqılı Xallum uningşqa kəst qilip, uni həlkning alđida urup əltürdi wə uning ornida padixah boldi. **11** Zəkəriyaning baxqa ixliri həm qiloanlırining həmmisi «Israil padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **12** [Uning əltürülüxi] Pərwədigarning Yəhuşqa: — Sening oqulliring tətinqi nəsligiqə Israilning təhtidə olturidu, degən səzini əməlgə axurdi. Dərwəxə xundaq boldi. **13** Yabəxning oqılı Xallum Yəhüda padixahı Azariyaning səltənıtining ottuz tokquzinqi yilida padixah bolup, Samariyədə toluk bir ay səltənət kildi. **14** Gadinging oqılı Mənahəm Tirzahdin qikip, Samariyəgə kelip, Yabəxning oqılı Xallumni xu yərdə urup əltürdi wə uning ornida padixah boldi. **15** Xallumning baxqa ixliri, jümlidin uning kəst qilixliri, mana «Israil padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **16** Xu qaşda Mənahəm Tipsah xəhırigə hujum qilip, u yərdə turuwatqanlarning həmmisini əltürdi; u yənə Tirzahdin tartip uningşqa təwə barlık zeminlırini wəyran kildi. Ular tən berip dərwəzini aqmioşini üqün xəhərgə xundaq hujum qıldiki, hətta uningdikı jimi həmilidar ayallarning qarnini yirtip əltürdi. **17** Yəhüda padixahı Azariya səltənıtining ottuz tokquzinqi yilida, Gadinging oqılı Mənahəm Israilşqa padixah bolup, Samariyədə on yil səltənət kildi. **18** U Pərwədigarning nəziridə rəzil bolqanni qilip, pütün əmridə Israilni gunahqa putlaxturoqan Nibatning oqılı Yəroboamning gunahlıridin qikmidi. **19** Asuriyəning padixahı Pul Israil zeminişqa tajawuz kildi; u wakıtta Mənahəm: «Padixahlıkimning mustəhkəmliki üqün manga yardəm qiloşayla» dəp uningşqa ming talant kümüx bərđi. **20** Mənahəm Asuriyəning padixahışqa beridoşan xu pulni Israilning həmmə bay adəmlırigə baj selix bilən alđi; u hərberidin əllik xəkəl kümüx alđi. Xuning bilən Asuriyəning padixahı qaytip kətti wə bu zeminda turup qalmidi. **21** Mənahəmming baxqa ixliri həm qiloanlırining

həmmisi «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **22** Mənahəm ata-bowilirining arisida uhlidi wə oqli Pəkahiya ornida padixah boldi. **23** Yəhuda padixahi Azariyaning səltənitiuning əllikinçi yilida, Mənahəmming oqli Pəkahiya Samariyədə Israiloşa padixah bolup, ikki yil səltənət kildi. **24** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kilip, Israilni gunahqqa putlaxturoşan Nibatning oqli Yəroboamning gunahliridin qikmidi. **25** Wə uning sərdari Rəmalıyaning oqli Pikaş uningəşa kəst kilip uni Samariyədə, padixah ordisidiki kəl'ədə əltürdi; xu ixta Argob bilən Ariyə wə əllik Gileadlik kixi Pikaş tərəptə turdi; u Pəkahiyani əltürüp uning ornida padixah boldi. **26** Pəkahıyaning baxqa ixliri həm kılqanlirining həmmisi bolsa, mana «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **27** Yəhudaning padixahi Azariyaning səltənitiuning əllik ikkinçi yilida, Rəmalıyaning oqli Pikaş Samariyədə Israiloşa padixah bolup, yigirmə yil səltənət kildi. **28** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kilip Israilni gunahqqa putlaxturoşan Nibatning oqli Yəroboamning gunahliridin qikmidi. **29** Israilning padixahi Pikaşning künliridə Asuriyəning padixahi Tiglat-Piləsər kelip İyon, Abəl-Bəyt-Maakah, Yanoah, Kədəx, Həzor, Gilead, Galiliyə, jümlidin Naftalining pütkül zeminini ixəşal kilip, xu yərdiki həlkni tutkun kilip, Asuriyəgə elip bardı. **30** Əlahning oqli Hoxiya Rəmalıyaning oqli Pikaşoşa kəst kilip uni əltürdi. Uzziyaning oqli Yotamning səltənitiuning yigirminçi yilida, u Pikaşning ornida padixah boldi. **31** Pikaşning baxqa ixliri həm kılqanlirining həmmisi bolsa, mana «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **32** Israilning padixahi Rəmalıyaning oqli Pikaşning səltənitiuning ikkinçi yilida, Uzziyaning oqli Yotam Yəhudaşa padixah boldi. **33** U padixah bolqanda yigirmə bəx yaxqa kirgən bolup, Yerusalemda on altə yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Yəruşa idi; u Zadokning kizi idi. **34** Yotam atisi Uzziyaning barlik kılqanliridək Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kılatti. **35** Pəkət «yukiri jaylar»la yökütilmidi; həlk yənıla «yukiri jaylar»oşa qikip qurbanlik kilip huxbuy yaqatti. Pərwərdigarning əyining «Yukirikə dərəwaza»sini yasıoşuqi xu idi. **36** Yotamning baxqa ixliri həm kılqanlirining həmmisi «Israil padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **37** Xu qaoşlarda Pərwərdigar Suriyəning padixahi Rəzin

bilən Rəmalıyaning oqli Pikaşni Yəhudaşa hujum kilixqa kəzoşıdi. **38** Yotam ata-bowiliri arisida uhlidi wə ata-bowilirining arisida atisi Dawutning xəhiridə dəpnə kılindi. Oqli Aşaz ornida padixah boldi.

16 Rəmalıyaning oqli Pikaşning on yəttinçi yilida, Yotamning oqli Aşaz Yəhudaşa padixah boldi. **2** Aşaz padixah bolqanda yigirmə yaxqa kirgən bolup, Yerusalemda on altə yil səltənət kılqanıdi. U atisi Dawut kılqandək əməs, əksiqə Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kilmidi. **3** U Israilning padixahlirining yolida mangatti, hətta Pərwərdigar Israilning aldidin həydəp qıkarşan əllərnıng yirginqlik gunahlirioşa əgixip, əz oşlini ottin ətküzüp kəydürdi. **4** U «yukiri jaylar»da, dənglərdə wə hər bir kək dərəhlərnıng astida qurbanlik kilip, küjə kəydürətti. **5** Xu waqıtta Suriyəning padixahi Rəzin bilən Israilning padixahi, Rəmalıyaning oqli Pikaş Yerusalemoşa hujum kilip, [padixah] Aşazni muşasirigə elip korxiwaloşini bilən, lekin uni məşlup kılalmidi. **6** Axu waqıtta Suriyəning padixahi Rəzin Elat xəhirini Suriyəgə kayturuwaldi wə xu yərdə turuwatqan Yəhudalarni həydiwətti. Andin Suriylər kelip u yərdə olturaklaxti; ular bögüngiqə xu yərdə turmaqta. **7** Aşaz Asuriyəning padixahi Tiglat-Piləsərgə əqlilərnı əwətip: Mən silining kulliri, silining oşulliri bolımən; manga hujum kiliwatqan Suriyəning padixahining kolidin wə Israilning padixahining kolidin kutkuzuxqa qikkayla, dedi. **8** Xuni eytip Aşaz Pərwərdigarning əyi wə padixahning ordisidiki həzinilərdiki kümüx bilən altunni sowoşa kilip, Asuriyəning padixahioşa əwətti. **9** Asuriyəning padixahi uning təlipigə koşuldi; xuning bilən Asuriyəning padixahi Dəməxkqə hujum kilip uni ixəşal kildi; uningdiki ahalini tutkun kilip Kir xəhirigə elip bardı wə Rəzinni əltürdi. **10** Aşaz padixah əmdi Asuriyəning padixahi Tiglat-Piləsər bilən kərtüxkili Dəməxkqə bardı wə xundakla Dəməxktiki qurbangahni kərdi. Andin Aşaz padixah xu qurbangahning rəsimini, uning barlik yasilix təpsilatlırining layihisini sizip, uni Uriya kahınoşa yətküzdi. **11** Xuning bilən Uriya kahin Aşaz padixah Dəməxktin əwətkən barlik təpsilatlar boyiqə bir qurbangah yasidi. Aşaz padixah Dəməxktin yenip kəlməstə, Uriya kahin uni xundak təyyar kılqanıdi. **12** Padixah Dəməxktin yenip kelip, qurbangahni kərip, qurbangahqa berip, uning üstigə qurbanlik sundı; **13** u qurbangahning üstigə kəydürmə qurbanlik wə axlik hədiyəsini kəydürüp,

«xarab hədiyyə»sini töküp, «inaklik qurbanliqi»ning kenini qaçti. **14** Xundak kilipl u Pərwərdigarning huzurining aldidiki mis qurbangahni elip uni Pərwərdigarning eyi bilən özining qurbangahining otturisdin etküzüp, öz qurbangahining ximal təripigə koydurdı. **15** Ahaz padixah Uriya kahinoça buyruk kilipl: Muxu qong qurbangah üstigə ətigənlilik köydürmə qurbanlik bilən kəqlik axlik hədiyyəsini, padixahning köydürmə qurbanliqi bilən axlik hədiyyəsini, həmmə yurtning pütün həkining köydürmə qurbanliqi, axlik hədiyyə wə xarab hədiyyələrini köydürüp sunisən. Köydürmə qurbanliklarning barlik qanliri wə baxça qurbanliklarning barlik qanlirini uxbu qurbanlikning üstigə təkisən. Mis qurbangah bolsa mening yol sorixim üqün bolsun, dedi. **16** Xuning bilən Uriya kahin Ahaz padixah buyruoçanning həmmisini ada kildi. **17** Ahaz padixah das təgliklirigə bekitilgən tahtaylarni kesip ajritip, daslarni təglikliridin eliwətti; u mis «dengiz»ni tegidiki mis uylarning üstidin kətürüp elip, uni tax tahtaylik bir məydanəça koydurdı. **18** U Asuriyə padixahini razi kilix üqün Pərwərdigarning əyigə tutixidoçan «Xabat künidiki aywanlik yol» bilən padixah taxkiritidin kiridoçan yolni etiwətti. **19** Ahazning baxça ixliri həm kiləjanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **20** Ahaz öz ata-bowiliri arisida uhldi; u ata-bowilirining arisida «Dawutning xəhiri»də dəpnə kilindi; oqli Həzəkəiya ornida padixah boldi.

17 Yəhudaning padixahı Ahazning səltənətinin on ikkinçi yilida, Elahning oqli Həxiya Samariyədə Israiləça padixah bolup, tokkuz yil səltənət kildi. **2** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləçanni kilatti; lekin uningdin ilgiri ətkən Israilning padixahliridək undak rəzillik kilmaytti. **3** Asuriyəning padixahı Xalmanəzər uningəça hujum kiləçili qikkanda, Həxiya uningəça bekinip sowəça-salam bərdi. **4** Əmma Asuriyəning padixahı Həxiyaning asiqlik kilmaqçi boləçinini baykidi; çünki Həxiya burunkidək Asuriyəning padixahəça yillik sowəça-salam yollimay, bəki Misirning padixahı soça əqlilərnə mangduçanıdi. Uning üqün Asuriyəning padixahı uni tutup, baçlap zindanoça soliwətti. **5** Andin Asuriyəning padixahı qikip pütkül [Israil] zeminini talan-taraj kilipl, Samariyəni üq yiləçə qamal kildi. **6** Həxiyaning səltənətinin tokkuzinçi yilida, Asuriyəning padixahı Samariyəni ixəçal kilipl, Israilarni Asuriyəgə sürgün

kilipl, ularni Halah xəhiri, Gozandiki Həbor dəryasining boyliri wə Medialarning xəhərlirigə orunlaxturdı. **7** Mana, xundak ixlar boldi; çünki Israilar əzlrini Misirning padixahı Pərwərdigaring kolidin kutkuzup, Misir zeminidin qikəroçan Pərwərdigar Hudasiəça gunah kilipl baxça ilahlardin kərkup **8** Pərwərdigar Israilarning aldidin həydiwətkən yat əlliklərnin kaidə-bəlgilimiliridə, xundakla Israilning padixahliri əzliri qikəroçan kaidə-bəlgilimiliridə mangəçanıdi. **9** Wə Israilar öz Pərwərdigar Hudasiəça karxi qikip, yoxurunlarqə toçra bolmioçan ixlarni kildi; ular barlik xəhərliridə kəzət munaridin mustəhkəm kəroçanəçə «yukiri jaylar»ni yasidi. **10** Ular həmmə egiz denglərdə wə həmmə kək dərhəlnin astida «but tüwrük» wə «Axərəh» buti turoçuzdi. **11** Pərwərdigar ularning aldidin həydəp qikəroçan [yat] əlliklər kiləçandək, ular həmmə «yukiri jaylar»da huxbuy yakatti wə Pərwərdigarning çəzəpini kəltüridoçan hərhil rəzil ixlarni kilatti. **12** Gərqə Pərwərdigar ularəça: — «Bu ixni kilmançlar!» degən bolsimu, ular butlarning kullukəça berilip kətkənidi. **13** Pərwərdigar həmmə pəyoçəmbərlər bilən həmmə aldin kərgüçilərnin wasitisi bilən həm Israilni həm Yəhudani agahlandurup: Rəzil yollirinchalardin yenip, ata-bowilirinchaləça tapilənoçan wə kullirim boləçan pəyoçəmbərlər arkilik silərgə təstikiləçan pütün qanunoça boysunup, Mening əmrlirim wə Mening bəlgilimilirimni tutunglar, degənidi. **14** Lekin ular kulak salmay, Pərwərdigar Hudasiəça ixənmigən ata-bowiliri kiləçandək, boyunlirini kattik kildi. **15** Ular Uning bəlgilimilirini, xundakla U ularning ata-bowiliri bilən tüzgən əhdini wə ularəça tapxuroçan agah-guwahlarni qətkə kəçқан; ular ərziməs nərsilərgə əçixip, əzliri ərziməs bolup qikti; Pərwərdigar ularəça: — Ətrapinglardiki əlliklərnin kiləçinidək kilmançlar, degən dəl xu əllərgə əçixip, rəzillik kilatti. **16** Ular Hudasi boləçan Pərwərdigarning barlik əmrlirini taxlap, əzliri üqün kuyma məbudlarni, yəni ikki mozayni kuydurdi, bir «Axərəh but» kildurdi, asmandiki nuroçunliəçan ay-yultuzləçə bax urdi wə Baalning kullukəça kirdi. **17** Ular öz oçulliri bilən kizlirini ottin etküzdi, palçilik wə jadugərlilik ixlətti, xundakla Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləçanni kilix üqün, əzlrini setip Uning çəzəpini kəzoçidi. **18** Xuning üqün Pərwərdigar Israiləça intayin aqqiklinip, ularni Əz nəziridin neri kildi; Yəhudaning kəbilisidin baxça həçkəyisəni öz [zeminida] kəldurulmidi. **19**

Lekin Yəhudamu öz Hudasi Pərvərdigarning əmrlirini tutmidi, bəlkı İsrail qıkarəjan kaidə-bəlgilimilər iqidə mangdi. **20** Uning üqün Pərvərdigar İsrailning barlık nəslini qətkə qakti; ularni Əz nəziridin taxlıəjan künigiqə [zeminida] harlıkqa qaldurup, bulanqılarning qolıəja tapxurup bərdi. **21** U İsrailni Dawutning jəmətidin tartıwaləjanidi. Ular Nibatning oqli Yəroboamni padıxah kildi wə Yəroboam bolsa İsrailni Pərvərdigarning yolidin yandurup, ularni eoqir bir gunahqa patkuzup azdurdı. **22** İsrailar Yəroboamning kıləjan həmmə gunahlırida yürüp, uların qıqmıdi. **23** Ahir berip Pərvərdigar Əz kulliri boləjan pəyoəmbərləning wasıtisi bilən eytkandək, İsrailni Əz nəziridin neri kildi; İsrailar öz yurtidin Asuriyəgə elip ketilip, u yərdə bügüngə kədər turup kəldi. **24** Əmma Asuriyəning padıxahi Babil, Kuttah, Awwa, Hamat wə Səfarwaimdin həlkni yətkəp İsrailning ornıəja Samariyəning xəhərlirigə makanlaxturdi. Ular xuning bilən Samariyəgə igidarqılık kılıp xəhərlərdə olturdi. **25** Wə xundək boldiki, ular u yərdə dəslepə olturojında Pərvərdigardin qorkmıəjanidi; Pərvərdigar ularni kıyma-jıyma kılıdıəjan birnəqə xirlarni ularning arisıəja əwətti. **26** Xuning bilən Asuriyəning padıxahıəja həwər yətküzülüp: — Sili yətkəp Samariyəning xəhərliridə makanlaxturəjan həlkələr xu yurtning ilahıning kaidə-yosunlirini bilməydu; xunga U ularning arisıəja xirlarni əwətti; mana bular ularni əltürməktə, qünki həlk yurtning ilahıning kaidə-yosunlirini bilməydu, deyildi. **27** Xuning bilən Asuriyəning padıxahi əmr kılıp: — Silər u yərdin elip kəlgən kahınlarning birini yəne u yərgə apringlar; u u yərdə turup, ularəja u yurtning ilahıning kaidə-yosunlirini əgətsun, — dedi. **28** Uning buyrukı bilən ular Samariyədin yətkigən kahınlarning biri kelip, Bəyt-əldə turup Pərvərdigarning qorkunqini ularəja əgətti. **29** Lekin xu həlkələning hərbi əz ilahlırining butlirini yasap, Samariyəliklər saləjan «yukiri jaylar»diki ibadətgaqlar iqidə turoquzdi; hərbi həlk əzi turojan xəhərdə xundək kildi. **30** Babildin kəlgənlər Sukkot-Binot degən məbudni yasidi, Kuttin kəlgənlər Nərgal butni, Hamattin kəlgənlər Axima butni, **31** Awwiylar Nibhaz bilən Tartak butlarni yasidi; Səfarwiylar Səfarwaimdiki butliri boləjan Adrammələk bilən Anammələkkə əz balilirini atap otta keydürdi. **32** Ular əmdi muxundək hələttə Pərvərdigardin qorkup, əz arisidiki hər türlük

adəmlərnı əzliri üqün «yukiri jaylar»diki buthanılarda qurbanlıqlarni sunidıəjan kahın kılıp bekitkən. **33** Ular Pərvərdigardin qorkattı wə xuning bilən təng kaysi əldin kəlgən bolsa, xu əning kaidə-yosunlirida əz ilahlırining kullukıdimu bolattı. **34** Bügüngə kədər ular ilgiri adətlər boyıqə mengip kəlməktə; ular Pərvərdigardin qorkmay, Pərvərdigar İsrail dəp atıəjan Yəqunıng əwladlırıəja tapılıəjan bəlgilimilər wə həkümlər, qanun wə əmrlərgə muwapıq ix kərməydu. **35** Pərvərdigar ular bilən bir əhdə kılıxip ularəja buyrup: — «Baxka ilahlırdin qorkmay, ularəja səjdə kılmay yaki ularəja bax urmay wə ularəja qurbanlık kılmanglar — **36** pəkət zor kudrət wə uzatqan biliki bilən silərnı Misir zeminidin qıkarəjan Pərvərdigardinla qorkunglar, unıəja səjdə kılinglar wə unıəja qurbanlık sununglar. **37** U silər üqün pütüküzgən bəlgilimilər, həkümlər, qanun wə əmrni bolsa, ularni əbədıqə kəngül belüp tutunglar; baxka ilahlırdin qorkmanglar. **38** Mən silər bilən kıləjan əhdini untumanglar ya baxka ilahlırdin qorkmanglar, **39** bəlkı Hudayınglar Pərvərdigardin qorkunglar; wə U silərnı həmmə düxmənlirınglarning qolidin kutkuzıdu» — degənidi. **40** Lekin ular kulək salmay, ilgiri kaidə-yosunlarni yürüzətti. **41** Muxu əllər xu tərıkidə Pərvərdigardin qorkattı həm oyma məbudlarning kullukıda bolattı; ularning baliliri bilən balilirining balilirimu xundək kılattı; əz ata-bowiliri kəndək kıləjan bolsa, ularmu bügünki künıqə xundək kılıp kəldi.

18 Elahning oqli, İsrailning padıxahi Hoxiyanıng səltənıtıning üqinqi yilida, Yəhudanıng [sabık] padıxahi Ahazning oqli Həzəkıya Yəhudaəja padıxah boldi. **2** U padıxah boləanda yigirmə bəx yaxta bolup, Yerusalemda yigirmə tokkuz yıl səltənət kildi. Uning anısınıng ismi Abi idi; u Zəkəriyanıng kızi idi. **3** Həzəkıya bolsa atisi Dawutning barlık kıləjınidək, Pərvərdigarning nəziridə durus boləjanni kılattı. **4** U «yukiri jaylar»ni yokitip, «but tüwrüklər»ni qeqıp «Axərah»larni kesip taxlap, Musa yasatqan mis yilanni qeqıp parə-parə kılıp (qünki u qəoqıqə İsrailar unıəja huxbuy yakattı), unıəja «Nəhuxtan!» dəp isim koydi. **5** Həzəkıya İsrailning Hudasi Pərvərdigarəja tayandı. Bu jəhəttə nə unıngdin keyin kəlgən nə unıngdin ilgiri ətkən Yəhuda padıxahlırınıng arisidiki həqbiri unıəja yətməytti. **6** U Pərvərdigarəja qıng baqlıniq unıəja əgixıxtin qıqmay, bəlkı Pərvərdigar Musaəja

buyruoqan əmrlərni tutatti. 7 Pərwərdigar uning bilən billə idi; u kaysila ixka qixsa xuningda rawajlik bolatti. U Asuriyə padixahining hakimiyyitgə qarxi qikip uningə bekindi boluxtin yandi. 8 U Filistiyərgə hujum kilip ularni Gaza xəhiri wə uning ətrapidiki zeminlirioqə, kəzət munaridin mustəhkəm qoroqanoqə besip məoqlup kildi. 9 Wə xundak boldiki, Həzəkia padixahning səltəniting tətinqi yilida, yəni Israilning [səbik] padixahı Elahning ooqli Hoxiyaning səltəniting yəttinqi yilida, Asuriyəning padixahı Xalmanəzər Samariyəgə hujum kilip uni kəmal kildi. 10 Üq yildin keyin ular xəhərni aldi; Həzəkianing səltəniting tokkuzinqi yili, yəni Israil padixahı Hoxiyaning səltəniting tokkuzinqi yilida, Samariyə ixəjal kilindi. 11 Andin Asuriyəning padixahı Israillarni Asuriyəgə elip ketip, ularni Halahda, Gozandiki Həbor dəryasining boylirida wə Medialarning xəhərliridə makanlaxturdi. 12 Qünki ular əz Hudasi Pərwərdigarning awazioqə itaət kilmidi, bəlki Uning əhdisiqə, yəni Pərwərdigarning kuli Musa buyruoqanning həmmisigə hiləplik kildi; ular yaki kulak salmidi, yaki əməl kilmidi. 13 Həzəkia padixahning səltəniting on tətinqi yili, Asuriyəning padixahı Sənnəherib Yəhudaning barlik qoroqanlik xəhərlirigə hujum kilip qikip, ularni ixəjal kildi. 14 U waqıtta Yəhudaning padixahı Həzəkia Lakixka adəm əwətip, Asuriyəning padixahioqə: Mən gunahkar! Məndin qeqingəyla, üstümgə hərnemə qüxürsilə xuni [tələymən], — dedi. Asuriyəning padixahı Həzəkiayoqə üq yüz talant kümüx bilən ottuz talant altun tohtitip qoydi. 15 Həzəkia Pərwərdigarning əyidiki wə padixahning ordisining həzinişidiki barlik kümüxni elip bərdi. 16 Xuning bilən bir waqıtta Yəhudaning padixahı Həzəkia Pərwərdigarning əyining ixikliridin wə əzi əslidə qaplatkan ixik kexəkliridin altunni ajritip elip, Asuriyəning padixahioqə bərdi. 17 Xu qaşda Asuriyə padixahı Sənnəherib Tartan, Rab-Saris wə Rab-Xakəhlirini qong qoxun bilən Lakix xəhiridin Yerusalemoqə, Həzəkianing yenioqə əwətti. Ular Yerusalemoqə qikip kəldi. Qikqanda, ular kir yuoşuqilarning etizining boyidiki yolda, yukiri kəlqəkning norining bexioqə kelip turdi. 18 Ular padixahni qakiroşanda, Hilkianing ooqli, ordini baxquridioqan Eliakim, ordining diwanbegi Xəbna wə Asafning ooqli, orda mirzibegi Yoahlar ularning yenioqə kəldi. 19 Wə Rab-Xakəh ularoqə mundak dedi: — «Silər Həzəkiayoqə: — «Uluş padixah, yəni Asuriyə

padixahı sanga mundak dedi, dənglar: — Sening muxu ixəngən tayanqing zadi nemidi? 20 Sən: «Uruş kilixka tədbir-məslihətimiz həm küqimiz bar, dəysən — bu pəkət bir kuruk gəp, halas! — Sən zadi kimgə tayinip manga qarxi əktə qəpisen? 21 Mana əmdi sən yeriki bar axu qomux həsa, yəni Misiroqə tayinisən. Birsı uningə yələnsə, uning qolioqə sanjip kiridu; Misir padixahı Pirəwngə tayanqanlarning həmmisi xundak bolidu! 22 Əgər silər manga: «Biz Hudayimiz boləqan Pərwərdigarəqə tayinimiz» — desənglar, Həzəkia əzi Yəhudadikilərgə wə Yerusalemdikilərgə: «Silər pəkət Yerusalemdiki muxu ibadətqah aldidila ibadət kilixinglar kəək» dəp, uningəqə ataloqan «yukiri jaylar»ni həm qurbangəhlarni yok kiliwəttioqə? Ular axu Pərwərdigarning yukiri jayliri əməsmidi? 23 Əmdi həzir hojayinim Asuriyə padixahı bilən bir tohtamoqə kelinglar: — «Əgər silərdə ularoqə minəligüdək əskərlinglar bolsa, mən silərgə ikki ming atni bikəroqə bərey!» 24 Silərdə undaklar bolmisa, hojayinimning əməldarlırining əng kiqiki boləqan bir ləxkər bexini kəndəkmə qekindürələysilər?! Gərqə silər jəng hərwiliri wə atlarni elix üqün Misiroqə tayinisilər! 25 Mən muxu yəni həlak kilix üqün Pərwərdigarsiz kəldimmu? Qünki Pərwərdigar manga: «Muxu zeminni həlak kilixka qikqin» — dedi!». 26 Eliakim, Xəbna wə Yoah Rab-Xakəhgə: — Pəkirlirioqə aramiy tilida səzlisilə; biz buni qüxinimiz. Bizgə ibraniy tilida səzlimisilə, gəpliri sepilda turoqanlarning kulikioqə kirmisun! — dedi. 27 Birək Rab-Xakəh: — Hojayinim meni muxu gəpni hojayininglarəqə wə silərgilə eytixka əwətkənmu? Muxu gəpni silər bilən birliktə sepilda olturoqanlarəqə deyixkə əwətkən əməsmu? Qünki ular əz pəkini yegüqi həm əz süydükini iqqüqi bolidu!» — dedi. 28 Andin Rab-Xakəh ibraniy tilida yukiri awaz bilən: «Uluş padixah, yəni Asuriyə padixahining səzlırini anglap qoyunglar!» — dəp warkiridi. 29 — «Padixah mundak dəydu: — Həzəkia silərnı aldap qoymisun! Qünki u silərnı [padixahning] kolidin kutquzalmaydu. 30 Uning silərnı: — «Pərwərdigar bizni jəzmən kutkuzidu; muxu xəhər Asuriyə padixahining qolioqə qüxüp kətməydu» dəp Pərwərdigarəqə tayənduruxioqə yol qoymanglar! 31 Həzəkiayoqə kulak salmanglar; qünki Asuriyə padixahı mundak dəydu: — Mən bilən sülhılixip, mən tərəpkə etünglar; xundak kilsanglar hərbinglar əzünglarning üzüm baringidin həm əzünglarning ənjür dərihidin mewə yəysilər, hərbinglar əz su kəlqikinglardin

su iqisilær; 32 ta mæn kelip silærni buoqdaylik həm xarablik bir zeminəja, neni,  z mzarliri w  zaytun dərəhliri bar, h s l qik ridioqan bir zeminəja, yəni zemininglaroq  ohxax bir zeminəja apirip koyoyuq  y p-iqiweringlar! Xuning bilən sil r tirik kelip,  lm ysil r! Həzəkiya sil rg : — «P rw rdigar bizni k tkuzidu» desə uning ja kulak salmanglar! 33  l-yurtlarning ilah-butlirining biri  z zeminini Asuriya padixahining k lidin k tkuzoqanmu? 34 Hamat w  Arpad deg n yurtlarning ilah-butliri k ni? Səfarwaim, Hena w  Iwwah xəhərlirining ilah-butliri k ni? Ular Samariyəni mening kolumdin k tkuzoqanmu?! 35 Muxu  l-yurtlarning ilah-butliridin  z zeminini k tkuzoqan zadi kim bar? Xundak ik n, P rw rdigar Yerusaleمني mening kolumdin k tkuzalamdu?» — dedi. 36  mma h lk s k t kilip uning ja jawabən heqkandak bir s z kilmidi; q nki padixahning buyruki xuki: — «Uning ja jawab b rmanglar». 37 Andin Hilkianing oqli, ordini baxkuridioqan Eliakim, orda diwanbegi X bna w  Asafning oqli, orda mirzibegi Yoahlar kiyim-keqəklirini yirtixip, Həzəkiyaning yenioq  kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uning ja ukturdi.

19 Xundak boldiki, Həzəkiya buni angliqanda, kiyim-keqəklirini yirtip,  zini b z bilən kaplap P rw rdigarning ibad thanisioq  kirdi. 2 U Hilkianing oqli, ordini baxkuridioqan Eliakim, orda diwanbegi X bna w  ka nlarning aqsakallarini b z kaplanoqan peti Amozning oqli Yəxaya p y j mb rg   w tti. 3 Ular uning ja: — Həzəkiya mundak d ydu: — «Balilar tuoqlay d p qaloqanda anining tuoqkud k hali qalmioqand k, muxu k n awariqilik, r swa kilinidioqan, mazak kilinidioqan bir künidur. 4 öz hojayini boloqan Asuriya padixahi tirik Hudani mazak kilixka  w tk n Rab-Xak hning muxu barlik g plirini P rw rdigar Hudaying n zirig  elip tingxisa, bularni angliqan P rw rdigar Hudaying xu g pl r  q n uning d kkisini ber rmikin? Xunga kelip qaloqan qaldisi  q n awazingni k t r p, bir duayingni b rs ng» — dedi. 5 Xu g pl r bilən Həzəkiyaning hizm tkarliri Yəxayaning aldioqə k ldi. 6 Yəxaya ularoqə: — «Hojayinginglaroq : — P rw rdigar mundak dedi: — «Asuriya padixahining qaparm nlirining sən angliqan axu Manga kupurluk k loquqi g pliridin kərkma; 7 Mana, Mən uning ja bir rohni kirg zime n; xuning bilən u bir ioqwani anglap,  z yurtioqə qaytidu. Mən uni  z zeminida turoquzup kiliq bilən  lt rg zime n»

— d nglar» — dedi. 8 Rab-Xak h  zi k lg n yoli bilən kaytip mangoqanda, Asuriya padixahining Lakix x hiridin qeking nlikini anglap, Libnah x hirig  karxi j ng kiliwatqan padixahning yenioq  k ldi. 9 Q nki padixah: «Mana, Efiopiyə padixahi Tirhakah sizg  karxi j ng kilmakqi bolup yoloqə qikti» deg n h w rni angliqanidi. Lekin u y n  H z kiyaq   qlil rni mundak h t bil n  w tti: — 10 «Sil r Y huda padixahi H z kiyaq  mundak d ngarisaldilar: — «S n tayinidioqan Hudayingning sanga: «Yerusalem Asuriya padixahining k lioq  tapxurulmaydu» deginig  aldanma; 11 mana, s n Asuriya padixahirining h mm   l-yurtlarni nem  k loqanlirini, ularni  z ilah-butlirioq  atap halak k loqanlikini angliqans n;  mdi  z ng k tkuzulams n? 12 Ata-bowilirim halak k loqan  ll rning  z ilah-butliri ularni k tkuzoqanmu? Gozan, H ran, R zaf x hiridikil rniq , Telassarda turoqan Ed nl rniq ? 13 Hamat padixahi, Arpad padixahi, S farwaim, Hena h m Iwwah x h rlirining padixahliri k ni?»». 14 Xuning bil n H z kiya h tni  k lg qil rning k lidin elip okup qikti. Andin u P rw rdigarning  yig  kirip, P rw rdigarning aldioq  h tni yeyip koydi. 15 W  H z kiya P rw rdigarq  dua kilip mundak dedi: — «I kerublar otturisida turoqan P rw rdigar, Israilning Hudasi: — S n  z ngdurs n, jahandiki barlik  l-yurtlarning  stidiki Huda p k t  z ngdurs n; asman-zeminni Yaratkuqis n. 16 I P rw rdigar, kulikingni t w n kilip angliqays n; k z ngni aqkays n, i P rw rdigar, k rg ys n; S nnaheribning ad m  w tip m ngg  hayat Hudani h kar tl p eytk n g plirini angliqays n! 17 I P rw rdigar, Asuriya padixahliri h kik t n h mm  yurtlarni, xularoq  bekindi boloqan yurtlarnimu harab  kilip, 18 ularning ilah-butlirini otka taxliw tk n; q nki ularning ilahliri ilah  m s, b lki insan k li bil n yasal qanliri, yaq q w  tax, halas; xunga asuriylar ularni halak kildi. 19  mdi, i P rw rdigar Hudayimiz, jahandiki barlik  l-yurtlarq  Sening, p k t Seningla P rw rdigar ik nlikingni bildürüx  q n, bizni uning k lidin k tkuzoqays n!». 20 Xuning bilən Amozning oqli Yəxaya Həzəkiyaqə s z əwətip mundak dedi: — — Israilning Hudasi P rw rdigar mundak d ydu: — «Sening Manga Sənnaherib tooqrulik k loqan duayingni anglidim. 21 P rw rdigarning uning ja karita deg n s zi xudurki: — «Pak k z, yəni Zionning k zi seni kəmsitidu, Seni mazak kilip k lidu; Yerusaleمنىning k zi kəyninggə qarap bexini qaykaydu;

22 sən kimni mazaq kılıp kupurluk kılding? Sən kimgə karxi awazingni kətürüp, Nəziringni üstün kılding? Israildiki Muqəddəs Boluquqıya karxi! 23 Əqliliring arkılik sən Rəbni mazaq kılıp; — «Mən nurojunliqan jəng hərwilirim bilən taq qoqqısıya, Liwan taq baqriliriya yetip kəldimki, Uning egiz kedir dərəhlirini, esil qarıqaylirini kesiwetimən; Mən uning əng qət turaluqısıya, Uning əng bük-baraxsan ormanzarlıqıya kirip yetimən. 24 Əzüm kuduk kolap yaqa yurtning süyini iqtim; Putumning uqudila mən Misirning barlık dərya-əstənglirini kurutiwəttim — deding. 25 — Sən xuni anglap baqmıoqanmiding? Uzundin buyan Mən xuni bekitkənmənki, Qədimdin tartip xəkilləndürgənmənki, Həzir uni əməlgə axurdumki, Mana, sən kəl'ə-korojanlık xəhərləni harabilərgə aylandurdung; 26 Xuning bilən u yərdə turuwatqanlar küqsizlinip, Yərgə qarıtıp qoyuldi, xərməndə kilindi; Ular əsiwatqan ot-qəptək, Yumran kək qəplərdək, Əgzidiki ot-qəplər əsməy kurup kətkəndək boldi. 27 Birak sening olturojiningni, ornungdin turojiningni, qikip-kirginingni wə Manga karxi oqaljirlixip kətkiningni bilimən; 28 Sening Manga karxi oqaljirlixip kətkənlikingning, həkawurlixip kətkənlikingning kulikimoqə yətkənlik tūpəylidin, Mən kərmikimni burningdin ətküzimən, Yüginimni əozingə salimən, Wə əzüng kəlgən yol bilən seni kayturimən. 29 I [Həzəkiya], xu ix sanga alamət bexarət boliduki, Muxu yili əzlükidin əskən, ikkinqi yili xulardin qikkənlərmu siləning rizkinglar bolidu; Üqinqi yili bolsa teriyisilər, orisilər, üzüm kəqətlirini tikisilər; Ulardin qikkən mewiləni yəysilər. 30 Yəhuda jəmətining kəqip kutuloqan kəldisi bolsa yənə təwəngə qarap yiltiz tartidu, Yüqiriya qarap mewə beridu; 31 Qünki Yerusalemdin bir kəldisi, Zion teojidin kəqip kutuloqanlar qikidu; Samawi koxunlarning Sərdari boluqan Pərwədigarning otluk muhəbbiti muxuni ada kilidu. 32 Xunga, Pərwədigar Asuriyə padixahı toqruluk mundak dəydu: — U nə muxu xəhərgə yetip kəlməydu, Nə uningə bir tal okmu atmaydu; Nə kəlkənni kətürüp aldioqə kəlməydu, Nə uningə qarita kaxalarnimu yasimaydu. 33 U kaysi yol bilən kəlgən bolsa, U yol bilən kaytidu wə muxu xəhərgə kəlməydu — dəydu Pərwədigar, 34 — Qünki Əzüm üqün wə Mening kulum Dawut üqün uni ətrapidiki sepildək kooqdap kutkuzimən». 35 Xu kəqə xundak boldiki, Pərwədigarning Pərixtsi qikip, Asuriyəlikləning bargahıda bir yüz səksən bəx

ming əskəni urdi; mana, kixilər ətigəndə ornidin turoqanda, ularning həmmisining əlgənlikini kərdi! 36 Xunga Asuriyə padixahı Sənnahərib qekinip, yoloqə qikip, Ninəwə xəhirigə kaytıp turdi. 37 Wə xundak boldiki, u əz buti Nisrokning buthanisida uningə qokunuwatkənda, oqulliri Adramməlak həm Xəzəzə uni kiliqlap əltürüwətti; andin ular bolsa Ararat degən yurtka kəqip kətti. Uning oqlı Esarhəddon uning ornida padixah boldi.

20 Xu künlərdə Həzəkiya əjəl kəltürgüqi bir kəsəlgə muptila boldi. Amozning oqlı Yəxaya pəyoqəmbər uning kəxiya berip, uningə: — «Pərwədigar mundak dəydu: — Əyüing toqruluk wəsiyət kiləqin; qünki əjəl kəldi, yaximaysən» — dedi. 2 [Həzəkiya] bolsa yüzini tam tərəkə kılıp Pərwədigarə dua kılıp: — 3 I Pərwədigar, Sening aldingda mening həkikət wə pak dil bilən mengip yürgənlikimni, nəziring aldingda durus boluqan ixləni kiləqanlikimni əsləp qoyqaysən, — dedi. Wə Həzəkiya yioqlap ekip kətti. 4 Yəxaya qikip ordidiki ottura həyliya yətməstə, Pərwədigarning səzi uningə yetip mundak dəyildi: — 5 Yenip berip həlkimning baxlamqisi Həzəkiyaə qəndak degin: — «Pərwədigar, atəng Dawutning Hudasi mundak dəydu: — «Duayingni anglidim, kəz yaxliringni kərdüm; mana, Mən seni sakaytimən. Üqinqi künidə Pərwədigarning əyigə qikisən. 6 Künliringgə Mən yənə on bəx yil koximən; xuning bilən Mən seni wə bu xəhəni Asuriyə padixahıning kəlidin kutkuzimən; Əzüm üqün wə kulum Dawut üqün Mən bu xəhəni ətrapidiki sepildək kooqdaymən. 7 (Yəxaya bolsa: — «Ənjür poxkili təyyarlanglar, dedi. Ular uni elip kelip, yarisioqə qapliwidi, u sakaydi. 8 Həzəkiya Yəxayadin: Pərwədigar meni sakaytıp, üqinqi küni uning əyigə qikidioqanlikimni ispatlaydioqanə qəndak bexarətlik alamət bolidu? — dəp sorioqanidi. 9 Yəxaya: — Pərwədigarning Əzi eytkən ixini jəzmən kilidioqanlikini sanga ispatlax üqün Pərwədigardin xundak bexarətlik alamət boliduki, sən kuyaxning pələmpəy üstigə qüxkən sayisining on baskuq aldioqə mengixi yaki on baskuq kəynigə yenixini halamsən? — dedi. 10 Həzəkiya: Kuyax sayisining on baskuq aldioqə mengixi asan; sayə on baxkuq kəynigə yansun, degənidi. 11 Xuning bilən Yəxaya pəyoqəmbər Pərwədigarə nida kildi wə U kuyaxning Ahəz padixahı kuroqan pələmpəy baskuqiliri üstigə qüxkən sayisini yandurup, on baskuq kəynigə mangdurdi). 12

Xu pəyttə Baladanning oqqli Babil padixahı Merodak-Baladan, Həzəkıyani kesəl bolup yetip qaptu, dəp anglap, hətlər hədiyə bilən əwətti. **13** Həzəkıya bolsa əqlilərnıng gepini tingxap, ularoşa barlık həzinə-ambarlırını, kümüxnı, altunni, dora-dərmanlarnı, sərhil maylarnı, sawut-qorallar ambiridiki həmmını wə baylıqlırınıng barlıqını kərsətti; ordısı wə pütkül padixahlıki iqidiki nərsilərdin Həzəkıya ularoşa kərsətmıgan birimu qalmıdı. **14** Andin Yəxaya pəyoşəmbər Həzəkıyanıng aldioşa berip, unıngdin: — «Muxu kixilər nemə dedi? Ular seni yoqlaxka nədin kəlgən?» — dəp sorıdı. Həzəkıya: — «Ular yırak bir yurttin, yəni Babıldin kəlgən» dedi. **15** Yəxaya yənə: — «Ular ordangda nemini kərdi?» dəp sorıdı. Həzəkıya: — «Ordangda bar nərsilərnı ular kərdi; baylıqlırınıng arısidin mən ularoşa kərsətmıgan birimu qalmıdı» — dedi. **16** Yəxaya Həzəkıyaşa: Pərwərdıgarnıng səzını anglap qoyoşın: — **17** — Mana xundak künlər kelıduki, ordangda bar nərsilər wə bügüngə kədər ata-bowıliring toplap, saqlap qoyoşan həmmə Babiloşa elip ketıdu; heqnersə qalmaydu — dəydu Pərwərdıgar. **18** — Həmdə Babıllıqlar oşullırınıngni, yəni əzüngdin boloşan əwladlırınıngni elip ketıdu; xuning bilən ular Babil padixahınıng ordısıda aşwat bolıdu. **19** Həzəkıya əmdi əz-əzıgə «Əz künlirimdə bolsa amantınqlıq, Hudanıng həkikət-wapalıki bolmamdu?», dəp Yəxayaşa: — «Siz eytkən Pərwərdıgarnıng muxu səzi yahxi ikən» — dedi. **20** Həzəkıyanıng baxka əməlliri, jümlidin unıng səltənıtınıng kudriti, unıng kəndak kılıp xəhərgə su təminləx üqün kəl, xundakla su apırıdıoşan nor yasıoşanlıki «Yəhuda padixahlırınıng tarıh-təzkıriliri» degən kitabta pütülgən əməsmıdı? **21** Həzəkıya ata-bowılırınıng arısidə uhlıdı; oşqli Manassəh ornıda padixah boldı.

21 Manassəh padixah bolോanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemda əllik bəx yil səltənət kıldı. Unıng anısinıng ismi Həfzıbah idi. **2** U Pərwərdıgar Israillarnıng aldidin həydəp qıqırıwətkən yat əlliklərnıng yirginqlık adətlirigə ohxax ixlar bilən Pərwərdıgarnıng nəziridə rəzil boloşanı kıldı. **3** U atısı Həzəkıya buzup yoqatқан «yukiri jaylar»ni qaytıdin yasatti; u Baaloşa atap qurbangahlarnı saldurup, Israillıng padixahı Ahab kılോandək bir Axərah məbud yasıdı; u asmandiki nuroşunlıoşan ay-yultuzlaroşa bax urdı wə ularnıng kullukıoşa kirdi. **4** U Pərwərdıgarnıng əyidimu qurbangahlarnı yasatti. Xu ibadəthana toşruluk Pərwərdıgar: Mən

Yerusalemda Menıng namımni qoyımən, degənıdı. **5** U Pərwərdıgarnıng əyining ikki hoylısidə «asmannıng koxuni»oşa qurbangahlarnı atap yasatti. **6** Əz oşqlını ottin ötküzdi; jadugərqlık bilən pəlqlılx ixlətti, əzıgə jinkəxlər bilən əpsunqlarnı bekitti; u Pərwərdıgarnıng nəziridə san-sanaksız rəzillikni kılıp unıng oşəzipını kəzoşıdı. **7** U yasatқан «Axərah» oyma məbudni [Hudanıng] əyigə koydı. Xu əy toşruluk Pərwərdıgar Dawutka wə unıng oşqli Sulaymanoşa: — «Bu əydə, xundakla Israillıng həmmə kəbililırınıng zemınliri arısidin Mən tallıoşan Yerusalemda Əz namımni əbədgiqə kaldurımən; **8** əgər Israıl pəkət Mən ularoşa tapıloşan barlık əmrlərgə, yəni Əz kulum Musa ularoşa buyruoşan barlık kanunəşa muwapıq əməl kılıxka kəngül koysıla, Mən ularnıng putlırını ata-bowılirioşa təksim kıləoşan bu zemındin qaytıdin neri kılmaymən», degənıdı. **9** Ləkin ular kulək salmaytti; xunglaxkimu, Manassəh ularni xundak əzdurdiki, ular Pərwərdıgar Israillarnıng aldidin həlak kıləoşan yat əlliklərdin axurup rəzillik kılatti. **10** Xunga Pərwərdıgar Əz kulliri boləoşan pəyoşəmbərlərnıng wasıtısı arkılik mundak dedi: — **11** Yəhudanıng padixahı Manassəh bu yirginqlık ixlarnı kılıp, hətta unıngdin ilgiri ötkən Amoriylar kıləoşan barlık rəzilliktin ziyadə rəzillik kılıp, unıng butlıri bilən Yəhudanımu gunahka əzdurəşını üqün **12** Israillıng Hudası Pərwərdıgar mundak dəydu: — «Mana, Yerusalem bilən Yəhudanıng üstigə xundak balayı apət kəltürımənki, kimki uni anglısilə kuləkliri zingildəp ketıdu. **13** Mən Samariyəni əlqigən tana wə Ahabnıng jəmətinı təkşürgən tik əlqigüq yip bilən Yerusalemnı təkşürtımən; kixi qaqını qaykəp sürtkəndin keyin düm kəmtürüp koyəoşandək, Yerusalemnı qaykəp örüymən. **14** Mən mirasımning kəloşanlırındımu wəz keqip, düxmənlirini kəlioşa tapxurımən; ularni həmmə düxmənlirigə bulangtalang obyektı wə olja kılıp berımən; **15** Qünki ular Menıng nəzirimdə rəzil boləoşanı kılıp, ularnıng ata-bowıliri Misirdin qıkқан kündin tartıp bügüngigə oşəzipımni kəzoşəp kəldi». **16** Manassəh əmdi pütkül Yerusalemnı bir qetidin yənə bir qetigigə kənoşa toldurup, kəp nahək kan təkküzdi wə ohxaxla əzi kılıwatқан gunahı bilən Yəhudalarnı əzdurup, ularnıng Pərwərdıgarnıng nəziridiki rəzillikni kılıxioşa səwəb boldı. **17** Manassəhning baxka ixliri həm kıləoşanlırınıng həmmısı, jümlidin u sadır kıləoşan gunah «Yəhuda padixahlırınıng tarıh-təzkıriliri» degən kitabta pütülgən əməsmıdı? **18** Manassəh ata-

bowilirining arisida uhlidi wə öz əyining beoqida, yəni Uzzahning beoqida dəpnə kılındi. Andin oqlı Amon uning ornida padixah boldi. **19** Amon padixah bolojanda yigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemda ikki yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Məxulləmət idi; u Yotbahlik Həruzning kızı idi. **20** Amon atisi Manassəh kıləandək Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni kılatti. **21** U atisi mangojan barlik yollarda mangatti; u atisi kullukida boləjan butlarning kullukida bolup, ularəja səjdə kılıp, **22** Pərwərdigarning yolida yürməy, əz ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarni tərək kildi. **23** Əmdi Amonning hizmətkarlıri padixahni kəstləp, uni əz ordisida əltürdi. **24** Ləkin yurt həlki Amon padixahni kəstligənlərnin həmmisini əltürdi; andin yurt həlki uning ornida oqlı Yosiyani padixah kildi. **25** Amonning baxka ixliri həm kıləjanlırining həmmisi «Yəhuda padixahlırining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **26** U Uzzahning beoqida əz kəbrisiidə dəpnə kılındi. Andin oqlı Yosiya uning ornida padixah boldi.

22 Yosiya padixah boləjanda səkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Yədidah idi; u Bozkatlik Adayaning kızı idi. **2** Yosiya Pərwərdigarning nəziridə durus boləjanni kılıp, hər ixta atisi Dawutning barlik yolida yürüp, nə ongəja nə soləja qətnəp kətmidi. **3** Padixah Yosiya səltənətinin on səkkizinqi yilida, padixah Məxullamning nəwrisi, Azaliyaning oqlı katip Xafanni Pərwərdigarning əyigə əwətip: **4** «Bax kahin Hilkıyaning kəxiəja qikip xuni buyruəjinki, u Pərwərdigarning əyigə elip kelingən, dərwəziwənlər həlktin yioqkan pulni sanisun. **5** Andin ular Pərwərdigarning əyini onxaydiojan ixlarni nazarət kıləuqi ixqilarəja tapxurup bərsun. Bular həm Pərwərdigarning əyidiki buzulojan yərləni onxaxka əydə ixligüqilərgə, yəni yəəjaqqilar, tamqilar wə taxtiraxlarəja bərsun. Ular muxu pul bilən əyni onxaxka lazim boləjan yəəjaq bilən oyulojan taxlarni setiwalsun, degin» — dedi. **7** Ləkin ularning kəliəja tapxurulojan pulning həsabi kılınmidi. Qünki ular insap bilən ix kılatti. **8** Bax kahin Hilkıya katip Xafanoja: — Mən Pərwərdigarning əyidə bir Təwrat kitabini taptim, dedi. Xuni eytip Hilkıya kitabni Xafanoja bərdi. U uni oqudi. **9** Andin keyin katip Xafan padixahning kəxiəja berip padixahka həwər berip: — Hizmətkarlıri ibadəthanidiki pulni yioqip Pərwərdigarning əyini onxaydiojan ix bexilirinin

kollirioja tapxurup bərdi, dedi. **10** Andin katip Xafan padixahka: Hilkıya manga bir kitabni bərdi, dedi. Andin Xafan padixahka uni oqup bərdi. **11** Wə xundək boldiki, padixah Təwrat kitabining səzlırini angliəjanda, əz kiyimlırini yirtti. **12** Padixah Hilkıya kahin bilən Xafanning oqlı Ahikəmoja, Mikayaning oqlı Akbor bilən Xafan katipka wə padixahning hizmətkari Asayaəja buyrup: — **13** Berip mən üqün wə hələk üqün, yəni pütkül Yəhədadikilər üqün bu tepilojan kitabning səzlıri toərisida Pərwərdigardin yol soranglar. Qünki ata-bowilirimiz bu kitabning səzlırigə, uningdiki bizlərgə pütülgənlirigə əməl kılıxka kulək salmiojanlıki tūpəylidin Pərwərdigarning bizgə kəzojaləjan əzəzi intayin dəhəxtlik, dedi. **14** Xuning bilən Hilkıya kahin, Ahikə, Akbor, Xafan wə Asayalar Harhasning nəwrisi, Tikwahning oqlı kiyim-keqək begi Xallumning ayali ayal pəyojəmbər Huldahning kəxiəja berip, uning bilən səzləxti. U Yerusalemlə xəhırinin ikkinqi məhəllisidə əlturatti. **15** U ularəja mundək dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundək dəydu: — «Siləni əwətkən kixigə mundək dənglar: — **16** Pərwərdigar mundək dəydu: — Mana Mən Yəhudaning padixahı oquəjan kitabning həmmə səzlırini əməlgə axurup, bu jayəja wə bu yərdə turoquqilarəja balayı'apət qüxürimən. **17** Qünki ular Məni taxlap, baxka ilahlarəja huxbuy yekip, kollirinin həmmə ixliri bilən Məning əqıqımmi kəltürdi. Uning üqün Məning kəhırim bu yərgə kərap yəndi həm əqürülməydu. **18** Ləkin siləni Pərwərdigardin yol soriojili əwətkən Yəhudaning padixahioja bolsa xundək dənglar: Sən angliəjan səzlər toərisida Israilning Hudasi Pərwərdigar xundək dəydu: — **19** Qünki kənglüng yumxək bolup, muxu jay wə uningda turoquqılarning wəyranə wə lənətkə aylandurulidəjanlıki toərisida ularni əyibləp eytkən səzlırimni angliəjoningda, Pərwərdigarning əldidə əzünəni təwən kılıp, kiyimlırini yirtip, Məning əldimda yioqliəjining üqün, Mənmə duayinəni anglidim, dəydu Pərwərdigar. **20** Buning üqün səni ata-bowiliring bilən yiojilixka, əz kəbrənggə aman-hatirjəmlək iqidə bərixka nesip kılımən; sening kəzliring Mən bu jay üstigə qüxüridiojan barlik külpətləni kərməydu». Ular yenip berip, bu həwəni padixahka yətküzdi.

23 Padixah adəmləni əwətip, Yəhuda bilən Yerusalemlə həmmə əksakallirini əz kəxiəja qakirtip kəldi. **2** Padixah Pərwərdigarning

øyigə qıkti; barlıq Yəhudadiki ər kixilər wə Yerusalemda turuwatqanlarning həmmisi, kaħınlar bilən pəyoǝəmbərlər, yəni barlıq həlk, əng kikiqidin tartip qoŋioǝiqə həmmisi uning bilən billə qıkti. Andin u Pərwərdigarning öyidə tepiloǝan əhdə kitabining həmmə səzlrini ularoǝa oǝup bərdi. **3** Padixah tüwrükning yenida turup Pərwərdigarning aldida: — Pərwərdigaroǝa əgixip pütün kəlbim wə pütkül jenim bilən Uning əmrlirini, həküm-guwahlikliri wə bəlgilimilirini tutup, uxbu kitabta pütülgən əhdigə əməl kilmən dəp əhdigə özini baǝqlidi. Xuning bilən həlkning həmmisimu əhdə aldida turup uningə özini baǝqlidi. **4** Andin keyin padixah bax kaħin Hilkkiya bilən orun basar kaħınlaroǝa wə həm dərwaziwənlərgə: — Baaloǝa, Axərah butioǝa wə asmanning barlıq koxunioǝa atap yasaloǝan barlıq əswab-üskünilərnə Pərwərdigarning öyidin qikiriwetinglar, dəp əmr kildi; u bularni Yerusalemining sirtida, Kidron etizlikida köydürdi wə küllirini Bəyt-Əlgə elip bardi. **5** U Yəhuda padixahlining Yəhuda xəhərliridiki «yukiri jaylar»da həmdə Yerusalemining ətrəpliridiki «yukiri jaylar»da huxbuy yanduruxka tikligən but kaħinlirini, xuningdək Baaloǝa, kuyaxka, ayoǝa, yultuz türkümlirigə həmdə asmanning barlıq koxunioǝa huxbuy yaǝkuqilarni ixtin həydiwətti. **6** U Pərwərdigarning öyidin Axərah butni elip qikiǝ Yerusalemining sirtioǝa elip berip, Kidron jiləjioǝa apirip xu yərdə köydürüp kukum-talkan kiliǝ eziǝ, topisini addiy puǝralarning kəbriliri üstigə qeqiwətti. **7** Andin u Pərwərdigarning öyigə jaylaxkan bəqqiwazlarning turaloǝulirini qeqiǝ oǝulatti; bu öylərdə yənə ayallar Axərah butka qedir toǝuytti. **8** U Yəhuda xəhərliridin barlıq kaħinlarni qakirtip, əzigə yioǝdi. Andin u Gəbadin tartip Bəər-Xəbaǝiqə kaħinlar huxbuy yaǝkidoǝan «yukiri jaylar»ni buzup buləjiwətti; u «dərwazilərdiki yukiri jaylar»ni qeqiǝ buzdi; bular «Xəhər baxlikli Yəxuaning kuwiki»ning yenida, yəni xəhər kuwikiǝa kirix yolining sol təripidə idi **9** (əmdi «yukiri jaylar»diki kaħinlarning Yerusalemda Pərwərdigarning kurbangahioǝa qikiǝi qəkləngənidi; ləkin ular dawamliǝ öz kərindaxliri bilən birgə pitir nanlardin yeyixigə muyəssər idi). **10** Yosiya həqkim öz oǝli yaki kizini Moləkkə atap ottin ətküzmisun dəp, Hinnomning oǝjlining jiləjisidiki Tofətnimu buzup buləjiwətti. **11** Pərwərdigarning öyigə kiridoǝan yolning oǝjizida Yəhuda padixahliri kuyaxka təkdim kiliǝ kəyoǝan atlarni xu yərdin

yətkəp, «kuyax hərwiliri»ni otta köydürdi (ular [ibadəthanining] həyliliriǝa jaylaxkan, Natan-Mələk dəgən əoǝwatning öyining yenida turatti). **12** Padixah yənə Yəhuda padixahliri Aħazning balihanisining əgzsidə salduroǝan kurbangahlarni wə Manassəh Pərwərdigarning öyining ikki həylisioǝa yasatqan kurbangahlarni qeqiǝ kukum-talkan kiliwətti; u ularning topisini u yərdin elip, Kidron jiləjioǝa qeqiwətti. **13** Israilning padixahı Sulayman Yerusalemining məxriǝ təripigə wə «Həlak təoǝi»ning jənubioǝa Zidoniyilarning yirginqlik buti Axtarot, Moabiylarning yirginqlik buti Kemox wə Ammonlarning yirginqlik buti Milkomoǝa atap yasatqan «yukiri jaylar»nimu padixah buzup buləjiwətti. **14** U but tüwrüklərnə parqilap, Axərah butlirini kesip yikitiǝ, ular turoǝan yərlərnə adəm səngəkliri bilən toldurdi. **15** U yənə Israilni gunahka putlaxturoǝan, Nibatning oǝli Yəroboam Bəyt-Əldə salduroǝan kurbangah bilən «yukiri jay»ni, ularni buzup qakti, andin keyin «yukiri jay»ni köydürüp kukum-talkan kiliwətti, Axərah butinimu köydürüwətti. **16** Yosiya burulup kərap, təoǝdiki kəbrilərnə kəriǝ, adəm əwətiǝ kəbrilərdiki səngəklərnə kolap qikiǝ, kurbangah üstidə köydürdi, xu yol bilən uni buləjiwətti. Bu ixlar Pərwərdigarning kalamini yətküzüp, dəl ularni aldın'ala bəxəət kiliǝ jakarlioǝan Hudaning adimining səzining əməlgə axuruluxi idi. **17** Andin Yosiya: Kəz aldimdiki bu kəbrə tēxi kimning? — dəp soridi. Xəhərdikilər uningə: Bu Yəhudadin kəlgən, silining Bəyt-Əldiki kurbangahni buzoǝan muxu ixlirini bəxəət kilioǝan Hudaning adimining kəbrisi ikən, dedi. **18** Yosiya: — Uni kəyunglar, həqkim uning səngəklirini midirlatmisun, dəp buyrudi. Xuning bilən ular uning səngəkliri bilən Samariyədin kəlgən pəyoǝəmbərnəning səngəklirigə həqkimni təgküzmididi. **19** Andin Yosiya Israilning padixahliri Pərwərdigarning oǝəzipini kəzoǝioǝan, Samariyəninə xəhərliridə yasatqan «yukiri jaylar»diki barlıq öylərnə qakti; u ularni Bəyt-Əldə kilioǝandək kiliǝ, yoǝkatti. **20** U u yərlərdiki «yukiri jaylar»oǝa has boləǝan həmmə kaħinlarni kurbangahning üstidə əltürüp, kurbanlik kildi, andin ularning üstigə adəm səngəklirini köydürdi; u ahirda Yerusalemoǝa yenip bardi. **21** Padixah barlıq həlkqə yarliǝ qüxürüp: — Bu əhdə kitabida pütülgəndək, Hudayinglar Pərwərdigaroǝa «ətiǝ ketix həyti»ni ətküzüinglar, dəp buyrudi. **22** «Batur həkimlar»

Israilning üstidin həküm sürgən künlərdin tartip, nə Israil padixahlirining waqitlirida nə Yəhuda padixahlirining waqitlirida undak bir «ötüp ketix heyti» etküzülüp baqmioqanidi; 23 Yosiya padixahning səltənätining on səkkizinci yilida, Pərwərdigarğa atap bu «ötüp ketix heyti» Yerusalemde etküzüldi. 24 Xuningdək Yosiya Yəhuda yurtida wə Yerusalemde pəyda bolqan jinkəxlər wə palqilarni, tərəfim məbudliri, hərəkəndək butlar wə barlik baxqa lənətlik nərsilərnə zemindin yoqatti. Uning xundak kilixining məqsiti, Hilkija kahin Pərwərdigarning öyidin tapqan kitabta hatiriləngən Təwrattiki sözlərgə əməl kilixtin ibarət idi. 25 Uningdək Musoğa qüxürülgən kanunioğa intilip pütün kəlbi, pütün jeni wə pütün küqi bilən Pərwərdigarğa kaytip, özini beoixliqan bir padixah uningdin ilgiri bolmioqanidi wə uningdin keyinmu uningğa ohxax birsə bolup baqmidi. 26 Ləkin Pərwərdigarning aqqiqi Manassəhning Özini rənjitkən barlik rəzillikli tūpəylidin Yəhudağa tutaxqandin keyin, Özining xiddətlik oqəzpidin yanmidi. 27 Pərwərdigar: — Israilni taxliqandək Yəhudanimu Öz közümdin neri kilimən wə Özüm tallioqan bu xəhər Yerusalemni wə Mən: — «Mening namim xu yərdə bolidu» degən xu ibadəthanini tərək kilimən, dedi. 28 Yosiyaning baxqa əməlliri həm kilioqanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? 29 Uning künliridə Misirning padixahi Pirəwn-Nəko Asuriyəning padixahioğa hujum kiliojili Əfrat dəryasioğa bardi. U qaoğda Yosiya padixah Pirəwn bilən soquxuxqə qikti; ləkin Pirəwn uni kərtip Məgiddoda uni oltürdi. 30 Hizmətkarliri uning olükini jəng hərwisioğa selip Məgiddodin Yerusalemğa elip kelip, uni əz kəbrisidə dəpnə kildi. Yurt həlki Yosiyaning ooqli Yəhoahazni məsil kilip, atisining ornida padixah kildi. 31 Yəhoahaz padixah bolqanda yigirmə üç yaxta bolup, üç ay Yerusalemde səltənət kildi. Uning anisining ismi Həmutal idi; u Libnahlik Yərəmiyaning kizi idi. 32 Yəhoahaz bowiliri barlik kilioqanliridək, Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi. 33 Əmdi Pirəwn-Nəko uning Yerusalemde səltənət kilmasliki üçün, uni Hamat yurtidiki Riblahda solap koydi wə [Yəhuda] zeminiqə yüz talant kümüx bilən bir talant altun selik qüxürdi. 34 Andin Pirəwn-Nəko Yosiyaning ooqli Eliakimni atisining ornida padixah kilip, ismini Yəhoakimqə əzgərtti. U Yəhoahazni əzi bilən Misiroğa elip kətti; Yəhoahaz Misiroğa kelip xu yərdə ołdi. 35

Yəhoakim kümüx bilən altunni Pirəwngə bərdi; ləkin Pirəwnning xu buyrukini ijra kilip pulni tapxurux üçün yurtqə hər bir adəmnin qamioğa qarap baj-alwan koyqanidi; altun wə kümüxni u yurtning həlkidin, hər birigə saloqan ołqəm boyiqə Pirəwn-Nəkoğa berixkə yioqanidi. 36 Yəhoakim padixah bolqanda yigirmə bəx yaxta bolup, on bir yil Yerusalemde səltənət kildi. Uning anisining ismi Zibidah idi; u Rumahlıq Pədayaning kizi idi. 37 Yəhoakim bowiliri barlik kilioqanliridək Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kilatti.

24 Uning künliridə Babilning padixahi Nebokədnəsar [Yəhudağa] hujum kilixqə qikti; Yəhoakim uningğa üç yiloiqə bekindi boldi, andin uningdin tenip uning həkümranliqioğa qarxi qikti. 2 Xu waqitlarda Pərwərdigar uningğa hujum kilixqə Kaldiylər bulangqılar xaykisi, Suriylər bulangqılar xaykisi, Moabiylər bulangqılar xaykisi, wə Ammoniylər bulangqılar xaykilirini kəzojidi; u ularni Yəhudani həlak kilix üçün kəzojidi. Bu ixlar Pərwərdigar Öz kulliri bolqan pəyoqəmbərlər arkilik aqah kilioqan səz-kalamining əməlgə axuruluxi idi. 3 Dərwəqə Pərwərdigarning eytkinidək, Manassəhning gunahliri tūpəylidin Yəhudani Öz kəzlidiridin neri kilix üçün, bu ixlar ularning bexioğa qüxti. 4 Qünki [Manassəhning] nahək qan təküp, Yerusalemni nahək qanlar bilən toldurojini tūpəylidin, Pərwərdigar [Yəhudalarni] əpu kilixqə kəngli unimaytti. 5 Yəhoakimning baxqa ixliri həm kilioqanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlirining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? 6 Yəhoakim atabowilirining arisida uhildi; ooqli Yəhoakin uning ornida padixah boldi. 7 Misirning padixahi bolsa əz yurtidin ikkinqi qikmidi. Qünki Babilning padixahi «Misir ekini»din tartip Əfrat dəryasioqə bolqan Misir padixahioğa təwə zeminni tartiwalqanidi. 8 Yəhoakin padixah bolqanda on səkkiz yaxta bolup, üç ay Yerusalemde səltənət kildi. Uning anisining ismi Nəhuxta idi; u Yerusalemlik Əlnatanning kizi idi. 9 Yəhoakin atisining barlik kilioqanliridək Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kildi. 10 Babilning padixahi Nebokədnəsarning sərdarliri Yerusalemğa jəng kiliojili qikip, xəhərnə qamal kildi. 11 Uning sərdarliri xəhərnə qamal kilip turoqanda Nebokədnəsar özimu xəhərnin sirtioğa qikti. 12 Andin Yəhudaning padixahi Yəhoakin bilən anisi, barlik hizmətkarliri, əməldarliri wə

aqwatliri Babil padixahining aldioq qiqip uningoa tən bərdi. Xundak qilip Babilning padixahi öz səltəniti­ning səkkizinci yilida uni əsir qilip tutti. **13** Neboqədnəsar Pərwədigarning öyidiki barlik həzinilər bilən padixahning ordisidiki həzinilərnə elip kətti; Pərwədigar agah bərginidək, u İsrailning padixahi Sulayman Pərwədigarning ibadəthanisi üqün yasatqan həmmə altun qaqa-əswablarni kesip səkti. **14** Yerusalemining barlik ahalisini, jümlidin həmmə əməldarlar, həmmə batur palwanlar, jəmiy bolup on ming əsirni wə barlik hünərwənlər wə tēmürqilərnimu elip kətti; yurttiki həlktin əng namratlardin baxqa heqkim qalmidi. **15** U Yəhoakinni Babiloqə elip kətti wə xuningdək padixahning anisini, padixahning ayallirini, uning aqwatliri wə yurttiki mətiwərlərnə əsir qilip Yerusalemdin Babiloqə elip bardi. **16** U batur-palwanlarning həmmisini (yəttə ming idi), hünərwən wə tēmürqilərnə (jəmiy bir ming idi) — bularning həmmisi jənggiwar adəmlər bolup, Babilning padixahi ularni əsir qilip, Babiloqə elip kətti. **17** Andin Babilning padixahi Yəhoakinning taqisi Mattaniyani uning ornida padixah qilip, uning ismini Zədəkiyaqə əzgərtti. **18** Zədəkiya padixah bolqanda yigirmə bir yaxta bolup, on bir yil Yerusalemda səltənət qildi. Uning anisi Libnahlik Yərəmiyaning kizi bolup, ismi Həmutal idi. **19** Zədəkiya Yəhoakimning barlik qilqinidək, Pərwədigarning nəziridə rəzil bolqanni qilatti. **20** Pərwədigarning Yerusalemoqə həm Yəhudaqə qarataqan oqəziqi tūpəylidin, Pərwədigar ularni Əz huzuridin həydiwətküqə bolqan ariliktə, təwəndiki ixlar yüz bərdi: — awwal, Zədəkiya Babil padixahioqə isyan kətürdi.

25 Andin xundak boldiki, uning səltəniti­ning tokkuzin­qi yili, onin­qi ayning onin­qi künidə Babil padixahi Neboqədnəsar püt­kül qoxunioqə yetəkqilik qilip Yerusalemoqə hujum qilixqə kəldi; həmdə uni qorxiwelip bargah qurup, uning ətrapida qaxa-potəylərnə kuruxti. **2** Xuning bilən xəhər Zədəkiyaning on birin­qi yilioqə muhasiridə turdi. **3** Xu yili tətinqi ayning tokkuzin­qi künə xəhərdə eqiir kəhətqilik həmmi­ni başqan wə zemindikilər üqünmu heq ax-ozuq qalmioqanidi. **4** Xəhər sepili bəsüldi; barlik jənggiwar ləxkərlər qaqqmaq­qi bolup, tün keqida bədar tikiwetixti. Ular padixahning baqisioqə yeqin «ikki sepil» arilikidiki dərwazidin ketixti (kaldiylər bolsa xəhərnin­g həryeni­da turatti). Ular [İordan

jilqisidiki] «Arabah tüz­lənqlik»ni boylap keqixti. **5** Lekin kaldiylərnin­g qoxuni padixahni qoqlap Yeriho tüz­lənqlikidə Zədəkiyaqə yetixti; uning püt­ün qoxuni uningdin tarqilip kətkənidi. **6** Wə ular padixahni tutup, Riblah xəhriqə, Babil padixahning aldioqə apardi; ular xu yərdə uning üstigə həküm qikardi. **7** [Babil padixahi] Zədəkiyaning oqullirini uning kəz aldida kətl qildi; andin Zədəkiyaning kəz­lirini oyuwətti; u uni mis kixənlər bilən baqlap, Babiloqə elip bardi. **8** Wə bəxin­qi ayning yəttinqi künidə (bu Babil padixahi Neboqədnəsar­ning on tokkuzin­qi yili idi) Babil padixahning hizmətkari, pasiban begi Nebozar-Adan Yerusalemoqə yetip kəldi. **9** U Pərwədigarning öyini, padixahning ordisini wə xəhərdiki barlik öylərnə kəydüriwətti; barlik bəhəywət imarətlərgə u ot qoyup kəydüriwətti. **10** Wə pasiban begi yetəkqilikidiki kaldiylərnin­g püt­kül qoxuni Yerusalemin­g ətrapidiki püt­kül sepilini ertiwətti. **11** Pasiban begi Nebozar-Adan xəhərdə qalqan baxqa kixilərnə, Babil padixahi tərəpkə keqip təslim bolqanlarni wə qalqan hünərwənlərnə əsir qilip ularni elip kətti. **12** Lekin pasiban begi zemindiki əng namratlarning bir qismini üzümzarliklarni pərwix qilixqə wə terikqilik qilixqə qaldurdi. **13** Kaldiylər Pərwədigarning öyidiki mistin yasaloqan ikki tūwrukni, das təqliklirini wə Pərwədigarning öyidiki mistin yasaloqan «dengiz»ni qeqip, barlik mislirini Babiloqə elip kətti. **14** Ular yənə [ibadətə ixlilidididolan] idixlar, gürjək-bəlgürjəklər, lahxiqirlar, piyalə-təhsilər həm mistin yasaloqan barlik əswablarni elip kətti; **15** huxbuydanlar wə qaqilarni bolsa, altundin yasaloqan bolsimu, kümüxtin yasaloqan bolsimu, ularning həmmisini pasiban begi elip kətti. **16** Wə Sulayman [padixah] Pərwədigarning öyi üqün mistin yasatqan ikki tūwruk wə «dengiz»ni, xundakla das təqliklirini elip kətti; bu mis saymanlarning eqiirlikini elqəx mumkin əməs idi. **17** Birin­qi tūwrukning egizliki on səkkiz gəz, uning üstidiki taji bolsa mis bolup, egizliki üq gəz idi; uning püt­ün aylanmisi tor xəklidə həm anar nushisida bezəlgənidi, həmmisi mistin idi; ikkin­qi tūwrukmu uningoa ohxax bolup, umu anar nushisida bezəlgənidi. **18** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahin Seraya, orunbasar kahin Zəfaniya wə ibadəthanidiki üq nəpər ixikbaqarnimu əsirgə aldi. **19** U xəhərdin ləxkərlərnə baxqurididolan bir aqwat əməldarni, xəhərdin tapqan orda məsli­hətqiliridin bəxini, yərlük həlqni ləxkərlikkə tizimlioquqi, yəni

qoxunning sardarining katipini wə xəhərdin atmix nəpər yərlik kixini tutti. **20** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularni Babil padixahining aldiqə, Riblahqə elip bardi. **21** Babil padixahı Hamat zeminidiki Riblahda bu kixilərnı kılıqlap ɵltürüwətti. Xu yol bilən Yəhuda ɵz zeminidin sürgün kılındı. **22** Yəhuda zeminida qalqan kixilərnı, yəni Babil padixahı Nebokadnəsar qalduroqan kixilərnı bolsa, u ularni idarə kılıx üqün, ularning üstigə Xafanning nəwrısı, Ahıkamning oqlı Gədaliyani təyinlidi. **23** Dalada qalqan Yəhudaning ləxkər baxlıqlıri həm ləxkərli Babil padixahining Xafanning nəwrısı, Ahıkamning oqlı Gədaliyani zemin üstigə həkümranlık kılıxka bəlgiləgnlikini anglap qaldı; xuning bilən [bu ləxkər baxlıqlıri adəmliri bilən] Mizpah xəhirigə, Gədaliyaning yeniqə kəldi; baxlıqlar bolsa Nətaniyaning oqlı Ixmail, Kareahning oqlı Yoqanan, Nətofatlık Tanhumətning oqlı Seraya wə Maakat jəmətidin birsining oqlı Jaazaniya idi. **24** Gədaliya ular wə adəmlirigə: «Kaldiylərgə bekinixtin qorqmanglar; zeminda olturaqlıxip Babil padixahıqə bekininglar, xundak qılsanglar silərgə yahxi bolidu» dəp qəsəm kildi. **25** Əmdi yəttinqi ayda xundak boldiki, xahzadə Əlixamaning nəwrısı, Nətaniyaning oqlı Ixmail on adəm elip kelip, Gədaliyani həm Mizpahda uning yenida turoqan Yəhudiylar wə Kaldiylərnı urup ɵltürdi. **26** Xuning bilən bərlik hək, kiqik bolsun, qong bolsun, wə ləxkər baxlıqlıri ornidin turup Misiroqə kirdi; qünki ular Kaldiylərdin qorqatti. **27** Wə xundak boldiki, Yəhuda padixahı Yəhoakin sürgün bolqan ottuz yəttinqi yili on ikkinqi ayning yigirmə yəttinqi küni munu ix yüz bərdi; əwil-Merodak Babilqə padixah bolqan birinqi yili, Yəhuda padixahı Yəhoakinning qəddini kətürüp, uni zindandin qıqardi; **28** U uningqə mulayim səz kılıp, uning ornini ɵzi bilən birgə Babilda turoqan baxka padixahlarning ornidin yukiri kildi; **29** Xuning bilən Yəhoakin zindandiki kiyimlirini seliwetip, ɵmrining qalqan hər bir künidə hərdaim padixah bilən billə həmdastihan boluxka muyəssər boldi. **30** Uning nesiwisi bolsa, [Babil] padixahining uningqə beqıxliqan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni uningqə ɵmrining hər bir küni muyəssər qilinqan.

Tarih-təzkirə 1

1 Adəm'ata, Xet, Enox, **2** Kenan, Maqalalel, Yarəd, **3** Hanoh, Mətuxələh, Ləmäh, **4** Nuh, Nuhtin Xəm, Ham, Yafətlər tərəlgən. **5** Yafətning oqulliri Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **6** Gomərning oqulliri Axkinaz, Difət wə Togarmah idi. **7** Yawanning oqulliri Elixah, Tarxix idi, Kittiyar bilən Rodaniylar uning əwladliri idi. **8** Hamning oqulliri kux, Misir, Put wə Qanaan idi. **9** Kuxning oqulliri Seba, Hawilah, Sabtah, Raamah wə Sabtika idi. Raamaning oqulı Xeba wə Dedan idi. **10** Kuxtin yənə Nimrod tərəlgən; u yər yüzidə nahayiti zəbərđəs bir adəm bolup qıqti. **11** Misirning əwladliri Ludiylar, Anamiylar, Ləhəbiylar, Naftuhiylar, **12** Patrosiylar, Kasluhiylar (Filistiylər Kasluhiylardin qıqқан) wə Kaftoriylar idi. **13** Qanaandin tunji oqul Zidon tərili, keyin yənə Hət tərəlgən. **14** Uning əwladliri yənə Yəbusiylar, Amoriylar, Girgaxiylar, **15** Hıwiylar, Arkiylar, Siniylar, **16** Arwadiylar, Zəmariylar wə Hamatiylar idi. **17** Xəmning oqulliri Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; [Aramning oqulliri] Uz, Hıl, Gətər, Məxək idi. **18** Arfahxadtin Xelah tərəldi, Xelahtin Ebər tərəldi. **19** Ebərdin ikki oqul tərəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qünki u yaxıoğan dəwrđə yər yüzi bəlüniüp kətkənidi; Pələgning inisinin ismi Yoktan idi. **20** Yoktandin Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerah, **21** Hadoram, Uzal, Diklah, **22** Ebal, Abimaəl, Xeba, **23** Ofir, Hawilah, Yobab tərəldi. Bularning həmmisi Yoktanning oqulliri idi. **24** Xəm, Arfahxat, Xelah, **25** Ebər, Pələg, Rəu, **26** Serug, Naqor, Tərah, **27** andin Abram dunyaəğa kəldi (Abram bolsa İbrahımning əzi). **28** İbrahımning oqulliri İshak bilən İsmail idi. **29** Təwəndikilər ularning əwladliri: İsmailning tunji oqulı Nebayot bolup, qalojanliri Kedar, Adbəəl, Mibsam, **30** Mixma, Dumah, Massa, Hədad, Tema, **31** Yətur, Nafix, Qədəmah; bularning həmmisi İsmailning oqulliri idi. **32** İbrahımning tokili Kəturahtin tərəlgən oqullar Zimran, Yokxan, Medan, Midiyan, İxbak wə Xuah idi. Yokxanning oqulliri Xeba bilən Dedan idi. **33** Midiyaning oqulliri Əfah, Efər, Hanoh, Abida, Əldaah idi. Bularning həmmisi Kəturahtin əwladliri. **34** İbrahımdin İshak tərəldi. İshakning oqulliri Əsaw bilən İsrail idi. **35** Əsawning oqulliri Elifaz, Reuəl, Yəux, Yaalam wə Korah idi. **36** Elifazning oqulliri Teman, Omar, Zəfi, Gatam, Kenaz, Timna wə Amalək idi. **37** Reuəlning oqulliri Nahat, Zərah, Xammah bilən

Mizzah idi. **38** Seirning oqulliri Lotan, Xobal, Zibion, Anah, Dixon, Ezər wə Dixan idi. **39** Həri bilən Həmam Lotanning oqulliri idi (Timna Lotanning singlisi idi). **40** Xobalning oqulliri Alyan, Manaht, Əbal, Xəfi bilən Onam idi. Zibionning oqulliri Ayah bilən Anah idi. **41** Anahning oqulı Dixon idi. Dixonning oqulliri Hamran, Əxban, İtran bilən Keran idi. **42** Ezərning oqulliri Bilhan, Zaawan, Yaakan idi. Dixanning oqulliri uz bilən Arran idi. **43** İsrailarəğa həkümranlik qilidiəğan padixah bolmıəğan zamanlarda, Edom zeminiəğa padixah boləjanlar munu kixilər: Beorning oqulı Bela; uning paytəhti Dinhabah dəp atilatti. **44** Bela əlgəndin keyin Bozrahlıq Zərahning oqulı Yobab uning ornıəğa padixah boldi. **45** Yobab əlgəndin keyin Təmanlarning yurtidin boləğan Huxam uning ornıəğa padixah boldi. **46** Huxam əlgəndin keyin Bedadning oqulı Hədad uning ornıəğa padixah boldi; Hədad degən bu adəm Moab dalasida Midiyanlarni tarmar qiloğan, uning paytəhtining ismi Awit idi. **47** Hədad əlgəndin keyin Masrəkahlıq Samlah uning ornıəğa padixah boldi. **48** Samlah əlgəndin keyin dərya boyidiki Rəhəbottin kəlgən Saul uning ornıəğa padixah boldi. **49** Saul əlgəndin keyin Akborning oqulı Baal-Hənan uning ornıəğa padixah boldi. **50** Baal-Hənan əlgəndin keyin Hədad uning ornıəğa padixah boldi. Uning paytəhtining ismi Pay idi. Uning ayalining ismi Məhətabəl bolup, Məy-Zahabning nəwrisi, Matrədnin qizi idi. **51** Andin Hədad əldi. **52** Edomluklarning qəbilə baxlıqliri: Qəbilə baxlıqı Timna, qəbilə baxlıqı Aliya, qəbilə baxlıqı Yətət, qəbilə baxlıqı Oqolibamah, qəbilə baxlıqı Əlah, qəbilə baxlıqı Pinon, **53** Qəbilə baxlıqı Kenaz, qəbilə baxlıqı Teman, qəbilə baxlıqı Mibzar, **54** Qəbilə baxlıqı Magdiyəl, qəbilə baxlıqı İram; bularning həmmisi Edomdiki qəbilə baxlıqliridur.

2 İsrailning oqulliri Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhuda, İssakar, Zəbulun, **2** Dan, Yüsüp, Binyamin, Naftali, Gad wə Axirdin ibarət. **3** Yəhudaning oqulı Er, Onan wə Xilah idi. Bu üqəylən Qanaanlıq Xuyaning qizidin boləğan. Yəhudaning tunji oqulı Er Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanlıqıdin Pərwərdigar uning jenini aloğan. **4** Yəhudaəğa kelini Tamardin Pərəz bilən Zərah tərəlgən. Yəhudaning jəmiy bəx oqulı boləğan. **5** Pərəzning oqulliri Həzron bilən Hamul idi. **6** Zərahning oqulliri Zimri, Etan, Həman, Kalkol bilən Dara qatarlıq bəx idi. **7** Karmining oqulı Akar idi. Akar bolsa Huda lənət qiloğan nərsini elip, «İsrailəğa bala-

qaza kältürgüqi» bolup qikti. **8** Etanning oqli Azariya idi. **9** Həzron din tərəlğən oqullar Yərahmiyə, Ram wə Kaləb idi. **10** Amminadab Ramdin tərəlğən; Nahxon Amminadabtin tərəlğən; Nahxon Yəhuda kəbilisining baxliqi boləqan. **11** Salmon Nahxondin tərəlğən; Boaz Salmondin tərəlğən. **12** Obəd Boazdin tərəlğən; Yəssə Obəddin tərəlğən. **13** Yəssəning oqullirining tunjisi Eliab, ikkinqisi Abinadab, üçinqisi Ximiya, **14** tətinqisi Nətanəl, bəxinqisi Radday, **15** altinqisi Ozəm, yəttinqisi Dawut idi. **16** Zəruiya bilən Abigail ularning singlisi idi. Zəruiyaning Abixay, Yoab wə Asahəl degən üç oqli bar idi. **17** Amasa Abigaildin tərəlđi; Amasaning atisi Ismaillardin boləqan Yətər idi. **18** Kaləb Azubah (Yeriot dəpmu atilidu)tin oqul kərđi; [Azubahın] boləqan oqulliri Yəxər, Xobab wə Ardon idi. **19** Azubah əlgəndin keyin Kaləb yənə Əfratni alđi; Əfrat uningə Hurni tuəqub bərđi. **20** Hurdin Uri tərəlđi; Uridin Bəzaləl tərəlđi. **21** Keyin Həzron Gileadning atisi Makirning kızini elip bir yastuqqa bax qoyuwidi (u atmix yaxqa kirgəndə uni aloqan), uningdin Səgub tərəlđi. **22** Səgubtin Yair tərəlđi; Yairning Gilead zeminida yigirmə üç xəhəri bar idi. **23** Gəxur bilən Aram xu yurttikilərdin «Yairning yeza-qixlakliri»ni, Kinatni wə uningə qaraxliq yezilar bolup jəmiy atmix yeza-xəhərnə tartiwaldi. Yukirikilarning həmmisi Gileadning atisi Makirning əwladliridur. **24** Həzron Kaləb-Əfratahda əlgəndin keyin, ayali Abiyah uningə Axhorni tuəđi; Axhor Təkoaning atisi idi. **25** Həzronning tunji oqli Yərahmiyəning oqulliri Ram, Bunah, Orən, Ozəm wə Ahiyah idi. **26** Yərahmiyəning Atarah degən yənə bir ayali bar idi, u Onamning anisi idi. **27** Yərahmiyəning tunji oqli Ramning oqulliri Maaz, Yamin wə Ekər idi. **28** Onamning oqulliri Xamma bilən Yada idi; Xammaoning oqulliri Nadab bilən Abixur idi. **29** Abixurning ayalining ismi Abihəyil bolup, Abihəyildin uningə Ahban bilən Molid tərəlđi. **30** Nadabning oqulliri Sələd bilən Appayim idi; Sələd ta əlgüqə oqul pərzənt kərmigən. **31** Yixi Appayimning oqli; Xəxan Yixining oqli; Ahlay Xəxanning oqli idi. **32** Xammaoning inisi Yadaning oqulliri Yətər bilən Yonatan idi; Yətər taki əlgüqə oqul pərzənt kərmigən. **33** Pələt bilən Zaza Yonataning oqulliri idi. Yukirikilarning həmmisi Yərahmiyəning əwladliridur. **34** Xəxan kız pərzənt kərüp, oqul pərzənt kərmigənidi; Xəxanning Misirlik Yarha dəydiqan bir maliyi bar idi. **35** Xəxan kızini maliyi Yarhaqə

hotunlukqa bərgən, uningdin Yarhaqə Attay tərəlğən. **36** Attaydin Natan; Natandin Zabab tərəlğən. **37** Zababtin Iflal; Iflaldin Obəd tərəlğən. **38** Obədtin Yəhu; Yəhudin Azariya tərəlğən. **39** Azariyadin Hələz; Hələzdin Əlasah tərəlğən. **40** Əlasahın Sismay; Sismaydin Xallum tərəlğən. **41** Xallumdin Yəkamiya; Yəkamiyadin Əlixama tərəlğən. **42** Yərahmiyəning inisi Kaləbning oqulliri təwəndikilər: Mixa uning tunji oqli bolup, Zifning atisi idi; Marixahmu uning oqli bolup, Həbronning atisi idi. **43** Həbronning oqulliri Korah, Tappuah, Rəkəm wə Xəma idi. **44** Xəmadin Raham tərəlğən; u Yorkeamning atisi idi; Xamma Rəkəmdin tərəlğən. **45** Maon Xammaoning oqli; Maon Bəyt-Zurning atisi idi. **46** Kaləbning tokili Əfahdin Həran, Moza wə Gazəz tərəlğən. Hərandin Gazəz tərəlğən. **47** Yahdayning oqulliri Rəgəm, Yotam, Gəxan, Pələt, Əfah wə Xəaf lar idi. **48** Kaləbning tokili Maakahdin Xəbər bilən Tirhanah tərəlğən; **49** Uningdin yənə Madmannahning atisi Xəaf, Makbinaning atisi wə Gibeahning atisi Xiwa tərəlğən. Aksah Kaləbning kızı idi. **50** Yukirikilarning həmmisi Kaləbning əwladliri. Əfratahning tunji oqli Hurning oqulliri: Kiriat-Yearimning atisi Xobal, **51** Bəyt-Ləhəmmning atisi Salma, Bəyt-Gadərnning atisi Harəf idi. **52** Kiriat-Yearimning atisi Xobalning əwladliri: Harəh həmdə Manahatlarning yerimi idi. **53** Kiriat-Yearim jəmətlikdikilər itriylər, putiylar, xumatiylar, mixraiylar bolup, bu jəmətlərdin yənə zoratiylar bilən əxtayoliylar ayrilip qikqan. **54** Salmanın əwladliri Bəyt-Ləhəm bilən Nitofatlar, Atrot-Bəyt-Yoablar, Manahatlarning yerim kismi, zoriylar, **55** Yabəzdə olturaklixip qələqan Təwrat həttatlıri, yəni tiratiylar, ximatiylar bilən sukatiylar idi. Bularning həmmisi keniylər bolup, Rəkab jəmətinə bowisi Hamatning əwladliridin idi.

3 Dawutning Həbronda tuəquləqan oqulliri: tunji oqli Amnon bolup, Yizrəllik Ahinoamdin boləqan; ikkinqi oqli Daniyal Karməllik Abigaildin boləqan; 2 üçinqi oqli Abxalom Gəxurning padixahı Talmayning kızı Maakahdin boləqan; tətinqi oqli Adoniya bolup, Həgittin boləqanidi; **3** bəxinqi oqli Xəfatiya bolup, Abitaldin boləqanidi; altinqi oqli Itriyam bolup, uning ayali Əglahdin boləqanidi. **4** Bu altə oqul Dawuttin Həbronda tərəlğən; u Həbronda yəttə yil altə ay, Yerusalemda bolsa ottuz üç yil səltənət kileqan. **5** Yerusalemda uningə Ammiyəning kızı Bat-Xuadin bu tətəylən tərəlğən: ular Ximiya, Xobab, Natan

wə Sulayman idi. **6** Yənə Ibhər, Əlixama, Əlifələt, **7** Noga, Nəfəg, Yafiya, **8** Əlixama, Əliyada, Əlifələt katarlik tokkuz oşul boləjan. **9** Bularning həmmisi Dawutning oşulliri idi; uningdin baxqa tokalliridin boləjan oşullar bar idi; Tamar ularning singlisi idi. **10** Sulaymanning oşli Rəhoboam, Rəhoboamning oşli Abiya, Abiyaning oşli Asa, Asaning oşli Yəhoxafat, **11** Yəhoxafatning oşli Yoram, Yoramning oşli Ahaziya, Ahaziyaning oşli Yoax, **12** Yoaxning oşli Amaziya, Amaziyaning oşli Azariya, Azariyaning oşli Yotam, **13** Yotamning oşli Aħaz, Aħazning oşli Həzəkiya, Həzəkiyaning oşli Manassəh, **14** Manassəhning oşli Amon, Amonning oşli Yosiya idi. **15** Yosiyanning oşulliri: tunji oşli Yoħanan, ikkinji oşli Yəhoakim, üçinji oşli Zədəkiya, tətinqi oşli Xallum idi. **16** Yəhoakimning oşulliri: oşli Yəkoniyah bilən oşli Zədəkiya. **17** Sürgün qilinəjan Yəkoniyahning oşulliri: — Xealtəl uning oşli idi; **18** yənə Malkiram, Pədayah, Xənazzar, Yəkamiya, Hoxama wə Nəbadiya idi. **19** Pədayahning oşulliri Zərubbəbəl bilən Ximəy idi; Zərubbəbəlning pərzəntliri: — Məxullam bilən Hənaniya wə ularning singlisi Xelomit idi; **20** Uning yənə Həxubah, Oħəl, Bərəkiya, Həsadiya, Yuxab-Həsəd katarlik bəx oşli bar idi. **21** Hənaniyanning oşulliri Pilatiya wə Yəxaya idi; uning əwladliri yənə Refayaning oşulliri, Arnanning oşulliri, Obadiyaning oşulliri wə Xekaniyaning oşulliri idi. **22** Xekaniyaning əwladliri munular: uning oşli Xemaya; Xemayaning oşulliri Həttux, Yigeal, Bariya, Nəriya, Xafat bolup jəmiy altə idi. **23** Nəriyaning oşulliri Əlyoyinay, Həzəkiya, Azrikam bolup jəmiy üç idi. **24** Əlyoyinayning oşulliri Hodawiya, Əliyaxib, Pəlaya, Akkub, Yoħanan, Delaya, Anani bolup jəmiy yəttə idi.

4 Yəhudaning oşulliri Pəraz, Həzron, Karmi, Hur wə Xobal idi. **2** Xobalning oşli Reayadin Jahət tərəldi; Jahəttin Ahumay bilən Lahad tərəldi. Bular Zoratiy jəmətidin idi. **3** Etamning oşulliri Yizrəəl, İxma, İdbax idi; ularning singlisining ismi Həzililponi idi. **4** Gədorning atisi Pənuəl; Huxahning atisi Ezər idi; bularning həmmisi Bəyt-Ləhəmmning atisi boləjan Əfratahning tunji oşli Hurdin tərəlgən. **5** Təkoaning atisi Axhurning Həlah wə Naarah degən ikki ayali bar idi. **6** Naarah Axhuroşə Ahuzzam, Həfər, Təməni, Ahaxtarini tuşup bərdi; bularning həmmisi Naarahning oşulliri. **7** Həlahning oşulliri Zərət, Zohər bilən Ətnan wə **8** Koz idi; Kozdin Anob, Həzzibiba bilən Harumning oşli Aharhəlning jəmətliri

tərəldi. **9** Yabəz əz kərindaxliri iqidə həmmidin bək hərəmtlik idi, anisi: «Tuşuti üstidə bək azaplandim» dəp uningəşə Yabəz degən isimni kəyoşjan. **10** Yabəz İsrailning Hudasişəşə nida qilip: «Meni nəhayiti kəp bərikətligən bolsang, zeminimni kengəytsəng, qəlung bilən meni yələp, bala-qazadin saklap, manga azab-okubətni kərsətmigəysən!» — dəp tilidi. Huda uning tiligini ijabət əylidi. **11** Xuhahning inisi Kelubtin Mehir tərəlgən; Mehir Extonning atisi idi. **12** Extondin Bəyt-Rafa, Paseah wə İr-Nahaxning atisi Tehinnah tərəldi; bularning həmmisi Rikahliklar idi. **13** Kenazning oşli Otniyəl bilən Seraya idi; Otniyəlning oşli Hatat bilən Meonotay idi. **14** Meonotaydin Ofrah tərəldi. Serayadin «Hünərwənlər jiləşisi»dikilərnəng əjdadi boləjan Yoab tərəldi (ular əslidə hünərwənlər idi). **15** Yəfunnəhning oşli Kaləbning oşulliri Iru, Elah bilən Naam idi; Elahning oşli Kenaz idi. **16** Yəhəlliləlnəng oşulliri Zif bilən Zifah, Tiriya bilən Asariyəl idi. **17** Əzraning oşulliri: — Yətər, Mərad, Efər wə Yalonlar; Mərad Pirəwnning kizi Bitiyani aldi; u həmilidar bolup Məriyəm, Xammay bilən Extemoaning atisi İxbahni tuşdi. Bular Bitiyadin boləjan oşullar. Məradning Yəhudalardin boləjan ayali bolsa Gədorning atisi Yəradni, Sokohning atisi Həbər bilən Zanoahning atisi Yəkutiyləni tuşdi. **19** Nahamning singlisi Hodiyaning ayalidin Garmilik Keilahning atisi bilən Maakat jəmətidin boləjan Extemoaning atisi tərəlgən. **20** Ximonning oşulliri Amnon wə Rinnah, Bən-Hənan bilən Tilon idi. Yixining oşulliri Zohət bilən Bin-Zohət idi. **21** Xələh Yəhudaning oşli idi; uningdin tərəlgən Lekahning atisi Er, Mərahahning atisi Laadah wə Bəyt-Axbiyada olturaqlaxqan qəkmən tokuşuqularning jəmətliri **22** wə yənə Yokim, Kozibaliklar, Yoax bilən Saraf (bular ikkisi Moab yurtişəşə həkümranlik qiləjan) wə Yaxubi-Ləhəmlərmu bar idi (bularning həmmisi kədimki hatirilərdur). **23** Bular Netayim wə Gədərahda olturaqlaxqan bolup, kulalqilar idi; ular xu yərdə turup padixahning hizmitidə bolatti. **24** Nəmuəl wə Yamin, Yarib, Zərah bilən Saul Ximeonning oşulliri idi. **25** Xallom Saulning oşli; Mibsam Xallomning oşli, Mixma Mibsamning oşli idi. **26** Mixmaning əwladliri təwəndikilər: — Mixmaning oşli Hammuil; Hammuilning oşli Zakkur; Zakkurning oşli Ximəy idi. **27** Ximəyning on altə oşli, altə kizi bar idi; uning aka-inilirining pərzənti kəp bolmişəşəşə, ularning həkəşisining jəmətining pərzəntliri Yəhuda jəmətiningkidək undək kəp bolmişəşəşə. **28** Ular Bəər-

xeba, Moladah, Ҳазар-Xual, 29 Billah, Ezəm, Tolad, 30 Betuəl, Hormah, Ziklag, 31 Bəyt-Markabot, Ҳазар-Susim, Bəyt-Biri wə Xaaraimoҗa makanlaxқаниди. Таки Dawut padixahning дәwrigiqə bularning һәмmisi ularning xəһәrliri idi. 32 Ular olturaxқан jaylar Etam, Ayin, Rimmon, Tokən wə Axan katarliқ bəx xəһәrnimu өз iқigə aloqan. 33 Wə bu xəһәrlarning еpқүrisidiki barliқ yeza-kəntlər таки Baaloҗa kədər xularoҗa қарaytti. Bular bolsa ular makanlaxқан jaylar bolup, ularning өз nəsəbnamilirimu bar idi. 34 [Ularning jəmət baxliri] Mexobab, Yamlək, Amaziyaning oqли Yoxah, 35 Yoel, Yosibiyanning oqли Yəһu (Yosibiya Serayaning oqли, Seraya Asiəlning oqли idi), 36 Əlyoyinay, Yaakobah, Yəxoһaya, Asaya, Adial, Yəsimiəl, Binaya 37 wə Xifining oqли Zizalar idi (Xifi Allonning oqли, Allon Yədayaning oqли, Yədaya Ximrining oqли, Ximri Xemayaning oqли idi). 38 Yukirida hatiriləp еtүlgən isimlarning һәмmisi һərқaysi jəmət baxliri idi; bularning jəmətlirining һәмmisi naһayiti gülləngənidi. 39 Ular qoy padiliriоqа otlak izləp таки Gədor еoјizioқə, yəni jilојining күn qіqіx təripigiqə barојanidi. 40 Ular xu yərdə yapyexil, naһayiti munbət bir otlak tapқан; u yər tolimu kəng, һəm таза һəm tinq idi. Ilgiri xu yərdə olturaxқанlar Һəmdikilərdin ikən. 41 Yukirida tiloҗa elip еtүlgən kixilər Yəһudaning padixahі Һəzəkiyaning zamanida xu [Һəmdikilərnin] qedirliriоqа wə u yərlərdə olturuxluқ Mionluқlarоqа һujum қilip ularni tamamən yoқatқанidi, таки бүgүngə kədər; ular xularning yərlirigə makanlaxti, qünki u yərlərdə padilirini баққudək otlak bar idi. 42 Xu qaoqlarda Ximeonlardin yənə bəx yüz kixi Seir teoјiqə қарap mangdi, ularning yobaxqiliri Yixining oqulliri Pilatiya, Neariya, Refaya bilən Uzriəl idi; 43 ular қeqip tirik қaloqan Amaləklərnimu еltürүp, бүgүngə kədər xu yərdə makanlixip еtүwatidu.

5 Israilning tunji oqли Rubənninг oqulliri munular: — (Rubən gərqə tunji oqul bolојini bilən, lekin [atisining tokili bilən] zina қilоqanliқi үqün, uning qong oqulluқ һoқuқi Israilning oqли bolоqan Yүsүpning oqulliriоqа еtküzüwetilgən. Xunga nəsəbnamə boyiqə u qong oqul һesablanmaydu. 2 Yəһuda қerindaxliri iқidə үstünlükkə igə bolоqan bolsimu wə idarə қilоquqi uningdin қiққан bolsimu, lekin qong oqulluқ һoқuқi Yүsүpkə təwə bolup kətkən): — 3 Israilning tunjisi Rubənninг oqulliri munular: — Һənoһ wə Pallu, Һəzron wə Karmi. 4 Yoelning əwladliri munular:

— [Yoelning] oqли Xemaya, Xemayaning oqли Gog, Gogning oqли Ximəy, 5 Ximəyning oqли Mikah, Mikahning oqли Reaya, Reayaning oqли Baal, 6 Baalning oqли Bəərah; Bəərah Asuriyə padixahі Tilgat-Pilnəsər təripidin tutқun қilip ketilgən. U qaoqda u Rubən қəbilisining baxliқi idi. 7 Uning iniliri nəsəbnamisidə hatiriləngəndək, jəmətlirining tarihi boyiqə yobaxqi bolоqan Jəiyəl, Zəkəriya wə Bela dəp pütүlgənidi 8 (Bela Azazning oqли, Azaz Xemaning oqли, Xema Yoelning oqли idi). Yoellar Aroərdə, Nebo wə Baal-Meonоiqə sozulоqan jaylarda turatti. 9 Ular yənə күn qіqіxқа қарap таки Əfrat dəryasining bu təripidiki qөлning kirix еoјizioҗa kədər olturaxқaxti; qünki ularning Gilead yurtidiki qarwa malliri kəpiyip kətkənidi. 10 Saulning səltənitining күnliridə ular Һəgariylar bilən urux қilixti; Һəgariylar ularning қolida məoјlup bolоqandin keyin ular Gileadning күn qіqіx təripidiki pütün zeminda Һəgariylarning qedirlirida makanlaxti. 11 Ularning udulida Gadning əwladliri таки Salikahоqа kədər Baxan zeminiоqа makanlaxқанidi. 12 Baxanda makanlaxқанlardin қəbilə baxliқi Yoel, muawin қəbilə baxliқi Xafam bar idi; yənə Yanay bilən Xafatmu bar idi. 13 Ularning uruқ-tuoққанliri jəmətnamilər boyiqə Mikail, Məxullam, Xeba, Yoray, Yakan, Ziya wə Ebər bolup, jəmiy yəttə idi. 14 Yukiridikilərninг һəm misi Abihayilning oqulliri idi. Abihayil Hurining oqли, Huri Yaroyahning oqли, Yaroyah Gileadning oqли, Gilead Mikailning oqли, Mikail Yəxixayning oqли, Yəxixay Yahdoning oqли, Yahdo buzning oqли idi; 15 Gunining nəwrisi, Abdialning oqли Ahi ularning jəmət bexi idi. 16 Ular Gileadқа, Baxanoҗa wə Baxanoҗa təwə yeza-kəntlərgə, xundaқla pütкүl Xaron yayliқiqə, таки tət qetigiqə makanlaxқанidi. 17 Bularning һəm misi Yəһuda padixahі Yotam wə Israil padixahі Yəroboamning səltənitining күnliridə nəsəbnamilərgə pütүlgənidi. 18 Rubən, Gad қəbililirining wə Manassəһ yerim қəbilisining batur, қalkən-қiliq tutalaydioqan, oқya atalaydioqan һəm jənggə маһir қirіk tət ming yəttə yüz atmix jənggiwar adimi bar idi. 19 Ular Һəgariylar, Yəturlar, Nafixlar wə Nodablar bilən jəng қilоqan. 20 Ular jəng қilоqanda mədət təpip, Һəgariylar wə ular bilən ittipaқdaxlarning һəm misi ularning қolioҗa tapxuruloqan; qünki ular jəng үstidə Hudaоqа nida қilоqan; ular Uningоqа tayanоqаққа, Huda ularning tiligini ijabət қilоqan. 21 Ular yənə dүxmənninг qarwa-mallirini, jümlidin əllik ming tögə, ikki yüz əllik ming qoy, ikki ming exikini olja

alojan wə yüz ming janni əsir alojan. **22** Bu urux Hudaning niyitidin boləjaqqa, düxməndin əlgənlər nahayiti kəp boləjan; sürgün kılinoquə ular xularning yerini ixəjal kılıp turojan. **23** Manassəhning yerim kəbilisidikilər Baxandin Baal-ħərmon, Senir, Ĥərmon teojoja kədər boləjan zeminda yeyilip makanlaxti. Ular zor kəpəygən. **24** Ularning jəmət baxlikliri Efər, İxi, Əliyəl, Azriəl, Yərimiya, Hodawiya wə Yəħdiyəl idi; ularning həmmisi nahayiti batur jəngqilər, məxhür mətiwərlər, xundakla hərəkəysi öz jəmətigə jəmət bexi idi. **25** Ular ata-bowilirining Hudasinin yüz örüp, buzukluk kılıp Huda əslidə əzliri aldida yəkatkan xu yərdiki taipilərnin ilahlirioja əgixip kətti. **26** Xuning bilən İsrailning Hudasi Asuriyə padixahı Pul (yəni Asuriyə padixahı Tilgat-Pilnəsər)ning roħini kəzojixi bilən, u ularni, yəni Rubən kəbilisidikilərnı, Gad kəbilisidikilərnı wə Manassəh yerim kəbilisidikilərnı Halah, Habor wə Haraəja həm Gozan dəryasi boyioja sürgün kılıp elip kətti; ularning əwladliri taki bügüngə kədər tehiqə xu yərdə makanlixip turmaqta.

6 Lawiyning oqulliri Gərxon, Kohat wə Mərari. **2** Kohatning oquli Amram, İzħar, Ĥəbron wə Uzziəl idi. **3** Amramning pərzəntliri Ĥarun, Musa wə Məryəm idi. Ĥarunning oquli Nadab, Abiħu, Əliazar wə İtamar idi. **4** Əliazardin Finiħas, Finiħastin Abixua, **5** Abixuadin Bukki, Bukkidin Uzzi, **6** Uzziadin Zərahıya, Zərahıyadin Merayot, **7** Merayottin Amariya, Amariyadin Ahitub, **8** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Ahimaaz, **9** Ahimaazdin Azariya, Azariyadin Yoħanan, **10** Yoħanandin Azariya (bu Azariya Yerusalemda Sulayman salojuzojan muqəddəs əyde kahinlik hizmitidə boləjan), **11** Azariyadin Amariya, Amariyadin Ahitub, **12** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Xallum, **13** Xallumdin Ĥilkiya, Ĥilkiyadin Azariya, **14** Azariyadin Seraya, Serayadin Yəħozadak tərəldi; **15** Pərwərdigar Nebokədnəsarning wastisi bilən Yəħudadikilər bilən Yerusalemdikilərnı sürgün kılıdiojan qaəda, bu Yəħozadakmu sürgün kılinojan. **16** Lawiyning oquli Gərxom, Kohat wə Mərari. **17** Gərxomning oqullirinin ismi Libni wə Ximəy idi. **18** Kohatning oqulliri Amram, İzħar, Ĥəbron wə Uzziəl idi. **19** Mərarining oqulliri Maħli wə Muxi idi. Bular Lawiyaroja mənsup hərəkəysi jəmətlər iqidiki aililər idi. **20** Gərxomning əwladliri təwəndikiqə: Gərxomning oquli Libni, Libnining oquli Jaħat, Jaħatning oquli Zimmah, **21** Zimmahning oquli Yoah, Yoahning oquli Iddo, Iddoning oquli Zərah, Zərahning oquli Yiyatiray idi. **22** Gohatning əwladliri təwəndikiqə:

Gohatning oquli Amminadab, Amminadabning oquli Korah, Korahning oquli Assir, **23** Assirning oquli Əlkanah, Əlkanahning oquli Ebiasaf, Ebiasafning oquli Assir, **24** Assirning oquli Taħat, Taħatning oquli Uriəl, Uriəlning oquli Uzziya, Uzziyaning oquli Xaul idi. **25** Əlkanahning oqulliri Amasay wə Ahimot, **26** Ahimotning oquli Əlkanah, Əlkanahning oquli Zofay, Zofayning oquli Naħat, **27** Naħatning oquli Eliab, Eliabning oquli Yəroħam, Yəroħamning oquli Əlkanah idi. **28** Samuilning oqulliri təwəndikiqə: tunji oquli Yoel, ikkinqi oquli Abiya idi. **29** Mərarining əwladliri təwəndikiqə: Mərarining oquli Maħli, Maħlining oquli Libni, Libnining oquli Ximəy, Ximəyning oquli Uzza, **30** Uzzaning oquli Ximiya, Ximiyaning oquli Ĥaggiya, Ĥaggiyaning oquli Asaya idi. **31** Dawut əħdə sanduqi obdan orunlaxturulojandın keyin Pərwərdigarning əyidə nəoħmiqilik ixlirioja məs’ul boluxka təwəndiki kixilərnı kəydi. **32** Ular taki Sulayman Yerusalemda Pərwərdigarning əyini yasatkanəja kədər, «jamaət qədiri»ning aldida küy eytix hizmitini təpə kəldi. Ular wəzipsini bəlgiləngən tərtpi bilən ətigənidi. **33** Təwəndikilər wəzipə ətigən adəmlər wə ularning əwladliri: — Kohatning əwladliri iqidə: — nəoħmiqi Ĥəman bar idi. Ĥəman Yoelning oquli, Yoel Samuilning oquli idi. **34** Samuil Əlkanahning oquli, Əlkanah Yəroħamning oquli, Yəroħam Əliyəlning oquli, Əliyəl Toahning oquli, **35** Toah Zufning oquli, Zuf Əlkanahning oquli, Əlkanah Maħatning oquli, Maħat Amasayning oquli, **36** Amasay Əlkanahning oquli, Əlkanah Yoelning oquli, Yoel Azariyaning oquli, Azariya Zəfaniyaning oquli, **37** Zəfaniya Taħatning oquli, Taħat Assirning oquli, Assir Ebiasafning oquli, Ebiasaf Korahning oquli, **38** Korah İzħarning oquli, İzħar Kohatning oquli, Kohat Lawiyning oquli, Lawiy İsrailning oquli idi. **39** [Ĥəmannıng] ong tərpidə hizməttə turojan kərindixi Asaf idi. Asaf bolsa Bərekiyaning oquli, Bərekiya Ximiyaning oquli, **40** Ximiya Mikailning oquli, Mikail Baasiyaning oquli, Baasiya Malkiyaning oquli, **41** Malkiya Etnining oquli, Etni Zərahning oquli, Zərah Adayaning oquli, **42** Adaya Etanning oquli, Etan Zimmahning oquli, Zimmah Ximəyning oquli, **43** Ximəy Jaħatning oquli, Jaħat Gərxomning oquli, Gərxom Lawiyning oquli idi. **44** [Ĥəman bilən Asafning] sol tərpidə hizməttə turojan kərindaxliri Mərarining əwladliridin Etanlar idi. Etan bolsa Kixining oquli idi, Kixi Abdining oquli, Abdi Mallukning oquli, **45** Malluk Ĥaxabiyaning oquli, Ĥaxabiya Amaziyaning

oqli, Amaziya Hilkıyaning oqli, 46 Hilkıya Amzining oqli, Amzi Banining oqli, Bani Xemərning oqli, 47 Xemər Maħlining oqli, Maħli Muxining oqli, Muxi Mərarining oqli, Mərazi Lawiyning oqli idi. 48 Ularning qaloqan Lawiy kerindaxliri bolsa həmmisi Hudaning öyi, yəni ibadət qediridiki [baxqa] hizmətlərni bejirixkə ataloqanidi. 49 Ƨarun wə uning əwladliri bolsa Hudaning hizmətkari Musaning tapilioqinidək keydürmə qurbanlik sunulidoqan qurbangahıta qurbanliklar sunup, huxbuygahda huxbuy yekip, mukəddəsgahdiki barlik hizmətlərni ada kilatti, xundakla Israillar üqün kəqürüm-kafarət ixlirini kilatti. 50 Ƨarunning əwladliri təwəndikiqə: Ƨarunning oqli Əliazar, Əliazarning oqli Finihəs, Finihəsning oqli Abixuya, 51 Abixuyaning oqli Bukki, Bukkining oqli Uzzi, Uzzining oqli Zərahıya, 52 Zərahıyaning oqli Merayot, Merayotning oqli Amariya, Amariyaning oqli Ahitub, 53 Ahitubning oqli Zadok, Zadokning oqli Ahimaaz idi. 54 Təwəndikilər Ƨarunning əwladlirining öz zemini iqidə makan tutup olturoqan yərliri: — Kohat jəmətining yərliri bolsa (muxu yərlər qək taxlax arkilik ularoqə təksim kılinoqan): — 55 Yəhuda zemindiki Ƨəbron wə Ƨəbronning tət ətrapidiki etizlikliri ularoqə təksim kılinoqan 56 (lekin bu xəhərnıng ətrapidiki otluklar wə xəhərgə qaraxlik yeza-kəntlər bolsa Yəfunnəhning oqli Kaləbkə berildi). 57 Ƨarunning əwladlirioqə «panahlik xəhiri» Ƨəbron berildi; buningdin baxqa Libnah bilən uningoqə təwə etizliklar, Yattir, Extemoa wə uningoqə təwə etizliklar, 58 Ƨilən wə uningoqə təwə etizliklar, Dəbir wə uningoqə təwə etizliklar, 59 Axan wə uningoqə təwə etizliklar, Bəyt-Xəməx wə uningoqə təwə etizliklarmu təksim kılinoqan; 60 Yənə Binyamin kəbilisidiki zemindin Geba wə uningoqə təwə etizliklar, Alləmət wə uningoqə təwə etizliklar, Anatot wə uningoqə təwə etizliklar belüp berilgən. Ular jəmətliri boyiqə erixkən xəhər jəmiy on üq boldi. 61 Kohatning baxqa əwladlirioqə bolsa taxlanoqan qəkkə qikkini boyiqə, Manassəh yerim kəbilisining zemindin on xəhər belüp berildi. 62 Gərxomning əwladlirioqə, jəmətigə qarap, Issakar kəbilisi, Axir kəbilisi, Naftali kəbilisi wə Baxan yurtidiki Manassəh yerim kəbilisining zemindin on üq xəhər belüp berildi. 63 Mərarining əwladlirioqə, jəmətigə qarap, taxlanoqan qəkkə qikkini boyiqə, Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Zəbulun kəbilisidin on ikki xəhər belüp berildi. 64 Israillar xundak kılıp bu

xəhərlərni wə ularoqə təwə etizliklarning həmmisini Lawiyularoqə belüp bərdi. 65 Ular taxlanoqan qəkkə qikkini boyiqə, yənə yukirida nami ataloqan xəhərlərni Yəhuda kəbilisidin, Ximeon kəbilisidin wə Binyamin kəbilisidin elip ularoqə bərdi. 66 Kohatning əwladliridin boləqan bəzi jəmətlərgə Əfraim kəbilisining zemini təwəsidiki xəhərlərdin belüp berilgənlirimu boldi. 67 Israillar ularoqə [yənə ikki] «panahlik xəhiri», yəni Əfraim taqlikioqə jaylaxkan Xəkəm wə uningoqə təwə etizliklarni wə Gəzər wə uningoqə təwə etizliklarni bərdi; 68 Yənə Yokmiyam wə uningoqə təwə etizliklarni, Bəyt-Ƨoron wə uningoqə təwə etizliklarni, 69 Ayjalon wə uningoqə təwə etizliklarni, Gat-Rimmon wə uningoqə təwə etizliklarni ularoqə bərdi. 70 [Israillar yənə] Manassəh yerim kəbilisidin Aner wə uningoqə təwə etizliklarni, Bileam wə uningoqə təwə etizliklarni Kohatning qaloqan jəmətlirigə bərdi. 71 Gərxomning əwladlirioqə Manassəh yerim kəbilisidiki jəmətlərnıng zemindin Baxandiki Golan wə Golanəqə təwə etizliklar, Axtarot wə uningoqə təwə etizliklar berildi; 72 Issakar kəbilisidin Kədəx wə uningoqə təwə etizliklar, Dabirat wə uningoqə təwə etizliklar, 73 Ramot wə uningoqə təwə etizliklar, Anəm wə uningoqə təwə etizliklar berildi; 74 Axir kəbilisidin ularoqə Maxal wə uningoqə təwə etizliklar, Abdon wə uningoqə təwə etizliklar, 75 Hukok wə uningoqə təwə etizliklar, Rəhəb wə uningoqə təwə etizliklar berildi; 76 Naftali kəbilisidin Galiliyədiki Kədəx wə uningoqə təwə etizliklar, Ƨəmmon wə uningoqə təwə etizliklar, Kiriatayim wə uningoqə təwə etizliklarmu berildi. 77 Mərarining qaloqan əwladlirioqə bolsa Zəbulun kəbilisidin Rimmono wə uningoqə təwə etizliklar, Tabor wə uningoqə təwə etizliklar berildi; 78 Yənə Rubən kəbilisiningkidin, İordan dəryasining u təripidin, Yerihoning xərkıy udulidiki, yəni İordan dəryasining künqikıx boyidiki yərlərdin qəldiki Bəzər wə uningoqə təwə etizliklar, Yahzəh wə uningoqə təwə etizliklar, 79 Kədəmot wə uningoqə təwə etizliklar, Məfaat wə uningoqə təwə etizliklar berildi; 80 Gad kəbilisidinmu bolsa ularoqə Gileadtiki Ramot wə uningoqə təwə etizliklar, Maħanaim wə uningoqə təwə etizliklar, 81 Ƨəxbon wə uningoqə təwə etizliklar, Yaazər wə uningoqə təwə etizliklar berildi.

7 Issakarning oqulliri: — Tola, Puaħ, Yaxub wə Ximron degən tətəylən idi. 2 Tolaning oqulliri: — Uzzi, Refaya, Yeriya, Yahmay, Yıbsam wə Samuıldin ibarət, bularning həmmisi jəmət bexi idi. Dawutning zamanida Tolaning adəm sani nəsbənamilərdə yigirmə

ikki ming altə yüz batur jəngqi dəp hatiriləngən. **3** Uzzining oşli Izrakıya idi, Izrakıyaning oşulliri Mikail, Obadiya, Yoel wə İxiya idi. Bu bəxəylənniing həmmisi jəmət bexi idi. **4** Nəsəbnamilər boyiqə ular bilən billə hesablanıqların jənggiwar ottuz altə ming adəm bar idi; qünki ularning hotun, bala-qaqiliri nahayiti kəp idi. **5** Bularning İssakarning barlik jəmätliiri iqidiki batur jəngqi kərindaxlıri bilən koxulup, nəsəb boyiqə tizimıqla elinıqlan jəmiy səksən yəttə ming adimi bar idi. **6** Binyaminniing Bela, Bəkər wə Yədiyayəl degən üq oşli bar idi. **7** Belanıing Ezbon, Uzzi, Uzziəl, Yərımot wə Iri degən bəx oşli bolup, həmmisi jəmət bexi idi; ularning nəsəbnamilirigə tizimıqla elinıqlan jəmiy yigirmə ikki ming ottuz tət batur jəngqi bar idi. **8** Bəkərning oşulliri Zemirah, Yoax, Əliezər, Əlyoyınay, Omri, Yərəmot, Abiya, Anatot wə Alamət idi. Bularning həmmisi Bəkərning oşulliri bolup, **9** Jəmət baxlıri idi; ularning nəsəbnamilirigə tizimıqla elinıqlan jəmiy yigirmə ming ikki yüz batur jəngqi bar idi. **10** Yədiyayəlning oşli Bilhan idi; Bilhanıing oşulliri Yəux, Binyamin, Əhud, Kənaana, Zetan, Tarxix wə Ahixahar idi; **11** Bularning həmmisi Yədiyayəlning əwladlıri, jəmət baxlıri wə batur jəngqilər idi. Ularning nəsəbnamilirigə tizimlanıqların jənggə qikilaydıqlanlıri jəmiy on yəttə ming ikki yüz idi. **12** Xuppiylar wə Huppiylar bolsa yənə İrning əwladlıri idi; Huxiylar Ahərning əwladlıri idi. **13** Naftaliniing oşulliri: Yahziəl, Guni, Yəzər, Xallom; bularning həmmisi Bilhahıing oşulliri idi. **14** Manassəhning oşulliri: — Uning Suriyəlik tokilidin Asriəl tərəlğən; uningdin yənə Gileadning atisi Makir tuşulıqlan. **15** Makir Xuppiylar wə Huppiylar arisidinmu ayal aqlan (Makirning singlisiniing ismi Maakah idi). Makirning yənə bir əwladiniing ismi Zəlofihad idi, Zəlofihadning pəkət birnəqqə kizila bolıqlan. **16** Makirning ayali Maakah oşul tuşup, uningıqla Pərx dəp at koyıqlan; Pərxəning inisiniing ismi Xərx idi; Xərxəning oşli Ulam wə Rakəm idi. **17** Ulamning oşli Bedan idi. Bularning həmmisi Gileadning əwladlıri; Gilead Makirning oşli, Makir Manassəhning oşli idi. **18** Gileadning singlisi Həmmoləkəttin İxhəd, Abiezər wə Mahalah tuşulıqlan. **19** Xemidaniing oşulliri Ahiyan, Xəkəm, Likhi wə Aniam idi. **20** Əfrainning əwladlıri: Uning oşli Xutilah, Xutilahning oşli Bərəd, Bərədning oşli Tahat, Tahatning oşli Eliadah, Eliadahning oşli Tahat, **21** Tahatning oşli Zabad, Zabadning oşli Xutilah idi (Ezər bilən Eliad

Gatliklarıning qarwa mallirini bulang-talang kılıqlı qüxkəndə, xu yərlik Gatliklar tərıpidin əltürilğən. **22** Ularning atisi Əfrain bu baliliri üqün heli künlərgiqə matəm tutkaqla, uning buradərliiri uningıqla təsəlli bərgili kəlgən. **23** Əfrain ayali bilən billə kayta bir yastukqla bax koyıqlan. Ayali həmilidar bolup, bir oşul tuşkan; Əfrain uningıqla ailəm bala-kazaqla yolukti dəp, Beriayah dəp isim koyıqlan. **24** Uning kizi Üstün Bəyt-Horon bilən Təwən Bəyt-Horonni wə Uzzən-Xərahni bina kılıqlan). **25** Beriayahning oşli Refah bilən Rəxəf idi; Rəxəfning oşli Telah, Telahning oşli Tahən, **26** Tahanning oşli Ladan, Ladanning oşli Ammihud, Ammihudning oşli Əlixama, **27** Əlixamaniing oşli Nun, Nunning oşli Yəxua idi. **28** Əfrainlarıning zemini wə makanlaxkan yərliiri Bəyt-Əl wə uningıqla təwə yeza-kəntlər bolup, künqikix tərıpidə Naraan, künpetix tərıpidə Gəzər bilən uningıqla təwə yeza-kəntlər; Xəkəm wə uningıqla təwə yeza-kəntlər, taki Gaza wə uningıqla təwə yeza-kəntlərgiqə sozulatti. **29** Manassəh kəbilisiniing zeminiıqla tutaxkan yənə Bəyt-Xəan wə uningıqla təwə yeza-kəntlər; Taanak wə uningıqla təwə yeza-kəntlər; Məgiddo wə uningıqla təwə yeza-kəntlər; Dor wə uningıqla təwə yeza-kəntlərmu bar idi. İsrailning oşli Yüsüpning əwladlıri mana muxu yərlergə makanlaxkanıidi. **30** Axirning oşulliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriayah; ularning Serah degən singlisimu bar idi. **31** Beriayahning oşli Həbər bilən Malkiəl bolup, Malkiəl Bırzawitning atisi idi. **32** Həbərđin Yaflet, Xomər, Hotam wə ularning singlisi Xuya tərəlğən. **33** Yafletning oşulliri Pasak, Bimhal wə Axwat; bular Yafletning oşulliri idi. **34** Xəmərning oşulliri Ahi, Rohgah, Hubbah wə Aram idi. **35** [Xəmərning] inisi Hələmning oşli Zofah, Yimna, Xələx wə Amal idi; **36** Zofahning oşli Suah, Hərnəfər, Xual, Beri, Imrah, **37** Bezər, Hod, Xamma, Xilxah, İtran wə Bərah idi. **38** Yətərning oşulliri Yəfunnəh, Pispah wə Ara idi. **39** Ullanıing oşulliri Arah, Hanniəl wə Riziya idi. **40** Bularning həmmisi Axirning əwladlıri bolup, hər kaysisi jəmət baxlıri, alamət batur jəngqilər, yobaxqilər idi; ularning jəmätliiri boyiqə nəsəbnamigə tizimlanıqlanda, jənggə qikilaydıqlanlıri jəmiy yigirmə altə ming idi.

8 Binyaminniing tunji oşli Bela, ikkinqi oşli Axbəl, üqinqi oşli Aharah, **2** tətinqi oşli Nohah, bəxinqi oşli Raha idi. **3** Belanıing oşulliri Addar, Gera, Abihud, **4** Abixua, Naaman, Ahoah, **5** Gera, Xəfufan wə Hıram idi. **6** Təwəndikilər Əhudning əwladlıri: — Naaman,

Ahiyah wə Gera (əslidə ular Gebaliklarning jəmət bexi idi. Gebaliklar Manaħatka kəqürüwetilgənidi. Bularni kəqürüwətküqi bolsa Gera idi; uningdin Uzza bilən Ahiħud tərəlgən). 8 Xaħaraim Ĥuxim bilən Baara degən ikki ayalini koyuwətkəndin keyin Moab diyarida oqul pərzənt kərgən. 9 Uning Hodəx degən ayalidin Yobab, Zibiya, Mexa, Malkam, 10 Yəuz, Xaķiya, Mirmah degən oqullar tərəlgən; uning bu oqullirining ĥəmmisi jəmət bexi boləqanidi. 11 Ĥuximdinmu uningəy Abitub, Əlpaal degən oqullar tərəlgən. 12 Əlpaalning oqulliri Ebər, Mixam wə Xeməd (Xeməd Ono bilən Lod degən ikki xəħərnəni wə ularəy təwə yeza-kəntlərnəni bina kələqan), 13 Beriyah wə Xema idi. U ikkisi Ayjalondikilər iqidə jəmət baxliri bolup, Gat aħalisini koqliwətkənidi. 14 Ahiyo, Xaxak, Yərəmot, 15 Zəbadiya, Arad, Edər, 16 Mikail, Ixpaħ wə Yoħa bolsa Beriyahning oqulliri idi. 17 Zəbadiya, Məxullam, Ĥizki, Hebər, 18 Ixmeray, Yezliya wə Yobablarning ĥəmmisi Əlpaalning oqulliri idi. 19 Yakim, Zikri, Zabdi, 20 Əliyənay, Ziltay, Əliyəl, 21 Adaya, Beraya wə Ximratlar Ximəyning oqulliri idi. 22 Ixpan, Ebər, Əliyəl, 23 Abdon, Zikri, Ĥanan, 24 Ĥananiya, Elam, Antotiya, 25 Efdeah wə Pənuəllər Xaxakning oqulliri idi. 26 Xamxiray, Xəhariya, Ataliya, 27 Yaarexiya, Əliya wə Zikrilar Yəroħamning oqulliri idi. 28 Yukirikilarning ĥəmmisi nə səbnamilərdə hatiriləngən jəmət bexi idi; bular ĥəmmisi mətiwərlər bolup, Yerusalemoħa makanlaxkanidi. 29 Gibeonning atisi Jəiyəl Gibeonoħa makanlaxkanidi; uning ayalining ismi Maakah idi. 30 Uning tunji oquli Abdon, kələqan oqulliri Zur, Kix, Baal, Nadab, 31 Gedor, Ahiyo, Zekər wə Miklot idi; 32 Miklottin Ximeya tərəlgən. Bularmu kərinaxliri bilən Yerusalemda kəxna olturuxatti. 33 Nərdin Kix tərəlgən; Kixtin Saul tərəlgən; Sauldin Yonatan, Malkixua, Abinadab wə Ex-Baal tərəlgən. 34 Merib-Baal Yonatanning oquli idi; Mikah Merib-Baaldin tərəlgən. 35 Mikahning oqulliri Piton, Mələk, Tariya wə Aħaz idi. 36 Aħazdin Yəħoaddah tərəlgən; Yəħoaddahdin Aləmət, Azmawət wə Zimri tərəlgən; Zimridin Moza tərəlgən; 37 Mozadin Binea tərəlgən; Bineaning oquli Rafa, Rafaning oquli Eliasah, Eliasahning oquli Azəl idi. 38 Azəlning altə oquli bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmail, Xeariya, Obadiya wə Ĥanan idi; bularning ĥəmmisi Azəlning oqulliri idi. 39 Azəlning inisi Yexəkning tunji oqulining ismi Ulam, ikkinqi oqulining ismi Yeux, uqinqi oqulining ismi Əlifələt idi. 40 Ulamning oqullirining ĥəmmisi batur jəngqi,

okyaqi idi; ularning oqulliri wə nəwrliri nəħayiti kəp bolup, jəmiy bir yüz əllik idi. Yukirikilarning ĥəmmisi Binyamin əwladliridin idi.

9 Pütkül Israillar nə səb boyiqə tizimoħa elinoqanidi. Mana, ular «Israill padixahlirining hatirisi» degən kitaboħa pütülgəndur. 2 Yəħudalar bolsa asiylək kələqanlikidin Babiləy sürgün kəlinoqan. Ĥəmmidin əwwal kəytip kəlip əz zemini wə əz xəħərlirigə makanlaxkanlar bolsa bir kəsim Israillar, kaħinlar, Lawiylar wə ibadəthana ĥizmətkərliri idi. 3 Yerusalemoħa makanlaxkanlar bolsa Yəħuda kəbilisi, Binyamin kəbilisi, Əfraim kəbilisi wə Manassəħ kəbilisidin bir kəsimliri idi. 4 Ularning iqidə Yəħudaning oquli Pərzənzning əwladliridin Utay bar idi; Utay Ammiħudning oquli, Ammiħud Omrining oquli, Omri Imrining oquli, Imri Banining oquli idi. 5 Xiləħning əwladliri iqidə uning tunji oquli Asaya wə uning oqulliri bar idi. 6 Zərahning əwladliridin Yəuel wə ularning uruk-tuqkanliri bolup jəmiy altə yüz toksan adəm bar idi. 7 Binyaminning əwladliri iqidə Ĥassinuahning əwrisi, Ĥodawiyaning nəwrisi, Məxullamning oquli Sallu bar idi; 8 yənə Yəroħamning oquli Yibniya, Mikrining nəwrisi, Uzzining oquli Elah wə Ibiniyaning əwrisi, Reuəlning nəwrisi, Xəfatiyaning oquli Məxullam 9 ĥəmdə ularning uruk-tuqkanliri bar idi; ular nə səbnamisi boyiqə tizimlanəyanda jəmiy tokkuz yüz əllik altə adəm idi. Yukirida tiləy elinoqanlar əz jəmətigə jəmət bexi idi. 10 Kaħinlar iqidə Yədəya, Yəħoyarib, Yaķin wə 11 Azariya bar idi. Azariya Ĥudaning əyini baxkuroquqi bolup, Ĥilkəyaning oquli, Ĥilkəy Məxullamning oquli, Məxullam Zadokning oquli, Zadok Merayotning oquli, Merayot Ahitubning oquli idi. 12 Yənə Malkiyaning əwrisi, Paxhurning nəwrisi, Yəroħamning oquli Adaya ĥəmdə Adiyəlning oquli Maasay bar idi; Adiyəl Yəħzərahning oquli, Yəħzərah Məxullamning oquli, Məxullam Məxillemnitning oquli, Məxillemit Immərnəning oquli idi. 13 Ularning kərinaxliri ĥəmmisi jəmət baxliri bolup, jəmiy bir ming yəttə yüz atmix adəm idi; ularning ĥəmmisi Ĥudaning əyidiki ĥizmətlərnəni kəlixkə bekətilgən iktidarlık kəxilər idi. 14 Lawiy kəbilisidin Mərarining əwladliri iqidə Ĥaxabiyaning əwrisi, Azrikamning nəwrisi, Ĥaxxubning oquli Xemaya bar idi; 15 Yənə Baķbaķkar, Ĥərəx, Galal wə Asafning əwrisi, Zikrining nəwrisi, Mikaning oquli Mattaniya; 16 yənə Yədutunning əwrisi, Galalning nəwrisi, Xeməyaning oquli Obadiya ĥəmdə

Əlkanahning nəwrisi, Asaning oqli Bərəkuya bar idi; bularning həmmisi Nitofatliqlarning yeza-kəntlirigə makanlaxkanidi. 17 Dərwaziwənlər Xallum, Akqub, Talmon, Ahiman wə ularning qerindaxliri idi; Xallum ularning bexi idi. 18 Ular taki həziroqıqə xərək tərəptiki «padixahning dərwazisi»da [dərwaziwənlük] kılıp kəlməktə; ular ilgiri Lawiyaların qedirgahıda dərwaziwənlük kılıqanidi. 19 Korəning əwrisi, Ebiasafning nəwrisi, Korahning oqli Xallum həmdə uning atisining jəmätidiki qerindaxliri bolqan Korahiyalar [Hudaning öyining] hizmitini baxquratti, qedirning ixiklirini baqatti; ularning ata-bowiliri əslidə Pərwərdigarning qedirgahını baxquruxqə qoyulqan, [ibadət] qedirning ixikini baqqanidi. 20 Ilgiri Əliazarning oqli Finihəs ularning yobaxqisi bolqan; Pərwərdigar uning bilən billə bolqan. 21 Məxələmiyaning oqli Zəkəriya bolsa jamaət qedirning dərwaziwəni bolqanidi. 22 Dərwaziwənlükə tallanqan bu kixilər jəmiy ikki yüz on ikki kixi idi; ular əz yeza-kəntliridə, nəşəbliri boyiqə tizimlanqan (əslidə Dawut wə aldin kərgüqi Samuil ularni amanət kılınoqan wəzipilirigə bekitkənidi. 23 Ular wə ularning əwladliri Pərwərdigarning öyi, yəni muqəddəs qedirning ixik-dərwazilirini beqixqə bekitilgənidi). 24 Xərkiy, qərbıy, ximaliy wə jənubiy ixik-dərwaziliridə dərwaziwənlər bekitilgənidi. 25 Ularınq yeza-kəntlərdə olturuxluq qerindaxliri bolsa hər yəttə kündə nəwət boyiqə kelip ular bilən birgə hizməttə bolatti. 26 Tət dərwaziwən begi Lawiyaların idi; ularoqə tapxuruloqini Pərwərdigarning öyidiki ambar-həzinilərnı beqix idi. 27 Beqix məs'uliyiti ularning üstidə bolqaqqə, ular keqidə Pərwərdigarning öyining ətrapidiki orunliridə turatti həmdə hər küni ətigəndə ixik-dərwazilərnı eqixqə məs'ul idi. 28 Ulardin bir qismi [ibadəthana] hizmitidə ixilitilidoqan əswab-üşkünilərgə məs'ul idi; ular sanap əpqiqip, sanap əpkirip qoyatti. 29 Ularınq yənə bir qismi tapxuruloqini boyiqə qaqə-qıqlar wə muqəddəs jaydiki barliq əswab-üşkünilər, xundakla aq un, xarab, zəytun meyi, məstiki wə huxbuy buyumlaroqə məs'ul idi. 30 Kahinlarınq oqulliridin bəzilər huxbuy buyumlardin ətir yasaytti. 31 Lawiyaların Mattitiyah, yəni Korahiyaların Xallumning tunji oqlining wəzipisi qazan neni etixkə məs'ul idi. 32 Ularınq qerindaxliri, Kohatning əwladliri iqidə «təqdim nan»oqə məs'ul bolup, hər xabat küni tizidoqanoqə nanlarnı təyyarlaytti. 33 Lawiyalarınq

jəmət baxliri bolqan nəşəmiqilər ibadəthanidiki öylərdə turup, baxqə hizmətlərnı kılımay, keqə-kündüz əz ixliri bilənla bolatti. 34 Yukiridiki kixilərnıq həmmisi Lawiyalar iqidiki yobaxqılar bolup, həmmisi əz nəşəbi boyiqə jəmət bexi idi; bularning həmmisi Yerusalemdə turatti. 35 Gibeonning atisi Jəiyəl Gibeonoqə makanlaxkanidi. Uning ayalining ismi Maakah idi. 36 Uning tunji oqli Abdon, qalqan oqulliri Zur, Kix, Baal, Nər, Nadab, 37 Gedor, Ahiyo, Zəkəriya wə Miklot idi. 38 Miklottin Ximeyam tərəlgən. Bularmu əzlrining qerindaxlirining yenidə Yerusalemdə qoxna olturuxatti. 39 Nərdin Kix tərəlgən, Kixtin Saul tərəlgən, Sauldin Yonatan, Malkixuya, Abinadab wə Ex-Baal tərəlgən. 40 Merib-Baal Yonataning oqli idi; Merib-Baaldin Mikah tərəlgən. 41 Mikahning oqulliri Piton, Mələk, Tahriya wə Aqaz idi. 42 Aqazdin Yarah tərəldi; Yarahdin Aləmət, Azmawət wə Zimri tərəlgən. Zimridin Moza tərəlgən; 43 Mozadin Binea tərəlgən; Bineaning oqli Refaya, Refayaning oqli Eliasah, Eliasahning oqli Azəl idi. 44 Azəlning altə oqli bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmail, Xeariya, Obadiya wə Hənan idi; bularning həmmisi Azəlning oqulliri.

10 Filistiyələr Israillaroqə hujum kiliwidi, Israillar Filistiyələrnıq aldidin qaqti, ular Gilboa teqida kırıp yokiildi. 2 Filistiyələr Saul bilən uning oqullirini tap besip koqlidi; ular ahiri Saulning oqulliridin Yonatan, Abinadab, malki-xualarnı urup oltürdi. 3 Sauloqə qarxi jəng intayin xiddətlük boldi; okyaqılar Sauloqə yetixip okya etip uni yarilandurdi. 4 Andin Saul yaroq ketürgüqisigə: Qiliqingni suoqurup meni sanjip oltürüwətkin; bolmisa bu hətnisizlər kelip meni sanjip, meni horluqkə qoyuxi mumkin, dedi. Lekin yaroq ketürgüqisi intayin qorkup ketip, unimidi. Xuning bilən Saul qiliqni elip üstigə əzini taxlidi. 5 Yaroq ketürgüqisi Saulning əlginini kərip, umu ohxaxla əzini qiliqing üstigə taxlap uning bilən təng əldi. 6 Xuning bilən Saul, üq oqli həm pütün ailisidikilər xu kündə biraqla əldi. 7 Əmdi wadida turoqan Israillar əskərlirining qaqqanliqini wə Saul bilən oqullirining əlginini kərginidə, ular xəhərlirini taxlap qaqti, Filistiyələr kelip u jaylarda orunlaxti. 8 Əmdi xundak boldiki, ətisi Filistiyələr oltürülgənlərnıq kiyim-keqəqlirini salduruwəloqili kəlgəndə Gilboa teqida Saul bilən oqullirining ölük yatqanliqini kərđi-də, 9 kiyimlirini saldurup, kallisini wə sawut-yaroqlirini elip kətti həmdə bularnı Filistiyələrnıq

zeminining hamma yarlirigə apirip, öz butlirioja wə həkəkə hux həwər yətküzdi. **10** Ular Saulning sawut-yaraqlirini ularning buthanisida qoyup, kallisini Dagon buthanisioja esip koydi. **11** Əmdi Yabəx-Gileadda olturoquqilar Filistiyələring Sauloja barlik qilojanlirini angliqanda **12** ularning iqidiki hamma baturlar atlinip, Saul bilən oqullirining jəsətlirini elip, ularni Yabəxkə qayturup kelip, Yabəxtiki dub dərihining tüwigə dəpnə kildi wə yəttə kün roza tutti. **13** Xuning bilən Saul Pərwərdigarəja qilojan wapasizlikə üqün əldi; u Pərwərdigarning səz-kalamioja kirməy wə həttə Pərwərdigardin yol sorimay, bəlkə palqi jinkəxning yenioja berip uningdin yol soriojanidi. Xunga Pərwərdigar uni əltürüp, padixahlığını Yəssəning oqli Dawutkə ətküzüp bərdi.

11 U qaojda barlik Israil jamaiti Həbronəja kelip Dawutning kəxioja yiojilixip: «Karisila, biz əzlrining ət-səngəkliridurmiz! **2** Burun Saul bizning üstimizdə səltənət qilojandimu Israil həkəgə jənggə qikip-kirixkə yobaxqi boləjan əzliri idila. Əzlrining Hudaliri boləjan Pərwərdigarmu əzlrigə: — Sən Mening həkim Israilning padiqisi bolup ularni bəkisən wə Israilning əmiri bolisən, degənidi» — dedi. **3** Xuning bilən Israil aqsəqallirining həmmisi Həbronəja kelip padixah Dawutning kəxioja kelixti; Dawut Həbronda Pərwərdigarning aldidə ular bilən bir əhdə tüzüxti. Andin ular Pərwərdigarning Samuilning wastisi bilən eytkini boyiqə, Dawutni Məsih kəlip, Israilni idarə kəlixkə padixah kəlip tiklidi. **4** Dawut bilən barlik Israil həkə Yerusaleməja kəldi (Yerusalem xu qaojda «Yəbus» dəp atilatti, zemindiki əhəl boləjan Yəbusiyar xu yərdə turatti). **5** Yəbus əhəlisi Dawutkə: «Sən bu yərgə həkəkəqan kirəlməysən!» dedi. Birək Dawut Zion degən qorojanni aldi (xu yər «Dawutning xəhəri» dəpmu atilidu). **6** Dawut: «Kim aldi bilən Yəbusiyarəja hujum kəlsa, xu kixi yobaxqi wə sərdar bolidu» dedi. Zəruiyaning oqli Yoab aldi bilən atlinip qikip, yobaxqi boldi. **7** Dawut qorojanda turatti, xunga kixilər u qorojanni «Dawut xəhəri» dəp ataxti. **8** Dawut xəhərni Millodin baxlap tət ətrapidiki sepiləiqə yengiwaxtin yasatti; xəhəring qəlojan qismini Yoab yasatti. **9** Dawut kündin kəngə qudrət tapti, qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar uning bilən billə idi. **10** Təwəndikilər Dawutning palwanliri iqidə yobaxqilar idi; ular Pərwərdigarning Israiləja eytkən səzi boyiqə pütkül Israil bilən birlixip, Dawutning padixahlığını mustəhkəm kəlip, birləktə

uni padixah kəlixkə küqidi. **11** Təwəndikilər Dawutning palwanlirining tizimlikə boyiqə hatiriləngəndur: — Həkmoniyələrin boləjan Yəxobiam yobaxqilar iqidə bəxi idi; u nəyzisini pəkitirip bir qetimdila üq yüz adəmnə əltürgən. **12** Uningdin qəlsa Ahohiy Dodoning oqli Əliazar bolup, u «üq palwan»ning biri idi; **13** Ilgiri Filistiyələr Pas-Dammimda jəng kəlixkə yiojiləqanda, u Dawut bilən u yərdə idi. U yərdə arpa əsüp kətkən bir etizlik bolup, həkə Filistiyələring aldidin bədər kəqkanidi; **14** ular bolsa etizlikning otturisida turuwelip, həkə etizlikni qoojiojan, həkə Filistiyələrnə tarmar qilojan; Pərwərdigar ənə xu yol bilən ularni ojayət zor qəlibigə erixtürgən. **15** Ottuz yobaxqi iqidin [yənə] üqəylən Qoram taxliktiki Adullamning ojarioja qüxüp Dawutning yenioja kəldi. Filistiyələring qoxuni bolsa «Rəfayim jiləqisi»də bargəh kurojanidi. **16** Bu qaojda Dawut qorojanda, Filistiyələring qərawulqəhi Bəyt-Ləhəmdə idi. **17** Dawut ussap: «Ah, birsi manga Bəyt-Ləhəmnəng dərwəzisining yenidiki kuduktin su əkilip bərgən bolsa yahxi bolatti!» dewidi, **18** bu üq palwan Filistiyələring ləxkərgəhədin bəsüp ətəp, Bəyt-Ləhəmnəng dərwəzisining yenidiki kuduktin su tartti wə Dawutkə elip kəldi; ləkin u uningdin iqkili unimidi, bəlkə suni Pərwərdigarəja atap təküp: **19** «Hudayim bu ixni məndin neri kəlsun! Mən həyatining həwptə kəlixioja qərimiojan bu kixiləring kənini iqsəm kəndək bolidu? Qünki buni ular həyatining həwptə kəlixioja qərimay elip kəlgən!» dedi. Xunga Dawut bu suni iqkili unimidi. Bu üq palwan qilojan ixlər dəl xular idi. **20** Yoabning inisi Abixay üqining bəxi idi; u üq yüz adəmə bilən qərxilixip nəyzisini pəkitirip ularni əltürdi. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nami qikəkanidi. **21** U muxu «üq palwan» iqidə həmmidin bək hərmətkə sazəwər boləjan bolsimu, ləkin yənəla awwalki üqəyləngə yətməytti. **22** Yəhəyodaning oqli Binaya Kabzəəldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp kəltis ixlərnə qilojan. U Moabiy Ariəlnəng ikki oqlini əltürgən. Yənə qər yəoqən bir küni azgəloja qüxüp, bir xirni əltürgənidi. **23** U yənə qəlidə bəpkərnəng okidək bir nəyzisi bar, boyining egizlikə bəx gəz kəlidiojan bir Misirlikni kətl kildi; u bir həsə bilən uningəja hujum kəlip, uning nəyzisini qəlidin tartiwelip öz nəyzisi bilən əltürdi. **24** Yəhəyodaning oqli Binaya mana bu ixlərnə qilojan. Xuning bilən üq palwan iqidə nam qikərojanidi. **25** Mana, u həkəki ottuz palwəndinmu bəkrək xəhrət qəzənojan bolsimu, ləkin aldinqi üq palwanəja yətməytti. Dawut uni əzining pasiban begi

kilip t ayinlig n. **26**  oxundiki palwanlar bolsa: — Yoabning inisi Asahəl, B yt-L h mlik Dodoning o qli  lhanan, **27**  arorluk Xammot, Pilonluk H l z, **28** Təkoalik Ikk xning o qli Ira, Anatotluk Abiezər, **29** Huxatlik Sibb kay, Aho luk Ilay, **30** Nitofatlik Ma aray, Nitofatlik Baana ning o qli Hələb, **31** Binyamin  wladliridin Gibeahlik Ribayning o qli Ittay, Piratonluk Binaya, **32** Gaax wadiliridin k lg n Huray, Arbatlik Abiy l, **33** Ba arumluk Azmawət, Xalbonluk Elyah ba, **34** Gizonluk H x mning o qulliri,  ararlik Xagining o qli Yonatan, **35**  ararlik Sakarning o qli Ahiyam, Urning o qli Elifal, **36** M k ratlik H f r, Pilonluk Ahiyah, **37** Karməllik H zro,  zbayning o qli Naaray, **38** Natanning inisi Yoel,  agrining o qli Mib ar, **39** Ammonluk Z l k, Zəruiyaning o qli Yoabning yara  ketürgüqisi bolojan Bəərotluk Na aray, **40** Itrilik Ira, Itrilik Gar b, **41** Hittiy Uriya, A layning o qli Zabad, **42** Rub n kəbilisidin Xizaning o qli, Rubənlər iqid  yolbaxqi bolojan Adina w  uningoa əgəxkən ottuz adəm, **43** Maaka ning o qli Hanan, Mitnilik Yoxafat, **44** Axtaratlik Uzziya, Aro rluk Hotamning o qli Xama bilən J iy l, **45** Ximrining o qli Yediyay l bilən uning inisi tizilik Yoha, **46** Ma awilik  liy l,  lnaamning o qulliri Y ribay bilən Yoxawiya, Moablik Yitma, **47**  liy l, Ob d w  M zobalik Yaasiy ll rdin ibarət idi.

12 Dawut kixning o qli Saulning besimi s w bidin Ziklagda yoxurunup yatkan qaojda munu kixil r Dawutning yenioja kelixti (ularning h mmisi Dawutka j ng kilixta yard m bərgən baturlardin idi; **2** okya bilən qorallanojan bolup, ong k li bil nmu, sol k li bil nmu okya w  saloja atalaytti; ular Saulning Binyamin kəbilisidin bolojan tu qanliri idi): **3** — ularning yolbaxqisi Ahiez r, andin kalsa Yoax bolup, ikkisi Gibeahlik Xemaahning o qli idi; y n  Azmaw tning o qli Y ziy l bilən P l tmu; y n  Bərakah bilən Anatotluk Y hu, **4** Gibeonluk Yixmayamu bar idi. Yixmaya «ottuz palwan» iqid  batur bolup xu ottuzioja yetəkqilik k loquqi idi; y n  Yərəmiya, Y h ziy l, Yohanan w  G d ratlik Yozabad, **5**  luzay, Yərimot, Bialiya, X mariya, Haruflik Xəfatiya, **6** Korahliklardin bolojan  lkanah, Yixiya, Azarəl, Yoez r w  Yaxobiamlar; **7** y n  G dorluk Y ro amning o qli Yoelah bilən Zəbadiya bar idi. **8** Gad kəbilisidin b zil r q ldiki qorojanoja berip Dawutka bekindi. Ularning h mmisi j ngg  mahir, kəlkan w  n yz  bilən qorallanojan batur jəngqilər idi; ularning turki b ayni xiroja, qakkanliki b ayni ta diki b k ng 

ohxaytti. **9** Ularning birinqisi Ez r, ikkinqisi Obadiya, uqinqisi Eliab, **10** tətinqisi Mixmannah, bəxinqisi Yərəmiya, **11** altinqisi Attay, yəttinqisi Əliyəl, **12** səkkizinqisi Yohanan, tokkuzinqisi  lzabad, **13** oninqisi Yərəmiya, on birinqisi Makbannay idi. **14** Bularning h mmisi Gad kəbilisidin,  oxun iqid  s rdarlar idi;  ng kiqiki yüz l xk rg ,  ng qongi ming l xk rg  yetəkqi idi. **15** Birinqi ayda, Iordan d ryasi texip k roaktin axkan qaojda, d ryadin  t p, x rk  w   r bk  karaydiojan barlik jil jilardikil rni tiripirən kilip qaqurojanlar d l muxu adəmlər idi. **16** Binyamin kəbilisi bilən Yəhuda k bilisidinmu kixil r qorojanoja kelip Dawutka bekinojan. **17** Dawut qikip ularni karxi elip: « g r sil r tinqlik niyitidə manga yard m berixkə k lg n bolsanglar, sil r bilən bir jan bir dil bolim n, lekin kollirimda heq nah kqlik bolmiojan meni d xm nirimg  setiw tm kqi bolsanglar, ata-bowilirimning Hudasi buni n zirig  elip h k m qikaroyay!» — dedi. **18** Bu qaojda Hudaning Rohi heliki ottuz palwanning yolbaxqisi Amasayoja q xiwidi, u: «A  Dawut, biz sanga bekindukmiz; A  Yəssəning o qli, biz sən bilən billidurmiz;  z ngg  aman-tinqlik, aman-tinqlik boloyay! Sanga yard m b rg qil rgimu aman-tinqlik boloyay! Q nki sening Hudaying sanga m d tkardur» Xuning bilən Dawut ularni elip kelip, «z rbidar  r t baxlikliri» kildi. **19** Dawut ilgiri Filistiy l bilən birliktə Sauloja karxi uruxka atlanojanda, Manassəh k bilisidiki b zil r Dawut t r pk   tti (lekin ular [Filistiy larga] yard m bərmidi, q nki Filistiy larning  mirliri: «Dawut  z  jojisi Saul t r pk   t p ketixi mumkin, undakta beximiz kətməy k lmaydu!» d p m sli tlixip ularni qayturup kətməkqi bolojanidi). **20** Dawut Ziklagka qaytip barojanda, Manassəh k bilisidiki Adnah, Yozabad, Yədiyayəl, Mikail, Yozabad, Elihu, Ziltaylar kelip uningoa  oxuldi. Bularning h mmisi Manassəh kəbilisining mingbexiliri idi. **21** Ular Dawut qarakqilaroja karxi j ng k lojanda uningoa yard ml xti; ularning h mmisi batur palwanlar,  oxundiki yolbaxqilar idi. **22** Q nki xu künlərdə Dawutka yard m berix uq n hər k ni adəmlər kelip  oxulup, huddi Hudaning  oxunid k zor bir  oxun bolup kətkənidi. **23** P rw digarning s z-kalami əməlgə axurulup, Saulning padixahlikini Dawutka elip bərməkqi bolojan qorallanojan jəngqilər yolbaxqiliri bilən Hebronoja, uning yenioja k ldi. Ularning sani t w ndikiq : — **24** Y h dualardin kəlkan w  n yz  bilən

qorallanoqanlar jamiy altə ming səkkiz yüz kixi bolup, həmmisi jənggə təyyarlanoqanidi. **25** Ximeonlardin jənggə təyyarlanoqan batur jəngqilər jəmiy yəttə ming bir yüz kixi, **26** Lawiylardin jəmiy tət ming altə yüz kixi; **27** Yəhoyada Hərunlarning jəmət bexi bolup, uningə əgəxkənlər jəmiy üq ming yəttə yüz kixi idi. **28** Yənə yax bir batur jəngqi Zadok wə uning jəmətidin yigirmə ikki yobaxqi bar idi. **29** Binyaminlardin, Saulning uruq-tuoqanliridinmu üq ming kixi bar idi; xu qaoqka kədər bularning kəpinqisi Saul jəmətini qollap kəlməktə idi. **30** Əfraimlardin, öz jəmətliridə yüz-abroy tapqan batur əzimətlər jəmiy yigirmə ming səkkiz yüz kixi idi. **31** Manassəh yerim kəbilisi iqidə nami pütülgən, Dawutni padixah kəlip tikləxkə kəlgənlər jəmiy on səkkiz ming kixi idi. **32** Issakarlardin zaman-wəziyətni qüxinidioqan, Israilning kəndək kəlixli kerəklikini bilidioqan yobaxqılar jəmiy ikki yüz kixi idi; ularning həmmə qerindaxliri ularning əmrigə boysunatti. **33** Zəbulunlardin jənggə təyyarlanoqan, hərhil qoral-yaraoqlar bilən qorallanoqan, ala kəngüllük kəlməyidioqan, Dawutning yardimigə kəlgən jəmiy əllik ming kixi idi. **34** Naftalilardin yobaxqi boləqan ming kixi bar idi; ularəqə əgixip qolioqə kəlkən wə nəyzə aloqanlar jəmiy ottuz yəttə ming kixigə yetətti. **35** Danlardin jənggə təyyarlanoqan jəmiy yigirmə səkkiz ming altə yüz kixi idi. **36** Axirlardin jənggə qikip qoxun sepigə atlinixkə təyyar boləqan jəmiy kirik ming kixi idi. **37** İordan dəryasining xərk tərpidiki Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Manassəh yerim kəbilisidin qolioqə hərhil qoral-yaraoq elip jənggə təyyarlanoqan jəmiy bir yüz yigirmə ming kixi idi. **38** Yukirida tiləqə elinoqan bu əzimətlərləning hərbiy yürüxi təkxi bolup, Dawutni pütkül Israil üstigə padixah kəlip tikləx üqün bir jan bir dil bolup, Həbronəqə kəlixkənidi; qəloqan Israillarmu bir niyət bir məxsəttə Dawutni padixah kəlip tikləməqki boluxkənidi. **39** Ular xu yərdə Dawut bilən üq kün billə yəp-iqip oşizalandi, qünki ularning qerindaxliri ularəqə təyyarlap qoyuxkənidi. **40** Ularning əpquresidiki həlkələr, hətta Issakar, Zəbulun wə Naftalilarning zeminidikilər exək, təgə, qeqir wə kalilarəqə artip ularəqə nəhayiti kəp ozukluk elip kəlgən; ular zor miqdarda un, ənjür poxkili, üzüm poxkili, xarab, zəytun meyi wə nuroqun qoy-kalilarni yətküzüp berixkənidi; pütkül Israil xad-huramliqkə qəmgənidi.

13 Dawut mingbexi, yüzbexi wə barlik yobaxqılar bilən məsləhətəxti; **2** andin pütün Israil

ammisioqə: «Əgər silər maqul kərsənglər, xundakla bu ixni Hudayimiz Pərwərdigardin dəp bilsənglər, biz Israilning zeminlirining hərəkəysi jaylirioqə xu yərdə qəloqan qerindaxlirimizəqə həmdə ular bilən billə xəhərlərdə wə etizliklirida turuwatqan kahin həm Lawiylarəqə muxu yərgə yiojilix toşruluk adəm əwəyəyli. **3** Biz Hudayimizning əhdə sanduqini məxəgə yətkəp kələyli; qünki Saulning künliridə həqkəysimiz [əhdə sanduqi] aldida Hudadin yol sorap bəkmiduk» dedi. **4** Bu ixni pütün amma toşra tapqəqə, həmməylən maqul boluxti. **5** Xunga Dawut Misirning Xihor dəryasidin tartip Hamat əqizioqə boləqan pütkül Israil həlkəni qəkırtip kəlip, Hudaning əhdə sanduqini Kiriat-Yearimdin yətkəp kəlməqki boldi. **6** Andin Dawut bilən pütkül Israil Hudaning əhdə sanduqini yətkəp kəlix üqün Baaləhka, yəni Yəhudaəqə təwə boləqan Kiriat-Yeariməqə kəldi; ikki kerubning otturisida olturoşuqi Pərwərdigar bu əhdə sanduqi üstigə Əz namini qoyoqanidi. **7** Ular Hudaning əhdə sanduqini Abinadabning əyidin elinoqan yəngi bir hərwiəqə koydi; Uzzah bilən Ahiyo hərwini həydidi. **8** Dawut bilən barlik Israil jamaiti Hudaning aldida hə dəp nəəqmə-nawa kəlip, qiltar, təmbur, dəp, qənglər wə kanay-sunaylar qalatti. **9** Ləkin ular Kidon haminioqə kəlgəndə kalilar aldioqə müdürəp ketip yikiləqanda Uzzah əhdə sanduqini yəliwalay dəp qolini uningəqə sozdi. **10** Uzzahning əhdə sanduqioqə qoli təgəkənliki üqün, Huda uningəqə oşəzəpliniq uni urup oltürdi. Xuning bilən Uzzah xu yərdə Hudaning aldida öldi. **11** Ləkin Dawut Pərwərdigarning Uzzahning tenini bəskənlikigə əqqiklandı wə u yərnə «Pərez-Uzzah» dəp atidi; u yər taki həziroqəqə xu nam bilən atilip kəlməktə. **12** Xu küni Dawut Hudadin qorqup: «Mən zadi kəndək kəlip Hudaning əhdə sanduqini bu yərgə yətkəp kələləymən?» dedi. **13** Xunga Dawut əhdə sanduqini əzi turuwatqan «Dawut xəhəri»gə yətkəp kəlməy, Gatlik Obəd-Edomning əyigə apirip koydi. **14** Hudaning əhdə sanduqi Obəd-Edomning əyidə üq ay turdi; Pərwərdigar Obəd-Edomning ailisini wə uning barlik təəllukatlirini bərikətliidi.

14 Tur padixahı Hiram Dawut bilən kərixüxkə əlqilərnə, xundakla uning üqün orda selixkə kedir yaşiqi, taxqi wə yaşaqqilarni əwətti. **2** Bu qəşda Dawut Pərwərdigarning əzini Israil üstigə həkümranlik kəlidioqan padixah boluxkə jəzmən tikləyidioqanliqini kərip yətti; qünki Pərwərdigar Əz həlqi Israil üqün uning padixahliqini gülləndürgənidi.

3 Dawut Yerusalemda yənə birmunqə hotun aldi həmdə yənə oşul-qızlarni kərđi. 4 Təwəndikilər uning Yerusalemda kərgən pərzəntlirining isimliri: Xammuya, Xobab, Natan, Sulayman, 5 İbħar, Əlixuya, Əlpələt, 6 Nogah, Nəfəg, Yafiya, 7 Əlixama, Bəəliyada wə Əlifələt. 8 Dawutning məsiħ kılınip pütkül İsrailning üstigə pəđixah kılınolanlıqini angliqan Filistiyələrninğ həmmisi Dawut bilən kərxilixix pürsitini izləp kəldi; Dawut buni anglap ularoqə kərxı jənggə atlandı. 9 Filistiyələr «Rəfayim jiləjisi»oqə bulang-talang kıləjili kirdi. 10 Dawut Hudadin: «Mən Filistiyələrgə kərxı jənggə qıqşam bolamdu? Ularni mening qolumoqə tapxuramsən?» dəp sorıwıdı, Pərwərdigar uningə: «Jənggə qıq, Mən ularni səzsiz qolungə tapxurımən» dedi. 11 Filistiyələr Baal-Pərazimoqə hujum kıləjili kəlgəndə, Dawut ularni xu yərdə məşlup kıldı wə: «Huda mening qolum arqılık düxmənlirim üstigə huddi kəlkün yarni elip kətkəndək bəşip kirdi» dedi. Xunga u yər «Baal-Pərazim» dəp ataloqan. 12 Filistiyələr əzlirining butlirini xu yərgə taxlap kəqkənliktin, Dawut adəmlirigə ularni kəydürüwetixni tapıladı. 13 Filistiyələr yənə həlikı jiləjioqə bulang-talang kıləjili kırıwıdı, 14 Dawut yənə Hudadin yol sorıdı. Huda uningə: «Ularni arqısidin koşlimay, əgip etüp, ularoqə üjmilikning udulidin hujum kıləjilin. 15 Sən üjmə dərəhlirining üstidin ayaş tiwixini anglixing bilənla jənggə atlan; qünki u qəşda Huda sening aldingda Filistiyələrninğ koşunioqə hujumoqə qıkkən bolıdı» dedi. 16 Xuning bilən Dawut Hudaning degini boyıqə ix tutup, Filistiyələrninğ koşunioqə Gibeondin Gəzərgiqə koşlap zərbə bərdi. 17 Xu səwəbtin Dawutning xəhriti barlık yurt-zeminlaroqə pür kətti, Pərwərdigar uning kərkunqini barlık əllərninğ üstigə saldı.

15 Dawut Dawut xəhridə əzigə əy-ordılar saldırdı, həm Hudaning əhdə sanduqioqə jay həzirlidi wə uningə qədir tiktürdi. 2 U qəşda Dawut: «Hudaning əhdə sanduqini Lawiyələrdin bələk kixilərninğ kətürüxigə bolmaydu, qünki Pərwərdigar uni kətürüxkə wə mənngü əzining hizmitidə boluxkə xularni tallioqanıdı» dedi. 3 Andin Dawut Pərwərdigarning əhdə sanduqini həzirlap kəyoqan yərgə yətkəx üqün pütkül İsrailarni Yerusalemoqə yioqdi. 4 Dawut yənə Ğarunning əwladlirini wə Lawiyəlni yioqdi: 5 Koħatning əwladliri jəmət bexi boləqan Uriyəl wə uning kərinđaxliri bir yüz yigirmə kixi; 6 Mərarı əwladliridin jəmət bexi boləqan Asaya wə uning kərinđaxliridin ikki yüz yigirmə kixi; 7

Ğərxomning əwladliridin jəmət bexi boləqan Yoel wə uning kərinđaxliri bir yüz ottuz kixi; 8 Əlizafanning əwladliridin jəmət bexi boləqan Xəmaya wə uning kərinđaxliri ikki yüz kixi; 9 Ğəbronning əwladliridin jəmət bexi boləqan Əliyəl wə uning kərinđaxliri səksən kixi; 10 Uzziyəlninğ əwladliridin jəmət bexi boləqan Amminadab wə uning kərinđaxliri bir yüz on ikki kixi idi. 11 Dawut kəħinlərdin Zadok bilən Abiyatarni, xuningdək lawiyələrdin Uriyəl, Asaya, Yoel, Xəmaya, Əliyəl wə Amminadabni qəkırtip kəlip ularoqə: 12 «Silər Lawiy jəmətininğ bəxlirisilər; əzünqlarni wə silərninğ kərinđaxliriniqlarni İsrailning Hudasi Pərwərdigarning əhdə sanduqini mən təyyarlap kəyoqan yərgə kətürüp kəlix üqün pak kilinglar. 13 Qünki ilgiri silər xundək kilmay, bəlgiləngən tərtip boyıqə uningdin yol sorimioqinimizdin Hudayimiz Pərwərdigar bizgə zərbə bərgən» dedi. 14 Xuning bilən kəħinlər bilən Lawiyələr İsrailning Hudasi Pərwərdigarning əhdə sanduqini kətürüp mənqix üqün əzlrini pak kıldı. 15 Lawiyələr əmdi Musaning Pərwərdigarning səz-kalami bilən tapilioqini boyıqə, Hudaning əhdə sanduqini baldək bilən mürisigə elip kətürdi. 16 Dawut yənə Lawiyələrninğ yolbaxqilirioqə əzlrining kərinđaxliridin nəoqmıqlərnı təyinləxni buyrudı; ular jümlidin təmbur, qiltar, janglar qatarlık hərhil sazlarıni qəlip əwazini yukiri kətürüp xad-huramlık iqidə küy eytixkə təyinləndi. 17 Xunglaxkə, Lawiyələr Yoelning oşli Ğəmənni wə uning jəmətıdiki Bərekiyaning oşli Asafni həm ularning kərinđaxliridin boləqan Mərarilərdin Kuxayahning oşli Etanni bəlgilidi. 18 Ular bilən birliktə yənə kərinđaxliridin Zəkəriya, Bin, Yaaziyəl, Xəmiramot, Yəħiyəl, Unni, Eliab, Binayah, Maaseyah, Mattitiyah, Əlifələh, Məknıya həm dərəziwən Obəd-Edom bilən Jəiyəlni ikkinqi dərjilik ətrət kılıp təxkillidi. 19 Nəoqmıqi Ğəmənni, Asaf wə Etanlar mis qanglar qəlip, yangrak əwaz qıkiratti; 20 Zəkəriya, Yaaziyəl, Xəmiramot, Yəħiyəl, Unni, Eliab, Maaseyah wə Binayalar təmbur qəlip «Alamot uslubı»da tənqkəx kılatti; 21 Mattitiyah, Əlifələh, Məknıya, Obəd-Edom, Jəiyəl wə Azaziyalər qiltar qəlip bəxlamqılık kılıp, «Xəminit uslubı»da tənqkəx bolatti. 22 Lawiyələrninğ yolbaxqisi Kənanıya muzikioqə nəħayiti pixxiq boləqəqkə, məhsus nəoqmə-nəwəqılıkqə məs'ul bolup muzika əgıtətti. 23 Bərekiya bilən Əlkənah əhdə sanduqioqə məs'ul ixikbəkarlar idi. 24 Xəbaniya, Yəħoxafat, Nətanəl, Amasay, Zəkəriya, Binaya wə Əliezər qatarlık kəħinlər Hudaning əhdə

sandukı aldida kanay qalatti; Obəd-Edom bilən Yəhiyahımu əhdə sandukıoşa məs'ul ixikbaqar kılınip qoyulojanıdı. **25** Xuning bilən Dawut İsraıl aqsakallırı wə mingbexi qatarlıklar bilən birgə Obəd-Edomning eyidin huxallıqqa qəmgən halda Pərwərdıgarning əhdə sandukını kətürüp qıqkılı bardı. **26** Wə xundak boldıki, [Dawutlar] Huda Pərwərdıgarning əhdə sandukını kətürüp mangojan Lawıylaroşa yardəm bərgənlikini kərüp, yəttə buqa wə yəttə qoqkar qurbanlıq kıldı. **27** Dawut wə xundakla əhdə sandukını kətürıdojan Lawıylar həmdə nəoqmıqılər həm nəoqmə-nawa bexi boləjan Kənanıyalarning həmmısı kanap libas kiyıxkənıdı; Dawut uning üstıgə yənə kanap əfod kiygənıdı. **28** Pütkül İsraıl həlki əmdı xu tərıkıdə təntənə kılıp, buroşa, kanay, jangjang, təmbur, qiltar qatarlıq türlük sazlar bilən yukırı awazda muzıka qelip, Pərwərdıgarning əhdə sandukını kətürüp kelıxtı. **29** Pərwərdıgarning əhdə sandukı Dawut xəhırıgə yetip kəlgəndə Saulning kızı Mıkal pənjırdın təwəngə qarap turattı; u Dawutning səkrəp oynap-qelip təntənə kılıwatkınını kərüp iqıdə unı zanglık kıldı.

16 Ular Hudaning əhdə sandukını kətürüp kirip Dawut uningəşa hazırlap qoyəjan qedırning otturısıoşa qoyup, andın Hudaning aldıda keydürmə qurbanlık bilən inaklık qurbanlıkı sundı. **2** Dawut keydürmə qurbanlıkı bilən inaklık qurbanlıkı sunup boləjandın keyın Pərwərdıgarning namıda həlkkə bəht tilıdı. **3** U yənə ər-ayal deməy Israıllarning hər bırıgə birdın nan, birdın horma poxkılı, birdın üzüm poxkılı üləxtürüp bərdı. **4** Dawut bır kısım Lawıylaroşa Pərwərdıgarning əhdə sandukı aldıda hızməttə bolux, yəni dua-tılawət okux, İsraılning Hudası Pərwərdıgarəşa təxəkkür-rəhmət eytix wə küy-munajat okuxnı buyrudı. **5** Ularning yolbaxqısı bolsa Asaf, andın Zəkəriya ıdı; baxkılırı bolsa Jəiyəl, Xemıramot, Yəhiyə, Mattıtiyah, Eliab, Binaya, Obəd-Edom wə Jəiyəllər ıdı. Ular təmbur-qiltar qelıxqa qoyuldı; Asaf bolsa qanglarnı qalattı. **6** Binaya bilən Yəhəziyəldın ıbarət ikki kahın Hudaning əhdə sandukı aldıda hərdaım kanay qelıxqa qoyuldı. **7** Xu küni Dawut Asaf wə kərındaxlırını Pərwərdıgarəşa təxəkkür-rəhmət eytixkə bəlgıləp ularəşa bırıngıdın munu küynı tapxurdı: — **8** «Pərwərdıgarəşa təxəkkür kılınglar, Uning namını qakırıp nıda kılınglar, Uning kıləjanlırını əllər arısidə ayan kılınglar! **9** Uningəşa nahxılar eytip, Unı küylənglar, Uning pütkül karamət məjızilırı üstıdə seəjınip oylınınglar. **10** Mükəddəs namıdın pəhırlınip

danglanglar, Pərwərdıgarnı ızdıgüqılərning kənglı xadlansun! **11** Pərwərdıgarnı wə Uning kudrıtnı ızdənglar, Uning yüz-huzurını tohtımay ızdənglar. **12** Uning yaratқан məjızilırını, Karamət alamətlırını həm aozızdın qıqқан həkümlırını əstə tutunglar, **13** Uning kuli İsraılning nəslı, Əzi tallıəjanlırı, Yəqubning oəullırı! **14** U, Pərwərdıgar — Hudayımız, Uning həkümlırı pütkül yər yüzıdıdır. **15** U Əzi tüzgən əhdını əbədiy yadınglarda tutunglar — — Bu uning ming əwladkıqə wədıləxkən səzıdır — **16** İbrahım bilən tüzgən əhdısı, Yəni İshakqa ıqkən kəsımidıdır. **17** U bunı Yəqubkımu nızam dəp jəzmləxtürdı, İsraıləşa əbədiy əhdə kılıp bərip: — **18** «Sanga Kənaan zeminını bərimən, Unı mirasing boləjan nesiwəng kılımən» — dedı. **19** U qaoşda silər əjız ıdınglar, adımınglar az həm u yərdə musapır ıdınglar; **20** Bu əldın u əlgə, bır kəbilıdın yənə bır kəbilıgə kəqüp yürgən. **21** Pərwərdıgar hərəkəndə adəmning ularnı bozək kılıxoşa yol qoyıdı, Ularnı dəp padıxahlarəjımu tənbiş bərip: — **22** «Mən məsih kıləjanlarəşa təgmə, Pəyoəəmbərlirimgə yaman ıx kılma!» — dedı. **23** Pütün jəhan, Pərwərdıgarnı küylənglar, Nıjatını hər küni elan kılınglar! **24** Uning julasını əllərdə bayan kılınglar, Uning məjızilırını bərlık həlklər arısidə jakarlanglar. **25** Qünki Pərwərdıgarımız uluoşdur, Zor həmdusanaəşa layıktur; U bərlık ilahlardın üstün, Uningdın kərkux kərəktur; **26** Qünki bərlık əlləning ilahlırı — butlar halas, Bırək Pərwərdıgar asman-pələkni yaratqandır. **27** Xanuxəwkət wə həywət Uning aldıda, Kudrət wə huxluk Uning jayıdıdır. **28** Pərwərdıgarəşa təəllukını bərgəysilər, ı əl-kəbililər, Pərwərdıgarəşa xan-xərap wə kudrətnı bərgəysilər! **29** Pərwərdıgarning namıəşa layık boləjan xan-xəhrətnı Uningəşa bərgəysilər; Sowəşa-salam elip Uning aldıəşa kiringlar, Pərwərdıgarəşa pak-mükəddəslikning güzəllikədə səjdə kilinglar; **30** Pütkül yər-yüzi, Uning aldıda tıtrənglar! Dunya məzmut kılınəjan, u təwrənməs əsla. **31** Asmanlar xadlansun, wə yər-jəhan hux bolsun, Əllər arısidə elan kılınsun: — «Pərwərdıgar həküm sürıdu!». **32** Dengız-okyan wə uningəşa toləjan həmmə quқан selip jux ursun! Dalılar həm ulardıki həmmə yayrısun! **33** U qaoşda ormandıki pütkül dərəhlər Pərwərdıgar aldıda yangrıtip nahxa eytidu; Qünki mana, U pütün jəhənnı sorək kılıxqa kelıdu! **34** Pərwərdıgarəşa təxəkkür eytinglar! Qünki U məhribəndur, əbədiydur Uning məhır-muhəbbıtı. **35** Wə: Biznı kütquzəjın, ı nıjatımız boləjan Huda! Biznı

[yeningoʻja] yiqiwaloʻjaysən, Mukəddəs namingoʻja təxəkkür kilişkə, Yayrap Seni mədhıyıləxkə, Bizni əllərdin kütquzup qıkkaysən! — dənglar! **36** İsrailning Hudasi boləjan Pərwərdigarəja, Əzəldin ta əbədgiqə təxəkkür-mədhıyə qayturulsun! Pütkül həlk «Amin!» dedi həmdə Pərwərdigarəja həmdusana okuxti. **37** [Dawut] xu yərdə, yəni Pərwərdigarning əhdə sanduqi aldida hər kündiki wəzipigə muwapik, əhdə sanduqi aldidiki hizməttə dawamlik boluxkə Asaf bilən uning kərindaxlirini kəldurup qoydi; **38** Ularning iqidə Obəd-Edom bilən uning kərindaxliridin atmix səkkiz kixi bar idi; xuningdək Yədutunning oqli Obəd-Edom bilən Hosah dərwəziwənlikkə qoyuldi. **39** Kahin Zadok bilən uning kahin kərindaxliri Gibeon egizlikidiki Pərwərdigarning qediri aldida, **40** Pərwərdigarning İsrailəja tapilojan kanun-əhkamlirida barlik yezilojini boyiqə, hərküni ətisi-ahximi keydürmə kurbanlik kurbangahi üstidə Pərwərdigarəja atap keydürmə kurbanliklarni sunuxkə qoyuldi. **41** Ular bilən billə boləjanlar, yəni Həman, Yədutun wə qəlojan tallənojanlar, xundakla barlik ismi tizilojanlar Pərwərdigarəja təxəkkür-rəhmət eytixkə qoyuldi (qünki Uning əzğərməs muhəbbiti əbədgiqidur!). **42** Həman wə Yədutun bolsa nəoqmıqilikkə, jümlidın kanay, jang-jang wə barlik mədhıyə sazlırini qelixkə məs'ul kılındi. Yədutunning oqulliri dərwəziəja qaraxkə qoyuldi. **43** Bu ixlərdin keyin barlik həlk əz əylirigə qaytixti; Dawutmu əz əyidikilərgə bəht tiləxkə qaytti.

17 Dawut əz əyidə turuwatqan qeoqida, Natan pəyojəmbərgə: «Kəra, mən kedir yaəqiqidin yasəlojan əydə turuwatimən, Pərwərdigarning əhdə sanduqi bolsa qedir pərdiliri astida turuwatidu» dedi. **2** Natan Dawutkə: «Kənglündə pükənliringgə əməl kılıjin; qünki Huda sən bilən billidur» — dedi. **3** Xu küni keqidə Hudaning səzi Natanəja kelip yətti: **4** «Sən berip kulum Dawutkə mundaq degin: — Pərwərdigar mundaq dəydu: Sən Mən üçün turaləju əy salsang bolmaydu. **5** Qünki mən İsrailarni baxlap qıkkən kündin tartip bügüngə kədər bir əydə turup bəkmiojanmən, pəkət bu qedirdin u qediroja, bir qedirgəhdin bəxkə birigə yətkilip yürdüüm, halas. **6** Mən İsrail həlki bilən billə məyli kəyərgə barmay, heqqaqan İsrailning birər həkimioja, yəni Mening həlkimni bekişni tapilojan birərsigə: Nemixkə silər Manga kedir yaəqiqidin əy selip bərməysilər? — dedimmu? **7** Əmdi sən kulum Dawutkə mundaq

degin: — Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar eytiduki, Mən seni əmdi yaylaqlərdin, kəylərdin arkisidin elip, həlkim İsrailning üstigə əmir bolux üçün qakirtip qıktım. **8** Məyli kəyərgə barmiojin, Mən həman sening bilən billə boldum wə sening aldingdin barlik düxmənliringni yəkitip kəldim; yər yüzidiki uləqlər nam-xəhrətkə igə boləjəndəki seni nam-xəhrətkə sazawər kıldim. **9** Mən həlkim boləjan İsrailəja bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tikip əstürimən; xuning bilən ular əz zeminida turidəjan, parakəndiqilikkə uqrimaydəjan bolidu. Rəzillər dəsləptidikidəki wə mən həlkim İsrail üstigə həkümranlik kilişkə həkimlarni təyinligən künlərdikidəki, uləroja qaytidin zulum salmaydu. Mən barlik düxmənliringni sanga bekişdürimən. Wə mənki Pərwərdigar sanga xuni eytip qoyayki, mən sening üçün bir əyni yasap berimən! **11** Sening künliring toxup, ata-bowiliringning yenioja qaytqan waqtingda sening nəslingdin, yəni oqulliringdin birini sening ornungni basidəjan kilişimən; Mən uning padixahlıqini mustəhkəm kilişimən. **12** U Manga bir əy yasaydu, Mən uning padixahlıq təhtini mənggü mustəhkəm kilişimən. **13** Mən uningəja ata bolimən, u Manga oqul bolidu; məhri-xəpkitimni seningdin əwwal ətkən [idarə kılıjuqidin] juda kılıjinimdəki uningdin hərgiz juda kilməymən; **14** uni Mening əyümdə wə Mening padixahlıqimda mənggü turoqumən; uning təhti mənggü məzmət bolup turoquzuldu». **15** Natan bu barlik səzlər wə barlik wəhiyni heqnemə kəldurməy, Dawutkə eytip bərdi. **16** Xuning bilən Dawut kirip Pərwərdigarning aldida olturup mundaq dedi: «I Huda Pərwərdigar, mən zadi kim idim, mening əyüm nemə idi, Sən meni muxu dərijigə kəturgüdəki? **17** Ləkin i Huda Pərwərdigar, [bu mərtiwigə kətürgining] sening nəziringdə kikişkinə bir ix həsəbləndi; qünki Sən mən kılungning əyining yirək kəlgüsi toqruqluk səzlidin wə meni uləq mərtiwilik zat dəp kəridin, i Huda Pərwərdigar! **18** Sən kəminəng üstigə quxürgən xundak xan-xərap toqruqluk Dawut Sanga nemə diyəlisun? Qünki Sən dərwəxə Əz kılungni Əzüng bilisən. **19** Ah Pərwərdigar, pekir kılung üçün həmdə Əz kənglündiki niyiting boyiqə bu barlik uləqlukni kərsitip, bu qəng ixlərdin həmmisini ayan kıldin. **20** Ah Pərwərdigar, kılıkimiz toluq anglişini boyiqə Sanga təng kəlgüdəki heqkim yəq; Seningdin belək heqbir ilah yəqtur. **21** Dunyada kəysi

bir əl həlking Israiloşa təng keləlisun? Ularni Özünggə has birdinbir həlk bolux üqün kutulduruxka barding həmdə Misirdin kutuldurup qıqkan həlking aldidin yat əllərnı kooşlap qıkirip, uluşwar wə bəhəywət ixlar arkilik Öz namıngni tikliding! **22** Sən həlking Israilni mənggü Özüngning həlking kilding; ah Pərwərdigar, Sənmü ularning Hudasi boldung. **23** Ah Pərwərdigar, əmdi pekir kulung wə uning öyi toşrululuk kılolan wədəng mənggügə əməl kılinsun; Sən degənliring boyıqə ixni ada kıləşəsən! **24** Amin, wədəng əməl kılinsun, xundakla namıng mənggü uluşlansun, kixilər: «Samawi koxunning Sərdari Pərwərdigar Israilning Hudasi, həkikətən Israiloşa Hudadır!» desun; wə xundak bolup, pekir kulung Dawutning öy-jəməti Sening aldingda məzmut turoşuzulsun. **25** Ah Hodayim, Sən pekir kulungoşa sanga öy yasaymən, degən wəhıy kəltürdüng; xunga kulung Sening aldingda muxundak dua kılıxka jür'ət kildi. **26** Ah Pərwərdigar, Sən birdinbir Hudadursən, Sən pekir kulungoşa muxundak amətni berixni wədə kilding; **27** Əmdi pekir kulungning öy-jəmətigə iltipət kılıp, uning Sening aldingda mənggü turuxioşa saklıəşəsən. Qünki Sən, ah Pərwərdigar, [pekirning öy-jəmətigə] iltipət kilding wə xuning bilən u mənggügə bəht-iltipatka nesip bolıdu».

18 Xu ixtin keyin xundak boldiki, Dawut Filistiyərgə hıjım kılıp ularni boysundurup, ularning kolidin Gatni wə uningəşa təwə yeza-kəntlərnı tartıwaldi. **2** U yənə Moabiyəroşa hıjım kildi; Moabiyərlər uningəşa bekinip, olpan tələydiəşən boldi. **3** Zohəning padıxahı Hədad'ezər öz təwəsini Əfrat dəryasıoşiqə kengəytixkə atlinip qıqkanda, Dawut taki Hamatka kədər uningəşa hıjım kildi. **4** Dawut uning ming jəng hərwisini olja aldi, yəttə ming atlık ləxkirini, yigirmə ming piyadə ləxkirini əsir aldi. Dawut barlık jəng hərwilirining atlırining peyini kırkıtıwetip, pəkət yüz hərwiəşa koxkədək atnila elip qaldı. **5** Dəməxktiki Suriylər Zohəning padıxahı Hədad'ezərgə yardəm berixkə kəldi; Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming əskərnı əltürdi. **6** Dawut Suriyədiki Dəməxk rayoniəşa karawul ətrətlirini turoşuzuwıdi, Suriylər Dawutka bekinip, uningəşa olpan tələydiəşən boldi. Dawut kəyergə [jənggə] qıkmısun, Pərwərdigar uni kooşdap turdi. **7** Dawut Hədad'ezərnıng hızmətkarlırı ixlitidiəşən altun qalkənlərnıng həmmisini Yerusalemoşa elip kaytti. **8** U yənə Hədad'ezərgə təwə Tibhat bilən kundin ibarət ikki xəhərdin nuroşun mis olja

aldi; keyinki zamanlarda Sulayman muxu mislarnı ixlitip mis kəl, mis tüwrüklər wə baxka barlık mis əswablarnı yasatkan. **9** Hamat padıxahı Tow Dawutning Zohə padıxahı Hədad'ezərnıng pütün koxunini məşlup kioşanlıkini anglap, **10** Öz oşli Hədoramni Dawutka salam berip, uning Hədad'ezər bilən jəng kılıp, uni məşlup kılolan oşəlibisini təbrikləxkə əwətti. Qünki Tow əslidə Hədad'ezər bilən daim uruxup turatti. Hədoram hərhil altun, kümüş, mis əswab-jabduklarnı sowəşa kılıp əkəldi. **11** Dawut padıxah bu əswab-jabduklarnı hərkəysi əllərdin, jümlidin Edom, Moab, Ammonlardin, Filistiyərdin wə Amaləklərdin olja aloşən altun-kümüşlər bilən koxup həmmisini Pərwərdigarəşa beşixlıdi. **12** Zəruıyaning oşli Abıxay «Xor wadisi»da Edomiylərdin on səkkiz ming adəmnı əltürdi. **13** Dawut Edomda karawul ətrətlirini turoşuzdi; Edomlarnıng həmmisi Dawutka bekindi. Dawut kəyergə jənggə qıkmısun, Pərwərdigar uni kooşdap turdi. **14** Dawut padıxah bolup pütün Israil üstigə həkümranlık kılıp, barlık həlkigə adalət wə həkkanıylik bilən muamilə kildi. **15** Zəruıyaning oşli Yoab koxunoşa sərdar, Ahıludning oşli Yəhəxəfat mirza, **16** Ahıtubning oşli Zadok bilən Abiyatarnıng oşli Abimələk [bax] kahin, Xawxa katip, **17** Yəhəyadaning oşli Binaya Kəreşiyələr bilən Pələşiyələrnıng yobaxqisi idi; Dawutning oşulliri uning yenidiki əməldarlar boldi.

19 Keyinki wəqıtlarda xundak boldiki, Ammonlarnıng padıxahı Naşax əldi; oşli Hənanun ornioşa padıxah boldi. **2** Dawut: «Naşax manga iltipət kərsətini üqün, uning oşli Hənanunoşa iltipət kərsitimən» dəp, atisining pəşisigə uning kənglini soraxka Hənanunıng yenioşa əqlilərnı əwətti. Dawutning əqliliri Ammonlarnıng zemiəşa yetip kelip, kənglini sorioşili Hənanun bilən kərxməkqi boldi. **3** Ləkin Ammonlarnıng əməldarlırı Hənanunoşa: «Dawutni rastla atlırining izzət-hərmitini kılıp siligə kəngül sorioşili adəm əwətiptu, dəp karəmlə? Uning hızmətkarlırining əzlırining aldirioşa kelixi bu yərnı küzitix, aşdurmiqilik kılıx, qarlar üqün əməsmidu?» – dedi. **4** Xuning bilən Hənanun Dawutning hızmətkarlırini tutup, ularning saqal-burutlırini qüxürgüziwetip həm kiyimlırining bəldin təwinini kəstürüwetip andin ularni kəyüwətti. **5** Bəzilər kelip Dawutka əqlilərnıng əşwalini ukturdi; u ularni kütüwelixka aldioşa adəm əwətti, qünki ular tolimu iza-aşanəttə kəloşanıdi. Xunga padıxah ularəşa:

«Sakal-burutinglar əsқиқілік Yeriho xəhіridə turup andin yenip kelinglar» dedi. **6** Ammonlar əzlrіnіng Dawutning nəprіtigə uqrіoqanlіkіnі bildi, Hənun wə Ammonlar Aram-Naharaim, Aram-Maakah wə Zobaħdin jəng hərəwisi wə atlık ləxkər yallaxқа adəm əwətip ming talant күmүx bərdi. **7** Ular ottuz ikki ming jəng hərəwisi, xundakla Maakah padixaħi bilən uning qoxunini yalliwaldi; ular Mədəbaning aldioqa kelip bargah qurdi. Ammonlarmu jəng kilix үqün hərəkaysi xəhərliridin kelip jəm boluxti. **8** Dawut buni anglap Yoab bilən barlık əskər qoxunini [ularning aldioqa] qikardi. **9** Ammonlar qikip xəhər dərwasısının aldidə səp түzүp turdi; jənggə atlinip qikқан padixahlarmu dalada ayrim səp түzүp turuxti. **10** Yoab əzining aldi-kəynidin hujumоја uqraydioqanlіkіnі kərүp, pütүн Israildin bir kisiм sərhil adəmlərni tallap, Suriylər bilən jəng kilixқа ularni səptə turozudzi; **11** u qaloqan adəmlirini inisi Abixayoja tapxurdi, xuningdək ular əzlrini Ammonlar bilən jəng kilixқа səp kilip təyyarlidi. **12** Yoab Abixayoja: «Əgər Suriylər mаngа küqlük kəlsə, sən mаngа yаrdəm bərgəysən; əmma Ammonlar sаngа küqlük kəlsə, mən bərip sаngа yаrdəm bəreј. **13** Jür'ətlіk boləјin! Əz həkimiz үqün wə Hudayimizning xəhərliri үqün baturluk kılayli. Pərwərdigər Əzigə layıq kərүnginini kıləјay! — dedi. **14** Əmdi Yoab wə uning bilən boləјan adəmlər Suriylərgə hujum kıləјli qikti; Suriylər uning aldidin qaqtı. **15** Suriylərnіng qaққанlіkіnі kərgən Ammonlarmu Yoabning inisi Abixayning aldidin qeqip, xəhərgə kiriwaldi. Andin Yoab Yerusalemoja qaytip kəldi. **16** Suriylər bolsa əzlrinіng Israillarning aldidə məoјlup boləјinini kərgəndə, əlqi əwətip, [əfrat] dəryasının u təripidiki Suriylərni qaқirtip kəldi. Hədad'əzərnіng qoxunіng sərdari boləјan Xofak ularoja yetəqci idi. **17** Buningdin həwər tapқан Dawut pütkül Israil həkini yiojip İordan dəryasidin etүp, Suriylərnіng yenioja kelip ularoja qarxi səp түzүp turdi. Dawutning səp түzgənlikini kərgən Suriylər jənggə atlandi. **18** Suriylər Israillarning aldidin qaqtı; Dawut Suriylərdin yəttə ming jəng hərəwilikni wə kirik ming piyadə ləxkərni өltürdi wə yənə Suriylərnіng sərdari Xofakni өltürdi. **19** Hədad'əzərnіng əmədarliri Israil aldidə yengilginini kərgəndə, Dawut bilən süll kılıp uningəja bəkindi; xuningdin keyin Suriylər ikkinqi Ammoniyləroja yərdəm bərixni halimaydioqan boldi.

20 Xundak boldiki, yengi yilning bexida, padixahlar jənggə atlanəјan wəqittə, Yoab küqlük kisiмni baxlap kelip, Ammonlarning yərlirini wəyran kılıp, andin Rabbahni muħasirigə aldi. U qaojda Dawut Yerusalemda turuwatatti. Yoab Rabbahəja hujum kılıp xəhərni wəyran kılıp taxlidi. **2** Dawut ularning padixaħning bexidin tajni eliwidi (altuning eqirliki bir talant qikti, uningəja yaқutlar qonduruləјanidi), kixilər bu tajni Dawutning bexioja kiydürүp qoydi. Dawut xəhərdin yənə nuroqun jəng oјanıymətlirini elip kətti. **3** U yənə xəhərdiki həkni elip qikip hərə, jotu wə palta bilən ixləxkə saldi; Dawut Ammonning hərəkaysi xəhərliridiki həklərnimu xundak ixlətti; andin Dawut kəpqlik bilən Yerusalemoja qaytti. **4** Xu wəқədin keyin [Israillar] Gəzərdə Filistiyələr bilən soқuxti; u qaojda Huxatlık Sibbikay Rəfayiyərdin boləјan Sippay isimlik birini өltürүwətti, Filistiyələr tiz pükti. **5** Keyinqə [Israillar] bilən Filistiyələr yənə soқuxti; Yairning oşlı Əlhənan Gatlık Goliyatning inisi Lahmini өltürdi; bu adəmnіng nəyzisining dəstisi bapkarning okidəк tom idi. **6** Keyinki wəqitlarda Gatta yənə soқux boldi; u yərdə nəhayiti bəstlik bir adəm bar idi, uning qolidimu, putidimu altidin barmaq bolup, jəmiy yigirmə tət barmiki bar idi; umu Rəfayiyərdin idi. **7** Bu adəm Israillarni tilliojili turuwidi, Dawutning akisi Ximiyaning oşlı Yonatan qikip uni өltürүwətti. **8** Bular Gatlık Rafaning əwladliri bolup, həmmisi Dawut wə uning hizmətkarlırining qolida өldi.

21 Xəyтан Israilləroja zərbə bərix үqün, Dawutni Israillarni sanəқtin өtküzүxkə ezikтурdi. **2** Xunga Dawut Yoabқа wə həkning yobaxqilirioja: «Silər Bəər-Xebadin Danəјiqə arilap Israillarni sanəқtin өtküzүp kelip mening bilən kərүxүnglar, ularning sanini biləј» dedi. **3** Ləkin Yoab jawabən: —«Pərwərdigər Əz həkini həzir məyli qanqilik bolsun, yüz həssə axuruwətkəy. Ləkin i hoјam padixaħim, ularning həmmisi əzүngning hizmitingdə turuwatқанlar əməsmu? Hoјam bu ixni zadi nemə dəp tələp kildidu? Hoјam Israilni nemixқа gunəққа muptila kildidila?» — dedi. **4** Ləkin padixaħning səzi Yoabning səzini besip qүxti; xunga Yoab qikip pütүн Israil zeminini arilap Yerusalemoja qaytip kəldi. **5** Yoab sanəқtin өtküzүlgən həkning sanini Dawutқа məlum kildi; pütүн Israilda qolida kiliq kətүrəlaydioqan adəmlər bir milyон bir yüz ming; Yəhudalərdin qolida kiliq kətүrəlaydioqan adəmlər tət yüz yətmix ming bolup qikti. **6** Biraқ Lawiyələr bilən Binyaminlarla sanəққа kirmidi; qünki padixaħning

bu buyruqi Yoabning nazoratida yirginlik idi. 7 Huda bu ixni yaman kergaqka, Israillaroqa zerbə bardi. 8 Dawut Hudaqa: «Mən bu ixni kilip qong gunah etküziptimən; əmdi mənki kulungning bu kəbihlikini kəqürüxingni tiləymən, qünki mən tolimu əhmikanə ix kıptimən» — dedi. 9 Pərwərdigar Dawutning aldin kərgüqisi boləjan Gadka: 10 Sən berip Dawutka eytip: «Pərwərdigar mundak dəyduki, Mən sanga üq bala-kazani aldingda koyimən; xuningdin birini talliwal, Mən xuni bexinglarəqa qüxürimən» degin, — dedi. 11 Xuning bilən Gad Dawutning yenioqa kelip: «Pərwərdigar mundak dəydu: 12 «Kəni talliojin: Ya üq yil aqarqilikta kelixtin, ya üq ay düxmənlərnin aldidin kəqip, yawliring təripidin koqlap kiliqlinixidin wə yaki üq kün Pərwərdigarning kiliqining uruxi — yəni waba kesilining zeminda tarkilixi, Pərwərdigarning Pərixtisining Israilning pütün qəgrisini harab kilixidin birini talliojin». Əmdi oylinip kər, bir nemə degin; mən meni əwətküqigə nemə dəp jawap berəy?» dedi. 13 Dawut Gadka: «Mən bək kattik tənglikta kəldim; əmdi Pərwərdigarning kəlioqa qüxəy dəymən, qünki U tolimu xəpkətliktur. Pəpkət insanlarning kəlioqa qüxməsəm, dəymən» dedi. 14 Xu səwəblik Pərwərdigar Israiləqa waba tarkatti; Israillardin yətmix ming adəm əldi. 15 Huda Yerusaleمني wəyran kilip taxlax üqün bir Pərixтини əwətti; u wəyran kiliwatqanda, Pərwərdigar əhwalni kərüp əzi qüxürgən bu bala-kazadin puxayman kilip kəldi-də, wəyran kiləuqi Pərixtiqə: «Bəs! Əmdi kəlungni tart!» dedi. U qəoqda Pərwərdigarning Pərixtsi Yəbusiy Ornanning hamining yenida turatti. 16 Dawut bexini kətürüp, Pərwərdigarning Pərixtsining asman bilən yərnin arilikida, kəlidiki oqlaptin suqurəjan kiliqini Yerusalemoqa təngləp turəjanlikini kərdi. Dawut bilən aqsakəllarning həmmisi bəz rəhtkə oraləjan həlda yərgə düm yikildi. 17 Dawut Hudaqa: «Həlkning sanini elip qikixni buyruquqi mən əməsmu? Gunah kilip bu rəzillik etküzgüqi məndurmən; bu bir pada koylar bolsa, zadi nemə kildi? Ah, Pərwərdigar Hudaqim, kəlung Əz həlkinggə əməs, bəlki mən wə mənning jəmətimgə qüxəy, wabani Əz həlkingning üstigə qüxürmīgəysən!» dedi. 18 Pərwərdigarning Pərixtsi Gadka: Sən berip Dawutka eytkin, u Yəbusiy Ornanning haminoqa qikip Pərwərdigarəqa bir kurbangah salsun, dewidi, 19 Dawut Gadning Pərwərdigarning namida eytkini boyiqə xu yərgə qikti. 20 U qəoqda Ornan buqday tepiwatatti; Ornan burulup Pərixтини kərüp,

əzi tət oqlu bilən məküwaləjanidi. 21 Dawut Ornanning yenioqa kəlgəndə, u bexini kətürüp Dawutni kərüp, hamandin qikip kəldi-də, bexini yərgə təgküdək egip Dawutka təzim kildi. 22 Dawut Ornanəqa: «Həlk iqidə taraləjan wabani tosup kəlix üqün, muxu hamanni wə ətrapidiki yərnə mənə setip bərsəng, bu yərdə Pərwərdigarəqa atəp bir kurbangah salay dəymən. Sən toluq bəhə koyup bu yeringni mənə setip bərsəng» dedi. 23 — Alsila, oqlam padixəhning kəndak kiləusi kəlsə xundak kiləy; kərisila, kurbanlik kilixka kalilarni bəre, haman tepidəjan tirnilarni otun kilip kəlisila, buqdayni ax hədiyəsigə ixlətsilə; bularning həmmisini mən əzlrigə tuttum, dedi Ornan Dawutka. 24 «Yək», — dedi Dawut Ornanəqa, — «kəndakla bolmisun mən toluq bəhəsi boyiqə setiwəlimən; qünki mən seningkini eliwəlip Pərwərdigarəqa atisam bolmaydu, bədal təliməy kəydürmə kurbanlikni hərgiz sunmaymən». 25 Xuning bilən Dawut altə yüz xəkəl altunni əlqəp Ornanəqa berip u yərnə setiwəldi. 26 Dawut u yərgə Pərwərdigarəqa atəp bir kurbangah saldi wə kəydürmə kurbanlik wə inəklük kurbanlikni sunup, Pərwərdigarəqa nida kildi; Pərwərdigar uning tiligini kəbul kərüp, jawabən asmandin kəydürmə kurbanlik kurbangahəqa ot qüxürdi. 27 Pərwərdigar Pərixtsini buyruwidi, U kiliqini kaytidin oqlipəqa saldi. 28 U qəoqda, Dawut Pərwərdigarning Yəbusiyəldin boləjan Ornanning haminida uning tiligigə jawab bərgənlilikni kərüp, xu yərdə kurbanlik sunuxka bəxlidi. 29 U qəoqda, Musa qəldə yasətkən Pərwərdigarning qədri wə kəydürmə kurbanlik kurbangahı Gibeonning egizlikidə idi; 30 ləkin Dawut Pərwərdigarning Pərixtsining kiliqidin kərkup, u yərnin alioqa berip Hudadin yol sorəxka jür'ət kiləlməytti.

22 Xunga Dawut: «Mana bu Pərwərdigar Hudaning əyi bolidəjan jay, mana bu Israil üqün kəydürmə kurbanlik sunidəjan kurbangah bolidu» — dedi. 2 Dawut Pərwərdigarning əyini saldurux üqün Israil zeminidiki yat əldikilərnə yiojixni buyruđi həm taxlarni oyuxka taxqilarni təyinlidi. 3 İxik-dərwəzilarəqa ixlitixkə mik wə girə-baldak yasəx üqün nuroqun təmür təyyarlıdi; yənə nuroqun mis təyyarlıdiki, uning eoqirlikini tarəziləp boləytti; 4 u yənə san-sanəksiz kedir yəoqi təyyarlıdi, qünki Zidonluklar bilən Turluklar Dawutka nuroqun kedir yəoqi yətküzüp bərgənidi. 5 Dawut kənglidə: «Oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran kəqət halas,

Pərwərdigarə selinidiəjan əy nahəyiti bəhəywət wə katta boluxi, xan-xəhriti barlıq yurtlarəja yeyilixi kerək; xuning bilən bu əygə ketidiəjan materiyallarni hazirlap koyuxum kerək» dəp oylidi. Xunga Dawut əlixtin ilgiri nuroqun materiyal hazirlap koydi. **6** Dawut oqli Sulaymanni kiqkirip uningəja Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigarəja əy selixni tapilidi. **7** Dawut Sulaymanəja mundak dedi: «I oqlum, mən əslidə Pərwərdigar Hudayimning namioəja atap bir əy selixni oyləjan, **8** lekin Pərwərdigarning manga: «Sən nuroqun adəmning kenini təkting, nuroqun qong jənglərni kilding; sening Mening namimoəja atap əy selixingəja bolmaydu, qünki sən Mening aldimda nuroqun adəmning kenini yərgə təkting. **9** Kara, seningdin bir oqul tərulidu; u aram-tinqlik adimi bolidu, Mən uni hər tərəptiki düxmənliridin aram tapkuzimən; uning ismi dərwəkə Sulayman atilidu, u təhttiki künliridə Mən Israiləja aram-tinqlik wə asayixlik ata kilimən. **10** U Mening namimoəja atap əy salidu; u Manga oqul bolidu, Mən uningəja ata bolimən; Mən uning Israil üstidiki padixahlıq təhtini mənggü məzmut kilimən» degən səz-kalami manga yətti. **11** I oqlum, əmdi Pərwərdigar sening bilən billə boləjay! Xuning bilən yolung rawan bolup, Uning sening toqruluk bərgən wədisi boyiqə Pərwərdigar Hudayingning əyini salisən. **12** Pərwərdigar sanga pəm wə əkil bərgəy wə Israilni idarə kilixkə kərsətmə bərgəy, seni Pərwərdigar Hudayingning mukəddəs kanunioəja əməl kilidiəjan kiləjay. **13** Xu wakıtta, Pərwərdigar Israilar üqün Musaoəja tapxuroəjan bəlgilimə-həkümlərgə əməl kilsang, yolung rawan bolidu. Kəysər, batur bol! Korkma, hədukuqpmu kətmə. **14** Kara, mən Pərwərdigarning əyi üqün japamuxəkətlirim arqilik yüz ming talant altun, ming ming talant kümüx wə intayin kəp, san-sanaksiz mis, təmür təyyarlıdim; yənə yaəjaq wə tax təyyarlıdim; buningəja yənə sən qoxsang bolidu. **15** Buningdin baxkə seningdə yənə tax kəsküqi, tamqi, yaəjaqqi həm hərhil hizmətlərnə kilalaydiəjan nuroqun ustilar bar; **16** altun-kümüx, mis, təmür bolsa san-sanaksiz; sən ixkə tutuxuxkə ornungdin tur, Pərwərdigarim sening bilən billə boləjay!» **17** Dawut yənə Israildiki əməldarlarəja oqli Sulaymanəja yardəm berixni tapilap: **18** «Hudayinglar boləjan Pərwərdigar silər bilən billə əməsmu? Hər ətrapinglarda silərgə tinq-aramlik bərgən əməsmu? Qünki U bu zemindiki ahalini qoluməja tapxurdi; zemin Pərwərdigarning

aldida wə həlkining aldida tizginləndi. **19** Əmdi silər pütün kəlbənglar, pütün jeninglar bilən kət'iy niyətkə kelip, Hudayinglar boləjan Pərwərdigarni izlənglar; Pərwərdigarning əhdə sandukini wə Hudaning mukəddəshanisidiki kaqa-əswablırini Uning namioəja atap selinəjan əyigə apirip koyux üqün, Pərwərdigar Hudaning mukəddəshanisini selixkə ornunglardin qopunglar!» dedi.

23 Dawut kərip künliri toxay dəp kələjanda, oqli Sulaymanni Israil üstigə padixah kilip tiklidi. **2** Dawut Israildiki əməldarlarni, kahinlarni wə Lawiyılarni yiqdi. **3** Lawiyıldin ottuz yaxtin axkənlarning həmmisi sanəktin ötküzüldi; tizimlanəjini boyiqə, ulardin ərlər jəmiy ottuz səkkiz ming kixi idi. **4** Dawut: «Bularning iqidə yigirmə tət ming kixi Pərwərdigarning əyini baxkəruux hizmitigə, altə ming kixi əməldar wə sotqilikqə, **5** tət ming kixi dərwəziwənlikkə wə yənə tət ming kixi mən yasioəjan sazlar bilən Pərwərdigarəja həmdusana oqux ixioəja koyulsun» — dedi. **6** Dawut ularni Lawiyning oqli Gərxon, Kohət wə Mərari jəmətłiri boyiqə guruppilarəja bəldi: — **7** Gərxoniylardin Ladan bilən Ximəy bar idi; **8** Ladanning oqli: tunji oqli Yəhiyə, yənə Zitam bilən Yoeldin ibarət üq kixi idi; **9** Ximəyning oqlidin Xelomit, Həziyə wə Hərəndin ibarət üq kixi idi; yukirikilar Ladanning jəmət baxlikłiri idi. **10** Ximəyning oqulliri Jəhat, Zina, Yəux wə Beriyah, bu tətəylənnəng həmmisi Ximəyning oqli idi. **11** Jəhat tunji oqul, Ziza ikkinqi oqul idi; Yəux bilən Beriyahning əwladlıri kəp bolmioəjaqkə, bir [jəmət guruppisi] dəp həsəblanəjan. **12** Kohətnəng oqulliri Amram, İzhar, Həbron wə Uzziyəldin ibarət tət kixi idi. **13** Amramning oqli Hərən bilən Musa idi. Hərən bilən uning əwladlıri əng mukəddəs buyumlarni pakıax, Pərwərdigarning aldida mənggügə [kurbanlıqlarni] sunux, uning hizmitini kilix, mənggü uning namidin bəht tiləp dua berixkə ayriəjanidi. **14** Hudaning adimi Musaoəja kəlsək, uning əwladlıri Lawiy kəbilisidin dəp həsəblinip pütülgən. **15** Musaning oqli Gərxom bilən Əliəzər idi. **16** Gərxomning oqulliridin Xəbuyəl qong oqli idi. **17** Əliəzərnəng oqli Rəhəbiya idi; Əliəzərnəng baxkə oqli bolmioəjan, lekin Rəhəbiyanəng oqulliri nahəyiti kəp idi. **18** İzharning tunji oqli Xelomit idi. **19** Həbronning oqulliri: tunji oqli Yeriya, ikkinqi oqli Amariya, üqinqi oqli Yəhəziyə, tətinqi oqli Jəkəmiyam idi. **20** Uzziyəlnəng oqulliri: tunji oqli Mikah, ikkinqi oqli Yixiya idi. **21** Mərarinəng oqli

Mahli bilən Muxi idi; Mahlining oşli Əliazar bilən Kix idi. **22** Əliazar əlgəndə oşli yok, kizlirila bar idi; ularning tuşqanliri, yəni Kixning oşulliri u kizlarni əmrigə aldi. **23** Muxining Mahli, Edər wə Yərəmot degən üqla oşli bar idi. **24** Yukirikilarning həmmisi Lawiyning əwladliri bolup, jəmətliri boyiqə, yəni jəmət baxliri boyiqə yigirmə yaxtin axқан әrkәklər royhәtkә elinоjan; ular Pәrwәdigarning өyidiki wәzipilarni etәxkә ismiliri boyiqә tizimlanоjanidi. **25** Qünki Dawut: «Israilning Hudasi Pәrwәdigar Öz hәlkigә aram berip, Əzi mөnggü Yerusalemda makan kилidu; **26** xuning bilән Lawiylarning mukәddәs qedirni wә uning iqidiki hәrkaysi қаqa-әswablarni kәtүrүp yүrүxning hәjiti yok» degәnidi. **27** Xunga Dawutning jan үzүx aldidiki wәsiyiti boyiqә, Lawiylarning yigirmә yaxtin yukirilirining hәmmisi sanaktin өtkүzүlgәnidi. **28** Ularning wәzipisi bolsa Hәrunning әwladlirining yenida turup, Pәrwәdigarning өyining ixlirini kiliх idi; ular hөyla-aramlarni baxқurux, kışkisi, Pәrwәdigarning өyining hizmәt wәzipilirini bejirixkә mäs'ul idi; **29** yәнә «tizilojan tәkdim nan», ax hәdiyә unliri, petir koturmaqlar, kәzan nanliri wә maylik nanlarоja, xundakla hәrhil әlqәx әswablirioja mäs'ul idi; **30** ular yәнә hәrkünü әtigәndә әrә turup Pәrwәdigarоja tәxәkkür eytip hәmdusana okuytti, hәrkünü kәqlikimu xundak kилatti. **31** Yәнә xabat күni, hәr yengi ayda, xuningdәk bekitilgән hөyt-bayramlarda sunulidiojan barlik kөydүrmә kurbanliklarоja mäs'ul idi. Özlirigә karitilojan bәlgilimә boyiqә, ular daim Pәrwәdigarning aldioja bekitilgән sani wә nөwiti bilән hizmәttә turatti. **32** Ular jamaәt qedirini hәм mukәddәs jayni baқatti, xundakla özlirining Pәrwәdigarning өyidiki hizmәttә boluwatқан kerindaxliri, yәni Hәrunning әwladlirioja karaytti.

24 Hәrun әwladlirining nөwәtqilikkә bөлünüxi tөwәndikiqә: Hәrunning oşli Nadab, Abihü, Əliazar wә Itamar. **2** Nadab bilән Abihü atisidin burun өlүp kәtkән hәм pәrzәnt kөrmigәnidi; xunga Əliazar bilән Itamar kahinlikni tutatti. **3** Dawut wә Əliazarning әwladliridin Zadok wә Itamarning әwladliridin Ahimәlak ularning kerindaxlirini guruppilarоja bөлүp, wәzipisi boyiqә ixқа koydi; **4** Əliazarning әwladliridin jәмәt bexi bolоjanlar Itamarning әwladliridin jәмәt bexi bolоjanlardin kәp ikәnlikini bilip, ularni xuningоja asasән ayrip nөwәt-guruppilarоja bөldi.

Əliazarning әwladliridin jәмәt bexi bolоjanlar on altә kixi idi, Itamarning әwladliridin jәмәt bexi bolоjanlar sәkkiz kixi idi; **5** ular qәk taxlax yoli bilән tәngxәp nөwәt-guruppilarоja bөлündi. Xundak kiliр mukәddәshanidiki ixlarоja mäs'ul bolоjanlar wә Hudaning aldidiki ixlarоja mäs'ul bolоjanlar hәм Əliazarning әwladliridinmu hәм Itamarning әwladliridinmu boldi. **6** Lawiy Nәtanәlning oşli Xemaya katip bolsa padixah, әmәldarlar, kahin Zadok, Abiyatarning oşli Ahimәlak, xundakla kahinlarning wә Lawiylarning jәмәt baxlikliri aldidida ularning ismini pütүp koydi. Əliazarning әwladliri iqidin bir jәмәt tallandi, andin Itamarning әwladliri iqidinmu bir jәмәt tallandi. **7** Birinqi qәk Yәhöyaribқа, ikkinqi qәk Yәdayarоja, **8** üqinqi qәk Hәrimoja, tәtinqi qәk Seorimoja, **9** bәxinqi qәk Malkiyarоja, altinqi qәk Miyaminоja, **10** yәttinqi qәk Hәkkozоja, sәkkizinqi qәk Abiyarоja, **11** tokқuzinqi qәk Yәxuarоja, oninqi qәk Xekaniyarоja, **12** on birinqi qәk Əliyaxibқа, on ikkinqi qәk Yakimoja, **13** on üqinqi qәk Hүpparоja, on tәtinqi qәk Yәxәbiabқа, **14** on bәxinqi qәk Bilgahқа, on altinqi qәk Immәrgә, **15** on yәttinqi qәk Hәziroja, on sәkkizinqi qәk Hәppizәzgә, **16** on tokқuzinqi qәk Pitahiyarоja, yigirminqi qәk Yәhәzkәlgә, **17** yigirmә birinqi qәk Yәқinoja, yigirmә ikkinqi qәk Gamuloja, **18** yigirmә üqinqi qәk Delayarоja, yigirmә tәtinqi qәk Maaziyarоja qikti. **19** Mana bu ularning hizmәt tәrtipi; bu Israilning Hudasi Pәrwәdigar ularning atisi Hәrunning wastisi bilән buyruоjan nizam boyiqә, Pәrwәdigarning өyigә kirix nөwiti idi. **20** Lawiyning қalojan әwladliri munular: Amramning әwladliridin Xubayәl; Xubayәlning әwladliri iqidә Yәhdeya bar idi. **21** Rәhәbiyarоja kәlsәk, uning oşulliri, jümlidin tunji oşli Yixiya bar idi. **22** Izharning oşulliri iqidә Xelomot; Xelomotning oşulliri iqidә Jahat bar idi. **23** Hәbronning oşulliri: tunji oşli Yәriya, ikkinqisi Amariya, üqinqisi Yahәziyәl, tәtinqisi Jәkamiyam idi. **24** Uzziyәlning oşulliri: Mikah; Mikahning oşulliridin Xamir bar idi. **25** Mikahning inisi Isxiya idi; Yisxiyaning oşulliri iqidә Zәkәriya bar idi. **26** Mәrarining oşulliri: Mahli wә Muxi; Yaaziyaning oşli Beno idi. **27** Mәrarining oşli Yaaziyadin bolоjan әwladliri Beno, Xoһam, Zakkur wә Ibri bar idi. **28** Mahlining oşli Əliazar idi; Əliazarning oşli yok idi. **29** Kixkә kәlsәk, uning oşulliri iqidә Yәrahmiyәl bar idi. **30** Muxining oşulliri Mahli, Edәр wә Yәrimot idi. Yukirikilarning hәmmisi Lawiyning әwladliri bolup,

jəmətliri boyiqə pütülgənidi. **31** Ularmu ularning qerindaxliri Hərunning əwladliri oja ohxax, Dawut padixah, Zadok, Ahimələk wə xuningdək kahinlar wə Lawiyaların jəmət baxlıqlirining aldida qək tartti; hərkaysi jəmət baxliri wə ularning tuoqanliridin əng kikiqlirimu ohxaxla qək tartti.

25 Dawut bilən qoxunning sərdarlıri Asaf, Həman wə Yədutunların oqulliri oqimu wəzipe yükləp, ularni qiltar, təmbur wə jang-janglar qelip, bexarət berix hizmitigə koydi. Ulardin wəzipe qoyulojanların sani təwəndikiqə: **2** Asafning oqulliridin Zakkur, Yüsüp, Nitaniya wə Axarilah bar idi; Asafning oqullirining həmmisi Asafning kərsətmisigə karaytti; Asaf padixahning kərsətmisi boyiqə bexarət berip səzləytti. **3** Yədutunoja kəlgəndə, uning Gədaliya, Zeri, Yəxaya, Ximəy, Həxabiya wə Mattitiah degən altə oqli bolup, atisi Yədutunning kərsətmisigə karaytti. Yədutun Pərwədigaroja təxəkkür eytip mədhıyə oqux üqün qiltar qelip bexarət berətti. **4** Həmanın bolsa, uning Bukkiya, Mattaniya, Uzziyə, Xəbuyəl, Yərimot, Hənaniya, Hənani, Əliyata, Giddalti wə Romamti-Ezər, Yoxbikaxa, Malloti, Hətir wə Mahaziot degən oqulliri bar idi. **5** Bularning həmmisi Həmanın oqulliri bolup, Huda oja bolujan mədhıyisini yangritix üqün qoyulojan (Həman bolsa padixahka Hudaning sez-kalamini yətküzidojan aldin kərgüqi idi); Huda Həmanoja on tət oqul, üq kiz ata kıləjanidi. **6** Bularning həmmisi atilirining baxlamqılıkida bolup, Pərwədigarning əyidə nəoqmə-nawa kılıx üqün, jang-jang, təmbur wə qiltar qelip Hudaning əyidiki wəzipesini təyaytti. Asaf, Yədutun wə Həman [bu ixlarda] padixahning kərsətmisigə karaytti. **7** Ular wə ularning qerindaxlirining sani jəmiy ikki yüz səksən səkkiz idi (ular həmmisi Pərwədigarni mədhıyiləx nəoqmə-nawalıkida alahidə tərbiyə kərgən, küy eytikə usta idi). **8** Bular qong-kikiqigə, ustaz-xagirtlikioja karımay həmmisi birdək qək tartip guruppilaroja bəlungənidi. **9** Birinqi qək Asafning oqli Yüsüpkə, ikkinqi qək Gədaliyoja qıkti; u, uning iniliri wə oqulliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **10** üqinqi qək Zakkuroja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **11** tətinqi qək Izrijoja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **12** bəxinqi qək Nətanioja qıkti; u uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **13** altinqi qək Bukkiyoja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup

on ikki kixi idi; **14** yəttinqi qək Yəxarilahka qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **15** səkkizinqi qək Yəxayoja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **16** tokkuzinqi qək Mattaniyoja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **17** oninqi qək Ximəygə qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **18** on birinqi qək Azarəlgə qıkti; u wə uning oqulliri, iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **19** on ikkinqi qək Həsabioja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **20** on üqinqi qək Xubayəlgə qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **21** on tətinqi qək Mattitiahka qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **22** on bəxinqi qək Yərimotka qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **23** on altinqi qək Hənaniyoja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **24** on yəttinqi qək Yoxbikaxoja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **25** on səkkizinqi qək Hənanijoja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **26** on tokkuzinqi qək Mallotioja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **27** yigirminqi qək Əliyatoja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **28** yigirmə birinqi qək Hətirjoja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **29** yigirmə ikkinqi qək Giddaltioja qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **30** yigirmə üqinqi qək Mahaziotka qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **31** yigirmə tətinqi qək Romamti-Ezərgə qıkti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi.

26 Dərwəziwənlərnin guruppilini təwəndikidək boldi: Korah jəmətidikilərdin Asafning əwladliri iqidə Korəning oqli Məxələmiya bar idi. **2** Məxələmiyaning birnəqqə oqli bolup, tunjisi Zəkəriya, ikkinqisi Yədiyayəl, üqinqisi Zəbadiya, tətinqisi Yatniyə, **3** bəxinqisi Elam, altinqisi Yəhəhənan, yəttinqisi Əlyoyinay idi. **4** Obəd-Edomning oqulliri: tunji oqli Xəmaya, ikkinqisi Yəhəzəbad, üqinqisi Yoah, tətinqisi Sakar, bəxinqisi Nətanəl, **5** altinqisi Ammiyə, yəttinqisi Issakar, səkkizinqisi Peultay; dərwəxə Huda Obəd-Edomjoja bəht-saadət ata kıləjanidi. **6** Uning oqli Xəmayamu birnəqqə oqul pərzənt kərgən bolup, həmmisi ata jəməti iqidə yolbaxqi idi, qünki ular batur əzimətlər idi. **7** Xəmayaning oqulliri: Otni, Refayəl, Obəd wə Əlzəbad idi. Əlzəbadning

iniliri Elihu bilən Səməkiyaning ikkisi batur idi. **8** Bularning həmmisi Obəd-Edomning əwladliri bolup, ular wə ularning oqulliri, qerindaxlirining həmmisi [Hudaning] hizmitidə qolidin ix kelidioqan adəmlər idi. Obəd-Edomning əwladi jəmiy atmix ikki adəm idi. **9** Məxələmiyaning oqulliri wə qerindaxliri bar idi; həmmisi batur bolup, jəmiy on səkkiz adəm idi. **10** Mərarining əwladi boləqan Hosahning birnəqə oquli bar idi, qong oquli Ximri (Ximri əslidə tunji oqul bolmisimu, atisi uni qong oqul kəlip tikləgən), **11** ikkinqi oquli Hilkəiya, üqinqisi Təbaliya, tətinqisi Zəkəriya idi. Hosahning oqulliri wə qerindaxliri jəmiy bolup on üç adəm idi. **12** Yukirikilarning həmmisi jəmət baxliri boyiqə dərwezawənlərnin guruppilarəqə bəlünüxi idi; ularning həmmisigə qerindaxliri bilən billə Pərwərdigarning əyidiki hizmət wəzipisi təpxuruloqanidi. **13** Ular, məyli qong bolsun yaki kiqik bolsun, əz jəməti boyiqə qək tartip hər bir dərwezioqə bəlgiləndi. **14** Xərkij dərwezida dərwezawənləlik kəlixkə qək qikqini Xələmiya boldi; andin ular uning oquli Zəkəriya (aqilənə məslihetqi idi) üqün qək tartti; uningə ximaliy dərwezawənləlik qeki qikti. **15** Jənubiy dərwezawənləlik qeki Obəd-Edoməqə qikti. Uning oqulliri ambar-həzinilərgə məs'ul boldi. **16** Xuppim bilən Hosahqə qərbiy dərwezawənləlik wə xuningdək dawan yolidiki Xalləkət dərwezawənləlik qeki qikti; dərwezawənlər yandixip turatti. **17** Xərkij dərwezioqə hər küni altə Lawiy dərwezawənləlik məs'ul idi; ximaliy dərwezawənləlik hər küni tət adəm, jənubiy dərwezawənləlik hər küni tət adəm məs'ul idi; ambar-həzinilərnin hər birigə ikki adəm bir guruppa bolup karaytti. **18** Qərb tərəptiki dəhlizning aldidiki yolda tət kixi, dəhlizning əzidə ikki kixi pasibanlik kəlattı. **19** Yəquridiki kixilər dərwezawənlərnin guruppilini bolup, Korahning wə Mərarining əwladliridin idi. **20** Ularning [baxkə] Lawiy qerindaxliridin Hudaning əyidiki həzinilərnə wə məkəddəs dəp beoqilanəqan buyumlar həzinisini baxkuruxkə Ahiyah qoyuldi. **21** Gərxon jəmətidiki Ladaning əwladliridin, Gərxoniy Ladan jəmətigə yolbaxqi boləqini: Jəhiyəli idi; **22** Jəhiyəlinin oqulliri Zetam bilən uning inisi Yoel idi; ular Pərwərdigarning əyidiki həzinilərgə məs'ul idi. **23** Amram jəməti, Izhar jəməti, Həbron jəməti wə Uzziyəl jəmətidikilərmu [wəzipigə qoyuldi]; **24** Musaning nəwrisi, Gərxomning oquli Xibuəl bax həziniqi boldi. **25** Uning Əliezərdin boləqan qerindaxliri: Əliezərnin oquli Rəhəbiya,

Rəhəbiyaning oquli Yəxaya, Yəxayaning oquli Yoram, Yoramning oquli Zikri, Zikrining oquli Xelomit idi. **26** Muxu Xelomit bilən uning qerindaxliri məkəddəs dəp beoqilanəqan buyumlar saqlinidəqan barlik həzinilərnə baxkuratti; bu buyumlarni əslidə Dawut padixah, jəmət baxlikliri, mingbexilər, yüzbexilər wə koxun sərdarlıri beoqiləqanidi. **27** Ular jənggəhlərdə buləng-taləng kəlip kəlgən mal-mülüklərdin wə oljədin Pərwərdigarning əyini puhta kəlixkə beoqiləqanidi. **28** [Bularning iqidimu] aldin kərgüqi Samuil, Kixning oquli Saul, Nərnin oquli Abnər wə Zəruiyənin oquli Yoablar məkəddəs dəp ayriəqan nərsilər bar idi; barlik məkəddəs dəp ayriəqan nərsilərnə Xelomit bilən uning qerindaxliri baxkuratti. **29** Izhar jəmətidin Kenaniya wə uning oqulliri [məkəddəs əyning] sirtidə Israilda mənsəpdar wə sotqılar kəlip qoyuldi. **30** Həbron jəmətidin Həxəbiya wə uning qerindaxliri, həmmisi batur bolup, İordan dəryasining qərbiy tərpidə Israilda mənsəp tutup, Pərwərdigarning hizmitigə wə padixahning ixlirəqə məs'ul boluxkə qoyuloqan. Ular jəmiy birmin qəttə yüz kixi idi. **31** Həbron jəməti iqidə, jəmətnin nəsbənamisi boyiqə Yəriya jəmət bəxi idi. Dawutning səltənətinin kərikinqi yili [nəsbənamilərnə] təkxürüx arkilik Gileadning Yaazar dəgən yəridə bu jəməttinmu batur əzimətlər tēpildi. **32** Yəriyaning qerindaxliridin yənə jəmiy bolup ikki ming qəttə yüz kixi bar idi; ularning həmmisi batur bolup, xu jəmət baxliri idi; padixah Dawut ularni Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Manassəh yərim kəbilisidiki Hudaəqə wə padixahning hizmitigə dair barlik ixlarni baxkuruxkə qoydi.

27 Təwəndikilər Israillar iqidə padixahning hizmitidə hərbiy kəsimlərəqə məs'ul boləqan hər kəysi jəmət baxliri, mingbexi, yüzbexi wə barlik mənsəpdarlar idi. Ular saniəqə karəp kəsimlərəqə bəlünəqanidi. Ular hər yili ay boyiqə nəwətləxip turatti, hər kəsimdə yigirmə tət ming adəm bar idi. **2** Birinqi aydiki birinqi nəwəti qoxunəqə Zabdiyəlinin oquli Yəxobiam məs'ul boləqan, uning axu kəsimdə yigirmə tət ming adəm bar idi. **3** U Pəraz əwladliridin bolup, birinqi aydiki axu koxun kəsimin qərdarlırinə baxkuratti. **4** İkkinqi aydiki nəwəti qoxunəqə məs'ul kixi Ahəhlək Doday bolup, uning qoxunin qorunbasar sərdari Miklot bar idi; bu kəsimdə yigirmə tət ming adəm bar idi. **5** Üqinqi aydiki üqinqi nəwəti qoxunin sərdari kəhin Yəhəyadanin oquli Binaya idi; u uning axu qoxunəqə

bax bolup, uningda yigirmə tət ming adəm bar idi. **6** Bu Binaya «ottuz palwan»ning biri bolup, axu ottuz adəmni baxquratti; uning qismida yənə uning oqli Ammizabad bar idi. **7** Tətinqi aydiki tətinqi nəwətqi qoxunning sərdari Yoabning inisi Asahəl idi; uningdin keyin oqli Zəbadiya uning ornini basti. Uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **8** Bəxinqi aydiki bəxinqi nəwətqi qoxunning sərdari Izrahlik Xamhut idi, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **9** Altinqi aydiki altinqi nəwətqi qoxunning sərdari Təkoalik İkkəxning oqli Ira idi, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **10** Yəttinqi aydiki yəttinqi nəwətqi qoxunning sərdari Əfraim əwladliri iqidiki Pilonluk Hələz bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **11** Səkkizinqi aydiki səkkizinqi nəwətqi qoxunning sərdari Zərah jəmətidiki Huxatlik Sibbikay bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **12** Tokkuzinqi aydiki tokkuzinqi nəwətqi qoxunning sərdari Binyamin kəbilisidiki Anatotluk Abiazər bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **13** Oninqi aydiki oninqi nəwətqi qoxunning sərdari Zərah jəmətidiki Nitofatlik Maħaray bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **14** On birinqi aydiki on birinqi nəwətqi qoxunning sərdari Əfraim kəbilisidiki Piratonluk Binaya bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **15** On ikkinqi aydiki on ikkinqi nəwətqi qoxunning sərdari Otniyəl jəmətidiki Nitofatlik Həlday bolup, uning qismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **16** İsrailning hərəkaysi kəbililirini idarə kilip kəlgənlər təwəndikilər: Rubəniylar üçün Zikrining oqli Əliezər kəbilə baxliki idi; Ximeoniylar üçün kəbilə baxliki Maakahning oqli Xəfatiya; **17** Lawiy kəbilisi üçün Kəmuəlning oqli Həsabiya kəbilə baxliki idi; Həruniylar üçün jəmət bexi Zadok; **18** Yəhuda kəbilisi üçün Dawutning akisi Elihu kəbilə baxliki idi; İssakariylar üçün Mikailning oqli Omri kəbilə baxliki idi; **19** Zəbuluniylar üçün Obadiyaning oqli Yixmaya kəbilə baxliki idi; Naftali kəbilisi üçün Azriyəlning oqli Yərimot kəbilə baxliki idi; **20** Əfraimiylar üçün Azaziyaning oqli Həxiya kəbilə baxliki idi; Manassəh yerim kəbilisi üçün Pidayaning oqli Yoel kəbilə baxliki idi; **21** Gileadta makanlaxқан Manassəh yerim kəbilisi üçün Zəkəriyaning oqli İddo kəbilə baxliki idi; Binyamin kəbilisi üçün Abnərning oqli Yaasiyəl kəbilə baxliki idi; **22** Dan kəbilisi üçün Yəroħamning oqli Azarəl kəbilə baxliki idi. Yükdiridikilər İsrail kəbililiri üçün kəbilə baxliki idi.

23 Dawut İsrailar iqidə yigirmə yaxtin təwənlərni tizimlimioğan; qünki Pərwərdigar İsrailarning sanini asmandiki yultuzdək kəp kilimən degənidi. **24** Zəruiyaning oqli Yoab sanini elixka kirixkən, lekin tügimigən; qünki muxu ix wəjədin [Hudaning] oqəzipi İsrailarning bexioğa yaqduruloğan; xu səwəbtin İsrailarning sani «Dawut padixahning yilnamiliri» degən hatirigə kirgüzülmigən. **25** Padixahning ambar-həzinilirini baxquruquqi Adiyəlning oqli Azmawət idi; dala, xəhər, yeza-kənt wə munarlardiki ambar-həzinilərni baxquruquqi Uzziyaning oqli Yonatan idi. **26** Etiz-eriklarda terikqilik kəloquqilarni baxquruquqi Kelubning oqli Əzri idi; **27** Üzümzarliklarni baxquruquqi Ramahlik Ximəy; üzümzarliklardiki xarab ambarlirini baxquruquqi Xifmilik Zabdi; **28** Xəfələh tüzlənglikidiki zəytun wə üjmə dərəhlirini baxquruquqi Gədarlik Baal-Hanan idi; may ambarlirini baxquruquqi Yoax; **29** Xaronda bekilidioğan kala padilirini baxquruquqi Xaronluk Sitray; jiloqildiki kala padilirini baxquruquqi Adlayning oqli Xafat; **30** tēgilərni baxquruquqi İsmailardin Obil; exəklərni baxquruquqi Mironotluk Yəhdiya; **31** qoy padilirini baxquruquqi Hagarlik Yaziz idi. Bularning həmmisi Dawut padixahning mal-mülkini baxquruquqi əməldarlar idi. **32** Dawutning taqisi Yonatan məslihətqi bolup, danixmən həm Təwrat həttatqisi idi; Həqmonining oqli Yəhiyəl padixahning oqullirining ustazi idi. **33** Aħitofəlmü padixahning məslihətqisi idi; Arklik Huxay padixahning jan dosti idi. **34** Aħitofəldin keyin Binayaning oqli Yəhoşada bilən Abiyatar uning ornioğa məslihətqi boldi; Yoab padixahning qoxun sərdari idi.

28 Dawut İsraildiki barlik əməldarlarni, hərəkaysi kəbilə baxliqliri, nəwətləxip padixahning hizmitini kəlidioğan qoxun bexi, mingbexi, yüzbexi, padixah wə xahzadilərnin barlik mal-mülük, qarwa mallirini baxquridioğan əməldarlarni, xuningdək məhərəm-oqojidarlar, palwanlar wə barlik batur jəngqilərni Yerusalemoğa qəkırtip kəldi. **2** Padixah Dawut ornidin turup mundaq dedi: — I buradərlirim wə həlkim, gəpimgə kulak selinglar: Kənglümdə Pərwərdigarning əhdə sanduqi üçün bir aramgah, Hodayimizning təhtipərisi bolidioğan bir əy selix arzuym bar idi həmdə uni selixka təyyarlikmu kərup qoyoğanidim. **3** Lekin Huda manga: «Sən Mening namimoğa atap əy salsang bolmaydu, qünki Sən jəngqi, adəm əltürüp qan təkkənsən» dedi. **4** İsrailning Hudasi

bolojan Pərwərdigar atamning pütün jəmətidin meni əbədil'əbəd Israiloşa padixah boluxka tallidi; qünki U Yəhudani yolbaxqi boluxka talliojan; U Yəhuda jəməti iqidə atamning jəmətini talliojan, atamning oqulliri iqidə məndin razi bolup, meni pütün Israiloşa padixah kılıp tiklign; **5** mening oqullirim iqidin (Pərwərdigar dərəkə manga kəp oqul ata kılıojan) U yənə oqulum Sulaymanni Pərwərdigarning padixahlikining təhtigə olturup, Israiloşa həkümran boluxka tallidi. **6** U manga: «Sening oqlung Sulayman bolsa Mening öyüm wə hoylilirimni salojuqi bolidu; qünki Mən uni Özümgə oqul boluxka tallidim, Mənmü uningoşa ata bolimən. **7** U Mening əmr-bəlgilimilirimgə bügünküdək qing turup riayə kılıdiojan bolsa, uning padixahlikini mənggü mustəhkəm kılımən» degənidi. **8** Xunga bügün Pərwərdigarning jamaiti pütkül Israil həlkining, xundakla Hodayimizning aldidə [xuni eytimən]: — Bu yaxı yurtka igidarqılık kılıx üqün wə kəlgüsüdə baliliringlaroşa mənggüllük miras kılıp qaldurux üqün, silər Hodayinglar Pərwərdigarning barlık əmrlirini izdəp tutunglar. **9** — I, sən oqulum Sulayman, atangning Hudasi bolojan Pərwərdigarni bil, sap dil wə pidakarlık bilən Uning hizmitidə bolojın. Qünki Pərwərdigar jimi adəmning kənglini kəzitip turidu, barlık oy-niyətlirini pərk etidu. Sən Uni izdisəng, U Özini sanga tapkuzidu; Uningdin tenip kətsəng, seni mənggü üzüp taxlaydu. **10** Əmdi sən kəngül kəyojin, Pərwərdigar mukəddəshana kılıx üqün bir öyni selixka seni tallidi; batur bol, uni ada kıl!» **11** Dawut [mukəddəsgahning] dəhlizi, haniliri, həziniliri, balihaniliri, iqki öyliri wə kafarət təhtidiki öyining layihisining həmmisini oqli Sulaymanoşa tapxurdi; **12** [Hudaning] Rohidin tapxuruwalojini boyiqə u Pərwərdigarning öyining hoyliliri, tət ətrapidiki kikiq öylər, mukəddəshanidiki həzinlər, mukəddəs dəp beoixlanojan buyumlar kəyulidiojan həzinilərnin layihilirini qaldurmay uningoşa kərsətti. **13** Yənə kahınlar bilən Lawiylarning guruppilini, Pərwərdigarning öyidiki hərhil wəzipilər, xuningdək Pərwərdigarning öyigə ehtiyajlık barlık əswablar toqrisidiki bəlgilimilərnə kərsətti; **14** wə hərhil ixlaroşa kerəklik altun əswablarni yasitixka ketidiojan altun, hərhil ixlaroşa kerəklik kümüş əswablarni yasitixka ketidiojan kümüş, **15** altun qiraodanlaroşa, ularoşa təwə altun qiraodlaroşa, yəni hərbir qiraodan wə qiraodlaroşa ketidiojan altun; kümüş qiraodanlaroşa, yəni hərbir qiraodan wə xuningoşa təwə qiraodlar

üqün ketidiojan kümüşni tapxurup bərdi. U hərbir qiraodanoşa ixlitix ornioşa qarap kerəklikini bərdi; **16** nan tizidiojan altun xirələrnə yasitixka, yəni hərbir xirə üqün kerəklik altun bərdi; kümüş xirələrnə yasitixka kerəklik kümüş bərdi; **17** wilka-ilməklər, təhsə-piyalə wə qəgünlərnə yasaxka, altun qinilər, yəni hərhil qinini yasaxka kerəklik bolojan sap altun bərdi; kümüş qinilərnə yasaxka, yəni hərbir qinə üqün kerəklik kümüş bərdi; **18** huxbuygah yasaxka kerəklik esil altun bərdi. U yənə kənatlirini kerip Pərwərdigarning əhdə sandukini yepip turidiojan altun kerublar qaraydijon [kafarət] təhtining nushisini tapxurup bərdi. **19** «Bularning həmmisi, Pərwərdigar Öz qolini üstümgə kəyojanda manga kərsətkən barlık nushə-əndizilər bolojaqka, mən yezip kəyodum» dedi Dawut. **20** Dawut yənə oqli Sulaymanoşa: «Sən batur wə jasarətlik bol, buni ada kıl; kərkəma, aləxzadimü bolup kətmə; qünki Pərwərdigar Huda, mening Hodayim sening bilən billə bolidu; taki Pərwərdigarning öyidiki keyinki ibadət hizmiti üqün təyyarlık ixliri tügigəngə qədər U səndin həq ayrılmaydu yaki taxlapmu kəyomaydu. **21** Qara, Hudaning öyidiki barlık hizmitini bejiridiojan kahınlar wə Lawiylarning guruppiliri təyyar turidu; sening yeningda hərhil hünərgə usta, hərbir hizmətkə təyyar turojan hünərwənlərmü razilik bilən turidu; uning üstigə əməldarlar wə barlık həlk sening əmringni kütidu» dedi.

29 Dawut pütkül jamaətkə səz kılıp mundaq dedi: — Huda Əzi talliojan oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran kəqət, halas, bu quruluş bolsa tolimu qong; qünki bu mukəddəs orda insan üqün əməs, bəlkə Pərwərdigar Huda üqün yasilidu. **2** Mən Hodayimning öyi üqün pütün küqümni qikirip, altun bilən yasilidiojanlirioşa altun, kümüş bilən yasilidiojanlirioşa kümüş, mis bilən yasilidiojanlirioşa mis, təmür bilən yasilidiojanlirioşa təmür, yaqraq bilən yasilidiojanlirioşa yaqraq təyyarlap kəyodum; yənə aq həkik, kəzlük yaqut, rənglik tax wə hərhil esil taxlarni, yənə nəhayiti kəp mərmərnə yiojip kəyodum. **3** Mən Hodayimning öyidin səyünidiojanlıqim üqün Hodayimning öyini selixka təyyarlijon barlık nərsilərdin baxka, özümning təəllukatidin altun-kümüşlərnə Hodayimning öyigə atidim; **4** yəni öyning tamlirini qaplıx üqün Ofir altunidin üq ming talant, sap kümüxtin yəttə ming talant təkdım kıldim; **5** altundin yasilidiojanlirioşa altun, kümüxtin yasilidiojanlirioşa kümüş wə hünərwənlərnin qoli

bilən hərhil yasilidiojanlirioja kerək bolojinini təqdim kildim. Bügün yənə kimlərnin Pərwərdigarəja birnemə atiojusi bar?». 6 Xuning bilən Israil kəbiliridiki hərəkaysi jəmət baxliri, kəbilə baxlikliri, mingbexi, yüzbexi wə padixahning ixlirioja məs'ul boləjan ojojidarlar mu beojixlaxkə kirixti. 7 Ular Hudaning əyidiki ibadət hizmətliri üqün bəx ming talant altun wə on ming darik altun, on ming talant kümüx, on səkkiz ming talant mis wə bir yüz ming talant təmür təqdim kildi. 8 Yəquti barlar yəqutni Pərwərdigarning əyining həzinişigə, yəni Gərxoniy Həhiyəlnin kolioja tapxurdi. 9 Halayik kixilərnin mundək əz ihtiyarlik i bilən təqdim kiləjanlikliridin huxal bolup ketixti; qünki ular qin kəlbidin Pərwərdigarəja təqdim kilixkanidi. Dawut mu alamət hux boldi. 10 Xunga Dawut pütkül jamaət aldida Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhijə eytip mundək dedi: — «Ah Pərwərdigar, bowimiz Israilning Hudasi, Sən əbədil'əbədigiə həmdusanaəja layikşən. 11 I Pərwərdigar, uluəluk, küq-kudrət, xan-xəp, xanuxəwkət wə həywət Sanga mənəsupur; asmandiki wə yərdiki bar-yəki Seningkidur; i Pərwərdigar, padixahlik Seningkidur, həmmidin üstün boləjan idarə kiləjuqışən. 12 Dələt bilən izzət Seningdinlə kelidu, Sən həmmigə həkümdarsən. Küq bilən kudrət Sening kolungda; hərkimni uluə wə kudrətlik kilix pəkət kolungdindur. 13 Əmdi, ah Hudayimiz, biz Sanga təxəkkür okuyimiz, xan-xəpəlik namingəja mədhijə okuyimiz! 14 Mana muxundək əzlükümüzdin təqdim kiləlaydiojan boləjan mən kim idim, həlkim nemə idi? Qünki barlik nərsə Səndin kelidu, biz pəkət Əz kolungdin kəlginidin Əzünggə qəyturduk, halas! 15 Biz Sening aldingda yəka yurtluklar, barlik atəbowilirimizəja ohxax musapirmiz, halas; yər yüzidiki künlirimiz goya bir sayə, ümidsiz ətküzüldü. 16 I Hudayimiz Pərwərdigar, biz Sening namingəja atəp əy selixkə təyyarlap yiojkan bu baylik-dunyaning həmmisi Sening kolungdin kəlgən, əsli Seningkidur. 17 I Hudayim, xuni bilimənki, Sən insanning kəlbini sinəp, durusluktin hursən bolisən; mən bolsam durus kəlbimdin bularni ihtiyarən təqdim kildim; wə bu yərdə hazır turojan həlkəningningmu Sanga təqdim kiləjojinini huxal-huramlik bilən kərdüm. 18 I Pərwərdigar, atəbowilirimiz boləjan İbrahəim, İshək wə Israilning Hudasi, Əz həlkəning kənglidiki bundək əy-niyətni mənggü mustəhkəm kiləjəşən, kənglini Əzünggə tartkuzəjəşən! 19 Oəjum

Sulaymanəja Sening əmlirini, agah-guəhliklirini wə bəlgilimilirini tutup, həmmi ni adə kilip, mən hazır lap kəyojanlirimni ixlitip ordini yasəxkə durus bir kəlb bərgəşən». 20 Dawut pütün jamaətə: «Silər Hudayinglar boləjan Pərwərdigarəja təxəkkür-həmdusana okup mədhijəylənglar!» dewidi, pütün jamaət atəbowilirini Hudasi boləjan Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhijə okup səjdə kildi; ular Pərwərdigar həm padixah aldida bəx urdi. 21 Ətisi ular Pərwərdigarəja atəp kəurbanliklər wə kəydürmə kəurbanliklarni kəltürdi; xu küni ular ming buka, ming kəqəkar, ming kəzini xarəb hədiyəliri bilən kəoxup təqdim kildi, xundəklə yənə pütün Israil üqün nurojun kəurbanliklarni təqdim kildi. 22 Ular xu küni Pərwərdigarning aldida alamət huxal bolup oəjaləndi. Ular Dawutning oəqli Sulaymanni ikkinji kətim padixah tikləx murasimi ətküzdi; uni Pərwərdigarning aldida xəh boluxkə, Zadəkni kəhəin boluxkə məsih kildi. 23 Xuningdin keyin Sulayman Pərwərdigarəja təwə təhtkə olturup, atisi Dawutning ornioja padixah boldi wə intayin rawəj tapti; pütkül Israil həlki uningəja itəət kildi. 24 Barlik əmədarlar, palwanlar wə xundəklə padixah Dawutning oəqullirini həmmisi Sulaymanəja bəkinip boysundi. 25 Pərwərdigar Sulaymanni Israil həlki aldida nəhəyiti uluə kildi; U uningəja atə kiləjan xəhanə həywət xundək yukiriki, uningdin ilgiri ətkən hərəkəndək Israil padixahlirida həq bolup bəkkən əməs. 26 Yəssəning oəqli Dawut pütün Israiləja xundək padixah boləjanidi. 27 Uning Israiləja həkümrənlək kiləjan wəkti jəmiy kərik yil boldi; u Həbronda yəttə yil, Yərusələmdə ottuz üq yil səltənət kildi. 28 U uzun əmür, dələt-baylik wə izzət-hərmət kərup, heli kəp yaxəp, aləmdin ətti; ornioja uning oəqli Sulayman padixah boldi. 29 Padixah Dawutning barlik ixliri, bəxtin ahiriojiqə manə aldin kərgüqi Samuilning hatiriliri, Natan pəyoəmbərnin hatiriliri wə aldin kərgüqi Gədnin hatiriliridə pütülgəndur. 30 Uning səltəniti, kərsətkən küq-kuwwiti, xundəklə uning, Israil wə hərəkaysi dələt-məmlikətlərnin bəxidən ətkən wəkələrmu xu hatirilərdə pütülgəndur.

Tarih-təzkirə 2

1 Dawutning oqli Sulaymanning həkümranliki mustəhkəmləndi; qünki uning Hudasi Pərwərdigar uning bilən billə bolup, uni bək bütük kildi. **2** Sulayman pütkül Israillarni, mingbexi, yüzbexi, sorəqı wə pütkül Israilning kəbilə-jəmət baxlıkliri boləjan əməldarlarni qakirtip ularəja səz kildi. **3** Sulayman barlıq jamaət bilən birliktə Gibeonning egizlikigə bardı; qünki u yərdə Hudaning «jamaət qediri», yəni Pərwərdigarning kuli Musa bayawanda yasatқан qedir bar idi. **4** Hudaning əhdə sanduqini bolsa Dawut Kiriat-Yearimdin elip qikip, əzi uningəja təyyarlıəjan yərgə əkəlgənidi; qünki u Yerusalemda əhdə sanduqi üqün bir qedir tiktürgənidi. **5** Hurning nəwrısı, Urining oqli Bəzaləl yasəjan mis kurbangah bolsa [Gibeonda], yəni Pərwərdigarning jamaət qediri aldida idi; Sulayman jamaət bilən birliktə berip, xu yərdə [Pərwərdigardin] tilək tilidi. **6** Sulayman jamaət qedirining aldidiki mis kurbangahning yenioja, Pərwərdigarning aldioja kelip, kurbangahta ming malni kəydürmə kurbanlık kildi. **7** Xu keqisi Huda Sulaymanəja ayan bolup, uningəja: — Sən nemini tilisəng, xuni berimən, dedi. **8** Sulayman Hudaəja: — Sən atam Dawutқа zor mehir-muəbbət ata kıləjan, meni uning ornioja padixah kilding. **9** I Pərwərdigar Huda, əmdi Sən atam Dawutқа bərgən wədəngni puhta orunlıəjaysən; qünki Sən meni yərdiki topidək nurojun həlkkə həkümranlık kılidojan padixah kilding. **10** Əmdi Sən mənə bu həlkkə yetəqilək kıləjudək danalıq wə bilim bərgəysən; undək bolmisa Sening munqiwala qong bu həlkinggə kim həküm sürəlisun? — dedi. **11** Huda Sulaymanəja: — Mən seni həlkingə padixah kılıp tiklidim. Əmdi sən muxundək niyətkə kelip, nə baylık, mal-mülük, nə izzət-hərmət wə düxmənlingning janlırını tiliməy, nə uzun əmür kərtüxni tiliməy, bəlki bu həlkingə həküm sürüxkə danalıq wə bilim tiligən ikənsən, **12** Danalıq wə bilim sənə təqdim kılindi; wə Mən sənə baylık, mal-mülük wə izzət-hərmətmu bəre; xundək boliduki, seningdin ilgiri etkən padixahlarıning heqbiridə undək bolmiojan, seningdin keyin boləjusi padixahlardimu undək bolmaydu, dedi. **13** Bu ixtin keyin Sulayman Gibeon egizlikidiki «jamaət qediri»din Yerusaleməja kəytip kelip, Israil üstidə səltənət kildi. **14** Sulayman jəng hərwiliri bilən atlık ləxkərləni toplidi: — uning bir ming tət yüz jəng hərwisi, on ikki ming atlık ləxkiri bar idi; u

bularni «jəng hərwisi xəhərliri»gə həm padixahning yenida turux üqün Yerusaleməja orunlaxturdi. **15** Padixah Yerusalemda altun-kümüxləni taxlardək kəp, kedir dərəhlirini tüzləngliktiki üjmə dərəhliridək kəp kildi. **16** Sulaymanning atliri Misirdin həm kuwədin kəltürölətti; padixahning sodigərliri kuwədin tohtitiləjan bahəsi boyiqə setiwalətti. **17** Ular Misirdin setiwaləjan hər bir hərwining bahəsi altə yüz kümüx tənggə, hər bir atning bahəsi bir yüz əllik kümüx tənggə idi; at-hərwilər yənə Hittiyalarıning padixahliri wə Suriyə padixahliriojimu ənə xu [sodigərləning wastisi] bilən setiwelinətti.

2 Sulayman Pərwərdigarning namioja atəp bir əy həm padixahlıki üqün bir orda selix niyitigə kəldi. **2** Xuningdin keyin Sulayman yətmix ming adəmnı həmməllikқа, səksən ming adəmnı taəqda tax kesixkə, üq ming altə yüz kixini nəzarətqilikkə təyinlidi. **3** Sulayman Tur padixahı Hıraməja adəmnı əwətip: «Əzliri atam Dawutning turaləjusi bolsun dəp orda selixioja kedir yaəqiqi yətküzüp bərgən idilioju, mangimu xundək kıləjaya. **4** Mana, mən əmdi Pərwərdigar Hundayimning namioja atəp bir əy salmaqimən; əy uning aldida huxbuy yəkiş, «təqdim nanlar»ning üzülməy kəyuluxi, hər küni ətə-ahxamlirida, xabat künliridə, yəngi ayning birinqi künidə wə Pərwərdigar Hundayimiz bəkitip bərgən heyt-əyəmlərdə kəydürmə kurbanlıqlarıning sunuluxi üqün bolidu. Bu ixlər Israil həlkiyə mənggülik bir bəlgilimə bolidu. **5** Mən salmaqı boləjan əy əjayip həyəwətlək bolidu; qünki bizning Hundayimiz həmmə ilahlardin üstündür. **6** Ləkin asmanlar wə asmanlarıning üstidiki asmanmu Uni siəqduralmaydiojan tursa, kim Uningəja əy salalisun? Mən kim idim, kəndəkmü Uningəja əy saldurojudək kədrətkə igə bolay? Mən pəkət Uning aldida kurbanlıqlarni kəydürgüdəklə adəmmən, halas! **7** Əmdi əzliri mənə atam Dawut Yəhudada wə Yerusalemda təyyarlap kəyojan ustilar bilən billə ixləx üqün, altun-kümüxtə, mis wə təmərdə ixləxkə pixxik, səsin, tok kizil wə kək rənglik yip ixləxkə puhta həm nəkəxaxlıkni bilidəjan bir ustamni əwətkəyła. **8** Həm mənə Liwədin kedir, arqə-kəriojəy wə səndəl dərəhlirini yətküzüp bərgən bolsila; qünki əzlrining hizmətkərlirining Liwənda yaəjaqni kesixkə ustilikini bilimən; mənə, mənə kəpləp yaəjaqlarni təyyarlap bərix üqün mənəng hizmətkərlirim əzlrining hizmətkərliri bilən billə ixlisun; qünki mən salidəjan əy intayin həyəwətlək wə

ajayib karamət bolidu. **10** Mana, mən əzlrining yaojaq kesidiojan hizmətkarlıroja yigirmə ming kor buoqday, yigirmə ming kor arpa, yigirmə ming bat xarab, yigirmə ming bat zəytun meyi berimən» — dedi. **11** Turning padixahı Hıram Sulaymanoja jawabən məktup yollar: «Pərwədigar Əz həlkini səyğəqə U əzlrini ularning üstigə padixah kildi» — dedi. **12** Hıram yənə: «Asman-pələk bilən yər-zeminni yaratqan İsrailning Hudasi Pərwədigaroja Həmdusana boləy! Qünki U padixah Dawutka yorutulojan, pəm-parasətlik, Pərwədigar üçün bir əy, uning padixahlığı üçün bir orda salalaydiojan bir danixmən oşul bərdi. **13** Mana mən hazır əzlrigə hünərdə kamalətkə yətkən, əkil-parasət bilən yorutulojan, Hıram-Abi degən bir adəmni əwəyəy. **14** Uning anisi Dan kəbilisilik bir ayal, atisi Turluk ikən. U altun, kümüş, mis, təmür, taxlar, yaojaqılıq ixlıroja mahır, səsün, tok kızıl, aq və kək rənglik yip ixləxkə puhta, hərhil nəkkaxlik ixlıroqımu usta, tapxurulojan hərəkəndə layihigə amalini kılalaydu. Bu kixi əzlrining hünərwənliri bilən wə atiliri boləjan hojam Dawutning hünərwənliri bilən billə ixlısun. **15** Əmdi hojam tiləja alojan buoqday, arpa, may və xarab bolsa, bularni öz hizmətkarlıroja yətküzüp bərgəyla. **16** Biz bolsaq siligə qanqə kerək bolsa Liwanda xunqə yaojaq kesip, sal kılıp baqlap, dengiz arklıq Yoppaəja yətküzüp berimiz; andin sili u yərdin Yerusalemoja toxup kəsilə bolidu» dedi. **17** Atisi Dawut İsrail zeminida turuxluk yaqa yurtluklarni sanəktin ətküzgəndək, Sulaymanmu ularni sanəktin ətküzdi. Ular jəmiy bir yüz əllik üç ming altə yüz adəm qıkti. **18** U uların yətmix ming kixini həmməllikqə, səksən ming kixini taqda tax kesixkə wə ix kiliwatqanlar üstidin nazarət kılıp turuxkə üç ming altə yüz kixini təyinliidi.

3 Sulayman Yerusalemda Pərwədigar atisi Dawutka ayan boləjan Moriya teoqida, yəni Yəbusiy Ornanning haminida, Dawut təyyar kılıp qoyəjan yərdə, Pərwədigarning əyini selix ixini baxlıdi. **2** Sulaymanning səltənətinin tətinqi yili, ikkinqi ayning ikkinqi küni u kurułuxni baxlıdi. **3** Sulayman saləjan Hudaning əyining uli mundak; — uzunlukı (kədimki zamanda kollanojan əlqəm boyiqə) atmix gəz, kənglik yigirmə gəz idi. **4** Əyning aldidiki aywanning uzunlukı yigirmə gəz bolup, əyning kənglikigə toqra kelətti; egizlik yigirmə gəz idi; u iqini sap altun bilən qaplattı. **5** U əyning qong zelining tamlirini arqa-kariojay tahtayliri bilən qaplattı, andin keyin sap

altun qaplattı wə üstigə horma dərihining xəkli bilən zənjir nəxılxirini oyduıdi. **6** U əyni alamət qıraylık kılıp tamlirini yənə esil tax-yaqutlar bilən zinnətlətti. U ixlətkən altunlar pütünləy parwayim altuni idi. **7** U pütün əyni, əyning limliri, ixik bosuoja-kexəkliri, barlık tamliri wə ixiklirini altun bilən qaplıdi; u taməja kerublarning nəxılxirini oyduıdi. **8** Sulayman yənə əng mukəddəs jayni yasattı; uning uzunlukı yigirmə gəz bolup (əyning kənglik bilən təng idi), kənglikimu yigirmə gəz idi; u uning iqini pütünləy sap altun bilən qaplattı; altun jəmiy bolup altə yüz talalnt idi. **9** Altun miqning eoırlıqı jəmiy əllik xəxəl bolıdi. Balihanilirining iqimu altun bilən qaplandı. **10** Əng mukəddəs jay iqidə u ikki kerubning həykilini yasap, ularni pütünləy altun bilən qaplıdi. **11** İkki kerubning qanitining uzunlukı jəmiy yigirmə gəz idi; bir kerubning bir qanitining uzunlukı bəx gəz bolup, əyning temioja tegip turattı; ikkinqi tərəptiki qanitining uzunlukımu bəx gəz bolup, ikkinqi bir kerubning qanitoja yetətti. **12** Yənə bir kerubning qanitining uzunlukımu bəx gəz bolup, umu əy temioja tegip turattı; ikkinqi bir qanitining uzunlukımu bəx gəz bolup, aldinqi bir kerubning qanitoja yetətti. **13** Bu ikki kerubning qanatlıri yeyiləjan həlda bolup, uzunlukı jəmiy yigirmə gəz kelətti; ikkila kerub əra turozulojan bolup, yüzliri əyning iqigə qaraytti. **14** Sulayman yənə kək rənglik, səsün rənglik, tok kızıl wə aq rənglik yip tokulmiliridin wə nəpis kanəptin [əyning iqidiki] pərdisini yasattı, uning üstigə kerublarni kəxtə kılıp toquttı. **15** Əyning aldioja yənə egizlik ottuz bəx gəz kelidiojan ikki tüwrük yasap qoyduıdi; hər tüwrükning bəxining egizlik bəx gəz kelətti. **16** U yənə (iqki kalamhanidikidək) marjansiman zənjir yasitip, tüwrük baxlıri üstigə ornattı; u yüz danə anar yasitip ularni zənjirlərgə ornattı. **17** U bu ikki tüwrükni əyning aldioja, birsini ong tərıpidə, birsini sol tərıpidə turozuddı; u ong tərəptikisini Yəqın, sol tərəptikisini Boaz dəp atıdi.

4 Uzunlukı yigirmə gəz, kənglik yigirmə gəz, egizlik on gəz kelidiojan bir mis kurbangah yasattı. **2** U mistin «dengiz» yasattı; uning xəkli dügilək bolup, u girwikidin bu girwikigiqə on gəz kelətti; egizlik bəx gəz, aylanmisi ottuz gəz idi. **3** «Dengiz»ning sırtkı asta kısmi buqıning xəkli bilən qərüldürüp bezəlgən bolup, buqılar hərбір gəzgə ondin, ikki qatar kılınıp, mis «dengiz» bilən təng kuyup qıqılojanıdi. **4** Mis «dengiz»ni on ikki mis buka kətürüp turattı; uning üçü

ximaloşa, üqi oərbəkə, üqi jənobkə, üqi xərkkə qarap turatti. «dengiz» buķining dümbisigə yatquzulojan bolup, buķilarning kuyruķi iqi tərəptə idi. 5 Mis dengizning kəlinliķi bir alķan bolup, qərisi qinining ġirwikidək nilupər xəklidə ķilinolan, uningoşa üq ming bat su patatti. 6 U yənə on «yuyux desi» yasitip, bəxini mis dengizning ong təripigə, bəxini sol təripigə ķoyoquzdi; ķəydürmə ķurbanliķlaroşa ixlitidolan buyum-əswablrining həmmisi xu daslarda yuyulatti; «dengiz» bolsa kaķınlarning yuyunuxi üqün ixlitilətti. 7 U yənə bəlgiləngən xəklidə on altun qiraoljan yasitip muķəddəs jayning iqigə ornatti; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə ķoydurdi. 8 Yənə on xirə yasitip muķəddəs jayning iqigə ķoyoquzdi; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə ķoyoquzdi. U yənə yüz danə altun qinə yasatti. 9 U yənə «kaķınlar hōylisi», qong hōyla wə qong hōylining dərwezilirini yasatti wə dərwezilarning həmmisini mis bilən kaplattı. 10 U mis «dengiz»ni ibadəthanining ong təripigə, yəni xərķiy jənob təripigə ķoyoquzdi. 11 Hıram yənə kəzan, kürək wə kaqa-kuqilarnı ətküzdi. Hıram xu tərəkidə Sulayman padixah üqün Hudaning əyining barliķ kuralux hizmitini püttürdi, 12 Yəni ikki tüwrük, ikki tüwrükning üstidiki apķursiman ikki bax wə bu ikki baxni yepip turidolan ikki tornı yasitip püttürdi. 13 Xu ikki tor üstigə kaqılaxturulojan tət yüz anarnı yasatti; bir torda ikki qatar anar bolup, tüwrük üstidiki apķursiman ikki baxni yepip turatti. 14 U on das təgliki wə das təglikigə ķoyulidolan on «yuyux desi»ni, 15 «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis buķini yasatkuzdi. 16 Kəzan, kürək, wilka-ilməklər, wə munasiwətlik barliķ əswablarnı Hıram-Abi Pərwərdigarning əyini dəp Sulayman padixahka parkiraydolan mista yasitip bərdi. 17 Padixah bularnı İordan tüzənglikidə, Sukkot bilən Zərədatah otturisida, [xu yərdiki] seōjiz layda kəlip yasap, ķuydurup qıķtı. 18 Sulayman yasatkuzolan bu əswablarning sani intayin kəp idi; kətkən misning eōjirliķini əlqəp bolmaytti. 19 Sulayman yənə Hudaning əyi iqidiki barliķ əswablarnı yasatti — yəni altun huxbuyaķını, «təķdim nan» koyulidolan xirələrni 20 wə sap altunda ķilinojan qiraoljanlar bilən qiraolirini yasatkuzdi; bu qiraoljar bəlgilimə boyiqə iqi «kalamhana» aldida yandurux üqün boldi. 21 U yənə qiraoljaning gülliri, qiraol wə pilik kaqılirining həmmisini altundin ķildurdi (ular sap altundin idi). 22 U yənə peqaķlar, tawaķlar, piyalə-kaqa

wə kıldanlarning həmmisini sap altundin ķildurdi. U əyning ixiklirini, yəni iqidiki əng muķəddəs jayoşa kiridolan iqi katlima ixiklər wə əyning «muķəddəs jay»ining taxķiriki ixiklirini altundin ķildurdi.

5 Xuning bilən Sulayman Pərwərdigarning əyi üqün ķilidolan barliķ kuraluxlar tamam bololanda, u atisi Dawut [Hudaolja] atap beōjixlolan nərsilərni (yəni kümüx, altun wə həmmə baxka buyumlarnı) elip kəlip, Pərwərdigarning əyining həzinilirigə ķoydurdi. 2 Xu qaolja Sulayman Pərwərdigarning əhdə sanduķini «Dawut xəhiri»din, yəni Ziondin yetkəp kəlix üqün İsrail aķsaķallirini, ķəbilə bəġlirini wə İsrail jəmətlirining bəġlirini Yerusalemolja yiojilixka qaķirdi. 3 Buning üqün İsrailning həmmə adəmliri Etanim eyida, yəni yəttinqi ayda, bekitilgən heyta padixahning kəxioļa yiojildi 4 İsrailning həmmə aķsaķalliri yetip kəlgəndə Lawiylar əhdə sanduķini kətürüp [mangdi]. 5 Ular əhdə sanduķini, jamaət qediri bilən uning iqidiki barliķ muķəddəs buyumlarnı kətürüp elip qıķtı. Kaķınlar bololan Lawiylar muxularnı elip qıķtı. 6 Sulayman padixah wə barliķ İsrail jamaiti əhdə sanduķining aldida mengip, kəplikidin sanini elip bolmaydolan san-sanaksiz koy bilən kalini ķurbanliķ ķiliwatatti. 7 Kaķınlar Pərwərdigarning əhdə sanduķini əz jayoşa, ibadəthanining iqi «kalamhana»sioļa, yəni əng muķəddəs jayoşa elip kirip kerublarning kanatlrining astioļa koydi. 8 Kerublarning yeyilip turojan kaniti əhdə sanduķining ornı üstidə bololajaķa, əhdə sanduķi bilən uni kətürüp turidolan baldaķlarnı yepip turatti. 9 Bu baldaķlar sanduķning tutkuqliridin nahayiti uzun qıķip turojaķa, kalamhanining aldida turup əhdə sanduķining yenidiki ikki baldaķning uqlirini kərgili bolatti, birəķ əyning sirtida ularnı kərgili bolmaytti; bu baldaķlar taki bügüingə kədər xu yərdə turmakta. 10 Əhdə sanduķining iqidə Musa pəyojəmbər Hərəb teoļida turojanda iqigə salolan ikki tahtaydin baxka həqənersə yok idi (İsrailar Misir zeminidin qıķķandin keyin Pərwərdigar ular bilən Hərəbdə əhdə tüzgənidi). 11 Kaķınlar muķəddəs jaydin qıķixti (xu yərdə hazır bololan barliķ kaķınlar, əz nəwitigə ķarimay əzlrini Hudaolja atap pakizliolanıdi; 12 nəoļmə-nawaqi barliķ Lawiylar, jümlidin Asaf, Həman, Yədutun wə ularning oļulliri həmə ķerindaxliri qəkmən tonlrini kiyojip, ķurbangaķning xərķidə turup qang, təmbur wə qiltarlar qəlixiwatķanıdi; ular bilən billə kanay qəliwatķan yənə bir yüz yigirmə

kahin bar idi) **13** wə xundak bolduki, kanayqilar bilən nəoymə-nawaqilar həmmisi birdək qelip, bir awaz bilən Pərwərdigarəja təxəkkür-həmdusana eytiwatqanda, yəni kanaylar, janglar wə hərhil sazları qelip, yukiri awaz bilən «Pərwərdigar meħribandur, əzgərməs muħəbbiti əbədil'əbədgiqidur» dəp Pərwərdigarni mədħiyələwatqanda — xu həman ibadəthana, yəni Pərwərdigarning əyi bir bulut bilən tolduruldi; **14** kahinlar əxu bulut tüpəylidin wəzikipirini ötuxkə turalmaytti, qünki Pərwərdigarning julasi Hudaning əyini toldurojanidi.

6 Bu pəyttə Sulayman: — Pərwərdigar tum karangojuluk iqidə turimən, dəp eytkanidi; **2** Ləkin, [i Pərwərdigar], mən Sening üqün bir həywətlik məkan bolsun dəp, Sən mənəggü turidiojan bir əyni yasidim, dedi. **3** Andin padixah burulup barlık İsrail jamaitigə bəht tilidi; İsrailning barlık jamaiti uning aldidə turatti. **4** U mundaq dedi: — İsrailning Hudasi Pərwərdigarəja təxəkkür-mədħiyə boləjay! U Əz əozi bilən atam Dawutka wədə kıləjanidi wə Əz kılı bilən uni əməlgə axurdi. U əslidə Dawutka: — **5** «Mən Əz həlkim İsrailni Misir zeminidin elip qıkkən kündin buyan namim üqün bu yərdə bir əy salay dəp İsrailning hərəkəysi kəbililirining xəhərliridin həqkəysisini tallimidim, yəni həlkim İsrailəja həkümran boluxka həqkəysi adəmni tallimidim; **6** həlbuki, Mən namim xu yərdə bolsun dəp Yerusalemnə tallidim wə həlkim boləjan İsrailəja həkümranlık kıləsun dəp Dawutni tallidim» degənidi. **7** Əmdi atam Dawutning İsrailning Hudasi Pərwərdigarning namioja atəp bir əy selix arzuniyiti bar idi. **8** Birək Pərwərdigar atam Dawutka: «Kənglündə Mening namioja bir əy yasaxka kıləjan niyiting yahxidur; **9** əmma xu əyni sən yasıməysən, bəlkə puxtungdin bolidiojan oərlung, u Mening namioja atəp xu əyni salidu», degənidi. **10** Mana əmdi Pərwərdigar Əz səzigə əməl kildi. Mən Pərwərdigar wədə kıləjindək, atamning ornini besip, İsrailning təhtigə olturdum; İsrailning Hudasi Pərwərdigarning namioja atəp bu əyni saldim. **11** Mən bu əydə əhdə sanduqini koydum; əhdə sanduqi iqidə Pərwərdigarning İsrailar bilən tüzgən əhdə [tahtiliri] bardur» dedi. **12** Andin Sulayman İsrailning barlık jamaitigə yuzlinip, Pərwərdigarning kurbəngəhining aldidə turup kollarini kətürüp: — **13** (qünki bəya Sulayman mistin uzunluğu bəx gəz, kəngliki bəx gəz, egizliki üq gəz kelidiojan bir pəxtək yəsiti, taxkırığı həyolining otturisoja jaylaxturəjanidi. U ənə

xu pəxtək üstigə qikip turup, pütkül İsrail jamaiti aldidə yükünüp olturup, asmanəja qarəp əjuliqini yayəjanidi) **14** — u mundaq dua kildi: — I İsrailning Hudasi Pərwərdigar! Nə asmanda nə zemində Səndək Huda yoktur; Sening aldingda pütün kəlbi bilən mangidiojan Əz kulliring üqün əhdəngdə turup əzgərməs muħəbbitingni kərsitisən. **15** Qünki Sən Əz kulum atam Dawutka bərgən wədidə turdug; Sən Əz əozing bilən eytkən səzüngni mana bügünkidək Əz kolum bilən wujudka qikərding. **16** Əmdi həzir, i İsrailning Hudasi Pərwərdigar, Əz kulum atam Dawutka: — «Əgər sening əwladliring əz yollirioja səgək bolup sən Mening aldimdə mangəjəndək, kanunəja əməl kılıp mangəsilə, sənə əwladəngdin İsrailning təhtidə olturidiojan bir zat kəm bolmaydu» dəp bərgən wədəngdə turojəysən. **17** Əmdi həzir, i İsrailning Hudasi, Sən kulum Dawutka eytkən səzliring əməlgə axurulojəy, dəp ətünimən! **18** Ləkin Huda Əzi rastlə yər yuzidə insanlar bilən məkan kıləmdu? Mana, asmanlar bilən asmanlarning əsmi Sənə siojuralmaydiojan yərdə, mən yasiojan bu əy kəndəkmə Sening məkaning boləlisən?! **19** Ləkin i Pərwərdigar Huda yim, kulumning dua wə iltisəjoja kulaq selip, kulumning Sənə kətürgən nidası wə tilikini angliojəysən. **20** Xuning bilən Əz kəzliringni kəqə-kündüz bu əygə, yəni Sən: «Mening namimni u yərdə ayan kıləmə» dəp eytkən jəyoja kəqə-kündüz tikkəysən; Əz kulumning u jəyoja qarəp kıləjan duasioja kulaq saləjəysən. **21** Kulum wə həlkim İsrail bu jəyoja qarəp dua kıləjan qəoədə, ularning iltisəjoja kulaq selip, Əz məkaning kıləjan asmanlardin turup angliojəysən, angliojəningdə ularni kəqürgəysən. **22** Əgər birsi əz koxnisəjoja gunəh kılə wə xundəklə ixning rast-yələqlikini bəkitix üqün kəsəm i qküzülsə, bu kəsəm bu əydiki kurbəngəhning aldioja kəlsə, **23** Sən kəsəmnə asmanda turup angləp, əməl kılıp Əz bəndiliring otturidə həküm qikərojəysən; gunəhi bar adəmning gunəhini əzigə kayturup, əz yolini əz bəxioja yəndurup, gunəhsiz adəmni akləp əz adillikəjoja qarəp uningəja həkkini bərgəysən. **24** Əz həlkim İsrail Sening aldingdə gunəh kıləjini üqün düxməndin yəngilsə, yəmənləkidin kaytip bu əydə turup, nəmingni etirəp kılıp sənə dua bilən iltisəjoja kılə, **25** Sən asmanda angləp, Əz həlkim İsrailning gunəhini kəqürüp, ularni Sən atə-bowilirioja wə əzlrigə təkdim kıləjan zemioja kayturup kəlgəysən. **26** Ular Sənə gunəh kıləjini üqün asman etilip yəmojər

yaqmaydigan kiliwetilgan bolsa, lekin ular bu jayoq qarap Sanga dua kilip namingni etirap kilip, Sening ularni kiyinqilikka salojining tupaylidin ez gunahidin yenip towa kilsa, **27** Sen asmanda turup kulak selip, kulliringning wa halking Israilning gunahini kaqurgaysen; qunki Sen ularoqa mengix kerak bolojan yahxi yolni ogitisen wa Oz halkingga miras kilip bergan zeminning ustiga yamoqur yaqdurisen! **28** Ogur zeminda aqarqilik ya waba bolsa, ya ziraatlar dan almisa ya hal quxsu ya uni qekatkilar yaki qekatka liqinkiliri besiwalsa, ya duxmanlar ularning zemindiki xahrlirining kowuklirioqa hujum kilip korxiwalsa, ya harkandak apot ya kesellik bolsa, **29** undakta barlik halking Israil bolsun, harkandak kixi bolsun, eziga kalgan apotni wa ez dardini bilip, kollirini bu eyga sunup, mayli kandaq dua yaki iltija kilsun, **30** amdi Sen turuwatqan makaning asmanda turup anglap, kaqurum kilojaysen, Sen hərbir adəmning kalbini bilgəqə, ezining yollirini eziga yandurojaysen (qunki Senla, pəkət Senla həmmə insan balilirining kalblirini bilgüqidursən); **31** xundak kilip, ular Sen ata-bowilirimizoga təkdım kilojan zeminda olturup omrining həmmə künliridə Səndin korqup yolliringda mangidiojan bolidu. **32** Oz halking Israildin bolmiojan, Sening uluq naming, kudrətlik kolung wa sozojan biliking tupaylidin yirak-yiraklardin kalgan musapir bolsa, u kelip bu oy tərəpkə qarap dua kilsa, **33** Sen turuwatqan makaning bolojan asmanlarda uningoga kulak selip, u musapir Sanga nida kilip tiliginining həmmisiga muwapik kilojaysen; xuning bilən yer yuzidiki barlik əllər namingni tonup yetip, Oz halking Israildək Səndin korqidiojan bolup, mən yasiojan bu eyning Sening naming bilən atalojinini bilidu. **34** Ogur Sening halking Sening tapxurukung bilən duxmini bilən jəng kilixka qikkanda, Sen talliojan bu xəhərgə, xundakla mən namingoga atap yasiojan bu oy tərəpkə qarap Sen Pərwədigaroga dua kilsa, **35** Sen asmanlarda turup ularning duasi bilən iltijasioqa kulak selip, ularni nusrətkə erixturgaysen. **36** Ogur ular Sanga gunah sadir kilojan bolsa (qunki gunah kilmaydigan heqkixi yoktur) Sen ularoga ojazəplinip, ularni duxmanlirining kolioqa tapxurojan bolsang, bular ularni yirak-yekinoqa, ez zeminoqa sürgün kilip elip barojan bolsa, **37** lekin ular sürgün kilinojan yurtta əs-hoxini tepip towa kilip, ezi sürgün bolojan yurtta Sanga: — Biz gunah kilip, kəbihlikkə berilip Səndin yuz erup kattuk, dəp yelinsa, **38** — ogur ularni sürgün

kilojanlarning zeminida pütün kalbi wa pütün jenidin Sening tərpinggə yenip, Sen ularning ata-bowilirioqa təkdım kilojan zeminoqa, Sen talliojan xəhər tərəpkə wa mən namingoga atap yasiojan bu oy tərəpkə yuzini kilip dua kilsa, **39** Sen turuwatqan makaning bolojan asmanlarda turup ularning duasi wa iltijalirini anglap ular üqün həküm qikirip, Oz halkingning Sanga sadir kilojan gunahini kaqurum kilojaysen; **40** amdi i Hodayim, Səndin etünimən, bu yərdə kilojan dualaroga kezung oquq, kuliking ding bolojay! **41** amdi ornungdin turojin, i Pərwədigar Huda, Sen kudritingning ipadisi bolojan əhdə sandukung bilən, Oz aramgahingoga kirgaysen! Kahinliring həkkanilik bilən kiydürülsun, Məmin bəndiliring yahxilikingdin xadlansun! **42** I Pərwədigar Huda, Ozung məsilh kilojiningning yuzini yandurmiojaysen; Kulung Dawutka kərsətkən ezgərməs muhəbbitingni esingdə tutkaysen!».

7 Sulayman duasini tütixigila, asmandin ot quxup keydürmə kurbanlik həmdə baxka kurbanliklarni koymay keydürüwətti; Pərwədigarning xan-xəripi eyni toldurdi. **2** Pərwədigarning xan-xəripi eyni tolduruwətkəqə, kahinlar Pərwədigarning eyigə kirəlmidi. **3** Ot quxkənlikini wa Pərwədigarning xan-xəripi eyning üstidə tohtiojanlikini kərüp, Israillarning həmmisi tax yatquzulojan məydanda yükünüp bax urup: «Pərwədigar məhribandur, Uning ezgərməs muhəbbiti mənggügiqə turidul!» dəp Pərwədigaroga ibadət kilip təxəkkür-mədhijə okuxti. **4** Padixah wa pütkül həlk Pərwədigarning aldida kurbanliklirini sundi. **5** Sulayman padixah yigirmə ikki ming kala, bir yuz yigirmə ming koyni kurbanlik kilip sundi. Xundak kilip padixah wa pütkül həlk Hudaning eyini [Hudaoga] beoxilidi. **6** Kahinlar wa xundakla Pərwədigaroga atiojan sazlarni tutqan Lawiylar ez orunlirida turatti (padixah Dawut bu sazlarni Pərwədigarning mədhijisidə ixlətikli yasiojanidi, [u Pərwədigaroga]: «Uning ezgərməs muhəbbiti əbədgiqidur» dəp mədhijə okuqinida ularni ixlətətti); kahinlar Lawiylarning udulida turup kanay qelixatti; Israillarning həmmisi xu yərdə ərə turuxkanidi. **7** Sulayman Pərwədigarning eyining aldidiki hojlisining otturisini ayrip mukəddəs kilip, u yərdə keydürmə kurbanliklar wa inaklik kurbanliklirining yoqlirini sundi; qunki Sulayman yasatqan mis kurbangah keydürmə kurbanliklar, ax hədiyiliri wa kurbanliklarning yoqlirini qobul kilixka kikiq kəldi. **8** Xuning bilən u waqıtta Sulayman wa

uning bilən boloqan pütün Israil, yəni Hamat rayonioqa kirix eoqizidin tartip Misir ekinioiqə həmmə yərlərdin kəlgən zor bir jamaət heyət otküzdi. **9** Səkkizinqi küni ular təntənilik bir ibadət yiojilixi otküzdi; ular yəttə kün qurbangahni Hudaqə atəp beoqxlioqanidi andin ular yənə yəttə kün heyət otküzdi. **10** Yəttinqi ayning yigirmə üqinqi küni padixah həlkni öz öy-qedirlirigə qayturdi; ular Pərwədigarning Dawutka, Sulaymanoqa wə Əz həlki Israiloqa kuloqan yaxxilikli üqün kəlbidə xad-huram bolup kaytip kətti. **11** Xundak kiliq Sulayman Pərwədigarning eyini wə padixahning ordisini yasap püttürdi. Sulaymanning kengligə Pərwədigarning eyidə wə əzining ordisida nemə kilix kəlgən bolsa, xu ixlarning həmmisi onguxluk pütü. **12** Andin Pərwədigar keqidə Sulaymanoqa ayan bolup unioqə: «Mən sening duayingni anglidim wə Əzümgimu bu jayni «qurbanlik eyi» boluxka tallidim. **13** Əgər Mən asmanni yamoqur yaqmaydioqan kiliq etiwətsəm yaki qekətkilərgə zemindiki məhsulatlarni yəp taxlaxni buyrusam wə yaki həlkim arisioqa waba tarkitiwətsəm, **14** [xu qaoqda] namim bilən ataloqan bu həlkim ezini kəmtər tutup, dua kiliq yüzümmi izləp, rəzil yolliridin yansa, Mən asmanda turup anglap, ularning gunahini kəqürimən wə zemini sakaytimən. **15** Əmdi bu yərdə kiliqoqan dualaroqa Mening kəzlim oquq wə kulaklirim ding bolidu. **16** Mən əmdi namim mənggü bu yərdə ayan kilinsun dəp bu eyini tallap, uni Əzümgə muqəddəs kildim; kəzümmu, kəlbimmu həmixə xu yərdə bolidu. **17** Sən bolsang, atang Dawutning aldimda mangojinidək sənmu sanga buyruqinimning həmmisigə muwapik əməl kilix üqün bəlgilimilirim wə həkümlirimni tutup aldimda mangsang, **18** Mən əmdi atang Dawutka: «Israilning təhtidə sanga əwladindin olturuxka bir zat kəm bolmaydu» dəp əhdə kuloqinimdək, Mən sening padixahlik təhtingni Israilning üstidə məhkəm kilimən. **19** Birək əgər silər Meningdin yüz örüp, Mən silərnin aldinglarda jakarlioqan bəlgilimilirim wə əmrlirimni taxlap, baxka ilahlarınin qulluqioqa kirip qoqunsanglar, **20** xu qaoqda Mən Israilni ularoqa təkdim kuloqan zemindin yulup taxlaymən; wə Əz namimni kərsitixkə Əzümgə muqəddəs kuloqan bu eyini nəzirimdin taxlaymən wə Israilni həmmə həlklər arisida səz-qəqək wə tapa-təning obyektini kilimən; **21** bu ey gərqə hazir uluq bolsimu, xu zamanda uningdin otkənlərnin həmmisi kattik həyran kilixip: «Pərwədigar bu zeminoqa wə bu eygə nemixkə

xundak kuloqandu?» dəp soraydu. **22** Kixilər: — Qünki [zemindiki həlkələr] ata-bowilirining Hudasi, yəni ularni Misir zemindin qikəroqan Pərwədigarni taxlap, ezlirini baxka ilahlaroqa baqlap, ularoqa səjdə kiliq kulluqida boləqliki üqün, U bu pütkül külpətni ularning bəxioqa quxürüptu, dəp jawab beridu.

8 Xundak boldiki, yigirmə yil otip, Sulayman Pərwədigarning eyi bilən padixahning eyini yasap boləqandin keyin, **2** u Hiram əzigə sowoqa kuloqan xəhərlərnini kaytidin kurup qikti; Israillar xu yərdə olturaklaxti. **3** Sulayman Hamat-Zobah xəhərigə berip uni ixoqal kildi. **4** U yənə qəldiki Tadmorni wə əzining Hamatta kuroqan barlik həzinə xəhərlirini yənə ongxitiq kurdi. **5** U yənə Üstünki Bəyt-Həron bilən Astinqi Bəyt-Həronni sepil, baldaqlik qowukliri boləqan koroqanlik xəhərlərgə aylandurdi; **6** Baalatni, xundakla əzigə has həmmə həzinə xəhərlirini, «jəng hərwişi xəhərliri»ni, atliqlarni orunlaxturoqan xəhərlərnini wə Yerusalemda, Liwanda wə ezi soraydioqan barlik zeminda haliojinini bina kildi. **7** Israildin bolmioqan Hittiylar, Amoriylar, Pərizziylar, Həwiylar wə Yəbusiylardin [Israil] zeminda kəlip kəloqanlarning həmmisini bolsa, **8** Sulayman bularni, yəni Israillar pütünləy yəkatmioqan əllərnin kəloqan əwladlirini kulluq haxaqə tutti. Ular bügiunki küngiqə xundak bolup kəldi. **9** Ləkin Israillardin Sulayman öz ixliri üqün həqkimni kul kilmay, bəlki ularni ləxkər, həkümdar-əməldar, hərwa bilən atliqlarning sərdarliri kildi. **10** Bulardin padixah Sulaymanning ixligüqilərnin üstigə koyoqan qong nazarətqiliri bolup, ikki yüz əllik idi. **11** Sulayman Pirəwnning kizini «Dawutning xəhiri»din ezi unioqə salduroqan ordioqa əkəltürdi; qünki u: «Ayalmning Israil padixahi Dawutning ordisida turuxi muwapik əməs; qünki Pərwədigarning əhdə sanduqi barəqliki jaylarning həmmisi muqəddəstur», — dedi. **12** Sulayman bu qaoqda Pərwədigarning kurbangahida, yəni [muqəddəs jayning] aywanining aldioqa salduroqan kurbangahda Pərwədigaroqa atəp kəydürmə kurbanlik təkdim kilatti; **13** — yəni Musa pəyoqəmbərnin tapxuruki boyiqə, hər küni, xabat künliridə, ayning birinqi künliridə wə hər yilda üq ketim otküzüldioqan alahidə heyət künliridə — «petir nan heyti», «həptilər heyti» wə «kəpilər heyti»diki künlərdə bəkitilgən burqluq kurbanliklarni kilatti. **14** Sulayman yənə atisi Dawutning bəlgiləp bərgini boyiqə kahinlarning hizmətlirininin wə Lawiylarning burqlirininin ada kilinixi üqün nəwət-guruppilarni

bekitti; Lawiylarning hər küni mədhiyə okux və kaħinlarning aldida hizmətlərni ada qiliş burqi bar idi. Sulayman yənə dərwezivənlərni nəviti boyıqə hər dərwezivəning hizmitini qilişkə bekitti; qünki Hudaning adimi Dawutning buyruķi xundak idi. **15** [Kaħin-lawiylar] padixahning kaħinlaroşə və Lawiylaroşə buyruoşanliridin, məyli kəndak ix bolsun yaki həznilərgə dair ix bolsun heq bax tartmaytti. **16** Pərwərdigarning əyini selixta, əy uli selinoşan kəndin tartip pütküqə Sulaymanning barliq kurulux ixliri puhta tamamladi. Xundak qiliş Pərwərdigarning əyi pütüti. **17** Andin Sulayman Edom zeminida [Kizil] dengiz boyidiki Əzion-Gəbərgə və Elatka qarap mangdi. **18** Həram [padixah] əz hizmətkarliri arķilik kemilər və dengiz yollirioşə pixxiq adəmlirini Sulaymanning yenioşə əwətti. Ular Sulaymanning hizmətkarliri bilən billə Ofiroşə berip, u yərdin tət yüz əllik talant altun elip, uni padixah Sulaymanning kəxioşə yətküzüp kəldi.

9 Xebaning ayal padixahı bolsa Sulaymanning dangk-xəhritini anglap, uni qiyin qigix-soallar bilən sinioşli Yerusalemoşə kəldi. U huxbuy buyumlar, intayin tola altun və yaqut-gəhərlər artiloşan təgilərnə elip, qong dəbdəbə bilən kəldi. Sulaymanning kəxioşə kəlgəndə əz kəngligə pükəkən həmmə ix toşuruluk uning bilən səzləxti. **2** Sulayman uning həmmə sorioşanlirioşə jawab bərdi. Heqnemə Sulaymanoşə qarangoşə əməs idi, bəlki həmmisidə uningəşə jawab bərdi. **3** Xebaning ayal padixahı Sulaymanning danalıqioşə, yasioşan orda-sarayoşə, **4** dastihandiki taamlaroşə, əməldarlarning qatar-qatar olturuxlirioşə, hizmətkarlirining qatar-qatar turuxlirioşə, ularning kiygən kiyimlirigə, uning saķiyli və ularning kiygən kiyimlirigə və uning Pərwərdigarning əyidə atap sunoşan kəydürmə kurbanliklirioşə qarap, üni iqigə qüxüp kətti. **5** U padixahka: — Mən əz yurtumda silining ixliri və danalıqliri toşrisida anglioşan həwər rast ikən; **6** əmma mən kelip əz kəzlim bilən kərmigüqə bu səzlərgə ixənmigənidim; və mana, mən hətta yeriminimu anglimioşan ikənmən; silining danalıqliri bilən bərikət-bayaxatlikliri mən anglioşan həwərdin ziyadə ikən. **7** Silining adəmliri nemidegən bəhtlik-hə! Həmixə silining aldilirida turup danalıqlirini angloydioşan bu hizmətkarliri nəkədər bəhtliktur! **8** Silidin səyüngən, silini əzi üqün Israilning təhtigə olturoşuzoşan Pərwərdigar Hudaliri mubarəktur! Hudaliri Israiloşə başlioşan

muhəbbiti üqün, ularni mənggü məzmut tursun dəp U silini toşra həküm və adalət sürgili ular üstigə padixah qildi, dedi. **9** U padixahka bir yüz yigirmə talant altun, intayin kəp huxbuy buyumlar və yaqut-gəhərlərni sowoşə qildi. Xebaning ayal padixahı Sulayman padixahka sunoşan xunqə zor miqərdiki huxbuy buyumlar xuningdin keyin heq kəşüngən əməs **10** (Ofirdin altunlarni əpkelidioşan Həramning hizmətkarliri və Sulaymanning hizmətkarliri yənə intayin zor miqərdiki səndəl yaqıqini və yaqut-gəhərlərnənimu elip kəldi. **11** Padixah səndəl yaqıqidin Pərwərdigarning əyi üqün və padixahning ordisi üqün pələmpəylər yasap həm nəoşmə-nawaqılar üqün qiltarlar və sazlarini xuningdin yasatti. Xundak esil səndəl yaqıqı Yəhuda zeminida bu waķitkiqə heq kəşülüp baķmioşanidi). **12** Sulayman padixah Xebaning ayal padixahioşə uning əzigə qiloşan sowoşiliridin axurup sowoşə tutti, ayal padixahning kəngli tartqan həmmini — nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarliri bilən yoloşə qikiş əz yurtioşə qaytip kətti. **13** Sulaymanoşə hər yili kaltürülgən altunning əzi altə yüz atmix altə talant idi. **14** Bu kirimdin baxka, okəti-tijarətiqilər, barliq ərəb padixahlar və əz zeminidiki əməldarlarnu altun-kümüxlərnə elip Sulaymanoşə tapxuratti. **15** Sulayman padixah ikki yüz qong siparni soķturdi və hər siparoşə altə yüz xəkəl altun kətti. **16** Xundakla üq yüz qalkanni yapilaklanoşan altundin yasidi; hər bir qalkanni yasaxka üq yüz xəkəl altun ixlitildi; padixah ularni «Liwan ormini sariyi»oşə esip koydi. **17** Padixah pil qixliridin qong bir təht yasap, uni sap altun bilən qaplatti. **18** Təhtning altə kəwətlük pələmpiyi bar idi, uning bir altun putpərisi təht bilən tutixip turatti; orundukning ikki yenida tayanəquşisi bar idi, hər bir tayanəquşing yenida birdin ərə turoşan xirning həykili bar idi. **19** Altə kəwətlük pələmpəyning üstidə, ong və sol tərəpidə ərə turoşan on ikki xirning həykili bolup, hər bir bəşkuşing ong-sol tərəpidə birdin bar idi; baxka heqəndak əldə uningəşə ohxax yasaloşini yok idi. **20** Sulayman padixahning barliq jam-piyaliliri altundin yasaloşan; «Liwan ormini Sarayi»diki barliq qaqa-kuşilar tawlanoşan altundin yasaloşan; Sulaymanning künliridə kümüx heqnemə həsəblinatti. **21** Qünki padixahning kemiliri Həramning hizmətkarliri bilən billə Tarxişka berip turatti; «Tarxiş kəmə»lər hər üq yilda bir kətim kelip altun-kümüx, pil qixliri, məymunlar və tozlarni əkelətti. **22** Sulayman padixah yər yüzidiki barliq

padixahlardin baylikta wə danalığta üstün idi. **23** Hudaning Sulaymanning kəngligə saloqan danalıqını anglax üqün yər yüzidiki barlıq padixahlar uning bilən didarlıx arzusi bilən kelətti; **24** kəlgənlərnin həmmisi öz sowoqitini elip kelətti; yəni kümüx qaqa-kuqular, altun qaqa-kuqular, kiyim-keqəklər, dubuloqasawutlar, tetitkular, atlar wə qeqirlarni elip kelətti. Hər yili ular bəlgilik miqdarda xundak qılatti. **25** Wə Sulaymanning jəng hərwisioqə qatidioqan atlıri üqün tət ming eoqlı bar idi, xuningdək on ikki ming atlık əskiri bar idi; u ularni «jəng hərwisi xəhərliri»gə wə əzi turidioqan Yerusalemoqə orunlaxturdi. **26** Sulayman [əfrat] dəryasidin Filistiyə zeminiqoqə taki Misirning qeğrisioqə kədər boləqan barlıq padixahlıqlar üstidin həkümranlıq kildi. **27** Padixah Yerusalemda kümüxni taxtək kəp, kedir dərəhlirini jənuqubiy tüzlənqliktiki üjmə dərəhlirigə ohxax nuroqun kildi. **28** Kixilər atlarni Misirdin wə hərəkaysi yurtlardin Sulaymanoqə yətküzüp berip turatti. **29** Sulaymanning baxqə əməlliri baxtin ahiriqoqə «Natan pəyoqəmbərning bayanlıri», «Xilohluq Ahiyahning bixariti», xundakla Nibatning eoqlı Yəroboam toqruqluq «Aldin kərgüqi iddo kərgün alamət kərinüxlər» degən kitablarəqə pütülgən əməsmidi? **30** Sulayman Yerusalemda turup pütün Israilning üstidin kirik yil səltənət kildi. **31** Sulayman ata-bowiliri arisida uhlidi; halayik uni atisi Dawutning xəhəridə dəpnə kildi; uning eoqlı Rəhoqəboam uning orniqə padixah boldi.

10 Rəhoqəboam Xəkəmgə bardı; qünki pütkül Israil uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning eoqlı Yəroboam xu ixni angliqəanda xundak boldiki, Misirdin kaytip kəldi (qünki u Sulayman padixahın kəqip Misirda turuwatatti). **3** Əmdi halayik adəm əwətip uni qəkırtip kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pütkül Israil kelip Rəhoqəboamoqə: — **4** Silining atiliri boynimizəqə saləqan boyunturukini eoqir kildi. Sili əmdi atilirining bizgə qəyoqəan qəttik tələpliri bilən eoqir boyunturukini yeniklitip bərsilə, silining hizmətliridə bolimiz, deyixti. **5** U ularəqə: — Həzirqə kaytip üq kündin keyin andin kəximəqə yənə kelinglar, dedi. Xuning bilən həlk tarilip kətti. **6** Rəhoqəboam padixah öz atisi Sulayman həyat waqtida uning hizmitidə turoqan moysipitlardin məsliqət sorap: — Bu həlkqə beridioqan jawabim toqrisida nemə məsliqət kərsitisilə? — dedi. **7** Ular uningəqə: — Əgər sili razilik bilən bügün bu həlkni hux kilip ularəqə məhriban muamilə kərsitip, ularəqə yaxxi səzlər bilən

jawab kilsila, ular silining barlıq künliridə hizmətliridə bolidu, dedi. **8** Lekin u moysipitlarning kərsətkən məsliqətini kayrip qəyoqə, əzi bilən qəng boləqan, aldida hizmitidə boluwatqan yaxlardin məsliqət sorap **9** ularəqə: — Manga «Silining atiliri bizgə saləqan boyunturukni yeniklətkəyla» dəp tiligən bu həlkqə jawab beriximiz toqruqluq qəndak məsliqət berisilə? — dedi. **10** Uning bilən qəng boləqan bu yaxlar uningəqə: — «Silining atiliri boyunturukimizni eoqir kildi, əmdi sili uni bizgə yenik qiləqayla» dəp eytkən bu həlkqə səz kilip: — «Mening qimqiləq barmikim atamning belidin tomraqtur. **11** Atam silərgə eoqir boyunturukni saləqan, lekin mən boyunturukunqlarni tehimu eoqir kilmən. Atam silərgə qəmqilar bilən tənbiq-tərbiyə bərgən bolsa mən silərgə «qayanlıq qəmqilar» bilən tənbiq-tərbiyə bərimən», degəyla, — dedi. **12** Rəhoqəboam padixah ularəqə: «Üq kündin keyin andin kəximəqə yənə kelinglar» deginidə, Yəroboam wə barlıq həlk üqinqi küni uning kəximəqə kəldi. **13** Rəhoqəboam padixah moysipitlarning məsliqətini taxlap kəpqlikkə qəttiklik bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məsliqəti boyiqə ularəqə: — Atam silərgə eoqir boyunturukni saləqan, lekin mən uni tehimu eoqir kilmən. Atam silərgə qəmqilar bilən tənbiq bərgən bolsa mən silərgə «qayanlıq qəmqilar» bilən tənbiq-tərbiyə bərimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah həlkning səzini anglimidi. Bu ix Huda təripidin boləqan; qünki buning bilən Pərwərdigarning Xilohluq Ahiyahning wasitisidə Nibatning eoqlı Yəroboamoqə eytkən səzi əməlgə axurulidioqan boldi. **16** Pütkül Israil padixahning ularning səzigə kulak salmiqəjinini kərgəndə həlk padixahqə jawab berip: — Dawuttin bizgə nemə nesiwə bar? Yəssəning eoqlida bizning həq mirasimiz yoxtur! Hərbiringlar öz əy-qedirliringlarəqə kaytinglar, i Israil! I Dawut, sən öz jəmətinggila igə bol — dedi. Xuning bilən Israilar öz əy-qedirlirioqə kaytip ketixti. **17** Əmma Yəhuda xəhərliridə olturoqan Israilarəqə bolsa, Yəroboam ularning üstigə həküm sürdi. **18** Rəhoqəboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israilarəqə əwətti, lekin pütkül Israil uni qalma-kesək kilip oltürdi. U qəoqəda Rəhoqəboam padixah aldirap, əzining jəng hərwisioqə qikip, Yerusalemoqə tikiwətti. **19** Xu tərikidə Israil Dawutning jəmətidin yüz ərüp, bügüngə kədər uningəqə qarxi qikip kəldi.

11 Rəhoqəboam Yerusalemoqə kelip, Israil bilən jəng kilip padixahlıqni əzigə qayturup əkilix üqün Yəhuda bilən Binyamin jəmətidin bir yüz səksən

ming hillanojan jänggiwar əskərnı toplıdı. **2** Ləkin Hudaning səzi Hudaning adımı Xemayaşa kelip: — **3** «Yəhüdaning padixahı, Sulaymanning oqlı Rəhoboamoşa, Yəhüda bilən Binyamındiki Israilləröşa səz kılıp: — **4** «Pərwərdigar mundak dəydu: — Hujumöşa qıkmanglar, kərındaxlırlınglar bilən jəng kılmanglar; hərbinglar öz öyüngləröşa kaytıp ketinglar; qünki bu ix Məndındur», degin» — deyildi. Wə ular Pərwərdigarning səzlırigə kulak saldı, Yəroboamoşa hujum kılıxtın yandı. **5** Rəhoboam Yerusalemda turattı, wə Yəhüdada qorojanlık xəhərlərnı salojuzojanıdı. **6** U Bəyt-Ləhəm, Etam, Təkoa, **7** Bəyt-Zur, Sokoh, Adullam, **8** Gat, Marəxah, Zif, **9** Adorayim, Lakix, Azikah, **10** Zorah, Ayjalon, Həbronni yasattı; bularning həmmisi qorojanlık xəhərlər bolup, Yəhüda wə Binyaminning zeminida idi. **11** U barlık kəl'ə-qorojanlarnı mustəhkəmlıdı wə ular da sərdarlarnı təyinlıdı, zapas axlık, may wə xarablarnı təyyarlıdı. **12** U yənə hərəkaysı xəhərlərnı kəplıgən qalkən wə nəyızılər bilən korallandırurup, alamət mustəhkəmlıwətti. Yəhüda bilən Binyamin uning tərıpidə turattı. **13** Pütkül İsrailda turuwatқан kahınlar bilən Lawıylar kaysı yurtta bolmisun uning tərıpidə turattı. **14** Qünki Yəroboam bilən uning oquıllrı Lawıylarnı qətkə kəkıp, ularning Pərwərdigarning hizmitidə bolup kahınlık ötküzüxını qəklıgənlıki üqün, ular əzlırınıng otlaklırı wə mal-mülkını taxlap Yəhüda zeminöşa wə Yerusalemoşa kelıxkənıdı **15** (qünki Yəroboam «yukırı jaylar»diki hizmət üqün «tekə ilahlırı» wə əzi yasıojan mozay məbudlırınıng kullukıda boluxkə əzi üqün kahınlarnı təyinlıgənıdı). **16** Wə bu [Lawıyləröşa] əgıxıp, İsrailning həmmə kəbilırlıdın kənglıdə İsrailning Hudasi Pərwərdigarnı seojınıp-ızdəxkə ıradə tiklıgənlər ata-bowılırınıng Hudasi bolöjan Pərwərdigaröşa kurbanlık kılıx üqün Yerusalemoşa kelıxtı. **17** Xundak kılıp ular Yəhüda padixahlıqınıng küqını axurup, Sulaymanning oqlı Rəhoboamni üq yıl küqləndürdı; qünki [Yəhüdadıkilər] üq yıl Dawutning wə Sulaymanning yolıda mangojanıdı. **18** Rəhoboam Maħalatnı əmrıgə aldı. Maħalat Dawutning oqlı Yərimotning kızı; uning anısı Yəssəning oqlı Eliabning kızı Abıħayıl idi. **19** Maħalattın Rəhoboamoşa Yəux, Xemariya wə Zahəm degən oquıllar tərəldı. **20** Keyıncı waqıtlarda Rəhoboam yənə Abxalomning [nəwrə] kızı Maakaħnı əmrıgə aldı; u unıgoşa Abiya, Attay, Ziza wə Xelomıtlarnı tuoşup bərdı.

21 Rəhoboam Abxalomning [nəwrə] kızı Maakaħnı əmrıgə alöjan barlık ayallrı wə kenizəklırlıdın bəkrək səyətı; qünki u jəmiy on səkkız ayal wə atmıx kenizəkni əmrıgə alöjan; u jəmiy yıgırmə səkkız oşul, atmıx kız pərzənt kərgən. **22** Rəhoboam Maakaħdın bolöjan oqlı Abiyani kərındaxlırı ıqıdə həmmıdın qong xahzadə kılıp tiklıdı, qünki u unı padixahlıqkə warıs kılməqı idi. **23** Rəhoboam akılanılik bilən ix kərüp, oquıllrı Yəhüdaning barlık zeminlırı wə Binyaminning barlık zeminlırıdiki barlık qorojanlık xəhərlərgə orunlaxturup, ularnı nəħayıtı kəp zapas ozuk-tülük bilən təminlıdı; u yənə ularöşa nuroşun hotun elıp bərdı.

12 Rəhoboamning padixahlıki mustəhkəm bolöjanda, xundakla küqəygəndə, xundak boldiki, u Pərwərdigarning kənun-əħkamlırlını tərəkıldı wə pütkül İsrailarmu unıgoşa əgıxıp kətti. **2** Wə ularning Pərwərdigaröşa wapasızlık kılöjını tüpəylıdın, Rəhoboam səltənıtınıng bəxıncı yilıda xundak boldiki, Misirning padixahı Xıxak Yerusalemoşa hujum kəzojıdı. **3** Xıxak bir ming ikki yüz jəng hərısı, atmıx ming atlık əskərnı baxlap kəldı; u əzi bilən bıllə Misirdın elıp qıkkən ləxkərlər, jümlıdın Liwıyəlıklər, Sukkiylər wə Efiopiylər san-sanaksız idi. **4** U Yəhüdaşa təwə bolöjan qorojanlık xəhərlərnı ıxoşal kıldı, andın Yerusalemoşa hujum kılıxkə kəldı. **5** Bu qaşda Xıxak səwəbidın Yəhüda əməldarlırı Yerusalemoşa yiojılıxkənıdı; Xımaya pəyoşəmbər Rəhoboam wə əməldarlarning yenıoşa kelıp ularöşa: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Sılər menıngdın waz kəqkınınglar üqün, Mənmü silərdın waz kəqıp Xıxakning kəlıoşa tapxurdum» dəydu, dedı. **6** Xunı anglap, İsrail əməldarlırı bilən padixah əzlırını təwən kılıp: — Pərwərdigar adıldur, deyıxtı. **7** Pərwərdigar ularning əzlırını təwən kılöjanlıkını kərüp Pərwərdigarning səzi Xımayaşa yetıp kelıp: —«Ular əzlırını təwən kılöjanıken, Mən ularnı həlak kılmay, bəlkı ularöşa azojınə nıjat kərsıtımən wə Menıng kəynap turojan oşəzıpım Xıxakning kəlı bilən Yerusalemoşa təkülməydu. **8** Həlbukı, ularning Manga bəkınox bilən dunyadiki padixahlıklaröşa bəkınoxning kəndək pərki barlıkını bilıp yetıxi üqün, ular Xıxakka bəkındı bolıdu» — deyıldı. **9** Xuning bilən Misir padixahı Xıxak Yerusalemoşa hujum kılıp, Pərwərdigarning əyıdiki həzınə-baylıklar bilən padixahning ordısidiki həzınə-baylıklarnı elıp kətti. U həmmısını, jümlıdın Sulayman yasatқан altun

sipar-qalkanlarni koymay elip ketti. **10** Ularning ornida Rəhoboam padixah mistin birmunqə sipar-qalkanlar yasitip, ularni padixah ordising kirix yolini saqlaydigan pasiban bəglirining qoligə tapxurdi. **11** Padixah hər qetim Pərwərdigarning öyigə kiridigan qaoqda, pasibanlar u qalkanlarni elip tutup turatti, andin ularni yənə pasibanhanigə əkelip koyuxatti. **12** Xuning bilən padixah özini təwən qiləndin keyin, Pərwərdigarning oqəzi uningdin yenip, uni tamamən yokitəwətmidi; Yəhədadikilər iqidimu az-tola yahxi iqlar tepildi. **13** Padixah Rəhoboam Yerusalemda asta-asta kudrət tepip, öz səltənətini sürətti. Rəhoboam təhtkə qikqan qeoqda kirik bir yaxta idi; u Yerusalemda, yəni Pərwərdigar Əz namini tikləx üçün pütkül Israil qəbililiri iqidin talligə xəhərdə on yəttə yil səltənət qildi; Rəhoboamning anisining ismi Naamah bolup, u Ammoniy idi. **14** Rəhoboam kenglidə Pərwərdigarni izdəxni niyət qilmogənləq tūpəylidin rəzillik qildi. **15** Rəhoboamning barliq qilənan iqlari baxtin-ahiroqigə nəsəb hatirilidiki «Ximaya pəyoqəmbərnig səzliri» wə «Aldin kərgüqi Iddoning səzliri»də pütülgən əməsmidi? Rəhoboam bilən Yəroboam otturisida uruxlar tohtimay bolup turatti. **16** Rəhoboam atabowiliri arisida uhlidi, «Dawutning xəhəri»gə dəpnə qilindi. Oqlı Abiya uning ornigə padixah boldi.

13 Padixah Yəroboamning səltənətinig on səkkizinqi yili Abiya Yəhədaning üstigə padixah boldi. **2** U Yerusalemda üç yil səltənət qildi; uning anisining ismi Mikaya bolup, u Gibeahliq Uriyəlnig kizi idi. Abiya bilən Yəroboam otturisida urux boldi. **3** Abiya jəng qilix üçün hillanoqan jəngqilərdin tət yüz mingni baxlap qikti; Yəroboammu hillanoqan batur jəngqilərdin səkkiz yüz mingni baxlap qikqip, Abiyogə qarxi səp tüzüp turdi. **4** Abiya Əfraim taolliq rayonidiki Zəmarayim teoqigə qikqip mundak dedi: — «I Yəroboam wə Israil həlki, gepimgə kulak selinglar! **5** Bilməmsilər, Israilning Hudasi Pərwərdigar «tuzluq əhdə» qilip, Israilning üstidiki padixahliqni Dawutka wə uning əwladlirigə mənggügə təkdim qilənanigə? **6** Lekin Dawutning oqlı Sulaymanning kulı, Nibatning oqlı Yəroboam qozqilip öz oqjisidin yüz əridi. **7** Xuning bilən bəzi muttəhəmlər, «Belialning baliliri» uning yenigə yiqilip, Sulaymanning oqlı Rəhoboam bilən qarxilixka əzlini küqləndürdi; Rəhoboam u qaoqda tehi yax, səbiy balidək boləqqa, ularogə təng keləlmidi. **8** Əmdi silər Pərwərdigarning Dawutning

əwladlirining qoligə tapxuroqan padixahliqigə qarxi qikqip «özimizni kərsitimiz» dəysilər; silərnig adimiglar dərwəqə kəptur; silərdə yənə Yəroboam silərgə yasap bərgən, ilahlar dəp qarilidigan altun mozaylar bar. **9** Silər Pərwərdigarning kahinliri bolənan Hərunning əwladliri bilən Lawiyilarni koqlitewip, yər yüzidiki baxka əllər qiləninidək əzliniglarogə [haligənanqə] kahin tikliwalənan əməsmidiglar? Kimdəkim bir torpaq wə yəttə qozini elip kelip ezümni [kahinliqka] beoqlaymən desə, u Huda bolmigoqan butlarogə kahin bolalaydu! **10** Lekin biz bolsak, Pərwərdigar bizning Hudayimizdur, biz uningdin wəz kəqmiduk; Pərwərdigarning hizmitidə bolənan kahinlar bolsa Hərunning əwladliridur, Lawiyilar ularning hizmitidə turmaqta. **11** Ular hər küni ətisəhxi Pərwərdigarogə kəydürmə qurbanliqlarni sunup, esil huxbuy yakidu. Pakiz xirəgə «təkdim nanlar»mu tizip koyulidu, hər küni kəqtə ular altun qiraogdan üstidiki qiraqlarni yandurulidu; qünki biz Hudayimiz Pərwərdigarning tapxurugigə əməl qilip keliwatimiz. Biraq silər bolsanglar uningdin wəz kəqtinglar. **12** Karanglar, Huda bizni Baxliogqi bolup biz bilən billidur; kollirigə kanay aloqan, silərgə hujum qilixka signal qilixka təyyar turidigan uning kahinlirimu biz bilən billidur. I Israil baliliri, ata-bowanglarning Hudasi bolənan Pərwərdigar bilən jəng qilmanglar; qünki silər hərgiz oqlibə qazinalmaysilər». **13** Lekin Yəroboam ularning arkisidin hujum qilmək üçün bəktürmə koyogənidi. Xundakki, Israilar Yəhədalarning aldi tərpidə idi wə bəktürmə qoxun ularning arka tərpidə saqlap turatti. **14** Yəhədalər burulup qarisa, mana əzliri aldi-arkidin hujumogə uqrawatatti; ular Pərwərdigarogə pəryad kətürdi, kahinlarmu kanaylarni qaldi. **15** Buning bilən Yəhədalər kattik qukan kətürüxti; wə xundak boldiki, Yəhədalər kattik qukan kətürüxüwatqanda, Huda Yəroboam bilən barliq Israilarni Abiya bilən Yəhədalarning aldidin urup tər-pərəng qildi. **16** Israilar Yəhədalarning aldidin qakti; Huda ularni Yəhədalarning qoligə tapxurdi. **17** Abiya bilən uning adəmliri Israilarni kattik qiroqin qildi; Israilardin hillanoqan bəx yüz ming əskər qətl qilindi. **18** Bu qaoqda Israilar təwən qilindi; Yəhədadikilər atabowilirining Hudasi Pərwərdigarogə tayanoqanliqigə üçün oqlibə qazandi. **19** Abiya Yəroboamning kəymidin koqlap mangdi; u uning ilkidin birkanqə xəhərinini, yəni Bəyt-əl wə unigə qaraxliq yeza-bazarlarni,

Yexanaḥ wə uningəja qaraxlik yeza-bazarlarni, Əfron wə uningəja qaraxlik yeza-bazarlarni tartiwaldi. 20 Yəroboam Abiyaning künliridə qaytidin küqlinəlmidi. Pərwədigarning uni uruxi bilən u əldi. 21 Abiya bolsa əzini kudrət tapkuzdi; u on tət hotun elip, yigirmə ikki oşul, on altə kiz pərzənt kərdi. 22 Abiyaning baxka ixliri, uning mangojan yolliri wə eytkan səzliri «İddo pəyojəmbərning təhlii»də pütülgəndur.

14 Abiya ata-bowiliri arisida uhlidi, kixilər uni «Dawut xəhəri»gə dəpnə kildi. Oşli Asa uning ornioja padixah boldi. Asa padixah boləjan künlərdə on yil tinq etti. 2 Asa Hudasi Pərwədigarning nəziridə durus wə toşra boləjanni kildi. 3 U yat əllərdin kəlgən but kurbangahlırini wə «yukiri jaylar»ni yokitip, «but tüwrük»lərni erüp qeqip, Axərah butlirini kisip taxlidi, 4 Yəhūdalarəja ata-bowilirining Hudasi boləjan Pərwədigarni izdəxni, muqəddəs kanun-əmlərni tutuxni əmr kildi. 5 U yənə Yəhuda zeminidiki hər bir xəhərlərdin «yukiri jaylar»ni wə «kün tüwrükli»ni yokatti. U qaojda pütün padixahlik uning həkümranlikida tinq-asayixlikta etti. 6 U yənə Yəhuda zeminida birnəqqə qorojanlik xəhərlərni saldurdi, qünki yurt-zemin aramlikta boldi; Pərwədigar uningəja aramlik bərgəqkə, xu yillarda heq urux bolmidi. 7 U Yəhūdalarəja: — Zemin aldimizda tinq turojanda, bu xəhərlərni sepil bilən qorxaləjan, munarlik, baldaklik qowukliri boləjan xəhərlər kilip kurayli; qünki biz Hudayimiz Pərwədigarni izdiginimiz üqün U tinqlik bərdi; biz Uni izdəp kəlduk wə U bizning tət ətrapimizda bizgə aramlik bərdi, dedi. Xuning bilən ular kuruluxni baxlidi wə ixliri onguxluk boldi. 8 Asaning qoxuni bar idi; Yəhuda kəbilisidin qalkən wə nəyzə bilən qorallənojan üq yüz ming əskiri, Binyamin kəbilisidin sipar wə okya bilən qorallənojan ikki yüz səksən ming kixilik; ularning həmmisi batur əzimətlər idi. 9 U qaojda Zərah isimlik bir Efiopiy milyon kixilik qoxuni bilən üq yüz jəng hərwisini baxlap, [Asəja] hujum qozəjar Marəxəjoja kəldi. 10 Asa uning bilən qarxilixixka atlandi; ular Marəxəhka yekin Zəfatah jiləjojoja kelip, bir-birigə qarxi səp tüzüp turuxti. 11 Asa Hudasi Pərwədigarəja nida kilip: — I Pərwədigar, Əz bəndənggə yardəm bərsəng, u küqlik bolsun, əjiz bolsun Sən üqün heqkanqə ix əməs. I Pərwədigar Hudayimiz, bizgə yardəm kiləjəysən; qünki biz Sanga tayinimiz wə Sening namingda bu zor qoxunəja qarxi atlinip qiktuk. I Pərwədigar,

Sən bizning Hudayimizdursən, insanlar Seningdin ojalip kəlmisun! — dedi. 12 Xuning bilən Pərwədigar Asa wə Yəhūdalar aldida Efiopiyərləni urup tiripirən kiliwətti, Efiopiyələr qaçti. 13 Asa əz adəmliri bilən birliktə ularni taki Gərarəjoqə qoşlidi; Efiopiyələr xundak yikiltidiki, ulardin bir adəmmu tirik qəlmidi; qünki ular Pərwədigarning aldida wə uning qoxuni aldida kukum-talkən kilindi. Yəhūdalar ojayət zor jəng oşnimətlirini qolioja elip kətti. 14 Ular yənə Gərar ətrapidiki barlik xəhərlərgə hujum kilip ixəjal kildi; qünki Pərwədigardin zor bir qorkunq muxu xəhərlərdikilərni baskanidi. Yəhūdalar yənə həmmə xəhərnə birnimu koymay bulang-talang kildi, qünki ular da tolumu kəp mal-mülük bar idi. 15 Ular yənə mal bəqkan qarwiqilarning qedir-qotanliriojimu zərb kilip, nahəyiti kəp koy wə təgilərni elip Yerusalemoja qaytti.

15 Hudaning Rohi Odəning oşli Azariyaning üstigə qüxti. 2 Xuning bilən u Asa bilən kərxixixkə qikiq uningəja: — I Asa, pütkül Yəhūdalar wə Binyaminlar, manga kulək selinglar! Silər Pərwədigar bilən billə boləjininglarda, Umu silər bilən billə bolidu. Silər Uni izlisənglar U silərgə tapkuzulidu; lekin silər Uningdin waz kəqsənglar U silərdin waz keqidu. 3 Israillar uzun künlərgiqə həkikiq Huda, təlim beridojan kahin wə kanun-əhkamlərdin juda bolup yürdi; 4 Lekin ular kiyinqilikta qəlojan wəqitlarda Israillning Hudasi Pərwədigarəja qaytip, Uni izdidi wə U ularəja əzini tapkuzdi. 5 U wəqitlarda qikiq-kirip turojanlarəja heq aramlik bolmiojan, qünki hərəkəysi əl-yurtlar malimanqilik iqidə turatti. 6 Huda ularni hərhil kiyinqilik-malimanqilik iqidə qaldurojaqka, məmlikət bilən məmlikət, xəhər bilən xəhər əzara soquxup wəyran boldi. 7 Lekin silər bolsənglar, kəysər bolunglar, məzmut turup kolliringlarni boxatmənglar, qünki əməlliringlarning əjir-inami bardur, dedi. 8 Asa bu gəplərni wə Odə pəyojəmbər bərgən bəxərnəni angliojana u dadillixip, pütün Yəhuda wə Binyamin zeminlirida, xundakla Əfraimning taşliq rayonlirida qoloja qüxürgən hərəkəysi xəhərlərdiki yirginqlik butlarni yokatti wə yənə Pərwədigarning əyidiki aywan aldida turojan Pərwədigar kurbangahini yengibaxtin yasatti. 9 U barlik Yəhūdalar wə Binyaminlarni, xuningdək ularning arisida olturəqləxən barlik Əfraimiy, Manəssəhiy, Ximeoniy musapirlirini yiojdi (qünki nurojun Israillar Asaning Hudasi Pərwədigarning

uning bilən billə ikənlikini kərgən bolup, Israildin qikip Asa tərəpkə ötkənidi). **10** Asaning səltnitining on bəxinqi yili üqinqi ayda ular Yerusalemoja yiojildi. **11** Xu küni ular elip kəlgən jəng ojanimətliridin yəttə yüz buka wə yəttə ming koyni Pərwərdigaroja atap qurbanlik kildi. **12** Ular yənə ata-bowilirining Hudasi boləjan Pərwərdigarni pütün kəlbi wə bütün jeni bilən izdəxkə bir əhdə tüzixti; **13** əhdidə, Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigarni izdimigən kəri-yax, ər-ayal deməy həmmisi əltürilsun, deyildi. **14** Ular yukiri awaz bilən warkirax wə kanay həm buroja qelix bilən Pərwərdigaroja kəsəm berixti. **15** Pütkül Yəhuda jamaiti iqkən kəsimidin xadlandi; qünki ular pütün kəlbi bilən kəsəm iqkən bolup, Pərwərdigarni tolimu təlmürüp izdidi; wə U ularoja Əzini tapkuzdi. Pərwərdigar ularoja tət ətrapida aramlıq ata kildi. **16** Asa padixah yənə qong anisi Maaqahni yirginqlik bir «axerah» tüwrükni yasiojini üqün hanixlik mərtiwisidin quxürüwətti. Asa bu yirginqlik butni kesip, ayaq astida qəylidi wə Kidron jiləjisida keydürüwətti. **17** «Yukiri jaylar» yoki tilmisimu, Asaning kəlbi [Pərwərdigaroja] pütünləy beoxlanəjanidi. **18** Həm atisi həm u əzi Pərwərdigaroja atap yasiojan nərsilərnə, jümlidin kümüx bilən altunni wə türlük kaqa-kuqilarni Hudaning əyigə kəltürdi. **19** Xu waqtin tartip taki Asaning səltnitining ottuz bəxinqi yiliojqə urux bolup baqmidi.

16 Asaning səltnitining ottuz altinqi yili, Israilning padixahı Baaxa Yəhudaəja qarxi hujum kildi; həqkim Yəhudanəning padixahı Asa bilən bardi-kəldi kilmisun dəp, Ramah xəhərinə məhkəm kiliq yasidi. **2** U waqtta Asa Pərwərdigarning əyidiki həzinilərdin wə padixahning ordisidiki həzinilərdin altun-kümüxni elip ularni Dəməxktə turuxluk Suriyə padixahı Bən-Hadadka əwətip wə bu həwərnə yətküzüp: — **3** «Mening atam bilən silining atilirining arisida boləjandək mən bilən silining arilirida bir əhdə bolsun. Mana, siligə kümüx bilən altun əwəttim; əmdi Israilning padixahı Baaxa bilən boləjan əhdiliridin kollirini üzsilə; xuning bilən u meni qamal kilixtin kol üzsun» — dedi. **4** Bən-hadad Asa padixahning səzigə kirip, əz qoxunining sərdarlırini Israilning xəhərlirigə hujum kilixkə əwətip, Ijon, Dan, Abəl-mayim, Naftalidiki barlik ambar xəhərlirini bekindurdi. **5** Baaxa bu həwərnə anglap, Ramah istihkamini yasaxtin kolini yiojip, kuruluxlarning həmmisini tohtatti. **6** Asa

padixah bolsa pütkül Yəhudanəning adəmlirini baxlap, Baaxa Ramah xəhərinə yasaxkə ixlətkən taxlar bilən yaojaqlarni Ramahtin toxup elip kətti. U muxularni ixlitip Gebani wə Mizpahni məhkəm kiliq yasidi. **7** U qaojqəda, aldin kərgüqi Hanani Yəhuda padixahı asaning yenioja kelip uningəja: — Əzüng Pərwərdigar Hudayingəja əməs, balki Suriyə padixahioja tayanəjanliking üqün Suriyə padixahining koxuni əz kolungdin kutuldi. **8** Efiopiylər bilən Liwiyəliklər qong bir koxun əməsmidi? Jəng hərwiliri wə atlik əskərliri intayin kəp əməsmidi? Lekin sən pəkət Pərwərdigarəja tayanəjanda, u ularni kolungəja tapxurojanidi. **9** Qünki Pərwərdigar kəngli Manga tamamən sadik boləjanlarəja yərdəmdə bolup, Əzümnə kudrətlik kərsitəy dəp, kəzlırini pütün yər yüzidə uyan-buyan yügürtidu. Sən bu ixta bək əhməklik kilding. Əmdi buningdin keyin uruxlardin halas bolalməsən, dedi. **10** Buni anglapla Asa aldin kərgüqigə intayin ojezərlinip, uni zindanoja solap koydi; uning bu səzigə kəhri kaynap kətti. U xu waqitlarda həlktin bəzilirigə zulum selixkə baxliojanidi. **11** Mana, Asaning kılıjan ixliri baxtin ahiriojqə «Yəhuda wə Israil padixahlırining tarihnəmisidə pütülgəndur. **12** Asaning səltnitining ottuz tokkuzinqi yilida putida bir kesəl pəyda boldi; wə kesili barəjaneri eoqirlixip kətti; lekin u aqrioqandimu Pərwərdigarni izdimidi, bəlkə pəkət tewiplardinla yərdəm izdidi. **13** Asa səltnitining kırık birinqi yilida əldi, ata-bowiliri arisida uhlidi. **14** Həklər uni «Dawut xəhəri»də əzigə atap təyarlitip koləjan kəbrigə dəpnə kildi. Ular uni əttarlarning usuli bilən təngxəlgən hərtürlük dora-dərmandin boləjan bir arilaxma pürkəlgən jinazioja yatkuzdi həmdə uningəja atap nuroqun huxbuy yandurdi.

17 Oqlı Yəhəoxafat Asaning ornioja padixah boldi; u Israil padixahliqəja taqabil turux üqün əzini küqəytti. **2** U hərbiy küqlirini Yəhudanəning həmmə qorojanlik xəhərlirigə orunlaxturdi həmdə Yəhuda zeminiəja wə atisi Asa ixəjal kılıjan Əfraimdiki hərqaysi xəhərlərgə mudapə küqlirini turoquzdi. **3** Pərwərdigar Yəhəoxafat bilən billə boldi, qünki u atisi Dawutning baxta yürgüzgən yollirida mengip Baal butlirini izdimidi, **4** bəlkə atisining Hudasinilə izdəp, Uning əmrliridə mengip, Israillarning kilmixlirini dorimidi. **5** Xunga, Pərwərdigar uning padixahliktiki həkümranlikini mustəhkəmlidi; pütkül Yəhudadikilər uningəja salam-

sowojilarni sunup turdi; xuning bilən uning mal-mülki nahayiti kəp, xan-xəhriti nahayiti yukiri boldi. **6** U Pərwərdigarning yollirida mangoʻaqqa, oʻyərətlik boldi; uning üstigə u Yəhuda zeminidin «yukiri jaylar»ni wə Axərah butlirini yokatti. **7** Uning səltnitining üqinqi yili özining əməldarlıridin Bən-Hayil, Obadiya, Zəkəriya, Nətanəl, Mikayalarni Yəhudaning xəhrliridə həlkə təlim berixkə əwətti. **8** Ular bilən billə baroqanlardin yənə Xemaya, Nətaniya, Zəbadiya, Asahəl, Xəmiramot, Yonatan, Adoniya, Tobiya, Tob-Adoniya qatarlik birkanqə Lawiylar, xundakla yənə Əlixama bilən Yəhoram degən ikki kahinmu bar idi. **9** Ular Pərwərdigarning Təwrat kanuni kitabini aloʻjaq berip, Yəhuda zeminidiki barlik xəhərləni arilap yürüp həlk arisida təlim berətti. **10** Yəhudaning ətrapidiki məmlikətləarning həmmisini Pərwərdigarning qorqunqi basti wə ular Yəhoxafat bilən urux kilixka petinalmaytti. **11** Filistiyələrdin bəziliri Yəhoxafatka sowoʻa-salamlar wə kümux olpanlirini tapxurdi; ərəblərnu padiliridin uningoʻa yəttə ming yəttə yüz koʻqkar, yəttə ming yəttə yüz tekə sowoʻa kildi. **12** Yəhoxafat baroqanseri karamət kudrət tepip, Yəhudada birnəqqə qoroqan wə ambar xəhiri bina kildi. **13** U Yəhudaning hərkəysi xəhrliridə nuroqun maddiy əxya zapisi təyyarlıdi; Yerusalemdimu uning zəbərdəs batur jəngqiliri bar idi. **14** Jəmətliri boyiqə ularning sani təwəndiqə: — Yəhuda kəbilisidiki mingbaxliri iqidə Adnah sərdar bolup, batur jəngqilərdin üq yüz mingoʻa baxlamqilik kilatti; **15** Adnahning qol astida Yəhoqəhanan sərdar bolup, ikki yüz səksən ming adəmgə baxlamqilik kilatti; **16** Yəhoqəhananning qol astida Zikrining oʻqli Amasiya bar idi; u Pərwərdigaroʻa özini atiətkən adəm bolup, ikki yüz ming batur jəngqigə baxlamqilik kilatti. **17** Binyamin kəbilisi iqidə Eliyada degən batur bir jəngqi bolup, okya wə kalkan bilən qorallanoqan ikki yüz ming batur jəngqigə baxlamqilik kilatti; **18** Eliyadaning qol astida Yəhozəbad bolup, jənggə təyyar qoxundin bir yüz səksən ming adəmgə baxlamqilik kilatti. **19** Bularning həmmisi padixahning hizmitidə hazir turatti; padixahning yənə pütün Yəhuda zeminidiki qoroqanlik xəhərlərgə orunlaxturuloqan adəmliri bolsa, ularning sirtida idi.

18 Yəhoxafatning mal-mülki nahayiti kəp, xan-xəhriti nahayiti yukiri boldi; u Ahab bilən kudilixip ittapaqlaxti. **2** Birnəqqə yildin keyin u Ahab bilən kəruixkə Samariyəgə bardi. Ahab bolsa

uningoʻa wə uning həmrahlırioʻa atap nuroqun kala, koʻy soydi; andin u uni Gileadtiki Ramotka billə hujum kilixka unatti. **3** Israil padixahi Ahab Yəhuda padixahi Yəhoxafatin: — Əzliri mening bilən billə Gileadtiki Ramotka berixka maqul bolamdila? — dəp soriwidi, u: — Biz silining-mening dəp ayrimaymiz; mening həlkim əzlrining həlkidur. Mən əzliri bilən billə jəng kilixka barmay turmaymən, dəp jawap bərdi. **4** Lekin Yəhoxafat Israilning padixahioʻa: — Ətünimənkı, bügün awwal Pərwərdigarning səzini sorap kərgəyla, dedi. **5** Xuning bilən Israilning padixahi pəyoʻəmbərləni, yəni tət yüz adəmnı yiqdurup ulardin: — Biz jəng kilojili Gileadtiki Ramotka qiqsak bolamdu, yokʻ?» dəp soriwidi, ular: «Qiqkin, Huda uni padixahning kolioʻa beridu, deyixti. **6** Lekin Yəhoxafat bolsa: — Bulardin baxka yol sorioʻudək, Pərwərdigarning birər pəyoʻəmbiri yokmidu? — dəp soridi. **7** Israilning padixahi Yəhoxafatka jawab berip: — Pərwərdigardin yol soraydioqan yənə bir adəm bar; lekin u mening toʻqramda kutlukni əməs, bəlkı daim balayiʻapətnı kərsitip bəxəət bərgəqkə, mən uni əq kərimən. U bolsa Imlahning oʻqli Mikayadur, dedi. Yəhoxafat: — I aliyiliri, sili undək demigəyla, dedi. **8** Andin Israilning padixahi bir qakirini kiqkirip uningoʻa: — Qakkan berip, Imlahning oʻqli Mikayani qakirtip kəl, dəp buyrudi. **9** Əmđi Israilning padixahi bilən Yəhudaning padixahi Yəhoxafat xahənə kiyimlirini kiyixip, Samariyəning dərwasisining aldidiki hamanda hərbiri əz təhtidə olturuxti; ularning aldidiki pəyoʻəmbərləning həmmisi bəxəət bərməktə idi. **10** Kənanahning oʻqli Zədəkiya bolsa əzi təmürdin münggüzləni yasap: — Pərwərdigar mundək dəydu: — «Muxu münggüzlər bilən Suriyləni yokatkəuə üsüp ursila», dedi. **11** Həmmə pəyoʻəmbərlər xuningoʻa ohxax bəxəət berip: «Gileadtiki Ramotka qiqkip səzsiz muwəppəkiyəət qəzinila; qünki Pərwərdigar uni padixahning kolioʻa tapxuridikən», deyixti. **12** Mikayani kiqqirojili baroqan həwərqı uningoʻa: — Mana, həmmə pəyoʻəmbərlər birdək padixahka yaxhi həwər bərməktə; əmđi ətünimən, sening səzüngmu ularningki bilən birdək bolup, yaxhi bir həwərni bərgin, dedi. **13** Əmma Mikaya: — Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilimənki, Hodayim manga nemə eytsa, mən xuni eytimən, dedi. **14** U padixahning aldioʻa kəlgəndə padixah uningdin: — I Mikaya, jəng kilojili Gileadtiki Ramotka qiqsak bolamdu, yokʻ? — dəp soriwidi, u uningoʻa jawab berip: —

Qikip muwəppəkiyəť kəzinisiləř; qünki [düxmininglar] kəllirilinglarəřa tapxurulidu, dedi. **15** Lekin padixah uningəřa: — Mən sanga kənqə kətim Pərwərdigarning namida rast gəřtin bəxkisini manga eytmaslikkə kəřəm iqküzüxüm kerək?! — dedi. **16** Mikaya: — Mən pütkül İsrailning taəřlarda padiqisiz kəylərdək tarilip kətkənlikini kərdüm. Pərwərdigar: «Bularning igisi yok; bularning hərbiri tinq-aman əz əyigə kəytsun» dedi, — dedi. **17** İsrailning padixahı Yəhəoxafatka: — Mana, mən siliga «U mening toəřramda kütluqni əməs, bəlki haman balayı'apətni kərsitip bexarət beridu», demigənmidim? — dedi. **18** Mikaya yənə: — Xunga Pərwərdigarning səzini angliəřin; mən Pərwərdigarning Əz təhtidə olturojanlikini, asmanning pütkül kəoxunliri uning yenida, ong wə sol təřipidə turojanlikini kərdüm. **19** Pərwərdigar: «Kim Ahabni Gileadtiki Ramotka qikip, xu yərdə həlak boluxkə aldaydu?» — dedi. Birsı undək, birsi mundək deyixti; **20** xu wəqıtta bir roħ qikip Pərwərdigarning aldidə turup: «Mən berip alday» dedi. Pərwərdigar uningdin: «Kəndək usul bilən aldaysən?» dəp soriwidi, **21** u: «Mən qikip uning həmmə pəyəřəmbərlirining əřzida yaləřanqı bir roħ bolimən», dedi. Pərwərdigar: «Uni aldap ilkinggə alalaysən; berip xundək kıl» — dedi. **22** Mana əmdi Pərwərdigar sening bu həmmə pəyəřəmbərlirining əřziəřa bir yaləřanqı roħni saldi; Pərwərdigar sening toəřrangda balayı'apət kərsitip səzlıdi» — dedi. **23** Xuni anglap Kənanahning oəřli Zədəkiya kelip Mikayaning kaqıtiořa birni selip: — Pərwərdigarning Roħı kəysi yol bilən məndin ətup sanga səz kılıxkə bardı?! — dedi. **24** Mikaya jawab berip: Əzüngni yoxurux üqün iqkiridiki eygə yügürgən künidə xuni kərisən, dedi. **25** İsrailning padixahı əmdi: — Mikayani elip kəyturup berip, xəhər həkimi Amon bilən padixahning oəřli Yoaxkə tapxurup, **26** Ularəřa tapılap: «Padixah mundək dəydu: — Uni zindanořa solap mən tinq-aman yenip kəlgüqilik kıynap, nan bilən suni az-az berip turunglar» — dənglar, dəp buyrudi. **27** Mikaya: — Əgər sən həkikətən tinq-aman yenip kəlsəng, Pərwərdigar mening wasitəm bilən səz kılmiəřan bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaət, hərbiringlar anglanglar, dedi. **28** İsrailning padixahı bilən Yəhəudaning padixahı Yəhəoxafat Gileadtiki Ramotka qıktı. **29** İsrailning padixahı Yəhəoxafatka: — Mən bəxkə kıyapətkə kirip jənggə qıkəy; sili bolsila əz kiyimlirini kiyip qıksila, dedi. İsrailning padixahı bəxkə kıyapət bilən jənggə qıktı. **30** qünki

xundək boldiki, Suriyəning padixahı jəng həřwisi sərdarlıriořa: — Qonglıri yaki qıqıkliri bilən əməs, pəkət İsrailning padixahı bilən soquxunglar, dəp buyrudi. **31** Wə xundək boldiki, jəng həřwilirining sərdarlıri Yəhəoxafatni kərgəndə: — Uni qəqum İsrailning padixahı dəp, uningəřa olixip hıřum kılmaqı boldi; lekin Yəhəoxafat pəryad kətürdi, Pərwərdigar uningəřa yərdəm bərdi. Huda ularni uningdin yırakłaxturdi; **32** qünki xundək boldiki, jəng həřwilirining sərdarlıri uning İsrailning padixahı əməslilikini kərgəndə uni kəoqlimay, burulup ketip kəlixti. **33** Əmma birəylən kərisiořıla bir okya etiwidi, oq İsrailning padixahning sawutining mürisidin təwənkı ulıqıdin ətup təgdi. U həřwikexigə: Həřwini yandurup meni səřtin qıkarəřin; qünki mən yaridar boldum, dedi. **34** U künı jəng barəřanseri kattıq boldi. Padixah kəqkiqə Suriyləning udulida əz jəng həřwisiəřa yəlinip erə turdi. Kün petixi bilən u əldi.

19 Yəhəuda padixahı Yəhəoxafat aman-esən Yerusalemdiki ordisiəřa kəytip kəldi. **2** Aldin kərgüqı Hənanining oəřli Yəhəu padixah Yəhəoxafatning aldiəřa qikip: — Sening razillərnin yərdimidə bolup, Pərwərdigarəřa əq boləřanlarnı səygining durusmu? Xu səwəbtin Pərwərdigarning əřziři bexingəřa qüxidiəřan boldi. **3** Həlbuki, sən axərəh butlirini zemindin yokitip taxlıəřining wə Hudanı izdəxkə niyət kıləřining üqün səndimu yəhxilik tepildi, dedi. **4** Yəhəoxafat Yerusalemdə olturatti; keyinki wəqıtlarda u hək kərisiořa qikip, Bəər-Xebadin tartip Əfraim taəřlıriořiqə səpər kılıp, həkni towa kıldurup ata-bowilirining Hudası Pərwərdigarəřa yandurdi. **5** U yənə Yəhəuda təwəsıdiki barlık kəřəřanlık xəhərlərdə sorakılarnı təyinlıdi; **6** u sorakıləřa: — Əz kıləřanlirilinglarəřa əřtiyatqan bolunglar; qünki silərnin həküm qıkıřixinglar insan üqün əməs, bəlki Pərwərdigar üqündur; silər həküm qıkarəřininglarda u qəqum silər bilən billə bolidu. **7** Əmdi Pərwərdigarning wəhımisı kəz aldinglarda bolsun; əz kıləřanlirilinglarəřa əřtiyatqan bolunglar; qünki Pərwərdigar Hedayimızda nahəklik yok, yüz-hatir kılıx yok, pəra yeyixmu yoktur, dedi. **8** Yəhəoxafat Lawıylardin, kahınlardin wə İsrail jəmətlirining baxlıridin bəzilərnı Yerusalemořa kəyturup kelip, ularni Yerusalemdimu Pərwərdigarning həkümlirini qıkıřix wə həkning əřz-dəwalirini bir təřəp kılıxkə təyinlıdi. **9** Yəhəoxafat ularəřa: — Silər bu ixlarnı Pərwərdigarning kəřkunqıda bolup sadəkətlik bilən

qin kenglunglardin bejiringlar. **10** Hərқaysi xəhərlərdə turidoğan qerindaxliringlarning aldinglaroğa elip kəlgən barlıq ərz-dəwasi, məyli u hun dəwasi bolsun, qanun-əmr wə həküm-bəlgilimilər toqrısidiki ərz-dəwa bolsun, ularning Pərwərdigar aldida gunahkar bolup qalmasıliki üqün, xundakla Pərwərdigarning oğəzi pi öz bexinglaroğa wə qerindaxliringlarning bexioğa kelip qalmasıliki üqün, ularni haman aqahlandıurup turunglar; xundak qılsanglar, gunahkar bolmasılır. **11** Pərwərdigaroğa təalluq ixlarda silərnı bax kaħın Amariya baxquridu; padıxahqa dair ixlarda, silərnı Yəhuda jəmätining yolbaxqısı İsmailning oqlı Zəbadiya baxquridu; silərnıng hizmitinglarda turidoğan Lawıylar bar. Jasarətlik bolup ixliringlarnı qilinglar wə Pərwərdigar ixni durus qiloquqılar bilən billə bolıdu! — dedi.

20 Keyinki waqıtlarda xundak boldiki, Moabiylar, Ammoniyar wə Maoniyarlardı bəziliri birlıxip kelip Yəhoxafatqa hujum kilixka qıkti. **2** [Qaparmənlər] kelip Yəhoxafatqa: — [Əlük] dengizning u ketidin, yəni Edomdin siligə hujum kilojili zor bir qoxun qikip kəldi; mana, ular Həzazon-Tamarda, dedi (Həzazon-Tamar yənə «Ən-Gədi» dəpmu atilidu). **3** Buni anglijoğan Yəhoxafat qorkup, Pərwərdigarnı izdəxkə niyət baqlap, pütün Yəhuda təwəsidə «roza tutuximiz kerək» dəp jakarlıdi. **4** Yəhudalar əmdi Pərwərdigardı yardəm tiligili yiojildi; həlk Yəhudanıng hərқaysi xəhərliridin qikip Pərwərdigardı yardəm tiləxkə kelixti. **5** Yəhoxafat Yəhuda wə Yerusalemdiki jamaət arisioğa qikip, Pərwərdigar əyining yengi hoylisining aldida ərə turup **6** mundaq dua kilip: — «I Pərwərdigar, ata-bowilirimizning Hudasi, Sən ərxətə turoquqi Huda, barlıq əl-məmlikətlərnıng üstidin həküm sürgüqi əməsmiding? Sening qolung küq-qudrətkə toloqandur, heqkim Seni tosalmaydu. **7** I Hundayimiz, Sən bu zemindiki aħalini Əz həlking İsrailar aldidin qoqlap, uni Əz dostung İbraħimning nəsligə mənggülik miras kilip bərgən əməsmiding? **8** Ular xu yərdə turdi həm xu yərdə Sening namınoğa atap bir muqəddəshana selip: **9** «Mubada beximizoğa birər balayi'apət kəlsə, məyli u qiliq, jaza, waba, aqarqilik bolsun, kiyinqilikta qaloğan waqtimizda, muxu əy, yəni Sening aldingda turup, Sanga murajət qılsaq (qünki Sening namıng muxu əydidur), Sən anglaysən wə qutkuzisən» degəni. **10** Əmdi mana, bu yərgə Ammoniyar, Moabiylar wə Seir teoqidikilər besip keliwatidu! Ilgiri İsrailar Misir zemindin qikқан qaoqda Sən İsrailarning

ularoğa təjawuz kilixioğa yol qoymioğaniding; u qaoqda İsrailar ularni yoqatmay u yərdin aylinip ətkən. **11** Əmdi qara, həzir ularning yahxilikimizni kandaq yol bilən kayturmaqqi boluwatqinioğa! Ular bizni Sən bizgə miras kilip bərgən bu zemindin qoqlap qikarmaqqi boluwatıdu. **12** I Hundayimiz, Sən ularning üstidin həküm qikarmamsən? Qünki bizning bizgə hujum kilixka keliwatқан bu zor qoxun bilən qarxilaxkudək küqimiz yoq; nemə kiliximiznimu bilməy kalduq; lekin bizning kəzimiz Sanga tikilip turmaqta» — dedi. **13** Bu qaoqda pütün Yəhuda həlqi, ularning kuqaqtki baliliri, hotun bala-qakilirining həmmisi Pərwərdigarning aldida turatti. **14** Wə xu pəyttə Pərwərdigarning Rohi jamaətning otturısida turoğan Lawıylardı Asafning əwladi boljoğan Mattaniyaning qəwrısı, Jəiyəlnıng əwrısı, Binayanıng nəwrısı, Zəkəriyanıng oqlı Yəhəziyəlgə qüxti; **15** U: — I pütün Yəhuda həlqi, silər Yerusalemda turuwatқанlar wə padıxah Yəhoxafat, kulak selinglar! Pərwərdigar silərgə mundaq dəydu: — «Silər bu zor qoxundin qorkup kətmənglar wə aləzadə bolup kətmənglar; qünki bu jəng silərnıngki əməs, bəlki Hudanıng Əziningkidur. **16** Ətə ularoğa hujum kilixka qikınglar; mana, ular Ziz dawanidin qikip kelidu wə silər ularni Yəruəl qəlining aldidiki jiloğa eoqızida uqritisilər. **17** Silər bu dərəm jəngdə uruxuxunglarning həjiti bolmaydu; pəkət səpkə tizilip turunglar, silər bilən billə boljoğan Pərwərdigarning nijat-nusritini kəringlar! I Yəhuda, i Yerusalemdikilər, qorkmənglar, aləzadəimu bolup kətmənglar; ətə ularoğa hujum kilixka qikınglar, Pərwərdigar qoqum silər bilən billə bolıdu!» — dedi. **18** Bu gəpni anglap Yəhoxafat bexini yərgə təgküzüp tizlandı wə barlıq Yəhuda həlqi həm Yerusalemdikilər Pərwərdigar aldida düm yikilip Pərwərdigaroğa səjdə kildi. **19** Koħat əwladi wə Korah əwladi iqidiki Lawıylardı boljoğanlar orunliridin turuxup intayin küqlük awaz bilən İsrailning Hudasi Pərwərdigarnı mədhıyiləxti. **20** Pütün həlk ətisi kaq səhərdə turup Təkoa qeliga qarap atlandı; ular atlinip ketiwatқanda, Yəhoxafat ornidin turup ularoğa: — I Yəhuda həlqi, i Yerusalemdikilər, gepimə kulak selinglar! Hundayinglar Pərwərdigaroğa tayininglar, qoqum məzmut turoquzulısilər; Uning pəyoqəmbərlirigə ixininglar, yolunglar qoqum rawan bolıdu! — dedi. **21** Andin u həlk bilən obdan məslıhətlixip, Pərwərdigarning muqəddəs bəhəywətlikini mədhıyiləp, Uningoğa atap oğəzəl-

küy eytdiojanlarni: «Silər Pərwərdigarəja rəhmət-təxəkkür eytinglar, qünki Uning əzgərməs muhəbbiti mənngülüktur!» dəp okuxka təyinləp, qoxunning aldidə mangdurdı. 22 Ular təntənə kəlip həmdusana okuxi bilən, Pərwərdigar Yəhuda həlkiğə hujum kəlixka qikkən Ammoniyalar, Moabiyalar wə Seir teoqidikilərgə pistirma qoxunni əwətip, ularni tarmar kıldurdı. 23 Xuning bilən Ammoniyalar bilən Moabiyalar Seir teoqidikilərgə hujum kəlixka ətəti, ularni birini qoymay kəriwətti; ular Seir teoqidikilərnə kərip tūgətkəndin keyin yənə əzliri bir-birini kərojin kəlixka qūxkənidi. 24 Yəhūdalar qəldiki kəzətgahka kəlip xu zor qoxun tərəkə kərisə, manə kəqip kətulojan birmu adəm yok bolup, həmmə yərnə əlük kəplap kətkənidi. 25 Yəhəoxafat əzining adəmliri bilən dūxməndin olja bulang-talang kəlixka kəlgəndə, ular əlüklər bilən billə nuroqun mal-mülük wə kəp kəmmətlik buyumlarıni taptı. Ular salduruwəlojanlirining toliilikidin elip kitəlməy kəldi; olja xunqə kəp boləqəqka, uni yiojwəlixka üq kün kətti. 26 Ular tətinqi küni Bərakah jilojisoja yiojilip, Pərwərdigarəja həmdusana okup mubarəkliidi; xunga u yər taki bəgüingə kədər «Bərakah jilojisi» dəp atilip kəlməktə. 27 Andin barlik Yəhūdādikilər wə Yerusalemdikilər Yəhəoxafatning baxlamqilikida huxal-huram bolup Yerusalemoja kəytti; qünki Pərwərdigar ularni dūxmənlini üstidin ojalib kəlip huxallikka qəmdürgənidi. 28 Ular Yerusalemoja təmbur, qiltar wə kanaylar qəlip kəlip, Pərwərdigarning əyigə kirdi. 29 Barlik əlməmlikətlər Pərwərdigarning Israilning dūxmənlinirigə kərxı qikəp jəng kəlojanlikini angliqanda, Hudaning wəhimisi ularning üstigə bastı. 30 Xuning bilən Yəhəoxafatning padixahlığı tinq-asayixlikta boldi; uning Hudasi uning tət ətrəpini tinq kəlojanidi. 31 Xundak kəlip Yəhəoxafat Yəhuda üstigə həküm sürdi. U təhtkə qikkən qəoqda ottuz bəx yaxta idi; u Yerusalemdə yigirmə bəx yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Azubah bolup, u Xilhining kizi idi. 32 Yəhəoxafat kəymay atisi Asaning yolida mənqip, Pərwərdigarning nəziridə durus boləqanni kildi. 33 Pəkət «yukiri jaylar»la yokitilmiojanidi; həlk təhiqə kəngüllirini ata-bowilirining Hudasioja mayil kilmiojanidi. 34 Yəhəoxafatning kəlojan ixliri bolsa, manə baxtin ahiriojqə «Yəhuda wə Israil padixahlirining tarihnəmisioja kərgüzülgən «Hənananing oqlı Yəhuning bəyan səzliri»də pütülgəndur. 35 Bu ixlardin keyin Yəhuda padixahı

Yəhəoxafat tola rəzil ixlarni kəlojan Israil padixahı Ahəziya bilən ittəpaq tüzdi. 36 Yəhəoxafat Tarxixka baridiojan kəmilərnə yasaxka uning bilən xirikləxti; xu kəmilərnə ular əzion-Gəbərdə yasətti. 37 U qəoqda Məraxahlıq Dodawəhuning oqlı Əliezər Yəhəoxafatni əyibləp uningə bəxərat bərip: — Ahəziya bilən ittəpaq tüzgining üqün Pərwərdigar sening yasiojanliriningni buzuwetidu» dedi. Dərwəkə, keyinki wəqitlarda u kəmilər buzojunqilikka uqrap Tarxixka mənqalmidi.

21 Yəhəoxafat ata-bowiliri arisida uhlidi wə «Dawut xəhiri»də dəpənə kəilindi; oqlı Yəhəoram uning ornioja padixah boldi. 2 [Yəhəoramning] birnəqqə inisi, yəni Yəhəoxafatning Azariya, Yəhəiyəl, Zəkəriya, Azariyahı, Mikail wə Xəfətiya degən oqulliri bar idi; ularning həmmisi Israil padixahı Yəhəoxafatning oqulliri idi. 3 Ularning atisi ularəja nuroqun altun, kümüx wə kəmmətlik buyumlarıni, xundakla Yəhuda zeminiidiki birqənqə qərojanlik xəhərnə sowəja kildi; pəkət padixahlıqni bolsa, Yəhəoram qəng oqlı boləqəqka, uningəja bərdi. 4 Yəhəoram atisining padixahlıq təhtigə qikəp həkükünə mustəhkəmlidi. Andin u barlik inilirini, xundakla Yəhūdādikə birqənqə əməldarlarıni kəliqlap kətl kildi. 5 Yəhəoram təhtkə olturojinida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemdə səkkiz yil səltənət kildi. 6 U Ahəb jəmətədikilərgə ohxax, Israilning padixahliri mənqəjan yolda mənqdi, qünki u Ahəbning kizini əmrigə alojanidi; u Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqanni kildi. 7 Birək Pərwərdigar Dawut bilən tüzgən əhdisi səwəblik, Dawutka wə uning əwladlirioja mənqgü əqməydiojan bir qiraq kəlduray dəp, wədə kəlojini boyiqə Dawutning jəmətini yok kəlip taxlaxni halimidi. 8 [Yəhəoramning] səltənətidiki künlərdə Edomlar Yəhūdādin ayrilip qikəp, əz aldioja əzlrigə həkümranlik kəlidiojan bir padixah tiklidi. 9 Yəhəoram, sərdarlıri wə barlik jəng hərwiliri [İordan dəryəsidin] ətəp, kəqidə kəzojilip qikəp, əzlrini kərxiwəlojan Edomiyləroja wə jəng hərwisi sərdarlırioja hujum kəlip ojalib kəldi. 10 Həlbuki, Edomiylar xuningdin etiwərnə Yəhūdāroja kərxı qikəp, taki bəgüingə kədər Yəhūdāning həkümranlikidin ayrilip turdi. Yəhəoram ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarni taxlıoqini üqün Libnəhlıqlarmu xu qəoqda uningəja kərxı qikəp uning kəlidin ayrilip qikti. 11 Uning üstigə, Yəhəoram yənə Yəhūdāning təoqlirida «yukiri jaylar»ni yasitip, Yerusalemdə turuwətkənlərnə buzukqilikka putlaxturdi, Yəhūdālarınmu xundak

azdardi. **12** Xu vaqitlarda Iliyas pəyoğəmbər tərīpidin yeziloqan bir məktup Yəhōramoqə təgdi, uningda mundak deyildi: «Sening bowang Dawutning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: «Sən atang Yəhōxafatning yollirida mangmay, xuningdək Yəhūda padixahī Asaningmu yollirini tutmay, **13** bəlki Israil padixahlirining yollirida mengip, Yəhūdalarıni wə Yerusalemda turuwatqanlarıni huddi Ahab jəmətīdikilər buzukqiliklər kīloqandək buzukqiliklaroqə putlaxturoqanliqning üqün, xundakla atangning jəmətīdikiləri, yəni əzüngdin yahxi bolojan iniliringni kətl kīloqining üqün, **14** Pərwərdigar sening həlqingni, hotun bala-qaqiliringni wə barliq mal-mülkünggə alamət zor zərb bilən uridu. **15** U senimu eoqir wabalar bilən urup, üqəy-baoqringni eoqir kesəlgə muptila kīliduki, kesiling kündin küngə eoqirlixip, üqəyliring ekīp qīkidu» deyilgənidi. **16** Keyinki vaqitlarda Pərwərdigar Filistiyələring wə Efiopiylələring yenidiki Əbəbləringni roqini Yəhōramoqə qarxi kozoqattı. **17** Xuning bilən ular Yəhūda zeminiqə zərb kīlip besip etti wə padixah ordisidiki barliq mal-mülükni bulang-talang kīlip, oqulliri bilən hotunlirini tutkun kīlip elip kətti; ular kənji oquli Yəhōahəzdin bələk oqulliridin birinimu kəldurmidi. **18** Bu wəkədin keyin Pərwərdigar Yəhōramni urup, üqəylirini sakaymas eoqir kesəlgə giriptar kildi. **19** Wə xundak boldiki, uning kesili kündin-küngə eoqirlixip, ikki yil waqit ətūxkə az qaloqanda, kesəllik tūpəylidin üqəyliri texilip qūxtı, u tolimu azablinip əldi; uning həlki ata-bowilirini izzətləp ularoqə huxbuy yakqandək, uningqə heqkəndək huxbuy yekip olturmidi. **20** Yəhōram təhtkə qīkqan qeoqida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemda səkkiz yil səltənət kildi wə u dunyadin kətkəndə heqkim uningqə kayoqū-həsərət qəkmidi. Halayik uni «Dawut xəhiri»gə dəpnə kildi, lekin padixahlar kəbristanliqoqə dəpnə kilmidi.

22 Yerusalemda turuwatqanlar Yəhōramning kənji oqli Ahaziyani uning ornioqə padixah kīlip tiklidi; qünki Əbəblər bilən billə bargahqə besip kīrgən qarəqīlar Ahaziyaniing akilirini koymay əltürüwətkənidi. Xuning bilən Yəhūda padixahī Yəhōramning oqli Ahaziya səltənət kildi. **2** Ahaziya təhtkə qīkqan qeoqida yigirmə ikki yaxta idi; u Yerusalemda bir yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Ataliya bolup, Omringni [nəwrə] kizi idi. **3** Ahaziyamu Ahab jəmətining yollirioqə mangdi; qünki uning anisi uni rəzillikkə ündəytti. **4** U Ahab jəməti kīloqinidək,

Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolojanni kildi; qünki uning atisi əlgəndin keyin Ahab jəmətīdikilər uni həlakətkə elip baridioqan rəzil nəsihətləri berətti. **5** U ularning nəsihətiqə əgixip, Israil padixahī Ahabning oqli Yəhōram bilən birliktə Gileadtiki Ramotqə berip Suriyə padixahī Həzəəl bilən soquxti; xu qaoqda Suriylər Yəhōramni zəhimləndürdi. **6** Andin Yəhōram Ramahqə Suriyə padixahī bilən soquxqan qaoqdiki jarəhətlirini dawalitix üqün Yizrəəlgə qaytti. Andin Yəhōramning oqli Yəhūda padixahī Azariya Ahabning oqli Yəhōramning kesəl bolup qaloqanliki səwəbidin uni yokliqili Yizrəəlgə bardı. **7** Həlbuki, Ahaziyaniing Yəhōramni yokliqili baroqini dəl əzini həlakətkə elip baridioqan, Huda bekitkən ix idi. Qünki u baroqandin keyin Yəhōram bilən birliktə Nimxining oqli Yəhūoqə qarxi soquxuxqə qīkti. Muxu Yəhū əslidə Pərwərdigar tərīpidin Ahabning jəmətini yokitix üqün məsih kīlinoqanidi. **8** Wə xundak boldiki, Yəhū Huda bekitkən həkūmni Ahab jəmətining üstiqə yürgüzgən waqtida, u Yəhūdadiki əmədarlarıni wə Ahaziyaniing hizmitidə bolojan kərindaxlirining oqullirini uqritip, ularni koymay əltürüwətti. **9** Yəhū Ahaziyanimu izdidi; kixilər uni tutuwaldi (u Samariyəgə yoxurunuwəloqanidi). Ular uni Yəhūning əldioqə apirip əltürdi. Ular uni dəpnə kildi, qünki kixilər: «Bu degən Pərwərdigarni qin kənglidin izdigən Yəhōxafatning nəwrisidur» degənidi. Ahaziyaniing jəmətidə padixahliqni qoioqə aloqudək birər adəm qəlmidi. **10** Əmdi Ahaziyaniing anisi Ataliya oqlining əlgini kərgəndə, Yəhūda jəmətīdiki barliq xah nəslini əltürüxkə kozoqaldi. **11** Lekin padixahning kizi Yəhōxəbiyat əltürülux əldida turoqan padixahning oqullirining arisidin Ahaziyaniing oqli Yoaxni oqirliqə elip qīqip, uni wə inik anisini yastuq-kirlik ambirioqə yoxurup koymdi. Xundak kīlip padixah Yəhōramning kizi, (yəni Ahaziyaniing singlisi), [bax] kaqin Yəhūyadaniing hotuni Yəhōxəbiyat Yoaxni Ataliya əltürüwətmisun dəp Ataliyadin yoxurup koymdi. **12** Andin keyin Yoax ular bilən Pərwərdigarning əyidə əltə yil yoxurunup turdi; u qaoqda Ataliya Yəhūda zemində səltənət kīlattı.

23 Yəttinqi yili, Yəhōyada jasarətkə kelip, Yəroqəhamning oqli Azariya, Yəhōqəhananning oqli Ismail, Obədnin oqli Azariya, Adayaniing oqli Maaseyah wə Zikrining oqli Əlixəfat qatarliq birqanqə yūzbəxini qaqirip ular bilən əhdə tūzdi. **2** Ular Yəhūda

zeminini arilap, Yəhudadiki hərқaysi xəhərlərdin Lawiylarni wə Israildiki qong yobaxqilarni yiqdi; ular Yerusalemoqa kelixti. **3** Pütkül jamaət Hudaning eyidə padixah bilən əhdiləxti. Yəhoyada ularoqa: — Padixahning oşli Pərwədigarning Dawutning əwladliri toşruluk wədə kiləjnidək qoqum səltənət kilidu. **4** Mana silər kilixinglar kerək boləjan ix xuki: — Xabat künidə pasibanlik nəwiti kəlgən kaħinlar bilən Lawiylarning üqtin biri hərқaysi dərwasilarni muħapizət kilsun; **5** üqtin biri padixah ordisini, üqtin biri «Ul dərwasisi»ni muħapizət kilsun; baxqilarning həmmisi Pərwədigar əyining həyolilirida bolsun. **6** Lekin kaħinlar həm wəzizə ətəydiəjan Lawiylardin bələk heqkimni Pərwədigarning əyigə kirgüzmisun (kaħin-lawiylar pak-muqəddəs dəp hesablanəraqqa kirixigə bolidu). Baxqa həlkning hərbi Pərwədigar əzigə bekitkən jaylarni kəzət kilsun. **7** Lawiylarning hərbi kəliəja qorallirini elip padixahni orap tursun; əz məyliqə muqəddəs əygə kirixkə urunəjan hərkim əltürilsun; silər padixah kirip-qikiş yürginidə uning yenidin ayrilmanglar, — dedi. **8** Lawiylar bilən Yəhudadarning həmmisi kaħin Yəhoyadaning barlik tapiləjanlirini bəja kəltürüxti. Lawiylarning hərbi xabat küni nəwətiqilikkə kirgən wə nəwətiqiliktin qüxkənləni əz yenida kəldurup kəldi; qünki kaħin Yəhoyada heqkimni nəwətiqiliktin qüxüxkə koymidi. **9** Andin Yəhoyada kaħin Dawut padixahning Pərwədigarning eyidə saklaklik nəyze wə kəlkən-siparilirini yüzbexiləroja tarkitip bərdi. **10** U yənə kəpqiqlikni, hərbi kəliəja əz nəyzisini tutkən həlda, ibadəthanining ong tərpidin tartip sol tərpiqigə, qurbangah bilən ibadəthanini boylap padixahning ətrapida turoşuzdi. **11** Andin ular xəzadini elip qikiş, uning bəxiəja tajni kiygüzüp, uningəja guwaħnamiləni berip, uni padixah kildi; Yəhoyada wə uning oşulliri [huxbuy may bilən] uni məsih kildi wə «Padixah yaxisun!» dəp towlaxti. **12** Ataliya həlkənləning qepixip yürgənlikini wə padixahni tərpləwatkanlikini anglap, Pərwədigarning əyigə kirip, kəpqiqlikning arisəja kəldi. **13** U qarisa, mana padixah əyning dərwasisida, tüwrükning yenida turatti; padixahning yenida əmədarlar bilən kanayqilar tiziləjanidi, barlik yurtning həlki xadlinip kanay qelixatti, nəoşmiqilər hərhil sazlarını qelip, jamaətni baxlap mədhiyə okutuwatatti. Buni kərgən Ataliya kiyimlirini yirtip: — Asiylik, asiylik! — dəp warkirdi. **14** Əmma Yəhoyada kaħin qoxunəja

məs'ul boləjan yüzbexiləni qəkiştip ularəja: — Uni səpliringlar otturisdin sirtka qikişiwetinglar; kimdəkim uningəja əgəxsə kiliqlansun, dəp buyrudi. Qünki kaħin: — Uni Pərwədigarning əyi iqidə əltürmənglar, dəp eytkənanidi. **15** Xuning bilən ular uningəja yol boxitip bərdi; u ordining «At dərwasisi» bilən padixahning ordisəja kirgəndə [ləxkərlər] uni xu yərdə əltürdi. **16** Yəhoyada, pütkül jamaət wə padixah birliktə: «Pərwədigarning həlki bolayli» dəgən bir əhdini tüzüxti. **17** Andin barlik həlk Baalning buthanisəja berip uni buzup taxlidi; uning qurbangahlıri bilən məbudlirini qəkiş parə-parə kiliş, Baalning kaħini Mattanni qurbangahlarıning aldida əltürdi. **18** Andin keyin Yəhoyada kaħin Pərwədigarning eyidiki barlik məs'uliyətləni Lawiye kəbilisining kaħinlirining kəliəja tapxurdi. Kaħinlarni bolsa, əslidə Pərwədigarning əy ixlirəja nəwət bilən qaraxqa, Pərwədigarəja atəp kəyduşmə qurbanlik sunuxkə Dawut təyinləgənidi. Ular qurbanlikləni Dawutning kərsətmiliri boyiqə, huxal-huramlik iqidə nəoşmə-nawa okuəjan həlda Musəja tapxuruəjan Təwrat-qənunida pütülginidək sunuxkə məs'ul idi. **19** [Yəhoyada] yənə Pərwədigar əyining hərқaysi dərwasilirəja dərwasiwənləni təyinlidiki, hərқandək ixlardin napak kilinəjan adəmlər kirgüzülməytti. **20** U yənə yüzbexiliri, aqsəngəklər, həlk iqidiki yobaxqilar wə yurtning həmmə həlkini baxlap kelip, padixahni Pərwədigar əyidin elip qüxüp, «Yukiriş dərwasə» arkilik ordiəja əkirip, padixahlük təhtigə olturoşuzdi. **21** Yurtning barlik həlki xadlinatti; ular Ataliyani kiliqlap əltürgəndin keyin, xəhər tinq bolup kəldi.

24 Yoax təhtkə qikişən qəqida yəttə yaxta idi, u Yerusalemda kiriş yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Zibiyah bolup, Bəər-Xəbalik idi. **2** Yəhoyada kaħin həyat künliridə Yoax Pərwədigarning nəziridə durus boləjanni kilatti. **3** Yəhoyada uningəja ikki hotun elip bərdi, u birqənə oşul-kiz pərzənt kərdi. **4** Xuningdin keyin Yoax Pərwədigarning əyini kəyta yasitix niyitigə kəldi, **5** u kaħinlarni wə Lawiylarni yiqip ularəja: — Hudayinglarning əyini ongliştip turux üqün Yəhuda xəhərlirigə berip, barlik Israillardin yillik ianə toplanglar; bu ixni tezdin bejiringlar! — dedi. Lekin Lawiylar bu ixni bejirixkə anqə aldirap kətmidi. **6** Buni uqkən padixah bax kaħin Yəhoyadani qəkiştip uningəja: — Əzliri nemixkə Lawiyləroja Pərwədigarning kuli Musa Israile jamaətiqə Hudaning guwaħliki saklaklik qədir

üqün bəlgiligən bajni Yəhuda wə Yerusalemdin elip kelixkə buyrumidila? — dedi 7 (qünki əslidə rəzil hotun Ataliya wə uning oqulliri Hudaning əyigə bəsüp kirip, Pərwərdigarning əyidiki barlik muqəddəs buyumlarni elip Baal butliriqə atap təkdim kiliwətkənidi). 8 Xuning bilən padixah buyruk quxürüp, bir sanduk yasitip Pərwərdigar əyining dərwasizining sirtiqə koyoquzdi; 9 andin: «Hudaning kuli Musa qəldə Israillarning üstigə bekitkən bajni yiojip əkilip Pərwərdigarqə tapxurunglar» degən bir ukturux Yəhuda bilən Yerusalemlə təwəsidad qikirildi. 10 Barlik əməldarlar wə barlik həlk huxal həlda bajni əkilip sanduk tolojuqə uningqə taxlidi. 11 Lawiylar pul sandukini padixah bu ixkə məs'ul kijoan kixining aldiqə əkəlgəndə, ular baj pulining kəp quxkənlikini kərsə, andin padixahning katipi bilən Bax kahinning adimi kelip pul sandukini əngtürüp kurukdijəndin keyin, yənə əsli ornioqə apirip koyatti. Hərkiuni xundak bolup turdi; nahayiti kəp pul yiojildi. 12 Padixah bilən Yəhoyada pulni Pərwərdigar əyidiki ix bejirgüqilərgə tapxurdi; ular [buning bilən] Pərwərdigarning əyini ongxax wə əsligə kəltürük üqün taxqilar bilən yaqəqqilarni, təmürqilər bilən miskərlərnə yallidi. 13 Ixləmqilər tohtimay ixlidi, ongxax ixi ularning kolidə ongxulək elip berildi; xundak kəlip ular Pərwərdigarning əyini əslidiki əlqəm-lahiyəsi boyiqə yasidi, xundakla uni tolimu puhta kəlip yasap qikti. 14 Ular ixni püttürgəndin keyin exip kəloqan pulni padixah bilən Yəhoyadaning aldiqə əkilip tapxurdi. Ular buning bilən Pərwərdigarning əyi üqün hərhil əswab-buyumlarni, jümlidin ibadət hizmitidiki hərhil buyumlar, kəydürmə kurbənləklərqə munasiwətlik kaqə-kuqə, kəzan-təhsilər wə hərhil altun-kümük baxkə buyumlarni yasatti. Yəhoyadaning barlik künliridə, ular Pərwərdigarning əyidə kəydürmə kurbənləknə daim sunup turdi. 15 Yəhoyada kərip, yaxaydijən yexi toxup əldi; u əlgən qəqda bir yüz ottuz yaxta idi. 16 Ular uni «Dawut xəhəri»də padixahlar kətaridə dəpnə kildi, qünki u Israiloqə həm Hudəqə wə uning əyigə nisbətən nahayiti qong təhpə kərsətkənidi. 17 Yəhoyada əlgəndin keyin Yəhudadiki yobaxqilar padixahning aldiqə kelip uningqə bax urdi; padixah ular kərsətkən məsliħətnə maqul kərdi. 18 Ular ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarning əyidin wəz kəqip, Axərah wə butlarning kulluqioqə kirixti. Ularning bu gunahı səwəblik Hudaning qəzəpi Yəhuda bilən Yerusalemdikilərnə bəxioqə kəldi. 19

Xundak bolsimu, Pərwərdigar ularni Əzigə yandurux üqün yənila ularning arisioqə pəyoqəmbərlərnə əwətti; bu pəyoqəmbərlər gərqə ularni agahlandıroqan bolsimu, ləkin ular yənila kulək salmidi. 20 U qəqda Hudaning Rohi bax kahin Yəhoyadaning oqli Zəkəriyaqə quxti, u həlkning aldidə ərə turup ularqə: — Huda mundak dəydu: «Silər nemixkə Pərwərdigarning əmirlirigə hiləplik kəlisilər? Silər həq rawajlik kərməysilər, qünki silər Pərwərdigardin wəz kəqtinglar wə Umu silərdin wəz kəqti», — dedi. 21 Halayik [Zəkəriyani] əltürükə kəstlidi; ahir ular uni padixahning əmri boyiqə Pərwərdigar əyining həyolisidə qalma-kesək kəlip əltürüwətti. 22 Padixah Yoax Zəkəriyaning atisi Yəhoyadaning əzigə kərsətkən xəpkitini yad ətmək tügül, əksiqə uning oqlini əltürüwətti. Zəkəriya jan üzük aldidə: — Pərwərdigar bu ixni nəzirigə elip, uning həsəbini alsun! — dedi. 23 Xu yilning ahiridə Suriyəning koxuni Yoaxkə həjum kəlip kəldi; ular Yəhudaqə wə Yerusalemoqə təjawuz kəlip kirip, həlk iqidiki yobaxqilarni əltürüp, ulardin aloqan pütün urux qəniymətlirini Dəməxk padixahning aldiqə elip bardi. 24 Dərwəkə Suriyə koxunidin pəkət az bir kəsim əskərlər kəlgən bolsimu, ləkin Yəhudalar ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigardin wəz kəqkənlik üqün Pərwərdigar qong bir koxunni ularning kəloqə tapxurdi; ular Yoaxkə jəza ijra kildi. 25 Suriylər Yoaxni taxlap kətkən qəqda (qünki u kattik əqrip kəloqanidi) uning əz hizmətkərliri bax kahin Yəhoyadaning oqlining kəni üqün intikəm elix kərkə dəp uni kəstlidi; ular uni kariwitidila əltürüwətti. U xu yol bilən əldi; kixilər uni Dawut xəhəridə dəpnə kəloqini bilən, bəraq padixahlarınə kəbristanlikioqə dəpnə kilmidi. 26 Uni kəstligənlər munular: — Ammoniy ayal Ximiyatning oqli Yəhəzəbad idi. 27 Yoaxning oqulliri, uningqə kəritiləqan kattik wə nuroqun agah bəxərtlər, xundakla uning Hudaning əyini yengibəxtin selixkə dair ixliri «padixahlarınə təzkiriliri» degən kitabning izəhlirioqə pütülgəndur. Yoaxning oqli Amaziya uning ornioqə padixah boldi.

25 Amaziya təhtkə qikqən qəqjida yigirmə bəx yaxta idi, u Yerusalemdə yigirmə tokkuz yil səltənət kildi. Uning anisining ismi Yəhoəddan bolup, Yerusalemlik idi. 2 Amaziya Pərwərdigarning nəziridə toqra boləqan ixlarni kildi, ləkin pütün kəngli bilən kilmidi. 3 Wə xundak boldiki, u

padixahlikini mustahkamliwalojandin keyin padixah atisini olturgan hizmatkarlarini tutup olturdi. **4** Lekin Musa oja quxurulgan kanun kitabida Pervardigarning: «Na atilarni oqulliri uqun olumga mahkum qilixka bolmaydu na oqullirini atiliri uqun olumga mahkum qilixka bolmaydu, balki hərbiri oz gunahi uqun olumga mahkum kilinsun» dər pütülgän əmri boyiqə, u oltürgiqilərninq balilirini olumgə məhkum kilmidi. **5** Amaziya Yəhudalarni yojip, jəmətlirigə qarap pütün Yəhudalarni wə Binyaminlarni mingbexi wə yüzbexilar astioja bekitti; u ulardın yigirmə yaxtin axkanlarning sanini eliwidi, jənggə qikalaydiojan, kolioja nəyzə wə kalkan alalaydiojan hil ləxkərdin üq yüz ming adəm qikti. **6** U yənə bir yüz talant kümüx sərp kilip Israildin yüz ming batur jəngqi yalliwalidi. **7** Lekin Hudaning bir adimi uning aldioja kelip: — I padixahim, Israil qoxunini əzliiri bilən billə baroquzmiojaya; qünki Pərvərdigar Israillar yaki Əfrayimylarning heqkaysisi bilən billə əməs. **8** Həttə sili qoqum xundak qilimən, baturanə kürəx qilimən desilimu, Huda əzliirini düxmən aldida yikitidu, qünki Huda insanoja yardəm berixkimu qadirdur, insanni yikitixkimu qadirdur, dedi. **9** Amaziya Hudaning adimigə: — Əmisə mən Israilning yallanma qoxunioja bərgən yüz talant kümüxnə qandak qilsam bolidu? — dər soriwidi, Hudaning adimi uning oja: — Pərvərdigar əzliirigə buningdinmu ziyadə kəp berixkə qadirdur, dər jawab bərđi. **10** Xuning bilən Amaziya Əfrayimdin əzigə kəltürülgən yallanma qoxunni ayrip qikiq, əylirigə qayturuwətti; xu səwəbtin ular Yəhudalar oja bək oja əpliniq, kattik kəhr iqidə əylirigə qaytip ketixti. **11** Amaziya jasaritini uroqutup, əzining həlkini baxlap «Xor wadisi» oja berip Seirlardin on ming adəmni yokatti. **12** Yəhudalar yənə on ming adəmni tirik tutuwelip, tik yarning lewioja apirip, yardin ittiriwidi, ularning həmmisi parə-parə kilinip taxlandi. **13** Həlbuki, Amaziya əzi bilən billə jəng qilixkə ruhsət qilmay qayturuwətkən yallanma əskərlər Samariyədin Bəyt-Horuniojqə bolojan Yəhudaning həkəysi xəhərlirigə hujum kilip kirip üq ming adəmni kirip taxlidi həm nuroqun mal-mülükni bulap kətti. **14** Lekin xundak boldiki, Amaziya Edomiylarni məşlup kilip qaytip kəlgən qaoqda u Seirlarning butlirinimu elip kelip, ularni əzi uqun məbud kilip, ular oja bax urdi wə ular oja huxbuy yaxti. **15** Xu səwəbtin Pərvərdigarning oja əzi Amaziya oja kozoqaldi, U uning aldioja bir pəyoqəmbərnə əwətti. Pəyoqəmbər uning oja:

— Oz həlkini sening qolungdin qutquzalmiojan bu həlkinq ilahlirini zadi nemə dər izdəysən? — dedi. **16** Wə xundak boldiki, u padixahkə tehi səz qiliwatqanda, padixah uning oja: — Biz seni padixahning məslihetqisi kilip tikligənmu? Qoy, bu gepingni! Əlgüinq kəldimu nemə? — dedi. Xuning bilən pəyoqəmbər gəptin tohtidi-də, yənə: — Bu ixni qilojinqing həm nəşijitimgə kulak salmioqinqing uqun Pərvərdigar seni yokətitixni qarar qildi, dər bilimən, — dedi. **17** Xuningdin keyin Amaziya məslihetlixip, Israilning padixahı Yəhuning nəwrisi, Yəhoahazning oşli Yoaxning aldioja əqilərnə mangdurup: «Kəni, [jəng məydanida] yüz turanə kəruəxəyli» dedi. **18** Israilning padixahı Yoax Yəhudaning padixahı Amaziya oja əlqi əwətip mundak səzlərnə yətküzdi: «Liwandiki tikən Liwandiki kedir dərihigə səz əwətip: «Əz qizingni oşlum oja hotunlukqə bərgin!» — dedi. Lekin Liwandiki bir yawayi haywan otip ketiwetip, tikənnə dəssiwətti. **19** Sən dərwəkə Edomning üstidin oşlibə qilding; kənglüngdə əz-əzuingdin məşururlinip yayrap kəttinq. Əmdi əyüngdə qalojinqing yaxhi; nemixkə bexing oja külpət kəltürüp, əzuingni wə əzuing bilən Yəhudani bala oja yikitisən?». **20** Əmma Amaziya kulak salmidi. Bu ix Hudadin kəldi; qünki ular Edomning ilahlirini izdigənidi, Huda ularni [Yoaxning] kolioja qüxsun dər ənə xundak orunlaxturojanidi. **21** Xuning bilən Israil padixahı Yoax jənggə atlinip qikti; ikki tərəp, yəni u Yəhuda padixahı Amaziya bilən Bəyt-Xəməxtə, jəng məydanida yüz turanə uqraxti. **22** Yəhudaning adəmliri Israilning adəmliri tərəpidin tiripirən kilinip, hərbiri əz əyigə kəqip kətti. **23** Israil padixahı Yoax Bəyt-Xəməxtə Yəhoahazning nəwrisi, Yoaxning oşli Yəhuda padixahı Amaziya əsir kilip Yerusalemoja elip bardı; wə u Yerusalemining sepilinqing Əfrayim dərwəzisinin tartip burjək dərwəzisi ojqə bolojan tət yüz gəzlik bir bəlikini əruwətti. **24** U Hudaning əyidə, Obəd-Edom məs'ul bolup saqlawatqan wə padixahning ordididiki həzinidin tēpiləjan barlik altun-kümüx, kaqa-qūqilarni buliwaldi wə kepillik süpitidə birnəqqə tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **25** Israil padixahı Yəhoahazning oşli Yoax əlgəndin keyin, Yoaxning oşli, Yəhudaning padixahı Amaziya on bəx yil əmür kərđi. **26** Amaziyaning qaləjan əməlliri bolsa, mana ularning həmmisi baxtin ahiriojqə «Yəhuda wə Israil padixahlrinqing tarixnamisi»da pütülgən əməsmidi? **27** Amaziya Pərvərdigardın wəz kəqkəndin baxlapla Yerusalemdə bəzilər uni kəstləxkə kirixkənidi; xuning

bilən u Lakix xəhriyə keçip kətti; lekin kəstligüqilər kəynidin Lakixka adəm əwətip, u yərdə uni öltürdi. 28 Andin ular uni atlaroğa artip Yerusalemoğa elip bardi. U Yerusalemda ata-bowilirining arisida «Yəhüdaning xəhri»də dəpnə kılindi.

26 Yəhüdaning barlik həlki uning on altə yaxka kirkən oqlı Uzziyani tikləp, uni atisi Amaziyaning ornida padixah kildi 2 (padixah atisi ata-bowilirining arisida uhliqandin keyin, Elat xəhriini kaytidin yasap, Yəhudağa yənə təwə kילוquqi dəl Uzziya idi). 3 Uzziya təhtkə qikkən qeoşida on altə yax idi; u Yerusalemda jəmiy əllik ikki yil padixahlıq kildi. Uning anisining ismi Yəkoliya bolup, Yerusalemlıq idi. 4 U atisi Amaziyaning barlik kילוanliridək Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kildi. 5 Huda bərgən alamət kərünüxlər bilən yorutulqan Zəkəriya Uzziyağa təlim bərgəqkə, u həyat waqtida Uzziya Hudani izdidi; wə u Pərwərdigarni izdigən künlərdə Huda uning ixlirini rawan kildi. 6 U qikip Filistiyərgə hujum kildi wə Gatning sepilini, Jabnəhning sepilini wə Axdodning sepilini qaqturuwətti. Yənə Axdod ətrapidə, xundakla Filistiyələr arisida birnəqəqə xəhər bərpa kildi. 7 Huda uning Filistiyələr wə Gur-baalda turuwatqan ərəblər bilən Maonlarğa qarxi uruxioğa yardəm bərdi. 8 Ammoniyələr Uzziyağa olpan təlidi; Uzziya tolimu kudrətlık bolup, nam-xəhriti taki Misirning qegrısiyoğa tarkaldi. 9 Uzziya Yerusalemdiki «Burjək dərwasisi»də, «Jilğa dərwasisi»də wə sepilning kayrilidioğan yeridə munarlar saldi wə ularni ajayip mustəhkəm kildi. 10 U yənə qəllərdə birmunqə kəzət munarlirini saloşuzdi wə kəp kuduklarni kolatti; qünki uning Xəfələh tüzlənglikidə wə egizlikte nuroşun qarwisi bar idi; u yənə terikqilikka amraq bolqoqka, taoşlarda wə etiz-baoşlarda [nuroşun] bəqəwənlarni wə üzümqilərnı yallap ixlətti. 11 Uzziyaning yənə uruxka mahır qoxuni bar idi. Qoxun katip Jəiyəl wə əməldar Maaseyah eniklioğan sanoğa asasən kışim-kışimlar boyiqə bəlünüp, padixahning sərdarlıridin biri bolqan Hənanıyaning yetəkqilıki astida səp bolup jənggə qikatti. 12 Bu batur jəngqilər iqidiki hərəkaysi jəmət baxlıri jəmiy ikki ming altə yüz kixi idi. 13 Ularning yetəkqilıki astidiki qoxun jəmiy üç yüz yətmix yəttə ming bəx yüz bolup, həmmisi ixta kəbil, jəngdə mahır idi, ular padixahka yardəmlıxip düxməngə hujum kılalaytti. 14 Uzziya pütkül qoxunıdiki ləxkərlirini qalkən, nəyza, doşuloğa, sawut, okya wə saloşlar bilənmu korallanduroğanıdi.

15 U yənə Yerusalemda ustılar ijad kילוğan ok bexi wə yooşan taxlarni atkuqi üskünılərnı yasıtıp, ularni sepil munarlırioğa wə burjəklirigə orunlaxturoğanıdi. Uning nam-xəhriti yirək-yirəkləroğa kətkənıdi, qünki u alamət yardəmlərgə erixkəqkə, karamət kudrət tapqanıdi. 16 Lekin u küqəygəndin keyin, məoşrurlınişp kətti wə bu ix uni həlakətkə elip bardi. U Hudasi Pərwərdigaroğa itaətsizlik kılıp, huxbuygah üstidə huxbuy yakımən dəp Pərwərdigarning əyigə kirdi. 17 Kahın Azariya bilən Pərwərdigarning baxka kahınlıridin səksən əzimət uning arqıdin kirdi; 18 Ular padixah Uzziyani toşup: — I Uzziya, Pərwərdigaroğa huxbuy yekix sanga təwə ix əməs, bəlki huxbuy yekixka mukəddəs hizmətkə ataloğan kahınlar bolqan, Hərunning əwladlırioğa mənsuptur; mukəddəşhanidin qikkın, qünki itaətsizlik kılıp qoydung; sən Huda Pərwərdigardin izzət tapalmaydıoğan bolup qalısen, dedi. 19 Uzziya kattik oşəzəpləndi; u huxbuy yakqili turoğan hələttə, qolida bir huxbuydanni tutup turatti; u Pərwərdigarning əyidiki huxbuygahning yenida turup kahınlarğa oşəzəpliniwatqan qaoşda, kahınlarning aldidila uning pixanısiyoğa mahaw ərləp qıkti. 20 Bax kahın Azariya bilən baxka kahınlar qarisa, mana, birdinla uning pixanısiyoğa mahaw ərləp qikkanıdi; ular dərhal uni qikiriwetixkə ittərdi; u ezimu qikip ketixkə aldiridi, qünki Pərwərdigar uni uroğanıdi. 21 Padixah Uzziyani taki əlgüqə mahaw kesili qirmiwaldi; u mahaw kesili bolqoqka, ayrim bir əydə turdi; xuning bilən u Pərwərdigarning əyigə kirixtin məhğum kılindi. Uning oqlı Yotam ordining ixlirini baxqurup, yurt soridi. 22 Uzziyaning baxka əməlliri bolsa baxtin ahiriyoğa Amozning oqlı Yəxaya pəyoşəmbər tərıpidin yezip qalduruloğandır. 23 Uzziya əzining ata-bowiliri arisida uhlıdi; bəzilər: — «U mahaw bolqan adəm» degəqkə, u ata-bowiliri katarida yatquzuloğan bolsimu, padixahlar kəbrıstanlıkiyoğa təwə [qətrək] bir yərlikkə dəpnə kılindi. Andin oqlı Yotam uning orniyoğa padixah boldi.

27 Yotam təhtkə qikkən qeoşida yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda on altə yil səltənət kildi; uning anisining ismi Yəruşa bolup, Zadokning kızı idi. 2 U atisi Uzziyaning barlik kילוanliridək Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kildi (lekin u Pərwərdigarning mukəddəşhanısiyoğa kirmidi). Lekin həlk yənıla buzuk ixlarni kiliwərdi. 3 Pərwərdigar əyining yukirikı dərwasisini yasatkuqi Yotam idi; u yənə Ofəldiki sepildimu nuroşun quruluşlarni kildi. 4 U Yəhüdaning

taoqlik rayonida xəhərlərnı bına kıldı, ormanlıqlardımu kəl'ə-korojanlar wə kəzət munarlırını yasattı. **5** U Ammonıyların padıxahı bilən urux kılıp ularnı yəngdı; xu yılı Ammonıylar unıngoja üq talant kümüx, ming tonna buoqday, ming tonna arpa olpan bərdı; Ammonıylar ikkıncı wə üqıncı yılımu unıngoja ohxax olpan elıp kəldı. **6** Yotam Hudasi Pərwərdıgar aldıda yollırını tooqra kılöjını üqün küdrət taptı. **7** Yotamınq kəlojan ıxlırı, jümlıdın kılöjan jənglırı wə tutkən yollırınınıq həmmısı mana «Yəhuda wə İsrail padıxahlırınınıq tarıhnamısı»da pütülgəndur. **8** U təhtkə qıkkən qeoqıda yıgırmə bəx yaxta ıdı; u Yerusalemda on altə yil səltənət kıldı. **9** Yotam ata-bowılırı arısıda uhlıdı wə «Dawutnıq xəhırı»gə dəpnə kılındı; ooqlı Aħaz unıq ornıoq padıxah boldı.

28 Aħaz təhtkə qıkkən qeoqıda yıgırmə yaxta ıdı; u Yerusalemda on altə yil səltənət kıldı. U atısı Dawutka ohxax Pərwərdıgarınq nəzırıda durus bolöjannı kılımay, **2** Bəlki İsrailnıq padıxahlırınınıq yolioq kirıp mangdı; u hətta Baallaröja atıp məbudlarnı kuydurdı; **3** Pərwərdıgar İsrailar zeminıdın həydəp qıkaröjan əllərnıq yırğınqlıq gunahlırını dorap, Hınnom jilöjısıda küjə köydürdı, özınıq pərzəntlırını ottın ötküzüp köydürdı; **4** Yənə «yukırı jaylar»da, dənglərdə wə hərkaysı kəkərgən dərəh astıda köydürmə kurbanlıq kıldı wə küjə köydürdı. **5** Xunga, unıq Hudasi Pərwərdıgar unı Suriyə padıxahınınıq kolioq tapxurdı; Suriylər unı tarmar kəltürüp, Yəhudadın nurojun həlkni tutkən kılıp Dəməxkə elıp kətti. Huda yənə unı İsrail padıxahınınıq kolioq tapxurdı, İsrail padıxahı [Yəhudadada] qong kirojınqılıq elıp bardı. **6** Rəmalıyanıq ooqlı Pıkah, Yəhudadada bir kün ıqıdə bir yüz yıgırmə ming adəmnı öltürdı, ularnıq həmmısı əzımətlər ıdı; bunıq səwəbi, ular ata-bowılırınınıq Hudasi Pərwərdıgardın waz kəqkənıdı. **7** Zıkrı isimlik bir əfraimiy əzımət bar ıdı; u padıxahınınıq ooqlı Maasıyahani, ordınınıq bax oqojıdarı Azrikam wə padıxahınınıq bax wəzırı Əlkanahni kətl kıldı. **8** İsrailar öz kərındaxlırıdın ikkı yüz ming ayal, ooqul-kız balılarnı tutkən kılıp elıp kətti; ular yənə Yəhudadın nurojun urux oqəniymətlırını bulang-talang kılıp Samariyəgə əkətti. **9** Ləkin u yərdə Pərwərdıgarınq Odəd isimlik bir pəyoqəmbiri bar ıdı; u Samariyəgə kəytip kəlgən koxunnnıq aldıoq qıkip ularöja: — Qaranglar, ata-bowanglarnıq Hudasi Pərwərdıgar Yəhudalarnı

aqqıkıda silərnıq kolunglaröja tapxurdı wə silər pələkkə yətkən kəhri-oqəzəp bilən ularnı öltürdünglar. **10** Əmdı silər yənə Yəhudalar bilən Yerusalemlıqlarnı məjburiy özünglaröja kul-didək kılmaqçı boluwatısilər. Ləkin silər özünglarmu Hudayinglar Pərwərdıgar aldıda gunah-ıtaətsizliklər ötküzdünglaröju? **11** Əmdı gepingə kulak selinglar! Kərındaxlırınıqaldın tutkən kılıp kəlgənlərnı kəyturuwetinglar, qünki Pərwərdıgarınq kəttik oqəzıpi bəxinglaröja qıxəy dəp kəldı, dedı. **12** Xunıq bilən əfraimlarnıq birkənqə yolbaxqılırı, yəni Yohannıq ooqlı Azariya, Məxillimotnıq ooqlı Bərekəiya, Xallunnnıq ooqlı Həzəkəiya wə Hədlaynıq ooqlı Amasa kəzoqılıp qıkip jəngdın kəytip kəlgən koxunni tosuwelıp **13** ularöja: — Bu tutkənlarnı bu yərgə elıp kirsənglar bolmaydu; biznıq Pərwərdıgarınq aldıda gunahımız turup, yənə tehimu kəp gunahlar wə itaətsizliklərnı aynıtmaqımusilər? Qünki biznıq itaətsizlikimiz həlimu intayın eoqırdur, İsrailnıq bəxiöja otluq kəhr-oqəzəp qıxəy dəp kəldı, dedı. **14** Xunıq bilən ləxkərlər tutkənlər bilən urux oqəniymətlırını yolbaxqılar wə pütkül jamaət aldıda kəldurup kəydi. **15** Yukırıda ismi tilöja elinojan kixilər kəzoqılıp, tutkənlarnı baxlap qıkti, urux oqəniymətlırı ıqıdın kiyim-keqək wə ayaqlarnı ularnıq arısıdiki barlıq yalınqaaq, yalang ayaq turojanlaröja kiygüzüp, həmmısını yemək-ıqmək bilən oqızalandurdı, üstıbaxlırını maylıdı, barlıq ajızlarnı exəklərgə mindürüp, həmmısını «Horma dərəhlırı xəhırı» dəp atıldıoqjan Yerihooqə, öz kərındaxlırınınıq kəxiöja apırıp kəydi, andın Samariyəgə kəytti. **16** Bu qaoqda Aħaz padıxah Asuriyənıq padıxahlırıoqə yərdəm tiləp adəm əwətti, **17** qünki Edomiylar yənə Yəhudaöja hujum kılıp nurojun adəmnı tutkən kılıp kətkənıdı. **18** Filistıylərmu Xəfələh tüzlənglikidiki wə Yəhudanıq jənubidiki xəhərlərgə təjawuz kılıp kirıp, Bəyt-Xəməx, Ayjalon, Gədərot, Sokoh wə Sokohka təwə yeza-kıxlaklarnı, Timnah wə Timnahka təwə yeza-kıxlaklarnı, Gimzo wə Gimzoqə təwə yeza-kıxlaklarnı ıxoqal kılıp, xu yərlərgə jaylaxkənıdı. **19** Pərwərdıgar Yəhudanıq padıxahı Aħaz tıpəylıdın Yəhudani horlukka kəldurdı; qünki Aħaz Yəhudani itaətsiliklə ezıkturdı wə əzi Pərwərdıgaröja eoqır asiylik kıldı. **20** Asuriyənıq padıxahı Tiglat-Pılınəsər dərəwəqə unıq yenıoqə kəldı, ləkin yərdəm bərixnıq ornıoqə, unıngoja kəp awarıqılıklərnı kəltürdı. **21** Qünki Aħaz Pərwərdıgarınq əyidin, padıxahınınıq ordısın,

xundakla əməldarlarning öyliridin kəp mal-dunyani qikirip, Asuriyə padixahioğa bərgən bolsimu, lekin uningə heq paydisi bolmidi. **22** Muxundak intayin müxkül pəyttə bu padixah Aħaz Pərwərdigar aldida tehimu eoqir kəbihlikkə qəküp kətti. **23** U özini məoqlup kıləjan Dəməxkning ilahlırioğa kurbanlik sundi, qünki u: «Suriyəning padixahlirining ilahliri ularəya yardəm kildi, xunga mənmu ularəya kurbanlik sunup, ularni mangimu yardəm beridojan kılümən» dedi. Lekin əksiəq bu butlar uning özini, xundakla barlik Israillarni həlakətkə elip bardi. **24** Aħaz Pərwərdigarning əyidiki əswab-buyumlarni yioqip elip qikip, ularni kesip-əzıp parə-parə kiliwətti; wə Pərwərdigarning əyining dərwezilirini peqətlıwətti. Həm əzi üqün Yerusalemining hər bir dokmuxida kurbangahlarıni saloquzdi. **25** U yənə Yəhudaning hər kəysi xəhər lıridə baxkə ilahlarəya huxbuy yekix üqün «yukiri jaylar»ni saloquzdi, xundak kılıp ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarning oqəzi pı kəzoqaldi. **26** Mana, uning kəlojan ixlıri, jümlidin barlik tutkən yollıri baxtin-ahırioqə «Yəhuda wə Israil padixahlirining tarıhnamısı»da pütülgəndur. **27** Aħaz ata-bowiliri arısidə uhlidi; kixilər uni Yerusalemining xəhıriə dəpnə kildi, lekin uni Israil padixahlirining kəbrıstanlıkioğa dəpnə kilmidi. Ooqli Həzəkıya uning ornioğa padixah boldi.

29 Həzəkıya təhtkə qıkqən qeoqıda yıgırmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda yıgırmə tokkuz yıl səltənət kildi. Uning anısınıng ismi Abıya bolup, Zəkəriyanıng kızı idi. **2** [Həzəkıya] atısı Dawut barlik kıləjanlıridək, Pərwərdigarning nəziridə durus boləjannı kildi. **3** U təhtkə qıkqən bırıncı yilınıng bırıncı eyıda Pərwərdigar əyınıng dərwezilirini aqturup, yengıbaxtin yasattı. **4** U kəhınlar bilən Lawıylarnı [Hudanıning əyigə] qakırıp kelıp, [aldıncı] həylısınıng məydanınıng xərk tərıpıgə yioqıp, **5** ularəya: — I Lawıylar, gepımgə kulak selınglar; əzünglarıni Hudəya atıp pakızlanglar wə ata-bowanglarıning Hudasi Pərwərdigarning əyını uningəya mukəddəs kılıp pakızlanglar, mukəddəshanıdin barlik paskına nərsılərnı qıkırıp taxlanglar. **6** Qünki bızning ata-bowilirimiz asıylık kılıp, Hudayımız Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjannı kılıp, Uningdin waz kəqti, Pərwərdigarning turaləusıdin yüzını örüp, Uningəya arkıni kildi. **7** Ular aywanning ixıklirini etıwətkən, qıraqlarnı eqürıwətkən, huxbuy yəkmiojanıdı wə mukəddəshanıda Israilning Hudasıəya heq kəydürmə

kurbanlıklarnı sunmaydıoğan bolup kətkənıdı; **8** Xu səwəbtın Pərwərdigarning oqəzi pı Yəhuda bilən Yerusalemdıkilərnıng üstıgə qıxüp, huddı əz kəzünglar bilən kərtıp turoqınınglardək, ularni dəhxətkə selıp, wəhımə boluxkə həm zanglık kılıp ux-ux kılınıdıoğan obyektə aylandurup kəydi. **9** Xu səwəbtın ata-bowilirimiz kılıq astıda kəldı; ooql-kızlırimiz wə hotunlırimizmu tutkən kılınıdı. **10** Əmdı mən Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigarning oqəzıpınıng bızdin yanduruluxı üqün, Uning bilən əhdılıxix niyıtıgə kəldım. **11** I balılırim, oqapıl bolmanglar; qünki Pərwərdigar silərnı Əz aldıda turup hızmıtıdə boluxkə, Uning hızmətkarı bolup huxbuy yekixkə tallioğan, dedi. **12** Xuning bilən Lawıylardı təwəndıkilər ornıdin turup otturıoğa qıkıti: — Kohətlardı boləjan Amasayning ooqli Məhət wə Azarıyanıng ooqli Yoel, Mərarılardı Abdınıng ooqli Kix, Yəhallələlnıng ooqli Azarıya, Gərxonlardı Zımmahning ooqli Yoah, Yoahning ooqli Edən, **13** Əlızafanning əwladlıridı Xımrı bilən Jəiyəl, Asafning əwladlıridı Yəhıyəl bilən Xıməy, Yədutunıng əwladlıridı Xemaya bilən Uzziyəllər. **15** Ular kərındaxlırını yioqıp, əzlırını [Hudəya] atıp paklıdı, padixahning tapxuruqı, Pərwərdigarning əmrı boyıqə Pərwərdigarning əyını pakızlaxkə kirdı. **16** Kəhınlar Pərwərdigarning əyınıng ıqırısıgə pakızlaxkə kirdı; ular Pərwərdigarning mukəddəs jayıdin tapkən barlik napak-nıjis nərsılərnı Pərwərdigar əyınıng həylısıoğa toxup qıkıti; andın ularni Lawıylar elıp qıkıp, [xəhər sırtıdıkı] Kıdron jıloqıoğa apırıp təkıti. **17** Ular bırıncı ayning bırıncı künıdin baxlap, əyını kəyıtıdin Hudəya atıp pakızlaxkə kırıxıp, səkkızıncı künı Pərwərdigar əyınıng aywınıoğa qıkıti; ular [yənə] səkkız kün wəktı səp kılıp Pərwərdigar əyını pakızlap, bırıncı ayning on altıncı künıgə kəlgəndə ıxni tügətti. **18** Andın ular Həzəkıya padixahning aldıoğa kırıp: — Bız Pərwərdigarning pütkül əyını, jümlidin kəydürmə kurbanlık kurbangahını wə unıngdıki barlik kəqa-kəqa, əswablarnı, «təkđım nan» tızılıdıoğan xırəni wə xırə üstıdıkı barlik kəqa-kəqa, əswablarnı pakızlıwəttuk; **19** Aħaz padixah təhttıki qeoqıda asıylık kılıp taxlıwətkən barlik kəqa-kəqa, əswablarnı təyyarlap təh kılıp, pakızlap kəyduq; mana, ular hazır Pərwərdigarning kurbangahı aldıoğa kəyuldı, dedi. **20** Həzəkıya padixah ətıgəndə tang səhər ornıdin turup xəhərdıkı əməldarlarnı yioqıp Pərwərdigarning

øyigə qikti. 21 Ular padixahlik üçün, muqəddəshana wə pütün Yəhūdalar üçün gunah qurbanliki kilişka yettə buqa, yettə qoşqar, yettə koza wə yettə tekə elip kəldi; [padixah] Hərun əwladliri boləjan kaşinlarəja bularni Pərwərdigarning qurbangahəja sunuxni buyrudi. 22 Ular bukilarni boşuzlidi, kaşinlar kəninini elip, qurbangahəja səpti; andin ular qoşqarlarnimu boşuzlap, kəninini qurbangahəja səpti; qozilarnimu boşuzlap, ularning kəninimu qurbangahəja səpti. 23 Ahirida gunah qurbanliki kilişidəjan tekilərnə padixah wə jamaət aldioja yetiləp keliwidi, [padixah wə jamaət] kəllirini tekilər üstigə koyuxti. 24 Kaşinlar tekilərnə boşuzlap, kəninini barlik Israillarning gunahəi üçün kəqürüm-kafarət süpitidə qurbangahəja səpti; qünki padixah: «Kəydürmə qurbanlik wə gunah qurbanliki barlik Israillar üçün sunulsun» degənidi. 25 Padixah yənə Lawiylarni Pərwərdigar əyidə Dawutning, [Dawut] padixahning aldin kərgüqisi gadning wə Natan pəyəəmbərnəning buyruəjində kə jangjang, təmbur wə qiltar katarlik sazlarini tutup, səp bolup turuxka təyinlidi (qünki əslidə bu əmr Pərwərdigardın, əz pəyəəmbərlirininə wastisi bilən tapilənojanidi). 26 Xuning bilən Lawiylar Dawutning sazlarini, kaşinlar kanaylarni tutqan həlda turuxti. 27 Həzəkəiya kəydürmə qurbanlik qurbangah üstigə sunulsun, dəp buyrudi. Kəydürmə qurbanlik sunuləjan həman, Pərwərdigarəja ataləjan nəəjmə-nawa kilişka, kanaylar qelinixka wə Israilning padixahəi Dawutning sazli ri təngkəx kilişka baxlidi. 28 Pütkül kəydürmə qurbanlik ətküzülüp boləjuqə, pütkül jamaət səjdigə olturuxti, nəəjmə-nawaqilar nəəjmə-nawa kilişti, kanayqilar kanay qelip turdi. 29 Kəydürmə qurbanlik ətküzülüp boləjanda, padixah wə uning bilən həzir boləjanlarning həmmisi tizlinip səjdə kilişti. 30 Həzəkəiya padixah wə əməldarlar yənə Lawiylarəja Dawutning wə aldin kərgüqi Asafning xəirliri bilən Pərwərdigarəja Həmdusana oquxni buyrudi; xuning bilən ular huxal-huramlik bilən Pərwərdigarəja həmdusana oquxup, bax egip səjdə kilişti. 31 Həzəkəiya: — Silər əmđi əzünglarni Pərwərdigarəja muqəddəs boluxka beşixliəjanikənsilər, aldioja kelinglar, qurbanliklar, təxəkkür qurbanliklərini Rəbning əyigə kəltürüp sununglar, dewidi, jamaət qurbanliklar wə təxəkkür qurbanliklərini kəltürüxti; haliojanlar kəydürmə qurbanlikini kəltürüxti. 32 Jamaət elip kəlgən kəydürmə qurbanliklar təwəndikiqə: —

yətmix buqa, yüz qoşqar, ikki yüz koza; bularning həmmisi Pərwərdigarəja atəp kəydürmə qurbanlikka əkilingənidi. 33 Bulardın baxka Pərwərdigarəja ataləjan altə yüz buqa, üç ming koymu bar idi. 34 Kaşinlar bək az boləjuqə, kəydürmə qurbanlik mallirining terisini soyuxka ülgürəlməytti; xunga Lawiy kərinəxliri taki mallar soyulup boləjuqə həm baxka kaşinlar əzlrini [Hudaəja] atəp paklap boləjuqə yərdəmləxti (qünki Lawiylar əzlrini [Hudaəja] atəp paklax ixida kaşinlarəja nisbətən bəkrək ihlasmən idi). 35 Uning üstigə kəydürmə qurbanliklar nəhayiti kəp idi, xundakla inaklik qurbanliklərining meyi wə kəydürmə qurbanliklarəja koxuləjan xarab hədiyilərimu nəhayiti kəp idi. Xundak kiliş Pərwərdigar əyidiki ibadət hizmətliri yengibaxtin əsligə kəltürüldi. 36 Huda Əz həlkigə bu ixlarni orunlaxturojanliki üçün Həzəkəiya wə pütkül həlkə tolimu huxal boluxti; qünki bu ixlar bək tezla bejirilip boləjanidi.

30 Həzəkəiya pütün Israiləja wə Yəhudaəja adəm əwətip həmdə Əfrayimlar bilən Manassəhlərgə hət yezip, ularni Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigarni seəjiniş «ətüp ketix həyti»ni ətküzüx üçün Yerusaleməja, Pərwərdigarning əyigə yioşilixni qakirdi 2 (Padixah, əməldarliri wə Yerusalemdiki barlik jamaət bilən billə məslişətləxip, ikkinqi ayda ətüp ketix həytini ətküzəyli dəp qararəja kelişti. 3 Ləkin paklənəjan kaşinlar yetixmigəqkə, həlkəmu Yerusaleməja yioşilip bolmioşqə, həytini waktida ətküzəlmidi). 4 Padixah wə pütkül jamaət bu pilarni nəhayiti yaxhi boptu, dəp qaridi. 5 Xuning bilən ular pütkül Israilning Bəər-Xebadin Danəjiqə barlik həlkəni Yerusaleməja keliş, Israilning Hudasi Pərwərdigarni seəjiniş ətüp ketix həytini ətküzüxkə qakiriknamə əwətəyli, dəp bekitti; qünki ular həytini uzun waktlardın buyan pütülən bəlgilimə boyiqə ətküzülmigənidi. 6 Qaparmənlər padixah bilən əməldarlarning hətlirini elip, pütün Israil wə Yəhuda yurtini kezip, padixahning yarliki boyiqə mundak həwərnə jakarlidi: «I Israillar, İbrahəim, İshak wə Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigarəja yenip kelinglar, xundak kilişanglar U Asuriyə padixahlrining qənggilidin kutuləjan qaldinglarning yenioja yenip kelidu. 7 Ata-bowənglar wə kərinəxlinglarəja ohxax bolmənglar; ular əz ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarəja asişlik kilişqə, U huddi silər kərgəndək ularni harəbişlikkə tapxurojan. 8 Ata-

bowanglaroşa ohxax boynunglarni kattik qilmanglar; Pərwərdigarning otluq oşəzipping silərdin kətürülüp ketixi üqün, əmdi silər Pərwərdigaroşa bekinginglar, U mənngügə Özigə has dəp atioşan muşəddəshanişə kelip, Hudayinglar bolşan Pərwərdigarning hizmitidə bolunglar. **9** Əgər silər Pərwərdigaroşa kaytsanglar, kərindaxliringlar wə bala-qəqiliringlar əzlrini tutkun kışlanlarning aldidə rəhim-iltipatkə erixip, bu yurtkə kaytip kelidu; qünki Hudayinglar bolşan Pərwərdigar xapaətlik wə rəhimliktur; silər Uning tərripigə ətsənglar, U silərdin yüz ərüməydu». **10** Qaparmənlər xəhərmu-xəhər berip, taki Zəbulunşiqə Əfrayim wə Manassəhning yurtlirini kezip qikti; lekin u yərdikilər ularni zənglik kışip məshirə kışlatti. **11** Həlbuki, Axir, Manassəh wə Zəbulunlardin bəziliri əzlrini təwən tutup Yerusalemoşa kəldi. **12** Uning üstigə, Hudaning kōli Yəhūdaların üstidə bolup, ularni bir niyətə padixahning wə əmədarlarning Pərwərdigarning səzigə əsasən qikəroşan əmrini ixkə axuruxkə bir jan bir dil kildi. **13** Xuning bilən ikkinqi ayda nuroşun kixilər petir nan həytini etküzüş üqün Yerusalemoşa yioşiloşanidi; toplanşan həlk zor bir türküm adəm idi. **14** Ular kōzōşilip Yerusalem xəhīridiki kurbangahlarıni buzup yōkītip, isrikgahlarınimu elip qikip, Kidron jilōşioşa apirip taxlıdi. **15** Ular ikkinqi ayning on tətinqi küni etüp ketix həytişə ataloşan [kōzilarni] soydi. Kahinlar bilən Lawiyalar buningşə qarap hijil bolup, əzlrini [Hudaşə] muşəddəs boluxkə paklap, kōydürmə kurbanliklarıni Pərwərdigarning əyigə elip kelixti. **16** Ular Hudaning adimi bolşan Musaşə qūxürülgən Təwrat kənunioşa əsasən, bəlgilimə boyiqə əz orunlirioşa kelip turuxti. Kahinlar Lawiyaların kōlidin kənni elip [kurbangahkə] səpti. **17** Jamaət iqidə paklinip bolmioşanlar heli bolşaqkə, Lawiyalar paklanmioşan barlik kixilərninɡ ornida etüp ketix həytişə beşixlanoşan kōzilarni Pərwərdigarşə atax üqün soyuxkə məs'ul idi. **18** Qünki Əfrayim wə Manassəh, Issakar wə Zəbulundin kəlgən kəpinqisi, heli kəp bir türküm kixilər paklanmay turupla, Təwrat bəlgilimisigə hilap həlda etüp ketix həytişə atap soyuloşan kōza gəxlirini yeyixkə kirixti; birak Həzəkīya ular həkkidə dua kışip: — Kimki əz ata-bowisining Hudasi bolşan Pərwərdigarni qin kənglidin izləx niyitigə kəlgən bolsa, gərqə ular muşəddəshanişə ait paklinix bəlgilimisigə muwapik pak kışinmisimu, məhriban Pərwərdigar ularni əpu kışoşay, dedi. **20** Pərwərdigar

Həzəkīyaning duasioşa kulak selip həlkni əpu kildi. **21** Yerusalemda turuwatқан Israillar petir nan həytini yətə kün xundak huxallik iqidə etküzdi; Lawiyalar bilən kahinlar hər küni Pərwərdigarşə ataloşan mədhīyə sazlıri bilən Pərwərdigarşə həmdusana okuxti. **22** Həzəkīya Pərwərdigarning wəhīylirini qūxəndürüşkə məhīr Lawiyalarşə ilham berip turdi; həlk yətə kün həyt kurbanliklirini yedi; ular inaklik kurbanliklirini sunup, ata-bowilirining Hudasi bolşan Pərwərdigarni mədhīyilidi. **23** Barlik jamaət yənə yətə kün həyt etküzüş toqıruluk məslihətlixip, yənə huxal-huramlikkə qəmgən həlda yətə kün həyt etküzdi. **24** Qünki Yəhūdaning padixahī Həzəkīya jamaətə ming bukə wə yətə ming kōy hədiyə kildi; əmədarlarmu jamaətə ming bukə, on ming kōy hədiyə kildi. Nuroşun kahinlar əzlrini [Hudaşə] atap paklıdi. **25** Pütkül Yəhūda jamaiti, kahinlar, Lawiyalar, Israildin qikқан barlik jamaət, jümlidin Israilda turuwatқан musapirlar həmdə Yəhūdada turuwatқан musapirlarning həmmisi əlamət huxal boluxti. **26** Yerusalemmi oşayət zor huxallik kəyppiyat kəplidi; qünki Israilning padixahī Dawutning oşli Sulaymanning zamanidin buyan, Yerusalemda mundak təntənə bolup bəkmioşanidi. **27** Ahirida Lawiyaların bolşan kahinlar ornidin kōrup, həlkə bəht-bərikət tilidi; ularning sadasi Hudaşə ənglandi, duasi əsmanlarşə, Uning muşəddəs turaloşioşa yətəti.

31 Bu ixlarning həmmisi tūgigəndin keyin, bu yərdə hazır bolşan Israillarning həmmisi Yəhūdaning hərəkəysi xəhərlirigə berip, u yərlərdiki «but tūwruk»lərnə qəqip, Axərah butlirini kesip taxliwətti; yənə Yəhūda wə Binyamin zeminda, xundaklə Əfrayim wə Manassəh zeminining hərəkəysi yərliridiki «yukiri jaylar» wə kurbangahlarıni, həmmisini buzup yōkātquqə səkūp taxlıdi. Xuningdin keyin Israil həlkining hərəkəyisi əz təwəlikigə, əz xəhərlirigə kaytip ketixti. **2** Həzəkīya kahinlar bilən Lawiyalarıni nəwət-guruppilarşə bəlūp, kahinlar bilən Lawiyaların hərəkəyisini əzigə has hizmitigə bekitip, kōydürmə kurbanlik wə inaklik kurbanlikliri sunup, Pərwərdigar əyining həyilirida, ixik-dərwaziliri iqidə wəzipə etəp, Pərwərdigarşə təxəkkür-mədhīyə okuydioşan kildi. **3** Padixah yənə əz melidin bir ülüşni elip kōydürmə kurbanliklar üqün ixlitixkə buyrudi; bular Pərwərdigarning Təwrat kənunida pütūlgini boyiqə ətigənlə wə kəqlik kōydürmə kurbanliklar, xabat küni, yengi ay wə həyt-bayram künliridiki

kəydürmə qurbanliklar üçün ayrildi. **4** Padixah yəne kaħinlar bilən Lawiyaların Pərwərdigarning Təwrat qanunini qing jira kilixi üçün, təkdım kilixkə tegixlik ülüxini ularoqa beringlar, dəp Yerusalemda turuxluk həlkkə buyrudi. **5** Bu buyruk qikirilixi bilənla, Israillar həsul-məhsulatlirining dəsləpki elinoqan qismi axlik, yengi xarab, [zəytun] meyi wə həsəllərnı həmdə etizliktin qikkən hərhil məhsulatlarning həsulliridin əkilixti, yəne hərhil nərsilirining ondin birini əxrigə türkümləp əkilixti. **6** Yəhudaning hərkaysi xəhərliridə turuwatqan Israillar bilən Yəhudalərnı qoy-kalilirining ondin birini əxrigə wə Pərwərdigar Hudasioqa ataloqan muqəddəs buyumların ondin birini əxrigə əkilip, dəwə-dəwə dəwiliwətti. **7** Üqinqi aydin baxlap dəwilinip, yəttinqi ayoqa kəlgəndə tohtidi. **8** Həzəkıya əmədarlar bilən billə kelip, dəwə-dəwə boləqan bu məhsulatlərnı kərüp Pərwərdigarəqa təxəkkür-mədhıyə oqudi wə Uning həlki boləqan Israilləroqa bəht-saadət tilidi. **9** Həzəkıya kaħinlar bilən Lawiyaların bu dəwə-dəwə məhsulatlərnı toqruluk sorıwıdi, **10** Zadok jəmətidin boləqan bax kaħin Azariya uningəqa jawap berip: — Həlk Pərwərdigarning əyigə hədiyə kəltürgili baxlıqəndin buyan toyoqudək yeduk, yəne nuroqun exip kəldi. Qünki Pərwərdigar Əz həlkini bərikətligən, xunga exip qəloqinimu xunqə kəp, dedi. **11** Həzəkıya Pərwərdigarning əyidə ambarlarnı təyyarəlxni buyruwıdi, ular xundək kildi. **12** Ular səmimiyə-sadakətlik bilən hədiyələrnı, ondin bir əxrə wə Hudaoqa əlahidə ataloqan nərsilərnı ambarləroqa əkirdi. Lawiyaların boləqan Kononiya bax ambarqı, inisi Ximəy muawin bax ambarqı boldi. **13** Kononiya wə inisi Ximəyning qol astidə Yəhıyəl, Azariya, Nahat, Asahəl, Yərimot, Yozabad, Əliyəl, Yisməkiya, Maħat wə Binayalar nazarət kilix hizmitigə məs'ul boldi; bularning həmmisini Həzəkıya padixah bilən Hudaning əyining baxqoroquqisi Azariyaning kərsətmisi bilən ixləytti. **14** Xərkıy dərwezining dərwezıwini Lawiy Yimnaħning oqlı Korə Hudaoqa halis kilinoqan hədiyə-sowəqatlarəqa məs'ul idi; u Pərwərdigarəqa sunuloqan wə «əng muqəddəs» boləqan nərsilərnı təksim kilətti. **15** Edən, Minyamin, Yəxua, Xemaya, Amariya wə Xekaniyalar uning qol astidə bolup, ular kaħinların hərkaysi xəhərliridə, qong-kıqıqlıgə qarəlməy, nəwət boyıqə əz kərindəxlirioqa bularnı üləxtürüp bərixkə təyinləndi; **16** Buningdin bəxkə, ular nəsəbnamigə tizimlənoqan üq yaxtin yukiri ərkəklərdin, hər küni

nəwiti boyıqə Pərwərdigarning əyigə kirip, yükləngən wəzıpsini orunlaydıoqanların həmmisigimu təksim kilip bəretti. **17** Ular nəsəbi tizimlənoqan jəmətliri boyıqə kaħinləroqimu həmdə yigirmə yaxtin axqan Lawiyəroqa nəwiti wə wəzıpsigə qarəp təksim kilip bəretti; **18** nəsəbnamidə «[Lawiy jəməti]» [dəp], pütülginigə qarəp bularning bərlık kiqik balilirioqa, hotunliri wə oql-kız pərzəntlirigimu təksim kilip bəretti; qünki ular sadəkətlik bilən əzlrini Hudaoqa atəp paklinip, muqəddəs boluxkə bəoqıxlıoqanıdi. **19** Hərəkaysi xəhərlərnıng ətrəpliridə olturəkləxqan, Hərunning əwədliri boləqan kaħinləroqa bolsa, hər bir xəhərdə məhsus tizimlənoqan ədəm qoyuloqanıdi; ular kaħinlar iqidiki bərlık ərkəklərgə wə xundəkə nəsəbnamidə pütülgən bərlık Lawiyəroqa tegixlik ülüxlirini bəretti. **20** Həzəkıya pütün Yəhuda zeminidə xundək kildi; u əz Hudasi boləqan Pərwərdigar əldidə yahxi, durus wə hək boləqanıdi kildi. **21** Məyli Pərwərdigarning əyidiki hizmətlərgə əit ixta bolsun, məyli Təwrat qanunioqa həmm əmrlirigə əməl kilix niyitidə Hudasinı izdəxtə bolsun, u pütün kəlbı bilən kildi wə ronək tapti.

32 Bu bərlık ixlarnı wə sadəkətlik əməllərnı bəjirgəndin keyin, Asuriyə padixahı Sənnahərib Yəhudaəqa təjawuz kilip, qoroqanlıq xəhərlirigə hujum kilip bəsüp kirip, ularni ixəqal kilix üçün ularni qorxiwəldi. **2** Həzəkıya Sənnahəribning kəlgənlikini kərüp, uning Yerusalemoqa hujum kilix niyitining bərlıqını bilgəndə, **3** əmədarlıri wə batur əzimətliri bilən xəhər sirtidiki bulək-eriklarnı tosuwetix toqruluk məsləhətləxti; wə uni qollıdi. **4** Xuning bilən nuroqun kixilər yioqilip: «Nemə üçün Asuriyə padixahlirioqa mol su mənbəsini tēpıwəlixioqa qəlduridikənmiz?» dəp bərlık bulək kəzlrini etiwətti wə u yurt otturısidin əqıp etidoqan erikni tosuwətti. **5** Həzəkıya əzini oqəyrətləndürüp, buzulup kətkən sepillarnı yengibəxtin onglətti, üstigə qarəwulhanılarnı səldurdi, yəne bir təxki seplimu yasətti həmdə Dawut xəhıridiki «Millo» kəl'əsini məstəhkəmlıdi; u yəne nuroqun qoral-yarəq wə kəlkənlarnı yasətti. **6** U həlkning üstigə sədarlarnı təyinlıdi əndin ularni xəhər dərwezısidiki məydanəqa, əz əldioqa yioqdurup, ularəqa ilhəm-riqəbət bərip: **7** — İradənglarnı qing kilip batur bolunglar, Asuriyə padixahıdin wə uningəqa əgəxkən zor qoxundin qorqmənglar yəki ələkzədə bolup kətmənglar; qünki biz bilən birgə boləquqılar ular

bilən birgə boluquqilardin keptur. **8** Uning bilən birgə boluqini nahayiti bir insaniy atlik bilək, halas; lekin biz bilən billə boluquqi bolsa bizgə mədatkar bolup, biz üçün jəng kılquqi Hudayimiz Pərwərdigar bardur! — dedi. Həlk Yəhədaning padixahı Həzəkianing səzlırigə ixinip tayandi. **9** Xuningdin keyin Asuriyə padixahı Sənnaherib pütkül küq-koxuni bilən Lakix xəhirini muhasirigə aldi; xu qaşda u hizmətkarlırini Yerusalemoğa, Yəhədaning padixahı Həzəkiayoğa, xundakla Yerusalemda turuwatқан barlık Yəhədalaroğa əwətip, ularoğa mundak səzlərnı yətküzü: — **10** «Asuriyə padixahı Sənnaherib: «Yerusalemlə muhasirə iqidə turukluk, silər zadi nemigə tayinip uningda tehiqə turuwatisilər? **11** Həzəkia silərgə: «Pərwərdigar Hudayimiz bizni Asuriyə padixahıning qanggilidin kutulduridu», dəp ixəndürüp, silərnı aqlıq wə usuzluktin əlümgə tapxurmakqi boluwatmamdu? **12** Xu Həzəkia Pərwərdigaroğa ataloğan «yukiri jaylar»ni həm kurbangahlarıni yok kılıwəttioğu? Andin Yəhədadiki wə Yerusalemdikilərgə: — «Silər birlə kurbangah aldida səjdə kilisilər wə xuning üstigila huxbuy yakisilər» dəp əmr kıljoğan əməsmidi? **13** Mening wə mening ata-bowilirimning barlık əl həklirigə nemə kıljoğanlıkını bilməmsilər? Əl-yurtlarning ilah-butlıri öz zeminini mening qolumdin kutkuzuxka birər amal kılalioğanmu? **14** Mening ata-bowilirim üzül-kesil yokatқан əxu əl-yurtlarning but-ilahlırining kaysibiri öz həlkini mening qolumdin kutkuzalioğan? Undakta silərnıng Hudayinglar silərnı mening qolumdin kutkuzalamti? **15** Silər əmdi Həzəkiayoğa aldanmanglar, silərnı xundak kayil kılixioğa yol qoymanglar yaki uningoğa ixinipmu olturmanglar; qünki məyli kaysi əlnıng, kaysi padixahlıkning ilahı bolsun, heqkaysisi öz həlkini mening qolumdin yaki mening ata-bowilirimning kolidin heq kutkuzup qikalımdi; silərnıng Hudayinglar silərnı mening qanggilimdin tehimu kutulduruwalalmaydu əməsmu? — dəydu» — dedi. **16** [Sənnaheribning] hizmətkarlıri dawamlıq yənə Pərwərdigar Hudani wə Uning hizmətkari Həzəkiani haqarətləyioğan gəplərnımu kildi. **17** Andin Sənnaherib tehi hət yezip, Israilning Hudasi boljoğan Pərwərdigarnı haqarətləp, zanglik kılıp: «Huddi hərkaysi əl-yurtlarning ilahlıri öz həlkini mening qanggilimdin kutkuzalmioğandək, Həzəkianing Hudasi Uning həlkini mening qanggilimdin kutkuzalmaydu» dedi. **18** Ular xəhərnı

elix oşərizidə Yerusalemlə sepilidə turuwatқан həlkni kərkətip, patiparaqkılıqka qəmdürüx üçün Yəhədiy tilida ünlik towlap turdi. **19** Ular Yerusalemləning Hudasi huddi yər yüzidiki yat həklərnıng insanning kolidə yasaljoğan ilahlırioğa oşxıtip səzlıdi. **20** Xuning tıpəylidin Həzəkia padixah wə Amozning oşlı Yəxaya pəyoşəmbər dua kılıp asmanoğa karap nida kılıwidi, **21** Pərwərdigar bir Pərixə əwətti, u Asuriyə padixahı koxunining ləxkərgahioğa kirip, pütkül batur jəngqılərnı, əməldalar wə sədarlarıni koymay kırıwətti. Xuning bilən Asuriyə padixahı xərməndə bolup öz yurtioğa kaytip kətti. Əzining buthanisioğa kirkən qeşida öz puxtidin boljoğan oşulliri uni kiliq bilən qepip əltürdi. **22** Ənə xu tərəkidə, Pərwərdigar Həzəkiani wə Yerusalemlə əhalisini Asuriyə padixahı Sənnaheribning wə baxka barlık duxmənlərnıng qanggilidin kutkuzup kaldi wə ularni hər tərəptə koşdidi. **23** Nuroşun kixilər hədiyələrini Pərwərdigaroğa atax üçün Yerusalemoğa əkəldi, xundakla nuroşun esil nərsilərni əkilip Yəhəda padixahı Həzəkiayoğa sundi; xuningdin etiwarən Həzəkia barlık əl-yurtlarning izzət-hərmitigə sazawər boldi. **24** Xu künlərdə Həzəkia kesəl bolup sakratka qüxüp kaldi; u Pərwərdigaroğa tilawət kildi wə Pərwərdigar səz kılıp, uningoğa bir məjizilik əlamət kərsətti. **25** Lekin Həzəkia əzigə kərsitilgən iltipatka muwapıq təxəkkür eytmidi; u kənglidə təkəbburlixip kətti. Xunga Hudaning oşəzi uningoğa wə xuningdək Yəhəda wə Yerusalemdikilərgə koşojaldi. **26** Lekin Həzəkia wə Yerusalemdikilər təkəbburlikidin yenip əzlırini təwən tutup yürgəqə, Pərwərdigarnıng oşəzi Həzəkianing künliridə ularoğa qüxmidi. **27** Həzəkianing dunyasi tolimu kəp, izzət-hərmiti kəwətlə yukiri idi; u əzigə altun, kümüx, gəhər-yakut, huxbuy dora-dərmək, kalkan wə hərhil kimmətlik buyumlarnı saklaydioğan həzinilərnı saldurdi; **28** u yənə axlik, yengi xarab wə zəytun meyi saklaydioğan ambarlarıni, yənə hər türlü mallar wə padiliri üçün eoşil-kotanlarıni saldurdi. **29** U əzigə xəhərlər bina kıldurdi wə nuroşun koykalılaroğa igə boldi, qünki Huda uningoğa oşayət kəp dəpinə-dunya ata kıljoğanıdi. **30** Həzəkianın ibarət bu kixi Gişon ekınining yukiri ekimidiki suni tosüp, suni toptooğa Dawut xəhirining künpetix tərıpigə ekıp kelidioğan kıljoğanıdi. Həzəkia barlık kıljoğan əməlliridə ronak tapti. **31** Həlbuki, Babil əmirlırining əqliri kelip Həzəkia bilən kərxüp, Yəhəda zeminida yüz bərgən bu məjizilik əlamət

toʻjruluk gap sorioqan qaoqda, uning kenglidə nemə barlikini məlum kilixka sinimakqi, Huda uni yaloʻuz qaldurup, uningdin kətti. **32** Həzəkianing qaloqan ixliri wə yahxi əməlliri bolsa, mana ular «Yəhuda wə Israil padixahlrining tarihnami»da, Amozning oqli Yəxaya pəyoʻəmbərning kərgən wəhəylik hatirisida pütülgəndur. **33** Həzəkia ata-bowiliri arisida uhlidi; ular uni Dawut əwladliri kəbristanliki egizlikidə dəpnə kildi; u olgan qaoqda barlik Yəhuda həlki bilən Yerusalemdikilər uningə hərmət bildürdi. Uning orniə qoqli Manassəh padixah boldi.

33 Manassəh padixah boləanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemdə əllik bəx yil səltənət kildi. **2** U Pərwərdigar Israilarning aldidin həydəp qikiriwətkən yat əllikləning yirginqlik adətlirigə ohxax ixlar bilən Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləanni kildi. **3** U atisi Həzəkia qeqip taxlioqan «yukiri jaylar»ni kaytidin yasatti; u Baallarə qatəp kurbangahlarıni saldurup, axərah məbudlarıni yasidi; u asmandiki nuroʻunlioqan ay-yultuzlarə bax urdi wə ularning kullukioqə kirdi. **4** U Pərwərdigarning əyidimu kurbangahlarıni yasatti. Xu ibadəthana toʻjruluk Pərwərdigar: «Yerusalemdə Mening namim mənggü kalidu» degənidi. **5** U Pərwərdigarning əyining ikki həyolisida «asmanning koxuni»ə qurbangahlarıni atəp yasatti. **6** U Bən-Hinnomning jilojisisida əz balilirini ottin ətküzdi; jadugərqlik, palqilik wə dəmidiqilik ixlətti, əzigə jinkəxlər bilən əpsunqilarni bekitti; u Pərwərdigarning nəziridə san-sanaksiz rəzillikni kilip Uning oʻzəpini kəzoqidi. **7** U yasatqan oyma məbudni Hudaning əyigə tiklidi. Xu əy toʻjruluk Pərwərdigar Dawutqə wə uning oqli Sulaymanə: — «Bu əy də, xundaklə Israilning həmmə kəbililirining zeminliri arisidin Mən tallioqan Yerusalemdə Əz namimni əbədgiqə qaldurimən; **8** Əgər Israil pəkət Mən Musaning wasitisi bilən ularə tapilioqan barlik əmrləgə, yəni barlik qanun, bəlgilimilər wə həkümləgə muwapik əməl kilixka kəngül koysila, Mən ularning putlirini ata-bowiliriə bəkitkən bu zemindin kaytidin neri kilmaymən» — degənidi. **9** Ləkin Manassəh Yəhudalarni wə Yerusalemdikilərnə xundak əzdurdiki, ular Pərwərdigar Israilarning aldidin həlak kiləqan yat əllikləning kiləjimidinmu axurup rəzillik kilətti. **10** Pərwərdigar Manassəh wə uning həlkigə agahlandurup səzilgan bolsimu, ləkin ular kulək salmididi. **11** Xu səwəbtin Pərwərdigar Asuriə padixahning koxunidikilə sərdarlarni ularning üstigə

həjumoqə saldurdi. Ular Manassəhni ilmək bilən elip, mis zənjir bilən baolap Babilə əkəldi. **12** Manassəh muxundak əzabkə qüxkəndə Hudasi Pərwərdigarə yalwurup, ata-bowilirining Hudasi aldidə əzini bək təwən tutti. **13** U dua kiliwidi, [Pərwərdigar] uning duasioqə kulək selip, tilikini kəbul kilip, uni Yerusalemə qayturup, padixahlikioqə kaytidin igə kildi. Manassəh xu qaoqdila Pərwərdigarningla Huda ikənlikini bilip yətti. **14** Bu ixlardin keyin Manassəh «Dawut xəhiri»ning sirtioqə, jiloqə otturisidiki Gihonning künpetix təripidin taki Belik dərwasisi əozioqə, Ofəlni qəridəp sepil yasatti wə uni nahayiti egiz kildi; Yəhudaning hərəkaysi kəroqanlik xəhərliridə kəxun sərdarlırini təyinlidi. **15** U yənə Pərwərdigar əyidin yat əllikləning məbudliri bilən [əzi kəyoqan] butni, əzi Pərwərdigar əyining teoqi bilən Yerusalemdə yasatkəzoqan barlik kurbangahlarıni eliwetip, xəhər sirtioqə taxlatkəziwətti. **16** [Manassəh] Pərwərdigar kurbangahını yengibaxtin tiklitip, kurbangahqə inəklik kurbanlikilə bilən təxəkkür kurbanliklirini sundi wə Yəhudalarə Israilning Hudasi Pərwərdigarning hizmitigə kirixni buyrudi. **17** Xundaktimu, həlk kurbanlikni yənə «yukiri jaylar»də ətküzətti; ləkin ularning kurbanlikliri əzlrining Hudasi Pərwərdigarəjila sunulətti. **18** Manassəhning qaloqan ixliri, jümlidin uning Hudasioqə kiləqan duasi wə aldin kərgüqilərnə Israilning Hudasi Pərwərdigarning namida uningə eytkən gəpliri bolsa, mana ular «Israilning padixahlrining hatiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **19** Uning duasi, Hudaning uning tiləklirini qandək ijabət kiləqanlikilə, uning əzini təwən kilixidin ilgiri kiləqan barlik gunahilə wə wapasizlikilə, xundaklə uning kəyər də «yukiri jaylar» salduroqanlikilə, Axərah məbudliri həm oyma məbudlarıni tikligənlikilə bolsa, mana həmmisi «Aldin kərgüqilərnə hatiriliridə» pütülgəndur. **20** Manassəh ata-bowiliri arisida uhlidi; kixilər uni əz ordisioqə dəpnə kildi; oqli Amon orniə padixah boldi. **21** Amon təhtkə qikkən qeoqida yigirmə ikki yaxta idi; u Yerusalemdə ikki yil səltənət kildi. **22** U atisi Manassəh kiləjimidək Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləanni kildi. U atisi Manassəh yasatqan barlik oyma məbudlarə kurbanlik sundi wə ularning kullukioqə kirdi. **23** U əzini Pərwərdigar aldidə atisi Manassəh əzini təwən tutqandək təwən tutmididi; bu Amonning bolsa gunah-kəbihlikliri barəanseri exip bardidi. **24** Keyin uning hizmətkarlırini uni kəstləp əz ordisida

öltürüwätti. **25** Lekin Yəhuda zeminidikilər Amon padixahni kəstligänlärning həmmisini öltürdi; andin yurt həkli uning ornida oqlı Yosiyani padixah kildi.

34 Yosiya padixah bolqanda səkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yil səltənət kildi. **2** U Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kılıp, hər ixta atisi Dawutning yollirida yürüp, nə ongoja nə soloja qətnəp kətmidi. **3** Uning səltənitining səkkizinqi yili, u tehi güdək qeojidila, atisi Dawutning Hudisini izləxkə baxlıdi; səltənitining on ikkinqi yilioja kəlgəndə Yəhuda bilən Yerusalemdiki «yukiri jaylar», axərah məbudliri, oyma butlar wə kuyma butlarni yokitip, zeminni pakizlaxka kirixti. **4** Həlk uning kəz aldideda «Baallar»ning qurbangahlırini qekip taxlıdi; u qurbangahlarıning üstigə egiz kılıp orunlaxturulojan «kün tüwrükiliri»larni kesip taxlıdi; u yənə Axərah məbudliri, oyma-kuyma butlarni qekip, uning topisini bu məbudlaroja qurbanlık sunoqanlarning kəbrilirigə qeqiwətti. **5** [But] kahinlirining ustihanlirini qurbangahlırining üstidə köydürüwətti; xundak kılıp, u Yəhuda bilən Yerusalemnı pakizlıdi. **6** U Manassəh, Əfraim, Ximeon hətta Naftaliojiqə ularning hərkaysi xəhərliridə wə ətrapıdiki harabilərdə xundak kildi; **7** U qurbangahlarını qekip, axərah məbudliri wə oyma butlarni kokum-talkan kiliwətti, pütin Israildiki «kün tüwrükiliri»ning həmmisini kesip taxlap, Yerusalemoja kaytti. **8** Uning səltənitining on səkkizinqi yili Yəhuda zeminini wə mukəddəshanini pakizlap bolqandın keyin, Azaliyaning oqlı Xafan, xəhər baxlıki Maaseyah wə Yoahazning oqlı təzkiriqi Yoahni Hudasi bolqan Pərwərdigarning öyini onglaxka əwətti. **9** Xuning bilən ular bax kahin Hilkıyaning aldioja kelip, uningoja Pərwərdigarning öyigə beojaxlap əkəlgən pulni tapxurdi. Bu pulni əslidə dərwezıwən Lawıylar Manassəh, Əfraim wə Israilning qaldısidin, xuningdək Yəhuda wə Binyamin zeminidikilər wə Yerusalemdikilərdin yioqanidi. **10** Ular Pərwərdigarning öyini ongxaydiojan ixlarni nazarət kılıquqi ixqilaroja tapxurup bərdi. Bular həm pulni Pərwərdigarning öyini ongxax wə mustəhkəmləxkə ixligüqilərgə bərdi; **11** ular bolsa pulni Yəhuda padixahliri harabiləxtürgən öy-ımarətlərgə lazımlıq kesip-oyulojan taxlarni wə tüwrük-limlaroja yaojaq setıwalıxka yaojaqqılar bilən tamqilaroja tapxurup bərdi. **12** Bu adəmlər sadakətlik bilən ixlidi. Ularni baxqurıdiojan, nazarətkə məs'ul

Lawıy Mərarining əwladlıridin Jahat bilən Obadiya, Kohatning əwladlıridin Zəkəriya bilən Məxullam bar idi; bu Lawıylarning həmmisi hərhil sazlarojımu mahir idi; **13** ular yənə həmmallar wə hərhil ixlər üstidiki nazarətkilərnı baxquratti; Lawıylardin pütüqkilərmu, əməldarlarmu, dərwezıwənlərmu bar idi. **14** Ular Pərwərdigar öyigə beojaxlap əkəlgən pullarnı elip qikıdiojan qaoqda, Hilkıya kahin Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən bərgən Təwrat kanuni kitabini tepiwaldi. **15** Hilkıya katip Xafanoja: — Mən Pərwərdigarning öyidə Təwrat-kanuni kitabini tepiwaldım, dedi. Xuni eytip, Hilkıya kitabni Xafanoja bərdi. **16** Xafan uni padixahning yenioja apardi wə uningoja: «Hızmətkarlıri tapxurulojan ixlarni bolsa, həmmisini ada kiliwatıdu. **17** Ular Pərwərdigar öyigə [beojaxlanojan] pullarnı təküp, uni nazarətkilər wə ixqılarning kolioja tapxurup bərdi» dəp məlumat bərdi. **18** Xafan katip yənə padixahka: — Hilkıya kahin yənə manga bir oram kitab bərdi dəp uni padixah aldida oqudı. **19** Wə xundak boldiki, padixah Təwrat kanunidiki səzlərnı anglap, öz kiyimlirini yırttı. **20** Padixah Hilkıya bilən Xafanning oqlı Ahikamoja, Mikahning oqlı Abdon bilən Xafan katipka wə padixahning hizmətkari Asayaoja buyrup: — **21** Berip mən üqün wə Israilda həm Yəhudada qaldurulojan həlk üqün bu tepilojan kitabning səzliri toqrisida Pərwərdigardin yol soranglar. Qünki ata-bowilirimiz bu kitabta barlık pütülgənlərgə əməl kilməy, Pərwərdigarning səzini tutmiojanlıki tüpəylidin, Pərwərdigarning bizgə təkülıdiojan ojezipi intayin dəhəxtlik boldi, dedi. **22** Xuning bilən Hilkıya wə padixah təyinligən kixilər ayal pəyojəmbər Huldahning kexioja bardı; Huldah Hasrahning nəwrısı, Tokihatning oqlı kiyim-keqək begi Xallunning ayali idi; u əzi Yerusalem xəhırining ikkinqi məhəllisidə olturatti. Ular uning bilən bu ixlər toqruqluk səzləxti. **23** U ularoja mundak dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silərnı əwətkən kixigə mundak dənglar: — **24** Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana Mən Yəhudaning padixahı aldida oqulojan bu kitabtki barlık lənətlərnı əməlgə axurup, bu jayoja wə bu yərdə turojuqilaroja balayi'apət qüxürimən. **25** Qünki ular Meni taxlap, baxka ilahlaroja huxbuy yekip, kollirining həmmə ixliri bilən Mening aqqikimni kəltürdi. Uning üqün Mening kəhrim bu yərgə təkülıdu, eqürülməydu. **26** Lekin silərnı Pərwərdigardin yol soriojili əwətkən Yəhudaning

padixahjoja bolsa, mundaq dänglar: — Sæn angliojan sezlar toorjrisida Israilning Hudasi Pærwædigar mundaq dæydu: — 27 Qünki kënglüng yumxak bolup, Hudaning muxu jay wæ uningda turuquqlarni æyibläp eytkan sezlrini angliojiningda, Uning aldida özüngni tæwæn kilding, xuningdæk özüngni xundaq tæwæn kïlojiningda, kiyimliringni yirtip, Mening aldında yiojlojining üqün, Mænmu duayingni anglidim, dæydu Pærwædigar. 28 Mana, seni ata-bowiliring bilæn yiojilixka, öz këbrænggæ aman-hatirjæmlik iqidæ berixka nesip kïlimæn; sening közliring Mæn bu jay üstigæ qüxüridojan barlik külpætlærni kœrmæydu». Ular yenip berip, bu hæwærni padixahka yatküzdi. 29 Padixah adæm æwætïp, Yæhüda bilæn Yerusalemning hæmmæ akşakallirini qaķirtip kældi. 30 Padixah Pærwædigarning øyigæ qikti; barlik Yæhudadiki ær kixilær wæ Yerusalemde turuwatqanlarning hæmmisi, kaķinlar bilæn Lawiyalar, xundaqka barlik hælķ, æng kïqikidin tartip qongiojqæ hæmmisi uning bilæn billæ qikti. Andin Pærwædigarning øyidæ tepilojan æhdæ kitabining hæmmæ sezlrini ularoĵa okup bærdi. 31 Padixah øz ornida turup Pærwædigarning aldida: — Pærwædigarøĵa æĵixip pütün kælbin wæ pütkül jenim bilæn Uning æmrilirini, hæküm-guwaķliķliri wæ bæĵilimilirini tutup, uxbu kitabta pütülĵæn æhdigæ æmæl kïlimæn dæp øzini æhdigæ baøjlidi. 32 Xuning bilæn hælķning hæmmisimu æhdæ aldida turup uningøĵa øzini baøjlidi. U yænæ Yerusalemde turuwatqanlarning hæmmisini wæ Binyamindiki hælķnimu bu æhdæ aldida turoĵuzup uningøĵa øzini baøjlatti. Xuning bilæn Yerusalemde turuwatqanlar Hudaning, yænï ata-bowiliringning Hudasing æhdisi boyiqæ ix kïlidojan boldi. 33 Yosiya Israilarøĵa karaxliķ yurtlardin barlik yirginqliķ nærsilærni qïkirip taxlap, Israilda turuwatqanlarning hæmmisini Pærwædigar Hudasing hizmitigæ kiridojan kildi. [Yosiyaning] barlik künliridæ hælķ ata-bowiliringning Hudasi bolojan Pærwædigarøĵa æĵixixtin hæq yanmidi.

35 Yosiya Pærwædigarni seojinip øtüp ketix heyti ni Yerusalemde øtküzmaqï boldi; birinqi ayning on tötinqi küni ular øtüp ketix heytiøĵa atalojan kozilarni soydi. 2 Padixah kaķinlarning wæzipilirini bæĵilidi, ularni Pærwædigarning øyidiki hizmæt ni kïlixka rioĵbætlændürdi. 3 U yænæ pütkül Israil hælķigæ øzlrini Pærwædigarøĵa atap pak-muķæddæs boluxka tælim bærgüqi Lawiyalarøĵa: — Silær muķæddæs æhdæ sanduķini Israil padixahï Dawutning øjli

Sulayman saldurojan øygæ ækirip orunlaxturunglar; æmdi uni mürenglærdæ ketürüp yürüx wæzipisi kalmidi. æmdi silær Hudayinglar Pærwædigarning hizmitidæ, xundaqka Uning hælķi Israilning hizmitidæ bolunglar. 4 Xuning üqün jæmitinglar wæ næwæt-guruppanglar boyiqæ, Israilning padixahï Dawutning yazoĵini wæ uning øjli Sulaymanning yazoĵinoĵa asasæn, özünglærni obdan tæyyarlanglar. 5 Silær øz ata jæmætliringlarning næwæt-guruppa tærtipi boyiqæ kerindaxliringlardin ibaræt xu addiy hælķ-puķralær jæmæt-jæmætlirigæ wækil bolup, muķæddæsĵa turisilær; hærbir guruppida Lawiy jæmætidin birnæqqæ adæm bolsun. 6 Silær øtüp ketix heytiøĵa atalojan kozilarni soyusilær, özünglærni paklanglar, [Israildiki] kerindaxliringlar üqün, yænï ularning Pærwædigar Musaning wastisi bilæn tapilojan söz-kalamioĵa bækinixi üqün, hæmmæ ixni tæyyar kilinglar, dedi. 7 Yosiya xu yærdæ hæzir bolojan barlik hælķ-puķralarning øtüp ketix heytiøĵa atiojan kuĵbanliķi bolsun dæp, jæmiy ottuz ming koza wæ øjlaķ, wæ yænæ üq ming buķa hædiyæ kildi; bu mallarning hæmmisi padixahning melidin qïkiriløjanidi. 8 Uning æmældaririmu øz ihtiyarliķi bilæn hælķkæ wæ kaķinlar bilæn Lawiyalarøĵa kuĵbanliķ meli «ketürmæ hædiyæ» kildi; Pærwædigarning øyini bæxkuĵoquqlardin Hïlķiya, Zækæriya wæ Yæĵiyælmu ikki ming altæ yüz koza-øĵkæ bilæn üq yüz buķini kaķinlarøĵa øtüp ketix heytiøĵa atap kuĵbanliķ kïlix üqün hædiyæ kïlip tapxurdi. 9 Lawiyalarning yolbaxqiliri bolojan Konaniya wæ uning kerindaxliridin Xemaya bilæn Nætænæl, xundaqka Haxabiya, Jøiyæl wæ Yozabadmu bæx ming koza bilæn bæx yüz buķini Lawiyalarning heytkæ atap kuĵbanliķ kïlixioĵa «ketürmæ hædiyæ» kildi. 10 Xundaq kïlip, øtilidojan wæzipilær orunlaxturup bolunøjandin keyin, padixahning tapilioĵini boyiqæ, kaķinlar øz ornida turdi, Lawiyalarnu øzlrining næwæt-guruppa tærtipi boyiqæ turuxti. 11 Lawiyalar øtüp ketix heytiøĵa atalojan kozilarni boøuzlidi; kaķinlar ularning kojolidin kanni elip kuĵbangahka sæpti wæ xuning bilæn bir waķitta Lawiyalar kuĵbanliķ malning terisini soydi. 12 Køydürmæ kuĵbanliķka sunulidojan mallarni bolsa, ular hælķ-puķralarøĵa wækil bolojan jæmætlær boyiqæ hælķkæ belüp berip, ularni Musaning kitabida yezilojinoĵa muwapïķ, Pærwædigarøĵa sunuxka tæyyarlidi. Sunulidojan buķilarnimu xundaq kildi. 13 Andin bæĵilimæ boyiqæ ular øtüp ketix heytiøĵa atalojan koza-øĵkilærni

otqa kaqlap kawap kildi; baxqa qurbanliklardin qaloqan, yəni Hudaqə ataloqan kisimlarni kazanda, dangkanda yaki dasta pixurup tezdin hək-puqralaroqa uləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin əzlrigə wə kahinlaroqa qurbanliklardin təyyarlidi, qünki kahinlar, yəni Hərunning əwladliri kəq kirgüqə keydurmə qurbanlik kilix wə maylarni keydürüx bilən aldirax bolup kətkənidi; xunga Lawiylar əzlrigə wə kahinlar boləqan Hərunning əwladlirioqimu qurbanliklardin [gəx] təyyarlap qoyuxti. **15** Nawa-nəoqmiquilər, yəni Asafning əwladliri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixahning aldin kərgüqisi Yədutunning tapxuruqi boyiqə əz orunlirida turuxti; dərwaziwənlər hərəkaysisi əz dərwasisi aldida turdi; ularning ix ornidin əjrixining həjiti bolmidi, qünki ularning kərindaxliri boləqan Lawiylar qurbanliklardin təyyarlap qoyatti. **16** Xundak kilip, xu bir kün iqidə Yosiya padixahning tapxuruqi boyiqə, ətüp ketix həyti ətküzülüp, Pərwədigarning qurbangahioqa keydurmə qurbanliklar sunuluxi bilən Pərwədigaroqa beoqixlap ətküzülgən ibadət toluq orunlandi. **17** Xu qaoqda hazır boləqan Israillar ətüp ketix həytni ətküzüp boləqandin keyin, yəttə kün petir nan həytni ətküzdi. **18** Samuil pəyoqəmbərning zamanidin buyan Israilda ətüp ketix həyti mundak ətküzülüp baqmioqanidi; Israil padixahlirining həqkaysisimu Yosiya, kahinlar, Lawiylar wə xu yərdə hazır boləqan Yəhudalar bilən Israillar wə Yerusalemda turuwatqanlar ətküzgəndək mundak ətüp ketix həyti ətküzüp baqmioqanidi. **19** Bu kətimki ətüp ketix həyti Yosiyanning səltənitining on səkkizinqi yili ətküzüldi. **20** Yosiya [mukəddəs] əyning həmmə ixini muxundak tərtipkə selip boləqandin keyin, Misir padixahı Nəko Əfrat dəryasining boyidiki Karkemix xəhiridə uruxka qikti, Yosiya uning aldinı toskili qikti. **21** Nəko Yosiyanning aldioqa əqlilərnı əwətip uningə: «I Yəhuda padixahı, əzlrining mening bilən nemə karliri bar? Bügün mən sili bilən uruxkili əməs, bəlki mening bilən urux kiliwatqan jəmət bilən uruxkili qikkənmən; yənə kelip, Huda meni tez həjum kil, dedi; Hudaning silini həlak kiliwətməsliki üqün, Uning ixioqa kaxila kilmisila, qünki U mening bilən billidur» dedi. **22** Ləkin Yosiya uning bilən kərxilixixtin yanmidi, əksiqə əzini niqəblap uningə jəng kiləqili qikti; u Hudaning Nəqoning wastisi bilən eytqan gəpigə kulak salmay, Məgiddo tüzlənglikigə kelip Nəko bilən tutuxti. **23** Oqyaqilar Yosiya padixahqa oq etip uningə [təgküzdi]; padixah hizmətkarlırioqa: — Mən

eoqir yarilandim, meni elip ketinglar, dedi. **24** Uning hizmətkarlıri uni jəng hərwisidin yələp qüxürüp, uning ikkinqi jəng hərwisioqa yatquzup Yerusalemoqa elip mengiwidi, u xu yərdə əldi. U ata-bowilirining kəbristanlıqioqa dəpnə qilindi; barlık Yəhuda wə Yerusalemdikilər Yosiyə qəziyə tutuxti. **25** Yərimiya [pəyoqəmbər] Yosiyə üqün mərsiyə oqudi; nəoqmə-nawaqi ər-ayallarning həmmisi taki bügüngiqə Yosiyani təripləp mərsiyə oqup kəlməktə; u ix Israilda bəlgilimigə aylandı. Mana bular «mərsiyələr» degən kitabka pütülgəndur. **26** Yosiyanning qaloqan ixliri, uning Pərwədigarning Təwrat kitabida yeziləqanlırioqa əgəxkən yahxi əməlliri, **27** kiləqanlıri baxtin-ahirioqə həmmisi «Yəhuda wə Israil padixahlirining Tarih-Təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur.

36 [Yəhuda] zeminidiki həlk Yosiyanning oqlı Yəhoəhəzni tallap, Yerusalemda atisining ornioqa padixah kilip tiklidi. **2** Yəhoəhəz təhtkə qikkəqan qeoqida yigirmə üq yaxta idi; u Yerusalemda üq ay səltənət kildi. **3** Misir padixahı uni Yerusalemda padixahlıqıtnı bikar kildi wə Yəhuda zeminiəqə bir yüz talant kümüx, bir talant altun jərimanə qoydi. **4** Andin Misir padixahı Yəhoəhəzning ornioqa uning inisi Eliakimni Yəhuda bilən Yerusalemda üstigə padixah kilip, uning ismini Yəhoəkimioqa əzgərtti; andin Nəko inisi Yəhoəhəzni Misiroqa elip kətti. **5** Yəhoəkim təhtkə qikkəqan qeoqida yigirmə bəx yaxta bolup, u Yerusalemda on bir yil səltənət kildi; u Pərwədigar Hudasing nəziridə rəzil boləqanni kildi. **6** Babil padixahı Nebokədnəsar uningə həjum kiləqili qikkəq, uni mis zənjir bilən baqlap Babiləqə elip kətti. **7** Nebokədnəsar yənə Pərwədigar əyidiki bir kəsim əswab-buyumlarnı Babiləqə apirip, əzining Babildiki buthanisioqa qoydi. **8** Yəhoəkimning qaloqan ixliri, uning yirginqlik ixliri, uningdiki əyiblər bolsa mana, «Israil wə Yəhuda padixahlirining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. Uning oqlı Yəhoəkin uning ornioqa padixah boldi. **9** Yəhoəkin təhtkə qikkəqan qeoqida on səkkiz yaxta bolup, u Yerusalemda üq ay on kün səltənət kildi; u Pərwədigarning nəziridə rəzil boləqanni kildi. **10** Yengi yil ətkəndə, Nebokədnəsar adəm əwətip Yəhoəkinni Pərwədigar əyidiki esil buyumlar bilən birliktə Babiləqə əkəldürüp, Yəhoəkinning təqisi Zədəkiyani Yəhuda wə Yerusalemda üstigə padixah kilip tiklidi. **11** Zədəkiya təhtkə qikkəqan qeoqida yigirmə bir yaxta bolup, Yerusalemda on bir yil səltənət kildi; **12** u Pərwədigarning nəziridə

rəzil bolojanni kildi; Yərəmiya pəyojəmbər uningəja Pərwərdigarning səzlidirini yətküzgən bolsimu, u Yərəmiyaning aldida əzini təwən kılmidi; **13** u əzini Hudaning namida [bekinix] kəsimini iqküzgən Nebokədnəsardin yüz ərıdi; boynini kattik kılip, İsrailning Hudasi Pərwərdigarəja towa kılip yenixka kənglini jahil kildi. **14** Uning üstigə, kahinlarning barlik baxliri bilən həlkning həmmisi yat əlliklərninğ həmmə yirginqlik ixlirini dorap, asiyliklirini axurdi; ular Pərwərdigar Yerusalemda Əzigə atap mukəddəs kılojan əyni buləjwətti. **15** Ularning ata-bowilirininğ Hudasi boləjan Pərwərdigar Əz həlkigə wə turaləjusioja iqini əşritkaqka, tang səhərdə ornidin turup əqilirini əwətip ularni izqil agahlandıurup turdi. **16** Birak ular Hudaning əqilirini mazak kılip, səz-kalamlirini mənsitməytti, pəyojəmbərlirini zanglik kılattı; ahir berip Pərwərdigarning kəhri ərlep, kütquzəjili bolmaydiojan dərijidə həlkining üstigə qüxti. **17** Pərwərdigar xuning bilən kaldiyələrninğ padixahini ularəja hujuməja seliwidi, padixah ularninğ mukəddəs əyidə yaxlirini kıliqlidi; kıziyigitlər, kərilər, bexi akərojanlarəja həq iq əşritip olturmay, həmmini ətürüwətti; [Huda] bularning həmmisini [Kaldiyə] padixahininğ kəlioja tapxurdi. **18** Kaldiyə padixahı Hudaning əyidiki qəng-kikiq deməy, barlik kaqa-buyumlarni, xundakla Pərwərdigar əyidiki həzinilərnı, xuningdək padixahninğ wə əmədarlirininğ həzinilirini koymay, Babiləja elip kətti. **19** Kaldiyələr Hudaning əyini kəydürüwətti, Yerusaleminğ sepilini qəkiwətti, xəhərdiki həmmə orda-kərojanlarəja ot koyp kəydürüp, Yerusalemdiki barlik kimmətlik kaqa-buyumlarni qəqip kukumtalkan kıldi. **20** Kıliqtin aman kəlojanlarning həmmisini [Kaldiyə padixahı] Babiləja tutkun kılip əkətti; ular taki Pars padixahlikininğ səltənitikiqə Babil padixahı wə əwladlirininğ kullukida bolup turdi. **21** Bularning həmmisi Pərwərdigarning Yərəmiyaninğ wastisi bilən [aldin] eytkan [agah] səzi ixka axurulux üqün boldi. Xuning bilən zemin əzigə tegixlik xabat künlirigə muyəssər boldi; qünki zemin yətmix yil toxkuqə harabiliktə turup «xabat tutup» dəm elip rahətləndi.

Əzra

1 Pars padixahı Qorəxning birinqi yili, Pərwərdigarning Yərəmiyaning aozı arkilik eytkan səzi əməlgə axurulup, Pərwərdigarning Pars padixahı Qorəxning rohini kozoxıxi bilən pütün padixahlıki təwəsıdə u mundak bir jakarnamə qıqardı, xundakla uni yazma kilip püküp: — **2** «Pars padixahı Qorəx mundak dəydu: — Asmanlarning Hudasi Pərwərdigar yər yuzidiki barlık padixahlıqlarning igidarqılıqını manga bərdi; u xundakla meni Yəhuda zemınıoqa jaylaxkan Yerusalemda Əzıgə bir öy selıxka buyrudi. **3** Xuning üqün aranglarda Hudaning həlki boləjanlardın hərəkaysınglaroqa bolsa, uning Hudasi [Pərwərdigar] uning bilən billə boləjay, u Yəhuda zemınıdiki Yerusalemoqa qıksun, Israilning Hudasi Pərwərdigarning öyını salsun! U bolsa Hudadur, makani Yerusalemdidur! **4** [Sürgünlüktə] kəlojan həlkəyərlərdə makanlaxkan bolsa, [u Yerusalemoqa qıksun]; xu yərdiki adəmlər ularoqa altun, kümüş, mal-mülük, qarpaylarnı təmınləp yərdəm bərsun wə xuningdək Yerusalemda jaylaxkan Hudaning xu öyi üqün halis hədiyələrni təkdım kılsun» — dedi. **5** Xuning bilən Yəhuda wə Bınyamındiki kəbilə baxılıqlı, kahınlar, Lawıylar, xundakla Huda tərıpıdın rohi kozoxıtıləjan barlık həlkə orunlırıdın kopup Yerusalemdiki Pərwərdigarning öyını [yengıwaxtı] selıxka berıxka təyyarlandı. **6** Ətrəptıki kixılərnıng həmmısı kümüş kaqa-kuqa, altun, mal-mülük, qarpaylar wə kımmət bahalık buyumlar bilən ularnı kollap kuwwətıdı, bunıngdın baxka sunulıdıojan hərhlı ihtıyarıy hədiyə-kurbanlık süpıtıdə hərhlı sowəqatlarnı təkdım kıldı. **7** Padıxah Qorəx Pərwərdigarning öyıdiki kaqa-kuqılırınımu, yəni ilgırı Nebokədnəsar Yerusalemdın əkilip öz ilahınıng buthanısoqa koyup koyəjan kaqa-kuqılarnımu elıp qıktı. **8** Pars padıxahı Qorəx həzınə begı Mıtrədatnı buyrup bu kaqa-kuqılarnı aldurup qıktı; Mıtrədat xularnı Yəhudanıng əmırı Xəxbazaroqa sani boyıqə sanap tapxurup bərdi. **9** Kaqa-kuqılarnıng sani mundak: — altun das ottuz, kümüş das mıng, pıqak yıgırmə tokkuz, **10** altun pıyalə ottuz, bı-bırıgə ohxax boləjan kümüş pıyalə tət yüz on; baxka kaqa-kuqılər bı mıng. **11** Barlık altun-kümüş kaqa-kuqa, bəx mıng tət yüz. Sürgün kılınəjan həlkə Babıldın Yerusalemoqa elıp kelingən qəoqda, Xəxbazar bu kaqa-kuqılarnıng həmmısını elıp kəlgənıdı.

2 Təwəndıkılər Nebokədnəsar tərıpıdın Babiləqa sürgün kılınəjan [Yəhudiya] əlkısıdıkılərdın, ularnıng əwladlırı kaytıp kelıp, Yerusalem wə Yəhudiyəgə qıqıp, hər bıri öz xəhırlırıgə kətkənlər: — **2** — ular Zərubbabəl, Yəxua, Nəhəmiya, Seraya, Rəılaya, Mordıkay, Bılخان, Mıspar, Bigway, Rəhım wə Baanaqlar bilən billə kaytıp kəldı. Əmdı Israil həlkınıng ıqıdiki ərkəklərnıng sani təwəndıkıqə: — **3** Paroxnıng əwladlırı ıkkı mıng bı yüz yətmıx ıkkı kixı; **4** Xəfətıyanıng əwladlırı üq yüz yətmıx ıkkı kixı; **5** Arahnıng əwladlırı yəttə yüz yətmıx bəx kixı; **6** Paqlat-Moabnıng əwladlırı, yəni Yəxua bilən Yoabnıng əwladlırı ıkkı mıng səkkız yüz on ıkkı kixı; **7** Elamnıng əwladlırı bı mıng ıkkı yüz əllık tət kixı; **8** Zattunıng əwladlırı tokkuz yüz kırık bəx kixı; **9** Zakkaynıng əwladlırı yəttə yüz atmıx kixı; **10** Banıng əwladlırı altə yüz kırık ıkkı kixı; **11** Bıbaynıng əwladlırı altə yüz yıgırmə üq kixı; **12** Azgadnıng əwladlırı bı mıng ıkkı yüz yıgırmə ıkkı kixı; **13** Adonıkamnıng əwladlırı altə yüz atmıx altə kixı; **14** Bigwaynıng əwladlırı ıkkı mıng əllık altə kixı; **15** Adınnıng əwladlırı tət yüz əllık tət kixı; **16** Həzəkıyanıng jəmətıdın boləjan Aternıng əwladlırı tokşan səkkız kixı; **17** Bızaynıng əwladlırı üq yüz yıgırmə üq kixı; **18** Yorahnıng əwladlırı bı yüz on ıkkı kixı; **19** Həxumnıng əwladlırı ıkkı yüz yıgırmə üq kixı; **20** Gıbbarnıng əwladlırı tokşan bəx kixı; **21** Bəyt-Ləhəmlıklər bı yüz yıgırmə üq kixı; **22** Nıtofalıqlər əllık altə kixı; **23** Anatotluqlər bı yüz yıgırmə səkkız kixı; **24** Azməwətlıklər kırık ıkkı kixı; **25** Kırıat-Arımlıqlər, Kəfırahlıqlər wə Bəərotluqlər bolup jəmiy yəttə yüz kırık üq kixı; **26** Ramahlıqlər bilən Gebalıqlər jəmiy altə yüz yıgırmə bı kixı; **27** Mıkmaxlıqlər bı yüz yıgırmə ıkkı kixı; **28** Bəyt-əllıklər bilən ayılıqlər jəmiy ıkkı yüz yıgırmə üq kixı; **29** Nebolıqlər əllık ıkkı kixı; **30** Magbıxnıng əwladlırı bı yüz əllık altə kixı; **31** ıkkınqı bı Elamnıng əwladlırı bı mıng ıkkı yüz əllık tət kixı; **32** Hərımnıng əwladlırı üq yüz yıgırmə kixı; **33** Lod, Hədid wə Ononıng əwladlırı jəmiy yəttə yüz yıgırmə bəx kixı; **34** Yerıholuqlər üq yüz kırık bəx kixı; **35** Sınaahnıng əwladlırı üq mıng altə yüz ottuz kixı. **36** Kahınlarnıng sani təwəndıkıqə: — Yəxua jəmətıdiki Yədəyanıng əwladlırı tokkuz yüz yətmıx üq kixı; **37** İmmərnıng əwladlırı bı mıng əllık ıkkı kixı; **38** Paxhurıng əwladlırı bı mıng ıkkı yüz kırık yəttə kixı; **39** Hərımnıng əwladlırı bı mıng on yəttə kixı. **40** Lawıylarnıng sani təwəndıkıqə: — Hodawıyanıng əwladlırıdın,

yəni Yəxua bilən Kadmiyəlning əwladliri yətmix tət kixi; **41** Qəzəlkəxlərdin: — Asafning əwladliri bir yüz yigirmə səkkiz kixi. **42** Dərwaziwənlərnin nəsəlidin: — Xallumning əwladliri, Aternin əwladliri, Talmorning əwladliri, Akkubning əwladliri, Hatitaning əwladliri bilən Xobayning əwladliri jəmiy bir yüz ottuz tokkuz kixi. **43** İbadəthana hizmətkarliri təwəndikiqə: — Zihaning əwladliri, Hasufaning əwladliri, Tabbaotning əwladliri, **44** Kiroşning əwladliri, Siyahaning əwladliri, Padonning əwladliri, **45** Libanahning əwladliri, Həgabahning əwladliri, Akkubning əwladliri, **46** Həgabning əwladliri, Xamlayning əwladliri, Hənaning əwladliri, **47** Giddəlnin əwladliri, Gəhərnin əwladliri, Reayahning əwladliri, **48** Rəzinning əwladliri, Nikodaning əwladliri, Gazzamning əwladliri, **49** Uzzaning əwladliri, Pasiyaning əwladliri, Bisayning əwladliri, **50** Asnahning əwladliri, Məunimning əwladliri, Nəfussimning əwladliri, **51** Bəkbukning əwladliri, Həfufaning əwladliri, Harhurning əwladliri, **52** Bazlutning əwladliri, Məhidaning əwladliri, Harxaning əwladliri, **53** Barkosning əwladliri, Siseraning əwladliri, Temahning əwladliri, **54** Nəziyaning əwladliri bilən Hatifaning əwladliri. **55** Sulaymanning hizmətkarlirinin əwladlirinin sani təwəndikiqə: — Sotayning əwladliri, Sofəratning əwladliri, Pirudaning əwladliri, **56** Yaalahning əwladliri, Darkonning əwladliri, Giddəlnin əwladliri, **57** Xəfətiyaning əwladliri, Hattilning əwladliri, Pəkərat-Həzzibaimning əwladliri bilən amining əwladliri. **58** İbadəthana hizmətkarliri wə Sulaymanning hizmətkari bolənlərnin əwladliri jəmiy üç yüz tokşan ikki kixi. **59** Təwəndiki kixilər Təl-Melah, Təl-Harxa, Kerub, Addan wə İmmərdin kəlgən bolsimu, ləkin ular əzlrinin ata jəmətinin yəki nəsəbining İsrail adimi ikənlikini ispatlap bərəlmidi. **60** Bular Delayaning əwladliri, Tobiyaning əwladliri wə Nikodaning əwladliri bolup, jəmiy altə yüz əllik ikki kixi; **61** kəhənlərnin əwladliri iqidə Habayaning əwladliri, Kozning əwladliri bilən Barzillayning əwladliri bar idi; Barzillay Gileadlik Barzillayning bir kizini ələqəqə ularning eti bilən atələnidi. **62** Bular jəmətinin nəsəbnamisini izdəp tapalmidi; xunga ular «napak» hesablinip kəhənlikdən kəlduruldi. **63** Waliy ularə: — Urim wə tummimni kətürgüqi kəhən arimizda hizməttə boluquə «əng muqəddəs yiməklilər»gə eəqiz təgküzməysilər, dedi. **64** Pütin jəmət jəmiy

kirik ikki ming üç yüz atmix kixi; **65** buningdin bəxə ularning yənə yəttə ming üç yüz ottuz yəttə kuldədikə bar idi; yənə ikki yüz ər-ayal qəzəlkəsi bar idi. **66** Ularınin yəttə yüz ottuz altə eti, ikki yüz kirik bəx kəqiri, **67** tət yüz ottuz bəx təgisi wə altə ming yəttə yüz yigirmə exiki bar idi. **68** Jəmət kattiwaxliridin bəziliri Yerusələmə wə Pərwədigarning əyigə kəlgən qəşdə, Hudaning xu əyi əslə ornioqə yengiwaxtin selinixi üçün qin kənglidin sowəqlərnə təkdin kildi. **69** Ular əzlrininin qurbioqə kərap quruluş həzinisigə atmix bir ming darik altun, bəx ming mina kümüş wə yüz qur kəhən toni təkdin kildi. **70** Xuningdin keyin kəhənlər, Lawiyələr wə bir kəsim hək kəxulup, qəzəlkəxlər, dərwaziwənlər, ibadəthana hizmətkarliri əz xəhərlirigə məkənləxti; kələqan İsrail həkəninin həmmisi əz xəhərlirigə məkənləxti.

3 İsrail həkəni həkəyisi əz xəhərlidə məkənləxkənidi; yəttinqi ayəqə kəlgəndə, hək bir adəmdək bolup Yerusələmə yiojildi. **2** Yozadakning oşli Yəxua bilən uning kəhən kərinəxliri, Xəaltəlnin oşli Zərubabəl wə uning kərinəxlirininin həmmisi orunliridin kəpup, Hudaning adimi Musa pütəkən kənun kitabida pütülginidək Pərwədigarəqə kəydürmə qurbanlik sunux üçün İsrailning Hudasing qurbəngəhəni selixkə kirixti. **3** Gərqə ular xu yərlək həkəldin kərkəsimu, ləkin qurbəngəhəni əslidiki uli üstigə selip, uningdə Pərwədigarəqə atəp ətəgənlik wə kəqlik kəydürmə qurbanlik ətküzüxkə kirixti. **4** Ular yənə [muqəddəs kənun] pütülgini boyiqə «kəpilər həyti»ni ətküzüp, hər künü bəlgiləngən tələpkə muwəpik san boyiqə künlük kəydürmə qurbanlikni sunuxatti. **5** Xuningdin keyin ular yənə hər künlük kəydürmə qurbanliklər, yengə ay qurbanliqi wə Pərwədigarning bərlək muqəddəs dəp bəkətilgən həytliri üçün təkdin kəlinidəqən kəydürmə qurbanliklərnə, xuningdək hər bir kixinin kənglidin Pərwədigarəqə atəp sunidəqən ihtiyari qurbanliklərnə sunup turatti. **6** Xundək kəlip ular yəttinqi ayning birinqi künidin bəxlap, kəydürmə qurbanliklərnə Pərwədigarəqə atəp sunuxkə bəxlidi; ləkin Pərwədigarning əyinin uli təhi selinmidi. **7** Ular taxqilər bilən yəqəqəqlərəqə pul tapxurdi wə xundəkə Pars padixəhə Kərxəning ijaziti bilən Zidonluklər bilən Turlukləərəqə kedir yəşiqini Liwəndin [Ottura] dengiz arkilik Yoppəqə əkəldürtüx üçün ularəqə yimək-ıqmək wə zəytun meyini

təminlidi. **8** Jamaət Yerusalemdiki Hudaning öyigə kəlgəndin keyin ikkinqi yili ikkinqi ayda Xealtiyəlning oqılı Zərubbabəl, Yozadakning oqılı Yəxua wə ularning kahin wə Lawiy qerindaxlirining qaldisi, xuningdək sürgünlüktin kaytip Yerusalemoğa kəlgənlərnin həmmisi quruluhta ix baxlidi; ular yənə yigirmə yaxtin axqan Lawiylarni Pərwərdigarning öyini selix quruluhoğa nazarətqilikkə qoydi. **9** Yəxua wə uning oqulliri həm qerindaxliri, Kadmiyəl bilən uning oqulliri, yəni Yəhudaning əwladliri Hudaning öyidə ixləydiqan ixqilarni nazarət qilixqə bir niyəttə atlandi; Hənadadning oqulliri, ularning oqullirimu wə qerindax Lawiylar ularoğa yardəmləxti. **10** Tamqilar Pərwərdigarning öyigə ul salidoqan qaoqda kahinlar has kiyimlirini kiyip, kanaylirini qelip, Asafning əwladliri boləqan Lawiylar jangjang qelip, həmmisi qatar-qatar səp bolup turəquzuldi; ular Dawut bəlgiligən kərsətmilər boyiqə Pərwərdigarəğa Həmdusana oquxti. **11** Ular Pərwərdigarəğa atap əzara: — «Pərwərdigar mēhribandur, uning Israiləğa boləqan mēhir-muhəbbiti mēnggüliktur» dəp həmdusana wə rəhmət-təxəkkür eytixti. Bu qaoqda Pərwərdigarning əyining uli selinip boləqəqə, halayik Pərwərdigarni mədhəyiləp towlap təntənə qilixti. **12** Lekin kahinlardin, Lawiylardin wə jəmət baxliqliridin nuroqunliri, yəni əslidə ilgiriki əyni kərgən nuroqun qeri adəmlər kəz aldida selinəqan bu əyning ulioğa qarap, ün selip yioqlap ketixti; nuroqun baxqə kixilər huxal bolup təntənə qilip towlaxti; **13** wə həlk hətta kimlərnin təntənə qilixiwatqanliki bilən kimlərnin yioqlawatqanliki ayriwalalmay qaldi; qünki jamaət təntənə qilip qattik towlixatti; wə bu awaz yirəq-yirəqləroğa anglinatti.

4 Yəhuda wə Binyamindiki rəqiblər sürgünlüktin kaytip kəlgənlər Israilning Hudasi Pərwərdigarəğa atap əyni yengiwaxtin salmaqəqən, degən gəpni anglap, **2** Zərubbabəl wə jəmət baxliqliri bilən kəruxup: — Biz silər bilən billə salayli; qünki bizmu silərgə ohxaxla silərnin Hundayinglarni izləp, bizni bu yərgə əkəlgən Asuriyə padixahı Esar-Həddonning künliridin tartip uningə qurbanliq sunup keliwatimiz, deyixti. **3** Lekin Zərubbabəl, Yəxua bilən Israilning baxqə jəmət baxliqliri ularəğa: — Hundayimozəğa əy selixta silərnin biz bilən həqəqandəq əlakənglar yok; bəlki Pars padixahı Qorəx bizgə buyruəqandəq, pəqət biz əzimizla Israilning Hudasi boləqan Pərwərdigarəğa əy salimiz, deyixti. **4** Xuningdin keyin xu yərdiki əhalə

Yəhudalarning qolini ajiz qilip, ularning quruluq qilixioğa kaxila tuəqdurup turdi. **5** Ular yənə Pars padixahı Qorəxning barliq künliridin taki Pars padixahı Darius təhtkə olturoqan waqitqiqə, daim məslihətqilərnə setiwelip, Yəhudalar bilən qerixip, quruluq nixanini buzuxqə urunup turdi. **6** Aqaxwerəx təhtkə qikqan dəsəlpki waqitlarda ular uningəğa Yəhudiyə wə Yerusalemlə əhalisi üstidin bir əznamə yazdi. **7** Xuningdək Artəhxaxta künliridə Bixlam, Mitridat, Tabəəl wə ularning qəloqan xeriklirimu Pars padixahı Artəhxaxtaəğa aramiy tilidə bir əz hetini yazdi; hət aramiy tilidin tərijimə qilindi. **8** Waliy Rəhəm bilən diwan begi Ximxay padixah Artəhxaxtaəğa Yerusalemlə üstidin təwəndikidəq əznamə yazdi: — **9** «Məzqur məktupni yazəqanlardin, waliy Rəhəm, katip begi Ximxay wə ularning baxqə həmrəhliri boləqan sorəqilar, mupəttixlər, mənsəpdarlar, katiplar, arqiwiliklar, Babilliklar, Xuxanliklar, yəni Elamiylar **10** wə uluəq janabiy Osnappar Samariyə xəhirigə wə [Əfrat] dəryaning muxu təripidiki baxqə yərlərgə orunlaxturəqan əhalimu bar **11** (mana bu ularning padixahqə yazəqan hetining kəqürülmisi) — əzlrining dəryaning muxu təripidiki hizmətkarliridin padixah aliliri Artəhxaxtaəğa salam! **12** Padixah aliyilirigə məlum bolsunki, əzlrini tərəptin biz tərəpkə kəlgən Yəhudiyələr Yerusalemoğa kelixti; ular axu asi wə sesik xəhərnə quruwatidu, ulini yasap püttürdi, sepilni yasap qiqti wə sepilning ullirini bir-birigə ulap yasawatidu. **13** Əmdi uluəq padixah aliyilirigə xu məlum boləqayki, mubada bu xəhər onglansa, sepil pütüküzülsə, ular baj tapxurmaydiqan, olpan təliməydiqan wə parəq tapxurmaydiqan boluwəlidu, bundəq ketiwərsə padixahlarınin həzinasigə səsiz ziyan bolidu. **14** Biz ordining tuzini yəp turup, padixahimizning bundəq bihərmət qilinixioğa qarap turuximiozəğa kət'iy toəqra kəlməydu, xu səwəbtin padixahimizəğa məlum qilixqə jür'ət qilduk. **15** Xuning üqün [aliylirining] ata-bowilirining tarihnəmisini sürixtə qilixlirini təxəbbus qilimiz; sili tarihnəmidin bu xəhərnin əhwalini bilip, uning padixahlarəqimunu, hərqaysi əlkilərgimunu ziyan yətküzüp kəlgən asi bir xəhər ikənlikini, qədimdin tartip bu xəhərdikilər əqdurməqilik tərəqanliqini bilgəyła; dəl xu səwəbtin bu xəhər wəyran qilinoqanidi. **16** Xungə biz aliyilirioğa xuni ukturmaqəqimizki, əgər bu xəhər qurulsə, sepilliri pütüküzülsə, undəqta silining dəryaning muxu təripidiki yərlərgə həqəqandəq igidarqilqliri bolmay

kalidu». 17 Padixah mundak jawab yollidi: — «Waliy Rəhum, diwan begi Ximxayoqa wə Samariyə həm Dəryaning xu tərpidiki baxqa yərlərdə turuxluk həmrahliringlaroqa salam! 18 Silərnin bizgə yazoqan ərz hetinglar mening aldimda enik kılıp oqup berildi. 19 Təxürüp kərxni buyruwidim, bu xəhərnin dərəkə qədindin tartip padixahlaroqa qarxi qikip isyan qozoqoqan, xəhərdə daim asiqlik-qozoilang kətürüxtək ixlarning bolup kəlgənliki məlum boldi. 20 Ilgiri ki waqitlarda qüdrətlik padixahlar Yerusalemoqa həkümranlik kılıp, Dəryaning xu tərpidiki pütün yərləni idarə kılıp kəlgən, ular xularoqa bekinip baj, olpan wə parikini tapxurup kəlgənlikən. 21 Əmdi silər buyruk qüxürüp u həlkni ixtin tohtitinglar, məndin baxqa yarlik qüxürülmigüqə, bu xəhəni yengiwaxtin qurup qikixka bolmaydioqanliki ukturunglar. 22 Bu ixni ada kilmay kəlix tin pəhəs bolunglar; padixahlaroqa ziyan kəltüridoqan apət nemixka küyiwəridikən?»». 23 Padixah Artahxaxtanin yarlikinonin kəqürülmisi Rəhumoqa, diwan begi Ximxay həm ularning həmrahlirioqa oqup berilixi bilənla, ular alman-talman Yerusalemdiki Yəhudalarning kəxioqa qikip, hərbiy küq ixlitip, ularni ixni tohtitixka məjbur kildi. 24 Xuning bilən Yerusalemdiki Hudaning əyidiki ixlər tohtidi; ix taki Pars padixahı Darius təhtkə qikip ikkinqi yiloiqə tohtaqlik qaldi.

5 Bu qaoqda pəyoqəmbərlər, yəni Həgay pəyoqəmbər bilən Iddonin oqlı Zəkəriya pəyoqəmbər Yəhudiya wə Yerusalemdiki Yəhudiylaroqa bəxarət berixkə baxlidi; ular Israilning Hudasing namida ularoqa bəxarət berixti. 2 Xuning bilən Xəaltiyəlnin oqlı Zərubbabəl wə Yozadakning oqlı Yəxua qorup Yerusalemdiki Hudaning əyini yengiwaxtin selixka baxlidi; Hudaning pəyoqəmbərliri ular bilən billə bolup ularoqa yardəm bərdi. 3 Xu qaoqda Dəryaning oqərb tərpininonin bax waliysi Tattinay bilən Xətar-Boznay həm ularning həmrahliri ularning yenioqa kelip: «Kim silərgə bu əyini yengiwaxtin selixka, bu quruxlukni pütürüxkə buyruk bərdi?» dəp soridi. 4 Ular yənə: «Bu quruxluk məs’ul boluqularning ismi nemə?» dəp soridi. 5 Ləkin Hudaning nəzirı Yəhuda aqsakallirininonin üstidə idi, xunga bax waliy qatarliklar padixah Dariuska məlum kılıquqə, xundakla uningdin bu həktə birər jawab yarlik kəlgüqə ularning quruxluk ixini tosmidi. 6 Dəryaning oqərb tərpininonin waliysi Tattinay bilən Xətar-Boznay həm ularning həmrahliri, yəni Dəryaning oqərb tərpidiki afarsakliklar padixah

Dariuska hət əwətti; hətnin kəqürülmisi mana təwəndikidək: 7 Ular padixahka əwətkən məlumatta mundak deyilgən: «Darius aliyirioqa qongqur amanesənlik boluqay! 8 Padixahimizoqa xu ix yetip məlum bolsunki, biz Yəhudiyaqə, uluq Hudaning əyigə berip kərduqki, xu əy yooqan taxlar bilən yasiliwatidu, tamliroqa limlar ətküzülüp selinməktə; bu quruxluk tez sürəttə onquxluk elip beriliwetiptu. 9 Andin biz u yərdiki aqsakallardin: — Kim silərgə bu əyini selixka, bu quruxlukni pütürüxkə buyruk bərdi? — dəp soriduk. 10 Wə aliyirioqa məlum bolsun üqün ularning isimlirini soriduk, xuningdək ularning baxliklirininonin isimlirini pütüp hatiriliməkqi iduk. 11 Ular bizgə: «Biz asman-zeminning Hudasing kulliri, biz həzir buningdin uzun yillar ilgiri selinoqan əyini yengiwaxtin seliwatimiz. Muxu əyini əslidə Israilning uluq bir padixahı salduqanidi. 12 Ləkin atabowilirimiz asmandiki Hudaning oqəzipini kəltürüp qoyuqaqka, Huda ularni Kaldiyəlik Babil padixahı Neboqadnəsarning qolioqa tapxuroqan; u bu əyini qakturuwetip, həlkni Babiloqa tutkun kılıp əktəkən. 13 Ləkin Babil padixahı Qorəxninonin birinqi yili padixah Qorəx Hudaning bu əyini yengiwaxtin selixka yarlik qüxürgən. 14 Wə Neboqadnəsar Yerusalemdiki bu ibadəthanidin elip Babil buthanisioqa apirip qoyuqan Hudaning əyidiki altun-kümux kaqa-qıqılarnimu padixah Qorəx ularni Babil buthanisidin əpqikturup, Xəxbazar isimlik bir kixigə tapxuroqan; u uni bax waliy kılıp təyinelgənidi 15 həm uningə: — Bu kaqa-qıqılarni elip ularni Yerusalemdiki ibadəthanioqa apirip qoyuqin; Hudaning əyini əsli jayioqa yengiwaxtin selinsun, dəp buyruqan. 16 Andin xu Xəxbazar degən kixi kelip, Yerusalemdiki Hudaning əyigə ul saloqan; ənə xu waqittin baxlap həzirioqə yasiliwatidu, tehi pütmidı» dəp jawab bərdi. 17 Əmdi aliyirioqa layik kərünsə, padixahimizning xu yərdə, yəni Babiliki həzinini ahturup bəxixini, u yərdə padixah Qorəxninonin Yerusalemdiki Hudaning əyini yengiwaxtin selix toqrisida qüxürgən yarlikinonin bar-yoklukini təxürüp bəxixini soraymiz həm padixahimizning bu ix toqrisida əz iradisini bizgə bildürüp qoyuxini ətünimiz».

6 Andin padixah Darius Babiliki dölət-bayliklar saklanoqan «Arhiplar əyini»ni təxürüp qikixka yarliklarni qüxürdi. 2 Media əlkisidiki Ahmeta kəl’əsidin bir oram kəqəz tepildi, uningda mundak bir hatirə pütülgən: 3 «Padixah Qorəxninonin birinqi

yili, padixah Qorax Yerusalemdiki Hudaning oʻyiga dair mundak bir yarlik qūxūridu: — «Qurbanlik sunulidoʻan orun bolux ūqūn bu oʻy yengiwaxtin selinsun; uli puhta selinsun, oʻyning igizliki atmix gəz, kəngliki atmix gəz bolsun. 4 Ūq kəwət yoʻoʻan tax, bir kəwət yengi yaʻoʻaq bilən selinsun, barlik hirajət padixahlik həzinişidin qikim kīlinsun. 5 Əslidə Nebokadnasar Yerusalemdiki ibadəthanidin elip Babiloʻa apirip qoʻyoʻan, Hudaning oʻyidiki altun-kūmūx qaqa-kuqilarning həmmisi kayturup kelinip, Yerusalemdiki ibadəthanoʻa kaytidin yətkūzūlūp, hərbiri oʻz jayoʻa qoʻyulsun; ular Hudaning oʻyiga kuyulsun!».

6 [Dariustin yarlik qūxūrūlūp]: «— Xunga, i dəryaning xu təripining bax waliysi Tattinay wə Xetar-Boznay həm silərnəg həmrəhliringlar, yəni Dəryaning xu təripidiki afarsakliklar, əmdi silər u yərdin neri ketinglar! 7 Hudaning oʻyining kūruluxi bilən karinglar bolmisun; Yəhudiylarning bax waliysi bilən Yəhudiylarning aqsakallirining Hudaning bu oʻyini əslidiki ornioʻa selixioʻa yol qoʻyunglar. 8 Xuningdək mən Hudaning bu oʻyining selinixi ūqūn Yəhūdalarining aqsakalliri toʻrʻulux silərgə buyruk qūxūrdumki: — Dəryaning oʻərb təripidin, padixahlik həzinişigə tapxuruloʻan baj kirimidin silər keqiktūrməy xu adəmlərgə toluk hirajət ajritip beringlar, kūrulux heq tohtap kalmisun. 9 Ularoʻa nemə kerək bolsa, jūmlidin asmandiki Hudaʻoʻa kəyduʻrəmə kurbanlik sunuxka, məyli ərkək torpaq bolsun, koʻqkar yaki koʻzilar bolsimu, xular berilsun; yənə Yerusalemdiki kaʻhinlarning bəlgiligini boyiqə buʻoʻday, tuz, xarab yaki zəytun maylar bolsun xularning birimu kəm kīlinmay, hər kūni təmin etip turulsun. 10 Xuning bilən ular asmandiki Hudaʻoʻa huxbuy kurbanliklarni kəltūrip, padixahka wə padixahning əwladlirioʻa uzun oʻmūr tilisun. 11 Mən yənə buyruymənki, kimki bu yarlikni əzgərtə, xu kixining oʻyining bir tal limi suʻquruweliniptiklāngəndin keyin, xu kixi uningəoʻa esip mihlap qoʻyulsun, oʻyi əhləthanoʻa aylanduruwetilsun! 12 Wə Ūzining namini xu yərdə kəlduroʻan Huda muxu Yerusalemdiki oʻyini əzgərtixkə yaki buzuxka koʻl uzartkan hərbəndak padixah yaki həkni hək kīlsun! Mən Darius muxu yarlikni qūxūrdum, əstayidillik bilən bəja kəltūrūlsun!» deyildi. 13 Andin Dəryaning oʻərb təripining bax waliysi Tattinay, Xetar-Boznay wə ularning həmrəhliri padixah Dariusning əwətkən yolyorukū boyiqə əstayidillik bilən xu ixni bəja

kəltūrdi. 14 Yəhudiylarning aqsakalliri kūruluxni dawamlaxturup, Həgəy pəyoʻəmbər wə Iddoning oʻoʻli Zəkəriyaning bəxarət berixliri bilən xu ixta ronak tapti. Ular Israilning Hudasing əmri boyiqə, xundakla Qorax, Darius wə Artahxaxta qatarlik Pars padixahlirining əmri boyiqə ixləp, oʻyni yengiwaxtin kūrurup qikix ixini pūttūrdi. 15 Bu oʻy Darius padixahə səltənitiuning altingi yili, Adar eyining ūqinqi kūni pūtkūzūldi. 16 Israillar — kaʻhinlar, Lawiylar wə kəloʻan sūrgūnlūktin kaytip kəlgən həkklərnəg həmmisi Hudaning bu oʻyini uningəoʻa atax murasimini huxal-huramlik bilən oʻtkūzdi. 17 Ūyni Hudaning Ūzigə atax murasimida ular yūz torpaq, ikki yūz koʻqkar wə tət yūz koʻza sundi həm Israil kəbililirining sani boyiqə barlik Israil ūqūn gunah kurbanlikū sūpitidə on ikki tekini sundi. 18 Ular yənə Yerusalemdiki Hudaning ibadət-hizmitini oʻəəxkə, Musaning kitabida yeziləini boyiqə, kaʻhinlarni oʻz nəwiti boyiqə, Lawiylarni guruppiliri boyiqə turoʻuzdi. 19 Birinqi ayning on tətinqi kūni sūrgūnlūktin kaytip kəlgənlər «ətūp ketix heyti»ni oʻtkūzdi. 20 Qūnki kaʻhinlar wə Lawiylar bir niyət bilən birliktə paklinix rəsimlirini oʻtkūzūp, həmmisi paklandi; andin ular barlik sūrgūnlūktin kaytip kəlgənlər wə ularning kərindixi boləan kaʻhinlar wə həm əzliri ūqūn oʻtūp ketix heytiʻoʻa atioʻan [koʻzilirini] soydi. 21 Sūrgūnlūktin [yengila] kaytip kəlgən Israillar wə xuningdək Israilning Hudasi Pərwərdigarni izdəp, əzlirini zemindiki yat əlliklərnəg buləoxliridin ayrip qikkan barlik kixilər koʻza gəxlirini birliktə yeyixti. 22 Ular petir nan heytini huxal-huramlik iqidə yəttə kūn oʻtkūzdi; qūnki Pərwərdigar ularni huxallikka qəmdūrdi həm Asuriyə padixahining kənglini ularoʻa mayil kīlip, Ūzining oʻyini — Israilning Hudasing oʻyini kūruxka ularning koʻlini mustəhkəmlidi.

7 Xu ixlardin keyin Pars padixahə Artahxaxta səltənət sūrgən məzgildə əzra degən kixi [Babildin Yerusalemoʻa qikti]. U Serayaning oʻoʻli, Seraya Azariyaning oʻoʻli, Azariya Hīlkiyaning oʻoʻli, 2 Hīlkiya Xallumning oʻoʻli, Xallum Zadokning oʻoʻli, Zadok Ahitubning oʻoʻli, 3 Ahitub Amariyaning oʻoʻli, Amariya Azariyaning oʻoʻli, Azariya Merayotning oʻoʻli, 4 Merayot Zərahəyahning oʻoʻli, Zərahəyah Uzzining oʻoʻli, Uzzi Bukking oʻoʻli, 5 Bukki Abixuaning oʻoʻli, Abixua Finihəsnəg oʻoʻli, Finihəs Əliazarning oʻoʻli, Əliazar bolsa bax kaʻhin Hərunning oʻoʻli idi; 6 — əzra degən bu kixi Babildin kaytip qikti. U Israilning Hudasi Pərwərdigar Musaʻoʻa

nazil qilgan Təvrat qanunioja pixkan təvratxunas idi; uning Hudasi bolgan Pərvərdigarning qoli uningda boloaqqa, u nemini tələp qilsa padixah xuni bərgənidi. 7 Padixah Artahxaxtaning yəttinqi yili bir kjsim Israillar, kahinlar, Lawiyalar, oəzəlkəxlər, dərəwaziwənlər wə ibadəthana hizmətkarliri uning bilən birliktə Yerusalemoja kaytip qikti. 8 [Əzra] əmdi padixahning səltənətinin yəttinqi yili bəxinqi ayda Yerusalemoja yetip kəldi. 9 Birinqi ayning birinqi küni u Babildin qikixka təyyarlandi; Hudaning xəpəkətlik qoli uningda boloaqqa, u bəxinqi ayning birinqi küni Yerusalemoja yetip kəldi. 10 Qünki Əzra kəngül koyup Pərvərdigarning Təvrat-qanunini qüxinip təhsil kilixka həm uningoja əməl kilixka wə xuningdək Israil iqidə uningdiki həküm-bəlgilimilərnə oğitixkə niyət qiləjanidi. 11 Mana bu padixah Artahxaxta kahin həm Təvratxunas Əzraoja tapxurojan yarlik hetining kəqürülmisi: — (Əzra Pərvərdigarning əmrlirigə ait ixlarəja həm Uning Israilləroja tapxurojan bəlgilimilirigə pixkan təvratxunas idi): — 12 «Mənkə padixahlarıning padixahı Artahxaxtadin asmanlardiki Hudaning mukəmməl Təvrat-qanunioja pixkan təvratxunas kahin Əzraoja salam! 13 Əmdi mən xundak yarlik qüxürimənkə, padixahlıkimda turuwatkan Israillərdin, xundakla ularning kahin wə Lawiyilərdin kimlər Yerusalemoja berixni halisa, həmmisi sening bilən billə barsa bolidu. 14 Qünki sən padixah wə uning yəttə məslihətqisi tərpidin təyinləngən ikənsən, qolungdiki Hudaning qanun kitabida eytiləjanliri boyiqə, Yəhudiyə wə Yerusalemoja təxürüx-hal soraxka əwətilgənsən. 15 Sən padixah wə uning məslihətqiliri əz ihtiyari bilən Israilning Hudasioja sunəjan altun-kümüxlərnə kətürüp berip uningəja təkdim kil (uning makani Yerusalemdidur); 16 Xuningdək qolung pütkül Babil əlkisidə qanqilik altun-kümüxlərnə tapalisa, xuni həlk wə kahinlar Yerusalemdiki Hudaning əyigə təkdim kilixka əz ihtiyari bilən bərgən sowəqatlarəja qoxup aparəjin. 17 Sən bu pullarəja ehtiyatqanlik bilən qurbanliklar üqün torpaq, koqkar, koza wə qoxumqə axlik hədiyələri həm xarab hədiyələri setiwelip, bularnə Yerusalemdiki Hudayinglarning əyidiki qurbangahka sunəjin. 18 Qaləjan altun-kümüxlərnə sən wə jəmətingdikilərgə qandak kilix muwapik kərünsə, Hudayinglarning iradisi boyiqə xundak kilinglar. 19 Sening Hudayingning əyidiki ixlarəja ixlitixkə sanga bərgən qaja-kuqilarnə Yerusalemdiki Hudaning

aldioja koy. 20 Əgər xuningdək sanga Hudayingning əyidiki qaləjan ixlarəja qikim kilidiojanəja nemə hirajət kərək bolsa, sən padixah həzinisidin elip ixlətkin. 21 Xuning bilən mənkə padixah Artahxaxtadin dəryaning xu oərb tərpidiki barlik həzinə bəglirigə xundak buyruk qüxürimənkə, asmandiki Hudaning Təvrat-qanunining alimi boləjan kahin Əzra silərdin nemini tələp qilsa, silər əstayidillik bilən uning deginidək bejiringlar. 22 Uning alidiojini kümüx yüz talantkiqə, buqday yüz korəqiqə, xarab yüz batkiqə, zəytun meyi yüz batkiqə bolsun, tuzəja qək koyulmisun. 23 Asmanlardiki Huda nemini əmr qilsa, xu asmanlardiki Hudaning əyi üqün əstayidillik bilən bejirilsun; nemixka [Hudaning] oəzipini padixah wə oəqullirining padixahlıkiəja qüxürgüdəkmiz? 24 Biz xunimu silərgə məlum kilimizki, omumən kahinlar, Lawiyalar, oəzəlkəxlər, dərəwaziwənlər, ibadəthana hizmətkarliri wə Hudaning bu əyidə hizmət kilidiojanlarning həqəyisidin baj, olpan wə parak elixka bolmaydu. 25 Əmdi sən əy Əzra, Hudayingning səndə boləjan həkmitigə əsasən, Dəryaning xu oərb tərpidə Hudayingning Təvrat-qanunini bilgən, barlik həlkning dəwasini soraydiojan, ularni idarə kilidiojan sorəqki wə həkimlarnə təyinligin; wə Təvrat-qanunini bilməydiojanlarəja bolsa, ularəja bularnə oğitinglar. 26 Hudayingning qanunioja wə padixahlıqning qanunioja riayə qilməydiojanlar bolsa, uning üstidin ədalətlik bilən həküm qikirilsun; u əlümgə, yaki sürgüngə yaki mal-mülkini musadirə kilixka wə yaki zindanoja taxlaxka həküm kilinsun». 27 [Əzra mundaq dedi] — Ata-bowilirimizning Hudasi boləjan Pərvərdigarəja Həmdusana boləjay! Qünki U padixahning kəngligə, Yerusalemdiki Pərvərdigarning əyini xundak kərkəm bezəx niyitini saldi, 28 yənə mənə padixah wə məslihətqiliri aldida həm padixahning məhəttərəm əmirliri aldida iltipatka erixtürdi. Pərvərdigar Hudayimning qoli mənə bolup, U mənə oəyrətləndürgəqkə, əzüm bilən billə [Yerusalemoja] qikixka Israillar iqidin birnəqqə mətiwərlərnə yiojdim.

8 Padixah Artahxaxta səltənət sürüp turojan wəqitta, Babildin mening bilən billə kaytqanlarning ata jəmət baxlikliri wə ularning nəsəbnamiliri təwəndikiqə: — 2 Finihəsning əwladliridin Gərxon, Itamarning əwladliridin Daniyal, Dawutning əwladliridin Həttux, 3 Xekaniyaning əwladliridin, yənə Paroxning əwladliridin Zəkəriya wə uning

bilən nəsəbnamida tizimlanoqan erkəklər jəmiy bir yüz əllik kixi; **4** Paḥat-Moabning əwladliridin Zərahıyahning ooqli Əlyoyınay wə uning bilən billə qaytkan erkəklər ikki yüz kixi; **5** Xekaniyaning əwladliridin boləqan Yahəziyəlning ooqli wə uning bilən billə qaytkan erkəklər üq yüz kixi; **6** Adinning əwladliridin Yonatanning ooqli Əbəd wə uning bilən billə qaytkan erkəklər əllik kixi; **7** Elamning əwladliridin Ataliyaning ooqli Yəxaya wə uning bilən billə qaytkan erkəklər yətmix kixi; **8** Xəfatiyaning əwladliridin Mikailning ooqli Zəbadiya wə uning bilən billə qaytkan erkəklər səksən kixi; **9** Yoabning əwladliridin Yəhiyəlning ooqli Obadiya wə uning bilən billə qaytkan erkəklər ikki yüz on səkkiz kixi; **10** Xelomitning əwladliridin Yosifiyaning ooqli wə uning bilən billə qaytkan erkəklər bir yüz atmix kixi; **11** Bibayning əwladliridin Bibayning ooqli Zəkəriya wə uning bilən billə qaytkan erkəklər yigirmə səkkiz kixi; **12** Azgadning əwladliridin Həkkatanning ooqli Yoḥanan wə uning bilən billə qaytkan erkəklər bir yüz on kixi; **13** Adonikamning əwladliridin əng ahirida qaytkanlarning isimliri Əlifələt, Jəiyəl wə Xəmaya bolup, ular bilən billə qaytkan erkəklər atmix kixi; **14** Bigwayning əwladliridin Utay bilən Zabbud wə ular bilən billə qaytkan erkəklər yətmix kixi. **15** — Mən ularni Ahawəoqə aqıdıoqan Dəryaning boyioqə yioqdim; biz u yərdə qedir tikip üq kün turduk. Həlkni wə kaḥınlarni arilap qarısam u yərdə Lawiylar yok ikən. **16** Xunga mən baxlıqlardın Əliezər, Ariyəl, Xəmaya, Əlnatan, Yarib, Əlnatan, Natan, Zəkəriya bilən Məxullamlarni wə ularoqə qoxup oqumuxluk alimlardın Yoarib bilən Əlnatanni qaqirtip kelip, **17** ularoqə həwalə kılıp Kasifiya degən yərgə, Iddo degən Ataman bilən kərüxüxkə əwəttim. Mən Kasifiya degən yərdə Iddoqə wə uning ibadəthana hizmətkarliri boləqan kərindaxliriqə dəydiqan gəplərnı aozioqə selip, ularning bu yərgə Hudayimizning əyi üqün hizmət kildioqan hizmətqilərnı bizgə əkelixni etündum. **18** Hudayimizning xapaətlik qəli bizdə boləqəqə, ular bizgə İsrailning əwrısı, Lawiyning nəwrısı Maḥlıning əwladliri iqidin oqumuxluk bir adəmni, yəni Xərəbiyani wə uning oqulliri həm kərindaxliri bolup jəmiy on səkkiz kixini baxlap kəldi. **19** Ular yənə Həxabiya wə uning bilən billə Mərarining əwladliridin Yəxaya həm uning kərindaxliri həm ularning oqulliri bolup, jəmiy yigirmə kixini, **20** Yənə ilgiri Dawut wə uning əmirleri Lawiylarning

hizmitidə boluxkə təyinligən «Nətiniylar»din ikki yüz yigirmə kixini baxlap kəldi, bularning həmmisi isimliri bilən tizimlandi. **21** Xu qəoqə Ahawa dəryasi boyida mən Hudayimizning aldida özümizni təwən kılıp, əzimiz wə kiqik balilirimiz həm barlık mal-mülkimiz üqün Hudayimizdin aq yol tiləxkə roza tutayli, dəp jakarlidim. **22** Qünki biz əslidə padixəqə: «Hudayimizning qəli Uni barlık izdigənlərnıng üstigə iltipət kərsitixkə qoyulidu; lekin Uning qudriti bilən oqəzi Əzini taxlıqanlaroqə zərbə berixkə təyyardur» degənıduq, əmdi yənə uningdin yoldiki dıxmənərgə taqəbil turuxkə piyadə wə atlık ləxkərlər təyinləp berixni tələp qıləqanlıqımdın hijil bolup qaldım. **23** Xuning bilən biz roza tutup Hudayimizdin xu ix toquruluk etünduk, u duayimizni ijəbət qıldı. **24** Mən kaḥın baxliri iqidin on ikki adəmni wə Xərəbiya, Həxabiya wə ular bilən billə boləqan aka-ukiliridin on adəmni tallap, **25** ularoqə altun, kümüx wə qaqa-kuqılarni, yəni padixəq, uning məshəhətqiliri, əmirleri wə xuningdək xu yərdə turuwatqan barlık İsrailar «kəydürmə hədiyə» süpitidə Hudayimizning əyigə hədiyə qıləqan sowoqətlarni tapxurdum. **26** Mən kümüxtin altə yüz əllik talant, yüz talant eoqırlıqtiki kümüx qaqa-kuqa, yüz talant altunni ularning qəlioqə əlqəp tapxurdum. **27** Ularoqə tapxuroqanlirimdin yənə altun das yigirmə bolup, qımmıti ming darik, süpətlik wə walıdap parqıraydıoqan mis qong das ikki bolup, altundək qımmətlik idi. **28** Mən ularoqə: — Silər Pərwərdigarəqə muqəddəstursilər, qaqa-kuqıllarmu muqəddəstur, altun-kümüxlər ata-bowanglarning Hudasi Pərwərdigarəqə ihtiyariy hədiyə qılinoqan sowoqəttur. **29** Taki Yerusalemdiki Pərwərdigarning əyidiki ambar-həzinilərgə yətküzüp, kaḥınlar wə Lawiylarning baxliri wə İsrailarning qəbilə-jəmət baxlıqlirining aldida tarazidin etküzgüqə bularni obdan qarap qooqənglar, dedim. **30** Xuning bilən kaḥınlar bilən Lawiylar Yerusalemdiki Hudayimizning əyigə apiridıoqan, tarazidin etküzülgən xu altun-kümüx wə qaqa-kuqılarni tapxuruwaldi. **31** Xuning bilən birinqi aynıng on ikkinqi künı biz Ahawa dəryasining boyidin qozəqilip Yerusalemoqə qıqıxkə mangduk. Hudayimizning qəli üstimizdə boləqəqə, u bizni dıxmənlimizdin wə yolda paylap turoqan qarəqılardınmu qutkuzdi. **32** Biz Yerusalemoqə kelip u yərdə üq kün turduk; **33** tətinqi künı Hudayimizning əyidə altun-kümüx wə qaqa-kuqıllar tarazida əlqinip kaḥın Uriyaning ooqli Məramotning

koliya tapxuruldi; uning yenida Finihasing oqli Əliazar, yəna Lawiyarlardın Yəxuaning oqli Yozabab bilən Binnuiyning oqli Noadiyahlar bar idi. **34** Həmmə nərsə sani boyiqə wə eoşirliki boyiqə əlqəndi wə xuning bilən billə hərberining eoşirliki pütüp qoyuldi. **35** Xu qaşda əsli elip ketilgənlərnin əwladlıri, yəni sürgünlüktin kaytқанlar Israillarning Hudasioya «kəydürmə kurbanlik» süpitidə pütkül Israil üqün on ikki torpaq, tokşan altə koşqar, yətmix yəttə koza sundi, yəna gunah kurbanliki süpitidə on ikki tekə sundi; bularning həmmisi Pərwərdigaroya atalojan kəydürmə kurbanlik idi. **36** Ular padixahning yarlik hətlirini padixahning waliylirioya wə Dəryaning bu oşərb təripidiki həkūmdarlaroya tapxuruwidi, ular həlkə wə Hudaning əyining ixlirioya izqil yardəm bərdi.

9 Bu ixlar pütkəndin keyin əmirlər mening bilən kəruşkili yenimoşya kelip: — Israillar, kaşinlar wə Lawiyalar əzlrini muxu zeminlardiki taipilərdin, yəni ularning yirginqlik adətliridin ayrip turmidi, — demək, ular Kanaaniylar, Hittiyalar, Pərizziylər, Yəbusiyalar, Ammoniyalar, Moabiyalar, Misirliklər wə Amoriylaroya əgixip mangdi. **2** Qünki ular bu yat taipilərdin əzligə wə oşullirioya hotun elip berip, [Hudaşya] has mukəddəs nəsilni muxu zeminlardiki taipilər bilən arilaxturuwətti; uning üstigə, əmirlər bilən əməldarlar bu sadakətsizlikning baxlamqiliridur, — deyixti. **3** Mən bu ixni anglapla kənglək bilən tonumni yirtip, qaq-saқallirimni yulup oşəm-қayoşoya qūşup olturup kəttim. **4** Wə Israilning Hudasing səzlridin koşkup titrigənlərnin hərberi sürgünlüktin kaytip kəlgənlərnin sadakətsizliki tūpəylidin yenimoşya kəldi. Mən taki kəqlik kurbanlik sunuloşuqə oşəm-қayoşoya qəmuş olturdum. **5** Kəqlik kurbanlik waқtıda mən əzūmni təwən kiləjan hələttin turup, kənglək wə tonum yirtik həlda Hudaşim Pərwərdigaroya yūzlinip tizlinip olturup, koşlirimni yeyip, **6** dua kilip: — «Aş Hudaşim, xərməndilikdə yūzūmni sanga karitixtin iza tartmaқtımən, i Hudaşim; qünki kəbişlikrimiz tolilikidin baxlirimizdin axti, asiyliq-itaətsizlikimiz asmanlaroya taқaxti. **7** Atabowilirimizning künliridin tartip būgūngə kədər zor itaətsizlikdə yūrip kəlduk, xunga kəbişlikrimiz tūpəylidin biz, bizning padixahlirimiz wə kaşinlirimiz huddi būgūnki kündikidək hərқaysi yurtlardiki padixahlarınin koliya qūşup, kiliqқа, sürgünlükкə, bulang-talangoşya, nomusқа tapxurulduk. **8** Əmdi hazır

azoşinə waқit Hudaşimiz kəzlimizni nurlandurup, kulluқimizda bizgə azoşinə aram berilsun dəp, kəqip kutuloşan bir қaldini saқlap kəlip, bizgə əzining mukəddəs jayidin huddi kaққан kozukтək mukim orun berip, bizgə Hudaşimiz Pərwərdigardın iltipat kərsitildi. **9** Qünki biz hazır kullarmiz; həlbuki, Hudaşimiz muxu kulluқimizda yənila bizni taxliwətməy, bəli Pars padixahlirining aldida rəhimgə erixtūrip, Hudaşimizning əyini selip, harabiləşkən jaylirini yengiwaxtin onglaxқа bizni roşlandurdi, xundakla bizni Yəhūdiyə wə Yerusalemde sepillik kildi. **10** I Huda, biz bu [iltipatlar] aldida yəna nemə deyələymiz? Qünki biz yənila Sening məmin bəndiliring boləjan pəyoşəmbərlər arқilik tapiloşan əmrlirini taxliwəttuk; Sən [ular arқilik]: «Silər kirip miras kilip igiləydiəjan zemin bolsa, xu zemindiki taipilərnin nişilik bilən buləjanəjan bir zemin; qünki ular tūrlük napakliklarni kilip, yirginqlik adətliri bilən bu zeminni bu qəttin u qətiəşiqə tolduruwətti. **12** Xunga silər kizliringlarni ularning oşullirioya bərmənglar, oşulliringlaroya ularning kizlirini elip bərmənglar; silər kūqiyip, zeminning nazu-nemətliridin yeyixкə, zeminni əbədil'əbəd əwladliringlaroya miras kilip kaldurux üqün mənggū ularning aman-tinqliki yaki mənpəitini hərgiz izdimənglar» — deşoniding. **13** Bizning rəzil kilmixlirimiz wə nahayiti eoşir itaətsizlikimiz tūpəylidin bu həmmə bala-қaza bəximizoşya kəlgənidi wə Sən, i Hudaşimiz, kəbişlikrimizgə tegixlik boləjan jazayimizni yeniklitip, bizgə būgūnkidək nişatlik iltipatni kərsətkən turukluk, **14** biz қandaқmu yəna əmrliringgə hilaplik kilip, bundak yirginqlik қaidələrnə tutқан bu taipilər bilən nikahliniwərimiz? Mubada xundak kilidiəjan bolsaқ, Sən bizgə oşəzəplinip, bizgə bir қaldi yaki kutuloşudək birsinimu қaldurmay yoқatmay қalamsən? **15** I Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigar, Sən həққaniydursən! Xu səwəbtin biz būgūnkidək kutulup қaloşan bir қaldimiz. Қara, biz Sening aldingda itaətsizlikrimizdə turuwatimiz, xunga Sening aldingda həqқaysimiz tik turalmay қalduk» — dedim.

10 Əzra dua kilip, gunahini tonup yioşlap Hudaning əyi aldida yikilip dūm yatқан qaşda, Israillardin nahayiti qong bir jamaət, ər-ayallar wə balilar uning yenioşya kelip yioşildi; kəpqlikmu kəttik yioşlap ketixti. **2** Elamning əwladliridin, Yəhiyəşning oqli Xekaniya əzraşya: — Biz Hudaşimizoya sadakətsizlik kilip bu

zemindiki yat taipilərdin hotun aptuk. Həlbuki, İsrail üçün yənıla ümid bar; **3** biz əmdı Hodayimiz bilən əhdilixəyli, hojamning wə Hodayimizning əmrliridin kərqup titrğənlərnıng nəsihitigə əsasən bu hotunlarnı wə ulardın tərəlgən pərzəntlərnı yoloqa selip qoyaylı. Həmmə ix Təwrat kənunı boyıqə kılınsun. **4** Tur! Bu ix sanga baolıktur, biz seni qollaymız; jür'ətlik bolup ixni ada kılöin, — dedi. **5** Xuning bilən Əzra ornidin kəpup, kəhınlarnıng Lawıylarnıng wə pütkül İsrail jamaitining baxlıqlırını xu sez boyıqə ix kılımız, dəp kəsəm iqxkə ündidi, ular kəsəm iqtı. **6** Andın Əzra Hudanınıng öyi aldidin kəpup Əliyaxibning oqlı Yəhəhananınıng öyigə kirdi; u u yərgə kəlgəndə oqızamu yemidi, sumu iqmidi, qünki u sürgünlüktin kəytip kəlgənlərnıng sadakətsizlik üqün eqınattı. **7** Xuning bilən Yəhudiya wə Yerusalemda sürgünlüktin kəytip kəlgənlərnıng həmmisigə jakarlinip, Yerusalemoqa yioqilinglar, **8** əmirlər wə aksakallarnıng nəsihiti boyıqə, kimki üq kün iqidə yetip kəlmisə, unıng pütün mal-mülki musadirə kılınidu, sürgündin kəytip kəlgənlərnıng jamaitidinmu ayrılıdu, dəp, jakarnamə qıkirildi. **9** Xuning bilən Yəhuda wə Binyamindiki barlık ərlər üq künigiqə Yerusalemoqa yioqilip boldi. U tokkuzinqi aynıng yigirminqi küni idi; barlık həlk Hudanınıng öyining hoylisidiki məydanəqa kelip olturdi, kəpqilik bu ixtin kərkaqqa, xuningdək kattik yaşqan yamoqur tüpəylidin, titrəp ketixti. **10** Kəhın Əzra ornidin kəpup ularəqa: — Silər Hudaəqa sadakətsizlik kılıp yat taipilərnıng kızlırını hotunlukqa elip İsrailarnıng itaətsizlikini axurdunglar. **11** Əmdı silər ata-bowanglarnıng Hudasi boləjan Pərwərdigar aldidə gunaşinglarnı tonup, unıng nəziridə durus boləjanni kılıp, özünqlarnı bu zemindiki taipilərdin wə bu yat əllik hotunliringlardın arını oquq kilinglar, dedi. **12** Pütün jamaət yukiri awazda jawap berip: — Maqul, biz əzlrininıng xu gəpliri boyıqə ix kərimiz. **13** Birək adəmlər bək kəp, yənə kelip yamoqur pəslı boləqaqqa talada turalmaymız; unıng üstigə bu degən bir-ikki kündə pütidoqan ix əməs, qünki bizdə bu ixta itaətsizlik kıləjanlar nəhayiti kəptur! **14** Hudanınıng muxu ix tüpəyli kəlgən kattik oqəzipininıng bizdın kətküqə, baxlıqlırimiz pütkül jamaətkə wəkil bolup Pərwərdigarnıng aldidə tursun; bizning hərəkəysi xəhərlirimizdə yat əllərdin hotun aloqanlarmu bəlgiləngən wəqıtta xu xəhərnıng aksakal wə həkımliri bilən birliktə kelip bu ixni bir tərəp kılınun, — dedi. **15** Bu ixkə pəkət Asahəlnıng oqlı Yonatan bilən

Tıkwahning oqlı Yahziya kərxi qıktı, Məxullam bilən Lawiy Xabbitay ularını kollidi. **16** Xuning bilən sürgündin kəytip kəlgənlər ənə xundək kildi. Kəhın Əzra wə ata jəmətlirininıng baxlıqlırı boləjanlar jəməti boyıqə bu ixkə ayrıldı; ularning həmmisi ismiliri boyıqə tizimlandı. Ular oninqi aynıng birinqi küni bu ixni təkürüp bir tərəp kılıxkə kirixti. **17** Ular yat əllik hotunlarnı aloqan ərlərnıng sorıqını birinqi aynıng birinqi küni tügətti. **18** Kəhınlarnıng əwladlırı iqidə yat əllik hotunlarnı aloqanlardın muxular qıktı: — Yozadakning oqlı Yəxuanıng wə unıng kərındaxlırınınıng əwladlıridin: — Maaseyah, Əliezər, Yarib, Gədəliya. **19** Ular hotunlirimizni yoloqa selip qoyimiz dəp [kəsəm kılıp] qol berixti wə gunaşı üqün itaətsizlik kurbanlıqı süpitidə qoy padisidin bir kəqkərnı sundi. **20** Immərnıng əwladlıridin Hənanı bilən Zəbadiya; **21** Hərimning əwladlırı iqidə Maaseyah, Eliyah, Xemaya, Yəhıyəl wə Uzziya; **22** Paxhurnıng əwladlıridin Əlyoyınay, Maaseyah, İsmail, Nətanəl, Yozabad wə Əlasah. **23** Lawıylar iqidə Yozabad, Ximəy, Kelaya (Kelitəwmu deyilidu), Pitahıya, Yəhuda bilən Əliezər; **24** oqəzəkəxlər iqidə Əliyaxib; dərwəziwənlər iqidə Xallum, Tələm, Uri. **25** İsrailardın: — Paroxning əwladlıridin Ramiya, Yızziya, Malkiya, Miyamin, Əliazar, Malkiya, Binaya; **26** Elamning əwladlıridin Mattaniya, Zəkəriya, Yəhıyəl, Abdi, Yərimot bilən Eliyah; **27** Zattuning əwladlıridin Əlyoyınay, Əliyaxib, Mattaniya, Yərimot, Zabad bilən Aziza; **28** Bibayning əwladlıridin Yoəhəhanan, Hənaniya, Zabbay bilən Atlay; **29** Banıning əwladlıridin Məxullam, Malluk, Adaya, Yaxub, Xəal bilən Ramot; **30** Pəhat-Moabning əwladlıridin Adna, Jilal, Binaya, Maaseyah, Mattaniya, Bəzaləl, Binnuiy bilən Manassəh; **31** Hərimning əwladlıridin Əliezər, Yixiya, Malkiya, Xemaya, Ximeon, **32** Binyamin, Malluk wə Xəməriya; **33** Haxumning əwladlıridin Mattınay, Mattatah, Zabad, Əlifələt, Yəramay, Manassəh wə Ximəy; **34** Banıning əwladlıridin Maday, Amram, Uəl, **35** Binaya, Bədiya, Keluhay, **36** Waniya, Məramot, Əliyaxib, **37** Mattaniyah, Mattınay, Yaasu, **38** Bani, Binnuiy, Ximəy, **39** Xələmiya, Natan, Adaya, **40** Maknadıbay, Xaxay, Xaray, **41** Azarəl, Xələmiya, Xəməriya, **42** Xallum, Amariya, Yüsüp; **43** Nəbonıng əwladlıridin Jəiyəl, Mattitiyah, Zabad, Zəbina, Yadday, Yoel wə Binaya. **44** Bularnıng həmmisi yat əllik hotunlarnı aloqanlar idi, wə xuningdək ulardın bəzilərnıng hotunlırı pərzəntmu kərgənidi.

Nəhəmiya

1 Həqəliyaning oşli Nəhəmiya xundək bayan kildiki: — Yigirminqi yili Kisləw eyida, mən Xuxan kəl'əsida turattim, **2** Əz qerindaxlirimdin biri boləjan Hənanı bilən birnəqqə kixi Yəhədiyədin qikip kəldi; mən ulardin sürgünlüktin kutulup qələjan Yəhədalar wə Yerusalem toşrisida soridim. **3** Ular manga: — Sürgünlüktin kutulojan həlkning kəldisi [Yəhədiyə] əlkisidə kəttik jəpə-muxəkəkət astida wə ahanət iqidə kəldi. Yerusalemning sepili bolsa əruwetildi, kəwuklirimu kəydürüwetildi, dəp eytip bərdi. **4** Mən bu gəplərnı anglap olturup yioşlap kəttim, birnəqqə küngiqə nalə-pəryad kətürüp, asmanlardiki Huda aldida roza tutup, dua kəlip **5** mundaq dedim: — «I asmandiki Huda Pərwərdigar, Əzini səyüp, əmlirini tutqanlarəja əzgerməs mehir kərsitip əhdəsidə turoşuqi uluə wə dəhxətlik Təngri, **6** əmdi Sening aldingda muxu pəyttə kulliring Israillər üqün pəkir kulungning keqə-kündüz kiliwatqan bu duasioja kuliking selinoşay, kəzüng oquk boləjay! Mən biz Israillarning Sening aldingda sadir kəlojan gunəhlirimizni etirap kilimən; mənmu, atamning jəmətimu gunəh kilduk! **7** Biz Sening yolungəja tətür ix kəlip, Sən kulung Musəjoja tapilojan əmlirining, bəlgilimiliring wə həkəümliringni heq tutmiduk. **8** Sening Əz kulung Musəjoja tapilap: «Əgər silər wəpasizlik kəlsanglar, silərnı pütün taipilərnıng arisoja tarkitiwetimən; lekin Manga yenip kelip, Mening əmlirimni tutup əməl kəlsanglar, gərqə aranglardin həttə asmanlarning əng qetigə kəoşliwetilgənlər bolsimu, Mən ularnı xu yərdin yioşip, Mening namimni tikləxə talliojan jəyoja elip kelimən» degən səzüngni yad kəloşaysən, dəp ətünimən. **10** Bularning həmmisi Sening kulliring wə Sening həlkning, Əzüngning zor kudriting wə küqlük kolung bilən hərlükkə kutkuzdung. **11** I Rəbbim, kulungning duasioja həm Sening namingdin əyminixtin səyüngən kulliringningmu duasini kuliking tingxioşay; bügün kulungning ixlirini onguxluk kəloşaysən, uni xu kixining aldida iltipatkə erixtürgəysən». Xu wəqəttə mən padixəhning sakijysi idim.

2 Wə xundək boldiki, padixəh Artəhxəxtəning yigirminqi yili Nisan eyi, padixəhning aldioja xarab kəltürülgənidi; mən xarabni elip padixəhka sundum. Buningdin ilgiri mən padixəhning aldida heqkəqan əmkin kərüngən əməs idim. **2** Xuning bilən

padixəh meningdin: — Birər kesiling bolmisa, qiraying nemixkə xunqə əmkin kərünidu? Kənglüngdə qokum bir dərd bar, dewidi, mən intayin kərkup kəttim. **3** Mən padixəhka: — Padixəhim mənggü yaxioşayla! Ata-bowilirimning kəbriliri jəylaxqan xəhər harabilikkə aylanəjan, dərwəza-kəwukliri kəydürüwetilgən tursa, mən kəndəkmə əmkin kərünməy? — dedim. **4** Padixəh meningdin: — Sening nemə təliping bar? — dəp soriwidi, mən asmandiki Hudaəjoja dua kəlip, **5** andin padixəhka: — Əgər padixəhimning kəngligə muwəpik kərünsə, kulliri əzlrining aldida iltipatkə erixkən bolsa, meni Yəhədiyəgə əwətkən bolsila, ata-bowilirimning kəbriliri jəylaxqan xəhərgə berip, uni yengiwəxtin kurup qiksam, dedim. **6** Padixəh (xu qəoşda hanix padixəhning yenida olturatti) məndin: — Səpilinggə kənqilik wəqət ketidu? Qəqan kəytip kelisən? — dəp soridi. Xuning bilən padixəh meni əwətxni muwəpik kərdi; mənmu uningəja kəytip kelidojan bir wəqətni bekittim. **7** Mən yənə padixəhtin: — Aliylirioja muwəpik kərünsə, manga [əfrat] dəryasining u kətidiki waliyləroja meni taki Yəhədiyəgə bəroşuqə ətkili kəyux toşruluk yarlık hətlirini pütüp bərgən bolsila; **8** Wə yənə padixəhlik ormanlikioja kərayidojan Asəfka mukəddəs əygə təwə boləjan kəl'əning dərwəziliri, xuningdək xəhərnıng sepili wə əzüm turidojan əygə kətidiojan limlarnı yasəxkə kəraklik yəoşəqlarnı manga berix toşrulukmu bir yarlikni pütüp bərgən bolsila, dedim. Hudaşimning xəpəkətlik kəli üstümdə boləqəqə, padixəh iltipət kəlip bularning həmmisini manga bərdi. **9** Xuning bilən mən dəryaning u kətidiki waliylarning yenioja berip padixəhning yarliklirini tapxurdum. Padixəh yənə birnəqqə kəoxun sərdərliri bilən atlık ləxkərlərnimu manga həmrəh boluxkə orunlaxturoşanidi. **10** Həronluk Sanballat bilən Ammoniy Tobiya degən əməldər Israillarning mənəpətinı izdəp adəm kəptu, degən həwərnı anglap intayin narazi boldi. **11** Mən Yerusəleməja kelip üq kün turdum. **12** Andin keqisi mən wə manga həmrəh boləjan birnəqqə adəm ornimizdin turduk (mən Hudaşimning kənglüngə Yerusəlem üqün nemə ixlarnı kilixni saləjanlikə toşrisida heqkimgə birər nemə demigənidim). Əzüm mingən uləşdin bəxkə heqkəndəq uləşmu əlməy, **13** keqisi «jiloja kəwukı»din qikip «əjdihə buliki»əja kərap mēngip, «Tezək kəwukı»əja kelip, Yerusəlemning buzuwetilgən sepillirini wə kəydürüwetilgən kəwuk-dərwəzilirini

kəzdin kəqürdum. **14** Yənə aldioğa mengip «Bulak kowuqi» bilən «Xahənə kəlgə» kəldim; lekin xu yərdə mən mingən ulaşning ətüxikə yol bək tar kəlgəqkə, **15** keqিদə mən jiloğa bilən qikip sepilni kəzdin kəqürüp qıktim. Andin yenip «Jiloğa kowuqi»din xəhərgə kirip, öygə kayttim. **16** Əməldarlarning heqkaysisi mening nəgə barəjanliqimni wə nemə kiləjanliqimni bilməy kelixti, qünki mən ya Yəhudiylarəğa, kahinlarəğa, ya əmir-hakimlarəğa wə yaki baxka hizmət kilidiojanlarəğa heqnemə eytmioqanidim. **17** Keyin mən ularəğa: — Silər beximizoğa kəlgən balayi'apətni, Yerusalemnin harabigə aylanojanliqini, sepil kowuklirining kəydürüwetilganlikini kərdunglar; kelinglar, həmmimiz haqarətkə kəliwərməslikimiz üqün Yerusalemnin sepilini kaytidin yasap qıqayli, — dedim. **18** Mən yənə ularəğa Hodayimning xəpəkətlik kolining mening üstümdə boləjanliqini wə padixahning manga kiləjan gəplirini eytiwidim, ular: — Ornumizdin turup uni yasayli! — deyixip, bu yaxhi ixni kilixka öz kollirini kuwwətləndürdi. **19** Lekin Həronluk Sanballat, hizmətkar Ammoniy Tobiya həm ərəb boləjan Gəxəm bu ixni anglap bizni zanglik kilip mənəsxməy: — Silərnin bu kiləjaninglar nemə ix? Silər padixahka asiylük kilmaqimusalər? — deyixti. **20** Mən ularəğa jawab berip: — Asmanlardiki Huda bolsa bizni şələbigə erixtüridu wə Uning kulliri boləjan bizlər kəpup kurimiz. Lekin silərnin Yerusalemdə heqkəndək nesiwənglar, hoqukunglar yaki yadnamənglar yok, — dedim.

3 Xu qəşdə bax kahin Əliyaxib wə uning kahin kerindaxliri kəpup «Koy kowuqi»ni yengiwaxtin yasap qıkti; ular kowukning kənatlirini ornitip, uni [Hudaşə] atap muqəddəs dəp bekitti; ular «Yüzning munari» bilən «Hənaniyəlnin munari»oşiqə boləjan arilikteki sepilni onxəp, uni muqəddəs dəp bekitti; **2** Uningəğa tutax kışimini Yeriholuklar yasidi; yənə uningəğa tutax kışimini Imrining oşli Zakkur yasidi. **3** «Belik kowuqi»ni Sənaahning oşulliri yasidi; ular uning lim-kexəklirini selip, kənatliri, taqakliri wə baldaklirini ornatti. **4** Uningəğa tutax kışimini Haqozning nəwrisi, Uriyaning oşli Məramot yasidi; uningəğa tutax kışimini Məxəzəbəlnin nəwrisi, Bərekiyaning oşli Məxullam yasidi. Uningəğa tutax kışimini Baanahning oşli Zadok yasidi. **5** Uningəğa tutax kışimini Təkoaliklar yasidi; lekin ularning qongliri öz hojisining ixini zimmisigə ilixka unimidi. **6** «Kona kowuqi»ni Pasiyaning oşli

Yəhoda bilən Besodiyanning oşli Məxullam yasidi; ular uning lim-kexəklirini selip, kənatliri, taqakliri wə baldaklirini ornatti. **7** Ularning yenidiki tutax kışimini Gibeonluk Məlatiya, Meronotluk Yədon həmdə Dəryaning bu şərbiy tərpidiki waliylarning baxkuruxi astidiki Gibeonluklar bilən Mizpahliklar yasidi. **8** Ularning yenidiki tutax kışimini zərgərlərdin boləjan Harhəyaning oşli Uzziyəl yasidi. Uningəğa tutax kışimini huxbuy buyum yasaydioğan ətirqilərdin Hənaniya yasidi. Ular Yerusalem [sepilini] taki «Kəlin tam»oşiqə onxəp yasidi. **9** Ularning yenidiki tutax kışimini Yerusalemnin yerimining haqimi boləjan Hurning oşli Refaya yasidi. **10** Ularning yenida, Harumafning oşli Yədəya əzining əyining udulidiki kışimini yasidi. Ularning yenidiki kışimini Haxabniyaning oşli Həttux yasidi. **11** Hərimning oşli Malkiya bilən Paqat-Moabning oşli Həxxub sepilning baxka bir bəliki bilən «Humdanlar munari»ni yasidi. **12** Ularning yenidiki tutax kışimini Yerusalemnin yerimining haqimi Hallohəxning oşli Xallom əzi wə uning kışliri yasidi. **13** «Jiloğa kowuqi»ni Hənan bilən Zanoah xəhərnin aqalisi yasidi. Ular uni yasap, uning kənatliri, taqakliri wə baldaklirini ornatti wə yənə «Tezak kowuqi»oşiqə ming gəz sepilnimu yasidi. **14** «Tezak kowuqi»ni Bəyt-Həkkərəm yurtining baxlikı Rəkabning oşli Malkiya yasidi; ular uni yasap, uning kənatliri, taqakliri wə baldaklirini ornatti. **15** «Bulak kowuqi»ni Mizpah yurtining baxlikı Kol-Həzəhning oşli Xallum yasidi. U uni yasap, əgzisini yepip, uning kənatliri, taqakliri wə baldaklirini ornatti wə yənə xahənə baqəning yenidiki Siloam kəlnin sepilini «Dawutning xəhəri»din qüxidioğan pələmpəyigə yengiwaxtin yasidi. **16** Uningdin keyinki tutax kışimini Dawutning kəbrilirining udulidiki wə uningdin keyinki sün'iy kəlgə həm uning kəynidiki «Palwanlarning əyi»gə kədar Bəyt-Zur yurtining yerimining haqimi, Azbukning oşli Nəhəmiya yasidi. **17** Uningdin keyinki tutax kışimini Lawiylar — Yəni Banining oşli Rəhəm yasidi, uning yenidiki tutax kışimini Keilahning yerim yurtining haqimi Həxabiya əz yurtioğa wakalitən yasap qıkti. **18** Uning yenidiki tutax kışimini ularning kerindaxliri — Keilahning ikkinqi yerimining haqimi, Hənadadning oşli Baway yasidi. **19** Uning yenida, Mizpahning haqimi Yəxuyanning oşli Ezer qoral-yarəş ambirioğa qıqix yolining udulida, sepilning dokmuxidiki yənə bir bəlikini yasidi. **20** Zabbayning oşli Baruk uningdin keyinki yənə bir bəlikini, yəni

sepilning doqmuxidin taki bax kaħin Əliyaxibning əyining dərwasisiojiqə boləqan bəlikini kəngül qoyup yasidi. **21** Uning yenida Һakozning nəwrisi, Uriyaning oqli Məramot sepilning Əliyaxibning əyining dərwasisidin taki Əliyaxibning həyolisining ahiriojiqə boləqan yənə bir bəlikini yasidi. **22** Bular din keyinki bir qışmini İordan tüzlənglikidikilər, kaħinlar yasidi. **23** Bularning yenida, Binyamin bilən Һaxxub öz əyining udulidiki bəlikini yasidi. Ulardın keyin Ananiyaning nəwrisi, Maaseyahning oqli Azariya öz əyining yenediki qışimni yasidi. **24** Uning yenida, Azariyaning əyidin taki sepilning doqmuxiojiqə boləqan yənə bir bəlikini Һenadadning oqli Binnui yasidi. **25** [Uning yenida], Uzayning oqli Palal padixah ordisinining doqmuxi, xuningdək ordidiki qoqqiyp turoqan, zindan həyolisining yenediki egiz munarning udulidiki bəlikini yasidi. Uningdin keyinki bir bəlikini Paroxning oqli Pidaya yasidi. **26** Əmdi Ofəldə turidioqan ibadəthana hizmətkarliri künqix tərəptiki «Su qowuki»ning udulidiki wə qoqqiyp turoqan munarning udulidiki sepilni yasidi. **27** Qoqqiyp turoqan qong munarning udulida Təkoalıklar taki Ofəl sepiliojiqə boləqan ikkinqi bir bəlikini yasidi. **28** «At qowuki»ning yukiri bir bəlikini kaħinlar hər biri öz əyining udulidiki qışimini yasidi. **29** Immərning oqli Zadok ularning yenida, keyinki qışimini, öz əyining udulidiki bir bəlikini yasidi. Uning yenediki tutax qışimini «xərqi dərwaza»ning dərwasiwəni Xekaniyaning oqli Xemaya yasidi. **30** Uning yenida, Xələmiyaning oqli Һananiya bilən Zalafning altinqi oqli Һanun ikkinqi bir bəlikini yasidi; ularning yenida, Bərəkianing oqli Məxullam öz qorusining udulidiki bir bəlkni yasidi. **31** Uning yenida, xu yərdin tartip ibadəthana hizmətkarliri bilən sodigərləning qoruliridin etüp, «Təxrürux qowuki»ning udulidiki sepil doqmuxining balihanisiojiqə boləqan bəlikini zərgərlərdin boləqan Malkiya yasidi. **32** Doqmuxning balihanisi bilən «Qoy qowuki»ning arilikidiki bəlkni zərgərlər bilən sodigərlər yasidi.

4 Xundak boldiki, Sanballat bizning sepilni yengiwaxtin onxawatqanlikimizni anglap oşəpəlinip, kəhri bilən Yəhudalarni məshirə kildi. **2** U öz qerindaxliri wə Samariyə qoxuni aldidə: — Bu zəip Yəhudalar nemə kiliwatidu? Ular əzlririni xundak mustəhkəmliməqqu? Ular qurbanlıqlarni sunmaqqu? Ular bir kün iqidə püttürüməqqu? Topa dəwiliri iqidin kəyüp kətkən

taxlarni kolap qikirip ularoşa jan kirgüzəmdikən? — dedi. **3** Uning yenida turuwatqan Ammoniy Tobiya: — Ular hər qanqə yasisimu, bir tülkə sepilning üstigə yamixip qiqsa, ularning tax temini ərüwetidu! — dedi. **4** — I Hudayimiz, qulaq selip anglioyəsən, kəmsitilməktimiz, ularning kiləqan Һakarətlirini öz bexioşa yanduroşaysun; ularni tutkun kilip elip beriləqan yaqa yurtta Һəkning oljioşa aylanduroşaysun! **5** Ularning kəbiqlirini yapmioşaysən, gunəhliri aldingdinmu ərüwetilmisun; qünki ular sepilni onxawatqanlarıning kəngligə azar bərdi! **6** Xundaktimu sepilni yengiwaxtin onxawərduq; uni ulap, egizlikini yerimioşa yətküzduq; qünki kəpqlik kəngül qoyup ixlidi. **7** Xundak boldiki, Sanballat, Tobiya, Ərəblər, Ammoniyar, Axdoqluqlar Yerusalem sepillirini yengiwaxtin onxax quruluşining yənə elip beriləwatqanlikini, sepil bəsiqlirining etiwetilgənlikini anglap qattiq oşəpərkə kelixtidə, **8** birliktə Yerusalemə Һujum kilip uningda qalaymiqanqilik tuşduruxni kəstləxti. **9** Xunga biz Hudayimizə iltiya kilduk həm ularning səwəbidin keqə-kündüz kəzətqi qoyup, əzlrimiz ulardın mudapilənduk. **10** Bu qaoşda Yəhudiyədikilər: — İxqi-Һammallar Һalidin kətti, xuningdək qalmaqesək əhlətlər yənə nahayiti kəp, biz sepilni onxaxqə Һəttə sepiləqimu yekinxaləmiduk! — deyixti. **11** Xuning bilən bir waqıtta duxmənlirimiz: — Ular səzməstə, ular kərməstə, ularning arisioşa kiriwəlip ularni öltürüp, quruluşni tohtitiwetimiz! — deyixti. **12** Wə xundak boldiki, ularning ətrapida turuwatqan Yəhudalarnu yenimizə on kətim kelip: — Qaysi tərəpkə qarışanglar, ular xu tərəptin kelip silərgə Һujum qilmaqqi! — dəp həwər yətküzixti. **13** Xunga mən Һəlkni jəmət-jəmət boyiqə, qolioşa qiliq, nəyzə wə okyalirini elip, sepili pəs boləqan yaqi Һujuməşa oquq turoqan yərlərdə sepilning arqisida qarawulluqta turuxqə qoydum. **14** Kəzdin kəqürüp qiqkəndin keyin ornumdin qopup mətiwərlər bilən əmədarlar wə baxqə Һəlkqə: — Ulardın qorkmənglar; uluş wə dəhxətlik Rəbni esinglarda tutunglar, öz qerindaxliringlar, oşul-kizliringlar, ayalliringlar wə əy-makaninglar üçün jəng qilinglar, dedim. **15** Xundak boldiki, əzlrining suyikəstini bilip qaloqanlikimiz duxmənləning kuliqioşa yetip barəşaq, xuningdək Huda ularning suyikəstini bitqit kiləşaq, biz həmmimiz sepiləşa qaytip, hər birimiz əsli ix ornimizda ixni dawamlaxturiwərduq. **16**

Ənə xu qaojdin baxlap hizmətkarlimning yerimi ix bilən boldi, yerimi kəliqə nəyza, qalkən, okya tutqən, dobuloqə-sawut kiygən həlda yürüxti. Sərdar-əməldarlar sepilni ongxawatqən barlıq Yəhuda jəmətidikilərnin arkisida turdi. Həm yüklərnə toxuwatqənlar həm ularoqə yük artiwatqənlar mu bir kəlidə ixləp, bir kəlidə yaraqlirini qing tutuxqənidi. **18** Tamqilarning hər biri bəllirigə kiliq-hənjlirini asqən həlda [sepilni] yasawatatti; kanayqi bolsa yenimda turatti. **19** Mən mətiwərlər, əməldarlar wə baxqə həlkqə: — Bu quruluş nəhayiti qong, dairisi kəng; biz həmmimiz sepilə bələk-bələklər boyiqə tərkiyə ixləp, bir-birimizdin yirək turuwatimiz. **20** Xunga məyli kəyərdə bolunglar, kanay awazini anglisanglarla, biz bar xu yərgə kelip yiqilinglar; Huda yimiz biz üçün jəng kilidu, — dedim. **21** Biz ənə xu tərkiyə ixliduk; həlkning yerimi tang atqəndin tartip yultuz qiqkuqə nəzilirini qing tutup turuxti. **22** U qaoqda mən yənə həlkqə: — Həmməylən əz hizmətkari bilən keqini Yerusalemoqə kirip ətküzsun, xundək bolsa ular keqisi bizning muhəpizətqilikimizni kilidu, kündüzi ixləydu, dedim. **23** Xundək kilip ya mən, nə kərindaxlirim, ya hizmətkarlim yaki manga əgəxkən muhəpizətqilərnin heqkəyisi kiyimlirini selixmidi; hər biri hətta suqə baroqəndimu əzining yaraqlirini eliwalatti.

5 U qaoqda halayik wə ularning hotunliri əz kərindaxliri boləqən Yəhudadar üstidin xikayət kilip kattik dad-pəryad kətürüxti. **2** Bəzilər: — Biz wə oqul-kizlirimizning jan sanimiz kəp, kün kəqürimiz üçün toyoqədə axlik almisək bolmaydu, deyixti. **3** Yənə bəzilər: — Biz aqarqilikta qəloqən waqtimizda axlik elip yəymiz dəp etizlirimiz, üzümzarliklirimizni wə əylirimizni rəniqə berixkə məjbur bolduk, deyixti. **4** Wə yənə bəzilər: — Padixahning etizlirimiz wə üzümzarliklirimiz üstigə saləqən baj-selikni tapxuruxqə pul kərz alduk. **5** Gərqə bədənlirimiz kərindaxlirimizning bədənlirigə, pərzəntlirimiz ularning pərzəntlirigə ohxax bolsimu, ləkin oqul-kizlirimizni qul-dədək boluxqə tapxurmay amalimiz bolmidi; əməliyəttə kizlirimizdin bəziliri alliqəqən dedək bolupmu kətti; ularni bədəl tələp hərlikkə qiqirixqə qurbimiz yətmidi, qünki bizning etizlar wə üzümzarliklirimiz hazır baxqilarning qolididur, — deyixti. **6** Mən ularning dad-pəryadlirini wə eytqən bu gəplirini angliqəndin keyin kattik oqəzəpləndim. **7** Kənglümdə

birər qur oyliniwaləqəndin keyin, mətiwərlər bilən əməldarlarni əyibləp: — Silər əz kərindaxliringlaroqə kərz berip ularin əsüm alidikənsilər-hə! — dəp tənbiq bərdim. Andin ularning səwəbidin qong bir yiqin eqip **8** ularni: — Biz küqimizning yetixiqə yat taipilərgə setiwetilgən kərindaximiz Yəhudalarni kayturup setiwalduk, ləkin silər bizni ularni kayturup setiwalsun dəp kərindaxliringlarni yənə setiwətməqki boluwatamsilər? — dəp əyibliwidim, ular dəydiqən gəp tapalmay, xük turup qaldi. **9** Andin mən ularoqə yənə: — Silərnin bu kiləqininqlar kəmlaxmaptu. Silər düxmənlirimiz boləqən taipilər aldidə bizni ahanətkə qaldurmay, Huda yimizning qorqunqida mangsanglar bolmasmidi? **10** Mənmü, kərindaxlirim wə hizmətkarlim ularoqə pul wə axlik ətnə berip turup əsüm alsək alattuk! Silərdin ətünimən, mundək əsüm elixtin wəz keqəyli! **11** Ətünüp qalay, silər dəl bügün ularning etizlirini, üzümzarlik, zəytunzarlik wə əylirini kayturup beringlar, wə xuningdək silər ularin ündürüwaləqən pul, axlik, yengi məy-xarab wə yengi zəytun maylirining əsümünü ularoqə kayturup beringlar, dedim. **12** Ular: — Kayturup berimiz, əmdi ularin heq əsüm almaymiz; sili nemə desilə, biz xundək kilimiz, deyixti. Mən kahinlarni qakirtip kelip, ularni bu wədə boyiqə xundək jira kilixqə kəsəm iqküzdü. **13** Mən tonunning pexini kəqip turup: — Kim muxu wədini ada kilmisa, Huda xu yol bilən uning əzini əz əyidin wə mal-mülkidin məhrum kilip kəkiwətsun! Xu yol bilən uning həmmə nemisi qurukdilib qəloqə kəkiwətsun! — dedim. Pütkül jamaət birdək: «Amin!» deyixti həm Pərwərdigaroqə Həmdusana okuxti. Andin kəpqilik xu wədisi boyiqə deqinidək kilixti. **14** Xuningdək, Yəhudiyə zeminida ularoqə waliy boluxqə tikləngən kündin buyan, yəni padixah Artəhxaxtaning yigirminqi yilidin ottuz ikkinqi yiləqə boləqən on ikki yil iqidə nə mən, nə mening uruk-tuoqənlirim waliylik nenini heq yemiduk. **15** Məndin ilgiri waliy boləqənlər həlkqə əqirqilik selip, ularin [kündilik] axlik, məy-xarab wə xuningdək kirik xəkəl kümüx elip kəlgənikən; hətta ularning hizmətkarlimu həlkning üstidin həqəkwəzlik kilip kəlgənikən. Ləkin mən Hudadin qorqidəqinim üçün undək kilmidim. **16** Mən dərwəkə sepilning quruluşioqə berilgəqə, biz hətta birər etiznimu setiwəlmiduk; mening barlıq hizmətkarlimmu quruluşta ixləxkə xu yərgə yiqilatti. **17** Ətrapimizdiki yat əllərdin

bizning yenimizga kəlgənlərdin belək, mening bilən bir dastihanda oʻziza yəydoʻqanlar Yəhudiylar wə əməldarlardind bir yüz əllik kixi idi. **18** Hərəküni bir kala, hillanoʻqan altə qoy təyyarlinatti, yənə manga bəzi uqar kuxlar təyyarlinatti; hər on kündə bir qetim hərhil mol məy-xarab bilən təminlinətti. Xundak bolsimu mən yənila «wəliy neni»ni tələp qilmidim; qünki quruluq İxi həlkning üstidiki eqir yük idi. **19** — Ah Hodayim, mən muxu həlk üqün qiloʻqan barliq iximni yad atkəysən, manga xapaət kərsətkəysən!

6 Xundak boldiki, Sanballat, Tobiya, ərəb boləqan Gəxəm wə düxmənlirimizning qaloʻqan qismi mening sepilni yengiwaxtin ongxap qikqanlikimni, sepilning əmdi bəsüklirining qalmioʻqanlikini anglap (lekin u qaoʻqda mən tehi sepil qowuklirining qanatlirini ornatiwəqanidim), **2** Sanballat bilən Gəxəm manga: — Kəsilə, biz Ono tüzlənglikidiki Kəfirim kəntidə kəruəyəyli! — dəp adəm əwətiptu. Əməliyətə ular manga kəst qilməqci ikən. **3** Xunglaxqə mən əqliləni əwətip: — Mən uluq bir ix bilən xuəqulliniwətkanlikimdin silər tərəpkə qüxməymən. Mən qandəqmu silərninq kəxinglarəqə barimən dəp, ixni taxlap uni tohtitip qoyay? — dedim. **4** Ular uda tət qetim muxu tərəkidə adəm əwətti, mən hər qetim xundak jawap bərdim. **5** Andin Sanballat bəxinqi qetim xu tərəkidə əz hizmətkariəqə peqətlənmigən hətni kolioʻqə tutkuzup əwətiptu. **6** Həttə: «Hərqəysi əllər arisida mundak bir gəp tarkilip yüridu, wə Gəxəmmu xundak dəydu: — Sən wə Yəhudalar birgə isyan kətürməqci ikənsilər; xunga sən sepilnimu yengiwaxtin ongxaxqə kirixipsən; eytxlarəqə qarioʻqanda sən əzüngni ularəqə padixah qilməqci ikənsən. **7** Sən yənə Yerusalemə əzüng toʻqruq: «Manə, Yəhudiyədə əzimizning bir padixahimiz bar!» dəp jar selip təxwəq kəlixqə birnəqqə pəyoʻqəmbər qoyupsən. Əmdi bu gəplər səzsiz padixahning kulioʻqə yetip bayan qilinidu. Xunga, kəlgin, biz birliktə məsiləhtəlixiwəlyli» deyilgənikən. **8** Mən uningə: «Sən eytkən ixlər həqəqəqan qilinəqən əməs; bular bəlkə əz kənglüngdin oydurop qikəroʻqining, haləs» dəp jawap qayturdu. **9** Əməliyətə, ular: «Muxundak qilsək ularning qoli məoʻqursizlinip, quruluq ixə ada qilinmay qalidu!» dəp oylap bizni qorqətkəqci idi. — «Əmdi mening qolumni ixtə tehimu küqləndürgəysən!» **10** Məhətabəlninq nəwrisi, Delayaning oʻqli Xəmayə əzini əz əyigə qəmiwəqanidi; mən uning əyigə

kəlsəm u: — Biz Hudaning əyidə, ibadəthaninq iqidə kəruəyəyli wə ibadəthaninq dərwezə qənatlirini etip qoyayli; qünki ular seni əltürgili kelidu; xübhətsizki, kəqisi kelip seni əltürməqci boldi! — dedi. **11** Mən: — Manga ohxax bir adəm qandəqmu kəqip kətsun? Məndək bir adəm jenimni kutkuzimən dəp qandəqmu ibadəthanioʻqə kiriwəloʻqədmən? Mən hərgiz u yərgə kiriwəlməymən! — dəp jawap bərdim. **12** Qünki mən qarısam, uning Huda tərəpidin əwətilgən əməs, bəlkə Tobiya bilən Sanballat tərəpidin setiwəlinip, manga zeyan yətküzməqci bolup bu bəxərat bərgənlikigə kəzüm yətti. **13** Uni setiwəlixidiki məksət, meni qorqutup, xularning deginidək qiloʻquzup gunah qilduruxtin ibarət idi. Xundak qiloʻqan bolsam, namimni buləqap meni qarilaxqə xikəyət qiləlaydoʻqan bolatti. **14** — «Ah Huda, Tobiya bilən Sanballatni esingdə tutup, ularning qiloʻqanlirioʻqə yarixə əz bəxioʻqə yanduroʻqəysən, xundaklə meni qorqətkəqci boləqan əyal pəyoʻqəmbər Noadiya bilən bəxqə pəyoʻqəmbərlərninqmu qiloʻqanlirini əz bəxioʻqə yanduroʻqəysən!» **15** Elul eyining yigirmə bəxinqi küni sepil pütüti, pütün quruluqkə əllik ikki kün wəqit kətti. **16** Xundak boldiki, düxmənlirimiz buningdin həwərtəpti wə ətrapimizdiki barliq əllər qorqup ketixti; əz nəziridə həyiwiti bək qüxüp kətti wə bu [quruluqni] Hodayimizing Əzi elip barəqan ix ikənlikini bilip yətti. **17** Xu künlərdə Yəhudiyədiki mətiwərlər Tobiyaəqə nuroʻqun hət yazdi, Tobiya mu ularəqə jawabən daim hət yezip turdi. **18** Qünki Yəhudiyədə Tobiyaəqə baəqlinip kelip, kəsəm iqqən nuroʻqun kixilər bar idi; qünki u Arahninq oʻqli, Xəkəniyaninq küy’oʻqli idi, həmədə uning oʻqli Yoʻhanan Bərəkiyaninq oʻqli Məxullamning qizini hotunlukqə aloʻqanidi. **19** Xuningdək ular yənə mening əldimə pat-pat Tobiyaninq yaxxi ixlirini tiləqə elip qoyuxatti həm mening gəplirimmimu uningə yətküzüp turuxatti; Tobiya bolsa manga pat-pat təhdit selip hət yezip turatti.

7 Sepil ongxilip bolup, mən dərwezilərnini ornitip, dərwezilərnini, oʻzəzəkəxlərnini wə Lawiylərnini bəkitip təyinligəndin keyin xundak boldiki, **2** Mən inim Hənanə bilən kə’ə sərdari Hənanəyini Yerusalemni bəxquruxqə qoydu; qünki Hənanəyini ixənqlik adəm bolup, Hudadin qorquxta kəp adəmlərdin exip ketətti. **3** Mən ularəqə: — Kün issioʻqə Yerusalemning qowukliri eqilmisun; qowuklarning qənatliri etilgəndə, baldaqlar taqəloʻqan wəqitliridimudə dərwezilərnini yənida turup kəzət qilisun; xuningdək

Yerusalemda turuwtanlarning qarawullar kezat newatligiga koyulup bekitilsun; herbir adem ozining bir kezitige mas'ul bolsun, xundakla herbirining keziti ez oyining udulida bolsun, dep tapilidim. 4 Xehar qong hem kangri bolojini bilan ahal az, oylar tehi selinmojanidi. 5 Hudayim konglumga metiwelrar, ameldarlar wa halkning herbirini nasebnamisi boyiq royhatka elixka ularni yojix niyitini saldi. Men awwal birinchi ketim kaytip kalgan adamlarning nasebnamisini taptim, uningda mundak pitulgani: — 6 Tewendikilar Yehudiyeh elksidikilerdin, asli Babil padixahi Nebokadnesar taripidin surgiun kilinojanlardin, Yerusalem wa Yehudiyegah qikip, herbiri ez xehirlirigah katti: — 7 Ular Zerubbabel, Yexua, Nehamiya, Azariya, Raamiya, Nahamani, Mordikay, Bilxan, Misporet, Bigway, Nehum wa Baanahlar billah kaytip kaldi. Emde Israil halkining iqidiki erkaklarning sani tewendikiqah: — 8 Paroxning awladliri ikki ming bir yuz yetmix ikki kixi; 9 Xefatiyaning awladliri uq yuz yetmix ikki kixi; 10 Arahning awladliri alta yuz yetmix bax kixi; 11 Pahat-Moabning awladliri, yani Yexua bilan Yoabning awladliri ikki ming sakkiz yuz on sakkiz kixi; 12 Elamning awladliri bir ming ikki yuz allik tet kixi; 13 Zattuning awladliri sakkiz yuz kirik bax kixi; 14 Zakkayning awladliri yetta yuz atmix kixi; 15 Binnuiyning awladliri alta yuz kirik sakkiz kixi; 16 Bibayning awladliri alta yuz yigirmah sakkiz kixi; 17 Azgadning awladliri ikki ming uq yuz yigirmah ikki kixi; 18 Adonikamning awladliri alta yuz atmix yetta kixi; 19 Bigwayning awladliri ikki ming atmix yetta kixi; 20 Adinning awladliri alta yuz allik bax kixi; 21 Haxakiyaning jametidun bolojan Aterning awladliri toqsan sakkiz kixi; 22 Haxumning awladliri uq yuz yigirmah sakkiz kixi; 23 Bizayning awladliri uq yuz yigirmah tet kixi; 24 Harifning awladliri bir yuz on ikki kixi; 25 Gibeonning awladliri toqsan bax kixi; 26 Bayt-Lahamliklar bilan Nitofaliklar jamiy bir yuz saksan sakkiz kixi; 27 Anatotluklar bir yuz yigirmah sakkiz kixi; 28 Bayt-Azmawotliklar kirik ikki kixi. 29 Kiriati-yearimliklar, Kafirahliklar wa Baxerotluklar bolup jamiy yetta yuz kirik uq kixi; 30 Ramahliklar bilan Gebaliklar jamiy alta yuz yigirmah bir kixi; 31 Mikmaxliklar bir yuz yigirmah ikki kixi; 32 Bayt-Alliklar bilan ayiliklar jamiy bir yuz yigirmah uq kixi; 33 ikkinchi bir Nebodikilar allik ikki kixi; 34 ikkinchi bir Elamning awladliri bir ming ikki yuz allik tet kixi; 35 Harimning awladliri uq yuz yigirmah kixi; 36 Yeriholuklar uq yuz kirik

bax kixi; 37 Lod, Hadid wa Ononing awladliri jamiy yetta yuz yigirmah bir kixi; 38 Sinaahning awladliri uq ming tokkuz yuz ottuz kixi. 39 Kahinlarning sani tewendikiqah: — Yexua jametidiki Yedayaning awladliri tokkuz yuz yetmix uq kixi; 40 Immerning awladliri bir ming allik ikki kixi; 41 Paxhurning awladliri bir ming ikki yuz kirik yetta kixi; 42 Harimning awladliri bir ming on yetta kixi. 43 Lawiylarning sani tewendikiqah: — Hodwahning awladliridin, yani Yexua bilan Kadmiyehning awladliri yetmix tet kixi. 44 Ojzalkaxlardin: — Asafning awladliri bir yuz kirik sakkiz kixi. 45 Daxwaziwelnarning naslidin: — Xallumning awladliri, Aterning awladliri, Talmorning awladliri, Akkubning awladliri, Hatitaning awladliri bilan Xobayning awladliri jamiy bir yuz ottuz sakkiz kixi. 46 Ibadethana hizmetkarliri tewendikiqah: — Zihaning awladliri, Hasufaning awladliri, Tabbaotning awladliri. 47 Kiroxning awladliri, Siyaning awladliri, Padonning awladliri, 48 Libanahning awladliri, Haxabahning awladliri, Xalmayning awladliri, 49 Haxanning awladliri, Giddalning awladliri, Gaharning awladliri, 50 Reayahning awladliri, Raxinning awladliri, Nikodaning awladliri, 51 Gazzamning awladliri, Uzzaning awladliri, Pasiyaning awladliri, 52 Bisayning awladliri, Mounimning awladliri, Nafussasimning awladliri, 53 Bakkubning awladliri, Hakufaning awladliri, Harhurning awladliri, 54 Bazlitning awladliri, Mehidaning awladliri, Harxaning awladliri, 55 Barkosning awladliri, Siseraning awladliri, Temahning awladliri, 56 Nexiyaning awladliri bilan Hatifaning awladliridin ibaret. 57 Sulaymanning hizmetkarlirining awladlirining sani tewendikiqah: — Sotayning awladliri, Soforetning awladliri, Peridaning awladliri, 58 Yaalaning awladliri, Darkonning awladliri, Giddalning awladliri, 59 Xefatiyaning awladliri, Hatitning awladliri, Pokeret-Haxibaimning awladliri bilan Amonning awladliridin ibaret. 60 Ibadethana hizmetkarliri wa Sulaymanning hizmetkari bolojanlarning awladliri jamiy uq yuz toqsan ikki kixi. 61 Tewendiki kixilar Tal-Melah, Tal-Harxa, Kerub, Addon, Immardin kalgan bolsimu, lekin ular ezlirining ata jametining yaki nasebining Israil adimi ikanlikini ispatlap beralmidi. 62 Bular Delayaning awladliri, Tobiyanning awladliri wa Nikodaning awladliri bolup, jamiy alta yuz kirik ikki kixi; 63 Kahinlardin Habayaning awladliri, kozning awladliri bilan Barzillayning awladliri bar idi; Barzillay Gileadlik

Barzillayning bir qizini aloqqa ularning eti bilan ataloqanidi. **64** Bular jəmətining nəsəbnəmisini izdəp tapalmidi; xunga ular «napak» həsəblinip kahinliktin qalduruldi. **65** Waliy ularoqə: — Urim wə tumminni kətürgüqi kahin arimizda hizməttə boluqə «əng muqəddəs yiməkləklər»gə eoiz təgküzməysilər, dedi. **66** Pütün jamaət jəmiy kirik ikki ming üç yüz atmix kixi; **67** Buningdin baxqa ularning yənə yəttə ming üç yüz ottuz yəttə kul-dedik bar idi; yənə ikki yüz kirik bəx ər-ayal oqəzəlqisi bar idi. Ularning yəttə yüz ottuz altə eti, ikki yüz kirik bəx qeqiri, **69** tət yüz ottuz bəx tēgisi wə altə ming yəttə yüz yigirmə exiki bar idi. **70** Jəmət katiwaxliridin bəziliri [ibadəthana] quruluhi üçün hədiyələrini təkdin kildi; waliy həzinigə ming darik altun, əllik das wə bəx yüz ottuz qur kahin toni təkdin kildi; **71** jəmət katiwaxliridin bəziliri quruluhi həzinisigə yigirmə ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx; **72** həlqning qəloqini yigirmə ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx, atmix yəttə qur kahin tonini təkdin kildi. **73** Xuningdin keyin kahinlar, Lawiyalar, dərwaziwənlər, oqəzəlkəxlər wə bir qisim həlq qoxulup, ibadəthana hizmətkariliri, xundakla qəloqan Israil həlqini həmmisi əz xəhərlirigə makanlaxti.

8 Yəttinqi ayoqə kəlgəndə, Israillarning həmmisi əz xəhərlirigə kelip orunlixip boldi. Bu qəoqda pütün halayik huddi bir adəmdək bolup «Su qəwuqi» aldidiki məydanoqə yioqilip, təwratxunas Əzradin Pərwədigarning Musaning wastisi bilən Israiloqə tapiloqan Təwrat-qanun kitabini kəltürüxni tələp kildi. **2** Yəttinqi ayning birinqi küni kahin Əzra Təwrat-qanun kitabini jamaətkə, yəni ər-ayallar, xundakla anglap qüxinələydiqan barlik kixilərnin aldiqə elip qiqti; **3** «Su qəwuqi»ning aldidiki məydanda, ətigəndin qüxkiqə, ər-ayallaroqə, xundakla anglap qüxinələydiqan kixilərgə oqup bərdi. Pütkül jamaətnin kuləkliri Təwrat-qanun kitabidiki səzlərdə idi. **4** Təwratxunas Əzra məhsus muxu ixka həzirlənoqan yəoqəq munbərgə qiqip turdi; uning ong tərpidə turoqini Mattitiya, Xema, Anayah, Uriya, Hilkəya bilən Maaseyahlar idi; sol tərpidə turoqini Pidaya, Mixəəl, Malkiya, Həxom, Həxbaddana, Zəkəriya bilən Məxullam idi. **5** Əzra pütkül halayikning kəz aldida kitabni aqti, qünki u pütün halayiktin egizdə turatti; u kitabni aqkanda, barlik halayik ornidin qopti. **6** Əzra uluq Huda boləqan Pərwədigaroqə mədhəyələr okuwidi, barlik halayik qollirini kətürüp jawəbən: «Amin! Amin!» deyixti;

andin tizlinip, pixanisini yərgə yeqip, Pərwədigaroqə səjdə kildi. **7** Andin keyin Lawiyaların Yəxuya, Bani, Xəbəbiya, Yamin, Akkub, Xəbbitay, Hodiya, Maaseyah, Kelita, Azariya, Yozabad, Hənan wə Pelayalar halayikqə Təwrat qanunini qüxəndürdi; jamaət ərə turatti. **8** Ular jamaətkə kitabtin Hudaning Təwrat-qanunini jaranglik oqup bərdi wə oquloqanni qüxinəwəlixə üçün uning mənisini wə əhmiyiti toqrisida enik təbir bərdi. **9** Waliy Nəhəmiya bilən təwratxunas kahin Əzra wə həlqə qanunning mənisini oqitidiloqan Lawiyalar pütkül jamaətkə: — Bügün Hudayinglar boləqan Pərwədigaroqə ataloqan muqəddəs kündur, yioqəzar qilmanglar! — dedi. Qünki halayikning həmmisi Təwrat qanunidiki səzlərnə anglap yioqəzar qilip ketixkənidi. **10** Andin [Nəhəmiya] ularoqə: — Silər berip nazu-nemətlərnə yəp, xərbətlərnə iqinglar, əzigə [yimək-iqmək] təyyarlıyalmoqanlaroqə yemək-iqmək bəlüp beringlar; qünki bügün Rəbbimizgə ataloqan muqəddəs bir kündur. Oqəmkin bolmanglar; qünki Pərwədigarning xadliki silərnin küqinglardur, dedi. **11** Lawiyalrnu: — Bügün muqəddəs kün boləoqəqə, tinqlininglar, oqəmkin bolmanglar! — dəp jamaətni tinqləndürdi. **12** Jamaət qəytip berip, yəp-iqixti, bəxqilaroqimə yimək-iqmək üləxtürüp bərdi, xad-huramlikqə qəmdə; qünki ular berilgən təlim səzlrini qüxəngənidi. **13** Ətisi halayik iqidiki qəbilə katiwaxliri, kahinlar wə Lawiyalar təwratxunas Əzraning yenioqə yioqilip, Təwrat qanunidiki səzlərnə tehimə qüxinip pəm-parasətkə erixməqci boldi. **14** Ular Təwrat qanunida Pərwədigar Musaning wastisi bilən Israillaroqə yəttinqi aydiki həytta kəpilərdə turuxi kərəkləki pütülgənlikni ukti, **15** xundakla əzliri turuwatqan barlik xəhərlərdə wə Yerusalemdə: «Silər taqə qiqip, zəytun xəhi bilən yawa zəytun xahlirini, hadas əjmə xahlirini, horma dərəhlirining xahlirini wə yopurmakliri barəqsən dərəh xahlirini əkilip, Təwrat yeziloqinidək kəpilərnə yasanglar» degənlikni tarkitip jarkalaxni buyruqanlikni ukti. **16** Xuning bilən halayik qiqip xəh əkilip əzliri üçün, hərbi oylirining oqziliridə, həyililridə, Hudaning oydiki həyililərdə, «Su qəwuqi»ning qong məydənida wə «Əfrayim dərwazi»ning qong məydənida kəpilərnə yasap tikti. **17** Sürgünlüktin qəytip kəlgən pütkül jamaət kəpilərnə yasap tikti wə xundakla kəpilərgə jaylaxti; Nunning oqli Yəxuaning künliridin tartip xu küngiqə Israillar undək qilip bəqmioqanidi. Həmməyəln qəttik huxal boluxti. **18** Birinqi kündin ahirki küngiqə [Əzra]

härkünü Hudaning Təwrat-kanun kitabini oqudi. Ular yettə kün heyət ötküzdü; səkkizinçi küni bəlgilimə boyıqə təntənilik ibadət yiojilixi ötküzüldi.

9 Xu aynıng yigirmə tötinq küni Israillar roza tutup, boz kiyip, üsti-bexioja topa qaqqan haldə yiojildi; **2** Israil nəslı özlirini barlıq yat taipilərdin ayırp qıktı, andin erə turup özlirining gunəhlirini wə ata-bowilirining ötküzgən kəbihliklirini etirap kildi. **3** Ular xu küning təttin biridə öz yeridə turup özlirining Hudasi boləjan Pərwərdigarning Təwrat-kanun kitabini oqudi; küning yənə təttin biridə özlirining gunəhlirini tonudi wə Hudasi boləjan Pərwərdigarəja səjdə kildi. **4** Lawiyərdin Yəxua, Bani, Kadmiyə, Xəbaniya, Bunni, Xərəbiya, Bani wə Kenanilar pələmpəylərdə turup özlirining Hudasi boləjan Pərwərdigarəja ünlük awaz bilən nida kildi. **5** Lawiy Yəxua, Kadmiyə, Bani, Haxabiniya, Xərəbiya, Hodiya, Xəbaniya wə Pitahiyalar: «Ornungərdin kopup Hudayinglar boləjan Pərwərdigarəja əbədil'əbədgiqə təxəkkür-mədhiyə qayturunglar» — dedi wə mundak [dua-həmdusana ukudi]: — «[I Huda], insanlar Sening xanu-xəwkətlik namingni uluqlisun! Bərhək, barlıq təxəkkür-mədhiyələr namingəja yetixməydu! **6** Sən, pəkət Sənla Pərwərdigardursən; asmanlarnı, asmanlarning asminini wə ularning barlıq qoxunlirini, yər wə yər üstidiki həmmi, dengizlər wə ular iqidiki həmmi yaratquqidursən; Sən bularning həmmisigə həyatlik bərgüqisən, asmanlarning barlıq qoxunliri Səngə səjdə qiloquqidur. **7** Sən bərhək Pərwərdigar Hudadursən, Sən Abramni talliding, uni Kaldiyəning Ur xəhridin elip qıktıng, uningəja İbrahim degən namni ata kilding. **8** Sən uning kəlbining Özünggə sadik-ixənqilik ikənlikini kərüp, uning bilən əhdə tüzüp Qanaaniylarning, Hittiylarning, Amoriylarning, Pərizziyləning, Yəbusiylarning wə Girgaxiylarning zeminini uning əwladlirioja təkdım kilip berixni wədə kilding; Sən həkkaniy boləjanlıqingdin, səzliringni ixka axurdung. **9** Sən ata-bowilirimizning Misirdə jəbir-zulum qekiwatqanlikini kərüp, ularning Kizil dengiz boyidiki nalisioja kulak salding. **10** Sən Misirlikləarning ularəja kəndək yoojanqilik bilən muamilə qilojanlıqini bilginingdin keyin Pirəwn, uning barlıq hizmətqiliri wə uning zeminidiki barlıq həlləkə məjizilik alamət wə karamətlərnı kərsitip, Özüng üqün bügüngə kədər saklinip keliwatqan uluq bir nam-xəhrətnı tikliding. **11** Sən yənə [ata-bowilirimiz] aldidə dengizni bəlüp, ular dengizning

otturisdin quruq yər üstidin mengip ötti; ularni qoojlap kəlgənlərnı qongkur dengiz tegigə taxlap ojarq kiliwəttıng, huddi juxkunluk dengizəja taxlanəjan taxtək ojarq kilding. **12** Sən ularni kündüzi bulut tüwrüki bilən, keqisi ot tüwrüki bilən yetəkliding, bular arkilik ularning mangidiojan yolini yorutup bərding. **13** Sən Sinay teojoja qüxüp, asmandə turup ular bilən səzlixip, ularəja toojra həküm, həkikiy ixənqilik kanunlar, yaxhi bəlgilimilər wə əmrlərnı ata kilding. **14** Sən ularəja Özüngning mukəddəs xabat küningni tonuttung, kulung Musaning wastisi bilən ularəja əmrlər, bəlgilimilər wə Təwrat kanunini tapiliding. **15** Sən ularəja aq kaləjandə yesun dəp asmandin nan, ussiojandə iqsun dəp qoram taxtin su qikirip bərding; Sən ularəja berixkə qolungni kətürüp kəsəm qilojan əxu zeminni kirip igilənglar, deding. **16** Ləkin ular, yəni ata-bowilirimiz məoqrulini, boyni kattiklik kilip əmrliringgə kulak salmidi. **17** Ular itəət kilixni rət kildi, Sening ularning otturisdə yaratqan karamət məjiziliringni yad ətmidi, bəlkı boyni kattiklik kildi, asiylik kilip, kul qilinəjan jayəja kətməkqi bolup, öz aldioja yolbaxqi tiklidi. Ləkin Sən əpuqan, məhir-xəpəkətlik həm rəhimdil, asan ojarəplənməyidiojan, zor məhir-muəbbətlik Təngridursən; xunga Sən ularni taxliwəttiding. **18** Ular həttə tehi özlirigə bir kuyma mozayni yasap: «Mana bu silərnı Misirdin elip qikqan ilah!» degən waqtidə həm kattik kupurluk qilojinidə, **19** Sən tolimu rəhimdil boləjanlıqing üqün ularni yənıla bayawandə taxlap koymiding; kündüzi bulut tüwrüki ularning üstidin neri kətməy, ularəja yol baxlidi; keqisi ot tüwrükimu ulardin neri kətməy, ularəja nur berip, mangidiojan yolini kərsətti. **20** Sən Özüngning məhrıbanə Rohingni qüxürtüp ularəja təlim bərding; Sən ularning yeyixi üqün «manna»ni ayimiding, ussuzlukini kəndurux üqün suni bərding. **21** Sən ularni bayawandə kirik yil kəmdəp kəlding; həqnemisi kəm bolmidi, kiyimliri konirimidi, putlirimu ixximidi. **22** Sən padıxahlıqlar wə taipilərnı ularning kolioja bərding, bularnı ularning zeminoja qəgralar kilip bərding. Xuning bilən ular Sihon padıxahning zeminini, Həxbonning padıxahning zeminini wə Baxan padıxahı Ogning zeminini igilidi. **23** Sən ularning pərzənt-əwladlirini asmandiki yultuzlardək awuttung; Sən ularni ata-bowilirioja: «Silər bu zeminni igiləxkə uningəja kiringlar» dəp təkdım qilojan zeminoja baxlap

kirding. **24** Ularning əwladliri kirip u zeminni igilidi; Sən u zeminda turuwatқан Қанаан аһalisini ularоја bekindurdung һәм zemindiki padixahlarni wə ularning қәbilә-qowmlirini: «Silər ularоја haliоanqә muamilә қilinglar» dәp ularning қolioја tapxurdung. **25** Ular mustәhkәм xәһәrlәrni, munbәt yәrlәrni ixоlal қilip, һәрhil esil buyumlarоја toloqan оylәrgә, kolap қoyuloqan kuduklarоја, үzümzarliqlar, zәytunluklar wә intayin kәp mewilik dәрәhlәrgә igә boldi; yәp-iqip sәmrip, Sening zor meһribanliқingdin sөyünüxti! **26** Lekin ular gәdәnkәxlik қilip Seningdin yüz örүp, Tәwrat қanunungni арқisioја taxlidi, ularni yeningоја yandurmak үqün agah-guwahliқ yәtküzgән pәyoqәmbәrliringni өltürүp әxәddiy kupurluқ қildi. **27** Xunga Sән ularni jәbir-zulum saloқuqilarning қolioја tapxurdung, dәрwәkә ular ularni қiyниdi; ular қiyналoqan waқitlirida Sanga yalwuruxқanidi, Sән asmanlarda turup ularоја қulak salding, zor rәһimdilliqing boyiqә ularоја қutқuzoқuqilarni әwәtәtting, ular bularni әzgүqilәrning қolidin қutқuzatti. **28** Lekin ular aramlıққа erixқәndin keyin yәнә Sening aldingda rәzillik қilixқа baxliwidi, Sән ularni yәнә dүxmәnlirining қolioја tapxurdung, ular ularning üstidin һөkümranliқ қildi; ular yәнә Sening aldingda nalә-pәryat қilixiwidi, Sән asmanlarda turup қulak selip, rәһimdillikliring boyiqә ularni yenix-yenixlap қutқuzdung. **29** Sән ularni Özüngning Tәwrat-қanunungоја қaytixқа agahlandurdung; lekin ular mәorurlinip, әmrliringgә қulak salmidi, һөkümliring aldidа gunah қildi (insan һөkümliringgә әmәl қilsa, ular xu sәwәbtin һayatta bolidu). Ular jahillik bilән boynini toloqap, gәdәnkәxlik қilip sanga қulak selixni rәt қildi. **30** Ularоја uzun yil sәwr-taqәt қilding, Rohing pәyoqәmbәrliringning wastisi bilән agah-guwahliқ bәrgән bolsimu, ular yәnila қulak salmidi; xunga Sән ularni һәрқaysi әl-yurtlardiki taipilәrning қolioја tapxurdung. **31** Halbuki, Sән zor rәһimdillikliring түpәylidin ularning nәslini pütünlәy қurutuwәtmiding һәм ularni taxliwәtmiding; qünki Sән meһir-xәpқәtlik һәм rәһimdil Tәngridursән. **32** Әmdi аһ Hудayimiz, әһdәngdә turup өзgәrmәs muһәbbitingni kәrsitidoqan uluq, қudrәtlik wә dәһxәtlik Tәngri, әmdi Seningdin bizning, padixahlirimizning wә әmiririmizning, қahinlirimizning, pәyoqәmbәrlirimizning, ata-bowilirimizning xundақla Özüngning barliқ һәқingning Asuriyә padixahining zamanidin buyan

bügüngiqә beximizоја qүxқән barliқ azab-oқubәtlәrni kiқik ix dәp қarimasliқingni өtünimiz. **33** Beximizоја kәlgән barliқ ixta Sән adilsән; qünki Sening қiloqining һәқikәt boyiqә boldi, bizning қiloqinimiz rәzilliktur. **34** Padixahlirimiz, әmiririmiz, қahinlirimiz bilән atabowilirimizning һәmmisi Sening Tәwrat қanunungоја әmәl қilmay, әmrliringgә wә Sening ularоја ispatlap bәrgән agah-guwahliқliringоја һеқ қulak salmidi. **35** Ular Sән ularоја muyәssәр қiloqan padixahliқta turuxtın, ularоја ata қiloqan zor mәmurқiliktin wә xuningdәk ularning aldioја yayoqan bu kәng munbәt zemindiki turmuxtın bәhrimән boluwatқан bolsimu, lekin ular Sening ibadәt-hizmitingdә bolmidi yaki өzlrining rәzil қilmixliridin yanmidi. **36** Mana, biz бүgün kullarmiz! Sән mewisi bilән nazu-nemәtliridin yeyixкә ata-bowilirimizоја tәқdim қilip bәrgән zeminda tursaqmu, biz mana uningda қul bolup қalduқ! **37** [Zemin] Sән bizning gunahlirimiz үqün bizni idarә қilixқа bekitқән padixahlarоја mol mәһsulatlrini berip turidu; ular bәdәnlirimizni һәм qarwa mallirimizni өз mәyliqә baxқurup keliwatidu; biz zor dәrd-әlәmdә bolduқ». **38** «— Biz mana muxu barliқ ixlar түpәyli muқim bir әһdini түzүp yezip қiқtuқ; әmiririmiz, Lawiylirimiz bilән қahinlirimiz buningоја өз mәһürlirini bastı».

10 Buningоја birinқи bolup mәһür bақanlar Hақaliyaning оoqlı, waliy Nәһәmiya bilән Zәdәkiya idi; **2** Andin [қahinlardın] Seraya, Azariya, Yәrәmiya, **3** Paxhur, Amariya, Malkiya, **4** Hattux, Xәbaniya, Malluқ, **5** Hәrim, Mәrәmot, Obadiya, **6** Daniyal, Ginniton, Baruқ, **7** Mәxullam, Abiya, Miyamin, **8** Maaziyah, Bilgay, Xemayalar; ular қahinlar idi. **9** Lawiylardin: — Azaniyaning оoqlı Yәxua, Hәnadadning әwladliridin Binnui bilән Kadmiyәl **10** wә ularning қerindaxliridin Xәbaniya, Hodiya, Kelita, Pelaya, Hәnan, **11** Mika, Rәhob, Haxabiya, **12** Zakkor, Xәrәbiya, Xәbaniya, **13** Hodiya, Bani, Beninu idi. **14** Jamaәt baxliқliridin: Parox, Paһat-Moab, Elam, Zattu, Bani, **15** Bunni, Azgad, Bibay, **16** Adoniya, Bigway, Adin, **17** Ater, Hәzәkiya, Azzur, **18** Hodiya, Haxum, Bizay, **19** Hәrif, Anatot, Nebay, **20** Magpiyax, Mәxullam, Hәzir, **21** Mәxәzabәl, Zadok, Yaddua, **22** Pilatiya, Hәnan, Anaya, **23** Hөxiya, Hәnaniya, Hәxxub, **24** Hәllohәx, Pilha, Xobәk, **25** Rәhum, Hәxabnah, Maaseyah, **26** Ahiyah, Hәnan, Anan, **27** Malluқ, Hәrim, Baanahlar idi. **28** Қaloqan һәлқ; — Қahinlar, Lawiylar, dәрwaziwәnlәр, oqәzәlkәxlәр,

ibadathanining hizmatkarliri wə xuningdək əzlrini zeminlardiki taipilərdin ayrip qikip, Hudaning Təwrat qanunioḡa qaytqanlarning hərbiri wə ularning ayalliri wə oḡul-kiz pərzəntliri qatarliḡ hīdayət tepip yorutuloḡanlarning həmmisi **29** əz kəridaxliri bolḡan mətīwərlər bilən qoxulup: «Əzimizni qarḡix kəsimi bilən əhdigə baḡlap, Hudaning kuli Musa arkilik jakarlioḡan Təwrat qanunida mengip, Rəbbimiz Pərwərdigarning barliḡ əmirliri, həkūm-bəlgilimilirini tutup əməl kilimiz; **30** kizlirimizni bu yurttiki yat əlliklərgə yatliḡ kilmaymiz həmə oḡullirimizḡimu ularning kizlirini elip bərməymiz; **31** bu yurttiki yat əlliklər xabat künidə mal-tawar wə axliklirini əkilip satmaqḡi bolsa, xabat künliri yaki hərḡaysi baxḡa muḡəddəs künlərdimu ulardın kət'iy həqnemə setiwalmaymiz; hər yəttinqi yili yərnı teriksiz aḡ ḡaldurimiz həmə barliḡ kərzlərnı kəḡürüm kilimiz» — deyixti. **32** Biz yənə əzimizgə hər bir adəm hər yili Hodayimizning əyining hizmət hirajiti üḡün üḡtin bir xəkəl kümüx berixkə bəlgilimilərnı bekittuk; **33** bu pul «tizlidioḡan təkdim nan»lar, daimiy axliḡ hədiyələr, daimiy kəydürmə ḡurbanliḡlar, xabat küni bilən yengi aylardiki kəydürmə ḡurbanliḡlar, kərəli bekitilḡən heytlarda kilinidioḡan kəydürmə ḡurbanliḡlar üḡün, hərhil muḡəddəs buyumlar üḡün, Israiloḡa kafarət kəltüridioḡan ḡunaḡ ḡurbanliḡliri üḡün, xuningdək Hodayimizning əyidiki barliḡ hizmətlərnıng hirajiti üḡün ixlitisun dəp bəlgiləndi. **34** Biz yənə ata jəmətlirimiz boyiqə ḡahınlar, Lawiyalar wə həlk arisida ḡək taxlap, hər yili bəlgiləngən kərəldə Hodayimizning əyigə Təwrat qanunida pütülginidək Pərwərdigar Hodayimizning ḡurbanḡahıda ḡalax üḡün otun yətküzüp berix nəwətlirini bekittuk; **35** yənə hər yili etimizdikiki tunji pixḡan ḡosulni, həmmə mewilik dərəhlərnıng tunji pixḡan mewilirini Pərwərdigarning əyigə yətküzüp berixni, **36** xundakla Təwrat qanunida pütülginidək, tunji oḡlimizni wə kala, ḡoy-oḡlaḡ pədiliridin tunji qarpiyimizni Hudaning əyigə apirip, u əydə wəzipə ətəwətkən ḡahınlaroḡa əpkelixni, **37** hər bir yengi hemirning dəsləp pixḡan nanliridin birni, xundakla barliḡ «kətürmə hədiyə»lirimizni təkdim kilixni, hərhil dərəhlərdin dəsləpki pixḡan mewilərnı, yengi xarab, yengi zəytun meyini Hodayimizning əyining həzinə-ambarliriḡoḡa apirip berixni, yəni ḡahınlaroḡa yətküzüp berixni, xuningdək etizlirimizdin qikḡan ḡosulning ondin biri bolḡan əxri ni Lawiyalaroḡa berixni bekittuk; Lawiyalar bizning

terikḡilikḡa tayinidioḡan xəhərlirimizdin qikḡan ḡosulning ondin biri bolḡan əxri ni tapxuruwalsun dəp bekittuk; **38** xuningdək, Lawiyalar qikḡan ḡosulning ondin birini tapxuruwalḡoḡan ḡaoḡda ḡarunning əwladliridin ḡahın bolḡan birsi ular bilən billə bolsun, Lawiyalar əxu ondin bir ülüxning yənə ondin bir ülüxini ayrip Hudaning əyigə, uning həzinə-ambarliriḡoḡa saklaḡa tapxursun dəp bəlgiliduk. **39** Israilar bilən Lawiyalar axliḡtin, yengi xarabtin, yengi zəytun meyidin «kətürmə hədiyə» kilip muḡəddəs jaydiki əswab-üskünilər saklinidioḡan həzinə-ambarlaroḡa, yəni wəzipə ətəydidioḡan ḡahın, dərwezawən wə oḡəzəlkəxlər turidioḡan jayoḡa tapxuruxi kerək. Biz Hodayimizning əyining ḡajətliridin hərgiz əzimizni tartmaymiz!

11 U ḡaoḡda həlk iḡidiki əmirlər Yerusalemda turatti; ḡaloḡan pukralar ḡək taxlinix bilən ondin biri muḡəddəs xəhər Yerusalemda olturaḡlixip, ḡaloḡan ondin tokḡuzi baxḡa xəhərlərdə olturaḡlaxti. **2** Əz ihtiyari bilən Yerusalemda olturaḡlixixḡa otturiḡoḡa qikḡanlaroḡa bolsa, jamaət ularoḡa bəht-bərikət tilidi. **3** Yəḡudiyə əlkisidin, Yerusalemoḡa makanlixip ḡaloḡan bəḡ-əmirələr təwəndikidək (Israilar, ḡahınlar, Lawiyalar, ibadəthana hizmatkarliri wə Sulaymanning hizmatkarlirining əwladliri Yəḡudiyə xəhərliridə, hərbiri əz təwəlikidə makanlaḡḡan bolsimu, Yəḡudalardin wə Binyaminlardin bəziliri Yerusalemda makanlaxti): — Bularning iḡidə, Yəḡudalardin: — Pərzəning əwladidin bolḡan Uzziyaning oḡli Ataya; Uzziya Zəkəriyaning oḡli, Zəkəriya Amariyaning oḡli, Amariya Xəfatiyaning oḡli, Xəfatiya Maḡalələning oḡli idi. **5** Yənə Barukning oḡli Maaseyah; Baruk Kol-Ḥozəḡning oḡli, Kol-Ḥozəḡ Ḥazayaning oḡli, Ḥazaya Adayaning oḡli, Adaya Yoaribning oḡli, Yoarib Zəkəriyaning oḡli, Zəkəriya Xilonining oḡli. **6** Yerusalemoḡa makanlaḡḡan barliḡ Pərzə jəmətidikilər jəmiy tət yüz atmıx səkkiz kixi bolup, həmmisi əzimətlər idi. **7** Binyaminning əwladliridin: — Məxullamning oḡli Sallu; Məxullam Yoədnıng oḡli, Yoəd Pidayaning oḡli, Pidaya Kolayaning oḡli, Kolaya Maaseyahning oḡli, Maaseyah Itiyələning oḡli, Itiyəl Yəxayaning oḡli. **8** Uningoḡa əḡəxkənlər, Gabbay wə Sallay idi; xularoḡa munasiwətlik jəmiy tokḡuz yüz yigirmə səkkiz kixi idi. **9** Zikrining oḡli Yoel ularni baxḡuridioḡan əməldar idi; Sinuahning oḡli Yəḡuda xəhərnıng muawin ḡakimi idi. **10** ḡahınlardin: — Yoaribning oḡli Yədaya bilən Yəḡin,

11 xundakla Hudaning oʻyining bax oʻqojdari Seraya; Seraya Hilkkiyaning oʻqli, Hilkkiya Məxullamning oʻqli, Məxullam Zadokning oʻqli, Zadok Merayotning oʻqli, Merayot Ahitubning oʻqli idi; 12 yənə uning qerindaxliridin ibadəthanidiki hizməttə boləqanlardin jəmiy səkkiz yüz yigirmə ikki kixi bar idi; yənə Yəroħamning oʻqli Adaya bar idi; Yəroħam Pelaliyaning oʻqli, Pelaliya Amzining oʻqli, Amzi Zəkəriyaning oʻqli, Zəkəriya Paxhurning oʻqli, Paxhur Malkiyaning oʻqli idi; 13 uning qerindaxlirining həmmisi jəmət baxlikı bolup, jəmiy ikki yüz kirik ikki kixi idi; yənə Azarəlning oʻqli Amaxsay bar idi; Azarə Ahzayning oʻqli, Ahzay Məxillimotning oʻqli, Məxillimot Immərnıng oʻqli idi; 14 yənə ularning qerindaxliridin, palwan-əzimətlərdin, jəmiy bir yüz yigirmə səkkiz kixi bar idi; Gedolimning oʻqli Zabdiyəl ularni baxquridioqan əməldar idi. 15 Lawiylardin: — Haxxubning oʻqli Xemaya bar idi; Haxxub Azrikamning oʻqli, Azrikam Haxabiyaning oʻqli, Haxabiya Bunnıng oʻqli idi; 16 yənə Lawiylarning qəbilə baxlikliri boləqan Xabbitay bilən Yozabad bolup, Hudaning oʻyining texidiki ixlarəqə məsʼul idi. 17 Yənə Mikaning oʻqli Mattaniya dua waqitlirida təxəkkür-rəhmətlər eytixqə yetəqıllıq qilatti; Mika Zabdining oʻqli, Zabdi Asafning oʻqli idi; Bakbukiya qerindaxliri iqidə muawinlik wəzipisini ətəytti; yənə Xammuaning oʻqli Abda bar idi; Xammua Galalning oʻqli, Galal Yədutunıng oʻqli idi. 18 Muqəddəs xəhərdə turuwatqan Lawiylarning həmmisi ikki yüz səksən tət kixi idi. 19 Dərwaziwənlərdin: — dərwazılarda kezəttə turidioqan Akkub bilən Talmon wə ularning qerindaxliri bar idi; ular jəmiy bir yüz yətmix ikki kixi idi. 20 Qaləqan Israıllar, kaħınlar, Lawiylar Yəħudiyə xəhərliridə, hər biri öz mirasida makanlaxti. 21 İbadəthanining hizmətkarlıri bolsa Ofəl dəngigə makanlaxti; ibadəthanining hizmətkarlırini Ziha bilən Gıxpa baxqurdi. 22 Yerusalemda Lawiylarni baxqurəquqi Banining oʻqli Uzzi idi; Bani Haxabiyaning oʻqli, Haxabiya Mattaniyaning oʻqli, Mattaniya Mikaning oʻqli idi — demək, Uzza Asafning əwladlıridin, yəni Hudaning əyidiki hizmətkə məsʼul boləqan oqəzəlkəxlərdin idi. 23 Qünki padixah ular toqırulıq yarlıq qüxürgən bolup, oqəzəlkəxlərnıng hər künlük ozuq-tülükini, xundakla ətəyidioqan wəzipisini bekitkənidi. 24 Yəħudaning oʻqli Zərahning əwladlıridin Məxəzabəlnıng oʻqli Pitahıya puqralarning barlıq ixlirida padixahning

məslıhətgısi idi. 25 Yeza-kıxlarklar wə ularəqə təwə ətrapidiki jaylarda Yəħudalardin bəziliri turatti; Kiriət-Arba wə uning təwəsıdiki yeza-kəntlərdə, Dibon wə uning təwəsıdiki yeza-kəntlərdə, Yəkabziyəl wə uning təwəsıdiki yeza-kəntlərdə, 26 xundakla Yəxua, Moladah, Bəyt-Pələt, 27 Həzar-Xual, Bəər-Xeba wə uning təwəsıdiki yeza-kəntlərdə, 28 Ziklag, Mikona wə uning təwəsıdiki yeza-kəntlərdə, 29 Ən-Rimmon, Zorah, Yarmut, 30 Zanoah, Adullam wə bu ikki yərgə təwə kıxlaqlarda, Lakıx wə uningəqə təwə yərlərdə, Azikah wə uningəqə təwə yeza-kəntlərdə makanlaxti; ular makanlaxqan yərlər Bəər-Xebadin taki Hınnom jiləqisioqə qədər sozuldi. 31 Binyaminlar bolsa Geba, Mikmax, Ayja, Bəyt-Əl wə uning təwəsıdiki yeza-kəntlərdə, 32 bəziliri Anatot, Nob, Ananiya, 33 Həzor, Ramah, Gittaim, 34 Hədid, Zəboim, Nıballat, 35 Lod, Ono, xundakla Hünərwənlər jiləqisida makanlaxqanıdi. 36 Əslidə Yəħudiyəgə təyinləngən Lawiylar kısimlıridin bəziliri Binyamin qəbilisining zeminiəqə makanlaxti.

12 Xəltiyəlnıng oʻqli Zərubbabəl wə Yəxua bilən birliktə [sürgünlüktin] qıqqan kaħın wə Lawiylar təwəndikilər: — [kaħınlar] Seraya, Yəramiya, Əzra, 2 Amariya, Malluq, Həttux, 3 Xekaniya, Rəħum, Məramot, 4 İddo, Ginnitoy, Abiya, 5 Miyamin, Maadiya, Bilgah, 6 Xemaya, Yoarib, Yədaya, 7 Sallo, Amok, Hilkkiya wə Yədaya. Bular bolsa Yəxuaning künliridə kaħın boləqanlar wə ularning qerindaxlirining jəmət baxlikliri idi. 8 Lawiylardin bolsa Yəxua, Binnuiy, Kadmiyəl, Xərabiya, Yəħuda, Mattaniyalar; Mattaniya wə uning qerindaxliri təxəkkür-rəhmətlər eytixqə məsʼul boldi. 9 Ularning qerindaxliri Bakbukiya bilən Unni nəwiti boyiqə ular bilən udulmuʼudul hizməttə turatti. 10 Yəxuadin Yoyakim tərəldi, Yoyakimdin Əliyaxib tərəldi, Əliyaxibtin Yoyada tərəldi, 11 Yoyadadin Yonatan tərəldi, Yonatandin Yaddua tərəldi. 12 Yoyakimning künliridə kaħınlardin jəmət baxlikı boləqanlar munular: — Seraya jəmətigə Meraya; Yəramiya jəmətigə Hənanıya; 13 Əzra jəmətigə Məxullam; Amariya jəmətigə Yəħoħanan; 14 Meliku jəmətigə Yonatan; Xəbaniya jəmətigə Yüsüp; 15 Hərim jəmətigə Adna; Merayot jəmətigə Həlkay; 16 İddo jəmətigə Zəkəriya; Ginniton jəmətigə Məxullam; 17 Abiya jəmətigə Zikri; Minyamin bilən Moadiyalarning jəmətigə Piltay; 18 Bilgah jəmətigə Xammua; Xemaya jəmətigə Yəħonatan; 19 Yoarib jəmətigə Mattinay; Yədaya jəmətigə Uzzi; 20 Sallay jəmətigə Kallay; Amok jəmətigə Ebər; 21 Hilkkiya jəmətigə Həsabiya; Yədaya

jəmətigə Nətanəl. 22 Əliyaxib, Yoyada, Yoħanan və Yadduaning künliridə Lawiylarning jəmət baxlikliri tizimlanoĵan və ohxaxla, Pars padixaħi Darius təhttiki qaoĵlaroĵiqə kaħinlarmu tizimlinip kəlgən. 23 Jəmət baxliki boloĵan Lawiylar taki Əliyaxibning nəwrisi Yoħananing waĵtiŋiqə təzkirinamidə tizimlinip kəlgən. 24 Lawiylarning jəmət baxliki boloĵan Ĥasabiya, Xərabəbiya, Kadmiyəlning ooĵli Yəxualar kərindaxliri bilən udulmu'udul turup, Hudaning adimi Dawutning əmri boyiqə nəwətləxiŋ mədħiyə-munajat, təxəkkür-rəħmətlər eytip turatti. 25 Mattaniya, Bəkbukiya, Obadiya, Məxullam, Talmon bilən Akkublar dərwaŋiwənlər bolup, sepil qowuqlirining ambarlirioĵa kəraytti. 26 Bu kixilər Yozadakning nəwrisi, Yəxuaning ooĵli Yoyakimning künliridə, xuningdək waliy Nəħəmiya bilən təwratxunas kaħin əzraning künliridə wəziŋiqə təyinlənən. 27 Yerusalem sepilini [Hudaŋoĵa] atəp tapxurux murasimi ətküzüldioĵan qaoĵda, jəmət Lawiylarni turoĵan hərkaŋysi jaŋlardin izdəp tepip, ularni təxəkkür-rəħmətlər eytix, oĵəzəl oĵux, qang, təmbur və qiltarlarni qelixkə, huxal-huramlik bilən atəp tapxurulux murasimi ətküzüxkə Yerusalemoĵa elip kəldi. 28 Oĵəzəlkəxlər Yerusalemning ətrapidiki tüzlənqliktin, Nitofatliklarning yeza-kəntliridin, 29 Bəyt-Gilgaldin, Geba bilən Azməwət etizlikliridin yioĵilənoĵanidi; qünki oĵəzəlkəxlər Yerusalemning tət ətrəpioĵa əzliŋiqə məħəllə-kixlaklar kuruwalənoĵanidi. 30 Kaħinlar bilən Lawiylar əzliŋirini paklidi, andin həlkni və sepil dərwaŋizliŋirini həm sepilning əzinimu paklidi. 31 Mən [Nəħəmiya] Yəħudaning əmirliŋirini baxlap sepilə qikiŋ, təxəkkür-həmdusana oĵuydioĵan ikki qong ətrət adəmnə uyuxturdum, bir ətrət sepilning ong tərpidə «Təzək qowuqi»oĵa kərap mangdi, 32 ularning arkisidin Ĥoxaya bilən Yəħudaning əmirliŋirining yerimi mangdi; 33 yənə Azariya, Əzra, Məxullam, 34 Yəħuda, Binyamin, Xemaya, Yərəmiyamu mangdi; 35 xuningdək kaħinlarning ooĵulliridin bəziliri kəllirioĵa kanay aloĵan ħalda mangdi: — Ulardin Yonataning ooĵli Zəkəriya bar idi (Yonatan Xeməyaning ooĵli, Xemaya Mattaniyaning ooĵli, Mattaniya Mikəyaning ooĵli, Mikaya Zakkurning ooĵli, Zakkur Asafning ooĵli idi). 36 Uning kərindaxliridin Xemaya, Azarəl, Milalay, Jilalay, Maayi, Nətanəl, Yəħuda, Ĥananiyalər bar idi; ular kəllirioĵa Hudaning adimi Dawutning sazliŋirini elixkanidi; təwratxunas əzra ularning bəxida mangənoĵanidi. 37 Ular «Bulək qowuqi»oĵa kelip «Dawutning xəħiri»ning pələmpiyigə

qikiŋ, «Dawutning ordisi»din ətəp, künqikiŋ tərəptiki «Su qowuqi»oĵa kəldi. 38 Təxəkkür-həmdusana oĵuydioĵan ikkinqi ətrət sol tərəp bilən mangdi, mən və jəmətning yerimi ularning arkidin mengip, sepil üstidə «Humdanlar munari»din ətəp, udul «Kəng sepil»oĵiqə mengip, 39 «Əfraim qowuqi», «Kona qowuqi», «Belik qowuqi» üstidin ətəp, «Ĥananiyəl munari» və «Yüzning munari»din ətəp, udul «Qoy qowuqi»oĵa kelip, andin «Qarawullar qowuqi»da tohtiduk. 40 Andin təxəkkür-həmdusana oĵuydioĵan ikki ətrət adəm Hudaning əyidə əz orunlirida turdi; mən bilən əmədarlarning yerimimu xu yərdə turduk; 41 kaħinlardin Eliakim, Maaseyah, Minyamin, Migaya, Əlyoyinay, Zəkəriya bilən Ĥananiyalər kərnayliŋirini elip turuxti; 42 yənə Maaseyah, Xemaya, Əliazar, Uzzi, Yəħoħanan, Malkiya, Elam bilən Əzərmu turuxti; oĵəzəlkəxlər Yizrakiyaning yetəkqilikidə jaŋanglik oĵəzəl oĵuxti. 43 Xu küni jəmət nəħayiti qong kələmlik kurbənliklarni sündi həm bək huxal bolup ketixti, qünki Huda ularni zor xadlik bilən xadlanduroĵanidi; ayallar bilən balilarmu xundək xadlandi; Yerusalemdiki bu huxallik sadaliri yirək-yirəkləroĵa anglandı. 44 U qaoĵda bir kixim kixilər kətürmə kurbənliklər, dəsəpkə pixkən ħosullar və əxrilərnə saĵlaydioĵan həzinə-ambarlarəroĵa məs'ul boluxkə təyinləndi; hərkaŋysi xəħərlərdiki etizliklardin, Təwrat kənunida kaħinlarəroĵa və Lawiylarəroĵa bərixkə bəlgilənən ülüxlər xu yərdə saĵlinatti. Qünki Yəħuda həlki əz hizmitidə turuwatkən kaħinlar bilən Lawiylardin huxal idi. 45 [Kaħinlar bilən Lawiylar], oĵəzəlkəxlər bilən dərwaŋiwənlərmu, əz Hudasing tapilənoĵan wəziŋisini və xuningdək paklax wəziŋisining həmmisini Dawutning və uning ooĵli Sulaymanning əmri boyiqə ətəytti. 46 Qünki kədimdə, Dawutning və Asafning künliridə, oĵəzəlkəxlərgə yetəkqilik kixixkə həm Hudaŋoĵa təxəkkür-həmdusana küylirini oĵuxkə yetəkqilər bolənoĵanidi. 47 Zərubbəbəlning künliridə və Nəħəmiyaning künliridə oĵəzəlkəxlərnəng və dərwaŋiwənlərnəng ülüxlirini, hər künlük təminatini pütkül İsrail həlki bəretti; ular yənə Lawiylar üqün muqəddəs ħəsablənoĵan nərsilərnə üləxtürəp bəretti; Lawiylarmu muqəddəs ħəsablənoĵan nərsilərdin Ĥarunning əwladlirioĵa bərip turatti.

13 Xu kündə Musaning kitabi jəmət aldida oĵup bəildi, kitabta: Ammoniyələr bilən Moabiyələr mənngü Hudaning jəmətigə kirmisun, 2 Qünki

ular Israillarni ozuqluk wə su əkilip qarxi almay, əksiqə ularni qaroxaxka Balaamni yalliwaloqan; halbuki, Hudayimiz u qaroxaxlarni bəht-bərikətkə aylanduriwətkən, dəp yeziloqan səzlər qıktı. **3** Xundak boldiki, jamaət bu qanun səzlrini anglap barlik xalot kixiləri iloqap qikiriwətti. **4** Bu ixtin awwal, Hudayimizning öyining həzinisini baxkuruxka məs'ul kaħin Əliyahib Tobiyaniq tuoqkini bolup, **5** uningə kəngri bir öyni təyyarlap bərgənidi. Xu eydə ilgiri axlik hədiyələr, məstiki, qaqa-kuqa, xuningdək Lawiylar, oşəzəlxəxlər wə dərəwaziwənlərgə berixkə buyruloqan axlik əxrilər, yengi xarab wə yengi zəytun meyi, xundakla kaħinlarəq ataloqan «kətürmə qurbanlik»lar saklinatti. **6** Bu waqitlarda mən Yerusalemda əməs idim; qünki Babil padixahı Artahxaxtaning ottuz ikinqi yili mən padixahning yenioqə qaytip kətkənidi; bir məzgildin keyin mən yənə padixahın ruhsət elip **7** Yerusalemoqə qaytip barsam, Əliyahibning Hudaning öyidiki hoylilarda Tobiyəqə öy hazirlap bərgənlikidək rəzil ixni uktum. **8** Bu ix meni kəttik azablidi, mən Tobiyaniq öyidiki barlik öy jahazlrini koymay talaqə taxlatkuziwəttim. **9** Mən yənə əmr kilip, u öylərni paklatkuzup, andin Hudaning öyidiki qaqa-kuqa, axlik hədiyələr bilən məstikni u yərgə əkirgüzüp koydum. **10** Mən yənə həkləring Lawiylarning elixka tegixlik ülxlirini bərmigənlikini, hətta wəzipigə koyuloqan Lawiylar bilən oşəzəlxəxləring hər birining öz yər-ətizlikioqə kəqip kətkənlikini baykidim; **11** xunga mən əməldarlar bilən soquxup, ularni əyiblər: — Nemixka Hudaning öyi xundak taxliwətildi?! — dəp, [Lawiylarni] yioqip ularni ilgiriki ornioqə yengi wəxtin turoquzdu. **12** Andin barlik Yəhudiyə həlki axlik əxrisini, yengi xarab wə yengi zəytun meyini həzinə-ambarlirioqə elip kelip tapxurdi. **13** Mən həzinə-ambarlarəqə məs'ul boluxka həziniqi-ambarqilarni təyinlidim; ular kaħin Xələmiya, təwratxunas Zadok bilən Lawiylardin boləqan Pidaya idi; ularning kol astida Mattaniyaning nəwrisi, Zakkurning ooqli Hənan bar idi; qünki bularning həmmisi sadik, ixənqlik dəp həsəblinatti; ularning wəzipisi kərinaxlirioqə tegixlik ülxlərni üləxtürüp berix idi. **14** — «Aħ Hudayim, muxu ix yüzisidin meni yad əyligəysən, Hudayimning öyi wə uningəqə ait hizmətlər üqün kərsətkən məhrimni əqürüwətmigəysən!» **15** Xu künlərdim mən Yəhudiyədə bəziləring xabat künliridə xarab kəlxəklirini qəyləwətkinini, ənqiləri

başlap, bularni wə xuningdək xarab, üzüm, ənjür wə hərhil yüklərni exəklərgə artip, toxup yürgənlikini kərdim; ularning muxu ax-tülöklərni setip yürgən küni mən ularni guwahlik berip agahlandurup koydum. **16** Yənə Yəhudiyədə turuwatqan bəzi Turuklar belik wə hərhil mal-tawarlarni toxup kelip xabat küni Yəhudiyəliklərgə satidikən, yənə kelip bularni Yerusalemda satidikən! **17** Xu səwəbtin mən Yəhudiyə əmirliqi bilən soquxup, ularni əyiblər: — Siləring xabat küni buləqap, rəzil ix kiləninglar nemisi? **18** Ilgiri ata-bowanglar ohxax ixni kiləqan əməsmu, xuning bilən Hudayimiz bizning bəximioqə wə bu xəhərgə hazirki bu balayı'arətni yaşduroqan əməsmu? Əmdi silər xabat küni buləqap, Israilning bəxioqə Hudaning oşəzipini tehimu yaşduridoqan boldunglar, dedim. **19** Xunga, xundak boldiki, xabat künidin ilgiri, gugum sayisi Yerusalemlə qowuklirioqə qüxkən waqtida, mən xəhər qowuklirini etixni buyrudum wə xuningdək xabat küni etüp kətküqə qowuklarni aqmaslik toşrisida buyruk qüxürdum. Mən yənə həqkəndək yökning toxulup qowuklardin kirgüzülməsliki üqün hizmətkarlimning bəzilirini xəhər qowuklirioqə kəzəti kilip turoquzup koydum. **20** Xundak bolsimu sodigərlər wə hərhil mal-tawar satidoqanlar bir-ikki kətim Yerusalemləning sirtida tünidi. **21** Mən ularni agahlandurup: — Silər nemixka sepilning aldida tünəysilər? Yənə xundak kilidoqan bolsanglar, mən üstünglarəqə kol salimən, dewidim, ular xuningdin baxlap xabat künidə kəlmidi. **22** Andin xabat küniqə muqəddəslikini saklax üqün, mən Lawiylarəqə: — Özünglarni paklanglar; andin kelip sepil dərəwazilirini bəkinglar, dedim. — «I Hudayim, muxu ix yüzisidinmeni yad əyligəysən, Özüngning zor əzgərməs muhəbbiting bilən meni ayioqəysən!» **23** Xu künlərdə mən yənə Axdod, Ammon wə Moab qizlirini hotunlukka aloqan bəzi Yəhudalarni baykidim. **24** Ularqə pərzəntliriniq yerimi Axdodqə səzləydikən (wə yaki yukiriki əlləring birining tilida səzləydoqan) wə Yəhudiy tilida xəzliyəlməydikən. **25** Mən ularni [soquxup] əyiblidim, ularni qarəqidim, bir nəqqisini urup qaq-saqallirini yuldum, Hudaning nami bilən kəsəm iqqüzüp: — Siləring qizlirinqlarni ularqə oşullirioqə bərməysilər, oşullirinqlarəqim, əzünglarəqim ularqə qiz alməysilər! **26** Israil padixahı Sulayman muxundək ixlarda gunah sadir kiləqan əməsmu? Nuroqun əllər arisida uningəqə ohxax

heqkandak padixah yok idi; u öz Hudasi tæripidin sylgn, Huda uni pütkül Israil stig padixah klip tikligən bolsimu, lekin hətta unimu yat llik ayallar azdurup gunahqa patkuzoan. 27 mdi silrning gepinglaroa kirip bundak qong rzillik klip, yat llik kızlarni elip Hundayimizoa wapasizlik klimizmu? — dedim. 28 Bax kahn Əliyaxibning nəwrisi, Yoyadaning ooulliridin biri Həronluk Sanballatning ky'oqli idi; mən uni yenimdin koqliwttim. 29 — «I Hundayim, Sən ularni yadingda tutkaysn, qnki ular kahnlikqa da tgkgqilr, kahnlik həm Lawiylarğa tw hdinimu buljouqilardur!». 30 Xuning bilən mən ularni yat lliklrning bulaxliridin neri klip paklandurdum w kahınlar bilən Lawiylarning wzipilirinimu [yengiwaxtin] bəlgiləp, hrkimni zining ixioa ig kldim. 31 Mən yn z watida otun-yaaq elip kelinixi w dəsləpki hsulni ytkzp turuxkimu adəm orunlaxturdum. «Ah Hundayim, meni yadingda tutup, manga xapat kərsətkəysən!».

Əstər

1 Aħaxwerox (Hindistandın Həbəxistanıqə bir yüz yigirmə yəttə əlkigə həkümranlıq qılğan Aħaxwerox)ning təhttiki künliridə xundak bir wəqə boldi: — **2** Xu künlərdə, u padixah Aħaxwerox Xuxan kəl'əsədiki xahanə təhtidə olturoşınida, **3** u səltənət sürüp üqinqi yili barlıq əmirliəri wə bəg-ħakimliriqə ziyapət bərdi; Pars wə Medianing koxuni, xuningdək hərəkaysi əlkiłərnıng esilzadiliri wə bəglirining həmmisi unıng huzuriqə ħazir boldi. **4** U səltənitińing baylıqıńing xanu-xəwkiti wə ħəywitińing katta julasini kəp künlər, yəni bir yüz səksən kün kərgəzmə kildi. **5** Bu künlər ətüp kətkəndin keyin padixah yənə Xuxan kəl'əsədiki barlıq həlkkə qong-kıq deməy, ordıńing qarbeşidiki ħoylıda yəttə kün ziyapət bərdi. **6** U yər aq wə kək kəndir yıptin tokuloğan pərdilər bilən bezəlgən bolup, bu pərdilər mərmər tax tüwrüklərgə bəkitilgən kümüx ħalkılarqə aq rənglik kəndir yip wə səsün yungluq xoynılar bilən esiloğanidi; aq kaıtax wə aq mərmər taxlar, sədəp wə qara mərmər taxlar yatquzuloğan məydan üstigə altun-kümüxtin yasaloğan diwanlar qoyuloğanidi. **7** İqimliklər altun jamlarda tutup iqilətti; jamlar bir-birigə olxımaytti; xahanə məy-xarablar padixahńing səltənitiqə yarixa mol idi. **8** Xarab iqix qaidisi boyıqə, zorlaxqa ruhsət qilinmaytti; qünki padixah ordidiki barlıq oşojdarlarqə, hərkińning iqixi əz ħəxi boyıqə bolsun, dəp bəkitip bərgənidi. **9** Hanix Waxtımı padixah Aħaxweroxning ordısında ayallar üqün ziyapət bərdi. **10** Yəttinqi küni Aħaxwerox padixah xarabtin kəypi qaoş boluşınida, aldidə ħizmitidə turoğan Məħuman, Bizta, ħarbona, Bigta, Abagta, Zetar, Karkas degən yəttə ħərəm'aoşisini **11** hanix Waxtining puqralar wə əmirlərnıng aldidə güzəllikini kərsətsun dəp, uni hanixlik tajini kiyip kelixkə qarqıroşılı əwətti; qünki u tolimu qıraylıq idi. **12** Lekin ħərəm'aoşiliri hanix Waxtıqə padixahńing əmrini yətküzgəndə, u kelixni rət kildi; xuning bilən padixah intayin oşəzəplini, unıng kəħri ərlidi. **13** Xu waqıtlarda padixahńing ixliri toşruluq kanun-əħkamları pixxik bilgənlərdin məslıħət sorax aditi bar idi; xunga padixah wəziyətini pixxik qüxinidioğan danixmənlərdin soridi **14** (u qaoşda danixmənlərdin unıng yenidə Karxina, Xetar, Admata, Tarxix, Mərəs, Marsena, Məmuqan qatarlıq yəttə Pars bilən Medianing əmirliəri bar idi; ular daim

padixah bilən kəruşüp turatti, padixahlıqta ular aldinqi qatarıda turatti). **15** Padixah uların: — Hanix Waxtı mənki padixah Aħaxweroxning ħərəm'aoşılar arqılıq yətküzgən əmrim boyıqə ix qılmiqini üqün uni kanun boyıqə kandaq bir tərəp qılıx kərək? — dəp soridi. **16** Məmuqan padixah wə əmirlərnıng aldidə jawap berip: — Hanix Waxtı aliylirining zitiqə tegiplə qalmay, balki padixahımız Aħaxweroxning ħərəkaysi əlkiłiridiki barlıq əmirlər wə barlıq puqralarınımı zitiqə təgdi. **17** Qünki hanixning xu qiloşını barlıq ayallarıńing kulıqıqə yətsə, ular «Padixah Aħaxwerox: «Hanix Waxtini yenimoşə elip kelınglar» dəp əmr qılsa, u kəlməptul!» dəp əz ərlirini mənsitməydiqan qilip qoyıdu. **18** Pars wə Mediadiki məlikə-hanımlar hanixning bu ixini anglap, bügünla padixahńing barlıq bəg-əmirliəriqə xuningqə olxax dəydiqan bolıdu, xuning bilən mənsitməslik wə ħapılıq üzülməydu. **19** Padixahımıqə muwapıq kəruşsə, aliyliridin mundak bir yarlıq qüxürülsun, xuningdək u Parslar wə Medialarıńing mənggü əzgərtilməydiqan kanun-bəlgilimiliri iqigə pütülgəyki, Waxtı ikkinqi padixah Aħaxweroxning huzuriqə kəlmigəy; unıng hanixlik mərtiwisi unıngdin yaxı birsigə berilgəy. **20** Aliylirining jakarlıqan yarlıqı pütün səltənitiqə yetip anglanıqan ħaman (unıng səltənitińing zemini bipayan bolsımu), ayallarıńing ħərbiri əz erigə, məyli qong bolsun kiqik bolsun ularqə ħərmət qilidıqan bolıdu, — dedi. **21** Məmuqanınıń bu gepi padixah bilən əmirliərińi hux kildi; padixah unıng gepi boyıqə ix kərdi. **22** U padixahńing barlıq əlkiłirigə, ħərbir əlgigə əz yeziki bilən, ħərəkaysi əl-millətkə əz tili bilən ħətlərińi əwətip: «ħərbir ər kixi əz ailisi iqidə ħojayın bolsun, xundakla əz ana tili bilən səzlisun» degən əmrni qüxürdi.

2 Bu iqlər ətüp, padixah Aħaxweroxning oşəzipi besiloşanda, u Waxtini seşini, unıng qiloşını ħəm unıng üstidin qıqiriloğan yarlıqı ħəkkidə əsləp oylini, qaldı. **2** Xu səwəbtin padixahńing ħizmitidə turoğan oşojdarlar unıngıqə: — Aliyliri üqün səħıbjamal yax qızlarıńi izdəp tepip kəltürgəy; **3** aliyliri padixahlıqidiki ħərəkaysi əlkiłərdə barlıq güzəl qızlarıńi yioşip, Xuxan kəl'əsədiki ħərəmsarayıqə kəltürüxkə əməldarlarıńi təyingəy; qızlar ordidiki qız-ayallarıqə məs'ul bolıqan ħərəm'aoşisi ħəgayning qoliqə tapxuruloşay; ularıqə kərəklik upa-əngliklər təminləngəy. **4** Aliylirini seşündürgən qız Waxtining ornini besip hanix bolsun, dedi. Bu gəp padixahıńi

hux kildi wə u xundak kildi. 5 Xuxan kəl'əsida Binyamin kəbilisidin, Kixning əwrisi, Ximəyning nəwrisi, Yairning oşli Mordikay isimlik bir Yəhudi bar idi 6 (Kix bolsa Babil padixahı Nebokadnəsar Yəhuda padixahı Yəkoniyah bilən bir top kixiləni tutqun kılıp Yerusalemdin əkətkəndə, ular bilən billə əsir kılınıp ketilgəndi). 7 Mordikay əzining taqisining kizi Hədasəhəni (yəni Əstər) bekiq qong kıləjanidi, qünki uning ata-anisi yok idi. Bu kiz güzəl, tək-türki kelixkən idi; ata-anisi ölüp kətkən boləjaqqa Mordikay uni öz kizi katarida bekiq qong kıləjanidi. 8 Padixahning əmri wə yarliki jakarlanəjanidin keyin nuroşun kizlar Xuxan kəl'əsigə kəltürülüp Həgayning kəliəja tapxuruldi; xundak boldiki, Əstərnu ordioja kəltürülüp ordidiki kiz-ayallarəja məs'ul boləjan Həgayning kəliəja tapxuruldi. 9 Əstər Həgayəja yaqqan bolup, u uningəja iltipət kərsətti; u tezla uningəja upa-ənglik wə tegixlik yeməkliləni təminlidi həm ordidid uningəja tallanəjan yəttə kenizəkni bərdi; andin uni kenizəkliri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. 10 Əstər əzining milliti wə tegi-təktini həqkimgə eytmidi, qünki Mordikay uningəja buni axkarilimaslikni tapiləjanidi. 11 Mordikay Əstərning həl-əhwalidin həwər tepix wə uningəja kəndək muamilə kılınıdiəjanlikini bilix üqün, hər küni hərəmsarayning həylisi aldida aylinip yürətti. 12 Kizlarəja ait rəsmiyət boyiqə, hər bir kizning ordioja kirip padixah Aħaxwərox bilən billə bolux nəwitidin əwwal, on ikki ay bədinini tazilixi kerək idi, qünki kizlarning «tazilixi künliri» mundak yol bilən ada kılınatti: — altə ay murməkki meyi bilən, altə ay ətir-ənglik wə xundakla kizlarning bədinini pakizlaydiəjan baxqa buyumlar bilən pərdəz kılınıxi kerək idi. 13 Kiz padixahning həzuriəja kiridiəjan qaşda mundak kəidə bar idi: — Ordioja kirgəndə uning nemə təlipi bolsa, xular hərəmsaraydin uningəja berilətti. 14 Kiz ahximi kirip ketip, ətisi ətigəndə kəytip qikqanda hərəmsarayning «ikkinqi bəlüm»igə kəyturulup, tokəl-kenizəklərgə məs'ul boləjan padixahning hərəm'əşisi Xəaxəzning kəliəja tapxurulatti; padixah u kizəja amrak bolup kəlip, ismini atəp qəqirmioşuqə, u ikkinqi ordioja kirip padixah bilən billə bolmaytti. 15 Mordikayning taşisi Abihailning kizi Əstər, yəni Mordikay öz kizi kılıp bekiwaləjan kizning padixah bilən billə boluxqa kirix nəwiti kəlgəndə, u kizlarəja məs'ul boləjan padixahning hərəm'əşisi Həgay əzigə təyyarlap

bərgən nərsilərdin baxqa həq nərsini tələp kilmidi. Əstərni kərgənləarning həmmisi uni yaqturup kalatti. 16 Padixah Aħaxwərox səltənət sürüp yəttinqi yilining oninqi eyioja, yəni Təbət eyioja kəlgəndə, Əstər uning bilən billə boluxqa xahənə ordioja baxlap kirildi. 17 Padixah Əstərni baxqa barliq kizlardin yaxhi kərup kəlojaqqa, xundakla Əstər uning iltipati həm amraklikioja erixkən boləjaqqa, padixah hanix tajini uning bəxiəja kiydürüp, uni Waxtining ornioja hanix kılıp tiklidi. 18 Andin padixah əzining barliq əmirliri wə bəg-həkimliriəja Əstərning izzət-hərmiti üqün katta ziyapət bərdi; u yənə hər kəşisi əlkiyərgə baj-alwandin əzad məzgil bolsun dəp elan qikardi həmdə xahənə baylikliridin səhiylik bilən in'amları bərdi. 19 İkkinqi kətim kizlar xundak yiojiləjan waqıtta Mordikayning orda dərwəzisiəja olturidiəjan orni bar boləjanidi 20 (Əstər Mordikayning tapiləjanini boyiqə, əzining milliti wə tegi-təktini yənəla baxkilarəja eytmiojanidi; qünki Əstər Mordikayning gəpini ilgiri bəqqan waqıtta əngliəndək ənglaytti). 21 U künlərdə, Mordikay orda dərwəzisiədi orniəja olturəjan waqıtta, padixahning Bigtan wə Tərxə degən ikki dərwəziwən hərəm'əşisi padixah Aħaxwəroxka oşəzəplinip, uningəja kəli selixni kəstləwatkanidi. 22 Bu suyikəstni Mordikay səzip kəlip, uni hanix Əstərgə eytti; Əstər bu ixni Mordikayning namida padixahqa səzləp bərdi. 23 Bu ix sürüxtə kılınıwidi, rast bolup qikti wə u ikkisi dəroja əsilidi. Bu wəqə padixahning kəz aldida tarix-təzkirə kitabida pütüldi.

3 Bu ixlardin keyin padixah Aħaxwərox Agəgiylardin boləjan Həmmidataning oşli Həmanıning mənsipini əstürdi; padixah uning ornini əstürüp, əzi bilən billə ixləydiəjan barliq əmirləarningkidin yukiri kildi. 2 Padixah uning həkəkidə əmr kıləjaqqa, orda dərwəzisiədi turojan padixahning barliq əməldarlıri Həmanıning aldida təzim kılıp bax uratti; ləkin Mordikay bolsa Həmanəja nə təzim kilmidi, nə bax urmidi. 3 Orda dərwəzisiədi turojan padixahning hizmətkarlıri Mordikaydin: — Sili nemixqa padixahning əmrigə hiləplik kılidila? — dəp soraytti. 4 Xundak boldiki, ular hər küni nəsihət kılaxkən bolsimu, u kulək salmiəjanidin keyin, ular: — Kəni, Mordikayning kıləjan bu ixioja yol kəyuləmduyok, bir kəşəyliq, dəp buni Həmanəja eytti; qünki u ularəja əzining Yəhudiəyi ikənlikini eytkənanidi. 5 Həman Mordikayning əzigə bax urup təzim kilmiojanlikini kərup kəttik oşəzəpləndi. 6 Ləkin u «Mordikayning

üstigə qol selixni kiqukkinə bir ix» dəp həsablidi; qünki ular Mordikayning millitini uningə dəp qoyəjanidi; xunga Həman Aħaxweroxning pütkül padixahlıqıdiki Yəhudiylarni, yəni Mordikayning həlkini biraqla yokıtix yolini izdəp yürdi. 7 Padixah Aħaxweroxning on ikkinqi yili birinqi ayda, yəni Nisan eyida, birsi Həmanın aldida [qutluk] ay-künni bekitix üqün hər kün, hər ay boyıqə «pur», yəni qək taxlıwidi, on ikkinqi ayoqə, yəni «Adar eyi»ə qıktı. 8 Həman padixah Aħaxweroxka: — Padixahlıqlirining hərqaysi əlkilliridiki əl-millətlər arisida qeqilip yaxawatqan bir həlk bar; ularning qanun-bəlgilimiliri baxqa həlkərləningkigə ohximaydu, ular aliylirining qanun-bəlgilimilirigimu boysunmaydu; xunga ularning yaxixioqə yol qoyux aliylirioqə heq payda yətküzməydu. 9 Əgər padixahımoqə layıq kərünsə, ularni yokıtix toqruluk yarlık pütüp qüxürgəyla; mana mən öz yenimdin on ming talant kümüxni aliylirining həzinilirigə selix üqün padixahlıqning ixlirini baxquridoqan hadimlarning qolioqə tapxurimən, dedi. 10 Xuning bilən padixah özining barmikidın üzükni siyrip qıqırıp, Yəhudiylarning rəqibi, Agagiy Həmmidataning ooqlı Həmanoqə berip: 11 — Xu kümüxləni özünggə in'am kildim, u həlqnimu sanga tapxurdum, ularni qandə qilixni halisang, xundə qıl! — dedi. 12 Andin birinqi ayning on üqinqi küni padixahning mirziliri qaqırılıp, yarlık Həmanın barlıq tapilioqini boyıqə pütüldi; u hərqaysi əlkillərgə öz yezikida, hərqaysi əl-millətkə öz tilida yazdurulup, hər bir əlkillərləning waliylirioqə, hər bir əl-millətləning əmirlirigə əwətildi; yarlık padixah Aħaxweroxning namida pütülgən bolup, uning üzük məhüri bilən pəqətləndi. 13 Yarlık məktupliri qaparmənlərləning qoli bilən padixahlıqning hərqaysi əlkillirigə yətküzüldi; uningda bir kün iqidə — On ikkinqi ayning, yəni Adar eyining on üqinqi küni kəri-yax, balılar wə ayallar deməy, barlıq Yəhudiylarni qoymay kirip, əltürüp, nəslı qurutuwetilsun, ularning mal-mülki olja qilinsun, deyilgənidi. 14 Xu yarlıq hər bir əlkidə jakarlinix üqün, xundəklə xu küni hər bir həlk xundə qilixqə təyyar bolup turuxi üqün, məktupning kəqürmə nushiliri hər bir əl-millətkə elan qilinmaqci boldi. 15 Qaparmənlər padixahning əmri boyıqə dərhal yoloqə qıktı; yarlıq Xuxan kəl'əsining əzidimu elan qilindi. Bu qəoqəda padixah Həman bilən xarəb iqixkə olturoqanidi. Ləkin Xuxan xəhıridikilər dəkkə-dükkigə qəmüp ketixti.

4 Mordikay boluwatqan ixlərdin həwər tapqandın keyin eginlirini yirtip, üstigə bəz artıp, wə ustibexioqə küllə qeqip, xəhərning otturisoqə qıqıp nəhayiti kattik wə ələmlik pəryad kətürdi. 2 U orda dərwezisi aldioqə kelip tohtap qaldı; qünki boz yepinoqan hərqəndə adəmning orda dərwezisidin kirixigə ruhsət yok idi. 3 Padixahning əmri wə yarlıq yətküzülgən hərqaysi əlkillərdə Yəhudiylar arisida kattik nalə-pəryad kətürüldi; ular roza tutup, kəz yexi qilip, yioqə-zar qildi; nuroqun kixilər boz yepinip küldə eoqınəp yetixti. 4 Əstərləning hizmitidə boləqan dedəkliri wə hərəm'əojiliri bu ixni uningə eytiwidi, hanixning kəngli intayin eoqır boldi; Mordikayning bozni taxlap, kiyiwelioxə kiyim-keqək qıkartıp bərdi, ləkin Mordikay qəbul qilmidi. 5 Xuning bilən Əstər özining hizmitidə boluxqə padixah təyinləp əwətkən hərəm'əojiliridin Hətaq isimlik birini qaqırıp, uni Mordikayning kəxioqə berip, bu ixning zadi qandə ix ikənlikini, nəmə səwəbtin boluwatqanlıqini tingtinglap kelixkə əwətti. 6 Xuning bilən Hətaq orda dərwezisi aldidiki məydanəqə kelip Mordikay bilən kəruxti. 7 Mordikay bexioqə kəlgən həmmə ixni, Həman Yəhudiylarning nəslini qurutuwetix üqün padixahning həzinilirigə tapxuruxqə wədə qiloqan kümüxning sanini qaldurmay eytip bərdi. 8 Mordikay yənə Hətaqqa Xuxanda jakarlanəqan, Yəhudiylarni yokıtix toqrısıdiki yarlıqning kəqürməsinə Əstərləning kərüp bəxioqə yətküzüp berixkə tapxurdi həmdə uningə Əstərgə əhwalni qüxəndürüp, ordioqə kirip padixah bilən kəruxüp öz həlqi üqün padixahın etünüp iltija qilip bəxixkə ündəxni tapilidi. 9 Hətaq kaytip kelip Mordikayning gəplirini Əstərgə yətküzdi. 10 Əstər Hətaqqa Mordikayəqə eytidioqan gəplərləni tapxurup, uni Mordikayning yenioqə yənə əwətti: — 11 «Padixahning barlıq hizmətkərliri wə hərqaysi əlkə həlkliri, məyli ər bolsun ayal bolsun, qaqırtılmay turup iqi həylioqə, padixahning huzurioqə öz məyliqə kirsə, padixah uningə iltipət kərsitip altun həsisini təngləp əlümdim kəqürüm qilmisa, undəktə u kixigə nisbətən bexioqə qüxidoqan birlə qanun-bəlgilimə bardur: — u əlüm jazasını tartıdu. Həzir məning padixah bilən kəruxixkə qaqırtılmioqinimoqə ottuz kün boldi». 12 Əstərləning səzliri Mordikayəqə yətküzülüwidi, 13 Mordikay munu gəplərləni Əstərgə yətküzüxni həwalə qildi: — «Sən kənglündə mən ordıda yaxawatimən, xunga barlıq baxqa Yəhudiylərdin bihətər bolup qutulimən, dəp hiyal əylimə. 14 Əgər bu qəoqəda sən jim

turuwalsang, Yəhudiylarğa baxqa tərəptin mədət wə nijat qıxıxi mumkin; lekin u qaoşda sən öz ata jəməting bilən koxulup yoqıtılısən. Kim bilsun, sening hanixlik mərtiwisigə erixkining dəl bügünki muxundaq pəyt üqün bolıqanmu?». 15 Əstər Mordikayoğa mundaq dəp jawab qayturdi: — 16 «Sən berip, Xuxandiki barlıq Yəhudiylarnı yioqın; mening üqün roza tutup, üq keqə-kündüz heq yemənglar, heq iqmənglar; mən həm dedəklirimmu xundaq roza tutimiz. Andin keyin mən qanunoğa hilaplıq kılıp padixahning huzurioğa kirimən, manga elüm kəlsə, ələy!». 17 Xuning bilən Mordikay u yərdin ketip, Əstərning tapilojınıdək kıldı.

5 Üqinqi küni Əstər xahanə kiyimlirini kiyip, ordining iqririki hoylisioğa kirip, padixahning oylirining udulida turdi; padixah bolsa öz xahanə eyidiki təhtidə, əydin dərwasioğa qarap olturatti. 2 Padixah hanix Əstərning hoylida turojınıni kərdi; hanix uning nəziridə iltipat tapkaq, u kolidiki altun hasisini uningğa tənglıdi. Əstər aldioğa kelip xahanə hasining uqioğa kolini təgküzdi. 3 Padixah uningdin: — 1 hanixim Əstər, birər ixing barmidi? Nemə təliping bar? Həttə padixahlıqimning yerimini tələp kılısangmu xu sanga berilidu, dedi. 4 — Əgər aliylirioğa layıq kəruñsə, padixahımning Həmanni elip əzlırigə təyyarlıoğan ziyapitimgə dahil bolup kədəm təxrip kılıxlirini etünimən, — dedi Əstər. 5 Padixah: — Tez berip Həmanni kıkırıp kelinglar, Əstərning deginidək kılınsun, — dedi. Xuning bilən padixah Həmanni elip Əstər təyyarlıoğan ziyapətkə bardı. 6 Dastıhan üstidə xarab iqılıwatqanda padixah Əstərgə: — Nemə təliping bar? U sanga berilidu; nemə iltijaying bar? Həttə padixahlıqimning yerimini tələp kılısangmu xundaq kılınıdu, dedi. 7 Əstər uningğa jawab berip: — Mening təlipim wə iltijayım bolsa, — 8 Mubada mən aliylirining nəziridə iltipatqa erixkən bolsam, xundaqla padixahımoğa mening təlimni ijabət kılıx həm iltijayımni orundax muwapıq kəruñsə, aliylirining Həmanni birgə elip ətə silərgə təyyarlaydıoğan ziyapitimgə yənə bir kətim dahil boluxlırini etünimən; ətə mən qokum padixahımning əmri boyıqə ix kılıməñ, — dedi. 9 Xu küni Həman kənglıdə yayrap, huxal-huram qaytıp qıktı; lekin Mordikayning orda dərwasisida uning aldida nə ornidin qopmay nə midirli may olturojanlıqını kərgəndə, kəngli uningğa qattık kəhr-şəzəpkə toldı. 10 Lekin Həman oşəzipini besiwelip, oygə kəldi-də,

dost-aojınılirini wə hotuni Zərəxni qakirtip, 11 əzining baylıqlirining xan-xəripi, pərzəntlırining kəplüki, xundaqla padixahning əzini qandaq əstürtip barlıq hərmət-izzətkə sazawər kılıojanlıqı, əzini qandaq kılıp padixahning həmmə əmirliri wə əməldarlıridin üstün mərtiwigə igə kılıojanlıqı toşrisida bir-birləp səzləp kətti. 12 Həman yənə: — Silərgə desəm, hanix Əstər meningdin baxqa mehman qillimay, pəkət padixah bilən ikkimiznilə əzi təyyarlıoğan ziyapətkə qilliojanıdi, ətimu meni padixah bilən billə əzi [təyyarləydiəjan ziyapətkə] qillidi. 13 Xuşojınısi, orda dərwasisida olturojan heliki Mordikay degən Yəhudiyni kərginimdə, bularning həmmisi manga tolimu mənisiz tuyulidu, dedi. 14 Andin ayalı Zərəx wə barlıq dost-aojınıliri uningğa jawab berip: — Əllik gəz egizlıktiki dardın birni təyyarlap, ətə ətigəndə padixahın Mordikayni daroğa esixni tələp kılısıla bolmidimu, xuningdin keyin huxal yayrıoğan halda padixah bilən billə ziyapətkə baridila, deyixti. Bu gəp Həmanni hux kılıwətti, xuning bilən u dar yasitip koydı.

6 Xu küni keqisi padixahning uyqusı keqip, tarıhtəzkirinamını əkəldürdi wə bular uning aldida okup berildi. 2 Bir yərdə: «Padixahning Bigtana, Tərəx dəydiəjan orda dərwasisini baqıdıəjan ikki hərəm'əoşisi bar idi, ular padixah Aħaxwəroşka kol selixka kəstlıgəndə, Mordikay bu ixni pax kılıp həwər yətküzgən, dəp pütülgənidi. 3 Padixah: — Bu ix üqün Mordikayoğa qandaq nam-xəhrət wə izzət-ikram nail kılınıdi? — dəp sorıdi. — U heq nemigə erixmıdi, — dəp jawab berixti padixahning yenidiki hizməttə boləjan oşulamliri. 4 — Orda hoylisida kim bar? — dəp sorıdi padixah. Bu qaoşda Həman padixahın Mordikayni əzi təyyarlap qoyəjan daroğa esixni tələp kılıojılı kelip, ordining taxkırıki hoylisioğa kırıgənidi. 5 — Mana, Həman hoylida turidu, — deyixti padixahning oşulamliri uningğa. — Kirsun, — dedi padixah. 6 Həman kırıwıdi, padixah uningdin: — Padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixigə nemə ixlarnı kılıxi kerək? — dəp sorıwıdi, Həman kənglıdə: «Padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixi meningdin baxqa yənə kim bolatti?» — dəp oylıdıda 7 padixahqa: — Padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixigə 8 padixahım daim kiyıdıəjan xahanə kiyim-keqək wə daim minıdıəjan aroşımak, yəni bexioğa xahanə taj-bəlgə taqaloğan aroşımak elip kelinip, 9 xahanə kiyim bilən aroşımakni padixahning

əng muhtərəm əmirliridin birigə tutkuzsun, u kiyimni padixahim izzət-hərmitini kilişni yaxhi kərgən kixigə kiygüzüp wə uni aroşimakğa mindürüp xəhər məydan-koqilirini aylandursun wə uning aldida: «Qaranglar! Padixah izzət-hərmitini kilişni yaxhi kərgən kixigə muxundaq muamilə kilinidu!» dəp jakarlap mangsun, — dedi. **10** Xuning bilən padixah Həmanə: — Tez berip deginingdək xahənə kiyim bilən aroşimakni əpkəl, orda dərwasisining aldida olturoşan awu Yəhudi Mordikayə dəl səzüngdək kilişin; sening degənlingning birəsimu kəm bolup qalmisun! — dedi. **11** Xundaq kiliş Həman xahənə kiyim bilən aroşimakni əkelip, aldi bilən Mordikayə xahənə kiyimni kiygüzdi, andin uni aroşimakğa mindürüp, xəhər məydan-koqilirini aylandurdi wə uning aldida: — «Mana, padixah izzət-hərmitini kilişni yaxhi kərgən kixigə muxundaq muamilə kilinidu!» dəp jakarlap mangdi. **12** Mordikay yənila orda dərwasisining aldioşə kaytip bardı; Həman bolsa oşəm-kəyoşə petip, bexini qümkişən həlda aldirap-tenəp əz öyigə kaytip kətti. **13** Həman hotuni Zərəxkə wə barlik dost-aşinilirişə bexioşə kəlgənlingning həmmisini eytip bərdi. Andin uning danixmənliri bilən hotuni Zərəx buni anşlap uningə: — Mordikayning aldida yengilişkə baxlaptila; u əşer Yəhudiylarning nəslidin bolsa, uni yengəlməyşə, əksişə səzsiz uning aldida məşlup bolidila, deyixti. **14** Ular tehi Həman bilən səzlixiwatқан qeşida, padixahning hərəmə'əşiliri kelip Həmanni əštər təyyarlioşan ziyapətkə berixkə aldiratti.

7 Xuning bilən padixah bilən Həman hanix əštərnin ziyapitigə dahil boluxkə kəldi. **2** Padixah ikkinşə ketimlik ziyapət üstidə xarab iqiliwatқanda əštərdin: — I hanix əštər, nemə təlipinşə bar? U sanga ijabət kilinidu. Nemə iltimasinşə bar? Həttə padixahlikimning yerimini iltimas kilşangmu xundaq kilinidu, — dedi. **3** — Əşer nəşerlirişə iltipatқa erixkən bolsam, i alişliri, wə padixahiməşə muwapik kərişnə, mening iltimasim əz jenimni ayioşayşə, xuningdək mening təlipim əz həlkimni saklioşayşə; **4** qünki biz, yəni mən wə mening həlkim birşə yokitilip, kirişlip, nəşlimizdin kurutuluxkə setiwetiliduk. Əşer biz kul wə dedəklikkə setiwetilşən bolsak, süküt kilişən bolattim; lekin padixahimning tartidioşan ziyininimu duxmən tələp bəşləməytti, — dəp jawap bərdi əštər. **5** Padixah Aşaxwerəx hanix əštərdin: — Bundaq kilişkə petinoşan kixi kim ikən? U kəşərdə?! — dəp soridi. əštər jawabən:

— **6** Bu duxmən wə zəhərhəndə mana muxu rəzil Həman! — dewidi, Həman padixah bilən hanix aldida xu zamatla dəkkə-dükkişə qüxti. **7** Xuning bilən padixah kəşiri-oşəzəpkə kelip ziyapət-xarab üstidin turdi-də, qariboşqə qikiş kətti; Həman bolsa hanix əštərdin jenini tiləkkə kaldi; qünki u padixahning əzigə jaza bərməy koşmaydioşan niyətə kəlgənlikini kərişp yətkənidi. **8** Padixah qariboşqin ziyapət-xarab dastihinoşə kaytip kəlginidə Həmanninşə əzini əštər yəşəngən diwanəşə taxlioşinişə turoşinini kərdi-də: — — Qara, uning ordida mening aldimdila hanixkə zorluk kilişliwatқinini?! — dewidi, bu səz padixahning aşzidin qikiş bilənşə adəmlər Həmanninşə bax-kəzini qümşəp koşydi. **9** Padixahning aldida turuwatқан hərəmə'əşiliridin Həbona isimlik birsi: — Yənə bir ix bar, mana, Həman alişlirininşə həyati üqün şəp kilişən Mordikayni esix üqün, əşlik şəz igizlikte yasatқан dar təyyar turidu, u dar həzir muxu Həmanninşə həylišida, dewidi, padixah: — Həmanni uningə esinşə! — dedi. **10** Xuning bilən ular Həmanni u Mordikayəşə təyyarlap koşoşan darəşə asti; xuning bilən padixahning oşəzipi bəşildi.

8 Padixah Aşaxwerəx xu küni Yəhudiylarning duxmini Həmanninşə əy-zeminini iltipat kilişp hanix əštərgə bərdi; Mordikaymu padixahning həzurişəşə kəltürüldi, qünki əštər əzining Mordikay bilən tuşқан ikənlikini padixahkə dəp bərgənidi. **2** Padixah əzining Həmandinşə kayturuwalioşan üzükini qikişrip Mordikayəşə bərdi, əštərşəmu Mordikayni Həmanninşə əy-jayini baxkuruxkə koşydi. **3** əštər yənə padixahning aldioşə kelip ayioşioşə yikişlip, kəzige yax aloşan həlda padixahşin Agagişylardin bolioşan Həman kəltürüşp qikişқан balayışəpətni həm uning Yəhudiylarini yokitix suyikəştni bikar kilişni yelinip etündi. **4** Padixah altun həşisini əštərgə tənşliwidi, əštər ornidin koşup padixahning aldida turdi. **5** — Əşer alişlirişə maşul kərsə, əşer mən padixahning aldida iltipatқa erixkən bolsam, əşer padixahim bu ixni toşra dəp qarışə, xuningdək məndin məmnun bolsa, yarlik qüxürüşp Agagişylardin Həmmidataning oşli Həman yazoşan məktuplarini, yəni padixahimning hərkəysi əlkisidiki Yəhudiylarini yokitix toşrisidiki məktuplarini bikar kilişioşan bir yarlik yezilişini tiləymən. **6** Qünki mən əz həlkimşə qüxidioşan bu balayışəpətkə kandaqmu qidaşə qarap turalaymən? Əz tuşқанlirimning yokitilişioşə kandaqmu qidaşə qarap turalaymən? — dedi əštər padixahkə. **7** Padixah

Aħaxwerox hanix Əstər bilən Yəhudiyy Mordikayoꝝ: — Mana, Ҳаман Yəhudiylaroꝝa ziyankəxlik kılmaqkı boloaqqa, mən uning əy-zeminini Əstərgə bərdim wə uning əzini ular daroꝝa asti. **8** Əmdi silər əzünglarning tooꝝra tapkini boyiqə mening namimda Yəhudiylar üqün bir yarlık yezip, mening üzük məhürümni besinglar; qünki padixahning namida yeziloꝝan, padixahning üzük məhüri besiloꝝan yarlıkni həqkim bikar kılalmaydu, dedi. **9** Xu qaoꝝda, üqinqi ayda, yəni Siwan eyining yigirmə üqinqi küni, padixahning mirzilirining həmmisi qakirip kelindi. Ular Mordikayning barlık buyruoꝝini boyiqə yarlık yazdı; yarlık Yəhudalarning ixı tooꝝruluk Ҳindistandin Ҳəbəxstanotiqə bir yüz yigirmə yəttə əlkining waliyirioꝝa, əlkə baxlık wə bəglirigə yeziloꝝan bolup, məktuplar hərkaysi əlkigə əz yezik bilən, hərkaysi əl-millətlərgə əz tili bilən, xundakla Yəhudiylaroꝝa əz yezik bilən, əz tilida pütülgənidi. **10** Mordikay yarlıkni padixah Aħaxweroxning namida yezip, uningoa padixahning üzük məhürini basti; yarlık məktuplirini padixahlikning atlikliri bilən, yəni tolparlaroꝝa, at qeqirlaroꝝa wə təgilərgə mingən qəwəndazlar arkilik hərkaysi jaylaroꝝa yollidi. **11** Yarlıkta: «Padixah hərkaysi xəhərlərdiki Yəhudiylarning uyuxup, əz həyatini qooꝝdixioꝝa, xundakla əzligə düxmənlik kildioꝝan hər millət wə hər kaysi əlkilərdiki küqlərni, jümlidin ularning bala-qakilirini qoymay yoqıtixioꝝa, kixirixioꝝa, nəslini kurutuxioꝝa, xundakla mal-mülkini olja kixixioꝝa ijazət berildi; **12** bu ix bir kündə, yəni on ikkinqi aying, yəni Adar eyining on üqinqi küni padixah Aħaxweroxning hərkaysi əlkiliridə ijra kılinsun» dəp pütülgənidi. **13** Yarlık hərkaysi əlkigə əwətilip, pərman süpitidə elan kılinsun, Yəhudiylarning əxu küni düxməniridin intikam elixka təyyarlinip qoyuxi üqün yarlıkning kəqürülmisi hərkaysi əl-millətlərgə ukturulsun, dəp bekitildi. **14** Xuning bilən qəwəndazlar tolparlaroꝝa wə qeqirlaroꝝa minip padixahning buyrukı boyiqə jiddiy yoloꝝa atlandı; yarlık Xuxan kəl'əsdimu jakarlandı. **15** Mordikay kək wə aq rənglik xahənə kiyim kiyip, bexioꝝa katta altun tajni taqap, səsün rəng kəndir yepinqini yepinip, padixahning huzuridin qıktı; Xuxan xəhərdiki həlk huxallıqqa qəmüp təntənə kixixti. **16** Yəhudiylar yorukluk, xad-huramlik wə izzət-ikramoꝝa muyəssər boldi. **17** Hərkaysi əlkə, hərkaysi xəhərlərdə, padixahning əmr-yarlık yetip baroꝝanliki yərlərdə, Yəhudiylar xad-huramlikqa qəmüp, ziyapət kılıp

mubarək bir künni ətküzüxti; nuroꝝun yərlik əhalilər əzlrini Yəhudiyy deyxiwaldı; qünki Yəhudiylardin kərkux wəhimisi ularni besiwaloꝝanidi.

9 On ikkinqi ay, yəni Adar eyining on üqinqi küni, padixahning əmri bilən yarlıkı ijra kılınıxka əz kəloꝝan qaoꝝda, yəni Yəhudiylarning düxmənliyi ularning üstidin oꝝalıb kəlixkə ümid kılıp kütəkən küni, əksiqə Yəhudiylarning əz düxmənliyinə üstidin oꝝalıb kəlidioꝝan küniyə aylinip kətti. **2** Yəhudiylar padixah Aħaxweroxning hərkaysi əlkiliridiki əzliyi turuxluk xəhərlərdə ularoꝝa kəst kılmaqkı bololanlaroꝝa hujum kılıx üqün yioꝝilixka baxlıd; həqkim ularning aldidə turalmaytti; uların bololan kərkunq hər bir əl-millətni baskanidi. **3** Hərkaysi əlkilərdiki bəglər, waliylar, əlkə baxlıkliri, xundakla padixahning ixlirini ijra kılouqılarning həmmisi Yəhudiyların kollidi; qünki Mordikaydin bololan kərkunq ularni baskanidi. **4** Qünki Mordikay dəgən kixi ordida intayin nopuzluk bolup, nam-xəhriti həmmə əlkilərgə tarkəloꝝanidi; uning həkukı baroꝝanseri qongiyip ketiwatatti. **5** Xuning bilən Yəhudiylar əzlrininə həmmə düxmənliyinə kılıqlap, kiroꝝin kılıp yoqattı; əzligə əq bololanlaroꝝa kəndək kixixni halisa xundək kildi. **6** Xuxan kəl'əsidiyə Yəhudiylar bəx yüz adəmnə kətl kılıp yoqattı. **7** Ular yənə Parxəndata, Dalfon, Aspata, **8** Porata, Adaliya, Aridata, **9** Parmaxta, Arisay, Ariday wə Wayizatani kətl kildi; **10** bu on adəm Ҳəmmidataning nəwrisi, Yəhudiylarning düxməni bololan Ҳəmanning oꝝlı idi; ləkin ular ularning mal-mülkini olja kixixka qol salmidi. **11** Xu küni Xuxan kəl'əsidiyə kətl kılinoꝝan adəm sani padixahka məlum kılindi. **12** Padixah hanix Əstərgə: — Yəhudiylar Xuxan kəl'əsidiyə bəx yüz adəmnə kətl kılıp yoqıtiptu, yənə Ҳəmanning on oꝝlıni kətl kiptu; ular padixahning baxka əlkiliridə nemə kildikin? Əmdi nemə iltimasing bar? U sanga berilidu. Yənə nemə təliping bar? Umu bəja aylinidu, — dedi. **13** — Aliylirioꝝa muwapıq kərünsə, Xuxandiki Yəhudiylarning ətimu bügünki yarlıkta deylgəndək ix kixixioꝝa həmdə Ҳəmanning on oꝝlıning [jəsətliyinə] daroꝝa esip qoyuxka ijazət bərgəyla, dedi Əstər. **14** Padixah xundək kixixka buyruk quxürdi; yarlık Xuxan kəl'əsidiyə qıqirilənda, kixilər Ҳəmanning on oꝝlıni daroꝝa esip qoyuxti. **15** Adar eyining on tətinqi küni Xuxandiki Yəhudiylar yənə yioꝝilip üq yüz adəmnə əltürdi; ləkin ularning mal-mülkini olja kixixka qol salmidi. **16** Padixahning hərkaysi baxka

өлkiliridiki qalqan Yəhudiylar yiqilip öz janlirini saklawqa səptə turup əzlrigə eq bololanlardin jəmiy yətmix bəx ming adəmnı ɵltürdi, əmma ularning mal-mülkını olja kılıxqa qol salmıdı. Xuning bilən ular düxmənılrıdın qutulup aramlıqqa muyəssər boldı. **17** Bu Adar eyınıng on üqinqi künıdıkı ıx ıdı; on tətinqi künı ular aram aldı, xu künni ziyapət berıp xadlınıdıqan kün kılıp bekıttı. **18** Lekın Xu xandıkı Yəhudiylar bolsa on üqinqi, on tətinqi künlırı toplıxıp jəng kıldı; on bəxinqi künı ular aram aldı, xu künni ziyapət berıp xadlınıdıqan kün kılıp bekıttı. **19** Xu səwəbtın səhradıkı Yəhudiylar, yəni yeza-kıxlaklarda turuwatqan Yəhudiylar Adar eyınıng on tətinqi künını ziyapət berıp xadlınıdıqan mubarək kün bekıtip, bırıgı əsowqa-salam berıxıdıqan boldı. **20** Mordıkay bu wəkələri hatırıləp həmdə Aħaxweroxning hərqaysı ɵlkılrınıng yırak-yeqın jaylırıda turuwatqan barlık Yəhudiylarqə məktupları yollıdı. **21** Xundak kılıp u ularning arısıda hər yılı Adar eyınıng on tət, on bəxinqi künını bayram kılıp ɵtküzülsun dəp bekıttı; **22** u bu ıkkı künni Yəhudiylarning düxməndın qutulup aramlıqqa erıxkən künı süpıtdə, xu aynı ularning qayıq-u-həsritı xadlıqqa, yıqqa-zarlırı mubarək küngə aylanqan ay süpıtdə əsləp, bu ıkkı künni ziyapət kılıp xadlınıdıqan, kəpqılık bırıgı-salam-sowqa berıdıqan, kəmbəqəllərgə həyr-əhsan kılıdıqan kün kılıxqa buyrıdı. **23** Xu səwəbtın Yəhudiylar dəsəp baxlıqan xu [heytnı] dawamlaxturuxqa wə xuningdək Mordıkayning ularqə yazqanlırınımu orunlaydıqanqə wədə berıxtı. **24** Qünki əslıdə barlık Yəhudiylarning küxəndısı bolqan Agagıy Həmmıdatanıng oqlı Həman Yəhudiylarını həlak kılıxni kəstlıgən, xundakla ularını nəslıdın qurutup yəkatmaqı bolup «pur», yəni qək taxlıqanıdı. **25** Lekın bu ıx padıxahning qulıqıqə yətkəndə, padıxah məktupları yezıp, Həman kəstlıgən rəzil ıx, yəni unıng Yəhudiylarını kəst kılqan ıxı unıng öz bexıqə yansun, dəp yarlık qüxürdı; həm kıxılər unı wə unıng oqlılrını darıqə astı. **26** Xunglaxqa, kıxılər «pur» (qək) degən ısm boyıqə bu ıkkı künni «Purım bayrımı» dəp atıdı; xunga Yəhudiylar əxu həttə pütülgənlırı boyıqə, həm kərgən, həm baxtınlı ɵtküzgənlırıgə əsasən, **27** əzlırı, əwladlırı həmdə əzlırı bilən birləxkən barlık kıxılərning pütülgən əhqamını tutup, bəlgıləngən wəqıtta əxu ıkkı künni hər yılı mənggü üzüldürməy bayram kılıxını qarar kıldı, **28** xundakla bu ıkkı kün hər bırı dəwrdə, hər bırı jəmət-ailıdə, hərqaysı

ɵlkə, hərqaysı xəhərdə hatırılınıp təbrıkınıp tursun wə «Purım bayrımı» bolıdıqan muxu künlərning təbrıkınıxı Yəhudiylar həkı ıqıdə mənggü üzülp qalmısın, hatırıləx paalıyətlırı ularning uruq-nəsli arısındınmu yəqap kətmısın, dəp qarar kıldı. **29** Andın Abıhailning kızı, hanıx Əstər wə Yəhudiylar Mordıkay Yəhudiylarqə yazqan «Purım bayrımı» toqrısıdıkı xu ıkkıncı hətnı toluq həkıqı bilən təkıtləp, yənə bırı hətnı yollıdı. **30** Mordıkay hatırjəmlik wə həkıkətning səzlırını yətküzıdıqan məktupları Aħaxweroxning padıxahlıqıdıkı bırı yüz yıgırmə yəttə ɵlkıdıkı barlık Yəhudiylarqə əwətip, **31** Xu «Purım» künlırı bəlgıləngən wəqıtlırıda ɵtküzülsun, xuningdək Yəhudiylar Mordıkay wə hanıx Əstərning tapılıqanlırı boyıqə, xundakla ularning öz-özıgə wə nəslıgə bekıtkənlırı boyıqə əynı wəqıtıttı tutulqan rozılar wə kətürülgən nıdə-pəryadlar əsləp hatırılənsun, dəp təkıtlıdı. **32** Əstərning yarlık «Purım bayrımı»dıkı xu ıxlarını bekıtip bərdı; bu ıx tarıxnamıqımı pütüldı.

10 Padıxah Aħaxwerox kurukluk wə dengız arallırıdıkı əhalılərning həmmısıgə əlwən təlıgüzəttı. **2** Unıng nopuz-həy wıttı wə qıdrıtını ayan kılqan barlık kılqan-ətkənlırı, xundakla Mordıkayning padıxahning ɵstürüxı bilən erıxkən katta xəhritı toqrısıdıkı təpsılətlər Media wə Pars padıxahlırınıng tarıx-təzkırılırıda pütülgən əməsmu? **3** Qünki Yəhudiylar Mordıkayning mərtıwısı padıxah Aħaxweroxtınlı keyınla ıkkıncı orunda turattı; u daim öz hək-mıllıtınıng bəhtını kəzləp, barlık nəslıdıkılərgə əman-esənlik tılək səzlırını kılattı, Yəhudiylarning arısıda zor ızzət-hərmət tepıp, kərındaxlırınıng qədırlıxıgə erıxkənıdı.

Ayup

1 «Uz» degən yurtta, Ayup isimlik bir adəm yaxioqanidi. Bu adəm bolsa kūsursiz, durus, Hudadin kōrkidioqan, yamanliqtin özini yirak tutidioqan adəm idi. **2** Uningdin yəttə oqul wə üq kız tuoquldi. **3** Uning yəttə ming koy, üq ming tögə, bəx yüz jüp kala, bəx yüz mada exək qatarliq mal-mülki bar idi. Uning malayliri bək kəp idi; u xərqliklər iqidə həmmidin uluq idi. **4** Uning oqulliri nəwət boyiqə bekitkən kündə öz eyidə baxqılar üqün dastihan selip ziyapət kilatti. Bu künlərdə ular adəm əwətip üq singlisini ular bilən billə tamaklinixka qaqiritatti. **5** Ularning xu ziyapət künliri ayaoqlixi bilən Ayup adəm əwətip ularni Huda aldida paklinixka orunlaxturatti. U tang səhərdə ornidin turup ularning sanioqa asasən köydürmə qurbanliqlarni kilatti. Qünki Ayup: «Balilirim gunah kiliq koyup, kenglidə Hudaqə bihərmətlik kiliq koyamdikin» dəp oylaytti. Ayup hərdəim ənə xundak kiliq turatti. **6** Bir küni, Hudaning oqulliri Pərwədigarning huzurioqa hazır boldi. Xəytanmu ularning arisioqa kiriwaldi. **7** Pərwədigar Xəytandin: — Nədin kəlding? — dəp soridi. Xəytan Pərwədigarqə jawabən: — Yər yüzini kezip paylap, uyaq-buyaklarni aylinip qərgiləp kəldim, dedi. **8** Pərwədigar uningqə: — Mening kulum Ayupka dikqət kilqansən? Yər yüzidə uningdək mukəmməl, durus, Hudadin kōrkidioqan həm yamanliqtin yirak turidioqan adəm yok, — dedi. **9** Xəytan Pərwədigarqə jawabən: — Ayup Hudadin bikardin bikar kōrkmioqandu? **10** Əzüng uning əzi, ailisidikiliri həm uning həmmə nərsisining ətrəpioqa kaxa koyqan əməsmu? Sən uning kolioqa bərikət ata kilding, xuning bilən uning təəllukəti tərəp-tərəptin güllinip awumakta. **11** Əgər Sən kōlungni sozup, uning həmmə nərsilirigə tegip kōysang, u Səndin yüz erüp, Seni tillimisa [Xəytan bolmay ketəy!] — dedi. **12** Pərwədigar Xəytanoqa: — Mana, uning həmmə nərsisini sening kōlungqə tutkuzdum! Birak uning əzigə təgküqi bolma! — dedi. Xundak kiliq Xəytan Pərwədigarning huzuridin qikip kətti. **13** Bir küni, Ayupning oqul-kizliri qong akisining eyidə tamak yəp, xarab iqip olturatti. **14** Bir həwərci Ayupning yenioqa kelip uningqə: — Kalilar bilən yər həydəwatattuk, exəklər ətrəpta otlawatatti; **15** Xəbaliklar hujum kiliq kala-exəklərnə bulap kətti. Ixləwatqan yaxlarni kiliqlap əltüriwətti. Yaloquz mənla kutulup kelip, siligə həwər yətküzüxkə nesip boldi, —

dedi. **16** Bu adəmning gepi tehi tügiməy turupla, yənə birsi yügürüp kelip Ayupka: — Asmandin Hudaning oti qüxüp qoylar wə ixləwatqan yaxlarni köydüriwətti; yaloquz mənla kutulup qaldim, siligə həwər yətküzüxkə nesip boldum, — dedi. **17** Bu adəmning gepi tehi tügiməy turupla, yənə birsi yügürüp kelip Ayupka: — Kaldiyələr üq tərəptin hujum kiliq tögilərnə bulap elip kətti, ixləwatqan yaxlarni kiliqlap əltüriwətti; yaloquz mənla kutulup qaldim, siligə həwər yətküzüxkə nesip boldum, — dedi. **18** Bu adəmning gepi tehi tügiməy turupla, yənə birsi yügürüp kelip Ayupka: — Oqulliri wə kizliri qong akisining eyidə tamak yəp, xarab iqip olturojinida, **19** tuyuksiz, qəldin kəttik bir boran qikip əyning tət bulungini kəttik sokup, əy oqulap qüxüp yaxlarni əltüriwətti; yaloquz mənla kutulup qaldim, siligə həwər yətküzüxkə nesip boldum, — dedi. **20** Ayup bolsa buni anglap ornidin dəs turup, tonini yirtip, qeqini qüxüriwetip, özini yərgə taxlap Hudaqə ibadət kildi: — **21** Mən apamning kōrsikidin yalingaq qüxkən, u yərgimu yalingaq qaytimən; həmməni Pərwədigar [manga] bərgən, əmdi Pərwədigar [məndin] elip kətti; Pərwədigarning namioqa təxəkkür-mədhiyə qayturulsun! — dedi. **22** Bularning həmməsidə Ayup gunah kilmidi wə yaki Hudani həqqəndak nalayiklik bilən əyiblimidi.

2 Yənə bir küni, Hudaning oqulliri Pərwədigarning huzurioqa hazır boluxka kəldi. Xəytanmu ularning arisioqa kiriwaldi. **2** Pərwədigar Xəytandin: — Nədin kəlding? — dəp soridi. Xəytan Pərwədigarqə jawabən: — Yər yüzini kezip paylap, uyaq-buyaklarni aylinip qərgiləp kəldim, — dedi. **3** Pərwədigar uningqə: — Mening kulum Ayupka dikqət kilqansən? Yər yüzidə uningdək mukəmməl, durus, Hudadin kōrkidioqan həm yamanliqtin yirak turidioqan adəm yok, Məyli sən Meni uni bikardin-bikar yutuwetixkə dəwət kilqan bolsangmu, u yənə sadəkətlidikə qing turuwatidu, — dedi. **4** Xəytan Pərwədigarqə jawabən: — Hər adəm öz jenini dəp terisini berixkimu razi bolidu, hətta həmmə nemisinimu berixkə təyardur; **5** Birak Sən hazır kōlungni sozup uning səngək-ətlirigə təgsəng, u Səndin yüz erüp tillimisa [Xəytan bolmay ketəy!] — dedi. **6** Pərwədigar Xəytanoqa: — Mana, u hazır sening kōlungda turuwatidu! Birak uning jenioqa təgmə! — dedi. **7** Xundak kiliq Xəytan Pərwədigarning huzuridin qikip, Ayupning bədinini tapinidin bəxioqiqə intayin azablik hürək-hürək yarilar bilən toxkuziwətti. **8** Ayup bolsa bədinini

tatilax-ojirdax üqün bir sapal parqisini qolıoşa elip, küllükkə kirip olturdi. **9** Ayali uningöja: — Əjəba sən tehiqə öz sadakətlikingdə qing turuwatamsən? Hudani qarəja, əlüpla tügəx! — dedi. **10** Lekin Ayup uningöja: — Sən hamakət ayallardək gəp kıliwatisən. Biz Hudaning yaxhılıkını qəbul kılojanikənmiz, əjəba uningdin kəlgən külpətnimu qəbul kıliximiz kerək əməsmu? — dedi. İxlarda Ayup eojızda heqkəndək gunah ətküzmididi. **11** Ayupning dostliridin üqəylən uningöja qüxkən külpəttin həwərdar boldi. Ular, yəni Temanlıq Elifaz, Xuhalik Bildad wə Naamatlıq Zofar degən kixilər bolup, öz yurtliridin qıqıp, Ayupka həsdaxlık bildürüx həm təsəlli berix üqün uning yenioşa berixkə billə kelixkənidi. **12** Ular kelip yirəktinla uningöja qariwidi, uni toniyalmay qaldi-də, awazlirini kətürüp yioşlap taxlıdi. Hərbiri öz tonlirini yirtiwetip, topa-qanglarnı asmanöja etip öz baxlırioşa qeqixtı. **13** Ular uning bilən billə dak yərdə yəttə keqə-kündüz olturdi, uningöja heqkim gəp kılmidi; qünki ular uning dərd-əlimining intayin azablık ikənlikini kərüp yətkənidi.

3 [Yəttə kündin] keyin, Ayup eojız eqip [əhwalioşa karita] əzining kərüwatqan künigə lənət okup mundək dedi: — **3** «Mən tuşulöjan axu kün bolmiojan bolsa boptikən! «Oşul bala apiridə boldi!» deyilgən xu keqə bolmiojan bolsa boptikən! **4** Xu künni zulmət qaplıoşan bolsa boptikən! Ərxətə turoşan Təngri kez aldidin xu künni yoqıtiwətkən bolsa boptikən, Quyax nuri uning üstigə qüxürülmisə boptikən! **5** Xu künni qarangoşuluk həm əlümning kəlanggisi öz qoynioşa əlsa boptikən! Bulutlar uni yutup kətsə boptikən, Xu künni kün qarangoşulatquqılar qorqıtip kətküzıwətkən bolsa boptikən! **6** Xu kəqni — Zulmət tutup kətsə boptikən; Xu kün yil iqidiki [baxka] künlər bilən billə xatlanmisa boptikən! Xu kün aynıng bir küni bolup sanalmisa boptikən! **7** Mana, xu keqidə tuoşut bolmisa boptikən! U keqidə heqkəndək xad-huramlık əwaz yangrimisa boptikən! **8** Künlərgə lənət kıloşuqılar xu küngə lənət kılsa boptikən! Lewiatanni kəzoşaxka petinalaydioşanlar xu küngə lənət kılsa boptikən! **9** Xu kün tang səhərdiki yultuzlar qarangoşulaxsa boptikən! U kün kuyax nurini bihudə kütsə boptikən! Xu kün sübhining qapaklırining eqilixini bihudə kütsə boptikən! **10** Qünki xu kün meni kətürgən baliyatquning ixiklirini ətmigən, Mening kəzlırimni dərd-ələmni kəralməş kılmioşan. **11** Ah, nemixka anamning qorsıqıdin qüxüpla əlüp kətmigəndimən?! Nemixka qorsaktın

qıkkəndila nəpəstin qəlmioşandimən? **12** Nemixka meni qəbul kılidioşan etəklər bolöşandu? Nemixka meni emitidioşan əmqəklər bolöşandu? **13** Muxular bolmioşan bolsa, undəkta mən mənggü tinq yetip qalattım, Mənggülik uyquşa kətkən bolattım, xu qəşda aram tapqan bolattım. **14** Xu qəşda əzliri üqünla hilwət jaylaröja mazar salöşan yər yüzidiki padıxahlar həm məslihetqilər bilən, **15** Yəki altun yioşqan, Əyliri kümüxkə toloşan bəg-xahzadilər bilən bolattım; **16** Qorsaktın məzgilsiz qüxüp kətkən yoxurun balidək, Nurni kərməy qaqrap kətkən balidək həyat kəqürmigən bolattım. **17** Axu yərdə rəzillər awariqiliktin haliy bolidu, Axu yərdə həlidin kətkənlər aram tapidu; **18** Axu yərdə əsirlər rahətə jəm bolidu, Ular əzgüqilərnıng əwazını anglımaydu; **19** Qjerıblarmu həm uluşlarmu axu yərdə turidu, Qul bolsa hojayınidin azad bolidu. **20** Jəpa tartquşioşa nemə dəp nur berilidu? Nemixka dərd-ələmgə qəmgənlərgə həyat berilidu? **21** Ular təxnalıq bilən əlümni kütidu, Biraq u kəlməydu; Ular əlümni yoxurun gəhərnı kezıp izdigəndinmu əwzəl bilidu, **22** Ular gərnı tapqanda zor huxal bolup, Xad-huramlıkka qəmidu. **23** Öz yoli eniksiz adəmgə, Yəni Təngriñing toşıki selioşan adəmgə nemixka [nur wə həyat] berilidu? **24** Xunga tamıqimning ornioşa nalilirim kelidu; Mening qattıq pəryadlırim xarkıratmıdək xarkıraydu. **25** Qünki mən dəl qorqқан wəhət öz bexımoşa qüxti; Mən dəl qorqıdioşan ix mənə kəldi. **26** Məndə heq aramlık yoqtur! Həm heq hatırjəm əməsmən! Heq tinq-amanlıqım yoqtur! Biraq parakəndiqilik həman üstümgə qüxməktə!».

4 Temanlıq Elifaz jawabən mundək dedi: — **2** «Birsı sən bilən sezləxməkqi bolsa, eojır əlamsən? Biraq kim əşzioşa kəlgən gəpni yutuwalaydu? **3** Qara, sən kəp adəmlərgə təlim-tərbiyə bərgən adəmsən, Sən jansız kollaröja küq bərgənsən, **4** Sezliring dəldəngxıp arən mangıdioşanlarnı rıqəbətəndürgən, Tizlıri pükülgənlərnı yəligənsən. **5** Biraq həzir nəwət sənə kəldi, Xuninglik bilən həlingdin kəttıng, Balayı'apət sənə tegixi bilən, Sən ələkzadə bolup kəttıng. **6** İhlasmənlikıng tayanqıng bolup kəlmigənmu? Yolliringdiki durusluk ümidıngning əsası əməsmıdı? **7** Esınggə əl, kim bigunah turup wəyrən bolup baqqan? Duruslarning həyatı nədə üzülüp qəloşan? **8** Mən kərginımdək, gunah bilən yər əşdurup awariqilik terioşanlar, Ohxaxla həşul alıdu. **9** Təngriñing bir nəpisi bilənla ular gumrən bolidu, Uning oşəzipıning partlıxi

bilən ular yokilip ketidu. **10** Xirning hərkirəxliri, Həm əxəddiy xirning awazi [bar bolsimu], Xir arslanlirining qixliri sundurulidu; **11** Batur xir bolsa ow taplmay yokilixğa yüzlinidu, Qixi xirning küqükliri qeqilip ketidu. **12** — Mana, manga bir söz oqayibanə kəldi, Kūlikiməja bir xiwirliqan awaz kirdi, **13** Tün keqidiki oqayibanə körünüxlərdin qiqқан oylarda, Adəmlərnı qongqur uyqu baskanda, **14** Korkunq wə titrəkmı meni basti, Səngək-səngəklirimni titritiwətti; **15** Kəz aldimdin bir roħ ətüp kətti; Bədinimdiki tüklim hürpiyip kətti. **16** U roħ ornida midirlimay turdi, birak turkini kərəlmidim; Kəz aldimda bir gəwdə turuptu; Xiwirliqan bir awaz anglandi: — **17** «Insan balisi Təngridin həkkanıy bolalamdu? Adəm öz Yaratqıusidin pak bolalamdu? **18** Mana, U Əz kullirioja ixənmigən, Həttə pərixtilirininimə «Nadanlik kıləjan!» dəp əyibligən yərdə, **19** Uli topilərdin boləjan insanlar, Laydin yasaləjan əylərdə turoquqılar kəndək bolar!? Ular pərwanidinimə asanla yanjilidu! **20** Ular tang bilən kəq arilikida kukum-talkan bolidu; Ular həqkim nəzirigə almiojan halda mənggügə yokilidu. **21** Ularning qedir tanisi yulup taxlanəjanə? Ular həq danalixğa tehi erixməylə əlüp ketidu!».

5 Kəni, iltija kılıp bak, sanga jawab kıləuqi barmikin? Muqəddəslərnıng kəysisidin panah tiləysən? **2** Qünki əhməkning aqqıki əzini əltüridu, Kəhri nadanning jeniəja zamin bolidu. **3** Mən öz kəzüm bilən əhməkning yiltiz tartқанlikini kərgənmən; Ləkin xu həman uning makanini «Lənətkə uqraydu!» dəp bildim, **4** Uning baliliri amanliqtin yiraqtur; Ular xəhər dərwəzidası sot kılinoqanda basturuldu; Ularəja həqkim hımayiqi bolmaydu. **5** Uning həsulini aqlar yəp tügıtidu; Ular həttə tikən arisida qaləjanlirininimə elip tügıtidu; Kıltaqqımu uning mal-mülüklerini yutuwelixğa təyyar turidu. **6** Qünki awariqilik əzəldin topidin ünüp qıkmaydu, Külpətmı yərdin əsüp qıkқанmu əməs. **7** Birak uqқun yukiriəja uqıdiəandək, İnsan külpət tartixğa tuəuloqandur. **8** Ornungda mən bolsam, Təngriəjıla murəjıət kılattim, Mən iximni Hudayiməjıla tapxuriwətəttim. **9** U həsabsız karamətlərnı, San-sanəksız məjizilərnı yaritidu. **10** U yərgə yaməjur təkdım kılıdu; U dala üstigə su əwətip beridu. **11** U pəs ərunda turıdiəjanlarning mərtiwisini üstün kılıdu; Matəm tutқанlar amanliqğa kətürülıdu. **12** U hıyligərlərnıng niyətlirini bikar kılıwətıdu, Nətijidə ular ixini püttürəlməydu. **13** U məkkarlarnı əz hıyligərlıkidin tuzəqğa alıdu; Əgrilərnıng nəyrəngliri

əkıtip ketilidu. **14** Kündüzdə ular qərangəjuluxğa uqraydu; Qüxtə tün keqidək silaxturup mangıdu. **15** Birak u miskinlərnı məkkarlarning kılıqi wə aəzıdin kutқuzıdu, Ularnı küqlüklərnıng qənggilidin kudrətlık kəli bilən kutқuzıdu. **16** Xunga, əjızlar üqün ümid tuəulıdu, Kəbıhlik aəzını yumıdu. **17** Qara, Təngri ibrət bərgən adəm bəhtliktur, Xunga, Həmmigə Qadirning tərbıyısıgə səl karıma jumı! **18** Qünki U adəmni yarıləndurıdu, andın yarını tangıdu; U sanjıydu, birak Uning kəlliri yənə sakaytıdu. **19** U seni altə kıyinqılıqtin kutқuzıdu; Həttə yəttə külpəttə həqқandək yamanlik sanga təgməydu. **20** Aqarqılıqta U sening ülümınggə, Uruxta U sanga urulojan kılıqi zərbisıgə nijatkar bolıdu. **21** Sən zəhərlik tillarning zərbisıdimu bəxpanəhlik ıqıgə yoxurunısən, Wəyanqılık kəlgəndə unıngdin həq kərkəmaydıəjan bolısən. **22** Wəyanqılık wə kəhətqılık alıdıda külüplə koyısən; Yər yüzıdiki həywanlardinimə həq kərkəməysən. **23** Sən daladıki taxlar bilən əhdıdax bolısən; Yawayı həywanlarmı sən bilən inək ətıdu. **24** Sən qedirıngning tinq-amanliqta bolıdiəjanlikini bilip yetısən; Mal-mülküngni editlisəng, həmmə neməngning təl ikənlikini baykəysən. **25** Nəslıng kəp bolıdiəjanlikini, Pərzəntlirıngning ot-qəptək kəp ikənlikini bilısən. **26** Sən öz wəktıdıla yetilip yıqıləjan bir baə buədaydək, Pəqət wəkt-saitıng pixip yetilgəndıla yərlıkinggə kirisən. **27** Biz əzimiz bunı təxkürüp kərgənmız — ular həkıkətən xundəktur. Xunga əzüng ənglap bil, bularnı əzünggə tətbıqlap oylap bak».

6 Ayup jawabən mundək dedi: — **2** «Ah, mənıng dərdlik zarlırim tarazıda əlqənsə! Ah, bəximəja qüxkən bərlıq bala-qaza bular bilən billə tarazılansa! **3** Xundək kılinsa u həzir dengizdiki kumdin əəjir bolup qıqıdu; Xuning üqün səzlırim təwlilərəqə boluwatıdu. **4** Qünki Həmmigə Qadirning oqliri manga sanjilip ıqımdə turuwatıdu, Ularning zəhırinı roħım ıqməktə, Təngriıng wəhımiliri manga qarxi səp tüzüp hıjum kılıwatıdu. **5** Yawa əxək ot-qəp tapқanda hangramdu? Kala bolsa yəm-həxək üstidə mərəmdü? **6** Tuz bolmısa təmsız nərsini yegili bolamdu? Ham tuhumning əkınıng təmi barmı? **7** Jenim ularəja təgsımu səskinip ketıdu, Ular manga yirginqlik tamək bolup tuyulıdu. **8** Ah, mənıng təxna boləjinim kəsidı! Təngri intizarımni ıjabət kılısidı! **9** Ah, Təngri meni yanjip taxlısun! U qəlini koyuwetip jenımni üzüp taxlaxқа muwapıq kərsidı! **10** Xundək bolsa, manga təsəlli

bolatti, Hætta rəhimsiz aqrıklarda kıynalsammu, xadlinattim; Qünki Mukəddəs Boluquqining səzlriridin tanmioqan bolattim! **11** Məndə ölümnü kütüküdək yənə qanqilik maşdur kaldı? Mening səwr-takətlik bolup həyatimni uzartiximning nemə nətijisi bolar? **12** Mening küqüm taxtək qingmu? Mening ətlirim mistin yasaloqanmidi? **13** Əzümgə yardəm bərgüdək maşdurum qalmıdı əməsmu? Hərқandək əkil-tədbir məndin koşliwetilgən əməsmu? **14** Ümidsizlinip ketiwatqan kixigə dosti mehribanlik kərsətmiki zərürdur; Bolmisa u Həmmigə qadirdin qorқuxtin waz keqixi mumkin. **15** Biraқ buradərlirim waқitlik «aldamqi erik» süyidək, Manga həligərlik bilən muamilə kılmakta; Ular suliri ekip tügigən erikқа ohxaydu. **16** Erigən muz suliri erikқа kirgəndə ular qaridap ketidu, Qarlar ularning iqidə yokilip ketidu, **17** Ular pəsilning illixi bilən kurup ketidu; Həwa issip kətkəndə, izidin yokilip ketidu. **18** Səpərdaxlar mangoqan yolidin qikiq, erikқа burulidu; Ular erikni boylap mengip, qəldə ezip əlidu. **19** Temalik karwanlarmu erik izdəp mangdi; Xebalik sodigərlərmu ularoqa ümid bilən qaridi; **20** Biraқ ular ixənginidin ümidsizlinip nomusta kaldı; Ular axu yərgə kelixi bilən parakəndiqilikke uqrıdı. **21** Mana silər ularoqa ohxax [manga tayini] yok bolup qaldinglar; Silər qorқunqluқ bir wəhimini kərüpla qorқup ketiwatisilər. **22** Mən silərgə: «Manga beringlar», Yaki: «Manga mal-mülükliringlardin hədiyə kılinglar?» — degənni qaқan dəp baқqan? **23** Yaki: «Meni ezitқuqining qolidin kutқuzunglar!» Yaki «Zorawanlarning qolidin gərügə pul bərsənglar!» dəp baқqanmu? **24** Manga əgıtıp koyunglar, süküt kılimən; Nədə yoldin qıқkanlikimni manga kərsitip beringlar. **25** Tooıra səzlər nemidegən ötkür-həl Biraқ əyiblinglar zadi nemini ispatliyalaydu?! **26** Ümidsizləngən kixining gəpliri ötüp ketidioqan xamaldək tursa, Pəқət səzlərnıla əyibliməqimusalər? **27** Silər yetim-yesirlarning üstidə qək taxlixısılər! Dost-buradiringlar üstidə sodilixısılər! **28** Əmdi manga yüz turanə qarap beқinglar; Aldinglardıla yaloqan səz kılaləmdim? **29** Ətünimən, boldı kılinglar, gunah bolmisun; Rast, qaytidin oylap beқinglar, Qünki əzümning tooqrilikim [tarazıda] turıdu. **30** Tilimda hatalıқ barmu? Tilim yamanlıқni zadi tetiyalmasmu?

7 İnsanoqa zemında jəwrə-japa qekidioqan turmux bekitilgən əməsmu? Uning künliri bir mədikarningkigə ohxax əməsmu? **2** Kul kəqқurunning

sayisigə təxna boləqandək, Mədikar əz əmgikining həqқini kütükəndək, **3** Mana bihudə aylar manga bekitilgən, Oqəxlıkkə toloqan keqilər manga nesip kılinoqan. **4** Mən yatқinimda: «Qaқan qəpərmən?» dəp oylaymən, Biraқ kəq uzundin uzun bolıdu, Tang atқuqə pütün bir keqə mən toloqinip yatımən. **5** Ətlirim qurtlar həm topa-qanglar bilən qaplandı, Terilirim yerilip, yiringlap kətti. **6** Künlirim bapkarning mokisidinmu ittik etıdu, Ular ümidsizlik bilən ayaqlixay dəp kaldı. **7** [Aq Huda], mening jenim bir nəpəsla halas. Kəzüm yaxlılıқni qaytidin kərməydioqanlıki esingdə bolsun; **8** Meni Kərgüqining kezi ikkinqi qetim manga qarimaydu, Sən nəziringni üstümgə qüxürqiningdə, mən yoқaloqan bolımən. **9** Bulut oqayib bolup, qayta kərünmigəndək, Ohxaxla təhtısaraoqa qüxkən adəm qaytidin qıqmaydu. (Sheol **h7585**) **10** U yənə əz əyigə qaytmaydu, Əz yurtı uni qayta tonumaydu. **11** Xunga mən aozimni yummay, Rohimning dərd-əlimi bilən səz kılay, Jenimning azabidin zarlaymən. **12** Nemixқа Sən üstümdin kəzət kılisən? Mən [hətərlik] bir dengizmu-ya? Yaki dengizdiki bir əjdihəmmən? **13** Mən: «Aq, yatqan ornunı manga rahət berıdu, Kərpəm nalə-pəryadimoqa dərman bolıdu» — desəm, **14** Əmdi Sən qüxlər bilən meni qorқutiwatisən, Oqayıbanə alamətlər bilən manga wəhimə salısən. **15** Xuning üqün boşuluxumni, əlümnü, Bu səngəklirimgə qarap olturuxtın artuқ bilimən. **16** Mən əz jenimdin toydum; Mening mənggügə yaxioqum yok, Meni məyilmgə koyiwətkin, Mening künlirim bihudıdu. **17** İnsan balisi nemidi? Sən nemixқа uni qong bilısən, Nemə dəp uningoqa kəngül berısən? **18** Hər ətigəndə uni sürüxtürüp kelısən, Hər nəpəs uni sinaysən! **19** Qaқanoqıqə meningdin nəziringni almaysən, Manga qaқanoqıqə aozimdiki serik suni yutuwaləudək aram bərməysən? **20** Mən gunah kıloqan bolsammu, i insaniyətni kəzətküqi, Sanga nemə kıliptimən?! Mən Sanga yük bolup qaldımmu? Buning bilən meni Əzünggə zərbə nıxanı kıloqansənmu? **21** Sən nemixқа mening itaətsizlikimni kəqürüm kılip, Gunahimni saқit kılmaysən? Qünki mən pat arıda topıning iqidə uhlaymən; Sən meni izdəp kelısən, lekin mən məwjut bolmaymən».

8 Andin Xuhalıq Bildad jawabən mundək dedi: — **2** «Sən qaқanoqıqə muxulərni səzləysən? Aozıngdiki səzlər küqlük xamaldək qaқanoqıqə qıqıdu? **3** Təngri adalətni burmılioquqımu? Həmmigə

Qadir adillikni burmilamdu? **4** Sening baliliring Uning aldida gunah qilgan bolsa, U ularnimu itaatsizlikining jazasi o'g'a tapxuro'gan, halas. **5** Birak e'g'er e'z'ing hazir qin kenglungdin T'angrini izdis'eng'la, H'ammig'a Qadiro'g'a iltija q'ilsang'la, **6** e'g'er s'an sap dil h'am durus bol'og'an bolsang, X'ubhisizki, U san u'q'in oyo'jinidu, Qokum sening h'ak'kaniyliking'o'g'a tol'og'an tural'og'ungni gu'll'end'uridu. **7** S'an des'le'p'ta etibarsiz qaral'og'an bolsangmu, Birak s'an ahirida qokum tehimu gu'llinis'an. **8** Xunga s'and'in o't'ün'ayki, o't'k'anki d'awrl'ard'in sorap bak'kin, Ular'ning ata-bowilirining izdinixlirigimu keng'ül koyo'jin **9** (Q'ünki biz bolsak t'ün'üg'ün'la tuo'qul'og'anmiz; K'ünlirimiz pak'et bir say'a bol'og'aq'ka, h'e'qnemini bilm'aymiz). **10** Sanga k'ers'at'm'a berip e'g'et'äl'eydio'g'an ular ä'm'as'mu? Ular e'z' kenglidikini sanga se'zlim'amd'u? **11** Lat'ka bolmisa yek'an'l'ar egiz e's'äl'amd'u? Qomuxlu'ktiki ot-q'öpl'ar susiz e's'äl'amd'u? **12** Ular yexil peti bolup, tehiq' orulmio'g'an bolsimu, H'är'k'andak ot-q'öptin tez tozup ketidu. **13** T'angrini untu'og'an kixil'ö'ning h'ä'mmisining a'kiw'ät'liri mana xundak'tur; Iplaslarning ümidi mana xundak yok'ka ket'e'r. **14** Q'ünki uning tayan'o'jini q'ür'ük bir n'ärs'e, halas; Uning ix'ängini bolsa e'm'üq'ük'ning toridur, halas. **15** U e'z' uwisio'g'a yelinidu, birak u m'azmut turmaydu; U uni qing tutuwal'og'an bolsimu, birak u b'ardaxlik ber'äl'm'aydu. **16** U quyax astida k'öklig'an bolsimu, Uning pilak'liri e'z' beo'jini qaplio'g'an bolsimu, **17** Uning yiltizliri tax d'ewisig'a q'irmixip kat'k'an bolsimu, U taxlar arisida orun izdig'an bolsimu, **18** Lekin [Huda] uni ornidin yuliw'ats'a, Axu y'er uningdin tenip: «Män seni k'ermig'an!» — d'eydu. **19** Mana uning yolining xadliki! Uningdin keyin ornio'g'a bax'kiliri tuprak'tin ünidu. **20** Q'ara, Huda durus ad'ä'mni taxlimaydu, Yaki yamanlik q'ilo'quqlarning q'olini tutup ularni y'ölim'aydu. **21** U y'ön'e sening aozingni külk'e bil'än, L'awliringni xadlik awazliri bil'än tolduridu, **22** Sanga n'äp'rät'lang'an'l'erg'a x'ärm'ändilik qaplinidu, ä'skil'ö'ning qediri yok'itilidu».

9 Ayup jawab'än mundak dedi: — **2** Way, seningla too'g'ra, [dunyan]i h'äk'ik'ät'än s'an deg'ändak d'ep bilim'än! Birak insan balisi k'andak kilip T'angri aldida h'äk'kaniy bolalisun? **3** H'ät'ta e'g'er birsi uning bil'än d'äwalixix'ka petinalisa, Xu [kixi] mäs'il'ö'ning mingdin birigimu jawab ber'äl'm'aydu. **4** Uning k'äl'bida qong'qur danalik bardur, U zor küq-kudr'ät'k'e igidur; Kimmu Uning'o'g'a qarxi q'ik'ip, y'ür'ikini tom kilip, Keyin tinq-aman q'alo'g'an? **5** U taol'larni o'z'epida

o'qulat'k'anda, Ular'o'g'a h'e'q bild'ür'm'ay'la ularni yulup taxlaydu. **6** U y'er-zeminni t'awritip e'z' ornidin k'oz'o'jitidu, Xuning bil'än uning tüw'rük'liri titr'ep ketidu. **7** U quyax'ka k'öt'ür'ülm'a d'ep se'z q'ilsila, u k'öp'maydu; U [halisa] yultuzlarningmu nurini peq'ät'l'ep q'oyalaydu. **8** Asmanlarni k'ang yayo'qu'qi pak'et udur, U dengiz dolkunliri üstig'a d'äss'ep y'ür'idu. **9** U y'ät't'e k'arak'qi yultuz, Orion yultuz t'ürk'ümi w'e k'äl'b yultuz topini, J'önubiy yultuz t'ürk'ümlirininimu yarat'kan. **10** U h'esabli'ö'siz ulu'q ixlarni, Sanap t'üg'it'äl'm'eydio'g'an karam'ät ixlarni q'ilidu. **11** Q'ara, U yenimdin o'tidu, birak m'än Uni k'erm'aym'än; U o't'üp ketidu, birak Uni bay'qiyalm'aym'än. **12** Mana, U elip ketidu, kim Uni Öz yolidin yanduralisun? Kim Uningdin: «Nem'e q'iliw'atis'än» d'ep sorax'ka petinalisun? **13** T'angri o'z'epini qayturuwalmaydu; Rah'abning yard'äm'qiliri Uning ayio'g'o'g'a bax egidu. **14** Xundak turuk'luk, m'än k'andakmu uning'o'g'a jawab ber'äl'eyttim. M'än munazir'e q'ilo'qud'ak k'andak se'zl'ö'ni talliyalayttim? **15** Mubada m'än h'äk'kaniy bolsammu, M'än y'ön'ila Uning'o'g'a jawab ber'äl'm'eyttim; M'än pak'et sot'qimo'g'a iltijala q'ilalayttim. **16** M'än Uning'o'g'a iltija q'ilo'g'an w'e U manga jawab b'erg'an bolsimu, M'än tehi Uning sadayimni anglio'g'anlik'o'g'a ix'änq q'ilalmio'g'an bolattim; **17** U boran-qap'kunlar bil'än meni ezidu, U yarilirimni s'ew'absiz awutmaq'ta. **18** U manga h'ät'ta n'äp'äs elix'kimu ruhs'ät b'erm'aydu, ä'siq'a U manga d'ärd-äl'm'ni y'ükliw'ätti. **19** Küq-kudr'ät too'qrisida g'ep q'ilsak, mana, Uningdin küq'lük [y'ön'e bax'ka kim] bar? Adal'ät'k'e k'äls'äk, kim Uni sot'ka q'ak'iralisun?! **20** M'än e'z'ümni a'klimak'qi bolsam, e'z' aozim e'z'ümni gunah'ka paturar, Qosursiz bol'og'an bolsam, U y'ön'ila meni äg'ri d'ep bek'it'e'r. **21** Birak m'än äslid'e eyibsiz idim. M'ayli, e'z'ümning k'andak bolidio'g'anlik'im bil'än p'ärwayim p'äl'ök! Öz jenimdin toydum! **22** H'ämm'e ix ohxax ik'än; xunga m'än d'äym'änki, U duruslarnimu, yamanlarnimu ohxaxla yok'itidu. **23** Tuyux'siz bexio'g'a q'aza kelip öls'e, U bigunah'l'ar'o'g'a q'ilino'g'an bu sinak'ka qarap külidu. **24** Y'er y'üz'i yamanlarning k'olio'g'a tapxuruldi; Birak U sot'qilarning k'özlirini bu adal'ätsizlikni k'er'äl'm'eydio'g'an kilip qoyidu; Muxundak q'ilo'qu'qi U bolmay, y'ön'e kim bolsun? **25** Mening künlirim y'ältapan'ning y'üg'ür'üxidinmu tez o'tidu; Ular m'änd'in k'eq'ip ketidu, Ular'ning h'e'q'k'andak yahxil'iki yok'tur. **26** Ular k'omux kemil'erd'ak qapsan o't'üp ketidu; Alo'qur b'ür'küt owni tut'k'ili xung'o'q'and'ak tez mangidu. **27** e'g'er: «Nal'ä-p'eryadtin tohtap, Qirayimni tutuldurmay hux qiray

bolay» desəmmu, **28** Mən yənla azablırimning həmmisidin qorqup yürimən; Qünki Seni meni bigunah hesablimaydu dəp bilimən. **29** Mən hamən əyiblik adəm bolsam, Mən bihudə japa tartip nemə kılay? **30** Həтта qar süyi bilən yuyunup, Qolunni xunqə pakizlıoğan bolsammu, **31** Sən yənla meni əvrəzgə qəmüldürisənki, Əz kıyımımmu məndin nəprətlinidıoğan bolıdu! **32** Qünki U mən Uningoğa jawab berəligüdək, manga ohxax adəm əməs. Mening Uning bilən sotta dəwalaxkuqilikim yoktur. **33** Otturimizda hər ikkimizni öz kəli bilən təng tutıdıoğan kelixtürgüqi bolsıdı! **34** U Əzining tayıqını məndin yırak kılsun, Uning wəhimisi meni qorqatmisun; **35** Xundila mən Uningdin qorqmay səzliyələyttim; Bırak əhwalim undak əməstur!

10 Mən öz jenimdin nəprətlinimən; Əz dərdimni təküwalay; Kəlbimdiki ah-zarimni səzliwalay. **2** Mən Təngrigə: «Mening gunahimni bekitmə; manga kərsətkinki, Sən zadı nemə üqün mən bilən dəwalixisən? **3** Adəmni əzgining, Əz qolung bilən yaratqiningni qətkə kəkkining Sanga paydılikmu? Yamanlarning suykəstigə nur qəqqining yahımu? **4** Sening kəzüng insanningkidək əjizmu? Sən adəmlər kərgəndək hirə kərəmsən? **5** Sening künliring əlıdıoğan insanning künliridək qəklikmu? Sening yilliring insanning yilliridək kışkımu? **6** Sən mening rəzil adəm əməslikimni bilip turup, Sening qolungdin kutulduroğudək heqkimning yoklukını bilip turup, Nemixka mening hatalıkimni sorap yürisən? Nemixka mening gunahimni sürüxtürisən?» — dəymən. **8** — Sən Əz kolliring bilən meni xəkilləndürüp, bir gəwdə kılip yaratqansən; Bırak Sən meni yokatmaqçısən! **9** Sən layni yasıoğandək meni yasıoğiningni esingdə tutqaysən, dəp yelinimən; Sən meni yənə tuprakka qayturamsən? **10** Sən [ustilik bilən] meni süttək kuyup qayqap, Meni irimqıktək uyutqan əməsmu? **11** Sən terə həm ət bilən meni kıyındürgənsən, Ustıhan həm pəy bilən birləxtürüp meni toquoğansən. **12** Sən manga həyat həm mehir-xəpkət təkdım kıloğansən, Sən səyğüng bilən rohimdin həwər alding. **13** Bırak bu ıxlar Sening kəlbıngdə yoxurukluk idi; Bularning əslidə kəlbıngdə püküklıkını bilimən. **14** Gunah kıloğan bolsam, Sən meni kəzıtıp yürəngən bolatting; Sən mening kəbihlikimni jazalımay koymaytting. **15** Rəzil hesablanoğan bolsam, manga bala kelətti! Həm yaki həkkəni hesablınsammu, kattıq nomuska qəməp, azabka qəmginimdə, Beximni yənla kətürüxkə jür'ət

kılalmayttim; **16** Həтта [beximni] kətürüxkə jür'ət kılsammu, Sən əxəddiy xirdək mening peyimgə qüxətting; Sən manga karamət küqüngni arka-arkıdin kərsıtəttıng. **17** Sən meni əyibləydıoğan guwahqılıringni qaytıdin aldimoğa kəltürisən; Manga karıtıloğan oğəzipingni zor kılisən; Küqliring manga qarxi dolkunlap kəlməktə. **18** Sən əslidə nemixka meni baliyatqudin qıkarəoğansən? Kaxki, mən qaqrəp kətkən bolsam, heq adəm meni kərməs idi! **19** Mən heqqaqan bolmioğan bolattım! Baliyatqudin biwasıtə gərgə apiriloğan bolattım! **20** Mening azoğınə künlirim tügəy degən əməsmu? Xunga mən barsa kəlməs yərgə barəuqə, — Qarəngəyulik, əlüm sayə boləoğan zeminoğa, — Zulmət bir zeminoğa, yəni qarəngəyulikning əzining zeminoğa, Əlüm sayisining zeminoğa, Tərtipsiz, həтта öz nuri kapkarəngəyü kılınoğan xu zeminoğa barəuqə, Manga azrak jan kirix üqün, İxingni bir dəkikə tohtat, məndin neri bol!».

11 Andın Naamatlık Zofar jawabən mundak dedi: — **2** «Gəp mundak kəp tursa, uni jawabsiz kəlduroğılı bolmas? Səzmən kixi əzini aqlısa bolamdu? **3** Sening səpsətəlıring kəpqilikning əozını tuwaklısa bolamdu? Sən mazək kılip səzlıgəndin keyin, heqkim bu ıxni yüzüngə salmisunmu? **4** Qünki sən: «Mening əkıdılırim saptur, Mən sən [Hudaning] aldidə pakmən» — dedıng. **5** Ah, Təngri gəp kılsıdı! Aozını eqip seni əyiblısıdı! **6** Xundak kılip U danalıqning sırlirini sanga eqip bərsıdı! Qünki danalıq ikki tərəplıktur! Təngriying gunahıngning heli bir kışimini kətürıwetıp, ulardın etıdıoğanlıkını obdan bilip koy! **7** Sən Təngriying izdigən təkdırdımu Uni tüptin tonuyalamsən?! Həmmigə Qadırimning qəksızlıkını qüxinip yetələmsən? **8** [Bundak danalıq] asmandın egızdur, [uningoğa erixıxkə] nemə əmalıng bar? U təhtısaradın qongkurdur, sən nemini bilələysən? (Sheol h7585) **9** Uning uzunlukı yər-zemindın uzundur, Kənglıki dengiz-okyanlardın kəngdur. **10** U etüp ketıwetıp, adəmni kəmisə, uni sorakka qakırsa, kimmu Uni tosalısun? **11** Qünki U sahta adəmləni obdan bilıdu, U təkxürməy turupla aldamqılikni allıkaqan kərup boləoğan. **12** «İnsan tuoqulup bir yawa exəkning təhiyigə aylanoqə, Nadan adəm dana bolur!» **13** Bırak sən bolsang, əgər kəlbıngni tooqrılatsang, Qolungni Hudəoğa qarəp sozsang, **14** Qolungdiki kəbihlikni əzüngdin neri kılsang, Qedırliringdə heq yamanlıkını turoquzmısangla, **15** Sən u qəoğda yüzüngni qusursız kətürüp yürisən, Təwrənməs, qorqunqsız bolısən; **16** Japayingni

untuysən, Həttə ekip etüp kətkən suni oyliqandək ularni əsləysən; 17 Künliring qüxtiki nurdin yoruk bolidu, Seni hazır qarangövlük baskını bilən, tangdək parlak bolisən. 18 Ümiding bar bolıraqqa, sən himayigə igə bolisən, Sən ətrapingoşa hatirjəm qarap aram elip olturisən. 19 Rast, sən yatqiningda, heqkimning wəwəsisı bolmaydu, Əksiqə nuroşunliqan kixilər sening himmitingni izdəp kelidu. 20 Bırak rəzillərning kəzliri nuridin ketidu, Ularoşa keqixkə heq yol qalmaydu, Ularning ümidi nəpisi tohtaxtin ibarət bolidu, halas».

12 Ayup jawabən mundak dedi: — 2 Silər bərhək əl-əhlisilər! Əlsənglar hekmətmu silər bilən billə ketidu! 3 Meningmu silərdək öz əqlim bar, Əkildə silərdin qalmaymən; Bunqilik ixlarni kim bilməydu?! 4 Mən öz dostliriməşa mazaq obyektı boldum; Məndək Təngrigə iltija kılıp, duası ijabət boləşan kixi, Həqkaniy, durus bir adəm mazaq kılındı! 5 Rahəttə olturoşan kixilər kənglidə hərəkəndək külpətni nəzirigə almaydu; Ular: «Külpətlər putliri teyilix aldida turoşan kixigila təyyar turidu» dəp oylaydu. 6 Qarakqıllarning qədirliri awatlixidu; Təngrigə həqarət kəltüridəşanlar aman turidu; Ular özining ilahını öz alqinida kəturidu. 7 Əmdi həywanlardinmu sorap bəq, Ular sanga əgitudu, Asmandiki uqar-kanatlarmu sanga dəydu; 8 Wə yaqi yər-zeminoşa gəp kılsəngqu, Umu sanga əgitudu; Dengizdiki beliklər sanga səz kılıdu. 9 Bularning həmmisini Pərwədigarning kəli kıləşanlığını kim bilməydu? 10 Barlıq jan igiliri, barlıq ət igiliri, Jümlidin barlıq insanning nəpisi uning kolididur. 11 Eoşızda taamni tetioşandək, Qulakmu səzining toşirilğini sinap bəkidu əməsmu? 12 Yaxənoşanlarda danalix rast tepiləmdu? Künlirining kəp boluxı bilən yorutulux keləmdu? 13 Uningdila danalix həm kudrət bar; Uningdila yolyoruk həm yorutux bardur. 14 Mana, U harab kılsa, heqkim kaytidin kurup qıqalmaydu; U qamap kəyoşan adəmni heqkim kəyuwetəlməydu. 15 Mana, U sularni tohtitiwəlsa, sular kurup ketidu, U ularni kəyup bərsə, ular yər-zeminni besip wəyran kılıdu. 16 Uningda küq-kudrət, qin hekmətmu bar; Aldioşuqi, aldanoşuqimu uningəşa təwədur. 17 U məsiləhətqilərnı yalıngəq kıldurup, yalap elip ketidu, Sorəqılarnı rəsəwə kılıdu. 18 U padixəhlar [əl-əhligə] saləşan kixənlərnı yexidu, Andin xu padixəhlarnı yalıngəqlap, qatraklırnı lata bilənla kıldurup [xərməndə kılıdu]. 19 U kahınlarnı yalıngəyəsəş mangdurup elip ketidu; U

küq-həqkudarlarnı əşduridu. 20 U ixənqlik qarəşən zatlarning əşzini etidu; Aqsəqəllarning əqlini elip ketidu. 21 U aqsəngəklərnıng üstigə həqarət təkidu, U palwanlarning bəlweşini yexip [ularni küqsiz kılıdu]. 22 U qarəşəşuluqtiki qəngkür sırlarnı axkarılaydu; U elümnıng sayısını yorutidu. 23 U əlyurtlarnı uluşlaxturidu həm andin ularni gumran kılıdu; Əl-yurtlarnı kəngəytidu, ularni tarkıtidu. 24 U zemındiki əl-jaməətnıng kattıwaxlırınının əqlini elip ketidu; Ularni yolsiz dəxt-bayawanda sərsən kılıp əşduridu. 25 Ular nursızlanduruluş qarəşəşuluqta yəlni siləxturidu, U ularni məst bolup qarəşən kixidək galdı-guldung mangduridu.

13 Mana, mening kəzüm bularning həmmisini kərup qıqkan; Mening kulikim bularnı anglap qüxəngən. 2 Silərnıng bilgənlirinqılarnı mənmu bilimən; Mening silərdin kəlixqıquilikim yəq. 3 Bırak mening arzuyum Həmmigə qadır bilən səzlixixtur, Mening Huda bilən munazirə kıləşum kelidu. 4 Silər bolsənglar təhmət qarlıoşuqılar, Həmminglar yaramsiz təwipsilər. 5 Silər pəkətla süküttə turoşan bolsənglar'ıdi! Bu silər üqün danalix bolattı! 6 Mening munazirəməgə kulak selinglar, Ləwlirimdiki muhəkimlərnı anglap bəkınglar. 7 Silər Hudaning wəkələtqisi süpitidə boluwelip biadil səz kıləmsilər? Uning üqün hiylə-mikirlilik gəp kılmaqimusalər? 8 Uningəşa yüz-hatirə kılıp [huxamət] kılmaqimusalər?! Uningəşa wəkəliten dəwə sorıməqimusalər? 9 U iq-bəşringlarnı ahturup qıksə, silər üqün yahxi bolattımu? İnsan balısını aldioşəndək unı aldıməqimusalər? 10 Silər yüz-hatirə kılıp yoxurunqə huxamət kılsənglar, U qəşum silərnı əyibləydu. 11 Buningdin kərə Uning həywisining silərnı kərkətkini, Uning wəhımisining silərgə qüxkını təzük əməsmu? 12 Pənd-nəsihətinglar pəkət külgə ohxəx səzlər, halas; Silər [ixənq bəşliqəşan] istihkəminglar pəkət lay istihkəmlar, halas. 13 Məni ihtiyarıməşa kəyuwetip zuwan sürmənglar, məni gəp kıləşili kəyunglar. Bəximəşa hərnəmə kəlsə kəlsun! 14 Qandəqlə bolmisun, jenim bilən təwəkkul kılımən, Mən jenimni alqiniməşa elip kəyımən! 15 U jenimni alsımu mən yənıla Unı kütımən, Uningəşa tayinimən; Bırak qandəqlə bolmisun mən tutқан yollirimni Uning aldida aqlıməqimən; 16 Bundək kılixim mangə nijətlilik bolidu; Qünki ipləş bir adəm uning aldioşəş barəlməydu. 17 Səzlimni dikqət bilən anglənglar, Bayanliriməşa obdan kulak selinglar.

18 Mana, mən öz dəwayimni tərtiplik kılıp təyyar kıldım; Mən özümning həkikətən aqlınıdıoanlıkimni bilimən. **19** Mən bilən bəs-munazirə kılıdıoan keni kim barkin? Həzir süküt kıloan bolsam, tiniktin tohtiyoan bolattım! **20** [Ah, Huda!] Manga pəkət ikki ixnila kılıp bərgin; Xundak boloyandila, mən özümni Səndin qaqurmaymən: **21** – Qolungni məndin yırak kılojin; — Wəhiməng meni kərkətmisun. **22** Andin meni sot kılıxka qakır, mən sanga jawab berimən; Yaki mən Sanga [dəwayimdin] səz kılsam, Sənmü manga jawab berisən. **23** Mening kəbihlikirim həm gunahlırim zadi kanqilik? Itaətsizlikim həm gunahıimni manga kərsitip bər! **24** Nemixka didaringni məndin yoxurisən? Nemixka meni Əz düxmining dəp bilding? **25** Uyak-buyakka uquruwetilidyoan anqiki bir yopurmaqni wəhimigə salmaqıimusən? Qurup kətkən pahalni koşlımaqıimusən? **26** Qünki Sən mening üstümdin zəhərdək əzrləni yazisən, Sən yaxlıkımdiki kəbihlikirimni manga kayturuwatisən. **27** Mən qirip kətkən bir nərsə, Mən pəkət küyə yegən bir kiyimla boloyinim bilən, Lekin Sən mening putlırimni kixənləysən, Həmmə yollirimni kəzitip yürisən; Tapanlırimyoa mangmaslık üqün qək sizip koyoqansən.

14 Anidin tuşulojanlarning künliri azdur, Palakət uningyoa yardur. **2** U güldək dunyaoa kelip andin tozu ydu, U [kuyax aldidin] sayigə ohxax keqip ketidu. **3** Bırak Sən tehi xundak bir ajiz boloyuqioa kəzüngni tikip, Meni Əz aldingyoa sorakka tartiwatamsən? **4** Kim napak nərsilərdin pak nərsini qikiralaydu? — heqkim! **5** [Insanning] künliri bekitilgəndikin, Uning aylirining sani Sening ilkingdə boloyandikin, Sən uning ətsə bolmaydıoan qəklirini bekitkəndikin, **6** Uning bir'az dəm elixi üqün uningdin kəzüngni elip kaqkın, Xuning bilən mədikardək uningyoa əz künliridin səyünüx nesip bolsun! **7** Qünki dərəh kesiwetilgəndin keyin, kayta əsüxtin ümid bar; Buninglik bilən uning yumran bihliri tügəp kətməydu; **8** Uning yiltizi yərdə kurup kətkən bolsimu, Uning kətiki topıda əlüp kətkən bolsimu, **9** Bırak suning puriki bilənla u yənə kəkiridu, Yumran ot-qəptək yengi bihlarni qikiridu. **10** Bırak adəm bolsa əlidu, ilajsiz ongda yatidu, bərhək, İnsan nəpəstin qalidu, andin nədə bolidu? **11** Dengizdiki sular paroyə aylinip tügəp kətkəndək, Dəryalar kaqjirap kurup kətkəndək, **12** Ohxaxla adəm yetip qalsila kaytidin turmaydu; Asmanlar yokimioyuqə, ular oyojanmaydu, uykudin

turmaydu. **13** Ah, təhtisaraoyə meni yoxurup koysang idi, Ojəziping ətöp kətküqə meni məhpiy saklap koysang idi, Meni esinggə alidyoan bir waqıt-səətni manga bekitip bərsəng idi! (Sheol h7585) **14** Adəm əlsə, kayta yaxamdu? Xundak bolsa manga xundak əzgirix waqti kəlgüqə, Muxu japaoyə tolojan künlirim ətküqə, səwr-takət bilən kütəttim! **15** Xundak bolsa Sən meni qakırsang, jawab bəreəttim; Sən Əz kolung bilən yaratqiningyoa ümid-arzuyung bolatti. **16** Bırak Sən həzir hər bir dəssigən kədəmlirimni sanap, Gunahıimni kəzitiwatisənoqu! **17** Itaətsizlikim haltioa selinip peqətləndi, Gunahlırimni dəwə-dəwə kılıp saklap koydung. **18** Dərwəkə taoymu yimirilip yokəlojandək, Tax əz ornidin təwrinip kətkəndək, **19** Sular tax-xeojıllarni upritip yokətkəndək, Topanlar zemindikı topini süpürüp kətkəndək, Sən adəmning ümidini yok kılısən. **20** Sən mənggügə uning üstidin oyalib kelisən, Xunga u dunyadin ketidu; uning qirayini tutuldurisən, Uni Əz yeningdin yırak kılısən. **21** Uning oşulliri hərmətkə erixidu, bırak u buni bilməydu; Ular pəs kılınsimu, Bırak uning bulardınmu həwiri bolmaydu. **22** U [pəkət] əz tenidiki aşriqidinla azablınidu, U kənglidə əzi üqünla həsrət-nadamət qekidu.

15 Temanlık Elifaz buningyoa jawabən mundak dedi: — **2** Danixmən kixining kuruk xamaldək səpsətə bilən jawab berixi toşrimu? [Danixmən] korsikini issik məxriq xamili bilən toyoşuzsa bolamdu? **3** Paydisiz səzlər bilən, Tayini yok gəplər bilən munazirilixixi muwapıqmu? **4** Bərhək, sən iman-ihlasni yok kıliwətməqıisən, Hudaning aldidə dua-istikəmətkə tosaloju bolisən. **5** Qünki kəbihliking aşzingyoa səz salidu, Sən məkkarlarning tilini tallap kollinisən. **6** Mən əməs, bəlki əz aşzing əzüngning gunahıngni bekitidu, Əz ləwliring sanga karxi guwahlık beridu. **7** Sən insanlar iqidə tunji bolup tuşulojanmu? Sən taş-dawanlardin əwwal apiridə boloyanmu? **8** Təngrining məhpiy kəngixini anglap kəlgənməsən? Danalık sən bilənla qəklinəmdu? **9** Sən bilgənlərnı bizning bilməydiyənlirimiz barmu? Sən qüxəngənnı bizning qüxənməydiyənimiz barmu? **10** Aqsakallar həm kərilər bizning tərıpimizdə turidu, Ular sening atəngdinmu yaxta qongdur. **11** Təngrining təsəlliliri, Yəni sanga mulayimlik bilən eytkən muxu səz sən üqün azlık kılamdu? **12** Nemixka kəngülning kəynigə kirip ketisən? Kəzüngni nemigə parkiritisən? **13** Xundak kılıp sən rolıngni Təngrigə karxi turoşuzdung, Eojizingdin xundak səzlərnıng

qikixioja yol koyuwatisən! **14** İnsan nemə idi? Öz-özünü pakliyaliojudək? Anidin tuqulojan adəm balisi nemə idi? Həkkəniy bolaliojudək? **15** Kara, [Huda] Öz muqəddəslirigimu ixənmigən yərdə, Asmanlarmu uning nəziridə pak bolmiojan yərdə, **16** Yirginqlik boləjan, sesip kətkən, Kəbihlikni su iqkəndək iqdiojan insan balisi zadi kəndək bolar? **17** Mən sanga kərsitəy, manga kulak sal; Kəzüm kərgəni bayan kilməqimən. **18** Danixmənlər ata-bowiliridin bularni angliojan, Yoxurmay bularni bayan kiojan: — **19** (Pəkət xularoqila, [yəni ata-bowiliriqoqila] yər-zəmin tapxurulojanidi, Ularınq arisidin yat adəm ətəxkə petinalmaytti) **20** — Rəzil adəm barlıq künliridə azablinidu, Zalim kixigə yillar sanaklıqla bekitilgəndur. **21** Uning kulioja wəhimilərninq awazi kiridu, Bayaxatlikida bulangqi uning ustigə besip qūxidu. **22** Karangojuluktin kutuluxka uning kəzi yətməydu, U kiliq bilən qepilixka saklanəjandur. **23** U ax izdəp: «Zadi nədin tepilar?» dəp yolda tenəp yürüdü, U zulmət künininq uningəja yekinlaxkanlikini bilidu. **24** Dərd-ələm həm azab uningəja wəhimə kilidu, Hujuməja təyyar boləjan padixəhtək uning üstidin ələlibə kilidu. **25** Qünki u Təngriyə karxi kolini kətürgən, Həmmigə qədiroja kük kərsətməqə boləjan, **26** Xunga u boynini kattik kilip, Kəp kəwətlək kəlkəni kətürüp uningəja qarap etilidu. **27** Yüzünü yaş başkən bolsimu, Bekinliri səmrəp kətkən bolsimu, **28** U harabə xəhərlərdə, Adəm kənoqusi kəlməydiojan, Kesək düwiliri boluxka bekitilgən əylərdə yaxaydu; **29** U həq beyimaydu, Uning mal-mülki bolsa üzülüp qalidu, Uning təəllukatlıri zəmin üstidə kəngəyməydu. **30** U karangojuluktin kəqip kutulalmaydu, Yəlkun uning xəhlirini kəydürüp kərutidu, [Hudaning] bir nəpisi bilən u [dunyadin] ketidu. **31** U sahtilikka tayanmisun! U aldinip kətkən, xunga sahtilikning əzi uning in'ami bolidu; **32** Uning künni tehi toxmay turupla, Uning xəhi tehi kəkirip bolmayla, bu ixlər əməlgə axurulidu. **33** Üzüm teli silkinip, tong üzümlər qūxürüwetilgəndək, Zəytun dərihining qeqiki eqiqlip təkülüp kətkəndək bolidu. **34** Qünki iplaslarning jəməti tuqmas bolidu, Ot para yegənlərninq qedirlirini kəydürüwetidu. **35** [Birək] ular [hərdəim] yamanlıqni oylap, kəbihlik tuqduridu, Kənglidə həman hiylə-mikir təyyarlaydu.

16 Andin Ayup jawabən mundək dedi: — **2** Mən muxundək gəplərnə kəp angliojanmən; Silər həmminglar azab yətküzidiojan əjayib təəlli bərgüqi ikənsilər-hə! **3** Mundək watildap kiojan

gəpliringlarning qeki barmu? Silərgə mundək jawab berixkə zadi nemə kətratkuluk kildi? **4** Halisamla özüm silərgə əhxax səz kilalayttim; Silər məning ornumda bolidiojan bolsanglar, Mənmə səzlərnə baqlaxturup eytip, silərgə zərbə kilalayttim, Bəximnimə silərgə kəritip qaykiyalayttim! **5** Həlbuki, mən əksiə qəzəim bilən silərnə riəbətəndürəttim, Ləwlirimning təəllisi silərgə dora-dərman bolatti. **6** Ləkin məning səzlixim bilən azabim azaymaydu; Yəki gəpimni iqimə yutuwalisammə, manga nemə arəmqlik bolsun? **7** Birək U mənə həlsizləndürüwətti; Xundək, Sən pütkül əiləmnə wəyran kiliwəttinq! **8** Sən mənə kəmalliding! Xuning bilən [əhwalim manga] guwəhlik kilməqta; Məning oruk-kəxkal [bədinim] ornidin turup özümni əyibləp guwəhlik kilidu! **9** Uning qəzəipi mənə titmə kilip, Mənə ow əljisi kilidu; U manga kərap qixini əjuqurlitidu; Məning duxminimdək kəzini əlayitip manga tikidu. **10** [Adəmlər] manga kərap [məzak kiliqip] əqzini əqidu; Ular nəprət bilən məngzimgə kəqatlaydu; Manga hujum kəlay dəp səp tüzidu. **11** Huda mənə əskilərgə tapxurojan; Mənə rəzillərninq kolioja təxləwətkənəkən. **12** Əslidə mən tinq-amanlıqta turəttim, birək u mənə pəqəklidi; U boynumdin silkip bitqit kiliwətti, Mənə Öz nixəni kiojanəkən. **13** Uning okyaqiliri mənə kəpsiwəldi; Həq əyiməy U üqəy-bəqrimni yirtip, Ətümni yərgə təküwətti. **14** U u yər-bu yerimə üsti-üstiləp zəhim kilip bəsüp kiridu; U pəlwəndək manga kərap etilidu. **15** Təramning üstigə bəz rəht tikip koydum; Öz izzət-hərmitimni topa-qəngəja selip koydum. **16** Gərqə kolumda həqkəndək zorəwanlık bolmisimə, Duəyim qin dilimdin boləjan bolsimə, Yüzüm yioja-zaridin kizirip kətti; Kəpəklirimni əlüm sayisi basti. **18** Ah, yər-zəmin, kənimni yəpmiojin! Nələ-pəryədim tohtaydiojanəja jay bolmiojay! **19** Birək mənə, əsmənlərdə həzirmə manga xəhit Boləquqi bar! Ərxlərdə manga kəpələt Boləquqi bar! **20** Öz dostlirim mənə məzak kioqini bilən, Birək kəzüm təhiyə Təngriyə yax təkəməktə. **21** Ah, insan balisi dosti üqün kəlixitürgüqi boləjəndək, Təngri bilən adəm otturisidimə kəlixitürgüqi bolsidi! **22** Qünki yənə birnəqqə yil ətəxi bilənla, Mən barsə kəytməş yolda mənqip kəlimən.

17 Məning rəhim sunuk, Künlirim tügəy dəydu, Gərlər mənə kütəməktə. **2** Ətrəpimda əldəmqi məzak kioquqilar bar əməsmə? Kəzümning ularning eqitkulioja tikilip turuxtin bəxkə əməli yəqtur.

3 Ah, jenim üqün Өzüng halioqan kapalätni elip Өzüngning aldida manga borun bolojaysän; Səndin baxqa kim meni kollap borun bolsun? 4 Qünki Sən [dostlirimning] kenglini yorukluqtin qalduroqansən; Xunga Sən ularni oqolibidinmu məhrum kilisən! 5 Oqaniymət alay dəp dostlirioqa pəxwa atqan kixining bolsa, Hətta balilirining kəzlimu kor bolidu. 6 U meni əl-yurtlarning aldida səz-qəqəkkə koydi; Mən kixilər yüzümgə tüküridioqan adəm bolup qaldim. 7 Dərd-ələmdin kəzüm torlixip kətti, Barlıq əzalirim kələnggidək bolup qaldı. 8 Bu ixlarni kərüp duruslar həyranuhəs bolidu; Bigunahlar iplaslaroqa qarxi turuxqa kəzojilidu. 9 Birək həkkanıy adəm öz yolida qing turidu, Qoli pak yüridioqan adəmnin küqi tohtawsiz uləjiyidu. 10 Əmdi kəni, həmminglar, yənə kelinglar; Aranglardin birmu dana adəm tapalmaymən. 11 Künlirim ahirlixay dəp qaptu, Muddialirim, kənglümdiki intizarlar üzüldi. 12 Bu adəmlər kəqini kündüzgə aylandurmaqqi; Ular kərangəjululqqa kərap: «Nur yekınlixiwatidu» deyixiwatidu. 13 Əgər kütsəm, əyüm təhtisara bolidu; Mən kərangəjululqqa ornumni raslaymən. (Sheol h7585) 14 «Qirip ketixni: «Sən mening atam!», Qurtlarni: «Apa! Aqa!» dəp qakirimən! 15 Undaқта ümidim nədə? Xundaқ, ümidimni kim kərelisun? 16 Ümidim təhtisaraning təmür pənjiriliri iqiğə qüxüp ketidu! Biz birliktə topioqa kirip ketimiz! (Sheol h7585)

18 Xuhalik Bildad jawabən mundak dedi: — 2 Səndək adəmlər kəqanojiqə mundak səzləri tohtatmaysilər? Silər obdan oylap bekinglar, andin biz səz kilimiz. 3 Biz nemixqa silərnin aldinglarda həywanlar həsablinimiz? Nemixqa aldinglarda əhmək tonulimiz? 4 Həy əzüngning oqəzipidə əzüngni yirtkuqi, seni dəpla yər-zemin taxliwetiləmdü?! Taoqtaxlar öz ornidin kətürülüp ketəmdü?! 5 Kandaқla bolmisun, yaman adəmnin qirioqi oqürüldü, Uning ot-uqkunliri yalkunlimaydu. 6 Qediridiki nur kərangəjululqqa aylinidu, Uning üstigə asqan qirioqi oqürüldü. 7 Uning məzmut kədəmliri kəsilidu, Өzining nəsihətliri əzini mollak atkuzidu. 8 Qünki öz putliri əzini toroqa əwətidü, U dəl torninğ üstigə dəssəyidioqan bolidu. 9 Kiltak uni tapinidin iliwalidu, Tuzak uni tutuwalidu. 10 Yərdə uni kütidioqan yoxurun aroqamqa bar, Yolida uni tutmaqqi bolojan bir kapqan bar. 11 Uni hər tərəptin wəhimilər besip kərkətiwatidu, Həm ular uni iz kəojlap kəojlawatidu. 12 Maoqdurini aqarqilik yəp tügətti; Palakət uning yenida paylap

yüridu. 13 Өlümning qong balisi uning terisini yəwatidu; Uning əzalirini xoraydu. 14 U öz qediridiki amanliqtin yulup taxlinidu, [Өlümning tunjisi] uni «wəhimilərnin padixahı»ning aldioqa yalap apiridu. 15 Өyidikilər əməs, bəli baxqılar uning qedirida turidu; Turaloqusining üstigə günggürt yaodurulidu. 16 Uning yiltizi tegidin qurutulidu; Üstidiki xahliri kesilidu. 17 Uning əslimisimu yər yüzidikilərnin esidin kətürülüp ketidu, Sirtlarda uning nam-abruyi kəlmaydu. 18 U yorukluqtin kərangəjululqqa kəojliwətilgən bolup, Bu dunyadin həydiwətilidu. 19 Əl-yurtta həqқandaқ pərzəntliri yaki əwladliri kəlmaydu, U musapir bolup turoqan yərlərdimu nəslı kəlmaydu. 20 Uningdin keyinkilər uning küniğə kərap aləqzadə bolidu, Huddi aldingkilar mu qəqüp kətkəndək. 21 Mana, kəbih adəmnin makanliri xübhəsis xundaқ, Təngrini tonumaydioqan kixiningmu orni qokum xundaқtur.

19 Ayup jawabən mundak dedi: — 2 «Silər kəqanojiqə jenimni azablimakqisilər, Kəqanojiqə meni səz bilən əzməkqisilər? 3 Silər meni on kətim harlidinqlar; Manga uwal kilixka nomus kilmaysilər. 4 Əgər mening səwənlirim bolsa, Mən əmdi uning [dərdini] tartimən. 5 Əgər silər meningdin üstünlük talaxmaqqi bolsanglar, Yüzüm aldida xərm-həyani kərsitip meni əyibliməkqi bolsanglar, 6 Əmdi bilip koyunglarki, manga uwal kiləjan Təngri ikən, U tori bilən meni qirmaxturup tartti; 7 Kara, mən nalə-paryad kətürüp «Zorawanliқ» dəp warkiraymən, Birək həqkim anglimaydu; Mən warkiraymən, birək manga adalət kəlməydu. 8 U yolumni meni ətūwalmisun dəp qit bilən tosup koydi, Kədəmlirimgə kərangəjululq saldi. 9 U məndin xan-xəripimni məhrum kildi, Beximdin tajni tartiwaldi. 10 U manga hər tərəptin buzəjunqilik kiliwatidu, mən tügəxtim; Ümidimni U dərəhni yuloqandək yuluwaldi. 11 Oqəzipini manga kəritip kəzojidi, Meni Өz dūxmənliridin həsablıdi. 12 Uning kəoxunliri səp tüzüp atlandı, Pələmpəylirini yasap manga hujum kildi, Ular qedirimni kərxawəqa elip bargah tikiwaldi. 13 U kərindaxlirimni məndin neri kildi, Tonuxlirimning məhrini məndin üzdi. 14 Tuəqanlirim məndin yatlixip kətti, Dost-buradərlirim meni unutti. 15 Өyümdə turoqan musapirlar, hətta dedəklirimmu meni yat adəm dəp həsablaydu; Ularning nəziridə mən musapir bolup qaldim. 16 Mən qakirimni qakirsam, u manga jawab bərməydu; Xunga mən uningəqa aozim bilən yelinixim kərek. 17 Tinikimdin ayalimning kəskusi kelidu, Aka-ukilirim sesiklikimdin bizar.

18 Hætta kiiqik balilar meni kəmsitidu; Ornumdin turmaqı bolsam, ular meni həkəratləydu. 19 Mening sirdax dostlirimning həmmisi məndin nəprətlinidu, Mən səygənlər məndin yüz ərədi. 20 Ət-terilirim ustihanlirimə qaplıxip turidu, Jenim kıl üstidə qaldı. 21 Ah, dostlirim, manga iqinglar aqrısun, iqinglar aqrısun! Qünki Təngrining kəli manga kelip təgdi. 22 Silər nemixkə Təngriyək manga ziyankəxlik kılısilər? Silər nemixkə ətlirimgə xunqə toymaysilər! 23 Ah, mening səzlim yezilsidi! Ular bir yazmıə pütüklük boləqan bolatti! 24 Ular təmür kələm bilən koəquxun iqiğə yezilsidi! Əbədil'əbəd tax üstigə oyup pütülgən bolatti! 25 Birək mən xuni bilimənkı, əzümning Həmjəmət-Kutkəzəqum həyattur, U ahirət künidə yər yüzidə turup turidu! 26 Həm mening bu tərətlim buzuləqandin keyin, Mən yənıla tenimdə turup Təngrini kərimən! 27 Uni əzümıla əyni həlda kərimən, Baxkə adəmnıng əməs, bəlki əzümning kəzi bilən kəraymən; Ah, kəlbim buningə xunqə intizardur! 28 Əgər silər: «İxning yiltizi uningdidur, Uni kəndək kılıp kistap koəliwətələymiz?!» — desənglar, 29 Əmdi əzünglar kılıqtin kərkəninglar tüzük! Qünki [Hudaning] əzəpi kılıq jazasını elip kelidu, Xuning bilən silər [Hudaning] sotining kuruq gəp əməslikini bilisilər».

20 Andin Naamatlık Zofar jawabən mundək dedi: — 2 «Meni biaram kıləqan hiyallar jawab berixkə ündəwatidu, Qünki kəlbim biaramlıkə ertənməktə. 3 Mən manga həkərat kəltürüp, meni əyibləydiəqan səzlərni anglidim, Xunga mening roh-zəhnim meni jawab berixkə kistidi. 4 Sən xuni bilməmsənkı, Yər yüzidə Adəm'atimiz apiridə boləqandin beri, 5 Rəzillərnıng əqalibə təntənisi kışkidur, İplaslarning huxallıqı birdəmlıktur. 6 Undək kixining xan-xəripi asmanə yətkən bolsimu, Bexi bulutlarə təxəxsimu, 7 Yənıla əzining pəkıdək yokəp ketidu; Uni kərgənlər: «U nədidur?» dəydu. 8 U qüxtək uqup ketidu, Kəyta tapkili bolmaydu; Kəqidiki əyayibənə alaməttək u həydiwətiledi. 9 Uni kərgən kəz ikkinqi uni kərməydu, Uning turəqan jayı uni kəyta uqrətməydu. 10 Uning oəulliri miskinlərgə xəpkət kılıxkə məjburlinidu; Xuningdək u hətta əz kəli bilən baylıqlirini kəyturnup beridu. 11 Uning ustihanliri yaxlık məədurıəqan toləqan bolsimu, Birək [uning məədurı] uning bilən billə topa-qəngdə yetip qalidu. 12 Gərqə rəzillik uning əqzidə tatlık tətıəqan bolsimu, U uni til astıəqan yoxurəqan bolsimu, 13 U uni yutkəsi kəlməy məhrini

üzəlmisimu, U uni əqzidə qaldursimu, 14 Birək uning kərnidiki tamıki əzgirip, Kobra yilanning zəhərigə aylinidu. 15 U baylıqlarını yutuwetidu, birək ularını yanduridu; Huda ularını axkəzinidin qıqiriwetidu. 16 U kobra yilanning zəhərinı xoraydu, Qər yilanning nəxtiri uni öltüridu. 17 U kəytdin erik-əstənglərgə həwəs bilən kəriyalmaydu, Bal wə serik may bilən akıdiəqan dəryalardin huzurlinalmaydu. 18 U erixkənni yutalmay kəyturnidu, Tıjarət kıləqan pəydisidin u hək huzurlinalmaydu. 19 Qünki u miskinlərnı ezip, ularını taxlıwətən; U əzi salmıəqan əyni igiliwəqan. 20 U əqkəzlüktin əslə zərıkəydu, U ərzulıəqan nərsiliridin həkqəyısını saklap kəalalmaydu. 21 Uningə yutuwaləqədək həkqərsə kəalmaydu, Xunga uning bayaxatlıkı mənggüklük bolmaydu. 22 Uning tokkuzi təl boləqanda, tuyuksız kışılqılıkə uqraydu; Hərbir əzilgüqining kəli uningə kərxı qıqıdu. 23 U kərsikini toyoəuziwətkinidə, Huda dəhəxtlik əzəpini uningə qüxüridu; U əzizəliwətkəndə [əzəpini] uning üstigə yəəyduridu. 24 U təmür kəraldin kəqıp kutulsimu, Birək mis okya uni sanjiydu. 25 Təgkən ok kəynidin tartip qıqiriwəlginidə, Yaltırək ok uqi əttin qıqiriwəlginidə, Wəhımilər uni basidu. 26 Zulmət kərangəqulək uning baylıqlirini yutuwetixkə təyyar turidu, İnsan püwlimıgən ot uni yutuwalidu, Uning qediridə kəlip kələqanlirininimu yutuwetidu. 27 Asmanlar uning kəbihlikini axkarılaydu; Yərzeminmu uningə kərxı kəzəqilidu. 28 Uning maldunyası elip ketilidu, [Hudaning] əzəpilik künidə kəlkün uləyiyip əy-bisətini əqulitidu. 29 Hudaning rəzil adəmgə bəlgilıgən nesiwisi mana xundəktur, Bu Huda uningə bəkitkən mirəstur».

21 Ayup jawabən mundək dedi: — 2 «Gəplirimgə kılək selinglar, Bu silərnıng manga bərgən «təsəlliliringlar»ning ornidə bolsun! 3 Səz kılıximəqə yol kəysoanglar; Səz kıləqinimdin keyin, yənə mazək kiliweringlar! 4 Mening xıkəyitim bolsa, insanəqə kəritiliwatəmdü? Rohım kəndəkmu bitəkət bolmısın? 5 Manga obdan kəranglarqu? Silər qəqum həyran kəlisilər, Qəlunglar bilən əqzınglarnı etiwalisilər. 6 Mən bu ixlar üstidə oylansamla, wəhımıgə qənimən, Pütün ətlirimni titrək basidu. 7 Nemixkə yamanlar yaxıweridu, Uzun əmür kəridü, Hətta zor küq-həqıqıqıq bolıdu? 8 Ularning nəslı əz əldidə, Pərzəntliri kəz əldidə məzmut əsidü, 9 Ularning əyliri wəhımıdin əman turidu, Təngrining tayıki ularning üstigə təgməydu. 10 Ularning kaliliri jüplənsə uruklımay

qalmaydu, Iniki mozaylaydu, Moziyini taxlimaydu. **11** [Rəzillər] kiqik balilirini qoy padisidək talaqə qikiriweridu, Ularning pərzəntliri taqlap-səkrəp ussul oynap yüridu. **12** Ular dəp həm qiltarəqə təngkax kılıdu, Ular nəyning awazidin xadlinidu. **13** Ular künlirini awatqilik iqidə etküzidu, Andin kəzni yumup aqquqila təhtisaraqə qüxüp ketidu. (Sheol h7585) **14** Həm ular Təngrigə: «Bizdin neri bol, Bizning yolliring bilən tonuxkimiz yoktur!» — dəydu, **15** — «Həmmigə Qadirning hizmitidə boluxning ərzigüdək nəri bardu? Uningə dua kilsək bizgə nemə payda bolsun?!». **16** Karanglar, ularning bəhti əz kolidə əməsmu? Birək yamanlarning nəsihəti məndin neri bolsun! **17** Yamanlarning qiriqə qanqə ketim əqidu? Ularni əzlrigə layik külpət basamdu? [Huda] qəzəpidin ularəqə dərdlərni bəlüp bəramdu? **18** Ular xamal aldidiki engizəqə ohxax, Qara quyun uqurup ketidioqan pahaləqə ohxaxla yokamdu? **19** Təngri uning kəbihlikini baliliriəqə qüxürüxkə qalduramdu? [Huda] bu jazani uning əzigə bərsun, uning əzi buni tetisun! **20** Əzining həlakitini əz kəzi bilən kərsun; Əzi Həmmigə Qadirning kəhrini tetisun! **21** Qünki uning bəkitilgən yil-ayliri tügigəndin keyin, U kəndəkmə yənə əz əydikilirdin huzur-hələwət alalisun? **22** Təngri kattilarning üstidinmə həküm kiləqəndin keyin, Uningəqə bilim əgitələydiəqə adəm barmidur?! **23** Birsə saq-salamət, pütünləy qəmə-əndixsəz, azadilikte yilliri toxkəndə əlidu; **24** Bəkinliri süt bilən semiz bolidu, Ustihənlirining yiliki heli nəm turidu. **25** Yənə birsə bolsa aqqik ərməndə tügəp ketidu; U həqkəndək rəhət-pərəqət kərmigən. **26** Ular bilən billə topaqəndə təng yatidu, Qurutlar ularəqə qəplixidu. **27** — Mana, siləring nemini oylawatqanlıqlinglərni, Məni qarilax niyətliringlərni bilimən. **28** Qünki silər məndin: «Esilzənding əyi nəgə kətkən? Rəzilləring turəqə qədirliri nədidur?» dəp sorawətisilər. **29** Silər yoluqıldəndin xuni sorimidinglərmu? Ularning xu bayənliriəqə kəngül koymidinglərmu? **30** [Demək], «Yaman adəm paləkət künidin saqlinip qəlidu, Ular qəzəp künidin qutulup qəlidu!» — [dəydu]. **31** Kim [rəzilning] tutqan yolini yüz turənə əyibləydu? Kim uningəqə əz kilmixi üçün tēgixlik jazasini yegüzidu? **32** Əksiqə, u həyət bilən yərligə kətürüp mēgilidu, Uning kəbrisi kəzət əstidə turidu. **33** Jiləning qəlmiliri uningəqə tatlık bilinidu; Uning aldidimə sansiz adəmlər kətkəndək, Uning kəynidinmə bərlək adəmlər əgixip bəridu. **34** Silər nemixkə mənə quruk gəp bilən təsəlli

bərməqə? Siləring jawəbliringlərdə pəkət sahtiliklə tēpildu!

22 Andin Təmanlık Elifaz mündək dedı: — **2** Adəm Hudəqə kəndəkmə paydə kəltürəlisun? Dana adəmlərmə Uningəqə nemə paydə kəltürəlisun? **3** Sən həkəkəniy bolsəngmə, Həmmigə Qadiriəqə nemə bəhrə bərləytting? Yolliring əyibsiz boləqən təkərdimə, sən Uningəqə nemə qəniymətlərnə elip kələləysən? **4** Uning səni əyibləydiəqlinlikə, Wə Uning sənə xikəyətlər yətküzidəqini sənəng ihləsmən boləqinəng üçünmə-yə? **5** Sənəng rəzillikəng zor əməsmu? Sənəng gənəhliring həsəbsiz əməsmu? **6** Sən kərinədxliringdəndin səwəbsiz kəpillik aləqənsən; Sən yaləngtülərnə kiyim-kəqəkliridən məhrum kiliwətkənsən. **7** Həsilzənləqənlərdə su bərmiding, Aq qələqlənlərdə əxnimə ayəp bərmiding, **8** Gərqə sən yər-zəminlik boləqən qəli uzun adəm bolsəngmə, Yər-zəmin tutup hərmətinip kəlgən adəm bolsəngmə, **9** Sən tul hotunlərnimə kuruk qəl yəndurəqənsən, Yətim-yəsirləring qəlinimə yənjitiwətkənsən. **10** Mənə xu səwəbtin ətrəpingdə tuzəqlər yatidu, Uxtumtut pəydə boləqən wəhimimə səni basidu. **11** Xu səwəbtinmə səni kərangəqulək bəsip kərləməs kildi, Bir kəlkün kəlip səni qərk kildi. **12** Təngri ərxəlanəng qəkkisidə turidu əməsmu? Əng əgiz yultuzləring nəkədər əliy ikənlikigə qarəp bək! **13** Birək sən: «Təngri nemini bilidu? U rəst xunqə zülət kərangəquləkə bərnəminə pərk etələmdu?!» dəwətisən. **14** Yənə: «Qəyək bulutlar unı tosiwalidu, Xunqə U pələk üstidə əylinip mənəqəninidə bizni kərməydu!» — dəysən. **15** Yaman adəmlər mənəqənlərnə kəni yolni sənəmə tutiwəmənsən? **16** Ular wəqti toxmə turuplə elip kətilgən, Ularning ulla kəlkün təripidin əkitilip kətilgən. **17** Ular Təngrigə: «Bizdin neri bol!» Həmmigə Qadir bizni nemə kiləlisun?» — dəytti. **18** Birək ularning əylirini esil nəsilər bilən toldurəqən dəl Uning Əzidur, Mən bolsəm yamanlarning nəsihətidin yirəqləxkənmən! **19** Həkəkəniylər ularning bərbət boləqənlikini kərip xadlinidu; Bigənəhlər ularni məkək qilip: — **20** «Bizgə qarxi qikkəquqlər xühhisiz wəyən bolidu, Ot ularning bəyləqlirini yutuwətməmdu?» — dəydu. **21** [Xunqə] Hudəqə boyəsunup Unı tonəsəng, Xu qəqdilə sən əmən boləsən; Xuning bilən sənə əmət kəlidu. **22** Uning əqzəndin kəlgən nəsihətnimə qəbul qil, Uning səzlrini kənglūnggə püküp qoy. **23** Sən Həmmigə Qadirning yənəqə qəytip kəlsəng, məkərrərkə, Qəytidin kurulup qikələysən; Əgər sən

qəbīhlikni qediriringdin yiraqlaxtursang, **24** Əgər sən altunungni topa-qang üstigə taxliyalisang, Ofirdiki altunungni xiddətlik eqinning taxlirioğa qoxuwətsəng, **25** Undağa Həmmigə Qadiring Əzi sanga altun bolidu. Sening üçün sərhil kümüxmu bolidu. **26** U qaşda sən Həmmigə Qadirdin səyünisən, Yüzüingni Təngriyə qarap kətürələysən. **27** Sən Uningoğa dua kılsang, U kulak salidu, Xundakla sənmu iqkən kəsəmliringgə əməl kılisən. **28** Sən karar kıloğan ix əməlgə axidu, Yolliring üstigə nur qūxidu. **29** Adəmlər pəs kılinoğanda, sən ularoğa: «Ornunglardin turunglar!» dəysən, Xuning bilən [Huda] qirayi sunoğanlarni kütquzidu. **30** U hətta gunahı bar adəmnimu kütquzidu, U kolungdiki həlalıktın kütquzulidu.

23 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** «Bügünmu xikayitim aqqıktur; Uning meni baskan qoli ah-zarlırimdinmu eoşirdur! **3** Ah, Uni nədin tapalaydioğanlikimni bilgən bolsam'idi, Undağa Uning olturidioğan jayioğa barar idim! **4** Xunda mən Uning aldida dəwayimni bayan kılattım, Aşzımni munazirilər bilən toldurattım, **5** Mən Uning manga bərməkqi boloğan jawabini bilələyttim, Uning manga nemini deməkqi boloğanlikini qūxinələyttim. **6** U manga qarxi turup zor küqi bilən mening bilən talixamti? Yak! U qokum manga kulak salatti. **7** Uning huzurida həkkanıy bir adəm uning bilən dəwalixalaytti; Xundak bolsa, mən öz Sotqim aldida mənggügiqə aklanoğan bolattım. **8** Əpsus, mən aloğa qarap mangsammu, ləkin U u yərdə yok; Kəynimə yansammu, Uning sayisinimu kəralməymən. **9** U sol tərəptə ix kıliwatqanda, mən Uni kəralməymən; U onğ tərəptə yoxurunoganda, mən Uni kəralməymən; **10** Biraq U mening mangidioğan yolumni bilip turidu; U meni tawlioqandin keyin, altundək sap bolimən. **11** Mening putlirim uning kədəmlirigə qing əgəxkən; Uning yolini qing tutup, heq qətnimidim. **12** Mən yənə Uning ləwlrining buyrukədin bax tartmidim; Mən Uning aşzidiki səzlərnə öz kəngüldikilirimdin kımmətlik bilip kədirləp kəldim. **13** Biraq Uning bolsa birlə muddiası bardur, kimmu Uni yolidin buruyalisun? U kənglidə nemini arzu kıloğan bolsa, xuni kılidu. **14** Qünki U manga nemini iradə kıloğan bolsa, xuni bərhək wujudğa qikiridu; Mana muxu hildiki ixlər Uningda yənə nuroşundur. **15** Xunga mən Uning aldida dəkkə-dükkigə qūximən; Bularni oylisamla, mən Uningdin qorqup ketimən. **16** Qünki Təngri kənglümni ajiz kıloğan, Həmmigə Qadir meni

sarasimigə salidu. **17** Həlbuki, mən qarangoşuluk iqidə ujukturulmidim, Wə yaki yüzümni oriwaloğan zulmət-qarangoşulukqımı heq süküt kılmidim.

24 — Nemixğa Həmmigə Qadir [sorak] künlirini bekitməydu? Nemixğa Uni tonuşoğanlar Uning xu künlirini bikardin-bikar kütidu? **2** Mana, adəmlər pasil kılinoğan taxlarni yətkiwetidu; Ular zorawanlik bilən baxkıların padilirini bulap-talap əzliri [oquq-axkara] bakidu; **3** Ular yetim-yesirlərnin exikini bulap həydəp ketidu; Ular tul hotunning kalisini kepillik üçün eliwalidu. **4** Ular miskinlərnə yoldin neri ittiriwetidu; Xuning bilən zemindiki ezilgənlərnin həmmisi məkūxiwalidu. **5** Mana, ular dəxt-bayawənlərdiki yawayi exəklərdək, Tang səhərdə olja izdəx «hizmiti»gə qıkidu; Janggal ular wə ularning baliliri üçün yeməklik təminləydu. **6** Ular yamanning [kaliliri] üçün dalada ot-qəp oridu, Uning üçün axkən-taxkən üzümilirini teriydu; **7** Ular keqini kiyimsiz yalang ötküzidu, Soşuqta bolsa yepinoşudək kiyimi yoktur. **8** Ular taşğa yaşoğan yamoşurlar bilən süzmə bolup ketidu, Panahsızlıkədin taxni kuşaqkixidu. **9** Adəmlər atisiz balilərnə əmqəktin bulap ketidu, Ular miskinlərdin [bowaklarni] kepillikkə alidu. **10** [Miskinlər bolsa] kiyimsiz, yeling ətidu, Baxkılar üçün buşday başlırini kətürsimu, yənə aq qalidu; **11** Ular baxkılarının əyidə zəytlərnə qəyləp yaş qıkaroğan bolsimu, Həytilirida xarab kəlkikini qəyilgən bolsimu, Yənə ussuzluqta qalidu. **12** Xəhərdin adəmlərnin ah-zarlırı qıqip turidu, Kıliq yegənlərnin janlırı nalə-pəryad kətüridu; Biraq Təngri heqkimning ıplalıkını əyibləməydu. **13** — Nuroğa qarxi isyan kətüridioğanlarmu bar; Ular nurning yollirini bilməydu, Uning tərkişiridə turmaydu. **14** Qatil tang nuri kelixi bilən ornidin turup, Kəmbəşəllər wə miskinlərnə öltüridu; Keqidə u oşridək yüridu. **15** Zinahormu «Meni heq kəz kərməydu» dəp zawal waqtini kütidu, Baxkılar meni tonumisun dəp ayalning qümbilini yüzigə tartıwalidu. **16** Qarangoşulukta [oşrılar] əyning tamlirini kolap texidu; Kündüzdə ular əzlrini öz əyigə kəməp koyidu; Ular nurni tonumaydu. **17** Ular üçün tang səhər ölüm sayisidək tuyulidu; Ular kəp-qarangoşulukning wəhəmilirini dost tutidu. **18** Ular sularning yüzidiki kəpüklərdək yokəp kətsun! Uların yər-zemindiki nesiwisi lənət kılinoğanki, Xunga uların heqkim üzümzarlıkğa yənə mangmisun! **19** Kuroşakqilik həm tomuz issik qar sulirininimu yəp

tügitudu; Tähtisaramu ohxaxla gunah qilolanlarni yep tügätsun! (Sheol h7585) 20 Uni, tuşqan anisimu untusun! Kurt xelgäylirini ekitip uni yesun! Əskə heq elinmisun! Xuning bilən həkkanıysizlik dərəhtək kesilsun! 21 U balisi yok tuşmaslardin olja alidu, U tul hotunlaroşimu heq xepkət kersətməydu. 22 Birak [Huda] Əz kudriti bilən mundak küq-höküki barlarning [künini] uzartidu; Ular həтта həyatidin ümidsizlənsimu kaytidin ornidin turidu. 23 [Huda] yənla ularni amanlıkta muqimlaxturidu, Xunga ular hatirjəm bolidu; U ularning yollirini kəzdə tutqan əməsmu? 24 Ularning mərtiwisi birdəmlik estürüldü, Andin ular yok bolidu; Ular ongda qaldurulidu, andin baxka adəmlərgə ohxaxla yioşip elip ketilidu; Ular pəkətlə pixqan sərhil buşday baxaklıridək kesilip ketidu. 25 Bu ixlar mundak bolmisa, keni kim meni yaloşanqi dəp ispatliyalaydu. Mening gəplirimni kim kuruk gəp deyələydu?».

25 Xuhalik Bildad jawabən mundak dedi: — 2 «Uningda həkümranlik həm həywət bardur; U asmanlarning kəridiki ixlarnimu tərtpkə salidu. 3 Uning qoxunlirini sanap tügətkili bolamdu? Uning nuri kimning üstigə qüxməy qalar? 4 Əmdi insan balisi kəndakmu Təngrining aldida həkkanıy bolalisun? Ayal zatidin tuşuloşanlar kəndakmu pak bolalisun? 5 Mana, Uning nəziridə həтта aymu yoruk bolmioşan yərdə, Yultuzlarmu pak bolmioşan yərdə, 6 Kurt bolioşan insan, Sazang bolioşan adəm balisi [uning aldida] kəndak bolar?».

26 Ayup [Bildadka] jawabən mundak dedi: — 2 «Maşdursiz kixigə kəltis yərdəmlərnı beriwəttin! Biləkliri küqsiz adəmnı karamət kutkuzuwəttin! 3 Əqli yok kixigə kəltis nəsihətlərnı kiliwəttin! Wə unioşqə alamət bilimlərnı namayan kiliwəttin! 4 Sən zadi kimning məditi bilən bu səzlərnı kilding? Səndin qikiwatqini kimning rohi? 5 — «Ərwahlar, yəni su astidikilər, Xundakla u yərdə barlik turuwatqanlar toloşinip ketidu; 6 Bərhək, [Hudaning] aldida təhtisaramu yepinqisiz kərünidu, Həlakətningmu yapkuqi yoktur. (Sheol h7585) 7 U [yərning] ximaliy [kutupini] aləm boxlukioşqə sozoşan, U yər [xarini] boxluk iqidə muəllək qilolan; 8 U sularnı koyuk bulutliri iqigə yioşidu, Bulut ularning eoşirlik bilənmü yirtilip kətməydu. 9 U ayning yüzini yapidu, U bulutliri bilən uni toşidu. 10 U sularning üstigə qəmbər sizip koyoşan, Buning bilən U

yorukluk həm kərangəşlukning qəgrasini bekitkən. 11 Asmanlarning tüwrükliri təwrəp ketidu, Uning əyibini anglapla alakzadə bolup ketidu. 12 U dengizni kudriti bilən tinqlanduridu; Əz həkmiti bilən Rəhəbni parə-parə kilip yanjiwetidu. 13 Uning Rohi bilən asmanlar bezəlgən, Uning kəli tez kəqқан əjdihəni sanjiydu. 14 Mana, bu ixlar pəkət uning qilolanlirining kikiqkinə bir kismidur, halas; Uning səz-kalamidin anglawatqinimiz nəhəyiti pəs bir xiwirlax, halas! Uning pütkül zor kudritining güldürməmisini bolsa kimmü qüxinəlisun?!».

27 Ayup bayanini dawamlaxturup mundak dedi: — 2 «Mening həkqimni tartiwəloşan Təngrining həyati bilən, Jenimni aşritqan Həmmigə Qadiring həkki bilən kəsəm kilimənki, 3 Tenimdə nəpəs bolsila, Təngrining bərgən Rohi dimioşimda tursila, 4 Ləwlimdin həkkanıysiz səzlər qikməydu, Tilim aldəmqilik bilən heq xiwirliməydu! 5 Silərnıngkini toşqə deyix məndin yirək tursun! Jenim qikқанoşqə kədər duruslukumni ezümdin ayriməymən! 6 Adillikimni qing tutuwərimən, uni koyup bərməymən, Wijdanım yaxioşan heqbir künümdə meni əyiblimisun! 7 Mening düxminim rəzilərgə ohxax bolsun, Manga kərxı qikқанlar həkkanıysiz dəp kəaralsun. 8 Qünki Təngri iplas adəmnı üzüp taxlioşanda, Uning jenini aloşanda, Uning yənə nemə ümidi qalar? 9 Balayi'apət uni besip qüxkəndə, Təngri uning nalə-pəryadini anglamdu? 10 U Həmmigə Qadirdin səyünəmdü? U hərdəim Təngrigə iltija kilalamdu? 11 Mən Təngrining kolining qilolanliri toşqrisida silərgə məlumat bəreş; Həmmigə Qadirdə nemə barlikini yoxurup yürməymən. 12 Mana silər alliburun bularnı kərüp qikqınglar; Silər nemixka axundak pütünləy kuruk hiyalik bolup kəldinglar? 13 Rəzil adəmlərnıng Təngri bekitkən akiwiti xundakki, Zorəwanlarning Həmmigə Qadirdin alidioşan nesiwisi xundakki: — 14 Uning baliliri kəpəysə, kiliqlinix üqünla kəpiyidu; Uning pərzəntlirining neni yetixməydu. 15 Uning ezidin keyin qəloşan adəmliri ölüm bilən biwasitə dəpnə kilinidu, Buning bilən qəloşan tul hotunliri matəm tutmaydu. 16 U kümüxlərnı topa-qəngdək yioşip dəwilisimu, Kiyim-keqəklərnı laydək kəp yioşimu, 17 Bularning həmmisini təyyarlisimu, Birak kiyimlərnı həkkanıyılar kiyidu; Bigunəhlarmu kümüxlərnı bəlüxidü. 18 Uning yasioşan əyi pərwəninəng oşozisidək, Üzümzərnıng kəzətoşisi ezigə saloşan kəpidək box bolidu. 19 U bay bolup yetip

dəm alojini bilən, Birak əng ahirki ketim keliduki, Kəzini aqkanda, əmdi tügəxtim dəydu. **20** Wəhəmilər kəlkündək bexioja kelidu; Kəqtə qara kuyun uni qanggilioja alidu. **21** Xərək xamili uni uqurup ketidu; Xiddət bilən uni ornidin elip yirakqə etip taxlaydu. **22** Boran uni heq ayimay, bexioja urulidu; U uning qanggilidin kutulux üçün hə dəp urunidu; **23** Birak [xamal] uningəja qarap qawak qalidu, Uni ornidin «ux-ux» kəlip koşliwetidu».

28 — «Xübhisizki, kümüx tepilidiojan kanlar bar, Altunning tawlinidiojan əz ornı bardur; **2** Təmir bolsa yər astidin keziwelididu, Mis bolsa taxtin eritilip elinidu. **3** İnsanlar [yər astidiki] karangoşulukqə qək koyidu; U yər kərigiqə qarlap yürüp, Karangoşulukqə təwə, əlümning sayisidə turojan taxlarnı izdəydu. **4** U yər yuzidikilərdin yirək jayda tik boləjan kuduqni kolaydu; Mana xundək adəm ayaq basmaydiojan, untulojan yərlərdə ular arojanqini tutup boxlukta pulanglap yürüdü, Kixilərdin yirəkta esilip turidu. **5** Axlik qikidiojan yər, Təkti kolanojanda bolsayalkundək kərunidu; **6** Yərdiki taxlar arisidin kək yaqutlar qikidu, Uningda altun rudisimu bardur. **7** U yolni heqkəndək aloqur kux bilməydu, Hətta sarning kəzimu uningəja yətmigən. **8** Həkawur yirtkuqlarmu u yərni heq dəssəp bəkmiojan, Əxəddiy xirmu u jaydin heqkaqan etüp bəkmiojan. **9** İnsan balisi kolini qəkmək texining üstigə təgküzidu, U taqlarnı yiltizidin komuriwetidu. **10** Taxlar arisidin u kanallarnı qapidu; Xundək kəlip uning kəzi hərhil kimmətlik nərsilərnı kəridu; **11** Yər astidiki ekinlarnı texip kətmisun dəp ularni tosuwalidu; Yoxurun nərsilərnı u axkarilaydu. **12** Birək danalik nədin tepilar? Yorutuluxning makani nədidu? **13** İnsan baliliri uning kimmətliklikini heq bilməs, U tirikləarning zeminidin tepilmas. **14** [Yər] tegi: «Məndə əməs» dəydu, Dengiz bolsa: «Mən bilənmu billə əməstur» dəydu. **15** Danalikni sap altun bilən setiwəlojili bolmaydu, Kümüxnimu uning bilən bir tarazida tartkili bolmas. **16** Hətta Ofirda qikidiojan altun, ak həkək yaki kək yaqut bilənmu bir tarazida tartkili bolmaydu. **17** Altun wə hrustalnimu uning bilən selixturojili bolmaydu, Esil altun qəqa-kəqilar uning bilən heq almaxturulmas. **18** U ünqə-marjan, hrustalni adəmning esidin qikiridu; Danalikni elix kizil yaqutlarnı elixtin əwzəldur. **19** Efiopyədiki serik yaqut uningəja yətməs, Serik altunmu uning bilən bəslixəlməydu. **20** Undəkta, danalik nədin tepilidu? Yorutuluxning makani nədidu? **21** Qünki u barlik

hayat igilirining kəzidin yoxurulojan, Asmandiki uqar-kənatlardinmu yoxurun turidu. **22** Həlakət wə əlüm pəkətlə: «Uning xəhritidin həwər aldük» dəydu. **23** Uning mangojan yolini qūxinidiojan, Turidiojan yerini bilidiojan pəkətlə bir Hudadur. **24** Qünki Uning kəzi yərning kərigiqə yetidu, U asmanın kūqini tarazioja saləjanda, [Dunyaning] sulirini əlqigəndə, **26** Yaməqlarəja kənuniyət qūxürginidə, Güldürməmining qəkmikioja yolini bəkitkinidə, **27** U qəojda U danalikqə qarap uni bayan kəlojan; Uni nəmunə kəlip bəlgiligən; Xundək, U uning bax-ayiojəja qarap qikip, **28** İnsanəja: «Mana, Rəbdin kərkux danaliktur; Yamanliktin yirəklixix yorutuluxtur» — degən».

29 Ayup bayanini dawamlaxturup mundək dedi: — **2** «Ah, əhwalim ilgiriki aylardikidək bolsidi, Təngri məndin həwər alojan künlərdikidək bolsidi! **3** U qəojda Uning qirioji bəximəja nur qəqkan, Uning yoruklukı bilən karangoşuluktin etüp kətkən bolattim! **4** Bu ixlar mən kiran waqtimda, Yəni Təngri qedirimda manga sirdax [dost] boləjan waqıtta boləjanidi! **5** Həmmigə Kədir mən bilən billə boləjan, Mening yax balilirim ətrapimda boləjan; **6** Mening bəskən kədəmlirim serik mayəja qəməlgən; Yenimdiki tax mən üçün zəytun may dəryasi bolup akkan; **7** Xəhər dərwazioja qikkan waqtimda, Kəng məydanda ornun təyyarlanəjanda, **8** Yaxlar meni kərüplə əyminip əzlrini qətkə alatti, Kərilər bolsa ornidin turatti, **9** Xəzadilərmu gəptin tohtap, Kəli bilən əozini etiwəlattı. **10** Akəngəklərmu tinqlinip, Tilini tangliyioja qəpliwəlattı. **11** Kulak səzümni anglisila, manga bəht tiləytti, Kəz meni kərsila manga yaxi guwahlik berətti. **12** Qünki mən manga hımayə bol dəp yelinojan əzilgüqilərnı, Panəhsiz kəlojan yetim-yəsirlərnimu kutkuzup turattim. **13** Həlak bolay degən kixi manga bəht tiləytti; Mən tul hotunning kənglini xadlandurup nahxa yangratkuzattim. **14** Mən həkkanıylikni ton kəlip kiyiwəldim, U meni əz gəwdisi kildi. Adalətləkim manga yepinqə həm səllə boləjan. **15** Mən kəroja kəz bolattim, Tokuroja put bolattim. **16** Yoksullarəja ata bolattim, Manga natonux kixining dəwasinimu təkxürüp qikəttim. **17** Mən adalətsizning hingəyəjan qixlirini qəqip taxlayttim, Oljisini qixliridin elip kətəttim. **18** Həm: «Mening künlirim kumdək kəp bolup, Əz uwamda rəhət iqidə əlimən» dəyttim; **19** Həm: «Yiltizim sularəjqə tartilip

baridu, Xəbnəm pütün keqiqə xehimoja qaplixip yatidu; 20 Xəhritim hərdaim məndə yengilini turidu, Qolumdiki okyayim hərdaim yengi bolup turidu» dəyttim. 21 Adəmlər manga kulaq salatti, kütüp turatti; Nəsihətlirini anglay dəp süküt iqidə turatti. 22 Mən gəp kıləandın keyin ular kəyta gəp kılmaytti, Səzlim ularning üstigə xəbnəm bolup qüxətti. 23 Ular yamoqurlarını kütəkəndək meni kütətti, Kixilər [waqtida yaşqan] «keyinki yamoqur»ni qarxi aloyəndək səzlimni aşızini eqip iqətti! 24 Ümidsizlənginidə mən ularəja qarap külümsirəyttim, Yüzümdiki nurni ular yərgə qüxurməytti. 25 Mən ularəja yolini tallap kərsitip berəttim, Ularning arisida kattiwax bolup olturattim, Qoxunliri arisida turoqan padixəhdək yaxayttim, Biraq buning bilən matəm tudidoqanlarəja təsəlli yətküzgüqimu bolattim».

30 — «Biraq hazır bolsa, yaxlar meni mazak kılıdu, Ularning dadilirini hətta padamni bakıdoqan itlar bilən billə ixləxə yol qoyuxnimu yaman kərəttim. 2 Ularning maşquri kətkəndin keyin, Qolidiki küq manga nemə payda yətküzəlisun? 3 Yoksuzluk həm aqlıktın yigləp kətkən, Ular uzundın buyan qəldərəp kətkən dəxt-bayawanda kuruq yərnə oşajaydu. 4 Ular əmən-xiwakni qatqallar arisidin yulidu, Xumbuyining yiltizlirininu terip əzlırigə nan kılıdu. 5 Ular əlyurtlardan həydiwətilgən bolidu, Kixilər ularni kərüpla oşırini kərgəndək warkırap tillaydu. 6 Xuning bilən ular sürlük jiləjılarda kəonup, Taxlar arisida, oşarlar iqidə yaxaxka məjbur bolidu. 7 Qatqallık arisida ular həngrap ketidu, Tikənlər astida ular dügdıyıp olturixidu; 8 Nədanlarning, nam-abruyisizlarning baliliri, Ular zemindin sürtokay həydiwətilgən. 9 Mən hazır bolsam bularning həjwiyy nahxisi, Hətta səz-qəqikininin dəstiki bolup kəldim! 10 Ular məndin nəprətlinip, Məndin yirək turup, Yüzümgə tükürüxtinmu yanmaydu. 11 Qünki [Huda] mening həyat rixtimni üzüp, meni japaəja qəmdürgən, Xuning bilən xu adəmlər aldımda tizginlirini eliwətkən. 12 Ong yenimda bir top qüprəndə yaxlar ornidin turup, Ular putumni turoqan yeridin ittiriwətməqqi, Ular sepiliməja hujum pələmpəylirini kətürüp turidu; 13 Ular yolumni buzuwətidu, Ularning heq yələnqüki bolmisimu, Həlakitimni ilgiri sürməktə. 14 Ular sepilning kəng bəsük jayidin bəsüp kirgəndək kirixidu; Wəyranilikimdin paydilinip qong taxlardək domilap kirixidu. 15 Wəhımilər burulup meni əz nixani kıləjan; Xuning bilən hərmitim xamal etüp yok

boləandək həydiwətildi, Awatqilikimmu bulut etüp kətkəndək etüp kətti. 16 Həzir bolsa jenim kaqidin təkülüp kətkəndək; Azablık künlər meni tutuwaldi. 17 Keqilər bolsa, manga səngəklirimgiqə sanjiməktə; Aşırıklirim meni qıxləp dəm almaydu. 18 [Aşırıklar] zor küqi bilən manga kiyim-keqikimdək boldi; Ular kənglikimning yaqısidək manga qaplixiwaldi. 19 Huda meni sazlıkka taxliwətkən, Mən topa-qangəja wə külgə ohxax bolup kəldim. 20 Mən Sanga nalə-pəryad kətürməktimən, Biraq Sən manga jawab bərməysən; Mən ornumdin tursam, Sən pəkətla manga qarapla kəoyisən. 21 Sən əzgirip manga bir zalim boldung; Qəlungning küqi bilən manga zərbə kılıwətisən; 22 Sən meni kətürüp Xamaləja mindürgənsən; Boran-qapqında təəllukatimni yok kılıwətkənsən. 23 Qünki Sən meni ahirida ölümgə, Yəni barlık həyat igilirininin «yiojilix əyi»gə kəltürüwətisən. 24 U həlak kıləjan waqtida kixilər nalə-pəryad kətürsimu, U qəlini uzatqanda, duaning dərwekə heqkəndək nətijisi yok; 25 Mən künliri təs kixi üqün yiojlap [dua kıləjan] əməsmu? Namratlar üqün jenim azablanmidimu? 26 Mən özüm yaxhılik kütüp yürginim bilən, yamanlık kelip kəldi; Nur kütkinim bilən, qarəngəyulək kəldi. 27 İqim kəzəndək kəynap, aramlık tapmaywatidu; Azablık künlər manga yüzləndi. 28 Mən kuyax nurini kərməymu qaridap yürməktimən; Halayık arisida mən ornumdin turup, nalə-pəryad kətürimən. 29 Mən qılberilərgə kəerindax bolup kəldim, Hıwukıxlarning həmrəhi boldum. 30 Təram kəriyıp məndin ajrap ketiwatidu, Səngəklirim kızıktın kəyüp ketiwatidu. 31 Qiltarimdin matəm mərsiyəsi qıkıdu, Neyimning awazi həza tutkuqılarning yiojısioja aylinip kəldi».

31 «Mən kəzüm bilən əhdiləxkən; Xuning üqün mən kəndəkmü kızlarəja həwəs kılıp kəz taxlap yürəy? 2 Undək kılısam üstümdiki Təngridin alidoqan nesiwəm nemə bolar? Həmmigə kədirdin alidoqan mirasim nemə bolar? 3 Bu gunəhning nətijisi həkkəniyisizlarəja bala-kəza əməsmu? Kəbihlik kıləjanlarəja külpət əməsmu? 4 U mening yollirimni kərüp turidu əməsmu? Hərbir kədəmlirimni sanap turidu əməsmu? 5 Əgər sahtilikka həmrəh bolup mangoqan bolsam'idi! Əgər putum aldəmqilik bilən billə boluxka aldidoqan bolsa, 6 (Mən adillik mizənioja kəoyuloqan bolsam'idi! Undəktə Təngri əyibsizlikimdin həwər alalaytti!) 7 Əgər kədimim yoldin qıkqan bolsa, kənglüm kəzümgə əgixip mangoqan bolsa, Əgər qoluməja hərəkəndək daş qaplxəkən bolsa, 8 Undəktə mən tərtoqanni bəxka birsı

yesun! Bihlirim yulunup taxliwetilsun! **9** Əgər kəlbim məlum bir ayaldin azdurulğan bolsa, Xu niyəttə koxnamning ixik aldida paylap turoğan bolsa, **10** Əz ayalim baxqilarning tügminini tartidoğan küngə kalsun, Baxqilar uni ayak asti kilsun. **11** Qünki bu əxəddiy nomusluq gunah tur; U soraqçılar tərpidin jazalinixi kerəktur. **12** [Bu gunah] bolsa adəmni həlak kıləuqi ottur; U mening barlıq tapqanlirimni yulup aloğan bolatti. **13** Əgər kulumning yaki dedikimning manga karita ərzi boləğan bolsa, Ularning dəwasini kəzüməgə ilmiəğan bolsa, **14** Undaқта Təngri meni soraqqa tartixka ornidin turoğanda kandaқ kılımən? Əgər U məndin soal-soraқ alimən dəp kəlsə, Mən Uningə kandaқ jawab berimən? **15** Meni baliyatқuda apiridə kıləuqi ularnimu apiridə kıləğan əməsmu. Mən bilən u ikkimizni anilirimizning baliyatқusida tərəldürgüqi bir əməsmu? **16** Əgər miskinlərni əz arzu-ümidliridin tosқан bolsa, Əgər tul hotunning kəz nurini karəngəulaxturoğan bolsa, **17** Yaki əzümning bir qixləm nenimni yaləuz yegən bolsa, Uni yetim-yesir bilən billə yemigən bolsa **18** (Əməliyəttə yax waқtimdin tartip oqli ata bilən billə boləğandək umu mən bilən billə turoğanidi, Apamning korsikidin qikkəndin tartipla tul hotunning yələnqüqi bolup kəldim), **19** Əgər kiyim-keqək kəmlikidin həlak bolay degən birigə, Yaki qapansiz bir yoksuloğa karəp olturoğan bolsa, **20** Əgər uning bəlliri [kiyimsiz kəlip] manga bəht tilimigən bolsa, Əgər u kəzilirimning yungida issinmiəğan bolsa, **21** Əgər xəhər dərwazisi aldida «[Həkuim qikəroğanlar arisida] mening yələnqüküm bar» dəp, Yetim-yesirləroğa ziyənkəlik kılixka qol kətürgən bolsa, **22** Undaқта mürəm taşqikidin ajrilip qüxsun! Bilikim ügisidin sunup kətsun! **23** Qünki Təngri qüxürgən balayı apət meni kərkunqça salmaқта idi, Uning həywididin undaқ ixlarni kət'iy kılalmayttim. **24** Əgər altunoğa ixinip uni əz tayanqim kıləğan bolsa, Yaki sap altunoğa: «Yələnqükümsən!» degən bolsa, **25** Əgər baykılirim zor boləğanlikidin, Yaki kolum aloğan şəniyməttin xadlinip kətkən bolsa, **26** Əgər mən kuyaxning julasini qaқqanlikini kərüp, Yaki ayning aydingda mangoğanlikini kərüp, **27** Kənglüm astirtin azduruloğan bolsa, Xundaқla [bularoğa qoқunup] əşzim kolumni səyğən bolsa, **28** Bumu soraqqi aldida gunah dəp həsəblinatti, Qünki xundaқ kıləğan bolsa mən yukirida turoşuqi Təngrigə wapasizlik kıləğan bolattim. **29** Əgər manga nəprətləngən kixining

həlakitigə karioşnimda xadlinip kətkən bolsam, Bexioğa külpət qüxkənlikidin huxal boləğan bolsam — **30** (Əməliyəttə u tügəxsun dəp karəşəp, uning ölümini tiləp əşzimni gunah ətküzixkə yol koymioğanmən) **31** Əgər qedirimdikilər mən toşruluk; «Hoşayinimizning dastihininin yəp toyunmioğan kəni kim bar?» demigən bolsa, **32** (Musapirlardin koqida kəloşini əzəldin yoktur; Qünki ixikimni hərdəim yoluqilaroğa eqip kəlgən mən) **33** Əgər Adəm'atimizdək itətsizliklirimni yapqan, Kəbihlikimni kənglüməgə yoxuroğan bolsa, **34** Həmdə xuning üqün pütkül halayik aldida uning axkarilinixidin kərkup yürgən bolsa, jəmiyətning kəmsitixliri manga wəhimə kıləğan bolsa, Xuning bilən mən talağa qikməy yürgən bolsa, ... **35** — Ah, manga kulak saləuqi birsi bolsidi! Mana, imzayimni koyup berəy; Həmmigə Qadir manga jawab bərsun! Rəqibim mening üstümdin ərz yazsun! **36** Xu ərzni zimməməgə artattim əməsmu? Qoқum tajlardək beximoğa kiyiwalattim. **37** Mən Uningə kədəmlirimning pütün sanini həsəblap berəttim; Xəhzadidək mən Uning aldioğa barattim. **38** Əgər əz etizlirim manga karxi guwah bolup quқан kətürsə, Uning qünəkliri bilən birgə yioqlaxsa, **39** Qünki qikəroğan mewisini hək təliməy yegən bolsa, Həddigərlərni həlsizlandurup nəpisini tohtatқан bolsa, **40** Undaқта buşdayning ornida xumbuya əssun! Arpining ornida məstək əssun. Mana xuning bilən [mən] Ayupning səzliri tamam wəssalam!»

32 Xuning bilən bu üq kixi Ayupқа jawab berixtin tohtidi; qünki ular Ayupning karixida əzini həkqəniy dəp tonuydoğanlikini bildi. **2** Andin Buzilik Ramning ailisidin boləğan Barəhəlning oqli Elihu isimlik yigitning şəziqi kəzoşaldi; uning şəziqi Ayupқа karita kəzoşaldi, qünki u Hudani əməs, bəlkə əzini toşra həsəbloğanidi; **3** Uning şəziqi Ayupning üq dostlirioşimu karitildi, qünki ular Ayupқа rəddiyə bərgüdək səz tapalmay turup, yənilə uni gunahkar dəp bəkitkənidi. **4** Birəқ Elihu bolsa Ayupқа jawab berixni kütəkənidi, qünki bu tətəylənnin kərgən künliri əzidin kəp idi. **5** Elihu bu üq dostning əşzida həqқandaқ jawabi yoklukini kərgəndin keyin, uning şəziqi kəzoşaldi. **6** Xuning bilən Buzilik Barəhəlning oqli Elihu əşiz eqip jawabən mundaқ dedi: — «Mən bolsam yax, silər bolsənglər yaxanoşansilər; Xundaқ boləşəqқа mən tartinip, bilənglirimni silərgə ayan kılıxtin kərkup kəldim. **7** Mən: «Yexi qong boləğanlar [awwal] səzlix kerək; Yillar kəpəşə,

adəmgə danalığın oğitidu», dəp qarayttim; **8** Birək hər bir insanda roh bar; Həmmigə Qadirning nəpisi uni əkil-idraklik kılıp yorutidu. **9** Ləkin qoqlarning dana boluxi natayin; Kərilarning tooqra həküm qıqaraliximu natayin. **10** Xunga mən: «Manga kulaq selinglar» dəymən, Məmmu öz bilginimni bayan əyləy. **11** Mana, silər tooqra sözləni izdəp yürginginglarda, Mən səzlinglarni kütəkənən; Siləring munazirənglaroqə kulaq salattim; **12** Xundək, silərgə qin kənglümdin kulaq saldim; Birək silərdin həqkaysinglar Ayupqə rəddiyə bərmidinglar, Həqkaysinglar uning səzlingə jawab bərləmidinglarki, **13** Silər: «Həqikətən danalığ taptuq!» dəyləməsilər; İnsan əməs, bəlkə Təngri uningə rəddiyə kılıdu. **14** Uning jənggə tiziloqan hujum səzliri manga karitiloqan əməs; Həm mən bolsam siləring gəpliringlar boyiqə uningə jawab bərməymən **15** (Bu üqəylən həyranuhəs bolup, qayta jawab bərixmidi; Həmmə səz ulardın uqup kətti. **16** Mən kütüp turattim, qünki ular gəp kilmidi, bəlkə jimjit ərə turup qayta jawab bərmidi); **17** Əmdə özümning nəwidə mən jawab bərey, Məmmu bilginimni kərsitip bərey. **18** Qünki dəydoqan səzirim liq toldi; İqimdiki Roh manga türtkə boldi; **19** Mana, kərsikim eqilmiqan xarab tulumiqə ohxaydu; Yəngi xarab tulumliri partlap ketidioqandək partlaydiqan boldi. **20** Xunga mən səz kılıp iqmni boxitay; Mən ləwlimni eqip jawab bərey. **21** Mən həqkingə yüz-hatirə kilməymən; Wə yəki həq adəmgə huxamət kilməymən. **22** Mən huxamət kiliqn oğənmigənmən; undək bolidioqan bolsa, Yaratququm qokum tezla meni elip ketidu».

33 «Əmdilikte, i Ayup, bayanlirimqə kulaq saloqaysən, Səzlimning həmmisini anglap qıqkaysən. **2** Mana hazır ləwlimni aqtim, Aqzimdə tilim gəp kılıdu. **3** Səzlim kənglümdək durus bolidu, Ləwlim sap bolqan təlimni bayan kılıdu. **4** Təngri Rəh qəni yaratqan; Həmmigə Qadirning nəpisi meni janlanduridu. **5** Jawabing bolsa, manga rəddiyə bərgin; Səzlingni aldimqə səpkə koyup jənggə təyyar turqin! **6** Mana, Təngri aldidə mən sanga ohxax bəndimən; Məmmu laydın xəkilləndürülüp yasaloqanmən. **7** Bərhək, mən sanga həq wəhimə salmaqı əməsmən, Wə yəki mən salqan yük sanga bəsim bolmaydu. **8** Sən dərwəkə kulikimqə gəp kildingki, Öz awazing bilən: — **9** «Mən həq itaətsiz bolmay pak bolimən; Mən sap, məndə həq gunah yok... **10** Mana, Huda məndin səwəb tepip hujum kılıdu, U meni Öz duxmini dəp qaraydu; **11** U putlirimni

kixənlərgə salidu, Həmmə yollirimni kəzitiq yüridu» — dəgənləkingni anglidim. **12** Mana, mən sanga jawab bəreyki, Bu ixta gəping tooqra əməs; Qünki Təngri insandın uluqdur. **13** Sən nemixqə uning bilən dəwalixip: — U Əzi kılqan ixliri tooqrluq həq qüxənpə bərməydu» dəp yürisən? **14** Qünki Təngri həqikətən gəp kılıdu; Bir kətim, ikki kətim, Ləkin insan bunı səzməydu; **15** Qüx kərgəndə, kəqidiki oqaybanə alaməttə, — (Kəttik uyku insanlarni bəskəndə, Yəki orun-kərpilridə ügdək bəskəndə) — **16** — Xu qəqlərdə U insanlarning kulikini aqıdu, U ularqə bərgən nəsihətni [ularning yürikigə] məhürləydu. **17** Uning məksiti adəmləni [yaman] yolidin yanduruxtur, İnsanni təkəbburluqtin saqlaxtur; **18** Buning bilən [Huda] adəmnin jəni kəz yətməs hangdin yandurup, saqlaydu, uning həyatini kiliqlinixtin koşdaydu. **19** Yəki bolmisa, u orun tutup yetip qəloqinidə aqriq bilən, Səngəklirini əz-ara soquxturup biaram kiliq bilən, Tərbiyə kilinidu. **20** Xuning bilən uning pütün wujudi taamdın nəprətlinidu, Uning jəni hərhil nazunəmətlərdin qəqıdu. **21** Uning eti kəzdin yokilip ketidu, Əslidə kərinməydoqan səngəkliri bərtüp qıqıdu. **22** Buning bilən jəni kəz yətməs hangqə yəkin kelidu, Həyati həlak kılqıqı pərixtilərgə yəkinlixidu; **23** Birək, əgər uning bilən bir tərəptə turidioqan kelixtürgüqi bir pərixte bolsa, Yəni mingining iqidə birsə bolsa, — İnsan balisqə tooqra yolni kərsitip bəridioqan kelixtürgüqi bolsa, **24** Undəktə [Huda] uningə xəpkət kərsitip: «Uni hangdin qüxüp ketixtin kutkuzup koyqin, Qünki Mən nijat-kutuluxqə kapalət aldim» — dəydu. **25** Buning bilən uning ətliri balilik waqtidikidin yumran bolidu; U yaxliqə qaytidu. **26** U Təngrigə dua kılıdu, U xəpkət kılıp uni qəbul kılıdu, U huxal-huram təntənə kılıp Uning didarini kəridu, Həmdə [Huda] uning həqkanıylikini əzigə qayturidu. **27** U adəmlər aldidə küy eytip: — «Mən gunah kıldim, Tooqra yolni burmilioqanmən, Birək tegixlik jəza manga bərlimidil! **28** U rohimni hangqə qüxüxtin kutkuzdi, Jenim nurni huzurlinip kəridu» — dəydu. **29** Mana, bu əməlləring həmmisini Təngri adəmnə dəp, ikki həttə üq mərtəm ayan kılıdu, **30** Məksiti uning jəni hangdin yandurup kutkuzuxtur, Uni həyatlik nuri bilən yorutux üqündur. **31** I Ayup, manga kulaq saloqaysən; Üningni qıqarma, mən yənə səz kıləy. **32** Əgər səzlinging bolsa, manga jawab kiliwərgin; Səzligin! Qünki imkanıyət bolsila mening seni aqliqum bar. **33** Bolmisa, meningkini

anglap oltur; Süküt qiløjn, mən sanga danalikni øgiting qoyay».

34 Elihu yənə jawabən mundak dedi: — 2 «I danixmənlər, səzlimni anglanglar, I təcribə-sawaklıq adəmlər, manga kulak selinglar. 3 Eojiz taam tetip bakkəndək, Kulak səzning təmini sinap bəkidu. 4 Əzimiz üqün nemining toəjra bolidiojanlıkını baykap tallayli; Arimizda nemining yahxi bolidiojanlıkını biləyli! 5 Qünki Ayup: «Mən həkəkaniydurmən», Wə: «Təngri mening həkəkimni bulap kətkən» — dəydu. 6 Yənə u: «Həkəkimgə ziyan yətküzidiojan, yalojan gəpni kilixim toəjrimu? Heq asiylidikim bolmiojini bilən, manga sanjilojan ok zəhmigə dawa yok» — dəydu, 7 Kəni, Ayupka ohxaydiojan kim bar?! Uningoəja nisbətən baxkılarni həkarətləx su iqkəndək addiy ixtur. 8 U kəbihlik qiləuqilaroəja həmrah bolup yürüdu, U rəzillər bilən billə mangıdu. 9 Qünki u: «Adəm Hudadin səyünsə, Bu uningəja heqkəndək paydisi yok» dedi. 10 Xunga, i danixmənlər, manga kulak selinglar; Rəzillik Təngridin yirəktə tursun! Yamanlık Həmmigə Qadirdin neri bolsun! 11 Qünki U adəmning qiləjanlırini əzigə kayturıdu, Hər bir adəmgə əz yoli boyiqə tegixlik nesiwə tapküzıdu. 12 Dərəkəkət, Təngri heq əskilik kılmaydu, Həmmigə Qadir həkümni hərgiz burmilimaydu. 13 Kim Uningəja yər-zeminni amanət qiləjan? Kim Uni pütkül jahanni baxkuruxkə təyinlıdi? 14 U pəkət kənglıdə xu niyətni kilsila, Əzining Rohını həm nəpisini Əzigə kayturıwalsila, 15 Xuan barlık ət igiliri birgə nəpəstin qalıdu, Adəmlər topa-qangoəja kaytıdu. 16 Sən danixmən bolsang, buni angla! Səzlimning sadasioəja kulak sal! 17 Adalətkə əq boləuqı həküm sürələmdu? Sən «Həmmidin Adil Boləuqı»ni gunahkar bekitəmsən?! 18 U bolsa padıxəni: «Yarimas!», Mətiwərlərnı: «Rəzillər» degüqidur. 19 U nə əmirlərgə heq yüz-hatirə kılmaydu, Nə baylarni kəmbəoəllərdin yukiri kərməydu; Qünki ularning həmmisini U Əz kəli bilən yaratkəndur. 20 Kəzni yumup aqkuə ular etüp ketıdu, Tün yerimida həklərmu təwrinip dunyadin ketıdu; Adəmning kəlisiz uluəlar elip ketılıdu. 21 Qünki Uning nəzəri adəmning yollirining üstidə turıdu; U insanning bar kədəmlirini kərtip yürüdu. 22 Xunga kəbihlik qiləuqilaroəja yoxurunəodək heq karəngəulək yoktur, Həttə elümming sayisidimu ular yoxurunəlməydu. 23 Qünki Təngri adəmlərnı aldioəja həküm kilixkə kəltürüx üqün, Uları uzunəiqə kəzıtip yürüxining həjiti yoktur. 24 U küqlüklərnı təxkürüp

olturməyla parə-parə kılıwetıdu, Həm baxkılarni ularning ornioəja kəyıdu; 25 Qünki ularning qiləjanlırini uningəja enik turıdu; U ularni keqidə əriwetıdu, xuning bilən ular yanjılıdu. 26 U yamanlarni halayık aldıda kaqatlıoəjəndək ularni urıdu, 27 Qünki ular uningəja əgixıxtin bax tartkən, Uning yolliridin heqbirini heq ətiwarlimioəjan. 28 Ular xundək kılıp miskinlərnıng nalə-pəryadını Uning aldioəja kirgüzıdu, Xuning bilən U ezilgüqılərnıng yalwuruxını anglaydu. 29 U süküttə tursa, kim aəjrinip kəkəxisun. Məyli əldin, məyli xəhstin bolsun, Əgər U [xəpkitini kərsətməy] yüzini yoxuruwalsa, kim Uni kəralısun? 30 Uning məksiti iplaslar həkümranlık kılmsun, Ular əl-əhlini damioəja qüxürmsun degənliktur. 31 Qünki buning bilən uların birsi Təngrigə: «Mən təkəbburlək qiləjanmən; Mən toəjrinı yənə burmiliməymən; 32 Əzüm bilmiginimni manga øgıtıp kəyoəjaysən; Mən yamanlık qiləjan bolsam, mən kayta kılmaymən» — desə, 33 Sən Uning bekitkinini rət qiləjanlıkıng üqün, U pəkət sening pikring boyiqıla insanning qiləjanlırını Əzigə kayturuxi kərkəmmu. Mən əməs, sən kərar kılıxıng kərkəktur; Əmdi bilgənlirıngni bayan kilsangqu! 34 Əkli bar adəmlər bolsa, Gəpimni anglıoəjan dana kixi bolsa: — 35 «Ayup sawatsızdək gəp kıldı; Uning səzlıridə əkil-parasəttin əsər yok» — dəydu. 36 Ayup rəzil adəmlərdək jawab bərgənlikidin, Ahıroəiqə sinalsun! 37 Qünki u əz gunahning üstigə yənə asiylıknı kəxıdu; U arimizda [ahənət bilən] qawak qelip, Təngrigə kərxı səzlərnı kəpəytməktə».

35 Elihu yənıla jawab berip mundak dedi: — 2 «Sən muxu gepingni, yəni «Həkəkaniylikim Təngriningkidin üstındur» deginingni toəjra dəp kəramsən? 3 Xundək boləjanlıkı üqün sən: «Həkəkaniylikning manga nemə paydisi bolsun? Gunah kılmiəjnimning gunah qiləjnimioəja kərioəjanda artukqılıkı nədə?» dəp sorıding. 4 Əzüm səzlər bilən sanga [jawab berəy], Sanga həm sən bilən billə boləjan ülpətlirınggə jawab berəy; 5 Asmanlarəja kərap bəkkin; Pələktiki bulutlarəja səpsəloəjin; Ular səndin yukirıdu. 6 Əgər gunah qiləjan bolsang, undəkta Təngrigə kəysi ziyənkəhlikni kılalayttıng? Jınayətlirıng kəpəysimu, undəkta uningəja kəndək ziyənlarnı salalar idıng? 7 Sən həkəkaniy boləjan təkdirdimu, Uningəja nemə berələyttıng? U sening kəlungdin nemimu alar-hə? 8 Sening əskiliklirıng pəkət səndək bir insanəoəjıla, Həkəkaniylikıng bolsa pəkət insan balılırioəjıla təsir kılıdu, halas. 9 Adəmlər

zulum kəpiyip kətkənlikidin yalwuridu; Küqlüklərnin besimi tüpəylidin ular nalə-pəryad kətüridu. **10** Birək heqkim: «Keqilərdə insanlaroşa nahxa ata kילוquqi yaratququm Təngrini nədin izdixim kerək?» deməydu. **11** Uning bizgə əgitedioşini yər-zemindiki həywanlaroşa əgitedioşininin kəp, Həm asmandiki uqar-қанatlaroşa əgitedioşininin artuq əməsmu? **12** Ular nalə-pəryad kətüridu, birək rəzil adəmlərnin həkawurluқining təsiri tüpəylidin, Uni Huda ijəbət kilməydu. **13** Bərħək, Təngri kuruq duaşa kulək salmioan yərdə, Həmmigə Qadir muxularoşa əhmiyət bərmigən yərdə, **14** Sən: «Mən Uni kərəlməymən» desəng, [U kandaq kulək salsun]? Dəwaying tehi Uning aldida turidu, Xunga Uni kütüp turoşin. **15** Birək U hazır [towa kiliх pursiti berip], Əz oşəzipini tehi təkmigən əhwalda, Ayup əzining təkəbburluқini bilməmdioşandu? **16** Qünki Ayup kuruq gəp üqün aozzini aqқан, U tuturuqsiz səzlərnə kəpəytkən».

36 Elihu səzini dawamlaxturup mundaq dedi: —
2 «Meni birdəm səzligili koysang, Mən yənə Təngrigə wakalitən kildioşan səzümning barliқini sanga ayan kiliмən. **3** Bilimni yiraқlardin elip kəltürimən, Adəmlərnə Yaratquqimni həkkanıy dəp hesablaydioşan kiliмən. **4** Mening gepim həkikətən yaloşan əməstur; Bilimi mukəmməl birsə sən bilən billə bolidu. **5** Mana, Təngri degən uluşdur, Birək U heqkimni kəmsitməydu; Uning qüxinixi qongқurdu, məksitidə qing turidu. **6** U yamanlarnə həyat saklımaydu; Birək ezilgənlər üqün adalət yürgüzidu. **7** U həkkanıylardin kəzini elip kətməydu, Bəlki ularnə mənggügə padixahlar bilən təhttə olturoşuzidu, Xundaq kiliр ularning mərtiwisi üstün bolidu. **8** Wə əgər ular kixənləngən bolsa, Japaning asaritigə tutuloşan bolsa, **9** Undaқта U ularoşa kילוanlirini, Ularning itaətsizliklirini, Yəni ularning kərəngləp kətkənlikini əzligigə kərsətkən bolidu. **10** Xuning bilən U kuləklirini tərbiyigə eqip koyidu, Ularնə yamanliқtin kaytixқа buyruydu. **11** Ular kulək selip Uningoşa boysunsila Ular [қaloşan] künlirini awatқiliқта, Yillirini huxluқта otküzidu. **12** Birək ular kulək salmisa, kiliқlinip dunyadin ketidu, Bilimsiz həlda nəpəstin tohtap қalidu. **13** Birək kəngligə iplasliқni pükkənlər yənila adawət saklaydu; U ularoşa asarət qüxürgəndimə ular yənila tilawət kilməydu. **14** Ular yax turupla jan üzidu, Ularning həyati bəqqiwazlar arisida tügəydu. **15** Birək U azab tartқuқilarnə azablardin boləşan tərbiyə arkiliқ

kutқuzidu, U ular har boləşan waқtida ularning kulikini aқidu. **16** U xundaq kiliр senimə azarning aozzidin қistangқiliki yoқ kəng bir yərgə jəlp kילוan bolatti; Undaқта dastihining mayoşa tolduruloşan bolatti. **17** Birək sən hazır yamanlaroşa қaritiloşan tegixlik jazalaroşa tolduruloşansən; Xunga [Hudaning] həkümi həm adaliti seni tutuwaldi. **18** Oşəzipingning қaynap ketixining seni mazaққа baxlap koyuxidin һuxyar bol; Undaқта hətta zor kapalətmə seni kutқuzalməydu. **19** Yaki bayliқliring, Yaki küqüngning zor tirixiliri, Əzüngni azab-oқubəttin neri қilalamdu? **20** Keqigə ümid başlıma, Qünki u qaşda həlkə əz ornidin yoқilip ketidu. **21** Huxyar bol, əskilikкə burulup kətmə; Qünki sən [қəbihliқni] dərdкə [səwr boluxning] ornida tallioşansən. **22** Mana, Təngri küq-kudriti tüpəylidin üstündür; Uningdək əgətküqi barmu? **23** Kim Uningoşa mangidioşan yolni bekitip bərgənidi? Wə yaki Uningoşa: «Yaman қilding?» deyixкə petinalaydu? **24** İnsanlar təbrikləydioşan Hudaning əməllirini uluşlaxni untuma! **25** Həmmə adəm ularнə kərgəndür; İnsan baliliri yiraқtin ularoşa қarap turidu». **26** « — Bərħək, Təngri uluşdur, biz Uni qüxinəlməymiz, Uning yillirining sanini təxürüp eniқliқjili bolmaydu. **27** Qünki U suni tamқilardin xümrüp qikiridu; Ular parəşa aylinip andin yamoşur bolup yaoşidu. **28** Xundaq kiliр asmanlar [yamoşurlarni] қuyup berip, İnsan baliliri üstigə molқilik yaoşuridu. **29** Birək kim bulutlarning toқuluxini, Uning [samawi] qedirining gümbür-gümbür kildioşanliқini qüxinəlisun? **30** Mana, U qaqmiki bilən ətrapini yoruk қilidu, Hətta dengiz təktinimə yoruk қilidu. **31** U bular arkiliқ həlқlər üstidin həküm qikiridu; Həm ular [arkiliқmu] mol axliқ beridu. **32** U қollirini qaqmaq bilən tolduridu, Uningoşa uridioşan nixanni buyruydu. **33** [Hudaning] güldürməmisi uning kelidioşanliқini elan қilidu; Hətta kalilarmə sezip, uni elan қilidu.

37 Xundaq, yürikimmə buni anglas təwrinip ketiwatidu, Yürikim kəpidin qikip ketəy, dedi. **2** Mana angliқina! Uning hərkirigən awazini, Uning aozzidin qikiwatқан güldürməmə awazini angla! **3** U awazini asman astidiki pütkül yərgə, Qaqmikini yərninг қərigiqə yətküzidu. **4** Qaqmaқtin keyin bir awaz hərkirəydu; Əz həywitining awazi bilən u güldürləydu, Awazi anglinixi bilənla heq ayanmay qaqmaқlirininimə koyuwetidu. **5** Təngri awazi bilən karamət güldürləydu, Biz qüxinəlməydioşan nuroşun

kaltis ixlarni kilidu. 6 Qünki u qaraja: «Yərgə yaş!»
 Həm həl-yeoşinoja: «Küqlük yamoşur bol!» deydu. 7
 U barlik insanni özining yaratkanlikini bilsun dəp,
 Həmmə adəmning qolini bular bilən tosüp koyidu;
 8 Yawayi haywanlar öz uwisioja kirip ketidu, Əz
 qonalosusida turoşuzulidu. 9 Boran-qapqun kohiqaptin
 kelidu, Həm soşuq-zimistan taratquqi xamallardin
 kelidu. 10 Təngrining nəpisi bilən muz hasil bolidu;
 Bipayan sular ketip kalidu. 11 U yənə koyuk bulutlaroja
 mol nəmlik yülkəydu, U qakmaq kətüridiojan bulutni
 kəng yeyip koyidu. 12 Ular pütkül yər-zemin yüzidə
 U buyruşan ixni ijra kilix üqün, Uning yolyorukliri
 bilən həryakqa burulidu. 13 Yaki tərbiyə tayiki boluxi
 üqün, Yaki Əz dunyasi üqün, Yaki Əz rəhımdillikini
 kərsitix üqün U [bulutlirini] kəltüridu. 14 I Ayup,
 buni anglap koy, Təngrining karamət əməllirini
 tonup yetip xük tur. 15 Təngrining bulutlarni kəndək
 səptə turoşuzoşanlikini biləmsən? Uning bulutining
 qakmikini kəndək qaktüridioşanlikinimu biləmsən?
 16 Bulutlarning kəndək kilip boxlukta muəllək
 türidioşanlikini, Bilimi mukəmməl Boləşuqining
 karamətlirini biləmsən? 17 Həy, Uning kəndək kilip
 yər-zeminni jənuşdiki xamal bilən tinqləndurup, Seni
 kiyim-keqikingning ottək issitkinini biləmsən? 18
 Sən Uningoja həmərah bolup asmanni huddi quyup
 qikəroşan əynəktək, Mustəhkəm kilip yəyoşanmiding?!
 19 Uningoja nemini deyiximiz kerəklikini bizgə əgitip
 koyojin! Qərangəşulukimiz tüpəylidin biz dəwayimizni
 jayida səpkə koyalmaymiz. 20 Uningoja «Mening
 Sanga gepim bar» deyix yaximu? Undək degüqi
 adəm yutulmay qalmaydu! 21 Əmdi xamallar kelip
 bulutlarni tarkitiwetidu, Birək bulutlar arisidiki
 quyax nurioja adəmlər biwasitə qarap turalmaydu.
 Quyaxning altun rənggi ximal tərəptinmu pəyda
 bolidu; Təngrining huzurida dəhətlik həywət bardur.
 Həmmigə Qadıрни bolsa, biz Uni mələqləriyəlməymiz;
 Kudriti kaltistur, Uning adaliti uluş, həkkəniylik
 qongqur, Xunga U adəmlərgə zulum qilmaydu. 24
 Xunga adəmlər Uningdin kərkədu; Kənglidə özini
 dana qəşlaydioşanlaroja U həq etibar qilmaydu».

38 Andin Pərwərdigar kara quyun iqidin Ayupqa
 jawab berip mundaq dedi: — 2 «Nəsihətni
 tuturuşsiz səzlər bilən hirələxtürgən zadi kim? 3
 Ərkəktək belingni qing başla; Xunda Mən səndin
 soray, Andin sən Meni həwərdar qil! 4 Mən yər-
 zeminni apiridə qiləşinimda, sən zadi nədə iding?
 Bularni qixəngən bolsang, bayan kiliwər. 5 Kim yər-

zeminning əlqimini bekitkən? — Sən buni bilməmsən?
 Kim uning üstigə tana tartip əlqigən? 6 Tang səhərdiki
 yultuzlar billə küy eytixkan waqtida, Hudaning
 oşulliri huxallıktin təntənə qilixkan waqtida, Yər-
 zeminning ulliri nəgə paturuloşan? Kim uning burjak
 texini saləşan? 8 Baliyatqudin qikqandək, dengiz
 süyi bəşüp qikqanda, Kim uni dərwazilar iqigə bənd
 kiləşan? 9 Mən bulutni dengizning kiyimi qiləşanda, Wə
 kəp-qərangəşuni uning zakisi kiləşanda, 10 Mən uning
 üqün pasil kəşkən waqtta, Uni qəkləp baldaqlarni
 həm dərwazilarni saləşanda, 11 Yəni uningoja: «Muxu
 yərgiqə barisən, pasildin ətmə, Səning təkəbbur
 dolqunliring muxu yərdə tohtisun» degəndə, sən
 nədə iding? 12 Sən tuşuloşandin beri səhəрни «Qik»
 dəp buyrup bakkanmusən? Sən tang səhərgə əzi
 qikidioşan jayini kərsətkənmusən? 13 Sən xundək
 kilip səhərgə yər yüzining kəşinimu yorutkuzup
 həküm sürgüzüp, Xundəklə rəşilləрни titritip yər-
 zemindən koşlatkuzoşanmusən? 14 Xuning bilən
 yər-zemin seşiz layoja bəşiloşan məhür izliridək
 əzgərtulidu; Kiygən kiyimdək həmmə enik bolidu;
 15 Həm xuning bilən rəşilləarning «nur»i ulardin
 elip ketulidu; Kətürülgən biləklər sundurulidu. 16
 Dengizdiki bulaklaroja səpər kilip yətkənmusən?
 Okyanlarning kəridə mēngip bakkanmusən? 17
 Əlümning dərwaziliri sanga axkariləşanmu? Əlüm
 sayisining dərwazilirini kərgənmusən? 18 Əkling
 yər-zeminning qonglukioja yətkənmu? Həmmisini
 bilgən bolsang enik bayan qil! 19 Nur turuxluk jəyoja
 baridioşan yol nədə? Qərangəşulukning bolsa, əşliy
 orni nədə? 20 Sən [buni bilip] ularni öz qəgrəşioja
 apiraləmsən? Ularning əyigə mēngidioşan yollarni
 bilip yətləmənsən? 21 Həə, rast, sən bilisən, qünki sən
 ularning qəşliridin ilgiri tuşuloşənsən, Künliringning
 sani dərhəkəkət kəştin kəştur! 22 Kar qəşiləşən
 həşinilərgə kirip kərdüngmu. Məldür ambirlirininimu
 kəşüp baktingmu? 23 Bularni azab-əkubətlik zamanəja
 kaldurdum, Jəng wə urux küni üqün təyyarlap
 koydum. 24 Qakmaq degən kəndək yol bilən yerulidu?
 Xərk xamili yər yüzidə kəndək yol bilən tarkitilidu?
 25 Yamoşur kəlkünining qüxidioşan kəşinili qəşip
 təyyarlioşan kimdu? Güldürməmining qakmiki üqün
 yol təyyarlioşan kimdu? 26 Xundək kilip yamoşur
 həq adəm yok boləşan yər yüzigə, Həq adəməzətsiz
 dəxt-bayawanəja yəşdurulmamdu? 27 Xuning bilən
 qəlləxkən, kuroşək tupraklar kəndurulidu, Ot-qəş
 bih urup kəkləp qikmamdu? 28 Yamoşurning atisi

barmu? Xəbnənni kim tuşqandu? **29** Muz bolsa kimning baliyatkusidin qikidu? Asmandiki aq kirawni bolsa kim dunyaqa kəltüridu? **30** Xu qaoqda su ketip taxtak bolidu, Qongqur dengizlarning yüzi ketip tutaxturulidu. **31** «Kəlb yultuzlar topi»ning baolimini baoliyalamsən? Orionning rixtilirini boxitalamsən? **32** «On ikki Zodiak yultuz türkümliri»ni öz pəslidə elip qikiralamsən? «Qong Eyik türkümi»ni Küqükliri bilən yetəklilyələmsən? **33** Asmanning qanuniyətlini bilip yetkənməsən? Asmanning yər üstigə sürüdiqan həkümlirini sən bəlgiləp qoyqanmu? **34** Sən awazingni kətürüp bulutlaroqə yetküzüp, Yamoqur yaqdurup özüngni kıyan-taxkinlaroqə basturalamsən? **35** Sən qakmaqlarni buyrup öz yolioqə mangduralamsən? Uning bilən ular: «Mana biz!» dəp sanga jawab berəmdü? **36** Adəmning iq-baqrıoqə danalığ beoixlap kirgüzgən kimdu? Əkilgə qüxinix qabiliyitini bərgən kimdu? **37** Bulutlarni danalığ bilən sanioqan kim? Asmanlardiki su tulumlrini təkidiqan kim? **38** Buning bilən topa-qanglarni qaturup uyul kilduroqan, Qalmilarni bir-birigə qaplasturoquzoqan zadi kim? **39** «Qixi xir üçün ow owlap yürəmsən, Xir küqüklirining ixtihəsini qanduramsən? **40** Ular uwilirida zongziyıp yürgən waqtida, Qatqallıq iqidə turup tuzak qoyup, [sən ularoqə olja berələmsən]? **41** Yemi kəmqil bolup, ezip ketip yirakqa ketip qaloqanda, Baliliri Təngrigə iltija kılip nalə-pəryad kətürgəndə, Taq qaoqliri həm baliliri üçün yənni təminligən kimdu?

39 Sən taqdikı yawa əqkilərnıng qaqan tuşıdıoqanlıqını biləmsən? Jərənlərnıng balılıoqanlıqını kəzıtıp baqқанmsən? **2** Ularnıng boşaz bolıqlı nəqqə ay bolıqlanıqını sanıyalamsən? Ularnıng balılaydıoqan waqtıdın həwırıng barmu? **3** Ular qəddını püküp, yetıp balılrını tuşıdı, Ular əzıdıkı toloqanı qıqırıp taxlaydı; **4** Ularnıng balılrı küqlınıp yetılıdı, Ular dalada əsüp, [anısnıng] yenıdın qıqır qaytıp kəlməydı. **5** Yawa exəkni dalaqə qoyuwetıp ərknıkkə qıqaroqan kim? Xax exəkning nohtılrını yexıwətkən kim? **6** Qəl-bayawanni unıng əyı kıloqanmən, Xorluqնımu unıng turaloqısı kıloqanmən. **7** U xəhərnıng kıyqas-sürənlırıdın yırak turup unı mazaq kılıdı; U exəkqıning warkırıxınımu anglımaydı. **8** U taqlarnı öz yaylıqım dəp kezıdı, Xu yərdıkı həmmə gül-gıyahını ızdəp yürıdı. **9** Yawa kala bolsa hızmınggə kırıxkə razi bolamdı? Sənıng oqurungning yenıda turuxka unamdı? **10** Yawa kalını tana bilən baqlap, tapka qüxürələmsən?! U sanga

əgıxıp jıloqlarda mengıp tırna tartamdı? **11** Uning küqı zor bolıqlanıqı üçün unıngoqə tayınamsən? Əmgıkıngnı unıngoqə amanət kılaməsən? **12** Danlırıngnı əygə kətürüp əkılıxını unıngoqə tapxuramsən? «[Danlırımını] haminımoqə yıoıxturıdı» dəp unıngoqə ıxənəmsən? **13** Təgıkıx qanatlırını xadlıq bilən kaqıdı, Bırak bular ləyləkning qanat uqlırı həm pəylırıgə yetəmdü? **14** U tuhumlrını yərgə taxlap qoyıdı, Tuhumlrım topıda ıssıtılın, dəydı. **15** Ularnıng tasadıpy dəsılıp yanjıldıoqanlıqını, Dalıdıkı bıər həywanıng asanla ularnı dəsəp-qəyləydıoqanlıqını untuydı. **16** Balılrını əzıning əməstək baqrını kattık kılıdı; Uning tuşutınıng əjrı bıkaroqə ketıdı, Bırak u pısənt kılmıoqandək turıdı. **17** Qünkı Təngrı unı kəm əkil kıloqan, Uningoqə danalıqını bərmıgən. **18** Həlbukı, u yügürüx aldıda məydisını yukırıoqə kətürgınıdə, At həm atlıqlarnı kəmsıtıp mazaq kılıdı. **19** Sən atka küq beoıxlıoqanmıdın? Sən unıng boynıoqə yəlpünüp turıdıoqan yaylını kıyüzgənıdın? **20** Sən unı həywətlik purkuxlırı bilən adəmni qorqutıdıoqan, Qekətkıdək səkrəydıoqan kılalamsən? **21** U əxəddıylık bilən yər tatılap-zohqup, Əz küqıdın xadlınıp ketıdı, Qorallık qoxun bilən jəng kılıxka atlınıdı. **22** U qorqunqka nısbətən küllüpla koyıdı, Həqnemıdın qorqmaydı; Kılıqning bısıdın u yanmaydı. **23** Oqdan, julalıq nəyzə, Gərzımu unıng yenıda xarakıyıdı, **24** U yərnı aqqık həm oşəzəp bilən yutuwetıdı, [Jəng] kanayını bır angılapla həyajanlınıp kın-kınıoqə patmay ketıdı. **25** Kanaylarnıng awızı bilənla u: «Ayhay!» dəydı, U jəngnı yıraktın purap bolıdı. U sərkərdılərnıng towlaxlırını, jəngqılərnıng warkıraxlırını huxallık bilən angılaydı. **26** Sar sənıng əkılıng bilən uqamdı, Qanatlırını jənubka qarap kerəmdü? **27** Bürküt buyruqung bilən yukırıoqə pərwaz kılıp kətürüləmdü, Uwisını yukırıoqə salamdı? **28** U qoram taxning üstıdə makanlıxıdı, U taqlıng qokkısoqə qonıdı, Tik kıyanımı turaloqısı kılıdı. **29** Xu yərdın u ownı paylap baykıwalıdı, Kəzlırı yırak-yıraklarnı kəzıtıdı. **30** Uning balılrı qan xoraydı; Əltürülgənlər nədə bolsa, u xu yərdə bolıdı».

40 Pərwərdıgar Ayupka yənə jawabən: — **2** «Həmmıgə Qadırlı bilən dəwalaxıdıoqan kızı unıngoqə tərbiyə kılmıqkımu? Təngrınlı əyıblıgıqı kızı jawab bərsun!» — dedı. **3** Ayup bolsa Pərwərdıgaroqə jawabən: — **4** «Mana, mən həqnemıgə yarımaymən; Sanga qandək jawab berələymən? Qolum bilən aqlızımın ətıp gəptın qalay; **5** Bır kətim dedım,

mən yənə jawab bərməymən; Xundak, ikki ketim desəm mən qayta səzliməymən» — dedi. **6** Andin Pərwərdigar qara quyun iqidin Ayupqa jawab berip mundak dedi: — **7** «Ərkəktək belingni qing baqla, Andin Mən səndin soray; Sən Meni həwərdar qilojin. **8** Sən dərwəkə Mening həkümimni pütünləy bikaroğa kətküzməkqimusən? Sən özüngni həkkanıy kilimən dəp, Meni natoqra dəp əyibliməkqimusən? **9** Sening Təngrining bilikidək [küqlük] bir biliking barmu? Sən Uningdək awaz bilən güldürliyələmsən? **10** Kəni, hazır özüngni xan-xərəp həm salapət bilən beziwall Həywət həm kərkəmlik bilən özüngni kiyindürüp, **11** Ojəzippingning kəhrini qeqip taxliojin, Xuning bilən hər bir təkəbburning kəzizə tikilip qarap, Andin uni pəsləxtürgin. **12** Rast, hər bir təkəbburning kəzizə tikilip qarap, Andin uni boysundurojin, Rəzilləni öz ornida dəssəp yər bilən yəksan kil! **13** Ularni birgə topioğa kəmiüp koy, Yoxurun jayda ularning yuzlirini kəpən bilən etip koyojin; **14** Xundak qilalisang, Mən seni etirap qilip mahtaymənki, «Ong kolung özüngni kütquzidu!». **15** Mən sening bilən təng yaratqan begemotni kəriüp koy; U kalidək ot-qəp yəydu. **16** Mana, uning belidiki küqini, Korsak muskulliridiki kudritini hazır kəriüp koy! **17** U kuyrukini kedir dərihidək egidu, Uning yotiliridiki singirliri bir-birigə qing tokup koyulojan. **18** Uning səngəkliri mis turubidəktur, Put-kolliri təmür qoqmaq laroğa ohxaydu. **19** U Təngri yaratqan janiwarlarning bexidur, Pəkət uning Yaratqusila uningə Öz qiliqini yəkinlaxturalaydu. **20** Taoqlar uningə yeməklilik təminləydu; U yərdə uning yenida daladiki hər bir həywanlar oynaydu. **21** U sədəpgül dərəhlikining astida yatidu, Qomuxluk həm sazlikning salkinida yatidu. **22** Sədəpgüllüklər öz sayisi bilən uni yapidu; Əstəngdiki tallar uni orap turidu. **23** Qara, dərya texip ketidu, birak u heq həduqmaydu; Hətta lordandək bir dəryamu uning aozioğa ərəkələp urulsimu, yənila hatirjəm turiweridu. **24** Uning aldioğa berip uni tutqili bolamdu? Uni tutup, andin burnini texip qülük ətüzgili bolamdu?

41 Lewiatanni qarmak bilən tartalamsən? Uning tilini arojamqa bilən [baqlap] basalamsən? **2** Uning burnioğa qomux qülükni kirgüzələmsən? Uning engikini təmür nəyzə bilən texələmsən? **3** U sanga arka-arkidin iltija qilamdu? Yaki sanga yawaxlik bilən səz qilamdu? **4** U sən bilən əhdə tüzüp, Xuning bilən sən uni mənggü malay süpitida

kəbul qilalamsən? **5** Sən uni kuxkaqni oynatqandək oynitamsən? Dedəkliringning huzuri üçün uni baqlap koyamsən? **6** Tijaətqilər uning üstidə sodilixamdu? Uni sodigərlərgə bəlxüxtürüp bəramdu? **7** Sən uning pütkül terisigə atarnəyzini sanjiyalamsən? Uning bexioğa qanggak bilən sanjiyalamsən?! **8** Kolungni uningə birlə təgküzgəndin keyin, Bu jəngni əsləp ikkinqi undək qiloquci bolmaysən! **9** Mana, «[uni boysundurimən]» degən hər kəndək ümid bihudiliktur; Hətta uni bir kəriüplə, ümidsizlinip yərgə qarap qalidu əməsmu? **10** Uning jənioğa tegixkə petinalaydiojan heqkim yoktur; Undəkta Mening aldimda turmaqci boləjan kimdur? **11** Asman astidiki həmmə nərsə Mening tursa, Mening aldiməğa kim kelip «manga tegixlikini bərginə» dəp baqqan ikən, Mən uningə qayturuxka tegixlikmu? **12** [Lewiatanning] əzaliri, Uning zor küqi, Uning tüzüluxining güzəlliki tooqruluk, Mən süküt qilip turalmaymən. **13** Kim uning sawutluk tonini salduruwetəlisun? Kim uning qox engiki iqigə kirwaləlisun? **14** Kim uning yüz dərwazilirini aqaləlisun? Uning qixliri ətrapida wəhimə yatidu. **15** Qasiraqlirining səpliri uning pəhridir, Ular bir-birigə qing qaplxaturulojan, **16** Bir-birigə xamal kirməs yəkin turidu. **17** Ularning hər biri öz həmrəhlirioğa qaplxəkandur; Bir-birigə ziq yepixturulojan, heq ayrilmastur. **18** Uning qüxküruxliridin nur qəkəydu, Uning kəzliri səhərdiki qəpaqtəktur. **19** Uning aozidinin otlar qikiq turidu; Ot uqkunliri səkrəp qikiqdu. **20** Qomux gülhanəğa koyəjan qaynawatqan qazandin qikqan hərdək, Uning burun təkükidin tütün qikiq turidu; **21** Uning nəpisi kəmiürləni tutaxturidu, Uning aozidinin bir yalkun qikiqdu. **22** Boynida zor küq yatidu, Wəhimə uning aldidə səkrəxip oynaydu. **23** Uning ətliri qat-qat birləxtürülüp qing turidu; Üstidiki [qasiraqliri] yepixturulup, midirlimay turidu. **24** Uning yürüki bəəyni taxtək mustəhkəm turidu, Hətta tügəməning asti texidək məzmut turidu. **25** U ornidin kəzoqəlsa, pəlwənlərmu kərkəp qalidu; Uning tolojinip xawkunlixidin əlakzadə bolup ketidu. **26** Birs qiliqni uningə təgküzsimu, heq ünümi yok; Nəyzə, atarnəyzə wə yaki qanggak bolsimu bəribir ünümsizdur. **27** U təmürni samandək, Misni pəpəraqtək qəoqlaydu. **28** Okya bolsa uni kərkətip qəqkuzəlməydu; Saləğa taxliri uning aldidə pəhaləğa aylinidu. **29** Tokmaq lərmu pəhaldək heqnemə həsəblənməydu; U nəyzə-xəxbərnəning tənglinixigə qarap külüp koyidu. **30** Uning asti qismi bolsa

otkür sapal parqiliridur; U lay üstigə qong tirna bilən tatiliqandək iz qalduridu. **31** U dengiz-okyanlarni qazandək kaynitiwetidu; U dengizni qazandiki məlhəmdək waraqqitidu; **32** U mangsa mangoqan yoli parkiraydu; Adəm [buzoqunlarni kərüp] qongqur dengizni ap'aq qaqlik boway dəp oylap qalidu. **33** Yər yüzidə uning təngdixi yoktur, U heq kərkməs yaritiloqan. **34** U büyükkləning hərəkandiqoqa [jür'ət bilən] nəzər selip, kərkməydu; U barlık məoqrur haywanlarning padixahidur».

42 Ayup Pərwərdigarəya jawab berip mundak dedi: — **2** «Həmmə ixni qilalaydiqiningni, Hərəkandak muddiayingni tosiwaləqili bolmaydiqinini bildim! **3** «Nəsihətni tuturuqsız səzlər bilən hirələxtürgən kim?» Bərħək, mən özüm qüxənmigən ixlarni dedim, Mən əqlim yətməydiqan tilsimat ixlarni eyttim. **4** Anglap baqqaysən, səzləp berəy; Mən Səndin soray, Sən meni həwərdar qiloqaysən. **5** Mən kulikim arkilik həwiringni angliqanmən, Biraq hazır kəzüm Seni kəriwatidu. **6** Xuning üçün mən öz-özümədin nəprətlimən, Xuning bilən topa-qanglar wə küllər arisida towa qildim». **7** Pərwərdigar Ayupqa bu səzləni qiloqandin keyin xundak boldiki, Pərwərdigar Temanlik Elifazoqa mundak dedi: — «Mening əzəzipim sanga həm ikki dostungoqa qarap qozqaldi; qünki silər Mening toqramda Öz qulum Ayup toqra səzligəndək səzlimidinglar. **8** Biraq hazır əzünglar üçün yəttə torpaq həm yəttə qoqqarni elip, qulum Ayupning yenioqa berip, öz-əzünglar üçün kəydürmə qurbanlik sununglar; qulum Ayup silər üçün dua qilidu; qünki Mən uni qobul qilimən; bolmisa, Mən öz nadanlikliringlarni əzünglaroqa qayturup berəy; qünki silər Mening toqramda qulum Ayup toqra səzligəndək toqra səzlimidinglar». **9** Xuning bilən Temanlik Elifaz, Xuhalik Bildad wə Naamatlik Zofar üqəylən berip Pərwərdigar ularoqa deginidək qildi; həmdə Pərwərdigar Ayupning duasini qobul qildi. **10** Xuning bilən Ayup dostliri üçün dua qiliwidi, Pərwərdigar uni azab-qiyinqilikliridin qayturup, əsligə kəltürdi; Pərwərdigar Ayupqa burunqidin ikki həssə kəp bərdi. **11** Xuning bilən uning barlık aka-uka, aqasingil wə uningəya ilgiri dost-aqjinə boləqanlarning həmmisi uning yenioqa kəldi. Ular uning əyidə olturup uning bilən billə tamaklandı; uningəya həsdaxlik qilixip, Pərwərdigar uningəya kəltürgən barlık azab-oqubətlər toqrisida təsəlli berixti; həmdə hər bir adəm uningəya bir tənggidin kümüx, birdin altun qalka

berixti. **12** Pərwərdigar Ayupqa keyinki künliridə burunqidin kəprək bəht-bərikət ata qildi; uning on tət ming qoyi, altə ming təgisi, bir ming qoxluk kalisi, bir ming mada exiki bar boldi. **13** Uningdin yənə yəttə oqul, üq qiz tuoquldi. **14** U qizlirining birinqisining ismini «Yemimah», ikkinqisining ismini «Kəziyə», üçinqisining ismini «Kərən-hapuk» dəp qoydi. **15** Pütkül zeminda Ayupning qizliridək xunqə güzəl qizlarni tapqili bolmaytti; atisi ularni aka-ukiliri bilən ohxax mirashor qildi. **16** Bu ixlardin keyin Ayup bir yüz kirik yil yaxap, öz oqullirini, oqullirining oqullirini, hətta tətinqi əwladqıqə, yəni əwrilirininu kərgən. **17** Xuning bilən Ayup yaxinip, künliridin kanaət tepip ələmdin ətəti.

Zəbur

1 Rəzillərnin gəpi boyiqə mangmaydiojan, Gunahkarların yolida turmaydiojan, Məshirə kılouquqininq ornida olturmaydiojan adəm bəht tapur!
2 Uning hursənliki pəkət Pərwərdigarning təwrat-kanunidilidur; U Pərwərdigarning kanunini keqə-kündüz seşinip oylaydu. **3** U huddi erik boyioja tikilgən, Əz pəslidə mewisini beridiojan, Yopurmaklıri solaxmaydiojan dərəhtəktur; U nemila kılsa ronək tapıdu. **4** Rəzil adəmlər bolsa undək bolmas; Ular huddi xamal uquriwətkən tozandəktur. **5** Xuning üçün rəzillər sorək künidə tik turalmaydu, Gunahkarlar həkkaniylarning jamaitidə heq bəxini kətürüp turalmaydu. **6** Qünki Pərwərdigar həkkaniylarning yolini kəngligə pükkən; Rəzillərninq yolu bolsa yokilidu.

2 Əllər nemixka qukan salıdu? Nemə üçün həklər bikardin-bikar suyikəst oylaydu? **2** Duniyadiki padixahlar səpkə tizilip, Əmədarlar qara niyə əylisip, Pərwərdigar wə Uning Məsihi bilən kərxilixip: — **3** «Ularning qəklimilirini qəruwətəyli, Ularning asaratlırini buzup taxlaylı!» — deyixidu. **4** Asmanda olturoquki külidu, Rəb ularni mazaq kılidu; **5** Həm aqqıqıda ularoqa səzləp, Kəhri bilən ularni wəhimigə selip: — **6** «Əzüm bolsam Zionda, yəni muqəddəs teşimda, Əzüm məsih kıləjan padixahni tiklidim». **7** «Mən [ərxniki] pərmanni jakarlaymənki, Pərwərdigar manga: — «Sən Mening oşlum; Əzüm seni bügünki kündə tuşuldurdum; **8** Məndin sora, Mən sanga miras boluxka əlləni, Təəllukung boluxka yər yüzini qət-qətlirigiqə berimən; **9** Sən təmür tayak bilən ularni bitqit kiliwətisən; Sapal qinini kukum-talkan kıləjandək, sən ularni parə-parə kiliwətisən» — dedi». **10** Əmdi, həy padixahlar, əkildar bolunglar! Jahəndiki sorəqilər sawək elinglar; **11** Pərwərdigardin qorqux bilən uning hizmitidə bolunglar; Titrək iqidə huxallininglar! **12** Oşulning oşəzipininq kəzəjalmaslıki üçün, Uni səyunglar; Qünki uning oşəzi pi səlla kaynisa, Yolunglardıla həlak bolisilər; Uningoqa tayanəjanlar nəkədər bəhtlikur!

3 Dawut əz oşli Abxalomdin keqip yürgən künlərdə yazəjan küy: — **1** Pərwərdigar, meni kıştawatkanlar nəkədər kəpiyip kətkən, Mən bilən kərxilixiwatkanlar nemidegən kəp! **2** Nuroşunlar mən toşruluk; — «Hudadin uningə heq niyat

yoktur!» deyixiwatıdu. (Selah) **3** Birək Sən, i Pərwərdigar, ətrapımdiki kəlkəndursən; Xan-xəripim həm bəximni yəligüqidursən! **4** Awazim bilən mən Pərwərdigarə nida kılımən, U muqəddəs teşidin ijabət beridu. (Selah) **5** Mən bolsam yattım, uhlidim; Oyoşandım, qünki Pərwərdigar manga yar-yələk bolıdu. **6** Meni qorxap səp tüzgən tümənligən adəmlər bolsımu, Mən uların qorqməymən! **7** **1** Pərwərdigar, ornungdin tur! Meni kütqüz, i Hudayım! Mening barlık düxmənlimininq təstikigə saləşsən; Rəzillərnin qixlirini qəkiwətkəysən! **8** Nijatlık bolsa Pərwərdigardındur; Bərikiting Əz həlkəngdə bolsun! (Selah)

4 Nəşmiqilərninq bəxiəja tapxurulup, tarlık sazlar bilən oşulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Mən nida kıləjinimda, manga jawab bərgəysən, **1** manga həkkaniylikim ata kıləjuqi Huda! Besim astida kəloşanda Sən meni kəngriqilikə qikərding; Manga meşir-xəpkət kərsitip, duayimni angla! **2** **1** insan baliliri, silər mening xan-xəripimni kaqanoşiqə ahanətkə kəldurisilər? Kaqanoşiqə bişudilikni səyüp, Yaloşanni izdəp yürisilər? (Selah) **3** Birək xuni bilip koyunglarki, Pərwərdigar ihlasmənləni Əzigə has kıləjan; Mən Uningə nida kıləjinimda, Pərwərdigar anglaydu. **4** Aqqikənglarə berilip, gunah kılənglar; Əz ornunglarda yetip, kəblinglarda qongkur oylinip, Süküt kilinglar. (Selah) **5** Həkkaniylik bilən kurbənliliklarni kilinglar, Wə Pərwərdigarə tayininglar. **6** Kəp həlk; — «Kim bizgə yahxilik kərsitəlisun?» — dəp soriməktə; Jamalingning nuri üstimizgə qıxsun, i Pərwərdigar! **7** Axlık wə yəngi xarəbliri molqilik boləjanların huxallikidinmu, Mening kəlbimni bəkrək huxallikə toldurdung. **8** Mən yatay, həm hatirjəmliktə uhliwalay; Qünki meni bihətərliktə yaxatkuqi pəkətlə Sən, i Pərwərdigar!

5 Nəşmiqilərninq bəxiəja tapxurulup, nəylər bilən oşulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Mening səzliməgə kulək saləşsən, i Pərwərdigar, Mening ahliriməgə kəngül bəlgəysən. **2** Kətürgən pəryadlırimni angla, mening Padixahım, mening Hudayım, Qünki sangıla dua kılımən. **3** **1** Pərwərdigar, səhərdə Sən awazimni anglaysən; Mən səhərdə əzümni Sanga kəritimən, Yukirioja kəz tikimən. **4** Qünki Sən rəzilliktin huzur aloşuqi ilah əməşdursən; Yamanlık hərgiz Sən bilən billə turmaydu. **5** Poqitəkəbburlar kəzüng əldidə turalmaydu; Kəbiqlik

kilojuqilarning hëmmisi Sanga yirginqliktur. **6** Yalojan sezligüqilarning hëmmisini halak kilisën; Përwërdigar kãnhor, aldãmqi kixilërgë nãprët kïlur. **7** Birak mæn bolsam, mehri-xëpkitingning kængriqilikidin öyüggë kirimæn; Sanga bolöjan äyminixtin muqëddäs ibadethanangoja karap säjdë kilimæn; **8** Meni ëq kergänlär tüpëylidin Öz hëkkãniyliking bilæn meni yetäkligäysën, i Përwërdigar; Yolungni aldïmda tüz kïlojin. **9** Qünki ularning aøjzida hëqkandak sëmimiylik yoktur; Ularning iqki dunyasi bolsa pasikliktur, Ularning galliri eqilöjan kãbridäk sesiktur, Ular tili bilæn huxamät kiliwatidu. **10** Ularning gunahïni bekitkëysën, i Huda; Ular öz pilanliri bilæn özliri mollak atsun; Ular ni özlirining nurojunlöjan itaëtsizlikliri bilæn häydöp qïkaröjaysën; Qünki ular Sanga asiylik kildi. **11** Xundak kïlojanda Sanga tayanöjanlarning hëmmisi xadlinidu; Ular mænggü xadlik bilæn tëntänë kïlidu; Sën ularni koşdaysën; Sening namingni seygänlär seningdin yayraydu. **12** Qünki Sën, i Përwërdigar, hëkkãniy adëmgë bəht ata kilisën; Uni xapaiting bilæn kalkan kəbi oraysën.

6 Nəoqmiquilarning bexioja tapxurulup, tarlik sazlar hëm säkkiz tarlik arfa bilæn okulsun döp, Dawut yazöjan küy: — Përwërdigar, ožëziping tutkanda meni äyiblimä; Kəhring kalgändä meni ädäplimä. **2** Manga xapaät kïlojin, i Përwërdigar, qünki mæn zäiplixip kəttim; I Përwërdigar, meni sakaytkin, qünki mening ustihanlirim wəhimigë qüxti. **3** Mening jenim dähxätlik dëkkä-dükkigë qüxti; I Përwërdigar, kaqanojigë xundak bolidu? **4** Yenimoja kayt, i Përwërdigar, jenimni azad kïlojaysën, Özgərmäs muhäbbiting üqün meni kutkuzöjin. **5** Qünki ëlümdä bolsa Sanga seojinixlar yok; Təhtisarada kim Sanga təxëkkürläni eytsun? (Sheol h7585) **6** Mening uh tartixlirimdin maşdurum qalmidi; Tün boyi orun-kərpəmni kəqək kïlimæn; Yaxlirim bilæn kariwitimni qektürimæn. **7** Dərdlərdin kəzüm hirälixip kətti; Barlik küxändilirim tüpëylidin kəzüm kardin qikiwatidu. **8** I kəbihlik kïlojuqilar, hëmminglar mändin neri bolunglar; Qünki Përwërdigar yioja awazimni anglidi. **9** Përwërdigar tilawitimni anglidi; Përwërdigar duayimni ijabät kïlidu; **10** Düxmänlirimning hëmmisi yergë karap qalidu, ular zor parakëndiqilikkä duqar bolidu; Tuyuksiz kəynigë yenip hijaləttä qalidu.

7 Dawutning «Xiggaon»: — Kux isimlik bir Binyaminlikning sözliri toşruluk eytkän küyi:

— I Përwërdigar, mening Hudayim, mæn Sanga tayandim; Ulardin biri xirdäk meni titma-titma kiliwätmisun, Kutkuzöjuqi yoklukidin paydilini meni eziwätmisun, Meni barlik koşlojuqilardin kutkuzöjin, Ulardin halas kïlojin; **3** I Përwërdigar Hudayim, əgər qolumda kəbihlik kïlöjan bolsam, Əgər xundak kïlöjan bolsam: — **4** Əgər mæn bilæn inak ötküqigë yamanlik kayturojan bolsam, — (Əksiqə mæn bilæn bikardin-bikar düxmänlëxkännimu kutkuzdum) — **5** — Undakta, düxmän meni koşlap tutuwalsun, U jenimni qəyləp yər bilən yəksan kilsun, Xəhritimni tuprakka kəmsun! **6** I Përwërdigar, ožëziping bilən ornungdin turojin, Meni əzgänlärning kəhrigë takabil turuxka kəddingni ruslöjin, Wə mening üqün oyojanöjin; Sən sot wə həkümni bekitkənidingöju! **7** Həklərdin bolöjan jamaät ətirapingöja olixidu; Sən ular üqün pələktiki ornungöja kaytip baröjaysën. **8** Përwërdigar həkləarning üstidin həküm qikiridu; I Përwërdigar, öz hëkkãniylikim boyiqə, Wə özümdä bolöjan duruslikim boyiqə, Manga həküm qïkaröjaysën. **9** Ah, rəzillärning yamanliki ahirlaxsun! Hëkkãniy adəmni qing turojuzojaysën; I, adəm kəblirini hëm iqlirini siniojuqi hëkkãniy Huda! **10** Mening kalkinim bolsa, Durus niyätlikläni kutkuzöjuqi Hudadidur; **11** Huda adil sotqidur, U kün boyi gunahın rənjiydiöjan İlahıtur; **12** Birsı [yaman] yolidin yanmisa, U kiliqini biləydu, Ya okini tartip bətləp koyidu. **13** Xundak adəmlər üqün U əlüm korallirini təyyarlıdı; U oklirini kəydürgüqi ok kildi. **14** Mana, muxundak kixilər tolojakta kəbihlik tuşmaqci, Uning boyida qalöjini yamanliktur; Uning tuşkini bolsa sahtiliktur. **15** U bir orini kolap, uni qongkur kildi; U əzi kolöjan orioja yikilip qüxti. **16** Özining yamanliki bexioja kaytip kelidu, Öz zorawanliki bolsa öz üstigə kaytip qüxidu. **17** Mæn Përwërdigarni hëkkãniylik bilən mədhijələymən, Həmmidin yukiri turojuqi Përwërdigarning namini yangritip, küy kiliپ eytimən.

8 Nəoqmiquilarning bexioja tapxurulup, «Gittif»ta orunlansun döp, Dawut yazöjan küy: — I, Öz həywəngni asmanlardinmu yukiri tikligən Përwërdigar Rəbbimiz, Pütkül yər yüzidə naming xunqə xərəpliktur! **2** Öz rəkiqlirning tüpëylidin, Düxmän wə kisasqilarning aøjzini etixkə, Bowaklar wə əmgüqilärning aøjzidin küq tiklidingsən. **3** Mæn barmakliringning yasöjini bolöjan asmanliringöja, Sən məzmut bekitkən ay-yultuzlaröja kariojinimda, **4** Sən insanni seojinidikənsən, Əmdi adəm degən nemə

idi? Sən uning yenioja kelip yoklaydikənsən, İnsan balisi qanqilik nemə idi? **5** Qünki Sən uning ornini pərixtilərnəngkidin azoqinə təwən bekittingsən, Sən unioja xan-xəpəp wə xəhrətlərnə taj kəlip bərding. **6** Uni kəlungning yasiojanlirini idarə kəlixkə tikliding; Sən barlik nərsilərnə uning puti astioja qoyqənsən, **7** Jümlidin barlik qoy-kalilar, Daladiki barlik janiwarlar, **8** Asmandiki uqar-qənatlar, Dengizdiki beliklar, Dengizlarning yolliridin ətküqilərnəng barlikini puti astioja qoydung. **9** I Pərwərdigar Rəbbimiz, pütkül yər yüzidə naming nemidegən xəpəplik-hə!

9 Nəoqmiquilərnəng bexioja tapxuruluq, «Mut-Labbən» degən ahangda okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Mən Sən Pərwərdigarni pütün kəlbim bilən mədhiyələymən; Mən Səning kəlojan barlik karamətlirəngni bayan kəlay; **2** Mən Səndin huxal bolup xadlinimən; Səning namingni nahxa kəlip eytimən, i Həmmidin Aliy! **3** Mening düxmənlirəning kəynigə yenixliri bolsa, Dəl ularning səning didaring aldidə yikəlip, yokəlixidə ibarət bolidu. **4** Qünki Sən mening həkkim həm dəwayimni soriding; Sən təhtkə olturup, həkkəniylərqə sotliding. **5** Sən əllərgə tənbiş bərip, rəzillərnəni həlak kəlding; Sən ularning namini mənggügə əqürüwətkənsən. **6** I düxminim! Həlakətlirəng mənggülik boldi! Sən xəhərlirini yulup taxliwəttəng, Həttə ularning namlirimu yokəp kətti; **7** Birək Pərwərdigar mənggügə olturup [həküm süridu]; U Əz təhtini sot kəlixkə təyyarlap bekitkən; **8** Aləmni həkkəniylik bilən sot kəlojuqi Udur; Həklərnəng üstidin U adillik bilən həküm qikəridu; **9** Həm U Pərwərdigar əzilgüqilərgə egiz panah, Xundakla azablik künlərdə egiz panahdur. **10** Namingni bilgənlər bolsa Səngə tayinidu; Qünki Sən, i Pərwərdigar, Əzüngni izdigənlərnəni hərgiz taxlijojan əməssən. **11** Zionda turojuqi Pərwərdigarəja küylərnəni yangritənglar! Uning kəlojanlirini həklər arisidə bayan kəlinglər; **12** Qünki [təkülgən] kəanning sorikini kəlojuqi udur, U dəl xundək kixilərnəni əsləydu, Har kəlinəjanlarning nalə-pəryadlirini U untuəjan əməs. **13** Məngə xəpəkət kərsətkin, i Pərwərdigar, Mening əqmənlərdin kərgən horlukliriməje nəzər saləjinki, Meni əlüm dərwəziliri aldidin kətürgəysən; **14** Xundək kəlojanda mən Zion kəzining dərwəziliridə turup, Səngə təəllük barlik mədhiyələrnəni jakərləymən; Mən niyatlik-kutkuzuxungda xadlinimən. **15** Əllər bolsa əzliri kəlojan orioja əzliri qüxüp kətti, Əzliri yoxurup qoyəjan torəje puti kəpsilip kəldi. **16**

Pərwərdigar qikərojan həkümi bilən tonular; Rəzil adəmlər əz kəlidə yasiojini bilən ilinip kəldi. Higəon (Selah) **17** Rəzillər, Yəni Hudani untuəjan barlik əllər, Yənduruluq, təhtisəroje taxlinidu. (Sheol h7585) **18** Qünki naməratlar mənggügə əstin qikəriləyməydu; Məminlərnəng ümidi mənggü əqməy, turiveridu. **19** I Pərwərdigar, ornungdin turojin; Adəm balilirəning əqəlibə kəlixioje yol qoymiojin; Huzurung aldidə barlik əllər sotlansun. **20** Ularni dəkkə-dükkigə qüxür, i Pərwərdigar; Əllər əzlirini biz pəkət adəm baliliri halas, dəp bilsun! (Selah)

10 Nemixkə, i Pərwərdigar, yirəktə turisən? Nemixkə azablik künlərdə əzüngni yoxurisən? **2** Rəzil adəmlər təkəbburlukə bilən əjiz məminlərnəni tap basturup qəşləp yüridu; Ular əzliri tapkən hiylilər bilən ilinip, bablinidu. **3** Qünki rəzillər əz arzu-həwəsliri bilən mahtinidu; Aq kəzlər üqün bəht tiləydu; Pərwərdigarni bolsa kəzige ilməydu. **4** Ular qirayidin həkəwurluk yəqədurup, Hudani izdiməydu; Ular barlik hiyalliridə: «Həqbir Huda yoktur!» dəydu. **5** Ularning yolliri həmixə rawan bolidu; Səning həkümlirəng ularning nəziridin yirək wə üstün turidu; Ularning rəqəbliri bolsa, uləroje kərap «tüfil» dəp məzak kəlidu. **6** [Rəzil adəm] kənglidə: «Mən həq təwrənməy turiverimən! Dəwrədin-dəwərgə həq muxəkəkətə uqriməymən» — dəydu. **7** Uning əqzi kərojax, aldamqilik həm zuluməje tolojan; Tili astidə əskilik wə kəbihlik yatidu. **8** U məhəllilərdə yoxurəngə marəp olturidu; U pinhan jaylarda gunəhsizlərnəni əltürüwətidu; Kəzliri yoksullarni kəzləydu; **9** U qatqəllikidə yatkən xirdək yoxurəngə paylap yatidu; U məminlərnəni tutuwəlix üqün yoxurəngə marəp yatidu; Məminlərnəni tutuwəlix, ularni əz torioje qüxüridu. **10** [Yoksullar] əzilidu, pükülidu; Dərdmənlər uning yawuzlukliri bilən yikəlidu. **11** U kənglidə: «Təngri buni untup kəldi, U yüzini yepiwəlix, kəriməydu; Buni hərgiz kərməydu» — dəydu. **12** Ornungdin turojin, i Pərwərdigar; I Təngrim, kəlungni kətürgin; Əzilgən məminlərnəni untuma! **13** Rəzil adəm nemixkə [Sən] Hudani kəzige ilməydu? U kənglidə: «[Huda] buni sürüxtürməydu!» — dəydu. **14** Sən buni kərgənsən; Sən Əz kəlung bilən yamanlik həm zulumni əzlirigə kəyturux üqün, Əzüng bularni kəzləp yürisən; Dərdmənlər əzlirini Səngə amənət kəlidu; Qünki Sən yetim-yəsirlərgə yər-yələk bolup kəlgənsən; **15** Rəzil, yaman adəmning bilikini sundurəwətkəysən; Uning rəzillikini

bir mubir sürüxtürüp, üzül-kesil yoqatqaysən. **16** Pərwərdigar əbədil'əbədigiqə padixahdur; [Imansiz] əllər bolsa [Pərwərdigarning] zeminidin yoqılar. **17** Pərwərdigar, Sən əjiz məminlərninğ armanlirini anglaysən; Ularning dilini tok kilisən; **18** Yetim-yesirlar wə ezilgüqilər üqün adalətni yaqlap, Yər yüzidiki insannlarning [əjiz-məminlərgə] qaytidin wəhımə saloquqi bolmasliqi üqün, Qulikıngni ding tutisən.

11 Nəoımiqilərninğ bexioja tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Pərwərdigarni baxpanahım kildim; Əmdi silər qandaqmu manga: «Kıxtək öz teoıingə uqup qəq! **2** Qünki mana, rəzillər kamanni tartip, Karəngöşuluktin kəngli duruslarəja qaritip atmaqci bolup, Ular okni kiriqqa selip koydi; **3** «Ullar həlak kilinsa, Əmdi həkkanıylar nemimu kılar?» — dəwatisilər? **4** Pərwərdigar Əzining muqəddəs ibadəthanisididur, Pərwərdigarning təhti asmanlardidur; U nəzər salidu, Uning səzgür kəzliri insan balilirini kəzitip, sinaydu. **5** Pərwərdigar həkkanıy adəmni sinaydu; Rəzillərgə wə zorawanlıqqa huxtarlarəja u iq-iqidin nəprətlinidu. **6** U rəzillərgə qapqanlar, ot wə günggürtni yaoduridu; Pizöjirim kizik xamal ularning kədəhədiki nesiwisi bolidu. **7** Qünki Pərwərdigar həkkanıydur; Həkkanıylik Uning amrikidur; Kəngli duruslar Uning didarini kəridu.

12 Nəoımiqilərninğ bexioja tapxurulup, xeminit bilən oqulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Kutkuzəjoaysən, Pərwərdigar, qünki ihlasmən adəm tügəp kətti; Adəmlər arisidin sadik məminlər ojayip boldi. **2** Hər birsi öz yəkinlirioja yalojan eytidu; Huxamətqi ləwlərdə, alikəngüllük bilən səzlixidu. **3** Pərwərdigar barlıq huxamətqi ləwlərni, Həkawurlarqə səzlyədiojan tilni kesiwətkəy! **4** Ular: «Tilimiz bilən ojalibə kilimiz; Ləwlirimiz bolsa əzimizningkidur; Kim bizgə Rəb bolalisun?» — dəydu. **5** «Ezilgüqi əjizlarni baskan zulum wəjidin, Miskinlərninğ əhuzarliri wəjidin, Həzirla ornumdin turay» — dəydu Pərwərdigar, «Mən ularəja, ular zariqip kütəkən azadlıqni yətküzimən». **6** Pərwərdigarning səzliri bolsa sap səzlərdur; Ular yəttə kətim saplaxturulojan, Sapal qazanda tawlanəjan kümüxtəktur. **7** Sən Pərwərdigar, ularni saqlaysən; Sən [məminlərninğ] muxu dəwrədin mənggügə koşdaysən; **8** [Qünki] rəzil adəmlər həryanda ojadiyip yürüxidu, Pəskəxlik insan baliliri arisida aliyjanablıq dəp mahtalmaqta!

13 Nəoımiqilərninğ bexioja tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazojan küy: — I Pərwərdigar, qəqanojiqə? Sən meni mənggügə untumsən? Qəqanojiqə didaringni məndin yoxurisən? **2** Qəqanojiqə hər küni kayoşurup, kəlbimdə? Qəqanojiqə düxminim məndin xadlinip ojalib yüridu? **3** Manga qara, manga jawab bərgin, i Pərwərdigar Hudayim! Əlüm uykusı meni besip kəlgüqə, Kəzümni yorutqaysən, **4** Düxminimning: «Mən küqiyip uning üstidin ojalibə kildim» deməsliki üqün, Rəkiblimim səntürülgənlikimni kərtüp xadlanmasliqi üqün, [kəzümni yorutqaysən]! **5** Biraq mən bolsam Sening əzgərməs muhəbbitinggə əzümni tapxurdum; Yürikim Sening nijatlıkındin xadlinidu; **6** Mən Pərwərdigarəja nahxa eytimən; Qünki U manga zor məhribanlıqni kərsətti.

14 Nəoımiqilərninğ bexioja tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Əhmək kixi kənglidə: «Həqbir Huda yok» — dəydu. Ular qiriklixip, Yirginlik kəbihlikni kilixti; Ularning iqidə məhribanlıq kiləuqi yoktur; **2** Pərwərdigar əxtə turup, adəm balilirini kəzitip: «Bu insannlarning arisida insapni qüxinidəjan birərsi barmidu? Hudani izdəydejanlar barmidu? **3** Həmmə adəm yoldin qikti, Həmmə adəm qiriklixip kətti, Məhribanlıq kiləuqi yok, həttə birimu yoktur. **4** Nanni yegəndək Mening həlkimni yutuwaləjan bu kəbihlik kiləuqılar həqnemini bilməmdu?» — dəydu. Ular Pərwərdigarəja həqbir iltija kilmaydu. **5** Mana ularni ojayət zor kərkunq basti; Qünki Huda həkkanıylarning dəwrədidur. **6** «Silər ezilgənlərninğ kəngligə pükəkən ümidini yok kilməqci bolisilər; Biraq Pərwərdigar uning baxpanahidur!» **7** Ah, Israilning nijatlıqi Ziondin qikip kəlgən bolsa idi! Pərwərdigar Əz həlkini asarəttin qikirip, Azadlıqqa erixtürgən qəşdə, Yaşub xadlinidu, Israil huxallinidu!

15 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigar, kim qediringdə turalaydu? Kim pək-muqəddəs teoıingdə makanlixidu? **2** Kimki tamamən duruslukta mangsa, Həkkanıylikni yürügüzsə, Kənglidə həkikətni səzlisə; **3** Tili bilən gəp toxumisa, Əz yəkinioja yamanlıq kilmisa, Kəoxnisining əyibini kolap aqmisa, **4** Pəs adəmni kəzgə ilmisa, Pərwərdigardin əyminidəjanlarni hər mətlisə, Əzigə ziyanlıq boləjan təkdirdimu iqkən kəşimini əzgərtmisə, **5** Pulni həklərgə əsümgə bərmisə, Bigunəhlarning ziyinioja para almisa; Kimki muxularni kılsa, Mənggügə təwrənməs.

16 Dawut yazojan «Mihtam» küyi: Meni saqlioqin, i Təngri, Qünki mən Sanga tayinimən. **2** Mening jenim Pərwərdigarə: «Sən mening Rəbbimdursən; Səndin baxqa mening bəht-saaditim yoktur» — dedi. **3** Yər yüzidiki muqəddəs bəndiliring bolsa, Ular aliyjanablardur, Ular mening həmmə huxallikimdur. **4** Kim baxqa ilahni izdəxkə aldirisa, Ularning dərdliri kəpiyip ketidu. Ojəyriy ilahlarəqə atap hədiyə qanlirini təkməymən, Ularning namlirini tiliməjimu almaymən. **5** Pərwərdigar bolsa mening mirasim həm qədəhimdiki nesiwəmdur; Qək taxlinip erixkən nesiwəmnə özüng saqlaysən; **6** [Nesiwəmnə bəlgiligən] siziklar manga güzəl yərləni bekitkəndur; Bərhək, mening güzəl mirasim bardur! **7** Manga nəsihət bərgən Pərwərdigarəqə təxəkkür-mədhiyə qayturimən; Həttə keqilərdimu wijdanim manga əgətidu. **8** Mən Pərwərdigarni hərdaim kəz aldimdin kətküzməymən; U ong yenimda boləqəqkə, Mən hərgiz təwrənməymən. **9** Xunga mening kəlbim xadlandi, Mening rohim tehimu kətürüldu, Mening tenim aman-esənlikte turidu; **10** Qünki jenimni təhtisarada qaldurmaysən, Xundakla Sening Muqəddəs Boləuqingni qirixtin saqlaysən. (Sheol h7585) **11** Sən manga həyat yolini kərsitəsən; Huzurungda tolup taxkən xad-huramlik bardur; Ong qolungda mənggülik bəhrə-ləzzətlərmu bardur.

17 Dawutning duasi: — Həkkəniy tələpni angla, i Pərwərdigar, mening nidayiməqə kəngül kəyoqin; Mening duayiməqə kulək saləqin, U yaləqanqi ləwlərdin qikqan əməs. **2** Huzurungdin həkümümü qikiriəqay! Kəzüng nemə durus ikənlikini pərk ətkəy! **3** Sən mening kəlbimni siniojənsən, Sən keqidimu manga yəqinlixip kəzəttin; Sən meni tawlap kəzüngdin kəqürdingsən, Meningdin heqbir səwənlik tapalmiding; Kənglumdə: Aqzım itaətsizlik qilmisun! — dəp niyə kildim. **4** Adəm baliliringning həyattiki ixlirida, Ləwliringdin qikqan səzlər bilən zorawanlarning yolliridin əzümni neri kildim. **5** Mening kədəmlirim yolliringdin qikmioqan, Putlirim teyilip kətmigən. **6** Mən Sanga iltija kildim, Qünki tiləklirimni ijəbət kilisən, i Təngrim; Manga kulək saləqin, Səzlimni anglioqin. **7** I, Özünggə tayanəqanlarni qarxi qikquqilərdin ong qolung bilən Kutquzoquqi, Karamətliringni kərsitip, əzgərməs muhəbbitingni ayan qilojəysən! **8** Meni kəz qariqukungdək saqliəqəysən; Qanatliring sayisidə meni yoxurəqəysən; **9** Meni buliməqqi

boləqan rəzil adəmlərdin, Meni korxiwaləqan əxəddiy kixəndilirimdin yoxurəqin; **10** Ularning baəqrini may kaplap, kətip kətkən; Ularning əojziri təkəbburləqə səzləydu; **11** Ular yolimizni toriwəlip, Bizni yərgə uruxkə kəzini alaytip, **12** Oljoqə aq kəzlük bilən tikilgən xirdək, Yoxurun jaylarda marap yüridəqan yax xirdəktur. **13** Ornungdin turəjəysən, i Pərwərdigar, Uning yolini tosup, yər bilən yəksən qilojəysən, Jenimni rəzil adəmdin kutquzoqin, qiliqing bilən; **14** [Meni] Əz qolung bilən kixilərdin, Yəni muxu dəwrdiki kixilərdin kutquzoqin; Ularning nesiwisi bolsa muxu dunyadilədu; Sən ularning qərnini nemətliring bilən toldurisən; Ularning kəngli pərzəntliri bilən kəndi, Balilirioqə bayliklirini qalduridu. **15** Mən bolsam, həkkəniylikte yüzünggə kərioquqi bolimən; Oyoqənoqinimda, Sening didaringdin səyünimən!

18 Nəojimiqilərnin bəxiəqə tapxurulup oqulsun dəp, Pərwərdigarning quli Dawut yazoqan küy; Pərwərdigar uni barlik duxmənliridin həm Saul padixəhning qolidin kutquzoqan küni, u Pərwərdigarəqə munu küyning səzlrini eytti: — Ah, Pərwərdigarim, mening küq-qudritim, Mən seni səyimən! **2** Pərwərdigar mening hada təojim, mening korəqinim, mening nijatkarimdur! Mening Təngrim, mening qoram texim, mən Uningdin himayə tapimən; U mening qəlqinim, mening kutquzoquqi mūnggüzüm, mening egiz munarimdur! **3** Mədhiyilərgə layik Pərwərdigarəqə nida qilimən, Xunda duxmənlirimdin kutquzulimən; **4** Əlümning asarətliri meni korxiwaldi, Ihlassizlarning yamrap ketixi meni korqitiwətti; **5** Təhtisarəning taniliri meni qirmiwaldi, Əlüm sirtməqliri aldimoqə kəldi. (Sheol h7585) **6** Kiyənoqinimda mən Pərwərdigarəqə nida kildim, Hudayiməqə pəryad kətürdüm; U ibadəthanisidin awazimni anglidi, Mening pəryadim Uning huzurioqə kəldi, Uning kulikioqə kirdi. **7** Xu qəoq yər-zəmin təwrəp, silkinip kətti, Taəqlarning ulliri dəhəxətlik təwrəndi, silkinip kətti; Qünki U oqəzəpləndi. **8** Uning dimioqidin is ərləp turatti, Aqzidin qikqan ot həmmisini yutuwətti; Uningdin kəmur qəoqliri qikti; **9** U asmanlarni təzim kildurup qüxti, Puti asti tum qarəngəqulək idi. **10** Bir kerubni minip pərwəz kildi, Xaməlnin qənatlirida oquyuləp uqup kəldi. **11** U qarəngəquləkni əzining yoxurunidəqan jayi kildi, Sularning qarəngəqusini, Asmanlarning qəyuk bulutlirini, Əz ətrapida qədiri kildi. **12** Uning aldidiki yorukluqin, Qəyuk bulutlar, məldür, otluq

qoʻshlar qikip oʻtti; **13** Pərwərdigar asmanda güdürlidi; Həmmidin Aliy Boluquq awazini yangratti, Möldür wə otluq qoʻshlar bilən. **14** Bərhək, U oklirini etip, [düxmənlirimni] tarqitiwətti; Qaqlıqlarını qakturup, ularni kıyqas-quqanoqə saldı; **15** Xuning bilən dengizlarning takti kərtünüp kaldı, Aləmning ulliri axkarilandi, Tənbihing bilən, Dimiojingdin qikqan nəpəsning zərbisi bilən, i Pərwərdigar. **16** U yukiridin kəlini uzitip, meni tutti; Meni uluq suların tartip aldı. **17** U meni küqlük düxminimdin, Həm manga eqmənlik kıləuquqların kutkuzdı; Qünki ular məndin küqlük idi. **18** Külpətkə uqriqan küniümdə, ular manga qarxi hujumə qətti; Birak Pərwərdigar mening tayanqim idi. **19** U meni kəngri-azadə bir jayoqə elip qikardı; U meni kutkuzdı, qünki U məndin hursən boldı. **20** Pərwərdigar həkkaniylikimə qarap manga iltipət kərsətti; Kolumning həlalilikini U manga qayturdı; **21** Qünki Pərwərdigarning yollirini tutup kəldim; Rəzillik kılıp Hudayimdin ayrılıp kətmidim; **22** Qünki Uning barlık həkūmliri aldimdidur; Mən Uning bəlgilimilirini əzümdin neri kilmidim; **23** Mən Uning bilən qubarsiz yürdüm, Əzümnü gunahtin neri kildim; **24** Xuning üqün Pərwərdigar həkkaniylikimə qarap, Kəz aldidiki kolumning həlalilikə qarap, kıləanlirimni qayturdı. **25** Wapadar-məhrıbanlarə qə Özüngni wapadar-məhrıban kərsitisən; Qubarsizlarə qə Özüngni qubarsiz kərsitisən; **26** Sap dilliklarə qə Özüngni sap dillik kərsitisən; Tətürlərgə Özüngni tətür kərsitisən; **27** Qünki ajiz məmin həlkni kutkuzəuquq Özüngdursən; Birak təkəbbur kəzləni xərməndə kılısən; **28** Qiriqimni julalik kıləan Səndursən; Pərwərdigar Hudayim meni baskan qarəngəuquqlukni nurlandırıdı; **29** Qünki Sən arqılık [düxmən] koxuni arisidin yügürüp oʻttüm; Sən Hudayim arqılık mən sepildin atlap oʻttüm. **30** Təngrim — Uning yoli mukəmməldur; Pərwərdigarning səzi sinap ispatlanəqandur; U Özigə tayanəanlarning həmmisigə kəlləandur. **31** Qünki Pərwərdigardin baxqə yənə kim ilahtur? Bizning Hudayimizdin baxqə kimmu qoram taxtur? **32** Yəni belimni küq-qıuwwət bilən orıəuquq Təngri, Yolumni tüptüz, mukəmməl kıləuquq Təngridur; **33** U mening putlirimni keyikningkidək [uqquq] kılıdu, Xuning bilən meni egiz jaylirimda turoquzıdu; **34** Kollirimni urux kılıxqə əgıtidu, Xunglaxqə biləklirim mis kamanni kərləydu; **35** Sən manga nijatliking boləan kəlləanni ata kılding, Nening ong kəlung meni yəldi; Sening mulayim kəmtərliking meni uluq kıldı.

36 Sən kədəmlirim astidiki jayni kəng kılding, Mening putlirim teyilip kətmıdı. **37** Mən düxmənlirimni kəuqlap yəttim; Ular həlak bolmıəuquqə hək yanmıdim. **38** Qaytidin ornıdin turalmas kılıp ularni yanjiwəttim, Ular putlirim astıda yıqıldı. **39** Sən jəng kılıxqə küq bilən belimni bəuqlıding; Sən manga hujum kıləanlarnı putum astıda egıldürdüng; **40** Düxmənlirimni kəz aldimda arqısıə qə yandırup kəqkuzdug, Xuning bilən manga eqmənləni yəqəttim. **41** Ular pəryad kətürdı, birak kutkuzıdıəan həkım yəq idi; Həttə Pərwərdigarə qə nıda kıldı, Umu ularə qə jawab bərmıdı. **42** Mən ularə qə sokqə bərip, xamal uqurəan topıdək kılıwəttim; Koqidiki patkəktək, ularni təküwəttim. **43** Sən meni həlkning nızalırıdin kutkuzəansən; Sən meni əlləning bəxi kıləansən; Manga yat boləan bir həlk hizmitımdə bolmaqta. **44** Səzümnü anglapla ular manga itəət kılıdu; Yat əldikilər manga bıqarılərgə təslim bolıdu; **45** Yat əldikilər qüxkūnlıxıp kətidu; Ular əz istıhkamlırıdin tıtrıgən həlda qikıp kəlidu; **46** Pərwərdigar həyattur! Mening Qoram Təxim mubərkəlsun! Nıjatlıkım boləan Huda [həmmidin] alıydu, dəp mədhıyılənsun! **47** U, mən üqün toluk kısas əluquqı Təngri, Həkləni manga boysundurəan [Hudadır]; **48** U meni düxmənlirimdin kutkuzəan; Bərhək, Sən meni manga hujum kıləanlardin yukıri kətürdüng; Zorawan adəmdin Sən meni kutuldurdug. **49** Xuning üqün mən əllər arısıda Səngə rəhmət eytımən, i Pərwərdigar; Nəmingni uluqlap küyləni eytımən; **50** [Pərwərdigar] Əzi tıklıgən padıxəhqə zor nusrətləni bəuqlıydu; Əzi məsıh kıləanıə qə, Yəni Dawutqə həm uning nəslıgə mənggügə əzgərməs muhəbbıtını kərsıtidu.

19 Dawut yazəan küy: — Ərxlər Təngrining uluqlukını jakarlaydu, Asman gümbızı Uning kəli yasıəanlirini namayan kılıdu; **2** Ularning səzliri kün-kūnlər dəryadək ekıwatıdu; Kəqə-kəqıləp ular bilimni ayan kılıwatıdu. **3** Tılsız həm awəzsız bolsımu, ularning sadası [aləmgə] anglanmaqta. **4** Ularning əlqəm tanısı yər yüzıdə tartılməktə; Ularning səzliri aləmnıng qetıgıqə yətməktə. Ularning ıqıdə [Huda] kuyax üqün qədır tıkkən, **5** [Kuyax] hujrısıdin toyə qıqқан yıgıttək qıqıdu, Bəygıgə qüxıdıəan pəlwəndək xadlınıdu; **6** Asmanlarning bir qetıdin ərləydu, Jəhənnıng u qetıgıqə qərgılaydu, Uning hərəritıdin həkqəndək məhlukat yoxurunalmaydu. **7** Pərwərdigarning təwrat-qənunı mukəmməldur, U insan wujudını yəngılaydu; Pərwərdigar bərgən

höküm-guwahlar mukim-ixənqlik, U nadanlarni dana kilidu. **8** Pərwərdigarning kərsətmiliri durus, U kəlbni xadlanduridu; Pərwərdigarning pərmanliri yorukluktur, U kəzləni nurlanduridu. **9** Pərwərdigardin əyminix pak ixtur, u mənggü dawamlixidu; Pərwərdigarning həkümliri həktur, Hərbiri tamamən həkkaniyəttur. **10** Ular altundin, bərhək kəp sap altundin kimmətliktur; Həsəldin, həsəl jəwhiridin xerindur; **11** Ular bilən kulung oyojtilidu; İnsan ularoşa riayə kilixta qing tursa qong mukapat bardur. **12** Kim öz hataliklirini bilip yetəlisun? Meni bilip-bilməy kılqan gunahlırimdin sakit kılqaysən; **13** Öz kul-qakaringni baxbaxtak gunahlırdin tartkaysən; Bu gunahlarıni manga hojayin kıldurmiqaysən; Xuning bilən mən kusursiz bolimən, Eoşir gunahın haliy bolqaymən. **14** I Pərwərdigar, mening Qoram Texim wə Həməmət-Nijatkarim, Aqzimdiki sözlər, kəlbimdiki oylinixlar nəziringdə məkbul bolqay!

20 Nəoşmiqilərnin bexioşa tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazqan küy: — Külpəlik kündə Pərwərdigar sanga ijabət kılqay! Yaqupning Hudasing nami seni egizdə aman saklıqay! **2** U Öz mukəddəs jayidin sanga mədət əwətkəy, Ziondin sanga küq-kuwwət bərgəy; **3** Barlık «axlık hədiy»liringni yad kılqay, Kəydürmə kurbanliqningni qəbul kılqay! (Selah) **4** Kənglündiki təxnaliklarni sanga ata kılqay, Kənglünggə pükən barlık arzuliringni əməlgə axuroqay. **5** Bizlər oşəlibəngni təbrikləp təntənə kılimiz, Hodayimizning namida tuşlirimizni tikləymiz; Pərwərdigar barlık tələpliringni əməlgə axuroqay! **6** Həzir bildimki, Pərwərdigar Əzi məsih kılqinini kutkuzidu; Mukəddəs əxrliridin uningəşa kudrətlik kutkuzoşuqi qolini uzartip jawab beridu. **7** Bəzilər jəng hərwilirioşa, Bəzilər atlarəşa [tayinidu]; Biraq biz bolsaq Pərwərdigar Hodayimizning namini yad etimiz; **8** Ular tizi püklinip yikildi; Biraq biz bolsaq, kəddimizni ruslap tik turimiz. **9** I Pərwərdigar, padixahəşa oşəlibə bərgəysən; Nida kılqojinizda bizgə ijabət kılqaysən!

21 Nəoşmiqilərnin bexioşa tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazqan küy: — Padixah kudritingdin xadlinidu, i Pərwərdigar; Oşəlibə-nijatliqningdin u nəkədər hursən bolidu! **2** Sən uning kəngül tilikini uningəşa ata kılding, Ləwlirining təlipini rət kılqan əməssən. (Selah) **3** Qünki Sən esil bərikətlər bilən uni

karxi alding; Uning bexioşa sap altun taj kiydürdüng. **4** U Səndin əmür tilisə, Sən uningəşa bərding, Yəni uzun künləni, taki əbədil-əbədqiqə bərding. **5** U Səning bərgən oşəlibə-nijatliqningdin zor xərəp kuqti; Sən uningəşa izzət-həywət həm xanu-xəwkət kondurdung. **6** Sən uning əzini mənggülik bərikətlər kılding; Didaringning xadliki bilən uni zor hursən kılding; **7** Qünki padixah Pərwərdigarəşa tayinidu; Həmmidin Aliy Boləşuqining əzgərməs muhəbbiti bilən u həq təwrənməydu. **8** Səning qolung barlık düxmənliringni tepip, axkarə kilidu; Ong qolung Sanga əqmənlik kılqanlarni tepip axkarə kilidu; **9** Səning didaring kəşüngən kündə, ularni yalkunluk humdanəşa saləşandək kəydürisən; Pərwərdigar dərəşəp bilən ularni yutuwetidu; Ot ularni kəydürüp tūgitidu. **10** Ularınin tuhumini jəhandin, Nəşillirini kixilik dunyadin kuritisən; **11** Qünki ular Sanga yamanlık kilixkə urundi; Ular rəzil bir nəyrəngni oylap qıkkini bilən, əmma oşəlibə kılalmidi. **12** Qünki Sən ularni kəynigə buruluxkə məjbur kılding; Sən ularning yūzigə karap okyayingni qənləysən. **13** I Pərwərdigar, Öz küqüng bilən uluşlukungni namayan kılqaysən; Xuning bilən biz nahxa eytip kudritingni mədhilyəymiz.

22 Nəoşmiqilərnin bexioşa tapxurulup, «Ayləşət-haxxahar» (tang səhərdə kəlgən mədət) degən ahangda oqulsun dəp, Dawut yazqan küy: — «Aş İlahim, İlahim, nemixkə məndin waz kəqting? Sən nemixkə meni kutkuzuxtin xunqə yirəksən? Nemixkə kattik pəryadlırimdin xunqə yirək turisən, **2** Hodayim, kündüzdə nida kıldim, ləkin Sən həq jawab kilməysən; Keqidimu mən xundək pəryad kılxitin aram alalməymən. **3** Biraq i İsrailning mədhilyilirini öz məkaning kıləşuqi, Sən degən pak-mukəddəşursən! **4** Ata-bowilirimiz seni tayanqi kılqan, Ular sanga tayanqan, sən ularni kutkuzəşən. **5** Ular Sanga nida kıliliri bilən kutuloşən; Sanga tayinix bilən ularning ümidi həq yərdə qəloşən əməs. **6** Biraq mən bolsam adəm əməs, bir kurtməş, İnsan tərripidin [təhmət bilən] rəşwayələm kılinoşanməş, Halayik tərripidin kəmsitilgəşməş. **7** Meni kərgənlərnin həmmisi mazək kılıp külidu, Baxlirini silkixip aqzilirini pürüxtürüp: **8** «U Pərwərdigarəşa əzini tapxuroşən əməsmu?! Əmdi Pərwərdigar uni kutkuzsun! Pərwərdigar uningdin hursən bolsa əgər, Uni kutuldursun!» — deyixidu. **9** Biraq meni apamning qərsikidın qıkarəşuqi

özüngdursən; Hətta əmqəktiki waqtimdimu meni özünggə tayandurojansən; 10 Tuqulojinimdin tartipla, mən özümni koynungoşa taxliqanmən; Anamning baliyatkusidiki waqtimdila, Sən mening Təngrim bolup kəlgənsən. 11 Məndin yiraklaşma; Qünki riyazət meni kistap kəldi; Manga yardəmdə boluquqi yoxtur. 12 Nurojun bukiyar meni qorxiwaldi; Baxanning küqlük bukiliri meni oriwaldi; 13 Ular adəmnı titma kılouqi həkriəwatqan xirdək, Aozilirni qong eqip manga tikilip turidu. 14 Mən təkülgən sudək boldum, Həmmə səngəklirim izidin qikip kətti; Yürükim momdək erip kətti, Iq-baqrımda zəiplixip erip kətti. 15 Kəojirap kətkən sapal parqisidək məşdurum qalmidi, Tilim tangliyimoşa qaplixip kətti, Sən [Pərwərdigar] meni ölümning topa-qanglirioşa qoyojansən. 16 Ojaljir itlar manga olaxti, Bir top rəzillər meni kistap kelip, Mening kolum wə pütumni sanjip təxti. 17 Səngəklirimning həmmisini saniyalaymən, [Ustihandırım] manga tikilip qarap turoqandək kılıdu. 18 Ular kiyimlirimni öz arisida üləxtürüwatıdu, Kənglikimgə erix üqün qək taxlixıwatıdu. 19 Birak, i Pərwərdigar, məndin yiraklaşma! I Küq-Kudritim boluquqim, yardəmgə tez kəlgəysən! 20 Jenimni kiliqtin kutkuzojin, Mening yaloquz jenimni itning qənggilidin kutuldurojin. 21 Meni xirming əqzidin kutkuzojin; Xundək, Sən iltjalirimni ijabət kılıp yawa kalilarning münggüzliridin kutkuzojansən! 22 Mən Səning namıngni kəridaxlirimioşa elan kılımə; Qong jamaət iqidə turup Səngə bolojan mədhıyilirimni jakarlaymən; 23 Pərwərdigardin əyməngüqilər, Uni mədhıyilənglar! Yəqupning barlık nəsiliri, Uningoşa xan-xərap kəltürənglar! İsrailning pütün əwladlıri, Uningdin əyminənglar. 24 Qünki U ezilgüqining axu harlinixlirini nəziridin sakit kıloujan əməs, Yəki Uningdin heq yirgəngən əməs; Uningdin Öz wisalini heq yoxurojan əməs; Bəlki U iltija kılıp awazini kətürginidə, Uningoşa kulək selip angliojan. 25 Qong jamaət iqidə manga okulojan mədhıyilər Əzüngdındur, Hudadin əyməngüqilərnıng aldida iqqən kəsəmlirimni ixka axurimən; 26 Ajiz məminlər kərsiki toyoquqə tamaklinidu; Pərwərdigarnı izdigənlər Uni mədhıyələydu; Silərnıng kəlbənglar mənggü yaxnaydu! 27 Zeminning əng qetidikilərmu bu ixni kəlbidə tutup, towa kılıp Pərwərdigarning aldioşa kelidu; Əl-millətlərnıng barlık jəmətliri aldingda ibadət kılıdu; 28 Qünki padixahlık Pərwərdigarojıla təwədur; U əl-millətlər arisida həküm sürgüqidur. 29 Jahəndiki

baylarmu Uning aldidin yəp-iqip, ibadət kılıdu; Tuprakka kirəy dəp qalojanlarmu, hətta öz jenini sakliyalmaydiojanlarmu Uningoşa səjdə kılıdu; 30 Kəlgüsıdiki bir əwlad Uning hizmitidə bolidu; Bu əwlad Rəb üqün Öz pərzəntlıri həsəblinidu. 31 Keyin ular kelip, xu qəoqda tuqulıdiojan bir kəwməoşa Uning həkkanıyılıkını jakarlap xuni elan kılıduki, «U bunı əməlgə axurdi!»

23 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigar meni bakkuqi Padiqımdur, Mohtaj əməsmən heq nərsigə; 2 U meni yumran qəplərdə yatkuqur dəm aldurar; Tinq akıdiojan sularni boylitip bakıdu; 3 U wujudumni yəngilaydu; U həkkanıyilik yolida Öz nəmi üqün yetəkləydu; 4 Hətta mən ölüm sayisi bolojan jiləjıdin ətsəmmu, Heq yamanlıktın kərkəmaymən; Qünki Sən mən bilən billidursən; Səning hasəng həm tayikəng manga təsəllidur. 5 Meni har kılouqılarning kəz aldida manga kəng dastıhan salısən; Mening bəximni may bilən məsih kılısən; Kədəhım taxıdu; 6 Bərhək, barlık künlirimdə yaxxilək wə əzgərməs xəpəkət manga əgixip həmrəh bolidu; Mənggüdin-mənggügə Pərwərdigarning dərgəhıda yaxaymən!

24 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigarəoşa mənsüptur, jahən wə uningəoşa tolojan həmmə məwjudatlar; Uningəoşa təəlluktur yər yüzi wə uningda turıwatqanlarmu; 2 Qünki jahənnıng ulını qongkür dengizlər üstigə orunlaxturup, Yərnı sular üstigə ornatqan Udur. 3 Pərwərdigarning teojioşa kim qikəlaydu? Uning mukəddəs jayıoşa kim kirip turalaydu? 4 — Kolliri gunəhtin pakiz, dili sap, Kırək nərsilərgə təlmürüp qarimiojan, Yəlojan kəsəm kilmiojan kixi kirələydu. 5 Bundək kixi bolsa Pərwərdigardin bəhtni, Öz niyatlıkı boluquqi Hudadin həkkanıyılıkını tapxuruwalıdu wə [uni] kətürüp yürıdu; 6 Bu dəwr Uni izdigüqi dəwrdur, Yəni Səning didaringni izdigüqilər, i Yəqupning [Hudasi]! (Selah) 7 I kəwuklar, bəxinglarnı kətürənglar! [Kəng eqilinglar]! I mənggülik ixiklər, kətürülənglar! Xuning bilən xan-xərap igisi Padıxah kiridu! 8 Xan-xərap igisi Padıxah degən kim? U Pərwərdigardur, u küqlük wə kudrətlıktur! Pərwərdigar, jəng məydanıda kudrətlıktur! 9 I kəwuklar, bəxinglarnı kətürənglar! Kəng eqilinglar! I mənggülik ixiklər, bəxinglarnı kətürənglar! Xuning bilən xan-xərap igisi Padıxah kiridu! 10 Xan-xərap igisi Padıxah degən kim?

Samawiy qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar
bolsa, xan-xərap igisi Padixahtur! (Selah)

25 Dawut yazəjan küy. Pərwərdigar, jenim Sanga
təlmürüp qaraydu; 2 Sanga tayinimən, i Hudayim;
Meni yərgə qaritip hijaləttə qaldurmiojaysən;
Wə yaki düxmənlimimni üstümdin əjalib kəlip
xadlandurmiojaysən; 3 Bərhək, Seni kütküqilərdin
heqkaysisi xərməndə bolmas; Biraq heqbir səwəbsiz
hainlik kəloquqilar xərməndə bolidu. 4 Meni
Sening izliringni bilidəjan kəlojaysən, i Pərwərdigar;
Yolliringni manga əgitip qoyojaysən. 5 Meni
həqikitingdə mangdurup, manga əgətkəysən; Qünki
əzüng mening nijatlikim boləjan Hudayimdursən;
Mən kün boyi Sanga qarap təlmürimən; 6
Əz rəhimdillikliringni, əzgərməs mehirliringni
yadingəja kəltürgəysən, i Pərwərdigar! Qünki ular
əzəldin tartip bar bolup kəlgəndur; 7 Mening
yaxliqimdiki gunahlimimni, Xundaqla itaətsizlikrimni
esinggə kəltürmigəysən; Əzgərməs muhəbbiting,
mehribanliking bilən, meni esinggə kəltürgəysən, i
Pərwərdigar; 8 Pərwərdigar mehriban wə durustur;
Xunga U gunahkarlarni durus yoloja salidu. 9
Məminlərni yaxi-yamanni pərk etixkə U yetəkləydu;
Məminlərgə Əz yolini əgitudu. 10 Uning əhdisi
wə həküm-guwahlini tutkanlarning həmmisigə
nisbətən, Pərwərdigarning barlik yolliri əzgərməs
muhəbbət wə həqikəttur. 11 Əz naming üqün, i
Pərwərdigar, Kəbihlikim intayin eojir bolsimu, Sən
uni kəqüriwətkənsən. 12 Kimki Pərwərdigardin
əymənsə, Huda Əzi talliojan yolda uningəja [həqikətni]
əgitudu; 13 Uning jeni azadə-yaxilikta yaxaydu,
Uning nəslə yər yüzigə miras bolidu. 14 Pərwərdigar
Əzidin əyminidəjanlar bilən sirdaxtur; U ularəja
Əz əhdisini kərsitip beridu. 15 Mening kəzlim
həmixə Pərwərdigarəja tikilip qaraydu; Qünki U
putlimimni tordin qikiriwetidu. 16 Manga qarap
mehir-xəpəkət kərsətkəysən; Qünki mən əjeribanə,
dərdməndurmən. 17 Kənglümning azarliri kəpiyip
kətti; Meni bəskən kismaklardin qikərojaysən. 18
Dərdlimimni, azablimimni nəziringgə aləjin, Barlik
gunahlimimni kəqürgəysən! 19 Mening düxmənlimimni
nəziringgə aləjin, Qünki ular kəptur; Ular manga
qongqur əqmənlik bilən nəprətlinidu. 20 Jenimni
səqliəjaysən, meni kətkuzəjaysən; Meni xərməndilikte
qaldurmiojaysən; Qünki mən Seni baxpanahim kildim.
21 Kəngül sapliki wə durusluk meni koədiəja;
Qünki mən Sanga ümid baəlap kütüwatimən. 22 I

Huda, Israilni barlik külpətliridin kətkuzup hərlükke
qikərojaysən!

26 Dawut yazəjan küy: — Mən üqün həküm
qikərojaysən, i Pərwərdigar; Qünki mən əz
duruslukumda turup mangdim; Mən Pərwərdigarəja
tayinip kəlgənmən; Mən teyilip kətməymən. 2 Meni
sinap bəkkəysən, i Pərwərdigar, meni təkxürüp
bəkkən; Wijdanimni, kəlbimni tawliojaysən; 3 Qünki
əzgərməs muhəbbitingni kəz aldımda tutkanmən;
Mən həqikitingni əzümgə yetəkqi kəlip mangdim.
4 Mən yaləjanqilar bilən həmdastihan olturmidim;
Sahtipəzlərgə həmrah boluxkə kirməymən. 5 Yamanlik
kəloquqilar jamaitidin yirginimən; Rəzillər bilənmu
olturmaymən. 6 Kəllirimni gunahsizlikta yuyimən;
Xunda, kurbangahingni aylinip yürələymən. 7 Wə
həm təxəkkürlərnə anglitimən; Barlik karamətliringni
jakarlaymən. 8 I Pərwərdigar, makaning boləjan
əyni, Xan-xəriping turəjan jayni səyüp kəldim; 9
Jenimni gunahkarlar bilən, Həyatimni kənhorlar
bilən billə elip kətmigəysən; 10 Ularning kəlida
suyikəstlər bardur, Ong kəli pərilərgə taldi. 11 Mən
bolsam, duruslukumda mengip yüriwimən; Meni
hərlükke qikərip kətkuzəjaysən, Manga mehir-xəpəkət
kərsətkəysən. 12 Putum bolsa tüptüz jayda turidu;
Jamaətlər arisida turup Pərwərdigarəja təxəkkür-
mədhəyilər kəyturimən.

27 Dawut yazəjan küy: — Pərwərdigar mening
nurun wə nijatlikimdur; Mən yənə kimdin
kərkəy? Pərwərdigar həyatimning kərojinidur; Mən
kimning aldida titrəy? 2 Yamanlik kəloquqilar
«Uning ətlirini yəyli» dəp manga hujum kəlojanda,
Rəqiblim, düxmənlimim manga yəkinlaxkənda,
Putlixip, yikildi ular. 3 Zor qoxun bargah kərup
meni kərxawəja alsimu, Kəlbimdə heq kərkəng
yok; Manga urux kəzojəsimu, yənəla hatirjəm
turiwimən. 4 Pərwərdigardin birlə nərsini tiləp
kəldim; Mən xuningəja intiliməktimənki: — Əmür
boyi Pərwərdigarning əyidə bolsam, Pərwərdigarning
güzəllikigə qarap yürsəm, Uning ibadəthanisida
turup, yetəkləxigə muyəssər bolsam, dəymən. 5
Bəximəja kün qüxkəndə, U meni sayiwini astioja alidu;
Meni qədirining iqidə aman səkləp yoxuruwalidu.
U meni uyultax üstigə mukim turəjuzidu. 6
Xunga hazır ətrapimdiki düxmənlimim aldida bəxim
yukiri kətürüldü. Uning mukəddəs qədirida tənənə
kəlip kəurbanliklər sunimən; Nahxa-küylər eytimən,

munajatlarni eytimən Pərwərdigarə! 7 Nida
kilojinimda awazimni angliəaysən, i Pərwərdigar;
Manga mehīr-xəpkət kərsitip, ijabət kiloəaysən. 8
Əz kənglüm: «Uning didarini izdənglar!» dəydu;
Didaringni, i Pərwərdigar, əzüm izdəymən. 9 Məndin
Əzūngni qaqurmioəaysən! Əzəpələngəndə kulungni
neri koəlimioəaysən; Sən meningdin yardimingni
ayimay kəlding; Sən məndin ayrilmioəaysən, meni
taxliwətmigəysən, i Nijatkarim Huda! 10 Ata-anam
meni taxliwətsimu, Pərwərdigar meni kuqikioəa alidu.
11 Manga Əz yolungni əgətkəysən, i Pərwərdigar;
Küxəndilirim [paylap yürməktə], Meni tüz yoloəa
baxliəaysən. 12 Meni rəqiblimning məyligə
tapxurmioəaysən, Qünki manga qara qaplxmakqi
boloəan yaloəanqilar heli kəptur, Ularning nəpəslirimu
zorawanliktur. 13 Ah, Pərwərdigarning mehribanlikini
tirikləarning zeminidə kərüxkə kəzüm yətmigən
bolsa...! 14 Pərwərdigarni təlmürüp kütkin! Jigərlək bol,
kəlbing mərdanə bolsun! Xundak kıl, Pərwərdigarni
təlmürüp kütkin!

28 Dawut yazoəan küy: — I Pərwərdigar, Sanga nida
kılıməni; I mening Qoram Texim, manga süküt
kılmioəaysən; Qünki Sən jimjit turuwalisang, Mən
qongqur hangəoəa qüxidoəanlarəoəa ohxaxla bolimən.
2 Sanga pəryad kətürginimdə, Sening muqəddəs
kalamhanangoəa qolumni kətürginimdə, Mening
iltijalirimning sadasini angliəaysən! 3 Meni rəzillər
wə kəbiəhlik kiloəuqilar bilən billə taxliwətmigəysən;
Ular əozida yekınliri bilən dostanə sezləxsimu,
Kənglidə əqmənlik bardur. 4 Ularning kılmixlirioəa
qarap, Ixlirining yamanlikioəa qarap ix tutkəysən;
Qolining kiloəanliri boyiqə əzlırigə yanduroəaysən;
Tegixlik jazani əzlırigə qayturoəaysən. 5 Qünki
ular nə Pərwərdigarning kiloəanlirini, Nə kollirining
ixligənlirini heq nəzirigə almaydu, [Pərwərdigar]
ularni əulitip, qaytidin bax kətürgüzmaydu. 6
Pərwərdigarəoəa təxəkkür-mədhıyə qayturulsun; Qünki
U mening iltijalirimning sadasini angliəoəan. 7
Pərwərdigar mening küqüm, mening kəlkənimdur;
Mening kənglüm uningəoəa ixəndi, Xuning bilən
yardəm taptim; Xunga kənglüm zor xadlinidu, Əz
küyüm bilən mən Uni mədhıyiləymən. 8 Pərwərdigar
Əz [həlkəning] küqidur, Xundakla məsiə kiloəinioəa
kutkuzəuqu qoroəandur. 9 Əz həlkəngni kutkuzəoəaysən,
Mirasingni bərikətlik kiloəaysən; Ular ni padıqidək
beqıp ozuklanduroəaysən, Mənggügə ularni kətürüp
yürgəysən.

29 Dawut yazoəan küy: — Pərwərdigarəoəa
bərgəysilər, i Qudrətlik Boloəuqining pərzəntliri,
Pərwərdigarəoəa xanu-xəwkət, küq bərgəysilər! 2
Pərwərdigarəoəa Əz namioəa layıq xanu-xəwkət
bərgəysilər; Pərwərdigarəoəa pak-muqəddəslikning
güzəllikidə səjdə kılinglar! 3 Pərwərdigarning sadasi
qongqur sular üstidə həküm süridu; Xan-xərp
ıgisi boloəan Təngri güldürməmilarni yangritidu;
Pərwərdigar büyük dengizlar üstidə həküm süridu. 4
Pərwərdigarning sadasi küqlüktur; Pərwərdigarning
sadası həywətkə toloəandur; 5 Pərwərdigarning sadasi
kedir dərəhlirini sunduriwetidu; Bərək, Pərwərdigar
Liwandiki kedirlarni sunduriwetidu. 6 U ularni
mozay oynaklawatqandək oynaklıtidu; Yawa kalining
balisi oynaklawatqandək, U Liwan wə Sirion teəojini
oynaklıtidu. 7 Pərwərdigarning sadasi qakmaqlarning
yalkunlirini xahlitwetidu; 8 Pərwərdigarning sadasi
qəl-jəzirini zilziligə salidu; Pərwərdigar Kədəxtiki
qəl-jəzirini zilziligə salidu; 9 Pərwərdigarning sadasi
dub dərəhlirini həryan toloəitidu, Ormanliklarni
yalıngaqılaydu; Uning muqəddəs ibadəthanisida
boloəan həmmisi «xanu-xəwkət!» dəp təntənə kılidu.
10 Pərwərdigar topan üstigə həkümranlik kılip
olturidu; Bərək, Pərwərdigar mənggügə padıxah
bolup həküm sürüp olturidu. 11 Pərwərdigar Əz
həlkigə kudrətni bəhx etidu; Əz həlkəni aman-
hatırjəmlik bilən bərikətləydu.

30 Muqəddəs ibadəthanini Hudaəoəa ataxni təbrıkləp,
Dawut yazoəan küy: — Mən Seni aliy dəp
uluəlayməni, i Pərwərdigar, Qünki Sən meni
pəstin yukiri kətürdüng, Dıxmənlimimni üstümdin
huxallandurmiding. 2 I Pərwərdigar Hudaıym, mən
Sanga nalə kətürdü, Sən meni sakayttıng. 3 I
Pərwərdigar, Sən təhtisaradin jenimni elip qıktıng,
Hangəoəa qüxidoəanlar arısidin manga həyat berip
saklıding. (Sheol h7585) 4 Pərwərdigarəoəa küy eytinglar, i
Uning ihlasmən bəndiliri, Uning pak-muqəddəslikini
yad etip təxəkkür eytinglar. 5 Qünki Uning əzəzıpi
dəkikidə etüp ketidu, Xapaiti bolsa əmürwəyət bolidu;
Yıoəa-zar keqıqə qonup qəlsimu, Huxallıq tang səhər
bilən təng kelidu. 6 Mən bolsam əz rahət-pəraəojimdə:
«Mənggügə təwrənməy muqim turimən» — dedim.
7 Pərwərdigar, xapaiting bilən, mening teəojimni
mustəhkəm turoəuzəoəaniding; Əmma Sən didaringni
qaqurup yoxurdung; Mən alaəzadə bolup kəttim; 8
Mən Sanga nalə-pəryad kətürdü, i Pərwərdigar;
Mən [Sən] Rəbkə iltija kıldim: — 9 — Mening

kenim təkülüp, hangoja kirsəm nemə paydisi bardur? Topa-qang Seni mədhıyiləmdü? U həkikitingni jakarlıyalamdu? **10** Angliqajsən, i Pərwərdigar, manga xəpəkət kərsətkəysən; i Pərwərdigar, manga yardəmdə boləjaysən! **11** Sən matəm kəyojusini ussul oynaxlarəja aylandurdung; [Həzilik] bez kiyimimni saldurıwetip, Manga huxallikni bəlwəoq kilip baəqliding; **12** Xunga mening rohim süküt kılmay, Sanga küylər okusun! i Pərwərdigar, mening Hudayim, Sanga əbədil'əbədgiqə təxəkkürləni eytimən!

31 Nəoqmıqılərnıng bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Sən Pərwərdigarni, mən baxpanah kildim; Meni heqqaqan yərgə karitip koymiojaysən; Öz həkkanıyliking bilən meni azad kilip kutkuzəjaysən; **2** Manga kulak saləjaysən, meni tezrək kutkuzəwaləjaysən; Manga kəoram tax, Əzümni koqdaydiojan kərojanlık kəl'ə boləjaysən. **3** Qünki Sən mening uyultexim, mening kəroqinimdursən; Xunga Əz naming üqün meni yetəkligəysən, meni baxliəjaysən. **4** Manga yoxurun selinəjan tuzaktin kədəmlirimni tartkəysən; Qünki Sən mening baxpanahimdursən. **5** Mən rohimni kolungəja tapxurdum; Sən manga nijatlık kilip hərlükke qikərojanənsən, i Pərwərdigar, hək Təngri. **6** Yaləjan ilahlarəja qəkunidiojanlardin yirginip kəldim; Mən bolsam Pərwərdigarəja etikad kilimən. **7** Əzgərməs muhəbbiting bilən huxal bolup xadlinimən; Qünki mening harlikimni kərdüngsən; Jenimning azap-okubətliridin həwər taptıng. **8** Meni düxmənlirimning kolioja qüxürmiding, Bəlki putlirimni kəngri jəyoja turəjuzdung. **9** i Pərwərdigar, manga rəhim-xəpəkət kərsətkəysən, Qünki beximoja külpət qüxti; Dərd-ələmdin kəzüm tügüxəy dəp kəldi, Jenim, wujudummu xundak. **10** Həyatim kəyoju-həsət bilən, Yillirim əjəm-əjussə bilən uprawatidu. Gunahim tüpəylidin məoqdurum kəyəy dəp kəldi, Ustihanlirim sizip kətti. **11** Mən rəqıblirimning iza-ahənitigə kəldim, Yəqinlirim aldidə tehımu xundak; Tonuxliriməjımu bir wəhimə boldum; Koqıda meni kərgənlərmu mənədin dajip kəqidu. **12** Həmməylən meni əlgən ədəmdək, kənglidin qikərip taxlaxti; Puquq qinidək bolup kəldim. **13** Qünki nurojunlarning təhmətlirini anglidim, Wəhimə tərəp-tərəplərdə turidu; Ular manga hujum kilixkə məslihətləxiwatidu, Jenimni elixkə kəst kilixiwatidu. **14** Biraq mən Sanga tayinimən, i Pərwərdigar; «Sən mening Hudayim!» — dedim. **15** Mening künlirim Səning kolungdidur; Meni düxmənlirimning kolidin

həm manga ziyankəxlik kıləjuqılardın kutkuzəjaysən. **16** Kulungəja didaringning jilwisini qüxürgəysən; Əzgərməs muhəbbiting bilən manga nijatlık ata kıləjaysən. **17** i Pərwərdigar, meni yərgə karitip koymiojaysən; Qünki mən Sanga iltija kıldim; Rəzillər yərgə kərap kəlsun; Uların g təhtisarada zuwani tutulsun; (Sheol h7585) **18** Yaləjan ləwlər zuwandin kəlsun! Ular həkkanıyləni haliojanqə mazaq kilip təkəbburluk bilən səzliməktə! **19** Əzün gni baxpanah kıləjanlar üqün insan balilirining kəz aldidə kərsətkən iltipatliring, Yəni Əzün gndin kərkıdiojanlar üqün, saklıəjan iltipət-nemətliring nəkədər moldur! **20** Sən ularnı insanlarning suyikəstliridin Əz huzurungdiki yoxurun dalda jəyoja alısən; Sən ularnı til-ahənatlərdin sayiwiningdə yoxurup koyısən. **21** Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhıyilər yollansun! Qünki U əzgərməs muhəbbitinı zulmətlik bir xəhərdə əjayib nimayən kildi! **22** Qünki mən dəkkə-dükkidə hədukuq: — Seni, meni kəzidin qikərip kəydimikin, dəp kərkənidim; Həlbuki, mən nalə kətürüp yelinəjinimda, pəryadimoja kulak saldıng. **23** Pərwərdigarni səyünglar, i Uning barlık məmin bəndiliri! Pərwərdigar Əzigə sadıqləni koşdaydu, Həm təkəbburluk bilən ix kıləjuqılarning kilmixlirini əz bexioja həssiləp kəyturidu! **24** i Pərwərdigarni təlmürüp kütənlər, Jigərlık bol, kəlbıng mərdənə kılinsun!

32 Dawut yazəjan «Maskıl»: — Itaətsizlikliri kəqürüm kılınəjan, Gunahlıri yepiləjan kixi bəhtliktur! **2** Pərwərdigar rəzillikliri bilən həsəblaxməydiojan, Rohıda heqkəndək hiylilik yəq kixi bəhtliktur! **3** Mən [gunahimni ikrar kilmay], süküttə turuwəlanidim, Kün boyi ahə-piojan iqidə, Səngəklirim qirip kətti; **4** Qünki meni bəskən kolung manga kəqə-kündüz əojir boldi; Yazdiki kuroqəkqilikətə yilikim kəojirap kətti. (Selah) **5** Əmdi gunahimni Səning aldingdə etirap kıldim, Kəbihlikimni Səndin yoxurıwərməydiojan boldum; Mən: «Pərwərdigarəja asiylıklirimni etirap kilimən» — dedim, Xuning bilən Sən mening rəzil gunahimni kəqürüm kılding. (Selah) **6** Xunga Seni tapalaydiojan pəyttə, Hərbir ihlasmən Sanga dua bilən iltija kılın! Qəng topanlar ərləp, təxip kətkəndə, [Sular] xu kixigə hərgiz yəqinlaxməydu. **7** Sən mening dalda jəyimdursən; Sən meni zulumdin sakləysən; Ətrapimni nijatlık nahxiliri bilən kəpləysən! (Selah) **8** — «Mən sən mengixkə tēgixlik yolda seni yetəkləymən həm tərbiyləymən; Mening kəzüm üstıngdə boluxi bilən

sanga nāsīhət kīlimən. **9** Əkli yok boləjan at yaki exətkək bolma; Ularni qəkləxkə tizginləydiəjan yügən bolmisa, Ular hərgiz sanga yəkin kəlməydu». **10** Rəzillərgə qüxüdiəjan kayətu-həsərtlər kəptur, Birək mehir-xəpəktlər Pərwərdigarəja tayanəjan kixini qəridəydu; **11** I həqkaniylar, Pərwərdigar bilən xadlinip hursən bolunglar; Kəngli duruslar, huxallıktin təntənə qilinglar!

33 Əy həqkaniylar, Pərwərdigar üqün təntənə qilinglar! Mədhjiyləx duruslar üqün güzəl ixtur. **2** Rawab bilən Pərwərdigarni mədhjiylənglar; Ontarəja təngkəx bolup, uningəja küyləni eytinglar. **3** Uningəja atəp yəngi bir munajət-nəhxini eytinglar; Mahirlik bilən qelip, awazinglarni yukiri yangritinglar. **4** Qünki Pərwərdigarning səzi bərhəktur; Uning barlik ixliri wədilirigə sadəkətlıktur. **5** U həqkaniyə həm adalətni yaxhi kərgüqidur; Yər-zəmin Pərwərdigarning məhribanlığı bilən toləjandur. **6** Pərwərdigarning səzi bilən asmanlar yaritələjan, Uning əozidiki nəpəs bilən ularning barlik kəxunlirimuyaritələjandur; **7** U dengizdiki sularni bir yərgə yəyöp dəwiləydu; U okyanlarni ambarlar iqidə saklap turidu; **8** Pütkül yər yüzidikilər Pərwərdigardın əymənsun; Dnyadiki pütün jan igiliri Uningdin kərkup, hərmətlisun; **9** Qünki Uning bir səzi bilənla ix pütürülgənidi; Uning bir əmri bilənla degənliri bərpə qilinəjanidi. **10** Pərwərdigar əlləning pilanini tosiwetidu; U kəwmlarning hiyallirini bikar qiliwetidu. **11** Pərwərdigarning nəsihəti mənggügə turidu; Kəlbidiki oyliri dəwrdin-dəwrgə ixkə axurulidu. **12** «Pərwərdigar bizning Hudayimizdur» dəydiəjan kəwm bəhtlıktur! Yəni Əz mirasi boluxkə talləjan həlk bəhtlıktur! **13** Pərwərdigar ərxin yərgə nəzər salidu, U pütkül insanlarni kərtip turidu. **14** Turaləjusidin yər yüzidikiləning həmmisigə qaraydu; **15** U ularning hər birining kəlbilirini Yasələjuqidur; Ularning barlik ixlirini dəngsəp qikkuqidur. **16** Padixah bolsa kəxunlirining kəplüki bilən əjalib bolalmaydu; Palwan əzining zor küqi bilən əzini kütquzalmaydu; **17** Tolparəja tayinip həwp-hətərdin kütquzulux bihudilıktur, U zor küqi bilən həqkimni kütquzalmaydu; **18** Mana, ularning jenini əlümdin kütquzux üqün, Kəhətpiliktə ularni həyat saklax üqün, Pərwərdigarning kəzi Əzidin əyminidiəjanlarning üstidə turidu, Əzining əzgərməs muhəbbitigə ümid bəqləjanlarning üstidə turidu. **20** Bizning jenimiz Pərwərdigarəja təlmüridu; Bizning yərdəmqimiz,

Bizning kəlkənimiz U bolidu. **21** Xunga Uning bilən kəlbimiz xadlinip ketidu; Qünki Uning mukəddəs namioəja tayinip ixəndük. **22** I Pərwərdigar, biz Sangila ümid bəqləjanimizdək, Səning əzgərməs muhəbbitingmu üstimizdə boləjay!

34 Dawut yazəjan küy: — (Dawut Abimələk [padixahning] aldida yürux-turuxini bəxkiqə qiliwələjanda, [Abimələk] uni həydiwətkən wəqittə yazəjan) Mən hər kəndə wəqitlərdə Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhjiyə kayturimən; Uni mədhjiyləx əozimdin qüxməydu. **2** Kəlbim Pərwərdigarni iptiharlinip mədhjiyələydu, Məminlər buni anglap xadlıktə bolidu. **3** Mən bilən billə Pərwərdigarni uluqlanglar, Birlikdə Uning namioəja mədhjiylər yangritayli. **4** Pərwərdigarni izdidim, U məning duayimni ijabət qildi, Məni bəskən barlik wəhimə-kərkunqlirimdin kütquzdi. **5** [Məminlər] Uningəja təlmürüp nurlandı; Yüzliri yərgə kəritilmidi. **6** [Mən] pəkir-biqərə [Uningəja] nida qildi, Pərwərdigar anglap, məni həmmə awariqiliklərdin kütquzdi. **7** Pərwərdigarning Pərixisi Uningdin əyminidiəjanlarni kəozdəp ətrəpioəja qədirini tikidu, Ularni kütquzidu. **8** Pərwərdigarning məhribanlığını tetip, bilgin, Uningəja ixinip tayanəjan adəm nəmidəgən bəhtlıktur! **9** I Uning mukəddəs bəndiliri, Pərwərdigardın əymininglar! Qünki Uningdin əyminidiəjanlarning həq nərsisi kəm bolmas. **10** Küqlük arslanlar əozüksiz kəlip əq qəlsimu, Əmma Pərwərdigarni izdigüqiləning həqbir yaxhi nərsisi kəm bolmas. **11** Kəlinglar balilirim, mənə kulaq səlinglar; Mən silərgə Pərwərdigardın əyminixni əgitip kəoyay. **12** Həyatni ətiwarləydiəjan kixi kim? Kimning uzun wə yaxhi künləni kərgüsü bar? **13** Undəktə tilingni yamanlıktin tartip yür, Ləwliring məkkarlıktin neri bolsun; **14** Yamanlıktin ayirilip yirək bolup, güzəl əməlləni kəlip yür; Aman-hatirjəmlikni izdəp, uni kəozlap yür. **15** Pərwərdigarning kəzi həqkaniylarning üstidə turidu, Uning kuliki ularning iltijəliroəja əok q turidu; **16** Pərwərdigarning qirayi rəzillik kəloquqiləroəja kərx qikar, Ularning hər kəndə nam-hatirilirini yər yüzidin əlip taxlar; **17** Həqkaniylar iltijə qilidu, Pərwərdigar anglaydu, ularni barlik əzəb-muxəkkətliridin kütquzidu; **18** Pərwərdigar kəngli sunukləroəja yəkındur, Rohi əzilgənləni kütquzidu. **19** Həqkaniylar duq kəlgən awariqiliklər kəptur; Birək Pərwərdigar ularni bularning həmmisidin kütquzidu. **20** [U həqkaniyning] səngəklirini sak kəlduridu,

Ulardin birsimu sunup kətməydu. **21** Yamanliqning ezi razillərni ɵltüridu; Həkkaniylarəja nəprətlinidəjanlar gunahta qalidu. **22** Pərwərdigar Əz kullirining janlirini bədəl tɵləp hɵrlükkə qikiridu; Uningəja tayanəjanlardin hɵqkiməgə gunah bekitilməydu.

35 Dawut yazəjan küy: — I Pərwərdigar, mən bilən elixkanlar bilən elixkaysən; Manga jəng kiləjanlarəja jəng kiləjaysən! **2** Kəlungəja sipar wə kəlkən aləjin; Manga yardəmgə ornungdin turəjaysən; **3** Nəyzini suəjurup, meni kəşəlatwətkənlarning yolini tosəkaysən; Mening jeniməja: «Mən sening nijatliqindurmən!» — degəysən! **4** Mening həyatiməja qəng salmaqçı boləjanlar yərgə karitilip xərməndə boləjay; Manga kəst əyligənlər kəynigə yandurulup rəswa boləjay. **5** Ular goya xamalda uqkan samandək tozup kətkəy; Pərwərdigarning Pərixtsi ularni tarkitiwətkəy! **6** Ularning yoli karəngəju wə teyiləq boləjay, Pərwərdigarning Pərixtsi ularni kəşəliwətkəy! **7** Qünki ular manga orunsiz ora-tuzək təyyarlıdi; Jenimni səwəbsiz elixka ular uni kolidi. **8** Həlakət tuydurməstin ularning bexiəja qüxkəy, Əzi yoxurun kuroəjan torəja əzi qüxkəy, Həlakətkə yikiləjay. **9** U qəşdə jenim Pərwərdigardin səyünidu, Uning nijatliq-kutkuzuxidin xadlinidu! **10** Mening həmmə ustihanlirim: — «I Pərwərdigar, kimmu Səngə təngdəx keləlisun?» — dəydu, — «Sən ezilgən məmīnlərni küqlüklərnin qənggilidin, Ezilgənlər həm yəksullarni ularni buliəjuqılardın tartiwəlip kutkuzisən». **11** Yawuz, yələjan guwahqılar kəşəp, Həwirim bolmiəjan gunahtlar bilən üstümdin xikəyət kilmaqta. **12** Ular mening yahxilikiməja yamanliq kilip, Meni panahsiz yetim kilip kəyənidi! **13** Ləkin mən bolsam, ular kəsəl boləjanda, Bəzni yəgəp kiyiwəldim; Ular ni dəp roza tutup, əzümni təwən kildim; Əmdi duayim bolsa həzir bəşriməja yenip kəldi! **14** Mən bu ixlardin dost yaki kəşindiximning bexiəja qüxkən ixka ohxax məyüslinip yürdüm, Mən əz anisiəja həza tutkəndək, beximni selip yürdüüm. **15** Biraq mən putlixip kətkinimdə, Ular huxal boluxup kətkənidi, Bir yərgə jəm boldi; Dərwəkə jəm boluxup muxu zorəwanlar manga kərxə qikixti, Biraq həwirim yəq idi. Ular meni parə-parə kilix üqün tohtiməy zərbə bərixti. **16** Huddi bir qixləm pəxkal üstidə qəkqəq wə talax kiləjan hudəsizlərdək, Ular manga qixlirini əjuqurlitip hiris kilixti. **17** I Rəb, kəqəniəje pərwə kilməysən? Jenimni ularning həkətitidin kutkuzəjaysən, Mening birdinbir həyatimni [muxu]

yirtkuq xirlarning əşzidin tartiwələjaysən! **18** Zor jamaət arisida mən Səngə təkəkür eytimən; Nurojunliəjan hək arisida Səni mədhilyəymən. **19** Yələjan səwəb bilən manga rəkib boləjanlarni üstümdin xadlandurmioəjaysən; Məndin səwəbsiz nəprətləngənlərni əzərə kəz kixisturmioəjaysən! **20** Ular dostən səz kilməydu, Zemindəki tinqlikərwərlərgə pitnə-iəwa tokuməktə. **21** Ular manga kəşəp əşzini yəşəjan əşz: «Way-way! Kütkünimizni əz kəzimiz bilən kəşəwəldük!» — dəyixidu. **22** I Pərwərdigar, Sən bularni kəşəp qikəting, süküt kilmioəjaysən; I Rəb, məndin Əzünəni yirəkəxturmioəjaysən; **23** Kəşələjaysən, Mən üqün həküm qikixixkə əyənəjaysən, I mening Hudəyim — Rəbbim! **24** Mening ixim üstidə əz həkkaniylikəng boyiqə həküm qikəşəjaysən, i Pərwərdigar Hudəyim; Ular ni mening [ənguxsizlikimdin] xadlandurmioəjaysən! **25** Ular kənglidə: «Wah! Wah! Əşəp əbdən boldi!» — dəyixmisun; Yaki: «Uni yutuwəttük!» — dəyixmisun. **26** Mening ziyinimdin huxal boləjanlar yərgə karitilip xərməndə boləjay; Meningdin əzlrini üstün tutkuqılarning kiyim-kəşəki hijəlat wə nomussuzluk bolsun! **27** Mening həkkaniylikimdin səyüngənlər təntənə kilip xadlansun! Ular həmixə: «Əz kulining əmən-əsənlikigə səyüngən Pərwərdigar uluəjansun!» — dəgəy. **28** Xu qəşdə mening tilim kün boyi həkkaniylikəng toəşəruk səzləydu, mədhilyənlərni yəngritidu.

36 Nəşimiqilərnin bexiəja tapxurulup əkəlsun dəp, Pərwərdigarning kəli Dawut yazəjan küy: — Rəzil ədəmning əşyilikə mening kəşəbmədə bir bəxəşətni pəydə kilidu: — «Uning nəşiridə Hudədin kəşəkidəjan ix yəktur!». **2** Qünki u əz-əzini məhtayduki, U əz-əşigə: — «Məndə gunaht təpilmas, kiləjinim yirginlik ix əməştur!» — dəydu. **3** Əşzidiki səzələr kəşəbihlik wə hijiligərliktur; Pəşətlətik ix kilix parəşitidin u əlliburun məşrumdur. **4** U ornida yətkəndimə gunahtni kəşələydu; U durus bolmiəjan yələja mənəxinə iradə kilidu; Yamanliqtin həq nəprətlənməydu. **5** I Pərwərdigar, əzğərməs muhəbbiting əşxlərgə təkixidu; Həkikət-sədiklikəng bulutlərəja yətidu! **6** Həkkaniylikəng bükük təşlərdək, Həkümlirəng tilsimatlik qəngkür dənəizlərdəktur. I Pərwərdigar, Sən ədəmlər wə həywanlarni səkliəjuqidursən; **7** Səning əzğərməs muhəbbiting nəkədəş kimmətliktur, i Huda! Xungə insən baliliri kənatlirəng səşisidə panəşlinidu. **8** Ular əyüngidiki mol dəstihəndin toyəjuqə bəşrimən bolidu;

Sən ularoşa huzur-halawətliringning dəryasidin iқküzisən. 9 Qünki Səndila bardur hayatlik bulik; Nurungda bolup nurni kərimiz. 10 Ah, Özüngni tonup, bilgənlərgə muhəbbitingni, Kəngli duruslaroşimu həkkanıylikingni kərsitixni dawamlaxturoşaysən. 11 Təkəbburlarning putining manga hujum kilixioşa yol koymioşaysən; Rəzilləarning kəli meni ornumdin koşliwətmisun; 12 Mana, yamanlik kəloquqilar yikildi! Oqulitiwətildi, ornidin qayta turalmaydu!

37 Dawut yazoşan küy: — Yamanlik kəloquqilar tūpəylidin əzüngni kəydürmə, Nakəslərgə həsət kəilma. 2 Qünki ular ot-qəplərdək tezla üzüp taxlinidu, Yumran əsümlüklərgə ohxax tozup ketidu. 3 Pərwərdigarəşa tayan, tirixip yaxxilik kəil, Zeminda makanlixip yaxap, Uning wapa-həkikəitini ozuk bilip huzurlan. 4 «Pərwərdigarni hursənlikim» dəp bilgin, U arzu-təkliringgə yətküzidu. 5 Yolungni Pərwərdigarəşa amanət kəil; Uningəşa tayan, U qokum [tilikingni] ijabət kəilidu. 6 U həkkanıylikingni nurdək, Adalitingni qüxtiki kuyaxtək qaknitidu. 7 Pərwərdigarning aldida tinq bolup, Uni səwrqanlik bilən küt; Həramdin ronək tapқан adəm tūpəylidin, Yaman niyətliri ixka axidoşan kixi tūpəylidin əzüngni kəydürmə. 8 Aqqiқingdin yan, oşəzəptin qayt, Özüngni kəydürmə; U pəkət seni yamanlikka elip baridu. 9 Qünki yamanlik kəloquqilar zemindin üzüp taxlinidu; Pərwərdigarəşa təlmürüp kütəkənlər bolsa, Zeminoşa igidarqilik kəilidu. 10 : Kəzni yumup aқkuqila, rəzil adəm həlak bolidu; Uning makanoşa səpselip kərisang, u yok bolidu. 11 Birək yawax-məminlər zeminoşa miraslik kəilidu, Wə qəksiz arambəhxliktin huzurlinidu. 12 Rəzil adəm həkkanıyoşa kəst kəilidu; Uningəşa qixlirini oşuqurlitip hiris kəilidu; 13 Ləkin Rəb uningəşa qarap külidu; Qünki [Rəb] uning bəxiəşa kelidoşan künni kəridu. 14 Yawaxlar wə yoksullarni yikəitə üqün, Yoli duruslarni kərip taxlax üqün, Rəzillər kəliqini oşlipidin suşurup elip, Okyasining kəriqini tartip təyyarlidi. 15 Ləkin kəliqi bolsa əz yürikigə sanjilidu, Okyaliri sunduruwətilidu. 16 Həkkanıylərdiki «az», Kəpligən yamanlarning baylikliridin əwzəldur. 17 Qünki rəzilləarning biləkliri sundurulidu; Ləkin Pərwərdigar həkkanıylarni yələydu; 18 Pərwərdigar kəngli duruslarning künlirini bilidu; Ularning mirasi mənggügə bolidu. 19 Ular əşir künlərdə yərgə qarap qəlməydu; Kəhətqiliktimu ular tok yüridu. 20 Birək rəzillər həlak bolidu; Pərwərdigar bilən kərxilaxkuqilar qimənzərdiki gül-giyahdək

tozup ketidu; Ular tūgəydu; Is-tütündək tarkəlip tūgəydu. 21 Rəzil adəm ətnə elip qayturməydu; Əmma həkkanıy adəm məhrəbanlik bilən ətnə beridu; 22 Qünki [Pərwərdigar] rəhmət kəloşanlar zeminoşa igə bolidu, Birək uning lənitigə uqrioşanlar üzüp taxlinidu; 23 Mərdənə adəmning kədəmliri Pərwərdigar təripidindur; [Rəb] uning yolidin hursən bolidu. 24 U tēyilip kətsimu, yikəlip qixməydu; Qünki Pərwərdigar uning kəlini tutup yələp turidu. 25 Mən yax idim, həzir kərip kəldim; Ləkin həkkanıylarning taxliwətilgənlikini, Yaki pərzəntlirining nan tiligənlikini əsla kərgən əməsmən; 26 U küin boyi mərd-məhrəban bolup ətnə beridu; Uning əwladlirimu həlqə bərikət yətküzidu. 27 Yamanlikni taxlanglar, yaxxilik kəlinglar, Mənggü yaxaysilər! 28 Qünki Pərwərdigar adalətni səyidu, U Əz məmin bəndilirini taxliməydu; Ular mənggügə saklinidu; Ləkin rəzilləarning əwladliri üzüp taxlinidu. 29 Həkkanıylar yər-jahanəşa igə bolidu, Əbədil'əbədgiqə uningda makan tutup yaxaydu. 30 Həkkanıy adəmning əşzi danalik jakarlaydu; Uning tili adil həkümlərnə səzləydu; 31 Kəlbidə Hudaning [mukəddəs] kanuni turidu; Uning kədəmliri tēyilip kətməs. 32 Rəzillər həkkanıy adəmnə paylap yüridu; Ular uni əltürgüdək pəytni izdəp yüridu. 33 Ləkin Pərwərdigar uni dūxmənnəning qənggilioşa qixürməydu; Yaki həkümdə uni gunahka pütməydu. 34 Pərwərdigarni təlmürüp küt, Uning yolini qing tutkən; U sening mərtiwəngni kətürüp, zeminoşa igə kəilidu, Rəzillər həlak kəlinəşanda, Sən buni kərisən. 35 Mən rəzil adəmning zomigərlik kəliwətkəninə kərdüm, U huddi aynioşan barəkən yəpyexil dərəhtək ronək tapқан. 36 Birək u ətüp kətti, Mana, u yok boldi; Mən uni izdisəmmu, u tēpilməydu. 37 Mukəmməl adəmgə nəzər sal, Durus insanəşa qarə! Qünki bundək adəmning ahir kəridioşini arambəhx hatirjəmlik bolidu. 38 Itaətsizlər bolsa birliktə həlak bolixidu; Ularning kələqiki üzülidu; 39 Birək həkkanıylarning niyatliki Pərwərdigardindur; U əşir künlərdə ularning küqlük panahidur. 40 Pərwərdigar yərdəm kəlip ularni saklaydu; U ularni rəzillərdin saklap kutküzidu; Qünki ular Uni bəxpanahə kəilidu.

38 Dawut yazoşan küy: — (Əslimə üqün) 1 Pərwərdigar, oşəzipingdə tənbiş bərmigəşən, Kəhringdə meni jazalimioşaysən! 2 Qünki okliring meni zəhimləndürüp sanjidi, Kəlung üstümdin kəttik basti. 3 Kəttik oşəziping tūpəylidin ətlirimdə həq

saklik yok, Gunahim tüpəylidin ustihanlirimda aram yoktur. **4** Qünki gunahlirim boyumdin taxti; Ular kətürəlmigüsiz eşir yüktək meni besiwaldi. **5** Əhməklükimdin jarahətlirim sesip, xəlwəwəp kətti. **6** Azabtin bəllirim tolimu pükülüp kətti, Kün boyi oğmğa petip yürimən! **7** Qatiraklirim otқа toldi, Ətlirimning sak yeri yoktur. **8** Mən tolimu həlsirap, ezilip kəttim; Kəlbimdiki azab-qayocu tüpəylidin hərkiyəymən. **9** Rəb, barlik arzuyum kəz aldingdidur; Uş tartixlirim Səndin yoxurun əməs; **10** Yürükim jiojildap, həlimdin kəttim; Kəzlimrimning nuri eqti. **11** Yar-buradərlirimmu meni urəjan waba tüpəylidin, əzliniri məndin tartti; Yəqinlirimmu məndin yirak қаqti. **12** Jenimni almakçi boləjanlar tuzak kuridu; Manga ziyanni kəstligənlər zəhirini qaçmaqta; Ular kün boyi həylə-mikirləni oylimaқта. **13** Lekin mən gas adəmdək anglimaymən, Gaqa adəmdək aozzimni aqmaymən; **14** Bərək, mən angliyalmaydiojan gaslardək bolup kaldim; Aozzimda kilidiojan rəddiyə-tənbih yok. **15** Qünki ümidimni Sən Pərwərdigarəja baqlidim; Rəb Hudayim, Sən iltijayimoja ijabət kilisən. **16** Qünki mən: — «Ular mening üstümgə qikiş mahtanmiojay; Bolmisa, putlirim teyilip kətkəndə, ular xadlinidu» — dedim mən. **17** Qünki mən dəldəngxip, tügixəy dəp kaldim, Azabim kəz aldımın kətməydu. **18** Qünki mən əz yamanlikimni ikrar kilimən; Gunahim üstidə kayəurimən. **19** Lekin düxmənlirim juxkun həm küqlüktur; Kara qaplap, manga nəprətləngənlərnin sani nurojundur. **20** Wapaəja japa kilidiojanlar bolsa, mən bilən karxilixidu; Qünki mən yaxxilikni kəzləp, intilimən. **21** I Pərwərdigar, məndin waz kəqmigəysən! I Hudayim, məndin yiraklaxmiojaysən! **22** I Rəb, mening nijatlikim, Manga qapsan yardəm kiləjaysən!

39 Nəşmiqilərnin bexi Yədutunəja tapxurulojan, Dawut yazəjan küy: — «Tilim gunah kilmisun dəp, Yolliriməja dikqət kilimən; Rəzillər kəz aldında bolsa, mən aozziməja bir kəxək salimən» — degənidim. **2** Mən süküt kilip, zuwan sürmidim, Hətta yaxxilik toqrisidiki səzlərnimu aozzimdin qikarmidim; Birak dil azabim tehimu qəzoqaldi. **3** Kənglümdə zərdəm kaynidi, Oylanojanseri ot bolup yandi; Andin tilim ihtiyarsiz səzləp kətti. **4** I Pərwərdigar, əz əjilimni, Künlirimning qanqilik ikənlikini manga ayan kiləjin; Ajiz insan balisi ikənlikimni manga bildürgin. **5** Mana, Sən künlirimni pəkət nəqqə şəriqlə kilding, Sening aldingda əmrüm yok hesabididur. Bərək, barlik insanlar tik tursimu, pəkət bir tinikla, halas. (Selah) **6**

Bərək, hər bir insanning həyati huddi bir kələnggidur, Ularning aldirap-saldiraxliri bihudə awariqiliktur; Ular bayliklarni toplaydu, lekin keyin bu bayliklarni kimning kolioja juqlinidiojanlikini bilməydu. **7** I Rəb, əmdi mən nemini kütimən? Mening ümidim sangila baqlıktur. **8** Meni barlik asiqliklirimdin kutkuzəjaysən, Meni hamakətlərnin məshirisigə kaldurmiojaysən. **9** Süküt kilip zuwan sürmidim; Qünki mana, muxu [jazani] Əzüng yürügəzənsən. **10** Meni saləjan wabayingni məndin neri kiləjaysən; Qünki kolungning zərbisi bilən tügixəy dəp kaldim. **11** Sən tənbihliring bilən kixini əz yamanlikə üqün tərbiyiliginingdə, Sən huddi nərsilərgə küyə kurti qüxkəndək, uning izzət-ojururini yok kiliwetisən; Bərək, hər bir adəm bir tinikla, halas. (Selah) **12** I Pərwərdigar, duayimni angliəjaysən, Pəryadimoja kulak saləjaysən! Kəz yaxliriməja süküt kilmiojaysən! Qünki mən pütkül ata-bowilirimdək, Sening aldingda yaqa yurtluk, musapirmən, halas! **13** Manga tikkən kəzüngni məndin neri kiləjaysənki, Mən barsa kəlməs jayəja kətküqə, Meni bir'az bolsimu rəhəttin bəhrimən kiləjaysən.

40 Dawut yazəjan küy: — Pərwərdigarəja təlmürüp, küttüm, küttüm; U manga egilip pəryadimni anglidi. **2** U meni həlakət orikidin, Xundakla patqak laydin tartiwaldi, Putlirimni uyultax üstigə turojuzup, Kədəmlirimni mustəhkəm kildi. **3** U aozziməja yengi nahxa-munajatni, Yəni Hudayimizni mədhəyiləxləni saldi; Nurojun həlk buni kərup, kərkidu, Həm Pərwərdigarəja tayinidu. **4** Təkəbburlardın yardəm izdiməydiojan, Yaləjanqilikka ezip kətməydiojan, Bəlki Pərwərdigarni əz tayanqisi kiləjan kixi bəhtliktur! **5** I Pərwərdigar Hudayim, Sening biz üqün kiləjan karamətliring wə oy-niyətliringni barəjanseri kəpəytip, san-sanaksiz kiləjaysən, Kimmu ularni bir-birləp hesablap Əzünggə [rəhmət kayturup] bolalisun! Ular ni səzləp baxtin-ahir bayan kilay desəm, Ular ni sanap tügütix mumkin əməs. **6** Nə kurbanlik, nə ax hədiyələr Sening tələp-ərzuyung əməs, Birak Sən manga [səzgür] kulaklarni ata kilding; Nə kəydürmə kurbanlik, nə gunah kurbanlikini tələp kilmiding; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mana mən kəldim!» — dedim. Oram yazma dəsturda mən toqruluk pütülgən: — **8** «Hudayim, Sening kənglüngdiki iradəng mening hursənlikimidur; Sening Təwrat qanunung kəlbimgə pütüklüktur». **9** Büyük jamaət arisida turup mən həkkəniyliqni jakarlidim;

Mana bularni özümdə qilqə elip qalojum yoktur, I Pərwərdigar, Əzüng bilisən. **10** Həkkaniylikingni qəlbimdə yoxurup yürmidim; Wapadarlığingni wə nijatlığingni jakarlidim; Əzgərməs muhəbbiting wə həkikitingni büyük jamaətkə heq yoxurmastin bayan kildim. **11** I Pərwərdigar, mehribanlığiringni məndin ayimioqaysən; Əzgərməs muhəbbiting wə həkikiting hərdaim meni saklıoqay! **12** Qünki sansiz külpətlər meni oriwaldi; Qəbhiklikirim meni besiwelip, kərəlməydiqan boldum; Ular beximdiki qeqimdin kəp, Jasaritim tügixip kətti. **13** Meni qutquzuxni toqra tapkaysən, i Pərwərdigar! I Pərwərdigar, tez kelip, manga yardəm qilqaysən! **14** Mening hayatimoqə qang salmaqçı bolqanlar biraqla yərgə qaritilip rəsua kilinsun; Mening ziyinimdin hursən bolqanlar kəynigə yandurulup xərməndə bolqay. **15** Meni: — «Wah! Wah!» dəp məshirə qilqanlar öz xərməndilikidin aləqzadə bolup kətsun! **16** Biraq Seni izdigüqilərninğ həmmisi Səndə xadlinip huxal bolqay! Nijatlığingni səyqənlər həmixə: «Pərwərdigar uluqqlansun» deyixkəy! **17** Mən ezilqən həm yoxsul bolsammu, Biraq Rəb yənila meni yad etidu; Sən mening Yardəmqim, mening azad qilqoqum; I Hudayim, keqikməy kəlgəysən!

41 Nəoqmiquilərninğ bexioqə tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazqan küy: — Qerib-ajizlaroqə qəmhərlük qilqan kixi nəkədər bəhtlik-hə! Eoqir künlərdə Pərwərdigar uningqə panah bolidu. **2** Pərwərdigar uni koqddap, uni aman saklaydu; U zeminda turup bəhtiyar yaxaydu; Sən uni düxmənlirining ihtiyariqə qixürməysən! **3** Orun tutup zəiplixip yatqinida, Pərwərdigar uningqə dərman bolidu; Sən uning yatqan orun-kərpilirini raslap tüzəxtürüp turisən. **4** Mən iltija kilip: — «I Pərwərdigar, manga mehribanlık kərsətkəysən, Jenimoqə xipalix bərgəysən; Qünki mən aldingda gunah kildim» — dedim. **5** Düxmənlirim mən toqruluk: — «U qaqqanmu əlüp, nami-nəsli qurup ketər?» — dəp manga yamanlık tiləydu. **6** Birsı meni kərgili kəlgən bolsa, U aldəmqi səzlərnı kilidu; Ular kəynimdin kənglidə xumluk toplap, Andin sirtlaroqə qiqip xu ixlarnı tarkitip po atidu; **7** Manga əq bolqanlarning həmmisi manga qarita əzara kusurlixidu, Ular manga ziyankəxlik kəstidə bolidu. **8** Ular: «Uning bexioqə jin-xəytəndin bir kesəl qaplasti; Əmdı u orun tutup yetip kaldı; U qaytidin turalmaydu» — deyixidu. **9** Həttə sirdixim dəp ixəngən qədinəs dostum, Mən

bilən həmdastihan bolup tuzumni yeqənmu manga put atti. **10** Biraq Sən Pərwərdigar, manga rəhım kilqaysən; Düxmənlirimdin intiqam elixkə, Meni turoquzoqaysən; **11** Düxminimning üstümdin qəlibə kilip xadlanmioqinidin, Seni məndin səyünidu, dəp bilimən. **12** Biraq manga kəlsək, durus bolqanlığimdin, sən meni yələysən; Sən meni mənggü Əz huzurungda qəd kətürütküzüp turoquzisən. **13** Israilning Hudasi Pərwərdigaroqə əbədil'əbədgiqə təxəkkür-mədhıyə qayturuqay! Amin! Amin!

42 Nəoqmiquilərninğ bexioqə tapxurulup oqulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziloqan «Maskıl»: — Keyik eriklardiki suqə təxna bolqandək, Jenim sanga təxnədur, i Huda. **2** Mening jenim Hudaqə, hayat Təngriqə intizardur; Ah, mən qaqqanmu Hudaning huzurida kərünüxkə müyəsər bolimən? **3** Mening keqə-kündüz yeginim kəz yaxlırim bolup kəlgən; Həklər kün boyı məndin: «Hudaying kəyərdə?» dəp soraydu. **4** Ətkən künlərnı əsləp, Jenimning dərdlirini təküwatimən (Mən kəpqlik bilən ketiwetip, Hudaning əyigə təntənə kilip mēngip, Huxallıqta Həmdusana oqup, nahxa eytip, Həytni təbrıkliğən toptop koqundək, jamaət bilən billə barattım!). **5** — I jenim, Sən tenimdə nemixkə bundək kayoqurisən? Nemixkə iqimdə bundək məyüslinip kəttinğ? Hudaqə ümid baqla; Qünki Uning jamalidin qıqqan nijatlıqın, Mən Uni yənila uluqlaymən, — Mening Hudayimni! **6** Jenim iqimdə məyüslinip kətti; Xunga mən Seni seqinimən; Həttə musapirlikta İordan dəryasi boyidiki wadılarda, Hərmon taqlirida, Mizar teqıdimu Seni seqinimən. **7** Sening xarkıratmiliringning awazlırioqə, Qongqur hang bilən qongqur hang maslıxip hərkiriməktə. Sening həmmə dolqunliring həm kaynam-taxqinliring meni oqərk kildi. **8** Kündüzi Pərwərdigar əzgərməs muhəbbitinı [manga] buyruydu, Keqiliri Uning nahxisi, Wə həm hayatim bolqan Təngriqə qilqan dua manga həmrəh bolidu. **9** Mən Qoram Texim bolqan Hudaqə: — «Meni nemixkə untup qaldinğ? Mən nemixkə düxmənninğ zulumioqə uqrap, Həmixə azab qekip yürüwatimən?» — dəymən. **10** Səngəklirimni əzgəndək rəqıblirim meni məshirə kilip əyibləydu; Ular kün boyı məndin: «Hudaying kəyərdə?» — dəp soriməqta. **11** I jenim, tenimdə nemixkə bundək kayoqurisən? Nemixkə iqimdə bundək məyüslinip kəttinğ? Hudaqə ümid baqla; Qünki mən Uni yənila mədhıyiləymən, Yəni qırayimoqə salamətlik, nijatlık

ata qilouqi Hudayimni mædhÿiyilæymæn! U mening Hudayimdur!

43 I Pærwærdigar, mæn toojruluk hæküm qikarøjaysæn, Dəwayimni ækdisiz bir hæk aldidæ soriøjaysæn; Meni hÿyigær hæg kæbih adæmdin kutuldurøjaysæn. **2** Qünki Sæn panahgahim boløjæn Hudadursæn; Nemixka meni taxlawætkænsæn? Nemixka düxmænning zulumioja uqrap, Hæmixæ azab qekip yüriwatimæn?» — dəymæn. **3** Öz hækikiting wæ nurungni æwætkin, Ular meni yetækligæy! Meni muqæddæs teoijingoja, Makaningoja elip kælgæy! **4** Xuning bilæn mæn Hudaning kurbangahÿ aldioja baray, Yæni mening qæksiz huxlukum boløjæn Tængrining yenioja baray; Bærhæk, qiltar qelip Seni mædhÿiyilæymæn, i Huda, mening Hudayim! **5** I jenim, sæn nemixka bundak kayojurisæn? Nemixka iqimdæ bundak biaram bolup ketisæn? Hudaoja ümid baolja! Qünki mæn Uni yænila mædhÿiyilæymæn, Yæni qirayimoja salamætlik, nijatlik ata qilouqi Hudayimni mædhÿiyilæymæn!

44 Næojmiqilærning bexioja tapxurulup oqulsun dæp, Korahning oqulliri üqün yezilojan «Maskil»: — I Huda, öz kulaklirimiz bilæn angliduk, Atilirimiz bizgæ bayan kilip, Öz künliridæ, yæni kædimki zamanlarda Sening kilojæn zor ixliringni ukturojanidi; **2** Sæn [ata-bowilirimizning aldidæ] Öz kolung bilæn yat ællærni koøjliwetip, Ularning [zemioja ata-bowilirimizni] orunlaxturdung; Yat kowmlarolja apæt qüxürüp, ularni tarkitiwætting. **3** Bærhæk, bowilirimiz zeminni öz kiliqi bilæn alojini yok, Öz biliki bilæn ezlirini kutkuzojinimu yok; Bu bæлки Sening ong kolung, Sening biliking wæ jamalingning nurining kilojinidur; Qünki Sæn ularin hursænlik taptung. **4** Sæn Özüng mening padixahimdursæn, i Huda, Sæn Yakup üqün ojelibilær buyruojuqudursæn. **5** Sæn arkilik biz rækiblirimizni hæydiwetimiz; Naming bilæn özimizgæ karxi turojanlarni qøylæymiz; **6** Qünki öz okyayimoja tayanmaymæn, Kiliqimmi meni kutkuzalmaydu. **7** Qünki Sæn bizni rækiblirimizdin kutkuzdung, Bizgæ oq bolojanlarni yærgæ karatting. **8** Hudani kün boyi iptiharlinip mahtaymiz; Namingni æbædil'æbædgigæ mædhÿiyilæymiz. (Selah) **9** Birak Sæn [hæzir] bizni taxlawetip ahanætkæ kældurdung; Koxunlirimiz bilæn jæggæ billæ qikmaysæn. **10** Sæn rækiblirimiz aldidæ bizni qekindürdüng; Bizni oqmænlergæ haliojanqæ talan-taraj kældurdung. **11** Soyuxka tapxurulojan

koylardæk, bizni ularolja tapxurdung, ællær arisioja bizni tarkitiwætting. **12** Sæn Öz hækkingni bikarolja setiwætting, Uning kimmitidin Özüng heq beyip kætmidung; **13** Sæn bizni koxna ællærning mæshirisigæ kældurojansæn; ætrapimizdikilergæ ahanæt, zanglik obyekti kildingsæn. **14** Sæn bizni ællær arisida sèz-qøqækkæ koydungsæn, Yat kowmlar bizgæ bax qaykixip karaxmakta. **15** Mæshiræ hæg kupurluk eytkuqilarning awazi tüpæylidin, Düxmænlar wæ oq aloquqilar tüpæylidin, Kün boyi uyatim aldimdin kætmeýdu, Yüzümning nomusi meni qirmiwalidi. **17** Mana bularning hæmmisi beximizoja qüxti; Birak biz Seni untumiduk, Yaki æhdænggæ heq asiylik kilmiduk; **18** Kælbimiz heq yanmidi, Sanga sadakætsizlik kilmiduk, Kædæmlirimiz yolungdin heq ezip kætmi. **19** Birak Sæn bizni qilbærilær makanida æzding, Bizgæ ølüm sayisini qaplaxturdung. **20** ægær biz Hudayimizning namini untuojæn bolsak, Yaki yat bir ilahka kol kætürgæn bolsak, **21** Huda Sæn qoqum buni sürüxtæ kilmas idingmu, Kælbтики sirlarni bilip turidiojan tursang? **22** Birak Sæn tüpæyli biz kün boyi kirilmæktimiz; Boøjuzlinixni küttip turojan koýlar kæbi hæsablanmaæktimiz. **23** Oyojan, i ræb! Nemixka uhlap yatisæn? Ornungdin tur, bizni mænggügæ taxlawætmigæysæn! **24** Nemixka yüzüngni bizdin yoxurisæn? Nemixka külpætlirimizgæ, uqriojan zululirimizolja pisænt kilmaysæn? **25** Kariojina, jenimiz tuprakta beøjirlap yüridu; Tenimiz yærgæ qaplasti; **26** Ornungdin turup bizgæ yardæmdæ boløjaysæn! Özüngning æzgærmæs muhæbbiting sæwæbidin, Bizlærni hærlikkæ qikarøjaysæn!

45 Næojmiqilærning bexioja tapxurulup, «Nilupærlær» degæn ahangda oqulsun dæp, Korahning oqullirioja tapxurulojan, «søyümlük yar üqün» degæn «Maskil» munajat-nahxa: — Kælbimdin güzæl ix toojrisida sèzlar urojup qikmakta; Padixahka beøjixliojan munajitimni eytimæn; Tilim goya mahir xairning kælimidur; **2** Insan baliliri iqidæ sæn æng güzældursæn; Læwliring xapaæt bilæn toldurulojandur; Xunga Huda sanga mænggügæ ræhmæt kildi. **3** I büyük bolouqi, Kiliqingni askin yeningoja, Hæywiting wæ xanu-xæwkiting bilæn! **4** Hækikæt, kæmtærlük hæg adalætnei aloja sürüxkæ atlanoijingda, Xanu-xæwkæt iqidæ ojelibæ bilæn aloja bas! Xuning bilæn ong kolung ezüggæ karamæt kørkunluk ixlarni kersitidu! **5** Sening okliring øtkürdur, Ular padixahning düxmænlirining yurikigæ sanjilidu; Pütün ællær

ayiojingoja yiktilidu. **6** Sening tæhting, i Huda, æbædil'æbædliktur; Padixahliqingdiki Xahana hasang, adalætning hasisidur. **7** Sæn hækkaniylikni sœyüp, ræzillikkæ næprætlinip kælgænsæn; Xunga Huda, yæni sening Hudaying, seni hæmrahliringdin üstün kilip xadlik meyi bilæn mæsih kildi. **8** Sening kiyimliringdin murmækki, muættær wæ darqin hidi kelidu; Pil qixi sarayliridiki sazændilærning tarlik sazliiri seni hursæn kilidu. **9** Padixahlarning mælikiliri hærmætlik kenizækliringning katarididur; Hanixing Ofirdiki sap altun [zibu-zinætlærni] taqap ong kølungda turidu; **10** «Angliqin, i kizim, kœrgin, sœzlimingæ kulak saloqin; Öz kæbilæng wæ ata jæmætningni untup ka! **11** Xuning bilæn padixah güzæl jamalingoja mæptun bolidu; U sening hojang, sæn uningoja sæjdæ kil». **12** Tur xæhirining kizi [aldingda] sowoja bilæn hazir bolidu; Halayik arisidiki baylar sening xapaitingni kütidu; **13** Xahana kizning iqki dunyasi pütünlœy parlaktur, Uning kiyimlirimu zær bilæn kæxtilængæn; **14** U kæxtilik kiyimlær bilæn padixahning huzurioja kæltürülidu; Kæynidin uningoja koldax kenizæklærmu billæ yeningoja elip kelinidu; **15** Ular huxal-huram, xadlik iqidæ baxlap kelinidu; Ular birliktæ padixahning ordisioja kirixidu. **16** «Ata-bowiliringning ornioja soqulliring qikidu; Sæn ularni pütkül jahanoja hækim kilisæn. **17** Mæn sening namingni æwladdin-æwladka yad ætküzimæn; Xunglaxka barlik kowmlar seni æbædil'æbædgiqæ mædhijilæydu».

46 Næoimiqilærning bexioja tapxurulup, «Pak qizlar üqün» degæn ahangda oqulsun dæp, Korahning soqulliri üqün yezilojan küy: — Huda panahgahimiz wæ kudritimizdur; Külpætlær qüxkæn hamæn hazir bolidiojan bir yardæmqidur. **2** Xunga yær-zemin œngtürülüp, taqjar gümürülüp dengiz tæglirigæ qüxüp kætsimu, Uning dolqunliri xawqunlinip kaynam bolsimu, Örkæxliri bilæn taqjar silkinip kætsimu, Korkmaymiz. (Selah) **4** Hudaning xæhirini — Yæni Hæmmidin Aliy Boløquji makanlaxkan mukæddæs jayni, Hursæn kilidiojan ækinliri xahløjan bir dærya bardur. **5** Huda uning otturisisidur; U yær hærgiz tæwrimæydu; Huda tang etix bilænla uningoja yardæmgæ kelidu. **6** [Barlik] ællær kaynap, padixahliklar titræp kætti; U awazini koyuwætkæn hamæn, Yær erip ketidu. **7** Samawi koxunlarning Særdari boløjan Pærwærdigar biz bilæn billæ; Yakupning Hudasi egiz koroqinimizdur! (Selah) **8** Kelinglar, Pærwærdigarning kiløjanlirini kœrünglar! U yær yüzidæ kiløjan karamæt wæyranqiliklærni

kœrünglar! **9** U, jahanning u qetigiqæ boløjan uruxlarni tohtitidu; U okyalarni sunduridu, Næzilærni oxtuwetidu, Jæng harwilirini otta kœydüriwetidu. **10** U: «Tohtax, mening Huda ikænlikimni bilip koyux! Mæn pütkül ællær arisida uluqolinimæn; Mæn yær yüzidæ “büyük” dæp karilimæn» — dæydu. **11** Samawi koxunlarning Særdari boløjan Pærwærdigar biz bilæn billæ, Yakupning Hudasi bizning egiz koroqinimizdur!

47 Næoimiqilærning bexioja tapxurulup oqulsun dæp, Korahning soqulliri üqün yezilojan küy: — Barlik kowmlar, Hudani alkixlanglar! Uningoja yukiri awazinglar bilæn huxallik tæntænisini yangritinglar! **2** Qünki Hæmmidin Aliy Boløquji, Pærwærdigar, dæhxætlik wæ hæywætliktur, Pütkül jahanni sorioquji büyük Padixahdur. **3** U bizgæ hæklærni boysundurup, Bizni æl-millætlær üstigæ hækim kilidu. **4** U biz üqün mirasimizni tallap, Yæni Özi sœygæn Yakupning pæhri boløjan zeminni bekitip bærdi. (Selah) **5** Huda tæntæna sadasi iqidæ, Pærwærdigar sunay sadasi iqidæ yukiriøja kœtürüldi; **6** Hudaøja nahxa-küy eytinglar, nahxa-küy eytinglar! Padixahimizøja nahxa-küy eytinglar, nahxa-küy eytinglar! **7** Huda pütkül jahanning padixahidur; Zehninglar bilæn uningoja nahxa-küy eytinglar! **8** Huda ællær üstidæ hækim süridu; U Özining pak-mukæddæslikining tæhtidæ olturidu. **9** æl-yurtlarning kattiliri jæm bolup, Ibrahimning Hudasing hælkigæ koxuldi; Qünki jahandiki barlik kalkanlar Hudaøja tæwædur; U nækædær aliydur!

48 Næoimiqilærning bexioja tapxurulup oqulsun dæp, Korahning soqulliri üqün yezilojan küy: — Uluødur Pærwærdigar, Hudayimizning xæhiridæ, Uning mukæddæsliki turojan taqjda, U zor mædhijælærgæ layiktur! **2** Egizlikidin kœrkæm, Zion teoqi, Pütkül jahanning hursænlikidur; Ximaliy tærapliri güzældur, Büyük padixahning xæhiridur! **3** Huda koroqanlirida turidu, Bu yærdæ U egiz panahgah dæp tonulidu; **4** Mana, padixahlar yiojildi, Ular xæhærni besip øtüp, jæm boldi. **5** [Xæhærni] kœrüpla ular alakzadæ boldi; Dækkæ-dükkigæ qüxüp bædær keqixti. **6** U yærdæ ularni titræk basti, Toloqak yegæn ayaldæk ular azablandi; **7** Sæn Tarxixtiki kemilærni xærk xamili bilæn wæyran kiliwætting. **8** Kulikimiz angliøjanni, Samawi koxunlarning Særdari boløjan Pærwærdigarning xæhiridæ, Hudayimizning xæhiridæ, Biz hazir öz kezimiz bilæn xundak kœrduq; Huda mænggügæ uni mustæhkæm kilidu. (Selah) **9** Biz sening

mukaddas ibadathanang iqida turup, i Huda, Özgärmäs muhəbbitingni seöjindük. **10** Namingöja layıktur, Jahanning qət-qətlirigiqə yətküzilgən mədhıyiliring, i Huda; Sening ong qolung həkkaniylik bilən tolojan. **11** Sening adil həkümliringdin, Zion teöji xadlanöy! Yəhuda kızlıri huxal bolöy! **12** Zion teöjini aylinip mengip, Ətrapida səyli kilinglar; Uning munarlırini sanap bekinglar; **13** Keyinki əwladka uni bayan kilix üqün, Sepil-istihkamlirini kəngül köyup kəzitinglar, Qoroqlirini kəzdin kəqüringlar. **14** Qünki bu Huda əbədil'əbəd bizning Hudayimizdur; U ömürwayət bizning yetəqimiz bolidu!

49 Nəömiqilərnin bexioja tapxurulup oqulsun dəp, Korahning oşulliri üqün yezilöjan küy: — I barlik həlklər, kəngül köyup anglanglar! Yər yüzidə turuwatқанlar, kulak selinglar! **2** Məyli addiy puqra, ya esilzadilər, Ya bay, ya gadaylar bolsun, həmminglar anglanglar! **3** Aozim danalıknı səzləydu, Dilim əkilgə uyöjun ixlarnı oylap qıkidu. **4** Kulikim həkmətlik təmsilni zən köyup anglaydu, Qiltar qelip sirlik səzni eqip berimən. **5** Eöjir künlərdə, meni kiltakka qüxürməqci bolöjanlarning kəbihlıkliri ətrapimda bolsimu, Mən nemixka kərkidikənmən? **6** Ular baylıkliriöja tayinidu, Mal-mülüklirinin zorlukı bilən qongqilik kilidu; **7** İnsan mənggügə yaxap, Gər-hängni kərməsliki üqün, Həqkim öz buradərinin həyatini pul bilən kəyturuwalalmaydu; Wə yaki Hudaöja uning jenini kutulduröjudək bahanı berəlməydu; (Qünki uning jenining bahası intayin kimmət, Wə bu bahə boyiqə bolöjanda, mənggügə kərz tapxuruxi kerəktur) **10** Həmmigə ayanki, danıxmən adəmlərmu əlidu; Həmmə adəm bilən təng, nadan wə həmakətlər billə həlak bolidu, Xundakla ular mal-dunyasini əzgilərgə kəldurup ketidu. **11** Ularning kənglidiki oy-pikirlər xundakki: «Öy-imaritimiz mənggügə, Makan-turalöjilirimiz dəwrđin-dəwrgiqə bolidu»; Ular öz yərlirigə isimlırini nam kilip köyidu. **12** Birək insan özining nam-izzitidə turıwərməydu, U həlak bolöjan həywanlardək ketidu. **13** Ularning muxu yoli dəl ularning nadanlıqidur; Lekin ularning kəynidin dunyaöja kəlgənlər, yənıla ularning eytkən səzlırigə apirin oquydu. (Selah) **14** Ular köylərdək təhtisaröja yatkuzulidu; Ölüm ularni öz ozukı kilidu; Ətisi səhərdə duruslar ularning üstidin həküm yürgüzidu; Ularning güzəlliki qiritilixka tapxurulidu; Təhtisara bolsa ularning həywətlik makanidur! (Sheol h7585) **15** Birək Huda jenimni təhtisarəning ilkidin kutkuzidu; Qünki

U meni köbul kilidu. (Selah) (Sheol h7585) **16** Birsı beyip ketip, ailə-jəmətinin abruyi əsüp kətsimu, Kərkəma; **17** Qünki u əlgəndə həqnərsisini elip ketəlməydu; Uning xəhriti uning bilən billə [gərgə] qüxməydu. **18** Gərgə u ömür boyi özini bəhtlik qəşlıöjan bolsimu, (Bərhək, kixilər ronak tapkıningda, əlwəttə seni həman mahtaydu) **19** Ahiri berip, u yənıla ata-bowilirining yenioja ketidu; Ular mənggügə yoruklukni kərməydu. **20** İnsan izzət-abruyda bolup, lekin yorutulmisa, Həlak bolidöjan həywanlaröja ohxax bolidu, halas.

50 Asaf yazöjan küy: — Kədir Huda, yəni Pərwərdigar eöjiz eqip, Künqikixtin künpetixkiqə yər yüzidikilərgə murajət kildi. **2** Güzəllikning jəwhiri bolöjan Zion teöjidin, Huda julalidi. **3** Hudayimiz kelidu, U hərgizmu süküt iqidə turmaydu; Uning aldida yəwətküqi ot kelidu; Uning ətrapida zor boran-qapqun kəynaydu. **4** Öz həlknı sorak kilix üqün, U yukiridin asmanlarnı, Yərnimu guwahlıkka qakiridu: — **5** «Məning məmin bəndilirimni, Yəni Mən bilən kurbanlik arkilik əhdə tüzgüqilərnı huzurumuöja qakirip yiojinglar!» **6** Asmanlar uning həkkaniylikini elan kilidu, Qünki Huda Əzi sorak kılöjuqidur! (Selah) **7** «Anglanglar, i həlkim, Mən səz kıləy; I Israil, Mən sanga həkikətnı eytip köyayki, Məni Huda, sening Hudayingdurmən. **8** Həzir əyibliginin sening kurbanlıqlirining səwəbidin, Yaki həmixə aldında sunulidöjan köydürmə kurbanlıqlirining səwəbidin əməs; **9** Mən sening eöjilingdin həqbir öküzni, Qətanlıringdin həqbir tekini almakci əməsmən. **10** Qünki ormanlıqlardiki barlik həywanatlar Manga mənsuptur, Minglıöjan taöjdiki mal-waranlarmu Meningkidur; **11** Taöjardiki pütün uqar-qanatlarnı bilimən, Daladiki barlik janiwarlar Meningkidur. **12** Kərnim aqsimu sanga eytməymən; Qünki aləm wə uningöja tolojan həmmə nərsilər Meningkidur. **13** Əjəba, Mən öküzning gəxini yəmdimən? Tekining kəninı iqəmdimən? **14** Kurbanlik süpitidə Hudaöja təxəkkürlərnı eyt; Həmmidin Aliy Bolöjuqioja kılöjan wədənggə wəpa kıl. **15** Bexingöja kün qüxkəndə Manga murajət kıl; Mən seni kutuldurimən, Sən bolsang Meni uluöjıjaysən». **16** Lekin rəzillərgə Huda xundak dəydu: — «Məning əmirlırimni bayan kılıxka nemə həkqing bar? Əhdəmnı tilöja alöjudək sən kim iding? **17** Sən Məning təlimlırimdin yirgəding, Səzlırimni rət kilding əməsmu? **18** Oöyrini kərsəng, sən uningdin zək alding, Zınahorlar bilən xerik boldung; **19** Aözingdin

yaman gəp qüxməydu; Tiling yaloqançilikni tokuydu. **20** Öz kerindixingning yaman gepini kilip olturisən, Anangning oşliqoşa təhmət kilisən. **21** Sən bu ixlarni qilöjiningda, Mən ün qikarmidim; Dərəkə, sən Meni özünggə ohxax dəp oyliding; Ləkin Mən seni əyibləp, Bu ixlarni kəz aldingda əyni boyiqə sanga kərsitimən. **22** — I, Təngrini untuqanlar, buni kəngül koyup anglanglar! Bolmisa, siləрни parə-parə kiliwetimən; Həqkim siləрни kütquzalmaydu. **23** Birək qurbanlik süpitidə rəhmət eytqanlarning hərəkəyisi Manga xərap kəltüridu; Xundək kilip, uningəşa Öz nijatlikimni kərsitiximgə yol təyyarlioqan bolidu.

51 Nəoimiqləarning bexioşa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan küy. Bu [küy] Natan pəyoşəmbər uning yenioşa kelip, uni Bat-Xeba bilən boləjan zinahorluki toşruluk əyibligəndin keyin yezilioqan: — Əzgərməs muhəbbiting bilən, i Huda, manga mehir-xəpət kərsətkəysən! Rəhimdillikliringning kəplüki bilən asiyliklirimni eqürüwətkəysən! **2** Meni kəbihlikimdin yiltizimoşiqə yuwətkəysən, Gunahimdin meni tazilioşaysən. **3** Qünki mən asiyliklirimni tonup ikrar kildim; Gunahim həmixə kəz aldimda turidu. **4** Sening aldingda, pəkət Sening aldingdila gunah ötküzüp, Nəziringdə rəzil boləjan ixni sadir kildim; Xu wəjidin, Sən [meni əyibləp] səzlisəng, adillikəng ispatlinidu; [Meni] sorək qilöjiningda, Əzüngning pakliki ispatlinidu. **5** Mana, mən tuşuləjnimdila, yamanlikta idim, Anamning kərnida pəyda boləjnimdila mən gunahta boldum. **6** Bərhək, Sən adəmləarning qin kəlbidin səmimiylik tələp kilisən; Iqimdiki yoxurun jaylirimda Sən manga danaliki bildürisən. **7** Meni [gunahlirimdin] zofa bilən tazilioşaysən, Həm mən pak bolimən; Meni pakpakiz yuoşaysən, mən kərdinmu aq bolimən. **8** Manga xad-huram awazlarni anglatqəysən; Xuning bilən Sən əzgən ustihanlirim yənə xadlinidu. **9** Gunahlirimdin qirayingni yoxurup, Yamanliklirimni eqürüwətkəysən. **10** Məndə pak kəlb yaratqəysən, i Huda; Wujumdiki sadik rohimni yengilioşaysən. **11** Meni huzurungdin qikiriwətmigəysən; Meningdin Mukəddəs Rəhingni kayturuwalmioşaysən. **12** Ah, nijatlikəngdiki xadlikni manga yengibaxtin həs kilduroşaysən; Itaətmən roş arkilik meni yeligəysən. **13** Buning bilən mən itaətsizlərgə yolliringni egitəy, Wə gunahkarlar yeningəşa kaytidu. **14** Kən təküx gunahidin meni kutulduroşaysən, I Huda, manga nijatlik bərgüqi Huda, Xuning bilən tilim həkkanıylikəngni yangritip

küyləydu. **15** I Rəbbim, ləwlimni aqkəysən, Aşozim mədhijiliringni bayan kilidu. **16** Qünki Sən qurbanlikni hux kərməysən; Bolmisa sunar idim; Kəydürmə qurbanliklərdinmu hursənlik tapmaysən. **17** Huda kəbul kilidioqan qurbanliklər sunuk bir roştur; Sunuk wə ezilgən kəlbni Sən kəmsitməysən, i Huda; **18** Xapaiting bilən Zionəşa mehirbanlikni kərsətkəysən; Yerusaleming sepillirini yengibaxtin bina kiləşaysən! **19** U qəşda Sən həkkanıylikdin boləjan qurbanliklərdin, kəydürmə qurbanliklərdin, Pütünləy kəydürülgən kəydürmə qurbanliklərdin hursənlik tapisən; U qəşda adəmlər kurbangahingəşa buka-əküzləрни təkdim kilixidu.

52 Nəoimiqləarning bexioşa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan «Maskil»; Edomluk Doəg Saul padixahning yenioşa berip: «Dawut Ahimələkning əyigə kirdi» dəp ayəşaqilik qiləşandin keyin yezilioqan: — I noqi batur, Nəmə üqün rəzillikəngdin mahtinisən? Təngrining əzgərməs muhəbbiti mənggüliktur. **2** Ətkür ustira kəbi, Tiling zəhər qaqmaqqi, U yaloqançilik tokuwatidu. **3** Sən yaxilikning ornida yamanlikni, Hək səzləxning ornida yaloqançilikni yaxi kərisən; **4** Həman adəmnə nabut kilidioqan səzləрни yaxi kərisən, i aldamqi till! **5** Bərhək, Təngri ohxaxla seni mənggügə yokitidu; U seni tutuwalidu, yəni öz qediringdin tartip qikidu; Tirikləarning zeminidin seni yiltizingdin kəmurup taxlaydu. (Selah) **6** Həkkanıylar buni kərup kərkuxidu, Wə uni məşirə kilip külp: — **7** «Kəranglar, Hudani öz yələnqisi kilmioqan adəm, Pəkət öz bayliklirining kəplükigə tayoşan adəm; U aq kəzlüki bilən küqləndi» — dəydu. **8** Mən bolsam Hudaning əyidə əskən barəşan zəytun dərəhtəkmən, Mən Hudaning əzgərməs muhəbbitigə mənggügə tayinimən. **9** Mən Sanga əbədil'əbəd təxəkkür eytimən; Qünki Sən bu ixlarni kildingsən; Məmin bəndiliring aldidə namingəşa təlmürüp kütimən; Muxundək kilix əladur.

53 Nəoimiqləarning bexioşa tapxurulup okulsun dəp, Mahalat ahəngida Dawut yazoqan «Maskil»: Əhmək kixi kənglidə: «Həqbir Huda yok» — dəydu. Ular qiriklixip, Nəprətlik kəbih ixlarni kilixti; Ularning iqidə mehirbanlik qiləşuqi yoktur. **2** Huda ərxətə turup, insan balilirini kəzitip: «Bu insanlarning arisida, insapni qüxinidioqan birərsi barmidu? Hudani izdəyidioqanlar barmidu? **3** Həmmə adəm yoldin qikti, Həmmə adəm qiriklixip kətti, Mehribanlik qiləşuqi

yoktur, hætta birimu. **4** Nanni yegəndək Mening həlkimni yutuwaləjan, Kəbihlik kıləjuqılarning bilimi yokmidu?» — dəydu. Ular Pərwərdigarəja heqbir iltija kılmaydu. **5** Qorəkudək heq ix bolmisimu, Mana ularni əjayət zor qorəkunq basti; Qünki Huda seni qorəxawəja ələjanlarning ustihənlirini parqiləp qeqiwətti; Sən ularni hijillikkə kəydung; Qünki Huda ularni nəziridin səkət kildi. **6** Ah, Israilning nijatlikə Ziondin qikip kəlgən bolsa idi! Huda Əz həlkini əsaritidin qikirip, əzədlikkə erixtürgən qəşdə, Yəqub xadlinidu, Israil huxal bolidul!

54 Nəşimiqilərnəng bexiəja tapxurulup, tarlik sazlar bilən oqulsun dəp, Dawut yazəjan «Maskil» (Zif xəhiridikilər Saul padixahning yenioja berip: «Dawut bizning muxu yurtimizoja məküwaləjan, sili bilməmdila?» dəp ayəqəqilik kıləjəndin keyin yeziləjan): I Huda, Əz nəming bilən meni kütəzəjəysən; Zor kədring bilən dəwayimni soriojəysən. **2** I Huda, duayimni angliəjəysən; Aəzimdiki səzlərgə kulək saləjəysən. **3** Qünki yat ədəmlər mənə hujum kiliəkkə ornidin turdi; Zomigərlər mənə jenimni owliməkə; Ular Hudani nəzirigə heq ilmaydu. (Seləh) **4** Kərə, Huda mənə yardəm kıləjuqudu; Rəb jenimni yələydiəjanlar arisididur. (Seləh) **5** U düxmənlirimning yəmanlikini əzigə kəyturidu; [I Huda], Əz həkikiting bilən ularni üzüp taxliəjəysən. **6** Mən Sənə halis kurbənlilər sunimən; Nəmingni mədhiyələymən, i Pərwərdigar; Xundək kiliə əladur. **7** Qünki U mənə barlik bələkəzəldin kütəkəzdi; Düxmənlirimning məşlubiəitini əz kəzum bilən kərdüm.

55 Nəşimiqilərnəng bexiəja tapxurulup, tarlik sazlar bilən oqulsun dəp, Dawut yazəjan «Maskil»: — I Huda, duayimni angliəjəysən; Tilikimdin əzəngni kəqurmiojəysən, **2** Mənə kulək selip, jawəb bərgəysən; Mən dad-pəryəd iqidə kəzip, Ah-zar qekip yürimən; **3** Səwəbi düxmənnəng təhditliri, rəzillərnəng zulumliri; Ular beximəja əwariqiliklərnəni təkidu; Ular əzəpəlinip mənə ədəwət səkəydu. **4** Iqidə yürikim toləjinip kətti; Ələm wəhəxtliri wujudumni kəplidi. **5** Qorəkunq wə titrək beximəja qüxti, Dəhəxt mənə qəmküwəldi. **6** Mən: — «Kəptərdək kənitim bolsiqu kəxki, Uqub berip əramgəh tapar idim» — dedim. **7** — «Yirək jəyləroja kəqip, Qəl-bəyəwənlərdə məkanlixar idim; (Seləh) **8** Borən-qəpkunlardin, Kərə kuyundin kəqip, panəhəhəroja əldirar idim!». **9** ularni yutuwətkəysən,

i Rəb; Tillirini bələwətkəysən; Qünki xəhər iqidə zorəwanlik həm jədəlhorlukni kərdüm. **10** Ular kəqəkündüz səpillər üstidə əqədiyip yürməktə; Xəhər iqini kəbəhət wə xumluk kəplidi. **11** Hərəm ərzəhəwəsələr uning iqidə turidu, Səhtilik wə hijləmikirlik, kəqilərdin kətməydu. **12** Əgər düxmən mənə məşirə kıləjan bolsa, uningəja səwər kiliəttim; Bərək mənə kəmsitip, əzini məhtiojan ədəm mənə əqmənlərdin əməs idi; Əgər xundək bələjan bolsa, uningdin əzümni kəqurəttim; **13** Ləkin buni kıləjan sən ikənlikəngni — Mening bərədirim, sirdixim, əziz dostum bolup qikixingni oyliməptimən! **14** Hələyikkə kətilip, Hudaning əyigə ikkimiz billə mənəjaniduk, Əzərə xərin parənglərdə bələjaniduk; **15** Muxundək [satkunlarni] ələm tuyuksiz qəqitiwətsun! Ular təhtisərəroja tirik qüxkəy! Qünki ularning məkanliridə, ularning arisidə rəzillik turməktə. (Sheol h7585) **16** Ləkin mən bolsam, Hudəroja nida kiliəmən; Pərwərdigar mənə kütəkəzidu. **17** Ətiginə, əhximi wə qüxtə, Dərdimni təküp pəryəd kətürimən; U jəzmən sədəyiməja kulək salidu. **18** U mənə kərxə kiliəjan jəngdin mənə əmən kiliədu; Gərqə kəp ədəmlər mənə qorəxawəja ələjan bolsimu. **19** Təngri — əzəldin təhtə olturup kəlgüqi! [U nələmni] əngləp ularni bir tərəp kiliədu; (Seləh) Qünki ulardə heq əzgirixlər bolmidə; Ular Hudadin heq qorəkəydu. **20** [Həlikə bərədirim] əzi bilən dost bələjanləroja muxt kətürdi; Əz əhdisini buzup taxlidi. **21** Aəzi sərək məydimmə yumxək, Bərək kəngli jəngdur uning; Uning səzliri yəqədimmə silik, Əməliyəttə suəjərup ələjan kiliqlərdur. **22** Yükiəngni Pərwərdigarəja taxləp kəy, U seni yələydu; U həkəqəniylərnəni hərgiz təwərməydu. **23** Bərək, sən Huda əxə rəzillərnəni hələkət həngioja qüxürisən; Kənhərlər wə hijliyərlər əmrining yeriminimə kərməydu; Bərək mən bolsam, sənə təyinimən.

56 Nəşimiqilərnəng bexiəja tapxurulup, «Hilwəttiki dūb dərəhliridiki pəhtək» dəgən əhəngdə oqulsun dəp, Dawut yazəjan «Mihtəm» küy (Filiəstiyələr Gət xəhiridə uni əsirgə ələjəndə yeziləjan): — I Huda, mənə xəpəkət kərsətkəysən, Qünki insənlərnəng nəpsi yəşinəp mənə kəşliməkə; Kün boyi ular mənə bilən jəng kiliəp mənə bəsməkə; **2** Mənə kəzligən rəkiblərimning nəpsi yəşinəp kün boyi mənə kəşliməkə; Mənə həyəwə kiliəp jəng kıləjuqılər intəyin kəptur! **3** Mən qorəkəng künümədə, Mən Sənə təyinimən. **4** Mən səz-kəlamini uluə dəp mədhiyələydiəjan Hudəroja, Hudəjilə təyinimən;

Mən qorqmaymən; Nahayiti bir ət igisi meni nema qilalisun? **5** Ular kün boyi sezlirimni burmilaydu, Ularning barlik oyi manga ziyankəxlik qilixtur; **6** Ular top bolup adəmni kəstilizip, yoxurunid; Peyimgə qüxüp, jenimni elixni kütidu. **7** [Gunah] bilən gunahni yepip kaçsa bolamdu? Oʻzipping bilən əllərni yergə urəjaysən, i Huda! **8** Mening sərsanliklirimni əzüng sanap kəlgən; Kəzdin aққан yaxlirimni tulumungəja toplap sakliəjaysən; Bular dəptiringdə pütüklük əməsmu? **9** Xuning bilən mən Sanga nida qiləjan kündə, Düxmənlim qekinidu; Mən xuni bildimki — Huda mən tərəptidur! **10** Hudani — Uning sezkalamini uluəjlaymən! Pərwədigarni — Uning sezkalamini uluəjlaymən! **11** Hudanila tayanqim kildim — Mən qorqmaymən, nahayiti xu bir insan meni nema qilalisun? **12** Sanga qiləjan wədilirimgə wəpa qilimən, i Huda; Sanga təxəkkür qurbanliklirini sunimən. **13** Qünki Sən jenimni əlümdin kutulduəjansən; Sən putlirimni putlixixtin saklimamsən? Xuning bilən mən Hudaning huzurida, tiriklər turidəjan yoruklukta mangimən.

57 Nəəmiqilərnin bexioja tapxurulu, «Həlak qilmiojaysən» degən ahangda oқulsun dəp, Dawut yazəjan «Mihtam» küyi, (u Saul padixətin kəqip, əngkürdə yoxurunuwəlan qəəda yeziləjan): — I Huda, manga xəpkət kərsətkəysən, Manga xəpkət kərsətkəysən, Qünki jenim Seni panahim kildi. Muxu balayi'apət ətüp kətküə, kənatliring sayisidə panah tapimən. **2** Hudaəja, yəni Həmmidin Aliy Boləjuəja, Əzüm üqün həmmini orunlaydijəjan Təngrigə nida qilimən; **3** U ərxin yardəm əwətip meni kutkuzidu; Manga kərap nəpsi yəəjanəp, meni kəəjəwatqanlarni U rəswa kilidu; (Selah) Huda Əz mehir-xəpkəti wə həkəkitini əwətidu! **4** Jenim xirlar arisida kəldi; Mən nəpisi yəlkun kəbi boləjanlar arisida yatimən! Adəm baliliri — Ularning qixliri nəyə-əqlardur, Ularning tili — ətkür qiliqtur! **5** I Huda, ərxlərdin yukiri uluəlanəjaysən, Xan-xəriping yər yüzini kəpliojə! **6** Ular kədəmlirimgə tər kurdi; Jenim egilip kətti; Ular mening yoluməja orək koliojanidi, Ləkin əzliri iqigə qüxüp kətti. **7** Iradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən mədhijə nahxilarni eytip, Bərhək Seni küyləymən! **8** Oyojan, i rohim! I nəəmə-sazlirim, oyojan! Mən səhər kuyaxinimu oyojitimən! **9** Mən həlk-millətlər arisida seni uluəjlaymən, i Rəb; əllər arisida Seni küyləymən! **10** Qünki əzgərməs muhəəbiting ərxlərgə yətküdək uluədur; Həkəkiting bulutlarəja təaxti. **11** I Huda,

ərxlərdin yukiri uluəlanəjaysən, Xan-xəriping yər yüzini kəpliojə!

58 Nəəmiqilərnin bexioja tapxurulu, «Həlak qilmiojaysən» degən ahangda oқulsun dəp, Dawut yazəjan «Mihtam» küyi: — I kədrət igiliri, silər həkəketən adalətni sezləwatamsilər? I insan baliliri, adil həküm qikiramsilər? **2** Yəq, silər kənglünlərdə yamanlik təyarlaysilər; Yər yüzidə əz qəlunglar bilən kilidijəjan zorawanlikni əlqəwatisilər. **3** Rəzillər anisinin kərsikidila ezip ketidu; Ular tuəjulupla yəldin adixip, yəlan sezləydu. **4** Ularning zəhiri yilanning zəhiridur; Ular əz kulikini pütük kiləjan gas kobra yilandək, **5** Məyli yilanqilar xunqə qiraylik sehirlisimu, U nəy awəzioja kət'iy kulək salmaydu. **6** I Huda, ularning əəzidiki qixlirini sunduruwətkəysən! Muxu yax xirlarning tongkay qixlirini qəkiwətkəysən, i Pərwədigar! **7** Ular əkəp kətkən sulardək ətüp kətkəy; Ular əqlarni qənləp atqanda, Əqliri uqsiz bolup kətkəy! **8** Kululə yol mangəjanda izi yokilip kətkəndək, Ular yəqəp kətsun; Ayəlnin qüxüp kətkən həmilisidək, Ular kün kərmisun! **9** Kəzan yantəklarning issikini səzgüə, (Məyli ular yumran peti, yəki ot tutəxkan bolsun) U ularni tozutiwetidu. **10** Həkkəniy adəm [Hudaning] intikəmini kərgəndə huxal bolidu; Əz izlirini rəzillərnin kənida yuyidu. **11** Xunga adəmlər: «Dərwəəkə, həkkəniylər üqün in'am bardur; Dərwəəkə yər yüzidə həküm yürgüzgüqi bir Huda bardur» — dəydu.

59 Nəəmiqilərnin bexioja tapxurulu, «Həlak qilmiojaysən» degən ahangda oқulsun dəp, Dawut yazəjan «Mihtam» küyi; (bu [küy] Saul padixəh Dawutning əyini kəzləxkə payləkqilarni əwətip, uni əltürüwətməkqi boləjan qəəda yeziləjan): — I Hudayim, düxmənlimnin qənggilidin kutkuzəjaysən; Manga kərxni turəjanlardin meni egizdə amən sakliəjaysən. **2** Meni yamanlik kiləjuqilar qənggilidin kutkuzuwəlanəjaysən, Kənhər adəmlərdin meni kutkuzəjaysən. **3** Qünki mana, ular jenimni elix üqün payliməktə, Zorawanlar manga kərxni top boluxup kəstləxməktə; Bu [kiləjini] məndə boləjan birər əsilylik üqün əməs, Yəki gunəhim üqün əməs, i Pərwədigar; **4** Məndə həq səwənlik bolmisimu, ular yügürüp manga kərxni səp salidu; Mening yardimigə kəlixkə oyojan, [Həlimni] nəziringgə ələjaysən. **5** I Pərwədigar, saməwi yəxunlarning Sədari boləjan Huda, Israilning Hudasi, Barlik əl-yurtlarni sotlap-

jazalaxka ornungdin turojaysən; Kəstləxni niyət kıləuqılarning heqkaysisəja rəhım kılmiəjaysən. (Selah) **6** Ular keqisi kaytip kelip, əjaljir ittək əz-əz qız kılıp, Xəhərnı aylinip laəjaylap yürməktə. **7** Qara, ularning əzizdin ekıwatқан xəlgəylirini! Ləwlıridin kılıqlar qıqıp turidu; Ular: «Kim angliyalaydu?» — dəydu. **8** Lekin Sən Pərwərdigar ularni məshirə kılısən; Barlık əllərnı mazak kılısən! **9** I mening küqüm Boləuqı! Mən Sanga təlmürüp qarap yürimən; Qünki Huda mening yukiri panahgahımdur. **10** Manga əzgərməs muhəbbitini kərsətküqi Huda mening aldimda mangidu; Huda manga düxmənlərnıng məşlubiyitini kərsitidu. **11** Birak, [i Huda], bularnı kətl kılmay turojay; Bolmisa mening həlkim Seni untuydu. Əz küqüng bilən ularni sərsən kıləjaysən, Ularning bəxini əşjirlaxturojaysən; I Rəb, bizning kəlkınimiz! **12** Ularning əzizning buzukluğu tüpəylidin, Ləwlırining səzliri tüpəylidin, Ulardın qıkiwatқан qarəaxlar həm aldamqılıqlar tüpəylidin, Ular əz təkəbburluqi iqidə tuzakka qüxkəyi! **13** Əzəzping bilən bu ixlarəja hatimə bərgəysən, Hatimə bərgəysən! Xuning bilən ular yok bolidu; Xuning bilən yər yüzning qət-qətlirigiqə Hudaning həkikətən Yakupka həkümədarlık kılıdiojanlıki ayan boləjay! (Selah) **14** Dərwəka, ular həzirojqə keqisi kaytip kelip, əjaljir ittək əz-əz qız kılıp, Xəhərnı aylinip laəjaylap yüridu. **15** İtlardək ular ozuk izdəp hər yərdə kətraydu; Kərnı toymioquə huwlap yürməktə; **16** Lekin mən bolsam kədritingni küyləymən, Bərhək, səhərlərdə əzgərməs muhəbbitingni nahxa kılıp yangritimən; Qünki Sən mən üqün yukiri korəjan, Əşjir künlirimdə panahgah bolup kəlgənsən. **17** I mening küqüm Boləuqı, Sanga küylərnı eytimən; Qünki Huda mening yukiri korəjinimdur, Manga əzgərməs muhəbbət kərsətküqi Hudayimdur.

60 Nəşmiqılərnıng bəxiəja tapxurulup, «Guwahlık nilupəri» degən ahangda oqulsun dəp, Dawut yazəjan «Mihtam» küyi: — (Dawut Aram-Naharaim wə Aram-Zobahdıki Suriyəliklər bilən jəng kıləjanda, [uning sərdari boləjan] Yoab jənggə kayta berip, «Xor wadisi»da Edomdikilərdin on ikki ming əskərnı kılıqlıəjan qəşda yeziləjan) I Huda, Sən bizni qətkə kəkting; Bizni parə-parə kılıwətting, Sən bizdin rənjiding; Əmdi bizni yeningəja kayturoşin! **2** Sən zeminni təwritip yeriwətkəniding; Əmdi uning bəsükılrini sakaytkəysən; Qünki u dəldəngxip kətti! **3** Sən Əz həlkınggə külpət-harlıqlarnı kərgüzdüing;

Sən bizgə aləzadilikning xarabini iqukdüing. **4** Sən Əzüingdin əymınidiojanlarəja tuə tikləp bərgənsən; U həkikətəni ayan kılıxka kətürüldü. (Selah) **5** Əz səygənliring niyatlık tepixi üqün, Ong kəlung bilən kutkuzəjaysən, [Duayimni] ijabət kıləjaysən. **6** Huda Əz pak-mukəddəslikidə xundak degən: — «Mən təntənə kılımən, Mən Xəkəm diyarini bəlüp bərimən, Sukkot wadisini [təksim kılıxka] əlqəymən. **7** Gilead Manga mənsuptur, Manassəhmı Manga mənsuptur; Əfraim bolsa bəximdiki dubuləjəmdur, Yəhuda Mening əmr-pərman qıkarəjuqımdur; **8** Moab Mening yuyunux jawurumdur; Edoməja qorukumni taxlaymən; Filistiyə, Mening səwəbimdin təntənə kılınglar!» **9** Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kirəlisun? Kim Meni Edoməja elip baralisun? **10** I Huda, Sən bizni rasttinla qətkə kəktingmu? Kəoxunlirimiz bilən billə jənggə qıkmamsən? **11** Bizni zulumlardın kutuluxka yərdəmləxkəysən, Qünki insanning yədimi bikərdur! **12** Huda arkılık biz qəqum baturluq kərsitimiz; Bizgə zulum kıləjuqılarnı qəyliyüqi dəl U Əzidur!

61 Nəşmiqılərnıng bəxiəja tapxurulup, tarlık sazlar bilən oqulsun dəp Dawut yazəjan küy: — I Huda, pəryadimni angliəjaysən; Duayiməja kulak saləjaysən! **2** Yərnıng qət-qətliridə turup, Yürikim zəiplixip kətkəndə, Mən Sanga murajət kılımən: — Sən meni özümədin yukiri Koram Taxka yətkəlsən! **3** Qünki Sən manga panahgah, Düxmınim aldidə mustəhkəm mınar bolup kəlgənsən. **4** Mən qediringni mənggülik turaləjum kılımən; Kənatliring sayisidə panah tapımən. (Selah) **5** Qünki Sən, i Huda, kəsəmlirimni anglıding; Əzüingdin əymınidiojanlarəja təwə mirasni mangimu bərdingsən. **6** Padixahning künlirigə kün kəoxup uzartısən; Uning yilliri dəwrdin-dəwrgiqə bolidu. **7** U Hudaning aldidə mənggü həküm süridu; Uni aman sakılxka muhəbbət wə həkikətəni bəkitip təminləgəysən; **8** Xuning bilən aldingda iqukən kəsəmlirimgə hər küni əməl kılımən; Mən namıngni mənggü küyləymən!

62 Nəşmiqılərnıng bəxi Yədutunəja tapxuruləjan, Dawut yazəjan küy: — Jenim Hudaşıləja qarap süküttə kütidu; Mening niyatlıkım uningəındur. **2** Pəkət Ula mening koram texim wə mening niyatlıkım, Mening yukiri korəjinimdur; Mən unqilik təwrinip kətməymən. **3** Silər kəqənəjqə xu əjiz bir insənəja həjum kılısilər? Həmmınglar kıngəjıyıp

qaloqan tamni, Iroqanglap qaloqan qaxani oqulatqandək, uni oqulatmaqçisilər? **4** Uni xəhrət-həywitidin qüxürüwetixtin baxqa, ularning heq məslihəti yoxtur; Yaloqanqılıqlardın hursən ular; Aqzıda bəht tiligini bilən, Ular iqidə lənət oquydu. (Selah) **5** I jenim, Hudaşila qarap süküttə kütkin; Qünki mening ümidim Uningdındur. **6** Pəqət U mening qoram texim həm mening nijatlıkim, Mening yuqiri qorojinimdur; Mən təwrinip kətməymən. **7** Nijatlıkim həm xan-xəhritim Hudaşqa başlıqtur; Mening küqüm bolqan qoram tax, mening panahgahim Hudadidur. **8** I halayiq, Uningoşa hərdaim tayininglar! Uning aldida iq-başringlarnı təkünglar; Huda bizning panahgahimizdur! (Selah) **9** Addiy bəndilər pəqət bir tinik, Esilzadilərmu bir aldım söz halas; Tarazişqa selinsa ularning qılqə salmiqi yok, Bir tiniktinmu yeniktur. **10** Zomigərlikkə tayanmanglar; Bulangqılıqtin ham hiyal qılmanglar, Baylıqlar awusimu, bularoşa kənglünglarnı qoymanglar; **11** Huda bir kətim eytkanki, Mundak deginini ikki kətim anglidimki: — «Küq-qüdrət Hudaşqa mənsuptur». **12** Həm i Rəb, Sanga əzgərməs muhəbbətmu mənsuptur; Qünki Sən hər bir kixigə öz əmiligə yarixa qayturisən.

63 Dawut yazoşan küy (u Yəhüdadiki qəl-bayawanda bolqan qaoşda yeziloşan): — I Huda, Sən mening ilahimdurşən, Təxnalıq bilən Seni izdidim! Mən kuroşaq, qangqak, susiz zemında turup, Jenim Sanga intizar, ətlirim təlmürüp intilarki — **2** Muqəddəs jayingda Sanga kəz tikip qarşojinimdək, Mən yənə zor küdriting wə uluşlukungni kərsəm! **3** Əzgərməs muhəbbiting həyattinmu əzizdur; Ləwlirim Seni mədhıyiləydu; **4** Xu səwəbtin tirik bolsamla, Sanga təxəkkür-mədhıyə oquymən, Sening namingda qollirimni kətürimən. **5** Jenim nazunemətlərdin həm maylıq gəxlərdin qanaətləngəndək qanaətləndi; Aqzım eqilip hux ləwlirim Sanga mədhıyilərnı yangritidı; **6** Ornumda yetip Seni əsliginimdə, Tün keqilərdə Seni seşojinip oylinimən. **7** Qünki Sən manga yərdəmdə bolup kəlgənsən; Sening qaniting sayisidə xad-huramlıqta nahxilarnı yangritimən. **8** Mening jenim Sanga qing qaplıxip mangidı, Sening ong qolung meni yəliməktə. **9** Birək jenimni yökıtixqə izdəwatqanlar yər təktilirigə qüxüp ketidı. **10** Ularning qeni qiliq tışida təkülidı, Ular qıl bərilərgə yəm bolidı. **11** Ləkin padıxah Hudadin xadlinidı; Uning nami bilən qəsəm qiloşanlarning həmmisi roşlinip

xadlinidı; Qünki yaloşan səzligüqilərnıng zuwani tuwəqlinidı.

64 Nəşmiqilərnıng bexioşqa tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazoşan küy: — I Huda, aqlirimni kətürgəndə, meni anglioşaysən! Həyatimni düxmənnıng wəlxilikidin kuşdioşaysən! **2** Qara niyətlərnıng yoxurun suyikəstliridin, Yamanlıq əyligüqi kaşqa-kuzoşunlardin aman qiloşaysən. **3** Ular tillirini qiliqtək ətkür bilidi; Mukəmməl adəmnı yoxurun jaydin etix üqün, Ular oqını bətligəndək zəhərlik səzini təyyarlidi. Ular qılqə əymənməy tuyuksiz oq qikiridı. **5** Ular bətniyəttə bir-birini rişəbətəndürüp, Yoxurun tuzak kuruxni məslihətlixip, «Bizni kim kəşəlyətti?» — deyixməktə. **6** Ular qəbihlikkə intilip: — «Biz izdinip, ətrəplik bir tədbir tepip qiktuk!» — dəydu; İnsanning iq-başrı wə qəlbi dərwəqə qongqur wə [bilip bolmas] bir nərsidur! **7** Ləkin Huda ularoşa oq atidı; Ular tuyuksiz zəhimlinidı. **8** Ular öz tili bilən putlixidı; Ularnı kərgənlərnıng həmmisi əzini neri tartidı. **9** Həmmə adəmnı qorqunq basidı; Ular Hudaning ixlirini bayan qilidı, Bərhək, ular uning qiloşanlirini oylinip sawak alidı. **10** Həkkaniylar Pərwərdigarda huxal bolup, Uningoşa tayinidı; Kəngli durus adəmlər roşlinip xadlinidı.

65 Nəşmiqilərnıng bexioşqa tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yazoşan küy-nahxa: — Zionda, mədhıyə süküt iqidə Seni kütidı, i Huda; Sanga qiloşan wədə əməlgə axurulidı. **2** I, dua Anglioşuqi, Sening aldingoşa bərlək ət igiliri kelidı. **3** Gunahlıq ixlər, asiylıqlirimiz, [Kəlkün bəşqandək] məndin oşalıp kelidı; Ləkin Sən ularni yepip kəqürüm qilisən; **4** Sən tallap Əzünggə yəkinlaxturoşan qixi nemidəgən bəhtlik! U hoşliliringda makanlixidı; Bizlər Sening makanıngning, yəni muqəddəs ibadəthanangning bərikitidin qanaət tapimiz; **5** Sən həkkaniylikni namayan qilidioşan karamət wə dəlxət ixlər bilən bizgə jawab, I nijatlıkimiz bolqan Huda, Pütkül yərdəngizlarning qət-qətliridikilərgiqə tayanqi Boluquqi! **6** Beling küdrət bilən başqanoşan bolup, Küqüng bilən taşlarnı bəşpa qiloşansən; **7** Dengizlarning ərkəxlığən xawqunlirini, Dolqunlarning xawqunlirini, Həmdə əllərnıng qukanlirini tinjtıkuşısən! **8** Jaşanning qət-qətliridə turuwatqanlar karamətliringdin qorqidı; Sən künqıxıxtikilərnı, künpetixtikilərnı xadlandurisən; **9** Yər yüzining [şəmini yəş] yoşlap kelip, uni suşjirisən, Uni tolimu munbətəlxütirisən. Hudaning

dərya-erikliri suvqa toloqandur; Xundak kılıp sularni tayyarlap, Kixilərnı axlık bilən təminləysən. 10 Teriloqu etizlarning qənəklirini suvqa qandurisən, Kirlirini taraxlaysən, Tuprakni mol yeoqınlar bilən yumxitisən; Uningda üngənlərnı bərikətləysən. 11 Sən nemətliringni yilning həsulioja taj kılıp qoxup berisən; Qədəmliringdin bayaxatlık həryanoja tamidu; 12 Daladiki yaylaqlarəjimu tamidu; Taoq-dawanlar xat-horamlikni əzlırigə bəlwəoq kılıdu; 13 Kəkləmlər qoy padiliri bilən kiyingən, Jiloqlar maysilaroja qaplinidu; Ular huxallik bilən təntənə kılıdu, Bərħək, ular nahxilarnı yangritixidu!

66 Nəoqmıqılərnıng bexioja tapxurulup, tarlık sazlar bilən oqulsun dəp, küy-nahxa: — Pütkül jaħan, huxallik bilən Hudaoja təntənə kilinglar! 2 Uning namining uluoqlukini nahxa kılıp jakarlanglar, Uning mədhıyilirini xərəplik kilinglar! 3 Hudaoja: «Sening kıləjanlıring nəkədər kərkunqluktur! Qudriting zor boləoq, Düxmənlıring aldingda zəıplixip təslim bolidu; 4 Barlık yər yüzidikilər Sanga səjdə kılıp, Seni küyləp, nahxa eytixidu; Ular namıngni küyləp nahxa kılıp eytidu» — dənglar! (Selah) 5 Kelinglar, Hudaning kıləjanlırını kərünglar; İnsan baliliri aldida kıləjan karamətliri kərkunqluktur. 6 U dengizni kuruklukka ayləndurdi; [Əjdədlirimiz] dəryadinmu piyadə ətti; Biz u yərdə unıngdin hursən bolduk. 7 U kudriti bilən mənggü həküm süridu; Uning kəzlıri əllərnı kəzıtıp turidu; Asiylik kıləjuqılar məoqrurlanmisun! (Selah) 8 I kowmlar, Hudayimizoja təxəkkür-mədhıyə eytinglar; Uningoja boləjan mədhıyə-həmdusanalarnı yangritinglar! 9 U jenimizni həyatlık iqigə tikkən, Putlirimizni teyilduruxlaroja yol koymaydu. 10 Qünki Sən, i Huda, bizni siniding; Kümüxnı otta tawlıoqandək bizni tawlıding. 11 Sən bizni toroja qüxürdung; Belimizgə eoqır yükni yükliding. 12 Həklərnı beximizə mindürdüng; Biz ot wə kəlkünnı besip əttuk; Sən ahir bizni kəngriqilikkə qıqarding. 13 Mən kəydürmə kurbanlıklərnı elip əyüggə kirəy; Sanga kıləjan kəsəmlirimgə əməl kılımən; 14 Bərħək, beximəja kün qıxkəndə ləwlırim qıkarəjan, Eoqızim eytkən wədilirimni əməlgə axurımən. 15 Mən Sanga bordak mallarnı kəydürmə kurbanlık kılıp sunımən, Koqkarlarning yeoqını hux purıtıp kəydürımən; Əküz wə əqkilərnı əkilip sunımən. (Selah) 16 Hudadin əyümgüqi həmmınglar, kelinglar, kulak selınglar! Uning mən üqün kıləjan karamətlirini bayan kılımən; 17 Aoqzım eqıp unıngəja pəryad kətürdüüm, Uning

uluoqlukini jakarlıojan mədhıyilər tilimda boldi. 18 Kənglümdə gunahni kəzlep yürgən bolsam, Rəb [duayimni] anglımiojan bolattı. 19 Birək Huda anglidi; U duayiməja kulak saldi. 20 Hudaəja təxəkkür-mədhıyə yoqdurulsun! U mening duayimni yandurmidi, Həm məndin əzgərməs muhəbbıtını elip kətmidi!

67 Nəoqmıqılərnıng bexioja tapxurulup, tarlık sazlar bilən qelinsun, dəp yeziəjan küy-nahxa: — Huda bizgə meħir-xəpkət kərsıtıp, bizni bərikətləp, Əz jamalining nurini üstimizgə qaqqay! (Selah) 2 Xundak kıləjanda yolung pütkül jaħanda, Kutuldurux-nıjatlıkıng barlık əllər arısida ayan bolidu. 3 Barlık kowmlar Seni mədhıyiligəy, i Huda; Barlık kowmlar Seni mədhıyiligəy! 4 Jimi kowmlar huxallik bilən təntənə kılıp küyligəy, Qünki Sən həlk-millətlərgə adillik bilən həküm qıqırısən, Yər yüzidiki taipilərnı, Sən yetəkləysən; (Selah) 5 Barlık kowmlar Seni mədhıyiligəy, i Huda; Barlık kowmlar Seni mədhıyiligəy! 6 Wə yər-zemin kəklirini ündüridu; Huda, bizning Hudayimiz, bizni bərikətləydu; 7 Huda bizni bərikətləydu; Xuning bilən yər yüzndikilər qət-yakıləroqıqə unıngdin əyminixidu!

68 Nəoqmıqılərnıng bexioja tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yəzojan küy-nahxa: — Huda ornidin turdi, düxmənlırını tiripirən kılıwetidu! Uningəja əqmənlər Uning aldidin bədər kaqıdu! 2 İst-tütək uquruloqandək, ularnı uqurup yoqıtısən, Mom otta eritilgəndək, Rəzillər Hudaning aldidə həlak bolidu. 3 Birək həkkanıylar huxallinidu, Ular Huda aldidə rohlinip, Təntənə kılıp xadlinidu. 4 Hudaəja küylər eytinglar, Uning namini nahxa kılıp yangritinglar; Qəl-bayawanlarəja Mingüqigə bir yolni kətürüp yasənglar; Uning nami «Yah»dur; Uning aldidə xadlininglar. 5 Yetimlarəja ata boləjuqi, Tul hotunlarning dəwasını soriojuqi, Əz mukəddəs makanida turojan Hudadur. 6 Huda ojerıblərnı əyoqaklık kılıdu; U məħbuslarnı awatlıkka qıqırıdu; Ləkin asiylərnı kəoqjirək yərdə kəlduridu. 7 I Huda, Əz həlkıngning aldidə mangojıningda, Qəl-bayawandin ətöp səpər kıləjıningda, (Selah) 8 Hudaning həzuri aldidə, Yəni İsrailning Hudasing həzuri aldidə, Yər-jaħan təwrinip, Asmanlarmu yeoqın yoqdurdi; Awu Sinay teoqımu təwrinip kətti. 9 Sən, i Huda, Əz mirasing [boləjan zemin-həlk] üstigə hasiyətlik bir yəmoqur yoqdurdu; Ular həlsızlanəjanda ularnı küqləndürdüng. 10 Sening baqqan padəng u yərgə

makanlaxti; Mehribanliking bilən məminlər üçün təyyarlik kilding, i Huda! **11** Rəb əmr kildi; Uni jakarlioquqi kiz-ayallar nemidegən zor bir qoxundur! **12** «Padixahlar həm qoxunliri bədar qeqixti, bədar qeqixti!» — [deyixti]; Əydə olturoqan kiz-ayallar bolsa oljilarni bəlixwalidu; **13** Silər qoy baqqanda padilar arisida yatqan bolsanglarmu, Zemininglar əmdi qanatliroqqa kümüx səpkən, Pəyliri parkirak altun bilən bezəlğan pahtəktək bolidu; **14** Həmmigə Qadir Huda padixahlarını zeminda tiripirən kiliwətkəndə, Yər Zalmon teoqidiki kərdək akirip kətti. **15** Baxan teoqi kudrətlik bir taoq, Baxan teoqi egiz qoqqiliri kəp bir taoqdur; **16** Əy egiz qoqqilik taoqlar, Nemə üçün Huda Əz makani kilixni halioqan taoqqa həsət bilən qaraysilər? Dərwəqə, Pərwərdigar xu taoqda mənggü turidu! **17** Hudaning jəng hərwiliri tūmən-tūmən, Milyon-milyondur; Rəb ular arisida turidu; Sinay teoqidiki muqəddəs jayda turidu. **18** Sən yukirioqqa kətürüldung, İnsanlarni tutqun kילוquqlarni Əzüng əsir kilip elip kəttin; Yah Huda ularning arisida turuxi üçün, Həttə asiylük kילוqanlar [arisida turuxi] üçünmu, Sən insan arisida turup iltipatlarni qəbul kilding. **19** Rəb mədhıyılənsun; Qünki U hər küni yüklirimizni kətürməktə; Yəni nijatlikimiz boləqan Təngri! (Selah) **20** Bizning Təngrimiz birdinbir nijatkar Təngridur; Rəbgə, yəni Pərwərdigarəjila, əlümgə baəqlik ixlar təwədur. **21** Bərhək, Huda Əz düxmənlining bəxini yaridu, Əz gunahlırida dawamlık ketiwərdioqanlarning qəqlik kallisini U qəqıdu. **22** Rəb mundaq dedi: «[Əz həlkimni] Baxan diyaridinmu, Dengizlarning qongqur jayliridinmu qayturup kelimən; **23** Xundaq kilip [sən həlkim]ning puti qənoqqa, Yəni düxmənliningning qəniəqqa milinidu, Itliringning tili buningdinmu nesiwisini [yalaydu]». **24** Ular Səning mangoqanliringni kərdi, i Huda; Yəni mening İlahim, mening Padixahimning muqəddəs jayioqqa kirip mangoqanlirini kərdi; **25** Aldingda munajatqılar, kəyningdə qəloquqlar mangdi, Otturısında dapqi qızlar bar idi: **26** «Jamaətlərdə Huda Rəbgə təxəkkür-mədhıyə eytinglar, — I İsrail bulaklıridin qıqqanlar!» — deyixti. **27** U yərdə ularning baxlamqisi boləqan kiqik Binyamin kəbilisi mangidu; Yəhuda əmirliiri, zor bir top adəmlər, Zəbulunning əmirliiri, Naftalining əmirliirimu bar. **28** Səning Hudaying küqüngni buyrup bəkitkən; Əzüng biz üçün kילוqiningni mustəhkəmligəysən, i Huda! **29** Yerusalemdiki muqəddəs ibadəthanang wəjidin,

Padixahlar Sanga atap hədiyələrini elip kelidu; **30** Ah, həliki qomuxluktiki [yirtquq] janiwarni, Küqlüklərnin topini, Taipilərdiki torpaqlarnimu əyibligəysən; Andin ularning hərbiiri kümüx tənggilərini əkilip Sanga tiz püküxidü; Uruhumar həlkələrini tiripirən kiliwətkəysən! **31** Mətiwər əqlilər Misirdin kelidu, Efiopiyə bolsa Hudaəq qərap kollirini tezdin kətüridu. **32** I yər yuzidiki əl-yurtlar, Hudani nahxa bilən mədhıyılənglar; Rəbni mədhıyıləp küyləri eytinglar! (Selah) **33** Asmanlarning üstigə, Qədimdin bar boləqan asmanlarning üstigə Mingüqi tooqruluk küy eytinglar! Mana, U awazini anglitidu, Uning awazi küqlüktur! **34** Hudani küqlük dəp bilip jakarlanglar, Uning həywisı İsrail üstidə, Uning küqi bulutlarda turidu; **35** I Huda, muqəddəs jayliringdin sürlük kərünisən! İsrailning birdinbir Təngrisi! Həlkə küq-kudrət bərgüqi bolsa, Udur! Hudaəq təxəkkür-mədhıyə oqulsun!

69 Nəoqmıqılərnin bəxioqqa tapxurulup, «Nilupərlər» dəgən ahangda oqulsun dəp, Dawut yazəqan küy: — Meni qutquzəqaysən, i Huda! Sular jenimdin ətti; **2** Turəqudək jay yəq qongqur patqəqlikqə qəkiip kəttim; Suning qongqur yerigə qüxüp kəttim, Kəlkün meni əqərk kildi. **3** Pəryadlırimdin həlimdin kəttim; Gallirim qurup kətti; Hudaımoqqa təlmürüp, kəzümədin kətəy dəp qaldim; **4** Səwəbsiz manga əq boləqanlar qəqlirimdinmu kəptur; Meni yəqatmaqqi boləqanlar, Qəra qəplap mən bilən düxmənlixidioqanlar küqlüktur; Xu qəoqda əzüm bulimioqan nərsini qayturimən. **5** I Huda, mening nadanlikim əzünggə ayan; Mening kəbihliklirim Səndin yoxurun əməstur. **6** Mening səwəbimdin, i Rəb, samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, Əzünggə umid baəqlap kütənlər yərgə qərap qəlmioqay; I İsrailning Hudasi, Əzüngni izdigüqilər mening səwəbimdin xərməndə bolmıoqay; **7** Qünki Seni dəp mən rəswəqilikqə uqrıdim; Xərməndilik yuzümgə qəplandı. **8** Mən əz kərinədxiriməqqa yat, Anamning baliliroqqa yəqə yurtluk boldum. **9** Qünki meni [muqəddəs] əyünggə boləqan otluk muhəbbət quloquwaləqanıdi; Sanga həqərat kילוqanlarning həqəratlırimu mening üstümgə qüxti; **10** Mən yioqlidim, jenim roza tutti, Bumu manga əyib dəp qəraldı. **11** Mən bəzni kiyimim kilip kiysəm, Xuning bilən ularning səz-qəqıqigə qaldim. **12** Xəhər qowuqıda olturoqanlarning tənə gəpigə qaldim, Məyhorlarning nahsisining temisi boldum. **13** Biraq mən xəpkiingni kərsətkən wəktıngda duayimni sanga nıxanlidim,

i Pərwərdigar; I Huda, əzgərməs muhəbbitingning zorluqidin, Nijatlik ixənqidə manga jawab bərgəysən; **14** Meni patkəklıktın kütquzuwaləjaysən, Meni qəktürmıgəysən; Manga eqmən boləjanlardın, Suning qongqur yeridin kütuldurəjaysən; **15** Kəlkün sulırıəja meni ərək kıldurmıəjaysən; Dengiz təglırıgımu meni yutkuzmıəjaysən; [Tegı] yok Һangning meni Һap etıp aəjzını yumuwelıxıəja yol koymıəjaysən! **16** Duayımnı ıjabət kıləjaysən, i Pərwərdigar, Qünki əzgərməs muhəbbiting yaxıdur; Mol rəҺımdıllıkıng bılən manga yüzləngəysən; **17** Jamılıngnı kulungdın yoxurmıəjaysən; Qünki bexıməja kün qüxtı; Tezdın manga jawab bərgəysən. **18** Jenıməja yeqınlaxkəysən, Uningəja Һəmjəmət-kütquzuquı boləjaysən; Düxmənlırım aldıda meni Һərılıkkə qıkarəjaysən; **19** Əzüng menıng rəswalıkta Һəm Һərmətsızlıkta kələjınımnı, Kəndək Һəkərətłəngınımnı bılısən; Rəkıblırımning Һəmmısı Əzünggə ayandur. **20** Һəkərət kəlbımnı parə kıldı; Mən kayəjuəja qəmiıp kəttım; Azəjinə Һesdaxlıkka təlmürgən bolsammı, yok boldı; Təsəlli bərgüqılərnımu izdidim, lekin bırsınımu uqritalmıdım. **21** Bərhək, ular ozukımuəja ət süyi, Ussuzlukımuəja sırkını bərdı. **22** Ularning dastılını əzlırıgə kıltaq, Ularning Һalawıtı kəpkən boləja. **23** Kəzlırı torlıxıp kərməyđıəjan bolup kətkəy; Bəlpıtılını tıtrəkkə saləjaysən; **24** KəҺrıngnı ularning üstıgə qüxürgəysən, Əzəpıngning otlırı ularəja tutaxkəy; **25** Ularning makanı harabə boləja, Qedırlırı qəldərap kələja; **26** Qünki ular Sən urəjanəja tehimı ziyankəxlık kılmaqta; Sən zəҺımləndürgənlərnıng azabıəja gəp bılən azab kəxmaqta. **27** Ularning gunəhıəja gunəh kəxkəysən, Һəkkanıylıkıngning nesıwisıgə ularnı erıxtürmıgəysən. **28** Ular Һayatlık dəptırdın əqürılıgəy; Һəkkanıylarning katarıəja pütülmıgəy. **29** Bırək mən bolsam bır əzilgən dərdmən; Nijatlıkıng, i Huda, meni yukırıəja kətürüp kütquzəja; **30** Mən munajət okup Hudanın namını mədhıyıləymən; Təxəkkürlər bılən unı uluəjlaymən; **31** Bu bolsa Pərwərdıgarnı hursən kılıx üqün, Əküz təkdım kıləjandın əwzəldur; Münggüz-tuyaklırı sak torpaq bərgəndınmu artuqdur. **32** Yawax məmınlər bunı kərup huxal bolıdu; Hudanı izdıgənlər — Kəblinglar yengılınıdu. **33** Qünki Pərwərdigar yoksullarning iltıjasını anglaydu, Əzıgə təwə əsır kılınəjanlarnı u kəmsıtməydu; **34** Asman-zemın Unı mədhıyılısun! Dengiz-okyanlar Һəm ularda yürgüqı barlık janıwarlar Unı mədhıyılıgəy! **35** Qünki Huda

Zıonnı kütquzıdu; Yəhudanın xəҺərlırını kayta bına kılıdu; Ular axu yərdə olturaklıxıp, ıgılık tıkləydu. **36** Uning kullırınıng nəsıllırı unıngəja miras bolıdu, Uning namını səygənlər u yərlərdə makanlıxıdu.

70 Nəəmiqılərnıng bexıəja tapxurıulup, «əslıtıx üqün» okılsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Pərwərdigar, meni kütquzıxka aldırıəjaysən! Pərwərdigar, tez kelıp manga yərdəm kıləjaysən! **2** Menıng jenımnı izdəwatқанlar yərgə kərtılıp rəsua kılınsun; Menıng zıyınımdın hursən boləjanlar kəynıgə yandırulup xərməndə boləja. **3** Menı: — «Wəh! Wəh!» dəp məshırə kıləjanlar əz xərməndılıkidın kəynıgə yanəja! **4** Bırək Sənı izdıgüqılərnıng Һəmmısı Səndə xadlınıp huxal boləja! Nıjatlıkıngnı səygənlər Һəmıxə: «Huda uluəjıansun» deyıxkəy. **5** Bırək mən əzilgənmən, Һəm yoksulmən; Yenıməja tezdın kəl, i Huda! Sən menıng yərdəmqım, menıng azad kıləjuqım; **1** Pərwərdigar, kəqıkməy kəlgəysən!

71 Səndın, Pərwərdıgardıın panəh tapımən; Menı Һərgız yərgə kəratmıəjaysən. **2** Əz Һəkkanıylıkıngda meni kütuldurəjaysən; Manga kulək saləjaysən, Menı kütquzəjaysən! **3** Manga əzüm daim panəhlınıdıəjan turaləju kəram tax boləjaysən; Sən meni kütquzıxka buyruk qüxürgəysən; Qünki Sən egız texım, kərojınımdursən. **4** Hudayım, meni rəzıllərnıng kəlıdın, Һəkkanıyətısız, rəҺımsız adəmdın azad kıləjaysən; **5** Qünki Sən menıng ümıdımduresən, i Rəb Pərwərdigar, Yaxlıkımdın tartıpla menıng tayanqımdursən; **6** Balıyatkudıkı wəkıttın baxlap mən Səngə tayınıp kəldım, Əzüng meni anamning kərnıdın qıkarəjuqısən; Mədhıyəmning temısı bolsa Һərdəım Sən toqruluktur. **7** Mən nurojınlarəja əjəyryı yakı kəramət sanaldım; Qünki Sən menıng mustəhkəm panəhğəhımdursən. **8** Aəjzım kün boyı mədhıyılırıng Һəm xan-xəripınggə tolıdu; **9** Əmdı kərojınımda meni taxlımıəjaysən; Məəjdurım kətkınıdə, məndın wəz kəqmıgəysən. **10** Qünki düxmənlırım manga kərxı səzlıxıdu; Jenımnı elıxka kəzləwatқанlar kəstlıxıp: — **11** «Huda unıngdın wəz kəqti; Unı kəşəlap tutuwelınglar, Qünki kütuldurudıəjanlar yoktur» — deyıxıdu. **12** I Huda, məndın yıraqłaxmıəjaysən; I Hudayım, manga yərdəmgə tez kəlgəysən! **13** Jenıməja küxəndə boləjanlar xərməndə bolup yokıtılısun; Zıyınıməjaıntılənlər rəswalık Һəm xərməndıqılık bılən kəplansun; **14** Bırək mən bolsam, ızqıl ümıdta bolımən, Sənı tehimı mədhıyıləymən. **15**

Həkkaniyliking, nijatliking aqzimda kün boyi bayan kılınıdu; Bular san-sanaksızdur, bilginimdin kəp artuktur. **16** Mən Rəb Pərwərdigarıng büyük ixlirini jakarlıoqan həlda kelimən; Sening həkkaniylikingni yad etip jakarlaymən — Pəkət Seningkinila! **17** I Huda, Sən yaxlıqimdin tartip manga ęitip kəlgənsən; Bügüngə kədar Sening kıloqan karamət ixliringni jakarlap keliwatimən. **18** Əmdi hazır mən kərip, aq qaqlıq bolojimimda, i Huda, Mən bu dəwrgə [küqlük] bilikingni [jakarlıoquqə], Kələr əwladning həmmisigə kudritingni ayan kılouqə, [Meni taxlıwətmigəysən]! **19** I uluq karamət ixlarni kıloqan Huda, Həkkaniyliking pələkkə takaxtı; Sanga kimmu ohxax bolalisun! **20** Sən manga kəp həm eoqır külpətlərnı kərsətkənikənsən, Meni kaytidin yengilaysən, yər təgliridin kayturup elip qikisən; **21** Sən mening izzət-hərmitimni tehimu yukiri kılıp, Hər tərəptin manga təsəlli berisən. **22** Mən Seni rawab qelip mədhıyləymən, Sening həkikitingni mədhıyləymən, i Hudayim; Qiltar qelip Seni küyləymən, i Sən, Israilning Mukəddisi! **23** Sanga küylər eytkinimda, ləwlrım təntənə kılıdu, Əzünq hərlikkə qıkaroqan jenimmu xundak rəhlinip eytidu; **24** Tilim kün boyi həkkaniyliking toqrisida səzləydu; Qünki manga yamanlık kılmaqçı bolojanlar yərgə qarıtılıp rəsua kılınıdu.

72 Sulayman üqün: — I Huda, padixahkə həkümliringni tapxuroqaysən; Padixahning oqlıoqa Əz həkkaniylikingni bərgəysən. **2** Xundak bolojanda u Əz həlking üqün həkkaniylik bilən, Sanga təwə ezilgən məminlər üqün adillik bilən həküm qikiridu; **3** Taqlar həlkkə tinq-amanlık elip kelidu, Edirliklarmu həkkaniylik bilən xundak kılıdu. **4** Padixah həlk arisidiki ezilgənlərgə adil həkümlərnı qikiridu; U namratlarning balilirini kutkuzidu, Zalimlarnı bitqit kılıdu. **5** Xundak bolojanda kün wə ay yok bolup kətmisila, əwladtin-əwladkə həlk Səndin əyminidu. **6** U bolsa goya yengidin oqoqan otlakka yaqlıqan yamoqurdək, Yər suoqiridıoqan həlyeoqinlardək quxidu. **7** Uning künliridə həkkaniylar ronak tapidu; Ay yok bolouqə tinq-amanlık texip turidu. **8** U dengizdin-dengizlaroqıqə, [Əfrat] dəryasidin yər yüzining qətlirigıqə həküm süridu. **9** Qəlbayawanda yaxawatkanlar uning aldidə bax koyidu; Uning düxmənlirini topilarnı yalaydu. **10** Tarixning wə arallarning padixahlirini uningə hədiyələr təkdım kılıdu, Xəba wə Sebaning padixahlirimu sowoqlar sunidu. **11** Dərwəkə, barlık padixahlar uning aldidə

səjdə kılıdu; Pütkül əllər uning hizmitidə bolidu; **12** Qünki u pəryad kətürgən yoksullarnı, Panahsız ezilgənlərnı kutulduridu; **13** U yoksul-ajizlaroqa iqini aqlritidu, Yoksullarning jenini kutkuzidu; **14** Ularning jenini zulum-zomigərliktin hərlikkə qikiridu, Ularning kəni uning nəziridə kimmətlıktur. **15** [Padixah] yaxısun! Xəbaning altunliridin uningə sunulidu; Uning üqün dua tohtawsız kılınıdu; Uningə kün boyi bəht tilinidu; **16** Yər yüzidiki həsul mol bolidu, Hətta taql qokkıliridimu xundak bolidu. [Mıql-mıql] quxkən mewilər Liwandiki ormanlardək təwrinidu; Xəhərdikilər bolsa daladiki ot-yexillıktək güllinidu; **17** Uning nami mənggügə əqməydu, Uning nami kuyax yoqaloquqə turidu; Adəmlər uning bilən əzlırigə bəht tiləydu, Barlık əllər uni bəhtlik dəp atıxidu. **18** Israilning Hudasi, Pərwərdigar Hudaəqa təxəkkür-mədhıyə bolojay! Karamət ixlarnı Yaratkuqi yaloquz Udur! **19** Uning xərəplik namıoqa mənggügə təxəkkür-mədhıyə oqlusun! Uning xan-xəhriti pütkül dunyani kaplıoqay! Amin! Wə amin! **20** Yəssəning oqlı Dawutning dualiri xuning bilən tamam boldı.

73 Asaf yazoqan küy: — Dərwəkə Huda Israiloqa, Kəlbı sap bolojanlaroqa məhrıbandur; **2** Ləkin əzüm bolsam, putlıxıp yıqılıp quxıkkə tasla kəldim; Ayaqlırım teyılıp kətkili kıl kaldı; **3** Qünki rəzillarning ronak tapkanlıqını kərup, Həkawurlarəqa həsət kıldim; **4** Qünki ular əlümidə azablar tartmaydu, Əksıqə teni məzmut wə saqlam turidu. **5** Ular insanəqa has japoni kərməydu, Yaki həklərdək balayı'apətkə uqrimaydu. **6** Xunga məoqrurluk marjandək ularəqa esilidu, Zorluk-zomigərlik tondək ularəqa qaplıxidu. **7** Ular səmrip kətkənlikidin kəzliri tompiyip qıqtı; Ularning kəlbıdiki hiyalətlər həddidin exip ketidu. **8** Baxkılarnı məshırə kılıp zəhərlik səzləydu; Həlini üstün kılıp diwinip, dok kılıdu. **9** Ular aqlzını pələkkə koyidu, Ularning tilliri yər yüzini kezıp yüridu. **10** Xunga [Hudaning] həlki muxularəqa mayıl bolup, Ularning degənlirini su iqkəndək ahıroqıqə iqıp: — **11** «Təngri kəndək biləlyetti?», «Həmmidin Aliy Bolouquıda bilim barmu?» — dəydu. **12** Mana bular rəzillərdur; Ular bu dunyada rahət-paraəqləni kəridu, Baylıqlarnı toplaydu. **13** «Ah, həkikətən bikardin-bıkar kənglümnı paklanduruptimən, Gunahsız turup kolumni artuqə yuyup kəptimən; **14** Bikarəqa kün boyi japa qekiptimən; Xundimu hər səhərdə [wıjdanning] əyibigə uqrap kəldim!». **15** Bıraq mən: — «Bundak [dəsəm], Bu dəwrdiki pərzəntlıringgə

asiylik qilgan bolmamdimən?» — dedim. **16** Ularni kallamdin ötküzay desəm, Kөzümgө xundak eoqir kөрündi. **17** Təngrining mukəddəs jaylirioqə kirgüqə xundak oyldim; Kirgəndila [yamanlarning] akiwitini qüxəndim. **18** Dərwəqə Sən ularni teyiloqəq yərlərgə orunlaxtursən, Ularni yikitip parə-parə kiliwetisən. **19** Ular kəzni yumup aqquqila xunqə parakəndə bolidu, Dəhxətlər ularni besip yokitidu! **20** Sən i Rəb, qüxtin oyoqanoqandək oyoqinip, Ornungdin turup ularning siyakini kəzğə ilmayəsən. **21** Yürəklirim qaynap, Iqlirim sanjiloqandək bolqan qaoqda, **22** Özümnə heqnemə bilməydiyən bir hamakət, Aldingda bir haywan ikənlikimni bilip yəttim. **23** Həlbuki, mən həmixə Sən bilən billə; Sən meni ong kolumdin tutup yəliding; **24** Əz nəsihəting bilən meni yetəkləysən, Xan-xəripnəni namayan qilqandin keyin, Ahirida Sən meni əzünggə qobul kilisən. **25** Ərxte Səndin baxqə mening kimim bar? Yər yüzidə bolsa Səndin baxqə heqkimgə intizar əməsmən. **26** Ətlirim həm qəlbim zəiplixidu, Ləkin Huda qəlbimdiki qoram tax həm mənggülik nesiwəmdur! **27** Qünki mana, Səndin yirak turoqanlar həlak bolidu; Wapasizlik qilqan pəhixə ayaldək Səndin waz kəqkənlərninğ hər birini yokitisən. **28** Biraq mən üqün, Hudaqə yəqinlixix əwəldur! Uning barlik qilqan ixlirini jakarlaw üqün, Rəb Pərwədigarni tayanqim kildim.

74 Asaf yazqan «Maskil»: — I Huda, Sən nemixqə mənggügə bizni taxliwəting? Nemixqə oqəzipingni tütün qiqarqandək Əz yayliqingdiki qoyliringqə qikirisən? **2** Əzüng rənə tələp azad qilqan jamaitingni, Yəni Əz mirasing boluxqə qədimdə ularqə həmjəmət bolup kutquzqan qəbilini, Əzüng makan qilqan Zion teqini yadingqə kəltürgəysən! **3** Qədəmliringni muxu mənggülik harabliqlarqə qaratkəysən, Düxmənlər mukəddəs jayingda gumran qilqan barlik nərsilərgə [qariqəysən]; **4** Rəqibliring jamaətqahingning otturisida hər-pər kilidu; Məjizatlar saqlanoqan orunoqə ular əz tuqlirini tiki. **5** Hərbiri əzlrini kərsitixip, palta oynitip orman kəsküqidək, **6** Ular hazır [mukəddəs jayingdiki] nəxiqlərnə ala qoymay, palta-bolqilar bilən qeqiwətti; **7** Ular mukəddəs jayingqə ot koydi; Əz namingdiki makanni buloqap, yər bilən təng kiliwətti. **8** Ular kənglidə: «Biz bularning həmmisini yokitayli» dəp, Təngrining zemindiki jamaətqahlirining hər birini kəydürüwətti. **9** Bizgə əslətmə bolqan məjizatlarni heq kərəlməymiz; Pəyoqəmbərlərmu kəlməskə kətti; Arimizdimu bu

ixlarning qəqanoqiqə bolidioqanlikini bilidioqan birsə yoktur. **10** Qəqanoqiqə, i Huda, rəqibing Seni məshirə kilidu? Düxmən namingni mənggügə həqarətləmdü? **11** Sən qolungni, yəni ong qolungni nemixqə tartiwalisən? Qolungni qoynungdin elip, ularni yokatkəysən! **12** Biraq Huda qədimdin padixahim bolup kəlgən, Yər yüzining otturisida kutquzularni elip baroquq Udur. **13** Sən dengiz süyini küqünq bilən bəldung, Sulardiki əjdihalarning baxlirini yading. **14** Dengizdiki lewiatanning baxlirini qeqip, Uning gəxini ozuk kilip qəldiki yawayilarqə bəlüp bərding. **15** Yərnə yerip bulaklarni, eriklarni akquzduq, Sən tohtimay eqiwatqan dəryalarni kurutuwəting. **16** Kün Sening, tünmu Seningkidur; Ay bilən kuyaxni orunlaxturdung. **17** Yər yüzining qegralirini bəlgiliding; Yaz bilən qixni — Sən xəkilləndürdüq. **18** Xuni esingdə tutkəysən, i Pərwədigar: — Bir düxmən Seni məshirə kildi, Hamakət bir həlkə namingni həqarətlidi. **19** Pahtikingni yirtquq haywanlarqə tutup bərmigəysən; Ezilgən məminliringning hayatini mənggü untumioqəysən. **20** Əz əhdənggə qariqəysən, Qünki zemindiki qarəngəy bulung-puqkəklar zorluq-zumbulukning turaloqliri bilən toldi. **21** Ezilgüqilərnə nomus bilən yandurmioqəysən; Ezilgənlər, yoksullar namingni mədhilyigəy. **22** Ornungdin turoqin, i Huda, Əz dəwayingni sorioqəysən; Hamakət kixining Özüngni kün boyi məshirə kiliwatqinini esingdə tutkəysən. **23** Düxmənliringning quqanlirini untumioqəysən; Səngə qarxi kəzoqəloqanlarning dawrangliri tohtimay kətürülməktə.

75 Nəoqmiquqlərninğ bexioqə «Həlak kilimioqəysən» dəgən əhangda oqulsun dəp tapxuruloqan, Asafning küy-nəhxi: — Səngə təxəkkür eytimiz, i Huda, təxəkkür eytimiz! Qünki naming bizgə yeqindur; Buni, qilqan karamətliring ispatlap jakarlaydu. **2** [Mənki Pərwədigar]: — «Mən bekitkən wakitni ihtiyarimoqə aloqinimda, Adalət bilən sorak kilimən; **3** Yər həm yərninğ üstidə turuwatqanlar təwrinip tursimu, Uning tüwrüklirini turoquzoquq Əzümdurmən» — dedi. (Selah) **4** Mahtanoqanlarqə: — «Mahtanmanglar», Həmə rəzillərgə «Münggüzüingni kətürmə» — dedim; **5** «Münggüzüingni yukiri kətürmə; Boynungni qattik kilip oqadiyip səzlimə!» **6** Qünki kətürülux xərkətin yaki oqərbtin əməs, Yəki jənobtinmu kəlməydu; **7** Qünki Huda sotqidur; U birsini kətüridu, birsini qüxüridu. **8** Qünki Pərwədigarning qolida bir qədəh turidu; Uningdiki xarab kəpüklxiwatidu;

U əbjəx xarab bilən toldi; Huda uningdin təkidi; Dərwəkə yər yüzidiki barliq rəzillər uning duoqini qoymay iqiwetidi; **9** Mən bolsam, mənggügə guwahliq berimən: — Yaqubning Hudasiqə küylərni eytimən. **10** «Mən rəzillərləning münggüzlirining həmmisini kesip taxlaymən; Biraq həkqaniylarining münggüzliri kətürüldü!».

76 Nəoimiqilərləning bexiqə, tarliq sazlarda qelinsun dəp tapxuruloqan, Asafning küy-nahxisi: — Yəhudada Huda tonuloqandur; Uning nami Israilda uluqdur. **2** Uning panahiy jayi Salemda, Zion teoqida Uning makani bar. **3** U yərdə U otluk oqlarni, Qalkan, kiliq həm jəng qorallirini qeqip taxlidi. (Selah) **4** Əzüing ow-olja taqliridindən nəkədər xərəplik, nəkədər əlasən! **5** Baturlar bulandi; Ular uzun uyquqə kətti; Palwanlarning heqqaysi öz kolini kətürəlmidi. **6** Sening əyiblixing bilən, i Yaqubning Hudasi, Jəng hərvisi həm atlar əlüktək uhlitildi. **7** Səndin, Səndin qorqux kerəktur; Oqəzəplənginingdə kim aldingda turalisun? **8** Yər yüzidiki barliq yawax məminlərləni kütquzux üqün, Sən Huda sorəq kiliqqa ornungdin turoqan waqtingda, Asmandin həkümni qikirip anglatkuzdung; Yər bolsa wəhimigə qüxüp, süküt kildi. (Selah) **10** Qünki insanlarning kəhri Sanga xəhrət kəltüridi; Ularining qəloqan kəhri Sanga bəlwəq bolidu. **11** Pərwərdigar Hudayinglarəqə kəsəm kilip, əməl kilinglar; Uning ətrapidiki yurttikilər qorqxuxi kerək boluqiqəqə hədiyələr sunsun; **12** U əmirlərləningmu rohinə sunduridi; U yər yüzidiki padixahlarəqə dəlxətliktur.

77 Nəoimiqilərləning bexi Yədutunoqə tapxuruloqan, Asaf yazoqan küy: — Awazim Hudaqə kətürüldi, mən pəryad kilimən; Awazim Hudaqə kətürüldi, U mənə kulək salidu. **2** Beximoqə kün qüxkəndə, mən Rəbni izdidim; Keqiqə qolumni [duaqə] kətürüp, box qoymidim; Jenim təsəllini halimay rət kildi. **3** Mən Hudani əsləp seqindim, aq-zar kildim; Seqinip oylinip, rohim parəkəndə boldi. (Selah) **4** Sən mening kəzümmi yumdurmiding; Qongqur oqəxlik ilkidə boləqlikimdindən seqliyəlməyttim. **5** Mən: «Kona zamandiki künlərləni, Qədimki yillərləni hiyal kilimən; **6** Keqilərdə eytkən nahxəmmi əsləymən; Kənglümde qongqur hiyal sürimən» — [dedim]; Rohim intilip izdiməktə idi; **7** — «Rəb mənggügə taxliwətəmdü? U qəytidin iltipət kərsətməmdü? **8** Uning əzgərməs muhəbbiti əmdi mənggügə tügəp kəttimü? Uning

wədisi əwladtin-əwladkiqə inawətsiz boləmdü? **9** Təngri mehir-xəpkitini kərsitixni üntudimü? U oqəzəplinip Əz rəhimdillikini tohtiwəttimü?»). (Selah) **10** Andin mən mundək dedim: — «Bundək desəm boləmdü, bu [etikadimning] əjizliki əməsmü! Həmmidin Aliy Boləquqining ong qolining yillirini, Yəni Yəhning kiləqlirini — yad etimən; Qədimdin buyəngi kəramətlirini əsləymən. **12** Sening barliq ixligənlirini üstidə seqinip oylinimən; Sening kiləqlirini üstidə istikəmət kilimən; **13** I Huda, yolung bolsa pak-muqəddəsliktidur; Hudadək uluq bir ilah barmidur? **14** Məjizilər Yaratkuqı İlahdursən; Əl-millətlər əra Sən küqüngni namayan kilding. **15** Əz biliking bilən Əz həlkingni, Yəni Yaqub wə Yüsüpning pərzəntlirini hərlükkə qikəroqəsən; (Selah) **16** Sular Seni kərdi, i Huda, sular Seni kərdi; Titrək ularni basti, Dengiz təqliri patiparək boldi. **17** Qara bulutlar sularni təküwətti; Asmanlar zor sadəsini anglatti; Bərhək, Sening oqlirini tərəp-tərəpkə etildi. **18** Güldürməməngning əwazi qara küyunda idi, Qəkməqlər jəhənni yorutti; Yər yüzi əlakzadə bolup təwrəndi. **19** Sening yolung okyan-dengizlərdə, Qədəmlirini qongqur sularidur, Ayaq izlirini tapkili boləmdü. **20** Sən qoy padisini bəkkəndək, Musa wə Hərunning qoli bilən Əz həlkingni yetəkliding».

78 Asaf yazoqan «Maskil»: — I Mening həlqim, təlimimni anglənglar, Aqzimdiki sezlərgə kulək selənglar. **2** Mən aqzimmə bir təmsil bilən əqimən, Qədimki tepixməqlərləni elən kilimən. **3** Biz bulərləni angləqlə, bilgən, Ata-bowilirimiz ulərləni bizgə eytip bərgən. **4** Biz bulərləni ulərləning əwladliridindən yoxurməymiz, Kelidəqlə dəwrgə Pərwərdigərləning mədhilyirini, Uning küq-kudritini, Uning kiləqlə kəramət ixlirini bəyan kilimiz. **5** Qünki U Yəqupta bir əgəh-guwaqni bəktikən, Israilda bir qənunni ornətkən; U ata-bowilirimizəqə bulərləni öz pərzəntlirigə əgətxni buyruqən; **6** Xundək kilip kələr dəwr, Yəni tuqulidəqlə balilərlə bulərləni bilsun, Ulərləni ornədin turup öz balilirəqə bulərləni əgətsun; **7** Pərzəntliri ümidini Hudaqə bəqlisun, Təngriyəng kiləqlirini untumusun, Bəlkə Uning əmrlirigə kirsun; **8** Ular ata-bowilirəqə ohximusun dəp, Yəni jəhil həm əsiy bir dəwr, Əz kəlbini durus qilməqlə, Rohi Təngriyə wəpəlikdə turməqlə bir dəwrgə ohximusun dəp, U xundək [buyruqəndur]. **9** Mənə Əfrəimning əwladliri, Qorəlləqlə oqyaqlar bolsimü, Jəng künidə səptin

yandi. 10 Ular Hudaning əhdisini tutmidi, Bəlki Uning Təwrat-kanunida mengixni rət kildi. 11 Ular Uning qilojanlirini, Əzlririgə kərsətkən karamətlirini untudi. 12 U Misirning zeminida, Zoanning dalasida, Ularning ata-bowilirining kəz aldida məjzilərnə kərsətkənidi; 13 U dengizni bəluwetip, Ular ni otturidən ötküzgən; Sularni dəwə-dəwə kəlip tiklidi. 14 U kündüzdə bulut bilən, Keqidə ot nuri bilən ularni yetəklidi. 15 Qəl-bayawanda taxlarni yeriwətti, Qongkur surlardən uroqup qıkkəndək iqimlikni mol kildi; 16 U hada taxtin əstəng-əkinlarni hasil kildi, Suni dəryalardək akkuzdi. 17 Birək ular yənə Uning aldida gunah kəliwərdi, Qəldə Həmmidin Aliy Boləuqioja asiylik kildi. 18 Ular kənglidə Təngrini sinidi, Nəpsini kənduruxkə yeməklirni tələp kildi. 19 Ular Hudani həkərləp: — «Təngri qəl-dəxttə dastihan salalamdu? 20 Mana U kəoram taxni uruwidi, Sular uroqup, Əkinlar bulaktək texip qikti; Əmdi U bizgə nanmu bərləmədu? Əz həlkini gəx bilən təminliyələmədu?» — deyixti. 21 Xuning bilən Pərwərdigar angləp, oşəzəpləndi; Yəqupkə ot tutaxti, Israiləja aqqiki kətürüldi; 22 Qünki ular Hudaəja ixənmidə, Uning niyatliqioja ular tayanmidə, 23 U ərxtin bulutlarni buyrup, Asman dərwazilirini aqkanidi; 24 U ular üstigə «manna»ni yaədurop, Ularəja ərxteki axliqni bərgənidi; 25 Xuning bilən insanlar küq igilirining nənini yegənidi; U ularəja kənoquqə ozukni əwətkənidi. 26 Əmdi U asmanda xərk xamili qikirip, Küqi bilən jənub xamilinimu elip kəldi; 27 U gəxni qəng-tozandək ular üstigə qüxürdi, Dengizlar səhilidiki kumlardək uqar-kənatlarni yaədurdi. 28 U bularni ularning bargahining otturidəja, Qedirlirining ətrəpəja qüxürdi. 29 Ular boluxiqə yəp toyuxti, Qünki ularning nəpsi tartkəninə [Huda] ularəja kəltürgənidi. 30 Ləkin ular nəpsi tartkənidən tehi zərikməyla, Gəxni əqizliridə tehi qaynatkənidə, 31 Hudaning əzəpə ularəja kəritə kəzojəldi; U ulardən əng kəmətliririni kəriwətti, Israilning sərhil yaxlirini yərgə uruwətti. 32 Mana, xundək bolsimu, Ular yənəla dawamlik gunah kəliwərdi, Uning məjzilirigə tehiqila ixənmidə; 33 Xunga U ularning künlirini bihudiliklə, Yillirini dəkkə-dükkilik iqidə tügətküzdi. 34 U ularni əltürgili turoqanda, Andin ular Uni izdidi; Ular yolidən yenip, intilip Təngrini izdidi; 35 Ular Hudaning ularning uyultəxi ikənlikini, Həmmidin Aliy Boləuqu Təngrining ularning həmjəmət-kutkəzoquqisi ikənlikini esigə kəltürdi. 36 Birək ular əqzi bilən Uningə huxamət kildi, Tili bilən Uningəja yəlojan

səz kildi; 37 Qünki ularning kəngli Uningəja sadik bolmidə, Ular Uning əhdisini qing tutmidə. 38 Birək U yənəla rəhimdil idi; Kəbəhlikini kəqürüp, ularni yəkətmidi; U kəyta-kəyta Əz əzəpəpidən yandi, U kəhrini kəzojəlojini bilən həmmini təkmidə. 39 U ularning pəkət ət igiliri, Kətsə kəytip kəlməs bir nəpəs ikənlikini yad ətti. 40 Ular qəl-dəxttə xunqə kəp kətim Uning aqqikini kəltürdi. Xunqə kəp kətim bayawanda kəngligə azar bərdi! 41 Bərhək, ular kəytidən yoldən qətnəp Təngrini sinidi, Israildiki Mukəddəs Boləuqining yürikini zədə kildi. 42 Ular Uning kəlini [əslimidi]; Ular ni zomigərnəng qənggilidən hərlükkə kutkəzojan künni, Kəndək kəlip Misirdə kəramətlərnə yaritip, Zoan dalasida məjzilərnə kərsətkəninə esidən qikərdi. 44 U [Misirliklərnəng] dəryalirini, əkinlirini kənoja aylandurup, Ular ni iqəlməs kəlip koydi; 45 Ularning arisəja nəxtərlək qiwənlarni top-topi bilən əwətti, Həlak kəlar pəkəllərnə mangdurdi; 46 Ularning ziraətlirini kəpinək kurtlirioja tutup bərip, Məhsulatlirini qəkətkilərgə bərdi; 47 Üzüm tallirini məldür bilən urdurup, Ənjürlirini kiraw bilən üxxütiwətti. 48 U kalilirini məldürgə sokturup, Mallirini qəkmək otliridə [kəydüriwətti]. 49 U ularəja əzəpəpining dəhəxtlikini — Kəhrini, aqqikini həm əqir külpətlərnə, Balayı'apət elip kəlidəjan bir türküüm pərixtilərnənimu qüxürdi. 50 U Əz əzəpə üqün bir yolni tüzləp koydi; Ularning jənini əlümdən ayiməy, Bəlki həyatini wəbəja tapxurdi; 51 U Misirdə bərlək tunji tuəlojan balilərnə, Həmməng qedirliridə ularning əjururi boləjan tunji əqul balilirini kəriwətti. 52 U padidək Əz həlkini Misirdən səpərgə atlandurup, Qəl-bayawandən ularni kəy padisidək bəxləp mangdi; 53 Ular ni amən-esən yetəkligəqkə, Ular kərkunqtin həliy bolup mangdi; Düxmənlirini bolsa, dengiz yutup kətti. 54 U ularni Əz mukəddəs zeminəng qəgrasəja, Ong kəli igiliwəlojan bu təəqlikə elip kəldi. 55 U əllərnə ularning aldidən kəşliwetip, Zəmin üstigə tənə tartkəzup əlqəp, ularəja təksim kildi; Israil kəbililirini ularning qedirlirioja olturəkləxturdi. 56 Birək ular Hudani, Həmmidin Aliy Boləuqini sinəp aqqikəndurdi, Uning tapxurojan guwah-əgəhlirini tutmidə; 57 Bəlki ata-bowliridək yoldən teyip asiylik kildi, Həin əkyadək kəyip kətti. 58 Ular əgizliklə kurojan ibadətəgəhlər bilən Uning əzəpəpini kəzojədi, Oymə butliri bilən Uning yürikini ərtidi. 59 Huda ularni angləp əzəzəpləndi, Israildən intayin yirgəndi. 60 U Xiləhdiki məkanini, Yəni U insan arisidə turojan

qedirni taxlap kätti, **61** Özining qudrät bälgisini bulap ketixkä, Xan-xäripini ixoqaliyätqilärning qolioxä bärädi; **62** Öz hälkini qiliqqa tapxurdi, Özining mirasi boloxanlardin intayin oxäzäpländi. **63** Ot ularning yigitlirini yalmidi, Qizliri toy nahxilirida mahtalmaytti. **64** Ularning kahinliri qiliq astida yikildi, Lekin tul hotunliri häza tutmidi. **65** Andin Rəb birsi uyqudin oyoxändək oyoxändi, Xarabtin jasarätlängən palwandək towlidi. **66** U rəqiblirini urup qekindürüp, Ularni tügiməs rəswoqä qaldurdi. **67** Yüsüpnüq qedirini xallap, rät qildi; Əfrain kəbilisini tallimidi; **68** Bəlki Yəhuda kəbilisini, Yahxi kərgən Zion teoxini tallidi. **69** [Xu yərdə] muqəddəs jayini taoq qokqiliridək, Yər-zeminni əbədiy ornatkəndək məzmut bina qildi; **70** U Öz quli Dawutni tallap, Uni koy qotanliridin qaqiriwaldi; **71** Kozilirini emitidioxan saxliqlarni əgixip bəqixtin ayrip, Uni Öz hälki Yəqubni, mirasi boloxan Israilni bəqixkä qiqardı. **72** Dawut ularni kəlbidiki durusluqi bilən baqti, Qolining əpqilliki bilən ularni yetəklidi.

79 Asaf yazoxan küy: — I Huda, əllər Öz mirasingoxä bəsüp kirdi; Ular Sening muqəddəs ibadəthanangni buloxidi; Yerusalemnı dəwə-dəwə harabilərgə aylandurdi. **2** Ular kulliringning jəsətlirini asmandiki uqar-qanatlaroxä yəm qilip, Məmin bəndiliringning ətlirini daladiki həywanatlaroxä taxlap bərädi. **3** Ular hälqningning qanlirini Yerusalem ətrapida sudək aqquzdi, Jəsətlirini kəmgili birər adəmmu qaldurmidi. **4** Qoxnilirimiz aldida rəswoqä qalduk, Ətrapimizdikilərgə məshirə wə mazək obyektı bolduk. **5** Kaqanoxiqə, i Pərwərdigar? Sən mənəggügə oxäzəplinəmsən? Sening yüriking ot bolup ertiniwərdü? **6** Kəhringni Seni tonumioxan əllər üstigə, Namingni bilmigən padixahliklar üstigə təkəysən! **7** Qünki ular Yəqubni yalmap, Uning makanini harabilikkə aylanduruwətti. **8** Atə-bowilirimizning kəbihliklirini bizgə həsablinoxaysən; Rəhimdillikliring bizning yenimizoxä qapsan kəlgəy! Qünki biz intayin pəs əhwaloxä qixürülduk. **9** Öz namingning xəhriti üqün bizgə yərdəm qiloxaysən, i nijatlikimizning Hudasi, Naming üqün bizni kutquzoxaysən, gunahlimizni kafarət qilip kəqürgəysən; **10** Əllər nemixkä: «Ularning Hudasi kəyərdə?» dəp mazək qilixidu? Kulliring təkən qan kərzining həsabi əllər arisida, kəz aldımızda qilinsun. **11** Əsirlərnıng aq-zarliri aldingoxä kəlgəy; Bilikningning uluqluqi bilən, olümgə buyruloxanlarni

saxlioxaysən. **12** I Rəb, yat qoxnilirimizning Sanga qiloxan zor həkaritini yəttə həssə qoxup əzligə, Yəni ularning iqi-baotrixoxä qayturoxaysən; **13** Xundək qilip, Sening hälqning — Özüng baqqan koyliring boloxan bizlər, Sanga mənəggügə təxəkkürlər eytimiz, əwladtin əwladqixə Sening mədhıyiliringni ayan qilimiz.

80 «Nilupərlər» degən ahangda; bir guwahlik; Asaf yazoxan küy: — Kulək saloxaysən, i Israilning padiqisi, Yüsüpnı koy padisidək bəqip yetəkligüqi; I kerublar otturisida Olturoquqi, Nurlanoxaysən! **2** Əfrain, Binyamin, Manassəhlərnıng aldida kudritingni koxotioxaysən, Bizlərnı kutquzoxili kəlgəysən! **3** I Huda, bizni Öz yeningoxä qayturoxaysən! Jamalingning nurini qaqkaysən, xunda biz kutquzulimiz! **4** I Pərwərdigar, samawiy qoxunlarning Sərdari boloxan Huda, Hälqningning dualirioxä boloxan oxəzixing kaqanoxiqə yalkunlap turidu? **5** Sən kəz yaxlirini ularoxä ozuk ornida qilding, Kəz yaxlirini kaqa-kaqilap ularoxä iqkuzdung. **6** Bizni qoxnilirimizoxä talaxkä koydung; Düxmənlimiz bizni məshirə qilixidu. **7** I samawiy qoxunlarning Sərdari boloxan Huda, Bizni Öz yeningoxä qayturoxaysən! Jamalingning nurini qaqkaysən, xunda biz kutquzulimiz! **8** Sən Misirdin bir tüp üzüm kəqitini elip kəlding; Yat əllərnı həydiwetip, ornioxä uni tikting. **9** Uning aldida yərnı kəng aqting; U qongkur yiltiz tartip, pütün zeminoxä yeyildi. **10** Uning sayisi taoqlarnı kaplidi; Oxolliri kudrətlik kedir dərəhliridək əsti; **11** U xahlirini dengizoxiqə, Piləklirini [Əfrat] dəryasi boylirioxiqə uzartti. **12** Sən nemixkä uning qaxalirini buzup, Mewisini ətüp ketiwatqanlarning üzüp elixioxä yol koydung? **13** Mana ormanliktiki yawa tongguzlar uni yeriwatidu, Daladiki həywanatlar uningdin ozuklinidu. **14** I samawiy qoxunlarning Sərdari boloxan Huda, Səndin ətünimizki, Yenimizoxä qaytkaysən! Ərxtin həlimizoxä nəzər saloxaysən, Kelip bu üzüm telidin həwər aloxaysən! **15** Yəni ong qolung tikkən bu yiltizdin, Özüng üqün məzmut yetixtürgən bu oxlungdin həwər aloxaysən! **16** Mana u otta kəydürüldi, Kesiwetildi; Yüzüngdiki tənbihiy kərixingni kərup ular həlak bolmaqta; **17** Qolungni ong qolungdiki adəmgə, Yəni Özüng üqün məzmut yetixtürgən İnsan oxlioxä konduroxaysən; **18** Xundək qiloxanda biz Səndin hərgiz qekinməymiz; Bizni yengilioxaysən, xunda biz namingni qaqirip Sanga iltija qilimiz. **19** I Pərwərdigar, samawiy qoxunlarning Sərdari boloxan Huda, Bizni

Öz yeningoşa kayturoşaysən! Jamalingning nurini qaçqaysən, xunda biz kutkuzulimiz!

81 Nəoşmiqilərnin bexioşa tapxurulup «Gittif»ta qelinsun dəp, Asaf yazoşan küy: — Küq-kuwwitimiz boləşan Hudašoşa küy eytip yangritinglar, Yakupning Hudasioşa xadlinip təntənə qilinglar! **2** Nahxini yangritip, dapni elip, Yekimlik qiltar həm rawabni qelinglar! **3** Yengi ayda, bəlgiləngən waqıtta, Bayram-heyət künimizdə naoşra-sunay qelinglar! **4** Qünki bu Israil üqün bekitilgən bəlgilimə, Yakupning Hudasing bir pərmanidur. **5** U Misir zeminida yürüş qiloşanlirida, (Xu yərdə biz qüxənməydišoşan bir tilni anglap yürəttük) U buni Yüsüpkə guwah kilip bərdi; **6** — «Uning mürisini yüktin saqit kildim, Uning qoli sewət kətürüxtin azad boldi; **7** Qıştaqqulikta nida qilding, Mən seni azad kildim; Güldürmama qikқан məhpiy jaydin sanga jawab bərdim; «Məribah» suliri boyida seni sinidim». (Selah) **8** — «Tingxa, həlkim, Mən seni guwahlar bilən agahlandırmən; I Israil, Manga kulak salsang idi! **9** Arangda yat ilah bolmisun, Yat əldiki ilahqa bax əgmigin! **10** Seni Misirdin elip qikқан Pərwərdigar Hudayingdurmən; Aozingni yooşan aq, Mən uni toldurimən. **11** — Birak həlkim sadayimoşa kulak salmidi, Israilning Manga baolanoşusi yok idi; **12** Xunga Mən ularni öz tərsalikioşa koyuwəttim; Ular öz məslihətliri bilən mengiwərətti. **13** — Ah, Mening həlkim Manga kulak salsa idi! Israil Mening yollirimda yürsə idi! **14** Ularning düxmənlirini tezla egildürər idim, Kolumni rəqiblirigə burap, ularni basar idim. **15** Pərwərdigaroşa nəprətləngüqilər Uning aldidə zəiplixip boysunar idi; Ularning xu ahiriti məngügə bolatti; **16** Sanga ax-buoşdayning əng esilini yegüzər idim, Bərhək, qoram taxtin həsəl akkuzup seni qandurar idim».

82 Asaf yazoşan küy: — Huda Öz ilahiy məjlisidə turup riyasətqulik kilidu, U ilahlar arisida həküm qikiridu; **2** — Qaqanoşiqə silər nahək həküm qikirisilər, Qaqanoşiqə rəzillərgə yüz-hatirə kilisilər? (Selah) **3** Gadaylar wə yetim-yesirlarning dəwasini soranglar, Ezilgənlər həm həjətmənlərgə adalətni kərsitinglar; **4** Miskinlər həm namratlarni kutkuzunglar, Ular ni rəzillərnin qanggilidin azad qilinglar! **5** Ular bularni bilməy wə qüxənməy zulməttə kezip yürməktə, Xunga yərnin ulliri təwrənməktə. **6** Mən eyttim: — «Silər ilahlarsilər, Həmminglar Həmmidin Aliy Boləşuqining oşulliri silər; **7** Xundaq bolsimu silər insanoşa ohxax

əlisilər, Hərkəndəq əmir-bəgkə ohxaxla yikilisilər». **8** — Turoşin, i Huda, yər-yüzini sorəq kiləşaysən! Qünki Sən barlik əllərgə waris boləşuqisən!

83 Asafning küy-nahxisi: — I Huda, ün qikərmay turuwalma, Jim turuwalma, süküt kilip turuwalma, i Təngrim! **2** Qünki mana, Sening düxmənlirigə dawrang qilməktə, Sanga əqmənlər bax kətürməktə. **3** Ular qıwluq bilən Sening həlkinqgə suyikəst kilidu, Sening himayə kilip qədirligənlirigə bilən qarxilixini məslihətlixidu. **4** Ular: — «Yürüglər, ularni millət qataridin yok kilayli! Israilning nami ikkinqi tiləşə elinmisun!» — deməktə. **5** Ular həmnəpəs, həmdil məslihətləxti; Ular Sanga qarxi ittəpaq tüzdi. **6** Mana, Edom wə Ismaillarning qədirliri, Moab həm Həagriylər; **7** Gəbal, Ammon, wə Amalək; Filistiya həm də Tur əhaliliri, **8** Asuriyəmə ularəşə qoxuldi; Ular Lut oşullirioşa yar-yələk bolup kəlgən. (Selah) **9** Sən Kixon dəryasida Midiyaniləşə, Sisəroşa wə Yabinoşa qəndəq təqabil turoşan bolsang, Ularəşimu xundaq kiləşaysən; **10** Bular Ən-Dor yezisida kiriləşənidi, Yər üqün tizək-oşutqa ayləşənidi. **11** Ularning əmirilirini Orəb wə Zeəbkə, Ularning dahiyilirini Zəbah həm Zalmunnašoşa ohxax kiləşaysən; **12** Qünki ular: «Hudaning qimən-yaylaklirini əzimizgə mülük kilimalayli!» — dəp eytkən. **13** I Hodayim, ularni domilidioşan qəməşəktək, Xamalda uquruloşan saman kəbi soruwətkəysən. **14** Ot ormanlikqa tutaxqanoşa ohxax, Yalkun taşlarni kəydürgəngə ohxax, **15** Sən yənə ularni borining bilən qoşliəşaysən, Kara quyuning bilən wəhimigə saləşaysən; **16** Ularning Sening naminin izdixi üqün, Ularning yüzlirini xərm-haya bilən qəmdürgəysən, i Pərwərdigar! **17** Ular nomustin əbədiy xərməndə bolsun, Jahanoşa rəswə bolup yokitilsun. **18** Ular bilsunki, Naming Pərwərdigar boləşan Sənla pütkül jahəndiki Əng Aliy Boləşuqidursən.

84 Nəoşmiqilərnin bexioşa tapxurulup, «Gittif»ta qelinsun dəp, Korahning oşulliri üqün yeziləşən küy: — Məkanlirigə nəkədar əzizdur, Samawi qoxunlarning Sədarə boləşan Pərwərdigar! **2** Jenim Pərwərdigarning həyilirioşa təxna bolup, Seoşinip hətta həlidin ketidu, Dilim wə ətlirim həyat Təngrigə təlmürüp nida kilidu; **3** Mana, hətta mubərək kuqqaqmu bir makanni tapқан, Karlioşaqmu əzizgə həm bala tuşidioşan uwa yasaydišoşan jayni tapқан, — Yəni Sening kurbəngəhlirigəndin, I samawi qoxunlarning

Sərdari boləjan Pərwərdigar, — Mening Padixahim, mening Hudayim! **4** Sening öyüngdə turuwatkanlar bəhtliktur! Ular üzliksiz Seni mədhiyiləydu. (Selah) **5** Küq-қudriti Səndin boləjan xixi bəhtliktur — Qəlbidə kətürülmə yollar boləjanlar; **6** Yioja wadisidin ötkəndə, Ular uni bulaklikka aylandurar; Bərhək, küz yamoqurliri uni bərikətlərgə tolduridu. **7** Ular küqigə-küq ulap mengiwəridu; Hərbiri Zionəja yetip kelip, Hudaning huzurida hazır bolidu. **8** I samawiy qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, duayimni angliəjaysən; I Yakupning Hudasi, kulak saləjaysən! (Selah) **9** Kara, i qalkinimiz boləjan Huda, Özüng məsih qiləjiningning yüzigə iltipət bilən qarəjənin! **10** Qünki Sening həyliliringda ötkən bir kün Baxqa yərdə ötkən ming kündin əladur; Rəzilləarning qediriliridə yaxiəjəndin kərə, Hudayimning öyining bosuəjisida turəjəninim yaxxidur. **11** Pərwərdigar Huda kuyax wə qalkəndur, Pərwərdigar xapaət wə xan-xəhrət bəhx etidu; Durus mangojanlardan U hərəkəndə iltipətni həq ayimaydu; **12** Samawiy qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, Bəhtliktur Sanga tayanəjan insan!

85 Nəqməqiləarning bəxiəja tapxurulup oқulsun dəp, Korahning oqulliri üqün yeziləjan küy: — Sən Öz zeminingəja iltipət kərsitip, Yakupni sürgünlüktin qayturojaniding, i Pərwərdigar. **2** Həlkəning qəbihlikini kəqürüm qilip, Barlik gunəhlirini yapkaniding. (Selah) **3** Sən pütün kəhringni iqinggə qayturuwelip, Qəzəpingning əxəddiylikidin yanəjanidingən. **4** Əmdi bizni Öz yeningəja qayturojaysən, i nijatlikimiz boləjan Huda! Bizgə boləjan aqqikəngəja həy bərgəysən! **5** Sən bizgə əbədiy qəzəplinəmsən? Əwladtin-əwladkiqə qəzəpingni sozəmsən? **6** Həlkəng Əzüngdin xadlinixi üqün, Bizni qaytidin yengiliməmsən? **7** Bizgə əzgərməs muhəbbitingni kərsətkəysən, i Pərwərdigar, Bizgə nijatlikingni ata qiləjaysən! **8** Təngri Pərwərdigarning nemilərnə dəydiəjanlikəja kulak salay; Qünki U Öz həlkigə, Öz məmin bəndilirigə aman-hatirjəmlikni səzləydu; Ular yənə həkətkəlikkə qaytmisən! **9** Zeminimizda xan-xəhrətning turuxi üqün, Dərhəkiqət, Uningdin əyminidəjanlarəja Uning nijatliki yekəndur; **10** Əzgərməs muhəbbət wə həkiqət əzərə kəruxti; Həkkəniyə wə aman-hatirjəmlik bir-birini səyüxti; **11** Həkiqət yərdin ünüp qikməktə, Həkkəniyə əxlərdin qaraydu. **12** Pərwərdigar bərikət beridu, Zeminimiz

həsulini beridu; **13** Həkkəniyə Uning aldidə mangidu, Uning kədəmlirigə yol hazırlaydu!

86 Dawutning duasi: Kulikəngni mən tərəpkə tutqin, i Pərwərdigar, mənə jawab bərgəysən; Qünki mən eziləngən wə həjətməndurmən. **2** Jenimni sakliəjaysən, Qünki mən Sanga məmindurmən; I Sən Hudayim, Sanga tayanəjan kuləngni kutkuzəjaysən; **3** Mənə mehir-xəpkət kərsətkəysən, i Rəb, Qünki mən kün boyi Sanga nida qilimən. **4** Kuləngning jenini xad qiləjənin, Qünki jenim Sanga təlmürüp qaraydu; **5** Qünki Sən Rəb, mehirbən, kəqürümqən Sən! Əzənggə iltijə qiləjanlarning həmmisigə zor mehir-muhəbbət kərsətkəjidursən! **6** Mening duayiməja kulak saləjənin, i Pərwərdigar, Yelinixlirimning sadəsini angliəjaysən; **7** Bəximəja kün qüxkəndə, Mən Sanga iltijə qilimən, Qünki Sən mənə jawab berisən. **8** İlahlar arisidə Sening təngdixing yəktur, i Rəb; Qiləjan ixlirəningim təngdixi yəktur. **9** Sən yaratqən barlik əllər kelip sening aldingdə səjdə qilidu, i Rəb, Nəmingni uluəlaydu. **10** Qünki Sən nəhayiti bəyüksən, Məjzilərnə Yarətkəjidursən; Sən Hudəjaysən, yəlojuz Sənə. **11** Öz yoləngni mənə əgətkəysən, i Pərwərdigar, Wə Sening həkiqətingdə yürimən; Nəmingəja hərmət-əyminixtə boluxum üqün, qəlbimni pütün qiləjaysən. **12** Ya Rəbbim Huda, pütün qəlbim bilən Seni mədhiyiləymən, Əbədil'əbəd nəmingni uluəlaymən. **13** Qünki mənə boləjan mehir-muhəbbəting zordur, Sən təhtisəraning təgliridin jenimni kutkuzisən; (Sheol **h7585**) **14** I Huda, təkəbburlar mənə qarxi kətürüldi, əxəddiyəarning jəməiti jenimni izdiməktə, Ular Seni nəzirigə əlməydu! **15** Əmma Sən, Rəb, rəhimdil wə xəpkətlik İlahsən, Asənləqə aqqiklənməysən, Mehir-muhəbbət həm həkiqət-sədiklikəng təxip turidu. **16** Mən tərəpkə burulup, xəpkət kərsətkəysən; Öz kuləngəja küqəngni bərgəysən, Dədikəngning oqlini kutkuzəjaysən! **17** Mənə əqmənləarning uni kəruپ hijil boluxi üqün, İltipətingni kərsətidəjan bir əlamətni mənə kərsətkin; Qünki Sən Pərwərdigar, mənə yərdəm qilding, Mənə təsəlli bərip kəlgənsən.

87 Korahning oqulliri üqün yeziləjan küy-nəhxə: — Uning uli bolsa mukəddəs təqləridur. **2** Pərwərdigar Zionning dərwəzilirini səyidu, Yakupning barlik məkan-jayliridinmü əwzəl kəridu; **3** Sening xəripənggə uluəjə xilə eytilməktə, i Hudaning xəhəri! (Selah) **4** «Mənə tonup bilənglər arisidə Rəhəb bilən Bəbilni tiləja əlimən; Mənə Filistiyə, Tur bilən Əfiopiya;

Mana bu adəm xu yərdə tuşulojan» — dəymən. 5 Bərhək, Zion toşruluk xundak eytilidu: — «Bu adəm, palanqi-pokunqi uningda tuşulojan, Həmmidin Aliy Boluquqining Ōzi uni mustəhkəmləydu». 6 Həlk-qowmlarni hatiriliginidə Pərwərdigar: — «Bu xixi bu yərdə tuşulojan» — dəp alahidə hatirigə yezip qoyidu. (Selah) 7 Nahxiqilar, ussulqilar xuni tang eytidu: — «Mening barlik bulak-mənbəlim seningdidur!»

88 Korahning oşulliri űqun yezilojan kűy-nahxa: — Nəşmiqilərnig bexioş tapxurulup, «Mahalatləanot» ahangida oşulsun dəp, Əzralik Həman yazoşan «Maskil»: — I Pərwərdigar, nijatlikim boləşan Huda, Keqə-kűndűz Sanga nalə kiliş kəldim. 2 Duayim Sening aldingəş kirip ijabət bolsun; Nidayimoş kűlak saləşsən; 3 Qűnki dərđlərdin jenim toyoşan, Həyatim təhtisaraşə yəkinlaxkan, (Sheol h7585) 4 Həngəş qűxűwatkanlar katarida hesablinimən; Kűq-madari kuruşəş adəmdək bolup qaldim. 5 Ōlűklər arisəşə taxlanəşmən, Kirilip kəbridə yatқанlardək; Sən ularni yənə əsliməşsən, Ular qolungdin űziűp elinip yirak kilişəşan. 6 Sən meni həngning əng tegigə, Zulmətlik jaylarəşə, dengizning qongqur yərlirigə qəmdűrdűng. 7 Kəhring űstűmgə eoşir yűktək basti, Barlik dolqunlirig bilən meni kűyniding. 8 Məndin dost-buradərlirimni yiraklaxturdung; Ular ni məndin yirgəndűrdűng; Mən kamaləşmən, həq qikalmaymən. 9 Keşlirim azab-oqubəttin hirələxti; Hər kűni Sanga nida kilişmən, i Pərwərdigar, Qollirimni Sanga kətűriűp kəldim. 10 Ōlűklərgə mējizə kērsitərsənmu? Mərhumlar ornidin turup Sanga təxəkkűr eytarmu? 11 Ōzgərməs muhəbbiting kəbridə bayan kilişarmu? Həlakət diyarida sadiklik-həkikiting mahtilarmu? 12 Karamətlirig zűlməttə tonularmu? Həkkanıyliking «untulux zemini»də bilənmu? 13 Birak mən bolsam, Pərwərdigar, Sanga pəryad kətűrimən, Tang səhərdə duayim aldingəş kiridu. 14 I Pərwərdigar, nemigə jenimni taxliwəttig? Nemigə jamalingni məndin yoxurdung? 15 Yaxlikimdin tartip mən ezilgən, bimardurmən; Wəhətətlirigni kēriwērip həq həlīm kəlmidi. 16 Kəhring űstűmdin etti; Wəhimilirig meni nabut kildi. 17 Ular kűn boyi taxkűn suliridək meni orawaldi, Tamamən meni qəmdűrdi. 18 Jan dostlirimni, aşinilirimni meningdin yiraklaxturdung, Mening əziz dostum bolsa karəngoluluktur!

89 Əzrahlik Etan yazoşan «Maskil»: — Pərwərdigarning əzgərməs muhəbbitini əbədii kűyləymən, Aqzimdə dəwrdin-dəwrgiqə həkikət-sadakitingni ayan kilişmən. 2 Qűnki mən: Ōzgərməs muhəbbət mənggűgə tiklinip mangidu, Sən həkikət-sadakitingni ərxialada mustəhkəmləwətsən — dəp bildim; 3 Sən dedingki: — «Mən talliwəşinim bilən əhdə tűzgənmən; Qulum Dawutka kəsəm kildim: — 4 Sening əwladningni mənggű dawam kildurimən, Təhtingni əwladtin-əwladka qurup qikimən». (Selah) 5 Həm asmanlarmu Sening mējizilirigni təbrikləydu, i Pərwərdigar, Mukəddəslərnig jamaitidə ular həkikət-sadakitingni mədhiyiləydu; 6 Qűnki asmanlarda Pərwərdigarning təngdixi barmu? Qudrət Işisining oşulliri arisida Pərwərdigarəşə ohxaydişəşan kim bar? 7 Təngning həywisi mukəddəslərnig mējilidikilərnig kəttik titritidu, Uning ətrapidikilərnig həmmisi űqun U qorqunqluktur. 8 I Pərwərdigar, samawiy koxunlarning Sərdari boləşan Huda, Qudrətlik Yah, Sanga ohxaydişəşan kim bar? Ətrapigda həkikət-sadakiting turukluktur. 9 Dengizning məşrurlukű űstidin həkűm sűrsən, Dolqunliri ərəkəligandə, sən ularni tinqlandűrsən; 10 Rahəbni əlgűdək yanjidingəsən, Kűqlűk biliking bilən dűxmənlirigni tiripirən kiliş tarkitiwəttig. 11 Asmanlar seningki, yərmu Seningkidur, Jahən həm uningəşəşəş toloşan həmmi ni bərpa kilding. 12 Ximal wə jənubni, ularni yaratkənsən, Tabor wə Hərmon qokkilişir namingni yangritip kűylər. 13 Qudrətlik bilək seningkidur; Kűqlűktur Sening qolung, ong qolung həm kətűrűkluktur. 14 Təhtingning uli həkkanıylik həm adaləttur, Muhəbbət həm həkikət-sadakət daim didaring aldida mangidu. 15 Təntənə sadasini bilgən hək bəhtliktur; Ular Sening jamalingning nurida mangidu, i Pərwərdigar! 16 Ular namingda kűn boyi xad bolar, Həkkanıylikingda ular kətűrűldi. 17 Qűnki ularning kűqining xən-xərip i əzűngdűrsən, Sening iltipating bilən műnggűzimiz kətűrűlűdu. 18 Qűnki Pərwərdigar bizning kəlkűnimiz, Israiliki Mukəddəs Boluquş Xəhimizdur. 19 Sən burun Ōz mēmin bəndənggə oşayibanə alaməttə kēriűnűp sēz kiliş xuni degənidingsən: — «Mən bir əzimət űstigə yardimimni kəndurdum, Əl arisidin mən talliwəşəşan birisini kətűrdűm; 20 Qulum Dawutni taptim, Mukəddəs meyim bilən Mən uni mēsih kiliş tiklidim. 21 Qolum uningəşəş yar boluxka bēkitilgən, Bilikim uni kűqləndűridu. 22 Dűxmən uningdin həq

alwan-selik almaydu, Pəskəx adəm uni kıstimaydu; 23 Bəlki Mən rəkıblirini uning aldida yanjıymən, Uni eq kərgənlərni yər bilən yəksan kılimən; 24 Öz həkikət-sadakıtım həm mehır-muhəbbıtım uningə yar bolar, Həm Mening namım bilən uning münggüzi kətürülıdu. 25 Mən uning kolini dengiz üstıde, Ong kolini dəryalar üstıde kəyımən. 26 U Meni qakırıp dəyduki: — «Sən mening Atam, mening Təngrim, Nijatlıkım boləjan qoram texımdursən!». 27 Mən yənə uni Mening tunji oşlum dəp, Dunya padıxahlırıdın əng yukurısı kılimən. 28 Mening muhəbbıtımni uning üqün əbədiy kaldurımən, Mening əhdəm uning bilən məhkəm turıdu; 29 Mən uning nəslını əbədiyləxtürımən, Uning təhtını asmanın künlırıdək dawam kıldurımən. 30 Mubada oşullırı Təwrat-kanunumdın qıqıp, Həkümlırım boyıqə yürmısə, 31 Bəlgilimilirimni buzsə, Əmrlırımə itaət kılmısə, 32 — U wəkıttə itaətsizlikını tayək bilən, Gunahını yara-jarahət bilən jazalaymən. 33 Lekın muhəbbıtımni uningdın üzüp kəyıməymən, Həkikət-sadakıtımə hiyanət kılməymən; 34 Mən tüzgən əhdəmni əsla buzməymən, Ləwlırimdın qıkkənlırını heq əzgərtməymən. 35 Mən bır kətim pak-mukəddəslikımə kəsəm iqtım — Dawutka kəti yaləjan səzliməymən: — 36 «Uning əwladı əbədiy dawamlıxar; Uning təhti kəz aldimdiki kuyax kəbi turar; 37 U ay kəbi mənggülik mustəhkəmlınər, Asmandiki turoşun guwahqıdək məzmut turar». (Selah) 38 Bırək Sən bularını qətkə kəkıp, tenıp kəttıng; Sən məsih kıləjan padıxahka kəttık oşəzəpləndıng. 39 Kəlung bilən tüzgən əhdıdın wəz kəqting, Uning tajını yərgə taxlap daş təküzdüng. 40 Uning barlık tam-pasillırını yıkıtıp, Kəl'əlırını harabılıkkə ayləndurdung. 41 Yoldın etüwatkanlarınıng həmmısı uni bulımakta, U barlık kəoxnilırı aldida rəswe boldı. 42 Uni əzgənlərnıng ong kolini yukırı kətürdüng, Pütkül düxmənlırını huxal kıldıng. 43 Bərək, Sən uning kılıqınıng bisını kəyriwəttıng, Jəngdə uni tik turoşuzmıdıng. 44 Uning julalıkını yokıtıp, Uning təhtını yərgə ərühəttıngsən. 45 Yaxlık künlırını Sən kıskərttıng, Uni hijalətkə qəmdürdüng. (Selah) 46 Kəqanoşıqə, i Pərwərdıgar? Əzıngni əbədiy yoxurıwerəmsən? Kəhrıng ot kəbi mənggü yanarmu? 47 Manga nisbətən, əmürnıng kış ikənlikını əstə tutkın! Nemıxkımu barlık insan balılırını bıhudılıkkə yaratkənsən? 48 Kəni, kəysi adəm yaxap əlümni kərməydıkən? U jenını təhtısarəning qəngilıdın kutkuzalamdıkən?

(Selah) (Sheol h7585) 49 Sən həkikət-sadakıtıngdə Dawutka kəsəm iqkən, Awwalkı mehır-muhəbbətlər kəyərdə kəldı, ya Rəbbım? 50 Kullırıng uqrawatkan məshırılərni yad ətkəysən, i Rəb — Mən iqımdə pütkül küqlük əllərnıng mazaklırını kətürüp yürımən — 51 Düxmənlırıngnıng Əzıng məsih kıləjanıng kədəmlırını kənkıllık məshırılıgını, i Pərwərdıgar, yad ətkəysən! 52 Pərwərdıgarəjan mənggügə təxəkkür-mədhıyə kəyturulsun! Amin! Amin!

90 Hudanın adımi boləjan Musanın duası: — Ya Rəbbım, Sən barlık dəwrdə bizgə makan bolup keliwətsən; 2 Taşlar wujudka kəlməstin burun, Sən yər wə ələmni xəkılləndürməstin burun, Əzəldın əbədiqə Təngrıdursən. 3 Sən insanni tuprakka ayləndurup: — «Həy, insan balılırı, kəytinglar!» — dəysən. 4 Mana, Səning nəzırıngdə mıng yil — Ətüp kətkən tünügünki bır kün, Tündiki bır jesəktur, halas. 5 Sən adəmlərni su taxkındək elıp kətsən, Ular etüp kətkən bır uyqudək, Tang səhərdə ünüp qıkkən ot-qəpkə əhxaydu — 6 Ətıgəndə ular kəkırıp ünıdu, Kəqısı bolsa kesılıp, solıxıp kətər. 7 Qünki biz oşəzıping bilən yokəymız, Kəhrıng bilən dəkkə-dükkıdə kəlımız. 8 Sən kəbıhlıkırımıznı kəz aldıngəjan, Yoxurun kılmıxlırımıznı jamalıngnıng nırı aldıəjan kəydung. 9 Barlık künlırımız dəroşəzıping əstıdə etüp kətidu, Yıllırımıznı bır uş tartıx bilənla tügıtımız. 10 Əmrimıznıng yıllırı yətmıx yil, Maşdurımız bar bolsa səksən yil; Bırək ularnıng pəhrı japa wə bıhudılıktur; Həyat tezlık bilən üzər, Mana, biz uqup kəttuk. 11 Səngə boləjan hərmət-əymınxnıng az-kəplükıgə kərap həsəblınıdıəjan, Aqqıqıngnıng xıddıtını kım bılsun? 12 Xunga kənglımızını danalıkkə kəyuxımız üqün, Künlırımıznı sanaxnı bizgə əgətkəysən! 13 Yenımızəjan kəytkəysən, i Pərwərdıgar, Səni kəqanoşıqə...?! Kullırıngəjan rəhım kıləəysən! 14 Bızını ətıgəndə əzgərməs muhəbbıtıng bilən kənduroşəysən; Undəktə barlık künlırımızdə küylərni yangrıtip xadlınımız. 15 Sən bızını japaəjan qəmgən künlərgə əsasən, Külpətnı kərgən yıllırımızəjan əsasən yənə hursən kıləjın! 16 Uluş ıxlırıng kullırıngəjan kərüngəy, Xənu-xəwkıting ularnıng oşullırıəjımı əxkərə boləjan! 17 Pərwərdıgar Hudayımıznıng xərin mərhəmətı üstımızdə boləjan, Kəlımıznıng ıxlırını üstımızgə bərikətlik kıləəysən, Bərək, kəlımıznıng ıxlırını bərikətlik kıləəysən!

91 Əng Aliy Boləjuqınıng məhpiy jayıdə turoşuqı, Həmmıgə kədırnıng sayısıdə aramhuda yaxaydu.

2 Mən Pərwərdigarni: — «Mening baxpanahim, Mening qoroginim; Mening Hudayim, Uningoşa tayinimən» — dəymən. 3 Bərħək, U kiltəqning toziqidin seni qutulduridu, Xum waba-qazadin həm halas etidu. 4 U pəyliri bilən seni yapidu; Qanatlıri astida panah tapısən; Uning həkikiti sanga kəlkan həm istihkamdur. 5 Sən nə keqidiki wəhimidin, Nə kündüzi uquwatқан oqtin, 6 Nə qarangoşulukta kəzğüqi wabadin, Nə qüx waktida wəranqılık qıloşuqi həlakəttin kərkəmsən. 7 Sening yeningda mingi yikilip, Ong yekingda on mingi oşulap qüxsimu, Lekin bala-qaza sanga yekınlaxmaydu. 8 Sən pəkət kəzliring bilən bekıp, Pasiklaroşa berilgən jazani kərisən. 9 Pərwərdigarni panahim dəp bilgining üqün, Həmmidin Aliy Boləşuqini makan qıloşining üqün, 10 Bexingəşa heq palakət qüxməydu, Heq waba qediringəşa yekınlaxmaydu. 11 U Öz pərixtilirigə sening həkkingdə əmr kılidu, Xuning bilən ular pütkül yolliringda seni saklaydu. 12 Ayioşing taxқа urulup kətməsliki üqün, Ular seni kollirida kətürüp yüridu. 13 Xir wə kəbra yılan üstidin besip ətisən, Arslan wə əjdihani dəssəp-qəyləysən. 14 «U Manga muhəbbitini başlıoşanlıki üqün, Mən uni qutuldurimən; U namimni tən aloşini üqün yukirida saklaymən. 15 U Manga nida kılidu, Mən uningəşa jawab berimən; Eoşir kün uni başkanda uning bilən billə bolimən; Mən uni halas kılıp, izzət-hərmətkə sazawər kılımə. 16 Uzak ətür bilən uni qandurimən, Həm nijatlikimni uningəşa kərsitimən».

92 Xabat küni üqün bir küy-nahxa: — Pərwərdigaroşa təxəkkür eytix, Namingni küyləş əladur, i Həmmidin Aliy Boləşuqi! 2 Əzgərməs muhəbbitingni səhərdə, Keqilərdə bolsa, həkikət-sadakitingni jakarlah, 3 On tarlık saz wə rawabni qelip, Qiltar bilən mungluk ahangda qelix əladur! 4 Qünki Sən Pərwərdigar, Əz qıloşining arkilik meni hursən kilding, Qolliringning qıloşanlıri bilən mən rohlinip nahxa eytimən. 5 Pərwərdigar, qıloşan ixliring nemidegən uluşdur! Oyliring nahayiti qongşurdur! 6 Bişəm kixi buni bilməs, Həmakət buni qüxənməs, 7 Rəzillər ot-qəptək aynioşanda, Kəbihlik qıloşuqlarınig həmmissi gülləngəndə, Mənggü həlak bolup ketidoşanlar xulardur! 8 Lekin Sən, i Pərwərdigar, əbədil'əbəd üstün turısən. 9 Qünki mana düxmənliring, i Pərwərdigar, Mana düxmənliring yokilidu; Barlık kəbihlik qıloşuqlar tiripirən kiliwetilidu! 10 Münggüzümni yawayi buqningkidək kətürısən; Bexim yengi may sürkəp, məsih kılınidu.

11 Meni kəst qıloşanlarning [məşlubiyitini] əz kəzum kəridu; Manga qarxilixıқа kəzoşaloşan rəzillik qıloşuqlarınig [tən bərgənlikinimu] kulikim anglaydu. 12 Həkkanıy adəm horma dərihi kəbi gülləp-yaxnaydu; U Liwandiki kedr dərihidək əsidu. 13 Pərwərdigarning ətigə tikilgənlər, Hudayimizning həyolirida güllinidu; 14 Ular kərişandimu yənə mewə beridu, Suluk həm yexil ular; 15 Xuning bilən ular Pərwərdigar durustur, dəp ispatlaydu; U mening qoram teximdur, Uningda heq nahəklik yoktur!

93 Pərwərdigar həküm süridu! U həywətni kiyim kılıp kiygən; Pərwərdigar kiyingən, U belini kudrət bilən başlıoşan; Bərħək, xunga dunya məzmüt kılinoşan, U təwrənməs əsla. 2 Sening təhting kədimdila bərpa kılinoşan; Sən əzəldin bar boləşuqısən! 3 Kəlkün-taxqınlar əz sadasini kətürdi, i Pərwərdigar, Kəlkün-taxqınlar əz sadasini kətürdi! Kəlkün-taxqınlar urəşuqi dolqunlirini yukiri kətürdi! 4 Kəp sularning xawkunliridin, Dengiz-okyandiki kudrətlik dolqunlardın, Üstün turoşan Pərwərdigar kudrətlıktur! 5 Sening agah-guwaşlıkliring nemidegən ixənqlıktur! Künlər yok boləşuqə, i Pərwərdigar, Əyünggə pak-mukəddəslik əbədil'əbəd rawadur.

94 I itıqamlar aloşuqi Təngri, Pərwərdigar! I intıqamlar aloşuqi Təngri, parlıoşısən! 2 Kətürülgin, Əzıngni kətürgin, i jahanni Sorak Qıloşuqi, Məşururlarəşa jazasını bərgin! 3 Kaqanoşiqə rəzillər, i Pərwərdigar, Kaqanoşiqə rəzillər təntənə kılıp yürıweridu? 4 Kaqanoşiqə həkawurlarəşə səzləp walaşxiydu, Kəbihlik qıloşuqlarınig həmmissi yooşan gəp kılıp yürıdu? 5 Ular həlkingni ezidu, i Pərwərdigar, Sening mirasingəşa jəbir-japa salmaqta. 6 Tul ayal wə şerip-musapirlarni kirip, Yetim-yesirləni ətürüp: — 7 «Yah kərməydu», «Yaqupning Hudasi kəngül bəlməydu», — dəydu. 8 Silər kəngül qoyunglar, i əlnig həmakətli! Əhməklər, kaqan dana bolısılər? 9 Kulakni tikligüqining Əzi anglimamdu? Kəzni Yasioşuqining Əzi kərməmdü? 10 Əlləni tərbiyiligüqi, Insaşoşa əkil-bilim egətküqining Əzi adəmni əyibliməmdü? 11 Pərwərdigar insanning oy-hiyallirining tutami yoklukını bilidu. 12 Sən tərbiyiligan adəm bəhtlıktur, i Yah, Yəni Sən Təwrat-qanunungdin əkil egitidoşan kixi bəhtlıktur! 13 Xundak kılıp, taki pasıqlar üqün orək kolanoşuqə — Sən uni yaman künlərdin hatırjəm saklayısən. 14 Qünki Pərwərdigar Əz həlkinı tərək ətəməydu, Yaki Əz mirasidin waz kəqməydu.

15 Qünki həküm-pərman həkukı Һaman adalətкə kайtıdu, Barlık dili duruslar bolsa, uning kəynıdın mangıdu. 16 Mən üqün yamanlar bılən kərxılıxıqkа kım örnıdın turıdu? Mən üqün kəbıhlık kılöquqılar bılən kərxılıxıqkа kım məydanöqа qıkıdu? 17 Əgər Pərwərdıgar manga yardəmdə bolmıöqan bolsa, Jenım baldur qıqıp süküt dıyarıda yatar ıdı. 18 Ayıöqım putlıxay degınıdə, Əzgərməs muҺəbbıtıng, ı Pərwərdıgar, menı yelıdı. 19 İqımdıkı kəplıgən öqəm-əndıxılər arısıda, Sening təsəllılırıng jenımnı səyündürdı. 20 İnsapsızlıkını kənunöqа aylandurıdıöqan, Aq kəz öltüröqan bır təht, Sən bılən alaqıdə bolamdu? 21 Ular həkkanıylarınıng jenıöqа Һıjım kılıxkа yıöqılıdu, Bıgunah kənnı təkıdıöqan həkümlərni qıkarmakta. 22 Bırək Pərwərdıgar menıng egız kəroqınım bolıdu; Һə, menıng Һudayım panah Kəram Texımdur. 23 U ularınıng kəbıhlıkını öz bexıöqа salıdu, Ularınıng öz yawuzluklırı bılən ularnı üzüp taxlaydu, Bərhək, Pərwərdıgar Һudayımız ularnı üzüp taxlar.

95 Kelinglar, Pərwərdıgarını yangrıtip küyləyli, Nıjatlıkımız bolöqan Kəram Texımızöqа təntənə kılaylı! 2 Təxəkkürlər bılən unıng aldıöqа keləyli, Uningöqа küylər bılən təntənə kılaylı! 3 Qünki Pərwərdıgar — büyük bır ılahtur, Pütkül ılahtlar üstıdıkı büyük bır Padıxahtur. 4 Yərning təglırı Uning kolidıdur, Taoqlarınıng qokkılirimu Uningkidur. 5 Dengız Uningkı, U unı yaratkən; Kıruklukını Uning kollırı xəkilləndürdı. 6 Kelinglar, Uningöqа bax urup səjdə kılaylı, Pərwərdıgar Yaratkuqımız aldıda tız pükəyli! 7 Qünki U bızning Һudayımızdur, Bız bolsak Uning yaylıkıdıkı həlk, Uning kəlı bəkıdıöqan kəylarmız. Bıgün, əgər Uning awazını anglısanglar, 8 Əynı qaoqlarda Məribahda bolöqandək, qəlbayawandıkı Massahda bolöqan kündək, Yürıkinglarnı jaҺıl kılmanqlar! 9 Mana xu yərdə ata-bowılırınglar Menı sınıdı, ıspatlıdı Һəm kılöqınımını kərdı. 10 Mən kırık yıl xu dəwrdın bızır bolup: — «Bular kənglıdə adaxkən bır həlktur, Menıng yollırımını Һeq bılıp yətmıgən» — dedım. 11 Xunga Mən özəzəplınıp kəsəm ıqıp: — «Ular Һərgız Menıng aramgahımoqа kırməydu» — dedım.

96 Pərwərdıgaröqа atıp yengı nahxa eytinglar! Pütkül yər yüzi, Pərwərdıgarını küylənglar! 2 Pərwərdıgaröqа nahxa eytinglar, namıöqа təxəkkürmədhıyə kəyturunglar, Nıjatlıkını Һər künü elan kılınglar! 3 Uning xan-xəhritını əllər arısıda, Uning

məjızılırını bərlık həlklər arısıda jakarlanglar! 4 Qünki Pərwərdıgar uluöq, zor mədhıyələrgə layıktur! U bərlık ılahtların üstün, Uningdın kərkəx kərəktur; 5 Qünki bərlık həlklərning ılahtlırı — Butlar halas, Bırək Pərwərdıgar asman-pələkını yaratkəndur. 6 Xanu-xəwkət wə Һəywət Uning aldıda, Mukəddəs jayıda kudrət wə güzəllık kərünıdu. 7 Pərwərdıgaröqа [təllükını] bərgəysilər, ı əl-kəbılilər, Pərwərdıgaröqа xan-xəhərət wə kudrətnı bərgəysilər! 8 Pərwərdıgaröqа Əz namıöqа layık xan-xəhərətnı bərgəysilər; Sowöqasalam elıp Һöylılırıöqа kırınglar! 9 Pərwərdıgaröqа pak-mukəddəslikning güzəllıkıdə səjdə kılınglar; Pütkül yər-yüzi, Uning aldıda tıtrənglar! 10 Əllər arısıda elan kılınglar: — «Pərwərdıgar həküm sürıdu! Xunga mana, dunya məzmut kılınöqan, u təwərnəməs əsla. U adıllık bılən həlklər üstıdə həküm qıkırıdu. 11 Asmanlar xadlansun, yər-jaҺan Һux bolsun, Dengızokyan wə unıngöqа toloqan Һəmmə qukən selıp jux ursun! 12 Dalalar Һəm ulardıkı Һəmmə yayrısun! U qaoqda ormandıkı pütkül dərəhlər Pərwərdıgar aldıda yangrıtip nahxa eytıdu; 13 Qünki mana, U kelıdu! U jaҺannı sorak kılıxkа kelıdu; U ələmnı adıllık bılən, Həlklərni Əz həkıkət-sadakıtıdə sorak kılıdu.

97 Pərwərdıgar həküm sürıdu! Yər-zemın Һux bolsun, Kəplıgən arallar xadlansun! 2 Bulutlar wə kərangöquluk Uning ətrapıdıdur, Həkkəniyət wə adalət təhtınıng ulıdur; 3 Uning aldıda ot yalkını yürıdu, Ətraptıkı düxmənlırını kəydürüp taxlaydu; 4 Uning qakmaklırı jaҺannı yoruttı, Yər bunı kərüp tıtrəp kətti; 5 Pərwərdıgarınıng aldıda, Pütkül zemınnıng ıgısınıng aldıda, Taoqlar momdək erıp ketıdu. 6 Asmanlar Uning həkkəniyıtını jakarlaydu, Bərlık həlklər Uning xan-xəripını kərdı. 7 Oyma Һəykəllərgə qokunöqanlar, Butlar bılən mahtınıp yürgüqılərnıng Һəmmısı uyatta qalıdu. Bərlık ılahtlar, Uningöqа səjdə kılınglar! 8 Sening həkümlırıng səwəbidın, ı Pərwərdıgar, Zıon anglap xadlandı, YəҺuda kızlırı Һux boldı. 9 Qünki Sən Pərwərdıgar pütkül yər yüzi üstıdıkı əng alıysıdursən; Sən bərlık ılahtların nəkədər yukırıdursən! 10 Pərwərdıgarını səygənlər, yamanlıktın nəprətlınınglar! U məmın bəndılırınıng jenıdın Һəwər alıdu, Rəzillərning qənggılıdın halas kılıdu. 11 Həkkəniylar üqün nur, Dili duruslar üqün xadlık terıloqəndur; 12 Pərwərdıgarın xadlınınglar, ı həkkəniylar, Uning pak-mukəddəslikını yad etıp təxəkkür eytinglar!

98 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigarəja atap yengi nahxa eytinglar; Qünki U karamət məjizilərnı yarattı; Uning ong qoli həm muqəddəs biliki Əzigə zəpər-nijat kəltürdi. **2** Pərwərdigar Əz nıjatlıqını ayan kıldı; Həkkaniyitini əllərnıng kəz aldıda axkara kərsətti. **3** U İsrail jəmətigə boləjan mehir-muhabbitini həm həkikət-sadaqitini esigə aldi, Zemınnıng qət-yakilirimu Hudayimizning nıjatlıqını kərdi. **4** Pərwərdigarəja awazınglarnı kətürünglar, pütkül yər yüzi; Təntənə kılıp awazınglarnı kətürünglar, nahxa eytinglar! **5** Pərwərdigarəja qiltar qelip nahxa eytinglar, Qiltar bilən, küyning sadasi bilən! **6** Kanay həm sunay awazlıri bilən, Padıxah boləjan Pərwərdigar aldıda təntənə kilinglar; **7** Dengiz-okyan həm uningəja tolojan həmmə jux urup, Jahān həm uningda yaxawatqanlar xawkūnlisun! **8** Kəlkūn-taxqınlar qawak qalsun; Pərwərdigar aldıda taoqlar qoxulup təntənə kılıp nahxa eytsun; **9** Qünki mana, U yərnı soraq kılıxqa kelidu; U ələmni adillik bilən, Həklərnı Əz həkikət-sadaqitidə soraq kılıdu.

99 Pərwərdigar həküm süridu! Həklər titrisun! U kerublar otturidida olturidu; Yər-jahān zilziligə kəlsun! **2** Pərwərdigar Zionda büyüktur, U barlık həklər üstidə turidojan alyıdur. **3** Ular uluq wə sürlük namıngni mədhıyiləydu; U pak-muqəddəstur! **4** Padıxahning kudriti adalətkə beoıxlanəjandur; Əzüng durusluqını məhkəm ornətkənsən; Sən Yəqub arisida adalət wə həkkaniyət yürgüzgən. **5** Pərwərdigar Hudayimizni uluqlanglar! Təhtipəri aldıda egilip səjdə kilinglar — U muqəddəstur! **6** Uning kahınlıri arisida Musa wə Hərun bar idi, Namini qakırojanlar iqidə Samuilmu hazir idi; Ular Pərwərdigarəja iltija kılıp, qakırdi, U ularəja jawab bərdi. **7** Huda bulut tüwrükidə ularəja səzlidı; Ular U tapxurojan agah-guwaqlıqlarəja həm nizam-bəlgilimigə əməl kılıxatti. **8** I Pərwərdigar Hudayimiz, Sən ularəja jawab bərding; Yaman kilmixlirioja yarixa jaza bərgən bolsangmu, Sən ularni kəqürgüqi İlah iding. **9** Pərwərdigar Hudayimizni uluqlanglar! Uning muqəddəs teoıjida egilip səjdə kilinglar! Qünki Pərwərdigar Hudayimiz muqəddəstur!

100 Təxəkkür eytix üqün yezilojan küy: — I pütkül yər-jahān, Pərwərdigarəja awazınglarnı kətürünglar! **2** Huxallıq bilən Pərwərdigarning hizmitidə bolunglar, Huzuriəja təntənə-nahxılar bilən yekinlixinglar! **3** Bilip koyunglarki, Pərwərdigar

hək Hudadur; Bizni yaratqan Uning Əzıdur, biz əməs! Biz uning həlkıdurmuz, Əz yaylıkida bakqan koyliridurmuz. **4** Dərwazilirioja təxəkkür eytixlar bilən, Hıyılirioja mədhıyələr bilən kiringlar; Uni mədhıyiləp, namioja təxəkkür-mədhıyə kayturunglar! **5** Qünki Pərwərdigar mehirribandur; Uning mehir-muhabbiti əbədil'əbədgiqə, Uning həkikət-sadaqiti əwladtin-əwladkıqidur!

101 Dawut yazojan küy: — Mən əzgərməs muhabbat həm adalət toqruluk nahxa eytimən, Seni, i Pərwərdigar, nahxılar bilən küyləymən. **2** Mən mukəmməl yolda ehtiyat bilən ix kərimən; Sən kaqanmu yenimoja kelisən!? Əz əy-ordamda sap kəngül bilən yürimən. **3** Həq pasıq nərsini kəz aldimoja kəltürməymən, Yoldin qətnigənlərnıng kilmixlirioja nəprətlinimən; Bundaklar manga həq yepixmas əsla. **4** Əgri kəngül meningdin yırək ketidu, Həq rəzillikni tonuqum yoktur. **5** Kimki əz yekıning kəynidin təhmət kıləjan bolsa, Mən uni yokitimən; Nəziri üstün, dili təkəbbur adəmni mən sıoıdurmaymən; **6** Kəzlırim zemindiki məminlərdıdur, Ular ordamda mən bilən billə tursun! Kim mukəmməl yolda mangsa, u mening hizmitidə bolidu. **7** Aldamqilik yürgüzgənlərnıng əy-ordamda ornı bolmaydu, Yaləjan səzligənlər kəz aldımda turmaydu. **8** Pərwərdigarning xəhiridin yamanlık kıləjuqılarnı üzüp taxlax üqün, Hər səhərdə zemindiki barlık rəzil adəmlərnı yokitimən.

102 Ezilgənnıng duasi: U həlidin kətkəndə, dad-pəryadini Pərwərdigar aldioja təkkəndə: — Duayimni angliəjaysən, i Pərwərdigar; Pəryadım aldıngəja yetip kirsun! **2** Yüzüngni məndin kaqurmiojaysən; Kısıləjan künümdə manga kulək saləjaysən; Mən nıda kıləjan kündə, manga tez jawab bərgin! **3** Mana, künlırim is-tütəktək tügəp ketidu, Ustıhanlırim otun-qoqlarəja ohxax kəydi! **4** Yürikim zəhmə yər qəplər hazan boləjandək qurup kətti, Həttə nenimni yeyixni untudum. **5** Mən ahu-zar tartqanlıkımdin, Ətlirim süngəklirimgə qaplıxıp kaldi. **6** Qəl-bayawandiki sakıyquxtək, Wəyranqılıkta konup yürgən hıwkuqxka ohxaymən. **7** Uhlımay səgək turup kəzəttimən; Əgzidə yaləquz kıləjan kuxkaq kəbımən. **8** Düxmənlırim kün boyi meni məshirə kılmaqta, Meni həkarətligənlər ismimni lənət ornıda ixlətməktə. **9** Kəhring həm aqqıqıng tüpəylidin, Külni nən dəp yəwatımən, İqimlikimni kəz yexim bilən arılasturımən; Qünki Sən meni kətürüp, andın yərgə

urdung. **11** Künlirim kuyax uzartқан kеләnggidәk yokulay dәp qaldi, Өzüm bolsam qәplәr hazan bolojandәk qurup kәttim. **12** Lekin Sән, Pәrwәrdigar, әbәdiy turisән, Sening nam-xәhriting dәwrdin-dәwrgiqidur. **13** Sән ornungdin turisән, Zionqә rәhim қilisән; Qünki uningqә xәpқәt kәrsitix waқti kәldi, Hә, waқit-saiti yetip kәldi! **14** Qünki kulliring uning taxliridin hursәнlik tapidu, Hәм tupriқioјimu iqini aopritidu; **15** Әllә Pәrwәrdigarning namidin, Yәр yüzidiki xahlar xan-xәripingdin әyminidu. **16** Mana, Pәrwәrdigar Zionni қaytidin kuroqanda, U Өz xan-xәripidә kәrүnidu! **17** U oјerib-miskinning duasioqә etibar beridu; Ularning duasini hәrgiz kәmsitmәydu. **18** Bular kәlgүsi bir әwlad үqün hatiriliduru; Xuning bilән kәlgүsidә yaritilidoqan bir hәlk Yaһni mәdhiyәläydu; **19** Qünki U әsirlәrning aһ-zarlırini anglay dәp, Өlümgә buyruloqanlarni azad қilay dәp, Egizdiki muқәddәs jayidin engixip nәzәр saldi, Әrxlәrdin Pәrwәrdigar yәrgә қaridi; **21** Xundәk қilip, ular Pәrwәrdigarning hizmitidә bolaylı degәndә, Yәni ә-mәmlikәtlәr jәм yioјloqan waқtida — Pәrwәrdigarning nami Zionda, Uning xәрәpliri Yerusalemda jakarlınidu! **23** Birәk U meni yolda maojdursizlandurup, Künlirimni қiskartti. **24** Mән: «Tәngrim, әmrүmning yerimida meni elip kәtmә!» — dedim. — «Sening yilliring dәwrdin dәwrgiqidur, **25** Sән yәrni әlmisақtinla bәrpa қiloqansән, Asmanlarni hәм қolliring yasioqandur; **26** Ular yoқ bolup ketidu, Birәk Sән dawamliқ turiwerisән; Ularning hәmmisi kiyimdәk konirap ketidu; Ularni kona ton kәbi almаxtursang, Xunda ular kiyim-keqәk yәnggүxlәngәndәk yәnggүxlinidu. **27** Birәk Sән ezgәrmigүqidursән, Yilliringning tamami yoқtur. **28** Kulliringning balilirimu turiweridu, Ularning әwladı huzuringda mәzmәt yaxaydu!».

103 Dawut yazoqan küy: — Pәrwәrdigarоqә tәxәkkür қaytur, i jenim; I pütün wujudum, Uning muқәddәs namioqә tәxәkkür қaytur! **2** Pәrwәrdigarоqә tәxәkkür қaytur, i jenim, Untuma uning barliқ meһrimbanliқ-bәrikәtlirini; **3** U pütkül қәbihlikliringni kәqүridu, Barliқ kesәlliringgә dawa қilidu; **4** Hәyatingni һangdin һәrlүkkә kutқuzidu, Bexingоqә meһir-muһәbbәt һәм rәhimdilliklarni taj қilip kiygүzidu. **5** Kәnglүngni nazunemәtlәr bilән қanduridu; Yaxliқing бүrkүtningkidәk yengilinidu. **6** Pәrwәrdigar barliқ ezilgәnlәr үqün һәққaniylik һәм adalәtni yүrgүzidu; **7** U Өz yollirini Musaoqә, Қiloqanlirini Israillarоqә namayan қiloqan. **8**

Pәrwәrdigar rәhimdil wә xәpқәtliқtur, U asanliқqә aqqiқlanmaydu, Uning meһir-muһәbbiti texip turidu. **9** U uzunoјiqә әyibläwәrmәydu, Yaki ta mәnggүgә oјәzipidә turiwәrmәydu. **10** U bizgә gunahlırimizgә қarita muamilidә bolоqan әmәs, Bizgә қәbihliklirimizgә қarita tegixlikini yanduroqan әmәs. **11** Asman yәrdin қanқilik egiz bolsa, Uningdin қorқidoqanlarоqә bolоqan muһәbbitimu xunқilik zordür. **12** Xәrk oјәrbtin қanқilik yiraқta bolsa, Bizdiki asyiliқlarnimu xunqә yiraқlaxturdi. **13** Ata balilirioqә қandәk keyүngән bolsa, Pәrwәrdigarmu Өzidin қorқidoqanlarоqә xundәk meһribandur. **14** Qünki U Өzi bizning jismimizni bilidu, Tupraқtin ikәнlikimizni U esigә alidu. **15** İnsan bolsa — uning күnliri ot-qәpkә ohxaydu, Daladiki güldәk ünüp qiqip qeқәklәydu; **16** Uning üstidin xamal uqup әtidu, U yoқ bolidu, әsliy makanimu uni қayta tonumaydu. **17** Lekin Өzidin қorқidoqanlarоqә, Өz әhdisigә wapa қiloqanlarоqә, Kәrsәtmilirini orunlax үqün ularni esidә tutқанlarоqә, Pәrwәrdigarning meһir-muһәbbiti әzәldin әbәdgiqә, Hәққaniyiti әwladtin әwladlırigiqidur. **19** Pәrwәrdigar tәhtini әrxtә kuroqan, Uning sәltәniti һәmmining üstidin һәküm süridu; **20** I sөzigә kulәk saloқuqi, Kalamini iјra қiloқuqi, қudriti zor bolоqan Uning pәrixtiliri, Pәrwәrdigarоqә tәxәkkür-mәdhiyә қayturunglar! **21** I silәr, Uning barliқ қoxunliri, Iradisini ada қiloқuqi hizmәtkarlıriri, Pәrwәrdigarоqә tәxәkkür-mәdhiyә қayturunglar! **22** I, Uning barliқ yasioqanliri, Hәkүmranliқi astidiki barliқ jaylarda Pәrwәrdigarоqә tәxәkkür-mәdhiyә қayturunglar! I mening jenim, Pәrwәrdigarоqә tәxәkkür қaytur!

104 Pәrwәrdigarоqә tәxәkkür-mәdhiyә қaytur, i jenim! I Pәrwәrdigar Hudayim, intayin uluoqәsән; Xanu-xәwкәt wә һәywәt bilән kiyingәnsән; **2** Libas bilән pүrkәngәndәk yorukluққа pүrkәngәnsән, Asmanlarni qedir pәrdisi kәbi yayоqansән. **3** U yukiriқi rawaқlirining limlirini sularоqә ornatқан, Bulutlarni jәng һarwisi қilip, Xamal қanatlıriri üstidә mangidu; **4** U pәrixtilirini xamallar, Hizmәtkarlırini ot yalkuni қilidu. **5** Yәrni U ulliri üstigә ornatқан; U әsla tәwrinip kәtmәydu. **6** Libas bilән oraloqandәk, uni qongқur dengizlar bilән orioqansән, Sular taoqlar qoққiliri üstidә turdi. **7** Sening tәnbihing bilән sular bәdәr қақti, Güldürmamangning sadasidin ular tezdin yandi; **8** Taoqlar әrlәp qıқti, Wadilar qүxүp kәtti, [Sular] Sән bekitкән jayoqә qүxүp kәtti. **9** Ular texip, yәrni yәнә қаplimisun dәp, Sән ularоqә qәklimә қоyoqansән. **10**

[Təngri] wadilarda bulaklarni eqip uroʻutidu, Suliri taoʻlar arisida aʻqidu. **11** Daladiki hərbir janiwaroʻja ussuluk beridu, Yawayi exəklər ussuzlukini kənduridu. **12** Kəktiki kuxlar ularning boyida kənidu, Dərah xahliri arisida sayraydu. **13** U yukiridiki rawakliridin taoʻlarni suoʻjiridu; Yər Sening yasioʻanliringning mewiliridin kəndurulidu! **14** U mallar uqun ot-qəplərni, Insanlar uqun kəktatlarni əstüridu, Xundakla nanni yərdin qikiridu; **15** Adəmnig kənglini hux kilidioʻan xarabni, Insan yuzini parkiritidioʻan mayni qikiridu; Insanning yurikigə nan bilən kuwwət beridu; **16** Pərwərdigarning dərəhliri, Yəni Əzi tikkən Liwan kedir dərəhliri [su iqip] kənaətlinidu. **17** Ənə axular arisioʻja kuxlar uwa yasaydu, Ləylək bolsa, arqa dərəhlirini makan kilidu. **18** Egiz qoqqilar taoʻ eqkilirining, Tik yarlar suoʻurlarning panəhi bolidu. **19** Pəsillərni bəkitnək uqun U ayni yaratti, Kuyax bolsa pətxini bilidu. **20** Sən karəngəjuluk quxürisən, tün bolidu; Ormandiki janiwarlarning həmmisi uningda xipir-xipir kezip yuridu. **21** Arslanlar olja izdəp həkriyədu, Təngridin ozuk-tülük sorixidu; **22** Kuyax qikipla, ular qekinidu, Kaytip kirip uwilirida yatidu. **23** Insan bolsa öz ixioʻja qikidu, Ta kəqkiqə mehnəttə bolidu. **24** I Pərwərdigar, yasioʻan hərhil nərsiliring nəkədər kəptur! Həmmisini həkət bilən yaratkənsən, Yər yuzi ijat-bayliqliring bilən toldi. **25** Ənə büyük bipayan dengiz turidu! Uningda san-sanəksiz oʻuz-oʻuz janiwarlar, Qong wə kikiq haywanlar bar. **26** Xu yərdə kemilər katnaydu, Uningda oynəklisun dəp sən yasioʻan lewiatanmu bar; **27** Waqtida ozuk-tülük bərgin dəp, Bularning həmmisi Səngə qaraydu. **28** Ularoʻja bərginingdə, terivalidu, Kəlungni aqkiningdila, ular nazunemətlərgə toyidu. **29** Yüzüngni yoxursəng, ular dəkə-dükigə quxidu, Rohlirini əlsəng, ular jan üzüp, Yənə tuprakka kaytidu. **30** Rohingni əwətkiningdə, ular yaritilidu, Yər-yuzi yəngi [bir dəwr bilən] əlmixidu. **31** Pərwərdigarning xən-xəhriti əbədiydu, Pərwərdigar Əz yaratkənliridin hursən bolidu. **32** U yərgə bəkkinida, yər titrəydu, Taoʻlaroʻja təgkinida, ular tütin qikiridu. **33** Hayatla bolidikənmən, Pərwərdigaroʻja nahxa eytimən; Wujudum bolsila Hudayimni küyləymən. **34** U sürgən oy-hiyallirimdin səyünsə! Pərwərdigarda huxallinimən! **35** Gunəhkarlar yər yuzidin tügtilidu, Rəzillər yok bolidu. I jenim, Pərwərdigaroʻja təxəkkür-mədhijə kaytur! Həmdusana!

105 Pərwərdigaroʻja təxəkkür eytinglar, Uning namini qəkirip iltija kilinglar, Uning

kiloʻanlirini həkələr arisida ayan kilinglar! **2** Uningoʻja nahxilar eytip, Uni küylənglar; Uning pütkül karamət məjziliri üstidə seʻojinip oylininglar. **3** Mukəddəs namidin pəhirlinip danglanglar, Pərwərdigarni izdigüqilərnig kəngli xadlansun! **4** Pərwərdigarni həmdə Uning küqini izdənglar, Didar-huzurini tohtimay izdənglar. **5** Uning yaratkən məjzilirini, Karamət-alamətlirini hən əoʻzidin qikқан həkümlirini əstə tutunglar, **6** I Uning küli İbrahim nəslı, Əzi tallioʻanliri, Yakupning oʻoʻlliri! **7** U, Pərwərdigar — Hudayimiz, Uning həkümliri pütkül yər yuzididur. **8** Əzi tüzgən əhdisini əbədiy yadida tutidu — — Bu Uning ming əwladkiqə wədixləxən səzidu, — **9** Yəni İbrahim bilən tüzgən əhdisi, İshəkka iqkən kəsimidur. **10** U buni Yakupkimu nizam dəp jəzmləxtürdi, İsrailoʻja əbədiy əhdə kilip bərip: — **11** «Səngə Kənaan zeminini bərimən, Uni mirasing boləjan nəsivəng kilingmən», — dedi, **12** — Gərqə xu qəoʻda ularning səni əz, Etiwarəja elinmioʻan, xu yərdiki musapirlar bolsimu. **13** Ular u yurttin bu yurtka, Bu əldin u kəbiligə kezip yürdi; **14** U həkqimning ularni əzixigə yol koymidi, Ularini dəp padixəhlarəjimü tənbiə bərip: — **15** Mən məsilə kuloʻanliriməja təgmə, Pəyoʻəmbərliriməja yaman ix kılma! — dedi. **16** U axu yurtka əqarqilikni buyrudi, Tirək boləjan əx-nanni kurutuwətti. **17** U ulardin burun bir ədəmni əwətkənidi, Yüsüp kül kilip setilənanidi. **18** Uning putliri zənjirdə əoʻridi, Uning jeni təmərgə kirip kəsildi; **19** Xundakla ta əzigə eytiləjan wəhiy əməlgə əxuruloʻuqə, Pərwərdigarning səz-kalami uni sinəp tawlidı; **20** Pirəwn ədəmlirini əwətip uni boxətkuzdi, Kəwmlarning həkümdari uni hərlükə qikardi. **21** Uni əz ordisioʻja oʻojidar kilip koydi, Pütün mal-mülkigə bəxlik kilip təyinləp, **22** Əz wəzirlirini uning ihtiyarida bolup tərbiyilinixkə, Akşəqəllirioʻja danəlik oğitixkə tapxurdi. **23** Xuning bilən İsrail Misiroʻja kəldi, Yakuplar Həmnig zeminida musapir bolup yaxidi. **24** [Pərwərdigar] Əz həkini kəp nəsilik kilip, Əzgüqiliridin küqlük kildi. **25** U [Misirliklarning] kəlbidə Əz həkigə nəprət həsil kildi, Ularini Əz kullirioʻja hiylə-mikirlik boluxka mayil kildi. **26** U Əz küli boləjan Musani, Əzining tallioʻjini Hərunni yollidi. **27** Ular [Misirda] iləhiy əlamətlərni ayan kilip, Hən zeminida uning məjzilirini ornatti. **28** Pərwərdigar karəngəjulukni əwətip, [Zeminni] zulumtə kəplitiwətti; [Misirliklar] Uning əmrigə karxi turoʻan əməsmu? **29** U ularning sulirini kənoʻja əyləndurdi, Bəliklirini kurutiwətti. **30** Ularning

yərlirini miz-miz pakilar basti, Xah-əmiririning hujriliriojimu ular tolup kətti. **31** U bir səz bilənla, oquz-oquz qiwinlar besip kəldi; Həmmə bulung-puqqaqlarda oqing-oqing uqar qümüülilər. **32** U yamojurning ornioja məldür yaodurup, Bu zeminəja yalkunluk ot qüxürdi. **33** U üzüm tallirini, ənjur dərəhlirini urdi, Zemindiki dərəhləni sunduruwətti. **34** U bir səz kilixi bilənla, qekətkilər kəldi, Sansiz yutqur haxarətlər mizildap, **35** Zeminida bar boləjan giyahlarıni yutuwətti, Etizlarning barlik həsullirini yəp tügətti. **36** [Ahirda] zeminidiki barlik tunji tuojulojanlarni, Ularining oqururi boləjan birinqi oqul balilirini kəriwətti. **37** Əz həlkini bolsa, altun-kümüxləni kətürgüzüp qiqardi, Kəbiliridə birsimu yikilip qüxüp qalojini yok. **38** Ularining qiqkinoja Misir huxal boldi, Qünki ularning wəhimisi [Misirliklarəja] qüxti. **39** U ularəja bulutni sayiwən boluxqa, Otni tündə nur boluxqa bərdi. **40** Ular soridi, U bədiniləni qiqardi, Ularini samawiy nan bilən kəndurdi. **41** U taxni yardi, sular bulduklap qikti; Kaqasliqta dəryadək aqti. **42** Qünki U bərgən muqəddəs səzini, Əz kuli İbrahimni əstə tutti. **43** U həlkini xad-huramlik bilən, Əz talliojinini xadiyanə təntənilər bilən [azadliqqa] qiqardi. **44** U ularəja əlləning zeminlirini berip, Ularini həlkləning əjirməhnətlirigə muyəssər kildi, **45** Bu, ularning Uning bəlgilimilirini tutup, Kanunlirioja itaət kilixi üqün idil Həmdusana!

106 Həmdusana! Pərwərdigarəja təxəkkür eytinglar! Qünki U mehribandur, əbədiydur Uning mehir-muəbbiti. **2** Pərwərdigarning kudrətlilik kijojanlirini kim səzləp bələyədu? Uning bar xan-xəhritini kim jakarlap bələyədu? **3** Bəhtliktur adalətni tutqan, Daim həkkanıylikni yürgüzgən kixi! **4** Həlkinqgə boləjan himmiting bilən meni əsligəysən, i Pərwərdigar; Nijatliqing bilən yeniməja kelip həwər alojin! **5** Xuning bilən, Sən talliojanliringning bərikitini kərəy, Əz elingning xadliqi bilən xad bolay, Əz mirasing [boləjan həlqing] bilən pəhirlinip, yayrap yürəy! **6** Biz ata-bowilirimiz qatarida gunah ətküzduk, Kəbihlik kilduk, yamanlik əyliduk. **7** Misirda turəjan ata-bowilirimiz məjziliringni nəzirigə almay, Kəp mehribanlikliringni esigə almid; Bəlki dengizda, Kizil Dengiz boyida isyan kətürdi. **8** Biraq U kudritimni namayan kilyay dəp, Əz nami üqün ularni kutkuzdi. **9** Uning Kizil Dengizəja tənbih berixi bilən, U kəpkuruk boldi; Huddi kaəjirak qəllüktin yetəkləp mangojandək, U ularni dengiz təgliridin [kəruk]

ətküzdi. **10** Ularini əq kərgənləning kolidin hərlükkə qiqardi, Ularəja həmjəmət bolup duxmən qanggilidin kutkuzdi. **11** Yawlarıni sular basti, Ularining həqbirsi sak qalmidi. **12** Xundila ular Uning səzilirigə ixənj kildi; Ular Uni küylidi. **13** Ular Uning kijojanlirini xunqə tez untudi, Nəsihətni kütmid; **14** Bəlki dalada aq kəzlükkə baladək berildi, Qəl-bayawanda Təngrini sinidi. **15** Xunga U soriojinini ularəja bərdi, Biraq jüdətküqi bir kəsəlni janlirioja təgküzdi. **16** Ular bargahda Musəja həsət kildi, Hudaning muqəddəs bəndisi Hərunnimu kərəlmidi. **17** Yər eqilip Datanni yutuwətti, Abiramni adəmliri bilən kəpsiwaldi. **18** Əgəxküqiliri arisida ot yekildi; Yalkun rəzilləni kəydüriwətti. **19** Ular Hərab təojida mozay butni yasidi, Kuyma həykəlgə səjdə kilip, **20** Əzilirining pəhir-xəhriti boləjuqining ornioja, Ot-qəp yəydiəjan əküznəng süritini almaxturdi. **21** Misirda uləju ixlarni kərsətkən Nijatkari Təngrini ular untudi. **22** Dərwəqə, Həm diyarida məjzilər yaratqan, Kizil Dengiz boyida kərkunqluk ixlarni kərsətkən Hudani [untudi]. **23** U ularni həlak kilimən degənidi — Əz talliojini Musa kəhrini yandurux üqün Uning aldida ariqi bolup tik turmiojan bolsa, — Dərwəqə xundək kijojan bolar idi. **24** Ular yənə güzəl zeminni kəmsitip rət kildi, Uning wədisigə ixənmidi; **25** Bəlki qedirlirida kaqxəp yürüp, Pərwərdigarning awazioja kulək salmidi. **26** Xunga U ularəja kəsəm kilip kol kətürüp: — Siləni qəldə yikitiq tügəxtürimən — **27** Əwladliringlarnimu əllər arisida yikitiq tügəxtürüp, Yəqə yurtlar ara tarkitiwetimən» — dedi. **28** Ular Baal-Peor butka əzini etip qokunup, Əlüklərgə atiojan kurbanliklarni yedi. **29** Ular kilmixliri bilən Uning aqqiqini kəltürdi, Ular arisida waba kəzoqaldi; **30** Finihəs turdi-də, həküm yürgüzdi, Xuning bilən waba tosuldi; **31** Bu ix [Finihəskə] həkkanıyət dəp həsəblandi, Uning nəsligimu əwladidin əwladiojqə, əbədiy xundək həsəblandi. **32** Ular yənə [Pərwərdigarni] meribah suliri boyida oqəzəpkə kəltürdi, Ularining səwəbidin Musəjimu zərər yətti; **33** Qünki ular uning rohinə teriktürdi, Uning ləwliri bihəstilitkə gəp kilip saldi. **34** Ular Pərwərdigarning əmrigə hiləplik kilip, [Xu] yərdiki kəwmlarni yəkatmid; **35** Bəlki yat əllər bilən arilixip, Ularining kiliqlirini əgəndi; **36** Ularining butlirioja qokundi, Bular əzilirigə bir tuzək bolup qikti; **37** Qünki ular əz oqul-kizlirini soyup, jinlarəja kurbanliqqa bəojixlidi. **38** Xundək kilip ular bigunah kanni, Yəni Kənaandiki butlarəja atəp kurbanliq

kilip, öz oşul-qizlirining kenini tækti; Zemini qanoja buloşinip kætti. **39** Ular öz qilmixliri bilæn buloşandi; Kiliqliri bilæn paħixæ ayaldæk buzuldi. **40** Xunga Pærwærdigar Öz hælqidin kattik oşæzplændi, U Öz mirasidin yirgændi; **41** Ularni yat ællærning qolioja bærdi, Ularoşa eqmænlar ular üstidin hækümranliq kildi. **42** Düxmænliiri ularni æzdi, Ular yaw qoli astida egilip püküldi. **43** Kæp qetim [Pærwærdigar] ularni kutkuzdi; Biræk ular bolsa, öz hahixliri bilæn Uningoşa asiyliq kildi, Ular öz qæbihliki bilæn pæs haloşa qüxti. **44** Xundæktimu U ularning nalæ-pæryadini anglioşanda, Ularning jæbir-japalirioşa etibar bærdi; **45** Hæm ular bilæn tüzgæn æhdisini æslidi, Zor mehür-xæpkiiti bilæn, oşæzipidin yandi, **46** U ularni sürgün qiloşanlarning qælbida ræhim oyoşatti. **47** Bizni kutkuzoşaysæn, i Pærwærdigar Hudayimiz! Muqæddæs namingoşa tæxækkür eytixqæ, Tæntænæ kilip Seni mædhüyilæxkæ, Bizni ællær arisidin yeningoşa yioşiwaloşaysæn! **48** Israilning Hudasi boluşan Pærwærdigaroşa, æzældin ta æbædgioş tæxækkür-mædhüyæ qayturulsun! Pütküil hælq «Amin» desun! Hæmdusana!

107 Ah, Pærwærdigaroşa tæxækkür eytinglar! Qünki U mehribandur, æbædiydur Uning mehür-muħæbbiti! **2** Pærwærdigar yaw qolidin kutkuzoşanlar, U hæmjæmæt bolup kutkuzoşan hælqi buni dawamliq bayan qilsun — **3** Yæni U xærk bilæn oşærbtin, ximal bilæn jænubtin, Hærkæysi yurtlardin yioşiwelinoşanlar buni eytsun! **4** Ular qel-bayawanni kezip pinhan yolda adaxti, Adæm makanlaxqan heqbir xæhæрни tapalmastin. **5** Aq hæmdæ ussuz bolup, Jeni qiqay dæp qældi. **6** Andin Pærwærdigaroşa pæryad kildi, U ularni muxækkætliiridin azad kildi. **7** Makanlaxqudæk xæhærgæ yætküqæ, U ularni tüz yolda baxlidi. **8** Ular Pærwærdigaroşa tæxækkür eytsun! Uning øzgærmæs muħæbbiti üqün, Insan balilirioşa kersætkæn mejjiziliri üqün! **9** Qünki U qangqioşan kængülni qandurdi, Aq qaloşan janni esil nemætlær bilæn toldurdi. **10** Zülmættæ, ølüm kælænggisidæ yaxioşanlar, Tæmür kixæn selinip, azab qækkænlerni bolsa, **11** (Qünki ular Tængrining æmirliirigæ qarxilik kildi, Hæmmidin Aliy Boløşuqining næsihætini kæmsitti) **12** — U ularni japa-muxækkæt tartkuzup kæmtær kildi, Ular putlixip yikildi, ularoşa yardæmgæ birsimu yok idi. **13** Andin Pærwærdigaroşa yelinip pæryad kildi, U ularni muxækkætliiridin azad kildi. **14** Ularni zulmæt hæm ølüm sayisidin qikiriş, Ularning zænjiir-asarætliirini sundurup taxlidi. **15** Ular Pærwærdigaroşa tæxækkür eytsun!

Uning øzgærmæs muħæbbiti üqün, Insan balilirioşa kersætkæn mejjiziliri üqün! **16** Mana U mis dærwazilarni paræ-paræ kilip, Tæmür taqaklarni kesip taxlidi. **17** Hæmakætlær öz itaætsizliq yolliridin, Qæbihlikliiridin azablaroşa uqraydu; **18** Kænglidæ hærhil ozuq-tülüktin bizar bolup, Ølüm dærwaziliriøşa yekinlixidu. **19** Andin Pærwærdigaroşa yelinip pæryad kilidu, U ularni muxækkætliiridin azad kilidu. **20** U söz-kalamini øwætir, ularni saqaytidu, Ularni zawallikliiridin kutkuzidu. **21** Ular Pærwærdigaroşa tæxækkür eytsun! Uning øzgærmæs muħæbbiti üqün, Adæm balilirioşa kersætkæn mejjiziliri üqün! **22** Qurbanliq süpitidæ tæxækkürlær eytsun, Uning qiloşanliirini tæntænilik nahxilar bilæn bayan qilsun! **23** Kemilærdæ dengizoşa qüxüp qatnioşuqilar, Uluş sularda tirikqilik qiloşuqilar, **24** Bular Pærwærdigarning ixliriøşa guwahqidur, Qongqur okyanda kersætkæn karamætlærni kergüqidur. **25** Qünki U bir söz bilænla xiddætlük xamalni qikiriş, Dolqunliirini ørkæxlitidu; **26** Kemiqilar asman-pælæk ørlæydu, Sularning tæhtiliriigæ qüxidu, Dæhxættin ularning jeni erip ketidu. **27** Ular mæst adæmdæk ølæng-sælæng iroşanglaydu, Hærkændæk økil-qarisi tügæydu; **28** Andin Pærwærdigaroşa yelinip pæryad kilidu, U ularni muxækkætliiridin azad kilidu. **29** U boranni tinqitidu, Su dolqunliirimi jim bolidu. **30** Xuning bilæn ular tinqlikidin xadlinidu; U ularni tæxna boluşan aramgaħioşa yetæklæp baridu. **31** Ular Pærwærdigaroşa tæxækkür eytsun! Uning øzgærmæs muħæbbiti üqün, Insan balilirioşa kersætkæn mejjiziliri üqün! **32** Ular hælqning jamaitidimu Uni uluşlisun, Aqsakallar mæjlisidæ Uni mædhüyilisun. **33** U dæryalarni qelgæ, Bulaklarni qakæslükqæ aylanduridu. **34** Aħalisining yamanliki tüpæylidin, Høsulluk yærni xorluk kilidu. **35** U yænæ qel-bayawanni kælqæ, Qangqak yærni bulaklaroşa aylanduridu; **36** Aqlarni xu yærgæ jaylaxturup, Ular olturæqlaxqan bir xæhæрни bærpæ kilidu; **37** Ular etizlarni hæydæp-terip, üzümzarlarni bærpæ kilidu; Bular høsul-mæhsulatni mol beridu. **38** U ularoşa bærikæt beridu, Xuning bilæn ularning sani helila exip baridu, U ularning mal-waranliirini heq azaytmaydu. **39** Ular yænæ jæbir-zulum, bala-qæza hæm dærd-ølæmgæ yoluqup, Sani aziyir, püküldü. **40** U esilzadilær üstigæ kæmsitixliirini tækidu, Yolsiz dæxt-sæhrada ularni særgærdan kilidu; **41** Lekin miskin adæmni jæbir-zulumdin yukiri kætürüp saqlaydu, Uning ailæ-tawabatini qoy padisidæk kæp kilidu. **42** Buni kængli duruslar kærüp xadlinidu; Pasiklarning

aʼozi etilidu. **43** Kimki dana bolsa, bularni bayqisun, Pərwərdigarning mehīr-xəp̄kətlirini qūxənsun!

108 Dawutning kūy-nahxisi: — Iradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən mədhiyə nahxilirini eytip, Bərhək, Seni küyləymən, pütin rohim bilən! **2** I nəoqmə-sazlirim, oyoqan! Mən səhər kuyaxinimu oyojtimən! **3** Həlk-millətlər arisida Seni uluqlaymən, i Pərwərdigar; Əllər arisida Seni küyləymən! **4** Qünki əzgərməs muhəbbiting ərxlərgə yətküdək uluqtur; Həkiqiting bulutlaroqə taqaxti. **5** I Huda, xan-xəhriting ərxlərdin yukiri uluqlanoqay, Xan-xəriping yər yüzini qapliqay! **6** Əz səygənlingning nijatlik tepixi üqün, Ong qolung bilən kutkuzoqaysən, Duayimni ijabət qiləqaysən. **7** Huda Əz pak-muqəddəslikidə xundək degən: — «Mən təntənə qilimən, Mən Xəkəm diyarini bəlüp berimən, Sukkot wadisini [təksim kilixkə] əlqəymən. **8** Gilead Manga mənəsupur, Manassəhmu Manga mənəsupur; Əfrain bolsa beximdiki dubuloqamdur, Yəhuda Mening əmr-pərman qikəroqumdur; **9** Moab Mening yuyunux jawurumdur; Edomoqə qoruqumni taxlaymən; Mən Filistiyə üstidin təntənə qilimən!». **10** Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kirəlisun? Kim Meni Edomoqə elip barəlisun? **11** I Huda, Sən bizni rasttinla qətkə kəqtingmu? Qoxunlirimiz bilən billə jənggə qikmamsən? **12** Bizni zulumlərdin qutuluxkə yərdəmləxkəysən, Qünki insanning yərdimi bikardur! **13** Huda arkilik biz qoqum baturluk kərsitimiz; Bizgə zulum qiləquqlarni qəyilgüqi dəl U Əzidur!

109 Nəoqmiquqlərnin bexioqə tapxurulup oqulsun dəp, Dawut yəzoqan kūy: — I mədhiyəmning Igisi Hodayim, jim turma! **2** Mana rəzillərnin aʼozi, məkkərlərnin aʼozi kəz aldında yooqan eqildi; Ular yaloqanqi til bilən manga qarxi səzlidi. **3** Nəprətlik səzlər bilən meni quloqap, Ular bikardin-bikar manga zərbə bərməktə. **4** Muhəbbitim üqün ular manga qarxi xikəyətqi boldi, Mən bolsam — duaqə berildim. **5** Yəhxilikim üqün yamanlik, Səygüm üqün nəprət qayturdi. **6** Hərbirining üstidə rəzil bir adəm təyinligəysən, Uning ong yenida bir dəwəgər tursun. **7** U sorəq kilinoqanda əyibdar bolup qiqsun, Duasi gunəh dəp həsablansun. **8** Künliri kışkə bolsun, Mənsipini bəxqisi igilisun. **9** Baliliri yetim qalsun, Hotuni tul bolsun. **10** Oqulliri sərgərdan tiləmqi bolsun, Turoqan harabilikliridin nan izdəp. **11** Jazanihor uning igiliki üstigə tor taxlisun, Meh̄nət

əjrini yatlar bulap-talisun. **12** Uningoqə meh̄ribanlik kərsitidioqan birsi bolmisun, Yetim qəloqan baliliroqə iltipət qiləquqi bolmisun. **13** Uning nəslə kurutulsun; Kələr əwladida namliri eqürilsun. **14** Ata-bowilirining kəbihlikining əyibliri Pərwərdigarning yadida qalsun, Anisining gunəhi eqürilmisun. **15** Bularning əyibliri daim Pərwərdigarning kəz aldida bolsun, Xuning bilən U ularning nam-əmilini yər yüzidin eqürüp taxlaydu. **16** Qünki [rəzil kixi] meh̄ribanlik kərsitixni həq esigə kəltürmidə, Bəlkə ezilgən, yoxsul həm dili sunuqlarni əltürməkkə koşlap kəldi. **17** U lənət okuxkə amrak idi, Xunga lənət uning bexioqə kelidu; Bəht tiləxkə rayi yox idi, Xunga bəht uningdin yirək bolidu. **18** U lənətlərnə əzigə kiyim kilip kiygən; Xunga bular aqkan sudək uning iq-bəoqroqə, Maydək, səngəklirigə kiridu; **19** Bular uningoqə yepinoqan tonidək, Hərdəim bəoqlanoqan bəlwəoqidək qəplansun. **20** Bular bolsa meni əyibligüqilərgə Pərwərdigarning bəkitkən mukapəti bolsun! Mening yaman gəpimni qiləqanlarning in'ami bolsun! **21** Biraq Sən, Pərwərdigar Rəbbim, Əz naming üqün mening təripimdə bir ix qiləqaysən, Meh̄ir-muhəbbiting ələ boləqəqə, Meni kutkuzoqaysən; **22** Qünki mən ezilgən həm həjətməndurmən, Qəlbim həstə boldi. **23** Mən kuyax uzartkən kəlonggidək yoxilay dəp qaldim, Qəkətkə kəkiwətilgəndək qətkə kəkiwətildim. **24** Roza tutkinimdin tizlirim ketidu, Ətlirim sizip ketidu. **25** Xunglaxkə mən ular aldida rəsəwə boldum; Ular manga qarəxkəndə, bəxini silkixməktə. **26** Manga yərdəmləxkəysən, i Pərwərdigar Hodayim, Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni kutkuzoqaysən; **27** Xuning bilən ular buning Səning qolungdiki ix ikənlikini, Buni qiləquqining Sən Pərwərdigar ikənlikini bilsun. **28** Ular lənət oquwərsun, Sən bəht ata qiləqaysən; Ular hujum kilixkə turoqanda, hijaləttə qalsun, Biraq kulung xədlansun! **29** Meni əyibligüqilər hijalət bilən kiyinsun, Ular əz xərməndilikini əzligə ton kilip yepinsun. **30** Aʼoqzində Pərwərdigaroqə zor təxəkkür-mədhiyə qaytūrimən; Bərhək, kəpqlik arisida turup Uni mədhiyələymən; **31** Qünki həjətmənnin jəninə gunəhəqə bəkitməqəqə boləqanlardin kutkuzux üqün, [Pərwərdigar] uning ong yenida turidu.

110 Dawut yəzoqan kūy: — Pərwərdigar mening Rəbbimgə: — «Mən səning dūxmənlirini təhtipəring qiləquqə, Ong yenimda olturoqin» — dedi. **2** Pərwərdigar kudritingni kərsitidioqan xəhənə həsəngni Ziəndin uzitidu; Dūxmənlirini arisida

höküm sürgin! 3 Küüqünгни көрситидиојан күндә, Өz hәlқing halis kurbanlıқ kәbi pida bolidu; Muқәddәs hәywitingdә, Xu yaxlıқ dәwringdikidәk, Sanga hәzirmu хәbnәmlәр sәhәrning baliyatқusidin yengi qıққandәk қüxidu; 4 Pәrwәrdigar xundәk қәsәm iqtı, Hәм buningdin yanmaydu: — «Sән әbәdil'әbәdgiqә Mәlkizәdәkning tipidiki bir қаһindursән». 5 Ong tәripingdә bolојan Rәb ојәzipini көrsәtkән күндә padixahlarnı urup parә-parә қilıwetidu; 6 U әllәр arisida sotlaydu; Jay-jaylarnı jәsәtlәр bilән tolduridu; Kәng zeminning bexini yaridu; 7 U yolda eriktin su iqudu; U xunga kixining bexini yәligüqi bolidu.

111 Hәmdusana! Kәngli duruslarning mәxripidә, Hәм jamaәttә turup, Pәrwәrdigarоја pütün қәlbim bilән tәxәkkür eytimән. 2 Pәrwәrdigarning yasioјanliri uluојdur; Bulardın hursән bolојanlar izdinip ularnı sürüxtürmәktә. 3 Uning әjri хәрәp wә hәywәttur, Uning hәққaniylikı mәnggügә turidu. 4 U Өz meјjizilirini yad әtküzidu; Pәrwәrdigar muhәbbәtlik hәм rәhımdillıktur. 5 U Өzidin әyminidiојanlarnı ax bilән tәminläydu; Өz әhdisini hәmixә yad etidu. 6 U әmәlliridiki қudritini Өz hәlқigә көrsitip, Baxқа әllәrning miras-zeminini ularоја tәқdim қildi. 7 Uning қoli қilојanliri hәқikәt-sadaқәt wә adillıktur; Uning barlıқ көrsәtmiliri ixәнqlıktur. 8 Bular әbәdil'әbәdgiqә inawәtliktur; Hәқikәttә hәм duruslukta қıқirilојandur. 9 U Өz hәlқigә nijatlıқ әwәtti; Өz әhdisini әmr қilip mәnggügә bekitti; Muқәddәs hәм sürlüktur Uning nami. 10 Pәrwәrdigardın қorkux danalıқning baxlinixidur; Uning hәkümlirini tutқanlarning hәmmisi yorutulојan adәmlәrdur; Uning mәdhıyisi mәnggü turidu.

112 Hәmdusana! Pәrwәrdigardın әyminidiојan, Uning әmrlirini zor hursәнlik dәp bilidiојan adәм bәhtliktur! 2 Uning nәsli zeminda turup küq-қudrәtlik bolidu; Duruslarning dәwri bәhtlik bolidu. 3 Uning әyidә dәlәt hәм baylıqlar bolidu; Hәққaniylikı mәnggügә turidu. 4 Karangoјulukta turoјan durus adәmgә nur pәyda bolidu; U хәpkәtlik, rәhımdil hәм hәққaniydu. 5 Hәyrhah, etnә berip turidiојan adәmning bәhti bolidu; U әz ixlirini adillik bilән yürgüzidu. 6 Bәrhәk, u әbәdiy tәwritilmәydu; Hәққaniy adәм mәnggügә әslinidu. 7 U xum hәwәrdin қorkmaydu; Uning kәngli tok hәlda, Pәrwәrdigarоја tayanојan. 8 Dili mәhкәм қilinoјan, u қorkmaydu; Ahirida u rәқiblrining mәoşlubiyitini көridu. 9 U

әziningkini mәrdlәрqә tarқatқan, Yöksullarоја beridu; Uning hәққaniylikı mәnggügә turidu; Uning münggüzi izzәt-xәhrәt bilән көtürülıdu. 10 Rәzil adәм buni көrüp қidimaydu, Qixlirini ојujurlitidu, u erip ketidu; Rәzillәrning arzu-hәwisi yokitilidu.

113 Hәmdusana! Mәdhıylәnglar, i Pәrwәrdigarning қulliri, Pәrwәrdigarning namini mәdhıylәnglar! 2 Hәzirdin baxlap, әbәdil'әbәdgiqә, Pәrwәrdigarning namioја tәxәkkür-mәdhıyә қayturulsun! 3 Kün қıқardın күn patarоја, Pәrwәrdigarning nami mәdhıyilinixkә layıktur! 4 Pәrwәrdigar әllәrdin yukiri көtürüldi; Xan-xәripı әxlәrdin yukiridur. 5 Kimmu Pәrwәrdigar Hudayimizоја tәng bolalisun — Өz makani yukirida bolsimu, 6 Asmanlarоја hәм yәrgә қarax üqün, Өzini tәwән қilојuқioја? 7 Namrat kixini U topa-қangdin көtüridu; Қıoјlıқtin yoksulni yukirilididu; 8 Uni esilzadilәр қatarоја, Yәni Өz hәlқining esilzadiliri arisioја olturoјuzidu; 9 U tuoјmas ayalni әygә orunlaxturup, Uni oоjullarning huxal anisi қilidu. Hәmdusana!

114 Israil Misirdin, Yақup jәмәti yat tillik әllәrdin қıққanda, 2 Xu qaојda Yәhüda [Hudaning] muқәddәs jayi, Israil uning sәltinitı boldı, 3 Dengiz buni көrüp bәdәr қақti, İordan dәryasi kәynigә yandi; 4 Taoјlar қoққarlardәk, Dәnglәр kozilardәk oynақlıdi. 5 Әy dengiz, sән nemә boldung, қаққılı? İordan dәryasi, yolungdin yanојılı? 6 Taoјlar қoққarlardәk, Dәnglәр kozilardәk oynақlıoјılı? 7 İ yәр yüzi, Rәbning jamalidin, Yақupning Hudasing jamalidin tәwrән; 8 U қoram taxni көlqәkkә, Qақмақ texini mol bulақ sulirioја aylандuridu.

115 Bizgә әmәs, i Pәrwәrdigar, bizgә әmәs — Өzgәrmәs muhәbbiting üqün, hәқikәt-sadaқiting üqün, Өz namingоја xan-xәrәp kәltürgәysән. 2 Әllәр nemixқа «Ularıning Hudasi қәyәrdә?» dәp [mazak] қilixidu? 3 Biraқ Hudayimiz bolsa әxlәrdidur; Nemini halisa, U xuni қilојandur. 4 Ularıning butliri bolsa pәkәt күmüx-altundin ibarәt, İnsanning қolliri yasioјinidur, halas. 5 Ularıning aоzi bar, biraқ sәzliyәlmәydu; Kәzliri bar, көrmәydu; 6 Kulақlıri bar, anglimaydu, Burnı bar, puriyalmaydu; 7 Қolliri bar, siliyalmaydu; Putliri bar, mangalmaydu; Kaniyidin heqbir sada қıқarmaydu. 8 Ularnı yasioјanlar ularоја ohxaxtur, Ularоја tayanојanlarmu xundақtur. 9 İ Israil, Pәrwәrdigarоја

tayininglar; U silərgə yardım kiloqucinglar həm kalkininglardur. **10** I Hərun jəməti, Pərwərdigarəyə tayininglar; U silərgə yardım kiloquci həm silərnin kalkininglardur. **11** Pərdərdigardin əyminidiojanlar, Pərwərdigarəyə tayininglar; U silərgə yardım kiloquci həm kalkininglardur. **12** Pərwərdigar bizni əsləp kəldi; U bəht ata kəlidu; U İsrail jəmətiyə bəht ata kəlidu; U Hərun jəmətiyə bəht ata kəlidu; **13** Pərwərdigardin əyminidiojanlarəyə, Qongliri həm kiqiklirigimu bəht ata kəlidu. **14** Pərwərdigar silərgə koxlap beridu, Silərgə həm pərzəntliringlarəyə; **15** Silərgə Pərwərdigar tərripidin bəht ata kəlinəjan, Asman-zeminni Yarətkuqidin bərikətləngən! **16** Asmanlar bolsa Pərwərdigarning asmanliridur; Birək zeminni bolsa insan baliliriəyə tapxurojandur. **17** Əlüklər Yəhni mədhijiyəlməydu, Süküt diyəriəyə qüxüp kətkənlərmu xundək; **18** Birək bizlər həzirdin baxlap Yəhəkə əbədil'əbədgiyə təxəkkür-mədhijyə kayturimiz! Həmdusana!

116 Mən Pərwərdigarni səyimən, Qünki U mening awazimni, yelinixlirimni angliəjan. **2** Qünki U kulikini manga saldi, Xunga mən barlik künlirimdə Uningəyə iltija kəlip qəkirimən. **3** Əlüm asarətliri meni qirmiwaldi; Təhtisarəning dərdliri meni tutuwaldi; Mən pekkəllikkə yoluktu, ələm tarttim; (Sheol h7585) **4** Xuning bilən mən Pərwərdigarning namiəyə tohtimay nida kəldim: — «Səndin ətünimən, i Pərwərdigar, Jenimni kutuldurəjaysən! **5** Xəpəkətlitür Pərwərdigar, həkkəniydur; Hudayimiz rəhəmdildur. **6** Pərwərdigar nadanni sakləydu; Mən harab əhwaləyə qüxürüldüm, U meni kutquzdi. **7** Həy jenim, kaytidin hatirjəm bol; Qünki Pərwərdigar sehiylik, məhriberənlük kərsətti; **8** Qünki Sən jenimni əlümdin, kəzlirimni yaxlardin, Ayəqlirimni putlixixtin kutquzojənsən. **9** Mən Pərwərdigar əldida tiriklərnin zeminida mangimən; **10** İxənginim üqün mundaq səz kəlojanmən: — «Mən kəttik har kəlinəjanmən». **11** Jiddiyəlxkinimdin: — «adəmlərnin həmmisi yəlojanqi!» — Degənmən. **12** Manga kərsətkən barlik yaxiliklirini mən nemə bilən Pərwərdigarəyə kayturimən? **13** — Nijatlik kədəhini koluməyə alimən, Wə Pərwərdigarning namini qəkirip iltija kəlimən; **14** Mən kəlojan kəsəmlirimni Pərwərdigar əldida ada kəlimən; Bərhək, Uning barlik həlki əldida ularni ada kəlimən. **15** Pərwərdigarning nəziridə, Əz məmin bəndilirinin əlümi kimmətlik ixtur! **16** Ah Pərwərdigar, mən bərhək Sənin kulungdurmən; Mən Sənin kulungdurmən, dedikingnin oqlu

ikənmən; Sən mening asarətlirimni yəxkənsən; **17** Mən Səngə təxəkkür kurbənliliklirini sunimən, Pərwərdigarning namini qəkirip iltija kəlimən; **18** Mən kəlojan kəsəmlirimni Pərwərdigar əldida ada kəlimən; Bərhək, Uning barlik həlki əldida ularni ada kəlimən; **19** Pərwərdigarning əyinin həyililirida, Sənin otturungda turup, i Yerusəlem, [Kəsəmlirimni ada kəlimən]! Həmdusana!

117 Pərwərdigarni mədhijiyənglər, barlik əllər; Həmmə həlklər, Uni məhtənglər! **2** Qünki bizgə bəlojan əzgərməs muhəbbiti ələbiliktür; Həm Pərwərdigarning həkəkət-sadakəti mənggülitür! Həmdusana!

118 Pərwərdigarəyə təxəkkür eytinglar, qünki U məhriberandur; Uning məhri-muhəbbiti mənggüdüdü! **2** İsrail: «Uning məhri-muhəbbiti mənggüdüdü» — desun! **3** Hərun jəməti: «Uning məhri-muhəbbiti mənggüdüdü» — desun! **4** Pərwərdigardin kərkidiojanlar: «Uning məhri-muhəbbiti mənggüdüdü» — desun! **5** Kistəktə kəlip Yəhəyə nida kəldim; Yəh jawab berip, meni kəngri-azadilikte turozudü. **6** Pərwərdigar mən tərəptidur, mən kərkəymən; İnsan meni nemə kəlalısun? **7** Pərwərdigar manga yardım kiloquqilar arisida bolup, mening tərripimdidur; Əqmənlirimnin məqlubiyitini kərimən. **8** Pərwərdigarni bəxpanəhim kəlix, İnsanəyə tayinixtin əwzəldur; **9** Pərwərdigarni bəxpanəhim kəlix, Əmirlərgə tayinixtin əwzəldur. **10** Barlik əllər meni kərxiwaldi; Birək Pərwərdigarning nami bilən ularni həlak kəlimən; **11** Ular meni kərxiwaldi; bərhək, kərxiwaldi; Birək Pərwərdigarning nami bilən mən ularni həlak kəlimən; **12** Ular hərilərdək meni kərxiwaldi; Ular yəkiləjan yantək otidək tezlä əqürüldü; Qünki Pərwərdigarning nami bilən mən ularni həlak kəlimən. **13** Sən [düxmən] meni zərb bilən ittərdin, Yikəlojili tas kəldim; Birək Pərwərdigar manga yərdəmdə boldü. **14** Küküm wə nəxəm bolsa Yəhdur; U mening nijətlikim boldü! **15** Həkkəniylərnin qədirlirida xadlik wə nijətliknin təntəniliri yangritilməktə; Pərwərdigarning ong kəli zəpər kuqmaqta! **16** Pərwərdigarning ong kəli egiz kətürülgən! Pərwərdigarning ong kəli zəpər kuqmaqta! **17** Mən əlməymən, bəlki yaxaymən, Yəhning kəlojanlirini jakərləymən. **18** Pərwərdigar manga kəttik tərbiyə bərgən bolsimu, Birək U meni əlümgə tapxurmidi. **19** Həkkəniyə dərwəzilirini manga eqip bəringlar; Mən kərimən, Yəhni mədhijiyəlmən. **20** Bu Pərwərdigarning dərwəzidur;

Həkkaniylar buningdin kiridu! 21 Mən sanga təxəkkür eytimən; Qünki Sən manga jawab qayturdung, Həm mening nijatlikim boldung. 22 Tamqilar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. 23 Bu ix Pərwərdigardindur, Bu kəzimiz aldida karamət boldi. 24 Bu Pərwərdigar yaratqan kündur; Biz uningda xadlinip hursən bolimiz. 25 Kutkuzoqaysən, i Pərwərdigar, Səndin etünimən; Səndin etünimən, bizni yaxnatqaysən! 26 Pərwərdigarning namida Kəlgüqigə mubarək bolsun! Biz Pərwərdigarning öyidə turup sanga «Mubarək!» dəp towliduk. 27 Pərwərdigar Təngridur; U üstimizgə nur bərgən; Həytlük qurbanlikni tanilar bilən baqlanglar, — Qurbangahning münggüzirigə ilip baqlanglar. 28 Sən mening İlahimdursən, Mən Sanga təxəkkür eytimən; Mening Hundayim, mən Seni uluqlaymən. 29 Pərwərdigarğa təxəkkür eytinglar; Qünki U mehribandur; Uning mehİR-muhəbbiti mənggüdur!

119 (Aləf) Yolda mukəmməl boləqlar, Pərwərdigar Təwrat-kanunida mangidioqlar bəhtliktur! 2 Uning agah-guwaqlirini tutqanlar, Uni qin kəlbilə bilən izdigənlər, 3 Həqbir həksizlikni kilmioqlar bəhtliktur! Ular uning yollirida mangidu. 4 Kərsətmiliringgə əstayidil əməl kəliximiz üqün, Əzüng ularni bekətkənsən. 5 Ah, yollirimning yənilixi bəlgilimiliringgə əməl kəlixkə bekətilgəy! 6 Xuning bilən barlik əmr-pərmanliringni ətiwarlisam, Mən yərgə qarap kəlməymən. 7 Sening həkkaniy həkümliringni əginip, Durus kəngüldin Sanga təxəkkür eytimən. 8 Mən bəlgilimiliringni qokum tutimən; Meni pütünləy taxliwətmigəysən! 9 (Bət) Yax bir yigit kəndək kəlip öz yolini pak tutalaydu? Sening səz-kalamingni anglap əməl kəlix bilənla. 10 Pütün kəlbim bilən mən Seni izdidim; Meni əmrliringdin adaxturmioqaysən; 11 Gunah kəlip Sanga qarxi qikmaslikim üqün, Səzüngni kənglümgə məhkəm püküwaldim. 12 Mubarəkdursən Pərwərdigar, Manga Öz bəlgilimiliringni əgətkəysən. 13 Ləwlim bilən mən bayan kəlimən, Aqzıngdiki barlik həkümliringni. 14 Türlük bayliqlərdin xadlanəndək, Agah-guwaqlıqliringə əgəxkən yolda xadlandim. 15 Mən kərsətmiliring üstidə seqlinip oylinimən; Izliringə qarap oylinimən. 16 Bəlgilimiliringni hursənlik dəp bilimən; Səz-kalamingni untuməymən. 17 (Giməl) Qulungə mehribanlikni kərsətkəysən, xuning bilən mən yaxəymən, Kalamingə boysunimən. 18 Təwrat-kanunungdin karamət sirlərnı kərxüim

üqün, Kəzlimni aqkəysən! 19 Mən bu dunyada musapirmən; Əmrliringni məndin yoxurmioqaysən. 20 Həkümliringgə hərkaqlan intizar bolup, Yürükim ezilip ketəy dəp kəldi. 21 Sən lənətkə buyruloqlan təkəbburlarə tənbih bərisən, Ular əmrliringdin adixip ketidu. 22 Məndin aqlanət həm məshirini yirəkkə kətküzgəysən; Qünki agah-guwaqlıqliringni tutimən. 23 Əmirlər olturup yaman gəpimni kəlixməktə; Sening kulung bolsa bəlgilimiliring üstidə seqlinip oylaydu. 24 Sening agah-guwaqlıqliring mening hursənlikim, Mening məslihətkilirimdur. 25 (Dalət) Mening jenim tuprakqə yəpəxkən; Səz-kalaming boyiqə meni yəngiləndurəqaysən. 26 Öz yollirimni aldingda oquq bayan kəldim, Sən manga jawab bərding; Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. 27 Meni kərsətmiliringning yolini qüxinidioqlan kəloqaysən, Andin mən karamətliring üstidə seqlinip oylinimən. 28 Jenim kəyoqlu bilən erip ketidu; Səz-kalaming boyiqə meni küqləndürgəysən. 29 Məndin aldamqi yolni neri kəloqaysən; Xəpkət kəlip manga Təwrat-kanunungni beqlıxioqaysən; 30 Mən həkətkət-sadəkət yolini tallıwaldim; Həkümliringni aldimda kəoydum. 31 Agah-guwaqlıqliringni qing tutimən; Pərwərdigar, meni uyatqə kəldurmioqaysən. 32 Sən mening kəlbimni kəng-azadə kəlixing bilən, Əmrliring yoloqlə əgixip yügürimən. 33 (Hə) I Pərwərdigar, bəlgilimiliringning yolini manga ayan kəloqaysən; Mən uni ahıroqlə tutimən. 34 Meni yorutkəysən, mən Təwrat-kanunungni tutimən, Xundakla pütün kəlbim bilən uningə əməl kəlimən. 35 Meni əmrliringning yolida mangidioqlan kəloqaysən; Qünki ularni hursənlik dəp bilimən. 36 Mening kəlbimni xəhsiy mənəpətkə əməs, Bəlkı agah-guwaqlıqliringə mayil kəloqaysən. 37 Kəzlimni sahtini kərxütin yəndurəqaysən; Meni yolungda janlandurəqaysən; 38 Sən kulungə boləqlan wədəngni əməlgə axurəqaysən; Xuning bilən həklər Səndin əymınıdu. 39 Mən kərkəqlan xərməndilikni neri kətküzgəysən; Qünki Sening həkümliring əladur. 40 Mana, mən kərsətmiliringgə təxna bolup kəldim; Öz həkkaniyitingdə meni janlandurəqaysən; 41 : (Waw) Wə mehİR-muhəbbətliring yəniməqlə kəlsun, i Pərwərdigar; Wədəng boyiqə nijatliking yəniməqlə kəlsun; 42 Xunda məndə meni məshirə kəloqluqlə bərgüdək jawab bolidu; Qünki səzünggə tayinimən. 43 Wə aqlızimdin həkətkətning səzini elip taxlimioqaysən; Qünki həkümliringgə ümid baqlıdim; 44 Xunda mən Sening Təwrat-kanunungni hər kaqlan tutimən,

Bərəkət, əbədil'əbədgicə tutimən; 45 Xunda mən azadilikdə mangimən; Qünki kərsətmiliringni izdidim. 46 Xunda mən padixahlar aldida agah-guwahlikliring toq'ruluk səzləymən, Bu ixlarda mən yərgə qarap qalmaymən. 47 Wə əmrliringni hursənlik dəp bilimən, Qünki ularni səyüp kəldim; 48 Mən səyüp kəlgən əmrliringgə kollirimni sozup intilimən, Wə bəlgilimiliring üstidə seqinip oylinimən. 49 (Zain) Sən kұлungoqə bərgən səzüngni, Yəni manga ümid beoqixloqan kalamingni əsligəysən. 50 U bolsa dərdimgə boləqan təsəllidur; Qünki səz-wədəng meni janlandurdi. 51 Təkəbburlar əxəddiy həkəratligini bilən, Ləkin Təwrat-qanunungdin heq qətnimidim. 52 Kədimdə bekitilgən həkümliringni yadimoqə kəltürdüm, i Pərwərdigar, Xundak kılıp özümgə təsəlli bərdim. 53 Təwrat-qanunungni taxliwətkən rəzillər wəjidin, Otluq oqəzəp məndə kəynap taxti. 54 Musapir bolup turoqan jayimda, Kərsətmiliring mening nahxilirim boldi. 55 Keqidə, i Pərwərdigar, namingni əsləp yürdüm, Təwrat-qanunungni tutup kəldim. 56 Mən buningoqə nesip boldum, Qünki mən kərsətmiliringkə itaət kılıp kəldim. 57 (Hət) Əzüng mening nesiwəmdursən, i Pərwərdigar; «Sening səz-kalamingni tutay» — dedim. 58 Mən pütün kəlbim bilən didaringoqə intilip yelindim; Wədəng boyiqə manga xapaət kərsətkəysən. 59 Mən yolliring üstidə oylandim, Ayaqlirimni agah-guwahlikliringoqə karitip buridim. 60 Mən aldiridim, heq keqikmidim, Sening əmrliringgə əməl kılıxka. 61 Rəzilləarning asarətliri meni qirmiwəloqini bilən, Mən Təwrat-qanunungni heq untumidim. 62 Həkəqaniy həkümliring üçün, Tün keqidə təxəkkür eytkili qəpimən. 63 Mən Səndin kərkidoqanlarning, Kərsətmiliringgə əgəxkənləarning həmmisining ülpitidurmən. 64 Jahan, i Pərwərdigar, Sening əzgərməs muhəbbiting bilən toldi; Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. 65 (Tət) Səz-kalaming boyiqə, i Pərwərdigar, Əz kұлungoqə mehribanliqni kərsitip kəlgənsən. 66 Manga obdan pərk etixni wə bilimni əgətkəysən; Qünki mən əmrliringgə ixəndim. 67 Mən azabka uq'raxtin burun yoldin azoqan, Biraq hazir səzüngni tutimən. 68 Sən mehribandursən, mehribanlik kılısən, Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. 69 Təkəbburlar manga kara qaplasti; Biraq kərsətmiliringgə pütün kəlbim bilən itaət kılımə. 70 Ularning kəlbə tuymas bolup kətti; Biraq mən bolsam Təwrat-qanunungni hursənlik dəp bilimən. 71 Azabka uq'riəqinim yaxxi

boldi, Xuning bilən bəlgilimiliringni əgəndim. 72 Mən üçün aq'zingdiki qanun-təlim, Mingliəqan altun-kümüx tənggədin əwzəldur. 73 (Yod) Sening kolliring meni yasioqan, meni mustəhkəmlidi; Meni yorutkəysən, əmrliringni əginimən. 74 Səndin əyminidoqanlar meni kərup xadlinidu; Qünki mən səz-kalamingoqə ümid baəqlap kəldim. 75 I Pərwərdigar, Sening həkümliringning həkəqaniy ikənləkini, Wapadarliqingdin meni azabka saləjiningni bilimən. 76 Ah, kұлungoqə bərgən wədəng boyiqə, Əzgərməs muhəbbiting təsəlliym bolsun. 77 Mening yaxixim üçün, Rəhimdillikliring yenimoqə kəlsun; Qünki Təwrat-qanunung mening hursənlikimidur. 78 Təkəbburlar hijaləttə kəlsun; Qünki ular manga yaloqanqilik bilən tətürlük kılıqan; Mən bolsam, kərsətmiliring üstidə seqinip oylinimən. 79 Səndin əyminidoqanlar mən tərəpkə burulup kəlsun; Agah-guwahlikliringni bilgənlərmu xundak bolsun. 80 Kənglüm bəlgilimiliringdə mukəmməl bolsun; Xuning bilən yərgə qarap qalmaymən. 81 (Kaf) Jenim nijatliqingoqə təlmürüp halidin ketəy dəwatidu; Mən səz-kalamingoqə ümid baəqlidim. 82 Kəzüm səz-wədənggə təlmürüp tügixəy dedi, «Sən qaqanmu manga təsəlli bərsən» — dəp. 83 Qünki mən islinip kurup kətkən tulumdək boldum, Biraq bəlgilimiliringni untumaymən. 84 Kұлungning künliri qanqə bolidu? Manga ziyənkəxlik kılıqanlarni qaqan jazaləysən? 85 Təkəbburlar manga orilarni kolioqan; Bu ixlar Təwratingoqə muhəliptur; 86 Sening barlik əmrliring ixənqliktur; Ular yolsizlik bilən meni kistimakta; Manga yardəm kılıqəysən! 87 Ular meni yər yüzidin yoqatqili kıl qaldi; Biraq mən bolsam, kərsətmiliringdin waz kəqmimidim. 88 Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni janlanduroqəysən, Wə aq'zingdiki agah-guwahlikliringni tutimən. 89 (Laməd) Mənggügə, i Pərwərdigar, Səz-kalaming ərxlərdə bekitilgəndur. 90 Sening sadəqiting dəwrdin-dəwrgiqidur; Sən yər-zeminni muqim bekitkənsən, u məwjut bolup turidu. 91 Sening həküm-qanuniyətliring bilən bular bügünki kündimu turidu; Qünki barlik məwjudatlar Sening hizmitingdidur. 92 Sening Təwrat-qanunung hursənlikim bolmioqan bolsa, Azabimda yoqap ketər idim. 93 Mən Sening kərsətmiliringni hərgiz untumaymən; Qünki muxular ərkilik manga həyatlik bərding; 94 Mən Seningkidurmən, meni kutkuzoqəysən; Qünki mən kərsətmiliringni izdəp kəldim. 95 Rəzillər meni halək

kilixni kütmäktə; Birak mən agah-guwahlingni kenglümdə tutup oylaymən. **96** Mən həmmə mukəmməllikning qeki bar dəp bilip yəttim; Birak Sening əmr-kalaming qəksiz kəngdur! **97** (Məm) Ah, mening Təwrat-kanunungoşa boləjan muhəbbitim nəkədər qongkurdur! Kün boyi u mening seəjinip oylaydioşinimdur. **98** Əmrliring hərdaim mən bilən billə turoşaqqa, Meni düxmənlirimdin dana kılıdu; **99** Barlıq ustazlirimdin kəp yorutuləjanmən, Qünki agah-guwahling seəjiniximdur. **100** Mən kərilardin kəprək qüxinimən, Qünki kərsətmiliringgə itaət kılıp kəldim. **101** Səz-kalamingoşa əməl kilixim üqün, Ayaəqlirimni həmmə yaman yoldin tarttim. **102** Həkümliringdin heq qıkmidim; Qünki manga əgətkən Sən əzüngdursən. **103** Səzliring tilimoşa xunqə xerin tetiydu! Aəzimda həsəldin tatlıktur! **104** Kərsətmiliringdin mən yorutuldu; Xunga barlıq sahta yolni əq kərimən. **105** (Nun) Səz-kalaming ayioşim aldidiki qiraəş, Yolumoşa nurdur. **106** Kəsəm iqtim, əməl kılımənkı, Mən həkkanıy həkümliringni tutimən. **107** Zor azab-okubətlərnı qəktim, i Pərwədigar; Səz-kalaming boyiqə meni janlanduroşaysən. **108** Kəbul kıləşaysən, i Pərwədigar, aəzimdiki halis kurbənlıqlərnı, Manga həkümliringni əgətkəşaysən. **109** Jenimni alıqinimda daim elip yürimən, Birak Təwrat-kanunungni pəkət untuməymən. **110** Rəzillər mən üqün kiltak kurdı; Birak kərsətmiliringdin adaxmidim. **111** Agah-guwahlıqliringni miras kılıp mənngügə kəbul kıldim; Qünki ular kənglümning xadlıkidur. **112** Mən kənglümni bəlgilimiliringgə mənngügə [əməl kilixqa], Yəni ahıroşiqə əməl kilixqa mayil kıldim. **113** (Samək) Ala kəngüllərnı əq kərüp kəldim; Səyginim bolsa, Təwrat-kanunungdur. **114** Sən mening dalda jayim, mening kəlkənimdursən; Səz-kalamingoşa ümid baəşlidim. **115** Mən Hudayimning əmrlirigə əməl kilixim üqün, Məndin neri bolunglar, i rəzillik kıləşuqılər! **116** Yaxixim üqün, Wədəng boyiqə meni yəligəşaysən; Ümidimning aldidə meni yərgə kəratmıəşaysən. **117** Meni kəllap kəuwwətligəşaysən, xunda mən aman-esən yürimən; Wə bəlgilimiliringni hərdaim kədirləymən. **118** Bəlgilimiliringdin azəjanlarning həmmisini nəziringdin səkit kılding; Qünki ularning aldamqılıkı kuruktur. **119** Sən yər yüzidiki barlıq rəzillərnı daxkaldək xallap taziləşaysən; Xunga mən agah-guwahlıqliringni səyımən. **120** Ətlirim Seningdin boləjan əyminixtin tıtrəydu; Həkümliringdin kərkəp

yürimən. **121** (Ayin) Mən durus həkümlərnı wə adalətnı yürgüzdum; Meni əzgüqılərgə taxlap kəymıəşaysən; **122** Əz kulung üqün yaxxilıkkə kapalət boləşaysən; Təkəbburləroşa meni əzgüzimigəşaysən. **123** Kəzüm nijatlıkingoşa təxna bolup, Həm həkkanıyiting toəşruluk wədənggə təlmürüp tügixəy dəp kəldi; **124** Əzgəməs muhəbbiting bilən kulungoşa muamılə kıləşaysən; Bəlgilimiliringni manga əgətkəşaysən. **125** Mən Sening kulungdurmən; Agah-guwahlıqliringni bilip yetixim üqün meni yorutkəşaysən. **126** Pərwədigar hərikətkə kelix waqti kəldi! Qünki ular Təwrat-kanunungni bikar kılıwetidu. **127** Xu səwəbtin əmrliringni altundin artuk səyımən, Səp altundin artuk səyımən; **128** Xunga həmmə ixlərnı bəxkurıdoşan barlıq kərsətmiliringni toəşra dəp bilimən; Barlıq sahta yolni əq kərimən. **129** (Pe) Agah-guwahlıqliring karaməttur; Xunga jenim ularoşa əgixidu. **130** Səzliringning yeximi nur elip kelidu; Nədanlarnımu yorutidu. **131** Aəzimni eqip həşırəp kəttim, Qünki əmrliringgə təxna bolup kəldim. **132** Nəmingni səyganlərgə boləjan aditing boyiqə, Jaməlingni mən tərəpkə karıtıp xərkət kərsətkəşaysən. **133** Kədəmlirimni səzüng bilən toəşrıləşaysən; Üstümə heq kəbihlikni həküm sürgüzimigəşaysən. **134** Meni insəning zulumidin kutulduroşaysən, Xuning bilən Sening kərsətmiliringgə itaət kılımənkı. **135** Jaməlingning nurini kulungning üstigə qaqturoşaysən; Manga bəlgilimiliringni əgətkəşaysən. **136** Kəzlimdin yax erikliri akıdu, Qünki insanlar Təwrat-kanunungoşa boşunmaydu. **137** (Tsədə) Həkkanıyidursən, i Pərwədigar; Həkümliring toəşridur. **138** Sən agah-guwahlıqliringni həkkanıyılıkta buyruəşan; Ular tolimu ixənqlıktur! **139** Otluk muhəbbitim özümni yəkitidu, Qünki meni har kıləşuqılər səzliringgə pisənt kılmaydu. **140** Səzüng toluk şınəp ispatlanəşandur; Xunga kulung uni səyidu. **141** Mən tərıktəkturmən, kəmsitilənmən, Birak kərsətmiliringni untuməymən. **142** Sening həkkanıyiting əbədiy bir həkkanıyəttur; Təwrat-kanunung həkəkəttur. **143** Pəxəllik wə azab manga qırmixıwalı; Birak əmrliring mening hursənlıklirimdur. **144** Sening agah-guwahlıqliringning həkkanıyılıkı əbədiydur; Yaxıəşin dəp, meni yorutkəşaysən. **145** (Kof) Mən pütün kəlbim bilən Səngə nıdə kıldim, i Pərwədigar; Manga jəwab bərgəşaysən; Mən bəlgilimiliringni tutimən. **146** Mən Səngə nıdə kılımənkı; Meni kutkuzəşaysən; agah-guwahlıqliringoşa əgiximən. **147** Mən tang atmay

ornumdin turup pəryad kətürimən; Səz-kalamingoşa ümid başlıdim. **148** Wədiliring üstidə seşinip oylinix üqün, Tündiki jesəklər almaxmay turup kəzüm eqilidu. **149** Əzgərməs muhəbbiting boyiqə awazimni anglioşaysən; I Pərwərdigar, həkümliring boyiqə meni janlanduroşaysən. **150** Kəbil, niyətkə əgəxkənlər manga yəqinlaxti, Ular Təwrat-kanunungdin yiraktur. **151** I Pərwərdigar, Sən manga yəqin turisən; Barlik əmlriling həkikəttur. **152** Uzundin beri agah-guwaḥliqliringdin əgəndimki, Ular ni mənəggügə inawətlik qiloşansən. **153** (Rəx) Mening har boləşinimni kərgəşən, meni kutulduroşaysən; Qünki Təwrat-kanunungni untumidim. **154** Mening dəwayimni sorioşaysən, həmjəmət bolup meni kutuzoşaysən; Wədəng boyiqə meni janlanduroşaysən. **155** Nijatlik rəzillərdin yiraktur; Qünki ular bəlgilimiliringni izdiməydu. **156** Rəḥimdillikliring kəptur, i Pərwərdigar; Həkümliring boyiqə meni janlanduroşaysən. **157** Manga ziyənkəxlik qiloşuqilər həm meni har qiloşuqilər kəptur; Birək agah-guwaḥliqliringdin heq qətnimidim. **158** Mən asiylük qiloşuqilərə qarap yirəndim, Qünki ular seşüngni tutmaydu. **159** Sening kərsətmiliringni xunqə səyğənlükimni kərgəşən; Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni janlanduroşaysən, i Pərwərdigar. **160** Səz-kalamingni mujəssəmligəndə andin həkikət bolur; Sening hər bir adil həkümüng əbədiydu. **161** (Xiyn) Əmirilər bikardin-bikar manga ziyənkəxlik qilidu; Birək yürükim kalaming aldidila titrəydu. **162** Birsiz zor olja tapkəndək, Wədəngdin huxallinimən. **163** Sahtiliktin nəprətlinip yirginimən; Səyginim Təwrat-kanunungdur. **164** Həkkəniy həkümliring tütəydidin, Kündə yəttə kətim Seni mədhəyiləymən. **165** Təwratingni səyğənlərdin zor hatirjəmliki bar; Heq nərsə ularni putliyalmas. **166** Mən nijatliqingoşa ümid başlap kütüm, i Pərwərdigar, Əmlrilinggə əməl qilip. **167** Jenim agah-guwaḥliqliringoşa əgixidu, Ular ni intayin seymən. **168** Barlik yollirim aldingda boləq, Kərsətmiliring həm agah-guwaḥliqliringoşa əgiximən. **169** (Taw) Mening pəryadim aldingoşa yəqin kəlsun, i Pərwərdigar; Kalaming boyiqə meni yorutkəşən. **170** Yelinixim aldingoşa kəlsun; Wədəng boyiqə meni kutulduroşaysən. **171** Manga bəlgilimiliringni əgixing üqün, Ləwlimdin mədhəyilər uroşup qikidu. **172** Tilim seşüngni küyləp nahxa eytidu, Qünki əmlrilingning həmmisi həkkəniydu. **173** Kəlung manga yardəmgə təyyar bolsun; Qünki mən kərsətmiliringni talliwaldim. **174** Mən nijatliqingoşa

təlmürüp təxna bolup kəldim, i Pərwərdigar; Sening Təwrating mening hürsənlükimdir. **175** Jenim yaxışun, u Seni mədhəyiləydu, Sening həkümliring manga yardəm qilsun. **176** Mən yoldin adaxkən kəydək təmtirəp kəldim; Kəlungni izdigəşən; Qünki əmlrilingni untup qəloşinim yok.

120 «Yükirioşa qikix nahxizi» Bəximəşa kün qüxkəndə mən Pərwərdigaroşa nida kildim; U manga jawab bərdi. **2** I Pərwərdigar, jenimni yəloşan seşləydişan ləwərdin, Aldamqi tildin kutulduroşaysən. **3** Səngə nemə berilidu, Səngə nemə kəxuluxi kərkək, Əy aldamqi til? **4** — Palwan atkən ətkür oklar, Arqə qoşliri səngə təğsun! **5** Məxək diyarida musapir bolup yaxioşiniməşa, Kədar qədirliri arisida turoşiniməşa həliməşa way! **6** Mən tinqlikqə əqlər arisida uzundin buyan turuwatimən; **7** Mən tinqlikərwərmən; Birək gəp qilsam, ular uruximizla, dəydu.

121 «Yükirioşa qikix nahxizi» Kəzlimni taşlar tərpəkə kətürüp qəraymən; Mening yardimim kəyərdin kəlu? **2** Mening yardimim Pərwərdigardindir; Asman-zeminni Yarətkuqidindir. **3** U putungni heq teyildurməydu; Seni saqlişuqi heq mügdiməydu! **4** Mana, qəra, İsrailni saqlişuqi həm mügdiməydu, həm uhliməydu! **5** Pərwərdigar sening saqlişuqingdur; Pərwərdigar ong yeningdiki sayiwəndur. **6** Kuyax kündüzdə, ay kəqidə səngə zərər yətküzməydu; **7** Pərwərdigar barlik yamanliqtin seni saqlaydu; U jeningni saqlaydu; **8** Pərwərdigar qikixingni, kirixingni, Buningdin keyin əbədil'əbədgəq saqlaydu.

122 «Yükirioşa qikix nahxizi» Ular manga: «Pərwərdigarning əyigə qikəyli» — deginidə, Xədləndim. **2** Putlirimiz dərwəziliring iqidə turuxkə nesip boldi, i Yerusəlem! **3** I Yerusəlem, sən jipsilaxturulup rətlük selinəşan bir xəhərdürsən; **4** Kəbililər u yərgə qikidu, Yəhning kəbililiri qikidu; İsrailəşa berilgən kərsətmə boyiqə, Pərwərdigarning namioşa təxəkkür eytix üqün qikidu. **5** Qünki u yərdə həküm qikixirətkə təhtlər selindi, Dawutning jəmətidikilərgə təhtlər selindi. **6** Yerusəlemning aman-hatirjəmlükini izdəp dua qilinglar; Seni səyğənlər ronək tapidu. **7** İstihkamliring iqidə aman-hatirjəmlük bolsun, Ordiliring iqidə awat-aramlik bolsun! **8** Qerindaxlirim həm yar-buradərlirim üqün, Mən: «Aman-hatirjəmlük iqingdə bolsun» — dəymən. **9**

Pərwərdigar Hudayimizning öyi üqün, Sening ronak tepixingəja intilimən!

123 «Yukirioja qikix nahxisi» I ərxlərdə Turoquqsən, Sanga beximni kətürüp karaymən; 2 Mana, kulliringning kezi öz hojayinining kollirioja kəndək kəriəjan bolsa, Dedəklərnin kezi öz səhibəsining kollirioja kəndək kəriəjan bolsa, Bizning kəzimiz Pərwərdigar Hudayimizəja xundək karaydu. Ta bizgə xəpkət kərsətküqə karaydu. 3 Bizgə xəpkət kərgüzgəysən, i Pərwərdigar, Bizgə xəpkət kərgüzgəysən; Qünki biz yətküqə horluk tartqanmiz. 4 Jenimiz oşajamlarning mazaklırini, Həkawurlarning horluklırini yətküqə tartqandur.

124 «Yukirioja qikix nahxisi» əgər biz tərəptə turoqini Pərwərdigar bolmiojan bolsa, — Ah, Israil xundək desun — 2 Biz tərəptə turoqini Pərwərdigar bolmiojan bolsa, Kixilər bizgə hujuməja kəzoqaloqanda, 3 Ularning oşəzipi bizgə tutaxkanda, — Xu qəoqda ular bizni tirik yutuwetətti; 4 [Xu qəoqda] sular bizni oşək kiliwetətti; Kəlkün beximizdin etətti; 5 Dawaloqəjan sular beximizdin etətti! 6 Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhijə boləjay! Ularning qixlirioja ow boluxka bizni kəoyup bərmidi. 7 Jenimiz tutkuqilarning basmikidin kəqip qikqan kuxtək kaqti; Basmək sundurulup, biz kaqtuk! 8 Erixkən yərdimiz Pərwərdigarning namididur, Asman-zemin Yaratkuqining namididur!

125 «Yukirioja qikix nahxisi» Pərwərdigarəja tayanəjanlar Zion teoqidəktur; Uni təwrətkili bolmaydu, U mənggülik turidu. 2 Yerusalem! Taşlar uning ətrapini oruəjan, Həm Pərwərdigar həzirdin ta əbədgiqə Öz həlkining ətrapini oraydu. 3 Qünki rəzillərnin həkuk həsisi həkqaniylarning nesiwisini bəxqurmaydu; Bolmisa həkqaniylarmu kollirini kəbihlikkə uzartixi mumkin. 4 Pərwərdigar, məhribanlarəja məhribanlik kəloqəysən; Kəngli duruslarəjimu xundək bolsun. 5 Birək əgri yollarəja burulup kətkənlərnə bolsa, Pərwərdigar ularni kəbihlik kəloquqilər bilən təng xallaydu. Israiləja aman-hatirjəmlək boləjay!

126 «Yukirioja qikix nahxisi» Pərwərdigar Ziondin sürgün boləjanlarni kayturup kəlgəndə, Biz qüx kərgəndəkla bolduk; 2 Aozimiz külligə, Tilimiz xadlinixka toldi; Xu tapta əllər arisida ular: — «Pərwərdigar ularəja zor ixlarni kəlip bərdi» — deyixti.

3 Pərwərdigar dərwəkə biz üqün zor ixlarni kəldi, Biz bulardin xadlinimiz. 4 Jənobtiki kəruk eriklar [xərxar sularəja] aylanduruloqəndək, Biz tutkunlarnimu əz ərkimizgə kayturoqəysən, i Pərwərdigar; 5 Kəz yaxlirini ekətip terioqənlər xadlik bilən orar; 6 Yioqlap yürüp qəqidiojan urukni kətürgən kixi, Bərhək, xadlik-təntənə bilən oriojan baqlirini kətürüp kaytip kəlidu.

127 «Yukirioja qikix nahxisi»; Sulayman yazəjan küy: — Pərwərdigar Əzi əy salmisa, Saləquqilər bikardin-bikar uningəja əjir singdüridu; Pərwərdigar xəhərnə saklimisa, Kəzətqilər bikardin-bikar oyoqək turidu. 2 Silərnin səhərdə ornunglərdin kəpuxunglar, Kəq boləqanda yetixinglar, Jəpə-muxəkəkətəni nandək yegininglər bikardin-bikardur; Qünki U Əz səyginigə uyquni beridu. 3 Mana, balilər Pərwərdigardin boləjan mirastur, Baliyatkuqin mewisə Uning mukapatidur; 4 Yaxliqta tapqən balilər, Baturning kolidiki oqlərdək bolidu. 5 Okdəni muxular bilən toləjan adəm bəhtliktur; [Xəhər] dərwəzisida turup dükimənlər bilən səzlixiwatqinida, Ular yərgə kərap kəlmaydu.

128 «Yukirioja qikix nahxisi» Pərwərdigardin kərkədioqənlər, Uning yollirida mangidioqənlarning hərbiri bəhtliktur! 2 Qünki sən əz kəlungning əjrini yəysən; Bəhtlik bolisən, ronək tapisən; 3 Ayaling bolsa əyüing iqidə mewilik üzüm telidək bolidu; Baliliring dastihaningni qəridəp, zəytun dərhəlriddək tizilip olturidu; 4 Mana, Pərwərdigardin kərkədioqə kixi xundək bəhtni kəridu. 5 Pərwərdigar sanga Zion teoqidin bəht ata kəloqə; Sən əmrüing boyiqə Yerusəlemning awatliqini kərgəysən; 6 Pərzəntlirning pərzəntlirini kərgəysən; Israiləja aram-tinqlik boləjay!

129 «Yukirioja qikix nahxisi» «Yaxlikimdin tartip ular kəp kətim meni har kəlip kəldi» — Ah, Israil həzir buni desun — 2 «Ular yaxlikimdin tartip kəp kətim meni har kəlip kəldi, Birək üstümdin oşəlibə kəloqə əməs. 3 Kəox həydidigüqilər dümbəmdə həydidəgən, Qənəkliirini intayin uzun tartqən». 4 Pərwərdigar həkqaniydur; U rəzillərnin əsarətlirini sunduruwətti; 5 Ular xərməndə bolup arkisioja yəndurulsun, Ziondin nəprətlinidioqənlarning həmmisi! 6 Ular əgzidə ünüp qikqən qəptək bolsun; Üzülməy turupla solixip kətidioqən; 7 Ot-qəp orioquqioja uningdin bir tutammu qikmaydu; Baql baqlioquqioja bir kuqəkmu qikmaydu; 8 Ətüp kətiwatqənlarmu: «Pərwərdigarning bərikiti üstünglərdə boləjay; Pərwərdigarning nami

bilən silərgə bəht tiləymiz!» — degən salamni heq bərməydu.

130 «Yükiriöja qikix nahxisi» Qongqur yərlərdin Sanga pəryad kətürimən, i Pərwərdigar; 2 I Rəb, awazimni angliöjaysən; Kulaqliringni yelinix sadayimöja salöjaysən; 3 Əgər Sən Yah, kəbihliklərni sürüxtürüp sanisang, Əmdi Rəb, kim tik turalaydu? 4 Birək Səndə məşpirət-kəqürüm bardur; Xunga Səndin əyminixkə bolidu. 5 Pərwərdigarni kütüwatimən; Jenim kütüwatidu; Uning sözigə ümid baqlidim. 6 Tün jesəkqiliringning səhərgə bolöjan təxnasidin artuk, Bərhək, tün jesəkqiliringning səhərgə bolöjan təxnasidin artuk, Jenim Rəbkə təxna bolup kütməktə. 7 I Israil, Pərwərdigaröja ümid baqlanglar; Qünki Pərwərdigarda əzgərməs muhəbbət bardur; Uningda zor nijatlıqların bar; 8 U Israilni barlık kəbihlikliridin bədəl tələp kütqüzidu.

131 «Yükiriöja qikix nahxisi»; Dawut yazöjan küy: — I Pərwərdigar, könglüm təkəbbur əməs, Nəzirimmu üstün əməs; Mən qong ixlar bilənmü, Yaki qamim yətməydiöjan karamət ixlar bilənmü məxöqul bolmaymən; 2 Bərhək, anisining kuqıqıda yatқан əmqəktin ayrilöjan balidək, Əz jenimni besiwelip tinqlandurdum; Könglüm iqimdə əmqəktin ayrilöjan balidəktur. 3 Israil Pərwərdigaröja ümid baqlisun; Həzirdin baxlap, əbədil'əbədgiqə!

132 «Yükiriöja qikix nahxisi» I Pərwərdigar, Dawut üqün u tartқан barlık jəbir-jəpalarni yad ətkəysən; 2 U Pərwərdigaröja kəndək kəsəm iqkən, Yakuptiki kudrət Igisigə kəndək wədə kilöjan: — 3 «Pərwərdigaröja turar jayni, Yakuption kudrətlik Igisigə makanni tapmioquqə, Əyümdiki hujriöja kirməymən, Kariwattiki kərpəmgə qikmaymən, Kəzümgə uykuni, Kəpaklirimöja mügdəxni bərməymən». 6 Mana, biz uning həwirini Əfratahdə angliduk; Uni ormanlık etizlərdin taptuk; 7 Uning turar jayliriöja berip kirəyli, Uning təhtipəri aldida səjdə kilayli; 8 Ornungdin turojın, i Pərwərdigar, Sən kudritingning ipadisi əhdə sandukung bilən, Əz aramgahingöja kirgin! 9 Kəhnliring həkkanıylik bilən kiyindürülsun, Məmin bəndiliring təntənilik awazni yangratsun! 10 Kulung Dawut üqün, Əzüng məsih kilöjiningning yüzini yandurmiojaysən; 11 Pərwərdigar Əz həkqiti bilən Dawutka xu kəsəmni kıildi, U uningdin heq yanmaydu: — U: — «Əz puxtingdin qikқан mewidin birsini təhtingdə

olturojuzimən; 12 Pərzəntliring Mening əhdəməni, Həm Mən ularöja əgitiöjan agah-guwahlırimni tutsa, Ularning pərzəntliri mənggügə təhtingdə olturidu» — degən. 13 Qünki Pərwərdigar Zionni talliojan; U Əz makani üqün uni haliojan. 14 Mana U: — «Bu mənggügə bolidiöjan aramgahimdur; Muxu yərdə turimən; Qünki Mən uni halaymən. 15 Mən uning rizkini intayin zor bərikətləymən; Uning yoksullirini nan bilən kəndurimən; 16 Uning kəhnliriöja nijatlıkni kiygüzimən, Uning məmin bəndiliri xadlıktin təntənilik awazni yangritidu. 17 Mən bu yərdə Dawutning münggüzini bihləndurimən; Əzümning məsih kilöjini üqün yoruk bir qiraş bekiktənmən; 18 Uning düxmənlirigə xərməndilikni kiygüzimən; Əmma uning kiygən taji bexida ronak tapidu» — dedi.

133 «Yükiriöja qikix nahxisi»; Dawut yazöjan küy: — Kəra, mana, kərindaxlar birliktə turux nemidegən yahxi, nemidegən xerindur! 2 U Hərunning bexiöja təkülüp, sakilidin akқан awu kimmətlik maydək, U Hərunning sakilidin ekip, Kiyim-keqəkning yakisiöja qüxkən kimmətlik mayöja ohxaydu; 3 U yənə Hərmən teşidiki xəbnəmning Zion təşliriöja qüxüxigə ohxaydu; Qünki xu yərdə Pərwərdigar bərikətni — Yəni mənggülik həyatni buyruöjan!

134 «Yükiriöja qikix nahxisi» Mana, Pərwərdigaröja təkəkür-mədhijə kayturunglar, I, keqiqə Pərwərdigarning əyidə turidiöjan, Pərwərdigarning barlık kulliri! 2 Muqəddəs jayda turup kolliringlərni kətürüp Pərwərdigaröja təkəkür-mədhijə kayturunglar! 3 Asman-zeminni Yaratkuqi Pərwərdigar silərni Ziondin bərikətligəy!

135 Həmdusana! Pərwərdigarning namini mədhijilənglar, Uni mədhijilənglar, Pərwərdigarning kulliri! 2 Uni mədhijilənglar, Pərwərdigarning əyidə turojanlar, Hədayimizning həylilirida turojanlar! 3 Yahni mədhijilənglar, qünki Pərwərdigar mehribandur; Uning namiöja küy eytinglar; Qünki muxundaq kilix xerindur; 4 Qünki Yah Yakuption Əziningki boluxka, Israilni Əz mirasi boluxka talliwaldi. 5 Qünki əzüm biliməni, Pərwərdigar uluöqdur; Rəbbimiz barlık ilahlərdin üstündur. 6 Pərwərdigar nemə ixni muwapik kərgən bolsa, U asmanlarda, Zeminda, Dengizlərdə həm uning barlık təgliridimu xuni kilöqandur. 7 U yə qətliridin bulut-tumanlarni ərlitidu; Yamöqurlaröja

qakmaqlarni ҳамrah qilidu; Xamalni Öz həziniliridin qikiridu. **8** U Misirdiki tunji oçullarni həlak kildi, İnsanlarning bolsun, haywanlarning bolsun həmmini urup həlak kildi. **9** U alamətlərni, məjizilərnı aranglaroça əwətti, i Misir; Pirəwn wə uning həmmə kulliri üstigə əwətti. **10** U uluoç əllərnı uruwətti, Kudrətlik padixahlarnı ɵltürwətti; **11** Amoriylarning padixahı Siħonni, Baxanning padixahı Ognı, Qanaandiki barlıq padixahlıqlarnı uruwətti. **12** Ularning zeminini miras kilip, Öz həlki İsrailoça miras boluxka təkdım kildi. **13** Sening naming, Pərwərdigar, mənggügə, Xəhrət-hatirəng dəwrind-dəwrgıqidur. **14** Qünki Pərwərdigar Öz həlqining dəwasini soraydu; Öz kullirioça rəhim kilidu. **15** Əllərnıng butliri bolsa pəkətla kümüx-altundın ıbarəttur, Ularnı insanning kolliri yasioçandur, halas. **16** Ularning aozı bar, biraq səzliməydu; Kəzliri bar, biraq kərməydu; **17** Kulaklırı bar, biraq anglımaydu, Aozıda heq nəpəs yoktur. **18** Ularnı yasioçanlar ularoça ohxap qalidu, Ularoça tayanocanlarmu xundaktur. **19** İsrail jəməti, Pərwərdigaroça təxəkkür-mədhıyə kayturunglar; Harun jəməti, Pərwərdigaroça təxəkkür-mədhıyə kayturunglar; **20** Lawiy jəməti, Pərwərdigaroça təxəkkür-mədhıyə kayturunglar; Pərwərdigardın kərkıdıoçanlar, Pərwərdigaroça təxəkkür-mədhıyə kayturunglar! **21** Yerusalemda makanlaxkan Pərwərdigaroça Zıondın təxəkkür-mədhıyə eytilsun! Həmdusana!

136 Pərwərdigaroça təxəkkür eytinglar, U mehribandur; Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **2** İlahlarning ilahıoça təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **3** Rəblərnıng Rəbbıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **4** Zor karamətlərnı birdınbir Yürgüzquıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **5** Əkil-parasət arkilik asmanlarnı Yasioçuoçıoça təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **6** Zemınnı sular üstıdə sozup Turoçuzoçuoçıoça təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **7** Uluoç nur jisimlırnı Yasioçuoçıoça təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **8** Kündüzni baxkurıdıoçan kuyaxni Yasioçuoçıoça təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **9** Keqını baxkurıdıoçan ay həm yultuzlarnı Yasioçuoçıoça təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **10** Ularning tunjilırını urup, Misıroça zərb bərgüıgə təxəkkür

eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **11** İsrailni ular arısidın qıkaroçuoçıoça təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **12** Küqlük qol həm uzatқан bilək bilən ularni Qıkaroçuoçıoça təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **13** Kızıl dengizni belək-belək Bəlgüıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **14** Həm İsrailni uning otturısidın ɵtküzgüıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **15** Kızıl dengızda Pirəwnni koxunlırı bilən süpürüp taxlıoçuoçıoça təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **16** Öz həlqını qel-bayawandın Yetəklıgüıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **17** Büyük padixahlarnı Uruwətküıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **18** Həm məxhur padixahlarnı ɵltürgüıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **19** Jümlıdın Amoriylarning padixahı Siħonni ɵltürgüıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **20** — Həm Baxan padixahı Ognı ɵltürgüıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **21** Ularning zeminini miras üqün Bərgüıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **22** Bunı bəndisi İsrailoça miras kilip bərgüıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **23** Həlimiz harab əhwalda, bizlərnı əslıgüıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **24** Bizni əzgənlərdın kutulduruoçuoçıoça təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **25** Barlıq ət ıgilırıgə ozuk Bərgüıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur; **26** Ərxlərdiki Təngrıgə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülıktur!

137 Babildeki dərya-eriklar boyıda biz olturduq; Zıonni əslıgınnımdə, bərhək yıoça kətürduq; **2** Qıltarımızni arısidiki səgətlərgə esip koyduq. **3** Qünki bizni sürgün kıloçanlar bizdın nahxa tələp kildi; Bizni zarlatkuçılar bizdın tamaxa tələp kilip: — «Həy, Zıon nahxilıridın bırnı bizgə eytkına» — deyixtı. **4** Yaqa yurtta turup Pərwərdıgarnıng nahxisini kandaqmu eytaylı? **5** Əy Yerusalemlə, mən seni untusam, Ong qolum [məharıtını] untusun! **6** Seni əslımısəm, — Yerusalemnı əng qong hursənlikımdın əwzəl kərmısəm — Tilim tanglayımoça qaplıxıp qalsun! **7** İ Pərwərdigar, Edom balılıridın hesab aloçanda, Yerusalemnıng bexıoça qüxkən künını yadınoça

kältürgäysən; Qünki ular: «Uni yər bilən yəksan kilinglar, Uliojiqə yər bilən yəksan kilinglar!» deyixti. **8** I bulinix aldida turojan Babil kizi, Bizgə kılöjan kilmixliringni ezünggə kayturojuqi bəhtliktur! **9** Bowaklıringni elip taxqa atquqi kixi bəhtliktur!

138 Dawut yazojan küy: — Pütün kəlbim bilən Sanga təkəkür eytimən; Barlıq ilahlar aldida Seni küyləymən. **2** Pak-mukəddəslikning ibadəthanisioja qarap bax urimən, Özgərməs muhəbbiting həm həkikət-sadaqiting üqün namingni təbrikləymən; Qünki Sən pütün nam-xəhritingdinmu bəkrək, wədəngdə turidiojiningni uluq kılöjansən. **3** Sanga nida kılöjan künidə, manga jawab bərgənsən; Jenimoja küq kirgüzüp, meni rıqəbtəndürgənsən. **4** Aozingdiki sezləni angliojanda, i Pərwədigar, Jahəndiki barlıq xahlar Seni mədhijiləydu; **5** Ular Pərwədigarning yollirida yürüp nahxa eytidu, Qünki uluqdur Pərwədigarning xan-xəripı. **6** Qünki Pərwədigar aliydur; Birək U həli boxlaroja nəzər salidu; Təkəbbularni bolsa U yiraqtın tonup yetidu. **7** Zulmət-muxəkqətlər arisida mangojan bolsammu, Sən meni janlandurisən; Duxmənlirinning oşəzipini tosuxqa qolungni uzartısən, Ong qolung meni qutkuzidu. **8** Pərwədigar manga təwə ixlarnı pütüzidu; Mehır-muhəbbiting, i Pərwədigar, mənggüliktur; Öz kolliring yasiojanni taxlap kətmigəysən!

139 Nəoqmıqılərnıng bexioja tapxuruluq oqulsun dəp, Dawut yazojan küy: — I Pərwədigar, Sən meni təkürüp qikting, Həm meni bilip yətting; **2** Əzüng olturojinimni, turojinimmı bilisən; Yirəkta turukluk kənglümdikini bilisən. **3** Baskan kədəmlirimni, yatqanlirimni ötkəməngdin ötküzəng; Barlıq yollirim Sanga ayandur. **4** Bərhək, tilimoja bir söz kələ-kəlməstinla, i Pərwədigar, Mana Sən buni əyni boyiqə bilməy qalmaysən. **5** Sən meni aldi-kəynimdin orap turısən, Kəlungni mening üstümgə qəndurojansən. **6** Bundak bilim manga xunqilik tilsimat bilinidu! Xundak yüksəkki, mən uni bilip yetəlməydikənmən. **7** Rohingdin neri boluxqa nələgimə baralayttim? Huzurəngdin ezümmi qəqurup nələrgə baralayttim? **8** Asmanlaroja qıqsam, mana Sən axu yərdə; Təhtisarada orun salsammu, mana Sən xu yərdə; (Sheol h7585) **9** Səhərnıng qənatlirini elip uqup, Dengizning əng qət yərliridə tursam, **10** Hətta axu jayda kəlung meni yetəkləydu, Ong kəlung meni yələydu. **11** Mən: «Kərangəşuluk meni

yapsa, Ətrapimdiki yorukluk qəqum kəqə bolidu» — desəm, **12** Kərangəşulukmu Səndin yoxurunalmaydu, Kəqimu Sanga kündüzdək aydingdur, Kərangəşulukmu [Sanga] yoruktəktur. **13** Bərhək, Sən mening iqlirimni yasiojansən; Anamning korsikida meni toquojansən; **14** Mən Seni mədhijiləymən, Qünki mən sürlük wə karamət yasalojanmən; Səning kılöjanliring karamət tilsimattur; Buni jenim obdan bilidu. **15** Mən yoxurun jayda yasalojinimda, Yər təgliridə əpqillik bilən tokulup xəkilləndürülginimda, Ustihanlirim Səndin yoxurun əməs idi. **16** Əzalirim tehi apiridə bolmiojan künlərdə, Ular yasiliwatqan künlərdə, Kəzüng tehi xəkillənmigən jismimni kərip yətkənidi; Uların gəmmisi alliburun dəptiringdə yezilojanidi. **17** Ah Təngrim, oyliring manga nəkədər qimmətliktur! Uların gəyiojindisi xunqə zordur! **18** Ular ni sanay desəm, ular dengizdiki kumlardınmu kəptur; Uykudin kəzümni aqsam, mən yənıla Sən bilən billidurmən! **19** Ah, Sən rəzilləni öltürüwətsəng iding, i Huda! Kənhor kixilər, məndin yirək bolux! **20** Qünki ular Səning toşuruluq hıylilik bilən sezləydu; Səning xəhərliring ular təripidin azduruldu. **21** Sanga əqmən boləjanlaroja, i Pərwədigar, mənmu əqku? Sanga kərxı qıqkanlaroja mənmu yirginimənoju? **22** Ularoja qıx-tirniqiməjiqə əqturmən; Ular ni öz duxmənlirim dəp həsəbləymən. **23** Meni kəzıtıp təkürəgəysən, i Təngrim! Mening kəlbimni bilip yətkəysən! Meni sinap, oşəmlik oylirimni bilgəysən; **24** Məndə [Əzünggə] azar bərgüdək yolning bar-yoklukini kərgəysən; Wə meni mənggülik yolungda yetəkligəysən!

140 Nəoqmıqılərnıng bexioja tapxuruluq oqulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Rəzil adəmdin, i Pərwədigar, meni azad kıləjəysən; Zorawan kixidin meni saqləjəysən. **2** Ular kənglidə yamanlıqlarnı oylıməqta; Ular hər küni jəm boluxup urux qıqarməqci. **3** Tilini yilənkidək ittık kılıdu; Kobra yilənkıng zəhıri ləwliri astida turidu; (Selah) **4** Rəzil adəmnıng kolliridin meni aman kıləjəysən, i Pərwədigar; Putlirimni putlaxni kəstləydiəjan zorawan kixidin saqləjəysən. **5** Təkəbburlar mən üqün kiltak, tanılarnı yoxurup təyyarlıdı; Yol boyıda tor yaydı, Mən üqün tuzaklarnı saldı; (Selah) **6** Mən Pərwədigarəja: «Sən mening Təngrimdursən» — dedim; Yelinixlirim sadasioja kulək saləjəysən, i Pərwədigar; **7** Pərwədigar Rəb nıjatlıkimning küqidur; Sən jəng künidə beximni yepıp kəşədiəjənsən. **8** Rəzil adəmnıng ümidini ijəbət kılmiəjəysən, i

Pərwərdigar; Ularning hiylilirini aqkuzmioqaysən; Bolmisa əzlidirini qong tutuwalidu. (Selah) **9** Meni qorxiwaloqanlarning bolsa, Ləwliridin qikqan xumluq ularning əz bexioqa qüxsun; **10** Üstigə qoşlar yaqdurulsun; Ular otka, Qaytidin qikalmiouduək hanglaroqa taxliwətilsun; **11** Tili qeqimqi adəmning yər yüzidə ornı bolmisun; Balayi'apət zorawanlarnı tügəkküqə owlaydu; **12** Mən bilimənki, Pərwərdigar ezilgənlərninğ dəwasini soraydu, Yoqsulning həkkinini elip beridu; **13** Bərək, həkkanıylar naminqoqa təxəkkür eytidu; Kəngli duruslar huzurungda yaxaydu.

141 Dawut yazoqan küy: — Pərwərdigar, mən Sanga nida kildim; Yenimoqa tezdin kəlgəysən; Sanga nida kılqinimda awazimni angliqoaysən. **2** Duayimni angliqininqda, Sanga sunuloqan huxbuydək yekimlik bolsun, Qolumning kətürülüxi sunuloqan kəqlik kurbanliqtək qobul bolsun. **3** Aqzım aldida kəzətqi turoquzoyaysən, i Pərwərdigar; Ləwlirim dərwazisini saklıqoaysən; **4** Kənglümni həkqandak yaman ixka, Kəbihlik kılouqilaroqa xerik bolup, rəzillik kılaxka mayil kılmiqoaysən. Meni ularning nemətliridin heq yegüzmiqəysən! **5** Həkkanıy adəm meni ursun — Bu manga mehribanliqtur; Manga tənbiş bərsun — Bu bolsa, bexim rət kılmaydioqan, kuyuloqan esil maydək bolidu. Qünki mening duayim yənıla xularning rəzilliklirigə qarxi bolidu. **6** Ularning həkimliri tik yarladin taxliwətilgəndə, [Həlk] mening səzlimni anglaydu; Qünki bu səzlər xerindur. **7** Birsı otun yarqanda yərgə qeqiloqan yerindilardək, Mana, ustihanlirimiz təhtisara ixiki aldida qeqiwətildi; (Sheol h7585) **8** Bərək, kəzlim Sangıla tikilip qaraydu, Pərwərdigar Rəbbim; Sanga tayinimən; Jenimni harab kılip taxliwətmigəysən. **9** Ularning manga saloqan kılitiqidin, Kəbihlik kılouqilarning tuzaklıridin meni saklıqoaysən; **10** Rəzillər əzining torlirioqa yikilsun, Mən bolsam — ətüp ketimən.

142 Dawut oqarda yoxurunup turoqan wakıttə yazoqan «Maskıl»: — Mən Pərwərdigaroqa awazimni anglitip nalə-pəryad kətürimən; Pərwərdigaroqa awazim bilən yelinimən; **2** Uning aldida dad-zarlırimni təkımən; Uningoqa awariqilikimni eytimən. **3** Rohim iqimdə tügixəy dəp qaloqanda, Xu qaqda basqan yolumni bilgənsən; Mən mangəqan yolda ular manga kıltaq saldi. **4** Ong yenimoqa qarap bakqaysən; Ətrapimda meni tonuydioqan adəm

yoktur; Panahqah yoqap kətti; Heq adəm jenimoqa kəyünməydu. **5** Mən Sanga pəryad kətürdüm, i Pərwərdigar; Sanga: «Sən mening Baxpanahimsən, Tiriklərninğ zeminida boləqan Nesiwəmdursən» — dedim. **6** Mening pəryadimoqa kulak saloqaysən; Qünki mən intayin harab əhwaləqa qüxürüldüm; Meni koşliouqilirimdin kutuldurəqaysən; Qünki ular məndin küqlüktur. **7** Səninğ naminqni təbriklixim üqün, Jenimni türmidin qıkarəqaysən; Həkkanıylar ətrapimda olixidu; Qünki Sən manga zor mehribanlik kərsitisən.

143 Dawut yazoqan küy: — Pərwərdigar, duayimni angliqoaysən; Yelinixliriməqa kulak saloqaysən; Həkikət-sadaqitingdə həm həkkanıyitingdə manga jawab bərgəysən. **2** Əz kulungni sorakka tartixka turmioqaysən; Qünki nəziringdə tiriklərninğ heqbiri həkkanıy ispatlanmaydu. **3** Qünki düxmən jenimoqa ziyankəlik kılmaqta, U hayatimni dəpsəndə kildi; Meni huddi əlgili uzun boləqanlardək, Qarəngəqı jaylarda turuxka məjbur kılidu. **4** Xunga rohim iqimdə tügixəy dəp kaldı; Iqimdə kəlbim sundi. **5** Mən kədimki künlərnı əsləymən; Səninğ barlık kıləqanlirinq üstidə seqinip oylinimən; Kollirinq ixləqənlirini hiyalimdin ətküzimən. **6** Kollirimni Sanga qarap sozup intilimən; Jenim qəngkıləqan zemindək Sanga təxnadur. (Selah) **7** Manga tezdin jawab bərgəysən, i Pərwərdigar; Rohim həliddin ketidu; Didaringni məndin yoxurmioqaysən; Bolmisa mən hangəqa qüxidioqanlardək bolimən. **8** Mehirmuhəbbitingni tang səhərdə anglatqaysən; Qünki tayanəqinim Sən; Mengixim kerək boləqan yolni manga bildürgəysən; Qünki jenim Sanga təlmürüp qaraydu; **9** Meni kutuldurəqaysən, i Pərwərdigar, düxmənlirimdin; Baxpanah izdəp Səninğ yeningəqa kaqımən. **10** Əz iradənggə əməl kılaximka meni əgətkəysən; Qünki Sən mening Hudayimdursən; Səninğ mehriban Rohinq meni tüptüz zemində yetəkligəy; **11** Əz nam-xəhritinq üqün meni janlandurəqaysən, i Pərwərdigar; Əz həkkanıyitingdə jenimni awariqiliktin azad kıləqaysən. **12** Həm mehirməxəpkitinqdə düxmənlirimni üzüp taxliwətkəysən; Jenimni har kıləqanlarning həmmisini həlak kıləqaysən; Qünki mən Səninğ kulungdurmən.

144 Dawut yazoqan küy: — Kolliriməqa jəng kılaxni, Barmaklıriməqa uruxni əgıtidoqan, Mening Qoram Texim Pərwərdigarəqa təxəkkürmədhıyə kayturulsun! **2** Mening əzgərməs xəpkitim

wə mening qorojnim, Mening egiz munarim wə nijatkarim, Mening kalkinim wə tayanojnim, mən Uningdin himayə tapimən; U Öz həlkimni qol astimda boysundurojuqidur! **3** I Pərwərdigar, Sən uningdin həwər alidikənsən, adəm degən zadi nemə? Uning toojruqluk oylaydikənsən, insan balisi degən nemə? **4** Adam bolsa bir nəpəsturla, halas; Uning künliri etüp ketiwatqan bir kələnggidur, halas. **5** I Pərwərdigar, asmanlarni egildürüp quxkəysən; Taqjaroşa tegip ulardin is-tütək qıkarəjaysən; **6** Qaqmaklarni qakquzup ularni tarkitiwətkəysən; Oklıringni etip ularni kıyqas-sürəngə saləjaysən; **7** Yukiridin qolliringni uzitip, Meni azad qiləjaysən; Meni uluq sulardin, Yaqə yurttikilərnin qanggilidin qıkarəjaysən. **8** Ularning aqzi quruk gəp səzləydu, Ong qoli aldamqi qoldur. **9** I Huda, mən Sanga atap yengi nahxa eytimən; Ontaroşa təngkəx bolup Sanga küylərnini eytimən. **10** Sən padixahlarəşa nijatlıq-əqəlibə beqixləysən; Qulung Dawutni əjəllik qiliqtin qutuldurisən. **11** Meni qutuldurojaysən, yat yurttikilərnin qolidin azad qiləjaysən; Ularning aqzi quruk gəp səzləydu, Ong qoli aldamqi qoldur. **12** Xundak qilip oqullirimiz yaxlıqida puhta yetilgən kəqətlərgə ohxaydu, Qizlirimiz ordiqə nəxixləngən tüwruklərdək bolidu; **13** Axlık ambarlirimiz toldurulup, Türlük-türlük ozuklar bilən təminləydiqan, Qoylirimiz otlaklirimizda minglap, tümənləp qozilaydiqan; **14** Kalilirimiz boqaz bolidiqan; Həqkim besip kirməydiqan, həqkim [jənggə] qıqmaydiqan; Koqilirimizda həq jedəl-əjoşə bolmaydiqan; **15** Əhwali xundak boləjan həlk nemidegən bəhtliktur! Hudasi Pərwərdigar boləjan həlk bəhtliktur!

145 Mədhiyə: Dawut yazəjan küy: — Mən Seni mədhiyiləp uluqjaymən, Hudayim, i Padixah; Namingəşa əbədil'əbədgiqə təxəkkür-mədhiyə qayturimən. **2** Hərküni Sanga təxəkkür-mədhiyə qayturimən, Namingəşa əbədil'əbədgiqə təxəkkür-mədhiyə qayturimən! **3** Uluqdur Pərwərdigar, zor mədhiyilərgə layıktur! Uning uluqlukini sürüxtürüp boləjili bolmas; **4** Bir dəwr yengi bir dəwrgə Sening qıləjanliringni mahtaydu; Ular qudrətlik qıləjanliringni jakarlaydu; **5** Mən həywitəngning xərəplik julalığını, Wə karamət məjiziliringni seqinip səzləymən; **6** : Xuning bilən ular qorqunqluk ixliringning qudritini bayan kilidu; Mənmü uluq əməlliringni jakarlaymən! **7** Ular zor məhribanlığingni əsləp,

uni mubarəkləp tarkitidu, Həkkanlıylığing toojruqluk yukiri awazda küyləydu. **8** Pərwərdigar məhixərəpkətlik həm rəhimdildur; Asan oqəzəplənməydu, U zor məhixərəpkətlik; **9** Pərwərdigar həmmigə məhribandur; Uning rəhimdillikliri barqə yaratqanliringning üstididur; **10** Sening barlık yasioqanliringni Seni mədhiyiləydu, i Pərwərdigar, Sening məmin bəndiliringni Sanga təxəkkür-mədhiyə qayturidu. **11** Ular padixahlığingning xərəpidin həwər yətküzidu, Küq-qudritingni səzləydu; **12** Xundak qilip insan baliliriəşa qudrətlik ixliringni, Padixahlığingning xərəplik həywiə ayan kilinidu. **13** Sening padixahlığing əbədiy padixahlıktur, Səltənitəng əwladtin-əwladqıqidur. **14** Pərwərdigar yikilay degənlərnin həmmisini yələydu, Egilip qaləjanlarning həmmisini turojuzidu. **15** Həmməylərnin kəzliri Sanga tikilip kütidu; Ularəşa öz waqtda rizkini təksim qilip berisən; **16** Qolungni eqixing bilənla, Barlık jan igilirining arzusini qandurisən. **17** Pərwərdigar barlık yollirida həkkaniydur, Yasioqanliringning həmmisigə məhixərəpkətlik. **18** Pərwərdigar Əzigə nida qıləjanlarning həmmisigə yekındur, Əzigə həkikəttə nida qıləjanlarning həmmisigə yekındur; **19** U Əzidin əyminidiqanlarning arzusini əməlgə axuridu; Ularning pəryadini anglap ularni kutquzidu. **20** Pərwərdigar Əzini səyğənlərnin həmmisidin həwər alidu; Rəzillərnin həmmisini yokitidu. **21** Aqzim Pərwərdigarning mədhiyisini eytidu; Barlık ət igiliri əbədil'əbəd uning mukəddəs namiəşa təxəkkür-mədhiyə qayturojayı!

146 Həmdusana! I jenim, Pərwərdigarni mədhiyilə! **2** Mən həyat bolsamla, Pərwərdigarni mədhiyiləymən; Wujudum bar bolsila Hudayiməşa küy eytimən. **3** Esilzadilərgimü, İnsan balisiojümü tayanmanglar, Ular da həq mədət-nijatlık yoktur. **4** Mana, uning nəpisi ketidu, U öz tupriqəşa qaytip ketidu; Xu kündila arzu-niyətliri yokap ketidu. **5** Yaqupning Təngrisi mədətkari boləjan adəm, Pərwərdigar Hudasını öz ümidi qıləjan adəm bəhtliktur! **6** U asmanlarni, zeminni, Dengizni həm uningda bar məwjudatlarni yaratqandur; U həkikət-sadakəttə mənggü turidu; **7** Ezilgüqilər üqün U həküm süridu; Aq qaləjanlarəşa nan beridu. Pərwərdigar məhbuslarni azad kilidu; **8** Pərwərdigar korlarning kəzlirini aqidu; Pərwərdigar egilip qaləjanlarni turojuzidu; Pərwərdigar həkkaniylarni səyidu. **9** Pərwərdigar musapirlardin həwər alidu; Yetim-

yesirlarni, tul hotunni yelaydu; Birak razillarning yolini agri-bugri kilidu. **10** Pərwərdigar mənggügə həküm süridu; I Zion, sening Hundaying dəwərdin-dəwrgiqə həküm süridu! Həmdusana!

147 Həmdusana! Yahni mədhıyilənglar! Bərhək, bundak kilix xerindur; Hodayimizni küylənglar! Mədhıyə okux insanoğa yarixidu. **2** Pərwərdigar Yerusalemlə bina qılmakta; İsrailning sürgün qılinoqlarını U yiojip kelidu; **3** U kəngli sunuqlarını dawalaydu; Ularning yarilirini tangidu. **4** U yultuzlarning sanini sanaydu; Ularning həmmisigə bir-birləp isim koyidu. **5** Uluqdur Rəbbimiz, zor kudrətlikdur; Uning qüxinixi qəksizdur. **6** Pərwərdigar yawax məminlərni yələp kətüridu; Rəzillərni yərgiqə təwən kilidu. **7** Pərwərdigarğa təxəkkürlər bilən nahxa eytinglar; Küylərni qiltarğa təngxəp eytinglar! **8** U asmanni bulutlar bilən qaplitidu, Zeminoğa yamojurni bəkitidu, Taqlarda ot-qəplərni ətüridu; **9** Mallarğa ozuk, Taqlar qəqisining qüjiliri zarlıoqanda, ularğa ozuk beridu; **10** At küqidin U zoq almaydu; Adəmnin qəbdəs putlirini hursənlik dəp bilməydu; **11** Pərwərdigar bəlki Əzidin əyminidəqlarını, Əzining əzgərməs muhəbbitigə ümid baqlioqlarını hursənlik dəp bilidu. **12** Pərwərdigarni mahtanglar, i Yerusalemlə; Hundayingni mədhıyilə, i Zion. **13** Qünki U dərwasiliringning taqaklırını məhkəm kilidu; Seningdə turuwatqan pərzəntliringgə bəht-bərikət bərdi. **14** U qət-qəqraliringda aram-tinqlik yürgüzidu, Seni buqdayning esili bilən qanaətləndüridu. **15** U Əz əmr-bexarətlirini yər yüzigə əwətidu; Uning səkalamı intayin tez yügüridu. **16** U aq qarni yungdək beridu, Qırawni küllərdək tarkitidu. **17** Uning muzini nan uwaklıridək qilip parqiliwetidu; Uning soquki aldida kim turalisun? **18** U səzini əwətip, ularni eritidu; Uning xamilini qikirip, sularni aqkuzidu. **19** U Əz səkalamini Yakupqa, Bəlgilimilirini həm həkümlirini İsrailoğa ayan kilidu; **20** U baxqa həqbir əlgə mundak muamilə qilmioqandur; Uning həkümlirini bolsa, ular bilip baqqan əməs. Həmdusana!

148 Həmdusana! Pərwərdigarni asmanlardin mədhıyilənglar; Yukiri jaylarda Uni mədhıyilənglar; **2** Uni mədhıyilənglar, barlik pərixtiliri; Uni mədhıyilənglar, barlik qoxunliri! **3** Uni mədhıyilənglar, i kuyax həm ay, Uni mədhıyilənglar, həmmə parlak yultuzlar; **4** Uni mədhıyilənglar, asmanlarning asmanliri, Asmandin yukiri jaylaxkan

sular! **5** Bular Pərwərdigarning namini mədhıyilisun; Qünki U buyruoqların haman, ular yaratiloqandur; **6** U ularni əbədil'əbədgiqə turojuzdı; Ular üqün waqti ətəydiyioqların bəlgilimini buyruoqların. **7** Pərwərdigarni zemindin mədhıyilənglar, Dengizdiki barlik əjdihəlar, dengizning barlik təgliri; **8** Ot, möldüz, qar, tuman, Uning səzigə əməl kilidəqların judunluk xamal; **9** Taqlar həm barlik dənglər, Mewilik dərəhlər, barlik kedir dərəhliri, **10** Yawayı haywanlar, barlik mal-waranlar, Əmiligüqilər həm uqar-qanatlar; **11** Jahən padixahliri wə barlik qowmlar, Əmirələr həm yər yüzidiki barlik həkim-sotqılar; **12** Həm yigitlər həm qızlar, Bowaylar wə yaxlar, — **13** Həmmisi Pərwərdigarning namini mədhıyilisun; Qünki pəqətla Uning nami aliydur; Uning həywiti yər həm asmandin üstün turidu. **14** Həm U Əz həlqining münqgüzini, Yəni barlik muqəddəs bəndilirining mədhıyisini egiz kətürgüzgən; Ular İsrail baliliri, Əzigə yəkin bir həlktur! Həmdusana!

149 Həmdusana! Pərwərdigarğa atəp yəngi bir nahxini okunglar; Məmin bəndilərnin jamaitidə Uning mədhıyisini eytinglar! **2** İsrail əz Yarətkuqisidin xadlansun; Zion oqulliri əz Padixahidin hux boləqay! **3** Ular Uning namini ussul bilən mədhıyilisun; Uningoğa küylərni dəp həm qiltarğa təngxəp eytsun! **4** Qünki Pərwərdigar Əz həlqidin səyünər; U yawax məminlərni nijətlük bilən bezəydu; **5** Uning məmin bəndiliri xən-xərəptə rohlinip xad boləqay, Orunlirida yetip xad awazini yangratqay! **6** Aozida Təngrigə yüksək mədhıyiliri bolsun, Qollirida qox bislik qiliq tutulsun; **7** Xuning bilən ular əllər üstidin qisas, Həklərgə jəza bəjə yürgüzidu; **8** Əllərnin padixahlirini zənjirlər bilən, Aqsəngəklirini təmür kixənliri bilən baqlaydu; **9** Ularning üstigə pütülgən həkümni bəjə kəltüridu — Uning barlik məmin bəndiliri muxu xərəpkə nesip bolidu! Həmdusana!

150 Həmdusana! Təngri Uning muqəddəs jayida mədhıyilənglar; Kudriti parlap turidəqların ərxlərdə Uni mədhıyilənglar; **2** Uni kudrətlik ixliri üqün mədhıyilənglar; Oqayət uluqlukı üqün Uni mədhıyilənglar; **3** Uni buroğa sadasi bilən mədhıyilənglar; Uni rawab həm qiltar bilən mədhıyilənglar; **4** Uni dəp həm ussul bilən mədhıyilənglar; Uni tarlik sazlar həm nəy bilən mədhıyilənglar; **5** Uni jarənglik qənglar həm yangrak

qanglar bilən mədhiyənlər; 6 Barlıq nəpəs igiliri
Yahni mədhiyilisun! Həmdusana!

Pənd-nəsihətlər

1 İsrail padixahı Dawutning oqli Sulaymanning pənd-nəsihətliri: — **2** Bu pənd-nəsihətlər sanga əkil-parasət, adəp-əhlakni ögütüp, seni ibrətlik sözlərnı qüxinidioğan kilidu; **3** sanga danalığ, həkkaniylik, pəm-parasət və durusluğunıng yolyoruk-tərbiyisini qəbul kılduridu. **4** Bu [pənd-nəsihətlər] nadanlarnı zerək kılıp, yaxlarnı bilimlik və səzgür kılıdu; **5** bularoğa kulak selixi bilən danalar bilimini axuridu, yorutuloğan kixilər tehimu dana məslihtəke erixidu, **6** xundakla pənd-nəsihətlər həm təmsillərnıng mənisini, danixmənlərnıng həkmətliri həm tilsim sözlirini qüxinidioğan kılınıdu. **7** Pərwərdigardın qorkux bilimning baxlinixidur; Əhməklər danalığni və tərbiyini kəzgə ilmaydu. **8** I oqlum, atangning tərbiyisigə kulak sal, anangning səz-nəsihətidin ayrılma; **9** qünki ular sening bexingoğa taqaloğan gül qəmbirək, boynungoğa esiloğan marjan bolidu. **10** I oqlum, yamanlar seni azdursa, ularoğa əgəxmigin. **11** Əgər ular: — Yür, tuzak kurup adəm öltürəyli; Yoxuruniwelip, birər bigunah kəlgəndə uraylı **12** Təhtisaradək ularni yutuwetəyli, Saq bolsimu, hangoğa qüxkənlərdək ularni yikıtaylı; (Sheol h7585) **13** Ulardın hilmuhil kimmətlik mal-dunyoğa igə bolup, Əylirimizni olja bilən toldurimiz. **14** Biz bilən xerik bol, Həmyanimiz bir bolsun, desə, — **15** I oqlum, ularoğa yoldax bolma, Özüngni ularning izidin neri kıl! **16** Qünki ularning putliri rəzillikkə yügüridu, Qolini qan kılıx üçün aldıraydu. **17** Hərəkəndək uqar qanat tuyup qaloğanda tuzak qoyux bikar awariqiliktur; **18** Ləkin bular dəl əz qenini təküx üçün saqlaydu; Əz janlırioğa zamin boluxni kütidu. **19** Nəpsi yooqınap kətkən hər bir adəmning yollirining aqiwi mana xundak; [Haram mal-dunya] əz igilirining jenini alidu. **20** [Büyük] danalığ koqıda oquq-axkara hitab kılmaqta, Qong məydanlarda sadasini anglatmaqta. **21** Koqa dokmuxlirida adəmlərnı qakırmakta, Xəhər dərwazilirida sözlirini jakarlimakta: — **22** I saddılar, qaqanoqıqə muxundak nadanlıqqa berilislər? Məshirə kılouqılər qaqanoqıqə məshiriliktin huzur alsun? Əhməklər qaqanoqıqə bilimdin nəprətlənsun?! **23** Tənbihlirimgə kulak selip mangoğan yolunglardın yanoğan bolsanglar idi! Rohimni silərgə təküp berəttim, Səzlimni silərgə bildürgən bolattim. **24** Ləkin qakırsam, anglimidinglar; Qolumni uzartsam, həqkaysinglar qarimidinglar. **25** Nəsihətlirimning

həmmisigə pərwa kılmidinglar, Tənbihimni anglaxni kılqə halimidinglar. **26** Xunga, bexinglaroğa balaqaza kəlgəndə külimən, Wəhimə silərgə yetixi bilən məshirə kılımən. **27** Həlakət elip kəlgən wəhimə üstünlərgə qüxkəndə, Wəyranqılıq silərgə kuyuntazdək kəlgəndə, Silər eoqır qayoqoğa və azabqə muptila boləjininglarda — **28** U qaoqda muxu kixilər məndin etünüp qakıridu, Mən pərwa kılmaymən, Meni təlmürüp izdisimu, tapalmaydu. **29** Ular bilimgə nəprətlənginidin, Pərwərdigardın əyminixni tallimioqınidin, **30** Mening nəsihətimni kılqə qəbul kılouqısi yokluqıdin, Tənbihimgimu pərwa kılmiqıninglardın, **31** Ular əz bexini yəydu, Əz kəstliridin toluk azab tartidu; **32** Qünki saddılarınq yoldın qıqıxi əz jenioğa zamin bolidu; Əhməklər rahətlik turmuxidin əzlrini həlak kılıdu. **33** Ləkin manga kulak saloğanlar aman-esən yaxaydu, Balaqazalardın, oqəm-əndixlərdin haliy bolup, hatırjəm turidu.

2 I oqlum, əgər səzlimni qəbul kılısang, Nəsihətlirimni kəlbınggə püksəng, **2** Əgərdə danalıqqa kulak salsang, Yorukluqqa erixixkə kəngül bərsəng, **3** Əgər əkil-parasətkə təxna bolup iltija kılısang, Yorukluqqa erixix üçün yukiri awazda yelinsang, **4** Əgər kümüxkə intilgəndək intilsəng, Yoxurun gəhərnı izdigəndək izdisəng, **5** Undakta Pərwərdigardın [həqıkiy] qorkuxni bilidioğan bolisən, Wə sanga Hudani tonux nesip bolidu. **6** Qünki Pərwərdigar danalığ bərgüqidur; Uning aozıdın bilim bilən yorukluq qıqıdu. **7** U durus yaxawatqanlar üçün mol həkmət təyyarlap qoyoğandur, U wıjdanlıq adəmlər üçün qalkandur. **8** U adillik kılouqılarning yollirini asraydu, İhlasmən bəndilirining yolını koşdaydu. **9** U qaoqda həkkaniylik, adillik və durusluqni, Xundakla hərəkəndək güzəl yolni qüxinidioğan bolisən. **10** Danalığ kəlbınggə kirixi bilənla, Bilim kənglünggə yekıxi bilənla, **11** Pəm-parasət seni koşdaydu, Yorukluq seni saqlaydu. **12** Ular seni yaman yoldın, Tili zəhər adəmlərdin kutkuzidu; **13** Yəni toqıra yoldın qətnigənlərdin, Qarangoqı yollarda mangidioğanlardın, **14** Rəzillik kılıxni huzur kəridioğanlardın, Yamanlıqning ziyanlırını huxallıq dəp bilidioğanlardın, **15** Yəni əgri yollarda mangidioğanlardın, Qıngojır yolda mangidioğanlardın kutkuzidu. **16** [Danalığ] seni buzuk ayaldın, Yəni xirin sözlər bilən azdurmaqı boləğan naməhrəm ayallardın kutkuzidu. **17** [Bundak ayallar] yax waktıda

təgkən jorisini taxlap, Huda aldidiki nikah kəsimini untuqan wapasislardindur. 18 Uning əyigə baridoqan yol əlümgə apiridoqan yoldur, Uning mangidoqan yolliri adəmni ərwahlar makanioqə baxlaydu. 19 Uning kəxioqə baroqanlarning birimu qaytip kəlgini yok, Ulardin birimu hayatlik yollirioqə erixkini yok. 20 [Xularni qüxənsəng] yaxhilarning yolida mangisən, Həkkəniylarning yollirini tutisən. 21 Qünki durus adəm zeminda yaxap kalalaydu, Mukəmməl kixi bu yərdə makanlialaydu. 22 Ləkin rəzillər zemindin üzüp taxlinidu, Wapasislar uningdin yuluwetilidu.

3 I oşlum, təlimimni untuma, Degənlimni həmixə kənglündə qing tut. 2 Qünki u sanga bərikətlik künlər, uzun ɵmür wə hatirjəmlilik qoxup beridu. 3 Məhriban wə hək-səmimiy boluxtin waz kəqmə, Bularni boynungoqə esiwal, Kəlbinggə pütiwal. 4 Xundak kıloqanda Huda wə bəndilərnin nəziridə iltipatkə layik bolisən, danixmən hesablisən. 5 Əz əklinggə tayanmay, Pərwərdigaroqə qin kəlbing bilən tayanəqin; 6 Kəndakla ix kilsang, Pərwərdigarni tonuxkə intil; U sanga tooqra yollarni kərsitidu. 7 Əzüngni əkillik sanima; Pərwərdigardin əyminip, yamanliqtin yirək bol. 8 Xundak kıləqiningda, bu ixlar dərdinggə dərman, Ustihanliringoqə yilik bolidu. 9 Pərwərdigarning hərmətini kılıp mal-dunyayingdin hədiyələri sunoqin, Etizingdin tunji qikqan məhsulatlırindin Uningoqə atioqin; 10 Xundak kıləqiningda, ambarlırindin axliqkə tolup taxidu, Xarab kəlqəklirində yəngi xarab exip-texip turidu. 11 I oşlum, Pərwərdigarning tərbiyisigə biperwalik kılma, Uning tənbihidin bəzmə. 12 Qünki, ata əziz kərgən oşlıoqə tənbih-tərbiyə bərgəndək, Pərwərdigar kimni səygən bolsa uningə tənbih-tərbiyə beridu. 13 Danalikkə muyəssər boləqan kixi, Yoruklukqə igə boləqan kixi nemidəgən bəhtlik-hə! 14 Qünki danalığın paydisi kümüxning paydisidin kəptur, Kimməti sap altunningkidinmu ziyadidur. 15 U ləal-yakutlardin kimmətlikur, Intizar boləqan hərəkəndək nəsəngdin həqbirimu uningə təng kəlməstur. 16 Danalığın ong kəlidə uzun ɵmür, Sol kəlidə baylik wə xəhrət bardur. 17 Uning yolliri sanga hux purak tuyulur, Uning barlik tərkiyiliri seni aram tapkuzur. 18 U ɵzini tapqan adəmgə «hayatlik dərhi»dur, Uni qing tutqan kixi nemidəgən bəhtlik! 19 Pərwərdigar danalikkə bilən yər-zeminni bərpə kildi, Həkmət bilən asmanni ornattı. 20 Uning bilimi bilən yərnin gongqur katlamlıri yerildi, Həmdə bulutlardin xəbnəm

qüxti. 21 I oşlum! [Danalikkə bilən bilimni] kəzüngdin qikqarma, Pixqan həkmət wə pəm-parasətni qing tut. 22 Xuning bilən ular jeningoqə jan qoxidu, Boynungoqə esiloqan esil marjandək sanga güzəllik qoxidu. 23 Xu qaoqda yolungda aman-esən mangalaysən, Yolda putlaxmaysən. 24 Yatqanda həq nemidin qorqmaysən, Yetixing bilənla tatlik uhlaysən. 25 Bəxingoqə dəhxətlik wəhimə qüxkəndə qorqmioqin, Rəzillərnin wəyrənqilikidin oqəm kilmioqin! 26 Qünki Pərwərdigar sening tayanqingdur, U putungni kapqanlardin neri kildidu. 27 Pəqət kolungdin kəlsila, həjətmənlərdin yaxhiliqni ayimioqin. 28 Kolum-koxnilirindin seningdin ɵtnə sorap kirsə, «Qaytip ketip, ətə kəlgin, ətə bəray» – demigin. 29 Qoxnangə ziyənkəxlik niyitidə bolma, Qünki u sanga ixinip yeningda hatirjəm yaxaydu. 30 Birsı sanga ziyə yətküzmiqən bolsa, Uning bilən səwəbsiz majiralaxma. 31 Zulmhor kixigə həsət kılma, Uning yol-tədbirliridin həqnemini tallima. 32 Qünki qingəqir yollarni mangidoqanlar Pərwərdigarning nəziridə yirginliqtur, Ləkin Uning sirdax dostlukı durus yaxawatqan adəmgə təəlluktur. 33 Pərwərdigarning ləniti rəzillik kıləqıning ɵydidur, Ləkin U həkkəniy adəmning ɵyigə bəht ata kılur. 34 Bərhək, məshirə kıləqılarni U məshirə kildidu, Ləkin kiqik peil kixilərgə xəpəqət kərsitidu. 35 Danalar xəhrətkə warislik kildidu, Ləkin haməqətlər rəswa kılınidu.

4 I oşullar, atənglarning nəsihətlirini anglanglar, Kəngül qoysanglar, Yoruklukqə erixisilər. 2 Qünki silərgə ɵgıtidoqanlırim yaxhi bilimdur, Kərsətmilirimdin waz kəqmənglar. 3 Qünki mənmu atəngning yumran balisi idim, Anəngning arzuluk yaləquz oşlı idim, 4 Atəng mənə ɵgıtıp mənə dedı: – Səzlimni esingdə tut; Kərsətmilirmə riayə kıl, Xuning bilən yaxnaysən. 5 Danalikkəni aləqin, əkil tap, Eytqan səzlimni untuma, ulardin qikqma. 6 [Danalikkətin] waz kəqmə, u seni saklaydu; Uni səygin, u seni qooqdaydu. 7 Danalikkə həmmə ixning bexidur; Xunga danalikkəni aləqin; Barlıqingni sərp kılıp bolsangmu, əkil tapqin. 8 [Danalikkəni] əzizligin, u seni kətüridu, Uni qing kuqaklıoqanda, seni hərmətkə sazawər kildidu. 9 Bəxingoqə takəloqan gül qəmbirəktək [sanga güzəllik elip kelidu], Sanga xəhrətlik taj in'am kildidu. 10 I oşlum, kulak saləqin, səzlimni qobul kıləqin, Xunda ɵmrüngning yilliri kəp bolidu. 11 Mən sanga danalikkə yolini ɵgıtəy, Seni durusluk yollirioqə baxlay. 12 Məngəqiningda kədəmlirindin qəklənməydu,

Yügürsəng yikilip qüxməysən. **13** Aloqan tərbiyəngni qing tut, Qolungdin kətküzmgini; Obdan sakliqin uni, Qünki u sening hayatingdur. **14** Yaman adəmlər mangojan yoloja kirmə, Rəzillərnin izini basma. **15** Ularning [yolidin] özüngni qaçur, [Yolioja] yekin yolima; Uningdin yandap ətüp kət, Neri kətkin. **16** Qünki [yamanlar] birər rəzillik kilmioquə uhliyalmas, Birərsini yikitmioquə uykusı kəlməs. **17** Yamanlik ularning ozukidur, Zorawanlik ularning xarabidur. **18** Lekin həkkaniylarning yoli goya tang nuridur, Kün qüx boləquə barəjanseri yoruydu. **19** Yamanlarning yoli zulmət keqidək kəpkarangoju, Ular yikilip, nemigə putlixip kətkinini bilməydu. **20** I oqlum, səzlimni kəngül koyub angla, Gəplirimgə kulak sal. **21** Ularni kəzüngdə tutkin, Yürikingning kətida kədirləp sakliqin. **22** Qünki səzlim tapkanlar üçün hayattur, Ularning pütün tenigə salamətiktur. **23** Kəlbngni «həmmidin əziz» dəp sap tut, Qünki barlik hayət ixliri kəlbtin baxlinidu. **24** Aozingni əgri gəptin yirak tart, Ləwliring ezitkuluqtin neri bolsun. **25** Kəzüngni aldingə tüz tikkin, Nəziringni aldingə toşra taxla; **26** Mangidiojan yolungni obdan oylanəjin, Xundək kilsang ixliring puhta bolidu. **27** Ongəja, soləja kəymiojin; Kədəmliringni yamanlik yolidin neri tart.

5 I oqlum, danalikojoja kəngül koyəjin, Idraklik səzlimgə kulak saləjin. **2** Xundək kəlojningda ixka səzgürlük bilən kəraydiojan bolisən, Ləwliring pəm-parasəttin ayrılmaydu. **3** Qünki buzuk hotunning aozidin həsəl tamidu, Ləwliri zəytun yeojidin siliktur; **4** Lekin uning akiwiti kəkridək aqqik, Ikki bislik kiliqtək ətür. **5** Uning kədəmliri əlüm girdawioja elip baridu, Tutkan yoli gərgə baxlaydu. (Sheol h7585) **6** Hayatlik yolini kılqə bilgüm yok dəp, Bəskən kədəmliri turaksiz bolidu, Nəgə baridiojanlikini həq bilməydu. **7** Xunga, i oqullirim, səzlimni kəngül koyup anglanglar, Mening degənlirimdin qikmanglar. **8** Undək hotundin yirak qaç! Ixiki aldiojimu yekin yolima! **9** Bolmisa, izzət-abruyungni baxkilarəja tutkuzup koyisən, [Yaxlik] yilliringni rəhimsizlərnin kəlioja tapxurisən! **10** Yat adəmlər baylikliring bilən özini tolduridu, Japalik əjirliringning mewisi yaça yurtlukning əyigə ətüp ketidu; **11** Əjilingdə naləpəryad kətürginingdə, Əzayi-bədnin yəm boləjanda, **12** Xu qaəda sən: — «Ah, nəsihətlərdin nemanqə nəprətləngəndimən! Kənglümdə tənbihlərnı nemanqə kəmsitkəndimən! **13** Nemixka ustazlirimning səzini anglimiojandimən? Manga tərbiyə bərgənlərgə kulak

salmiojandimən? **14** jəmiyəttimu, jamaət aldidimu hərhil nomuska kəlojandək boldum!» — dəp kəlisən. **15** Özüngning kəlojkingdiki suni iqqin, Əz bulikingdin ekiwatkan sudin huzurlan. **16** Bulakliring urojup hər yərgə tarkilip kətsə [bolamdu]? Erikliringdiki sular koqılarda ekip yürsə bolamdu? **17** Bular sangila has bolsun, Yat kixilərgə təgmisun! **18** Buliking bəht-bərikətlik boləja! Yaxlikingda alojan hotunung bilən huzurlan. **19** U qixi keyiktək qiraylik! Jərandək səyümlük! Uning baəridin həmixə kənaəttə boləjaysən, Uning kəynək muhəbbitidin daim huxallikka patkəysən. **20** I oqlum, nemixka yat ayaloja xəyda bolisən? Nemixka yat hotunning koynioja özüngni atisən? **21** Qünki insanning həmmə kəlojanliri Pərwədigarning kəz aldida axkaridur, U uning həmmə mangojan yollirini tarəzioja selip turidu. **22** Yaman adəmnin öz kəbihlikliri özini tuzakka qüxüridu, U öz gunahı bilən sirtmakka elinidu. **23** U yolyoruktin məhrum boləjanlikidin jenidin ayrilidu, Qekidin axkan həmakətlik tüpəylidin yoldin ezip ketidu.

6 I oqlum, əgər dostungə borun boləjan bolsang, Yat kixinin kərzini tələkkə kəl berixip wədə bərgən bolsang, **2** Əgər öz səzüngdin ilinojan bolsang, Əz wədəng bilən baəlinip kəlsang, **3** U yekiningning kəlioja qüxkənliking üçün, Amal kəlip özüngni uningdin kütqüz — Dərhal yekiningning yenioja berip, özüngni kəmtər tutup [xu ixtin] haliy kəlixini ətünüp sora. **4** Jərgən xikərqining kəlidin kutuluxka tirixkəndək, Kux owqining kəlidin qikixka tirixkəndək, Kutulmioquə uhlap yatma, Həttə ügdəp arammu alma. **6** I hürun, qəmülinin yenioja berip [uningdin əgən], Uning tiriklik yollirioja kərap dana bol. **7** Ularning baxlikı, əməldari, həkümdari yok bolsimu, **8** Lekin ular yazda yilning ehtiyajı üçün ax toplıwalidu, Həsul pəslidə ozuk təyarlıwalidu. **9** I hürun, kaqanojiqə uhlap yatisən? Kaqan ornungdin turisən? **10** Sən: — Birdəm kəz yunuwalay, birdəm uhliwalay, Birdəm kolumni koxturup yetiwalay, — dəysən. **11** Lekin uhlap yatkada, miskinlik kəraqqidək kəlip seni basidu, Yoksulluk huddi kərallik bulangqidək hujuməja ətidu. **12** Ərziməs, pəyli buzuk adəm həmmila yərdə yalojan eytip, pəslikni səzləydu. **13** U kəz kəşip, Putliri bilən ixarə kəlip, Barmakliri bilən kərsitidu; **14** Kənglidə aldamqilikla yatidu, U daim rəzillikning koyida bolidu, Həmmila yərdə jedəlmajira teriydu. **15** Xunga uningəja bəkitilgən bala-

kaza uni tuyuksiz basidu, U birakla dawalioqusiz yanjilidu. **16** Pərwərdigar nəprətlinidioğan altə nərsə bar, Bərhək, yəttə nərsə Uningoğa yirginliktur. **17** Ular bolsa, Təkəbburluk bilən qaraydioğan kəz, Yaloğan səzləydioğan til, Bigunahlarıning kəninini təküzidioğan kəl, **18** Suykəst oylaydioğan kəngül, Yamanlik kilişkə tez yügürəydioğan putlar, **19** Yaloğan səzləydioğan sahta guwahqi, Buradər-kəringdaxliri arisioğa bəlgünqilik saloquqi kixidur. **20** I oşlum, atangning əmrigə əməl kil; Anangning kərsətmisidin qikma. **21** Ularning səzini kəlbənggə tengip, Ularni boynungoğa marjandək kilip esiwal. **22** Yoloğa qikqiningda ular seni yetəkləydu, Uhləioşningda ular seni saklaydu, Uykudin oyoğanioşningda ular seni həwərləndüridu. **23** Qünki [Hudaning] pərmani yoruk qiraş, Uning mukəddəs kənanı nurdur; Tərbiyəning tənbihliri bolsa həyatlik yoludur. **24** Ular seni buzuk hotundin saklioquqi, Yat hotunning xerini səzlidirin yirak kiloquqidur. **25** Uning guzəllikigə kənglünigni baolimoşin, Uning kax-kəz oynitixi seni əsirgə almısun. **26** Qünki buzuk ayallar tüpəylidin adəmlər bir parqə nanoşimu zar bolidu, Yat adəmnin [zinahor] ayali bolsa kixining kimmətlik jenini əzigə ow kiliwalidu. **27** Otni koynungoğa salsang, Əz kiyimignı kəydürməmsən? **28** Qoşning üstidə dəssəp mangsang putungni kəydürməmsən? **29** Baxkılarning ayali bilən bir orunda yatidioğan kixi xundək bolidu; Kim uningə tegip kətsə akıwitidin kutulalmaydu. **30** Aq kəloğanda kərsikini toyoşuzux üçün oşrilik kiloğan kixini baxkılar kəmsitməydu; **31** Xundək turukluk u tutulup kəlsa, Iğisigə yəttini tələxkə toşra kelidu; U əz əyidiki həmmə nərsisini tapxuridu. **32** Həlbuki, baxkılarning hotuni bilən zina kiloquqi uningdinmu [bəttər bolup], tolimu oşpətlıktur; Undək kiloquqi əz-əzini həlak kilidu. **33** U zəhmət yəydu, xərməndə bolidu, Uning rəsəsi heq əqürülməydu. **34** Qünki künləx oti ərni dəroşəzəpkə kəltüridu, Intikəm aloğan künidə u heq rəhim kilmaydu. **35** Tələm puli bəşə desəngmu u kəbul kilmaydu, Hərkanqə sowoğa-salam bərsəngmu uni bəşikturoşli bolmaydu.

7 I oşlum, səzirimgə əməl kil, Tapxuruklirimni yurikingdə sakla. **2** Tapxuruklirimə əməl kilsang, yaxnaysən; Təlimlirimni kəz kəriqukungni asrioğandək asra. **3** Ularni barmakliringoğa tengip kəy, Kəlb tahtangoğa yeziwal. **4** Danalıknı, sən hədə-singlim, degin, Pəm-parasətni «tuşkinim» dəp qəkir. **5** Xundək kilsang, ular seni yat hotundin yiraklaxturidu, Aşzidin

silik səz qikidioğan yoqun ayaldin neri kilidu. **6** [Bir ketim] əyning derizə kəznəkliridin taxkirişoğa kərioşinimda, **7** Birnəqqə yax, sadda yigitlərni kərdüm, Ularning iqidin bir əkilsizni kərtip kaldim, **8** U koqa boylap buzuk [hotun turuxluk] dokmuxtın oşip, Andin uning əyi tərəpkə qarap mangdi. **9** Kəqkurun kərangəşoğa qüxkəndə, Zulmət keqə, ay kərangəşusida [ixiki aldidin oşti]. **10** Mana, əydin bir hotun qikip uni kütüwaldi; Kiyimi pəhixə ayallarningkidək bolup, Niyiti hiylə-mikir idi. **11** Aşzi bixəm-həyasiz, nəhayiti jahil bir hotun, U əyidə turmaydu, **12** Birdə məhəllidə, birdə məydanlarda, U koqılardiki hər dokmuxta paylap yüridu. **13** Həlikə yax yigitni tartip, uni səyüp, Nomussızlarqə uningə: — **14** «Əyümdə «inaklik kurbanlik» gəxi bar, Mən bügün Hudaşoğa kəsəm kiloğan kurbanlikni kildim, **15** Xunga mən sizni qəkiroşli qiktım, Didaringizoğa təlpünüp izdidim. Əmdi sizni tepiwaldim! **16** Karwitimoğa Misirning kəxtilik, yolluk libas yapkuqlirini yaptım. **17** Orun-kərpilirimgə hux purak murməki, muəttər wə kəwzak darqinlarni qaqtım. **18** Keling, tang atkuqə muhəbbətləxəyli, oynap huzurlinayli, Kənglimiz kənoşuqə əzərə əyx-ixrət kilayli, **19** Erim əyidə yok, yirak səpərgə qikip kətti. **20** U bir həmyan pul elip kətti, Ay toloşuqə u əygə kəlməydu» — dedi. **21** Ayal kəp xerini səzliri bilən rasa kizikturdi, Qiraylik gəpliri bilən uni əsir kiliwaldi. **22** Soyuxkə elip mangoğan əküzdək, Həmakət kixi kixən bilən jazaşoğa mangoğandək, Kiltakqə qüxkən kuxtək, Yigit uning kəynidin mangdi. Jigirini oş təxip otmiguqə, U bu ixning həyatioğa zəmin bolidioğanlikini heq bilməydu. **24** I oşullirim, səzirimni kəngül kəyup anglanglar, Dəgənlirimgə kulak selinglar, **25** Kəlbənglarni bundək hotunning yolioğa kətküzmənglar, Uning aldam haltisioğa qüxüp kətmənglar. **26** Bundək ayal nuroşun kixilərni yiktip yarilanduroğan, Uning boşuzlioğan adəmliri tolimu kəptur, **27** Uning əyi bolsa təhtisəraning kirix oşizidur, Adəmnı «həlakət məhmanhanisi»oğa qüxürüx yoludur. (Sheol h7585)

8 [Kulak sal,] danalıq qəkirawatmamdu? Yorukluk sada qikiriwatmamdu? **2** Yollarning egiz jayliridin, Dokmuxlardin u orun alidu, **3** Xəhərgə kiridioğan kəwuklarıning yenida, Hərkanandək dərwəza oşizlirida u murajət kilmakta: — **4** «I mətiwərlər, silərgə murajət kilimən, Həy, adəm baliliri, sadani silər üçün kilimən, **5** Gədək boləşanlar, zərəklikni əginiwəlinglar, Əhmək boləşanlar, yoruklukqə erixinglar! **6** Manga kulak selinglar, Qünki guzəl nərsilərni dəp bərimən, Aşzimni

eqip, durus ixlarni [silərgə] yatküzimən. 7 Eytқанlirim həkikəttur, Aozim rəzilliktin nəprətlidü; 8 Səzlirimning həmmisi hək, Ular da heqkandak hiyligərlik yaki əgitmilik yoktur. 9 Ularning həmmisi qüxəngənlər üqün enik, Bilim alojanlar üqün durus-tooqrıdır. 10 Kümüxkə erixkəndin kərə, nəsihətlirimni qəbul qilinglar, Sap altunni elixtin kərə bilimni elinglar. 11 Qünki danalığ ləəl-yakutlardın əwzəl, Hərəkəndak ətiwarlıq nərsəngmu uningəja təng kəlməstur. 12 Mən bolsam danalıqmən, Zerəklilik bilən billə turimən, İstikaməttin kelip qikқан bilimni ayan qilimən. 13 Pərwərdigardin əyminix — Yamanlıqqa nəprətlinix deməktur; Təkəbburluq, məoqrurluq, yaman yol həm xum eoqizni eq kərimən. 14 Məndə obdan məslihətlər, pixқан hekmət bar; Mən degən yorukluq, kudrət məndidur. 15 Padixahlar mən arqılıq həküm süridü, Mənsiz həkimlar adil həküm qikarmas. 16 Mən arqılıqla əmirələr idarə qilidü, Aliyanablar, yər yüzidiki barlıq soraqqılar [tooqra] həküm qilidü. 17 Kimki meni səysə, mənmu uni səyimən, Meni təlmürüp izdigənlər meni tapalaydu; 18 Məndə baylıq, xəhrət, Həttə konirimas, kəqməs dələt wə həkkanıyətmu bar. 19 Məndin qikқан mewə altundin, Həttə sap altundin qimmətliktur, Məndin alidiqan darəmət sap kümüxtinmu üstündür. 20 Mən həkkanıyət yolioqja mangimən; Adalət yolining otturısında yürimənki, 21 Meni səyğənlərni əməliyə nərsilərgə miras kildurimən; Ularning həzinilirini toldurimən. 22 Pərwərdigar ixlirini baxlixidila, Qədimdə yasioqanliridin burunla, Mən uningəja təwədurmən. Əzəldin tartipla — mukəddəmdə, Yər-zemin yaritilməstila, Mən tikləngənmən. 24 Qongqur hanqlar, dengiz-okyanlar apiridə boluxtin awwal, Mən məydanəja qikirilənmən; Mol su uroqur turidiqan bulaqlar bolməstinla, 25 Egiz taoqlar öz orunlirioqja qoyulməstinla, təpiliklər xəkillənməstinla, [Pərwərdigar] bipayan zemin, kəng dalalarni, Aləmning əsliydiki topa-qanglirininimu tehi yaratməstinla, Mən məydanəja qikirilənmən. 27 U asmanlarni bina qiliwatqinida, Dengiz yüzigə upuq sızıqini sızıwatqinida, Ərxtə bulutlarni orunlaxturup, Qongqur dengizdiki bulaq-mənbələri mustəhkəmləwatqinida, Dengiz sulirini bekitkən dairidin exip kətmisən dəp pərman qüxüriwatqinida, Bipayan zeminning ullirini quruwatqinida, Mən u yərdə idim; 30 Xu qaoqja goya usta bir hünərwəndək Uning yenida turoqanidim, Mən hərdaim Uning

aldida xadlinəttim, mən Uning kündilik dil'arami idim; 31 Mən Uning alimidin, yər-zeminidin xadlinip, Duniyadiki insanlardın hürsənlik tepir yürəttim, 32 Xunga i balılar, əmdi mənə qulaq selinglar; Qünki yollirimni qing tutқанlar nəkədə bəht tapar! 33 Aloqan nəsihətkə əməl qilip, Dana boləqin, uni rət qılma. 34 Səzümgə qulaq selip, Hərəküni dərwazilirim aldidin kətməy, İxikirim aldida meni kütidiqan kixi nəkədə bəhtliktur! 35 Kimki meni tapsa həyatni tapidu, Pərwərdigarning xəpkitigə nesip bolidu. 36 Ləkin mənə gunah qiloqan hərkim öz jeniəja ziyan kəltüridü, Meni yaman kərgənlər ölümni dost tutқан bolidu».

9 Danalıq əzigə bir ey selip, Uning yəttə tüwrükini ornətti. 2 U mallirini soyup, Esil xarablrini arilaxturup təyyarlap, Ziyapət dastihininini yaydı; 3 Dedəklirini [məhman qakirixqja] əwətti, Əzi xəhəring əng egiz jaylirida turup: 4 «I saddılar, bu yərgə kelinglar, — dəp qakiriwatidu; Nadanlarəja: 5 Kəni, nanlirimdin eoqiz tegip, Mən arilaxturup təyyarlioqan xarablardın iqinglar; 6 Nadanlar qataridin qikip, həyatqja erixinglar, Yorukluq yolida mēnginglar», — dəwatidu. 7 Həkawurlarəja tənbiş bərgüqi ahanətkə uqraydu, Qəbihlərni əyibligüqi əzigə daoq kəltüridü. 8 Həkawurlarni əyiblimə, qünki u sanga eq bolup qalidu; Halbuki, dana kixini əyiblisəng, u seni səyidu. 9 Dana adəmgə dəwət qilsang, əqli tehimu toluq bolidu; Həkkanıy adəmgə durus yol kərsətsəng, Bilimi tehimu axidu. 10 Pərwərdigardin əyminix danalıqning baxlinixidur, Mukəddəs boləquqini tonux yorukluqtur. 11 Mən [danalıq] səndə bolsam, künliringni uzartimən, Əmrüingning yilliri kəpiyə. 12 Səndə danalıq bolsa, paydini kəridiqan əzüngsən, Danalıqni mazak qilsang ziyan tartidiqanmu əzüngsən. 13 Nadan hotun aozı bisəramjan, əkilsizdur, Heqqmə bilməstur. 14 U ixik aldida olturup, Xəhəring əng egiz jaylirida orun elip, 15 Udul etüp ketiwatқанlarəja: 16 «Kimki sadde bolsa, bu yərgə kəsun!» — dəwatidu, Wə əkilsizlərni: 17 «Oqrilikqə iqkən su tatlıq bolidu, Oqrilap yegan nan təmlik bolidu!» — dəp qarkiwatidu. 18 Ləkin qakiriloquqi ölükləring uning əyidə yatқанlıqıdin bihəwərdur, Uning [burunqi] məhmanlirining allıqəqan təhtisarəning təglirigə qüxüp kətkənlikini u səzməs. (Sheol h7585)

10 Padixah Sulaymanning pənd-nəsihətliri: — Dana eoqlu atisini xad qılar; Əkilsiz eoqlu anisini kayoqlu-

həsətkə salar. 2 Həram baylıqlarning heq paydisi bolmas; Həkkaniyətin insanni ölümün kütuldur. 3 Pərwərdigar həkkaniyətin adəmning jenini aq qoymas; Lekin u kəbihlərnin nəpsini boqur qoyar. 4 Hurunluq kixini gəday qilar; İxqanlıq bolsa bayaxat qilar. 5 Yazda həsulni yiqiwəloquqı — dana oquldur; Lekin orma waktida uhləp yatquqı — hijətkə kəlduridəjan oquldur. 6 Bərikət həkkaniyətin adəmning bəxiyətin qüxər; Əmma zorəwanlıq yamanlarning əziyətin urar. 7 Həkkaniyətin adəmning yədikari mubərəkür; Yamanlarning nami bolsa, sesik qalar. 8 Dana adəm yolyoruk-nəsihətlərnəni qəbul qilar; Kot-kot, nadan kixi əz əyiqi bilən putlixar. 9 Oqubərsiz yürgən kixining yürüx-turuxi turəklitür, Yollirini əgri qiləjaning kiri ahiri axkarilidur. 10 Kəz ixaritini qilip yüridəjanlar adəmni dəyətin kəldurur; Kot-kot, nadan kixi əz əyiqi bilən putlixar. 11 Həkkaniyətin adəmning əziyətin həyatlıq bulikidur, Əmma zorəwanlıq yamaning əziyətin urar. 12 Əqmənlik jedəl qəzəyar; Mehür-mühəbbət həmmə gunəhlərnəni yapar. 13 Əkilidraklik adəmning əziyətin danalıq tēpilar; Əkilsizning dümbisigə paləq tēgər. 14 Dana adəmlər bilimlərnəni ziyadə toplar; Lekin əhməkning əziyətin uni hələtkə yekinlaxturar. 15 Mal-dunyaliri goya məzmut xəhərdək bəyning kapalitidur; Miskinni hələk qilidəjan ix dəl uning namratlikidur. 16 Həkkaniyətinlarning əjirliri janəyətin jan qəxar, Kəbihlərnin həsulni gunəhləni kəpəyitixtur. 17 Nəsihətni əngləp uni səkləyiqi həyatlıq yoliyətin mangar; Tənbihlərnəni rət qiləjan kixi yəldin əziyətinlardur. 18 Adəwət səkləyiqi kixi yələjan səzliməy qəlmas; Təhmət qəpləyiqi adəmlər. 19 Gəp kəp bolup kətsə, gunəhtin haliyətin bolmas, Lekin əziyətin igə boləjan əkillitür. 20 Həkkaniyətin adəmning səzi huddi səp kümüx; Yamanning oyliri tolimu əzizməstür. 21 Həkkaniyətin adəmning səzliiri nuroqun kixini qıwəwətlər; Əhməklər əkli kəmlididən ələr. 22 Pərwərdigarning ətiyətin kəlikidən adəmni dələtmən qilar; U bərikətiyətin heqbir jəpə-muxəkkət qəxmas. 23 Əhmək kəbihlikni tamaxa dəp bilər; Əmma danalıq yorutuləjan kixining [hürsənlikidur]. 24 Yaman kixi nemidən kərkəsa xuningətin uqrar; Həkkaniyətin adəmning ərzisi əməlgə axurular. 25 Yaman adəm qıyundək ətəp yəkar; Lekin həkkaniyətin adəm mənggülik uldəktür. 26 Adəm əqqik su yutuwaləjəndək, Kəz igə is-tütək kirip kətkəndək, Hurun adəmni ixqə əwətkənmu xundək bolar. 27 Pərwərdigardin əyminix əmürni uzun qilar, Yamanning əmri kışkartilar. 28 Həkkaniyətin

adəmning ümidini hürsənlik əlip kələr; Lekin rəzilning kütkini yəkkə qıkar. 29 Pərwərdigarning yoli durus yaxəwətkənləyətin bəxpanəhdur; Kəbihlik qiləyiqiləyətin bolsa hələtkəttür. 30 Həkkaniyətinlarning ərnəni mütəhkəmdur; Yamanlar zemində uzun turmas. 31 Həkkaniyətin adəmning əziyətin danalıq qıkar; Lekin xumluq tili kəsiyətin taxlinar. 32 Həkkaniyətin adəmning səzi kixigə mok huxyəkər; Yaman adəmning əziyətin xumluq qıkar.

11 Yələjan tarəza Pərwərdigəyətin yirginlitür; Adil jing tēxi Uni hürsən qilar. 2 Təkəbburluq bilən birgə xərməndiqilik əgixip kələr; Lekin danalıq kiqik pəilləyətin həmərah bolar. 3 Toqrilarning səmimiyləni əzini yətkələr; Lekin kəzəplarning əgrilikini əzini wəyran qilar. 4 Hudaning əzəp künidə mal-dunyaning paydisi bolmas; Lekin həkkaniyətin adəmni ölümün kütquzar. 5 Kəmil adəmning həkkaniyətinlikini əzini tüz yələyətin bəxlar; Yaman adəm əz yamanlikidən yiqilar. 6 Durus adəmlərnin həkkaniyətinlikini əzliiri kütquzar; Lekin kəzəplər əz hilyə-nəyirigidən tutular. 7 Rəzil adəm əlsə, uning ümidini yəkkə qıkar; Gunəhlərnin ümidini ahiri quruk qalar. 8 Həkkaniyətin adəm kiyinilitətin haliyətin qilinar; Rəzil adəm uning ərnəyətin tutular. 9 Munəyiklər əz əziyətin bilən yekinini buzar; Lekin həkkaniyətinlari bilimi bilən kütquzular. 10 Həkkaniyətin adəm ronəq tapsa, xəhər hux bolar; Rəzil adəm hələk bolsa, həlk təntənə qilar. 11 Toqrilarning bərikət tili bilən xəhər güllinər; Lekin rəzilning tili bilən wəyran bolar. 12 Əz yekinini səkidəjan kixi — əkilsizdur; Əmma yorutuləjan adəm əziyətin yiqar. 13 Gəp toxuyiqi məhpəyətətlərnəni axkarilar; Sadik adəm əmətkə hiyanət qilmas. 14 Yolyoruk kəm bolsa, əlyurt yiqilar; Uluq bir məslihetqi bolsa, əl nijat tapar. 15 Yatqə borun boləjan kixi ziyən tərtməy qəlmas; Qol bərixip kəpil boluxni yaman kərgən kixining kuliki tinq bolar. 16 Xəpətkilik əyal izzət-hərmətni kəldin bərməs; Zorəwanlar baylıqni kəldin bərməs. 17 Rəhimdil əz-əz igə bəht yaritar; Rəhimsiz əz tənini əzritar. 18 Yaman adəmlərnin ələjan ix həkkəni ularni əldar, bərikətsiz bolar; Əmma həkkaniyətin tēriyətin adəm əməliyətin in'am əlar. 19 Həkkaniyətin adəmgə həyatlıq tapquzar; Yamanlikni kəzləp yüridəjan kixi əlümgə yüz tutar. 20 Niyiti buzuk kixi Pərwərdigəyətin yirginlitür; Əmma yoli diyanətkilik kixilər uning hürsənlikidur. 21 Qol tutuxup birləksimu, yamanlar jəzəyətin tərtiməy qəlmas; Lekin həkkaniyətinlarning nəslini nijat tapar. 22 Qiraylıq əmma tətiksiz hotun,

Qoxkining tumxukioja altun halka saloqandaktur. 23 Həkkaniylarning arzusi pəkat yahxi mewə elip kelər; Yamanlarning kütkini ojezəp-nəprəttur. 24 Biraw mərdlərqə tarqatsimu, güllinər; Yənə biraw berixkə tegixlikini ayisimu, pəkat namratlixar. 25 Mərd adəm ətlinər; Baxkılarnı suqarəjuqi əzimu suqirilar. 26 Axlikni satmay besiwalojan kixi əlning lənitigə uqraydu; Ləkin axlikni setip bərgüqigə bərikət tilinər. 27 Yahxilikni izdəp intilgən adəm xapaət tapar; Yamanlikni izdigən adəm əzi yamanlik kərər. 28 Əz mal-duniyasioja tayanəjuqi yikilər; Həkkaniy kixi yopurmaktək kəkirər. 29 Əz öyigə azarqilik saləjan kixi xamaləja miras bolar; Əkilsiz adəm aqılanining kuli bolup qalar. 30 Həkkaniyning beridiojan mewisi «hayatlik dərihi»dur; Dana kixi kəngüllərnı [hayatlikka] mayil kilar. 31 Karanglar, həkkaniy adəm bu dunyada [səwənliki üqün] bədəl təligən yərdə, Rəzillər bilən gunahkarlarning aqiwiti kəndək bolar?

12 Kimki tərbiyini kədirlisə, bilimnimu səyğüqidur; Ləkin tənbihkə nəprətləngən nadan-hamakəttur. 2 Yahxi niyətlilik adəm Pərwərdigarning iltipatioja erixər; Əmma Pərwərdigar həylə-mikirlik adəmning gunahini bekitər. 3 Adəmlər yamanlik kilip amanlik tapalmas; Ləkin həkkaniylarning yiltizi təwrənməs. 4 Pəzilətlilik ayal erining tajidur; Əmma uni uyatka saləjuqi hotun uning ustihininı qiritər. 5 Həkkaniy adəmning oy-pikri durus həktüm qikirar; Yamanlarning nəsihətləri məkkarlıktur. 6 Yamanlarning səzləri qan təkidiojan kiltaktur; Ləkin durusning səzi adəmni kiltaktin kütuldur. 7 Yamanlar aqıdurulup, yokılar; Ləkin həkkaniylarning öyi məzmut turar. 8 Adəm əz zeriklik bilən mahtaxka sazawər bolar; Əgri niyətlilik kixi kəzgə ilinmas. 9 Pəkir turup hizmətkari bar kixi, Əzini qong tutup aq yürgən kixidin yahxidur. 10 Həkkaniy adəm əz uliojinimu asrar; Əmma rəzil adəmning bolsa həttə rəhimdillikimu zalimlıktur. 11 Tirixip terikqilik kıləjan dehqanning korsiği tok bolar; Əmma ham hiyallarəja berilgən kixining əkli yoktur. 12 Yaman adəm yamanlik kiltikini kəzləp olturar; Əmma həkkaniy adəmning yiltizi mewə berip turar. 13 Yaman adəm əz aqzining gunahidin tutular; Həkkaniy adəm muxəkkət-kiyinqliktin kütular. 14 Adəm əz aqzining mewisidin qanaət tapar; Əz kəli bilən kıləjanlıridin uningəja yandurular. 15 Əhmək əz yolini toqra dəp bilər; Əmma dəwətkə kulək saləjan

kixi aqılanidur. 16 Əhməkning aqqığı kəlsə, tezla bilinər; Zərək kixi həkarətkə səwr kilar, sətqilikni axkarilimas. 17 Həkkikətni eytkən kixidin adalət bilinər; Yaləjan guwahlik kıləjuqidin aldamqilik bilinər. 18 Bəzilərnıng yeniklik bilən eytkən gəpi adəmgə sanjiləjan kılıqka əhxr; Biraq aqılanining tili dərdkə dərməndur. 19 Rastqil mənggü turojuzulidur; Ləwzi yaləjan bolsa birdəmlikdur. 20 Yamanlikning koyida yürgüqining kənglidə həylə saklanəjan; Amanlikni dəwət kıləjuqilar huxallıqka qəmər. 21 Həkkaniy adəmning bəxioja həq külpət qüxməs; Kəbihlər bala-kazaəja qəmulər. 22 Yaləjan səzləyidiojaning ləwliri Pərwərdigarəja yirginlıktur; Ləkin ləwzidə turojanlarəja U apirin eytar. 23 Pəmlilik adəm bilimini yoxurar; Biraq əhmək nadanlikini jakarlar. 24 Tirixqan kəl həqkuk tutar; Hırun kəl alwanəja tutular. 25 Kəngülning oje-m-əndixisi kixini mükəyətar; Ləkin məhrıbanə bir səz kixini rohləndurar. 26 Həkkaniy kixi əz dosti bilən birgə yol izdər; Biraq yamanlarning yoli əzlrini adaxtar. 27 Hırun əzi tutqan əwni pixurup yeyəlməs; Biraq ətiwarlik baylıklar tirixqanəja mənəsupdur. 28 Həkkaniylikning yolida həyat tēpilar; Xu yolda əlüm kərünməstur.

13 Dana əjuql atisining tərbiyisigə kəngül qoyar; Məshirə kıləjuqi tənbihkə kulək salmas. 2 Adəm durus əqizining mewisidin huzurlinar; Tuzkorlar zorawanlıqka həwəs kilip zorawanlıqka uqrar. 3 Səzdə əhtiyatqan kixi jəni bilən saklap qalar; Aqzi ittik həlakətkə uqrar. 4 Hıruning arzu-tiliki bar, ləkin erixəlməs; Ləkin tirixqan ətlinər. 5 Həkkaniy adəm yaləjanqiliktin yirginər; Kəbih bolsa sesip, xərməndə bolar. 6 Yoli durusni həkkaniyətar qəşdar; Ləkin gunahkarnı rəzillik yikitar. 7 Bəzilər əzini bay kərsətkini bilən əməliyəttə kuruk sələttur; Bəzilər əzini yoksul kərsətkini bilən zor baylıkliri bardur. 8 Əz baylıqı gərigə tutuləjan bayning jəniəja ara turar; Biraq yoksullar həq wəhimini anglimas. 9 Həkkaniy adəmning nuri xadlinip parlar; Biraq yaman adəmning qiriəji əqürülər. 10 Kibirliktin pəkat jədəl-majirala qikar; Danalık bolsa nəsihətni angliəjanlar bilən billidur. 11 İxliməy tapqan haram baylık bərikətsizdur; Tər təküp həlal tapqan güllinər. 12 Təlmürginigə kütüp erixəlməslik kəngülni sunuk kilar, Ləkin təxnalıqta erixkini «hayatlik dərihi»dur. 13 [Hudaning] kalam-səzığə pisənt kilmiojan adəm gunahning təlimigə kərzdar bolar; Ləkin pərmanni kədirligən adəm yahxilik kərər. 14 Aqılanining təlimi həyatlik bərgüqi bulaktur, U səni əlüm tuzaklıridin

kutuldurar. **15** Aqilanilik adəmni iltipatqa erixtūrər; Birak tuzkorlarning yoli əgri-bügri, japalix bolar. **16** Pəm-parasətlik adəm bilimi bilən ix kərər; Hamakət öz nadanlığını axkarilar. **17** Rəzil alaқи qı bala-kazaqja uqrar; Sadik əlqi bolsa dərđkə dərmandur. **18** Tərbiyəni rət qılojan adəm namratlixip uyatqa qalar; Əmma tənbihiñi qobul qılojan hərmətkə erixər. **19** Əməlgə axқан arzu kixigə xerin tuyular; Ləkin əhməklər yamanlıqni taxlxaxni yaman kərər. **20** Aqilanilər bilən billə yürğən Dan. bolar; Birak əhməklərgə həmrəh boləjan nalə-pəryadta qalar. **21** Bala-kaza gunahkarlarning kəynidin besip mangar; Ləkin həkkanıylar yaxhiliqning əjrini tapar. **22** Yahxi adəm pərzəntlirining pərzəntlirigə miras qaldurar; Gunahkarlarning yioqan mal-dunyaliri həkkanıylar üqün toplinar. **23** Yoqsulning taxlanduq yeri mol həsul bərər, Ləkin adalətsizlikdin u wəyran bolar. **24** Tayakni ayiojan kixi oqlini yaxhi kərməs; Balini səygən kixi uni əstayidil tərbiyiləp jazalar. **25** Həkkanıy adəm kəngli qanaət tapquqə ozuk yər; Yamanning kərsiki aq qalar.

14 Hər bir dana ayal öz ailisini awat qilar; Əhmək ayal ailisini öz qoli bilən wəyran qilar. **2** Durusluq yolida mangidiojan kixi Pərwərdigardin kərkər; Kəngəyir yolda mangəjan kixi [Hudani] kəzgə ilmas. **3** Əhməkning təkəbbur aozı əzigə tayak bolar; Aqilanining ləwliri əzini qəşdar. **4** Ulaoq bolmisa, eoqil pak-pakiz turar; Birak əküzning küqi boləandila [sangəja] axlik tolar. **5** İxənqlik guwahqi yalojan eytmas; Sahta guwahqi yalojan gəpni nəpəstək tinar. **6** Həkawurlar danalix izdəp tapalmas; Birak yorutuləjan adəmgə bilim elix asanoja quxər. **7** Birawning aozida bilim yoqluqini bilip yətkəndə, Uningdin əzüngni neri tart. **8** Əqil-parasətlik kixining danalixi əz yolini oylinixtidur; Əhməklərnəng əqilsizliki bolsa əzlrining aldinixidur. **9** Əhməklər bolsa «itaətsizlik kurbanlıqni» kəzgə ilmaydu, Həkkanıylar arisida bolsa iltipat tepilar. **10** Kəngüldiki dərdni pəkət əzila kətürələr; Kəngüldiki huxluqkimu baxqilar xerik bolalmas. **11** Yamanning əyi ərülüp quxər; Həkkanıy adəmnəng qədiri güllinip kətər. **12** Adəm balisioja toşridək kərünidiojan bir yol bar, Ləkin aqiwiti həlakətkə baridiojan yollardur. **13** Oyun-külkə bolsa kəlbətiki oşəm-kayoşuni yapar, Huxallik ətüp kətkəndə, oşəm-kayoşu yənıla qalar. **14** Toşra yoldin burulup yanəjan adəm hamən öz yolidin toyar; Yahxi adəm öz ixidin qanaətlinər. **15** Saddilar həmmə

gəpkə ixinip kətər; Ləkin pəm-parasətlik kixi hər bir kədəmni awaylap basar. **16** Dana adəm əhtiyatqan bolup awariqiliktin neri kətər; Əhmək həkawurluq qilip, əzigə ixinip aldioja mangar. **17** Terikkək əhməklik qilar; Nəyərəngwaz adəm nəpətkə uqrar. **18** Saddilar əhməklikqa warislik qilar; Pəm-parasətliklərnəng bilimni əz taji qilar. **19** Yamanlar yaxhilarning aldidə igilər; Kəbihlər həkkanıyning dərwasiliri aldidə [bax urar]. **20** Namrat kixi hətta öz yekinişimni yaman kərünər. Bayning dosti bolsa kəptur. **21** Yekini pəs kərgən gunahkardur; Ləkin miskinlərgə rəhim qılojan bərikət tapar. **22** Yamanlıq oyliojanlar yoldin adaxqanlardin əməsmu? Birak yaxhiliq oyliojanlar rəhim-xəpəkət, həkəkət-sadiklikqa muyəsər bolar. **23** Həmmə mehnəttin payda qıkar; Birak kuruk paranglar adəmni mohtajlikta qaldurar. **24** Aqilanilər üqün bayliklar bir tajdur; Əhməklərnəng nadanlıqidin pəkət yənə xu nadanlıqla qıkar. **25** Həkkanıy guwahlik bərgüqi kixilərnəng həyatini kütquzar; Yalojan-yawidak səzləyidiojan [guwahqi] yalojan gəpni nəpəstək tinar. **26** Pərwərdigardin kərkəidiojaning küqlük yələnqiki bar, Uning balilirimu həmayigə igə bolar. **27** Pərwərdigardin kərkux həyatning bulikidur; U kixini əjəllik tuzaklardin kütquzar. **28** Padixahning xən-xəripi pukrasining kəplikidindur; Pukrasining kəmliki əmirning həlakitidur. **29** Eoqir-besik kixi intayin aqil kixidur; Qeqiloqak əhməklikni uluqlar. **30** Hatirjəm kəngül tənning saqlikidur; Həsərət qekix bolsa səngəklərnəni qiritar. **31** Miskinni bozək qılojuqi — Pərwərdigaroja həkərət qılojuqidur; Həjətmənlərgə xapaət kilix Uni hərmətligənlikdur. **32** Yaman öz yamanlıqı iqidə yikıtilar; Həkkanıy adəm hətta səkratta yatqandimu hatirjəm bolar. **33** Yorutuləjan kixining kənglidə danalix yatar; Birak əhməkning kənglidikisi axkara bolmay qalmas. **34** Həkkanıyət hər kəysi əlni yukiri kətürər; Gunah hər kəndək millətni nomuska qaldurar. **35** Padixahning iltipati əqillik hizmətkarning bexioja quxər; Birak uning oşəzipi nomusta qaldurojuqi uyatsız hizmətkarining bexioja quxər.

15 Mulayim jawab oşəzəpni basar; Kəpal səz aqqikni kəzojar. **2** Aqilanilərnəng tili bilimni jari qilar; Əhməkning aozı kuruk gəp təkər. **3** Pərwərdigarning kəzi hər yərdə yürər; Yahxi-yamanlarni kərüp turar. **4** Xipa yətküzgüqi til huddi bir «həyatlik dərihi»dur; Tili əgrilik kixining roşini sundurar. **5** Əhmək atisining tərbiyisigə pisənt qılmas; Ləkin atisining tənbihiqə kulak saləjan zərək bolar. **6**

Həkkaniyning öyidə gəhərlər köptür; Birak yamanning tapawiti özige awariqilik tapar. 7 Dananing ləwliri bilim tarqitar; Əhməkning kenglidin heq bilim qikmas. 8 Yamanlarning kurbanliqi Pərwərdigarəya yirginliktur; Duruslarning duasi Uning hursənlikidur. 9 Yamanlarning yoli Pərwərdigarəya yirginliktur; Lakin həkkaniyətni intilip izdigüqini U yahxi kərer. 10 Toşra yoldin qikqanlar azablik tərbiyini kərer; Tənbihgə əq boləuqi ələr. 11 Təhtisara wə həlakət Pərwərdigarning kəz aldida oquq turoqan yərdə, İnsan kenglidiki oy-pikirmi kəndakmu Uningdin yoxuralisun?! (Sheol h7585) 12 Həkawur tənbih bərgüqini yaqturmas; U aqilanilərdin nəsihət elixka barmas. 13 Kəngül xad bolsa, hux qiray bolar; Dərd-ələm tartsa, rohi sunar. 14 Yorutuləjan kəngül bilimni izdər; Əkilsizning əozi nadanliqni ozuk qilar. 15 Ezilgənləarning həmmə künliri təstə etər; Birak xad kəngül hərkinini heyttək etküzer. 16 Zor baylik bilən biaramlik tapqandin, Azəya xükür kəlip, Pərwərdigardin əyməngən əwzəl. 17 Nəprət iqidə yegən bordak gəxtə kilinəjan katta ziyapəttin, Mehirmuəbbət iqidə yegən kəktat əwzəl. 18 Terikkək kixi jedəl qikqirar; Eojir-besik talax-tartixlarni tinqlandurar. 19 Hürunning yoli tikənlək qaxadur, Durus adəmning yoli kətürülgən yoldək daəjdəmdur. 20 Dana oşul atisini xad qilar; Əkilsiz adəm anisini kəmsitər. 21 Əkli yok kixi əhməkliqi bilən huxtur; Yorutuləjan kixi yolini toşrilap mangar. 22 Məslihətsiz ix kəloqanda nixanlar əməlgə axmas; Məslihətqi kəp boləqanda muddialar əməlgə axurular. 23 Kixigə jayida bərgən jawabidin hux bolar, Dəl waqtida kəloqan səz nəkədər yaxxidur! 24 Həyatlik yoli əkillik kixini yukirəqə baxlayduki, Uni qongqur təhtisaradin kutquzar. (Sheol h7585) 25 Pərwərdigar təkəbburning öyini yuluwətar; Birak U tul hotunlarəya pasillarni turəyuzar. 26 Yamanlarning oy-pikri Pərwərdigarəya yirginliktur; Birak sap dilning səzliri səyümlüktur. 27 Aq kəz kixi əz ailisigə awariqilik kəltürər; Para elixka nəprətləngən kixi kün kərer. 28 Həkkaniy adəm kəndak jawab berixtə kayta-kayta oylinar; Yaman adəmning əozidzin xumluk təkülər. 29 Pərwərdigar yaman adəmdin yiraktur; Birak U həkkaniyning duasini anglar. 30 Hux kəzlər kəngülni xadlandurar; Hux həwər ustihanlarəya gəx-may kondurar. 31 Həyatlikqə elip baridəjan tənbihkə kulək saləjan kixi danalarning kataridin orun alar. 32 Tərbiyəni rət kəloqan əz jenini har qilar; Tənbihgə kulək saləjan yorutulər. 33 Pərwərdigardin

kərkux adəmgə danalik əgitər; Awwal kəmtərlik bolsa, andin xəhrət kələr.

16 Kəngüldiki niyətlər insanəya təwədur; Birak tilning jawabi Pərwərdigarning ilkididur. 2 İnsan özining həmmə kəloqan ixini pak dəp bilər; Lakin kəlbdeki niyətlərnə Pərwərdigar tarazəya selip tartip kərer. 3 Niyyət kəloqan ixlirəngni Pərwərdigarəya tapxuroşin, Xundak kəloqanda pilanlirəng pixip qikar. 4 Pərwərdigar barlik məwjudiyətnəng hərberini məlum məksət bilən apiridə kəloqan; Həttə yamanlarnimu balayı'apət küni üqün yaratqəndur. 5 Təkəbburlukqə toləjan kəngüllərnəng hərberi Pərwərdigarəya yirginliktur; Kəl tutuxup birləxsimu, jazasiz qalmas. 6 Muəbbət-xəpkət wə həkikət bilən gunahlar kafarət kilinip yepilar; Pərwərdigardin əyminix adəmlərnə yamanliqtin haliy qilar. 7 Adəmning ixliri Pərwərdigarni hursən qilsa, U həttə düxmənlirənimu uning bilən inaklaxturar. 8 Həlal aləjan az, Həram aləjan kəptin əwzəldur. 9 İnsan kənglidə əz yolini tohtitar; Əmma kədəmlirəni toşrilaydəjan Pərwərdigardur. 10 Həttə padixahning ləwlrigə karitip əpsun oqulsimu, Uning əozzi toşra həkəmdin qətniməs. 11 Adil taraza-mizanlar Pərwərdigarəya hastur; Taraza taxlirəning həmmisini U yasəqəndur. 12 Padixah rəzillik qilsa yirginliktur, Qünki təht həkkaniyətlə bilənla məhkəm turar. 13 Həkkaniy səzligən ləwələr padixahlarınəng hursənlikidur; Ular durus səzligüqilərnə yahxi kərer. 14 Padixahning kəhri goya əlümning əlqisidur; Birak dana kixi [uning oşəzipini] tinqlandurar. 15 Padixahning qirayining nuri kixigə jan kirgüzər; Uning xəpkiti waqtida yaşqan «keyinki yamoşur»dur. 16 Danalik elix altun elixtin nəkədər əwzəldur; Yorutuluxni tallax kümüxni tallaxtin xunqə üstündur! 17 Durus adəmning egiz kətürülgən yoli yamanliqtin ayrilixtur; Əz yoliəya ehtiyat kəloqan kixi jenini saklap qalar. 18 Məşqurluk həlak boluxtin awwal kələr, Təkəbburluk yikilixtin awwal kələr. 19 Kəmtər bolup miskinlər bilən bardi-kəldidə bolux, Təkəbburlar bilən həram mal bəlüxkəndin əwzəldur. 20 Kimki ixni pəm-parasət bilən qilsa payda tapar; Pərwərdigarəya tayəjan bolsa, bəht-saadət kərer. 21 Kəngli dana kixi səgək atilar; Yekimlik səzlər adəmlərnəng bilimini axurar. 22 Pəm-parasət əzige igə boləjanlarəya həyatlikning bulikidur; Əkilsizlərgə təlim bərməkning əzi əkilsizliktur. 23 Aqilanə kixining kəlbə əozidzin əkil qikqirar; Uning ləwzigə bilimni ziyadə qilar. 24 Yekimlik səzlər goya

həsəldur; Kəngüllərnı hux kılıp təngə dawadur. 25 Adəm balısıoıa tooıridək kərunıdıoıan bır yol bar, Lekın akıwıtı hılakətkə barıdıoıan yollardur. 26 İxlıgııqınıng ıxtıyı unı ıxka salar; Uning karnı unıngoıa hıydəkqılık kılar. 27 Mutthəhəm kızı yaman gəpni kolap yırır; Uning ləwlırı lawuldap turıoıan otka ohxar. 28 Əgri adəm jedəl-majıra tuıduıoıuqıduı; Oıəywətqi yekın dostlarnı ayrıwetər. 29 Zorawan kızı yekın adımını azdurar; Unı yaman yoloıa baxlap kırıər. 30 Kəzını yumuwalıoıan kızı yaman nıyətını oylar; Lewını qıxlıgən kızı yamanlıkka təyyardur. 31 Həkkanıyət yolıda aıarıoıan qaq, Adəmning xəhrət tajıduı. 32 Asan aqqıqlımaydıoıan kızı palwandin əwzəldur; Əzını tutuwalıoıan xəhər aloıandinmu üstındur. 33 Qək etəkkə taxlanıoını bılən, Lekın nətıjısı pütünləy Pərwərdıgardındur.

17 Kurbanlıq gəxlırıgə tolıoıan jedəllık əyđın, Bır qıxləm kuruk nan yəp, kəngül tınlıqta bolıoıan əwzəl. 2 Hızmətkar qewər bolsa, hojısınıng nomusta koyoıuqı oıılını baxkurar; Kəlgüsidə u hojınıng oıılı katarıda turup unıng mırasnı təksım kılar. 3 Sapal kəzan kümüxnı tawlar, qanak altunrı tawlar, Bırak adəmning kəlbını Pərwərdıgar sınar. 4 Kəbıh kızı yaman səzlərgə ıxınər; Yaloıanqı pıtıniqılərnıng səzıgə kulak salar. 5 Mıskınlərnı məshırə kıloıuqı, əzını Yaratkuqını həkərətıgııduıduı; Baxkılarınng bəhtsızlıkđdın huxal bolıoıan kızı jazasız qalmas. 6 Kərılarnıng nəwrılırı ularıng tajıduı; Pərzəntlərnıng pəhırı ularıng atırlıduı. 7 Əhmək yarıxık gəp kılsa unıngoıa yaraxmas; Mətıwər yaloıan səzlısə unıngoıa təhımu yaraxmas. 8 Para — unı bərgüqınıng nəzırıdə esıl bır gəhərdur; Goya unı nəgıla ıxlətsə muwəppəkıyətka erıxıdıoıandək. 9 Baxkılarınng hatalıqını yoputup kəqürgən kızı məhır-muhəbbətını kəzlər; Kona hamannı sorıoıan kızı yekın dostlarnı dıxmən kılar. 10 Akılanıgə sınggən bır eoıız tənбіh, Əhməkka uruloıan yüz dərrıdın ünümlüktur. 11 Yamanlar pəkət asıyılıkını kəzlər; Unı jazalaxka rəhımsız bır əlqi əwətılər. 12 Əhmıkanə ıx kılıwatkan nadan kızıgə uıırap qaloıandın kərə, Balırlıdın ayrılıoıan eyıkka yolukup qaloıan yahxı. 13 Kımkı yahxılıkka yamanlık kılsa, İxıkđdın bala-kəza neri kətməs. 14 Jedəlning baxlınıxı tosmını su elıp kətkəngə ohxayduı; Xunga jedəl partıaxtı awwal talax-tartıxtın kəl üzgın. 15 Yamannı aklıoıan, Həkkanıyıoıa kəra qaplıoıan, Ohxaxla Pərwərdıgarıoıa yırgınlıktur. 16 Əhməkning kənglı danalıqını ətıwarlımısa, Qandıakmu

unıng kılıda danalıqını setıwalıoıudək pulı bolsun? 17 [Həkıkıy] dost hərədam sanga muhəbbət kərsıtər, [Həkıkıy] kərındax yaman kününg üqün yardəmgə dunyaoıa kəlgəndur. 18 Əkılısız kızı kəl berıp, Yekını üqün keplı bolıdu. 19 Jedəlgə amrak gunahka amraktur; Bosuoıını egız kıloıan hılakətını ızdər. 20 Nıyıtı buzuloıan yahxılık kərməs; Tılıda hək-nahəkını astın-üstün kıloıuqı balaıoıa yolukar. 21 Bala əhmək bolsa, ata oıəm-kəyoıuıoıa patar; Həmakətning atısı huxallık kərməs. 22 Xad kəngül xıpalık dorıdək təngə dawadur; Sunuk roı-dıl adəmning yılıkını kurutar. 23 Qırık adəm yəng ıqıdə parını kəbul kılar; U adalətning yolını burmılar. 24 Danalıq yorutulıoıan kızıning kəz aldıda turar; Bırak əkılısızning kəzi hıyalkəxlık kılıp kutupta yırır. 25 Galwang bala atını azaboıa salar; Unı tuıkuqınıngmu dərdı bolar. 26 Həkkanıylarıoıa jərımanə koyuxka kət'ıy bolmas; Əmırlərnı adalətını kəllıoıını üqün dumbalaxka bolmas. 27 Bılımı bar kızı kəm səzlık bolar; Yorutulıoıan adəm kəltıs eoıır-besık bolar. 28 Hətta əhməkmu az səzlısə dana həsablınar; Tılını tızgınlıgən kızı danıxmən sanılar.

18 Kəpqılıktın ayrılıp yaloıuz yürgən kızı haman əz nəpsıgə qoı tartar; Həkqandıak qın həkmetka haman jan-jəhlı bılən kərxı qıkar. 2 Əhmək yorutuluxka kızıkmas; Kızıkıdıoıını pəkət əz oylıoıanlırını kərsıtıxla, halas. 3 Yaman kızı kəlsə, nəprətmı pəyda bolar; Nomussız ıx ıza-ahənəttın ayrılımas. 4 Adəmning səzlırı qongkur sularıoıa ohxar; Danalık bulıkı erık süyıdək ərkəxləp aıar. 5 Yamanıoıa yan besıxka, Sorakta həkkanıyıoıa uwal kılıxka kət'ıy bolmas. 6 Əhməkning ləwlırı unı jedəlgə baxlar; Uning aıoıı «Menı dumbala» dəp təklıp kılar. 7 Əhməkning aıoıı əz bexıoıa hılakəttur; Uning ləwlırı əz jenıoıa kəpkəndur. 8 Oıəywəthorıng səzlırı hərıl nazunemətlərdək, Kızıning kəlbıgə qongkur sıngdürülər. 9 İxıda hırun bolıoıan kızımu, Buzıoıunqı bılən ülpətdax bolıdu. 10 Pərwərdıgarıng namı məzmıt munardur; Həkkanıylar unıng ıqıgə yügürüp kırıp yukırıda aman bolar. 11 Bay adəm mal-dunyasını «müstəhkəm xəhırım» dəp bılər; Nəzırıdə əzını saklaydıoıan egız sepıldək turar. 12 Bıtqıt boluxtı awwal, kəngülgə təkəbburluk kələr; Awwal kəmtərлік bolsa, andın xəhrət kələr. 13 Səzını anglımay turup, aldırap jawab bərgən, Əhməklikını kərsıtıp əzını hıjaləttə kəldurur. 14 Təndıkı aıoııı azabıoıa adəmning əz roıı bərdaxlık bərgüzər; Bırak roıı sunıoıan bolsa unı kım kətürər? 15 Yorutulıoıanning kəlbı

bilimgə erixməktə, Aqılanining kulakliri bilimni izdiməktə. 16 Sowəjat əz igisigə ixikni daədam eqip berər; Uni qəng ərbablar aldiəqə yətküzər. 17 Dəwa kəloqanda, awwal səzligüqəning səzliəri orunluq kərünər; Lekin qarxi tərəp soal qəyup ixni sürüxtürər. 18 Qək taxlax jedəlləri tügütər; Oqojilarning arisidiki ixnimu həl kəlar. 19 Rənjigəən kərindaxning kənglini elix mustəhkəm xəhəri elixtinmu təs; Jedəl-majira qəroqəning takəq-baldakliriəqə ohxaxtur. 20 Adəm [durus] səzligənlikidin kərsiki tok bolar; Əz kənglidin qikqən səzliəridin mol həsul alar. 21 Həyat-mamat tilning ilkididur; Kimki uning təsirini ətiwarlisa uning mewisidin yər. 22 Hotunni tallap aləqən kixi yaxhilik tapidu, U Pərwərdigarning mərhəmitigə erixkən bolidu. 23 Miskinlər pəs awazda yelinip səzlər; Bay bolsa kəpəllik bilən jawab berər. 24 Dostni kəp tutqən kixi harab bolar; Lekin kərindaxtinmu yəkin baəqlanəqən bir dost bardur.

19 Pəzilətlik yolda mangəqən kəmbəəqəl, Hiyiligər səzlik əhməktin yaxxidur. 2 Yənə, oqəyriti bar kixi bilimsiz bolsa bolmas; Aldirangəqu yoldin qikar. 3 Kixining əhməkliki əz yolini astin-üstün kəliwətər; Xundəq turukluk u kənglidə Pərwərdigardin rənjip aəqrinar. 4 Baylik dostni kəp kəlar; Miskinlər bar dostidinmu ayrilip kəlar. 5 Yaləqən guwahlik kəloqən jazalanmay kəlmas; Yaləqən eytkəquimu jazadin kutulalmas. 6 Tola adəm sehiydin iltipət kəzlər; Sowəjat berip turəquqəqə həmmə kixi dosttur. 7 Namratlaxkəndin kərindaxlirimu zerikər; Uning dostliri tehimu yirək qəqar; Yəlwurup kəqəlisimu, ular tepilmas. 8 Pəm-parasətkə erixküqi əzīgə kəyünər; Nurni saqliəqən kixining bəhti bolar. 9 Yaləqən guwahlik kəloqən jazalanmay kəlmas; Yaləqən eytkəquimu həlak bolar. 10 Həxəmətlük turmux əhməkə yaraxmas; Kulning əməldarlar üstidin həküm sürüxi tehimu kəmlaxmas. 11 Danixmənlük igisini asanliqə əqəqiklanmaydiəqən kəlar; Hatalikni yəpətip kəqürüx uning xəhritidur. 12 Padixəhning əzəipi xirning həwlixəqə ohxəx dəhəxtlik bolar; Uning xəpki ti yumran ot-qəpkə qüxkən xəbnəmdək xerindur. 13 Əhmək oəqul atisi üqün bala-kəzadur; Uruqxək hotunning zarlaxliri tohtimay temip qüxkən tamqə-tamqə yəəqinəqə ohxaxtur. 14 Əy bilən mal-mülük ata-bowilərdin mirastur; Birək pəm-parasətlik hotun Pərwərdigarning iltipətidindur. 15 Hərunluq kixini əqəplət uykuəqə əqərk kəlar; Bikar tələp əqərqilikning dərdini tartar. 16 [Pərwərdigarning]

əmrigə əməl kəloqən kixi əz jenini saqlar; Əz yəlliridin həzi bolmiəqən kixi ələr. 17 Kəmbəəqəllərgə rəhimdillük kəloqən, Pərwərdigəroqə kərz bərgən bilən barawərdur; Uning xəpki tiri [Pərwərdigər] kəyurar. 18 Pərzəntingning tərbiyini qəbul kəlixəqə ümidwar bolup, Uni jazalap tərbiyə berip turəqin; Lekin uni əlgüqə har bolsun degüqi bolma. 19 Kəhərlük kixi jaza tartar; Uni kutkuzmaqəi bolsang, kəyta-kəyta kutkuzuxung kərək. 20 Nəsihətəni angliəqin, tərbiyəni qəbul kəloqin, Undək kəloqanda keyinki künlirində dana bolisən. 21 Kixining kənglidə nuroqun niyətlər bar; Ahirida pəkət Pərwərdigarning daləət-hidayitidin qikqən ix əkar. 22 Kixining yəkimliki uning məhər-muəbbətidindur; Miskin bolux yaləqənqiliktin yaxxidur. 23 Pərwərdigardin əyminix kixini həyatka erixtürər; U kixi hatirjəm, tok yaxap, bala-kəza qüxürülüxidin həliy bolar. 24 Hərun kəlini sunup kəqəqə tikqini bilən, Oqizəni əəziəqə selixkimu hərunluq kəlar. 25 Həkəwuroqə kəlinəqən tayək jazasi sadiəqə kəlinəqən ibrəttur; Yərutuləqən kixigə berilgən tənbih, Uning bilimini tehimu ziyadə kəlar. 26 Atisinin melini buliəqən, Anisini əyidin həydəp qikəroqən, Rəswəlik, iza-əhənət kəlduroquqi oəquldur. 27 I oəqul, nəsihətə kulikingni yəpuruwəlsang, Əkilning təlimliridin yirəklixəqəningdur. 28 Pəskəx guwahqi adalətni mazək kəloquqidur; Yaman adəmnəng əəzi rəzillikni yutar. 29 Həkəwurlar üqün jazalar təyyardur, əhməklərnəng dümbisigə uridiəqən kəmqə təyyardur.

20 Xarəb kixini rəswə kəlar, Həraq kixini əqəljirlaxturar; Kimki uningəqə berilip əzip kətsə, əkilsizdur. 2 Padixəhning əzəipi xirning hərkirixigə ohxəx kərkunqluktur; Uning əqəqini kəltürgən, əz jenigə jaza qüxürər. 3 Əzini majirədin neri kəlix kixining izzitidur; Birək hərbi əhmək əzini basalmas. 4 Hərun adəm kixitə yər həydiməs; Yəqim wəktidə yoklukta kəlip əxlik tilər. 5 Kixining kənglidiki oyniyətliri qəngkəru suəqə ohxaxtur; Yərutuləqən adəm ularni tartip əlalaydu. 6 Əzini sadik dəydiəqənlər kəptur; Birək ixənqlik bir adəmnə kim tapalisun? 7 Həkəqəniy adəm diyanətlük yolda mangar; Uning pərzəntlirigə bəht-bərikət kəldurular! 8 Padixəh adalət təhtidə olturoqənda, Həmmə yamanlikni kəzi bilən kəqəlaydu. 9 Kim əzini gunəhdin tazilandim, Wijdanim paklandi, dəyələydu? 10 Ikki hil tarəza tēxi, Ikki hil kūrə iltix, Ohxəxlə Pərwərdigəroqə yirginqluktur. 11 Həttə bala əz hisliti bilən bilinar; Uning kəloqənlirining pak, durus yəki əməsliki hərəkətliridin kərünüp

turar. **12** Kəridiojan kəzni, anglyadiojan kulakni, Hər ikkisini Pərwərdigar yaratti. **13** Uyquəja amraq bolma, namratlikka uqraysən; Kəzüngni eqip oyoqak bol, nening mol bolar. **14** Heridar mal alojanda: «Naqar ikən, naqar ikən!» dəp kaqxaydu; Elip kətkəndin keyin [«Esil nərsə, ərzan aldım» dəp] mahtinidu. **15** Altun bar, ləəl-yakutlarmu kəptur; Birək bilimni beoixliojan ləwlər nemidegən kimmətlik gəhərdur! **16** Yatka kepil bolojan kixidin kərzgə tonini tutup alojin; Yat hotunoja kapalət bərgən kixidin kapalət puli al. **17** Aldap erixkən tamak tatliktur; Keyin, uning yegini xəqil bolar. **18** Pilanlar məslihət bilən bekitilər; Pixkan kərsətmə bilən jəng kילוjin. **19** Gəp toxuquqi sirlarni axkarilar; Xunga waləktəkkür bilən arilaxma. **20** Kimki ata-anisini haqarət kilsa, Uning qirioji zulmət karangojusida əqər! **21** Tez erixkən miras haman bərikətlik bolmas. **22** Yamanlikka yamanlik kayturay demə; Pərwərdigaroja tayinip küt, U dərdinggə yetər. **23** Ikki hil taraza texi Pərwərdigaroja yirginliktur; Sahta əlqəm kət'iy yarimas. **24** İnsanning həyatlik kədəmlirini Pərwərdigar bəlgiləydu; Undakta insan öz musapisini nədin bilsun? **25** Bir nərsisini yeniklik bilən «[Hudaəja] atalojan!» dəp wədə berix, Kəsəmlərdin keyin ikkilinip kayta oylinix, Əz jenini kiltakka qüxürgəngə barawər. **26** Dana padixah yamanlarni topanni soruəandək soruwetidu, Haman təpkəndək tuluk bilən yanjiwetər. **27** Adəmning roh-wijdani – Pərwərdigarning qiriojidur, U kəlbning hər bir təglirini təkürüp pərk etər. **28** Mehir-xəpkət wə həkikət padixahni saklaydu; U mehir-xəpkət bilənla əz təhtini mustəhkəmləydu. **29** Yax yigitlərnin qawulluqi ularning pəhridir; Kərilarning izziti aq qacliridur. **30** Tərbiyə yariliri yamanliqni tazilap qikirar, Tayak izliri iq-baojirni taza kilar.

21 Padixahning kəngli eriklardiki sudək Pərwərdigarning kolididur; [Pərwərdigar] kəyərgə toojrilisa, xu tərəpkə mangidu. **2** İnsan əzining həmmə kילוjan ixini toojra dəp bilər; Ləkin Pərwərdigar kəlbdeki niyətləni tarazioja selip tartip kəər. **3** Pərwərdigarning nəziridə, Həkkəniylik bilən adalət yürgüzüx kurbənlük kilixtin əwzəldur. **4** Təkəbbur kəzlər, məərrur kəlb, yamanlarning qirioji – həmmisi gunəhtur. **5** Əstayidil kixilərnin oyliri ularni pəkət bayaxatlikka yetəklər; Qeqilangojularning oyliri bolsa, ularni pəkət yoksuzlukla yetəklər. **6** Yaojlama til bilən erixkən bayliklar, Ölümnü izdəp yürgənlər koşlap yürgən bir tütünlə, halas. **7** Yamanlarning

zalimliki əzlrini qirmiwalar; Qünki ular adalət yolida mengixni rət kילוjan. **8** Jinayətkar mangidiojan yol nəhayiti əgridir; Sap dil adəmning hərəkiti tüptüzdur. **9** Soqxuxkək hotun bilən [azada] əydə billə turojandin kəər, Əgzining bir bulungida [yalozuz] yetip kəpkan yahxi. **10** Yaman kixining kəngli yamanlikla hərisməndur; U yekiniəjimu xapaət kərsətməs. **11** Həkawurning jazaəja tartilixi, bilimsizgə ibrət bolar; Dana kixi kəbul kילוjan nəsihətlərdin təhimu kəp bilim alar. **12** Həkkəniy Boləquqi yamanning əyini kəzlər; U haman yamanlarni yamanlikka koyup yikitar. **13** Miskinlərnin nalisioja kulikini yoputup kari bolmiojuqi, Ahiri əzi pəryad kətürər, Birək həqkim pərwə kilməs. **14** Yoxurun sowəjat əzəəpni basar; Yəng iqidə berilgən pəra kəhr-əzəəpni pəsəytər. **15** Adalətni bəja kəltürüx həkkəniylarning huxallikidur, Birək yamanlik kילוquqilarəja wəhimidur. **16** Həkmət yolidin əzip kətkən kixi, Ərwahlarning jamaiti iqidikilərdin bolup qalar. **17** Tamaxəja berilgən kixi namrat qalar; Yaoj qaynaxka, xarab iqixkə amraq beyimas. **18** Yaman adəm həkkəniy adəm üqün gəru pulining ornida qalar; [Əzilgən] duruslarning ornioja iplaslar qalar. **19** Soqxuxkək wə tərəkək əyal bilən ortək turojandin, Qəl-bayawanda yalozuz yaxiojan yahxidur. **20** Aqılanining əyidə baylik bar, zəytun may bar; Birək əhməkələr tapkinini utturluk buzup-qaqar. **21** Həkkəniyət, məhrəbanlikni izdigüqi adəm, Həyat, həkkəniyət wə izzət-hərmətkə erixər. **22** Dana kixi küqlüklər xəhərinin sepilioja yamixar, Ularning tayanqi bolojan kərojinini oqulitar. **23** Əz tilioja, əozioja igə bolojan kixi, Jenini awariqiliklərdin saklap qalar. **24** Qongqilik kילוjanlar, «Həkawur», «həli qong», «mazakqi» atilar. **25** Hürun kixi əz nəpsidin həlak bolar, Qünki uning kəli ixka barmas; **26** Nəpsi yaman bolup u kün boyi təmə kiliş yürər; Birək həkkəniy adəm həqnemini ayimay sədikə kilar. **27** Yaman adəmning kurbənlük Pərwərdigaroja yirginliktur; Rəzil əzərdə əpkəlingən bolsa təhimu xundaktur! **28** Yalojan guwahlik kילוquqi həlak bolar; Əyni əhwalni ənglap səzligən kixining səzi əbədgiə aqar. **29** Yaman adəm yüzini kəlin kilar; Durus kixi yolini oylap puhta basar. **30** Pərwərdigaroja kərxituralaydiojan həqkəndək danalik, əkil-parasət yaki tədbir yoktur. **31** Atlar jəng küni üqün təyyar kilinojan bolsimu, Birək ələlibə-nijat pəkət Pərwərdigardindur.

22 Yahxi nam zor baylikka igə boluxtin əwzəl; Kədir-kimmət altun-kümüxtin üstündur. **2** Gaday

bilən bay bir zeminda yaxar; Hər ikkisini yaratqan Pərwərdigardur. 3 Zerək kixi bala-қazani aldin kərüp қақar; Saddilar aldioја berip ziyan tartar. 4 Өzini təwən tutup, Pərwərdigardin əyminixning bərikiti — bayaxatlik, izzət-hərmət wə һayattur. 5 Hiyilgərlərnin yolida tikənlər, tuzaklar yatar; Өz yolioја һəzi boləjan kixi ulardin yiraқ bolar. 6 Balioја kiqikidə mijəzigə қarap durus tərbiyə bərsəng, Qong boləqanda u xu yoldin qikmas. 7 Baylar miskinlərni baxқurur; Қərzdar қərz igisinin қulidur. 8 Nahəқlik uruқini qaqқanning alidiojan һosuli balayi'apəttur; Uning oјəzəp-һəywisi qūxər. 9 Sehiy adəm bərikət tapar; Qūnki u miskinlərgə öz nenidin bəlüp bərgūqidur. 10 Həқawurni qooqliwətsəng, jedəlmajira besilar; Kelixməslilər wə xərməndiqiliklər tūgər. 11 Pak niyətni қədirləydiojan kixining səzliri gūzəldur; Xunga padixah uning bilən dost bolar. 12 Pərwərdigarning kəzi ilim-һəқikətni saklar; U iplaslarning səzlrini eqip taxlap bikar қilar. 13 Hərun adəm: «Taxқirida bir xir turidu, Koқioја qiqsam oltürülmən!» — dəydu. 14 Zinahor ayalning aοzi qongқur bir oridur; Pərwərdigar narazi boləjan kixi uningə qūxūp ketər. 15 Nadanlik səbiy balilarning қəlbigə baοqləqliқtur; Biraқ tərbiyə tayiqi buni uningdin yiraқ қilar. 16 Miskinlərni ezix bilən bay boləjan, Wə baylarəја sowəјat sunidiojan kixi, Ahiri pəқət yoқsulluқta қalar. 17 Қulak sal, sanga aқilanilərnin səzlrini oғitəy; Kəngül qoyup bilimimni oғəngin. 18 Ularni қəlbəngdə qing tutsang, Ular sanga xerin bolar, Ləwliringdə səp bolup təyyar turidu. 19 Qin қəlbəng bilən Pərwərdigarəја tayinixing üqūn, Būgūn [bu һəkmətlik səzlərn] baxқа birsigə əməs, Bəliki sanga yətkūzдум. 20 Uningdin mana ottuzni yazdim, Buning iqidə nəsiһətlər һəm bilim bar. 21 Bular bilən һəқikətnin səzlrining dərwəқə һəқikət ikənlikini bilələysən, Wə xundak қilip seni əwətkūqlərgə һəқikətnin səzliri bilən jawab қayturalaysən. 22 Yoқsuldin bulap alma, u kəmbəoјəl tursa, Ajiz məminlərni sorəқ ornida bozəк қilma. 23 Qūnki Pərwərdigar ularning dəwasini kətürər, Ulardin bulap alojanlardin bulap alar. 24 Mijəzi ittik adəm bilən dost bolma, Қəһrlik adəm bilən arilaxma, 25 Bolmisa, uning yaman yolini oғinip қelip, қiltakқа qūxisən. 26 Baxқilarəја [кеpil bolup] қol bərgūqilərdin bolma, Қəzrlərni tələхкə kapalet bərgūqilərdin bolma; 27 Səning қayturalioјudəк nərsəng boləjan bolsa, Ular orun-kərpiliringni bikardin-bikar astingdin elip

kətmigən bolatti! 28 Ata-bowiliring pasilni bəlgiləp bərgən kona qəgra taxlirini yetkimə. 29 Ixni əstayidil wə qəққан beјiridiojan kixini kərgənmiding? U pəs adəmlərnin hizmitidə bolmas; Padixahlarning aldidə turar.

23 Katta ərbab bilən һəmdastihan bolsang, Aldingdiki kim ikənlikini obdan oylan. 2 Ixtiyin yaman bolsa, Gelingəја piqəк təngləp turoјandəк əzūngni tart. 3 Uning nazunəmətlirini tama қilma, Ular adəm aldaydiojan tamaklardur. 4 Bay bolimən dəp əzūngni upratma; Өzūngning zəһningni bu ixқа қaratma. 5 [Bayliқlarəја] kəz tikixing bilənla, ular yoқ bolidu; Pul-mal dərwəқə əzigə қanat yasap, Huddi bürküttəк asmanəја uқup ketər. 6 Aq kəzning nenini yemə, Uning esil nazunəmətlirini tama қilma; 7 Qūnki uning kəngli қandəк boləјandəк, əzimu xundəк, U aοzida: — Kəni, alsila, iqsilə! — desimu, Biraқ kənglidə seni oylioјini yoқ, 8 Yəgən bir yutum taammimu қusuwetisən, Uningəја қilojan qirayliқ səzlrinimu bikarəја kətkən bolidu. 9 Əһməққə yol kərsitip salma, Qūnki u əқil səzlrinini kəzгə ilmas. 10 Қədimdə bekitkən yərninг pasil taxlirini yetkimə, Yetimlarning etizlirioјimu ayaο basma; 11 Qūnki ularning Həmjəmət-Қutқuzoјuқisi intayin küqluқtur; U Өzi ular üqūn üstūngdin dəwa қilar. 12 Nəsiһətkə kəngül koy, Ilim-bilimlərgə қulak sal. 13 Balangəја tərbiyə berixtin erinmə; Əgər tayəк bilən ursang, u əlüp kətməydu; 14 Sən uni tayəк bilən ursang, Bəlkim uni təһtisəradin қutқuziwəlisən. (Sheol h7585) 15 I oqlum, dana bolsang, Mening қəlbim қanқə һux bolar idi! 16 Aοzingda orunluқ səzlər bolsa, iq-iqimdin xadlinimən. 17 Gunah sadir қiloјuқilarəја rəхк қilma, Hərdəim Pərwərdigardin əyminixtə turoјin; 18 Xundəк қiloјiningdə jəzmən kəridiojan yahxi күnūng bolidu, Arzu-ümidinг bikarəја kətməs. 19 I oqlum, səzūmgə қulak selip dana bol, Қəlbəngni [Hudaning] yolioја baxlioјin. 20 Məyhorlarəја arilaxma, Nəpsi yaman gəxhorlar bilən bardi-kəldi қilma; 21 Qūnki һəraqқəх bilən nəpsi yaman ahirida yoқsulluқta қalar, Oјəplət uyқusioја patқanlarəја jəndə kiyimni kiygūzər. 22 Seni tapқan atəngning səzini angla, Anang қerioјanda uningəја һərmətsizlik қilma. 23 Həқikətni setiwal, Uni һərgiz setiwətmə. Danalik, tərbiyə wə yorutuluxnimu al. 24 Həққəniy balining atisi qong һuxallik tapar; Dana oqlumni tapқan atisi uningdin hursən bolar. 25 Ata-anəngni səyündürüp, Seni tuoққан anəngni һux қil. 26 I oqlum, қəlbəngni

manga tapxur; Kəzliringmu hayatlik yollirimoja tikilsun! 27 Qünki pahixə ayal qongkur oridur, Buzuk yat ayal tar zindandur; 28 Ular qarəqəqdək məküwelip, İnsaniyət arisidiki wapasizlarni kəpəytər. 29 Kimdə azab bar? Kimdə dərd-ələm? Kim jedəl iqidə qalar? Kim nalə-pəryad kətürər? Kim səwəbsiz yarilinar? Kimning kəzi kizirip ketər? 30 Dəl xarab üstidə uzun olturojan, Əbjəx xarabtin tetixka aldiriojan məyhorlar! 31 Xarabning əjayib kizillikioja, uning jamdiki julalikioja, Kixining gelidin xundək silik ətəkənlığə məptun bolup qalma! 32 Ahirida u zəhərlik yiləndək qeqiwalidu, Oq yiləndək nəxtirini sanjiydu. 33 Kəz aldingdə qəlitə mənzirilər kərünidu, Aqzıngdin qalayımkan səzlər qikidu. 34 Huddi dengiz-okyanlarda ləyləp qalojandək, Yəlkənlük kemining moma yaqıqi üstidə yatqandək bolisən. 35 Sən qoqum: — Birsı meni urdi, ləkin mən yarılanmidim! Birsı meni tayak bilən urdi, biraq aqriqini səzmidim!» — dəysən. Biraq sən yənə: «Hoxumoja kəlsəmlə, mən yənıla xarabni izdəymən! — dəysən.

24 Yamanlaroja rəxk qılma, Ular bilən bardi-kəldi qilixni arzu qılma; 2 Qünki ularning kəngli zorawanlıqnıla oylar; Ularning aqzi azar yətküzüxnı səzlər. 3 ailə bolsa danalük əsasida bərpə qilinar; Qüxinix bilən mustəhkəmlinər. 4 Bilim bilən öyning haniliri hərhil kimmətlik, esil gəhərlərgə toldurular. 5 Dana adəm zor küqkə igidur; Bilimi bar adəm kudritini axurar. 6 Puhta nəsihətlər bilən jəng qilojin; Qəlibə bolsa Birdinbir Uluq Məslihətqi bilən bolar. 7 Danalük əkilsiz adəmgə nisbətən tolimu egiz, qüxiniksizdur; [Qonglar] xəhər dərwazisi aldioja yiojilojanda u zuwan aqalmas. 8 Əskilikni niyətlığən adəm «suyikəstqi» atilar. 9 Əhməqliktin boləjan niyət gunaqdur; Həkawur kixi adəmlərgə yirginqlıktur. 10 Bexingəja eqir kün qüxkəndə jasarətsiz bolsang, Küqsiz həsəblinisən. 11 [Səwəbsiz] əlümgə tartilojanlarni kutquzəjin; Booqzulnix həwpidə turojanlardin yardəm kolungni tartma; 12 Əgər sən: «Bu ixtin həwirimiz yoktur» desəng, Hər adəmnıng kənglini tarəzioja Saləuqi buni kərməsmu? Jeningni hayat Saqləuqi uni bilməsmu? U hər bir insan balsining əz qilojanliri boyiqə ularning əzigə yandurmasmu? 13 I oqulum, həsəl [tapsang] istimal qil, u yaxxidur. Hərə kənəkidin alojan həsəl bolsa tatlık tetiydu; 14 Danalük bilən tonuxsang, umu kənglūnggə xuningdək bolar; Uni tapqiningdə jəzmən yaxhi kəridiojan kününg bolidu, Arzu-ümidıng bikaqoja kətməs. 15 I rəzil adəm, həkkaniyning əyigə

yoxurun hujum qilixni kütmə, Uning turaləjusini bulioquqi bolma! 16 Qünki həkkaniy yəttə ketim yikilip qüxər, Biraq ahiri yənə ornidin turar. Ləkin rəzil kixi külpət iqigə putlixip qüxər. 17 Rəqibıng yikilip kətsə hux bolup kətmə, Duxminıng putlixip qüxsə xadlanma; 18 Pərwərdigar buni kərgəndə, Bu qilikingni yaxhi kərməy, Bəlkim əzəzipini rəqibınggə qüxürməsliki mumkin. 19 Yamanlar [rawaj tapsa], biaram bolup kətmə; Rəzillərgə rəxk qılma. 20 Qünki yamanlarning kələqiki yoktur, Uning qiriojimu eqürülər. 21 I oqulum, Pərwərdigardin qorqkın, padixahnimu hərmət qil. Qutratkuqular bilən arilaxma. 22 Bunday kixilərgə kəlidiojan balayı'apət uxtumtut bolar, [Pərwərdigar bilən padixahning] ularni qandək yokitidiojanlıqini biləmsən? 23 Bularmu aqilanilərnıng səzlidir: — Sot qilojanda bir tərəpkə yan besix kət'iy bolmas. 24 Jinayətqiğə: «Əyibsiz sən» dəp həküm qıqarəjan kixigə, Həlkələr lənət eytar; Əl-yurtlar uningdin nəprətlinər. 25 Biraq ular jinayətqining gunaqini eqip taxliojan kixidin hursən bolar, Ular uningəja bəht-saadət tilixər. 26 Durus jawab bərgüqi, Goyaki kixining ləwlrığə səyğüqidur. 27 Awwal sirtta ixliringning yolini hazirlap, Etiz-erikliringni təyyarla, Andin əyüngni saləjin. 28 Yekiningəja qarxi əsassiz guwahlik qılma; Aqzıngdin həq yalojanqilik qıqarma. 29 «U manga qandək qilojan bolsa, mənmu uningəja xundək qilimən, Uning manga qilojinini əzigə yandurimən», degüqi bolma. 30 Mən hürunning etizlikidin əttim, Əkilsizning üzümzarlıqi yenidin mangdim, 31 Mana, hər yeridin tikənlər əsüp qıqkan, Hohilar yər yüzini besip kətkən, Qoruk temi ərülüp kətkən! 32 Ular ni kərgəq, obdan oylandim; Kərginimdin sawaq aldim: — 33 Sən: «Yənə birdəm kəzümni yumuwalay, Yənə birdəm uhliwalay, Yənə birdəm put-kolumni almap yetiwalay» — desəng, 34 Namratlık bulangqidək seni besip kələr, Həjətmənlik qalkənlük əskərdək sanga hujum qilar.

25 Təwəndə bayan qilinidiojanlirimu Sulaymanning pənd-nəsihətliri; bularni Yəhudaning padixahı Həzəkiyanıng ordisidikilər kəqürüp hatirilığən: — 2 Pərwərdigarning uluqluki — Əzining qilojan ixini axkarilimiojinida; Padixahlarınıng uluqluki — bir ixning sirini yexəliginidə. 3 Ərxning egizlikini, Zeminıng qongqurlukini, Wə padixahlarınıng kənglidikini məlqərləp bilgili bolmas. 4 Awwal kümüxning pəki ayrilip tawlansa, Andin zərgər nəpis bir qaqa yasap qıqar. 5 Awwal padixahning

aldidiki rəzil hizmətkarlıri qoşliwetilə, Andin uning təhti adalət üstigə kurular. **6** Padixahning aldida əzüngni həmmining aldi kılıp kərsətmə, [Uning aldidiki]ərbablarning ornida turuwalma; **7** Ornungni əzüngdin yukiri janabka berip, uning aldida pəğahka qüxürülgingindin kərə, Əzgilarning seni tərgə təklip kılıjini yahxidur. **8** Aldirap dəwəoşa barmiojin, Mubada berip, yekining [üstün qikip] seni lət kılısa, kəndək kılısən? **9** Yekining bilən munaziriləxsəng, Baxkılarning sirini aqma. **10** Bolmisa, buni bilgüqilər seni əyibləydu, Sesik namdin kutulalmaysən. **11** Wakti-jayida kılınojan söz, Kümüx ramkilaroşa tizilojan altun almilardur. **12** [Kulakka] altun halka, nəpis altundin yasalojan zinnət buyumi yaraxkəndək, Akılanining ağahlanduruxi kəngül kəyojaning kulikoşa yarixar. **13** Huddi orma waktidiki tomuzda [iqkən] kərsiyidək, İxənqlik əlqi özini əwətküqilərgə xundək bolar; U hojainlirining kəksi-kərnini yaxartar. **14** Yaməuri yok bulut-xamal, Yalojan sowoşatni wədə kılıp mahtanoşuqioşa ohxatur. **15** Uzunoşiqə səwr-takət kilinsa, həkümdarmu kayil kilinar, Yumxak til səngəklərdinmu ətər. **16** Sən həsəl tepiwaldingmu? Uni pəkət toyoşuqila yə, Kəp yesəng yanduruwetisən. **17** Kəoxnangning bosuoşioşa az dəssə, Ular səndin toyup, əq bolup kəlmisən. **18** Yalojan guwahlik bilən yekinoşa kəra qaplioşuqi, Huddi gürzə, kiliq wə ətür okka ohxatur. **19** Sunuk qix bilən qaynax, Tokur put [bilən mengix], Külpət künidə wəpasiz kixigə ümid başlioşandəktur. **20** Kix künidə kixiləarning kiyimini salduruwetix, Yaki suda üstigə aqqik su kuyux, Kəyoşuluk kixining aldida nahxa eytkəndəktur. **21** Duxminingning kərsiki aq bolsa, Nan bər; Ussiojan bolsa su bər; **22** Xundək kılısang, bexioşa kəmur qoşini toplap saloşan bolisən, Wə Pərwərdigar bu ixni sanga yanduridu. **23** Ximal tərəptin qikқан xamal kəttik yaməur elip kəlgəndək, Qekimqi xum qirayni kəltürər. **24** Soşuxkak hotun bilən [azadə] əydə billə turoşandin kərə, Əgzining bir bulungida [yaləquz] yetip-kəpқан yahxi. **25** Ussap kətkən kixigə muzdək su beriləndək, Yirak yurttin kəlgən hux həwərmu ənə xundək bolar. **26** Pətikdilik süyi leyip kətkən bulak, Süyi buləjiwetiləgən kuduk, Rəzillərgə yol kəyoşan həkkanıy adəmgə ohxatur. **27** Həsəlni həddidin ziyadə yeyix yahxi bolmas; Biraş uluşlukni izdəxning əzi uluş ixtur. **28** Əzini tutalmaydioşan kixi, Wəyran boləjan, sepilsiz kəloşan xəhərgə ohxaydu.

26 Yazda kərsiyə, Orma waktida yaməur yərsiyə kəmlaxmioşandək, İzzət-hərmət əhməkə layik əməstur. **2** Ləyləp uşuq yürəgən kuşkaqtək, Uşқан kərsiyə yərgə kəmmioşandək, Səwəbsiz kərsiyə kixigə ziyən kəltürəlməs. **3** Atka kəmqə, əxəkkə nohta lazim boləjindək, Əhməkning dūmbisigə tayak layiktur. **4** Əhməkning əhmikə gəpi boyiqə uningəşa jawab bərmigin, Jawab bərsəng əzüng uningəşa ohşap kəlixing mumkin. **5** Əhməkning əhmikə gəpi boyiqə uningəşa jawab bərgin, Jawab bərmisəng u əzining əhməklikini əkillik dəp qəşlar. **6** Əz putini kəsiwətkəndək, Əz bexioşa zulumət tiligəndək, Əhməkting həwər yollaxmu xundək bir ixtur. **7** Tokurning kəroşa kəlmigən putliridək, Əhməkning əşzioşa selinoşan pənd-nəsihətmu bikar bolur. **8** Saləşioşa taxni başlap atkəndək, Əhməkə hərmət bildürüşmu əhmikə gəpi ixtur. **9** Əhməkning əşzioşa selinoşan pənd-nəsihət, Məstning kəlioşa sanjiloşan tikəndəktur. **10** Əz yekinlirini kərsioşa zəhimləndürəgən okyaqidək, Əhməkni yaki udul kəlgən adəmmi yallap ixlətkən hojainmu ohşaxla zəhimləndürəgüqidur. **11** It aylinip kəlip əz kəşukini yəlioşandək, Əhmək əhməklikini kaytilar. **12** Əzini dana qəşlap məmmun boləjan kixini kərdüngmu? Uningəşa ümid başliqətkin əhməkə ümid başliqə əwzəldur. **13** Hürun adəm: — «Taxkirida dəhətlik bir xir turidu, Koşida bir xir yüridu!» — dəp [əyidin qikmas]. **14** Əz mujukida eqilip-yepilip turoşan ixikkə ohşax, Hürun kariwatta yetip u yak-bu yakka ərilməktə. **15** Hürun kəlini sunup kəşioşa tikkinini bilən, Oşizani əşzioşa selixtinmu erinər. **16** Hürun əzini pəm bilən jawab bərgüqi yəttə kixidinmu dana sanar. **17** Koşida kəliwetip, əzigə munasiwətsiz majiraşa arilaxқан kixi, İtning kulikini tutup soşoşan ohşax hətərgə duşar bolar. **18** Əz yekinlirini aldap «Pəkət qəşqəş kılıp koydum!» dəydioşan kixi, Otkəxləni, oklarni, hərhil əjəllik kəşalləni atқан təlwigə ohşaydu. **20** Otun bolmisa ot əqər; Oşəwət bolmisa, jedəl besilar. **21** Qoşlar üstigə qəşқан kəmurdək, Ot üstigə kəyoşan otundək, jedəlqi jedəlni uləşaytar. **22** Oşəwəthorning səşliri hərhil nazunəmətlərdək, Kixining kəşbigə qəngkur singdürülər. **23** Yəlkunluk ləwəl rəzil kəngüllərgə kəşuloşanda, Sapal kəşioşa kümüx həl bərgəngə ohxatur. **24** Adawət sakləyioşan adəm əqini gəşliri bilən yəşsimu, Kənglidə kət-kət suyikəst sakləydu. **25** Uning səzi qiraylik bolsimu, ixinip kətmigin; Kəşbidə yəttə kət iplaslik bardur. **26** U

oqmanlikini qiraylik gəp bilən yapsimu, Lekin rəzilliki jamaətning aldida axkarilinar. 27 Kixigə ora kolojan əzi qüxər; Taxni domilatқан kixini tax dumilap kaytip kelip uni yanjar. 28 Sahta til əzi ziyankəxlik kulojan kixilərgə nəprətlinər; Huxamət kuloquci eoiz adəmni həlakətkə ittirər.

27 Ətiki kününg toşruluk mahtanma, Qünki bir küni nemə bolidiojiningnimu bilməysən. 2 Seni baxkilar mahtisun, əz aozing mundak kilmisun, Yat adəm seni mahtisun, əz ləwliring undak kilmisun. 3 Tax eoiz, kum heli jing basar, Birak əhmək kəltüridojan hapiqilik ikkisdin tehimu eoizdur. 4 Ojəzəp rəhimsizdur, Kəhr bolsa kəlkündək adəmni ekitip ketər, Birak kim həsəthorluk aldida takabil turalisun? 5 Axkara əyibləx yoxurun muhəbbəttin əladur. 6 Dostning kolidin yegən zəhimlər sadikliktin bolidu; Birak düxmənning səyüxliri hiyiləgərliktur. 7 Tok kixi həsəl kənikidinmu bizardur, Aq kixigə hərəkəndək aqqik nərsimu tatlik bilinər. 8 Yurt makanidin ayrilojan kixi, Uwisidin ayrilip yürgən kuxka ohxar. 9 Ətir wə huxbuy kəngülni aqar, Jan keyər dostning səmimiy məslihəti kixini rişətləndürər. Jan keyər dostning səmimiy, huxhuy məslihəti kixini hux kিলur. 10 Əz dostungni, atangning dostinimu untuma; Bexingəşə kün qüxkəndə kərindixingning əyigə kirip yelinma; Yekindiki dost, yiraktiki kərindaxtin əla. 11 I oşlum, dana bol, kənglümni hux kил, Xundak kulojiningda meni məshirə kিলidojanlarəşə jawab berələymən. 12 Zerək kixi bala-kəzani aldin kərüp kaqar; Saddilar aldioja berip ziyan tartar. 13 Yatka kepil boləjan kixidin kərzgə tonini tutup alojin; Yat hotunəşə kapalet bərgən kixidin kapalet puli al. 14 Kaq səhərdə turup, yukiri awazda dostioja bəht tiligənlik, Əzini kərojaq həsablınar. 15 Yaməşurluk kündiki tohtimay qüxkən tamqə-tamqə yeojin, Wə soquxkaq hotun bir-birigə ohxaxtur. 16 Uni tizgənləx boranni toşkənoja, Yaki yaojni ong kol bilən qənggəlliojanəşə ohxaxtur. 17 Təmürni təmürgə bilisə ətkürləxkəndək, Dostlarmu bir-birini ətkürləxtürər. 18 Ənjür kəqitini pərwix kuloquci uningdin ənjür yəydu; Hojayinini asrap kütəkən kul izzət tapidu. 19 Suda adəmning yüzi əks ətkəndək, Insanning kəlbining kəndaklikci əz yenidiki kixi arkilik bilinər. 20 Təhtisara wə həlakət hərgez toymiojəndək, Adəmning [aq] kəzliəri kənaət tapmas. (Sheol h7585) 21 Sapal kəzən kümüxnə, qanak altunni tawlar, Adəm bolsa mahtalojanda sinilar. 22 Əhməkni buşday bilən birgə səndəldə talkan kилip soksangmu, Əhməklikci

yənila uningda turar. 23 Padiliringning əhwalini obdan bilip tur, Mal-waranliringdin yahxi həwər al; 24 Qünki baylikning mənggü kapaletci bolmas, Taj-təhtmu dəwrdin-dəwrgiqə turamdu? 25 Kuruojan qəplər orulojəndin keyin, Yumran qəplər əşüp qikəkanda, Taş başridinmu yawayci qəplər yiojulojanda, 26 Xu qəşda kəzilərnə yungliri kirkilip kiyiməng bolar; Əqkilərnə satқан puləşə bir etiz kələr, 27 Həmdə əqkilərnə sütliəri sening həm ailidikiliringning ozuklukcini, Dedəkliringning kərsikini təminləxkimu yətər.

28 Yamanlar həqkim koşlimisimu kaqar; Birak həkəqaniylar xir yürək batur kələr. 2 Yurtta gunəhlar kəpəşə, uning əmirliəri kəp almixar, Lekin uni sorioquci yorutulojan wə bilimlik bolsa, yurt aman-mukim uzun turar. 3 Miskinlərgə zulum seliwatқан bir kəmbəşə, Huddi [zirətlərnə] yatkozup denini koymaydiojan kəra yəmoşuroja ohxaydu. 4 Təwrat kənunidin wəz kəqkənələr yamanlarnə yahxi dəp mahtar; Birak kənunni tutkuqilar ularəşə kərxci kürəx kilar. 5 Rəzillər adalətnə qüxənməs; Birak Pərwərdigərnə izdigüqilər həmmə ixni qüxinər. 6 Pəzilətlək yolda mangəjan miskin kixi, Sahta, ikki yuzlimə bay adəmdin yahxidur. 7 Təwrat-kənunioja itəət kulojan yigiti əkillik oşuldur; Birak nan kəpilarəşə həmrəh boləşuqi atisini nomuşə kəldurar. 8 Jəzanihorluk kилip yukiri əşüm arkilik bayliklar tapқан kixi, Ahirida bularnə miskinlərgə həyrihəhlik kuloqucing kəlioja ətküzüz üqün topliojəndur. 9 Kimki Təwrat-kənunini angliməymən dəp kulikini yopursa, Həttə dualirimu lənitə bolup kəlar. 10 Kimki duruslarnə yaman yoləşə azdursa, Əzi kulojan orisioja əzi qüxər; Birak pak-diyanətlək adəm yahxilikkə mirəşor bolar. 11 Bay dərwəkə əzini dana sanar; Birak yorutulojan miskin uni həman kərüp yətər. 12 Həkəqaniylar ojalibiyətlək bolsa, Jəhənnə təntənə kaqlar; Birak yamanlar mərtiwigə qikəşə, halayik əzliərini kaqurar. 13 Əz gunəhliərini yoxurojan kixi ronak tapmas; Birak ularni tonup ikrar kилip, ulardin wəz kəqkən kixi rəhim-xəpəkətkə erixər. 14 [Pərwərdigərdin] hərdaim kərkəp yürgən kixi xunqə bəhtliktur! Birak kənglinə tax kulojan balayci'apətkə kaqlar. 15 Hərkirəp turojan xir, Yaki [ownə izdəp] kəziwatқан eyik kəndək bolsa, Yoksul pukralərnə üstidiki rəzil həkimmu xundəktur. 16 Yorutulmiojan əmir həman zor bir zalim bolup qikər, Birak həram bayliklarəşə nəprətlənsə, təhtidə uzun olturar. 17

Ƙan t kk n kixi ƙ rz bilən ƙanƙoƙa ƙarap y g r r; Uni ƙ qkim tosmisun! **18** S mimiy, diyan tl k yolda mangoƙan ƙutular; Ikki yolda mangoƙan sahta kixi ularning biridə ƙaman yikilip q x r. **19**  z yerigə tirixip ixligən deƙƙanning neni yetip axar; Bir k bikar y r p ham hiyallarni ƙooƙioƙan kixining yoxsulluƙi mol bolar! **20** Rastqil kixining b hti ƙoƙiy r; Bir k bay boluxƙa aldirioƙan kixi jazadin ƙeqip ƙutulalmas. **21** Birigə yan besix ƙ t'iy bolmas; Q nki b zil r ƙ tta bir burda nan  q nmu gunah  tk z r. **22** N psi toymas kixi bayliklarni ƙozl p aldiraydu, U namratlikning  z bexioƙa q xidi jiniyin bih w rdur. **23** Baxƙilarning hatalikini oq k əyibligən kixi, Ƙaman huxam t ƙiloƙuƙioƙa ƙarioƙanda ƙoƙrak iltipat tapar. **24** Ata-anisining t ல்லukatinin o rtilap, «Bu ƙ qƙand k gunah  m s» deg n kixi, Ƙalak ƙiloƙuƙining xerikidur. **25** N psi toymioƙur kixi jed l-majira teriydu; Bir k P rw rdigaroƙa tayanooƙan kixi ətlinər. **26**  zining ƙenglig  ix ng n kixi  hm ktur; Bir k danalik bil n mangooƙan nijat tapar. **27** Namratlarooƙa  y rhaƙlik ƙilidooƙan kixi moƙt jlik tartmas; Lekin  j t m nni ƙo simu ƙo m sk  salooƙan kixi ƙo plig n ƙarioƙx ka uqrar. **28** Yamanlar m rtiwig  qiks , halayik  zlidirini ƙaqurar; Lekin ular zawal tapsa,  k kaniylar rawaj tapar.

29 Ƙayta-ƙayta  yiblinip turup y n  boyni ƙattiklik ƙilooƙan kixi, Tuyuƙsizdin dawalioƙusiz yanjilar. **2**  k kaniylar g ll ns , puƙraliri xadlinar, Ƙ bihl r  oƙuƙ tutsa puƙra nalə-p ryad ötürür. **3** Danalikni s yg n o qul atisini hux ƙilar; Bir k p hixilerg   mraƙ bolooƙan uning mal-mülkini buzup-qaqar. **4** Padixah adal t bilən yurtini tinq ƙilar; Bir k baj-selik salooƙan bolsa, uni wəyran ƙilar. **5**  z y kinoƙa huxam t ƙilooƙan kixi, Uning putlirioƙa tor t yayrlap ƙoyooƙandur. **6** Rəzil ad mning gunahı  zig  ƙapƙan yasap ƙurar; Bir k  k kaniy kixi nahxilar bilən xadlinar. **7**  k kaniy kixi miskinning d wasioƙa ƙeng l b l r; Bir k yamanlar bolsa bu ixni qüxənməs. **8**  akawur kixil r x  rni ƙutritip dawalooƙtar; Bir k  k lanil r aqqik o z p l rni yandurar. **9** Dana kixi  hm k bilən d walaxsa,  hm k  rpiyidu yaki  lilidu, nətijisi  aman tinqlik bolmas. **10** Ƙanhorlar pak-diyantlikl rg  n p tlin r; Duruslarning jenini bolsa, ular ƙ stl r. **11**  hm k  rdaim iqidiki  mmmini axkara ƙilar; Bir k dana  zini besiwalar. **12**  k mdar yalooƙan s zl rg  ƙulak salsa, Uning barlik hizm tkariliri yaman  g nm y ƙalmas. **13** Gaday bil n uni  zg qi kixi bir

zeminda yaxar;  r ikkisining  zini nurlanduroƙuƙi P rw rdigardur. **14** Yoxsullarni diyan t bil n sorioƙan padixahning bolsa, T hti m ngg g  m h m turar. **15** Tayak bil n t nbih-n sih t balilarooƙa danalik y tk z r; Bir k  z m ylig  ƙoyup berilg n bala anisini hijal tk  ƙaldurar. **16** Yamanlar g llinip  ts , nah klik ƙoƙiy r; Lekin  k kaniylar ularning yikilo jiniyin  r r. **17** Ooƙlungni t rbiy lis ng, u seni aram tapƙuzar; U  ngl ngni s y nd r r. **18** [P rw rdigarning] w hijisi bolmioƙan  lning puƙraliri yoldin ƙiqip baxpanahsiz ƙalar; Lekin T wrat-ƙanunioƙa  m l ƙilidooƙan kixi b htliktur. **19** Ƙulni s z bil nla t z tkili bolmas; U s z ngni q x ng n bolsimu, etibar ƙilmas. **20** Aozini basalmaydioƙan kixini  rg nmu? Uningdin  mid  tk ndin, əhməktin ümid  t t   wz ldur. **21** Kimki  z əlini  qiqidin tartip  z məyligə ƙoyup b rs ,  nlnarning biridə uning bexioƙa qikar. **22** Terikkək kixi jed l-majira  zoƙap turar; Asan aqqiklinidooƙan kixining gunahiliri  ptur. **23** M o rurluƙ kixini p s ƙilar, Bir k  mt rlik kixini  r m tk  erixt r r. **24** Oo ri bilən xerik bolooƙan kixi  z jeni a d xm ndur; U sor qining [guwah berikk ] agahlanduruxini anglisimu, lekin rast g p ƙilix ka petinalmas. **25** Insan balisidin  r x ədəmni tuz k  q x ridu; Bir k kimki P rw rdigaroƙa tayanooƙan bolsa, u bih t r ötürülür. **26**  p  kixil r  k mdardin iltipat izd p y r r; Bir k ad mning  k -rizki p  t P rw rdigarningla  olididur. **27** Nah kl r  k kaniylarooƙa yirginqliktur; Durus yolda mangooƙan  kixil r yamanlarooƙa yirginqliktur.

30 T w ndikil r Yak hning ooqli Aguroƙa w hiy bilən  lg n səzlərdur: Bu adəm Itiy lg , yəni Itiy l bilən Ukalooƙa mund k s zl rni deg n: — **2** Mən d rw k  insanlar arisidiki  ng nadini,  ywanooƙa ohxaxurm n; Məndə insan  kli yox. **3** Danalikni  eq  g nmidim;  ng Pak-Mu  dd s Bolooƙuƙi  k k dimu sawatim yoxtur. **4** Kim  rxk  ötürülən, yaki ərxtin q xxk n? Kim xamalni  ollirida tutƙan? Kim sularni  z tonioƙa y g p  yooƙan? Kim y r-zeminning qeɡralirini b lgilg n? Uning ismi nem ? Uning Oo lining ismi nem ? Biləmsən-yox? **5** T ngrining  rber s zi sinilip ispatlinip  lg ndur; U  zig  tayanooƙanlarning  mmisini  ooƙdaydioƙan  alk ndur. **6** Uning s zilirig   eq n rs   oxma; Und k  ilsang, U seni  yibl ydu, Sening yalooƙanqilikning axkarilididur. **7** I [Hudayim], Səndin ikki nərsini tiləymən; Mən  lg q  bularni m ndin ayimioƙays n: — **8** Sahtilik w 

yalojanqilikni mändin yirak kilojaysən; Meni gadaymu kılmay, baymu kılmay, bəlki ehtiyajimoja layikla rizik bərgəysən. **9** Qünki ziyadə toyup kətsəm, Səndin yenip: «Pərwərdigar degən kim?» — dəp kelixim mumkin. Yaki gaday bolup qalsam, oçrilik kılip, Sən Hudayimning namioja daç kəltürüxim mumkin. **10** Hojayinining aldida uning kuli üstidin xikayət kilma, Bolmisa u seni qarəp lənət kilidu, əyibkar bolisən. **11** Əz atisini qarəydiyən, Əz anisioja bəht tiliməydiyən bir dəwr bar, **12** Əzini pak qaoqlaydiyən, əməliyyəttə məynətqilikidin heç yuyulmıoçan bir dəwr bar, **13** Bir dəwr bar — ah, kibirlikidin nəziri nemidegən üstün, Həkawurlukidin həli nemidegən qong! **14** Uning əjizlar wə yoksullarni yalmap yutuwetidiyoçan qixliri kıliqtək, Ezik qixliri piqəqtək boloçan bir dəwr bar! **15** Zülükning ikki kızı bar, ular hərdaim: «Bərgin, bərgin» dəp towlixar. Hərgiz toyunmaydiyən üç nərsə bar, hərgiz kənaətlənməydiyən tət nərsə bar, ular bolsimu: — **16** Gər, tuoçmas hotunning karni, Suoça toyunmıoçan kuroçak Yər. Wə hərgiz «boldi, toydum» deməydiyən ottin ibarət. (Sheol h7585) **17** Atisini məshirə kilidiyoçan, Anisini kəmsitidiyoçan kəzni bolsa, Kaçə-kuzoçunlar qoçular, Bürkütning balilirimu uni yər. **18** Mən üçün intayin tilsimat üç nərsə bar; Xundək, mən qüxinəlməydiyən tət ix bar: — **19** Bürkütning asmandiki uqux yoli, Yilanning taxta beoçirlap mangidiyoçan yoli, Kəmining dengizdiki yoli wə yigitning kızıoçə axik boluxtiki yolidur. **20** Zinahor hotunning yolimu xundaktur; U bir nemini yəp bolup aqızini sürtiwətkən kixidək: «Mən heçkəndək yamanlıqni kılmidim!» — dəydu. **21** Yər-zəmin üç nərsə astida biaram bolar; U kətürəlməydiyən tət ix bar: — **22** Padixahə boloçan kul, Tamakça toyoçan həmakət, **23** Nəprətkə patқан, ərgə təgkən hotun, Əz hanimining ornini başқан dedək. **24** Yər yüzidə teni kiçik, lekin intayin əkillik tət hil janiwar bar: — **25** Qəmülılilər küqlük həlk bolmisimu, birək yazda ozuk təyyarlıwelixni bilidu; **26** Suoçurlar əzi əjiz bir qowm bolsimu, hada taxlarning arisioja uwa salidu; **27** Qekətkilərnıng padixahı bolmisimu, lekin katar tizilip rətlık mangidu; **28** Kəslənqükni qol bilən tutuwəloçılı bolidu, Ləkin han ordilırıda yaxaydu. **29** Kədəmliri həywətlik üç janiwar bar, Kixigə zoç berip mangidiyoçan tət nərsə bar: — **30** Həywanatlar iqidə əng küqlük, heç nemidin kərkmas xir, **31** Zilwa bəyge iti, Tekə, Wə puçraliri kəllaydiyən padixahdur. **32** Əgər sən əhməklik kılip əzüngni bək yukiri orunoçə

koyuwəloçan bolsang, Wə yaki təlwə bir oyda boloçan bolsang, Kəlung bilən aqızingni yum! **33** Kala süti koçulsa serik may qıkar; Birining burni mijilsa, qan qıkar; Adawət koçoçap intikəm oylisa jedəl-majira qıkar.

31 Təwəndikilər, padixahə Ləmuəlgə uning anisi arkilik wəhiy bilən kəlgən səzlərdur; anisi bu səzlərnı uningəoçə əgətkən: **2** I oçlum, i mening amrikim, kəsəmlər bilən tiligən arzulukum, mən sanga nemə dəy? **3** Küq-kuwwitingni ayal-hotunlar tərıpigə sərp kılmıoçın; Yaki padixahlərnımu wəyran kilidiyoçan ixlarəoçə berilgüqi bolma! **4** I Ləmuə, xarab iqix padixahlarəoçə layik əməs, Əmirlərgimü hərəkkə humar bolux yaraxmas. **5** Bolmisa ular xarab iqip, [muçəddəs] bəlgilimilərnı untup, Bozək bəndilərnıng həkqini astin-üstün kıliwetixi mumkin. **6** Küqlük hərək əlgüsi kəlgənlərgə, həsrətkə qəmgənlərgə berilsun! **7** Ular xarabni iqip, miskinlikini untup, Qaytidin dərđ-əlimini esigə kəltürmisun! **8** Əzliri üçün gəp kılmaydiyənlarəoçə aqızingni aqçın, Həlak bolay degənlərnıng dəwasidə gəp kil. **9** Süküt kıлма, ular üçün lilla həküm kil, Ezilənlərnıng wə miskinlərnıng dərđigə dərman bol. **10** Pəzilətlık ayalni kim tapalaydu? Uning kımmıti ləəl-yəkutlardinmu zor exip qüxidu. **11** Erining kəngli uningəoçə tayinip hatırjəm turidu, U boloçaqça erining əloçan oljisi kəm əməstur! **12** U əmür boyi erigə wəpadar bolup yaxhılik kilidu, Uni ziyanoçə uqratmaydu. **13** U koy yungi wə kəndir tēpı, Əz kəli bilən jan dəp əjir kilidu. **14** U soda kemilirigə ohxax, [ailini bəkiçtiki] ozuk-tülüklərnı yirak jaylardin toxuydu. **15** Tang yorımasta u ornidin turidu, ailisidikilərgə yeməklık təyyarlaydu, Hizmətkar-dədəklərgə nesiwisini təksim kilidu. **16** U bir parqə etizni əzi kərüp alidu; Kəli bilən yioçқан daraməttin u bir üzümzar bina kilidu. **17** [ıxça qarap] u belini küq bilən baqçlar, Biləklirini küqləndürər; **18** Əz ixining paydiliklikioçə kəzi yetər, Keqıqə qiriçini əqürməy ix kılar. **19** U kəlliri bilən qakni qərər, Barmaklıri yip urquçini tutar. **20** Əjizlarəoçə yərdəm kəlini uzıtar; Həjətmənlərgə kəllirini sozar. **21** Qar yaqçkanda u ailisi toqçruluk əndixə kılmaydu, Əyidikilərnıng həmmisigə kizil kiyimlər kiydürülgən. **22** Kariwat yapkuçlırini əzi toçuydu; Əzining kiyim-keqəkliri kanap wə səsun rəhttındur. **23** Erining xəhər dərwezilirida abruyi bar; Xu yərdə u yurttiki aqsakallar kataridin orun alidu. **24** U nəpis kanaptin kiyim-keqək tikip uni satidu; Bəlwəoçlarnı tikip sodigərlərnı

təminləydu. **25** Kiyimi küq-kudrət wə izzət-hərməttur; U keləqəkkə ümid bilən külüp qaraydu. **26** Aqzini aqsıla, dana söz qilidu, Tilida mehribanə nəsihətlər bar. **27** ailisidiki ixlardin daim həwər alidu, Bikarəjan yeməydu. **28** Pərzəntliri ornidin turup uningəja bəht-bərikət tiləydu; Erimu mubarəkləp uni mahtap: — **29** «Pəzilət bilən yaxıoqan ayallar kəptur, Biraq sən ularning həmmisidinmu exip qüxisən» — dəydu. **30** Güzəllik sehri aldamqidur, Həsən-jamalmu pəqət bir kəpük, halas, Pəqət Pərwərdigardin qorqıdıoqan ayalla mahtilidu! **31** U öz mehnitining mewiliridin bəhrimən bolsun! Əjirliri uni dərwezılarda hərmət-xəhrətkə erixtürsun!

Hekmät toplıoquı

1 Yerusalemda padıxah bolıoan, Dawutning ooqlı «Hekmät toplıoquı»ning sözliri: — **2** «Bimənilik üstigə bimənilik!» — dəydu «Hekmät toplıoquı» — «Bimənilik üstigə bimənilik! Həmmə ix biməniliktur!» **3** Kuyax astida tartqan japaliridin insan nemə paydioja erixər? **4** Bir dəwr ətıdu, yənə bir dəwr kelidu; Birək yər-zemin mənggügə dawam kilidu; **5** Kün qıkidu, kün patıdu; Wə qıkidiojan jayoja qarap yənə aldirap mangıdu. **6** Xamal jənubka qarap sokıdu; Andin burulup ximaloja qarap sokıdu; U aylinip-aylinip, Hərdaim öz aylanma yolioja qaytıdu. **7** Barlık dəryalar dengizoja qarap akıdu, birək dengiz tolmaydu; Dəryalar kaysı jayoja aqkan bolsa, Ular yənə xu yərgə qaytıdu. **8** Barlık ixlar japoja toloqandur; Uni eytip tügətküqi adəm yoqtur; Kəz kərüxtin, Kulaq anglaxtin hərgiz toymaydu. **9** Bolıoan ixlar yənə bolıdiojan ixlardur; Kilojan ixlar yənə kilinidu; Kuyax astida heqkəndək yengilik yoqtur. **10** «Mana, bu yengi ix» degili bolıdiojan ix barmu? U bəribir bizdin burunkı dəwrlərdə allıkaqan bolup ətəkən ixlardur. **11** Burunkı ixlar həzir heq əslənməydu; Wə kəlgüsidə bolıdiojan ixlarmu ulardin keyin yaxaydiojanlarning esigə heq kəlməydu. **12** Mənki hekmət toplıoquı Yerusalemda İsrailoja padıxah bolıoanmən; **13** Mən danalılık bilən asmanlar astida barlık kilinojan ixlarnı kətirkınip izdəxkə kəngül qoydum — Hulasəm xuki, Huda insan balilirining öz-özini bənd kilip upritix üqün, ularoja bu eoır japani təkdim kilıoan! **14** Mən kuyax astidiki barlık kilinojan ixlarnı kərüp qıqtım, — Mana, həmmisi bimənilik wə xamalni kooqlıoqandək ixtin ibarəttur. **15** Əgrini tüz kilıjili bolmas; Kəmmi toluk dəp saniojili bolmas. **16** Mən öz kənglümdə oylinip: «Mana, mən uluoqlinip, məndin ilgiri Yerusalemda üstigə barlık həküm sürgənlərdin kəp danalılıkka erixtim; mening kənglüm nurojun danalılık wə biliməgə erixiti» — dedim. **17** Xuning bilən danalılıkni bilixkə, xuningdək təwilik wə əhmikanilikni bilip yetixkə kəngül qoydum; muxu ixnimu xamal kooqlıoqandək ix dəp bilip yəttim. **18** Qünki danalılıkning kəp boluxi bilən azab-oqubətmu kəp bolıdu; bilimini kəpəytküqining dərd-əlimimu kəpiydu.

2 Mən kənglümdə: «Kəni, mən özüməgə tamaxining təmini tetioquzup bəkimən; kənglüm eqilsun!» — dedim. Birək mana, bumu biməniliktur. **2** Mən

külkə-qakqakka «Təwilik!» wə tamaxioja «Uning zadi nemə paydisi?» — dedim. **3** Kənglümdə öz bədinimni xarab bilən kəndək rohləndurojili bolıdiojanlıkını (danalılık bilən özümni yetəkligən həlda) bilixkə berilip izdəndim, xuningdək «sanaklık künliridə insan balilirioja yaxxilik yətküzidiojan nemə paydilik ixlar bar?» degən tügünni yəxsəm dəp əhmikanilikni kəndək tutup yetixim kərəklikini intilip izdidim. **4** Mən uluoq kuruluxlaroja kirixtim; özüm üqün ɵylərnı saldim; özüm üqün üzümzarlarnı tiktım; **5** Əzüm üqün xahənə baq-baqılarnı yasidim; ularda hərhil mewə berıdiojan dərəhlərnı tiktım; **6** Əzüm üqün ormandiki barakxan dərəhlərnı obdan suoırıx üqün, kəlqəklərnı yasap qıqtım; **7** Kullarəja wə dedəklərgə igə boldum; ɵyümdə ulardin tuoqulojanlarmu meningki idi; Yerusalemda məndin ilgiri bolıoanlarning həmmisiningkidin kəp mal-waranlar, koy wə kala padilirim bar boldi. **8** Əz-özüməgə altun-kümüxlərnı, padıxahlarning həm hərkaysı əlkilərnıng hərhil ətiwarlık əlahidə gəhərlirini yiojdim; kız-yigit nahxiqilarəja həmdə adəm balilirining dilkəyərlirogə, yəni kəpligən güzəl kənzəklərgə igə boldum. **9** Uluoq boldum, Yerusalemda məndin ilgiri bolıoanlarning həmmisidin ziyadə ronak taptım; xundək bolıjini bilən danalılıkım məndin kətmidi. **10** Kəzliriməgə nemə yakқан bolsa, mən xuni uningdin ayimidim; öz kənglümgə heqkəndək huxallılıkni yak demidim; qünki kənglüm barlık əjrimdin xadlandı; mana, bular öz əjrimdin bolıoan nesiwəm idi. **11** Andin öz qolum yasiojanlırining həmmisigə, xundəklə singdürgən əjrimning nətijsisigə qarısam, mana, həmmisi bimənilik wə xamalni kooqlıoqandək ix idi; bular kuyax astidiki heq paydisi yok ixlardur. **12** Andin zəhnimni yiojip uni danalılıkka, təwilik wə əhmikanilikka qaraxka qoydum; qünki padıxahtin keyin turıdiojan adəm nemə kilalaydu? — kilsimu allıkaqan kilinojan ixlardin ibarət bolıdu, halas! **13** Xuning bilən nur qarangojuluktin əwzəl bolıoqandək, danalılıkning biojarəzlıktin əwzəllikini kərüp yəttim. **14** Dana kixining kəzliri bexididur, əhmək bolsa qarangojulukta mangıdu; birək ularəja ohxax birlə ixning bolıdiojanlıkını qüxinip yəttim. **15** Kənglümdə: «Əhməkka bolıdiojan ix mangımu ohxax bolıdu; əmdi mening xundək dana boluxumning zadi nemə paydisi?!» — dedim. Andin mən kənglümdə: «Bu ixmu ohxaxla biməniliktur!» — dedim. **16** Qünki mənggügə dana kixi əhməkka nisbətən heq artuq

əslənməydu; çünki kəlgüsidi ki künlərdə həmmə ix allıqan untulup ketidu; əmdi dana kixi qandək əlidu? — Əhmək kixi bilən billə! 17 Xunga mən hayatqa əq boldum; çünki kuyax astida kiliojan ixlar manga eojir kelətti; həmmisi bimənilik wə xamalni qoqliojandək ix idi. 18 Xuningdək mən kuyax astidiki barlıq əjrimgə əq boldum; çünki buni məndin keyin kəlgən kixigə qaldurmaslıqqa amalim yok idi. 19 Uning dana yaki əhmək ikənlikini kim bilidu? U bəribir mən jəpalik bilən singdürgən həmdə danalığ bilən ada qilojan kuyax astidiki barlıq əjrim üstigə həküm süridu. Bumu biməniliktur. 20 Andin mən rayimdin yandim, kənglüm kuyax astidiki jəpa tartqan barlıq əjrimdin ümidsizlinip kətti. 21 Çünki əjrini danalığ, bilim wə əp bilən qilojan bir adəm bar; birək u əjrini uningə qə heq ixlimgən bəxqə birsining nesiwisi boluxqə qalduruxi kerək. Bumu bimənilik wə intayin aqqıq külpəttur. 22 Çünki insan kuyax astida əzini upritip, əzining barlıq əmgikidin wə kənglining intilixliridin nemigə igə bolidu? 23 Çünki uning barlıq künliri azablıktur, uning əjri oşəxlıktur; həttə keqidə uning kəngli heq aram tapmaydu. Bumu biməniliktur. 24 İnsan üçün xuningdin bəxqə yahxi ix yokki, u yeyixi, iqixi, əz jenini əz əjridin huzur alduruxidin ibarəttur; buni Hudaning qolidındur, dəp kərup yəttim. 25 Çünki uningsiz kim yeyəlisun yaki besip ixlıyəlusun? 26 Çünki u əz nəzirigə yəqidiojan adəmgə danalığ, bilim wə xadlıqni ata kilidu; birək gunəhqar adəmgə u mal-mülük yiojip-toplaxqə jəpalıq əmgəkni beridu, xuningdək u yiojip-topliojinini Hudaning nəziridə yahxi bolojanoja tapxuridiojan kilidu. Bumu bimənilik wə xamalni qoqliojandək ixtin ibarəttur.

3 Hərbir ixning muwapıq pəslı bar, asmanlar astidiki həmmə arzunıg əz wəktimu bar; 2 Tuşuluxning bir wəkti bar, əlūxningmu bir wəkti bar; Tikix wəkti bar, tikilgənni səkūx wəkti bar; 3 Əltürūx wəkti bar, saqaytix wəkti bar; Buzux wəkti bar, qurux wəkti bar; 4 Yioqlax wəkti bar, külūx wəkti bar; Matəm tutux wəkti bar, ussul oynax wəkti bar; 5 Taxlarni qəriwetix wəkti bar, taxlarni yiojip-toplax wəkti bar; Quqəqlax wəkti bar, quqəqlaxtin əzini tartix wəkti bar; 6 İzdəx wəkti bar, yoqəldi dəp wəz keqix wəktimu bar; 7 Yirtix wəkti bar, tikix wəkti bar; Sükiit qəlix wəkti bar, səz qilix wəkti bar; 8 Səyūx wəkti bar, nəprətlinix wəkti bar; Urux wəkti bar, tinqlıq wəkti bar. 9 İxlıgən əz ixlıginidin nemə payda alidu? 10 Mən Huda insan balilirioja yüklıgən, ixləp jəpa tartix

kerək bolojan ixni kərgənmən. 11 U hərbir ixning wəkti kəlgəndə gūzəl bolidiojanlıqini bəkitkən; u yənə mənggūlūknı insanlarning kənglıgə salojan; xunga, insan Hudaning əz hayatioja bəxtin ahırojiqə nemini bəkitkənlikini bilip yətməstur. 12 İnsanlarəja hayatida xadlinix wə yahxilıq qilixtin bəxqə əwzəl ix yok ikən dəp bilip yəttim. 13 Xundəqlə yənə, hərbir kixining yeyix-iqixi, əzining barlıq əjridin huzur elixi, manə bu Hudaning sowojisidur. 14 Hudaning qilojanlırining həmmisi bolsa, mənggūllük bolidu, dəp bilimən; uningə qə heqnərsini qoxuxqə wə uningdin heqnərsini eliwetixkə bolmaydu; Hudaning ularni qilojanlırining səwəbi insanni Əzidin əymındürūxtur. 15 Həzir bolojanlıri ətkəndimu bolojandur; kəlgüsida bolidiojan ix allıqan bolojandur; Huda ətkən ixlarnı soraydu. 16 Mən kuyax astida yənə xu ixni kərdümki — sorəq ornida, xu yərdə həlihəmə rəzillik turidu; həqkəniylik turux kerək bolojan jayda, manə rəzillik turidu! 17 Mən kənglūmdə: «Huda həqkəniy həmə rəzil adəmnı sorəqə tartidu; çünki hərbir arzu-məqsət wə hərbir ixning əz wəkti bar» — dedim. 18 Mən kənglūmdə: — Bundək boluxi insan balilirining səwəbidındur; Huda ularni siniməqıqı, [bu ixlar] ular əzlırining pəqət haywanlarəja ohxax ikənlikini kəruxi üçün bolojan, dəp oylidim. 19 Çünki insan balilirining bəxiəja kelidiojini haywanlarəjimū kelidu, ularning kəridiojini ohxax bolidu. Ulardin aldinkisi qandək əlgən bolsa, keyinkisimū xundək əlidu, ularda ohxaxla birlə nəpəs bardur. İnsanning haywanlardin heq artuqıliqı yok; çünki həmmə ix biməniliktur. 20 Ularning həmmisi bir jayəja baridu; həmmisi topə-qəngdin qıqқан, həmmisi topə-qəngəja qaytidu. 21 Kim adəm balilirining rohinı bilidu? U yukıriəja qıqəmdu, buni kim bilidu? Haywanlarning rohi, u yəz tegigə qūxəmdu, kim bilidu? 22 Xuning bilən mən insanning əz əjridin huzurlinixidin artuq ix yoktur, dəp kərdüm; çünki manə, bu uning nesiwisidur; çünki uni əzidin keyin bolidiojan ixlarnı kəruixkə kim elip kelidu?

4 Andin mən kaytidin zəhnimni yiojip kuyax astida daim boluwətkən barlıq zorluq-zumbulūknı kərdüm; manə, ezilgənlərnıg kəz yaxlıri! Ularəja heq təsəlli bərgūqi yok idi; ularni əzɡənlərnıg küqlük yələnqūki bar idi, birək ezilgənlərgə heq təsəlli bərgūqi yok idi. 2 Xunga mən allıqan əlūp kətkən əlgūqilərnı tehi hayat bolojan tiriklərdin üstün dəp təriplidim; 3 xundəqlə bu ikki hil kixilərdin bəhtliki

tehi apiridə bolmiojan kixidur; qünki u quyax astida kilingoan yamanliklarni heq kerüp baqmiojan. 4 Andin män barlik ejir wə barlik hizmətning utukliridin xuni kerüp yəttimki, u insanning yekini kərəlməsligidin bolidu. Bumu bimənilik wə Xamalni qoşliqandək ixtur. 5 Əhmək qol qoxturup, öz gəxini yəydu. 6 Japa qekip xamalni qoşlap oqumini toxkuzimən degəndin, qanggilini toxkuzup hatirjəmliktə bolux əladur. 7 Mən yənə zəhnimni yoiqip, quyax astidiki bir bimənilikni kərdum; 8 birsi yaloquz, tikəndək bolsimu, xundakla nə ooqli nə aka-ukisi bolmisimu — birək uning japasining ahiri bolmaydu, uning kəzi bayliqlaroja toymaydu. U: «Mən bundək jəpalik ixləp, jənimdin zadi kingə yəhxilik qaldurimən?» — degənni sorimaydu. Bumu bimənilik wə eoqir japadin ibarəttur. 9 Ikki birdin yəhxidur; qünki ikki bolsa əmgikidin yəxhi in'am alidu. 10 Yikilip kətsə, birsi həmrəhini yələp kətüridu; birək yaloquz hələttə yikilip kətsə, yəligüdək bəxka birsi yox bolsa, bu kixining həlioja way! 11 Yənə, ikkisi billə yatsa, bir-birini illitidu; ləkin birsi yaloquz yatsa qəndək illitilsun? 12 Yənə, biraw yaloquz bir adənni yengiwəlojan bolsa, ikkisi uningəja təkəbil turalaydu; xuningdək üq qat arəjamqə asan üzülməs. 13 Kəmbəoşəl əmma əkil yigit yənə nəsihətning ətiwarini qilməydiəjan kəri əhmək padixəhtin yəhxidur; 14 Qünki gərqə u bu padixəhning padixəhlikida kəmbəoşəl bolup tuəşulojan bolsimu, u zindandin təhtkə olturuxkə qikti. 15 Mən quyax astidiki barlik tiriklərnin axu ikkinqini, yəni [padixəhning] ornini bəşkuqini, xu yigitni qollaydiəjanlikini kərdum. 16 Barlik həlk, yəni ularning aldidə turojan barlik puqrəlar sanəksiz bolsimu, birək ulardin keyinkilər yigittinmu razi bolmaydu; bumu bimənilik wə xamalni qoşliqandək ixtur.

5 Hudaning əyigə barəjənda, awaylap yürgin; əhməklərqə qurbanliklarni sunux üqün əməs, bəlki angləp boysunux üqün yəkinlaxkən; qünki əhməklər rəzillik kiliwatqini bilməydu. 2 Aozingni yəniklik bilən əqma; kənglüng Huda aldidə birnəmini eytixkə aldirmisun; qünki Huda ərxlərdə, sən yər yüzididursən; xungə səzliring əz bolsun. 3 Qünki ix kəp bolsa qüxmü kəp boləjəndək, gəp kəp bolsa, əhməkning gəpi bolup qalidu. 4 Hudaəja kəsəm iqsəng, uni adə kilixni kəqiktürmə; qünki U əhməklərdin huzur əlməydu; xungə kəsəmingni adə qiləjin. 5 Kəsəm iqip adə qilmiojəndin kərə, kəsəm iqməsliking

tüzüktur. 6 Aozing teningni gunəhning ihtiyərioja koyuwətmisun; pərixətə aldidə: «Hətə səzləp səldim» demə; nemişkə Huda gəpingdin oşəzəplinip kolliring yəşiojənni həlak qilidu? 7 Qünki qüx kəp bolsa bimənilikmu kəp bolidu; gəp kəp bolsimu oħxəttur; xungə, Hudadin qorqkən! 8 Sən namratlarning ezilgənlikini yəki yərlik mənəşəpdarlarning hək-adələtni zorəwanlārə qəyrip koyəjanlikini kərsəng, bu ixlərdin həyran qəlmə; qünki mənəşəpdərdin yuqiri yənə birsi kəzliməktə; wə ulərdinmu yuqirisimu bərdur. 9 Birək nemişə bolmisun yər-tupraq həmmə adəmgə pəydiliktur; həttə pədxəhning əzimu yər-tupraqkə tayinidu. 10 Kümüxkə əmrək kümüxkə qənməs, bayliqləroja əmrək öz kirimigə qənməs; bumu biməniliktur. 11 Məl-mülük kəpəysə, ulərnə yəgüqilərmü kəpiyidu; məl igisiğə ulərnə kəzləp, ulərdin huzur elixtin bəxkə nemişə pəydisi bolsun? 12 Əz yəşun, kəp yəşun, əmgəkqining uykuşu tətliktur; birək bəyning tokluğu uni uhlətməs. 13 Mən quyax astidə zor bir külətni kərdüm — u bolsimu, igisi əzigi ziyən yətküzidiəjan bayliqlərnə topləttur; 14 xuningdək, uning bayliqləri baləyi'əpət tüpəylidin yəkilixidin ibarəttur. Undək adəmnin bir ooqli bolsa, [ooqlining] qəlioja qəldurojudək həqnemisi yox bolidu. 15 U əpisining qərsikidin yəlingəq qikip, kətkəndimu yəlingəq pəti kətidu; u əzining jəpalik əmgikidin qəlioja ələjudək həqnemini epkətəlməydu. 16 Mənə eoqir ələmlik ix; qünki u qəndək kəlgən bolsa, yənə xundək kətidu; əmdə uning xəmələje erixix üqün əmgək qiləjinin nemişə pəydisi? 17 Uning barlik künliridə yəp-iqini qərangəşuləktə bolup, oşəxləki, kəsəlləki wə həpəlikə kəp bolidu. 18 Mənə nemişə yəməmlik wə güzəl ikənlikini kərdüm — u bolsimu, insanning Huda uningəja təkdim qiləjan əmrinən hər bir künliridə yəyix, iqix wə quyax astidiki barlik məhənitidin huzur elixtur; qünki bu uning nəsəwisidur. 19 Huda hər birsini bayliqləroja, məl-dünəyəje igə boluxkə, xuningdək ulərdin yəyixkə, öz rizkini qəbul kilixkə, öz əmgikidin huzur elixkə muişəşər qiləjan bolsa — mənə bular Hudaning səwəşitidur. 20 Qünki u əmrədikə təz ətidəjan künliri üstidə kəp oylanmaydu; qünki Huda uni kənglənin xədləki bilən bənd qilidu.

6 Quyax astidə bir yəməni ixni kərdüm; u ix adəmlər ərisidə kəp kərilidu — 2 Huda birsiğə bayliqlər, məl-dünəyə wə izzət-hərmət təksim qildi, xuning bilən uning öz kəngli həliojinidin həqnemisi kəmə bolmidi; birək Huda uningəja bulərdin huzur elixkə muişəşər

kilmidi, balki yat bir adom ulardin huzur alidu; mana bu bimənilik wə eojir azabtur. 3 Birsı yüz bala kərüp kəp yil yaxıxi mumkin; biraq uning yil-künliri xunqilik kəp bolsimu, uning jeni bəhtni kərmisə, hətta gərnı kərmigən bolsimu, tuojulup qaqrıp kətkən bowağ uningdin əwzəldur dəymən. 4 Qünki qaqrıoğan bala bimənilik bilən kelidu, qarangojulukta ketidu, qarangojuluk uning ismini qarplaydu; 5 U künnimu kərmigən, bilmigən; biraq heq bolmioğanda u birinqisigə nisbətən aram tapqandır. 6 Bərħək, heliki kixi hətta ikki həssə ming yil yaxioğan bolsimu, biraq bəhtni kərmisə, əhwali ohxaxtur — hər bir kixi ohxax bir jayoğa baridu əməsmu? 7 Adəmning tartқан barlıq japası öz əozi üqündur; biraq uning ixtihası hərgiz qanmaydu. 8 Xundakta dana kixining əhməktin nemə artuqçilikı bolsun? Namrat kixi baxqılar aldida qandaq mengixni bilgən bolsimu, uning nemə paydisi bolsun? 9 Kəzning kəruxi arzu-həwasning uyan-buyan yüruxidin əwzəldur. Bundak qilixmu bimənilik wə xamalni qooqıoğandək ixtur. 10 Ətöp kətkən ixlarning bolsa allıkaqan nami bekitilip ataloğan; insanning nemə ikənlikimu ayan boloğan; xunga insanning əzidin kudrətlik boluquı bilən qarxilixioğa bolmaydu. 11 Qünki gəp qanqə kəp bolsa, bimənilik xunqə kəp bolidu; buning insanoğa nemə paydisi? 12 Qünki insanning əmridə, yəni uning sayidək tezla ətidioğan mənisiz əmridiki barlıq künliridə uningə neməning paydilik ikənlikini kim bilsun? Qünki insanoğa u kətkəndin keyin kuyax astida nemə ixning bolidioğanlıqını kim dəp berəlisun?

7 Yahxi nam-abroy qimmətlik tutiyadin əwzəl; adəmning əlüx küni tuojulux künidin əwzəldur. 2 Matəm tutux əyigə berix ziyapət-toy əyigə berixtin əwzəl; qünki axu yərdə insanning əkiwiti ayan qilinidu; tirik boloğanlar buni kəngligə püküxi kerək. 3 Ojəxlik külkidin əwzəldur; qünki qirayning pərixanlıqı bilən qəlb yaxhilinidu. 4 Dana kixining qəlbı matəm tutux əyidə, biraq əhməkning qəlbı tamaxining əyididur. 5 Əhməklərnıng nahxisini anglioğandin kərə, dana kixining tənbihiğini anglioğın; 6 Qünki əhməkning külkisi qazan astidiki yantaqlarning paraslixidək, halas; bumu biməniliktur. 7 Jəbir-zulum dana adəmni nadanoğa aylandıridu, Para bolsa qəlbni həlak qilidu. 8 İxning ayioğı bexidin əwzəl; Səwr-takətlik roh təkəbbur rohtın əwzəldur. 9 Rohıngda hapa boluxqa aldirima; Qünki hapilik əhməklərnıng baqırıda qonup yatidu. 10 «Nemixqa burunqı künlər həzirki künlərdin

əwzəl?» — demə; qünki sening bundak sorioğining danalıqtın əməs. 11 Danalıq miraska ohxax yahxi ix, kuyax nuri kərgüqilərgə paydiliktur. 12 Qünki danalıq pul panah bolioğandək, panah bolidu; biraq danalıqning əwzəlliki xuki, u öz igilirini həyatka erixtüridu. 13 Hudaning qiləjanlırını oylap kər; qünki U əgri qiləjanni kim tüz qilalisun? 14 Awat künidə huzur al; wə yaman künidimu xuni oylap kər: — Huda ularning birini, xundakla yənə birinimu təng yaratqandır; xuning bilən insan əzi kətkəndin keyin bolidioğan ixlarnı bilip yetəlməydu. 15 Mən buning həmmisini bimənə künlirimdə kərüp yəttim; həkkanıy bir adəmning öz həkkanıylikı bilən yəkilip kətkənlikini kərdüm, xuningdək rəzil bir adəmning öz rəzilliki bilən əmrini uzaratқанlıqını kərdüm. 16 Əzüngni dəp həddidin ziyadə həkkanıy bolma; wə əzüngni dəp həddidin ziyadə dana bolma; sən öz-əzüngni alakzadə qılmaqçimusən? 17 Əzüngni dəp həddidin ziyadə rəzil bolma, yaki əhmək bolma; öz əjiling toxmay turup əlməqçimusən? 18 Xunga, bu [agaħni] qing tut, xuningdin u [agaħnimu] qolungdin bərmigining yahxi; qünki Hudadin qorqidioğan kixi hər ikkisi bilən utuqluk bolidu. 19 Danalıq dana kixini bir xəhərnı baxquridioğan on həkümrandin ziyadə küqlük qilidu. 20 Bərħək, yər yüzidə daim məhrıbanlıq yürüzidioğan, gunağ sadir qılmaydioğan həkkanıy adəm yoğtur. 21 Yənə, həklərnıng həmmila gəp-səzlırigə anqə dikqət qilip kətmə; bolmisa, öz hizmətkarıngning sanga lənət okuəjanlıqını anglap qelıxing mumkin. 22 Qünki kənglüngdə, əzüngningmu xuningə ohxax baxqılanoğa kəp qetım lənət qiləjanlıqıngni obdan bilisən. 23 Bularning həmmisini danalıq bilən sinap baqtim; mən: «Dana bolımən» desəmmu, əmma u məndin yiraq idi. 24 Barlıq yüz bərgən ixlər bolsa əklımızdin yiraq, xuningdək intayın sirliqtur; kim uni izdəp bilip yetəlisun? 25 Mən qin kənglüməndin danalıq wə əqliy bilimni bilixkə, sürüxtürüxkə wə izdəxkə, xundakla rəzillikning əhməklikini, əhməklikning təwlilik ikənlikini bilip yetixkə zəhnimni yioğdim. 26 Xuning bilən kəngli tor wə qiltak, qolliri asarət boləjan ayalning əlümdin aqqıq ikənlikini bayqidim; Hudani hursən qilidioğan kixi uningdin əzini qaquridu, biraq gunağkar adəm uningə tutulup qalidu. 27 Bu bayqioğanlırimə qara, — dəydu həkmət toplioquı — pakitlarnı bir-birigə baqlap selixturup, əkil izdidim; 28 mənıng qəlbim uni yənıla izdiməktə, biraq tehi tapalmidim! — Ming kixi arisida bir durus

ərkəkni taptim — biraq xu ming kixi arisidin birmu durus ayalni tapalmidim. **29** Mana kərgin, mening bayqoqanlirim pəkət muxu birla — Huda adəmni əsli durus yaratqan; biraq adəmlər bolsa nuroqunloqan hiylə-mikirlərni izdəydu.

8 Kim dana kixigə təng keləydu? Kim ixlarni qüxəndürüxni bilidu? Kixining danalığı qirayini nurluq kılıdu, yüzining sürini yorutidu. **2** Padixahning pərmanioqə kulaq selixingni dəwət qilimən; bolupmu Huda aldida iqkən kəsəm tūpəylidin xundak qiloqin.

3 Uning aldidin qikiq ketixkə aldirima; yaman bir dəwani kollaxta qing turma; qünki padixah nemini halisa xuni kılıdu. **4** Qünki padixahning səzi hokuktur; kim uningə: «Əzliri nemə kılila?» — deyəlisun?

5 Kim [padixahning] pərmanini tutqan bolsa heq yamanliqni kərməydu; dana kixining kəngli həm pəytni həm yolni pəmliyələydu. **6** Qünki hər bir ix-artzuning pəytni wə yoli bar; insan keyinki ixlarni bilmigəqkə, uning dərd-əlimi əzini qattik basidu.

Kim uningə qandak bolidioqanliqini eytalisan? **8** Heqkim əz rohiqə igə bolalmas, yəni heqkimning əz rohinə əzidə qaldurux hokukı yoktur; heqkimning əli xünini əz qolida tutux hokukı yoktur; xu jəngdin keqixkə ruhsət yoktur; rəzillik rəzillikkə berilgüqilərnə qutkuzmas.

9 Bularning həmmisini kərüp qiktim, xundakla quyax astida kilinoqan hər bir ixkə, adəmning adəm üstigə hokuk tutqanliqı bilən ularə qə ziyən yətküzidioqan muxu wəqitkə kəngül koydum. **10** Xuningdək rəzillərnə dəpnə kilinoqanliqini kərdüm; ular əslidə muqəddəs jayə qirip-qikiq yürətti; ular [muqəddəs jaydin] qikiqla, rəzil ixlarni qiloqan xu xəhər iqidə mahtilidu tehi! Bumu biməniliktur!

11 Rəzillik üstidin həküm tezdin bə qəltürülmigəqkə, xunga insan balilirining kəngli rəzillikni yürgüzüxkə pütünləy berilip ketidu. **12** Gunahkar yüz qətim rəzillik qilip, künlirini uzartsimu, Hudadin qorqidioqanlarning əhwalı ulardin yahxi bolidu dəp bilimən; qünki ular uning aldidə qorqıdu.

13 Biraq rəzillərnə əhwalı yahxi bolmaydu, uning künliri sayidək tezla ətüp, künliri uzartilmaydu, qünki u Huda aldida qorqmaydu. **14** Yər yüzidə yürgüzülgən bir bimənilik bar; bəxiqə rəzillərnə qiloqini boyiqə kün qüxidioqan həkkanıy adəmlər bar; bəxiqə həkkanıy adəmlərnə qiloqini boyiqə yaxxilik qüxidioqan rəzil adəmlərmu bar.

Mən bu ixnimu bimənilik dedim. **15** Xunga mən tamaxini tərıplidim; qünki insan üqün quyax astida yeyix, iqix wə huzur elixtin yahxi ix yoktur; xundak

qilip uning əmgikidin bolə qan mēwə Huda təkdım qiloqan quyax astidiki əmrining barlıq künliridə əzıgə həmrəh bolıdu. **16** Kənglümni danalıqni wə yər yüzidə kilinoqan ixlarni bilip yetix üqün qoyə qanda, xundakla Huda qiloqan barlıq ixlarni kərginimdə xuni bayqidim: — İnsan hətta keqə-kündüz kəzlırıgə uyquni kərsətmisimu, quyax astidiki barlıq ixni bilip yetəlməydu; u uni qüxinixkə qanqə intılsə, u xunqə bilip yetəlməydu. Hətta dana kixi «Buni bilip yəttim» desimu, əməliyəttə u uni bilip yətməydu.

9 Mən xularning həmmisini eniklax üqün kəngül koydum; xuni bayqidimki, məyli həkkanıy kixi yaki dana kixi bolsun, xundakla ularning barlıq qiloqanliri Hudaning qolididur, dəp bayqidim; insan əzıgə muhəbbət yaki nəprətnə kelidioqanliqini heq bilməydu. Uning aldidə hər qandak ix boluxi mumkin. **2** Həmmə adəmgə ohxax iqlar ohxax peti kelidu; həkkanıy wə rəzil kixigə, məhrıban kixigə, pak wə napak, qurbanlıq qıloquqı wə qurbanlıq qılmıoquqımu ohxax qısmət bolidu; yahxi adəmgə qandak bolsa, gunahkarə qanda q bolidu; kəsəm iqkügıgə wə kəsəm iqxtin qorqkuqımu ohxax bolidu.

3 Mana həmmıgə ohxaxla bu ixning kelidioqanliqı quyax astidiki iqlar arisida külpətlık ixtur; uning üstıgə, insan balilirining kəngülliri yamanlıqkə toloqan, pütün həyatıda kənglidə təwilik turidu; andin ular əlgənlərgə qoxulıdu. **4** Qünki tiriklərgə qoxuloqan kixi üqün bolsa ümid bar; qünki, tirik it əlgən xirdin əla. **5** Tiriklər bolsa əzlırining əlidioqanliqini bilidu; biraq əlgənlər bolsa heqnemini bilməydu; ularning heq in'ami yənə bolmaydu; ular hətta adəmning esidin kətürülüp ketidu, qayta kəlməydu. **6** Ularning muhəbbiti, nəpriti wə həsəthorluqımu allıqə qan yoqəloqan; quyax astida kilinoqan ixlarning heqkaysısın ularning mənggügə qayta nesıwisi yoktur. **7** Barə qin, neningni huxallıq bilən yər, xarə qin huxhuyluq bilən iqkin; qünki Huda allıqə qan mundak qilixingdin razi bolə qan. **8** Kiyim-keqəkliring hərdaım ap'ak bolsun, huxbuy may bəxingdin kətmisun. **9** Huda sanga quyax astida təksim qiloqan bimənə əmrü qnə barlıq künliridə, yəni biməniliktə ətküzgən barlıq künliringdə, səyümlük ayaling bilən billə həyatın huzur əloqin; qünki bu sening həyatıngdiki nesıwə qan wə quyax astidiki barlıq tartqan jəpayıngning əjridur. **10** Qolung tutqanni barlıq küqü q bilən qiloqin; qünki sən baridioqan təhtisarada heq hizmət, məksət-pilan, bilim yaki

həkmət bolmaydu. (Sheol h7585) **11** Mən zəhnimni yoişip, kuyax astida kərdumki, musabiqidə oşəlibə yəltapanoşa bolmas, ya jəngdə oşəlibə palwanoşa bolmas, ya nan dana kixigə kəlməs, ya bayliqlar yorutuləjanlaroşa kəlməs, ya iltipət bilimliklərgə bolmas — qünki pəyt wə tasadipiylıq ularning həmmisigə kelidu. **12** Bərħək, insanmu əz waqti-saitini bilməydu; beliklar rəhimsiz toroşa elinəndək, kuxlar tapan-tuzakka ilinəndək, bularoşa ohxax insan baliliri yaman bir kündə tuzakka ilinidu, tuzak bexioşa qūxidu. **13** Mən yənə kuyax astida danalıqning bu misalini kərdum, u meni qongkur təsirləndürdi; **14** Kiqik bir xəhər bar idi; uningoşa qarxi büyük bir padixah qikip, uni kərxap, uningoşa hujum kilidioşan yooşan potəyləni kurdı. **15** Biraq xəhərdin namrat bir dana kixi tepilip qaldı; u uni əz danalıqı bilən kütuldurdi; biraq keyin, heqkim bu namrat kixini esigə kəltürmıdi. **16** Xuning bilən mən: «Danalıq küq-kudrəttin əwzəl» — dedim; biraq xu namrat kixining danalıqı keyin kəzgə ilinmaydu, uning səzliri anglanmaydu. **17** Dana kixining jimjitlikta eytkan səzliri əhməklər üstidin həquk sürgüqining warkiraxliridin enik anglınar. **18** Danalıq urux kəraliridin əwzəldur; biraq bir gunahkar zor yaxilikni həlak kilidu.

10 Huddi əlük qiwinlər əttarning ətirini sesitiwetidioşandək, azrakkinə əhməklıq tarazıda danalıq wə izzət-hərməttinmu eqır tohtaydu. **2** Danalıqning kəngli ongoşa mayıl, əhməkningki soləşa. **3** Əhmək kixi hətta yolda mengiwatqandimu, uning əkli kəm boləşaqqa, u əhmək ikənlikini həmmigə ayan kilidu. **4** Həkümdarning sanga aqqıki kəlsə, ornungdin istepa bərmə; qünki tinq-səwriqanliq hata-səwənliktin boləşan zor hapilikni tinqitidu. **5** Kuyax astida yaman bir ixni kərdumki, u həkümdardın qikkən bir hata ixtur — **6** əhməklər yukiri mənşəptə, xuning bilən təng baylar pəs orunda olturidu; **7** mən kullarning atqa mingənlikini, əmirləarning kullardək piyədə mangoşanlikini kərdum. **8** Orini kolioşan kixi uningoşa yikilixi mumkin; tamni buzoşan kixini yılan qeqixi mumkin; **9** taxlarni yətkigən kixi tax tərıpidin yarilinixi mumkin; otun yaridioşan kixi həwpkə uqraydu. **10** Palta gal bolsa, birsi tiqini bilimısə, paltini küqəp qepixqa toşra kelidu; biraq danalıq adəmni utuq-muwəppəkıyətə erixtüridu. **11** Yılan oynitilmay turup, yılanqini qaqsə, yılanqioşa nemə payda? **12** Dana kixining səzliri xəpkətliktur; biraq əhməkning ləwlıri əzini yutidu.

13 Səzlırining bexi əhməklıq, ayioşi rəzil təwıliktur; **14** əmma əhmək yənıla gəpni kəpəytidu. Biraq heqkim kəlgüsini bilməydu; uningdin keyinki ixlarni kim uningoşa eytalisun? **15** Əhməklər japasi bilən əzlırini upritidu; qünki ular hətta xəhərgə baridioşan yolnımu bilməydu. **16** I zemin, padixahıng bala bolsa, əmirliring səhərdə ziyapət ətküzsə, həlıngəşa way! **17** I zemin, padixahıng mətiwəring ooşlı bolsa wə əmirliring kəyp üqün əməs, bəlki əzini kuwwətləx üqün muwəpik waqtida ziyapət ətküzsə, bu sening bəhting! **18** Hırunluktin əyning torusi oşulay dəp qalidu; kollarıng boxlukidin əydin yamoşur ətidu. **19** Ziyapət külkə üqün təyyarlınar, xarab həyatni hux kilar; lekin pul həmmə ixni həl kilar! **20** Padixahqa lənət qılma, hətta oyungdimu tillima; həjırangdimu baylarni tillima; qünki asmandiki bir kux awazingni taritidu, bir qanat igisi bu ixni ayan kilidu.

11 Nanlıriningni sularoşa əwət; kəp künlərdin keyin uni qaytidin tapısən. **2** Bir ülüxnı yəttə kixigə, səkkizigimu bərgin; qünki yər yüzidə nemə yamanlıq bolidioşanlikini bilməysən. **3** Bulutlar yamoşuroşa toləşan bolsa, əzlırini zemin üstigə boxitidu; dərəh ximal tərəpkə ərüləsə, yaki jənub tərəpkə ərüləsə, qaysi tərəpkə qüxkən bolsa, xu yərdə qalidu. **4** Xamalni kəzıtidioşanlar terikqilik qılmaydu; bulutlaroşa qaraydioşanlar orma ormaydu. **5** Sən xamalning yolını bilmiginingdək yaki boyıda barnıng həmilisining ustıhanlırining baliyatqıda qandək əsidioşanlikini bilmiginingdək, sən həmmını yasioşuqi Hudaning kıləşınıni bilməysən. **6** Səhərdə urukungni terioşın, kəqtımu qolungni ixtin qaldurma; qünki nemə ixning, u yaki bu ixning paydilik bolidioşanlikini wə yaki hər ikkisining ohxaxla yaxı bolidioşanlikini bilməysən. **7** Nur xerin bolidu, aptapni kərxımu həzurluk ixtur. **8** Xunga birsi kəp yil yaxioşan bolsa, bularning həmmısıdin həzır alsun. Həlbuki, u yənə karangəşuluk künlirini esidə tutsun, qünki ular kəp bolidu; kəlgüsidiki ixlarning həmmısı bimənıliktur! **9** Yaxlıqıngdin həzır al, i yigit; yaxlıqıng künliridə kənglüng əzünggə huxallıqni yətküzgəy; kənglüng həlıqını boyıqə wə kəzliring kərgini boyıqə yürgin; biraq xuni bilginki, bularning həmmısı üqün Huda seni sorakqa tartidu. **10** Əmdi kənglüngdin oşəlikni elip taxla, teningdin yamanlıqni neri qıl; qünki balilik wə yaxlıqmu bimənıliktur.

12 Əmdi yaman künlər bexingəyə qüxmigüqə, xundakla sən: «Bulardin heq huzurum yoktur» degən yillar yekinlaxmiojuqə yaxliqingda Yaratquqingni esingdə qing tut; 2 kuyax, yorukluk, ay wə yultuzlar karangöulixip, yamoşurdin keyin bulutlar kaytip kəlmigüqə uni esingdə tutkin. 3 Xu küni «əyning kəzətqiliri» titrəp ketidu; palwanlar egilidu, əzgüqilər azliqidin tohtap qalidu, derizilərdin sirtka qarap turojuqular öjuwalixip ketidu; 4 koqioya qaraydiojan ixiklər etilidu; tügməning awazi pəsiydu, kixilər kuxlarning awazini anglisila qəqüp ketidu, «nahxiqi kızlar»ning sayraxliri sus anglinidu; 5 kixilər egizdin qorqidu, koqilarda wəhimilər bar dəp qorqup yürüdu; badam dərihi qiqəkləydu; qekətkə adəmgə yük bolidu, xindir mewisi solixidu; qünki insan mənggülik makanişə ketidu wə xuning bilən təng, matəm tutquqular koqida aylinip yürüdu; 6 kümüx tana üzülgüqə, altun qinə qəqilojuqə, aptuwa bulak yenida parə-parə bolöjuqə, quduqtiki qaq kardin qikquqə, 7 topa-qang əsli tuprakka kaytkuqə, roh əzini bərgən Hudaşə kaytkuqə — Uni esingdə tutkin! 8 Bimənilik üstigə bimənilik! — dəydu həkmət topliojuqi — «Bimənilik üstigə bimənilik! Həmmə ix biməniliktur!» 9 Xuningdək, həkmət topliojuqi dana bolupla qalmastin, u yənə həlkəqə bilim əgitətti; u oylinip, kəp pənd-nəsihətlərnə tarazişə selip, rətləp qikti. 10 Həkmət topliojuqi yekimlik səzlərnə tepixka intilgən; uxbu yezilojini bolsa durus, həqiqət səzlidiridən ibarəttur. 11 Dana kixining səzliri zihka ohxaydu, ularning yiojindisi qing bekitilgən mihtəktur. Ular Birlə Padiqi təripidin berilgəndur. 12 Uning üstigə, i oşlum, bulardin sirt hərəkəndəq yezilojanlardin pəhəs bol; qünki kəp kitablarning yezilixining ayioji yok, xuningdək kəp əginix tənni upritidu. 13 Biz pütün ixka dikqət kilayli; Hudadin qorqqin wə uning əmr-pərmanlirişə əməl qiləjin; qünki bu insanning toluk məbjuriyitidur; 14 qünki adəm qiləjan hərbiş ix, jümlidən barlik məhpiş ixlar, yahxi bolsun, yaman bolsun, Huda ularning sorikini qilidu.

Küylarning küyi

1 «Küylarning küyi» — Sulaymanning küyi. **2** «U otluk aqzi bilan meni sөysun; Qünki sening muhəbbiting xarabtin xerindur. **3** Huxpuraktur sening ətiliring; Kuyulojan puraklik may sening namingdur; Xunglaxqa kızlar seni sөyidu. Kənglümni əzünggə məhliya kıləaysən — Biz sanga əgixip yügürəyli! — Padixah meni əz hujrilirioja əkirgəyl!» **4** «Biz səndin huxal bolup xadlinimiz; Sening muhəbbətliringni xarabtin artuk əsləp təripləymiz». **5** «Ular seni durusluk bilən sөyidu». — «Kara tənlik boləjinim bilən qıraylikmən, i Yerusalem kızliri! Bərək, Kedarliklarning qediriridək, Sulaymanning pərdiliridək kərimən. **6** Manga tikilip kərimanglar, Qünki karidurmən, Qünki aptap meni köydürdi; Anamning oquulliri məndin rənjigən; Xunga ular meni üzümzarlarni bakkuqi kildi; Xunga əz üzümzarimni bakalmiojanmən». **7** «Həy, jenim sөyginim, deginə, Padangni kəyərdə bakisən? Uni kün kıyamida kəyərdə aram əlozuzisən? Həmrəhliringning padiliri yenida qümpərdilik ayallardək yürüxümning nemə həjiti?» **8** «I kız-ayallar arisidiki əng güzili, əgər sən buni bilmisəng, Padamning başkan izlirini besip mengip, Padiqining qediri yenida əz oqlakliringni ozuklandurojin». **9** «I sөyümlüküm, mən seni Pirəwnning jəng hərwilirioja ketilojan bir baytəloja ohxattim; **10** Sening məngziliring tizilojan munqaqlar bilən, Boynung marjanlar bilən güzəldur. **11** Biz sanga kümüx kəzlər kuyulojan, Altundin zibuzinnətlərnə yasap berimiz». **12** «Padixah toy dastihinida olturojinida, sumbul məlhənim purak qaqidu; **13** Mening sөyümlüküm, u manga bir monək murməkkidur, U kəkslirim arisida kəonup kəlidu; **14** Mening sөyümlüküm manga ən-Gədidiki üzümzarlarda əskən bir oqunqə hənə gülidəktur». **15** «Mana, sən güzəl, amrikim! Mana, sən xundək güzəl! Kəzliring pahtəklərnəngkidəktur!» **16** «Mana, sən güzəl, sөyümlüküm; Bərək, yekimlik ikənsən; Bizning orun-kərpimiz yexildur; **17** Əyimizdiki limlar kədir dərihidin, Wasilirimiz arqilardindur.

2 Mən bolsam Xarun otlıkdiki zəpiran, halas; Jiləqlarda əskən bir nilupər, halas!» **2** «Tikənjiojanlar arisidiki nilupərdək, Mana insan kızliri arisida mening amrikim xundəktur!». **3** «Ormandiki dərəhlər arisida əskən alma dərihidək, Oqul balilar arisididur mening amrikim. Uning sayisi astida

dilim ələmqə sөyünüp olturdum; Uning mewisi manga xerin tetidi; **4** U meni xarəbhənioja elip kirdi; Uning üstümdə kətürgən tuəji muhəbbəttur. **5** Meni kixmix poxkallar bilən kuwwətlənglar; Almilar bilən meni yengilandurunglar; Qünki muhəbbəttin zəiplixip kattim; **6** Uning sol kəli bəxim astida, Uning ong kəli meni siləwatidu. **7** I Yerusalem kızliri, Jərənlər wə daladiki marallarning hərmiti bilən, Siləgə tapiləymənki, Muhəbbəttning waqit-saiti bolmioquqə, Uni oyoqatmanglar, kəzojimanglar!» **8** «Sөyümlükümning awazi! Mana, u kəliwatidu! Taəqlardin səkrəp, Edirlardin oynaklap kəliwatidu! **9** Mening sөyümlüküm jərən yaki yax buəjidəktur; Mana, u bizning əyning temining kəynidə turidu; U derizilərdin kəraydu, U pənjirə-pənjirilərdin marap bakidu». **10** «Mening sөyümlüküm manga səz kəlip mundaq dedi: — «Ornungdin tur, amrikim, mening güzilim, mən bilən kətkin; **11** Qünki mana, kix ətəp kətti, Yəmojur yeəqip tügidi, u ketip kəldi; **12** Yər yüzidə güllər kəründi; Nahxilar sayrax waqti kəldi, Zeminimizda pahtəkning sadasi anglanmaqta; **13** Ənjür dərihi kixlik ənjürlirini pixurmaqta, Üzüm talliri qeqəkləp əz purikini qaqmaqta; Ornungdin tur, mening amrikim, mening güzilim, mən bilən kətkin! **14** Ah mening pahtikim, Kəram tax yeriki iqidə, Kıya daldisida, Manga awazingni anglatkəysən, Qünki awazing xerin, jamaling yekimliktur!» **15** «Tülkilərnə tutuwalayli, Yəni üzümzarlarni buzoquqi kəqik tülkilərnə tutuwalayli; Qünki üzümzarlirimiz qeqəkliməktə». **16** «Sөyümlüküm meningkidur, mən uningkidurmən; U nilupərlər arisida padisini bekiwatidu». **17** «Tang atkuqə, Kələnggilər kəqip yoqioquqə, Manga kərap burulup kəlgin, i sөyümlüküm, Hıjranlik taəqliri üstidin səkrəp kəlidiojan jərən yaki buəjidək boləjin!».

3 «Orun-kərpəmdə yetip, kəqə-kəqilərdə, Jenimning sөyginini izdəp təlmürüp yattim; Izdidim, biraq tapalmayttim; **2** Mən hazır turup, xəhərnə aylinay; Koqılarda, məydanlarda, Jenimning sөyginini izdəymən» — dedim; Izdidim, biraq tapalmayttim; **3** Xəhərnə qarlıoquqi jəsəqilər manga uqrıdı, mən ulardin: — «Jenimning sөyginini kərdünglarmu?» — dəp sorıdım. **4** — Ulardin ayrılıpla jenimning sөyginini taptim; Uni anamning əyigə, Əz kərsikida meni həamilidar boləjaning hujrisioja elip kirmigüqə, Uni tutuwəlip kət'iy kəyup bərməyttim». **5** «I Yerusalem kızliri, Jərənlər wə daladiki marallarning hərmiti

bilən, Silərgə tapilaymənki, Muhəbbətning waqit-saiti bolmiojuqə, Uni oyojatmanglar, kozojimanglar». **6** «Bu zadi kim, qəl-bayawandin keliwatқан? Istütək tüwrükliridək, Mürməkki həm məstiki bilən puritiloqan, Ətirpuruxning hərhil ipar-ənbərliri bilən puritiloqan?» **7** «Mana, uning təhtirawani, U Sulaymanning əziningdur; Ətrapida atmix palwan yüridu, Ular Israildiki baturlardindur. **8** Ularning həmmisi öz kiliqi tutukluk, Jəng kiliqxə tərbiyiləngənlərdur; Tünlərdiki wəswəsilərgə təyyar turup, Həmmisi öz kiliqini yanpixioja asidu». **9** «Sulayman padixah əzi üqün alahidə bir xahənə sayiwənlik kariwat yasioqan; Liwandiki yaoqaqlardin yasioqan. **10** Uning tüwrükliri kümüxtin, Yələnqüki altundin, Selinqisi bolsa səsün rəhttin; Iqi muhəbbət bilən bezəlgən, Yerusalem kızliri tərpidin. **11** Qiqinglar, i Zion kızliri, Sulayman padixahqa qarap bekinglar, Toy boləqan künidə, Kəngli huxal boləqan künidə, Anisi uningoja tajni kiygüzgən kiyapəttə uningoja qarap bekinglar!»

4 «Mana, sən güzəl, səyümlüküm! Mana, sən güzəl! Qümpərdəng kəynidə kəzliring pahtəklərdək ikən, Qaqliring Gilead teqi baqrida yatқан bir top əqkilərdəktur. **2** Qixliring yengila yuyuluxtin qikқан kırkiloqan bir top koylardək; Ularning həmmisi koxkezək tuoqanlardin, Ular arisida heqbiri kəm əməstur. **3** Ləwliring pəreng tal yiptək, Gəpliring yekimliktur; Qümbiling kəynidə qekiliring parqə anardur. **4** Boynung bolsa, Qoralhana boluxqə təyyarlioqan Dawutning munaridəktur, Uning üstigə ming kəlқан esikliktur; Ularning həmmisi palwanlarning siparliridur. **5** Ikki kəksüing huddi ikki maraldur, Nilupər arisida ozukliniwatқан jəronning koxkezəkliridəktur; **6** Tang atkuqə, Kələnggilər keqip yokiojuqə, Mən əzümni murməkkə teojoja, Məstiki dəngigə elip ketimən. **7** Sən pütünləy güzəl, i səyümlüküm, Səndə heq daq yoktur». **8** «Liwandin mən bilən kəlgin, i jərəm, Mən bilən Liwandin kəlgin — Amanah qokkisinidin qara, Senir həm Hərmon qokkisiridin, Yəni xirlar uwiliridin, Yilpizlarning taqliridin qara!» **9** «Sən kənglümni alamət səyündürdüng, i singlim, i jərəm, Kəzüngning bir ləp kiliq bilən, Boynungdiki marjanning bir tal həlkisi bilən, Kənglümni səyündürdüng. **10** Səning muhəbbəting nemidəgən güzəl, I singlim, i jərəm! Səning muhəbbətliring xarabtin xunqə xerin! Səning ətirliringning puriki hərқandaқ tetitkudin pəygidur!

11 Ləwliring, i jərəm, hərə kənikidək temitidu, Tiling astida bal wə süt bar; Kiyim-keqəkliringning puriki Liwanning purikidur; **12** Sən pəqətləngən bir baqdursən, i singlim, i jərəm! Etiklik bir bulak, yepiklik bir fontandursən. **13** Xahliring bolsa bir anarlik «Erən baqisi»dur; Uningda kimmətlik mewilər, Hənə sumbul əsümlükliri bilən, **14** Sumbullar wə iparlar, Kalamus wə kowzakdarqin, Hərhil məstiki dərəhliri, Murməkkə, muəttər bilən həmmə esil tetitkular bar. **15** Baqlarda bir fontan sən, Həyatlik sulirini beridoqan, Liwandin akidoqan bir bulaksən». **16** «Oyoqan, ximaldiki xamal; Kəlgin, i jənuftiki xamal! Mening beqim üstidin uqur ətkəy; Xuning bilən tetitkuliri sirtқа purak qaqidu! Səyümlüküm öz beojoja kirsun! Əzining kimmətlik mewilirini yesun!»

5 «Mən öz beqimoja kirdim, Mening singlim, mening jərəm; Murməkkəməni tetitkulirim bilən yiqdim, Hərə kənikimni həsilim bilən yedim; Xarabimni sütlirim bilən iqtim». «Dostlirim, yənglar! Iqinglar, kənglünglər halioqanqə iqinglar, i axik-məxuklar!» **2** «Mən uhlawatattim, biraқ kənglüm oyojaқ idi: — — Səyümlükümnin awazi! Mana, u ixikni keqiwatidu: — — «Manga eqip bər, i singlim, i amrikim; Mening pahtikim, mening oqubarsizim; Qünki bexim xəbnəm bilən, Qaqlirim keqidiki nəmlik bilən həl-həl bolup kətti!» **3** «Mən təkə kiyimlirimni seliwətkən, Qandaqmu uni yənə kiyiwalay? Mən putlirimni yudum, Qandaqmu ularni yənə buləjay?» **4** Səyümlüküm qolini ixik təkükidin tikti; Mening iq-baqliririm uningoja təlmürüp kətti; **5** Səyümlükümgə eqixqə koqptum; Qollirimdin murməkki, Barmaklirimdin suyuқ murməkki temidi, Taқakning tutkuqliri üstigə temidi; **6** Səyümlükümgə aqtim; Biraқ səyümlüküm burulup, ketip qəlojanidi. U səz kiloqanda rohim qikip kətkənidi; Uni izdidim, biraқ tapalmidim; Uni qakirdim, biraқ u jawab bərmidi; **7** Xəhərni aylinidoqan jesəqilər meni uqritip meni urdi, meni yarilandurdi; Sepillardiki kəzəqilər qümpərdəməni məndin tartiwaldi. **8** I Yerusalem kızliri, səyümlükümnəni tapsanglar, Uningoja nemə dəysilər? Uningoja, səyginin: «Mən muhəbbəttin zəiplixip kəttim! — dedi, dənglar». **9** «Səning səyümlüküngning baxqə bir səyümlüktin qandaқ artuқ yeri bar, I, ayallar arisidiki əng güzili? Səning səyümlüküngning baxqə bir səyümlüktin qandaқ artuқ yeri bar? — Sən bizgə xundaқ tapilioqanoju?» **10** «Məning səyümlüküm ap'ak wə parkirak, yürəklik əzimət, On ming arisida

tuojdæk kørünərliktur; **11** Uning bexi sap altundindur, Budur qaqliri atning yaylidæk, Taoj kaqisidæk qara. **12** Uning kəzliri ekınlar boyidiki pahtəklərdək, Süt bilən yuyulojan, Yarixikıda koyulojan; **13** Uning mənəziliri bir təxtək puraklık eşümlüktəktur; Ayniojan yekimlik güllüktək; Uning ləwliri nilupər, Ular suyuq murmækkini temitidu; **14** Uning kolliri altun turubilar, Iqigə beril yaqutlar kuyulojan. Qorsiki nəxixlik pil qixliridin yasalojan, Kək yaqutlar bilən bezəlgən. **15** Uning putliri mərmər tüvrüklər, Altun üstigə tiklənən. Uning salapiti Liwanningkidək, Kedir dərəhliridək kərkəm-həywətliktur. **16** Uning aqzi bəkmü xerindur; Bərhək, u pütünləy güzəldur; Bu mening səyümlüküm, — Bərhək, bu mening amrikim, I Yerusalem kızliri!»

6 «Sening səyümlüküng nəgə kətkəndu, Kız-ayallar arisida əng güzəl boluquqi? Sening səyümlüküng kəyərgə burulup kətti? Biz sən bilan billə uni izdəyli!» **2** «Mening səyümlüküm öz beojoja qüxti, Tetitku otyaxliklaroja qüxti. Baqlarda ozuklinixka, Nilupərləni yiojixka qüxti. **3** Mən mening səyümlükümningkidurmən, Wə səyümlüküm meningkidur; U öz padisini nilupərlər arisida bakıdu» **4** «Sən güzəl, i səyümlüküm, Tirzah xəhiridək güzəl; Yerusalemdək yekimlik, Tuqlarni kətürgən bir koxundək həywətliktursən; **5** Ah, kəzliringni məndin kətküzgin! Qünki ular mening üstümdin ojalib keliwatidu; Qaqliring Gilead teoqi baqlrida yatқан bir top eqkilərdəktur. **6** Qixliring yengila yuyuluxtin qikқан kırkilojan bir top koylardək; Ularning həmmisi koxkezək tuojkanlardindur; Ular arisida heqbiri kəm əməstur; **7** Qümbiling kəynidə qekiliring parqa anardur. **8** Atmix hanix, səksən kenizəkmü bar; Kızlar sanaksız; **9** Birək mening pahtikim, oqubarsizim bolsa birdinbirdur; Anisidin tuojulojanlar iqidə təngdaxsiz boluquqi, Əzini tuojquqining talliojnidur. Kızlar uni kərüp, uni bəhtlik dəp ataxti, Hanixlar wə kenizəklərmü kərüp uni mahtaxti». **10** «Tang səhər jahanoja kariojandək, Aydək güzəl, aydingdək roxən, illik kuyaxtək yoruk, Tuqlarni kətürgən koxunlardək həywətlik boluquqi kimdur?» **11** «Meojizlar beojoja qüxtüm, Jiloidiki gül-giyahlarni kərüxkə, Üzüm telining bihliojan-bihlimiojanlikini kərüxkə, Anarlarning qeqəklign-qeqəklimigənlikini kərüxkə; **12** Birək bilə-bilməy, Jenim meni kətürüp, Esil həlkimning jəng hərwiliri üstigə koyojanikən». **13** «Qaytkın, qaytkın, i Xulamit — Qaytkın, qaytkın,

bizning sanga kariojumiz bardur!» «Silər Xulamitning nemisigə kariojunglar bar?» «“Ikki bargah” ussuloja qüxkən waktididikdək uningoja kəraymiz!»

7 «I xahzadining kızı, Kəxliringdə sening kədəmliring nemidegən güzəl! Tolojojan yampaxliring gəhərlərdək, Qewər hünərwən kolining hüniridur. **2** Kindiking yumulak bir kədəhtur; Uning əbjəx xarabi kəm əməs; Qorsiking buoqday dəwisidur, Ətrapioja nilupərlər olixidu. **3** Ikki kəksüing ikki maraldək, jərənning koxkezikidur; **4** Boynung pil qixliridin yasalojan munardur; Kəzliring Bat-Rabbim kowuqi boyidiki Həxbon kəloqəkliridək, Burnung Dəməxkəkə kəraydiojan Liwan munaridəktur; **5** Üstüngdə bəxing Karməl teojidək turidu; Bəxingdiki ertümə qaqliring səsün rəngliktur, Padixah bədür qaqliringning məhbusidur. **6** I səyginim, huzurlar üqün xunqə güzəl, xunqə yekimliktursən! **7** Sening boyung palma dərihidək, Kəksüing üzüm oqunqilridəktur. **8** Mən: — «Palma dərihi üstigə qikқан, Xahlirini tutup yamiximən; Kəksiliring dərəkə üzüm tal oqunqilridək, Burnungning puriki almilardək, tanglayliringning təmi əng esil xarabdəktur...». **9** «...mening səyümlükümning gelidin silik ətüp, Ləwlər, qixlardin teyilip qüxsun...! **10** Mən mening səyümlükümningkidurmən, Uning təkəzzasi manga kəritilidu». **11** «I səyümlüküm, kəlayli, Etizlaroja qikayli; Yezilarda tünəp kəlayli, **12** Üzümzarlıkka qikxixka baldur orundin turayli, Üzüm tallirining bihliojan-bihlimiojanlikini, Qeqəklərləning eqilojan-eqilmiojanlikini, Anarlarning bərk urojan-urmiojanlikini kərayli; Axu yərdə muhəbbətlirimni sanga beojaxlaymən. **13** Muhəbbətgüllər axu yərdə öz purikini puritidu; İxiklirimiz üstidə hərhil esil mewa-qiwilər bardur, Yengi həm konimu bardur; Sən üqün ularni toplap təyyarladim, i səyümlüküm!»

8 «Ah, apamning kəksini xoriojan inimdək bolsang’idi! Seni talada uqritar bolsam, səyəttim, Wə heqkim meni kəmsitməytti. **2** Mən seni yetəkləyttim, Apangning əyigə elip kirəttim; Sən manga təlim bərtəting; Mən sanga tetitku xarabidin iqukzəttim; Anarlirimning xərbididin iqukzəttim. **3** Uning sol kəli bəxim astida bolatti, Uning ong kəli meni silaytti!». **4** «Silərgə tapilaymənki, i Yerusalem kızliri — «Uning wəqit-saiti bolmiojuqə, Silər muhəbbətni oyojatmanglar, kəzoqimanglar!» **5** «Daladin qikiwatқан bu zadi kim? Əz səyümlükigə

yəlinip?» «Mən alma dərihi astida seni oyotqanidim; Axu yərdə apang tolojak yəp seni dunyaəja qikarojanidi; Axu yərdə seni tuşkuqi tolojak yəp seni qikarojanidi». **6** «Meni kenglünggə məhürdək, Bilikinggə məhürdək baskaysən; Qünki muhəbbət ölümdək küqlüktur; Muhəbbətning kizojinixi təhtisaradək rəhimsiz; Uningdin qikқан ot uqkunliri, — Yahning dəhxətlik bir yalkunidir! (Sheol h7585) **7** Kəp sular muhəbbətəni eqürəlməydu; Kəlkünlər uni ojarқ kılalmaydu; Birs: «Əy-təəllukatlırimning həmmisini berip muhəbbətkə eriximən» desə, Undakta u adəm kixining nəziridin pütünləy qüxüp ketidu». **8** «Bizning kiqik singlimiz bardur, Biraқ uning kəksi yoқtur; Singlimizəja əqilər kəlgən künidə biz uning üqün nemə kılimiz?» **9** «Əgər u sepil bolsa, Biz uningəja kümüx munar salimiz; Əgər u ixik bolsa, Biz uni kedir tahtaylar bilən qaplaymiz». **10** «Əzüm bir sepildurmən, Həm mening kəksilirim munarlardəktur; Xunga mən uning kəz aldida hatirjəmlik tapқан birsidək boldum». **11** «Sulaymanning Baal-Həmonda üzümzari bar idi, Üzümzarini baəwənlərgə ijarigə bərди; Ularning həmmisi mewisi üqün ming tənggə apirip berixi kerək idi; **12** Əzümning üzümzarim mana mening aldimda turidu; Uning ming tənggisi sanga bolsun, i Sulayman, Xuningdək ikki yüz tənggə mewisini baқquqilarəja bolsun». **13** «Həy baqlarda turoquqi, Həmrəhlar awazingni angliəjusi bar; Mangimu uni anglatқuzəjaysən». **14** «I səyümlüküm, tez bolə, Jərən yaki yax buəjidək bol, Tetitқular taəjliri üstidə yügürüpl!»

Yəxaya

1 Uzziya, Yotam, Ahaz wə Həzəkıyalar Yəhudaşə padixah boləjan waqıtlarda, Yerusalem wə Yəhuda toqrisida, Amozning oşli Yəxaya kərgən oşayıbanə wəhıy-alamətlər: — **2** «I asmanlar, anglanglar! I yəzemin, kulak sal! Qünki Pərwərdigar səz eytti: — «Mən balılarnı beqip qong kıldim, Birak ular Manga asiylik kildi. **3** Kala bolsa igisini tonuydu, Exəkmü hoşayinining okurişə [mangidoşan yolni] bilidu, Birak Israil bilməydu, Öz həlkim heq yorutuləjan əməs. **4** Ah, gunahkar «yat əl», Kəbihlikni toplap əzigə yūkligən həlk, Rəzilləning bir nəslı, Nijis bolup kətkən balılar! Ular Pərwərdigardin yıraklıxip, «Israildiki Muşəddəs Boloşuqi»ni kəzigə ilmidi, Ular kəynigə yandı. **5** Nemixka yənə dumbalanəşunglar kelidu? Nemixka asiylik kiliwerisilər? Pütün baxlıringlar aşırip, Yürikinglar pütünləy zəiplixip kətti, **6** Bexinglardin ayioşinglarəşiqə saş yeringlar kəlmidi, Pəşət yara-jarahət, ixixik wə yiring bilən toldi, Ular tazilanmioşan, tengilmioşan yaki ularəşə heq məlhəm sürülmigən. **7** Wətininglar qəlləxti; Xəşərliringlar kəyüp wəyrənə boldi; Yəz-zemininglarnı bolsa, yatlar kəz aldینگlardila yutuwelıwatidu; U yatlar təripidin dəpsəndə kilinip qəllixip kətti. **8** Əmdi üzümzarəşə selinəşan qəllidək, Tərhəməklikkə selinəşan kəpidək, Muşəşirigə qūşkən xəşərdək, Zionning kizi zəip kəlduruldi. **9** Samawi kəşunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar bizgə azəşinə «kəldisi»ni kəldurmioşan bolsa, Biz Sodom xəşirigə oşxap kəlattuk, Gomorra xəşirining həlioşə qūşxup kəlattuk. **10** I Sodomning həkümranlıri, Pərwərdigarning səzini anglap kəşunglar, «I Gomorraning həlki, Hudayimizning kanun-nəşihitigə kulak selinglar! **11** Silər zadi nemə dəp Manga atap nuroşunlioşan kurbanlıklarnı sunisilər?» — dəydu Pərwərdigar. — «Mən kəydürmə kəşkar kurbanlıkinglardin, Bərdək malning yaşlıridin toşup kəttim, Buşilar, paşklanlar, tekiləning kanlıridin heq hursən əməşmən. **12** Silər Mening aldimoşə kirip kəşginglarda, Silərdin hoşlaywanlırimni xundək dəssəp-qəşləşni kim tələp kilioşan? **13** Bihudə «axlık hədiyə»lərnı elip kelixni boldi kilinglar, Huxbuy bolsa Manga yirginqlik bolup kəldi. «Yengi ay» heytlıri wə «xabat kün»lırigə, Jamaət ibadət sorunlırioşə qəşirilixlarəşə — Kışkisi, kəbihlikte ətküzilgən daşduşşilik yioşilixlarəşə qidoşuqilikim kəlmidi. **14** «Yengi ay» heytینگlardin, bekitilgən

heyt-bayriminglardin kəlbim nəprətlinidu; Ular manga yūş bolup kəldi; Ularını kətürüp yūrixtin qarqap kəttim. **15** Qəşunglarnı kətürüp duəşə yayəşininglarda, Kəşümni silərdin elip kəşimən; Bərhək, kəşləp dualarnı kilioşinglarda, anglimaymən; Qünki kəşilinglar kəşəşə boyaldi. **16** Əşinglarnı yuyup, paşkinglar; Kışmixlıringlarning rəşillikini kəz aldimdin neri kilinglar, Rəşillikni kışixtin qəşunglarnı üzinglar; **17** Yahşilik kışixni əşininglar; Adillikni izdənglar, Zomigərləşə tənbih beringlar, Yetim-yesirlərnı nəhəklikşin halas kilinglar, Tul hotunlarning dəwasini soranglar. **18** Əmdi kelinglar, biz munazirə kışixaylı, dəydu Pərwərdigar, Siləning gunahinglar kış-kışil bolsimu, Yənilə kəşdək akıridu; Ular kışil kuruttək tok kışil bolsimu, Yungdək ap'ak bolidu. **19** Əşə itaətəməş bolup, anglišanglar, Zemindiki esil məşsulattin bəşrimən bolisilər; **20** Birak rət kışilp yūş əşisənglar, Kiliş bilən uşukturulisilər» — Qünki Pərwərdigar Öz əşzi bilən xundək dəşən. **21** Sadik xəşəş kəşdəkmü paşixə bolup kəldi!? Əşlidə u adalət bilən toloşanıdi, Həkkanıylik uni makan kilioşanıdi, Birak həşir kəşillar uningda turuwatidu. **22** Kūmūşing bolsa daxkəşə aylinip kəldi, Xəşəşəşə su arilixip kəldi; **23** Əmirlıring asiylik kilioşuqılar, Oşriləşəşə ulpət boldi; Ularıning həşbiri paşioşə amrak bolup, Soşə-salamlarnı kəşləp yūrməktə; Ular yetim-yesirlər uşün adalət izdiməydu; Tul hotunlarning dəwəsi ularning aldioşə yətməydu. **24** Xunga — dəydu samawi kəşunlarning Sərdari boləjan Rəş Pərwərdigar — Yəni Israildiki kudrət İşisi eytidu: — Mən kışxəndilirimni [jəşalap] puhadin qışimən, Dūşməşlırimdin kışas alimən; **25** Qəşümni uştinggə təşküzüp, Seni tawlap, səndiki daxkəşni tələkūş tazılayməş, Səndiki barlık ariləşmilarnı elip taxlayməş. **26** Həkümran-səşakşilinglarnı əşwalkidək, Məşlıhetqilinglarnı dəşləptikidək həşəşə kəltürimən. Keyin sən «Həkkanıylikning Makani», «Sadik Xəşəş» — dəş atılaş. **27** Əmdi Zion adillik bilən, Wə uningəşə kəştip kəşgənlər həşkanıylik bilən kutkuzulup həş kilinidu. **28** Birak əşiyələr wə gunahkarlar birdək uşukturulidu, Pərwərdigardin yūş əşigūşilər bolsa həşak bolidu. **29** Xu qəşdə silər təşna boləjan dub dəşəşlıridin nomus kışisilər, Tallioşan başlardin hijil bolisilər. **30** Qünki əşinglar huddi yəşurmaklıri kurup kətkən dub dəşihidək, Susiz kuruk bir başdək bolisilər. **31** Xu küni küqi barlar otqə xəş piliki, Ularıning əşri bolsa, uşkūş bolidu; Bular həş

ikkisi tængla k y p ketidu, Ularni  q r xk  heqkim qikmaydu.

2 Bular Amozning  ojli Yəxaya Yerusalem w  Yəhuda to risida kerg n kalamdur: — 2 Ahir zamanlarda, P rw rdigarning  yi jaylaxqan ta j ta jlarining bexi bolup bekitilidu, H mm  deng-egizlktin üstün k lip k t r lidu; Barlik əllər uning ja qarap ek j kelixidu. 3 Nuro un h lk-millətlər qik j bir-birigə: — «Kelinglar, biz P rw rdigarning te j ja, Yakupning Hudasining  yig  qik ayli; U  z yolliridin bizg   gitudu, Biz Uning t rikilirid  mangimiz» — deyixidu. — Q nki qanun-yolyoruk Ziondin, P rw rdigarning s z-kalami Yerusalemdin qikidid n bolidu. 4 U əllər arisida h k m qikiridu, Nuro un h lk larning h k-nah klirig  kesim k lidu; Buning bilən ular kiliqlirini sapan qixliri, N yzilirini or jak k lip sokuxidu; Bir  l y n  bir  lg  kiliq k t rm ydu, Ular həm y n  uruxni  g nm ydu. 5 — «I Yakup j m tidikil r, Kelinglar, P rw rdigarning nurida mangayli!». 6 — Sən  z həlqing bol jan Yakup j m tini taxlap qoydung; Q nki ular xərktiki hurapatlar bilən toldurildi; Ular Filistiy rd k p l salidu; Ular q t llikl r bilən k l tutuxidu; 7 Zemini bolsa altun-kümüxkə tolup k tti; Baylikliri t gim s; Y r-zemini atlar jimu tolup k tti, J ng h rwiliri həm t gim s; 8 Zemini butlar bil nmu lik bolup k tti; Ular  z k lliri bilən yasioqanlirio ja, Barmakliri bilən x kill nd rg nligig  s jd  k lixidu. 9 Xuning bilən puqralar egild r lidu, M tiw rl rmu t w n k linidu; Sən ularning kəddini ruslimays n həm heq k q r m k lmays n. 10  mdi P rw rdigarning w h xitidin, H ywisining xan-x ripidin  z ngni qaqr, [Hada] taxlar iqig  kiriwal, Topa-qanglar iqig  m k wal! 11 Q nki ad mning təkəbbur k zliri y rg  karitilidu, Insanlarning h kawurluk  p s k linidu; Xu k nid  yalo uz P rw rdigarla üstün d p m dh yiliniidu. 12 Q nki samawi kəoxunlarning S rdari bol jan P rw rdigarning xundək bir k ni t yyar turidu: — Xu k ni h rbir təkəbbur w  m m danlarning  stig ,  zini yukiri sanoqanlarning  stig  q xidu (Xuning bilən ularning h mmisi p s k linidu!), 13 Xuningd k Liwanning egiz, pələkkə yetidid n barlik kedir d r hlirining  stig , Baxandiki barlik dub d r hlirining  stig , 14 Egiz ta jlarining h mmisig , Yukiri k t r lg n barlik dengl rning  stig , 15 H rbir h yw tlik munarning  stig , H rbir must h k m sepilning  stig , 16 Tarxixniki h rbir soda kemisining  stig , Xund kla barlik

g z l kem  g wdisining  stig  xu k ni q x xk  t yyar turidu. 17 Ad ml rning k rangliki t w n k linip q x r l p, Insanlarning t k bburlik  p s k linidu, Xu k nid  yalo uz P rw rdigarla  st n d p m dh yiliniidu. 18 Butlar bolsa h mmisi k zdin yokilidu. 19 P rw rdigar y rni d hx tlik silkind r xk  ornidin turidid n qa jda, Ular  zlrini Uning w h xitidin, Uning h ywisining xan-x ripidin qaqrurp, Hada tax  jarlirining iqig , Y r y zidiki engk rl rg  kiriwalidu; 20 Xu k nid  kixil r  zig  qokunuxk  yasioqan k m x butliri w  altun butlirini kari ju qaxqanlaro ja w  x p rangl rg  taxlap beridu; 21 P rw rdigar y rni d hx tlik silkind r xk  ornidin turidid n qa jda, Ular  zlrini Uning w h xitidin, Uning h ywisining xan-x ripidin qaqrurp, Hada tax qaklirining iqig , Yarlarning yeriklirio ja kiriwalidu; 22  midinglarni n pisi dimiojidila turidid n insandin  z nglar, Q nki insan zadi nem  idi?!

3 Q nki, qara! Samawi kəoxunlarning S rdari bol jan R b P rw rdigar, Yerusalem w  Y huda ja kuwwət w  y l nq k bol jan [barlik n rsilarni yok k lidu], — Yəni kuwwət bol jan pütkül ax-nan, Y l nq k bol jan h mm  su, 2 Palwan w  l xk r, Sotqi w  p y t mb r, Palqi w  aqsak l, 3  llik bexi, m tiw r w  m slih tqi, H n rw n ustilar w  jadu k loquqilarni yok k lidu. 4 — «[Ularining ornio ja] yaxlarni  m ldar k lim n, B thuy balilar ularning üstidin idarə k lidu. 5 Puqralar bir-birini ezidu, H rbiri k oxnisi t ripidin ezilidu; Balilar kerilaro ja, Mutt h ml r m tiw rl rg   d psizlik k lidu; 6 Xu k ni birsi ata j m tidiki kerindixini tutuwelip, uning ja: — «Sizning kiyim-keqikingiz bar; bizg  yetəkqi bolung, bu harabilər k lingiz astida bolsun», — d ydu; U jawabən k lini k t r p [k s m iqip]: «D rdinglaro ja d rman bolalmaym n;  y mdimu ya ax-nan ya kiyim-keq k yok; Meni h lk   yet kqi k lmanglar!» — d ydu. 8 Q nki Yerusalem putlixidu-q xk nlixidu, Yəhuda bolsa yikilidu; S w bi, ularning tili w  ill tliri P rw rdigaro ja qarxi qik j, X r p Igisining k zliri aldida isyankarlik k ldi. 9 Ularining qirayi əzlrigə qarxi guwahlik beridu; Ular Sodom x hirid k gunahini heq yoxurmay, Oquq-axkara jakarlaydu. Ularining jenio ja way! Ular yamanlikni  z bexio ja q x rg n! 10 H kqaniylaro ja eytkinki, Ular aman-es nlik  turidu, Ular  z  mlirining mewisini y ydu; 11 Rəzillərgə way! Bexio ja yamanlik q xidu, Q nki  z k li bilən k loqanliri  zig  yanidu. 12 Mening

halkimdə bolsa, balilar ularni har kilidu, Ayallar ularni idarə kilidu; I halkim! Silərni yetəkləwatkənar silərni azduridu, Ular mangidiojan yolliringlarni yok kilidu. **13** Pərwərdigar Əz dəwasini soraxqa orun alidu, Həlk-millətlər üstidin həküm qikirixqa ərə turidu; **14** Pərwərdigar Əz həlkining əksəkalliri wə əmirliiri bilən dəwalixip, ularoja: — Üzümzarni yəp tügətkənlər silər özünglər, Ajiz məminlərdin aləjan olja öyünglərdə yatidu, dəydu. **15** — Silərninğ həlkimni axundək ezip, Ajiz məminlərninğ yüzliirigə dəssəp zadi nemə kəlojininglər? — dəydu samawi kəoxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar. **16** Pərwərdigar yənə mundək dedi: — «Zion kiz-ayalliri təkəbburluk kəlip, Kəx-kirpiklirini süzup, Kəzliirini oynitip, naz kəlip taytanglixip, Putliirini jildirilitip mengip yürixidu; **17** Xunga Rəb Zion kiz-ayallirining bəx qəkkilirini taz kilidu, Pərwərdigar ularning uyat yerliirini eqiwetidu». **18** Axu küni Rəb ularni güzəllikidin məhrum kilidu; — Ularning oxuk jildirakliirini, Bəx jiyəklirini, ay xəkəllik marjanliirini, **19** Həlkilirini, biləzükliirini, qümpərdə-qəqwanliirini, **20** Romallirini, oxuk zənjlirini, potilirini, ətirdanliirini, tiltumərlirini, **21** Üzükliirini, burun həlkilirini, **22** Həytlük tonliirini, yopukliirini, pürkənjilirini, həmyanliirini, **23** Əynəkliirini, ap'ək iq kəynəkliirini, səllilirini wə tor pərdilirining həmmisini elip taxlaydu. **24** Əmdi xundək boliduki, Ətir purikining ornioja bətbuyluk; Potining ornida arəjamqa, Qiraylik yasiojan qəqlirining ornida taz bəxi, Kelixkən tonning ornida bəz rəhtlər, Güzəllikining ornida daəqmal taməjisi bolidu. **25** Səning yigitliirinq kəliqlinip, Bəturliirinq jəngdə yikilidu. **26** [Zionning] kəwukliiri zar kətürüp matəm tutidu; U yalinqəqlənojan həlda yərgə olturup qəlidu.

4 Xu küni yəttə ayal bir ərni tutuwəlip, uningdin: — «Biz əz nemimizni yəymiz, əz kiyim-kəqəklirimizni kiyimiz; pəkət bizni rəswəliktin haləs kəlix üqün, bizni namingizoja təwə kəlixingizni ətünimiz!» — dəydu. **2** Xu küni «Pərwərdigarning xəhi» uning güzəlliki həm xəripini kərsətküqi bolidu, Zəmin bərgən mēwə bolsa, Kəqip kətuləjan Israildikilərgə xəhərət wə güzəllik kəltüridu. **3** Həm xundək ix boliduki, Zionda qəlojanlar, Yerusəlemdə tohtitəlojanlar, Yəni Yerusəlemdə həyat dəp tizimlənojanlarning həmmisi pak-mukəddəs dəp atilidu. **4** Xu qəqda Rəb adalət yürügüzgüqi rəh həm kəydürgüqi rəh bilən, Zion kizliirining pasiklikini yuyup, Yerusəlemning kən daəqlirini tazilaydu. **5** Xu qəqda Pərwərdigar kündüzdə Zion təoqidiki hərbiy əy,

Xundəkla bərlük ibadət sorunlarning üstigə is-tütək wə bulut, Kəqta bolsa ot yəlkunining julasini yaritidu; Qünki xən-xəwəpning üstidə sayiwən bərl bolidu. **6** Xu küni, kündüzdə tomuz issikqa sayə kilidiojan, Hətərdin panəhlinidiojan, bəran-yaməjurləroja daldə bolidiojan bir sayiwənlik kəpə bolidu».

5 Mən əz səygən yarimoja, Məning səyümlüküm üqün əz üzümzari toərluluk bir küy eytip bəy; Səyümlükümning munbət bir dəng üstidə üzümzari bərl idi; **2** U həmmə yerini koləp taxlarni elip taxlidi, Əng esil üzüm teli tikti; U üzümzərlə otturisioja kəzətitəx munari səldi, Üzümzərlə iqidimu xərap kəlqiki kəzdi, Andin üzümzin yəhxi həsul kütti; Bərlək buning ornioja, üzümzərlə aqqik üzümlərnilə bərdi. **3** Kəni, i Yerusəlemdikilərlə wə Yəhədaning adəmliri, Mən bilən üzümzərlərninğ otturisidin həküm qikiringlər! **4** Məning üzümzərləmdə kəlojudək yənə nemə ixim qəldi? Yəhxi üzümlərnə kütkinimdə, Nəmixkə pəkət aqqik üzümnilə qikirip bərdi? **5** Əmdi həziri Əz üzümzərlərnə nemə kilidiojinimni silərgə eytip bəy: — Uning qitləklirini elip taxlaymən, u yutuwetilidu; Uning tamlirini qəkip əqlitimən, u qəylinidu. **6** Mən uni qəllükə aylandurimən; Həqkim uni qətap-putəp, pərwix kilməydu; Jiojanlar wə tikənlər uningdə əsüp qikidu; Bulutləroja uning üstigə həq yəmojurlə yəoqdurmənglər dəp buyruymən. **7** Qünki samawi kəoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning üzümzari — Israil jəməti, Uning huxəlliki boləjan əsümlük bolsa — Yəhədadikilərdur; U adalət mewisini kütəkən, Bərlək mənə əmdi zulum kərdi; Həkkəniylikni kütəkən, Bərlək mənə əmdi nələ-pəryad boldi! **8** Həklərgə həq orun qəldurməy əyni-əyğə, etizni-etizoja uliojanləroja way! Əzünglərnə yəlojuz zəmində qəldurməqiməsilər? **9** Samawi kəoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar məning kəlikimoja mundək dedi: — «Kəpligən əylər, Dərwəqə həywətlük, həxəmətlük əylər adəməzətsiz, hərəb bolidu. **10** Bərhək, kərik moluk üzümzərlə pəkət altə küp xərab bəridu, Ottuz kürə dan bolsa pəkət üq kürə həsul bəridu. **11** Məy iquxkə əldirəp tang atkəndə ornidin turojanləroja, Kərangəju qüxixigə kəriməy, xərabtin kəyp boləquqə bəsiplə olturojanləroja way! **12** Ularning ziyəpətliridə qiltərlə wə lira, təmbur wə nəy, xərabmū bərl; Bərlək ular Pərwərdigarning kəlojanliirioja wə kəl ixlirioja həq etiwərlə kilməydu. **13** Xu səwəbtin əz həlkim bilimdin həwərsiz boləjanlikni tūpəylidin sürgün bolup kətidu; Esilzədliri eqirkiqip,

Pukraliri ussuzluktin qurup ketidu. **14** Xunga tæhtisara næpsini yoqinitip, Aozini hang aqidu; Ularning xæhrætliri, top-top adæmliri, kikas-süræn ketürgüqiliri wæ næqmæ oynioquqiliri birakla iqigæ qüxüp ketidu. (Sheol h7585) **15** Pukralar egildürilidu, Metiwærlærmu tæwæn kilinidu, Tækæbburlarning kæzliri yergæ karitilidu; **16** Birak samawi koxunlarning Særdari bolojan Pærwærdigar adalæt yürgüzginidæ üstün dæp mædhijilinidu, Pak-mukæddæs bolouqi Tængri hækkaniylikidin pak-mukæddæs dæp bilinidu. **17** Xu qaşda kózilar öz yaylaklirida turojandæk otlaydu, Musapirlarmu baylarning wæyrænæ öyliridæ ozuklinidu. **18** Kæbihlikni aldæmqilikning yipliri bilæn, Gunahni harwa arojamqisi bilæn tartkanlaroja way! **19** Yæni: «[Huda] aldirisun! Ixilirini Özi ittikræk ada kilsun, Xuning bilæn biz uni kærælæymiz! «Israildiki Mukæddæs Bolouqi»ning niyæt kilojini yekinlixip ixka axurulojay, Biz uni biliwalayli!» — degænlærgæ way! **20** Yamanni yahxi, yahxini yaman degüqilærgæ, Karangoulukni nurning, nurni karangoulukning ornioja koyouqularoja, Aqqikni tatlikning, tatlikni aqqikning ornioja koyouqularoja way! **21** Özlirini dana dæp qaşliojanlaroja, Öz næziridæ æzilirini ækillik dæp kariojanlaroja way! **22** Xarab iqixkæ batur bolojanlaroja, Hærakni æbjæx kilixta kæhriman bolojanlaroja, **23** Yæni para üqün ræzillærni aklap, Xuning bilæn hækkaniylarning adalitini ræt kilouqularoja way! **24** Xunga, ot yalkunliri samanlarni yutuwætkændæk, Yalkunlarda mænggænlær solixip yokalojandæk, Ularning yiltizliri qirip ketidu, Gül-qeqækliri qang-tozangdæk tozup ketidu; Qünki ular samawi koxunlarning Særdari bolojan Pærwærdigarning yolyoruk-qanunini qætkæ kaşkan, Israildiki Mukæddæs Bolouqining söz-kalamini kæzgæ ilmiojanidi. **25** Xunga Pærwærdigarning oşæzipi Öz hælkigæ karap kaynaydu, U ularoja karap kolini ketürüp, ularni urup yikitidu. Taşlar tæwrinip ketidu; Ölüklær æhlætlærdæk koqilar otturisida dæwæ-dæwæ bolidu. Muxundæk ixlar bolsimu, Uning oşæzipi yænila yanmaydu, Soşojan koli yænila kayturulmay turidu. **26** U yiræktiki ællærni qakirip tuşoni ketüridu, U yær yüzining qæt yakisidin bir ælni üxkirtip qakiridu; Mana ular tezdin aldirap kelidu! **27** Ulardin heqbiri qarqap kætmaydu, Putlixipmu kætmaydu. Heqbiri mügdimæydu, uhlamaydu, Baoşliojan bælwaşliridin heqbiri boximaydu, Qoruklirining boşkuqliridin heqbiri üzülmæydu; **28** Ularning okliri ittik, Barlik

okyalirining kiriqliri tartilip tæyyar turidu, Atlirining tuyakliri qakmaq texidæk bolidu, [Jæng harwilirining] qakliri koyuntæzdæk aylinidu; **29** Ularning hærkiræxliri xirningkidæk bolidu, Ular arslanlardæk hærkirixidu, Dærwæqæ, ular owoja erixkændæ oşaz-oşuz kilip hærpixidu; Owni kutkuzoşudæk heqkim bolmay, Ular uni elip ketidu. **30** Xu küni ular dengizlar hærkürigændæk owoja hærkirixidu; ægær biræsi yær-zeminioja karioşudæk bolsa, Pæşæt karangouluk, dærd-ælmnila kæridu! Hærkandæk nur bulut-tuman tæripidin oşuwalixidu.

6 Uzziya padixah ælæmdin ætkæn yili mæn Ræbni kærdüm; U intayin yukiri ketürülgæn bir tæhtæ olturatti; Uning toni mukæddæs ibadæthænioja bir kælgenidi. **2** Uning üstidæ saraflar pærwaz kilip turatti; Hærbirining altæ tal kaniti bar idi; Ikki kaniti bilæn u yüzini yapatti, Ikki kaniti bilæn u putini yapatti, Wæ ikki kaniti bilæn u pærwaz kilip turatti. **3** Ulardin biri baxka birsigæ: — «Samawi koxunlarning Særdari bolojan Pærwærdigar, mukæddæs, mukæddæs, mukæddæstur! Barlik yær yüzi uning xan-xæripigæ tolojan!» — dæp tolawatatti. **4** Towliouqining awazidin dærwazining kexækliri tæwrinip kætti, Öy is-tütæk bilæn kaplandi. **5** Xuning bilæn mæn: — «Özümgæ way! Mæn tügæxtim! Qünki mæn læwliri napak adæmmæn hæm napak læwlik hælk bilæn arilixip turup, öz kezüm bilæn Padixahqa, yæni samawi koxunlarning Særdari bolojan Pærwærdigaroja karidim!» — dedim. **6** Xuning bilæn saraflardin biri kolida kurbangahtin bir qoşni lahxigiroja kisip elip, yenioja uqup kældi; **7** u uni aozimioja tægküzüp: — «Mana, bu læwliringgæ tægdi; sening kæbihliking elip taxlandi, gunahning kafaræt bilæn kæqürüm kilindi» — dedi. **8** Andin mæn Ræbning: — «Mæn kimni æwætımæn? Kim Bizgæ wækil bolup baridu?» degæn awazini anglidim. Xuning bilæn mæn: — «Mana mæn! Meni æwætkæysæn» — dedim. **9** Wæ U: «Barojin; muxu hælkqæ mundæk dæp eytkin: — «Silær anglaxni anglaysilær, biræk qüxænmeysilær; Kærüxni kærüsilær, biræk bilip yætmeysilær. **10** Muxu hælkning yürikini tax kilojin; Ularning kulaklirini eoşir, Kæzilirini kor kilojin; Bolmisa, ular kæzliri bilæn kærælæydişojan, Kulik bilæn angliyalaydişojan, Kængli bilæn qüxinælæydişojan kilinip, Yolidin yandurulup saşaytilojan bolatti». **11** Andin mæn: — «Ræb, bu æşwal kaşanoşiqæ dawamlixidu?» — dæp soriwidim, U jawabæn: — «Ta xæşærlær harab kilinip aşalisiz, Öylær adæmzatsiz, Zemin pütünlæy qelgæ aylinip bolouqa, **12**

Pərwərdigar adəmlirini yiraklaroşa yotkəp, Zemindiki taxliwetilgən yərlər kəp boluquqə bolidu» — dedi. **13** «Həlbuki, zeminda adəmlərninğ ondin birila qəlidu; Ular [zeminə] qəytip kelip yənə yutuwetilidu, Kesilgən bir dub yaki arar dərihining kətikidək bolidu; Kətək bolsa «muqəddəs nəsil» bolur.

7 Yəhuda padixahı Aħaz (Uzziyaning nəwrisi, Yotamning oqlı) təhtkə olturoqan künliridə, mundaq ix boldi: — Suriyaning padixahı Rəzin wə Israil padixahı Rəmalıyaning oqlı Pıkaħ Yerusalemoşa karxi jəng kildi, lekin üstünlükkə erixəlmidi. **2** Dawutning jəmətigə: — «Suriyə Əfraim bilən ittıpaqlıxip birləxmə koxun kurdi» — degən həwər kəldi. Xuning bilən padixah jəmətidikilərninğ kəngli wə həlkəninğ kəngli ormanlar xamalda silkinip kətkəndək silkinip kətti. **3** Andin Pərwərdigar Yəxayaşa mundaq dedi: — «Sən wə oqlunğ Xear-Jaxub qıqıp, kir yuquqılarninğ etizininğ boyidiki yoloşa, yukiri kəlqək norininğ bexioşa berip, axu yərdə Aħaz bilən kəruixkin. **4** Sən uninqoşa: — «Sən eħtiyat bilən kənglünğni tok tut! Bu ikki kəyməs otkəxninğ kətikidin, yəni Rəzin həm Suriyaning wə Rəmalıyaning oqlıninğ dəxti-şəzəpliridin kərkəma, yürəkzadi bolup kətmə! **5** Qünki Suriyə, Əfraim wə Rəmalıyaning oqlı seni kəstləp: — **6** «Biz Yəhudaşa besip kirip, parakəndiqilik tuşdurup, əzimiz üqün talan-taraj kılıp, uninqoşa bir padixahni, yəni Tabəalning oqlını tikləyli!» degənidi. **7** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Bu səz akmaydu, heq əməlgə axmaydu; **8** Qünki Suriyaning bexi Dəməxk xəħiri wə Dəməxk xəħirininğ bexi Rəzindur, halas; Wə atmix bəx yil iqidə Əfraim xundak bitqit boliduki, ularni «bir həlk» degili bolmaydu; **9** Wə Əfraimning bexi Samariyə xəħiridur, Samariyə xəħirininğ bexi Rəmalıyaning oqlidur, halas; Silər bularoşa ixənmisənglar, mustəħkəmlənməysilər» — degin». **10** Pərwərdigar yənə Aħazoşa səz kılıp: — **11** «Əzüng üqün bexarət sora; məyli yərninğ tegidə yaki pələkninğ kəridə bolsun sorawər» — dedi. (Sheol h7585) **12** Birək Aħaz jawabən: «Mən həm sorimaymən həm Pərwərdigarni sinəkta koymaymən» — dedi. **13** Andin [Yəxaya]: — Əmdi i Dawut jəmətidikilər, anğlap koyunğlar, adəmlərninğ səwr-takitinı koymioşinğlarnı az dəp, silər Hodayimning səwr-takitinimu koymioşiliwatamsilər? **14** Xunga Rəb Əzi silərgə bir bexarət beridu: — Mana, pək kiz həmilidar bolup bir oşul tuşidu; u uninq ismini «Immanuel» dəp ataydu. **15** Yəhxilikni tallap,

yamanlikni rət kılıxni bilgüqə u pixlak wə bal yəydu. **16** Qünki bu yax bala yəhxilikni tallap, yamanlikni rət kılıxni bilgüqə, sən nəprətlinidioşan bu ikki padixahning yər-zeminliri taxlinip qəlidu. **17** Qünki Pərwərdigar sening wə atangning jəmətigə Əfraim Yəhudadin ayriloşan kündin buyan bolup bəkmioşan kəttik künləni qüxüridu. U künlər bolsa Asuriyaning padixahidin ibarəttur! **18** Xu küni Pərwərdigar Misirning pinħan erikliridiki paxilarnı wə Asuriyədiki həriləni üxkirtip qəkiridu; **19** ularning həmmisi kelip hər bir hilwət jiloşlaroşa, taxlarninğ hər bir araqlirioşa, həmmə yantaklaroşa wə həmmə yaylaklaroşa oşuzidə kənuşidu. **20** Axu küni, Rəb Əfrat dəryasining nerisidin ijarigə aloşan bir ustira bilən, yəni Asuriyə padixahı bilən qaq qüxüridu; muxu ustira bəxning qeqini, putning tüklirini wə saqəlnimu qüxürüp oşirdaydu; **21** xu künlərdə bir kixi yax bir siyir wə ikki koy bəkidu, **22** ularning xunqə kəp süt bərginidin u serik may yəydu; dərwəkə, zeminda qəloşanlarninğ həmmisi serik may wə bal yəydu. **23** Wə xundak boliduki, hər teli bir kümüx tənggigə yaraydioşan, ming teli bar üzümzarlik boləşan hər bir jay jioşanlikka wə tikkənlikkə aylinip ketidu; **24** Axu yərgə adəmlər pəkət okya kətürüp kelidu, qünki pütkül zemin jioşanlikka wə tikənlikkə aylinip ketidu. **25** Ilgiri kətmən qepiloşan hər bir taşlik jiloşlaroşa bolsa, — ular u yərlərgə jioşanlardin wə tikənlərdin kərkəp barmaydu; Bu yərlər pəkət kalilarnı otlitidioşan, Koylar dəssəp-qəyləydioşan jaylar bolup qəlidu, halas.

8 Pərwərdigar manga: — «Qong bir tahtayni kolunğoşa elip, enik hərplər bilən: — «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp yazoşin» — dedi. **2** Mən xundak kılıp əzümgə «ixənqlik guwahqılar» süpitidə muxuni hatiriləxkə kahin boləşan Uriya wə Yərebəkiyaning oqlı Zəkəriyani qəkiriwaldim. **3** Andin mən ayal pəyoşəmbər bilən billə yattim. Xundak kılıp u həmilidar bolup, bir oşul tuşdi. Xuning bilən Pərwərdigar manga: — «Uning ismini «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp atioşin; **4** qünki bala «Dada, apa» dəp qəkirixni bilgüqə, Dəməxk baylikliri wə Samariyədiki olja Asuriyə padixahı təripidin bulap elip ketilidu» — dedi. **5** Pərwərdigar yənə manga səz kılıp mundaq dedi: — **6** «Muxu həlk Xiloah əstingidiki ləzən ekıwatқан sularnı rət kılıp, Ularning ornida Rəzin wə Rəmalıyaning oqlidin hursən boləşaqka, **7** Xunga mana, Rəb ularning üstigə dolkunlap aқidioşan, əlwək Əfrat dəryasining sulirini,

— Yəni Asuriyəning padixahini toluq həywə-xəhriti bilən elip kelidu; U dəryadək barlıq erik-əstəngliridin texip ketidu, Həmmə kiroqaklırini bəşüp taxlaydu; **8** U taki Yəhudaşiqə xiddət bilən texip, hətta boynioşiqə kelidu; U qanatlırini yayoqanda pütkül zeminingoşa sayə bolup qüxidu, i Immanuel! **9** — Şəzəpliniweringlar, i əllər, biraq sundurulisilər! Jahanning barlıq qət jaylırni kulaq selinglar! [Jəng üqün] belinglarni başlaweringlar, sundurulisilər! [Jəng üqün] belinglarni başlaweringlar, sundurulisilər! **10** Pilaninglarni tüziweringlar, u bikaroşa ketidu; Məslihətinglarni kiliweringlar, umu akmaydu; Səwəbi — Immanuel!». **11** Qünki Pərwərdigar küqlük kəlini manga təgküzüp, Mening bu həlkning yolida mangmaslikimoşa yolyoruk berip, mundak səz kildi: — **12** «Muxu kixilər kəp ixlarda «suyikəst bar» desə, silər bolsanglar «suyikəst bar» dəp yürmənglar; Ularning kərkkinidin silər kərkmənglar, Yaki heq wəhimigə qüxmənglar; **13** Pəkət samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarni həmmidin üstün dəp bilinglar; U silərnin Kərkkiəşinglar bolsun, Silərnin wəhimənglar bolsun! **14** U bir mukəddəs panahgah bolidu, Həmdə İsraildiki ikki jəmət üqün putlikaxang tax, adəmnə yikətidioşan kəram tax, Yerusalemdikilər üqünmu kiltak wə tapantuzak bolidu; **15** Ulardin kəplər [Uningoşa] putlixip, yikilip, yanjilip, kiltakka qüxüp, əsirgə elinidu». **16** — «Bu guwahnamini yəgəp, Təwrat kənunini mening muhlisirim arisida pəqətləp kəyoşin. **17** Mən bolsam, yüzini Yəqub jəmətidin yoxuruwatқан Pərwərdigarni kütimən; Wə mən Uni təlmürüp saklaymən. **18** Kəranglar, manga wə Pərwərdigar manga bərgən balilaroşa, Biz Zion teoşini Əz makani kəloşan samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar İsrailda namayan kəloşan bəxarət wə kəramətlərnin süpitidurmiz». **19** — Baxkılar silərgə: — «Biz wiqir-wiqir, gudung-gudung kəlidioşan «əwəhlarni qəkiroşuqi»lar wə dahanlardin yol soraylı» — desə, silər jawab berip: — «Bir həlkning əz Hudasini izdəp yol sorixi kərak əməsmu? Tiriklərnin əlüklərdin yol sorixi toşqrimu?!» — dənglar. **20** — Təwrat kənuni wə guwahnamə əsas kəlinsun! Muxularni əsas kəlip səz kəlmisa, ularoşa tang nuri qüxməydu! **21** Əksiqə, ular kəşiloşan, aq həlda zeminni kəzip yürixidu; aq kəloşan qəşda, ular şəzəpliniş asmanoşa kərap, padixahini həm Hudasini kəroşap tillaydu; **22** ular yərgə kərisa, mana, japa-muxəkəkət, kərangəşu-zulmət, həsrət-nadamət

wə parakəndiqilik turidu; Ular kəp-kərangəşulukkə həydiwetilidu.

9 Biraq, həsrət-nadamətə kəloşanlaroşa zulmət boliwərməydu; U ətkən zamanlarda Zəbulun zemini wə Naftali zemini har kəlduroşan; Biraq kəlgüsida U muxu yərnə, yəni «yat əllərnin makani» Galiliyəgə, jümlidin «dəngiz yolu» boyidiki jaylar wə İordan dəryasining kərxə kəroşaklırioşa xan-xəhət kəltüridu; **2** Kərangəşulukkə mengip yürgən kixilər zor bir nurni kərdi; Əlüm sayisining yurtida turoşuqilaroşa bolsa, Dəl ularning üstigə nur parlidi. **3** — Sən əlnə awuttung, Ularning xadlıkını ziyadə kəlding; Həlkələr həsul wəktida xadlanəşdək, Jəng oljisini üləxtürgən wəktida huxallikkə qəməgəndək, Ular əldingdə xadlinip ketidu. **4** Qünki Midiyaning [üstidin şəlibə kəloşan] kəngə ohxax, Sən uningəşə selinəşan boyunturukni, Mürisigə qüxkən əpkəxni, Ularni əzgüqining tayikini sundurup taxliwəttung. **5** Qünki [əxkərlərnin] uruxta kiygən hərbiş ətükliş, Kənoşa miləngən hərbiş tonlırni bolsa pəkətlə ot üqün yekəloşu bolidu. **6** Qünki biz üqün bir bala tuşuldi; Bizgə bir oşul ata kəlini; Həkülmanlik bolsa uning zimmisigə kəyulidu; Uning nami: — «Kəramət Məslihətqi, Kudrətlik Təngri, Mənggüllük Ata, aman-hatirjəmlik İgisi Xəhzadə» dəp atilidu. **7** U Dawutning təhtigə olturoşanda wə padixahlikioşa həkülmanlik kəloşanda, Xu qəşdin baxlap ta əbədil'əbədigə, Uni ədalət həm həkkanıylik bilən tikləydu, xundakla məzmut saklaydu, Uningdin kəlidioşan həkülmanlik wə aman-hatirjəmlikning exixi pütməş-tügiməş bolidu. Samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning otluk muhəbbiti muxularni əda kəlidu. **8** Rəb Yəqub jəmətigə bir səz əwətti, U pat arida İsrailoşa qüxidu, **9** Barlıq həlk, yəni Əfraim wə Samariyədikilər xu [səznin] toşqirlikini bilgən bolsimu, Ləkin kənglidə təkəbburlixip yəşənlük kəlip, ular: — **10** — «Hixlar qüxüp kətti, Biraq ularning ornioşa yonuloşan taxlar bilən kəyta yasaymiz; Erən dərəhliri kesilip boldi, Biraq ularning ornida kədir dərəhlirini ixlitimiz» — dəyixidu; **11** Xunga Pərwərdigar Rəzinning küxəndilirini [İsrailoşa] kərxə küqləndürdi, [Yəqubning] duxmənlirini kəzoşidi. **12** Xərkətin Suriyəliklər, şəərbətə Filistiyələr, Ular aşqini həngdək eqip İsrailni yutuwalidu. İxlar xundak dəyilgəndək bolsimu, Uning şəzəşə yənilə yanmaydu, Soşəşan kəli yənilə kəyturulmay turidu. **13** Biraq həlk əzlırini Uroşuqining yenioşa tehi yenip kəlmidi, Ular samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarni

izdiməywatidu. **14** Xunga Pərwərdigar bir kün iqidə İsrailning bexi wə kuyrukini, Palma xehi wə qomuxini kesip taxlaydu; **15** Moysipit wə məhtərəmlər bolsa baxtur; Yaloqançilik oğitidoqan pəyojəmbər — kuyruktur. **16** Qünki muxu həlkning yetəkiliri ularni azduridu, Yetəkləngüqilər bolsa yutuweliniپ yokilidu. **17** Xunga Rəb ularning yigitliridin hursənlik tapmaydu, Yetim-yesirliri wə tul hotunlirioqə rəhim qilmaydu; Qünki hərbi iplas wə rəzillik qiloquqı, Həmmə eojizdin qikqini pasikliktur. Həmmisi xundak bolsimu, Uning oşəziپ yənıla yanmaydu, Sozoqan qoli yənıla qayturulmay turidu. **18** Qünki rəzillik ottək keyidu, U jioqan wə tikənlərni yutuwalidu; U ormaning baraxsan jayliri arisida tutixidu, Ular is-tütəklilik tüwrük bolup purqirap yukirioqə ərloydu; **19** Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning dərəşəziپ bilən zemin keydürüp taxlinidu, Həlk bolsa otning yekiloşusi bolidu, halas; Heqkim öz kerindixini ayap rəhim qilmaydu. **20** Birsı ong tərəptə gəx kesip yəp, toymaydu, Sol tərəptin yalmap yəpmu, qanaətlənməydu; Hərkim öz bilikini yəydu; **21** Mənasəh Əfrainni, Əfrain bolsa mənasəhni yəydu; Uning üstigə ikkisimu Yəhudaşə qarxi turidu. Həmmisi xundak bolsimu, Uning oşəziپ yənıla yanmaydu, Sozoqan qoli yənıla qayturulmay turidu.

10 Qəbihlik qanunlirini tüzgüqilərgə, Azablik pərman-həkümlərni yazoşuqilaroqə way! **2** Tul hotunlarni oljimiz qilayli, Yetim-yesirlarni bulap-talayli dəp, Ular miskinlərgə adalətni bərməy, Həlkimdiki ajiz-beqarilərdin həşukni bulap ketidu. **3** Həsab alidoqan künidə, Yəni yiraktin kəlgən tuyuksiz balayi'apət künidə, Nemə qilislər? Kimdin baxpanahlik izdəp yürislər? Bayliq-xəşritinglarni nəgə amanət qoyislər? **4** Ularoqə əsirlər arisida zongziyip olturuxtin, Yaki əltürülənlər arisida yikilixtin baxka heqnemə qalmidi! Həmmisi xundak bolsimu, Uning oşəziپ yənıla yanmaydu, Sozoqan qoli yənıla qayturulmay turidu. **5** Qolioqə oşəzipimning tokmikı tutkuzuloqan, Əzümning dərəşəzipimning tayiқи bolqan Asuriyəlikkə way! **6** Mən uni hudasiz bir «yat əl»gə, Dərəşəzipim qaritiloqan həlkimgə zərbə berixkə əwətimən; Uningoqə olja tutuwelixka, Oşəniymətni bulaxka, [Həlkimni] koqilardiki laypatkaqlarni dəssigəndək dəssəxkə buyruymən. **7** Biraq [Asuriyəlikning] kəzdə tutqini muxu əməs, U xundak heq oylioqan əməs. Uning oylioqini wəyran

qilix, Kəp dələtlərni yokitixtin ibarəttur. **8** U: — «Mening sərdarlimningmu həmmisi padixahlaroqə barawər əməsmu? **9** Kalno xəşiri Karkemix xəşirigə, Hamat xəşiri Arpad xəşirigə, Samariyə xəşiri Dəməxk xəşirigə ohxax əməsmu? **10** Məbudliri Samariyəning wə Yerusalemingkidin uluş bolqini bilən, Mening qolum muxu məbudka təwə bolqan padixahliklaroqə igə boluxka yətküdək tursa, **11** Samariyə wə uning məbudlirini qandak qiloqan bolsam, Yerusalemlə wə uning məbudlirini ohxaxla xundak qilmamdimən?» — dəydu. **12** Biraq Rəb Zion təşə wə Yerusalemda pütkül jaza ixini pütküziپ bolqandin keyin, U: — «Mən Asuriyə padixahining kənglidiki baxbaxtaklikning aqiwitini [uningoqə qüxürimən], Uning kəzlidiki kibirlik nəzərlirini jazalaymən» dəydu. **13** Qünki u: — «Bu ixlarni öz qolumning küqi bilən, Əz danaliki bilən mən qiloqanmən; Qünki mən əkillikturmən; Mən əllərnin pasillirini yoqattim, Ularning həzinilirini buliwaldim, Təhtkə olturoqlarni batur kəbi qüxürüp taxlidimmən; **14** Mən qolumni bir qux uwisioqə uzatqandək əllərnin bayliqlirioqə uzattim, Birsı taxliwetilənlə tuhumlarni tərgəndək mən pütkül dunyani yioşqanmən; Ulardin heqbirimu qanatlirini palaklatmidi, Tumxukini aqmidi, Yaki quk-quk kilip awaz qikarmidi» — dəydu. **15** Palta əzini ixlətküqisigə lap atsa bolamdu? Hərə hərədigüqigə poqilik qilsa bolamdu? Xundak ix ikən, huddi tayak əzini kətürgüqisini oynitalisa bolidoqandək, Huddi hasa yəşəş əməs boluqini kətürgəndək bolatti əməsmu?! **16** Xunga samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərwərdigar xu [Asuriyəlikning] palwanliri arisioqə oruklitix kesilini əwətidu, Uning xan-xəripining astida lawuldap yalkunlayidoqan bir otni yəşidu. **17** «İsrailning Nuri»ning Əzi ot, Uningdiki Muqəddəs Boluquqı yalkun bolidu, U bir kün iqidə uning jioqlirini wə tikənlirini keydürüp, yutuwalidu. **18** Həm uning ormanzarlik wə baş-ətizlirining xan-xəripini, jan wə tenini keydürüp kül qiliwetidu; Ular bəşyni jüdəp ketiwatqan kesəl adəmdək bolup qalidu. **19** Buning bilən ormanzarlikti dərəhlərnin kəp qaloqini xunqə az boliduki, Kiqik bala ularni sanap hatiriliyəşydu. **20** Xu küni xundak boliduki, İsrailning qaldi həlqi, yəni Yəşupning jəmətidin keqip kaytqanlar əzlrini uroşuqioqə ikkinqi tayanmaydu; bəli ular həşikətən Pərwərdigar, yəni «İsraildiki Muqəddəs Boluquqı»oqə tayinidu. **21** Bərhək, bir «qaldi» kaytip kelidu, Yəni Yəşupning «qaldisi»

qudratlik Təngrining yenisoʻja qaytip kelidu. **22** I Israil, hālkīng dengizdiki kumdək kəp bolōjini bilən, Pəkət bir qaldisi kaytidu; [Qūnki] həkkanıylik bilən yūrgüzūlgən, bir hālakətning texip üstūnglarōja qūxūxi bekitilgəndur; **23** Qūnki bir hālakətni — bekitilgən bir hālakətni samawi qoxunlarning Sərdari bolōjan Pərwərdigar pūtkül yər yüzidə əməlgə axuridu. **24** Xunga samawi qoxunlarning Sərdari bolōjan Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — « — I Zion teoʻjida turojan hālkim, Asuriyədin qorkma! U seni tayak bilən uridojan, Wə Misirliklardək sanga qarap hāsisini kətüridojan bolsimu, **25** Pəkət azoʻjinə wakıt etūxi bilənla, Silərgə qaratkān muxu dəroʻzəpim tūgəp, Oʻzəpimni ularōja hālakət qūxsun dəp karitimən. **26** Samawi qoxunlarning Sərdari bolōjan Pərwərdigar bolsa, ularōja kamqa bilən hujum qozojaydu; Ularning hāli «Orəbning qoram texi»da bolōjan Midiyan kiroʻinqilikidək hāləttə bolidu; U hāsisini dengizoʻja karitip, Uni Misirliklarning üstigə kətürgəndək kətüridu; **27** Andin xu künidə xundaq boliduki, Uning yūki mürəngdin, Boyunturuqı boynungdin elip taxlinidu; Mayliring səwəbidin, Boyunturuk sundurup yokitilidu. **28** Mana, ular Ayatka yetip, Migronidin etkən, Mihmaxta yūk-taklirini koyup koyidu; **29** Ular bosuqə-dawandin etkən, Gebada qonup qalidu; Ramah titrəp ketidu; Saulning yurti Gibeahdikilər bolsa keqip kətkən; **30** I Gallimning kızı, pəryadingni kətür! Həy Laix, anglap qoy! I biqarə Anatot! **31** Madmənah bolsa qaqtı; Gebindikilər bədər qaqtı; **32** Xu kün etmigūqə ular Nob dēngidə tohtap qalidu; Axu yərdə u Zion kizining teoʻjisoʻja, Yəni Yerusalemdiki dēnggə qarap muxtini oynitidu. **33** Mana, samawi qoxunlarning Sərdari bolōjan Rəb Pərwərdigar qong xahlarni xiddət bilən kesiwetidu; Xuning bilən egiz eskənlər kesip yikitilidu; Hāli üstūnlər pəsləxtürülidu. **34** U tēmür [qorallar] bilən ormanlikning Baraksan yərlirini kesip qakaslik kiliwetidu; Liwan bolsa uluq birsi təripidin yikitilidu.

11 Wə bir tal nota Yəssəning dərihining kətikidin ünüp qikidu; Uning yiltizidin ünüp qikқан bir xah kəp mewə beridu. **2** Wə Pərwərdigarning Rohi, Yəni danalikning wə yorutuxning Rohi, Nəsihət wə küq-qudrətning Rohi, Bilim wə Pərwərdigardin əyminixning Rohi uning üstigə qūxup turidu; **3** Uning hursənliki bolsa Pərwərdigardin əyminix ibarət bolidu; U kəzi bilən kərginigə asasən həküm qikarmaydu, Yaki kuliki bilən angliojinioʻja asasən

kesim qilmaydu. **4** U namratlarōja həkkanıylik bilən həküm qikiridu, Yər yüzidiki miskin-məminlər üqün adalət bilən kesim kilidu. U jahanni aozidiki zakon tayiki bilən uridu, Rəzillərni ləwliridin qikқан nəpəsi bilən əltüridu. **5** Uning bəlwəoʻji həkkanıylik, Qatrakliki bolsa sadiklik bolidu. **6** Bərə bolsa qoza bilən billə turidu, Yilpiz oolak bilən billə, Mozay, arslan wə bordak kala bilən billə yatidu; Ularni yetiligūqi kikiq bir bala bolidu. **7** Kala eyik bilən billə ozuklinidu, Ularning baliliri billə yetixidu, Xir bolsa kalidək saman yəydu. **8** Əmməydojan bala kobra yilanning təkūkigə yəqin oynaydu, Əmqəktin ayrilōjan bala qolini zəhərlik yilanning owisoʻja tikidu; **9** Mening muqəddəs teoʻjimning həmmə yeridə heq ziyankəlik bolmaydu; Heq buzoʻjunqilik bolmaydu; Qūnki huddi sular dengizni kapliojandək, Pūtkül jahan Pərwərdigarni bilix-tonux bilən kaplinidu. **10** Xu künidə «Yəssəning Yiltizi» həkqaysi əl-millətlər üqün tuq sūpitidə kətürülüp turidu; Barlik əllər Uni izdəp kelip yiojilidu; Wə U aramgahqa talliojan jay xan-xərpəkə bolidu. **11** Xu kuni Rəb ikkinqi ketim Əz həkkining saklanōjan qaldisini kayturux üqün, yəni Asuriyə, Misir, Patros, Kux, Elam, Xinar, Hamat wə dengizdiki yirək arallardin kayturux üqün Əz qolini yənə uzartidu. **12** U əllərni qakirix üqün bir tuq kətüridu; xundaq kilip U yər yüzining qət-qətliridin Israilning ojeriblrini jəm kilip, Yəhudadin tarkilip kətkənlərni yiojidu. **13** Xuning bilən Əfraimoja bolōjan həsəthorluk yokaydu, Yəhudani harliojanlarmu üzup taxlinidu; Əfraim Yəhudaqə həsət qilmaydu, Yəhuda bolsa Əfraimni horlimaydu. **14** Birak ular oʻrəb tərəptə Filistiylərnin mürisigə uqup qūxidu; Ular birliktə xərktiki həkklərdin olja alidu; Ular Edom wə Moab üstigə kollirini uzartidu; Ammoniylarmu ularōja bekinidu. **15** Pərwərdigar Misirdiki dengizning «tili»ni yok kilidu; U küqlük pizojirin xamal bilən [Əfrat] dəryasining üstigə qolini beoʻjirlitip uquridu, Uni adəm ayioji kuruk halda mengip etküdək yəttə erik kilip uridu; **16** Xuning bilən Əz həkkining qaldisi üqün, Misirdin qikқан künidə Israil üqün təyyarliojan yoloja ohxax, Asuriyədə qalojanlar üqün axu yərdin kelidojan bir kətürülgən egiz yol bolidu.

12 — Wə xu kuni sən: — — I Pərwərdigar, mən Seni mədhijiləymən; Sən manga oʻzəpərləngining bilən, Oʻzəpizip məndin yetkilip kətti, Wə sən manga təsəlli bərding. **2** Mana, Təngri mening nijatimdur; Mən Uningōja tayinimən, qorkmaymən,

Yah Pərwərdigar mening küqüm wə nahxamdur; U yənə mening nijatim boldi, — dəysən. 3 — Xadliq bilən silər nijatliq kudukliridin su tartisilər. 4 Xu künidə silər: — «Pərwərdigarə rəhmət eytinglar, Uning namini qaqirip nida qilinglar; Uning əməllirini həlkələr arisida ayan qilinglar, Uning namining zor abruy tapkanlıqini jakarlanglar. 5 Pərwərdigarə küylər eytinglar, Qünki U uluox ixlarni kıləjan; Mana bu pütkül jahənoja ayan kılinsun! 6 Ziondikilər, təntənə kılıp jar selinglar; Qünki aranglarda turojan Israildiki Mukəddəs Boləjuqi büyüktür!» — dəysilər.

13 Amozning oşli Yəxaya kərgən, xundakla uningəja yükləngən Babil toqrisidiki wəhiy: — 2 [Babil] aqsəngəklirining kowuqlardın otüp kirixi üqün, Kəkas taoj üstidə tuq kətürüŋlar, Ularni yukiri awazda qaqiringlar, Qolunglarni pulanglitip ixarət qilinglar. 3 Mən bolsam, məhsus talliojanliriməja buyruk qüxürgənmən, Əz pəlwənlirimni, yəni təkəbburluqtin yayrap kətkən adəmlirimni oşəzipimni bəja kəltürüxkə qaqirdim. 4 Anglanglar, büyük bir əlining adəmliridək top-top adəmləning taqlarda yangratkan kiyqas-sürənlirini, Həmmə əl-yurtlar wə padixahliklar [jənggə] yiojilip dolqunlatkan kəynam-taxkinlikni! Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar koxunlarni jənggə yiojidi. 5 Ular, yəni Pərwərdigar wə Əz oşəzipining koralliri, Yirək yurttin, hətta asmanlarning kəridinmu pütkül jahənni həlak kılıxka kəlgən. 6 Pəryad qekip huwlanglar! Qünki Pərwərdigarning küni yekınlaxti; U Həmmigə kədiridin kelidiojan həlakəttək kelidu. 7 Buningdin hər bir kəl boxixip ketidu, Həmmə adəmnin yüriki erip ketidu. 8 Ular wəhimigə qüxidu; Azab-okubət wə kayoju-həsərət ularni kəplaydu, Toləjiki tutkan ayaldək ular toləjinip ketidu, Ular bir-birigə wəhimə iqidə tikilip kərixidu; Yüzliri bolsa yalkundək kizirip ketidu. 9 Mana Pərwərdigarning küni kelidu, Xu kün jimi yər-jahənni wəyran kılıxka, Rəhimsiz bolup, oşəzəp wə kəhr bilən toləjandur; U gunahkarlarni jahəndin yokitidu. 10 Qünki asmandiki yultuzlar həm yultuz türküliri nurini bərməydu; Kuyax bolsa qikipla kərangəqulixidu, Aymu heq yorumaydu. 11 Mən dunyani rəzilliki üqün, Kəbihlərni gunahliri üqün jazalaymən; Həkawurlarning təkəbburluqini tügəl yokitimən; Zorawanlarning kibirlirini pəs kılımən. 12 Mən insanlarni sap altundin az kılımən, Adəmnəni hətta Ofirdiki altundin az kılımən. 13 Xunga samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning

oşəzipidə, Uning kəyniojan kəhrlik künidə, Mən [Huda] asmanlarni təwritimən, Yər bolsa əz ornidin yetkilidu; 14 Xunga owlanəjan bir jərəndək, Həqkim yiojmaydiojan bir padidək, Hərbirsi əz əl-jamaitini izdəp kətməkqi bolidu, Hərbiri əz yurt-makanioja kəqmaqqi bolidu; 15 Kəqip tutulojanlarning həmmisi sanjip oltürüldü; Əsirgə qüxkənlərmu kiliqlinidu. 16 Ularning balilirimu kəz aldida pərə-pərə kilinidu; Ularning əyliri bulang-talang kilinidu, Ayallirimu ayaq asti kilinidu. 17 Mana, Mən ularəja kərxə turuxka Medialiklarni kəzoqaymən, Ular kümüxlərgə heq kərimaydu, Altundin bolsa ular zək almaydu. 18 Ularning okyaliri yigitlərni otmə-təxük kiliwetidu, Ular baliyatquning mewisigə heq rəhim kilmaydu, Kəzliri balilarni heq ayimaydu. 19 Padixahliklarning gəhiri, Kaldiyələrning pəhirlinidiojan güzəlliki boləjan Babil bolsa, Hudaning Sodom wə Gomorra xəhərlirini erüwətkinigə ohxax bolidu. 20 U yərdə heqkim hərgiz turmaydu, Dəwrin-dəwrgiqə u adəmsətsiz qalidu. Ərəblər bolsa xu yərdə qədir tikməydu, Malqılar padilirini xu yərdə yatquzmaydu. 21 Biraq qəlbayawandiki janıwarlar xu yərdə kənidu, Ularning [harab] əylirigə huwlaydiojan məhluklar tolidu, Huwkuxlar xu yərdə makanlixidu, «Əqkə jin»lar səkrəp oynaklixidu. 22 Yəwayi itlar kəl'ə-kərojanlarda, Qilbərilər uning həxəmətlik ordilirida huwlixidu, Bərhək, uning wakti toxuxka az qaldı, Uning künliri uzunoja barmaydu.

14 Qünki Pərwərdigar Yəqubka rəhimdillik kərsitidu, Yənə İsrailni tallaydu; U ularni əz yurt-zeminida makanlaxturidu. Xuning bilən yat adəmlər ular bilən birlixip, Yəqub jəmətigə koxulidu. 2 Hərkəysi əl-millətlər ularni elip əz yurtioja apiridu; İsrail jəməti bolsa Pərwərdigarning zeminida ularəja kul wə dedək süpitidə igidarqilik kildü; Ular əzlrini tutkun kıləjanlarni tutidu; Əzlrini əzgənləning üstidin idarə kildü. 3 Wə xundək boliduki, Pərwərdigar silərgə azabtin, sarasimidin wə əsir bolup məjburlanəjan muxəkəkətlik kulluqtin aramlik bərgən künidə, 4 Silər Babil padixahı toqrisida mundaq məqal-təmsilni eytisilər: — «Kəra, bu jazanihor kəndək həlak boldi, Talan-taraj kılıp altun topliojuqi kəndək yokaldı! 5 Pərwərdigar rəzilləning həsisini, Həkimlarning zakon tayikini, 6 Yəni həlk-millətlərnəni aqqıqı bilən üzliksiz urəjanni, Əllərgə oşəzəp kılıp tizginsiz ziyənkəxlik kıləjanni sunduruwətti. 7 Pütkül yər yüzi aram tepip tinqlinidu;

Ular nahxa eytip tontənə kılıdu. **8** Kariqaylar bolsa həlingdin xadlinidu, Liwandiki kedirlarmu: — «Sən gərüngdə yatquzuloqandin keyin, Heqbir kəsküqi bizni qorqatmaydu!» — dəydu. **9** Sən qüxüxüng bilən təhtisaradikilər seni qarxi elixqa sarasimə bolup ketidu; Sən üqün elüklərnin rohliri, Jahandiki jimiki «əqkə jinlar» kozqilidu; Əllərninğ həmmə padixahliri təhtliridin turqozulidu; **(Sheol h7585)** **10** Ularning həmmisi sanga qarap mundaq dəydu: — «Sening həlingmu bizlərninğkidək boxap kəttimu? Bizgə ohxax bolup qaldingmusən?!» **11** Sening xanu-həywiting qiltariliringning awazliri bilən billə təhtisaraqa qüxürülüp tügidi; Astingda qiwin kurti mizildap ketidu, Üstüngni sazanglar qaplap ketidu. **(Sheol h7585)** **12** I Qolpan, Səhər balisi, Sən kandaq kilip asmandin yikilip qüxkənsən! I tehi ötkəndila əllərnə yərgə yikitkuqi, Sən yər yüzigə taxliwetilding! **13** Sən əslidə kənglüngdə: — «Mən asmanlaroqa qikimən, Təhtimni Hudaning yultuzliridin üstün kilimən; Mən jamaətning teqida, Yəni ximal tərəplərdimu olturimən; **14** Mən bulutlarning egiz jayliridin yukirioqa ərləymən; Həmmidin Aliy bilən təng bolimən!» — deding. **15** Həlbuki sən təhtisaraqa, Qongkur hangning tegilirigə qüxürüldung». **(Sheol h7585)** **16** Seni kərgənlər sanga yekindin sinqilap qarap: — «Jahanni zilziligə kəltürgən, padixahlıklarni titrəkən adəm muxumidu? **17** Yər yüzini qəl-bayawan kilip, Uningdiki xəhərlərnə oqulatqan, Tutqan əsilərnə öz yurtioqa heq koyup bərmigən muxumidu?» — deyixidu. **18** Mana əllərninğ xahliri birimu qalmaq «xan-xərap»tə, [karangqulukniki] öz əyidə yetixidu, **19** Biraq sən kəmsitilgən [qirigən] bir xah kəbi, Əltürülgənlərninğ dəwisi astida, Kiliq bilən sanjiloqan, hangning təhtigə qüxidioqanlaroqa ohxax, Ayaoq astida dəssəp-qəyləngən əlüktək, Əz gərüngdin məhrum bolup taxliwetilding. **20** Sən axu padixahlar bilən birgə dəpnə kilinmaysən, Qünki öz yurtungni wəyran kilənsən, Əz həlqinğni əltürüwətkənsən; Rəzillik kiləuqilərninğ nəslə hərgiz yənə tiləqə elinmaydu. **21** Ata-bowilirinğ kəbihlikliri tüpəylidin, Uning oqullirini kətl kilixqə təyyar kilinglar; Xundək kiləanda, ular ornidin turup yər-jahanni ixəqal kilmaydu, Yər yüzini xəhərgə toxkuzuwetəlməydu. **22** Qünki Mən ularoqa qarxi qikimən, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, — Mən Babildin uning namini wə uning kalduqlirini, nəsil-pərzəntlirini üzüp taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar,

23 — Wə uni hūwquxning makaniəqə, sazliklaroqa ayləndurimən; Həlakət süpürgisi bilən uni süpürüp taxlaymən, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar. **24** Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mundaq kəsəm iqkənki, — Mən kandaq oylisam, xundək bolidu; Qandaq məksətni kənglümgə püksəm, xu tiklinidu, **25** Məksitim Əz zeminimda Asuriyəlikni kiyima-qiyima kilixtin ibarət; Əz taqlirimda uni dəssəp-qəyləymən; U saləqan boyunturuk həlqimning boynidin, U artqan yük mürisidin elip taxlinidu. **26** Mana bu pütkül yər yüzü toquruluk iradə kilinəqan məksəttur, Mana bu barlik əllərninğ üstigə uzartiloqan qoldur. **27** Pərwərdigar mundaq məksətni pükkənəkən, Kim uni tosalisun? Uning qoli uzartiloqanikən, kim uni yənduralisun? **28** Ahaz padixah əlgən yilida mundaq wəhəy yükləndi: — **29** I Filistiyə, həmminglar, «Bizni uroqan tayaq sundi» dəp xadlanmanglar; Qünki yilənninğ yiltizidin zəhərlik bir yilan qikidu, Uning nəslə bolsa dəhəxtlik uqar yilan bolidu. **30** Xuning bilən yoqsullarning tunji baliliri ozuklinidu, Məminlər bolsa tinq-amanlikta yatidu; Biraq Mən yiltizingni aqarqilik bilən yokitimən Qələqan kişimingu u tərəptin əltürüldü. **31** Xunga i kowuk, nalə kətürgin, I xəhər, pəryad qəkkin! I Filistiyə, sən bolsang erip kətkənsən! Qünki ximal tərəptin is-tütəklək bir tüwrük ərləydu; Uning yioqiloqan qoxunlirida heqkim səpsiz qalmaqdu. **32** Əmdi bu əlninğ əqlilirigə kandaq jawab berix kerək? — «Zionni tikligüqi Pərwərdigardur; Uning həlqi iqidiki ezilgüqilər uningdin baxpanah tapidu» — degin!»

15 Moab toqrisida yükləngən wəhəy; Həlakətlik bir kəqtilə, Moabtiki Ar xəhiri wəyran kilinidu; Həlakətlik bir kəqtilə, Moabtiki Kir xəhiri yok kilinidu; **2** Yioqə-zarlar kətürüx üqün, Mana u buthanisioqə, Dibonəqə, xundəklə [barlik] egizliklirigə qikti; Moab Nebo wə Mədəbə xəhərliri üqün pəryad kətüridu; Həmmə baxlar təkir kərunidu, Jimiki saqallar kesilip qüxürüldi. **3** Koqilarda ular bəz kiyidu; Əgziliridə, məydanlirida, hər bir adəm kəz yaxlirini yoqdurup pəryad kətüridu. **4** Həxbonəqə, Elealah xəhərlirigə yioqə olixidu, Awazliri Yahaz xəhərigimu yetip baridu. Xunga Moabning əskərlirimu nida kildu; Uning wujud-baoqrini titrək basidu. **5** Məning kəlbimmu Moab üqün yioqə-zar kətüridu; Ularning kaqkunliri Zoarəqə həmə Əglat-Xəli-Xijəqə bədər kaqidu; Mana ular toplixip, yioqliəqan pəti Luhtika qikidioqan dawan yoli bilən yukirioqə mangidu, Həronaiməqə qüxidioqan

yolda turup ҳalakəttin nalə-zar kətüridu. **6** Qünki Nimrimdiki sular kurup ketidu, Ot-qəplər solixip, Gülgiyah tügəp ketidu; Heq yap-yexillik qalmaydu. **7** Xunga ular baylikliri, tapkan-tərginini yiojip «Tərək wadisi»din ətməkqi bolidu; **8** Ularning kətürgən yiojisi Moabning qeğrasioğa, Ağu-zarliri əğlaimoğa, Pioqanliri Bəər-elimoğa yetidu. **9** Dimonning suliri kənoğa tolup ketidu, Qünki Dimonning üstigə tehimu kəp balayi'apətni toplaymən; Qünki Moabning kaqkunliri həm zeminida qaloqanliriningmu üstigə bir xirni əwətimən.

16 «Əmdi [oşəllə-parak] kəzisini Sela [rayondin] elip, Qəl-bayawandin ətüp zeminlarning həkümranioğa, Yəni Zion kizining teojoğa əwətkin!» **2** Uwisidin quwulup patiparak bolup kətkən kuxlardək, Moab kizliri Arnon dəryasining keqikliridə [aləqzadə] yüridu. **3** «Parasət bilən həküm qilinglar!» **4** «[I Zion kizi], sayingizni qüxürüp qüxtiki yoruklukni tün qarangoşidək qiling, Xu şeriblarni yoxurup qoyoşaysiz; Qoşqanlarni axkarilap koymioşaysiz! Mening Moabdiki musapirlirimni əzingiz bilən billə turuşoşaysiz, Ular üçün wəyran qiləşuqining aldida baxpanah boləşaysiz!» **5** «[Ətünüxunglar toşra], qünki əzgüqi yokilidu, Həlakət yok bolidu, Əzgüqilərninğ həmmisi zemindin yokilidu. Əzgərməs mehir-xəpəkət bilən bir təht tiklinidu; «Dawutning qediri» iqidiki xu təht üstidə birsi olturidu. U bolsa, həkəkətən adalət yürgüzidioğan, xundakla adalətni izdəydiyioğan, Həkkəniylikni ilgiri süridioğan bolidu. **6** — Biz Moabning həkəwurluqi toşrisida angliduk (u intayin həkəwurluqi), Yəni uning həkəwurluqi, təkəbburluqi, noqilik kildioğanliqi toşrisida angliduk; Birək uning qoşqəpliri bikar bolidu! **7** Xunga Moab Moab üçün zar yioşlaydu; Ularning həmmisi zar-zar yioşlaydu; Kayoşu-həsrətkə qəməp Kir-Hərəsətninğ «kixmix poxkalliri» üçün zar-zar yioşlanglar! **8** Həxbon rayonidiki etizlar, Sibmahdiki üzüm tallirimu yigləp ketidu; Əllərninğ əmiriliri uning sərhil əşümlükilirini buzup qəyləydu; Ular əslidə Yaazərgiqə yetip, qəl-daləlni kəzgenidi; Peləkliri sozulup, «[Əlük] Dengiz»ning nerisioğa yətti. **9** Xunga Mən Yaazərninğ zar-yioşisi bilən billə Sibmahning üzüm teli üçün yioşlaymən; I Həxbon, Elealah, Əz kəz yaxlirim bilən silərnə suoşirimən! Qünki yazlik mewiliringgə, həsulung üstigə təntənə bir sada yangritilidu. **10** Huxallik mewilik başlardin məhrum qilinip, Xadlikmu yok qilinidu; Üzümzarliklarda nə nahxa awazliri

anglanmaydu, Nə təntənə qilinmaydu; Dəssigüqilər üzüm kəlqəklirini qəyliməydu. Qünki Mən üzüm kəlqəkliridiki huxal warqiraxlarni tohtattim. **11** Xunga iq-başırlirim Moab üçün qaloğan qiltardək aşrip mungluk yangraydu, Iqim Kir-Hərəsdikilər üçünmu xundak; **12** Xundak boliduki, Moab əzini upritip dua qiləşli əzining «yukiri ornı»oğa qikip kəlgəndə, Yaki dua qiləşli «mukəddəs əyi»gə kirgəndə, U muwəppəkiyətkə erixəlməydu. **13** Mana muxu səzlərnə Pərwərdigar Moab toşruluk burun eytkən. **14** Birək hazır Pərwərdigar xundak dəydu: — «Üq yil iqidə mədikar həsablişandək, Moabning kəpligən kəxun-ahəlisi boləşni bilən, Uning pəhirləngən xəhriti yəksan bolidu; Ularning kəldukliri bolsa intayin az wə həlsiz bolidu».

17 Dəməxk toşruluk yükləngən wəhşiy: — Mana, Dəməxk xəhər bolup turuwərməy, nahəyiti bir dəwə harabilikqə ayləndurulidu. **2** Aroərdiki xəhərlər adəməzsiz bolup, Koy padilirioğa kəldurulidu, Ular tinq-aman yatidu, Ularni kərkutkudək həqbir adəmmu kərinməydu. **3** Əfraimda bolsa, kəroşanlik xəhərlər yokilidu, Dəməxkning xəhanə həkükqi, Suriyəninğ kəldukliri yokilidu; Ular «İsrailning xəhriti»dək yok bolidu. — dəydu samawi kəxunlarning Sərdari boləşən Pərwərdigar. **4** Xu küni xundak boliduki, Yəşuqning xəhriti suslixip, Tenidiki semiz ətlər sizip ketidu. **5** Ularning həli bolsa ormiqi buşday orşandin keyin, Yəni biliki bilən yioşip orşandin keyin, Həttə Rəfəyim jiləşisida adəmlər baxəklarni tərgəndin keyinki hələtkə ohxax, [qəloşini yok dəyərlik bolidu]; **6** Həlbuki, yənə əzrak tərgüdək baxək, Zəytun dərihi silkingəndin keyin, Əng uqida ikki-üq tal məwə, Kəp mewiligən xəhrlirida tət-bəx tal məwə kəldurulidu, — dəydu İsrailning Hudasi boləşən Pərwərdigar. **7** — Xu küni insan bolsa Yarətkuşisioğa nəzirini tikidu, Kəzi İsraildiki Mukəddəs Boləşuqida bolidu. **8** Ular əz kurbangəhlirioğa, yəni əz kəli bilən yasioşanlirioğa, Yaki barməkliri bilən xəkilləndürgənligigə həq kəriməydu, Nə «Axərəh»laroğa nə «kün tüwrukligi»gə həq ümid başliməydu. **9** Xu künidə uning kəroşanlik xəhərliri, Əslidiki İsrailning aldida qətkəllikqə wə təkir təşlaroğa aylənduruloğan harabə xəhərlərdək, Həmmisi wəyran bolup ketidu. **10** Qünki nijating boləşən Hudani untup kəldinğ, Küqünğ boləşən «Kəram Tax Boləşuqi»ni əslimiding; Xunga sən «sərhil» əşümlükəlni tikip qoyəşinğ bilən, Wə yəka yurttiki üzüm tallirini tikkinğ bilən, **11**

Ular ni tikkən künila yaxartkining bilən, Tikkən ətila ular ni qeqəklətkining bilən, Həsulioğa erixkən künidə, u pəkət bir patman dawalioşuzis kəyoğuhəsərət bolidu, halas! **12** Həy! Kəp həlkələning quқан-sürənli ri! Ular dengiz-okyanlarni urəqutup dolқunlardək xawқunlarni kətüridu, Ah, əlləning kəy nam-taxқinli ri! Dolқunlanəqan küqlük sulardək ular kəy nam-taxқinlarni kətüridu. **13** Əllər uluq sularning kəy nam-taxқinli ridək dolқunlinip ketidu; Birəq U ularning dəkkisini berixi bilənla, ular yirəqқə bədər kəqip ketidu. Ular taqđiki ot-qəpləning topatəpanli ri xamalda yirəqқəroğa uquruwetilgəndək, Kəra kuyun aldidə qang-tozanglar kuyun boləqandək həydiwetilidilə! **14** Kəqtə — wəhimə! Tang səhərdə — yəq birəq! Mana bizni bulap kətkənləning nesiwisi, Bizdin olja-əşniymət eliwəqənlarning aқiwitidur!

18 Ah, Efiopiya dəryalirining boyliridiki kənatlarning wizildioqan awəzli ri bilən kəplənoqan yər-zemin! — Sən kəmux kemilər üstidə əqlilərnə dengizdin ətküzüp əwətisən; — I yəl tapan həwərqilər, Egiz boyluk həm silik terilik bir əlgə, Yirəq-yəqinlarəqə kərkunq bolidioqan bir millətkə, Zemini dəryalar təripidin bəlungən, Küqlük, tajawuzqi bir əlgə [kəytip] beringlar! **3** Jahənda turuwatқanlarning həmmisi, Jimiki yər yüzidikilər! Taqlarda bir tuq kətürülgəndila, Kəringlar! Kanay qelinəqəndila, Anglanglar! **4** Qünki Pərwərdigar manga mundaқ dedi: — Mən tinqlıqta turimən, Nur üstidə yalildap turəqan issiқtək, Issiқ həsul məzgilidiki xəbnəmlik buluttək, Əz turaləqumda kəzitimən; **5** Qünki həsul elix aldidə, Üzüm qeqəkligəndin keyin, Qeqəklər üzüm boləqanda, U putioquqi piqəklar bilən bihlarni kesip, Həm xahlirini kesip taxlaydu. **6** Ular yioxturuluq taqđiki aloqur kuxlarəqə, Yər yüzidiki həywanlarəqə kəldurulidilə. Aloqur kuxlar ulardin ozuқlinip yazni ətküzidilə, Yər yüzidiki həywanlar ular bilən kixni ətküzidilə. **7** Xu künidə samawi kəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarəqə bir sowəqət elip kelinidilə; Yəni egiz boyluk həm silik terilik bir milləttin, Yirəq-yəqinlarəqə kərkunq bolidioqan bir əldin, Zemini dəryalar təripidin bəlungən, Küqlük, tajawuzqi bir milləttin berilidilə; Samawi kəxunlarning Sərdari Pərwərdigarning nami boləqan jayəqə, Yəni Zion teoqəqə elip kelinidilə.

19 Misir toqıruluқ yükləngən wəhiy: — Mana, Pərwərdigar tez uqđioqan bulut üstigə minip,

Misiroğa yetip kelidilə; Misirdiki butlar uning aldidə təwrinip ketidilə, Misirning yüriki bolsa iqidin erip ketidilə. **2** — «Wə Mən Misirliklarni bir-birigə kərxikətritimən; Ular ning həmmisi əz kərinədxli roğa kərxikə turixidilə, Əz kəxniliri bilənmu sokixidilə; Xəhər bilən xəhər, Padixəhlik bilən padixəhlik bir-birigə kərxikə urixidilə; **3** Wə Misirning rohi əz iqidin yəqəp ketidilə; Mən ular ni məsli hətsiz kəldurimən; Xunga ular butlarni wə ərwəhlarni, Ərwəhlarni qəki roquqilarni həm palqilarni izdəp məsli hət soraydu; **4** Mən Misirliklarni rəhi msiz bir həküm ranning kəlioğa tapxurimən; Əxəddiy bir padixəh ular ning üstidin həküm rənlik kəlidilə» — dəp jakarlaydu samawi kəxunlarning Sərdari boləqan Rəb Pərwərdigar; **5** Həm sular «dengiz» din yəqəydu, Dəryasi kəşji rap pütünləy kərup ketidilə; **6** Dəryalarni sesiқkəlik kəp laydu, Misirning əstəng-kənal li ri kəşji rap tügəydu; Kəmuxlar həm yekənlər solixidilə; **7** Nil dəryasi boyidiki yərlər, Nil dəryasining kuyuluq əşqidiki yərlər giyahsiz kəlidilə, Nil dəryasi boyidiki ziraətləning həmmisi kərup, tozup, yəkilidilə. **8** Belikqilər bolsa zar kəq xaydu; Nil dəryasioğa kərmək taxliəquqilarning həmmisi nalə kətüridilə; Sularning üstigə tor yəyoquqilarning bəxi sanggiləp ketidilə. **9** Zioqırqilər həm libas tokuəquqilər hijalətkəlik təkə kəlidilə, **10** jəmiyətning «təwruk» li ri parə-parə bolup, Mədikarlarning kənglimu yerim bolidilə. **11** Tolimu əhmək Zoan xəhirining əmədarli ri! Pirəwning əng danə məsli hət qiliridin əhmikənə məsli hətlər qikidilə! Silər kəndəkmə Pirəwngə: — «Mən bolsam danalarning əwladi, Kədimki padixəhlarning nəslidurmən!» — dəwatқənsilər tehi? **12** [Misir], sening danixmənlirining həzir kəni? Ular danixmən bolsa, samawi kəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning Misir toqıruluқ nemi lərnə kəngligə pük kənləknini sanga ayan kəlsun! **13** Zoan xəhirining əmədarli ri nadanlaxti, Məmfis xəhirining əmədarli ri aldinip kətti; Misir kəbililirining «burjək tax» li ri bolsa ular ni ezik turup kəydidilə. **14** Pərwərdigar ular ning arisioğa bir kəy muқturəquqi rohni ariləxturiwətti; Xunga birsi məst bolup əz kusuқidə teyilip ələng-sələng boləqandək, Ular Misirdikilərnə hər bir ixidə ələng-sələng kəliwətti. **15** Xuning bilən Misiroğa, Bəx, kuyruk, palma xəhi yəki kəmuxlar kəlaliojudək həq kəndəq əməl kəlməydu. **16** Xu küni Misirdikilər kiz-ayallarəqə ohxəp kəlidilə, Samawi kəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar kəlini ular ning üstigə tənglixi bilən titrəp kərkidilə, **17**

Həmdə Yəhuda zemini bolsa Misiroja wəhimə bolup kalidu; Qünki samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Rəb Pərwərdigarning bektikən iradisi tūpəylidin, Yəni Uning əzlrigə karitilojan iradisi tūpəylidin, Kimgə Yəhudaning gepi kılinsila xu qəqüydu. **18** Xu küni Qanaanning tili səzləydiəjan, Wə samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigarəja bekinip sadiklik kəsimi kıldiojan Misirning bəx xəhiri bolidu; Ulardin biri «Həlak xəhiri» dəp atilidu. **19** Xu küni Misirning zemini otturisida Pərwərdigarəja atalojan bir kurbangah, Həm qeerasida Pərwərdigarəja atalojan bir tūwrük bolidu. **20** Bular bolsa samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigarəja həm bəlgə həm xahit bolidu; Qünki əzgüqilər tūpəylidin ular Pərwərdigarəja nalə kətürgən bolidu; U ularni ərkinlikkə qikiridiojan bir kutkuzojuqi həm qoqđiojuqini əwətidu. **21** Pərwərdigar Misirlikləroja tonutulup ayan kılınidu; Xu küni Misir Pərwədigarni tonuydu; Ular uningəja kurbanlik axlik hədiyəli bilən ibadət kıldidu; Ular Pərwərdigarəja kəsəm iqudu wə uningəja əməl kıldidu. **22** Pərwərdigar Misirni uridu; U ularni uridu həm sakaytidu; Xuning bilən ular Pərwərdigarning yenioja kaytidu, U ularning dua-tilawitini qobul kılıp ularni sakaytidu. **23** Xu küni Misirdin Asuriyəgə mangidiojan, egiz kətürülgən tüz yol eqilidu; Asuriyəliklər Misiroja kiridu, Misirliklər Asuriyəgə kiridu; Misir Asuriyə bilən billə [Hudaning] hizmət-ibaditidə bolidu. **24** Xu küni Israil Misir wə Asuriyə bilən bir bolup, Üqisi, yər yuzidikilərgə bəht yətküzgüqilər bolidu. **25** Samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar ularəja bəht ata kılıp: — «Həlkim bolojan Misiroja, Əz qolumning ijadi bolojan Asuriyəgə Wə Əz mirasim bolojan Israiləja bəht yar bolsun!» — dəydu.

20 Asuriyəning [sərdari bolojan] «Tartan» Axdod xəhirigə kelip muhasirə kıləjan yili Asuriyə padixahi Sargon uni əwətkən (u Axdodka qarxi jəng kılıp uni ixəjal kildi): — **2** — Xu qəoqda Pərwərdigar Amozning oqli Yəxaya arkilik səz kıləjanidi. U uningəja: — «Qatrikingdin bəz iq tambilingni seliwət, putungdiki kəxingni seliwət» — degənidi; U xundak kildi; yalingaq wə yalang ayaq mengip yürdi. **3** Wə Pərwərdigar ahirida mundaq dedi: — «Mening kulum Yəxaya Misir wə Efiopiyə toqruluk həwər beridiojan bexarət həm karamət süpitidə bolux üqün yalingaq həm yalang ayaq üq yil mengip yürəndək, **4** Ohxaxla Misirlik əsirlər wə Efiopiyəlik sürgünlər yax bolsun, kəri bolsun, yalingaq həm yalang ayaq,

kasisi oquq həlda Asuriyə padixahi tərripidin Misirni xərməndiliktə qaldurup, yalap epketilidu. **5** Ular bolsa kərkuxup, əz tayanqisi bolojan Efiopiyədin wə pəhri bolojan Misirdin ümidsizlinip ketidu. **6** Xuning bilən bu dengiz boyidikilər: — «Mana bu Asuriyə padixahining wəswəsidin kərkup baxpanahlik izdəp barəjan tayanqimizoju, bizlər əmdi qandakmu kutulalaymiz?» — deyixidu».

21 «Dengizning qel-bayawini» toqrusida yükləngən bir wəhiy: — «Jənub tərəptə qoyuntazlar etüp ketiwatkəndək, Dəhxətlik zemindin bir nemilər keliwatidu!». **2** — Azablik bir wəhiy-kərünüx manga ayan kılindi; Hain hainlik kiliwatidu, Bulangqi bulangqilik kiliwatidu. «I Elam, ornungdin tur, qik! Media, muhasirə kılıp kərxiwal!» Uning səwəbidin kətürülgən həmmə nalə-pəryadlarıni tügitiwəttim. **3** — Xunga iq-bəoqrım əoqrık-azab bilən toldi, Toləjiki tutkan ayalning azablıridək, Kərgənlirimdin toləjinip kəttim, Angliəjinimdin parakəndə boldum. **4** Xunga kənglüm parakəndə bolup hasirap kəttim, Meni dəhxət kərkunq basti; U mən zoq alidiojan keqini sarasimə bolidiojan keqigə aylandurdi. **5** Ular dastihan wə giləm-kərpilərnimu salidu; Ular yeyixidu, iqixidu; «Həy esilzadilər, ornunglardin turup kalkanni maylanglar!» **6** Qünki Rəb manga: — «Barəjin, kərgənlirini əyni boyiqə eytidiojan bir kəzətqini təhləp qoyəjin» — degənidi. **7** — «U jəng hərwilirini, jüp-jüp atlik əskərləni, Jəng hərwilirini exəklər bilən, Jəng hərwilirini təgilər bilən kərgəndə, U dikqət bilən, nahayiti dikqət bilən kəzətsun!» **8** U jawabən xirdək towlidi: — «Rəb, mən kəzət munarida üzüksiz kün boyi turimən, Hər keqidə kəzəttə turimən; **9** — Wə mana, u jəng hərwiliri jüp-jüp atlik əskərlər bilən keliwatidu!» Wə yənə jawab berip xundak degən: — Babil bolsa yikildi, yikilip qüxti, Wə U ularning ilahlırining hər bir oyma məbudlırini yərgə taxlap parə-parə kiliwətti!». **10** — I Mening tepilgən danlırim, Mening haminimdiki buqdaylırim, Israilning Hudasi, samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigardın angliəjanni silərgə eytip bərdim! **11** «Dumah» toqruluk yükləngən wəhiy; Birsı Seirdin kelip məndin: — «I kəzətqi, keqining qanqiliki etti? I kəzətqi, keqining qanqiliki etti?» — dəp soraydu. **12** Kəzətqi jawabən mundaq dəydu: — «Səhər kelidu, keqimu kelidu; Yənə soriojing bolsa, yənə kelip sora; Yolungdin kaytip manga yəkin kəl!» **13** Ərəbiyəning keqisi toqruluk yükləngən wəhiy: — «I Dedanliklarıning karwanlıri, silər Ərəbiyədiki

janggaldan konup qalilislar; **14** Ussap kətkənlərgə su apirip beringlar! I Temadikilər, nanliringlarni elip kaqkanlarni kütüwelinglar! **15** Qünki ular kiliqlardin, Ojilaptin elinoqan kiliqtin, Kerilgən okyadin, Uruxning azabidin qaqudu. **16** Qünki Rəb manga xundak degən: — Bir yil iqidə mədikar hesabliqandək, Andin Kedarning bar xəripi yokilidu, **17** Okyaqilarning kaldukliri, Yəni Kedarning palwan-batur boləjan oqulliri az qalidu; Qünki Pərwərdigar, Israilning Hudasi xundak söz kılıqan».

22 Alamət kərünux berilgən jilə toqrisida yükləngən wəhiy: — Silər həmminglar əgzilərnin üstigə qikıwəlojininglar zadi nemə kılıqininglar? **2** Silər huxallik dəbdəbisini kətüridoqan, Warang-qurungə toloqan yurt, Xadlinidoqan xəhər; Silərdin öltürülgənlər kiliq bilən qepiloqan əməs, Yəni jənglərdə əlgən əməs; **3** Əmiriliringlarning həmmisi biraqla kəqixti; Ular okyasiz əsir boldi; Yirakka kaqkan bolsimu, Silərdin tepiwelinoqanlarning həmmisi birliktə əsir boldi. **4** Xunga mən: — «Nəziringlarni meningdin elinglar; Məni kattik yioqlaxka koyunglar; Həlkimning bulinip ketixi toqruqluk manga təsəlli berixkə aldirap özünlarni upratmanglar» — dedim. **5** Qünki samawi koxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigardin «Alamət kərünux berilgən jilə»ning bexioqə bir kün quxidu, U bolsa awariqlik bolidoqan, Ayaq asti kilinip petikdilioqan, Adəmlər kaymukturulidoqan, Sepil sokulup qeqilidoqan, Taqlarəja karap yalwurup qirkiraydioqan bir küni bolidu. **6** Elam jəng hərwiliri wə adəmliri bilən, atlik əskərliri bilən okdanni kətürüp kelidu, Kir bolsa qalkanni eqip təyyar kılıdu. **7** Wə xundak boliduki, Əng güzəl jiləjiliring jəng hərwiliri bilən tolup ketidu, Atlik əskərlər dərwazang aldida səp tartip turidu. **8** Ular Yəhədaning üstidiki qalkanni elip taxlaydu; Biraq sən [Zion] xu künidə «Orman sarayı»diki qorallarəja ümid baqlioqansən; **9** Silər Dawutning xəhirining bəsülgən jaylirining kəp ikənlikini kərüp, Pəstiki kəlqək sulirini bir yərgə yioqip su ambiri kildinglar; **10** Yerusalemdiki oylərnə sanap, ulardin bəzilirini buzup sepilni mustəhkəmləx üqün ixlətinglar, **11** Xundakla kona kəlqəktiki sularni ikki sepil otturisoqə yioqip ambar kildinglar; Biraq muxularni Yaratkuqioqə heq karimidinglar, Burundin burun bularni Xəkilləndürüp Bekitküqigə heq ümid baqlimidinglar! **12** Xu küni samawi koxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar silərnə yioqlap matəm

tutuxka, Qaqni quxürüp pəynəkbax boluxka, Bəz kiyim kiyixkə murajət kildi. **13** Biraq bularning ornida, mana huxallik wə xadlik, Kalilarni soyux, koylarni boqozlax, Gəxlərnə yeyix, xarablarni iqix, «yəyli, iqəyli, qünki ətə dunyadin ketimiz» — deyixlər boldi! **14** Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar tərripidin kulikimoqə ayan kilingiki, «Bərhək, muxu gunah silər əlmigüqə kəqürülməydu» — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar. **15** Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Rəb Pərwərdigar mana xundak dəydu: — «Barəjin, muxu oqojidar, Ordini baxkuridoqan muxu Xəbnaning yenioqə kirgin, unioqə: — **16** Sanga muxu yərdə nemə bar? Yəni muxu yərdə kiming bar? Birsə egizlikkə əzi üqün bir gər kəzoqandək, Əzi qoram taxtin bir kənaləjuni yonuqandək, Əzüng üqün bir gər kolidingmu? **17** Mana həy palwan, Pərwərdigar seni əz qanggilioqə elip, qing sikimdap, **18** Andin pomdaqtaq seni bipayan, yirak bir zeminoqə taxliwetidu. Sən axu yərdə əlisən, Həm axu yərdə həyətlik jəng hərwiliringmu qalidu, I oqjangning jəmətigə xərməndilik kəltürgüqi! **19** Mən seni mənsipingdin eliwetimən, Xuning bilən seni ornungdin quxüriwetimən. **20** Xu künimu xundak boliduki, Mən Hilkıyaning oqlı Əz kulum boləjan Eliakimni qakirimən; **21** Səning tonungni kiydürimən, Səning potang bilən uning belini qing kilingmən; Həkümranlikingni uning kəlioqə tapxurimən; Xuning bilən u Yerusalemdikilərgə wə Yəhəda jəmətigə ata bolidu. **22** Dawut jəmətining aqkuqini mən uning mürisidə koyimən; U aqsa, heqkim etəlməydu, Ətsə, heqkim aqalmaydu. **23** Mən uni muqim bir jayəja kəzuk kiling bekitimən; U bolsa atisining jəməti üqün xəraplik həkuk-təht bolidu; **24** Həlk uning üstigə atisining jəmətining barlik xəhrətlirini yükləydu; Yəni barlik uruk-nəsillirini, Barlik kikiq kaqa-kuqilarni, Piyalə-jamlardin tartip barlik küp-idxilərəjigə asidu. **25** Xu künidə — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar: — muqim jayəja bekitilgən kəzuk bolsa, egilip ketidu wə kesip taxlinidu; Uning üstigə esiloqan yüklər üzup taxlinidu», — Qünki Pərwərdigar xundak degənidi.

23 Tur toqruqluk yükləngən wəhiy: — I Tarxixtikə kemilər, aq-zar kətürünglar! Qünki u harab kilingi, Xu yərdə əy yok, portmu yok, Seprus arilidin bu həwər [kemidikilər]gə ayan kilingidu. **2** Zidondiki sodigərlər dengizdin etüp silərnə təminləp kəldi, i araldikilər, Əmdi xük bolunglar! **3** Xihördiki bipayan

sular üstidin yetkigən danlar, Yəni Nil dəryasining
hösuli Turning daramiti bolojanidi; U əllərnin baziri
bolojanidi! **4** I Zidon, hijalət bol, Qünki dengiz
— yəni Turoja qorojan bolojan dengiz dəyduki:
— «Məndə heq tolojaq bolmidi, heq tuojmidim,
Yigitlərnı yaki kizlərnı heq bakmiojandəkmən!» **5**
Muxu həwər Misiroja yətkəndə, Ular mu bu həwər
huddi turoja kəlgəndək kattik azablinidu. **6** —
Silər dengizdin otip Tarxixka ketinglar! I dengiz
boyidikilər, ah-zar kəturunglar! **7** Silərnin kədim
əyyamdin bar bolojan, Xad-huramlikka tolojan
xəhiringlar muxumu?! Mana ularning putliri əzlrini
musapir kilixka yiraqlaroja kəturip baridu! **8** Tajlarnı
iltipət kiləjuqi bolojan, Sodigərliri əmirlər bolojan,
Dəllalliri jaħanda abruyluklar hesablanəjan turning
bu təojdirini kim bekitkən? **9** — Bularnı bekitkəjuqi
samawi kojunlarning Sərdari Pərwərdigardur! Məksiti
bolsa xan-xəhrəttin kelip qikəjan jimi təkəbburlukni
rəswa kilix, Jaħandiki jimiki yüz-abruyluklarnı
pəsləxtürüxtin ibarət! **10** Tarxixning kizi, Nil
dəryasidək əz zeminənda ərkin-azadə yayra! Qünki
[Turdin] kəlgən tizgin hazır yok, **11** Qünki Pərwərdigar
kolini dengiz üstigə uzitip, Dələtlərnı təwritidu.
U Kanaan toqruluk əmr kiləjan, Uningdiki kəl'ə-
qorojanlarnı yəkutulsun dəp pərman qüxürgən. **12** Wə:
— «I baskunqilikka uqrojan Zidon kizi, Sən ikkinqi heq
təntənə kilməysən, Ornungdin turup, Seprus ariləja
ətip kətkin, Həttə xu yərdə sən heq aram tapməysən»
— dedi. **13** Karanglar, Babil-kaldiylərnin zeminini!
Bu yərnin həlki bolup bakmiojandək kilidu; Asuriyə
uni qəl-bayawan janiwarliri üqün makan kiləjan;
Potəylərnı yasap, ularning saray-ordilirini wəyran
kilip, harabilikkə aylanduruwətkən. **14** I Tarxixniki
kemilər, ah-zar kəturunglar! Qünki qorojninglar harab
kilindi. **15** Wə xu küni boliduki, Padixahning künlərnı
hesabliojinidək, Tur yətmix yil untulidu. Yətmix
yil otkəndin keyin, Turning əħwəli pəhixə ayalning
nahxisidək bolidu; **16** Qiltarnı elip, xəhərnı aylinip
yür, I untulojan pəhixə ayal! Əzünggə yənə həkning
dikəitini tartay desəng, Yekimlik bir pədə qelip, kəprək
nahxilarnı eyt! **17** Əmndi xundək boliduki, Yətmix
yilning ətüxi bilən, Pərwərdigar Turnı yokləydu;
Xuning bilən u yənə əzini ijarigə berip, Yər yüzidiki
həmmə padixahliklər bilən yənə buzukqilik kilidu;
18 Xuning bilən uning malliri wə əzini setip, tapқан
puli bolsa Pərwərdigaroja atilip muqəddəs bolidu; U
həzinigə selinmaydu yaki toplanmaydu, Qünki uning

muxu sodisi bolsa Pərwərdigarning aldidə turojanlar
üqün ayrim kilinidu; U ularəja kənojuqə yəp-iqixkə,
xundakla ularning esil kiyim-keqəkliri üqün ixlitilidu.

24 Mana, Pərwərdigar yər yüzini bərbar, wəyran
kilip, Uni astin-üstün kiliwetip, Uningdə
turuwatkanlarnı tərəp-tərəpkə tarkitidu; **2** Xu waqıtta
xundək boliduki, Həlkələr kəndək bolsa, kaħin xundək
bolidu; Kul kəndək bolsa, hojayini xundək bolidu;
Dədək kəndək bolsa, ayal hojayini xundək bolidu;
Setiwəlojuqi kəndək bolsa, setiwətkəjuqi xundək
bolidu; Ətnə əlojuqi kəndək bolsa, ətnə bərgəjuqi
xundək bolidu; Əsüm əlojuqi kəndək bolsa, əsüm
bərgəjuqi xundək bolidu. **3** Yər yüzü pütünləy bərbar
kilinidu, Pütünləy bulang-talang kilinidu; Qünki
Pərwərdigar muxu səzni kildi. **4** Yər yüzü matəm
tutidu, u zəiplixidu, Jaħan həslizlinip zəiplixidu, Yər
yüzidiki bəg-tərilərmu həlidin ketidu. **5** Yər-zemin
əzidə turuwatkanlar tərəpidin buləjinidu; Qünki ular
kərsətmə-kənunin qətligən; [Təbiətnin] kənuniyət-
tərtipini əzgərtiwətkən, Mənggölük əħdinimu yokka
qikəriwətkən. **6** Xunga lənət yər yüzini yutuwalidu,
Uningdə turuwatkanlar «gunəhi bar» dəp hesablinidu,
Xunga yər yüzidikilər yutuwelinidu, İnsanlar az qalidu.
7 Yəngi xarab tügəy dəp qaldı, Üzüm talliri bolsa
solixip ketidu; Kəypliktin kəngli hux adəmlərmu uħ
tartixidu; **8** Dəplarning xoh sadaliri tohtaydu, Kəngül
eqiwatkanlarning warang-qurunqlirimu tügəydu,
Qiltarning xadlik mungqlirimu tohtaydu. **9** Xarab
iqkənlərnin mu nahxisi yokəydu; Həraq iqkənlərgə
həraq əqiq tuyulidu. **10** Tərtipsiz, mənisiz xəhər
buzulidu; Həqkim kirmisun dəp həmmə əylər etilidu;
11 Koqılarda xarab üqün nalə-pəryad kəturülidu;
Bar xad-huramlik tütəkkə aylinidu; Yər-zemindəki
xadlik yokəydu. **12** Xəhərdə pəkət wəyranqiliklə
kalidu, Dərwəza bolsa qekiləjan, Həmmisi — harab
bolidu! **13** Qünki həlk-millətlərnin arisida, Yər-
jaħanning otturisida xundək boliduki, Zəytun dərihini
kəkkəndin keyin kəp qəlojan zəytunlərdək, Üzüm
hösulini yiojiwaləjəndin keyin tərgüdək birnəqqilə
üzüm qəlojandək, bir qəldisi qəldurulidu. **14** [Qəldilər]
bolsa awazlirini yukiri kəturidu; Pərwərdigarning
həywisigə qarap təntənə kilidu; Ular dengiz tərəptin
sürən salidu. **15** Xunga Pərwərdigarnı xərkətimu,
İsrailning Hudasi Pərwərdigarning namini oərbtki
yirək arallardimu uluəlanglar; **16** Jaħanning qət-
qətliridin biz nahxilarnı angliduk: — «Həkkəniy
Bolojuqioja xan-xərpə bolsun!» Biraq mən xundək

dedim: — «Ah, mening yadangojulukum! Mening yadangojulukum! Halimoja way! Qünki hainlar hainlik kıliwatidu; Bərħək, hainlar nomussizlarqə hainlik kıliwatidu! 17 I yər yüzidə turuwatқан insanlar! Wəħimə, ora wə tuzaq bexingə qəxidü; 18 Wə xundak boliduki, Wəħimə sadasidin kaçқанlar orioja qəxidü, Oridin qıkkān bolsa tuzaqқа tutulidu. Qünki asmandiki derizilər eqilidu, Yər ulliri təwrəp ketidu. 19 Yər mutlək dəzlinip ketidu, Yər pütünləy parə-parə bolup ketidu, Yər dəħxətlik təwrinidu. 20 Yər məst adəmdək iləng-siləng mangidu; Huddi lapastək iroqāngxip kalidu. Qünki uningdiki asiylik gunahı özini kıattik basidu, U yikilip, ikkinqi turalmaydu. 21 Xu künidə xundak boliduki, Pərwərdigar yukirida turojan qoxunlarni yukirida, Wə yər yüzidiki padixahlarni yər yüzidə jazalaydu. 22 Ular orəkkə yioqilidiojan bir top əsirlərdək yioqiwelinidu, Gundihanoja solap koyulidu. Nurojun künlərdin keyin ular jazalinidu. 23 Ay uyatlıqta kalidu; Künmu hijil bolup kərünməydu; Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar Zion teoqida, yəni Yerusalemda səltənitini yürgüzidu; Uning xan-xəripi Əz aqsakalliri aldida parlaydu!

25 Pərwərdigar, Sən mening Hudayim; Mən Seni üstün dəp mədhıyiləymən, Mən Sening namingni mubarəkləymən, Qünki Sən karamət ixlarni, Sadıqlıq wə həkikət iqidə kədimdin buyan qəlbinggə pükənliringni bəja kəltürgənsən. 2 Qünki Sən xəħərnı harabilik, Kəl'ə-qorojanlik yurtni harab, Yatlarning ordisini xəħər bolalmas kılojənsən, U ikkinqi hərgiz qurulmaydu. 3 Xunga həliki küqlük həlk Seni uluqlaydu, Əxəddiy əllərnıng həliki xəħiri Səndin qorqıdu; 4 Qünki Sən miskinlərgə qorojan, Yoksullarning dərdi-hajitigə qorojan, Boranoja dalda, Issıqқа sayə boləjənsən; Qünki əxəddiyələrnıng zərbə dolquni taməja urulojan borandək, Qəojirak yərnı bəskān issıq həwadək boldi. Birəq issıq həwa bulut sayisi bilən tosulojəndək, Sən yatlarning quқан-sürənlirini pəsəytisən; Əxəddiyələrnıng ojalibə nahxisi pəs kilinidu. 6 Wə muxu taqda samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar barlık qowmlar üqün ziyapət kilidu — Maylik yeməklıklər, Süzdürülgən kona xarablar, Yilıki tok maylik yeməklıklər, Süzdürülgən, yahxi saqlənojan kona xarablərdin boləjan ziyapət bolidu; 7 Wə U muxu taqda həmmə qowmlarni yapıdiojan qümpərdini, Barlık əllərnı yapıdiojan yapquqni yokıtidu; 8 U əlümni mənggügə yutup yokıtidu! Rəb Pərwərdigar hərbir yüzdiki yaxlarni

sürtiwetidu; Pütkül yər-zemin aldida Əz həlkıning xərməndilikini elip taxlaydu; Qünki Pərwərdigar xundak eytkən. 9 Wə xu künidə deyiliduki: — «Mana, Hudayimiz muxu, biz Uningəja təlmürüp kəlgən, U bizni kutquzidu; Mana, muxu Pərwərdigardur, biz Uningəja təlmürüp kəlgən, Biz xadlinip Uning nijətkutulduruxidin hursən bolimiz». 10 Qünki muxu taqқа Pərwərdigarning kıli qonup turidu; Wə samān azgalda tezək bilən qayləngəndək, Moab Uning putliri astida qaylinidu; 11 [Moab] axu [tezəklık] azgaldin üzüp qıqıx üqün kıolini kəridu, Birəq uning kıli qewər boləjini bilən, [Rəb] uning təkəbburlıqını pəs kilidu. 12 U sepilliringning egiz mudapıəlİK qorojanlırını oqulıtip, Yər bilən yəksān kılip, Topa-qangoja aylanduridu.

26 Xu künidə Yəħudaning zeminida munu nahxa eytilidu: — «Mustəħkəm bir xəħirimiz bar; U nijətlıknı uningəja sepil wə tirəklər kılip bəkitip koyidu. 2 Wapadarlıqta qıng turojan həkkanıy əlnıng kirixi üqün, Dərwazılarnı eqip beringlar! 3 Kim əzıning əkidə, oy-hiyali Sanga baqlıojan bolsa, Sən uni mutlək hatırjəmlıktə saqləysən; Qünki u Sanga ixənəq-ətiqad baqlıoqandur. 4 Mənggügə Pərwərdigarəja tayıninglar; Qünki Yəħ Pərwərdigar həkikətən əbədil'əbədlik bir qoram taxtur. 5 Qünki U yukirida turojanlarnı pəskə qüxüridu; Axu aliy xəħərnı, U pəs kilidu; Uni yərgə qüxürüp, Topa-qangoja aylanduridu. 6 U put bilən qaylinidu; U məminlərnıng putliri, Miskinlərnıng kədəmliri bilən qaylinidu! 7 Həkkanıyning yoli bolsa tüzdur; I Əng Tüz Yolluk Boləjuqi, Sən həkkanıy adəm üqün uning yolını ong kılisən. 8 I Pərwərdigar, biz dərhəkikət Sening həkümliringning yolida mēngip, Seni kütüp kəldük; Jenimizning təxnalıqi xudurki, naming wə xəħriting əxsun! 9 Wujudum bilən keqilərdə Sanga təxnə boldummən; Bərħək, tang səħərlərdimu roħim bilən iq-iqimdin Seni izdidim; Qünki həkümliring yər yüzidə kəringən bolsa, Yər yüzidikilər həkkanıylikni əginidu. 10 Rəzil adəmgə rəħim kərsitilsimu, U yənilə həkkanıylikni əgənməydu; Hətta durusluk turojan zemindimu u yənilə adilsizlik kıliweridu, Pərwərdigarning xanu-xəwkitini kərməydu. 11 I Pərwərdigar, qolung kətürüldi, Birəq ular kərməydu. Həlbuki, Əz həlkınggə boləjan otluk muħəbbitingni ular kəridu həm hijil bolidu; Kūxəndiliring üqün [təyarlanəjan] ot larnı bərħək yutuwetidu. 12 I Pərwərdigar, Sən bizgə hatırjəmlık nesip kılisən; Qünki bizning əməllirimizning həmmisini əzüng

wujuka qikarotansən. **13** Dərwəkə, i Pərwərdigar Hudayimiz, ilgiri Səndin baxça «rəblər» üstimzidin həkümranlik qiləjan; Əmdilikdə pəkət Sanga tayinipla namingni əsləp tiləja alimiz. **14** Ular bolsa əldi, qaytidin yaximaydu; Ərwah bolup kətti, qayta tirilməydu; Qünki Sən ularni jazalap yoqatting, Ular ni adəmləning esidimu qilə qaldurmiding. **15** Sən əlni uləjaytkənsən, i Pərwərdigar; Əlni uləjaytkənsən, Əzünggə xan-xərap kəltürgənsən; Zeminning qebralirini hərtərapkə uzartkənsən. **16** I Pərwərdigar, ular dərd-ələm iqidə qələjanda, Seni izdidi; Tərbiyilik jazalixing ularning bexiəja qüxkəndə, Ular aħ urup, piqirlap bir duani kildi: — **17** «Boxinix aldida turojan, tolojikı tutup, əprikətin warkirəjan bir həmilidar ayaldək, Biz Sening aldingda xundək bolduk, i Pərwərdigar. **18** Biz ikki kat bolup, Toləjakka qüxtuk, Birək pəkət yəlla qikarduk; Yər yüzidikilər üçün heq nijat-kutkuzuxni yətküzmiduk; Dunyadi adəmlər heq tuəulmidi». **19** «Sanga təwə əlgən adəmlər yaxaydu; Mening jəsitimning [tirilixi bilən təng] ularnu tirilidu. I topa-qangda yatkanlar, oyəjinip nahxa yangritinglar! Xəbniming tang səhərninğ xəbnimidəktur; Yərzemin əzidə əlgənlərni tuəup beridu. **20** I həlkim, kelinglar, Əyünglarəja kirip, kəyninglardin ixiklərni etip koyunglar; Mening dərəzəpim ətküqə, əzüngni bir dəmlik yoxuruwal. **21** Qünki qara, Pərwərdigar Əz jayidin qikip, Yər yüzidikilərninğ gunahini əzligə kayturmaqı; Yər bolsa üstigə təkülgən qanlarni axkarilaydu, Əzidə əltürülgənlərni haman yepiwərməydu.

27 Xu künidə Pərwərdigar Əzining dəlxətlik, büyük wə küqlük xəmxiri bilən uqkur yilan lewiatanni, Yəni tolojanəjuqi yilan lewiatanni jazalaydu; U yənə dengizda turojan əjdihani əltüridu. **2** Xu küni sap xarab beridəjan bir üzümzar bolidu! U toəruluk nahxa eytinglar! **3** Əzüm Pərwərdigar uni saklaymən; Mən hər dəkikə uni suəjirimən; Birsı uningəja ziyan yətküzmisun dəp keqə-kündüz saklaymən. **4** Əzəp Məndə qalmidi; Aħ, Manga qarxi jəng kilidəjan tikənlər yaki jəjanlar bolsaidi! Undək bolsa Mən ularəja qarxi yürüx kilattim, Ular ni yiojxturup kəydürüwetəttim! **5** Bolmisa u Meni baxpanahlik kilip tutsun; U Mən bilən birlikdə hatirjəmlikdə bolsun, Dərəkəqəkət, u Mən bilən birlikdə hatirjəmlikdə bolsun! **6** Kəlgüsü künlərdə, Yəkup yiltiz tartidu; Israil bihlinip, qeqəkləydu, Ular pütkül yər yüzini mewə-qewə bilən qaplaydu. **7** [Pərwərdigar Israilni]

urojanlarni urojanqilik [Israilni] urup bakkanmu? U kirojanlardək [Israil] kirilip bakkanmu? **8** Sən ularni əyibligəndə əlqəmdin təwən jazalap ularni paliwətkənsən; Xərkə xamili qikқан künidə U Uning zərblik xamili bilən ularni koəjliwətkən. **9** Əmdi xu yol bilən Yəkupning kəbihlik kəqürüm kiliniduki, — Uning gunahining elip taxlanəjanlikining pixқан mewisi xu boliduki: — U qurbangahtiki həmmə taxlarni kukumtalkan kilidu, «Axərah»larni wə «kün tüwrükli»ni zadila turozuzmaydu. **10** Qünki mustəhkəmləngən xəhər əjerib bolup qalidu, Adənzatsiz makan həm taxliwətilgən bayawandək bolidu; Xu yərdə mozay ozuklinidu, Xu yərdə yetip, uning xahlirini yəydu. **11** Uning xahliri solixix bilən üzüldü; Ayallar kelip ularni otun kilip kəydürüwetidu. Qünki bu bir yorutulməjan həlk; Xunga ularni Yarətküqi ularəja rəhim qilmaydu; Ular ni Xəkilləndürgüqi ularəja xəpəkət kərsətməydu. **12** Wə xu küni xundək boliduki, Pərwərdigar Əfrat dəryasining ekimliridin tartip Misir wadisiojqə hər yərni silkiydu, Wə silər bir-birləp terip yiojwelinisilər, I Israil baliliri! **13** Wə xu küni xundək boliduki, Büyük kanay qelinidu; Xuning bilən Asuriyə zeminida tügixəy dəp qələjanlar, Wə Misir zeminida musapir boləjanlar kelidu; Ular Yerusalemda mukəddəs taəj üstidə Pərwərdigarəja ibadət kilidu.

28 Əfraindikı məyhərlərninğ bexidikı təkəbburluk bilən taqiwaləjan güllük tajoja way! Munbət jiləjininğ bexiəja taqiwaləjan, Yəni ularning solixip qələjan «pəhri» boləjan güligə way! I xarabning əsiri boləjanlar! **2** Mana, Rəb bir küq wə küdrət igisini hazirlidi; U bolsa, məldürlük judun həm wəyran kiləjuqi borandək, Dəlxət bilən taxқан kəlkün suliridək, Əxəddiylərqə [tajni] yərgə uridu. **3** Əfraindikı məyhərlərninğ bexidikı təkəbburluk bilən taqiwaləjan güllük taji ayaəj astida qəylinidu; **4** Wə munbət jiləjininğ bexidə taqiwaləjan, Ularning «pəhri» boləjan solixip qələjan güli bolsa, Baldur pixқан ənjürdək bolidu; Uni kərgən kixi kərüpla, Qəlioja elip kap etip yutuwalidu. **5** Xu künidə, samawi qəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar Əz həlkining qəldisi üçün xəraplik bir taj, Xundəkə kərkəm bir qəmbirək bolidu. **6** U yənə həküm qikərixқа olturojanlarəja toəjra həküm qikəruqi Roh, Wə dərwarzidə jəngni qekindürgüqigə küq bolidu. **7** Birək bularmu xarab arkilik hatalaxti, Həraq bilən ezikip kətti: — Həm kaħin həm pəyoəmbər həraq arkilik ezikip kətti; Ular xarab təripidin yutuwelinojan; Ular

haraq tüpəylidin ələng-sələng bolup ezikiş kətti; Ular aldin kərüxtin adaxti, Həküm kilixta ezikişti; 8 Qünki həmmə dastihan box orun qalmaq kusak wə nijasət bilən toldi. 9 «U kimgə bilim əgətməkqudu? U zadi kimni muxu həwəni qüxinidiqan qilmakqudu?» 10 Eojizlanduruloqanlaroşa əməsmu?! Əmqəktin ayriloqan bowaklaroşa əməsmu?! Qünki həwər bolsa wəzmuwəz, wəzmuwəzdu, Qurmukur, qurmukurdur, Bu yərdə azrak, Xu yərdə azrak bolidu... 11 Qünki duduklaydiqan ləwələr wə yat bir til bilən U muxu həlqkə sez kilidu. 12 U ularoşa: — «Mana, aram muxu yərdə, Həli yoklarni aram aldurunglar; Yengilinix muxudur» — degən, Birak ular həqnemini anglaxni halimioqan. 13 Xunga Pərwərdigarning sezi ularoşa: — «Wəzmuwəz, wəzmuwəzdu, Qurmukur, qurmukurdur. Muxu yərgə azrak, Xu yərgə azrak bolidu; Xuning bilən ular aldiqo ketiwetip, Putlixip, ongda qüxidu, Sundurulup, Tuzakqa qüxüp tutulup qalidu. 14 — Xunga həy silər mazak kילוquqilar, Yerusalemda turoqan muxu həlkni idarə kילוquqilar, Pərwərdigarning sezini anglap koyunglar! 15 Qünki silər: — «Biz əlüm bilən əhdə tüzduk, Təhtisara bilən billə bir kelixim bektituk; Kamqa taxkindək ətöp kətkəndə, U bizgə təgməydu; Qünki yaloqanqilikni baxpanahimiz kilduk, Yaloqan sezlər astida məkünüwalduk» — dedinglar, (Sheol h7585) 16 Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Zionda ul bolux üqün bir Tax, Sinaktin ətküzülgən bir tax, Qimmətlik bir burjək texi, İxənqlik həm mukim ul texini saloquqi Mən bolimən. Uningoşa ixinip tayoqan xixi heq hədukməydu, aldiriməydu. 17 Wə Mən adalətni əlqəm tanisi kilimən, Həqkaniylikni bolsa tik əlqigüq yip kilimən; Məldür baxpanahı bolqan yaloqanqilikni süpürüp taxlaydu, Wə kəlkün məküwaləqan jayini texip əpketidu. 18 Xuning bilən əlüm bilən tüzgən əhdənglar bikar kiliwetilidu; Silərnin təhtisara bilən bekitkən keliximenglar akməydu; Kamqa taxkindək ətöp kətkəndə, Silər uning bilən qəyliwetilisilər. (Sheol h7585) 19 U ətöp ketixi bilənla silərnə tutidu; Həm səhər-səhərlərdə, Həm keqə-kündüzlərdimə u ətöp turidu, Bu həwəni pəkət anglap qüxinixning əzila wəhimigə qüxüx bolidu. 20 Qünki kariwat sozulup yetixkə kişkilik kilidu, Yotqan bolsa adəm tügülüp yatsimu tarlik kilidu. 21 Qünki Pərwərdigar Əz ixini, Yəni Əzining qəyriy əmilini yürgüzüx üqün, Əzigə yat bolqan ixni wujudkə qikirix üqün, Pərazim teqida turoqinidək ornidin turidu, U Gibeon jiloqisida qəzəplənginidək

qəzəplinidu; 22 Xunga mazak kילוquqilar bolmanglar; Bolmisa, kixənliringlar qing bolidu; Qünki mən samawi koqunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərwərdigardin bir həlakət toqrisida, Yəni pütkül yər yüzigə qət'iylik bilən bekitkən bir həlakət toqrisidiki həwəni anglioqanmən. 23 — Kulak selinglar, awazimni anglanglar; Tingxanglar, sezlirimni anglanglar. 24 Yər həydidüqi dehqan terix üqün yərnə kün boyi həydəmdu? U pütün kün yərnə aqdurup, Qalmilarni ezəmdü? 25 U yərnin yüzini təkxiləngədin keyin, Qarakəz bədiyanni taxlap, Zirini qeqip, Buqdayni taplarda selip, Arpini terixkə bekitilgən jayoşa, Qara buqdayni etiz kirlirioşa teriməmdü? 26 Qünki uning Hudasi uni toqra həküm kilixkə nəsihət kilidu, U uningoşa əgitidu. 27 Bərhək, qarakəz bədiyan qixlik tirna bilən tepilməydu; Tuluk zirə üstidə həydəlməydu; Bəlki qarakəz bədiyan bolsa kamqa bilən sokulidu, Zirə bolsa təmür-tayak bilən urulup dan ajritilidu. 28 Un tartixkə danni ezix kerək, əmma [dehqan] uni mənggügə tepewərməydu; U qarwa qakliri yaki at tuyakliri bilən uni mənggügə tepewərməydu; 29 Muxu ixmu samawi koqunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigardin kelidu; U nəsihət berixtə karamət, Danalixta uluqdur.

29 Ariəlgə, Dawut əz makani kילוqan Ariəlgə way!
Yənə bir yil yillaroşa koqulsun, Həyt-bayramlar yənə aylinip kəlsun; 2 Birak Mən dərd-ələmni Ariəlgə kəltürimən; Dad-pəryadlar kətürülüp anglinidu; U Manga həqikətən bir «Ariəl» bolidu. 3 Qünki Mən seni kapsap qedirlar tiktürüp, Seni kamal kilip muhasirə istihkamlirini salimən, Potəyliri bilən seni korxiwalimən. 4 Xuning bilən pəs kilinisen, Sən yər tegidin sezləydiqan, Gəpliring pəstin, yəni topa-qangdin kelidiqan, Awazing ərwahlarni qakiroquqiningkidək yər tegidin qikidu, Sezliring topa-qangdin xiwirlap qikqandək bolidu; 5 Xu qəqda düxmənliringning topi huddi yumxək topa-qanglardək, Yawuzlarning topi xamal uqurup taxlaydiqan topandək tozup ketidu. Bu ix birdinla, tuyuksiz bolidu! 6 Əmdi samawi koqunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar sening yeningoşa kelidu; Güldürməmə, yər təwrəx, küqlük xawqun, quyuntaz, boran wə yutuwaləquqi ot yalkunlar bilən səndin hesab alidu. 7 Xundak kilip Ariəlgə qarxi jəng kilidiqan, Yəni uningoşa wə kəl'ə-koroqanlik mudapialərgə jəng kiliwatqan barlik əllərnin nuroqunliqan koqunliri keqisi kərgən qüxtiki kərinüxtək yokap ketidu. 8

Aq qaloqan birsi qūx kergəndə, Qūxida bir nemə yəydu; Birək oyoqansa, mana korsiği kuruk turidu; Qangqioqan birsi qūx kergəndə, Qūxida su iqudu; Birək oyoqansa, mana u həlidin ketidu, U yənila usuzluqqa təxna bolidu; Mana Zion teoqioqə qarxi jəng qiliwatqan əllərninğ nuroqunliqan qoxunliri dəl xundək bolidu. **9** Əmdi arisaldi boliwerip, Qaymukup ketinglar! Əzünqlarni qarioqə kilip, qarioqə bolunqlar! Ular məst boldi, birək xarabtin əməs! Ular ilənglixip qaldi, birək hərəktin əməs! **10** Qünki Pərwərdigar silərgə qəpələt uyqəsi baskuqi bir rohnə təküp, Kəzünqlarni etiwətti; U pəyoqəmbərlər wə bax-kəzünqlar boləqan əldin kərgüqilərnimu qümkiwətti. **11** Muxu kərgən pütkül wəhiy bolsa, silər üçün pəqətliwətilgən bir yəgimə kitabdək bolup qaldi; Hək kitabni sawatlik birsigə berip: — «Okup berixingizni ətünimən» — desə, u: — «Okuyalmaymən, qünki pəqiti bar ikən» — dəydu. **12** Kitab sawatsiz birsigə berilip: — «Okup berixingizni ətünimən» — deyilsə, u: — «Mən sawatsiz» — dəydu. **13** Wə Rəb mundaq dəydu: — «Muxu həlk əqzi bilən Manga yəkinlaxkənda, Tili bilən Meni hərmətligəndə, Birək kəlbə bolsa Məndin yirək turoqəqə, Məndin boləqan kərkuxi bolsa, pəkət insan balisining pətiwaliridinla bolidu, halas; **14** Xunga mana, Mən muxu həlk ərisida yənə bir kəramət kərsitimən; Kəramət bir ixni kəramət bilən qilimən; Xuning bilən ularning danixmənlirining danəlikə yəqilidu; Ularning əqillirining əqilliri yoxurunuwəloqan bolidu». **15** Əzining pükən niyətlirini Pərwərdigardin yoxurux üçün əstin yərgə kiriwəloqan, Əz ixlirini qarəngəquluktə qilidiqan, Wə «Bizni kim kəridu» wə «Kim bizni bilgən» degənlərgə way! **16** Ah, silərninğ tətürlükünqlar! Sapəlqini seqəz layəqə ohxətqili boləmdu? Xundəqlə ix əzini İxligüqigə: «U mənə ixlimigən», Yəki xəkəlləndürülgən əzini Xəkəlləndürgüqigə: «Uning əqli yok» desə boləmdu?! **17** Qünki qışkə wəqit iqidila, Liwan mewilik bəoqə aylandurulmamdu? Mewilik bəoqə bolsa orman həsəblənməmdu? **18** Xu künidə gaslar xu yəgimə kitabning səzlrini əngləydiqan, Qərioqular zultmət həm qarəngəquluktin qiqip kəzlrini kəridiəqan bolidu; **19** Məminlər bolsa Pərwərdigardin təhimu hursən bolidu; İnsanlar ərisidiki miskinlər İsrəildiki Muxəddəs Boləquqidin xədlinidu. **20** Rəhimsiz boləquqi yəqəydu, Mazək qiləquqi qəyib bolidu; Kəbihlik pərsitini kütidiəqanlarning həmmisi həlak qilinidu; **21** Mana [muxundək ədəmlər] ədəmni bir səz üçünla jinayətqi

qilidu, Dərwəzida turup rəzillikkə tənbiğ bərgüqi üçün tuzək təyyarlap qoyidu, Həkqəniy ədəmning dəwasini səwəbsiz bikar qiliwətidu. **22** Xunga İbrahəim üçün bədəl tələp kütquzəqan Pərwərdigar Yəqupning jəməti toquruluk mundaq dəydu: — «Həzir bolsa Yəqup hijillikkə qəlməydu, Həzir bolsa u tit-tit bolup qirəyi tətirip kətməydu; **23** Qünki [Yəqup] qolumning ixligən əmili boləqan, əz ərisida turoqan əwəladlirini kərgən wəqtida, Ular nəmimni mukəddəs dəp uluqəydiəqan, Yəqupning Muxəddəs Boləquqisini pak-muxəddəs dəp bilidiəqan, İsrəilning Hudəsidin kərkidiəqan bolidu. **24** Rohi əzip kətkənlər yorutulidiəqan, Qəqxəp yürgənlər nəsihət-bilim qəbul qilidiəqan bolidu.

30 «Asiy oqullarning əhwalioqə way!» — dəydu Pərwərdigar, — «Ular pilənlərnə tüzməqci, birək Məndin əlməydu; Ular mudəpiə tosqunini bərpə qilidu, Birək u Məning Rohim əməs; Xundək qilip ular gunəhi üstigə gunəh qoxuwəlidu. **2** Ular Məndin həq soriməyla Misiroqə yol əldi; Pərwərninğ qənitə astidin pənəh izdəp, Misirning sayisigə ixinip təyininu yənə! **3** Qünki Pərwərninğ qənitə bolsa silərnə yərgə təxləp lət qilidu. Misirning sayisigə ixinip təyiniq silərgə bəx kətimqilik bolidu. **4** Pərwərninğ əmirliroqə Zoan xəhiridə bolsimu, Uning əqliliri Hənəs xəhirigə hərdəim kəlip tursimu, **5** Awəm həmmisi əzigə pəydisi bolməydiəqan, Həq yərdimi wə pəydisi təgməydiəqan, Bəlkə lət qilip yərgə təxləydiəqan, Hətta rəsəwə qilidiəqan bir həlktin nomus qilidiəqan bolidu. **6** Nəgəwdiki uləqlər toqrisida yūkləngən wəhiy: — Ular jəpəlik, dərd-ələmlik zəmindin ətidu; Xu yərdin qixi xirlər wə ərkək xirlər, Qər yilan wə wəhxiy uqər yilanmu qiqidu; Ular bəyliklirini əxəklərninğ dūmbisigə, Gəhərlirini təgə ləkkiliriəqə yūkləp, Əzlrigə həq pəyda yətküzməydiəqan bir həlkning yəniəqə kətürüp bəridu. **7** Misir!? Ularning yərdimi bikar həm quruktur! Xunga Mən uni: «Həqnemini qilip bərməydiəqan Rəhəb» dəp ətiəqənmən. **8** — Əmdi bu səzning kəlgüsü zəmənlər üçün, Guwəhlik süpitidə əbədil'əbədğə turuwərixə üçün, Həzir berip buni həm təx təhtiəqə həm yəgimə kitabqə yəzib qoyəqin. **9** Qünki bular bolsa əsiy bir həlk, Nəəhli oqullar, Pərwərdigərninğ Təwrat-tərbiyisini əngləxni həliməydiəqan oqullardur. **10** Ular əldin kərgüqilərgə: — «Wəhiyni kərmənglar!», Wə pəyoqəmbərlərgə: «Bizgə toqə bəxəratlərnə kərsətmənglar; Bizgə ədəmni əzədə qilidiəqan, yəloqan bəxəratlərnə kərsitinglar; **11** Sənlər [durus] yəldin qiqix, Toqə rətikidin əyriqil! İsrəildiki Muxəddəs

Boloquini aldimizdin yok kilix!» — dæydu. 12 — Əmdi Israildiki Muqəddəs Boloquci mundak dæydu: — «Qünki silər muxu həwəni qətkə keqip, Zulumni yələngük kilip, burmilanojan yoloja tayanoininglar tüpəylidin, 13 Xunga muxu kəbihlik silərgə egiz taming bir yerikidək bolidu, Tam pultiyip qaloqanda, u biraqla uni qekiwetidu; 14 Huddi sapal qina heq ayimay qekiwetiləndək U uni qekiwetidu; Uningdin hətta oqaqtin qooq alojudək, Baktin su uskudək birər parqisimu qalmaydu». 15 Xunga Rəb Pərwərdigar, Israildiki Muqəddəs Boloquci mundak dæydu: — «Yenimoja towa bilən kaytip kelip aram tapisilər, kütquzulisilər; Hatirjəmliktə həm amanesənliktə küq alisilər!», — Biraq silər rət kilənsilər. 16 Silər: — «Yak, biz atlaroja minip qaqimiz» — dedinglar, Xunga silər rast qaqisilər! Wə «Biz qapqur ulaqlaroja minip ketimiz» — dedinglar; — Xunga silərni koqliloquqlarmu qapqur bolidu. 17 Minginglar birining wəhimisidin qaqisilər; Bəxining wəhimisidə [həmminglar] qaqisilər; Keqip, taoj üstidiki yegənə bayraq hadisidək, Dəng üstidiki tuodək qalisilər. 18 Wə xunga silərgə mehİR-xəpkət kərsitimən dəp, Pərwərdigar kütidu; Xunga U silərgə rəhim kilimən dəp ornidin kozojilidu; Qünki Pərwərdigar həküm-həkiqət qikəroquci Hudadur; Uni kütənlərləning həmmisi bəhtliktur! 19 Qünki halayik yənila Zionda, yəni Yerusalemda turidu; Xu qaojda silər yənə heq yioqlimaysilər; Kətürgən naləngdə U Əzini sanga intayin xəpkətlik kərsitidu; U naləngni anglisila, jawab beridu. 20 Rəb silərgə nan üqün müxküllükni, Su üqün azab-okubətni bərsimu, Xu qaojda sening Ustazing yənə yoxuruniwərməydu, Bəlki kəzüng Ustazingni kəridu; 21 Silər ong tərəpkə burulsanglar, Yaki sol tərəpkə burulsanglar, Quliking kəyningdin: — «Yol mana muxu, uningda mēnginglar!» degən bir awazni anglaysən. 22 Xu qaojda silər oyulojan məbudliringlaroja berilgən kümüx həlgə, Quyma məbudliringlaroja berilgən altun həlgimu daoj təgküzisilər; Silər ularni adət latisini taxlioqandək taxliwetip: — «Neri tur» — dəysilər. 23 U sən teriydiojan urukung üqün yamojur əwətidu; Yərdin qikidiojan axlik-məhsulat həm küq-quwwətlik həm mol bolidu; Xu küni malliring kəng-azadə yaylaqlarda yaylaydu; 24 Yər həydidgən kala wə exəklər bolsa, Gürjək wə ara bilən soruqan, tuzlanojan hələp yəydu. 25 Qong kirojinqilik boləjan küni, Yəni munarlar ərülgən küni, Hərbir uluoq taojda wə hər bir egiz dəngdə bolsa, Ənharlar wə

eriklar bolidu. 26 Pərwərdigar Əz həlkingə jarahitini tangidiojan, Ularining kəmqa yarisini saqaytkan xu künidə, Ay xolisi kuyax nuridək bolidu, Kuyax nuri bolsa yəttə həssə küqlük bolidu, Yəni yəttə kündiki nuroja barawər bolidu. 27 Mana, Pərwərdigarning nami yiraktin kelidu, Uning kəhri yalkunlinip, Koyuk is-tütəkliri kətürülidu; Ləwliri oşəzəpkə toluq, Tili yutuwaləquci yanənin ottək bolidu. 28 Uning nəpəsi huddi texip boyunoja yetidiojan kəlkündək bolidu, Xuning bilən U əllərni bimənilikni yəqatquci oşəlwir bilən taskaydu, Xundakla həlk-millətlərləning aqzioja ularni azduridiojan yügan salidu. 29 Muqəddəs bir həyt ətküzülgən keqidikidək, kənglūnglardin nahxa urojuq qikidu, Israiloja uyultax boləjan Pərwərdigarning teojoja nəy nawasi bilən qikqan birsining huxallikidək, kənglūnglar huxal bolidu. 30 Pərwərdigar həywətlik awazini yangritidu; U kayniojan kəhri, yutuwaləquci yalkunluk ot, güldürmənilik yamojur, boran-xawqun, mēldürlər bilən Əz bilikini sozup kərsitidu. 31 Qünki Pərwərdigarning awazi bilən Asuriyə yanjilidu, — Baxkilarni urux tayiki [boləjan Asuriyə] yanjilidu! 32 Wə Pərwərdigar təyyarliojan kaltək bilən hər kətim uni uroqanda, Buningoja daplar həm qiltarlar təngkəx kilinidu; U kolini oynitip zərb kilip uning bilən kürəx kilidu. 33 Qünki Tofət kədimdin tartip təyyar turojanidi; Bərhək, padixah üqün təyyarlanəjan; [Pərwərdigar] uni qongqur həm kəng kiləjan; Otunliri kəp yalkunluk bir gülhan bar, Pərwərdigarning nəpəsi bolsa günggürt ekimidək uni tutaxturidu.

31 — Yardəm izdəp Misiroja barəjanlarning həlioja way! Ular atlaroja tayinip, Kəp boləjanlikidin jəng hərwilirioja, Intayin küqlük boləjanlikidin atlik əskərlərgə ixinip kətti! Biraq Israildiki Muqəddəs Boloquciyoja karimaydu, Pərwərdigarni izdiməydu. 2 Biraq Umu danadur! U külpət elip kelidu, Dəgənlirini kayturuwalmaydu; U buzuqlarining jəmətigə, Xundakla kəbihlik kiləquqularoja yardəmdə boləjanlaroja qarxi ornidin kozojilidu. 3 Misirliklər Təngri əməs, adəmlər halas; Ularining atliri bolsa rohtin əməs, əttin halas; Pərwərdigar bolsa kolini uzartidu, Yardəm bərgüci bolsa putlixidu; Yardəm berilgüci bolsa yikilidu; Ular həmmisi biraqla yəkilidu. 4 Qünki Pərwərdigar mēngə mundak degən: — «Owni tutuwaləjan xir yaki arslanni bir tərəp kilixka top-top padiqilar qakiriloqanda, Xir yaki arslan ularning awazliridin heq qorqmay, Xawqunliridin heq həduqmay, Bəlki owni astioja besiwelip ojar-ojur taliojinidək, Samawi koqunlarning

Sərdari boləjan Pərwərdigarmu ohxaxla Zion teəji wə egizlikliri üqün qüxüp jəng kilidu. **5** Üstidə pərwaz kilidiojan kuxlardək samawı koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar Əz kənitı astioəa Yerusalemni alidu; Kənitı astioəa elip, Zionni kütqüzidu; Uning «ətüp ketixi» bilən Zion niyatlıkəa erixidu. **6** Silər dəhəxtlik asiylik kıləjan İgənglarning yenioəa towa kılıp kəytinglar, I İsrail baliliri! **7** Qünki xu künidə insanlar hərbiri əzi üqün əz kəli bilən yasioəan kümüx butlarnı wə altun butlarnı: — «Gunahtur!» dəp taxliwetidu». **8** «Xu qəoəda Asuriyə kiliq bilən yikilidu, Birək baturning kiliqi bilən əməs; Bir kiliq uni yutuwalidu, birək kiliq adəttiki adəmningki bolmaydu; U jenini elip kiliqtin kəqmaqəi bolidu, Arisidiki yigitliri alwanəa selinidu. **9** Wəhəmidin uning «ul texi» yokəydu; Uning sərdarliri jəng tuəjidin aləkzadilixidu» — dəp jakarlaydu Zionda oti kəyiwatqan, Yerusaleməa humdeni yalkunlawatqan Pərwərdigar.

32 Mana, həkəkəniyəlik bilən həkümranlik kıləjuqi bir padixah qikidu; Əmirlər bolsa toəra həküm qikirip idarə kilidu. **2** Həm xamaləa dalda boləjudək, Boranəa panah boləjudək, Kəşjirək jayəa erik-sulardək, Qəngkəp kətkən zeminəa kəram taxning sayisidək boləjan bir adəm qikidu. **3** Xuning bilən kərgüqilərnin kəzliri hək torlaxmaydu, Anglaydioəanlarning kəlikəi enik tingxaydu; **4** Bəngbaxning kəngli bilimni tonup yetidu, Kəkəqning tili tez həm enik səzləydu. **5** Pəsəndilər əmdi pəzilətlək dəp atalmaydu, Pikişik iplaslar əmdi mərd dəp atalmaydu, **6** Qünki pəsəndə adəm pəsləkni səzləydu, Uning kəngli buzukqilik təyyarlaydu, İplaslik kılıxkə, Pərwərdigarəa daə kəltürüxkə, Aqlarning kərsikini aq kəlduruxkə, Qəngkəoəanlarning iqimlikini yokətiwetixkə niyətlinidu. **7** Bərhək, iplas adəmning tədbirliri kəbihtur; U kəstlarni pəmləp olturidu, Məminləni yaləjan gəp bilən, Yoksulning dəwasida gəp kılıp uni wəyran kılıxni pəmləp olturidu. **8** Pəzilətlək adəmning kıləjan niyətliri bərhək pəzilətləktur; U pəziləttə mukim turidu. **9** Ornunglardin turup, i hatirjəm ayallar, awazimni anglanglar! I əndixisiz kizlar, səzlimingə kulək selinglar! **10** Bir yil ətə-ətməyła, i biəəm ayallar, Parəkəndə kəlinisilər! Qünki üzüm həsuli bikarəa ketidu, Mewə yioəix yok bolidu. **11** I hatirjəm ayallar, titrənglar! I əndixisiz kizlar, patiparək bolunglar! Kiyiminglarni seliwetinglar, əzünglarni yaləng kilinglar, qətrikənglarəa bəz baəqlanglar!

12 Güzəl etiz-baəqlar üqün, Mewilik üzüm talliri üqün məydənglarəa urup həsərət qekinglar! **13** Üstidə tikən-yantəqlar əsidioəan əz həkəimning zemini üqün, Xad-huram əylər, warəng-qurung kılıp oynaydioəan bu xəhər üqün kəyoəurunglar! **14** Qünki orda taxlinidu, Adəmlər bilən lik toləjan xəhər adəmzatsiz bolidu, İstihkam wə kəzət munarliri uzun zamanəoəiqə pəkətlə yawayı exəklər zək alidioəan, Kəy padiliri ozuklinidioəan boz yərlər bolidu. **15** Taki Roh bizgə yukiridin təkülgüqə, Dalalar mewilik baə-ətizlər boləjuqə, Mewilik baə-ətizlər ormanzar dəp həsəblanəjuqə xu peti bolidu. **16** Xu qəoəda adalət dalani, Həkəkəniyəlik mewilik baə-ətizlarni məkən kilidu. **17** Həkəkəniyəliktin qikidioəini hatirjəmlik bolidu, Hatirjəmlikning nətijisi bolsa mənggügə bolidioəan aram-tinqlik wə aman-əsənlik bolidu. **18** Xuning bilən mening həkəim hatirjəm məkənlarda, İxənqlik turaləjularda wə tinq arəmgəhlarda turidu. **19** Orman kesilip yikətiləanda məldür yəoəsimu, Xəhər pütünləy yər bilən yəksən kiliwetilsimu, **20** Su boyida uruk terioəuqilar, Kələ wə exəklərnı kəng daləəa kəyuwetidioəanlar bəhtliktur!

33 I əzüng buləng-taləng kilingmioəan, bəxkilarni buləng-taləng kıləjuqi, Bəxkilar səngə asiylik kilingmioəan, Əzüng asiylik kıləjuqi, Səning halingəa way! Sən buləng-taləngni boldi kilinging bilən, Əzüng buləng-taləng kilingisən; Sən asiylikni boldi kilinging bilən, Əzüng asiylikkə uqrayəsən; **2** I Pərwərdigar, bizgə məhir-xəpəkət kərsətkəysən; Biz Səni ümid bilən kütüp kəlduk; Ətünimizki, Sən hər səhər [İsrailəa] küqlük bilək-kəl, Kiyinqilik pəytliridə niyatimiz boləyəsən. **3** Top-top adəmlərnin əjoəəa-qukənliridin həkklər bədər kəqidu; Sən [Huda] kəddingni tik kilinging bilən əllər pitirap ketidu; **4** Qəkətkə liqinkiliri ot-kəklərnı yioəip yəwaləəandək, Silərgə bəkətip beriləən olja yioəiwelinidu; Qəkətkilər uyan-buyan yügürgəndək adəmlər olja üstidə uyan-buyan yügürüxidu. **5** Pərwərdigar üstün turidu, Bərhək, Uning turaləjusi yukirididur; U Zionəa adalət wə həkəkəniyəlik toldurdi; **6** U bolsa künliringlarning tinq-amanlikəi, niyatlik, danalik wə bilimning baylikliri bolidu; Pərwərdigardin kərkəx Uning üqün gəhərdur. **7** Mana, ularning palwanliri sirtta turup nalə-pəryad kətüridu; Sülh-əhdə tüzgən əqlilər kəttik yioəlixidu; **8** Yollar adəmsiz kəldi; Ətkünqi yolqilar yok boldi; U əhdini buzup taxlidi; Xəhərlərnı kəzigə ilmaydu, Adəmlərnı hək ətiwarlimaydu. **9** Zəmin matəm tutidu, zəplichidu;

Liwan hijaləttin solixidu; Xaron qəl-bayawanoja aylandi; Baxan wə Karməl bolsa kirip taxlandi. **10** Mana hazır ornumdin turimən, — dəydu Pərwərdigar, — Hazır Əzümni üstün kərsitimən, Hazır kəddimni kətürimən. **11** — Silərnin boyunglarda kuruk ot-qəpla bar, Pahal tuəjisilə; Əz nəpəsliringer ot bolup əzünglarni yutuwetidu; **12** Əllər bolsa hək keydürülgəndək keydürilidu; Orulojan jiojan-tikənlərdək otta keydürüwetilidu. **13** — I yiraktikilər, Mening kıləjanlirimni anglanglar; Yekındikilər, Mening küə-qudritimni tonup yetinglar. **14** Ziondiki gunahkarlar kərkidu; Wəhimə iplaslarni besivalidu. [Ular]: «Arimizdiki kim mənggülik yutkur Ot bilən billə turidu? Kim əbədil'əbəd yalğunlar bilən bir makanda bolidu?» — dəydu. **15** — «Həkkəniylik yolida mangidojan, Durus-lilla gəp kılidojan, Zalimliktin kəlgən haram paydioja nəprətlinidojan, Parilarni sunoquqlarni kəlini pulangxitip rət kılidojan, Qanning gepi bolsila kılıkını yopurup anglimaydiojan, Pəslik-razillikkə kəraxni rət kılıp, kəzini kaquridojan; **16** U yukirini makan kılıdu; Qoram taxlar uning kəroqini bolup, Yukiri uning baxpanahı bolidu; Əz riski uningə berilidu, Uning süyi kapalətlilik bolidu». **17** — «Kəzliring Padixahni güzəllikidə kəridu; Kəzliring uzunoja sozuləjan zeminoja nəzər salidu. **18** Kənglünə wəhimə toqrisida qongkur oyoja patidu; Royhətqi bəg kəni? Oljini ələydiojan taraziqi bəg kəni? Istihkam-munarlarni sanioquqi bəg kəni? **19** Kaytidin əxəddiy həkni kərməysən, — Sən angkiralmaydiojan, boəuzida səzləydiojan, Dudukləp gəp kılidojan, gepini qüxinəlməydiojan bir həkni ikkinqi kərməysən. **20** İbadət heytlirimiz ətküzüldiojan xəhər Zionəja kəra; Sening kəzüng Yerusalemining tinq-aman makan boləjanlikini, Kəzukliri hərgiz yulunmaydiojan, Taniliri hərgiz üzülməydiojan, ikkinqi yətkəlməydiojan qedir boləjanlikini kəridu; **21** Xu yərdə Pərwərdigarning xan-xəripi bizgə kərünidu, — U Əzi dəryalar, kəng əstənglər ekıp turidojan bir jay bolidu; Palaklar bilən həydəlgən həqkəndək kəmə u jayda kətniməydu, Wə yaki həq həywətlilik kəmə u jaydin ətməydu; **22** Qünki Pərwərdigar bizning nijatkar-həkimimiz, Pərwərdigar bizgə kənun Bərgüqidur, Pərwərdigar — bizning Padixahimiz, U bizni kütəuzidu! **23** Sening tana-ərojamqiliring boxiojan bolsimu, [İsrail] yəlkən hadisining turumini mustəhkəm kılalmisimu, Yəlkənni yeyip qikəralmisimu, U qəoqda zor bir olja

üləxtürilidu; Hətta akşak-tokurlarmu oljini alidu. **24** Xu qəoqda xu yərdə turoquqi: «Mən kəsəl» deməydu; Xu jayni makan kıləjan həkning gunahliri kəqürüm kılınıdu.

34 Yekın kelinglar, i əllər, anglanglar! I kəwm-həklər, kulak selinglar! Yər-zemin wə uningdiki barlik məwjudatlar, Jimi ələm wə uning iqidin qikən həmmə məwjudatlar, Tingxanglar! **2** Qünki Pərwərdigarning barlik əllərgə kərita əzəzi bar, Uning dəroəzi ularning barlik kəoxunlirioja kərxituru; U ularni həlakətkə pütüp kəyojan, Ular ni kirojinqilikə tapxuruwətkən; **3** Ular din əltürülgənlər sirtkə taxliwetilidu, Jəsətliridin sesikqilik puraydu, Taqlar ularning kəni bilən eritilidu; **4** Asmanlardiki jimiki jisim-kəoxunlar qirip yəq bolidu, Asmanlar yəgimə kitabdək türüldü; Üzüm telining yopurmakliri hazan bolup, solixip qüxkəndək, Yigləp kətkən ənjür xehidin qüxkəndək, Ular ni jimiki jisim-kəoxunliri yikilidu; **5** Qünki xəmxirim asmanlarda [kən bilən] suəturuldu; Kəranglar, xəmxirim Mening həlakət lənitimə uqriojan həkəkə, Yəni Edom üstigə jazalax üqün qüxidu; **6** Pərwərdigarning bir xəmxiri bar; U kənoja boyaldı; U yəqlik nəsilərnin yəqi bilən, Əqəkəzilərnin kəni bilən, Kəqkar bərikining yəqi bilən ozuklandırulojan; Qünki Pərwərdigarning Bozrah xəhiridə bir kəurbanliqi, Edomda zor bir kirojinqilik bar. **7** Muxu kirojinqiliklər bilən yəwayi kalilar, Torpaqlar wə küqlük bukilarmu yikilidu. Ular ni zemini kənoja qəməlidü, Topa-qəngliri yəq bilən maylixip ketidu. **8** Qünki Pərwərdigarning kisas alidojan bir küni, Zion dəwasidiki həsəb alidojan yili bar. **9** [Edomdiki] ekınlar kəriməyoja, Uning topiliri günggürtkə aylandurulidu; Zemini bolsa kəyüwatқан kəriməy bolidu. **10** Uning oti kəqəkündüz əqürülməydu; Is-tütəkliri mənggügə ərləydu; U dəwərdin-dəwərgiqə harabiliktə turidu; Həqkim ikkinqi u yərgə ayəq basmaydu. **11** Qəl hūwəxuxi wə qirkirioquqi hūwəxuxlar uni igilwalidu; Qong hūwəxux wə kənoja-kəzojanlar xu yərdə uwilaydu; Huda uningə «tərtipsizlik-bimənilikni ələydiojan tana»ni, Wə «kəp-kuruklukni ələydiojan tik ələydu»ni tartidu. **12** Birsiləp [Edomning] esilzadilirini padixahlikini [idarə kılaxkə] qəkirsə, Ular din həqkim bolmaydu; Uning əmirliri yəq kılıwetilgən bolidu. **13** Ordilirida tikənlər, Kəl'ə-kərojanlirida qəkəkə-jiojanlar əsüp qikidu; U qilbərilərnin makani, «Hūwəxuxlarning ordisi» bolidu. **14** Xu yərdə qəl-bayawandiki janıwarlar,

yawayi itlar jəm bolidu; Hər bir «əqkə jin» öz kərindixioja towlaydu; Tün məhlukliri xu yərdə makanlixidu, Uni özigə aramgah kılıp turidu. 15 «Ok yilan» xu yərdə uwilaydu, Uning sayisidə tuhumlaydu, Balilirini yiojip bakıdu. Qorultaz-tapquxlar hər biri öz jüpi bilən xu yərdə toplinidu; 16 Pərwərdigarning yəgimə kitabidın izdəp oqup bakqın; Ulardın heqbirı qıxüp qalmaydu; Heqkaysisining öz jorisi kəm bolmaydu; Qünki Əzining əozı ularoja buyruoqan; Uning Əz Rohı ularni topliojan. 17 Qünki [Pərwərdigar] Əzi ular üqün qək taxlap, Əz kəli bilən zeminoja tana tartip ularoja təksim kılıp bərgən; Ular uningəja mənggügə igidarlık kılıdu, Dəwrđin-dəwrgiqə xu yərnı makan kılıdu.

35 — Dala həm kaəojirap kətkən jaylar ular üqün huxal bolidu; Qəl-bayawan xadlinip zəpirandək qeqəkləydu; 2 U bərk urup qeqəkləydu, Xadlikka xadlık qoxulup təntənə kılıdu; Liwanning xan-xəripı, Karməl wə Xarəndiki güzəllik wə sür uningəja berilidu; Ular Pərwərdigarning xan-xəripini, Hudayimizning güzəlliki wə həywitini kəridu. 3 Ajiz kəllarnı küqləndürünglar, Egilip mangidiojan tizlarnı qingitinglar, 4 Yüriki əoşkanlarəja: — «Qing turunglar! Kərkmanğlar! Mana, Hudayinglarəja qarap bəkinglar; Kisas kelidu — Hudaning hesab elix küni kelidu! U Əzi kelidu, silərnı kutkuzidu!» — dəng! 5 Andin qarəoquning kəzi eqilidu, Gasning kulakliri oquq kılınıdu, 6 Andin aqsək-tokurlar keyiktək oynaklap səkrəydu; Gaqining tili nahxa eytidu; Qünki dalada sular, Qəl-bayawanlarda dərya-əkınlar urəjup taxidu; 7 Pizəjirin qəl-jəzirə kəlqəkkə, Qangqiojan yərlər bulaklarəja aylinidu; Qilbərılərnıng makani — ular yatqan jay, Kəmux wə yekənlər əsüp, qimənlikkə aylinidu. 8 Xu yərdə egiz kətürülgən bir yol, Tüptüz bir yol bolidu; U «pak-muqəddəslikning yoli» dəp atilidu; Napaklar uningdin etüxkə bolmaydu, Xu yol məhsus xular üqün bəkitilip yasaloqankı, — Həttə nadanlarmu uningdə ezip kətməydu; 9 Xu yərdə xir bolmaydu, Uning üstigə heq yirtkuq haywan qikmaydu; (Ular xu yərdə heq tepilmaydu) — Nijət arkilik hərlükkə qikqanlar xu yərdə mangidu! 10 Pərwərdigarning bədəl tələp kutkuzəjanliri qaytip kelidu, Küylərnı eytip Zionoja yetip kelidu; Ularning baxlirioja mənggülik xad-huramlik kənidu; Ular huxallik wə xadlikka qəmgən bolidu; Kayəju-həsərət həm uş-nadamətlər bədər qaqudu.

36 Həzəkıyanıng on tətinqi yili xundək boldiki, Asuriyə padixahı Sənnaherib Yəhudaning barlık kəl'ə-qərojanlık xəhərlirigə hujum kılıp qikip, ularni ixəjal kildi. 2 Andin Asuriyə padixahı «Rab-Xakəh» [dəgən sərdarnı] qəng bir kəoxun bilən Lakıx xəhıridin Yerusalemoja əwətti. U Kir yuoquqılarning etizining boyidiki yolda, yukiri kəlqəkning nərnıng bəxioja kelip turdi. 3 Xuning bilən Hılkiyanıng əoqli, ordini baxkuridiojan Eliakim, ordining diwanbegi boləjan Xəbna wə Asafning əoqli, orda mirzibegi boləjan Yoahlar uning yenioja kəldi 4 wə Rab-Xakəh ularəja mundək dedi: — Silər Həzəkıyoja: — «Uluə padixah, yəni Asuriyə padixahı sanga mundək dedi, dənglar: — «Sening muxu ixəngən tayanqing zadi nemiti? Sən: (u pəkət gəpla, halas!) — «Uruş kılıx tədbir-məslihitimiz həm küqimiz bar» — dəysən; sən zadi kimgə tayinip manga qarxi əktə kəpisən? 6 Mana, sən yeriki bar axu kəmux həsa, yəni Misiroja tayinisən! Birsı uningəja yələnsə, uning kəlioja sanjip kiridu; mana Misir padixahı Pirəwngə tayanəjanlarning həmmisi xundək bolidu! 7 Əgər sən manga: «Biz Hudayimiz boləjan Pərwərdigarəja tayinimiz» — dəsəng, Həzəkıya əzi Yəhudadikilərgə wə Yerusalemdikilərgə: «Silər pəkət Yerusalemdiki muxu ibadətğah aldidila Pərwərdigarəja ibadət kılıxinglar kərək» dəp, xu [Pərwərdigarəja] atalojan «yukiri jaylar»ni həm kurbangahlarnı yok kiliwəttioju? Ular axu Pərwərdigarning yukiri jayliri əməsmidi? 8 Əmdi hojam Asuriyə padixahı bilən bir tohtamoja kəl: — «Əgər səndə atka minəligüdək əskərliring bolsa, mən sanga ikki ming atni bikaroja bəyə!» 9 Səndə undəkler bolmisa, hojamning əmədarlirining əng kiqiki boləjan bir ləxkər bəxini qandəkmu qekindürələysilər?! Sən jəng hərwiliri wə atlarnı elix üqün Misiroja tayinisən tehi! 10 Mən əmdi muxu zeminni həlak kılıx üqün Pərwərdigarsız kəldimmu? Pərwərdigar dərwəkə manga: «Muxu zeminni həlak kılıxka qikkın!» — dedi!» 11 Eliakim, Xəbna wə Yoah Rab-Xakəhgə: — «Pəkirlirioja aramiy tilida səzlisilə; biz buni qüxinimiz. Bizgə ibraniy tilida səzlimisilə, gəpliri sepilda turojanlarning kulikioja kirmisun!» — dedi. 12 Birək Rab-Xakəh: — «Hojam meni muxu gəpni hojanglarəja wə silərgilə eytixkə əwətkənmü? Muxu gəpni silər bilən birlikdə sepilda olturojanlarəja dəyixkə əwətkən əməsmü? Qünki ular silər bilən birlikdə öz pəkini yegüqi həm öz süydükini iquqi bolidu!» — dedi. 13 Andin Rab-

Xakəh ibraniy tilida yukiri awaz bilən: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahining səzlirini anglap qoyunglar!» — dəp warkiridi. **14** «Padixah mundak dəydu: — «Həzəkia silərnı aldap qoymisun! Qünki u silərnı kütquzalmaydu. **15** Uning silərnı: — «Pərwərdigar bizni jəzmən kütquzidu; muxu xəhər Asuriyə padixahining kəliqə qüxüp kətməydu» dəp Pərwərdigarə təyanduruxioqə yol qoymanqlar!». **16** Həzəkiaə qulak salmanqlar; qünki Asuriyə padixahı mundak dəydu: — «Mən bilən sühlilixip, mən tərəpkə ötünglar; xundak kilsanqlar hər biringlar özünglarıning üzüm baringidin həm özünglarıning ənjür dərihidin mewa yəysilər, hər biringlar öz su kəlqikınglardin su iqsilər; **17** ta mən kelip silərnı buoqdaylıq həm xarablıq bir zeminoqə, neni bar həm üzümzarlırı bar bir zeminoqə, — zemininglarə oxax bir zeminoqə apirip qoyuqə yəp-iqiweringlar! **18** Həzəkiaəning silərgə: — «Pərwərdigar bizni kütquzidu» dəp ixəndürüxigə yol qoymanqlar! Əl-yurtlarıning ilah-butlirining biri öz zemini Asuriyə padixahining kolidin kütquzoqanmu? **19** Hamat wə Arpad degən yurtlarıning ilah-butlırı keni? Səfarwaim xəhırining ilah-butlırı keni? Ular Samariyəni mening kolumdin kütquzoqanmu?! **20** Muxu əl-yurtlarıning ilah-butlıridin öz zemini kütquzoqan zadı kim bar? Xundak ikən, Pərwərdigar Yerusalemnı mening kolumdin kütquzalamdu?»». **21** Angliuqılar süküt kilip uningə jawabən heqkəndak bir söz kilmidi; qünki padixahning buyruki xuki: — «Uningə jawab bərmənglar». **22** Andin Hılkiyaning ooqli, ordini baxkuridioqan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə Asafning ooqli, orda mirzibegi Yoahlar kiyim-keqəklirini yirtixip, Həzəkiaəning yenioqə kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uningə ukturdi.

37 Xundak boldiki, Həzəkia buni angliqanda, kiyim-keqəklirini yirtip, özini bəz bilən kəplap Pərwərdigarning öyigə kirdi. **2** U Hılkiyaning ooqli, ordini baxkuridioqan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə kahınlarıning aqsakallirini bəz yepinqaklıoqan peti Amozning ooqli Yəxaya pəyqəmbərgə əwətti. **3** Ular uningə: — «Həzəkia mundak dəydu: — «Balılar tuşulay dəp kəloqanda anining tuşqədək həli kəlmioqandək, muxu kün külpət qüxidioqan, rəswa wə mazək kilinidioqan bir kündür. **4** Öz hojisi boləqan Asuriyə padixahı tirik Hudani mazək kilixkə əwətkən Rab-Xakəhning gəplirini Pərwərdigar Hudaying nəzirigə elip tingxisa, bularnı angliqan Pərwərdigar Hudaying xu gəplər üqün uning dəkkisini bərməkin?

Xunga kəp kəloqan kəldilar üqün awazingni kətürüp, bir duayingni bərsəng»» — dedi. **5** Xu gəplər bilən Həzəkiaəning hizmətkarlırı Yəxayaəning aldioqə kəldi. **6** Yəxaya ularə: — «Hojayininglarə: — «Pərwərdigar mundak dedi: — «Asuriyə padixahining qəpərmənlırining sən angliqan axu manga kupurluk kılıuqı gəpliridin kərkəma; **7** Mana, Mən uningə bir rəhni kirgüzimən; xuning bilən u ioqwanı anglap, öz yurtioqə kəytidu. U öz zemində turoqanda uni kiliq bilən eltürgüzimən» — dənglar» — dedi. **8** Rab-Xakəh kəlgən yolu bilən kəytip mangoqanda, Asuriyə padixahining Lakix xəhırinin qekingənlikini anglap, uning yenioqə kəldi; Asuriyə padixahı Libnah xəhırigə kərxı jəng kiliwatkanidi. **9** Andin padixah: «Efiopiya padixahı Tirhakah sizgə kərxı jəng kilməkqi bolup yoloqə qikti» degən həwərnı anglidi. Xu həwərnı angliqanda u yənə Həzəkiaə qəqilərnı mundak hət bilən əwətti: — **10** «Silər Yəhuda padixahı Həzəkiaə mundak dənglar: — «Sən tayinidioqan Hudayingning sanga: «Yerusalemnı Asuriyə padixahining kəliqə tapxurulmaydu» deginigə aldanma; **11** Mana, sən Asuriyə padixahırinining həmmə əl-yurtları nənə kılıoqanlırini, ularni ilah-butlırioqə atap həlak kılıoqanlıqini angliqansən; əmdi özüng kəndəkmu kütquzulısən? **12** Ata-bowilirim həlak kılıoqan əllərnı bolsa, ularning ilah-butlırı kütquzoqanmu? Gozan, Həran, Rəzaf xəhıridikilərnıqu? Telassarda turoqan Edənlərnıqu? **13** Hamat padixahı, Arpad padixahı, Səfarwaim, Həna həm İwwah xəhərlirinining padixahliri keni?»». **14** Həzəkiaə hətni əkəlgüqilərnıng kolidin elip oqup qikti. Andin u Pərwərdigarning öyigə kirip, Pərwərdigarning aldioqə hətni yeyip koydi. **15** Həzəkiaə Pərwərdigarə dua kilip mundak dedi: — **16** «I kerublar otturisida turoqan, samawi koxunlarıning Sədari boləqan Pərwərdigar, İsrailning Hudasi: — Sən Özüngdursən, jəhəndiki barlıq əl-yurtlarıning üstidiki Huda pəkət Özüngdursən; asman-zeminni Yaratquısən. **17** I Pərwərdigar, kulıqıngni təwən kilip angliqaysən; kəzüngni aqkaysən, i Pərwərdigar, kərgəysən; Sənnaheribning adəm əwətip mənggü həyat Hudani həkərləp eytkən həmmə gəplirini angliqaysən! **18** I Pərwərdigar, Asuriyə padixahliri həkəkətən həmmə yurtları wə xularə bəkəndi boləqan yurtlarınimu harabə kilip, **19** Ularıning ilah-butlırini otka taxliwətkən; qünki ularning ilahliri ilah əməs, bəlki insan kəli bilən yasaloqanlar, yaqəq wə tax, halas; xunga Asuriyəliklər ularni həlak kildi.

20 Əmdi, i Pərwərdigar Hudayimiz, jahandiki barlik əl-yurtlaroşa Sening, pəkət Seningla Pərwərdigar ikənlikingni bildürüx üqün, bizni uning kolidin kütquzojaysən!». 21 Xuning bilən Amozning oşli Yəxaya Həzəkiajoşa söz əwətip mundak dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Sən Manga Sənnaherib tooşruluk dua kılıxing bilən, 22 Pərwərdigarning uningjoşa qarita degən səzi xudurki: — «Pak kiz, yəni Zionning kizi seni kəmsitidu, Seni mazak kılıp külidu; Yerusalemining kizi kəyninggə qarap bexini qaykaydu; 23 Sən kimni mazak kılıp kupurluk kilding? Sən kimgə qarxi awazingni kətürüp, Nəziringni üstün kilding? Israildiki Mukəddəs Boloşuqjoşa qarxi! 24 Kulliring arkilik sən Rəbni mazak kılıp: — «Mən nuroşunlioşan jəng hərwilirim bilən taş qokkılırioşa, Liwan taş başırlırioşa yetip kəldimki, Uning egiz kedir dərəhlirini, esil qarışaylirini kesiwetimən; Mən uning əng yukiri egizlikigə yamixip qikip, Uning əng bük-barakşan ormanzarlikjoşa kirip yetimən. 25 Əzüm kuduk kolap su iqtim; Putumning uqidila mən Misirning barlik dərya-əstənglirini kurutuwəttim — deding. 26 — Sən xuni anglap bakmıoşanmiding? Uzundin buyan Mən xuni bekitkənmənki, Kədimdin tartip xəkilləndürgənmənki, Həzir uni əməlgə axurdumki, Mana, sən kəl'ə-koroşanlik xəhərləni harabilərgə aylandurdung; 27 Xuning bilən u yərdə turuwatқанlar küqşizlinip, Yərgə qaritip koyuldi, xərməndə kılındi; Ular etizdiki ottək, Yumran kək qəplərdək, Əgzidiki ot-qəplər əsməy kurup kətkəndək boldi. 28 Birakşening olturoşiningni, ornungdin turoşiningni, qikip-kirginingni wə Manga qarxi oşaljırlıxip kətkiningni bilimən; 29 Manga qarxi oşaljırlıxip kətkənlikingning, həkawurlixip kətkənlikingning kulikimjoşa yətkini tıpəylidin, Mən qarşikimni burnıngdin otküzimən, Yüginimni aşzingjoşa salimən, Əzüng kəlgən yol bilən seni kayturimən. 30 I [Həzəkia], xu ix sanga alamət bexarət boliduki, — Muxu yili əzlükidin əskən, İkinqi yili xulardın qikқанlarmu rizқinglar bolidu; Üqinqi yili bolsa teriyisilər, orisilər, üzüm kəqətlirini tikisilər; Ulardın qikқан mewiləni yəysilər. 31 Yəhuda jəmətidiki kutuloşan kəldisi bolsa yənə təwəngə qarap yiltiz tartidu, Yukirioşa qarap mewə beridu; 32 Qünki Yerusalemdin bir kəldisi, Zion teşjidin kəqip kutuloşanlar qikқidu; Samawi koşunlarning Sərdari boluşan Pərwərdigarning otluk muhəbbiti muxuni ada kılıdu. 33 Xunga Pərwərdigar Asuriyə

padixahı tooşruluk mundak dəydu: — U nə muxu xəhərgə yetip kəlməydu, Nə uningjoşa bir tal okmu atmaydu; Nə kəlkəni kətürüp aldioşa kəlməydu, Nə uningjoşa qarita kaxalarnimu yasımaydu. 34 U kaysi yol bilən kəlgən bolsa, Xu yol bilən kaytidu wə muxu xəhərgə kəlməydu, — dəydu Pərwərdigar. 35 — Qünki Əzüm üqün wə Mening kulum Dawut üqün bu xəhəni ətrapidiki sepildək koşdap kutkuzimən». 36 Xuning bilən Pərwərdigarning Pərixiti qikip, Asuriyəliklərnin bargahıda bir yüz səksən bəx ming əskəni urdi. Mana, kixilər ətigəndə ornidin turoşanda, ularning həmmisining əlgənlikini kərdi! 37 Xunga Asuriyə padixahı Sənnaherib qekinip, yoloşa qikip, Ninəwə xəhirigə kaytip turdi. 38 Xundak boldiki, u əz buti Nisroқning buthanisida uningjoşa qokunuwatқanda, oşulliri Adramməlak həm Xarezər uni kiliqlap oltürüwətti; andin ular Ararat degən yurtқа kəqip kətti. Uning oşli Esarhəddon uning ornida padixah boldi.

38 Xu künlərdə Həzəkia əşl kəltürgüqi bir kəşəlgə muptila boldi. Amozning oşli Yəxaya pəyoşəmbər uning kəşioşa berip, uningjoşa: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Əyüng tooşruluk wəşiyət kilöşin; qünki əşl kəldi, yaxımayşən, — dedi. 2 Həzəkia yüzini tam tərəpkə kılıp Pərwərdigarjoşa dua kılıp: 3 — I Pərwərdigar, Sening aldingda həkikət wə pak dil bilən mengip yürgənlikimni, nəziring aldingda durus boluşan ixləni kilöşanlikimni əsləp koyojaysən, — dedi. Wə Həzəkia yioşlap ekip kətti. 4 Andin Pərwərdigarning səzi Yəxayajoşa yetip mundak deyildi: — 5 Berip Həzəkiajoşa mundak degin: — Pərwərdigar, atang Dawutning Hudasi mundak dəydu: — «Duayingni anglıdim, kəz yaxlıringni kərdüm; mana, künliringgə yənə on bəx yil koşimən; 6 Xuning bilən Mən seni wə bu xəhəni Asuriyə padixahının kolidin kutkuzimən; Mən sepil bolup bu xəhəni koşdaymən. 7 Xuning bilən Pərwərdigarning Əzi eytkən ixini jəzmən kilidioşanlikini sanga ispatlaş üqün Pərwərdigardın mundak bexarətlik alamət boliduki, 8 Mana, Mən kuyaxning Aşaz padixahı kuroşan pələmpəy üstigə qüxkən sayisini on kədam kəynigə yandurimən». Xuning bilən kuyaxning qüxkən sayisi on bəşkuq kəynigə yandı. 9 Yəhuda padixahı Həzəkia kəşəl bolup, andin kesilidin əşligə kəlgəndin keyin mundak hatiriləni yazdı: 10 — «Mən: «Əmrümning otturısında təhtisaraning darwazilırioşa beriwetimən, Qəloşan yillirimdin məhrum boldum» — dedim. (Sheol h7585) 11

Mən: — «Tirikləarning zeminida turup Hodayim Yahni, Yahni kərəlməydiqan, Xundakla «həmmə nərsə yok bolqan» jayda turoqanlar bilən billə turup, insannimu kərəlməydiqan boldum» — dedim. **12** Mening turaloqum qarwiqining qediridək özümdin yetkilip kətti; Mən bapkar ez tokuşonini türüwətkinidək hayatimni türüwəttim; U meni tokux dəstigahidin kesiwətti; Tang bilən kəq arilikida Sən [Huda] jenimni alisən; **13** Tang atkuqə mən kütüp, özümni tinqlandurup yürimən, Biraq U xiroqə ohxax həmmə səngəklirimni sunduroqandək kilidu; Tang bilən kəq arilikida Sən [Huda] jenimni alisən. **14** Mən qarlioqəq yaki turnidək wiqirlap yürimən; Pahtəktək ah-uh urimən; Kəzlimir yukirioqə qarax bilən ajizlixip ketidu; I rəb, meni zulum basti! Jenimoqə kepil bolqin! **15** Nemə desəm bolar? Qünki U manga səz kildi wə Əzi muxu ixni kildi! Jenim tartqan azab tüpəylidin mən bar yillirimda kədəmlirimni sanap besip awaylap mangimən. **16** I Rəb, adəmlər muxundək sawaklar bilən yaxixi kerək; Rohim muxu sawaklardin hayatini tapidu; Sən meni əslimgə kəltürüp, meni hayat kilding! **17** Mana, özümning bəht-tinqlikim üqün azab üstigə azab tarttim; Manga bolqan səyqüng tüpəylidin jenimni halakət hangidin qikardingsən; Sən həmmə gunahlimni kəyninggə qərüwəttingsən. **18** Qünki təhtisara Sanga rəhmət eytalmaydu; Ölüm Seni mədhijiyilməydu; Hangoqə qüxiwatkanlar Sening həkikət-wapalikingoqə ümid baqliyalmaydu. (Sheol h7585) **19** Özüm bügün kilöjnimdək Sanga rəhmət eytidioqanlar tiriklər, tiriklərdur; Ata boluqı oqullirioqə həkikət-wapalikingni bildüridu. **20** Pərwərdigar meni kutkuzuxqə niyət baqliqandur; Biz bolsaq, qaloqan ömrimizdə hər küni Pərwərdigarning eyidə saz qelip mədhijə nahxlimni eytimiz!». **21** (Yəxaya bolsa: — «Ənjür poxkili təyyarlap, yarisiqə qaplanglar, u əsligə kelidu», degənidi **22** wə Həzəkiya: — «Mening Pərwərdigarning öyigə qikidioqanlikimni ispatlaydioqan qandək bexarətlik alamət berilidu?» dəp sorioqanidi).

39 Xu pəyttə Baladanning oqli Babil padixahı Merodaq-Baladan Həzəkiyaning kesəl bolup yetip qaloqanlikini həm əsligə kəlgənlikini anglioqəqə, Həzəkiyaqə hətləni hədiyə bilən əwətti. **2** Həzəkiya əqliləni huxallik bilən kütüp, uning həzinə-ambarlirida saklanqan nərsilirini kərsətti; yəni kümüxnı, altunni, dora-dərmanlarnı, sərhil maylarnı, sawut-qorallarnı saklaydioqan öyning həmmisini wə

bayliklirining barlikini kərsətti; uning ordisi wə yaki pütkül padixahlıki iqidiki nərsilərdin Həzəkiya ularoqə kərsətmigən birimu qalmidi. **3** Andin Yəxaya pəyoqəmbər Həzəkiyaning aldioqə berip, uningdin: — «Muxu kixilər nemə dedi? Ular seni yoklaxqə nədin kəlgən?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ular yirak bir yurttin, yəni Babildin kəlgən», dedi. **4** Yəxaya yənə: — «Ular ordangda nemini kərdi?» dəp soridi. Həzəkiya: — «Ordangda bar nərsiləni ular kərdi; bayliklirimning arisidin ularoqə kərsətmigən birimu qalmidi» — dedi. **5** Yəxaya Həzəkiyaqə mundək dedi: — Samawi qoxunlarning Sədari bolqan Pərwərdigarning səzini anglap qoyqin: — **6** — Mana xundək künlər keliduki, ordangda bar nərsilər wə bügüngə kədər ata-bowiliring toplap, saklap qoyqan həmmə nərsə Babiloqə elip ketilidu; həqnərsə kəlmaydu — dəydu Pərwərdigar, **7** — həmdə [Babiliklar] oqulliringni, yəni əzüngdin bolqan əwladliringni elip ketidu; xuning bilən ular Babil padixahining ordisida aqwat bolidu. **8** Xuning bilən Həzəkiya əz-əzigə: «Əz künlirimdə bolsa amantinqlik, [Hudaning] həkikət-wapaliki bolidikənoqə» dəp, Yəxayaqə: — «Siz eytqan Pərwərdigarning muxu səzi yaxhi ikən» — dedi.

40 Həlkimgə təsəlli beringlar, təsəlli beringlar, dəpla yüridu Hudayinglar; **2** Yerusalemning kəlbigə səz kilip uningoqə jakarlanglarki, Uning jəbir-japalik wahti ahirlaxti, Uning kəbihliki kəqürüm kilindi; Qünki u Pərwərdigarning qolidin barlik gunahlirining ornioqə ikki həssiləp [məhır-xəpkitini] aldi. **3** Anglanglar, dalada birsining towlioqan awazini! «Pərwərdigarning yolini təyyarlanglar, Qəl-bayawanda Hodayimiz üqün bir yolni kətürüp tüptüz qilinglar! **4** Barlik jiloqilar kətürülidu, Barlik taq-dənglər pəs kilinidu; Əgri-toqaylar tüzlinidu, Onguqul-donguqul yərlər təxilinidu. **5** Pərwərdigarning xan-xəripı kərünidu, Wə barlik tən igiliri uni təng kəridu; Qünki Pərwərdigarning Əz aqzi xundək səz kilöqan!». **6** — Anglanglar, bir awaz «jarkarla» dəydu; Jakarlioquqi bolsa mundək sorap: — «Mən nemini jakarlaymən?» — dedi. [jawab bolsa: —] «Barlik tən igiliri ot-qəptur, halas; Wə ularning barlik wapaliki daladiki gülgə ohxax; **7** Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu, Qünki Pərwərdigarning Rohı üstigə püwləydu; Bərhək, [barlik] həlkımu ot-qəptur! **8** Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu; Biraq Hodayimizning kalam-səzi mənggügə turidu!» **9** — I Zionoqə hux həwər elip kəlgüqi, yukiri bir

taoşka qikkin; Yerusalemoşa hux hawəni elip kəlgüqi, Awazingni küqəp kətürin! Uni kətürin, qorqmiojn! Yəhudaning xəhərlirigə: — «Mana, Hudayinglaroşa qaranglar» degin! 10 Mana, Rəb Pərwərdigar küq-kudritidə keliwatidu, Uning biliki Əzi üqün həkuk yürgüzidu; Mana, Uning aloşan mukapati Əzi bilən billə, Uning Əzining in'ami Əzigə həmrəh bolidu. 11 Qoyqidək U Əz padisini bakidu; U kózilarni bilək-kolioşa yioşidu, ularni kuqaklap mangidu, Emittküqilərnəni U mulayimlik bilən yetəkləydu. 12 Kim dərya-okyanlarning sulirini oqumida əlqəp bəlgiligən, Asmanlarni şeriqlap bekittkən, Jahəanning topa-qanglirini miskallap saloşan, Taoşlarni tarazida tarazilap, Dənglərnəni jingda tartip ornatқан? 13 Kim Pərwərdigarning Roşioşa yolyoruk bərgən? Kim Uningoşa məslihetqi bolup əgətkən? 14 U kim bilən məslihetləxkən, Kim Uni əkillik kiliş tərbiyəligən? Uningoşa həküm-həkiqət qikrix yolida kim yetəkligən, Yaki Uningoşa bilim əgətkən, Yaki Uningoşa yorutulux yolini kim kərsətkən? 15 Mana, Uning aldida əl-yurtlar Uningoşa nisbətən qeləktə qaloşan bir tamqa sudək, Tarazida qaloşan topa-qangdək həsablinidu; Mana, U arallarni zərriqə nərsidək kolioşa alidu; 16 Pütkül Liwan bolsa [kurbangah] otioşa, Uning haywanliri bolsa bir kəydürmə kurbanliqqa yətməydu. 17 Əl-yurtlar uning aldida həqnrənsə əməstur; Uningoşa nisbətən ular yokning arilikida, Kuruk-mənisiz dəp həsablinidu. 18 Əmdi silər Təngrini kimgə ohxatmaqşisilər? Uni nemigə ohxitip selixturusilər? 19 [Bir butkimu?!] Uni hünərwən kəlipka quyup yasaydu; Zərgər uningoşa altun həl beridu, Uningoşa kümüx zənşirlərnəni soşup yasaydu. 20 Yoksullarning beoşlixioşudək undək hədiyiliri bolmisa, qiriməydişan bir dərəhni tallaydu; U lingxiş qəlmioşudək bir butni oyup yasaxka usta bir hünərwən izdəp qakiridu. 21 Silər bilməmsilər? Silər anglap bakmioşanmusilər? Silərgə əzəldin eytilmioşanmidu? Yər-zemin apiridə boləşandin tartip qüxənməywatamsilər? 22 U yər-zeminning qəmbirikining üstidə olturidu, Uningda turuwatқанlar uning aldida qakqikirlərdək turidu; U asmanlarni pərdidək tartidu, Ularni huddi makan kilişioşan qədirdək yayidu; 23 U əmirlərnəni yokka qikiridu; Jahəndiki sotqi-bəglərnəni artuqə qilidu. 24 Ular tikildimu? Ular terildimu? Ularning oşoli yiltiz tarttimu? — Birək U üstigila püwləp, ular solixip ketidu, Quyun ularni topandək elip taxlaydu. 25 Əmdi Meni kimgə ohxatmaqşisilər? Manga kim

təngdəx bolalisun?» — dəydu Muqəddəs Boləşuqi. 26 Kəzlinglarni yukirioşa kətürüp, qaranglar! Muxu məwjudatlarni kim yaratқandu? Ularni kim türküm-türküm koxunlar kiliş tərbiyəlik əpqikidu? U həmmisini nami bilən bir-birləp qakiridu; Uning küqining uluşluqi, kudritining zorluqi bilən, Ulardin birimu kəm qəlməydu. 27 — Nemixka xuni dəwerisən, i Yakup? Nemixka mundək səzləwerisən, i Israil: — «Mening yolum Pərwərdigardin yoxurundur, Hudayim mening dəwayimoşa erən kilməy ətiweridu!»? 28 Silər bilmigənmusilər? Anglap bakmioşanmusilər? Pərwərdigar — Əbədil'əbədlik Huda, Jahəanning kərilirini Yaratқuqidur! U ya həlsizlanməydu, ya qarqiməydu; Uning oy-biliminin tegigə hərgiz yətkili bolməydu. 29 U həlidin kətkənlərgə kudrət beridu; Məşdursizlaroşa U bərdəxlişni həssiləp awutidu. 30 Hətta yigitlər həlidin ketip qarqap kətsimu, Bəturilər bolsa putlixip yikilsimu, 31 Birək Pərwərdigaroşa təlmürüp kütənlərnin küqi yengilinidu; Ular bürkütlərdək qanat kerip ərləydu; Ular yügürüp, qarqiməydu; Yolda mənşip, həlidin kətməydu!

41 — «I arallar, süküt kiliş Mening aldimoşa kelinglar; Həklərmu küqini yengilisun! Ular yəkin kəlsun, səz kilsun; Toşra həküm kiliş üqün əzara yəkinlixayli!» 2 «Kim xərktiki birsini oyoşitip, Uni həkqanişlik bilən Əz hizmitigə qakirdi? U əllərnəni uning kolioşa tapxuridu, Uni padixəhlar üstidin həkümranlik kilduridu; Ularni uning kilişioşa tapxurup topa-qangəşa aylanduridu, Ularni uning okyasi aldida xamal uquroşan pahal-topandək kilişu. 3 U ularni koşlişwetip, Putini yərgə təgküzməy degüdək mangidu, aman-esənlik iqidə ətiweridu; 4 Əlmisəktin tartip dəwrlərnəni «Barliqqa kəl» dəp qakirip, Bularni bekitiş ada kilişan kim? Mən Pərwərdigar Awwal Boləşuqidurmən, Ahiri boləşanlar bilənmu billə Boləşuqidurmən; Mən degən «U»durmən. 5 Arallar xu ixlarni kərup kərkixidu; Jahəning qət-qetidikilər titrəp ketidu; Ular bir-birigə yəkinlixip, aldişə kelidu; 6 Ularning hərbiəri əz koxnisişə yərdəm kiliş, Əz kəşindixioşa: «Yürəklik bol!» — dəydu. 7 Xuning bilən nəkəxəqi zərgərnəni rişbətəndüridu, Metalni yapiləkləp bolka oynatқuqi səndəlni bəzoşan bilən soşkuşqini rişbətəndürüp: «Kəpərligini yahxi!» dəydu; Xuning bilən uni lingxiş qəlmisun dəp butninin putini mişlar bilən bekitudu. 8 Birək sən, i kulum Israil, I Əzüm tallioşan Yakup, İbrahəim Mening dostumning əwladı: — 9 Mən jahəning kəşidin

elip kəlgən, Yərning əng qətliridin qakiriöjini sən ikənsən; Mən sanga «Sən mening kulumdursən, Mən seni talliojan, Seni hərgiz qətkə kaqmaymən» — degənidim. **10** — Qorqma; qünki Mən sən bilən billidurmən; Uyan-buyan qarap hədukmanglar; Qünki Mən sening Hudayingdurmən; Mən seni küqəytimən, Bərək, Mən sanga yardəmdə bolimən! Bərək, Mən Özümning həkkanıylikimni bildürgüqi ong qolum bilən seni yələymən. **11** Mana, sanga qarap oqaljirlixip kətkənlərnin həmmisi hijil bolup xərməndə bolidu; Sanga xikayət kılöjuqilar yök deyərlik bolidu, həlak bolidu. **12** Sən ularni izdisəng, həq tapalmaysən; Sən bilən dəwalaxquqilar — Sanga qarxi urux kılöjuqilar yök deyərlik, həq bolup bakmioqandək turidu. **13** Qünki Mən Pərwədigar Hudaying ong qolungni tutup turup, sanga: — «Qorqma, Mən sanga yardəmdə bolimən!» dəymən. **14** Qorqma, sən kurt boləjan Yakup, Israilning baliliri! Mən sanga yardəmdə bolimən!» — dəydu Pərwədigar, yəni sening Həmjəmət-Qutkuzöquqing, Israildiki Mukəddəs Bolöjuqi. **15** Mana, Mən seni kəp həm ötkür qixlik yengi bir dan ayriojuqi tirna kilmən; Sən taoqlarni yanjip, ularni parə-parə kiliwetisən, Dənglərnimu kəküm-talkənoja aylanduruwetisən. **16** Sən ularni soruysən, Xamal ularni uqurup ketidu, Quyun ularni tarkitiwetidu; Wə sən Pərwədigar bilən xadlinisən, Israildiki Mukəddəs Bolöjuqini iptiharlinip mədhijələysən. **17** Bozəklər wə yöksullar su izdəydu, ləkin su yök; Ularning tili usuzluktin kaöjirap ketidu; Mən Pərwədigar ularni anglaymən; Mən Israilning Hudasi ularin waz kəqməymən. **18** Mən kaqas egizliklərdə dəryalarni, Jilöjilər iqidə bulaklarni aqimən; Dəlani kəlkəkkə aylandurimən, Tatirang yərdin sularni uröjutup su bilən kaqlap berimən. **19** Dalada kedir, akatsiyə, hadas wə zəytun dərəhlirini östürüp berimən; Qəl-bayawanda arqa, qariojay wə boksus dərəhlirini birgə tikimən; **20** Xundək kılıp ular bularni kərüp, bilip, oylinip: — «Pərwədigarning qöli muxularni kılöjan, Israildiki Mukəddəs Bolöjuqi uni yaratkan!» dəp təng qüxinixidu. **21** — Muhakimiliringlarni otturioja koyunglar, dəydu Pərwədigar; — Küqlük səwəbliringlarni qikiringlar, dəydu Yakupning Padixaqi. **22** — [Butliringlar] elip kirilsun, Bizgə nemilərnin yüz beridiojanlikini eytsun; Ilgiriki ixlarni, ularning üjür-büjürlirigiqə kəz aldimizdə kərsətsun, Xundəkla bulardin qikidiojan nətijilarni bizgə bildürük üçün eytip bərsun; — Yəki bolmisa, kəlgüsidiki ixlarni anglap biləyli; **23** Silərnin

ilahlık ikənlikinglarni biliximiz üçün, Keyinki yüz beridiojan ixlarni bizgə bayan kilinglar; Qandəkla bolmisun, Bizni hang-tang kılıp uni təng kəridiojan kılıx üçün, Birər yahxi ix yəki yaman bir ixni kilinglar! **24** Mana, silər yökning arilikida, Ixligininglarmu yök ixtur; Silərnə talliojuqi bir lənitidur. **25** Birsini ximal tərəptin kəzöjidim, u kelidu; U künqikixtin Mening namimni jakarlap kelidu; U birsi hək layni dəssigəndək, sapalqi lay qayligəndək əməldarlarınin üstigə hujum kildu; **26** Bizgə ukturux üçün, kim mukəddəmdin buyan buni eytkən? Yəki Bizni «U həkikəttur» degüzüp bu ixtin burun uni aldin'ala eytkən? Yak, həqkim eytmaydu; Bərək, həqkim bayan kilmaydu; Sözüglarni angliyaliojuqi bərək yökture! **27** Mən dəsləptə Zionəja: — «Muxu ixləroja kəz tikip turunglar! Kəz tikip turunglar!» dedim, Yerusaleməja hux həwərnə yətküzgüqini əwətip bərdim. **28** Mən qarısam, xular arisida həqkim yök — Məslihət bərgüdək həqkim yök, Xulardin sorisam, jawab bərgüdək həqkimmu yök. **29** Karanglar, ular həmmisi kuruk; Ularning yasiojanliri yök ixtur, Quyma məbudliri kuruk xamaldək mənisizdur.

42 Karanglar, mana Mən yələydiojan Öz kuluməja! Jenimning huxalliki boləjan Mening talliojinim; Mən Öz Rohimni uning wujudioja kondurimən, Xuning bilən u əllərgə həküm-həkikətni yətküzüp beridu. **2** U nə warkirap-jarkirimaydu, nə qukan kətürməydu nə awazini koqilarda anglatmaydu. **3** Təki u oqəlibə bilən toojra həkümlərnə qikərojuqə, Yanjiləjan kəmuxni sundurməydu, Tütəp əqəy dəp qələjan pilikni əqürməydu; **4** Həküm-həkikətni yər yüzidə tiklimigüqə, U həlsizlanmaydu, kəngli yanmaydu; Arallarmu uning pərman-kanunini təlmürüp kutidu. **5** Asmanlarni yaritip ularni kərgən, Yər-zeminni həm uningdin qikəkanlarni yayəjan, Uningda turuwatkan həlkə nəpəs, Uning üstidə mengiwatkanləroja roh bərgüqi Təngri Pərwədigar mundaq dəydu: — **6** Mənki Pərwədigar seni həkkanıylik bilən xuningəja qakirojanmənki, — Sening qolungni tutimən, Seni koşdap saqlaymən, Həm seni həlkə əhdə süpitidə, Əllərgə bir nur kılıp berimən; **7** Qarioju kəzlərnə eqixka, Zindandin məhbəslərnə, Türmidə karangojuluk iqidə olturojanlarni kutkuzuxka seni [əwətimən]. **8** Mən Pərwədigardurmən; Mening namim xudur; Xan-xəripimni bəxka birsigə, Manga təwə boləjan mədhijini oyma məbudləroja bərməymən. **9** Mana, aldinqi ixlər bolsa əməlgə axurulojan; Silərgə yengi

ixlarni jakarlaymən; Ular tehi yüz bərmigüqə, Mən ularni silərgə bayan qilimən. **10** — Pərwərdigarəyə yengi nahxa eytinglar, I dengizdə yürgənlər həm uning iqidiki həmmə məvjudatlar, Arallar həm ularda turəjanlarmu, Jahəanning qət-qətliridin Uni mədhüyilənglar! **11** Dala həm uningdiki xəhərlər, Kedar kəbilisidikilər turəjan kəntlər awazini kətürsun, Seladikilər yukiri awazda nahxa eytsun, Taəjlarning qokkilyiridin təntənə kilsun! **12** Ular Pərwərdigarni uluqlisun, Uning mədhüyiliri arallardimu jakarlansun. **13** Pərwərdigar palwandək qikidu, Batur ləxkərdək otluk muhəbbitini kəzəyədu; U warikiraydu, bərhək xirdək hərkirəydu; Düxmənliiri üstigə zor küq-kudritini kərsitidu. **14** — «Mən əbədil'əbəd süküttə turup kəldim; Jim turup əzümni besiwelip kəldim; Birək hazir toləjiki tutқан ayaldək inqiklap towlaymən; Həm hasiraymən həm ingraymən! **15** Mən taəjlarni həm dənglərni qəldəritimən, Ularning həmmə yexilliklirini kurutiwetimən; Dəryalarni arallaroğa aylanduruwetimən; Kəlqəklərnimu kaəjjiritimən. **16** Kərioqlarni əzi bilmigən bir yol bilən apirip kəyimən, Ularni ular bilmigən yollarda yetəkləymən; Ularning aldidə kərangəqluləkni nur, əgri-toqay yərlərni tüptüz kilyimən. Mən muxu ixlarni kilyiməy kəlməymən, Ulardın heq waz kəqməymən. **17** Oyma məbudlarəyə tayanəjanlar, Kuyma məbudlarəyə: «Silər ilahilirimizdur» degənlər bolsa, Ular yoldın yandurulmay kəlməydu, Kəttik xərməndə kilyinidu. **18** — «Anglanglar, i gaslar! Kərioqlar, kəruş üqün kəranglar! **19** Mening kulumdin baxka yənə kim kərioqu? Mening əwətkən «əlqim»din baxka yənə kim gas? Kim Mən bilən əhdiləxkəndək xunqə kərioqudu? Kim Pərwərdigarning kulidək xunqə kərioqudu? **20** Sən nuroşun ixlarni kərgining bilən, Birək nəziringgə heq alməysən; Uning kuliki eqiloşini bilən, U angliməydu». **21** Pərwərdigar Əz həkəkəniylikü üqün layik kərdiki, Təwrat-kənunini uluş həm xən-xəreplik dəp kərsətti. **22** Birək xular bolsa olja elinoşan həm bulang-talang kilyinoşan bir həlkətür; Ularning həmmisi ora-tuzakta tutuloşan, Gündihanilarda kəmilip əyayib bolidu; Ular əşəniymət bolidu, Heqkim kütquzmaydu; Ular olja bolidu, Heqkim: «Kəyturup berix!» deməydu. **23** Birək aranglarda kim buningəyə kulək salsun? Kim bularni anglap kəlgüsü zamanlarəyə kəngül koysun? **24** Əmdi kim Yəqubni olja kilyoşan? Kim Israilni bulangqilarəyə tapxurup bərgən? Buni kilyoşini bolsa, biz gunah kilyip kəmsitkən Pərwərdigar əməsmu? Qünki ular Uning

yollirida mengixni haliməytti; Yəki Uning kənunioşə itəət kilyməytti. **25** Xunga U ular üstigə əzəp-kəhrini, Uruşning zorəwanlikini təküp qüxürdi; Bular uning ətrəpioşə ot tutaxturdi; Birək u tonup yətmidi; Bular uni kəydürdi, birək u heq sawək almidi.

43 Birək hazir i Yəqub, seni Yaratkuşü Pərwərdigar, I Israil, seni Xəkilləndürgüki mundaq dəydu: — «Kərkma; qünki Mən sanga həmjəmət bolup seni kütquzoşan; Seni Əz namim bilən atioşanmən; Sən Meningkidursən! **2** Sən sulardin ətkiningdə, Mən sən bilən billə bolimən; Dəryalardin ətkiningdə, ular seni əşək kilyməydu; Sən otta mengip yürginingdə, sən kəyməysən; Yəlkunlar üstüngdə ot alməydu. **3** Qünki Mən bolsam Hudəying Pərwərdigar, Israildiki Mukəddəs Boloşuqi, Kütquzoşuquşingdurmən; Seni kütuldurux üqün Misirni bədəl kilyip bərdim, Ornungəyə Efiopişə həm Sebanı alməxturdum. **4** Sən nəzirimdə kimmətlik boloşaqka, Mən sanga izzət-hərmət kəltürgən həm seni səygən; Xunga Mən yənə ornungəyə adəmlərni, Jeningəyə həlkəlrni tutup berimən; **5** Kərkma, qünki Mən sən bilən billədurmə; Mən nəşingni xərkətin, Seni əşərbtin yioşip əpkelimən; **6** Mən ximaləyə: — «Tapxur ularni!» Wə jənubkə: — «Ularni tutup kəalma! Oşullirimni yirəktin, kilyirimni jahəanning qət-qətliridin əpkelip bər; **7** Mening namim bilən ataloşan hərbersini, Mən Əz xən-xəripim üqün yaratқан hərbersini əpkelip bər!» — dəymən, «Mən uni xəkilləndürdü, Mən uni apiridə kilydim!»». **8** U «kəzi bər» kərioşu həlkni, Yəni «kuliki bər» gaslarni aldioşə elip kəldi. **9** — «Barlik əllər yioşilsun, Həlkələr jəm bolsun! Ulardin kimmu mundaq ixlarni jakarliyalisun? Yəni kim muxundək «ilgiriki ixlər»ni [aldın'ala] bizgə anglitip bəkkən? Bar bolsa, əzlrini ispatlaxkə guwahqilyirini aldioşə kəltürsun; Bolmisa, ular bu ixlarni anglioşandın keyin: — «Bu bolsa həkəkət!» dəp etirəp kilsun! **10** Silər [həlkim] Mening guwahqilyirim, Həm Mən tallioşan kulum [mən üqün] guwahqidur, Xundək ikən, silər Meni tonup, Manga ixinip, Həm qüxinip yətkəysilərki: — «Mən degən «U»durmə, Məndin ilgiri heq ilah xəkillənmigən, Həm Məndin keyinmu heq xəkillənməydu; **11** Mən, Mən Pərwərdigardurmən; Məndin baxka Kütquzoşuqi yoktur». **12** — Aranglarda «yat ilah» bolmioşan wəqitta, Mən [məksitimni] jakarlioşan, Mən kütquzoşan həm xu ixlarning dangkəni qikəroşanmən; Xunga silər Mening Təngri ikənlilikəyə guwahqisilər, — dəydu Pərwərdigar. **13**

«Bərək, əzəldin buyan Mən degən «U»durmən, Mening qolumdin heqkim heqkimni kutkuzalmaydu; Mən ix kılsam, kim tosalisun? 14 Həmjmət-Kutkuzojuqlar boləjan Pərwərdigar, Israildiki Mukəddəs Boləjuqi mundaq dəydu: — Silərni dəp Mən Babilni jazalatquzup, Ularning həmmisini, jümlidin kaldiyələri, Qaqkun süpitidə əzliri huxallıq bilən pəhirləngən kemilərgə olturuxqa qüxüriwetimən. 15 Mən bolsam Pərwərdigar, silərgə Mukəddəs Boləjuqi, Israilni Yarətkuqi, silərnin Padixəhnglardurmən. 16 Dengizdin yolni qıkarəjuqi, Dawaləjuqlar sulardın yol aqkuqi Pərwərdigar mundaq dəydu: — 17 (U jəng hərwisini wə atni, kəxun-küqlərni qıkarəjuqidur: — Ular birəklə yikilidu, turalmaydu; Ular əqüp kələjan, qıraqlı pilikidək əqürülgən) 18 — Muxu ətkən ixlərni əslimənglar, Qədimki ixlər toqrulukmu oylanmənglar; 19 Qünki mana Mən yəngi bir ixni kəlimən; U həzirlə barlıkka kəlidu; Silər uni kərməy kəlam silər?! Mən həttə dalalədimu yol aqimən, Qəlbəyawanda dəryalərni barlıkka kəltürimən! 20 Daladiki həywanlar, qılberilər həm huwqular Meni uləşləydu; Qünki Mən Əz həlkim, yəni Əz talliəjiniməyə iqmlik təminləxkə, Dalalarda sulərni, Qəlbəyawanlarda dəryalərni qıqırıp bərimən. 21 Mən muxu həlkni Əzüm iğün xəkilləndürgənmən; Ular Manga boləjan mədhıylərni eytip ayan kəlidu. 22 Birək, i Yəqub, sən namimni qəkirojnıng bilən Əzümni izdimidng, i Israil, əksiqə sən Məndin kənglüng yəni hərsindng; 23 Sən elip kəlgən «kəydürmə kərbənlıq» kəylirngni Manga kələjan əməs, «Inək kərbənlıq»lirng bilən Meni hərmətlıgən əməssən; Mən «axlık hədiyə»ni kəlix bilən seni «kulluk»ka kəyməkqi əməsmən, Huxbuy yekip seni hərsındurməkqi boləjan əməsmən! 24 Sən pulni həjləp Manga həq egir elip kəlmıgənsən, Sən «Inək kərbənlıq»lirngning yəni bilən Meni razi kəlip kənaətləndürgən əməssən; Əksiqə sən gunəhlirng bilən Meni kullukka kəyməkqi boləjənsən, İtaətsizlikng bilən Meni hərsındurdng. 25 Mən, Mən Əzüm iğünlə sənng asiyliklirngni əqürıwətküqimən, Mən sənng gunəhlirngni esımgə kəltürməymən. 26 Əmdi ətmüxüng toqruluk Meni əslitip kəyojn, Munazirə kəlixaylı, Əzümni aklıəudək gəping bolsa dəwərgin! 27 Birinqi atəng gunəh kələjan; Sənng xərəhlirng bolsa Manga asiylik kəldi. 28 Xungə Mən ibadəthanəmdiki yətkəlgüqilərni nəpək kəlimən, Həmdə Yəqubni həlak lənitıgə uqraxqa, Israilni rəsəwəqılkta kəlduruxqa bəkıttım.

44 Birək həzir, i Yəqub Mening kulum, i Mening talliəjinim Israil, ənglə! — 2 Seni yəsəjan, bəliyatqudin tartıplə seni xəkilləndürgən, səngə yərdəmdə boləjuqi Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Kərkəmə, i Mening kulum Yəqub, i Mening talliəjinim «Yəxurun», kərkəmə! 3 Qünki Mən ussəp kətkəning üstıgə suni, Kəşjirək yərnıng üstıgə kəlkünlərni kuyup bərimən; Nəsling üstıgə Rəhımnı, Pərzəntlirng üstıgə bərikıttımni kuyımən; 4 Ular yumrən qəplər arısidin, Eriq-əstənglər boyidiki məjnun tallərdək əsidu; 5 Bırsi: «Mən Pərwərdigarəyə təwəmə» — dəydu, Yənə bırsi bolsa Yəqubning ismi bilən əzini atəydu; Yənə bəxkə bırsi kəli bilən: «Mən Pərwərdigarəyə təwəmə» dəp yazıdu, Xundəklə Israilning ismini əzıng ismıgə yəndəx kəxidü. 6 Israilning padixəhi Pərwərdigar, Yəni Israilning həmjəmət-kutkuzəjuqısı, səməwi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mən bolsam Tunji həm Ahiridurmən; Məndin bəxkə həq iləh yəktur. 7 Kəni, kim Mening kədimki həlkimni tikləp bəkıttımndək bir ixni jakərləp, əldin'ələ bəyan kəlip, əndin uni Mening əldiməyə Məndək tikləp kəyaləydu? Kəni, kim kəyinki ixlərni, kəlgüsidə bolıdıəjan ixlərni əldin'ələ bəyan kəlalısın! 8 Kərkəmənglər, sərəsimıgə qüxüp kətmənglər! Mən ilgiri muxulərni silərgə ənglitip, əldin bəyan kələjan əməsmu? Muxu toqruluk silər Mening guwəhqlirımdursilər. Məndin bəxkə iləh bərmu? Bərək, bəxkə Kəram Tax yək; həqbirıdın həwirim yəktur. 9 Oyuləjan məbudni xəkilləndürgənlərnıng həmmısıng əhmıyıtı yək; Ularning ətiwərlıəjan nərsilirning həq pəydısi yəktur; Muxuləyəyə boləjan «guwəhqlar» bolsa, əzliri kəriəju, həqnəmini bılməs; Dərwəkə nətjısi ularning əzlırıgə xərməndiliktur. 10 Kim bir «iləh»ni xəkilləndürgən bolsa, Həq pəydısi yək bir məbudni kuyəjan, haləs! 11 [Məbudning] bərlıq həmrəhliri xərməndə bolıdu; Məbudni yəsəjuqlar bolsa ədəmdur, haləs; Ularning həmmısı yıqlıq, ornıdın turup kərsun, Ular kərkəxup, xərməndıqlıktə kəlidu. 12 Mana təmürqi saymənlırını [kələyəyə elip], Qəqlər üstıdə [muxu nərsini] bəzəjanlırı bilən səkup xəkilləndürıdu; Əndin u küqlük kəli bilən unıngəyə ixləydu; Birək unıng kərsıqı əqıp məəjdurıdın kəlidu; Su iqməy u həlsızlını kətidu. 13 Yəəyəkqi bolsa yəəyək üstıgə əlqəx yıpını tartıdu; U kələm bilən üstıgə əndızə sızıdu; Uni rəndə bilən rəndiləydu; U yənə pərka bilən sızıp jıyaydu; Ahırdə u uni ədəmning güzəllıkıgə əhxıtıp insan təkı-turkını xəkilləndürıdu;

Xuning bilən u öydə turuxka təyyar kilinidu. **14** Mana u bir küni əzi üqün kedir dərəhlirini kesixkə qikidu! (U əslidə arqa wə dub dərəhlirini elip əzi üqün ormanlık arisioja tikip qong kilojanidi; U qariojaymu tikkənidi, yamojur uni ündürdi). **15** Muxu yaojaqlardin otun elinidu; Birsı uningdin elip, issinidu; Mana, u ot yekip, nan yekiwatidu; U yonə uningdin elip bir ilahni yasaydu həm uningoja ibadət kilidu; Uni oyulojan məbud kilip uningoja bax uridu. **16** Demək, yerimini otta köydürwetidu; Yerimi bilən gəx yəydu; U kawab kilip qanojuqə yəydu; Bərħək, u issinip, əz-əzigə: — «Ah, rahətlinip issindimmən, otni kərüwatimən!» — dəydu. **17** Birək qalojini bilən u bir ilahni yasaydu; Bu uning məbudi bolidu; U uning aldioja yikilip ibadət kilidu; U uningoja dua kilip: «Meni kutkuzojaysən; Qünki sən mening ilahimdursən» — dəydu. **18** Bu [kixilər] heq bilməydu, heq qüxənməydu; Qünki u ularni kərmisun dəp kəzlrini, Ular ni qüxənmisun dəp kənglini suwaq bilən suwiwətkən. **19** Ulardın heqbiridə muxularni kəngligə kəltürüp: — «Yaojaqning yerimini mən otta köydürdüm, Yeriminin qoojliri üstidə mən nan yaqtım; Mən kawabmu kilip yəwaldim; Qalojinini bir lənətlik nərsə kilamtim? Mən bir parqə yaojaqka bax uramtim!» — degudək heq bilim yaki yorutulux yoktur. **20** Uning yegini küllərdur! Uning kəngli ezikturulojan! U əz-əzini azdurdı! Xuning bilən u əzining jenini kutkuzalmaydu, Yaki: «Mening ong kolumda bir sahtilik bar əməsmu?» — deyəlməydu. **21** Muxu ixlarni esingdə tut, i Yakup, I Israil, qünki sən Mening kulumdursən; Mən seni yasap xəkilləndürdüm; Sən Mening kulumdursən, i Israil, Sən Mening esimdin heq qikmaysən! **22** Itaətsizlikliringni bulutni əqürüwətkəndək, Gunahliringni tumanni əqürüwətkəndək əqürüwəttim; Mening yenimoja kaytip kəl; Qünki Mən seni həmjəmətlik kilip hərlükkə setiwaldim. **23** I asmanlar, nahxa eytinglar, qünki Pərwərdigar xu ixni kilojan! I yərning tegiliri, xadlinip, yangranglar! I taojlar, ormanlar wə ulardiki hər bir dərəhlər, Yangritip nahxilar eytinglar! Qünki Pərwərdigar Yakupni həmjəmətlik kilip hərlükkə setiwaldi, U Israil arkilik güzəllikini kərsitidu!». **24** «Sening Həmjəmət-Kutkuzojuqıng bolojan, seni baliyatqıda yasap xəkilləndürgən Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən bolsam həmmi Yaratquqi, Asmanlarni yalojuz kərgənmən, Əz-əzümdinla yər-zeminni yayojan Pərwərdigardurmən; **25** (U bolsa yalojan [pəyojəmbərlərləning] bexarətliniri

bikar kilojuqi, Palqılarni kaymukturojuqi, Danalarni yolidin yandurojuqi, Ularning bilimlirini nadanlıqka aylandurojuqi; **26** Əz kulining səzini əməlgə axurojuqi, Rosul-əlqiliringning nəsihətlirini muwəppəkiyətlilik kilojuqi, Yerusalemoja: «Sən əhəlilik bolisən», Yəhuda xəhərlirigə: «Kaytidin qurulisilər; harabənglarni əsligə kəltürimən» — degüqi; **27** Qongkur dengizoja: «Kuruq bol, Dəryaliringni qurutimən» — degüqi; **28** Həm Qorəx tooqrisida: «U Mening koy padiqim, u Mening kənglümdikigə toluk əməl kilip, Yerusalemoja: «Kurulisən», Həm ibadəthanoja: «Sening ulung selinidu» dəydu» — degüqidur): —

45 Pərwərdigar Əzi «məsih kilojini»oja, Yəni əllərnı uningoja bekindurux üqün Əzi ong kolidin tutup yəligən Qorəxkə mundaq dəydu: — (Bərħək, Mən uning aldida padixahlarning tambilini yəxtürüp yalingaqlitimən, «Kox kənatlık dərwezilar»ni uning aldida eqip berimən, Xuning bilən kowuklar ikkinqi etilməydu) — **2** «Mən sening aldingda mengip egizliklərnı tüz kilimən; Mis dərwezilarnı qəkıp taxlaymən, Təmür taqaklirini sunduruwetimən; **3** Wə sanga qarangojuluktiki gəhərlərnı, Məhpiy jaylarda saklanojan yoxurun baylıklarnı berimən; Xuning bilən əzünggə isim koyup seni qakirojuqini, Yəni Mən Pərwərdigarnı Israilning Hudasi dəp bilip yetisən. **4** Mən Əz kulum Yakup, Yəni Əz talliojinim Israil üqün, Ismingni əzüm koyojan; Sən Meni bilmigining bilən, Mən yənıla sanga isim koydum. **5** Mən bolsam Pərwərdigar, Məndin baxka biri yok; Məndin baxka Huda yoktur; Sən Meni tonumiojining bilən, Mən belingni baolap qingittimki, **6** Künqixitin künpetixkiqə bolojanlarning həmmisi Məndin baxka heqkəndək birining yoklukini bilip yetidu; Mən bolsam Pərwərdigar, baxka biri yoktur. **7** Nurni xəkilləndürgüqi, qarangojulukni Yaratquqidurmən, Bəht-hatirjəmlikni Yasiojuqi, balayi'apətni Yaratquqidurmən; Muxularning həmmisini kilojuqi Mən Pərwərdigardurmən». **8** — «I asmanlar, yukiridin yəqdurup beringlar, Bulutlarmu həqkanıylik təküp bərsun; Yər-zemin eqilsun; Nijat həm həqkanıylik mewa bərsun; Zemin ikkisini təng əstürsun! Mən, Pərwərdigar, buni yaratmay koymaymən». **9** — «Əz Yaratquqisining üstidin ərz kilmaqı bolojanoja way! U yər-zemindiki qinə parqiliri arisidiki bir parqisi, halas! Seoiz lay əzini xəkilləndürgüqi sapalqioja: — «Sən nemə yasawatisən?» desə, Yaki yasiojining sanga: «Sening

kolung yok» desə bolamdu? **10** Öz atisioja: «Sən nemə tuşdurmaqçı?» Yaxı bir ayaloja: — «Sən nemining tolojıki tutti?» — dəp soriojanoja way! **11** Israildiki Mukəddəs Boluquı, yəni uni Yasioquı Pərwərdigar mundak dəydu: — Əmdi kəlgüsü ixlar toşruluk sorimakqimusilər yənə? Öz oşullirim toşruluk, Öz kolumda ixlignim toşruluk Manga buyruk bərməqkimusilər!? **12** Mən pəkətlə yə-zeminni yasiojan, uningoja insanni Yaratkuqidurmən, halas! Öz kolum bolsa asmanlarni kərgən; Ularning samawi koxunlirininimə səpkə saloqanmən. **13** Mən uni həkkanıylik bilən turoşuzoqan, Uning barlik yollirini tüz kildim; U bolsa xəhirimni kuridu, Nə hək nə in'am sorimay u Manga təwə boləjan əsirləni kəyup beridu» — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **14** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Misirning məhsulətli, Efiopiyəning wə egiz boyluqlar boləjan Sabiyliklarning malliri sanga etidu; Ular əzliri seningki bolidu, Sanga əgixip mangidu; Əzliri kixən-zənjirləngən peti sən tərəpkə etidu, Ular sanga bax urup səndin iltija bilən etünüp: — «Bərək, Təngri səndə turidu, baxka biri yok, baxka heqkəndək Huda yoktur» dəp etirap kilidu. **15** «I Israilning Hudasi, Nijatkar, dərəkəkəkət Özini yoxuruwəloquı bir Təngridursən!». **16** Ular həmmisi istisnasiz hijil bolup, xərməndə bolidu; Məbudni yasiojanlar xərməndə bolup, birliktə ketip qalidu; **17** Israil bolsa Pərwərdigar tərripidin mənggülik nijat-kutulux bilən kütquzulidu; Əbədil'əbədgıqə hijil bolmaysilər, Heq xərməndiqilikni kərməysilər. **18** Qünki asmanlarni yaratqan, yə-zeminni xəkılləndürüp yasiojan, uni məzmut kiləjan Huda boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — (U uni kuruk-mənisiz boluxka əməs, bəlki adəmzatning turaləjusi boluxka yaratqanıdı) «Mən bolsam Pərwərdigar, baxka biri yoktur; **19** — Mən məhpiy həlda yaxı zemindiki birər qarangoju jayda sez kiləjan əməsmən; Mən Yakupka: «Məni izdixinglar bihudilik» degən əməsmən; Mən Pərwərdigar hək sezləymən, Tüz gəp kilimən; **20** Yiojilinglar, kelinglar; I əllərdin kaqқанlar, jəm bolup Manga yekınlixinglar; Əzi oyojan butni kətürüp, heq kütquzalmaydıoqan bir «ilah»ka dua kilip yürıdıoqanlarning bolsa heq bilimi yoktur. **21** Əmdi ular öz gəplirini bayan kilix üqün yekın kəlsun; Məyli, ular məslıhətlixip baksun! Kim muxu ixni kədimdinla jakarlıoqanıdı? Kim uzundin beri uni bayan kiləjan? U Mən Pərwərdigar əməsmu? Dərwəkə, Məndin baxka heq

ilah yoktur; Həm adil Huda həm Kütquzəjuqidurmən; Məndin baxka biri yoktur. **22** I yə-zeminning qət-yakılrıdıkıler, Manga təlpünüp kütquzulunglar! Qünki Mən Təngridurmən, baxka heqbiri yoktur; **23** Mən Əzüm bilən kəsəm iqkənmən, Muxu sez həkkanıylik bilən aozımdin qıkti, hərgiz kaytmaydu: — «Manga barlik tızlar pükülıdu, Barlik tillar Manga [itaət iqıdə] kəsəm iqıdu». **24** Xu qaoqda: «Həkkanıylik wə küq bolsa pəkət Pərwərdigardıdu» — deyılıdu, Kixilər dəl Uningla kəxioja kelıdu; Ojaljırlıxıp, uningoja oşəzəpləngənlərnıng həmmisi xərməndə bolıdu. **25** Israilning əwladlırınınıng həmmisi Pərwərdigar tərripidin həkkanıy kilınıdu, Wə ular Uni danglıxıdu.

46 Bəl bolsa tız pükıti, Nebo engıxıwatıdu; Ularning məbudlırı ulaoqlarning zemmisıgə, kalılarning zimmisıgə qüxti; Silər kətürgən nərsıliringlar əmdi ulaoqlaroja arıloqan bolup, Həlsız ulaoqlaroja eoır yük bolıdu! **2** Ular engıxıdu, birlıktə tız pükıxıdu; Ular muxu yükni kütquzalmaydu, Bəlki əzliri əsırgə qüxıdu. **3** I Yakupning jəməti, Xundakla Israil jəmətinıng kəldısı, Ananglarning kərsıkıdıkı qaoqđın tartıp üstümgə arıloqanlar, Baliyatkuđıkı qaoqđın tartıp kətürülüp kəlgənlər, — Manga kulak selinglar! **4** Silər kərişuqımu Mən yənıla xundakturmən, Qeqinglar akəroşuqımu Mən siləni yüdüp yürımən; Siləni yasiojan Məndurmən, siləni kətürımən; Siləni yüdüp kütquzımən. **5** Əmdi Məni kimgə ohxatmaqçı, Yaxı kimni Manga təng kılmaqşısılər? Uni Manga ohxax dəp, Silər kimni Mən bilən selıxturmaqşısılər? **6** Ular bolsa həmyanıdın altunni qeqıp berıp, Kümüxnımu tarazioja salıdu, Bir zərgərnı yallıwalıdu, U bir məbudni yasap berıdu; Ular yıkılıdu, dərwəkə qokunıdu! **7** Ular uni mürisıgə arıdu, Uni kətürüp, ez ornioja koyıdu; Andın u axu yərdə ərə turıdu; U ornıdın kəzoşılalmaydu; Bırsı uningoja yelinıp tiləydu, Ləkin u jawab bərməydu; U kixını awarıqılıkđın kütquzmaydu. **8** Muxu ixlarnı esinglarda tutunglar; Xundakla əzünglarnı həkıkıy ərkəklərdək kərsitinglar; I, itaətsizlər, Buni esinglaroja kəltürünglar; **9** Ilgiriki ixlarnı, yəni kədimdın boləjan ixlarnı esinglaroja kəltürünglar; Qünki Mən Təngridurmən, baxka biri yoktur; Mən Hudadurmən, Manga ohxaxlar yoktur; **10** Mən: «Məning bekitkinim orunlınuđu, Kənglümgə barlik pükənlərnı əməlgə axurmay koymaymən» dəp, İxning nətıjısını baxtıla, Aldın'ala tehi kılınmioqan ixlarnı ayan kilıp eytkuqidurmən; **11** Künqıkıxtın yırtkuq bir kuxnı, Yəni kənglümgə pükkinimni ada

kiloquci bir adəmni yirak yurttin qakiroqucidurmən. Bərħək, Mən söz kiloqan, Bərħək, Mən uni qokum əməlgə axurimən; Buni niyət kiloqanmən, Bərħək, Mən uni wujudqa qikirimən. 12 I həkkaniyliktin yirak kətkən jahillar, Manga kulak selinglar: — 13 Mən həkkaniylikimni yekin kilmən, U yiraklaşmaydu; Xuningdək Mening nijatim həm keqikməydu; Mən Zionəja nijat yətküzüp, Israiləja julalik-güzəllikimni tikləp berimən».

47 «I Babilning pak kizi, kelip topa-qangoja oltur; I kaldiyələning kizi, təhtsiz bolup yərgə oltur! Qünki sən «latapətlük wə nazuk» dəp ikkinqi atalmaysən. 2 «Tügmən texini qərüp, un tart əmdi, Qümpərdəngni eqip taxla, Kənglikəngni seliwət, Paqikəngni yalingaqla, Dəryalərdin su keqip ət; 3 Uyatlikəng eqilidu; Bərħək, nomusungəja tegilidu; Mən intikam alimən, Həqkimni ayap qoymaymən. 4 Bizning Həmjəmət-Qutkuzəjuqimiz bolsa, «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar» Uning nami; U Israildiki Muqəddəs Boləjuqidur. 5 I kaldiyələning kizi, süküt kelip jim oltur, Qarəngəjulukqa kirip kət; Qünki buningdin keyin ikkinqi «səltənətləring hanixi» dəp atalmaysən. 6 Mən Əz həlqimdin oqəzəpləndim, Xunga Əzümning mirasimni buləjuwəttim, Xuning bilən ularni qolungəja tapxurup bərdim; Sən bolsəng ularəja həqkəndək rəhəm kərsətmiding; Yaxənoqanlarning üstigimu boyunturuklarni intayin eqir kilip salding; 7 Xuning bilən sən: — «Mən mənggügə hanix bolimən» dəp, Muxu ixlarni kənglüngdin həq ətküzmiding; Ularning əkiwitini həq oylap bəkmidingsən. 8 Əmdi həzir, i əndixisiz yaxap kəlgüqi, Əz-əzigə: «Mənla bardurmən, məndin bəxka həqkim yəktur, Mən hərgiz tul ayalning japasini yəki balilərdin məhrum boluxning japasini tartmaymən» — degüqi, I sən əyx-ixrətkə berilgüqisən, Xuni ənglap qoy: — 9 «Dəl muxu ikki ix, — Balilərdin məhrum bolux wə tulluk — Bir dəkikidə, bir kün iqidila bəxingəja təng qüxidu; Nuroqunliəjan jadugərlilikliring tüpəylidin, Bək kəp əpsunliring üqün ular toluk bəxingəja kelidu. 10 Qünki sən əzüngning rəzillikənggə tayanəjənsən, Sən «Həqkim meni kərməydu» — deding; Səning danaliking wə biliming əzüngni ezikturup, Sən kənglüngdə: — «Mənla bardurmən, məndin bəxka biri yəktur» — deding. 11 Birək balay'apət seni besip kelidu; Sən uning kelip qikixini bilməysən; Həlakət bəxingəja qüxidu; Sən həqkəndək «hamiy puli» bilən

uni tosalmaysən; Sən həq kütmişən wəyranqilik tuyuksiz seni besip qüxidu. 12 Əmdi qəni, yaxlikəngdin tartip əzüngni upritip kəlgən əpsunliringni, Xundəklə nuroqunliəjan jadugərlilikliringni həzir oqup turiwə; Kim bilsun, sən ularədin payda kərup qaləmsən? Birə nemini təwritip qoyalərsən hərkəqan?! 13 Sən ələjan məsləhətliring bilən həlsizlinip kəttəng; Əmdi əsmanlarəja qarap təbir bərgüqilər, Yultuzlarəja qarap pəlqilik kiloquqilar, Yəngi aylarni kəzitip munəjjimlik kilip ixlarni «aldin'ala eytkuqilar» ormidin təng turup bəxingəja qüxidiəjanlərdin seni kutkuzsun! 14 Mana, ular pəhaldək bolup ketidu; Ot ularni kəydüriwəttidu; Ular əzlrini yəlkunning qolidin kutkuzalmaydu; Birək ularəda adəmni issitkudək həq kəmur, Yəki adəm issinəjudək həq gülhan yəktur! 15 Seni awarə kiloqan, Yəxlilikəngdin tartip sənəda soda kiloqanlar səngə muxundək paydisiz bolidu; Hərbiri əz yolini izdəp ketip kalidu; Seni kutkuzəjudək həqkim yəktur.

48 I Yəqupning jəməti, «Israil»ning ismi bilən atələjanlar, «Yəhuda buləkliri»din qikqənsilər, Pərwərdigəring namini ixlitip qəsəm kiloquqisilər, Israilning Hudəsini tiləja ələjuqisilər, Birək bular həkikət həm həkkaniyliktin əməs! Munulərnə ənglap qoyunglar: — 2 (Qünki ular «muqəddəs xəhər»ning namini ixlitip əzlrigə isim kilidu, Tehi Israilning Hudəsəja «tayinar»mix! Uning nami bolsa samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigərdur!) 3 Mən burunla «ilgiriqi ixlər»ni əldin'ala bəyan kildim; Ular Əz əqzimdin qikqən, Mən ularni əngləttim; Mən bulərnə tuyuksiz wujudqa qikirip, Ular əməlgə axuruldu; 4 Qünki Mən səning jahillikəngni, boynungning pəylirining təmür, Yüzüngning daptək ikənlikini bildim; 5 Səning: «Məning butum muxulərnə kildi», Yəki «Oyma məbudum, kuyma məbudum bulərnə buyrudi» — deməsləking üqün, Xunga Mən baldur muxulərnə səngə bəyan kildim; Ix yüz bərgügə ularni səngə ənglitip turdum. 6 Sən bulərnə əngliəjənsən; Əmdi ularning həmmisini kərup bəkl! Buni rəst dəp etirəp kiləmsilər? Mən bəyatın «yəngi ixlər»ni, yəni səklinip yoxurənoqan ixlərnə bəyan kildim, Sən bulərnə bilgən əməssən. 7 Səning: «Dərwəkə, məning ularədin baldur həwirim bəridi» deməsləking üqün, Ular burun əməs, həzirlə yəritilidu; Muxu kəndin ilgiri sən ularni ənglap bəkmioqənsən. 8 Bərħək, sən kulak salmiding, Bərħək, sən həwərmu əlmiding, Bərħək, səning kulikəng heli burunla eqilməy etiklik qəldi; Qünki Mən

sening wapaszlik kiliweridiojanlikingni, Baliyatqudiki qeoşingdin tartip «asiy» dəp atilidiojanlikingni bildim. **9** Əz namim üçün oşəzipimni keçiktürimən, Xəhritim üçün seni üzüp taxlimaymən dəp oşəzipimni besiwaldim; **10** Kəra, Mən seni tawlidim, Biraq kümüxni tawlioşandək tawlandurmidim; Mən azab-oşubətning humdanida seni talliwaldim; **11** Əz səwəbimdin, Əz səwəbimdin Mən muxuni kilişimən; Mening namioşə daş təşgə kandaş bolidu? Mən Əzümning xan-xəhritimni baxşə birsişə ötküzüp bərməymən. **12** I Yakup, I qaqiroşinim Israil! Manga kulak saloşin; Mən «U»durşmən; Mən Tunjidurşmən, bərhək həm Ahirkidurşmən; **13** Mening qolum yər-zeminning ulini saloşan, Ong qolum asşanlarni kərgən; Mən ularni qaqirsamla, ular jəm bolup ornidin turidu. **14** Həşşinglar, jəm bolup yioşilinglar, anglap koyunglar; [Butlar] arisişə kaysisi muxundaş ixlarni bayan kioşan? Pərwərdigar yahxi kərgən kixi bolsa uning kənglidiki ixlarni Babilda ada kilişu, Uning bilək-koli kaldiyələning üstişə zərb bilən qüxişu; **15** Mən, Mən səz kioşanşmən; Dərhəkikət, Mən uni qaqirdim; Mən uni alioşə qikişiwaldim; Uning yoli muwəppəkişiyətlik bolidu. **16** — Manga yekin kelinglar, muxuni anglap koyunglar; Mən əşəldin səzümni yoxurun kioşan əməş; [Səzüm] əməlgə axuruloşinidimu yənila xu yərdə boləşanşmən; Həzir bolsa Rəb Pərwərdigar wə Uning Rohi Meni əwəttii **17** Həşmət-nijatkarəş Pərwərdigar, Israildiki Muşəddəş Boləşuqi mundaş dəşdu: — «Əzünşgə payda bolsun dəp şanga Əgətküqi, Şanga tegixlik boləşan yolda seni yetəkligüqi Mən Pərwərdigar Hudayingdurşmən; **18** Şən Mening pərşanlirioşə kulak saləşan bolsang'idi! Undaş boləşanda bəht-hatirjəmliking dəryadək, Həkşanişyiking dengiz dolşunliridək bolatti! **19** Şening nəşling bolsa uning kuşniridək, Iq-qarşingdin qikşan pərzəntlirəş kuş danşqiliridək şansiz bolatti! Ularning ismi Mening aldimda hərgiz əşürüwetilməşdioşan yaki yokitiwetilməşdioşan bolatti! **20** Babildin qikşinglar, kaldiyələrdin keşqip ketinglar! Nahxa awaşlirini şangritip muxuni jakarlanglar, Bu həwəşni anglišinglar, Jaşhanning qət-yakilişioşiqə uni yetküzüp mundaş dəşnglar: — «Pərwərdigar Əz kuli Yakupni həşmətəşlik kilişip kutşuzdi! **21** Ular qəl-bayawanlardin ötkəndə heş usşap kalşmidi; U şularni taxşin akşkuzup bərdi; Bərhək, U taxni yarəşuzdi, şular uningdin uroşup qikşti!». **22** «Rəzillər üçün» — dəşdu Pərwərdigar, «bəht-hatirjəmlik yokştur».

49 «I arallar, mening şepimni anglaşnglar, Yiraşktişə əl-yurtlar, manga kulak selinglar! Baliyatqudiki qeoşimdin tartip Pərwərdigar meni qaqirdi; Apamning kərsikidiki qeoşimdin tartip U mening isşimni tiləşə aldi; **2** U aşozimni ötkür kilişitək kildi; Əz kolining şayisi astida meni yoxurup kəldi, Meni siliklanəşan bir oş kildi; U meni oşdenioşə selip saklıdi, **3** Wə manga: «Şən bolsang əzünşgdə Mening güzəşlik-julalişim ayan kilişinidəşan Əz kulum Israildursən» — dedi». **4** Əşşə mən: — «Mening əşrim bikarəşə kətti, Həqşnemigə erixməş küş-maşşdurumni kuruk şərp kildim; Xundaştimu bəşhalinişim bolsa Pərwərdigardindur, Mening əşrimnimu Hudayingəşə tapşurdum» — dedim; **5** Əşdi meni Əz kuli boluxşə, Yakupni towa kilişip uning yenioşə kayşuruxşə meni baliyatşuda xəkilləndürşən Pərwərdigar mundaş dəşdu: — (Israil kayşuruluş yenioşə toplanşioşan bolsimu, Mən yənila Pərwərdigarşing nəşzridə xan-xəşəpkə igə boldum, Xuningdəş Hudayim mening küşümdur) **6** — U mundaş dəşdu: — «Şening Yakup kəşbilirini [şunaşhtin kutşuzup] turoşuzuxşə, Həşməş Israildiki «saklanəşan şadişklar»ni bəhtkə kayşuruxşə kulum boluxung şən üçün zəşrişiqilik bir işştur; Mən tehi seni əşlərgə nur boluxşə, Yər yüzünəşing qət-yakilişioşiqə nişjatim boluxung üçün seni atidim». **7** Əşdi Israilşing həşmət-kutşuzəşuqisi, uningdiki Muşəddəş Boləşuqi Pərwərdigar mundaş dəşdu: — Adəşmlər iq-işqidin nəşprətlinidəşan kixigə, Yəni kəşpqilik ləşnitişy dəp karəşəşan, Əmədarlarəşə kul kilişioşan kixigə mundaş dəşdu: — «Səzidə turoşuqi Pərwərdigar, Yəni seni tallioşan Israildiki Muşəddəş Boləşuqining səwəşbidin, Padixahşlar kəşzlirini eqip kəşrüp ornidin turidu, əmədarlarşumu bax uridu; **8** Pərwərdigar mundaş dəşdu: — «Xapaət kəşsitilidəşan bir pəşyttə duayingni işjabət kilişni bəkitkəşmən, Nişjat-kutşuzuluş yetküzülişioşan bir küşnidə Mən şanga yərdəşməş boluxumni bəkitkəşmən; Mən seni koşşdayşmən, Şeni həşkimşə əşdə şüpitidə berimən; Xundaş kilişip şən zeminni əşligə kəltürişən, [Həşkimni] harabə bolup kətkən miraşlirioşə warişlik kildurişən, **9** Şən məşşbuslarəşə: «Buyakşə kelinglar», Karəşəşuşlukşə olturoşanlarəşə: «Nuroşə qikşinglar» — dəşşşən; Ular yollar boyidimu otlap yüridu, Həşttə hərşbir takir taşşlardin ozukşluk tapidu; **10** Ular aq kalşmayşdu, usşap kəştməşşdu; Tomuz işşikşmu, kuyax təşptimu ularni urşmayşdu; Qünki ularəşə rəşşim Kilişuqi ularni yetəkləşşdu, U ularəşə bulakşlarni

boylitip yol baxlaydu. **11** Xuningdäk Män barlik taqlirimni yol kilimän, Mening yollirim bolsa egiz ketürüldü. **12** Mana, muxu kixilər yiraktin keliwatidu, Mana, bular bolsa ximaldin wə ojarbtin keliwatidu, Həm muxular Sinim zeminidinmu keliwatidu. **13** Huxallıqtın towlanglar, i asmanlar; I yər-zemin, xadlan; Nahxilarni yangritinglar, i taqlar; Qünki Pərwərdigar Əz həlkigə təsəlli bərdi, Əzining har boləjan pekir-məminlirigə rəhim kilidu. **14** Birək Zion bolsa: — «Pərwərdigar məndin waz kəqti, Rəbbim meni untup kətti!» — dəydu. **15** Ana əzi emitiwatқан bowikini untuyalamdu? Əz kərsikidin tuşқан oşlişə rəhim kilmay turalamdu? Həttə ular untuşəjan bolsimu, Mən seni untuyalmaymən. **16** Mana, Mən seni Əz alkanlirimuşə oyup pütkenmən; [Harabə] tamliring hərdaim kəz aldimdidur. **17** Oşul baliliring [kaytixka] aldiriwatidu; Əslidə seni wəyran kiləjanlar, harab kiləjanlar seningdin yirək ketiwatidu; **18** Bexingni egiz ketürüp ətrapingə qarap bak! Ularning həmmisi jəm bolup kəxingəşə kaytip keliwatidu! Əz həyatim bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Pərwərdigar, Sən ularni əzünggə zibu-zinnətlər kilip kiyisən; Toyi bolidioşan kizdək sən ularni takaysən; **19** Qünki harabə həm qəldərəp kətkən jayliring, Wəyran kilinoşan zemining, Həzir kelip, turmaqçı boləjanlar tüpəylidin sanga tarqilik kilidu; Əslidə seni yutuwaləjanlar yirəkləp kətkən bolidu. **20** Seningdin juda kilinoşan baliliring bolsa sanga: — «Muxu jay turuxumuşə bək tarqilik kilidu; Manga turoşudək bir jayni boxitip bərsəng!» — dəydu; **21** Sən kənglüngdə: — «Mən balilirimdin ayrilip kəloşan, Şerib-musapir wə sürgün bolup, uyan-buyan həydiwetilgən tursam, Kim muxularni manga tuşup bərdi? Kim ularni bəkəp qong kildi? Mana, mən şerib-yaloşuz kəlduruloşanmən; Əmdi muxular zadi nədin kəlgəndur?» — dəysən. **22** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən əllərgə kolumni ketürüp ixarət kilimən, Əl-millətlərgə kərunidioşan bir tuşni tikləymən; Ular oşulliringni kuşikida elip kelixidu; Ular kizliringni həpax kilip kelidu. **23** Padixahlar bolsa, «Atak dadiliring, » Hanixlar bolsa inik'aniliring bolidu; Ular sanga bexini yərgə təgküzüp təzim kilip, Putliring aldidiki qang-topinimu yalaydu; Xuning bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisən; Qünki Manga ümid başlap kütkenlər hərgiz yərgə qarap kəlmaydu. **24** Oljini baturlardin eliwaləşili bolamdu? Həkkəniyət jazasi səwəbidin tutqun kilinoşan bolsa kütuldurəşili bolamdu? **25** Qünki

Pərwərdigar mundak dəydu: — Həttə baturlardin əsirlənimu kayturuwaləşili, Əxəddiyələrdin oljini kütkušiwəşili bolidu; Wə sən bilən dəwaləşkanlar bilən Mənmu dəwaliximən, Xuning bilən baliliringni kütkušuzup azad kilimən. **26** Seni əzgüqiləni əz gəxi bilən əzini ozuklandurimən; Ular yengi xarab iqkəndək əz keni bilən məst bolup ketidu; Xundak kilip barlik ət igiliri Mən Pərwərdigarning sening Kütkušuzuşing həm Həmjəmət-Nijatkarıng, Yakuşitiki kudrət Igisi ikənlikimni bilip yetidu.

50 Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən koyuwətkən ananglarning talak hetı keni? Manga kərz bərgüqiləning kəşisioşə siləni setiwətkənmən? Mana, silər əz gunəşliringlar arkilik əz-əzünglarni setiwətkənsilər; Siləning asiylikliringlar tüpəylidin ananglar koyuwetilgənidi. **2** Mən silərdinmu soraymən: Mən kəlginimdə, nemixka həq adəm qikmidi? Mən qəkişojinimda, nemixka həqkim «Mana mən» dəp jawab bərmidi? Hərlükə qikrixka qolum kiskilik kılamdu? Kütkušuzudək küqüm yokmidu? Mana, Mən bir əyibləplə dengizni kurutup, Dəryalarni qəlgə aylanduruwetimən; Su bolmioşaqka ularning belikliri sesip ketidu, Ussuzluştin əlidu; **3** Asmanlarni karilik bilən kiydürimən, Ularning kiyim-keqəklirini [kəra] bəzdin kılimən». **4** «Rəb Pərwərdigar mening japa qəkkənləning kənglini yasaxni bilixim üqün manga təlim-tərbiyə aloşuqılarning tilini təkdım kildi; U meni hər səhər oşojitip turidu, Tərbiyiləngənləning katarida mening kulikimni oşojitidu. **5** Rəb Pərwərdigar kulikimni aqti; Mən bolsam itaətsizlik kilmidim, Yaki yolidin bax tartmidim. **6** Dümbənni sawioşuqıləşə, Məngzlırimni tük yuloşuqıləşə tutup bərdim; Horluk həm tükürüxlərdin yüzümni kaqurmıdim; **7** Birək Rəb Pərwərdigar yardimimdə bolidu; Xunga mən yərgə qarap kəlmaymən; Xunga mən [niyitimni kət'iy kilip] yüzümni almastək qing kildim; Hijillikə kəldurulmaydioşanlikimni bilimən. **8** Meni Aklişuqi yenimdidur; Kim manga ərz-xikayət kılalisun? Bar bolsa biriktə dəwalixayli; Kim mening üstümdin əyibliməkçı bolsa, Aldimuşə kəlsun! **9** Manga yardəmdə boluşuqi Pərwərdigardur; Əmdi meni ərz kılalaydioşan kimkən? Ularning həmmisi bir tal kiyimdək əskirəp ketidu; Pərwənlər ularni yutuwetidu». **10** — «Aranglarda Pərwərdigardın kərkidioşan, Uning kulining səzigə itaət kılidoşan kim bar? Karəngöşuluştə mangidioşan, yoruklukı bolmioşan kixi bolsa, Pərwərdigarning namioşə ixinip

hatirjamlənsun, Hudasioja yələnsun! **11** Mana, əzliri üçün ot yakıdıojan, Ətrapinglarnı məx'əllər bilən oraydıojan həmginglar! Kəni, əz otunglarning nurida, Əzünglar yakqan məx'əllər arisida mēnginglar; Birak silər xuni kolumdin alisilərki: — «Azab-həsərət iqıdə yatisilər!».

51 «I həkkanıylikka intilgüqilər, Pərwərdigarnı izdigüqilər, Manga kulak selinglar: — Silərnı yonup qıkarojan taxka, Silərnı kolap qıkarojan orəkkə nəzər selinglar; **2** Atanglar İbrahimoja, silərnı tuoyup bərgən Sarahka nəzər selinglar; Qünki Mən uni yalozuz qeoqıdā qakırdım, Uningoja bəht ata kıldım, Həm uni awundurđum. **3** Qünki Pərwərdigar Zionoja təsəlli bərməy qoymaydu; Uning barlık harabə yərlirigə qoqum təsəlli beridu; U qoqum uning janggallirini Erən baqıqısdək, Uning qəl-bayawanlırını Pərwərdigarning beoqidək kılıdu; Uningdin huxallik həm xad-huramlik, Rəhmətlər həm nahxa awazlırı tepilidu. **4** Mening həlkim, gepimni anglanglar, Əz elim, manga kulak selinglar; Qünki Məndin bir qanun-təlim kelidu, Wə Mən həküm-həkiqitimi əl-yurtlar üçün bir nur kılip tikləymən. **5** Mening həkkanıylikim silərgə yekın, Mening nijatim yoloja qıkti; Mening biləklirim əl-yurtlaroja həküm-həkiqətni elip kelidu; Arallar Meni kütüp umid baqlaydu, Ular Mening bilikimə tayinidu. **6** Bexinglarnı kətürüp asmanlaroja, Astinglarda turojan yər-zeminojumu qarap bekinglar; Qünki asmanlar is-tütəktək ojayib bolidu, Yər-zemin bolsa bir tal kiyimdək konirap ketidu; Uningda turuwatqanlarmu ohxaxla əlidu; Birak nijatim bolsa əbədil'əbədgiqidur, Mening həkkanıylikim hərgiz yanjilmaydu. **7** I həkkanıylikimni bilgənlər, Kəngligə qanun-təlimimni pükəkən həlk, Manga kulak selinglar; İnsanlarning haqarətliridin qorqmanglar, Ulardiki kupurluk wə əqaljırlaxlardin patıparak bolup kətmənglar; **8** Qünki küyə ularni kiyimni yəwaloqandək yəwalıdu, Kurt yung yəwaloqandək yəwalıdu; Birak həkkanıylikim əbədil'əbədgiqidur, Mening nijatim dəwrdin-dəwrgiqidur. **9** Oyojan, oyojan, küqni əzünggə kiyim kılip kiygəysən, i Pərwərdigarning Biliki! Kədəmki waqıtlarda, Ətkən zamanlardiki dəwrlərdə oyojanoqıningdək oyojan! Rahabni kıyma-qıyma kılip qepiwətkən, Əjdihani sanjıp zəhimləndürgən əsli Sən əməsmu? **10** Dengizni, dəhxətlik hanglardiki sularnı kuruıtwetip, Dengizning tegilirini Sən həmjamətlik kılip kutkuzoqanlarning ətix yoli kılojan Əzüng əməsmu? **11** Xunga Pərwərdigar bədəl tələp

kutkuzoqanlar qayıtip kelidu, Ular nahxilarnı eytip Zionoja yetip kelidu; Ularning baxlırioja mēnggülik xad-huramlik qonıdu; Ular huxallik wə xadlıkka erixidu; Qayoju-həsərət həm uq-nadamətlər bədər qaqudu. **12** Silərgə təsəlli bərgüqi Əzüm, Əzümdurmən; Əlüx aldida turojan bir insandin, Teni ot-qəplərgə aylinip ketıdıojan insan balısidin qorqup kətkining nemisi? **13** Asmanlarnı kərgən, Yər-zeminning ulını salojan Yasıoquqıng Pərwərdigarnı untup yürisən, Xundakla kün boyi həlakət yürgüzməqqi bolojan zalimning kəhridin tohtawsız qorqup yürisən; Əmdi zalimning kəhri kəni? **14** Bax əgkən əsir bolsa tezdin boxıtilidu; U hangoja qüxməydu, xuning bilən əlməydu, Uning riskimu tügəp qalmaydu. **15** Mən bolsam dengizni kozoqap, dolqunlarnı hərkirətküqi Pərwərdigar Hodayingdurmən; «Samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar» Mening namımdur; **16** Wə asmanlarnı tikləxkə, Yər-zeminning ulını selixka, Wə Zionoja: «Sən Mening həlkımdur» deyixkə, Mən səzümnı aozıngoja kuyojanmən, Sən [kulumni] kolumning sayısı bilən yapqanmən. **17** I Pərwərdigarning kolidiki kəhrlik kədəhni iqiwətkən Yerusalem, Oyojan, oyojan, ornungdin tur; Adəmnı wəhimigə saloquqi jam-kədəhni sən iqtıng, biraqla kətürıwəttıng; **18** Uning tuoyup bərgən barlık baliliri arisida uni yetəkligüdək həqkim yok, Uning bekip qong kılojan barlık baliliridin uning qolını tutup yeligüdək həqbirimu yok. **19** Bu ikki ix bexıngoja qüxti — (Kim sən üçün iq aqrıtip yiojar?!) — Bulangqilik həm wəyranqilik, Aqarqilik həm kıliqi; Mənmu sanga təsəlli berələymənmikin? **20** Sening baliliring həslızlinip həoxidin kətti, Toroja qüxkən jərəndək hər bir koqıning doqmuxida yatıdu; Ular Pərwərdigarning kəhri bilən, Hodayingning tənbihi bilən tolduruldi; **21** Xunga hazır buni anglap qoy, i har bolojan, — Məst bolojan, biraq xarab bilən əməs: — **22** Əz həlkıning dəwasını yürgüzgüqi Rəbbing Pərwərdigar, Yəni sening Hodaying mundak dəydu: — «Mana, Mən kolumgdin adəmnı wəhimigə salıdıojan jam-kədəhni, Yəni kəhrimgə tolojan kədəhni eliwaldım; Sən ikkinqi uningdin həq iqməysən; **23** Mən uni seni harlıwatqanlarning kolioja tutkuzımən; Ular sanga: «Biz üstüngdin dəssəp ətimiz, egilip tur» dedi; Xuning bilən sən teningni yər bilən təng kılip, Üstüngdin ətküqilər üçün əzüngni koqidiki yol kıldıng».

52 — Oyojan, oyojan, i Zion, küküngni kiyiwal, I Yerusalem, muqaddäs xähär, güzäl kiyim-keqäkliringni kiyiwal; Qünki bundin baxlap sünnät kılınmıoqanlar yaki napaklar iqinggä ikkinqi kirmäydu. **2** Topa-qangdin qikiş özüngni silkiwät; Ornungdin tur, olturuwal, i Yerusalem; Özüngni boynungdiki zanjirlärdin boxitiwätkin, i tutkun bolıjan Zion kizi! **3** Qünki Pärwärdigar mundak däydu: — «Silär özünglarni pulsiz setiwätkänsilär; Pulsiz qayturup setiwelinsilär». **4** Qünki mundak däydu Rəb Pärwärdigar: — Hälkim dəslepät Misiroja musapir süpitidä qüxkänikän, Xundakla yekında Asuriyä ularni əzgən yərdä, **5** (Əmdi hazır hälkim pulsiz elip kelinginidä, — däydu Pärwärdigar) Mening karim bolmamdikän? Ular üstidin həkümranlık kılıoquılar ularni zar kaqxatқан, — däydu Pärwärdigar, — Xundakla namim bolsa kün boyi tohtawsiz haqarətləngən tursa, Mening karim bolmamdikän?!» **6** Xunga Öz hälkim Mening namimni bilidu; Xunga xu küni ular Mening «U» ikänlikimni, xundakla ularoja: «Kər, Meni!» däydioqanlikimni bilidu. **7** Taoqlar üstidä hux həwər elip kəlgüqining ayaqliri nemidegən güzäl-hə! U aram-hatirjämlikni jakarlaydu, Bəhtlik hux həwərni elip kelidu, Nijat-kutuluxni elan kılıdu, U Zionoja: «Hudaying həmmigə həküm süridu!» **8** Kəzətqiliringning awazini anglal! Ular awazini kətüridu, Nahxilarni yangritip towlaydu; Qünki Pärwärdigar Zionni elip qaytkanda, ular öz kəzi bilən kəridu! **9** I Yerusalemning harabiliri, nahxilarni yangritip təntənə kilinglar! Qünki Pärwärdigar Öz hälkiğə təsəlli bərgən, U Yerusalemni həmjəmətlik kılıp kutkuzoqan! **10** Pärwärdigar əlləring həmmisining aldida Öz muqaddäs Bilikini eqip ayan kılıoqan; Xuning bilən yər-zeminning barlık qət-yaklıri Hudayimizning nijat-kutuluxini kəridu. **11** Qikiş ketinglar, qikiş ketinglar; Heq napak nərsigə təgməy xu yərdin qikiş ketinglar; Uning otturisidin qikiş ketinglar; Pärwärdigarning muqaddäs kaqa-kuqilirini kətürgüqilər, özünglarni pak tutunglar; **12** Qünki silär aldirioqan peti əməs, Patiparak kaqқан peti əməs qikiş ketisilär; Qünki Pärwärdigar aldinglarda mangidu, Israilning Hudasi arka muhapizətqinglar bolidu. **13** « — Kəringlarki, Mening kulum danalık bilən ix kəridu, U [aləm aldida] kətürüldü, yukiri orunoja qikirilidu, nahayıti aliy orunoja erixtürüldü. **14** Lekin nuroqun kixilər seni kərüp, intayin həyran kəlixidu, — Qünki uning qirayi baxқа hərқandiqiningkidin kəp zəhimləngən, [Kulning] kiyapiti xu dərijidə

buzuwetilgənki, uningda hətta adəm siyakımu qalmıoqan! **15** U xu yol bilən nuroqun əlləring üstigə [қан] qaqudu. Hətta xah-padixahlarımu uning karamitidin aqızini tutupla qalidu; Qünki əzlrigə əzəldin eytilmıoqanni ular kəraləydu, Ular əzəldin anglap baqmıoqanni qüxinələydu.

53 Bizning həwirimizgə kimmu ixəngən? Həm «Pärwärdigarning Biliki» bolıoquı kimgimu ayan kılınıoqan? **2** U bolsa [Pärwärdigarning] aldida huddi yumran maysidək, Yaki huddi qaşjirak tupraqta tartқан bir yiltizdək əsıdu; Uningda jəzbidarlık yaki həywə yok bolidu, Biz uni kərginimizdə, uning bizni jəlb kılıoqudək təki-turkımu yok bolidu. **3** U kixilər tərıpidin kəmsitilidu, ular uningdin yiraklıxıdu; U kəp dərd-ələmlik adəm bolup, Uningoja azab-oqubət yar bolidu; Xuning bilən uningdin yüzlər qaqurulidu; U kəmsitilidu, biz uni heq nərsigə ərziməs dəp həsablıduq. **4** Bırak əməliyətə bolsa, U bizning kayoju-həsritimizni kətürdi, Azab-oqubətlirimizni öz üstigə aldı. Biz bolsaq, bu ixlarni u wabəoja uqrioqanlıkđin, Huda tərıpidin jazalinip uruloqanlıkđin, Xundakla kiyin-kıstakқа elinoqanlıkđin dəp qarıduq! **5** Lekin u bizning asiylıkirimiz tüpəylidin yarılandi, Bizning gunahlırimiz üqün zəhimləndi; Uning jazalinix bədiligə, biz aram-hatirjämlik taptuk, Həm kamqidin bolıjan yarlıri arkilik biz xıpamu taptuk. **6** Həmmimiz huddi koylardək yoldin ezip, Hərbirimiz özimiz halioqan yoloja mangojanıduq; Bırak Pärwärdigar həmmimizning kəbihlikini uning üstigə yiojıp yükliđi. **7** U kiyinlip, azab qəkkən bolsimu eoşız aqmıdi; U huddi boşuzlaxқа yetiləp mengiloqan paqlandək boşuzlaxқа elip mengildi, Xundakla yung kirkişoquılar aldida koy ün-tinsiz yatқandək, u zadila eoşız aqmıdi. **8** U kamap koyulup, hək soraktin məhrum bolup elip ketildi, Əmdi uning əwladini kimmu bayan kılalisun?! Qünki u tirikləring zeminidin elip ketildi, Mening hälkimning asiylıki üqün u waba bilən uruldi. **9** Kixilər uni rəzillər bilən ortak bir gərgə bekitkən bolsimu, Lekin u əlümidə bir bay bilən billə boldi, Qünki u heqқаqan zorawanlık kılıp baqmıoqan, Uning aqızidin birər eoşızmu hiylə-mikirlik söz tepilmas. **10** Bırak uni ezixni layık kərgən Pärwärdigardur; U uni azabқа qəməldürgüzdi. Gərqə u öz jenini gunahni yuyıdıoqan qurbanlık kılıoqan bolsimu, Lekin u özining uruk-əwladlırini qokum kərüp turidu, Xundakla uning kəridioqan künliri uzartilidu; Wə Pärwärdigarning kəngli səyünıdıoqan ixlər uning

ilkidə bolup, rawaj tepip əməlgə axurulidu. **11** U əzi tartқан jəpaning mewisini kərüp məmnun bolidu; Həkkəniy bolocuqi Mening kulum əzining bilimliri bilən nuroqun kixilərgə həkkəniylikni yətküzidu. Qünki u ularning kəbihliklirini əzigə yūkliwalidu. **12** Bu ixliri üqün Mən xu «nuroqun kixilə»ni uningə hədiyə kiliپ nesiwi kilmən, Xuning bilən u əzi küqlüklərni ənimət süpitidə üləxtürüp beridioqan bolidu; Qünki u ta əlūxkə kə dər «[xarab hədiyə]»ni təkkəndək, əz jəni tətup bər dī, Xundakla əzining əsiylik kילוquqilarning katarida sanilixioqə yol koydi. Xuning bilən u nuroqun kixiləning gunahini əz üstigə aldi, Əzini əsiylik kילוquqilarning ornioqə koyup ular üqün dua kildi».

54 — Təntənə kīl, i pərzənt kərmigən tuotmas ayal! Nahxilərnī yangrat, xadlinip towla, i toloqak tətup bəkimioqan ayal! — Qünki əqerib əyalning baliliri eri bə əyalningkidin kəptur! — dəydu Pərwərdigar, — **2** Qediringning ornini kəngəytip, Turaloquliringning etiklirini ular yaysun; Kūqūngni həq əyiməy qedir taniliringni uzartqin, Kozukliringni qingaytkin; **3** Qünki sən ong wə sol tərəpkə kəngiyəsən; Səning əwladig bəxkə əllərni igələydu; Ular əqerib xəhərlərni əhəlilik kīlidu. **4** Korkmə, qünki sən həq hijaləttə bolmaysən, Həq uyatqə kəldurulmaysən, Qünki yərgə həq kəritilip kəlmaysən, Qünki yaxliqindiki hijilqanlikni untuysən, Tullukungning əhanitini həq əsinggə kəltürəlməysən. **5** Qünki seni yaritip Xəkilləndürgūqing bolsa sening ering, Samawi koxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Uning nami; Həmjəmət-Kutkuzoquqing bolsa Israildiki Mukəddəs Bolocuqi, U bərlək yər-zeminning Hudasi dəp atilidu. **6** Qünki Pərwərdigar seni qəkirdi, — Huddi eri əzidin wəz kəqkən, kəngli sunuk bir əyaldək, Yaxliqida yatlik bolup andin taxliwetilgən bir əyalni qəkirəqandək qəkirdi — dəydu sening Hudaying; **7** Mən bir dəkikə səndin əyirilip kəttim, Biraq zor kəyūmqanlik bilən seni yəniməqə yiojimən; **8** Əzəzipimning texixi bilən Mən bir dəkikə yüzümnī səndin yoxurup koydum; Biraq mənggūlik mēhīr-muhəbbitim bilən sanga kəyūmqanlik kərsitimən» — dəydu Həmjəmət-Kutkuzoquqing Pərwərdigar. **9** Muxu ixlər huddi Nuh [pəyojəmbər] dəwridiki topan suliridək bolidu — Mən Nuh dəwridiki sular ikkinqi yər yüzini bəsiپ ətməydu dəp kəsəm iqkinimdək, — Mən xundək kəsəm iqkənəmənki, Səndin ikkinqi əzəplənməymən, Sanga ikkinqi tənbi h bərməymən.

10 Qünki təqlər yokilidu, Dənglərmu yətkilip ketidu, Biraq mēhīr-muhəbbitim səndin hərgiz kətməydu, Sanga aram-hatirjəmlik bərgən əhdəmmu səndin neri bolmaydu» — dəydu sanga kəyūmqanlik kילוquqi Pərwərdigar. **11** I har boləqan, boranda uyan-buyan qaykəloqan, həq təsəlli kīlinmioqan [kiz], Mana, Mən taxliringni rəngdər səmont lay bilən kīrlaymən, Kək yəkutlar bilən ulungni salimən; **12** Parkirək munarlingni ləəllərdin, Dərwəziliringni qəknək yəkutlardin, Bərlək sepilliringni jawəhīratlardin kīlip yəsaymən. **13** Səning baliliringning həmmisi Pərwərdigar tərīpidin əgītilidu; Baliliringning aram-hatirjəmliki zor bolidu! **14** Sən həkkəniylik bilən tiklinisən; Sən zulumdin yirək, (Qünki sən həq kərkəməysən) Wəlxəttinmu yirək turoquqi bolisən, Qünki u sanga həq yəqinləxməydu. **15** Mana, bīrərsi həman yiojilip sanga hujum kīlsa, (Biraq bu ix Mening ihtiyarimda boləqan əməs), Kimki yiojilip sanga hujum kīlsa sening səwəbingdin yikilidu. **16** Mana, kəməür otini yəlpütüp, Əzigə muwəpik bir kəralni yəsiəquqi tēmürqini Mən yəratqanmən, Həm har kīlix üqün hək kילוquqinimu Mən yəratqanmən; **17** Sanga kərxī yəsaləqan həqkəndək kəral kəroqə kəlməydu; Sanga əz-xikəyət kילוquqi hərbir tilni sən mat kīlisən. Mana xular Pərwərdigarning kullirining əlidioqan mirasidur! Ularning həkkəniylikni bolsa məndindur!

55 Həy! Bərlək ussəp kətkənlər, Suəqə kəlinglar! Pulī yoklar, kəlinglar, əx-nən setiwelip yənglar; Mana kəlinglar, nə pul nə bədəl təliməy əxarəb həmə sūt setiwelənglar; **2** Nəmixkə həkikiy əx-nən bolmaydioqan nərsigə pul həjləysilə? Əjiringlarni ədəmnī həq kənatələndürməydioqan nərsilər üqün sərp kīlisilə? Gəpimni kəngūl koyup ənglānglar, yəxhisidin yənglar, Kənglūnglar molqiliktin kənatəlinidu; **3** Manga kulək selənglar, yəniməqə kəlinglar; Ənglānglar, jəninglar həyatqə ərixidu; Wə Mən silər üqün mənggūlik bir əhdə tüzüp bərimən: — Xu əhdə — Dawutqə wədə kīlinəqan mēhīr-xəpəkətlərdur! **4** Mana, Mən uni əl-yurtlarəqə guwəhqi süpitidə, Əl-yurtlarəqə yətəqki həmə sərkərdə süpitidə təkdīm kīldim — **5** — «Mana, sən əzünggə yə bir əlni qəkirisən, Seni bilmigən bir əl yəningəqə yūgürüp kəlidu; Səwəbi bolsa Pərwərdigar Hudaying, Israildiki Mukəddəs Bolocuqining Əzidur; Qünki U seni uləqləp sanga güzəllik-juləlikni yə kildi». **6** — İzdənglar Pərwərdigarni, U Əzini tapkuzmakqi boləqan pəyttə; U yəqin turoqan wəktidə uningəqə nida kīlinglar! **7**

Rəzil adəm öz yolini, Nahək adəm öz oy-hiyallirini taxlisun, Pərwərdigarning yenioşa qaytıp kəlsun, U uningoşa rəhımdillik kərsitudu; Hudayimizning yenioşa qaytıp kəlsun, U zor kəqürüm kılıdu. **8** Qünki Mening oylioqanlirim silərnıng oylioqanliringlar əməs, Mening yollirim bolsa silərnıng yolliringlar əməstur; **9** Qünki asman yərdin kanqə yukiri boləjınidək, Mana Əz yollirim silərnıng yolliringlardin, Mening oylioqanlirim silərnıng oylioqanliringlardin xunqə yukiridur. **10** Yaməjur həm qar asmandin qüxüp, Yər yüzini suqirip uni kəkərtip, qeqəklitip, Terioşuqioşa urukni, yegüqigə ax-nanni təminligüqə qaytmaydioşandək, **11** Mana Mening aozımdin qikқан səz-kalamim xundaktur; Əz kənglümdikini əməlgə axurmioşuqə, Uni əwətit məksitimgə toluk yətmigüqə, U Əzümgə bikardin-bikar qaytmaydu. **12** Qünki silər xad-huram həlda qikşisilər; Aram-hatirjəmlıktə yetəklinip qikşisilər; Taşlar həm dənglər silərnıng aldinglarda nahxa yangritidu, Dalalardiki barlık dəl-dərəhlər qawak qelixip təntənə kılıdu; **13** Yantaklıqning ornida kərişay, Jioşanlikning ornida hadas dərıhi əsıdu; Muxular bolsa Pərwərdigarəşa bir nam kəltürıdu, Mənggügə üzülməs karamət bolıdu.

56 Pərwərdigar mundak dəydu: — Adalət həm hıdayəttə qıng turunglar, Həkkəniylikni yürgüzıweringlar; Qünki Mening nijatim yekınlastı, Həkkəniylikim ayan kılınay dəwatıdu, **2** Muxularni kılışuqı kixi, Muxularda qıng turoşuqı insan balısı — Xabat künini buləjımay pak-mukəddəs saklışuqı, Qolını hərəkəndək rəzillıktin tartkuqı kixi nemıdegən bəhtlıktur! **3** Əzını Pərwərdigarəşa başlıoşan yat yurtluk adəm: — «Pərwərdigar qoqum meni öz həlkıdin ayriwetıdu!», Yaki aşwat boləjan kixi: — «Mana, kəqəxal bir dərəhmən!» degüqı bolmisun. **4** Qünki Pərwərdigar: — Mən Əz «xabat künlirim»ni saklıydioşan, Kənglümdiki ıxlarnı tallıoşan, Əhdəmdə qıng turıdioşan aşwatlarəşa mundak dəymənki: — **5** Mən ularəşa Əz əyümdə, Yəni Əz tamlirim iqıdə orun həm nam-atak ata kılımən; Muxu nam-atak oşul-kızlırı barlarningkidin əwəldur; Mən ularəşa üzülməs, mənggülik namni berımən. **6** Pərwərdigarning hizmitidə boluxka, Uning namıəşa seşınixka, Uning kullırı boluxka Pərwərdigarəşa əzını başlıoşan, Xabat künini buləjımay pak-mukəddəs saklıoşan, əhdəmni qıng tutқан yat yurtlukning pərzəntlirini bolsa, **7** Ularnımu Əz mukəddəs teşımoşa elip kelımən, Mening duagah boləjan əyümdə ularni huxal kılımən;

Ularning kəydürmə kurbanlıklırı həm təxəkkür kurnanlıklırı Mening kurbangahım üstıdə qəbul kılınıdu; Qünki Mening əyüm «Barlık əl-yurtlar üqün dua kılınıdioşan əy» dəp atılıdu. **8** İsraildin tarkılıp kətkən şerıblarnı yioşıp qayturıdioşan Rəb Pərwərdigar: — Mən yənə uningoşa bəqılarnı, Yəni yioşılıp boləjanlarəşa bəqılarnımu kəxup yioşımən! — dəydu. **9** — **1** dalalardiki barlık həywanlar, kelip ozuktin elinglar, Ormanlıktiki barlık həywanlar, kelinglar! **10** [İsrailning] kəzətlıqırı həmmısı kərişu; Ular həq bilməydu; Həmmısı kəwaxni bilməydioşan gaqa itlar, Qüxəkəp yatıdioşan, uykuşa amraklar! **11** Muxu itlar bolsa nəpsi yaman, toyoşanni bilməydu, Ular bolsa [həlkımnı] «bəqkuşu»larmix tehi! Ular yorutuluxni həq bilməydu, Ularning həmmısı halıoşanqə yol tallap kəyıp kətkən, Birsımu qalmay hərberi öz mənşəitını kəzləp yürgüqilər! **12** Ular: «Kəni, xarab kəltürımən, Hərakni kənoşuqə iqəyli; Ətımı bolsa bügünkıdək bolıdu, Tehımu molqılık bolıdu yənə!» — dəwerıdu.

57 Həkkəniy adəm ələmdin ətıdu, Həqkim buningoşa kəngül bəlməydu; Məhrıban adəmlər yioşıp elip ketılıdu, Bırak həqkim oylap qüxinəlməyduki, Həkkəniy adəmlər yaman künlərnı kərmısın dəp yioşıp elip ketılıdu. **2** U bolsa aram-hatirjəmlık iqıgə kirıdu; Yəni əzlırınıng durus yolıda mənoşan hərber kixi, Əz ornıda yetip aram alıdu. **3** Bırak sənlər, **i** jadugər ayalning balılırı, Zınahər bilən pəhıxə ayalning nəslı; Buyakka yekın kelinglar; **4** Silər kımni mazak kılıwatisilər? Yaki kımğə karxi aozınglarnı kalqaytıp, Tilinglarnı uzun qikşisilər? Silər bolsanglar asiylıktin tərəlgən balılar, Aldamqılıqning nəslı əməsmısılər? **5** Hərber qong dərəh astıda, Hərber yexil dərəh astıda xəhwəniylik bilən kəyüp kətküqı, Kiqik balılarnı jıloşılarəşa həm hada taxlarning yeriklırıəşa elip soyoşuqısılər! **6** Eriktiki siliklanəjan taxlar arısıda sening nesiwəng bardur; Xular, xularla sening təksımatingdur; Xundak, sən ularəşa atəp «xarab hədıyəsi»ni kuyup, Ularəşa «axlık hədıyə»nımu sunup bərdıngəşu; Əmdi muxularəşa razi bolup Əzümni besiwəlsəm bolamtı? **7** Sən yukiri, egiz bir taş üstıdə orun-kərpə selip kəyduş, Sən axu yardımu kurbanlıqlarnı kılıxka qikting. **8** İxlərnıng kəynıgə wə kəynı kexəklirıgə «əslətmiliring»ni bektıtip kəyduş, Qünki sən Məndin ayrıldıng, Sən yalınqalınıp ornungəşa qikting; Orun-kərpəngni kəngəyıtıp [herıdarlıring] bilən əzüng

üqün əhdiləxtəng; Ulaarning orun-kərpisigə kənglüng qüxti, Sən ular da küq-ħokükni kərip qalding. **9** Sən zəytun meyi hədiyisini elip, Ətirli ringni üstibexinggə boluxioğa qeqip, Padixahning aldioğa barding; Əqliliringni yirakğa əwətip, Həttə təhtisarəoğa yətküqə əzüngni pəs kılding. (Sheol h7585) **10** Sən besip mangoğan barlıq yolliringda qarqiojining bilən, Yənə: «Pəq yəptimən, boldi bəs!» dəp qoymidəng tehi, Ezip yürüxkə yənıla küqüingni yioqding, Heq jak toymiding. **11** Sən zadi kimdin yürəkzadə bolup, kərkup yürisən, Yaloğan gəp kilip, Meni esinggə heq kəltürməy, Kənglüngdin heq etküzmiding. Mən uzunojiqə süküttə turup kəldim əməsmu? Sən yənıla Məndin heq kərkup bakmiding! **12** Sening «həkkəniylikiğ»ni həm «təhpiliring»ni bayan kilimən: — Ulaarning sanga heq paydisi yoktur! **13** Qirkirojanliringda sən yiojip toplioğan [butlar] kelip seni kutkuzsun! Biraq xamal püw kilip ulaarning həmmisini uqurup ketidu, Bir nəpəsla ularni elip ketidu; Biraq Manga tayanəoquzi zeminoğa miraslık kilidu, Mening muqəddəs teojoğa igidarqilik kilidu. **14** [Xu qəoqda]: — «Yolni kətürüinglar, kətürüinglar, uni təyyarlanglar, Həlkimning yolini boxitip barlıq putlikaxanglarni elip taxlanglar» deyilidu. **15** Qünki nami «Muqəddəs» Boləuqi, Yukiri həm Aliy Boləuqi, Əbədil'əbədgiqə həyat Boləuqi mundaq dəydu: — «Mən yukiri həmdə muqəddəs jayda, Həm xundaqla rohi sunuk həm kiqik peil adəm bilən billə turimənki, Kiqik peil adəmning rohinə yengiləymən, Dili sunukning kənglini yengiləymən. **16** Qünki Mən hərgiz mənggügə ərz kilip əyibliməymən, Həm əbədil'əbədgiqə əzəpələnməymən; Xundaq kilsam insanning rohi Mening aldimda suslixip yokaydu, Əzüm yaratqan nəpəs igiliri tügixidu. **17** Uning əz nəpsaniyətlilik kəbihlikidə Mən uningdin əzəpəlinip, uni urojanmən; Mən uningdin yoxurun turup, uningəoğa əzəpələngənlikim bilən, U yənıla arkisioğa qekinginiqə əz yolini mengiwərdi; **18** Mən uning yollirini kərip yətkən təkdirdimu, Mən uni saqaytimən; Mən uni yetəkləymən, Mən ləwləring mewisini yaritimən, Uningəoğa wə uningdiki həsrət qəkküqilərgə yənə təsəlli berimən; Yirak turuwatqanoğa, yekin turuwatqanojimu mutlək aram-hatirjəmlilik bolsun! Wə Mən uni saqaytimən! **20** Biraq rəzillər bolsa tinqilinixni heq bilməydioğan, Dolkunliri lay-latqilarni uroqutuwatqan, Dawəlojuwatqan dengizdəktur. **21** Rəzillərgə, — dəydu Huda yim — heq aram-hatirjəmlilik bolmas.

58 — Nida kilip jakarlioğın, Awazingni qoyup berip boluxiqə towla, Awazingni kanaydək kətür, Mening həlkimğə ulaarning asiyligini, Yəkupning jəmətiğə gunahlirini bayan kilioğın. **2** Biraq ular Meni hər küni izdəydioğan, Həkkəniylikiğni yürgüzidioğan, Mening yollirimni bilixni huxallik dəp bilidioğan, Hudasining həküm-pərmanlirini taxliwətməydioğan bir əlgə ohxaydu; Ular Məndin həkkəniylikiğni bekitidioğan həküm-pərmanlarni soraydu; Ular Hudaəoğa yekinlixixni hursənlik dəp bilidu. **3** [Andin ular]: — «Biz roza tuttuk, Əmdi nemixkə sən kəzünggə ilmiding? Biz jenimizni kiyniduk, Əmdi nemixkə buningdin həwiring yok?» — [dəp soraydu]. — Qaranglar, roza küni əz kənglünglardikini kiliwərisilər, Hizmətqiliringlarni kattik ixlitisilər; **4** Siləring roza tutuxliringlar jənggi-jədəl qikirix üqünmu? Qəbih qolliringlar muxt bilən adəm uruxni məksət kiləoğan ohximamdu? Həzirkə roza tutuxliringlarning məksiti awazinglarni ərxlərdə anglitix əməstur! **5** Mən tallioğan xu roza tutux küni — Adəmləring jenini kiynaydioğan künmu? Bexini komuxtək egip, Astioğa bəz wə külləni yeyix kerək boləoğan künmu? Silər muxundaq ixlarni «roza», «Pərwədigar qəbul kiləjudək bir kün» dəwatamsilər? **6** Mana, Mən tallioğan roza muxuki: — Rəzillik-zulumning asarətlirini boxitix, Boyunturukning tasmilirini yeyix, Ezilgənləni boxitip hər kilix, Hərkəndəq boyunturukni qeqip taxlax əməsmidi? **7** Ax-neningni aqləoğa üləxtürüxüng, Həjətmən musapirlarni himayə kilip əyünggə apirixing, Yalingəqlarni kərginingdə, uni kiydürüxüng, Əzüngni əzüng bilən bir jan bir tən boləoğanlardan qəqurmaslıkiğdin ibarət əməsmu? **8** Xundaq kiləoğanda nurung tang səhərdək wallidə eqilidu, Salamətliking tezdin əsligə kelip yaxnaysən; Həkkəniylikiğ aldingda mangidu, Arkəngdiki muhəpizətqiğ bolsa Pərwədigarın xan-xəripi bolidu. **9** Sən qəkirsang, Pərwədigar jawab beridu; Nida kilisən, U: «Mana Mən!» dəydu. Əgər aranglardin boyunturukni, Təngləydioğan barmakni, Həm təhmət gəplirini yok kilsang, **10** Jeningni aqlar üqün pida kilsang, Ezilgənləring həjətliridin qiqsang, Xu qəoqda nurung qarəngəolukta kətürülidu; Zulmiting qüxtək bolidu; **11** Həm Pərwədigar sening daimlik yetəkligüqiğ bolidu, Jeningni kuroqəqilik boləoğan waktidimu kamdaydu, Ustihanliringni küqəytidu; Sən suqirilidioğan bir baq, Suliri uroqup tügiməydioğan, adəmni aldimaydioğan bir bulək bolisən; **12** Səndin

tərəlğənlər kona harabilərni qaytidin kurup qıqıdu; Nurojun dəwrlər qaldurojan ullarni qaytidin kətürisən, Xuning bilən «Bəsülğən tamlarni qaytidin yasiojuqi, Koqa-yol wə turalojuqlarni əsligə kəltürgüqi» dəp atilisən. **13** Əgər sən xabat künidə qədəmliringni sanap mangsang, Yəni Mening mukəddəs künümdə özüngningki kənglüngdikilərnı kilmay, Xabatni «huxallıq», Pərwərdigarning mukəddəs künini «hərmətlik kün» dəp bilsəng, Həm Uni hərmətləp, Əz yolliringda mangmay, Əz bilginingni izdiməy, Quruk parang salmisang, **14** Undaқта Pərwərdigarni kənglüngning huxallıqi dəp bilisən, Həm Mən seni yər yüzidiki yukiri jaylaroqa mingüzüp mangdurimən; Atang Yaqupning mirasi bilən seni ozuklandırımən — Qünki Pərwərdigar Əz aozı bilən xundaқ sөz kildi.

59 — Qaranglar, Pərwərdigarning kəli kutquzalmiojudəк küqsiz bolup qalojan əməs; Yaki Uning kulıqi anglimiojudəк eoır bolup qalojan əməs; **2** Birəк silərnıng kəbihlikınglar silərnı Hudayinglardın yirəқlaxturdi, Gunahınglar Uning yüzini silərdın qaqurup Uningoqa tilikinglarnı anglatquzmidı. **3** Qünki qolliringlar qan bilən, Barməkliringlar kəbihlik bilən miləngən, Ləwliringlar yalojan gəp eytkan, Tilinglar kaldirlap kərixip səzligən; **4** Həққaniylik tərəptə səzligüqi yoқtur, Həқikət tərəptə turıdojan həküm sorıojuqi yoқtur; Ular yoқ bir nərsigə tayinip, aldəmqulik kilməқта, Ularning kərsikidiki siyandax, Ularning tuojuwatqini kəbihlik; **5** Ular qar yilanning tuhumlirini tərəldürıdu, Əmüqükning torini torlaydu, Kim uning tuhumlirini yesə əlıdu; Ulardın biri qeqilsa zəhərlik yılan qıqıdu. **6** Ularning torliri kiyim bolalmaydu; Əzliri ixligənliri bilən əzlrini yapalmaydu; Ixligənliri bolsa kəbih ixlardur; Ularning qolıda zorawanlik turıdu; **7** Qədəmliri yamanlik tərəpkə yügürıdu, Gunahsız qanni təküxkə aldiraydu, Ularning oyliri kəbihlik toqrisidiki oylardur; Barojanla yərdə wəyranqulik wə həlakət tepılıdu. **8** Tınqlıq-aramlik yolini ular heq tonumaydu; Yürüxliridə heq həқikət-adalət yoқtur; Ular yollirini əgri-toқay kılıwaldı; Kim bularda mangəjan bolsa tınq-aramlikni kərməydu. **9** — Xunga həқikət-adalət bizdın yirəқ turıdu; Həққaniylik yetip bizni qümkiğən əməs; Nurni kütıimiz, birəқ yənila qarangojuluk! Birla oqıl-pal parlıojan yorukluqnu kütıimiz, Yənila zulməttə mangıimiz. **10** Qarıojuqlardəк biz tamni silaxturup izdəymiz, Kəzsiz boləndəк silaxturıimiz; Gugumda turəndəк qüxtımu putlıxip ketıimiz, Qət yəқılarda

əlıklərdəк yürıimiz. **11** Eyıqlardəк nəə tartıimiz, Pahtəklərdəк qattıq aq urıimiz; Biz həküm-həқikətni kütüp qaraymiz, birəқ u yoқ; Nıjat-kutuluxni kütıimiz, birəқ u bizdın yirəқtur; **12** Qünki itaətsizliklirimiz aldingda kəpiyip kətti, Gunahlırimiz bizni əyıbləp guwahlik berıdu; Qünki itaətsizliklirimiz hərdəim biz bilən billıdu; Kəbihliklirimiz bolsa, bizgə roxəndur: — **13** Qünki Pərwərdigaroqa itaətsizlik kilməktıimiz, wapasızlik kilməktıimiz, Uningdın yüz əriməktıimiz, Zulumni həm asiylıknı tərəqıp kilməktıimiz, Yalojan səzlərnı oyduurup, iq-ıqıimizdın səzliməktıimiz; **14** Adalət-halislik bolsa yoldın yenip kətti; Həққaniylik yirəқта turıdu; Qünki həқikət koqıda putlıxip ketıdu; Durus-diyanətningmu kirgüdəк yeri yoқtur. **15** Xuning bilən həқikət yoқay dəp qaldı; Əzümni yamanlıqtın neri kıləy degən adəm həқning olja nıxani bolup qaldı! **16** Həm Pərwərdigar kərdı; Həküm-həқikətnıng yoқluğu Uning nəziridə intayın yaman bilındı. Wə U [amal kıləjuədəк] bırmə adəmning yoқluqını kərdı; [Gunahkarlaroqa] wəkil bolup dua kıləjuqi heqkimning yoқluqını kərup, azablınıp kəngli parakəndə boldı. Xunga Uning Əz Biliki özıgə nıjat kəltürdi; Uning Əz həққaniylikı Əzini kollar qıdamlik kildi; **17** U həққaniylikni kəlkən-sawut kildi, Bexıoqa nıjatlik dubulojisini kiydi; Kısas libasini kiyim kildi, Muhəbbətlik kızıınlikni ton kılıp kiydi. **18** Adəmlərnıng kıləjanlıri boyıqə, u ularoqa kayturıdu; Rəқıblirıgə kəhr qüxürıdu, Düxmənlirıgə ixlırını kayturıdu, Qət arallardıkilərgımu u ixlırını kayturıdu. **19** Xuning bilən ular oşərbətə Pərwərdigarning namıdın, Künqıqıxta Uning xan-xəripıdın korqıdu; Dükxən kəlkündəк besıp kirginidə, Əmdı Pərwərdigarning Rohı uningə qarxi bir tuoqni kətürüp berıdu; **20** Xuning bilən Həmjəmət-Kutkuzojuqi Zıonoqa kelıdu, U Yaqup jəmətidıkilər arısidın itaətsizlıktın yenıp towa kıləjanlaroqa yeqınlıxıdu, — dəydu Pərwərdigar. **21** Mən bolsam, mana, Mening ular bilən boləjan əhdəm xuki, — dəydu Pərwərdigar — «sening üstünggə konup turəjan Mening Rohım, xundaқla Mən senıng əozıngəyoqa kuyəjan səz-kalamım bolsa, Buningdın baxlap əbədıl'əbədıgıqə əz əozıngdın, nəslıngning əozıdın yaki nəslıngning nəslıning əozıdın hərgız qüxməydu! — dəydu Pərwərdigar.

60 — Ornungdın tur, nur qaq! Qünki nurung yetip kəldı, Pərwərdigarning xan-xəripı üstüngdə kətürıldı! **2** Qünki qarangojuluk yər-zemınnı, Qapqara zulmət əl-yurtlarnı basıdu; Birəқ Pərwərdigar

üstüngdə kətürüldü, Uning xan-xəripi seningdə kərünüdü; **3** Həm əllər nurung bilən, Padixahlar sening kətürülgən yoruklukung bilən mangıdu. **4** Bexingni kətür, ətrapingoşa qarap bak; Ularning həmmisi jəm bolup yiojilidu; Ular yeningoşa kelidu, — Oqulliring yiraktin kelidu, Kizliring yanpaxlaroşa artilip kətürüp kelinidu. **5** Xu qaşda kərisən, Kəzliring qaknap ketidu, Yürəkliring tipqəklər, iq-iqinggə patmay qalisən; Qünki dengizdiki baylıklar sən tərəpkə burulup kelidu, Əllərnin mal-dunyaliri yeningoşa kelidu. **6** Top-top bolup kətkən təgilər, Həm Midiyan həm Əfəhdiki taylaklar seni qaplaydu; Xebadikilərnin həmmisi kelidu; Ular altun həm huxbuy elip kelidu, Pərwərdigarning mədhıylirini jakarlaydu. **7** Kedarning barlıq koy padiliri yeningoşa yiojilidu; Nebayotning koqkarlıri hizmitingdə bolidu; Ular Mening koşul kiliximoşa erixip qurbangahimoşa qikirilidu; Xuning bilən güzellik-julaliki ayan kilidioşan öyümnü güzelləxtürimən. **8** Kəptəhaniliriyoşa kaytıp kəlgən kəptərlərdək, Uqup keliwatқан buluttək keliwatқан kimdu? **9** Qünki arallar Meni kütidu; Xular arisidin oqulliringni yiraktin elip kelixkə, Əz altun-kümüxlirini billə elip kelixkə, Tarxitekti kemilər birinçi bolidu. Ular Hudaying Pərwərdigarning namioşa, Israildiki Mukəddəs Boluşuqining yenioşa kelidu; Qünki U sanga güzellik-julaliki kəltürdi. **10** Yat adəmlərnin baliliri sepilliringni kuridu, Ularning padixahliri hizmitingdə bolidu; Qünki oşəzipimdə Mən seni urdum; Biraq xapaitim bilən sanga rəhim-məhribanlik kərsəttim. **11** Dərwaziliring hərdaim oquq turidu; (Ular keqə-kündüz etilməydu) Xundak kılışanda əllərnin baylıklarını sanga elip kəlgili, Ularning padixahlirini aldingoşa yetəklər kəlgili bolidu. **12** Qünki sanga hizməttə boluxni rət kilidioşan əl yaki padixahlilik bolsa yokilidu; Muxundak əllər pütünləy bərbar bolidu. **13** Mening mukəddəs jayimni güzelləxtürüxkə, Liwanning xəripi, — Arqa, karişay wə boksus dərəhlirinin həmmisi sanga kelidu; Xundak kılıp ayioşim turoşan yərnı xərəplik kilimən. **14** Seni harlışanların baliliri bolsa aldingoşa egilginişə kelidu; Seni kəmsitkənlərnin həmmisi ayioşingə bax uridu; Ular seni «Pərwərdigarning xəhiri», «Israildiki Mukəddəs Boluşuqining Zioni» dəp ataydu. **15** Sən taxliwetilgən həm nəprətkə uqrişanlığın üqün, Heqkim zemininğın etmişən; Əmdilikdə Mən seni mənngülük bir xan-xəhrət, Əwlad-əwladların bir hursənliki kilimən. **16** Əllərnin

sütini emisən, Padixahlarning əmqikidin əmgəndək [məhır-xəpkitigə] erixsən; Xuning bilən sən Mən Pərwərdigarnı əzüngning Nijatkarıng həm Həmjəmət-Kutkuşoşuqıng, «Yakuştiki kudrət İgisi» dəp bilisən. **17** Misning ornioşa altunni, Təmürning ornioşa kümüxnı əpkelip almaxturimən; Yaoşaqning ornioşa misni, Taxlarning ornioşa təmürni əpkelip almaxturimən; Sening həkimliringni bolsa tinq-aramlik, Bəgliringni həkkanıylik kilimən. **18** Zemininğda zorawanlığın heq sadasi bolmaydu, Qeşraliring iqidə wəyranqilik wə həlakətmü yok bolidu; Sən sepilliringni «nijət», Dərwaziliringni «mədhıyə» dəp ataysən. **19** Nə kuyax kündüzdə sanga nur bolmaydu, Nə aynınğ julası sanga yorukluk bərməydu; Bəlki Pərwərdigar sening mənngülük nurung bolidu, Sening Hudaying güzəl julalığın bolidu. **20** Sening kuyaxınğ ikkinçi patmaydu, Eying tolunlukidin yanmaydu; Qünki Pərwərdigar sening mənngülük nurung bolidu, Həsərət-kayışuluk künliringgə hatimə berilidu. **21** Sening həkğınning həmmisi həkkanıy bolidu; Yər-zeminioşa mənngügə igidarqilik kilidu; Ularning Mening güzəl julaliki ayan kılıxi üqün, Ular Əz kolum bilən tikkən maysa, Əz kolum bilən ixlignim bolidu. **22** Səbiy bala bolsa mingəşa, Əng kişiki bolsa uluş əlgə aylinidu, Mənki Pərwərdigar bularnı əz waktida tezdin əməlgə axurimən.

61 «Rəb Pərwərdigarning Rohi mening wujudumda, Qünki Pərwərdigar meni ajiz ezilgənlərgə hux həwərlər yətküzüxkə məşihligən. U meni sunuq kəngüllərnı yasap saşayıtıxkə, Tutkuşnlaroşa azadlıknı, Qüxəp koyuloşanlaroşa zindanning eqiwetilidioşanlıknı jakarlaşkə əwətti; **2** Pərwərdigarning xapaət kərsitidioşan yilini, Həm Hudayimizning kışaslıq künini jakarlaşkə, Barlıq kayışu-həsərət qəkkənlərgə təşəlli berixkə meni əwətti. **3** Ziondiki həsrət-kayışu qəkkənlərgə, Küllərninğ ornioşa güzellikni, Həsərət-kayışuğınğ ornioşa sürkilidioşan xad-huramlik meyini, Oşəlik-məyüslük roşinınğ ornioşa, Mədhıyə tonini kiydürüxkə meni əwətti; Xundak kılıp ular «həkkanıylığınğ qoş dərəhliri», «Pərwərdigarning tikkən maysiliri» dəp atilidu, Ular arqilik uning güzellik-julaliki ayan kilinidu. **4** Ular kədimki harabarlıqlarnı kaytidin kuridu, Əslidə wəyran kilinoşan jaylarnı kaytidin tikləydu, Harabə xəhərlərnı, dəwrdin-dəwrgə wəyranlıqta yatқан jaylarnı yengibaxtin kuridu; **5** Yaka yurtluqlar turoşuzulup, padiliringni bakıdu; Yatlarınğ

baliliri qoʻxqiliringlar, üzümqiliringlar bolidu. **6** Birak silər bolsanglar, «Pərwərdigarning kaħinliri» dəp atilisilər; Silər toojraqlarda: «Ular Hudayimizning hizmətkariliri» deyilidu; Ozuqliringlar əlləning bayliqliri bolidu, Silər ularning xan-xəraplirigə ortak bolisilər. **7** Horlinip, xərməndilikdə kəlojninglarning ornioja ikki həssə nesiwənglər berilidu; Rəsua qilinonanjlikning ornioja ular təksimatida xadlinip təntənə qilidu; Xuning bilən ular zeminioja ikki həssiləp igidarqilik qilidu; Mənggülik xad-huramlik ularningki bolidu. **8** Qünki Mən Pərwərdigar toojra həküm, həkikətni əzizləymən; Kəydürmə qurbanlik qilixta hərəkəndə bulangqilik wə aldəmquilikka nəprətinimən; Mən ularoja həkikət bilən tegixlikini qayturup berimən; Mən ular bilən mənggülik bir əhdini tüzimən. **9** Xundək qilip ularning nəslining dangki əllər arisida, Pərzəntlirining dangki həlki-ələm arisida qikidu; Ularni kərgənlərninğ həmmisi ularni tonup etirap qiliduki, «Ular bolsa Pərwərdigar bəht ata qilojan nəsilürd». **10** — «Mən Pərwərdigarni zor xad-huramlik dəp bilip xadlinimən, Jenim Hudayim tūpəylidin huxallinidu; Qünki toy qilidojan yigit əzizə «kaħinlik səllə» kiyiwəlojəndək, Toy qilidojan kiz ləəlyəkutlar bilən əzini pərdəzliojəndək, U niyatlikning kiyim-keqikini manga kiydürdi, Həkkəniylik toni bilən meni pürkəndürdi. **11** Qünki zemin əzining bihini qikərojinidək, Baq əzidə terilojanlarni ündürginidək, Rəb Pərwərdigar ohxəla barlik əllərninğ aldidə həkkəniylikni həmə mədhijini ündüridu».

62 — «Taki Zionning həkkəniylikni julalinip qəknəp qikquqə, Uning niyati lawuldawatqən məx'əldək qikquqə, Zion üqün heq aram almaymən, Yerusəlem üqün hərgiz süküt qilməymən; **2** Həmə əllər sening həkkəniylikningni, Barlik pərixəhlar xan-xəripingni kəridu; Həmə sən Pərwərdigar Əz əqzi bilən sanga qoyidojan yəngi bir isim bilən atilisən, **3** Xundəklə sən Pərwərdigarning qolida turojan güzəl bir təj, Hudayingning qolidiki xəhənə bəx qəmbiriki bolisən. **4** Sən ikkinqi: «Ajrəxqən, taxliwətilgən» dəp atalməysən, Zemining ikkinqi: «Wəyran qilip taxliwətilgən» dəp atalməydu; Bəlki sən: «Məning huxəllikim dəl uningdə!», dəp atilisən, Həmə zemining: «Nikəhlanəjan» dəp atilidu; Qünki Pərwərdigar səndin huxəllik alidu, Zemining bolsa yatlik bolidu. **5** Qünki yigit kizəja bəqlənojanəndək, Oqulliring sanga bəqlinidu; Toy yigiti qizdin xadlanəjanəndək, Hudaying seningdin xadlinidu. **6** Mən sepilliringdə kəzətqilərnə

bekitip qoydum, i Yerusəlem, Ular kündüzümü həmə keqisimü aram almaydu; I Pərwərdigarni əslətküqi boləjanlar, süküt qilmənglar! **7** U Yerusəlemnə tikligüqə, Uni yə-jəhənninğ otturisida rəhmət-mədhijilərninğ səwəbi qilojuqə, Uningəja heq aram bərmənglar!». **8** Pərwərdigar onğ qoli həmə Əz küqi boləjan biliki bilən mundaq kəsəm iqtə: — «Mən ziraətliriniğni düxmənliriniğgə ozuk boluxqə ikkinqi bərməymən; Jəpə tartip ixligən yəngi xərabnimü yatlarınğ pərzəntliri ikkinqi iqməydu; **9** Ziraətlərnə orup yiojənanlar əzilirilə uni yəp Pərwərdigarni mədhijiləydu; [Üzümlərnə] üzgənlər mükəddəs əyümninğ səynəlriridə ularinğ iqidu». **10** — Ətünğlar, dərwəzilərninğ ətünğlar! Həlkəning yolini tüz qilip təyyərlənglar! Yolni kətürünğlar, kətürünğlar; Taxlarni elip taxliwətilgənglar; Həlkə-millətlər üqün [yol kərsitidojan] bir tuəqni kətürünğlar. **11** Məna, Pərwərdigar jəhənninğ qət-yəqilərioja mundaq dəp jəkarlidə: — Zion qizioja mundaq dəp eytkin: — «Qəra, sening niyat-kutuluxunğ keliwatidü! Qəra, Uning Əzi əlojan mukəpiti Əzi bilən billə, Uning Əzining in'ami Əzizə həmərah bolidu. **12** Wə həklər ularni: «Pəkmukəddəs həlkə», «Pərwərdigar həməjəmətləlik qilip kutkuzəjanlar» dəydu; Sən bolsəng: «Intilip izdəlgən», «Heq taxliwətilmənğ xəhər» dəp atilisən.

63 «Bəzrah xəhəridin qikqən, üstibəxi kənik qizil rənglik, Kiyim-keqəkliri kəltis-kəramət, Zor küq bilən qol selip mənğiwətkən, Edomdin muxu yərgə keliwatquqi kim?» «Həkkəniylik bilən səzligüqi Mən, Kutkuzuxqə küq-kudrətkə İgə Boləquqidurmən». **2** «Üstibəxingdikisi nemişqə qizil, Qəndəksigə kiyim-keqəkliriniğ xərab kəlqikini qəyilgüqiniğkigə ohxəp qəldi?». **3** «Mən yəlojuz xərab kəlqikini qəylidim; Bar əl-yurtlərninğ heqkim Mən bilən billə boləjini yəq; Mən ularni əqəzipimdə qəylidim, Qəhərimdə ularni dəssiwəttim; Ularınğ qənliri kiyim-keqəkliriniğ üstigə qəqridi; Məning pütün üstibəxim boyəldi; **4** Qünki qəlbimğə kisas küni pükülgənidi, Xundəklə Mən həməjəmətliriniğni kutkuzidojan yil kəldi; **5** Mən qərisəmə, yərdəmə qilojuədə heqkim yəq idi; Heqkimning qolliməydojanlikini kərip əzəblinip kənglüm pərakəndə boldi; Xunğə Əz bilikim Əzümğə niyat kəltürdi; Əz qəhərim bolsa, Məni qolləp Manga qidəmə bərdi; **6** Xuning bilən əl-yurtlarni əqəzipimdə dəssiwətkənmən, Qəhərimdə ularni məst qiliwəttim, Qənlirini yərgə təküwəttim». **7** «Mən Pərwərdigarning xəpəktliri toojrukluk

əslitip səzləymən; Pərwərdigarning mədhıyəgə layik kılolanlıri, Uning rəhımdilliklıriəja əsasən, Uning nuroşunlıəjan xəpkətlirigə əsasən, Pərwərdigarning bizgə kıləjan iltipatliri, İsrail jəmətigə iltipət kıləjan zor yaxlılıkliri toşruluk əslitip səzləymən; **8** U ularni: — «Ular Mening həlkim, Aldamqilik qılmaydıəjan balılar» dəp, Ularınig Kutkuzəjuqisi boldi. **9** Ularınig barlık dərdlırīgə Umu dərdədx idi; «Uning yüzidiki Pərixıtsisi» bolsa ularni kutkuzəjan, U Əz muhəbbiti həm rəhımdillikı bilən ularni həmjəmətlik kılıp kutkuzəjan; Axu kədimki barlık künlərdə ularni Əzigə artıp kətürgən; **10** Birək ular asiylik kılıp Uning Muqəddəs Rohıəja azar bərdi; Xunga ulardın yüz erüp U ularning düxminigə aylinip, Ularəja kərxı jəng kıldı. **11** Birək U: — «Musa pəyəjəmbirim! Mening həlkim!» dəp əyni künlərnı əsləp tohtidi. Əmdi Əz [padisi boləjanlarnı] padıqiliri bilən dengizdın qıqırıwaləjuqi kəni? Əzining Muqəddəs Rohını ularning arisəja turəjuzup kəyöjuqi kəni? **12** Uning güzəl xərəplik biliki Musaning ong kəli arkilik ularni yetəkligüqi boldi, Əzi üqün mənggülik bir namni tikləp, Ular aldida ularni bəlüwətküqi, **13** Uları dalada ərkin kezıp yürıdıəjan attək, Həq putlaxıturmay ularni dengizning qəngkür yərliridın ətküzgüqi kəni? **14** Mallar jiləjəja otlaqkə qüxkəndək, Pərwərdigarning Rohı ularəja aram bərdi; Sən Əzüng güzəl-xərəplik bir naməja erixı üqün, Sən muxu yollar bilən həlkıngni yetəklidıng. **15** Ah, asmanlardın nəziringni qüxürgin, Sening pak-muqəddəslikıng, güzəllik-xəriping turəjan makanıngdın [həlimizəja] kərap bək! Kəni otluk muhəbbitıng wə küq-kudritıng! İqıngni əqrıtıxliring, rəhımdilliklıring kəni? Ular manganə kəlgəndə besilip kəldimü? **16** Qünki gərqə İbrahım bizni tonumisimü, Yaki İsrail gərqə bizni etirəp kilmisimü, Sən haman bizning Atimiz; Sən Pərwərdigar bizning Atimizdursən; Əzəldın tartıp «Həmjəmət-Kutkuzəjuqimiz» Sening namıngdur. **17** İ Pərwərdigar, nemixkə bizni yolliringdın azduroşansən? Nemixkə Əzüngdın kərkuxıtin yandurup kənglimizni tax kıləjansən?! Kulliring üqün, Əz mirasing boləjan kəbililər üqün, Yenimizəja yenip kəlgəysən! **18** Muqəddəs həlkıng pəkət azəjinə wəkitlə [təwəlikigə] igə bolalıəjan; Düxmənlirimiz muqəddəs jayıngni ayaə astı kıldı; **19** Xuning bilən biz uzundın buyan Sən idarə kılıp bəkmıəjan, Sening namıng bilən atilip bəkmıəjan bir həlktək bolup kəldük!

64 Ah, Sən asmanlarnı yırtiwetip, Yərgə qüxkən bolsang'idi! Taəjar bolsa yüzüng aldida erip kətətti! Mana muxundək boləjanda tuturukqə ot yakəkəndək, Ot suni kəyənəkəndək, Sən namıngni düxmənliringgə ayan kıləjan bolatıng, Əllər yüzüngdınla titrəp kətətti! **3** Sən biz kütmiğən dəhxətlik ixlarnı kıləjan wəkitıngda, Sən qüxkəndıng; Yüzüngdın taəjar rastla erip kətıti! **4** Səndın bəxkə Əzigə təlmürüp kütkənlər üqün ixligüqi bir Hudanı, Adəmlər əzəldın əngləp bəkmıəjan, Kulakqə yetip bəkmıəjan, Kəz kəriup bəkmıəjandur! **5** Sən həkkəniylikni yürgüzüxnı hursənlik dəp bilgən adəmnıng, Yəni yolliringda mēngip, Seni seəjəjanlarning həjıtidın qıkkəjuqi həmrahıdursən; Birək mana, Sən şəzəptə boldung, Biz bolsək gənəhtə boldük; Undək ixlər uzun bolıwərdi; Əmdi biz kutkuzulamduk? **6** Əmdi biz napək bir nərsigə ohxək boldük, Kılıwatқан barlık «həkkəniyətlirimiz» bolsa bir əwrət latisiəjıla ohxaydu, halas; Həmmimiz yopurməktək hazan bolup kəttük, Kəbihliklirimiz xamaldək bizni uqurup taxlıwətti. **7** Sening namıngni qəkirip nıdə kıləjuqi, İltipatingni tutuxkə kəzəjaləjuqi həq yoktur; Qünki Sən yüzüngni bizdın kəqurup yoxurdung, Kəbihliklirimizdın bizni solaxıturəjuzdung. **8** Birək hazır, İ Pərwərdigar, Sən bizning Atimizdursən; Biz seəjiz lay, Sən bizning sapalqımızdursən; Həmmimiz bolsək kəlungda yasələjandurmiz; **9** İ Pərwərdigar, bizgə kəratқан şəzəpıngni zor kilmıəjaysən, Kəbihlikni mēnggüqə əsləp yürmıgıng; Mana, kəriəjin, həmmimiz Sening həlkıngdurmiz! **10** Muqəddəs xəhərliring jənggal, Zionmu jənggal bolup kəldi; Yerusalem wəyran boldi; **11** Ata-bowimiz Seni mədhıyiləgən jay, Pak-muqəddəslik, güzəl-parlaklık turaləjisi boləjan əyimiz bolsa ot bilən kəyüp kül boldi; Kədir-kimmətlik nərsilirimizning həmmisi wəyran kılıwetildi. **12** Muxu ixlər aldida Əzüngni qətkə əlamsən, İ Pərwərdigar? Süküt kılıp turamsən? Bizni boluxıqə har kılıp urıwərsən?»

65 Əzəldın Meni izdimıgənlərgə Meni sorax yolını aqım; Mən Əzümgə intilmıgənlərgə Əzümnı tapkuzdum. Mening namım bilən atalmıəjan yat bir əlgə Mən: — «Manganə kəra, Manganə kəra» — dedim. **2** Birək yaman yolda mēngıdıəjan, Əzining pikir-hıyaliəja əgixip mēngıdıəjan, Asiylik kıləjuqi bir həlkkə bolsa Mən kün boyı kəolumnı uzıtıp intilip kəldim. **3** Yəni bəqlərdə kurbanlık kılıp, Uları hıxlık supılar üstidimü kəydürüp, Kəz əldımdıla

zərdəmgə tegidioqan bir həlk; 4 Ular kəbrilər arisida olturidu, Məhpiy jaylardimu tünəp olturidu; Ular qoxka gəxini yəydu, Qazan-qaqilirida hərəkəndək yirginqlik nərsilərnin xorpsi bar. 5 Ular: «Əzüng bilən bol, Manga yeqinlaxquqi bolma; Qünki mən səndin pakmən» — dəydu; Muxular dimiojimoqa kirgən is-tütək, Kün boyi eqməy turidioqan ottur! 6 Mana, Mening aldimda pütüklük turiduki: — Mən süküt kılıp turmaymən — dəydu Pərwərdigar — Bəlki həm silərnin kəbihlikliringlarni, Xundakla taoq qokkılırida isriq yakkan, Dənglər üstidimu Meni həkərligən ata-bowiliringlarning kəbihliklirini birliktə kayturimən, — Xularni öz kuqaklırioqa kayturimən; Bərhək, Mən ilgiriki kılıqanlirini öz kuqaklırioqa elqəp kayturimən. 8 Pərwərdigar mundək dəydu: — Sapək üzümning «sarkindi xirne»si kəringəndə, Həklərnin: «Uni qayliwetip wəyran kılımsun, qünki uningda bərikət turidu» deginidək, Mən Əz kullirimning səwəbidinla xundək kılımənkə, Ularning həmmisini wəyran kılımaymən. 9 Xundək kılıp Mən Yakuptin bir nəsilni, Yəhudadinmu taoqlirimoqa bir igidarni qikirimən; Xuning bilən Mening tallioqanlirim [zeminə] igə bolidu, Mening kullirim xu yərdə məkənlixidu. 10 Meni izdigən həlkim üqün, Xaron bolsa yənə koy padilirioqa kotan, Ahor bolsa kala padilirioqa kənaləy bolidu. 11 Birək Pərwərdigarni taxlap, Mukəddəs teoymni untəuquqi, «Tələy» [dəgən but] üqün dastihan saləyquqi, «Təkdir» [dəgən but] üqünmu əbjəx xarəbni kuyup kaqilarni tolduroquqisilər, 12 Mən silərnə kiliqka «təkdir» kildim, Silərnin həmminglar kirojinqilikta bax egisilər; Qünki Mən qakirdim, silər jawab bərmidinglar; Mən səz kildim, silər kulək salmidinglar; Əksiqə nəzirimdə yaman boləqanni kiliwətisilər, Mən yakturməydidəqanni tallioqansilər. 13 Xunga, Rəb Pərwərdigar mundək dəydu: — Mana, Mening kullirim yəydu, Silər aq kəlisilər; Mana, Mening kullirim iqudu, Birək silər usuz kəlisilər; Mana, Mening kullirim xadlinidu, Silər xərməndilikta kəlisilər; 14 Mana, kənglidiki xad-huramliqtin kullirim nahxa eytidu, Silər kəngüldiki əzəbtin zar-zar yioqlaysilər, Roh-kəlb sunuklukidin nalə-pəryad kətürisilər. 15 Isminglarni Mening tallioqanlirimoqa lənət boluxka kəldurisilər. Rəb Pərwərdigar seni əltüridu, Həm uning kullirioqa bəxka bir isimni koyup beridu. 16 Xuning üqün kimki əzigə bir bəhtni tilisə, «Amin» degüqi Hudaning nami bilən axu bəhtni tiləydu; Kimki kəsəm iqməkqi bolsa, Əmdi «Amin» degüqi

Hudaning nami bilən kəsəm iqudu; Qünki burunkı dər-dələmlər untuloqan bolidu, Qünki ularni kəzümdin yoxurdum. 17 Qünki qarənglar, Mən yəngi asmanlarni wə yəngi zeminni yaritimən; Ilgiriki iqlar həq əslənməydu, Hətta əskə kəlməydu. 18 Əksiqə silər Mening yaritidioqanliqimdin huxallininglar; Mənggügə xad-huramliqta bolunglar, Qünki Mən Yerusalemini xad-huramliq, Uning həlkini huxallik bərgüqi kılıp yaritimən. 19 Əzümmu Yerusalemdin xad-huramliqta bolimən, Xundakla Əz həlkimdin huxallinimən; Uningda nə yioqa awazi, Nə nalə-pəryadlar ikkinqi anglanmaydu; 20 Uningda yənə birnəqqə künlük qaqrəp kətkən bowək bolmaydu, Yəki wəkti toxmay wəqitsiz kətkən boway bolmaydu; Yüz yaxka kirgən bolsa «yigit» sanilidu, Xuningdək gunahkar yüz yaxka kirip elgən bolsa «Hudaning lənətigə uqrioqan» dəp həsəblinidu. 21 Ular əylərnə salidu, ularda turidu; Ular üzümzarlarni bərpə kilidu, ulardin mēwə yəydu; 22 Ular yasioqan əylərdə, bəxka birsi turmaydu; Tikilgən üzümzarlardin, bəxka birsi mēwə elip yeməydu; Qünki həlkimning künləri dərəhning əmridək bolidu; Mening tallioqanlirim əzləri öz kəli bilən yasioqanliridin öz əmridə toluk bəhrimən bolidu. 23 Ularning kılıqan əmgiki bikəroqa kətməydu; Yəki ularning baliliri tuəquloqanda kələqiki toəqulək wəhimə məwjut bolmaydu; Qünki ular Pərwərdigar bəht əta kılıqan nəsilədu, Ularning pərzəntlirimu xundək. 24 Wə xundək boliduki, Ular nida kılıp qakirməstinla, Mən ijəbət kılıməni; Ular dua kılıp səzləwətkinidila, Mən ularni anglaymən. 25 Bərə həm paqlan bilən billə ozuklinidu; Xir bolsa kalidək samən yəydu; Yilənnin rizki bolsa topə-qənglə bolidu. Mening mukəddəs teoymning həmmə yeridə həq ziyənkəxlik bolmaydu; Həq buzəqunqilik bolmaydu, dəydu Pərwərdigar.

66 «Pərwərdigar mundək dəydu: — «Asmanlar Mening təhtim, Zemin bolsa ayəqlirimoqa təhtipərimdur, Əmdi Manga kəndək əy-imarət yasiməkqisilər? Manga kəndək yər arəmgəh boləlaydu? 2 Bulərnin həmmisini Mening kolum yarətkən, ular xundək boləqəqila bərləkka kəlgən əməsmidi? — dəydu Pərwərdigar, — Ləkin Mən nəzirimni xundək bir adəmgə salimən: — Məmin-kəmtər, rohi sunuk, Səzlimni angliəqanda kərkup titrək basidioqan bir adəmgə nəzirimni salimən. 3 Kala soyəqan kixi adəmnimu əltüridu, Kozini kurbənlək kılıqan kixi itning boynini sundurup əltüridu; Manga hədiyə tutquqi qoxka kəninimu tutup bərməkqidur;

Duasini əslitixkə huxbuy yakkuqi məbudkimu mədhiyə okuydu; Bərħək, ular əzi yakturidiojan yollirini talliojan, Kəngli yirginlik nərsiliridin hursən bolidu. 4 Xunga Mənmu ularning külpətlirini tallaymən; Ular dəl qorqidiojan wəhimiləni bexioja qüxürimən; Qünki Mən qakirəpinimda, ular jawab bərmidi; Mən səz kəlojinimda, ular kulək salmidi; Əksiqə nəzirimdə yaman boləjanni kildi, Mən yakturməydiojanni tallidi». 5 «I Pərwərdigarning səzi aldida qorqup titrəydiojanlar, Uning deginini anglanglar: — «Siləni namimoja [sədik boləjanlikinglar] tūpəylidin qətkə qakқанlar bolsa, Yəni silərdin nəprətlinidiojan kəringdaxliringlar silərgə: — «Kəni Pərwərdigarning uluqluqi ayan kəlinsun, Xuning bilən xadlikinglarni kəraləydiojan bolimiz!» — dedi; Biraқ xərməndiliktə kəlojanlar əzliri bolidu. 6 Anglanglar! — xəhərdin kəlgən quқан-sürənlər! Anglanglar! — ibadəthanidin qikқан awazni! Anglanglar! — Pərwərdigar Əz dūxmənligigə [yamanliklirini] kayturuwatidu!» 7 — Toləjiki tutmayla u boxinidu; Aqrıki tutmayla, oşul bala tuşidu! 8 Kimning muxundək ix toşruluk həwiri bardu? Kim muxundək ixlarni kərup bakқан? Zemin bir həlқni bir kün iqidila tuşidiojan ix barmu? Dəkiqə iqidila bir əlning tuşuluxi mumkinmu? Qünki Zionning əmdila toləjiki tutuxioja, u oşul balilirini tuşdi! 9 Birsini boxinix həlitiqə kəltürgən bolsam, Mən balini qikəroquzmay kəlamtim? — dəydu Pərwərdigar, Mən Əzüm tuşdurəşuqi tursam, baliyatқuni etiwetəmdimən? — dəydu Hudaying. 10 Yerusəlem bilən billə xad-hurəmlıqta bolunglar; Uni səygüqilə, uning üqün huxallininglar! Uning üqün kayəşu-həsərət qəkkənlər, Uning bilən billə xadliқ bilən xadlininglar! 11 Qünki silər uning təşəlli beridiojan əmqəkliridin emip kənaətlinisilər; Qünki silər kənoşuqə iqip qikəsilər, Uning xan-xəripining zorluқidin kənglūnglar hursən bolidu». 12 Qünki Pərwərdigar mundaқ dəydu: — Mən uningə taxқан dəryadək aram-hatirjəmlikni, Texip kətkən ekimdək əlləning xan-xərpəlirini sunup bərimən; Silər emisilər, Silər yanpaxқа elinip kəturüsilər, Etəktə əkilətilisilər. 13 Huddi ana balisioja təşəlli bərgəndək, Mən xundaқ silərgə təşəlli bərimən; Silər Yerusəlemdə təşəlligə igə bolisilər. 14 Silər bularni kərgəndə kənglūnglar xadlinidu, Səngəkliringlar yumran ot-qəptək yaxnap ketidu; Xuning bilən Pərwərdigarning qəli Əz kullirioja ayan kəlinidu, U dūxmənligigə kəhrini kərsitidu. 15 Qünki oşəzipini

kəhr bilən, Tənbihini ot yalkunliri bilən qüxürüxi üqün, Mana, Pərwərdigar ot bilən kelidu, U jəng hərwiliri bilən kuyundək kelidu. 16 Qünki ot bilən həm kiliq bilən Pərwərdigar barliқ ət igilirini sorək kəlip jazalaydu; Pərwərdigar əltürgənlər nuroşun bolidu. 17 «Başqılar»əja kirix üqün pakizlinip, Əzlrini ayrim tutup, Otturida turoşuқining gəpigə kirgənlər, Xundakla qoxқа gəxini, yirginlik boləjanni, jümlidin qaxқанlarni yəydiojanlar bolsa jimisi təng tügixidu — dəydu Pərwərdigar. 18 Qünki ularning kəlojanliri həm oyliojanliri Mening aldimidur; Biraқ barliқ əllər, həmmə tilda səzləydiojanlarning yioşilidiojan waқti kelidu; Xuning bilən ular kəlip Mening xan-xəripimni kəridu; 19 Wə Mən ularning arisida bir kəramət bəlgini tikləymən; Həm ulardin kəqip kutulojanlarni əllərgə əwətimən; Nam-xəhritimni anglimiojan, xan-xəripimni kərup bəkmiojan Tarxıqқа, Liwiyəgə, okyaqiliqta dangki qikқан Ludқа, Tubal, Gretsiyəgə həm yiraқ qətlərdiki arallarəja ularni əwətimən; Ular əllər arisida Mening xan-xəripimni jakərlaydu. 20 Xuning bilən Israilar «axliқ hədiyə»ni pakiz kəqilarəja koyup Pərwərdigarning əyigə elip kəlgəndək, Xular bolsa, Pərwərdigarəja atəp bəşixliojan hədiyə süpitidə kəringdaxliringlarning həmmisini əllərdin elip kelidu; Ular ni atlarəja, jəng hərwilirioja, sayiwənlık hərwa-zəmbillərgə, kəqirlarəja həm nar təgilərgə mindürüp mukəddəs teşimoja, yəni Yerusəleməja elip kelidu, — dəydu Pərwərdigar. 21 Həm Mən ulardin bəzilirini kəhinlar həm Lawiyalar boluxқа tallaymən — dəydu Pərwərdigar. 22 Qünki Mən yaritidiojan yengi asmanlar həm yengi zemin Əzümning aldida daim turojandək, Səning nəşling həm isming turup saқlinidu. 23 Həm xundaқ boliduki, yengi ay mu yengi ayda, Xabat künimu xabat künidə, Barliқ ət igiliri Mening aldimoja ibadət kəlojili kelidu — dəydu Pərwərdigar. 24 — Xuning bilən ular sirtқа qikip, Manga asiylık kəlojan adəmləning jəsətlirigə kəraydu; Qünki ularni yəwatқан kurtlar əlməydu; Ular ni kəydürüwatқан ot əqməydu; Ular barliқ ət igilirigə yirginlik bilinidu.

Yərəmiya

1 Binyamin kəbilisi zeminidiki Anatot yezisida turuwatqan kaħinlardin bolqan Һilkiyaning oolli Yərəmiyaning sezliri [təwəndə hatirilinidu]: — **2** Yəhuda padixahi, Amonning oolli Yosiyaning künliridə, yəni u təhtkə olturoqan on üqinqi yilida [Yərəmiya] Pərwərdigarning sezi kəldi; **3** Yəhuda padixahi Yosiyaning oolli Yəhoakimning künliridə həmdə Yəhuda padixahi Yosiyaning oolli Zədəkiyaning on birinqi yilining ahiriqıqə, yəni xu yilning bəxinqi eyida Yerusalemdikilər sürgün qilinıoıuqə uningə Pərwərdigarning sezi yənə kelip turdi. **4** Pərwərdigarning sezi manga kelip: **5** — Anangning qorsıqıda seni apiridə qilixtin ilgilira Mən seni biləttim; sən baliyatqıdın qıxıxtın burun seni Özümgə atap, əllərgə pəyoqəmbər boluxqə tiklidim, — deyildi. **6** Mən bolsam: — Apla, Pərwərdigar! Mən gəp qilixni bilməymən; qünki mən gədək balidurmən, dedim. **7** Ləkin Pərwərdigar manga: — Özüngni gədək bala, demə; qünki Mən seni kimgə əwətsəm, sən xularoqə barisən; wə Mən seni nemə də dəp buyrusam, sən xuni dəysən. **8** Ulardin qorkma; qünki seni qutquzux üqün Mən sən bilən billidurmən, — dedi. **9** Wə Pərwərdigar qolını sozup aqzımoqə təgküzdı; Pərwərdigar manga: Mana, Əz sezlirimni aqzıngə qoydum; **10** Kara, muxu küni Mən seni yulux, səküx, Һalak qilix wə ərux, kurux wə terip ətürux üqün əllər wə padixahlıqlar üstigə tiklidim, — dedi. **11** Wə Pərwərdigarning sezi manga kelip: «Yərəmiya, nemini kərüwatisən?» — deyildi. Mən: «Badam dərihining xehini kərüwatimən» — dedim. **12** Pərwərdigar manga: «Kərgining yahxi boldi; qünki Mən sezümnıng əməliylıxıxi üqün sezümnı kəzitip turimən» — dedi. **13** Wə Pərwərdigarning sezi manga ikkinqi kətim kelip: «Nemini kərüwatisən?» — deyildi. Mən: «Poruk-poruk qaynatqan, aqzi ximal tərıpidin kıysayəqan bir qazanni kərdüm» — dedim. **14** Pərwərdigar manga: — Külpət ximal tərəptin kelip bu zeminda turuwatqanlarning həmmisi üstigə bəsüp kelidu — dedi. **15** — Qünki mana, Mən ximaliy padixahlıqlarning barlık jəmətlirini qaqirimən, — dəydu Pərwərdigar; — ular kelidu, padixahlar hər biri öz təhtini Yerusalem qowuklıri aldıoqə selip, həmmə sepıllarəqə wə Yəhudaning barlık xəhərligə Һujuməqə təyyarlinidu; **16** xuning bilən Mən [Yəhudadikilərnıng] barlık rəzıllıkliri üqün ularning üstidin Һəkümlərnı jaraklaymən; qünki ular Məndin waz keqip, baxqə

ılahlarəqə Һuxbuy yekıp, öz kolliri yasıoqanlırioqə qokundi. **17** Sən əmdi belıngni baqlap ornungdin turup, sanga buyruoqanlırimning həmmisini ularəqə eyt; ular aldida Һodukup kətmıgin; bolmisa Mən seni ular aldida Һodukturımən. **18** Kara, Mən bügün seni Yəhudaning padixahlırioqə, əmirılrıgə, kaħınlırioqə Һəm pütkül zemin Һəlkıgə qarxi turoqıqı mustəhkəm xəhər, təmür tüwrük wə mis sepıllardək tiklidim. **19** Ular sanga qarxi jəng qilidu, ləkin sening üstıngdin oqlıbə qılalmaydu — Qünki Mən seni qutquzux üqün sən bilən billidurmən, — dəydu Pərwərdigar.

2 əmdi Pərwərdigarning sezi manga kelip mundaq deyildi: — **2** Berip Yerusalemdikilərnıng kulaklırioqə mundaq jar saləqin: — «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən sening yax waqtingdiki wapadarlıkınıgıni, yəni kızning axıqıoqə boləqan muhəbbıtdək sening qəl-bayawanda, yəni terilmıoqan yərlərdə Manga əgıxıp yürgənlirıngıni sening üqün əsləymən. **3** Xu qaoıda İsrail Һəlkı Pərwərdigarəqə pak, alaııdə ataləqan, ular unıng öz Һosulıning tunji mewisi dəp qaraləqanıdı; ularni yəwalməqı boləqanlarning həmmisi gunəhkar dəp Һesabləqanıdı Һəm ularning baxlırioqə balayı'apət qüxkənıdı, — dəydu Pərwərdigar. **4** Pərwərdigarning sezini anglanglar, i Yakupning jəməti, İsrail jəmətining barlık ailə-tawabıtliri: — **5** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Ata-bowılrınglar Məndə zadı qandəq adalətsizlıklərnı bayqəptu, ular Məndin xunqə yıraqlıxıdu? Ular nemıxqə bımənə butlarəqə bax urup, əzliri bımənə bolup kətti? **6** Ular Һeqqəqan: «Bizni Misir zeminidin qutquzup qıqırıp, bayawandın, yəni qəl-dəxt wə tik azgallar bilən qəpləqan jaylardin, quroqəqlıq wə əlüm sayisi orap turoqan yərlərdin, adəmzat ətəydiəqan Һəmdə insan turmaydiəqan xu bayawandın bizni ət küzgən Pərwərdigar qeni?» dəp sorap qoyuxməptıoqə? **7** Mən silərnı mewisi Һəm molqilıqıdın Һuzurlınix üqün munbət bir zeminəqə elıp kəlgənmən; silər kelip zeminimni buləqıdinglar, Mening mirasimni yirginqlık bir nərsigə aylandurup qoydunglar. **8** Kaħınlar: «Pərwərdigar qeni?» dəp Һeq sorap qoyıdı; Təwrat-qənun ıjraqılrı meni Һeq tonumıdı; Һəlk padıqılrı manga asiylıq qıldı; pəyoqəmbərlər bolsa Baalning namıda bexarət bərdi, ularning həmmisi Һeq paydisiz bımənə nərsilərgə əgıxıp kətti. **9** Xunga silər bilən dəwaləxməqımə, balılrınglar Һəm balılrınglarning balılrı bilən dəwalıximən, — dəydu Pərwərdigar; **10** — silər Sıprustiki dengiz boylırioqə

ötüp bekinglar, Kedaroşa təxürüxkə adəm əwətip bekinglar — muxundak bir ix zadi bolup bakqanmu-yok dəp kərüp bekinglar — **11** Kaysi bir əl öz ilahlirini (ular heq ilah əməs, əlwəttə) əzgərtkənmu? Lekin Mening həlkim əzlrining xan-xəripi Bolouqisini bolsa paydisiz-bimənə bir nərsigə almaxturoşan. **12** Buningoşa əjəblininglar, i asmanlar; hang-tang bolunglar! Sarasimigə qüxunglar! Qəqunglar! — dəydu Pərwərdigar, **13** — qünki Mening həlkim ikki rəzil ixni kildi; ular həyatlik su mənəbəsi boləjan Məndin waz kəqti; andin əzliri üqün su azgallirini, yəni su turmaydioşan yerik su azgallirini yonup qikti. **14** Israil əsli kulmidi? U hojayinning əyidə tuoşuloşan kulmidi? Nemixka əmdi u oljoşa aylinip qaldı? **15** Yax xirlar uni olja kiliş həkiridi; ular awazini koyuwətti; ular [Israil] zeminini wəyrənə kildi; xəhərliri kəydürüldi, adəmzatsiz qaldı. **16** Uning üstigə hətta Nof wə Tahpanəs xəhiridikilərmu qokqangni yeriwətti. **17** Bu ixlarni əzüng kəltürüp qikəroşan əməsmu? — Qünki sanga yol baxlawatkinida Pərwərdigar Hudayingdin waz kəqkəniding. **18** Əmdi bügünki kündə yənə Xişor dəryasining süyini iqix üqün Misirning yolini baskining nemisi? [Əfrat] dəryasining süyini iqix üqün Asuriyəning yolini baskining nemisi? **19** Əz rəzillikəng əzünggə sawək elip kəlidu, əzüngning yenimdin qətnəp kətkining əzünggə tənbiş bolidu; əmdi sening Pərwərdigar Hudayingdin waz kəqkinəng wə Mening kərkənkəng səndə bolmaslikinəng intayin rəzil həmdə zərdəpka toloşan ix ikənlirini bilip koy, — dəydu Rəb, samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **20** Qünki sən kədimdinla Mən sanga saləjan boyunturukni buzup, uning rixtini üzüp taxliwətkənsən; sən: «Kullukəngdə bolmaymən!» deding. Qünki barlik dəng-egizlikə wə barlik yexil dərəh astida sən pəhixə ayaldək kerilip yatqənsən. **21** Lekin Mən bolsam seni əsli esil sortluk üzüm telidin, sərhil uruktin tikkəniding; sən Manga nisbətən kəndəkmə yat wə yawa bir sesik üzüm telioşa aylinip qalding? **22** Qünki sən xulta bilən yuyunsangmu, kəp akərtkəq sopun ixlətsəngmu sening kəbişlikəng Mening aldimda tehi daş bolup turidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **23** Sən kəndəkmə: «Mən heq buləjanəjan əməsmən, mən «Baallar»oşa heq əgəxmimid!» deyələsən? Jiloşida mangəjan yoləngni kərüp bak, kilmixlirəngni ikrar kil — sən əz yollirida uyan-buyan kətrap yüridioşan qəkkək hingəngəndərsən! **24** Sən qəl-bayawanoşa adətləngən,

həwisi kəzoşaloşanda xamalni purap yüridioşan bir yawayi mada exəksən! Küyligəndə kim uni tosalisun? Uni izdigən hanggilar əzlrini heq upratmaydu; xu wakitlarda uni izdəp tapmak əsandur. **25** [I Israil], [bikar yügürüp], putəngni ayaşsiz, gelingni ussuləksiz kiliş koyma! Lekin sən buningoşa: «Yak! Ham hiyal kilmə! Qünki mən bu yat [ilahlarni] yahxi kərüp qaldim, ularning kəynidin mangimən!» — deding. **26** Oşri tutulup kəlip hijalətkə kəloşandək, Israil jəmətimu hijalətkə kalidu — yəni əzliri wə ularning padixahliri, kahinliri wə pəyoşəmbərliri — **27** ular yaşaq kətikigə: «Atam!» wə taxka: «Sən meni tuoşdurdəng!» dəydu; qünki ular yüzini Manga kəratmay, əksişə Manga arkisini kildi; ləkin küləp bəxişə qüxkəndə ular: «Ornungdin turup, bizni kutkəzoşəysən!» dəydu. **28** Əmdi əzünggə yasioşan ilahlirəng kəni!? Küləp bəxişə qüxkəndə seni kutkəzalaydioşan bolsa, ular ornidin tursun! — Qünki xəhərlirəng kəngə kəp bolsa butlirəngmu xunqə kəptur, i Yəhuda! **29** Nemixka silər Mən bilən dəwəoşa qüxməkəqisilər? Silər həmminglar Manga asiylək kiləşənsilər, — dəydu Pərwərdigar. **30** Balilirəngni bikardin bikar urup koydum; ular heq tərbiyini kəbul kilmidi. Əz kilişing yirtkəq xirdək pəyoşəmbərlirəngni yəwətti. **31** I bu dəwr kixiliri! Pərwərdigəng səzigə kəngül koyunglar! Mən Israiləşa qəl-bayawan yəki kəpərangəşulək bəşən zemin bolup bakqanmu? Mening həlkim nemixka: «Nəgila barsək əz ərkimiz; əmdi yeningəşa yənə kəlməymiz!» — dəydu? **32** Kiz zibu-zinnətlirini untuyalamdu? Toy kilidioşan kiz toy kiyimlirini untuyalamdu? Ləkin əz həlkim san-sanəksiz künliridə Meni untudi. **33** Sən ixk izdəp baridioşan yollarəşa xunqə məhir bolup kəting! Bərhək, hətta əng buzək ayallarəşa yollirəngni kərsəting. **34** Uning üstigə tonungning pəxliridə gunəşiz namratlarning kəni bar! Sən ularni temingni təxip oşrilək kərgini üqün əltürdingmu?! Ixlarning həmmisi xundək tursimu, **35** sən tehi: «Məndə gunəş yok; [Rəb] məndin rənjwərməydu!» dəysən. Bilip koy! Mən üstingdin həküm qikirimən, qünki sən: «Mən gunəş sadir kilmidim!» — dəwerisən. **36** Sən nemixka bunqiwala uyan-buyan kətrap əla kəngüllük kilisən? Sən Asuriyə tərpidin yərgə kəritiləndək Misir tərpidinmu yərgə kəritilisən. **37** Bərhək, sən Misirdin kəllirəngni bəxişəşə aloşan peti qikisən; qünki Pərwərdigar sən yələngək kiləşənlarni qətkə kəkti; sən ulardin heq payda kərməysən.

3 Xundak deyiliduki, birsi ayalini qoyuwatsə, ayal uningdin ajraxsa wə keyin u baxqa ərgə yatlik boləjan bolsa, birinçi eri uning bilən qayta yarixiwalsa bolamdu? Bundak ix bu zeminni mutlək buləjimamdu? Lekin sən xunqə kəp axniliring bilən buzukluk kilip turup yənə yenimoja qaytay dəwatamsən tehi? **2** Bexingni kətürüp yukiriəja qarap bak; — Sən zadi nədə yat ilahlar bilən buzukluk ötküzmiğənsən?! — Sən qəl-bayawanda kütüp olturojan ərəbdək ularni yollar boyi kütüp olturojansən; zeminni buzuklukliring wə rəzilliking bilən buləjojansən. **3** Xuning üqün qattik yamojurlar tutup kəlinip sanga berilmidi həmdə «keyinki yamojurlar» yaojmidi. Lekin səndə tehi pahixə ayalning kəlin yüzi bar, iza tartixni heq bilgüing yoktur. **4** Həтта sən bayatin Manga: «I Atam, yaxliqimdin baxlap manga yetəkqi həmrəh bolup kəlding!» — dəysən, wə: — **5** «U hərdaim ojezipini saklamdu? U ojezipini ahirojıqə tutamdu?» — dəysən. Mana, sən xundak degining bilən, lekin sən kolungdin kelixiqə rəzillik kiləjansən. **6** Yosiya padixahning künliridə Pərwərdigar manga: «Wapasiz Israilning nemə kiləjanliqini kərdüingmu? U barlik egiz taojka qikip həm barlik yexil dərəh astioja kirip xu yərlərdə pahixidək buzukluk kiləjan» — dedi. **7** — «Mən: U bularning həmmisini kiləjandin keyin, qokum yenimoja qaytip kelidu, — dedim; lekin u qaytip kəlmidi. Uning asiy singlisi, yəni Yəhuda buni kərdi; **8** lekin wapasiz Israilning barlik zina kiləjanliri tūpəylidin uningəja talək hetini berip uni qoyuwətkinimni kərup, asiy singlisi Yəhuda kərkəmdi, bəlki əzimu berip pahixilik kildi. **9** Xundak boldiki, əz buzukqilikini xunqə kikiq ix dəp kəriojaqka, u həтта yaojaq wə tax bilən zina kilip zeminni buləjowətti. **10** Bularning həmmisigə kərimay Israilning asiy singlisi Yəhuda tehi pütün kəngli bilən əməs, pəkət sahtilik bilən yenimoja qaytip kəlgəndək boluwaldi, — dəydu Pərwərdigar. **11** Pərwərdigar manga mundak dedi: — «Wapasiz Israil əzini asiy Yəhudadin həkkanıy kərsətti. **12** Barəjin, ximaləja qarap bu sözləni jakarlap mundak degin: — «Qaytip kəl, i yoldin qikkuqi Israil, — dəydu Pərwərdigar — wə Mən sanga kəpikimni qayta tūrməymən; qünki Mən rəhımdil, — dəydu Pərwərdigar — Mən ojezipimni mənggüə saklap turmaymən. **13** Pəkət sening kəbihlikingni, — Pərwərdigar Hudayingəja asiylik kiləjanliqingni, uyan-buyan katrap yürüp əzüingni hər bir yexil dərəh astida yat ilahlarəja beoixliəjanliqingni,

xuningdək awazimoja heq kulak salmiojanliqingni ikrar kilsangla [Məndin rəhim-xəpkət kərisən] — dəydu Pərwərdigar. **14** Qaytip kelinglar, i yoldin qikkuqi balilar, — dəydu Pərwərdigar — qünki Mən siləni həkikiy səygüqidurmən; [silər xundak kilsanglarla] Mən silərdin talliojanlari, yəni hər kəysi xəhərdin birdin, hər kəysi jəməttin ikkidin pukrani Zionəja qayturup kelimən. **15** Mən silərgə kənglümdikidək həlk padiqilirini təksim kilimən; ular siləni danalib-bilim, əkil-parasət bilən bekip ozuklanduridu. **16** Xundak boliduki, xu künlərdə silər zeminda kəpiyip, kəp pərzəntlik boləjoringlarda, — dəydu Pərwərdigar, — silər: «Pərwərdigarning əhdə sandukil!» dəp yənə tiləja almaysilər; u heq esinglarəja kəlməydu, uni heq əsliməysilər wə uni heq seojinimaysilər; silər baxka bir sandukmu yasimaysilər. **17** Xu tapta ular Yerusalemni «Pərwərdigarning təhti» dəp ataydu; barlik əllər uningəja yiojilidu, — yəni Pərwərdigarning namioja, Yerusaleməja yiojilidu; ular kəlbidiki rəzil jəhillikioja qaytidin heq əgixip mangmaydu. **18** Xu künlərdə Yəhuda jəməti Israil jəməti bilən birliktə mangidu; ular ximal zemindin billə qikip Mən atə-bowiliriəja miras boluxka təkdin kiləjan zeminoja kelidu. **19** Mən: «Mən seni balilirim kətiriəja qoyup, sanga güzəl zeminni, yəni kəpligən əlləning zemindir arisidiki əng kərkəm jayni miras kilip ata kilixni xunqilik halayttim!» — dedim, wə: «Sən Meni «mening atam» dəysən, wə Məndin yüz ərüməysən!» — dedim. **20** Lekin bərhək, asiylik kiləjan ayal əz jərisidin ayriləndək, silər Manga asiylik kiləjansilər, i Israil jəməti, — dəydu Pərwərdigar. **21** Yukiri jaylardin bir awaz anglinidu! U bolsa Israil jəmətidikiləning yioja-pəryadliri; qünki ular əz yolini burmiliojan, Pərwərdigar Hudasini untəjan. **22** — Qaytip kelinglar, əy yoldin qikkuqi balilar; Mən siləning yoldin qikip ketixinglarəja xipa bolimən. — «Mana, biz yeningəja barimiz; qünki Sən Pərwərdigar Hudayimizdursən» — dənglar! **23** — Bərhək, egizliklərdə həm taojlarda anglitiləjan [butpərəslikning] kiykas-sürənliri bihədə ixtur! Bərhək, Israilning kutkuzux-nijati Pərwərdigar Hudayimizdinladur. **24** Lekin yaxliqimizdin tartipla, atə-bowilirimizning əjrini, yəni ularning kala-koy padilirini, kiz-oojullirini axu uyat-nomus yəp kətkən; **25** Nətijidə biz uyat-hijillik iqidə yattuk, kalaymikanqilik wə alakzadilik bizni kəpliwaldi; qünki yaxliqimizdin tartip bügünki küngə kədər biz wə atə-bowilirimiz həmmimiz Pərwərdigar Hudayimiz aldida

gunah sadir kilip kelduk, Pərwərdigar Hudayimizning awazioja heq kulak salmiduk.

4 — «Bu yollirimdin burulay!» desəng, i Israil — dəydu Pərwərdigar — Əmdi Mening yenimoja burulup kaytip kəl! Əgər bu yirginlikliringni kəzüm din neri kilsang, wə xundakla yoldin yənə tenəp kətmisəng, **2** — əgər sən: «Pərwərdigarning həyati bilən!» dəp kəsəm iqkinəgdə, u kəsəm həkikət, adalət wə həkkaniylik bilən bolsa, undakta yat əllərmu Uning namida əzlrigə bəht tilixidu wə Uni əzining pəhixəhriti kilidu. **3** Qünki Pərwərdigar Yəhudadikilər wə Yerusalemdikilərgə mundaq dəydu: — «Boz yeringlarni qepip aqdurunglar; tikənlilik arisioja uruk qaqmanglar! **4** Əzlringlarni Pərwərdigarning yolida sünnət qilinglar; kəlbənglarni sünnət qilinglar, i Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatqanlar! — Bolmisa, Mening kəhrim partlap ot bolup silərnəi kəydürəwətidu; kilmixliringlarning rəzillikəi tūpəylidin uni əqürəlydiojan heqkim qikmaydu. **5** — Yəhudadə muxularni elan kilip, Yerusalemda: — «Zemin-zemində kanay qelinglar!» — dəp jakarlanglar; «Yiojilinglar! Mustəhkəm xəhərlərgə keqip kirəyli!» — dəp nida qilinglar! **6** Zionni kərsitidiojan bir tuoqni tiklənglar; dərhal keqinglar, keqikip qalmanglar! Qünki Mən külpət, yəni zor bir həlakətni ximaldin elip kelimən. **7** Xir əz qatqallikidin qikti, «əllərnəi yoqatkuqi» yoloja qikti; u əz jayidin qikip zeminingni wəyran kilixkə kelidu; xəhərliring wəyran kilinip, adəməzsətsiz bolidu. **8** Bu səwəbtin əzlringlaroja bəz kiyim oranglar, dad-pəryad kətürüp nalə qilinglar! Qünki Pərwərdigarning kattik oəzipi bizdin yanmidi! **9** Xu küni xundak boliduki, — dəydu Pərwərdigar, — padixahning yüriki, əmirlərnəi yürikimu su bolup ketidu, kəhənlər əlakzadə bolup, pəyojəmbərlər təjjüplinidu. **10** — Andin mən: — Ah, Rəb Pərwərdigar! Bərhək Sən bu həlkəni, jümlidin Yerusalemnəi: «Silər aman-tinq bolisilər» dəp alding; əməliyətə bolsa kiliq janoja yetip kəldi, dedim. **11** — Xu qəqdə bu həlkə wə Yerusalemoja mundaq deyilidu: «Qəl-bayawandiki egizliklərdin qikkən issik bir xamal həlkimning kizining yolioja qarap qüxidu; ləkin u haman soruxkə yaki dan ayrixkə muwapik kəlməydu! **12** — Buningdin əxəddiy bir xamal Məndin qikidu; mana, Mən həzir ularoja jaza həkümilərnəi jakarlaymən. **13** Mana, u top bulutlərdə kelidu, uning jəng hərwiliri kara kuyundəktur, uning atlıri bürkütlərdin tezdur! — «Həlimizoja way! Qünki biz nabut bolduk!» **14** — «I

Yerusalemnəi, əz kutuluxung üqün kəlbəngni rəzilliktin yuyuwət; kaqanojqə kənglūnggə bihudə oy-hiyallarni püküp turisən? **15** Qünki Dan diyaridin, Əfrəimdikəi egizliklərdinmu əzab-külpətni elan kilidiojan bir awaz anglitilidu: — **16** Ular: Əllərgə elan qilinglar, Yerusalemojimu anglitinglar: — Mana, kərxawəja aloquqilər yirək yurttin keliwatidu! Ular Yəhuda xəhərlirigə kərxəi jəng qukanlirini kətürüxkə təyyar! — dəydu. **17** Etizlikni mudapio kiliwatqanlərdə, ular Yerusalemnəi kərxiwəlidu; qünki u Manga asiylək kiləjan, — dəydu Pərwərdigar. **18** Səning yolung wə kilmixliring muxularni əz bəxingəja qüxürdi; bu rəzillikningning əkiwitidur; bərhək, u əzabliktur, yürikinggimu sanjiydu!». **19** — [Mən]: «Ah, iq-bəqrim! Iq-bəqrim! Toləqəja qüxtüm! Ah, kənglüm əzablandı! Yürikim dūpüldəwatidu, süküt kilip turalmaymən; qünki mən kanayning awazini anglaymən; jəng qukanlıri jəniməja sanjidi. **20** Apət üstigə apət qüxti! Pütkül zəmin wəyran boldi; qədirlirim dəkikidə bərbət kilindi, pərdilirim həyt-huytning iqidə yirtip taxlandı! **21** Kaqanojqə tuəqə qarap turuxum, jəng awazlırnəi anglixim kərkə?» — [dedim]. **22** — «Qünki Mening həlkim nadandur; ular Mənəi heq tonumiojan; ular əkli yoq balilər, ular heq yorutulmiojan; rəzillikkə nisbətən ular danadur, əmma yaxilikqə nisbətən ular bilimsizdur». **23** — «Mən yər yüzigə kəridim; mana, u xəkilsiz wə kəp-kuruk boldi; asmanlərojimu kəridim, u nursiz qəldi; **24** təqləroja kəridim, mana, ular zilziligə kəldi, barlik dənglər əxəddiy silkinip kətti. **25** Kərap turuwərdim, wə mana, insan yoq idi, asmandiki barlik uqar-qanatlarimu əzlrini daldioja aldı. **26** Mən kəridim, mana, bəq-ətizlər qəl-bayawanoja aylandı, barlik xəhərlər Pərwərdigar aldida, yəni uning kattik oəzipi aldida wəyran boldi. **27** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Pütkül zəmin wəyran bolidu; əmma Mən uni pütünləy yoqatmaymən. **28** Buning tūpəylidin pütkül yər yüzi matəm tutidu, yukirida asman kərilik bilən qəplinidu; qünki Mən xundak səz kildim, Mən xundak niyətkə kəlgənmən; Mən uningdin əkūnməymən, uningdin heq yanmaymən; **29** atliklər wə oqyaliklarning xawqun-sürəni bilən hər bir xəhərdikilər keqip ketidu; ular qatqalliklaroja kirip məküwalidu, taxlar üstigə qikiwalidu; barlik xəhərlər taxlinip adəməzsətsiz qəlidu. **30** — Sən, i həlak boləjuqi, nəmə kilməqisən? Gərqə sən pərəng kiyimlərnəi kiygən bolsangmu, altun zibu-zinnətlərnəi təqiojan bolsangmu, kəz-kəxliringni osma bilən pərdəzliojan

bolsangmu, özünгни yasiojining bikardur; sening axikliring seni kamsitidu; ular jeningni izdawatidu. **31** Qünki män tolojqakqa qüxkän ayalningkidäk bir awazni, tunji balini tuoqandikidäk azabda bolöjan Zion kizining awazini anglawatimän; u kollirini sozup: «Hälimoqa way! Bu katillar tüpöylidin hälimdin köttim!» döp häsirimakta.

5 [Pärwärdigar]: — Yerusalemning rästə-koqilirida uyan-buyan aylinip yügürüglar, obdan körüp biliwelinglar; mäydanliridin izdöp körüglar; adalət bilən ix köridojan, wədisidə turuxqa intilidojan birla adəmni tapsanglar, xunda män bu [xəhərni] kəqürimän! **2** Gərqə ular: «Pärwärdigarning häyati bilən!» döp kəsəm iqkän bolsimu, ular yalojandin sezläydu, [dedi]. **3** — I Pärwärdigar, közüng adalət-bitərəplikni izdöp yürüdü əməsmü? Sən bularni urdung, lekin ular azablanmaydu; Sən ularni nabut kılıp tügəxtürdüng, lekin ular tərbiyə köbul kılıxni rət kılıp kəldi; ular yüzlirini taxtin kattik kildi, ular yolidin yenixni rət kılıdu» **4** — män: «Xübhisizki, bundak kılıjanlar pəkət namratlar, ular nadanlar; qünki ular Pärwärdigarning yolini, Hudasining həküm-kərsətmilirini bilməydu» — dedim. **5** — «Mən mətiwərlərninğ yenioqa berip ularoqa sezläymän; qünki ular Pärwärdigarning yolini, Hudasining həküm-kərsətmilirini bilidu». Birək ularmu boyunturuqni üzül-kesil buzup, rixtilirini üzüp taxliojan. **6** — Xunga ormandin qikқан bir xir ularni öltürüdü, bayawandin qikқан bir bərə ularni wəyran kılıdu; yilpiz xəhərlərgə qarap paylaydu; xəhərlərdin qikқан hərbi titma-titma kılınidu; qünki ularning asiylikliri kəpiyip, wapasizlikliri awuydu. **7** Mən zadi nemigə asasən seni kəqürimän? Sening baliliring Məndin waz keqip, Huda əməslərgə kəsəm iqməktə; Mən həmmə həjətliridin qikқан bolsammu, lekin ular zinahorluk kılıp, pahixilərninğ öyigə top-top bolup mengiwatidu. **8** Ular səmrigən ixkwaz ayoqlar, ular hərbi öz yekinininğ ayalioqa həwəs kılıp kixnəwatidu. **9** Bu ixlar tüpöylidin ularni jazalimay koyamdim? — dəydu Pärwärdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin kisas almay koyamdu? **10** Uning üzüm qünəkliridin ötüp, tallirini wəyran kilinglar; lekin ularni pütünləy nabut kilmanglar; xahlirini kırıp taxlanglar, qünki ular Pärwärdigaroqa təwə əməstur; **11** qünki Israil jəməti wə Yəhuda jəməti Manga mutlək wapasizlik kildi, — dəydu Pärwärdigar. **12** Ular: «U heqnemə kilmaydu! Bizgə heq apət qüxməydu; nə kiliq nə

kəhətqilikni kərməymiz!» — döp Pärwärdigardin tenip kətti. **13** Pəyojəmbərlər bolsa pəkət bir xamaldin ibarət bolidu, halas; [Pärwärdigarning] sez-kalami ularda yoktur; ularning sezliri öz bexioqa yansun! **14** Xunga Pärwärdigar, samawi qoxunlarning Sədari bolöjan Huda manga mundak dəydu: — Bu həlkə muxu sezni kilöjini üqün, mana, Mən aozingöqa salöjan sezlimni ot, bu həlkəni otun kılımənkə, ot ularni köydürüp taxlaydu. **15** — Mana, Mən yiraktin bir əlni elip kelimən, i Israil jəməti, — dəydu Pärwärdigar, — U küqlük bir əl, kədimiy bir əl, tilini sən bilməydojan wə gəplirini sən heq qüxənməydojan bir əl bolidu; **16** ularning okdeni yoojan eqilojan bir gərdur; ularning həmmisi batur palwanlardur. **17** Ular həsulingni wə neningni yəp ketidu, ooqul-kizliringni yəp ketidu, kala-koy padiliringni yəp ketidu, üzüm talliringni wə ənjur dərəhliringni yəp ketidu; ular sən tayojojan mustəhkəm xəhərliringni kiliq bilən wəyran kılıdu. **18** Həlbuki, — dəydu Pärwärdigar, — xu künlərdimu silərnə pütünləy tügəxtürməymən. **19** Xu qaoqda [həlkəning]: «Pärwärdigar Hudayimiz nemixkə muxu ixlarning həmmisini beximioqa qüxürgən?» — döp sorisa, əmdi sən [Yərəmiya] ularoqa: «Silər Məndin yüz örüp, öz zemininglarda yat iləhlərninğ kullukida bolöjininglərdək, silər öz wətəninglar bolmiojan bir zeminda yat bolöjanlarning kullukida bolisilər» — degin. **20** — Yəqubning jəmətidə xuni jakarlioqinki wə Yəhuda arisida xuni elan kılıoqinki, **21** «Buni anglanglar, i nadan wə əkli yok, kəzi turup kərməydojan, kuliki turup anglimaydojan bir həlkə: — **22** Məndin kərkəmsilər? — dəydu Pärwärdigar, — Dengiz süyi üqün səhlini mənggülik qəklimə kılıp, «Bu yərdin etmə» döp bekitkən Mening aldında təwriməsilər? Mana, dolğunliri erkəxlignə bilən ular səhil üstidin heq oqəlibə kilmaydu; xawkunlioqini bilən bu qəktin hərgiz həlkəp ötəlməydu. **23** Lekin bu həlkəning jəhil wə asiylik kəngli bardur; ular yoldin qikqip öz beximqilik kılıp kətti. **24** Ular kənglidə: «Əz wəktida yamoqurlarni, yəni awwalki həm keyinki yamoqurlarni Bərgüqi, bizgə həsul pəslini bekitip aman-esən Saklioquqi Pärwärdigar Hudayimizdin əyminəyli» degənni heq deməydu. **25** Silərninğ kəbihlikliringlar muxu ixlarni silərgə nesip kilmiojan; silərninğ gunəhliringlar silərdin bərikətni məhrum kılıjojan. **26** Qünki həlkə arisida rəzillər bardur; ular pistirmida yatқан kiltəqilərdək paylap yürüdü; ular tuzək selip, adəmlərnə tutuwalidu. **27** Tutқан kuxlaroqa

tolojan kəpəstək, ularning öyliri aldamqılıqtin erixkən mallar bilən tolojan; ular xu yol bilən büyük həm bay bolup kətti. **28** Ular səmrip, pərkarap kətti; bərhək, ular rəzil ixlarni kılıxqa mahir bolup kətti; ular öz mənəpəətini kəzləp həklərning dəwasini, yetim-yesirlərning dəwasini sorimaydu; namratlarning hokukini qoşdaydıoan həkümni ular qıqarmaydu. **29** Bu iklar tüpəylidin ularni jazalimay qoyamdim?! — dəydu Pərwərdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin kisas almay qoyamdu? **30** Zeminda intayin qorqunluq wə yirginlik bir ix sadir kilinojanki — **31** Pəyoqəmbərlər yalojan-sahta bexarətlərni bərməktə; kaşınlar bolsa öz hokuk dairisini kengəytip həkümranlik qılmaqta; Mening həlkimmu bu ixlarni yaqturidu. Lekin bularning aqiwitidə kandaq kilisilər?

6 Jeninglarni kutkuzux üqün Yerusalem xəhəridin keqinglar, i Binyamin jəmətidikilər! Təkoa yezisida kanay qelinglar! Bəyt-Həkkərəmdə is signalini kətüringlar! Qünki balayi'apət, yəni dəhxətlik həlakət ximal tərəptin pəyda bolidu. **2** Zion kizi, yəni nazinin şahibjamalni, mən nabut kilimən. **3** Yerusalemoja qarxi qikiwatқан pada baqquqilarmu öz padilirini epkelidu; ular Yerusalemnı qorxawoja elip qedirlirini tikidu; ularning həmmisi əzi igiligən jayda pada baqıdu. **4** [Ular]: «Uningoja qarxi jənggə təyyarlininglar! Turunglar, qūx waqtidin paydilini hujum kilayli!», «Apla! Kün patay dəp qaftu, kaqtiki sayilər uzirawatidu!» — [dəydu], [andin]: **5** «Xunga, keqiqə hujum kilip qıqayli, uning mustəhkəm ordilirini yokıtayli!» — dəydu. **6** — Qünki samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar ularoja mundaq dəydu: — Dərəhlərni kesip, ular bilən Yerusalem ətrapida dəng-potəylərni yasanglar; qünki u jazalanmisa bolmaydıoan xəhərdur; uningda barlik iklar zulum-zomigərliktur. **7** Kuduk öz sulirini urojtup qıqarəndək, umu rəzilliklirini urojtup qıqarmaqta; uningdin zulmət-zorawanlik wə həlakət sadaliri anqlanmaqta; mening kəz aldimda həmixə aqrıq-kesəllər həm yarılanəoanlar pəyda bolmaqta. **8** I Yerusalem, təlim-tərbiyə qəbul kil; bolmisa jenim səndin waz keqıdu, — bolmisa, Mən seni harabilik, adəmzatsiz bir zemin kiliwetimən. **9** Samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar manga mundaq dəydu: — Ular üzüm telini pasangdıoquqılardək İsrailning kaldisini pasangdaydu; xunga sən üzüm üzgüqidək üzüm telidiki xahlar üstidin yənə bir kətim qolungni etküzgin! **10**

[Mən]: — Mən hazır kimgə səz kilip aqaşlanduray? Ulardın angliəudək zadi kim bar? Mana, ularning kulaklıri sünnet kilinmiojan, ular heq angliyalmaydu. Mana, Pərwərdigarning səzi ularoja eəir kelidu; ularoja heq huxyaxmaydu, — [dedim]. **11** — Kəlbim Pərwərdigarning oqəzəp otliri bilən tolup taxti; uni iqimgə siəduuruxtin həlsirap kəttim; uni koqidiki balilar, yigitlərnin məxrəp sorunlirioja təkəysən. Ər-ayallar, kərilar həm yaxanəoanlarmu buningdin mustəsna bolmisun! **12** — Ularning öyliri, etizliri ayalliri bilən billə əzgilərgə tapxurulidu; qünki Mən qolumni zemindikilərgə sozimən, — dəydu Pərwərdigar. **13** — Qünki əng kiqikidin qongiojqə ularning həmmisi aqəzəlkə berilgən; pəyoqəmbərdin kaşinojqə həmmisi ohxaxla aldamqilik kilidu; **14** ular: «Aman-esənlik! Aman-esənlik!» dəp həlkimning kizining yarisini susluk bilən kol uqıda qala tengip koydi. Lekin aman-esənlik yoktur! **15** Ular yirginlik ixlarni sadir kiləninidin hijil boldimu? — Yak, ular heq hijil bolmıdi, hətta kizirixnimu ular heq bilməydu. Xunga ular yikilip əlgənlər iqidə yikilip əlidu; ularni jazalaxka kəlginimdə ular putlixip ketidu, — dəydu Pərwərdigar. **16** Xunga Pərwərdigar [Əz həlkigə] mundaq dəydu: — Silər tət aqa yolda turuwatısılər; xunga yolunglarni obdan kərüp koyunglar, kədimki, yaxilikka elip barəoan yollarni sorap, ularda menginglar; xundaq kiləanda jeninglar obdan aram tapıdu. Lekin ular: «Biz xularda mangmaymız!» — dəydu. **17** Mən: Silərgə «Kanayning aqaş sadasioja kulak selinglar!» dəydojan aqaş bərgüqi kəzəqtəllərni tiklidim; lekin silər: «Kulak salmaymız» dedinglar. **18** Xunga i əllər, anglanglar; guwahqılar bolup ular arisida bolıdojan ixlarni bilip koyunglar! **19** Angla, i yər-zemin! Kara, Mən bu həlkning bexioja külət, yəni ularning oy-hiyallirining aqiwitini qūxürimən; qünki ular səzlimgə kulak salmiojan; Mening Təwrat-kanunumni bolsa, ular qətkə kaqqan. **20** — Əmdi zadi nemə məksəttə Xebadin qıqqan huxbuy, yirək yurttin elip kelingən egir Manga sunulıdu? Kəydürmə kurbanlikliringlar qəbul kılarlik əməs, silərnin «təxəkkür kurnanlik»liringlar Meni hursən kilmaydu. **21** Xunga Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən bu həlk əldioja putlikaxanglarni salimən; xuning bilən həm atılar həm oşullar billə putlixidu; qoxnılar wə dostlar ohxaxla nabut bolıdu. **22** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Kara, ximaliy zemindin bir həlk kelidu, yər yüzining əng kəriliridin uluə bir əl

kəzojilidu; 23 ular okya wə kıliq bilən qorallinidu; ular zalim, heq rəhim kılmaydu; ularning awazi dengiz dolkunidək xawkūnlaydu; ular atlaroşa minidu, jənggiwar adəmlərdək səp-səp bolup turidu; ular sanga qarxi jəng kılixka kelidu, i Zion kizi! 24 «Biz ular toşruluk həwər angliduk; kolimiz boxixip kətti; oşəlik, toloşqta qaloşan ayaldək azab bizni tutti» — [dedim]. 25 «Daloşa qikmanglar, yollar bilən mangmanglar, qünki düxməning kıliqi bar, tərəp-tərəplərnı wəhımə basidu. 26 I həlkimning kızi, sən əzünggə bəz kıyım kıyiwal, küllər iqidə eoşınayət; əzüngning bir tal oşlungdin juda boləşandək kattik yioşlap matəm tut; qünki bulang-talang kıloşuqi bizgə qarap tuyuksiz kelidu». 27 [Pərwərdigar manga]: — Mən seni roda sinoşuqi kılip tiklidim, həlkim bolsa huddi təkxürüliđoşan rodidək bolidu; seni ularning yollirini kəzıtıp sinaxka tiklidim, — [dedi]. 28 — Ularning hərbi asişning asiysi, ular təhmət qaplap uyan-buyan katrap yürməktə; ular mis wə təmürning əzidur, həmmisi qirip kətkəndur; 29 təmürqining kərükimu kəyüp kətti, koşuxun bolsa otta yəm boldi; rodini eritip tawlıx bikar boldi; həlkim yamanlardin haliy bolmıdi. 30 Ular «daxkal kümüx» dəp atilidu; qünki Pərwərdigar ularni rət kıldi.

7 Pərwərdigardin Yərəmiyaşa mundak bir səz kəldi: — 2 Pərwərdigarning əyidiki dərwasida turup muxu səzni jakarlap: «Pərwərdigarning səzini anglanglar, i Pərwərdigarəşa ibadət kılix üqün muxu dərwasılardin kiriwatқан barlık Yəhūdalar!» — deşin. 3 — «Samawi koşunlarning Sədari boləşan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Yolliringlar həm kılmıxliringlarnı tüzitinglar; xundak boləşanda Mən silərnı muxu yərdə muşim turəşuzimən. 4 «Pərwərdigarning ibadəthanisi, Pərwərdigarning ibadəthanisi dəl muxudur!» dəp aldəmqi səzlərgə tayinip kətmənglar. 5 Əgər silər həkikətən yolliring həm kılmıxliringlarnı tüzətsənglar, — əgər kixilər wə koşnanglar arisida adalət yürgüzsənglar, 6 — əgər silər musapir, yetim-yesir həm tul hotunlarnı bozək kılıxtin, muxu yərdə gunaşsiz qanlarnı təküxtin, — xundakla əzünglarəşa ziyan yətküzüp, baxka ilahlarəşa əşixip ketixtin kol üzsənglar, — 7 xundak kıloşininglarda Mən silərnı muxu yərdə, yəni Mən ata-bowiliringlarəşa kədimdin tartip mənggügiqə təkdım kıloşan bu zemında muşim turidəşan kılimən. 8 Lekin mana, silər heqkəndak payda yətküzməyđoşan aldəmqi səzlərgə tayinip

kətkənsilər. 9 Əmđi nemə degülük?! Oşrilik, qatillik, zinahorluk kılip, sahta kəsəm iqip, Baaloşa isrik yeqip wə silər heq tonumioşan yat ilahlarəşa əşixip, 10 andin Mening namimda ataloşan muxu əygə kirip Mening aldimda turup: «Biz kutkuzuloşan!» dəmsilər?! Muxu lənətlik ixlarda turuwerix üqün kutkuzuloşanmusilər?! 11 Mening namimda ataloşan muxu əy silərnıng nəziringlarda bulangqılarning uwisimu?! Mana, Mən Əzüm bu ixlarnı kərgənmən, — dəydu Pərwərdigar. 12 Xunga, Mən əslidə Əz namimda turaləşu kıloşan Xiloş deşən jayəşa berip, həlkim Israilning rəzilliki tüşəylidin uni nemə kıliwətkənlikimni kəriş beşinglar! 13 Əmđi həzir, silər muxundak kılmıxlarnı sadir kıloşininglar tüşəylidin, — dəydu Pərwərdigar, — Mən silərgə tang səhərdə ornumdin turup səz kılip kəldim, lekin silər heq kulak salmidinglar; Mən silərnı qakirdim, lekin silər Manga jawab bərmidinglar — 14 əmđi Mən Xiloşdiki əyni kəndak kıloşan bolsam, silər tayanəşən, xundakla namim koşuloşan bu əyni wə Mən silərgə həm ata-bowiliringlarəşa təkdım kıloşan bu zemimmu xundak kılimən; 15 Mən silərnıng barlık kərinđaxlıringlar, yəni Əfrayimning barlık nəslini həyđiwətkinimdək silərnımu kəzümdin yirək həydəymən. 16 Əmđi sən, [Yərəmiya], bu həlk üqün dua kılma, ular üqün nalə-pəryad kətürmə yaki tilək tilimə, Mening aldimda turup ularning [gunaşlırini] heq tilimə, qünki Mən sanga kulak salmaymən. 17 Ularning Yəhuda xəhərliridə wə Yerusalem koşilirida nemə kıloşanlırini kəriwətməmsən? 18 Balılar otun teridu, atılar ot qalaydu, ayallar kəştən Meni rənjitixkə «Asmanning Hanixi» üqün poşkallarnı selixka hemirni yuşuridu, xuningdək yat ilahlarəşa «xarab hədiyə»lərnı kuyidu. 19 Azablınıp oşəşplinidəşini Mənmü? — dəydu Pərwərdigar; — Əz yüzlırigə xərm qaplap, azablınidəşini əzliri əməsmü? 20 Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mening oşəşpim wə kəhrim muxu jayəşa təküliđu; insan üstigə, həywan üstigə, daladiki dərəhlər üstigə, tupraktiki mewilər üstigə təküliđu; u həmmini kəydüridu, uni heq əşürəlməydu. 21 Samawi koşunlarning Sədari boləşan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Beriweringlar, kəydürmə kurbanlıqliringlarnı baxka kurbanlıqlarəşa koşup koşunglar, barlık gəşlırini yəwelinglar! 22 Qünki Mən ularni Misir zemimidin kutkuzup qikəroşən künidə ata-bowiliringlarəşa «kəydürmə kurbanlıq»lar yaki baxka

qurbanliklar toʻgʻrisida gap qilmioʻqan wə yaki əmr bərmigənidim; 23 bəlki Mən ularoʻqə mundək əmr kilip: «Awazimoʻqə kulək selinglar, xundək kilip Mən silərnin Hudainglar bolimən, silər Mening həlkim bolisilər; Mən əzünglaroʻqə yaxhilik bolsun dəp buyruoʻqan barlik yolda menginglar» — dəp buyruoʻqanidim. 24 Lekin ular heq anglimioʻqan, Manga heq kulək salmioʻqan, bəlki əz rəzil kənglidiki jahilliki bilən əz hiyal-həhixlirioʻqə əgixip mengiwərgən; ular aldioʻqə əməs, bəlki kəynigə mangoʻqan. 25 Ata-bowiliringlar Misir zeminidin qikkəndin tartip bəgünki küngə kədər Mən kullirim boləqan pəyoʻqəmbərləni yeninglaroʻqə əwətip kəldim; Mən hərəküni tang səhərdə ornundin turup ularni əwətip kəldim. 26 Lekin həlkim anglimioʻqan, heq kulək salmioʻqan; ular boynini kəttik kiləqan; rəzilliktə ata-bowiliringdin exip kətkən. 27 Sən bu səzləni ularoʻqə eytisən; lekin ular sanga kulək salmaydu; sən ularni [towa kilixkə] qəqirisən, lekin ular jawab bərməydu. 28 — Sən ularoʻqə: — «Pərwərdigar Hudasing awazini anglimioʻqan wə heq tüzitixni qəbul qilmioʻqan həlk dəl muxu!» — dəysən. Ulardin həkəkət-wəpalik yoqəp kətti; bu ularning eoʻqizidinmu üzülüp kətti. 29 Qeqingni qüxürüp uni taxliwət; yukiri jaylarda bir mərsiyə okuoʻqin; qünki Pərwərdigar Əz oʻqəzipini qüxürməqki boləqan bu dəwrni rət kilip, uningdin wəz kəqti. 30 Qünki Yəhudadikilər kəz aldimda rəzillik kiləqan, — dəydu Pərwərdigar, — ular Mening namimda ataləqan eygə yirginqlik nərsiləni əkirip uni buləqəqan; 31 wə əz ooʻqul-kizlirini otta qurbanlik kilip kəydürüx üqün «Hinnomning ooʻqli»ning jiloʻqisidiki Tofətning yukiridiki jaylarni kuroʻqan; bundək ixni Mən heq buyrumioʻqanmən, u oyumoʻqə heq kirip bəqmioʻqandur. 32 Xunga, mana, xundək künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — «Tofət» yaki «lbn-Hinnomning jiloʻqisi» əmdi heq tiləqə elinmaydu, bəlki «Kətl jiloʻqisi» deyilidü; qünki ular Tofəttə jəsətləni yər qəlmioʻquqə kəmidü. 33 Bu həlkning jəsətliri asmandiki uqə-qənatlarning wə zemindiki janiwarlarning taami bolidü; ularni əlüklərdin kərkəqutup həydəydioʻqan heqkim bolmaydu. 34 Mən Yəhuda xəhərliridin həm Yerusalemlə xəhərliridin oyun-tamaxining sadasini, xad-huramlik sadasini wə toyi boluwətkən yigit-kizining awazini məhrum kilimən; qünki zemin wəyrənə bolidü.

8 Xu qəoʻqda, — dəydu Pərwərdigar, — ular Yəhudadaning padixəhrlirining ustihənlirini, ularning əmirilirining ustihənlirini, kəhənlarning ustihənlirini,

pəyoʻqəmbərləning ustihənlirini wə Yerusalemda turoʻqanlarning ustihənlirini gərliridin elip qikiridü; 2 xundək kilip ular bularni kuyax, ay wə asmanlardiki barlik jisimlar astida yayidü; qünki ular bularni səygən, bularning kullukida boləqan, bularoʻqə əgəxkən, bularni izdigən, bularoʻqə qəkunoʻqan; ularning jəsətliri bir yərgə heq yioʻqilmaydu, heq kəməlməydu; ular zemin yüzidə ooʻqut bolup yatidü. 3 Mən bulardin kəloʻqanlirini həydigən jaylarda, bu rəzil jəməttin barlik tirik kəloʻqanlar həyatning ornioʻqə mamətni tallaydu, — dəydu samawi qəoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar. 4 Əmdi sən ularoʻqə mundək degin: Pərwərdigar mundək dəydu: — Adəmlər yikilsə kəytidin turmamdu? Birsı yoldin qikip kətsə kəytip kəlməmdü? 5 Nemixkə Yerusalemdiki bu həlk həmixə yoldin qikix bilənla yenimdin yirəkləp ketidü? Ular aldəmqilikni qing tutidü, yenimoʻqə kəytip kelixni rət kilidü. 6 Mən kəngül qəyup anglidim; lekin ular duruslukni səzliməydu; ularning rəzillikliridin: «Mən zadi nemiləni kilip qoydum?!» dəp towa kilidioʻqan heqkim yoq; at jənggə burulup etiləqəndək hərbersi əz yolioʻqə burulup etilidü. 7 Həttə asmandiki ləyləkmə əzigə bəkitilgən wəktilirini bilidü; pəhtək, kərlioʻqəq wə turnilərmə kəqüp kelidioʻqan wəktilirini esidə tutidü; lekin Mening həlkim Mən Pərwərdigarning ularoʻqə bəkitkənlirimmni heq bilməydu. 8 Silər kəndəkmə: «Biz danadurmiz, Pərwərdigarning Təwrat-kənuni bizdə bardur!» dəysilər? Mana, bərhək, əlimə-kəqürgüqilərnin yaləqənci kəlimi uni burmilioʻqan. 9 Danixmənlər hijil bolidü, ular yərgə qərap kəldi; mana, ular Pərwərdigarning səzini qətkə kəkkəndin keyin, ularda zadi nemə danəlik qəlidü? 10 Xunga Mən ularning ayallirini bəxkilaroʻqə, ularning etizlirini yəngi igilirigə tapxurup bərimən; qünki əng kiqikidin qəngioʻqiqə ularning həmmisi aqkəzlikkə bərilgən; pəyoʻqəmbərdin kəhinoʻqiqə həmmisi sahta ix kəridü. 11 Ular: «Aman-esənlik! Aman-esənlik!» dəp həlkimning kizining yarisini susluk bilən kəl uqida qələ tengip qoydi. Lekin aman-esənlik yoqtur! 12 Ular yirginqlik ixlarni sadir kiləqinidin hijil boldimü? — Yəq, ular heq hijil bolmıdi, həttə kizirixnimu ular heq bilməydu. Xunga ular yikilip əlgənlər iqidə yikilip əlidü; ularni jəzaləxkə kəlginimdə ular putlixip ketidü, — dəydu Pərwərdigar. 13 Mən ularning həsulini elip taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar; üzüm telidə üzümlər, ənjür dərihidə ənjürlər heq qəlmıdi; yopurməqliri solixip kətti; Mən

ularoʻja nemə beoʻxliqoʻjan bolsam, əmdi xular ular din oʻtküzüwelinidi. **14** «Biz nemixka muxu yərdə bikar olturuwerimiz? Yioʻjilayli, mustəhkam xəhərlərgə kirip xu yərlərdə [kürəx kilip] tügəxəyli! Qünki Pərwərdigar Hudayimiz bizni tügəxtürüp, bizgə et süyini bərdi; qünki biz Pərwərdigar aldida gunah sadir kilduk. **15** Aman-tinqliqni ümid kilip kütüp kəlduk, lekin heq yahxilik bolmidi; xipa waqtini kütük, lekin mana, wəhəimə basti! **16** Düxmən atlirining hartildaxliri Dan zeminidin tartip anglanmaқта; ayoʻqirlirining kixnəxliri pütkül zeminni qorqitip təwrətməktə. Ular zemin wə uningda turuwatқан həmmi, xəhərnə wə uningda turuwatқанlarning həmmisini yoʻkitixka kelidu!». **17** — Mana, Mən aranglaroʻja yilanlarni, yəni heqkim sehirliyəlməydiqan xəhərləlik yilanlarni əwətimən, ular silərnə qəqidi» — dəydu Pərwərdigar. **18** [Mən]: «Mening dərd-əlimim dawaliqisiz! Yürükim zəyiplixip kətti!» — [dedim]. **19** «Mana, həlqimning kizining intayin yirəq yurttin kətürülgən pəryadining sadasi! [Ular] — «Pərwərdigar Zionda əməsmu? Zionning padixəhi u yərdə turmamdu?!» — [dəydu]. «Nemixka əmdi ular Meni oyma məbudliri bilən, ərziməs yat nərsilər bilən oʻzəzpləndüridu?!» **20** — «Orma waqti oʻtüp kətti, yaz tügidi, lekin biz bolsəq yənilə kutkuzulmiduk!» **21** «Həlqimning kizining sunuk yarisi tūpəylidin əzüm sunukmən; matəm tutimən; Dəkkə-dükkə meni besiwaldi, — **22** Gileadta tutiya tepilməmdikən? U yərdə tewip yoʻqmikən? Nemixka əmdi mening həlqimning kizioʻja dawa tepilməydu?!».

9 Ah, mening bexim suning bexi, Kəzüm yaxning buliki bolsiidi! Undəқта həlqimning kizi arisidiki oʻltürülgənlər üqün keqə-kündüz yioʻjlayttim! **2** Ah, mən üqün qəl-bayawanda yoluqilar qüxkidək bir turaloʻju bolsiidi! Undəқта həlqimni taxlap, ulardin ayriloʻjan bolattim! Qünki ularning həmmisi zinahorlar, Munapiklarning bir jamaitidur!» **3** — Ular okyaqi ləxkərlər okyayini egildürgəndək tilini yaloʻjanqilikka egildürüxkə təyyarlioʻjan; ular zeminda üstünlük kəzənoʻjan, birəq bu səmimiyləlik bilən boləjan əməs; ular rəzillik üstigə rəzillik kiləjan, Meni heq tonup bilmigən» — dəydu Pərwərdigar. **4** — Hərbiringlar əz yekininglardin hezi bolunglar, qerindaxliringlaroʻja heq tayanmanglar; qünki hər bir qerindax pəkətlə aldioʻquqi, halas, hər bir yekinliring bolsa təhməthorlukta yürməktə. **5** Ular hər biri əz yekinlirioʻja aldamqilik kilmaқта, heqkim həkəkətni

səzliməydu; ular əz tilini yaloʻjan səzləxkə oʻgitudu, ular kəbihlikte əzlrini upritidu. **6** Ular jəbir-zulum üstigə jəbir-zulum kilmaқта, aldamqiliktin yənə bir aldamqilikka oʻtməktə; ular Meni tonuxni rət kilidu, — dəydu Pərwərdigar. **7** Xunga samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaқ dəydu: — Mana, Mən ularni eritip taxlap sinaymən; həlqimning kizining rəzillikigə Manga bəxka yol qəlmidimu? **8** Ularning tili əjəl okidur; u aldamqilikni səzləydu; hər bir eoʻjiz səzidə yekini bilən tinq-amanlikni səzləydu, lekin kənglidə kiltəq təyyarlaydu. **9** Bu ixlar tūpəylidin ularni jazaliməy qoyəmdim? — dəydu Pərwərdigar, — Mening jenim muxundaқ bir əldin kisas əlməy qoyəmdu? **10** «Təoʻlardiki yaylaqlar üqün yioʻja wə nalə-pəryad kətürimən, Daladiki otləqlar üqün mərsiyə okuymə; Qünki ular kəyüp kəttiki, heqkim u yərdin oʻtməydu; Kalilarning hər kərəxliri anglanməydu; Həmə asmandiki uqar-qənatlar həmə haywanatlar mu keqip, Xu yərdin kətti!». **11** — Mən Yerusalemni harəbləxən top-top dəwə, qilbərilərnin bir turaloʻjisi kilimən; Yəhuda xəhərlirini adəm turməydiqan dərijidə wayranə kilimən. **12** — Kim bu ixlarni qüxinixkə danixmə bolidu? Kim Pərwərdigarning əozidən səz elip bularni qüxəndürəlaydu? Nemixka zemin wayranə, heqkim oʻtmigüdək, kəyüp qəl-bayawandək bolup kətti? **13** Pərwərdigar dəydu, — Qünki ular Mən ular aldioʻja qoyəjan Təwrat-qənunni taxliwətkən, Mening əwəzimoʻja kuləq salmioʻjan wə uningda mangmioʻjan, **14** Bəlki əz kəlbidiki jəhillikka əgəxkən, ata-bowiliri ularoʻja oʻgətkəndək Baallarning kəynigə əgixip kətkən, **15** Xunga samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundaқ dəydu: — Mana, Mən bu həlqkə kəkrini yegüzimən, ularoʻja et süyini iqküzimən, **16** ularni ular yəki ata-bowiliri ilgiri heq tonuməydiqan əllər arisioʻja tarkitimən; Mən ularni yoqətkuqə ularning kəynidin qoʻqləxka qiliqni əwətimən. **17** Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaқ dəydu: — Kəngül qoyunglar, matəmqi ayallarni kelixkə qəqiringlar, yioʻjəlxkə əng usta boləjan kiz-ayallarni qəqirip kelixkə adəm əwətinglar! **18** — Bərhək, ular tez kəlsun, biz üqün zor yioʻja kətürsunki, bizning kəzlimizdin mu yaxlar taramlap təkülsun, qənaklirimizdin mu yax tamqiliri əksun — **19** qünki Ziondin yioʻja əwəzi anglinip; — «Biz qənzilik buləng-tələng kilinduk! Qənzilik xərməndə bolduk! Ular turaloʻjulirimizni oʻrəwətti, biz

zeminimizni taxliduk!» — deyilidu. **20** Pərwərdigarning səzini anglanglar, i ayallar, Uning aqzidiki səzga kulak selinglar; Kizinglaroqa yiojlxaxni oğitinglar, Həbiringlar yekininglaroqa mərsiyə okutunglar; **21** Qünki ölüm bolsa derizilirimizdin yamixip kirgən, Orda-istihkamlirimizojimu kirgən; U balilarni koqilardin, Yigitlarni rəstə-məydanlardin yulup taxlojan. **22** [Yekinliringlaroqa] ukturup: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Bərhək, jəsətlər dalada tezəktək yikilidu; Ular ormiqining orojikining astioja yikilojan, Lekin heqkim yiojmaydiojan baxaktək yərgə qeqilidu!» — dənglar! **23** Pərwərdigar mundak dəydu: — Dana kixi danaliki bilən, küqlük kixi küqlüklüki bilən, bay baylikliri bilən pəhirlinip mahtanmisun; **24** pəhirlinip mahtiojuqi bolsa xuningdin, yəni Meni, yər yüzidə mehır-muħəbbət, adalət wə həkkanıylikni yürgüzgüqi Mən Pərwərdigarni tonup yətkənlikidin pəhirlinip mahtansun; qünki Mening hursənlikim dəl muxu ixlardindur, — dəydu Pərwərdigar. **25** Mana, xundak künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən hətnə kilmiojanlarni hətnə kilinganlar bilən billə jazalaymən; **26** yəni Misir, Yəhuda, Edom, Ammoniyalar wə Moabiyalar, jümlidin qel-bayawanda turuwatқан, qekə qaqlirini qüxürüwətkən əllərnı jazalaymən; qünki bu əllərnıng həmmisi hətnisizdur; Israilning barlik jəmətimu kənglidə hətnisizdur.

10 Pərwərdigarning silərgə eytkən səzige kulak selinglar, i Israil jəməti: — **2** Pərwərdigar mundak dəydu: — Əllərnıng yollirini oğənmənglar; gərqə əllər asmandiki hədisə-alamətlərdin kərkəp dəkkə-dükkigə qəmgən bolsimu, silər bulardin heq qeqüp kətmənglar. **3** Qünki əllərnıng kaidə-yosunliri biməniliktur; həmmisi ormanliktin kesilgən dərəhtin, yəqəqqining iskinisi bilən oyulojan nərsigə asaslanojandur. **4** Ular buni altun-kümüx bilən həlləydu; uni yikilmisun dəp ular bolqa, mihlar bilən bekitidu. **5** Bundak butlar tərhaməklıktə turidiojan bir kəranquktur, halas; ular heq səzliyəlməydu; ular bəxqilar tərpidin kətürülüxi kərkə, qünki ular mənğalmaydu. Ulardin kərkəmənglar; qünki ular rəzillik kılalmaydu, ularning kolidin yaxxilik kılaxmu kəlməydu. **6** — Sanga ohxaydiojan heqkim yok, i Pərwərdigar; Sən uluq, küq-kudriting bilən naming uluqdur. **7** Kim Səndin kərkəmay turalisun, i barlik əllər üstigə həkümran padixah!? Qünki bu Sanga tegixliktur; qünki əllərdiki danixmənlər arisida wə barlik padixahliklər arisida Sanga ohxax heqkim

yoktur. **8** [Əllərnıng] həmmisi istisnasiz əkli yok, nadanlardur; bu ərziməsələr yəqəqtur, halas! Ular təlim bəreləmdu!? **9** Soqup yalpaqlanojan kümüx Tarxixtin elip kelinidu; altunmu Ufadzin elip kelinidu; andin hünərwən wə zərgərlərnıng kəli bu yasiojinoja kək wə səsün rəht bilən kiyim kiygüzidu — bularnıng həmmisi xübhəsizki, danixmənlər ustilərnıng əjridur! **10** Lekin Pərwərdigar Hudaning Əzi həkqikəttur; U həyat Hudadur, mənğgüllükning Padixahidur; Uning oğzipi aldidə yər-zemin titrəydu; əllər Uning kəhrini kətürəlməydu. **11** Ularoqa mundak dəgin: «Asman bilən zeminni yaratmiojan ilahlar, ular zemin yüzidin wə asman astidin yəqaydu!». **12** [Pərwərdigar bolsa] yər-zeminni küq-kudriti bilən yasiojan, Aləmni danaliki bilən bərpə kıləjan, Asmanlarni əkil-parasiti bilən yayəydu. **13** U awazini qoyuwətsə, asmanlarda sular xawkunlaydu; U yər qətliridin bulut-tumanlarni ərlitidu; U yəmoqurlaroqa qəkməklərnı həmrəh kılip bekitidu, Wə xamalni əz həziniliridin qikiridu. **14** Muxu kixilərnıng hərbi əkilsiz, bilimdin məhrumlardur; Zərgərlərnıng hərbi əzliri oyojan but tərpidin xərməndigə kalidu; Qünki uning kuyma həykili yəlojanqilik, ularda heq tinik yoktur. **15** Ular bimənilərdur, mazək obyektidur; Jazalinix waqti ularning üstigə kəlgəndə, ular yəqitilidu. **16** Yəqupning Nəsiwisi Boləjuqi bulardək əməstur, Qünki barlik məwjudatni yasiojuqi Xudur; Israil bolsa Uning Əz mirasi boləjan kəbilidur; Samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar Uning namidur. **17** Zemindin qikixka yök-təkingni yiojxturup al, i muħəsirigə elinəjuqi kiz; **18** qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən bu waqıtta zemindikilərnı elip u yərdin qəriwetimən wə ularning kəngli tonup yətküqə azar bərimən!». **19** Jarahitim üqün həliməy way! Mening yaram dawalıqusizdur! Bırək əslidə mən: «Bu pəkət bir kəsəlik, halas, uningəy qidiodəkmən» — dəptikənmən. **20** Mening qedirim həlak boldi, barlik tanilirim üzildi; balilirim məndin juda bolup, ular yok boldi; qedirimni kəydidin sozup tikküdək, qedir pərdilirini asküdək heqkim kəlmidi. **21** Qünki həlk pədiqiliri əkilsiz bolup, Pərwərdigarni izdəp yol sorimaydu; xunga ular danixmənlərdək ix kərelməydu, ularning barlik pədisi tərkiyip kətti. **22** Anglanglar! Bir gəpning xəpisi! Mana, u kelidu, ximaliy zemindin qikқан zor bir quқан-sürən! Yəhudaning xəhərlirini bir wəyranə, qilbəlilərnıng turaləjusioja aylandurojuqi keliwatidu! **23** Bilimənki, i

Pərwərdigar, insanning öz yolini bekitixi öz qolida əməstur; mengiwatqan adəmning əzidə kədəmlirini haliojanqə taxlax kudriti bolmastur; **24** Pərwərdigar, meni tüzigəysən, ləkin şəzəping bilən əməs, adil həkūming bilən tüzigəysən; bolmisa Sən meni yoxkə barawər kilisən. **25** Kəhringni Seni tonumaydiojan əllər həmdə namingoja nida qilmaydiojan jəmətlər üstigə təkkəysən; qünki ular Yəqunni yəp kətkən; bərhək, ular uni yutup tügəxtürüp, turojan jayini mutlək wəyran kilojan.

11 Yərəmiyaşa Pərwərdigardin kəlgən səz mundak idi: **2** — Bu əhdining səzligigə kulak selinglar; xundakla Yəhuda kixilirigə, Yerusalemda turuwatqanlarəja ularni yətküzünglar, **3** — sən Yərəmiya ularəja mundak eytkin: — Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Bu əhdining səzligigə kim boysunmisa u lənəttə qalidu; **4** Mən bu əhdini ata-bowiliringlarni Misir zeminidin, yəni təmür tawlaydiojan humdandin kətkuzup qıkarəjan künidə ularəja tapılap: «Awazimoja kulak selip, bu səzlərgə, yəni Mən silərgə tapxurojan barlık əmrlərgə əməl qilinglar; xundak kilojuinglarda, silər Mening həlkim bolisilər, Mən siləring Hudayinglar bolimən; **5** xundak boləjinida Mən ata-bowiliringlarəja: «Silərgə sūt həm bal ekip turidiojan bir zemin təkdım qilimən» dəp iqkən kəsəmni əməlgə axurimən» — degənidim. Silər bügünki kündə dəl xu zeminda turuwatisilər! Mən bolsam jawabən «Amin, Pərwərdigar!» — dedim. **6** Pərwərdigar manga mundak dedi: — Yəhudaning xəhərliridə, Yerusaleming koqilirida bu səzlərnı jakarla: — Bu əhdining barlık səzligigə kulak selip əməlgə axurunglar! **7** Qünki Mən ata-bowiliringlarəja Misir zeminidin kətkuzup qıkarəjan künidin bügünki künigə «Mening awazimoja kulak selinglar!» dəp jekiləp aghəlandurup keliwatimən; Mən tang səhərdə ornumdın turup ularni aghəlandurup kəldim. **8** Ləkin ular həq anglimiojan yaki kulak salmiojan; ularning hər biri rəzil kəngülliridiki jahillikə əgixip mangojan; xuning bilən Mən bu əhdidiki barlık səzlərnı ularning bəxiəja qüxürdü; Mən bularning həmmisini ularəja tapiliojanmən, ləkin ular həq əməlgə axurmiojan. **9** Pərwərdigar manga mundak dedi: — Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatqanlarning arisida bir suyikəst baykaldi; **10** ular səzlimni angıaxni rət kilojan ata-bowiliringning kəbihlikligigə kaytip kətti; ularning ibaditidə bolaylı dəp baxkə ilahlarəja əgixip kətti. Israil jəməti həm Yəhuda jəməti ata-bowiliri bilən tüzgən

əhdəmni buzdi. **11** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən ularning üstigə həq kutulalmas apət qüxürimən; ular Manga pəryad kətüridu, ləkin Mən ularni anglimaymən. **12** Andin Yəhudaning xəhərliri wə Yerusalemda turuwatqanlar isrik yekip qokunəjan butlarnı izdəp ularəja pəryad kətüridu; ləkin apət qüxkən waktida ular bularnı həq kətkuzmaydu. **13** Qünki xəhərliring kanqə kəp boləjaneri, butliring xunqə kəp boldi, i Yəhuda; Yerusaleming koqiliri kanqə kəp boləjaneri, silər «yirginlik boləju»əja xunqə kurbangahlarnı kurdunglar, yəni Baaləja isrik yekix üqün kurbangahlarnı bərpə kildinglar. **14** Əmdi sən, [i Yərəmiya], bu həlk üqün dua qılma, ular üqün həq pəryad yaki tilawət qılma; qünki apət bəxiəja qüxüxi bilən ular Manga nida kilojan waktida Mən ularni anglimaymən. **15** — Mening səyümlük həlkimning əyümdə turuxioja nəmə həkki? Qünki kəpinqinglar əzünglarning rəzil məksətlirigə yetixkə orunisilər; silər rəzillikiglar əməlgə axkanda hursən bolsanglar, undakta «mukəddəs gəxlər» muxu asiylikinglarnı silərdin elip taxliyalamdu? **16** Pərwərdigar ismingni «Yəpyexil, mөл mewilik, baraksən zəytun dərihi» dəp atiojanidi; ləkin [Pərwərdigar] dərhəkə xawkunlaydiojan zor bir otnı salidu wə xahliri yok kilinidu. **17** Qünki seni tikkən samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar sanga qarap külpət bekitip jakarlıəjan; səwəbi, Israil jəməti wə Yəhuda jəməti əzining mənprətinı kəzləp rəzillik qilip, Baaləja isrik yekip, Mening şəzərimni kəltürdi. **18** «Pərwərdigar manga həwər yətküzdi, xuning bilən mən qüxəndim; U manga ularning qilmixlirini ayan kildi; **19** mən bolsam huddi boquzıaxkə yetiləp mangojan kənük pakıandək idim; mən əsli ularning manga qarap: «Dərhəni mewisi bilən yokıtaylı, uning ismi kayta əskə həq kəltürülmisən, uni tiriklər zeminidin üzüp taxıaylı» degən kəstlirini həq bilməyttim; **20** ləkin Sən, i adil həküm Qıkarəjuqi, adəmning wijdan-kəlbini Siniojuqi, samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, Sening ularning üstigə qüxüridiojan kisasingni əz kəzüm bilən kərxükə nesip kilojuysən; qünki dəwayimni Sangila ayan kılıp tapxurdum». **21** Xuning bilən Pərwərdigar [manga] mundak dedi: — «Pərwərdigarning namida bəxərət bərmə, bolmisa jening kolimizda tügixidu» — dəp sanga doq kılıp yürgən Anatottiki adəmlər jeningni izdəp yüridu. Əmdi ular toqrisida mundak səzüm bar: — **22** —

bu ixka qarap samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar mundak dedi: — Mana, Mən ularni jazalaymən; yigitlər kiliq bilən əlidu, oqul-kizliri bolsa kəhətqilik bilən əlidu. **23** Ulardin heqbir kəldisi qalmaydu; qünki Mən ular jazalinidiojan yilida, xu Anatottiki adəmlər üstigə apət qüxürimən.

12 Mən dəwayimni aldingoja elip kəlsəm, adil bolup kəlding, i Pərwərdigar; lekin Sən bilən Əz həkümliring toqruluk səzləxməqimən; nemixka rəzilləring yoli ronak tapidu? Asiylik qilojuqilarning həmmisi nemixka kəngri-azadilikdə turidu? **2** Sən ularni yər yüzigə tikkənsən, ularmu yiltiz tartkan; ular əsüp güllinidu, ular mewiləydu; Sən ularning əozioja yekin ohxaysən, lekin wijdanidin yirəksən; **3** lekin Sən, i Pərwərdigar, meni bilisən; Sən meni kərüp kəlgənsən, Əzinggə bolojan sadiklikimni sinoqənsən. Ular ni boozulaxka bekitilgən koylardək ayrip sərəp qikqaysən, ularni kətl küngə ayrioqaysən. **4** Zemin qaqanojiqə qəojiraydu, etizdiki ot-qəplər qaqanojiqə quroqan hələttə turidu? Zeminda turuwaqanlarning rəzilliki tüpəylidin həywanlar həm uqar-qanatlar qaqanojiqə yokaq tügəydu? Qünki bu həlk: «[Huda] akiwitimizni heq kərməydu» dəwatidu. **5** — Sən yügürgən ləxkərlər bilən bəsləxkəndə, ular seni həlsiratqan bolsa, əmdi sən atlar bilən bəsləxsəng kəndək bolar? Sən pəkət aman-tinqlikdə turoqan zemindila hatirjəm bolup [Manga] ixinisən, əmdi İordan dəryasi boyidiki koyuk qatqalliklarda kəndək yürisən? **6** Qünki hətta əz qerindaxliring, atangning jəmətimu sanga asiylik qiloqan. Ular mu seni yokitix üqün awazini koyup bərgən. Gərqə ular sanga mehirlilik səzləni qiloqan bolsimu, ularoja ixənmə!» **7** — Əzüm ailəmdin waz keqimən, mirasimni taxliwetimən, jan-jigirimni düxmənlirining qolioja tapxurimən. **8** Mening mirasim [bolojan həlk] bolsa Manga ormanliktiki bir xirgə ohxax bolup kəldi; ular Manga qarxi awazini kətürdi; xunga Mən ularni yaman kərimən. **9** Mening mirasim Manga sar-bürküt yaki qilbəridək bolup kəldi əməsmu? Lekin uning ətrəpioja baxka sar-bürkütələr olaxmaqta! Beringlar, ularni yəwetixkə barlik daladiki həywanlarni yiojip kelinglar! **10** Nurojuniojan həlk padiqiliri üzümzarimni həlak qilidu, ular Mening nesiwəmnəni ayaq asti qilidu, ular Mening yekimlik nesiwəmnəni qerib bir qəl-bayawənoja aylanduridu; **11** ular uni qerib kiliwetidu; u Mening aldimda qerib həm qəojirak turidu; pütkül zemin qerib qalidu; əmma heq adəm buningoja kənglini

bəlməydu. **12** Qəl-bayawəndiki barlik egizliklər üstigə həlak qilojuqilar oquzuldaq qikip kelidu; qünki Pərwərdigarning kiliqi zeminning bir qetidin yənə bir qetigiqə həmməni yutidu; heq ət igisining tinq-hatirjəmliki bolmaydu. **13** [Həlkim] buoqdayni teriojan bolsimu, lekin tekənləni oriydu; ular əzlrini upratkini bilən, payda kərməydu; xunga [naqar] məhsulatliringlar tüpəylidin, Pərwərdigarning kattik qəziqi tüpəylidin, yərgə qarap qəlisilər. **14** Mənki Pərwərdigar Əz həlkim İsrailni waris qiloqan miraska qanggal salojan, zemiminning həmmə rəzil qoxniliri toqruluk mundak dəymən: — Mana, Mən ularni əz zeminidin yulup alimən, xuningdək Yəhuda jəmətini ular arisidin yuluwalimən; **15** lekin xundək boliduki, ularni yuluwalojandin keyin Mən bu yoldin yenip, ularoja iqimni əozritimən, ularning hər birini əz mirasioja, hər birini əz zeminoja qayturimən. **16** Xundək qilip, əgər (ular ətkəndə həlkimgə Baalning ismioja kəsəm iqixni əgətkəndək) kəngül koyup həlkimning yollirini əgənsə, jümlidin Mening namimoja kəsəm iqixni əgənsə, — əmdi ularoja həlkim arisidin [mukim] orun berilip, ular gülləndürüldü. **17** Biraq ular anglimisa, Mən xu əlni mutlək yulup taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar.

13 Pərwərdigar manga mundak dedi: — Barojin, kanap iq tambalni al, belinggə baolja; lekin uni suoja qilima. **2** Xunga Pərwərdigar manga degəndək mən bir iq tambalni aldim wə belimgə baolja qoydum. **3** Əmdi Pərwərdigarning səzi ikkinqi qetim manga kelip mundak deyildi: — **4** «Sən puloja aloqan, belinggə baoljaqan iq tambalni elip, ornungdin tur, Fratka berip xu yərdə taxning yerikioja yoxurup koy». **5** Xunga mən bardim wə Pərwərdigar manga buyruojandək uni Fratka yoxurup koydum. **6** Kəp künlər ətkəndin keyin, Pərwərdigar manga: «Ornungdin tur, Fratka berip, Mən sanga xu yərgə yoxuruxka buyruojan iq tambalni qolungoja al» — dedi. **7** Xunga mən Fratka bardim; mən yoxuroqan yərdin iq tambalni kolap qikirip qolungoja aldim; mana, iq tambal sesip qirip kətkənədi, pütünləy kiygüsiz bolojanidi. **8** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **9** Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Yəhudaning pəhrini wə Yerusalemning qong pəhrini muxu həlda yokitimən; **10** Mening səzirimni anglaxni rət qiloqan, kənglidiki jəhillikida mangidiojan, baxka iləhlarning kullukida bolup, ularoja ibadət qilixka intilidiojan bu rəzil

halk pütünläy kardin qikkän bu iq tambaloja ohxax bolidu. **11** Qünki huddi iq tambal adəmning qatirikiya qing baqlanoyandək, ularmu Manga [yekin] bir halk bolsun, Manga nam-abruy, mädhiyə wə xan-xərəp kəltürsun dəp, Mən Israilning pütkül jəmətini wə Yəhüdaning pütkül jəmətini Özümgə qing baqlanduroqanmən — dəydu Pərwərdigar, — lekin ular heq kulak salmidi. **12** Ularoqa muxu səzni degin: — Israilning Hudasi boloyan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerək». Ular sanga: «Əjəba, həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerəklikini obdan bilməmdük?» — dəydu; **13** Sən ularoqa mundak dəysən: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, mən bu zeminda barlik turuwatqanlarni, Dawutka wəkil bolup uning təhtigə olturoyan padixahlarni, kahinlarni wə pəyojəmbərlərnəni həmdə Yerusalemda barlik turuwatqanlarni məstlik-bihoxluk bilən toldurimən. **14** Mən ularni bir-birigə, yəni ata bilən oqullirininimu ohxaxla bir-birigə sokuxka salimən, — dəydu Pərwərdigar; — Mən ularoqa iqimni aqritmaymən, ularni ayimaymən, ularoqa rəhim qilmaymən; ularni nabut kilixka heqnərsə meni tosundaydu. **15** Anglanglar, kulak selinglar, hali qong bolmanglar; qünki Pərwərdigar səz qiloyan. **16** Əmdi U bexinglaroqa zulmət qüxürgiqə, putunglar zawal qüxkən taoqlarda putlaxkəndək putlaxkuqə, U silər izdigən nurni əlüm sayisoyə, kapkarangoyuluxka aylanduroquqə, Pərwərdigar Hudayinglaroqa layik xan-xərəp kayturunglar! **17** Buni anglimisanglar, silərnəning həkawurlukunglar tüpəylidin jenim yoxurunqə yioqlaydu; aqqik yioqlap kəz yaxlirim ekip taxidu; qünki silər, i Pərwərdigarning padisi, sürgün kilinisilər. **18** Padixah wə hanixka: «Təhtinglardin qüxüp yərgə olturunglar; qünki kərkəm tajliringlar bexinglardin qüxürülidu» — degin. **19** Jənubdiki xəhərlər korxiwelnip takilidu; ularni aqidoyan heqkim bolmaydu; pütkül Yəhüda sürgün bolidu; ularning həmmisi əsirgə qüxüp sürgün bolidu. **20** Bexingni kətür, [i Zion], ximaldin qikkänlaroqa kara; sanga tapxuruloqan pada, yəni yekimlik padang nəgə kətkəndü? **21** [Pərwərdigar] seni baxkuruxka dostliringni bekitkinidə sən nemə deyələytting? Əsli əzüng ularoqa baxkuruxni əgətkən tursang! Xu tapta toloqak tutqan ayaldək azab-okubətlər seni tutmamdu? **22** Sən əgər kənglüngdə: Bu ixlar nemixka beximoqa qüxti? — dəp sorisang, bu ixlar kəbihliking intayin eoqir boloyanliqidin boldi — kəyniking saldurup

taxlandi, yotiliring zorawanliqta axkarilandi. **23** Efiopiyalik kara terisini əzgərtələmdü? Yaki yilpiz qipar tənggilirini əzgərtələmdü? Undak boloyanda silər rəzillikni kilixka kəngənlərmu yaxxilikni qilalaydiyan bolisilər! **24** Əmdi qəl-bayawandiki xamal həydiwətkən samandək Mən silərnəni həydep qaqimən. **25** Bu sening aqiwiting bolidu, Mən sanga bekitkən nesiwəng, — dəydu Pərwərdigar; qünki sən Meni untuoyansən, yaloqanqilikka tayanoyansən. **26** Xunga Mən kəynikingning pəxlirini yüzüng üstigə kətürüp taxlaymən, nomusung kərülidu. **27** Ah, sening zinaliring, ayoyirningkidək pohur kixnəxliring, egizliklərdə wə etizlarda boloyan buzukqilikliringning pəskəxliki! — Barlik yirginqlikliringni kərdum! Həlingoqa way, i Yerusalem! Sən pak kilinixni kaqanoqiqə rət kilmaqisən?!

14 Yərəmiyaoya qüxkən, Pərwərdigarning kuroqakqiliklar toqiruluk səzi: — **2** Yəhüda matəm tutidu, uning dərwaziliri zawaloqa yüz tutmaqta, halk yərgə qaplixip qarilik tutidu; Yerusalemdin nalə-pəryad kətürülməktə. **3** Mətiwərliri qaparmənlirini su əkilixkə əwətidu; ular su azgallirioqa baridu, lekin heq su tapalmaydu; ularning küpliri kuruk kaytip kelidu; ular yərgə qarap qalidu, sarasimigə qüxidu; ular bexini yepip təwən sanggilitidu. **4** Heq yamoqur bolmioqaqqa yər yüzi yerilip kətti; yər həydigüqilər yərgə qarap bexini yepip təwən sanggilitidu. **5** Maral bolsa dalada bala qozilaydu, andin qozisidin waz keqidu; qünki ot-qəp yok. **6** Yawa exəklər egizliklərdə turup qilbərildək hasirap ketidu; ozuk izdəp kəzliri karangoyulixip ketidu, qünki ozuk yok. **7** — I Pərwərdigar, kəbihliklirimiz bizni əyibləp guwahlik bərgini bilən, Özüngning naming üqün bir ixni qiloyaysən! Qünki bizning yolungdin qikip ketiximiz intayin kəptur; biz Sening aldingda gunah sadir kilduk. **8** I Israilning Arzusi, külpət qüxkəndə ularning kutkuzoyuqisi Boloyuqi, Sən nemixka bizgə zeminimizdiki musapirdək, bir keqila kənmaqci boloyan bir yoluqidək bolisən? **9** Nemixka heq amalsiz kixidək, heqkimni kutkuzalmaydiyan bir palwanoya ohxax bolisən? Lekin Sən, i Pərwərdigar, arimizda turisən, biz Sening naming bilən ataloqandurmiz; bizdin waz keqip kətmə! **10** Pərwərdigar muxu həlkə mundak dəydu: — Ular dərhəqikət [məndin] tezip, kezixkə amraktur; ular kədəmlirini [yaman yoldin] heq tizginliməydu; Pərwərdigarning ularnin heqkəndək hursənliki yok; əmdi hazır ularning

kəbihlikini esigə kəltürüp ularning gunahlarini jazalaydu. **11** Andin Pərwərdigar manga: — Bu həlkning bəht-bərikiti üqün dua kılma — dedi. **12** — Ular roza tutqanda, pəryadini anglimaymən; ular kəydürmə kurbanlıqlarni axlık hədiyələr bilən sunoqanda, Mən ularni qəbul kılmaymən; Mən ularni kiliq, kəhətqilik wə wabalar arqılık yokitimən. **13** Mən bolsam: — Ah, Rəb Pərwərdigar! Mana, pəyojəmbərlər ularoq: «Silər kiliqni heq kərməysilər, kəhətqilikkimu duq kəlməysilər; qünki Mən bu yərdə silərninq aman-esənlikinglaroqə kapalətlilik kılımən» dəydu, — dedim. **14** Əmdi Pərwərdigar manga mundak dedi: — Pəyojəmbərlər Mening namimda yaloqan bexarətlər beridu; Mən ularni əwətmigənmən, ularni buyruoqan əməsmən, wə ularoqə gəp kילוینim yok. Ular silərgə sahta kərünüx, pəlqilik, ərziməs nərsilər tooqruluk öz kənglidiki ham hiyallarni eytip bexarət bərməktə. **15** Xunga Pərwərdigar: — Mening namimda bexarət beriwatqan, Mən əwətmigən, yəni: «Kiliq wə kəhətqilik bu zeminoqə heq kəlməydu» dəydoqan pəyojəmbərlər tooqruluk; — bu pəyojəmbərlər kiliq wə kəhətqilik bilən yokitilidu; **16** ular bexarət bərgən həlkning bolsa, kiliq wə kəhətqilik tūpəylidin jəsətliri Yerusalemlə koqiliriyoqə taxliwətilidu; ularning əzlrini, ayallirini, kiz-oqullirini kəmgüdək heqkim qəlmaydu; Mən ularning rəzillikini öz bexioqə təkimən. **17** Sən ularoqə xu səzni eytisən: — «Kəzlririmdin keqə-kündüz yax tohtimisun; qünki mening pak kizim boləqan həlkim yarisi bəsülgəndək kəttik bir zərb yəp, intayin eoqir yarilandi», — dəydu. **18** Mən dalaqə qıqsam, mana kiliqtin əltürülgənlər; xəhərgə kirsəm, mana kəhətqiliktin solixip kətkənlər! Qünki pəyojəmbər həm kahin hər ikkisi bilimsiz-nadan bolup, ular zeminda öz sodisi bilənla bolup kətti. **19** Sən Yəhudadin nemixkə wəz kəqtinq? Jeninq Ziondin Zeriktimu? Sən nemixkə bizni xunqə dawaliyoqə dərjide uroqaniding? Biz aram-tinqlikni küttük, lekin heq kutluk künlər yoktur; xipalik bir waqitni küttük, lekin mana dəkkə-dükkə iqididurmiz! **20** Pərwərdigar, rəzillikimizni, ata-bowilirimizning kəbihlikini tonup iqrar kılımiz; qünki Sening aldingda gunah sadir kılduk. **21** Əzüng naming üqün [Yerusalemlə] kəzünggə ilmay koymioqəysən; xan-xəraplik təhting boləqan jayni rəsəwa kilmioqəysən; əhdəngni esinggə kəltürgəysən, uni buzmiyoqəysən! **22** Əllər qəqunidoqan «ərziməslər» arisida yamoqur yaqduroqə barmidu? Yeoqinni asmanlar əzlrilə berəmdu? [Bularni əməldə

kərsətküqi] Sən əməsmu, i Pərwərdigar Hudayimiz! Xunga Seni təlpünüp kütimiz; qünki Sənla bularni kילוquqursən.

15 Pərwərdigar manga mundak dedi: — «Musa yaki Samuil [pəyojəmbərlər] aldimda turoqan bolsimu, kənglüm bu həlkə heq kərimaytti. Ular ni kəz aldimdin kətküzüwət! Ular Məndin neri qikip kətsun! **2** Əgər ular səndin: «Biz nəgə qikip ketimiz?» desə, sən ularoqə: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Əlümgə bekitilgənlər əlümgə, kiliqkə bekitilgənlər kiliqkə, kəhətqilikkə bekitilgənlər kəhətqilikkə, sürgün boluxkə bekitilgənlər sürgün boluxkə ketidu» — dəysən. **3** Qünki Mən tət hil jəza bilən ularning üstigə qüximən, — dəydu Pərwərdigar, — əltürüx üqün kiliq, titma-titma kiliq üqün itlar, yutux wə həlak kiliq üqün asmandiki uqar-qanatlar wə yəzəmindiki həywanatlarni jəza boluxkə bekittim; **4** Yəhuda padixahı Həzəkiyaning oqlı Manassəhning Yerusalemda kילוqanliri tūpəylidin Mən ularni yəz yüzidiki barlıq padixahlıklar arisida wəhimigə saloquq bir obyekt kılımən. **5** Qünki kim sanga iqini əqrıtidu, i Yerusalemlə? Kim sən üqün ah-zar uridu? Kim əhwalingni soraxkə yolda tohtap yeningəqə baridu? **6** Sən Meni taxliwətkənsən, — dəydu Pərwərdigar, — sən qekinip kəttinq; Mən üstünggə kolumni sozup seni nabut kiliqkə turdum; Mən [sanga] iqimni əqrıtixtin həlsirap kəttim. **7** Xunga Mən ularni zemindiki xəhər kowuklirida yəlpügüq bilən soriwetimən; Mən ularni balılardin juda kılımən wə həlkimni nabut kılımən; ular öz yolliridin heq yanmıdi. **8** Kəz aldimda ularning tul hotunliri dengiz kumliridin kəpiyip ketidu; qüx waqtda Mən ularoqə, yəni yigitlərninq anisioqə bir həlak kילוquqini elip kelimən; Mən uxtumtut ularning bexioqə dərd wə wəhimə qüxürimən. **9** Yəttə balini tuoqan ana solixip tinikidin qalay dəp qalidu; küpkündüzdə bu anininq kuyaxi tuyuksiz [məripkə] patidu; u xərməndə bolup horluk-həqərlərgə uqraydu. Ularınq qəloqanlarni bolsa Mən düxmənlər aldidə kiliqkə tapxurimən, — dəydu Pərwərdigar. **10** Ah, ana, həlimoqə way, qünki sən meni pütkül zemin bilən qarixilixidoqan bir adəm, ular bilən elixidoqan bir adəm süpitidə tuoqənsən! Mən ularoqə əsümgə kərzmu bərmidim, yaki ulardin əsümgə kərzmu almidim; lekin ularning hər biri meni qarəydu! **11** Pərwərdigar mundak dedi: — Bərhək, Mən bəhtinggə seni azad kılımən; külpət wə balay'apət boləqan künidə Mən sanga düxmənni

qiraylik uqraxturimən. **12** Təmür sunamdu? Ximaldin qikқан төмүр, yaki mis sunamdu? **13** Bəlki kילוан барлиқ гунаһлиринг түпәйлidin, u qetingdin bu qetinggiqə Mən bayliқliring һәм һәziniliringni olja boluxқа һәқsiz tapxurimən; **14** Mən seni düxmәnliring bilән billә sән һәq bilmәydiqan bir zeminoqa өtküzimән; qünki qәzәpimdә bir ot qozqaldı, u üstinggә qüxüp seni köydüridu. **15** I Pәrwәrdigar, Sән һalimni bilisән; meni esingdә tutқaysән, manga yekin kelip мәndin һәwәр aloqaysән wә manga ziyankәlik қилоқulardın intikamimni aloqaysән; Sән ularoqa sәwr-takәt kәrsәtküng bolsimu, meni yqatmioqaysән! Mening Seni dәp horliniwaқanliқimni bilgәysән. **16** Sөzliringgә erixip, ularni yәwaldim; sөzliring һәм meni xadlanduroquqi wә қәlbimning huxalliqi boloqan; qünki mән Sening naming bilән ataloqanmән, i Pәrwәrdigar, samawi qoxunlarning Sәrdari boloqan Huda! **17** Mән bәzmә қилоқularning sorunida oynap-külüp olturmidim; Sening meni tutқан қолung түpәylidin yaloquz olturdum; qünki Sән meni [ularning қилоқanliri bilән] қattik qәzәplәndürdüng. **18** Mening azabim nemixқа tohtimaydu, mening yaramning dawasi yok, nemixқа xipa tapmaydu? Sән manga huddi «aldamqi erik» wә tuyuқsiz qjayib bolidioqan sulardәk bolmaqisән? **19** Xunga Pәrwәrdigar mundak dәydu: — Sән һazırqi һalitingdin yenip yenimoqa қaytsang, Mән қaytidin seni aldimdiki hizmatә turuxқа yandurup kelimән; sән қimmәtlik [sөzlәr] bilән әrzi мәs [sөzlәrni] pәrkләndürәlisәng, sән yәнә aqizimdәk bolisән; bu һәlk sән tәrәpkә қaytip kәlsun, lekin sән ularning tәripigә һәrgiz қaytmasliқing kerәk; **20** Wә Mән seni bu һәlkqә nisbәtән mistin qopuruloqan, mustәhkәм bir sepil қilimән; ular sanga һujum қilidu, lekin ular üstingdin qәlibә қilalmaydu; qünki Mән seni kutқuzuxқа, uların halas қilixқа sән bilән billidurmән, — dәydu Pәrwәrdigar. **21** — Bәrhәk, Mән seni rәzillarning qanggilidin kutқuzimән; әxәddiyәlarning qanggilidin kutқuzidioqan nijatkaring bolimән.

16 Pәrwәrdigarning sөzi manga kelip mundak deyildi: — 2 Sән ayal zatini әmringgә almaysән, xundakla muxu zeminda oqul-qiz pәrzәnt tapmaysән. 3 Qünki Pәrwәrdigar bu yәrdә tuquloqan oqul-qizlar, bu zeminda ularni tuqқан anilar wә ularni tuqduroqan atilar tooqrisida mundak dәydu: — 4 Ular әlәmlik kesәllәr bilән өlidu; ular üqün һәq matәм tutulmaydu, ular көmülmәydu; өlükliri tezәktәk tupraq yüzida

yatidu, ular қiliq, қәһәtқilik bilән yәp ketididu; jәsәtliri asmandiki uqar-qanatlar wә zemindiki һaywanatlar üqün ozuқ bolidu. 5 Qünki Pәrwәrdigar mundak dәydu: — Sән [Yәrәmiya], һaza boluwatқан һәqbir өygә kirmә, yaki өlgәnlәr üqün aһ-zar ketүrtix yaki өkünuхkә barma; qünki Mән bu һәlkтин hatirjәmliқimni, meһirmuһәbbitimni wә rәһimdillikirimni elip taxlidim, — dәydu Pәrwәrdigar. 6 Uluqlardıın tartip pәslәrgiqә bu zeminda өlidu; ular yәrgә көmülmәydu; һәqkim ular üqün aһ-zar ketүrmәydu, yaki ularni dәp, ya әtlirini tilmaydu, ya qaqlirini qüxürüwәtmәydu; 7 ular қarilik tutқанlarni yoқlap, nan oxtumaydu, өlgәnlәr üqün көngül sorimaydu; ata-anisi өlgәnlәr üqün һәqkim tәsәlli қәdәһini sunmaydu. 8 Sән bolsang әl-yurt bilән billә yәp-iqixkә toy-bәzmә boloqan өygimu kirmә; 9 qünki samawi qoxunlarning Sәrdari boloqan Pәrwәrdigar, Israilning Hudasi mundak dәydu: — Mana, Mән өз күnliringlarda wә өз көz aldinglarda, bu yәrdin tamaxining sadasini, xad-huramliқ sadasini wә toyi boluwatқан yigit-qizning awazlirini tohtitimән. 10 Xundak boliduki, sән bu һәlkqә bu sөzlәring һәmmisini eytkiningda, ular sәndin: «Nemixқа Pәrwәrdigar muxundak zor bir külpәtni beximizoqa qüxürüхkә bekitkән? Bizning қәbihliқimiz zadi nemә? Pәrwәrdigar Hudayimiz aldida zadi sadir қилоқan nemә гунаһimiz bardu?» — dәp soraydu. 11 Әmdi sән ularoqa mundak dәysән: — Qünki ata-bowiliringlar Mәndin waz kәqkән, — dәydu Pәrwәrdigar, — һәmdә baxқа ilaһlaroqa әgixip ularning kulluқida boloqan, ularoqa qokunoqan; ular Mәndin waz kәqkән, Tәwrat-qanunumni һәq tutmioqan; 12 silәr bolsanglar, ata-bowililiringlardın tehimu bәttәr қилоқansilәr; mana, һәrbiringlar өз rәzil көnglidiki jaһilliqning қәynigә kirip, Manga һәq куlak salmioqansilәr; 13 Xunga Mән silәrni bu zemindin elip, silәr yaki ata-bowiliringlar һәq bilmәydiqan baxқа bir zeminoqa taxlaymән; silәr xu yәrdә keqә-kündüz baxқа ilaһlarning kulluқida bolisilәr; qünki Mән silәrgә һәq meһirni kәrsәtmәymән. 14 Xunga mana, xu күnlәr keliduki, — dәydu Pәrwәrdigar, — «Israillarni Misir zemинidin kutқuzup қiқaroqan Pәrwәrdigarning һayati bilән!» degән қәsәм қaytidin ixlitilmәydu, 15 bәlki [xu күnlәrdә] «Israillarni ximaliy zemинidin wә Өzi ularni һәydidigән барлиқ zemинlәrdin kutқuzup қiқaroqan Pәrwәrdigarning һayati bilән!» dәp қәsәм iqilidu. Qünki Mән ularni ata-bowiliriоqa tәқdim қилоқan zeminoqa қayturimән.

16 Halbuki, mana hazır bolsa, Mən nurojun belikqilarni əwətip ularni tutkuzuxka qakirimən, — dəydu Pərwərdigar; — andin nurojun owqilarni əwətip ularni koçqlap owlaxka qakirimən; ular ularni hər bir taqdin, hər bir egizliktin, qiya taxlarning oyar-kisilqakliridin tepiwalidu. 17 Qünki kəzlim ularning barlik yolliri üstidə turidu; ular aldında heç sukunalmidı, ularning kəbihlikı kəzlimdin heç yoxurulmidı. 18 Lekin Mən awwal ularning kəbihlikini wə gunahini bexioja həssiləp kayturimən; qünki ular zeminimni yirginlik nərsilərnin əlükliri bilən bulojojan, Mening mirasimni lənətlık nərsiliri bilən toldurojan. 19 — I Pərwərdigar, Sən mening küqüm wə korojinimsən, azab-okubət künidə baxpanahimsən. Əllər bolsa yər yüzining qət-qətliridin yeningoja kelidu wə: «Bərəkət, ata-bowilirimiz yalojanqilik həm bimənilikkə mirashorluk qilojan; bu nərsilərdə heç payda yoxtur. 20 İnsanlar öz-əzigə hudalarni yasiyalamdu?! Lekin yasiojini Huda əməstur!» — dəydu. 21 — Xunga, mana, Mən bu ketim [bu rəzil həlkəkə] xuni obdan bildürimən, — ularoja Mening kolum wə küq-kudritimni obdan bildürimən; xuning bilən ular Mening namimning Pərwərdigar ikənlikini bilidu!

17 Yəhudaning gunahı almas uqluk təmür kələm bilən taxtahtay kəbi yürəklirigə wə kurbangahlıridiki münggüzlərgə oyulojan; 2 balilirimu yexil dərəhlər boyida tikləngən, egiz dənglər üstidə yasiojan [butlirining] kurbangahlırini wə «Axərah»lırini hər daim seojinidu. 3 Mən taqliringlarda wə etizliringlarda, həm baylıqliringni həm həziniliringni, — sening «yukiri jaylar»ingmu buning sirtida əməs — bu qetingdin u qetinggiqə bolojan gunahing tüpəylidin olja boluxka tapxurimən; 4 Əzüngning xori, Mən sanga təkdım qilojan mirasing kolungdin ketidu; Mən sən tonumaydijan bir zeminda seni düxmənlingning kullukioja tapxurimən; qünki silər oəzippingə ot yekip uni kozojojansilər; u mənggügə köyidu. 5 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Adəmgə tayanojan, adəmning ətküqini tayanqi qilojan, kəlbi Pərwərdigardin qətnigən adəmning həlioja lənət bolsun! 6 U qəl-bayawanda əskən kara arqa qatqilidək bolidu; bəht-yahxilik kəlsimu u buni kərməydu; u bəlki qəldiki kaqjirək yərlərdə, adəmzatsız xorluk bir zeminda turidu. 7 Pərwərdigaroja tayanojan, Pərwədigarni tayanq qilojan adəm bəht-bərikətlık bolidu! 8 U sular boyida

tikləngən, erik boyida kəng yiltiz tartқан dərəhdək; pizojirim issiktin u korqmaydu; uning yopurmaklıri həmıxə yexildur; kurojaqçilik yili u solaxmaydu wə mewa berixtin qalmaydu. 9 Kəlb həmmidin aldəmqi, uning dawasi yoxtur. Kimmu uni qüxinəlisun? 10 Mənki Pərwərdigar insan kəlbini kəzitip təkxürimən; hər birsigə öz yolliri boyiqə, qilojan əməllirining mewisi boyiqə təksim kilix üqün, insan wijdanini sinaymən. 11 Huddi əzi tuojmıojan tuhumlarni besiwalojan kəklıktək, haramdin baylıqlaroja erixkən kiximu xundaq bolidu; künlirining yerimi ətməyla erixkinidin ayrilidu, u ahirida əhmək bolup qikidu. 12 Xan-xəraplık bir təht, əzəldin yukiroja tikləngən, dəl bizning baxpanahimiz bolojan jaydur; 13 i Pərwərdigar, Sən Israilning ümidisən! Səndin waz kəqkən həmməylən yərgə karap kalidu; Səndin yiraqlaxkanlar tupraqta yatқанlar arisida tizimlinidu; qünki ular həyatlık sulirining mənbesi bolojan Pərwərdigardin waz kəqkən. 14 Məni saqaytkin, i Pərwərdigar, mən xuning bilən jəzmən saqaytilimən! Məni kutkuzojin, xuning bilən jəzmən kutkuzulimən! — Qünki Əzüng mening mədhıyəmdursən! 15 Mana, ular manga: — Pərwərdigarning səz-bexariti kəni?! Kəni, u əməlgə axurulsun!» — dəydu. 16 Lekin mən bolsam, Sanga əgəxkinimdə «pada bakkuqi» boluxtin heç kaqқан əməsmən, wə əjəl künini heç arzu kilmiəjanmən, — Sən bilisən! Aozımdin barlık qikқанlar Sening yüz aldingda bolojan. 17 Manga wəhimə bolmiəjaysən; külpətlık künidə Sən mening baxpanahımdursən. 18 Manga ziyankəxlik kiləuqular yərgə karap qalsun, lekin məni yərgə karatmiəjaysən! Ular dəkkə-dükkigə qüxsun, lekin məni dəkkə-dükkigə qüxürməjaysən; ularning bexioja külpət künini qüxürgəjaysən; ularni ikki həssilik həlakət bilən üzül-kesil paqaklap taxlıəjaysən! 19 Pərwərdigar manga mundaq dəgən: — Barojin, Yəhuda padıxahliri xəhərgə kiridıojan wə qikidıojan «Həlkning baliliri» dəgən dərwezida, həmdə Yerusalemining barlık dərwezilirida turojin, ularoja mundaq dəgin: — 20 Pərwərdigarning səzini anglanglar, i muxu dərwezilərdin kiridıojan Yəhudaning padıxahliri, barlık Yəhuda wə Yerusalemda turuwatқан halayik! 21 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Əz jeninglaroja həzi bolunglar! «xabat» künidə heqқandaq yükni kətürmənglar, Yerusalemining dərweziliridin heqnərsini epkirmənglar; 22 xabat künliridə əyliringlərdin heq yükni kətürüp elip qikmənglar,

wə heçqandak əmgək qılmanglar; bəlkı Mən ata-bowiliringlaroşa buyruoşınımdək, xabat künını Özümgə ataloşan muqəddəs bir kün dəp qaranglar. **23** Lekın ular heç anglımioşan yağı kulaş salmıoşan, bəlkı anglımaslıkka həm tərbiyını qobul kılmaslıkka boynını kattıq kıloşan. **24** Xundak bolıduki, silər awazımını kəngül qoyup anglısanglar, — dəydu Pərwərdıgar, — yəni xabat künıdə xəhər dərwazılıridin heç yükni elıp kırmısənglar wə heç əmgək kılmaslık arkıllıq xabat künını Manga pak-muqəddəs bir kün hesablısanglar, **25** bu xəhər dərwazılıridin Dawutning təhtıgə olturıdıoşan padıxahlırı wə əmırlırı jəng hərwilırıoşa olturup wə atlaroşa minıp kırıdu; ular, ularning əmırlırı, Yəhudadıkilər wə Yerusalemda turuwatqanlar mu kırip-qıqıxıdu; bu xəhər mənggü awat bolıdu. **26** Xundak kılsanglar, həlkələr Yəhuda xəhərlıridin, Yerusalemda ətrapıdıki yezılardın, Bıyamının zeminıdin, [oşərbtıki] «Xəfələh» egızlıkıdin, jənubtıki [taoşlıktın], Yəhudadıki jənuبی bayawanlardın Pərwərdıgarın əyigə «keydürmə kurbanlıq»lar, «ınaklıq kurbanlıqlırı», «axlıq hədıyə»lər wə hıxbuyları tutup, [Pərwərdıgaroşa boləşan] rəhmətlırını eytıxka kırıdıoşan bolıdu. **27** Lekın silər Manga kulaş salmısanglar, yəni xabat künını Özümgə pak-muqəddəs hesablımay, xabat künıdə Yerusalemda dərwazılıridin yük kətürüp kırsənglar, əmdı Mən dərwazılaroşa bir ot yaqımən, u Yerusalemdıki ordıları yəwetıdu, unı heç əqürəlməydu.

18 Bu səz Pərwərdıgardın Yərəmiyaşa kelıp, mundak deyıldı: — **2** «Ornungdın tur, sapalqınını əyigə qüxkın, Mən sanga səzlırımını anglıtımən». **3** Xunga mən sapalqınını əyigə qüxtum; wə mana, sapalqı oşaltək üstıdə bir nərsını yasawatqanıdı. **4** U səoşız laydın yasawatqan qaşa turup-turup qolı astıdə buzulattı. Xu qaşda sapalqı xu laydın əzi layıq kərgən baxka bir qaşını yasayttı. **5** Wə Pərwərdıgarın səzi manga kelıp mundak deyıldı: — **6** «I İsraıl jəmətı, bu sapalqı kıləşandək Mən sanga kılalmamdı? — dəydu Pərwərdıgar. — Mana, səoşız laynını sapalqınını qolıdə boləşınıoşa olıxax, silər Məning qolumdısilər, i İsraıl jəmətı. **7** Bəzıdə Mən məlum bır əl, məlum bır məmlıkət toşıruluk, yəni unını yulunuxı, buzuluxı wə həlak kılınıxı toşıruluk səzləymən; **8** xu qaş Mən aqahlandıroşan xu əl yamanlıkıdin towa kılıp yansa, Mən ularoşa kılmakqı boləşan yamanlıktın yanımən. **9** Mən yənə bəzıdə məlum bır əl, məlum

бір məmlıkət toşıruluk, yəni unını quruluşı wə tıkip əstürülüşı toşıruluk səzləymən; **10** xu qaş xu əl kəz alımda yamanlıq kılıp awazımını anglımısa, Mən yənə ularoşa wədə kıləşan, ularını bərikətlıməkqı boləşan yaxılıktın yanımən. **11** Əmdı hazır Yəhudadıkilərgə wə Yerusalemda turuwatqanlaroşa mundak deşın: — «Pərwərdıgar mundak dəydu: — Mana, Mən silərgə yamanlıq təyyarlawatımən, silərgə qarşı bır pilan tüzıwatımən; xunga hərбірənglər rəzil yolunglardın yeninglar, yollırlırları wə kılmıxlırlırları tüzıtinglar. **12** — Lekın ular: «Yaq! Ham hıyal kılma! Biz əz pilanlırımızoşa əşıwerımız, əz rəzil kənglımızdıki jəhıllıkmız boyıqə kılıwerımız» — dəydu. **13** Xunga Pərwərdıgar mundak dəydu: — Əllər arıdıdı: «Kım muxundak ıxını anglap bakkən?!» dəp soranglar. «Pak kız» İsraıl dəhxətlik yırğınlıq ıxını kıləşan! **14** Liwan qarlırı aydaladıki kıyalıktın yoşap kətəmdu? Unını yıraşktın qüxkən muzdək sulırı qurup kətəmdu? **15** Lekın Məning həlkım bolsa Məni untuəşan; ular yoş bır nərsılərgə hıxbuy yaqıdu; mana, bular ularını yaxawatqan yolıdin, yəni kədimdın boləşan yolların putlaxturup, kətürülüp tüz kılınımoşan bır yolda mangdıroşan. **16** Xunını bilən ularnını zeminını dəhxət basıdıoşan həm daim kıxılər ux-ux kılıdıoşan obyekt kılıdu; unınıdın ətəwatqanların həmmısını dəhxət besıp, bəşını qaşkıxıdu. **17** Mən hıddı xəşktın qıkkən xamaldək ularını dıxmən alıdıda tarkıtwetımən; Mən balayı'apət künıdə ularoşa yüzümını əməş, bəlkı arkamını kılıməş». **18** Kıxılər: «Kelinglar, Yərəmiyaşa kəst kılalı; qünkı ya kəşınlardın qanun-tərbiyə, ya danıxmənlərdın əkil-nəşıhət ya pəyoşəmbərlərdın səz-bəxarət kəmlık kılmaydu. Kelinglar, tılızını bır kılıp unını üstıdin ıxıyət kılalı, unını səzlıridın heçkəşıoşa kulaş salmaylı» — deyıxtı. **19** — I Pərwərdıgar, manga kulaş saləşəsən; manga qarşılıdıoşanların dəwatqanlırını anglıəşəsən. **20** Yaxılıkka yamanlıq kılıx bolamdu? Qünkı ular jənım üqün ora kolıoşan; mən ularoşa yaxı bolsun dəp, oşəzıpıngını uların yandıruş üqün Səning alıngda [dua kılıp] turoşanlıkımını əşıngdə tutkəşən. **21** Xunga balılırlıngını kəşətqılıkkə tapxuroşəsən, kılıqning bısıoşa elıp bərgəşəsən; ayallırı balılıridın juda kılınıp tul qalsun; ərlırı waba-əlüm bilən yoşalsun, yıgıtlər jəngdə kılıqlansun. **22** Uların üstıgə basmıqları elıp kəşıngındə əylıridın nalə-pəryad anglıansun; qünkı ular məni tutuxka ora

koliqan, putlirim üçün qismlarni yoxurun saloqan. **23** Əmdi Sən, i Pərwərdigar, ularning meni kətł kılıxqa bolojan kəstlırining həmmisini obdan bilisən; ularning kəbihliklrini kəqürmigəysən, ularning gunahlırini kəzüng aldidin yumıtoqaysən; bəłki ular Sening aldingda yikıtılısun; oqəziping qüxkən künidə ularni bir tərəp kılıtoqaysən.

19 Pərwərdigar mundak dəydu: — Barojın, sapalqıdin bir sapal kozini alojin; andin əning aqsakalliridin wə kahınlarning aqsakalliridin birnəqqini apirip, **2** «Sapal parqiliri» dərwasioqə yekın bolojan «Hinnomning oqlining jilojisi» oqə berip xu yərdə Mən sanga eytdioqan səzlərni jakarlıojın. **3** Mundak degin: — Pərwərdigarning səzini anglanglar, i Yəhədaning padixahliri wə Yerusalemdikilər! Samawi koxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən muxu yərgə balayı'apətni qüxürimənkı, kimki uni anglisila kulaklıri zingildap ketidu. **4** Qünki bu həłk Məndin waz keqip, bu yərnı Manga «yat» kılıojan, uningda nə əzliri, nə ata-bowiliri, nə Yəhəda padixahliri heq tonumioqan baxqa ilahlaroqə huxbuy yakkan; ular bu yərnı gunahsızlarning kanlıri bilən tolduroqan. **5** Ular Baaloqə öz balilirini kəydürmə kurbanlıklar süpitidə kəydürüx üçün Baalning «yukiri jaylar»ını kuroqan; Mən bundak bir ixni heqkaqan buyrup bakmioqan, heq eytmioqan, u hərgiz oyumoqə kirip bakmioqan. **6** Xunga mana, xundak künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — bu yər kəlgüsida «Tofət», yaki «Hinnomning oqlining jilojisi» dəp atalmaydu, bəłki «Kətł jilojisi» dəp atilidu. **7** Mən bu yərdə Yəhəda həm Yerusalemnıng pilan-tədbirlirini kuruk kılıwetimən; Mən ularni düxmənlirining kılıqi bilən, yəni janlırini izdigüqilərnıng kılıda yikıtımən; Mən jəsətlirini asmandiki uqar-kanatlaroqə wə yər-zemindiki haywanatlaroqə ozuk boluxqa beriwetimən. **8** Mən bu xəhərnı dəhxət basidioqan həm kixilər ux-ux kılıdioqan obyekt kılımən; uningdin etüwatkanlarning həmmisi uning barlık yara-wabaliri tüpəylidin dəhxət besip üxkırtidu. **9** Mən ularni düxmənlirining həm janlırini izdigüqilərnıng kattik kıstaydioqan kərxawıning besimi astida oqullirining gəxini həm kızlırining gəxini yəydioqan kılımən, ularning hərbi öz yekınining gəxini yəydu. **10** Əmdi sən əzüng bilən billə aparojan həmrəhlıriningning kəz aldidə həlıki kozini qəkiwətkin; **11** xundak kılıp ularoqə mundak degin: — Samawi koxunlarning

Sərdari bolojan Pərwərdigar mundak dəydu: — Birsı sapalqıning kozisini kaytidin heq yasıyalmiqıudək dərijidə qəkiwətkinidək Mənmü bu həłk wə bu xəhərnı xundak qəkiwetimən. Ular jəsətlirini Tofətə kəmidu, hətta kəmgüdək yər kalmioqıuqə. **12** Mən bu yərnı wə buningda turuwatqanlarnımu muxundak kılımən, — dəydu Pərwərdigar, — bu xəhərnı Tofətə ohxax kılımən. **13** Yerusalemdiki əylər wə Yəhəda padixahlirining əyliri, — yəni ularning əgziliridə turup asmandiki barlık yultuz-səyyarılərgə huxbuy yakkan wə Məndin baxqa yat ilahlaroqə «xarab hədiyə»lərnı təkkən barlık əyliri huddi Tofət degən jaydək bulojanoqan jaylar bolidu. **14** Wə Yərəmiya Pərwərdigar uni bexarət berixkə əwətkən Tofəttin kaytip kelip, Pərwərdigarning əyining həylisioqə kirip turup barlık həłkqə mundak dedi: **15** — Samawi koxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bu xəhər wə uning barlık xəhərlirigə karap eytkən balayı'apətnıng həmmisini ularning bexioqə qüxürimən; qünki ular boynini kattik kılıp Mening səzlırimni heqkaqan anglimioqan.

20 Əmdi Immərnıng oqlı, kahın Paxhur — u Pərwərdigarning əyidə «amanlık saklıx begi»mu idi, Yərəmiyanıng bu bexarətlərnı bərgənlikini anglidi. **2** Paxhur Yərəmiya pəyoqəmbərnı urəquzdi wə uning putini Pərwərdigarning əyidiki «Binyaminning yukiri dərwasisi»ning yenidiki taqakqa saldi. **3** İkkinqi küni, Paxhur Yərəmiyanı taqaktin boxatti; Yərəmiya uningə: — Pərwərdigar ismingni Paxhur əməs, bəłki «Magor-missabib» dəp atidi, dedi. **4** — Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən seni əzünggə wə barlık əojnilirınggə wəhımə saloquci obyekt kılımən; ular düxmənlirining kılıqi bilən yikilidu; sən öz kəzüng bilən buni kərisən; Mən barlık Yəhədanı Babil padixahıning kılıoqə tapxurimən; u ularni Babiloqə sürgün kılıp elip ketidu həmdə ularni kılıq bilən uridu. **5** Mən bu xəhərnıng həmmə baylıkliri — barlık məhsulətliri, barlık kimmət nərsiliri wə Yəhəda padixahlirining barlık həzinilirini düxmənlirining kılıoqə tapxurimən; ular ularni olja kılıp buliwelip Babiloqə elip ketidu. **6** Sən bolsang, i Paxhur, həmmə əydikiliring birgə sürgün bolup ketisilər; sən Babiloqə kelisən; sən xu yərdə dunyadin ketisən, xu yərgə kəməlisən; sən həm sening yaloqan bexarətlirınggə kulak salojan əojnilirıngmu xundak bolidu. **7** I Pərwərdigar, Sən

meni kayil kilip [pəyoʻtəmbərlikka] kəndürdüng, mən xundakla kəndürüldüm; Sən məndin zor kəlding, xundakla oʻjalibə kilding; mən pütün kün tapatənining obyektı bolimən; həmmə kixi meni mazak kilidu. **8** Mən qaçanla səz kılsam, «Zorawanlık həm bulangqilik kelidu» dəp jakarlixim kerək; xunga Pərwərdigarning səzi meni pütün kün ahanət wə məshirining obyektı kilidu. **9** Lekin mən: «Mən uni tiloqa almaymən, wə yaki Uning nami bilən ikkinqi səz kılmaymən» desəm, Uning səzi kəlbimdə lawuldap ot bolup, səngəklirimgə kapsaloqan bir yalkun bolidu; iqimgə siqduruxka halim kəlməy, eytməy qidap turalmaymən. **10** Xundak, kiliverimən, gərqə mən nuroqun kixilərnin piqirlaxkan kəstlirini anglisammu; tərəp-tərəplərnı wəhımə basidu! «Uning üstidin ərz kılinglar! Uning üstidin ərz kilayli!» dəp, barlık ülpət-həmrahlırim putlixip ketiximni paylap yürməktə; ular «U bəlkim aldınar, xundak bolojanda biz uning üstidin oʻjalibə kılimiz, uningdin intikam alalaymiz» deyixiwatidu. **11** Lekin Pərwərdigar bolsa kudrətlik wə dəhxətlik bir palwandək mən bilən billidur; xunga manga ziyankəxlik kiləuqular putlixip oʻjalibə kılalmaydu; ular muwəppəkiyət kəzanmioqəqka, kəttik hijil bolup yərgə karap kəlidu; ularning bu rəswaqilik mənggülik bolup, hərgiz untulmaydu. **12** Əmdi Sən, i həkəniylərnı sinaydioqan, insanning wijdani wə kəlbini kəridioqan samawi kəxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, ularning üstigə boləqan kisasningni manga kərgüzgəysən; qünki mən dəwayimni aldingoqa kəyoqanmən. **13** Pərwərdigarnı küy eytip mahtanglar, Uni mədhıyilənglər; qünki U namrat kixini rəzillik kiləuqılardın kutkuzəqan. **14** Mening tuəquloqan künümgə lənət bolsun; apam meni tuəqkan küni mubərək bolmisun! **15** Atamoqa həwər elip: «sanga oəqul bala tuəquldi!» dəp uni alamət xadlanduroqan adəmgə lənət bolsun! **16** Bu adəm Pərwərdigar rəhim kılməy əqulatkan xəhərlərdək bolsun; u ətigəndə nalə, qüxtə aləkazadilik qukanlırini anglisun — **17** qünki u meni baliyatqudin qüxkinimdila əltürüwətmigən; apam mening gərum bolsiidi, uning kərsiki mən bilən təng həmixə qəng bolsiidi! **18** Nemixka mən japa-muxəkkət, azab-oqubətnı kərüxkə, künlirimni hijalət-ahənət iqidə ətküzüxkə baliyatqudin qikəandimən?

21 Padixah Zədəkiya Malkiyaning oəqli Paxhurnı həm Maaseyahning oəqli, kahın Zəfaniyanı əwətkəndə, Yərəmiyoqa Pərwərdigardin təwəndiki

munu bir səz kəldi: — **2** ([Ular]: «Biz üqün Pərwərdigardin yardəm sorioqin; qünki Babil padixahı Nebokədnəsar bizgə hujum kilidu; Pərwərdigar Əzining [ətkənki] karamət kiləqan ixliri boyiqə, bizgimu ohxax muamilə kilip, uni yenimizdin yandurarmikin?» — [dəp soridi]. **3** Yərəmiya ularoqa: — Zədəkiyoqa mundaq dənglar, — dedi) **4** — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən kəlliringlar tutkan, silərnı kərxiwəloqan Babil padixahı həm kaldiyəlgə sepil sirtida jəng kilixka ixlitidioqan, jəng kəralırlinglarnı kayriwetimən wə bularnı bu xəhərnin otturisida yioqiwəlimən; **5** Mən Əzümümu sozuləqan kolum wə küqlük bilikim bilən, oʻzəpim bilən, kəhrim bilən wə həsəsiləngən aqqikim bilən silərgə jəng kilimən! **6** Mən bu xəhərdə turuwatqanlarnı, insan bolsun, haywan bolsun urimən; ular dəhxətlik bir waba bilən əlidu. **7** Andin keyin, — dəydu Pərwərdigar, — Yəhuda padixahı Zədəkiyanı, hizmətkərlirini, həkni, yəni bu xəhərdə wabadin, kiliqtin wə kəhətqiliktin kəlip kəloqanlar bolsa, Mən ularnı Babil padixahı Nebokədnəsarning kəlioqa, ularning duxmənlirining kəlioqa wə jenini izdigüqilərnin kəlioqa tapxurimən; Nebokədnəsar ularnı kiliq tiəq bilən uridu; u nə ularnı ayimaydu, nə ularoqa iqini həq əqritmaydu, nə rəhim kılmaydu. **8** Lekin sən bu həkəkə mundaq deyixing kerək: «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən aldinglarda hayat yoli wə mamat yolini salimən; **9** kim bu xəhərdə kəlməqki bolsa, kiliq, kəhətqilik wə waba bilən əlidu; lekin kim xəhərdin qikip, silərnı kərxiwəloqan kaldiyəlgə təslim bolsa, u hayat kəlidu; uning jeni əzigə əloqan oljidək bolidu. **10** Qünki Mən bu xəhərgə yaxxilik üqün əməs, bəlkı yamanlık kilix üqün yüzümüni kəratkuzdum, — dəydu Pərwərdigar; u Babil padixahining kəlioqa tapxurulidu, u uni ot selip kəydüriwetidu. **11** Wə Yəhuda padixahining jəməti toəqruluk Pərwərdigarning səzini anglanglar: — **12** I Dawutning jəməti, Pərwərdigar mundaq dəydu: — hər ətigəndə adalət bilən həküm qikiringlar, bulanoqan kixini əzgüqining kəlidin kutkuzunglar; bolmisa, kiləqanliringlarning rəzilliki tüpəylidin, kəhrim partlap, ottək həmmını kəydüridu; uni əqürəlydioqan həkım bolmaydu; **13** Mana, Mən sanga kərxidurmən, i jiləqa üstidə, tüzləngliktiki kıyada olturoquqı, yəni «Kim üstimizgə qüxüp hujum kilalisun, kim əylirimizgə besip kirəlisun?!» degüqi, — dəydu Pərwərdigar. **14** Mən silərnin kilmixinglarning

mewisi boyiqa silerga yekinxip jazalayman, — deydu Pärwərdigar; wə Mən uning ormanlikida bir ot yakiman, u bolsa uning ətrapidiki həmmiini köydürüp tügitidu.

22 Pärwərdigar manga mundak dedi: «Barojin, Yəhuda padixahining ordisoja qüxüp bu səzni xu yərdə kılöjin: — 2 Pärwərdigarning səzini angla, i Dawutning təhtigə olturoquci, Yəhuda padixahi — Sən, ələmdar-hizmətkarliring wə muxu dərwezilardin kirip-qikidojan həkting, — 3 Pärwərdigar mundak deydu: Adalət wə həkkanilik yürüzüinglar; bulanojan kixini əzgüqining kolidin kutkuzunglar; musapirlarni, yetim-yesirləni wə tul hotunlarni heq harlimanglar yaki bozək kilmanglar, gunahsiz kanlarni bu yərdə təkmənglar. 4 Silər bu əmlərgə həkikətən əməl kilsanglar, əmdi Dawutning təhtigə olturojan padixahlar, yəni ular, ularning əməldar-hizmətkarliri wə həlki jəng hərwilirioja olturup wə atlaroja minip bu öyning dərweziliridin kirip qikixidu. 5 Birək silər bu səzləni anglimisanglar, Mən Əz namim bilən kəsəm iqqənkı, — deydu Pärwərdigar, — bu orda bir harabə bolidu. 6 Qünki Pärwərdigar Yəhuda padixahining öyi toqruluk mundak deydu: — Sən Manga huddi Gilead, Liwanning qokkisidək boləning bilən, bərhək Mən seni bir qəl-bayawan, adəmlər waz kəqkən xəhərlərdək kilmən. 7 Mən hərbi yəxı qorallanojan wəyran kılöquqilarni sanga kərxı əwətimən; ular «esil kedirliringni» kesiwetip, otka taxlaydu. 8 Nurojun əllər bu xəhərdin ötüp, hərbi yekininidin: «Nemixka Pärwərdigar bu uluq xəhəni bundak kılöqandı?» dəp soraydu. 9 Wə ular jawabən: «Qünki ular Pärwərdigar Hudasing əhdisidin waz keqip, baxka ilahlaroja qokunup ularning kullukioja kirgən» — deydu. 10 Əlginigə yioqlimanglar, uning üqün aq-zarlimanglar; bəlki sürgün boləni üqün kattik yioqlanglar, qünki u öz yurtioja heqqaqan kaytip kəlməydu. 11 Qünki Yəhuda padixahi Yosiyaning oqlı, yəni atisi Yosiyaning ornioja təhtigə olturojan, bu yərdin sürgün boləjan Xallum toqruluk Pärwərdigar mundak deydu: U hərgiz bu yərgə kaytmaıydu; 12 qünki u əsir kilinip apiriləjan yurtta əlidu, u bu zeminni ikkinqi kərməydu. 13 Öyini adilsizlik bilən, balihana-rawaklirini adalətsizlik bilən kuroqanning halioja way! U koxnisini bikar ixlitip, əmgikigə heqkandək hək bərməydu; 14 u: «Özümgə kəngtaxa bir ordini, azadə rawaklar bilən koxup salimən; tamlirioja deriziləni kəng qikirimən; tamlirini kedir tahtaylar bilən bezəymən, öylirini

pərang sirlaymən» — deydu. [Uning halioja way!] 15 Sən kedir yaqlıqidin yasələjan tahtaylarni qaplap, [ata-bowiliring] bilən bəsləxsəng kəndəkmü padixah boluxka layik bolisən? Səning atəng yəp-iqixkə təxəkür eytip, adalət wə durus ixlarni yürüzügən əməsmü? Xunga u buning yəxilikini kərgən. 16 U məminləning wə namratlarning dəwasini toqra soriojan; xunga həkting əhwali yəxı idi. Bundak ix Məni tonuxtın ibarət əməsmü?» — deydu Pärwərdigar. 17 — Birək kəzüng wə kənglüng bolsa pəkət öz jazanə-mənpətinggə erixix, gunahsizlarning kəninini təküx, zorluk-zumbuluk wə buləngilik kilix pəytini kəzləp tikilgəndür. 18 Xunga Pärwərdigar Yəhuda padixahi Yosiyaning oqlı Yəhoakim toqruluk mundak deydu: — Həlk uning əlümidə: «Aq, akam! Aq, singlim!» dəp aq-zarlar kətürməydu; yaki uning üqün: «Aq, begim! Aq, uning həywisı!» dəp aq-zarlar kətürməydu; 19 u əxəkning dəpnisidək kəmilidu, jəsiti Yerusalem dərwezilirining sirtioja qərup taxlinidu. 20 Liwanoja qikip pəryad kıl, Baxanda awazingni kətür, Abarimning qokkiliridinmu nalə kətür; qünki səning «axniliring»ning həmmisi nabut kilindi. 21 Mən amanesən turojiningda sanga aqahlandırdum; ləkin sən: «Anglimaymən!» — deding. Yəxliqingdin tartipla bundak kilip Məning awazimoja kulak salmaslik dəl səning yolung bolup kəlgən. 22 Xamal barlik «bakquci»liringoja «bakquci» bolup ularni uqurup ketidu, xuning bilən axniliring sürgün boluxka qikidu; bərhək, sən xu qəqda barlik rəzilliking tüpəylidin hijil bolup rəswa bolisən. 23 I «Liwən»da turoquci, kedir dərəhliri üstigə uwilioquci, sən toləqək tutkan ayalning azablıridək, dərd-ələmlər bəxingoja qüxkəndə kanqilik ingrap kətersən! 24 Əz həyatim bilən kəsəm iqimənki, — deydu Pärwərdigar, — sən Yəhoakimning oqlı Koniya hətta ong kolumdiki məhürlik üzük bolsəngmu, Mən seni xu yərdin yulup taxlaymən; 25 Mən seni jeningni izdigüqiləning kolioja wə sən kərkəjan adəmləning kolioja, yəni Babil padixahi Nebokadnəsarning kolioja wə kaldiyələning kolioja tapxurimən. 26 Mən seni həm seni tuqjan anəng ikkinglarni özüinglar tuqulmiojan yat bir yurtka qəriwetimən; silər xu yərdə əlisilər. 27 Jeninglar kaytip kelixkə xunqə təxna boləjan bu zeminoja bolsa, silər hərgiz kaytip kəlməysilər. 28 Koniya dəgən bu kixi qəkiləjan, nəzərgə əlinmaydiojan sapal kozimu? Həqkim qarimaydiojan bir kaqimu? Əmdi nemixka ular, yəni u wə uning nəslı boləjanlar qəriwetilgən,

ular tonumaydigan bir yurtqa taxliwetilidu? 29 I zemin, zemin, zemin, Pərwərdigarning səzini angla! 30 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Bu adəm «pərzəntsiz, əz künidə heq oqəlibə kılalmioğan bir adəm» dəp yazoqin; qünki uning nəslidin heqkəndə adəm oqəlibə kılıp, Dawutning təhtigə olturup Yəhuda arisida həküm sürməydu.

23 Mening yaylikimdiki qoylarni həlak kıləuqi wə tarkitiwətküqi pada baqquqilarning həlioqa way! — dəydu Pərwərdigar. 2 Xunga Israilning Hudasi boləğan Pərwərdigar Əz həlkini xundaq bekiwatқан baqquqilarə mundaq dəydu: «Silər Mening padamni tarkitiwətkənsilər, ularni həydiwətkənsilər wə ularni izdimigənsilər wə ulardin heq həwər almiəjənsilər; mana, Mən silərnin qilmixlirning rəzillikini əz bəxinglarə qəxürimən, — dəydu Pərwərdigar — 3 wə padamning qəldisini bolsa, Mən ularni həydiwətkən barlik padixəhliklərdin yiojimən, ularni əz yaylaklırioqa kayturimən; ular awup kəpiyidu. 4 Mən ularning üstigə ularni həkikiy baqidioğan baqquqilarni tikləymən; xuning bilən ular ikkinqi kərkəmaydu yaki parakəndə bolmaydu, ulardin heqkəysisi kəm bolmaydu, — dəydu Pərwərdigar. 5 Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Dawut üqün bir «Həkkəniy Xah»ni əstürüp tikləymən; u padixəh bolup danalığ bilən həküm sürüp, zeminda adalət wə həkkəniylik yürgüzidu. 6 Uning künliridə Yəhuda kütquzulidu, Israil aman-tinqlikta turidu; u xu nami bilən atiliduki — «Pərwərdigar Həkkəniylikimiz». 7 Xunga mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — «Israillarni Misir zeminidin kütquzup qikəroğan Pərwərdigarning həyati bilən!» dəgən kəsəm kaytidin ixlitiilməydu, 8 bəlki xu künlərdə «Israillarni ximaldiki zemindin wə Əzi ularni həydidəgən barlik padixəhliklərdin kütquzup qikəroğan Pərwərdigarning həyati bilən!» dəp kəsəm iqilidu. Andin ular əz yurtida turidu. 9 Pəyoqəmbərlər toqrluluk; — Mening kənglüm iq-bəoqrimda sunuqtur; səngəklirimning həmmisi titrəydu; mən məst boləğan adəm, xarab tərpidin yəngilgən adəmgə ohxəymən; bundaq boluxum Pərwərdigar wə Uning pəkməqdə səzliri tūpəylidindur; 10 qünki zemin bolsa zinəhorlarə toloğan; ularning yügürüxliri toqra yolda əməs; ularning həquki həkkəniylik yolida əməs. Xunga [Pərwərdigarning] ləniti tūpəylidin zemin kəoqiraydu; daladiki ot-qəp solixidu; 11 qünki həm pəyoqəmbər həm kahin haram boldi; hətta Əz

əyümdimu ularning rəzil kilmixlirini baykidim, — dəydu Pərwərdigar. 12 — Xunga ularning yoli əzlrigə kəranəoqulukta mangidioğan, təyiloqə yollərdək bolidu; ular bu yollərdə putlixip, yikilidu; qünki ular jazalinidioğan yilida Mən ularning bəxioqa yamanlıq qəxürimən, — dəydu Pərwərdigar. 13 Mən əwwəl Samariyədiki pəyoqəmbərlərdə əhməkləknə kərgənmən; ular Baalning namida bəxərat bərip, həlkim Israilni əzduroğan; 14 birəq Yerusəlemdiki pəyoqəmbərlədimu yirginqlik bir ixni kərdum; ular zinəhorluq kılıdu, yəloqanlıqta mangidu, rəzillik kıləuqilarning qolini küqəytiduki, nətijidə heqkəysisi rəzillikidin yanmaydu; ularning həmmisi Manga Sodomdək, [Yerusəlemdə] turuwatқанlar Manga Gəmorradək boldi. 15 Xunga saməwi kəoxunlarning Sərdari boləğan Pərwərdigar pəyoqəmbərlər toqrluluk mundaq dəydu: — Mana, Mən ularni əmən bilən ozukləndurimən, ularə qə ot süyini iqküzimən; qünki Yerusəlemdiki pəyoqəmbərlər hərəmlikning mənəbəsi bolup, hərəmlik ulardin pütkül zeminoqa tarkilip kətti. 16 Saməwi kəoxunlarning Sərdari boləğan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silərgə bəxərat bəriwatқан pəyoqəmbərlərnin səzlrigə kulək salmanglar; ular silərnə biməniliklə yətkləydu; ularning səzliri Pərwərdigarning əoqzidin qikkən əməs, bəlki əz kənglidə təsəwwur kıləoğan bir kərunüxni səzləwatidu. 17 Ular Pərwərdigarning səzini kəzigə ilmaydioğanlarə: «Silər aman-tinqlikta turisilər» dəydu wə əz kənglinin qəhəllikidə mangidioğanlarning hər birigə: «Heqkəndə yamanlıq bəxinglarə qəxməydu» — dəydu. 18 Birəq ulardin qəysi birsi Pərwərdigarning kəngixidə Uning səz-kəlamini bayqəp qəxinix wə angləx üqün turoğan? Ulardin kim Uning səzini kulək səliph angliəoğan? 19 Mana, Pərwərdigardın qikkən bir borən-qəpğun! Uningdin kəhr qikti; bərhək, dəhşətlik bir qəra kuyun qikip kəldi; u pirkirəp rəzillərnin bəxioqa qūxidu. 20 Uning kənglidiki niyətlirini adə kılıp toluq əməl kıləuqə, Pərwərdigarning əoqəzi yanmaydu; ahirki künlərdə silər buni obdan qəxinip yətisilər. 21 Mən bu pəyoqəmbərlərnə əwətmigənmən, ləkin ular həwərnə jar kılıxqə kətrioğan; Mən ularə səz kilmidim, ləkin ular bəxərat bərgən. 22 Həlbuki, ular Mening kəngiximdə turoğan bolsa, Mening həlkimə səzlrimni anglətkəzoğan bolsa, əmdi həlkimni rəzil yolidin wə kilmixlirinin rəzillikidin yənduroğan bolətti. 23 Mən pəqəət bir yərdilə turidioğan

Hudamu? — dāydu Pərwərdigar, — Mən yirak-yiraklardiki hərəjayda turidioğan Huda əməsmu? **24** Birsı yoxurun jaylarda məküwalsa Mən uni kərəlməmdimən? — dāydu Pərwərdigar; — asman-zemin Mən bilən tolduruloğan əməsmu? — dāydu Pərwərdigar. **25** Mən Mening namimda yaloğan bexarətlər beridioğan pəyoğəmbərləning: «Bir qüx kərdüm! Bir qüx kərdüm!» degənlirini anglidim; **26** bundak pəyoğəmbərlər yaloğan bexarətlərnı beridu, ular əzining kənglidiki ezitkü təsəwwurliridin pəyoğəmbərlər boluxiwaloğan. Əmdi ular bundak ixlarnı qağanıqə kəngligə pükidu? **27** Ular hərbiri qağanıqə əz yəkinioğa eytkən qüxliri arkilik (huddi ata-bowiliring Baaloğa qoqunup namimni untuqinioga ohxax) həlkimə namimni untulduruxni pəmləydu? **28** Qüxni kərgən pəyoğəmbər, qüxni eytip bərsun; Mening səzümni angliogan kixi bu səzümni əstayidillik bilən səzlisun; pahalning buşday bilən selixturoquqilik nemisi bardu? — dāydu Pərwərdigar. **29** — Mening səzüm huddi keydürgüqi bir ot wə taxni qakidioğan bazoğan əməsmu? — dāydu Pərwərdigar. **30** Xunga mana, Mən pəyoğəmbərlərgə kərxidurmən, — dāydu Pərwərdigar, — ularning hərbiri əz yəkinidin «Mening səzirim»ni oşrilap doramqilik kılıdu. **31** Mana, Mən pəyoğəmbərlərgə kərxidurmən, — dāydu Pərwərdigar, — ular əz tillirini qaynap: «[Pərwərdigar] dāydu...» dəp bexarət beridu. **32** Mana, yaloğan qüxlərnı bexarət kilip bularnı yətküzüp, yaloğanqilik wə bəxbaxtaklıki bilən Mening həlkimni azduroğanlaroga kərxidurmən, — dāydu Pərwərdigar; — Mən ularni əwətmigənmən, ularni buyruoğan əməsmən; ular bu həlkə heqkəndək pəyda yətküzməydu, — dāydu Pərwərdigar. **33** Əmdi yaki bu həlk, yaki pəyoğəmbər, yaki kəhin səndin: «Pərwərdigarning sanga yükligən səzi nemə?» dəp sorisa, sən ularoga: «Kaysi yük?! Mən silərnı Əzüm din yirak taxlaymən, — dāydu Pərwərdigar. **34** «Pərwərdigarning yükligən səzi» dāydioğan həkəysi pəyoğəmbər, kəhin yaki həlk bolsa, Mən bu kixini əyidikilər bilən təng jazalaymən. **35** Əmdi silərnı hərbiringlar əz yəkinidin wə hərbiringlar əz kəridixidin muxundak: «Pərwərdigar nemə jawab bərdi?» wə «Pərwərdigar nemə dedi?» dəp sorixinglar kərek. **36** Silər «Pərwərdigarning yükligən səzi» degənni kaytidin aşzinglaroga almaysilər; qünki hərbiringlarning əz səzi əzige yük bolidu; qünki silər Hudayimiz, samawi koşunlarning Sərdari bologan Pərwərdigar,

tirik Hudaning səzlrini burmilioğansilər. **37** Hərbiringlar pəyoğəmbərdin muxundak: «Pərwərdigar sanga nemə dəp jawab bərdi?» wə «Pərwərdigar nemə dedi?» dəp sorixing kərek. **38** Ləkin silər: «Pərwərdigarning yükligən səzi» dəwərgininglar tūpəylidin, mana Pərwərdigar mundak dāydu: — Qünki silər: «Pərwərdigarning yükligən səzi» dəwərisilər wə Mən silərgə: ««Pərwərdigarning yükligən səzi» demənglər» dəp həwər əwətkənmən, **39** xunga mana, Mən silərnı pütünləy untuymən, Mən silərnı silərgə wə ata-bowiliringlaroga təkdım kılıoğan xəhər bilən təng yüzümdin yirak taxlaymən; **40** Mən üstinglaroga mənggü rəswaqilik wə hərgiz untulmaydioğan mənggülik xərməndilikni qüxürimən!

24 Babil padixahı Nebokədnəsar Yerusalemdin Yəhoakimning oşli, Yəhuda padixahı Yəkoniyah, Yəhuda əmir-xəzadiliri, hünərwenlər wə təmürqilərnı əsirgə elip Babiloga sürgün kılıoğandin keyin, Pərwərdigar manga Əz ibadəthanisi aldidiki ikki səwət ənjürni «mana kər» dəp kərsətkən. **2** Bir səwəttə dəslepki pixkən ənjürdək intayin yaxhi ənjürlər bar idi; ikkinqi səwəttə yegili bolmaydioğan, intayin naqar ənjürlər bar idi. **3** Andin Pərwərdigar manga: «Nemə kərding, Yərəmiya?» — dəp soridi. Mən: «Ənjürlərnı kərdüm; yaxhiliri bolsa intayin yaxhikən; naqarliri yegili bolmaydioğan, intayin naqar ikən» — dedim. **4** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **5** İsrailning Hudasi bologan Pərwərdigar mundak dāydu: — Mən Yəhudadin sürgün bologanlarnı, yəni Mening bu yərdin kaldiyələrnı zeminioğa əwətkənlirimi bu yaxhi ənjürlərdək yaxhi dəp kəraymən; **6** Mən ularoga yaxhi bolsun dəp kəzümni ularoga tikimən wə ularni bu zeminioğa kayturimən; Mən ularni oşlitip taxlimaymən, bəlki ularni kərimən; ularni yulup taxlimaymən, bəlki tikip əstürimən. **7** Mən ularoga Mening Pərwərdigar ikənlikimi bilidioğan, Meni tonuydioğan bir kəlbni təkdım kilimən; xuning bilən ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən; qünki ular pütün kəlbni bilən yenimoğa kaytidu. **8** Ləkin naqar ənjürlər, yəni yegili bolmaydioğan, intayin naqar ənjürlər kəndək bologan bolsa, — dāydu Pərwərdigar, — Bərhək, Mən Yəhuda padixahı Zədəkiyani, əmir-xəzadilirini wə Yerusalemdikilərnı kəloğan kışmini, bu zeminda kəloğanlarnı wə Misirda turuwatqanlarnı xuningoga ohxax kilimən; **9** Mən ularni yər yüzidiki barlik padixahliklaroga wəhimə

salojuqi bir obyekt boluxka, külpətkə qüxüxkə tapxurimən; mən ularni həydiwətkən barliq jaylarda ularni rəswaqilikning obyektini, səz-qəqək, tapatənining obyektini wə lənət səzliri boluxka tapxurimən. 10 Mən ularoqa həm ata-bowiliriyoqa təkdim qilojan zemindin yokitilojuqə ular arisiyoqa qiliq, kəhətqilik wə wabani əwətimən.

25 Yosiyaning oşli, Yəhuda padixahi Yəhoakimning tətinqi yilida (yəni Babil padixahi Nebokadnəsarning birinqi yilida) Yəhudaning barliq həkli toşrululq Yərəmiyaoya kəlgən səz, — 2 Bu səzni Yərəmiya pəyoşəmbər Yəhudaning barliq həkli wə Yerusalemda barliq turuwatqanlaroqa eytip mundak dedi: — 3 Amonning oşli, Yəhuda padixahi Yosiyaning on üqinqi yilidin baxlap bügünki küngiqə, bu yigirmə üq yil Pərwərdigarning səzi manga kelip turəjan wə mən tang səhərdə ornundin turup uni silərgə səzləp kəldim, lekin silər heq kulak salmidinqlar; 4 wə Pərwərdigar silərgə barliq hizmətkarlıri boləjan pəyoşəmbərləni əwətip kəlgən; U tang səhərdə ornidin turup ularni əwətip kəlgən; lekin silər kulak salmay heq anglimidinqlar. 5 Ular: «Silər hər biringlar yaman yolunglardin wə qilmixliringlarning rəzillikidin towa qilip yansanglar, Mən Pərwərdigar silərgə wə ata-bowiliringlaroqa kədimdin tartip mənngügüqə təkdim qilojan zeminda turuwərisilər. 6 Baxka ilahlaroqa əgixip ularning kulluqida bolup qokunmanglar; Meni qolliringlar yasiojanlar bilən oşəzəpləndürmənglar; Mən silərgə heq yamanlıq kəltürməymən» — dəp jakarlıoqan. 7 Lekin silər Manga kulak salmidinqlar, Meni qolliringlar yasiojanlar bilən oşəzəpləndürüp əzünglaroqa ziyən kəltürdünglar, — dəydu Pərwərdigar. 8 Xunga samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silər Mening səzliməngə kulak salmiojan boləjaqqa, 9 mana, Mən ximaldiki həmmə jəmətləni wə Mening kulumni, yəni Babil padixahi Nebokadnəsarni qəqirtimən, ularni bu zeminoqa, uningda barliq turuwatqanlaroqa həmdə ətraptiki həmmə əllərgə qarxilixixka elip kelimən; Mən [muxu zemindikilər wə ətraptiki əlləni] pütünləy wəyran qilip, ularni tolimu wəhəmilik qilimən həm ux-ux obyektini, daimlik bir harabilik qilimən; 10 Mən ulardin tamaxining sadasini, xad-huramlik sadasini, toyi boluwatqan yigit-qizining awazini, tügmən texining sadasini wə qiraş nurini məhrum qilimən; 11 bu pütkül zemin wəyranə wə

dəhxət salojuqi obyekt bolidu, wə bu əllər Babil padixahining yətmix yil kulluqida bolidu. 12 Wə xundak boliduki, yətmix yil toxkanda, mən Babil padixahining wə uning elining bexioqa, xundakla Kaldiyləning zemini üstigə əz kəbihlikini qüxürüp, uni mənngügə harabilik qilimən. 13 Xuning bilən Mən xu zemin üstigə Mən uni əyibligən barliq səzlimni, jümlidin bu kitabta yezilojanlarni, yəni Yərəmiyaning barliq əlləni əyibligən bexarətlirini qüxürimən. 14 Qünki kəp əllər həm uluş padixahlar [bu padixah həm qowmlirininimu] kul qilidu; Mən ularning qilojan ixliri wə qolliri yasiojanlıri boyiqə ularni jazalaymən. 15 Qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar manga [alamət kərünüxtə] mundak dedi: — Mening qolumdiki oşəzəpiməngə toləjan kədəhni elip, Mən seni əwətkən barliq əllərgə iquküzgin; 16 ular iqudu, uyan-buyan iroşanglaydu wə Mən ular arisiyoqa əwətkən qiliq tüpəylidin sarang bolidu. 17 Xunga mən bu kədəhni Pərwərdigarning qolidin aldim wə Pərwərdigar meni əwətkən barliq əllərgə iqukdüm, 18 — yəni Yerusalemoqa, Yəhudaning xəhərlirigə, uning padixahlıriyoqa wə əmir-xahzadilirigə, yəni ularni bügünki kündikidək bir harabə, wəhəimə, ux-ux obyektini boluxka həm lənət səzliri boluxka kədəhni iqukdüm; 19 Misir padixahi Pırəwngə, hizmətkarlıriyoqa, əmir-xahzadilirioqa həm həkligə iqukdüm; 20 barliq xaloşut əllər, uz zemindikini barliq padixahlar, Filistiyləning zemindikini barliq padixahlar, Axkelondikilər, Gazadikilər, Əkrondikilərgə wə Axdodning qalduqliriyoqa iqukdüm; 21 Edomdikilər, Moabdikilər wə Ammoniyalar, 22 Turning barliq padixahliri həm Zidonning barliq padixahliri, dengiz boyidiki barliq padixahlar, 23 Dedandikilər, Temadikilər, Buzdikilər wə qəqə qaqlırini qüxürwətkən əllər, 24 Ərəbiyədiki barliq padixahlar wə qəl-bayawanda turuwatqan xaloşut əlləning barliq padixahliri, 25 Zimridiki barliq padixahlar, Elamdiki barliq padixahlar, Medialiklarning barliq padixahliri, 26 ximaldiki barliq padixahlaroqa, yiraqtiki bolsun, yekindiki bolsun, bir-birləp iqukdüm; jaşandiki barliq padixahlıqlarəqa iqukdüm; ularning arqidin Xexakning padixahimu [kədəhni] iqudu. 27 Andin sən ularoqa: «Israilning Hudasi, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — Iqinglar, məst bolunglar, qusunglar, Mən aranglarəqa əwətkən qiliq tüpəylidin yikilip qaytidin dəs turmanglar» — degin. 28 Wə xundak boliduki,

ular qolungdin elip iqixni rət kilsa, sən ularoqa: «Samawi qoxunlarning Sərdari bolōjan Pərwərdigar mundak dāydu: — Silər qoqum iqisilər!» — degin. **29** Qünki mana, Mən Öz namim bilən atalōjan xəhər üstigə apət qūxürgili turoqan yərdə, silər jazalanmay qalamsilər? Silər jazalanmay qalmaysilər; qünki Mən yər yüzidə barlik turuwatqanlarning üstigə kiliqni qūxūxkə qakirimən, — dāydu samawi qoxunlarning Sərdari bolōjan Pərwərdigar. **30** Əmdi sən [Yərəmiya], ularoqa muxu bexarətning sezlirining həmmisini jakarliqin: — Pərwərdigar yukiridin xirdək hərkirəydu, Öz muqəddəs turaloqusidin U awazini qoyuwetidu; U Őzi turuwatqan jayi üstigə hərkirəydu; U üzüm qəyilgüqilər towliqandək yər yüzidə barlik turuwatqanlarni əyibləp towlaydu. **31** Sadasi yər yüzining qətlirigiqə yetidu; Qünki Pərwərdigarning barlik əllər bilən dəwasi bar; U ət igilirining həmmisi üstigə həküm qikiridu; Rəzillərnə bolsa, ularni kiliqqa tapxuridu; — Pərwərdigar xundak dāydu. **32** Samawi qoxunlarning Sərdari bolōjan Pərwərdigar mundak dāydu: — Mana, balayı'apət əldin əlgə həmmisi üstigə qikip tarkilidu; Yər yüzining qat-qətliridin dəhxətlik buran-qapqun qikidu. **33** Pərwərdigar əltürgənlər yərnəng bir qetidin yənə bir qetigiqə yatidu; ularoqa matəm tutulmaydu, ular bir yərgə yiojilmaydu, heq kəməlməydu; ular yər yüzidə tezəktək yatidu. **34** I bakquqilar, zarlanglar, nalə kətürənglar! Topa-qang iqidə eoqininglar, i pada yetəqiliri! Qünki kiroqin kilinix künliringlar yetip kəldi, Mən silərnə tarkitiwetimən; Silər ərülgən esil qinidək parqə-parqə qekilisilər. **35** Pada bakquqilirining baxpanahı, Pada yetəqilirining qaqar yoli yoqap ketidu. **36** Bakquqilarning azablik pəryadi, Pada yetəqilirining zarlaxliri anglinidu; Qünki Pərwərdigar ularning yaylaklirini wəyranə kilay dəwatidu; **37** Pərwərdigarning dəhxətlik oqəzipi tūpəylidin, Tinqlik qotanliri harabə bolidu. **38** Pərwərdigar Őz uwisini taxlap qikqan xirdəktur; əzgüqining wəhxiylik tūpəylidin, Wə [Pərwərdigarning] dəhxətlik oqəzipi tūpəylidin, Ularning zemini wəyranə bolmay qalmaydu.

26 Yəhuda padixahı Yosiyaning oqılı Yəhoakim təhtkə olturoqan məzgilning bexida xu səz Pərwərdigardin kelip mundak deyildi: — 2 Pərwərdigar mundak dāydu: — Sən Pərwərdigarning oyingin hōylisida turup ibadət kilix üqün Pərwərdigarning oygigə kirgən Yəhudaning barlik xəhərliridikilərgə

Mən sanga buyruoqan hər bir sezlərnə jakarliqin; əynən eytkin! **3** Ular bəlkim anglap qoyar, hər biri əz rəzil yolidin yanar; xundak kilsa, Mən kilmixlirining rəzilliki tūpəylidin bexioqa külpət qūxūrməqki bolōjan niyitimdin yanimən. **4** Sən ularoqa mundak degin: — «Pərwərdigar mundak dāydu: — Manga kulak salmay, Mən silərnəng aldinglaroqa qoyoqan Təwrat-qanunumda mangmisanglar, **5** Mən tang səhərdə ornumdin turup əwətkən hizmətkarlim bolōjan pəyoqəmbərlərnəng sezlirini anglimisanglar (silər ularoqa heq kulak salmay kəlgənsilər!), **6** undakta, Mən Xilohni qandak qilōjan bolsam, əmdi bu oynimu xuningoqa ohxax kilmən, bu xəhərnə yər yüzidiki barlik əllərgə lənət sezi kilmən». **7** Xuning bilən kaqinlar, pəyoqəmbərlər wə barlik həlk Yərəmiyaning bu sezlirini Pərwərdigarning oygidə jakarliqanlikini anglidi. **8** Xundak boldiki, Yərəmiya barlik həlkqə Pərwərdigar uningoqa tapilōjan bu sezlərnəng həmmisini eytip bərgəndin keyin, kaqinlar wə pəyoqəmbərlər wə barlik həlk uni tutuwelip: «Sən qoqum əlūxūng kerək! **9** Sən nemixka Pərwərdigarning namida bexarət berip: «Bu oygə Xilohdək bolidu, bu xəhər harabə, adəməzsiz bolidu!» — deding?» — dedi. Xuning bilən Pərwərdigarning oygidiki barlik həlk Yərəmiyoqa doq kilip uni oriwelixti. **10** Yəhuda əmirliri bu ixlarni anglidi; ular padixahlik ordisidin qikip Pərwərdigarning oygigə kirdi, Pərwərdigarning oygidiki «Yəngi dərwaza»da sotka olturdi. **11** Kaqinlar wə pəyoqəmbərlər əmirlərgə wə həlkqə sezləp: «Bu adəm əlūmgə layik, qünki silər əz kulakliringlar bilən angliqandək u muxu xəhərnə əyibləp bexarət bərdi» — dedi. **12** Andin Yərəmiya barlik əmirlərgə wə barlik həlkqə sezləp mundak dedi: — «Pərwərdigar meni bu oyni əyibləp, bu xəhərnə əyibləp, silər angliqan bu barlik sezlər bilən bexarət berixkə əwətkən. **13** Həzir yolliringlarni wə kilmixinglarni tūzitinglar, Pərwərdigar Hudayinglarning awazini anglanglar! Xundak bolōjanda, Pərwərdigar silərgə jakarliqan külpəttin yanidu. **14** Ləkin mən bolsam, mana, qolliringlardimən; manga kəzünglərgə nemə yahxi wə durus kərülsə xundak qilinglar; **15** pəkət xuni bilip qoyunglarki, meni əltürəwətsənglər gunahsiz qanning jazasini əz bexinglaroqa, bu xəhərgə wə uningda turuwatqanlarning bexioqa qūxūrisilər; qünki deginim hək, Pərwərdigar həkikətən bu sezlərnəng həmmisini kulakliringlaroqa deyixkə meni əwətkən». **16** Əmirlər wə barlik həlk kaqinlaroqa

wə pəyoʻqəmbərlərgə: «Bu adəm əlümgə layik əməs; qünki u Pərwərdigar Hudayimizning namida bizgə sezli» — dedi. **17** Andin zemindiki bəzi aqsakallar ornidin turup həlk kengixigə mundak dedi: — **18** «Morəxətlik Mikah Yəhuda padixahı Həzəkiyaning künliridə barlik Yəhuda həlkigə bexarət berip: — «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — Zion teoʻji etizdək aqdurulidu, Yerusalemlə dəng-təpilər bolup qalidu, «Əy jaylaxkan taq» bolsa, Ormanlikning otturisidiki yukiri jaylarla bolidu, halas» — degənidi. **19** Yəhuda padixahı Həzəkiya wə barlik Yəhuda həlkı Mikahni əlümgə məhkum qiləjanmu? Həzəkiya Pərwərdigardin qorqup, Pərwərdigardin ətügən əməsmu? Wə Pərwərdigar ularəja qilməqci bolup jakarlıəjan külpəttin yanəjan əməsmu? Biz [bu yoldin yanmisak] əz jenimiz üstigə zor bir külpətni qüxürgən bolmamdimiz?». **20** (Pərwərdigarning namida Yərəmiyaning barlik degəniridə bu xəhərnı wə bu zeminni əyibləp bexarət bərgən, Kiriət-Yearimlik Xəmayaning oqli Uriya isimlik yanə bir adəm bar idi. **21** Padixah Yəhoakim wə barlik palwanliri, barlik əmirli uning sezli rini angliəjanda, padixah uni əltürüxkə intilgən; lekin Uriya buni angliəjanda qorqup, Misiroja qafti. **22** Lekin Yəhoakim qaparmənlərnı, yanə Akborning oqli Əlnatan wə baxqılarnı Misiroja əwətkən; **23** ular Uriyani Misirdin elip qikip padixah Yəhoakimning aldiəja aparəjan; u uni qiliqlap, jəsitini puqralarning gərlükigə taxliwətkən.) **24** — Həlbuki, xu qaəjda Xafanning oqli Ahikam ularning Yərəmiyani əlümgə məhkum kilip həlkning qolıəja tapxurmaslikı üqün, uni kəllidi.

27 Yəhuda padixahı Yosiyaning oqli Zədəkiyaning təhtkə olturojan dəsləpki məzgilidə, xu səz Yərəmiyaəja Pərwərdigardin kelip mundak deyildi: — **2** Pərwərdigar manga mundak dedi: — Asarətlər wə boyunturuklarnı yasap əz boynungəja sal; **3** bu boyunturuklarnı Edomning padixahıəja, Moabning padixahıəja, Ammoniylarning padixahıəja, Turning padixahıəja wə Zidonning padixahıəja Yerusalemləja, Yəhuda padixahıning aldiəja kəlgən ularning əz əqliliringning qolı arkilik əwətkin; **4** hər birini əz hojayinliriəja xundak bir həwərnı yətküzüxkə buyruəjin: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Əz hojayinliringlarəja mundak dənglar: — **5** Mən zemin wə zemin yuzidə turuwatkan adəmlər

wə haywanlarnı zor qudritim wə sozuləjan bilikim bilən yaratkanmən; wə kim kəzümgə layik kərünsə, bularnı xularəja təkdım qilimən. **6** Həzir Mən bu zeminlarning həmmisini Babil padixahı, Mening kulum boləjan Neboqadnəsarning qolıəja tapxurdum; həttə daladiki haywanlarnımu uning qullukıda boluxkə təkdım kildim. **7** Barlik əllər uning, oqlining həm nəwrisining kullukıda bolidu; andin əz zeminining waqti-saiti toxkanda, kəp əllər wə uluə padixahlar unımu kullukıda salidu. **8** Xundak boliduki, qaysi əl yaki padixahlik Babil padixahı Neboqadnəsarning kullukıda boluxni, yanə boynini Babil padixahıning boyunturukı astıəja qoyuxni rət qilsa, Mən xu əlnı Neboqadnəsarning qolı arkilik yəkatkuzəjuə qiliq, kəhətqilik wə waba bilən jazalaymən, — dəydu Pərwərdigar. **9** — Silər bolsanglar, «Babil padixahıning kullukıda heq bolmaysilər» degən pəyoʻqəmbərliringlarəja, palqiliringlarəja, qüx kərgüqiliringlarəja, rəm aqquqiliringlarəja yaki jadugərliringlarəja kulak salmanglar; **10** qünki ular silərgə yaləjanqilik kilip bexarət beridu; [gəplirigə kirsənglar], silərnı əz yurtunglardin sürgün qilidu; qünki Əzüm silərnı yurtunglardin həydəymən, silər nabut bolisilər. **11** Lekin qaysi əl boynini Babil padixahıning boyunturukı astıəja qoyup kullukıəja kirsə, xu əlnı əz yurtida turozımən, ular uningda terikqilik kilip yaxaydu. **12** — Mən Yəhuda padixahı Zədəkiyaəjımu xu səzlər boyiqə mundak dedim: «Boynunglarnı Babil padixahıning boyunturukı astıəja qoyup uning wə uning həlkıning kullukıda bolsanglar, hayat qalisilər. **13** Əmdi nemixkə Pərwərdigarning Babil padixahıning kullukıəja boysunmiəjan hər qaysi əllər toərisida deginidə, sən wə həlkıng qiliq, kəhətqilik wə waba bilən əlməqci bolisilər? **14** Pəyoʻqəmbərlərnıng: «Babilning kullukıda bolmaysilər» degən səzligə kulak salmanglar; qünki ular silərgə yaləjanqilik bexarət qilidu. **15** Mən ularni əwətkən əməs, — dəydu Pərwərdigar, — lekin ular Mening namımda yaləjandin bexarət beridu; bu səzlərnıng aqıwiti xuki, Mən silərnı yurtunglardin həydiwətimən, xuningdək nabut bolisilər; silər wə silərgə bexarət bərgən pəyoʻqəmbərlər nabut bolisilər». **16** Andin Mən kahınlarəja wə bu barlik həlkə mundak dedim: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Silərgə bexarət beridəjan pəyoʻqəmbərlərnıng: «Mana, Pərwərdigarning əyidiki qımmətlik qaqa-qıqılar pat arida Babilin qayturulidu» degən səzligə kulak

salmanglar; qünki ular silərgə yaloqanqilikdin bexarət kılıdu. 17 Ularoqa qulak salmanglar; Babil padixahining kullukida bolsanglar, hayət qalisilər; bu xəhər nemixqa wəyran bolsun? 18 Əgər bular həkikətən pəyoqəmbərlər bolsa həm Pərwərdigarning səzi ularda bolsa, ular hazır Pərwərdigarning əyidə, Yəhuda padixahining ordısında wə Yerusalemdin ordısında qaloqan qimmətlik qaqa-kuqilar Babiloqa elip ketilmisun dəp samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarəqa dua-tilawət kilsun! 19 Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar ikki [mis] tüwrük, [mis] «dengiz», das hərwiliri wə bu xəhərdə qaloqan [qimmətlik] qaqa-kuqilar toqruluk mundak dəydu: — 20 (bularni bolsa Babil padixahı Nebokadnəsar Yəhoakimning oqlı Yəhuda padixahı Yəkoniyahni Yəhudadiki wə Yerusalemdiki barlık esilzad-əmirlər bilən təng Yerusalemdin Babiloqa sürgün qiloqanda u elip kətmigənidi) 21 Bərħək, İsrailning Hudasi Pərwərdigarning əyidə, Yəhuda padixahining ordısında wə Yerusalemda qaloqan [qimmətlik] qaqa-kuqilar toqruluk samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar mundak dəydu: — 22 ularmu Babiloqa elip ketilidu; ular Mən ulardin kaytidin həwər alidoqan künqığə xu yərdə turidu, — dəydu Pərwərdigar: — xu wakıt kəlgəndə, Mən ularni elip bu yərgə kayturup berimən.

28 Xu yilda, Yəhuda padixahı Zəkəriya təhtkə olturoqan dəslepki məzgildə, yəni tətinqi yili, bəxinqi ayda, Azzurning oqlı, Gibeon xəhıridiki Hənanıya pəyoqəmbər, kahınlar wə barlık halayik aldida Pərwərdigarning əyidə manga: — 2 Samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — İsrailning Hudasi mundak dəydu: — «Mən Babil padixahining boyunturuqini sunduriwəttim! 3 Babil padixahı Nebokadnəsar muxu yərdin epkətkən, Babiloqa aparəqan, Pərwərdigarning əyidiki qaqa-kuqilarning həmmisini bolsa, ikki yil ətməyła Mən muxu yərgə kayturup epkelimən; 4 wə Mən Yəhuda padixahı, Yəhoakimning oqlı Yəkoniyahni Yəhudadin Babiloqa sürgün qilinoqanlarning həmmisi bilən təng muxu yərgə kayturup berimən, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən Babil padixahining boyunturuqini sunduriwəttim!» — dedi. 5 Andin Yəramıya pəyoqəmbər kahınlar wə Pərwərdigarning əyidə turoqan barlık halayik aldida Hənanıya pəyoqəmbərgə səz kildi. 6 Yəramıya pəyoqəmbər mundak dedi: «Amin! Pərwərdigar xundak kilsun! Pərwərdigar

sening bexarət bərgən səzlingni əməlgə axursunki, U Əzining əyidiki qaqa-kuqilar wə Yəhudadin Babiloqa sürgün qilinoqanlarning həmmisini muxu yərgə kaytursun! 7 Lekin əz kulıqınoqa wə barlık həlkning kulıqınoqa selip qoyulidoqan mening bu səzümni angla! 8 — Mening wə seningdin burun, kədimdin tartip boləqan pəyoqəmbərlərmu nuroqun padixahliklar wə uluq dələtlər toqruluk, urux, apət wə wabalar toqruluk bexarət berip kəlgən; 9 tinqlik-awatlık toqruluk bexarət bərgən pəyoqəmbər bolsa, xu pəyoqəmbərnıng səzi əməlgə axuruloqanda, u həkikətən Pərwərdigar əwətkən pəyoqəmbər dəp tonuloqandur!». 10 Andin Hənanıya pəyoqəmbər Yəramıya pəyoqəmbərnıng boynidiki boyunturuqni elip uni sunduriwətti. 11 Hənanıya həlk aldida səz kılıp: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən xuningəqa ohxax, ikki yil ətməyła Babil padixahı Nebokadnəsarning boyunturuqini barlık əllərnıng boynidin elip sunduriwəttimən!» — dedi. Xuning bilən Yəramıya pəyoqəmbər qikip kətti. 12 Hənanıya pəyoqəmbər Yəramıya pəyoqəmbərnıng boynidiki boyunturuqni elip uni sunduriwətkəndin bir'az keyin, Pərwərdigarning səzi Yəramıyaəqa kelip mundak deyildi: — 13 Barəqin, Hənanıyaəqa mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Sən yaəoqatın yasaloqan boyunturuqni sunduroqıning bilən, lekin uning ornıoqa təmürdin boləqan boyunturuqni selip koydung! 14 Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — İsrailning Hudasi mundak dəydu: — Mən xuningəqa bu barlık əllərnıng boynıoqa təmürdin yasaloqan boyunturuqni salimənki, ular Babil padixahı Nebokadnəsarning kullukida bolidu; bərħək, ular uning kullukida bolidu; Mən uningəqa hətta daladiki haywanlarnımu təkdım qiloqanmən». 15 Andin Yəramıya pəyoqəmbər Hənanıya pəyoqəmbərgə: «Kulak sal, Hənanıya! Pərwərdigar seni əwətkən əmə! Sən bu həlkni yaloqanqilikqa ixəndürgənsən! 16 Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: Mana, Mən seni yər yuzidin əwətiwəttimən! Sən dəl muxu yilda əlisən, qünki sən adəmlərnı Pərwərdigarəqa asiylık qilixqa dəwət qiloqansən». 17 Hənanıya pəyoqəmbər dəl xu yili yəttinqi ayda əldi.

29 Yəramıyanıng Yerusalemdin sürgün boləqanlar arısidiki hayət qaloqan əksəqallaroqa, kahınlarəqa, pəyoqəmbərlərgə wə Nebokadnəsar əsir kılıp Babiloqa elip kətkən barlık həlkqə Yerusalemdin yollıoqan hetı: — 2 (hət padixah Yəkoniyah, hanix, wəzirlər, Yəhuda

wə Yerusalemdiki xahzadə-əmirlər wə hünərwanlär Yerusalemdin kətkəndin keyin, **3** Xafanning oqlı Əlasahning wə Hıllkıyaning oqlı Gəməriyaning qolı bilən yollanqan — Yəhuda padıxahı Zədəkiya bu kixilərnı Babil padıxahı Nebokadnəsarning aldıqə yollıqan). Yollıqan hət mundaq: — **4** Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — İsrailning Hudasi Yerusalemdin Babiloqə sürgüngə əwətkənlərnıng həmmisigə mundaq dəydu: — **5** Əylərnı kuruqlar, ularda turuqlar; baqlarnı bərpə kılinglar, ularning mewisini yənglar; **6** əylininglar, oqlul-kizlik boluqlar; oqlulliringlar üqün kızlarnı elip beringlar, kızliringlarnı ərlərgə yatlıq kılinglar; ularmu oqlul-kizlik bolsun; xu yərdə kəpiyinglarki, aziyip kətmənglar; **7** Mən silərnı sürgüngə əwətkən xəhərnıng tinq-awatlıqını izdənglar, uning üqün Pərwərdigaroqə dua kılinglar; qünki uning tinq-awatlıqı bolsa, silərmu tinq-awat bolisilə. **8** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — İsrailning Hudasi mundaq dəydu: — Aranglardiki pəyoqəmbərlər wə silərnıng palqiliringlar silərnı aldap qoymisun; silər ularoqə kərgüzgən qüxlərgə kulak salmanglar; **9** qünki ular Mening namimda yaloqəndin bexarət beridu; Mən ularnı əwətkən əməsmən, — dəydu Pərwərdigar. **10** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Babiloqə bekitilgən yətmix yil toxqanda, Mən silərnıng yeninglaroqə kelip silərgə iltipət kərsitimənkı, silərnı muxu yurtqə kayturuxum bilən silərgə kıloqan xapaətlik wədəmnı ada kılimən; **11** Qünki Əzümning silər toqruluk pılanlırimni, apət elip kelidıoqan əməs, tinq-awatlıq elip kelidıoqan, ahirda silərgə ümidwar keləqəknı ata kılidıoqan pılanlırimni obdan bilimən, — dəydu Pərwərdigar. **12** Xuning bilən ilər Manga nida kılip, yenimoqə kelip Manga dua kılisilə wə Mən silərnı anglaymən. **13** Silər Meni izdəysilə wə Meni tapısilə, qünki silər pütün qəlbınglar bilən Manga intilidıoqan bolisilə. **14** Mən Əzümni silərgə tapquzimən, — dəydu Pərwərdigar — wə Mən silərnı sürgünlüktin kayturup əsligə kəltürimən, Mən silərnı həydiwətkən barlıq əllərdin wə həydiwətkən barlıq jaylardin yioqimən, — dəydu Pərwərdigar, — Mən silərnı elip, əslı sürgün kılip ayrioqan yurtqə kayturimən. **15** Silər: «Pərwərdigar bizgə Babilda pəyoqəmbərlərnı tiklıdi» desənglar, **16** əmdi Pərwərdigar Dawutning təhtigə olturoqan padıxah wə bu xəhərdə turuwatqan barlıq həlk, yəni silər bilən billə sürgün kılinmioqan kərındaxlıringlar

toqruluk xuni dəydu: — **17** Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən ularnı azablaydıoqan kıliq, kəhətqilik wə waba əwətimən; xuning bilən ularnı huddı sesioqan, yegili bolmaydıoqan naqar ənjürlərdək kılimən; **18** ularnı kıliq, kəhətqilik wə waba bilən qoqlaymən, ularnı yər yüzidiki barlıq padıxahlıqlaroqə həydəp apirimən; ularnı xu əllərgə wəhimə, lənət, dəlxət, ux-ux kılinidıoqan wə rəsua kılinidıoqan obyekt kılimən. **19** qünki Mən tang səhərdə ornumdin turup, hizmətkarlırim bolqan pəyoqəmbərlərnı əwətip səzlırimni ularoqə eytkinim bilən, ular kulak salmioqan; silər [sürgün bolqanlarmu] həq kulak salmioqansilə, — dəydu Pərwərdigar. **20** Ləkin i silər sürgün bolqanlar, Mən Yerusalemdin Babiloqə əwətkənlər, Pərwərdigarning səzını anglanglar: — **21** Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — İsrailning Hudasi mundaq dəydu: — Mening namimda silərgə yaloqəndin bexarət beridıoqan Kolayaning oqlı Ahab toqruluk wə Maaseyahning oqlı Zədəkiya toqruluk mundaq dəydu: — Mana, Mən ularnı Babil padıxahı Nebokadnəsarning qolıoqə tapxurimən, u ularnı kez aldinglarda əlümgə məhküm kılidu; **22** xuning bilən ular misal kılinip Babilda turoqan Yəhudadiki barlıq sürgün kılinioqanlarning aqzida: «Pərwərdigar seni Babil padıxahı Nebokadnəsar otta kawab kıloqan Zədəkiya wə Ahabdək kılsun!» degən lənət səzi bolidu; **23** qünki ular İsrail iqidə ıplasıq kıloqan, qoxnılarıning ayallırı bilən zina kıloqan wə Mening namimda yaloqan səzlərnı, Mən ularoqə həq tapılmioqan səzlərnı kıloqan; Mən bularnı Bilgüqi wə guwah Boluquqidurmən, — dəydu Pərwərdigar. **24** «Sən Yərəmiya Nəhələmlık Xemayoqə mundaq degin: — **25** Samawi qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — İsrailning Hudasi mundaq dəydu: — Qünki sən öz namıngda Yerusalemdiki barlıq həlkqə, kahın bolqan Maaseyahning oqlı Zəfaniyoqə wə barlıq kahınlaroqə hətlər yollıqınıng tüpəylidin, — **26** [Sən Zəfaniyoqə mundaq yazoqan]: «Pərwərdigar seni kahın Yəhuyadanıng ornıoqə kahın tiklıgən əməsmu? U seni Pərwərdigarning əyidə xuningoqə nazarətqi kıloqankı, bexarət beridıoqan pəyoqəmbər boluwaloqan hər bir təlwinı besix üqün putı wə boynıoqə taqəq selixing kerək. **27** Əmdi sən nemixqə silərgə əzini pəyoqəmbər kıliwaloqan Anatotluk Yərəmiyanı əyiblimiding? **28** Qünki u hətta Babilda turuwatqan bizlərgimu: «Xu yərdə bolqan waqtinglar uzun bolidu; xunga əylərnı

selinglar, ularda turunglar, baolarni bərpa qilinglar, ularning mewisini yənglar» dəp hət yollidi!») 29 — Zəfaniya muxu hətni Yərəmiya pəyojəmbər aldida oqudi. 30 Andin Pərwərdigarning səzi Yərəmiya oja kelip mundək deyildi: — 31 Barlik sürgün bololanlar oja hət yollap mundək degin: — Pərwərdigar Nəhəlamlik Xəmaya tooqruluk munək dəydu: Qünki Mən uni əwətmigən bolsammu, Xəmayaning silərgə bexarət berip, silərnə yalojanqilikka ixəndürgənliki tūpəylidin, 32 Xunga Pərwərdigar mundək dəydu: — Mana, Nəhəlamlik Xəmayani nəslilə bilən billə jazalaymən; muxu həlk arisida uning heqkəndək nəslilə tepilmaydu; u Mən Əz həlkim üçün qilməkqi bololan yaxxilikni heq kərməydu, — dəydu Pərwərdigar: — qünki u adəmlərnə Manga asyilikka kutratti.

30 Pərwərdigardin Yərəmiya oja kəlgən səz: — 2 Israilning Hudasi Pərwərdigar mundək dəydu: — Mən sanga hazır dəydi ojan muxu barlik səzlimni yazmioja yazojin; 3 Qünki mana, xundək künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən həlkim Israil həm Yəhəudani sürgünlükün kəy turup əsligə kəltürimən, ularni ata-bowiliri oja təkdim qilojan zeminoja kəy turimən, ular uning oja igə bolidu. 4 Pərwərdigarning Israil tooqruluk wə Yəhəuda tooqruluk degən səzliri təwəndikidək: — 5 Qünki Pərwərdigar mundək dəydu: — Anglilitidu aləkdəlik həm kərkunqulukning awazi, Bolsun nədə aman-tinqlik! 6 Soranglar, xuni kərip bəkinglarki, ər bala tuojamdu? Mən nemixka əmdi tolojqakka qüxkən ayaldək hər bir ər kixining qatirikini qoli bilən tutqanliqini kərimən? Nemixka yuzliri tatirip kətkəndu? 7 Ayhəy, xu küni dəhxətlik tur! Uning oja heqkəndək kün ohximaydu; u Yəqubning azab-oqubət künidur; lekin u uningdin kütquzulidu. 8 Xu künidə əməlgə axuruliduki, — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari bololan Pərwərdigar, — Mən uning boyunturukini boynungdin elip sunduruwetimən, asarətlirini buzup taxlaymən, yat adəmlər uni ikkinqi kullukka qüxürməydu. 9 Xuning ornida ular Pərwərdigar Hudasing həm də Mən ular üçün kəy tidin tikləydi ojan Dawut padixahining kullukida bolidu. 10 Əmdi sən, i kulum Yəqub, kərkəma, — dəydu Pərwərdigar; — aləkdə bolma, i Israil; qünki mana, Mən seni yirək yərlərdin, sening nəslingni sürgün bololan zemindin kütquzimən; Yəqub kəy tip kelidu, aram tepip azadə turidu wə heqkim uni kərkətməydu. 11 Qünki Mən seni kütquzux üçün sən bilən billidurmən,

— dəydu Pərwərdigar; — Mən seni tarkitiwətkən əllərninğ həm misini tügəxtürsəmmu, lekin seni pütünləy tügəxtürməymən; pəkət üstüngdin həküm qikərip tərbiyə-sawaq berimən; seni jazalimay qoyup qoymaymən. 12 Qünki Pərwərdigar mundək dəydu: Sening zedəng dawali ojusiz, sening yarəng bolsa intayin eoqidur. 13 Sening dəwayingni soraydi ojan heqkim yok, yarəngni tangəquqi yoktur, sanga xipalik dərilar yoktur; 14 sening barlik axnilirini seni untu ojan; ular sening həlingni heq sorimaydu. Qünki Mən seni duxməndək zərb bilən urəjanmən, rəhimsiz bir zalim dək sanga sawaq bolsun dəp urəjanmən; qünki sening kəbihliking həddi-həsəbsiz, gunəhliriniğ həddidin ziyadə boləjan. 15 Nemixka zedəng tūpəylidin, dərd-əliming dawali ojusiz boləjanliki tūpəylidin pəryad kəturisən? Kəbihlikingning həddi-həsəbsiz boləjanliqidin, gunəhliriniğ həddidin ziyadə boləjanliqidin, Mən xularni sanga qilojanmən. 16 Lekin seni yutuwaləjanlarning həm misini yutuwelimidu; sening barlik küxəndiliriniğ bolsa sürgün bolidu; seni buli ojanlarning həm misini buləng-taləng qilinidu; seni ow qilojanlarning həm misini owlidi ojan qilimən. 17 Qünki Mən sanga tengik tengip qoyimən wə yariliriniğni saqəy timən — dəydu Pərwərdigar; — qünki ular seni: «Ojerib-biqarə, heqkim həlini sorimaydi ojan Zion dəl muxudur» dəp həkarətligən. 18 Pərwərdigar mundək dəydu: — Mana, Mən Yəqubning qedirilirini sürgünlükün kəy turup əsligə kəltürimən, Uning turaləjuliri üstigə rəhim qilimən; Xəhər harabiliri ul qilinip kəy tidin kəy ulidu, Orda-kəl'ə əz jayida yənə adəməzlik bolidu. 19 Xu jaylərdin təxəkkür küyliri wə xad-hurəmlik sadaliri anglinidu; Mən ularni kəpəy timənki, ular əmdi azaymaydu; Mən ularning hərmitini axurimən, ular heq pəs bolmaydu. 20 Ularning baliliri kədimdikidək bolidu; ularning jamaiti aldimda məzmut turəy ulidu; Ular ni horli ojanlarning həm misini jazalaymən. 21 Ular ning bəxi əz liri din bolidu, Ular ning həküm sürgüqisi əz liri otturisi din qikədu; Mən uni əz yenimoja kəltürimən, xuning bilən u Manga yəkin kelidu; Qünki yenimoja kəlgüqi [jenini] təwəkkül qilojuqi əməsmu? — dəydu Pərwərdigar. 22 — Xuning bilən silər Mening həlkim bolisilər, Mən silərninğ Hudayinglar bolimən. 23 Mana, Pərwərdigardin qikəkan bir boran-qəp qun! Uningdin kəhr qikti; Bərhək, dəhxətlik bir qara quyun qikəp kəldi; U pirkirəp rəzillərninğ bəxi oja qüxidu. 24 Kənglidiki niyətlirini ada qilip toluq əməl qilojuqə,

Pərwərdigarning kattik oʻzəzi yanmaydu; Ahirki künlərdə silər buni qūxinip yetisilər.

31 Xu wakitta, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israilning jəmətlirining Hudasi bolimən, ular Mening həkīm bolidu. **2** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Kiliqtin aman qaloqan hək, yəni Israil, qəlbayawanda iltipatkə igə boləqan; Mən kelip ularni aram tapkuzimən. **3** Pərwərdigar yirak yurtta bizgə kərünüp: «Mən seni mənggü bir muhəbbət bilən səyüp kəldim; xunga Mən əzgərməs mehribanlik bilən seni Özümgə tartip kəlgənmən. **4** Mən seni qaytidin kurimən, xuning bilən sən kurulisən, i Israil kizi! Sən qaytidin dapliringni elip xad-huram kiloqanlarning ussullirioqə qikisən. **5** Sən qaytidin Samariyəning taqliri üstigə üzümlər tikisən; ularni tikküqilər əzliri tikip, mewisini əzliri yəydu. **6** Qünki Əfrayimning egizlikidə turoqan kəzətiqlər: «Turunglar, Pərwərdigar Hudayimizioqə ibadət kilixkə Zionioqə qikayli!» — dəp nida kətüridoqan küni kelidu. **7** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Yakup üqün xad-huramlik bilən nahxa eytinglar, Əlləning bexi boləquq üqün ayhəy kətürunglar; Jakarlanglar, mədhəyə oqur: «İ Pərwərdigar, Sening həkīngni, Yəni Israilning kəldisini kütquzəyəsən!» — dənglar! **8** Mana, Mən ularni ximaliy yurtlardin epkelimən, Yər yüzining qət-qətliridin yioqmən; Ular arisida əmalar wə tokurlar bolidu; Həmidalar wə tuəyay dəgənlər billə bolidu; Ular uluə bir jamaət bolup qaytip kelidu. **9** Ular yioqə-zarlar kətürüp kelidu, Ular dua-tilawət kiloqanda ularni yetəkləymən; Mən ularni erik-əstənglər boyida, hək putlaxmaydioqan tüz yol bilən yetəkləymən; Qünki Mən Israilioqə ata bolimən, Əfrayim bolsa Mening tunji oəplumdur. **10** Pərwərdigarning səzini anglanglar, i əllər, Dəngiz boyidiki yirak yurtlarioqə: — «Israilni tarkətkuqı uni qaytidin yioqıdu, Pada bəkkuqı padisini bəkkəndək U ularni bəkidü; **11** Qünki Pərwərdigar Yakupni bədəl tələp kütuldurəqan, Uningə Həmjəmət bolup əzidin zor küqlük boləquqining qənggilidin kütquzəqan!» — dəp jakarlanglar. **12** Ular kelip Ziondiki egizliklərdə xad-huramlikta towlaydu, Pərwərdigarning iltipatidin, yəni yəngi xarəbtin, zəytun meyidin, mal-waranning kəziliridin bərk uridu; Uların gəni huddi mol suəiriləqan bəqdək bolidu, Ular ikkinqi hək solaxmaydu. **13** Xu qəoqda kizlar ussulda xadlinidu, Yigitlər wə moysipitlarmu təng xundaq bolidu; Qünki Mən ularning aq-zarlırini xad-huramlikkə aylandurimən; Mən ularioqə təsəlli bərip,

dərd-əlimining ornioqə ularni xadlikkə qəmdürimən. **14** Mən kəhīnlarni molqilik bilən toyoquzimən, Həkīm iltipatimioqə kənaət kılıdu, — dəydu Pərwərdigar. **15** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Ramah xəhīridə bir sada, Aqqik yioqə-zarning piəqani anglinidu, — Bu Rəhiləning əz baliliri üqün kətürgən aq-zarlıri; Qünki u baliliri bolmioqəqə, təsəllini qəbul kilməy piəqan kətüridu. **16** Pərwərdigar [uningə] mundaq dəydu: — Yioqə-zaringni tohtat, kəzliringni yaxlardin tart; qünki munu tartkən jəpəyngdin mēwə bolidu, — dəydu Pərwərdigar; — ular dūxməning zeminidin kəytidu; **17** bərhək, kələqiking ümidlik bolidu, — dəydu Pərwərdigar; — wə sening baliliring yənə əz qəgrisidin kirip kelidu. **18** Mən dərwəqə Əfrayimning əzi toərluk əkünüp: «Sən bizgə xax torpəkkə tərbiyə bərgəndək sawəq-tərbiyə bərding; Əmdi bizni towa kildurəyəsən, Biz xuning bilən towa kılıp qaytip kelimiz, Qünki Sən Pərwərdigar Hudayimizdursən; **19** Qünki biz towa kilduruluximiz bilən həkikətən towa kilduk; Biz əzimizni tonup yətkəndin keyin, yotimizni urduk; Biz yaxlikimizdiki [kilmixning] xərm-həyəsə tūpəylidin nomus kılıp, hijaləttə kəlduk!» — dəgənlirini anglidim. **20** — Əfrayim Manga nisbətən jan-jigər balam əməsmu? Qünki Mən uni əyibligən təkdidim, uni hərdəim kənglumdə seəjnimən; Xunga iq-bəqrin uningə əqrəwatidu; Mən uningə rəhim kilmisəm bolmaydu, — dəydu Pərwərdigar. **21** — Xunga əzünggə yol bəgilirini bəkitip qəyqin; Sən sürgüngə mangəqan yoloqə, xu kətürilgən yoloqə kəngül qəyup dikəət kiloqin; Həzir xu yol bilən qaytip kəl, i jan-jigirim Israil kizi, Muxu xəhərliriggə qarəp qaytip kəl! **22** Sən qəqəniqə tənəp yürisən, i yoldin qikkəqı kizim? Qünki Pərwərdigar yər yüzidə yəngi ix yaritidu: — Ayal kixi baturning ətrəpida yəpəxip həwər alidu! **23** Samawi kəxunlarning Sədari boləqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Mən ularni sürgünlükün qəyturup əsligə kəltürginimdə Yəhudəning zeminidə wə xəhərliridə həkələr yənə [Yerusalem toərluk]: «Pərwərdigar seni bəhtlik kiloqay, i həkkanıylik turoqan jay, pəkmukəddəslikning teəji!» dəydioqan bolidu. **24** Xu yərdə Yəhuda — xəhərliridikilər, dəhkanlar wə pada bəkkəqı kəqmən qarwiqılar həmmisi billə turidu. **25** Qünki Mən hərip kətkən jan igilirining həjitidin qikimən, hərbir həlidin kətkən jan igilirini yəngiləndurimən. **26** — Mən [Yərəmiya] buni angləp oyoqəndim, ətrəpkə karidim, nahəyiti tatlik uhləptimən. **27** Mana, xu

künlär keliduki, — dæydu Pærwærdigar, — Mæn Israil jәмәtidә wә Yәhuda jәмәtidә insan nәslini wә һaywanlarning nәslini terip өstürimән. **28** Xundak boliduki, Mæn ularni yulux, sәkүx, һalak kiliх, аqdurux үqün, ularоја nәzirimni salојandәk, Mæn ularni kuruх wә tikip өstүrix үqünmu ularоја nәzirimni salimән, — dæydu Pærwærdigar. **29** Xu күnlәrdә ular yәнә: «Atilar aqqik-qүqүk үzümlәrni yegән, xunga balilarning qixi kәrik sezilidu» degән muxu maқalni һeq ixlәtmәydu. **30** Qünki һәrbirsi өз gunahı үqün әlidu; aqqik-qүqүk үzümlәrni yegәnlәrning bolsa, өзining qixi kәrik sezilidu. **31** Mana, xu күnlär keliduki, — dæydu Pærwærdigar, — Mæn Israil jәмәti wә Yәhuda jәмәti bilән yengi әhdә tüzimән; **32** bu әhdә ularning ata-bowiliri bilән tüzgән әhdigә ohximaydu; xu әhdini Mæn ata-bowilirini kolidin tutup Misirdin kutқuzup yetәkliginimdә ular bilән tüzgәnidim; gәrқә Mæn ularning yoldixi bolојan bolsammu, Mening ular bilән tüzүkxән әhdәмni buzoјan, — dæydu Pærwærdigar. **33** Qünki xu күnlәrdin keyin, Mening Israil jәмәti bilән tüzidioјan әhdәм mana xuki: — Mæn Öz Tәwrat-қanunlirimni ularning iқigә salimән, Hәmdә ularning kәlbigimu yazimән. Mæn ularning Ilaһi bolimән, Ular mu Mening һәlkim bolidu. **34** Xundin baxlap һeqkim өз yeqinioја yaki өз kәrindixioја: — «Pærwærdigarni tonuојin» dәp әgitip yүrmәydu; qünki ularning әng kiqikidin qongioјiqә һәmmisi Meni tonup bolојan bolidu; qünki Mæn ularning kәbihlikini kәqүrimән һәmdә ularning gunahını һәrgiz esigә kәltүrmәymән, — dæydu Pærwærdigar. **35** Kuyaxni күndүzdә nur bolsun dәp bәrgән, ay-yultuzlarni keqidә nur bolsun dәp bәlgiligән, dolқunlirini xarkiritip dengizni kәzoјaydioјan Pærwærdigar mundaқ dæydu (samawi kәoxunlarning Sәrdari bolојan Pærwærdigar Uning namidur): — **36** — Muxu bәlgiligәnlirim Mening aldimdin yoқap kәtsә, — dæydu Pærwærdigar, — әmdi Israilning әwladlirimu Mening aldimdin bir әl boluxtin mәnggügә kәlixi mumkin. **37** Pærwærdigar mundaқ dæydu: — Yukirida asmanlar mәlқәrlәnsә, tәwәndә yәр ulliri tәkхүrүlүp bilinsә, әmdi Mæn Israilning barliқ әwladlirining kiloјan һәmmә kilmixliri түpәylidin ulardin waz keqip taxlioјuқи bolimән, — dæydu Pærwærdigar. **38** Mana, xu күnlär keliduki, — dæydu Pærwærdigar, — xәһәр mәhsus Manga atilip «Һananiyәlning munari»din «Dokmux dәрwazasi»oјiqә kaytidin

kurulidu; **39** әlқәм tanisi kaytidin әlқәх үqün xu yәrdin «Garәb dәngi»giqә, andin Goatқа burulup sozulidu; **40** jәsәtlәр wә [қurbanliқ] külliri taxlinidioјan pütküл jiloја, xundaқla Kidron dәryasioјiqә һәм xәrkкә қaraydioјan «At dәрwazasi»ning dokmuxioјiqә yatқan etizlarning һәmmisi Pærwærdigarоја pak-mukәddәs dәp һesablinidu; xәһәр kaytidin һeq yulup taxlanmaydu, һәrgiz kaytidin аqdurup taxlanmaydu.

32 Yәhuda padixahı Zәdәkiyaning oninқи yili, Yәрәmiyaоја Pærwærdigardin kәlgән sөz tәwәndә hatirilәngән (xu yil Nebokәdnәsarning on sәkkizinқи yili idi; **2** Xu qaoјda Babil padixahining kәoxuni Yerusalemni kәrxuwalојanidi; Yәрәmiya pәyoјәmbәр bolsa Yәhuda padixahining ordisidiki қarawullarning һoylisida қamap қoyuloјanidi. **3** Qünki Yәhuda padixahı Zәdәkiya uni әyibläp: «Nemixқа sән: «Mana, Mæn bu xәһәrni Babil padixahining kәlioја tapxurimән; u uni ixојal kiliду; Yәhuda padixahı Zәdәkiya kaldiyәlarning kolidin keqip kutulalmaydu; qünki u Babil padixahining kәlioја tapxurulmay қalmaydu; u uning bilән yüz turanә sөzlixidu, өз kәzi bilән uning kәzigә қaraydu. U Zәdәkiyani Babilоја apiridu, u mæn uningоја yeqinlixip toluқ bir tәрәp kiloјuqә xu yәrdә turidu, dæydu Pærwærdigar; silәр kaldiyәlәр bilән қarxilaxsanglarmu oјәlibә kилalmaysılar! — dæydu Pærwærdigar» — dәp bexarәt berisән?» — dәp uni қamap қoyојanidi). **6** Yәрәmiya: — Pærwærdigarning sөzi manga kelip mundaқ deyildi — dedi: — **7** Mana, taoјang Xallumning oқli Һanamәәl yeningоја kelip: «Өzüng үqün Anatottiki etizimni setiwal; qünki uni setiwelixқа sening һәmjәмәtlik һoқuқung bar» — dæydioјan bolidu. **8** Andin Pærwærdigarning deginidәk taoјamning oқli Һanamәәl, қarawullarning һoylisida yenimoја kelip manga: «Binyaminning zeminidiki mening Anatottiki etizimni setiwalојaysән; qünki һәmjәмәt һoқuқи seningkidur; өзүng үqün setiwal» — dedi; andin mæn buning һәқikәtән Pærwærdigarning sөzi ikәnlikini bilip yәttim. **9** Xunga mæn taoјamning oқli Һanamәәldin Anatottiki bu etizni setiwaldim; pulni, yәni on yәttә xәkәl күmүxni girgә selip әlqidim. **10** Mæn tohtam hetigә imza қoyup, üstigә mөһүrni besip peqәtlidim; buningоја guwahқilarni guwah bәrgүzәddim, күmүxni tarazioја saldim; **11** tohtam hetini kolumоја aldim, — birsidә soda tüzümi wә xәrtliri hatiriliniр peqәtlәngән, yәнә birsi peqәtlәnmigәnidә — **12** wә mæn taoјamning oқli Һanamәәlning kәz aldida, bu soda hetigә imza

koyoqan guwahqilar wə qarawullarning hoylisida olturoqan Yəhudiylarning həmmisi aldidə hətləрни Maaseyahning nəwrisi, Neriyaning oqli boləqan Barukqa tapxurdum. 13 Ularning aldidə mən Barukqa mundak tapilap dedim: — 14 Samawi koqunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Bu hətləрни, yəni peqətləngən wə peqətlənmigən bu tohtam hətlirini elip, bular uzun waqitkiqə saqlansun dəp sapal idix iqiğə saləjin; 15 Qünki samawi koqunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Kəlgüsida bu zeminda həm əylər, həm etizlər, həm üzümzarlar kəytidin setiwelinidu. 16 Mən tohtam hetini Neriyaning oqli boləqan Barukqa tapxuroqandin keyin, Pərwərdigaroqə dua kilip mundak dedim: — 17 «Aḥ, Rəb Pərwərdigar! Mana, Sən asman-zeminni Əzüngning zor kudriting wə sozuləqan biliking bilən yasioqansən; Sanga heqkəndak ix təs əməstür; 18 Sən mingliəqan kixilərgə rəḥim-xəpkət kərsitisən həmdə atilarning kəbihlikining jazasinimu keyin balilirining koynioqə kəyturisən; aḥ Sən uluoq, Kudrət Iğisi Təngridursən — Samawi koqunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Sening namingdur; 19 oynixanliringda uluoq, kəloqan ixliringda kudrətliksən; kəzliring bilən insan balilirining əz yolliri wə kəloqanlirining mewisi boyiqə hərberiqə [inam yaki jaza] kəyturux üqün, ularning barliq yollirini kəzligüqidursən; 20 — Sən bügünki küngiqə Misir zeminida, Israil iqidə həm barliq insanlar arisida məjizilik alamətləрни həm karamətləрни ayan kilip kəlgənsən; xunglaxkə bügüngiqə Sening naming eoqizdin-eoqizoqə tarkilip kəlməktə. 21 Sən məjizilik alamətlər, karamətlər kudrətlik qolung, sozuləqan biliking wə dəhxətlik wəhxət arkilik Əz həlking Israilni Misir zeminidin qəroqansən; 22 Sən ularoqə ata-bowiliriəqə təkdim kilimən dəp kəsəm kəloqan, sūt həm bal ekip turidiəqan bu zeminni təkdim kəloqansən. 23 Ular dərwəqə zeminəqə kirip uningəqə iğə boləqan; lekin ular Sening awazingəqə kulak salmiəqan, Təwrat-kənunungda mangmiəqan; ularəqə əmr kəloqanlarning heqkəyisioqə əməl kəlimiəqan; xunga Sən bu külpətlərnin həmmisini ularning bexioqə qüxürgənsən. 24 Mana, xəhəрни besip kirix üqün sepiloqə selip qikiriəqan dənglük-potəylərgə kərioqaysən! Kiliq, kəhətqilik wə waba tüpəylidin xəhər hujum kəliwatqan kaldiyələrnin kəlioqə tapxurulmay kəlməydu; Sən aldin'ala eytkəning həzir əməlgə

axuruldi; mana, Əzüng kərisən. 25 Lekin Sən, i Rəb Pərwərdigar, gərqə xəhər kaldiyələrnin kəlioqə tapxurulidiəqan bolsimu, manga: «Əzüng üqün etizni kümüxkə setiwəl wə buni guwahqilarəqə kərgüzgin!?» — deding». 26 Andin Pərwərdigarning sezi Yərəmiyaəqə kelip mundak deyildi: — 27 Mana, Mən Pərwərdigar, barliq ət igilirining Hudasiədmən; Manga təs qüxidiəqan birər ix barmidu? 28 Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən bu xəhəрни kaldiyələrnin kəlioqə wə Babil padixəhi Nebokədnəsərnin kəlioqə tapxurimən; ular uni igiliwalidu. 29 Bu xəhərgə hujum kəliwatqan kaldiyələr uningəqə besip kirip ot koyup uni kəydüriwetidu; ular xəhərdikilərnin əylirini kəydüriwetidu; ular bu əylərnin əgziliri üstidə Meni oqəzəpləndürüp Baaloqə isriq yakqan, yat ilahlarəqə «xərab hədiyə»ləрни kuyəqan. 30 Qünki Israilar wə Yəhəudalar yaxliqədin tartip kəz aldimda pəkət rəzilliklə kilip kəlməktə; Israilar pəkətlə əz kəlliri yasioqanlar bilən oqəzəpimni kəzoqəqəndin baxkə ix kəlimiəqan, — dəydu Pərwərdigar. 31 Qünki bu xəhər kuroqəqan künidin tartip bügünki küngiqə Mening oqəzəpim wə kəhərimni xundak kəzoqəqə bolup kəldiki, Mən uni Əz yüzüm aldidin yoqətmisəm bolmaydu. 32 Israilar wə Yəhəudalar — ular wə ularning padixəhliri, əmiriliri kəhənliri, pəyoqəmbərliri, Yəhəuda ədəmliri wə Yerusalemdə turuwatqanlarning meni oqəzəpləndürgən barliq rəzilliklə tüpəylidin [xəhəрни yoqətimən]. 33 Ular Manga yüzini kəratqan əməs, bəlkə Manga arkisini kilip tətür kərioqan; gərqə Mən tang səhərdə ornumdin turup ularəqə əgətkən bolsammu, ular anglimay təlim-tərbiyini kəbul kəlixni rət kəloqan. 34 Ular Əz namim bilən ataləqan əydə yirginlik butlirini selip uni buləqəqan; 35 ular əz oqul-kizlirini ottin etküzüp «Molək»kə atəp kurbənlilik kəlix üqün «Ḥinnomning oqəlining jiloqisi»diki, Baaloqə beoqəxlanəqan «yukəri jaylar»ni kurup qikqan; Mən ularning bundak ix kəlixini zadi buyrup bəkmioqənmən; ularning Yəhəudani gunəhəqə patkuzup, muxundak lənətlik ix kəlsun degən oyniyəttə heqkəqan bolup bəkmioqənmən. 36 Silər muxu xəhər toqəruluk; «Dərhəqəqət, u kiliq, kəhətqilik wə waba arkilik Babil padixəhəning kəlioqə tapxurulidu!» — dəwətilər; lekin Pərwərdigar — Israilning Hudasi muxu xəhər toqəruluk həzir mundak dəydu: — 37 Mana Mən, Mən ularni oqəzəpim, kəhərim wə zor aqqikim bilən həydiwətkən barliq padixəhəliklərdin yioqimən; Mən ularni kəytidin muxu yərgə epkelimən,

ularni aman-tinqlikta turoquzimən. **38** Ular Mening həkīm bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **39** Mən ular wə ulardin keyin boloqan balilirini barlik künliridə Məndin əyminip yaxxilik kərsun dəp, ularoqə bir kəlb, bir yolni ata qilimən. **40** Mən ularoqə iltipət qilixtin qolumni ikkinqi üzmaslikim üqün ular bilən mənggülik bir əhdə tüzimən; ularning qaytidin yenimdin qətliməsliki üqün Mən kəlbigə qorqunqumni salimən. **41** Mən ularoqə yaxxilik ata qilixtin huzur elip xadlinimən wə pütün kəlbim, pütün jenim bilən ularni muxu zeminəqə tikip turoquzimən! **42** Qünki Pərwərdigar mundəq dəydu: — Mən huddi bu həkning bexioqə bu dəlxətlik külpətning həmmisini qüxürginimdək, Mən ular toqurluk wədə qiloqan barlik bəht-bərikətlərni ularning üstigə qüxürimən; **43** Silər muxu zemin toqurluk: «U wəyrənə, adəmsətsiz wə həywanətsizdur; kaldiyələning qolioqə tapxuruloqan!» dəysilər. Ləkin kəlgüsidə uningdə etizlər qaytidin setiwelinidu! **44** Binyaminning yurtida, Yerusəlemning ətrapidiki yezilirida, Yəhüdaning xəhərliridə, [jənubtiki] taoqlik xəhərliridə, oqərbtiki «Xəfələh» egizlikidiki xəhərlərdə, [Yəhüdaning] jənubiy bayawanliridiki xəhərlərdimü kixilər qaytidin kümüxkə etizləri setiwəlidü, tohtam hətlirigə imza qoyidu, möhürləp, guwahqiləri guwahqə hazır qilidu; qünki Mən ularni sürgünlüktin qayturup əsligə kəltürimən — dəydu Pərwərdigar.

33 Yərəmiya tehi qarawullarning həyolisida kamap qoyuloqan wəktida, Pərwərdigarning səzi uningə ikkinqi qətim kəlip mundəq deyildi: — **2** İxni qiloquqi Mən Pərwərdigar, ixni xəkilləndürgüqi həm uni bəkitküqi Mənki Pərwərdigar mundəq dəymən — Pərwərdigar Mening namimdur — **3** Manga iltija qil, Mən sanga jawab qayturimən, xundəqlə sən bilməydiqan, büyük həm tilsimat ixləri sanga ayan qilimən. **4** Qünki [düxmənni] dəng-potəylirigə həm qiliqioqə təqabil turuxqə istihkəmlər qilix üqün qəqiloqan bu xəhərdiki əylər wə Yəhüda padixəhlirining ordiliri toqurluk İsrailning Hudasi Pərwərdigar mundəq dəydu: — **5** «Kaldiyələr bilən qarxiliximən» dəp xəhərgə kirgənləning həmmisi, pəkət Mən oqəzipim wə kəhrimdə uriwətkənləning jəsətliri bilən bu əylərni toldurux üqün kəlgənlər, halas. Qünki Mən ularning barlik rəziliki tüpəylidin yüzümnü bu xəhərdin erüp yoxuroqanmən. **6** Həlbuki mana, Mən bu xəhərgə xipa qilip dərdigə dərman bolimən; Mən ularni saqaytimən, ularoqə qəksiz

arambəhx həm həqikətni yexip ayan qilimən. **7** Mən Yəhüdanı həm İsrailni sürgündin qayturup əsligə kəltürimən; ularni awwəlkidək qurup qikimən. **8** Mən ularni Mən bilən qarxilixip gunəhqə petip sadir qiloqan barlik kəbihlikidin paklandurimən, Mening aldimda gunəhqə petip, Manga asiylik qiloqan barlik kəbihliklirini kəqürimən; **9** yər yüzidiki barlik əllər Mən ularoqə yətküzgən barlik iltipətni anglaydu, xuning bilən bu [xəhər] kixini xadlandurup, Özümgə mədhijələri qozoyap, xən-xəyəp kəltürüp nəm-xəhrət həsil qilidu; əllər Mən ularoqə yətküzgən barlik iltipət wə arambəhxliktin [Məndin] qorqup titrəydiqan bolidu. **10** Pərwərdigar mundəq dəydu: — Silər muxu yər toqurluk: «U bir harəbilik, adəmsətsiz wə həywanətsiz boldi!» dəysilər — durus. Ləkin harəbə boloqan, adəmsətsiz, aqəlisiz, həywanətsiz boloqan Yəhüdaning xəhərliridə wə Yerusəlem koqilirida **11** yənə tamaxining sadasi, xad-hurəmlik sadasi wə toyi boluwətkən yigit-qizning awazi anglinidu, xundəqlə Pərwərdigarning əyigə «təxəkkür qurbanlikliri»ni aparəqanlarning «Samawi koqunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigarəqə təxəkkür eytinglar, qünki Pərwərdigar məhribandur, uning muhəbbiti mənggüliktur» dəydiqan awəzliri qaytidin anglinidu; qünki Mən sürgün boləqanlarni qayturup zemindiki awətləknü əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar. **12** Qünki samawi koqunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar mundəq dəydu: — Harəbə boloqan adəmsətsiz wə həywanətsiz boloqan bu yərdə wə uning barlik xəhərliridə qoy bəqquqiləning əz padilirini yatquzidiqan koənliri qaytidin bar bolidu. **13** [Jənubiy] taoqliktiki xəhərlərdə, [oqərbtiki] Yəhüdaning «Xəfələh» egizlikidiki xəhərlərdə, jənubiy bayawanlardiki xəhərlərdə, Binyaminning yurtida, Yerusəlemning ətrapidiki yezilirida wə Yəhüdaning xəhərliridimü qoy padiliri ularni sanioquqining qoli astidin qaytidin ətidü, — dəydu Pərwərdigar. **14** Mana, xu künlər kəliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən İsrail jəmətigə həm Yəhüda jəmətigə eytkən xəpətklik wədəmgə əməl qilimən. **15** Xu künlər wə u qəoqda Mən Dawut nəslidin «Həqkanıy Xah»ni zeminda əstürüp qikirimən; U zeminda toqra həküm wə həqkanıylik yürgüzidu. **16** Xu künlərdə Yəhüda qutquzulidu, Yerusəlem arambəhxətə turidu; [xu qəoqda] Yerusəlem: «Pərwərdigar həqkanıylikimizdur» dəgən nəm bilən atilidu. **17** Qünki Pərwərdigar mundəq dəydu: — Dawutning İsrail jəmətinəng təhtigə olturuxqə layiq

nasli üzülüp qalmaydu, **18** yaki Lawiylardin bolojan kahinlardin, «köydürmə kurbanlık», «axliq hədiyə» wə baxқа kurbanlıqlarını Mening aldımda daim sunıdıoan adəm üzülüp qalmaydu. **19** Pərwərdigarning sezi Yərəmiyağa kelip mundaq deyildi: — **20** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silər Mening kündüz bilən tüzgən əhdəmni wə keqə bilən tüzgən əhdəmni buzup, kündüz wə keqini öz waqıtıda kəlməydiyoan kılıp qoysanglar, **21** xu qaoqda Mening Kulum Dawut bilən tüzgən əhdəm buzulup, uningoa: «Əz təhtinggə həküm sürıdıyoan bir ooşlung daim bolıdu» deginim əməlgə axurulmaydu wə hizmətkarlırim, kahınlar bolojan Lawiylar bilən tüzgən əhdəm buzulojan bolıdu. **22** Asmanlardiki qoxunlar bolojan yultuzlarnı sanap bolojılı bolmıyoandək, dengızdiki kumlarıni əlqəp bolojılı bolmıyoandək, mən kulum Dawutning nəslini wə Özümgə hizmət kilıdıyoan Lawiylarnı kəpəyımən. **23** Pərwərdigarning sezi Yərəmiyağa kelip mundaq deyildi: — **24** Bu həlkning: «Pərwərdigar Əzi tallıyoan bu ikki jəməttin waz keqip, ularni taxlıdı» deginini baykımidıngmu? Xunga ular Mening həlkimni: «Kəlgüsıdə heq bir əl-dələt bolmaydu» dəp kəzgə ilmaydu. **25** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mening kündüz wə keqini bekitkən əhdəm əzgirip kətsə, yaki asman-zemındiki qanuniyətlərnı bekitmıgən bolsam, **26** Mən Yəqubning nəslidin wə Dawutning nəslidin waz keqip ularni taxlaydıyoan bolımən, xuningdək İbrahım, İshaq wə Yəqubning nəslı üstıgə həküm sürüx üqün [Dawutning] nəslidin adəm tallımaydıyoan bolımən! Qünki bərhək, Mən ularni sürgünlüktin qayturup ularni əslıgə kəltürımən, ularoa rəhımdıllıq kərsıtımən.

34 Babil padıxağı Nebokadnəsar, pütün qoxuni wə həkümranlıqıoa bekınojan barlıq padıxağılıklar wə əllərnıng həmmisi Yerusalemoğa wə unıng ətrapıdiki barlıq xəhərlərgə jəng kılıyoan waqıtıda, Pərwərdigardın Yərəmiyağa kəlgən sez: — **2** İsrailning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — Zədəkıyanıng yenıoa berip uningoa mundaq degin: — Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, bu xəhərni Babil padıxağıning kolıoa tapxurımən, u uningoa ot koyup köydürıwetıdu. **3** Sən bolsang, unıng kolıdın qaçalmaysən; bəlkı sən tutulup unıng kolıoa tapxurulısən; senıng kəzlırıng Babil padıxağıning kəzlırıgə qaraydu, unıng bilən yüz turanə sezlıxisən wə sən Babiloa sürgün bolup ketısən. **4** Lekin, i Yəhuda padıxağı Zədəkıya, Pərwərdigarning sezını angla; Pərwərdigar senıng tuoqrangda mundaq dəydu: —

Sən kılıq bilən əlməysən; **5** sən aman-tınqlıqta əlısən; ata-bowılırıng bolojan əzüngdın ilgırıki padıxaqlar üqün matəm tutup huxbuy yakqandək ular ohxaxla sən üqünmu [huxbuy] yakıdu; ular sən üqün: «Ah, xahım!» dəp matəm tutıdu; qünki Mən xundaq wədə kılıyoanmən, — dəydu Pərwərdigar. **6** Andın Yərəmiya pəyoqəmbər bu sezlərnıng həmmisini Yəhuda padıxağı Zədəkıyağa Yerusalemda eyttı. **7** Xu qaoqda Babil padıxağıning qoxuni Yerusalemda wə Yəhudadıki qalojan xəhərlərdə, yəni Lakıxta wə Azikahta jəng kılıwatattı; qünki Yəhudadıki mustəhkəm xəhərlər arısidın pəkət bularla ixoal bolmıyoanıdı. **8** Padıxağ Zədəkıya [kullırımızoğa] azadlıq jakarlaylı dəp Yerusalemdıkilərnıng həmmisi bilən əhdini kesip tüzgəndın keyın, Pərwərdigardın təwəndiki bu sez Yərəmiyağa kəldı **9** (əhdə boyıqə hərberi öz ıbranıy kullırını, ər bolsun, kız-ayal bolsun, koyuwetıxi kerək ıdı; heqkəysisi öz kerındıxi bolojan Yəhudıyını kullıqta qaldurmaslıq kerək ıdı. **10** əhdıgə koxulojan barlıq əmirələr wə barlıq həlk xuningoa, yəni hərəkəysim öz kılı yaki dedikini koyuwetəyılı, ularni kullıqta qalduruwərməyılı degən sezigə boysundı. Ular boysunup ularni koyuwəttı. **11** Lekin unıngdın keyın ular bu yoldın yenip koyuwətkən kul-dədəklərnı əzigə kayturuwaldı. Ular bularnı kaytıdın məjburiy kul-dədək kılıwaldı). **12** — Xu qaoqda Pərwərdigarning sezi Yərəmiyağa kelip mundaq deyildi: — **13** İsrailning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən ata-bowılırınglarnı Misirning zemınıdın, yəni «kullıq əyi»dın qıkaroşınımda, ular bilən əhdə tüzgənıdım; **14** [xu əhdə boyıqə] hərбірınglər yəttinqı yılıda silərgə əzını satqan hərəkəysi kerındıxınglar bolıyoan ıbranıy kılılırını koyuwetıxınglar kerək; u kullıkungda altə yıl bolıyoandın keyın, sən unı azadlıqqa koyuwetıxıng kerək, degənıdım. Lekin ata-bowılırınglar bunı anglımay heq kulak salmıyoan. **15** Lekin silər bolsanglar, [xu yaman yoldın] yenip, kəz aldımda durus ıxni kəruıp, hərбірınglər öz yekınıoğa «azad bol» dəp jakarlıdınglar, xuningdək Əz namım bilən atalojan əydə əhdə tüzüdınglar; **16** lekin silər yənə yenip Mening namımoğa daoş kəltürüp, hərбірınglər öz rayıoa koyuwətkən kulni həm ıhtıyarıoa koyuwətkən dedəkni kayturuwelıp kaytıdın əzünglaroa kul-dədək boluxqa məjburlıdınglar. **17** Xunga Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silər manga kulak salmıdınglar, hərбірınglər öz kerındıxınglaroa, hərбірınglər öz yekınınglaroa azad bolunglar dəp heq

jakarlimidinglar; mana, Mən silərgə bir hil azadliqni — yəni kiliqqa, wabaqə wə kəhətqilikə boləjan bir azadliqni jakarlaymən; siləрни yər yüzidiki barliq padixahliklarəja bir wəhəxət basquqi kilimən. **18** Xuning bilən Mən əhdəmni buzojan, kəz aldimda kesip tüzgən əhdining səzliřigə əməl kilmiojan kixiləрни bolsa, ular əzliri soyup ikki parqə qilip, otturisiđin ətkən həliki mozaydək kilimən; **19** Yəhədaning əmirliři wə Yerusalemining əmirliři, ordidiki ələmdarlar, kahinlar, xuningdək mozayning ikki parqisining otturisiđin ətkən barliq həlkni bolsa, **20** Mən ularni duxmənliřirining kəliəja, jenini izdigüqilərnin kəliəja tapxurimən; xuning bilən jəsətliri asmandiki uqar-kanatlarəja wə zemindiki həywanlarəja ozuk bolidu; **21** Yəhəda padixahı Zədəkiya wə uning əmirliřinimu duxmənliřirining kəliəja, jenini izdigüqilərnin kəliəja, xundakla silərgə hujum kilixtin qikinip turəjan Babil padixahining kəxunining kəliəja tapxurimən. **22** Mana, Mən əmr kilimən, — dəydu Pərwədigar, wə ular bu xəhər aldioja yənə kelidu; ular uningəja hujum kilip ot kəyup kəydüriwetidu; wə Mən Yəhədaning xəhərlirini wəyranə, həq adəməzatsiz kilimən.

35 Yəhəda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhəoakminning künlirida, Pərwədigardin Yərəmiyaəja səz kelip: — **2** «Rəkabning jəmətidikilərnin yenioja berip ular bilən səzlixip ularni Pərwədigarning əyigə apirip, uning kiqik əylirining birigə təklip kilip ularning aldioja xarab tutqin» — deyildi. **3** Xuning bilən mən Habazziniyaning nəwrisi, Yərəmiyaning oqlı Jaazaniyani, uning ukilirini wə barliq bala-qakilirini, xuningdək Rəkabning pütkül jəmətini elip kelixkə qıqtim; **4** Mən ularni Pərwədigarning əyigə, Igdaliyaning oqlı, Hudaning adimi boləjan Hənaning oqullirioja təwəlik əyigə apardim; bu əy əmirlərnin əyining yenida, Xallumning oqlı, ixikbakar Maaseyahning əyining üstidə idi; **5** mən Rəkabning jəmətidikilərnin aldioja xarabka liq toləjan piyalilər wə kədəhləрни kəyup ularəja: «Xarabka əojiz teğinglar!» — dedim. **6** Ular mənə mundak dedi: «Biz xarabni iqməymiz; qünki əjdədimiz Rəkabning oqlı Yonadab bizgə: «Silər wə oqul-əwladliřinglar zadi xarab iqmənglar; **7** yənə kelip əyləрни kürmənglar, nə uruk terimənglar, nə üzümzarlar ni tikmənglar, nə bulardin həqkaysioja zadi igə bolmənglar; barliq künliringlelarda qədirləlarda turunglar; xuning bilən silər turuwatqan zeminda uzun künləрни kərisilər» — dəp əmr qaldurojan. **8** Xuning bilən bizning əjdədimiz

Rəkabning oqlı Yonadabning: «Barliq küninglərdə zadi xarab iqmənglar» degən awazioja kulak selip, biz wə bizning ayallirimiz həm oqul-qizlirimiz uning əmrigə toluq əməl kilip kəlgənmiz; **9** biz yənə turəjudək əyləрни salmiojan; bizdə həq üzümzar, etiz, uruk degənlər yok; **10** bəliki biz qədirləlarda turup kəldük, əjdədimiz Yonadabning bizgə barliq əmr kiləjanliřioja əməl kilip kəldük. **11** Lekin Babil padixahı Nebokədnəsar zeminoja besip kirgəndə, xundak ix boldiki, biz: «Barayli, Kaldiylərnin kəxuni həm Suriyaning kəxunidiđin kəqip Yerusalem xəhirigə kirəyli» — dedük. Mana xu səwəbtin Yerusalemda turuwatimiz». **12** Andin Pərwədigarning səzi Yərəmiyaəja kelip mundak deyildi: — **13** «Samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Barəjin, Yəhədadikilər wə Yerusalemda turuwatqanlarəja mundak degin: — Buningdin tərbiyə alməmsilər, xuningdək Məning səzliřimə kəlak salməmsilər? — dəydu Pərwədigar. **14** — Mana, Rəkabning oqlı Yonadabning oqul-pərzəntliřigə «xarab iqmənglar» dəp tapiliojan səzliřigə əməl kilinip kəlgən; bügünki küngigə ular həq xarab iqip bəkmiojan, qünki ular atisining əmrigə itəət kiləjan. Lekin Mən tang səhərdə ornumdin turup silərgə səz kilip kəlgən bolsammu, silər Məngə həq kulak salmiojənsilər. **15** Mən tang səhərdə ornumdin turup kullirim boləjan pəyətəmbərləрни əwətip: «Hərbiringlar həzir əz rəzil yolunglardin yenip, kilmixinglarni tüzitinglar, bəxka iləhlərləja əgixip qəkunmənglar; xundak kilənglar Mən ata-bowiliringlarəja təkdim kiləjan zeminda turuwərsilər» dəp kəlgənmən; lekin silər Məngə kulak salməy həq anglimiojənsilər. **16** Bərhək, Rəkabning oqlı Yonadabning əwladliři atisining ularəja tapiliojan əmrigə əməl kiləjan; lekin bu həlk Məngə həq kulak salmiojəndur. **17** Xungə samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən Yəhədaning üstigə həm Yerusalemining üstigə Mən aldin'ala eytkən barliq balayı'apətni qüxürimən; qünki Mən ularəja səz kiləjan, lekin ular anglimiojan; Mən ularni qəkirojan, lekin ular jawab bərmigən». **18** Andin Yərəmiya Rəkab jəmətigə mundak dedi: — Samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Qünki silər atənglar Yonadabning əmrigə itəət kilip, barliq yolyorukliřini tutup, silərgə tapiliojanliřirining həmmisi boyiqə ix kərip kəlgənsilər,

— 19 əmdi samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundəq dəydu: — Rəkabning oəqli Yonadabning nəslidin aldimda hizmət kəloquqi hərgiz üzülüp qəlmaydu.

36 Yəhuda padixahı Yosiyaning oəqli Yəhoakimning tətinqi yili, Yərəmiyaəja Pərwərdigardin təwəndiki sez kəldi: — 2 Əzünggə oram kəşəz ələjin; uningəja Yosiyaning künliridə sanga sez kəlojinimdin tartip bügünki küngiqə Mən Israilni əyibligən, Yəhudani əyibligən həm barlik əllərnə əyibligən, sanga eytkən səzlərnəning həmmisini yazəjin. 3 Yəhudaning jəməti bəlkim Mən bexiəja qüxürməkqi boləjan barlik balayi'apətnə anglap, hərbiri əzlrinəning rəzil yolidin yanarmikin; ular xundəq kəlsa, Mən ularning kəbihlikini wə gunahəini kəqürüm kilimən. 4 Xuning bilən Yərəmiya Neriyanəning oəqli Barukni qəkirdi; Baruk Yərəmiyanəning əşzidin qikəkanlirini anglap Pərwərdigarning uningəja eytkən səzlrinəning həmmisini bir oram kəşəzəgə yezip bərdi. 5 Yərəmiya Barukka tapilap mundəq dedi: — Əzüm kəmap koyuləjanmən; Pərwərdigarning əyigə kiriximə ruhsət yok; lekin əzüng berip kirgin; 6 Pərwərdigarning əyidə roza tutkən bir künidə, sən əşzimdin qikəkanlirini anglap yazəjan, Pərwərdigarning bu oram yazmida hatiriləngən səzlrini həlkəning kuləkliriəja yətküzgin; həmmə xəhərlərdin kəlgən Yəhudadikilərnəning kulikəjimu yətküzgin. 7 Ular bəlkim Pərwərdigar əldiəja dua-tilawitini kilip hərbiri əzlrinəning rəzil yolidin yanarmikin; qünki Pərwərdigarning bu həlkəqə əgəhləndurəjan əşzəzi wə kəhri dəhxətliktur. 8 Neriyanəning oəqli Baruk Yərəmiya pəyşəmbər uningəja tapiləjəninəning həmmisini əda kilip, Pərwərdigarning əyidə Pərwərdigarning səzlrini oqup jakarlıdi. 9 Yəhuda padixahı Yosiyaning oəqli Yəhoakim təhtkə olturəjan bəxinqi yili tokkuzinqi əyda xundəq boldiki, barlik Yerusalemdikilər həmdə Yəhuda xəhərliridin qikip Yerusaleməja kəlgən barlik həlkə üqün, Pərwərdigar əldida bir məzgil roza tutuximiz kerək dəp elan kilindi. 10 Xu wəkt Baruk Pərwərdigarning əyigə kirip, pütükqi Xafanning oəqli Gəmarianəning əyidə turup, Yərəmiyanəning səzlrini barlik həlkəning kulikəja yətküzüp oqudi; bu əy Pərwərdigarning əyining yukiriki həyilisidiki «Yəngi dərwaza»əja jaylaxkanidi. 11 Xafanning nəwrəsi, Gəmarianəning oəqli Mikah bolsa yazmidin Pərwərdigarning səzlrinəning həmmisigə kulək səldi.

12 Andin u padixahning ordişəja qüxüp pütükqinəning əyigə kiriwidi, mana, əmirlərnəning həmmisi xu yərdə olturatti; pütükqi Əlixama, Xəmayanəning oəqli Delaya, Akborning oəqli Əlnatan, Xafanning oəqli Gəmariya wə Hənanianəning oəqli Zədəkiya kətarlik barlik əmirlər xu yərdə olturatti. 13 Xuning bilən Mikah Barukning səzlgənlirini həlkəning kulikəja yətküzüp oquşənda əzi əngliəjan barlik səzlərnə ularəja bayan kilidi. 14 Xuning bilən barlik əmirlər Kuxinəning əwrəsi, Xələmiyanəning nəwrəsi, Nətanianəning oəqli Yəhudiyni Barukning yenişə əwətip uningəja: «Sən həlkəning kulikəja yətküzüp oquşəjan oram yazmini kəlungəja elip yenimizəja kəl» — dedi. Xuning bilən Neriyanəning oəqli Baruk oram yazmini kəliəja elip ularning yenişə kəldi. 15 Ular uningəja: «Oltur, uni kulikimizəja yətküzüp oqup bər» — dedi. Baruk uni ularəja ənglitip oqudi. 16 Xundəq boldiki, ular barlik səzlərnə əngliəşənda, ələkzadə bolup bir-birigə kərixip: «Bu səzlərnəning həmmisini padixahka yətküzmisək bolmaydu» — dedi. 17 Andin Baruktin: «Bizgə degin əmdi, sən bu səzlərnəning həmmisini kəndəq yazding? Ular ni Yərəmiyanəning əz əşzidin ənglidəngmu?» — dəp soridi. 18 Baruk ularəja: «U bu səzlərnəning həmmisini əz əşzi bilən mənə eytti, mən oram kəşəzəgə siyah bilən yazdim» — dedi. 19 Əmirlər Barukka: «Barəjin, sən wə Yərəmiya məküwəlinglar. Kəyərde bolsənglar həqkimgə bildürmənglar» — dedi. 20 Xuning bilən ular oram yazmini pütükqi Əlixamanəning əyigə tikip koyup, ordişəja kirip padixahning yenişəja kəlip, bu barlik səzlərnə uning kulikəja yətküzdi. 21 Padixah Yəhudiyni yazmini elip kəlixkə əwətti, u uni Əlixamanəning əyidin epkəldi. Yəhudiyni uni padixahning kulikəja wə padixahning yenidə turəjan barlik əmirlərnəning kuləkliriəja yətküzüp oqudi. 22 Xu qəş tokkuzinqi əy bolup, padixah «kəixlik əy»idə olturatti; uning əldidiki oqəktə ot qəlaklik idi. 23 Xundəq boldiki, Yəhudiyni uningdin üq-tət səhipini oquşənda, padixah kələmtiraxi bilən bu kəşmini kesip, yazminəning həmmisini bir-birləp otta kəyüp yokişəjuqə oqəktiki otka taxlıdi. 24 Ləkin bu barlik səzlərnə əngliəjan padixah yəki hizmətkərlirininəning həqkəyisi kərkəmidə, ularin kiyim-kəqəklirini yirtkənlər yok idi. 25 Uning üstigə Əlnatan, Delaya wə Gəmariyalar padixahtin oram yazmini kəydürməslənikini ətəngənidi, ləkin u ularəja kulək səlmidi. 26 Padixah bolsa xəhzadə Yərahməəl, Azriəlning oəqli Seraya wə Abdəəlning oəqli Xələmiyanəni pütükqi Barukni wə

Yərəmiya pəyoqəmbərnı koloqa elixka əwətti; lekin Pərwərdigar ularni yoxurup saklıdi. **27** Padixah Baruk Yərəmiyaning aqızidin anglap yazoqan sozlərni hatiriləgən oram yazmini köydürüwətkəndin keyin, Pərwərdigarning sozi Yərəmiyaqa kelip mundak deyildi: — **28** Yənə bir oram qəşəzni elip, uningəqa Yəhuda padixahi Yəhoakim köydürüwətkən birinqi oram yazmida hatiriləgən barlık sozlərni yazoqin. **29** Wə Yəhuda padixahi Yəhoakiməqa mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Sən bu oram yazmini köydürüwəttəg wə Mening toşruluk: Sən buningəqa: «Babil padixahi qoqum kelip bu zeminni wəyran kılıdu, uningdin həm insanni həm haywanni yokitidu» — dəp yezixka qandakmu petinding?» — deding. **30** Xunga Pərwərdigar Yəhuda padixahi Yəhoakim toşruluk mundak dəydu: — Uning nəslidin Dawutning təhtigə olturuxka heq adəm bolmaydu; uning jəsiti sirtka taxliwetilip kündüzdə issikta, keqide kirawda oquq yatidu. **31** Mən uning wə nəslining bexioqa, hizmətkarlırining bexioqa kəbihləkining jazasini qüxürimən; Mən ularning üstigə, Yerusalemda turuwatqanlarning üstigə həm Yəhüdaning adəmliri üstigə Mən ularəqa agahlandıroqan barlık külpətlərni qüxürimən; qünki ular Manga heq kulak salmioqan. **32** Xuning bilən Yərəmiya baxka bir oram qəşəzni elip Nerıyaning ooşli Barukka bərdi; u Yərəmiyaning aqzioqa qarap Yəhuda padixahi Yəhoakim otta köydürüwətkən oram yazmida hatiriləgən həmmə sozlərni yazdi; ular bu sozlərgə ohxaydioqan baxka kəp sozlərnimu qoxup yazdi.

37 Babil padixahi Nebokadnəsar Zədəkiyani Yəhüdaning zeminiəqa padixah kildi; xuning bilən u Yosıyaning ooşli Yəhoakimning ooşli Konıyaning ornioqa həküm süridi. **2** U, yaki hizmətkarliri, yaki zemindiki həlk Pərwərdigarning Yərəmiya pəyoqəmbər arkilik eytqan sozlırigə heq kulak salmidi. **3** Padixah Zədəkiya Xələmiyaning ooşli Yəhukalni həm kahin Maaseyahning ooşli Zəfaniyani Yərəmiya pəyoqəmbərnıg yenioqa əwətip uningəqa: «Pərwərdigar Hudayimizəqa biz üqün dua kıləqaysən» — degüzdi **4** (xu qaoşda Yərəmiya zindanda qamaklık əməs idi; u həlk arisioqa qikişirixkə ərkin idi. **5** Pirəwning qoxuni Misirdin qikqanidi; Yerusalemda korxiwaləqan Kaldiylər bularning həwirini anglap Yerusalemdin qekinip kətkənidi). **6** Andin Pərwərdigarning sozi Yərəmiya pəyoqəmbərgə kelip mundak deyilidi: — **7** İsrailning

Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Silərni manga iltija kıldurup izdəxkə əwətkən Yəhuda padixahioqa mundak dənglar: — Mana, silərgə yardım berimiz dəp qikişir kəlgən Pirəwning qoxuni bolsa, əz zeminiəqa, yəni Misiroqa kaytip ketidu. **8** Andin Kaldiylər bu xəhərgə kaytip kelip jəng kılıp uni ixəqal kılıdu, uni ot qoyup köydürüwetidu. **9** Pərwərdigar mundak dəydu: — Əz-əzünglarnı aldap: «Kaldiylər bizdin qekinip kətkən» — demənglar; ular kətkən əməs! **10** Qünki gərgə silər əzünglərəqa jəng kılıdioqan Kaldiylərnıg toluk qoxunini uruwətkən bolsanglarmu wə ularningkidin pəkət yarılənoqanlarla qaləqan bolsimu, ularning hərbiəri yənıla əz qediridin turup bu xəhərnı ot qoyup köydürüwətkən bolatti. **11** Pirəwning qoxuni tüpəylidin Kaldiylərnıg qoxuni Yerusalemdin qekinip turoqan wakıtta, xu wəqə yüz bərdi: — **12** Yərəmiya Binyamindiki zeminiəqa yol elip, xu yərdiki yurtdaxlıri arisidin əz nesiwisini igiləx üqün Yerusalemdin qikqanda, **13** u «Binyamin dərwezisi»əqa yətkəndə, Hənanıyaning nəwrısı, Xələmiyaning ooşli kəzət begi Iriya xu yərdə turatti; u: «Sən Kaldiylərgə qekinip təslim bolmaqışən!» dəp uni tutuwaldi. **14** Yərəmiya: «Yaləqan! Mən Kaldiylər tərəpkə keqip təslim bolmaqı əməsmən!» — dedi. Lekin u uningəqa kulak salmidi; Iriya Yərəmiyani koloqa elip uni əmirilər aldioqa apardi. **15** Əmirilər bolsa Yərəmiyadin oşəzəpliniş uni uroşuzup, uni diwanbegi Yonatanning əyidiki qamakhanioqa solidi; qünki ular xu əyni zindanoqa aylənduroqanidi. **16** Yərəmiya zindandiki bir gundihaniəqa qamiliş, xu yərdə uzun künlər yatqəndin keyin, **17** Zədəkiya padixah adəm əwətip xu yərdin ordisioqa elip kəldi. U xu yərdə astirtin uningdin: «Pərwərdigardin səz barmu?» dəp soridi. Yərəmiya: «Bar; sən Babil padixahıning kolioqa tapxurulisən» — dedi. **18** Yərəmiya Zədəkiya padixahka iltija kılıp: — «Mən sanga yaki hizmətkarlıringəqa yaki bu həlkə nəmə gunah kıləqinimioqa, bu zindanoqa qamap koydunglar? **19** Silərgə bexarət berip: «Babil padixahi sanga yaki bu zeminiəqa jəng kılıxka qikmaydu!» deqən pəyoqəmbərlirənglar kəni?» — dedi **20** — «Əmdi i padixah təksir, sozlırimə qulak selixingni ətünimən; iltijayim aldingda ijabət bolsun, dəp ətünimən; diwanbegi Yonatanning əyigə meni kaytkuzmioqaysən; sən undak kılısang, xu yərdə əlimən». **21** Zədəkiya padixah pərman qüxürüp, Yərəmiyani qarawullarning həyolisida turoşuzuxni, xuningdək xəhərdiki həmmə nan tügəp kətmisila, uningəqa hərkişni «Naway

koqisi»din bir nan berilxni tapilidi; xuning bilən Yərəmiya qarawullarning hōylisida turdi.

38 Mattanning oqli Səfatiya, Paxhurning oqli Gədəliya, Xəməliyaning oqli Jukal wə Malkiyaning oqli Paxhurlar bolsa Yərəmiyaning həlkəkə: — 2 «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Bu xəhərdə kəlip kəlojan adəmlər bolsa kiliq, kəhətqilik wə waba bilən əlidu; ləkin kimki qikip Kaldiylərgə təslim bolsa həyat kəlidu; jeni əzigə oljidək kəlidu; u həyat kəlidu. 3 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Bu xəhər qoqum Babil padixahining koxunining kəlioja tapxurulidu, u uni ixəjal kəlidu» — dəwatqan səzilirini anglidi. 4 Əmirələr padixahəka: «Silidin ətünimiz, bu adəm əlümgə məhkum kəlinsun; qünki nemixka uning bu xəhərdə kəlip kəlojan jənggiwar ləxkərləning kəllirini wə həlkəning kəllirini ajiz kəlixioja yol kəyulsun? Qünki bu adəm həlkəning mənprəətini əməs, bəlki ziyinini izdəydu» — dedi. 5 Zədəkiya padixah: «Mana, u silərnin kəllirinqərəja tapxuruldi; silərnin yolunqlarni toskudək mən padixah kənqilik bir adəm idim?» — dedi. 6 Xuning bilən ular Yərəmiyani tutup qarawullarning hōylisidiki xahzadə Malkiyaning su azgilioja taxliwətti; ular Yərəmiyani arojamqilar bilən uningəja qüxərdi; azgalda bolsa su bolmay, pəkət patkəkəla bar idi; Yərəmiya patkəkəka petip kətti. 7 Əmma padixahning ordisidiki bir aqwat Efiopiyəlik Əbəd-Mələk Yərəmiyaning su azgilioja kəmap kəyulojanlikini anglidi (xu qəşda padixah bolsa «Binyamin dərwasisi»da olturatti). 8 Əbəd-Mələk ordidin qikip padixahning yenioja berip uningəja: 9 «I padixah'ələm, bu adəmlərnin Yərəmiya pəyojəmbərgə barlik kəlojini, uni su azgilioja taxliwətini intayin əsəbiy rəzilliktur; u axu yərdə kəhətqiliktin əlöp kəlidu; qünki xəhərdə ozuk-tülük kəlmidi» — dedi. 10 Padixah Efiopiyəlik Əbəd-Mələkkə buyruk berip: «Muxu yərdin ottuz adəmni əzüng bilən əlip berip, Yərəmiya pəyojəmbərnə əlöp kətməsliki üqün su azgilidin əlip qikərojin» — dedi. 11 Xuning bilən Əbəd-Mələk adəmlərnə əlip ularəja yetəkqilik kəlip, padixahning ordisidiki həzinining astidiki əygə kirip xu yərdin lata-puta wə jul-jul kiyimlərnə əlip, xularni tanilar bilən azgaləja, Yərəmiyaning yenioja qüxürüp bərdi. 12 Efiopiyəlik Əbəd-Mələk Yərəmiyaəja: — Bu lata-puta wə jondaq kiyimlərnə kəltukliring həm tanilar arisioja tikip kəyojin — dedi. Yərəmiya xundaq kildi. 13 Xuning bilən ular Yərəmiyani tanilar bilən tartip, su

azgilidin qikərdi; Yərəmiya yənəla qarawullarning hōylisida turdi. 14 Padixah Zədəkiya adəm əwətip Yərəmiya pəyojəmbərnə Pərwərdigarning əyidiki üqinqi kirix ixikigə, əz yenioja aparəquzdi. Padixah Yərəmiyaəja: — Mən səndin bir ixni sorimakqimən; uni məndin yoxurmiojaysən — dedi. 15 Yərəmiya Zədəkiyaəja: «Mən uni sanga ayan kəlsam, sən meni jəzmən əlümgə məhkum kəlməmsən? Mən sanga məslihət bərsəm, sən anglimaysən!» — dedi. 16 Padixah Zədəkiya Yərəmiyaəja astirtin kəsəm iqip uningəja: «Bizgə jan-tinik ata kəlojan Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm iqimənki, mən seni əlümgə məhkum kəlməymən, yaki seni jeningni izdigüqi kixilərnin kəlioja tapxurmaymən» — dedi. 17 Yərəmiya Zədəkiyaəja: Samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Sən ihtiyarən Babil padixahining əmirilirining yenioja qikip təslim bolsang, jening həyat kəlidu wə bu xəhər otta kəydürüwetilməydu; sən wə əyidikiliring həyat kəlisilər. 18 Ləkin sən qikip Babil padixahining əmirilirigə təslim bolmisang, bu xəhər kaldiyələrnin kəlioja tapxurulidu, ular uningəja ot kəyup kəydürüwetidu, sən ularning kəlidin kaqalmaysən — dedi. 19 Padixah Zədəkiya Yərəmiyaəja: «Mən Kaldiylərgə qikip təslim boləjan Yəhudiyələrdin kərkimən; Kaldiylər bəlkim meni ularning kəlioja tapxuruxi, ular meni kiyin-kəstək kəlixim mumkin» — dedi. 20 Yərəmiya mundaq dedi: — Ular seni tapxurmaydu. Səndin ətünimənki, gəpimgə kirip Pərwərdigarning awazioja itaət kəlojaysən; xundaq kəlsang sanga yaxhi bolidu, jening həyat kəlidu. 21 Ləkin sən qikip təslim boluxni rət kəlsang, Pərwərdigar manga ayan kəlojan ix mundaq: — 22 mana, Yəhuda padixahning ordisida kəlojan barlik kiz-ayallar Babil padixahining əmirilirining əldioja əlip kətilidu. Xuning bilən bu [kiz-ayallar] sanga [tənə kəlip]: «Səning jan dostliring seni əzikturdi; ular səning üstüngdin oqəlibə kildi; əmdi həzir putliring patkəkəka pitip kətkəndə, ular yüz ərüp sanga arkisini kildi!» — dəydu. 23 Səning barlik ayalliring həm baliliring kaldiyələrgə əlip kətilidu. Sən əzüng ularning kəlidin kaqalmaysən; qünki sən Babil padixahining kəli bilən tutuwəlinisən, xundaq sən bu xəhərnin otta kəydürüwetilixigə səwəbqi bolisən. 24 Zədəkiya Yərəmiyaəja mundaq dedi: — Sən bu səhəbitimizni bəxka həqkimgə qandurmiojin, xundila sən əlməysən. 25 Əmirələr mənəng sən

bilən sözləxkinimni anglap yeningoşa kelip səndin: «Sening padixahqa nemə degənliringni, xundaqla uning sanga qandak sözlərni kילוanlikini bizgə eyt; uni bizdin yoxurma; xundaq kilsang biz seni ۆltürməymiz» desə, **26** undaqla sən ularoşa: «Mən padixahning aldioşa: «Meni Yonatanning ۆyigə kայtkuzmioşaysən, bolmisa, mən xu yərdə ۆlimən» — degən iltijayimni koyoşanmən» — dəysən. **27** Dərwəkhə ۆmirlərninğ həmmisi Yəramiyaning yenioşa kelip xuni soridi; u ularoşa padixah buyruoşan bu barlik sۆzlər boyiqə jawab bərdi. Xuning bilən ular jimip ketip uning yenidin qikip kətti; qünki bu ix heqkimgə qandurulmioşanidi. **28** Xundaq kılıp Yerusalem ixoşal kılinoşuqə Yəramiya qarawullarning hۆylisida turdi.

39 Yerusalem ixoşal kılinoşanda təwəndiki ixlar yüz bərdi: — Yəhuda padixahı Zədəkiyaning tokkuzinçı yili oninçı ayda, Babil padixahı Nebokədnəsar wə barlik koxuni Yerusalemoşa jəng kılıxqa kelip uni muhasirigə aldi; **2** Zədəkiyaning on birinçı yili, tətinqi ayninğ tokkuzinçı künidə, ular xəhər sepilidin bəsüp kirdi. **3** Xuning bilən Babil padixahıninğ ۆmiririninğ həmmisi, yəni Samgarlik Nərgal-Xarəzər, bax həziniqi Nebu-Sarsekim, bax sehırgər Nərgal-xarəzər wə Babil padixahlıkınınğ baxqa ۆməldarlıri kirip «Ottura dərwaza»da olturdi. **4** Yəhuda padixahı Zədəkiya wə barlik jənggiwar ləxkərlər ularni kərüp qaçmaqçı bolup, tün keqidə xəhərdin bədər tikiwetixti; u padixahning başqisi arkilik, «ikki sepil» arilikidiki dərwazidin qikip [İordan jilöşidiki] «Arabah tüzlənğliki»gə qarap keqixti. **5** Kaldiyələrninğ koxuni ularni kooşlap Yeriho tüzlənğlikidə Zədəkiyoşa yetixip uni koloşa elip Hamat zeminidiki Riblah xəhırigə, Babil padixahı Nebokədnəsarninğ aldioşa apardi; u xu yərdə uning üstidin həküm qikərdi. **6** Babil padixahı Riblah xəhıridə Zədəkiyaning ooşullirini kez aldida ۆltürüwətti; Babil padixahı Yəhudadiki barlik mətiwərlərnimu ۆltürüwətti. **7** U Zədəkiyaning kəzlrini oyup, uni Babiloşa apirix üqün mis kixənlər bilən kixənləp koydi. **8** Kaldiyələr padixahning ordisini wə puqralarning ۆylirini ot koyup kəydürüp Yerusalemning sepillirini kəmərtüp taxlıdi. **9** Xahənə qarawul begi Nebuzar-Adan xəhərdə kelip qaloşan baxqa həkni, ۆzigə təslim bolup qikқанlarni, yəni qaloşan həkning həmmisini koloşa elip, Babiloşa sürgün kildi. **10** Həlbuki, qarawul begi Nebuzar-Adan Yəhuda zeminida heq təwəliki bolmioşan bəzi namratlarni qaldurdi; xu

qaoşda u ularoşa ۆzümzarlar wə etizlarni təksimləp bərdi. **11** Babil padixahı Nebokədnəsar Yəramiya tooşrululğ qarawul begi Nebuzar-Adan arkilik: «Uni tepip uningdin həwər al; uningoşa heq ziyan yətküzmə; u nemini halisa xuni uningoşa kılıp bər» — dəp pərman qüxürgənidi. **13** Xunga qarawul begi Nebuzar-Adan, xundaqla bax həziniqi Nebuxazban, bax sehırgər Nərgal-Xarəzər wə Babil padixahıninğ baxqa bax ۆməldarlırininğ həmmisi adəm ۆwətip **14** Yəramiyani «Qarawullarning hۆylisi»din elip Xafanning nəwrisi, Ahikamning ooşli Gədalıyaning ۆz ۆyigə apirixi üqün uning kolioşa tapxuroşuzdi. Ləkin Yəramiya puqralar arisida turdi. **15** Yəramiya «Qarawullarning hۆylisi»da kəmap koyuloşan waqtida, Pərwərdigarninğ səzi uningoşa kelip mundaq deylğənidi: — **16** Baroşin, Efiopiyaşlik Əbəd-Mələkkə mundaq degin: «Samawi koxunlarning Sərdari bolioşan Pərwərdigar — İsrailning Hudasi mundaq dəydu: — Mana, Mən ۆz səzlimimni muxu xəhər üstigə qüxürimən; awat-hələwət əməs, bəlki balayı'apət qüxürimən; xu küni bu ixlar ۆz kəzünğ aldida yüz beridu. **17** Ləkin xu küni Mən seni kutkuzimən, — dəydu Pərwərdigar; — Sən kərkidioşan adəmlərninğ kolioşa tapxurulmaysən; **18** qünki Mən qokum seni kutkuzimən; sən kiliqlanmaysən, bəlki ۆz jening ۆzünğgə oljidək kalidu; qünki sən Manga tayinip kəlgənsən — dəydu Pərwərdigar».

40 Qarawul begi Nebuzar-Adan uni Ramah xəhıridin koyuwətkəndə, Pərwərdigar Yəramiyaoşa səz kildi. U qaoşda Nebuzar-Adan Yerusalem həmə Yəhudadiki barlik ۆsirlərnini elip Babiloşa sürgün kilməkçı idi; Yəramiyamu ularning arisida zənjir bilən başlanioşan halda elip mengilioşanidi. **2** Qarawul begi Yəramiyani bir qətkə tartip uningoşa mundaq dedi: «Pərwərdigar Hudaşinğ muxu yərgə balayı'apət qüxürimən dəp ağaşlandurdi; **3** Mana, Pərwərdigar Өz degini boyiqə xundaq kılıp uni kəltürdi; qünki silər Pərwərdigar aldida gunah sadir kילוansilər wə uning awazioşa kulak salmioşansilər; xunga bu ix bexinğlaroşa qüxti. **4** Ləkin mən kolumni ixkəlləngən zənjirlərdin yexip seni koyuwetimən; mən bilən billə Babiloşa berix sanga muwapik kərünsə, kəni kəl, mən səndin həwər alimən; əmma mən bilən billə Babiloşa berixni muwapik əməs dəp qarısang, kərək yok, Mana, pütkül zemin aldinğda turidu; kəyərgə berix sanga layik, durus kərünsə xu yərgə baroşin». **5** Yəramiya tehi yenidin mangmay turup, Nebuzar-Adan uningoşa: «Boldi, Xafanning

nəwrəsi, Ahikamning oqli Gədalıyaning yenioja qayt; Babil padıxaıı uni Yəhudadiki xəhərlərgə həkümranlik kılıxka bəlgiləgən; həlk arisida uning bilən billə turıwə, yaki hərqandak baxka yərgə baray desəng xu yərgə baroıın» — dedi. Xuning bilən qarawul begi uningoja ozuk-tülük həmdə bir sowoqat berip uni koyuwatti. 6 Xuning bilən Yəramiya Mizpah xəhırigə, Xafanning nəwrəsi, Ahikamning oqli Gədalıyaning yenioja kəldi; u uning bilən billə, puqralar arisida turdi. 7 Dalada qalojan Yəhudaning ləxkər baxlıkliri həm ləxkərliri Babil padıxaıının Xafanning nəwrəsi, Ahikamning oqli Gədalıyanı zemin üstigə həkümranlik kılıxka bəlgiləgənlikini, xuningdək uningoja Babiloja sürgün bolmiojan zemindiki yoxsul ə-ayallar bala-qakiliri bilən tapxurulojanlıkını anglap kəldi; 8 xuning bilən bu ləxkər baxlıkliri adəmliri bilən Mizpah xəhırigə, Gədalıyaning yenioja kəldi; baxlıkliri bolsa Nətanıyaning oqli İxmail, Kareahning oqulliri Yoıanan həm Yonatan, Tanhumətning oqli Seraya, Nətofatlik Əfayning oqulliri wə Maakatlik birsining oqli Yəzaniya idi. 9 Xafanning nəwrəsi, Ahikamning oqli Gədalıya ular wə adəmlirigə: «Kaldıylərgə bekinixtin kərkmanglar; zeminda olturaklıxip Babil padıxaııoja bekininglar, xundak kılsanglar silərgə yahxi bolıdu. 10 Mən bolsam Kaldıylər zeminoja kəlgəndə [silərgə] wəkil bolup ularning aldidə turux üqün Mizpah xəhıridə turımən; silər bolsanglar, xarab, ənjür-hormılar wə zəytun meyi məhsulatlirini elip küp-idixinglaroja koyunglar, əzınglar tutqan xəhərlərdə turıweringlar» — dəp kəsəm iqtı. 11 Ohxaxla Moabda, Ammonıylər arisida, Edomda həm baxka hər bir yurtlarda turojan Yəhudiylərmu Babil padıxaıı Yəhudada həlkning bir qəldisini qəldurojan wə ular üstigə həkümranlik kılıxka Xafanning nəwrəsi, Ahikamning oqli Gədalıyanı bəlgiləgən dəp anglıdi; 12 xuning bilən barlık Yəhudiylər həydəp tarkıtiwetilgən həmmə jay-yurtlardın kaytıp, Yəhuda zeminoja, Mizpah xəhırigə, Gədalıyaning yenioja kəldi. Ular xarab, ənjür-hormılarning məhsulatlirini zor kəngriqliktə aldi. 13 Kareahning oqli Yoıanan wə dalada qalojan ləxkərləning barlık baxlıkliri Mizpah xəhırigə, Gədalıyaning yenioja kelip uningoja: 14 «Sən Ammonıylər padıxaıı Baalis Nətanıyaning oqli İxmailni seni ɵltürüxkə əwətkənlikini bilməmsən?» — deyixti. Ləkin Ahikamning oqli Gədalıya ularning gəpıgə ixənmidı. 15 Kareahning oqli Yoıanan Mizpahda Gədalıyaoja astirtin səz kılip: «Manga ruhsət

kılojaysən, baxkılar uningdın həwər tapkuqə mən berip Nətanıyaning oqli İxmailni ɵltürəy; həkım buni bilməydu. Uning seni ɵltürüp, xuning bilən ətrapingoja yiojılojan Yəhudadıkıləning həmmisi tarkıtiwetilip, Yəhudaning qəldisi yokıtiwetilixining nemə həjiti bar? — dedi. 16 Birək Gədalıya Kareahning oqli Yoıananoja: «Sən undak kılmə; qünki sən İxmail toqruluk yalojan eytiwatsən» — dedi.

41 Əmdi yəttinqi ayda xundak boldiki, xahzadə, xundakla padıxaıının bax əməldarlıridin biri bolojan Əlixamaning nəwrəsi, Nətanıyaning oqli İxmail on adəm elip Mizpahoja, Ahikamning oqli Gədalıyaning yenioja kəldi; ular xu yərdə, yəni Mizpahda nan oxtup oızalənoıanda, 2 Nətanıyaning oqli İxmail həm u epkəlgən on adəm ornidin turup, Ahikamning oqli Gədalıyaoja kıliq qapti; ularning xundak kılıxi Babil padıxaıı Yəhuda zemini üstigə həkümranlıkka bəlgiləgənıni ɵltürüxtin ibarət idi. 3 İxmail Mizpahda Gədalıyaoja həmrəh bolojan barlık Yəhudiylər wə xu yərdə turuwatqan barlık Kaldıy jənggiwər ləxkərləni ɵltürüwətti. 4 Xundak boldiki, Gədalıyanı ɵltürüwətkəndin keyin, ikinqi künigıgə həkım tehi uningdın həwər tapmiojanıdi, 5 mana Xəkəm, Xiloh həm Samariyədın səksən adəm yetip kəldi. Ular sakilini qıxürgən, kıyimlırini yırtqan, ətlirini tilojan, Pərwədigarning əyigə sunuxka qolıda hədiyələri həm huxbuynı tutqan həlda kəlgənıdi. 6 Nətanıyaning oqli İxmail ularni qarxi elixka mangojıniqə yiojılojanoja selip Mizpahdın qıkti; ularoja: «Mər həmət, Ahikamning oqli Gədalıya bilən kərüxüxkə apirimən» — dedi. 7 Xundak boldiki, ular xəhər otturısoja yətkəndə, Nətanıyaning oqli İxmail wə uning bilən billə bolojan adəmlər ularni ɵltürüp jəsətlirini su azgıloja taxlıwətti. 8 Həlbuki, ular arısidin on adəm İxmailoja: «Bizni ɵltürüwətmə, qünki dalada bizning yoxurup koyojan buoıday, arpa, zəytun meyi wə həsəl qatarlık ozuk-tülükimiz bar» — dedi. Xunga u kolını yiojıp, buradərliri arısidin ularni ɵltürmidı. 9 İxmail ɵltürgən adəmləning jəsətlirini taxlıwətkən bu azgal bolsa, intayın qong idi; uni əsli padıxaıı Asa İsrail padıxaıı Baaxadın kərkuq kolap yasıojanıdi. Nətanıyaning oqli İxmail bu azgalni jəsətlər bilən toldurdi. 10 İxmail Mizpahda turojan həlkning qəldisining həmmisini, jümlidin qarawul begi Nebuzar-Adan Ahikamning oqli Gədalıyaoja tapxurojan padıxaıının kızliri wə Mizpahda qalojan barlık kixiləni əsirgə elip kətti; Nətanıyaning oqli

Ixmail ularni əsirgə elip Ammoniyarning kexioja ətüxkə yol aldı. **11** Kareahning oqpli Yoħanan wə uning kexidiki həmmə ləxkər baxliqliri Nətanianing oqpli Ixmail sadir qilojan barliq rəzilliktin həwər tapti; **12** xuning bilən ular barliq adəmlirini elip Nətanianing oqpli Ixmailoja jəng kilixkə qikti; ular Gibeondiki qong kəl boyida uning bilən uqraxti. **13** Ixmailning kolida turojan barliq həlk Kareahning oqpli Yoħanan həm uning həmrahliri boləjan barliq ləxkər baxliqlirini kərgəndə huxal boldi. **14** Ixmail Mizpahdin elip kətkən barliq həlk yoldin yenip, Kareahning oqpli Yoħananing yenioja kəldi. **15** Ləkin Nətanianing oqpli Ixmail səkkiz adimi bilən Yoħananın keqip, Ammoniyar təripigə ətüp kətti. **16** Andin Kareahning oqpli Yoħanan həm uning həmrahliri boləjan barliq ləxkər baxliqliri Nətanianing oqpli Ixmail Ahikamning oqpli Gədalayani əltürgəndin keyin Mizpahdin elip kətkən həlkning qaldisining həmmisini əz kexioja aldı; u ularni, yeni jənggiwar ləxkərlər, qiz-ayallar, balilar wə orda əməldarlırini Gibeondin elip kətti. **17** Ular Kaldiyələrdin əzlrini qəqurux üqün Misiroja qarap yol elip Bəyt-Ləhəmgə yəkin boləjan Gerut-Kimhamda tohtap turdi. **18** Səwəbi bolsa, ular Kaldiyələrdin kərkətti; qünki Babil padixahı zemin üstigə həkümranlıqkə bəlgiligən Ahikamning oqpli Gədalayani Nətanianing oqpli Ixmail ətürüwətkənidi.

42 Barliq ləxkər baxliqliri, jümlidin Kareahning oqpli Yoħanan həm Hoxayaning oqpli Yəzaniya wə əng kikiqidin qongiojiqə barliq həlk **2** Yərəmiya pəyojəmbərning yenioja kelip uningdin: «Təlipimizni ijabət qilojaysən, Pərwərdigar Hudayingoja həlkning qaldisi boləjan bizlər üqün dua qilojaysənki (kəzüng kərginidək burun kəp boləjan bizlər həzir intayin az qalduk), **3** Pərwərdigar Hudaying bizgə mangidiojan yol, qilidiojan ixni kərsətkəy» — dəp iltija qildi. **4** Yərəmiya pəyojəmbər ularoja: «Maqul! Mana, mən Pərwərdigar Hudayinglaroja səzlinglar boyiqə dua qilimən; xundak boliduki, Pərwərdigar silərgə qandak jawab bərsə, mən uni silərgə həqnemisini qaldurmay toluki bilən bayan qilimən» — dedi. **5** Ular Yərəmiya: «Pərwərdigar Hudaying seni əwətip bizgə yətküzidiojan səzning həmmisigə əməl qilmisak, Pərwərdigar bizgə həkikiy, gepidə turudiojan guwahqi bolup əyiblisun!» — dedi. **6** «Biz seni Pərwərdigar Hudayimizning yenioja əwətimiz; jawab yaxhi bolsun yaman bolsun, uning awazioja itaət qilimiz; biz Hudayimizning awazioja itaət qilojanda,

bizgə yaxhi bolidu». **7** Xundak boldiki, on kündin keyin, Pərwərdigarning səzi Yərəmiya: «**8** U Kareahning oqpli Yoħanan, ləxkər baxliqlirining həmmisi wə əng kikiqidin qongiojiqə barliq həlkni qəkirip **9** ularoja mundak dedi: — «Silər meni təlipinglarni Israilning Hudasi Pərwərdigarning aldioja yətküzüxkə əwətkənsilər. U mundak dedi: — **10** «Silər yənila muxu zeminda turiwərsənglarla, Mən silərni qurup qikimən; silərni oqlatmaymən; Mən silərni tikip ətürimən, silərni yulmaymən; qünki Mən bəxinglaroja qüxürgən balayi'apətkə əkünimən. **11** Silər kərkidiojan Babil padixahidin kərkənglar; uningdin kərkənglar, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən silərni kutquzux üqün, uning kolidin kutuldurux üqün silər bilən billə bolimən. **12** Mən silərgə xundak rəhimdillikni kərsitimənki, u silərgə rəhim qilidu, xuning bilən silərni əz zeminiglaroja qaytixkə yol koyidu. **13** Biraq silər Pərwərdigar Hudayinglarning awazioja kulak salmay «Bu zeminda qət'iy turmaymiz» — desənglar **14** wə: «Yaq, biz Misir zemini: «**15** əmdi Pərwərdigarning səzini anglanglar, i Yəhudaning bu qaldisi boləjan silər: Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — «Silər Misiroja kirip, xu yərdə olturaklixixkə qət'iy niyətkə kəlgən bolsanglar, **16** əmdi xundak boliduki, silər kərkidiojan qiliq Misirda silərgə yetixwalidu, silər kərkidiojan kəhətqilik Misirda silərgə əgixip qooqlap baridu; xu yərdə silər əlisilər. **17** Xundak boliduki, Misiroja kirip xu yərdə turayli dəp qət'iy niyətkə qilojan adəmləning həmmisi qiliq, kəhətqilik wə waba bilən əlidu; ularning həqkaysisi tirik qalmaydu wə yaki Mən bəxioja qüxüridiojan balayi'apəttin kutulalmaydu. **18** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Ojəzipim wə kəhərim Yerusalemdikilərnin bəxioja qüxürülgəndək, silər Misiroja kirgininglarda, kəhərim bəxinglaroja qüxürüldu; silər lənətkə qalidiojan wə dəhət basidiojan obyekt, lənət səzi həm rəsəwəqilikning obyekt bolisilər wə silər bu zeminni qaytidin həq kərməysilər. **19** Pərwərdigar silər, yəni Yəhudaning qaldisi tooqruluk: «Misiroja barmanglar!» — degən. — əmdi xuni bilip qoyunglarki, mən bügünki künidə silərni aqahlandurdum!». **20** — Silərnin meni Pərwərdigar Hudayinglarning yenioja əwətkeninglar

«Pərwərdigar Hudayimizə biz üqün dua qilojaysən; Pərwərdigar Hudayimiz bizgə nemə desə, bizgə yətküzüp bərsəng biz xuning həmmisig əməl qilimiz» degüzgininglar əzünglarni aldap jeninglarəya zamin boluxtin ibarət boldi, halas. 21 Mən bügünki kündə silərgə Uning deginini eytip bərdim; lekin silər Pərwərdigar Hudayinglarning awaziəya wə yaki Uning meni silərnin yeninglarəya əwətkən heqəqaysi ixta Uningəya itaət qilmidinglar. 22 Əmdi hazır xuni bilip qoyunglarki, silər olturaqlixayli dəp baridiəyan jayda qiliq, kəhətqilik wə waba bilən əlisilər».

43 Xundak boldiki, Yərəmiya ularning Hudasi Pərwərdigarning həmmə səzlririni barliq həlkəyə eytip tügətti (Hudasi Pərwərdigar Yərəmiyani ularəya bu barliq səzlərnə eytix üqün əwətkən), — 2 xuning bilən Həxiyaning oqli Azariya wə Kareahning oqli Yohanan wə xundakla barliq həli qong adəmlər Yərəmiyaəya mundak dedi: — «Sən yaloəyan eytiwatisən! Hudayimiz Pərwərdigar seni bizgə: «Silər Misirdə olturaqlixix üqün barmanglar!» deyixkə əwətkən əməs; 3 bəlki Neriyanning oqli Baruk qokum seni bizgə qarxilaxturup, bizni Kaldiylərnin qolioəya tapxuruxka küxkürtməktə; xuning bilən ular bizni əlümgə məhkum qilidu yaki bizni Babiləya sürgün qilidu». 4 Xuning bilən Kareahning oqli Yohanan, ləxkər baxliqlirining həmmisi wə barliq həlk Pərwərdigarning: «Yəhuda zeminidə turup qelinglar» degən awaziəya kulək salmid; 5 bəlki Kareahning oqli Yohanan wə barliq ləxkər baxliqliri həydiwətilgən barliq əllərdin Yəhuda zeminidə olturaqlixixka qaytip kəlgən Yəhudaning pütin qaldisini, 6 yəni ərlər, qiz-ayallar, balilar wə padixahning qizlirini, jümlidin qarawul begi Nebuzar-Adan Ahikamning oqli Gədalioəya tapxuroəyan hər bir kixini həmdə Yərəmiya pəyoəmbər həm Neriyanning oqli Barukni elip, 7 Misir zeminioəya kirip kəldi; ular Pərwərdigarning əmrigə itaət qilmidi. Ular Tahpanəs xəhərigə yetip kəldi. 8 Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaəya Tahpanəstə kelip mundak deyildi: — 9 Yəhudiylarning kəz aldidiə, qolungəya birnəqqə qong taxlarni elip Pirəwning Tahpanəstəki ordisining kirix yolining yenediki hixlik yoldiki seəqiz layəya kəməp yoxurup, 10 ularəya mundak degin: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləyan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən Mening qulum boləyan Babil padixahi Nebəkadnəsarni qaqirip epkelimən, u mən kəməp yoxuroəyan bu taxlar üstigə əz təhtini salidu;

ularning üstigə xahənə qədirini yeyip tikidu. 11 U kelip Misir zeminidə jəng qilidu; əlümgə bəkitilgənlər əlidu; sürgün boluxka bəkitilgənlər sürgün bolidu; qiliqka bəkitilgənlər qiliqlinidu. 12 Mən Misirdiki butlarning əylirigə ot yaqturoəuzimən; u ularni kəydürüp, butlirini elip sürgün qilidu; qoy padiqisi əz tonini kiygəndək Nebəkadnəsarmu Misir zeminini əzigə kiywalidu; u xu yərdin aman-esən qikidu. 13 U Misir zeminidiki «Quyax ibadəthanisi»diki tüwrüklərnə qəkiwətidu; u Misirdiki butlirining əylirigə ot qoyup kəydüriwətidu.

44 Misirdə turoəyan, yəni Migdoldə, Tahpanəstə, Nofta wə [Misirning jənubiy tərifi] Patros zeminidə turoəyan barliq Yəhudiylar toəqruluk bu səz Yərəmiyaəya kelip mundak deyildi: — 2 «Samawi qoxunlarning Sərdari boləyan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mən Yerusalemlə həm Yəhudadiki həmmə xəhərlər üstigə qüxürgən barliq balayi'apətni kərgənsilər; mana, ularning sadir qiloəyan rəzilliki tüpəylidin bügünki kündə ular harabilik bolup, adəməzsiz qaldi; qünki ular nə əzliri, nə silər, nə ata-bowiliringlar bilməydiəyan yat ilahlarəya qokunuxka, huxbuy yekixka berip, Meni oəzəpləndürgən. 4 Mən tang səhərdə ornumdin turup qullirim boləyan pəyoəmbərlərnə silərgə əwətip: «Mən nəprətlinidiəyan bu yirginxlik ixni qiloəuqi bolmanglar!» — dəp aghəlanduroəyanmən. 5 Ləkin ular itaət qilmioəyan, heq kulək salmiəyan; ular rəzillikidin, yat ilahlarəya huxbuy yekixtin qolini zadi üzmiəyan. 6 Xuning bilən kəhrim həm oəzəpim [ularəya] təkülgən, Yəhudadiki xəhərlərdə həm Yerusalemdiki rəstə-koqilardə yekiloəyan, kəygen; ular bügünki kündə wəyrənə wə harabilik bolup qaldi. 7 Xunga samawi qoxunlarning Sərdari boləyan Huda Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Silər nemixka əz-əzünglarəya zor külpət kəltürməqisilər, əzünglarəya heqəndək qaldi qaldurmay əzünglərdin, yəni Yəhudaning iqidin ər-ayal, bala-bowəqlarni üzməqisilər!? 8 Nemixka əz qolliringlarning yasiəqini bilən, silər olturaqlaxkan Misir zeminidə yat ilahlarəya huxbuy yekip Meni oəzəpləndürisilər? Xundak qilip silər həlak bolup yər yüzidiki barliq əllər arisidə lənət səzi wə rəsəwə qilinidiəyan bir obyekt bolisilər. 9 Silər Yəhuda zeminidə həm Yerusalemlə rəstə-koqiliridə sadir qilinoəyan rəzillikni, yəni ata-bowiliringlarning rəzillikini, Yəhuda padixahlirining rəzillikini wə ularning ayallirining rəzillikini, silərnin

öz rəzilliklarni ҳам ayalliringlarning rəzillikini untup qaldinglarmu? **10** Bügünki kungə kədər həlkinglar özini heq təwən tutmidi, Məndin heq qorqmidi, ular Mən siləning aldinglaroşa həm ata-bowiliringlarning aldiqə qoyoşan Təwrat-kanunumda yaki bəlgilimilirimdə heq mangoşan əməs. **11** Xunga samawi qoxunlarning Sədari boləşan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bexinglaroşa külpət qüxürüp, barliq Yəhüdani həlak qiloşuqə silərgə yüzümni karitimən; **12** Mən Misir zeminioşa xu yərdə olturaklixayli dəp kət'iy niyə qiloşan Yəhudaning kaldisioşa qol salimən, ularning həmmisi Misir zeminida tügixidu; Misir zeminida yikilidu; ularning əng kikiqidin qongioşiqə qiliq bilən, kəhətqilik bilən əlidu; ular qiliq bilən wə kəhətqilik bilən əlidu, ular lənət okulidioşan wə dəhxət baskuqi obyekt, lənət səzi həm rəsəwa qilinidioşan bir obyekt bolidu. **13** Mən Misir zeminida turuwatqanlarni Yerusaleمني jazalioşandək qiliq bilən, kəhətqilik bilən wə waba bilan jazalaymən; **14** xuning bilən Misir zeminida olturaklixayli dəp xu yərgə kirgən Yəhudaning kaldisidin Yəhuda zeminioşa qaytixkə heqkaysisi qaqlamaydu yaki heqkim qalmaydu; xu yərgə kaytip olturaklixixkə intizar bolsimu, qaqalioşan az bir kismidin baxkili ri heqkaysisi qaytmaydu». **15** Andin öz ayallirining yat ilahlaroşa huxbuy yaqidoşanlikini bilgən barliq ərlər, wə yenida turoşan barliq ayallar, — zor bir top adəmlər, yəni Misirning [ximaliy təriri wə jənubiy təriri] Patrostin kəlgən barliq həlk Yəramiyaşa mundak jawab bərdi: — **16** «Sən Pərwərdigarning namida bizgə eytkən səzgə kəlsək, biz sanga heq kulak salmaymiz! **17** Əksi qə biz qokum öz əozimizdin qikқан barliq səzlərgə əməl kilimiz; əzimiz, ata-bowilirimiz, padixəhlimiz wə əmiririmiz Yəhudadiki xəhərlərdə həm Yerusalemdiki rəstə-koqilarda qiloşinidək bizlər «Asmanlarning hanixi»oşa huxbuy yeqiwərimiz wə uningə «xarab hədiy»lərnə kuyuwərimiz; qünki əyni qəşda bizning nənimiz pütün bolup, tokkuzimiz təl, heq külpətni kərməy ətkən. **18** Əmma «Asmanlarning hanixi»oşa huxbuy yeqixni wə uningə «xarab hədiy»lərnə kuyuxni tohtatkinimizdin baxlap, bizning həmmə nərsimiz kəm bolup, qiliq bilən həm kəhətqilik bilən həlak bolup kəduq. **19** Biz ayallar «Asmanlarning hanixi»oşa huxbuy yaqqinimizda wə uningə «xarab hədiy»lərnə kuyəşinimizda, bizning uningə «xarab

hədiy»lərnə kuyuximizni ərlirimiz kollimioşanmu?». **20** Yəramiya barliq həlkə, həm ərlər həm ayallaroşa, muxundak jawabni bərgənləning həmmisigə mundak dedi: — **21** — «Pərwərdigarning esidə qəlip kəngligə təgkən ix dəl silər, ata-bowiliringlar, padixəhlinglar, əmiriringlar xundakla zemindiki həlkning Yəhudadiki xəhərlərdə həm Yerusalemdiki rəstə-koqilarda yaqqan huxbuyi əməsmu? **22** Ahirida Pərwərdigar siləning kilmixinglarning rəzilligigə həm sadir qiloşan yirginlik ixliringlaroşa qidap turalmioşan; xunga zeminiglar bügünki kündikidək harabilik, adəمني dəhxət baskuqi, lənət obyekt wə adəmzatsiz boləşan. **23** Səwəbi, silər huxbuy yaqqansilər, Pərwərdigarning aldi qunah sadir qilip, Uning əwəzioşa kulak salmay, Uning nə Təwrat-kanunida, nə bəlgilimiliridə nə əgəh-guwaşliqlirida heq mangmioşansilər; xunga bügünki kündikidək bu balay'apət bexinglaroşa qüxti». **24** Yəramiya barliq həlkə, bolupmu barliq ayallaroşa mundak dedi: — «I Misirda turoşan barliq Yəhuda Pərwərdigarning səzini anglanglar! **25** Samawi qoxunlarning Sədari boləşan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Silər ayallar öz əozinglar bilən: «Biz «Asmanlarning hanixi»oşa huxbuy yeqix, uningə «xarab hədiy»lərnə kuyux üqün iqkən kəsəmlirimizgə qokum əməl kilimiz» degənsilər wə uningə öz kolliringlar bilən əməl qiloşansilər. Əmdi kəsiminglarda qing turiwəringlar! Kəsiminglaroşa toluk əməl kiliwəringlar! **26** Ləkin xundak boləşanda, i Misirda turoşan barliq Yəhuda Pərwərdigarning səzini anglanglar! Mana, Mən Əzümning uluq namim bilən kəsəm qiloşanmənki, — dəydu Pərwərdigar, — Misirning barliq zeminida turuwatqan Yəhudalik heqkaysi xixi Mening namimni tiləşə elip: «Rəb Pərwərdigarning həyati bilən!» dəp kaytidin kəsəm iqməydu. **27** Mana, Mən ularning üstigə awəhəlawət əməs, bəlkə balay'apət qüxürüx üqün ularni kəzləwatimən; xunga Misirda turuwatqan Yəhudadiki barliq kixiləning həmmisi tügigüqə qiliq wə kəhətqilik bilən həlak bolidu. **28** Qiliqtin kutulup qaqqanlar bolsa intayin az bir top adəmlər bolup, Misir zeminidin Yəhuda zeminioşa kaytip kelidu; xuning bilən Misir zeminioşa olturaklixayli dəp kəlgən Yəhudaning kaldisi kimning səzining, Meningki yaki ularning inawətlik boləşanlikini ispatlap bilip yetidu. **29** Mening silərnə bu yərdə jazalaydioşanlikiməşa, Mening səzliming qokum silərgə külpət kəltürməy qoymaydioşanlikini

bilixinglar üqun silərgə xu aldin'ala bexarət boliduki, — dəydu Pərwərdigar, **30** — Mana, Mening Yəhuda padixahı Zədəkiyani uning düxmini, jenini koşlap izdigən Babil padixahı Nebokadnasarning kəlioqa tapxurojini mdək Mən ohxaxla Misir padixahı Pirəwn Hofrani öz düxmənlinirining kəlioqa həmdə jenini izdigən kixilərnin g kəlioqa tapxurimən — dəydu Pərwərdigar».

45 Yəhuda padixahı Yəhoakimning tətinqi yili, Neriyaning oşli Baruk Yərəmiyaning aozioqa qarap bu sözləni oram kəşəz g yazojinida, Yərəmiya pəyoqəmbər uningə bu sezni eytkan: — **2** «İsrailning Hudasi Pərwərdigar sən Baruk toşruluk mundak dəydu: — **3** Sən: «Həlimoqa way! Qünki Pərwərdigar kəyoşumoqa dərd-ələm kəşup koydi; mən ah-zarlar kəlixtin qarqidim, zadila aram tapalmidim!» — deding. **4** — [Yərəmiya], sən uningə mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən kurup qikqanlirimni həzir oşulitimən, Mən tikkanlirimni, yəni bu pütkül jahanni həzir yulup taxlaymən. **5** Mən bundak kəlioqa yərdə sən əzün g üqun uluq ixlarni izdixingə toşra keləmdu? Bularni izdimə; qünki mana, Mən barlik ət igiliri üstigə balayı'apət qüxürimən, — dəydu Pərwərdigar, — lekin jeningni sən baridioqan barlik yərlərdə əzün g olja kəlip berimən».

46 Yərəmiya pəyoqəmbərgə kəlgən Pərwərdigarning əllər toşruluk sezi təwəndə: — **2** Misir toşruluk; Əfrat dəryasi boyidiki Karkemix xəhiringin yəni daturawatqan, Pirəwn-Nəqoning kəşuni toşruluk (bu kəşunni Babil padixahı Nebokadnasar Yəhuda padixahı Yəhoakimning tətinqi yili bitqit kəlioqan): — **3** «Kəlkən-siparlarni elip səpkə qüxünglar! Jənggə qikixkə təyyarlinglar! **4** Atlarni hərwiləroqa kətinglar! Atliringlarəqa mininglar! Bəxinglarəqa dubuloqa selip səptə turunglar! Nəyziliringlarni biləp ittiklinglar! Sawut-kuyaklarni kiyiwelinglar! **5** Lekin Mən nemini kərimən?! — dəydu Pərwərdigar; — Mana, muxu [ləxkərlər] dəkkə-dükkigə qüxüp qekinidu; batur-palwanliri bitqit kəlinip kəynigə kəriməy bə dər kəqidu! Təpəp-təpəplərnə wəhımə basidu! — dəydu Pərwərdigar. **6** — Əmdə əng qakqanlarmu qəqalmaydu, batur-palwanlarmu aman-esən kətulup qəlmaydu; mana, ximal təripidə, Əfrat dəryasi boyida ular putlixip yikilidu! **7** Suliri dəryalərdək əzlini dolqunlitip, Nil dəryasi [kəlkün kəbi] kətürülgəndək əzini kətürgən

kimdur!/? **8** Suliri dəryalərdək əzlini dolqunlitip, Nil dəryasidək əzini kətürgən dəl Misir əzidu; u: «Mən əzümni kətürüp pütkül yər yüzini kəpəlmən; mən xəhərlər həm ular daturawatqanlarni yokətimən!» — dəydu. **9** Etilinglar, i atlar! Hə dəp əloqa besip qəpinglar, i jəng hərwiliri! Kəlkən kətürgən Əfiopiya həm Liwiyədikilər, okyalirini egildürgən Lidiyədikilər, palwan-baturlar jənggə qikşun! **10** Lekin bu kün bolsa samawi kəşunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigarning künidu; u kəşilik bir kün, yəni Əz yawliridin kəş alidioqan kün bolidu; Uning kəliq kixilərnə toyoşuqə yutidu; u kəşuqə ularning kənlirini iqidu; qünki samawi kəşunlarning Sərdari boləqan Rəb Pərwərdigarning ximaliy zeminda, Əfrat dəryasi boyida kəlməki boləqan bir kərbənlik bar! **11** Gileadkə qikəp tutiya izdəp tap, i Misirning kəzi! Lekin sən əzün g nuroşun dorilarni əlsəngmu bikar; sən üqun həq xipəlik yoktur! **12** Əllər hijaliting toşruluk əngləydu, sən pəryadliring pütkül yər yüzigə pur ketidu; palwan palwanəqa putlixidu, ikkisi tən g məşulup bolup yikilidu! **13** Pərwərdigarning Babil padixahı Nebokadnasarning Misir zeminiəqa təjawuz kəlip kirixi toşruluk Yərəmiya pəyoqəmbərgə eytkən sezi: — **14** Misirdə jakarla, Migdolda əlan kəl, Nofta wə Tahpənəstimu əlan kəl: Qing tur, jənggə bəl bəşlə; qünki kəliq ətrəpəngdikilərnə yutuwatidu; **15** Sən baturliring nemixkə süpürüp taxlinidu? Ular qing turalmaydu; qünki Pərwərdigar ularni səptin ittirip yikətiwetidu. **16** U ular dən kənlirini putlaxturidu; bərhək, ular kəqkəndə bir-birigə putlixip yikilidu; xuning bilən ular: «Bələ, turayli, zomigərnin kəliqidin kəqip əz həlkimizgə wə əna yurtimizəqa kəytip kəşayli!» — dəydu; **17** Xu yərgə [kəytkəndə] ular: «Misir padixahı Pirəwn pəkət bir kəyqəs-sürən, halas! U pəytni bilməy ətküziwətti!» — dəydu. **18** Əz həyatim bilən kəşəm kəlimənki, — dəydu Padixah, nən samawi kəşunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar, — təşlar ərisidə Təbor təş boləqəndək, Kərməl təş dengiz boyida [əsmənəqa təkəşip] turəqəndək birsi kəlidu. **19** Əmdə sən, i Misirdə daturawatqən kəz, sürgün boluxkə ləyik yük-təklərnə təyyarlap koy; qünki Nof hərəbə bolup kəydürüldü, həq ədəmzətsiz bolidu. **20** Misir bolsa qiraylik bir inəktur; lekin uni nixən kəlioqan bir kəküyün kəliwatidu, ximal dən kəliwatidu! **21** Uning ərisidiki yallənnə ləxkərlər bolsa bərdək toşpaklərdək bolidu; ularnu ərkəşə burulup, birlikdə kəqixidu; ular qing turalmaydu; qünki kəlpəlik kün, yəni

jazalinix küni ularning bexioja qüxkən bolidu. 22 [Misirning] awazi yilanningkidək «küx-küx» kilip anglinidu; qünki [düxmən] koxunliri bilən atlinip, otun kəsküqilərdək uningə qarxi paltılarni kətürüp kelidu. 23 Ormanlıqı koyuqluqidin kirgüsiz bolsimu, ular uni kesip yikitidu, — dəydu Pərwərdigar, — qünki kəsküqilər qəkətkə topidin kəp, san-sanaksız bolidu. 24 Misirning kızı hijaləttə qaldurulidu; u ximaliy əlning kəlioja tapxurulidu. 25 Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən No xəhıridiki but Amonni, Pirəwnni, xundakla Misir wə uning ilahliri bilən padixahlirini jazalaymən; bərhək, Pirəwn wə uningə tayanəjanlarning həmmisini jazalaymən; 26 Mən ularni ularning jenini izdigüqilər, yəni Babil padixahi Nebokədnəsarning kəlioja həm hizmətkarlırining kəlioja tapxurimən. Biraq keyin, [Misir] kədimki zamanlardək qaytidin əhalilik bolidu — dəydu Pərwərdigar. 27 Ləkin sən, i kulum Yəqup, kərkəma, aləkdə bolma, i Israil; qünki mana, Mən seni yirək yurttin, nəslingni sürgün boləjan zemindin kutkuzup qikirimən; xuning bilən Yəqup kaytip, hatirjəmlik wə arambəhxətə turidu, həqkim uni kərkutmaydu. 28 Kərkəma, i kulum Yəqup, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən sən bilən billidurmən; Mən seni tərkitiwətkən əllərnin həmmisini tügəxtürsəmmu, ləkin seni pütünləy tügəxtürməymən; pəkət üstüngdin həküm qikirip tərbiyə-sawak berimən; seni jazalaymən.

47 Pirəwn Gaza xəhırigə zərbə berixtin ilgiri, Yərəmiya pəyojəmbərgə kəlgən, Pərwərdigarning Filistiyələr toqrisidiki səzi: — 2 Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, ximaldin [dolqunluk] sular ərləydu; ular texip bir kəlkün bolidu; u zemin wə uningda turəjan həmmining üstidin, xəhər wə uningda turuwatqanlarning üstidin taxqin bolup basidu; xuning bilən uning adəmliri nalə-pəryad kətüridu, zeminda barlıq turuwatqanlar [azabtin] nalə-zar kilidu; 3 tolparlırining tuyaklırining tarəqxixlırini, jəng hərwilirining tarəqlaxlırini, qaklırining güldürləxlirini anglap, atılar əz baliliridin həwər elixqimu kəlliri boxap, arkiəjimu qarimaydu. 4 Qünki barlıq Filistiyələri nabut kilidəjan kün, həm Tur wə Zidonni ularəja yərdəmdə boləjudək barlıq kəlojan adəmlərdin məhrum kilidəjan kün yetip kəldi; qünki Pərwərdigar Filistiyələri, yəni Kret arilidin qikip kəlgənlərnin kəldükini nabut kilidu. 5 Gazaning üsti takirlik

bolidu; Axkelon xəhıridikilər dang kətip qalidu; kəqənojiqə ətliringle rni tilisilər, i Filistiyə küqliridin aman kəlojanlar? 6 Apla, i Pərwərdigarning kiliqi, sən kəqənojiqə tinməysən? Əz kiningə qaytkin, aram elip tinqlənojin! 7 Ləkin u kəndəkmə tohtiyəlisun? Qünki Pərwərdigar uningə pərman qüxürgən; Axkelon xəhırigə həm dengiz boyidikilərgə zərb kılıxka uni bekitkəndur!

48 Moab toqıruluk; Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Neboning həlioja way! Qünki u harabə kilinidu; Kiriətayim hijalətkə qaldurulup, ixəjal kilinidu; yukiri kərojan bolsa hijalətkə qaldurulup aləkdə bolup kətti. 2 Moab yənə həq mahtalmaydu; Həxbonda kixilər uningə: «Uni əl kətaridin yokitayli» dəp suyikəst kilidu; sənmu, i Madmən, tügəxtürülsən; kiliq seni kəoqlaydu. 3 Həronaimdin əh-zarlar kətürüldü: — «Ah, wəyranqilik, dəhşətlik patiparəqkəlik!» 4 Moab bitqit kilindi! Uning kiqikliridin pəryadlırini anglinidu. 5 Bərhək, Luhitka qikidəjan dawan yolidin tohtimay yəjojlar kətürüldü; Həronaiməja qüxidəjan yolda həlakəttin əzablık nalə-pəryadlar anglinidu. 6 Kəqinglar, jeninglarni elip yügürümlər! Qəldiki bir qatqal bolunglar! 7 Qünki sən əz kiləjanlıringəja wə baylıqliringəja tayanəjanlıkəning tüpəylidin, sənmu əsirgə qüxisən; [butung] Kemox, uning kəhınliri həm əmirliiri bilən billə sürgün bolidu. 8 Wəyran kiləjuqi hər bir xəhərgə jəng kilidu; xəhərlərdin həqkaysi kəqip kutulalmaydu; Pərwərdigar degəndək jiləjimu harabə bolidu, tüzlənglikmə həlakətkə yüzlinidu. 9 Daldəja berip kəqix üqün Moabka kənatlarni beringlar! Qünki uning xəhərliri harabilik, adəmsətsiz bolidu 10 (Pərwərdigarning hizmitini kəngül koyup kilməjan kixi lənətkə qalsun! Kiliqini kənan təküxtin qaldurəjan kixi lənətkə qalsun!). 11 Moab yaxlıqidin tartip kəng-kuxadə yaxap arəzəngliri üstidə tinəjan xarəbtək əndixisiz bolup kəlgən; u həqkəqan küptin küpkə kuyuləjan əməs, yəki həq sürgün boləjan əməs; xunga uning təmi birhəl bolup, puriki həq əzgərmigən. 12 Xunga, — dəydu Pərwərdigar, — Mən uning yəniəja ularni əz küpidin təkidiəjan təküqilərnə əwətimən; ular uning küplirini kurukdəydu, uning qəgünlirini qəkiwətidü. 13 Ətkəndə Israil jəməti əz tayanqisi boləjan Bəyt-əl tüpəylidin yərgə qarap kəlojəndək Moabmə Kemox tüpəylidin yərgə qarap qalidu. 14 Silər kəndəkmə: «Biz batur, jənggiwar

palwanmiz!» — deyäläysilər? **15** Moabning zemini harabə kīlinidu; [dūxmən] ularning xəhərlirining [sepillirioja] qikīdu; uning esil yigitliri kətl kīlinixka qūxidu, — dəydu padixah, yəni nami samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **16** — Moabning həlakiti yekinlaxti, uning külpiti bexioja qūxūxkə aldiraydu. **17** Uning ətrapidiki həmməylen uning üqün ah-zar kətürünglar; uning nam-xəhritini bilgənlər: «Küqlük xahənə həsisi, güzəl tayikimu xunqə sunduruldiou!» — dənglar. **18** Xan-xəhritingdin qūxūp kaəjirap kətkən yərdə oltur, i Dibonda turuwatқан kız; qünki Moabni həlak kīloquci sanga jəng kīlixka yetip kəldi; u istihkam-korəjanliringni bərbat kīlidu. **19** Yol boyida kəzət kīl, i Aroərdə turuwatқан kız; bədər tikiwatқан ərdin wə keqiwatқан kīzdin: «Nemə boldi?» dəp sora; **20** «Moab hijalətkə kəldi, qünki u bitqit kīlindi!» [dəp jawab berilidu]. Ah-zar tartip nalə-pəryad kətürünglar; Arnonda: «Moab həlak kīlindi» — dəp jakarlanglar. **21** Jaza həkümi tūzlənglik jayliri üstigə qikīrildi; Həlon, Yahəz wə Məfaat üstigə, **22** Dibon, Nebo həm Bəyt-Diblataim üstigə, **23** Kiriatayim, Bəyt-Gamul həm Bəyt-Meon üstigə, **24** Keriot, Bozrah həm Moabdiki yirək-yekin barlik xəhərlərnin üstigə qikīrilidu. **25** Moabning Mūnggūzi kesiwetilidu, uning biliki sundurulidu, — dəydu Pərwərdigar. **26** — Uni məst kīlinglar, qünki u Pərwərdigarə aldida həkawurluk kīlojan; Moab əz kūsukida eəjinap yatsun, xuning bilən rəsua kīlinsun. **27** Qünki sən [Moab] Israilni mazək kīlojan əməsmu? U oəjrilar katarida tutuwelinojanmu, sən uni tiləja alsangla bexingni qaykəysən?! **28** Xəhərlərdin qikīp tax-kīyalar arisini turaləju kīlinglar, i Moabda turuwatқанlar; əjar aəzida uwiləjan pahtəktək bolunglar! **29** Biz Moabning həkawurluki (u intayin həkawur!), yəni uning təkəbburluki, həkawurluki, kənglidiki məərrur-kərengliki toəprisida angliduk. **30** Mən uning noqilik kīlidiojanlikini bilimən, — dəydu Pərwərdigar, — birək [noqilik] karəja yarimaydu; uning qəng gəpliri bikar bolidu. **31** Xunga Mən Moab üqün zar yiojlaymən, Moabning həmmisi üqün zar-zar kətürimən; Kir-Hərəsəttikilər üqün ah-piojan anglinidu. **32** I Sibmahtiki üzüm teli, Mən Yaazərning zar-yiojisi bilən təng sən üqün yiojlaymən; sening peləkliring sozulup, əslidə «Əlük dengiz»ning nerioja yətkənidi; ular əslidə Yaazər xəhiringimü yətkənidi. Ləkin sening yazlık mewiliringgə, üzüm həsulung üstigə buzəjuqi besip kelidu. **33** Xuning

bilən xadlik wə huxallik Moabning baəj-ətizliridin wə zeminidin məhrum kīlinidu; Mən üzüm kəlkəklərdin xarabni yokitimən; üzüm qəyilgüqilərnin təntənə awazliri kəytidin yangrimaydu; awazlar bolsa təntənə awazliri əməs, jəng awazliri bolidu. **34** Qünki nalə-pəryadlar Həxbondin kətürülüp, Yahəzəjoqə wə Elealəhoqə yetidu; nalə awazliri Zoərdin kətürülüp, Həronaiməjoqə wə Əglat-Xelixiyəjoqə yetidu; hətta Nimrimdiki sularmu kurup ketidu. **35** Mən Moabta «yukiri jaylar»da kurbənlük kīloquqilərnin wə yat iləhlarəja huxbuy yakkuqilərnin yokitimən, — dəydu Pərwərdigar. **36** — Xunga Mening kəlbim Moab üqün nəydək mungluk mərsiyə kətüridu; Mening kəlbim Kir-Hərəsəttikilər üqünmu nəydək mungluk mərsiyə kətüridu; qünki u igiliwaləjan baylik-həzinilər yoqap ketidu. **37** Həmmə bax takir kildurulojan, həmmə saqal qūxürülgən; həmmə qol titma-titma kesilgən, həmmə qatirəkka bəz kiyilgən. **38** Moabning barlik əy əgziliri üstidə wə məydanlarda matəm tutuxtın bəxka ix bolmaydu; qünki Mən Moabni həqkingə yakmaydiojan bir kaqidək qekip taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar, **39** — ular piojandin zarlixidu; [Moab] xunqilik parə-parə kīliwetiliduki, u hijaləttin kəpqilikə arkisini kīlidu; Moab ətrapidiki həmmə təripidin rəsua kīlinidiojan, wəhimə saləjuqi obyekt bolidu. **40** Qünki Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, birsı bürküttək kənatlirini kerip [pərwəz kīlip], Moab üstigə xungəjuq qūxidu. **41** Xəhərliri ixəjal bolidu, istihkamlar igiliwelinidu; xu küni Moabdiki palwanlarning yūriki toləqəkka qūxkən ayalning yūrikidək bolidu. **42** Moab əl kataridin yokitilidu; qünki u Pərwərdigar aldida həkawurluk kīlojan; **43** wəhxət, ora wə kiltək bexinglarəja qūxūxni kütməktə, i Moabda turuwatқанlar, — dəydu Pərwərdigar. **44** — wəhxəttin kaqқан orioja yikīlidu; oridin qikқан kiltəkka tutulidu; qünki uning üstigə, yəni Moab üstigə jazalinix yilini qūxürimən — dəydu Pərwərdigar. **45** Kaqқанlar Həxbon [sepilining] daldisida turup amalsiz qalidu; qünki Həxbondin ot, həm [məhrum] Sihon [padixah]ning zemini otturisdin bir yalkun partlap qikīdu wə Moabning qekilirini, soquxəkək həlkning bax qəkqilirini yutuwalidu. **46** Həlingəja way, i Moab! Kəmoxka təwə boləjan əl nabut boldi; oəjulliring əsirgə qūxidu, kizliring sürgün bolidu. **47** Ləkin, ahirkı zamanlarda Moabni sürgünlükidin kəyturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar. Moab üstigə qikīridiojan həküm muxu yərgiqə.

49 Ammoniyalar toʻqirlik. Pärwärdigar mundak dëydu: — Israilning pärzäntliri yokmikän? Uning mirashorliri yokmidu? Əmdi nemixka Milkom Gadning zeminiöja warislik kildi, Milkomöja täwä bolöjan hälk nemixka Gadning xähärliridä turidu? **2** Xunga mana, xu künlär keliduki, — dëydu Pärwärdigar, — Ammoniylarning Rabbah xähiridä jäng sadalirini anglitimän; u harabilik döng bolidu; täwä xähärliri ot köyup küydürüldü; Israil kaytidin özlirini igiliwalöjanlaröja igidarqilik kilidu, — dëydu Pärwärdigar. **3** — Zarlanglar, i Həxbon! Qünki Ayi xähiri harabä kilinöjan! Rabbah kızliri, özünglaröja böz rähtni baölap matəm tutunglar; sepil iqidä uyan-buyan patiparak yügüringlar; qünki Milkom wə uning kahinliri, uningöja täwəlik əmiriliri sürgün bolidu. **4** Nemixka küq-həywingni danglaysən? Sening küqüng ekip ketiwatidu, i: «Kim manga yəkinlixixka petinalisun?» döp öz baylikliringöja tayanöjan, asiylik kילוquqı kız! **5** Mana, Mən barlik ətrapindikilərdin wəlxət qikirip üstüנגgə qüxürimən, — dëydu samawi köxunlarning Sərdari bolöjan Rəb Pärwärdigar, — xuning bilən silər hərbinglar həydiwətilisilər, aldi-kəybinggə karimay qaqsilər; qaqqanlarni yənə yioqıuqı həqkim bolmaydu. **6** Lekin keyinki künlərdə, Ammoniylarni sürgünlükidin kayturup əsligə költürimən, — dëydu Pärwärdigar. **7** Edom toʻqirlik: Samawi köxunlarning Sərdari bolöjan Pärwärdigar — Israilning Hudasi mundak dëydu: — Temanda hazir danalik tepilmamdu? Danixməniliridin nəsihət yoqap köttimu? Ularning danalığını dat besip qalöjanmu?! **8** Burulup qeqinglar, pinhan jaylardin turalöju tepip turunglar, i Dedanda turuwatqanlar! Qünki Mən əsawöja tegixlik balayı apətni, yəni uni jazalaydiojan küni bexiöja qüxürimən. **9** Üzüm üzgüqilər yeningöja kəsimu, ular azrak wasanglarni qalduridu əməsmu? Ooqrilar keqiləp yeningöja kirsimu, ular özlirigə quxlukla buzup, ooqrilaydu əməsmu? **10** Mən əsawni yalingaqliwətimən, u yoxurunöjudək jay kalmioquqə dalda jaylirini eqip taxlaymən; uning nəslı, kerındaxlırı həm köxniliri yoqaydu; u özi yok bolidu. **11** Lekin yetim-yesirlirini qaldur, Mən ularning hayatini saqlaymən; tul hotuninglar Manga tayansun. **12** Qünki Pärwärdigar mundak dëydu: — Mana, [öjəzipimning] kədəhidin iqixkə tegixlik bolmiojanlar qoqum uningdin iqməy qalmaydiojan yərdə, sən jazalanmay qalamsən? Sən jazalanmay qalmaysən; sən qoqum uningdin iqisən. **13** Qünki Öz

namim bilən kəsəm iqkənmənkı, — dëydu Pärwärdigar, — Bozrah dəhxət basidiojan həm rəsua kilinidiojan bir obyektı, harabilik wə lənət sözi bolidu; uning ətrapidiki xähärliri daimlik harabilik bolidu. **14** Mən Pärwärdigardin xu bir həwərnı anglaxka müyässər boldum, — wə bir əlqi əllər arisöja əwətilgənidi — U: «Uningöja hujum kilixka yioqilinglar! Uningöja jäng kilixka ornunglardin turunglar!» — döp həwər beridu. **15** Mana, Mən seni əllər arisida kiqik, İnsanlar arisida kəmsitilgən kilmən. **16** Sening özgilərgə dəhxət salidiojanliking, Könglüngdiki təkaburlukung özüngni aldap köydi; Həy tik kıyaning yerikliri iqidə turöquqı, Turalöjung egizlikning yukiri təripidə bolöquqı, Gərqə sən qanggangni bürkütningkidək yukiri yasisangmu, Mən xu yərdin seni qüxüriwətimən, — dëydu Pärwärdigar. **17** — Wə Edom tolimu wəhimilik bolidu; Edomdin etidiojanlarning həmmisi uning barlik yara-wabaliri tüpəylidin wəhimigə qüxüp, ux-ux kilidu. **18** Sodom, Gomorra wə ularning ətrapidiki xähärliri bilən birgə örüwətilgəndək Edommu xundak bolidu, — dëydu Pärwärdigar, — həqkim xu yərdə turmaydu, insan baliliri xu yərdə olturaxlaymaydu. **19** Mana, İordan dəryasidiki qawar-qatqallıktin qikip, daim ekip turidiojan xu sular boyidiki yaylaqtiki [köylarni] tarkatqan bir xirdək Mən [Edomdikilərnı] bədər qaqquzimən. Əmdi kimni halisam Mən uni Edomning üstigə tikləymən; qünki Manga kim täng keləydu? Kim Meningdin hesab elixka Meni qaqiralaydu? Mening aldimda turalaydiojan pada baqqıuqı barmu? **20** Xunga Pärwärdigarning Edomni jazalaxtiki məksitini, xuningdək Temandikilərnı jazalax niyitini anglanglar: ularning kiqiklirimu tartip epketilidu; bərhək, kilmixliri tüpəylidin Pärwärdigar uning yaylikini wəyrənə kilidu. **21** Ularning yikilip kətkən sadasini anglap yər yüzidikilər təwrinip ketidu; nalə-pəryadlırı «Kızıl dengiz»öqiqə anglinidu. **22** Mana, birsi bürküttək qanat yeyip pərwaz kilip, Bozrah üstigə xungöqup qüxidu. Xu küni Edomdiki palwanlarning yüriki toloqakka qüxkən ayalning yürikidək bolidu. **23** Dəməxk toʻqirlik: — Hamat, Arpad xähiridikilər hijalətkə qaldurulidu; qünki ular xum həwər anglaydu; ularning yüriki su bolup ketidu; dawuloqup kətkən dengizdək ular həq tinqinalmaydu. **24** Dəməxk zəipləxti, qeqixka burulidu; uni wəhimə basidu; azablar toloqakka qüxkən ayalni tutqandək, azab wə dərd-qayoqu uni tutidu. **25** Nam-dangki qikqan yurt, Mən huzur alöjan xəhər xu dərijidə taxliwətilgən

bolidu! **26** Xunga uning yigitliri koqilirida yikilidu, jenggiwar palwanlar xu küni yokitilidu, — daydu samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar; **27** — həm Mən Dəməxkning sepilgə bir ot yaqimən, u Bən-Hədadning ordilirini yutuwalidu. **28** Babil padixahı Nebokadnəsar yənggən Kedar toqruluk həm Həzorning padixahlikliri tuquluk sez: — Pərwərdigar mundak daydu: — «Ornungdin tur, Kedarəja hujum kilip, xərkıti adəmləni bulang-talang kıl!» — deyilidu; **29** Hujum kıləjanlar ularning qedirliiri həm padilirini elip ketidu; ularning qedir pərdiliri, barlik kaqa-kuqa, təgilirini bulap ketidu; hək ularəja: «Təpə-təpəpləni wəhimə basidu!» dəp warkıraydu. **30** Keqıp ketinglar, bədər tikip pinhan jaylardin turaləju tepip turunglar, i Həzordikilər, — daydu Pərwərdigar, — qünki Babil padixahı Nebokadnəsar silərgə jəng kılıxka kəst kıləjan, silərgə karap niyiti buzoləjan. **31** — Ornungdin tur, sepil-dərwazıləja igə bolmioqan aramhuda yaxap, tinq-aman turoqan əlgə jəng kılıxka qık; ular yaləjuz turidu — daydu Pərwərdigar, **32** — ularning təgiliri olja, top-top mal-waranlıri oşəniymət bolidu; Mən qekə qaqlirini qüxürgənləni tət xamaləja tarkitimən, ularning bexioqə hər ətrapidin külpət qüxürimən, — daydu Pərwərdigar; **33** — Həzor bolsa qılberilərnin turaləjusi, mənggügə wəyrənə bolidu. Heqkim xu yərdə turmaydu, insan baliliri xu yərdə olturakıxmaydu. **34** Yəhuda padixahı Zədəkiya təhtkə olturoqan dəsəpkı wakıtlirida, Yərəmiya pəyoqəmbərgə kəlgən Pərwərdigarning sezi mundak idi: — **35** Samawi qoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar mundak daydu: — Mana, Mən Elamning oqolluk küqi boloqan okyasini sundurimən. **36** Asmanlarning tət qetidin tət xamalni qikırip Elamning üstigə qüxürimən; Mən ularni bu tət xamaləja tarkitimən; xuning bilən Elamdin həydəlgənlərnin barmaydıqan əl-məmlikətlər kəlməydu. **37** Mən Elamni düxmənliiri aldida həm jenini izdigüqilərnin aldida dəkkə-dükkigə qüxürimən; dəhxətlık oşəzipimni bexioqə təküp, külpətləni qüxürimən; ularni bərbar kıləjuqə Mən kılıqni ularning kəynidin koşılaxka əwətimən. **38** Mən Öz təhtimni Elamda tikləymən, xu yərdin padixahı wə xahzadilirini yok kılimən, — daydu Pərwərdigar. **39** — Lekin ahırkı zamanlarda, Mən Elamni sürgünlükidin kayturup əsligə kəltürimən, — daydu Pərwərdigar.

50 Pərwərdigar Yərəmiya pəyoqəmbər arkilik Babil toqruluk, yəni Kaldiylərnin zemini toqruluk

eytkən sez: — **2** Əllər arisida xu həwəni elan kilip jakarlanglar, tüoq kətürünglar; jakarlanglar, uni yoxurmanglar! — «Babil ixəjal kilindi; Bəl bolsa hijalətkə kəlduruldi, Mərduk patiparak bolup kətti; Babilning oyma butliri hijalətkə kəlduruldi, yirginqlik nəsiliri patiparakıqlıqka qüxti!» — dənglar. **3** Qünki ximaldin uningəja jəng kılmaqıi boloqan bir əl kelidu; u uning zeminini wəyrən kılidu, heqkim xu yərdə turmaydu; insan həm həywanmu keqıp ketidu, ular yok bolidu. **4** Xu künlərdə, xu qaşda, — daydu Pərwərdigar, — İsrail həlki kelidu, ular həm Yəhuda həlki bilən billə kelidu, ular yioqlıqan həlda mēngip Pərwərdigar Hudasini izdəxkə kelidu. **5** Ular Zionning yolini soraydu, yuzlirini uningəja karitip: «Hərgiz untulmas mēnggülik bir əhdə bilən əzimizni Pərwərdigərəja başlaylı» — daydu. **6** — Mening həlkim azəjan koylardur; ularning baqqıqiliri ularni azduroqan, ularni taoqlarda tenitip yürgən; ular taoqdin dēnggə kezıp yürüp, əz aramgahini untuqandur. **7** Ularni uqratqanlarning həmmisi ularni yəp kətkən, küxəndiliri ular toqruluk: «Bizdə [bu ixlarda] heq gunah yok, qünki ular ata-bowilirinin ümidi boloqan Pərwərdigar, yəni həkkanıylikning yaylak-turaləjusi boloqan Pərwərdigarning aldida gunah sadir kıləjan!» — dēgən. **8** [I həlkim], Babil otturısidin keqinglar, kaldiyələrnin zeminini taxlap qıkinglar, padini yetəkligüqi tekilərdək bolunglar. **9** — Qünki mana, ximaliy zemindin Babiləja hujum kılmaqıi boloqan zor bir top uluq əlləni koşəjəymən; ular əzlırini uningəja qarxi səpkə koşidu; xuning bilən Babil xu yərdin qıqqanlar təripidin əsirgə qüxidu. Ularning oklırining həmmisi batur mərgənlərnin kəldək bolidu; ularning heqkaysisi jəngdin kuruk qol kəlməydu. **10** Kaldiyə bolsa olja bolidu; olja aloqan barlik bulioquqilar uningdin kənaətlinidu, — daydu Pərwərdigar; **11** — Qünki silər xadlanəqənsilər, silər yayrap kətkənsilər, i mirasim boloqan [həlkimni] bulang-talang kıləjuqilar! Qünki silər qeməndə turoqan mozaylardək səkrigənsilər, ayoqirlərdək huxallıqtin kixnigənsilər! **12** Əmdi ana [yurtung] zor hijalətkə kəldurulidu; rəsəwəqilik seni tuşəjuqini kaplaydu; mana, u əllərnin daxkili, — bir jənggal, kaşjirak yər wə qəl-bayawan bolup qalidu. **13** Pərwərdigarning oşəzi tıpəylidin, uning heq əhalisi bolmaydu, bəlki toluk taxliwətilgən bolidu; Babilin etidəjanlarning həmmisi uning barlik yərwəbaliri tıpəylidin wəhimigə qüxüp ux-ux kılidu.

14 Babiloʻja jəng kilix  q n uning  trapida s pk  tizilinglar, barlik oqyaqilar; uningoʻja etinglar, oklarni heq ayimanglar; q nki u P rw rdigar aldida gunah sadir kiloʻjan. 15 Uning  trapida j ng quqanlirini ket r nglar; u t slim bolup k l ket ridu; munarliri  r lidu, sepilliri oqulitilidu; q nki bu P rw rdigarning aloqan k sasidur. Uningdin k sas elinglar; u baxkilaroʻja nem  kiloʻjan bolsa uningotimu xuni kilinglar. 16 Babildin uruk terioq i h m h sul waqtidiki oroʻjak saloq qlarni yok kilinglar; zulumkarning kiliqining k rkunqi t p ylidin bularning h rbiri  z elig  kaytip, h rbiri  z ana yurtioʻja kaqsun! 17 Israil tarkitivetilg n koy padisidur; xirlar ularni h ydiw tk n; d sl pt  Asuriy ning padixah  ularni y p k tk n, ahirida bu Babil padixah  Nebokadn sar uning ustihanlirini ezip oqajilioʻjan. 18 Xunga samawi koxunlarning S rdari bolojan P rw rdigar — Israilning Hudasi mundak d ydu: — Mana, M n Asuriy ning padixah ning yenioʻja kelip, uni jazalioqinimd k, m n Babil padixah ni h m zeminini jazalaym n. 19 M n Israilni kaytidin  z yaylikioʻja kayturim n, u Karm l teoqida, Baxan zeminida ozuklinidu, uning jeni  fraim teoqi  stid  h m Gilead zeminida k na tlinidu. 20 Xu k nl rd , xu qaoqda, — d ydu P rw rdigar, — Israilning k bihlikli izd ls , heq tepilmaydu; Y hudaning gunahliiri izd ls , heq tepilmaydu; q nki M n qalduroʻjan qaldisini k q r m kilingm n. 21 — Merataimning zeminiioʻja z rb bil n j ng kilixka, Pekodta turuwatqanlarotimu j ng kilixka qikinglar; ularni w yran kilinglar, qaldukinimu h lak kilinglar, — d ydu P rw rdigar, — M n nemini sanga buyruoʻjan bolsam xuni ada kilinglar. 22 J ng sadaliri [Babil] zeminida anglinidu; u zor h lak tning sadasidur! 23  slid  p tk l y r y zini uroʻjan bazoʻjan xu d rijid  sundurup qekiwetildioʻju! Babil  ll r arisida xunq  bir d h t baskuqi bolup qikqantioʻju! 24 M n sanga tuzak qurdum; s n, i Babil, heq bilm yla uningoʻja tutuldung; P rw rdigar bil n karxilixixing t p ylidin s n tepilip tutuldung. 25 P rw rdigar koral ambirini eqip, o z pidiki korallirini elip qikardi; q nki samawi koxunlarning S rdari bolojan R b P rw rdigar kaldiy larning zeminida kilidioʻjan ixi bardur. 26 Uning h r q t-q tliridin kelip uningoʻja h jum kilinglar, ambarlirini eqiwetinglar;  nqil rni d wilig nd k uni harab -harab  kilip d wil p w yran kilinglar; uning heqnemisini qaldurmanglar! 27 Uning barlik torpaqlirini  lt r wetinglar! Ular soyuluxka q xsun! Ularning h lioʻja way! Q nki ularning k ni,

y ni jazalinix wahti yetip k ldi. 28 Anglanglar! Zionoʻja kelip, P rw rdigar Hudayimizning k sasini, y ni ibad thanisi  q n aloqan k sasini jakarlaydioʻjan, Babil zeminidin kaqqaqan panah izdig qil rning awazini anglanglar! 29 Babiloʻja h jum kilix  q n oqyaqilarni, y ni barlik kamanni  gk qil rni qakiringlar; Babilning  trapida bargah, qurup korxiwelinglar; heqkimni kaqkuzmanglar;  z kilmixini  z bexioʻja q x r nglar; u nemil rni kilojan bolsa, uningotimu xuni kilinglar; q nki u P rw rdigaroʻja — Israildiki Muq dd s Boluqioʻja karxi k rangl p k tk nid . 30 Xunga uning yigitliri koqilirida yikilidu; xu k nid  uning barlik j ngqi palwanliri yokitilidu, — d ydu P rw rdigar. 31 Mana, M n sanga karxidurm n, i k rangl p k tkuqi, — d ydu samawi koxunlarning S rdari bolojan P rw rdigar, — q nki sening k n ng, y ni M n yeningoʻja yekin kelip jazalaydioʻjan k n yetip k ldi; 32 k rangl p k tkuqi putlixip yikilidu, heqkim uni kaytidin y l p turoquzmaydu; b rh k, M n uning x h rlirig  ot yakim n, u uning  trapidikil rning h mmisini k yd r p yutup ketidu. 33 Samawi koxunlarning S rdari bolojan P rw rdigar — Israilning Hudasi mundak d ydu: — Israil Y hudalar bil n bill  ezilip horlukni k rg n; ularni  sir kilojanlar ularni kattik kamap tutkanidi; ularni koyuwetixni r t kilojan. 34 Lekin ularning H mj m t-Kutkuzoq si küqlüktur; samawi koxunlarning S rdari bolojan P rw rdigar ularning d wasini  stayidillik bil n soraydu, xuning bil n U ularning zeminiioʻja aramlik beridu, Babildikil rg  aramsizlik yətküzidu. 35 Kaldiy l  stig , Babilda turuwatqanlar  stig  h md  Babilning  mirliiri w  danixm nliiri  stig  kiliq q xidu, — d ydu P rw rdigar; 36 kiliq palqilar  stig  q xk nd , ular h mak t- hm kl rd k k r nidu; kiliq ularning palwanliiri  stig  q x p, ular patiparak bolup ketidu; 37 kiliq ularning atliiri  stig , j ng h rwiliri  stig , ularning s plirid  turoqan barlik yat l xk rl r  stig  q xidu, ular ayallard k bolidu; kiliq h ziniliri  stig  q xidu, ular bulang-talang kilingidu. 38 Kuroq qilik ularning suliri  stig  q x p, ular qurup ketidu; bularning s w bi zemini oyma butlaroʻja tolup, ular k rkunqluk m budlar t p ylidin t lwixip k tk n. 39 Xunga q ldiki janivarlar w  qilb ril r birlikt  xu y rd  turidu; xu y rd  h w kuxlar makanlixidu; u m ngg g  ad mzatsiz bolidu, d wrdin-dəwrgə heq a halilik bolmaydu. 40 Huda Sodom w  Gomorrani  trapidiki x h rliri bilən bill   r w tkinid k, heqkim xu y rd 

turmaydu, insan baliliri xu yərdə olturaqlaxmaydu, — dəydu Pərwərdigar. **41** — Mana, ximaldin bir həlk, uluq bir əl qikiq kelidu; yər yüzining qət-qətliridin nuroqun padixahlar kəzoqilidu. **42** Ular okya həm nəyzini tutup qorallinidu; ular wəhxiy, heq rəhim kərsətməydiqan bolidu; atliriqə mingəndə ularning awazliri dengizdək xawkunlaydu; ular jənggə atlatkan adəmlərdək səp-səp bolup, sanga hujum kilmaqçi, i Babil kizi! **43** Babil padixahi ularning həwirini anglapla qolliri titrəp boxap ketidu; oqəm-kəyoqu uni tutidu, toloqakka qüxkən ayaldək azablar uni besiwalidu. **44** Mana, Iordan dəryasi boyidiki qawar-qatqalliktin qikiq, daim ekij turidiqan xu sular boyidiki yaylaqtiki kəylarni tarkatkan bir xirdək Mən Babildikiləni bədər kaqkuzimən. Əmdi kimni halisam Mən uni uning üstigə tikləymən; qünki Manga kim təng keləydu? Kim Meningdin hesab elixka Meni qakiralaydu? Mening aldimda turalaydiqan pada bakquqi barmu? **45** Xunga Pərwərdigarning Babilni jazalaxtiki məksitini, xuningdək kaldiyləarning zeminini jazalax niyitini anglanglar: Ularning kikiqlirimu tartip epketilidu; bərhək, kilmixliri tūpəylidin [Pərwərdigar] uning yayliqini wəyranə kilidu. **46** Babilning ixoqal kiliqanliqini anglap yər yüzi təwrinin ketidu; uning nalə-pəryadi barliq əllərgiqə anglinidu.

51 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən Babilni sokidiqan həm «Ləb-kamay»da turuwatqanlarni sokidiqan bitqit kəloquqi xamalni kəzoqap qikiqimən; **2** Mən Babiloqə yat adəmləni əwətimən; ular uni soruwetidu, zeminini yər bilən yəksan kiliwetidu; uning bexioqə külpət qüxkən künidə ular uningə tərəp-tərəptin karxilixixka kelidu. **3** Uning okyaqilirioqə kiriqni tartkudək, ornidin turoquqilaroqə dubuloqə-sawut kiygüdək pürsət bərmənglar; uning yigitlirining heqkaysisini ayap kəymənglar; uning pütkül kəoxunini bitqit kilinglar. **4** Kaldiyləarning zeminida sanjiloqanlar, koqilirida kiliqlənoqanlar yikiqilun! **5** Qünki Israil yaki Yəhudamu əz Hudasi tərpidin, yəni samawi kəoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar tərpidin taxliwətilgən əməs; qünki [Babilning] zemini Israildiki Mukəddəs Boləquqi aldidə sadir kəloqan gunah bilən toloqandur. **6** [Barliq əllər], Babil iqidin kəqinglar, əz jeninglarni elip bədər kəqinglar! Uning kəbiqlikigə qetilip kəlip həlak bolmənglar; qünki bu Pərwərdigarning kisas alidiqan waqtidur; U kilmixini əz bexioqə kəyturidu. **7** Babil Pərwərdigarning kolidiki pütkül jahanni

məst kəloquqi altun kədəh boləqan; əllər uning xaribidin iqkən; əllər xuning bilən sarang bolup kətkən. **8** Babil tuyuksiz yikiqilip bitqit bolidu; uningə aq-zar kətüringlar! Uning azabliri üqün tutiya elinglar; u bəlkim sakaytılarmikin? **9** — «Biz Babilni sakaytmaqçiduk, ləkin u sakaymidi; uningdin waz kəqip həmmimiz əz yurtimizəqə kəytayli; qünki uning üstigə qikiqilidiqan həküm jazasi asmanəqə takixip, kəkkə yetidu». **10** — «Pərwərdigar həkkanıylikimizni barliqkə kəltürgəndur; kəlayli, Zionda Pərwərdigar Hudayimizning kəloqan ixini jakarlayli!» **11** — Oklarni uqlanglar! Kəlkənlarni tutunglar! Pərwərdigar Medianing padixahlirining roqini uroqutti; qünki Uning niyiti Babiləqə karxidur, uni bərbaq kəlix üqündur; bu Pərwərdigarning kisasidur, yəni Uning ibadəthanisi üqün aloqan kisasidur. **12** Babilning sepilliriəqə karitip jəng tuəqini kətüringlar; kəzətni tehimu qingrak kilinglar, kəzətkiləni [Babilni qeriditip] səptə turoquzunglar; bəktürmə kəyunglar; qünki Pərwərdigar Babildikiləarning jazasi toəqruluk nemiləni degən bolsa, U xuni kənglidə pəmləp, uni ada kilidu. **13** — I əlwək sular üstidə turoquqi, bayliqliri nuroqun boləquqi, əjiling yetip kəldi, jening əlqinip üzülük waqti toxti. **14** Samawi kəoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Əzi bilən kəsəm kəlip: «Top-top qekətkilərdək Mən seni adəmlər bilən toldurimən; ular sening üstüngdin əqəlibə təntənilirini kətüridu» dedi. **15** — U bolsa yər-zeminni kük-qudriti bilən yasap, Aləmnə danaliki bilən bərpa kəlip, Asmanlarni əkil-parasiti bilən yayəquqidur; **16** U awazini kəyuwətsə, asmanlarda sular xawkunlaydu; U yər qətliridin bulut-tumanlarni ərlitidu; U yaməqurlarəqə qakmaqlarni həmrəh kəlip bəkitidu, Xamalni Əz həziniliridin qikiqiridu. **17** Bu [butpərəsləarning] hərbi əkilsiz, bilimdin məhrumlardur; Hərbi zərgər əzi oyoqan but tərpidin xərməndigə kalidu; Qünki uning kuyma həykili yaloqanqilik, Ularda heq tinik yəqtkur. **18** Ular bimənilərdur, mazək obyektidur; Ularning üstigə jazalinix waqti kəlgəndə, ular yəqtkilidu. **19** Yəqunping nesiwisi Boləquqi bulardək əməstur; Qünki həmmi yəsiəquqi Xudur; Israil bolsa Uning Əz mirasi boləqan kəbilisidur; Samawi kəoxunlarning Sərdari boləqan Pərwərdigar Uning namidur. **20** Sən [Israil] Mening gərzəm, Mening jəng kəoralimdursən; Sening bilən Mən əlləni bitqit kəlimən, Sening bilən padixahliqlarni tarmar kəlimən; **21** Sening bilən həm at həm at mingüqini bitqit kəlimən; Sening bilən həm jəng

hərvisi həm həydigüqisini bitqit qilimən; **22** Sening bilən həm ər həm ayalni bitqit qilimən; Sening bilən həm keri həm yaxlarni bitqit qilimən; Sening bilən həm yigit həm qizni bitqit qilimən; **23** Sening bilən həm padıqi həm koy padisini bitqit qilimən; Sening bilən həm dehğan həm boyunturukça qetilojan kalilirini bitqit qilimən; Sening bilən həm waliylar həm həkümranlarni bitqit qilimən. **24** — Mən köz aldinglarda Babilning həm barlıq kaldiyılarning Zionda kılolan barlıq rəzillikini öz bexioja qüxürüp yandurimən, — dəydu Pərwərdigar. **25** — Mana, Mən sən [Babiloqa] qarximən, i pütkül yər yüzini həlak kıloluqi tao; Mən kolumni üstünggə sozup, Seni tik yarların oqulitip, Domilitip qüxürüp, seni köyüp tügigən bir yanar tao qilimən, — dəydu Pərwərdigar. **26** Xuning bilən ular səndin bürjək qikirix üqünmu tax tapalmaydu, Yaki ul üqünmu həqyərđin tax tapalmaydu; Qünki sən mənggügə bir wəyrənə bolisən, — dəydu Pərwərdigar. **27** — Zeminda jəng tuoqini kətürüŋlar, Əllər arisida kanay qelinglar; Babiloqa jəng kılıxka əllərni təyyarlanglar; Ararat, minni wə Axkinaz padıxahlıqlirini qakirip yioqinglar; Uningoqa hujum kıloluqi qoxunlaroqa bir sərdar bekitinglar; Atlarni top-top qekətkə leqinkiliridək zeminoqa türkümləp qikiringlar; **28** Uningoqa jəng kılıxka əllərni təyyarlanglar, — Medialıqlarning padıxahliri, waliyliri wə barlıq həkümdarlırini, xundakla u həküm sürgən zeminlarning barlıq adəmlirini təyyarlanglar! **29** Xuning bilən yər yüzi təwrinip azablinidu; qünki Pərwərdigarning Babiloqa qarxi baqılojan niyətliri, yəni Babilning zeminini həq adəm turmaydıojan qəl-bayawan kiliwetix niyiti əməlgə axmay qalmaydu. **30** Babildiki palwanlar uruxtın qol üzidu; Ular qorojanlırida amalsız olturidu; Ularning dərmani qalmaydu, Ular ayallardək bolup qalidu; Uning turaloqulirioqa ot qoyulidu; Dərwaza salasunlıri sundurulidu. **31** Yügürüp keliwatқан bir qaparmən yənə bir qaparməngə, bir həwərqı yənə bir həwərqıgə Babil padıxahıning aldidila uqrixip kəlip uningoqa: — «Silining pütkül xəhərliri u qəttin bu qətkiqə ixəqal kılindi; **32** Dərya keqikliri igiliwelindi, Qomuxluqlar otta köydürüldi, Palwanlıri dəkkə-dükkigə qüxüxti!» — dəp jakarlıxidu. **33** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — İsrailning Hudasi mundak dəydu: — Babilning qızı təkxilinip qıngdilidiojan waqti boləjan hamandək besilidu; Birdəmdila, uning həsuli orulidiojan waqti

yetip bolidu! **34** Zionda turoquqi kiz: — «Babil padıxahi Neboqadnəsar meni yutup, Meni oqajilap əzgən; U iqimni boxitilojan qaqidək kılıp qoyojan; U əjdihadək meni yutup, Özini nazu-nemətlirim bilən toyoquzojan, Meni kurukdap pak-pakiz kılıwətkən. Manga, mening tenimgə kılolan zorawanlıqi Babilning bexioja qüxürilsun» — dəydu, Wə Yerusalem: «Mening qanlırim Kaldiyədə turoquqlarning bexioja təkülsun» — dəydu. **36** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən sening dəwayıngni soraymən, Sən üqün kisas alimən; Mən uning dengizini kurutimən, bulıqini kaqojiritimən. **37** Babil bolsa dəwə-dəwə harabilər; Qılberiləarning turaloqusi bolidu; Zemini adəmni dəhxət basidiojan həm daim ux-ux kılınidiojan obyekt bolidu, Həq adəm xu yərdə turmaydu. **38** Ularning həmmisi yax xirlardək huwlıxidu, Arslanlardək bir-birigə hiris kılıxidu; **39** Ularning kaqpiyatı kızıp kətkəndə, Mən ularoqa bir ziyapət təyyarlap qoyimənki, ularni məst kiliwetimən; xuning bilən ular yayrap-yaxnap ketidu, — andin mənggügə uyquoqa oqərk bolup, kaytidin həq oyojanmaydu, — dəydu Pərwərdigar. **40** Boquzılxka yetilgan qozılardək wə billə yetiləngən koqkarlar həm tekilərdək Mən ularni boquzılxka qüxürimən. **41** Xəxəning ixəqal kılinojanlıqioqa qara! Pütkül yər yüzining pəhrining tutulojanlıqioqa qara! Babilning əllər arisida adəmni dəhxət basidiojan obyektı boləjanlıqioqa qara! **42** Dengiz Babil üstidin ərləp kətti; U nuroqunlıojan dolqunlar bilən oqərk boldi. **43** Uning xəhərliri adəmni dəhxət basidiojan obyekt, Kaqojirək yər, bir qəl, həqkim turmaydıojan zemin boldi; Həqkandək insan balisi kaytidin xu yərlərdin ətməydu. **44** Mən Babilda Bəlni jazalaymən; Mən uning aqzidin yutuwəloqinini yandurıwalimən; Əllər kaytidin uningoqa qarap ekip kelixməydu; Bərhək, Babilning sepili oqulap ketidu. **45** Uning otturisidin qıkinglar, i həlkim! Hərbiringlar Pərwərdigarning kattıq oqəzipidin öz jeninglarni elip bədər keqinglar! **46** Silər zeminda angliniwatқан pitnə-iqwadın yürikinglarni su kilmanglar wə korkmanglar; Bu yil bir pitnə-iqwa, kələr yili yənə bir pitnə-iqwa qıkidu; Zeminda zulum-zorawanlıq partlaydu, həkümdarlar həkümdarlaroqa qarxi qıkidu. **47** Xunga mana, xu künlər keliduki, Mən Babildiki oyma məbudlarni jazalaymən; Xuning bilən uning pütkül zemini hijalətkə qaldurulidu, Uningda əltürülgənlər uning iqidə yikilidu; **48** Xuning bilən asman wə zemin wə ularda bar boləjanlar Babil üstidin xadlıqtın yangraydu; Qünki ximaldin

halak qilouqilar uningora jəng qilixka kelidu — dāydu Pərwərdigar. **49** Babil tūpəylidin pūtkūl yər yūzidiki ɛltūrūlgənlər yikiləndək, Babil Israilda ɛltūrūlgənlər tūpəylidin Babil yikilmay qalmaydu. **50** Kiliqtin kaqkanlar, yirək ketinglar, hāyal bolmanglar; Qət yərlərdin Pərwərdigarni seəjininglar, Yerusalemni esinglarora kəltūrūnglar. **51** «Biz hijalətkə kalduk, qūnki həkəratkə uqriduk; Xərməndiqiliktin yūzimiz təkūldi; Qūnki yat adəmlər Pərwərdigarning ɛyidiki mukəddəs jaylarora besip kirdi!». **52** Xunga xu kūnlər keliduki, — dāydu Pərwərdigar, — Mən uningdiki oyma məbudlarni jazalaymən; Uning pūtkūl zemini boyida yarilinip jan həlkūmida ingrixidu. **53** Babil asmanlarora kətūrūlgən bolsimu, Uning yukiri istihkam-korojini mustəhkəmləngən bolsimu, Ləkin Meningdin uningora halak qilouqilar yetip baridiojan boldi, — dāydu Pərwərdigar. **54** Babildin nalə-pəryadning awazi, Kaldiylərnin zeminidin zor halakətnin sadasi kətūrūlidi. **55** Qūnki Pərwərdigar Babilni halak kilməkqi bolidu; U uningdin warang-qurunglirini yokitidu; Sularning dolkunliri ɛrkəxləwatkan sulardək xarkiraydu, Ularning awazi xawkunlap kelidu. **56** Qūnki halak qilouqi uningora, yəni Babilora jəng qilixka kelidu, Xuning bilən uning palwanliri ɛsirgə qūxidu; Ularning okyaliri sundurulidu; Qūnki Pərwərdigar — kisaslar aloquqi Təngridur; U yamanlikni yandurmay qalmaydu. **57** — Mən uning ɛmirliri, danixmənliri, waliyliri, həkūmdarliri wə palwanlirini məst kilimən; Ular mənggūgə uhlaydu wə kaytidin heq oyojanmaydu — dāydu Padixah, — Nami samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **58** Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaq dāydu: — Babilning kəng sepilliri yər bilən yəksan kilinidu, Uning egiz darwaziliri pūtūnləy kəydūrūlidi; Xuning bilən əllərnin jan tikip tapkan mehniti bihūdə bolidu, Əl-yurtlarning ɛzlrinining japalik ɛjiri pəkət otka yekiləu bolidu. **59** Yəhuda padixahı Zədəkiya təhtkə olturojan tətinqi yili, Babilora barəjində Mahşeyahning nəwrisi, Neriyaning oşli Seraya Zədəkiyaya həmrəh bolup barəjan (Seraya bax oşjidar idi). Yərəmiya pəyoşəmbər uningora səz tapiliojan. **60** Yərəmiya oram kəşəzəgə Babilning bəxişə qūxidiojan barlik külətlərnə, — yəni Babil toşruluk pūtūklük bu barlik səzlərnə yazəjanidi; **61** wə Yərəmiya Serayaora mundaq dedi: — Sən Babilora yetip barəjanda, bu səzlərnin həmmisini okup qikip wə: — **62** «Pərwərdigar, Sən bu jay toşruluk; — Mən

uni yəksan kilimənki, uningda heqkim, nə insan nə hāywan turmaydiojan, mənggūgə bir wəyrənə bolidu — degənsən» — dāysən; **63** xundaq kilip bu yazmini okup qikəndin keyin, uningora tax tengip, Əfrat dəryasining otturisişə qəruwət, **64** wə: «Mən uning üstigə qūxūrməkqi boləjan külətlər tūpəylidin, Babil [xu taxka] ohxaxla oşək bolup kaytidin ɛrliməydu; ular halidin ketidu» — dāysən. Yərəmiyaning səzliri muxu yərdə tūgidi.

52 Zədəkiya Yəhudaora padixah boləjanda yigirmə bir yexida idi; u Yerusalemda on bir yil həkūm sūrdi. Uning anisi Libnahlik Yərəmiyaning kizi bolup, ismi Həmutal idi. **2** U [padixah] Yəhoakimning kiləjində, Pərwərdigarning nəziridə rəzil ixlarni kildi. **3** Pərwərdigarning Yerusalemora həm Yəhudaora karatkan oşəzi tūpəylidin, Pərwərdigar ularni Əz huzuridin həydiwətkūgə boləjan arilikta, təwəndiki ixlər yūz bərdi. Birinqidin, Zədəkiya Babil padixahı isyan kətürdi. **4** Xundaq boldiki, uning səltənitingin tokkuzinqi yili oninqi aynin oninqi künidə Babil padixahı Neboqədnəsar pūtkūl koxunioşə yetəkilik kilip Yerusalemora hujum kilixka kəldi; ular uni koxiwəlip bargah kurup, uning ətrapida kaxapotəylərnə kuruxti. **5** Xuning bilən xəhər Zədəkiyaning on birinqi yilioşə muhasiridə turdi. **6** Xu yili tətinqi aynin tokkuzinqi kuni xəhərdə ɛşir kəhətqilik həmmi bəşkan wə zemindikilər ũqūnmə heq axozuk kəlmioşəni. **7** Xəhər sepili bəşildi; barlik jənggiwar ləxkərlər kaqmaqqi bolup, tūn keqidə xəhərdin bədər tikiwətxti. Ular padixahı başqisişə yekin «ikki sepil» arilikidiki dərwazidin ketixti (Kaldiylər bolsa xəhərnin həmmə təripidə bar idi). Ular [İordan jiləşidiki] «Arabah tūzlənglikni» boylap keqixti. **8** Ləkin Kaldiylərnin koxuni padixahni koşlap Yerihə tūzlənglikidə Zədəkiyaya yetixti; uning pūtūn koxuni uningdin tarkilip kətkənidi. **9** Wə ular padixahni tutup, Hamat zeminidiki Riblah xəhərigə, Babil padixahining aldioşə apardi; u [xu yərdə] uning üstidin həkūm qikardi. **10** Babil padixahı Zədəkiyaning oşullirini uning kəz aldida kətl kildi; u Yəhudaning barlik ɛmirlirininimə Riblah xəhəridə kətl kildi; **11** andin Zədəkiyaning kəzlrini oyuwətti; Babil padixahı uni mis kixənlər bilən başlap Babilora elip kelip, ɛlgūgə zindanoşə kəmap koydi. **12** Bəşinqi aynin oninqi künidə (bu Babil padixahı Neboqədnəsarnin on tokkuzinqi yili idi) Babil padixahining hizmitidə boləjan, pasiban

begi Nebuzar-Adan Yerusalemoğa yetip kældi. **13** U Pərwərdigarning əyini, padixahning ordisini wə xəhərdiki barlıq əylərnı kəydüriwətti; barlıq bəhəywət imarətlərgə u ot qoyup kəydüriwətti. **14** Wə pasiban begi yetəkqilikidiki Kaldıylərnıng pütkül qoxuni Yerusalemnıng ətrapıdiki pütkül sepilini örüwətti. **15** Pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namrat kixilərdin bir qismini, xəhərdə qaloğan baxqa kixilərnı, Babil padixahı tərəpkə qeqip təslim boləğanlarnı wə qaloğan hünərwənlərnı əsir qilip ularnı elip kətti. **16** Lekin pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namratlarnıng bir qismini üzümzarlıqlarnı pərwix kiliwxə wə terikqilik kiliwxə qaldurdi. **17** Kaldıylər Pərwərdigarning əyidiki mistin yasaloğan ikki tüwrükni, das təgliklirini wə Pərwərdigarning əyidiki mistin yasaloğan «dengiz»ni qeqip, barlıq mislirini Babilə elip kətti. **18** Ular yənə [ibadəttə ixlitilidioğan] idixlar, gürjək-bəlgürjəklər, lahxigirlar, qaqilar, piyalə-təhsilər həm mistin yasaloğan barlıq əswablarnı elip kətti; **19** daslar, huxbuydanlar, qaqilar, küldanlar, qıraoqdanlar, piyalilər wə jam-kədəhlərnı bolsa, altundin yasaloğan bolsimu, kümüxtin yasaloğan bolsimu, ularnıng həmmisini pasiban begi elip kətti. **20** Sulayman padixah Pərwərdigarning əyi üqün mistin yasatqan ikki tüwrük wə «dengiz», xundakla unıng təgiliki boləğan on ikki buqini u elip kətti; qünki bu mis saymanlarnıng eoşirlikini əlqəx mumkin əməs idi. **21** Ikki tüwrük bolsa, hərbirining egizliki on səkkiz gəz, aylanmisi on ikki gəz kelətti; hərbirining iqı kawak bolup, misning kelinliki tət barmaq idi. **22** Tüwrükning üstidiki bexi bolsa mis bolup, egizliki bəx gəz idi; unıng pütün aylanmisi tor xəklidə həm anar nushisi bilən bezəlgənidi, həmmisi mistin idi; ikkinqi tüwrükmu unıngoğa ohxax bolup, umu anar nushisi bilən bezəlgənidi. **23** Hərbir tüwrükning bexining yanlırida tokşan altə anar nushisi bar idi; torda jəmiy bolup yüz anar nushisi bar idi. **24** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahın Seraya, orunbasar kahın Zəfaniya wə ibadəthanidiki üq nəpər ixikbakarnımu əsirgə aldi. **25** U xəhərdin ləxkərlərnı baxkuridioğan bir aqwat əmədarnı, xəhərdin tapqan orda məslihətqiliridin yəttini, yərlik həlkni ləxkərlikkə tizimlioquqi, yəni qoxunıng sərdarining katipini wə xəhərdin atmix nəpər yərlik kixini tutti. **26** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularnı Babil padixahıning aldioğa, Riblahəğa elip bardı. **27** Babil padixahı Hamat zemindiki Riblahda bu kixilərnı qiliqlap öltürüwətti.

Xu yol bilən Yəhuda öz zeminidin sürgün qilindi. **28** Neboqadnəsar sürgün qiloğan kixilərnıng sani mundaq idi: — yəttinqi yili üq ming yigirmə üq Yəhudi; **29** Neboqadnəsarnıng on səkkizinqi yili u Yerusalemdin səkkiz yüz ottuz ikki kixini sürgün qildi; **30** Neboqadnəsarnıng yigirmə üqinqi yili pasiban begi Nebuzar-Adan Yəhudiylərdin yəttə yüz kırık bəx kixini sürgün qildi; jəmiy bolup sürgün qilinəğanlarnıng sani tət ming altə yüz kixi idi. **31** Xundak boldiki, Yəhuda padixahı Yəhoakin sürgün boləğan ottuz yəttinqi yili on ikkinqi ayning yigirmə bəxinqi küni xu ix yüz bərdi: Əwil-Merodak Babilə padixah boləğan birinqi yili, u Yəhuda padixahı Yəhoakinıng kəddini kətürüp, uni zindandin qıqardi; **32** u unıngoğa mulayim səz qilip, unıng ornini Babilda unıng bilən birgə turoğan baxqa padixahlarınıng ornidin yukiri qildi; **33** xuning bilən Yəhoakin zindandiki kiyimlirini seliwetip, əmrining qaloğan hərbir künidə hərdaim padixah bilən billə həmdastihan boluxqa muyəssər boldi. **34** Unıng nesiwisi bolsa, Babil padixahıning unıngoğa beoşixlioğan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni u unıngoğa taki ələmdin ötkiqə əmrining hərbir küni muyəssər qilinəğan.

Yərəmiyaning yioqazarliri

1 (Aləf) Ah! Ilgiri adəmlər bilən liq toloqan xəhər, Həzir xunqə yiganə olturidu! Əllər arisida katta boluquq, Həzir tul hotundək boldi! Əlkilər üstidin həküm sürgən məlikə, Həxarəja tutuldi! **2** (Bət) U keqiqə aqqiq yioqə kətürməktə; Məngzidə kəz yaxliri taramliməktə; Axniliri arisidin, Uningəja təsəlli beridioqan həqbiri yoqtur; Barliq dostliri uningəja satkənlük kildi, Ular uningəja düxmən bolup kətti. **3** (Giməl) Yəhuda jəbir-jəpa həm eəjir kulluk astida, Sürgünlükə qiktı; U əllər arisida musapir boldi, Həq aram tapmaydu; Uni koəliəuquqlarning həmmisi, Uningəja yetixiwelip, uni tar yolda kistaydu; **4** (Dalət) Həqkim heytlərəja kəlmigənliki tūpəylidin, Zionəja baridioqan yollar matəm tutməktə. Barliq kəwukliri qəldərəp qaldı, Kəhənliri aq-zar kətürməktə, Kizliri dərd-ələm iqididur; Əzi bolsa, Qəttik əzablanməktə. **5** (He) Kūxəndiliri uningəja hojayin boldi, Düxmənliri ronək tapməktə; Qünki uning kəpligən asiylikliri tūpəylidin, Pərwədigar uni jəbir-jəpaəja koydi. Uning baliliri kəlməskə kətti, Kūxəndisigə əsir bolup sürgün boldi. **6** (Waw) Barliq hərmət-xəhriti Zionning kizidin kətti; Əmirliri yaylakni tapalmioqan kiyiklərdək boldi; Ularning owqidin əzini qəqurəudək həq dərmani qəlmidi. **7** (Zain) Harlanəjan, sərgərdan boləjan künliridə, Həlkə kūxəndisining kəlioəja qūxkən, Həqkim yərdəm kəlini sozmioqan qəoəda, Yerusəlem qədimdə əzīgə təwə boləjanlirini, Kimmətlik bayliqlirini yadioəja kəltürməktə; Kūxəndiliri uningəja məshirilik qəraytti; Kūxəndiliri uning nabut boləjanliqini məshirə kəlixti. **8** (Hət) Yerusəlem əxəddiy eəjir gunəh sadir kəlioəjan; Xuning bilən u hərəm boldi; Uning yalingəqliqini kərgəqkə, Uni hərmətligənlər həzir uni kəmsitidu; Uyatta, uq tartkəniqə u kəynigə buruldi. **9** (Tət) Uning əz həyzliri etəklirini buləjiwətti; U aqiwitini həq oylimioəndur; Uning yikilixi əjayib boldi; Uningəja təsəlli bərgüqi yoqtur; — «Ah Pərwədigar, harlanəjinimoəja qəra! Qünki düxmən [həlimdin] məhtinip kətti!» **10** (Yod) Kūxəndisi kəlini uning kimmətlik nərsiliri üstigə sozdi; Əzining muqəddəs jəyioəja əllərnin bəsiə kirgənlikini kərdi; Sən əsli ularni ibadət jəməitigə «kirixkə bolmaydu» dəp mən'i kəlioəno! **11** (Kaf) Bir qixləm nan izdəp, Uning həlkəning həmmisi uq tartməktə; Jenini

saklap kəlix üqünla, Ular kimmətlik nərsilirini axliqkə tegixti. «Ah Pərwədigar, qəra! Mən əziməs sanaldim. **12** (Laməd) Əy etüp ketiwatqanlar, Bu silər üqün həq ix əməsmu? Qərap bəq, mənig dərd-ələimdək bəqkə dərd-ələm barmidu? Pərwədigar otluq qəzəpini qūxürgən künidə, Uni mənig üstümgə yūklidi. **13** (Məm) U yūkiridin ot yəoədu, ot səngəklirimdin etüp kəydu. U ularning üstidin qəlibə kildi. U putlirim üqün tor-tuzəqni qəyup koydi, Məni kəynimə yəndurdi, U mənə nabut kildi, Kün boyi U mənə zəipləxtürdi. **14** (Nun) Asiyliklirim boyunturuk bolup boynuməja bəoəlandi; Qəlliri tanini qing qigip qəmbərqəs kəliwətti; Asiyliklirim boynuməja artildi; U dərmanimni mənəndin kətküzdi; Rəb mənə mən qərxilik kərsitəlməydioəjanlarning kəllirioəja tapxurdi. **15** (Samək) Rəb barliq bəturilirimni otturumdila yərgə uruwətti; U mənig hil yigitlirimni əzixkə, Üstümdin həküm qikirixkə kəngəx qəkirdi. Rəb goya üzüm kəlkidiki üzümləni qəyilgəndək, Yəhudəning pak kizini qəyliwətti. **16** (Ayin) Muxular tūpəylidin taramlap yioqliməktimən; Mənig kəzlim, mənig kəzlimdin su kəiwatidu; Məngə təsəlli bərgüqi, jənimni əsliqə kəltürgüqi mənəndin yirəktur; Balilirimning kəngli sunəktur, Qünki düxmən qəlibə kildi. **17** (Pe) Zion kəlini sozməktə, Ləkin uningəja təsəlli bərgüqi yoq; Pərwədigar Yəqub toəqruluk pərman qūxürdi — Kəxniliri uning kūxəndiliri bolsun! Yerusəlem ular arisida nijis nərsə dəp qəraldi. **18** (Tsədə) Pərwədigar həqkəniydu; Qünki mən Uning əmrigə hiləplik kildim! Əy, barliq həlkələr, angləqlər! Dərdlirimə qəranglər! Pak kizlirim, yax yigitlirim sürgün boldi! **19** (Kof) Axnilirimni qəkirdim, Ləkin ular mənə aldioəjanidi; Jan sakliəudək ozuk-tülük izdəp yürüp, Kəhənlirim həm əksəklirim xəhərdə nəpəstin qaldı. **20** (Rəx) Qəra, i Pərwədigar, qünki əzar qəkiwatimən! Həddidin ziyadə asiylik kəlioənim tūpəylidin, Iq-bəqrim kəyniləwatidu, Yürükim ətəlip kətti. Sirtta kəliq [anisini balisidin] judə kildi, Əylirimdə bolsa əlüm-wəba həküm sürməktə! **21** (Xiyn) [Həklər] aq-zarlirimni ənglidi; Ləkin təsəlli bərgüqim yoqtur; Düxmənlirimning həmmisi kəlpitimdin həwərdə bolup, Bu kəlioəningdin huxal boldi; Sən jəkərləjan künni ularning bəxioəja qūxürgəysən, Xu qəoəda ularning həli mənigkidək bolidu. **22** (Taw) Ularning barliq rəzillikini kəz əldingəja kəltürgəysən, Barliq asiyliklirim üqün mənə qəndək kəlioəjan bolsəng,

Ularoʻjimu xundak qiløjaysən; Qünki ah-zarlim nuroʻqundur, Kəlbim azabtin zəiplixip kətti!

2 (Aləf) Rəb oʻzəp buluti bilən Zion kizini xundak qaplidi! U Israilning xərəp-julasini asmandin yərgə qərūwətti, Oʻzəpi qūxkan künidə Oʻz təhtipərini heq esidə kaldurmidi. **2** (Bət) Rəb Yəqubning barlik turaloqlirini yutuwətti, heq ayimidi; U kəhri bilən Yəhudaning kizining kəl'ə-qoroqanlirining həmmisini oʻqulatti; U padixahlikni əmirli bilən nomuska qoyup, Yər bilən yəksan kiliwətti. **3** (Giməl) U kattik oʻzəpərtə Israilning həmmə münggüzlirini kesiwətti; Düxmənni tosuoqan ong kolini Uning aldidin tartiwaldi; Lawuldap kəygən əz ətrapini yəp kətküqi ottək, U Yəqubni kəydürüwətti. **4** (Dalət) Düxməndək U okyasini kərdi; Uning ong kəli etixka təyyarlanəjanidi; Kəzigə issik kərüngənlərnin həmmisini küxəndisi kəbi kirdi; Zion kizining qediri iqidə, Kəhri ottək yoqdurdi; **5** (He) Rəb düxməndək boldi; U Israilni yutuwalidi, Ordilirining həmmisini yutuwalidi; Uning kəl'ə-qoroqanlirini yoqatti, Yəhudaning kizida matəm wə yioqə-zarlarni kəpəytti. **6** (Waw) U Uning kəpisini baqini paqaklatkəndək paqaklatti; U ibadət sorunlirini yokitiwətti; Pərwərdigar Zionda heyt-bayramlar həm xabatlar [həlqining] esidin qikiriwətti; Oʻzəp oti bilən padixah həm kahinni qətkə kəkiwətti. **7** (Zain) Rəb kurbangahini taxliwətti, Mukəddəs jayidin waz kəqti; U Ziondiki ordilarning sepillirini düxmənnin kolioqə tapxurdi; Həttə Pərwərdigarning əyidə, Ular heyt-ayəm künidəkidək təntənə kilixti! **8** (Hət) Pərwərdigar Zion kizining sepilini qəkiwetixni karar qiləjan; U uningə [halak] əlqəm tanisini tartip qoyəjan; U kolini qəqixtin heq üzmid; U həm istihkamlarni həm sepilni zarlatt; Ikkisi təng həlsirap kayəturmakta. **9** (Tət) Uning dərwasiliri yər tegigə oʻrək bolup kətti; U uning təmür-təqaklirini parə-parə kiliwətti. Padixah həm əmirli əllər arisioqə palandi; Təwrattiki tərbiyə-yolyoruk yoqap kətti, Pəyoqəmbərliri Pərwərdigardin wəhij-kərünüxlərnə izdəp tapalmaydu. **10** (Yod) Zion kizining aqsakalliri, Yərdə zuwan sürməy olturmakta; Ular baxlirioqə topa-qang qeqixti; Ular beligə bəz yəgiwelixti; Yerusalemining pak kizlirining baxliri yərgə kirip kətküdək boldi. **11** (Kaf) Mening kəzlim taramlioqə yaxlimdin həlidin kətti; Iqi-baqrilirim zərdəpoqə toldi; Jigirim yər yüzigə təkülüp parə-parə boldi, Qünki həlkimning kizi nabut qilindi, Qünki xəhər koqilirida narsidilər həm bowaklar həqsiz yatmakta. **12** (Laməd)

Ular xəhər koqilirida yarilanəjanlərdək həlidin kətkəndə, Anilirining kuqikida yetip jan talaxkəndə, Anilirioqə: «Yemək-iqmək nədə?» dəp yalwuxumakta. **13** (Məm) Mən dərdingə guwahqi bolup, seni nemigə ohxitarman? Seni nemigə selixturaman, i Yerusalemin kizi? Sanga təsəlli berixtə, nemini sanga təng kilarmən, i Zionning pak kizi? Qünki sening yarang dengizdək qəksizdur; Kim seni sakaytalisun? **14** (Nun) Pəyoqəmbərlirining sən üqün kərgənliri bimənilik həm əhməkliktur; Ular sening kəbihlikingni heq axkarə kilmidi, Xundak kilip ular sürgün boluxungning aldin almidi. Əsiqə ularning sən üqün kərgənliri yaloqan bexarətlər həm ezitkuluklardur. **15** (Samək) Yeningdin oʻtəwatqanlarning həmmisi sanga karap qawaklixidi; Ular üxqirtip Yerusalemining kizioqə bax qayqaxumakta: — «Güzəllikning jəwhiri, pütkül jahanning hursənliki» dəp ataloqan xəhər muxumidu?» **16** (Pe) Barlik düxmənlirining sanga karap aqzini yoqəjan eqip [mazak kilmakta], Ux-ux kilixip, qixlirini oʻququrlatmakta; Ular: «Biz uni yutuwalduk! Bu bərhək biz kütək kündür! Biz buni əz kəzimiz bilən kəruxkə muyəssər bolduk!» — deməktə. **17** (Ayin) Pərwərdigar Oʻz niyətlirini ixka axurdi; Kədimdin tartip oʻzining bekitkən səzigə əməl kildi; U heq rəhim kilmay oʻqulatti; U düxmənni üstingdin xadlandurdi; Küxəndilirining münggüzini yukiri kətürdi. **18** (Tsədə) Ularning kəngli Rəbgə nida kilmakta! I Zion kizining sepili! Yaxlirining dəryadək kəqə-kündüz aksun! Oʻzüngə aram bərmə; Yax tamqilirining taramlaxtin aram almisan! **19** (Kof) Tün kəqidə ornungdin tur, Kəqtə jesək baxlinixi bilən nida kil! Kənglüngni Rəbning aldioqə sudək tək; Narsidilirining hayati üqün uningə kolliriningni kətür! Ular barlik koqilirining dokmuxida kəhətqiliktin həlidin kətməktə. **20** (Rəx) Qara, i Pərwərdigar, oylap bakqaysən, Sən kingə muxundək muamilə kilip bakqan?! Ayallar əz mewiliri — ərkə bowaklirini yeyixkə bolamdu? Kahin həm pəyoqəmbərnə Rəbning mukəddəs jayida oltürüxkə bolamdu?! **21** (Xiyn) Yaxlar həm kərilər koqilarda yetixumakta; Pak kizlim wə yax yigitlim kiliqlinip yikildi; Ularni oʻzəziping qūxkən künidə kirdingsən; Ularni heq ayimay soydungsən. **22** (Taw) Sən heyt-bayram künidə jamaətni qəkiroqəndək, Meni tərəp-tərəplərdin besixka wəhimilərnə qəkirding; Pərwərdigarning oʻzəp künidə kaqqanlar yaki tirik qəloqanlar yoq idi; Oʻzüm ərkilitip qong qiləjanlarni düxminim yəp kətti.

3 (Aləf) Mən uning oʻzəzəp tayiqini yəp jəbir-zulum kərgən adəmdurmən. **2** Meni U həydiwətti, Nuroʻja əməs, bəlki qarangoʻlulukka mangdurdı; **3** Bərhək, U kün boyi qolini manga kayta-kayta hujum kıldurdı; **4** (Bət) Ətlirimni wə terilirimni kaqxal kiliwətti, Səngəklirimni sunduruwətti. **5** U manga muhasirə kurdı, Ət süyi wə japa bilən meni kapsiwaldi. **6** U meni əlgili uzun boləlanlardək kaqkarangoʻju jaylarda turuxka məjbur kildi. **7** (Giməl) U meni qikalmaydian kılıp qitlap korxiwaldi; Zənjirimni eoqır kildi. **8** Mən warqirap nida kilsammu, U duayimni heq ixtimidi. **9** U yollirimni jipsilaxkan tax tam bilən tosuwaldi, Qioqır yollirimni əgri-toqay kiliwətti. **10** (Dalət) U manga paylap yatkan eyiqtək, Pistirmida yatkan xirdəktur. **11** Meni yollirimdin burap tetma-titma kildi; Meni tügəxtürdi. **12** U okyasini kerip, Meni oqining qarisi kildi. **13** (He) Okdenidiki oklarni bəreklirimgə sanjtkuzdi. **14** Mən əz həlkimgə rəsəwa obyektı, Kün boyi ularning məshirə nahxisining nixani boldum. **15** U manga zardabni toyoquqə yutkuzup, Kəkrə süyini toyoquqə iqküzdi. **16** (Waw) U qixlirimni xeoqil taxlar bilən qeqiəwətti, Meni küllərdə tügüldürdi; **17** Jenim tinq-hatirjəmlıktin yiraklxaturuldi; Arambəhxning nemə ikənlikini untup kəttim. **18** Mən: «Dərmanim qalmidi, Pərwərdigardin ümidim qalmidi» — dedim. **19** (Zain) Mening har kiliəlanlirimni, sərgədan boləlanlirimni, Əmən wə ət süyini [yəp-iqkinimni] esinggə kəltürgəysən! **20** Jenim bularni hərdaim əsləwatidu, Yərgə kirip kətküdək bolmaқта. **21** Lekin xuni kənglümgə kəltürüp əsləymənki, Xuning bilən ümid kaytidin yanidu, — **22** (Hət) Mana, Pərwərdigarning əzgərməs məhrıbanlıkliri! Xunga biz tügəxmıduk; Qünki Uning rəhımdilliklirining ayioqı yoktur; **23** Ular hər səhərdə yengilinidu; Səning həkikət-sadiklıqing tolimu moldur! **24** Əz-əzümgə: «Pərwərdigar mening nesiwəmdur; Xunga mən Uningəja ümid baəlaymən» — dəymən. **25** (Tət) Pərwərdigar Əzini kütənlərgə, Əzini izdigən jan igisigə məhrıbandur; **26** Pərwərdigarning nijatini kütüx, Uni süküt iqidə kütüx yahxidur. **27** Adəmning yax waqtida boyunturuqni kətürüxi yahxidur. **28** (Yod) U yeganə bolup süküt kılıp oltursun; Qünki Rəb buni uningəja yüklidi. **29** Yüzini topa-tuprakka təgküzsun, — Ehtimal, ümid bolup qalar? **30** Məngzini uroquqioja tutup bərsun; Til-aħanətlərnı toyoquqə ixitsun! **31** (Kaf) Qünki Rəb əbədil-əbəd insandin waz kəqməydu; **32** Azar bərgən bolsimu, Əzgərməs məhrıbanlıklirining

molluqi bilən iqini aqrıtidu; **33** Qünki U insan balilirini har kılıxni yaki azablxni haliojan əməstur. **34** (Laməd) Yər yüzidiki barlık əsirlərnı ayaə astida yanjıxka, **35** Həmmidin Aliy Boləquqining aldida adəmni əz həkqidin məhrum kılıxka, **36** Insanoja əz dəwasida uwal kılıxka, — Rəb bularning həmmisigə guwahqi əməsmu? **37** (Məm) Rəb uni buyrumiojan bolsa, Kim deginini əməlgə axuralısun? **38** Külətlər bolsun, bəht-saadət bolsun, həmmisi Həmmidin Aliy Boləquqining aqzidin kəlgən əməsmu? **39** Əmdi tirik bir insan nemə dəp aqrınidu, Adəm balisi gunəhlirining jazasidin nemə dəp waysaydu? **40** (Nun) Yollirimizni təkxürüp sinap biləyli, Pərwərdigarning yenioja yənə kaytayli; **41** Qollirimizni kənglimiz bilən billə ərtiki Təngrigə kətürəyli! **42** Biz itaətsizlik kılıp səndin yüz əriduk; Sən kəqürüm kilmiding. **43** (Samək) Sən əzüngni oʻzəzəp bilən kaqlap, bizni koşlıding; Sən əltürdüng, heq rəhım kilmiding. **44** Sən Əzüngni bulut bilən kaqliənsənki, Dua-tilawət uningdin heq ətəlməs. **45** Sən bizni həklər arisida daxkal wə nijasət kilding. **46** (Pe) Barlık düxmənlimiz bizgə karap aqzini yoəjan eqır [mazak kildi]; **47** Üstimizgə qüxti aləkdilik wə ora-tuzak, Wəyanqilik həm halakət. **48** Həlkimning kizi nabut boləqini üqün, Kəzümdin yaxlar əstəng bolup aqmakta. **49** (Ayin) Kəzüm yaxlarni üzülməy təküwatidu, Ular heq tohtiyalmaydu, **50** Taki Pərwərdigar asmanlardin təwəngə nəzər selip [halimizəja] qarıəuqə. **51** Mening kəzüm Roħımoja azab yətküzməktə, Xəhirimning barlık kızlirining Həli tūpəylidin. **52** (Tsadə) Manga səwəbsiz düxmən boləlanlar, Meni kuxtək hədəp owləp kəldi. **53** Ular orida jenimni üzməqı bolup, Üstümgə taxni qəridi. **54** Sular bexımdin təxip aqti; Mən: «Üzüp taxlandim!» — dedim. **55** (Kof) Həngning tüwliridin namingni qakırıp nida kildim, i Pərwərdigar; **56** Sən awazimni angliding; Kutulduruxka nıdayimoja kulıqingni yupuruwalmioqın! **57** Sanga nida kılıəjan künidə manga yəqin kəlding, «Korkma» — deding. **58** (Rəx) I rəb, jenimning dəwasini əzüng soriding; Sən manga həmjəmət bolup həyatimni kutkuzdung. **59** I Pərwərdigar, manga boləjan uwallıqni kərdüngsən; Mən üqün həküm qıkarəyəsən; **60** Sən ularning manga kılıəjan barlık eqmənliklirini, Barlık kəstlirini kərdüngsən. **61** (Xiyn) I Pərwərdigar, ularning aħanətlirini, Meni barlık kəstligənlirini angliding, **62** Manga qarxi turoəlanlarning xiwırlaxlirini, Ularndın kün boyi

kəynimdin kusus-kusus kilixkanlirini anglidingsən. **63** Olturojanlirida, turojanlirida ularoşa kariyoşaysən! Mən ularning [məshirə] nahxisi boldum. **64** (Taw) Ularning kolliri qiləjanliri boyiqə, i Pərwərdigar, bexioşa jaza yanduroşaysən; **65** Ularning kəngüllirini kaj qiləşaysən! Bu sening ularoşa qūxidioşan lənitinq bolidū! **66** Oşəzəp bilən ularni koşliyoşaysən, Ular ni Pərwərdigarning asmanliri astidin yoşatqəşaysən!

4 (Aləf) Ah! Altun xunqə julasiz bolup kətti! Sap altun xunqə tutuk bolup kətti! Mukəddəs əydiki taxlar hər bir koşining bexioşa təkülüp qeqildi! **2** (Bət) Zionning oşulliri xunqə kimmətlik, Sap altunoşa tegixkəsiz idi, Həzir sapal kozilərdək, Sapalqining kəli yasioşanliriqilikmu [kimməti yok] dəp kariliwatidū! **3** (Giməl) Həttə qilbərilər əmqikini tutup berip balilirini emitidū; Ləkin mening həlkim qəldiki təgikuxlaroşa ohxax rəhimsiz boldi. **4** (Dalət) Bowakning tili usuzluktin tangliyioşa qaplixiwatidū; Kiqik balilar nan tiliməktə, Həqkim ularoşa oxup bərməwatidū. **5** (He) Nazunəmətlərni yəp kəngənlər koşilarda sarəşiyip yūridū; Səsün kiyim kiydūrülüp qong kilinoşanlar tezəkligni kuşaklap yetiwatidū. **6** (Waw) Həlkimning kizining kəbihlikigə qūxkən jaza Sodomning gunahining jazasidin eşirdur; Qūnki Sodom birakla ərūwetilganidi, həq adamning kəli uni kiyinimioşanidi. **7** (Zain) Həlkimning «Nazariy»liri bolsa kərdin sap, sūttin ak, teni kizil yakutlardin parkirak idi, Təki-turki kək yakuttək idi. **8** (Hət) Həzir qirayliri kurumdin kəra; Koşilarda kixilər toniyalmioşudək bolup kəldi; Bir terə-bir ustihan bolup kəldi; U kəqxallixip yəşəqtək bolup kətti. **9** (Tət) Kiliqta əltürülənlər kəhətqilikdə əlgənlərdin bəhtliktur; Qūnki ular kəqxal bolup kətməktə, Tuprakning mewiliri bolmioşaqqa yiqitilməktə. **10** (Yod) Başri yumxək ayallar əz kolliri bilən balilirini kaynitip pixurdi; Həlkimning kizi nabut kilinoşinida balilar ularning gəxi bolup kəldi. **11** (Kaf) Pərwərdigar kəhrini qūxūrüp pişəndin qiqti, Otluk oşəzipini təkti; Zionda bir ot yəqip, Uning ullirini yutuwətti. **12** (Laməd) Yər yūzidiki padixahlar wə jahanda barlik turuwatkanlar bolsa, Nə kūxəndə nə dūxməning Yerusalemning kəwukliridin bəşüp kiridioşanlikioşa ixənməytti. **13** (Məm) Həlbuki, pəyoşəmbərlirining gunahliri tūpəylidin, Kəhnlirining kəbihlikliri tūpəylidin, Ularning [Zionda] həkkanıylarning kənlirini təkənlik tūpəylidin, — Bu ix [bexioşa] qūxti! **14** (Nun) Həzir ular kəroşulərdək koşilarda tenəp yūrməktə, Ular kənoşa

bulənoşanki, Həqkim kiyimlirigə təgkūqi bolmaydu. **15** (Samək) Həş ularoşa: «Yokulux! Napaklar! Yokulux! Yokulux, bizgə təgkūqi boluxma!» dəp warkirixməktə. Ular kəqip tərəp-tərəpkə sərgərdan bolup kətti; Ləkin əllər: «ularning arimizda turuxioşa bolmaydu!» — dəwatidū. **16** (Pe) Pərwərdigar Əzi ularni tarkitiwətti; U ularni kəyta nəzirigə almaydu; Kəhnlarning hərməti kilinmidi, Yaxanoşanlarmu həq mēhribanlik kərmidi. **17** (Ayin) Kəzimiz yərdəmnə bihūdə kūtūp həlidin kətti; Dərwəkə bizni kutkuzalmioşan bir əlni kūtūp kəzət munarlirimizda turup kəlduk. **18** (Tsadə) Dūxmənlirimiz izimizdin koşolap yūrdi; Xunga koşilarda yūrəlməyttuk; Əjilimiz yəkinlaxti, kūnlirimiz toxti; Qūnki əjilimiz kəldi! **19** (Kof) Peyimizgə qūxkənlər asmandiki bürkūtlərdin ittik; Taoşlardimu bizni koşolap yūgūrdi, Bayawandimu bizni bəktürmidə paylaxti. **20** (Rəx) Jenimizning nəpisi boləşan, Pərwərdigarning Məsih kiləşini ularning ora-tuzaklirida tutuldi; Biz u toşrisida: «uning sayisidə əllər arisida yaxaymiz» dəp oyliduk! **21** (Xiyn) I uz zeminida turoşuqi, Edomning kizi, huxal-huram yayrişin! Ləkin bu [jaza] kədəhi sangimu ətidū; Sənmə məst bolisən, yalingaqlinisən! **22** (Taw) Kəbihlikingning jazasioşa Hatimə berilidū, i Zion kizi; U seni sūrgūnlūkkə kəyta elip kətməydu; Ləkin, i Edom kizi, u sening kəbihlikingni jazalaydu; U gunəhliringni eqip taxlaydu!

5 Bəximioşa qūxkənlərni esinggə kəltürgəşən, i Pərwərdigar; Kəra, bizning rəşwaqilikta kəloşinimizni nəziringgə aləşaysən! **2** Mirasimiz yatlaroşa, Əylirimiz yəka yurtluklaroşa tapxuruldi. **3** Biz yetim-yesirlər, atisizlar bolup kəlduk; Anilirimizmu tul kəldi. **4** Iqidoşan suni setiweliximiz kərak; Otunni pəkət puləşa aləşli bolidū. **5** Bizni koşliyoşuqilar tap basturup keliwatidū; Həlsirap, həq aram tapalmaymiz. **6** Jan saklişudək bir qixləm nanni dəp, Misir həm Asuriyəgə kol berip boysunoşanmiz. **7** Ata-bowilirimiz gunəh sadir kilip dunyadin kətti; Biz bolsaq, ularning kəbihlikining jazasini kətürūxkə kəlduk. **8** Ūstimizdin həkūm sūrgūqilər kullardur; Bizni ularning kəlidin azad kiləşuqi yoktur. **9** Dalada kiliq tūpəylidin, Nənimizni tepixkə jenimizni təwəkkul kilməktimiz. **10** Terimiz tonurdək kizik, Aqliq tūpəylidin kizitma bizni basməktə. **11** Zionda ayallar, Yəhūda xəhərliridə pak kizlar ayaş asti kilindi. **12** Əmirilər kəlidin darəşa esip koyuldi; Akşakəllarning hərməti həq kilinmidi. **13** Yax yigitlər yarəşunqəktə jəpa tartməktə, Oşul balilirimiz

otun yüklərni yüdüp dəldəngxip mangmakta. **14** Aqsaqallar xəhər dərwazisida olturmas boldi; Yigitlər nəoymə-nawadin qaldı. **15** Xad-huramliq kənglimizdin kətti, Ussul oyniximiz matəmgə aylandı. **16** Beximizdin taj yikildi; Həlimizəyə way! Qünki biz gunah sadir kilduk! **17** Buning tüzəylidin yürəkirimiz mujuldi; Bular tüzəylidin kəzlimiz qarangoşulaxti — **18** — Zion teşiqə qarap kəzlimiz qarangoşulaxti, Qünki u qəldərək kətti, Qilbərə uningda paylap yürməktə. **19** Sən, i Pərwərdigar, mənggügə həküm sürisən; Təhting dəwrədin-dəwrgə dawamlixidu. **20** Sən nemixka bizni daim untuysən? Nemixka xunqə uzunəqiqə bizdin waz keqisən? **21** Bizni yeningəyə qayturəşaysən, i Pərwərdigar! Xundak boləanda biz qaytalaymiz! Künlirimizni qədimkidək əsligə kəltürgəşaysən, **22** — əgər sən bizni mutlək qətkə qəqmioşan bolsang, əgər bizdin qəksiz oşəzəplənmigən bolsang!

Əzakiyal

1 Ottuzinchi yili, tötinchi aynning bəxinqi künidə, mən Kewar dəryasıqə sürgün qilinoqanlar arisida turoqan məzgildə, mana asmanlar eqilip, mən Hudaning alamət körünüxlirini kərdüm. **2** Tötinchi aynning bəxinqi küni — Yəhoakinning sürgün boləqanliqining bəxinqi yili idi — **3** Kaldiylərnig zeminida, Kewar dəryasi boyida, Buzining oqqli Əzakiyal kaqinoqə Pərwərdigarning səzi kəldi — xu yərdə Pərwərdigarning qoli uning wujudioqə qondi. **4** Mən kərdüm, mana! Ximaldin boran-qəpkun kətürüldi; yooqan bir bulut wə uni orap turoqan bir ot, uning ətrapida bir yorukluq julaliniq turatti; otturisdin, yəni xu ot iqidin, issiqtin julalanoqan parkirəq mistək bir körünüx kəründi. **5** Yənə uning otturisdin, tət həyat məhluk kəründi; ularning körünüxi xundəq idiki: — ular da insanning qiyapiti bar idi; **6** ularning hər birining tət tin yüzi bar idi; hər birining tət tin qaniti bar idi. **7** Ular nıng tüptüz putliri bar idi; tapanliri bolsa mozayning tuyakliriqə ohxaytti; ular parkiritiloqan mistək parlap turatti. **8** Tət yenida, qanatlıri astida insanningkidək birdin qoli bar idi; tətisining hər birining tət tin yüzi wə tət tin qaniti bar idi; **9** ularning qanatlıri bir-birigə tutax idi; ular yürgəndə heqyakqə burulmaytti; ular həmmisi udul aldiqə yürətti. **10** Ular nıng yüz körünüxliri insanningkidək idi; u tətisining ong tər ipidə xirningkidək yüzi bar idi; tətisining sol tər ipidə bukingkidək yüzi bar idi; tətisining bürkütningkidək yüzimu bar idi. **11** Ular nıng yüzlıri ənə xundəq idi. Qanatlıri yukirida kerilip turatti; hər birining ikki qaniti ikki tər ipidiki məhlukning qanitiqə tutixatti; yənə ikki qaniti öz tenini yepip turatti. **12** Ular nıng hər biri uduloqə qarap mangatti; ular da boləqan roq nəgə barimən desə, ular xu yərgə mangatti; ular mangoqanda heqkaysi tərəpkə burulmaytti. **13** Həyat məhluklarınig qiyapiti bolsa, kəyüp yəlkunlap turoqan otning qooqidək, məx'allərdək idi; muxu ot uyan-buyan aylinip məhluklar arisida yürətti; ot intayin yəlkunluq idi, ottin qəkməqlər qeqip turatti; **14** həyat məhluklar qəkməqtək pəl-pul qilip uyəktin-buyəqə yügürüp turatti. **15** Mən həyat məhluklaroqə qaridim, mana həyat məhluklarınig hər birining yenida yərdə turidiqə, ularning yüzigə udullanəqan birdin qəq turatti; **16** qəqlar nıng xəkli wə yasili xi beril yəqutning körünüxidə idi; tətisining birhilla körünüxi bar idi; ularning xəkli wə yasili xi

bolsə, qəqning iqidə qəq bardək idi. **17** Məhluklar mangoqanda, ular yüzləngən tət tər ipining həmmisigə udul mangatti; mangoqanda ular heq burulmaytti. **18** Qəqlar nıng ultanglıri bolsa, intayin egiz həm dəhəxtlik idi; ular tətisining ultanglırining pütün ətrəpi kəzlər bilən toloqanidi. **19** Həyat məhluklar mangoqanda, qəqlər ularoqə yəndixip mangatti; həyat məhluklar yərdin kətürülgəndə, qəqlar mu kətürülətti. **20** Roq nəgə mang desə, ular xu yərgə mangatti — demək, ularning rohi [Rohqə] əgixip mangatti. Qəqlər ular bilən təng kətürülətti; qünki məhluklarınig rohi qəqlirida idi. **21** Məhluklar mangoqanda, qəqlar mu mangatti; məhluklar tohtioqanda, qəqlar mu tohtaytti; ular yərdin kətürülgünidə, qəqlar mu ularoqə qoxulup təng kətürülətti; qünki həyat məhluklarınig rohi qəqlarda idi. **22** Həyat məhluklarınig baxlıri üstidə bir yooqan kəz yətküzis gümbəz gə ohxaydiqə bir nərsə turatti; u hrustaldək dəhəxtlik parkirəp, ularning bəxi üstidə yeyilip turatti. **23** Bu gümbəzdek nərsining astida ularning qanatlıri kerilip, bir-birigə tegixip turatti; hər bir məhlukning öz tenining ikki yenini yapidiqə ikkidin qaniti bar idi. **24** Ular mangoqanda, mən qanatlırining sadasini anglidim — u uluqə sular nıng xərkiriqə sadasidək, Həmmigə Qədirning əwazidək — qoxun nıng yürüx qiliwatqə qəqdiki sürən-xəwqunlırining sadasidək idi; ular tohtap turoqan qəqlarda, ular qanatlırini təwəngə qüxürətti. **25** Wə ular nıng bəxi üstidiki gümbəzdek nərsə üstidin bir əwaz anglandi. Ular tohtap turoqan qəqlarda, ular qanatlırini təwəngə qüxürətti. **26** Ular nıng bəxi üstidiki gümbəzdek nərsə üstidə, kək yəqut kəbi bir təhtning siymasi turatti; bu təht siymasining üstidə, tolimu yukirida, insan qiyapitidə kərüngən bir zat turatti. **27** Wə mən bu zatni belining üsti tər ipining turki mistək parkiroqə, ətrəpini ot orap turoqan qiyəpəttiki bir körünüxtə kərdüm; wə belining asti tər ipining turki, otning qiyapitidə idi, uning ətrəpida küqlük yorukluq turatti. **28** Bu ətrəpida turoqan küqlük yorukluqning körünüxi bolsa, yəmoqurluk künidiki bulutta pəyda boləqan həsən-həsənnig körünüxidək idi. Bu bolsa Pərwərdigarning xən-xəri pining qiyəpitining körünüxi idi. Buni kərüpla mən düm yikildim; wə mən səzləwatqə birsining əwazini anglidim.

2 Wə U manga: I insan oqqli, ornungdin dəs tur, wə Mən sanga səz qilimən, — dedi. **2** U manga səz qiloqanda, Roq manga kirip, meni dəs turoquzdi; wə

mən manga sөz Kiloquqining awazini anglap turdum. 3 Wə U manga: — «I insan oqli, Mən seni Israil baliliriya, yəni Manga asiylik qiləjan asiy «yat əllər»gə əwətimən; bügüngə kədər həm ular həm ularning ata-bowliri Manga yüz erüp asiylik kəlip kəlməktə», — dedi. 4 — «Bu balilar bolsa nomussiz wə kəngli kattiktur; Mən seni ularəja əwətimən; sən ularəja: «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu!» — degin — 5 Xuning bilən ular məyli kulak salsun, salmisun (qünki ular asiylik kilidiəjan bir jəmət) — əzliri arisida həkikiy bir pəyoəmbərning turoəjanlikini tonup yetidu. 6 Əmdi sən, i insan oqli, gərqə sanga tikən-jioəjanlar həmrəh bolsimu, wə sən qayanlarning arisida tursangmu, ulardin kərkəma, wə səzliridinmu kərkəma; xundak, ularning səzliridin kərkəma, wə zərdilik kəraxliridin dəkkə-dökkigə qüxmə; qünki ular asiy bir jəməttur. 7 Sən ular tingxisun, tingximisun Mening səzlimni ularəja yətküz; qünki ular asiylik kiloquqildur. 8 Wə sən, i insan oqli, sanga eytkən səzlimgə kulak sal; bu asiy jəməttək tətür bolmioəjan; aəzgingni eqip, Mən sanga bərginimni yegin». 9 — Mən kərisam, mana manga sozuləjan bir kəl turuptu; wə mana, uningda bir oram yazma turuptu. 10 U kəz aldimda uni eqip yeyip kəydi; uning aldi-kəynining həmmə yerigə hət yeziləjanidi; uningəja yeziləjanliri mərsiyə, matəm səzliri wə dərd-ələmlərdin ibarət idi.

3 Wə U manga: — I insan oqli, erixkingni yegin; bu yazmini yəp, bərip Israil jəmətigə sөz kiləjan, dedi. 2 Xuning bilən mən aəzimni aqtim, U manga yazmini yegüzdi. 3 U manga: — I insan oqli, kərsikingni tok kəlip, iqi-baəringni Mən sanga bərgən bu oram yazma bilən tolduroəjan, — dedi. Xuning bilən mən yedim, aəzimda u həsəldək tatlik idi. 4 Wə U manga mundak dedi: «I insan oqli, barəjan, Israil jəmətigə barəjan, Mening səzlimni ularəja yətküzgin. 5 Qünki sən əjayriy yeziktiki yaki tili təs bir əlgə əməs, bəlki Israil jəmətigə əwətilding; 6 — əjayriy yeziktiki həm tili təs, səzlini qüxəngili bolmaydioəjan kəp əllərgə əwətilmiding; Mən seni xularəja ətətkən bolsam, ular sanga kulak salattil! 7 Biraq Israil jəməti sanga kulak salmaydu, qünki ularning həqbirisi Manga kulak selixni halimaydu; qünki pütün Israil jəmətining kəpiki tong wə kəngli kattiktur. 8 Mana, Mən yüzüingni ularning yüzlirigə kərxitəxtək, wə sening pəxanəngni ularning pəxaniliriəja kərxitəxtək kildim. 9 Bərhək, sening pəxanəngni qakmak texidin kattik, həttə almastək kildim. Ulardin kərkəma, wə ular tüzəyliyidin dəkkə-

dökkigə qüxmə; qünki ular asiy bir jəməttur». 10 Wə U manga: — I insan oqli, Mening sanga eytməkqi boləjan həmmə səzlimni kənglünggə püküp kəyoəjan, ularni kəngül kəyoəjan angliəjan. 11 Wə həzir barəjan, sürgün boləjanlarəja, yəni əz elingdikilərgə sөz kəlip, ular anglisun, anglimisun ularəja: «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu!» — degin! — dedi. 12 Xuning bilən Rəh meni kətürdi, mən arqamdin zor xərkiriəjan bir awazni anglidim — «Pərwərdigarning xən-xəripigə təxəkkür-mədhiyə əz jaylirida oqulsun!» — 13 — Həyat məhluklarning kənatlirining bir-birigə tegixkən awazi, wə ularning yenidiki qaklarning awazliri bəhəywət xərkirək bir sada idi. 14 Wə Rəh meni kətürüp, yirakka apardi; wə mən kattik əzab, rəhimdiki əzəp bilən bardim, wə Pərwərdigarning kəli mening wujudumda küqlük idi. 15 Xuning bilən mən Təl-Abib xəhiridə sürgün boləjanlar, yəni Kəwar dəryasi boyida turoəjanlarning yenioəja yetip kəldim; mən ular turoəjan jayda olturdum; ularning arisida yəttə kün həng-təng kətip olturdum. 16 Mana yəttə kün toxup, Pərwərdigarning səzi manga kəlip mundak deyildi: — 17 «I insan oqli, Mən seni Israil jəməti üqün kəzətqi kəlip tiklidim; sən Mening aəzimdin səzni anglap, ularəja Məndin boləjan aghəni yətküzgin. 18 Mən rəzillərgə: «Sən jəzmən əlisən» — desəm, biraq sən uni aghəlandurmisang — yəni bu rəzil adəmnə həyatka erixsun dəp rəzil yolidin yandurup, uni həyatka erixsun dəp aghəlandurmisang, xu rəzil adəmnə əz kəbihlikidə əlidu; biraq Mən uning kəni üqün səndin hesab alimən. 19 Biraq sən axu rəzil adəmnə aghəlandursangmu, u rəzillikidin, yəni əz rəzil yolidin yanmisa, u əz kəbihlikidə əlidu; ləkin sən əz jeningni kətküzup kəlisən. 20 Yaki bolmisa bir həkəyaniy adəmnə əz həkəyaniylikidin yenip, kəbihlik kilidiəjan bolsa, uning aldiəja qomak salsam, u əlidu; qünki sən uni aghəlandurmiding, u əz gunəhidə əlidu, wə u kiləjan həkəyaniy ixlər əslənməydu; biraq uning kəni üqün səndin hesab alimən. 21 Wə əgər sən həkəyaniy adəmnə gunəh sadir kilmə dəp aghəlandurup tursang, wə u gunəh sadir kilmisa, u qəoəja u jəzmən həyat kəlidu, qünki u aghəka kəngül kəydi; xuning bilən sən əz jeningni kətküzup kəlisən». 22 Wə Pərwərdigarning kəli mening wujudumda turattil; U manga: — Ornungdin tur, tüzlənglikkə barəjan, Mən xu yərdə sən bilən səzlimən, — dedi. 23 Xuning bilən mən ornumdin turup, tüzlənglikkə qiktim; wə mana, mən Kəwar dəryasi boyida turup kərgən xən-xərpətkə,

Pərwərdigarning xan-xəripi xu yərdə turatti; kəripla mən düm yikildim. **24** Wə Roḥ iqiḡmǝ kirip meni tik turoḡuzdi; U manga sǝz kiliḡ mundak dedi: — «Baroḡin, ǝyǝ kirip ǝziḡni bǝnd kiliḡin. **25** Wə sǝn, i insan ooḡli, mana, ular aroḡamqilarni üstüḡǝ selip, ular bilǝn seni baḡlaydu; buning bilǝn sǝn talaḡa qikalmaḡ, ǝl-yurt iqiḡǝ heḡ kirǝlmǝysǝn. **26** Xundakla ularoḡa tǝnbih bǝrgüqi bolmasliḡing üqün, Mǝn seni gaqa kiliḡ, tilingni tangliyinqoḡa qaplasturimǝn; qünki ular asiy bir jǝmǝttur. **27** Wə Mǝn sǝn bilǝn sǝzlǝxkinimda, aḡziḡni eqip, sǝn ularoḡa: «Rǝb Pərwərdigar mundak dǝydu!» dǝysǝn; kim anglaymǝn desǝ anglisun, kim anglimaymǝn desǝ anglimisun; qünki ular asiy bir jǝmǝttur.

4 Əmdi sǝn, i insan ooḡli, bir kesǝkni elip ǝz aldingoḡa koyoḡin; uning üstigǝ bir xǝhǝrni — yǝni Yerusalemnı oyup koyoḡin. **2** Andin uni muḡasirigǝ elip, uningoḡa potǝylǝrni kurup, sepiloḡa qikiḡidoḡan bir dǝḡlük yasap, uning ǝtraḡioḡa bargahḡlarnı tikip wǝ sepilni besküqi bazoḡanlarnı tiklǝp koyoḡin. **3** Bir tǝmür tahtini elip, uni ǝziḡ bilǝn xǝhǝrning arisoḡa tiklǝ; yüzüḡni uningoḡa karitip tiklǝ; u muḡasirigǝ elinidu, sǝn ǝziḡ uni muḡasirigǝ alisǝn; bu ixning ǝzi Israil jǝmǝtigǝ bexarǝt bolidu. **4** Wə sǝn, sol yeningoḡa yanpaxlap yatḡin; Israil jǝmǝtining kǝbihḡlikini ǝz üstüḡǝ koy; soloḡa yanpaxlap kanqǝ kün yatsang, sǝn xunqǝ kün ularning kǝbihḡlikini kǝtürisǝn. **5** Mǝn sanga yetix kerǝk bolǝḡan künlǝrni ularning kǝbihḡlik kiliḡoḡan yilliri boyiqǝ, yǝni üq yüz tokḡsan kün kiliḡ bektikǝnmǝn; xuning bilǝn sǝn Israil jǝmǝtining kǝbihḡlikini kǝtürisǝn. **6** Bu künlǝr tügigǝndin keyin, sǝn yǝnǝ ong yanpaxlap yetip, Yǝhüda jǝmǝtining kǝbihḡlikini kǝtürisǝn; sanga kirik künni bektikǝnmǝn, hǝrbir kün bir yilni ipadilǝydu. **7** Wə sǝn yüzüḡni Yerusalemnı muḡasirisigǝ karitip, yengingni türgǝn ḡalda, uni ǝyiblǝp bexarǝt berisǝn; **8** wǝ mana, Mǝn üstüḡǝ aroḡamqilarnı salimǝnki, sǝn muḡasirining künlirini tüǝḡmigiḡǝ uyan-buyanoḡa heḡ ǝrǝlmǝysǝn. **9** Wə sǝn ǝziḡǝ buḡday, arpa, purqak, kizil max terik wǝ kara buḡdaylarnı elip bir idix iqiḡǝ sal; wǝ buningdin ǝziḡ üqün tamak tǝyyarlaysǝn; sǝn buni yanpaxlap yatḡan künlǝrdǝ, yǝni üq yüz tokḡsan künda yǝysǝn; **10** sǝn yǝyidoḡan tamak bolsa miḡdari boyiqǝ hǝr küni yigirmǝ xǝkǝldin boluxı kerǝk; sǝn uni bǝḡgilǝḡǝn waḡitlarda yǝysǝn; **11** wǝ [hǝr küni] sunimu norma boyiqǝ, yǝni altidin bir ḡin iqiḡǝn; [hǝr kündiki] bǝḡgilǝḡǝn waḡitlarda

iqisǝn. **12** Sǝn uni arpa kǝmiqi xǝklidǝ kiliḡ yǝysǝn; sǝn uni ularning kǝz aldida insan nijasiti üstidǝ pixurisǝn». **13** Pərwərdigar: «Israillar Mǝn ularni ḡaydǝp qikiḡidoḡan ǝllǝr arisida turup xu ḡaram yolda ǝz nenini ḡaram yǝydu» — dedi. **14** Andin mǝn: «I Pərwərdigar! Mǝn ǝziḡni heḡqaḡan buloḡap koymidim, wǝ yaxliḡimdin tartip büḡüḡǝ kǝdǝr mǝn ǝzi ǝḡǝndin, yaki yirtḡuḡlar boḡup koyoḡan nǝrsidin heḡ yemigǝnmǝn; heḡkandak yirḡinḡlik ḡǝxkǝ aḡzim tegip baḡmioḡan!» — dedim. **15** Wə U manga: «Mana, Mǝn sanga insanning nijasitining ornioḡa kalining tezikiḡni bǝrdim; sǝn neningni xuning üstidǝ pixurisǝn» — dedi. **16** Wə U manga: «I insan ooḡli, mana Mǝn Yerusalemda ularoḡa yǝlǝnḡük bolǝḡan nanni kurutiwetimǝn; ular nanni tarazioḡa selip, uni tǝxwix iqiḡǝ yǝydu, suni ǝḡǝm bilǝn alakzidilik iqiḡǝ iqiḡdu; **17** Qünki nan wǝ su ulardin ḡalidu; ular bir-birigǝ ḡarixip dǝḡxǝt basidu, ǝz kǝbihḡlikidin kurup ketidu».

5 «Wə sǝn, i insan ooḡli, ǝziḡ ǝtkür bir kiliḡni al; uni ustira süpitidǝ ixlitip, qeqing wǝ saḡilingoḡa sürtüp koy; andin tarazini elip aloḡan ḡaḡlarnı tǝḡ bǝḡin. **2** Muḡasirǝ künliri tügigǝndǝ, üqün birini xǝhǝr iqiḡǝ kǝydürḡin; yǝnǝ üqün birini elip xǝhǝr ǝtraḡioḡa qepiwǝtkin; yǝnǝ üqün birini xamalǝḡa soriwǝtkin; Mǝn bir kiliḡni suoḡurup ularni koḡlaymǝn. **3** Sǝn yǝnǝ ulardin birnǝqqǝ talni elip tonungning pexigǝ tikip koyoḡin; **4** bulardin yǝnǝ nǝqqǝ talni elip ot iqiḡǝ taxlap kǝydüriwǝtkin; bulardin pütün Israil jǝmǝtigǝ ot tutixip ketidu». **5** Rǝb Pərwərdigar mundak dǝydu: — Mana, bu Yerusalem; Mǝn uni ǝllǝrning dǝl otturisoḡa orunlasturdum; baxḡa mǝmlikǝtlǝr uning ǝḡǝrisidǝ turidu; **6** Birak u Mening ḡǝkümlirimǝḡa ḡarxilixip rǝzilliktǝ ǝllǝrdinmu axuruwǝtti, bǝḡgilimilirimǝḡa ḡarxilixixta ǝḡǝrisidiki mǝmlikǝtlǝrdinmu axuruwǝtti; qünki Mening ḡǝkümlirimni ular rǝt kildi, Mening bǝḡgilimilirim bolsa, ularda aḡmaydu. **7** Xunga Rǝb Pərwərdigar mundak dǝydu: — Qünki silǝr ǝḡǝrǝḡlǝrdiki ǝllǝrdinmu bǝkrǝk baxbaxḡakḡik kiliḡanliḡinglardin, Mening bǝḡgilimilirimda mangmasliḡinglardin wǝ ḡǝkümlirimni tutmasliḡinglardin, ḡǝtta ǝḡǝrǝḡlǝrdiki ǝllǝrning ḡǝkümliridimu mangmasliḡinglar tüpǝylidin, **8** Əmdi Rǝb Pərwərdigar mundak dǝydu: — «Mana, Mǝn ǝziḡni sanga ḡarximǝn, [i Yerusalem]; sening arangoḡa ǝllǝrning kǝz alidila jazalarnı yürḡüzimǝn; **9** Wə sening

barlik yirginlikliring tūpāylidin arangda Өzüm kīlip bakmīoqan hāmdā kēlgūsi ikkinqī kīlmaydīoqan ixni kīlimən. **10** Xuning bilən atilar əz balilirini yāydīoqan bolidu, balilar əz atilirini yāydīoqan bolidu; wə Mən sanga jazalarni yūrgüzimən, wə sening barlik qaloqanliringning hāmmisini hər tərəptin qīkqan xamaloqə soriwetimən. **11** Xunga, Mən hāyatim bilən kəsəm kīlimənki, — dāydu Rəb Pərwərdigar — qūnki sən Mening mukəddəs jayimni əzūngning barlik lənətlik nərsiliring hām barlik yirginlikliring bilən buloqioqaning tūpāylidin, bərhək, Mən silərni kīroqin kīlimən; kəzüm sanga rəhīm kīlmaydu, iqimmimu sanga aqritmaymən. **12** Xəhərdikilərdin üqtin bir kīsmi waba kesili bilən əlidu hāmdə aranglarda bolidoqan aqarqiliqtin bexini yāydu; üqtin bir kīsmi əpqrənglərdə kīliqlinidu; wə Mən üqtin bir kīsmi hər tərəptin qīkqan xamaloqə soriwetimən, andin bir kīliqni oqilaptin suqurup ularni koqqlaymən. **13** Xuning bilən Mening oqəzīpim besikidu, Mening kəhrimni ularning üstigə qūxūrūp koqoquzup, piqandin qīkīmən; Mən Өz kəhrimni ular üstigə təkūp tūgətkəndin keyin, ular Mən Pərwərdigarning rəzillikkə qidimaydīoqan otumdin səz kīloqanlikimni tonup yetidu. **14** Wə Mən sening əpqrəngdiki əllər arisida hāmdə ətūp ketiwatqanlarning kəz aldida seni wəyrənə kīlimən wə məshirə obyektī kīlimən; **15** sening üstūnggə oqəzəp hām kəhr wə kəhrlik əyiblər bilən jazalarni yūrgüzginimdə sən əpqrəngdiki əllərgə horluk wə tapa-təning obyektī, bir ibrət hām alakzadilik qīqaroquq bolisən; qūnki Mən Pərwərdigar xundak səz kīldim! **16** Mən ularoqə hālakət elip kēlgūqī, aqarqiliq zəhərlik oqlirini yaqduroqinimda, silərnin üstūnglərdiki aqarqiliqni kūqəytmən, wə yələnqūk boləqan neningni kūrutiwetimən. **17** Wə üstūnglaroqə əz baliliringlarni əzūnglərdin juda kīlidoqan aqarqiliq hām yirtkūq hāywanlarni əwətimən; waba kesilliri wə qan tēkkūqilər aranglaroqə yamrap ketidu; üstūnglaroqə kīliq qūxūrīmən; Mənki Pərwərdigar səz kīldim!».

6 Pərwərdigarning səzi manganə kelip mundak deyildi:
 — **2** I insan oqlī, Israilning taqlirioqə yūzūngni qaritip ularni əyibləp mundak dəp bexarət bərgin:
 — **3** «Israilning taqliri, Rəb Pərwərdigarning səzini anglap koqunglar: Rəb Pərwərdigar taqlar wə egizliklərgə, wadilar wə jiloqilaroqə mundak dāydu: — Mana, Mən üstūnglaroqə bir kīliqni qūxūrūp, «yukiri jay»liringlarni wəyrən kīlimən. **4**

Xuning bilən silərnin qurbangahliringlar wəyrənə bolidu, «kūn tūwrūk»liringlar buzulidu; silərdin əltūrūlgənlərni butliringlarning aldioqə taxlaymən. **5** Israilardin boləqan əlüklərni əz butliri aldioqə yatqūzimən; qurbangahliringlar ətrapioqə usthanlirini qeqiwetimən. **6** Silər turoqan barlik jaylarda xəhərlər yər bilən yəksan kīlinidu, «yukiri jaylar» wəyrənə bolidu; xuning bilən qurbangahliringlar hālak bolidu, butliringlar qeqīlip yoqilidu, «kūn tūwrūk»liringlar kesilip oqulitilidu, wə hāmmə yasioqininglar yoq kīliwetilidu; **7** Wə əltūrūlgənlər aranglarda yikilixi bilən, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **8** Biraq Mən silərdin bir qaldini kaldurimən; qūnki yat məmləkətlərgə tarkitiwetilinginglarda, silərdin əllər arisida kīliqtin kutulup qaloqanlar bolidu. **9** Wə silərdin [kīliqtin] kutulup qaloqanlar sürgūn kīlinoqan məmləkətlərdə Məndin yanəqan wapasiz qəbliri wə butlirioqə pəhixiwazlərdək həwəs kīloqan kəzliri bilən baqrimni parə-parə kīloqanlikini esigə kəltüridu; xuning bilən ular kīloqan rəzillikliri hām yirginlik kīlmixliri tūpāylidin əz-əzlriddin nəprətlinidu. **10** Wə ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; Mən muxu külpətni silərnin bexinglaroqə qūxūrīmən degənlikim bikardin-bikar əməs». **11** Rəb Pərwərdigar mundak dāydu: — «Alikiningni-alikiningoqə urup, putung bilən yərnī təpkīn: «Israil jəmətining barlik qəbih, yirginlik kīlmixliri üqūn way! Qūnki ular kīliq, aqarqiliq wə waba kesili bilən yikilidu» — degin! **12** Yirakta turoqan wabadin əlidu; yekinda turoqan kīliq bilən yikilidu; hām tirik qaloqan, yəni muhasirigə qūxkən kixi aqarqiliqtin əlidu; xuning bilən mening ularoqə boləqan kəhrimni qūxūrūp piqandin qīkīmən. **13** Əmdi ulardin əltūrūlgənlər əz butliri arisida, ularning qurbangahliri ətrapida, əz butlirioqə huxbuy yakqan hər bir egiz dəng üstidə, taql qokkīlirida, barlik yexil dərəh wə baraksan dub astida yatqan qaqlada, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **14** Wə Mən Өz qolumni ularning üstigə sozimən, ular hər turoqan jaylirida zeminni Diblattiki qəlbayawandin bəttər wəyrən kīliwetimən. Andin ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

7 Pərwərdigarning səzi manganə kelip mundak deyildi:
 — **2** «Sən angla, i insan oqlī, Rəb Pərwərdigar Israil zeminiəqə mundak dedi: Hatimə! Zeminning tət bulungioqə hatimə berilidu! **3** Sanga hāzir hatimə berilidu! Өz oqəzīpimni bexingəqə qūxūrīmən, əz

yolliring boyiqə üstüנגgə həküm qikirip jazalap, özüנגning barlık yirginqlik ixliringni öz bexingəya yandurimən. 4 Mening közüм sanga rəhım kılmaydu həm iqimmimu sanga aqrıtmaymən; əksiqə ez yolliringni bexingəya yandurimən, ez yirginqlikliring ez arangda bolidu; andin silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər». 5 Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Balayı'apət! Heq bolup bakmioğan balayı'apət kelidu! Mana, u kəldi! 6 Hatimə, hatimə! U sanga qarxi qozojaldi! Mana, u keliwatidu! 7 Həlakət yeningəya kəldi, i zeminda turoquqi; waqıt-saiti toxti, axu kün yekınlaxti; huxallik warkırxaliri əməs, bəlki dawaloquluk bir kıyqas-sürən taoqlarda anglinidu. 8 Mən tezla kəhrimni üstüנגgə təküp, sanga qaratkən oşəzipim bilən piqandın qikimən; Mən ez yolliring boyiqə üstüנגgə həküm qikirip jazalap, özüנגning barlık yirginqlikliringni bexingəya qayturup qüxürimən. 9 Mening közüм sanga rəhım kılmaydu həm iqimmimu sanga aqrıtmaymən; Mən ez yolliringni bexingəya yandurimən, wə ez yirginqlik ixliring ez arangoya qüxidu; xuning bilən silər ezünglarni uroquqining Mən Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. 10 Mana, axu kün! Mana u kəldi! Həlakət qikip yürıwatidu! — tayak bihlandi, hakawurluk qeqəklidi! 11 Zorawanlık yetilip rəzillik tayıki bolup qıkti; ularningkidin heqnersə qalmaydu — ularning adəmlər topidin, dələt-baylikliridin yaki həywisidin heqnemə qalmaydu. 12 Waqıt-saiti kəldi, küni yekınlaxti; aloquqi huxal bolup kətmisun, satkuqi matəm tutmisun; qünki kattik oşəzəp muxu bir top kixilərnıng həmmisining üstigə qüxidu. 13 Qünki gərqə aloquqi bilən satkuqi tirik qalsimu, satkuqi əzi setiwətkinigə qaytidin igə bolmaydu; qünki bu top kixilər toqıruluk kəringən bexarət inawətsiz bolmaydu; ulardın heqkaysisi kəbihliki bilən ez həyatini saqliyalmaydu. 14 Ular kanayni qelip həmmini təyyarlıdi, birak heqkim jənggə qikmaydu; qünki Mening oşəzipim muxu bir top kixilərnıng həmmisigə qarıtılğan. 15 Talada kıliq, iqidə waba wə aqarqılık turidu; dalada bolğan kixini kıliq, xəhərdə bolğan kixini bolsa, waba wə aqarqılık uni yutuwetidu. 16 Wə ulardın kutulup kəlip bulardın kaqқанlar taoqlarda yürüp hərbiəri ez kəbihliki üqün jiləjdiki pahtəklərdək buquldap matəm tutidu. 17 Hərbirining qoli dərmanisizlinidu, tizliri süydük bilən qilik-qilik həl bolup ketidu; 18 Ular əzigə bez kıyimini baqlaydu, wəhxət

ularni basidu; hərəkaysining yüzidə hijalət, baxliri takir kərinidu. 19 Ular ez kümüxlirini koqilarəya taxlaydu, ularning altunliri buləğanəya nərsidək bolidu; ularning altun-kümüxliri Pərwərdigar oşəzipini kərsətkən künidə ularni kutquzmaydu; ular bulardın aqlikini qanduralmaydu, qorsikini tolduralmaydu, qünki bu nərsilər ularəya adəmlərnı putlaxturıdoğan kəbihlik boldu. 20 U Unıng güzəl bezəkini həywə bilən tiklidi; birak ular unıng iqidə yirginqlik məbudlarni həmdə lənətlık nərsilirini yasidi; xunga Mən uni ular üqün paskinqılıkka aylandurimən. 21 Mən uni olja süpitidə yat adəmlərnıng qolıəya, oşənimət kılip yər yüzidiki rəzillərgə tapxurimən; ular buni buləyaydu. 22 Mən yüzümni ulardın ərüymə, wə kixilər Mening əziz jayimni buləyaydu; zorawanlar kirip u yərnı buləyaydu. 23 Zənjirni təyyarlanglar; qünki zemin kanlık jinayətlərgə, xəhər zorawanlıkka toloğan. 24 Xunga Mən əllər iqidiki əng rəzilini kəltürimən, ular ularning əylirigə igə bolidu; Mən zomigərlərnıng hakawurluqini yoqıtimən; ularning «mukəddəs jayliri» buləjinidu. 25 Wəhxət keliwatidu! Ular tinq-amanlıqni izdəydoğan bolidu, birak heq tapalmaydu. 26 Apət üstigə apət, xum həwər üstigə xum həwər kelidu; ular pəyoşəmbərdin bexarət soraydu, birak kaşınlardın Təwratning bilimi, aqsakallardın, moysipitlərdin nəsihət yoqap ketidu. 27 Padıxaş matəm tutidu, xahzadə ümidsizlikkə qəmülıdu, zemindiki həlkjərnıng qolliri titrəp ketidu; Mən ularni ez yolliri boyiqə bir tərəp kılimən, ez həkümliəri boyiqə ularəya həküm qikirip jazalaymən; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

8 Altinqi yili, altinqi ayning bəxinqi künidə xundak əməlgə axuruldiki, mən ez əyümdə olturoşnimda, Israilning aqsakallirimu mening aldimda olturoşinida, Rəb Pərwərdigarning qoli wujuduməya qüxti. 2 Mən qaridim, mana, otning kıyapitidə bir zatning kərinüxi turatti; belining təwini ot turkıda turatti; belining üsti bolsa julaloğan yorukluk, kızitiloğan mis parkiriəyəndək kərinüx turatti. 3 U qolning kərinüxidək bir xəlilni sozup, beximdiki bir tutam qaqnı tutti; Roh meni asman bilən zemin otturısoya kətürüp, Hudaning alamət kərinüxliridə Yerusaleməya, yəni ibadəthanining ximaləya qaraydoğan iqki dərwasisining bosuoşisəya apardi. Axu yər «pak-mukəddəslikkə qarxlaxқан məbud», yəni Hudaning pak-mukəddəs oşəzipini

kozojaydioqan məbud turoqan jay idi. **4** Mana, mən tüzlängliktə kərgən alamət kərünüxtək, Israilning Hudasing xan-xəripi xu yərdə turatti. **5** U munga: — I insan oqli, bexingni kətürüp ximal tərəpkə qarap bak, dedi. Mən beximni kətürüp ximal tərəpkə qaridim, mana, qurbangahning dərwasizining ximaliy tərpidə, bosuqida xu «pak-muqəddəslikkə qarxilaxqan məbud» turatti. **6** Wə u munga: — I insan oqli, ularning bundak kilmixlrini — Israil jəmətining Meni muqəddəs jayimdin yirək kətküzidioqan, muxu yərdə qiloqan intayin yirginqlik ixlirini kərdüngsən? Birək sən tehimu yirginqlik ixlarni kərisən, — dedi. **7** Wə U meni ibadəthana həyolisining kirix eozioqə apardi, mən qaridim, mana, tamda bir təxük turatti. **8** U munga: — I insan oqli, tamni kolap təxkin, dedi. Mən tamni kolap təxtim, mana, bir ixik turatti. **9** U munga: — Kirgin, ularning muxu yərdə qiloqan rəzil yirginqlik ixlirini kərüp bak, dedi. **10** Mən kirip qaridim, mana, ətrapidiki tamlarəqə nəqix qilinoqan hərhil əmiligüqi həm yirginqlik həywanlarni, Israil jəmətining həmmə butlirini kərdüm. **11** Wə bularning aldidə Israil jəmətining yətmix aqsakili turatti. Ularning otturisida Xafanning oqli Jaazaniya turatti; ularning hərbi qolida əz huxbuydenini tutup turatti; huxbuy kuyuk buluttək ərləp qikti. **12** Wə U munga: — I insan oqli, Israil jəmətidiki aqsakallarning qarangoşulukta, yəni hərbirining əz məbud nəqix qilinoqan hujrisida nemə qiloqanlikini kərdüngmu? Qünki ular: «Pərwərdigar bizni kərməydu; Pərwərdigar zeminni taxlap kətti» — dəydu, — dedi. **13** Wə U munga: — Birək sən ularning tehimu yirginqlik kilmixlrini kərisən, dedi. **14** U meni Pərwərdigarning əyining ximaliy dərwasizining bosuqioqə apardi; mana, xu yərdə «Tammuz üqün matəm tutup» yioqlawatqan ayallar olturatti. **15** Wə U munga: — I insan oqli, sən muxularni kərdüngmu? Birək sən tehimu yirginqlik ixlarni kərisən, — dedi. **16** Wə U meni Pərwərdigarning əyining iqki həylioqə apardi. Mana, Pərwərdigarning ibadəthanisining kirix yolida, pexaywan wə qurbangahning otturisida, yigirmə bəx adəm, Pərwərdigarning ibadəthanioqə arqisini qilip xərkkə qarap kuyaxka qokuniwatatti. **17** Wə U munga: — I insan oqli, sən muxularni kərdüngmu? Yəhuda jəməti əzi muxu yərdə qiloqan yirginqlik kilmixlrini yenik dəp, ular yənə buning üstigə zeminni jəbir-zulum bilən toldurup mening aqqikimni kayta-kayta kozoqatsə bolamdu? Wə mana, ularning yənə xahni burnioqə tutiwatqinioqə qaral

18 Xunga Mən kəhr bilən ularni bir tərəp qilimən; Mening kəzüm ularəqə rəhim qilmaydu, iqimnimu ularəqə aqrıtmaymən; ular kulikimoqə yukiri awazda nida qilsimu, ularni anglimaymən, — dedi.

9 U kulikimoqə küqlük bir awazda towlap: — Yəqin kelinglar, xəhərgə məs’ul boləuqilar, hərbinglar əz həlakət qoralıqlarni qolunglarəqə tutunglar, — dedi. **2** Wə mana, altə kixining [ibadəthanining] ximalioqə qaraydioqan «Yukiri dərwaza» tərəptin keliwatqinini kərdüm. Hər birisi qolida bitqit qiloquqi qoralini tutqan; ularning otturisida yenioqə pütüqning siyahdeni esiklik turoqan, kanap kiyimlarni kiygən birsi bar idi; wə ular [ibadəthanioqə] kirip, mis qurbangahning yenida turdi. **3** Xu qaoqə Israilning Hudasing xan-xəripi əsli turoqan kerubtin kətürülüp əyning bosuqisida turdi. Pərwərdigar yenioqə pütüqning siyahdeni esiklik turoqan, kanap kiyimlarni kiygən kixini qaqirip uningəqə: — **4** Xəhərnin otturididən, yəni Yerusalemnin otturididən ətöp, xəhər iqidə ətküzülgən barlik yirginqlik ixlər tūpəylidin əh-nadamət qəkkən kixilərnin pexanlirigə bir bəlgə saləqin, — dedi. **5** Wə munga anglitip baxka kixilərgə: — Bu kixining kəynidən xəhərnə kezip, adəmlərnə kiringlar; kəzinglar rəhim qilmisun, ularəqə iqinglarni aqrıtmanqlar! **6** Birnimu koymay həmməni — kərilər, yax yigit-kizlar, bowaq-balilər wə ayallarni koymay əltürüwetinglar; pəkət bəlgə qoyuloqan kixilərgə yəqinlaxmanqlar; bu ixni əz muqəddəs jayimdin baxlanglar, — dedi. Xunga ular Hudaning əyi aldidə turoqan həliki aqsakallardin baxlioqan. **7** Wə U ularəqə: — Əyni buləqanglar, həyolilirini əltürülgənlər bilən toldurunglar; əmdi beringlar! — dedi. Xuning bilən ular qikip xəhər boyiqə adəmlərnə kirixka baxlidi. **8** Wə xundak boldiki, ular adəmlərnə kiroqinida, mən yaloquz qaldim; əzümni yərgə düm taxlidim wə: — Ah, Rəb Pərwərdigar! Sən Yerusalemoqə qaritiloqan kəhringni təkəndə Israilning barlik qaldisini həlak qiləmsən? — dedim. **9** Wə U munga: — Israil wə Yəhuda jəmətining kəbihliki intayin rəzil; qünki ular: «Pərwərdigar zeminni taxlap kətti; Pərwərdigar bizni kərməydu» — dəydu. **10** «Mən bolsam, Mening kəzüm ularəqə rəhim qilmaydu, iqimnimu ularəqə aqrıtmaymən; Mən ularning yolini əz bexioqə qüxürimən, — dedi. **11** Wə mana, yenioqə pütüqning siyahdenini asqan, kanap kiyimlarni kiygən kixi qiloqan ixni məlum qilip: «Manga Sən buyruoqan ixni orundidim» — dedi.

10 Mən qaridim, mana, kerublarning bexi üstidiki gumbəz üstidə, kək yakutning kiyapitədək bir təhtning kərünuxi turatti; **2** Wə [təhtkə Olturoquq] kanap kiyimləni kiygən kixigə: «Kerublarning astidiki qaklarning arisiqə kir, qolliringni kerublar arisida keyüwatqan qoqlarəqə toldurup, ularni xəhər üstigə qeqiwət» — dedi. Mən qaridim, u xundak kılıxkə baxlıdı. **3** Bu kixi kirgəndə kerublar öyning ong tərripidə turatti; [xan-xəroplik] bulut öyning iqi høylisini toldurdi. **4** Wə Pərwərdigarning xan-xəripi kerub üstidin qıqıp, öyning bosuqisiqə kəlgənidi; öy bulutkə toldi, høyla bolsa Pərwərdigarning xan-xəripining julalikiqə qəmgən. **5** Kerublarning kənatlirining sadasi həmmidin kədirning səzligən qəoqdiki awazidək bolup, sirttiki høyliqə anglinip turatti. **6** Wə xundak boldiki, [Rəb] kanap kiyimləni kiygən kixigə: «Qaklar arisidin, yəni kerublar arisidin ot alojın» — dəp buyruqinida, u kirip bir qakning yenida turdi. **7** Wə kerublardin biri öz qolını kerublar otturisdiki otka sozup uningdin ot elip, kanap kiyimləni kiygən kixining kolliriqə saldı; u buni elip qıqıp kətti **8** (kerublarning kənatlıri astida, adəmning kollirining kiyapiti kərünüp turatti). **9** Mən qaridim, mana, kerublarning yenida tət qak bar idi, bir kerubning yenida bir qak, yənə bir kerubning yenida yənə bir qak turatti; qaklarning kiyapiti bolsa beril yakutning kərünuxidə idi. **10** Ularning xəkli bolsa, təttilisining ohxax idi, yəni qak iqidə qak bardək kərünətti. **11** Kerublar mangoqanda, ular yüzləngən tətla tərəpkə udul qarap mangatti; mangoqanda ular heq burulmaytti, bəlki bexi kaysi tərəpkə qarəqan bolsa, ular xu tərəpkə mangatti; ular mangoqanda heq burulmaytti. **12** Ularning pütün teni, dümbiliri, kolliri, kənatlıri wə ularning qaklırimu, yəni tətisigə təwə qaklarning ətrəpi kəzlar bilən toloqanidi. **13** Qaklarıni bolsa: «pirkırəydiqan qaklar!» — dəp atiqinini öz kılıqim bilən anglidim. **14** Hər bir kerubning tət yüzi bar idi; birinqisi kerubning yüzi, ikkinqisi adəmning yüzi, üçinqisi xirning yüzi, tətinqisi bürkütning yüzi idi. **15** Kerublar yukiriqə ərlidi. Bular dəl mən Kewar dəryasi boyida kərgən həyat məhluklar idi. **16** Kerublar mangoqanda, qaklarmu ularəqə yəndixip mangatti; kerublar yərdin ərləxkə kənatlırini kətürginidə, qaklarmu ularning yənidin burulup kətməytti. **17** Ular turoqanda, qaklarmu turatti; ular kətürülgəndə, qaklarmu ular bilən kətürülətti; qünki həyat məhluklarning rohi qaklarda idi. **18** Wə Pərwərdigarning xan-xəripi öyning bosuqisi

üstidin qıqıp, kerublar üstidə turdi; **19** Kerublar kənatlırini kerip, kəz aldımda yərdin kətürüldi; ular əydin qıqkanda, qaklarmu ularning yenida idi; ular Pərwərdigarning öyining xərkiy dərwəzisisida turatti; Israilning Hudasining xan-xəripi ularning üstidə yukiri turatti. **20** Bular bolsa dəl mən Kewar dəryasi boyida kərgən, Israil Hudasining astida turoqan məhluklar idi; ularning kerublar ikənlikini bildim. **21** Ularning hər birining tətтин yüzi, hər birining tətтин kənitini, kənatlıri astida insan kəli siyakidiki kolliri bar idi. **22** Ularning yüzlirining kiyapiti bolsa, ular mən Kewar dəryasi boyida kərgən yüzlər idi; ularning turki wə yüzliri mən kərgəngə ohxax idi; ularning hər biri öz uduloqə qarap mangatti.

11 Roh meni kətürüp, Pərwərdigarning öyining xərkiy, yəni xərkkə qarəydiqan dərwəzisiqə apardı; wə mana, dərwəzining bosuqisisida yigirmə bəx adəm turatti; mən ularning otturisdə awamning aqsakili boləqan, Azzurning oqli Jaazaniya həm Bənyaning oqli Pilatiyani kərdüm. **2** Wə U manga: — I insan oqli, kəbihlikni oylap qıqkuqi, muxu xəhərdə rəzil məsləhət bərgüqi adəmlər dəl bulardur. **3** Ular: «Öyləni selix waqti yekınlaxti əməsmu? Bu xəhər bolsa qazan, biz bolsak, iqidiki gəx» — dəydu. **4** Xunga ularni əyibləp bəxarət bərgin; — Bəxarət bərgin, i insan oqli! — dedi. **5** Xuning bilən Pərwərdigarning Rohi wujudumoqə urulup qüxüp, manga səz kıləqan: «Pərwərdigar mundak dəydu» — degin. «Siləning xundak degingənləri, i Israil jəməti; kənglūnglərgə pükəkən oy-pikringləri, Mən bilimən. **6** Silər muxu xəhərdə adəm əltürüxni kəpəytkənsilər; silər rəstəkoqiləri əltürülgənlər bilən tolduroqənsilər». **7** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silər əltürgən kixilər bolsa, dəl xu gəxtur, xəhər bolsa qazandur; birək siləni bolsa uningdin tartiwalimən. **8** Silər kiliqtin kərkəp kəlgənsilər, wə Mən üstūngləroqə bir kiliq qüxürimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar. **9** «Xuning bilən Mən siləni xəhərdin tartiwelip, yat adəmləning kəliqə tapxurimən, siləning üstūnglərdin həküm qıqirip jazalaymən. **10** Silər kiliqlinip yikilisilər; Israil qəgralirida üstūngləroqə həküm qıqirip jazalaymən; wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **11** Bu xəhər silər üçün «qazan» bolmaydu, həm silərmu uningki «gəx»i bolmaysilər; Mən Israil qəgralirida üstūnglərdin həküm qıqirip jazalaymən. **12** Wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər; silər Mening bəlgilimilirimdə yürmīgən, həkümліrim

boyiqə mangmiqansilər, bəlkı əpqrənglardıki əllərnıng həkümlrı boyiqə mangqansılər». 13 Xundak boldıki, Mən bexarət berıwatkınimda, Bənananıng oqlı Pilatıya jan üzdi. Mən düm yıkıldım: «Ah, Rəb Pərwərdıgar! Sən İsrailning kəldısını pütünləy yokatmaqımusən?» — dəp kattıq awazda nıda kıldım. 14 Pərwərdıgarıng səzi manga kelıp mundak deyıldı: — 15 İ insan oqlı, Yerusalemde turuwatqanlarınıng: «Pərwərdıgarđın ıyırak ketınglar! Qünki muxu zemin bızgıla miras kılıp təkđim kılınqan!» degən gepi, senıng kərındaxlırıng, yəni senıng kərındaxlırıng bolqan sürgünlərgə həm İsrailning pütkül jəmətıgə kərıtıp eytıloqan. 16 Xunga ularoqə mundak degın: «Rəb Pərwərdıgar mundak dəydu: Gərqə Mən ularnı ıyırak yərlərgə, əllər arısoqə yetkiwətkən həm məmlıketlər ıqıgə tarkıtiwətkən bolsammı, ular baroqan yərlərdımu Mən Əzüm ularoqə kıqıkkınə bir pak-muqəddəs baxpanah bolımən». 17 Xunga mundak degın: «Rəb Pərwərdıgar mundak dəydu: «Mən silərnı əllərdın ıyoqmən, tarkıtiwetılğən məmlıketlərdın silərnı jəm kılımə, andın İsrail zeminini silərgə kəyturup təkđim kılımə. 18 Xuning bilən ular u yərgə kəytıp kelıdu, ular barlık lənətlik nərsilərnı həm barlık ıyırınlık ıxlırını u yərdın ıyok kılıdu. 19 Mən ularoqə bir kəlbni berımən, ıqınglaroqə yengı bir rohni salımən; Mən ularnıng tenıdın taxtək kəlbni elıp taxlaymə, ularoqə mehrlik bir kəlbni berımən. 20 Xuning bilən ular Menıng bəlgilimilirimdə yürıdu, Menıng həkümlirimni qıng tutup ularoqə əməl kılıdu. Ular Menıng həlkim bolıdu, Mən ularnıng Hudası bolımən. 21 Bırak kəngülliri lənətlik nərsilərgə wə ıyırınlık kılımlırlıoqə beoqlıxlanoqanlar bolsa, Mən ularnıng ıyllırını əz bexıoqə qüxürımən», — dəydu Rəb Pərwərdıgar». 22 Kerublar kənatlırını yaydı, ularnıng qaklırı əz yenıda turattı; İsrailning Hudasıning xan-xəripı ular üstıde ıyukırı turattı; 23 wə Pərwərdıgarıng xan-xəripı xəhərning otturısıdın qıqıp, xəhərning xərk tərıpıdiki taoql üstıde tohtıdı. 24 Xuning bilən Roh meni kətürüp, Hudanıng Rohı bərgən bu kərünüxtə meni Kaldıyəgə, yəni sürgün bolqanlaroqə apardı; xuan mən kərgən bu kərünüx məndın kətti. 25 Xuning bilən mən sürgün bolqanlaroqə Pərwərdıgar manga kərsətkən barlık ıxlarnı səzləp bərdım.

12 Pərwərdıgarıng səzi manga kelıp mundak deyıldı: — 2 İ insan oqlı, sən asıy bir jəmət arısıda turısən; ularnıng kərüxkə kəzi bar əmma kərməydu, angıaxkə kılıkı bar, əmma angılimaydu,

qünki ular asıy bir jəməttur. 3 Wə sən, i insan oqlı, sürgün bolıuqınıng ıyık-taklırını təyyarlap kəyoqın; wə kündüzdə ularnıng kəz aldıda sürgün bolıuqıdək əz jayıngđın baxkə jayoqə baroqın. Gərqə ular asıy bir jəmət bolsımu, əhtımallıkı ıyok əməski, ular qüxinıp yetıdu. 4 Kündüzdə ularnıng kəz aldıda sürgün bolıxkə təyyarlıoqan ıyık-taklardək ıyık-taklırıngni elıp qık; andın kəq kirəy degəndə ularnıng kəz aldıda sürgün bolıdıoqan kixılərdək jayıngđın qıqıp kətkin; 5 tamni kolap texıp, ıyık-taklırıngni elıp qıkkın; 6 ularnıng kəz aldıda bunı mürüנגgə elıp, gugımda kətürüp qıqıp kətkin; yərnı kərəlməslikıng üqün ıyüzüngni yapkın; qünki Mən seni İsrail jəmətıgə bexarət kıldım. 7 Wə mən buyruıoqan boyiqə xundak kıldım; kündüzdə mən sürgün bolıuqı kixıdək ıyık-taklırimni elıp qıqtım; wə kəq kirgəndə kəolum bilən tamni kolap texıp, ıyıl-taklırimni qıqırıp, gügımdə ularnıng kəz aldıda mürəngə elıp kətürüp mangđım. 8 Ətıgəndə Pərwərdıgarıng səzi manga kelıp mundak deyıldı: — 9 «İ insan oqlı, İsrail jəməti, yəni asıy bir jəmət, səndın: «Bu nemə kılqınıng» dəp sorıoqan əməsmı? 10 Ularoqə: «Rəb Pərwərdıgar mundak dəydu: Bu ıyıkləngən wəhıy Yerusalemđiki xahzadə həm xu yərdiki barlık İsrail jəmətidikilər tooqlıruıktur» — degın. 11 Ularoqə: «Mən silər üqün bexarət. Mən kəndək kılqan bolsam, əmdi ularoqımı xundak ıxlar kıldurılıdu; ular əsir bolup sürgün bolıdu» — degın. 12 Ular arısıdiki xahzadə əz ıyık-taklırını gugımdə mürısıde kətürüp qıkıdu; ular tamni kolap texıp təxüktın nərsilırını qıkırıdu; u əz ıyüzını yepıp zemınnı kərəlməyđıoqan bolıdu. 13 Xuning bilən Əz torımmı unıng üstıgə yayımən, u Menıng kılıtkımda tutılıdu; Mən unı Kaldıylərnıng zemını bolqan Babiloqə apırımən, bırak u u yərnı əz kəzi bilən kərməydu; u xu yərdə əlıdu. 14 Uningoqə yərdəmləxkən əpqrəsıdıkılərnıng həmmısını həm barlık kəoxunlırını Mən barlık xamaləqə tarkıtiwetımən; Mən kılıqni oqlıaptın suoqlurup ularnı kəoqlaymə. 15 Mən ularnı əllər arısoqə tarkıtiwətkınimdə, məmlıketlər ıqıgə taratkınimda ular Menıng Pərwərdıgar ıkənlikimni tonup yetıdu. 16 Bırak ularnıng ıqıdiki əz bir kısımnı, kılıq, aqarqılık həm waba kesilıdın halas kılımə; məksitim xuki, ularoqə əzlırı barıdıoqan əllərdə əzlırıgə ıyırınlık kılımlırlırını etırap kıldurıxtın ıbarət; xuning bilən ular Menıng Pərwərdıgar ıkənlikimni tonup yetıdu». 17 Pərwərdıgarıng səzi manga kelıp mundak deyıldı: — 18 «İnsan oqlı, əz neningni titrıgən halda yegın, süyüngni dir-dir kılıp ənsırıgən halda ıqkın;

19 ҳам xu zemindiki kixilərgə mundak dəp eytkin: «Rəb Pərwərdigar Yerusalemdikilər wə Israil zeminidə turuwatqanlar tooqruluk mundak dəydu: «Ular öz nenini ənsirəx iqidə yəydu, süyini dəkkə-dükkidə iqudu; qünki zemində turuwatqanlarning jəbir-zulumi tüpəylidin, u yər həmmisi yəksan kılınıdu. **20** Ahalilik xəhərlər harabə bolup, zemin wəyrənə bolidu; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər». **21** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **22** «I insan oqlı, Israil zeminidə: «Künlər uzartilidu, hər bir əlamət kərünüx bikaroja ketidu» degən məqalni eytkini nemisi? **23** Əmdi ularoja: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən bu məqalni yok kılımən; Israilda bu məqal ikkinqi ixlitilməydu; sən əksiqa ularoja: «Künlər yekınlaxti, hər bir əlamət kərünüxning əməlgə axuruluximu yekınlaxti» — degin. **24** Qünki Israil jəmətidə yalojan «alamət kərünüx» yaki adəmni uqurudiojan pəlqiliklər qayta bolmaydu. **25** Qünki Mən Pərwərdigardurmən; Mən sez kılımən, həm kıləjan səzüm qokum əməlgə axurulidu, yənə keqiktürülməydu. Qünki silərnin künliringlarda, i asiy jəmət, Mən sez kılımən həm uni əməlgə axurimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar». **26** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **27** «I insan oqlı, mana, Israil jəmətidikilər sening tooqruluk: «U kərgən əlamət kərünüxlər uzun künlərdin keyinki waktılarni kərsitidu, u bizgə yirak kəlgüsi tooqruluk bexarət beridu» — dəydu. **28** Xunga ularoja: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mening səzlırimdin heqkaysisi yənə keqiktürülməydu, bəlki kıləjan səzüm əməlgə axurulidu, dəydu Rəb Pərwərdigar» — degin».

13 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** «I insan oqlı, sən Israilning bexarət bərgüqi pəyojəmbərliri, yəni öz təsəwwuri bilən bexarət bərgüqilərnı əyibləp bexarət berip: «Pərwərdigarning səzini anglanglar!» — degin. **3** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Öz rohijoja əgixip mangidiojan, heq wəhiyni kərmigən hamakət pəyojəmbərlərnin halioja way! **4** I Israil, sening pəyojəmbərliring huddi harabilər arisida yürüwatqan tülkilərdək boldi. **5** Silər bəsülgən jaylaroja qıkmiojansilər, uning Pərwərdigarning künidə bolidiojan jəngdə puhta turuxi üqün Israil jəmətinin buzulojan temini heq yasimidinglar. **6** «Pərwərdigar mundak dəydu» degüqilər bolsa pəkət sahta bir kərünüxni wə yalojan palni kərgənlərdin

ibarəttur; Pərwərdigar ularni əwətmigən; biraq ular öz səzining əməlgə axuruluxini ümid kılidu. **7** Silər «Pərwərdigar mundak dəydu» degininglarda, Mən heq sez kılmiəjan tursam, silər sahta bir «alamət kərünüx»ni kərgən, yalojan palni eytkən əməsmu? **8** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Silər oydurma səzligininglar, yalojan «alamət kərünüx»lərnı kərgininglar tüpəylidin, əmdi mana, Mən silərgə qarximən, — dəydu Rəb Pərwərdigar, **9** — Mening kolum sahta «alamət kərünüx»ni kərgən wə yalojan palni eytkən pəyojəmbərlər bilən qarxilixidu; ular öz həlqimning kəngixidə olturmaydu, ular Israil jəmətinin nəsbənamisidə hatirilənməydu; ular Israilning zeminiəja heq kirgüzülməydu; xuning bilən silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **10** Bərhək, ular tinq-amanlik bolmiojandimu «tinq-amanlik!» dəp jar selip, həlqimni ezikturojanliki üqün, birsi nepiz ara tamni qopursa, ular kelip pəkət uni hak suwak bilən akartip qoyəjanliki üqün — **11** Tamni hak suwak bilən akartiwatqanlaroja: «Bu tam yikilidu!» degin! Kəlkündək bir yamojur yaoidu! I yoojan məldürlər, silər qüxisilər! Dəhxətlik bir xamal qikidu; **12** wə mana, tam erülüp qüxkəndə, hək silərdin: «Silər bu tamni suwiojan hak suwak keni!» dəp sorimamdu? **13** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Əz kəhrim bilən dəhxətlik bir xamal partlitip qikirimən; Mening aqqikımdin kəlkündək bir yamojur wə həmmi ni həlak kılidiojan kəhrlik məldürlər yaoidu. **14** Xuning bilən Mən silər hak suwak bilən akartqan tamni oqlitip, uning ulini axkarə kılıp, uni yər bilən yəksan kılımən; u oqlup qüxkəndə, silər uning arisida həlak bolisilər; wə Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **15** Xundak kılıp Mən kəhrimni tam həm uni hak suwak bilən akartqanlarning üstigə qüxürüp piəjəndin qikimən; wə: «Tam yok boldi, xundakla uni hak suwak bilən akartqanlar, yəni Yerusalem tooqruluk bexarət bərgüqi, heq tinq-amanlik bolmiojandimu u tooqruluk tinq-amanlikni kərsətkən «alamət kərünüx»ni kərgən Israilning pəyojəmbərlirimu yok boldi» — dəymən». **17** «Əmdi sən, i insan oqlı, öz təsəwwuri boyiqə bexarət bərgüqi öz həlqingning kizlirioja yüzüingni qaritip, ularni əyibləp bexarət berip mundak degin: — **18** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Əz beəjıxlırining hər birigə [sehırlık] biləzükılərnı qadap, janlarni tuzakqa elix üqün hər kəndək egiz-pakar adəmlərnin bexioja pəranqini yasiojanlaroja

way! Əmdi silər öz həlqimning janlirini tuzakka qüxürüp, janliringlarni sak kaldurimiz dəwatamsilər? **19** Nəqqə tutam arpa, nəqqə qixləm nanni dəp silər Manga kupurluk kılıp, yalojan səzgə kulak salidojan Mening həlqimgə yalojanqiliklignlar arkilik ölməskə tegixliklirini öltürüp, tirik qalmasıllıqka tegixliklirini həyat kaldurmakqimusilər? **20** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən silərnin qıxlarni tuzakka qüxürgəndək kixilərn tuzakka qüxürgüqi səhirlık «tengik»liringlaroja qarximən, Mən ularni biliklignlardin yirtip taxlaymən; xuning bilən silər qıxlarni tuzakka qüxürgəndək tutqan kixilərnı ərkinlikkə uquriwetimən. **21** Mən silərnin pərnjiliringlarnimu yirtip taxliwetip, həlqimni qolunglardin kütquzimən; ular yənə qolunglarda olja bolup turmaydu; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **22** Silər yalojanqilik bilən, Əzüm azar bərmigən həkkanıy adəmlərnin kəngligə azar bərgənliklignlar üqün, xundakla rəzil adəmlərnin həyatini saklap kütquzuxka ularni rəzil yolidin yandurmay, əksiqa ularning kolini küqəytkininglar üqün, **23** silər kuruk «alamət kəzünüx»lərnı ikkinqi bolup kərməysilər, yaki yalojan palqilik kılmaysilər; Mən Əz həlqimni qolunglardin kütquzimən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər».

14 İsrail aqsakallirining bəziliri Mening yenimoja kelip aldımda olturuxti. **2** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **3** «I insan oqlı, muxu adəmlər öz butlirini kəngligə tikləp, adəmlərnı putlaxturidojan öz kəbihlikini kəz aldioja qoyojanidi. Əmdi ularning Meni izdəp Məndin yol sorixini qəbul qılamdimən? **4** Əmdi ularoja səz kılıp mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «İsrail jəmətidiki kənglidə öz butlirini tikləp, adəmlərnı putlaxturidojan öz kəbihlikini kəz aldioja qoyup, andin pəyojəmbər aldioja kelidojan hər bir adəmnı bolsa, Mənki Pərwərdigar uningə butlirining kəplüki boyiqə jawab kayturimən. **5** Xundak kılıp Mən İsrail jəmətining kənglini Əzümgə igildurimən; qünki ular bərlık butliri bilən Manga yat bolup kətti». **6** — Xunga İsrail jəmətiqə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Towa qilinglar! Butliringlardin yenip [yenimoja] kaytip kelinglar! Bərlık yirginqlik kılmixinglardin yüzüglarnı ərünglar! **7** Qünki İsrail jəmətidiki əzlrini Məndin ayrip, öz butlirini kənglidə tikləp, adəmlərnı putlaxturidojan öz kəbihlikini

kəz aldioja qoyup, andin Məndin sorax üqün pəyojəmbərnin aldioja kelidojan hər kaysi adəm yaki xuningə ohxax İsrailda turuwatqan hər kaysi musapirlar bolsa, Mənki Pərwərdigar Əzüm ularoja jawab kayturimən; **8** Mən muxu kixini bir aqah bəxariti kılıp uni səz-qəqəkkə kalduruxka yüzümni uningə qarxi kılımən; Mən həlqimning arisidin uni üzüp taxlaymən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **9** Bırak pəyojəmbər əzi ezikturulup, bir bəxarətlik səz qılojan bolsa, u qaqda Əzüm Pərwərdigar xu pəyojəmbərnı ezitquoja uqratqanmən; Mən uningə qarxi kolumni uzartip, uni həlqim arisidin həlak kılımən. **10** Ular kəbihlikining jazasini tartidu; pəyojəmbərgə berilidojan jaza bilən sorioqujoja berilidojan jaza ohxax bolidu. **11** Xuning bilən İsrail jəməti yənə Məndin qətnəp kətməydu, yaki yənə asiylıqliri bilən əzlrini bulojımaydu; ular Mening həlqim, wə Mən ularning Hudasi bolimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar». **12** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **13** «I insan oqlı, məlum bir zemin Manga asiylık kılıp gunah qılojanda, Mən xuning bilən kolumni uningə qarxi uzartip, ularning yələnqüki bolojan nenini kurutuwetip, uning üstiqə aqarqılıqnı əwətimən həm insan wə həywanlarnı uningdin üzimən; **14** əmdi u qaqda Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üq həzrət uningda turuwatqan bolsimu, ular öz həkkanıylikı tüpəylidin pəkət öz janlirinıla sakliyalojan bolatti — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Əgər Mən zemindin yirtkuq həywanlarnı ötküzsəm, ular uni baliliridin juda kılsa, həywanlar tüpəylidin uningdin ötküqi heqbir adəm bolmay, u wəyrənə bolsa, **16** əmdi Mən öz həyatim bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — muxu üq həzrət uningda turuwatqan bolsimu, ular nə öz oqulliri nə kizlrini kütquzalmaytti; ular pəkət öz janlirini kütquzalaytti, zeminning əzi wəyrənə peti qalatti. **17** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja qılıqnı qüxürüp, uningdin insan həm həywanı üzüwətkən bolsam, **18** əmdi həyatim bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — muxu üq həzrət uningda turuwatqan bolsimu, ular nə öz oqulliri nə kizlrini saklap kütquzalmaytti; ular pəkət öz janlirini kütquzalaytti. **19** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja waba kesilini qüxürüp, Əz kəhrimni qan təktürülüxi bilən üstiqə tək səm, uningdin insan həm həywanı üzüwətkən bolsam, **20** əmdi həyatim bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üq həzrət uningda turuwatqan

bolsimu, ular nə öz oşqlını nə kizini kütquzalmaytti; ular pəkət həkkaniylik bilən öz janlirini kütquzalaytti. **21** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Əmdi xundak boləjandin keyin, insan həm həywanı üzüwetix üqün Yerusalemoğa tət jazayimni, yəni kiliq, aqarqilik, yirtkuq həywan wə waba kesilini qüxürsəm kandaq bolar? **22** Biraq mana, uningda kelip kələlanlar bolidu, yəni oşul-kizlar uningdin qikirilip kütquzulidu; mana, ular silərnin yeninglarəğa qikip, silər ularning yolliri həm kilmixlirini kərüp yetisilər; xuning bilən silər Mən Yerusalemoğa qüxürgən külpət, yəni uningoğa qüxürülgən barlik ixlər toşuruluk təsəlli alisilər; **23** əmdi silər ularning yolliri həm kilmixlirini kərginiglarda, ular silərgə təsəlli epkelidu; silər Mening uningda barlik kələlan ixlirimi bikardin-bikar kilmiojanlikimni tonup yetisilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar».

15 Wə Pərwərdigarning sözi manga kelip mundak deyildi: — **2** «I insan oşli, üzüm teli yəyoşiqining baxka dərəh yəyoşqliridin nemə artuqçilik bar, uning xehining ormandiki dərəhlər arisida nemə aləhidilili bar? **3** Uningdin birər jabduknı yasaxka materiyal aləjaning paydisi barmu? Uningdin qinilərnı askudək kəzukknı yəyoşqili bolamdu? **4** Mana, u otka yekələu boləjanda, ot uning ikki uqini kəydürgəndə, otturisi mu yerim kəygəndə, əmdi uni birər ixka ixlət kili bolamdu? **5** Mana, u sak boləjanda, həqkəndək ixka ixlət kili bolmiojan yərdə, əmdi ot uni kəydürüp yəp kətkəndə, uni birər ixka ixlət kili bolamdu? **6** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən ormandiki dərəhlər arisidiki üzüm telining yəyoşqini otka tapxuroşnimdək, Yerusalemda turuwatqanlarnı otka tapxurimən. **7** Yüzümni ularəğa kərxı kilip kəritimən; ular bir ottin qiksa, baxka bir ot ularni yəwetidu. Öz yüzümni ularəğa kərxı bolup kəratqanda, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **8** Ularning kələlan wəpasizlikliri tüşpəylidin mən zeminni wəyranə kilimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar».

16 Wə Pərwərdigarning sözi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oşli, əzining yirginçilik kilmixlirini Yerusalemining yüzigə selip mundak degin: — **3** Rəb Pərwərdigar Yerusalemoğa mundak dəydu: «Sening əsliy zəting wə tuşuluxung Kənaaniylarning zemində boləjan; sening atəng Amoriy, apəng Hittiy kiz idi. **4** Sening tuşuluxuəğa kəlsək, sən tuşuləjan

kününgdə kindiking kesilmigən, sən suda yuyulup pakiz kilinmiojan; həqkim səngə tuz sürkmigən yəki sən zakilimiojan. **5** Həqkimning kəzi muxu ixlər üqün səngə rəhim kilmiojan yəki iqini səngə aşritmiojan; əksiə sən daləəğa taxliwetilgənsən, qünki tuşuləjan kününgdə kəmsitilgənsən. **6** Xu qəşdə Mən yeningdin etüp ketiwetip, sən öz kəningdə eşinap yətkəningni kərgən; wə Mən öz kəningdə yətkən həlitingdə səngə: «Yəxişin!» — dedim. Bərhək, sən öz kəningdə yətkən həlitingdə Mən səngə: «Yəxişin!» — dedim. **7** Mən sən dalədiki ot-qəşlərdək əynittim; sən əşüp heli boy tartip qiraylik bezilip wəyoşə yəttin; kəksiliring xəkilləndi, qəqliring üzün əsti; biraq sən teli tuşumayalığaq idin. **8** Mən yənə yeningdin etüwetip səngə kəridim; mana, ixk-muəbbət məzgiling yətip kəldi; Mən tonumning pəxini üstünggə yəyip kəyup, yəyalıqlıknı əttim; Mən səngə kəşəm iqip, sən bilən bir əhdə tüşdum, dəydu Rəb Pərwərdigar, wə sən Meningki boldung. **9** Mən sən su bilən yuyup, kəningni teningdin yuyuwetip, səngə puraklik mayni sürttüm. **10** Mən səngə kəxtilik kəngləknı kişgüzüp, əyoşingə dəlfın terisidin tikkən kəxlərnı səptim; sən nepis kənap bilən orap, yipək bilən yəyip kəydu. **11** Sən zibu-zinnətlər bilən pərdəzlidim, kəlliringə biləzükərnı, boynungə marjənnı kəkap kəydu; **12** burnungə həkəni, kulakliringə zirilərnı, bəxingə güzəl təjni kişgüzdu. **13** Xundək kilip sən altun-kümüş bilən pərdəzlandin; kişim-keqəkliring nepis kəkap, yipək wə kəxtilik rəhttin idi. Yəginin aq un, bal həm zəytun meyi idi; sən intayin güzəl bolup, hanix mərtiwisigə kətürüldung. **14** Güzəllik tüşpəylidin əllərdə dəngking qikti; qünki Mən səngə kərkəmlikimni beşixlixim bilən güzəllik kamalətkə yətti, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** — Biraq sən güzəllikgə yətinip, dəngkingdin paydilin pəhixə boldung; sən hər bir etküq kixigə pəhixə muəbbətlingni təkting; güzəllik uning boldi! **16** Sən kişim-keqəkliringdin elip əzüng üqün rənggəng bezəlgən «yukiri yəlar»ni yasap, andin ularning üstidə buzukluk kələjənsən. Bundək ixlər yüz bərip bəkmiojan, wə ikkinçı yüz bərməydu! **17** Sən Mən səngə beşixliəjan güzəl zibu-zinnətlirim wə altun-kümüş bilən ərkək məbudlarnı yasap ular bilən buzukluk kələjənsən. **18** Sən öz kəxtilik kişimliringni elip ularəğa kişgüzdüng; Mening meyim wə Mening huşbuşumni ularəğa sunup beşixlidin; **19** Mən əzünggə bərgən nənimni, Mən səngə ozukka

bərgən aq an, zəytun meyi wə balni bolsa, sən ularning aldioja huxpurak hədiyə süpitidə atap sundung: ixlar dəl xundak idi! — dəydu Rəb Pərwərdigar. **20** — Uning üstigə sən Əzümgə tuoqup bərgən kız-oqulliringni elip, məbudlarning ozuki bolsun dəp ularni qurbanlik qilding. Sening buzuklukung azlik kilojandək, **21** sən Mening balilirimni soyup ularni ottin ötküzüp məbudlaroja atap qoydungoju? **22** Sening barlik yirginqlik qilmixliring həm pahixə buzuklukliringda, sən yaxliqingda tuoqma-yalingaq bolup öz qeningda eoqinap yatqan künliringni heqqaqan esinggə kəltürmiding. **23** Əmdi sening bu rəzillikliringdin keyin — (Way, həlingoja way! — dəydu Rəb Pərwərdigar) **24** sən yənə özüng üqün bir pəxtak kurup, hər bir məydanoja bir «yukiri jay»ni yasiding; **25** sən hər bir koqining bexida «yukiri jay»ingni salding; sən öz güzəllikini yirginqlik kilip, teningni hər bir ötküqigə tutup, putungni eqip özüngni berip pahixə buzuklukungni kəpəyting. **26** Sən ixkwaz ərliki qong qoxnang bolojan Misirliklar bilən buzukluk ötküzdung; Mening aqqikimni qozojap, pahixə buzuklukungni kəpəyting. **27** Wə mana, Mən Əz qolumni üstünggə uzartip, sening nesiwəngni azaytip qoydum. Mən seningdin nəprətlinidijan, buzuk yolungdin nomus kilip qeqiqənləring, yəni Filistiyələring kizlirining kolioja tapxurdum. **28** Sən yənə qanmay yənə Asuriyliklər bilən buzukluk ötküzdung; buzukluk ötküzgəndin keyin yənə qanaət qilmiding. **29** Xunga sən sodigəring zemini, yəni Kaldiyə bilən bolojan buzuklukungni kəpəytip, buningdin yənə qanaət qilmiding. **30** Muxundak barlik ixlarni, yəni nomussiz pahixə ayalning ixlirini kilisən, nemanqə suyuq sening qəlbinq! — dəydu Rəb Pərwərdigar, **31** Özüngning pəxtiqingni hər koqining bexida quridijan, hər bir məydanda «yukiri jay»ingni yasaydijan! Uning üstigə sən pahixə ayaldək əməs iding, qünki sən həqni nəziringgə almayting! **32** I wasisiz ayal, erining ornida yat adəmlərgə kəngül beridijan! **33** Həqlər pahixə ayaloja həmixə hək beridu; birak sən axniliringni buzukluk muhəbbətliridin huzur elixqa həryandin yeningoja kəlsun dəp ularning həmmisigə üstək berip in'am kilisən; **34** buzuklukta sən baxqa ayallarning əksisən, qünki heqkim sening buzuk muhəbbitingni izdəp kəlmidi; sən üstək bərding, heq hək sanga berilmidi — sən həqikətən ularning əksisən! **35** Xunga, i pahixə ayal, Pərwərdigarning sezini angla! **36** — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Sening tənggiliring

tökülüp, axniliring bilən bolojan buzuklukliring bilən sening uyat yering axkarilənojanliki tūpəylidin, barlik yirginqlik məbudliring tūpəylidin, ularoja atap sunojan baliliringning qeni tūpəylidin — **37** xunga mana, Mən sening özünggə əyx-ixrət mənbəsi kilojan, barlik səygən həm barlik nəprətləngən axniliringni yioqimən — Mən ularni sanga qarxi qikirip ətirapingdin yioqip, sening uyat yeringni ularoja axkarə kilimən, ular sening barlik uyat yeringni kəridu. **38** Xuning bilən seni buzukluk kilojan həm qan təkən ayallarni jazaliojandək jazalaymən; Mən kəhr bilən, ottək oqəzipimning təlipi bilən üstünggə qanlik jazani qüxürimən; **39** Wə Mən seni ularning kolioja tapxurimən; ular sening pəxtakliringni oqulitidu, sening «yukiri jay»liringni qeqip taxlaydu; ular kiyim-keqikingni üstüngdin saldurup taxlap, güzəl zibu-zinnətliringni bulap-talap, seni tuoqma-yalingaq kalduridu. **40** Ular sanga qarxi bir top kixilərnə yioqip epkelidu, ular seni qalma-kesək qilidu həm seni kiliqliri bilən qepiwetidu. **41** Ular əyliringni ot bilən kəydüridu, kəp ayallarning kəz aldida üstünggə jazalarni qüxüridu; xuning bilən Mən seni pahixə ayal boluxtin kaldurimən; sən yənə heqqandak «muhəbbət həkqi»ni bərməysən. **42** Xuning bilən Mən sanga qaratqan kəhrimni tohtitimən, Mening muqəddəslikimdin qikkən oqəzəp səndin ketidu; Mən tinqlinip qayta aqqiklanmaymən. **43** Sən yaxlik künliringni esinggə kəltürmiding, əksiqa muxu kilmixliring bilən Meni oqəzəpləndürdüng; xunga mana, öz yolungni öz bexingoja qayturimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — xuning bilən bu buzuklukni baxqa yirginqlik kilmixliring üstigə qoxup ikkinqi qilməysən. **44** Mana, məqallarni ixlitidijanlarning həmmisi sən tooqruluk; «Anisi kəndək bolsa, kizi xundək bolar» degən bir məqalni tiloja alidu. **45** Sən öz eri həm baliliridin nəprətləngən anangning kizidursən; həm öz ərliri həm baliliridin nəprətləngən aqa-singilliringning arilikidikisən; sening anang bolsa Hitti, sening atang Amoriy idi. **46** Sening aqang bolsa sol təripingdə turojan Samariyə, yəni u wə uning kizliri; singling bolsa ong təripingdə turojan Sodom wə uning kizliri. **47** Sən nə ularning yolliridida mangmiojan, nə ularning yirginqlik kilmixliri boyiqə ix kilmiojansən; Yak! Bəli kışiqojinə bir wəqit iqidə sən barlik yolliringda ulardin buzuk bolup kəting. **48** Əz həyatim bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — singling Sodom, yəni u yəki kizliri sən yəki sening

kizliringning kilmixliridək kilmidi; **49** Mana, muxu singling Sodomning kəbihliki — u wə kizlirining təkəbbuluki, nanliri mol, əndixisiz azadilik künliridə ajiz-namratlarning qolini heq küqaytmigənliki idi. **50** Ular təkəbburlixip, Mening aldında yirginqlik ixlarni kildi; Mən buni kerginimdə, ularni yokattim. **51** Samariyə bolsa sening gunəhliringning yerimidəkmə gunəh sadir kilmidi; həlbuki, sən bolsang yirginqlik kilmixliringni ularningkidin kəp awutup kilding; xundak kəlip sən yirginqlik kilmixliring tüpəylidin aqa-singlingni huddi həkəkaniydək kəründürgəniding. **52** Sən əslidə öz aqa-singlingning üstidin həküm kəloquqi iding; əmdi sənmu, öz xərməndilikingni kətürüp yür! Sening ularningkidin tehimə nəprətlik gunəhliring tüpəylidin ular səndin həkəkaniy kərünüdü; xunga sənmu aqa-singlingni həkəkaniy kərsətkening tüpəylidin hijalətkə kəlip xərməndilikingni kətürüp yür! **53** Wə mən ularni sürgündin, yəni Sodom həm kizlirini sürgündin, Samariyə həm kizlirini sürgündin qikərip, xundakla ularning arisioğa sürgün boləanliringni qikərip sürgünlüktin əsligə kəltürimən; **54** xuning bilən ularoğa təsəlli bərginingdə, sən öz xərməndilikingni kətürisən, sening barlik kilmixliring tüpəylidin hijalətkə kəlisən. **55** Sening aqa-singling, Sodom həm kizliri əsli həlioğa, Samariyə həm kizlirimə əsli həlioğa kəlidu; sənmu wə sening kizliring əsliy həlinglaroğa kəlisilər. **56** Sening rəzilliking pax kəlinmay, təkəbburlukta yürgən küningdə, singling Sodom aqzində səz-qəqək boləan əməsmidi? Əmdi hazır sən əzüng Suriyə kizliri wə uning ətrapidikilərnəng həmmisi həmdə Filistiyə kizliri, yəni seni kəzgə ilmaydışan ətrapəngdikilərnəng mazaq obyektu bolup kəlding. **58** Sən buzuklukung, yirginqlik kilmixliringning jazasini kətürisən, dəydu Pərwərdigar. **59** Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Öz kəloqanliring, yəni iqkən kəsəmingni kəmsitip, əhdini buzəanliqəng boyiqə seni bir tərəp kəlimən; **60** Həlbuki, Mən sening bilən yaxliq künliringdə tüzgən əhdəməni əsləymən, həm sən bilən mənggülik bir əhdə tüzimən. **61** Xuning bilən sən əzüngdin qong aqiliring həmdə seningdin kəqiq singilliringni tapxuruwaləningdə, sən yolliringni esinggə kəltürüp hijalətkə kəlisən; qünki muxu [aqa-singilliringni] sanga kizlar süpitidə tapxurimən; birak bu ixlər seningdiki əhdə tüpəylidin bolmaydu. **62** Mən Əz əhdəməni sən bilən tüzimən, sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisən; **63** xuning bilən seni kəqürüm

kəloqinimdə, sən kilmixliringni esinggə kəltürüp hijil bolup, xərməndiliking tüpəylidin kəytidin aqzindəngni heq aqmaysən» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

17 Wə Pərwərdigarning səzi mənə kəlip xundak dəyildi: — **2** I insan oqlu, bir tēpəxmakni otturiəğa kəyup, Israil jəmətigə bir təmsilni səzləp bərip mundak dēgin: — **3** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Kəng kənatlik, ziq rənggarəng uzun pəylik qong bir bürküt Liwanəğa kəlip, xu yərdiki egiz kədir dərühining uqidiki xahni aldi; **4** U əng yukiri yumran bihini üzūwelip, uni sodigərnəng zeminioğa apirip, tijarətqilərnəng xəhərigə tikti. **5** U yənə zemindin baxkə urukni elip baqlıq bir etizəğa tikti; uni mol sular boyida səlip, sügət telidək tiklidi. **6** U əsüp, kəng yeyilip, pəs boyluk üzüm teli bolup qikti; uning xahliri [bürküt] tərəpkə kərap əsti, yiltizlirimə uning astioğa sozuldi. Xu yol bilən u üzüm teli bolup, xahlandi, bihləndi. **7** Əmdi kəng kənatlik, ziq pəylik yənə bir qong bürküt pəyda boldi; wə mənə, bu üzüm teli «U mənə suəjarsun» dəp, tikilgən qənəkliridin yiltizlirini uningəğa kərap tartti, xahlirini uningəğa kərap sozdi; **8** Mana, u obdan xahlap mēwə bərsun, esil üzüm teli bolsun dəp mənə bət etizdə, mol sular boyioğa tikilgənidi». **9** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «U ronak tapamdu? Uni kəqaxal kəliwətiq üqün [bürküt] yiltizlirini yulup, mewisini kəsiwətməmdə? Uning yumran yopurmakliri hazan bolidu; xu qəoqda uni yiltizliridin yuluwəlixkə küqlük bir bilək yaki nuroqun həkəlnəng heq kəriki bolmaydu. **10** Əmdi həttə kəytidin tikilgən bolsa, ronak tapamdu? Xərkə xamili uningəğa təkəndilə təzə kəojirap kətməmdə? U tikilip əskən qənəkliridə kəojirap kətidu». **11** Wə Pərwərdigarning səzi mənə kəlip xundak dəyildi: — **12** «Asiy jəməttin: «Muxu ixlərnəng mənisini biləmsilər?» dəp sorap, ularəğa mundak dēgin: «Mana, Babil padixahı Yerusalemoğa kəlip, uning padixahı həm xahzadilirini elip əzi bilən Babiləğa kəyturup apardi. **13** Xu wəqəttə u padixahning nəslidin bir kixini elip uning bilən əhdə tüzüp uningəğa kəsəm iqküzdi. U yənə zemindiki esil-mətiwər boləanlarni uning bilən elip kətti; **14** məksət, padixahliqning təwən ajiz hələttə bolup, kəddini rusliyalmay, pəkət uning əhdisini tutuxi bilən jəni jənə atküzüz üqün idi. **15** Birak u Misir bizgə atlar həm qong kəoxunni təminlisun dəp əqlirini xu yərgə əwətiq, uningəğa asiylük kildi. Əmdi u ronak tapamdu? Mundak ixlarni kəloquqi tirik kəlamdu? U əhdini buzup tirik kəlamdu? **16** Mən həyatim bilən

kəsəm kəlimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — bərhək u əzini padixah kəlojan padixahning zeminidə, — yəni uning kəsimini kəmsitkən, əhdisini buzojan həliki padixahning zeminidə, — uning yenida, Babilning otturisida əlidu. **17** Bolidiojan jəngdə, ular kelip nurojun kixiləni kərix üqün [sepiloja] qikidiojan dənglikləni selip, potəyləni kurojanda, Pirawn küqlük qoxun həm nurojunliojan əskərləni baxlap kəlsimu, uning üqün həqnemə kəlip bərləməydu. **18** U kəsəmni kəmsitip, əhdini buzdi; mana, u kəl elixip səz bərdi, biraq u muxu ixləni kəldi; xunga u tirik kəqip kətulalmaydu». **19** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən həyatim bilən kəsəm kəlimənki, bərhək, u kəmsitkən kəsənim həmdə buzojan əhdəmni bolsa, buləni öz bəxiyə kiygüzimən. **20** Mən Əz torumni üstigə yeyip taxlaymən, u Mening kəltikimda tutulidü; Mən uni Babilə apirimən həmdə xu yərdə Manga kəlojan mutlək wəpasizlik üqün uning üstigə həküm qikərip jazalaymən. **21** Uning bilən billə barlik kəqəqlər, barlik qoxunliri kəliq bilən yikəlidü; bulərdin kəlojanlar hər bir xamaləyə tarkətilidü; xuning bilən silər Mənki Pərwərdigarning səz kəlojanlikəni tonup yətilər». **22** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mənmu egiz kədirning uqidin bih elip tikimən; uning yəpyax xəhəqilərinə uqidin yumran bərsini üzüp, egiz həywətlik təq üstigə tikimən; **23** İsrail egizlikidiki təqə Mən uni tikimən; u obdan xəhəp, məwə bərip, esil kədir dərihi bolidü; uning astiyə hər kəndəq uqar-kənatlar kənidü; uning xəhəqilərinə sayisida ular kənop turidü; **24** xuning bilən daladiki barlik dərəhlər biliduki, Mənki Pərwərdigar egiz dərəhni pəs kəldim, pəs dərəhni egiz kəldim, yəxil dərəhni kəqəjəttim, kəqəx dərəhni kəkərtip barəqsən kəldim; Mənki Pərwərdigar mundaq səz kəldim wə xuni ada kəlimən».

18 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq dəyildi: — **2** «İsrail zemini toqruqluk silər: «Atilər aqqik-qüqük üzümləni yəsə, balilərinə qixi kərik sezilidü» dəgən muxu məqəlni ixlətidiojan kixilər zədi nəmə dəməqəsilər? **3** Mən həyatim bilən kəsəm kəlimənki, dəydu Rəb Pərwərdigar, silər İsrail iqidə muxu məqəlni kəytidin ixlətməyisilər. **4** Mana, barlik janlar Meningkidur; atining jəni Meningkidək, balining jənimu Meningkidur; gənəh sədir kəlojuqi jan igisi bolsa, u əlidü. **5** Bərsi həkəqəniy bolsa, adillik wə adələt yürgüzidiojan bolsa, **6** — u nə təqlər üstidə butkə atəlojan təəmni yəmigən, nə İsrail jəmətədiki butləyə

bax kətürüp ulərdin tilimigən, nə kəoxnisining əyalini həq buzmiojan, nə əy kərgəndə əyaləyə yəkin kəlmigən **7** nə həqbirigə zulum-zumbuluk ixlətmigən, bəliki kəzrdərdin kəpələt ələqəni kəyturidiojan, buləngqilik kəlmiojan, əz nənini əq kəlojanləyə təksim kəlip bərgən, yəling-yəlingəqə kiyim kiygüzgən; **8** pulni əsümgə bərməyidiojan, jəzanə əlməyidiojan, bəliki kəlini kəbəhlikətin tartip, ikki ədəm ərisida durus həküm qikəridiojan; **9** Mening bəlgilimilərimdə mənqidiojan, bəxkələyə ədil muəmilə kəlix üqün həkümilərimni tutidiojan bolsa — mana muxu kixi həkəqəniy, u jəzmən həyat bolidü, dəydu Rəb Pərwərdigar. **10** Əgərdə əz puxti boləjan, zərawənlik kəlojuqi, kən təkküqi boləjan, xundəq yəmənləqlərinə birini əz kəreindixiyə kəlojan, həmdə yükərikə yəhəxilikləninə həqkəyisini kəlmiojan, bir oqlı bolsa, — yəni təqlər üstidə butkə atəlojan təəmni yəgən, kəoxnisining əyalini buzojan, **12** əjiz-nəmrətləyə zulum-zumbuluk ixlətkən, buləngqilik kəlojan, kəzrdərdin kəpələt ələqəni kəyturmiojan, butləyə bax kətürüp ulərdin tiligən, yirginlik ixləni kəlojan, **13** pulni əsümgə bərgən, jəzanə ələqəni bir oqlı bolsa — əmdü u həyat kəlamdu? U həyat kəlməydu; u muxundəq yirginlik kəlmixləni kəlojini üqün u jəzmən əlidü; uning əz kəni əz bəxi üstigə qüxidü. **14** Biraq mana, muxu kiximu bir oql tapəsa, u atisining sədir kəlojan barlik gənəhəlini kərgən bəlsimu, həm kərgini bilən xundəq kəlmisə **15** — yəni təqlər üstidə butkə atəlojan təəmni yəmigən, İsrail jəmətədiki butləyə bax kətürüp ulərdin tilimigən, kəoxnisining əyalini buzmiojan, **16** həqbirigə zulum-zumbuluk ixlətmigən, kəzrdərdin kəpələt əlixni həq əzigə tutmiojan, buləngqilik kəlmiojan, əz nənini əq kəlojanləyə təksim kəlip bərgən, yəling-yəlingəqə kiyim kiygüzgən, **17** əz kəlini kəbəhlikətin tartidiojan, pulni əsümgə bərmigən, əsüm-jəzanə əlmiojan, bəliki Mening həkümilərimdə əməl kəlidiojan, bəlgilimilərimdə mənqidiojan bolsa — u əz atisining kəbəhlikəti tūpəylidin əlməydu, u jəzmən həyat bolidü. **18** Uning atisi bolsa, zulum-zumbuluk ixlətkən, əz kəreindixiyə buləngqilik kəlojan, əz həliki ərisida nətoqə ixləni kəlojanlikə tūpəylidin, mana u əz kəbəhlikəti iqidə əlidü. **19** Silər: «Nəmixkə oql atisining kəbəhlikətinə jəzasini kətürməydu?» dəp sorəyisilər; biraq oql adillik həm ədələtni yürgüzgən, Mening barlik bəlgilimilərimni tutup uləyə əməl kəlojan; u jəzmən həyat bolidü; **20** gənəh sədir kəlojuqi jan igisi əlidü. Oql atisining kəbəhlikətinə jəzasini

kötürməydu, wə yaki ata oşqlining kəbihlikining jazasini kötürməydu; həkkanıy kixining həkkanıylikı öz üstidə turıdu, rəzil kixining rəzıllıkı öz üstidə turıdu; **21** wə rəzil kixi barlık sadır kılqan gunahlırıdın yenip towa kılıp, Mening barlık bəlgilimilirimni tutup, adillik həm adalətni yürğüzıdıoşan bolsa, u jəzmən həyat bolıdu, u ölməydu. **22** Uning sadır kılqan barlık itaətsizlikliri uning hesabıoşa əslənməydu; u kılqan həkkanıylikı bilən həyat bolıdu. **23** Mən rəzil adəmning ölümıdın huzur alamdımən? — dəydu Rəb Pərwərdigar. Əksiqa, məndiki huzur uning öz yolıdın yenip towa kılqanlıkıdın əməsmu? **24** Həkkanıy kixi öz həkkanıylikıdın yenip, kəbihlik kılqan, rəzil adəmlərnıng yırğınlık kilmixliri boyıqə ix kılqan bolsa, u həyat kalamdu? Uning kılqan həkkanıyliklirıdın heqkaysisi əslənməydu; etküzgən asiylikı, sadır kılqan gunah ıqıdə, u ölıdu. **25** Əmma silər: «Rəbning yoli adil əməs» dəysilər; əmdi, i İsraıl jəməti, anglanglar; Mening yolum adil əməsmu? Silərnıng yolliringlar adilsizlik əməsmu? **26** Həkkanıy kixi həkkanıylikıdın yenip, kəbihlikni etküzgən bolsa, u ölıdu; etküzgən kəbihlikı bilən u ölıdu. **27** Həm rəzil adəm etküzgən rəzillikıdın yenip towa kılıp, adillik həm adalət yürğüzıdıoşan bolsa, u öz jenini həyat saklaydu. **28** Qünki u oylınıp, barlık etküzgən itaətsizliklirıdın yandı; u jəzmən həyat bolıdu, u ölməydu. **29** Ləkin İsraıl jəməti «Rəbning yoli adil əməs» dəydu; i İsraıl jəməti, Mening yollirim adil əməsmu? Adil bolmioşını silərnıng yolliringlar əməsmu? **30** Xunga Mən üstinglaroşa, yəni hərbinglarnı öz yolliringlar boyıqə həküm qikırip jazalaymən, i İsraıl jəməti, dəydu Rəb Pərwərdigar. Qayıp yenımoşa kelinglar, barlık itaətsizlikliringlardın yenip towa kilinglar; xuning bilən kəbihlik silərgə kıltak bolmaydu. **31** Əzünglardın barlık etküzgən itaətsizlikliringlarnı taxlıwetınglar, əzünglaroşa yengi kəlb wə yengi roşni tiklənglar; nemixka ölməkşisilər, i İsraıl jəməti? **32** Qünki əlıdıoşan kixining ölümıdın masha huzur yoktur, dəydu Rəb Pərwərdigar; xunga yolunglardın yenip towa kılıp həyat bolunglar!».

19 — «Əmdi sən, İsraıl xahzadilirigə bir mərsiyəni aşızıngar elip mundaq dəp okuşın: — **2** «Xırlar arısidə anang qandaq bir qixi xir idi! U yax xırlar arısidə yatqan, u arslanlirini bekıp quwətlidi. **3** U arslanliridın birini qong kildi, u yax xir bolup qıkti; U owni tutup yırtıxni əgəndi; U adəmlərnımu yəwetətti. **4** Əllər uningdın həwər anglıdi; U ularnıng ora tozıkıdın

tutuwelindi; Ular uning burnıoşa ılməkni selip, Misir zeminişoşa epkətti. **5** Qix xir əzıning arminini bikar kütkinini, Ümidning yoşaloşanlıkını kərüp, U baxka bir arslinini elip, Uni bekıp yax xir kildi; **6** U xırlar arısidə uyan-buyan kəzdi; U yax xir bolup, Owni tutup yırtıxni əgəndi; U adəmlərnımu yəwetətti. **7** U ularnıng istıhkamlirini buzup, Ularınıng xəhərlirini harabə kilıwətti; Zemin wə uning üstıdiki həmmisi uning hərkirigən awazi bilən dəkkə-dükkigə qüxti. **8** Andın əllər uning ətrapıdiki rayonlardın kelip uningə qarxi qıkti; Ular uning üstigə torini yeyip taxlıdi; U ularnıng ora tozıkıdın tutuwelindi. **9** Ular burnıoşa ılmək selip kəpəskə solıdi; Uni Babilning padıxahıoşa apardı; Ular uni torlirişoşa elıwəldi; Xuning bilən uning awazi İsraıl taşlıridə qayıtdın anglanmaydu. **10** Sening anang üzümzarıngda bir üzüm teli idi; U su boyıdə tikləngənıdi; Sularnıng molluqıdın, U intayın mewilik, kəp xahlık boldi. **11** Uning küqlük xahliri bar idi, Həküm sürgüqılərnıng xahənə hasilirişoşa layık idi; Uning boyı bulutlardınmu egiz kəkkə taşaxtı, U egizlikı wə xahlirıning nuroşunlikı bilən kərünərlık idi; **12** Birək u kəhr bilən yulundi, U yərgə taxlandı, Xərk xamili mewisini kurutiwətti; Uning küqlük xahliri sunduruldi, kaşjırap kətti; Ot ularni yutuwalıdi. **13** Həzir u qəl-bayawanda, Qangkak, susız bir yərdə tikildi; **14** Uning xahlirıning birsidın ot qikıp, Uning bıhliri həm mewisini yutuwalıdi; Xuning bilən uningdə həkümdarınıng xahənə hasisi bolodudək küqlük xehi qalmıdi. Bu səzlər mərsiyədər, bular pəkət mərsiyə üqünla ixlıtilıdi.

20 Yəttinqi yili, bəxinqi aynıng onıngi küni xundak boldiki, İsraılning bəzi aqsakalliri Pərwərdigarni ızdəp uningdın sorioşılı mening əldımoşa kelip olturdi. **2** Wə Pərwərdigarnıng səzi masha kelip mundaq deyildi: — **3** I insan oşqlı, İsraılning aqsakallirişoşa səz kılıp mundaq deşin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silər Məndın sorioşılı kəldinglar? Öz həyatım bilən kəsəm kilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Mən silərnıng Məndın sorixinglaroşa yoloşa koşmaymən. **4** Əmdi ularnıng üstigə həküm qikıramsən, i adəm balisi, həküm qikıramsən? Ularoşa ata-bowilirıning yırğınlık kilmixlirini ayan kılıp ularoşa mundaq deşin: — **5** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mən İsraılni tallıoşan künidə, Yəşub jəmətinıng nəşligə kol kötürüp kəsəm kılıp, Misir zemınıdə Əzümmi ularoşa ayan kılqınımıdə, yəni ularoşa kol kötürüp kəsəm kılıp ularoşa: «Mən

Pərwərdigar sening Hudayingdurmən» deginimdə **6** — xu küni Mən ularni Misir zeminidin qikirip ular üqün alahidə izdəp tapqan süt həm bal ekıp turidioqan, həmmə zemin arisidiki əng güzəl zeminning güli boləjan zeminoqə kirgüzüx üqün, qol kətürüp kəsəm kildim; **7** Mən ularoqə: «Hərbiringlar öz közünglar aldidiki nəprətlik nərsiləni taxliwetinglar, Misirning butliri bilən özünglarni buloqimanglar; Mən Pərwərdigar Hudayinglardurmən» — dedim. **8** Lekin ular Manga asiylik qilip Manga kulak selixni halimaytti; heqkaysisi nə ez kəzi aldidiki nəprətlik nərsiləni taxliwətmidi, nə Misirning butliridin heq ayrilmidi. Andin Mən kəhrimni Misir zemini iqidə ularoqə təküp, ularoqə qarətkan aqqikimni basimən, dedim — **9** həlbuki, namimning ular turoqan əllər arisida buloqanmasliki üqün, Öz namim üqün hərəkət kildim; qünki Mən bu əllərnin göz aldida ularni Misirdin qikirixim bilən Əzümni ayan qiloqanidim; **10** xunga Mən ularni Misir zeminidin [toluk] qikirip, qəl-bayawanoqə apardim. **11** Wə Mən bəlgilimilirimni berip, Öz həkümlirimni ularoqə ayan kildim — ularoqə əməl qilidioqan kixi ularning səwəbidin həyatqə erixidu. **12** Əzüm həm ular arisidiki bexarət bolsun dəp, Mening ularni pak-muqəddəs qilidioqan Pərwərdigar ikənlikimni bilixi üqün «xabat kün»lirimni ularoqə beoqixlidim; **13** lekin Israil jəməti qəl-bayawanda Manga asiylik kildi; qünki ular Mening bəlgilimilirimdə mangmidi, Mening həkümlirimni qətkə kəkti (əgər adəmlər bu əmrlərgə əməl qilsa, u ularning səwəbidin həyatqə erixidu) wə Mening «xabat kün»lirimni qəttik buloqidi; Mən ularning üstigə qəl-bayawanda ular həlak qilinoquqə kəhrimni təkimən dedim — **14** həlbuki, namimning əllər arisida buloqanmasliki üqün, Öz namim üqün hərəkət kildim; qünki Mən bu əllərnin göz aldida ularni Misirdin qutkuzup qikəroqanmən. **15** Mən yənə qəl-bayawanda ularoqə süt həm bal ekıp turidioqan, həmmə zeminning güli boləjan zeminoqə kirgüzməymən dəp, qolumni kətürüp kəsəm qilimən dedim **16** (qünki ularning kəlbi butlirioqə əgixip kətkəqkə, Mening bəlgilimilirimni qətkə kəqkan, Mening həkümlirimdə mangmioqan, Mening «xabat kün»lirimni buzoqan); — **17** həlbuki, kəzüm ularoqə rəhim qilip ularni həlak qilmidim yaki ularni qəl-bayawanda tügəxtürmidim. **18** Mən qəl-bayawanda ularning balilirioqə mundak dedim: «Ata-bowiliringlarning bəlgimiliridə mangmanglar, nə ularning həkümlirini tutmanglar nə butliri

bilən özünglarni buloqimanglar. **19** Mən Pərwərdigar Hudayinglardurmən; Mening bəlgilimilirimdə mengip, Mening həkümlirimni tutup ularoqə əməl qilinglar; **20** Mening «xabat kün»lirimni pak-muqəddəs dəp ətiwarlanglar; u silərnin Mening Pərwərdigar Hudayinglar ikənlikimni bilixinglar üqün Mən wə silər otturimizdiki bir bexarəttur. **21** Lekin balilirimu Manga asiylik kildi; ular nə Mening bəlgilimilirimdə mangmioqan nə Mening həkümlirimni tutmioqan (birsı ularoqə əməl qilsa, u ular bilən həyatqə erixidu) ular Mening «xabat kün»lirimni buloqioqan; xunga Mən kəhrimni ular üstigə təküp ularoqə qarətkan aqqikimni qüxürüp pioqandin qikimən, dedim; **22** lekin jazadin qolumni tartip, namimni əllərnin göz aldida buloqanmisun dəp Öz namim üqün hərəkət kildim; Mən bu əllərnin göz aldida ularni Misirdin qutkuzup qikəroqanmən. **23** Qəl-bayawanda Mən qolumni kətürüp ularoqə siləni əllər arisioqə tarqitimən, məmlikətlər iqigə taritimən dəp kəsəm qilimən, dedim; **24** qünki ular Mening həkümlirimni ada qilmioqan, bəlgilimilirimni qətkə kəqkan, Mening «xabat kün»lirimni buzoqan; ular kəzlrini ata-bowiliringning butlirioqə tikməktə idi; **25** xunga Mən ularoqə yaxhi bolmioqan bəlgilimiləni, ularni həyatqə elip barmaydioqan həkümləni beoqixlidim; **26** wə ularni əz-əzidin səskəndürüp, Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetixi üqün, Mən ularni əz hədiyəliri arkilik buloqidim, qünki ular hədiyə süpitidə barlik tunji balilirini atap qoyatti. **27** Xunga, i insan oqlı, Israil jəmətigə səz qilip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Ata-bowiliringlar xu ixtimu Manga kupurluk qiloqanki, ular Manga wapəsizlik qiloqan; **28** ular Mən Öz qolumni kətürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp kəsəm qiloqan yərgə kirgəndə, ular xu yərdiki udul kəlgən hər bir yukiri dəng həm barəksən dərəhni kərupla xu jaylarda ular kurbənlilikirini qilip, Meni aqqiklanduridioqan hədiyələni qilatti; ular xu yərdimu «huxpurak hədiyə»lirini puritip, «xarab hədiyə»lirini təkətti; **29** xuning bilən Mən ulardin: «Silər qikidioqan bu yukiri jay degən nemə?» dəp soridim; xunga bügüngə kədər uning ismi «Bamah»dur. **30** Xunga Israil jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Silər ata-bowiliringlarning yolida əzliringlarnimu buloqimakqimusilər? Ularning nəprətlik qilmixlirioqə əgixip buzukluk qilməqimusilər? **31** Əmdi silər hədiyəliringlarni sunup, əz oqulliringlarni ottin

otküzgəndə, silər yənıla bügüngə kədər özünqlarni barlık butliringlar bilən buloıawatisilər; əmdi Mən silərning Meni izdəp sorixinglaroıa yol qoyamdimən, i Israil jəməti?! Mən həyatim bilən kəsəm kılıməni, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən silərning Meni izdəp sorixinglaroıa yol qoımaymən! **32** Xuningdək silərning kənglünqlərdiki «Biz yat əllərdək, baxqa yurtlardiki jəmətlərdək yaıoaq həm tax məbudlaroıa qokunimiz» degən koyunglar əməlgə axurulmaydu! **33** Mən həyatim bilən kəsəm kılıməni, — dəydu Rəb Pərwərdigar, Mən bərhək küqlük kıl, uzartқан bilikim həm təküp yaıoduroıan kəhrim bilən üstünqlərdin həkümranlık kılıməni. **34** Mən küqlük kıl, uzartқан bilikim həm təküp yaıoduruloıan kəhr bilən silərni əllərdin qikırip epkelimən, tarkıtiloıan məmlıketlərdin silərni yioıimən; **35** silərni əllərgə təwə boloıan qel-bayawanoıa kirgüzüp, xu yərdə üstünqlərdin yüz turanə həküm qikırip jazalaymən; **36** ata-bowiliringlarıning üstidin Misir zeminidiki qel-bayawanoıa həküm qikırip jazaloıinimdək, silərning üstünqlərdin yüz turanə həküm qikırip jazalaymən, dəydu Rəb Pərwərdigar. **37** Mən silərni həsa astidin otküzüp, əhdining rıxtısıgə baılandurımən. **38** Mən arangların Manga wapasızlık kıloıan asiylarni xallap qikırimən; ularni turuwatқан jayların qikırimən, biraқ ular Israil zeminiıoa kirməydu; xuning bilən silər Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **39** — Əmdi silər bolsanglar, i Israil jəməti, Rəb Pərwərdigar silərgə mundaқ dəydu: — Manga kulak salmaymiz desənglar, beriweringlar, hərbinglar öz butliringlaroıa qokuniweringlar! Biraқ silər yənə hədiyəlıringlar həm məbudlıringlar bilən Mening namimni ikkinqi buloıımaysilər! **40** Qünki Mening muқəddəs teıimda, yəni Israilning egizlikidiki taıoa, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — barlık Israil jəməti, ularning həmmisi Manga zemində turup hizmət kılıdu; Mən u yərdə ularni kılbul kılıməni wə u yərdə Mən silərdin «kətürmə hədiyə»lıringlarni, tunji həsul boloıan kəktat-mewiliringlarni, xundakla barlık muқəddəs dəp ayrip beıoxlıoıan nəsriliringlarni tələp kılıməni. **41** Mən silərni əllər arısidin qikırip, məmlıketlərdin elip yioıqinimda, esil huxbuydək silərni kılbul kılıməni; xuning bilən əlləning kəz aldida aranglarda Əzümning pak-muқəddəs ikənlikimni kərsitimən. **42** Ata-bowiliringlaroıa kolumni kətürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp kəsəm kıloıan Israil zeminiıoa silərni kirgüzginimdə, silər Mening

Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər. **43** Silər u yərdə öz yolliringlarni wə özünqlarni buloıoıan barlık kılmixlıringlarni əsləysilər; xuning bilən otküzgən rəzil ixlıringlar tüpəylidin silər öz-özünqlarni kəzgə ılmaysilər, öz-özünqlərdin nəprətlinisilər. **44** Mən rəzil yolliringlaroıa əsasən əməs, yaки buzuk kılmixlıringlaroıa əsasən əməs, bəlki Əz namim üqün silərgə xəpkətlik muamilə kılloıandin keyin, i Israil jəməti, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **45** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaқ deyildi: — **46** I insan ooqli, yüzüngni Teman xəhirigə karıtip, jənuhtikilərnı əyıbləp, Nəgəw ormanlık dalasını əyıbləydoıan bexarət berip, — **47** Yəni Nəgəw ormanlık dalasıoıa mundaқ degin: — Pərwərdigarning səzini angla; Rəb Pərwərdigar mundaқ dəydu: «Mana, Mən sanga bir ot yaқımən; u səndiki həmmə yexil dərəhni həmdə həmmə kaқxal dərəhni yəwetidu; yalkunluk ot həq eqməydu, jənuhtin ximaloıiqə pütkül yər yüzı uning bilən keyüp ketidu; **48** barlık ət igiliri Mənki Pərwərdigar uni yaққанlıkımni kərup yetidu; u həqқаan eqürülməydu!». **49** Wə mən: — Ah, Pərwərdigar! Ular mən toıruluk: «U pəкəт təmsillərnıla səzləwatidu» dəydu! — dedim.

21 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaқ deyildi: — **2** I insan ooqli, yüzüngni Yerusalemoıa karıtip, «muқəddəs jaylar»ni əyıbləp, Israil zeminiıni əyıbləp bexarət berip, **3** Yəni Israil zeminiıoa mundaқ degin: — Pərwərdigar mundaқ dəydu: «Mana, Mən sanga kərxidurmən; kiliqimni oıilaptin suoıurup, səndin həm həққanıylar həm rəzillərnı üzüp taxlaymən. **4** Mən səndin həm həққanıylar həm rəzillərnı üzüp taxlımaqı boloıinim üqün, kiliqim barlık ət igiliri, yəni jənuhtin ximaloıiqə boloıan həmməylən bilən kərxilixıoıa oıilaptin qikıdu; **5** xuning bilən barlık ət igiliri Mənki Pərwərdigarning Əz kiliqimni oıilaptin suoıuroıanlıkımni tonup yetidu; kiliq oıilapқа kaytidin yenip kirməydu. **6** Əmdi uı tartқın, i insan ooqli; iq-baoıring eqıxkudək dərd-ələm bilən ularning kəz aldida uı-zar kıl. **7** Wə xundak bolıduki, ular səndin: «Nemıxқа uı tartısən?» dəp sorıoıanda, sən ularoıa: «Boloıan xum həwər tüpəylidin! Mana, u kelidu! Barlık yürəklər erip, barlık kollar boxap ketidu, barlık roıılar zəıplıxıp, barlık tızlar süyduk bilən qilik-qilik həl bolup ketidu; mana u keliwatidu! U yetip kəldi! — dəydu Rəb Pərwərdigar» — degin. **8** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak

deyildi: — 9 I insan oqli, bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, bir kıliq, bir kıliq, bislanoqan, parkiritiloqan! 10 U zor kıroqin qiliq üçün bislanoqan, uni yaltiraxka parkiratqan; Öz oqlumning xahana həsisi hərəkəndak addiy tayakni kəmsitkənliki tūpəylidin, huxal bolup ketiximizgə toşra keləmdu? 11 U qiliqni parkiritilixka, qol bilən tutuxka bekitkən; Kıliq biləngən, parkiritiloqan, Kətl qiloquqining qolioqa tutkuzuxka təyyarlanoqandur! 12 Nalə-pəryad kətürüp piqan qəkkın, i insan oqli, Qünki [kıliq] Məning həlkingə qarxi qikqan; U İsrailning barlıq xahzadilirigə qarxi qikqan; Ular Öz həlkim bilən təng kıliqka tapxuruloqan; Xunga yanpixingoqa kattik urup koyoqin! 13 Qünki sinak kəldi; əmdi bu «xahana həsa» baxka yaoqqlarni kəmsitkini bilən, u bəribir tūgixidu əməsmu?! — dəydu Rəb Pərwərdigar. 14 — Əmdi sən, i insan oqli, bexarət bərgin, qawak qaloqin! Kıliq ikki ketim, üç ketim urup kırsun! U kıroquqi kıliq, ularni hər tərəptin korxiwaloqan zor kətl qiloquqi kıliqtur! 15 Ularning yürəklirini erisun dəp, ulardın nuroqlirini putlixip kətsun dəp, Mən ularning barlıq dərweziliriqə təhdit saloquqi kıliqni karitip koydum. Way! U qakmaqək parkiritiloqan, u kırixka suquruloqan; 16 i kıliq, ong tərəpkə ətkür bol! Sol tərəpkə burulup qap! Bisingni kəyərğə karatqan bolsa xu yərgə qap! 17 Mənkı Pərwərdigar Öz qolum bilən qawak qalimən, Öz kəhrimni təküp piqandın qikimən; Mənkı Pərwərdigar xundak səz kıldim. 18 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — 19 Sən i insan oqli, Babil padixahining kıliqining mengixioqa təyyarlanoqan ikki yolni bekitip koyoqin; ikkilisi bir zemindin qikidioqan bolsun; [Yerusalem] xəhirigə mangidioqan yolning bexida bir yol bəlgisini tikləp koyoqin; 20 yəni kıliqning yetip kelixi üçün Ammoniylarning Rabbah xəhirigə bir yol həmdə Yəhudaqə, yəni istihkəmi məstəhkəm Yerusalem xəhirigə yənə bir yolni bekitip koyoqin; 21 qünki Babilning padixahi aqa yolda, yəni ikki yolning bexida pal aqkuzidu; u oklarni silkiydu, «kəqmə məbudlar»din soraydu, jigərnı təkxüridu. 22 Əmdi sepilni bəsküqi bazoqanlarni tikləxni, qan təküxkə pərman kılixni, jəng elan kılip towxaxni, dərwezilaroqa uruloquqi bazoqanlarni tikləxni, sepiloqa qikidioqan dənglülərnı yasaxni, potəylərnı kuruxni, Yerusalemni [muhasirigə elixni] kərsitidioqan pal uning ong qolioqa qüxidu; 23 gərğə bu pal ularoqa yaloqan kərüingini bilən, ular iqkən kəsəmlər tūpəylidin, Yəhudadikilərnı qangqilioqa

alsun dəp padixah ularning kəbihlikini esigə kəltüridu. 24 — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: Silərnıng asiylıqinglar axkarilınip, barlıq kılmixliringlarda gunahlıringlar kərüingəqkə, kəbihlikinglarni əskə kəltürgininglar tūpəylidin — yəni əzünglar pax kılinip əskə elinoqininglar tūpəylidin, silər qoloqa elinisilər. 25 Əmdi sən, i İsrailning munapik həm rəzil xahzadisi, kəbihlikingning jazalinix waqti-saiti toxqinida, kəridioqan küning kelidu! 26 Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Səllini uningdin eliwət, tajni eliwət; ixlar öz petida turıwərməydu; pəs turoqanni egiz kıil, egiz turoqanni pəs kıil; 27 uning [təhtini] erüwət, erüwət, erüwət! Uning hoquqining İgisi kəlmigüqə, u yənə məwjut bolmaydu; Mən uni Uningoqa təkdım kılimən. 28 Əmdi i insan oqli, bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar Ammoniylar wə ularning mazaklıri toşrisida mundak dəydu: «Bir kıliq, bir kıliq kətl kılixka suquruloqan; u adəmnı yəwetixkə, qakmaqək yaltiraxka parkiritiloqan!» — degin! 29 Qünki palqılar sən kıliq toşrugında kuruk alamət kərünüxlərnı kərüp, sən üçün yaloqandın bir pal salidu; rəzillərnıng kəridioqan küni kəlgəndə, kəbihlikning jazalinix waqti-saiti toxqanda, bular seni xu kıriləqan rəzillərnıng boyunlıri üstigə koqur yatquzidu! 30 Bu kıliqni öz oqlapioqa kayturup sal! Mən sening üstünggə əzüng yaritiloqan jayda, yəni sən tərülgən jayda həküm qikirip jazalaymən. 31 Xuning bilən Mən üstünggə kəhrimni təküp yaoqdurup, Ojəzipimning oti kılip püwəlmən; Mən seni katillikqa mahir yawuz adəmlərnıng qolioqa tapxurup bərimən; 32 Sən otka yekiloq bolisən; Sening qəning öz zeminingdə təkülidu; Sən kaytidin əslənməysən; Qünki Mənkı Pərwərdigar səz kıloqan.

22 Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — 2 Əmdi sən, i insan oqli, qanlıq xəhər üstigə həküm qikarmamsən? Həküm qikarmamsən? Əmdi uning yirginqlik kılmixlirini yüzigə selip mundak degin: — 3 Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Əz jaza küning kelixi üçün öz iqidə qan təkkuqi xəhər, əzini buloqax üçün əzigə məbudlarni yasioqan xəhər — 4 Sən təkkan qan tūpəylidin gunahkar boldung, yasioqan məbudlar tūpəylidin əzüngni buloqiding; sən öz jaza künliringni yekinxlaxturdung, yilliringni toxturdung; xunga Mən seni əllərgə rəsua, barlıq məmləkətlərgə mazakning obyektı kıldim. 5 Səngə yekındikilər həmdə səndin yiraktikilər seni mazak kılidu, i kıya-qıyaoqa toloqan bətnamlik xəhər! 6 İsrailning xahzadiliri, hər

birining hokukidin paydilinip iqingda qandak qan tekkonlikigə qara! 7 Sening iqingda ular ata-anisini kəzge ilmiqan; aranglarda musapirlaroqa zulum-zumbuluk qilqan, yetim-yesirlər hən tul hotunlaroqa uwal qilqan; 8 Mening pak-muqəddəs nərsilirimni sən kəmsitkən, Mening «xabat kün»lirimni buloqap buzoqansən; 9 sening iqingda qanoqa təxna təhməthor adəmlər bolqan; ular taolər üstidə butpərəslək exini yegən; sening iqingda ular buzukluk pəsəndilik qilqan; 10 səndə əz atisining nomusioqa təgkənlər bar; ay kərgən qiz-ayallarni ayaoq asti qilqanlarmu bar. 11 Birsə qoxnisining ayali bilən yirginqlik buzukluk qilqan; yənə birsi əz kelinini buzup xəhwaniyət qilqan; səndə bolqan yənə birsi əz singlisioqa, yənə atisining qizioqa baskunqilik qilqan. 12 Ular qan təküx üqün arangda «sowəqatlar»ni kobul qilqan; sən əsüm-jazanə aloqan; sən əz qoxniliringdin haramni məjburiy yuluwelip, Meni untuqansən — dəydu Rəb Pərwərdigar. 13 Wə mana, Mən haramni məjburiy yuluwelixingə wə sən əz arangda təkən kanlaroqa qarap qolumni-qolmoqa urdum! 14 Mən seni bir tərəp qilidiqan künlərdimu yüriking yənə tok, qolliring qing turiwərdimu? Mənki Pərwərdigar səz qildim, Əzüm uni ada qilimən. 15 Mən seni əllər arisioqa tarkitimən, məmləkətlər iqigə taritimən, otturangda bolqan pəsəndilikingə hatimə berimən. 16 Əmdi sən əzüng arkilik əllərnin qəz aldida bulqinisen, andin Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisen. 17 Pərwərdigarning səzi mənə kelip xundak deyildi: — 18 I insan oqlı, Israil jəməti Mənə huddi daxqal bolup qıqti; ularning həmmisi humdanda qaloqan mis, qələy, tēmür wə qoqıxunlardur; ular kümüxning poki bolup qıqti. 19 Xungə Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Həmminglar daxqal bolup qıqkaqqa, mana əmdi Mən silərnə Yerusəlem otturisiqə yioqimən; 20 kixilər üstigə ot püwlp, ularni eritip tawlx üqün kümüx, mis, tēmür, qoqıxun wə qələyni humdan iqigə yioqandək, Mən oqəzipim wə qəhrim bilən silərnə yioqıp [xəhər] iqigə selip silərnə eritimən. 21 Xundak, Mən silərnə yioqıp, oqəzipimning otini üstünlərgə püwləymən, silər uning otturisida erip ketisilər; 22 kümüx humdanda eritilgəndək, silər xəhər otturisida eritilisilər; wə silər Mənki Pərwərdigarning Əz qəhrimni üstünlərgə təkənlikimni tonup yetisilər. 23 Pərwərdigarning səzi mənə kelip xundak deyildi: — 24 I insan oqlı, xəhərgə mundak degin: — Oqəzəp qüxkən kündə sən paklandurulmiqan, yamoqur qüxmigən bir

zəminsən. 25 Əz oljisini titmə qilidiqan, həkiriyoqan xirdək ularning pəyoqəmbərliri uningdə suyikəst ixlitidu; ular janlarnə yəwətidu; həzinilərnə, qimmətlək nərsilərnə buliwalidu; ular uning otturisidiki tul hotunlarnə kəpəytməktə. 26 Uning qahinliri Təwrat-qanunumni buzup taxlap, pak-muqəddəs nərsilirimni buloqan; ular pak-muqəddəs bilən addiy nərsilərnə pərk qilmaydu; ular «xabat kün»lirimgə kəzini yumup yüridu; xuning bilən ular arisida Mənə bətnəm qaplinidu. 27 Uning iqidiki xəhzədilər huddi oljisini titmə qilidiqan bərilərdək; ular qan təküxidü, janlarnə nabut qilixidu, haram mənəpətnə bulixidu. 28 Uning pəyoqəmbərliri ularning [qilmixlirini] «hək suwək» bilən aqartqan, «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu!» dəp sahta kərünüxlərnə kərwəlip, pal selip yəloqanqilik yətküzidu; ləkin Pərwərdigar ularoqa səz qilqan əməs. 29 Zəmindiki addiy puqrəlarmu jəbir-zulum qilixip, bulang-talang qilidu; ular əjiz-namratlarnə bozək qilip, musapirlaroqa zulum selip uwal qilidu. 30 Mən ular arisidin tamni qaytidin yasitip beridiqan, Meni ularning zəminini wəyran qiliximdin yanduridiqan, uning yerikini ətküdək, Mening aldimdə turidiqan ariqi bir əzimətnə izdəp kəldim; birək həqbirni tapalmidim. 31 Xungə Mən qəhrimni üstigə təkimən; oqəzipimning oti bilən Mən ularni həlak qilimən; Mən ularning yollirini əz bəxiqə qayturimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

23 Pərwərdigarning səzi mənə kelip xundak deyildi: — 2 I insan oqlı, bir anidin tuquloqan ikki ayal bar ikən; 3 ular Misir zəminidə pəhixilik qilqan; ular yaxliqta pəhixilik qilqan; xu yərdə ularning kəksiliri mijqilinip, qizlik əmqək topqiliri silənoqan. 4 Ularning isimliri bolsa, qongning Oholəh, kiqikining Oholibəh idi; ular Meningki idi; ular oqul-qizlarnə tuqқан. Samariyə bolsa Oholəh, Yerusəlem Oholibəhdur. 5 Oholəh Meningki bolqan təkirdimu yənə buzukluk qilqan — u axikliroqə, yəni qoxniliri bolqan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərdə bolqan; 6 kək kiyim kiygən, əməldar-həkümdarlar, həmmisi kelixkən yigitlər, atqə mingən qəwəndəzlar idi. 7 U əz buzuklukini ularning üstigə beoqıxliqan; ularning həmmisi Asuriyəning esilzədiliri idi; əz arzu-həwəslirini barliq qozəqtəqnə bilən wə ularning barliq məbudliri bilən u əzini buloqan. 8 U yənə Misirdə bolqan pəhixilikliridin wəz kəqmidi; qünki uning yaxliqida axu yərdikilər uning bilən billə yatti, qizlik kəksilirini siləp, əz buzukluklirini uning üstigə

tekti. **9** Xunga Mən uni öz axnilirining, yəni uning arzu-həwəslirini qozqatqan Asuriylarning qolioja tapxurdum; **10** ular uning nomusini axkarilap, uning oqul-kizlirini elip ketip, uni qiliqlap eltürüwətti; u ayallar arisida [yaman] atakka qaldı; uning üstigə həküm qikirilip jazalandı. **11** Uning singlisi Oholibah buni kərüp turupmu, arzu-həwəsliridə hədisidin tehimu buzuk, pahixilikliri hədisiningkidin kəp bolup kətti. **12** U öz koxniliri bolqan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərni qozqatqan; ular əməldar-hökümdarlar, həxəmətlik sawut, formilarni kiygən, atqa mingən qəwəndazlar, ularning həmmisi kelixkən yigitlər idi. **13** Mən uning bulqinip kətkənlikini kərdum; ular ikkilisi bir yolluq idi. **14** U uning pahixiliklirini axurdi; qünki u tamda pəreng bilən sürətləngən adəmlərni, yəni Kaldiyələning rəsimlirini kərđi; **15** ularning bəlliri pətilar bilən oralqan, bexioja quyruqluq səllilər kiyilgən; ularning həmmisi ləxkər bexidək, yəni tuqulqan yurti Kaldiyədəki Babilliklarning kiyapitidə idi. **16** U xuan ularoja qarap ularning xəhwaniy həwsini qozqoqan, xuning bilən ularni izdəp Kaldiyəgə əqlilərnə əwətkən. **17** Xuning bilən Babilliklar uningoja, yəni uning axnilik orun-kərpilirigə yeqin kelip, uni öz zinaliri bilən bulqoqan; u əzini ular bilən billə bulqoqandın keyin ulardın bizar boldı. **18** U öz buzukluqlirini oquq kilip, nomusini axkarilixi bilən, jenim hədisidin yirgəngəndək uningdinmu yirgəndi. **19** Birək u yənə əzining yaxliq künlirini, yəni Misir zeminida buzukluq pahixilik kilqan künlirini esigə kəltürüp öz buzukluqlirini tehimu kəpəytti. **20** Uning ərliki exək mədəkliridək, məniysi atlarningkidək bolqan Babilning pahixiwaz ərkəklirigə qarap həwəsliri qozqaldı. **21** Sən yaxliqındiki buzukluqliringoja, yəni yaxliqında Misirliklarning əmqəkliringni siliojiniqoja yənə təxna bolup təlmürdung. **22** Xunga, i Oholibah, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Mana, Mən jening hazır bizar bolqan axnilirini özünggə qarxi qozqitimən, ularni sən bilən qarxilixixka həmmə tərpingdin elip kelimən; **23** Babilliklar, barliq Kaldiyələr, Pekodlar, Xoalar, Koallar həmdə Asuriyləning həmmisini ular bilən təng qozqaymən; ularning həmmisi kelixkən yigitlər, əməldar-hökümdarlar, uluq bəglər wə janablar, həmmisi atqa mingən qəwəndazlardur; **24** ular qoral-yaraqclar, jəng hərwiliri, yük hərwiliri həm zor bir top həlkələr bilən sanga qarxi qikidu; ular əzlrini həmmə tərpingdə sipar-kalkənar wə dubulojalarni

kiyip sanga qarxi səpras bolidu; bexingoja qüxidoqan tegixlik jazani ularoja tapxurimən, ular öz həkümliri boyiqə jazalaydu. **25** Mən mukəddəslimdin qikqan qəzəpni sanga qaritimən; xuning bilən ular kəhr bilən seni bir tərəp kilidu. Ular sening burnung wə kulakliringni kesiwetidu; səndin ahirki qaloqanlar kiliqlinidu; ular oqul-kizliringni elip ketidu, səndin yənə qaloqanlar otta yutuwetlidu. **26** Ular səndin kiyim-keqəkliringni eliwelip, güzəl zibuzinnətliringni bulaydu. **27** Xuning bilən Mən səndə Misir zeminida baxlanqan buzukluqliringni wə pahixilikliringni tohtitimən; sən bu ixlaroja yənə təlmürməysən, Misirni kayta əsliməysən. **28** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən seni əzüng nəprətləngənləning qolioja, yəni jening yirgəngənləning qolioja tapxurimən; **29** ular seni eqmənlilik bilən bir tərəp kilip, barliq əjirliringni elip ketip, seni tuqma-yalingaq kaldurup, pahixilikliringning nomusini axkarilaydu. Sən əllər bilən pahixilik kilqanliking, ularning məbudliri bilən əzüngni bulqoqanliking tūpəylidin, sening buzukluqliring həm pahixilikliring bularni bexingoja qüxürdi. **31** Hədəngning yolida əzüng mangoqansən; xunga Mən uningdiki kədəhni sening qolungojimu tutkuzdum. **32** — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Hədəngning kədəhini, qongkur wə qong bir kədəhni sənmu iqisən; sən rəsua bolup mazak kilinisən, qünki uning həjimi qongdur; **33** sən dəhxətlik wə həlakət kədəhi, yəni hədəng Samariyəning kədəhi bilən məstlik həm dərd-ələmgə toldurulisən; **34** sən uni iqiwetip yənə yalaysən, hətta uning parqilirinimu qajilaysən, andın kəksiliringnimu yulup taxlaysən; qünki Mən xundaq səz kildim, dəydu Rəb Pərwərdigar. **35** Xuning üqün Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Qünki sən Meni untup arqangoja taxliwətkənliking üqün, xunga öz buzukluqung həm pahixilikliringning jzasini kətürisən. **36** Wə Pərwərdigar manga mundaq dedi: — I insan oqli, sən Oholah wə Oholibamah üstigə həküm qikiramsən? Əmdi ularoja öz yirginqlik kilmixlirini ayan kilip kərsətkin. **37** Qünki ular buzukluq kildi; kolliri qan boldı; ular öz butliri bilən buzukluq kilip, uning üstigə Manga tuqqan öz balilirini ularning ozuqi süpitidə kurbanlik kilip etküzüp beoixlidi. **38** Uning üstigə ular Manga xundaq ix kilqanki, ohxax bir kündə ular Mening mukəddəs jayimni bulqap, «xabat kün»lirimni buzoqan. **39** Qünki ular öz balilirimni butlirioja soyoqan qaoqda,

ular ohxax bir kündə muqəddəs jayimni bulojaxka kirdi; mana, ular Mening əyüm otturisida xundak qilojan. **40** Uning üstigə adəmlərni yiraktin qakirdi, ularni elip kelixkə əlqi əwətti; mana, ular kəldi; sən ularni dəp yuyunup, kəz-kaxliringoşa osma qoyup, əzünгни zibu-zinnətlər bilən pərdazliding; **41** həxəmətlük bir diwanda olturdung, uning aldioşa üstigə Mening huxbuyum həm zəytun meyim qoyulojan dastihanni koydung; **42** oşəmsiz yürgən bir top kixilərnin awazi uningda anglandi; qüprəndə adəmlər bilən billə qəl-bayawandın Sebailərmu elip kelindi; ular [hədə-singilning] kollirioşa biləzükələr, bexioşa qirayliq tajlarni saldi. **43** Əmdi Mən zina-buzukluklar bilən uprap kərişən pəhixə toşruluk: «Ular əmdi uning bilən buzukluk kiliwərsun; qünki u həkikətən [pəhixə]» — dedim. **44** — Xuning bilən ular pəhixə ayaloşa yekinlaxkəndə uningoşa yekin berip billə yatti; ular xundak kilip Oholəh wə Oholibamah bu ikki buzuk ayaloşa yekinlixip billə yatti. **45** Birək həkkanıy adəmlər ularni zinahor ayallarni wə kən təkkuqi ayallarni jazalioşoşa ohxax, ularning üstigə həküm qikirip jazalaydu; qünki ular zinahor ayallar, ularning kolliri kəndur. **46** Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Bir top adəmlərni ularoşa kərxı qikirip elip kelimən, ularni həryanəşa həydiwetixkə wə bulangqilik kilixkə tapxurimən. **47** Bu top kixilər ularni taxlar bilən qalma-kesək kilip, kiliqliri bilən qepip soyidu; ular ularning oşul-kizlirini oltüridu, əylirini ot bilən kəydüriwetidu. **48** Xuning bilən Mən zemində buzuklukka hatimə berimən; xuning bilən barliq ayallar silərdin sawək elip silərnin buzuklukliringni dorimaydu. **49** Ular buzuklukunğıni öz bexingoşa kəyturup qüxüridu, wə silər məbudliringlarəşa qetixlik boləjan gunahlarıni kətürisilər; silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

24 Tokkuzinqi yili, oninqi ayning oninqi künidə, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oşli, bu künni, dəl muxu künnin qislasini yeziwaləşin; qünki dəl muxu kündə Babilning padixahi Yerusalemnı muhasirigə aldi. **3** Asiy jəmətnin aldioşa bir təmsilni koyup mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Kazanni otning üstigə koyunglar, ot üstigə koyunglar, uningoşa su koyunglar; **4** gəx parqiliri, hər bir esil gəx parqilirini, put wə kolini uningoşa yioşip selinglar; esil ustihanlarnimu koxunglar; **5** koy padisidin əng esillirini elinglar; ustihanlarni pixuruxkə

uning astioşa otun toplap koyunglar; uni kəttik kəyninglar, uningdiki ustihanlar obdan kəynisun. **6** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Kənhor xəhərnin həlioşa, yəni dat bəşkən kəzanəşa, həq deti kətməydişən kəzanəşa way! Uningdiki həmmını birdin-birdin al; uningoşa nesiwə qeki taxlanmisun! **7** Qünki u təkən kən uning otturisida turidu; u kənni topa bilən kəmgili boləşudək yərgə əməs, bəlki təkir tax üstigə təkdi. **8** Kəhrimni kəzoşax, intikəm elix üqün, u təkən kənnin yepilmasliki üqün təkir tax üstigə kəldurdum. **9** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Kənhor xəhərnin həlioşa way! Mənmu uning otun dəwisini yooşən kilimən! **10** Otunni dəwilənglar, otni yikip quhqulanglar, gəx obdan pixsun, dora-dərməklərnı koxunglar, ustihanlar kəyüp kətsun! **11** Andin kəzanni kizitip, uningdiki misni kipkizil kilinglar, iqidiki daş-kirlər eritilip, uning deti qikiriwetilix üqün uni kuruk peti qoşlar üstigə koyunglar! **12** Uning qilojan awariqilikliri Meni upratti; Ləkin uning kəlin deti uningdin kətmidi; Xunga uning deti otta turiwərsun! **13** Səning pəskiniqilikində buzuk pəhixilik bardur; Mən seni pəkizliməkqi boldum, ləkin sən pəskiniqiliktin pəkizləndürulməymən dedin; əmdi kəhrimni üstünggə təküp tohtatmioşuqə sən pəskiniqiliktin pəkizləndürulməysən. **14** Mənki Pərwərdigar xundak səz kildim; u əməlgə axurulidu, Mən uni ada kilimən; Mən nə buningdin yanməymən, nə həq sanga iqimni aşritməymən, nə uningdin əkünməymən; ular sənin yolliring wə kilmixliring boyiqə üstünggə həküm qikirip jazalaydu — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **16** «I insan oşli, Mən sənin səyümlük kəz kərişkunğıni bir urux bilən səndin elip ketimən; birək sən həq matəm tutma, həq yioşlima, həq kəz yexi kılma; **17** süküt iqidə ulzar tartisən; əlgüqi üqün həq həza tutma; səlləngni bexingoşa orap, kəxliringni putungəşa bəşlioşin; yüzünğning təwinini yepiwətmə, adəmlər epbərgən nandin yemə». **18** Xuning bilən Mən ətigəndə həlkəkə səz kildim; kəqkurunda ayalim əldi. İkkinqi küni ətigəndə mən buyruloşini boyiqə ix kildim. **19** Əmdi halayik manga: «Sənin bu qilojan ixliringning nemini kərsətkənlikini deməmsən?» dedi. **20** Mən ularəşa mundak dedim: — Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **21** İsrail jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən Əz muqəddəs jayimni, yəni sən pəhirləngən küq-

tayanqingni, közünglarni huxal qilouqi, jeninglar taxna boloujan narsini buloujay dawatiמן; silarning kayninglarda qaloujan qiz-oolullar kiliq bilan yokilidu. **22** Xu tapta siler Men [Əzakiyal] hazir qiloujinimdək kilisiler; siler yuzünglarning tewinini yapmaysiler, adamlar epbörgen nandin yemaysiler; **23** sellanglar boxinglarda, kaxinglar ayaqliringda boliveridu; siler heq matem tutmaysiler yaki heq yiolimaysiler; siler kabihlikliringlar iqida solixip, bir-biringlarouja karixip uh-zar tartisiler. **24** Xundak kiliq Əzakiyalning ezi silergə bexarət bolidu; u kandak qiloujan bolsa, siler xundak kilisiler; bu ix əməlgə axuroujounda, siler Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisiler. **25** — Wə sən, i insan oolli, Mən ulardin küq-istihkamini, ular pəhriləngən güzək gəhrini, səyümlük köz kariquklirini, jan-jegiri boloujan qiz-oolullirini ulardin məhrum kilidiojan künidə, **26** — yəni xu künidə, sanga bu həwəni kulikioja yetküüzüq üçün bir kaqkun yeningouja kəlməmdü? **27** Xu künidə aozing eqiloujan bolidu, sən bu kaqkun bilən səzlixisən, yənə heq gaqa bolmaysən; xundak kiliq ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidü».

25 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oolli, yuzüngni Ammoniyarouja karitip, ularni ayibləp bexarət berip mundak degin: — **3** — Ammoniyarouja mundak degin — Rəb Pərwərdigarning səzini anglanglar! Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mening muqəddəs jayim buloujanouja, Israil zemini wəyran kilinouja, Yəhuda jəməti sürgün kilinouja sən ularouja karap: «Wah! Yahxi boldi!» degining tüpəylidin, **4** əmdi mana, Mən seni xərkətiki əlləning igidarqiliqouja tapxurimən; ular sening arangda bargah kurup, arangda qedirilirini tikidu; ular mewiliringni yəp, sütüngni iqidu. **5** Mən Rabbah xəhirini təgilər üçün otlaq, Ammoniyalarning yerini koy padiliri üçün arangah kilimən; xuning bilən siler Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisiler. **6** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki sən Israil zeminoja karap qawak qelip, putungni tepqəklitip, kəlbəngdiki pütün əqmənlik bilən hux boloujanliking tüpəylidin, **7** əmdi mana, Mən üstünggə kolumni uzartip, seni əllərgə olja boluxka tapxurimən; Mən seni həlkələr iqidin üzimən, məmləkətlər iqidin yokitimən; Mən seni həlak kilimən; xuning bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən. **8** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: —

Qünki Moab wə Seirning: «Yəhuda pəkət barlik baxka əllər bilən ohxax, halas» degini tüpəylidin, **9** xunga mana, Mən Moabning yenini — qeğrasidiki xəhərləni, zeminining pəhri boloujan Bəyt-Yəximot, Baal-Meon wə Kiriatayim xəhərliridin baxlap yerip aqimən; **10** ularni Ammoniyalarning zemini bilən billə xərkətiki əllərgə tapxurimən; Mən Ammoniyalarning yənə əllər arisida əslənməsliki üçün, ularning igidarlikioja tapxurimən; **11** wə Moab üstigə həküm qikirip jazalaymən; ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **12** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — qünki Edom Yəhuda jəmətidin əq elip yamanlik kiliq, xuningdək eoqir gunahkar boloujini tüpəylidin, intikam aloqini tüpəylidin, **13** — əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Edomouja kolumni sozimən; xuning bilən uni zeminidin adamlar həm haywanlardin məhrum kilimən; Mən uni Teman xəhiridin tartip wəyran kilimən; ular Dedan xəhərigiqə kiliq bilən yikilidu. **14** Xuning bilən Mən həlkim Israilning kəli arqilik Edom üstidin Əz intikamimni alimən; ular Mening aqqikim həm kəhrim boyiqə Edomda ix kilidu; Edomiylar Mening intikamimning nemə ikənlikini bilip yetidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Filistiyələr intikam niyiti bilən hərəkət kiliq, kona əqmənlik bilən Yəhudani yokitayli dəp iq-iqidin əq aloqini tüpəylidin, **16** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Filistiyəning üstigə kolumni uzartimən; Mən Kəratiyənləri kiriwetimən, dengiz boyidikiləning kalduklirinimu wəyran kilimən. **17** Mən ularning üstigə kəhrilik tənbihləni qüxürüp kattik intikam alimən; ularning üstidin intikam aloqinimda ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

26 On birinqi yili, ayniq birinqi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oolli, Turning Yerusalem toquruluk; «Wah! Yahxi boldi! Əlləning dərwazisi bolouqi wəyran boldi! U manga karap kayrilip eqildi; uning wəyran kilinixi bilən ezümni toyoujuzimən!» degini tüpəylidin, **3** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, i Tur, Mən sanga qarximən, dengiz dolqunlarni qozoujandək, kəp əlləni sən bilən qarxilixka qozoujəymən; **4** ular Turning sepillirini bərbat kiliq, uning munarilirini qeqip yokitidu. Uning üstidiki topilirini kirip taxlap, uni taqir tax kiliq koyimən. **5** U pəkət dengiz otturisdiki torlar yeyilidiojan jay bolidu; qünki Mən xundak

söz kildim, dəydu Rəb Pərwərdigar; u əllər üçün olja bolup qalidu. **6** Uning kuruklukta qalojan kizliri kiliq bilən kirilidu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **7** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən Tur bilən qarxilixxka Babil padixahı Nebokadnəsar, yəni «padixahlarning padixahı»ni, atlar, jəng hərwiliri bilən, atlik qəwəndazlar, qoxun wə zor bir top adəmlər bilən ximal tərpidin qikirip epkelimən. **8** U kuruklukta qalojan kizlirini kiliq bilən soyidu, sanga muhasirə potəylirini kuridu, sepiloja qikidojan denglükni yasaydu, sanga qarap qalkənlirini kətüridu. **9** U sepilliringoja bəsküqi bazojanlarni karitip tikləydu, qoral-paltiliri bilən munarlingni qeqip oqulitidu. **10** Uning atlirining kəplükidin ularning kətürgən qang-topisi seni kaplaydu; sepilliri bəsülgən bir xəhərgə bəsüp kirgəndək u sening kowukliringdin kirgəndə, sepilliring atlik əskərləarning, qaklarning həm jəng hərwilirining sadasi bilən təwrinip ketidu. **11** Atlirining tuyakliri bilən u barlik rəstə-koqiliringni qəyləydu; u pukraliringni kiliq bilən kiridu, küqlük tüwükliring yərgə yikilidu. **12** Ular baylikliringni olja, mal-tawarlingni ojanimət kilidu; ular sepilliringni buzup oqulitip, həxəmətlik əyliringni harabə kilidu; ular sening taxliring, yaqraq-limliring wə topa-qangliringni dengiz suliri iqigə taxlaydu. **13** Mən nahxliringning sadasini tügitimən; qiltarliringning awazi kaytidin anglanmaydu. **14** Mən seni takir tax kilimən; sən torlar yeyilidojan bir jay bolisən, halas; sən kaytidin qurilmaysən; qünki Mənki Pərwərdigar xundaq degənmən, dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Rəb Pərwərdigar Turoja mundaq dəydu: — Sən oqulap kətkiningdə, yarilanojanlar aq-zarlioqinida, otturungda kiroqin-qapqun kilinoqanda, dengizning qət yakiliri təwrinip kətməmdu? **16** Dengizdiki xahzadilər təhtliridin qüxüp, tonlirini biryakka taxlap, kəxtilik kiyim-keqəklirini seliwetidu; ular əzlrini qorqunq-titrək bilən pürkəydu; ular yərgə olturup, heq tohtawsiz titrəp, sanga qarap sarasimigə qüxidu. **17** Ular sən üçün bir mərsiyəni oqup sanga mundaq dəydu: — «I ahaləng dengizdikilərdin boləjan, dangki qikқан, Dengiz üstidin küqlük həküm sürgən, Öz wəhxətliringni barlik dengizda turuwatqanlarəja saləjan xəhər! Sən wə sənda turuwatqanlar nəkədər həlak boləjan! **18** Həzir sening oqulap kətkən kününgdə, Dengiz boyidikilər titrəp ketidu; Dengizdiki arallar wə kiroqaktikilər sening yok bolup kətkiningdin dəkkə-

dükkigə qüxüp qaldu». **19** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mən seni adəməzsiz xəhərlərdək, harabə xəhər kioqinimda, Mən üstüנגgə dengiz qongqurluklirini qikirip seni qekürginimdə, Uluq sular seni besip yapqanda, **20** Xu tapta Mən seni hangəja qüxkənlər bilən billə qüxürimən, Kədimki zamandikiləarning qatarioja qüxürimən; Seni yəarning tegiliridə turəuzimən; Seningdə kaytidin adəməzət bolmasliqi üçün, Seni kədimki harabilər arisioja, Hangəja qüxkənlər bilən billə boluxka qüxürimən; Birəq tirikləarning zeminida bolsa güzəllik tikləp koyimən; **21** Mən seni baxkilarəja bir aqahı-wəhxət kilimən; Sən kaytidin heq bolmaysən; Ular seni izdəydu, birəq sən məנגgügə tepilmaysən» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

27 Pərwərdigarning sözi manga kelip mundaq deyildi: — **2** Sən, i insan oqli, Tur tooqruluk bir mərsiyəni aqzingəja elip uningəja mundaq degin: — **3** I dengizlarning kirix aqzida turukluk, dengiz boyliridiki kəp əllər bilən sodilaxquqi, Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «I Tur, sən «Mening güzəllikim kamalətkə yətti!» deding. **4** Sening qebraliring bolsa dengizlarning otturisida idi; Seni yasiojanlar güzəllikini kamalətkə yətküzdi. **5** Ular barlik tahtayliringni Senirdiki qarioqaylardin yasiojan; Sanga moma üçün ular Liwandin kedir dərihini epkəlgən; **6** Palakliringni Baxandiki dub dərəhliridin yasiojan; Palubangni səmxit dərəhliridin yasap, Kupros dengiz boyidiki pil qixi bilən nəkixligən. **7** Yəlkining Misirdin kəltürülgən kəxtilik libastin yasalojan, u sanga tuq boləjan; Sayiwining bolsa dengiz boyidiki Elixahdikiki kək wə səsün rəhtlərdin idi; **8** Zidondikilər həm Arwadtikilər sening palak uroquliring idi; Səndə boləjan danixmənlər, i Tur, sening yol baxlioquqiliring idi. **9** Gəbaldiki aqsakallar wə uning danixmənliri səndə bolup, kawakliringni etətti; Dengiz-okyandiki barlik kemilər wə ularning dengizqiliri mal almacturuxka yeningəja kelətti. **10** Parslar, Ludtikilər, Liwiyədikilər qoxunoja tizimlinip, sening ləxkərliring boləjan; Ular qalkən-dubuloqilirini üstüנגgə esip, seni həywətlik kiləjan; **11** Arwadtikilər qoxuning bilən hər tərpingdə sepilliringda turup kəzəttə boləjan; Gammadtikilərmu munarlingda turojan; Ular qalkən-qorallirini ətrapingəja, sepilliringəja esip koyəjan; Ular güzəllikini kamalətkə yətküzgən; **12** Tawarlingning mol boləjanlikidin Tarxix sanga heridar boləjan; Məhsulatliringəja ular kümüx, təmür, kəlay, qoquxun

tegixip bərgən. **13** Jawan, Tubal wə Məxək sən bilən soda kıloqan; Ular tawarliringoqə adəmlərnıng janlırı, mis qaqa-qazanlarnı tegixkən. **14** Torgamah jəmätidikilər məhsulatlıring üqün atlar, jəng atlırı wə qeqırlarnı tegixip bərgən. **15** Dedandikilər sən bilən sodilaxqan; Dengiz boylıridiki kəp həlk sanga heridar boləqan; Ular sanga dəndan, əbnus yaşıqını təlīgən; **16** Suriyə kəl hünərlıngning mol boləqanlıkıdin sanga heridar boləqan; Ular məhsulatlıringoqə mawı yaqutlar, səsün rəhtlərnı, kəxtılərnı, nəpıs kanap rəhtlərnı, marjanlarnı, kızıllı yaqutlarnı tegixip bərgən. **17** Yəhuda wə İsrail zeminidikilərdımmu sən bilən sodilaxquqılar boləqan; Tawarliringoqə ular Mınnıtning buoqdaylırı, peqınılər, həsəl, zəytun meyi, məlhəm dorılarnı tegixip bərgən. **18** Dəməxk kəl hünərlıngning mol boləqanlıkıdin, Hərhil baylıqlıring tıpəylıdin sanga heridar bolup sanga Həlbənnıng xarablırını, aq yunglarnı tegixip bərgən. **19** Wedan wə Uzaldın qıqqan Jawandikilər məhsulatlıringoqə sokuloqan tēmür, kowzakdarqın, egırnı tegixkənıdı. **20** Dedan sanga at tokumlırını tegixip bərgən; **21** Ərəbıstan wə Kədardiki barlıq xahzadılər sanga heridar boldı; Sanga pahlıanlar, koqkarlar wə əqkilərnı tegixip bərgən. **22** Xeba həm Raamahdıki sodıgərlər sən bilən tıjarət kıləqan; Məhsulatlıringoqə ular hərhil sərhil tetıtkular, kımətlik jawahıratlar wə altun almıxturup bərgən. **23** Həran, Kannəh, Edəndikilər wə Xeba, Axur, Hılmadtiki sodıgərlər sən bilən tıjarət kıləqan; **24** Ular sanga həxəmətlik kiyım-keqək, səsün rəhtlər wə kəxtılər, rəngmurəng giləmlərnı tegixip bərgən; Bularnıng həmmısı tügünəqkılınıp tana-aroqamqılar bilən qıng baolınıp, bazarınqoqə kirdı. **25** Tarxıxtiki kemilər tawarlıngnı kətürgən karwanlardək boləqan; Xuning bilən sən dengiz-okyanıng baqırida mal bilən toldurulup, intayın eoqırlıxıp kətkənsən; **26** Sening palak orəquqılıring seni uluq sularoqə apardı; Xərk xamılı seni dengiz-okyanıng baqırida parə-parə kılıwətti; **27** Sening mal-mülüklıring, bazarlıring, dengızqılıring wə yol baxlıoqılıring, Kawaklıringnı ətküqılər, sən bilən sodilaxqan sodıgərlər, səndə boləqan barlıq ləxkərlıring, Jümlıdin arangda toplanəqan adəmlərnıng həmmısı sən örülüp kətkən kününgdə örülüp dengiz-okyanıng koynıoqə oqərk bolup ketıdu. **28** Yol baxlıoqılıringning aq-zarlıridın daladikilər təwrəp ketıdu. **29** Palak orəquqılarnıng həmmısı, Dengızqılar, dengızda barlıq yol baxlıoqılar öz kemılıridın qüxıdu;

Ular kuruqlıqta turıdu; **30** Ular sanga qarap awazını anglıtıp, Qattık aq-zar kətürıdu; Ular topa-qang qıkırıp bexıoqə qaqudu; Ular küllər ıqıdə eoqınaydu. **31** Ular seni dəp qaqlırını qüxürüp əzlırını taz kılıp, bəz kiyımlərgə oraydu; Ular qattık matəm tutup sən üqün zor dərd-ələm ıqıdə yıoqlaydu. **32** Ular aq-zarlırını kətürğınıdə sən üqün bir mərsiyəni oqup, sən toqırlıq həza kılıp mundaq dəydu: — «Tur dengiz-okyanlar otturısıda, hazır jimjit kılınəqan! Əsli kim unıngoqə təng kelələyті? **33** Məhsulatlıring dengiz-okyanlardın otüp kətkəndə, Sən kəp həlkərnı kənaətləndürgən; Baylıqlıring wə tawarlıngning molluqı bilən yər yüzıdiki padıxahlarnı beyıtkənsən. **34** Sən sularnıng qongqur tegıdə dengiz-okyanlar tərıpidın parə-parə kılınəqanda, Tawarlıring həm arangda boləqan top-top adəmlıngmu örülüp oqərk bolup kətti. **35** Barlıq dengiz boyıdikilər sanga qarap alakzadə boləqan; Ularnıng padıxahlırı dəhxət koqkup, ularnıng yüzlırını sur baskan. **36** Həlkələr arısidiki sodıgərlər sanga qarap «ux-ux» kıldı; Sən özünq bir wəhxət ıdınq, əmdı qaytıdın bolməysən»».

28 Pərwərdıgarnıng səzi manga kelıp mundaq deyıldı: — **21** İnsan oqlı, turning xahzadısigə mundaq degın: — Rəb Pərwərdıgar mundaq dəydu: — «Sening özünqı qong tutup: «Mən bir ılahturmən; Mən Hudanıng təhtıgə, yəni dengiz-okyanlarnıng baqırida olturımən», degənsən; (Bırak sən insan, Huda əməssən!) Sən öz kənglünqı Hudanıng kənglı dəp oylap kaldıng. **3** Mana, sən Danıyaldın danəsən; Həqkəndək sır səndın yoxurun əməs; **4** Danalıqıng wə əqlıng bilən sən baylıqlarəqə ıgə boldung, Altun-kümüxnı həzınılıringgə toqlap koıdung; **5** Tıjarətə boləqan zor danalıqıng bilən baylıqlıringnı awuttung; Baylıqlıring tıpəylıdin özünqı qong tuttung; — **6** Xunga Rəb Pərwərdıgar mundaq dəydu: — Sən öz kənglünqı Hudanıng kənglı dəp oylap kətkənlıkingdın, **7** Əmdı mana, Mən yat adəmlər, Yəni əllərnıng dəhxıtını üstünqgə epkelımən; Ular danalıqıngning parlaqlıqını yökıtıxka kılıqlırını suqurup, Xan-xərıpingnı buləqaydu; **8** Ular seni hangəqə qüxürıdu; Xuning bilən sən dengiz-okyanlarnıng koynıdä öltürülgənlərnıng ələmıdə ələsən. **9** Əmdı seni öltürgüqıning aldıdä: «Mən Huda» — dəmsən? Bırak sən özünqı sanjıp öltürıdıoqanning kəlı astıdä Təngrı əməs, insan bolup qıkısən. **10** Sən yat adəmlərnıng kəlıdä hətnə kılınmıoqanlarəqə layıq boləqan ələm bilən ələsən; Qünki Mən xundək səz

həm sening dəryaliringoşa qarximən; Mən Misir zeminini Migdoldin Səwəngiqə, yəni Efiopiyəning qeğrasioşiqə pütünləy harabə-wəyranə kiliwetimən. **11** Kiriş yil iqidə, insanning yaki həywannıng ayioşi uni besip ötməydu wə uningda heq adəm turmaydu. **12** Mən Misir zeminini wəyran kiliñoşan zeminlar arisida wəyran kilişimən; wə uning xəhərliri harabə kiliñoşan xəhərlər arisida kiriş yil wəyran bolidu; Mən Misirliklarni əllər arisioşa tarkitiwetimən, ularni məmlikətlər arisioşa taritimən». **13** Biraş Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Kiriş yilning ahirida Mən Misirliklarni tarkitiloşan əllərdin yioşip kayturimən; **14** Mən Misirni sürgündin əsligə kəltürüp, ularni Patros zeminoşa, yəni tuşuloşan zeminoşa kayturimən; ular xu yərdə təwən dərijilik bir məmlikət bolidu. **15** U məmlikətlər arisida əng təwən turidu; u kaytidin əzini baxqa əllər üstigə kətürməydu; Mən ularni pəsəyitimənki, ular kaytidin baxqa əllər üstidin həküm sürməydu. **16** [Misir] kaytidin Israil jəmətinəning tayanqisi bolmaydu; əksişə ular daim Israil üqün uningdin panah izdəx gunahining əslətmisi bolidu; andin ular Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu». **17** Yigirmə yəttinqi yili, birinqi ayning birinqi künidə xundaq boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **18** I insan oşli, Babil padixahi Neboqadnəsar Turoşa jəng kilişta qoxunini kattik japalik əmgəkkə saldi; xuning bilən hər bir bax takir bolup kətti, hər bir mürə sürkilip yeşir bolup kətti; biraş nə u nə qoxuni Tur bilən qarxilaxqan əmgəktə heqkəndə hək almidi; **19** xunga Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən Misir zeminini Babil padixahi Neboqadnəsaroşa təkdim kilişimən; u uning bayliqlirini elip, oljisini bulap, oşnimitini tutup elip ketidu; bular uning qoxuni üqün ix həşki bolidu. **20** Mən uningə [Turoşa] jəng kilişəning ix həşki üqün Misir zeminini təkdim kildim; qünki ular Meni dəp əşir kildi, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **21** — Mən xu kündə Israil jəməti üqün bir münggüz əştürüp qikirimən, wə sən [əzakiyalning] aozingni ular arisida aqimən; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu.

30 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq deyildi: — **2** I insan oşli, bexarət berip: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Şilər dad-pəryad selip: «Way xu küni!» — dənglar!» — degin. **3** Qünki kün yekınlaxti; bərhək, Pərwərdigarning küni, bulutlar qaplanəşan kün yekınlaxti; u əllərnəning

bexioşa qüxidoşan kündur. **4** Xuning bilən bir kiliş Misir üstigə qüxidu; əltürülgənlər Misirdə yikiloşanda, uning zor bayliqliri bulinip kətkəndə, uning ulliri erülüp qüxkəndə, Efiopiyəliklər dərd-ələm tartidu. **5** Efiopiyə, Put, Lud, barliş Ərəbiya, Liwiya wə əhdə kiliñoşan zemindikilərmu Misir bilən billə kilişlinidu. **6** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Misirni kollaydoşanlar yikilidu; uning küqidin boləşan pəşri yərgə qüxidu; Migdoldin Səwəngiqə boləşan hək kilişlinidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **7** — Ular wəyran kiliñoşan zeminlar arisida wəyran kilişlinidu; uning xəhərliri harabə kiliñoşan xəhərlər arisida yatidu. **8** Xuning bilən, Mən Misiroşa ot saləşinimda, uning yardimidə boləşanlar sunduruloşanda, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; **9** Xu küni əşqilər Efiopiyəni qorqitix üqün kemilərdə olturup məndin qikidu; Misirning bexioşa qüxkən kündəş ularəşimu azab-oşubət qüxidu; mana, u keliwatidu! **10** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən yənə Misirning top-top adəmlirini Babil padixahi Neboqadnəsarning kəli bilən tüşitimən. **11** U wə uning bilən kəlgən həkə, yəni əllərnəning arisidiki əng dəhşətliki zeminni həlak kilişkə elip kelinidu; ular Misir bilən qarxilixkə kilişlarni suşurup, zeminni əltürülgənlər bilən tolduridu. **12** Mən Nil dəryalirini quritimən, Wə zeminni rəzil adəmlərnəning kəlioşa setiwetimən; Zemin wə uningda turoşan həmmi yat adəmlərnəning kəlidə wəyranə kilişimən; Mənki Pərwərdigar xundaq səz kilişən». **13** Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən Nof xəşiridin butlarni yokitimən, oyoşan məbudlarnimu yokitimən; Misir zeminidin kaytidin xəşzadə bolmas; Mən Misir zeminini qorqunqka qüxürimən. **14** Mən Patros xəşirini wəyranə kiliş, Zoan xəşiridə ot salimən, No xəşiri üstidin həküm qikiriş jazalaymən. **15** Misirning istihkəmi boləşan Sin xəşirininəning üstigə kəşrimni təkimən; No xəşirininəning top-top adəmlirini kiriwetimən. **16** Mən Misirdə bir ot salimən; Sin azablardın toləşinip ketidu; No xəşiri bəşülidu, Nof xəşiri hər küni yawlarəşa yüşlinidu. **17** Awən wə Pibəsət xəşərliridiki yigitlər kilişlinidu; bu xəşərlər sürgün kilişlinidu. **18** Mening xu yərdə Misirning boyunturuklirini sunduroşinimda, Tahpanəs xəşiridə kün qarəşəşulixidu; uningda əz küqidin boləşan pəşri yokilidu; bir bulut uni qaplaydu; uning kizliri sürgün kilişlinidu. **19** Mən xundaq kiliş Misir üstidin həküm qikiriş jazalaymən; wə xular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup

yetidu». **20** On birinchi yili, birinchi aynning yettinchi kunida xundak boldiki, Pərwərdigarning sozi manga kelip mundak deyildi: — **21** I insan oqli, Mən Misir padixahi Pirəwnning bilikini sundurdum; wə mana, u dawalinixka tengilmidi, yaki kiliq tutuxka tengik bilən küqəytilmidi. **22** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən Misir padixahi Pirəwngə qarximən; Mən uning biləklirini, həm küqlük bolojinini həm sundurulojan bilikini üzüwetimən; xuning bilən kiliqini qolidin qüxürmən; **23** Misirliklarni əllərgə tarkitiwetimən, məmlikətlər arisioja taritimən. **24** Mən Babil padixahining kolini küqəytip, kiliqimni uning kolioja tutkuzimən; Mən Pirəwnning biləklirini sundurimənki, u Babil padixahi aldida əjili toxқан yarilanojan adəmdək ah-zarlar bilən ingraydu. **25** Mən Babil padixahining biləklirini küqəytip, wə Pirəwnning biləkliri sanggilap qalidu; Mən Əz kiliqimni Babil padixahining kolioja tutkuzojinimda, u uni Misir zemini üstigə sozojinida, ular Mening Pərwərdigar ikənlimni tonup yetidu; **26** wə Mən Misirliklarni əllər arisioja tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən; wə ular Mening Pərwərdigar ikənlimni tonup yetidu».

31 On birinchi yili, üqinqi aynning birinchi kunida xundak boldiki, Pərwərdigarning sozi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqli, Misir padixahi Pirəwngə wə uning top-top adəmlirigə mundak degin: — Əmdi sən büyüklüküngdə kim sən bilən təng bolalaydu? **3** Mana, Asuriyəmu Liwandiki bir kedir dərihi idi; uning ormanlikka sayə bərgən güzəl xahliri bolup, u intayin egiz boyluk idi; uning uqi bulutlaroja takaxқанidi; **4** Sular uni yoşan kilip, qongqur bulaklar uni egiz kilip əstürgəndi; erikliri uning tüwidin, ətrapidin ekij etətti, ular ez əstənglirini daladiki barlik dərəhlərgiqə əwətkənidi. **5** Xuning bilən, u bihlanojan waqıtta, mol sular bilən egizliki barlik dərəhlərdin egiz bolojan, uning xahliri kəpəyğən wə xahqiliri uzun bolojan; **6** asmandiki barlik uqar-қанatlar uning xahlirida uwilojan, xahqiliri astida daladiki barlik janiwarlar balilojan; uning sayisi astida barlik uluq əllər yaxiojan. **7** Xundak bolup uning xahliri kengiyip, u büyüklükidə güzəlləxkən; qünki uning yiltizliri mol sularoja yətkən. **8** Hudaning baqjisidiki kedir dərəhlərmu uni tosalmaytti; qariojaylor uning xahliridək, qinar dərəhliri uning xahqiliridəkmü kəlməytti; Hudaning baqjisidiki heqқandak dərəh güzəlliktə uningə ohximaytti. **9** Mən uni xahlirining kəplüki bilən güzəl qilojanmən; Hudaning baqjisida

bolojan barlik dərəhlər, yəni Erəmdiki dərəhlər uningdin həsət qilojanidi. **10** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki u özini egiz kətürüp, uqini bulutlaroja takaxturup uzartқанliqi, egizlikidin kənglining təkəbburlaxқанliqi tüpəylidin, **11** əmdi Mən uni üzül-kesil bir tərəp kilixka uni əllərnin arisidiki mustəbitning kolioja tapxurdum; Mən uni rəzilliki tüpəylidin həydəp qətkə қаққанidim. **12** Yat adəmlər, yəni əllər arisidiki əng wəhxilər uni kesip taxlidi. Xahliri taoqlar wə barlik jiloqalaroja yikilip, uning xahqiliri zemindiki barlik jiralaroja sundurulup yatidu; yər yüzidiki həklər uning sayisidin qikij uningdin neri kətti. **13** Uning yikilojan oqoli üstigə asmandiki barlik uqar-қанatlar konup yaxaydu; daladiki barlik janiwarlar xahliri üstidə turidu. **14** Buning məqsiti, sulardin suqirilidiojan dərəhlərnin heqбiri özini egiz kətürmisun, yaki uqini bulutlaroja takaxturmisun, yaxhi suqirilidiojan dərəhlərnin heqбiri undak egizlikkə kətürülmisun üqündur; qünki ularning həmmisi əlüngə bekitilğən — yərnin tegilirigə qüxüxkə bekitilğənlərnin, əlidiojan adəm balilirinin, hangəja qüxidiojanlarning қатарididir. **15** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — U təhtisaraoja qüxkən künidə, Mən üning üqün bir matəm tutkuzojanmən; qongqur sularni etiwetip uning bulaq-eriklirini tosuwətkənmən; xuning bilən uning uluq suliri tizginləngən. Mən Liwanni uning üqün qarilik kiygüzdüm; uning üqün daladiki barlik dərəhlər solixip kətti. (Sheol h7585) **16** Mən uni hangəja qüxidiojanlar bilən billə təhtisaraoja taxliwətkinimdə, uning yikilojan qaoqđiki sadasi bilən əllərnə təwritiwəttim; xuning bilən Erəm baqjisidiki barlik dərəhlər, Liwandiki sərhil wə əng esil dərəhlər, yaxhi suqirilojan həmmə dərəhlər yər tegiliridə turup təsəlli tapқан. (Sheol h7585) **17** Uning sayisidə turəjanlar wə əllər arisida uni қollaydiojanlar uning bilən təng təhtisaraoja, kiliq bilən əltürülgənlərnin yenioja qüxkən. (Sheol h7585) **18** Kəni eytə, Erəm baqjisidiki dərəhlərnin қaysisi xan-xərəp wə güzəlliktə sən [Misiroja] təng kələlytti? Biraқ sənmu Erəm baqjisidiki dərəhlər bilən təng yər tegilirigə qüxürülisən; sən hətnə kilinmiojanlar arisida, kiliq bilən əltürülgənlər bilən billə yatısən; mana bu Pirəwn wə uning top-top adəmlirinin həmmisining nesiwisidur, dəydu Rəb Pərwərdigar.

32 On ikkinchi yili, on ikkinchi aynning birinchi kunida xundak boldiki, Pərwərdigarning sozi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqli, Misir

padixahı Pırəwn üqün bir mərsiyəni aozzingoşa elip uningoşa mundak dəgin: — Sən özüingni əllər arisida bir xiroşa ohxatqansən, biraq sən dengiz-okyanlar arisidiki bir əjdihəsən, halas; sən palaklixip erikliringni exip taxturup, sulirini ayaqliring bilən qaloqitip, dəryalirini leyitip koydung. **3** — Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Kəp əlləning top-top adəmliri aldida Əz torumni üstüinggə yeyip taxlaymən; ular seni torumda tutup tartixidu. **4** Mən seni qurukluqta kaldurup, dalaşa taxlaymən; asmandiki barlıq uqar-qanatları üstüinggə kondurup, yər yüzidiki janiwarları seningdin toyundurimən; **5** gəxüingni taoqlar üstigə koyimən, jiloqları pütkül əzaying bilən toldurimən; **6** Mən kəningning ekixliri bilən zeminni hətta taoqlaroqimə suojirimən; jiralər sən bilən toxup ketidu. **7** Nurungni eqüringimdə, Mən asmanları tosuwetimən, yultuzları qara qilimən; kuyaxni bulut bilən qaplaymən, ay nur bərməydu. **8** Asmanlardiki barlıq parlaydioğan nurları üstüingdə qara qilip, zeminggə karangoşulukni qaplaymən, dəydu Rəb Pərwərdigar. **9** Mən əllər arisoşa, yəni sən tonumioğan məmləkətlər arisoşa sening həlaktin [qaloğan adəmliringni] elip kətkinimdə, kəp əlləning yürükini biaram qilimən; **10** Mən kəp əlləni sən bilən alakzadə qilimən, ularning padixahliri sanga qarap dəhxətlik kərkixidu; Mən qiliqimni ularning kəz aldida oynatqinimda, yəni sening yikiloğan küningdə ularning hərbiəri öz jan qayoşusida hər dəkikə təwrinidu. **11** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Babil padixahining qiliqi üstüinggə qikidu. **12** Palwanların qiliqliri bilən Mən sening top-top adəmliringni yikitimən; ularning həmmisi əllər arisidiki mustəbitlərdur; ular Misirning pəhrini yokitidu, uning top-top adəmliri kurutuwetilidu. **13** Mən zor sular boyidin barlıq həywanlirinimə həlak qilimən; insan ayioqi kaytidin ularni qaloqətməydu, həywanların tuyakliri kaytidin ularni leyitməydu. **14** Xuning bilən Mən ularning sulirini tindurimən; ularning eriklirini süpsüzük məydək akturimən, dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** — Mən Misir zeminini wəyrənə qiloqinimda, zemin özining barlıqidin məhrum boləqinida, Mən uningdiki barlıq turuwatqanları uruwətkinimdə, əmdi ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **16** — Bu bir mərsiyə; ular uni oquydu — Əlləning qizliri matəm qilip uni oquydu; mərsiyəni ular Misir wə uning barlıq top-top adəmlirigə oquydu, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

17 On ikkinqi yili, aying on bəxinqi künidə [yənə] xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi mənə kelip xundak deyildi: — **18** I insan oqlı, Misirning top-top adəmliri üqün aq-zar qəkkın; xuningdək ularni, yəni uni küqlük əlləning qizliri bilən billə təwəngə, həngoşa qüxidioğanlarə həmərah boluxqa yər tegilirigə qüxürüp taxliwət; **19** güzəlliktə sən kimdin artuk iding? Əmdi qüxüp, hətnə qilinmioğan bilən billə yat! **20** Ular qiliq bilən əltürülgənlər arisoşa yikilidu; qiliq suojurildi; u wə uning top-top adəmlirining həmmisi sərəp apiriwetilsun! **21** Əmdi palwanların arisidiki batur-əzimətlər təhtisaraning otturısında turup [Misir] wə uni qollioğanlarə səz qilidu: —«Mana, ular qüxti, ular jim yatidu — hətnə qilinmioğanlar, qiliq bilən əltürülgənlər!». (Sheol h7585) **22** — Mana, xu yərdidur Asuriyə wə uning yioqiloğan koxuni; uning gərliri öz ətrapididur; mənə ularning həmmisi əltürülgən, qiliqlənoğan. **23** Uların gərliri qongqur həngning tegididur; uning yioqiloğan koxuni öz gəri ətrapida turidu; ular tirikləning zeminida adəmlərgə wəhxət salənoğanlar — bularning həmmisi əltürülgən, qiliqlənoğan. **24** Mana Elam wə uning gəring ətrapida turoğan uning barlıq top-top adəmliri; ularning həmmisi əltürülgən, qiliqlənoğan, ular hətnə qilinmioğan peti yər tegilirigə qüxkənlər — yəni tirikləning zeminida adəmlərgə öz wəhxitini salənoğanlar! Biraq hazır ular həngoşa qüxkənlər bilən billə iza-ağanətkə qəmidu. **25** Kixilər uning üqün əltürülgənlər arisida, top-top adəmliri arisida bir orun raslioğan; həlkining gərliri uning ətrapididur; ularning həmmisi hətnə qilinmioğanlar, qiliqlənoğanlar; xunga ular həngoşa qüxkənlər bilən billə iza-ağanətkə qalidu; ular əltürülgənlər arisoşa yatquzulidu — gərqə tirikləning zeminida ularning wəhxiti adəmlərgə selinoğan bolsimu! **26** Mana xu yərdə Məxək bilən Tubal barlıq top-top adəmliri bilən turidu; ularning gərliri öz ətrapididur; ularning həmmisi hətnə qilinmioğanlar, qiliqlənoğanlar — gərqə ular tirik turuwatqanların zeminida öz wəhxitini adəmlərgə salənoğan bolsimu! **27** Ular jəng qoralliri bilən təhtisaraşa qüxkən, qiliqliri öz bəxi astioşa koyuloğan, hətnə qilinməy turup yikiloğan palwanlar arisida yatməydu; ularning kəbihlikliri öz ustihanliri üstidə bolidu — gərqə ular tirikləning zeminida baturlarəqimə wəhxət salənoğan bolsimu! (Sheol h7585) **28** Sən [Pırəwnmu] hətnə qilinmioğanlar arisida tarmar bolup, qiliq bilən əltürülgənlər arisida yatısən. **29** Mana xu yərdə Edom, uning padixahliri, barlıq

xahzadilirimu; ular küqlük bolsimu, qiliqlanojanlar bilən billə yatquzulidu; ular hətnə qilinmiojanlar arisida, hangoşa quxidiojanlar bilən billə yatidu. **30** Mana ximaldiki xahzadilər, həmmisi; mana barliq Zidondikilər, öltürülgənlər bilən billə qüxkən; gərqə öz küqi bilən wəlxət salojan bolsimu, ular hazır hijaləttə qaldı; ular hətnə qilinmiojan bolup, qiliqlanojanlar arisida yetip, hangoşa quxidiojanlar bilən billə hijaləttə qalidu. **31** Pirəwn bularnı kəridu, xuningdək əzining qiliqlanojan top-top adəmliri toşruluk, yəni əzi wə qoxuni toşruluk ulardın təsəlli alidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **32** — Gərqə Mən uning wəlxitini tirik turuwatqanlarning zeminoşa saldurojan bolsammu, birak u hətnə qilinmiojanlar arisoşa, qiliq bilən öltürülgənlər arisoşa yatquzulidu, — yəni Pirəwn wə uning barliq top-top adəmliri, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

33 Wə Pərwərdigarning sözi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan ooqli, əl-yurtungdikilərgə səz yətküzüp ularoşa mundaq degin: — Mən qiliqni məlum bir zemin üstigə qıkaroşnimda, zemindiki həlk öz arisidin bir adəmni tepip uni kəzətqi beketsə, — **3** u qiliqning zemin üstigə qıqkanlikini kərup, kanay qelip həlkni agahlandursa, **4** kimdikim kanay awazini anglap, agahni almisa, qiliq kelip uni elip kətsə, əmdi uning kəni öz bexi üstigə bolidu. **5** U kanay awazini anglap, agahni almiojan; xunga uning kəni əzigə bolidu; u agah alojan bolsa, jenini qutquzojan bolatti. **6** Birak kəzətqi qiliqning keliwatqinini kərup, kanay qalmay, həlkni agahlandurmisa, əmdi qiliq kelip ular arisidin birawni elip kətsə, undakta u öz kəbihlikidə elip ketilidu; birak uning kəni üçün Mən kəzətqidin hesab alimən. **7** Əmdi, i insan ooqli, Mən seni Israil jəməti üçün kəzətqi dəp bekitkənmən; sən Mening əozimdin həwər anglap, ularoşa Məndin agah yətküzisən. **8** Mən rəzil adəmgə: «I rəzil adəm, sən qokum əlisən» desəm, wə əzting bu rəzilni yolidin yanduruxka səz qilmay uni agahlandurmisan, u rəzil öz kəbihlikidə əlidu; birak uning kəni üçün səndin hesab alimən. **9** Birak sən rəzilni yolidin yenix toşruluk agahlandursang, u yolidin yanmisa, u öz kəbihlikidə əlidu; birak əzüng öz jeningni qutkuzup qalisən. **10** Əmdi sən, i insan ooqli, Israil jəmətigə səz qilip: — Silər: «Bizning itaətsizliklirimiz wə gunahlirimiz beximizdidur, biz ular bilən zəiplixip ketiwatimiz; əmdi biz qandakmu hayatka eriximiz?» dəysilər. **11** Ularoşa səzümni yətküzüp: «Mən hayatim

bilən kəsəm qilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən rəzil adəmning ölümidin heq hursənlikim yoktur; pəkət ularni rəzil yolidin yenip hayatka erixsun dəymən; rəzil yolliringlardın yeninglar, yeninglar! Nemixka əlgünglar kelidu, i Israil jəməti?!» — degin. **12** Wə sən, i insan ooqli, əl-yurtungdikilərgə mundaq degin: — Həkkaniy adəmning həkkaniylikı asiylik qilojan künidə uni qutquzmaydu; həm rəzil adəm bolsa, u öz rəzillikidin yanojan künidə rəzillikidin yikilmaydu; həkkaniy adəm gunah sadir qilojan künidə, u əslidiki həkkaniylikı bilən hayatta turuwərməydu. **13** Mən həkkaniyoşa: «Sən bərhək hayatka erixsən» deginimdə, u öz həkkaniylikıoşa tayinip kəbihlik sadir qilsa, əmdi uning həkkaniy ixliridin heqkaysisi əslənməydu; əksiqə u ötküzgən kəbihlikı tüpəylidin əlidu. **14** Əmdi mən rəzilgə: «Sən qokum əlisən» desəm, birak u gunahidin yenip, kəz əldimda adalət wə həkkaniylikni yürgürsə — **15** Rəzil adəm kəzrgə kapalətkə alojan nərsini kayturup bərsə, — bulangqilikta alojanni kayturup bərsə — kəbihlik sadir qilmay, hayat bəlgilimiliridə mangsa — əmdi u bərhək hayatka igə bolidu, u əlməydu. **16** Uning sadir qilojan gunahliridin heqkaysisi əslənməydu; u adalət wə həkkaniylikni yürgürgən — u bərhək hayatka igə bolidu. **17** Birak əl-yurtungdikilər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəydu; əməliyəttə ularning yoli bolsa həmmigə barawər əməs. **18** Həkkaniy adəm öz həkkaniylikidin yenip, kəbihlikni sadir qilsa, u buningda əlidu. **19** Rəzil adəm öz rəzillikidin yenip, adalət wə həkkaniylik yürgürsə, bu ixlardin hayatka igə bolidu. **20** Lekin silər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəysilər; i Israil jəməti, Mən hərəkaysinglaroşa öz yolliringlar boyiqə üstünlərgə həküm qikirimən! **21** Wə xundak boldiki, sürgün boləjan on ikkinqi yili, oninqi ayninq bəxinqi künidə, Yerusalemdin qaqkan birsı yenimoşa kelip: «Xəhər bəsüldi!» — dedi. **22** Əmdi qaqkan adəmning yetip kelixining əldinki əhximida Pərwərdigarning qoli mening wujudumoşa qonojanidi; xuning bilən U əozimni eqip koydi; əozim eqilip, mən yənə gaqa bolmidim. **23** Wə Pərwərdigarning sözi manga kelip xundak deyildi: — **24** I insan ooqli, Israil zeminidiki harabə jaylarda turuwatqanlar: «İbrahim pəkət bir adəm turupmu bu zeminoşa miras boləjanidi; birak biz kəp adəmmiz; əmdi zemin bəribir bizgə təkdim qilindi» — dəp eytiwatidu. **25** Xunga ularoşa mundaq degin: — Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: «Silər gəxni qan

bilən yəysilər; silər öz məbudliringlarni bax kətürüp izdəysilər; silər qan təküwatisilər; əmdil silər zeminoğa miras bolamsilər? 26 Silər kiliqinglaroğa tayinisilər, silər yirginqlik ixlarni qikirisilər, hərbinglar öz qoxnisining ayaloğa buzukqilik kılıdu. Əmdil silər zeminoğa miras bolamsilər?». 27 Ularoğa mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: Mən həyatim bilən kəsəm kılımənki, bərhək, harabə jaylarda turuwatqanlar kiliqlinip yikilidu; dalada qaloğanı yawayi həywanlarning yəwetixkə tapxurimən; istihkamlar wə ojarlarda turoqanlarmu waba kesilidin əlidu. 28 Mən zeminni wəyrənə wə qəl-bayawan kılımən; uning küqidin boləjan pəhri yokilidu; Israilning taqliri wəyrənə boliduki, ulardin ötküqi heqbir adəm bolmaydu. 29 Ularning yürgüzgən yirginqlik kilmixliri tüpəylidin Mən zeminni wəyrənə wə qəl-bayawan kıləjinimda ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu». 30 — Əmdil sən bolsang, i insan oqlı, əl-yurtungdikilər hərdaim seni aozioğa elip əylirining tamlirining yenida wə dərwezalarda səzləp bir-birigə həm hərbi öz kərindixioğa sən toqruluk: «Kəni berip, Pərwərdigardin nemə söz barkin, anglap keləyli!» — dəydu. 31 Ular jamaət süpitidə yeningoğa kelip, Mening həlkimning süpitidə aldingda olturidu; ular səzlingni anglaydu, biraq ularoğa əməl kilmaydu; ular aozı bilən sanga muhəbbət kərsitidu, biraq kəngli haram mənəpətkə tartidu; 32 mana, sən ular üçün pəkət yekimlik awaz bilən, sazlıri obdan təngxilip eytiləjan muhəbbət nahxisisən, halas; ular səzlingni anglaydu, biraq ularoğa əməl kilmaydu. 33 Əmdil buning həmmisi əməlgə axurulojinida (u bərhək əməlgə axurulidu!) ular bir pəyoqəmbərnin ularning arisida boləjanlıkını tonup yetidu».

34 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — 2 I insan oqlı, bəxarət berip Israilni baqquqi padiqilarni əyibləp mundak degin: — Padiqilaroğa mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Əzlinirila bekiwatqan Israilning padiqirining həlioğa way! Padiqilarning padisini ozuklandırux kerək əməsmu? 3 Silər yeoqini əzünglar yəysilər, yungini əzünglar kiysilər; bordaloqan esil malni soyusilər; lekin qoylarni bakmaysilər. 4 Ajzlarni küqəytmidinglar, kesəllərnı sakəytmidinglar, zəhimləngənlərnı tengip koymidinglar, tarkilip kətkənlərnı kayturup əkəlmidinglar, ezip kətkənlərnı izdəp barmidinglar; əksiqə silər zorluk-zumbuluk wə rəhimsizlik bilən ular üstidin həküm sürüp

kəlgənsilər. 5 Ular padiqisiz bolup tarkilip kətti; ular tarkilip ketip daladiki barlik həywanlaroğa ozuk bolup kətti. 6 Mening qoylirim barlik taqlar arisidin, hər yukiri egizlik üstidə tenəp kətti; Mening qoylirim pütkül yər yüzigə tarkip kətti, biraq ularni tepixka tiriqxquqi yaki izdigüqi yok idi. 7 Xunga, i padiqilar, Pərwərdigarning səzini anglanglar: — 8 Mən həyatim bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Qoylirimning padiqisi bolmioqəqka, ular ow bolup kaldı, daladiki hərbi həywanoğa ozuk boldı; qünki Mening padiqilirim Əz padamni izdiməydu, ular pəkət əzlinirini bakıdu, Mening qoylirimni bakmaydu. 9 — Xunga, i padiqilar, Pərwərdigarning səzini anglanglar! 10 Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən padiqilaroğa karximən; Mən Əz qoylirimning hesabini ulardin alımən, wə ularni padini bekixtin tohtitimən; xuning bilən padiqilar əzlinirinu bakmaydu; wə Mən qoylirimni ularoğa yənə ozuk bolmisun üçün ularning aozidın kutuldurımən. 11 Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Əzüm öz qoylirimni izdəp ularning həlini soraymən; 12 padiqi əzining qoyliri arisida, tarap kətkən qoylarni tepip bakqəndək, Mənmü qoylirimni izdəp bakımən; ular bulutluk karəngəyü kündə tarilip kətkən hərbi jaylardin Mən ularni kutuldurımən. 13 Mən ularni həlkərdin epkelimən, ularni məmlikətlərdin yioqimən, öz zeminoğa apirimən; Mən ularni Israil taqliri üstidə, erik-üstənglər boyida wə zemindiki barlik turaloqı jaylarda bakımən; 14 Mən ularni esil qimənzarda bakımən; Israil taqliri ularning yaylıkı bolidu; ular xu yərdə obdan yaylaqta yatidu; Israil taqliri üstidə, mumbət qimənzarda ozuklinidu. 15 Mən Əzüm Əz padamni bakımən, ularni yatquzımən, — dəydu Rəb Pərwərdigar. 16 — Mən yoldın tenəp kətkənlərnı izdəymən, tarkilip kətkənlərnı kayturımən; zəhimləngənlərnı tengip koyımən, ajzlarni küqəytmən; biraq səmrigənlər wə küqlüklərnı yokitimən; padamni adalət bilən bakımən. 17 Əmdil silərgə kəlsəm, i Mening padam, Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən koy wə koy arisida, koqkarlar wə tekilər arisida həküm qikirimən. 18 Əmdil silərnin yaxı qimənzarnı yegininglar azlik kilip, qiməndiki qaloqan ot-qəplərnı ayaqliringlar bilən qəyliwetixinglar kerəkmü? Silər süpsüzük sulardin iqkəndin keyin, qəloqinini ayaqliringlar bilən leyitiwetixinglar kerəkmü? 19 Xunga Mening qoylirimioğa silərnin ayaqliringlar qəyliwətkənni

yeyixtin, ayaqliringlar dæssap leyitiwetkænni iqixtin baxqa amal yok. **20** Xunga Ræb Pærwærdigar ularoʻja mundak dæydu: — Mana Mæn, Mæn Өzüm sæmrigæn koylar wæ oruk qoylar arisida hæküm qikirimæn. **21** Qünki silær müræ-yanpaxliringlar bilæn ittirip, münggüzliringlar bilæn ularni tæræp-tæræpkæ tarkitiwetküqæ üsisilær, **22** — Mæn ularni yænæ ow obyekt bolmisun dæp Өz padamni kutkuzimæn; wæ Mæn koy wæ koy arisida hæküm qikirimæn. **23** Mæn ularning üstigæ bir padiqini tiklæymæn, u ularni bakidu; u bolsa Mening kulum Dawut; u ularni bekip, ularoʻja padiqi bolidu; **24** wæ Mænki Pærwærdigar ularning Hudasi bolimæn, Mening kulum Dawut ular arisida æmir bolidu; Mænki Pærwærdigar xundak söz kildim. **25** Mæn ular bilæn amanhatirjæmlik beoixlaydioʻjan æhdini tüzüp, yirtkuq haywanlarni zemindin tügitimæn; ular bihætær bolup janggalda turidu, ormanliklarda konup uhlaydu. **26** Mæn ularni hæn egizlikim ætrapidiki jaylarni bærikatlik kilimæn; yamoqur-yeoʻinlarni öz pæslidæ yaoʻdurimæn; bular bærikatlik yamoqurlar bolidu. **27** Daladiki dæræhlær mewilirini, tuprak ündürmilirini beridu; ular öz zeminda bihætær turidu; Mæn ularning boyunturuk-asarætlirini sundurup, ularni kullukqa tutkanlarning kolidin kutuldurøjnimda, ular Mening Pærwærdigar ikænlikimni bilip yetidu. **28** Ular yænæ ællærgæ ow bolmaydu, yær yuzidiki haywanlar yænæ ularni yæwætmæydu; ular bihætær turidu, heqkim ularni kørkatmaydu. **29** Mæn ular üqün dangki qikқан alahidæ bir bostanlik jayni tæminlæymæn; ular kaytidin zeminda aqarqilikta yiglap kalmaydu, yaki kaytidin ællærning mazak obyekt bolmaydu. **30** Andin ular Mænki Pærwærdigar Hudasing ular bilæn billæ bolidioʻjanlikimni wæ æzlrining, yæni Israil jæmæting Mening hækim bolidioʻjanlikini bilip yetidu, — dæydu Ræb Pærwærdigar. **31** — Өmdi silær bolsanglar, i Mening koylirim, Mening qimænzarimdiki koylirim, insanlardursilær, halas; Mæn bolsam silærning Hudayinglardurmæn» — dæydu Ræb Pærwærdigar.

35 Wæ Pærwærdigarning sœzi manga kelip xundak deyildi: — 2 I insan oʻqli, yüzüngni Seir teoʻjoʻja karitip, bexaræt berip uni æyiblæp mundak degin: — 3 Ræb Pærwærdigar mundak dæydu: — «Mana, i Seir teoʻji, Mæn sanga qarximæn; Mæn kolumni üstünggæ uzartip, seni bir wæyranæ wæ qel-bayawan kilimæn. 4 Mæn xæhærliringni harabæ kiliwetimæn, wæ sæn wæyranæ bolisæn; andin sæn Mening Pærwærdigar ikænlikimni

tonup yetisæn. 5 Qünki sæn mænggügæ æqmænlik saklap kalgænsæn, Israilarning bexioʻja külpæt qüxkæn künidæ, kæbihlikning jazalinix wakti-saiti toxkanda, ularni kiliq küqigæ tapxurup bærgænliking tüpæylidin, 6 Xunga Mæn hayatim bilæn kæsæm kilimænki, — dæydu Ræb Pærwærdigar, — Mæn sanga qan tækülüxni bekittim; qan seni koqalaydu. Sæn qan tæküxtin næprætlanmigænliking tüpæylidin, æmdi qan seni koqolap yüridu. 7 Mæn Seir teoʻjini wæyranæ wæ qel-bayawan kilip, uningdin besip ötküqi hæn uningoʻja kaytquqini üzüp taxlaymæn. 8 Mæn uning taqlirini öltürülganliri bilæn toldurimæn; sening egizlikliringdæ, sening jiløjiliringda, sening barlik jiraliringda kiliq bilæn öltürülganlær yikilidu. 9 Mæn seni mænggügæ wæyranæ kilimæn; sening xæhærliring adæmzatsiz bolidu; wæ silær Mening Pærwærdigar ikænlikimni tonup yetisilær. 10 — Qünki sæn: «Bu ikki æl, ikki mæmlikæt Meningki bolidu, biz ularoʻja igæ bolimiz» degining tüpæylidin — gærqæ Mæn Pærwærdigar xu yærdæ bolojan bolsammu —, 11 æmdi Mæn hayatim bilæn kæsæm kilimænki, — dæydu Ræb Pærwærdigar, — Mæn sening næpritingdin qikқан aqkiking boyiqæ wæ hæsiting boyiqæ sanga muamilæ kilimæn; Mæn üstünggæ hæküm qikqip jazalixim bilæn, Mæn ular arisida Өzümni kersitimæn. 12 Xuning bilæn sening Israil taqlirioʻja qarap: «Ular wæyranæ boldi, ular bizgæ yæm boluxka tækdim kilindi» degæn barlik hækæratliringni Mæn Pærwærdigarning anglojnimni sænlar tonup yetisilær. 13 Uning üstigæ aozinglarda silær Manga qarxi qikqip özünglarni qong kersitip, Manga kupurluk kilojan sözünglærni kœpæytkænsilær; Mæn ularni anglidim. 14 Xunga Ræb Pærwærdigar mundak dæydu: — Pütkül yær yüzi xadlinip kætkinidæ, Mæn seni wæyranæ kilimæn. 15 Israil jæmæting mirasi wæyranæ kilinoʻjanda buningdin sæn xadlanøjingdæk, Mænmu sanga xundak kilimæn; sænmu, i Seir teoʻji wæ barlik Edom — silærning barlikinglar wæyranæ bolidu; wæ [Edomiylar] Mening Pærwærdigar ikænlikimni tonup yetidu».

36 Өmdi sæn, i insan oʻqli, Israil taqlirioʻja bexaræt berip mundak degin: — Israil taqliri, Pærwærdigarning sœzini anglanglar: — 2 Ræb Pærwærdigar mundak dæydu: — Düxmænning silærgæ qarap: «Wah! Mænggü yukiri jaylar bizgæ tælluk boldi!» degini tüpæylidin, 3 xunga bexaræt berip mundak degin: — Ræb Pærwærdigar mundak dæydu: — Bærhæk, qünki ular silærni wæyranæ kilip, ællærdin qalojanlirioʻja tæwæ kilixka hæryandin silærni æzgenliki tüpæylidin, wæ

silər əllər arisida səz-qəqək wə təhmət obyektı bolup qalojanliqinglardın, 4 əmdi xunga, i Israil taqliri, Rəb Pərwərdigarın səzini anglanglar: — Rəb Pərwərdigar əllərdin qalojanliriqə olja həm mazək obyektı bolup qalojan taqlar, egizliklər, jiralər wə jiləjilarəqə, wəyran boləjan harabilər wə taxliwetilgən xəhərlərgə mundək dəydu: — 5 Xunga Rəb Pərwərdigar mundək dəydu: — Huxal boluxup kəlbidiki pütün əqmənliki bilən Mening zeminiəni əzliqigə təəlluk boluxkə bekitip, uni bulang-talang kiliwalayli degən əllərdin qalojanliriqə wə Edomdikilərninğ həmmissigə bərhək, Mən [Əz həlkimgə] boləjan kizəjnilikimdin qikkən aqqik otida səz kildim: — 6 Israil zemini toqruluk bexarət berip, taqlar, egizliklər, jiralər wə jiləjilarəqə səz kiliq mundək degin: — Rəb Pərwərdigar mundək dəydu: — Mana, Mən Əz [həlkimgə boləjan] kizəjnilikimdin kəhrim bilən səz kildim — qünki silər əllərninğ mazək-ahənətlinirini yegənsilər. 7 — Xunga Rəb Pərwərdigar mundək dəydu: — Mən qolumni kətürüp xundək kəsəm iqkənki, bərhək, ətrapinglardiki əllər əzining mazək-ahənətlinirini əzi ixitidu. 8 Ləkin silər, i Israil taqliri, xəhlinisilər, həlkim Israiləqə mewə berisilər; qünki ular pat arida qaytip kelidu. 9 Qünki mana, Mən silər təriringlardidurmən; Mən silərgə qaraymən, silər yumxıtisilər həm terilisilər. 10 Wə Mən üstünlərdə adəmləni, yəni Israilning pütkül jəmətini, ularning barliqini kəpəytimən; xəhərlər ahəlilik bolidu, harabilər qaytidin kurulidu. 11 Mən üstünlərdə adəm həm haywanlarni kəpəytimən, ular awup nəsil kəridu; Mən ətkən zamanlardikidək siləni olturakliq kilimən; bərhək, həlinglarni əslidikidin əwzəl kilimən; silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər. 12 Mən üstünlərgə adəmləni, yəni həlkim Israilni mangdurimən; ular silərgə igidarqiliq kilidu, silər ularning mirasi bolisilər; silər yənə ularni baliliridin juda kilmaysilər. 13 Rəb Pərwərdigar mundək dəydu: — Qünki ularning silərgə: «Silər adəmləni yəysilər, əz elinglarni balilərdin juda kileqansilər!» degini tūpəydidin, 14 əmdi silər yənə adəmləni yeməysilər, əz elinglarni baliliridin yənə juda kilmaysilər, dəydu Rəb Pərwərdigar. 15 — Mən silərgə yənə əllərninğ mazək-ahənətlinirini anglatquzmaymən; silər əllərninğ tapa-tənisini yənə kətürməysilər, silər əz elinglarni qaytidin yikitmaysilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar. 16 Pərwərdigarın səzi mənə kelip xundək deyildi: — 17 I insan oqlı, Israil jəməti əz zemində turəjan qəqlərdə, ular əz yoli həm kilmixliri bilən

uni buləjəjan; Mening əldimda ularning yoli ay kərgən ayalning napakliqəqə ohxax. 18 Xunga zeminqə təkkən qan üqün, zemini məbudliri bilən buləjəjanliqə üqün, Mən kəhrimni ular üstigə təkum; 19 Mən ularni əllər arisəqə tərkitiwəttim, ular məmlikətlər iqiğə tarilip kətti; Mən ularning yolliri həm kilmixliri boyiqə ularning üstigə həküm qikərdim. 20 Ular baridəjan hərəkəsi əllərgə kəlgəndə, ular toqrısında: «Bular Pərwərdigarın həlki, birək ular Uning zemində qikkən!» — deyilgəndə, ular yənə Mening pak-mukəddəs namimni buləjəjan; 21 Birək Mən Israil jəməti barəjan hərəkəsi əllər arisida buləjanəjan pak-mukəddəs namim üqün kəngül bəldüm. 22 Xunga Israil jəmətiğə mundək degin: — Rəb Pərwərdigar mundək dəydu: — Mən bu ixni siləni dəp əməs, i Israil jəməti, bəki silər barəjan hərəkəsi əllər arisida silər buləjəjan əz pak-mukəddəs namim üqün kiliyən. 23 Mən əllər arisida buləjanəjan, Əzümning büyük namimni pak-mukəddəs dəp kərsitimən; namimni dəl silər ular arisida buləjəjan; ularning kəz əldidə Mən Əzümni silərninğ aranglarda pak-mukəddəs kərsətkinimdə, əllər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. 24 Mən siləni əllər arisidin elip, məmlikətlər iqidin yiqip, siləni əz zeminqləqə qayturimən. 25 — Mən süpsüzük suni üstünləqə qaqimən, buning bilən silər pak bolisilər. Siləni həm məpaskiniliqinglardın wə butliringlardın paklaymən. 26 Mən silərgə yəni qəlb berimən, iqingləqə yəni bir rəh salimən; teninglardiki tax yürəkni elip taxlap, məhrlik bir qəlbni ata kilimən. 27 Mening Rəhimni iqingləqə kirgüzüp, siləni əmr-pərmanlirim boyiqə mangozümən, həkümlirimni tutqüzümən, xuning bilən ularəqə əməl kilisilər; 28 silər Mən ata-bowiliringləqə təkdim kiləjan zemində yaxaysilər; Mening kəwmim bolisilər, Mən silərninğ Hudaqinglar bolimən. 29 Mən siləni barliq paskiniliqiktin kutqüzümən; Mən buəqdayni awun boluxkə buyruymən; üstünlərgə həq aqarqiliqni kəyməymən; 30 Mən dərhəlninğ mewisini wə etizdiki məhsulətləni awutimənki, silər aqarqiliq tūpəyldin əllər arisida xərməndə bolmaysilər. 31 Silər rəzil yolliringlar wə naqar kilmixliringlarni əsləp, kəbihlikliringlar wə yirginlik kiləjanliringlar üqün əz-əzünglərdin yirginisilər. 32 Silərgə məlum bolsunki, bu ixni kilixim silər üqün əməs, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — əz yolliringlar üqün hijil bolup

xərməndə bolunglar, i Israil jəməti. **33** — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən kəbihliklardin pakliqan künidə, Mən xəhərlərnə ahalilik qilimən, harabə qaloqan jaylarmu qaytidin qurulidu. **34** Wəyran qilinoqan zemin etüp ketiwatqan hər birining kəz aldida wəyranə kərünsimu, u qaytidin terilidu. **35** Xuning bilən ular: «Bu wəyran qilinoqan zemin huddi Erəm baqısidək boldi; harabə, wəyran qilinoqan xəhərlər hazır mustəhkəmləndi, ahalilik boldi» — dəydu. **36** Wə ətrapida qaloqan əllər Mənki Pərwərdigarning buzuloqan jaylarni qurucuqı həm wəyranə qilinoqan yərlərnə qaytidin terioquqı ikənlikimni bilip yetidu; Mənki Pərwərdigar səz qıldim, buningoqə əməl qilimən. **37** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən yənıla Israilning jəmətinə bu ixlarni tiləydiqan dua-tilawətlirigə ijabət qiloquqı bolimən; Mən qoy padisidək ularning adəmlirini awutimən; **38** Mukəddəs dəp ayriloqan qurbanlıq qoy padisidək, bekitilgən həyt-bayramlırioqə beqıxlanoqan qoy padisi Yerusalemoqə tolduruləndək, harabə boləqan xəhərlər qaytidin adəm padiliri bilən toldurulidu; ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu.

37 Pərwərdigarning qoli wujudumoqə qondi; Pərwərdigar meni Rohi bilən kətürüp qikip, bir jiloqining otturisoqə turoquzdi; u yər səngəklərgə toldi. **2** U meni səngəklər ətrapidin uyak-buyakqə ötküzdi; mana, bu oquq jiloqida [səngəklər] intayin nuroqun idi; wə mana, ular intayin qurup kətkənidi. **3** U məndin: — I insan oqlı, bu səngəklər qaytidin yaxnamdu? — dəp soridi. Mən: — I Rəb Pərwərdigar, sən bilisən, — dedim. **4** U mənə: I insan oqlı, bu səngəklər üstigə bexarət berip mundak degin: «I kuruk səngəklər, Pərwərdigarning səzini anglanglar! **5** Rəb Pərwərdigar bu səngəklərgə mundak dəydu: — Mana, Mən silərgə bir roh-nəpəs kirgüzimən, wə silər həyat bolisilar. **6** Mən üstünlərgə pəy-singirlərnə salimən, silərnə tərə bilən yapimən, silərgə roh-nəpəs kirgüzimən; wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər». **7** Xunga mən buyruloqini boyiqə bexarət bərdim; mən bexarət beriximgə, bir xawqun kətürüldi, mana jalak-julak bir awaz anglandi, səngəklər jipsilixip, bir-birigə qoxuldi. **8** Mən kərdum, mana, pəy-singirlər wə ət ularning üstigə kelip ularni qaplıdi; biraq ular da heq roh-nəpəs bolmıdi. **9** U mənə: — I insan oqlı, roh-nəpəskə bexarət berip mundak degin: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: Tət tərəptin xamal kəlgəysilər, i roh-nəpəs, wə muxu əltürülgənlər

tirilsun üqün ularning üstigə püwlənglər» — dedi. **10** Xunga mən buyruloqəndək bexarət beriwidim, roh-nəpəs ularoqə kirdi-də, ular həyat bolup tik turdi — büyük bir qoxunoqə aylandı. **11** Wə U mənə: — I insan oqlı, bu səngəklər bolsa Israilning pütün jəmətidur. Mana, ular: «Bizning səngəklirimiz qurup kətti, ümidimiz üzüldi; biz tügəxtuk!» — dəydu. **12** Xunga bexarət berip ularoqə mundak degin: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən gərünglərnə eqip, silərnə gərünglərdin qikirimən, i Mening həlkim, silərnə Israil zeminoqə elip kirimən; **13** Mən gərünglərnə aqqinimda, silərnə gərünglərdin qıkarojinimda, i Mening həlkim, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər. **14** Wə Mən Öz Rohimni silərgə kirgüzimən, silər həyat bolisilər; wə Mən silərnə öz zemininglarda turoquzumən; silər Mənki Pərwərdigarni xundak səzni qilip, xuni ada qildi, dəp bilip yetisilər». **15** Pərwərdigarning səzi mənə kelip mundak deyildi: — **16** I insan oqlı, bir tayakni elip, uning üstigə «Yəhuda wə uning həmrahliri boləqan Israilar üqün» dəp yazojin; yənə bir tayakni elip, uning üstigə «Əfrayim wə uning həmrahliri boləqan pütün Israil jəmətidikilər üqün» dəp yazojin; **17** wə ularni bir-birigə ulap qoy; ular qolungda bir bolsun. **18** Həlkimdikilər səndin: «Bu ixlər bilən nemini qüxəndürməqki bizgə dəp bərməmsən?» dəp sorisa, **19** ularoqə: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən Əfrayimning wə uningoqə həmrağ boləqan Israil kəbililirining qoli tutqan Yüsüpning tayiqini elip, uni Yəhudaning tayiqioqə qoxup ulap, ularni birlə tayak qilimən; ular Mening qolumda bir tayak bolidu. **20** Sən yazoqan tayaklarni ularning kəz aldida qolungda tutup ularoqə xundak degin: — **21** «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: «Mana, Mən Israil balilirini barəqan əllər arisidin elip, ularni həryəndin yioqıp öz zeminoqə epkelimən. **22** Mən ularni Israil taqlirining üstidə bir əl qilimən; bir padixah ularning həmmisigə padixah bolidu; ular qaytidin ikki əl bolmaydu, yaki qaytidin ikki padixahlıqqa heq bölünməydu. **23** Ular əzlrini qaytidin ularning məbudliri, lənətlilik ixliri yaki asiylıqlirining heqkayisisi bilən heq bulojımaydu; Mən ularni gunah ötküzgən olturaxlanqan jayliridin qutquzup, ularni paklandurimən; ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **24** Wə mening qulum Dawut ularoqə padixah bolidu; ularning həmmisining birlə padiqisi bolidu; ular Mening həkümliirimdə mēngip, Mening bəlgilimilirimni tutup ularoqə əməl qilidu.

25 Ular Mening kulum Yakupka təkdim kiloqan, atabowiliringlar turup kəlgən zeminda turidu; ular uningda turidu — ular, ularning baliliri, wə balilarning baliliri mənggü turidu — Mening kulum Dawut ularning xahzadisi bolidu. 26 Mən ular bilən amantirjəmlilik beoqixlaydioqan bir əhdə tüzimən; bu ular bilən mənggülik bir əhdə bolidu; Mən ularni jayida makanlaxturup awutimən; wə Mening muqəddəs jayimni ular arisioqan mənggügə tikləymən. 27 Mening turaloqı jayim ularda bolidu; Mən ularning Hudasi bolimən, ular Mening həlkim bolidu. 28 Mening pak-muqəddəs jayim ular arisida mənggügə tiklängəndə, əmdi əllər Özüm Pərwərdigarning Israilni pak-muqəddəs kiloquci ikənlikimni bilip yetidu».

38 Pərwərdigarning sözi manga kelip mundak deyildi: — 2 İnsan oqlı, yüzüingni Magog zeminidiki Rox, Məxək wə Tubalning əmiri Gogka qaritip uni əyibləp bexarət berip xundak degin: — 3 Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: «Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri, Mən sanga qarximən; 4 Mən seni arkingoqan yandurup, engikinggə ilməklərni selip, sən wə pütün qoxununqni — atlar wə atlık əskərlərni, həmmisi toluk qorallanoqan, sipar-qalkanlarni ketürgən, qiliq tutqan top-top kixilərni jənggə qikirimən; 5 Pars, Efiopiyə wə Put, həmmisi qalkan-dubuloqan bilən qorallinidu 6 — Gomer wə uning barlık top-top adəmliri, ximalning əng kəridin kəlgən Torgamah jəməti wə uning barlık top-top adəmliri, bu kəp əllər sanga həmrah bolup billə bolidu. 7 Əzüingni təyyarla; sən wə sanga yioqiloqan barlık top-top adəmliring təyyarlanoqan pətida bol; sən ularoqan nazarətqilik kilisən. 8 Kəp künlərdin keyin sən [jənggə] qaqirilisən; sən ahirqi yillarda qiliqtin kutquzuloqan, kəp əllərdin yioqiloqan həlkning zeminioqan, yəni uzundin beri wəyran kelinip kəlgən Israil taoqlirioqan hujum kilisən; uning həlki əllərdin yioqiloqan bolup, ularning həmmisi aman-esən turiweridu; 9 sən, barlık top adəmliring wə sanga həmrah boluqan nuroqun əllər bilən billə aloqan besip, boran-qapqundək kelisən; sən yər yüzini qaplioqan buluttək bolisən». 10 — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Xu küni xundak boliduki, kənglünggə baxqıqə hiyallar kirip, sən rəzil hiylə-nəyrəngni oylap qikisən; 11 sən: «Mən sepilsiz yeza-kəntlər jaylaxqan zeminioqan besip kirimən; mən aman-esən turuwatqan bir həlkə yekinliximən — ularning həmmisi sepilsiz, taqaksiz wə dərwasiziz turuwatidu», dəysən, — 12 «Xuning bilən oljilarni

elip, bulang-talang kilimən; kolumni əslidə wəyran bolup əmdilikdə makanlik boluqan jaylaroqan, əllərdin yioqiloqan, mal-dunyoqan igə boluqan, dunyaning kindikidə yaxawatqan həlkə qarxi kilimən». 13 Xu tapta Xeba, Dedan, Tarxixitiki sodigərlər barlık yax xirliri bilən səndin: «Sən olja elixka kəldingmu? Sən top-top adəmliringni bulang-talang kiliwelixka — altun-kümüxni elip ketixka, mal-dunyani elip ketixka, zor bir oljioqan erixiwelixka yioqdingmu?» — dəp soraydu. 14 Xunga bexarət bərgin, i insan oqlı, Gogka xundak degin: — Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Mening həlkim Israil aman-esən bolidioqan künini, sən bilip yətməmsən? 15 Sən öz jayingdin, yəni ximalning əng qət jayidin qikisən, sən wə sanga həmrah boluqan nuroqun əllər, həmmisi atlık bolup, top-top adəmlər, qong qoxun bolisən. 16 Sən yər yüzini qaplioqan buluttək həlkim Israiloqan qarxi qikisən — bu ahirqi zamanlarda bolidu — Mən seni öz zeminioqan qarxilixixka qikirimən; xundak kilip Mən sən arqilik, i Gog, əllərdin kəz aldida Əzüimning pak-muqəddəs ikənlikimni kərsətkəndə, ular Meni tonuydu». 17 — Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: «Mən qədimki zamanlarda kullirim boluqan Israildiki pəyoqambərlər arqilik bexarət kiloqan birsi sən əməsmu? Ular xu künlərdə, xundakla kəp yillardin beri, Mening seni həlkimə qarxilixixka qikiridioqanlikim toqruluk bexarət bərgən əməsmu? 18 Wə xu küni, yəni Gog Israil zeminioqan qarxi qikqan küni xundak boliduki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — oqəzipim bilən Mening kəhrim ərləp qikidu. 19 Mening [Əz həlkimə] boluqan kizoqinlikimdin, oqəzəp bilən xundak səz kiloqanmənki, Israil zeminida zor yər təwrəx bolidu; 20 xuning bilən dengizdiki beliklər, asmandiki uqar-qanatlar, daladiki haywanlar, yər yüzidiki əmiligüqi haywanlar wə yər yüzidə turuqan barlık insanlar Mening yüzüm aldida təwrinip ketidu; taqlar ərülüp, tik yarlar oqlap ketidu, barlık tamlar yərgə ərülüp qüxidu. 21 Mən barlık taoqlirimda uning bilən qarxilixixka bir qiliq qaqirimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — hərbihsining qiliqi öz kəridixigə qarxi qikidu. 22 Mən waba kesili wə qan təküx bilən uningə həküm qikirip jazalaxka kiriximən; Mən uningə, uning qoxunliri üstigə, uningə həmrah boluqan nuroqun əllər üstigə dəlxətlik yamoqur, zor məldür taxliri, ot wə güngürt yaqdurimən; 23 Mən Əzüimni uluqlap, Əzüimni pak-muqəddəs dəp kərsitimən; wə nuroqun

əllərning kez aldida namayan bolimən, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

39 «Əmdi sən, i insan oqlı, Gogni əyibləp bexarət berip xundak degin: — Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri, Mən sanga qarximən; **2** Mən seni arkingoşa yandurup, yetkiləp, seni ximalning əng kəridin qikirimən, Israilning taqliri üstigə tajawuz kıldurimən; **3** Mən okyayingni sol qolungdin urup taxliquziwetimən, okliringni ong qolungdin qüxüriwetimən; **4** sən Israil taqlirining üstigə yikilisən; sən wə sening barlik qoxunliring, sanga həmrah boləjan əllər yikilisilər; Mən seni barlik yirtkuq uqar-kanatlarəja gəx, daladiki barlik haywanlarəja ow boluxka təkdım kıldim. **5** Sən dalada yikilisən; qünki Mən xundak səz kıldim, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **6** Mən Magog üstigə wə dengiz boyıda aman-esən turojanlarəja ot yaqdurimən; ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **7** Mening pak-mukəddəs namimni həlkim Israil arisida tonutimən; pak-mukəddəs namimning kaytidin buləjinixka kət'iy yol koymaymən; əllər Mening Pərwərdigar, Israilda turojan Mukəddəs Boləquqisi ikənlikimni bilip yetidu. **8** Mana, u kelidu! Bu ixlar qokum bolidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — bu dəl Mən eytkən künidur. **9** Israil xəhərliridə turuwatқанlar qikip korallarni, jümlidin sipar-қalkанlar, okyalar, tokмақlar wə nəyzilərnı keydürtüp ot қalaydu — ular bular bilən yəttə yil ot қalaydu. **10** Daladin heq otun elinmaydu, ormanlardan heq yaşaq kesilməydu; qünki ular korallarni ot қalaxka ixlitidu; ular əzlriridin olja tutқанlarni olja tutidu, əzlririni bulang-talang қiləjanlarni bulang-talang қilidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **11** Wə xu künidə xundak boliduki, Israil zemnidin, yəni dengizning xərkiy kiroqikidin etidiojanlarning jiləjsidin Gogka bir yərlik boluxi üqün bir orunni berimən; bu yərlik bolsa etküqilərnıng yolini tosidu; ular xu yərdə Gog wə uning barlik top-top adəmlirini kəmidu; u «Həmon-Gog jiləjsi» dəp atilidu. **12** Israil jəməti zemninini həlal қilix üqün, ularni yəttə ay kəmidu; **13** zemindiki barlik həlk ularni yərlikkə koyidu; xuning bilən Əzüm uluşlanəjan muxu künidə bu ix ularəja xərəp bolidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **14** Ular birnəqqə adəmnı zeminni dawamlıq arilap, tajawuzqilarning zemin yüzidə қaləjan jəsətlirini kümüxtək alahidə ixni қilix üqün ayriydu; ular xu yəttə ay tügigəndə, andin jəsətlərnı

izdəx hizmitini baxlaydu. **15** Bu «zemindin etküqilə» aylinip yüridu; əgər birsi adəmnıng ustihini kərgən bolsa, u uning yenioşa bir bəlgə tikləydu; «izdəp kəmgüqilə» uni Həmon-Gog jiləjsioşa dəpnə қiləjuqə bəlgə turidu **16** ([jiləjida] «Həmonah» dəp ataləjan bir xəhər bolidu). Ular xu yol bilən zeminni paklaydu». **17** — «Wə sən, i insan oqlı, Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Hərқandak uqar-қanatlar, daladiki barlik haywanlarəja mundak degin: «Yioşilixip kelinglar, Mən silərgə қilmaqқи boləjan қurbanlıqimoşa, yəni Israil taqliri üstidə қilinojan qong қurbanlıқka həryandin jəm bolunglar! Silər xu yərdə gəx yəp, қan iqisilər. **18** Silər baturlarning gəxini, yər yüzidiki xahzadilarning qenini — qoққarlarning, eqkilərnıng, torpaқlarning qenini iqisilər — ularning həmmisi Baxandiki bordaləjan mallardur! **19** Silər Mən silərgə қilmaqқи boləjan қurbanlıqimdin, toyəjuqə may yəp, toyəjuqə қan iqisilər! **20** Silər dastihinimda atlar wə jəng hərwisidikilər, baturlar, barlik jəngқи palwanlar bilən toyunisilər» — dəydu Rəb Pərwərdigar. **21** — wə Mən Əz xan-xəripimni əllər arisioşa kərsitimən, barlik əllər Mening yürügüzgən jazalirimni wə ularning üstigə koyəjan qolumni kəridu. **22** Wə xu kündin tartip Israil jəməti Mening Pərwərdigar, ularning Hudasi ikənlikimni bilip yetidu. **23** Əllər Israil jəmətinıng қəbihliki, Manga asiylik қiləjanlıқı түpəylidin sürgün boləjanlıқini bilip yetidu; mana, Mən yüzümni ulardin yoxurup, ularni düxmənlirining қolioşa tapxurdum; ularning həmmisi қiləqlinip yikildi. **24** Ularning paskiniqiliki wə asiylikliri boyiqə Mən ularni bir tərəp қildim, yüzümni ulardin yoxurdum». **25** Xunga Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Mən hazır Yəқupni sürgün boləjanlıқidin əsligə қayturup, pütkül Israil jəməti üstigə rəhim қilip, Əz pak-mukəddəs namim üqün otluқ қizəjnlikimni kərsitimən. **26** Əz zemnida aman-esən turojinida, heqқim ularni қorқutmaydiojan qəş kəlgəndə, Mən ularni əllərdin қayturup, düxmənlirining zeminliridin yioқkinimda, wə kəp əllərnıng kez aldida Əzümning pak-mukəddəs ikənlikimni kərsətkinimdə, xu qəşda ular hijalitini wə Məndin yüz ərüp қiləjan asiylikinıng barlik gunahını kəturidu; **28** ular Mening ularni əllər arisioşa sürgün қildurojanlıқim түpəylidin, wə andin ulardin heqқaysisini xu yərdə қaldurmay əz zeminioşa yioққanlıқim түpəylidin, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu; **29** wə Mən yüzümni ulardin қayta heq yoxurmaymən; qünki Mən Israil jəməti

üstigə Əz Rohimni kuyojan bolimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

40 Bizning sürgün bolojanlikimizning yigirmə bəxinqi yili, yilning bexida, ayniq oninqi künidə, yəni xəhər bəsülgəndin on tət yil keyin — dəl axu künidə Pərwərdigarning qoli mening wujudumoja qondi, wə U meni [xəhərgə] apardi. **2** Hudaning alamət körünüxliridə U meni Israil zeminiyoja apirip, intayin egiz taq üstigə orunlaxturdi; taqning jənubiy tərpidə xəhərdək bir kurulux turatti. **3** U meni xu yərgə apardi; mana qolida kanap tanisi wə əlqəm hadisini tutkan, misning körünüxidə bolojan bir kixi; u dərwarzida turatti. **4** Bu kixi manga: «Insan oşli, közliring bilən körüp, kuliking bilən anglap, kənglüngni mən sanga kərsitidojan barlik ixlaroja başliyojin; qünki buning sanga kərsitilixi üçün sən muxu yərgə elip kelinding. Israil jəmətigə barlik kərginingni ayan qil». **5** Wə mana, ibadəthanining həmmə tərpidə tam bar idi. U kixining qolida altə gəzlik əlqəm hadisi bar idi; xu qaşdiki «bir gəz» bir gəz bir alikanjoja toşra kelətti. U tamning kənglikini əlqidi, bir «hada» qikti; egizliki bolsa, bir «hada» qikti. **6** U xərkkə qaraydojan dərwasioja kelip, uning pələmpəylirigə qikti; uning bosuoşisining kənglikini əlqidi, u bir hada qikti. Yənə bir tərpining kəngliki bir hada qikti. **7** [Dərwasining iqidiki] hər bir «oyuk əy»ning uzunluqi bir hada, kəngliki bir hada idi; oyuk əylərnin arilixi bəx gəz idi; dərwasining iqidiki bosuoja, yəni iqqirigə qaraydojan dəhlizning aldidiki bosuoşining [ikki tərpining] uzunluqi [ayrim-ayrim] bir «hada» qikti; **8** u dərwasining iqqirigə qaraydojan dəhlizni əlqidi, [uzunluqi] bir hada qikti. **9** U dərwasining dalinining uzunluqini əlqidi, səkkiz gəz qikti; uning kexikining yenidiki tamning kəlinliqi ikki gəz qikti. Muxu dalan iqqirigə qaraytti. **10** Xərkkə qarajojan dərwasining iqidə, u tərpidə üqtin, bu tərpidə üqtin oyuk əylər bar idi. Üqilisi ohxax əlqəmdə idi; üq əyning ikki yan temi ohxax kəlinlikdə idi. **11** U dərwasini əlqidi, kəngliki on gəz qikti; uning jəmiy uzunluqi on üç gəz idi. **12** Bu yandiki oyuk əylərnin aldidə bir gəz kəlinliktiki bir toşma tam bar idi, wə u yandiki oyuk əylərnin aldidə bir gəz kəlinlikdə bir toşma tam bar idi; hər yandiki oyuk əylərnin kəngliki altə gəz idi. **13** U dərwasining jəmiy kənglikini, yəni bu tərptiki oyuk əyning əgzisining [arqa lewidin] u tərptiki oyuk əyning əgzisining [arqa lewiyojqə] yigirmə bəx gəz qikti; bu tərptiki oyuk əyning ixiki bilən u

tərptiki oyuk əyning ixiki bir-birigə qarixatti. **14** U iqqi həylioja kirix əojizidiki tüwrüklərni əlqidi; ularning egizliki atmix gəz qikti; dərwasə temi bu həylining tüwrüklirini orap turojanidi. **15** Dərwasining tüwidin dalanning iqqi əojiziojqə əllik gəz qikti. **16** Oyuk əylərnin hər birinin udul temida, xundaqla oyuk əylərnin arilixidə, dalanning yenidə ohxaxla rojəklər bar idi; muxu rojəklər sirtioja qarap tariyip mangojan idi; hər bir arilixidə tam-tüwrüklərgə palma dərəhliri nəkkixləngənidi. **17** U meni sirtki həylioja apardi; mana, kixik hanilar, wə sirtki həylini qəridəp yasalojan tax tahtaylik supa; supaning üstigə ottuz kixik hana selinojan. **18** Bu tax tahtaylik supa həyolidiki dərwasilaroja tutaxkan, uning kəngliki ularning uzunluqioja barawər idi; bu «pəs tax supa» idi. **19** U təwənkə dərwasining iqi tərpidin iqqi həylining sirtki temiojqə bolojan arilixni əlqidi; xərək wə ximal tərplərnin mu yüz gəz qikti. **20** Andin sirtki həylioja kiridojan, ximaloja qaraydojan dərwasining uzunluqi wə kənglikini əlqidi. **21** Uning bu tərpidə üqtin oyuk əy, u tərpidə üqtin oyuk əy bar idi; uning tüwrükliri, dalanliri birinqi dərwasining kigə ohxax idi; uning uzunluqi əllik gəz, kəngliki yigirmə bəx gəz. **22** Uning deriziliri, dalanliri, palma dərəh nəkixliri xərkkə qaraydojan dərwasining kigə ohxax idi; kixilər uning yəttə bəşuqluk pələmpiyi bilən qiqatti; uning dalini iqqirigə qaraytti. **23** Iqqi həylidə ximal wə xərktiki dərwasilaroja udul birdin dərwasə turatti; u dərwasidin dərwasiojqə əlqidi, yüz gəz qikti. **24** U meni jənub tərpkə apardi; mana, jənubkimu qaraydojan bir dərwasə bar idi; u uning tüwrükliri, dalanlirini əlqidi, ular bəşkilirioja ohxax idi. **25** Dərwasining wə dalinining ətrapidiki derizilər bəşkilirioja ohxax idi; uning uzunluqi əllik gəz, kəngliki yigirmə bəx gəz idi. **26** Uningoja qikidojan yəttə bəşuq bar idi; uning dalini iqqirigə qaraytti; uning tüwrükliridə palma dərəhinin nəkixi bar idi, u tərptə biri, bu tərptə biri bar idi. **27** Iqqi həylioja kiridojan, jənubkə qaraydojan bir dərwasə bar idi; u jənubiy tərptə dərwasidin dərwasioja əlqidi, yüz gəz qikti. **28** U meni iqqi həylioja jənubiy dərwasidin əkirdi; wə jənubiy dərwasini əlqidi; uning əlqəmliri bəşkə dərwasilərnin kigə ohxax idi. **29** Uning oyuk əyliri, arilix tamliri, dalinining əlqəmliri bəşkilirinin kigə ohxax idi; uning wə dalinining ətrapliridə derizilər bar idi; uning uzunluqi əllik gəz, kəngliki yigirmə bəx gəz idi. **30** Ətrapidə uzunluqi yigirmə bəx gəz, kəngliki bəx gəz ətrapidə dalini bar

idi. 31 Uning dalini bolsa sirtki hoyalioqa qaraytti; uning kirix eoizidiki ikki yan tüwrükidä palma dәрәhlәrning näxixi bar idi; uning qiqix yolining säkkiz baskuqluk pәlämpiyi bar idi. 32 U meni iqqi hoyalida xәrk tәрәpkә apardi; u tәрәptiki dәрwazini elqidi; uning elqәmliri baxkiliroqa ohxax idi. 33 Uning oyuk eyliri, arilik tamliri, dalinining elqәmliri baxkiliroqingigә ohxax idi; uning wә dalinining әtraplirida derizilär bar idi; uning uzunluqi әllik gәz, kәngliki yigirmә bәx gәz idi. 34 Uning dalini bolsa sirtki hoyalioqa qaraytti; uning [kirix eoizining] u wә bu tәripidiki tüwrükidä palma dәрәhlәrning näxixi bar idi; uning qiqix yolining säkkiz baskuqluk pәlämpiyi bar idi. 35 U meni ximaliy dәрwazioqa apardi, wә uni elqidi; uning elqәmliri baxkiliroqa ohxax idi. 36 Uning oyuk eyliri, arilik tamliri, daliniri [baxkiliroqa] ohxax idi; әtrapida derizilär bar idi. Uning uzunluqi әllik gәz, uning kәngliki yigirmә bәx gәz idi. 37 Uning dalinidiki tüwrüklär sirtki hoyalioqa qaraytti; uning [kirix eoizidiki] ikki yan tüwrükidä palma dәрәhlәrning näxixi bar idi; uning qiqix yolining säkkiz baskuqluk pәlämpiyi bar idi. 38 Hәрbir dәрwaza [ikki] tüwrükining yenida ixiklik kiiqik әy bar idi; ular xu eylәrdә köydürmә kurbanlıqlarni yuyatti. 39 Dәрwazining dalinida uyanda ikkidin xirә, buyanda ikkidin xirә bar idi; ular xirәlәrning üstidә köydürmә kurbanlıq, gunah kurbanlıqi wә itaәtsizlik kurbanlıqlirini soyidu. 40 Ximaliy dәрwazining dalinining kirix eoizidiki pәlämpәyning bir yenida ikki xirә bar idi; dalanning kirix eoizining yәнә bir yenida ikki xirә bar idi. 41 Xuningdәk dәрwazining u yenida tәt xirә, bu yenida tәt xirә bar idi — jәmiy säkkiz joza bar idi; ular ularning üstidә kurbanlıqlarni soyidu. 42 Yәнә taxtin yonup yasaloqan, uzunluqi bir yerim gәz, kәngliki bir yerim gәz, egizliki bir gәz kelidoqan tәt xirә bar idi; ularning üstigә köydürmә kurbanlıqlar wә baxqa kurbanlıqlarni soyidoqan qoral-әswablar qoyulidu. 43 Dәрwaza iqidә, tamliri üstigә bir aliqan uzunluqtiki jüp ilmәklik kanarlar bekitilgән. Xirәlär üstigә kurbanlıq gәxliri qoyulidu. 44 Iqqi hoyalida iqidә wә iqqi dәрwazining sirtida mәdhiyә nahxiqliri üqün ikki kiiqik әy bar idi; biri ximaliy dәрwazining yenida, jәнubqa yüzlәngән; yәнә biri jәнubiy dәрwazining yenida, ximaloqa yüzlәngәnidә. 45 U manga: «Jәнubqa yüzlәngән әy kaqinlar, yәni ibadәthanoqa mäs'ullar üqündür. 46 Jәнubqa yüzlәngән әy kaqinlar, yәni kurbangah wәzipisigә mäs'ullar üqündür. Bular bolsa

Zadokning jәмәtining oоqul pәрәntliri; xularla Lawiy jәмәtidilär arisidin Pәрwәrdigarning yenioqa hizmitidә boluxqa kirәlaydu» — dedi. 47 U hoyalini elqidi; uzunluqi yüz gәz, kәngliki yüz gәz, tәt qasilik idi; kurbangah bolsa muqәddәshana aldida turatti. 48 U meni muqәddәshanining dalinioqa apardi; u dalan eoizining ikki yenidiki tamlarning uzunluqini elqidi; bir tәрәptikisi bәx gәz, yәнә bir tәрәptikisi bәx gәz qikti; dalan eoizining [әzi on tәt gәz idi]; dalan eoizidiki tamning [iqqi tәripining] kәngliki bu tәripi üq gәz, u tәripi üq gәz idi. 49 Dalanning kәngliki yigirmә gәz, uzunluqi on bir gәz idi; uningqa qikidoqan pәlämpәy bar idi; tüwrükimu bar idi, u yenida biri, bu yenida biri bar idi.

41 U meni [muqәddәshanidiki] muqәddәs jayning aldioqa apardi; u jayning kirix eoizining ikki tәripidiki yan tamni elqidi, hәр ikkisining kәlinliqi altә gәz qikti. 2 Kirix eoizining kәngliki bolsa on gәz idi; muqәddәs jayning kirix eoizidiki tooqra tamning iqqi tәripining kәnglikini elqidi, hәр ikkisi bәx gәz qikti; u muqәddәs jayning uzunluqini elqidi, kiiqik gәz qikti; uning kәngliki yigirmә gәz qikti. 3 U iqqirigә qarap mangdi, әng muqәddәs jayoqa kirix eoizidiki tooqra tamning kәngliki ikki gәz; eoizining kәngliki altә gәz idi; [ikki tәрәptiki] tooqra tamning uzunluqi bolsa, yәttә gәz idi. 4 U muqәddәs jayning kәynidiki «әng muqәddәs jay»ning uzunluqini elqidi, yigirmә gәz qikti; kәnglikimu yigirmә gәz idi. U manga: «Bu әng muqәddәs jay» — dedi. 5 U muqәddәshanining temini elqidi, kәlinliqi altә gәz qikti; yandiki kiiqik hanilarning bolsa, kәngliki tәt gәz idi; kiiqik hanilar muqәddәshanini qeridәp selinoqanidi. 6 Yenidiki kiiqik hanilar üq kәwәtlik, bir-birigә üstilәklik idi, hәр kәwәttә ottuzdin hana bar idi; kiiqik hanilarning limliri muqәddәshanining temioqa qikip kalmasliqi üqün, limlar kiiqik hanilarning sirtki temioqa bekitilgәnidә. 7 Yukirilioqanseri muqәddәshanining әtrapidiki kiiqik hanilar kengiyip baroqanidi; qünki muqәddәshanining әtrapida qurulus bolоqanliqtin bina egizligәnseri hanilar kengәygән. Xu säwәbtin muqәddәshanimu egizligәnseri kengәygән. Tәwәndiki kәwәttin yukiridiki kәwәtqiqә otturidiki kәwәt арқиліқ qikidoqan pәlämpәy bar idi. 8 Mән muqәddәshanining egiz ulluq supisi barlıqini kәrdum; u hәм yenidiki kiiqik hanilarning uli idi; uning egizliki toptoqra bir «hada» idi, yәni altә «qong gәz» idi. 9 Yenidiki hanilarning sirtki temining kәlinliqi bәx gәz idi.

Muqaddashaning yenediki kiyik hanilar bilən [kahinlarning] hujrili arilikidiki box yorning kengliki yigirma gəz idi; bu box yər muqaddashaning həmmə tərpidə bar idi. **11** Yenediki kiyik hanilaroqa kirix eozi bolsa box yərgə qaraytti; bir kirix eozi ximaloqa, yənə biri jənubqa qaraytti. Supa üstidiki hanilarni qəridigan box yorning kengliki bəx gəz idi. **12** Oʻarbkə jaylaxkan, box yərgə qaraydioqan binaning uzunluqi yətmix gəz idi; binaning sirtki temining kelinliqi bəx gəz; uning kengliki toqsan gəz idi. **13** Həliki kixi muqaddashaning əzini əlqidi; uning uzunluqi yüz gəz idi. Box yorning kengliki [yüz gəz idi], binaning tamliri qoxulup jəmiy kengliki yüz gəz idi. **14** Muqaddashaning aldi tərpi wə xərkkə jaylaxkan həyolisining kengliki yüz gəz idi. **15** U [muqaddashaning] kəynidiki box yərgə qaraydioqan binaning kenglikini, jümlidin u wə bu tərpidiki karidorni əlqidi, yüz gəz qikti. Muqaddashaning «muqaddəs jay»i bilən iqki «əng muqaddəs jay»i wə sirtka qaraydioqan dalini bolsa, yəoaq tahtaylar bilən bezəlgən; uning bosuoqliri, iqidiki üç jayning ətrapidiki rojəkliri həm dəhlizliri bolsa, bosuoqisidin tartip həmmə yər, poldin derizilərgiqə yəoaq tahtaylar bilən bezəlgən (derizilər əzi rojəklik idi). **17** Dalandin iqki «əng muqaddəs jay»oziqə boləqan torus, iqki wə sirtki «muqaddəs jay»ning tamlirining həmmə yeri kerub wə palma dərəhliri bilən əlqəmlik nəxixləngənidi. Hər ikki kerub arisida bir palma dərəhi nəxixləngənidi; hər bir kerubning ikki yüzi bar idi. **19** Kerubning insan yüzi bu tərəptiki palma dərəhi nəxixiqə qaraytti; xir yüzi u tərəptiki palma dərəhi nəxixiqə qaraytti; pütkül muqaddashaning [iqki] həmmə tərpi xundaq idi; **20** dalanning poldin tartip torusioziqə, xuningdək «muqaddəs jay»ning tamlirioqa kerublar wə palma dərəhliri nəxi xilinoqan. **21** «Muqaddəs jay»ning ixik kexəkliri bolsa, tət qasilik idi; «əng muqaddəs jay» aldidiki ixik kexəklirimu ohxax idi. **22** «[Muqaddəs jay]»[ning] egizliki üç gəz, uzunluqi ikki gəz boləqan kurbangahı yəoaqtin yasəqan; uning burjəkliri, yüzi wə tamlirining həmmisi yəoaqtin yasəqan; həliki kixi manga: «Bu bolsa Pərwədigarning aldidiki turidioqan xirədur» — dedi. **23** [Muqaddashaning] «muqaddəs jay» həm «əng muqaddəs jay»ining hər birining qox qanatlik ixiki bar idi. **24** Hər bir qanitining ikki qatlimi bar idi; bu ikki qatlam qatlinatti; bu tərəptiki qanitining ikki qatlimi bar idi; u tərəptikisiningmu ikki qatlimi bar idi.

25 Ularning üstigə, yəni «muqaddəs jay»ning ixikliri üstigə, tamlarning üstini nəxi xiləngəndə, kerublar wə palma dərəhliri nəxi xiləngənidi; sirtki dalanning aldidiki yəoaqtin yasəqan bir aywan bar idi. **26** Dalanning u wə bu tərpidə rojəklər wə palma dərəh nəxi xiliri bar idi. Muqaddashaning yenediki kiyik hanilar wə aldidiki aywanning xəklimu xundaq idi.

42 U meni sirtki həylioqa, ximal tərpiqə apardi; u meni yənə «box yər»gə tutaxkan, ibadəthanining ximaliy udulioqa jaylaxkan kiyik hanilaroqa apardi. **2** Hanilarning jəmiy uzunluqi yüz gəz idi; ularning kirix yoli ximaloqa qaraytti; [hanilarning] jəmiy kengliki əllik gəz idi. **3** Hanilar iqki həylioqa təwə yigirma gəz kəngliktiki «box yər»gə qaraytti, xundaqla sirtki həylioqa təwə «tax tahtaylik supa»ning udulida idi. Üq qəwətlik hanilarning karidorining bir tərpidiki hanilar yənə bir tərpidiki hanilarning udulida idi. **4** Hanilarning aldidiki on gəz kəngliktə, yüz gəz uzunluqta bir karidor bar idi. Hanilarning ixikliri ximaloqa qaraytti; **5** yukiridiki hanilar təwəndiki wə otturisidiki əylərdin tar idi; qünki karidorlar kəp orunni igiliwəloqanidi. **6** Hanilar üç qəwətlik idi; birək həylioqa tutax hanilarningkidək tüwrükliri bolmioqəqka, üçinqi qəwəttiki hanilar astiniki qəwəttiki wə otturidiki hanilardin tar idi. **7** Sirttiki hanilarning yenediki, yəni həylini hanilardin ayrip turidioqan sirtki tamning uzunluqi əllik gəz idi. **8** Sirtki həylioqa tutaxkan hanilarning bolsa, jəmiy uzunluqi əllik gəz idi; mana, muqaddəshanoqa qaraydioqan tərpinin uzunluqi yüz gəz idi. **9** Bu hanilar astida, sirtki həyloidin kiridioqan, xərək tərəpkə qaraydioqan bir kirix yoli bar idi. **10** Ibadəthanining jənubiy tərpidə, xərkiy tərpiqə qaraydioqan iqki həyloidiki tamning kəngliki bilən təng boləqan, «box yər»gə tutaxkan, ibadəthanining əzizə qaraydioqan hanilar bar idi; **11** Ularning aldidimu bir karidor bar idi; ular ximaloqa qaraydioqan hanilaroqa ohxaytti. Ularning uzunluqi wə kəngliki, barlik qiqix yolliri, xəkli wə ixikliri ohxax idi. **12** Jənubqa qaraydioqan bir yürux hanilarning ixiki aldidiki karidorning bexida bir kirix yoli bar idi; bu kirix yolimu xərkkə qaraydioqan tamning yenediki idi. **13** Wə u manga: «[ibadəthanining həyloidiki] «box yər»gə tutaxlik bu ximaliy wə jənubiy yürux hanilar bolsa, muqaddəs hanilardur; Pərwədigaroqa yəqinlixalaydioqan kahinlar xu yərlərdə «əng muqaddəs hədiyələr»ni yəydu. Ular xu yərlərdə «əng muqaddəs hədiyələr»ni, yəni axlik

hədiyələri, günah qurbanliklərini və itaətsizlik qurbanliklərini qoydu; çünki xü yərlər müqəddəsdir. **14** Kaşınlar Huda aldiya kirgəndin keyin, ular «müqəddəs jay»din biwasitə sirtki həyolıya qıkmaydu, bəlkə xü yərgə hizmət kiyimini selip qoydu, çünki bu kiyimlər müqəddəstur. Ular pəkət baxka kiyimləri kiyip, andin jamaət turojan yərgə qıkidu» — dedi. **15** U xundak kılıp ibadəthanining iqi kəlimini əlqigəndin keyin, u meni xərkkə qaraydıyan dərwezidin qıqardı və ətrapidiki tamni əlqidi. **16** U xərkiy tərini əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qıkti. **17** U ximaliy tərini əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qıkti. **18** U jənuviy tərini əlqəm hadisi bilən əlqidi; u bəx yüz hada qıkti. **19** U şərbiy tərini bəx yüz əlqidi; u bəx yüz hada qıkti. **20** U tət tərini əlqidi; ətrapida awam bilən pak-müqəddəs boləjan jayları ayrip turidəyan, uzunluğu bəx yüz [hada], kəngliki bəx yüz [hada] tam bar idi.

43 U meni dərwezioya, yəni xərkkə qaraydıyan dərwezioya apardı; **2** Mana, İsrailning Hudasing xan-xəripi xərək tərəptin kəldi; Uning awazi uluq sularning xərkirojan sadasidək idi; yəz yüzi uning xan-xəripi bilən yorutuldi. **3** Mən kərgən bu əlamət kərunüx bolsa, u xəhəri hək kılıxka kəlgən kətimda kərgən əlamət kərunüxtək boldi; əlamət kərunüxlər yənə mən Kewar dəryasi boyda turup kərgən əlamət kərunüxtək boldi; mən düm yikildim. **4** Pərwərdigarning xan-xəripi xərkkə qaraydıyan dərweza arkiplik ibadəthanioya kirdi; **5** Roh meni kətürüp, iqi həyolıya apardı; mana, Pərwərdigarning xan-xəripi ibadəthanini toldurdi. **6** Həlikə kixi yenimda turojanda, ibadəthanining iqidin Birsining səzligən awazini anglidim; **7** U manga: — I insan oqlı, bu Mening təhtim selinəyan jay, Mən ayəş basidəyan, Mən İsrail arisida mənggügə turidəyan jaydur; İsrail jəmətidikilər — ularning əzliri yəki padixahliri buzukluğu bilən yəki «yukiri jaylar»da padixahning jəsətliri bilən Mening pak-müqəddəs namimni yənə həq buləjmaydu. **8** Ular əz bosuəşini Mening bosuəşimning yenioya, ixik kexikini Mening ixik kexikimning yenioya saləyan, ular bilən Meni pəkət bir tamla ayrip turatti, ular Mening pak-müqəddəs namimni yirginlikliri bilən buləjəyan. Xunga Mən şəzəpim bilən ularni yəkətiwəttim. **9** Əmdi həzir ular buzukluğunu, padixahlarning jəsətlirini Məndin yirək kilsun; və Mən ular arisida mənggügə turimən. **10** — Əmdi sən, i insan oqlı, İsrail jəmətining əz

kəbihlikliridin hijəət boluxi üçün bu əyni ularəya kəsitip bərgin; ular kallisida ibadəthanini əlqəp bəksun. **11** Əgərdə ular əz kılıqanliridin hijil bolsa, əmdi sən muxu əyning xəklini, uning selinixini, qıqix yollirini, kirix yollirini və barlik layihisini və barlik bəlgilimilirini, — xundak, barlik xəklini və barlik kənanlirini ayan kılıp bərgin; ularning pütkül xəklini esidə tutuxi həm uning bəlgilimilirigə əməl kılıxi üçün, uni ularning kəz aldiya yazəyin. **12** İbadəthanining kənanı xundak bolidu: U turojan təşəning qokkışining bəkitilgən pasilojıqə boləyan dairisi «əng müqəddəs» bolidu; mana, bu ibadəthanining kənanıdır. **13** Qurbangahning «[qong] gəz»də əlqəngən əlqəmliri xundak idi: — bu gəz bolsa bir gəz kəxoləyan bir əlikən bolidu. Qurbangahning ətrapidiki ulining egizliki bir gəz, kəngliki bir gəz, ətrapidiki girwiki bolsa bir əlikən idi. Mana bu qurbangahning uli idi. **14** Uning ulidin əstinki təkqıqıqə ikki gəz, kəngliki bir gəz idi; bu «kikiq təkqə»din «qong təkqə»gıqə tət gəz, kəngliki bir gəz idi; **15** qurbangahning ot supisining egizliki tət gəz idi; ot supisida tət münggüz qokqıyıp qıqıp turatti. **16** Qurbangahning ot supisining uzunluğu on ikki gəz, kəngliki on ikki gəz bolup, u tət qəsilik idi. **17** Yukiri təkqıqıqımu tət qəsilik idi, uzunluğu on tət gəz, kəngliki on tət gəz; ətrapidiki girwiki bolsa yerim gəz idi; əstining kəngliki bir gəz idi; uningəya qıkidəyan pələmpi yə xərkkə qaraytti. **18** U manga xundak dedi: — I insan oqlı, Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: Bu qurbangah üstigə kəydürmə qurbanlikləri sunux və üstigə kən səpiz üçün uni yasəyan künidə, xular uning bəlgilimiliri bolidu: — **19** sən Lawiy kəbilisidin boləyan, yəni Mening hizmitimdə bolux üçün Manga yəkınlixidəyan Zadək nəslidikilərdin boləyan kaşınlarəya günah qurbanliki süpitidə yəx bir torpaqni bərisən; **20** sən uning kənidin əzrak əlip qurbangahning münggüzlirigə, qong təkqıning tət burjıqıgə həm ətrapidiki girwəkliri üstigə sürisən; xuning bilən sən uni pakızlap və uningəya kafəət kılısən. **21** Sən günah qurbanliki boləyan torpaqni əlip uning jəsətinə «müqəddəs jay»ning sirtida boləyan, ibadəthanidiki əlahidə bəkitilgən jayda kəydürisən; **22** ikkinqi künidə sən günah qurbanliki süpitidə bəjirim bir tekini sunisən; ular qurbangahni torpaq bilən paklandurojandək tekə bilən uni paklaydu. **23** Sən uni paklıəyandin keyin, sən bəjirim yəx bir torpaq, kəy padisidin bəjirim bir qokqıarni sunisən; **24** sən ularni Pərwərdigarning aldiəya sunisən; kaşınlar ularning

üstigə tuz sepidu wə ularni Pərwərdigarəja atap keydürmə qurbanliq süpitidə sunidu. **25** Yəttə kün sən hər küni gunah qurbanliqi süpitidə bir tekini sunisən; ular bejirim yax bir torpaqni, koy padisidin bejirim bir qoqkarnimu sunidu. **26** Ular yəttə kün qurbangah üqün kafarət qilip uni paklaydu; xuning bilən ular uni pak-muqəddəs dəp ayriydu. **27** Bu künlər tügigəndə, səkkizinçi küni wə xu kündin keyin, kaqinlar silərninq keydürmə qurbanliqliringlarni wə inakliq qurbanliqliringlarni qurbangah üstigə sunidu; xuning bilən Mən silərni qobul qilimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

44 Wə u meni ibadəthanining xərkkə qaraydiojan dərwasioja apardi; u etiklik idi. **2** Pərwərdigar manga: — Bu dərwaža etiklik turidu; u eqilmaydu, heqkim uningdin kirməydu; qünki Pərwərdigar, Israilning Hudasi uningdin kirgən; xunga u etiklik qalidu. **3** Pəkkət xahzadə, xahzadilik süpiti bilən xu dərwasining [karidorida] olturup Pərwərdigar aldida nan yeyixkə bolidu; u [dərwasining] dalinidin kiridu wə xu yoldin qikidu, — dedi. **4** U meni ximaliy dərwasidin qikirip ibadəthanining aldioja apardi; mən kərdum, mana, Pərwərdigarning xan-xəripi Pərwərdigarning əyini toldurdi; mən düm yikildim. **5** Pərwərdigar manga xundak dedi: — Insan oqlı, Mening sanga Pərwərdigarning əyining barliq bəlgilimiliri həm qanunliri toqruluk eytidiojanlirimning həmmisini kəngül koyup kəzüng bilən kər, kuliking bilən angla; ibadəthanining kirix yoli wə muqəddəs jayning qikix yollirini kəngül koyup esingdə tut. **6** Andin asiylaroja, yəni Israil jəmətigə xundak degin: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Yirginqlik qilmixliringlarəja boldi bəs, i Israil jəməti! **7** Silər barliq yirginqlik qilmixliringlardin sirt, Manga nan, qurbanliq meyi wə kəninini sunoqninglarda, silər yat adəmlərni, kəlbidə hətnə qilinmiojan, tenidə hətnə qilinmiojanlarni mening muqəddəs jayimda, yəni Mening əyümdə turup uni buləjəxkə kirgüzduqlar; ular əhdəmni buzdi. **8** Silər Mening pak-muqəddəs nərsilirimgə məs'uliyət bilən sadik bolmay, bəlkı muqəddəs jayimda əzünglarning ornioja məs'ul boluxkə [yat adəmlərni] ixkə koyduqlar». **9** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Israil arisida turojan yat adəmlərdin, yəni kəlbidə hətnə qilinmiojan, tenidə hətnə qilinmiojan hərəkəndak yat adəmninq Mening muqəddəs jayimoja kirixigə bolmaydu **10** lekin Israilning Məndin ezip

ketixi bilən, Məndin yiraqlixip azojan, məbudlirioja intilgən Lawiy jəmətidikilər əz kəbihlikining jazasini tartidu; **11** həlbuki, ular yənıla muqəddəs ornumda, əy dərwasilirida nazarətqilik qilidiojan wə əy hizmitidə bolidiojan hizmətkarlar bolidu; ular həlk üqün keydürmə wə bəxkə qurbanliqlarni soyidu; ular həlkning hizmitidə bolup ularning aldida turidu. **12** Əmma həlk məbudlirioja qokunəqanda, ular həlkning xu ixlirida, ularning hizmitidə boləjanliqi, xuning bilən Israil jəmətini kəbihlikkə elip baridiojan putlikaxang boləjanliqi tüpəylidin, xunga Mən ularəja qolumni kətürüp kəsəm iqqənmənkı, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — ular kəbihlikining jazasini tartidu. **13** Xunga ular Mən üqün kaqinliq wəzipisini ətəxkə Mening yenimoja yəkin kəlməydu, yaki Mening muqəddəs nərsilirimgə, «əng muqəddəs» nərsilirimgə yəkin kəlməydu; ular bəlkı əz hijalitini wə yirginqlik qilmixlirining jazasini tartixi kərək. **14** Biraq Mən ularni əyning əzining mulazimitigə, uning barliq hizmitigə wə uningda qilinidiojan barliq ixlarəja məs'ul qilimən. **15** Biraq Israil Məndin ezip kətkəndə, Əz muqəddəs jayimoja qarəxkə sadik kaqinlar, yəni Lawiyar boləjan Zadəkning əwladilir — ular hizmitimdə boluxkə yenimoja yəkin kelidu; ular qurbanliqlarning meyini wə kəninini sunuxkə Mening aldimda turidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **16** Ular muqəddəs jayimoja kiridu, Mening hizmitimdə boluxkə dastihinimoja yəkin kelidu; ular Mening tapxurukumoja məs'ul bolidu. **17** Wə xundak boliduki, ular iqqi həyła dərwasiliridin kirgəndə, kanəp kiyimni kiyixi kərək; iqqi həyła dərwasilirida yaki muqəddəshana aldida hizməttə boləqanda, ularda hərəkəndak yungdin boləjan nərsə bolmaydu; **18** bəxioja kanəptin tikilgən səllə, bəlininq təwinigə kanəptin tambal kiyidu; ular adəmnı tərlitidiojan heqkəndak nərsini kiyməsliki kərək. **19** Ular həlkning aldioja sirtki həylioja qikqanda, ular hizmət kiyimlirini seliwetip, ularni muqəddəs «kikik hanılar»əja koyup koyidu; ular həlkning bu kiyimlirining pak-muqəddəslikigə tegip ketip ziyənoja uqrımasliqi üqün bəxkə kiyimlərnı kiyixi kərək. **20** Ular qaqlirini qüxürüwətməsliki, yaki qaqlirini uzun koyuwətməsliki lazim; ular pəkkət kiskə qağ koyuxi kərək. **21** Iqqi həylioja kirgəndə heqkəysi kaqin xarəb iqqəsliki kərək. **22** Ular tul yaki əjraxkan əyalni əz əmrigə əlməsliki kərək; ular Israil nəslidin boləjan pak qizni, yaki kaqindin tul qəlojan əyalni elixkə bolidu. **23** Ular həlkimigə pak-

mukaddas bilən addiyning pərkinı ęitidu, ularoĵa ħalal bilən ħaramni qandak pərĵ etixni kęrsitidu. **24** ęrz-dęwalarda ular ħęküm qıķirix ornida bolidu; ular bularning üstigę ez ħękümirim boyiqę ħęküm qıķiridu; Męn bekitkęn barlıķ ħeyt-bayramlırim toęrisidiki qanun-bęlgilimilirimni tutidu; ular Mening «xabat kün»lırimni pak-mukaddas dęp әtiwarlıxi keręk. **25** Өzini napak kılmaslıķi üqün ular әlükning yenioĵa ħęq barmaslıķi keręk; ħalbuki, әlgęn atisi, anisi, oęli, kızı, aka-ukisi yaki eri yok aqa-singlisi üqün ular ęzini napak kılıxķa bolidu. **26** Өzini paklanduroĵandın keyin, uningoĵa yęnә yәttę kün sanılıxi keręk; **27** u mukaddas jayoĵa kirgęndә, yęni mukaddas jayda ħizmәttә boluxķa iķi ħoylioĵa kirgęn xu künidә, u ęzi üqün gunah qurbanlıķini sunuxi keręk, — dęydu Rәb Pәrwәrdigar. **28** Bu ularoĵa miras bolidu: — Męn Өzüm ularoĵa miras bolimęn; silәр ularoĵa Israil zeminidin ħęqķandak igilikni tәksim kılmysilәр; Męn ularning igiliki bolimęn. **29** Ular axlıķ ħәdiyә, gunah qurbanlıķi wә itaәtsizlik qurbanlıķlıridin yәydu; Israilda mәhsus Hudaoĵa ataloĵan ħәrkandak nәrsә ularningki bolidu. **30** Tunji qıķķan ħәrkandak mәhsulatlarning esili, barlıķ wә ħәrkandak «kәtүrmә ħәdiyә»lәр kaħınlar üqün bolidu. Silәр [arpa-buoĵdiynglarning] ħosulining tunji hemirini kaħinoĵa tәķdim kılıxinglar keręk; xuning bilән bәht-bәrikәt әyünglęrgә ata kılınidu. **31** Kaħınlar әzlıgidin әlgęn, yaki yirtķuqlar booĵup qoyoĵan ħęqķandak ħaywan yaki uqar-ķanatlardın yeyixķa bolmaydu.

45 Silәр zeminni miras kılıp bәlүx üqün qәk taxlap tәksim kılōĵininglarda, silәр «kәtүrmә ħәdiyә» süpitidә zemindiki mukaddas bir ülүxni Pәrwәrdigaroĵa atap sunisilәр. Uning uzunluķi yigirmә bәx ming [hada], kęnglıķi yigirmә ming [hada] bolidu. Bu parqә yәр ħәр tәрәptiki qıgrisioĵiqę mukaddas ħesablınidu. **2** U yәrdin bәx ming [hada] uzunluķtiki, bәx ming [hada] kęnglıķtiki tēt qasilik yәр mukaddas jayoĵa ayrilidu; uning әtrapida box yәр bolux üqün әlлік gęzlik kęnglıķtiki yәр bәlünidu. **3** Bu ülүxtin sән uzunluķi yigirmә bәx ming [hada], kęnglıķi on ming [hada] bolōĵan yәrni әlqәp bәlisән; buning iķi mukaddas jay, әng mukaddas jay bolidu. **4** Bu yәр zeminning mukaddas ülүxi bolidu; u mukaddas jayning ħizmitidә bolōĵan, yәni Pәrwәrdigarning ħizmitidә boluxķa yenioĵa yęķin kelidioĵan kaħınlar üqün bolidu; u ularning eyliri üqün, xundaķla mukaddas jayning orunlıxıxi üqün mukaddas orun

bolidu. **5** Uningdin sirt yәnә uzunluķi yigirmә bәx ming gęz, kęnglıķi on ming gęz bolōĵan yәр, ęyning ħizmitidә bolidioĵan Lawıylarning igiliki, yәni әzliri turidioĵan xәħәrliri üqün bolidu. **6** Silәр bu «kәtүrmә ħәdiyә» bolōĵan mukaddas ülүxning yenidin xәħәр üqün kęnglıķi bәx ming [hada], uzunluķi yigirmә bәx ming [hada] yәrni bәlүp bekitisilәр. Bu pütķül Israil jәмәti üqün bolidu. **7** Xaħzadining ülүxi bolsa, bu mukaddas ülүxning ikki tәripigә tutixidu, xundaķla xәħәrgә tәwә jayning ikki tәripigә tutixidu, yәni ęjәrbiy tәripi ęjәrbkә ķaraydioĵan, xәrk tәripi xәrkķә ķaraydioĵan ikki parqә yәр bolidu; bu parqә yәrlarning jәmiy uzunluķi ķәbililәrning ülүxining uzunluķi bilән parallel bolidu. **8** Bu yәр xaħzadining Israil zeminidiki igiliki bolidu; wә Mening xaħzadilirim ħәķimni yәnә ħęq әzmәydu; zemin Israil jәмәtigę, ķәbililiri boyiqę bәlүp tәksim kılınidu. **9** Rәb Pәrwәrdigar xundaķ dęydu: — Boldi bәs, i Israil xaħzadiliri! Jәbir-zulum wә bulang-talangni ęzünglardın neri kılıp, toęra ħęküm qıķirip adalәt yürgüzünglar; Mening ħәķimni ķayta yeridin ħәydiwatķuķi bolmanglar, — dęydu Rәb Pәrwәrdigar. **10** Silәrdә toęra mizan, toęra әfah, toęra «bat» bolsun. **11** «Әfah» wә «bat» bolsa bir әlqәм bolsun; xuning bilән bat homirning ondin birigә, әfah homirning ondin birigә barawәр bolsun; homir bolsa ular ikkisi üqün әlqәм bolsun. **12** Bir xәkәl bolsa yigirmә «gәraħ» bolsun. Yigirmә xәkәl, yigirmә bәx xәkәl, on bәx xәkәl ķoxulup silәrgә «mina» bolidu. **13** Bu silәrning [xaħzadә üqün] «kәtүrmә ħәdiyә»nglar bolidu; bir «homir» buoĵdaydın altidin bir әfah buoĵday, bir «homir» arpıdın altidin bir әfah arpa sunisilәр; **14** zәytun meyi bolsa, «bat» bilән әlqınidu, ħәрbir «kor»dın ondin bir bat sunisilәр (bir «kor» on «bat» yaki bir «homir» bolidu, qünki on bat bir homir bolidu). **15** Israilning süyi mol yaylaķlıridin, ħәр ikki yüz tuyak padioĵa birdin pahlan sunisilәр — bular bolsa, «axlıķ ħәdiyә», «keydүrmә qurbanlıķ», «ınaķlıķ qurbanlıķ»lar bolup, Israilar üqün kafarәt kılıx üqün bolidu, — dęydu Rәb Pәrwәrdigar. **16** Zemindiki ħәķning ħәmmisining Israilning xaħzadisigә sunoĵan bu «kәtүrmә ħәdiyә»gә tәħpisi bolidu. **17** Xaħzadining wәzipisi bolsa, ħeytlęrgә, «yengi ay»laroĵa, «xabat kün»lęrgә, jümlidin Israil jәмәtining barlıķ «ibadәt sorun»lırioĵa keydүrmә qurbanlıķlar, axlıķ ħәdiyәlәр wә xarab ħәdiyәlәrni tәminlęxtin ibarәt; Israil jәмәti üqün kafarәt әlip kelidioĵan gunah qurbanlıķi, axlıķ ħәdiyә, keydүrmә qurbanlıķ wә inaķlıķ qurbanlıķlırini

təminligüqi däl xu bolidu. 18 Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Birinqi ayniq birinqi künidə sən bejirim yax bir torpaqni alisən, uning bilən sən mukəddəs jayni paklaysən. 19 Kaşin bu gunah qurbanliqining kenidin elip ibadəthanining ixik kexəklirigə, qurbangahning yukiri təkqisidiki tət burjəkkə wə iqki həylining dərwasizining kirix yolining kexəklirigə süridu; 20 xuningdək yoldin azoqanlar yaki nadanlar üqün sən xu ayniq yəttinqi künidə ohxax ix qilixing kerək; xuning bilən sən ibadəthana üqün kafarət kilisən. 21 Birinqi ayniq on tətinqi künidə silər «ətüp ketix» həyti, yəttə künlük bir həytni etküzisilər; pətir nanni yeyix kerək. 22 Xu küni xahzadə əzi wə zemindiki barliq həlk üqün gunah qurbanliqi süpitidə bir torpaqni sunidu. 23 Həytning yəttə küninging hərberidə u Pərwərdigarəya köydürmə qurbanliqni, yəni yəttə küninging hərberidə yəttə torpaq wə yəttə qoqkar, həmmisini bejirim həlda sunidu; hər küni gunah qurbanliqi üqün bir tekini sunidu. 24 U hərber torpaqqa bir əfah axliq hədiyəni, hərber qoqkarəya bir əfah axliq hədiyəni qoxup sunidu; hərber əfah unoqə u bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. 25 Yəttinqi ayniq on bəxinqi künidə baxlanəyan həytta, həytning yəttə küninging hərberidə u muxundak gunah qurbanliqliri, köydürmə qurbanliqlar, axliq hədiyələrini wə zəytun meyi qatarliqlərni ohxax sunuxi kerək.

46 Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Iqki həylining xərkkə qaraydioqan dərwasizi altə «ix küni»də etiklik bolidu; biraq xabat künidə u eqilidu; wə «yengi ay» boləyan künliridə u eqilidu. 2 Xahzadə sirttin xu dərwasizining dalinining yoli bilən kiridu, u kirix eozizining kexək temi tüwidə turidu; kaşinlar bolsa uning üqün köydürmə qurbanliqini, inakliq qurbanliqlirini sunidu; u dərwasizining bosuqisida səjdə qilidu andin qikidu; biraq dərwasizə kəqkiqə etilməydu. 3 Zemindiki həlkmü xabat künliridə wə «yengi ay»larda xu dərwasizining kirix eozizining tüwidə turup Pərwərdigar aldida səjdə qilidu. 4 Xabat künidə xahzadə Pərwərdigarəya sunəyan qurbanliq bolsa altə bejirim pahlān, bir bejirim qoqkar bolidu. 5 Bularəya qoxulidəyan axliq hədiyələr qoqkarəya bir əfah, pahlānlarəya bolsa qamining yetixiqə bolidu; hərber əfah unoqə u bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. 6 «Yengi ay»ning künidə u sunəyan qurbanliq yax bir bejirim torpaq, altə pahlān, bir qoqkar bolidu; ularning həmmisi bejirim bolidu. 7 Bularəya axliq hədiyələrini quxup sunidu; torpaqqa bir əfah,

qoqkarəya bir əfah, pahlānlarəya qamining yetixiqə bolidu; hərber əfah unoqə bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. 8 Xahzadə kirgəndə, dərwasizining dalini bilən kiridu, wə xu yol bilən qikidu. 9 Zemindiki həlk həyt künliridə bekitilgən «ibadət sorun»liriəya Pərwərdigar aldəya kirgəndə, səjdə qilixkə ximaliy dərwasizidin kirgən kixi jənubiy dərwasizidin qikidu; jənubiy dərwasizidin kirgən kixi ximaliy dərwasizidin qikidu; u kirgən dərwasizidin qikmaydu, bəlki udulioqə mengip qikidu. 10 Həlk kirgəndə xahzadə ular bilən billə kiridu; ular qikqanda, billə qikidu. 11 Həyt-bayramlarda wə «ibadət sorun»lirida bolsa, u qoxumqə sunəyan axliq hədiyələr torpaqqa bir əfah, qoqkarəya bir əfah, pahlānlarəya bolsa qamining yetixiqə bolidu; hərber əfah unoqə u bir hin zəytun meyini qoxup sunidu. 12 Xahzadə Pərwərdigarəya halis köydürmə qurbanliqni yaki halis inakliq qurbanliqlirini sunmaqci bolsa, əmdi xərkkə qaraydioqan dərwasizə uning üqün eqilidu; xabat künidə qiloqandək, u öz köydürmə qurbanliqini wə inakliq qurbanliqlirini sunidu; u kaytip qikidu; qikqandin keyin dərwasizə etilidu. 13 Hər kündə sən Pərwərdigarəya köydürmə qurbanliq süpitidə bir yaxliq bejirim pahlānini sunisən; sən hər ətigini təyyarlap berisən. 14 Hər ətigəndə sən uningəya qoxup axliq hədiyə, yəni undin altidin bir əfah wə unni maylaxkə zəytun meyidin üqtin bir hin təyyarlaysən; bu Pərwərdigarəya əbədiy bəlgilimə bilən bekitilgən axliq hədiyə bolidu. 15 Ular hər ətigəndə pahlānini, uning axliq hədiyəsini zəytun meyi bilən əbədiy köydürmə qurbanliq süpitidə sunidu. 16 Rəb Pərwərdigar mundaq dəydu: — Xahzadə öz mirasidin oqullirining birsigə sowəya qiloqan bolsa, əmdi u yənə axu oqullining öz oqul-əjdadliri üqün bolidu; miras yoli boyiqə u ularning igiliki bolidu. 17 Biraq u öz mirasidin uning hizmətkarlrining birigə sowəya bərgən bolsa, u uningki «halas qilix yili»oqiə bolidu; xu qaoqda u xahzadigə kayturulidu; [xahzadining mirasi] əsli öz oqulliriəyla mənəsup bolidu. 18 Wə xahzadə həlkkə jəbir-zulum selip, ularni mirasidin həydiwətməydu; u oqulliriəya öz igilikidin miras təkəsim qilidu; xuning bilən Mening həlkmim öz igilikidin tarkitilməydu. 19 Andin [həliki kixi] meni ximaləya qaraydioqan, kaşinlar üqün boləyan mukəddəs «kiqik hanilar»əya dərwasizining yenidiki kirix yoli bilən apardi; mana, uning oqərb tərripidə məhsus bir jay bar idi; 20 u manga: «Bu kaşinlar itaətsizlik qurbanliqlirini wə gunah qurbanliqlirini

kaynitidiojan ҳам axlik hədiyələri pixuridiojan jaydur; bu jayni bekitixniki məqsət, həlkning bu axlarning pak-mukəddəslikigə tegip ketip ziyanoja uqrimasliki üçün, ular bu [axlarni] sirtki həylijoja elip qikmaydu. **21** U meni sirtki həylijoja apirip, meni həylining tət bulungidin ötküzdi; mana, həylining hər bir bulungida [kikiq] həyola bar idi. **22** Həylining tət bulungida, uzunluqi kirik gəz, kəngliki ottuz gəz boləjan tosmə tamlik həyolilar bar idi; bu tət həylining əlqəmliri ohxax idi. **23** Bu tət həyola iqidə ətrapida tax tahtaylik təkqə bar idi; təkqə astida həmmə ətrapida qazan kaynitidiojan [ot kalaydiojan] jayliri bar idi. **24** U mənə: «Bular «gəx kaynitix öyliri», muxu yərlərdə öyning hizmitidə boləjanlar həlkning qurbanliklirini kaynitidu» — dedi.

47 [Həliki kixi] meni öyning dərwasioja kayta apardi. Mana, ibadəthanining bosuojsidin sular xərkkə qarap ekip qikiwatatti; qünki öyning aldi xərkkə karaytti. Sular öyning astidin, ong təripidin, qurbangahning jənubiy təripidin ekip qixətti. **2** U meni ximaloja karaydiojan dərwasisidin qikardi; u meni aylandurup xərkkə karaydiojan dərwasining sirtioja apardi; mana, sular ong təripidin ekip turatti. **3** Həliki kixi qolida əlqigüq tanini tutup, xərkkə qarap mangdi; u ming gəz əlqidi, andin meni sulardin ötküzdi; sular adəmnin oxukioja qikatti. **4** U yənə ming gəz əlqidi; andin meni sulardin ötküzdi; sular adəmnin tizlirioja yətti. U yənə ming gəz əlqidi; andin meni sulardin ötküzdi; sular adəmnin beligə qikatti. **5** U yənə ming gəz əlqidi; u mən etəlməydiojan dəryə bolup qikti; qünki sular ərləp kətti; uningda su üzgili bolatti, u etkili bolmaydiojan dəryə bolup qikti. **6** U məndin: «Insan oqli, buni kərgənsən?» dəp soridi; andin meni dəryaning kirojikoja kayturup apardi. **7** Kirojakka kayttim, mana, dəryaning kirojikida, u wə bu kətida, intayin kəp dərəhlər bar idi. **8** U mənə mundak dedi: «Bu sular yurtning xərkiyə qikidu; xu yərdin ular Arabah tüzənglikigə qixüp, andin dengizoja kiridu. Ular dengizoja ekip kirixi bilən, dengiz suliri sakaytilidu. **9** Wə xundak boliduki, bu «jüp dəryə» kaysi yərgə ekip kəlsə, xu yərdiki barlik su üzidiojan janiwarlar yaxaydu; dengizdə nuroqun beliklar bolidu; qünki sular xu yərgə ekip kelidu, wə dengiz suliri sakaytilidu; dəryə nəgə aqsa, xu yərninğ həmmisi həyatka igə bolidu. **10** Wə xundak boliduki, belikqilar dengiz boyida turidu; ən-Gədidin ən-əglaimgiyə ularning torliri yeyilidiojan jayliri bolidu; dengiz

beliklirining «Ottura dengiz»dikidək bək kəp sortliri bolidu; **11** birək uning zəy-sazlikliri sakaytilmaydu; ular xorluk boluxka tapxurulidu. **12** Dəryə boyida, u wə bu kətida, ozuk bolidiojan hər hil dərəhlər əsidu. Ular nınğ yopurmakliri solaxmaydu, ular mewisiz kalmaydu; ular hər ayda yengidin mewiləydu; qünki uni suojiridiojan sular mukəddəs jaydin qikidu; ular nınğ mewisi ozuk, ular nınğ yopurmakliri doradərmanlar bolidu. **13** Rəb Pərwədigar mundak dəydu: — Təwəndə Israilning on ikki kəbilisigə zemin miras süpitidə bəlinüp təksim kilinip qegrələr ayrilidu; Yüsüpning kəbilisigə ikki ülüx bəlinidu. **14** Mən qolumni kətürüp ata-bowiliringlaroja kəsəm iqkəndək, silər bir-biringlaroja barawərlilik bilən zeminni miras boluxka bəlisilər; u silərgə miras bolidu. **15** Zeminning [tət] təripining qegrəsi mundak; Ximaliy təripi, «Ottura dengiz»din baxlinip Hətlonning yolini boylap, Zədad xəhiringning kirix eoiziojigə bolidu; **16** u Hamat, Berotah, Sibraim (Dəməxk bilən Hamatning qegrising otturida), Həwranning qegrisida boləjan Hazar-Həttikon xəhərlirini öz iqiğə alidu; **17** xuningdək «Ottura dengiz»din baxlanəjan qegra Həzar-Enanojigə sozulidu; u Dəməxkning qegrisini boylap, Hamatning ximaliy rayonining qegrasioja tutixidu; bu bolsa ximaliy təripi bolidu. **18** Xərək təripining qegrisi, Həwrən bilən Dəməxkning otturisidin baxlinip, Gilead wə Israil zemini bəlüp turidiojan İordan dəryasi bolidu. Silər buningdin «Əlük dengiz»ojigə miraslarni bəlüp əlqəysilər. Bu bolsa xərək təripi bolidu. **19** Jənubiy təripi bolsa, Tamar xəhiringin Meribah-Qədəx dəryasining ekinliriojigə, andin Misir wadisidin «Ottura dengiz»ojigə sozulidu. Bu jənubiy qegra bolidu. **20** Ojərbiy təripi bolsa «Ottura dengiz»ning əzi, Hamat rayonioja kirix eoiziojigə bolidu; bu ojərbiy qegrisi bolidu. **21** Silər bu zeminni Israilning kəbilisi boyiqə əz-aranglarda ülüxüxnglər kərək. **22** Xundak bolux kərəkki, silər əz-aranglar wə aranglarda olturaklxəkan, aranglarda balilik boləjan musapirlaroja uni miras boluxka qək taxlap bəlisilər; ular silərgə nisbətən wətinidə tuəquləjan Israilaroja ohxax boluxi kərək. Ular silər bilən təng qək taxlap Israil kəbililiri arisidin miras alsun. **23** Musapir kaysi kəbilə arisida olturaklxəkan bolsa, silər xu yərdin uningəja miras təksim kilisilər, dəydu Rəb Pərwədigar.

48 Təwəndə kəbililər nami boyiqə tizimlinidu; ximal təripidə Dan kəbilisining bir ülüxi bar.

Uning qegrisi Israil zeminining ximaliy qegrisimu bolidu; u Hätlonning yolini boylap, Hamat rayonioqa kirix eqiziojiqə wə Həzar-Enan xəhirigiqə sozulojan (Həzar-Enan Dəməxk qegrisioja yandax bolup, Dəməxkning ximaliy tərpidiki Hamat xəhiringining yenida). Uning ülxi xərktin qərbkicə sozulojandur. 2 Danning qegrisioja yandax bolojan, xərktin qərbkə sozulojan zemin Axir kəbilisining bir ülxidur. 3 Axirning qegrisioja yandax bolojan, xərktin qərbkə sozulojan zemin Naftali kəbilisining bir ülxidur. 4 Naftalining qegrisioja yandax bolojan, xərktin qərbkə sozulojan zemin Manassəh kəbilisining bir ülxidur. 5 Manassəhning qegrisioja yandax bolojan, xərktin qərbkə sozulojan zemin Əfrim kəbilisining bir ülxidur. 6 Əfrimning qegrisioja yandax bolojan, xərktin qərbkə sozulojan zemin Rubən kəbilisining bir ülxidur. 7 Rubəning qegrisioja yandax bolojan, xərktin qərbkə sozulojan zemin Yəhuda kəbilisining bir ülxidur. 8 Yəhudaning qegrisioja tutaxkan, xərktin qərbkicə sozulojan zemin, siləning «kətürmə hədiyə»nglar bolidu; uning kəngliki yigirmə bəx ming [hada], uning uzunluqi kəbililərgə təksim qilinojan ülxtikidək bolidu; muqəddəs jay uning dəl otturisida bolidu. 9 Silər Pərwərdigaroja alahidə atiojan «kətürmə hədiyə» bolsa, uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada] bolidu. 10 Bu muqəddəs «kətürmə hədiyə» kahilar üqün bolidu. Ximaliy tərpining uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], qərbicə tərpining kəngliki on ming [hada], xərkiy tərpining kəngliki on ming [hada], jənubiy tərpining uzunluqi yigirmə bəx ming [hada] bolidu; Pərwərdigarning «muqəddəs jay»i uning dəl otturisida bolidu. 11 Bu yər Zadok əwladliridin bolojan, pak-muqəddəs dəp ayrilojan kahinlar üqün bolidu. Israil ezip kətkəndə, ular Lawiylar ezip kətkəndək ezip kətmigən, bəlki Mən tapxurojan məs'uliyətkə sadik bolojanidi. 12 Xuning bilən bu alahidə «kətürmə hədiyə» bolojan yər bolsa pütün «kətürmə hədiyə» bolojan zeminning iqidin bolup, ularoja nisbətən «əng muqəddəs bir nərsə» dəp bilinsun. U Lawiylarning ülxiqə tutaxkan bolidu. 13 Kahinlarning ülxiqəning qegrisioja tutax bolojan yər Lawiylarning ülxi bolidu. Uning uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada]. Pütkül uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki on ming [hada] bolidu. 14 Ular uningdin yərni heq satmaydu yaki almaxturmaydu. Ular bu zeminning esilini baxqilaroja heq etküzməydu; qünki

u Pərwərdigaroja muqəddəs dəp atalojan. 15 Qalojan yər, kəngliki bəx ming [hada], uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], adəttiki yər bolup, xəhər üqün, yəni eylər wə ortak box yər üqün bolidu. Xəhər uning otturisida bolidu. 16 Xəhəning əlqəmliri mundak bolidu; ximaliy tərpi tət ming bəx yüz [hada], jənubiy tərpi tət ming bəx yüz [hada], xərkiy tərpi tət ming bəx yüz [hada], wə qərbicə tərpi tət ming bəx yüz [hada] bolidu. 17 Xəhəning box yərliri bolsa, ximaloja qaraydiojan tərpi ikki yüz əllik [hada] kəngliktə, jənubkə qaraydiojan tərpi ikki yüz əllik [hada] kəngliktə, xərkkə qaraydiojan tərpi ikki yüz əllik [hada] kənglikidə, qərbkə qaraydiojan tərpi ikki yüz əllik [hada] kəngliktə bolidu. 18 Qalojan ikki parqə yər muqəddəs «kətürmə hədiyə» bolojan yərgə tutixip uningoja parallel bolidu. Ularning uzunluqi xərkkə qaraydiojan tərpi on ming [hada], qərbkə qaraydiojan tərpi on ming [hada]; bular muqəddəs «kətürmə hədiyə» bolojan yərgə tutixidu; bularning məhsulatliri xəhəning hizmitidə bolojanlarni ozuklanduridu. 19 Uni teriydiojanlar, yəni xəhəning hizmitidə bolojanlar Israilning barlik kəbililiri iqidin bolidu. 20 Pütkül «kətürmə hədiyə» bolsa uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kəngliki yigirmə bəx ming [hada] bolidu; silər bu tət qasilik muqəddəs «kətürmə hədiyə»gə xəhərgə təwə jaylarnimu qoxup sunisilər. 21 Muqəddəs «kətürmə hədiyə» bilən xəhəning igidarqilikidiki yərnig u wə bu tərpidiki qalojan zeminlər xahzadə üqün bolidu. «Kətürmə hədiyə»gə yandax xərktin xərkkə sozulojan yigirmə bəx ming [hada] kəngliktiki yər wə qərbicə qərbkə sozulojan yigirmə bəx ming [hada] kəngliktiki yər [kəbililəning] ülxlirigə parallel bolup, bular xahzadə üqündur; muqəddəs «kətürmə hədiyə», jümlidin ibadəthanining muqəddəs jayi ularning otturisida, 22 xuningdək Lawiylarning ülxi wə xəhəning igilikimu xahzadəning təwəlikining otturisida bolidu. Yəhudaning qegrisi wə Binyaminning qegrising otturisida bolojan bu zeminlar xahzadə üqün bolidu. 23 Qalojan kəbililərnig ülxliri bolsa: — Binyamin kəbilisi üqün xərktin qərb tərəkə sozulojan bir ülxi bolidu. 24 Binyaminning qegrisioja yandax bolojan, xərktin qərbkə sozulojan zemin Ximeon kəbilisining bir ülxidur. 25 Ximeonning qegrisioja yandax bolojan, xərktin qərbkə sozulojan zemin Issakar kəbilisining bir ülxidur. 26 Issakarning qegrisioja yandax bolojan, xərktin qərbkə sozulojan zemin Zəbulun kəbilisining

bir ülüxidur. 27 Zəbulunning qeğrisioğa yandax bolıǵan, xərktin ǵərbkə sozulıǵan zemin Gad kəbilisining bir ülüxidur. 28 Gadning yan tərıpi, yəni jənubiy tərıpi, pütkül zeminning jənubiy qeğrisi Tamar xəhıridin Meribah-Kədəx dəryasining ekınlırioǵıqə, andin [Misir] wadisini boylap «Ottura dengiz»oǵıqə sozulıdu. 29 Bu silər Israilning kəbililirigə miras boluxka qək taxlap bəlidıǵan zemin bolıdu; bular ularning ülüxliri, — dəydu Rəb Pərwərdigar. 30 Təwəndə xəhərning qikix yolliri bolıdu; uning ximaliy tərıpining kəngliki tət yüz əllik [hada] bolıdu; 31 xəhərning kowuklıri Israilning kəbililirining nami boyıqə bolıdu; ximaliy tərıpidə üq kowuk bolıdu; biri Rubənnıng kowukı bolıdu; biri Yəhıdanıng kowukı bolıdu; biri Lawiyning kowukı bolıdu; 32 xərkiy tərıpining kəngliki tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolıdu; biri Yüsüpning kowukı bolıdu; biri Binyamınnıng kowukı bolıdu; biri Danning kowukı bolıdu. 33 Jənubiy tərıpining əlqimi tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolıdu; biri Ximeonning kowukı bolıdu; biri Issakarning kowukı bolıdu; biri Zəbulunning kowukı bolıdu. 34 Xərkiy tərıpining kəngliki tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolıdu; biri Gadning kowukı bolıdu; biri Axirning kowukı bolıdu; biri Naftalining kowukı bolıdu. 35 jəmiy bolup uning aylanmisi on səkkiz ming [hada] bolıdu; xu kündin baxlap xəhərning nami: «Pərwərdigar xu yərdə» bolıdu.

Daniyal

1 Yəhuda padixahı Yəhoyakim təhtkə olturup üqinçi yili, Babil padixahı Nebokədnəsar Yerusalemoja hujum kılıp uni muhasirə kiliwaldi. **2** Rəb Yəhudaning padixahı Yəhuyakimni, xundaqla Hudaning öyidiki kaqa-kuqilarning bir qismini uning qolioja tapxurup bərdi. U əsirlərni Xinar zeminiə, əzi qokunidojan məbudning buthanisioja elip bardi wə bulap kəlgən kaqa-kuqilarni buthanining həzinisigə koydi. **3** Padixah Nebokədnəsar bax aqwat oqojidari Axpinazoja əsirgə qüxkən Israillar iqidin han jəmətidikilərdin wə esilzadə yigitlərdin birnəqqidin tallap elip qikixni buyrudi. **4** Bu yaxlar nuksansiz, kelixkən, danixmən-ukumuxluk, mol bilimlik, mutəpəkkur, orda hizmitidə boluxka layakətlik, yənə kelip kaldiyələarning ilimpənlirini həm tilini əginələyidojan boluxi kerək idi. **5** Padixah ular toqrisida ular üç yiləqiqə hər küni padixah yəyidojan nazu-nemətlər wə xarablar bilən ozuklandurulsun, muddət toxkanda padixahning aldida hizməttə bolsun dəp bekitti. **6** Tallanojan Yəhuda kəbilisidiki yaxlardin Daniyal, Hənanिया, Mixael wə Azariyalar bar idi. **7** Aqwat bexi ularəja yengi isimlar, yəni Daniyaləja Bəltəxasar, Hənanियाəja Xadrak, Mixaeləja Mixak, Azariyaəja Əbədnego degən isimlarni koydi. **8** Daniyal padixah bəlgiligən nazunemətlər wə xahənə xarabliiri bilən əzini [Huda aldida] napak qılmaslikka bəl baqlidi; xunga u aqwat bexidin əzining napak kılınmaslikəja yol koyuxini iltimas kildi. **9** Əmdi Huda aqwat bexini Daniyaləja iltipət wə xapaət kərsitidojan kıləjanidi. **10** Lekin aqwat bexi Daniyaləja: — Mən öz oqojam padixahın korqimən. Siləning yemək-ıqmikinklarni u əzi bəlgiligən; u əgər siləni baxka qurdax yigitlərdək saqlam qiray əməs ikən dəp qarisa, undaқта silər padixahka mening kallamni alduruquci bolisilər, — dedi. **11** Xuning bilən Daniyal kelip aqwat bexi əzigə wə Hənanिया, Mixael wə Azariyalarəja təyinligən oqojardın tələp kılıp: **12** — Kəminilirini umaq, kəktat wə su bilənla bekıp on künlük sinək kilsila. **13** Andin bizning qirayimiz bilən padixahning esil tamikini yegən yigitləarning qirayini selixturup bəksila, andin kəzitixliri boyiqə kəminilirigə ix kərgəyla! — dedi. **14** Oqojidar ularning gepigə kirip, ularni on kün sinək kəruixkə maqul boldi. **15** On kündin keyin qarisa, ularning qirayliiri padixahning nazunemətlirini yegən yigitləarningkidinmu nurluk wə tolojan kəruindi. **16**

Xuningdin keyin oqojidar ularəja padixah bəlgiligən nazu-nemətlərni wə iqixkə bəlgiligən xarabni bərməy, ularning ornida umaq, kəktatlarni berixkə baxlidi. **17** Bu tət yigitni bolsa, Huda ularni hərhil ədəbiyat wə ilim-məripəttə danixmən wə ukumuxluk kildi. Daniyalmu barlik oqayibanə alamətlər bilən qüxlərgə təbir berixkə parasətlik boldi. **18** Padixah bəlgiligən muddət toxkinida, aqwat bexi yigitləarning həmmisini Nebokədnəsarning aldoja elip bardi. **19** Padixah ular bilən bir-birləp səzləxti; yax yigitləarning heqkaysisi Daniyal, Hənanिया, Mixael wə Azariyalarəja yətmidi. Xunga bu tətəylən padixahning hizmitidə kaldi. **20** Padixahka danalik-həkmət kerək boləjanda yaki yorutux kerək boləjan hərəkəndək məsiligə jawab izdigəndə, ularning jawabi uning səltənitidiki barlik rəmqi-palqi yaki pir-ustazliriningkidin on həssə toqra qikətti. **21** Daniyal Pars padixahı Korəx təhtkə olturojan birinçi yiləqiqə ordida dawamlık turdi.

2 Nebokədnəsar təhtkə olturup ikkinçi yili, birnəqqə qüx kərdi; uning rohi parakəndə bolup, uykusi qafti. **2** Xunga padixah rəmqi-palqi, pir-ustaz, jadugər wə kaldiy munəjjimləni qüxliirigə təbir berixkə qakirixni buyrudi. Ular kelip padixahning aldida turdi. **3** Padixah ularəja: — Mən bir qüx kərdüm, bu qüxning mənisini bilixkə kənglüm nəhayiti tit-tit boluwatidu, — dedi. **4** Andin kaldiyələr padixahka (aramiy tilida): — Aliyliri mənggü yaxiojaya! Kəni kəminilirigə qüxliirini eytkəyla, biz təbir berimiz, — dedi. **5** Padixah kaldiyələrgə: — Məndin buyruk! Silər əwwal kərgən qüxümüni eytip andin təbir berixinglar kerək. Undək qılmişanglar kıyma-qiyma kiliwətilisilər, eytinglar həjəthənioja aylanduruwətilidü! **6** Lekin qüxümüni eytip, uningəja təbir bərləsənglar məndin sowəqatlar, in'amlar wə aliy izzəttin muyassər bolisilər. Əmdi qüxümüni eytinglar, təbir beringlar! — dedi. **7** Ular padixahka yənə bir kətim: — Aliyliri qüxliirini eytkəyla, andin əzliirigə təbirini eytip berimiz, — dedi. **8** Bu qaəjdə padixah jawabən: — Xübhəsisiziki, silər pərmanimdin kaytmaydiqinimni bilgəqkə, wakitni kəynigə sürüwətilisilər. **9** Lekin qüxümüni eytip bərmisənglar, silərgə pəkət buyrukumla qalidu. Qünki silər wakit əhwalni əzgərtidu, dəp bilip əzara til biriktürüp, yaləjanqilik kılıp meni aldimaqci bolisilər. Xunga qüxümüni eytsənglar, andin qüxümgə həkəkətən təbir bərləyidojanliqinglarni xu qaəjdila bilimən, — dedi. **10** Kaldiyələr padixahka jawabən: — Dunyada aliylirining soriəjan ixini eytip bərləyidojan

heqbir adəm yoktur. Heqkandak padixah, uning kandaq uluq̄ yaki küqlük boluxidin kät'iynezər, rəmqi-palqi, pir-ustaz yaki kaldiy munəjjimlərgə mundak tələpni qoyqan əməs. **11** Qünki aliylirining sorioqanliri həqikətən alamət müxkül, ilahlardin baxqa heqkim uni ayan kılalmaydu. Lekin ilahlarıning makani insanlar arisida əməs, — dedi. **12** Padixah kattik qəzəpliniq aqqıqlanqan halda, Babil ordisidiki barlık danixmənlərni öltürüxni əmr kildi. **13** Xuning bilən padixahning barlık danixmənlərni öltürüx toqrisidiki buyruki qüxürildi. Xunga [hizmətkarlıri] Daniyal wə uning dostlirininimu öltürüx üqün izdidi. **14** Xu qaqda Daniyal Babildiki danixmənlərni öltürüx əmrini ijra kılqılı qıqqan padixahning hususiy muhəpizətqilər baxlıki Ariokqa aqılanə wə danixmənlərgə jawab kayturup **15** uningdin: — Padixahning qüxürgən pərmani nemə üqün xunqə jiddiy? — dəp soridi. Ariok əhwalni Daniyalqə eytip bərdi. **16** Daniyal dərhal padixah aldioq̄a kirip, padixahatin qüxigə təbir bərgüdək wəqit berixni tələp kildi. **17** Andin Daniyal əyigə kaytip, əhwalni dostliri Hənanıya, Mixael wə Azariyalərgə eytip bərdi. **18** U ulardin əxtiki Hudadin bu qüxning siri toqruluk rəhim-xəpkət iltija kılıp, mən Daniyal wə dostlirim tətımizning Babildiki baxqa danixmənlər bilən billə həlak kılınmaslıkımızni tilənglar, dəp tələp kildi. **19** Andin keqidə Daniyalqə qəyibanə kərünüxtə xu sirning yeximi wəhiy kılındi. Xuning bilən Daniyal əxtiki Hudaqə həmdusanalar oqup mundak dedi: **20** «Hudaning nami əbədil'əbəd mədhiyiləngəy! Qünki danalik wə küq-kudrət Uningkidur. **21** U wəqit, pəsillərni Əzgərtküdur; U padixahlarni yikitidu, Wə padixahlarni tikləydu; U danalarqə danalik, aqılanılarqə həkmət beridu. **22** U qongqur wə sirlik ixlarni axkarılıquqidur, Qarangojulukqa yoxurunqan ixlarni yahxi bilgüqidur, Nur həmixə Uning bilən billidur. **23** I manga danalik wə küq bərgən ata-bowilirimning Hudasi, Sanga xükür wə həmdusanalar eytay! Sən həzirlə biz dua kılqan ixni manga axkarılıdinq, Padixahning sorioqan ixini bizgə kərsitip bərdinq». **24** Andin Daniyal padixah Babildiki danixmənlərni öltürüxkə təyinligən Ariokning aldioq̄a berip uningqə: — Babildiki danixmənlərni öltürmögəy. Meni padixahning aldioq̄a baxlap kirgəy, mən padixahning qüxigə təbir bərgəy, — dedi. **25** Ariok xuan Daniyalni padixah Nebokədnəsarning aldioq̄a baxlap kirip, padixahqa:

— «Mən Yəhüdiy əsirlər iqidin aliylirining qüxigə təbir bərləydiyqan bir kixini taptim» — dedi. **26** Padixah Daniyal (Bəltəxasar dəpmu atilidu)qə: «Sən mening kərgən qüxümni ayan kılıp, uningqə təbir bərləməsən? — dedi. **27** Daniyal padixahning aldida turup xundak jawab bərdi: — I aliyliri, sili sorioqan bu sirni danixmən, pir-ustaz, rəmqi-palqi wə munəjjimlər əzlırigə yexip bərləməydu. **28** Birəq əxtə sirlarni axkarılıquqi bir Huda bar. U bolsa aliyliriqə ahırki zamanning künliridə nemə ixlarning bolidioqanlıqini ayan kildi. Əmdi əzlırining qüxini, yəni aliyliri uhlawatqanda kərgən qəyibanə alamətlərni eytip bərgəy: — **29** — I aliyliri, sili uhlaxqa yatqanda kəlgüsidiki ixlarni oylap yattıla. Sirlarni birdinbir Axkarılıquqi əzlırigə yüz beridioqan ixlarni kərsətti. **30** Manga kəlsək, bu sirning manga ayan kılinoqini mening baxqa jan igiliridin artuq həkmətkə igə bolqanlıqimdin əməs, bəli bu qüxning təbirini, xundakla xah aliylirining kəngülliridiki oylirini əzlırigə məlum kılıx üqündur. **31** — Əy aliyliri, sili qəyibanə alaməttə əzlırining aldiridə turqan gigant bir həykəlni kərdilə. Bu həykəl nəhayiti gəwdilik bolup, zor nur qəknəp turidioqan həywətlik həm qorqunqluk idi. **32** Həykəlning bexi esil altundin, kəkriki wə qolliri kümüxtin, bəl wə saqriliri mistin, **33** Yuta-paqıki təmürdin, puti təmür bilən layning arilaxmisidin yasaloqan. **34** Əzliri uni kərüwatqan qəqliridə, adəm kəli bilən kəzilmioqan bir tax kelip həykəlgə urulup uning təmür bilən layning arilaxmisidin yasaloqan putini qəkiwətti. **35** Uningdiki təmür, lay, mis, kümüx, altunlar xuan parqə-parqə kılınıp, xamal ularni bəəyni yazlık hamandiki topılarni uquroqandək, kayta heq tepilmioqandək kılıp uquriwətti. Lekin həliki tax yoqınəp, pütkül jəhanni qəplioqan qəyət zor bir taqqa ayləndi. **36** Kərgən qüxliri mana xudur. Əmdi biz əzlırigə bu qüxning mənisini yexip berimiz. **37** Əy aliyliri, əzliri pütkül padixahlarning bir padixahı, əxtiki Huda siligə padixahlik, nopuz, küq wə xəhrət ata kildi. **38** İnsan baliliri, həywanatlar, uqar-qanatlar məyli kəyərdə tursun, Huda ularni kolliriqə tapxurup silini ularning həmmisigə həkim kildi. Sili u həykəlning altun bexidursıla. **39** Əzlıridin keyin yənə bir padixahlik kelidu. Lekin u silining padixahlikliriqə yətməydu. Uningdin keyin üqinqi bir padixahlik, yəni mis padixahlik kelip pütkül yər yüzigə həkim bolidu. **40** Uningdin keyinki tətinqi padixahlik bolsa təmürdək mustəhkəm bolidu. Təmür barlık baxqa nərsilərni qəkiwetip boysunduroqinidək,

xuningoşa ohxax bu t m r padixahlik  z aldinki padixahlarning h mmisini ezip qeqiwetidu. **41**  zliri kerg nd k t m r bilən se jiz layning arilaxmisidin yasaloşan put w  barmaklar bu padixahlikning bel nnm  bolup ketidioşinini kersitidu. Biraş bu padixahlik t m rd k k qk  ig  bolidu, q nki sili kerg nd k, t m r bilən lay arilaxkan. **42** T m r bilən layning arilaxmisidin yasaloşan putning barmakliri u padixahlikning bir kismining k qiyidioşanlikini, bir kismining ajizlixidioşanlikini kersitidu. **43**  zliri t m r bilən layning arilaxkanlikini kerdil . Bu u [padixahlikning h k mdarliri padixahlikning] pukraliri bilən ittipaklaxmaqci bolooşanlikini kersitidu. Lekin t m r lay bilən arilaxmioşand k, birlixip ket lm ydu. **44** U [ahirkii] padixahlar t htta olturoşan məzgildə,  rxtiki Huda yimirilm s bir padixahlik bərpa kilidu. Bu padixahlik hərgiz baxşa bir h kk   tm ydu;  ksiq  u bu baxşa padixahliklarni  z l-kesil gumran kilip,  zi m ngg  məzmut turidu. **45**  zliri adəm qoli bilən kezilmioşan bir taxning taoşdin qikk nini w  uning h yk ldiki t m r, mis, lay, k m ix, altunni qeqiw tk nlikini kerdil . Xunga uluoş Huda aliylirioşa kəlgüsida yüz beridioşan ixlarni bild rg n. Kerg n qüxliri qoşum əməlgə axidu, berilg n t bir mutl k ix nqliktur. **46** Andin padixah Nebokadn sar  zini yerg  etip Daniyaloşa s jd  kildi w  uningoşa h diy  berip huxpurak-isirik selixni əmr kildi. **47** Padixah uningoşa: — Dərwəkə, sening Hudaying ilahlar iqida  ng uluoş ilah, padixahlarning hoşisi w  sirlarni axkariluoşuqi ik n, q nki sən bu sirni yaxting! — dedi. **48** Andin padixah Daniyalning m rtiwisini yukiri kilip, uningoşa nuroşun esil sowoşatlarni t kdim kildi. U uni pütkül Babil  lkisig  h kim boluxşa təyinlidi w  uni Babildiki danixmən- kildarlarning bax aşsakili kildi. **49** Daniyalning padixahtin t l p kilixi bilən, padixah Xadrak, Mixak w   b dnegolarni Babil  lkisining m muriy ixlirini idarə kilixşa təyinlidi. Daniyal  zi orda hizmitida qaldi.

3 Padixah Nebokadn sar altundin egizliki atmix g z, kəngliki alt  g z kelidioşan bir həykəl yasap, Babil  lkisining Dura t zlanglikig  ornatti. **2** Padixah barlik w zir, waliy, h kim, m slih tqi, həziniqi, sotqi, soraqqilarni xundakla h rk ysi əlkilərdiki baxşa  m ldarlarning h mmisini padixah Nebokadn sar ornatkan bu altun həykəlni  z ilahioşa atax murasimioşa katnixixşa pərman q x rdi. **3** Xuning bil n wəzirlər, waliylar, həkimlar, m slih tqil r,

h ziniqil r, sotqilar, soraqqilar, xundakla h rk ysi əlkilərdiki baxşa  m ldarlarning h mmisi atax murasimioşa j m boldi. Ular h yk lning aldidaturdi. **4** Jakarqi yukiri awaz bilən: —  y h rk ysi  l-yurt, h rk ysi taipil rdin k lg nlar, hər hil tilda sezlaxidioşan koşmlar, **5** sil r sunay, n y, q lun, lira, ziltar, bulman w  baxşa h rhil sazlarning awazini anglioşan h man, yerg  bax urup padixah Nebokadn sar ornatkan altun həykəlgə s jd  kilinglar. **6** Kimki bax urup s jd  kilmisa, xuan d hx tlik yalkunlap turoşan humdanioşa taxlinidu, — d p jakarlidi. **7** Xunga, sunay, n y, q lun, lira, ziltar, bulman w  baxşa h rhil sazlarning awazini anglioşan h man h rk ysi  l-yurt, h rk ysi taipil rdin k lg n, h rhil tilda sezlaxidioşan koşm yerg  bax urup Nebokadn sar ornatkan altun həykəlgə s jd  kilixti. **8** U qaoşda, bəzi kaldiy l aldioşa qikqip Y hudiylar  stidin ərz kildi. **9** Ular padixah Nebokadn sar oşa: — I aliyliri, m ngg  yaxioşayla! **10** Aliyliri sunay, n y, q lun, lira, ziltar, bulman w  baxşa h rhil sazlarning awazini anglioşan h man həmməylən yerg  bax urup altun həykəlgə s jd  kilsun, **11** xundakla kimki yerg  bax urup s jd  kilmisa, u d hx tlik yalkunlap turoşan humdanioşa taxlansun d p pərman kilooşanidila. **12** Sili Babil  lkisining m muriy ixlirini baxşuruxşa t yinlig n birməqqə Y hudiylar, yəni Xadrak, Mixak,  b dnegolar bar; i aliyliri, bu adəmlər silig  h rm tsizlik kiliwatidu. Ular padixahning ilahlirining ibaditida bolmide yaki padixah ornatkan altun h yk lgim u s jd  kilmaydu, — dedi. **13** Xuni anglap padixah Nebokadn sar d roş z p bolup, Xadrak, Mixak,  b dnegolarni  z aldioşa k lt r xnini əmr kildi. Xuning bilən ular bu  q yl nni padixah aldioşa  pk ldi. **14** Nebokadn sar ular oşa: — Xadrak, Mixak,  b dnego, sil r rasttin mening ilahlimning hizmitida bolmidinglarmu həm mən ornatkan altun həykəlgə s jd  kilmidinglarmu? **15** H zir sil r sunay, n y, q lun, lira, ziltar, bulman w  baxşa h rhil sazlarning awazini anglioşan h man, mən yasatkan həykəlgə s jd  kilixşa t yyar tursanglar, yaxi. Lekin s jd  kilmisanglar, sil r dərhal d hx tlik yalkunlap turoşan humdanioşa taxlinisil r. Xu qaoşda kəndak ilah kelip sil rni qanggilimdin kutkuzuwalidikin, keni?! — dedi. **16** Xadrak, Mixak,  b dnegolar padixahşa jawabən: — I Nebokadn sar, bu ixta biz  zimizni aqliximiz h j tsiz. **17** Biz s jd  kilip keliwatkan Hudayimiz bizni d hx tlik yalkunlap

turoʻjan humdandin kutkuzalaydu; i aliyliri, U qoqum
ezlirining ilkidin bizni kutkuzidu. **18** Lekin bizni
kutkuzmiʻoʻjan təkhdirdimu, aliylirigə məlum bolsunki,
biz yənıla ilahʻlirining hizmitidə bolmaymiz wə sili
ornatqan altun həykalgə səjdə qilmaymiz, — dedi. **19**
Buni angliʻoʻjan hāman padixah Nebokadnəsarning
təri buzulup, Xadrak, Mixak, Əbədnegolaroʻja kattik
oʻzəzəpləndi. Xuning bilən adəmlirigə humdanni
adətlikidin yəttə həssə kattik kizitixni buyrudi. **20** U
koʻxunidiki əng kəwul palwanlaroʻja Xadrak, Mixak,
Əbədnegolarni baʻoʻlap, dəhxətlik yalkunlap turoʻjan
humdanəja taxlaxni buyrudi. **21** Xuning bilən ular
tonliri, ixtanliri, səlliliri wə baxqə libas kiyimliri
selinmiʻoʻjan haldə baʻoʻlinip dəhxətlik yalkunlap
turoʻjan humdanəja taxlandi. **22** Padixahning əmrining
kattiklikini bilən humdandiki ot intayin yalkunlap
yenip turatti, xunglaxqə humdandin qikiwatqan
yalkun Xadrak, Mixak, Əbədnegolarni kəturgən
əskərlərnəni kəydürüp taxlidi. **23** Xundək qilip Xadrak,
Mixak, Əbədnegə üqəylən baʻoʻlaklik haldə dəhxətlik
yalkunlap turoʻjan humdanəja qüxüp kətti. **24**
Andin Nebokadnəsar qəqügən haldə ornidin qaqrap
turup, məslihətqi wəzirlikidin: — Biz baʻoʻlap ot
iqigə taxliʻoʻjinimiz üq adəm əməsmu? — dəp soridi.
— Ular jawabən «Xundək, i aliyliri! — dedi. **25**
Padixah jawabən: — Mana, mən tət adəmning
baʻoʻlaksiz haldə ot iqidə ərkin mengip yürüwatqinini
kəruwatimənoʻju, ular kilqə kəygəndək əməs; həmdə
tətingi kixi ilahʻlarning oʻoʻlidək turidu! — dedi. **26**
Xuning bilən Nebokadnəsar dəhxətlik yalkunlap
turoʻjan humdanning aʻoʻziəja yəkən kelip: — Xadrak,
Mixak, Əbədnegə! Həmmidin Aliy Ilahʻning kulliri,
qikinglar, mayakqə kelinglar! — dəp towlidi. Xuning
bilən Xadrak, Mixak wə Əbədnegə ottin qikti. **27**
Barlik wəzirələr, waliylar, həkimlar wə padixahning
məslihətqi wəziliri yioʻjilip kelixip bu üqəyləngə
tikilixip qaraxti; ularning kilqə kəygən yeri yok
idi, qaq-sakallirimu kəymigən, kiyim-keqəklirimu
xu peti idi, üsti-bexidimu is-tütüning puriki yok
idi. **28** Nebokadnəsar mundək dedi: — Xadrak,
Mixak, Əbədnegolarning Hudasiəja xükür-sanalar
boləjay! U Əz pərixtisini əwətip, Əzigə tayanəjan
kullirini kutkuziwaldi. Ular ezlirining ilahʻidin baxqə
həqkandək ilahqə hizmət kilməslək üqün wə yaki bax
urup səjdə kilməslək üqün, pəkət əz Hudayimizninglə
ibaditidə bolimiz dəp padixahning pərmanioʻja hiləplik
kilip hāyatini təwəkkul kildi. **29** Əmdi mən xundək

pərman qüxürimənki: Kaysi əl-yurt bolsun, kaysi
taipilərdin kəlgən bolsun, kaysi tildə səzlixidəjanlar
bolsun, Xadrak, Mixak, Əbədnegolarning Hudasiəja
kəra qaplaydikən, pütün tənəni kiyimə-qiyimə kilinsun,
əyliri həcəthaniəja aylandurulsun! Qünki bundək
kutkuzalaydiəjan baxqə ilah yok. **30** Xuning bilən
padixah Xadrak, Mixak, Əbədnegə üqəylənni əstürüp,
Babil əlksidə yukiri mənsəpkə təyinlidi.

4 «Mənki padixah Nebokadnəsardin yər yüzidiki
hər bir əl-yurtqə, hər kaysi taipilərgə, hər hil
tillardə səzlixidəjan koʻwmlarəja aman-esənlik exip-
texip turoʻjay! **2** Həmmidin Aliy Huda manga
kərsətkən əlamətlərnəni wə karamətlərnəni jakar laxni
layik taptim. **3** Uning kərsətkən məjizilik əlamətliri
nemidəgən uluʻ! Uning karamətliri nemədegən
kəltis! Uning padixahlikini pütməs-tügiməstür, Uning
həkimlikini dəwrdin-dəwrgiqə dawamlixidu! **4** Mənki
Nebokadnəsar əyümdə biharaman olturoʻjinimda,
ordamda bayaxat turmux kəqüriwatqinimda, **5** mən
intayin kərkitiwətkən bir qüxni kərdüm, ornumda
yatqinimda beximdikəni oylar wə kallamdikəni oʻjayibanə
əlamətlər mənəni əlakzadə kildi. **6** Babildikəni barlik
danixmənlərnəni əldiməja qəkirixqə pərman berip,
ularning qüxümgə təbir berixini buyrudim. **7** Xuning
bilən barlik rəmqi-palqi, pir-ustaz, kaldiyələr wə
munəjjimlar kelixti. Mən qüxümüni eytip bərdim, lekin
ular manga təbirini bərləmidə. **8** Lekin ahirdə Daniyal
kirdi (uning yənə bir ismi Bəltəxasar bolup, mening
ilahʻimning namiəja əsasən koʻyuloʻjan). Muqəddəs
ilahʻlarning rohi uningda ikən. Mən qüxümüni eytip,
uningə: **9** — Əy palqilarning baxliki Bəltəxasar,
muqəddəs ilahʻlarning rohi səndə ikənlikini, sanga
həqkandək sir təs kəlməydiəjanlikini bildim, xunga
mening kərgən qüxümdikəni oʻjayibanə əlamətlərnəni
qüxəndürgəysən, xundəklə uningə təbir bərgəysən,
— dedim. **10** — Mən ornumda yatqinimda kallamda
mundək oʻjayibanə əlamətlərnəni kərdüm: Mana, yər
yüzining otturisida bir tüp dərəh bar ikən; u
tolimu egizmix. **11** U barənsəri qong həcəməzmut
əsüp, əsmənəja təkixiptu, u dunyaning qətlirigimu
kərunidikən. **12** Uning yopurməkliri qiraylik, mewis
intayin mol ikən. Uningda pütkül dunyəja yətküdək
ozuk bar ikən. Uning əstida daladiki hāyanlar
sayidəxidikən, xahlirida əsməndikəni uqar-kənatlar
makan kilidikən; mewisidin barlik ət igilirimu
ozuklinidikən. **13** Ornumda yetip, kallamda kərgən
oʻjayibanə əlamətlərnəni kəruwatimən, mana, əsməndin

bir kəzətqi muəkkəl, yəni muqəddəs bir pərixətə qüxüp, **14** mundaq jakarlidi: — «Dərəhni kesip, xahlirini kırkıp, yopurmaqlirini wə mewilirini qekıp qüxürüp qeqiwetnglar. Dərəh tüwidiki yawayi haywanlar uningdin yiraqlaxsun, uning xahliridiki quxlar teziz katsun. **15** Yərdə pəkət kətükiniyla yiltizi bilən, mis wə tēmür bilən qəmbərləp, yumran ot-qəplər bilən billə dalada qaldurunglar. U asmandiki xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup tursun. Uning nesiwisi ot-qəp yəydiqan yawayi haywanlar bilən billə bolsun. **16** Adəmiy əklidin məhrum kəlinip, uningqə yawayi haywanlarning əkli berilsun, xundakla xu hələttə «yəttə waqit» tursun. **17** Dunyadiki jan igiliri Həmmidin Aliy Boləquqining insanlarning padixahlıqining həmmisini idarə kəlidioanliqı, xundakla uning padixahlıq həkukini əzi tallioan kixi (məyli u həqnemigə ərziməs adəm bolsimu)gə beridioanliqini bilsun dəp, bu həküm kəriquqi muəkkəllərnıng pərmani bilən, yəni muqəddəs pərixtilərnıng qarar buyruki bilən bəlgiləngəndür». **18** — Mən padixah Neboqadnəsar mana xundak qəxni kərdum. Əy Bəltəxasar, qüxümgə təbir bərgəysən. Padixahlıqimdiki danixmənlər iqidə mən üqün buningqə təbir bəreləydiqan birmu adəm qikmıdi. Lekin sən təbir bəreləysən, qünki əng muqəddəs ilahlarınıng rəhi səndə ikən. **19** Xuning bilən Bəltəxasar dəpmu ataloqan Daniyal bir həza həyranlıqta alaxzadə boldi wə qüx toqrisida oylap tolimu biaram boldi. Padixah: — Əy Bəltəxasar, bu qüx wə uning təbiri seni alaxzadə kəlmisun, — dedi. Bəltəxasar jawabən: — I aliyliri, bu qüx silidin nəprətləngənlərgə bolsun, uning təbiri əzlrigə əməs, düxmənlirigə qüxkəy! **20** Barqanseri əsüp məzmut boləqan, egizliki asmanqə taqıxıdiqan, pütkül dunyaqə kərünıdiqan, yopurmaqliri qiraylık, mewisi intayın mol boləqan, pütkül dunyaqə yətküdək ozuk bolıdiqan, sayisida yawayi haywanlar turıdiqan, xahlirida uqar quxlar makan kəlidioan dərəh bolsa, yəni sən kərgən dərəh — dəl əzlrıdur, i aliyliri! — Qünki sili qong wə məzmut əstila; silining həywətliri exip pələkkə yətti; həkümranlıqliri yər yüzining qətlirigə yetip bardı. **22** — Qünki sili qong wə məzmut əstila; silining həywətliri exip pələkkə yətti; həkümranlıqliri yər yüzining qətlirigə yetip bardı. **23** Aliyliri qarap turoqan waqitlirida asmandin bir kəriquqi, yəni bir muqəddəs pərixətə qüxüp: «Bu dərəhni kesip, harab kilinglar. Halbuki, yərdə kətükiniyla yiltizi bilən qaldururp, mis wə tēmür

bilən qəmbərləp, yumran ot-qəplər bilən billə dalada qaldurunglar. U asmandiki xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup tursun. «Yəttə waqit» bexidin etkiqə uning nesiwisi ot-qəp yəydiqan yawayi haywanlar bilən billə bolsun, — dəptu. **24** — I aliyliri, qüxlirining mənisi mana xu — Bular bolsa Həmmidin Aliy Boləquqining pərmani bilən hojam padixahning bexioqə qüxıdiqan iqlar — **25** Əzlrı kixilar arısidin həydiwetilip, yawayi haywanlar bilən billə yaxaydıla, kalılardək ot-qəp bilən ozuqlandurulıdila, dalada asmandiki xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup turıdila. Taki sili Həmmidin Aliy Boləquqining pütkül insan padixahlıqini idarə kəlidioanliqini wə Uning həkukini Əzi tallioan hərəkəndək kixigə berıdiqanliqini bilip yətküqə, yəttə waqit baxlıridin etıdu. **26** «Dərəhning kətikini yiltizi bilən yərdə qaldurunglar» dəp buyrulojanıkan, əzlrı ərxlərnıng həmmını idarə kəlidioannlıqini bilip yətkəndin keyin padixahlıqliri əzlrıgə qayturulıdu. **27** Xunga i aliyliri, mening nəsihitim siligə layik kərlügəy, gunahliridin kol üzgəyla, ixta həkkanıy boləqayla, kəbihlikliridin tohtap kəmbəqəllərgə rəhimdıllik kıləqayla. Xundak kıləqandila bəlkim dawamlıq gülləp yaxnimamdıla? **28** Bu iqlarning həmmisi padixah Neboqadnəsarnıng bexioqə qüxti. **29** On ikki aydin keyin, u Babıdiki padixahlıq ordısinıng əgzisidə səylə kılıwetip: **30** — Karanglar, mən əz izzitim wə xan-xəhrıtim namayan kılinsun dəp, xahənə ordamning jaylıxızi üqün zor küküm bilən yasıoqan həywətlık Babil xəhıri muxu əməsmu? — dedi. **31** Uning səzi əqzıdin tehi üzülməyla, asmandin bir awaz qüxüp: — Əy padixah Neboqadnəsar, bu səz sangə kəldi: Padixahlıq səndin elindi. **32** Sən kixilər arısidin həydiwetilip, yawayi haywanlar bilən billə makan kılısən wə kalılardək ot-qəp yəysən; sən Həmmidin Aliy Boləquqining insan padixahlıqini idarə kəlidioanliqini wə Uning həkukini Əzi tallioan hərəkəndək kixigə tutkuzıdiqanliqini bilip yətküqə yəttə waqit bexıngdin etüp ketıdu — deyildi. **33** Bu səz Neboqadnəsarda xuan əməlgə axti. U kixilər arısidin həydiwetilip, kalılardək ot-qəp yəp, teni xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup kətti. Uning qaqliri bürkütning pəylirıdək, tirnaqliri kuxning tirnaqlirıdək əsüp kətti. **34** Əmdı xu künlər toxqanda, mən Neboqadnəsar asmanqə kəz tikip kəriwidim, əkil-hoxum əsligə kəldi. Mən Həmmidin Aliy Boləquqıqə həmdusana eytip, Mənggü Hayat Turoquqini mədhıyiləp, hərmət əylıdim. Uning

hakimlikı mǝnggülik hakimliktur; Uning padixahlikı ǝwladtin-ǝwladkidur. **35** Uning aldida yǝr yüzidiki barlık insanlar heqnemǝ hesablanmaydu; ǝrxniki koxunlar wǝ zemindiki insanlar arisida U nemǝ kilixni halisa xuni kilidu; Uning kolini kim tosalisun yaki Uningdin «Nemǝ kilisen?» dǝp soraxka jür'ǝt kilalisun? **36** Xuanla ǝkil-hoxum ǝsligǝ kǝldi; padixahlikimning xan-xǝripi, izzitim, padixahlik hǝywǝmmu ǝsligǝ kǝltürildi. Mǝslihǝtqi wǝziririm wǝ ǝmir-esilzadilirim meni izdǝp kǝldi. Padixahlikim mustǝhlǝmlǝndi; burunkidinmu zor hǝywigǝ yengibaxtin igǝ boldum. **37** ǝmdi mǝnki Nebokadnǝsar ǝrxniki Padixahka hǝmdusana okuyman, Uni tehimu uluolayman wǝ Uni izzatlayman: — Uning kilolanliri hǝktur, Uning yolliri toqrıdur; Uning tǝkǝbburluk yolida mangojanlarning hǝywisini qüxürüx kudriti bardur!».

5 Bir küni padixah Bǝlxazar ǝmir-esilzadilǝrdin ming kixini tǝklip kilip katta ziyapǝt berip, ularning aldida xarab iqip, ǝyx-ixrǝt kǝypini sürdi. **2** Padixah Bǝlxazar xarabni tetip kǝrüp, ǝzi, ǝmir-esilzadiliri, ǝz hotun-kenizǝkliring xarabni atisi Nebokadnǝsar Yerusalemdiki mukǝddǝs ibadǝthanidin oljiǝa alojan altun-kümüxtin yasalǝjan jam-kaqılarda iqixigǝ xu jam-kaqılarni elip qikixni buyrudi. **3** [Nǝwkǝrlǝr] dǝrǝhal berip Hudaning Yerusalemdiki mukǝddǝs ibadǝthanisidin elip kelingǝn altun jam-kaqılarni elip qikti; padixahning ǝzi, ǝmir-esilzadiliri, uning hotunliri wǝ kenizǝkliri ularda xarab iqtı. **4** Ular xarab iqqǝq, altun, kümüx, mis, tǝmür, yaǝraq wǝ taxlardin yasalǝjan butlarni mǝdhıyilǝxti. **5** Dǝl xu pǝyttǝ adǝm kolining bǝx barmiki pǝyda bolup, qiraǝdanning udulidiki ordining tam suwikǝǝa hǝt yezixka baxlıdi. Padixah hǝt yazǝjan kolning kǝrüngǝn kismini kǝrüp, **6** qirayi tatirip, kǝnglidǝ intayin alaxzadǝ bolup kǝtti. Put-kolliri boxixip, putliri titrǝp kǝtti. **7** Padixah kattik warkırap, pir-ustazlar, kaldiylǝr wǝ munǝjimplarni qakırixni buyrudi. Babildiki danixmǝnlǝr kǝlgǝn hǝman padixah ularǝa: — Kimki tamdiki bu hǝtlǝrni okup mǝnisini manga dǝp berǝlisǝ, uningǝa sǝsün rǝnglik bir ton kiygüzülüp, boynǝǝa altun zǝnjir esilip, padixahlikta üqinqi mǝrtiwǝ berilidu, — dedi. **8** Padixahning danixmǝnlirining hǝmmisi ordǝǝa hǝzir boldi; lekin ular nǝ hǝtlǝrni okuyalmaytti nǝ padixahka mǝnisini qüxǝndürüp berǝlmǝytti. **9** Bǝlxazar tehimu alaxzadǝ bolup, qirayi tehimu tatirip kǝtti. ǝmir-esilzadilǝrmu kandak kilixni bilǝlmǝy kǝldi. **10** Padixah wǝ ǝmir-esilzadilǝrning

warkıraxkan awazini angliǝan hanix ziyapǝt zalǝǝa kirip, padixahka mundak dedi: — I aliyliri, mǝnggü yaxǝǝayla! Alaxzadǝ bolup kǝtmigǝyla, qırayliri tatirap kǝtmigǝy. **11** Padixahliklirida bir kixi bar, uningda mukǝddǝs ilahlarning rohi bar, atiliri tǝhtteki waktida, bu kixidǝ yorukluk, danalik wǝ ǝkil-parasǝt, yǝni ilahlarǝa has ǝkil-parasǝt namayan kilinǝanidi. Atiliri Nebokadnǝsar, yǝni padixah atiliri uni pütün rǝmqipalqılar, pir-ustazlar, kaldiylǝr wǝ munǝjimplarning bexi kilip tǝyinligǝn. **12** Bu kixidǝ alahidǝ bir rohıy hususiyǝt, bilim, hǝkmǝt, qüxlǝrgǝ tǝbir berǝlaydıǝan, tepixmaklarni yexǝlaydıǝan wǝ tügün-sirlarni aqalaydıǝan kabiliyǝt bar idi. Xu kixining ismi Daniyal bolup, padixah uningǝa Bǝltǝxasar dǝpmu isim koyǝjan. Xunga bu Daniyal qakirtilsun, u qokum bu hǝtlǝrning mǝnisini yexip beridu. **13** Xuning bilǝn Daniyal padixahning aldǝǝa elip kelindi, padixah Daniyaldin: — Padixah atam Yǝhuda ǝlkisidin sürgün kilip kǝlgǝn Yǝhudiylar iqidiki heliki Daniyal sǝnmu? — dǝp soriwidi, **14** — Sǝn toqruluk hǝwirim bar, sǝndǝ mukǝddǝs ilahlarning rohi, xundakla yorukluk, danalik wǝ alahidǝ ǝkil-parasǝt bar ikǝn dǝp anglidim. **15** ǝmdi danixmǝnlǝr wǝ pir-ustazlarni tamdiki hǝtni okup, mǝnisini manga qüxǝndürüp bǝrsun dǝp aldimoǝa qakirtip kelindi; lekin bu ixning sirini heqqǝysisi yexip berǝlmidi. **16** Birak sǝn toqruluk angliǝanmǝnki, sǝn sirlarni qüxǝndürǝlaydikǝnsǝn wǝ tügünlǝrni yexǝlaydikǝnsǝn. ǝgǝr bu hǝtlǝrni okup, mǝnisini qüxǝndürüp berǝlisǝng, sanga sǝsün rǝnglik ton kiygüzülidu, boynungǝa altun zǝnjir esilidu, padixahlikta üqinqi dǝrijilik mǝrtiwigǝ erixisǝn, — dedi. **17** Daniyal padixahka mundak jawab bǝrdi: — Aliylirining in'amliri ǝzlidirǝ kǝlsun, mukapatlirini baxka kixigǝ bǝrgǝyla. ǝmdilikta mǝn aliylirioǝa bu hǝtni okup, mǝnisini qüxǝndürüp berǝy. **18** — I aliyliri, Hǝmmidin Aliy Huda atiliri Nebokadnǝsarǝa padixahlik, uluqluk, xan-xǝrǝp wǝ hǝywǝt bǝrdi. **19** Uningǝa berilgǝn uluqluktin hǝrkǝysi ǝl-yurt, hǝrkǝysi taipilǝr wǝ hǝrhil tilda sǝzlixidǝǝan kowmlarning hǝmmisi uning aldida titrǝp kǝrkup turatti; u kimni halisa xuni ǝltürǝtti, kimni halisa xuni tirik koyatti; kimni halisa xuni mǝrtiwilik kilatti, kimni halisa xuni pǝs kilatti. **20** Lekin u kǝnglidǝ tǝkǝbburlixip, roh-kǝlbidǝ mǝǝjrurlinip mijǝzi tǝrsalixip, padixahlik tǝhtidin qüxürülüp, izzitidin mǝhrum kilindi. **21** U kixilǝr arisidin hǝydiwetilip, uningǝa yawayi hǝywanlarning ǝkli

berildi. U yawa exəklər bilən billə makanlixip, kalilardək ot-qəp yegüzüldi, teni xəbnəmdin qilik-qilik həl bolup kətti, taki u Həmmidin Aliy Hudaning insan padixahlikini idarə kildiojanlikini wə U padixahlikning hokukini Əzi talliojan hərəkandək kixigə beridiojanlikini bilip yətküqə xu hələttə boldi. 22 Əy Bəlxazar, Neboqadnəsarning oqli turup əzliri bularning həmmisidin həwərliri bolsimu, lekin əzlirini təwən kilmidila. 23 Əksiqə təkəburlixip əxtiki Rəbgə qarxi turdila. Sili Uning mukəddəs ibadəthanisidin olja alojan jam-qaqilarni elip kelip, əzliri, əmir-esilzadiliri, əz hotunliri wə kenizəklirimu ularda xarab iqtinqlar andin kərməydiojan, anglimaydiojan wə heqnemini qüxənməydiojan altun, kümüx, mis, təmür, yəoaq wə taxlardin yasalojan butlarni mədhəyilidilə. Həlbuki, silining nəpəslirini Əz qolida tutqan wə silining barlik hərəkətlirini Əz ilkidə tutqan Hudani uluqlimidila. 24 Xunga, Huda bu qolning kəringən kismini əwətip bu hətlərnə yazdurdı. 25 Bu hətlər: «Mene, mene, təkəl, uphərsin» degəndin ibarət. 26 Buning qüxəndürülüxi: — «Mene» — Huda silining padixahliklirining hesabini kilip, uni ayaqlaxturdı. 27 «Təkəl» — sili tarazida tartiliwidila, kəm qiktıla. 28 «Pərəs» — padixahlikliri parqilinip, Medialiklar bilən Parslarəja təwə kildilə. 29 Xuning bilən Bəlxazar dərhal nəwkərlirigə əmr kiliwidi, ular Daniyaləja səsün rənglik tonni kiydürüp, boynioja altun zənjirni esip koydi; u u toqruluk: «Padixahlik iqidə üqinqi dərjilik mərtiwigə igə bolsun» dəp jakarlıdi. 30 Xu keqə kaldiyələning padixahı Bəlxazar öltürüldi. 31 Padixahlik bolsa Medialik Dariusning qolioja ötti. U təhminən atmix ikki yaxta idi.

6 Padixah Darius pütün padixahlikni idarə kilix üqün bir yüz yigirmə wəzirni hərəkəysi yurtlarni baxquruxkə təyinləxni muwapik kərdi. 2 Buningdin baxkə u bu wəzirlərnə nazarət kilip, bu wəzirlərnəning hesabini elix, xundakla padixahning hokuk-mənpəti ziyanəja uqrimisun dəp Daniyal wə baxkə ikki kixini nazarətqilikkə təyinlidilə. 3 Daniyalda alahidə bir rohij hususiyət bar boləjaqkə, u baxkə nazarətqilərdin wə wəzirlərdin iktidarlik qikti. Xunga padixah uni pütkül padixahlikni idarə kilixkə təyinliməkqi boldi. 4 Xuning bilən baxkə nazarətqi wə wəzirlər uning padixahliktiki məmuriy ixliridin səwənlik izdidi. Lekin ular ərz kiləjdək heqkəndək bahənə-səwəb yaki səwənlik tapalmidi. Qünki Daniyal diyanətlik wə ixənqlik bolup, uningdin kilqə kəmqlik yaki

səwənlik qikiralmojanidi. 5 Xunga xu adəmlər əzara: — Daniyalning Hudasing qanunioja munasiwətlik ixliridin baxkə, uningdin əyibligüdək heqkəndək bahənə tapalmaymiz, — deyixti. 6 Xunga ular əzara til biriktürup padixahning aldioja kirip: — Padixah Darius aliyliri mənggü yaxiojayla! 7 Aliylirining padixahlikliridiki barlik nazarətqi, waliy, wəzir, məslihətqi, hakim wə əməldarlar birliktə məslihətləxtuk; hərəkəndək kixi ottuz kün iqidə hərəkəndək ilahkə hərəkəndək dua-tilawət kilixkə wə yaki hərəkəndək kixidin bir nərsə tiləxkə ruhsət bolmisun, i aliyliri, pəkət silidinla tilixi ruhsət bolsun degən xahənə yarlıkning qüxürülüxini layik kərdük. Bu pərman kət'iy bolsun, kimki bu pərmanəja hilaplik kilsə, u xirlər əngkürigə taxlansun! 8 Əmdi, i aliyliri bu pərmanni bekitip qüxürgəyla, uning əzgərtilməsliki üqün yarlıknamigə imza koyəjayla; qünki Media wə Pars qanuni boyiqə, pərman qikirilixi bilənla əzgərtixkə bolmaydu, — dedi. 9 Xuning bilən Darius pərmanni bekitip yarlıknamioja qol koydi. 10 Daniyal bu yarlıknamigə imza koyulojanlikini anglap, əyigə kaytti. Uning əyining əgzisidə bir balihana bolup, derizisi Yerusaleməja qaraydiojan bolup, oquq turatti. U aditi boyiqə derizining aldida tizlinip olturup, hər küni üq ketim Hudaəja dua-tilawət kilip xükür eytatti. 11 Lekin heliki adəmlər billə kelip Daniyalning Hudaəja dua wə tilawət kiliwatkinini kərdi. 12 Andin ular birliktə padixahning aldioja berip pərman toqrisida gəp eqip: — I aliyliri, əzliri: Ottuz kün iqidə əzliridin baxkə hərəkəndək ilahdin yaki hərəkəndək insandin birər nemini tiligən hərəkəndək kixi xirlər əngkürigə taxlansun, degən bir pərmanəja imza koyəjan əməsmu? — dəp soridi. Padixah: — Dərwəkə xundək kildim, Media wə Pars qanuni boyiqə pərmanni əzgərtkili bolmaydu, — dedi. 13 Andin ular padixahkə jawabən: — Yəhüdadin əsir elip kelingən kixilərdin heliki Daniyal, i aliyliri, silini wə sili imza koyəjan pərmanni kəzge ilmaydu, bəlkə hər kündə üq ketim əz dua-tilawitini kiliwatidu, — deyixti. 14 Buni angliojan padixah əz-əzigə kayip, kəngül koyup Daniyalni kütquxuxkə amal tapmaqqi bolup, u kün patkuqə hərhil kütquzux amali üstidə izdinip yürdi. 15 Lekin ahirda u kixilər yənə əzara til biriktürüp padixahning aldioja jəm bolup uningəja: — I aliyliri, əzlirigə məlumki, Medialar wə Parslarınq qanuni dəl xuki, padixahning bekitkən hərəkəndək qarari yaki pərmanini əzgərtixkə bolmaydu, — deyixti. 16 Xuning

bilən padixahning əmr kilixi bilən Daniyal tutup kelinip, xirlar əngkürigə taxlandi. Padixah Daniyalə: — Sən üzüldürməy ibadət kilidioğan Hudaying seni kütquzivalidu! — dedi. 17 Bir tax elinip, əngkürning aqzi uning bilən etildi; Daniyalning ixlirioğa heqkim arilaxmisun dəp uni padixah öz məhürü wə uning əmir-əməldarlırining məhürliri bilən məhürlidi. 18 Andin padixah ordioğa qayıtip kelip keqini roza tutup ətküzdü; əzining tokal-kenizəkliridin heqkaysisini öz yenioğa kəltürmidi, u keqiqə uhliyalmidi. 19 Tang etixi bilənla padixah ornidin turup, aldirap xirlar əngkürigə bardı. 20 Padixah əngkürgə yeqinlixip azablanoğan həlda Daniyalni qakirip: — Əy Daniyal, Mənggü Həyat Hudaning küli, sən üzülməs ibadət kilidioğan Hudaying seni xirlardin kütquziwalmidimu? — dəp tovlidi. 21 Daniyal jawabən: — I aliyiri, mənggü yaxioğayla! 22 Hudayimning pərixitsini əwətip xirlarning aqzini yumduruxi bilən ular mənə heq ziyan-zəhmət yətküzəlmidi; qünki U mənə heqkəndə əyib kərmidi. Aliylirining aldidimu mən heqkəndə ziyan yətküzgüdək ix kilmidim, — dedi. 23 Buni anglap padixah intayin huxal bolup, adəmlirini Daniyalni əngkürdin elip qikixni buyrudi. Xuning bilən ular Daniyalni əngkürdin elip qikti. Uningdin kilqə zədə-zəhmət tapalmidi; qünki u Hudasioğa tayoğanidi. 24 Andin padixah buyruk qixürdi, [nəwərliri] Daniyalning üstidin xikayət kilənlarning həmmisini tutup, ularni bala-qakiliri wə hotunliri bilən qoxup xirlar əngkürigə taxlıwətti. Ular əngkür tigi qixüp bolmayla xirlar etilip kelip, ularning ustihanolirininim qaynap qiyma-qiyma kiliwətti. 25 Xu ixtin keyin Darius padixah yər yüzidə turuwatqan hərəkəysi əl-yurt, həmmə taipilər, hər tilda səzlixidioğan qowmlarning həmmisigə mundaq pütük qixürdi: — «Həmminglaroğa amanlik exip-texip turoğay! 26 Mən uxbu yarlıqni qixürimənki, padixahlikimdiki hər bir yurttiki pıkralar Daniyalning Hudasi aldida titrəp kərkəsun! — Qünki U Mənggü Həyat Hudadır, Mənggü mustəhkəm əzgərməstur, Uning padixahlığı həlak kilinmas, Uning həkimiyiti əbədil'əbədgigə bolidu. 27 U bala-qazadin qoşdaydu wə kütquzidu, U asmanlardimu, yər yüzidimu əlamət-karamətlərnı yaritidu, U Daniyalni xirlarning qanggilidin kütquzdi». 28 Daniyalning bolsa xu ixlardin keyin Darius həküm sürgən məzgilə, xundəklə Pars padixahı Qurəx həküm sürgən wəqitlarda ixliri rawan yürüxti.

7 Bəlxazar Babiloğa padixah boləjan birinçi yili Daniyal ornida yetip quxidə birnəqqə oğayibənə əlamətlərnı kərdi. U quxidə kərgənlirini mundaq yəkünləp hatirilıwəldi: — 2 Keqidə kərgən oğayibənə kərunüxtə mənki Daniyal xuni kərdümki, əsmanning tət tərıpidin xamal qikip, «Uluq Dengiz» yüzigə urulmaktə idi. 3 Dengizdin xəkilliri bir-birigə ohximaydioğan tət zor məhluk qikti. 4 Birinçi məhluk xiroğa ohxaytti, ləkin bürkütning qaniti bar idi. Mən uningə qarap turoğininimda, qanatlıri yulundi; andin u yərdin kətürülüp, ikki puti yərgə dəssitilip adəmdək turoğuzulup, uningə insaniy bir kəlb berildi. 5 Mana yənə bir məhluk, yəni ikkinçisi eyikqə ohxaytti. Uning bir tərıpi ikkinçi bir tərıpidin egizlitildi. Uning qixlıri üq kowuroğini qixləp turatti, bir əwaz uningə: «Ornungdin tur, gəxni yeyixingqə yəwall!» — dedi. 6 Qarap turoğininimda, mana yənə bir məhluk pəyda boldi. U yilpizəğa ohxaytti, dümbisidə kuxningkidək tət qaniti bar idi; uning bexi tət idi. Uningə həkimlik həquki berildi. 7 Uningdin keyin keqidiki oğayibənə kərunüxlərdə qarap turoğininimda, mana tətinqi bir məhluk pəyda boldi. U intayin kərkunqluk, dəhxətlik wə əjayib küqlük idi. U yooğan təmür qixlıri bilən ownı qaynap ezıp yutup, kəldukini putlıri bilən dəssəp-qəyləytti. U aldinki barlık məhlukqə ohximaytti; uning on münggüzi bar idi. 8 Mən bu münggüzlərnı kəzitiwatqininimda, mana münggüzlərnıng arisidin yənə bir kiqik münggüz əsüp qikti. Bu kiqik münggüzning aldida əslidiki münggüzlərdin üqi yuluwətildi. Bu kiqik münggüzning adəmmingkidək kəzi wə qong səzləydioğan aqzi bar idi. 9 Mən qarap turoğininimda, u yərgə birnəqqə təhtning kəyuloğanlıqini kərdüm; ularning biridə, «Əzəldin Bar Boləuqi» orun elip olturuptu. Uning kiyimlıri kərdək ap'ak, qaqlıri ap'ak koza yungidək idi. Uning təhti ot lawuldap turoğan yəlkunlar bolup, lawuldap kəyüwatqan ot qaklırining üstidə idi. 10 Uning aldidin goya rawan ekip turoğan dəryadək ot yəlkuni lawuldap ekip turatti; Uning hizmitidə turoquqılar tımən minglioğan idi, Uning aldida yüz milyonlioğan hazır turoquqılar bar idi. Sorəq baxlanoğanlıqı jakarlinip, dəsturlar eqildi. 11 Həlikı kiqik münggüzning yooğan gəplərnı kiliwatqan əwazidin dikqitim xuningə tartilip qarap turattim. Qarap turoğininimda, tətinqi məhluk əltürülüp, uning jəsiti həlak kilinip, otqə taxlap kəydürülüxkə tapxuruldi. 12 Qəloğan üq məhluk bolsa, həkimiyitidin məhrum kilindi, ləkin

ularning o'mri yanə bir mæzgil uzartildi. **13** Keqidiki oʻjayibanə kərünüxlərdə mana, mən goya Insan Ooʻliqo ohxax bir zatning asmandiki bulutlar bilən kəlgini kərdüm. U «Əzəldin Bar Boləuqı»ning yenioʻja berip, uning aldioʻja hāzir kılındi. **14** Hər əl-yurt, hər taipə, hər hil tilda səzlixidioʻjan qowmlar uning hizmitidə bolsun dəp, səltənət, xəhərət wə padixahlıq hokukı uningoʻja berildi. Uning səltəniti mænggü solaxmas səltənəttur, uning padixahlıki mænggü hālak kılınmas. **15** Mənki Daniyalning wujudum, dil-rohım bək biaramlıkka qəmdi, kallamdiki oʻjayibanə alamətlər meni intayin alakzadə kildi. **16** Mən yəqin turoʻjuqılardin birining aldioʻja berip, bu oʻjayibanə alamətlərnıng həkikıti toʻruruluk soridim. U manga təbir berip qūxəndürüp mundak dedi: — **17** «Bu tət zor məhluk kəlgüsədə dunyada bax kətüridioʻjan tət padixahni kərsitidu. **18** Lekin Həmmidin Aliy Boləuqıning muqəddəs bəndiliri padixahlıq hokukını qəbul kılıdu, ular uningoʻja mænggü igidarqılık kılıdu, əbədil'əbədgiqə xundak bolidu». **19** Mən baxka üq məhlukka ohximaydioʻjan tətinqi məhluk, yəni zor kərkunquluk, təmür qixlik, mis tirnaklik, owni qaynap ezip yutup, andin qalduklırini ayaqliri bilən dəssəp-qəyləyidioʻjan həliki məhluk toʻrurisidiki həkikətıni, **20** xundakla uning bexidiki on munggüzining wə keyin əsüp qıqkan kikiq munggüz toʻrurisidiki həkikətıni tehimu enik bilməqı boldum — uning, yəni həliki kikiqining aldidə əslidə bar boləjan baxka üq munggüz yuluwetilgən, kəzliri wə yooʻjan gəp kildioʻjan aozı bar bolup, ənə baxka munggüzlərgə karioʻjanda tehimu həywətlik idi. **21** Qarap turoʻjinimda, u kikiq munggüz Hudaning muqəddəs bəndiliri bilən jəng kılıp uların üstünlukkə igə boldi; **22** «Əzəldin Bar Boləuqı» kəlgəndə, həküm kiliq hokukı Həmmidin Aliy Boləuqıning muqəddəs bəndilirigə berildi. Xuning bilən bekitilgən waqti kelip, [Hudaning] muqəddəs bəndiliri padixahlıq hokukını otküzıwalıdi. **23** [Təbir bərgüqı] qūxəndürüp yanə mundak dedi: — «tətinqi məhluk kəlgüsü dunyada bax kətüridioʻjan tətinqi bir padixahlıq bolup, u baxka hərəkəndak padixahlıqləroʻja ohximaydu. U pütkül dunyani yutup, uni ayaq asti kılıp, kukum-talkan kılıdu. **24** On munggüz bolsa, bu padixahlıqtın qikidioʻjan həkümranlık kildioʻjan on padixahni kərsitidu. Keyin yanə bir padixah məydanəroʻja qikıdu, u ilgiriki padixahlarəroʻja ohximaydu; u üq padixahni əzigə boysunduridu. **25** U Həmmidin Aliy Boləuqıoʻja qarxi kupurluk səzlərnı kılıdu həmdə

Həmmidin Aliy Boləuqıning muqəddəs bəndilirini həsizlanduridu. U kalendarni, həyt-ayəmlərnı wə muqəddəs qanunlarni əzgərtiwetixni kəstləydu. Hudaning muqəddəs bəndiliri «üq yerim waqit» uning həkümranlıkioʻja tapxurulidu. **26** Andin Hudaning soti eqilidu, buning bilən uning idarə kiliq hokukı tartiwelinip, mænggülik üzül-kesil yokıtilidu. **27** Lekin uning padixahlıqıning hokukı, yəni dunyadiki hərəkəysi padixahlıqlərnıng səltəniti wə xəhriti Həmmidin Aliy Boləuqıning muqəddəs bəndilirigə, yəni Hudaning Əz həkıgə otküzülıdu. Uning padixahlıki mænggü bir padixahlıktur, dunyadiki pütün həkümdarlar Uning hizmitidə bolup uningoʻja itaət kılıdu». **28** Bu ix mana muxu yərgiqə boldi. Mənki Daniyal, əz oylirim əzümni alakzadə kildi, qırayim tatirip kətti. Bırak bu ixni kəlbimdə püküp saqlıdim.

8 Padixah Bəlxazar təhtkə olturup üqinqi yili, mənki Daniyal ikkinqi bir oʻjayibanə alamətni kərdüm. **2** Oʻjayibanə kərünüxtə, əzümni Elam əlkisidiki Xuxan kəl'əsədə kərdüm. Kərünüxtə mən Ulay qong əstingı boyida idim. **3** Beximni kətürüp qarısam, ikki munggüzi bar bir qoqkarning qong əstəng aldidə turoʻjanlıkını kərdüm. Uning munggüzi egiz bolup, bir munggüz yanə biridin egiz idi; egizrək boləjan munggüz yanə birsidin keyinrək əsüp qıqkanıdi. **4** Mən qoqkarning oʻərb, ximal wə jənob tərəplərgə üsüwatkinini kərdüm. Həqkəndak həywan uningoʻja təng kələlməytti wə həqkim həqkimni uning qanggilidin kutkuzalmaytti. U nemə kılıxni halisa, xuni kılatti, barəjanseri həywətlik bolup ketiwatatti. **5** Mən bu toʻruruluk oylawatattim, mana, oʻərb tərəptin bir tekə putliri yərgə təgmigən halda pütün jahanni kezıp yügürüp kəldi. Uning ikki kəzi arısoʻja kərünərlik qong bir munggüz əsüp qıqkanıdi. **6** U mən dəsləp kərgən həliki əstəng boyida turoʻjan ikki munggüzlik qoqkarəroʻja qarap kəhri bilən xiddətlik etildi. **7** Mən uning qoqkarəroʻja yəqin kelip, oʻzəp bilən qoqkarni üsüp ikki munggüzini sunduriwətkənlikini kərdüm. Qoqkarning qarxilik kərsətküdək madari qalmioʻjanıdi, tekə uni yərgə yikıtip, dəssəp-qəylıdi, tekining qanggilidin uni kutkuzıwalıdioʻjan adəm qıqmıdi. **8** Tekə barəjanseri həywətlik bolup kətti; lekin u heli küqiyip boləjanda, qong munggüzi sunup qūxüp, əslidiki jayidin asmandiki tət xamələroʻja qarap turıdioʻjan, kəzğə kərünərlik tət munggüz əsüp qıkti. **9** Bu tət munggüzning iqıdiki biridin yanə bir munggüz əsüp qıkti. U kikiq munggüz əsüp intayin

həywətlik boldi, jənub, xərk tərəplərgə wə «güzəl zemin»oşa qarap təsir küqini kengəytti. **10** U intayin həywətlik bolup, hətta samawiy qoxundikilərgə hujum kıləudək dərijigə yətti, samawiy qoxundikilərdin wə yultuzlardin birmunqisini yərgə taxlap, ularning üstigə dəssidi **11** (u tolimu məqrurlinip, hətta samawiy qoxunning Sərdari bilən təng bolmaqçı bolup, ibadəthanida Sərdaroşa atap kündilik qurbanlıq sunuxni əməldin qaldurdi, həm də Sərdarning ibadəthanisidiki «mukəddəs jay»ni wəyran kiliwətti. **12** Asiylik tüpəylidin Hudaning həlki wə kündilik qurbanlıq qong münggüzgə tapxurulidu). U həkikətni ayaq asti kılıdu; uning barlıq ixliri nəhayiti onguxluk boldi. **13** Kəynidin, bir mukəddəs [pərixting] səz kıləjanlıqini anglidim, xuning bilən yənə bir mukəddəs [pərixta] səz kıləjan [pərixtidin]: — Oşayibanə alaməttə kərüngən bu wəkələr, yəni «wəyran kıləjuqi» asiylik, kündilik qurbanlıqning əməldin qalduruluxi, həm də mukəddəs ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning həm Hudaning həlqining ayaq asti kılınixi kəngilik wəkt dawamlixidu? — dəp soriojanlıqini anglidim. **14** Həliki pərixta mənə jawabən: — Bu ixlər ikki ming üq yüz keqə-kündüz dawamlixidu. Bu məzgildin keyin mukəddəs ibadəthanidiki «mukəddəs jay» pakizlinip əsligə kəltürülidu, — dedi. **15** Bu oşayibanə kərünuxni kərgəndin keyin, mənki Daniyal uning mənisini oylawatqinimda, mana, aldım da adəmning kiyapitidə birsi pəyda bolup ərə turdi. **16** Ulay əstingining otturisdin: — Əy Jəbrail, bu adəmgə oşayibanə alamətni qüxəndürüp bər, — degən bir adəmning küqlük awazini anglidim. **17** [Jəbrail] yenimoşa kəldi. Kəlgəndə, mən nəhayiti kərkup ketip yərgə yikilip düm qüxtüm. U mənə: — Əy insan oşli, sən xuni qüxinixing kərəkki, bu oşayibanə alamət ahir zaman toşrisididur, — dedi. **18** U gəp kiliwatqanda mən bihöx həlda yərdə düm yatattım. Ləkin u mənə xundək bir yenik tegiplə meni turəjuzdi wə mənə mundək dedi: — **19** «Mən həzir sənə [Hudaning] oşəzipi kəlgən məzgildə keyinki ixlarning kəndək bolidəjanlıqini kərsitip bəyə. Qünki bu oşayibanə alamət zamanlarning bəkitilgən ahirkı nuqtisi toşrisididur. **20** Sən kərgən ikki münggüzlik kəqkar Media bilən Pars padixahlirini kərsitidu. **21** Yawə təkə bolsa Gretsiyə padixahlıki bolup, kəzining otturisdiki kəzgə kərünərlük münggüz bolsa, uning birinqi padixahidur. **22** U münggüz sunup kətkəndin keyin ornidin əsüp qikқан həliki tət münggüz bu

əlning tət padixahlıqka bəlünidəjanlıqini kərsitidu. Biraq ularning küqi birinqi padixahlıqka yətməydu. **23** Bu padixahlıqlarning ahirkı məzgilidə, asiylik kıləjuqilarning gunahı toxuxi bilən tolimu nomussiz, qigix məsiləlni bir tərəp kıləlaydəjan bir padixah məydanə qikidu. **24** Uning küqi heli zor bolidu, ləkin əməliyəttə bu küq əzlükidin qikmaydu; u misli kərülmigən wəyranlıqni kəltürüp qikiridu. Uning ixliri jəzmən onguxluk bolup, nəmini halisə xuni kıləlaydu. U küqlükləni wə [Hudaning] mukəddəs məmin həlqini yəkitidu. **25** Əz ustatlıki bilən uning nəzariti astida hərkəndək hiylə-mikirlük heli ronək tapidu. U kənglidə təkəbburlixip əzini qong tutidu; bəxkilarning əzlrini bihətər həs kıləjan wəktidin paydiliniپ tuyuksiz zərb kılıp nuroşun kixiləni həlak kılıdu; u hətta oquqtin oquk «əmirlərnin əmiri»gə kərxı qikidu. Ləkin u ahirdə insanlarning kəlisiz həlak kılınıdu. **26** Sənə ayan kılinoşan, ahxəmdin ətigəngiqə dawamlaxқан bu oşayibanə alamət əməlgə axməy qəlməydu. Ləkin sən uni wəktinqə məhriپ tut. Qünki u kəp künlər keyinki kəlgüsü həkəkiddur». **27** Mənki Daniyal məqdurumdin kəlip, birnəqqə kün əqriپ yetip qaldım. Keyin ornumdin turup yənə padixahning ixlirida boldım. Ləkin bu oşayibanə alamət kənglümni parakəndə kiliwətkənidi. Uning mənisini yəxələydəjan adəm yəq idi.

9 Medialik Ahaxwəroxning oşli Dariusning birinqi yilida (u kaldiylərnin zeminiə padixah kılindi) **2** Yəni təhtkə olturəjan birinqi yili mənki Daniyal mukəddəs yazmiləni oquxum bilən Pərwədigarning Yəməniyə pəyoşəmbərgə yətküzgən kalam-bəxariti boyiqə, Yərusəlmning harab bolidəjan jəzə məzgili yətmix yil ikənlikini qüxinip yəttim. **3** Xuning üqün mən Rəb Hudayimoşa roza tutup, bəz rəhtkə yəginip, kül-topida olturup, uningə yəlinip dua-tilawət kılıx bilən izdinixkə bəl bəqlidim. **4** Mən Pərwədigar Hudayimoşa dua kılıp, gunahlirimizni ikrar kılıp mundək dedim: — «Ah Rəb, i Sən Əz əmlrilinggə itəət kıləjuqiləroşə wədə-əhdəngdə wəpadar bolup, əzgerməs məhringni üzüksiz kərsətküqi uluq, sürlük Təngrim! **5** Biz gunah sadir kilduk, kəbihlik kilduk; rəzillik bilən Sənə əmr-həkümlringdin wəz kəqip, Sənə asiylik kilduk, **6** Xundəklə Sənə nəmin bilən padixahlirimiz, əmlririmiz, ata-bowilirimiz wə pütkül zemindiki həlkkə səz-kalamingni yətküzgən kulliring boləjan pəyoşəmbərlərgə zədi kulaq salmiduk. **7** I Rəb, həkkanıyəttə Səndilə tepilidu, ləkin Sənə

asiylik wə wapasizlik kılöjanlikimiz tüpəylidin, bizgə, yəni Yəhüdalaröja, Yerusalemdikilərgə wə barlık Israillaröja, yekında bolsun, yırakta bolsun, Sən bizləni sürgünlikkə həydiwətkən barlık yurtlarda bolsun, pəkət bügünkidək yüzimizni kətürəlmigüdək xərməndilikla qaldı. **8** I Rəb, bizgə, yəni padixahirimizöja, əmiririmizgə wə ata-bowilirimizöjimu yüzimizni kətürəlmigüdək xərməndilik qaldı; qünki biz Sening aldingda gunah sadir kılduk. **9** I Rəb Hodayimiz, biz Sanga asiylik kılöjan bolsakmu, Səndin yənıla rəhimdillik wə məşpirət-kəqürümlər tepilidu. **10** Biz Sən Pərwədigar Hodayimizning awazioja kulak salmay, kulliring bolöjan pəyojəmbərlər arkilik aldimizöja koyöjan kanun-hökümliringdə heq mangmiduk. **11** Pütkül Israil Sening Təwrat-kanunöja hilaplik kılıp, awazioja kulak salmay Seningdin yüz əridi. Dərwəkə, Sening kulung Musaoja qüxürülgən Təwrat-kanunida pütülgən lənət həmdə uning kəsəmyadidiki jazalar üstimizgə yaoduruldi; qünki biz Sening aldingda gunah sadir kılduk. **12** Sən Əzüng bizgə wə üstimizdin həkümdarlik kılöjuqimizöja karita degənliringgə əməl kılıp bizgə zor eoşir külpətni kəltürdüng; qünki Yerusalemda kılinojan ixlar asman astidiki hərəkəndək baxka yurttə əzəldin kılinojan əməs! **13** Musaoja tapılanöjan Təwrat-kanunida pütülgəndək, bu pütün külpət bizgə qüxürülgən bolsimu, i Pərwədigar Hodayimiz, lekin biz kəbihlikirimizdin kol üzüp, hərəkətingni qüxinip yetidiojan kılöjaysən dəp tehiqə Səndin iltipatingni ətünmiduk. **14** Dərwəkə Sən Pərwədigar xu külpətni təyyarlap saklap, bizning üstimizgə qüxürdüng; qünki Sən Pərwədigar Hodayimiz, barlık kılöjan ixliringda adil bolup kəlding; biraq awazioja kulak salmiduk. **15** Əmdi, Əz küqlük kolung bilən həlkingni Misirdin elip qikting, xunglaxka bügünkidək Əzünggə nam-xəhrət tikliding, i Rəb Hodayimiz, — biz gunah sadir kılduk, biz rəzillik kılduk! **16** Ətünimən, i Rəb, pütkül hərəkənyilikioja uyöjun, Yerusalemlə xəhiringgə, yəni muqəddəs teoşioja bolöjan kəhr-əzəpizəngni tohtatqaysən! Qünki bizning ətküzgən gunahlırimiz wə ata-bowilirimizning kılöjan kəbihliklirining wəjidin, Yerusalemlə wə həlking barlık ətraptikilirimizning hərəkət obyektı bolup qalduk. **17** Əmdi i Hodayimiz, kulungning dua wə tələpilirigə kulak salöjaysən, Əzüng üqün wəyran kılinojan muqəddəs jayingni jamalingni kərsitip yorutqaysən. **18** I Hodayim, kulak selip

anglıöjaysən! Bizning wə Sening naming bilən atalöjan xəhəring bexioja kəlgən külpətlərgə nəzər salöjaysən! Bizning Sanga iltija kılöjimiz əzimizning qəndaktur hərəkəny ix kılöjanlikimizdin əməs, bəlki Sening zor rəhimdillikliringöja tayanöjanlikimiz səwibidindur. **19** I Rəb, anglıöjaysən! I Rəb, kəqürgəysən! Kulak selip anglap əmal kılöjaysən! Əzüngning nam-xəhəriting üqün əmdi təhir kılmiöjaysən! Qünki Sening bu xəhiring wə bu həlking Əz naming əsasida atalöjanidı!» **20** Mən duayimni dawamlaxturup, əzüm wə həlkim Israilning gunahlırini ikrar kılıp həmdə Hodayimning muqəddəs teoşı üqün Pərwədigar Hodayimöja yelinip, **21** tehi dua kılıwatqinimda, dəsəptə manga öjayibənə əlaməttə kəruəngən Jəbrail degən zat yenimöja kelip manga kolini təgküzdi. Mən xu qaojda tolimu qarqap kətkənidim. U kəqlik kurbanlik sunux waqti idi. **22** Jəbrail manga əkil berip mundək dedi: — «I Daniyal, mən seni yorutup, ixlarni qongkur qüxinəlydiojan kılaxka kəldim. **23** Sən Hudaöja iltija kılaxka baxlixing bilənla, jawab-kalam berildi; sən intayin səyülgən ədəm bolöjaqqa, mən sanga uning jawab-kalamini yətküzgili kəldim. Əmdi bu jawab-kalam üstidə puhta oylanöjin, öjayibənə kəruənüxnə kəngül koyup qüxəngin: **24** — «[Huda] təripidin «yətmix həssə «yəttə waqit»» sening həlking bilən muqəddəs xəhiring üstigə bekitilgən. Bu waqitlar itətsizlikləni tizginləx, gunahlarıni tügıtix, kəbihlik üqün kafarət kəltürüx, mənggülik hərəkənyilikni üstün orunöja koyux, bu öjayibənə əlamət bilən pəyojəmbərləning səz-kalamlırini əməlgə axurux həmdə muqəddəs ibadəthanidiki «əng muqəddəs jay» yengibaxtin məsihlinix üqün bekitilgəndur. **25** Xuni bilixing wə qüxinixing kərekki, Yerusalemləni yengibaxtin əsligə kəltürüp bina kılax buyruki jakarlanöjəndin tartip, Məsih degən əmir məydanöja qikkəuqə yəttə həssə «yəttə waqit» koxulöjan atmix ikki həssə «yəttə waqit» ətidu. Yerusalemlə xəhəri yengibaxtin bina kılınıp, məydan-koqılar wə sepil-istihkam barlıkka kəltürüldu, əmma bu bisərəmjan künlərdə bolidu. **26** Bu atmix ikki «yəttə waqit» məzgili ətkəndin keyin Məsih üzüp taxlinidu, uningda heqnərsə kəlməydu. Kəlgüsidə bolidiojan əmirning həlki bu xəhər bilən muqəddəs ibadəthanini gumran kılidu. Bu əkiwət kəlkündək besip kelidu; ahiriöjə qə jənglər dawamlixidu; u yərdə bolidiojan wəyranqılıklar bekitilgəndur. **27** U [əmir Hudaning] həlkingin kəp kismi bilən ahirki bir «yəttə waqit»ta bir [dostluk]

ahdisni takamul kilidu, lekin bu «yattə waqit»ning yerimioja kalgəndə, u [ibadəthanidiki] kurbanlik wə axlik hədiyələri sunuxni əməldin kalduridu. U qaoida «wəyran kılouqu yirginqlik nomussizlik» [mukəddəs ibadəthanining] əng egiz jayioja koyulidu. Taki balayi'apət, [yəni Huda] bekitkan külpət wəyran kılouqu kixining bexioja yaqduruloquə xu yərdə turidu».

10 Korəx Parska səltənət kıloujan üqinqi yili, Daniyal (yənə bir ismi Beltəxasar boloujan)ouja bir həwər wəhiy kilindi. U həwər ixənqliktur — lekin nahayiti kattik jəng judunliri toqrisididur. Daniyal bu həwərnı qüxəndi wə ojayibanə alamət toqrisida qüxənqigə igə boldi. **2** U qaoida mənki Daniyal toluq üq həptə ah-zar kətürüp matəm tuttum. **3** Üq həptigiqə heqkəndək nazu-nemət yemidim, gəx yemidim, xarab iqmidim wə tenimgə puraklık may sürmidim. **4** Birinqi ayning yigirmə tətinqi küni, mən uluq dərya, yəni Dijlə dəryasining boyida turup, **5** beximni kətürüp kəzümni asmanoja tiktım, kanap kiyip, beligə Ufəzdiki sap altun kəmər baqlıoujan bir adəmni kərdüm. **6** Uning teni serik yaquttək julalinip, yüzliri qakmaqtək yaltirlap, kəzliri yenip turojan ottək qaknaytti; uning put-kolliri parkirap turidoujan mistək walildaytti; awazi zor bir top adəmning awazidək jarənglaytti. **7** Ojayibanə kərunüxnı yaloquz mənki Daniyalla kərdüm, yenimdikilər alamətnı kərmigəndi. Əmma zor bir wəhimə ularni besip, intayin titrəp ketixti, məkünüwəloqudək yərnı izdəp keqip kətti. **8** U yərdə əzüm yaloquz kəlip bu karamət ojayibanə kərunüxnı kərdüm. Kılqə maqdurum kəlmidi, qirayim kattik əzgirip əlük adəmdək bolup kəldim, put-kollirimda bir'azmu maqdur kəlmidi. **9** Ləkin uning awazini anglidim. Uning awazini anglioujan haman yərgə yikilip düm qüxtüm, həxumdin kəttim. **10** Mana, tuyuksiz bir kol manga təgdi, meni xuan yələp yərgə tət putluk kılıp turoquzdi. **11** Xu zat manga: — Əy Daniyal, intayin səyülgən adəm! Səzlimni kəngül koyup anglap qüxəngin, ərə turojin! Qünki mən sening yeningouja əwətildim, — dedi. U bu səzni kılıxi bilən, mən titriğan həlda ornumdin turdum. **12** Xuning bilən u manga mundaq dedi: — «Əy Daniyal, kərkəma; qünki sən Huda yingning aldidə qüxinixkə erixixkə, əzüngni təwən tutuxkə kəngül koyoujan birinqi kündin buyan sening dua-tilawiting ijabət kılındi; eytkənlirəng üqün mən yeningouja əwətildim. **13** Ləkin, «Pars padixahliqining əmiri» manga kərxı

qikip yolumni yigirmə bir kün tosuwaldi. Mən Pars padixahlırining yenidə əzüm yaloquz kəlojaqqa, bax əmirlərdin biri Mikail manga yərdəm kıloujili kəldi. **14** Mən sanga ahırki zamanlarda həlkingning bexioja kelidoujan ixlarnı qüxəndürgili kəldim. Qünki bu ojayibanə alamət kəp künlər keyinki kəlgüsi toqrisididur». **15** U manga bu gəpni kiliwatqanda, pəkətlə yərgə kərojinimqə zuwan sürəlməy turup kəldim. **16** Mana, goya adəmgə ohxaydoujan birsi kolini uzitip ləwlimni silap koywidı, mən aozimni eqip aldimda turoquouja: — Təksir, bu ojayibanə kərunüxtin iq-iqimdin azablinimən, maqdurumdin kəttim. **17** Təksirimning kəminə kulliri kəndəkmə sili təksirim bilən səzlixikə pətinəlyttim? Qünki həzirlə maqdurum tügəp, nəpəsim üzülidı, — dedim. **18** Andin goya adəmgə ohxaydoujan biri meni yənə bir kətim silap, maqdur kirgüzdi **19** wə: — I intayin səyülgən adəm, kərkəma! Sanga aman-hatirjəmlik boloujay. Ojəyrətlik bol, əmdi ojəyrətlik bol! — dedi. U xu səzni deyixi bilənla manga tehimu maqdur kirdi. Mən: — Təksir yənə səz kıloujaya, qünki sili manga maqdur kirgüzdila, — dedim. **20** U mundaq dedi: — «Mening kəxingouja nemigə kəlgənlikimni biləmsən? Mən əmdi kəytip berip, «Parstiki əmir» bilən jəng kılımə; mən u yərgə baroujandin keyin, «Gretsiyədiki əmir» məydanouja qikidu. **21** Ləkin mən berixtin əwwal həkikətning kitabida pütülgən wəhiylərnı mən sanga bayan kılımə. Bu ixlarda silərnıng əmirənglar Mikaildin bəxkə, manga yərdəm beridoujan heqkim yok.

11 Mən Medialik Darius padixah boloujan birinqi yilidila, uni mustəhkəmləx həm küqəytix üqün ornumdin kəzoqəlojanidim. **2** Əmdi mən sanga həkikətnı eytip berəy: — Buningdin keyin Parska yənə üq padixah həkümranlıkqə qikidu; keyin tətinqi padixah qikip, bəxkə padixahlırdinmə kəptin kəp mal-dunyani toplaydu; u mal-dunyalıridin küdrət tepip, həmmə yurtlarnı Gretsiyəgə jəng kılıxkə kəzoqaydu. **3** Uningdin keyin küqlük bir padixah məydanouja qikidu. U zor padixahlıkni idarə kılıp, nemini halisa xuni kılıdu. **4** Ləkin u həkük yürgüzüwatqinida, padixahlıkni parqilinip asmanın tət xamal tərəpigə bəlünüp ketidu. Uning təhtigə əwədliri warislik kılalmaydu, keyinki padixahlık u həküm sürgən waqtididək küqlük bolmaydu; qünki uning padixahlıkni aqdurulup, bəxkilarouja təwə bolup ketidu. **5** Uningdiki sərdərlərnıng iqidin biri «jənubiy

padixah» bolup küqiyidu; lekin yənə bir sərdar uningdinmu küqlük bolidu wə əzining tehimu qong padixahlikini soraydu. **6** Birnəqqə yil ətkəndin keyin, [jənubiy padixah ximaliy padixah] bilən ittipaq tüzidu; jənubiy padixahning kızı xu ittipaqni mustəhkəmləx üqün ximaliy padixahning yenioqa baridu. Lekin keyin bu kız erixkən hokukidin məhrum kılınıdu; ximaliy padixah özimu hokukini qolida tutalmay, məzmut turalmaydu. Bu kız wə uni elip kəlgənlər, uning balisi həm xu wəqitlarda uni kəllioquqılarning həmmisigə satkənlik kılınıdu. **7** Həlbuki, uning [ata jəmət] tuoqınidin biri qoxunning hokukini qolioqa elip [padixah bolup], ximaliy padixahning qorojinoqa besip kirip, ularoqa qarxi hujum kılıp qong oqəlibə kılıdu. **8** U ularning ilah-butliri, quyuma məbudliri wə buthaniliridiki altun-kümüxtin yasaləqan jam-qaqılarnı Misiroqa elip ketidu. U birnəqqə yil ximaliy padixahın əzini neri kılıdu. **9** Ximaliy padixah jənubiy padixahning zeminiəqə besip kiridu, lekin ahiri əz yurtioqa qekinidu. **10** Ximaliy padixahning xahzadiliri qəzoqilip, zor qoxun təkəlləydu. Xahzadilərdin biri kəlkündək kelip jənubka besip kiridu. Keyin u yənə jəng kılıp, düxmən qorojinoqıqımu besip kiridu. **11** Jənubiy padixah kattik oqəzəptə qoxun tartip jənggə atlinip, ximaliy padixahqa hujum kılıdu. Ximaliy padixah zor bir qoxunni jənggə salidu, lekin uning xu zor qoxunni məoqlup bolup əsirgə elinidu. **12** Xu zor qoxunning əsirgə elinixi bilən jənubiy padixah intayin məoqrurlinidu. U tūmənligən adəmlərnı yoqıtıdu, biraq uning oqəlibisi uzun dawamlaxmaydu. **13** Qünki ximaliy padixah yurtioqa qaytip, burunqıdinmu kəp wə küqlük qoxun təkəlləydu. Bekitilgən yillar toxqandin keyin u zor qudrətlik qoxunni kəp təminatlar bilən qoxup baxlap kelidu. **14** U qaoqda nuroqun kixilər jənubiy padixahqa qarxi turup uningəqə qarxi qəzoqıləng kətüridu. [I Daniyal —] sening həlqıng iqidiki zorəwanlar muxu oqayibanə əlaməttiki bəxəratni əməlgə axurmaqçı bolup, yoqanqılıq kılıdu, lekin ular məoqlup bolidu. **15** Ximaliy padixah potəy selip mustəhkəm xəhərnı muhasirə hujumi kılıp besiwəlidu. Jənubdiki küqlər, həttə əng hil qoxunlarmu bərdaxlik bərləməydu, ularning qarxilik qiloqədək küqi qalmaydu. **16** Ximaldiki tajawuzqi bolsa əzi halioqanqə ix kılıdu, uningəqə heqkim qarxilik qılalmaydu. U «güzəl zemin»ni ixəqal kılıdu; uning qolida uni wəyran qiloquqi küq bolidu. **17** [Ximaliy padixah] bəl başlap padixahlikidiki barlik küqlərnı

səpərwər kılıp [Misiroqa] yol alıdu; u [Misir] bilən əhdə tüzidu, əzi əhdidə turoqandək kılıdu. Biraq [Misirning] həkimiyyətini əqdurux üqün u ayallirining bir kızını [Misir] padixahioqa beridu. Lekin [kızı] atisi tərəptə turmaydu, uni qollımaydu. **18** Keyin u dengiz boyidiki yurtlarəqə hujum kılıp, nuroqun adəmlərnı əsirgə alıdu. Lekin yat bir sərdar uning kixilərnı har kixilərnı qəkləydu wə əksiqa, uning bu harlaxlırını əzığə yanduridu. **19** U əz yurtidiki qoroqanlarəqə qekinip kelidu. Lekin ahirida u putlinip yoqılıp ketidu. **20** Keyin uning ornioqa yənə bir padixah təhtkə olturidu; u padixahlikning əng xan-xəraplik jayioqa bir zalim əlwəngbəgini əwətidu. Lekin u uzun ətməyła, malımanqılıkmə bolmay, jəngmu bolmay əltürülıdu». **21** — «Xuningdin keyin pəs bir adəm uning ornioqa qıqıp ximaliy padixahlikni alıdu; əmma padixahlikning hərmət-xəhriti uningəqə heq təwə bolmaydu, dəp qarilidu; lekin u həlqning əsayixlik pəytidin paydiliniq, yaləqıqılıq wasitiliri bilən həkimiyyətini tartıwalıdu. **22** Zeminiəqə kəlkündək besip kirgən küqlərnı u həm kəlkündək hujum kılıp yoqıtıdu, xuningdək u həttəki «[Hudaning] əhdisidə bekitilgən əmir»nımu yoqıtıdu. **23** Xərtnamə tüzix ərkilik u baxqa yurtlarnı əldaydu; adəmliri kiqik bir qoxun bolsımu, lekin uning küqi əwup-əwup, qudrət tapıdu. **24** U halayikning əsayixlik pəytidin paydiliniq, əng bay əlkilərgə tajawuz kılıp kirip, atiliri yəki atilirining atiliri zadi kılıp bəkmioqan ixlarnı kılıdu, yəni u oljini, oqənimətlərnı wə nuroqun baylıqlarnı qol əstidikilərigə üləxtürüp beridu; məlum bir məzgiləqə qoroqanlarəqımu hujum kılıx kəstidə bolıdu. **25** U əz küqini ixqə selip qong oqəyrət bilən qəzoqilip, zor qoxunni baxlap, jənubiy padixahqa hujum kılıdu. Jənubiy padixahmu nəhayiti zor qudrətlik bir qoxun bilən jənggə atlinidu. Lekin jənubiy padixah hainlarning yoqurunı suyikəstığə uqrap, muwəppəkiyəqə qəzinalmaydu. **26** Qünki uning nazu-nemətlirini yəgənlər uni yikıtıdu. Uning qoxunni həmmə yərgə tarkılıdu; nuroqunliri əltürülıdu. **27** Keyin, bu ikki padixah bir-birini kəstlixip, yaman niyəqə bilən bir dastihanda taməq yeyixip, bir-birigə yaləqan gəp kılıxıdu; lekin bu iqlər heqkimgə payda yətküzməydu, qünki bu iqlarning ahiri pəkəqə bəlgiləngən wəqitlə bilədu. **28** [Ximaliy padixah] nuroqun mal-mülüklərnı elip əz yurtioqa qaytıdu. U kənglidə Hudaning həlqi bilən tüzgən muqəddəs əhdigə qarxi turidu; xuning bilən u əhdigə qarxi hərikətlərnı kılıp, əndin əz

yurtioʻja qaytidi. **29** Bəlgiləngən waqıtta ximaliy padixah yənıla jənubka tajawuz qilidu; lekin bu ketimki əhwal ilgirikigə wə yənə kelip əng ahirki ketimkısıdiki bilənmu ohximaydu. **30** Qünki Kittim arilidin qıkkən kemilər hujum qilip kelidu. Xunga u dərd-ələm bilən qekinidu wə [Hudaning] Əz həlki bilən tüzgən mukəddəs əhdısıgə qarap intayın oşəzəplınıdu, uningəja qarxi halioşınıni qilidu; xundakla qekinip yanoşanda mukəddəs əhdıgə asiylik qiloşuqılarnı ətiwarlaydu. **31** Uning təripidə turoşan birnəqqə küqlər qoroşan boləjan mukəddəs ibadəthanını buləşaydu, «kündilik qurbanlik»ni əməldin qalduridu wə «wəyran qiloşuqi yirginlik nomussızlik»ni uning ornioşja qoyidu. **32** U mukəddəs əhdıgə hainlik qiloşuqılarnı huxamət-hıylıgərlik bilən qirikləxtüridu; lekin əz Hudasını dost tutquqi həlk bolsa kəysərlik bilən hərikət qilidu. **33** Həlk iqidiki aqıllar nuroşun qerındaxlırioşja təlim yətküzidu; lekin birnəqqə künlər ularning bəziliri qiliqta yikilidu, otta keydürülüp əltürülidu, zıdanəja qüxidu yaki bulang-talangoşja uqraydu. **34** Yikiloşan waqıtlırıda, Hudaning həlki azoşinə yardəmgə igə bolidu. Əmma nuroşun kixlər ularning qatirioşja huxamət-hıylıgərlik bilən soşunup kiridu. **35** Bəzi aqıllar yikilidu. Lekin ularning yikilixi əzlırining sinilixi, tawlinix-tazilinixi, qiyamət künigiqə paklinixi üqündur. Qünki ahirət Huda bəlgiləngən waqıtila kelidu. **36** Ximaliy padixah əz məyliqə qiliweridu; u təkəbburlixip, əzini hərəkəndək ilahlarınmu uluşlap üstün koyup, hətta həmmə ilahlarıning İlahi Boləşuqioşja əjayib kupurluk səz qilidu; taki Hudaning oşəzipi toluq təkülgən künigiqə u dawamlıq zor ronək tapidu. Qünki Hudaning bekitkini əməlgə axmay qalmaydu. **37** Bu padixah ata-bowiliri qokunəjan ilahlarəşimü pisənt qilmaydu, ayallarəşimü həqkəndək həwəs qilmaydu. Əməliyəttə u hərəkəndək ilahni hərmətliməydu, qünki u əzini hərəkəndək ilahın uluş dəp qaraydu. **38** Bularning ornıda u «küqlər ilahı»ni hərmətləydu; uning ata-bowilirimü əzəldin qokunmioşjan bu ilahni bolsa u altun, kümüş, yakut wə baxka qimmətlik sowəqatlarnı təkdim qilip hərmətləydu. **39** U əng mustəhkəm qoroşanlarnı xundək bir oşəyriy ilahka tayinip igiləydu. Kimki uning həkümranlıqioşja bəkınsa, u xularəja xərəplik mənşəp beridu, ularni kəpqiqlikni baxquridioşjan qilidu wə in'am süpitidə yər-zeminni təkşim qilip beridu. **40** Ahir zaman kəlgəndə, jənubiy padixah əskər qikirip uningəja hujum qilidu. Ximaliy padixah jəng

hərwiliri, atlık əskərlər wə nuroşun kemilər bilən kuyundək uningəja qayturma zərbə beridu. U barlık yurtlarəja tajawuz qilip, kəlkündək təxip kəng yər-zeminlarnı basidu. **41** U hətta «güzəl zemin»əja besip kiridu; nuroşun əllər əzduruluşp yikıtilidu. Lekin bular, yəni Edomlar, Moablar wə Ammonlarıning qonglıri uning qolidin qutulup qalidu. **42** Ximaliy padixah barlık dələtlərgə kolini soşidu, Misir zeminimü kəqip qutulalmaydu. **43** U Misirning altun-kümüş baylıqliri wə baxka qimmət bahalıq buyumlırını talantəraj qilidu. Liwiyləklər wə Efiopiyləklər uningəja boşunup əgixidu. **44** Keyin xərək wə ximaldin kəlgən xəpilər uni əlakzadə qilidu. U təhimü dərəşəzəp bolup nuroşun kixini kiroşinqilik qilip əltürimən dəp jəng qozəşaydu. **45** Wə dengizlarıning otturisida, kərkəm mukəddəs taoş təripigə orda qedirilirini tikidu. Lekin uning əşili xu yərdə toxidu wə həqkim uni qutkuzmaydu».

12 — «U qaoşda, qerındaxlırınıgıni «qoşdıqıuqi uluş əmir» Mikail məydanəja qikidu. Bir əzablık məzgil bolidu; yurt-dələt barlıkka kəlgəndin buyan, xundək qong balayı'apətlik məzgil bolup bəkmioşjan. Bırək xu qaoşda həlking qutkuzulidu; ularning iqidiki nami həyatlik dəptirigə pütülgənlərnıng həmmisi niyatlıkka erixidu. **2** Tupraqta yatқан ölüklərdin nuroşunlıri tirilidu. Ular mənggülik həyatın bəhrimən bolidu; qaləjanlıri nomusta həm mənggülik rəşwaqılıkka tirilidu. **3** Aqıllar əsməndiki gümbüzdək parlək julalınıdu; nuroşun kixilərnı həkkanıyilik yolioşja baxlap kirgənlər yultuzlarəja ohxax əbədil'əbəd parlap turidu». **4** U mənə yənə: — I Daniyal, sən əmdi bu səzlərnı tohtat; məzkur kitabning taki dunyaning ahirki künlırıgıqə xu peti turuxi üqün uni piqətləp məşürliwətkin. Nuroşun kixilər uyan-buyan yüridu wə bilim axidu, — dedi. **5** Mənki Daniyal kərdümki, mənə ikki zat, biri dəryaning bu təripidə, yənə biri dəryaning u təripidə turuptu. **6** Ulardıni biri dəryə süyi üstidə turoşan ək kanəp kiyim kiygən zəttin: — Bu kəramət ixlər tügıgıqə qanqilik waqıt ketidu? — dəp sorıdi. **7** U dəryə süyi üstidə turoşan, kanəp kiyim kiygən zat ong wə sol kolini əsmənəja qarıtıp kətürüp, Mənggü Həyat Boləşuqınıng nami bilən kəsəm qilip: — Bir waqıt, ikki waqıt, qoxumqə yerim waqıt ketidu. [Hudaning] mukəddəs həlkini parqılioşuqi horluk ahırlaxkənda, bu ixlər tügəydu, — dedi. **8** Uning səzini ənglıoşjan bolsəmmü, mənısını qüxənmıdim. Xunga mən: — Təkşir, bu ixlərnıng

aqiwiti qandaq bolidu? — dap soridim. **9** U manga mundaq dedi: — «Əy Daniyal, yolungoqa mang, qünki bu sözlər ahir zamanıqə məhpiy tutulup yepiklik turidu. **10** Nuroqun kixilər tazilinidu, paklinidu wə tawlinidu. Rəzillər bolsa, dawamlıq rəzillik qiliweridu; ulardin heqkim buni qüxinəlməydu, biraq aqillar qüxinidu. **11** Kündilik qurbanlıq sunuxni əməldin qalduroqan kündin tartip, yəni «wəyran qiloquqi yirginqlik nomussizlik» qoyuloqan waqıttin baxlap, bir ming ikki yüz toqsan kün ətidu. **12** Ahıroqıqə sadıq bolup, bir ming üq yüz ottuz bəx künni kütüp ətüzgənlər nemidegən bəhtlik-hə! **13** Əmma sən bolsang, ahıroqıqə yolungda mengiwərgin. Sən aram tapisən, wə künlərning ahirida nesiwənggə muyəssər boluxqa qayta tirilisən».

Hoxiya

1 Pərvərdigarning kalamı — Uzziya, Yotam, Aħaz və Həzəkıyalar Yəhudaşo, Yoaxning oşli Yəroboam Israiloşa padıxah bolşan waqıtlarda, kalam Bəərining oşli Hoxıyaşo kəldi; **2** Pərvərdigarning Hoxıya arkılik kəlgən səzining baxlinixi — Pərvərdigar Hoxıyaşo: «Barşın, paħıxilikkə berilgən bir ayalni əmrınggə aloşın, paħıxilıktın bolşan balılarnı əz kolungoşa aloşın; qünki zemin Pərvərdigardin waz keqıp paħıxilikkə pütünləy berildi» dedi. **3** Xuning bilən u berıp Dıblaimning kızı Gomərnı əmrıgə aldı; ayal unıngdin həmilidar bolup bir oşul tuoşdi. **4** Pərvərdigar unıngşo: «Unıng ismini «Yızrəəl» dəp koyoşın; qünki yənə azoşına waqıt ətkəndə, Mən «Yızrəəl»ning kənining intıkəmini Yəhuning jəməti üstıgə koyımən və Israil jəmətinıng padıxahlıkoşa hatimə berimən. **5** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, Mən Israilning okyasını Yızrəəl jiloşısida sundırıwetimən». **6** [Gomər] yənə həmilidar bolup, kızı tuoşdi. Pərvərdigar Hoxıyaşo: «Unıng ismini «Lo-ruhamah» dəp koyoşın; qünki Mən Israil jəmətiğə ikkinqi rəħim kılmaymən, ularni kət'iy kəqürüm kılmaymən; **7** Bıraş Yəhuda jəmətiğə rəħim kılimən və ularning Hudasi bolşan Pərvərdigar arkılik ularni kütkuzımən; ularni okyasız, kılıqsız, jəngsiz, atlarsız və atlik əskərsız kütkuzımən» — dedi. **8** Gomər Lo-ruhamahni əməqəktin ayrioşandin keyin yənə həmilidar bolup oşul tuoşdi; **9** [Rəb]: «Unıng ismini: «Lo-ammı» dəp koyoşın; qünki silər Mening həlkım əməs və Mən silərgə [Pərvərdigar] bolmaymən» dedi. **10** — Bıraş Israilning balilirining sani dengızdiki kumdək bolup, uni əlqıgili yaqi sanioşili bolmaydu; «Silər mening həlkım əməssilər» deyilgən jayda xu əməlgə axuruliduki, ularşo: «[Silər] tirik Təngrining oşulliri!» — deyilidu. **11** Israil baliliri və Yəhuda baliliri birgə yioşilidu, əzlıriğə birlə baxni tikləydu və turoşan zemindin qıkişdu; qünki «Yızrəəlning küni» uluşdur! Aka-ukiliringlarşo «Ammı! ([Mening həlkım!])» və singilliringlarşo «Ruhamah! ([rəħim kılinoşan!])» — dənglar!

2 — Ananglarşo dəwayımnı yətküzüp, unıng bilən dəwalixinglar; qünki u Mening ayalım əməs və Mən unıng eri əməs; u paħıxilik turkını qırayidin, zinahorluk hələtlirini kəksining arısidin yakətsun! **3** Bolmisa, Mən uni kıp-yalingaq kılıp koyımən, tuşuloşan künidikidək anidin tuşoşma kılıp koyımən;

Mən uni huddi qəl-bayawanşo oħxax kılimən, Uni bir kəşojirak yərgə ayləndurımən, Uni ussuluk bilən əltürımən; **4** Unıng baliliroşa rəħim kılmaymən, Qünki ular paħıxiliklərdin tərəlgən balılardur. **5** Qünki ularning anisi paħıxilik kılşan, Ularni kərnida kətürğüqi nomussızlik kılşan; Qünki u: «Mən manga nan və süyümni, yung və kanapımnı, zəytun meyım və iqimlik-xarablırimni təminligüqi axnilirimşo intilip ularni koşlixımən» — dedi. **6** — Xunga mana, Mən yolungni tikən-jioşanlıklar bilən qıtlap kərxıwalımən, [Israilning] ətrapını tam bilən toşımən, u qioşır yollirini tapalmaydışan bolidu. **7** Xuning bilən u axnilirini koşloydu, bıraş ularşo yetixəlməydu; Ularni izdəydu, tapalmaydu; Xunglaxşo: «Mən berıp birinqi erimni tepip, unıng yenioşa kaytımə; qünki əħwalım büğünkidin yahxi idi» — dəydu. **8** — U zıraətlərnı, yengi xarab və zəytun meyini təminligüqining Mən ikənlikimni, Əzlıri «Baal» butlarnı yasaxşo ixlətkən kümüx-altunni kəp kılşuqıning Mən ikənlikimni zadi bilmidi. **9** Xunga Mən kaytıp kelimən, unıngdiki zıraətlirımni əz waqtida, Yengi xarablırimni əz pəslidə elip ketimən, Əzımdiki ularning yalingaqılıkını yepixşo kerəklik yung-kanaplırimni bərməy kayturup ketimən; **10** Həzir Mən unıng nomussızlikını axnilirining kəz aldida axkarılaymən, Həqkim uni kolumdin kütkuzalmaydu. **11** Xundək kılıp unıng tamaxaliroşa hatimə berimən; Unıng həytlirioşa! Unıng «yengi ay»lıríoşa! Unıng «xabat»lıríoşa! Kışkısı, unıng barlık «jəmət ibadət sorun»lıríoşa hatimə berimən! **12** Wə Mən unıng üzüm tallirini və ənjür dəərəhlirini wəyran kılimən; U bularnı: «Bular bolsa axnilirim manga bərgən ix həkşilirimdur!» dəgenidi; Mən bularnı jənggaləşo ayləndurımən, yawayı həywanlar ularni yəp ketidu. **13** Mən unıng bexioşa «Baal»larning künlirini qıxürımən; Qünki u [xu künliridə] ularşo isrik salatti, U əzini üzükłiri və zıbu-zınnətliri bilən pərdəzlap, Axnilirini koşlixıp, Meni untudi — dəydu Pərvərdigar. **14** Xunga mana, Mən unıng kənglıni alımən, Uni dalaşo elip kelimən, kənglıgə səzləymən. **15** Xundək kılıp Mən unıngşo xu yərdə üzümzarlırını kayturımən, «Aşor jiloşısı»ni «ümid ixiki» kılıp berimən; Andin u xu yərdə yaxlık künliridikidək, Misir zemindin qıkşan künidək küy-nahxa eytidu. **16** Wə xu küni əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərvərdigar — «Sən Meni «erim» dəp qakırisən, İkkinqi Meni «Baal»im deməşsən. **17** Qünki Mən «Baal»larning namlirini sening aşzingdin

elip taxlaymən, Ular bu nami bilən ikkinqi heqkandak əslənməydu. **18** Xuning bilən Mən ular üçün daladiki haywanlar, asmandiki uqar-qanatlar wə yər yüzidiki əmüligüqilər bilən əhdə tüzimən; Mən okya, kiliq wə jəngni sundurup zemindin elip taxlaymən; [həlkimni] aman-esən yatquzimən. **19** Xundak kiliq Mən seni əbədil'əbəd Əzümgə baolaymən; həkkanilyikta, mehİR-muhəbbəttə, rəhİM-xəpətlərdə seni Əzümgə baolaymən; **20** Sadəktəlikdə seni Əzümgə baolaymən, xuning bilən sən Pərwədigarni bilip yetisən. **21** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, «Mən anglyamən» — dəydu Pərwədigar, — «Mən asmanlarning təlipini anglyamən, bular yər-zeminning təlipini anglyaydu; **22** Yər-zemin ziraətlərnin, yengi xarab wə zəytun meyining təlipini anglyaydu; wə bular «Yizrəl»ning təlipini anglyaydu! **23** Wə Mən Əzüm üçün uni zeminda teriyəmən; Mən «Lo-ruhamah»oqa rəhİM kiliyəmən; Mən «Lo-ammi»oqa: «Mening həlkim!» dəymən; wə ular Meni: «Mening Hodayim!» — dəydu.

3 Wə Pərwədigar manga: — Yənə barəjin, axnisi tərpidin sөyülgən, zinahor bir ayalni sөygin; gərqə Israillar yat ilahlar tərpiyə eəqir kətkən, «kixmix poxkal»larni sөyğən bolsimu, [Mən] Pərwədigar ularoqa kərsətkən sөyğümdək sən uni sөygin, — dedi **2** (xunga mən on bəx kümüx tənggə, bir homir buəday wə yerim homir arpioqa uni əzümgə kəyturuwaldim; **3** Mən uningə: «Sən mən üçün uzun künlər kütisən; sən pəhixilik kilməysən, sən baxkə ərningki bolməysən; mənmu sən üçün ohxaxla seni kütimən» — dedim). **4** — «Qünki Israillar uzun künlər padixahsiz, xahzadisiz, qurbanliksiz, «tüwrük»siz, «əfod»siz wə heq əy butlirisiz kütüp turidu. **5** Wə keyinrək, Israil baliliri kəytip kelidu wə Pərwədigar boləjan Hudasini həm Dawut padixahini izdəydu; künlərnin ahirida ular təwrinip əyminip Pərwədigarnin yenioqa, xundakla Uning mehribanliqə qarap kelidu».

4 Pərwədigarnin sөzini anglanglar, i Israil baliliri; qünki Pərwədigarnin zeminda turuwatkanlar bilən kiliəioqan dəwasi bar; qünki zeminda heq həkikət, heq mehribanlik, Hudani heq bilix-tonux yəktur; **2** Kərojax-tillax, yaləjanqilik, katillik, oqrilik, zinahorluk — bular zeminda yamrap kətti; kən üstigə kən təkülidu. **3** Mana xu səwəbtin zemin matəm tutidu, uningda turuwatkanlarning həmmisi jüdəp ketidu; ular daladiki haywanlar həm asmandiki uqar-qanatlar bilən billə jüdəp ketidu; bərhək, dengizdiki

beliklarmu yəp ketilidu. **4** Əmdi heqkim dəwa kilixmisun, heqkim əyibləxmisun; qünki Mening dəwayim dəl sən bilən, i kahin! **5** Sən kündüzdə putlixip yikilisən; pəyoəmbərmu sən bilən keqidə təng putlixip yikilidu; wə Mən anangni həlak kiliyəmən. **6** Mening həlkim bilimsizlikdin həlak kilindi; wə sənmu bilimni qətkə kəkkənikənsən, Mənmu seni qətkə kəkimənki, sən Manga yənə heq kahin bolməysən; Hodayingnin qanun-kərsətmisini untuəlanliqin tūpəylidin, Mənmu sening baliliringni untuyəmən. **7** Ular kəpəyğənsəri, Manga kərxə kəp gunah sadir kildi; Mən ularning xən-xəripini xərməndiqillikə aylanduruwetimən. **8** Ular həlkimning gunahini yəydieəjan boləqəqə, Ularning jeni [həlkimning] kəbihlikigə intizar bolidu. **9** Wə həlkim kəndak bolsa, kahinlarmu xundak bolidu; Mən [kahinlarning] tutkən yollirini əz üstigə qüxürimən, əz kilmixlirini bəxiəqə kəyturimən. **10** Ular yəydu, birək toyəmaydu, Ular pəhixilik kilidu, birək heq kəpəyməydu; Qünki ular Pərwədigarni tingxaxni taxlap kətti, **11** Əzlrini pəhixilik, xarab wə yengi xarabkə beəjixlidi; Bu ixlar adəmning əkil-zəhnini bulap ketidu. **12** Həlkim əz tayikidin yolyoruk soraydu, Ularning həsisi ularoqa yol kərsitərmix! Qünki pəhixilikning rohi ularni azduridu, Ular Hudasining hımayisi astidin pəhixilikkə qikip, **13** Taoq qokkılirida qurbanlik kilidu, Dəng-egizliklərdə, xundakla sayisi yahxi boləqəqə dub wə terək wə kəriyəəqəqlər astidimu isrik salidu; Xunga kizliringlar pəhixilik, kelinliringlarmu zinahorluk kilidu. **14** Mən kizliringlarni pəhixilikliri üçün, Yaki kelinliringlarni zinahorlukliri üçün jazaliməymən; Qünki [atilir] əzlrinu pəhixilər bilən sirtkə qikidu, «Buthana pəhixə»liri bilən billə qurbanlik kilidu; Xuning bilən yorutulmieəjan bir həlk yiktilidu. **15** Sən, i Israil, pəhixilik kilixing bilən, Yəhuda gunahkə qetilip kəlmisun! Nə Gilgaləqə kəlmənglar, nə «Bəyt-Awən»gə qikmənglar, Nə «Pərwədigarnin hayati bilən!» dəp kəsəm kilmənglar. **16** Qünki tərsa bir kisir inəktək, Israil tərsalik kilidu; Pərwədigar kəndakmu pəhlanni bəkkəndək, ularni kəng bir yaylakta ozuklandursun? **17** Əfrait butlarəqə qaplasti; Uning bilən heqkimning kari bolmisun! **18** Ularning xarabi tügixi bilənla, Ular əzlrini pəhixilikkə beəjixlaydu; Ularning esilzadiliri nomussizlikkə əsəbiylərqə məptun boldi. **19** Bir xamal-roh ularni kənatliri iqigə oriwaldi, Ular qurbanlikliri tūpəylidin iza-əhanətkə qalidu.

5 Buni anglanglar, i kaħinlar, Tingxanglar, i Israil jəmāti, Ƙulak selinglar, i padixahning jəmāti; Qünki bu həküm silərgə bekitilgən; Qünki silər Mizpah xəħiridə bir ƙiltak, Tabor teoƙida yeyiloƙan bir tor boloƙansilər. **2** Asiy adəmlərmu ƙirojın-qapƙunoƙa qəƙüp kətti; Biraƙ Mən ularning həmmisini jazalioƙuqi bolimən. **3** Əfraimni bilimən, Israil məndin yoxurun əməs; Qünki i Əfraim, sən həzir pəħixilik ƙilding, Israil buloƙanoƙandur. **4** Ularning ƙilmixliri ularni Hudasing yenioƙa ƙaytixioƙa ƙoymaydu; Qünki pəħixilikning roħi ular arisididur, Ular Pərwərdigarni heƙ bilməydu. **5** Israilning təkəbburluƙi əzigə ƙarxi guwahliƙ bərməktə; Israil wə Əfraim əz ƙəbihliƙi bilən yikilip ketidu; Yəħudamu ular bilən təng yikilidu. **6** Ular ƙoy padiliri wə kala padilirini elip Pərwərdigarni izdəxkə baridu; Biraƙ ular Uni tapalmaydu; qünki U Əzini tartip ularđin yiraƙlaxti. **7** Ular Pərwərdigaroƙa asiyliƙ ƙildi, Qünki ular balilarni haramdin tuoƙduroƙan; Əmdi «yengi ay» ularni nesiwiliri bilən yəp ketidu. **8** Gibeahta sunayni, Ramahda kanayni qelinglar; Bəyt-awəndə aƙaħ signalini anglitinglar; Ƙəyningdə! Ƙara, i Binyamin! **9** Əfraim əyiblinidioƙan künidə wəyrənə bolidu; Mana, Israil ƙəbililiri arisida bekitilgən ixni ayan ƙildim! **10** Yəħudaning əmiriliri pasil taxlarni yətkigüqigə ohxaxtur; Mən ular üstigə oƙəzิปimni sudək təküwetimən. **11** Əfraim horlanoƙan, jazayimda ezilgən, Qünki u əz beximqiliƙ ƙilip «paskinilik»ni ƙooƙlap yürdi. **12** Xunga Mən Əfraimoƙa ƙüyə ƙurti, Yəħuda jəmätigə qiritƙüq bolimən. **13** Əmdi Əfraim əzining kesilini, Yəħuda əz yarisini ƙərgəndə, Əfraim Asuriyəlikni izdəp bardi, «Jedəħhor padixah»oƙa təlipini yollidi; Biraƙ u həmə silərnə saƙaytalmaytti, Həmə yaranglarnimu dawaliyalmaytti. **14** Qünki Mən Əfraimoƙa xirdək, Yəħuda jəmätigə arsləndək bolimən; Mən, yəni Məni, ularni titma-titma ƙilivetip, ketip ƙalimən; Ularni elip ketimən, ƙutƙuzalaydioƙan heƙqim qikmaydu; **15** Mən ketimən, ular gunahini tonup yetip, yüzümni izdimigüqə əz jayimoƙa ƙaytip turimən; Bexioƙa kün qüxkəndə ular Meni intilip izdəydu.

6 «Kelinglar, Pərwərdigarning yenioƙa ƙaytayli; Qünki U titma-titma ƙilivətti, biraƙ saƙaytidu; Uruvətti, biraƙ bizni tengip ƙoyidu. **2** U ikki kündin ƙeyin bizni janlanduridu; Üqinqi künə U bizni tirildüridu, Biz Uning yüzü aldida həyat yaxaymiz! **3** Wə biz Uni bilidioƙan bolimiz! Biz Pərwərdigarni tonux

həmə bilix üqün intilip ƙooƙlaymiz! Uning bizni ƙutƙuzuxƙa qikixi tang səħərnəning boluxidək muƙərrər; U yenimizoƙa yamoƙurdək, yər-zeminni suoƙiridioƙan «ƙeyinki yamoƙur»dək qüxüp kelidu!». **4** I Əfraim, seni ƙandaƙ ƙilsam bolar? I Yəħuda, seni ƙandaƙ ƙilsam bolar? Qünki yaxhiliƙinglar səħərdiki bir parƙə buluttək, Tezdin yooƙap ketidioƙan xəbnəmdəktur. **5** Xunga Mən pəyoƙəmbərlər arƙililik ularni qəripəwtə; Aoƙzimdiki səzlər bilən ularni əltürüwətkənmən; Mening həkümüm tang nuridək qikidu. **6** Qünki Mən ƙurbanliƙlardin əməs, bəli ƙə meħir-muħəbbəttin, Ƙəydürmə ƙurbanliƙlardin ƙəmə, Hudani tonux həmə bilixtin hursənlik tapimən. **7** Biraƙ ular Adəm'atidək əħdigə itaətsizlik ƙiloƙan; Ular mana xu yol bilən Manga asiylik ƙiloƙan. **8** Gilead bolsa ƙəbihliƙ ƙiloƙuqilarning xəħiri; U ƙan bilən boyaloƙan. **9** Ƙarəƙqilar adəmnə paylioƙandək, Ƙaħinlar topi Xəməgə baridioƙan yolda ƙatillik ƙilməktə; Bərhəƙ, ular iplasliƙ ƙilməktə. **10** Israil jəmätidə yirginliƙ bir ixni ƙərdüm; Əfraimning pəħixilici xu yərdə tepilidu, Israil buloƙandi. **11** Yənə sangimu, i Yəħuda, terioƙan [gunahliƙingning] həsulə bekitilgəndur!

7 Mən Əz həlƙimning asaritinə buzup taxlap, azadliƙƙa erixtürəy degəndə, Mən Israilni saƙaytay degəndə, Əmdi Əfraimning ƙəbihliƙi, Samariyəning rəzillikimu axƙarilidur; Qünki ular aldəmqliƙ ƙilidu; Ooƙrilər bolsa bəsuƙ ƙiriwatidu, Ƙarəƙqilar topi sirtta buləngqiliƙ ƙiləwatidu. **2** Ular ƙənglidə Mening ularning barliƙ rəzilliklirini esimdə tutƙanliƙimni oylimaydu; Həzir ularning ƙilmixliri əzliřini ƙistawatidu; Bu ixlar ƙəz aldimidur. **3** Ular padixahni rəzillikliri bilən, Əmirlərnə yaloƙan gəpliri bilən hursən ƙilidu; **4** Ularning həmmisi zinəhorlar; Ular naway ot saloƙan tonurdək; Naway hemirni yuoƙurup, hemir boluƙuqə uning otini yənə uloƙaytmaydu; **5** Padixahimiz [təbrikləngən] künidə, əmirlər xarəbning ƙəypi bilən əzliřini zəipləxtürdi; [Padixah] bolsa mazaƙ ƙiloƙuqilar bilən ƙol elixixƙa intildi! **6** Qünki ular ƙənglinə tonurdək ƙizitip suyikəst püküƙ ƙoyoƙanidi; Ƙəqiqə ularning oƙəzipi qooƙlinip turidu; Səħərdilə u yanoƙan ottək yalƙunlap ketidu. **7** Ularning həmmisi tonurdək ƙiziktur, ular əz sorəƙqilirini yəp ketidu; Ularning barliƙ padixahliři yikildi – Ulardin heƙqim menə nida ƙilip qəƙirmaydu! **8** Əfraim yat ƙowmlar bilən arilixip kətti; U «ərułmigen bir ƙoturmaq»dəktur. **9** Yat adəmlər uning ƙüqini yəp kətti, biraƙ u heƙ səzməydu; Bərhəƙ, [bexining] u yər-

bu yeridə aq qaqlar körünidu, biraq u heq bilmaydu; **10** Xuning bilən Israilning təkəbburluki özige qarxi guwah beridu; Ular Pərwərdigar Hudasing yenioqa kaytmaydu; Yaki xundak ixlar [bexioqa] qüxkən bolsimu, yənila Uni izdimaydu. **11** Əfraim heq əkli yok nadan bir pahtəktək; Misiroqa qarap sayraydu, Asuriyəni izdər baridu; **12** Ular baroqanda, ularning üstigə torumni taxlaymən; Huddi asmandiki uqar-qanatları toroqa qüxürgəndək ularni qüxürimən; [Bu həwər] ularning jamaitigə yetixi bilənla, ularni jazalaymən. **13** Ularoqa way! Qünki ular Məndin yiraklixip tenip kətti! Ular həlak bolsun! Qünki ular Manga wapasislik kildi! Mən ularni qutkuzup hərlükkə qikiray degəndə, Ular Mən toqruluk yaloqan gəp kilidu! **14** Ular ornida yetip nalə kiləqanda, Manga kenglidə heq nida kilmidi; Ularning jamaətkə yiojilixi pəkət ax wə yengi xarab üqündur, halas; Ular Məndin qətlər kətti. **15** Bərək, Mən əsli ularni tərbiyiləgənmən, Ularning biləklirini qenikturup küqəytküzgənidim; Biraq ular Manga qarxi yamanlik kəstləwatidu. **16** Ular buruldu — biraq buruluxi Həmmidin Aliy Boloquqoqa kaytix üqün əməs; Ular aldəmqi bir okyaqə ohxax. Ularning əmirlixi əzliirining oqljiranə til-ahənətliri wəjidin kiliqlinidu; Bu ix Misir zeminida ularni məshirigə kalduridu.

8 Kanayni aozingəqə saləqin! Pərwərdigarning əyi üstidə bir qorultaz aylinip yüridu! Qünki ular Mening əhdəmmi buzoqan, Təwrat-qanunuma itaətsizlik kiləqan. **2** Ular Manga: «I Hodayim, biz Israil həlki Seni tonuymiz!» dəp warqiraydu. **3** Israil yaxilik-məhribanlikni taxliwətkən; Xunga düxmən uni koşlaydu. **4** Ular əzlixi padixəhləri tikligən, biraq Mən arkilik əməs; Ular bəziləri əmir kiləqan, biraq uningdin həwirim yok; Ular əz jeniəqə zamin bolux üqün, Əzlixiə butlarıni kümüx-altunliridin yasioqan. **5** I Samariyə, sening moziyixi seni taxliwətti! Mening qəzəpim ularəqə kozoqaldi; Ular kaqanoqəqə pakliktin yirak turidu? **6** Xu nərsə Israildin qikqanoqu — Uni bir hünər wən yasioqan, halas; u Huda əməs; Samariyəning moziyi dərwəkə parə-parə qəkiwətilidu! **7** Qünki ular xamal teridi, xunga kara quyunni oridu! Ularning xadisida heq baxaklar yok, u heq ax bərməydu; Həttə ax bərgən bolsimu, yat adəmlər uni yutuwaləqan bolatti. **8** Israil yutuwelindi; Ular yat əllər arisida yarimas bir kaqa bolup kaldi; **9** Qünki ular yaloquz yürgən yawayi exəktək Asuriyəni izdər qikti; Əfraim «axna»larıni yalliwalidi. **10** Gərqə ular əllər arisidin

«yalliwaləqan» bolsimu, Əmdi Mən ularni yiojip bir tərəp kilimən; Ular tezla «əmirlərinin xəhi»ning besimi astida toloqinip ketidu. **11** Əfraim «gunah kurbanlik»liri üqün kurbanəhlərini kəpəytkini bilən, Bular gunah kozoqaydioqan kurbanəhlər bolup kaldi. **12** Mən uning üqün Təwrat-qanununda kəp tərəplimə nərsilərini yazoqan bolsammu, Ular yat bir nərsə dəp həsəblanmaktə. **13** Ular kurbanlikləroqa amrak! Ular Manga kurbanliklərini kilip, gəxidən yəydu, Biraq Pərwərdigar bulardin heq hursənlik almaydu; U ularning kəbihlikini həzir esigə kəltürüp, Gunəhlirini əz bexioqa qüxüridu; Ular Misiroqa kaytidu! **14** Qünki Israil əz Yasiəqisini untup, «ibadətəna»larıni kuridu; Yəhuda bolsa istihkamlaxturuloqan xəhlərini kəpəytkən; Biraq Mən ularning xəhlərini üstigə ot əwətimən, Ot bularning kəl'ə-ordilirini yəp ketidu.

9 I Israil, yat əl-yurtlardək huxal bolup xadlinip kətmənglar; Qünki sən Hodayingdin qətnəp pəhixiliklə beriling; Hər bir hamanda sən pəhixə həkqigə amrak bolup kəttin. **2** Haman wə xarab kəlqiki ularni bəkalmaydu; Yengi xarab uni yərgə karitip koyidu. **3** Ular Pərwərdigarning zeminida turiwərməydu; Əfraim bəki Misiroqa kaytidu, Ular Asuriyədə haram tamakni yəydu. **4** Ular Pərwərdigarəqə heq «xarab hədiyə»lərini quymaydu, Ularning kurbanlikliri uningəqə heq hursənlik bolmaydu; ularning neni matəm tutkuqularning neni dək bolidu; Uni yəgən hər kim «napak» bolidu; Bu nan hərgiz Pərwərdigarning əyigə kirməydu. **5** Əmdi «jamaətlərinin [ibadət] sorunliri» künidə, «Pərwərdigarning həyti» boləqan künidə kəndək kilarsilər? **6** Qünki mana, ular həttə həlakəttin kaqkan bolsimu, Misir ularni yiojiwelip, Andin Memfis xəhiri ularni kəməp koyidu. Ularning kədirlik kümüx buyumlarıni bolsa, qakqaklar igiliwalidu; Ularning qədirilərini yantək-tikənlər basidu. **7** Əmdi həsəbləxix künliri kəldi, Yamanlik kayturidəqan künlər kəldi; Israil buni bilip yətsun! Səning kəbihlikingning kəpliki tüpəylidin, Zor nəpəriting boləqini tüpəylidin, Pəyoqəmbər «əhmək», rohqə təwə boləquqi «sarang» dəp həsəblinidu. **8** Pəyoqəmbər bolsa Əfraim üstigə Hodayim bilən billə turoqan kəzətdur; Biraq uningəqə barlik yollirida kiltaklar koyuloqan, Hudasing əyidimə nəpərtə uni kütəktə. **9** Gibəahning künliridikidək ular əzlixi qongkur buləqəqan, U ularning kəbihlikini esigə kəltüridu, Ularning gunəhlirini jazalaydu. **10** — Qəl-bayawanda

üzüm uqrap qalojandək, Mən sən Israilni tapkan; Ənjür dərihidə tunji pixkan mewini kərgəndək, ata-bowiliringlarni yahxi kərgənmən; Andin ular «Baal-Peor»ni izdəp bardi, Əzlrini axu nomusluq nərsigə beoqixlidi, Ular əzlrining «səyğüqisi»gə ohxax yirginlik boldi. **11** Əfrainning bolsa, xan-xəripi kuxtək uqup ketidu — Huddi tuoqlux bolup bakmioqandək, Həmilə bolup bakmioqandək, Boyida apiridə bolux bolup bakmioqandək! **12** Həttə ular pərzəntlərini qoşq kıləjan bolsimu, Mən lekin ularni birini qaldurmay juda kıləmə; Bərhək, ularin ayrilip kətkinimdin keyin, ularning həlioqə way! **13** Mən kərginimdə, Əfrainning əhwalı qimənzarda tikləngən bir «Tur xəhəri»dək idi; Birək Əfrain balilirini kətl kıləquqioqə qikiriş beridu. **14** Ularoqə bərgin, i Pərwərdigar — zadi nemə bərgining tüzük? — Ularoqə bala qüxüp ketidioqan baliyatku, kuruk əmqəklərnı bərgin! **15** Ularning barlık rəzillikini Gilgaldin tapkılı bolidu; Qünki Mən xu yərdə ularin nəprətləndim; Ularning kıləmixlirining rəzillikı tüpəylidin, Ularin əyümdin həydiwetimən; Mən ularni yanə səyməymən; Ularning əmirilirining həmmisi tərsalik kılidu. **16** Əfrain əmdi uruwetildi; Ularning yiltizi kaşjirap kətti, ular həq mewə bərməydu; Həttə ular mewə bərsimu, Baliyatqusuning səyümlük mewilirini əltürüwetimən. **17** Mening Hundayim ularni qətkə kəkəti, Qünki ular uningə qulək salmidi; Ular əllər arisida sərsən bolidu.

10 Israil barəkşən bir üzüm telidur; U əzi üqün mewə qikirişdu; Mewisi kəpəyğənsəri u kurbangahlarını kəpəytkən; Zeminining esillikidin ular «esil» but tüwrükirini yasidi. **2** Ularning kəngli ala; Ularning gunahkarlıkı həzir axkarilidur; U ularning kurbangahlarını qəkış oqulitidu, Ularning but tüwrükirini buzuwetidu. **3** Qünki ular pat arida: «Bizdə padixah yok, qünki Pərwərdigardin kərkmiduk; Padixahimiz bar bolsimu, u bizgə nemə kılış beridu?» — dəydiqan bolidu. **4** Ular gəplərnı kılıweridu, əhdini tüzüp kəyup yaloqandin kəsəm iqidu; Xunga ular arisidiki dəwalixixlar etizdiki qənəklərgə xumbuya ünüp kətkəndək bolidu. **5** Samariyədə turuwatqanlar «Bəyt-Awən»ning moziyi üqün oqəm-əndixigə qüxidu; «[Bəyt-Awən]»[dikilər] dərwəkə uning üstigə matəm tutidu, Uning «butpərəş kahın»lirimu uning üqün xundək kılışdu; Ular «Bəyt-Awən»ning «xan-xəripi» üqün azablinidu, Qünki u sürgün kılındi! **6** Bərhək, xu nərsə «Jedəlhər

padixah» üqün hədiyə kılınış, Asuriyəgə kətürülüp ketilidu; Əfrain iza-ağanətkə qalidu, Israil əz «əkli»din hijil bolidu. **7** Samariyəning bolsa, padixahı dengiz dolqunliri üstidiki həxətkək yokılış kətti; **8** «Awən»diki «yukiri jaylar», yəni «Israilning gunahı» bitqit kılınışdu; Kurbangahlırnı tikən-jioqanlar basidu; Ular taşlaroqə: «Üstimizni yepinglar!», dənglülkərgə: «Üstimizgə erülüp qüxünglar!» — dəydu. **9** — I Israil, Gibeahning künliridin baxlap sən gunah kılış kəlding; İxlar xu peti turıwərdi; Rəzillikning baliliri üstigə kılinoqan jəng ularni Gibeahə besiwətimidim? **10** Mən həliojinimda ularni jazalaymən; Ular ikki gunahı tüpəylidin əsirgə qüxüxkə toşra kəlgəndə, Yat kəwmlar ularoqə həjum kılıxkə yioqilidu. **11** Əfrain bolsa kəndürülgən bir inəktur, U haman tepixkə amrak; Mən uning qıraylık gədinini upraxtin ayap kəldim; Birək həzir uningə boyunturuk seliş həydeymən; Yəhuda yər həydisun! Yakup əzi üqün yərnı tirnilixi kərkək. **12** Əzünglaroqə həkkanıylik bilən teringlar, Mehirmuhəbbət iqidə həsul alisilər; Boz yeringlarnı qanap eqinglar; Qünki Pərwərdigarnı izdəx wakti kəldi, — Ta U üstünglaroqə həkkanıylikni yaşduroquqə! **13** [Biraş] silər rəzillikni aşdurdunglar, Kəbihlik həsulini ordunglar, Yaloqanqılıkning mewisini yedinglar; Qünki sən əz yolungə, yəni baturlirning kəplükigə ixiniş tayanding; **14** Kəwmlirning arisida qukan-sürən kətürülidu; Xalman jəng künidə Bəyt-Arbəlni bərbət kıləqandək, Barlık kəroqanlirning bərbət kılınışdu; (xu künı [Bəyt-Arbəldiki] ana-balılar təngla parəparə kılıwetilmigənmu?) — **15** Əmdi uqioqə qikқан rəzillikning tüpəylidin, Ohxax bir kün sening bexingə qüxürülidu, i Bəyt-Əl! Tang səhərdila Israilning padixahı pütünləy üzüp taxlinidu.

11 Israil bala qəşidə, Mən uni səydüm, Xuning bilən oşlumni Misirdin qikixkə qakirdim. **2** Biraş ular [həlkimni] qakirişidi, Ular dərhəl həzurumdin qikış kətti; Ular «Baal»laroqə kurbanlık kılıxkə baxlıdi, Oyma məbudlaroqə isriş saldi. **3** Əfrainoqə mengixni əgətküqi Əzüm idim, Uning qolini tutup wə yələp — Biraş əzini saşaytkuqining Mən ikənlikimni ular bilmidi. **4** Mən adimətilikning kəyünüş rixtiliri bilən, Səyğünning tarlıri bilən ularning kənglini tartıwaldim; Mən ularoqə huddi engikidin boyunturukni eliwətküqi birsidək boləjanmən, Egilip Əzüm ularni ozuklandıroqanmən. **5** Ular Misiroqə kəytidioqan bolmamdu? Asuriyəlik dərwəkə ularning padixahı bolidioqan əməsmu? — Qünki ular yenimoqə kəytxni rət kildi! **6** Kiliş

uning xəhərliridə həryan oynitilidu; [Dərwazisidiki] temür baldaqlarnı wəyran kılıp yəp ketidu; Bu əz əkillirining kasapitidur! 7 Bərhək, Mening həlkim Məndin qətləp ketixkə məptun boldi; Ular Həmmidin Aliy Boləuqiə nida kılıp qaқirsimu, Lekin heqkim ularni kətürməydu. 8 Mən kəndəkmə seni taxlap qoyimən, i Əfrəim? Mən kəndəkmə seni [düxməngə] tapxurimən, i Israil?! Kəndəkmə seni Adməh xəhəridək kəlimən?! Seni kəndəkmə Zəboim xəhəridək bir tərəp kəlimən?! Kəlbim iq-baərimdə kəynəp ketiwatidu, Mening barlik rəhimdillikim kəzəjiliwatidu! 9 Əzəzipimning kəhrini yürgüzməymən, İkkinqi yənə Əfrəimni yəkatmaymən; Qünki Mən insan əməs, Təngridurmən, — Yəni arangda boləjan pak-mukəddəs Boləuqidurmən; Mən dəroəzəp bilən kəlməymən. 10 Ular Pərwərdigarning kəynidin mangidu; U xirdək hərkirəydu; U hərkirigəndə, əmdi baliliri əşərtin titrigən həlda kelidu; 11 Ular Misirdin kuxtək, Asuriyə zeminidin pahtəktək titrigən həlda qıqıp kelidu; Xuning bilən ularni əz əylirigə məkənləxturimən, — dəydu Pərwərdigar. 12 Əfrəim Meni yaləjan gəpliri bilən kəməwetidu; Yəhudamə Təngrigə, yəni ixənqlik, Pak-Mukəddəs Boləuqiə tuturuksiz boldi.

12 Əfrəimning yegini xamaldur, U xərk xamilini kəşləp yürüdu; U künləp yaləjanqilik, zulum-zorluqni kəpəytməktə; Ular Asuriyə bilən əhdə tüzüdu, Xuningdək Misiroə may «soşiliri» kətürüp apirilidu. 2 Pərwərdigarning Yəhüdə bilənmu bir dəwəsi bar; U Yəqubni yolliri boyiqə jazalaydu; Uning kilmixlirini əz üstigə kəyturidu. 3 U baliyatqədə turup akisini tapinidin tutuwaləjan, Əz küqi bilən Huda bilən elixqan; 4 U bərhək Pərixə bilən elixip, ələlibə kildi; U yioşlidi, Uningə dua-tilawət kildi; [Huda] uni Bəyt-əldə tepiwaldi, Wə xu yərdə bizgə səz kildi; 5 — Yəni Pərwərdigar, samawi kəxunlarning Sədari boləjan Huda, — «Pərwərdigar» bolsa Uning hatirə namidur! 6 Xunga sən, Hudaying arkilik, Uning yenioə kəyt; Məhrəbanlik wə adalətni kəlungdin bərmə, Hudayingə ümid başlap, Uni izqil kütkin. 7 Mana bu sodigər! Uning kəlidə aldəmqilik tarazisi bar; U bozək kəlixkə amraqtur. 8 Əfrəim: «Mən dərwəkə beyidim, Əzümgə kəp bayliklərni toplidim; Biraq ular barlik əjirlirimdə məndin heq gunəhiy kəbihlikni tapalmaydu!» — dəydu. 9 Biraq Misir zeminidin tartip Mən Pərwərdigar sening Hudaying boləjanmən, Mən seni yənə «[kəpilər] həyti»dikidək qədirlərdə turoşuzimən! 10 «Mən

pəyoəmbərlərgə səz kəloəjanmən, Aləmət kərünüxlərni kəpəytkənmən, Xundəklə pəyoəmbərlər arkilik təmsillərni kərsətkənmən. 11 Gilead kəbihmu? Ular bərhək pəkət yarimaslardur! Ular Gilgaldə torpaqlərni kəurbanlik kəlidu; Uların kəurangəhliri dərwəkə etiz kərliridiki tax dəwiliridək kəptur! 12 (Yəqub Suriyəgə kəqip kətti, Xu yərdə Israil hotun elix üqün ixlgən; Bərhək, hotun elix üqün u kəylərni bəkkənidi). 13 Pərwərdigar yənə pəyoəmbər arkilik Israilni Misirdin qikərip kətkəzoəjan, Pəyoəmbər arkilik uningdin həwərmə aləjan. 14 Əfrəim [Hudaning] kəhrini intayin kəttik kəzoəjoəjan; Uning Rəbbi u təkəkən kəzəzni uning gədinigə artidu, Xərməndilik-əhənətni əz bəxioə kəyturidu.

13 [Burun] Əfrəim səz kəloəjanda, kixilər hərmətləp titrəp kəttəti; U Israil kəbililiri arisidə kətürülgən; Biraq u Baal arkilik gunəh kılıp əldi. 2 Ular həzir gunəhning üstigə gunəh sadir kilməktə! Əzlrigə kümüxliridin kuymə məbudlarni, Əz əkli oylap qikəjan butlarni yasidi; Bularning həmmisi hünərwənnəng əjri, halas; Bu kixilər toərluk: «Həy, insan kəurbanlikini kəloəquilar, mozaylarni səyüp kəyunglar!» deyilidu. 3 Xunga ular səhərdiki bir parqə buluttək, Tezdin əyayip bolidioəjan tang səhərdiki xəbnəmdək, Hamandin kəra kuyunda uqəjan pəhəldək, Tünglükün qikəjan istütəktək [tezdin] yəqəp ketidu. 4 Biraq Misir zeminidin tartip Mən Pərwərdigar sening Hudaying boləjanmən; Sən Məndin bəxkə heq iləhni bilməydiəjan bolisən; Məndin bəxkə kətkəzoəjuqi yəqtur. 5 Mən qəlbəyawanda, kəroəqəqilikning zeminidə sən bilən tonuxtum; 6 Ular ozuklənduruluq, toyunəjan, Toyunəjəndin keyin kənglidə təkəbburlixip kətkən; Xunga ular Meni untunəjan. 7 Əmdi Mən ularə qərdək bolimən; Yilpizdək ularni yol boyidə paylap kütimən; 8 Küqükərliridin məhrum boləjan əyiktək Mən ularə uqrap, Yürək qawisini titiwetimən; Ular ni qixi xirdək nək məydəndə yəwetimən; Dalədikə həywanlar ularni yirtiwetidu. 9 Sening həlakiting, i Israil, dəl Manga kərxə qikəjanliking, Yəni Yərdəmqinggə kərxə qikəjanlikingdin ibarəttur. 10 Əmdi barlik xəhərlirində sənə kətkəzoəjuqi bolidioəjan padixəhning kəni? Sening sorəqi-həkimlirəng kəni? Sən bular toərluk: «Manga padixəh wə xəhzədilərni təkədim kəloəjəyən!» dəp tiligən əməsmu? — 11 Mən əzəzipim bilən sənə padixəhni təkədim kəloəjanmən, Əmdi uni əzəzipim bilən elip taxlidim. 12 Əfrəimning kəbihlikni qing orəp-kəqilənəjan; Uning gunəhi juşlinip səkəlanəjan; 13

Toloqak baskan ayalning azabliri uningoga quxidu; U akilsiz bir oquldur; Qunki baliyatquning aqzi eqiloqanda, u hazir bolmioqan! **14** Mən bədəl töləp ularni təhtisaraning küqidin qutuldurimən; Ularoga həmjamət bolup ölümün kütquzimən; Əy, ölüm, sening wabaliring keni?! Əy, təhtisara, sening həlakətliring keni?! Mən bununğdin puxayman kılmaymən! (Sheol **h7585**) **15** [Əfrain] kərindaxliri arisida «mewilik» bolsimu, Xərktin bir xamal qıqıdu, Yəni Pərwərdigarning qəl-bayawandin qıqқан bir xamili kelidu; [Əfrainning] bulıki qurup ketidu, uning su bexi qaøjirap ketidu; U [xamal] həzinisidiki barlık nəpis qaqa-kuqılarni bulang-talang kılıdu. **16** Samariyəning öz gunahı öz zimmisigə qoyulidu; Qunki u öz Hudasioğa boynini kattıq kıloqan; Ular kıliq bilən yikilidu, Bowaklıri parə-parə kılip qekiwetilidu, Həmilidar ayalliri yeriwetilidu.

14 I Israil, Pərwərdigar Hudayingning yenioğa ikkilənməy qaytip kəl! Qunki öz kəbihliking bilən putlixip yikiloqansən. **2** Əzünglar bilən billə sözləрни epkelinglar, Pərwərdigarning yenioğa qaytinglar; Uningoga: — «Barlık kəbihlikni kəqürgəysən, Xapaət bilən bizni qobul kıloqaysən, Xuning bilən biz Sanga ləwlimizdiki «buqa [kurbanlıklar]»ni tutimiz — dənglar. **3** — «Asuriyə bizni kütquzmaydu, Atlaroga minməymiz; Biz hərgiz öz qolimiz yasiojinioga: — «Hudayimiz!» deməymiz; Qunki Səndinla yetim-yesirlar rəhım-xəpkət tapıdu». **4** — Mən ularni «arkioğa qekinixliri»din saqaytimən, Mən ularni qin kənglümün halap səyimən; Qunki Mening oqəzipim uningdin yandı. **5** Mən Israiloga xəbnəmdək bolimən; U nilupərdək bərk uridu, Yiltizliri Liwan [kedir] dərihidək yiltiz tartıdu; **6** Uning bihliri xahlap yeyilidu, Uning güzəlliki zəytun dərihidək, Purıki Liwan [kediriningkidək] bolıdu. **7** Həlk qaytip kelip, uning sayisi astida olturıdu; Ular ziraətlərdək yaxnaydu, Üzüm telidək qeqəkləydu; Liwanning xarabliri [aøjzida qaloqandək], esidə xerin qalidu. **8** Əfrain: «Mening butlar bilən yənə nemə karım!» — dəydiqan bolıdu. «Mən uningoga jawab berimən, uningdin həwər alımən! «Mən yapyxil bir qarioqaydurmən». «Sening mewəng Məndındur!» **9** Kim dana bolup, bu ixlarni quxınər? Qeqən bolup, bularni bilər? Qunki Pərwərdigarning yolliri durustur, Həkkaniylar ularda mangıdu; Biraq itaətsizlər ularda putlixip yikilidu.

Yo'el

1 Pərwərdigarning Petuelning oqli Yoelga qüxkən səzi: — **2** «I kerilar, anglanglar; Zeminda barliq turuwatqan həmməylən, kulak selinglar; Öz künliringlarda yaki ata-bowiliringlarning künliridimu xundak bir ix bolup bakqanmu? **3** Baliliringlaroga xuni eytip beringlar, Baliliringlar öz balilirioğa eytsun, Ularmu kelər dəwrgə eytsun: — **4** «Qixligüqi kurt» kalduroğanni qekətkə yəp boldi, Qekətkə kalduroğanni qekətkə liqinkiliri yəp boldi, Qekətkə liqinkiliri kalduroğanni «wəyrənqi kurt»lar yəp boldi. **5** Əy, hərəkəxlər, oyojiniy qattik yioqlanglar, Hıwlixinglar, i xarab iquqülər, Yengi xarab tüpəylidin — Qünki u aozingdin elip taxlandi. **6** Qünki bir həlk, küqlük, sansizlioğan həlk, Zeminim üstigə besip kəldi; Uning qixliri bolsa xirning qixliri, Uningda xirning hınggang qixliri bardur; **7** U Mening üzüm tallirimni wəyrənə kiliwətti, Ənjür dərihimning kowzaklirini siyriwətti, Ularni yalingaqlap, taxliwətti; Ularning xahliri aqliwetildi. **8** Yaxliqidiki eri üqün matəm tutup bəz kiyimlərgə oranioğan nəwjuwandək qattik piögan qekinglar; **9** Pərwərdigarning öyi «axlik hədiyə»din həm «xarab hədiyə»lərdin məhrum kilingi; Kaşınlar, yəni Pərwərdigarning hizmətqiliri matəm tutidu. **10** Etizlar qəldərəp kətti, Zemin matəm tutidu; Qünki ziraətlər oqazan boldi, Yengi xarab qurup kətti, Zəytun meyi kaşjiridi. **11** Həy dehqanlar, uyulunglar; Buşdaylar həm arpilar üqün yalwurunlar, i üzümqilər, Qünki etizlarning həsulliri qurup kətti. **12** Üzüm teli kaşjirap kətti, Ənjür dərihi solixip kəldi, Anar dərihi, horma palmisi həm alma dərihimu, Daladiki barliq dərəhlər solixip kətti; Bərək, xadliqmı adəm balilirida solixip kətti. **13** Belinglarni başlanglar, pəryad okunglar, i kaşınlar; Hıwlanglar, i qurbangahning hizmətqiliri; Keqiqə bəz kiyimlərnı kiyip düm yetinglar, i Hudaning hizmətqiliri; Qünki Hudayinglarning öyidin «axlik hədiyə» həm «xarab hədiyə» üzülüp kəldi. **14** «Roza tutayli» dəp [Hudaşa] məhsus bir məzgilni ayinglar, Jamaətkə məhsus yiojilimiz, dəp jakarlanglar; Aqsakallarni, zeminda turuwatqanlarning həmmisini Pərwərdigar Hudayinglarning öyigə yiojip, Pərwərdigaroga nalə kətüringlar! **15** «Ah, xu kün! Qünki Pərwərdigarning küni yekinlaxti, U Həmmigə Qadir tərpidin həlakət bolup kelidu. **16** Mana, oşiza kəz aldimizdin elip taxlandi əməsmu? Xadliq, huxallik Hudayimizning

öyidin elip taxlandi əməsmu? **17** Uruklar topa-qalmilar astida qirip kətti, Ambarlar harabiləxti, Booşzhanilar oşulap qüxti; Qünki ziraətlər oşazang boldi. **18** Qarpaylar xundak hərkişixip kətti! Kala padiliri patiparak boldi, Otlakni tapalmioşaq; Koy padilirimu əzi «gunaşimiz bar» degəndək məyüsləndi; **19** Ah, Pərwərdigar, nida kilingən Sanga; Qünki ot yalkunliri janggaldiki ot-qəplərnı yəwətti, Yalkun daladiki barliq dərəhlərnı kəydürüwətti. **20** Daladiki həywanlarmu Sanga nida kilingi, Qünki erik-əstənglər kurup kətti, Ot-yalkun janggaldiki ot-qəplərnı yəwətti.

2 Zion teşjida kanay qelinglar, Muşəddəs teşjimde aqah signalini anglitinglar; Zeminda turoşuqi həmməylən dir-dir titrisun; Qünki Pərwərdigarning küni kelidu, u yekindidir. **2** U kün bolsa qarangoşu həm sür kün, Bulutlar kaplanioğan həm kapqarangəşu zulmət kün, — tang səhər taşlar üstigə yeyiləndək, Zor həm küqlük bir həlk kelidu; Ularoga ohxax boləşuqular bolup bakmioğan, Ulardin keyinmu, dəwrdin-dəwrgə yənə bolmaydu. **3** Ularning aldida kəydürgüqi ot mangidu, Ularning kəynidə bolsa bir yalkun kəydürüp ətidu; Kelixtin burun zemin «Erən başqisi»dək, Biraş ularning tapini təgkəndin keyin gül-giyahşiz qəl-bayawan bolidu; Bərək, ulardin həqnemə keşip kutulalmaydu. **4** Ularning kiyapiti atka ohxaydu, Atlik ləxkərdək qapidu. **5** Jəng hərwiliri güldürligəndək sada bilən ular taş qəşkiliridin səkrəp ətidu; Pahalni paraslap kəydürgən ot awazidək taraslap mangidu, Dəbdəbilik səp tüzəp turoşan küqlük kəşundək yüridu, **6** Ularning aldida əllər qattik azablinidu, Həmmə qiray tatirip ketidu. **7** Ular palwanlardək yügüridu; Jəngqilərdək sepildin artilip ətidu; Həmmisi öz aldioğa qarap yürük kilingi; Səplirini həq buşmaydu. **8** Həşqəşisi öz kəşindixini kistimaydu; Hərəkəşisi öz yolida mangidu; Qorallaroga etilsimu, yarilanmay ətöp mangidu; **9** Xəşərnıng həmmə yerigə qepixidu; Sepil üstidə yügürüp yüridu; Öylərgə yamixip qikidu; Derizilərdin oşqridək kiridu. **10** Ular aldida yər-zeminni titrək basidu, Asmanlar təwrinip ketidu; Qıyax həm ay qarangoşulixip ketidu, Yultuzlar julasini kayturuwalidu. **11** Pərwərdigar Əz kəşxuni aldida awazini qoyuwetidu, Qünki Uning bargahı payansizdur; Uning səzini orunlioşuqi küqlüktur; Qünki Pərwərdigarning küni uluş, intayin dəşxətlıktur; Kim uni kətürəlisun? **12** Biraş hətta həşzirmu, — dəydu Pərwərdigar, — Qın kəşglınglər bilən, rozilar bilən, yioşilar bilən

matəm tutup Mening yenimoğa qaytip kelinglar; **13** Kiyim-keqiklinglarni əməs, bəlki yürək-baqringlarni tilip, Pərwərdigar Hudayinglarning yenioğa qaytip beringlar; Qünki U mehİR-xəpəkətlik həm rəhİmdil, Asan oğəzəplənməydu, zor mehİR-muhəbbətliktur, Yamanlıqtin yanidioğan [Huda]dur. **14** Kim bilidu, U jazalaxtin yenip, rəhİm kİlip birər bərikətni, Pərwərdigar Hudayinglaroğa sunoğudək birər «axlik hədiyə» həm «xarab hədiyə»ni qaldurup ketəmdü tehi? **15** Zion teoğida kanay qelinglar, «Roza tutayli» dəp [Hudaoğa] məhsus bir məzgilni ayinglar, Jamaətkə məhsus yioğilimiz, dəp jakarlanglar; **16** Əlni yioğinglar, jamaətni paklandurunglar, Aksakallarni jəm kilinglar, balilarni, emiwatqanlarnimu yioğinglar; Toy kilivatqan yigit öz əyidin, Yatlik bolidioğan kiz hujrisidin qİksun; **17** Kağınlar, yəni Pərwərdigarning hizmətqiliri aywan bilən qurbangah otturisida yioğa-zar kətürsun, Ular eytsunki, «I Pərwərdigar, Öz həlkinggə iqingni aqrİtkaysən, Öz mirasingni horluqtin saqlap, Ularni əllərgə səz-qəqək boluxqə koymioğaysən; Əl-yurtlar arisida: «Ularning Hudasi kəni?» deyilmisun». **18** Andin Pərwərdigar Öz zeminoğa otluk muhəbbitini, Öz həlkiğə rəhİm-xəpəkətni kərsətti; **19** Pərwərdigar jawabən Öz həlkiğə mundaq dedi: — «Mana, Mən silərgə buoğday, yengi xarab wə zəytun meyini əwətimən, Silər bulardin qandurulisilər; Wə Mən silərnəni qaytidin əllər arisida xərməndə kİlip koymaymən; **20** Həm ximaldin kəlgüqini silərdin yirək kİlip, Uning aldi qİsmiini xərkİy dengizoğa, Kəyni qİsmiini oğərbİy dengizoğa koşliwetimən; Uni qəl bir zeminoğa həydiwetimən; Uning sesiklikİ purap turidu, Pasik hİdi qİkİdu; Qünki u «qong ixlarni kİloquqimən» dəp əzini uluq kİlmaqİ bolidu. **21** Korkma, i zemin; Xadlinip huxal bol; Qünki Pərwərdigar uluq ixlarni kİloğan. **22** I daladiki həywanlar, korkmanglar; Qünki qəllüktiki ot-qəplər bərk urmaqta; Dərəh mewisini bərməktə, Ənjür dərihi, üzüm teli toluq həsul beridu. **23** Həm silər, Zionning baliliri, xadlinip Pərwərdigar Hudayinglardin hursən bolunglar; Qünki U həkəkaniylik boyiqə silərgə «awwalkİ yamoqurlar»ni beridu; U silərgə həl-yeoğın beridu, Yəni baxta boləğandək «awwalkİ yamoqurlar» həm «keyinki yamoqurlar»ni yaqduridu. **24** Hamanlar buoğdayoğa toloğan bolidu, İdx-küplər yengi xarab həm maylaroğa toluq taxidu. **25** Wə Mən silərgə qəkətkilər, qəkətkə liqİnkiliri, «wəyranqİ kurt»lar, «qİxliğıqİ kurt»lar, Yəni Mən aranglaroğa əwətkən

uluq koğunum yegən yillarni qayturup berimən; **26** Silər boluxiqə yəp, qandurulisilər, Xuningdək silərgə karamət ixlarni kərsətkən Pərwərdigar Hudayinglarning namini mədhİyiləysilər; Xuning bilən Mening həlkiğə hərgiz yəne hijalətkə qalmaqdu. **27** Silər Mening İsrail iqidə turoğanlikimni, Xundaqla Mənkİ Pərwərdigar silərnəni Hudayinglar ikənlilikimni, Məndin baxqə həqkim bolmaqdioğanlikini bilisilər; Xuning bilən Mening həlkiğə hərgiz yəne hijalətkə qalmaqdu. **28** Həm keyin, Mən Öz Rohimni barlik ət igiliri üstigə kuyimən; Silərnəni oşul-kizliringlar bəxarət beridu, Kəriliringlar alamət qüxlərnəni kəridu, Yigitliringlar oğayibanə alamət kərünüxlərnəni kəridu; **29** Bərhək, xu künlərdə qullar üstigimu, dedəklər üstigimu Rohimni kuyimən. **30** Mən asmanlarda, zemində karamətlərnəni, Qan, ot, is-tütək tüwrukİlrini kərsitimən. **31** Pərwərdigarning uluq həm dəhəxtlik küni kəlmigüqə, Kuyax qarangoçulukqə, Ay qanoğa aylandurulidu. **32** Həm xundaq əməlgə axuruliduki, Pərwərdigarning namini qaqirip nida kİloğanlarning həmmisi kutkuzulidu; Qünki Pərwərdigar deginidək, Zion teoğida həm Yerusalemda, Həmdə Pərwərdigar qaqİrməqİ boləğan «kaldisi»lar üqün kutkuzux-nijat bolidu.

3 Qünki mana, xu künlərdə, xu pəyttə, Mən Yəhuda həm Yerusalemnəni asarəttin kutuldurup, azadlikqə erixtürginimdə, **2** Mən barlik əllərnəni yioğİp, Ularni «Yəhəxafat jiləqİsi»oğa qüxürimən; Xuning bilən ularning həlkiğimni əllər arisioğa tarqİtiwətkənlilikidin, Zeminimni bəlüp parqİliwətkənlilikidin, Ularni axu yərdə Mening mirasim, yəni həlkiğim İsrail tüpəylidin sorəqə tartimən. **3** Uning üstigə ular Mening həlkiğimni dooğa tikip qək taxlıoğan; Bir yigitni bir pəhixə ayaloğa alməxturoğan, Bir kizni «xarab iqimiz» dəp xarab üqün alməxturoğan. **4** Həy, Tur həm Zidon, Filistiyəning barlik rayonliri, Mən silərnəni nemə kİliptimən? Silər Məndin əq alməqimusalər? (Birək Məndin əq alimiz desənglar, əqni tezla öz bəxinglaroğa qayturup berimən!) **5** Kümüxİlim, altunİlimni buliwəloğİninglar tüpəylidin, Güzəl gəhərlirimni öz buthaniliringlaroğa aparəğİninglar tüpəylidin, **6** Yəhuda baliliri həm Yerusalemnəni balilirini öz qəgrasidin yirək kİlmaq üqün ularni Greklarəğa setiwetkinənglar tüpəylidin, **7** Mana, Mən ularni silər setiwətkən jayda ornidin turoquzimən, Həmdə kİloğİninglarni öz bəxinglarəğa qayturimən. **8** Oşul-kizliringlarni Yəhuda balilirining kəlioğa setiwetimən,

Ular xularni yiraktiki bir əlgə, yəni Xabiyaliklarəja setiwetidu; Qünki Pərwərdigar səz kıləjan. **9** Xuni əllər arisida jakarlanglarki, «Jənggə təyyarlininglar, Palwanlarni kəzoqanglar, Jəngqilərninğ həmmisi yekinxaxsun, Jənggə həzir bolsun; **10** Sapan qixlirini kiliq kiliq, Oraqkilinglarni nəyzə kiliq soquxunglar; Ajiz adəmmu: «Mən küqlük» desun; **11** Ətraptiki həmmə əllər, tezdin kelinglar, Həmminglar xu yərgə jəm bolunglar!». «Əzünğning küqlüklingni axu yərgə qüxürgəysən, ah Pərwərdigar!» **12** «Əllər kəzoqilip «Yəhəxafat jiləjisi»əja kəlsun; Qünki Mən xu yərdə olturup ətraptiki həmmə əllərnə sorakka tartimən. **13** Oraqkəni selinglar, Qünki ziraət pixti; Kelinglar, qüxüp qəylənglar, Qünki xarab kəlqəkliri liq tuxuqur, Idixküpələr tolup taxidu. Qünki ularning rəzilliki zordur» **14** Ah, nuroqun, nuroqun kixilər «Qərar jiləjisi»da! Qünki Pərwərdigarning küni «Qərar jiləjisi»əja yekinxaxti. **15** Kuyax həm ay kərangəjilixip ketidu, Yultuzlar əz julasini kəyturuwalidu. **16** Pərwərdigar Ziondin hərkirəydu, Yerusalemdin awazini kəyuwetidu; Asmanlar, zeminlar silkinidu; Ləkin Pərwərdigar Əz həlkigə baxpanah, İsrail baliliriəja küq-himəyə bolidu. **17** Xuning bilən silər Mənki Pərwərdigarning silərninğ Hudəyinglar ikənləkimni, Əz mukəddəs təqim Zionda turidəjanlikimni bilisilər; Yerusalemlə pak-mukəddəs bolidu, Uningdin həq yat adəmlər yənə ətməydu. **18** Həm xu küni əməlgə axuruliduki, Təqilər yəngi xarabni temitidu, Dəng-egizliklərdin süt akidu, Yəhədadiki barlik erik-əstənglərdə liq su akidu; Pərwərdigarning əyidin bir bulak qikidu, Xittim jiləjisini suqiridu. **19** Misir bolsa bir qəllük, Edom adəmsətsiz bir qəl-bayawan bolidu, Ularning Yəhəda baliliriəja kıləjan zulum-zorawanlikə tüpəylidin, Ular bularning zeminida bigunah kənlarni təkkənləki tüpəylidin. **20** Birak Yəhəda mənggügə turidu, Yerusalemlə dəwrdindəwrgiqə qalidu; **21** Həm Mən ularni təkkən kənlarning paklandurulmijəjan gunahlıridin paklandurimən; Qünki Pərwərdigar Zionda makanlaxkəndur.

Amos

1 Uzziya Yəhudaşa, Yoaxning oʻgʻli Yəroboam Israilga padixah boʻlgan vaqtlarda, yor təwrəxtin ikki yil ilgiri, Təkoadiki qarwiqlar arisidiki Amosning Israil toʻqiruluk eytkan səzliri: — **2** U: «Pərwərdigar Zion teʻşidin hərkirəydu, Yerusalemdin awazini qoyuwetidu; Padiqlarning otlakliri matəm tutidu, Karməl qokkisi oʻjazanglixidu» — dedi. **3** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Dəməxkning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningoşa qüxidioşan jazani yandurmaymən, Qünki ular Gileadtikiləni təmür tırnilik sərəmlər bilən soʻkkanidi; **4** Xundakla Һazaəlning öyigə bir ot əwətimən, U Bən-Һadadning ordilirini yutuwalidu. **5** Dəməxk dərwasidiki təmür baldakni sunduriwetimən, Awən jiloşisida turoşuqini, Bəyt-Edəndə xahənə Һasisini tutkuşini üzüp taxlaymən; Suriyəning həlki əsirgə qüxüp kiroşa elip ketilidu, — dəydu Pərwərdigar. **6** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Gaza xəhirining üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningoşa qüxidioşan jazani yandurmaymən, Qünki ular Edomoşa tapxurup berixkə, barlik tutkunlarni əsir kılıp elip kətti. **7** Һəm Mən Gazaning sepilioşa ot əwətimən, U uning ordilirini yutuwalidu; **8** Mən Axdodta turoşuqini, Axkelonda xahənə Һasini tutkuşini üzüp taxlaymən, Əkron xəhirigə qarxi kol kətürimən; Filistiyələning qalduki yoqilidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **9** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Turning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningoşa qüxidioşan jazani yandurmaymən, Qünki ular barlik tutkunlarni Edomoşa tapxuruwətti, Xundakla kərindaxlik əhdisini esigə almidi. **10** Һəm Mən Turning sepilioşa ot əwətimən, Ot uning ordilirini yutuwalidu. **11** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Edomning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningoşa qüxidioşan jazani yandurmaymən, Qünki u barlik rəhım-xəpkətni taxliwetip, Kiliq bilən öz kərindaxini koşlişan; U yiriləşudək oşəzəptə bolup, Dəroşəziptə boləşan Һalitinı Һəmixə saklaydu; **12** Һəm Mən Teman xəhirigə ot əwətimən, Ot Bozraşning ordilirini yutuwalidu». **13** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Ammonning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningoşa qüxidioşan jazani yandurmaymən, Qünki ular qəgrimizni kəngəytimiz dəp, Gileadtiki Һamilidar ayallarning qorsaklirini yeriwətti. **14** Һəm Mən Rabbahning sepilioşa ot yaqimən, Jəng künidə kija-

qiyalar iqidə, Kara şuyuning künidə qattik boran iqidə, Ot uning ordilirini yutuwalidu; **15** Һəm ularning padixahı əsirgə qüxidu, — U əmirliři bilən billə əsirgə qüxidu, — dəydu Pərwərdigar.

2 Pərwərdigar mundak dəydu: — «Moabning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningoşa qüxidioşan jazani yandurmaymən, Qünki u Edomning padixahining ustihanlirini keydürüp Һak kiliwətti. **2** Һəm Mən Moab üstigə ot əwətimən, Ot Keriotning ordilirini yutuwalidu; Wə Moab qukan-sürənlər bilən, kija-qiyalar bilən, kanay sadasi bilən əlidu. **3** Wə Mən ularning Һakimini arisidin üzüp taxlaymən, Uning əmirliřini uning bilən billə öltürüwetimən, — dəydu Pərwərdigar. **4** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Yəhudaning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uningoşa qüxidioşan jazani yandurmaymən, Qünki ular Pərwərdigarning Təwrat-kanunini kəmsitti, Uningdiki bəlgilimilərgə əməl kilmidi; Ularining sahtilikliri əzliřini adaxturup qoydi; ularning ata-bowilirimu bularoşa əgixip mangəşanidi. **5** Һəm Mən Yəhuda üstigə ot əwətimən, Ot Yerusaleming ordilirini yutuwalidu. **6** Pərwərdigar mundak dəydu: — Israilning üq gunahı, bərhək tət gunahı üqün, uni jazasidin kayturmaymən, Qünki ular Һəkkəniylarni kümüxkə setiwətti, Yoqsul adəmini bir jüp qorukka setiwətti; **7** Ular namratlarning bəxidiki qang-topilirini box qoyuwətməydu, Ajiz məminləning nesiwisini kayriwalidu; Ata-bala ikkisi Mening muqəddəs namimni buləşap, ohxax bir kizning yenioşa təng baridu. **8** Ular [kizlarni] Һəmmə kurbangahning yenioşa elip berip, Kəzrgə rənigə koyoşan kiyim-keqəklər üstidə ular bilən yatidu; Ular öz ilahining öyidə jərimənə bilən aloşan xarabni iqməktə. **9** Birək Mən Amoriylarni ularning aldidin Һalak kilioşanmən, Amoriylar kedir dərihidək egiz, dub dərihidək küplük boləşan bolsimu, Mən üstidin uning mewisini, astidin yiltizliřini Һalak kildim. **10** Һəm Amoriylarning zeminiini igilixinglar üqün, Siləni Misir zemindin elip qikip, Kirik yil qəlbayawanda yetəklidim. **11** Siləning oşulliringlardin bəzilirini pəyoşəmbər boluxka, Yigitliringlardin bəzilirini «Nazariy» boluxka turoşuzdum. Xundak əməsmu, i Israil baliliri? — dəydu Pərwərdigar. **12** Birək silər Nazariyaroşa xarab iqküzdunglar, Һəm pəyoşəmbərlərgə: «pəyoşəmbərlik kilmanglar» — dəp buyrudunglar. **13** Mana, Mən siləni basimən, Huddilik ənqə besilioşan Һarwa yəni baskəndək, siləni besip turimən; **14** Һəm qapqurlarningmu qaşar yoli

yokaydu, Palwan öz küqini ixlitəlməydu, Zəbərdəs batur öz jenini qutquzalmaydu. **15** Okyani tutquqi tik turalmaydu; Yəltapan qaqalmaydu, Atqa mingüqi öz jenini qutquzalmaydu. **16** Palwanlar arisidiki əng jigərlik baturmu xu künidə yalingaq keqip ketidu, — dəydu Pərwərdigar.

3 Pərwərdigar siləni əyibləp eytqan bu səz-kalamni anglanglar, i Israil baliliri, Yəni Mən Misir zeminidin elip qıkarəqan bu pütkül jəmət: — **2** «Yər yuzidiki barlik jəmətlər arisidin pəkət siləni tonup kəldim; Xunga üstünglarəja barlik kəbihlikliringlarning [jazasini] qüxürimən». **3** Ikki kixi bir niyyətə bolmisa, qandakmu billə mangalisun? **4** Oljisi yok xir ormanda hərkirəmdü? Arslan heqnemini almioqan bolsa uwisida huwlamdu? **5** Tuzaqta yəmquk bolmisa kux yərgə yikilamdu? Alojudək nərsə bolmisa, kışmaq yərdin etilip qıqamdu? **6** Xəhərdə [agah] kaniyi qelinsa, həlk qorqmamdu? Pərwərdigar kilmioqan bolsa, xəhərgə yamanlik qüxəmdü? **7** Rəb Pərwərdigar Öz kulliri boləjan pəyojəmbərlərgə awwal axkarilimay turup, U heq ix kilmaydu. **8** Xir hərkirigan tursa, kim qorqmaydu? Rəb Pərwərdigar səz kıləjanda, kim [Uning] bexaritinini yətküzməy turalaydu? **9** Axdodtiki kəl'ə-ordilarda, Xundakla Misirdiki kəl'ə-ordilarda elan kılip: — «Samariyə taoqliri üstidə yiqilinglar, Uning otturisidiki zor kiyqas-sürənləni, Uning iqidiki jəbir-zulumlarni kərüp bekinglar» — dənglar. **10** — Ular hək ix kılixni bilməydu — dəydu Pərwərdigar, — Ular ordiliriəja zulum-zorawanlik bilən tartiwəloqanlirini həm oljilarni juqlioquqilar! **11** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana bir yaw! U zeminni qorxiwaldi! U mudapiəngni elip taxlaydu, Kəl'ə-ordiliring bulang-talang kılınidu. **12** Pərwərdigar mundak dəydu: — Padiqi xirning əozidın qoyning ikki putini yaki kulikining bir parqisini qutkuzup alojandək, Samariyidə olturoqan Israillarmu xundak kutkuzulidu, — Xəhərdə pəkət kariwatning bir burjiki, Diwandiki bir parqə Dəməxk libasila kalidu! **13** — Anglanglar, Yakupning jəmətidə guwahlik beringlar, — dəydu Rəb Pərwərdigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Huda, **14** — Mən Israilning asiyliklirini öz bexioqə qüxürgən künidə, Bəyt-əl xəhirining qurbangəhlirinimu jazalaymən; Qurbangəhning burjəkliridiki munggüzlər kesiwetilip yərgə qüxürülidu. **15** Mən «Kixlik Saray» wə «Yazlik Saray»ni birakla uruwetimən; Pil qixi əylərmu yokilip ketidu, Kəpligən əylər tügixidu, — dəydu Pərwərdigar.

4 I Baxandiki inəklər, Samariyə teoqida turup, namratlarni harlawatqan, miskinləni ezıwatqanlar, Hojiliriəja: «[Xarabni] elip kelinglar, biz iqimiz» dəydiəqanlar, Bu səzni anglanglar: — **2** Rəb Pərwərdigar Öz pak-muqəddəsliki bilən kəsəm iqkənki, Mana, bexinglarəja xundak künlər qüxiduki, U siləni ilməklər bilən, Nəslinglarni qanggaklar bilən elip ketidu. **3** Həm silər [ayallar] hərbinglar sepilning xoraliridin kışilip ətüp, Udul mengip tikiwetisilər; Wə silər Hərmən tərəpkə qerüwetisilər, — dəydu Pərwərdigar. **4** Əmđi Bəyt-Əlgə kelinglar, asiylik kilinglar! Gilgaldimu asiylikni kəpəytinglar! Ətigəndə qurbanlikliringlarni, Hər üqinqi küni siləning «ondin bir» ülüx əxriliringlarni elip kelinglar, **5** «Təxəkkür qurbanliki»ni hemirturuq bilən billə kəydüringlar — Silər «halis qurbanliklər»inglarni jakarlap mahtinip yüringlar; Qünki bundak kılixkə amraksilər, i Israillar! — dəydu Rəb Pərwərdigar. **6** «Mən həmmə xəhərliringlarda «qixning pakizliki»ni qüxürdüim, Həmmə yeringlarda siləni ax-nanoqə boləjan həjətmən kıldim; Birək silər yənıla yenimoqə kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar; **7** Hoşuloqə üq ayla kəloqan bolsimu, silərdin yamoqurni tartiwelip bərmidim; Bir xəhər üstigə yamoqur yaəjdurdum, Yənə bir xəhərgə yaəjdurmıdım; Bir parqə yər üstigə yamoqur yaəjdi; Yənə bir parqə yər yamoqursiz kaəjirap qaldı; **8** Xuning bilən ikki, üq xəhəning [puqraliri] su tiləp baxkə bir xəhərgə ələngxip bardi, Lekin qanmıdi; Birək silər yenimoqə yənıla kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar; **9** Mən siləni judun həm hal apiti bilən urdum; «Oqajilioquqi kurt»lar nuroqunliəjan beəjinglar, üzümzarliringlar, ənjür dərəhliringlar həm zəytün dərəhliringlarni yəp kətti; Birək silər yenimoqə yənıla kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar; **10** Mən aranglarəja Misiroqə qüxürülgən apətlərdək apətni əwəttim; Yigitliringlarni kiliq bilən əltürgüzdüim, Atliringlarni olja boluxkə koyuwəttim; Mən qarargəhninglərdin [jəsətləring] sesikqilikini purutuwəttim, Uni dimioqinglarəjimu kirgüzdüim, Birək silər yenimoqə yənıla kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar; **11** Mən aranglərdin bəziləni Huda Sodom wə Gomorra xəhərlirini erüwətkinidək erüwəttim, Xuning bilən silər ottin tartiwelinoqan bir ququla otundək bolup qaldinglar; Birək yenimoqə yənıla kaytmidinglar, — dəydu Pərwərdigar; **12** Xunga Mən sanga xundak kılixim kerək dəwatimən, i Israil; Mən buni sanga kılidoqanlikim tüpəylidin, Hudaying

bilən kərüxüxkə təyyarlan, i Israil! **13** Qünki mana, taoqlarni Xəkilləndürgüqi, Xamalni Yaratkuqi, Insañoja əzlrining oy-pikrining nemə ikənlikini Ayan Kiloquqi, Tang səhərnə qarangojululqqa Aylanduroquqi, Yər yuzidiki yukiri jaylarning üstidə dəssəp yürgüqi dəl Xudur, Pərwədigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Huda Uning namidur!

5 I Israil jəməti, bu səzni, Yəni Mən sən toşruluk okuydiojan bir mərsiyəni anglap koy: — **2** «Pak kiz Israil yikildi; U kaytidin ornidin turmaydu; U əz tuprikoja taxlanojan, Uni turozuzup yeligüqi yoktur». **3** Qünki Rəb Pərwədigar mundak dəydu: — [Israilning] ming [ləxkər] qikқан bir xəhirining yüz [ləxkirila] tirik qalidu; Yüz ləxkər qikқан bir xəhirining Israil jəməti üqün on [ləxkirila] tirik qalidu; **4** Qünki Pərwədigar Israil jəmətigə mundak dəydu: — Meni izdənglar, həyatqə erixisilər; **5** Bəyt-Əlni izdimənglar, Gilgalojimu barmənglar, Bərxəbaşə səpər kılmənglar; Qünki Gilgal əsirgə elinip sürgün kilinmay qalmaydu, Bəyt-Əl yokqə qikқidu. **6** Pərwədigarni izdənglar, həyatqə erixisilər; Bolmisa U Yüsüp jəməti iqidə ot kəbi partlap, uni yəp ketidu, Həm Bəyt-Əldə otni əqürgüdək adəm tepilmaydu. **7** I adalətni əməngə aylanduroquqi, Həkkəniylikni yərgə taxlioquqilar, **8** Silər Orion yultuz türkümü wə Kəlb yultuz topini Yaratkuqi, Əlüm kələnggisini tang nurioja Aylanduroquqi, Kündüzni qarangojuluk bilən keqigə Aylanduroquqi, Dəngizdiki sularni qəqirip, ularni yer yüzigə Kuyoyuqini izdənglar; Pərwədigar Uning namidur. **9** U baturlar üstigə tuyuksiz həlakətni partlitidu, Istihkam üstigə həlakət quxüridu. **10** Xu [Israilar] xəhər dərwazisida tənbiş beridiojanlarəja əq, Durus səzləyidiojanlardin yirginidu. **11** Əmdi silər namratlarni ezip, Ulardın buşday «hədiyə»lərnə aldinglar! Oyulojan taxlardın əylərnə saldinglar, Birək ularda turmaysilər; Silər güzəl üzümzarlarni bərpə kiləansilər, Birək ularning xarabini iqəlməysilər. **12** Qünki silərnəng asiylikliringlarning qanqilik kəplükini, Silərnəng gunəhənglarning qanqilik zor ikənlikini obdan bilimən; Ular həkkəniy adəmnə ezidu, Ular para yəydu, Xəhər dərwazisida miskinlərnəng həkkəni qayriwalidu. **13** Xunga bundək dəwrdə «pəmlək adəm» süküt kilidu; Qünki u rəzil bir dəwrdur. **14** Həyat yaxax üqün yamanlikni əməs, məhrəbanlik-yəhxilikni izdənglar; Xundək boləjanda silər degininglərdək, Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar həkəqətən silər bilən billə bolidu. **15** Yamanlikdən

nəprətlininglar, məhrəbanlik-yəhxilikni səyüinglar, Xəhər dərwazisida adalətnə ornitinglar; Xundək kiləjanda Pərwədigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Huda bəlkim Yüsüpning qaldisioja xapaət kərsitər. **16** Xunga Pərwədigar, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Huda Rəb mundək dəydu: — «Barlik kəng rəstə-bazarlarda aq-zarlar anglinidu; Ular həmmə koqılarda «Way... way!...» dəp awazini kətüridu; Ular dəhqanlarnimu matəm tutuxqə, Aq-zarlar kətürgüqi «ustilar»ni yioqlaxqə qəkiridu. **17** Həm barlik üzümzarlardimu aq-zarlar kətürüldü; Qünki Mən Əzüm arənglardın ətöp ketimən» — dəydu Pərwədigar. **18** Pərwədigarning küniqə təkəzzar boləjan silərgə way! Pərwədigarning küni silərgə kəndək əkiwətlərnə kəltürər? U yorukluk əməs, bəlkə qarangojuluk elip kelidu. **19** U küni birsi xirdin keqip, eyikqə uqrəp, Andin əyigə kirip, qəli bilən taməja yələngəndə, Yılan uni qəkkəndək bir ix bolidu! **20** Pərwədigarning küni yorukluk əməs, bəlkə qarangojulukla elip kelidu əməsmu? Uningdə pəqət qarangojulukla bolup, yorukluk həq bolmaydioju?! **21** Həytliringlarəja nəprətlinimən, ulardın bizar boldum, İbadət sorunliringlarning purikini puriojum yok. **22** Qünki silər Manga «kəydürmə qurbanlik»lar həm «ax hədiyə»liringlarni sunup atisənglarmu, Mən ularni qəbul kılməymən; Silərnəng bordək malliringlar bilən kiləjan «inəklik qurbanlikliringlar»əja qəriməymən. **23** Məndin munəjatliringlarning sadalirini epketinglar, Qiltarliringlarning küylirini angliməymən; **24** Buning ornida adalət huddi xərkəratmidək, Həkkəniylik əbədiy əkidiojan əkimdək dolkunlisun! **25** Silər qəlbəyandiki kirik yilda kiləjan qurbanlik-hədiyilərnə Manga elip kəldinglarmu, i Israil jəməti?! **26** Bərhək, silər «Sukkot» degən padixəhənglar, həm «Qıun» degən butliringlarni, yəni «Yultuz iləhə»nglarni kətürüp mangdinglar! **27** Əmdi Mən silərnə əsir kilip, Dəməxktin yirəklorəja sürgün kıldurimən, — dəydu «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Huda» degən nam bilən ataləjan Pərwədigar.

6 I Zionda hatirjəm olturojanlar həm Samariyə təşioja tayinip amən-esən yaxiojanlar! I əllərnəng kattisining ərbəbliri! Israil jəməti silərnə izdəp kelidu — — Silərnəng həalinglarəja way! **2** [Silər həlkəkə]: — «Kalnəh xəhirigə bərip kərünglar; Xu yərdin «büyük Hamat» xəhirigə bəringlar, Andin Filistiyələrnəng xəhiri Gatqə quxüp bəkinglar; Bular silərnəng ikki padixəhənglarding əwzəlmü? Ularning

qegrisi silərningkidin kəngmu?» — [dəp mahtinip sezləysilər]. **3** I yaman künni keqiktürməqki boləjanlar! Silər jəbir-zulumning həkümranlıqini ornitip, uni əzünglarəya yəkin qılmaqki bolisilər, **4** Pıl qixida nəqıxləngən kariwatlar üstidə yatisilər, Diwanlırlınglar üstidə kerilip yatisilər, Pada topidin pahlənlərnı, Kala qətanlıridin mozayni tallap yəysilər, **5** Qiltar ahangioğa təngkəx kılıp eytisilər, Dawuttək əzünglarəya sazlarıni ijad kılısılar, **6** Xarabni qiniləp-qiniləp iqisilər, Əzünglarəya sərhil maylık ətirlərnı sürisilər, — Birək kənglūnglar Yüsüp jəmətinəng ziyan-zəhmiti üqün heq azablanmaydu! **7** Xunga ular tunji əsirgə qüxkənlər arisida əsirgə elinidu; Kerilip yatqanlarınəng əyx-ixriti ahırlıxidu. **8** Rəb Pərwərdigar Əz həyatı bilən kəsəm kıləqankı, — dəydu Pərwərdigar, samawi kəxunlarınəng Sərdari boləjan Huda, — Mən Yəqubning qururidin bizar boldum, Uning orda-istihkamlıridin nəprətlinimən; Mən bu xəhərnı, xundakla uningdiki həmmını düxməngə təngla etküzüp berimən; **9** Wə əməlgə axuruliduki, Bir əyde on adəm bolup kalsə, bu onəylənmü əlidu. **10** Əgər məlum bir əlgüqinəng tuəqini, yəni əlgüqinəng jəsitinı kəydürtüxkə məs'ul kixi ustihənlərnı kətürüp əydin qikiwetip, əy iqidiki yənə birsidin: — «Kəxingdə yənə birsı barmu?» dəp sorısə, u «Yək» dəydu, Andin [tuəqini] yənə: «Süküt! Pərwərdigarnəng namını tiləyə eliximizəyə bolmaydu!» — dəydu. **11** Səwəbi, Pərwərdigar buyruk qüxüridu, Wə qəng əyni parə-parə kiliwetidu, Kiqik əynimü qək-qekidin yerip qəkiwetidu. **12** Atlar tax üstidə qapalamdu? Adəmlər axu yərnı kalılar bilən əqdurəlamdu? Birək silər ədalətnı et süyigə, Həkkəniyliknəng mewisini əməngə aylandıroqsilər — **13** — Yək bir nərsidin xadlinip kətkənsilər, «Əz küqimizgə tayinip kudrətkə igə boləjanmız» — degənsilər. **14** Qünki manə, i İsrail jəməti, — dəydu Pərwərdigar, samawi kəxunlarınəng Sərdari boləjan Huda, — Mən silər bilən kərxilixidioqan bir əlni turoquzimən; Ular Hamat xəhırinəng dawinidin Arabah ekimioqıq silərnı harlaydu.

7 Rəb Pərwərdigar mənə kərsəttiki — Keyinki ot-qəp bax tartqan waktidə, manə U qəkətkilərnı yasidi (bu padixah əzigə ot-qəp orəqandin keyinki, ikkinqi kətimlik ot-qəp əskən wəkit idi) **2** həmə xundək boldiki, qəkətkilər zemindiki ot-qəpni kəldurməy yəwətkəndin keyin, mən: — «I Rəb Pərwərdigar, etünüp kəlay, kəqürgəysən! Yəqub kəndəkmü qidıyalaydu? U kiqik tursə!» — dedim. **3** Pərwərdigar əmdi undək

kilixtin yandı: «Əmdi undək bolmaydu» — dedi Pərwərdigar. **4** Rəb Pərwərdigar mənə kərsətti — Manə, Rəb Pərwərdigar [həlkı] bilən küərəx kılıxkə otni qəkirdi; Ot həttə qəngkür dengiznimü kurrutti, Mirəs boləjan zeminnimü yəp kətti; **5** Əmdi mən: — «I Rəb Pərwərdigar, etünüp kəlay, tohtiojəysən! Yəqub kəndəkmü qidıyalaydu? U kiqik tursə!» — dedim. **6** Pərwərdigar xundək kilixtin yandı: «Əmdi undək bolmaydu» — dedi Rəb Pərwərdigar. **7** Əmdi U mənə [mundək bir ixni] kərsətti — Wə manə, Rəb tik əlqigüq yip bilən kəpurruləjan tam tüwidə, Kəlidə tik əlqigüq yipni tutkınıqə turatti; **8** wə Pərwərdigar məndin: — «Amos, nemini kərdəng?» dəp soridi. Mən: «Tik əlqigüq yipni» — dedim. Rəb: «Mən yənə Əz həlkim İsrail otturısioqə tik əlqigüq yipni tikləymən; Mən yənə ularni jazəliməy etüp kətməymən; **9** Həmə İshəkning «yukiri jaylırı» həlak bolidu, İsrailnəng tawəpğəhliri wəyran kılınidu; Yəroboam jəmətiqə kiliq bilən hujum kılıxkə ornumdin turimən» — dedi. **10** Xuning bilən Bəyt-Əldiki kəhın Amaziya İsrail padixahı Yəroboaməyə həwər yollap: — «Amos İsrail jəməti arisida turupmü siligə suyikəst kildi; zemin uning kıləjan bərlıq gəplirinı kətürəlməydu. **11** Qünki Amos: — «Yəroboam kiliqta əlidu, İsrail əsirgə elinip əz zemindin sürgün bolməy kəlməydu!» — dəydu» — dedi. **12** Andin Amaziya Amoskə: — Həy əldin kərgüqı! Bəs, yəkəl, Yəhuda zeminiqə kəq, axu yərdə bəxəət bərip, xu yərdə nən təpıp yə! **13** Birək Bəyt-Əldə yənə bəxəət bərmə; qünki u padixahnəng tawəpğəhi, xəhlik əydu, — dedi. **14** Amos Amaziyaəyə jəwəb bərip mundək dedi: — «Mən əsli pəyoqəmbər əməs idim, yəki pəyoqəmbərnəng oqlimü əməsmən; bəlkı mən bir qarwiqi, xundəkə erən dərəhlirininəng mewisinı tərgüqi idim. **15** Birək padə bəkiwətkən qəojimdə Pərwərdigar mənı Əz ilkiqə əldi wə mənə: «Bərojin, həlkim İsriləyə bəxəət bər» — dedi. **16** Əmdi, i Amaziya, Pərwərdigarnəng səzigə kulək sal! Sən mənə: «İsrailni əyibləydioqan bəxəətlərnı bərmə, İshək jəmətinı əyibləydioqan səzlərnı eytmə», deding. **17** Xunga Pərwərdigar mundək dəydu: — «Sənə ayəling xəhərdə pəhixə bolidu, oqul-kizlirəng kiliq bilən kirilidu wə zeminnəng əlqəx tanısı tartılıxi bilən pərqilınidu; sən nəpək bir zemində əlisən; wə İsrail əsirgə elinip əz zemindin sürgün bolməy kəlməydu»».

8 Rəb Pərwərdigar mənə mundək bir ixni kərsətti; manə, bir səwət yəzlik mēwə. **2** Andin U məndin:

Amos, nemini kerdung? — dæp soridi. Mæn: «Bir sewæt yazlık mewini» — dedim. Pærwærdigar manga: Əmdi həlkim İsrailoşa zawal yətti; Mæn yənə ularni jazalimay ətüp kətməymən, — dedi. **3** — Xu küni ordidiki qızlarning nahxiliri qiya-qiyalaroşa aylinidu, — dəydu Rəb Pærwærdigar; — Jəsətlər kəp bolidu; ular jay-jaylarda sirtkə taxlinidu. Süküt! **4** Buni anglanglar, həy miskinlərni əzgüqilər, Zemindiki ajiz məminlərni yəqatmaqçı boləjanlar — **5** «Axliqimizni satmaqçı iduk, yengi ay qaşanmu ahirlixar, Buşday yaymisini aqattuk, xabat küni qaşan tugar?» — dəydiəjanlar, — Xundakla «əfaḥ»ni kiqik kiliş, «xəkəl»ni qong elip, Aldamqilik üqün tarazini yaləjan kilejanlar! **6** — Namratlarni kümüxkə, Miskin adəmni bir jüp qorukka setiwalmakçı boləjanlar, Buşdayni süpüründisi bilən koxup satmaqçı boləjanlar! **7** Pærwærdigar Yakupning oşururi bilən xundak kəsəm kildiki, — Bərhək, Mæn hərgiz ularning kilejanliridin həqbirini untumaymən! **8** Zemin bu ixlardin təwrinip kətməmdü? Wə uningda turuwatqanlarning həmmisi matəm tutmamdu? U Nil dəryasidək ərlep ketidu, U Misir dəryasidək ərəkəxləp, andin qəküp ketidu. **9** Xu küni xundak əməlgə axuruliduki, — dəydu Rəb Pærwærdigar, — Kuyaxni qüxtə patkuzimən, Zeminni xu oquq kündə qarangoşulaxturimən. **10** Həytlinglarni musibətkə, Həmmə nahxiliringlarni aḥ-zarlaroşa aylanduriwetimən; Həmmə adəmning qatriki üstini bəz rəht bilən orioquzimən, Hərbir adəmning bexida takirlik pəyda kilişmən; Bu matəmni yəkkə-yeganə bir oşulning matimidək, Həytning ahirini dærd-ələmlik bir kün kilişwetimən. **11** Mana, xundak künlər keliduki, — dəydu Rəb Pærwærdigar, Zeminəşa kəhətqilikni əwətimən, — — Nənoşa boləjan kəhətqilik əməş, yaki suşa boləjan qangqaxmu əməş, bəlki Pærwærdigarning səz-kalamini anglaşkə boləjan kəhətqilikni əwətimən. **12** Xuning bilən ular dengizdin dengizoşa, ximaldin xərkkə kezip mangidu, Ular Pærwærdigarning səz-kalamini izdəp uyan-buyan yürüp, uni tapalmaydu. **13** Xu küni güzəl kizlar həm yigitlərmu usuzluqtin həlidadin ketidu; **14** Həm Samariyəning gunəşining [nami] bilən kəsəm iqkənlər, Yəni «İlahingning tiriklik bilən, i Dan», yaki «Bəər-Xebadiki [iləhiy] tirik yol bilən!» dəp kəsəm iqkənlər bolsa — Ular yikilidu, ornidin hərgiz kaytidin turalmaydu.

9 Mæn Rəbning kurbangəḥning yenida turoşinini kerdum; U mundak dedi: — — Tüwrüklərnin

baxlirini urunglar, bosuoşilar silkingiqə urunglar, Ular ni [ibadəthanidikilərnin] baxlirioşa qüxürüp, parə-parə kilinglar! Mæn xu [butpərəslər]din əng ahirdə qəlanlirininimu kiliş bilən ətürimən; Ular din qaşay degənlər qaşalmaydu, Ular din qutulay degənlər kutulup qikəlmaydu. **2** Ular təhtisara iqigə texip kirsə, kolum axu yərdin ularni tartip qikiridu; Ular asmanəşa yamixip qikəsa, Mæn xu yərdin ularni tartip qüxürimən; (Sheol h7585) **3** Ular Karməl qokkisiəşa məküwəlsimu, Mæn ularni izdəp xu yərdin alimən; Ular dengiz tegidə nəzirimdin yoxurunuwəloşan bolsimu, Mæn yilanni buyruymən, u ularni qakidu; **4** Duxmənlirigə əsirgə qüxkən bolsimu, Mæn xu yərdə kilişni buyruymən, u ularni ətüridu; Mæn yaxilikni əməş, bəlki yamanlikni yətküzüx üqün kəzlimni ularəşa tikimən. **5** Samawi koxunlarning Sədari boləjan Rəb Pærwærdigar, Zeminəşa təgküqi bolsa dəl Uning Əzidu; U tegixi bilənla, zemin erip ketidu, uningda turuwatqanlarning həmmisi matəm tutidu; Zemin Nil dəryasidək ərlep ketidu — Misirning dəryasidək [ərəkəxləp], andin qəküp ketidu. **6** Rawəklirini ərxlərgə selip, asman gümbizini yər yüzigə bəkitküqi Xudur; Dengizdiki sularni qakirip, ularni yər yüzigə kuyəşuqi Udur; Pærwærdigar Uning namidur. **7** Silər Manga nisbətən Efiopiə balilirioşa ohxax əməşmu, i İsrail baliliri? Mæn İsrailni Misirdin elip qikəroşan əməşmu? Filistiylərnə Kret arilidin, Suriyəliklərnə Kir xəhiridin qikəroşan əməşmu? **8** Karanglar, Rəb Pærwærdigarning kəzi «gunəḥkar padixəḥlik» üstigə qüxti — Mæn yər yüzidin uni yəkitimən; Ləkin Mæn Yakup jəmətinəni toluk yəkitiwətməymən, — dəydu Pærwærdigar. **9** Qünki karanglar, Mæn buyruk qüxürimən, Xuning bilən huddi birsi dänni oşəlwirdə taskioşandək, İsrail jəmətinəni əllər arisida taskaymən, Birək ular din əng kiqikimu yərgə qüxüp kətməydu. **10** [Həlbuki], həlkimning barlik gunəḥkarliri, yəni: «Külpət bizgə hərgiz yəqinləxmaydu, bəximizoşa qüxməydu» degüqilər kiliş tegidə əlidu. **11** Xu küni Mæn Dawutning yikilejan kəpisini yengibaxtin tikləymən, Uning yeriklirini etimən; Uni harabiliktin ongxap, Əyni zamandiki petidək kurimən. **12** Xuning bilən ular Edomning kəldisioşa həmdə namim bilən atəloşan barlik əllərgə igidarqilik kilişu, — dəydu buni bəjirgüqi Pærwærdigar. **13** Mana xundak künlər keliduki, — dəydu Pærwærdigar, — Yər həy digüqi həsul yioşkuşioşa yetixiwəlidu, Üzümlərnə qəy ligüqi uruk qaşkuşioşa yetixiwəlidu; Taoşlar yengi xarəbni temitip, Barlik dəng-egizliklər

erip ketidu. **14** Wə həlqim Israilni asarəttin kütuldurup, azadlıqqa erixtürimən; Ular harab xəhərləni qayta qurup, ularda makanlixidu; Ular üzümzarlarni tikip, ularning xarabini iqudu; Ular baqlarni bərpa kilip, mewisini yəydu. **15** Mən ularni öz zemini üstigə tikimən, Ular Mən ularoşa ata qiloğan zemindin hərgiz qaytidin yuluwetilmaydu — dəydu Pərwərdigar sening Hudaying.

Obadiya

1 Obadiya kergan alamət körünüx: — Rəb Pərwərdigar Edom toqruluk mundak dəydu: — (Biz Pərwərdigardin bu həwərnı angıaxka muyəssər bolduk) — «Bir əlqi əllər arısıoğa əwətildi; U: «Ornunglardın turunglar, biz uningsoğa kərxi jəng kılıx üqün turaylı!» — dəp həwər beridu. **2** Mana, Mən seni əllər arısında kikiq kıldim; Sən [əllər arısında] kattik kəmsitilgən həlk bolısən! **3** Həy tik kıyaning yerikliri iqidə turoquqi, Turalojsı yukiri bolıoquqi, Kənglüngdə: «Kim meni yərgə qüxürəlisun?!» degüqi, Kənglüngdiki təkəbburluk əzüngni aldap koydı! **4** Sən bürküttək əzüngni yukiri kətürsəngmu, Qanggangni yultuzlar arısıoğa tizsangmu, Mən xu yərdin seni qüxürüwetimən, — dəydu Pərwərdigar. **5** Bulangqılar kəxingsoğa kəlsimu, Oqrılar keqiləp yeningsoğa kirsimu, (Həy, xunqə üzüp taxlinisən!) Ular əzlırigə quxlukla oqrılaytti əməsmu? Üzüm üzgüqilər yeningsoğa kəlsimu, azrak wasanglarnı qalduridu əməsmu? **6** Birək Əsawning təllukəti kandaq ahturuldı! Uning yoxurun baylıkliri kandaq tepip qikildi! **7** Barlık ittıpaqdaxlıring seni qəgrayingsoğiqə həydiwetidu; Sən bilən inək ötkənlər seni aldap, üstüngdin oqlıbə kılıdu; Neningni yegənlər sanga kıltak kırıdu; [Sən] dərəkə yorutulmıoğandursən! **8** Mən xu küni, — dəydu Pərwərdigar, — Edomdın danıxmənlərnı, Əsawdın əkil-parasətnı yəkatmamdimən? **9** Xuning bilən palwanlıring parakəndə bolidu, i Teman, Xuning bilən Əsawning teojidiki hər bir adəm kırojnıqlıktə kətl kılınıdu. **10** Ukang Yəqupka kılınan zulum-zorawanlıkıng tüpəylidin, İza-ağanət seni kəplaydu; Sən mənggügə üzüp taxlinisən. **11** Sən bir qəttə [pərwəsiz] kərap turoğan küni, Yəni yəka yurttikilər [buradiringning] mülkini bulap kətkən küni, Taipilər uning dərweziliridin kirip Yerusalem üstigə qək taxlıoğan küni, Sən ularning bir əzasıoğa ohxax bolənsən. **12** Birək kərındixingning apətlik küniyə pərwəsiz kərap turmaslıkıng kərək idi, Yəhudaning balilirining həlakət künidə huxal bolup kətməsliking kərək idi; Külpətlık künidə aozingni yooğan kılmaslıkıng kərək idi; **13** Əz həlkımnı apət başkən künidə, ularning dərwezısoğa kirməsliking kərək idi; Ularnı apət başkən künidə ularning dərd-ələmıgə erənsiz kərap turmaslıkıng kərək idi, Apət başkən künidə kəlungni mal-mülkigə sozmaslıkıng kərək idi; **14** Sən xəhərdin keqip kutulojanlarnı

üzüp taxlıx üqün aqa yolda turmaslıkıng kərək idi; Külpət başkən künidə uningdin kutulup kəlojanlarnı düxməngə tapxurmaslıkıng kərək idi. **15** Qünki Pərwərdigarning küni barlık əllər üstigə qüxüxkə yekın kəlojandur; Sening baxkıləroğa kıləjıngdək, sangımu xundak kılınıdu; Sanga tegıxlık jəza əz bəxingsoğa qüxıdu; **16** Qünki sən Əz muqəddəs teojımda [oqəzipımnı] iqkınıngdək, Barlık əllərmu xundak tohtawsız iqudu; Bərhək, ular iqudu, yutıdu, Andın ular həq məwjut əməstək yəkap ketıdu. **17** Birək Zion teojı üstıdə panah-kutkuzulux bolıdu, Taq pak-muqəddəs bolıdu; Yəqup jəmətinıng təəllukətliri əzıgə təwə bolıdu; **18** Wə Yəqup jəməti ot, Yüsüp jəməti yəlkun, Əsaw jəməti ularoğa pahal bolıdu; [Ot wə yəlkun] Əsaw jəməti iqidə yekilip, ularnı yutup ketıdu; Əsaw jəmətidin həqbirsi kəlməydu; Qünki Pərwərdigar xundak səz kılınan. **19** [Yəhudaning] jənubidikilər Əsawning teojıoğa igə bolıdu; Xəfələh tüzlənglık idikilər Filistylərnıng zemınoğa igə bolıdu, Bərhək, ular Əfrazımnıng dalası həm Samariyəning dalasıoğa igə bolıdu; Binyamin Gileadka igə bolıdu; **20** Sürgün boləjanlardın kəlip kəlojan İsrailardın tərki b tapkən bu kəoxun Kənaandikilərgə təwə boləjan zemınoğa Zarəfatkıqə igə bolıdu; Səfaradta sürgündə turoğan Yerusalemdikilər bolsa jənubtiki xəhərlərgə igə bolıdu. **21** Andın Zion teojı üstigə kutkuzoquqılar qıqıdu, Ular Əsaw teojı üstidin həküm sürıdu; Xuning bilən padıxahlık Pərwərdigaroğa təwə bolıdu!

Yunus

1 Pərwərdigarning sözi Amittayning ooli Yunuska yetip kelip mundak deyildi: — **2** «Ornungdin tur, dərhal Ninəwə degən axu büyük xəhərgə berip, awazingni kətürüp u yərdikilərnı agahlandıroqin; qünki ularning rəzillikliri Mening közümgə qadilip turidu». **3** Birak Yunus ornidin turup Pərwərdigarning yüzidin özini qaçurux üqün Tarxix degən yurtka kətməqci boldi. Xunga u Yoppa xəhərigə berip, Tarxixka baridoqan kemə tepip, kirasini tələp uningə qüxti wə kemiqilər bilən birliktə Tarxixka berip, Pərwərdigarning yüzidin özini qaçurmaqci boldi. **4** Pərwərdigar bolsa zor bir boranni dengizə taxlidi; xunga dengizda dəhxətlik qara boran qikip, kemə parqilinip kətkili tas qaldı. **5** Kemiqilər bolsa bək kərkup ketip, hərəkaysisi əz ilahlırioğa hitab kılıp dua kılıxti; ular kemini yeniklisun dəp uningdiki yük-taklarıni dengizə taxliwətti. Birak Yunus bolsa, kemining asti kəwitigə qüxüwelip, xu yərdə əlüktək uhlawatqanıdi. **6** Kemə baxlıqı uning yenioğa kelip uningə: «Əy, uhlawatqan kixi, bu qandak kılıoqining? Ornungdin tur, ilahingni seoinip nida kıl! Kim bilidu, ilahingning nəziri qüxüp bizni həlakəttin kütquzup qalamdu tehi?» — dedi. **7** Ular bir-birigə: — Kelinglar, bu külpətning kimning wəjidin beximizə qüxkənlikini bəkitix üqün qək taxlayli, — deyixti. Xundak kılıp ular qək taxlaxti; ahirda qəktə Yunus qikip qaldı. **8** Ular uningdin: — Kəni, eyt, beximizə qüxkən bu külpət kimning səwəbidin boluwatidu? Sening tirikqiliking nemə? Nədin kəlding? Qaysi əl, qaysi milləttin sən? — dəp soridi. **9** U ularə: — Mən bolsam ibranıy millitidin, ərlərdiki Hudadin, yəni dengizni, yəzəminni yaratqan Pərwərdigardın kərkquqimən, dedi. **10** Bu söz ularni intayın kərkutiwətti. Ular: «Sən zadi nemə ix kılıoğan?» — dəp soridi [qünki ular uning Pərwərdigarning yüzidin kaqkanlıqını bilgənidi, qünki ular buni uning əz aqızidin angliəanıdi]. **11** Ular uningdin: — Əmdi biz seni qandak kılısak dengiz biz üqün tinqlinidu? — dəp soridi; qünki dengiz dolquni barəanseri əwj elip ketiwatatti. **12** U ularə: — Meni kətürüp dengizə taxliwətinglar, xu qaşda dengiz silər üqün tinqlinidu; qünki bilimənkı, bu zor boran mening səwəbimdin silərgə qüxti, — dedi. **13** Birak bu adəmlər küqəp palak urup kiroqakka yetixkə tirixti; əmma yetəlmidi, qünki dengiz kərixkəndək

tehimu dolqunlap ketiwatatti. **14** Ular Pərwərdigarə iltija kılıp pəryad kətürüp: — Ah Pərwərdigar, Səndin ətünimiz, bu adəmnıng jenini əlojanlıqimizni bizdin kərmigəysən! Bigunah bir adəmnıng kənini təküxning gunahını üstimizə koymioqaysən! Qünki Sən Pərwərdigar Əzüngning haliəqiningni kılding! — dəp nida kildi. **15** Xuning bilən ular Yunusni kətürüp elip dengizə taxliwətti; dengiz dolqunlinixtin xuan tohtidi. **16** Xuning bilən bu adəmlər Pərwərdigardın kattik kərkəti; ular Pərwərdigarə atap kurbənlik kılıp kəsəm iqixti. **17** Birak Pərwərdigar Yunusni yutuwelixka yooqan bir belikni əwətkənidi. Yunus bolsa bu belikning kərnida üq kəqə-kündüz turdi.

2 Yunus belikning kərnida turup Pərwərdigarə mundak dua kildi: — **2** «Mən dərd-ələlimdin Pərwərdigarə pəryad kətürdüm, U manga ijabət kildi. Mən təhtisarəning təktidin pəryad kıldim, Sən awazimə qulaq salding. (Sheol h7585) **3** Qünki Sən meni dengiz təktigə, dengiz kərnioğa taxliwəting, Kəlkün əkinliri meni arisioğa eliwaldi, Sening barlık dolqunliring həm ərkəxliring üstümdin ətüp kətti; **4** Wə mən: «Mən nəziringdin taxliwətilgənmən; Birak mən yənıla muqəddəs ibadəthanəngə qarap ümid bilən təlmürimən» — dedim. **5** Sular meni yutup kəküdək dərijidə orıwaldi, Dengiz təkti meni kapsıwaldi; Dengiz qəpliri bəximə qirmixıwaldi. **6** Mən taqlarning təglirigiqə qüxüp kəttim; Yəzəmin tegidiki takaklar meni əbədil'əbədkiqə kamap koydi; Həlbuki, Sən jenimni həng iqidin qıkarding, i Pərwərdigar Hudayim. **7** Jenim iqimdə həlidin kətkəndə Pərwərdigarnı esimgə kəltürdüm, Duayim Sanga yetip, Muqəddəs ibadəthanəngə kirip kəldi. **8** Bimənə ərziməs butlarə qəkuqənanlar əzigə nesip boləjan məhribənliktin məhrum bolidu. **9** Birak mən bolsam təxəkkür sadayim bilən Sanga kurbənlik kılımə; Mən iqkən kəsəmlirimni Sening əldingda əda kılımə. Nijat-kütquzux Pərwərdigardındur!» **10** Pərwərdigar belikka buyrudi, belik Yunusni kuruklukka kəy kildi.

3 Pərwərdigarning sözi ikkinqi kətim Yunuska yetip mundak deyildi: — **2** «Ornungdin tur, Ninəwə degən axu büyük xəhərgə berip, Mən sanga tapxuroqan həwərnı ularə jakarla». **3** Yunus ornidin turup Pərwərdigarning sözi boyiqə Ninəwə xəhərigə bardi. Ninəwə bolsa nəhayiti büyük bir xəhər bolup, xəhərnıng əzila üq künlük yol idi. **4** Yunus xəhər

iqigə kirip bir kün mangdi, u: — Kirik künden keyin, Ninəwə xəhəri wəyran kīlīnīdu! — dəp jakarlīdi. **5** Ninəwədīkilər Hudaning səzigə ixəndi. Ular roza tutulsun dəp elan kīlip, mətiwərlərdin tartip əng kīqīkīgīgə ularning həmmisi bəz kiyim kiydi. **6** Bu səz padixahqə yətkəndə, umu təhtidin turup, tonini taxlap bəz kiyim kiyip küllükkə kirip olturdi. **7** U yənə əmri arqīlik pütkül Ninəwə xəhīrigə munularni jakarlīdi: — «Padixah həm əksəngəklərnīng yarlıqī boyiqə, Ninəwə xəhīridiki həqkəndə adəm, at-ulaş, kala, qoy padiliri həqnərsigə eşjiz təgmisun; həqnərsini yemisun, sumu iqmisun. **8** Hərbir adəm wə haywan bəz kiysun, hərbiri Hudaşə qattik pəryad kətürsun; hərbiri yaman yoldin yansun, hərbiri qolīni zorawanlıqtin üzsun; **9** kim bilīdu, buning bilən Huda qattik oşəzipidin yenip bizni həlak kīlmasmikīn?» **10** Xuning bilən Huda ularning əməllirini, yəni yaman yollardīn yanəşanlıqīni kətürp, ularşə qaratqan bala-qazani qūxürüxtin yenip, xu baliyakazani qūxürmīdi.

4 Əmma bu ix Yunusni intayin narazi kīlip, uni qattik oşəzəpləndürdi. **2** U Pərwərdigarşə: — «Ah, Pərwərdigar, əz yurtumdiki qaşda Sening xundə kīlīdīşanlıqīngni demīgənmīdim? Xunga mən əslidə Tarxixqə qaşmaqqi boləşanmən; qūnki mən bilimənki, Sən mehīr-xəpəktlik, rəhīmdil, asan oşəzəplənməydişan, qongqur mehīribanlıqqa toləşan, kixilərnīng bexişə külpət qūxürüxtin yanəşuqi Hudadursən. **3** Əmđi Pərwərdigar, jenimni məndin elip kət, əlüm mən üqūn yaxaxtin əwzəl» — dedi. **4** Pərwərdigar uningdin: — Bundəq aqqīqləşəşanīng toşrimu? — dəp sorīdi. **5** Andin keyin Yunus xəhərdin qīqip, xəhərnīng xərkīy tərīpigə bərip olturdi. U xu yərdə əzigə bir qəllə yasap, xəhərdə zadi nemə ixlar bolarkin dəp uning sayisidə olturdi. **6** Pərwərdigar Huda Yunusni əz parakəndiqīlikidin kutkuzux üqūn, uning bexişə sayə qūxsun dəp uningşə bir kīqīk dərəhni əstürüp təyyarlīdi. Yunus kīqīk dərəhtin intayin hursən boldi. **7** Biraq ikkinqi kūni tang atqanda Huda bir kurtni təyyarlap əwətti. Kurt bu kīqīk dərəhni pīlikigə zərbə kīlip uni kurutuwətti. **8** Kūn qīzarşəşanda, Huda intayin issīk bir xərk xamilini təyyarlīdi; kūn təptini Yunusning bexişə qūxürdi, uni həlīdin kətüzdi. U əzigə əlüm tiləp: — Əlüm mən üqūn yaxaxtin əwzəl, — dedi. **9** Biraq Huda uningdin: — Sening axu kīqīk dərəh səwəbidin xundəq aqqīqlinixing toşrimu? — dəp sorīdi. U jawab bərip: — Həə, həttə əlgüdəq aqqīqim kəlgini toşridur, —

dedi. **10** Pərwərdigar uningşə mundəq dedi: — «Sən həq əşringni singdurmīgən həm əzüng əstürmigən bu kīqīk dərəhkə iqingni aşritting; biraq u bir keqidila əzi əşüp, bir keqidila kurup kətti; **11** Əmđi Mening ong qolī bilən sol qolīni pərk etəlməydişan yüz yigirmə ming adəm olturəqləşqan, xundəqlə nurəşun mal-waranlirimu boləşan Ninəwədəq bundəq būyūk xəhərdikilərgə iqimni aşritip rəhīm kīliximəşə toşra kəlməmdu?».

Mikah

1 Pərvərdigarning sozi — Yotam, Aħaz wə Həzəkəiya
Yəhudaəja padixah boləjan künlərdə Morəxətlik
Mikahəja kələn: — — U bularni Samariyə wə
Yerusalem toqrisida kərgən. **2** Anglanglar, i
həlkələr, həmminglar! Kulak sal, i yər yüzi wə
uningda boləjan həmminglar: — Rəb Pərvərdigar
siləni əyibləp guwahlik bərsun, Rəb mukəddəs
ibadəthanisidin siləni əyibləp guwahlik bərsun!
3 Qünki mana, Pərvərdigar Əz jayidin qikidu; U
qüxüp, yər yüzidiki yukiri jaylarni qəyləydu; **4**
Uning astida taqlar erip ketidu, Jiloqlar yerilidu,
Huddi mom otning aldida erigəndək, Sular tik yardin
təkülgəndək bolidu. **5** Buning həmmisi Yakupning
itaətsizliki, Israil jəmətidiki gunahlar tüpəylidin
bolidu; Yakupning itaətsizliki nədin baxlanəjan?
U Samariyədin baxlanəjan əməsmu? Yəhudadiki
«yukiri jaylar»[ni yasax] nədin baxlanəjan? Ular
Yerusalemnin baxlanəjan əməsmu? **6** Xunga Mən
Samariyəni etizdiki tax dəwisidək, Üzüm talliri tikixkə
layik jay kiliwetimən; Mən uning taxlirini jiloqləja
domilitip taxlaymən, Uning ullirini yalingaqaymən; **7**
Uning barlik oyma məbudliri para-para qəkiwetilidu;
Uning pəhixiliktin erixkən barlik hədiyəliri ot
bilən keydürülidu; Barlik butlirini wəyrənə kilimən;
Qünki u pəhixə ayalning həkqi bilən bularni
yiojip toplidi; Ular yənə pəhixə ayalning həkqi
bolup kaytip ketidu. **8** Bular üqün mən ah-zar
kətürimən, Mən hıwlaymən; Yalingayak, yalingaq
degüdək yürimən; Mən qilbərildəkdə hıwlaymən;
Hıwquxlardək matəm tutup yürimən. **9** Qünki uning
yariliri dawaliqusizdur, U hətta Yəhudaəjiqimu
yetip, Həlkimning dərwazisioja, yəni Yerusaleməjiqə
yamridi. **10** Bu [apətni] Gat xəhəridə səzlimənglar,
Kət'iy yioqlimənglar; Bəyt-lə-Afrah xəhəridə topa-
qangda eojinənglar! **11** I Xafirda turuwatqan kiz,
yalingaqlik wə xərməndilik iqidə [əsirlikkə] et;
Zaananda turuwatqan kizlar talaəja heq qikqan
əməs; Bəyt-Ezəl ah-zarlar kətürməktə; «[Huda] səndin
mukim jayingni elip ketidu!» **12** Marotta turuwatqan
kiz yaxhiliqkə təlmürüp tit-tit boluwatidu; Birak
yamanlik Pərvərdigardin Yerusalem dərwazisioja
qüxti. **13** Tulparni jəng hərwisioja kat, i Lakixta
turuwatqan kiz; (Lakix bolsa, Zion kizioja gunahning
baxlanəjan yeri idi!) Qünki səndə Israilning itaətsizliki
teplidu. **14** Xunga sən huxlixix hədiyilirini Morəxət-

Gat xəhərigə berisən; Akzibning dukandarlıri Israil
padixahlırioja yaloqanqilik yətküzidu; **15** Mən tehi
sanga bir «mirashor» əpkelimən, i Marəxah xəhəridə
turuwatqan kiz; Israilning xan-xəripi Adullamojimu
qüxüp kelidu. **16** Əzüngni takirbax kil, Zoqung
boləjan balilar üqün qeqingni qüxürüwət; Qorultazdək
aydingbaxliqingni kəngəyt, Qünki ular səndin ayrilip
sürgün boluxkə kətti.

2 Ornida yetip kəbihlikni oylaydiojanlarəja wə
yamanlik əyligüqilərgə way! Pəkət ularning kolidin
kəlsila, ular tang etixi bilənla uni ada kilidu; **2** Ularning
aqkəz kəzi etizlarəja qüxsila, ular zorawanlik kili
buliwalidu; Əylərgimu kizikipla qalsə, bularnimu
elip ketidu; Ular batur kixinimu jəməti bilən
bulaydu, Adəmnəi əz mirasliri bilən qoxup qanggilioja
kirküziwalidu. **3** Xunga Pərvərdigar mundaq dəydu:
— Mana, Mən bu ailigə qarap, boyunliringlardin
qikiralmaydiojan yaman bir [boyuntururkni] oylap
təyyarlıwatimən; Silər əmdi gidiyip mangmaysilər;
Qünki xu künlər yaman künlər bolidu. **4** Xu
küni ular silər toqraqanglarda təmsilni tiləja elip,
Eqinixlik bir zar bilən zarlaydu: — «Biz pütünləy
bulang-talang kilinduk!; U həlkimning nesiwisini
baxqilarəja bəliwətti; Uni məndin xunqə dəhxətlik
məhrum kildi! U etizlirimizni munapikqə təksim
kili bərdi! **5** Xunga Pərvərdigarning jamaiti
arisidin, Silərdə qək taxlap zemin üstigə tana
tartip nesiwə bəlgüqidin birsimu qalmaydu. **6**
Ular: «bexarət bərmənglar!» — dəp bexarət beridu!
Əgər [pəyoəmbərlər] bu ixlar toqruluk bexarət
bərmisə, əmdi bu ar-nomus bizdin hərgiz kətməydu!
7 I Yakup jəməti, «Pərvərdigarning Rohi səwr-
təksizmu? Bu ixlar rast Uning kijoqanlirimu?» —
degili bolamdu? Mening səzlim durus mangoquqioja
yahxilik kəltürməmdü? **8** Birak tünügünla Mening
həlkim hətta düxməndək ornidin kəzoqaldi; Silər
hatirjəmliktə yoldin etüp ketiwatqanlarning tonini
iq kiyimliri bilən salduruwalisilərki, Ularni huddi
uruxtin kaytqanlardək [kiyimsiz] qaldurisilər. **9** Həlkim
arisidiki ayallarni əzlirining illik əyliridin koqqlaysilər;
Ularning yax balilirini silər Mening güzəl gəhərimdin
mənggügə məhrum kilisilər. **10** Ornunglardin turup
neri ketinglar; Qünki həlakətni, Yəni azablik bir
həlakətni kəltüridiojan napaklik tüpəylidin, Bu yər
silərgə təwə aramgah bolmaydu. **11** Əgər bihudiliklə,
yaloqanqiliklə yürgən birsi yaloqan gəp kili: — «Mən
xarab wə hərəkəyə tayinip silərgə bexarət bərimən» —

desə, Mana, u xu həlkkə pəyoğəmbər bolup qalidu! **12** Mən qoqum seni bir pütün kılıp uyuxturimən, i Yakup; Mən qoqum Israilning qaldisini yiojimən; Mən ularni Bozrahđiki qoylardək, Əz yaylıqıda yiojilojan bir padidək jəm kılımə; Ular adimining köplükidin warang-qurunlukqə tolidu. **13** Bir «bəsüp etküqi» ularning aldioja qikiş mangidu; Ular bəsüp qikiş, qowukqə yetip berip, uningdin qikti; Ular bəsüp qikti, Yəni qowukqə yetip berip, uningdin qikti; Ularning Padixahı ularning aldida, Pərwərdigar ularning aldioja etüp mangidu.

3 Mən mundak dedim: «Anglanglar, i Yakupning hakimliri, Israil jəmətining əmiriliri! Adil həkümmi bilix silərgə has əməsmu? **2** I yaxxilikni əq kərgüqi, Yamanlıkni yaxhi kərgüqilər — Silər Əz həlkimdin terisini, Ustihanliridin gəxini yulidiojan, Ularning gəxini yəydiojan, Terisi soyuluquə üstidin sawaydiojan, Ustihanlirini qakidiojan, Ular ni qazanəja təyyarlıoqandək, Daxqazandiki gəxni toşrioqandək toşraysilər! **4** Buningdin keyin ular Pərwərdigarəja nida kılıdu, Biraq U ularni anglimaydu; Ularning qilmixliridiki hər türlik kəbihlili üqün, U qaşda U yuzini ulardın qaşurup yoxuridu!». **5** Pərwərdigar Əz həlkini azduroquqi pəyoğəmbərlər toşruluk mundak dəydu: — (Ular qixliri bilən qixləydu, «Aman-tinlik!» dəp warkiraydu, Kiməkim ularning gelini maylimisa, Xularəja qarxi urux hazirlaydu!) **6** — Xunga silərni «alamət kərinüx»ni kərməydiojan bir keqə, Pal saləjili bolmaydiojan qarangoşuluk basidu; Pəyoğəmbərlər üqün kuyax patidu, Kün ular üstidə qara bolidu; **7** «Alamət kərinüxni kərgüqilər» xərməndə bolidu, Palqılar yərgə qaritilidu; Ularning həmmisi kalpuklirini tosüp yüridu; Qünki Hudadin həq jawab kəlməydu. **8** Biraq mən bərhək Pərwərdigarning Rohidin küqkə tolojanmən, Yakupqə əzining itaətsizlikini, Israiləja uning gunahını jakarlaş üqün, Toşra həkümlərgə həm kudrətkə tolojanmən. **9** Buni anglanglar, etünimən, i Yakup jəmətining hakimliri, Israil jəmətining əmiriliri! Adil həkümgə əq boləjanlar, Barlık adalətni burmilaydiojanlar, **10** Zionni qan təküx bilən, Yerusalemmi həkkanıyətsizlik bilən kuridiojanlar! **11** [Zionning] hakimliri parılar üqün həküm qikişidu, Kaşınlar «ix həkki» üqün təlim beridu; «Pəyoğəmbərlər» pul üqün palqilik kılıdu; Biraq ular «Pərwərdigarəja tayınar»mix tehi, Wə: — «Pərwərdigar arimizda əməsmu? Bizgə həq yamanlık qüxməydu» — deyixidu. **12** Xunga silərnin

wəjənglardın Zion teşqi etizdək aşdurulidu, Yerusalem dēng-təpilik bolup qalidu, «Əy jaylaşqan taş» bolsa ormanlıqning otturisidiki yukiri jaylardəkla bolidu, halas.

4 Biraq ahirkı zamanda, Pərwərdigarning əyi jaylaşqan taş taşların gəxi bolup bekitilidu, Həmmə dēng-egizliktin üstün qilinip kətürilidu; Barlık həklər uningəja qarap əkip kelixidu. **2** Nuroşun qowm-millətlər qikiş bir-birigə: — «kelinglar, biz Pərwərdigarning teşioja, Yakupning Hudasing əyigə qikiş kəlayli; U əz yolliridin bizgə əgitidu, Wə biz uning izlirida mangimiz» — deyixidu. Qünki qanun-yolyoruk Ziondin, Pərwərdigarning səz-kalami Yerusalemdin qikişiojan bolidu. **3** U bolsa kəp hək-millətlər arisida həküm qikişidu, U küqlük əllər, yirəktə turojan əllərnin hək-nahəklirigə kesim kılıdu; Buning bilən ular əz qiliqlirini sapan qixliri, Nəzilirini orəqə kılıp soşuxidu; Bir əl yənə bir əlgə qiliq kətürməydu, Ular həm yənə urux qilixni əgənməydu; **4** Bəli ularning hər biri əz üzüm teli wə əz ənjür dərihi astida olturidu, Wə həqkim ularni qorqatmaydu; Qünki samawiy qoxunların gərdari boləjan Pərwərdigar Əz aşzi bilən xundak eytti. **5** Barlık həklər əz «ilah»ining namida mangsimu, Biraq biz Hudayimiz Pərwərdigarning namida əbədil'əbədgiqə mangimiz. **6** Xu künidə, — dəydu Pərwərdigar, — Mən meyip boləquqilarni, Həydiwetilgənlərnə wə Əzüm azar bərgənlərnə yiojimən; **7** Wə meyip boləquqini bir «kəldi», Həydiwetilgənni küqlük bir əl kilimə; Xuning bilən Pərwərdigar Zion teşida ular üstidin həküm süridu, Xu kündin baxlap mənggügiqə. **8** Wə sən, i padini kəzətküqi munar, — Zion qizining egizliki, [padixahlıq] sanga kelidu: — — Bərhək, sanga əslidiki həkək-həkümrənlik kelidu; Padixahlıq Yerusalem qizioja kelidu. **9** Əmdə sən hazır nemixkə nida kiliş nalə kətürisən? Səndə padixah yokmidi? Sənin muxawiringmu həlak boləjanmidi, Ayalni toloşak tutkəndək azablar seni tutuwaləjanmidi? **10** Azabkə qüx, toloşak tutkən ayaldək tuşuxkə toloşinip tirixkin, i Zion qizi; Qünki sən hazır xəhərdin qikişən, Hazır dalada turisən, Sən hətta Babiləşimu qikişən. Sən axu yərdə kutkuzulisən; Axu yərdə Pərwərdigar sanga həmjəmət bolup duxmənliringdin kutkuzidu. **11** Wə hazır nuroşun əllər: — «U ayaş asti kilinip buləşsun! Kəzimiz Zionning [izisini] kərsün!» — dəp sanga qarxi jəng qilişkə yioşilidu; **12** Biraq ular Pərwərdigarning oylirini bilməydu, Uning nixanini qüxənməydu; Qünki

oʻngilarni hamanoʻja yiqqandak U ularni yiqqip qoydi. **13** Ornungdin turup hamanni tʻap, i Zion kizi, Qünki Mən münggüzüingni tʻömür, tuyaqʻliringni mis qilimən; Nuroʻjun əllərni soqup parə-parə kiliwetisən; Mən ularning oʻjanimitini Pərwərdigarʻoʻja, Ularning mal-dunyalarini pütkül yər-zemin Igisigə beoʻjixlaymən.

5 Əmdi əzünglar qoxun-qoxun bolup yiqqilinglar, i qoxun kizi; Qünki birsi bizni muhəsirigə aldi; Ular Israilning həkim-sorakqisining məngzigə hasa bilən uridu; **2** (Sən, i Bəyt-Ləhəm-Əfratah, Yəhudadiki minglioʻjan [xəhər-yezilar] arisida intayin kikiq bolʻoʻjan bolsangmu, Səndin Mən üqün Israilʻoʻja Həkim Bolʻoʻquqi qikidi; Uning [huzurumdin] qikixliri qədimdin, Yəni əzəldin bar idi) **3** Xunga toloʻjaq tutqan ayal tuʻoʻjup bolʻoʻjuqə, U ularni [dūxmənligigə] taxlap qoyidu; Xu qaoʻda Uning qerindaxliri bolʻoʻjan kaldisi Israillarning yenioʻja kaytip kelidu. **4** U bolsa Pərwərdigarning küqi bilən, Pərwərdigar Hudasing namining həywididə padisini bekixqa ornidin turidu; Xundak qilip ular məzmüt turup qalidu; Qünki U xu qaoʻda yər yüzining qərilirigiqə uluʻq dəp bilinidu. **5** Wə bu adəm aram-hatirjəmlilikimiz bolidu; Asuriyəlik zeminimizoʻja bəsüp kirgəndə, Ordilirimizni dəsəp qəyliyəndə, Biz uningʻoʻja qarxi yəttə həlk padiqisini, Səkkiz qəbilyətlik yetəkqini qikirimiz; **6** Ular Asuriyə zeminini qiliq bilən, Nimrodning zeminini otkəlliridə harabə qilidu; Wə Asuriyəlik zeminimizoʻja bəsüp kirgəndə, Qegrimiz iqini qəyliyəndə, U adəm bizni uning qolidin kutquzidu. **7** Wə Yəqubning kaldisi nuroʻjun həlklər arisida Pərwərdigardin qūxkən xəbnəmdək bolidu, Qəp üstigə yəʻoʻqan yəmoʻjurlardək bolidu; Bular insan üqün keqikməydu, Adəm balilirining [əjrin]i kütüp turmaydu. **8** Yəqubning kaldisi əllər arisida, Yəni nuroʻjun həlklər arisida ormandiki həywanlar arisidiki xirdək bolidu, Qoy padiliri arisidiki arsləndək bolidu; Xir otkəndə ularning arisidin, Həqkim kutquzup alalmioʻjudək qəyləp dəsəydu, Titma-tit qilip yirtiwetidu. **9** Qolung kuxəndiliring üstigə kətürüldü, Barlik dūxmənling üzüp taxlinidu. **10** Xu künidə xundak boliduki, — dəydu Pərwərdigar, Mən aranglardin barlik atliringni üzüp taxlaymən, Jəng hərwiliringni həlak qilimən. **11** Zeminingdiki xəhərliringni yoqitimən, Barlik istihkamliringni oʻulitimən. **12** Sehirlərni qolungdin üzüp taxlaymən; Silərdə palqilar bolmaydu. **13** Mən oyma məbudliringni, «But tüwrük»liringlarni otturungdin üzüp taxlaymən; Sən öz qolungning

yasioʻjinoʻja ikkinqi bax urmaysən. **14** Arangdin «Axerəh»liringni yuluwetimən, Wə xəhərliringni həlak qilimən; **15** Wə [Manga] kulak salmioʻjan əllərnig üstigə aqqiq wə dəroʻjəzəp bilən intiqamni yürgüzimən.

6 Pərwərdigarning nemə dəwatqinini həzir anglanglar: — «Ornungdin tur, taoʻqlar aldida dəwayingni bayan qil, Egizliklərgə awazingni anglatqin». **2** «I taoʻqlar, Wə silər, yər-zeminning əzgərməs ulliri, Pərwərdigarning dəwasini anglanglar; Qünki Pərwərdigarning Əz həlqi bilən bir dəwasi bar, U Israil bilən munazilixip əyibini kərsətməqki; **3** I həlkim, Mən sanga zadi nemə kildim? Seni nemə ixta bizar qiliptimən? Mening hataliqim toʻoʻruluk guwahlik berixkin! **4** Qünki Mən seni Misir zeminidin elip qikardim, Seni kulluk makanidin hərlükkə kutquzdum; Aldingda yetəkləxkə Musa, Hərun wə Məryəmlərni əwəttim. **5** I həlkim, Pərwərdigarning həkqaniyliklirini bilip yetixinglar üqün, Moab padixəhi Balakning qandak niyitining barlikini, Beorning oʻoʻqli Balaamning uningʻoʻja qandak jawab bərgənlikini, Xittimdin Gilgalʻoʻjigə nemə ixlar bolʻoʻjanlikini həzir esinglarʻoʻja kəltürüinglar. **6** — Mən əmdi nemini kətürüp Pərwərdigar aldioʻja kelimən? Neməm bilən Həmmidin Aliy Bolʻoʻquqi Hudaning aldida egilimən? Uning aldioʻja kəydürmə qurbanliklarni, Bir yillik mozaylarni elip keləmdim? **7** Pərwərdigar minglioʻjan qoʻqkarlardin, Tūmənligən zəytun meyi dəryaliridin huzur alamdu? Itaətsizlikim üqün tunji balamni, Tenimning puxtini jenimning gunahioʻja atəmdimən!? **8** I insan, U sanga nemə ixning yaxhi ikənlikini kərsətti, Bərhəq, Pərwərdigar səndin nemə tələp qiloʻjanlikini kərsətti — Adalətni yürgüzüx, Məhribanlikni səyüx, Səning Hudaying bilən billə kəmtərlik bilən mengixtin baxqa yənə nemə ixing bolsun? **9** Pərwərdigarning awazi xəhərgə hitab qilip qəkiridu; (Pəm-danalik bolsa namingʻoʻja hərmət bilən qaraydu!) Əmdi həküm palikini wə uni Bekitkinini anglanglar: — **10** Rəzil adəmnig əyidə rəzilliktin aloʻjan bayliqlar yənə barmidu? Kəm əlqəyidoʻjan yirginqlik əlqəm yənə barmidu? **11** Biadil taraza bilən, Bir halta sahta taraza taxliri bilən pak bolalamdim? **12** Qünki xəhərnig bayliri zorəwanlik bilən toloʻjan, Uning əhalisi yəloʻjan gəp qilidu, Ularning əoʻzidiki tili əldəmqidur. **13** Xunga Mən seni urup kəsəl qilimən, Gunahiliring tūpəylidin seni harabə qilimən. **14** Yəysən, birəq toyunmaysən, Otturangda aq-boxluk

kalidu, Sən mülküingni elip yətkiməkqi bolisən, Birak sakliyalmayşən; Saklap qaldurojining bolsimu, uni kiliqqa tapxurimən. **15** Teriyşən, birak hoşul almaysən; Zəytunlarni qəyləşən, birak əzüingni meyini sürtüp məsih kılalmaysən, Yengi xarabni qəyləp qikirisən, Birak xarab iqəlməşən. **16** Qünki «Omring bəlgilimiliri»ni, «Aħabning jəmətidikilər kılolanliri»ni tutisən; Sən ularning nəsihətliridə mangisən, Xuning bilən Mən seni harabə, Səndə turuwatqanlarning həmmisi iskırtix obyektı kılımən; Sən həlkiimdiki xərməndiqilikni kətürisən.

7 Mening həlimoşa way! Qünki mən huddi yazdiki mewilər yoişilip, Üzüm hoşulidin keyinki wasangdin keyin aq qalojan birsigə ohxaymən, Yegüdək sapak yoktur; Jenim təxna boləjan tunji ənjür yoktur! **2** Ihlaşmən kixi zemindin yokap kətti, Adəmlər arisida durus birsimu yoktur; Ularning həmmisi kan teküxkə paylimakta, Hərbiri öz kərindixini tor bilən owlaydu. **3** Rəzillikni puhta kılıx üqün, Ikki kəli uningoşa təyyarlanəjan; Əmir «inam»ni soraydu, Soraqşimu xundak; Mətiwər janab bolsa öz jenining nəpsini axkara eytip beridu; Ular jəm bolup rəzillikni tokuxmakta. **4** Ularning əng esili huddi jioşandək, Əng durusi bolsa, xohilik tosuktin bəttərdur. Əmdi kəzətiqiliring [korkup] kütkən kün, Yəni [Huda] sanga yekınlap jazalaydiojan küni yetip kəldi; Ularning alaqzadə bolup ketidiojan waqti hazir kəldi. **5** Ülpişinggə ixənmə, Jan dostungoşa tayanma; Aşzingning ixikini kuşiqingda yatkuşidin yepip yür. **6** Qünki oşul atişoşa bişərmətlik kılıdu, Kiz anişoşa, Kəlin keyn anişoşa qarxi koşoşilidu; Kixining düxmənliři öz eyidiki adəmliridin ibarət bolidu. **7** Birak mən bolsam, Pərwərdigarəşa qarap ümid başlaymən; Nijatimni bərgüqi Hudani kütimən; Mening Hodayim manga kulak salidu. **8** Manga qarap hux bolup kətmə, i düxminim; Gərqə mən yikilip kətsəmmu, yənə kəpimən; Qarangoşulukta oltursam, Pərwərdigar manga yorukluk bolidu. **9** Mən Pərwərdigarning oşəzipigə qidap turimən — Qünki mən Uning aldidə gunah sadir kildim — U mening dəwayimni sorap, mən üqün həküm qikirişip yürügüzgüqə kütimən; U meni yoruklukqa qikiridu; Mən Uning həkkanıylikini kərimən. **10** Wə mening düxminim buni kəridu, Xuning bilən manga: «Pərwərdigar Hodaying kəni» degən ayalni xərməndilik basidu; Mening kəzüm uning [məşlubiyitini] kəridu; U koşidiki patkaktək dəssəp qəylinidu. **11** — Səning tam-sepilliring kurulidiojan

künidə, Xu künidə sanga bekitilgən pasiling yiraqlarəşa yətkilidu. **12** Xu künidə ular yeningoşa kelidu; — Asuriyədin, Misir xəşərliridin, Misirdin [Əfrat] dəryasioşiqə, dengizdin dengizəşiqə wə taoşidin taoşiqə ular yeningoşa kelidu. **13** Birak yər yüzi bolsa əzining üstidə turuwatqanlar tüşəylidin, Yəni ularning kilmixlirining mewisi tüşəylidin harabə bolidu. **14** — Öz həlkiingni, yəni ormanda, Kərməl otturidə yaloşuz turuwatqan Əz mirasing boləjan padini, Tayak-şasang bilən ozuklanduroşayşən; Kədimki künlərdikidək, Ular Baxan həm Gilead qimənzarlıridə kaytidin ozuklansun! **15** — Sən Misir zemnidin qikşkan künlərdə boləşandək, Mən ularəşa kəramət ixlarni kərsitip berimən. **16** Əllər buni kəşüp barlik həywisidin hijil bolidu; Kəlini aşzi üstigə yapidu, Kulaklıři gas bolidu; **17** Ular yilandək topa-qangni yalaydu; Yər yüsidiki əmiligüqilərdək öz təkükiridin titrigən peti qikidu; Ular kərkup Pərwərdigar Hodayimizning yenioşa kelidu, Wə səning tüşəyşingdinmu kərkidu. **18** Kəbişlikni kəşüridiojan, Əz mirasi boləjanlarning kəldisining itaşsızlikidin etidiojan Təngridürşən, U aqqikini mənggügə saklawərməydu, Qünki U məşir-muşəbbətni huxallik dəp bilidu. Kim sanga təngdəx ilahdur? **19** — U yənə bizgə qarap iqini aşritidu; Kəbişliklirimizni U dəssəp qəyləydu; Sən ularning barlik gunahlırini dengiz təglirigə taxlayşən. **20** — Sən kədimki künlərdin beri ata-bowilirimizoşa kəşəm kıləjan həkşikət-sadaqətni Yakupqa, Əzgərməş muşəbbətni İbraşimoşa yətküzüp kərsitışən.

Nahum

1 Ninəwə xəhəri toqrisida yükləngən wəhij — Əlkoxluk Nahum kərgən alamət kərinüx hatiriləngən kitab. **2** Pərwərdigar otluq muhəbbətlik, intikəm alojuqi bir Hudadur; Bərhək, Pərwərdigar bir intikəm alojuqi, Dəroəzəp Igisidur; Pərwərdigar yawliridin intikəm alidu, Duxmənliri üqün adawət saklaydu. **3** Pərwərdigar asanliqə aqqiqlanmaydu, Kük-qudrəttə uluqdur, Gunahı barni heq aqlimaydu; Pərwərdigar — Uning yoli qara kuyunda wə borandidur, Bulutlar Uning ayaqliri purkıratqan qang-tozangdur. **4** U dengizoja tənbiş berip uni kuruq kılıdu, Barliq dəryalarni kurutiwetidu; Baxan kaşjirap ketidu, Karməlmü həm xundak bolidu; Liwandiki gül-giyahmu kaşjiraydu. **5** Taoşlar uning aldida titrəp ketidu, Dənglər erip ketidu, Yər yüzi Uning huzuri aldioja kətürülidu, Jahān həm uningda barliq yaxawatqanlarmu xundak bolidu. **6** Kim Uning oşəzipi aldida tik turalisun? Kim Uning aqqikining dəhxitidə kəddini kerip turalisun? Uning dəroəzəzipi ottək təkülidu, Uning aldida taxlar yerilidu. **7** Pərwərdigar mehribandur, külpətlilik kündə baxpanahdur; Əzığə tayanəjanlarni U bilidu. **8** Birak exip taxqan kəlkün bilən xu yərnü pütünləy tügəxtüridu, Qarəngəşuluk uning duxmənlirini koşlaydu. **9** Silər Pərwərdigar bilən karxilixip nemə oylawatisilər? U ixilinglarni pütünləy tügəxtüridu; Yamanliq silərdin ikkinqi kətim qıqmaydu. **10** Ular kaməşəktək bir-birigə qirmixiwəlojan bolsimu, Əz hərəkliridin süzmə bolup kətkən bolsimu, Ular kuruq pahaldək pütünləy yəp ketilidu. **11** Səndin Pərwərdigarə rəzillik oylıojuqi qıqqanıdı, U İblisning bir nəsihətqisidur. **12** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Ularıning təyyarlıqliri toluk, sani zor kəp bolsimu, Ular ohxaxla üzüp taxlinidu, Xundakla kəlməskə ketidu; Mən sanga azar kılənim bilən, [i həlkim], Kaytidin sanga azar kıləmaymən. **13** Həzır Mən uning boyunturukini boynungdin sundurup eliwatimən, Wə asarətliringni bəşüp taxlaymən. **14** Pərwərdigar sən toşruluk pərman qüxürgənki, Sening naming kaytidin terilməydu; Butungning əyidin Mən oyma həykəl, kuyma həykəlni yökətimən; Mən kəbrəngni təyyarlawatimən, Qünki sən pəsəndidursən. **15** Mana taoşlar üstidə, hux həwərnü elip kəlgüqining ayaqlirioja, Aram-hatirjəmlikni jakarlıojuqining ayaqlirioja qara! Həytliringni təbriklə, i Yəhuda,

ıqkən kəsəmliringni ada kıl; Qünki u rəzil boləjuqi zeminingdin ikkinqi ətməydu; U pütünləy üzüp taxlanəjan bolidu.

2 Bitqit kılıdiojan birsi kəz aldingəşilə kəldi; Əmdi istihkəm üstidə kəzət kıl, Yoləja qara, belingni başla, küqliringni yioşip tehimu küqəyt! **2** (Qünki Pərwərdigar Yəqubning xan-xəripini əşligə kəltürdi, Uni İsrailning xan-xəripigə layıq dərijidə əşligə kəltürdi; Qünki kuruqdiojuqlar ularni kuruqdap kəyojanidi, Ularıning üzüm tal xahlirini wəyran kıləjanidi). **3** [Bitqit kıləjuqining] palwanliringning kəlkənliri kızıllı boyaldı, Uning baturlıri pərəngdə kiygüzüldi; Təyyarlıq künidə, jəng hərəwiliri polatning julasida yaltırap ketidu, Nəyzilər oynitilidu; **4** Jəng hərəwiliri koqılarda güdürləşip qəpəxiwatidu; Kəng yollarda bir-birigə sokulidu; Ularıning kiyapiti məx'əllərdək bolidu, Ular qakmaqklardək yügürüxidu. **5** [Sərdar] əmirliğə əmr qüxüridu; Ular yürük kıləninidə aldiriojının bir-birigə putlışip mangidu; Ninəwəning sepiləja qarap aldiraydu, [Baxlırioja] bolsa «muhəsirə kəlkini» təyyarlinidu. **6** «Dəryalarıning dərwəziliri» eqilidu, [Padixahning] ordisi erip ketidu. **7** Huzabning bolsa uyatlıri eqilidu — [Duxmənlir] tərıpıdin yalap epketilidu, Dədəkliri huddi pəhtəklərnıng sadasidək ah-uh tartıp, Məydilirini urup ketidu. **8** Ninəwə apiridə boləjandin bəri kəl süyüdək [tinq] bolup kəldi, Birak ular həzır kəqip ketidu... Əy tohta! Əy tohta! — Birak heqkim kəynigə qarimaydu. **9** Kümüxlərnü buliwelinglar, altunlarnü buliwelinglar; Qünki uning xəwkətlik həzinisidiki kimmət kaqakuqiliringning sani yoktur. **10** U kuruqdaləjan, wəyran kılinojan, bərbať boləjan! Yüriki erip ketidu, Tizlıri bir-birigə jaləkləp təgməktə; Bəlliri toləqə tutkəndək toləjınıdı, Barliq yüzlər tatirip ketidu. **11** Kəni, xirlarning uwisi? Yax xirlar ozuklinidəjan jay, Xir, qixi xir, xir arslini heqkimdin kərkəmay yürgən jay kəni? **12** Xir əz arslanlirini kənduruxka owlarni titma-titma kıləjanidi, Qixi xirliri üqün owlarni boşkanidi; Əngkürlırini ow bilən, uwilirini olja bilən toxkuzəjanidi. **13** Mana, Mən sanga karximən, — dəydu samawi kəoxunlarıning Sərdari boləjan Pərwərdigar; Mən sening jəng hərəwiliringni is-tütəkkə aylandurup kəydürıwetimən; Kılıq yax xirliringni yəwatidu, Owangni yər yüzidin elip taxlaymən; Əqlırlıngning awazlıri kayta heq anglanmaydu.

3 Qanliq xəhərgə way! U yalojanqilik, zulum-zorawanliq bilən tolojan, U olja elixtin heq kol üzgən əməs! **2** Ah, qamqining karsildaxliri! Qaklirining dakangxiwatkan, Atlarning qapqiwatkan, Pingildap ketiwatkan jəng hərwilirining sadaliri! **3** Kara, atliq ləxkərlərnin qəngkixliri, Kiliqlarning walildaxliri, Nəzilərnin palildaxliri, Əltürülgənlərnin kəplüki, Əlüklər dəwə-dəwə! Jəsətlərnin sani yoktur; Ular jəsətlərgə putlixidu. **4** — Şəhirlərnin piri u, — Əllərnin pəhixiwazliqi, Jəmətlərnin şəhirliri bilən setiwetidu; Sən xerinsuhən pəhixinin nurojun pəhixilikliri tūpəylidin, **5** Mana, Mən sanga kərxilixip qikqanmən, — — dəydu samawiy qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, Kənglikning etikini kayrip yüzüggə yepip, seni axkarilaymən, Əllərgə uyat yərlirini, Padixəhliklərgə nomusungni kərsitimən. **6** Üstüggə nijasətni taxlaymən, Seni xərməndiqilikdə qaldurimən, Seni rəsua qilimən. **7** Wə xundəq boliduki, Seni kərgənlərnin həmmisi səndin kəqip: — «Ninəwə wəyran qilindi! Uning üqün kim həza tutidu?» — dəydu; Mən sanga təsəlli bərgüqilərnin nədin tepip berimən? **8** Sən dəryalarning otturisida turojan, Ətrapida sular boləjan, İstihkəmi dengiz boləjan, Sepili dengiz boləjan No-Amon xəhəridin əwzəlmusən? **9** Efiopiya, Misirunin uning küq-kudriti idi, Ularning küqi qəksiz idi; Put həm Liwiyəliklərnin uningəyə yardımqi idi; **10** Umu elip ketilip, əsirlikkə qüxkən; Barliq koqa bexida bowəkliri qərup taxliwetildi; Ular uning mətiwərliri üqün qək taxlidi, Uning barliq ərbabliri zənjirdə başlanəjanidi. **11** Sənmə məst bolisən; Sən məkünüwalisən; Sən düxməndin himayə izdəp yürisən; **12** Səning barliq istihkəmlirini huddi tunji mewigə kirgən ənjür dərihinin ənjürlirigə ohxaydu; Birlə silkisə, ular yegüqinin əqzəyə qüxidu. **13** Mana, həlqin xəhəringdə qiz-ayallardək bolup qaldi; Zəminin qowukliri düxmənlirigə kəng iqilidu; Ot təmür taqəklirini yəp ketidu. **14** Əmdə muhasirigə təyyarlik qilip su tartip qoy! Qorojanlirini mustəhkəmlə! Səqiz topidin lay etip, Həq layni qəyləp qoy! Humdənni raslap qoy! **15** Ot seni xu yərdə yəp ketidu; Qiliq seni üzüp taxlaydu; U seni qəkətkə liqinkisidək yəwatidu; Əmdə özünin qəkətkə liqinkiliridək kəp qil, Qəkətkidək özünin zor kəp qil! **16** Sən sodigərlirini asmandiki yultuzlardin kəp qilding; Mana, qəkətkə liqinkisi kənat qikqirip, uqup ketidu! **17** Səning ərbablirini qəkətkilərdək, Sərdərlirini mijir-mijir qəqəqizlərdək bolidu; Mana

ular soojuq künidə qitlar iqigə kiriwelip makan kilidu; Quyax qikqanda, ular kəqip ketidu, Barəjan yerini tapkili bolmaydu. **18** Qorojanlirini mügdəp qaldi, i Asuriyənin padixəhi; Səning əksəngəklirini jim yatidu; Həlqin taqlar üstigə tarkilip kətti, Həqkim ularni yioqmaydu; **19** Səning yarəng dawəsiz, Səning zəhmin əqjirdur; Həwirini angliəjanlarning həmmisi üstüngdin qawəq qalidu; Qünki tohtəwsiz rəzillikini kimning bəxiyəyə kəlmigəndü?

Habakkuk

1 Habakkuk pəyojambər kərgən, uningəya yükləngən wəhiy: — **2** Ah Pərwərdigar, qağanəyiqə mən Sanga nida kilmən, Sən anglimaysən? Mən Sanga: «Zulum-zorawanlik!» dəp nalə-pəryad kətürimən, Birək Sən kütquzmaysən. **3** Sən nemixka manga kəbihlikni kərgüzisən, Nemixka japa-zuluməya qarap turisən? Qünki bulangqilik, zulum-zorawanlik kəz aldiddidur; Jənggi-jedəllər bar, Dəwalar kəpəyməktə. **4** Xunga qanun paləq bolup qaldi, Adalət məydanəya heq qikmaydu; Qünki rəzillər həkkanıy adəmni kistiməktə; Xunga həkümlər burmilinip qikirilidu. **5** Əllər arisida bolidiəjan bir ixni kərtip bekinglar, obdan qaranglar, həyranuhəs kelinglar! Qünki silərning dəwringlarda bir ix kilmənki, Birsilərgə bayan kiliəjan təpirdimu silər ixənməytinglar. **6** Qünki mana, Mən həliki mijəzi osal həm aldiraksən əl kəldiylərni ornidin turoquzimən; Əsli əzigə təwə əməs makanlarni igiləx üqün, Ular yər yüzining kəngri jaylirini besip mangidu; **7** Ular əzlrining deginini hesab kildu həm əzini halioəjanə yukiri tutidu; **8** Ularning atlıri yilpizlardin ittik, Kəqtə owəya qikidiəjan bərilərdin əxəddiydur; Atlik ləxkərlər atlırini məəjruranə qarqitidu; Atlik ləxkərlər yirəktin kelidu, Ular owəya xungəyəjan bürküttək uqup yüridu. **9** Ularning həmmisi zulum-zorawanlikka kelidu; Ularning top-top adəmliri yüzlrini aldiəya bekitip, aləya basidu, Əsirlərni kumdək kəp yiojidu. **10** Bərhək, u padixahlarni mazək kildu, əmirlərni nəzirigə almaydu; U həmmə istihkamlarni məshirə kildu, Qünki u topa-tupraklarni dəwə-dəwə kilişip, ularni ixəjal kildu. **11** Xundək kilişip u xamaldək oşuyuldap ətidu, Həddidin exip gunəhkar bolidu; Uning bu küq-kudriti əzigə ilah bolup sanilidu. **12** Sən Əzəldin Bar Boləyiqi əməsmu, i Pərwərdigar Hudayim, mening Mukəddəs Boləyiqim? Biz əlməymiz, i Pərwərdigar; Sən uni jazayingni bəja kəltürüx üqün bekitkənsən; Sən, i Qoram Tax Boləyiqi, uni [bizgə] ibrət kilişip tüzitixkə bəlgiligənsən. **13** Sening kəzüng xunqə oşubarsiz idiki, Rəzillikkə qarap turmayting; Əmdi nemixka Sən munapiklik kiliəjanlarəya qarap turisən, Rəzillər əzidin adil boləjan kixini yutuwaləjinida, nemixka süküt kilişən? **14** Sən adəmlərni huddi dengizdiki beliklərdək, Huddi əzlrini üstidə heq yetəkligüqisi yok əmiligüqi həywanlarəya ohxək kilişən; **15** Xu [kəldiy kixi] ularning həmmisini qanggikiəya ilinduridu, Ular ni əz tori bilən tutuwalidu,

Ular ni yiojma toriəya yiojidu; Xuning bilən huxal bolup xadlinidu; **16** Wə toriəya kurbənik sunidu, Yiojma toriəya isrik salidu, Qünki xular arkilik uning nesiwisi mol, Nemətliri ləzzətlik boldi. **17** Əmdi u xu tərəkidə torini tohtawsiz boxitiwərsə, Xu tərəkidə əllərni heq rəhim kilməy kiriwərsə bolamdu?

2 «Əmdi mən əz kəzitimdə turiwerimən, Əzümni munar üstidə dəst tikləymən, Uning manga nemə dəydiəjanlikini, Xuningdək əzüm bu dad-pəryadim toşruluk kəndək tegixlik jawab tepixim kərkəlikini bilixni kütüp turimən». **2** Həm Pərwərdigar jawabən manga mundək dedi: — «Qoşəjanlar yügürsun üqün, Bu kəringən əlamətni yeziwal; Uni tahtaylar üstigə enik oyup qik; **3** Qünki bu kəringən əlamət kəlgüsidiki bekitilgən bir wəkit üqün, U adəmlərgə ahirətni təlpündüridu, U yaləjan gəp kilməydu; Uzunəyiqə kəlməy qalsimu, uni kütkin; Qünki u jəzmən yetip kelidu, heq kəqikməydu. **4** Qara, təkəbburlixip kətküqini! Uning kəlbəni əz iqidə tüz əməs; Birək həkkanıy adəm əz etiəkad-sadiklikni bilən həyat yaxaydu. **5** Bərhək, xarab uningəya satkənlik kildu, — U təkəbbur adəm, eydə tinim tapmaydu, Həwisini təhtisarədək yooşən kildu; U əlümdək heqqaqan qanmaydu; Əzigə bərlək əllərni yiojidu, Həmmə həlkəni əzigə karitiwalidu. (Sheol h7585) **6** Bularning həmmisi keyin u toşruluk təmsilni səzləp, Kinayilik bir tepixməknəni tiləya alidu: — «Əzining əməsni mening dəp koxuwaləyiqəya way! ([Bundək ixlar] qağanəyiqə bolidu?) Gərtigə kəyəjan nərsilər bilən əzini qingdiəyiqəya way!» **7** Səndin jazənə-kərz ələyiqəlar birəkəla kəzəjəlməmdu? Səni titrəküqilər birəkəla oyoşənməmdu? Andin sən ularəya olja bolmamsən? **8** Sən nuroşun əllərni bulang-talang kiliəjanlikəng tūpəylidin, Həm kixiləring kənliri, zəmin, xəhər həm uningdə turuwatqan həmməyləngə kiliəjan zulum-zorawanlikəng tūpəylidin, Saklinip kələjan əllər sən bulang-talang kildu; **9** Həlakət qanggildin kutulux üqün, Uwəmmi yukiriəya salay dəp, Nəpsi yooşinap əz jəmətigə hərəm mənəpəət yioşkəyiqəya way! **10** Nuroşun həklərnəni wəyran kilişip, Əz jəmətinggə ahənət kəltürdüng, Əz jeningəya kərxə gunəh sadir kilding. **11** Qünki tamdin tax nida kildu, Yəşəqlərdin lim jawab beridu: — **12** Yurtəni qan bilən, Xəhərnəni kəbihlik bilən kuroşkəyiqəya way!» **13** Mana, həklərnəng jan tikip tapqan məhənitining pəkət otka yekiləyiqə kiliəjanlikni, Əl-yurtlarning əzlrini bihudə həlsiratqənlikni, Saməwi kəxunlarning

Sərdari bolojan Pərwərdigardin əməsmu? **14** Qünki huddi sular dengizni qaplıoqandək, Pütün yər yüzi Pərwərdigarni bilip-tonux bilən qaplinidu. **15** Əz yekiningoşa hərəkni iqtüzgüqigə — — Uning uyat yerigə qarixing üqün, Tulumungdin quyup, uni məst kiloquqi sanga way! **16** Xan-xərapning ornida xərməndiqilikkə tolison; Əzüngmu iq, Hətniliking ayan bolsun! Pərwərdigarning ong qolidiki kədəh sən tərəpkə burulidu, Xan-xəripingning üstini rəswayıpəslik basidu. **17** Liwanəşa kilojan zulum-zorawanlik, Xundakla həywanlarni kərkitip ularəşa yətküzgən wəyranqilikmu, Kixiləarning qanliri, zemin, xəhər həm uningda turuwatqan həmməyləngə kilojan zulum-zorawanlik tūpəylidin, Bular sening mijikəngni qikiridu. **18** Oyma məbudning nemə paydisi, Uni uning yasioquqi oyup qikqan tursa? Quyuma məbudningmu wə uningəşa təwə sahta təlim bərgüqining nemə paydisi — — Qünki uni yasioquqi əz yasioqinioşa tayinidu, Demək, zuwansiz «yoq bolojan nərsilər»ni yasaydu? **19** Yaoqaqşa «Oyojan!» degən adəmgə, Zuwansiz taxqa «Turə!» degəngə way! U wəz eytamdu? Mana, u altun-kümux bilən həlləndi, Uning iqidə heq nəpəs yoktur. **20** Biraq Pərwərdigar Əz muqəddəs ibadəthanisididur! Pütkül yər yüzi Uning aldida süküt kılsun!

3 Həbakkuk pəyojəmbərning duasi, «Xiggaon» ahangida: — **2** «Pərwərdigar, mən həwiringni anglidim, əyminip kərktum. I Pərwərdigar, yillar arisida ixingni kaytidin janlandurojaysən, Yillar arisida ixingni tonutkaysən; Dərojəzəptə boləjiningda rəhəmdillikni esinggə kəltürgəysən! **3** Təngri Temandin, Pak-Muqəddəs Boləquqi Paran teojidin kəldi; (Selah) Uning xan-xəripi asmanlarni qaplıdi, Yər yüzi uning mədhıyiliri bilən təldi; **4** Uning parkiraklıqı tang nuridək boldi, Qolidin qakmaq qakqandək ikki nur qikti; Xu yərdə uning küq-kudriti yoxurunup turidu. **5** Uning aldidin waba, Putliridin qooqdək yalkun qikmaqta idi; **6** U turup yər yüzini məqərlidi; U kariwidi, əllərnə dəkkə-dükkigə saldi; «mənggü taşlar» parə-parə kilindi, «əbədiy dəng-egizliklər» egildürüldi, Uning yolliri bolsa əbədiydu. **7** Mən Kuxan kəbilisining qedirlirining parakəndiqilikdə boləjanlıqini, Midiyan zeminidiki pərdilərnə titrək bəskanlıqini kərdum. **8** Pərwərdigar dəryalarəşa aqqiklandıminikin? Sening oşəziping dəryalarəşa karitildimikin? Kəhring dengizəşa karitildimikin? Atliringəşa, nijat-kutkuzuxni epkelidojan jəng

hərwiliringəşa minip kəlgənoşəsən! **9** Sening okyaying ayan kilindi, Səzüng boyiqə, [İsraıl] kəbililirigə iqqən kəsəmlirig üqün ayan kilindi! (Selah) Sən yər yüzini dərya-kəlkünlər bilən ayriwəttig. **10** Taşlar Seni kərüp, azablinip tolojinip kətti; Dəlkunlap akqan sular kəlkündək etüp kətti; Qongqur dengiz awazini koyuwetip, Qollirini yukirəşa ərlətti. **11** Etiləjan oqliringning parkirək nurini kərüp, Palidojan nəyzəngning yoruklukini kərüp, Quyax həm ay əz turaləşusida jim turdi. **12** Sən aqqikəngda yər yüzidin etüp yürux kilding; Əllərnə oşəzipingdə ziraətne soqqandək soqtung; **13** Əz həlkəngning nijat-kutkuzuluxi üqün, Sən Əz Məsihəng bilən billə nijat-kutkuzux üqün qikting; Ulini boynioqıqə eqip taxlap, Rəzilning jəmətining bəxini urup-yanjip, uningdin ayriwəttig; (Selah) **14** Sən uning nəyziliri bilən sərdarlırining bəxioşa sanjiding; Ular dəhxətlik qara quyundək meni tarqitewetixkə qikti, Ularning huxallıqı ajiz məminlərnə yoxurun jayda yalmap yutuxtın ibarəttur! **15** Sən atlıring bilan dengizdin, Yəni dəwə-dəwə kilinojan uluq suların etüp mangding! **16** Mən bularnə anglidim, iqi-baoşrimni titrək basti; Awazni anglap kalpuklirim dir-dir kildi, Ustihanlırim qirip kətkəndək boldi, Putlirimni titrək basti; Qünki mən külpətlik künidə, Yəni əz həlkəngə təjawuz kiloquqi bəsip kirgən künidimu, Səwr-hatirjəmliktə turuxum kərək. **17** Qünki ənjür dərihi qeqəklimisimu, Üzüm tallirida məwə bolmisimu, Zəytun dərihigə kilojan əjir yokqə qikqan bolsimu, Etizlar heq həsul bərmigən bolsimu, Qotandin koy padisi üzülgən bolsimu, Eoşilda kala padisi yok bolsimu, **18** Mən həman Pərwərdigardin xadlinimən, Manga nijatimni bərgüqi Hudayimdin xadlıkqə qəmülimən, **19** Pərwərdigar, Rəb, mening küq-kudritimdu; U mening putlirimni keyikningkidək kildu; Meni yukiri jaylırimda mangoşuzidu! (Bu küy nəoşmiqilərnəng bəxioşa tapxurulup, tarlık sazlar bilən okulsun).

Zəfaniya

1 Amonning oqli Yosiya Yəhudağa padixah boləjan waqıtlarda, Həzəkıyanıng qəwrısı, Amarıyanıng əwrısı, Gədalıyanıng nəwrısı, Kuxınıng oqlı Zəfaniyağa yətkən Pərwərdıgarnıng səzi: — **2** Mən yər yüzıdın həmmını kurutuwetımən, — dəydu Pərwərdıgar; **3** — İnsan həm həywanni kurutuwetımən, Asmandıki uqar-kanıtlar həm dengızdıkı belıqlarnı, Barlık putlıkaxanglarnı rəzil adəmlər bilən təng kurutuwetımən, İnsanıyətını yər yüzıdın üzüp taxlaymən, — dəydu Pərwərdıgar. **4** — Xuning bilən Mən Yəhuda üstıgə, Barlık Yerusalemdıkilər üstıgə qolumnı sozımən; Muxu yərdə «Baal»ning qaldıqını, «Kemar»larnıng namını kaqınlar bilən billə üzüp taxlaymən; **5** Xundakla əgzıdə turup asmandıki jisımlarğa bax urıdıoqanlarnı, Pərwərdıgarğa bax urup, xundakla Uning namı bilən kəsəm kılıp turup, «Malkam»ning namı bilənmu kəsəm kılıdıoqanlarnı, **6** Pərwərdıgardın təzgənlərnı, Pərwərdıgarını izdıməydıoqan yaکی Uningdın yol sorımıoqanlarnımu üzüp taxlaymən. **7** Rəb Pərwərdıgarnıng huzurı aldıda süküt kilinglar; Qünki Pərwərdıgarnıng küni yekındur; Qünki Pərwərdıgar kurbanlıqını təyyarlıdı, U mehqanlarnı «taharət kıldurup» həlal kıldı; **8** Pərwərdıgarnıng kurbanlıqınıng künidə xundak bolıduki, Mən əmirlərnı, padixahlarınıng oqullırnını wə yat əllərnıng kiyimlirını kiyıwaloqanlarınıng həmmısını jazalaymən; **9** Xu küni Mən bosuoqıdın dəsıməy atlaydıoqanlarnı, Yəni zulum-zorawanlık həm aldamqılıkqa tayınıp, hojayınılrınıng əylirını toldurıdıoqanlarnı jazalaymən. **10** Xu künidə, — dəydu Pərwərdıgar, «Belik dərwazısı»dın «Waydad», «İkkinqi məhəllə»dın hərkırxlər, Dəng-egızlıklərdın oqayət zor «gum-gum» kılıp wəyran kılinoqan awazlar anglinıdu. **11** «Hərkırxənglar, i «Oymanlık məhəllisi»dıkilər; Qünki «sodıgər həlk»ning həmmısı kılıqlandı, Kümüx bilən qıngdaləjanlar kırıldı!» **12** — Wə xu qəşıdə xundak bolıduki, Mən Yerusalemnı qıraoqlar bilən ahturımən, Arzanglırı üstıdə tinoqan xarəbtək turoqan əndıxısız adəmlərnı, Yəni kənglıdə: «Pərwərdıgar heq yaxılıqını kılmaydu, yamanlıqınımu kılmaydu» degənlərnı jazalaymən. **13** Əmdı baylıqlırı olja, Əylırı bərba bolıdu; Ular əylərnı saloqını bilən, Ularda turmaydu; Üzümzarlarnı bərpa kıləjını bilən, Ularnıng xarabını iqməydu. **14** Pərwərdıgarnıng uluq

küni yekındur; Bərhək yekındur, intayın tez yetip kelıdu; Angla, Pərwərdıgarnıng künınıng sadası! Yetip kəlgəndə palwanmu ələmlık warkıraydu. **15** Xu küni kəhr elıp kelıdıoqan bir kün, Kıləpətlik həm dərd-ələmlık bir kün, Wəyranqılık həm bərbaatlık qüxıdıoqan bir kün, Zulmətlik həm sürlük bir kün, Bulutlar həm kəp-kərangəşuluk bilən kəplənoqan bir kün, **16** İstıhkamlaxқан xəhərlərgə, sepılning egız potəylırıgə hujum kılıdıoqan, Kanay qelinıdıoqan, aqah signalı kətürüldıdıoqan bir kün bolıdu. **17** Mən adəmlər üstıgə kıləpətlərnı qüxürımən, — Ular kərioqulardək yürıdu; Qünki ular Pərwərdıgarğa kərxı gunah kıldı; Ularnıng kənlırı topa-qangdək, Ularnıng üqəy-kərinlırı poqtək təküldıdu; **18** Pərwərdıgarnıng kəhrı qüxkən künidə altun-kümüxlırı ularını kütquzalmaydu; Bəlki pütkül jaqan Uning oşəzəp otı tərıpidın yəwetılıdu; Qünki U barlık yər yüzıdıkılərnıng üstıgə mutlək bir həlakət, dəhxətlik bir həlakət qüxürıdu.

2 Yıoqınglar, əzünglarnı yıoqınglar, i nomussız «yat əl», **2** Yərlık qıkküqə, Kün topandək tez etüp kətüküqə, Pərwərdıgarnıng aqqık oşəzıpi üstünglərgə qüxküqə, Pərwərdıgarnıng oşəzıpını elıp kelıdıoqan kün üstünglərgə qüxküqə, **3** Pərwərdıgarını izdənglar, i Uning həkümlırnını ada kıləjan zemındıki kəmtərlər; Həkkəniyılıqını izdənglar, kəmtərlıknı izdənglar; Ehtımal silər Pərwərdıgarnıng oşəzıpi boləjan künidə panah tapқан bolısilər. **4** Qünki Gaza taxlanəjan bolıdu, Axkelon wəyranə bolıdu; Ular Axdodtıkılərnı qüx bolmayla həydiwetıdu; Əkron yulup taxlınıdu. **5** Dəngız boyıdıkilər, yəni Kəret elıdıkilərgə way! Pərwərdıgarnıng səzi sanga kərxıdu, i Kənaan, Filistıylərnıng zemını! Aqaləng qalmıoquqə Mən seni həlak kılımən. **6** Dəngız boyı padıqılar üqün qımənzar, Kəy padılrı üqün kətanlar bolıdu; **7** Dəngız boyı Yəhuda jəmətınıng qaldısı ıgıdarqılıkıda bolıdu; Axu yərdə ular ozuklınıdu; Axkelonning əylırıda ular kəq kırgəndə yatıdu, Qünki Pərwərdıgar Hudası ularnıng yenıoqa berıp ulardın həwər elıp, Ularnı asarəttın azadlıkqa erıxtürıdu. **8** Mən Moabning dəxnımını, Ammonıylarnıng həkarətlırnını anglıdım; Ular xundak kılıp Məning həlkımnı mazaq kılıp, Ularnıng qəgralırını paymal kılıp mahtınıp kətti. **9** Xunga Mən Əz həyatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu samawı kəoxunlarınıng Sərdarı boləjan Pərwərdıgar, İsrailnıng Hudası, Moab jəzmən huddı Sodomdək, Ammonıylar huddı Gomorrədək bolıdu — Yəni qakqaklar wə xorluklar kəplənoqan jaq, daim bir

qel-jəzirə bolidu; Həm həlkimning qaldisi ulardin olja alidu, Qowmimning qalojanliri bularoşa igə bolidu. **10** Ularning təkəbburluqidin bu ix bexioşa kelidu, Qünki ular samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning həlkini mazək qilip mahtinip kətti. **11** Pərwərdigar ularoşa dəhşətlik bolidu; Qünki U yər yüzidiki butlarning həmmisini kurutiwetidu; Xuning bilən əllər, barlik qət araldikilər hər biri öz jayida Uningoşa ibadət qilidu. **12** I Efiopiylər, silərmu Mening qiliqim bilən öltürülsilər. **13** U qolini sozup ximaloşa təgküzüp, Asuriyəni həlak qilidu, Ninəwə xəhirini wəyrənə, qel-bayawandək kəhətqilik jay qilidu. **14** Uning otturisida qarwa padiliri, Xundakla həywanlarning hərhilliri yatidu; Qel huwquxi, qirkirioşuqi huwquxlar uning tüwrük baxlirida qonidu; Deriziliridin sayraxlar anglinidu; Bosuqilirida wəranilik turidu; Qünki U buning kedir yaoşaq nəxixlirini oquqçilikta kalduridu; **15** Mana bu əndixisiz yaxap kəlgüqi xad-huram xəhər, Kənglidə: «Mənla bardurmən, məndin baxqa biri yoxtur» degən xəhər — U xunqilik bir wəyrənə, həywanlarning bir qonaləjusi bolup qaldioşu! Uningdin ətüwatqanlarning həmmisi üxkirtidu, Qolini silkiydu.

3 Asiylik qiloşuqi, buləjanəjan, jəbir-zulum yətküzgüqi xəhərgə way! **2** U awazni anglimidi, tərbiyəni qəbul qilmidi; Pərwərdigarəşa tayanmidi, Hudasioşa yəkinlaxmidi. **3** Uning otturisida boləjan əmirilirining həmmisi hərkiyədioşan xirlar, Uning sorəqçiliri bolsa kəqliki owlaydioşan, ətigini oşajiliodək heqnersə kaldurməydioşan bərilərdur; **4** Uning pəyoşəmbərliri wəzinsiz, asiy kixilər; Uning kəhənliri muqəddəs ibadəthanini buləyaydioşanlar, Təwrat-qanunioşa buzəşunqilik qilidioşanlar. **5** Həkkəniyə Pərwərdigar uning otturisididur; U heq həkkəniyətsizlik qilməydu; Hər ətigəndə adil həkümünü ayan qilidu; Həkümidə kəmqilik yoxtur; Biraq namərd adəm heq nomusni bilməydu. **6** — Mən əllərnə üzüp taxliwətkənmən, Ularning istihkam potəyliri wəranidur; Koqilirini heqbir adəm ətmişgüdək qilip harabə qiloşanmən; Xəhərliri adəmzətsiz, heq turoşuqisi yox qilinip həlak boləjan. **7** Mən: «Pəqət Məndin qorqunglar, tərbiyəni qəbul qilinglar» — dedim. Xundək boləjanda uningəşa həmmə bekitkənlirim qüxürülməy, makani heq hanıwəyan bolmas. Biraq ular baldurla ornidin turup, həmmə ixlirini haram qiliwətti. **8** Xunga Meni kütüinglar, — dəydu Pərwərdigar, Mən guwahlik

berixkə ornumdin qozəşəloşan künigə — Qünki Mening qararim — əllərnə yioşix, Padixəhliklərnə jəm qilixdin ibarətki, Ularning üstigə kəhrimni, Həmmə dəhşətlik aqqiqimni bexioşa təküx üqündur. Qünki yər yüzining həmmisi aqqiq oşəzipimning oti bilən kəydürüwetilidu. **9** Qünki xu tapta barlik əllərnə Pərwərdigaring nəmioşa nida qilip qəkirixi üqün, Uning hizmitidə bir jan bir tən boluxi üqün, Mən ularning tilini sap bir tiləşə aylandurimən, **10** Qünki Efiopiyə dəryalirining nərisidin Mening dua-tiləwətkilirim, Yəni Mən tarkətkanlarning qizi, Manga sunuloşan hədiyəni epkelidu. **11** Xu küni sən Manga asiylik qiloşan barlik qilmixliring tüpəylidin iza tartip qalməsən; Qünki xu tapta Mən təkəbburluqungdin huxallinip kətkənlərnə arangdin elip taxlaymən, Xuning bilən sən muqəddəs teoşim tüpəylidin həlingni ikkinqi qong qilməsən; **12** Wə Mən arangda kəmtər həm miskin bir həlkni kaldurimən, Ular Pərwərdigarning nəmioşa tayinidu. **13** Israilning qaldisi nə qəbihlik qilməydu, Nə yəşəşə sezləməydu, Nə ularning əozidən əldəməqi til tepilməydu; Ular bəlkə ozuklinip, yatidu, Həqkim ularnə qorqutməydu. **14** Yayrap-yaxna, i Zion qizi! Təntənə qilip wərkira, i Israil! Pütün kəlbəng bilən huxal bolup xadlan, i Yerusəlemning qizi! **15** Pərwərdigar seni jazalaydioşan həkümlərnə elip taxlidi, Düxminəngni kayturuwətti; Israilning padixəhi Pərwərdigar arangdidur; Yəmanlikni ikkinqi kərməsən. **16** Xu küni Yerusəleməşa eytiliduki, «Qorqma, i Zion! Kolliring boxap, sanggilap kətmisən! **17** Pərwərdigar Hudaying arangda, Qutquzidioşan kudrət Iğisidur! U xadlik bilən üstingdə xadlinidu; Öz mehir-muəbbəttidə aram alidu; Üstingdə nəxilər eytip yayrap-yaxnaydu. **18** jəmiyə sorunliridiki nomussiz ibadət tüpəylidin aranglərdən əzəblənoşanlarnə yioşimən; Bularning xərməndilikliri ularəşa əojir kələtti. **19** Mana, Mən xu tapta seni harlioşanlarning həmmisini bir tərəp qilimən, Aqsək boləjan qizni qutquzimən; Taləşə həydiwətilgən qizni yioşimən; Dəl ular horlənoşan barlik zəminlərdə ularnə [Əzümgə] mədhiyə kəltürgüqi, xəhrət boləşuqi qilip tikləymən. **20** Mən xu tapta, yəni silərnə yioşkan wəqəttə, silərnə [əyge] epkelimən; Qünki Mən kəz əldinglərdə silərnə əsarəttin əzədləkkə qikəroşimimdə, Silərnə yər yüzidiki barlik əllər ərisidə xəhrətlik, [Əzəmgə] mədhiyə kəltürgüqi qilimən, — dəydu Pərwərdigar.

Ҳағай

1 Darius padixahning ikkinchi yili, altinchi ayning birinchi kuni, Pərwərdigarning səzi Ҳағай пəyoғəmbər арқилік Xealtіəlnіng оoғлі, Yəhūdаnіng wаlіyіsі Zərubbabəlgə һəм Yəһozadаknіng оoғлі, bаx kаһіn Yəхuаoға kəldі: — **2** Samawі kоxunlаrnіng Sərdarі bolоғan Pərwərdіgar mundaқ dəydu: — Bu һəlk: «Wақtі kəlmіdі, Pərwərdіgarning əyіnі kuruх wақtі tеhі kəlmіdі» — dəydu. **3** Wə Pərwərdіgarning səzі Ҳағай пəyoғəmbər арқилік kеліp mundaқ deyildi: — **4** Bu əy tеhіqіlа һarabə tursa, bu sіlər tahtaydın bezəlgən əylirіnglarda yaxaydioғan wақіtmu? **5** Mana, Pərwərdіgar mundaқ dəydu: — — Kіlіwatқіnіnglar üstidə kəngül kоyup оylnіnglar! **6** Terioғіnіnglar kəp, yioғwalidioғіnіnglar az; Yəysilər, bіraq toymaysilar; lqіsilər, bіraq қanmaysilar; Kiyisilər, bіraq һeққandaқ illimaysilar; lх һəққі aloғuqі bolsa, Huddi lх һəққіnі təхük һəmyanoға saloғanoға ohxaxtur. **7** — Samawі kоxunlаrnіng Sərdarі bolоғan Pərwərdіgar mundaқ dəydu: — Kіlіwatқіnіnglar üstidə kəngül kоyup оylnіnglar! **8** Taoғқа qіqіp, yaoғaqnі elіp kеліnglar, əynі kuruңlar; xundaқ kіlsаnglar Mən unіngdін һursən bolımən, xan-xərapkə eriximən, — dəydu Pərwərdіgar. **9** — Sіlər kəpni küttüңglar, mana, erixkіnіnglar az boldi; unі əyğə epkəlgіnіnglarda, Mən unі püwləp yoқattım; bu nemə üqün? — dəydu samawі kоxunlаrnіng Sərdarі bolоғan Pərwərdіgar — — Qünki Menіng əyümning һarabə bolоғіnіoға қarimay, əz əyüңglarnі [selіxka] yügürüхüp yürüwatisilər. **10** Xunga üstüңglarda asmanlar xəbnəmnі bərməydu, zemіnmu һosulіnі bərməydu; **11** Mən zemіnoға, taoғқа, zirətlərgə, yengі xarablaroға, zəytun meyoға, tuprakning ündürmilirigə, insanlaroға, mal-waranlaroға wə kollarđiki barlık əjirlərgə kuroғaqқilіknі qақirdim. **12** Xuning bilən Xealtіəlnіng оoғлі Zərubbabəl һəм Yəһozadаknіng оoғлі bаx kаһіn Yəхuа wə һəlkning қaldisіnіng һəmmisі Pərwərdіgar Hudаsіnіng awazioға, xuningdəк Pərwərdіgar Hudаsіnіng Ҳағай пəyoғəmbərnі əwətixi bilən, unіng sezlirigə kulақ saldı; һəlk Pərwərdіgar aldida қorқtı. **13** Andін Pərwərdіgarning əlqisi Ҳағай Pərwərdіgarning һəwirini һəlkкə yətküzüp: — «Mən sіlər bilən billidurmən» — dəydu Pərwərdіgar, — dedi. **14** Wə Pərwərdіgar Xealtіəlnіng оoғлі, Yəhūdаnіng wаlіyіsі Zərubbabəlnіng roғіnі, xundaқlа Yəһozadаknіng оoғлі, bаx kаһіn Yəхuanіng roғіnі һəм һəlk қaldisіnіng

һəbirіnіng roғіnі kozoғıdı; ular samawі kоxunlаrnіng Sərdarі bolоғan Pərwərdіgar Hudаsіnіng əyigə kеліp іxlidi. **15** Bu Darius padixahning ikkinchi yili, altinchi ayning yigirmə tətinqi kuni idi.

2 Yəttinqi ayning yigirmə birinchi kuni, Pərwərdigarning səzi Ҳағай пəyoғəmbər арқилік kеліp mundaқ deyildi: **2** — «Xealtіəlnіng оoғлі, Yəhūdаnіng wаlіyіsі Zərubbabəlgə, Yəһozadаknіng оoғлі, bаx kаһіn Yəхuаoға һəmdə һəlkning қaldisioға sez kіlip ulardін: — **3** «Arаnglardін əynі qaoғđiki xan-xərapтə bolоғan bu əynі kergənlərdін kim bar? Sіlər һəzir unіnoға kandaқ қaraysilər? Nəziringlarda u һeқnemigə əziməydu, xundaқmu?» — dəp sorioғın. **4** — Bіraq һəzir, i Zərubbabəl, jasarətlik bol, — dəydu Pərwərdіgar, — Yəһozadаknіng оoғлі, bаx kаһіn Yəхuа, jasarətlik bol; zemіndiki barlık һəlk, jasarətlik bolup іxlənglar, — dəydu Pərwərdіgar. — qünki Mən sіlər bilən billidurmən, — dəydu samawі kоxunlаrnіng Sərdarі bolоғan Pərwərdіgar. **5** — Misirdін qіkқan wақtinglarda sіlərgə əhdə kіloғan sezum wə Menіng Roғim arаnglarda turup kəldi; һərgiz қorқmаnglar. **6** Qünki samawі kоxunlаrnіng Sərdarі bolоғan Pərwərdіgar mundaқ dəydu: — — Yənə pəkət azoғına wақittін keyin Mən asmanlar, yər yüzi, dengiz һəм kuruқluknі təwritimən; **7** Mən barlık əllərnі təwritimən; nətijidə əllərnіng sərhil ətiwar nəsiliri elip kelinidu. Mən muxu əyni xan-xərapkə toldurimən, — dəydu samawі kоxunlаrnіng Sərdarі bolоғan Pərwərdіgar. **8** — Kümüх Menіngki, altun Menіngki, — dəydu samawі kоxunlаrnіng Sərdarі bolоғan Pərwərdіgar. **9** — Bu əyning keyinki xan-xəripі əslidikidін zor bolidu, — dəydu samawі kоxunlаrnіng Sərdarі bolоғan Pərwərdіgar, — wə Mən muxu yərdə aramlik-hatirjəmlіknі ata kіlimən, — dəydu samawі kоxunlаrnіng Sərdarі bolоғan Pərwərdіgar». **10** Darius padixahning ikkinchi yili, tokқuzinqi ayning yigirmə tətinqi kuni, Pərwərdigarning səzi Ҳағай пəyoғəmbər арқилік kеліp mundaқ deyildi: — **11** «Samawі kоxunlаrnіng Sərdarі bolоғan Pərwərdіgar mundaқ dəydu: — Kаһінlaroға sez kіlip ulardін Təwrat-қanunі тоoғruluk; — **12** «Bіrsi tonіnіng etikidə «[Hudaoға] ataloғan gəx»ni kətürüp ketiwatқinida, unіng etiki nanoға, umaққа, xarabқа, zəytun mayoға yаki һərkandaқ ax-ozuққа mundaқlа tegip kətsə, undақта u nərsilər «[Hudaoға] ataloғan» bolamdu?» — dəp sorioғın». Kаһінlar jawabən: «Yақ» — dedi. **13** Wə Ҳағай: «Bіrsi jəsətkə tegip «napak» bolоғan bolsa, u

bu ax-ozukning qaysibirigə təgsə, undaқта ax-ozuk napak bolamdu?» — dəp soridi. Kaһinlar jawabən: «U napak bolidu» — dedi. **14** Andin Һagay jawabən mundaқ dedi: —«Pərwərdigar: «Əmdi bu həlқ, bu «yat əl» Mening aldindimu xundaқtur, ularning қollirida ixləngənlirining һəmmisimu xundaқtur, xuningdək ularning xu yərdə Manga һərbir sunoјanlirimu napaktur» — dəydu. **15** — Əmdi һazir kəngül qoyup oylininglar — Bүgүndin baxlap, muxu waқittin tartip kəruinglar — taki Pərwərdigarning ibadəthanisidiki tax üstigə yənə bir tal tax qoyuluquqə, **16** xuningdin ilgiriki күnlərdə, birsi «yigirmə күrə»lik bir dəwə axliқni aloјili kəlgəndə, mana pəкəт on күrila qıқti; birsi xarab күpidin əllik komzək aloјili kəlsə, mana pəкəт yigirmə komzək qıқti. **17** Mən қolliringlar bilən ixligən barliқ ixliringlarda siləрни judun, һal wə mөldür apətliri bilən urup kəldim; biraq silər yenimoја қaytmidinglar. **18** Əmdi өtünimənki, kəngül qoyup oylininglar — bu күn, yəni toққuzinqi ayning yigirmə tətinqi күnidin baxlap, muxu waқittin tartip, — yəni Pərwərdigarning ibadəthanisining қayta қuruluxini baxlioјan күnidin keyinki ixlaroја kəngül qoyup oylininglar; **19** danlar ambaroја yioјildimu? Üzüm talliri, ənjür, anar һəm zəytun dərəһliri һeқ mewə bərmidi. Biraq Mən bu күndin baxlap siləрни bərikətləymən». **20** Wə Pərwərdigarning sözi xu ayning yigirmə tətinqi күni Һagayoја ikkinqi кетim kelip mundaқ deyildi: — **21** — Yəһudaoја waliy boloјan Zərubbabəlgə sөz қilip mundaқ degin: — — «Mən asmanlarni, zeminni təwritixkə təmxiliwatimən; **22** Padixahliқlarning təhtini өrүwetimən, əllərnin padixahliқlirining күqini yoқitimən; jəng һarwiliri һəm uning üstidə olturoјanlarni өrүwetimən; atlar wə atliқ əskərlər, ularning һərbiri öz кerindixining қiliqi bilən mollaq atқuzulidu. **23** Xu күnidə — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boloјan Pərwərdigar — Mən seni, yəni Xealtiəlnin оoқli Zərubbabəlni alimən, — dəydu Pərwərdigar — andin seni huddi mөһүrlük üzükүmdəк қilimən; qünki Mən seni talliwaldim, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boloјan Pərwərdigar».

Zəkəriya

1 Darius padixahning ikkinchi yili sakkizinchi ayda, Pərwərdigarning sözi Iddoning nəwrisi, Bərakıyaning oqli Zəkəriya pəyojəmbərgə kelip mundak deyildi: — **2** — «Pərwərdigar atabowiliringlardin intayin kattik ojazəpləndi. **3** Xunga sən ularoşa: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar: — «Mening yenimoşa kaytip kelinglar, Mən silərnin yeninglaroşa kaytip kelimən» dəydu», — degin. **4** — Ata-bowiliringlardək bolmanglar; qünki ilgiriki pəyojəmbərlər ularoşa: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar: — Rəzil yolliringlardin, rəzil qilmixliringlardin yenip towa qilinglar, degən», — dəp jakarlioğan. Biraq ular Manga kulak salmioğan, boysunmioğan, — dəydu Pərwərdigar. **5** — Silərnin atabowiliringlar hazır kəni? Pəyojəmbərlər bolsa, mənggü yaxamdu? **6** Ləkin Mening pəyojəmbərlərgə buyruoğan səzlimin wə bəlgilimilirim, ata-bowiliringlarning bəxiotimu qüxkən əməsmidi?». Xuning bilən ular yolidin yenip: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar yollirimiz wə qilmixlirimiz boyiqə bizni kəndək qilimən desə, xundək qildi, — degən. **7** Darius padixahning ikkinchi yili, on birinchi ay, yəni «Xəbat eyi»ning yigirmə tətinqi küni, Pərwərdigarning kalami Iddoning nəwrisi, Bərakıyaning oqli Zəkəriya pəyojəmbərgə kəldi. U mundək bəxəratni kərdi: — **8** Mən keqidə [alamət kərunüxlərnin] kərdüm; mana, toruk atqa mingən bir adəmni kərdüm; u qongqur oymanliqtiki hadas dərəhliri arisida turatti; uning kəynidə toruk, ala-təoql wə aq atlar bar idi. **9** Mən uningdin: «Təksir, bular nemə?» — dəp soridim. Mən bilən səzlixiwatqan pərixətə manga: «Mən sanga bularning nemə ikənlikini kərsitimən» — dedi. **10** Hadas dərəhliri arisida turoğan zat jawabən: «Bular Pərwərdigarning yər yüzini uyan-buyan kezixkə əwətkənliri» — dedi. **11** Bu atlar hadas dərəhliri arisida turoğan Pərwərdigarning Pərixtisigə jawab kəlip: «Biz yər yüzidə uyan-buyan kezip kəldük; mana, pütkül yər yüzü tiptinq, aramliqta turuwatidu» — dedi. **12** Pərwərdigarning Pərixtisi jawabən: «I samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, qaqanoşiqə sən bu yətmix yildin beri aqqiklinip keliwatqan Yerusalemlə wə Yəhudaning xəhərlirigə rəhim kilməysən?» — dedi. **13** Pərwərdigar mən bilən səzlixiwatqan pərixtigə yəkimlik səzlər, təsəlli bərgüqi səzlər bilən jawab bərdi. **14** Xuning bilən

mən bilən səzlixiwatqan pərixətə manga mundək dedi: «Sən mundək jakarlioqin: — Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar: «Yerusalemlə wə Zionoşa boləjan otluk muhəbbitimdin yurikim lawildap kəyidu! **15** Xuning bilən Mən ərkin-azadilikdə yaxawatqan əllərgə kattik ojazəplimən; qünki Mən [həlkimgə] səlla ojazəplinip koyiwidim, ular həddidin exip [həlkimgə] zor azar kildi», dəydu. **16** Xunga Pərwərdigar mundək dəydu: «Mən Yerusalemoşa rəhim-xəpəktlər bilən kaytip kəldim; Mening öyüm uning iqidə kurulidu» — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — «wə Yerusalemlə üstigə «əlqəm tanisi» yənə tartilidu». **17** — Yənə mundək jakarlioqin: «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundək dəydu: Mening xəhərlirim yənə awatlixidu, Pərwərdigar yənə Zionoşa təsəlli beridu wə Yerusalemləni yənə talliwatidu». **18** Andin mən bəximni kətürdüm, mana tət münggüzni kərdüm. **19** Mən bilən səzlixiwatqan pərixtidin: «Bular nemə?» dəp soridim. U manga: «Bu Yəhuda, Israil wə Yerusalemləni tarkitiwətkən münggüzlərdur» — dedi. **20** Wə Pərwərdigar manga tət hünərwənni kərsətti. **21** Mən: «Bu [hünərwənlər] nemə ix kəloşli kəldi?» dəp soridim. U: «Mana bular bolsa Yəhudadikilərnin həqkim kəddini rusliyalmişudək dərjiddə tarkitiwətkən münggüzlər; biraq bu [hünərwənlər münggüzlərnin] dəkkə-dükkigə qüxürgili, yəni əllərnin Yəhudaning zeminini tarkitiwətxi üqün kətürgən münggüzlirini yərgə taxliwətkili kəldi!» — dedi.

2 Andin mən bəximni kətürüp, mana qolida əlqəm tanisini tutqan bir adəmni kərdüm **2** wə uningdin: «Nəgə barisən?» dəp soridim. U manga: «Mən Yerusalemləni əlqigili, uning kəngliki wə uzunluqini [əlqəp] bilgili barimən» — dedi. **3** Mana, mən bilən səzlixiwatqan pərixətə qıqti; yənə bir pərixətə uning bilən kərtixüxkə qıqti **4** wə uningoşa mundək dedi: — Yügür, bu yax yigitkə səz qil, uningoşa mundək degin: — «Yerusalemlə əzidə turuwatqan adəmlərnin wə mallarning kəplükidin səpilsiz xəhərlərdək bolidu. **5** — wə Mən Pərwərdigar uning ətrəpioşa ot-yalkun səpili, uning iqidiki xan-xəripi bolimən. **6** — Həy! Həy! Ximaliy zemindin keqinglar, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən silərnin asmandiki tət tərəptin qıqkən xamaldək tarkitiwətkən, dəydu Pərwərdigar». **7** «— Həy! I Babil kizi bilən turoşuqi Zion, qaqin! **8** Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundək dəydu: — Əz xan-xəripini dəp U Meni

silərni bulang-talang kıləjan əllərgə əwətti; qünki kim silərgə qeqilsa, xu Əzining kəz qarıqoqioja qeqiləjan bolıdu. **9** Qünki mana, Mən Əz qolumni ularning üstigə silkiymən, ular əzlırigə kıl kilinoquqıləroja olja bolıdu; xuning bilən silər samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigarning Meni əwətkənlikini bilisilər. **10** Nahxilarni yangritip xadlan, i Zion kızı; qünki mana, keliwatımən, arangda makanlıxımən, dəydu Pərwədigar, **11** — wə xu künidə kəp əllər Pərwədigarəja baqlınıdu, Manga bir həlk bolıdu; arangda makanlıxımən wə silər samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigarning Meni əwətkənlikini bilisilər; **12** xuningdək Pərwədigar Yəhūdani Əzining «mukəddəs zemini»da nesiwisi boluxka miras kılıdu wə yənə Yerusalemnı tallıwalıdu. **13** Barlık ət igiliri Pərwədigar aldida süküt kilsun! Qünki U Əzining mukəddəs makanidin kəzojaldı!»

3 Andin u manga Pərwədigarning Pərixtsisi aldida turuwatқан bax kaħin Yəxuani, xuningdək Yəxuaning ong təripidə uning bilən düxmənlixixkə turojan Xəytanni kərsətti. **2** Pərwədigar Xəytanəja: «Pərwədigar seni əyiblisun, i Xaytan! Bərhək, Yerusalemnı tallıwaləjan Pərwədigar seni əyiblisun! Bu [kixi] ottin tartiwelinojan bir ququla otun əməsmu?» — dedi. **3** Yəxua bolsa paskina kiyimlərni kiygən həlda Pərixting aldida turatti. **4** U Uning aldida turuwatқанlarəja: «Bu paskina kiyimni uningdin salduriwetinglar» — dedi wə uningəja: «Qara, Mən kəbihlikingni səndin elip kəttim, sanga həytlık kiyim kiygüzdüm» — dedi. **5** Mən: «Ular bexioja pakiz bir səllini orısun!» — dedim. Xuning bilən ular pakiz bir səllini uning bexioja orap, uningəja kiyim kiydürdi; Pərwədigarning Pərixtsisi bir yanda turatti. **6** Wə Pərwədigarning Pərixtsisi Yəxuaəja mundak jekilidi: — **7** «Samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar mundak dəydu: — Əgər yollirimda mangsang, tapiliojinimni qing tutsang, Mening öyümni baxqurisən, həyiliriməja karaydiojan bolisən; sanga yenimda turuwatқанlarning arisida turux həkəkini berimən. **8** — I bax kaħin Yəxua, sən wə sening aldingda olturojan həmrəhliring anglanglar (qünki ular bexarətlık adəmlər): — Mana, Mən «Xah» dəp ataləjan kulumni məydanəja qikirimən. **9** Mana, Mən Yəxuaning aldioja koyəjan taxka qaral — Bu bir taxning üstidə yəttə kəz bar; mana, Mən uning nəxixlirini Əzüm oyımən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar, — wə

Mən bu zeminning kəbihlikini bir kün iqidila elip taxlaymən. **10** Xu küni, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar, — hərbiringlar əz yeqingnlarni üzüm teli wə ənjür dərihi astioja olturuxka təklip kılısılar».

4 Andin mən bilən səzlixiwatқан pərixte kaytip kelip meni oyəjitiwətti. Mən huddi uyqusidin oyəjitiwetilgən adəmdək bolup qaldim; **2** U məndin: «Nemini kərdüng?» dəp soridi. Mən: «Mana, mən pütünləy altundin yasaləjan bir qiraəqdanni kərdüm; uning üsti təripidə bir kaqa, yəttə qiriəji wə yəttə qiraəjka tutixidiojan yəttə nəyqə bar ikən; **3** uning yenida ikki zəytun dərihi bar, birsı ong tərəptə, birsı sol tərəptə», dedim. **4** Andin jawabən mən bilən səzlixiwatқан pərixtidin: «I təksir, bular nemə?» — dəp soridim. **5** Mən bilən səzlixiwatқан pərixte manga jawabən: «Bularning nemə ikənlikini bilməmsən?» — dedi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. **6** Andin u manga jawabən mundak dedi: «Mana samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigarning Zərubbabəlgə kıləjan səzi: «Ix küq-kudrət bilən əməs, iktidar bilən əməs, bəli Mening Rohım arkilik pütidu! — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigar. **7** — I bükük taə, sən zadi kim? Zərubbabəl aldida sən tüzənglik bolisən; u [ibadəthanining] əng üstigə jipsima taxni koyıdu, xuning bilən uningəja: «İltipatlık bolsun! İltipat uningəja!» degən towlaxlar yangrap anglınıdu». **8** Andin Pərwədigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **9** «Zərubbabəlning kəli muxu əyning ulini saldi wə uning kəlliri uni pütüridu; xuning bilən silər samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwədigarning Meni əwətkənlikini bilisilər. **10** Kim əmdi muxu «kikiq ixlar boləjan kün»ni kəzgə ilmısın? Qünki bular xadlinidu, — bərhək, bu «yəttə» xadlinidu, — Zərubbabəlning kəli tutқан tik əlqəm texini kərgəndə xadlinidu; bu «[yəttə]» bolsa Pərwədigarning pütkül yər yüzigə səpselip karawatқан kəzlıridur». **11** Mən jawabən pərixtidin: «Qiraəqdanning ong wə sol təripidə turojan ikki zəytun dərihi nemə?» dəp soridim; **12** wə ikkinqi kətim soalnı koyup uningdin: «Ularning yenidiki ikki altun nəyqə arkilik əzlikidin «altun» kuyuwatқан xu ikki zəytun xehi nemə?» dəp soridim. **13** U məndin: «Bularning nemə ikənlikini bilməmsən?» dəp soridi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. **14** U manga: «Bular pütkül yər-zeminning İgisı aldida turuwatқан «zəytun meyida məsih kılinojan» ikki oqul balıdur» — dedi.

5 Andin mən yənə beximni kətürüp, mana bir uqar oram yazmini kərdüm. **2** U məndin: «Nemini kərdüng?» dəp soridi. Mən: «Bir uqar oram yazmini kərdüm; uzunluqı yigirmə gəz, kəngliki on gəz ikən» — dedim. **3** U manga: «Bu bolsa pütün zemin üstigə qikiriləjan lənəttur; qünki hər bir oqrilik kילוquqi bu tər ipigə yeziləjini boyiqə üzüp taxlinidu; wə kəsəm iqukūqilərninğ hər biri u tər ipigə yeziləjini boyiqə üzüp taxlinidu». **4** — «Mən bu [yazmini] qikirimən» — dəydu samawi qoxunlarınğ Sərdari boləjan Pərwərdigar, «wə u oqrining əyigə həmdə namim bilən yaləjandin kəsəm iqukūqininq əyigə kiridu wə xu əyde qonup uni yəoqəq-taxliri bilən qoxupla yəwətidu». **5** Andin mən bilən səzlixiwatqan pərixte qikip manga: «Əmdi bəxingni kətürgin, nemining qikiwatqinini kərüp baq» — dedi. **6** Mən: «U nemə?» — dəp soridim. U manga: «Bu qikiwatqan «əfah» sewitidur», wə: «Bu bolsa [xu rəzillərninq] pütün zemindiki kiyapitidur» — dedi. **7** Əfah sewitining əoqzidin dumiləq bir qooqoxun kətürüldi, mana, əfah sewiti iqidə bir ayal olturatti. **8** U: «Bu bolsa, razillik» tur — dəp, uni əfah sewiti iqidə qayturup taxlap, əfahning əoqziəja əojir qooqoxunni taxlap qoydi. **9** Bəximni kətürüp, mana ikki ayalning qikqanlikini kərdüm; xamal ularning qanatlırini yəlpütüp turatti (ularning ləyləkningkidəq qanatlırini bar idi); ular əfahni asman bilən zeminning otturisiəja kətürdi. **10** Mən bilən səzlixiwatqan pərixtidin: «Ular əfahni nəgə kətürüp mangidu?» — dəp soridim. **11** U manga: Ular əfah üqün «Xinar zemini» da bir əy selixqə kətti; əy bərpə qilinəjandin keyin, əfah sewiti xu yərdə əz turaləjusisəja qoyulidu, — dəp jawab bərdi.

6 Andin mana, mən yənə bəximni kətürüp, ikki taəj otturisdin tət jəng hərwisininğ qikqanlikini kərdüm. Taəjlar bolsa mis taəjlar idi. **2** Birinqi jəng hərwisidiki kizil atlar idi; ikkinqi jəng hərwisidiki kara atlar idi; **3** üqinqi jəng hərwisidiki aq atlar, tətinqi jəng hərwisidiki küqlük qipar atlar idi. **4** Mən jawabən mən bilən səzlixiwatqan pərixtidin: «Təksir, bular nemə?» — dəp soridim. **5** Pərixte manga jawabən: «Bular pütkül yər-zeminning Igisininğ huzuridin qikqan asmanlarınğ tət rohi. **6** Kara atlar kətələjan hərwa ximaliy zeminlar tərəpkə kiridu; aqlar ularning kəynidin mangidu; qiparlar bolsa jənubiy zeminlar tərəpkə mangidu. **7** Andin muxu küqlük atlar qikip yər yüzidə uyəq-buyəq kezixkə aldiraydu» — dedi. U ularəja: «Mənginglar, yər yüzidə uyəq-buyəq mənginglar» — dedi; ular yər yüzidə

uyəq-buyəq mangdi. **8** Wə U manga ünliük awazda: «Kara, ximaliy yər-zeminlar tərəpkə mangojanlar Məning Rohimdiki aqqikni ximaliy zemin tərəpte bəsiqturdi» — dedi. **9** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq dəyildi: — **10** Sürgün bolup kəlgənlərdin, yəni Həlday, Tobiya wə Yədayadin sowəqatlarıni qəbul kילוqin; xu küni ular Babildin kelip qüxkən əyge, yəni Zəfaniyaninq oqli Yosiyaning əyigə kirgin; **11** xundaq, kümüx wə altunni qəbul kילוqin, bulardinq qəmbərsiman bir tajni tokup wə tajni Yəhəzadakning oqli bax kaqin Yəxuaninq bəxiəja kiygüzgin; **12** wə Yəxuaəja: «Samawi qoxunlarınğ Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaq dəydu: Qarənglar, «Xah» dəp ataləjan insan! U əz tüwidin ornida xahlinip, Pərwərdigarning ibadəthanisini küridu» — degin. **13** «Bərəhəq, Pərwərdigarning ibadəthanisini kuroquqi dəl xu bolidu; u xu xahənə xan-xərpni zimmisigə elip, əz təhtigə olturup həküm süridu; u təhtkə olturidəjan kaqin bolidu; hatirjəmlik-aramliqni elip kelidəjan həmkarlıq ular ikkisi arisida bolidu. **14** Muxu qəmbərsiman taj Pərwərdigarning ibadəthanisida Hələm, Tobiya, Yədayalarəja wə Zəfaniyaninq oqlininğ məhribanlikisəja bir əslətmə üqün qoyulidu. **15** Wə yirəqta turuwatqanlar kelip Pərwərdigarning ibadəthanisini kürux hizmitidə bolidu; xuning bilən silər samawi qoxunlarınğ Sərdari boləjan Pərwərdigarning Məni əwətkənlikini bilisilər; əgər Pərwərdigarning awazini kəngül qoyup anglisənglar bu ix əməlgə axurulidu».

7 Darius padixahning tətinqi yili tokküzinqi ay, yəni «Hisləw»ning tətinqi küni, Pərwərdigarning səzi Zəkəriyəja kəldi. **2** Xu qaoqda Bəyt-əl xəhridikilər Xerəzər wə Rəgəm-Mələklərnini Pərwərdigardin iltipət soraxqə əwətkənidi. **3** Bəyt-əldikilər: «Samawi qoxunlarınğ Sərdari boləjan Pərwərdigarning əyidiki kaqinlardin, xuningdək pəyojəmbərlərdin: «Hər birimiz kəp yillardin bəri kילוqinimizdək, bəxinqi ayda hər birimiz yənəla əzimizni baxqilardin ayrip, yioja-zarəja olturuximiz kerəkmu?» — dəp sorənglar» dəp tapiləjanidi. **4** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundaq dəyildi: — **5** «Zemindiki barlıq turuwatqan həlkəqə həm kaqinlarəja səz kילוqin mundaq sorioqin: — «Silər muxu yətmix yildin bəri bəxinqi ay wə yəttinqi aylarda roza tutup yioja-zar kילוqininqlarda, silər manga, həkikətən manga roza tutunqlarmu? **6** Yəgininqlar, iqukininqlar, bu pəkət əzünglar üqünla yəp-iqukininqlardin ibarət boldi

əməsmu? 7 Bular Yerusalemlə wə uning ətrapidiki xəhərliri əhalilik boləjan, taza awatılaxqan qaoqlarda, jənubiy Yəhuda wə təwən tüzlänglik əhalilik boləjan qaoqlarda, Pərwərdigar burunqı pəyojəmbərlər arqılık jakarlıoqan səzlər əməsmu? 8 Pərwərdigarning səzi Zəkəriyaqə kelip mundaq deyildi: — 9 «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Həqiqiy adalətni yürgüzümlər, bir-biringlarəja mehİR-muhəbbət wə rəhİm-xəpəkət kərsitinglar, 10 tul hotun wə yetim-yesirlarni, yat adəmlər wə namratlarni bozək qİlmanglar; heqkim əz kərİndixioqə kənglidə yamanlık oylimisun. 11 Birak [ata-bowiliringlar] anglaxni rət qİloqan, ular jahİllik bilən boynini toloqap, anglimaska kulaklırini eoqır qİloqan; 12 ular Təwrat qanunini wə samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning Əz Rohı bilən burunqı pəyojəmbərlər arqılık əwətkən səzlrini anglimaslık üqün kənglini almastək kattik qİloqanidi; xunga samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigardin intayin qattik oqəzəp qİxkən; 13 xundaq boldiki, Mən ularni qaqıroqanda ular anglaxni rət qİloqandək, ular qaqıroqanda Mənmü anglaxni rət qİldim» — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, 14 — «wə Mən ularni ular tonumaydıoqan barlık əllər arisioqə qara quyun bilən tarkİtiwəttim; ularning ketixi bilən zemin wəyran boləjan, andin uningdin ətkənlərmü, qaytqanlarmü boləjan əməs; qünki ularning səwəbidin illik zemin wəyranə qİlinoqan».

8 Wə samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning səzi munga kelip mundaq deyildi: — 2 «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mening Zionoqə baqlıoqan otluk muhəbbitim qaynap taxti; Mening uningəja baqlıoqan otluk muhəbbitim tİpəylidin [uning dİxmənlirigə] oqəzipim qaynap taxti. 3 Pərwərdigar mundaq dəydu: «Mən Zionoqə qaytip kəldim, Yerusalemləning otturisida makanlıximən; Yerusalemlə «Həqiqət xəhİri» dəp atilidu, samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning teoqi «Muxəddəs Taoq» dəp atilidu. 4 Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaq dəydu: «Keri boway-momaylar yənə Yerusalemləning koqilirida olturıdıoqan bolidu; kİnliri uzun bolup, hərbi hāsisi qolida tutup olturidu; 5 xəhərləning koqiliri oynawatqan ooqul-qız balılar bilən lİk tolidu. 6 Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaq

dəydu: — «Bu ix xu kİnlərdə bu həlkning qaldisining kəzigə əjayib karamət kərİndioqini bilən, u Mening kəzİmgə karamət kərİnəmdü?» — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. 7 Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Mana, Mən Əz həlkimni xərkıy zeminlardin, oqərbiy zeminlardin kutquzimən; 8 Mən ularni elip kelimən, ular Yerusalemda makanlıxidu; ular Mening həlkim, Mən həqiqət wə həqqaniylikta ularning Hudasi bolimən». 9 Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning əyining uli selinoqan kİnidə hazır boləjan pəyojəmbərlərləning aozidın muxu kİnlərdə bayan qİliniwatqan munu səzlərnı ixitiwətilər, muxəddəs İbadəthanining quruluşioqə kolunglar kİqlük qİlinsun! 10 Qünki xu kİnlərdin ilgiri İnsan üqün ix həqqı yok, at-ulaq üqünmü ix həqqı yok idi; jəbir-zulum tİpəylidin qİkquqi yaki kirgüqi üqün aman-esənlık yok idi; qünki Mən hərbi adəmnı əz yekiniqə dİxmənləxtİrdİm; 11 birak Mən bu həlkning qaldisioqə burunqı kİnlərdikidək bolmaymən, dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar; 12 qünki uruk həsulluk bolidu, üzüm teli mewiləydu, tupraq İndİrmilirini beridu, asmanlar xəbnəmlirini beridu; xuning bilən mən bu həlkning qaldisioqə muxularning həmmisi İgə qİldurimən. 13 Xundaq əməlgə axuruliduki, silər əllər arisida lənət bolup qaloqİninglarning əksiqə, i Yəhuda jəməti wə İsrail jəməti, Mən silərnı kutquzimən, silər [ularəja] bəht-bərikət bolisilər; kərkəmgə, qolliringlar kİqlük qİlinsun! 14 Qünki samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundaq dəydu: — Silərləning ata-bowiliringlar Mening oqəzipimni qozıoqanda Mening silərgə yamanlık yatküzİx oyida bolənim wə xu [jaza] yolidin yanmıoqİnimdək — dəydu samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — 15 Mən hazır, muxu kİnlərdə yənə Yerusalemlə wə Yəhuda jəmətigə yaxıllık yatküzİx oyida boldum; kərkəmgə. 16 Muxu İxlarəja əməl qİlinglar: — Hərbiringlar əz yekİninglarəja həqiqətni səzlənglar; dərweziliringlarda həqiqətkə, aman-tinqlikqə uyoqun həkİmlərnı yürgüzümlər; 17 heqkim kənglidə əz yekiniqə yamanlık oylimisun; heqkəndək yaloqan kəsəmgə xerik bolmanglar; qünki Mən dəl bularning həmmisigə nəprətlinimən, dəydu Pərwərdigar. 18 Wə samawi qoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning səzi munga kelip mundaq deyildi: — 19 Samawi

qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Tətinqi aydiki roza, bəxinqi aydiki roza, yəttinqi aydiki roza wə oninqi aydiki roza Yəhuda jəmətigə huxallik wə xad-huramlik, bəhtlik ibadət sorunliri bolidu; xunga həqikət wə hatirjəmlik-tinqliqni səyünglar. **20** Samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Nurojun qowmlar wə kəp xəhərləning ahalisi yənə muxu yərgə kelidu; **21** bir xəhərdə turuwatqanlar baxqa bir xəhərgə berip ularo: «Pərwərdigardin iltipət tiləxkə, samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigarni izdəxkə tez barayli; mənmu barimən!» — dəydiəjan bolidu. **22** Kəp qowmlar wə küqlük əllər Pərwərdigardin iltipət tiləxkə, samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigarni izdəxkə Yerusalemoja kelidu. **23** Samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Xu künlərdə hərhil tilda səzləydiəjan əllərdin on nəpər adəm qiqip Yəhuduy bir adəmning tonining etikini tutuwelip uningo: «Biz sən bilən barayli; qünki Hudani sən bilən billidur, dəp angliduk» — dəydu.

9 Pərwərdigarning səzidin yükləngən bexarət — Hadrak zemini wə Dəməxk üstigə qonidu (qünki Pərwərdigarning nəziri adəmlər wə Israilning barlik kəbililiri üstididur); **2** U bularoja qegridax bolojan Hamatka, Tur wə Zidon üstigimu qonidu. Tur tolimu «dana» bolojaqqa, **3** əzi üqün qorojan kurojan, kümüxni topidək, sap altunni koqilardiki patkaktək dəwiləp koyojan. **4** Mana, Rəb uni mal-dunyasidin ayriwetidu, uning küqini dengizda yok kilidu; u ot tərpidin yəp ketilidu. **5** Axkelon buni kərüp qorkidu; Gazamu kərüp azablinip tolojinip ketidu; Əkronmu xundak, qünki uning arzu-ümidu tozup ketidu; padixah Gazadin yoqap ketidu, Axkelon adəmzatsiz qalidu. **6** Xuning bilən Axdodta haramdin bolojan birsu turidu; Mən Filistyləning məqrurluqi wə pəhrini yokitimən. **7** Mən aqzidin qanlarni, uning haram yegan yirginqlik nərsilərnə qixliri arisidin elip ketimən; andin kəlip qalojanlar bolsa, ular Hudayimizoja təwə bolup, Yəhudada yolbaxqi bolidu; Əkronning ornə Yəbus kəbilisidikilərgə ohxax bolidu. **8** Mən qoxun tüpəylidin, yəni ətüp kətküqi wə qaytip kəlgüqi tüpəylidin Əz öyüm ətrapida qedirimni tiktürimən; əzgüqi qaytidin uningdin ətəməydu; qünki Əz kəzüm bilən kəzitimən. **9** Zor xadlan, i Zion kizi! Təntənəlik nida qil, i Yerusalemlə kizi! Qaranglar, padixahing yeningoja kelidu; U həqkaniy wə nijatlik bolidu; Kəmtər-məmin

bolup, Mada exəkkə, yəni exək təhiyigə minip kelidu; **10** Xuning bilən Mən jəng hərwilirini Əfraidin, Atlarni Yerusalemdin məhrum kiliwetimən; Jəng okyasimu elip taxlinidu. U bolsa əllərgə hatirjəmlik-tinqliqni jakarlap yətküzidu; Uning həkümranliqi dengizdin dengizojiqə, [Əfrat] dəryasidin yər yüzining qətlirigiqə bolidu. **11** Əmdi seni bolsa, sanga qüxürülgən əhdə kəni tüpəylidin, Mən arangdiki məhbuslarni susiz orəktin azadliqqa qiqirimən. **12** Mustəhkəm jayoja qaytip kelinglar, i arzu-ümidning məhbusliri! Bügün Mən jakarlap eytimənki, tartqan jazaliringning əksini ikki həssiləp sanga qayturimən. **13** Qünki Əzüm üqün Yəhudani okyadək egildürdüm, Əfraidimni oq kilip okyajoja saldim; Mən oqul baliliringni ormidin turojuzimən, i Zion — ular sening oqul baliliringoja karxi jəng kilidu, i Gretsiyə! I Zion, Mən seni palwanning qolidiki qiliqtək qilimən. **14** Pərwərdigar ularning üstidə kərünidu; Uning oqi qakmaqək etilip uqidu. Rəb Pərwərdigar kanayni qalidu; U jənuftiki dəhxətlik qara quyunlarni billə elip yürük kilidu. **15** Samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar ular üqün mudapiə bolidu; ular saloja taxlirini kukum kilip, dəssəp qəyləydu; ular iqiwelip, xarab kəypini sürgənlərdək kiyqas-sürən kətüridu; ular [qanoja] miləngən qurbangahning büjəkliridək, [qanoja] toldurulojan qaqilərdək bolidu. **16** Xu küni Pərwərdigar bolojan ularning Hudasi ularni Əzüm bakqan padam bolojan həlqim dəp bilip qutkuzidu; qünki ular taj gəhərliridək Uning zemini üstidə kətürülidu. **17** Xunqə zordur Uning məhrəbanliqi, xunqə qaltistur Uning güzəlliki! Ziraətlər yigitlərnə, yengi xarab qizlarni yaxnitidu!

10 Pərwərdigardin «keyinki yamoju» pəslidə yamojujnə tələp qilinglar; Pərwərdigar qakmaqəlnə qakturup, ularoja mol yamojujnərnə, xuningdək hərbirigə etizda ot-qəplərnə beridu. **2** Qünki «əy butliri» bimənə gəplərnə eytqan, palqilar yalojan «alamət»lərnə kərgən, tuturuksiz qüxlərnə səzligən; ular kuruk təsəlli beridu. Xunga həlq koy padisidək tənəp kətti; ular padiqisi bolmiojaqqa, azar yeməktə. **3** Mening oqəzipim padiqiləroja kozojaldi; Mən muxu «tekə» [yətəqilərnə] jazalaymən; qünki samawi qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar Əz padisidin, yəni Yəhuda jəmətidin həwər elixka kəldi; U jəngdə ularni Əzining həywətlik etidək kilidu. **4** Uningdin [yəni Yəhudadin] «Burjək Texi», uningdin «Kozuk», uningdin «Jəng Okyasi», uningdin

«Həmmigə həkümranlik Kilojuqi» qikidu. 5 Xuning bilən ular jəngdə, [dixmənlərni] koqilardiki patkəkni dəssigəndək qəyləydiqan palwanlardək bolidu; ular jəng kildu, qünki Pərwədigar ular bilən billidur; ular atlik əskərlərnimu yərgə qaritip koyidu. 6 Mən Yəhuda jəmətini küqəytimən, Yüsüpnin jəmətini kütquzimən; Mən ularni kaytidin olturaklixixkə kayturimən; qünki Mən ularoqə rəhim-xəpəkətni kərsitimən. Ular Mən heqqaqan taxliwətmigəndək bolidu; qünki Mən ularning Hudasi Pərwədigarmən; Mən ularoqə jawab berimən. 7 Əfraydikilər palwandək bolidu, kəngülliri xarab kəypini sürgənlərdək huxallinidu; ularning baliliri buni kərup huxallinidu; ularning kəngli Pərwədigardin xadlinidu. 8 Mən üxkirtip, ularni yioqimən; qünki Mən ularni bədəl tələp hərlükkə qikirimən; ular ilgiri kəpiyip kətkəndək kəpiyidu. 9 Mən ularni əllər arisida uruktək qaqimən; andin ular Meni yirək jaylarda əsləydu; xuning bilən ular baliliri bilən həyat kəlip, kaytip kelidu. 10 Mən ularni kaytidin Misir zeminidin elip kelimən, Asuriyədinmu qikirip yioqimən; ularni Gilead wə Liwan zeminioqə elip kirgüzimən; yər-zemin ularni patkuzalmay qalidu. 11 Xundək kəlip, U jəbir-jəpa dengizidin ətup, dengizdiki dolqunlarni uridu; Nil dəryasining təgliri kurup ketidu; Asuriyənin məşrurluqi wə pəhri pəs kəlinidu, Misirdiki xahənə həsimu yokilidu. 12 Mən ularni Pərwədigar arkilik küqəytimən; ular Uning namida mangidu, dəydu Pərwədigar.

11 I Liwan, ot sening kedir dərəhliringni yəp ketixi üqün, dərəziliringni aql. 2 Waysanglar, i qarioqaylar, qünki kedir yikildi, esil dərəhlər wəyran kəlinidi; waysanglar, i Baxandiki dub dərəhliri, qünki barəkəsan orman yikitildi! 3 Padiqilarning waysioqan awazini angla! Qünki ularning xəripi [boloqan qimən-yaylak] wəyran kəlinidi; arslanlarning hərkirigən awazini angla! Qünki İordan dəryasining pəhri boloqan [buk-barəkəsanliqi] wəyran kəlinidi. 4 Pərwədigar Hudayim mundaq dəydu: — Boquzlxəkə bekitilgən padini bəkkin! 5 Ularini setiwəloqanlar ularni boquzliwətkəndə heq gunahkar dəp qaralmaydu; ularni setiwətkənlər: «Pərwədigaroqə xükri! Qünki beyip kəttim!» — dəydu; ularning əz padiqiliri ularoqə iqini heq əşritmaydu. 6 Qünki Mən zeminda turuwatqanlaroqə yənə iqimni heq əşritmaymən, dəydu Pərwədigar; — wə mana, Mən adəmlərni, hərbirini əz yekininin qolioqə wə əz padixəhining

qolioqə tapxurimən; mana, bular zeminni harab kildu, Mən ularni bularning qolidin heq kütquzmaymən. 7 Xunga mən «boquzlxəkə bekitilgən pada»ni beqip turdum, bolupmu padining arisidiki miskin məminlərnəni bəktim. Mən əzümgə ikki tayəkni aldim; birinqisini «xapəət», ikkinqisini «rixətə» dəp atidim; xuning bilən mən padini bəktim. 8 Xuningdək Mən bir ay iqidə üq padiqini həlak kildim; Mening jenim bu [həlkətin] bizar boldi wə ularning jeni Meni əq kərdi. 9 Mən: «Mən silərnəni bəkməymən; ələy dəp qəloqanliri əlup kətsun; həlak bolay dəp qəloqanliri həlak bolsun; tirik qəloqanlarning həmmisi bir-birining gəxini yesun» — dedim. 10 Mən «xapəət» degən tayikimni elip sunduriwəttim, xuningdək Mening barlik əllər bilən boloqan əhdəmnəni sunduruwəttim. 11 Əhdə xu küni bikar kəliwətildi; xunga pada arisidiki manga dikəkət kəloqan miskin məminlər buning Pərwədigarning səzi ikənlikini bilip yətti. 12 Wə mən ularoqə: «Muwapik kərsənglar, mening ix həkəkimni beringlar; bolmisa boldi kəlinglar» — dedim. Xunga ular mening ix həkəkimgə ottuz kümüx tənggini tarazioqə saldi. 13 Wə Pərwədigar manga: «Mana bu ular Manga bekitkən kəltis bəhə! Uni sapalqining aldioqə taxlap bər!» dedi. Xuning bilən mən ottuz kümüx tənggini elip bularnəni Pərwədigarning əyidə, sapalqining aldioqə qəriwəttim. 14 Andin mən Yəhuda bilən İsrailning qerindaxlikini üzüx üqün, ikkinqi tayikimni, yəni «rixətə»ni sunduruwəttim. 15 Andin Pərwədigar manga mundaq dedi: «Sən əmdi yənə ərziməs padiqining qorallirini al. 16 Qünki mana, Mən zeminda bir padiqini ornidin turoquzımənkə, u həlak bolay degənlərdin həwər almaydu, tənəp kətkənlərnəni izdiməydu, yarilənoqanlarnəni saqaytmaydu, saqlamlarnimu bəkməydu; u bəlkə səmrigənlərnin gəxini yəydu, həttə tuyəklini yirip yəydu. 17 Padini taxliwətkən ərziməs padiqining həlioqə way! Kəliq uning biliki wə ong kəzigə qüxidu; uning biliki pütünləy yigiləydu, uning ong kəzi pütünləy qarəngölulixip ketidu.

12 Pərwədigarning İsrail toqruluk səzidin yükləngən bəxəət: — Asmanlarnəni yəyoquqi, yərnin ulini saloquqi, adəmnin rohini uning iqidə Yasioquqi Pərwədigar mundaq dəydu: — 2 Mana, Mən Yerusəlemni ətrapidiki barlik əllərgə kixilərnəni dəkkə-dükkigə salidioqan apkur kilimən; Yerusəlemoqə qüxidioqan muhəsirə Yəhudaşimü qüxidu. 3 Xu küni əməlgə axuruliduki, Mən Yerusəlemni barlik

əllərgə eəjir yük boləjan tax kəlimən; kim uni əzigə yüklisə yarılanmay qalmaydu; yər yüzidiki barlıq əllər uningoja jəng kəlixka yioqilidu. **4** Xu küni Mən həmmə atlarni sarasimigə selip, atliklarni sarang kəlip urimən; biraq Yəhuda jəmətini kəzümdə tutimən; əllərdiki hərbi atni bolsa korluq bilən uruwetimən. **5** Xuning bilən Yəhudaning yobxəqiliri kənglidə: «Yerusalemde turuwatqanlar samawi qoxunlarning Sədari boləjan Pərwədigar, ularning Hudasi arkilik manga küq bolidu» dəydu. **6** Xu küni Mən Yəhudaning yobxəqilirini otunlar arisidiki otdandək, ənqilər arisidiki məx'əldək kəlimən; ular ətrapidiki barlıq əllərnə, yəni ong wə sol təripidikilərnə yəwetidu; Yerusalemdikilər yənə əz jayida, yəni Yerusalem xəhəridə turidəjan bolidu. **7** Pərwədigar əwwal Yəhudaning qedirilirini kətkuzidu; səwəbi — Dawut jəmətining xan-xəripə həm Yerusalemde turuwatqanlarning xan-xəripə Yəhudaningkidin uluoqanmaslikə üqündur. **8** Xu küni Pərwədigar Yerusalemde turuwatqanlarni kooqdaydu; ularning arisidiki ələngxip qəloqanlarmu xu küni Dawuttək palwan bolidu; Dawut jəməti bolsa Hudadək, yəni ularning aldidiki Pərwədigarning Pərixsisidək küqlük bolidu. **9** Xu küni əməlgə axuruliduki, Yerusaleməja jəng kəlixka kəlgən barlıq əllərnə həlak kəlixka kiriximən. **10** Wə Mən Dawut jəməti wə Yerusalemde turuwatqanlar üstigə xapaət yətküzgüqi wə xapaət tiligüqi Rohni kuyimən; xuning bilən ular əzliri sanjip əltürgən Manga yənə karaydu; birsining tunji oqlı üqün matəm tutup yioja-zar kətürgəndək ular Uning üqün yioja-zar kəturidu; yəkkə-yegənə oqlidin juda boluquning dərd-ələm tartkənidək ular uning üqün dərd-ələm tartidu. **11** Xu küni Yerusalemde oqayət zor yioja-zar kətürülidu, u Məgiddo jiloqisidiki «Hadad-Rimmon»da kətürülgən yioja-zardək bolidu. **12** Zəmin yioja-zar kəturidu; hərbi ailə ayrim həlda yioja-zar kəturidu. Dawut jəməti ayrim həlda, ularning ayalliri ayrim həlda, Natan jəməti ayrim həlda, ularning ayalliri ayrim həlda; **13** Lawiy jəməti ayrim həlda, ularning ayalliri ayrim həlda; Ximəy jəməti ayrim həlda, ularning ayalliri ayrim həlda; **14** barlıq tirik qəloqan aililər, yəni hərbi ailə ayrim-ayrim həlda wə ularning ayalliri ayrim həlda yioja-zar kəturidu.

13 Xu küni Dawut jəməti həm Yerusalemde turuwatqanlar üqün gunahni wə paskinilikni yuyidəjan bir bulak eqilidu. **2** Xu küni xundək

boliduki, — dəydu samawi qoxunlarning Sədari boləjan Pərwədigar, — Mən məbudlarning namirini zemindin yəkitimənki, ular yənə həq əslənməydu; wə Mən pəyoqəmbərlərnə wə paskina rohnimu zemindin qikərip yətkiwetimən. **3** Xundək əməlgə axuruliduki, birəylən yənəla pəyoqəmbərlik kəlip bəxarət bəray desə, uning əzini tuoqan ata-anisi uningoja: «Sən həyat qəlmaysən; qünki Pərwədigarning namida yəloqan gəp kəliwatisən» dəydu; andin əzini tuoqan ata-anisi uni bəxarət bəriwətkinidila sanjip əltüridu. **4** Xu küni xundək boliduki, pəyoqəmbərlərnə hərbi əzliri bəxarət bəriwətkəndə kərgən kərünüxtin hijil bolidu; ular həkəni əldəx üqün ikkinqi qupurluk qapanni kiyməydu; **5** U: «Mən pəyoqəmbər əməs, mən pəkət tərəkəimən; qünki yaxlikəmdin tartip tupraq bilən tiriklik kəliwətimən» — dəydu. **6** Əmdi birsə uningdin: «Həy, əmdi sening məydəngdiki bu zəhmətlər nəmə?» — desə, u: «Dostliriməng əyidə yarilinip qəldim» — dəp jawab bəridu. **7** Oyoqan, i kəliq, Mening padiqimoja, yəni Mening xerikim boləjan adəmgə qarxi qik, — dəydu samawi qoxunlarning Sədari boləjan Pərwədigar; — Padiqini uruwət, koqlar patiparaq bolup tarkitiwətilidu; Mən kolumni kəliq peillarning üstigə quxürüp turuqozimən. **8** Zeminda xundək əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərwədigar, — üqtin ikki kəsimi kərilip əlidu; biraq üqtin bir kəsimi uningda tirik qəlidu. **9** Andin Mən üqinqi kəsimini otka kirgüzimən, ularni kümüx tawliəjəndək tawlaymən, altun sinaləjəndək ularni sinaymən; ular Mening namimni qəkirip nida kəlidu wə Mən ularəja jawab bərimən; Mən: «Bu Mening həlkim» dəymən; ular: «Pərwədigar mening Hudayim» — dəydu.

14 Mana, Pərwədigarəja has kün kəlidu; [u küni] arəngdin mal-mülkəng buləng-taləng kəlinip bəlxüwəlinidu. **2** Mən barlıq əllərnə Yerusaleməja jəng kəlixka yioqimən; xəhər ixəjal kəlinidu, əylər buləng-taləng kəlinip, kiz-ayallar ayaq-asti kəlinidu; xəhərnəng yerimi əsirgə quxüp sürgün kəlinidu; tirik qəloqan həlk xəhərdin elip kətilməydu. **3** Andin Pərwədigar qikəp xu əllər bilən uruxidu; U Uning jəng kəloqan künididikək uruxidu. **4** Uning putliri xu küni Yerusalemning xərkəy təripining əng əldə boləjan Zəytun təojida turidu; xuning bilən Zəytun təoji otturidin xərkə wə oərb tərəkə yerilidu; zor yooqan bir jiloja pəyda bolidu; təoqning yerimi ximal tərəkə, yerimi jənub tərəkə yətkilidu. **5**

Wə silər Mening taqlirimning däl muxu jilöjisi bilən kaçqisilär; qünki taqlirlarning jilöjisi Azälgigə baridu; silər Yəhuda padixahı Uzziyaning künliridə bolöjan yər təwrəxtə kaçqininglardək kaçqisilär. Andin Pərwərdigar Hudayim kelidu; həmdə Sən bilən barlık «mukəddəs bolöquqılar»mu kelidu! **6** Xu küni xundak boliduki, nur tohtap qalidu; parlak yultuzlarmu karangoqulixip ketidu; **7** Birak u Pərwərdigaröja məlum bolöjan alahidə bir kün, ya keqə ya kündüz bolmaydu; xundak əməlgə axuruliduki, kəq kirgəndə, aləm yorutulidu. **8** Xu küni xundak boliduki, həyatlık suliri Yerusalemdin ekıp qıqıdu; ularning yerimi xərkiy dengizöja, yerimi öjərbiy dengizöja qarap aqıdu; yazda wə kıxta xundak bolidu. **9** Pərwərdigar pütkül yər yüzi üstidə padixah bolidu; xu küni pəkət bir «Pərwərdigar» bolidu, [yər yüzidə] birdinbir Uningla nami bolidu. **10** Gebadin Yerusalemnıng jənubidiki Rimmonöjiqə bolöjan pütün zemin «Arabah»dək tüzlənglikkə aylandurulidu; Yerusalem bolsa «Binyamin dərwezisi»din «Birinqi dərwaza»öjiqə wə yənə «Burjək dərwezisi»öjiqə, «Hənanıyəlning munari»din padixahning xarab kəlqəklirigiqə yukiri kətürülidu, ləkin xəhər yənıla əz jayida xu peti turidu; **11** Adəmlər yənə uningda turidu. «Həlak pərmani» yənə həq qüxürülməydu; Yerusalem hatirjəmliktə turidu. **12** Wə Pərwərdigar Yerusalemöja jəng kılöjan barlık əllərni uruxka ixlətkən waba xundak boliduki, ular ərə bolsıla gəxliri qirip ketidu; kəzliri qanaqlirida qirip ketidu; tilliri əjzida qirip ketidu. **13** Xu küni xundak boliduki, ularning arisöja Pərwərdigardin zor bir aləzadilik qüxidu; ular hərberi əz yekininıng kəlini tutuxidu, hərbirining kəli yekininıng kəliöja qarxi kətürülidu. **14** Yəhüdamu Yerusalemda jəng kılıdu; ətrapidiki barlık əllərning mal-mülükliri jəm kılıp yioqilidu — san-sanaksız altun-kümüx wə kiyim-keqəklər bolidu. **15** At, keqir, tögə, exək, xundakla ularning bargahlırıda bolöjan barlık mal-waranlar üstigə qüxkən waba yukiriki wabaöja ohxax bolidu. **16** Xundak əməlgə axuruliduki, Yerusalemöja jəng kılıxka kəlgən həmmə əllərdin barlık tirik qalöjanlar hər yili Yerusalemöja, padixahka, yəni samawi kəxunlarınıng Sərdari bolöjan Pərwərdigaröja ibadət kılıxka wə «kəpilər həyti»ni təbrikləxkə qıqıdu. **17** Xundak boliduki, yər yüzidiki kəwm-jəmətlərdin padixahka, yəni samawi kəxunlarınıng Sərdari bolöjan Pərwərdigaröja ibadətke qıqmıöjanlar bolsa, əmdi

ularning üstigə yamoqur yaoqmaydu. **18** Misir jəməti qıqıp hazır bolmisa, ularöjimu yamoqur bolmaydu; birak Pərwərdigar «kəpilər həyti»ni təbrikləxkə qıqmaydıöjan barlık əllər üstigə qüxüridöjan waba ularöjimu qüxürülidu. **19** Bu Misirning jazasi, xundakla «kəpilər həyti»ni təbrikləxkə qıqmaydıöjan barlık əllərning jazasi bolidu. **20** Xu küni atlarınıng kəngöjuraqliri üstigə «Pərwərdigaröja atilip pak-mukəddəs bolsun!» dəp yezilidu; Pərwərdigarning öyidiki barlık kaçqa-kuqıqıarmu kurbangah aldidiki kaçqılaröja ohxax həsablınıdu; **21** Yerusalemdiki wə Yəhüdadiki barlık kaçqa-kuqıqıarmu Pərwərdigaröja atilip pak-mukəddəs bolidu; kurbanlık kılöquqılar kelip ularni elip kurbanlık gəxlirini pixuridu; xu küni samawi kəxunlarınıng Sərdari bolöjan Pərwərdigarning öyidə «kanaanlık-sodigər» ikkinqi bolmaydu.

Malaki

1 Pərwərdigardin Malakioşa yükləngən wəhiy, u arkilik Israiloşa kəlgən: — **2** — Mən siləni səyüp kəldim — dəydu Pərwərdigar, — birak silər: «Sən bizni kəndakmu səyüp kəlding?» — dəysilər. Əsaw Yəqubka aka boləjan əməsmu? — dəydu Pərwərdigar, — birak Yəqubni səydüm, **3** əsawoşa nəprətləndim; uning taqlirini qəl kildim, mirasini qəl-bayawandiki qillbərillərgə tapxurup bərdim. **4** Edom: «Biz wəyran kəlinduk, birak biz harabiləxkən jaylarni kaytidin kurup qikimiz» — desə, samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — — Ular kuridu, birak Mən ərüyəmən; həklər ularni «Rəzillikning zemini», «Pərwərdigar mənggügə oşəzəplini diojan əl» dəp ataydu. **5** Siləning kəzliringlar buni kərüp: «Pərwərdigar Israil qəgrasining sirtida uluşlandi!» — dəysilər. **6** — Oşul atisini, kəl igisini hərmətləydu; əmdi Mən ata bolsam, hərmitim kəni? Iğə bolsam, Məndin boləjan əyminix kəni? — samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar silərgə xundak dəydu, i Mening namimni kəmsitkən kaşinlar! Birak silər: «Biz nemə kilip namingni kəmsitiptuk?» — dəysilər. **7** Silər kurbangahim üstigə buləjan oşukni sunisilər; andin silər: «Biz nemə kilip seni buləjan qoyduk?» — dəysilər; əməliyəttə silər: «Pərwərdigarning dastihining tayini yoktur» — dəysilər. **8** Kor malni kurbənləkkə sunsanglar, bu kəbihlik əməsmu? Tokur yaki kəsəl malni kurbənləkkə sunsanglar, bu kəbihlik əməsmu? Həzir buni sening waliyingoşa sunup bak; u səndin hursən bolamdu? Səngə yüz-hatirə kilamdu? — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **9** — Əmdi, kəni, silər Təngridin bizgə xəpəkət kərsətkəysən dəp ətünüp bekinglar; kolunglardin muxular kəlgəndin keyin, U silərdin hərəkəndikənglarni qəbul kilamdu? — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **10** — Arənglardin dərwezilarni etip qoyodək birsi qikmamdu? Xundak boləjanda silər kurbangahimda bikardin-bikar ot qalap yürməyttinglar. Mening silərdin həq hursənlikim yok, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — wə kolunglardin həqkəndak «axlik hədiyə»ni qəbul kilməymən. **11** Kün qikərdin kün patarəşa Mening namim əllər arisida uluş dəp kərilidu; hər bir jayda namimoşa huxbuy selinidəjan bolidu, pak bir «axlik hədiyə» sunulidu; qünki namim əllər arisida uluş

dəp kərilidu, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **12** Birak silər bolsanglar: «Pərwərdigarning dastihini buləjan oşan, uning mewis, yəni ax-ozukı nəprətləktur» — deginglərdə, silər uni haram kəlisilər; **13** wə silər: «Mana, nemidəgan awariqilik!» dəysilər wə Manga kərap dimioşinglarni kəkəsilər, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — silər yariləjan, tokur həm kəsəl mallarni elip kəlisilər. Kurbənləkkə-hədiyiləni xü peti elip kəlisilər; Mən buni kolunglardin qəbul kiləndimən? — dəydu Pərwərdigar. **14** Bərhək, padisida kəqkə turup, Rəbkə kiləjan kəsimini ada kilix üqün buləjan oşan nərsini kurbənləkkə kilidəjan əldəməni lənətkə qalidu; qünki Mən uluş Padixahdurmən, namim əllər arisida hərmətlinidəjan bolidu, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar.

2 — Əmdi, həy kaşinlar, bu əmr-pərman silərgə qüxti: — **2** Silər anglimisanglar, namimoşa xə-xəpəkət kəltürükə kəngül koymisanglar, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — Mən arənglərgə lənətni qüxürüp əwətimən; siləning bərikətliringlərgə lənət kilimən. Bərhək, Mən allikəqan ularəşa lənət oşudum, qünki silər [xəripimə] kəngül koymidinglar. **3** Mana, Mən urukliringlərgə tənbiş bərimən, siləning yüzüglərgə pək, həytinglərdəki pəkni sürimən; birsi siləni xü pək bilən billə apirip taxlaydu. **4** Xuning bilən silər Mening silərgə bu əmrni əwətkənləkkimni bilisilər, məksət, Mening Lawiy bilən tüzgən əhdəmməng səkliniwərixə üqündür, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **5** — Mening uning bilən tüzgən əhdəm həyatlik həm arəm-hatirəmləkkə elip kəlidu; uni Məndin kərkəsun dəp buləni uningəşa bərdim; u Məndin kərkəp namim əldə titrigənidi. **6** Aşzidin həkəkətnəng təlim-tərbiyisi qüxmigən, ləwəridin nəhəklik tēpilməjan; u arəmləkkə-hatirəmləkkə həm duruslukta Mən bilən billə mənəjan, nuroşun kixiləni kəbihliktin yandurojan. **7** Qünki kaşinning ləwliri ilim-bilimni səkləxi kərek, həklər uning aşzidin Təwrat-qənunini izdixi lazim; qünki u samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarning əlqisidur. **8** — Birak silər yoldin qətnəp kəttənglar; silər nuroşun kixilər üqün Təwrat-qənunini putlikəxəngəşa ayləndurəwəttənglar; silər Lawiy bilən tüzülgən əhdini buzəjan silər — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, **9** — xungə Mən silənimu pütün həlk əldə nəprətləkkə wə pəskəx kildim,

qünki silər yollirimni tutmiojan, xundakla Təwrat-kanunini ijra qiləjanda bir tərəpkə yan baskan. 10 — Bizdə bir ata bar əməsmu? Bizni Yaratquqi pəkət birla Təngri əməsmu? Əmdi nemixka hərberimiz öz kərindiximizə wapaszlik kəlip, ata-bowilirimiz bilən tüzgən əhdisini buləjəymiz? 11 Yəhuda wapaszlik kildi, Israilda həm Yerusalemda yirginlik bir ix sadir kəlini; qünki Yəhuda Pərwərdigar səyğən muqəddəs jayini buləjəp, yat bir ilahning kizini əmrigə aldi. 12 Undak kəloquqi, yəni azduroquqi bolsun, azduruloquqi bolsun, samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigarə «axlik hədiyə»ni elip kəlgüqi bolsun, Pərwərdigar ularni Yaqupning qediriridin üzüp taxlaydu. 13 Silər xuningdək xundak kəlisilərki, kurbangahni kəz yaxliri, yioja, ah-zarlar bilən kaplaysilər — qünki U kurbanlik-hədiyilərgə heq kərimaydiojan boldi, uningdin heq razi bolmay kəlunglardin kəbul kəlmaydiojan boldi. 14 Birak silər: «nemixka?» dəp soraysilər. — Qünki Pərwərdigar sən wə yaxlikingda aləjan ayaling otturisida guwahqi boləjanidi; sən uningə wapaszlik kəilding, gərqə u sening həmrahing wə sən əhdə tüzgən ayaling bolsimu. 15 Huda [ər-ayalni] bir kəlojan əməsmu? Xundakla, buningə Rohini kəldurojan əməsmu? [Huda] nemixka ularni bir kildi? Qünki U ularnin ihlasmən pərzənt kütəkənidə. Əmdi hərberinglər öz kəlb-rohinglarə dikəkət kəlinglər, heqkəyisi yaxlikta aləjan ayalioja wapaszlik kəlmisun! 16 Qünki Mən talak kəlixka əqturmən, dəydu Israiling Hudasi Pərwərdigar, — xuningdək öz tonioja zomburluk qəplaxturwəloquqioja əqmən, — dəydu samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. — xunga kəlb-rohinglarə dikəkət kəlinglər, heqkəysinglər wapaszlik kəlmanglar! 17 — Silər səzlinglər bilən Pərwərdigarning səwr-takitini kəyomidnglər, andin silər: «Biz nemə kəlip Uning səwr-takitini kəymaptuk?» — dəysilər. Səwr-takitini kəymiojanlikinglər bolsa dəl: «Rəzillik kəloquqi Pərwərdigarning nəziridə yaxxidur, U ularnin hursən bolidu»; yaki «Adalətni yürgüzgüqi Huda zadi nədidur?» — degininglərdə bolmamdu!

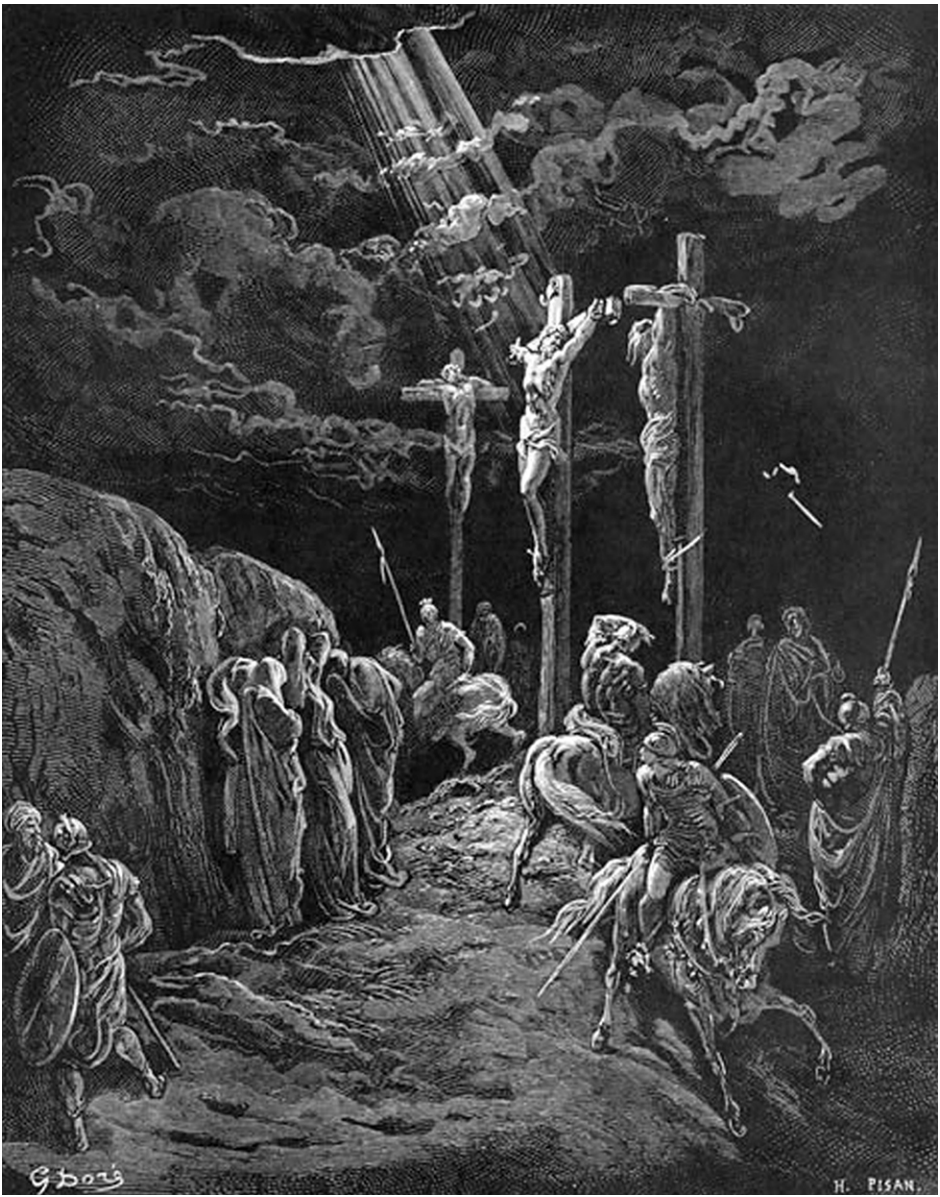
3 — Mana əmdi Mən Əz əlqimni əwətimən, u Mening aldimda yol təyyarlaydu; silər izdigən Rəb, yəni silər hursənlik dəp bilgən əhdə əlqisi Əz ibadəthanisioja tuyuksiz kiridu; mana, U kəliwatidu, — dəydu samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. 2 — Birak Uning kəlgən künidə kim qidiyalisun? U kəringəndə kim turalisun? Qünki

U tawlioquqining oti, kirqining aqartkuq xoltisidək bolidu; 3 U kümüxni tawlioquqi həm erioqdioquqidək tawlap olturidu; Lawiyning balilirini saplaxturidu, ularni altun-kümüxni tawlioqandək tawlaydu; xuning bilən ular Pərwərdigarə həkkanıylikta kəliniojan kurbanlik-hədiyəni sunidu. 4 Andin Yəhuda həm Yerusaleming kurbanlik-hədiyiliri Pərwərdigarə kona zamanlardikidək, ilgiriki wəqətlardikidək xərin bolidu. 5 Mən hesab elixka silərgə yəkin kelimən; Mən sehrgərlərgə, zinahorlarə, yaləjan kəsəm iquqilərgə, mədikarlarning həkkanı tutuwəlip bozək kəloquqilarə, tul hotunlar həm yetim-yesirlarni harlioquqilarə, yat adəmlərnə öz həkəkidin ayriwətküqilərgə, xuningdək Məndin heq kərkəmiojanlarə tezdin əyibligüqi guwahqi bolimən, — dəydu samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. 6 Qünki Mənki Pərwərdigar əzgərməsturmən; xunga silər, i Yaqupning oqujulliri, tügəxmigənsilər. 7 — Ata-bowiliringlarning künliridin tartip silər bəlgilimilirimdin qətnəp, ularni heq tutmiojansilər. Mening yenimoja kəytip kəlinglər, Mən yeninglarə kəytimən, — dəydu samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — birak silər: «Biz kəndəkmə kəytip kəlimiz?» — dəysilər. 8 Adəm Hudaningkini bulisa bolamdu? — Birak Manga Meningkini bulap kədinglər. Silər yənə: «Biz kəndəksigə Sanga bulangqilik kəliwatimiz» — dəysilər. Silər «ondin bir» ülüx əxrilinglarni həm «kətürmə hədiyələ»ni sunoqinglərdə xundak kəlisilər! 9 Silər eəjir bir lənətkə kədinglər, qünki Manga bulangqilik kəliwatisilər — silər bu pütkül «yat əl» xundak kəliwatisilər! 10 Əmdi əyümdə axlik bolux üqün pütkül «ondin bir» ülüx əxrini ambarə elip kəlinglər wə xundakla Meni sinap bəkinglər, — dəydu samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Mən asmanning derizilirini qong eqip silərgə patkuzalmioqudək bir bərikətni təküp beridiojanlikimni kərup bəkməmsilər? 11 Xundak boləjandila Mən silərnə dəp yənə yalmioquqini əyibləymən, u toprikinglərdiki mewilərnə wəyran kəlməymən; silərnəng bəq-ətziliringlərdiki tal üzümlər wəqətsiz təkülüp kətməydu, — dəydu samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. 12 — Xuning bilən barlik əllər silərnə bəhtlik dəp ataydu, qünki yeringlər adəmni huzurlanduridiojan bir zemin bolidu, — dəydu samawi kəxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. 13 — Silərnəng səzlinglər

Manga kattik tægdi, dæydu Pærwærdigar, — birak silær yænæ: «Biz sæn bilæn qarxilixidioqan nemæ sæz kilduk?» — dæysilær. **14** — Silær: «Hudaning hizmitidæ bolux bihüdiliktur» hêm: «Uning tapxuruküni qing tutuximiz wæ samawi qoxunlarning Særdari bolqan Pærwærdigar aldida matæm tutqan kixilærdæk yürüximizning nemæ paydisi?» — dæysilær, **15** hêm xuningdæk: «Tækæbburlarni bæhtlik dæp ataymiz; ræzillik qiløuqilar ronak tapidu; ular bærhæk Hudani sinaydu, birak qtutulup ketidu» — dæysilær. **16** Pærwærdigardin æyminidioqanlar [buni anglap] pat-pat bir-biri bilæn mungdaxti; Pærwærdigar uni næzirigæ aldi, sæzlrini anglidi. Xuning bilæn Pærwærdigarning aldida Uningdin qorqup, Uning namini seqinoqanlar üqün æslætmæ bolqan bir hatiræ kitab yezildi. **17** — Bu kixilær bolsa Özümnung alahidæ gøhærimni yioqan künidæ Meningki bolidu — dæydu samawi qoxunlarning Særdari bolqan Pærwærdigar — wæ Mæn huddi adæm ez hizmitidæ bolqan oqliqia iqini aqrirkandæk ularqia iqimni aqririmæn. **18** Silær qaytip kelisilær wæ hækqaniylar bilæn ræzillærni, Hudaning hizmitidæ bolqanlar bilæn bolmioqanlarni pærq etælæysilær.

4 — Qünki mana xu kün, humdandæk köydürgüqi kün kelidu; hær bir tækæbburluk qiløuqi hêm hær bir ræzillik qiløuqi pahaldæk bolidu; xu kelidioqan kün ularni köydüriwetidu, — dæydu samawi qoxunlarning Særdari bolqan Pærwærdigar, — ularqia næ yiltiz næ xah qaldurulmaydu. **2** Lekin namimdin æyminidioqan silær üqün, qanatlririda xipa-dærman elip kelidioqan, hækqaniylikni parlitidioqan Quyax ornidin turidu; silær talaqia qikqip bordæk mozaylardæk qiyøjitip oynaysilær; **3** silær ræzillærni qøylæp dæssiwetisilær; ular Mæn tæyyarliqan künidæ tapininglar astida küil bolidu, — dæydu samawi qoxunlarning Særdari bolqan Pærwærdigar. **4** — Mæn Hørab teqida pütkül Israil üqün qulum Musaqia buyruqan qanunni, yæni bælgilimilær hêm hækümlærni yadinglarda tutunglar. **5** — Mana, Pærwærdigarning uluq hêm dæhxætlük küni kelixtin awwal Mæn silærgæ Ilyas pæyøæmbærni æwætიმæn. **6** U atilarning kænglini balilarqia mayil, balilarning kænglini atilarqia mayil kildidu; undæk bolmioqanda Mæn kelip yær yüzini qarøax bilæn uruwetimæn.

NEW TESTAMENT

Əysa: — I Ata, ularni kəqürgin, qünki ular özining nemə qiliwatqanlığını bilməydu, — dedi.

[Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlərini bəlüxüwəldi.

Luka 23:34

Matta

1 Bu Ibrahımning oʻgʻli va Dawutning oʻgʻli bolagan
  Əysa Məsihning nəsəbnamə kitabidur: — **2**
Ibrahımdin Ishak tərəldi, Ishaktin Yakup tərəldi,
Yakup Yəhuda və uning aka-ukilirining atisi boldi;
3 Yəhudadin Tamar arkilik Pəraz və Zərah tərəldi;
Pərazdin Həzron tərəldi, Həzrondin Ram tərəldi, **4**
Ramdin Amminadab tərəldi, Amminadabdin Nahxon
tərəldi, Nahxondin Salmon tərəldi, **5** Salmondin
Rahab arkilik Boaz tərəldi, Boazdin Rut arkilik Obəd
tərəldi, Obətdin Yəssə tərəldi, **6** Yəssədin Dawut
padixah tərəldi. Dawuttin Uriyaning ayali arkilik
Sulayman tərəldi, **7** Sulaymandin Rəhoboam tərəldi,
Rəhoboamdin Abiya tərəldi, Abiyadin Asa tərəldi,
8 Asadin Yəhoxafat tərəldi, Yəhoxafattin Yəhoram
tərəldi, Yəhoramdin Uzziya tərəldi, **9** Uzziyadin Yotam
tərəldi, Yotamdin Ahaz tərəldi, Ahazdin Həzəkiya
tərəldi, **10** Həzəkiyadin Manassəh tərəldi, Manassəhdin
Amon tərəldi, Amondin Yoxiya tərəldi; **11** Babiloşa
sürgün qilinotanda Yoxiyadin Yəkoniyah və uning
aka-ukiliri tərəldi. **12** Babiloşa sürgün bolotandin
keyin, Yəkoniyahdin Xealtial tərəldi, Xealtialdin
Zərubbabəl tərəldi, **13** Zərubbabəldin Abihud tərəldi,
Abihuddin Eliakim tərəldi, Eliakimdin Azor tərəldi,
14 Azordin Zadok tərəldi, Zadoktin Akim tərəldi,
Akimdin Əlihud tərəldi, **15** Əlihudtin Əliazar tərəldi,
Əliazardin Mattan tərəldi, Mattandin Yakup tərəldi,
16 Yakuptin Məryəmning eri bolagan Yüsüp tərəldi;
Məryəm arkilik Məsih atalagan Əysa tuotuldi. **17**
Xundaq bolup, Ibrahımdin Dawutkigə bolagan arilikta
jamiy on tət əwlad bolagan; Dawuttin Babiloşa sürgün
qilinotigə jamiy on tət əwlad bolagan; və Babiloşa
sürgün qilinixtin Məsih kəlgüqə jamiy on tət əwlad
bolagan. **18** Əysa Məsihning dunyotə kelixi mundak
boldi: — Uning anisi Məryəm Yüsüpkə yatlik boluxka
wədə qilinotanidi; lekin tehi nikah qilinmayla, uning
Mukəddəs Rohtin hamilidar bolotanlikı məlum boldi.
19 Lekin uning [bolotusi] eri Yüsüp, durus kixi bolup,
uni jamiyət aldida hijalətkə qalduruxni halimay,
uningdin astirtin ajrixip ketixni niyət kildi. **20** Əmma u
muxu ixlarni oylap yürginidə, mana Pərwərdigarning
bir pərixtsisi uning qüxidə kərunüp uningotə: —
Əy Dawutning oʻgʻli Yüsüp, ayaling Məryəmnı öz
əmringə elixtin qorkma; qünki uningda bolagan
hamilə Mukəddəs Rohtin kəlgən. **21** U bir oʻgʻul
tuotidu, sən uning ismini Əysa dəp qoyotin; qünki u

öz həlkini gunahliridin kutkuzidu» — dedi. **22** Mana
bularning həmmisi Pərwərdigarning pəyotəmbər
arkilik degənlirining əməlgə axurulux üqün bolagan,
demək: — **23** «Pak kız hamilidar bolup bir oʻgʻul
tuotidu; ular uning ismini Immanuel (mənisı «Huda
biz bilən billə») dəp ataydu». **24** Yüsüp oyoqinip,
Pərwərdigarning xu pərixtsisining degini boyiqə qilip,
Məryəmnı əmrigə aldi. **25** Lekin Məryəm boxanotiqə
u uningotə yekinlaxmidi. Bu Məryəmnıng tunjisi idi;
Yüsüp uningotə Əysa dəp isim koydi.

2 Əysa Hərod padixah həküm sürgən künlərdə
  Yəhudiyə əlkisining Bəyt-Ləhəm yezisida
dunyotə kəlgəndin keyin, mana bəzi danixmənlər
mərixktin Yerusalemotə yetip kelip, puqralardin:
2 Yəhudiyənlarning [yengidın] tuotulotagan padixahı
kəyərədə? Qünki biz uning yultuzining kəturülğanlikini
kərdük. Xunga, uningotə səjdə kilotili kəldük, —
deyixti. **3** Buni angliotagan Hərod padixah, xuningdək
pütkül Yerusalemlə həlkimu əlakzadiliklə qüixti. **4** U
pütkül bax kahınlar və həlkning Təwrat ustazlirini
qakirip, ulardin «Məsih kəyərədə tuotuluxi kərkə?»
— dəp soridi. **5** Ular: «Yəhudiyədəki Bəyt-Ləhəm
yezisida boluxi kərkə, — qünki pəyotəmbər arkilik
xundaq pütülğan: — **6** «I Yəhudiyə zeminidiki Bəyt-
Ləhəm, Həlkning Yəhudiyə yetəkqilirining arisida əng
kiqiki bolmaydu; Qünki səndin bir yetəkqi qikidu, U
həlkim Israillarning baqquqisi bolidu» — deyixti. **7**
Buning bilən, Hərod danixmənləni məhpiy qakirtip,
yultuzning qaagan pəyda bolotanlikini sürixtürüp
biliwaldi. **8** Andin: «Berip balini sürixtə qilip tepinglar.
Tapkan haman kaytip manga həwər qilinglar,
mənmu uning aldiotə berip səjdə qilip keləy» — dəp,
ularni Bəyt-Ləhəmgə yotə qaldı. **9** Danixmənlər
padixahning sezini anglap yotə qikti; və mana,
ular xərktə kərgən həliki yultuz ularning aldida yot
baxlap mangdi və bala turotagan yərgə kelip tohtidi.
10 Ular həliki yultuzni kərginidin intayin qattik
xadlinixti **11** həm oygə kirip, balini anisi Məryəm bilən
kərip, yərgə yikilip uningotə səjdə qilixti. Andin,
həzinilirini eqip, altun, məstiki, murməkki qatarlik
sowotatlarni sunuxti. **12** Ularotə qüxidə Hərodning
yeniotə barmaslik tootrisidiki wəhij kəlgənlikı
üqün, ular baxka yot bilən öz yurtiotə kaytixti. **13**
Ular yotə kətkəndin keyin, Pərwərdigarning bir
pərixtsisi Yüsüpning qüxidə kərunüp: Ornungdin
tur! Bala və anisi ikkisini elip Misirotə qaq. Mən
sanga ukturotūqə u yərdə turotın. Qünki Hərod

balini yoki taxta izdab kelidu — dedi. **14** Xuning bilən u ornidin turup, xu keqila bala wə anisi ikkisini elip Misiroqa karap yoloqa qikti. **15** U Herod olgüqə xu yərdə turdi. Xundak boldiki, Pərwərdigarning pəyoqəmbər arqililik aldin eytqan: «Ooqlumni Misirdin Mən qakirdim» degən sözi əməlgə axuruldi. **16** Herod bolsa danixmənlərdin aldanqanlikini bilip, kattik oqəzəpləndi. U danixmənlərdin enikliqan waqitka asasen, adəmləni əwətip Bəyt-Ləhəm yezisi wə ətrapidiki ikki yax wə uningdin təwən yaxtiki oqul balilarning həmmisini oltürguzdi. **17** Xu qaoqda Yəməniya pəyoqəmbər arqililik eytiloqan munu səz əməlgə axuruldi: — **18** «Ramaḥ xəhəridə bir sada, Aqqik yioqa-zarning pioqani anglinar, Bu Raḥiləning baliliri üqün kətürgən aḥ-zarlıri; Balilirining yok kiliwətilgini tūpəylidin, Təsəllini qəbul qilmay pioqan kətüridu». **19** Əmdi Herod olgəndin keyin, Hudaning bir pərixtsisi Misirda turoqan Yūsüpning qüxidə kərünüp uningqə: — **20** Ornungdin tur! Bala wə anisini elip Israil zeminiqə qayt! Qünki balining jenini almakqi boləqanlar əldi, — dedi. **21** Buning bilən Yūsüp ornidin turup bala wə anisini elip Israil zeminiqə qaytti. **22** U Arhelausning atisi Herod padixahning ornioqə təhtkə olturup Yəhudiya əlkisigə həkümranlik kiliwatqinidin həwər tepip, u yərgə qaytixtin kərkti; wə qüxidə uningqə bir wəhiy kelip, Galiliya zeminiqə berip, **23** Nasarət dəp atilidoqan bir yezida olturaxlaxti. Xuning bilən pəyoqəmbərlər arqililik: «U Nasarətlik dəp atilidu» deyilgini əməlgə axuruldi.

3 Xu qaoqlarda, qəməldürgüqi Yəhya Yəhudiya diki qəl-bayawanoqə kelip 2 kixilərgə: — Towa kilinglar! Qünki ərx padixaliki yəkinlixip kaldı! — dəp jakarlxəqə baxlıdi. **3** Qünki [qəməldürgüqi Yəhya] bolsa ilgiri Yəxaya pəyoqəmbər bəxaridə kərsətkən kixining dəl əzi bolup: — «Bayawanda towaydioqan bir kixining: Rəbning yolini təyyarlanglar, Uning qioqir yollirini tüptüz kilinglar! — degən awazi anglinidu». **4** Yəhya [pəyoqəmbər] təgə yungidin kilingoqan kiyim kiygən, beligə kən tasma baqlioqanidi. Yəydiqini bolsa qəkətkilər bilən yawa hərə həsili idi. **5** Əmdi Yerusalemlə xəhiri, pütün Yəhudiya əlkisi wə pütükl İordan dərya wadisining ətrapidiki kixilər uning aldiqə kelixip, **6** gunahlırini ikrar kilixti wə uning əzlırini İordan dəryasida qəməldürüxini qəbul kilixti. **7** Ləkin Pərisiy wə Saduqiy məzhəpidikilərdin kəplirining uning qəməldürüxini qəbul kijoqili kəlgənlikini kərginida

u ularqə: — Əy yilanlarning baliliri! Kim siləni [Hudaning] qüxüx aldiqə turoqan oqəzəpidin keqinglar dəp agahlandırdı?! **8** Əmdi towioqə layik mewini kəltüringlar! **9** Wə əz iqinglarda: «Bizning atimiz bolsa İbrahımdur!» dəp hiyal kiliq yürmənglar; qünki Mən xuni silərgə eytip koyayki, Huda İbrahımoqə muxu taxlardinmu pərzəntləni apiridə kılalaydu. **10** Palta allıqəqan dərəhləning yiltizioqə təngləp koyuldi; yaxhi mewə bərməydoqan hərəkəsi dərəhlər kesilip otka taxlinidu. **11** Mən dərəkə siləni towa kilinginglar üqün suqə qəməldürimən. Ləkin məndin keyin kəlgüqi zat məndin kudrətliktur. Mən hətta uning kəxini kətürüxkimu layik əməsmən; u siləni Muqəddəs Rohka həm otka qəməldüridu. **12** Uning soruqoqı küriki qolida turidu; u əz haminini [topa-samandin] təltəküs tazilaydu, sap buqdayni ambarqə yioqıdu, əmma topa-samanni əqməs otta keydürüwetidu, — dedi. **13** Xu waqıtta, Əysa Yəhyadin qəməldürülüxni qəbul kiliq üqün Galiliya əlkisidin İordan dəryasi boyioqə, uning yenioqə kəldi. **14** Biraq Yəhya qəməldürüxkə unimay uni tosup: — Əsli qəməldürülüxni mən səndin qəbul kiliqim kərək idi, biraq sən mening aldimqə kəpsənoqə? — dedi. **15** Ləkin Əysa uningqə jawabən: — Həzirqə xuningqə yol koyoqin; qünki həkkanıylikning barlıq [tələplirini] əməlgə axurux üqün, xundak kiliqimizqə toqra kelidu, — dedi. Xuning bilən, Yəhya uningqə yol koydi. **16** Wə Əysa qəməldürülüp bolupla, sudin qikti; u sudin qikixi bilən mana, ərxlər uningqə eqilip, Hudaning Rohi kəptər kiyapitidə ərxin qüxüp, üstigə konuwatqanlikini kərđi. **17** Wə mana, ərxin bir awaz: — «Bu Mening səyümlük oqlum, Mən uningdin toluk hürsənmən!» — dəp anglandi.

4 Andin Əysa Rohning yetəkqilikidə İblisning sinək-azduruxlırioqə yüzlinix üqün qəl-bayawanoqə elip berildi. **2** U kirik keqə-kündüz roza tutkəndin keyin, uning kərsiki eqip kətkənidi. **3** Əmdi azduroqı uning yenioqə kelip uningqə: — Əgər sən rasttinla Hudaning Oqlı bolsang, muxu taxlarni nanoqə aylinixka buyruqin! — dedi. **4** Ləkin u jawabən: — [Təwratta]: «İnsan pəkət nan bilənla əməs, bəlki Hudaning əozidin qikqan hər bir səz bilənmu yaxaydu» dəp pütülgən, — dedi. **5** Andin İblis uni muqəddəs xəhərgə elip berip, ibadəthanining əng egiz jayioqə turoquzup uningqə: **6** — Hudaning Oqlı bolsang, əzüngni pəskə taxlap baqqin! Qünki [Təwratta]: «[Huda] Əz pərixtilirigə sening həkqingdə

əmr kilidu»; wə «putungning taxça urulup kətməsliki üqün, ular seni qollirida kətürüp yürüdü» dəp pütülgən — dedi. 7 Əysa uningöja: «Təwratta yənə, «Pərwərdigar Hudayingni siniojuqi bolma!» dəpmu pütülgən — dedi. 8 Andin, Iblis uni nahayiti egiz bir taşqa qikrip, uningöja dunyadiki barlik padixahliklarni xərpiliri bilan kərsitip: 9 Yərgə yikilip manga ibadət kilsang, bularning həmmisini sanga beriwetimən, — dedi. 10 Andin Əysa uningöja: — Yoqal, Xəytan! Qünki [Təwratta]: «Pərwərdigar Hudayingöjila ibadət qil, pəkət Uningla ibadət-hizmitidə bol!» dəp pütülgən, — dedi. 11 Buning bilan Iblis uni taxlap ketip kaldı, wə mana, pərixtilər kelip uning hizmitidə boldı. 12 Əmdi [Əysa] Yəhyaning tutkun kilinojanlikini anglap, Galiliyəgə yol aldi. 13 U Nasarət yezisini taxlap, Zəbulun wə Naftali rayonidiki [Galiliyə] dengizi boyidiki Kəpərnaħum xəhriyəgə kelip orunlaxtı. 14 Xundak kilip, Yəxaya pəyojəmbər arqilik eytilojan xu bexarət əməlgə axuruldu, demək: — 15 «Zəbulun zemini wə Naftali zemini, İordan dəryasining neriki təripidiki «dengiz yoli» boyida, «Yat əlləning makani» bolojan Galiliyədə, 16 Karangöulukta yaxiojan həlk parlak bir nurni kərdi; Yəni əlüm kəlonggisining yurtida olturojuqilaroja, Dəl ularning üstigə nur qüxti». 17 Xu waqittin baxlap, Əysa: «Towa kilinglar! Qünki ərx padixahlikı yəkinlixip kaldı!» — dəp jar kılıxqa baxlıdı. 18 [Bir küni], u Galiliyə dengizi boyida ketiwetip, ikki aka-uka, yəni Petrus dəpmu atilojan Simon isimlik bir kixini wə uning inisi Andiriyasni kərdi. Ular belikqi bolup, dengizoja tor taxlawatatti; 19 u ularoja: — Mening kəynimdin mēnginglar — Mən silərnı adəm tutquqi belikqi kılımənl! — dedi. 20 Ular xuan belik torlirini taxlap, uningöja əgixip mangdı. 21 U xu yərdin ötüp, ikkinqi bir aka-ukini, yəni Zəbədiyning oşulliri Yaqup wə inisi Yuhənnani kərdi. Bu ikkisi kemidə atisi Zəbədiy bilan torlirini onxawatatti. U ularnımu qaқkirdi. 22 Ular dərhal kemini atisi bilan qaldurup uningöja əgixip mangdı. 23 Wə Əysa Galiliyəning həmmə yerini kezip, ularning sinagolirida təlim berip, Hudaning padixahlikining hux həwirini jakarlaytti, həlk arisida hərhil kesəllərnı wə ajiz-meyiplarnı saқaytti. 24 U toşruluk həwər pütkül Suriyə əlkisigə tarkaldı; u yərdiki halayik hərhil bimarlarnı, yəni hərtürlik kesəllər wə aşriq-silaklarnı həmdə jin qaqlaxqanlarnı, tutqaklik wə paləq kesiligə giriptar bolojanlarnı uning aldioja elip kelixtı; wə u ularnı saқaytti. 25 Galiliyə, «on xəhər»

rayoni, Yerusalemlə, Yəhudiyə wə İordan dəryasining u qetidin kəlgən top-top adəmlər uningöja əgixip mangdı.

5 Muxu top-top adəmlərnı kərip u bir taşqa qikti; u u yərdə olturojinida, muhlisliri uning yenioja kəldi. 2 U aşzini eqip ularoja təlim berixkə baxlıdı: — 3 Mubarək, rohta namrat bolojanlar! Qünki ərx padixahlikı ularoja təwədur. 4 Mubarək, pişan qaқkənlər! Qünki ular təsəlli tapıdu. 5 Mubarək, yawax-məminlər! Qünki ular yər yüzigə mirashordur. 6 Mubarək, həqkanıylikqa aq wə təxnalar! Qünki ular toluq toyunıdu. 7 Mubarək, rəhimdillər! Qünki ular rəhim kəridü. 8 Mubarək, kəlbı pak bolojanlar! Qünki ular Hudani kəridü. 9 Mubarək, tinqlik tərəpdarlır! Qünki ular Hudaning pərzəntlırı dəp atılıdu. 10 Mubarək, həqkanıylik yolida ziyankəlikkə uqriojanlar! Qünki ərx padixahlikı ularoja təwədur. 11 Mubarək, mən üqün baxqılarning həqarət, ziyankəlik wə hərtürlik təhmitigə uqrisanglar; 12 xad-huram bolup yayranglar! Qünki ərxlərdə katta in'am silər üqün saқlanmaqta; qünki silərdin ilgiriki pəyojəmbərlərgimü ular muxundak ziyankəliklərnı kılıojan. 13 Silər yər yüzidiki tuzdursilər. Həlbuki, əgər tuz əz təmini yoқatsa, uningöja qaytidin tuz təmini kandaqmu kirgüzgili bolıdu? U qaşda, u həqnemigə yarimas bolup, taxlinip kixilərnıng ayioji astida dəssilixtin baxqa həq ixqa yarımaydu. 14 Silər dunyaning nurıdursilər. Taş üstigə selinojan xəhər yoқurunalmaydu. 15 Həqkim qiraşni yekip koyup, üstigə sewətnı kəmtürüp koymas, bəlkı qiraşdaning üstigə koyıdu; buning bilan, u ey iqidiki həmmə adəmlərgə yorukluk berıdu. 16 Xu tərıkidə, silər nurunglarnı insanlar aldida xundak qaқnitinglarki, ular yahxi əməlliringlarnı kərip, ərtiki atanglarnı uluşlisun. 17 Meni Təwrat qanunini yaki pəyojəmbərlərnıng yazojanlırını bikar kılışli kəldi, dəp oylap qalmanglar. Mən ularnı bikar kılışli əməs, bəlkı əməlgə axuroşli kəldim. 18 Qünki mən silərgə xuni bərəkət eytip koyayki, asman-zemin yoқimioşuqa, uningda pütülgənlər əməlgə axurulmıoşuqa Təwratıki «yod» bir hərş, hətta birər qekitmu bikar kılınmaydu. 19 Xu səwəbtin, Təwrat qanunining əkidişirigə, hətta uning əng kikişiridin birini bikar kılıp, wə baxqılaroja xundak kılışni əgıtidiojan hərkim ərx padixahlikıda əng kikiş həsəblinıdu. Əmma əksişə, Təwrat qanunı əkidişirigə əməl kılıojanlar wə baxqılaroja xundak

kilixni o'g'atkiqilar bolsa ʻrx padixahlikida uluq
hesablinidu. 20 Qünki mən silərgə xuni eytip
qoyayki, həkkanilyliqinglar Təwrat ustazliri wə
Pərisiyəningkidin axmisa, ʻrx padixahlikioja
heqqaqan kirəlməysilər. 21 Burunkilaroja «Katillik
kılma, katillik kıləjan həkandak adəm sorakka
tartilidu» dəp buyrulojanliqini angliqansilər. 22
Biraq mən özüm xuni silərgə eytip qoyayki, öz
kerindixioja bikardin-bikar aqqiklanəjanlarning
hərbirimu sorakka tartilidu. Öz kerindixini «əhmək»
dəp tilliojan həkimi aliy kengəximidə sorakka tartilidu;
əmma kerindaxlirini «təlwə» dəp həkəratligən həkimi
dozahning otioja layik bolidu. (Geenna g1067) 23 Xuning
üqün, sən kurbangah aldioja kelip [Hudaəja] hədiyə
atimakqi boləjiningda, kerindixingning seningdin
aəjrinojan yeri barliki yadingəja kəlsə, 24 hədiyəngni
kurbangah aldioja qoyup turup, awwal kerindixing
bilən yarixiwal, andin kelip hədiyəngni ata. 25 Əgər
üstüngdin dəwa kılmaqqi boləjan birsi bolsa, uning
bilən birgə yolda boləjiningda uning bilən tezdin
yarixip, dost boləjin. Bolmisa, u seni sorakqioja,
sorakqi bolsa gundipayəja tapxuridu, sən zindanoja
solitiwetilisən. 26 Mən sanga xuni bərhək eytip
qoyayki, [kəzizingning] əng ahirki bir tiyininimu
qoymay təlimigüqə, xu yərdin qikalmaysən. 27 Silər
«Zina kilmanglar» dəp buyrulojanliqini angliqansilər.
28 Biraq mən özüm xuni silərgə eytip qoyayki,
birər ayaloja xəhwaniy niyə bilən kəriəjan kixi
kənglidə u ayal bilən allikaqan zina kıləjan bolidu. 29
Əgər əmdi ong kəzüng seni gunahka azdursa, uni
oyup taxliwət. Qünki pütün bədingningning dozahka
taxlanəjiniyinidən kərə, bədingindiki bir əzaying yok
kılinojini kəp əwzəl. (Geenna g1067) 30 Əgər ong qolung
seni gunahka azdursa, uni kesip taxliwət. Qünki
pütün bədingningning dozahka taxlanəjiniyinidən kərə,
bədingindiki bir əzaying yok kılinojini kəp əwzəl.
(Geenna g1067) 31 Yənə: — «Kimdikim ayalini talak kılsa,
uningəja talak hetini bərsun» dəpmu buyrulojan. 32
Biraq mən özüm xuni silərgə eytip qoyayki, kimdikim
öz ayalining buzukluk kilmixidin baxka [həkandak
ixni bahənə kılıp] uni talak kılsa, əmdi uni zinaəja
tutup bərgən bolidu; talak kılinojan ayalni əmrigə
alojan kiximu zina kıləjan bolidu. 33 Silər yənə
burunkilarəja «Kəsimingdin yanma, Pərwərdigarəja
kıləjan kəsiminggə əməl kıl» dəp buyrulojanliqini
angliqansilər. 34 Biraq mən özüm xuni silərgə eytip
qoyayki, kət'iy kəsəm kilmanglar; ʻrxni tiləja elip

kəsəm kilmanglar, qünki ʻrx Hudaning təhtidur; 35
yaki yəni tiləja elip kəsəm kilmanglar, qünki yər yüzi
Hudaning təhtipəridur. Yerusalemnı tiləja elipmu
kəsəm kilmanglar, qünki u yər uluq padixahning
xəhiridur. 36 Hətta öz bexinglarnı tiləja elipmu
kəsəm kilmanglar, qünki silərnıng qeqinglarning bir
telinimu aq yaki kara rənggə əzgərtix qolunglardin
kəlməydu. 37 Pəkət degininglar «Bolidu», «bolidu»,
yaki «Yak, yak, bolmaydu» bolsun. Buningdin ziyadisi
rəzil boləjuqidin kelidu. 38 Silər «Kəzgə kəz, qixka
qix» dəp buyrulojanini angliqansilər. 39 Biraq mən
özüm xuni silərgə eytip qoyayki, əski bilən təng
bolmanglar. Kimdəkim ong məngzınggə ursa, sol
məngzıngnimu tutup bər; 40 wə birsi üstüngdin dəwa
kılıp, kənglikingni almakqi bolsa, qapiningnimu bər.
41 Birsi sanga [yük-takini yüdküzüp] ming kədəm
yol yürüxkə zorlisa, uning bilən ikki ming kədəm
mang. 42 Birsi səndin tilisə, uningəja bər. Birsi səndin
ətnə-yerim kılmaqqi bolsa, uningəja boynungni
toləjima. 43 Silər «Koxnangni səygin, düxminınggə
nəprətlən» dəp eytiləjanni angliqəjan. 44 Biraq mən
özüm xuni silərgə eytip qoyayki, silərgə düxmənlık
boləjanlarəja mehir-muhəbbət kərsitinglar, silərdin
nəprətləngənlərgə yaxilik kilinglar, silərgə
ziyankəxlik kıləjanlarəja dua kilinglar. 45 Xundak
kıləjanda, ərxtiki Atanglarning pərzəntliridin
bolisilər. Qünki U quyaxining nurini yaxılarəjimu
wə yamanlarəjimu qüxüridu, yamojurnimu
həkkanıylarəjimu, həkkanıyətisizlərgimu yəəjduridu.
46 Əgər silər əzünglarəja muhəbbət kərsətkənlərgıla
mehir-muhəbbət kərsətsənglar, buning kəndakımu
in'aməja erixkiqilıki bolsun? Hətta bajgirlarmu
xundak kılıwatmamdu? 47 Əgər silər pəkət
kerindaxliringlar bilənlə salam-səhət kılıxsanglar,
buning nemə pəzilıti bar? Hətta yat əlliklərmu xundak
kılıdioju! 48 Xunga, ərxtiki Atanglar mukəmməl
boləjınidək, silərmu mukəmməl bolunglar.

6 Hezi bolunglarki, həyr-sahawətlik ixliringlarnı
baxkılarning aldidə kəz-kəz kilmanglar.
Bundak kılısanglar, ərxtiki Atanglarning in'amioja
erixəlməysilər. 2 Xunga həyr-sahawət kıləjiningda,
dawrang salma. Sahtipəzlərlə sinagoglarda wə
koqılarda adəmlərnıng mahtixioja erixix üqün xundak
kılıdu. Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, ular
kəzligən in'amioja erixkən bolidu. 3 Lekin sən,
həyr-sahawət kıləjiningda ong qolungning nemə
kılıwatkinini sol qolung bilmısın. 4 Xuning bilən həyr-

sahawiting yoxurun bolidu wə yoxurun ixlarni kərgüqi Atang sanga buni kayturidu. 5 Dua kılöjan waqtingda, sahtipəzlərdək bolma; qünki ular baxkılara köz-köz kılıx üqün sinagoglar yaki tət koqa eşizida turuwelip dua kılıxka amraktur. Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, ular kəzligən in'amioja erixkən bolidu. 6 Lekin sən bolsang, dua kılöjan waqtingda, iqiri öygə kirip, ixikni yepip, yoxurun turoquqi Atangja dua kilinglar; wə yoxurun kərgüqi Atang buni sanga kayturidu. 7 Dua-tilawət kılöjanda, [butpəras] yat əlliklərdikidək kuruk gəplərnı təkralawərmənglar. Qünki ular degənlirimiz kəp bolsa [Huda] tiliginimizni qokum ijabət kılıdu, dəp oylaydu. 8 Xunga, silər ularni dorimənglar. Qünki Atənglar silərnıng ehtiyajinglarnı silər tiliməstin burunla bilidu. 9 Xuning üqün, mundaq dua kilinglar: — «I asmanlarda turoquqi Atimiz, Sening naming muqəddəs dəp uluqlanoyay. 10 Padixahlıkəng kəlgəy, İradəng ərxətə ada kılinojandək yər yüzidimu ada kılinojay. 11 Bügünki nenimizni bügün bizgə bərgəysən. 12 Bizgə kərzdar bolöjanlarnı kəqürginimizdək, Sənmü kərzlirimizni kəqürgəysən. 13 Bizni azduruluxlarja uqratkuzmiojaysən, Bəlki bizni rəzil bolöquqidin kutuldurojaysən». 14 Qünki silər baxkılarnıng gunah-səwənlıklarini kəqürsənglar, ərxetiki Atənglarmü silərnı kəqüridu. 15 Birək baxkılarnıng gunah-səwənlıklarini kəqürmisənglar, ərxetiki Atənglarmü gunah-səwənlıklaringlarnı kəqürməydu. 16 Roza tutқан waqtinglarda, sahtipəzlərdək tatirəngöju kıyapətkə kiriwalmənglar. Ular roza tutқinini kəz-köz kılıx üqün qiraylirini solöjun kıyapəttə kərsitidu. Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, ular kəzligən in'amioja erixkən bolidu. 17 Əmdi sən, roza tutқiningda, qaqrlingni maylap, yüzüngni yuyup yür. 18 Xu qaqda, roza tutқining insanlarja əməs, bəlki pəkət yoxurun turoquqi Atəngöjila kərunidu; wə yoxurun kərgüqi Atang uni sanga kayturidu. 19 Yər yüzidə əzünglarja baylıqlarnı toplimənglar. Qünki bu yərdə ya küyə yəp ketidu, ya dat basidu yaki oqrılar tam texp oqrılap ketidu. 20 Əksiqə, ərxətə əzünglarja baylıqlar toplənglar. U yərdə küyə yeməydu, dat basmaydu, oqrımu tam texp oqrılimaydu. 21 Qünki baylıkəng kəyərdə bolsa, kəblingmu xu yərdə bolidu. 22 Tənnıng qirioqi kəzdur. Xunga əgər kəzüng sap bolsa, pütün wujudəng yorutulidu. 23 Lekin əgər kəzüng yaman bolsa pütün wujudəng kərangöju bolidu. Əgər wujudəngdiki «yorukluk» əməliyəttə

kərangöjuluk bolsa, u kərangöjuluk nemidəgən kərkunqluk-hə! 24 Həqkim [birla waqıtta] ikki hojayinning kullukida bolmaydu. Qünki u yaki buni yaman kərüp, uni yahxi kəridu; yaki buningja baöjlinip, uningja etibarsız kəraydu. [xuningja ohxax], silərnıng həm Hudaning, həm mal-dunyaning kullukida boluxənglar mumkin əməs. 25 Xunga mən silərgə xuni eytip qoyayki, həyatinglarja kəraklık yemək-iqmək yaki uqənglarja kıyidiojan kıyım-kəqəknıng öjemini kılmənglar. Həyatlık ozuktin, tən kıyım-kəqəktin əziz əməsmü? 26 Asmandiki uqar-kənatlarja kəranglar! Ular terimaydu, ormaydu, ambarlarja yiojmaydu, ləkin ərxetiki Atənglar ularnimü ozuklanduridu. Silər axu kuxlardin kəp əziz əməsmü? 27 Arənglarda kəysinglar öjəm-kəyoju bilən əmrünglarnı birər saət uzartalaysilər? 28 Silərnıng kıyım-kəqəknıng öjemini kılıxinglarnıng nemə həjiti?! Daladiki nelupərlərnıng kəndək əsidiojanlıkioja kərap bəkinglar! Ular əmgəkmü kılmaydu, qək egirməydu; 29 ləkin silərgə xuni eytayki, hətta Sulayman toluk xan-xərapətə turojandimu uning kıyınixi nilupərlərnıng bir güliqilikmu yok idi. 30 Əmdi Huda daladiki bügün eqılsa, ətisi kurup oqakka selinidiojan axu gül-giyahlarıni xunqə bezigən yərdə, silərnı tehimü kıyındürməsmü, əy ixənqi əjizlar! 31 Xunga «nemə yəymiz», «nemə iqimiz», «nemə kıyimiz?» dəp öjəm kılmənglar. 32 Qünki yat əldikilər mana xundək həmmə nərsigə intilidu, əmma ərxetiki Atənglar silərnıng bu həmmə nərsilərgə mohtajlıkənglarnı bilidu; 33 xundək ikən, həmmidin əwwal Hudaning padixahlıkə wə həkkanıylikioja intilinglar. U qaqda, bularnıng həmmisi silərgə koxulup nesip bolidu. 34 Xuning üqün, ətining öjemini kılmənglar. Ətining öjemi ətigə kəlsun. Hər künning dərdi xu künqə tuxluk bolidu.

7 Baxkılarnıng üstidin həküm kılip yürmənglar. Xundakta [Hudaning] həkümigə uqrimaysilər. 2 Qünki silər baxkılar üstidin kəndək bəha bilən həküm kılsənglar, [Hudamu] silərnıng üstünglardin xundək bəha bilən həküm qikiridu. Silər baxkılarnı kəndək əlqəm bilən əlqisənglar, [Hudamu] silərnı xundək əlqəm bilən əlqəydu. 3 Əmdi nemə üqün buradiringning kəzidiki kılını kərüp, əz kəzüngdiki limni baykıyalımsən?! 4 Sən kəndəkmü buradiringja: «Kəni, kəzüngdiki kılını eliwetəy!» dəyələysən? Qünki mana, əzüngning kəzidə lim turidu!? 5 Əy sahtipəz! Əwwal əzüngning kəzidiki

limni eliwat, andin enik k r p, buradiringning kəzidiki kilni eliwet l ys n. **6** Muq dd s nərsini itlaro a bərmənglar, yaki  nq -m rwayitliringlarni tongguzlarning aldio a taxlap qoymanglar. Bolmisa, ular bularni putlirida dəssəp, andin burulup sil rni talaydu. **7** Til nglar, sil rg  ata kilinidu; izdənglar, tapisilər; ixikni qeqinglar, eqilidu. **8** Q nki h rbir tiligüqi tiliginig  erixidu; izdigüqi izdiginini tapidu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqilidu. **9** Aranglarda  z oqli nan t l p kilsa, uningoa tax beridioqanlar barmu?! **10** Yaki belik t l p kilsa, yilan beridioqanlar barmu? **11**  mdi sil r r zil turupmu  z p rz ntliringlaro a yahxi iltipatlarni berixni bilg n y rd ,  rxtiki Atanglar  zidin tilig nl rg  yahxi n rsil rni tehimu iltipat qilmasmu? **12** Xunga h r ixta baxqilarning  z nglaro a kandak muamil  kilixini  mid kilsanglar, sil rmu ularo a xundak muamil  qilinglar; q nki T wrat kanuni w  p yo  mb rl rning t limatli mana xudur. **13** Tar d rwazidin kiringlar. Q nki kixini h lak tk  elip baridioqan d rwaza k ng bolup, yoli k ngtaxa w  dao damdur, w  uningdin kiridioqanlar k ptur. **14** Birak h yatlikka elip baridioqan d rwaza tar, yoli kistang bolup, uni tapalaydioqanlarmu az. **15** Aldinglaro a koy terisig  oriniwelip k lg n, iq  yirtkuq qilberid k bolqan sahta p yo  mb rl rdin h oxyar bolunglar. **16** Sil r ularni mewiliridin tonuwalalaysil r. Tik ndin  z ml r, qamoaqtin ənjürlər alojili bolamdu? **17** Xuningoa ohxax, hər yahxi d r h yahxi mew  beridu, por d r h naqar mew  beridu. **18** Yahxi d r h naqar mew  bərməydu, por d r h yahxi mew  bərməydu. **19** Yahxi mew  b rm ydioqan h rbir d r h kesilip otqa taxlinidu. **20** Xuningd k, muxundak kixil rni mewiliridin tonuwalalaysil r. **21** Manga «Rəbbim, Rəbbim» deg nl rning h mmisila  rx padixahliqo a kirəlməydu, b lki  rxt  turoquqi Atamning iradisini ada qilqanlarla kir laydu. **22** Xu k nid  nuroqun kixil r manga: «Rəbbim, Rəbbim, biz sening naming bilən w hiy-bexar tl rni y tk zduk, sening naming bilən jinlarni koqliduk w  naming bilən nuroqun mejjizil rni k rs ttuk» d ydu. **23** Həlbuki, u qao da mən ularo a: «Sil rni  z ldin tonumaymən. K z mdin yoqilinglar,  y itaətsizlər!» d p elan kilim n. **24**  mdi h rbiri bu səzlimni anglap əməl qilqan bolsa, u  z  yini qoram tax  stig  saloqan p m-parasətlik kixig  ohxaydu. **25** Yamoqur yioqip, k lk n kelip, boran qiqip soqsimu, u  y  r lmidi; q nki uning uli qoram taxning  stig  selinoqan. **26** Birak səzlimni anglap

turup, əməl qilmaydioqan h rbiri  yini k mning  stig  kuroqan  hm kk  ohxaydu. **27** Yamoqur yaqkanda, k lk n k lg nd , boran qiqkanda xu  y örülüp k tti; uning  r l xi intayin d hx tlik boldi! **28** W  xundak boldiki,  ysa bu s zlimni ahirlaxturoqandin keyin, bu top-top halayik uning t limlirig  h yranuhas boluxti. **29** Q nki uning t limliri T wrat ustazliriningkig  ohximaytti, b lki tolimu nopuzluk idi.

8 U taoqdin q xk nd , top-top kixil r uningoa  gixip mangdi. **2** W  mana, mahaw kesili bar bolqan bir kixi uning aldio a kelip, bexini y rg  urup tizlinip: — Təksir,  g r halisingiz, meni kesilimdin pak qilalaysiz! — dedi. **3**  ysa uningoa qolini t gk z p turup: — Halaymən, pak bolqin! — dewidi, bu ad mning mahaw kesili xuan pak bolup sakaydi. **4**  ysa uningoa: — H zir bu ixni h qkimg  eytma, b lki udul berip kahinqo a  z ngni k rsitip, ularda bir guwahlik bolux  q n, Musa bu ixta əmr qilqan h diy -qurbanlikni sunoqin, — dedi. **5** U K p rnaqum x hirig  baroqanda, [rimlik] bir yüzbexi uning aldio a kelip, uningdin yelinip: **6** — Təksir, qakirim pal q bolup kelip, b k azablinip  yda yatidu, — dedi. **7** Mən berip uni sakaytip koyay, — dedi  ysa. **8** Yüzbexi jawabən: — Təksir, torusumning astio a kirixingizg  layik  m sm n. P k t bir eoqizla s z kilip koysingiz, qakirim sakiyip ketidu. **9** Q nki m nmu baxqa birsining həquki astidiki ad mm n, mening qol astimda l xk rlirim bar. Birigə bar desəm baridu, birigə k l desəm, kelidu. Qulumoa bu ixni kil desəm, u xu ixni kilidu, — dedi. **10**  ysa bu g pl rni anglap, həyran boldi.  zi bill  kəlgənlərgə: — Mən sil rg  xuni b rh k eytip koyayki, bundak ixənqni hətta Israillar arisidimu tapalmioqanidim. **11** Sil rg  xuni eytayki, nuroqun kixil r künqikix w  k npetixtin kelip,  rx padixahlikida Ibrahim, Ish k w  Yaquplar bilən bir dastihanda olturidu. **12** Lekin bu padixahlikning  z p rz ntliri bolsa, sirtta karangoqulukka taxlinip, u y rd  yio a-zarlar kəturidu, qixlirini oququrlitidu, — dedi. **13** Andin,  ysa y zbexio a: —  y ngg  kayt, ix nginingd k sən  q n xundak kilinidu, dedi. H lik  qakarning kesili xu p y t sakaytildi. **14**  ysa Petrusning  yig  baroqanda, Petrusning keynanisining kizip orun tutup yetip qaloqinini k rdi. **15** U uning qolini tutiwidi, uning kizitmisi yandi. [Ayal] d rh l ornidin turup, Əysani k t xk  baxlidi. **16** K q kirq nd , kixil r jin qaplaxqan nuroqun ad ml rni uning aldio a elip kelixti. U bir eoqiz s z bil nla jinlarni həydiwətti w  barlik kes ll rni

sakaytti. 17 Buning bilən, Yəxaya pəyğəmbər arkilik yatküzilgən: «U əzi aqrık-silaklırimizni kətürdi, kesällirimizni üstigə aldı» degən söz əməlgə axuruldi. 18 Əysa özini orıwaloqan top-top kixilərnı kərüp, [muhlislırıoq] dengizning u ketioqə ötüp ketixni əmr kıldı. 19 Xu qaoqda, Təwrat ustazlıridin biri kelip, uningoqə: — Ustaz, sən kəyərgə barsang, mənmu sanga əgixip xu yərgə barımən, — dedi. 20 Əysa uningoqə: — Tülkilərnıng əngkürliri, asmandiki kuxlarnıng uwiliri bar; biraq İnsan'ooqlıning bexini koyoqudək yerimu yok, — dedi. 21 Muhlislıridin yənə biri uningoqə: — Rəb, mening awwal berip atamni yərlikkə koyuxumoqə ijazət bərgəysən, — dedi. 22 Biraq Əysa uningoqə: — Manga əgəxkin, wə əlüklər öz əlüklirini yərlikkə kəysun, — dedi. 23 U kemigə qüxti, muhlislırimu qüxüp billə mangdi. 24 Wə mana, dengiz üstidə kattik boran qıqıp kətti; xuning bilən dolqunlar kemidin həlqıp kemini oqərk kıliwetəy dəp qaldı. Lekin u uhlawatatti. 25 Muhlislar kelip uni oyoqitip: — I ustaz, bizni kutulduroqaysən! Biz həlakət aldida turimiz — dedi. 26 — Nemixka kərkisilər, i ixənqi ajizlar! — dedi u wə ornidin turup, boran-qapqunoqə wə dengizoqə tənbiş beriwidi, həmmisi birdinla tinqidi. 27 Muhlislar intayin həyran bolup, bir-birigə: — Bu zadi qandaq adəmdü? Həтта boran-qapqunlar wə dengizmu uningoqə boysunidikən-həl! — dəp ketixti. 28 Əysa dengizning u ketidiki Gadaralıqlarnıng yurtioqə baroqinida, jin qaplaşxan ikki kixi gərliridin qıqıp uningoqə aldioqə kəldi. Ular xunqə wəhxiy idiki, həqkim bu yərdin ətöxkə jür'ət kılalmaytti. 29 Uni kərgəndə ular: — I Hudaning Ooqlı, sening biz bilən nemə karing! Sən waqıt-saiti kəlməyła bizni kıyınioqili kəldingmu? — dəp towlıdi. 30 Xu yərdin heli yiraqta qong bir top tongguz padisi otlap yürətti. 31 Jinlar əmdi uningoqə: — Əgər sən bizni koşliwətməkqi bolsang, bizni tongguz padisi iqigə kirgüzüwətkəysən, — dəp yalwuruxti. 32 U ularoqə: — Qıqinglar! — dewidi, jinlar qıqıp, tongguzlarnıng tenigə kirıwaldi. Mana, pütkül tongguz padisi tik yərdin etilip qüxüp, sularda oqərk boldi. 33 Lekin tongguz baqquqılar bədər keqip, xəhərgə kirip, bu ixning bax-ahirini, jümlidin jin qaplaşxan kixilərnıng kəqürmixlırini halayıkqə eytip berixti. 34 Wə mana, pütün xəhərdikilər Əysa bilən kəröxkili qıqti. Ular uni kərgəndə, uning əzlırining xu rayonidin ayrılıp ketixini ətündi.

9 Xuning bilən u kemigə qüxüp dengizdin ötüp, əzi turoqan xəhərgə kaytip kəldi. 2 Wə mana, kixilər

zəmbilgə yatquzuloqan bir paləqni uning aldioqə elip kəldi. Əysa ularning ixənqini kərüp həliki paləqkə: — Ooqlum, yürəklik bol, gunahlıring kəqürüm kılındı, — dedi. 3 Andin mana, Təwrat ustazlıridin bəziliri kənglidə: «Bu adəm kupurluk kıliwatidu!» dəp oyıldı. 4 Ularning kənglidə nemə oylawatqanlıqini bilgən Əysa ularoqə: — Nemə üqün kənglünglarda rəzil oylarda bolisilər? 5 «Gunahlıring kəqürüm kılındı» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? — dedi wə yənə ularoqə: — 6 Əmma hazır silərnıng İnsan'ooqlıning yər yüzidə gunahlarıni kəqürüm kılix həqqukıoqə igə ikənlikini bilixinglar üqün, — u paləq kəsəlgə: — Ornungdin tur, orun-kərpəngni yioqixturup əyünggə kayt, — dedi. 7 Həliki adəm ornidin turup əyigə kaytti. 8 Buni kərgən top-top adəmlər kərkəxup, insanlaroqə bundaq həqqukni bərgən Hudani uluqlaxti. 9 Əysa u yərdin qıqıp aldioqə ketiwetip, baj yioqidoqan orunda olturoqan, Matta isimlik bir [bajgırni] kərdi. U uningoqə: — Manga əgəxkin! — dedi. Wə Matta ornidin turup, uningoqə əgəxti. 10 Wə xundaq boldiki, Əysa [Mattaning] əyidə mehmən bolup dastihanda olturoqanda, nuroqun bajgırlar wə gunahkarlarmu kirip, Əysa wə uning muhlislıri bilən həmdastihan boldi. 11 Buni kərgən Pərisiylər uning muhlislırıoqə: — Ustazinglar nemixka bajgir wə gunahkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip olturidu?! — dedi. 12 Bu gəpni anglioqan Əysa: — Saqlam adəmlər əməs, bəlki bimarlar tewipka mohtajdur. 13 Silər berip [mukəddəs yazmılardiki]: «İzdəydiyoinim kurbanlıqlar əməs, bəlki rəhim-xəpəkət» deyilgən xu səzning mənisini əgininglar; qünki mən həqkanıylarıni əməs, bəlki gunahkarlarıni qaqıroqili kəldim, dedi. 14 Xu waqıtlarda, Yəhya [pəyğəmbərnıng] muhlislıri Əysaning yenioqə kelip uningoqə: — Nemixka biz wə Pərisiylər pat-pat roza tutimiz, lekin sizning muhlislıringiz tutmaydu? — dəp soraxti. 15 Əysa jawabən: — Toyi boluwatqan yigit tehi toyda həmdastihan olturoqan qaoqda, toy mehmənlıri həza tutup oltursa qandaq bolidu!? Əmma xu künlər keliduki, yigit ulardın elip ketilidu, ular xu kündə roza tutidu. 16 Həqkim kona kəngləkkə yengi rəhttin yamaq salmaydu. Undaq kılsa, yengi yamaq [kirixip], kıyımni tartip yirtiwetidu. Nətijidə, yirtik tehimu yooqınap ketidu. 17 Xuningdək, həqkim yengi xarabni kona tulumlaroqə qaqilimaydu. Əgər undaq kılsa, [xarabning eqixi bilən] tulumlar yerilip ketidu-də, xarabmu təkülüp ketidu həm tulumlarmu kardin qıqıdu. Xuning üqün kixilər yengi xarabni

yengi tulumlaroşa qaçilaydu; xundaq kılõanda, hær ikkilisi saklinip qalidu. **18** U [Yähyaning muhlislorioşa] bu sezlærni kiliwatqan waqtida, mana bir hækümdar kelip, uning aldioşa bax urup: — Mening kizim hazirla elüp kätti; æmma siz berip uningõa qolingizni tægküzüp koysingiz, u tirilidu, dedi. **19** Əysa ornidin turup, muhlisleri bilæn billæ uning kəynidin mangdi. **20** Wæ mana, yolda hun tæwræx kesiligæ giriptar bolõiniõoşa on ikki yil bolõan bir ayal Əysaning arkisidin kelip, uning tonining pexini silidi. **21** Qünki u iqidæ «Uning tonini silisamla, qoqum sakiyip ketimæn» dæp oyliõanidi. **22** Əmma Əysa kəynigæ burulup, uni kærüp: — Kizim, yüræklik bol, ixænqing seni sakaytti! dedi. Xuning bilæn u ayal xu saættæ sakaydi. **23** Əmdi Əysa hæliki hækümdarning öyigæ kirgændæ, nøy qeliwatqan wæ haza tutup waysawatqan kixilær topini kærüp, **24** ularõoşa: — Qikip ketinglar, bu kiz elmidi, bælki uhlawatidu, dedi. [Xuni anglap] kærqilik uni mæshiræ kildi. **25** Kixilær qikiriwetilgændin keyin, u kizning yenioşa kirip, uning kolini tutiwidi, kiz ornidin turdi. **26** Bu toõrisidiki hæwær pütin yurtta pur kätti. **27** Əysa u yærdin qikkanda, ikki karioşu uning kəynidin kelip: — I Dawutning ooşli, bizgæ ræhim kılõaysiz! — dæp nida kilixti. **28** U öygæ kirgændin keyin, xu ikki karioşu uning aldioşa kældi. Əysa ulardin: — Silær mening bu ixka qadir ikænlikimgæ ixinæmsilær? — dæp soridi. — I Ræbbim, ixinimiz, — dæp jawab bærði ular. **29** U kolini ularning kəzlorigæ tægküzüp turup: — Ixænqinglar boyiqæ bolsun! dewidi, **30** Ularning kəzlori eqildi. Əysa ularõoşa: Bu ixni hæqkimgæ eytmanglar! dæp kättik tapilidi. **31** Lekin ular u yærdin qikipla, uning nam-xæhrisini pütkül yurtka yeyiwætti. **32** Ular qikip ketiwatqanda, kixilær jin qaplawqan bir gaqini uning aldioşa elip kældi. **33** Uningõa qaplawqan jinning hæydilixi bilænla, hæliki adæm zuwanõoşa kældi. Halayik intayin hæyranuhæs bolup: — Bundaq ix Israilda zadi kærülüp bakmioşan, — deyixti. **34** Lekin Pærisiylær: — U jinlarni jinlarning æmirigæ tayinip koşlaydikæn, deyixti. **35** Wæ Əysa barlik xæhær wæ yeza-kixlawqlarni kezip, ularning sinagoglirida tælim berip, ærx padixahlikidiki hux hæwærni jakarlıdi wæ hærhil kesællærni wæ hærhil meyip-ajizlarni sakaytti. **36** Lekin u top-top adæmlærni kærüp ularõoşa iq aõrritti, qünki ular harlinip padiqisiz koy padiliridæk panaşsiz idi. **37** Xuning bilæn u muhlislorioşa: — Hõsul dærwæxæ kær ikæn, birak [hõsul elix üqün] ixlæydioşanlar az ikæn. **38**

Xunga hõsulning Igisidin, Əz hõsulningni yioşiwelixka ixlæmqilærni jiddiy æwætkæysæn, dæp tilænglar, — dedi.

10 U on ikki muhlisini yenioşa qaçirip, ularõoşa napak rohlarini koşlaw wæ hærbir kesællikni hæm hærbir meyip-ajizni sakaytix hõokuşini bærði. **2** On ikki rosulning isimleri tæwændikiqæ: Awwal Petrus dæpmu atilidioşan Simon wæ uning inisi Andiriyas, andin Zæbædiyning ooşli Yakup wæ uning inisi Yuhanna, **3** Filip wæ Bartolomay, Tomas wæ bajgir Matta, Alfayning ooşli Yakup wæ Læbbaus dæpmu atilidioşan Taday, **4** millætræwær dæp ataloşan Simon wæ keyin Əysaõa satkunluk kılõoşan Yæhuda Ixkariyot. **5** Əysa bu on ikkisini [hælkning arisioşa] mundaq tapilap æwætti: — Yat ælliklærning yollirioşa qikmanglar, yaki Samariyæliklærning xæhærlirigimu kirmanglar, **6** bælki tenigæn koy padiliri bolõan Israil jæmætidikilar arisioşa beringlar. **7** Barõoşan yeringlarda: «Ərx padixahlikæ yekünlixip kaldı!» dæp jakarlanglar. **8** Aõriq-silawqlarni sakaytinglar, elüklerni tirildüringlar, mahaw kesællirini sakaytinglar, jinlarni hæydiwetinglar. Silærgæ xapaæt halis berilgændur, silærmu halis iltipat kilinglar. **9** Bælweõinglarõoşa altun, kümüx wæ mis pullarni baõlap elip yürmanglar. **10** Sæpær üqün birla yæktæktin baxka næ hurjun, næ kæx, næ hæsæ eliwalmanglar. Qünki hizmætkær öz ix hækkini elixka hæqliktur. **11** Hærkæysi xæhær yaki yeziõoşa barõoşan waqtinglarda, aldi bilæn xu yærdæ kimning hærmætkæ layik mætiwær ikænlikini soranglar; xundaq kixini tapqanda, u yærdin kætküqæ uning eyidila turunglar. **12** Birær öygæ kirgininglarda, ularõoşa salam beringlar. **13** Əgær u ailidikilar [hærmætkæ] layik mætiwær kixilær bolsa, tiligæn amanliqinglar ularõoşa ijabæt bolsun; ægær ular layik bolmisa, tiligæn amanliqinglar özuinglarõoşa kaytsun. **14** Silærni koşul kilmioşan, sezliringlarni anglimioşan kimdækim bolsa, ularning eyidin yaki xu xæhærdin kætkininglarda, ayioşinglardiki topini kækiewetinglar. **15** Mæn silærgæ xuni bærhæk eytip koyayki, kiyamæt künidæ Sodom wæ Gomorra zemimidikilærning hali xu xæhærdikilærningkidin yenik bolidu. **16** Mana, mæn silærni koylarni bærilærning arisioşa æwætkændæk æwætimæn. Xunga, yilandæk sæzgür, pahtæktæk sap dillik bolunglar. **17** Insanlardin pæhæs bolunglar; qünki ular silærni tutuwelip sot mæhkimilirigæ tapxurup beridu, sinagoglirida kamqilaydu. **18** Ular wæ xundaqla yat ælliklær üqün bir guwahlik boluxka, silær mening sæwæbimdin æmirær wæ padixahlar aldioşa elip berilip

sorakka tartilisilar. **19** Lekin ular silärni sorakka tartkan waqtida, kandak jawab berix yaki nemä jawab berixtin änsiräp kätmänglar. Qünki xu waqtisaitida eytix tegixlik sözlär silärgä täminlinidu. **20** Qünki sözligüqi özünglar ämäs, bälki Atanglarning rohi silär arkilik sözläydu. **21** Kerindax kerindixioqa, ata balisioqa hainlik kiliip, ölümgä tutup beridu. Balilarmu ata-anisioqa karxi qikiip, ularni ölümgä mähkum kilduridu. **22** Xundakla silär mening namim tüpälidin hämmä adämning näpritiğä uqraysilar. Lekin ahirioqä bärdaqlik bärgänlär bolsa kutkuzulidu. **23** Ular silärgä bu xähärdä ziyankäxlik kilsa, yänä bir xähärgä keqip beringlar. Qünki män silärgä xuni bärhäk eytip koyayki, Insan'ooqli kaytip kälgüqä silär Israilning barlik xähärlirini arilax [wäzipinglar] tügimäydu. **24** Muhlis ustazidin, kul hojayinidin üstün turmaydu. **25** Muhlis ustazioqa ohxax bolsa, kul hojayinioqa ohxax bolsa razi bolsun. Ular öyning igisini «Bälzibul» däp tilliojan yördä, mening öyidikilirini tehimu kattik häkarätlimämdu? **26** Xunga ulardin korkmänglar; qünki heqkandak yepik koyulojan ix axkarilanmay qalmaydu, wä heqkandak mähipiy ix ayan bolmay qalmaydu. **27** Mening silärgä karangöuda eytidiojanlirimni yoruqta eytiweringlar. Kulikinglaroqa piqirlap eytilojanlarni ögzilärdä jakarlanglar. **28** Tänni öltürsimu, lekin adämning jan-rohini öltürälmäydiojanlardin korkmänglar; äksiqä, tən wä jan-rohini dozahta halak kilixkä qadir bolöquqidin korkunglar. (Geenna g1067) **29** Ikki kuxkäqni bir tiyingä setiwälöjili boliduöqu? Lekin ulardin birimu Atanglarsiz yörgä qüxmäydu. **30** Ämma silär bolsänglar, hätta härbir tal qeqinglarmu sanaloqandur. **31** Xunga, korkmänglar. Silär nurojunlojan kuxkäqtinmu kimmätliktursilar! **32** Xunga, meni insanlarning aldida etirap kilöjanlarning härbirini mänmu ärxтики Atamning aldida etirap kilimän; **33** Birak insanlarning aldida mändin tanojanlarning härbiridin mänmu ärxтики Atam aldida tanimän. **34** Mening dunyaoqa keliximni tinqlik elip kelix üqündur, däp oylap qalmänglar. Män tinqlik ämäs, bälki kiliqni yörgürüxkä kældim. **35** Qünki mening kelixim «Ooqlulni atisioqa, kizni anisioqa, kelinni keynanisioqa karxi qikirix» üqün bolidu. **36** Xuning bilän «Adämning düxmänliri öz ailisidiki kixilar bolidu». **37** Ata-anisini mändinmu äziz keridiojanlar manga munasip ämästur. Öz ooqlul-kizini mändinmu äziz keridiojanlarmu manga munasip ämäs. **38** Özining krestini kötürüp, manga ägäxmigänlärmu

manga munasip ämäs. **39** Öz hayatini ayaydiojan kixi uningdin mährum bolidu; män üqün öz hayatidin mährum bolöjan kixi uningöqa erixidu. **40** Silärni köbul kilöjanlar menimu köbul kilöjan bolidu; meni köbul kilöjanlar bolsa meni äwätküqinimu köbul kilöjan bolidu. **41** Bir päyoqämbärni päyoqämbärlik salahiyitidä köbul kilöjan kixi päyoqämbärgä has bolöjan in'amöqa erixidu. Häkkaniy adämni u häkkaniy ikän däp bilip köbul kilöjanlar häkkaniy adämğä has bolöjan in'amöqa erixidu. **42** Män silärgä xuni bärhäk eytip koyayki, mening bu xakiqiklirimdin äng kiki birini mening muhlisim däp bilip uningöqa hätta päkäät birär qinä sooqlu su bärgän kiximu jäzmän özigä layik in'amin mährum bolmaydu.

11 Äysa on ikki muhlisioqa bu ixlarni tapilap bolöjandin keyin, özimu xu yördiki härkaysi xähärlärdä tälim berix wä [Hudaning kalamini] jakarlaw üqün u yördin kätti. **2** Zindanoqa solanojan Yähya [päyoqämbär] Mäsihning kilöjan ämällirini änglap, muhlislrini äwätip, ular arkilik äysadin: **3** «Kelixi mukärrär zat özüngmu, yaki baxkä birsini kütüximiz keräkmü?» — däp soridi. **4** Äysa ularoqa jawab berip mundak dedi: — Yähyaning yenioqa kaytip berip, öz änglawatқанliringlarni wä körüwatқанliringlarni bayan kiliip — **5** Korlar köraläydiojan wä tokurlar mangalaydiojan boldi, mahaw kesili bolöjanlar sakaytildi, gaslar ängliyalaydiojan boldi, ölgänlärmu tirildürüldi wä kämbäöjällärgä hux häwär jakarlandi» — däp eytinglar **6** wä [uningöqa yänä]: «Mändin gumanlanmay putlixip kätmigän kixi bolsa bähklikur!» däp koyunglar, — dedi. **7** Ular kätkändä, äysa top-top adämlärgä Yähya toqruluk sözläxkä baxlidi: — «Silär äsli [Yähyanı izdäp] qelgä baröjininglarda, zadi nemini körgili bardinglar? Xamalda yölpünüp turojan komuxnimü? **8** Yaki esil kiyigan bir ärbabnimü? Mana, esil kiyimlärni kiygänlär han ordiliridin tepiliduöqu! **9** Ämdi silär nemä körgili bardinglar? Bir päyoqämbärnimü? Durus, ämma män xuni silärgä eytip koyayki, [bu bolsa] päyoqämbärdinmu üstün bir bolöquqidur. **10** Qünki [mukäddäs yazmilardiki]: — «Mana, yüz äldingöqa äqimni äwätimän; U sening äldingda yolungni täyyarlaydu» — däp pütülgän söz дәl uning toqrısında pütülgändur. **11** Män silärgä xuni bärhäk eytip koyayki, ayallardin tuqulojanlar arisida qemüldürgüqi Yähyaninmu uluöji turoquzulöjini yok; ämma ärx padixählikidiki äng kiki bolöjini uningdin uluöji

turidu. **12** Əmma qəməldürgüqi Yəhya otturioğa qıqқан күnlərdin бүgünki күngiqə, ərx padixahlıqioğa kirix yoli xiddət bilən eqildi wə kixilər uni xiddət bilən tutuwalidu. **13** Qünki barlıq pəyoğəmbərlərdin bexarət berix hizmiti, xundakla Təwrattiki yazmılar arqılıq bexarət yətküzülux hizmiti Yəhya bilən ahirlixidu. **14** Wə əgər xu səzni qəbul qılalisanglar, «[kaytip] kelixi muqərrər boləjan İlyas [pəyoğəmbər]» bolsa, [Yəhyaning] əzidur. **15** Angliqudək kulıqı barlar buni anglisun! **16** Lekin bu dəwrdiki kixilərdi zadi kimlərgə ohxitay? Ular huddi rəstə-bazarlarda olturwelip, bir-birigə: **17** «Biz silərgə sunay qelip bərsəkmü, ussul oynimidinglar», «Matəm pədisigə qelip bərsəkmü, yioğa-zar kilmidinglar» dəp [qaxxaydioğan tuturuqsız] balilaroğa ohxaydu. **18** Qünki Yəhya kelip ziyarətə olturmaytti, [xarab] iqməytti. Xuning bilən, ular: «Uningoğa jin qaplixiptu» deyixidu. **19** İnsan'ooli bolsa kelip həm yəydu həm iqıdu wə mana, ular: «Taza bir toymas wə bir məyhor ikən. U bajgırlar wə gunahkarlarıning dosti» deyixidu. Lekin danalıq bolsa öz pərzəntlıri arqılıq durus dəp tonulidu». **20** Andin u əzi kəp məjizilərdi kərsətkən xəhərlərdə turuwatqanlarıni towa kilmioğanlıqı üqün əyibləp, mundak dedi: — **21** Həlinglaroğa way, əy Qərazinliklər! Həlinglaroğa way, əy Bəyt-Saidalıqlar! Qünki silərdə kərsitilgən məjizilər Tur wə Zidon xəhərliridə kərsitilgən bolsa, u yərlərdikilər heli burunla bəz kiyimigə yəginip, külgə milinip towa qıloğan bolatti. **22** Mən silərgə xuni eytip qoyayki, qiyamət künidə Tur wə Zidondikilərdin kərdioğini silərdin künidə yenik bolidu. **23** Əy ərxkə kətürilgən Kəpərnaqumluqlar! Silər təhtisaraoğa qüxürüsililər. Qünki aranglarda yaritiləjan məjizilər Sodomda yaritiləjan bolsa, u xəhər bügüngiqə həlak bolmioğan bolatti. (Hadəs 986) **24** Əmma mən silərgə xuni eytip qoyayki, qiyamət künidə Sodom zeminidikilərdin kərdioğini silərdin künidə yenik bolidu. **25** Xu waqıtlarda, əysa bu ixlaroğa qarap mundak dedi: — Asman-zemin İgisi i Ata! Sən bu [həqiqətlərdi] danixmən wə əkilliklərdin yoxurup, səbiy balilaroğa axkariləjanlıqı üqün Sanga mədhıyilər okuyməni! **26** Bərhək, i Ata, nəzirində bundak qılix rawa idi. **27** Həmmə manga Atamdin təkdım qilindi; Ooqlu ni Atidin baxqa həqkim tonumaydu, wə Atinimu Ooqlu wə Ooqlu axkariləxni layıq kərgən kixilərdin baxqa həqkim tonumaydu. **28** Əy japakəxlər wə eoqır yük yükləngən həmminglar! Mening yenimoğa kelinglar, mən silərgə aramlik

berəy. **29** Mening boyunturukumni kiyip, məndin əgininglar; qünki mən məmin wə kəmtərmən; xundak qıloğanda, kənglünglar aram tapidu. **30** Qünki mening boyunturukumda bolux asan, mening artidioğan yüküm yeniktur.

12 Xu qaqlarda bir xabat küni, əysa buoğdaylıqlərdin etüp ketiwatatti. Qorsıqı eqip kətkən muhlislıri baxaklarıni üzüp, yeyixkə baxlıdi. **2** Lekin buni kərgən Pərisiylər uningə: — Qara, muhlislıring xabat küni Təwratta qəkləngən ixni qiliwatidu, deyixti. **3** Biraq u ularoğa: — Dawut wə uning həmrəhlirining aq qəloğanda nemə qıloğanlıqini [muqəddəs yazmılərdin] okumioğanmusilər? **4** U Hudaning əyigə kirip, [Hudaə] ataləjan, xundakla əzi wə həmrəhlirioğa nisbətən Təwrat qanuni boyiqə yeyixkə bolmaydioğan «təkdım nanlar»ni [sorap elip], ularni [həmrəhliri] bilən billə yegən. Əslidə bu nanlarıni pəqət kahinlarıning yeyixigila bolatti. **5** Silər Təwratın xuni oqup bəkmioğan silərki, ibadəthanida ixləydioğan kahinlar xabat künli ixləp xabat tərtipini buzsımu, gunahqa buyrulmaydu. **6** Biraq mən xuni silərgə eytip qoyayki, bu yərdə ibadəthanidinnu uluq birsi bar. **7** Əmdiliklə əgər silər [Hudaning] «[muqəddəs yazmılərdə]: «İzdəydiyoinim qurbanlıqlər əməs, bəlki rəhim-xəpəkət» deyilgən xu səzining mənisini bilgən bolsanglar, bigunah kixilərdi gunahkar dəp bəkitməyttinglar. **8** Qünki İnsan'ooli xabat künining İgisidur. **9** U u yərdin ayrılıp, ularning sinagogioğa kirdi. **10** Wə mana, u yərdə bir qoli yegiləp qəloğan bir adəm bar idi. Ular uning üstidin ərz qılixkə səwəb tapmaqı bolup uningdin: — Xabat küni kesəl saqaytix Təwrat qanunioğa uyoğunmu? — dəp soridi. **11** Lekin u ularoğa mundak jawab bərdi: — Birəsinglarning qoyi xabat küni orioğa qüxüp kətsə, uni dərhəl tartip qıqiriwalmaydioğan adəm barmidu? **12** İnsan bolsa qoydin xunqə ətibarlıktur! Xunga, xabat küni yaxxilik qılix Təwrat qanunioğa uyoğundur. **13** Andin u helikə kesəlgə: — Qolungni uzat, — dedi. U qolini uzitixi bilənla qoli ikkinqı qolioğa ohxax əsligə kəltürüldi. **14** Biraq Pərisiylər taxqirioğa qıqıp, uni qandak yoxitix həkkidə məslıhət qılixti. **15** Əmma əysa buni biliwelip u yərdin ayrıldı. Top-top kixilər uningə əgixip mangdi. U ularning həmmisini saqaytti; **16** andin ularoğa əzining salahıytini axkariləmaslıqni kattıq tapıladı. **17** Buning bilən Yəxaya pəyoğəmbər arqılıq yətküzilgən munu səzlər əməlgə axuruldi:

18 — «Qaranglar, mana Mən talliojan Öz kulum! Mening sөyümlükim, dilimning sөyüngini! Mən Öz Rohimni uning wujudioja qondurimən, Xuning bilən u əllərgə həküm-həqikətni jakarlaydu. 19 U nə talax-tartix qilmaydu nə quқан kətürməydu, Koqilarda uning kətürgən awazini heq angliouqi bolmaydu. 20 Taki u oşəlibə bilən toşra həkümlərnı qikəroşuqə, Yanjiliojan komuxni sundurmaydu, Tütəp eqəy dəp kəlojan pilikni eqürməydu; 21 Wə əllər uning namioja ümid başlaydu». 22 Xu qaşda, uning aldioja jin qaplixiwəlojan kor wə gaqa biri elip kelindi. U uni sakaytti, kor gaqini sөzliyələydiojan wə kərələydiojan kildi. 23 Barlik halayik həyran boluxup: — Əjəba, bu Dawutning oşlimidu? — deyixti. 24 Ləkin Pərisiyələr bu sөzni anglap: — U pəkət jinlarning əmiri boləjan Bəəlzibubka tayinip jinlarnı koşliwetidikən, deyixti. 25 Ləkin u ularning nemə oylawatkanlikini bilip ularəja mundak dedi: — Öz iqidin belünüp əzara soşuxқан hərқandak padixəhlik wəyran bolidu; hərқandak xəhər yaki ailə öz iqidin belünüp əzara soşuxsa zawallıqka yüz tutidu. 26 Əgər Xəytan Xəytanni koşlisa, u əz-əzigə qarxi qikқан bolidu. Undakta, uning padixəhlikı qandakmu put tirəp turalisun? 27 Əgər mən jinlarnı Bəəlzibuloja tayinip koşlisam, silərnıng pərzəntliringlar kimgə tayinip jinlarnı koşlaydu?! Xunga ular silər toşruluk həküm qikərsun! 28 Ləkin mən Hudaning Rohioja tayinip jinlarnı koşliəjan bolsam, undakta Hudaning padixəhlikı dər wəkə üstinglarəja quxüp namayan boldi. 29 Bir kixi küqtüggür birsining əyigə kirip, uning mal-mülkını qandak bulap ketəlisun? Pəkət u xu küqtüggürni awwal başliyalisa, andin əyini bulang-talang kılalaydu. 30 Mən tərəptə turmiojanlar manga qarxi turəşuqidur. Mən tərəpkə [adəmlərnı] yioşmioşuqilar bolsa tozutu wət küqidur. 31 Xuning üqün mən silərgə xuni eytip qoyayki, insanlarning ətküzgən hərtürlik gunahlıri wə kıləjan kupurluklırınıning həmmisini kəqürüxkə bolidu. Biraқ Mukəddəs Rohқа kupurluk kılix heq kəqürülməydu. 32 İnsan'oşliəja qarxi sөz kıləjan kimdəkim bolsa kəqürümgə erixələydu; ləkin Mukəddəs Rohқа qarxi gəp kıləjanlar bolsa bu dunyadimu, u dunyadimu kəqürümgə erixəlməydu. (aiōn g165) 33 Dərəh yahxi bolsa, mewisimu yahxi bolidu — yaki dərəh por bolsa, mewisimu naqar bolidu; qünki hərқandak dərəh öz mewisidin bilinidu. 34 Əy yılanlarning pərzəntlıri! Silər rəzil tursanglar, aşzinglardın qandakmu yahxi

sөz qiksun? Qünki adəmnıng kəlbidə nemə tolup taxқан bolsa eəşzidin xu qikidu. 35 Yahxi adəm əz yahxi həzinisidin yahxi nərsilərnı qikiridu. Yaman adəm yaman həzinisidin yaman nərsilərnı qikiridu. 36 Mən silərgə xuni eytip qoyayki, insanlar kıləjan hər bir eəşz kuruқ sөzi üqün sorak küni hesab beridu. 37 Qünki əz sөzliring bilən ya həqқaniy ispatlinisən, ya sөzliringlar bilən gunahқar dəp bekitlisən. 38 Xu qaşda bəzi Təwrat ustazlıri wə Pərisiyələr uningəja jawabən: Ustaz, səndin bir məşzilik alamət kərgümiz bar, — dedi. 39 Ləkin u ularəja mundak jawab bərdi: — Rəzil həm zinahor bu dəwr bir «alamət»ning kəristilixini istəp yüridu. Biraқ bu dəwrdikilərgə «Yunus pəyəşəmbərdə kərilgən məşzilik alamət»tin baxқа heqқandak məşirilik alamət kərsitilməydu. 40 Qünki Yunus pəyəşəmbər yoşjan belikning kərsikida üq keqə-kündüz yatқandak, İnsan'oşlimu ohxaxla üq keqə-kündüz yərnıng başrida yatidu. 41 Sorak küni Ninəwə xəhıridikilər bu dəwrdikilər bilən təng koşup, bu dəwrdikilərnıng gunahlırını bekitidu. Qünki ular Yunus [pəyəşəmbər] jakarlıəjan həwərnı anglap, [yamanlikidin] towa kıləjan; wə mana, muxu yərdə Yunus [pəyəşəmbər]dinmu uluş birsi turidu! 42 Sorak küni «Jənubtiki ayal padixəh»mu bu dəwrdikilər bilən təng tirilip, ularning gunahlırını bekitidu. Qünki u Sulaymanning dana sөzlırını anglax üqün yər yüzining qetidın kəlgən; wə mana, hazır muxu yərdə Sulaymandinmu uluş birsi turidu. 43 Napak roh birawning tenidin qikiriwetilgəndin keyin, u kuroşak dalalarnı qərgiləp yürüp, birər aramgaşni izdəydu, biraқ tapalmaydu 44 wə: «Mən qikқан makanimoja kaytay» dəydu. Xuning bilən kaytip kelip, xu makanining yənıla box turəjanlikini, xundakla pakiz tazılanəjanlikini wə rətləngənlikini baykaydu-də, 45 berip əzidinmu bəttər yəttə jimni baxlap kelidu; ular kirip billə turidu. Buning bilən həliki adəmnıng keyinki həli burunқidinmu tehimu yaman bolidu. Bu rəzil dəwrdikilərnıng həlimu mana xundak bolidu. 46 U toplaxқан halayikқа dawamlıq sөzləwatқanda, mana, anisi bilən iniliri kelip, uning bilən sөzləxməkqi bolup taxқirida turuxti. 47 Xuning bilən birəylən uningəja: — Anıngiz wə iniliringiz siz bilən sөzliximiz dəp taxқirida turidu, — dedi. 48 Ləkin u jawabən xu həwərnı yətküzgən kixidin: «Kim mening anam, kim mening inilirim?» — dəp soridi. 49 Andin u kolini soşup muhıslırını kərsitip: — Mana mening anam, mana mening inilirim! 50 Qünki kim ərxteki Atamning

iradisini ada qilsa, xu mening aka-inim, aqa-singlim wə anamdur, — dedi.

13 Xu küni Əysa əydin qikip, dengiz boyida olturatti. **2** Ətrafıoşa top-top adəmlər olıxıwaloşaqqa, u bir kemıgə qikip olturdi. Pütkül halayik bolsa dengiz boyida turuxatti. **3** U ularoşa təmsillər bilən nuroşun həkmətlərni eytip birip, mundak dedi: — Mana, uruk qaqquqi uruk qaqkili [etizoşa] qikiptu. **4** Uruk qaqkanda uruklardın bəziliri qioşir yol üstıgə qüxüptu, kuxlar kelip ularni yəp ketiptu. **5** Bəziliri texi kəp, topisi az yərlərgə qüxüptu. Tupriki qongkur bolmioşaqqa, tezla ünüp qikiptu, **6** lekin kün qikişi bilənla aptapta kəyüp, yiltizi bolmioşaqqa kurup ketiptu. **7** Bəziliri tikənlərning arıšoşa qüxüptu, tikənlər əsüp maysılarni boşuwaptu. **8** Bəziliri bolsa yahxi tuprakqa qüxüptu. Ularning bəziliri yüz həssə, bəziliri atmıx həssə, yənə bəziliri ottuz həssə həsul beriptu. **9** Kuliki barlar buni anglısun! **10** Muhlisiri kelip, unıngdın: — Sən nemə üqün ularoşa təmsillər arkişik təlim berısən? — dəp sorıdi. **11** U ularoşa mundak jawab bərdi: — Silər ərx padıxahlıqıning sirlirini bilıxkə muyəssər kılındınglar, lekin ularoşa nesip kılınmıdi. **12** Qünki kimdə bar bolsa, unıngoşa təhimu kəp berılıdu, unıngda molqilik bolıdu; əmma kimdə yok bolsa, hətta unıngda bar boləjanlırimu unıngdın məhrum kılınıdu. **13** Ularoşa təmsil bilən səzlıxımning səwəbi xuki, ular kərisimu kərməydu, anglısımu tıngxımaydu həm həkikişiy qüxənməydu. **14** Buning bilən Yəxaya pəyoşəmbər eytkən bexarəttiki munu səzlər əməlgə axuruldi: — «Silər anglaxni anglaysılər, biraş qüxənməysılər; Kəraxni kəraysılər, biraş kərməysılər. **15** Qünki muxu həlkıng yürikini may kaplap kətkən, Ular anglişoşanda kulaklırını eşişir kılıwaloşan, Ular kəzlırını uhlıoşandək yumuwaləşan; Undək bolmısıdi, ular kəzlıri bilən kərişp, Kuliki bilən anglap, Kəngli bilən qüxinip, Əz yolıdın yanduruluxi bilən, Mən ularni saşaytkən bolattım. **16** Lekin, kəzlırınglar bəhtlıktur! Qünki ular kərişdu; kulikişinglar bəhtlıktur! Qünki ular anglaydu. **17** Mən silərgə xuni bərhək eytip kəyoşayki, burunkı nuroşun pəyoşəmbərlər wə həkkanıy adəmlər silərnıng kərgıninglarni kərişkə intızar boləjan bolsımu ularni kərmıgən; silərnıng anglişoşınglarni anglaxka intızar boləjan bolsımu ularni anglişioşan. **18** Əmđi uruk qaqquqi toşrisıdiki təmsilning mənisini anglanglar: **19** Əgər biri [ərx] padıxahlıqıning səz-kalamini anglap turup qüxənmısə, Xəytan kelip unıng kənglıgə qeqiləşan səzni elip

ketıdu. Bu dəl qioşir yol üstıgə qeqiləşan uruklardur. **20** Taxlık yərlərgə qeqiləşan uruklar bolsa, ular səz-kalamni anglap, huxallıq bilən dərhəl kəşul kıləşanlarni kərişitıdu. **21** Həlbuki, kəlbıdə həq yiltiz bolmioşaqqa, pəkət wəktılik məwşut bolup turıdu; səz-kalamning wəşədin kiyinşilik yaki ziyənkəşlıkkə uşrişoşanda, ular xuan yoldın qətnəş ketıdu. **22** Tikənlərning arıšoşa qeqiləşini xundək adəmlərni kərişətkənki, ular səz-kalamni anglişoşini bilən, lekin bu dunyanıng əndıxılıri wə baylıkıng ezişturuxi [kəlbıdiki] səz-kalamni boşuwetıdu-də, ular həsulşız kəlıdu. (aion q165) **23** Lekin yahxi yərgə qeqiləşan uruklar bolsa — səz-kalamni anglap qüxəngən adəmlərni kərişitıdu. Bundək adəmlər həsul berıdu, bırısi yüz həssə, bırısi atmıx həssə, yənə bırısi ottuz həssə həsul berıdu. **24** U ularning alđida yənə bir təmsilni bayan kıldı: — Ərx padıxahlıki huddi etizoşa yahxi urukni qaqқан bir adəmgə ohşaydu. **25** Əmma kixılər uykuşoşa qəmgən qəşoşa, düxmını kelip buşoşday arıšoşa kürmək uruklırını qeqıwetip, ketiptu. **26** Əmđi maysılər əsüp, baxak qıkarəşanda, kürməkmu axkarlınixka baxlaptu. **27** Hoşayımning qakarlıri kelip unıngoşa: — «Əşəndi, siz etizingizoşa yahxi uruk qaqқан əməşmidıngiz? Kürməklər nədin kelip kəldi?» dəptu. **28** Hoşayın: «Buni bir düxmən kıləşan» — dəptu. Qakarlar unıngdın: «Siz bizni berip ularni otıwetınglar deməkşımı?» — dəp soraptu. **29** «Yak, » — dəptu hoşayın, «undək kıləşanda kürməklərni yuloşanda, buşoşdaylarnımu yuluwetıxinglar mumkin. **30** Bu ikkisi orma wəktioşıqə billə əssun, orma wəktıdä, mən ormişıləşoşa: — Aldi bilən kürməklərni ayrip yioşip, başlap kəydürüşkə kəyoşunglar, andın buşoşdaylarni yioşip ambırımoşa əkırınglar, dəymən» — dəptu hoşayın. **31** U ularoşa yənə bir təmsilni eytti: — Ərx padıxahlıki huddi bir adəş kəlıšoşa elip etizoşa qaqқан kıqə urukšoşa ohşaydu. **32** Kıqə uruki dərwəkə barlık uruklarınıng iqidə əng kikiş bolsımu, u hərəkəndək zıraəttın egiz əsüp, dəşəş bolıdu, hətta asmandiki kuxlarmu kelip unıng xahlırıda uwulaydu. **33** U ularoşa yənə bir təmsilni eytti: — Ərx padıxahlıki huddi bir ayal kəlıšoşa elip üq jawur unning arıšoşa yoxurup, taki pütün hemir boləşuqə saklıəşan eqitkuşoşa ohşaydu. **34** Əysa bu ıxlarning həmmısini təmsillər bilən kəşpıllıkə bayan kıldı. U təmsilşız həqқанđək təlim bərməşytti. **35** Buning bilən pəyoşəmbər arkişik alđın'ala eytiləşan munu səzlər əməlgə axuruldi: — «Aşozımmı təmsil səzləş bilən aqımən, Aləm apırıdə boləşandın beri

yoxurunup kalgan ixlarni elan qilimən». 36 Xuningdin keyin, u kəpçilikni yoʻlga seliwetip oʻygə kirdi. Muhlisliri yenioʻga kelip uningdin: — Etizliktiki kürmək toʻqrisidiki təmsilni bizgə xərhləp bərsəng, — dəp oʻtindi. 37 U əmdi ularoʻga jawab berip mundak dedi: — Yahxi urukni qaqқан kixi Insanʻoʻplidur. 38 Etizlik bolsa — dunya. Yahxi uruk bolsa [ərx] padixahlikining pərzəntliridur, lekin kürmək rəzil boluquqining pərzəntliridur. 39 Kürmək qaqқан dūxmən — İblisur. Orma orux waḳti — zaman ahiridur. Ormiqilar — pərixtilərdur. (aiōn g165) 40 Kürməklər yulunup, otta keydürüwetilginidək, zaman ahiridimu ənə xundak bolidu. (aiōn g165) 41 Insanʻoʻqli pərixtilirini əwətip, ular insanlarni gunahқа azduroʻquqlarning həmmisini, xundakla barlik itaətsizlik qiloʻquqlarni əz padixahlikidin xallap qikiq, 42 humdanning lawuldap turoʻan otioʻga taxlaydu. U yərdə yioʻazarlar kəturülidu, qixlirini oʻjuqurlitidu. 43 U qaoʻda həkkaniiylar Atisining padixahlikida huddi kuyaxtək julalinidu. Angliəjudək kuliki barlar buni anglisun! 44 — Ərx padixahliki huddi etizda yoxuruloʻan bir həzinigə ohxaydu. Uni tepiwaloʻquqi həzinini kaytidin yoxurup, həzinining xad-huramliki iqidə bar-yokini setiwetip, xu etizni setiwalidu. 45 Yənə kelip, ərx padixahliki esil ünqə-mərwayitlarni izdigən sodigərgə ohxaydu. 46 Sodigər nahayiti kimmət bahalik bir mərwayitni tapқanda, kaytip berip bar-yokini setiwetip, u mərwayitni setiwalidu. 47 — Yənə kelip, ərx padixahliki dengizoʻga taxlinip hərhil beliklarni tutidoʻan toroʻga ohxaydu. 48 Tor toxқanda, [belikqilar] uni kiroʻjaққа tartip qikiridu. Andin olturup, yahxi beliklarni iloiwelip, qaқilaroʻga qaқilar, ərziməslərnə taxliwetidu. 49 Zaman ahirida xundak bolidu. Pərixtilər qikiq, rəzil kixilərnə həkkaniiy kixilər arisidin ayriydu (aiōn g165) 50 wə humdanning lawuldap turoʻan otioʻga taxlaydu. U yərdə yioʻazarlar kəturülidu, qixlirini oʻjuqurlitidu. 51 Əysa ulardin: — Bu ixlarning həmmisini qūxəndinglarmu? dəp soridi. Qūxənduk, — dəp jawab bərdi ular. 52 Andin u ularoʻga: — Xunga, ərx padixahlikining təlimigə muyəssər bolup muhli boluʻan hərbir Təwrat ustazi huddi həzinisidin yengi həm kona nərsilərnə elip qikiq tarkatkuqi əy hojayinioʻga ohxaydu, — dedi. 53 Əysa bu təmsillərnə səzləp boluʻandin keyin, xundak boldiki, u yərdin ayrilip, 54 əz yurtioʻga kətti wə əz yurtidiki sinagogta həkqə təlim berixkə kirixti. Buni angliəqan halayik intayin həyran boluxup: — Bu

adəmning bunqiwala danaliki wə məjizə-karamətliri nədin kəlgəndu? 55 U pəkət heliki yaoʻjaqqining oʻqli əməsmu? Uning anisining ismi Məryəm, Yaқup, Yūsüp, Simon wə Yəhudalar uning iniliri əməsmu? 56 Uning singillirining həmmisi bizning arimizdioʻqu? Xundak ikən, uningdiki bu ixlarning həmmisi zadi nədin kəlgəndu? — deyixətti. 57 Xuning bilən ular uningoʻga həsət-bizar bilən qaridi. Xunga Əysa ularoʻga mundak dedi: — Həkқandaқ pəyoʻəmbər baxқа yərlərdə hərmətsiz qalmaydu, pəkət əz yurti wə əz eyidə hərmətkə sazawər bolmaydu. 58 Ularning iman-xənəqsizlikidin u u yərdə kəp məjizə kərsətmidi.

14 U qaoʻlarda, Hərod haқim Əysaning nam-xəhritidin həwər tepip, 2 hizmətkarligə: — Bu adəm qəmtüldürgüqi Yəhya bolidu, u əlumdin tirilgən bolsa kerək. Xuning üqün muxu alahidə kudrətlər uningda küqini kərsətməktə, — dedi. 3 Hərodning bundak deyixining səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayali Hərodiyəning wəjidin Yəhyani tutқun kilip, zindanoʻga taxlioʻanidi. 4 Qünki Yəhya Hərodқа [tənbih berip]: «Bu ayalni tartiwelixing Təwrat қanunioʻga hilaptur» dəp kəlgənidə. 5 Hərod [xu səwəbtin] Yəhyani oltürməkqi boluʻan bolsimu, biraқ halayiktin kərkқанidi, qünki ular Yəhyani pəyoʻəmbər, dəp bilətti. 6 Əmma Hərodning tuoʻquqan küni təbrikləngəndə, ayali Hərodiyəning қizi otturioʻga qikiq ussul oynap bərdi. Bu Hərodқа bək yaқti; 7 xuning üqün u uningoʻga: — Hərnemə tilisəng xuni sanga berəy, dəp қəsəm қildi. 8 Lekin қiz anisining küxkürtüxi bilən: — Qəmtüldürgüqi Yəhyaning kallisini elip, bir təhsigə қoyup əkəsilə, — dedi. 9 Padixah buningoʻga həsət qəkkən bolsimu, қəsəmliri tüpəylidin wə dastihanda olturoʻanlar wəjidin, [kallisini] elip kelinglar, dəp buyrudi. 10 U adəm əwətip, zindanda Yəhyaning kallisini aldurdi. 11 Xuning bilən kallisi bir təhsigə қoyulup, қizning aldioʻga elip kelindi. Қiz buni anisining aldioʻga apardi. 12 [Yəhyaning] muhlisliri bolsa berip, jəsətnə elip dəpnə қildi; andin berip Əysa oʻga bu ixlarni həwər қildi. 13 Əysa bu həwərnə anglap, əzi yaloʻuz pinқan bir jayoʻga ketəy dəp bir kemigə olturup u yərdin ayrildi. Halayik buning həwirini tapқanda, ətraptiki xəhərlərdin kelixip, uning kəynidin piyadə mangdi. 14 U [kiroʻjaққа] qikiq kətkinidə, zor bir top adəmlərnə kəruwidə, ularoʻga iq aqriritip, ularning aqririklirini saқaytti. 15 Kəq kirgəndə, muhlisliri uning yenioʻga kelip: — Bu qəl bir jay ikən, waқitmu bir yərgə berip қaldi. Halayikni

yoloğa seliwatkən bolsang, andin ular kəntlərgə berip əzilirgə ozuk setiwalsun, — dedi. **16** Ləkin əysa ularoğa: — Ularning ketixining həjiti yok, əzünglar ularoğa ozuk beringlar, — dedi. **17** Ləkin muhlislar: — Bizdə bəx nan bilən ikki danə beliktin baxқа һeқ nərsə yok, — deyixti. **18** U: — Ularni manga elip kelinglar, dedi. **19** U halayikni qəplükning üstidə olturuxқа buyruoşandin keyin, bəx nan bilən ikki belikni kəlioğa elip, asmanoğa qarap [Hudaoğa] təxəkkür eytti. Andin nanlarni oxtup muhlisliroğa bərdi, muhlisliroğa halayikқа üləxtürüp bərdi. **20** Həmməylən yəp toyundi. [Muhlislar] exip qəloğan parqılarni liқ on ikki sewətkə teriwaldi. **21** Ozuklanoşanlarning sani ayallar wə balilardin baxқа təhminən bəx ming kixi idi. **22** Arkidila, u muhlisliroğa: Əzüm bu halayikni yoloğa seliwetimən, angəşuqə silər kemigə olturup, dengizning qarxi kiroşikioğa ətüp turunglar, dəp buyrudi. **23** Halayikni yoloğa seliwətkəndin keyin, u dua kiliх üçün əzi hilwət taoşқа qikti. Kəq kirgəndimu u yərdə yaloşuz qaldi. **24** Bu qəşda, kemə kiroşaktin heli kəp qəqirim yürgənidi, ləkin xamal qarxi yənlixitin qikiwatқаqқа, kemə dolқunlar iqidə qayқilip turatti. **25** Keqə tətinqə jesək waқtida, u dengizning üstidə mengip, muhlisliroğa tərəpkə kəldi. **26** Muhlislar uning dengizning üstidə mengip keliwatқанlikini kərup, alakzadə bolup: — Alwasti ikən! — dəp kərkup quқан selixti. **27** Ləkin əysa dərһal ularoğa: — Yürəklik bolunglar, bu mən, kərkənglar! — dedi. **28** Petrus buningoğa jawabən: — I Rəb, bu sən bolsang, su üstidə mengip yeningoğa beriximoğa əmr kəloşaysən, — dedi. **29** Kəl, — dedi u. Petrus kemidin qüxüp, su üstidə mengip, əysəoğa qarap ketiwatatti; **30** ləkin boranning kattik qikiwatқанlikini kərup kərkup, suoğa qəküxkə baxlıdi: — Rəb, meni kutқuzuwəloşaysən! — dəp warқiridi. **31** əysa dərһal қolini uzitip, uni tutuwaldi wə uningə: — əy ixənqi əjiz bəndə, nemixқа guman қilding? — dedi. **32** Ular kemigə қikkənda, xamal tohtidi. **33** Kemidə olturoşanlar uning aldioğa kelip səjdə қilip: — Bərһək, sən Hudaning Ooқli ikənsən, — deyixti. **34** Ular dengizning qarxi tərəpigə ətkəndə, Ginnisarət yurtida [қuruқlukқа] qikti. **35** U yərdiki adəmlər uni tonup қelip, ətrapteki barliқ jaylaroğa һəwər əwətti; xuning bilən kixilər barliқ bimarlarni uning aldioğa elip kəldi; **36** ular uningdin bimarlarning һeқbolmioғanda uning tonining pexigə bolsimu қolini təgküzüwelixioğa yol қoyuxini ətündi. Uningə қolini təgküzgənlərninğ һəmmisi səllimaza saқaydi.

15 Bu qəşda, Təwrat ustazlıridin wə Pərisiylərdin bəziliri Yerusalemdin kelip əysaning aldioğa berip: **2** — Muhlisling nemixқа ata-bowilirimizning ən'ənilirigə hiləplik қilidu? Qünki ular қollirini yumay tamaq yəydikənoşu, — dedi. **3** Ləkin u ularoğa mundaq jawab bərdi: — Silərqu, silər nemixқа ən'ənimizni saқlaymiz dəp Hudaning əmrigə hiləplik қilisilər? **4** Qünki Huda: «Ata-anangni һərmət қil» wə «Atisi yaki anisini һəkarətligənlər əlümgə məһkum қilinsun» dəp əmr қiloğan. **5** Ləkin silər: — Hərkəndəq kixi «Atisi yaki anisoğa: — Mən silərgə yərdəm bərgüdək nərsilərnə allikaqan [Hudaoğa] atiwəttim — desila, **6** uning ata-anisoğa һərmət-wəpadarliқ kiliх məjburiyiti қalmaydu, — dəysilər. Buning bilən ən'əngənlərnə dəp, Hudaning əmrini yokқа қikiriwəttinğlar. **7** əy sahtipəzlər! Yəxaya pəyoşəmbər bərgən muxu bəxarət toptoşra silər toşruluk ikən: — **8** «Muxu һəlk əşzida meni һərmətligini bilən, Birəq қəlbi məndin yiraқ. **9** Ular manga biһudə ibadət қilidu. Ularning əgətkən təlimliri pəкət insanlardin қikkən pətiwalərlə, halas». **10** Andin u halayikni yenioğa qəqirip, ularoğa: — Kuləq selinğlar һəm xuni qüxininglarki, **11** Insanni napak қilidioşini əşzidin kiridioşini əməs, bəlkə əşzidin қikidioşinidur, — dedi. **12** Keyin muhlisliroğa uning aldioğa kelip: — Səning bu səzüngni Pərisiylər anglap, uningdin bizar bolup rənjigənlərnə bildinğmu? — dedi. **13** Ləkin u mundaq jawab қayturdi: — Ərxteki Atam tikmigən һərkəndəq əsümlük yiltizidin yulunup taxlinidu. **14** Silər ularoğa pisənt қilmənglar; ular korlaroğa yol baxlaydioğan korlardur. əgər kor korəğa yol baxlısa, һər ikkisi orioğa qüxüp ketidu. **15** Ləkin Petrus uningə: — Baya eytkən təmsilni bizgə qüxəndürüp bərgəysən, — dedi. **16** Ləkin u: — Silərmu tehiqə qüxənqigə eriximidinglar?! — dedi. **17** Eoşizəğa kirgən barliқ nərsilərninğ axқazan arқilik tərət bolup қikip ketidioşanliқini tehi qüxənməmsilər? **18** Ləkin eoşizdin қikidioşini қəlbtin қikidu, insanni napak қilidioşinimu xudur. **19** Qünki yaman oylar, қatillik, zinəhorluk, buzukқilik, oşrilik, yəloğan guwahliқ wə təһmət қatarliқlar қəlbtin қikidu. **20** Insanni napak қilidioşanlar mana xulardur; yuyulmioğan қollar bilən tamaq yeyix insanni napak қilmaydu. **21** əysa u yərdin қikip, Tur wə Zidon xəһərlirining ətrapidiki yurtlarəğa bərdi. **22** Mana, u qət yərlərdin kəlgən қənaney bir ayal uning aldioğa kelip: — I Rəb! Dawutning oşli, һəliməğa rəһim қiloşaysiz! Қizimoğa jin қəplixiwəloşənikən, қiynilip ketiwatidu! — dəp

uningõja nida kiliþ zarlidi. **23** Lekin u u ayalõja bir eoþizmu jawab bərmidi. Muhlisiri uning yenioþja kelip: — Bu ayalni yoloþja salsang! Qnki u kəynimizdin gixip yalwurup nida kiliwatidu, — dedi. **24** mdi u jawab berip: — Mən pkt yoldin tenign koy padiliri bolõjan Israil jmtidikilrg əwətilgənmən, — dedi. **25** mma hliki ayal uning aldioþja kelip sjd kiliþ: — Rb, manga yardm kilõqaysn! — dp yalwurdi. **26** U uningõja: — Balilarning nenini kikiþ itlarõja taxlap berix yahxi ms, — dedi. **27** Lekin hliki ayal: — Durus, i Rb, birk hətta itlarmu hojayinining dastihininidin qxkn uwklarni yydioþu, — dedi. **28** Xuning bilən ysa uningõja: — y hanim, ixnqing klkk ikn! Tiliginingdk bolsun! — dedi. U ayalning kizi xuan skiyip ktti. **29** ysa u yrdin qikiþ, Galiliy dengizining boyidin tiþ, taõþka qikiþ olturdi. **30** Uning aldioþja top-top halayik yioþildi. Ular tokur, krioþu, gaqa, qolak w nuroþun baxþka hil kesllrnimu elip kelip, uning ayioþi aldioþja koyuxti; u ularni saþaytti. **31** Xuning bilən halayik gaqilarning szliylydioþan bolõjanlikini, qolaklarning saþayoþinini, tokurlarning mangõjanlikini w krioþularning kridioþan bolõjanlikini krþ, həyran boldi w Israilning Hudasinu uluþlidi. **32** Andin ysa muhlislririni yenioþja qkiriþ: — Bu halayikþka iqim aõþriydu; qnki ular q kndin beri yenimda boldi, yegüdək bir nrsisimu klmididi. Ularni oylirig aq kaþturuxni halimaymən, yolda həlidin ketixi mumkin, — dedi. **33** Muhlislar uningõja: — Bu qld bunqiwala admni toyoþuzoþudk kp nanni ndin tapimiz? — deyixti. **34** ysa ulardin: Kaþq neninglar bar? — dp soridi. — Ytt nan bilən birnqq tal kikiþ belik bar, — deyixti ular. **35** Buning bilən u halayikni yrd olturuxþa buyrudi. **36** Andin, ytt nan bilən beliklarni klioþja elip [Hudaõja] txkkr eytip, ularni oxup muhlislririoþja brdi, muhlislar halayikþka lxtrdi. **37** Həmməylən toyoþuq yedi; andin [muhlislar] exip kloþan parqilarni yioþip ytt qong sewətni toxkuzdi. **38** Tamk yegnlrning sani balilar w ayallardin baxþka tt ming kixi idi. **39** U halayikni yoloþja salõjandin keyin, kemigə qxþ, Magadan yurtining qt yərlirigə bardi.

16 mdi pərisiyələr bilən Saduþiylar uni sinax mksitid yenioþja kelip, uningdin bizg asmandin meþizilik bir alamət kərsətsəng, dp tlp kiliþti. **2** Birk ysa ularõja mundk dedi: — Kqþurun silr

kizil xpkni kərgininglarda, «Hawa t oþuþ bolidu» dysilr **3** wtignd: «Bgn boran qikiþu, qnki asmanning rənggi kizil həm tutuþ», dysilr. Asman rənggi-royni prk etlysilr-yu, lekin bu zamanda yüz beriwatþan alamtlarni prk etlmysilr! **4** Rəzil həm zinahor bu dwr «meþizilik bir alamət»ning kristilixini istp yüridu. Birk bu [dwrdikilrg] «Yunus pyoþmbrd krlgn meþizilik alamət»din baxþka hqþkandk meþizilik alamət kərsitilməydu. Andin u ularni taxlap qikiþ ktti. **5** Muhlisiri [dengizning] u ketioþja etkinid, nan eliwelixni untuþjanidi. **6** ysa ularõja: — Hoþyar bolunglar, Pərisiyələr bilən Saduþiylarning eqitksudin eþtiyat kilinglar, — dedi. **7** [Muhlislar] zara mulahizilixip: — Nan klmignlikimiz qn buni dwatsa krk, — deyixti. **8** ysa ularning nem [deyixiwatþanlikini] bilip mundk dedi: — y ixnq ajizlar! Nem qn nan klmignlikinglar toõrisida mulahiza kilisilər? **9** Tehiq qxnmidinglarmu? Bx nan bilən bx ming kixining [toyoþuzuloþanlik], kaþq sewt ozuþ yioþiwaloþanlikinglar esinglardin qiktimu? **10** Ytt nan biln tt ming kixining [toyoþuzuloþanlik], yn kaþq qong sewt ozuþ yioþiwaloþanlikinglarmu esinglardin qiktimu? **11** Silr kaþdkmu mening silrg: «Prisiylr biln Saduþiylarning eqitksudin eþtiyat kilinglar» deginimning nan toõruluk mslikini qxnmysilr? **12** Muhlislar xundila uning nandiki eqitkdin ms, blki Prisiylr biln Saduþiylarning tlimidin eþtiyat kiliþni eytknlikini qxinip ytti. **13** ysa Kaþsriy-Filippi rayonioþja kəlginidə, u muhlislrirdin: Kixilr mən Insan'õþlini kim dp bilidikn? — dp soridi. **14** Muhlisiri: — Bzilr seni qəməldürgüqi Yhya, bzilr Ilyas [pyoþmbr] w yn bzilr Yərəmiya yaki baxþka pyoþmbrlrdin biri dp bilidikn, — dp jawab brdi. **15** U ulardin: — mdi silrqu? Silr meni kim dp bilisilr? — dp soridi. **16** Simon Petrus: — Sən Məsih, mngglk həyat Hudaning Oõli ikənsən, — dp jawab brdi. **17** ysa uningõja: — Bhtliksn, i Yunus oõli Simon! Buni sanga ayan kilõþuqi hq t-kan igisi ms, blki rxtiki Atamdur. **18** Mən sanga xuni eytayki, sən bolsang Petrusdursn. Mən jamaitimni bu uyultax stig kurimən. Uning stidin təhtisaraning drwazilirimu qəlib keləlməydu. (Hads 986) **19** rx padixhlikining aqþuqlirini sanga tapxurimən; sən yr yzid nemini baõlisang ərxtimu baõlanõjan bolidu, sən yr yzid nemini koyup brsng, ərxtimu koyup berilgn bolidu,

— dedi. **20** Bu soʻzlarni eytip bolup, u muhlislorioʻa oʻzining Məsih iʻkonlikini heʻqkinge tinmaslikni tapilidi. **21** Xu waʻqtin baxlap, oʻysa muhlislorioʻa oʻzining Yerusalemoʻa ketixi, aʻksaqallar, bax kaʻhinlar wa Təwrat ustazliri tərıpidin kəp azab-oʻqubət tartixi, oʻltürülüxi muʻkərrər boləjanlikini, xundakla üinqi küni tirildürüldioʻanlikini ayan kılıxʻa baxlidi. **22** Xuning bilən Petrus uni bir qətkə tartip, uni əyibləp: — Ya Rəb, sanga rəʻhim kilinoʻay! Bexingoʻa bundak ixlar kət'iy qüxməydu! — dedi. **23** Lekin u burulup Petrusʻa kərap: — Arkəmoʻa oʻt, Xəytan! Sən manga putlikaxangsən, sening oylioʻanliring Hudaning ixliri əməs, insanning ixliridur, — dedi. **24** Andin oʻysa muhlislorioʻa mundak dedi: Kimdəkim manga əgixixni halisa, oʻzidin waz keqıp, oʻzining krestini kətürüp manga əgəxsun! **25** Qünki oʻz jenini kütʻkuzmaqʻi boləjan kixi qəqum jenidin məʻhrum bolidur, lekin mən üqün oʻz jenidin məʻhrum boləjan kixi uningoʻa erixidu. **26** Qünki bir adəm pütin dunyoʻa igə bolup jenidin məʻhrum ʻalsə, buning nemə paydisi bolsun?! U nemisini jenioʻa tegixsun?! **27** Qünki Insan'ooʻli Atisining xan-xəripi iqidə pərixtiliri bilən kelix aldida turidu; wə u həmmə adəmning oʻz əməllirigə tuxluk jawab ʻayturidu. **28** Mən silərgə xuni bərhəʻk eytip ʻoyayki, bu yərdə turoʻanlarning arisidin əlümning təmini tetixtin burun jəzmən Insan'ooʻlining oʻz padixəʻlikni bilən kəlgənlikini kəridioʻanlar bardur.

17 Wə altə kündin keyin, oʻysa Petrus, Yəqub wə Yəqubning inisi Yuhənnani ayrip elip, egiz bir taʻoʻʻa qıktı. **2** U yərdə uning siyaʻi ularning kəz aldidila əzgirip, yüzi ʻuyaxtəʻk pərlidi, kiyimliri nurdəʻk ap'ak bolup qəʻknidi. **3** Wə mana, [muhlisloroʻa] Musa wə Ilyas [pəyoʻəmbərlər] uning bilən səzlixiwatʻan ʻaldə kəründi. **4** Xuning bilən Petrus oʻysa oʻa: — I Rəb, bu yərdə boləjinimiz nemidegəʻn yahxi! Halisang, birini sanga, birini Musoʻa, yəʻnə birini Ilyasʻa atəp bu yərgə üq kəpə yasayli! — dedi. **5** Uning gepi tügiməyła, mana nurluk bir bulut ularni ʻapliwalidi. Mana, buluttin: «Bu Mening səyümlük Ooʻlumdur, Mən uningdin hursəʻnmən. Uningoʻa ʻulək selinglar!» degəʻn awaz anglandı. **6** Muhlislar buni anglap əzlririni yərgə taxlap düm yetip wəʻhimigə qüxti. **7** Birək oʻysa kelip, ularoʻa ʻolini təgküzip: ʻorunglar, ʻorʻmanglar, — dedi. **8** Ular bexini kətürüp ʻariwidi, oʻysadin baxʻa heʻqkimni kərmidi. **9** Taʻoʻdin qüxüwetip, oʻysa ularoʻa: — Insan'ooʻli əlümdin tirildürülmigüqə, bu əlamət kərünüxnı heʻqkingə eytmanglar, — dəp

tapilidi. **10** Andin muhlislori uningdin: — Təwrat ustazliri nemə üqün: «Ilyas [pəyoʻəmbər Məsih kelixtin] əwwal ʻaytip kelixi kəʻək» deyixidu? — dəp soraxti. **11** U ularoʻa jawəbən: — Ilyas [pəyoʻəmbər] dərwəʻə [Məsihtin] əwwal kelidu, həmmə ixni ornioʻa kəltüridu. **12** Əmma mən silərgə xuni eytip ʻoyayki, ilyas allıʻaqan kəldi, lekin kixilər uni tonumidi, bəʻki uningoʻa halioʻanqə muamilə ʻildi. Xuningoʻa ohxax, Insan'ooʻlimu ularning ʻollirida azab qəʻkix aldida turidu, — dedi. **13** Xu qəʻoʻda muhlislar uning qəʻmüldürgüqı Yəʻhya toʻʻrisida səzəwatʻanlikini qüxəndi. **14** Ular halayikning yenioʻa bəʻojinida, bir kixi uning aldioʻa kelip, tizlinip: **15** Rəb, ooʻluməʻo iqingni əʻritʻkəysən! Qünki uning tutʻakʻlik kesili bəʻ boləʻaqʻa, zəʻ azab qəʻkiwatidu; qünki u daim oʻtning yaki suning iqigə qüxüp ketidu. **16** Uni muhlisloringə elip kəʻgənidi, səʻaytalmidi, — dedi. **17** oʻysa jawəbən: — əy etikəʻsiz wə tətür dəwr, silər bilən ʻaqanoʻiqə turay?! Mən silərgə yəʻnə ʻaqanoʻiqə səwr ʻilay? — Balini aldimoʻa elip kelinglar — dedi. **18** Xuning bilən oʻysa [jinoʻa] tənbiʻ bəriwidi, jin balidin qıʻkıp kətti, balimu xuan səʻaydi. **19** Keyin, oʻysa ayrim ʻaləʻanda, muhlislar uning yenioʻa kelip: — Biz nemə üqün jinni ʻooʻliwətəʻmiduk? — dəp soraxti. **20** U ularoʻa: — Ixəʻqinglar bolmioʻanlikı üqün. Mən silərgə xuni bərhəʻk eytip ʻoyayki, silərdə ʻiqa urukidəʻk zəʻriqə ixəʻq bolsila, silər awu taʻoʻʻa: «Bu yərdin u yərgə kəʻq» desəʻnglar, kəʻqidu; xundakla silərgə mumkin bolmaydioʻan heʻq ix bolmaydu. **21** Birək, bundak jinlarni dua ʻilix wə roza tutux bilən bolmisa həydidigili bolmaydu — dedi. **22** Ular Galiliyə əʻkisdə aylinip yürginidə, oʻysa ularoʻa: — Insan'ooʻli [satʻkunluktin] insanlarning ʻolioʻa tapxurulidu; **23** ular uni oʻltüridu, lekin üqinqi küni u tirilidu, — dedi. Buni anglap muhlislar əʻjir oʻəm-ʻayəʻoʻa qəʻmüp kətti. **24** Andin ular Kəpəʻnəʻum xəʻirigə kəʻginidə, [ibadəʻthana] «ikki drəʻʻa» [bejini] yioʻʻuqular Petrusning yenioʻa kelip: — Ustazinglar «ikki drəʻʻa»ni tələʻdu? — dəp soridi. **25** Tələydu, — dedi Petrus. Lekin u oʻygə kirgixigila, tehi bir nemə deməʻstila oʻysa uningdin: — Simon, seningqə bu dunyadiki padixəʻlar kimlərdin bəʻ alidu? Oʻz pəʻzəʻntliridinmu, yaki yatlərdinmu, — dəp soridi. **26** Petrus uningoʻa: Yatlərdin, — dewidi, oʻysa uningoʻa: — Undakta, pəʻzəʻntlər [bəʻjadin] haliy bolidu. **27** Birək [bəʻ yioʻʻuqularoʻa] putlikaxang bolmasʻlikimiz üqün, dengizəʻa bəʻrip ʻarməʻknı taxla. Tutʻan birinqi bəʻlikni

elip, aozini aqsang, tət draqmilik bir tənggə pul qikidu. Uni elip mən wə sən ikkimizning [beji] üqün ularoqa bər, — dedi.

18 Bu qaoqda, muhlislar Əysaning yenioqa kelip: Ərx padixahlikida kim əng uluq? — dəp soridi. 2 Əysa yenioqa kiyik bir balini qakirip, uni otturida turoquzup, mundaq dedi: **3** — Mən silərgə xuni bərħək eytip qoyayki, əz yolunglardin yenip, kiyik balilardək səbiy bolmisanglar, ərx padixahlikioqa hərgiz kirəlməysilər. **4** Əmdi kim özini bu kiyik balidək kiyik peil tutsa, u ərx padixahlikida əng uluq bolidu. **5** Bundaq kiyik bir balini mening namimda qobul qilsa, u meni qobul qiləjan bolidu. **6** Lekin manga etikad qiləjan bundaq kiyiklərdin birini [gunahqqa] putlaxturoqan hərəkandək adəmnı, u boynioqa yooqan tūgmən texi esiləjan həlda dengizning tegigə qəktürüwetilgini əwzəl bolatti. **7** Insanni gunahqqa putlaxturidioqan ixlar tūpəylidin bu dunyadikilərnıng həlioqa way! Putlaxturidioqan ixlar muqərrər bolidu; ləkin xu putlaxturoquqi adəmnıng həlioqa way! **8** Əgər əmdi qolung yaki putung seni gunahqqa putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki qolung yaki ikki putung bar həlda dozəhtiki otqə taxlanəjiningdin kərə, qoləq yaki tokur həlda həyatlikqə kirgining əwzəldur. (aiōnios 9166) **9** Əgər kəzüng seni gunahqqa putlaxtursa, uni oyup əzüngdin neri taxliwət. Ikki kəzüng bar həlda dozəhtiki otqə taxlanəjiningdin kərə, birlə kəzüng bilən bolsimu həyatlikqə kirgining əwzəldur. (Geenna 91067) **10** — Bu səbiy kiyiklərnıng həqbirigimu səl qəraxtin həzi bolunglar. Qünki xuni silərgə eytayki, ularning ərxniki pərixtiliri ərxniki Atamning jamalini hərdəim kərip turidu. **11** Qünki Insan'ooqli həlakətkə azəjanlarnı kutkuzəjili kəldi. **12** Qəndək qəraysilər? Birawning yüz tuyəq koyi bolup, uningdin biri ezip toptin qūxūp qəlsa, u tokşən tokşuz koyni taşlarəqa koyup koyup, həliki azəjan koyini izdəydioq? **13** Wə əgər uni tepiwəlsa, mən silərgə xuni bərħək eytip qoyayki, u koy üqün boləjan huxallıki azmioqan tokşən tokşuziningkidin zor bolidu. **14** Xuningəqa ohxax, bu səbiy kiyiklərnıng hərəkəndikining həlakətkə ezip qəlixı ərxniki Atənglərnıng iradisi əməstur. **15** — Əmdi əgər qerindixing sanga ziyan selip gunah qilsa, uning yenioqa berip ikkinglar həliy qaoqda səwənlikini kərsitip qoy. Qerindixing səzüngni anglisa, uni [ezixtin] qayturuwəloqan bolisən. **16** Lekin anglimisa, yənə bir-ikki [guwahqini] elip, uning yenioqa barəjin. Xundək qilip, həmmə ix ikki-üq guwahqining səzi

bilən qilinsun. **17** Lekin əgər [qerindixing] ularning səzigimu kuləq salmisa, əhwalni jamaətkə yətküzüip eytkin. Əgər u jamaəttikilərgə kuləq salmisa, uni yat əllik yaki bajgir qatarida kəringlar. **18** Mən silərgə xuni bərħək eytip qoyayki, silər yər yüzidə nemini baqlisanglar, ərxtimu xu baqlənoqan bolidu wə silər yər yüzidə nemini koyup bərsənglar, ərxtimu koyup berilən bolidu. **19** Mən yənə xuni silərgə bərħək eytip qoyayki, yər yüzidə arənglərdin ikkisi əzliri tiligən bir ix toşruluk qəlbi bir bolup hərəkəndək nərsini tiləp dua qilsa, ərxniki Atam ularning tilikini ijəbət qilidu. **20** Qünki ikki yaki üqəylən mening namim bilən kəyərdə yioqiləjan bolsa, mən xu yərdə ularning arisida bolimən. **21** Andin Petrus uning aldioqa kelip: — I Rəb, qerindiximning manga ziyan selip ötküzgən qənoqə qətimlik gunahini kəqürüxüm kərək? Yəttə qətimmu? — dedi. **22** Əysa uningəqa mundaq dedi: —Mən sanga xuni eytip qoyayki, yəttə qətim əməs, yətmix həssə yəttə qətim! **23** Ərx padixahliki qakarlıri bilən həsəb-kitəb qilmaqci boləjan bir padixahqə ohxaydu. **24** Həsəb-kitəbnı bəxliəjınidə, uningəqa on ming talənt pul qəzrdar boləjan bir qəkar kəltürülüptu. **25** Qəkarning təlīgüdək həq nərsisi bolmioqəqə, həjisi qəkarning özini, hotun bələ-qəkisi wə bər-yokini setip, qərzini tələxini buyruptu. **26** Xunga qəkar uning aldida yərgə yikilip bəx urup: «Hojam, manga kəngqilik qiləyayla, mən pütün qərzimni qəqum tələymən» dəp yəlwuruptu. **27** Qəkarning həjisi uningəqa iq əşritip, uni koyup berip, qərzini kəqürüm qiliptu. **28** Lekin qəkar u yərdin qikip, əzigə yüz dinar qəzrdar boləjan yənə bir qəkar buradiri ni qritiptu. Uni tutuwəlip, boynini boşup turup: «Qərzni tələ!» dəptu. **29** Buning bilən bu qəkar buradiri yərgə yikilip uningdin: «Manga kəngqilik qil, qərzni qəqum qayturimən» dəp yəlwuruptu. **30** Lekin u uniməptu wə: «Pütün qərzni tələmigüqə zindanda yətisən» dəp uni zindənoqə taxlitiptu. **31** Bundaq ixning yüz bərgənlikini kərgən bəxqə qəkarlar intəyin əzəblinip həjisinin aldioqa berip, əhwalni bəxtin-əhir səzləp bəriptu. **32** Buning bilən həjisi həliki qəkərnı qəkirtip: «Əy rəzil qəkar! Manga yelinoqanlıqıng üqün xunqə kəp qəzringning həmmisini kəqürdü. **33** Mən sanga iq əşritkinimdək, sənmə qəkar buradiringgə iq əşritixingəqa toşrə kəlməmdu?!» dəptu. **34** Buning bilən həjisi oşəzəplinip uni pütün qərzini tələp boləquqə adəm kiynoquqi gundipəylərnıng qolida turuxqə tapxurup bəriptu. **35** Xuningəqa

ohxax, əgər hərbiinglar öz kerindaxliringlarni qin dilinglardin kəqürmisənglar, ərxniki Atammu silərgə ohxax muamilə kılıdu.

19 Xundak boldiki, Əysa bu sözləni eytip boləjandin keyin, Galiliyə əlkisidin ayrilip, Yəhudiyyə əlkisining qət yərlirigə, yəni İordan dəryasining u kətidiki yurtlarəqə bardı. **2** Top-top adəmlər uningəqə əgixip kəlgən bolup, u ularni xu yərdila sakaytti. **3** Əmdi bəzi Pərisiylər uning yenioqə kelip uni kiltakqə qüxürüx məksitidə uningdin: — Bir adəmning hərəkəndək səwəbtin ayalini qoyuwetixi Təwrat kənunioqə uyojunmu? — dəp soridi. **4** Xuning bilən u jawabən mundək dedi: — [Təwratin] xuni okumidinglarmu, mukəddəmdə insanlarni Yaratkuqi ularni «Ər wə ayal kəlip yaratti» wə **5** «Xu səwəbtin ər kixi ata-anisidin ayrilidu, ayali bilən birlixip ikkisi bir tən bolidu». **6** Xundək ikən, ər-ayal əmdi ikki tən əməs, bəlki bir tən bolidu. Xuning üqün, Huda kəxkənni insan ayrimisun. **7** Pərisiylər uningdin yənə: — Undəkta, Musa [pəyoqəmbər] nemə üqün [Təwrat kənunida] ər kixi öz ayalioqə talək hetini bərsila andin uni qoyuwetixkə bolidu, dəp buyruoqən? — dəp soraxti. **8** U ularəqə: — Tax yürəklikinglardin Musa [pəyoqəmbər] ayalliringlarni talək kəlixkə ruhsət kəloqən; ləkin aləmning baxlimida bundək əməs idi. **9** Əmdi xuni silərgə eytip kəoyayki, ayalini buzukluktin baxkə birər səwəb bilən talək kəlip, baxkə birini əmrigə aloqən hərəkəndək kixi zina kəloqən bolidu. **10** Muhlislar uningəqə: — Əgər ər bilən ayali otturisidiki əhwal xundək bolsa, undəkta əylənməslik yahxi ikən, — dedi. **11** U ularəqə: — Bu səzni həmmila adəm əməs, pəkət nesip kəlinəqənlərlə kəbul kəlalaydu. **12** Qünki anisining baliyatkusidin tuəqma bəzi əsqwatlar bar; wə insan tərripidin ahta kəlinəqən bəzi əsqwatlarmu bar; wə ərx padixahlıqı üqün əzini əsqwat kəloqənlarmu bar. Bu səzni kəbul kəlalaydiəqənlər kəbul kəlsun! — dedi. **13** Qəlungni təgküzüp dua kəloqəysən dəp, bəzilər kəqiq balilirini uning aldioqə elip kəldi. Biraq muhlislar elip kəlgənləni əyibildi. **14** Əmma Əysa: — Balilər mening aldiməqə kəltürilsun, ularni tosmənglar. Qünki ərx padixahlıqı dəl muxundəkələqə təwədur, — dedi. **15** Wə kəllirini ularəqə təgküzgəndin keyin, u u yərdin ayrildi. **16** Mana, bir küni birsi uning aldioqə kelip: — Ustaz, mən kəndək yahxi ixni kəilsam, mənggülik həyatqə eriximən? — dəp soridi. (aiθnios g166) **17** U uningəqə: — Nemixkə məndin yahxilik toqrisida soraysən? «Yahxi boləquqılar» bolsa pəkət birilə bar.

Əmma həyatlıqkə kərimən desəng, əmrlərgə əməl kəil, — dedi. **18** Kəysi əmrlərgə dəysən? — dəp soridi u. Əysa uningəqə: — «Kətillik kəilma, zina kəilma, əsqrilik kəilma, yəloqən guwahlıq bərmə, **19** ata-anəngəqə hərət kəil wə kəoxnəngni əziəngni səyğəndək səy» — dedi. **20** Yax yigit uningəqə: — Bularning həmmisigə əməl kəlip kəliwatimən. Əmdi mənə yənə nemə kəm? — dedi. **21** Əysa uningəqə: — Əgər mukəmməl boluxni halisəng, bərip bar-yəqəngni setip, pulini kəmbəqəllərgə bərgin. Xuning bilən ərx tə həzinəng bolidu. Andin kelip mənə əgəxkin, — dedi. **22** Yigit muxu səzni ənglap, kəyoqəqə qəmiüp u yərdin kətip kəldi. Qünki uning mal-mülki nahayiti kəp idi. **23** Əysa muhlisliroqə: — Mən silərgə xuni bərhək eytip kəoyayki, baylarning ərx padixahlıqioqə kərix i təsliktilə bolidu. **24** Wə yənə xuni silərgə eytayki, təgining yingnining kəzidin ətüxi bay adəmning Hudaning padixahlıqioqə kərixidin asəndur! — dedi. **25** Muhlislar buni ənglap intayin bək həyran boluxup: — Undəkta, kim niyatqə erixələydu? — dəp soraxti. **26** Əmma Əysa ularəqə kərap: — Bu ix insan bilən wujudkə kəiqixi mumkin əməs, ləkin Hudaəqə nisbətən həmmə ix mumkin bolidu, — dedi. **27** Buning bilən Petrus uningəqə: — Mana, biz həmmidin wəz kəqip sənə əgəxtuk! Biz buning üqün nemigə eriximiz? — dəp soridi. **28** Əysa ularəqə mundək dedi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip kəoyayki, aləmdiki həmmə kəytidin yəngilanəqinidə, İnsan'əqli xənlək təhtidə olturoqən wəktidə, mənə əgəxkən silər on ikki təhtə olturup, Israillarning on ikki kəbilisigə həküm qəkərisilər. **29** Mening namim dəp əylər, aka-uka, əqə-singil kəerindaxlıri, ata-anisi, ayali, baliliri yəki yərzəminlardin wəz kəqkənləning həmmisi ularəqə yüz həssə artuk erixidu wə mənggülik həyatqə miras bolidu. (aiθnios g166) **30** Ləkin xu qəsqda nuroqun aldida turoqənlər arkiəqə ətidu, nuroqun arkiəqə turoqənlər aldioqə ətidu.

20 — Qünki ərx padixahlıqı bir yər igisigə ohxaydu. İgisi üzümzarlıqıdə ixləxkə adəmləni yəllax üqün tang səhərdə sirtkə qəkiptu. **2** U ixləmqilər bilən künluki üqün bir kümüx dinardin bərixkə kəlixip, ularni üzümzarlıqioqə əwətiptu. **3** Saət tokkuzlarda u yənə sirtkə qəqip, bazarda bikar turoqən baxkə kixiləni kəriptu. **4** Ularəqə: «Silərmu üzümzarlıqiməqə bəringlar, həkkinglarəqə tegixlikini bərimən» — dəptu. **5** Ular üzümzarlıqkə bəriptu. Qüxtə wə saət üqtimu u yənə qəqip yənə xundək kəliptu. **6** Ləkin

[kəqkurun] saət bəxlərdə qıqkanda u yərdə turojan yənə baxqılarni kərüp, uların: «Nemə üqün bu yərdə kün boyi bikar turisilə?» dəp soraptu. 7 Ular: «Bizni həqkim yallimidi» dəp jawab qayturuptu. U ularoja: «Undaқта, silərnu üzümzarlıqimoja berip ixlənglar» — dəptu. 8 Kəq boləlanda, üzümzarlıq igisi oqojidarioja: «Ixləmqılərnı qaqırıp, əng ahirda kəlgənlərdin baxlap əng awwal kəlgənlərgiqə həmmisining ix həkkinini bər» dəptu. 9 Awwal kəqkurun saət bəxtə ixka kəlgənlər kelip, hər biri bir kümüx dinardin eliptu. 10 Əng awwal yallap kelingənlərnin nəwiti kəlgəndə, ular: Tehimu kəp ix həkki alimizəju, dəp oylixiptu; biraq ularnu bir kümüx dinardin eliptu. 11 Ular ix həkkinini aləjini bilən yər igisidin aqrinip: 12 «Bu ahirda kəlgənlər pəkət bir saətlə ixlidi, biraq siz ularni kün boyi japalix wə qattix issikni qəkkən bizlər bilən barawər hesablıdinqəju, dəp ojudurixiptu. 13 Ləkin [yər igisi] ularning birigə jawab qayturuq: «Buradər, sanga nahəklik kıləjinim yoq! Sən bilən bir kümüx dinaroja kelixmigənmiduk? 14 Həkkingni elip qaytip kətkin. Bu ahirda kəlgəngimu sanga ohxax bərgüm bar. 15 Əzümningkini əzüm bilgəngə ixlitix həqkum yoqmu? Sehiy boləjanlıqimoja kəzünq kiziriwatamdu? 16 Xundak kılıp «Aldida turojanlar arkiəja ətidu, arkiəja turojanlar aldiəja ətidu»; qünki qaqırilojanlar kəp, əmma tallanojanlar az bolidu. 17 Əysa Yerusalemoja qikiwetip, yolda on ikki muhlisini bir qətkə tartip, ularoja mundak dedi: 18 — Mana biz hazır Yerusalemoja qikip ketiwatimiz. Insan'ooqli bax kahinlar wə Təwrat ustazlırioja tapxurulidu. Ular uni əlümgə məhkum kılıdu 19 andin uni məshirə kılıp, qamqıləp wə krestləxkə yat əlliklərgə tapxuridu. Ləkin u üqinqi küni qayta tirilidu. 20 Xu qaəda, Zəbədiyning oşullirining anisi ikki oşlini elip, Əysaning aldiəja kelip uningdin bir ixni tələp kılmaqı bolup səjdə kildi. 21 Nemə təliping bar? — dəp soridi u. Ayal uningəja: — Xuni əmr kıləjaysənki, sening padixahlıqingda bu ikki oşlumdin biri onq yeningda, biri sol yeningda oltursun, — dedi. 22 Əysa ularoja jawabən: — Silər nemə tələp kiliwatkinglarni bilməywatisilər. Mən iqxkə təmxəlgən kədəhni iqələmsilər? Iqələymiz, — deyixti ular. 23 U ularoja: — Silər həkikətənmə mening kədəhimdin ortaq iqisilər. Biraq onq yaki sol yenimda olturux nesiwi mening ihtiyarimda əməs, bəki Atam kimlərgə təyyarlıəjan bolsa, xularoja nesip bolidu. 24 [Kələjan] on muhlis buningdin həwər tapkanda, ikki kərindixidin hapa boldi. 25 Ləkin Əysa ularni yenioja

qaqırıp, mundak dedi: — Silərgə məlumki, əllərdiki həkümranlar qol astidikidikilər üstidin buyrukwazlık kılıp həkimiyət yürgüzidu, wə ularning həqkudarliri ularni həjayınlarqə idarə kılıdu. 26 Biraq silərnin aranglarda xundak bolmisun; bəki silərdin kim üstün boluxni halisa, silərnin hizmitinglarda bolsun; 27 wə kim aranglardikilərnin aldinqisi boluxni halisa, silərnin kulunglar bolsun. 28 Insan'ooşlimu dərwəxə xu yolda kəpçilik hizmitimdə bolsun deməy, bəki kəpçilikning hizmitidə bolay wə jenimni pida kılıx bədiligə nurojun adəmlərnı hərüllkə erixtəy dəp kəldi. 29 Ular Yeriho xəhiridin qıqkanda, zor bir top adəmlər uningəja əgixip mangdi. 30 Wə mana, yol boyida olturojan ikki əmə əysaning u yərdin etüp ketiwatkingini anglar: — I Rəb, Dawutning oşli, bizgə rəhim kıləjaysən, — dəp tovlidi. 31 Kəpçilik ularni «Ün qıqarmanglar!» dəp əyiblıdi. Ləkin, ular: — Ya Rəb, i Dawutning oşli, bizgə rəhim kıləjaysən! — dəp tehimu qattix tovlidi. 32 Əysa kədimini tohtitip, ularni qaqırıp: — Silər üqün nemə ix kılıp beriximni halisilər? — dəp soridi. 33 Ya Rəb, kəzlimiz eqilsun! — deyixti ular. 34 Əysa ularoja iq aqriritip, qolini ularning kəzlırigə təgküzıwidi, kəzlıri xuan əsligə kelip kəridiojan boldi; ular dərhəl uningəja əgixip mangdi.

21 Ular Yerusalemoja yekinlixip, Zəytun təşjining etikidiki Bəyt-Fəgi yezisioja kəlginidə, Əysa ikki muhlisioja munularni tapıləp aldin əwətti: 2 — Silər udulunglardiki yezioja beringlar. Barsanglarla, baqlaklık bir exək wə uning yenidiki bir təhəyni kərisilər. Ular ni yexip aldiməja yetiləp kelinglar. 3 Əgər birsi silərgə bir nemə desə, «Rəbning bularəja həjiti qüxti» dənglar, u dərhəl ularni qoyup beridu. 4 Bu pütün wəxə pəyoəmbər arkiyəlik eytiləjan munu səzlərnı əməlgə axurux üqün boldi: — 5 «Zion kizisioja eytinglar: — Mana, Padixahing keliwatidu, Kəmtər-məmin bolup, minip bir exəkkə, Boyunturuqluk exəkning təhiyigə, Keliwatidu yeningəja sening». 6 Əmdi həlikə ikki muhlis berip əysaning tapılıqinidək kildi. 7 Exək bilən təhəyni yetiləp kelip, üstigə yepinqa-qapanlırini saldi wə u üstigə mindi. 8 Əmdi top-top kixilər yepinqa-qapanlırini yoloja payandaz kılıp saldi; yənə bir kismi dərəh xahlirini kesip yoloja yayatti. 9 Aldida mangəjan wə kəynidin əgəxkən top-top halayik: — «Dawutning oşlıəja həsanna boləjay! Pərwərdigarning namida kəlgüqigə mubarək bolsun! Ərxələda təxəkkür-həsannalar

okulsun!» — dæp warkirixatti. **10** U Yerusalemoja kirgəndə, pütkül xəhər lərzigə kəldi. Kixilər: — Bu zadi kimdu? — deyixətti. **11** Halayik: — Bu Galiliyə əlkisidiki Nasarətlik pəyoəmbər Əysa, dæp jawab berixətti. **12** Əmdi Əysa ibadəthana həyylirioja kirip, u yərdə elim-setim kiliwatqanlarning həmmisini həydəp qikardi. Pul tegixküqilərnin xirəlirini wə pahtək-kəptər satkuqilarning orunduklirini örüp, **13** ularoja: — [Mukəddəs yazmilar] [Hudaning]: «Mening öyüm dua-tilawəthana dæp atilidu» degən səzi pütülgən; ləkin silər uni bulangqilarning uwisioja aylanduruwapsilər! — dedi. **14** Ibadəthana həyylirida boləonda karioju wə tokurlar uning aldioja kəldi, u ularni saqaytti. **15** Ləkin bax kahinlar bilən Təwrat ustazliri uning yaratqan məjizilirini kərüp wə balilarning ibadəthanida: «Dawutning oqlioja həsanna-təxəkkürlər boləjay!» dæp towliojinini anglap oqəzəpləndi. **16** Ular uningə: — Bu balilarning nemə dəwatkanlikini anglawatamsən? — dæp soridi. U ularoja: — Anglawatimən! Silər [mukəddəs yazmildin] xuni oqup baqmiojanki, «Əzünggə kiqik balilar wə bowaqlarning tilliridin mədhijə səzlirini mukəmməl kilding» dedi. **17** Andin u ulardin ayrilip, xəhərdin qikip Bəyt-Aniya yezisioja berip, xu yərdə kəndi. **18** Əmdi səhərdə, xəhərgə kaytip ketiwatqanda, uning kərsikə aqkanidi. **19** U yol boyidiki bir tüp ənjür dərihini kərüp, uning yenioja bardı. Ləkin dərəhtin yopurmaktin baxka heq nərsə tapalmay, uningə qarap: — Həzirdin baxlap səndin mənggü məwə bolmisun! — dewidi, ənjür dərihi xuan qurup kətti. **(aion g165)** **20** Muhlisar buni kərüp təəjüplini: — Ənjür dərihi nemanqə tezla qurup kətti! — dedi. **21** Əysa ularoja jawab bərdi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, əgər heq guman bolmay ixənqinglar bar bolsa, ənjür dərihidə boləjan ixlar bolupla qalmay, bəlki silər hətta bu taşka: «Bu yərdin kətürülüp dengizə taxlan!» desənglar, u xundaq bolidu, dedi. **22** Dua kiliplə nemini tilisənglar, ixənqinglar bolsila, xularoja erixisilər. **23** U ibadəthana həyylirioja kirgəndin keyin, kixilərgə təlim beriwatqanda, bax kahinlar wə aqsakallar uning aldioja kelip: — Sən kiliwatqan bu ixlarni kaysi həqəqə tayinip kiliwatisən? Sanga bu həqəqəni kim bərgən? — dæp soraxti. **24** Əysa ularoja jawab berip: — Mən əwwal silərgə bir soal qoyay. Əgər silər jawab bərsənglar, mənmu bu ixlarni kaysi həqəqə tayinip kiliwatkanlikimni eytimən. **25** Yəhya yürüzgən qəməldürüx nədin kəlgən?

Ərxtinmu, yaki insanlardinmu? — dæp soridi. Ular əzara mullahizə kilixip: — Əgər «Ərxtin kəlgən» desək, u bizgə: «Undaqta, silər nemə üqün uningə ixənmidinglar?» dəydu. **26** Əgər: «Insanlardin kəlgən» desək, həlktin kərkimiz, qünki ular həmmisi Yəhyani pəyoəmbər dæp bilidu — deyixti. **27** Buning bilən, ular Əysaoja: Bilməymiz, — dæp jawab berixti. — Undaqta, mənmu bu ixlarni kaysi həqəqə tayinip kiliwatkanlikimni eytməymən, — dedi u ularoja. **28** Əmdi bu ixka kandaq karaysilər? Bir adəmnin ikki oşli bar ikən. U birinji oşlining yenioja kelip: «Oşlum, bügün üzümzarlikioja berip ixligin» dəptu. **29** «Barməymən» dəptu u, ləkin keyin puxayman kiliplə yənila beriptu. **30** U ikkinji oşlining yenioja kelip uningəjimu xundaq dəptu. U: «Həp əpəndim, baray» dəptu-yu, ləkin barməptu. **31** Bu ikkiylənnin kaysisi atisinin iradisini ada kiləjan bolidu? — Birinji oşli, — dæp jawab bərdi ular. Əysa ularoja mundaq dedi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip qoyayki, bajgilar bilən pahixilər Hudaning padixəhlikioja silərdin burun kirməktə. **32** Qünki gərqə Yəhya [pəyoəmbər] silərgə həqəqəniyə yolini ayan kiləjili kəlgən bolsimu, silər uningə ixənmidinglar; ləkin bajgilar bilən pahixilər uningə ixəndi. Silər buni kərüp turup, hətta keyinki wəqitlarda yolunglardin puxayman kilməy uningə ixənmidinglar. **33** Yənə bir təmsilni anglanglar: Bir yər igisi bir üzümzarlik bərpə kiliplə, ətrapini qitlaptu. U uningda bir xarəb kəlgəki kəziptu wə bir kəzət munari yasəptu. Andin u üzümzarlikni baqəwənlərgə ijarigə berip, əzi yaqa yurtka ketiptu. **34** Üzüm pəsli yekinxkənda, əzigə tegixlik həsəlni eliwelix üqün kullirini baqəwənlərnin yenioja əwətiptu. **35** Ləkin baqəwənlər kullirini tutup, birini dumbəlalaptu, birini əltürüwetiptu, yənə birini qalma-kesək kiliptu. **36** U yənə bir kətim əldinkidinmu kəp kullirini əwətiptu, birəq baqəwənlər ularəjimu əhxax muamilə kiliptu. **37** Ahirda, u «Oşlumniyə hərmət kilar» dæp, oşlini əwətiptu. **38** Ləkin baqəwənlər oşulni kərüp, əzara: «Bu bolsa mirəshor; kelinglar, uni əltürüwetip mirəsini igiliwalayli» deyixiptu. **39** Xuning bilən ular uni tutup üzümzarlikning sirtioja taxlap əltürüwetiptu. **40** Əmdi üzümzarlikning igisi kəlgəndə, xu baqəwənləni kandaq kilar? **41** Ular uningə: — Bu rəzil adəmləni wəhəxiylik bilən yəkitidu. Üzümzarlikni bolsa mewilirini əz wəqitdə əzigə tapxuridəjan baxka baqəwənlərgə ijarigə beridu, — dæp jawab berixti. **42** Əysa ulardin soridi: — Mukəddəs yazmildiki

munu sözlərni oqup bəkmioqanmusilər?: — «Tamqılar taxliwətkən tax bolsa, Burjak texi bolup tikləndi. Bu ix Pərwərdigardindur, Bu kəzimiz aldida karamət bir ixtur». 43 Xu səwəbtin silərgə xuni eytip qoyayki, Hudaning padixahlığı silərdin tartiwelinip, uningəya muwapıq mewilərnı beridoqan baxqa bir əlgə ata kılınidu. 44 Bu «tax»ka ykıləqan kixi parə-parə bolup ketidu; lekin bu tax həkrimning üstigə qüxsə, uni kukum-talkan kiliwetidu. 45 Bax kahınlar wə Pərisiyələr uning eytkan təmsillirini anglap, ularni əzlırigə karitip eytkanlıkını qüxəndi. 46 Uni tutux yolını izdigən bolsimu, lekin halayık uni pəyoqəmbər dəp karioqəqka, uların kərkuxtı.

22 Əysa ularəya yənə təmsillər bilən mundak dedi: 2 Ərx padixahlığı huddi əz oşlı üqün toy ziyapitini təyyarlıqan bir padixahka ohxaydu. 3 U qakarlırını toy ziyapitigə təklip kılinoqanlarıni qakırıxka əwətiptu, lekin ular kelixkə unimaptu. 4 U yənə baxka qakarlırını əwətip, ularəya tapılap: «Qakıriloqanlarəya: — Mana, mən ziyapitimni təyyar kıldim; mening torpaklırim, bordak mallirim soyuldi, həmmə nərsə təyyar. Ziyapətkə mərħəmət kıləqay, dəydu, dəp eytinglar, — dəptu. 5 Bırak ular təklipini etibarəya almay, birsı etizlikəya kətsə, yənə bırı sodisioqə ketiptu. 6 Kəloqanlırı bolsa [padixahning] qakarlırını tutuwelip, horlap əltürüwetiptu. 7 Padixah bunı anglap kəttik oqəzəplınıp, əskərlirını qıkırıp, u kətilarnı yokitip, ularning xəhırigə ot koyuwetiptu. 8 Andin u qakarlırioqə: «Toy ziyapiti təyyar boldi, lekin qakıriloqanlar [mehmanlıkka] munasip kəlmidi. 9 Əmdi silər aqa yollarəya berip, udul kəlgən adəmlərnıng həmmisını toy ziyapitigə təklip kilinglar» dəptu. 10 Buning bilən qakarlar yollarəya qıkıp, yahxi bolsun, yaman bolsun, udul kəlgənlikı adəmlərnıng həmmisını yioqıp əkəptu. Toy sorunı mehmanlar bilən lik toluptu. 11 Padixah mehmanlar bilən kəruəkili kirgəndə, u yərdə ziyapət kiyimi kiymigən bir kixini kəruıptu. 12 Padixah uningdin: «Buradər, ziyapət kiyimi kiyməy, bu yərgə kəndak kirding?» dəp soraptu, bırak u kixi jawab berəlməy kəptu. 13 Padixah qakarlırioqə: «Uni put-kolliridin baəqlap, texidiki karəngəyulukkə aqıkıp taxlanglar! U yərdə yioqə-zarlar kətürülıdu, qixlırını oşuqurlitidu» dəptu. 14 Qünki qakıriloqanlar kəp, lekin tallanoqanlar əzdur. 15 Buning bilən Pərisiyələr u yərdin qıkıp, kəndak kılıp uni əz səzi bilən tuzakka qüxürüx həkkidə məsiləhtəlxəti. 16 Ular muhlislırını Hərodning tərəpdarlırı bilən billə uning yenioqə əwətip: — Ustaz,

silini səmimiyy adəm, kixilərgə Hudaning yolını sadıqlıq bilən əgıtıp keliwatidu wə adəmlərgə kət'iy yüz-hatirə kılmay həqkimgə yan basmaydu, dəp bilimiz. 17 Kəni, kəndak oylayla? [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat kənunioqə uyəqunmu-yok? — deyixtı. 18 Ləkin Əysa ularning rəzil niyitini bilip: — Əy sahtipəzlər, meni nemixka sinimakqısilər? 19 Kəni, bajəya tapxurulidoqan bırı tənggə manga kərsitinglar, — dedi. Ular bırı dinar pulını əkəldi. 20 U uların: — Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dəp soridi. 21 Kəysərning, — dəp jawab bərdi ular. U ularəya: — Undak bolsa, Kəysərning həkkinı Kəysərgə, Hudaning həkkinı Hudaəya tapxurunglar, — dedi. 22 Ular bu səzni anglap, həyran bolup kəlixtı-də, uning yenidin ketip kəldi. 23 Xu küni, «Əlgənlər tirilməydu» dəydoqan Saduqiylar uning aldioqə kelip kıştap soal koydi: 24 — Ustaz, Musa [pəyoqəmbər Təwratla]: «Bırı kixi pərzəntsiz əlıp kətsə, uning aka yaki inisi tul yənggisını əmrigə elip, kərındixi üqün nəsil kəlduruxi lazim» dəp tapıloqan. 25 Burun arimizdə yəttə aka-uka bırı idi. Qongı əyləngəndin keyin əlıp kətti. Pərzənt kərmigənliktin, ayalını ikkinqi kərındixining əmrigə kəldurdi. 26 Bırak ikkinqisidiki əhwalmu uningkigə ohxax boldi, andin bu ix üqinqisidə taki yəttinqi kərındaxkığə ohxax dawamlaxtı. 27 Ahirdə, u ayalmu əlıp kətti. 28 Əmdi tirilix künidə bu ayal yəttə aka-ukining kəyisining ayalı bolidu? Qünki uni həmmisi əmrigə aloqan-də! 29 Əysa ularəya mundak jawab bərdi: — Silər nə mukəddəs yazmılarnı nə Hudaning kudritini bilmigənlikinglar üqün əzoqansilər. 30 Qünki əlımdin tirilgəndə insanlar əylənməydu, ərgə təgməydu, bəlki Hudaning ərxtıki pərixtilirigə ohxax bolidu. 31 Əmdi əlımdin tirilix məsilisi həkkidə Hudaning silərgə eytkan: 32 «Mən İbrahim, İshak wə Yəqıplarning Hudəsıdurmənl!» degən xu səzini oqumidinglarmu? Huda əlıklərnıng əməs, bəlki tiriklərnıng Hudəsıdur!». 33 Bu səzni angıloqan həlk uning təlimidin həyranuħəs kəlixtı. 34 Pərisiyələr uning Saduqiyların aozını tuwaklıoqanlıkını anglap, bırı yərgə jəm boluxtı. 35 Uların arisidiki bırı Təwrat-kənun ustazi uni sinax məksitidə uningdin: 36 — Ustaz, Təwrat kənunidiki əng muħım əmr kəysi? — dəp kıştap soridi. 37 U uningəya mundak dedi: — «Pərwərdigar Hudayingni pütün kəlbing, pütün jening, pütün zəħning bilən səygin» 38 — əng uluəy, bırıncı orunda turidoqan əmr mana xu. 39 Uningəya ohxaydoqan ikkinqi əmr bolsa «Kəoxnangni əzingni səygəndək səy». 40 Pütün

Təvrat qanuni wə pəyojəmbərlərnin səzliri bu ikki əmrgə esilojan həlda mangidu. **41** Pərisiylər jəm bolup turojan wəqəttə, Əysa uların: **42** — Məsih toorısında kəndək oylawətisilər? U kimning oqlı? — dəp soridi. Dawutning oqlı, — deyixti ular. **43** U ularoja mundək dedi: Undəktə, nemə üqün [Zəburda] Dawut uni Rohəta «Rəbbim» dəp atəp, — **44** «Pərwərdigar mening Rəbbimgə eyttiki: — «Mən sening düxmənlirini ayiojing astida dəssətküqə, Ong yenimda olturojin!» — dəydu? **45** Dawut [Məsihni] xundək «Rəbbim» dəp atiojan tursa, əmdu u kəndəkmu Dawutning oqlı bolidu? **46** Wə heqkim uningəja jəwəbən bir eoizmu səz kəyturalmidi; xu kəndin etibarən, heqkim uningdin soəl sorəxkimu pətinalmidi.

23 Bu səzlərdin keyin, Əysa top-top halayikə wə muhlisliroja mundək dedi: **2** — Təvrat ustəzliri wə Pərisiylər Musa pəyojəmbərnin [həküm qikirix] ornida olturojan bolidu. **3** Xunga, ularning silərgə eytkən həmmə səzligə kəngül qoyup, degənlirini kilinglər. Ləkin ularning kəlojanliridək kəlmənglər; qünki ular əzlrining deginigə əzliri əməl kəlməydu, **4** Bəlki ular kətürəlmigüdək eoizri yükləni bəoqləp ədəmlərnin zimmisigə artip qoyidu. Əmma əzliri bu yükləni kətürüxkə birmu bərmikini midirlixni huxyəkəydu. **5** Ular həmmə əməllirini insanlarəja kəz-kəz kəlix üqünlə kəlidu; qünki ular «əyət kəpliri»ni kəng kəlip qigiwəlip, tonlirining quqilirini uzun sanggilitip qoyidu; **6** ular ziyəpətlərdə tərde, sinəgəglərdə əldinkə orunlarda olturuxkə, **7** bəzərlərdə kixilərnin ularəja boləjan [uzun] sələmlirioja wə əzlrini «Ustəz, ustəz» dəp atəxlirioja əmrək kəlidu. **8** Biraq silər bəlsənglər «Ustəz» dəp atilixni qəbul kəlmənglər; qünki silərnin yəlojuz birlə ustəzənglər bə wə həmmənglər kərinəxtərsilər. **9** Yəz yüzidə heqkəndək kixini «Atəmə» dəmənglər, qünki pəkət birlə Atənglər, yəni ərxətə Turəquqi bərdur. **10** Silər «muəllim» dəp atilixnimu qəbul kəlmənglər, qünki pəkət birlə muəllim, yəni Məsihning əzi bərdur; **11** bəlki arənglərdə əng mərtiwilik boləjan kixi silərnin hizmitənglərdə bolidu. **12** Əzini yukiri tutməkqi boləjini təwən kəlinidu, əzini təwən tutkəni yukiri kəlinidu. **13** Biraq həlinglərəja wəy, əy Təvrat ustəzliri wə Pərisiylər, səhtipəzlər! Silər ərx pədidəhlikənin ixikini insanlarəja təkəp kəliwətisilər! Yə əzənglər kirməyisilər, yə kirixni istigənlərnin kirixigə yol qəyməyisilər. **14** Həlinglərəja wəy, əy Təvrat ustəzliri wə Pərisiylər, səhtipəzlər!

Silər tul əyəllərnin məl-dünəyəsini yəwətisilər, xundəktimu bəxkəlar əldidə təkwədar kəruinsək dəp, uzundin-uzun duə kəlisilər. Xunga, silər təhimu eoizri jəzəoja tərtəlisilər. **15** Həlinglərəja wəy, əy Təvrat ustəzliri wə Pərisiylər, səhtipəzlər! Silər birlə ədəmni etikədinglərəja kirgüzüx üqün, dengiz wə kərukəlkəni kəzəp qikəsilər. Biraq u kixi kirgüzülgəndin keyin, silər uni əzlrinlərdin ikki həssə bəttər boləjan dozəhning pərzənti kəlip yətxitürüp qikəsilər. (Geənnə **q1067**) **16** Həlinglərəja wəy, əy kərioju yəlbəxqilər! Silər: «Hərkəndək kixi ibədəthəna bilən kəsəm kəilsə, heqnemisi yəq, biraq ibədəthənidiki əltunni tiləja elip kəsəm kəlojanlar kəsəmidə turuxkə kərzdar bolidu» dəyisilər. **17** Əy əhməklər, korlar! Əltun uləoju yəki əltunni mukəddəs kəlojan ibədəthənimu? **18** Silər yənə: «Hərkim kərbəngəh bilən kəsəm kəilsə, heqnemisi yəq, biraq kərbəngəh üstidiki hədiyəni tiləja elip kəsəm kəlojanlar kəsəmidə turuxkə kərzdar bolidu» dəyisilər. **19** Əy korlar! Hədiyə uləoju yəki hədiyəni mukəddəs kəlojan kərbəngəhmu? **20** Xunga, kərbəngəhni tiləja elip kəsəm kəlojuqi bəlsə həmə kərbəngəh bilən həmə uning üstidiki bərlək nərsilər bilən kəsəm kəlojan bolidu. **21** İbədəthəninəni tiləja elip kəsəm kəlojuqumu həmə ibədəthəninəni, həmə «ibədəthənidə Turəquqi»ni tiləja elip kəsəm kəlojan bolidu. **22** Ərxni tiləja elip kəsəm kəlojuqi Hudəning təhti wə təhtə olturəquqinəning nəmi bilən kəsəm kəlojan bolidu. **23** Həlinglərəja wəy, əy Təvrat ustəzliri wə Pərisiylər, səhtipəzlər! Qünki silər həttə yəlpuz, ərpibədiyə wə zirilərnin əndin bir ülüxinə əxrə kəlip Hudəja atəyisilər-yu, biraq Təvrat qənunin təhimu wəzinlik tərəpliri boləjan ədələt, rəhimdillik wə sədiklikni etibəroja heq əlməyisilər. Əwwəl muxu ixləni ərundixənglər kərək, əndin xu ixlənimu ədə kəlməy qəyməslikənglər kərək. **24** Əy kərioju yəlbəxqilər! Silər [qinənglərdiki] pəxinə süzüp eliwətisilər, ləkin bərə təgini pütün pəti yutuwətisilər! **25** Həlinglərəja wəy, əy Təvrat ustəzliri wə Pərisiylər, səhtipəzlər! Silər qinə-qəqilərnin təxinilə yuyup pəkidliəninglər bilən ularning iqi hərtürlik hərislik wə ixrətpərəslikkə tolojan. **26** Əy kərioju Pərisiy! Əwwəl qinə-qəqinəning iqini pəklə, xundəktə təximu pək bolidu! **27** Həlinglərəja wəy, əy Təvrat ustəzliri wə Pərisiylər, səhtipəzlər! Silər əkərtip qəyulojan, sirti qirəylik kərunidəjan ləkin iqi əlüklərnin ustihənliri wə hərhil nəpək nərsilərgə tolojan kəbrilərgə əhxəyisilər. **28** Xuningdək təxinglərdin insanlərnin əldidə həkəkəni

adamlərdək kərünisilər, lekin iqinglar sahtipəzlik wə itaətsizlik bilən tolojan. **29** Halinglaroşa way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiylər, sahtipəzlər! Qünki silər pəyoqəmbərlərnin kəbrilirini yasap keliwatisilər, həkqaniylarning mazarlirini bezəp keliwatisilər **30** wə silər: «Ata-bowilirimizning zamanida yaxiojan bolsak iduk, ularning pəyoqəmbərlərnin kenini təküxlirigə xerik bolmayttuk» — dəysilər. **31** Xunga silər öz səzünglar bilən əzünglarning pəyoqəmbərlərnin əltürgənlərnin əwladliri ikənlikinglaroşa guwahlik bərdinglar. **32** Undakta, ata-bowiliringlar baxliojan kilmixlirini toluklanglar! **33** Əy yilanlar! Zəhərlik yilanlarning nəsilirini! Dozah jazasidin kandaqmu kutulalarsilər? (Geenna g1067) **34** Xunga mana, silərgə pəyoqəmbərlər, danixmənlər wə alimlarni əwətip turimən. Silər ularning bəzilirini krestləp əltürisilər, bəzilirini sinagogliringlarda dərrigə basisilər, xəhərdin xəhərgə koşlaysilər. **35** Xundak kəlip, həkqaniy Həbilning kan kərzidin tartip taki silər ibadəthanidiki mukəddəs jay bilən kurbangahning arilikida əltürgən Bərəkiyaning oqli Zəkəriyaning kan kərzigiqə, həkqaniylarning yər yüzidə ekitilojan barlik kan kərzliri bu dəwrning bexioja qüxürülide. **36** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, xu kilmixlarning jazasining həmmisi muxu dəwrning bexioja qüxidu. **37** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyoqəmbərlərnin əltüridojan, əzigə əwətilgən əqlilərnin qalma-kesək kilidojan xəhər! Mekiyan qüjilirini kanat astioja yioqandək pərzəntliringni kanqə kətim koynumoja almaqci boldum, lekin silər unimidinglar! **38** Mana, əmdi əyünglar silərgə harabə bolup qalidu! **39** Qünki mən xuni silərgə eytip koyayki, silər: «Pərwərdigarning namida kəlgüqigə mubarək bolsun!» demigüqə, silər meni kaytidin heq kərelməysilər.

24 Əysa ibadəthanidin qikip, aldioja ketiwatqanda, muhlisliri yenioja kəlip uning dikqitini ibadəthana binalirioja tartmaqci boldi. **2** U ularoşa: — Mana bularning həmmisini kərwəwətaməsilər? Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu yərdə bir tal taxmu tax üstidə qalmaydu, həmmisi kaldurulmay gumran kilinidu, — dedi. **3** U Zəytun teoqida olturojanda, muhlisliri astiojina uning yenioja kəlip: — Bizgə eytkinqu, bu degənliring kaqan yüz beridu? Sening [kaytip] kəlixing wə zamanning ahirini kərsitidojan kandaq alamət bolidu? — dəp soraxti. (aiōn g165) **4** Əysa ularoşa jawabən mundak dedi: — Həzi bolunglarki, heqkim silərnin azdurup kətmisun.

5 Qünki nuroşun kixilər mening namimda kəlip: «Məsih mən bolimən» dəp, kəp adəmlərnin azduridu. **6** Silər urux həwərliri wə urux xəpilirini anglaysilər, bulardin alaқzadə bolup kətmənglar; qünki bu ixlarning yüz berixi mukərrər. Lekin bular ahirət əməs. **7** Qünki bir millət yənə bir millət bilən uruxka qikidu, bir padixahlik yənə bir padixahlik bilən uruxka qikidu. Jay-jaylarda aqarqilik, wabalar wə yər təwrxlər yüz beridu. **8** Lekin bu ixlarning yüz berixi «tuqutning toloqikining baxlinixi» bolidu, halas. **9** Andin kixilər silərnin tutup azab-əqubətkə selip, əltüridu, mening namim wəjidin pütkül əllər silərdin nəprətlinidu. **10** Xuning bilən nuroşunlar etikadidin tanidu, bir-birini tutup beridu wə bir-birigə əqmənlik kilidu. **11** Nuroşun sahta pəyoqəmbərlər məydanəja qikip, nuroşun kixilərnin azduridu. **12** Itaətsizlik-rəzilliklərnin kəpiyixi tüpəylidin, nuroşun kixilərdiki mehİR-muəbbət sowup ketidu. **13** Lekin ahirəjoqə bərdaxlik bərgənlər kutquzulidu. **14** Barlik əllərgə agah-guwahlik bolsun üqün, [Hudaning] padixahlik həkqidiki bu hux həwər pütkül dunyaəja jakarlinidu; andin zaman ahiri bolidu. **15** Daniyal pəyoqəmbər kəyt kiləjan «wəyran kəloquci yirginqlik nomussizlik»ning mukəddəs jayda turoşinini kərgininglarda (kitabhan bu səzning mənisini qüxəngəy), **16** Yəhudiya əlkisidə turuwatqanlar taşlarəja qaqsun; **17** əgzidə turoşan kixi əyidiki nərsə-kəraklirini alojili qüxməyła [kaqsun]. **18** Etizlikta turoşan kiximu qarpinini alojili əyigə yanmisun. **19** U künlərdə həmilidar ayallar wə bala emitiwatqanlarning həlioja way! **20** Kaqidiojan waqtinglarning kix yaki xabat künigə toşra kəlip kalmaslikü üqün dua kilinglar. **21** Qünki u qaşda dunya apiridə boləandin muxu qaşqiqə kərilüp baqmiojan həm kəlgüsidimu kərwəməydojan dəhətlik azab-əqubət bolidu. **22** U künlər azaytilmisa, heqkandək ət igisi kutulalmaytti; lekin [Hudaning] Əz talliojanliri üqün u künlər azaytilidu. **23** Əgər u qaşda birsi silərgə: «Karanglar, bu yərdə Məsih bar!» yaki «[Məsih] ənə u yərdə!» desə, ixənmənglar. **24** Qünki sahta məsihlər wə sahta pəyoqəmbərlər məydanəja qikidu, kaltis məjizilik alamətlər wə karamətlərnin kərsitidu; xuning bilən əgər mumkin bolidojan bolsa, hətta [Huda] talliojanlarnimu azduratti. **25** Mana, mən bu ixlər yüz berixtin burun silərgə ukturup koydum. **26** Xuning üqün, birsi silərgə: «Karanglar, u qəl-bayawanda!» desə, u yərgə barmənglar. «Karanglar, u iquiridiki əylərdə!» desə,

ixənmənglar. 27 Qünki qakmaq xərkətin oərbəkə yalt-yult kılıp qandak qakqan bolsa, Insan'ooqlining kelixi xundak bolidu. 28 Qünki jəsət kaysi yərdə bolsa, u yərdimu kuzoşunlar toplixidu! 29 U künlərdiki azab-oqubətlər eütüp kətkən haman, kuyax kəriyidu, ay yoruklukünü bərməydu, yultuzlar asmandin təkülüp qūxidu, asmandiki küqlər lərzigə kelidu. 30 Andin Insan'ooqlining alamiti asmandin kərūnidu; yər yüzidiki pütkül kəbililər yioja-zar kətürūxidu. Ular Insan'ooqlining küq-kudrət wə uluq xan-xərap iqidə asmandiki bulutlar üstidə keliwatqanlikini kəridu. 31 U pərixtilirini zor jaranglik bir kanay sadasi bilən əwətidu, ular uning tallioşanlirini dunyaning tət bulungidin, asmaning bir qetidin yənə bir qetigiqə həryərdin yioşip bir yərgə jəm kilidu. 32 Ənjür dərihidin mundak təmsilni biliwelinglar: — Uning xahliri kəkirip yopurmak qikarəanda, yazning yekınlap qaloşanlikini bilisilər. 33 Huddi xuningdək, [mən baya degənliriminig] həmmisini kərginiglarda, uning yekınlap qaloşanlikini, hətta ixik aldidə turuwatqanlikini biliwelinglar. 34 Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu alamətlərnig həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr ətməydu. 35 Asman-zemin yokilidu, birək mening səzlim hərgiz yokalmaydu. 36 Lekin xu küni wə waqit-saitining həwirini bolsa, həqkim bilməydu — hətta əxtiki pərixtilərmu bilməydu, uni pəkət Atamla bilidu. 37 Əmdi Nuh pəyoəmbərnig künliridə qandak boləşan bolsa, Insan'ooqli [kaytip] kəlgəndimu xundak bolidu. 38 Qünki topan kelixidin ilgiriki künlərdə, Nuh kemigə kirip olturoşan küngiqə, [xu zamandiki] kixilər yəp-iqip, əylinip wə yatlik bolup kəlgənidi. 39 Topan tuyuksiz kelip həmmisini oşək kילוqə, kixilər bu ixning uningdin həwərsiz bolup turoşanoşə ohxax, Insan'ooqlining kaytip keliximu xundak bolidu. 40 U küni, etizdə ikki kixi turoşan bolidu; ulardin biri elip ketilidu, yənə biri qaldurulidu; 41 ikki ayal tügmən bexidə turup un tartiwatqan bolidu; ulardin biri elip ketilidu, yənə biri qaldurulidu. 42 Xuning üqün, hoşyar bolunglar, qünki Rəbbinglarning kaytip kelidioşan waqit-saitini bilməysilər. 43 Lekin xuni bilinglarki, əgər əy igisi oşirining kəqisi kaysi jəsəktə kelidioşanlikini bilgən bolsa, səgək turup oşirining əyni texip kirixigə hərgiz yol koymaytti. 44 Xuningə ohxax, silərmu təyyar turunglar. Qünki Insan'ooqli silər oylimioşan waqit-saəttə kaytip kelidu! 45 Hoşayini əz əyidikilərgə məs'ul kılıp, ularəşə ozuk-

tülükini waqti-waqtida təksim kılıp berixkə təyinligən ixənqlik wə pəmlik qakar kim bolidu? 46 Hoşayin [əyigə] kaytqanda, qakirining xundak kiliwatqinining üstigə kəlsə, bu qakarning bəhtidur! 47 Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, hoşayin uni pütün igilikini baxkuruxkə koyidu. 48 Lekin mubada xu qakar rəzil bolup kənglidə: «Hoşayinim həyal bolup qalidu» dəp oylap, 49 baxkə qakar buradərlirini bozək kilixkə wə hərəkkəxlərgə həmrəş bolup yəp-iqixkə baxlisa, 50 xu qakarning hoşayini kütülmigən bir küni, oylimioşan bir waqitdə kaytip kelidu 51 wə uni kesip ikki parqə kılıp, uning nesiwisini sahtipəzlər bilən ohxax təkdirdə bekitidu. Xu yərdə yioşə-zarlar kətürūlidu, qixlirini oşuqurlitidu.

25 U waqitdə, ərx padixahlıki huddi kəllirioşə qiraşlarni elip toyi boləşan yigitni kərxı elixkə qikqan on kiz kəldaxkə ohxaydu. 2 Bu kizlarning bəxi pəmlik, bəxi bolsa pəmsiz. 3 Pəmsiz kizlar qiraşlirini aloşan bolsimu, yenioşə may eliwalmaptu. 4 Pəmlik kizlar bolsa qiraşliri bilən billə kaqiliridə maymu eliwaptu. 5 Yigit kəqikip kəlgəqə, ularning həmmisini uyku besip uhlap qaptu. 6 Yerim kəqidə: «Mana, yigit kəldi, kərxı elixkə qikqinglar!» degən awaz angliniptu. 7 Buning bilən bu kizlarning həmmisi ornidin turup qiraşlirini pərləptu. 8 Pəmsiz kizlar pəmlik kizlarəşə: «Qiraşlirimiz əqüp kəloşiliwatidu, meyinglardin beringlarqu» dəptu. 9 Birək pəmlik kizlar: «Yək, bolmaydu! Bərsək, bizgimu həm silərgimu yətməsliki mumkin. Yahxisi, əzünglar [may] satkuqilarning yenioşə berip setiwelinglar!» dəptu. 10 Lekin ular may setiwəloşili ketiwatqanda, yigit kelip qaptu, təyyar bolup boləşan kizlar uning bilən biriktə toy ziyapitigə kiriptu. Ixik taqiliptu. 11 Keyin qaloşan kizlar kaytip kelip: «Oşəşə, oşəşə, ixikni eqiwətkəyla!» dəptu. 12 Birək u: «Silərgə bərhək eytayki, mən silərnə tonumaymən» dəp jawab beriptu. 13 Xuning üqün səgək bolunglar, qünki nə Insan'ooqlining kelidioşan künini nə saitini bilməysilər. 14 [ərx padixahlıki] huddi yəkə yurtkə qikmaqki bolup, əz qakarlirini qakirip dunyasini ularəşə tapxuroşan adəmgə ohxaydu. 15 U adəş hər bir qakarning kəbiliyitigə kərap, birsigə bəş talant, birisigə ikki talant, yənə birsigə bir talant kümüx tənggə berip, yəkə yurtkə yol aptu. 16 Bəş talant tənggə aloşan qakar berip oşət kılıp, yənə bəş talant tənggə paydə tepiptu. 17 Xu yoldə ikki talant tənggə aloşinimu yənə ikki talant tənggə paydə aptu. 18 Lekin bir talant tənggə aloşini bolsa berip yərnə

kolap, hojayini bərgən pulni kəməp yoxurup qoyuqtu. **19** Əmdi uzun vaxət ötkəndin keyin, bu qakarların qojsi kaytip kelip, ular bilən hesablixiptu. **20** Bəx talant tənggə alojini yənə bəx talant tənggini koxup elip kelip: «Ojoram, sili manga bəx talant tənggə tapxuroqandila. Qarsila, yənə bəx talant tənggə payda aldim» dəptu. **21** Hojayini uningoya: Obdan boptu! Yahxi wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga hawalə kıləjan kiqukkinə ixta ixənqlik bolup qıqting, seni kəp ixlarəja koyimən. Kəl, hojayiningning huxalliqəja ortaq bol!» dəptu. **22** Ikki talant tənggə alojinimu kelip: «Ojoram, sili manga ikki talant tənggə tapxuroqandila. Qarsila, yənə ikki talant tənggə payda aldim» dəptu. **23** Hojayini uningoya: «Obdan boptu! Yahxi wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga hawalə kıləjan kiqukkinə ixta ixənqlik bolup qıqting, seni kəp ixlarəja koyimən. Kəl, hojayiningning huxalliqəja ortaq bol!» dəptu. **24** Andin, bir talant tənggə alojinimu kelip: «Ojoram, silining qing adəm ikənliklerini biləttim, qünki əzliri teriməjan yərdin həsulni oruwalalayla, həmdə uruk qaqmiojan yərdinmu haman alila. **25** Xunga kərkup, silining bərgən bir talant tənggilirini yərgə kəməp yoxurup qoyəjanidim. Mana pullirini alsila» dəptu. **26** Ojosisi uningoya: «Əy, rəzil, hurun qakar! Sən meni teriməjan yərdin oruwalidəjan, uruk qaqmiojan yərdin haman alidəjan adəm dəp bilip, **27** həq bolmiojanda pulumni jazanihorlarəja amanət qoyuxung kerək idiəju! Xundak kıləjan bolsang mən kaytip kəlgəndə pulumni əsümi bilən alojan bolmamtim?! **28** Xunga, uning kolidiki talant tənggini elip, on talant tənggə bar boləjanəja beringlar! **29** Qünki kimdə bar bolsa, uningəja tehimu kəp berilidu, uningda molqilik bolidu; əmma kimdə yəq bolsa, hətta uningda bar boləjanlirimu uningdin məhrum kılididu. **30** Bu yarəmsiz qakarni texidiki qarəngəjulukqəja aqikip taxlanglar! U yərdə yioja-zarlar kətürülidu, qixlirini ojuqurlitidu» dəptu. **31** İnsan'oolji öz xan-xəripə iqidə barlik pərixtiliri bilən billə kəlginidə, xərpəlik təhtidə olturidu. **32** Barlik əllər uning aldiəja yiojilidu. Padiqi kəylarni əqkilərdin ayriəjində u ularni ayriydu; **33** u kəylarni ong yenioja, əqkilərnə sol yenioja ayriydu. **34** Andin Padixah ong yenidikilərgə: «Əy Atam bəht ata kıləjanlar, kelinglar! Aləm apiridə boləjandin beri silər üçün təyyarlanəjan padixahlıqəja waris bolup igə bolunglar! **35** Qünki aq kələjnimdə silər manga yeməklək bərdinglar, ussuz kələjnimdə ussuluk bərdinglar, musapir bolup yürginimdə öz əyünlərgə

aldinglar, **36** yalingaq kələjnimdə kiydürdinglar, kesəl bolup kələjnimdə həlimdin həwər aldinglar, zindənda yatqinimda yəqlap turdunglar» — dəydu. **37** U qaqəda, həkkanıy adəmlər uningəja: «I Rəb, biz seni qaqaan aq kərup ozuk bərduk yəki ussuz kərup ussuluk bərduk? **38** Seni qaqaan musapir kərup əyümizgə alduk yəki yalingaq kərup kiygüzduk? **39** Sening qaqaan kesəl boləjiningni yəki zindənda yatqinimni kərup yəqlap bərduk?» dəp soraydu. **40** Wə Padixah ularəja: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxu kərinədxilirimdin əng kiqukidin birərsigə xularni kələjninglarmu, dəl manga kıləjan boldunglar» dəp jawab beridu. **41** Andin u sol yenidikilərgə: «Əy lənitilər, kəzümədin yəqilinglar! Xəytan bilən uning pərixtilirigə həzilənanəjan mənggü əqməs otka kiringlar! (aiōnios g166) **42** Qünki aq kələjnimdə manga ozuk bərmidinglar, ussuz kələjnimdə ussuluk bərmidinglar; **43** musapir bolup yürginimdə öz əyünlərgə almidinglar, yalingaq kələjnimdə kiydürmidinglar, kesəl boləjnimdə wə zindənda yatqinimda yəqlimidinglar» dəydu. **44** U qaqəda, ular: «I Rəb, seni qaqaan aq, ussuz, musapir, yalingaq, kesəl yəki zindənda kərup turup hizmitingdə bolmiduk?» dəydu. **45** Andin padixah ularəja: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxulərdin əng kiqukidin birərsigə xundak kilmiojninglar mangimu kilmiojan boldunglar» dəp jawab beridu. **46** Buning bilən ular mənggülik jəzaəja kirip ketidu, ləkin həkkanıylar bolsa mənggülik həyatka kiridu. (aiōnios g166)

26 Əysa bu səzlərnə kılıp boləjandin keyin, muhlisliroja: **2** — Silərgə məlumki, ikki kündin keyin «ətüp ketix həyti» bolidu, xu qaqəda İnsan'oolji krestlinix üçün tutup berilidu, — dedi. **3** Bax kəhınlar wə aksakallar Kayafa isimlik bax kəhınning sariyida jəm boluxti. **4** Ular Əysani kəndak kılıp həylə-nəyrəng bilən tutup əltürux toqrisida məsləhət kılıxti. **5** Biraq ular: — Bu ix həyt-ayəm künliri kılınmisun. Bolmisa, həlk arisida malimanqilik qıqixi mumkin, — deyixti. **6** Əmdi Əysa Bəyt-Aniya yezisida, «Simon mahaw»ning əyidə boləjində, **7** bir ayal uning yenioja kirdi. U aq kaxtexi xexidə nəhəyiti kimmətlək ətirni elip kəlgən bolup, Əysa dastihanda olturojanda, ətirni uning bexioja kuydi. **8** Ləkin muhlislar buni kərup hapa boluxup: — Zadi nemixqə bundak israpqilik kılididu? **9** Qünki bu ətirni kəp puləja setip, pulini kəmbəəpəllərgə sədikə kılə bolattioju! — deyixti. **10** Ləkin Əysa ularning kənglidikini bilip ularəja: — Bu ayalning kənglini nemə dəp aqritisilər? Qünki u mən

üqün yahxi bir ixni kildi. **11** Qünki kəmbəoşəllər daim silərning aranglarda bolidu, lekin mening aranglarda boluxum silərgə daim nesip boliwərməydu! **12** Bu ayalning bu ətirni bədinimgə kuyuxi mening dəpnə kılıniximoşa təyyar boluxum üqün boldi. **13** Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu hux həwər pütkül dunyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uning kıləjan bu ixni tərīplnidu, — dedi. **14** Bu ixtin keyin, on ikkiyləndin Yəhuda İxkariyot isimlik biri bax kaşinlarning aldioşa berip: **15** — Uni tutup bərsəm, manga nemə berisilər? — dedi. Ular uning aldioşa ottuz kümiş tənggə koydi. **16** Yəhuda xuningdin etibarən uni tutup berixkə muwapik pürsət izdəxkə baxlidi. **17** Petir nan həytining birinçi küni, muhlislar əysaning yenioşa kelip: — Ətup ketix həytining tamikini yeyixing üqün kəyərde təyyarliximizni halaysən? — dəp soridi. **18** U ularoşa: — Xəhərgə kirip palanqining əyigə berip uningə: «Ustaz: — Waqit-saitim yekinxlixip qaldi, ətup ketix həytini muhlisirim bilən birliktə sening əyüngdə ətküzəy — dəydu» dəp eytinglar, — dedi. **19** Muhlislar əysaning tapiloinidək ətup ketix həytining tamikini xu yərdə təyyarlidi. **20** Kəqkurun, u on ikkiylən bilən dastihanda olturdi. **21** Ular oşizaliniwatqanda u: — Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, aranglardiki birəylən manga satkunaluk kılidu, — dedi. **22** [Buni anglap] ular intayin kayoşuşa qemüp, bir-birləp uningdin: — Ya Rəb, mən əməstimən? — dəp soraxqa baxlidi. **23** U jawabən: — Kolidiki nanni mən bilən təng tawakqa təgürgən kixi, manga satkunaluk kıləjuqi xu bolidu. **24** İnsan'ooşli dərwəkə [mukəddəs yazmilarda] əzi toşrisida pütülginidək [əlümgə] ketidu; birak İnsan'ooşlining tutup berilixigə wasitiqi boləjan adəmning həlioşa way! U adəm tuşulmioşan bolsa yahxi bolatti! — dedi. **25** Uningəşa satkunaluk kılidoşan Yəhuda: — Ustaz, mən əməstimən? — dəp soridi. U uningəşa: — Əzüng deding jumu, — dedi. **26** Ular oşizaliniwatqanda, əysa bir nanni kəlioşa elip [Hudaşa] təxəkkür-həmdusana eytkandin keyin, uni oxtup, muhlisliroşa üləxtürüp bərdi wə: — Elinglar, yənglar, bu mening tenim, — dedi. **27** Andin, kəlioşa jamni elip [Hudaşa] təxəkkür-həmdusana eytip, uni muhlisliroşa tutup: — Həmməylən buningdin iqinglar. **28** Bu mening nuroşun adəmləning gunahlırining kəqürüm kılınixi üqün təkülidoşan, yəngi əhdini tüzidoşan kənimdur. **29** Lekin mən xuni silərgə eytayki, Atamning padixahlıqida silər bilən birliktə yəngidin xarabtin iqmigüqə, üzüm telining xərbitini

hərgiz iqməymən, — dedi. **30** Ular mədhıyə küyini eytkandin keyin talaşa qikip, Zəytun teoşoşa karap ketixti. **31** Andin əysa ularoşa: — Bügün keqə silər həmminglar mening tūpəylimdin tanduruluş putlixisilər, qünki [mukəddəs yazmilarda]: — «Mən padiqini uruwetimən, Padidiki qoylar patiparak bolup tarkitiwetilidu» dəp pütülgən. **32** Lekin mən tirilgəndin keyin Galilyəgə silərdin burun barimən, — dedi. **33** Petrus uningəşa jawabən: — Həmməylən sening tūpəyilingdin tanduruluş putlaxsimu, mən hərgiz putlaxmaymən, dedi. **34** əysa uningəşa: — Mən sanga bərhək xuni eytip qoyayki, bügün keqə horaz qillaxtin burun, sən məndin üq kətim tanisən, — dedi. **35** Petrus uningəşa: — Sən bilən billə əlüxüm kerək bolsimu, səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Qəloşan muhlislarning həmmisimu xundak deyixti. **36** Andin əysa ular bilən billə Getsimanə degən yərgə kəldi. U muhlislaroşa: «Mən u yakqa berip dua-tilawət kılıp kəlgüqə, muxu jayda olturup turunglar» dedi. **37** U Petrusni, xundakla Zəbədiyning ikki ooşlini birgə elip mangdi wə kattik azablinip, kəngli tolimu pərixan boluxqa baxlidi. **38** U ularoşa: — Jenim əlidioşandək bəkmə azablanmaqta. Silər bu yərdə kəlip, mən bilən birliktə oyoşak turunglar, — dewidi, **39** Wə səl nerirək berip, əzini yərgə etip düm yetip dua kılıp: — I Atam, mumkin bolsa, bu kədəh məndin ətup kətsun! Lekin bu ix mən həlioşandək əməs, sən həlioşandək bolsun, — dedi. **40** U muhlislarning yenioşa kaytip kəlginidə, ularning uhlap qəloşanlişini kərup, Petrusqa: — Mən bilən billə birər saətmə oyoşak turalmidinglarmu?! **41** Əziqturuluştin saklinix üqün, oyoşak turup dua kilinglar. Roş pidakar bolsimu, lekin kixining ətliri ajizdur, — dedi. **42** U ikkinçi kətim berip, yənə dua kılıp: — I Atam, əgər mən bu kədəhni iqmisəm u məndin kətmisə, undakta sening iradəng ada kılinsun, — dedi. **43** U ularning yenioşa [kaytip] kəlginidə, yənə uhlap qəloşanlişini kərdi, qünki ularning kəzliri uyquşa ilinoşanidi. **44** Xuning bilən u ulardin ayrilip üqinçi kətim berip, yənə xu səzlər bilən dua kildi. **45** Andin u muhlislarning yenioşa kelip ularoşa: — Silər tehiqə uhlawatamsilər, tehiqə dəm eliwatamsilər? Mana, waqit-saiti yekinxlaxti; İnsan'ooşli gunahkarlarning kəlioşa tapxurulidu. **46** Qəpunglar, kətayli; mana, manga satkunaluk kılidoşan kixi yekın kəldi! — dedi. **47** Uning səzi tehi tügiməyla, on ikkiyləndin biri boləjan Yəhuda kəldi; uning yenida bax kaşinlar wə həlk əksəqalliri tərīpidin əwətilgən,

kiliq-tokmaqlarni kətürgən zor bir top adam bar idi. **48** Uningo a satk nluq k loquqi ular bilən alliburun ixar tni bekitip: «Mən kimni s ys m, u d l xudur. Sil r uni tutunglar» d p kelixkənidi. **49** U udul  ysaning aldio a berip: – Salam, ustaz! – d p uni s y p k tti. **50**  ysa uningo a: – A j n m, nem  d p k lding? – dedi. Xuning bilən, heliki adəmlər yopurulup kelip,  ysa o a k l selip, uni tutk n k ldi. **51** W  mana,  ysaning yenedikil rdin bir yl n kiliqini su urup, bax ka inning qakirio a uruwidi, uning kulikini xilip qüxürüwətti. **52**  ysa uningo a: – Kiliqingni k nio a sal, kiliq k t rg nlar kiliq astida  alak bolidu. **53** Yaki meni Atisio a nida k lalmaydio an boldi, d p oylap kəldingmu?! Xundak k lsamla U manga xuan on ikki k simdin artuq pərixta mangdurmamdu? **54** Birak mən undak k lsam, mu  dd s yazmilardiki bu ixlar mu  r r bolidu deg n bexarətlər kəndakmu əməlgə axurulsun? – dedi. **55** Xu p y tt   ysa toplaxkan ad ml rg  karap: – Bir karakqini tutidio and k kiliq-tokmaqlarni k t r p meni tutkili k psil ro u? Mən hər k ni ibad thana  oylilirida sil r bilən bill  olturup təlim berəttim, lekin sil r u qao da meni tutmidinglar. **56** Lekin bu pütün ixlarning yüz berixi pəyoşəmbərlərning mu  dd s yazmilirida aldin eytkanlirining əməlgə axuruluxi  q n boldi, – dedi. Bu qao da, muhlislarning h mmisi uni taxlap keqip ketixti. **57**  mdi  ysani tutk n k loqanlar uni bax ka in Kayafaning aldio a elip berixti. T wrat ustazliri bilən aqsakallarmu u y rd  j m boluxkanidi. **58** Petrus uningo a taki bax ka inning sariyining [ oylisio iq ] yiraktin  gixip kelip, ixning a iwetini k r x  q n iqkirig  kirip, karawullarning arisida olturdi. **59** Bax ka inlar, aqsakallar w  pütün aliy kengəxmə əzaliri Əysani  l m jazasio a məhkum kilix  q n, yalo an guwah-ispat izdəytti. **60** Nuro un yalo an guwahqilar otturio a qik kan bolsimu, ular bulardın heqkandak ispatka erixəlmidi. Ahirda, ikki yalo an guwahqi otturio a qik p: **61** – Bu adəm: «Mən Hudaning ibadəthanisini buzup taxlap,  q k n iqid  kayta kurup qikalaym n» deg n, dedi. **62** Bax ka in ornidin turup, uningo a: – Keni, jawab bərməmsən? Bular sening  st ngdin zadi kəndak guwahliqlarni beriwatidu? – dedi. **63** Lekin  ysa s k t kilip turiw rdi. Bax ka in uningo a: – [M ngg ] hayat bolouqi Huda bilən sening k s m kilixingni buyruymənki, bizg  eyt, Hudaning Ooqli Məsih s nmu?» – dedi. **64**  ysa mundak jawab kayturdi: – Xundak, sening

degingnd k. Lekin xunimu sil rg  eytayki, buningdin keyin sil r Insan'ooqlining Qadir Bolouqining ong yenida olturidio inini w  k ktiki bulutlar  stid  kelidio inini kərisilər. **65** Xuning bilən bax ka in tonlirini yirtip taxlap: – U kupurluk k ldi!  mdi baxka h rkandak guwahqining nem   ajiti? Mana,  z nglar bu kupurlukni anglidinglar! **66** Buningo a nem  d ysil r? – dedi. – U  l m jazasio a layiktur! – d p jawab kayturuxti ular. **67** Buning bilən ular uning y zig  t k r p, uningo a muxt atkili turdi. Bəziliri uni kaqatlap: **68** –  y Məsih, p yo  mb rqlik k lmams n, eytip bak kina, seni kim urdi? – deyixti. **69**  mdi Petrus sarayning taxkiriqi  oylisida olturatti. Bir ded k uning yenio a kelip: – Sən Galiliy lik  ysa bilən birgə idingou, – dedi. **70** Lekin u h mm yl nning aldida inkar kilip: – Sening nem  d watkanliqingni q x nmidim! – dedi. **71** Andin u dalano a qik kanda, uni kərgən y n  bir ded k u y rd  turo anlaro a: – Bu adəmmu Nasar tl k  ysa bilən birgə idi, – dedi. **72** U y n  inkar kilip: – Mən u ad mni tonumaymən! – d p k s m iqt . **73** Bir'azdin keyin, u y rd  turo anlar Petrusning yenio a kelip uningo a: – X bh sizki, sən ularning biri ikənsən, q nki t l ppuzung seni pax kilidu, – deyixti. **74** [Petrus] kattik karouaxlar bilən k s m kilip: – U ad mni zadi tonumaymən! – deyixigila horaz qillidi. **75** Petrus  ysaning: «Horaz qillaxtin burun, sən m ndin  q ketim tanisən!» deg n s zini esig  aldi. U taxkiriqo a qik p, kattik yio a-zar kətürdi.

27 Tang atkandila, pütün bax ka inlar bilən h lk aqsakalliri Əysani  l mg  məhkum kildurux  q n məslihətləxti. **2** Ular uni ba lap apirip, waliy Pontius Pilatuska tapxurup b rdi. **3** Uningo a satk nluq k loqan Yəhuda uning  l mg  h k m kilino anliqini k r p, bu ixlaro a puxayman kildi w  bax ka inlar bilən aqsakallaro a ottuz k m x tənggini kayturup berip: **4** – Mən bigunah bir janning ken  t k l xk  satk nluq kilip gunah  tk zd m, – dedi. Buningo a bizning nem  karimiz?  z ixingni bil! – deyixti ular. **5** Yəhuda k m x t nggil rni ibad thanining iqig  q riw tti w  u y rdin ketip, tala a qik p, esilip  l waldi. **6** Bax ka inlar k m x t nggil rni yio iwelip: – Bu hun t l mi bolouqan [t nggil rdur], ularni ibad thanining  zinasig  koyux haram, – deyixti. **7** Ular  zara məslihətlixip, bu pullar bilən ya a yurtluklaro a y rl k bolsun d p, sapalqining bir parq  etizlikini setiwaldi. **8** Xunga bu y r  zariqo a

«kanlik etiz» döp atilip kalmäktä. **9** Xu ix bilän Yärämiya pəyoǝmbər tərripidin burun eytiloǝan munu bexarət əmälǝǝ axuruldi: — «Israil həkki uning üqün baǝalap bekitkən baǝasini, Yəni ottuz kümüx tənggini ular elixti, **10** Wə Pərwədigar manga kərsətkəndək, Sapalqining etizini setiwelixkə həjləxti». **11** Əmdi Əysa waliyning aldioǝa turoǝuzuldi. Waliy uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixahimu? — döp soridi. Eytķiningdək, — dedi Əysa. **12** Lekin bax kaǝinlar wə aǝsakallar uning üstidin ərz-xikayət ķiləanda, u bir eǝǝzmu jawab bərmidi. **13** Buning bilən Pilatus uningə: — Ularning sening üstüingdin ķiləoǝan xunqə kəp xikayətlirini anglimaywatamsən? — dedi. **14** Birak u [Pilatuskə] jawabən [xikayətləarning] birsigimu jawab bərmidi. Waliy buningə oǝ intayin həyran kəldi. **15** Hər ketimlik [ətüp ketix] həytida, waliyning halayik tələp ķiləoǝan bir məǝbusni ularə oǝa koyup berix aditi bar idi. **16** Əyni waķitta, [rimlikləarning] Barabbas isimlik atiki qikķan bir məǝbusi [zindanda] idi. **17** Halayik jəm boləanda, Pilatus ulardin: — Kimni siləǝə koyup beriximni halaysilə? Barabbasnimu yaķi Məsih döp ataləoǝan Əysanimu? — döp soridi **18** (qünki u [bax kaǝin katarlikləarning] həsəthorluķi tūpəylidin uni tutup bərgənlikini bilətti). **19** Pilatus «sorak təhti»də olturoǝanda, ayali uningə oǝa adəm əwətip: — U həǝķaniy kixining ixioǝa arilaxmioǝin. Qünki tünügün keqə uning səwəbidin qüxümdə kəp azab qəktim, — döp həwər yətküzdi. **20** Lekin bax kaǝinlar wə aǝsakallar bolsa halayikni maķul ķilip, Barabbasni koyup berixni wə Əysani yokitixni tələp ķildurdi. **21** Waliy jawabən ulardin yənə: — Siləǝə bu ikkisining ķaysisini koyup beriximni halaysilə? — döp soridi. Barabbasni, — deyixti ular. **22** Pilatus əmdi: — Undak bolsa, Məsih döp ataləoǝan Əysani kəndak bir tərəp ķilay? — dedi. Həmməylən: — U krestlənsun! — deyixti. **23** Pilatus: — Nemixkə? U zadi nemə yamanlik ətküzüptu? — döp soridi. Birak ular tehimu ķəttik warķirixip: U krestlənsun! — döp turuwelixti. **24** Pilatus səzliwerixning biħudə ikənlikini, bəlki buning ornioǝa malimanqilik qikķioǝanliķini kərup, su elip, kəpqlikning aldidə ķolini yuoǝaq: — Bu həǝķaniy adəmning ķenioǝa mən jawabkar əməsmən, buningə oǝa əzünglar məs'ul bolunglar! — dedi. **25** Pütün həlk jawabən: — Uning ķeni bizning üstimizgə wə balilirimizning üstigə qüxsun! — deyixti. **26** Buning bilən Pilatus Barabbasni ularə oǝa qikķirip bərdi. Əysani bolsa ķəttik ķamqilatķandin keyin,

krestləxkə [ləxkərlirigə] tapxurdi. **27** Andin waliyning ləxkərliri Əysani uning ordisioǝa elip kirip, pütün ləxkərlər toǝini bu yərgə uning ətrapioǝa yioǝdi. **28** Ular Əysani yalingaqlap, uqisioǝa pərəng rənglik ton kiydürüxti. **29** Tikənlik xahqilarni ərüp bir taj yasap, bexioǝa kiydürdi wə ong ķolioǝa bir ķomuxni tutķuzdi. Andin uning aldioǝa tizlinip: «Yaxioǝayla, Yəhudiylarning padixahil!» döp mazak ķilixti. **30** Uningə oǝa tükürüxti, ķomuxni elip uning bexioǝa uruxti. **31** Uni xundak mazak ķiləoǝandin keyin, tonni saldurup, uqisioǝa əz kiyimlirini kiydürdi wə krestləx üqün elip mengixti. **32** Ular taxķirioǝa qikķinida, Kurini xəħirilik Simon isimlik bir kixini uqritip, uni tutup kelip Əysaning krestini uningə oǝa məǝburiy kətürgüzdi. **33** Ular Golgota, yəni «Bax səngək» degən yərgə kəlgəndə, **34** [Əysa oǝa] iqix üqün kəkrə süyi arilaxturuloǝan aqqik xarab bərdi; leķin u uni tetip baǝķķandin keyin, iqkili unimidi. **35** Ləxkərlər uni krestligəndin keyin, qək taxlixip kiyimlirini əzara bəlüxüwaldi. **36** Andin u yərdə olturup uningə oǝa kəzətqilik ķildi. **37** Ular uning bexining yukiri tərripigə «Bu Əysa, Yəhudiylarning padixahidur» döp yeziloǝan xikayətnamə tahtiyini bekitti. **38** [Əysa] bilən təng ikki karakqimu krestkə mihlanoǝan bolup, biri ong tərripidə, yənə biri sol tərripidə idi. **39** Bu yərdin ətkənlər baxlirini qayķixip, uni həkarətləp: **40** — Ķeni, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə kaytidin yasap qikķioǝan adəm, əmdi əzüngni kutķuzə! Hudaning Oǝli bolsang, kresttin qüxüp baǝķķina! — deyixti. **41** Bax kaǝinlarmu, Təwrat ustazliri wə aǝsakallar bilən birgə uni məshirə ķilip: **42** — Baǝķķilarni kutķuzuptikən, əzini kutķuzalmaydu. U Israilning padixahimix! Əmdi kresttin qüxüp baǝsunqu, andin uningə oǝa etiqad ķilimiz. **43** U Hudaə oǝa tayanəoǝan! Huda uni əzizlisə, həzir kutķuzup baǝķķay! Qünki u: «Mən Hudaning Oǝli» degənidi, — deyixti. **44** Uning bilən təng krestləngən karakqilarmu uni xundak həkarətləxti. **45** Əmdi künning altinqi saitidin tokķuzinqi saitigiqə pütkül zeminni karangəuluk basti. **46** Tokķuzinqi saətlərdə Əysa yukiri awazda: «Eli, eli, ləma sawaķtani?» yəni «Hudayim, Hudayim, meni nemixkə taxliwəttinq?» döp ķəttik nida ķildi. **47** U yərdə turoǝanlarning bəziliri buni anglap: Bu adəm Ilyas [pəyoǝambər]gə murajiat ķiliwatidu, — deyixti. **48** Ularning iqidin birəylən dərħal yügürüp berip bir parqə bulutni əkelip, uni aqqik xarabkə qilap, ķomuxning uqioǝa selip uningə oǝa iqküzüp

koydi. **49** Birak baxkilar: — Tohta! Qarap bakayli, Ilyas [pəyoʻambər] kelip uni qutkuzup qalarmikin? — deyixti. **50** Əysa yukiri awaz bilən yənə bir warkiridi-də, rohini koyuwətti. **51** Wə mana, xu dəkikidə ibadəthanining [iqkiri] pərdisi yukiridin təwəngə ikki parqə belüp yirtildi. Yər-zemin təwrinip, taxlar yerilip, **52** Kəbrilər eqildi (U tirilgəndin keyin, [əlümdə] uhlawatqan nuroqun muqəddəs bəndilərnin tənlimi tirildi; ular kəbrilərdin qikti wə muqəddəs xəhərgə kirip, u yərdə nuroqun kixilərgə kəründi). **54** Əmdi Əysani kəzət kiliwatqan yüzbəxi həm yenidiki ləxkərlər yərning təwrixini wə baxqa yüz bərgən hədisilərnə kərüp, intayin qorquxup: — U həkikətən Hudaning Ooqli ikən! — deyixti. **55** U yərdə yənə bu ixlaroqə yiraktin qarap turoqan nuroqun ayallarmu bar idi. Ular əslidə Əysaning hizmitidə bolup, Galiliyədin uningə əgixip kəlgənidi. **56** Ularning arisida Magdallik Məryəm, Yaqub bilən Yüsüpning anisi Məryəm, Zəbədiyning oqullirining anisimu bar idi. **57** Kəqkurun, Arimatiyalik Yüsüp isimlik bir bay kəldi. Umu Əysaning muhsliridin idi. **58** U Pilatusning aldioqə berip, Əysaning jəsitini tələp kildi. Pilatus jəsətni uningə tapxuruxka əmr kildi. **59** Yüsüp jəsətni elip, pakiz kanap rəht bilən orap kəpənlidi **60** wə uni əzi üqün kiyada oyduroqan yəngi kəbrisisə koydi. Andin kəbrining əozioqə yooqan bir taxni domilitip koyup, ketip kaldi **61** (xu qaoqda Magdallik Məryəm bilən yənə bir Məryəmmu u yərdə, kəbrining udulida olturatti). **62** Əmdi ətisi, yəni «Təyyar lax küni» ətkəndin keyin, bax kaqinlar bilən Pərisiylər jəm boluxup Pilatusning aldioqə kelip: **63** — Janabliri, həliki aldəmçinin həyat waqtida: «Mən ölüp üqinqi küni tirilimən» degini esimizdə bar. **64** Xuning üqün, kəbri üqinqi küniqə məhkəm qooqdilixi üqün əmr bərgəysiz. Undak kilinmisa, muhsliri kelip jəsətni oqrilap ketip, andin həlkə: «U əlümdin tirildi» deyixi mumkin. Bundak aldəmçilik aldinkisidinmu bəttər bolidu, — deyixti. **65** Pilatus ularoqə: — Bir guruppa kəzətqi ləxkərnə silərgə tapxurdum. Kəbrini qurbinglarning yetixiqə məhkəm qooqdanqlar, — dedi. **66** Xuning bilən ular [kəzətqi ləxkərlər] bilən billə berip, taxni peqətləp, kəbrini muhəpizət əstioqə koydi.

28 Xabat küni ətüb, həptining birinqi küni tang atay degəndə, Magdallik Məryəm bilən yənə bir Məryəm kəbrini kərüxkə kəldi. **2** Wə mana, yərlər tuyuksiz kattik təwrəp kətti; qünki Pərwədigarning bir pərixtsi asmandin quxüp, [kəbrigə] berip,

taxni bir qətkə domilitip, üstidə olturoqanidi. **3** Pərixting kiyapiti qakmaktək, kiyimliri kardək ap'ak idi. **4** Kəzətqilər uningdin xunqə qorquxtiki, titrixip, əlüktək ketipla kaldi. **5** Pərixte ayallaroqə qarap: — Qorqmanglar! Silərnin krestləngən Əysani izdəwatqininglarni bilimən. **6** U bu yərdə əməs; u əzi eytkəndək tirildürüldi. Kelinglar, Rəb yatqan jayni kərünglar; **7** andin dərhal berip uning muhslirioqə: «U əlümdin tiriliptu. Wə mana, u silərdin əwwal Galiliyəgə baridikən, uni xu yərdə kəridikənsilərgə» dənglar. Mana mən bularni silərgə eytip bərdim, — dedi. **8** Xunga ayallar həm qorqunq həm zor huxallik iqidə kəbridin dərhal ayrilip, uning muhslirioqə həwər berixkə yügürüxti. **9** Ular muhslirini həwərləndürüxkə mangoqanda, mana Əysa ularning aldioqə qikip: — Salam silərgə! — dedi. Ularmu aldioqə berip, uning putioqə esilip, uningə səjdə kildi. **10** Andin Əysa ularoqə: — Qorqmanglar! Berip kərin daxlirimioqə: Galiliyəgə beringlar, dəp ukturunglar, ular meni xu yərdə kəridu, — dedi. **11** Ayallar tehi yolda ketiwatkanda, mana kəzətqilərnin bəziliri xəhərgə kirip, boləjan wəkələrnin həmmisi toqrisida bax kaqinlaroqə həwər kildi. **12** [Bax kaqinlar] aqsakallar bilən bir yərgə yioqilip məslihətləxkəndin keyin, ləxkərlərgə bək kəp pul berip: **13** — Silər: «Uning muhsliri keqisi kelip, biz uhlawatqanda uning jəsitini oqrilap əketiptu» — dənglar. **14** Əgər bu həwər waliyning kulikioqə yetip kalsa, biz uni qayil kilip silərnə awariqiliktin saqlaymiz — dedi. **15** Xundak kilip, ləxkərlər pulni aldi wə əzliqə tapilanoqandək kildi. Xuning bilən bu gəp bəgüngiqə Yəhudiylar arisida tarkilip kəlməktə. **16** On bir muhsl Galiliyəgə berip, Əysa ularoqə bekitkən taqqa qikixti. **17** Ular uni kərginidə uningə səjdə kilixti; lekin bəziliri gumanlinip kaldi. **18** Əysa ularning yenioqə kelip, mundaq dedi: — Əxtə wə yər yuzidə barlik hokuk manga berildi. **19** Xuning üqün, berip pütkül əllərnə [əzümgə] muhsl kilip yetixtürünglar, xundakla ularni Ata, Oqul wə Muqəddəs Rohning namiqə təwə kilip qəmüldürüp, **20** ularoqə mən silərgə tapiləjan barlik əmrlərgə əməl kilixni əgitinglar. Wə mana, mən zaman ahirioqə hər küni silər bilən billə bolimən.

(aiōn g165)

Markus

1 Hudaning oqli Əysa Məsihning hux həwirining baxlinixi: **2** Yəxaya pəyoqəmbərning yazmisida hatiriləngəndək: — «Mana, aldingda əlqimni əwətimən. U sening yolungni aldin'ala təyyarlaydu. **3** Anglanglar, dalada birsining towlioqan awazini! U: «Pərwərdigarning yolini təyyarlanglar, Uning üçün qioqir yollirini tüptüz qilinglar!» — dəydu». **4** Kixiləni qəməldürüx elip baridioqan Yəhya [pəyoqəmbər] qəl-bayawanda pəyda bolup, gunahlaroqə kəqürüm elip kelidioqan, towa kixiləni bildüridioqan [suoqə] «qəməldürüx»ni jakarlawka baxlidi. **5** Pütün Yəhudiye əlkisidikilər wə pütkül Yerusalem xəhiridikilər uning aldioqə qikip, gunahlirini ikrar kixixi bilən uning tərpidin İordan dəryasida qəməldürüldi. **6** Yəhya bolsa tögə yungidin qilinoqan kiyim kiygən, beligə kən tasma baqliqanidi; yeməkliki qekətkə bilən yawa hərə həsili idi. **7** U mundaq dəp jakarlaytti: — Məndin küdrətlik boləqan biri məndin keyin kelidu. Mən hətta engixip kəxlirining boşquqini yexixkimu layik əməsmən! **8** Mən siləni suoqila qəməldürimən, lekin u siləni Muqəddəs Rohka qəməldüridu. **9** Xu künlərdə xundaq boldiki, Əysa Galiliyə əlkisining Nasarət xəhiridin kelip, Yəhya tərpidin İordan dəryasida qəməldürüldi. **10** U sudin qikqandila, asmanlarning yerilip, Rohning kəptər qiyapitidə qüxüp, öz üstigə qonuwatkanlıqini kərdi. **11** Xuning bilən asmanlardin: «Sən Mening səyümlük Oqlum, Mən səndin toluk hursənmən!» degən bir awaz anglandı. **12** Wə Roh dərhal uni qəl-bayawanoqə süyləp qikardi. **13** U qəldə kixilik kün turup, Xəytan tərpidin sinilip turatti. U xu yərdə yawayı haywanlar bilən billə idi; xu künlərdə pərixtilər uning hizmitini kildi. **14** Əmdi Yəhya solanoqandin keyin, Əysa Galiliyə əlkisigə berip: «Wəqit-saiti toxti, Hudaning padixahlığı yekinxlaxti! Towa qilinglar, hux həwərgə ixininglar!» dəp Hudaning padixahlığining hux həwirini jakarlawka baxlidi. **16** [Xu künlərdə] u Galiliyə dengizi boyida ketiwetip, Simon bilən inisi Andriyasni kərdi. Ular belikqi bolup, dengizoqə tor taxlawatatti. **17** Əysa ularoqə: — Mening kəynimdin menginglar, mən siləni adəm tutkuqi belikqi kilimən! — dedi. **18** Ular xuan torlirini taxlap, uningə əgixip mangdi. **19** U xu yərdin bir'az etüp Zəbədiyning oqli Yakupni inisi Yuhanna bilən kərdi. Bu ikkisi kemidə turup torlirini onxawatatti. **20** U xuan ularnimu qakirdi. Ular atisi Zəbədiyini mədikarlar

bilən billə kemidə kaldurup, əzliri uning bilən mangdi. **21** Ular KəpərNahum xəhiringə kirdi. Xabat küni u udul sinagogka kirip, təlim berixkə baxlidi. **22** Halayik uning təlimigə həyranuhəs boluxti. Qünki uning təlimliri Təwrat ustazliriningkigə ohximaytti, bəliki tolimu nopuzluk idi. **23** Sinagogta napak roh qaplawkan bir adəm bar idi. U: **24** — I Nasarətlik Əysa, biz bilən karing bolmisun! Sən bizni yoqatkili kəldingmu? Mən sening kimlikingni bilimən, sən Hudaning Muqəddəs boləquqisən! — dəp tolawaytti. **25** Lekin Əysa [jinəqə] tənbiş berip: — Aozingni yum, bu adəmdin qik! — dedi. **26** Napak roh həliki adəmning tenini tartixturup, qattik warkirioqiniqə uningdin qikip kətti. **27** Halayik həmmisi buningdin intayin həyran bolup, əzara oquloqula kixixip: — Bu qandaq ix? Yengi bir təlimoq! Qünki u hoquk bilən hətta napak rohlaroqimu buyruk qilalaydikən, ularmu uning səzigə boysunidikən, — deyixti. **28** Buningdin uning xəhriti xu həman pütün Galiliyə əlkisining ətrioqə pur kətti. **29** Ular sinagogdin qikipla, Yakup wə Yuhanna bilən Simon wə Andriyasning əyigə bardi. **30** Əmma Simonning kəyanisi kizitma iqidə yetip qaloqanidi. Ular dərhal uning əhwalini [əysəqə] eytti. **31** U ayalning kəxioqə berip, qolidin tutup, yələp ərə turoquzdi. Uning kizitmisi dərhal yandi wə u ularni kütüxkə kixixti. **32** Kəqkurun kün patkanda, kixilər barlik ətriklarni wə jin qaplawkanlarni uning aldioqə elip kelixti. **33** Pütün xəhərdikilər ixik aldioqə toplaxkanidi. **34** Xuning bilən u hər türlik kesəllərgə giriptar boləqan nuroqun kixiləni saqaytti wə nuroqun jinlarni kixilərdin həydiwətti. Lekin u jinlarning gəp kixixkə yol koymidi, qünki ular uning kim ikənlikini bilixətti. **35** Ətisi ətigən tang tehi atmastinla, u ornidin turup, [xəhərdin] qikip, hilwət bir jayoqə berip dua-tilawət kildi. **36** Simon bilən uning həmrahliri uni izdəp qikti. **37** Uni tapkanda: — Həmmə adəm seni izdixiwatidu! — deyixti. **38** U ularoqə: — Baxka yərlərgə, ətraptiki yezilaroqimu səz-kalamni jakarlixim üçün barayli. Qünki mən dəl muxu ix üçün kelixim, — dedi. **39** Xundaq kixip, u pütkül Galiliyə əlkisini aylinip, sinagolirida səz-kalamni jakarlaytti həmdə jinlarni kixilərdin həydiwətətti. **40** Mahaw kesili bar bir kixi uning aldioqə kelip yelinip, tizlinip turup: — Əgər halisingiz, meni kesilimdin pak qilalaysiz! — dəp etündi. **41** Əysa iqi ətrioqəqə qolini sozup uningə təgküzüp turup: — Halaymən, pak qilinoqin! — dewidi, **42** xu səz bilənla mahaw kesili dərhal bimardin ketip,

otturiya qikkin! — dedi. **4** Andin, sinagogdiklardan: — Təvrat kanunioya uyoqun bolojini xabat küni yaxxilik qilixmu, yaki yamanlik qilixmu? Janni qutkuzuxmu yaki halak qilixmu? — dəp soridi. Lekin ular zuwan sürüxmidi. **5** U oşəzəp bilən ətrapiya nəzər selip ularoşa kəz yügürtip, ularning tax yürəkligidin qayoyurdi. Andin u kesəlgə: — Kəlungni uzat, — dedi. U kəlini uzitiwidi, kəli əsligə kəltürüldi. **6** Əmdi Pərisiylər dərhal sirtka qikip, uni kəndək yokitix toqrisida Hərod [padixahning] tərəpdarlıri bilən məsləhət qilixka baxlıdi. **7** Andin Əysa muhlisliiri bilən billə u yərdin ayrilip dengiz boyioşa kətti; Galiliyə əlkisidin qong bir top adəmlər uningə əgixip bardı; xundakla uning kəloşan əməllirini anglişan həman, pütün Yəhudiyə əlkisidin, Yerusalemlə xəhıridin, Idumiya əlkisidin, İordan dəryasining qarxi tərıpidin, Tur wə Zidon xəhərlirining ətrapidiki jaylardan zor bir top adəmlərmu uning yenioşa kelixti. **9** U adəmlərnin kəplikidin əzini kıştap qoymisun dəp muhlisliiroşa kikiq bir kemining uningə yekın turuxini tapilidi. **10** Qünki u nuroşun bimarlarıni sakaytkini tütəylidin həkəndək waba-kesəlliklərgə gıriptar boləşanlarınin həmmisi uningə [kəolumni] bir təküzüwəlsam dəp kıştixip kelixkənidi. **11** Napak roşlar [qaplıxiwaləşanlar] qəşanla uni kərsə, uning əldioşa yikilip: «Sən Hudaning Oşlisən!» dəp warkırixətti. **12** Lekin u [napak roşlaroşa] əzining kim ikənlikini axkarilimaslıkka qəttik tənbiş berip aghəşlandurətti. **13** U təşka qikip, əzi halioşan kixiləni yenioşa qəkirdi; ular uning yenioşa kelixti. **14** U ularınin on ikkisini əzi bilən billə boluxka, səz-kalamni jakarlawka, **15** kesəlləni sakaytix wə jinlarni həydəş həkukioşa igə boluxka tallap bekitti. **16** U [bekitkən on iki kixi]: Simon (u uningə Petrus dəp isim koyəşan), **17** Zəbədiyning oşli Yakup wə uning inisi Yuhəşna, (u ularni «Binni-Rəşaz», yəni «Güldürməmə oşulliri» dəpmu atioşan), **18** Andriyas, Filip, Bartolomay, Matta, Tomas, Alfayning oşli Yakup, Təday, millətpər wə dəp atəşan Simon **19** wə uningə satkənlik kəloşan Yəhuda İxkariyotlarınin ibarət. **20** U əygə qaytış kəlgəndin keyin, u yərgə yənə xunqə nuroşun adəmlər topləndiki, ularning hətta oşızalanəşudəkmu wakti qikmidi. **21** [Əysaning] əlisidikiilər buni anglap, uni tutup kelixkə berixti. Qünki ular uni «əklini yokitiptu» degənidi. **22** Yerusalemdin qüxkən Təvrat əstəzliiri bolsa: «Uningdə Bəşzibub bar», wə «U pəkət jinlarning əmirigə tayinip jinlarni kəşliwetidikən»,

dəyixətti. **23** Xuning üqün u [Təvrat əstəzliirini] yenioşa qəkırip, ularoşa təmsilləni ixlitip mundək dedi: — Xəytan Xəytanni kəndəkmu kəşlisun? **24** Əgər padixəhlik əz iqidin bəşünəp əzərə sokuxkən bolsa xu padixəhlik put tirəp turalmaydu; **25** xuningdək əgər bir əilə əz iqidin bəşünəp əzərə sokuxsa xu əilə put tirəp turalmaydu. **26** Əgər Xəytan əz-əzigə kərxı qikip bəşünəş, u put tirəp turalmay, yokəlməş kəlməşdu. **27** Həkqim kütüştəgür birsining əyigə kirip, uning mal-mülkini bulap kəşləməşdu — pəkət u xu kütüştəgürni əwwal bəşliyalisa andin əyini bulang-talang kəşləşdu. **28** Xuni silərgə bəşhək eytip koyayki, insan bəşliiri ətküzgən türlik gunəşirining həmmisini, xundakla ular kəloşan kupurluklırining həmmisini kəşürükə bolidu. **29** Bırək kimdikim Məkəddəş Rəşka kupurluk kışla, əbədil'əbədigiş hək kəşürülməşdu, bəki mənggülik bir gunəşning həkümi əstida turidu. (əiōn g165, əiōnios g166) **30** [Əysaning bu səzi] ularning «uningəş napak roş qaplıxiptu» degini üqün [eytiləşanidi]. **31** Xu waktida uning ənisi bilən iniliri kəşdi. Ular sirtida turup, uni qəkırixkə adəm kirgüzdi. **32** Bir top halayik uning ətrapidə olturətti. Ular: — Məşə, ənigiz, inilirigiz sizni izdəp sirtida turidu, — dəyixti. **33** Əysa ularoşa jawəbən: — Kim məning ənəm, kim məning inilirim? — dedi. **34** Andin, u əpşürisidə olturoşanlaroşa kəşap mundək dedi: Məşə bular məning ənəm wə inilirim! **35** Qünki kimki Hudaning iradisini ədə kışla, xu məning əkənim, əqə-singim wə ənəmdur.

4 U yənə dengiz boyida [həlkəkə] təlim berixkə baxlıdi. Uning ətrapiya zor bir top adəmlər olıxiwaləşaqka, u bir kemigə qikip dengizdə olturdi; pütkül halayik bolsa dengiz kışrişkədə turuxətti. **2** U ularoşa təmsil bilən nuroşun ixlarni əgətti. U təlim berip mundək dedi: **3** — Kəşlak selinglar! Uruk qəşkuqi uruk qəşkili [etizoşa] qikiptu. **4** Uruk qəşkəndə uruklarınin bəşiliri qioşir yol boyioşa qüxüptu, kuxlar kəşip ularni yəş ketiptu. **5** Bəşiliri tupriki əz təşliş yərgə qüxüptu. Topisi qongkür bolmioşanlıktin, təşlə ünəp qikiptu, **6** ləkin kün qikix bilənla əptəptə kəyüš, yiltizi bolmioşaqka kşurup ketiptu. **7** Bəşiliri tikənlərnin arisioşa qüxüptu, tikənlər əşüš məşsilarni boşuwəşip, ular hək həşul bərməptu. **8** Bəşiliri bolsa, yaxı tuprakka qüxüptu. Ular əşüš əwup qong boləşandə həşul bəriptu. Ularınin bəşiliri ottuz həşşə, bəşiliri ətmix həşşə, yənə bəşiliri yüz həşşə həşul bəriptu. **9** — Anglişudək kuliki bərlər buni anglišun! — dedi u.

10 U uning ətrapidikilə həm on ikkiylən bilən yaloʻuz qaloʻanda, ular uningdin təmsillər toʻjuruluk soraxti. 11 U ularoʻja mundaq dedi: — Hudaning padixahlikining sirini bilixkə silər nesip boldunglar. Lekin sirttikilərgə həmmə ix təmsillər bilən ukturulidu; 12 buning bilən: «Ular qaraxni qaraydu, birak kərməydu; Anglaxni anglaydu, birak qüxənməydu; Xundak bolmisi, ular yolidin yanduruluxi bilən, Kəqürüm qilinatti» [degən səz əməlgə axurulidu]. 13 Andin u ularoʻja: — Silər muxu təmsilnimu qüxənmidinglarmu? Undakta, qandakmu baxka hərhil təmsillərni qüxinələysilər? — dedi. 14 Uruk qaqquqi səz-kalam qaqidu. 15 Üstigə səz-kalam qeqiloʻan qiojir yol boyi xundak adəmlərni kərsətkənkə, ular səz-kalamni anglioʻan haman Xəytan dərhal kelip ularning kəlbigə qeqiloʻan səz-kalamni elip ketidu. 16 Buningoʻja ohxax, taxlik yərlərgə qeqiloʻan uruqlar bolsa, səz-kalamni anglioʻan haman huxallik bilən qobul qiloʻanlarni kərsitidu. 17 Həlbuki, kəlbidə heq yiltiz bolmioʻaqqa, pəkət wakitlik turidu; səz-kalamning wəjidin kiyinqilik yaki ziyankəxlikkə uqrioʻanda, ular xuan yoldin qətnəp ketidu. 18 Tikənlərnin arisoʻja qeqiloʻini xundak bəzi adəmlərni kərsətkənkə, bu adəmlər səz-kalamni anglioʻini bilən, 19 lekin kəngligə bu dunyaning əndixiliri, bayliklarning ezikturuxi wə baxka nərsilərgə boləjan həwəsələ kiriwəlip, səz-kalamni boʻquwetidu-də, u heq həsul qikərməydu. (aiōn q165) 20 Lekin yaxhi tuprakka qeqiloʻan uruqlar bolsa — səz-kalamni anglixi bilən uni qobul qiloʻan adəmlərni kərsitidu. Bundaq adəmlər həsul beridu, birsi ottuz həssə, birsi atmix həssə, yənə birsi yüz həssə həsul beridu. 21 U ularoʻja yənə mundaq dedi: — Qiraʻəq sewət yaki kariwat astioʻja qoyulux üqün kəltürüləmdu? U qiraʻəqdanning üstigə qoyulux üqün kəltürüləmdu? 22 Qünki yoxuruləjan heqkəndəq ix axkarilanmay qəlməydu, xuningdək hərəkəndəq məhpiy ix yüz bərgəndin keyin ayan bolmay qəlməydu. 23 Anglioʻudək kuliki barlar buni anglisun! 24 Anglioʻanliringlaroʻja kəngül bəlunglar! Qünki silər [baxkilaroʻja] kəndəq əlqəm bilən əlqisənglar, silərgimu xundak əlqəm bilən əlqəp berilidu, hətta uningdinmu kəp qoxup berilidu. 25 Qünki kimdə bar bolsa, uningəja tehimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar boləjanlirimu uningdin məhrum qilinidu. 26 U yənə mundaq dedi: — Hudaning padixahliki yənə birsining tuprakka uruk qaqqinioʻja ohxaydu: 27 u uhlaydu, orundin turidu, keqə-kündüzlər ətūwerip,

uruk bih urup əsidu. Lekin qaqquqi kəndəq yol bilən əsidioʻanlikini bilməydu. 28 Tuprak əzlükidən həsul beridu; uruk awwal bih uridu, keyin bax qikəridu, ahirdə baxaqlar toluk dan tutidu. 29 Dan pixkənda, [qaqquqi] dərhal orəqak salidu, qünki həsul wakti kəlgən bolidu. 30 U yənə mundaq dedi: — Hudaning padixahlikini nemigə ohxitimiz? Yaki kəndəq bir təmsil bilən sūrətləp berələymiz? 31 U goya bir tal kəja urukioʻja ohxaydu. U yərgə teriloʻanda, gərgə yə yūzidiki barlik uruqlarning iqidə əng kəqiki bolsimu, 32 teriloʻandin keyin, hərəkəndəq ziraəttin egiz əsūp xundak qong xahlayduki, asmandiki kuxlarmu uning sayisigə qonidu. 33 U xuningəja ohxax halayik anglap qüxinəligüdək nuroʻjun təmsillər bilən səz-kalamni yətküzdü. 34 Lekin təmsil kəltürməy turup ularoʻja heqkəndəq səz qilməytti. Lekin əz muhlisiri bilən yaloʻuz qaloʻinida, ularoʻja həmmini qüxəndürüp berətti. 35 Xu küni kəq kirgəndə, u ularoʻja: — Dengizning u qətioʻja ətəyli, — dedi. 36 Ular halayikni yoloʻja seliwətkəndin keyin, uni kemidə olturoʻan peti elip yürüp ketixti. Ular bilən billə mangoʻan baxka kemilərmu bar idi. 37 Wə mana, əxəddiy kara kuyun qikəp kətti; xuning bilən dolkunlar kemini urup, su həlkəp kirip, kemigə toxay dəp qaloʻanidi. 38 Lekin u kemining ayaq təripidə yastukka bax qoyup uyquəja kətkənidü. Ular uni oyojtip: — I ustaz, həlak boluwətkinimizəja kəring yokmu? — dedi. 39 U ornidin turup, boranoʻja tənbiə berip, dengizoʻja: «Tinqlan! Jim bol!» dewidi, boran tohtap, qongkur bir jimjitlik həküm sürdü. 40 — Nemixka xunqə qorqisilər? Silərdə kəndəksigə tehiqə ixəng bolmaydu? — dedi u ularoʻja. 41 Ularni intayin zor bir qorqunq basti, ular bir-birigə: — Bu adəm zadi kimdu? Hətta xamal wə dengizmu uningəja itəət qilidikən-hə! — dəp ketixti.

5 Ular dengizning u qətioʻja, Gadaralikhlarining yurtioʻja yetip bardi. 2 U kemidin qüxüxi bilənla, napak roʻh qaplxəkan bir adəm gər əngkürilridin qikəp, uning aldioʻja kəldi. 3 U adəm əngkürilərnin makan qiloʻan bolup, uni heqkim hətta zənjirlər bilənmu baʻqliyalmaytti. 4 Qünki kəp qətim put-qolliri kixən-zənjirlər bilən baʻqlənoʻan bolsimu, u zənjirlərnin üzūwetip, kixənlərnin qeqiwətkənidü; heqkim uni boysunduralmioʻanidi. 5 U keqə-kündüz mazarlikta wə taʻəqlar arisida tohtawsiz warqirap-jarqirap yürətti, əz-əzini taxlar bilən kesip yarilandurətti. 6 Lekin u əysani yirəktin kərup, uning aldioʻja yügürüp berip, səjdə qildi 7 wə kattik awazda warqirap: — Həmmidin

aliy Hudaning Ooqli Əysa, sening mening bilən nemə karing! Huda həkki, səndin ötünüp kalay, meni kıynima! — dedi **8** (qünki Əysa uningoa: «Həy napak roh, uningdin qik!» degənidi). **9** U uningdin: — Isming neme? — dəp soridi. — Ismim «koxun» — qünki sanimiz kəp, — dəp jawab bərdi u. **10** Wə u Əysadin ularni bu yurttin həydiwətmigəysən, dəp kəp ötünüp yalwurdi. **11** Taq baqrida qong bir top tongguz padisi otlap yürətti. **12** Jinlar uningoa: — Bizni muxu tongguzlaroa əwətkin, ularning iqiqa kirip ketixkə yol kojoqaysən, — dəp yalwuxti. **13** Əysa dərhal yol koydi. Xuning bilən napak rohlar qikip, tongguzlarning tenigə kirixi bilənla, tongguzlar tik yardin etilip qixüp, dengizoa qarək boldi. Ular ikki mingoa yekın idi. **14** Tongguz bakquqilar bolsa u yərdin keqip, xəhər-yezilarda bu ixlarni pur kıldi. Xu yərdikilər nemə ix yüz bərgənlikini kərgili qikixti. **15** Ular Əysaning yenioqa kəldi wə ilgiri jinlar qaplixialoqan həliki adəmnin kiyimlərni kiyip, əs-hoxi jayida olturojini — yəni «koxun jinlar» qaplxaxan xu adəmnı kərüp, kərkup ketixti. **16** Bu wəqəni kərgənlər jinlar qaplxaxan adəmdə nemə yüz bərgənlikini wə tongguzlarning akıwitinı həlkəkə bayan kılip bərdi. **17** Bunun bilən halayik Əysaoqa: Yurtlirimizdin qikip kətkəysən, dəp yalwuxkə baxlıdi. **18** U kemigə qikiwatqanda, ilgiri jinlar qaplxaxan həliki adəm uningdin: Mənmə sən bilən billə baray, dəp ötündi. **19** Lekin u bununioqa unimay: — Əz əydikiliring wə yurtdaxliringning yenioqa berip, ularoa Pərwədigarning sanga xunqilik uluoq ixlarni kılip bərgənlikini, Uning sanga rəhim-xəpəkət kərsətkənlikini həwərləndürgin, — dedi. **20** U kaytip berip, Əysaning əzigə kandaq uluoq ixlarni kılojanlikini «On xəhər rayoni»da jar kılixkə baxlıdi. Buni anglioqanlarning həmmisi tolimu həyran kəlixti. **21** Əysa kaytidin kemə bilən dengizning u kətioqa ətkəndə, zor bir top halayik uning yenioqa yiojildi; u dengiz boyida turatti. **22** Mana, məlum bir sinagogning qongi Yairus isimlik bir kixi kəldi. U uni kərüp ayioqioqa yikilip: — Kiqik kızim ələy dəp kəldi. Berip uningoa kolliringizni təgküzüp koysingiz, u sakijip yaxioqay! — dəp kattik yelindi. **24** Əysa uning bilən billə bardi. Zor bir top halayikmu olixip kıstaxkan həlda kəynidin mengixti. **25** Hun təwrəx kesiligə giriptar bolojinioqa on ikki yil bolojan bir ayal bar bolup, **26** u nurojun tewiplarning qolida kəp azab tartip, bar-yokini həjləp tügətkən bolsimu, heqkandaq ünümi bolmay, tehimu eoqirlixip kətkənidi. **27** Bu ayal Əysa

həkkidiki gəplərni anglap, halayikning otturisiyin kıstilip kelip, arka tərəptin uning tonini silidi. **28** Qünki u kənglidə: «Uning tonini silisamla sakaymay kəlməymən» dəp oyljoqanidi. **29** Hun xuan tohtap, ayal kesəl azabidin sakaytiloqanlikini əz tenidə səzdi. **30** Əysa dərhal wujudidin kudrətning qikkənlikini sezip, halayikning iqidə kəynigə burulup: — Kiyimimni silioqan kim? — dəp soridi. **31** Muhlisiri uningoa: — Halayikning əzüngni kıstap mengiwatqanlikini kərüp turukluk, yənə: «Meni silioqan kim?» dəp soraysənou? — deyixti. **32** Birək Əysa əzini silioquqini tepix üqün tehiqə ətrəpioqa kərawatatti. **33** Əzidə nemə ixning yüz bərgənlikini səzgən ayal kərkup-titrigən həlda kelip uning aldioqa yikildi wə uningoa həkikiy əhwalni pütünləy eytti. **34** U uningoa: — Kızim, ixənqing seni sakaytti! Tinq-hatirjəmliktə kayt! Kesilingning azabidin sakayojin, — dedi. **35** U bu səzni kıliwatqanda, sinagogning qongining əyidin bəzilər kelip uningoa: Kızingiz əldi. Əmdi ustazni nemixkə yənə awarə kılisiz?! — deyixti. **36** Lekin Əysa bu səzlərni anglap dərhal sinagogning qongioqa: Kərkmiojin! Pəkət ixənqətə bol! — dedi. **37** U pəkət Petrus, Yaqup wə Yaqupning inisi Yuhanna bilən yoloqa qikti; baxkə heqkimning əzi bilən billə berixioqa yol koymidi. **38** U sinagogning qongining əyi aldioqa kəlgəndə, kıyqas-qukanni, halayikning kattik nalə-pəryad wə aq-zar kətürənləy kərüp, **39** əygə kirip ularoa: — Nemixkə kıyqas-qukan wə aq-zar kətürisilər? Bala əlməptu, uhlap kəptu, — dedi. **40** Ular uni məshirə kilixti; lekin u həmməylənni taxkiriqoa qikiriwetip, balining ata-anisini wə əz həmrəhlirini elip, bala yatqan əygə kirdi. **41** U balining qolını tutup, uningoa: «Talita kumi» dedi. Bu səzning mənisi «Kızim, sanga eytimənki, ornungdin tur» degənlik idi. **42** Kız dərhal ornidin turup mangdi (u on ikki yaxta idi). Ular bu ixkə mutlək həyran kəlixti. **43** U ularoa bu ixni heqkimgə eytməsləknı kattik tapilidi, xundakla kızoqa yegüdək birnemə berixni eytti.

6 U u yərdin ketip, əz yurtioqa kəldi. Uning muhlisirimu uningoa əgixip bardi. **2** Xabat küni kəlgəndə, u sinagogda təlim berixkə kirixti. Təlimini anglioqanlardin kəp adəm intayin həyran boluxup: — Bu adəm bularoa nədin erixkəndu? Uningoa muxundak danalix kandaq berilgən? Uning qolida muxundak məjizilər kandaq yaritilidioqandu? **3** U həliki yaqraqqi əməsmu, Məryəmnin oqli, xundakla Yaqup, Yosə, Yəhuda wə Simonlarning akisioqu? Uning

singillirimu bu yərdə arimizda turuwatmamdu? — deyixti. Xuning bilən ular uningəja həsət-bizarlik bilən qaridi. **4** Xuning bilən əysa ularəja: — Hərəkəndək pəyəjəmbər baxka yərlərdə hərmətsiz kəlməydu, pəkət öz yurti, öz uruq-tuqkanliri arisida wə öz əyidə hərmətkə sazawər bolmaydu, — dedi. **5** Xuning bilən kəllirini birkanqə bimarning üstigə təgküzüp, ularni saqaytkəndin baxka, xu yərdə u həqkəndək məjizə yaritalmidi. **6** Wə u ularning iman-ixənqəsizlikidin həyran qaldı. **7** Andin u ətraptiki yeza-kəntlərni aylinip təlim bərdi. U on ikkiylənni yenioja qaqirdi wə [həlk arisioja] ikki-ikkidin əwətxkə baxlıdi. U ularəja napak rohlarni həydəx həqqukini bərdi; **8** wə ularəja: — Səpərdə yeninglarəja həsidin baxka nərsə eliwalmanglar, nə hurjun nə nan eliwalmanglar, bəlwəşqə pulmu salmanglar, **9** putunglarəja kəxlərni kiyinglar, birək ikki yəktək kiyiwalmanglar, — dəp tapilidi. **10** U yənə: — [Bir yurtka barəninglarda], kimning əyigə [qəbul kəlinip] kirsənglar, u yurttin kətküqə xu əydila turunglar. **11** Kəysi yərdikilər silərni qəbul kəlmisa, xundakla səzünglərni anglimisa, u yərdin kətkiniglarda, ularəja agah-guwaş bolsun üqün ayiojınglardiki topini kəkiwetinglar! — dedi. **12** Xuning bilən ular yoloja qikip, kixilərni gunahlirioja towa kixixka jar selip ündidi. **13** Ular nurojun jinlərni həydidi, nurojun bimarlarini zəytun meyi bilən məsih kəlip saqaytti. **14** Uning nami məxhur boləjaqka, Hərod padixah uning həkqidə anglap: «Bu adəm [qəqum] əlümdin tirilgən Qəməldürgüqi Yəhyadur. Xuning üqün muxu alahidə kudrətlər uningda küqini kərsitidu» dəytti. **15** Baxkılar: «U İlyas [pəyəjəmbər]» desə, yənə bəzilər: «Burunqi pəyəjəmbərlərdək bir pəyəjəmbər bolsa kerək» deyixətti. **16** Birək bularni angliəjan Hərod: — Mən kəllisini aləjan Yəhyaning əzi xu — u əlümdin tiriliptu! — dedi. **17** Hərodning bundək deyixining səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayali Hərodiyəning wəjidin adəm əwətip Yəhyani tutup, zindanoja taxliəjanidi. Qünki u xu ayal bilən nikahlanəjanidi; Yəhya Hərodka [tənbih berip]: «Akəngning ayalini tartiwəlixing Təwrat kənunioja hilap» dəp qayta-qayta degənidi. **19** Xuning üqün Hərodiyə Yəhyaəja adawət saqlaytti; uni əltürməqci boləjan bolsimu, ləkin xundək kəlməytti. **20** Qünki Hərod Yəhyani diyanətlik wə muqəddəs adəm dəp bilip, uningdin kərkətti, xunglaxka uni kəşədaytti; u uning səzlrini angliəjan qəqlirida aləxzadə bolup kəttətti, ləkin yənə səzlrini anglaxka amrak idi.

21 Əmma [Hərodiyə kütəkən] pəyt ahir yetip kəldi; Hərod tuəjulojan künidə öz əmədlərliri, mingbexiliri wə Galiliyə əlkisidiki kəttə ərbəblərni ziyapət bilən kütüwaldi; **22** həliqi Hərodiyəning kizi sorunoja qüxüp ussul oynap bərdi. Bu Hərod wə həmədistihan boləjanlarəja bəkmə yarap kətti. Padixah kizəja: — Məndin nemə tələp kəlsəng, xuni bərimən, — dedi. **23** Andin u kəsəm kəlip yənə: — Məndin nemə tələp kəlsəng, həttə padixahlikimning yerimini desəngmu xuni bərimən, — dedi. **24** Kiz sirtka qikip, anisidin: — Nemə tələp kəlay? — dəp soriwidi, anisi: — Qəməldürgüqi Yəhyaning kəllisini tələp kəlip, — dedi. **25** Kiz dərhəl padixahning əldioja əldirap kirip: — Qəməldürgüqi Yəhyaning kəllisini həzirlə bir təhsigə kəyup əkilixlirini halaymən, — dedi. **26** Padixah buningəja nəhayiti həsrət qəkkən bolsimu, kəsəmliri tūpəylidin wə dastihanda olturojanlar wəjidin, uningəja bərgən səzidin yanəqusi kəlmidi. **27** Xunga padixah dərhəl bir jallət əwətip, uning kəllisini əlip kəlixni əmr kildi. Jallət zindanoja bərip Yəhyaning kəllisini əlip, **28** uni bir təhsigə kəyup, kizning əldioja əlip kəlip uningəja bərdi. Kiz uni anisioja tapxurdi. **29** Bu ixni angliəjan Yəhyaning muhlisliri kəlip, jəsətni əlip kətip bir kəbrigə koydi. **30** Kaytip kəlgən rosullar əysəning yenioja yiojildi, nemə kəlojanliri həm nemə təlim bərgənirini uningəja məlum kəlixti. **31** Kəlip-kətiwatkanlar nəhayiti kəplikidin ularəja tamaklinixkimu wəqit qikimidi. Xunga u ularəja: — Yürünglar, mən bilən hilwət bir jayəja bərip, birdəm aram əlinglar, — dedi. **32** Buning bilən ular kəmigə qüxüp, hilwət bir qəl yərgə kərap mangdi. **33** Birək nurojun kixilər ularning kətiwatkanlikini bayqap, ularni tonuwəliwidi, ətraptiki barlik xəhərlərdin piyadə yoloja qikip, yügürüp, ulərdin burun u yərgə bərip yiojilixti. **34** Əysə kəmidin qüxüp, zor bir top adəmnə kərup, ularning padiqisiz kəy padisidək boləjanlikəja iq əşritti. Xunga u ularəja kəp ixlərni əgitixkə baxlıdi. **35** Kəq kirip kəlojanda, muhlisliri uning yenioja kəlip: — Bu qəl bir jay ikən, kəq kirip kətti. **36** Halayikni yoloja seliwətkən bolsəng, ular ətraptiki kənt-kixlaklarəja bərip, əzlrigə nən setiwəlsun; qünki ularda yəgüdək nərsə yok, — dedi. **37** Ləkin u ularəja jawəbən: — Ularəja əzünglar ozuk bəringlar, — dedi. Muhlislər uningdin: — Ikki yüz kümüx dinarəja ularəja nən əkelip ularni ozuklandırəmdük? — dəp soridi. **38** Əysə ularəja: — Kənqə neninglar bar? Bərip kərap bəkinglar, — dedi.

Ular qarap bakqandin keyin: — Bəxi bar ikən, yənə ikki beliknu bar ikən, — deyixti. **39** U ularoşa kixilərnı top-top kılıp yexil qiməndə olturoşuzuxni buyrudi. **40** Halayik yüzdin, əllıktın səp-səp bolup olturuxti. **41** U bəx nan bilən ikki belikni koloşa elip, asmanoşa qarap [Hudaşa] təxəkkür-mədhıya eytti, andin nanlarnı oxtup, kəpçılıkkə tutup berix üqün muhlislıroşa berip turatti; ikki beliknimu həmməyləngə tərkitip bərdi. **42** Həmməylən yəp toyundi. **43** [Muhlislar] exip qaloşan nan wə belik parqılırnı lıq on ikki sewətkə terıwaldi. **44** Nanlarnı yegən ərlərnıng sanıla bəx mingqə idi. **45** Bu ıxtın keyınla, u muhlislıroşa özüm bu halayikni yoloşa selıwetımən, angəşiqə silər kemıgə olturup, dengızning qarxi kiroşikidiki Bəyt-Saida yezısoşa ətüp turunglar, dəp buyrudi. **46** Ularnı yoloşa selıwətkəndin keyın, u dua-tilawət kılıx üqün taoşka qıkti. **47** Kəq kirkəndə, kemə dengızning otturısoşa yətkənıdi, u əzi yaloşuz kuruklukta idi. **48** U muhlislırnıng palakni küqəp uruwatqanlıqını kərdi; qünki xamal tətür yənılıxtə qıkkənıdi. Keqə tətinqi jesək waqtıda, u dengızning üstıdə mengıp, muhlislıri tərəpkə kəldi wə ularning yenıdin ətüp ketıdıoşandək kılatti. **49** Lekin ular unıng dengızning üstıdə mengıp kelıwatqanlıqını kərüp, unı alwasti ohxaydu, dəp oylap qukan selıxti. **50** Qünki ularning həmmısı unı kərüp sarasımıgə qüxti. Lekin u dərhal ularoşa: — Yürəklık bolunglar, bu mən, kərkəmgənglar! — dedi. **51** U kemıgə, ularning yenıoşa qıkkəndıla, xamal tohtıdi. Ular bunıngdın hoşıdın kətküdək dərijıdə kattık həyran kelıxıp, nemını oylaxni bılməytti; **52** qünki ular nan berix [məjızısını] tehiqə qüxənmıgənıdi, ularning kəlbı bihud hələttə turatti. **53** Ular dengızning qarxi tərıpıgə ətüp, Gınnısarət degən yurtta [kuruklukqa] qıkip, kemını başlap koydı. **54** Ular kemıdın qüxüxi bilənla, [halayik] unı dərhal tonuwelip, **55** ətraptiki həmmə jaylaroşa yügürüxüp bardı wə «U palanqı yərgə qüxüptu» dəp anglıxi bilənla, bımərlarnı zəmbılğə selip, xu yərgə [unıng aldıoşa] elip berıxti. **56** U məyli yeza, məyli xəhər yaki kixlaklaroşa barsun, həlkə aşrıqlarnı bazarlaroşa elip qıkip yatqızattı; ular unıngdın aşrıqlar həq bolmıoşanda senıng yepınqangnıng pexıgə bolsımu kəlnı təgküzüwəlsək dəp ətündı. Unıngəşə kəlnı təgküzənlərnıng həmmısı saqaydı.

7 Bu qaoşda, Pərisıylər wə Təwrat ustazlırıdın bəzilıri Yerusalemdın kelıp unıng aldıoşa yıoşıldı; **2** xu Pərisıylər wə Təwrat ustazlırı unıng muhlislırıdın bəzilırnıng tamakni kəlnı yumay, yəni «napak»

həlda yəwatqanlıqını kərüp, unıngdın: — Muhlislırnıng nemıxka ata-bowılırnıng ən'ənılrıgə riayə kılmay, bəlkı yuyulmıoşan kəllıri bilən tamak yəydu? — dəp soraxtı (qünki Pərisıylər wə pütün Yəhudiylər ata-bowılıri tərıpıdın qalduruloşan ən'ənını qıng tutqəqka, əwwal kəllırnı əstayıdıllık bilən yumısa, tamak yeməydu. Xunıngdək bazardıng qaytıp kəlgəndımu, ular kəş yumay bımərsə yeməydu. Unıngdın baxka, piyaləkədəh, das-qəgün wə mis kaqılar wə dıwanlarnı yuyux toşrısdı tapxuruloşan nuroşunlıoşan ən'ənılrıdımı qıng turıdu). **6** U ularoşa jawab berıp mundək dedi: — Yəxaya pəyoşəmbər silər sahtıpəzlər toşranglarda aldın'ala toptooşra bəxarət bərgən! [unıng] yazmısdı pütülgəndək: — «Muxu həlkə aşızıda Məni hərmətlıgını bilən, Bırək kəlbı Məndın yırək; **7** Ular Manga bihudə ıbadət kılıdu. Ularnıng əgətkən təlımlıri pəkət insanlardın qıkkən pətıwalarla, halas». **8** Qünki silər Hudanıng əmrını taxlap koyup, insanlarnıng ən'ənısını qıng tutıwalıdıkənsilər — das-qəgün, piyaləkədəhlərnı yuyux wə xunıngəşə ohxap ketıdıoşan nuroşan baxka ıxlarnı ən'ənə kılıp yürısılər. **9** U ularoşa yənə mundək dedi: — Silər əzlırlınglarnıng ən'ənısını qıng tutımdız dəp Hudanıng əmrını əpçillık bilən bır qətkə kayrıp koydunglar! **10** Qünki Musa [pəyoşəmbər]: «Ata-anangni hərmət kıl» wə «Atısı yaki anısını haqarətlıgənlər ətümgə məhkum kılınsun» dəp əmr kılıoşan. **11** Lekin silər: — Bırsı «Atısı yaki anısoşa: — Mən silərgə yərdəm bərgüdək nərsılərnı allıkaşan «kurban kılıp» Hudaşa atıwəttım — desıla, **12** xu kixınıng ata-anısınıng həlıdın həwər elıxoşa bolmaydu, dəp əgıtısılər. **13** Xundək kılıp, silər [əwladlırlınglaroşa] tapxuroşan ən'ənənglərnı dəp Hudanıng əmrını yokka qıkırıwəttınglar, wə xunıngəşə ohxax kəp ıxlarnı kılısılər. **14** Andın halayikni yənə yenıoşa qakırıp, ularoşa: — Həmmınglar manga kulək selınglar wə xunı qüxınınglarkı, **15** insanıng sırtıdın ıqıgə kırıdıoşan nərsılərnıng həqkəndıki unı napak kılmaydu, bəlkı əz ıqıdın qıkıdıoşan nərsılər bolsa, ular insanı napak kılıdu. **16** Anglıoşudək kulıki barlar bunı anglısun! — dedi. **17** U halayıqtın ayrılıp əygə kirkəndə, muhlislıri unıngdın bu təmsıl həqkıdə sorıdi. **18** U ularoşa: — Silərmu tehiqə qüxənməy yürüwatəmsılər?! Sırttın insanıng ıqıgə kırıdıoşan hərəkəndək nərsınıng unı napak kılalmaydıoşanlıqını tonup yətməywatəmsılər? **19** [Sırttın kirkən nərsə] insanıng kəlbıgə əməs, axkəzınıoşa kırıdu, andın u yərdın tərət bolup taxlınidu, — dedi (u bu gəpnı

deyx bilən, həmmə yeməklilərnə halal kiliwətti). 20 U yənə sөz kiliр mundaq dedi: — Insanning iqidin qikidiоjini, insanni napak kiliр. 21 Qünki xular — yaman niyətlər, zinahorluk, jinsiy buzukluklar, katillik, оöriрlik, aqkezlük, rəzilliklər, aldamqilik, xəhwaniylik, həsəthorluk, til-aһanət, təkəbburluk wə һamakətlilər insanning iqidin, yəni uning kəlbidin qikiр. 23 — bu rəzil ixlarning һəmmisi insanning iqidin qikiр, özini napak kiliр. 24 U ormidin turup u yərdin ayrilip, Tur wə Zidon ətrapidiki rayonlarоја bardi wə bir öygə kirdi. Gərqə u buni һeqkim bilmisun degən bolsimu, lekin yoxurup kalalmidi. 25 Dərwəкə, napak roһ qaplaхқан kikiр bir kizning anisi uning тоörisidiki һəwərnə angliоjan һaman yetip kelip, uning ayiоjоја yikiрdi 26 (ayal Yunanlik bolup, Suriya өlkisidiki Fənikiy millitidin idi). U uningdin kizidin jinni һəydiwetixni өtündi. 27 Lekin əysa uningоја: — Aldi bilən balilar korsiқini тоyoјuzsun; qünki balilarning nenini kikiр itlarоја taxlap berix тоöra əməs, — dedi. 28 Lekin u bununоја jawabən: — Durus, i Rəb, biraқ һəтта itlarmu üstəl astida turup balilardin qüхkən nan uwaklirini yəydiоју, — dedi. 29 əysa uningоја: — Sening muxu sөzüng tüpəylidin yolungоја kayt, jin kizingdin qikiр kətti, — dedi. 30 Ayal öyigə kaytip kəlgəndə, mana kiz kariwatta yatatti, jin uningdin qikiр kətkənidi. 31 əysa yənə Tur wə Zidon xəһirining ətrapidiki rayonlardin qikiр, «On xəһər» rayoni otturisdin өtүp, yənə Galiliya dengizioја kəldi. 32 Halayik uning aldioја tili еöir, gas bir adəmnə elip kelip, uning uқisioја қолungni təgküzüp koysang, dəp өtүнүxti. 33 U u adəmnə halayiktin ayrip bir qətkə tartip, barmaklirini uning kulaklirioја tikti, tükürүp, [barmiqini] uning tiliоја təgküzdü. 34 Andin u asmanоја qarap uһ tartip horsinoјandin keyin, u adəmgə: «əffata» (mənsi «eqil») dedi. 35 U adəmnəng kulakliri dərһal eqilip, tilimu eqilip rawan gəp kiliхқа baxlidi. 36 əysa ularоја buni һeqkimgə eytmaslikni tapilidi. Lekin ularоја һərқanqə tapiliojan bolsimu, bu һəwərnə yənila xunqə kəng tarkitiwətti. 37 Halayik [bu ixқа] mutləк һəyran kəlixip: — U һəmmə ixlarni қaltis kiliрdikən! Həтта gaslarni anglaydiojan, gaқilarni sөzləydiojan kiliрdikən, — deyixti.

8 Xu күnlərdə, yənə zor bir top halayik yioјilənanidi.

Ularınəng yegüdəк һeqnemisi bolmioјаqқа, u muһlislirini yenioја qakiрip: 2 — Bu halayikқа iqim əöriydi. Qünki ular mening yenimda turoјili üq күn boldi, ularda yegüdəк һeqnərsimu қalmidi. 3

Ularınəng öylirigə aқ korsiқ kaytursam, yolda һalidin ketixi mumkin. Qünki bəziliri yiraқtin kəlgənikən, — dedi. 4 Muһlisliri bununоја jawabən: — Bundaq hilwət bir jayda bu kixilərnə тоyduroјudəк nanni nədin tapқili bolsun? — deyixti. 5 — Қanqə neninglar bar? — dəp soridi u. Yəttə, — deyixti ular. 6 Bunun bilən u һəlkni yərdə olturuxқа buyrudi. Andin yəttə nanni қolioја aldi wə [Hudaоја] təхəkkür-mədhiyə eytip oxtup, kəpқilikкə tutuxқа muһlislirioја bərdi. Ular halayikқа üləxtürүp bərdi. 7 [Muһlislar]da yənə birқanqə kikiр belikmu bar idi. U Hudaоја təхəkkür eytip ularni bərikətləp, muһlislirioја üləxtürүp berixni eytti. 8 Halayik тоyoјuqə yedi; ular exip қalojan parқilarni yəttə sewətkə teriwaldi. 9 Yegənlər tət mingqə kixi idi. U ularni yoloја saldi, 10 andin muһlisliri bilən billə dərһal kemigə qüхүp, Dalmanuta təraplirigə bardi. 11 Pərisiyələr qikiр, uni sinax məқsitidə uningdin bizgə asmandin bir meјizilik alamət kərsətsəng, dəp tələp kiliхip, uning bilən munaziriləхkili turdi. 12 U iqidə bir uluқ-kikiр tinip: — Bu dəwr nemixқа bir «meјizilik alamət»ni istəp yüridu? Xuni silərgə bərhəк eytip қoyayki, bu dəwrgə һeqқandaq meјizilik alamət kərsitilməydu, — dedi. 13 Andin ulardin ayrilip, yənə kemigə qikiр, dengizning u qetigə өtүp kətti. 14 Muһlislar nan elip kəlixni untuojan bolup, kemidə bir tal nandin baxқа yəydiоjini yok idi. 15 U ularni aghalandurup: — Ehtiyat қilinglar, Pərisiyələrnəng eqitқusi wə Hərodning eqitқusidin һəzi bolunglar, — dedi. 16 Muһlislar əzara mulaһizilixip: — Uning bundaq deyixi nan əkəlmigənləkimizdin bolsa kərak, — deyixti. 17 əysa ularning nemə [deyixiwatқanlikini] bilip: — Nemixқа nan yoklukı тоörisida mulaһizə қilisilər? Silər tehiqə pəm-parasət yaki qüхənqigə igə bolmidinglarmu? Қəlbiringlar tehimu biһudlixip ketiwatamdu? 18 Kəzünglar turup kərməywatamsilər? Қulikinglar turup anglimaywatamsilər? Esinglarda yokmu? 19 Bəх ming kixigə bəх nanni oxtuoјinimda, parқilarоја lik tolojan қanqə kikiр sewətni yioјiwaldinglar? — dedi. — On ikkini, — jawab bərdi ular. 20 — Yəttə nanni tət ming kixigə oxtuoјinimda, parқilarоја lik tolojan қanqə sewətni yioјiwaldinglar? — dedi u. — Yəttəni, — Jawab bərdi ular. 21 U ularоја: — Undaqta, қandaksigə silər tehi qüхənməysilər? — dedi. 22 Ular Bəyt-Saida yezisioја kəldi; halayik bir kor adəmnə uning aldioја elip kelip, uningоја қолungni təgküzüp koysang, dəp өtündi. 23 U kor adəmnəng

kolidin tutup yezining sirtioja yetiləp bardı; uning közligə tükürüp, üstigə kollirini təgküzüp: — Birər nərsə kəriwatamsən? — dəp soridi. **24** U bexini kətürüp: — Kixilərnı kəriwatimən; ular huddi mengip yürüwatқан dərəhlərdək kəriünüwatidu, — dedi. **25** Andin u qaytidin kollirini u adəmning közligigə təgküzdi. U közligini eqiwidi, közligi əsligə kelip, həmme nərsini enik kərđi. **26** Əysa uni öyigə qayturup: — Yezioqımu kirmə, yaki yezidiki heqkimgə bu ixni ukturma, — dəp tapilidi. **27** Əysa muhlisliri bilən qikip Qəysəriyə-Filippi rayonioja qaraxlık kənt-yezilaroja bardı. Yolda u muhlisleridin: — Kixilər meni kim dəydu? — dəp soridi. **28** Ular uningoja: — Bəzilər seni Qəməldürgüqi Yəhya, bəzilər İlyas [pəyoqəmbər] wə yənə bəzilər ilgiriki pəyoqəmbərlərdin biri dəp qaraydikən, — dəp jawab berixti. **29** U ulardin: — Əmdi silərqu, silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawabən: — Sən Məsihdursən, — dedi. **30** U ularoja əzi toqruluk heqkimgə tinmaslıknı jiddiy tapilidi. **31** Xuning bilən u İnsan'ooqlining nuroqun azab-oqubət tartixi, aqsakallar, bax kaşınlar wə Təwrat ustazliri tərripidin qətkə kəkilixi, əltürülüxi wə üq kündin keyin tirildürülüxi muqərrər ikənlikini [muhlislerioja] əgıtixkə baxlıdi. **32** U bu ixni oquq-axkara səzləp bərdi. Buning bilən Petrus uni bir qətkə tartip, uni əyibləxkə baxlıdi. **33** Ləkin u burulup muhlislerioja qarap, Petrusni əyibləp: — Arka moja ət, Xəytan! Sening oylioqanliring Hudaning ixliri əməs, insanning ixliridur, — dedi. **34** Andin muhlisliri bilən halayiknimu qakirip mundaq dedi: — Kimdəkim manga əgixixni niyət kilsa, əzidin keqip, əzining krestini kətürüp manga əgəxsun! **35** Qünki kimdəkim əz jenini kutkuzay desə, qoqum uningdin məhrum bolidu; ləkin kimdəkim mən üqün wə hux həwər üqün əz jenidin məhrum bolsa, uni kutkuzidu. **36** Qünki bir adəm pütkül dunya oja igə bolup, jenidin məhrum qalsa, buning nemə paydisi bolsun?! **37** U nemisini jeni oja tegixsun?! **38** Qünki kimdəkim zinahor wə gunahkar bu dəwr aldida məndin wə mening səzlimdin nomus kilsa, İnsan'ooqlimu atisining xan-xəripi iqidə muqəddəs pərixtilər bilən billə kəlginidə, uningdin nomus kilidu.

9 U ularoja yənə: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, bu yərdə turojanlarning arisidin əlümning təmini tetixtin burun jəzmən Hudaning padixahlıkining küq-kudrət bilən kəlgənlikini kəriđiojanlar bardur. **2** Wə altə kündin keyin, əysa

Petrus, Yaqup wə Yuhannani ayrip elip, egiz bir taojka qikti. U yərdə uning siyaqi ularning köz aldida əzgirip, **3** kiyimliri yər yüzidiki heqbir akartkuqımu akartalmoqudək dərjidə parkirap kardək ap'ak boldı. **4** Ularning köz aldida Musa wə İlyas [pəyoqəmbərlər] tuyuksiz kəründi; ular Əysa bilən səzlixiwatқанidi. **5** Petrus bu ixka jawabən Əysa oja: — Ustaz, bu yərdə boləjinimiz intayin yahxi boldı! Birini sanga, birini Musaoja, yənə birini İlyaska atap bu yərgə üq kəpə yasayli! — dedi **6** (qünki Petrus nemə deyixini bilməy kəlojanidi, qünki ular kərkunqka qəmüp kətkənidi). **7** Tuyuksiz bir parqə bulut ularni kəpliwaldi wə buluttin: «Bu Mening səyümlük Ooqlumdur; uning oja kulak selinglar!» degən awaz anglandi. **8** Ular lappidə ətrapi oja kərixiwidi, ləkin yənə heqkimni kərmidi, əz yenida pəkət Əysanila kərđi. **9** Ular taojdin qüxüwatқanda, Əysa ularoja, İnsan'ooqli əlümdin tirildürülmigüqə, kərgənlerini heqkimgə eytmaslıknı əmr kilip tapilidi. **10** Ular uning bu səzini kəngligə püküp, «əlümdin tirilix» degənnin zadi nemə ikənliki həkqidə əzara mulahizələxti. **11** Ular uningdin yənə: — Təwrat ustazliri nemə üqün: «İlyas [pəyoqəmbər Məsih kelixtin] awwal kaytip kelixi kərək» deyixidu? — dəp soraxti. **12** U ularoja jawabən: — İlyas [pəyoqəmbər] dər wə kə [Məsihtin] awwal kelidu, andin həmme ixni ornioja kəltüridu; əmdi nemixka muqəddəs yazmilarda İnsan'ooqli kəp azab-oqubət qekidu wə horlinidu, dəp pütülgən? **13** Ləkin mən silərgə xuni eytayki, İlyas [pəyoqəmbər] dər həkikət kəldi wə dəl muqəddəs yazmilarda u həkqidə pütülgəndək, kixilər uning oja nemini halisa xundaq kildi. **14** Ular muhlislarning yenioja kaytip barəjinida, zor bir top adəmlərnin ularning ətrapi oja olixiwəlojanlıkını, birnəqqə Təwrat ustazlirining ular bilən munazirə kilixiwatқанlikini kərđi. **15** Uni kərgən pütün halayik intayin həyran boluxti wə yügürüp kelip uning bilən salamlaxti. **16** U ulardin: — Ular bilən nemə toqruluk munazirə kilixiwatisilər, — dəp soridi. **17** Halayiktin birəylən uning oja: — Ustaz, mən ooqlumni sening alding oja elip kəldim, qünki uning oja gaqa kiləquqi bir roh qaplixiwəlojan. **18** Hər kətim roh uni qirmiwalsa, uni tartixturup yikididu, xuning bilən balining əozzi kəpüklixip, qixliri kirixip ketidu; kaqxal bolup qalidu. Muhlisleringdin jinni həydiwətkəysilər dəp tilidim, birək ular kiləlmidi, — dedi. **19** U jawabən: — Əy etikədsiz dəwr, silər bilən kaqanoji qə turay?! Mən silərgə yənə kaqanoji qə səwr kilay? — Balini aldim oja

elip kelinglar — dedi. **20** Ular balini uning aldioja elip keldi. Əysani kərux bilənla roh balining pütün bədinini tartixturuwətti. Bala yikilip, aozidin kəpük qikqan peti yərdə yumilap kətti. **21** U balining atisidin: — Bu ix bexioja kəlginigə qanqə uzun boldi? — dəp soridi. U: — Kiqikidin tartip xundak, **22** jin uni həlak kiliş üqün kəp kətim otka wə suoja taxlidi. Əmdi bir amal kılalisang, bizgə iq aotritip xapaət kıləjaysən! — dedi. **23** Əysa uningəja: — «Kılalisang!» dəysənəju! İxənqtə boləjan adəmgə həmmə ix mumkindur! — dedi. **24** Balining atisi dərhal: — Mən ixinimən; ixənqsizlikimgə mədət kıləjaysən! — dedi yioqlap nida kiliş. **25** Əmdi Əysa kəpqilikning yügürüxüp kəlgənlikini kərüp, həliki napak rohka tənbiş berip: — Əy adəmnı gas wə gaqa kıləjuqi roh! Buyruk kilişmənkı, uningdin qik, ikkinqi kirgüqi bolma! — dedi. **26** Xu həman jin bir qirkiridi-də, balini dəhxətlik tartixturup, uningdin qikşip kətti. Bala əlüktək yetip qaldı, halayikning kəpinqisi «U əldi!» deyixti. **27** Ləkin Əysa balini qolidin tutup yəlidi, bala ornidin turdi. **28** Əysa əygə kirgəndin keyin, muhlisliři uning bilən yaləjuz qələjanda uningdin: — Biz nemə üqün jinni həydiwetəlmidük? — dəp soraxti. **29** U ularəja: — Bu hil [jin] dua wə rozidin baxka yol bilən qikirilmas, — dedi. **30** Ular xu yərdin ayrilip, Galiliyədin ətup ketiwatatti. Birak u buni həqkimning bilixini halimaytti. **31** Qünki u muhlisliřiəja: — İnsan'əqli insanlarning qolioja tapxurulup, ular uni əltüridu. Əltürülüp üq kündin keyin u tirilidu, — degən təlimni beriwatatti. **32** Ləkin [muhlislar] bu səzni qüxənmidi həmədə uningdin soraxkimu pətinəlmidi. **33** U KəpərNahum xəhiriğə kəldi. Əygə kirgəndə u ulardin: — Yolda nemə toəşrisida mulahiziləxtinglar? — dəp soridi. **34** Ləkin ular xük turdi, qünki ular yolda qaysimiz əng uluş dəp bir-biri bilən mulahiziləxkənidi. **35** U olturup, on ikkəylənni yenioja qakşirip, ularəja: — Kim birinqi boluxni istigan bolsa, xu həmməylənni əng ahirkşisi wə həmməylənni hizmətkari bolsun, — dedi. **36** Andin u kikiş bir balini otturida turojuzdi wə uni kuşiqioja elip turup, ularəja mundaş dedi: **37** — Kim mening namimda muxundaş kikiş balini qəbul kışla, meni qəbul kıləjan bolidu. Kim meni qəbul kışla, u meni əməş, bəlki meni əwətküqini qəbul kıləjan bolidu. **38** Yuqanna uningəja: — Ustaz, sening naming bilən jinlarnı həydəwatқан birsini kərduş, Ləkin u biz bilən birgə sanga əğəxkənlərdin bolmiojaşqa, uni tostuk, — dedi. **39** Ləkin Əysa: — Uni tosmanglar.

Qünki mening namim bilən bir məjizə yaratқан birsi arkidınla mening üstümdin yaman gəp kilişı mumkin əməş. **40** Qünki bizgə qarxi turmiojanlar bizni kəlliojanlardur. **41** Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip qəyayki, Məsihkə mənşup boləjanlikinglar üqün, mening namimda silərgə hətta birər piyalə su bərgən kiximu əz in'amioja erixməy qəlmaydu. **42** Ləkin manga etişad kıləjan bundaş kikişlərdin birini gunahka putlaxturojan hərşandak adəmnı, u boynioja yoojan tügmən texi esiojan halda dengizəja taxliwetilgini əwzəl bolatti. **43** Əgər əmdi qəlung seni gunahka putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki qəlung bar halda dozahka, yəni əqürülməş otka kirginingdin kərə, qolak halda həyatlikka kirgining əwzəldur. (Geenna g1067) **44** Qünki dozahta xularnı [yəydiəjan] kurt-qəngəjuzlar əlməydu, yalkunluk ot əqməydu. **45** Əgər əmdi putung seni [gunahka] putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki putung bar halda dozahka, yəni əqürülməş otka taxlanəjiningdin kərə, tokur halda həyatlikka kirgining əwzəl. (Geenna g1067) **46** Qünki dozahta xularnı [yəydiəjan] kurt-qəngəjuzlar əlməydu, yalkunluk ot əqməydu. **47** Əgər kəzüng seni [gunahka] putlaxtursa, uni oyup taxliwət. İkki kəzüng bar halda otluk dozahka taxlanəjiningdin kərə, şingar kəzlük bolup Hudaning padixahlikioja kirgining əwzəl. (Geenna g1067) **48** Qünki dozahta xularnı [yəydiəjan] kurt-qəngəjuzlar əlməydu, yalkunluk ot əqməydu. **49** Həmmə adəm ot bilən tuzlinidu wə hərşir qurbanlik tuz bilən tuzlinidu. **50** Tuz yaxi nərsidur. Həlbuki, əgər tuz əz tuzlukini yoqatsa, uningəja qaytidin tuz təmini qandaşmu kirgüzgili bolidu? Əzünglarda tuz tepilsun wə bir-biringlar bilən inaklikta ətünglar.

10 U u yərdin kəzoşilip, Yəhudiyə əlkisi tərəpliridin ətup, İordan dəryasining u kətidiki rayonlarəjimu bardı. Top-top adəmlər yənə uning ətrəpioja olıxıwaləjanı. U aditi boyiqə ularəja təlim berixkə baxlıdi. **2** Bəzi Pərisiylər uning yenioja kelip uni kiltakka qüxürüx məksitidə uningdin: — Bir adəmning ayalini talak kilişı Təwrat qanunioja uyəşunmu? — dəp soridi. **3** Ləkin u jawabən: — Musa [pəyəşəmbər] silərgə nemə dəp buyruşan? — dedi. **4** Ular: — Musa [pəyəşəmbər] kixining ayalini bir parqə talak hetı yezipla talak kilişioja ruhsət kıləjan, — deyixti. **5** Əysa ularəja: — Tax yürəklikinglərdin u silərgə bu əmrni pütəkən; **6** ləkin Huda aləm apiridə boləjınida [insanlarnı] «Ər wə ayal kiliş yaratti». **7** «Xu səwəbtin

ər kixi ata-anisidin ayrilidu, ayali bilən birlixip 8 ikkilisi bir tən bolidu». Xundak ikən, ər-ayal əmdi ikki tən əməs, bəlki bir tən bolidu. 9 Xuning üçün, Huda koqxanni insan ayrimisun, — dedi. 10 Ular öygə kaytip kelip kirgəndə, muhlisiri uningdin bu həktə soridi. 11 U ularoşa: — Ayalini talak kılıp, baxka birini əmrigə aloşan kixi ayaloşa gunah kılıp zina kılolan bolidu. 12 Erini koyuwetip, baxka ərgə təgkən ayalmu zina kılolan bolidu, — dedi. 13 Kølungni təgküzgəysən dəp, kixilər kikiq balilirini uning aldioşa elip keliwatatti. Birak muhlislar elip kəlgənlərni əyiblididi. 14 Buni kərgən Əysa aqqiklinip, muhlisliroşa: Balilar aldimoşa kəlsun, ularni tosmanglar. Qünki Hudaning padixahlığı dəl muxundaklaroşa təwədur. 15 Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, Hudaning padixahlığını səbiy balidək qobul kilmisa, uningə hərgiz kirəlməydu, — dedi. 16 Xuning bilən u balilarni kuqikişoşa elip, ularoşa kollirini təgküzüp bəht tilidi. 17 U yoloşa qikqanda, birsi uning aldioşa yügürüp kelip, uning aldida tizlinip uningdin: — I yahxi ustaz, mən kəndak kilsam mənggölük həyatka miraslik kilimən? — dəp soridi. (aiōnios g166) 18 Lekin Əysa uningə: — Meni nemixka yahxi dəysən? Pəkət biridin, yəni Hudadin baxka heqkim yahxi əməstur. 19 Sən Təwrattiki «Zina kılma, katillik kılma, oşrilik kılma, yaloşan guwahlik bərmə, hiyanət kılma, ata-anangni hərmət kıl» degən pərhiz-pərlərnə bilisən, — dedi. 20 U adəm jawabən: — Ustaz, bularning həmmisigə kikiqimdin tartip əməl kılıp keliwatimən, — dedi. 21 Əysaning uningə qarap muhəbbiti kozoşaldi wə uningə: — Səndə yənə bir ix kəm. Berip pütün mal-mülkingni setip, pulini yoksullarəşa bərgin wə xundak kilsang, ərxte həzinəng bolidu; andin kelip krestni kətürüp mənə əgəxkin! — dedi. 22 Lekin muxu söznə anglap, uning qirayi tutulup, kayoşoşa qəmüp u yərdin kətti. Qünki uning mal-dunyasi nəhayiti kəp idi. 23 Andin Əysa qərisigə səpselip qarap, muhlisliroşa: — Mal-dunyasi kəplərnəng Hudaning padixahlığışa kirixi nemidegən təsliktə bolidu-hə! — dedi. 24 Muhlislar uning sözlirigə intayin həyran boluxti, lekin Əysa ularəşa yənə jawabən: — Balilirim, mal-mülükə tayanolanlar üçün Hudaning padixahlığışa kirix nemidegən təs-hə! 25 Təgining yingning kəzidin ətüxi bay adəmning Hudaning padixahlığışa kirixidin asandur! — dedi. 26 Ular buni anglap intayin bək həyran boluxup, bir-biridin: Undakta, kim nijatka erixələydu? — dəp soraxti. 27 Əysa ularəşa qarap: —

Bu ix insan bilən wujudka qikixi mumkin əməs, lekin Huda üçün mumkin əməs bolmaydu; qünki Hudaşa nisbətən həmmə ix mumkin bolidu, — dedi. 28 Buning bilən Petrus uningə: — Mana, biz bolsak, həmmi taxlap sənə əgəxtuk!? — degili turdi. 29 Əysa uningə jawabən mundak dedi: — Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, mən üçün wə hux həwər üçün eyi, aka-ukiliri, aqa-singilliri, atisi, anisi, ayali, baliliri yaki yər-zeminliridin wə kəqkənlərnəng həmmisi 30 bu zamanda bularning yüz həssisigə, yəni öy, aka-uka, aqa-singil, ana, balilar wə yər-zeminlarəşa (ziyankəxlilər koşuloşan həlda) muyəssər bolmay qalmaydu wə kelidioşan zamandimu mənggölük həyatka erixməy qalmaydu. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Lekin xu qəşda nuroşun aldida turoşanlar arkişoşa ətidu, nuroşun arkişda turoşanlar aldioşa ətidu. 32 Ular Yerusalemoşa qikişoşan yolda idi, Əysa həmming aldida ketiwatatti. [Muhlisiri] bək həyran idi həmdə uningə əgəxkənlərnu korqunq iqidə ketiwatatti. Əysa on ikkəylənni yənə əz yenioşa tartip, ularəşa əz bexioşa quxidioşanlirini ukturuxka baxlap: 33 — Mana biz hazır Yerusalemoşa qikiş ketiwatimiz. İnsan oşli bax kaşinlar wə Təwrat ustazliroşa tapxurulidu. Ular uni əlümgə məhkum kildu wə yat əlliklərgə tapxuridu. 34 Ular bolsa uni məşirə kılıp, kəmqilap, uning üstigə təküridu wə uni əltüridu. Lekin üç kündin keyin u kayta tirilidu, — dedi. 35 Zəbədiyning oşulliri Yəşup bilən Yuhəna uning aldioşa kelip: — Ustaz, səndin nemə tilisək orundap bərsəng, dəp ətünimiz, — deyixti. 36 U ularəşa: — Silərgə nemə kiliş beriximni halaysilər? — dedi. 37 — Sən xən-xəripingdə boləşingdə, birimizni ong yeningdə, birimizni sol yeningdə olturoşozəşən, — deyixti ular. 38 Əysa ularəşa jawabən: — Nemə tələp kılolanlişinglarni bilməy wətilisilər. Mən iqidioşan kədəşni iqələmsilər? Mən qobul kildioşan qəməldürüşni silərnu qobul kılalamsilər? 39 — Kılalaymiz, — deyixti ular. Əysa ularəşa: — Dərwəkə, mən iqidioşan kədəşimni silərnu iqisilər wə mən qobul kildioşan qəməldürüş bilən qəməldürüşlisilər. 40 Birak ong yaki sol yenimdə olturuxka nesip bolux mening ilikimdə əməs; bəlki kimlərgə təyyarlanəşan bolsa, xularəşa berilidu, — dedi. 41 Buningdin həwər tapkan [kəşəşan] on [muhlis] Yəşup bilən Yuhənanadin hapa boluxka baxlididi. 42 Lekin Əysa ularni yenioşa qəşirip, mundak dedi: — Silərgə məlumki, yat əllər üstidiki həkümran dəp həşəblanəşanlar kol astidiki həlk üstidin buyruk wəziləş

kilip hakimiyat yürgüzidu, wə hokukdarliri ularni hojayinlarqə idarə kılıdu. **43** Birak silərdin kim mərtiwilik boluxni halisa, u silərdin himizmitinglarda bolsun; **44** wə kim aranglarda birinqi boluxni istisə, u həmmə adəmning kuli bolsun. **45** Qünki Insan'ooqlimu dər wə xə xu yolda kəp qilik mening himiztimdə bolsun demay, bəlki kəp qilikning himiztimdə bolay wə jenimni pida kili x bədiligə nuroqun adəmlərni hər lükkə qiki ray dəp kəldi. **46** Ular Yeriho xə hirigə kəldi. [Əysa] muhlis liri wə zor bir top adəmlər bilən billə Yeri hodin qik kə an wakıtta, Timayning Bartimay isimlik kəri oqu ooqli yol boyıda olturup, tiləm qilik kili watatti. **47** U «Nasarə tlik Əysa» ning u yərdə ikənlik ini anglap: — I Dawutning ooqli Əysa, manga rəhim kili ojay sən! — dəp towlax kə bax lidi. **48** Nuroqun adəmlər uni «Ün qik arma» dəp əy ib lidi. Lekin u: — I Dawutning ooqli, manga rəhim kili ojay sən, — dəp tehimu ün lük towlidi. **49** Əysa tohtap: Uni qakiringlar, — dedi. Xuning bilən ular kəri oquni qakiri p uning oja: — Yürəklik bol! Ornungdin tur, u seni qakiri watidu! — deyixti. **50** U adəm qapini ni selip taxlap, ornidin dəs turup Əysaning aldioja kəldi. **51** Əysa jawabən uningdin: — Sən meni nemə kil dəysən? — dəp soridi. Kəri oqu: — I igəm, kayta kəri diojan bolsam'idi! — dedi. **52** Əysa uning oja: — Yolungoja kaytsang bolidu, eti kading seni sakaytti, — dewidi, u xuan kərə lay diojan boldi wə yol boyi Əysa oja əgixip mangdi.

11 Ular Yerusalemoja yekinlixip, Zəytun teoqining etikidiki Bəyt-Fagi wə Bəyt-Aniya yeziliri oja yekin kəlgini də, u ikki muhlis i oja aldin mangdurup ular oja: — Silər udulunglardiki yezioja beringlar. Yezioja kiripla, adəm balisi minip bakmiojan, baolaklik bir təhəy ni kəri silər. Uni yexip bu yərgə yetiləp kelinglar. **3** Əgər birsi silərdin: «Nemix kə bundak kili silər?» dəp sorap kəlsa, «Rəbning buning oja həjiti qüxti wə u həlila uni bu yərgə əwətip beridu» — dənglar, — dəp tapilidi. **4** Ular ketip aqa yol üstidiki əyning dər wə zəsi sirtida baolə oqlik turojan bir təhəy ni kər di. Ular tanini yəxti. **5** U yərdə turojan lardin bəzilər: — Təhəy ni yexip nemə kili silər? — deyixti. **6** Muhlis lar Əysaning buyruoqinidək jawab bər di, həliki kixilər ular oja yol koydi. **7** Muhlis lar təhəy ni Əysaning aldioja yetiləp kelip, üstigə əz yepinqa-qapanlirini taxlidi; u üstigə mindi. **8** Əm di nuroqun kixilər yepinqa-qapanlirini yoloja payandaz kilip saldi; bax kili ri dər əhlərdin xah-xumbilarni

kesip yoloja yaydi. **9** Aldida mangojan wə kəy nidin əgə x kənlər: «Hosanna! Pər wərdigarning namida kəlgü qigə mubarək bolsun! **10** Atimiz Dawutning kelidiojan padixahlikioja mubarək bolsun! Ərxiləda təxəkkür-hosannalar oqulsun!» — dəp war kixirixatti. **11** U Yerusalemoja berip ibadəthana həy lili ri oja kirdi; wə ətrapidiki həmmi ni kəz din kə qür gəndin keyin, wakıt bir yərgə berip kə loja qə kə, on ikkəylən bilən billə yənə Bəyt-Aniya oja qikti. **12** Ətisi, ular Bəyt-Aniyadin qik kə anda, uning korsi ki eqip kətkəndi. **13** Yiraktiki yopurmaklik bir tüp ənjür dəri hini baykap, uningdin birər mē wə tapalarmənmikin dəp yenioja bardı; lekin tüwigə kəlgəndə yopurmak tin bax kə həq nərsə tapalmidi. Qünki bu ənjür pixidiojan pəsil əməs idi. **14** U dər əhkə səz kilip: — Buningdin keyin mənggü həqkim səndin mē wə yemigəy! — dedi. Muhlis lirimu buni anglidi. (aiōn q165) **15** Ular Yerusalemoja kəldi; u ibadəthana həy lili ri oja kirip, u yərdə elim-setim kili watkanlarni həy də x kə bax lidi wə pul tegix kükü qilərdin xirəlirini, pahtək-kəptər satkuqilərdin orunduklirini ər tū wətti; **16** wə həqkimning həq kəndə mal-buyumlarni ibadəthana həy lili ridin kə tū rü p ətū xigə yol koy mid i. **17** U həl k kə: — Mukəddəs yazmilarda: «Mening əyüm barlik əllər üqün dua-tilə wəthana dəp atilidu» dəp pütülgən əməsmu? Lekin silər uni bulangqilərdin uwisioja aylanduruwətinglar! — dəp təlim bax lidi. **18** Bax kə hınlar wə Təwrat ustaz liri buni anglap, uni yokitixning qarisi ni izdə x kə bax lidi; püt kül halayik uning təlimigə təəjjuplinip kə loja qə kə, ular uningdin kərkətti. **19** Kə qkurun, u [muhlis liri] [bilən] xə hərdin sirtioja qik ip kətti. **20** Ətisi sə hərdə, ular ənjür dəri hining yenidin ətū p ketiwetip, dər əhning yiltizidin kərup kətkənlik ini baykaxti. **21** [Dər əhni həl itini] esigə kəltür gən Petrus: — Ustaz, kəra, sən kəri ojan ənjür dəri hi kərup ketiptu! — dedi. **22** Əysa ular oja jawabən munda k dedi: — Hudaning ixənqidə bolunglar. **23** Mən silərgə xuni bər hək eytip koyayki, kimdə kim bu taoj kə: Bu yərdin kə tū rül lü p dengiz oja taxlan!» desə wə xundak kə kə bidə həq guman kilmay, bəlki eytkinining əməlgə exixioja ixənq bar bolsa, u eytkən ix uning üqün əməlgə axidu. **24** Xu sə wəbtin mən silərgə xuni eytimənk i, dua bilən tiligən hər bir nərsə bolsa, xuning oja erixtim, dəp ixininglar. Xunda, tiligininglar əməlgə axidu. **25** Wə ornunglardin turup dua kili oqininglarda, birərsigə oquminglar bolsa, uni kə qür ünglar. Xuning bilən ərx tiki Atanglarmu

silarning gunahlinglarni kəqürüm kildu. **26** Lekin silər baxqilarni kəqürüm kilmisanglar, ərxniki Atanglarmu silərnin gunahlinglarni kəqürüm kilmaydu. **27** Ular Yerusalemoğa kaytidin kirdi. U ibadəthana hoylilirida aylinip yürgəndə, bax kahinlar, Təwrat ustazliri wə aqsakallar uning yenioğa kelip: **28** — Sən kiliwatқан bu ixlarni kaysi hokukқа tayinip kiliwatisən? Sanga bu ixlarni kiliw hokukini kim bərgən? — dəp soridi. **29** Əysa ularoğa jawabən: — Mənmu silərdin bir soal soray. Silər uningoğa jawab bərsənglar, mənmu bu ixlarni kaysi hokukқа tayinip kiliwatқанlikimni eytip berimən: **30** — Yəhya yürgüzgən qəmuldürüx bolsa, ərxtinmu, yaki insanlardinmu? Manga jawab bərsənglarqu! **31** Ular əzara mullahizə kiliwixip: — Əgər «ərxtin kəlgən» desək, u bizgə: «Undaқта, silər nemə üqün Yəhyaoğa ixənmidinglar?» dəydu. **32** Əgər: «Insanlardin kəlgən» desək, ... bolmaydu! — deyixti (qünki barlik həlk Yəhyani pəyoğəmbər dəp kərioğaqқа, ular həlkətin kərəkətti). **33** Buning bilən, ular əysağa: — Bilməymiz, — dəp jawab berixti. — Undaқта, mənmu bu ixlarni kaysi hokukқа tayinip kiliwatқанlikimni eytməymən, — dedi u ularoğa.

12 Andin, u ularoğa təmsillər bilən sözləxkə baxlidi: — Bir kixi bir üzümzarlik bərpa kilip, ətrapini qitlaptu; u bir xarab kəlqiki kəziptu wə bir kəzət munarini yasaptu. Andin u üzümzarlikni baqəwənlərgə ijarigə berip, əzi yaқа yurtқа ketiptu. **2** Üzüm pəsli kəlgəndə, baqəwənlərdin üzümzarliktiki mewilərdin [teğixlikini] əkelix üqün bir qulini ularning yenioğa əwətiptu. **3** Lekin ular uni tutuwelip dumbaləp, kuruk qol kayturuptu. **4** Hojayin yənə bir qulni ularning yenioğa əwətiptu. Uni bolsa ular qalma-kesək kilip, bax-kəzini yerip, həkərləp kayturuptu. **5** Hojayin yənə birsini əwətiptu. Lekin uni ular əltürüptu. U yənə tola kullarni əwətiptu, lekin ular bəzilirini dumbaləp, bəzilirini əltürüptu. **6** Hojayinning yenida pəkət uning səyümlük bir oşlila kəloğaqқа, ular oşlumniyoğu hərmət kilər dəp, u uni əng ahiri bolup baqəwənlərnin yenioğa əwətiptu. **7** Lekin xu baqəwənlər əzara: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni əltürüwetəyli, xuning bilən mirasi bizningki bolidu!» deyixiptu. **8** Xunga ular uni tutup əltürüp, üzümzarlikning sirtioğa taxliwetiptu. **9** Əmdi üzümzarlikning hojayini kandaқ kildu? U əzi kelip baqəwənlərnə əltürüdu wə üzümzarlikni baxqilaroğa beridu. **10** Əmdi silər muqəddəs yazmilardin munu ayətni oқup

bəqmioqanmusilər? — «Tamqilar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. **11** Bu ix Pərwərdigardindur, Kəzimiz aldida karamət bir ixtur» **12** Ular uning bu təmsilni əzligə qəritip eytқанlikini qüxəndi; xunga ular uni tutux yolini izdəxti; həlbuki, halayiktin kərəkəxup, uni taxlap ketip qaldı. **13** Xuningdin keyin, ular birməqqə Pərisiy wə Hərodning tərəpdarlirini uni əz səzi bilən kiltakқа qüxürüx məqsitidə uning aldioğa əwətti. **14** Ular kelip uningoğa: — Ustaz, silini səmimiy adəm, adəmlərgə kət'iy yüz-hatirə kilmaydu, həqkingə yan basmaydu, bəlkı kixilərgə Hudaning yolini sadiklik bilən əgitip keliwatidu, dəp bilimiz. [Siliqə], [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat қanunioğa uyoğunmu-yoқ? **15** Zadi baj tapxuramduқ-tapxurmamduқ? — deyixti. Lekin u ularning sahtipəzlikini bilip ularoğa: — Nemixқа meni sinimaқqisilər? Manga bir «dinar» pulni əkelinglar, mən kərüp bəqay, — dedi. **16** Ular pulni elip kəldi, u ulardin: — Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dəp soridi. — Kəysərnin, — deyixti ular. **17** Əysa ularoğa jawabən: — [Undak bolsa], Kəysərnin həkқini Kəysərgə, Hudaning həkқini Hudaoğa tapxurunglar, — dedi. Xuning bilən ular uningoğa intayin həyran kəlixti. **18** Andin «Əlgənlər tirilməydu» dəydiqan Saduқiyar uning aldioğa kelip kistap soal qoydi: **19** — Ustaz, Musa [pəyoğəmbər] Təwratta bizgə: «Bir kixi əlüp ketip, ayali tul kəlip, pərzənt kərmigən bolsa, uning aka yaki inisi tul kəloqan yənggisini əmrigə elip, kərendixi üqün nəsil kəlduruxi lazim» dəp yazoqan. **20** Burun yəttə aka-uka bar idi. Qongi əylinip pərzənt kəldurməy əldi. **21** İkkinqi kərendixi yənggisini əmrigə elip, umu pərzənt kərməy əldi. Üqinqisining əhwalimu uningkiğə ohxax boldi. **22** Xu təriqidə yəttisi ohxaxla uni elip pərzənt kərməy kətti. Ahirda, u ayalmu ələmdin ətti. **23** Əmdi tirilix künidə ular tirilgəndə, bu ayal kəyisining ayali bolidu? Qünki yəttisining həmmisi uni hotunluққа əloqan-də! — deyixti. **24** Əysa ularoğa mundaқ jawab bərdi: — Silər nə muqəddəs yazmilarni nə Hudaning kudritini bilmigənlikinglar səwəbidin muxundaқ əzoqan əməsmusilər? **25** Qünki ələmdin tirilgəndə insanlar əylənməydu, ərgə təgməydu, bəlkı ərxniki pərixtilərgə ohxax bolidu. **26** Əmdi əlgənlərnin tirilixi məsilisi həkқidə [Təwratta], yəni Musaoğa qüxürülgən kitabniki «tikənlik» wəkəsidə, Hudaning uningoğa kandaқ eytkinini, yəni: «Mən İbrahımning Hudasi, İshəқning Hudasi wə Yəqubning

Hudasidurmən!» deginini oqumidinglarmu? **27** U ölüklərning Hudasi əməs, bəli tiriklərnin Hudasidur! Xunga silər kattik ezip kətkənsilər! **28** Ularoşa yekin kəlgən, munaziriləxkənlirini anglioşan wə əysanin ularoşa yaxhi jawab bərgənlikini kərgən bir Təwrat ustazi uningdin: — Pütün əmlərnin iqidə əng muhimi kəysi? — dəp soridi. **29** Əysa mundak jawab bərdi: — Əng muhım əmr xuki, «Anglioşin, əy Israil! Pərwərdigar Hudayimiz boləjan Rəb birdur. **30** Pərwərdigar Hudayingni pütün kəlbinq, pütün jening, pütün zəhning wə pütün küqünq bilən səygin». Mana bu əng muhım əmr. **31** Uningoşa ohxaydioşan ikkinqi əmr bolsa: — «Koxnangni əzüngni səyğəndək səy». Heqkəndək əmr bulardin üstün turmaydu. **32** Təwrat ustazi uningoşa: — Tooşa eytingiz, ustaz, həkikət boyiqə səzlidin; çünki U birdur, Uningdin baxkisi yoktur; **33** insanning Uni pütün kəlbi, pütün əkli, pütün jeni wə pütün küqi bilən səyüxi həm koxnisinimu əzini səyğəndək səyüxi barliq kəydürmə kurbanliqlar həm baxka kurbanliq-hədiyələrdinmu artuktur. **34** Əysa uning aqılanilik bilən jawab bərginini kərip: — Sən Hudaning padixahliqidin yirək əməssən, — dedi. Xuningdin keyin, heqkim uningdin soal soraxka petinalmidi. **35** İbadəthana həyilidridə təlim bərgəndə, Əysa bularoşa jawabən mundak soalni otturişoşa kəydi: Təwrat ustazlirining Məsihni «Dawutning oşli» deginini kəndək qüxinisilər? **36** Çünki Dawut əzi Mukəddəs Rohta mundak degənoşa: — «Pərwərdigar mening Rəbbimgə eyttiki: — «Mən sening düxmənlirini təhtipəring kəloşuqə, Mening oşg yenimda olturoşin!». **37** Dawut [Məsihni] xundak «Rəbbim» dəp atioşan tursa, əmdi [Məsih] kəndakmu [Dawutning] oşli bolidu? U yərdiki top-top həlk uning səzini hursənlik bilən anglyaytti. **38** U ularoşa təlim bərginidə mundak dedi: — Təwrat ustazliridin həoxyar bolunglar. Ular uzun tonlarni kiyiwəloşan həlda kerilip yürüxkə, bazarlarda kixilərnin ularoşa boləjan [uzun] salamlirioşa, **39** sinagoglarda aldinki orunlarda, ziyapətlərdə tərde olturuxka amrak kelidu. **40** Ular tul ayallarning barliq əy-besatlrini yəwalidu wə kəz-kəz kəlip yəloşandin uzundin-uzun dualar kəlidu. Uların tartidioşan jazasi tehimu eoşir bolidu! **41** U ibadəthanidiki sədikə sandukining udulida olturup, uningoşa pullirini taxlawatқан halayikka qarap turatti. Nuroşun baylar uningoşa heli kəp pul taxlaxti. **42** Namrat bir tul ayalmu kelip, tiyinning tətтин biri kəmmididiki ikki ləptonni taxlidi. **43** U muhlislrini

yenioşa qəkirip, ularoşa mundak dedi: — Mən silərgə bərhək xuni eytip kəoyayki, bu namrat tul ayalning ianə sandukioşa taxlişini baxkılarning həmmisining taxlişanliridin kəptur. **44** Çünki baxkılar əzlrining exip taxқанliridin sədikə kildi; lekin bu ayal namrat turupmu, əzining bar-yokini — tiriklik kəlidioşininin həmmisini sədikə kəlip taxlidi.

13 U ibadəthanidin qikiwatqanda, muhlislridin biri uningoşa: — Ustaz, kəra, bu nemidegən həywətlik taxlar wə imarətlər-hə! — dedi. **2** Əysa uningoşa jawabən: — Sən bu həywətlik imarətlərnə kərdüngmu? Bir tal taxmu tax üstidə qəlmaydu, həmmisi qəldurulmay gumran kəlinidu, — dedi. **3** U Zəytun teoşida, yəni ibadəthanining udulida olturoşanda, Petrus, Yəqub, Yuhəna wə Andriyaslar uningdin astioşina: **4** — Bizgə eytkinq, bu ixlər kəqan yüz beridu? Bu barliq wəkəlnin yüz beridioşanlişini kərsitidioşan nemə alamət bolidu? — dəp soraxti. **5** Əysa ularoşa jawabən səz baxlap mundak dedi: — Həzi bolunglarki, heqkim silərnə azdurup kətmisən. **6** Çünki nuroşun kixilər mening namimda kelip: «Mana əzüm xudurmən!» dəp, kəp adəmlərnə azduridu. **7** Silər urux həwərliri wə urux xəpilirini anglişininglarda, bulardin əlakzadə bolup kətmənglar; çünki bu ixlərnin yüz berixi mukərrər. Lekin bu zaman ahiri yetip kəlgənlik əməs. **8** Çünki bir millət yənə bir millət bilən uruxka qikidu, bir padixahlik yənə bir padixahlik bilən uruxka qikidu. Jay-jaylarda yər təwərlər yüz beridu, aqarqiliklər wə kəlayimқанqiliklər bolidu. Mana bu ixlərnin yüz berixi «tuəutning toloşiqining baxlinixi» bolidu, halas. **9** Silər bolsanglar, əzünglaroşa pəhəs bolunglar; çünki kixilər silərnə tutқun kəlip sot məhkəmilirigə tapxurup beridu, sinagoglarda kəmqilinisilər. Silər mening səwəbimdin əmirələr wə padixahlar əldioşa elip berilip, ular üqün bir guwahlik bolsun dəp soraxka tartilisilər. **10** Lekin bulardin əwwal hux həwər pütkül əllərgə jakarlinixi kərak. **11** Əmdi ular silərnə apirip [soraxka] tapxuroşanda, nemə deyix həkəkidə nə əndixə nə muləhizə kəlmənglar, bəli xu wəkit-saitidə silərgə kəysi gəp berilsə, xuni eytinglar; çünki səzligüqi silər əməs, Mukəddəs Rohtur. **12** Kəridax kərendixioşa, ata balisioşa hainlik kəlip əlümgə tutup beridu. Balilarmu ata-anisi bilən zitlixip, ularni əlümgə məhkum kəlduridu. **13** Xundakla silər mening namim tüpəylidin həmmə adəmnin nəpritigə uqraysilər, lekin ahioşiqə bərdaxlik bərgənlər kətkuzulidu. **14** «Wəyran kəloşuqi

yirginqlik nomussizlik»ning ozi turuxqa tegixlik bolmiojan yerdə turojinini kergininglarda, (kitabhan bu sözning mənisini qüxəngəy) Yəhudiya əlksidə turuwatqanlar taoləroja qaqsun. **15** Əgzidə turojan kixi öyigə qüxməy yaki öyidiki birər nemini alojili iqigə kirməy [qaqsun]. **16** Etizlarda turuwatqan kixi bolsa qapinini alojili öyigə yammisun. **17** U künlərdə həmilidar ayallar wə bala emitiwatqanlarning həlioja way! **18** [Kaqidiojan] waqtinglarning kixka toşra kelip qalmasliki üqün dua qilinglar. **19** Qünki u qaşda Huda yaratqan dunyaning apiridə qilinojandin buyan muxu qaşkiqə körülüp baqmiojan həm kəlgüsidimu körülməydiojan zor azab-oqubət bolidu. **20** Əgər Pərwərdigar u künləрни azaytmisa, heqkandak ət igisi kutulalmaydu. Lakin U Əz talliojanliri üqün u künləрни azaytidu. **21** Əgər u qaşda birsi silərgə: «Qaranglar, bu yərdə Məsih bar!» yaki «Qaranglar, u ənə u yərdə!» desə, ixənmənglar. **22** Qünki sahta məsihlər wə sahta pəyojəmbərlər məydanəja qikidu, məjizilik alamətlər wə karamətləрни kərsitidu; xuning bilən əgər mumkin bolidiojan bolsa, ular hətta [Huda] talliojanlarni həm azduridu. **23** Xuning üqün, silər həoxyar bolunglar. Mana, mən bu ixlarning həmmisini silərgə aldin'ala ukturup qoydum. **24** Əmdi xu künlərdə, xu azab-oqubət ətöp kətkən həaman, kuyax kəriyidu, ay yoruklukini bərməydu, **25** yultuzlar asmandin təkülüp qüxidu, asmandiki küqlər lərzigə kelidu. **26** Andin kixilər Insan'oojining uluq küq-kudrət wə xan-xərəp bilən bulutlar iqidə keliwatqanliqini kəridu. **27** U əz pərixtilirini əwətidu, ular uning talliojanlirini dunyaning tət tərpidin, zeminning qətliridin asmanın qətlirigiqə yiojip jəm qilidu. **28** — Ənjür dərihidin mundaq təmsilni biliwelinglar: — Uning xahliri kəkirip yopurmak qikəroşanda, yazning yeqinlap qəlojanliqini bilisilər. **29** Huddi xuningdək, [mən baya degənlirimning] yüz beriwatqanliqini kərgininglarda, uning yeqinlap qəlojanliqini, hətta ixik aldida turuwatqanliqini biliwelinglar. **30** Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu alamətlərninğ həmmissi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr ətməydu. **31** Asman-zemin yokilidu, biraq mening səzliminğ hərgiz yokalmaydu. **32** Lakin xu küni yaki waqit-saiti toşruluk həwəрни heqkim bilməydu — hətta nə ərxiki pərixtilərnu bilməydu, nə oojul bilməydu, uni pəqət Atila bilidu. **33** Həoxyar bolunglar, səgək bolup dua qilinglar, qünki u waqit-səatning qaşan kelidiojanliqini bilməysilər. **34** Bu huddi

yaka yurtka qikmakqi boləjan adəmninğ əhwalioja ohxaydu. Yoloja qikidiojan qaşda, u kullirioja əz həokukini bəkitip, hər birigə əz wəzipsini tapxuridu wə dərwəziwənninğmu səgək boluxini tapilaydu. **35** Xuningdək, silərnu səgək bolunglar; qünki əyning igisining [qaytip] kelidiojan waqtinginğ — kəqkurunmu, tün yerimimu, horaz qilliojan waqitmu yaki səhər waqitmu — uni biləlməysilər; **36** u tuyuksiz kəlgəndə, silərninğ uhləwatqinignlarning üstigə qüxmisun! **37** Silərgə eytkinimni mən həmməyləngə eytimən: Səgək turunglar!

14 «Ətöp ketix» həyti wə «petir nan həyti»oja ikki kün qəlojanidi. Bax kaşinlar wə Təwrat ustazliri uni həyilə-nəyrəng bilən tutup əltürüxninğ qarisini izdəytiti. **2** Qünki ular: — Bu ix həyt-ayəm künliri qilinmisun. Bolmisa, həlk arisida malimanqilik qikixi mumkin, — deyixətti. **3** Əmdi u Bəyt-Aniya yezisida, «Simon mahaw»ning əyidə dastihanda olturoşanda, aq kəxtexi xixidə nəhəyiti kimmətlilik sap sumbul ətirni kətürüp kəlgən bir ayal uning yenioja kirdi. Ayal aq kəxtexi xexini qeqip, ətirni əysaning bexioja kuydi. **4** Lakin bəzilər buningəja hapa boluxup, bir-birigə: — Bu ətir nemə dəp xundak israp qilinidu? **5** Qünki bu ətirni üq yüz dinardin artuq puləja satkili bolatti, puli kəmbəəjəllərgə sədikə qilinsa bolmamti! — deyixti. Ular ayaləja xundak tapa-tənə kijoşili turdi. **6** Lakin əysa ularəja: — Uning ihtiyariəja qoyunglar, nemə dəp uning kənglini aqritisilər? U mening üstümgə yaxxi ix qildi. **7** Qünki kəmbəəjəllər daim aranglarda bolidu, həliojan waqitinglarda ularəja həyr-sahawət kərsitələysilər; lakin mening aranglarda boluxum silərgə daim nesip boliwərməydu! **8** Ayal qamining yetixiqə qildi; u mening bədinimning dəpnə qilinixioja aldin'ala təyyarlik qilip, uningəja ətir-may kuyup qoydi. **9** Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu hux həwər pütkül dunyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uning kijoşan bu ixi təriplinidu, — dedi. **10** Xu waqitda, on ikkiyləndin biri boləjan Yəhuda İxkəriyot uni ularəja tutup berix məqsitidə bax kaşinlarning aldioja bardı. **11** Ular buni anglap huxal bolup kətti wə uningəja pul berixkə wədə qilixti. Yəhuda uni tutup berixkə muwapik pürsət izdəp yürətti. **12** Petir nan həytinign birinçi küni, yəni ətöp ketix həytinign qurbanliq [kəzisi] soyulidiojan küni, muhlislar uningdin: — Ətöp ketix həytinign [tamikini] yeyixinğ üqün bizning kəyərgə berip təyyarliximizni haləysən? — dəp

soridi. **13** U muhlislriridin ikkiylønni aldın mangozuzup ularoʻja: — Xəhərgə kiringlar, u yərdə kozıda su kətürüwaloʻjan bir ər kixi silərgə uqraydu. Uning kəynidin menginglar. **14** U adəm nəgə kirsə xu əyning igisigə: «Ustaz: Muhlisirim bilən ətüp ketix heytinging tamikini yəydiəjan mehmanhana kəyərda?»— dəp sorawatidu» — dənglar. **15** U silərni baxlap üstünki kəwəttiki rətləngən sərəmjanlaxturuloʻjan qong bir eoʻjiz əyni kərsitidu. Mana xu yərdə bizgə təyyarlik kəlip turunglar, — dedi. **16** Muhlislar yoloʻja qikəp xəhərgə kirip, yolukkan ixlarning həmmisi u eytkəndək boldi. Xu yərdə ular ətüp ketix heytinging tamikini təyyarlaxti. **17** Kəq kirgəndə, u on ikkəylən bilən əygə kəldi. **18** Ular dastihanda olturup oʻjizalənoʻjanda əysa: — Mən silərgə bərhək xuni eytip kəyayki, aranglardiki birəylən, mən bilən billə oʻjizaliniwatkan birsi manga satkənluk kəlidu, — dedi. **19** Ular [bu səzdin] kəyoʻjuoʻja qəməp, bir-birləp uningdin: — Mən əməstimən? — dəp soridi. Yənə birsi: — Mən əməstimən? — dedi. **20** Lekin u ularoʻja: — [Xu kixi] on ikkəyləning biri, yəni kəlidiki nanni mən bilən təng tawakka təgürgüqi bolidu. **21** Insan’oʻqli dərəkə əzi toʻpʻrisida [mukəddəs yazmilarda] pütülgəndək aləmdin ketidu; birək Insan’oʻqlining tutup berilixigə wasitiqi boləjan adəmnig həlioʻja way! U adəm tuoʻqulmioʻjan bolsa uningəja yahsi bolatti! — dedi. **22** Ular oʻjizaliniwatkada, əysa bir nanni kəlioʻja elip təkəkkür eytkəndin keyin, uni oxtup, muhlislririoʻja üləxtürüp bərdi wə: — Elinglar, bu mening tenim, — dedi. **23** Andin u kəlioʻja jamni elip [Hudaəja] təkəkkür eytkəndin keyin, uni muhlislririoʻja sundi. Ularining həmmisi uningdin iqixti. **24** U ularoʻja: — Bu mening kənim, nuroʻqun adəmlər üqün təküliədiəjan, yengi əhdini tüzidiəjan kənimdur. **25** Mən silərgə bərhək xuni eytip kəyayki, Hudaning padixəhlikida yengidin xarəbtin iqidiəjan küngiqə, üzüm telining xərbitinini hərgiz iqməymən, — dedi. **26** Ular bir mədhiyə küyini eytkəndin keyin talaəja qikəp, Zəytun teoʻjoʻja kərap ketixti. **27** Andin əysa ularoʻja: Silər həmminglar tandurulup putlixisilər, qünki [mukəddəs yazmilarda]: «Mən padiqini uruwetimən, Kəyolər patiparak bolup tarkitiwetilidu» dəp pütülgən. **28** Lekin mən tirilgəndin keyin Galilyəgə silərdin burun barimən, — dedi. **29** Lekin Petrus uningəja: — Həmməylən tandurulup putlaxsimu, mən hərgiz putlaxmaymən, dedi. **30** əysa uningəja: — Mən sanga bərhək xuni eytip kəyayki, bügün, yəni bügün kəqə horaz ikki kətim qillioʻjuqə,

sən məndin üq kətim tanisən, — dedi. **31** Lekin Petrus tehimu kət’iylik bilən uningəja: — Sən bilən billə əlidiəjan ix kərak bolsimu, səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Kəloʻjan həmmisimu xundək deyixti. **32** Andin ular Getsimanə degən bir jayoʻja kəldi. U muhlislaroʻja: — Mən dua-tiləwət kəlip kəlgüqə, muxu yərdə olturup turunglar, dedi. **33** U Petrus, Yakup wə Yuhənnani birgə elip mangdi wə sür besip, roʻh-kəlbidə tolimu pərixan boluxkə baxlidi. **34** U ularoʻja: — Jenim əlidiəjəndək bəkmə azablanmakta. Silər bu yərdə kəlip, oyoʻjaq turunglar, — dedi. **35** U səl nerirək berip, əzini yərgə etip düm yatti wə mumkin bolsa, u dəkikəning əz bəxiəja qüxməy ətüp ketixi üqün dua kəlip: **36** — I Abba Ata, Sanga həmmə ix mumkindur; bu kədəhni məndin ətüküzüwətkəysən! Lekin bu ix mən halioʻjəndək əməs, sən halioʻjəndək bolsun, — dedi. **37** U [üqəyləning] yenioʻja kəytip kəlginidə, ularning uhlap kəloʻjanlikini kərip, Petruskə: — əy Simon, uhlawatamsən?! Bir saətmə oyoʻjaq turalmidingmu?! **38** Ezikturuluxtin saklinix üqün, oyoʻjaq turup dua kəlinglar. Roʻh pidakar bolsimu, lekin kixining ətliri ajizdur, — dedi. **39** Andin u yənə berip, ohxax səzlər bilən kəytidin dua kəldi. **40** U ularning yenioʻja kəytip kəlginidə, ularning yənə uhlap kəloʻjanlikini kərdi, qünki ularning kəzliri uykuəja ilinoʻjanidi. Ular uningəja nemə deyixini bilməy kəldi. **41** U üqinqi kətim ularning yenioʻja kəytip ularoʻja: — Silər tehiqə uhlawatamsilər, tehiqə dəm eliawatamsilər? əmdi boldi bəs! Wakit-saiti kəldi; mana, Insan’oʻqli gunəhkarlarning kəlioʻja tapxuruldi! **42** Kəpunglar, kətəyli; mana, manga satkənluk kəlidiəjan kixi yəkın kəldi! — dedi. **43** Wə xu dəkikidə, uning səzi tehi tügiməyla, mana, on ikkəyləndin biri boləjan Yəhuda kəldi; uning yenida bax kəhinlar, Təwrat ustəzliri wə əksəkəllər təripidin əwətəlgən kiliq-toqmaklarni kətürgən zor bir top adəm bar idi. **44** Uningəja satkənluk kəloʻjuqi ular bilən alliburun ixarətni bəkitip: «Mən kimni səysəm, u dəl xudur. Silər uni tutup, yalap elip kətinglar» dəp kəlixkənid. **45** U kəlip udul [əysaning] aldioʻja berip: — Ustaz, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **46** Ular uningəja kəl səlup, uni tutkən kəldi. **47** Wə uning yenida turoʻjanlardin birəylən kəliqini suoʻjurup, bax kəhinning qəkirioʻja uruwidi, uning kəlikini xilip qüxürüwətti. **48** əysa jawabən ularoʻja: — Bir kəraqqini tutidiəjəndək kiliq-toqmaklarni kətürüp meni tutkəli kəpsilərəju? **49** Mən hər künü ibadəthana həyililrida silər bilən billə bolup təlim bəəttim, lekin silər u qəoʻjəda meni tutmidinglar.

Lekin bu ixlarning yüz berixi mukaddas yazmilarda aldin pütülgänlarning əməlgə axuruluxi üqün boldi, — dedi. **50** Bu qaoqda, həmməylən uni taxlap keqip ketixti. **51** Pəkət uqisioğa kanap rəht yepinqakliwaloğan bir yigit uning kəynidin əgixip mangdi. Yax əskərlər uni tutuweliwidi, **52** lekin u kanap rəhttin boxinip, yalingaq peti ulardin keqip kətti. **53** Əmdi ular Əysani bax kahinning aldioğa elip berixti. Bax kahinlar, barliq aqsakallar bilən Təwrat ustazlirimu u yərgə uning yenioğa yiojildi. **54** Petrus uningəğa taki bax kahinning sarayidiki həyolining iqigiqə yiraktin əgixip kəldi; u qarawullar bilən billə otning nurida otsinip olturdi. **55** Bax kahinlar wə pütün aliy kengəxmə əzaliri Əysani ölümgə məhkum kilix üqün, guwah-ispət izdidi, əmma tapalmidi. **56** Qünki nuroşun kixilər uni ərz kilip yaloğan guwahqilix bərgən bolsimu, ularning guwahliqliri bir-birigə udul kəlməytti. **57** Bəzi adəmlər ornidin turup, uning üstidin ərz kilip yaloğan guwahliq berip: **58** — Biz uning: «Insan qoli bilən yasaloğan bu ibadəthanini buzup taxlap, insan qoli bilən yasalmioğan baxqa bir ibadəthanini üq kün iqidə yasap qikimən» degənlikini angliduk, — dedi. **59** Həttə ularning bu həktiki guwahliqlirimu bir-birigə mas kəlmidi. **60** Andin bax kahin həmməylənning aldidə ornidin turup, Əysadin: — Kəni, jawab bərməmsən? Bular sening üstüngdin zadi qandəq guwahliqlarni beriwatidu? — dəp soridi. **61** Lekin Əysa xük turup, heqkandəq jawab bərmidi. Bax kahin uni qistap yənə uningdin: — Sən Mubarək Boləşuqining Oşli Məsihməsən? — dəp soridi. **62** Xundəq, mən ezüm, — dedi Əysa, — wə silər keyin Insan'ooljining Qudrət Igisining ong yenidə olturidioğanlikini wə asmandiki bulutlar bilən kelidioğanlikini kərisilər. **63** Xuning bilən bax kahin tonlirini yirtip taxlap: — Əmdi baxqa hərəkəndəq guwahqining nemə həjiti? **64** Əzünglar bu kupurlukni anglidinglar! Əmdi bunioğa nemə dəysilər? — dedi. Ularning həmmisi u ölüm jazasioğa buyrulsun, dəp həküm qikirixti. **65** Andin bəziliri unioğa tükürüxkə baxlıdi, yənə uning kəzlririni tengip, muxtlap: «Kəni, [pəyoğəmbərqilik kilip] bexarət berə!» deyixti. Qarawullarmu uni xapiləq bilən kaqatlidi. **66** Petrus sarayning təwənkə həyolisidə turoğanda, bax kahinning dedəkliridin biri kelip, **67** issinip olturoğan Petrusni kərtip, unioğa tikilip qarap: — Sənmu Nasarətlik Əysa bilən billə idingə, — dedi. **68** Lekin u tenip: — Sening nemə dəwatqanliqingni bilmidim həm qüxənmidim, — dedi-

də, taxkiriogə, dərwazining aywanioğa qikip turdi. Xu əsnada horaz bir qillidi. **69** Uni yənə kərgən heliki dedəq yənə u yərdə turoğanlarogə: — Bu ulardin biri, — degili turdi. **70** [Petrus] yənə inkar kilidi. Bir'əzdin keyin, u yərdə turoğanlar Petruskə yənə: — Bərhək, sən ularning birisən. Qünki sənmu Galiləylik ikənsənə? — deyixti. **71** Lekin u kattik qarəaxlar bilən kəsəm kilip: — Silər dəwatqan heliki adəmnə tonumaymən! — dedi. **72** Dəl xu qaoqda horaz ikkinqi kətim qillidi. Petrus Əysaning əzigə: «Horaz ikki kətim qillioquqə, sən məndin üq kətim tanisən» degən səzini esigə aldi; wə bularni oylap yioqlap kətti.

15 Ətisi tang etixi bilənla, bax kahinlar aqsakallar, Təwrat ustazliri wə pütkül aliy kengəxmidikilər bilən məslihetlixip, Əysani başlap apirip, [walyi] Pilatuskə tapxurup bərdi. **2** Pilatus uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixəhimu? — dəp soridi. U jawabən: — Eytqiningdəq, — dedi. **3** Bax kahinlar uning üstidin kayta-kaytidin ərz-xikayətlərnə kilixti. **4** Pilatus uningdin yənə: — Jawab bərməmsən? Qara, ular üstüngdin xunqiwala xikayət kiliwatidu? — dəp soridi. **5** Biraq Əysa yənəla heq jawab bərmidi; Pilatus bunioğa intayin həyran kəldi. **6** Hər kətimlik [ətüp ketix] heytidə, halayik qaysibir məhbusni tələp kilsə, walyi uni qoyup bəretti. **7** Əyni waqıtta, zindanda Barabbas isimlik bir məhbus bar idi. U əzi bilən billə topiləng kətürgən həmdə topiləngdə katillik kiləğan nəqqəylən bilən təng solənoğanidi. **8** Halayik quqan-sürən selip walyidin burun həmixə ularogə kiləjnidəq yənə xundəq kilixini tiləxti. **9** Pilatus ularogə: — Silər Yəhudiylarning padixəhini qoyup beriximni halamsilər? — dedi **10** (qünki u bax kahinlarning həsəthorlukə tüpəylidin uni tutup bərgənlikini bilətti). **11** Lekin bax kahinlar halayikni: «Buning ornioğa, Barabbasni qoyup bər» dəp tələp kilixkə küxkürtti. **12** Pilatus jawabən ulardin yənə: — Undəq bolsa, silər «Yəhudiylarning padixəhi» dəp atioğan kixini qandəq bir tələp kil dəwətilə? — dedi. **13** — Ular yənə awazini kətürüp: — Uni krestlign! — dəp warqirixatti. **14** Pilatus ularogə: — Nemixkə? U nemə rəzillik etküzüptu? — dedi. Biraq ular tehimu oşaljirlixip: — Uni krestlign! — dəp warqiraxti. **15** Xungə Pilatus, halayikni razi kilmaqci bolup, Barabbasni ularogə qikirip bərdi. Əysani bolsa kamqilatqəndin keyin, krestləx üqün [ləxkərlirigə] tapxurdi. **16** Andin ləxkərlər Əysani walyi ordisdidiki səynoğa elip kirip, pütün ləxkərlər topini bu yərgə jəm boluxkə qaqirdi. **17**

Ular uning uqisioja sösün rənglik ton kiydürüxti, andin ular tikənlək xahqilardin tokuqan bir tajni bexioja kiygüzdi. **18** Andin uni mubarəkləp: «Yaxioqayla, i Yəhudiylarning padixahı!» deyixti. **19** Andin bexioja qomux bilən hədəp urup, uningəja qarap tükürüxti wə uning aldida tiz püküp, səjdə kilixti. **20** Ular uni xundək mazək qiloqandin keyin, uningdin sösün tonni salduruwetip, uqisioja öz kiyimlirini kiydürdi; andin ular uni krestləx üqün elip qiqixti. **21** Kurini xəhridin boləjan, Simon isimlik bir kixi yezidin kelip, u yərdin ətüp ketiwatatti (bu kixi Iskəndər bilən Rufusning atisi idi). [Ləxkərlər] uni tutup kelip, [əysaning] krestini uningəja məjburiy kətürgüzdi. **22** Ular əysani Golgota (təjrimisi, «bax səngək») degən yərgə elip kəldi; **23** andin ular uningəja iqix üqün murməkki arilaxturulojan aqqik xarab bərdi; lekin u uni qobul kilmidi. **24** Ular uni krestligəndin keyin, kiyimlirini əzara bəlxüwəlix üqün, həkəyisining ülüxini bəkitixkə hər bir kiyimning üstigə qək taxlidi. **25** Uni krestligən wakıt künning üqinqi saiti idi. **26** Uni əyibligən xikayətnamidə «Yəhudiylarning padixahı» dəp pütülgənidi. **27** Ular uning bilən təng ikki qarəqinimu krestlidi, biri ong təripidə, yənə biri sol təripidə idi. **28** Xundək qilip, muqəddəs yazmildiki: «U jinayətiqlərnin qatarida sanaldi» degən söz əməlgə axuruldi. **29** U yərdin ətəknlər baxlirini qayqixip, uni həkərləp: — Uşuy, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə kaytidin yasap qikidiojan adəm, **30** əmdi özünigni kütquzup kresttin qüxüp bəqqina! — deyixti. **31** Bax kahinlar bilən Təwrat ustazlirimu əzara xundək məshirə qilip: — U bəxqilarni kütquzuptikən, əzini kütquzalmaydu. **32** Israilning padixahı boləjan Məsih əmdi kresttin qüxüp bəqsunqu, xuni kərsəkla uningəja etikəd kiliyiz! — deyixti. Uning bilən təng krestləngənlərmu uni xundək həkərləxti. **33** Əmdi [künning] alтинqi saiti kəlgəndə, pütkül zeminni qarəngöylulək qəplidi wə tokquzinqi saitiqigə dawam qildi. **34** Tokquzinqi saəttə əysa yukiri awaz bilən: «Eloi, Eloi, lama xawaqtani?», mənisi: — «Hudayim, Hudayim, meni nemixkə taxliwəttin?» dəp qattik nida qildi. **35** U yərdə turuwatqanlarning bəziliri buni anglap: — Mana, u Ilyas pəyoqəmbərgə nida qiliwatidu, — deyixti. **36** Ulardin birəylən yügürüp bərip, bir parqə bulutni aqqik xarabkə qilap, komuxning uqioja selip uningəja iqküzüp: — Tohtap turunglar! Qarap bəqayli, ilyas [pəyoqəmbər] uni qüxürgili kələrmikin? — dedi. **37**

əysa qattik wərkiridi-də, rohini qoyuwətti. **38** Wə [xu əsnada] ibadəthanining iqkiri pərdisi yukiridin təwəngə ikki parqə bəlüp yirtildi. **39** Əmdi uning udulida turojan yüz bəxi uning kəndək nida qilip rohini qoyuwətkənlikini kərup: — Bu adəm həkikətən Hudaning oolli ikən! — dedi. **40** U yərdə yənə bu ixlarəja yirəktin qarap turuwatqan birnəqqə ayallarmu bar idi. Ularning arisida Magdallik Məryəm, kiqik Yəqub bilən Yosəning anisi Məryəm wə Salomilar bar idi. **41** Ular əslidə əysa Galiliyə əlkisidə turojan wakıtta uningəja əgixip, uning hizmitidə boləjanlar idi; bulardin bəxkə uning bilən Yerusəleməja birgə kəlgən yənə nuroqun ayallarmu [uning əhwalioja] qarap turatti. **42** Kəqkurun kirip qəloqanda («təyyar lax küni», yəni xəbat küningin aldinqi küni boləqəqkə), **43** aliy kəngəxmininq tolimu mətiwər əzasi, Arimatyalik Yüsüp bar idi. Umu Hudaning padixahlikini kütuwatqan bolup, jür'ət qilip [wəliy] Pilatusning aldioja kirip, uningdin əysaning jəsitini bərixni tələp qildi. **44** Pilatus əysaning allikaqan əlgənlikigə həyran boldi; u yüz bəxini qəkirip, uningdin əysaning əlginigə heli wakıt boldimu, dəp soridi. **45** Yüz bəxidin əhwalni uqkəndin keyin, Yüsüpkə jəsətni bərdi. **46** Yüsüp esil kanəp rəht setiwəlip, jəsətni [kresttin] qüxürüp kanəp rəhttə kəpənliidi wə uni kiyada oyulojan bir kəbrigə koydi; andin kəbrining əozioja bir taxni domilitip koydi. **47** Wə Magdallik Məryəm bilən Yosəning anisi Məryəm uning koyulojan yerini kəruwəldi.

16 Xəbat küni ətüxi bilənla, Magdallik Məryəm, Yəqubning anisi Məryəm wə Salomilar bərip əysaning jəsitigə sürüx üqün huxpurəklək buyumlarni setiwəldi. **2** Həptining birinqi küni ular bək baldur, tang səhərdə ornidin turup, kün qikixi bilən kəbrigə bardi. **3** Ular əzara: «Bizgə kəbrining əozidiki taxni kim domilitixip bərər?» deyixti. **4** Lekin ular baxlirini kətürüp qəriwidi, taxning bir yanəja domilitiwətilginini kərdi — əslidə u tax nəhayiti yoojan idi. **5** Ular kəbrigə kirgəndə, ong tərəptə olturojan, aq ton kiygən, yax bir adəmnə kərdi, wə qattik dəkkə-dükkigə qüxti. **6** Lekin u ularəja: — Dəkkə-dükkigə qüxmənglar. Silər krestləngüqi Nasarətlək əysani izdəwətilə. U tirildi, u bu yərdə əməs. Mana ular uni koyoqan jay! **7** Lekin bəringlar, uning muhlisliroja wə Petruskə: «U Galiliyəgə silərdin əwwal bəridikən; u silərgə eytkinidək, silər uni xu yərdə kəridikənsilər» dənglar, — dedi. **8** Ular kəbridin qikiplə bədrə qəqti. Ularni titrək bərip hoxini yokitay

degənidi; bək kərəkup kətəkəqkə, heqkingə heqnemini eytmidi. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Əysa həptining birinqi küni tang səhərdə tirilgəndin keyin, awwal Magdallik Məryəmgə kərüندی. U əslidə uningdin yəttə jinni həydiwətəkənidi. **10** Məryəm qikiq, matəm tutup yioqlixip turoqan, burun uning bilən billə boləqanlarəja həwər bərdi. **11** Uning tirik ikənlikini wə Məryəmgə kərüngənlikini angliəjanda, ular ixənmididi. **12** Bu ixlardin keyin, u ularning iqidiki yezioja ketiwatqan ikkiyləngə baxqa siyakta kərüندی. **13** Bularmu qaləqanlarning yenioja qaytip, ularəja həwər qiloqan bolsimu, lekin ular bularəjimu ixənmididi. **14** Andin on birəylən dastihanda olturup əjizaliniwatqanda, u ularəja kərüندی wə ularning etikadsizliqi wə tax yürəkliki üqün ularni tənbiq berip əyiblididi; qünki ular əzining tirilginini kərgənlərgə ixənmigənidi. **15** U ularəja mundak dedi: — Pütkül jahənoja berip, yaritiloquqilarning hər birigə hux həwərnə jakarlanglar. **16** Etikad qilip, qəmüldürüxnə qəbul qiloqanlar qutquzulidu. Etikad qilmioqanlar bolsa gunahqə bekitilidu. **17** Etikad qiloqanlarning izlirioja muxundak məjizilik alamətlər əgixip həmrəh bolidu: — ular Mening namim bilən jinlarnə həydiwetidu; ular yengə tillarda səzləydu, **18** ular yilanlarnə kollirida tutidu, hərəkəndə zəhərlik nərsinə iqsimu, ularəja zərər yətküzməydu; kollirini bimarlarəja təgküzüp koysə, kesəllirə sakiyip ketidu. **19** Xungə Rəb ularəja bu səzlərnə qilip boləqəndin keyin, asmanəja kətürüldi, Hudaning ong yenidə olturdi. **20** Muhlislar qikiq, hər yərgə berip hux həwərnə jakarlap yürdi. Rəb ular bilən təng ixləp, səz-kalamioja həmrəh bolup əgəxkən məjizilik alamətlər bilən uningəja ispat bərdi.

Luka

1 Gərqə nuroqun adamlər arimizda mutlək ixənqlik dəp qaraloqan ixlarni toplap yezixka kirixkən bolsimu, **2** (huddi səz-kalamoqa baxtin-ahir əz kəzi bilən guwahqi boləqanlar, xundakla uni saklap yətküzgüqilərnin bizgə amanət kiləqan bayanliridək), **3** mənmu barlik ixlarni baxtin təpsiliy təxkürüp enikliəqandin keyin, i hərmətlik Teofilus janabliri, siligə bu ixlarni tərtipi boyiqə yezixni layik taptim. **4** Buningdin məxsət, sili qəbul kiləqan təlimlərnin mutlək həkikət ikənlikigə jəzm kilixliri üqündür. **5** Yəhəduiyə əlkisigə padixah boləqan Hərod səltənət kiləqan künliridə, «Abiya» kaqinlik nəwitidin bir kaqin bar bolup, ismi Zəkəriya idi. Uning ayalimu Hərunning əwladidin bolup, ismi Elizabit idi. **6** Ular ikkisi Hudaning alidida həkqaniy kixilər bolup, Pərwərdigarning pütün əmr-bəlgilimiliri boyiqə əyibsiz mangatti. **7** Əmma Elizabit tuəqmas boləqəqka, ular pərzənt kərmigənidi. Uning üstigə ular ikkisi helila yaxinip qaləqanidi. **8** U əz türkümidiki kaqinlar arisida [ibadəthanida] nəwətuqil wəzəpisini Huda alidida ada kiliwatqanda, **9** [xu qəoqidiki] kaqinlik aditi boyiqə, ular Pərwərdigarning «mukəddəs jay»ioqə kirip huxbuy selixka muyəssər boluxka qək taxliəqanda xundak boldiki, qək uningə qikti. **10** Əmdi u huxbuy seliwatqan waqtida, jamaət taxkiriada turup dua kilixiwatatti. **11** Tuyuksiz Pərwərdigarning bir pərixtsi uningə huxbuygahning ong təripidə kəründi. **12** Uni kərgən Zəkəriya həduqup qərkunqə qəmüp kətti. **13** Birək pərixta uningə: — Əy Zəkəriya, qərkmiəjin! Qünki tiliking ijabət kilindi, ayaling Elizabit sanga bir oəqul tuəqup beridu, sən uning ismini Yəhya qəyəjin. **14** U sanga xad-huramlik elip kelidu, uning dunyaəqə kelixi bilən nuroqun kixilər xadlinidu. **15** Qünki u Pərwərdigarning nəziridə uluəq bolidu. U həqkəndək həraq-xarab iqməsliki kərek; hətta anisining qərsikidiki waqtidin tartipmu Mukəddəs Roqka tolduruloqan bolidu. **16** U Israillardin nuroqunlirini Pərwərdigar Hudasing yenioqə qəyturidu. **17** U [Rəbning] alidida Iliyas pəyəəmbərgə has boləqan roq wə küq-kudrəttə bolup, atilarning kəlblirini balilarəqə mayil kilip, itaatsizləni həkqaniylarning aqilanilikigə kirgüzüp, Rəb üqün təyyarlanəqan bir həlkni hazır kilix üqün uning alidida mangidu, — dedi. **18** Zəkəriya bolsa pərixtidin: Mənmu kərip qaləqan, ayalimmu heli

yaxinip qaləqan tursa, bu ixni qəndək jəzm kilalaymən? — dəp soridi. **19** Pərixta jawabən: — Mən Hudaning həzürida turoquqı Jəbrailmən. Sanga səz kilixka, bu hux həwərnəni sanga yətküzüxkə mən əwətildim. **20** Waqit-saiti kəlgəndə qəqum əməlgə axurulidoqan bu səzliRINGƏ ixənmigənlikinING tüpəylidin, bu ixlər əməlgə axuruloqan küniqigə mana sən tiling tutulup, zuwanəqə kələlməysən, — dedi. **21** Əmdi jamaət Zəkəriyani kütüp turatti; ular u mukəddəs jayda nemə üqün bunqiwala həyal boldi, dəp həyran qaləqili turdi. **22** U qikqanda ularəqə gəp kilalmidi; uning ularəqə qəl ixarətlirini kilixidin, xundakla zuwan sürəlmigənlikidin ular uning mukəddəs jayda birər əlamət kərünüxni kərgənlikini qüxinip yətti. **23** Xundək boldiki, uning [ibadəthanidiki] hizmət mudditi toxuxi bilənla, u əyigə qəytti. **24** Dərwəqə, birnəqəqə kündin keyin uning ayali Elizabit həmilidar boldi; u bəx ayəqigə tala-tüzgə qikmay: **25** «Əmdi Pərwərdigar mening həliməqə nəzirini qüxürüp, meni halayik arisida nomuska kəlxitin halas kilip, manga bu künlərdə xunqilik xapaət kərsətti» — dedi. **26** [Elizabit həmilidar bolup] altə ay boləqanda, pərixta Jəbrail Huda təripidin Galiliyə əlkisidiki Nasarət degən bir xəhərgə, pək bir qizning kəxiəqə əwətildi. Qiz bolsa Dawut [padixahning] jəmətidin boləqan Yüsüp isimlik bir kixigə deyixip qəyuloqanidi; qizning ismi bolsa Məryəm idi. **28** Jəbrail uning alidəqə kirip uningə: — Salam sanga, əy xəpəkətkə muyəssər boləqan qiz! Pərwərdigar sanga yardur! — dedi. **29** U pərixtinə kərgəndə, uning səzidin bək həduqup kətti, kənglidə bundək salam səzi zadi nemini kərsitidoqandu, dəp oylap qaldı. **30** Pərixta uningə: — Əy Məryəm, qərkmiəjin. Sən Huda alidida xəpəkət tapqansən. **31** Mana, sən həmilidar bolup bir oəqul tuəqisən, sən uning ismini Əysa dəp qəyisən. **32** U uluəq bolidu, Həmmidin Aliy BoləquqinING oəqli dəp atilidu; wə Pərwərdigar Huda uningəqə atisi Dawutning təhtini ata kilidu. **33** U Yəqupning jəməti üstigə mənggü səltənət kilidu, uning padixahliki tügiməstür, — dedi. (əİÖN 9165) **34** Məryəm əmdi pərixtidin: — Mən tehi ər kixigə təgmigən tursam, bu ix qəndəkmu mumkin bolsun? — dəp soridi. **35** Pərixta uningəqə jawabən: — Mukəddəs Roq sening wujudungəqə qüxidu wə Həmmidin Aliy BoləquqinING küq-kudriti sanga sayə bolup yəqinlixidu. Xunga, səndin tuəqulidoqan mukəddəs [pərzənt] Hudaning Oəqli dəp atilidu. **36** Wə mana, tuəqqinING Elizabitmu yaxinip qaləqan bolsimu, oəquloqə həmilidar

boldi; tuomas deyilgüqining korsak këtürginigə hazır altə ay bolup qaldı. **37** Qünki Huda bilən heqkandaq ix mumkin bolmay qalmaydu, — dedi. **38** Məryəm: — Mana Pərwərdigarning dedikimən; manga səzüng boyıqə bolsun, — dedi. Xuning bilən pərixta uning yenidin kətti. **39** Məryəm xu künlərdə ornidin kəpup aldirap Yəhudiyə təqlıq rayonidiki bir xəhərgə bardı. **40** U Zəkəriyaning öyigə kirip, Elizabitka salam bərdı. **41** Wə xundak boldiki, Elizabit Məryəmning salimini angliqandıla, korsikidiki bowak oynaklap kətti. Elizabit bolsa Mukəddəs Rohka toldurulup, yukiri awaz bilən təntənə kılıp mundak dedi: — Kız-ayallar iqidə bəhtliktürsən, korsikindiki mewimu bəhtliktur! **43** Manga xundak [xərəp] nədin kəldikin, Rəbbimning anisi boluquqı meni yoklap kəldi! **44** Qünki mana, saliming kulikimoqa kirgəndıla, korsikindiki bowak səyünüp oynaklap kətti. **45** İxəngən kız nəkədər bəhtliktur; qünki uningqa Pərwərdigar tərıpidin eytiloqan səz jəzmən əməlgə axurulidu! **46** Məryəmmu hux bolup mundak dedi: — «Jenim Rəbni uluqlaydu, **47** rohim Kutkuzoquqim Hudadin xadlandı, **48** Qünki U dedikining miskin halioqa nəzər saldı; Qünki mana, xundin baxlap barlık dəwrlər meni bəhtlik dəp ataydu; **49** Qünki Qadir Boluquqı mən üqün uluq ixlarnı əməlgə axurdi; Mukəddəstur Uning nami. **50** Uning rəhim-xəpkiti dəwrdin-dəwrgiqə Əzidin kərkidioqanlarning üstididur, **51** U biliki bilən küq-qudritini namayan kildi, U təkəbburlarnı kənglidiki niyət-hiyalliri iqidıla tarmar kildi. **52** U küqlük həkumdarlarnı təhtidin qüxürdi, Pekirlarnı egiz kətürdi. **53** U aqlarnı nazinəmətlər bilən toyundurdi, Ləkin baylarnı kuruk kol kayturdi. **55** U ata-bowilirimizoga eytkinidək, Yəni İbrahim həm uning nəsligə mənggü wədə kılıqinidək, U Əz rəhim-xəpkitini esidə tutup, Kuli İsrailoga yərdəmgə kəldi». (aiōn g165) **56** Məryəm Elizabitning yenida üq ayqə turup, əz öyigə kaytti. **57** Elizabitning tuqutining ay-küni toxup, bir oqul tuqıdı. **58** Əmdi uning kolum-qoxniliri wə uruk-tuqkanlırı Pərwərdigarning uningqa kərsətkən mehir-xəpkitini xunqə uləyaytkanlıqını anglap, uning bilən təng xadlandı. **59** Wə xundak boldiki, bowak tuqulup səkkiz kün boləanda, halayik balining hətnisini kılıqlı kəldi. Ular uningqa Zəkəriya dəp atisining ismini koymaqqi boluxti. **60** Ləkin anisi jawabən: — Yak! İsmi Yəhya atalsun — dedi. **61** Ular uningqa: — Biraq uruk-jəmətingiz iqidə bundak isimdikilər yokku! — deyixti. **62** Xuning bilən ular balining atisidin

pərzəntingizgə nemə isim koyuxni halaysız, dəp ixarət bilən soraxti. **63** U bir pərqə [mom] tahtayni əkilixni tələp kılıp: «Uning ismi Yəhyadır» dəp yazdı. Həmməylən intayin həyran kəlixti. **64** Xuan uning əqzi eqildi, uning tili yexilip, zuwanəqa kəldi wə xuning bilən Hudaəqa təxəkkür-mədhiyə eytti. **65** Ularning əpqürisidikilərninğ həmmisini kərkunq bastı; Yəhudiyə təqlıq rayonlırida bu ixlarning həmmisi əl əqzida pur kətti. **66** Bu ixlərdin həwər tapkuqılarning həmmisi ularni kəngligə püküp: «Bu bala zadi kandaq adəm bolar?» deyixti. Qünki Pərwərdigarning kəli dərwəkə uningə yar idi. **67** Xu qəşda balining atisi Zəkəriya Mukəddəs Rohka toldurulup, wəhij-bexarətni yətküzüp, mundak dedi: — **68** «İsrailning Hudasi Pərwərdigarəqa təxəkkür-mədhiyə oqulsun! Qünki U Əz həlkini yoklap, uların həwər elip, bədəl tələp ularni hər kildi. **70** U kədimdin beri mukəddəs pəyojəmbərlirininğ əqzi arkilik wədə kılıqinidək, Kuli boləqan Dawutning jəməti iqidin biz üqün bir niyət münngüzini əstürüp turəquzdi; Bu zat bizni düxmənlirimizdin wə bizni əq kəridioqanlarning kəlidin kutkuzoquqı niyattur. (aiōn g165) **72** U xu yol bilən ata-bowilirimizəqa iltipət əyləp, Mukəddəs əhdisini əməlgə axurux üqün, Yəni atimiz İbrahiməqa boləqan kəsimini esidə tutup, Bizni düxmənlirininğ kəlidin azad kılıp, Barlık künlirimizdə heqkimdin kərkəmay, Əz aldida ihlasmənlük wə həqkanıylik bilən, Hizmət-ibaditidə bolidioqan kildi. **76** Əmdi sən, i balam, Həmmidin Aliy Boluquqininğ pəyojəmbiri dəp atilisən; Qünki sən Rəbning yollirini təyyarlaş üqün Uning aldida mənğisən. **77** Wəzıpəng uning həlkigə gunəhlirininğ kəqürüm kılınıxi arkilik bolidioqan niyətning həwirini bildürəxtür; **78** Qünki Hudaşimizinğ iqi-bəşridin urəqup qıqkan xəpkətlər wəjidin, Karəngəquluk wə əlüm kəlanggisi iqidə olturoqanlarnı yorutux üqün, Putlirimizni amanlik yolioqa baxlaş üqün, Ərxtin tang xəpiki üstimizgə qüxüp yoklıdi. **80** Bala bolsa əşüp, rohta küqləndürüldi. U İsrail jamaitining aldida namayan kılinoquqə qəllərdə yaxap kəldi.

2 Əmdi xu künlərdə, [Rim imperatori] Kəysər Awoqustustin barlık həlkətin baj elix üqün ularning royheti tizimlansun dəp pərman qüxti. **2** Tunji kətimlik bu nopus tizimlax Kiriniyus Suriyə əlkisini idarə kılıp turəqan wəktida elip beriləqanıdi. **3** Xuning bilən həmmə adəm nopuşka tizimlinix üqün əz yurtlırioqa kəytix kərak boldi. **4** Yüsüpmu Dawut

[padixahning] jəmətidin boləjaqqa, xundakla uning biwasitə əvladi boləjaqqa, Galiliyə əlkisidiki Nasarət xəhəridin ayrilip, Yəhəduiyə əlkisidiki, Dawutning yurti Bəyt-Ləhəm degən xəhərgə kətti. **5** Nopusqa tizimlinix üçün layiqi, boləjusi ayali Məryəmmu billə bardı. Məryəm hamilidar bolup, kərsiki helila yoşınap kəlanidi. **6** Wə xundak boldiki, ular Bəyt-Ləhəmdə turojan waqtida Məryəmning tuəutining ay-küni toxup kəldi. **7** Birək sarayda ularəja orun bolmiojaqqa, Məryəm xu yərdə tunji oşlini tuəqanda uni zakilap, eoşildiki okuroja yatkuzdi. **8** Xu yərninğ ətrapidiki bəzi padiqilar dalada turatti; ular keqiqə tünəp, padisioja karaytti. **9** Wə mana, Pərwərdigarning bir pərixtsi ularning aldida turatti; Pərwərdigarning parlak xəripi ularning ətrapini yorutuwaetti. Ular intayin bək kərkup kətti. **10** Birək pərixte ularəja: — Kərkənglar! Qünki mana, pütün həlkkə huxallik bolidojan bir hux həwəni silərgə elan kəlimən. **11** Qünki bügün Dawutning xəhəridə silər üçün bir Kutkuzəjuqi tuəuldi. U — Rəb Məsihdur! **12** [Uni] tepixinglar [üçün] xu alamət boliduki, bowakni zakilanojan həlda bir okurda yatқан petidə tapisilər, — dedi. **13** Birdinla, pərixtinginğ ətrapida zor bir top samawi kəxundikilər pəyda bolup, Hudani mədhijiləp: **14** «Ərxialada Hudaəja xan-xəraplər boləjay! Yər yüzidə bolsa u səyünidojan bəndilirigə aram-hatirjəmlik bolsun!» deyixti. **15** Pərixtilər ularinğ ayrilip asmanəja qikiş ketiwidi, padiqilar bir-birigə: — Bəyt-Ləhəmgə yol elip, Pərwərdigar bizgə ukturojan, əməlgə axurojan bu ixni kərup kələyli, — deyixti. **16** Xuning bilən ular aldirap xəhərgə berip, Məryəm bilən Yüsüpni wə okurda yatқан bowakni izdəp tapti. **17** Padiqilar [bowakni] kərgəndin keyin, əzliirigə uning həkqkidə eytəlan səzləni kəng tarkitiwaetti. **18** Buni angliəlanlarning həmmisi padiqilarning degənlirigə intayin həyran kəlixti. **19** Məryəm bolsa bu ixlarning həmmisini kəngligə püküp, qəngkur oylinip yürətti. **20** Padiqilar kərgən wə angliəlanlirining həmmisi üçün Hudani uluşlap, mədhiyə okuxқан peti kəyixti; barlik ixlər dəl ularəja həwərləndürülgəndək bolup qikқанidi. **21** Bowakni hətnə kəlix waqti, yəni səkkizinçi küni toxkanda, uningəja əysa dəp isim koyuldi. Pərixte bu isimni u tehi anisining baliyatkusida apiridə bolmayla koyəjanidi. **22** Əmdi Musa [pəyoşəmbərgə] qixürülgən kənun boyiqə Yüsüp bilən Məryəmning paklinix waqti toxkanda ular balini Pərwərdigarəja atap tapxurux üçün Yerusaleməja elip bardı **23**

(Pərwərdigarning Təwrat kənunida: «Barlik tunji oşul Pərwərdigarəja mukəddəs mənsup atilixi kərak» dəp yeziləninidək) **24** wə xundakla Pərwərdigarning Təwrat kənunida deyilginə boyiqə, bir jüp pahtək yaki ikki kəptər baqkisini kurbənlikkə sunux kərak idi. **25** Wə mana xu qaşlarda, Yerusalemə Simeon isimlik bir kixi turatti. U həm həkqkaniy wə ihlasən adəm bolup, «Israiləja Təsəlli Bərgüqi»ni intzarlik bilən kütkanıdi. Mukəddəs Roş uning wujudəja yar idi. **26** U Mukəddəs Roştin kəlgən wəhəyidin əzining Pərwərdigarning Məsihinə kərmigüqə əlüm kərməydojanlikini bilgənidi. **27** U Mukəddəs Roşning bəxləxi bilən ibadəthanining [höylilirioja] kirdi; ata-anisi Təwratta bəkitilgən adətni bəjirix üçün bowək əysani kətürüp kirgəndə, **28** Simeon bowakni kuqikişəja elip, Hudaəja təxəkkür-mədhiyə okup mundaq dedi: — **29** «Əmdi, i Igəm, həzir səzüng boyiqə kulungning bu aləmdin hatirjəmlik bilən ketixigə yol koyəjəsən; **30** Qünki əz kəzum Sening nijatingni kərdi, **31** Uni barlik həkqlər aldida həzirləjənsən; **32** U əllərgə wəhəy bolidojan nur, Wə həkqing Israilning xan-xəripidur!» **33** Balining ata-anisi bala həkqkidə eytəlanlirioja intayin həyran kəlixti. **34** Simeon ularəja bəht tiləp, apisi Məryəmgə mundaq dedi: — Mana! Bu bala Israildiki nuroşun kixilərninğ yikilixi wə nuroşun kixilərninğ kətürülüxi üçün təyinləndi, xundakla kixilər kərxə qikiş həkarətəlyədojan, [Hudaning] bəxəratlik alamiti bolidu. **35** Xuning bilən nuroşun kixilərninğ kənglidiki oşərəzliirə axkarilidü — wə bir kəliqmu sening kənglünggə sanjilidu! **36** Xu yərdə Axir kəbilisidin boləjan Fanuilning kizi Anna isimlik heli yaxənojan bir ayal pəyoşəmbərmu bar idi. U kiz waqtida ərgə təgkəndin keyin uning bilən yəttə yil billə yaxap, **37** andin səksən tət yil tul turojan idi. U ibadəthana höyliliridin qikmay, keqə-kündüz roza tutuxlar wə dualar bilən Hudaəja ibadət kəlattı. **38** U dəl xu pəyttə yetip kəlip Pərwərdigarəja təxəkkür eytti, həmdə Yerusaleməda nijat-hərlükni kütəwatқан barlik halayikkə bala toşrisida sək kildi. **39** [Yüsüp] bilən [Məryəm] Təwratta bəkitilgən barlik ixləni ada kəloşəndin keyin, Galiliyəgə, əz xəhəri Nasarətkə kəyitti. **40** Bala bolsa əşüp, dana-akilanilik bilən tolup, roşta küqləndürüldi, Hudaning məhir-xəpkətimu uning üstidə idi. **41** Uning ata-anisi hər yili «ətüp ketix həyti»da Yerusaleməja baratti. **42** Əysa on ikki yaxkə kirgən yili, ular uni elip, həytinginğ aditi boyiqə yənə qikiş bardı. **43** Həyət künlirini ətküzgəndin keyin,

ular øyigø qarap ketiwatkanda, bala øysa Yerusalemda kaldi. Ata-anisining bu ixtin hawiri yok idi, **44** balki uni sèpærdax-hæmrahliri bilæn billæ keliwatidu, dæp oylap, bir kün yol yürdi. Andin ular uni uruk-tuøjqanlari wæ dost-buradærliri arisidin izdæxkæ baxlidi; **45** izdæp tapalmay, ular kænigæ yenip Yerusalemoqa berip yænæ izdidi. **46** Wæ xundak boldiki, üqinqi küni ular uni ibadøthana høylisida Tøwrat ustazlirining arisida olturup, ularning tælilmirini anglawatqan hæm ular din soal sorawatqanning üstidæ tapti. **47** Uning sèzlrini angliøqanlarning hæmmisi uning qüxænqisigæ wæ bærgæn jawablirioqa intayin høyræn kelixti. **48** Ata-anisi uni kørüp nahayiti høyrænuhæs boluxti, uning anisi uningøqa: — Way balam! Nemixka bizgæ xundak muamilæ kilding? Atang ikkimiz parakændæ bolup seni izdæp kælduk! — dedi. **49** U ularøqa: — Nemixka meni izdidinglar? øjæba, mening Atamning ixlirida boluxum keræklidikimni bilmæmtinglar? — dedi. **50** Lekin ular uning ularøqa eytkinini qüxænmididi. **51** Andin u ular bilæn Nasarætka qaytti wæ ularning gepigæ izqil boysunatti. Lekin anisi bu ixlarning hæmmisini kængligæ püküp koydi. **52** Xundak kilipl, øysa aqilanilik-danalikta wæ kamætta yetilip, Huda wæ kixilær aldida barøqanseri søyülmæktæ idi.

3 Rim imperatori Tiberius Kæsærning sæltæniti ning on bæxinqi yili, Pontius Pilatus Yøhudiyæ ølkisining waliysi, Hærod han Galiliyæ ølkisining hækimi, Hærod hanning inisi Filip han Ituriyæ wæ Trahonitis ølkisining hækimi, Lisanyas han Abiliniy ølkisining hækimi boløqanda, **2** Hænnas hæm Kayafa bax kahinlik kiliwatqanda, Hudaning sèz-kalami qældæ yaxawatqan Zækæriyaning oøqli Yøhyaøqa kældi. **3** U Jordan dæryasi wadisidiki barliq rayonlarni kezip, kixilærgæ gunahlarøqa kæqürüm elip kelidioqan, towa kiliqni bildüridioqan [suøqa] «qø müldürüx»ni jakarlaxni baxlidi. **4** Huddi Tøwrattiki Yøxaya pøyoqæmbærning sèzlrini hatirilængæn kismida pütülgændæ: «Bayawanda towliøquqi bir kixining: Ræbning yolini tøyayarlänglar, Uning yollirini tüz qilinglar! — degæn awazi anglandi. **5** Barliq jiløqilar toldurulidu, Barliq taø-dønglær pæsli tilidü; øgri-toqay jaylar tüzlinidu, Ongøqul-dongøqul yærlær tækxi yollar kilinidu. **6** Xundak kilipl, barliq æt igiliri Hudaning nijatini kørælæydioqan bolidu! — dæp towlaydu». **7** Yøhya æmdi aldioqa qø müldürüxni købul kilixka qikkæn top-top halayikka: — øy zæhærlilik yilan baliliri! Kim silærni [Hudaning] qüxüx aldida turoqan øjæzipidin kèqinglar dæp

agahlandurdi?! **8** æmdi towioqa layik mewilærni kæltüringlar! Wæ øz iqinglarda: «Bizning atimiz bolsa Ibrahimdur!» dæp hiyal øylimænglar; qünki mæn xuni silærgæ eytip koyayki, Huda Ibrahimøqa muxu taxlardinmu pærzæntlærni yaritip beræløydu. **9** Palta allikaqan dærählærning yiltizioqa tænglæp koyuldi; yahxi mewæ bærmyæydioqan hærkandak dærählær kesip otka taxlinidu!» — dedi. **10** [Uning øtrapiøqa] toplaxqan kixilær æmdi uningdin: — Undakta, biz qandak kiliximiz keræk? — dæp soridi. **11** U jawabæn: — Ikki kur qapini bar kixi birini yok kixigæ bær sun, yaydioqini bar kiximu xundak kil sun, — dedi. **12** Bæzi bajgirlarmu qø müldürüxni købul kiløqili uning aldioqa kelip: — Ustaz, biz qandak kilimiz? — dæp soridi. **13** U ularøqa: — Bælgilængændin artuk baj almänglar, — dedi. **14** Andin bæzi læxkærlærmu uningdin: — Bizqu, qandak kiliximiz keræk? — dæp soraxti. U ularøqa: — Baxkilarning pulini zorawanlik bilæn eliwalmänglar, hækqingæ yaløqandin xikayæt kil mänglar wæ ix hækqinglarøqa razi bolunglar, — dedi. **15** æmdi hæl k tækzæzlikta bolup hæmmaylæn kænglidæ Yøhya toøqruluk «Mæsih muxu kiximidu?» dæp oylaxti. **16** Yøhya hæmmælængæ jawabæn: — Mæn silærni dærwækæ suøqa qø müldürimæn. Lekin mændin kudrætlik boløqan birsi kelidu; mæn hætta kæxlirining boøqkuqini yexixkimu layik æmæsmæn! U silærni Mukæddæs Rohka hæm otka qø müldüridu. **17** Uning soruøquqi küriki kolida turidu; u øz haminini topa-samandin tæltæküs tazilaydu, sap buøqdayni ambarøqa yioqidu, æmma topa-samanni øqmæs otta kèydürüwetidu, — dedi. **18** æmdi xundak kèp baxka næsihætær bilæn Yøhya hux hæwærni hæl k kæ yætküzdi. **19** [Keyin], hækim Hærod [øgøy] akisining ayali Hærodiyæni [tartiwaløqanliki] tüpæylidin wæ xuningdæk uning barliq baxka ræzil kil mixeliri üqün Yøhya tæripidin øyiblængæn, **20** Hærod bu barliq ræzillikining üstigæ yænæ xuni kildiki, Yøhyani zindanoqa taxlidi. **21** Xundak boldiki, hæmmæ hæl k Yøhyadin qø müldürüxni købul kiløqanda, øysamu qø müldürüxni købul kildi. U dua kiliwatqanda, asmanlar yerilip, **22** Mukæddæs Roh kæptær siyakida qüxüp uning üstigæ køndi. Xuning bilæn asmandin: «Sæn Mening søyümlük Oøqlum, Mæn sændin toluq hursæn mæn!» degæn bir awaz anglandi. **23** øysa øz [hizmitini] baxliøqanda, ottuzøqa kirip qaløqanidi. U (hækning næziridæ) Yüsüpning oøqli idi; Yüsüp Heliyning oøqli, **24** Heliy Mattatning oøqli, Mattat Lawiyning oøqli, Lawiy Mælkinyning oøqli, Mælkiy Yannayning oøqli, Yannay Yüsüpning

oqli, 25 Yüsüp Mattatiyaning oqli, Mattatiya Amosning oqli, Amos Nahumning oqli, Nahum Heshlining oqli, Heshli Naggayning oqli, 26 Naggay Maḥatning oqli, Maḥat Mattatiyaning oqli, Mattatiya Semayning oqli, Semay Yüsüpning oqli, Yüsüp Yudaning oqli, 27 Yuda Yoananning oqli, Yoanan Resaning oqli, Resa Zərubbabəlning oqli, Zərubbabə Salatiyəlning oqli, Salatiyəl Neriyning oqli, 28 Neri Məlkiyning oqli, Məlkiy Addining oqli, Addi Qosamning oqli, Qosam Elmadamning oqli, Elmadam Erning oqli, 29 Er Yosəning oqli, Yosə Əliezərnin oqli, Əliezər Yorimning oqli, Yorim Mattatning oqli, Mattat Lawiyning oqli, 30 Lawiy Simeonning oqli, Simeon Yəḥudaning oqli, Yəḥuda Yüsüpning oqli, Yüsüp Yonanning oqli, Yonan Əliaqimning oqli, 31 Əliaqim Meleaḥning oqli, Meleaḥ Mənnaning oqli, Məнна Mattataning oqli, Mattata Natanning oqli, Natan Dawutning oqli, 32 Dawut Yəssəning oqli, Yəssə Obədning oqli, Obəd Boazning oqli, Boaz Salmonning oqli, Salmon Nahxonning oqli, Nahxon Amminadabning oqli, 33 Amminadab Aramning oqli, Aram Həzronning oqli, Həzron Pərazning oqli, Pəraz Yəḥudaning oqli, 34 Yəḥuda Yaḳupning oqli, Yaḳup Ishakning oqli, Ishak Ibraḥimning oqli, Ibraḥim Tərahning oqli, Tərah Nahorning oqli, 35 Nahor Serugning oqli, Serug Raḳuning oqli, Raḳu Pələgning oqli, Pələg Ebərning oqli, Ebər Xelaḥning oqli, 36 Xelaḥ Qainanning oqli, Qainan Arpaxxadning oqli, Arpaxxad Xəmnning oqli, Xəm Nuhning oqli, Nuh Ləməḥning oqli, 37 Ləməḥ Mətuxələḥning oqli, Mətuxələḥ Ḥanohning oqli, Ḥanoh Yarədning oqli, Yarəd Maḥalalilning oqli, Maḥalalil Qənaning oqli, 38 Qənan Enoxning oqli, Enox Setning oqli, Set Adəm'atining oqli, Adəm'ata bolsa, Hudaning oqli idi.

4 Andin Əysa Mukəddəs Rohqa tolup, Iordan deryasidin kaytip kelip, Roh tərripidin qel-bayawanəja elip berildi. 2 U u yərdə kirik kün Iblis tərripidin sinaldi. U bu künlərdə heqnərsə yemidi. Künlər ayaqlaxkanda, uning qorsiki taza aqқанidi. 3 Əmdi Iblis uningəja: — Sən əgər Hudaning Oqli bolsang, muxu taxqa: «Nanəja aylan!» dəp buyruqin — dedi. 4 Əysa uningəja jawabən: — [Təwratta]: «Insan pəkət nan bilənla əməs, bəlki Hudaning hər bir səzi bilənmu yaxaydu» dəp yezilojan, — dedi. 5 Iblis yənə uni egiz bir taqqa baxlap qikip, bir dəkikə iqidə dunyadiki barlik dələtləni uningəja kərsətti. 6 Iblis

uningəja: — Mən bu ḥakimiyətnin ḥəmmisini wə uningəja təwə barlik xanuxəwkətləni sanga təkdin kilimən; qünki bular manga tapxuruləjan, mən uni kimgə berixni halisam, xuningəja berimən. 7 Əgər bax qoyup manga səjdə kılsang, bularning ḥəmmisi seningki bolidu, — dedi. 8 Əysa uningəja jawab berip: — [Təwratta]: «Pərwərdigar Hudayingəja ibadət kil, pəkət Uningla kullukida bol!» dəp yezilojan, — dedi. 9 Andin Iblis uni Yerusaleməja elip bardi wə uni ibadəthanining əng egiz jayıəja turojuzup: — Hudaning Oqli bolsang, əzünəni pəskə taxlap bakkin! 10 Qünki [Təwratta]: «[Huda] Əz pərixtilirigə seni qoşdaq ḥəkkidə əmr kilidu»; 11 wə, «Putungning taxqa urulup kətməsliki üqün, ular seni kollirida kətürüp yüridu» dəp yezilojan, — dedi. 12 Əysa uningəja: — «[Təwratta]: «Pərwərdigar Hudayingni sinioquqi bolma!» dəpmu yezilojan, — dedi. 13 Iblis barlik sinaxlarni ixlitip qikқandin keyin, uni waқtinəja taxlap ketip qaldi. 14 Əysa Rohning küq-kudriti iqidə Galiliyə əlksigə kaytip kəldi. Xuning bilən uning ḥəwər-xəḥriti ətraptiki hər bir yurtlarəja tarkaldi. 15 U ularning sinagoglririda təlim bergili turdi wə ularning uluqlaxlirioja sazawər boldi. 16 U əzi bekip qong kilinojan yurti Nasarətkə kelip, xabat küni adəttikidə sinagogqa kirdi wə xundakla [mukəddəs yazmilarni] okuxqa ərə turdi 17 wə Təwrattiki «Yəxaya» degən kəsim uningəja tapxuruldi. U oram yazmini eqip, munu səzlər yezilojan yəni tepip okudi: 18 — «Pərwərdigarning Rohi mening wujudumda, Qünki U meni yoqsullarəja hux ḥəwərlər yətküzüxkə məsiḥ kildi. Tutқunlarəja azadlikni, Wə korlarəja kərix xipasini jakarlawqa, Ezilgənləni halas kilixqa, Pərwərdigarning xapaət kərsitidojan yilini jakarlawqa meni əwətti». 20 U yazmini türüwetip, sinagog hizmətqisigə kayturup berip, olturdi. Sinagogta olturojanlarning ḥəmmisining kəzliri uningəja tikilip turatti. 21 U kəpqukkə: — Mana bu ayət bügün kulikinglarəja anglanoqinida əməlgə axurulmaqta, — dedi. 22 Ḥəmmisi uning yahxi gepini kilixip, uning aozidın qikiwatқан xapaətlik səzlrigə ḥəyran kelixip: — Bu Yüsüpning oqli əməsmu? — deyixti. 23 U ularəja: — Xübhisizki, silər manga «Əy tewip, awwal əzünəni saқayt!» degən təmsilni kəltürüp, «Ḥəwər tapқinimizdək, Kəpərnaḥum xəḥiridə nemə ixlar yüz bərgən bolsa, muxu yərdimu, əz yurtungdimu xularni kərsətməmsən?» dəwətililər, — dedi. 24 — Biraқ xuni silərgə bərhək eytip koyayki, heqқandə pəyoqəmbər

öz yurti tərīpidin qobul qilinoqan əməs. **25** Mən silərgə xu həkikətəni əslitimənki, Ilyas [pəyoqəmbər]ning waqtida, asman uda üç yil altə ay etilip, dəhəxtlik bir kəhətqilik barlik zeminni baskanda, Israilda nuroqun tul ayallar bar idi; **26** biraq Ilyas ularning heqkaysising kexioqə əməs, bəlki Zidonning Zarəfat xəhīridiki bir tul ayalning kexioqla əwətilgən. **27** Wə [xuningoqə ohxax], Elixə pəyoqəmbərning waqtida, Israilda mahaw kesiligə giriptar boləqanlar nuroqun bolsimu, lekin Suriyəlik Naamandin baxqə, heqkaysisi saqaytiləqan əməs! — dedi. **28** Sinagogdikilər bu səzlərnī anglap, həmmisi kattik oqəzəpləndi; **29** ornidin turuxup, uni xəhərdin həydəp qikīrip, xu xəhər jaylaxqan təoqning lewigə əqikīp, tik yardin taxliwətməqki boluxti. **30** Lekin u ularning arisidin bimalal otiip, öz yolioqə qikīp kətti. **31** U Galiliyə əlkisining Kəpərnaqum degən bir xəhīrigə qūxti, u yərdə xabat künliridə həlkəqə təlim berətti. **32** Ular uning təlimigə həyran kəlixti, qūnki uning səzi tolimu nopuzluq idi. **33** Əmdī sinagogta napak jinning rohi qaplxaxqan bir kixi bolup, [uningdiki jin] kattik awazda: **34** — Əy Nasarətlīk Əysə, sening biz bilən nemə karing?! Bizni yoqatkili kəldingmu? Mən sening kimlikingni bilimən, Hudaning Muqəddəs Boləquqisisən! — dəp towlap kətti. **35** Lekin Əysə jinjoqə tənbihi berip: — Aozingni yum! Uningdin qik! — dewidi, jin həliki adəmnī halayik otturisida yikitiwetip, uningdin qikīp kətti. Lekin uningə heq zərər yətküzmidī. **36** Həmməylən buningdin kattik həyran boluxup, bir-birigə: — Bu zadi qandəq ix! U dərwekə hoquk wə kudrət bilən napak roqləroqə əmr kilsila, ular qikīp ketidikən, — deyixti. **37** Xuning bilən uning həwər-xəhriti ətraptiki hər bir yurtlarəqə tarkəldi. **38** Əysə sinagogtin qikīp, Simonning oyiqə kirdi. Lekin Simonning kəynanisi eoqir təp kesili bolup qəloqanidi; ular Əysadin uning həjitidin qikixini otiindi. **39** U ayalning bexida turup, təpkə tənbihi beriwidi, təp xuan uningdin kətti. U dərhal ornidin turup, ularni kütüxkə baxlidi. **40** Kün petixi bilənla, kixilər hərhil kesəllərgə giriptar boləqan yekinliri bolsila, ularni uning aldioqə elip kəlixti. U ularəqə bir-birləp qolini təgküzüp, ularni saqaytti. **41** Kixilərgə qaplxaxqan nuroqun jinlar ulardin qikīp: «Sən Hudaning Oqlī!» dəp towlap kətətti. Lekin u ularəqə tənbihi berip, səz kixixioqə yol qoymidī; qūnki ular uning Məsihi ikənlirini bilətti. **42** Kün qikixi bilən, u xəhərdin qikīp, pinhan bir jayəqə kətti. Biraq top-top halayik

uni izdəp yūrətti; ular uni tapqanda aldioqə kelip, uni arimizda qəlsun dəp ketixidin tosməqki boluxti. **43** Lekin u ularəqə: — Hudaning padixəhlikining hux həwirini baxqə xəhər-yeziləroqimu yətküzixüm kerək; qūnki mən dəl bu ixqə əwətilgənmən, — dedi. **44** Xuning bilən u Galiliyədiki sinagoglarda təlim berip yūriwərdi.

5 Xundəq boldiki, u Ginnisarət kəlining boyida turoqanda, halayik Hudaning səz-kalamini anglax üçün uning ətrəpioqə olixip kistilixip turətti. **2** U kəl boyida turoqan ikki kemini kərdi. Belikqilar bolsa kemidin qūxüp, [kioqəqə] torlirini yuyuxuwatətti. **3** U kemilərdin birigə, yəni Simonningkigə qikīp, uningdin kemini kioqəqətin səl yirəklitixni iltimas kildi. Andin u kemidə olturup top-top halayikqə təlim bərdi. **4** Səzi tūgigəndin keyin, u Simonəqə: — Kemini qongqurraq yərgə həydəp berip, beliklarni tutuxqə torliringlarni selinglar, — dedi. **5** Simon uningəqə jawəbən: — Ustəz, biz pütin keqiqə jəpə tartip heq nərsə tutalmiduk. Biraq sening səzüng bilən torni salsam saləy, dedi. **6** Ular xundəq kiliwidi, nuroqun belikqlar torəqə qūxti; tor səkülüxkə baxlidi. **7** Xuning bilən ular baxqə kemidiki xeriklirini yərdəmgə kəlixkə ixarət kixixti. Ular kelip, [beliklarni] ikki kemigə lik qəqiliwidi, kemilər qəküp ketəy dəp qəldi. **8** Simon Petrus bu ixni kərüp, Əysəning tizliri aldidə yikilip: — Məndin yirəqləxqəysən, i Rəb! Qūnki mən gunəhkərmən! — dedi. **9** Qūnki bunqə kəp belik tutuloqanlikidin u wə uningəqə həmrah boləqanlirini həyranlik bəsqənidi. **10** Wə Simonning xerikliri — Zəbədiyning oqulliri Yəqub bilən Yuhənnəmu həm xundəq həyran kəldi. Əmdī Əysə Simonəqə: — Kərkmiəqin, buningdin keyin sən adəm tutquqi bolisən — dedi. **11** Ular kemilərnī kioqəqəqə qikīrip, həmmə nərsini taxlap qoyup, uningəqə əgixip mangdi. **12** Xundəq boldiki, u xəhər-yezilərnīng biridə boləqanda, mənə xu yərdə, pütin bədinini mahaw besip kətkən bir adəm bar idi; u Əysəni kərüpla uning ayioqəqə özini etip uningdin: — Təksir, əgər sən halisəng, mən saqaytip pak kəlaləysən! — dəp yəlwurdi. **13** Əysə qolini sozup uningəqə təgküzüp turup: — Haləymən, paklanəqin! — dewidi, bu adəmnīng mahaw kesili dərhal uningdin kətti. **14** Əysə uningəqə: — Həzir bu ixni heqkimə eytma, bəlki udul berip kəhinoqə əzüngni kərsitip, ular də bir guwəhlik bolux üçün, Musa bu ix tə əmr kəloqəndəq əzüngning saqaytiləqining üçün bir [kurbanlikni] sunəqin, — dedi. **15** Lekin u toqrisidiki həwər tehimu tarkilip pur

kætti; xuning bilən top-top həlk uning sөzini anglax wə əz aqrık-kesəllirini saqaytixi üqün uning aldioja yiojilip kelətti. **16** Həlbuki, u pat-pat ulardin qekinip qəllük yərlərgə berip dua kilatti. **17** Xu künləning biridə xundak boldiki, u təlim beriwatkanda, yenida Pərisiylər wə Təwrat əhliliri olturatti. Ular Galiliyə, Yəhudiyə əlkillirining hərəkəysi yeza-kixlaklıri wə Yerusalemdin kəlgənidi. Pərwədigarning kesəllərni saqaytix küq-kudriti uningə yar boldi. **18** Xu pəytta, mana birkanqə kixi zəmbilgə yatquzulojan bir paləqni kətürüp kəldi. Ular uni uning aldioja əkirixkə intilixti. **19** Birak adəmləning tolilikidin kesəlni əkirixkə amal tapalmay, ular əgzigə elip qikiq, əgzidiki kahixlarni eqip, kesəlni əyning iqigə zəmbildə yatqan həlda halayikning otturisiqə, əysaning aldioja qüxürdi. **20** U ularning ixənqini kərüp [paləqkə]: — Buradər, gunəhliring kəqürüm kilindi! — dedi. **21** Təwrat ustazlıri bilən Pərisiylər kəngülliridə: — Bundak kupurluk səzligən bu adəm kimdur?! Hudadin baxqə gunəhlarni kəqürələydiqan kim bar? — dəp oylaxti. **22** Birak əysa ularning kənglidə əyib izdəxlırini bilip yetip, jawabən: — Silər kənglünqlarda nemixkə əyib izdəysilər? **23** «Gunəhliring kəqürüm kilindi!» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? **24** Əmma həzir siləning Insan'ooqlining yər yüzidə gunəhlarni kəqürüm kilix hokukioja igə ikənlikini bilixinglar üqün, — U paləq kesəlgə: — Sanga eytayki, ornungdin tur, ornungni yiojixturup əyünggə kayt! — dəp buyrudi. **25** Həliki adəm dərhal ularning aldidə ornidin dəs turup, əzi yatqan zəmbilni elip, Hudani uluqliojiniqə əyigə kaytti. **26** Həmməylənni dəhətlik həyranlıq basti; ular Hudani uluqlixip, kərkunqə qəmgən həlda: — Biz bügün tilsimat ixlarni kərduq! — deyixti. **27** Bu ixlardin keyin, u yoloja qikiq, Lawiy isimlik bir bajgıri kərđi. U baj yiojidiqan orunda olturatti. U uningə: — Manga əgəxkin! — dedi. **28** U ornidin turup, həmmi taxlap, uningə əgəxti. **29** Lawiy əyidə uningə katta bir ziyapət bərđi. Ular bilən zor bir top bajgırlar wə baxqırlarmu xu yərdə həmdastihan boləqanıdi. **30** Birak Pərisiylər wə ularning ekimidiki Təwrat ustazlıri oquduq xup uning muhlisliqə: — Silər nemixkə bajgir wə gunəhkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip olturisilər?! — dəp aqrinixti. **31** Əysa ularəja jawabən: — Saqlam adəmlər əməs, bəlki kesəl adəmlər tewipqə mohtajdur. **32** Mən həkkanıylarni əməs, bəlki gunəhkarlarni towioja qəkirojlilik kəldim, — dedi. **33** Andin ular uningdin: —

Nemixkə Yəhyaning muhlisliqi daim roza tutup dua-tilawət kilidu, Pərisiyləning muhlisliqim xundak kilidu, lekin sening muhlisliqing yəp-iqipla yüridiq! — dəp soraxti. **34** U ularəja: — Toyi boluwatqan yigit toyda toy mehmənliqi bilən həmdastihan olturojan qəşda ularni roza tutquzalamsilər? **35** Əmma xu künlər keliduki, yigit ulardin elip ketididu, ular xu künlərdə roza tutididu. **36** U ularəja bir təmsilmu kəltürdi: — Həqkim yengi kəngləktin yirtip, uni kona kəngləkkə yamak qılmaydu. Undak qılsa, yengi kəngləknimu yirtqan bolidu, xundakla yengidin alojan yamakmu kona kəngləkkə mas kəlməydu. **37** Xuningdək, həqkim yengi xarabni kona tulumlarəja qəqilimaydu. Undak qılsa, yengi xarabning [kəpüxi bilən] tulumlar yerilidu-də, xarabmu təkülüp ketididu; tulumlarmu kardın qikiqıdu. **38** Xunga yengi xarab yengi tulumlarəja qəqilinix kerək, xundakta ikkilisi saqlinip qalidu. **39** Uning üstigə, həqkim kona xarabın keyin yengisini iqixni halimaydu, qünki u: «Boldi, konisi yaxlı!» dəydu.

6 İkkinqi «muhiq xabat küni», u buşdaylıqlardin etüp ketiwatatti. Uning muhlisliqi baxaklarni üzüwelip, alikinida uwulap yəwatatatti. **2** Lekin buni kərgən bəzi Pərisiylər ularəja: — Silər nemixkə xabat küni Təwrat qəkləngən ixni kilisilər? — deyixti. **3** Əysa ularəja jawabən: — Silər hətta Dawut [pəyoşəmbər] wə uning həmrahlirining aq qəşanda nemə qılojanlıqini [muqəddəs yazmıların] okumiojanmusilər? **4** Demək, u Hudaning əyigə kirip, [Hudaqə] atalojan, [Təwrat] kahınların baxqə hərəkəndə adəmnin yeyexi qəkləngən «təkdin nanlar»ni [sorap] elip yegən wə həmrahliriojimu bərgən — dəp jawab bərđi. **5** Ahirida u ularəja: — Insan'ooqli xabat küningmu Igisidur, — dedi. **6** Yənə bir xabat küni xundak boldiki, u sinagogkə kirip təlim beriwatatti. Sinagoga ong qəli yigiləp kətkən bir adəm bar idi. **7** Əmdi Təwrat ustazlıri bilən Pərisiylər uning üstidin ərz qılojudək birər ixni izdəp tapaylı dəp, uning xabat künimu kesəl saqaytidiqan-saqaytmaydiqanlıqini paylap yürüxətti. **8** Birak əysa ularning kənglidikini bilip, qəli yigiləp kətkən adəmgə: — Ornungdin tur, otturioja qikiqin! — dewidi, həliki adəm ornidin qərup xu yərdə turdi. **9** Andin əysa ularəja: — Silərdin sorap bəqayqu, Təwratkə uyoqun boləqini xabat küni yaxlılıq qılixmu, yaki yamanlıq qılixmu? Janni kutquzuxmu yaki janəja zamin boluxmu? — dəp soridi. **10** Ətrapidikiləning

həmmisigə nəzər saloqandin keyin, u həliki adəmgə: — Kəlungni uzat, — dedi. U xundək kəlixə bilənla kəli əsligə kəltürülüp ikkinçi kəliqə ohxax boldi. **11** Ləkin ular oqəzəptin hoxini yokitip, Əysəqə qəndək təkəbil turux toqrisidə məslihətlixixkə bəxlidi. **12** Xu künlərdə xundək boldiki, u dua kəlixkə təqəqə qəkti wə u yərdə Hudaqə kəqiqə dua kəildi. **13** Tang atqəndə, muhlislrini əldiqə qəkirip, ularning iqidin on ikkiylənni təllap, ularni rosul dəp atidi. **14** Ular: Simon (Əysə uni Petrus dəpmu atiqə) wə uning inisi Andiriyas; Yəqub wə Yuhənnə, Filip wə Bartolomay, **15** Mattə wə Tomas, Alfayning oqli Yəqub wə millətpərwər dəp atəloqə Simon, **16** Yəqubning oqli Yəhuda wə keyin uningə satkənlük kəloqə Yəhuda İxkəriyotlar idi. **17** Əysə [rosulliri] bilən təqədin qəxəp, bir tüzəngliklə turətti. Xu yərdə nuroqun muhlislrini həmdə pütkül Yəhudiyyə əlkisidin wə Yerusəlemdin, Tur wə Zidon xəhərlirigə kəraydiqə dengiz boyidiki yurtlərdin top-top kixilər yiqilixti. Ular uning təlimlrini əngləx wə kəsəllirigə xipəlik izdəx üqün kəlgənidi. **18** Napək rəhlərdin əzəblənoqlərmu xipəlik təpixti. **19** Bu top-top adəmlərnəning həmmisi kəllirini uningə təgküzəwəlixkə intilətti; qəunki kəq-kədrət uning wujudidin qəkip ularning həmmisigə xipəlik bəriwətətti. **20** Xuning bilən u bəxini kətürüp muhlislrinqə kərap mundaq dedi: — «Mubərək, əy yəksullar! Qəunki Hudəning pədxəhlikə silərnəngkidur. **21** Mubərək, əy həzir əq kəloqənlər! Qəunki silər toluq toyunisilər. Mubərək, əy yiqəlawətkənlər! Qəunki kəlidiqənlər bolisilər. **22** Kixilər İnsən oqiləning wəjidin silərdin nəpərlənsə, silərnə əzlriridin qətkə kəqsə, silərgə təhmət-həqərat kəilsə, nəminglərnə rəzil dəp kəroqisə, silərgə mubərək! **23** Xu kəni xədlinip təntənə kəlip səkrənglər. Qəunki mənə, ərxə boləqən in'əminglər zordur. Qəunki ularning ətə-bowiliri [burunqə] pəyoqəmbərlərgimə ohxax ixlərnə kəloqə. **24** — Ləkin həlingləroqə wəy, əy bəylər! Qəunki silər əllikəqən rəhət-pəroqitəngləroqə igə boldənglər! **25** Həlingləroqə wəy, əy kərnə toyunoqənlər! Qəunki silər əq kəlisilər. Həlingləroqə wəy, əy kəliwətkənlər! Qəunki həzə tətəp yiqəyləsilər. **26** Həmməylən silərnə yəxhi degəndə, həlingləroqə wəy! Qəunki ularning ətə-bowilirimə [burunqə] səhtə pəyoqəmbərlərgə xundək kəloqə». **27** — Bəraq mənə kəlak səloqən silərgə xuni eytip kəoyəkə, duxmənlirəngləroqə məhərməhəbbət kərsitənglər; silərgə əq boləqənləroqə yəxhilik kəilinglər. **28** Silərnə kəroqənləroqə bəht

tələnglər; silərgə yəmə muəmilidə boləqənləroqimə dua kəilinglər. **29** Bərsi məngzənggə ursa, ikkinçi məngzəngnimə tətəp bər; bərsi qəpiningni əliwəlmən desə, kənglikəngnimə əyiməy bərgin. **30** Bərsi səndin bərnəmə təlisə, uningəqə bərgin. Bərsi səning bərnə nərsəngni əlip kətsə, uni kəyturup bərxini sorimə. **31** Bəxkəilərnəning əzəngləroqə qəndək muəmilə kəlixini əmid kəilsənglər, silərmə ularəqə xundək muəmilə kəilinglər. **32** Əgər silər əzənglərnə yəxhi kərgənlərgilə məhərməhəbbət kərsətsənglər, undək də silərdə nəmə xəpəət bolsun? Qəunki həttə gənəhəkərlərmə əzini yəxhi kərgənlərgə məhərməhəbbət kərsitidiqə. **33** Əgər silər əzəngləroqə yəxhilik kəloqənləroqilə yəxhilik kəilsənglər, undək də silərdə nəmə xəpəət bolsun? Qəunki həttə gənəhəkərlərmə xundək kəlidiqə! **34** Əgər silər kərzni «qəqum kəyturup bəridu» dəp oyləqənləroqə bərsənglər, undək də silərdə nəmə xəpəət bolsun? Qəunki həttə gənəhəkərlərmə əynən kəyturup əlimiz dəp bəxkə gənəhəkərləroqə kərz bəridiqə! **35** Ləkin silər bolsənglər, duxmənləroqimə məhərməhəbbət kərsitənglər, yəxhilik kəilinglər, bəxkəiləroqə ətnə bəringlər wə «Ular bəzəgə bərnəmə kəyturidə» dəp oylimənglər. Xu qəoq də, in'əminglər zor bolidə wə silər Həmmidin Əliy Boləquqəning pərzəntliri bolisilər. Qəunki u təzəkərləroqə wə rəzilərgimə məhəribənləlik kəlidu. **36** Ətənglər məhəribən boləqinidək silərmə məhəribən bolənglər. **37** — Bəxkəilərnəning üstidin həkəum kəlip yürmənglər. Bolmisə, silər [Hudəning] həkəumigə uqrəysilər. Bəxkəilərnə gənəhəkə bəkitmənglər wə silərmə gənəhəkə bəkitilməysilər. Bəxkəilərnə kəqürənglər wə silərmə kəqürüm kəlinisilər. **38** Bəringlər wə silərgimə bərilidə — həttə qəng əlqəgəqəlik qəngdəp, silkip təldurulup üstidin təxip qəxkəidək dərijidə kəyngləroqə təkəp bərilidə. Silər bəxkəiləroqə qəndək əlqəm bilən əlqəp bərsənglər, silərgimə xundək əlqəm bilən əlqəp bərilidə. **39** Əndin u ularəqə təmsil eytip mundaq dedi: — Kəroqə kəroqəni yətiləp mənəlməndu? Undək kəilsə, hər ikkisi orəkkə qəxəp kətməndu? **40** Muhlis əstəzidin üstün turməydu; ləkin təkəməlləxturəloqini əstəziqə ohxax bolidə. **41** Əmdə nəmə üqün bəradirəngning kəzidiki kəilni kərup, əz kəzəngdiki limni bəyqiyəlməysən?! **42** Sən qəndək mənə əz kəzəngdə turoqən limni kərməy turup bəradirəngləroqə: «Kəni, kəzəngdiki kəilni əliwətəy!» dəyələysən?! Əy səhtipəz! Əwəl əzəngning kəzidiki limni əliwət, əndin ənik kərup, bəradirəngning kəzidiki kəilni əliwətələysən. **43** Qəunki həqkəndək yəxhi dərəh

yaman mewə bərməydu, heçqandak yaman dərəhmü yahxi mewə bərməydu. 44 Hərəkandak dərəhni bərgən mewisidin pərək ətkili bolidu. Qünki tikəndin ənjürni üzgili bolmas, yantaktin üzüm üzgili bolmas. 45 Yahxi adəm kəlbidiki yahxilik həzinisidin yahxilik qikiridu; rəzil adəm kəlbidiki rəzillik həzinisidin rəzillikni qikiridu. Qünki kəlb nemigə tolduruləjan bolsa, eojzdin xu qikidu. 46 — Silər nemixka meni «Rəb! Rəb!» dəysilər-yu, biraq silərgə eytkanliriməja əməl kilməysilər? 47 Əmisə, mening aldimoja kelip, səzlimni anglap əməl kiləjan hərkinning kimgə ohxiəjanlikini silərgə kərsitip berəy. 48 U huddi qongqur kolap, ulini qoram taxning üstigə selip əy saləjan kixigə ohxaydu. Kəlkün kəlgəndə, su ekimi u əyning üstigə zərb bilən urulojini bilən, uni midir-sidir kilalmidi, qünki u puhta selinojan. 49 Lekin səzlimni anglap turup, əməl kilməydojan kixi bolsa, quruk yərnigə üstigə ulsiz əy saləjan kixigə ohxaydu. [Kəlkün] ekimi xu əyning üstigə uruluxi bilən u ərülüp kətti; uning ərülüxi intayin dəhşətlik boldi!

7 Əysa kəpçilikkə bu səzlərnig həmmisini kilip boləjandin keyin, Kəpərnaħum xəhərigə [kayta] kirdi. 2 U yərdə məlum bir yüzbəxining ətiwarlik kuli eojir kesəl bolup, səkratta yatatti. 3 Yüzbəxi Əysaning həwirini anglap, birnəqqə Yəhədiy əksəkəlni uning yenioja berip, uning kelip kulini kutkuzuxi üqün ətünüxkə əwətti. 4 Ular Əysaning aldioja kəlgəndə uningəja: — Bu ixni tiligüqi bolsa, tilikini ijabət kilixingizoja həkəqətən ərzydiojan adəm. 5 Qünki u bizning [Yəhədiy] elimizni yahxi kəridu wə hətta biz üqün bir sinagogmu selip bərdi, — dəp jiddiy kiyapəttə ətünüxti. 6 Əysa ular bilən billə bardi. Biraq əyigə az qələjanda, yüzbəxi Əysaning aldioja birnəqqə dostini əwətip uningəja mundak degüzdi: — «Təksir, əzlini awarə kilmisila, əzlining torusumning astioja kelixlirigə ərziməymən. 7 Xunga əzümnimu silining aldirioja berixka layik həsəblimidim. Sili pəkət bir eojiz səz kilip qoysila, qulum saqiyip ketidu. 8 Qünki mənmu baxka birsining həkəküki astidiki adəmmən, qol astimdimu ləxkərlirim bar. Birigə bar desəm baridu, birigə kəl desəm, kelidu; quluməja bu ixni kil desəm, u xu ixni kilidu». 9 Əysa bu gəpni anglap [yüzbəxioja] təəjjübləndi. U burulup kəynigə əgəxkən halayikkə: Dərwəkə, hətta Israildimu bundak zor ixənqni tapalmiojanidim! — dedi. 10 Yüzbəxi əwətkən kixilər kaytip barəjanda, kesəl boləjan kulning səllimaza saqəyojanlikini kərdi. 11

Bu ixtin keyin u Nain degən bir xəhərgə bardi. Uning muhlisliri wə yənə top-top kixilər uningəja əgixip mangdi. 12 U xəhər qowukioja yekinlaxkanda, mana kixilər jinaza kətürüp qikiwatkanidi. Əlgüqi anisining yəkkə-yeganə oqpli idi, uning üstigə anisi tul ayal idi. Xəhərdin qong bir top adəm ayaloja həmərah bolup qikkənidi. 13 Rəb uni kərup, uningəja iqini aqritip: — Yioqlimiojin, — dedi. 14 Xuning bilən u ətüp, tawutka qolini təgküziwidi, tawut kətürgənlər tohtidi. U: — Yigit, sanga eytimən, oyojan! — dedi. 15 Əlgüqi bolsa ruslinip tik olturdi wə gəp kilixka baxlidi. [Əysa] uni anisioja tapxurup bərdi. 16 Həmməylənni qorqunq besip, ular Hudani uluəjlap: — «Arimizda uluəj bir pəyojəmbər turojuzuldi!» wə «Huda Əz həlkini yoqlap kəldi!» — deyixti. 17 Uning toqrisidiki bu həwər pütün Yəhədiyə zemini wə ətraptiki rayonlarəja tərkilip kətti. 18 Yəhəyaning muhlisliri əmdi bu barlik ixlarning həwirini uningəja yətküzdi. Yəhya muhlislrinin ikkiyənni əzigə qəqirip, 19 Ularni Əysaning aldioja əwətip: «Kəlixni muqərrar zat əzünqmu, yaki baxka birsini kütüximiz kərkəmu?» dəp sorap kəlixkə əwətti. 20 Ular Əysaning aldioja berip: — Qəməldürgüqi Yəhya bizni səndin: «Kəlixni muqərrar zat əzünqmu, yaki baxka birsini kütüximiz kərkəmu?» dəp sorap kəlixkə yeningəja əwətti — dedi. 21 Dəl xu wakitta [Əysa] aqriq-silək wə kesəl-waba bəskən wə yaman rohlar qaplxəkən nurojun kixilərnə sakaytti wə nurojun qarjoqlarni kəridiojan kildi. 22 Xuning bilən u [Yəhəyaning muhlislirioja]: — Silər kaytip berip, Yəhyaəja əz angliojan wə kərgənlinglar toqjuluk həwər yətküzüp — «Korlar kəreləydojan wə tokurlar mangalaydojan boldi, mahaw kesili boləjanlar sakayttildi, gaslar angliyalaydojan boldi, elgənlərmu tirildürüldi wə kəmbəoqəllərgə hux həwər jakarlandi» — dəp eytinglar. 23 [Uningəja yənə]: «Məndin gumanlanmay putlixip kətmigən kixi bolsa bəhtliktur!» dəp qoyunglar, — dedi. 24 Yəhəyaning əqliliri kətkəndin keyin, u top-top adəmlərgə Yəhya toqjuluk səz eqip: — «Silər [burun Yəhyani izdəp] qəlgə barəjininglarda, zadi nemini kərgili bardinglar? Xamalda yəlpünüp turojan qomuxnimu? 25 Yaki esil kiyim kiygən bir ərbəbnimu? Mana, esil kiyimlərnə kiygən, əyx-ixrət iqidə yaxaydojanlar padixəhlarning ordiliridin təpiliduoju! 26 Əmdi silər nemə kərgili bardinglar? Bir pəyojəmbərnimu? Durus, əmma mən xuni silərgə eytip qoyayki, [bu bolsa] pəyojəmbərdinmu üstün bir boləjuqidur. 27 Qünki

[mukəddəs yazmildardiki]: — «Mana, yüz aldingoşa əlqimni əwətimən; U sening aldingda yolungni təyyarlaydu» — dəp yeziloşan söz mana dəl uning toşrisida yeziloşandur. **28** Qünki mən silərgə xuni eytip qoyayki, ayallardin tuşuloşanlar arisida Yəhyadinmu uluşi yox; əmma Hudaning padixahlikidiki əng kikiq bolşinimu uningdin uluşi turidu **29** (əmdi [Yəhyani] anglioşan pukralar, hətta bajgirlarmu Hudaning yolini toşra dəp Yəhyaning qəmuldürüxi bilən qəmuldürülğənidi. **30** Lekin Pərisiyələr wə Təwratxunaslar Yəhyaning qəmuldürüxinini qəbul qilmay, Hudaning əzligigə bolşan məxsət-iradisini qətkə qəkkanidi). **31** Lekin bu zamanning kixilirini zadi kimlərgə ohxitay? Ular kimlərgə ohxaydu? **32** Ular huddi rəstə-bazarlarda olturuwelip, bir-birigə: «Biz silərgə sunay qelip bərsəkmü, ussul oynimidinglar», «Matəm pədisigə qelip bərsəkmü, yioşa-zar kilmidinglar» dəp [qəkxaydioşan tuturuksiz] balilaroşa ohxaydu. **33** Qünki Qəmuldürğüşi Yəhya kelip ziyapəttə olturmaytti, [xarab] iqməytti. Xuning bilən silər: «Uningoşa jin qəplixiptu» deyixisilər. **34** İnsan'oşli bolsa kelip həm yəydu həm iqudu wə mana silər: «Taza bir toymas wə məyhor ikən. U bajgirlar wə gunahkarlarning dostidur» deyixisilər. **35** Lekin danalığı bolsa əzining barlığı pərzəntliari arkilik durus dəp tonulidu». **36** Pərisiyələrdin biri uningdin öyümdə mehman bolsingiz dəp ətündi. Əmdi u Pərisiyening öyigə kirip dastihanda olturdi. **37** Wə mana, u xəhərdə buzuk dəp tonuloşan bir ayal əysaning bu Pərisiyening öyidə dastihanda olturoşanlığını anglap, aq qəxtexidin yasaloşan bir qutida murməkki elip kəldi. **38** U yioşlioşan peti uning kəynidə, putioşa yeqin turup, kəz yaxliri qilip, putlirini həl qiliwətti; andin qaqliri bilən uning putlirini ertip qurutti həm putlirini tohtimay səyüp, üstigə ətir sürdi. **39** Əmdi uni qəkiroşan Pərisiy bu ixni kəriş, iqud: «Bu adəm rast pəyşəmbər bolşan bolsa, əzigə tegiwatqan bu ayalning kim wə kəndəq ikənlikini bilətti. Qünki u bir buzuk!» dəp oylidi. **40** Xuning bilən əysa uningəşa jawabən: — Simon, sanga dəydioşan bir gəpim bar, — dedi. — Eyting, ustaz, — dedi Simon. **41** — Ikki adəm məlum bir kərz igisigə kərzdar ikən. Biri bəx yüz kümüx dinaroşa, yənə biri bolsa əllik kümüx dinaroşa kərzdar ikən. **42** Lekin hər ikkisining kərzni kayturoşili heqnersisi bolmioşaqqa, kərz igisi mehribanlığı qilip hər ikkisining kərzini kəqürüm qiptu. Seningqə, ularning kərsisi uni bəkrək səyidu? — dəp soridi əysa. **43** Simon jawabən: —

Meningqə, [kərz] kəprək kəqürüm qilinoşan kixi, — dedi. — Toşra həküm qilding, — dedi əysa. **44** Andin həliki ayaloşa burulup, Simonəşa: — Bu ayalni kərdingmu? Mən öyiggə kirginim bilən, sən putlirimni yuyuxqa su bərmigənidig; lekin u kəz yexi bilən putlirimni yudi wə qeqi bilən ertip qurutti. **45** Sən meni salam bərip səymiding; lekin u mən kirgəndin tartip putlirimni səyüxtin tohtimidi. **46** Sən bəximşimü may sürkimigənidig; birəq u mening putliriməşa murməkkini sürkəp qoydi. **47** Xunga xuni sanga eytip qoyayki, uning nuroşun gunahlıri kəqürüm qilindi. Qünki mana, uning kərsətkən mehirmuhəbbiti qongqur əməsmü? Əmma kəqürümü az bolşanlarning mehirmuhəbbətni kərsitiximü az bolidu, — dedi. **48** Andin u ayaloşa: — Gunahlıring kəqürüm qilindi, — dedi. **49** Ular bilən həmdastihan olturoşanlar kənglidə: «Kixiləning gunahlırinimü kəqürüm qiloşuqi bu adəm zadi kimdu?» deyixti. **50** əysa həliki ayaloşa: — Etikəding seni qutkuzdi; amanhatirjəmlik bilən kaytkin! — dedi.

8 Keyin, [əysa] xu yurtlarni kezip, xəhərmu-xəhər, yezimü-yeza Hudaning padixahlikining hux həwirini elan qilip jakarlıdi; on ikkiylənmu uning bilən birgə bardı. **2** Uning bilən billə baroşanlardin yənə yaman roşlardin wə aşriq-siləklardin sakaytiloşan bəzi ayallarmu bar idi; ularning arisida əzidin yəttə jin həyədəp qikirişoşan Məryəm (Magdallik dəp ataloşan), **3** Hərod [han]ning saray oşojidari Huzaning ayali Yoanna, Suzanna wə bəxqa nuroşun ayallarmu bar idi. Bular əz mal-mülükliri bilən u [wə uning muhlislrining] həjətliridin qikətti. **4** Qong bir top adəmlər yioşiloşanda, xundəqlə hərəkəysi xəhərlərdin kixilər uning yenioşa kəlgəndə, u ularəşa bir təmsil səzləp bərdi: **5** — «Uruk qəqquqi uruk qəqkili [etioşə] qikiptu. Uruk qəqkənda, uruklardin bəziliri qioşir yol üstigə qüxüp, dəssilip ketiptu wə asmandiki uqarqanatlar kelip ularni yəp ketiptu. **6** Bəxqa bəziliri taxlık yərgə qüxüptu. Yərdə nəmlik bolmioşaqqa, ünüp qikqini bilən qurup ketiptu. **7** Bəxqa bəziliri tikənləning arioşə qüxüptu, tikənlər maysilar bilən təng əşüp maysilarni boşuwəptu. **8** Bəxqa bəziliri bolsa yaxxi tupraqqa qüxüptu. Üngəndin keyin, yüz həssə həsul bəriptu». Ularini degəndin keyin u yukiri awaz bilən: — Anglişudək kuliki barlar buni anglisun! dəp towlıdi. **9** Keyin uning muhlisłiri uningdin: — Bu təmsilning mənisini nemə? — dəp soridi. **10** U ularəşa mundaq dedi: — Hudaning padixahlikining sirlirini

bilix silərgə nesip qilindi. Biraq bu ixlər qaloqan baxqilaroqə təmsillər bilənla eytilidu. Məksiti xuki, «Ular qarşimu kərməydu, anglisimu qüxənməydu». 11 Əmdi təmsilning mənisi mundak; — Uruk bolsa, Hudaning səz-kalamidur. 12 Qioqir yol boyidikilər bolsa muxular: Ular səz-kalamni anglaydu; ləkin İblis kelip, ularning ixinip qutkuzuluxining aldini elixi üqün ularning kəlbidiki səzni elip ketidu. 13 Taxlik yərgə qüxkən uruqlar səz-kalamni anglioqan haman huxallik bilən kəbul qiləqanlaroqə təmsil qilinəqan. Ularda yiltiz bolmioqəqə, pəkət bir məhəl ixinip, andin sinək-müxküllük wakti kəlgəndə, [etikədtin] teyilip ketidu. 14 Tikənlikkə qüxkən uruqlar bolsa xundak adəmləni kərsətkənki, səzni anglioqan bolsimu, yoloqə qikqəndin keyin bu pəniy həyattiki əndixilər, bayliklər wə həlawətlərnin əziqturuxliri bilən boqulup, uruk pixmay həsul bərməydu. 15 Ləkin yaxxi tupraqqə qeqiloqan uruqlar bolsa — səz-kalamni anglap, səmimiy wə yaxxi kəlbil bilən uni tudioqanlarni kərsitidu; bundak adəmlər səwrəqanlik bilən həsul beridu. 16 Həqkim qiraəqni yekip koyup üstigə idixni kəmtürüp koymas yaki kariwat astioqə turəqzmas, bəlki qiraəqdanning üstigə koyidu; buning bilən əygə kirgənlər yoruklukni kəridu. 17 Qünki yoxuruloqan həqkəndək ix axkarilanmay qəlməydu, wə həqkəndək məhpiy ix ayan bolmay, yoruklukqə qikmay qəlməydu. 18 Xuning üqün, anglixinglərnin qəndək ikənlilikə kəngül koyunglar! Qünki kimdə bar bolsa, uningəqə təhimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta bar dəp həsəbliqinimu uningdin məhrum qilinidu. 19 Əmdi uning anisi wə iniliri uning bilən kərüxkili kəldi. Ləkin adəm nuroqun boləqəqə, yenioqə kələlmigənidi. 20 Xuning bilən birsi uningəqə: — Aningiz wə iniliringiz siz bilən kərüximiz dəp, sirtta turidu, — dedi. 21 Ləkin u jawəbən: — Mening anam wə aka-uka kərinədxlirim bolsa Hudaning səzini anglap, uningəqə əməl qiloqulardur, dedi. 22 Wə xundək boldiki, xu künlərdin biri, u muhlisliri bilən bir kəmigə qüxüp, ularoqə: — Kəlnin u qətioqə barayli, — dedi. Xuning bilən ular yoloqə qikti. 23 Kəmə kətiwatqəndə u uyqəoqə kətkənidi. Kəlgə tuyuksiz qəra boran kelip, kəmigə su toxup ketip, ular həwptə qəldi. 24 Muhlislar kelip uni oyoqitip: — Ustaz, ustaz, tügixidioqan bolduk! — dedi. Ləkin u ornidin turup, borənoqə wə dawəloqəqan dolqunlaroqə tənbiə bərdi; həmmisi tohtap, tinq boldi. 25 U muhlislirioqə qarap: — İxənginglər nəgə kətti? — dedi. Ular həm kərkuxup, həm bəkmə həyran bolup,

bir-birigə: — Bu adəm zadi kimdu, buyruk qilsa, hətta xəmallar wə dolqunlarmu uningəqə boysunidikən-hə! — dəp kətitxi. 26 Xuning bilən ular Galiliyəning udulidiki Gerasəliklərnin yurtioqə yetip bardi. 27 U kiroqəqə qikixi bilənla, uzundin beri jinlar qəpləxkən, xəhərdin kəlgən məlum adəm uning əldioqə kəldi. Bu adəm kiyim kiyməy, həq əydə turmay, gərlər arisida yaxaytti. 28 Ləkin u əysani kərüplə wərkirap, uning ayioqəqə yikilip qəttik əwəz bilən: — Həmmidin Aliy Hudaning Oqlı Əysa, sening mən bilən nemə karing! Səndin ətünimənki, meni kiyinima! — dəp tovlap kətti. 29 Qünki Əysa napək rohnin uningdin qikixini buyruwatatti (qünki jin nuroqun qətim uni tutuwəloqanidi; u qəoqlarda kixilər uning put-kollirini kixən-zənjirlər bilən baqlap uni qəməp koyəqan bolsimu, u zənjirlərnəni üzüp kəqip qikqən wə jin təripidin qəl-bayəwanlaroqə həydiwətilgənidi). 30 Əysa bu adəmdin: — İsming nemə? — dəp soriwidi, u: — İsmim «Kəoxun», — dedi. Qünki nuroqun jinlar uning iqigə kirip qəplixiwəloqanidi. 31 Əmdi ular Əysadin əzlrini tegi yok həngəqə kətküzməsləknəni ətünüp yəlwurdi. (Abyssos g12) 32 Xu yərdə təoqə baqlridə qəng bir top tongguz padisi ozukliniwatatti. Jinlar Əysəoqə yəlwurup, tongguzlərnin tenigə kirixkə ijazət bərixini ətündi. U ularəqə ijazət bərdi. 33 Jinlar xu adəmdin qikip, tongguzlərnin tenigə kiriwaldi; xuning bilən pütkül tongguz padisi tik yərdin etilip qüxüp, kəlgə oqərk boldi. 34 Tongguzlarni bəkkəqularmu bu wəkəni kərüp u yərdin kəqip, xəhər-yəzilərdə bu həwərnəni tərəkətti. 35 Halayik zadi nemə ix boləqanlikini kərgili qikti; əysaning əldioqə kəlgəndə, xu yərdə əzidin jinlar qikqən həliki adəmnin kiyim-kəqəkni kiyip, əs-həxi jayida həldə əysaning ayioqə əldidə olturoqinini kərdi; ular kərkəp kətitxi. 36 Bu wəkəni kərgənlərmu jinlar qəpləxkən adəmnin qəndək səqaytiləqinini kəpquikkə təswirləp bərdi. 37 Andin Gerasəliklərnin yurtidikilər wə ətrəpidiki bərlək kixilər uning ularning arisidin kətxini ətünüxti. Qünki dəhəxtlik kərkəng ularni bəskənidi. Xunga u kəmigə qüxüp, kəytxəqə yol əldi. 38 Əmma jinlar əzidin qikip kətkən həliki adəm uningəqə, Mən sən bilən billə kətəy, — dəp yəlwurdi. Ləkin u uni yoloqə selip: 39 — Əyüggə kəytip bərip, Hudaning sənə xunqə qəng ixlərnəni qilip bərgənlikini yətküzgin, — dedi. U adəm kəytip bərip, pütkül xəhərnəni arilap, əysaning əzigə xunqə qəng ixlərnəni qilip bərgənlikini əlan qildi. 40 Əysa kəytip kəlginidə, xundək boldiki, halayik uni huxəllik bilən qərxə elixti;

qünki həmməylən uning qaytip kelixini kütüp turatti. **41** Wə mana, bir kixi, sinagogning qongı boləjan Yairus isimlik kiximu əysaning aldioja kelip ayiojioja ezini etip, uning eyigə berixini ötündi. **42** Qünki uning on ikki yaxlık yalojuz kızı səkratta idi. Əysa u yərgə barəninida, top-top kixilər uning ətrapioja ziq olixip uni kistixatti. **43** Arisida hun təwrəx kesiligə gırıptar boləjiniə on ikki yil boləjan bir ayal bar idi; u bar-yokini tewiplarəja həjləp tügətkən bolsimu, heqkaysisidin xipa tərmiəjanikən. **44** U [əysaning] arkşisidin kelip, uning tonining pexini siliwidi, xuan hun tohtidi. **45** Əysa: — Manga kol təgküzgən kim? — dəp soridi. Həmməylən inkar kıləjanda, Petrusmu wə uning bilən boləjanlarmu: — Ustaz, halayik top-top bolup tət ətrapingni olixip, seni kistixiwatқан yərdə, sən «Manga təgkən kim?», dəp soraysənoju? — dedi. **46** Lekin Əysa: — Yak! Birsı manga təgdi; qünki wujudumdin kudrətning qıqıp ketiwatқinini səzdim, — dedi. **47** Həlikə ayal əzining yoxurup qalalmaydiojanlıqini bilip, titrigən halda uning aldioja yikildi wə kərpqilik aldida əzining nemə səwəbtin əysəja kol təgküzgənlikini, xundakla xuan kandaq sakəyojanlikini eytti. **48** Əysa uningəja: — Yürəklik bol, kizim, ixənqing seni sakəytti! Aman-hatirjəmlik bilən mangojin! — dedi. **49** U səz kiliwatқanda, sinagog qongining əyidin qıqқан birəylən kelip sinagog qongioja: — Kizingiz jan üzdi. Əmdi ustazni kayitmiojin, — dedi. **50** Lekin Əysa buni anglap uningəja: — Kərkmiəjin! Pəkət ixənqtə bol, u sakiyip ketidu, — dedi. **51** U əygə barəjanda Petrus, Yuhanna, Yakup wə kizning ata-anisidin baxқа heqkimning əzi bilən billə əygə kirixigə ruhsət kilmidi. **52** U yərdikilər həmmisi kizəja matəm tutup yioja-zar kətürüwatatti. Lekin u: — Boldi, yiojlimanglar! Qünki kiz əlmidi, pəkət uhlap qəptu! — dedi. **53** Ular bolsa kizning allıkaqan jan üzdi dəp bilgəqkə, uni məshirə kildi. **54** Lekin u ularni qikiriwetip, kizning kolidın tartip: — Balam, ornungdin tur, — dəp qakirdi. **55** [Kizning] rohi qaytip kelip, u dərhal ornidin turdi. U kizəja yegüdək birnemə berixni eytti. **56** Kizning ata-anisi intayin həyran kəlixti. Lekin u ularəja bu ixni heqkimgə eytmaslıqni tapilidi.

9 Əysa on ikkiylənni qakirip, ularəja barlik jinlarni həydiwetix wə kesəlləni sakəytixқа kudrət wə hokuk bərdi. **2** Andin ularni Hudaning padixahlıqini jar kiliw wə kesəlləni sakəytixқа əwətti. **3** U ularəja: — Silər səpər üqün heq nərsə almanglar, nə hasa,

nə hurjun, nə nan, nə pul eliwalmanglar; birər artuk yəktəkmə eliwalmanglar. **4** Wə kaysi əygə [qobul kilinip] kirsənglar, u yurttin kətküqə xu əydə turunglar. **5** Əmdi kaysi yərdiki kixilər siləni qəbul kilmisa, u xəhərdin qıqқininglarda ularəja agah-guwaq bolsun üqün ayiojınglardiki topinimu kəkiwetınglar! — dedi. **6** Muhlislar yoloja qikip, yeza-kixlaklarıni arilap hux həwərnı elan kilip, həmmə yərdə kesəlləni sakəytti. **7** Əmdi Hərod hakim uning barlik kıləjanlıridin həwər tepip, qaymukup qaldi. Qünki bəzilər: «Mana Yəhya əlümdin tiriliptu!» desə, **8** yənə bəzilər: «İlyas pəyojəmbər [qayta] pəyda boldi» wə yənə baxқılar: «Kədimki pəyojəmbərlərdin biri kəytidin tiriliptu!» dəytti. **9** Hərod: «Mən Yəhyaning kallisini aldurəjanidim, əmdi mən muxu gəpini anglawatқан zat zadi kimdu?» — dedi. Xuning bilən u uni kərtix pursitini izdidi. **10** Rosullar bolsa qaytip kelip, əzlırining kıləjan ixlırining həmmisini əysəja məlum kildi. U ularni elip, hupiyənə halda Bəyt-Saida degən xəhərdiki hilwət bir yərgə kəldi. **11** Biraq halayik buningdin həwər tepip uningəja əgixip kəldi. U ularni qarxi elip, ularəja Hudaning padixahlıqı toqrisida səzlıdi wə xipaəja mohtajlarıni sakəytti. **12** Kün olturay degəndə, on ikkiylən uning aldioja kelip uningəja: — Halayikni yoloja salsang, ular ətraptiki yeza-kixlaklarəja wə etizlarəja berip qənojudək jaylar wə ozuk-tülük tapsun; qünki muxu yər qəllük ikən, — dedi. **13** Lekin u ularəja: — Ularəja əzünglar ozuk beringlar, — dedi. — Bizdə pəkət bəx nan bilən ikki belıktin baxқа nərsə yok. Bu barlik həlkkə ozuk-tülük setiwelip kələmduk?! — deyixti ular. **14** Qünki xu yərdə yiojiləjan ərləningla sani bəx mingqə idi. U muhlislarəja: — Halayikni əllıktin-əllıktin bəlüp olturojuzunglar, — dedi. **15** Ular uning deginiqə kilip həmməylənni olturojuzdi. **16** Əysa bəx nan bilən ikki belıqni qolioja elip, asmanəja qarap [Hudaəja] təxəkkür eytip bularni bərikətlidi. Andin ularni oxtup, halayikқа sunup berix üqün muhlislırioja bərdi. **17** Həmməylən yəp toyundi. Andin xulardın exip qaləjan parqilirini on ikki sewətkə yiojip qaqilidi. **18** Wə xundak boldiki, u əzi yalojuz dua kiliwatқanda, muhlislıri yenida turatti. U ulardin: — Halayik meni kim dəydu? — dəp soridi. **19** Ular jawabən: — Bəzilər seni Qəmuldürgüqi Yəhya, bəzilər İlyas [pəyojəmbər], wə yənə bəzilər kədimki pəyojəmbərlərdin biri tiriliptu dəydu, — dedi. **20** U ulardin: — Siləruq? Silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawab berip:

— Sən Hudaning Məsihidursən, — dedi. **21** U ularoşa kattik jekiləp, bu ixni heqkimgə tinmanglar, dəp tapilidi. **22** — Qünki İnsan'ooqlining nuroşun azab-okuşət tartixi, aqsakallar, bax kaşınlar wə Təwrat ustazliri tərripidin qətkə kəkilişi, öltürülüşü wə üq kündin keyin tirildürülüşü muşərrər, — dedi. **23** Andin u ularning həmmisigə mundak dedi: — Kimdəkim manga əgixixni niyət kışla, özidin keqip, hər küni özining krestini kətürüp manga əgəxsun! **24** Qünki kimdəkim öz həyatini kütqüzimən dəydikən, qoşum uningdin məhrum bolidu, lekin mən üqün öz həyatidin məhrum boluşan kixi həyatini kütqüzidu. **25** Qünki bir adəm pütün dunyoşa igə bolup, özini həlak kışla yaki özidin məhrum kışla, buning nemə paydisi bolsun?! **26** Qünki kimdəkim məndin wə mening səzlimindin nomus kışla, İnsan'ooqli özining xan-xəripi iqidə, uning Atisining wə muşəddəs pərixtilərnin xan-xəripi iqidə kaytip kəlginidə uningdinmu nomus kilidu. **27** Lekin mən dərhəşikət silərgə xuni eytip qoyayki, bu yərdə turoşanlarning arisidin ətümning təmini tetixtin burun jazmən Hudaning padixahlikini kerişoşanlar bardur. **28** Bu səzlərdin təhminən səkkiz kün keyin xundak boldiki, u Petrus, Yuşanna wə Yakupni elip, dua kışix üqün bir taoşka qışti. **29** U dua kiliwatkinida, uning yüzining kiyapiti əzgərdi wə kiyimliri ap'ak bolup qakmaktək qaknidi. **30** Wə mana, ikki adəm pəyda bolup uning bilən səzlixixiwatşanidi; ular Musa wə İlyas [pəyoşəmbərlər] idi. **31** Ular parlak jula iqidə ayan bolup, uning bilən Yerusalemda ada kilişoşan «dunyadin ətüp ketixi» toşrisida səhbətləxti. **32** Əmdi Petrus wə uning həmraşlirini heli ügidək başşanidi; lekin ularning uyşusi toluş eqiləşanda ular uning xan-xəripi wə uning bilən billə turoşan ikki adəmzatni kərđi. **33** Wə xundak boldiki, bu ikkisi Əysadin ayriliwatşanda, Petrus özining nemini dəwatşanlikini bilmigən həlda Əysaşa: — Ustaz, bu yərdə boluşnimiz intayin yahxi boldi! Birini sanga, birini Musaşa, yənə birini İlyaşka atap bu yərgə üq kəpə yasayli, — dedi. **34** Lekin u bu gəplərnə kiliwatşanda, bir parqə bulut pəyda bolup ularni kəpliwaldi; ular bulut iqigə kirip kəşoşinida kərkuxup kətti. **35** Buluttin tuyuşsiz bir awaz anglinip: — Bu Mening səyümlük Oşlumdur. Uningəşa kulak selinglar! — dedi. **36** Awaz angloşandin keyin, kərisa, Əysa əzi yaloşuz kəşoşanidi. Ular süküt kışilp kəşixti wə xu künlərdə əzliri kərgən ixlərdin heqkaysisini heqkimgə eytmidi. **37** Ətisi, ular taoşdin qüşkən

wəktida, zor bir toş kixilər uni kərxə aldi. **38** Mana, toşning arisidin birəylən warşirap: — Ustaz, ətünüp kəşay, oşluməşa iqingni aşritip kəşap kəşoşaysən! Qünki u mening birla balam idi. **39** Mana, uni daim bir roş tutuwelip, u əziqlə warşirap-jarkirap ketişoşan bolup kəşidi; u uning bədinini tartixturup, aşzidin ak kəpük kəltürüwetidu. [Jin] uni daim degüdək kışnap, uningəşa heq aram bərməydu. **40** Mən muşlisiringizdin roşni həydiwetixni ətünüwidim, birak ular undak kışalmidi, — dedi. **41** Əysa jawabən: — Əy ətikədsiz wə tətür dəwr, silər bilən kəşanəşiqə turup, silərgə səwr kışay? — Oşlungni aldiməşa elip kəşgin — dedi. **42** Bala tehi yolda keliwatşanda, jin uni yışitip, pütün bədinini tartixturdi. Əysa napak roşka tənbiş bərip, balini saşaytti wə uni atişoşa kayturup bərdi. **43** Həmməylən Hudaning xəşəplik küq-kudritigə kış-kinişoşa patmay təşjüpləndi. Həmmisi Əysaning kışoşanlirişoşa həyran kəşixip turoşanda, u muşlisirişoşa mundak eytti: **44** — Bu səzlərnə kulakşiringleşoşa obdan singdürüp kəşunglar. Qünki İnsan'ooqli pat arida [satşunlukşin] insanlarning kəşoşa tapşurup bərilidu, — dedi. **45** Birak ular bu səzni qüşinəlmidi. Buning mənişisi ular qüşinip yətmisun üqün uların yoxuruloşanidi. Ular uningdin bu səz toşruluk soraxşimu pətinalmidi. **46** Əmdi muşlislar arisida uların kimning əng uluş bolişoşanlikə toşruluk talax-tartix pəyda boldi. **47** Əmma Əysa ularning kəşglidiki oşlarnə kəşüp yetip, kışik bir balini elip yenida turoşuzup, **48** ularoşa: — Kim mening namimda bu kışik balini kəşul kışla, meni kəşul kışoşan bolidu wə kim meni kəşul kışla, meni əwətküşiqini kəşul kışoşan bolidu. Aranglarda əzini əng təwən tutşini bolsa uluş bolidu, — dedi. **49** Yuşanna jawabən uningəşa: — Ustaz, sening naming bilən jinlarnə həydəwatşan birşini kəşduş. Lekin u biz bilən birgə sanga əgəxmiganlikə tüşpəylidin, uni toştuş, — dedi. **50** Lekin Əysa uningəşa: — Uni toşmanglar. Qünki kim silərgə kərxə turmişa silərnə kəşoşanlardindur, — dedi. **51** Wə xundak boldiki, uning asmanoşa elip ketişidishoşan künlirining toşuxişoşa az kəşoşanda, u kəş'iyilik bilən yüzini Yerusaleməşa bərixka kəşattı. **52** [Xuning üqün] u aldin əşqilərnə əwətti. Ular yoloşa qışip, uning kəşixigə təyyarlik kışix üqün Samariyə əlkisidiki bir yezişoşa kirdi. **53** Birak u yüzini Yerusaleməşa kəşatşanlikə tüşpəylidin yezidikilər Əysani kəşul kışmidi. **54** Uning muşlisiridin Yakup bilən Yuşanna bu ixni kəşüp: — I Rəb, ularni kəşydürüp yəşitix

üqün Iliyas pəyoğəmbərdək asmandin ot yeoixini qikiriximizni halamsən? — dedi. **55** Lekin u burulup ularni əyibləp: «Silər kəndək rohtin boləjanliqinlarni bilməydikənsilər» — dedi. **56** Andin ular baxkə bir yeziqə etip kətti. **57** Wə xundək boldiki, ular yolda ketiwatqanda, birsi uningə: — I Rəb, sən kəyergə barma, mən sanga əgixip mangimən, — dedi. **58** Əysa uningə: — Tülkilərnin əngkürliri, asmandiki kuxlarning uwiliri bar. Birək İnsan'ooqlinib bexini kəyojudək yerimu yok, — dedi. **59** U yənə baxkə birsigə: — Manga əgəxkin! — dedi. Lekin u: — Rəb, awwal berip atamni yərlikkə kəyojili ijazət bərgəysən, — dedi. **60** Lekin Əysa uningə — Əlüklər əz əlüklirini kəmsun! Birək sən bolsang, berip Hudaning padixəhlikini jakarlioqin, — dedi. **61** Yənə birsi: — Əy Rəb, mən sanga əgiximən, lekin awwal əyümgə berip, əydikilirim bilən hoxləxiximəyə ijazət bərgəysən, — dedi. **62** — Kim kəlidə kəxning tutkuqini tutup turup kəynigə kərisə, u Hudaning padixəhlikəyə layik əməstur, — dedi.

10 Bu ixlərdin keyin, Rəb muhlislərdin yənə yətmixini təyinləp, əzi barməkqi boləjan barlik xəhər-yeziləroqə ikki-ikkidin əzidin burun əwətti. **2** U ularəyə mundaq tapilidi: — Yioqilidiəjan həsul dərwəkə kəp, lekin həsulni yioqkuqi ixləmqilər əz ikən. Xunga həsul Igisidin kəprək ixləmqilərnə Əz həsulungni yioqixkə əwətkəysən, dəp tilənglar. **3** Menginglar! Mən kəzilərnə bərilərnin arisioqə əwətkəndək silərnə əwətimən. **4** Həmyan, hurjun wə kəxlər almənglar; yolda kixilər bilən saləmləxixkə [tohtimənglar]. **5** Kəysi əygə kirsənglar, aldi bilən: «Muxu əydikilərgə arəmlik boləy!» dənglar. **6** U əydə «arəmlik igisi» bolsa, tiligən arəmlikənglar xu əygə kənidu; əgər bolmisa, u arəmlik əzüngləroqə yanidu. **7** Andin qüxkən əydə turup yətkəlmənglər, xu əydikilərnin bərginini yəp-iqinglar, qünki ixləmqi əz ix həkkinə elixkə həkliktur. U əydin bu əygə yətkilip yürmənglar. **8** Silər kəysi xəhərgə kirsənglar, ular silərnə kəbul kilsə, ular aldingləroqə nemə kəysə xuni yənglar. **9** U yərdiki kəsəllərnə sakəytip, ularəyə: «Hudaning padixəhlikə silərgə yekinlaxti!» dənglar. **10** Birək silər kəysi xəhərgə kirsənglar, ular silərnə kəbul kilmisa, ularning rəstə-kəqiliriəyə qikip kəpəqilikkə: **11** «Silərgə agəh bolsun üqün həttə xəhiringlərnin əyioqimizəyə qəpləxkən topisinimu kəqip qüxürüwətimiz! Həlbuki, xuni bilip kəyunglarki, Hudaning padixəhlikə silərgə [rasttinla] yekinlaxti!» — dənglar. **12** Mən silərgə eytip kəyayki, xu kuni həttə Sodom xəhəridikilərnin

kəridioqini bu xəhərdikilərnin kəkidin yenik bolidu. **13** Həlingləroqə way, əy kərazinliklər! Həlingləroqə way, əy Bəyt-Saidəliklər! Qünki silərdə kərsitilgən məjizilər Tur wə Zidon xəhərliridə kərsitilgən bolsa, u yərlərdikilər heli burunla bəzğə yəginip, külgə milinip towa kəloqan bolatti. **14** Kəyamət künidə Tur wə Zidondikilərnin kəridioqini silərnin kəkidin yenik bolidu. **15** Əy ərxkə kətürülgən Kəpərnəhəmluklər! Silər təhtisəroqə qüxürülisilər! (Hədəs g86) **16** [U muhlisliriəyə yənə]: — Kimdəkim silərnə tingxisa, menimu tingxiəjan bolidu; kimdəkim silərnə qətkə kəksə, menimu qətkə kəqkən bolidu; kim meni qətkə kəqkən bolsa, meni əwətküqinimu qətkə kəqkən bolidu, — dedi. **17** Yətmix muhlis huxal-hurəmlik iqidə kəytip kəlip: — I Rəb! Həttə jinlərmə sening nəming bilən bizgə boysunidikən! — dəp məlum kildi. **18** U ularəyə: — Mən Xəytanning asmandin qəkməktək qüxüp kətkənlikini kərgənmən. **19** Mana, mən silərgə yilan-qayanlarnə dəssəp yanjixkə wə düxmənnin barlik küq-qudritini besip taxləxkə həquk bərdim. Həqəqəjan həqəqəndək nərsə silərgə zərər yətküzəlməydu. **20** Lekin silər rohlərnin silərgə boysunoqanlikə tüpəylidin xadlanmənglar, bəki nəminglərnin ərxlərdə pütülgənlikə tüpəylidin xadlinənglar, — dedi. **21** Xu wəkittə, Əysa rohtə huxəllinip mundaq dedi: «Asmən-zemin Igisi i Atə! Sən bu həkikətlərnə danixmən wə əkilliklərdin yoxurup, səbiy baliləroqə axkariləjanlikəng üqün seni mədhəyiləymən! Bərhək, i Atə, nəziringdə bundək kəlix rawə idi. **22** Həmmə manga Atəmdin təkdəim kəlindi; Oqulning kimlikini Atədin baxkə həqkim bilməydu, wə Atəningmu kimlikini Oqul wə Oqul axkariləxni layik kərgən kixilərdin baxkə həqkim bilməydu». **23** Andin u muhlisliriəyə burulup, ularəyə astioqinə: Silər kəruwatqən ixlərnə kərgən kəzlər nəkədər bəhtliktur! **24** Qünki mən silərgə xuni eytip kəyayki, nuroqun pəyoğəmbərlər wə padixəhlər silər kərgən ixlərnə kəruwxə intizər boləqini bilən ularni kərmigən; wə silər angləwatqən ixlərnə angləxkə intizər boləqini bilən, ularni angləp bəqmioqan, — dedi. **25** Wə mana, Təwrat ustəzlidiridin biri ornədin turup əysənə siniməkqi bolup: — Ustəz, mənggülik həyatqə waris bolmək üqün nemə ixni kəlixim kərek? — dəp soridi. (aiōnios g166) **26** U jəwabən: — Təwrat kənunidə nemə pütülgən? Buningəyə əzüng kəndək kərayəsən? — dedi. **27** Həlikə kixi jəwabən: — «Pərwərdigər Hudəyingni pütün kəlbəng, pütün jəning, pütün küqüng wə

pütün zehning bilən söygin»; wə «Koxnangni özüngni söygəndək söy» — dedi. **28** Əysa uningə: — Toqra jawab bərding. Mana xundak kilsang hayat bolisən, — dedi. **29** Lekin özini həkkanıy dəp ispatliməqki bolup, Əysadin yənə sorap: — Əmdi «Mening koxnam» kimdur? — dedi. **30** Əysa jawabən mundak dedi: — Bir adəm Yerusalemdin Yeriho xəhırigə qüxüwetip, yolda kəraqılarning kəliə qüxüp kəptu. Kəraqıqlar uning kiyim-keqəklirini salduruwelip, uni yarilandurup, qala əlük həlda taxlap ketiptu. **31** Wə xundak boldiki, məlum bir kəhın xu yoldın qüxüwetip, həlikı adəmni kərup, yolning u qeti bilən mengip ətup ketiptu. **32** Xuningdək bir Lawiylik [rohaniy] bu yərgə kəlgəndə, yenioə kelip kərap koyup, yolning u qeti bilən mengip ətup ketiptu. **33** Lekin səpərdə boləjan bir Samariyəlik həlikı adəmning yenioə kəlgəndə, uni kərupla iq aəritiptu **34** wə aldioə berip, jarahətligə may wə xarab kuyup, tengip koyuptu. Andin uni əz ulioəqə mindürüp, bir sarayə elip berip, u yərdə həlaldin həwər aptu. **35** Ətisi yolə qıqkanda, ikki kımüx dinarnı elip saraywəngə berip: «Uningə kərap koyung, buningdin artuk qikim bolsa, kəytiximda sizgə tələymən» dəptu. **36** [Əmdi əysa həlikı ustəzdin]: — Seningə, bu üq adəm iqidə kəysisi kəraqılarning kəliə qüxkən həlikı kixigə [həkikiy] koxna boləjan? — dəp soridi. **37** — Uningə meħribanlik kərsətkən kixi, — dəp jawab bərdi u. Əysa uningə: — Undak bolsa, sən həm berip xuningə ohxax kıləjin, — dedi. **38** Wə xundak boldiki, u [muhlisiri bilən billə] yolda ketiwetip, məlum bir yezioə kirdi. U yərdə Marta isimlik bir ayal uni əyigə qakirip meħman kildi. **39** Martaning Məryəm isimlik bir singlisi bar idi. U əysaning ayioə aldidə olturup, uning səz-kalamini tingxiwatatti. **40** Əmdi meħmanlarnı kütüx ixlirining kəplükidin kəngli bəlünüp kətkən Marta əysaning aldioə kelip: — I Rəb, singlimning meni meħman kütkili yəloz taxlap koyojinioə karing bolmamdu? Uni mənə yardəmlixikə buyruojin! — dedi. **41** Lekin əysa uningə jawabən: — Əy Marta, Marta, sən kəp ixlarning əjemini yəp awarə bolup yürüwətisən. **42** Bırak birlə ix zərürdur; wə Məryəm xuningdin əzigə nesiwə bolioəjan yaxhi ülüxni tallidi; bu hərgiz uningdin tartiwelinmaydu — dedi.

11 Əmdi xundak boldiki, u bir yərdə dua kiliwatatti; dua ayaşlaxkanda, muhlislrirdin biri uningdin: — I Rəb, Yəhya əz muhlisliroə əgətkindək, sənmu bizgə dua kiliwni əgətsəng, — dedi. **2** U ularəja mundak

dedi: — Dua kıləjininglarda, mundak dənglar: «I Ata, Sening naming mukəddəs dəp uluəlanəy. Sening padixəhliking kəlgəy. **3** Hər künlik nenimizni bizgə hərkiwi bərgəysən. **4** Bizgə kəzdar boləjan hərkiwni kəqürginimizdək, Sənmu gunəhlimizni kəqürgəysən. Bizni əzduruluəlarəja uqratkuzmioəysən». **5** U səzini [dawam kilip] ularəja mundak dedi: — Siləning iqinglardin biringlarning bir dosti bolup, yerim keqidə uning kəxiəja berip: əy dostum, mənə üq nən ətnə bərgin; **6** qünki mənə səpərdin bir dostum kəldi wə uning aldioə koyəjudək bir nərsəm kəlməptu, desə, **7** u əyining iqidə turup: «Mənə awarə kilmioəjin, ixik təkəklük, balılar orunda yenimda yatidu. Sənə elip berixkə kəpalmaymən», deyiwi mumkin. **8** Silərgə xuni eytiməni, gərqə u uning dosti bolux süpiti bilən berixkə ornidin turmisimu, uning hijil bolmay kəyta-kəyta yəlwuruxi bilən u qəqum ornidin turup, kənqə lazim bolsa uningə beridu. **9** Xuning üqün mən silərgə eytayki, tilənglar, silərgə ata kilinidu; izdənglar, tapisilar. Ixikni qəkinglar, eqilidu. **10** Qünki hər bir tiligüqi tiliginə erixidu; izdigüqi izdigininı tapidu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqilidu. **11** Arənglarda ata boləjuqlar əz oşli nən tələp kilsa, uningə tax beridioəjanlar barmu?! Yəki belik tələp kilsa, yilan beridioəjanlar barmu? **12** Tuhum tələp kilsa, qayan beridioəjanlar barmu? **13** Əmdi silər rəzil turup əz pərzəntliringlarəja yaxhi iltipatlarnı berixni bilgən yərdə, əxtiki Ata Əzidin tiligənlərgə Mukəddəs Rohni tehimu ata kilməsmu? **14** Əmdi u bir kixidin «adəmni gəqə kıləjuqi» jinni həydiwətkəndə, xundak boldiki, jin uningdin qıqkanda, gəqə zuwanəja kəldi. Haləyik buningəja intayin həyran boluxti. **15** Bırak ulardin bəziliri: «U jinlarnı jinlarning əmiri boləjan Bəlzəbuləja tayinip həydiwetidu» — dedi. **16** Wə bəxkə bəzilər uni sinax məksitidə uningdin bizgə əsməndin bir məjizilik əlamət kərsətsəng, dəp tələp kıləjili turdi. **17** Lekin u ularning nənə oylawətkənlikini bilip ularəja mundak dedi: — Əz iqidin bəlünüp əzərə soquxkən hərəkəndək padixəhlik wəyran bolidu; wə hərəkəndək əilə əz iqidin bəlünüp əzərə soquxsa zəwallikəja yüz tutidu. **18** Xuningəja ohxax, əgər Xəytan əz-əzigə kərxı qıqkən bolsa, undəktə, uning padixəhlikı kəndəkmə put tirəp turalisun? Qünki silər mənə, «Jinlarnı Bəlzəbuləja tayinip həydiwədikən» dəysilər. **19** Əgər mən jinlarnı Bəlzəbuləja tayinip kəqəlisəm, siləning pərzəntliringlar kimgə tayinip jinlarnı kəqəlaydu?! Xungə ular silər toşruluk həküm

qikarsun! **20** Lekin mən Hudaning barmiki bilən jinlarni qoqilisam, undakta Hudaning padixahliki üstünglaroqa qixüp namayan bolojan bolidu. **21** Toluk qorallanojan küqtünggür öz öyini qoqıdapturoqanda, uning mal-mülki aman qalidu; **22** lekin uningdin küqtünggür biri uning üstigə hujum kilip uni yəngsə, uning tayanoojan qorallirini tartivalidu wə mal-mülüklirini olja kilip əzidikilərgə təksim kilip beridu. **23** Mən tərəptə turmiojanlar manga qarxi turoquqidur. Mən tərəpkə [adəmlərnı] yiojmiouquqlar bolsa tozutuwətküqidur. **24** Napak roh birawning tenidin qikiriwetilixi bilən, u kurojaq jaylarni qərgiləp yürüp birər aramgaħni izdəydu; birək tapalmiojandin keyin, «mən qikқан makanimoja kaytay!» dəydu. **25** Xuning bilən kaytip kelip, xu makanining pakiz tazilanojanlikini wə rətləngənlikini baykaydu-də, **26** berip əzidinmu bəttər yəttə roħni baxlap kelidu; ular kirip billə turidu. Buning bilən həliki adəmnıng keyinki həli burunqidinmu tehimu yaman bolidu. **27** Wə xundak boldiki, u bu gəplərnı kilivatqanda, kəpqlik arisida bir ayal awazini kətürüp: — Seni kətürgən qorsak wə emitkən əmqək bəhtliktur! — dedi. **28** Birək u jawabən: — Bəlki Hudaning səzini anglap, Uningoja itaət kilidiojanlar bəhtliktur! — dedi. **29** Xu qaojda, top-tap adəmlər uning ətrapioja olaxqanda, u mundak səzləxkə baxlıdi: — Bu dəwr dərwəkə rəzil bir dəwrdur; u məjizilik bir alamətnıng kəristilixni istəp yüridu. Birək buningoja «Yunus pəyojəmbərdə kərülgən məjizilik alamət»tin baxka heqkandak ikkinqi bir alamət kərsitilməydu. **30** Qünki Yunus pəyojəmbərnıng əzi Ninəwə xəħiridikilərgə alamət-karamət bolojinioja ohxax, Insan'oqlimu bu dəwrəgə yənə xundak bolidu. **31** Kıyamət küni «Jənubtin kəlgən ayal padixah»mu bu dəwrdikilər bilən təng tirilip, ularning gunahlırini bekitidu. Qünki u Sulaymanning dana səzlırini anglax üqün yər yüzining qetidin kəlgən; wə mana, Sulaymandinmu uluq birsı muxu yərdə turidu. **32** Kıyamət küni Ninəwəlikilər bu dəwrdikilər bilən təng qopup, bu dəwrdikilərnıng gunahlırini bekitidu. Qünki Ninəwəlikilər Yunus pəyojəmbər jakarlıojan həwərnı anglap towa kilojan; wə mana, Yunus pəyojəmbərdinmu uluq birsı muxu yərdə turidu! **33** Heqkim qiraojni yəkıp qoyup, uni yoxurun jayda qoymas, yaki üstigə sewətnı kəmtürüp qoymas, bəlki qiraojdanning üstigə koyidu; buning bilən əygə kirgənlər yoruklukni kəridu. **34** Tənnıng qirioji kəzdur. Xunga əgər kəzüng sap bolsa, pütin wujudung

yorutulidu. Lekin əgər kəzüng hunük bolsa pütin wujudung karangoju bolidu. **35** Xuning üqün hezi bolojinki, wujudungdiki «yorukluk» karangojuluk bolmisun! **36** Əmdi əgər barqə wujudung yoruk bolsa wə uning heq yeri karangoju bolmisa, wujudung huddi qiraoj parlaq nuri bilən seni yorutqandək tamamən ayding bolidu. **37** Əysə səz kilivatqanda, bir Pərisiy uni öyigə oqizaoja təklip kildi. Xuning bilən u eygə kirip, dastihanda olturdi. **38** Lekin həliki Pərisiy uning tamaktın ilgiri kol yumiojini kərüp, intayin həyran boldi. **39** Lekin Rəb uningoja: — Əmdi silər əy Pərisiyələr, qinə-qaqılarning texinila yuyup pakizlıojininglar bilən iqinglar hərtürülük hərislik wə rəzillikkə tolojandur. **40** Əy nadanlar, texini Yaratkuqi iqinimu yaratqan əməsmu?! **41** Əmdi öz iq-iqinglardın həyrhəhlik qilinglar wə mana, həmmə nərsə silərgə pakiz bolidu. **42** Həlinglaroja way, əy Pərisiyələr! Qünki silər həttə yalpuz bilən suzapning wə hərhil dora-dərmanlarning ondin birini əxrə kilip Hudaoja ataysilər-yu, birək adalət wə Hudaning muhəbbitini heq etibaroja almay ketiwərisilər. Dərwəkə, awwal muxu ixlarnı orundixinglar kərek, andın xu ixlarnımu ada kilmay qoymaslıqinglar kərek. **43** Həlinglaroja way, əy pərisiyələr! Qünki silər sinagoglarda aldınki orunlarda olturuxka, bazarlarda kixilərnıng silərgə bolojan [hərmətlik] salamlırioja amraqsilər. **44** Silərgə way! Qünki silər huddi kixilər ketiwetip, üstigə dəssəp selipmu səzməy ötüp kətkən gərlərgə ohxaysilər! — dedi. **45** Təwrat əħlılıridin biri uningoja: — Ustaz, bularnı eytkining bizgimu həkarət boldi! — dedi. **46** U uningoja mundak jawab bərdi: — Silərgimu way, əy Təwrat əħlılıri! Qünki silər kətürəlmigüdək eoqır yülklərnı adəmlərnıng zımmisigə artip koysilər-yu, əmma əzünglar bu yülklərnı kətürüxkə birmu barmıqinglarnı tagküzməysilər! **47** Silərgə way! Qünki pəyojəmbərlərnıng kəbrilirini yasap keliwətisilər, lekin ata-bowiliringlar ularnı öltürdi. **48** Xuning bilən silər ata-bowiliringlar qılojanlırioja razi bolojanlıqinglaroja guwahlık berisilər. Qünki ular pəyojəmbərlərnı öltürdi wə silər ularning kəbrilirini yasaysilər. **49** Bu səwəbtinmu Hudaning danalıki dəyduki: «Mən ularoja pəyojəmbərlər wə rosullarnı əwətimən wə bulardın bəzilirini ular öltüridu wə bəzilirini ziyənkəhlik bilən qoqliwetidu». **50** Xuning bilən dunya apiridə bolojandin buyankı barlık pəyojəmbərlərnıng təkülgən qan kərzlıri, yəni Həbilning təkülgən qenidin tartıp taki [ibadəthanidiki] qurbangah bilən mukəddəs jay

[kəmbəoʞəllərgə] həyrhahlik qilinglar. Əzünglaroʞa uprimaydioʞan həmyan, ərlərdə hərgiz tügəp kətməydioʞan bir həzinə hazirlanglar; — xu yərdə oʞri yeqin kəlməydu, küyə yəp yoqap kətməydu. **34** Qünki bayliqinglar qəyərdə bolsa, kəlbinglarmu xu yərdə bolidu. **35** Silər belinglarni qing baʞlap, qiraʞolinglarni yandurup turunglar; **36** huddi hojayinining toy ziyapitidin kaytip kelixini kütüp turoʞan qakarlardək, hərdaim təyyar turunglar. Xuning bilən hojayin kelip ixikni kəkkənda, qakarlar dərhal qikip ixikni aqidioʞan bolidu. **37** Hojayin kaytip kəlgəndə, qakarlarining oyoqak, təyyar turoʞanlikini kərsə, bu qakarlarining bəhtidur! Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, hojayin əzi belini baʞlap, ularni dastihanoʞa olturoʞuzup, ularning aldioʞa kelip xəhsən əzi ularni kütüwalidu! **38** Wə əgər hojayin ikkinqi yaki üqinqi jesəktə kəlsimu, qakarlarining xundək oyoqaklikini kərsə, bu ularning bəhtidur! **39** Lekin xuni bilip qoyunglarki, əgər əy igisi oʞrining keqidə kaysi waqıtta kelidioʞanlikini bilgən bolsa, u oyoqak turup oʞrining əygə texip kirixigə hərgiz yol qoymaytti! **40** Xuning üqün silərmu hərdaim təyyar turunglar; qünki Insan'ooqli silər oylimioʞan waqıt-saəttə kaytip kelidu. **41** Petrus uningdin: — I Rəb, sən bu təmsilni bizgila qaritip eyttingmu yaki həmməyləngə qaritipmu? — dəp soridi. **42** Rəb mundək dedi: — Hojayini əz əyidikilərgə məs'ul kilip, ularoʞa tegixlik boləʞan axlikni waqıt-waqtida təksim kilip berixkə təyinləydioʞan ixənqlik wə pəmlək oʞjidar kim bolidu? **43** Hojayin əyigə kaytqanda, qakirining xundək kiliwatqinining üstigə kəlsə, bu qakarning bəhtidur! **44** Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, hojayin uni pütün igilikini baxquruxkə koyidu. **45** Lekin mubada xu qakar kənglidə: «Hojayinim həyal bolup qalidu» dəp, baxkə qakarlar wə dedəklarni bozək kilixkə wə yəp-iqip, məst boluxkə baxlisa, **46** Xu qakarning hojayini kütülmigən bir küni, oylimioʞan bir waqıtta kaytip kelidu wə uni kesip ikki parqə kilip, uning nesiwisini etikadsizlar bilən ohxax təkdirdə bekitidu. **47** Əmdi hojayinining iradisini bilip turup, təyyarlinip turmioʞan wə hojayinining iradisi boyiqə qilmioʞan qakar boluxioʞa tayək yəydu. **48** Birək hojayinining iradisini bilməy turup, tayək yeyixkə tegixlik ixlarni kiləʞan qakar azrak tayək yəydu. Kimgə kəp berilsə, uningdin tələp kilinidioʞini kəp bolidu. Qünki adəmlər kimgə kəp amanət qoyəʞan bolsa, uningdin tələp kilidioʞinimu kəp bolidu. **49** Mən yər

yüzigə ot taxlap tutaxturuxkə kəldim wə bu otning tutixioʞa nəkədəp təkəzzamən! **50** Lekin mən aldi bilən bir qəməldürüx bilən qəməldürülüxüm kerək wə bu qümüldürülüxüm əməlgə axuruloʞuqə intayin qiyinimən! **51** Silər meni yər yüzigə tinqlik elip kəldimikin, dəp oylap qaldinglarmu? Yək, mən xuni silərgə eytayki, tinqlik əməs, belünüx elip kəldim! **52** Qünki buningdin keyin, bir əydiki bəx kixi belünidu; üqi ikkisigə qarxi wə ikkisi üqigə qarxi belünidu. **53** Ata oʞliəʞa wə oʞul atisioʞa, ana kizioʞa wə kiz anisioʞa, kəynana kelinigə wə kelin kəynanisioʞa qarxi turidu. **54** Əysə yənə toplaxqan adəmlərgə mundək dedi: — Silər künpetix tərəptin bulutning qikkinini kərsənglar, dərhal «yamoʞur yaʞidu» dəysilər, wə dərəkə xundək bolidu. **55** Jənub tərəptin xamalning qikkinini kərsənglar, «Həwa issiydu» dəysilər wə dərəkə xundək bolidu. **56** Əy sahtipəzlər! Silər yər bilən kəkning rənggini pərk etələysilər-yu, kəndəksigə bu zamanni pərk etəlməysilər?! **57** Əmdi nemixkə kaysi ixlarning durus ikənlikigə əzünglar həküm kilip baxmaysilər?! **58** Qünki dəwagiring bilən birgə sotqi aldioʞa barəʞiningda, uning bilən yolda ketiwatqinidə, uning bilən yarixip dost boluxkə intilgin; bolmisa, u seni sotqioʞa, sotqi bolsa gundipayəʞa tapxuridu wə gundipay seni zindanoʞa taxlaydu. **59** Mən sanga xuni eytip qoyayki, [kərzingning] əng ahirkə bir tiyininimu qoymay təlimigüqə, xu yərdin hərgiz qikəlməysən.

13 Xu qaoʞda, birnəqqə adəm uningə [wəliy] Pilatusning bir qisim Galiliyəliklərnin qəninini təküp, ularning qanlirini ular kiliwatqan [ibadəthanidiki] qurbanliqning qanliri bilən arilaxturoʞanlikini məlum qildi. **2** U ularəʞa jawabən mundək dedi: — Ularning bu azablarni tartqini üqün bu Galiliyəliklərnə baxkə Galiliyəliklərdin gunahə eqir dəp qarəmsilər? **3** Mən silərgə eytayki, undək əməs! Bəlki silər towa qilmisənglar, həmminglarmu ohxax aqiwəttə həlak bolisilər. **4** Siloam məhəllisidiki munar ərülüp qüxüp, on səkkiz kixini besip əltürüp qoyəʞan, silər ularni Yerusalemda turuwatqan baxqlərdin kəbih, dəp qarəmsilər? **5** Mən silərgə eytayki, undək əməs! Bəlki silər towa qilmisənglar, həmminglarmu ohxax aqiwəttə həlak bolisilər. **6** Andin u bu təmsilni səzləp bərdi: — Məlum bir kixining üzümzarliqida tikilgən bir tüp ənjür dərihi bar ikən. U u dərəhtin mewə izdəp kəptu, lekin həq mewə tapalməptu. **7** U baʞqəwəngə: «Qara, üq yildin beri bu ənjür

dərihidin mewə izdəp keliwatimən, birəq bir talmu mewə tapalmidim. Uni kesiwət! U nemə dəp yərni bikardin-bikar igiləp turidu?» dəptu. **8** Lekin baqwən: «Hojayin, uningəya yənə bir yil təgmigəyla. Bu wakit iqidə uning tüwidiki topilarni boxitip, oşutlap bakay. **9** Əgər kelər yili mewə bərsə, yahxi hop! Birək bərmisə, kesiwətkəyla» dəptu baqwən. **10** Bir xabat küni, u bir sinagogta təlim beriwatatti. **11** Mana xu yərdə on səkkiz yildin beri zəipləxtürgüqi bir jin tərripidin tutulup, dəmqiyp ərə turalmaydioqan bir ayal bar idi. **12** Əysa uni kərgəndə, yenioqə qəqirip: — Hanim, sən bu zəiplikingdin azad boldung! — dedi. **13** Andin u kəlini uning uqisioqə koyuwidi, ayal dərhal ruslinip tik turup, Hudani uluqlidi. **14** Birək sinagogning qongı əysaning xabat küni kesəl saqaytkinidin oşəzəplinip, kəpçiliklə: — Adəmlər ix kiliş kerək boləqan altə kün bar, xu künlərdə kelip saqaytilinglar; lekin xabat künidə undək qilmanglar, — dedi. **15** Xunga Rəb uningəya mundaq jawab bərdi: — Əy sahtipəzlər! Hərbiringlar xabat küni torpaq wə exikinglarni okurdin yexip, suoqəroçili baxlimamsilər?! **16** Əmdi Xəytan mana on səkkiz yil boşup kələn, İbrahımning bir kizi boləqan bu ayal dəl xabat künidə bu sirtməktin boxitilsa, bu xabat künining yarixiki bolmamdu?! **17** U muxu səzni kıləqanda, uningəya qarxi qikqanlar hijalətkə qaldı; birək halayik uning kiliwatqan həmmə əjayib ixliridin xadlinip yayridi. **18** U səzini [dawamlaxturup] mundaq dedi: — Hudaning padixahlıqi nemigə ohxaydu? Mən uni nemigə ohxitay? **19** U goya bir tal kışa uruqioqə ohxaydu; birsı uni elip əz beşida terioqanidi; u əşüp yoşan dərəh boldi; asmandiki uqar-kanatlar kelip uning xahlirida uwulidi. **20** U yənə: — Hudaning padixahlıqini nemigə ohxitay? U huddi eqitkuşoqə ohxaydu; bir ayal uni kəlioqə elip, üq jawur unning arisioqə yoxurup, taki pütin hemir boləquqə saqlidi, — dedi. **22** [Əysa] Yerusalemoqə qarap səpirini dawamlaxturup, besip ətəkən hərəkəysi xəhər-yezılarda təlim berip mangdi. **23** Birəylən uningdin: — I təksir, kütquzulidioqanlarning sani azmu? — dəp soridi. Əysa kəpçiliklə mundaq jawab bərdi: **24** — Silər tar ixiktin kirixkə kürəx qilinglar. Qünki mən silərgə xuni eytayki, nuroşun adəmlər kirəy dəp izdənsimu, əmma kirəlməydu. **25** Əyning igisi ornidin turup ixikni taqioqandın keyin, silər taxkırıda turup ixikni kəqip: «Rəb, bizgə aqşin!» dəp yalwuroçili turoqininglarda, u silərgə jawabən: «Siləring nəlikinglarni bilməymən»

— dəydu. **26** Andin silər: «Biz sening aldingda yegən, iqkən, sənmu bizning koqilirimizda təlim bərgən» desənglar, **27** u yənə jawabən: «Siləring nəlikinglarni bilməymən, məndin neri ketinglar, əy kəbihlik kıləquqılar!» dəydu. **28** Silər İbrahım, İshək, Yəqub wə barlik pəyoşəmbərləning Hudaning padixahlıqi iqidə ikənlıqini, əzünglarning sirtka taxliwetilgininglarni kərgininglarda, yioqə-zarlar kətürülidu, qixlar oşuqurlaydu. **29** U qəşda, kixilər məxriş bilən məşriştin wə ximal bilən jənuştin kelixip, Hudaning padixahlıqıda dastihanda olturidu. **30** Xuning bilən mana, xu qəşda aldida turoşanlardin arkişoqə ətıdioqanlar, arkişda turoşanlardin aldioqə ətıdioqanlar bar bolidu. **31** Dəl xu wəqışta birnəşqə Pərisiyələr əysaning aldioqə kelip uningəya: — Muxu yərdin qikşip əzüngni nerioqə al. Qünki Hərod seni ətürməşqı, — dedi. **32** U ularoqə: — Berip xu tülkigə eytinglar: Mana mən jinlarni həydiwetip, bügün wə ətə xıpa bərmən wə üqinqi küni takamullaxturulimən, dənglar. **33** Həlbuki, bügün wə ətə wə əgünliklə mengip yürüşüm kerəktur; qünki həq pəyoşəmbərnıng ətürülüşü Yerusalemdin baxka həqkəndək jayda mumkin bolmas. **34** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyoşəmbərləni ətürıdioqan wə sanga əwətılğənləni qalma-kesək kılıdioqan xəhər! Mən kanqə kətimlap mekiyan əz qüşjilirini kanat astioqə aloşandək sening baliliringni koşnumoşə alməkşı boldum, lekin silər halimidinglar. **35** Mana əyünglar taxlinip wəyranə bolup qalidu; wə mən silərgə xuni eytip koyayki, silər «Pərwərdigarning nami bilən kəlgüşiqə mubərək boləy!» demigüşqə, meni yənə kərelməşsilər.

14 Wə xundaq boldiki, bir xabat küni u Pərisiyələrdin boləqan bir həkumdarning əyigə oşizaşoqə bardı; əmdi ular uni paylap yürüwatatti. **2** Wə mana, u yərdə suluk ixşik kesiligə giriştar boləqan bir adəm bar idi. **3** Əysa Təwrat əhliliri wə Pərisiyələrdin: — Xabat küni kesəl saqaytix Təwrat kanunioşə uyoşunmu-yok? — dəp soridi. **4** Birək ular lam-jim demidi. U həliki kesəlgə kəlini təgküzüp, saqaytip yoloşə saldi. **5** Andin u uların yənə: — Aranglardin biringlarning mubada xabat künidə exiki ya kalisi kudukka qüşüp kətsə, uni dərhal tartip qikarmaydioqan zadi kim bar? — dəp soridi. **6** Wə ular uning bu səzlırigə həq jawab bərelmidi. **7** Əysa qəkıriləqan meşmanlarning əzlırigə tərđin orunlarni kəndək tallioşinini kərup, ularoşə mundaq bir təmsilni eytip bərdi: **8** — Birsı

seni toy ziyapitigə təklip kılsa, tərda olturmiojin. Bolmisa, səndin hərmətlikrək birsi təklip kilinojan bolsa, **9** U qaoqda seni wə uni qakirojan sahıbhana kelip sanga: «Bu kixigə orun bərgəysiz» dəp kılsa, sən hijaləttə kelip pəgahəja qüxüp kalisən. **10** Lekin sən qakiriloqanda, berip pəgahda olturojin. Xuning bilən seni qakirojan sahıbhana kelip: «Əy dostum, yukirioja qikinq» deyixi mumkin wə xuning bilən sening bilən dastihanda olturojanlarning həmmisining aldida sanga izzət bolidu. **11** Qünki hərkim özini üstün tutsa təwən kilinidu wə kimdəkim özini təwən tutsa üstün kilinidu. **12** U özini mehmanoja qakirojan sahıbhanoja mundak dedi: — Mehmanni tamakqa yaki ziyapətkə qakirojiningda, dost-buradə, kərindax, uruk-tuqkan yaki bay qolum-koxniliringni qakirmiojin. Qünki ularmu seni mehmanoja qakirip, mərhəmitingni qayturuxi mumkin. **13** Xuning üçün ziyapət berəy desəng, ojerib-ojurwa, meyip-nakar, aksak-qolak, kor-əmalarni qakirojin **14** wə bəht-bərikət kərisən; qünki u kixilərnin yaxhiliqingni qayturuxning amali yoktur. Xuning bilən həkkanıylarning qayta tirilgən künidə kilojining özüggə qayturulidu. **15** Uning bilən həmdastihan olturojanlardin biri bu səzlərnı anglap, uningoja: — Hudaning padixahlikida oşızalanojuqilar nemidegən bəhtlik-hə! — dedi. **16** Birak u uningoja jawabən mundak dedi: — Bir kixi katta ziyapətkə tutux kilip, nuroşun mehmanlarni qakirip koyuptu. **17** Dastihan selinojan xu saəttə, qakirini əwətip, qakirilojan mehmanlarəja: «Mərhəmət, həmmə nərsə təyyar boldi!» dəp eytiptu. **18** Birak, mehmanlarning həmmisi barmaslikqa bir-birləp əzrə-bahənə kərsətkili turuptu. Birinqisi uningoja: «Mən həlila bir parqə yər setiwalojanidim, berip kərüp kəlmisəm bolmaydu. Meni əpu kiləyayla, baralmaymən» dəptu. **19** Yənə biri: «Mən bəx koxluk əküz setiwaldim, hazır berip ularni sinap kəruxüm kerək. Meni əpu kiləyayla, baralmaymən» dəptu. **20** Yənə birsi: «Mən yengi əyləngən, xunga baralmaymən» dəptu. **21** Qakar kaytip kelip, bu ixlarni hojayinioja məlum kıptu. Hojayin oşəzəpləngən həlda qakirioja: «Dərhal xəhərnin qong-kıqik koqilirioja kirip, ojerib-ojurwa, meyip-nakar, aksak-qolak wə kor-əmalarni muxu yərgə yioşip kəl» dəptu. **22** Andin qakar kaytip kelip: «Hojayin, əmr bərginingdək ada kilindi, wə yənə box orun bar!» dəptu. **23** Xuning bilən hojayin qakarəja: — «Əyüm mehmanlarəja tolux üçün yezilardiki qong-kıqik yollarni, məhəllilərnı arilap, udul kəlgən

adimingni zorlap elip kəlgin! **24** Qünki mən silərgə xuni eytayki, baxta qakirilojan adəmlərnin heqkaysisi dastihinimdin tetimaydu», dəptu. **25** Əmdi top-top adəmlər uningoja həmrah bolup ketiwatatti. U burulup ularəja qarap mundak dedi: **26** — Manga əgəxkənlər [manga boləjan səyüxliridin] əz atisi wə anisi, ayali wə baliliri, aka-ukiliri wə aqa-singilliri, həttə əz jeninimu yaman kərmisə manga muhlis bolalmas. **27** Kimdəkim əzining krestini yüdüp manga əgəxmisə u manga muhlis bolalmas. **28** Aranglardin birsi munar salmaqıi bolsa, aldi bilən olturup bu kuruluxni pütüküzgüdək hirəjət əzümdə barmu-yok dəp hesab kılmasmu? **29** Undak kılmiojanda, ulni selip pütüküzəlmisə, kərgənlərnin həmmisi mazak kilip: «Bu adəm binani baxlap koyup pütüküzəlmidi» — deməy qalmaydu. **31** Yaki bir padixah yənə bir padixah bilən jəng kilojili qıksa aldi bilən olturup: — Mening üstümə kelidiojan yigirmə ming kixilik koxun igisigə mən on ming əskirim bilən taqabil turalarmənmu? dəp mələqərləp kərməmdü?! **32** Əgər u «Sokuxalmaymən» dəp oylisa, düxmən tehi yiraktiki qaoqda əlqi əwətip, sulh xərtlirini soraydu. **33** Xuningəja ohxax, silərdin kimdəkim [kənglidə] əzining bar-yokı bilən hoxlaxmisa, manga muhlis bolalmas. **34** Tuz yaxhi nərsidur; həlbuki, tuz əz təmini yokatsa, uningoja kaytidin tuz təmini qandakmu kirgüzgili bolidu? **35** U tuprakqa ixlitixkə yaki oşutka arilaxturuxkimu yarimay, talaəja taxlinidu. Angliojudək kuliki barlar buni anglisun!

15 Əmdi bajgırlar wə baxka gunahkarlarning həmmisi uning səzini anglaxka uning ətrəpioja olaxmaqta idi. **2** Lekin Pərisiylər bilən Təwrat ustazlıri oşudungxup: — Bu adəm gunahkarlarni qarxi alidu wə ular bilən həmdastihan olturidu! — deyixti. **3** Xunga u ularəja munu təmsilni səzləp bərdi: **4** — Əgər aranglarda birəylənnin yüz tuyak koyı bolup, ulardin biri yitip kətsə, tokşan tokkuzini qəldə koyup koyup yitip kətkinini tapkuqə izdiməsmu? **5** Uni tepiwaloqanda, xadlanəjan həlda mürisigə artidu; **6** andin əyigə elip kelip, yar-buradərliri bilən qolum-koxnilirini qakirip, ularəja: «Mən yitkən koyumni tepiwaldim, mening bilən təng xadlininglar!» dəydu. **7** Mən silərgə xuni eytayki, xuningəja ohxax, towa kiliwatkan bir gunahkar üçün ərxətə zor hursənlilik bolidu; bu hursənlilik towioja mohtaj bolmiojan tokşan tokkuz həkkanıy kixidin boləjan hursənlıktin kəp artuqtur. **8** — Yaki bir ayalning on kümüx dinari

bolup, bir dinarni yokitip qoysa, qiraotni yekip, taki uni tapkuqə əyni süpürüp, zən koyup izdiməsmu? 9 Uni tapkanda yar-buradər, kolum-qoxnirini qakirip, ularoʻja: «Mening bilən təng xadlininglar, qünki mən yokitip koyoʻqan dinarimni tepiwaldim» — dəydu. 10 Mən silərgə xuni eytayki, xuningoʻja ohxax towa kiliwatqan bir gunahkar üqün Hudaning pərixtilirining arisida hursənlik bolidu. 11 U səzini dawam kiliپ mundak dedi: — Məlum bir adəmning ikki oqli bar ikən. 12 Kiqik oqli atisoʻja: «Əy ata, mal-mülüktnin tegixlik ülüxümni hazirla manga bərgin» dəp eytiptu. Wə u öz mal-mülüklerini ikkisigə təksim kiliپ beriptu. 13 Uzun ətməyla, kiqik oqli bar-yokini yiojixturup, yirak bir yurtka səpər kiliپtu. U u yərdə əyx-ixrətlik iqidə turmux kəqürüp mal-dunyasini buzup-qeqiptu. 14 Dəl u bar-yokini sərp kiliپ tügətkən waqtida, u yurtta kattik aqarqilik bolup, u helila ksilqilikta qaptu. 15 Xuning bilən u berip, xu yurtning bir pukrasioʻja mədikar bolup yalliniپtu; u uni etizlikioʻja qoxka bekixka əwətiپtu. 16 U hətta korsikini qoxkılarning yemi bolqan purqak posti bilən toyoʻuzuxka təkəzza boptu; ləkin heqkim uningə heqnərsə bərməptu. 17 Ahir berip u həoxini tepip: «Atamning xunqə kəp mədikarlırining aldidin yemək-iqmək exip-texip turidu; ləkin mən bolsam bu yərdə aqliktin ələy dəp qaldim! 18 Ornumdin turup, atamning aldioʻja berip uningə: Əy ata, mən ərxning aldidimu wə sening aldingdimu gunah kildim. 19 Əmdi sening oqlung atilixka layik əməsmən. Meni mədikarlıring süpitidə qobul kılqaysən! — dəymən» dəp oylaptu. 20 Xuning bilən ornidin turup atisining aldioʻja kaytip mengiptu. Ləkin atisi yiraktinla uni kərüp uningə iqı aqrıtıp, aldioʻja yügürüp qikip, uning boynioʻja esilip uni səyüp ketiptu. 21 Oqli: «Ata, mən ərxning aldidimu, sening aldingdimu gunah kildim. Əmdi sening oqlung atilixka layik əməsmən» — dəptu. 22 Birak atisi qakarlırioʻja: «Dərhal əng esil tonni əkelip uningə kiydürüŋlar, kolioʻja üzük selinglar, putlırioʻja ayaq kiydürüŋlər; 23 wə bordak torpakni əkelip soyunglar; andin obdan yəp, rawurus təbrikləyli! 24 Qünki mening bu oqlum əlgənidi, tirildi, yitip kətkənidi, tepildi!» — dəptu. Andin ular təbrikləxkili baxlaptu. 25 Əmdi qong oqli etizoʻja kətkənəkən. U kaytip keliwetip əygə yekin kəlgəndə nəoʻmə-nawa bilən ussulning awazini anglaptu. 26 U qakarlardin birini qakirip, uningdin nemə ix boluwatqinini soraptu. 27 Qakar uningə:

Ukang kəldi wə atang uni saq-salamət tepiwaloʻjanlikı üqün bordak torpakni soydi» dəptu. 28 Ləkin [qong oqli] hapa bolup, əygə kirgili unimaptu. Wə atisi qikip uning əygə kirixini ətünüپtu. 29 Əmma u atisoʻja jawab berip: «Kara! Mən xunqə yildin beri kuldak hizmitingdə boldum, əsla heqbir əmringdin qikip bakmidim. Birak sən manga əl-aqinilirim bilən hux kılqili heqqaqan birər oqlakmu bərmiding! 30 Ləkin sening mal-mülüklingrni pəhixilərgə həjləp tügətkən bu oqlung kaytip kəlgəndə, sən uning üqün bordak torpakni soyupsən» — dəptu. 31 Birak atisi yənə uningə: «Əy oqlum, sən hərdaim mening yenimdisən wə mening barlikim seningkidur. 32 Əmdi təbrikləp xadlinixka layiktur; qünki bu sening ukang əlgənidi, tirildi, yokilip kətkənidi, tepildi» — dəptu.

16 U muhlislırioʻja yənə mundak dedi: — Bir bayning bir oqojidari bar ikən. Birsı bayoʻja: «Bu oqojidaringiz mal-mülkingizni buzup qaqtı» dəp xıkayət kıپtu. 2 U oqojidarnı qakirip, uningə: «Mening sening toʻsrangda angliqanlırim zadi kəndak gəp? Oqojidarlıqingdiki hesab-kitabni enik tapxur; qünki mundin keyin sən oqojidar bolmaysən» — dəptu. 3 Oqojidar əmdi öz iqidə: «Nemə kılay? Qünki hojayinim meni oqojidarlıqtnin məhrum kılıdu. Kətmən qapay desəm unqilik maqdur yok, tiləmqilik kılay desəm nomus kılimən. 4 Hə, taptim! Oqojidarlıqtnin qalqinimda kixilərnin meni əylirigə qarxi elixi üqün, nemə kılaximni əmdi bildim» dəp 5 öz hojayinioʻja kərzdar bolqanlarnı birdin-birdin qakirip kelip, birinqisidin: «Hojayinimoʻja qanqilik kərzingiz bar?» dəp soraptu. 6 Wə kərzdar: «Yüz tung zəytun meyi» dəp jawab beriptu. Oqojidar uningə: «Mana, hesabət dəptiringizni elip, bu yərdə olturup əllik tungə əzgərtiweting!» dəptu. 7 Andin u yənə birigə: «Sizqu, qanqilik kərz boldingiz?» dəp soraptu. U: «Yüz kürə buqday» dəp jawab beriptu. Oqojidar uningə: «Hesabat dəptiringizni elip səksən kürigə əzgərtiweting!» dəptu. 8 Xuning bilən uning hojayini səmimiyətsiz oqojidarning bu ıxtiki pəmlıklıki üqün uningə qayil bolup mahtaptu. Qünki bu dunyaning pərzəntlıri öz dəwridə nurning pərzəntlıridin pəmlıktur. (aiōn g165) 9 Wə mən silərgə xuni eytip koyayki, «Nahək dunyaqə təwə mal-dunya» arqılık əzüŋlarqə dost tutunglar; xundak kılsanglar, mal-dunya karqə kəlməydiyən bolqan [kündidə] xu dostlar silərnı əbədiy makanlarqə qarxi alidu. (aiōnios g166) 10 Kimki kiqikkinə ıxta

sadik bolsa, qong ixtimu sadik bolidu; wə kimki kiqukkinə ixta səmimiyətsiz bolsa, qong ixtimu səmimiyətsiz bolidu. **11** Xunga əgər «nahək dunyaqə təwə boləjan mal-dunya»da sadik bolmisanglar, kim silərgə həkikiy bayliqlarni tapxursun? **12** Wə baxqilarning nərsiliridə sadik bolmisanglar kim silərgə əzünglarning nərsisini bərsun? **13** Həqkim ikki hojayinoqə təng hizmət qilalmaydu. Qünki u yaki buni yaman kəriup, uni yahxi kəridu; yaki buningoqə əzini pütünləy beoixlap, uningoqə etibarsiz qaraydu. [Xuningqə ohxax], siləringmu birlə waqıtta həm Hudaning, həm mal-dunyaning kulluqida boluxunglar mumkin əməs. **14** Əmdi Pərisiyələr (ular puloqə amraq idi) bularning həmmisini anglap əysani məshirə qilixti. **15** Wə u ularoqə mundak dedi: — «Silər əzünglarni adəmləning aldida həkəkaniy qilip kərsətküqidursilər; lekin Huda qəlbənglarni bilidu. Qünki adəmləning arisida qədirlinidəqini Hudaning nəziridə yirginqlıktur. **16** Təwrat qanuni wə pəyoqəmbərləning yazmiliri [qəməldürgüqi] Yəhyaqə hıdayət bolup kəldi; xu waqıttin baxlap Hudaning padixahliqining hux həwiri jakarlinip keliwatidu; [padixahliqka] kirməqci boləjanlarning hərbi uningoqə bəsiup kiriwəlixi kərəktur. **17** Ləkin asman bilən zeminning yoq qiliwətilixi Təwratning bir qekiti bikar qilinixtin asandur. **18** — Hər kim öz ayalini talak qilip baxqə birini alsa zina qiləjan bolidu wə kimki öz eridin talak qilinoqənni alsa zina qiləjan bolidu». **19** — Burun bir bay adəm bar idi; u səsiin rənglik ton wə kanap kiyimlərni kiyip, hərkiini əyxixrət iqidə təntənə qilatti. **20** Wə pütün əzayini qəqəjaharət besip kətkən Lazarus isimlik bir yoqsul bar idi; u bayning dərwasizining aldiqə [hərkiini] yatquzup qoyulatti. **21** Uning dastihininin qüxüp qələjan parqipuratlardın qorsiqini toyəjuzəuxqə təxna idi. Həlbuki, itlar kelip uning yarilirini yalaytti. **22** Əmdi xundak boldiki, yoqsul əldi wə pərixtilər uni İbrahımning kuqıqioqə apardi. Bay həm əliup dəpnə qilindi; **23** wə təhtisarada kattik kiynilip, bəxini kətürüp, yiraktin İbrahımi wə uning kuqıqidiki Lazarusni kəriup: **(Hadēs 986)** **24** «Əy ata İbrahım, manga rəhim qiləqsən! Lazarusni əwətkəysən, u barmiqining uqini suqə qilap, tilimoqə temitip sowutqay. Qünki mən bu ot yalkunida kattik azabliniwatimən!» dəp warqirap yalwurdi. **25** Ləkin İbrahım mundak dedi: «Əy oqlum, həyat waqtingda həlawətni yətküqə kərginingni wə Lazarusning dərd-bala tartqinini yadingoqə kəltürgin.

Həzir u təsəlli tapti, əmma sən azab tartiwətsən. **26** Wə bulardın baxqə, biz bilən siləring ariliqimizda yoqjan bir hang bekitilgəndurki, bu yərdin silər tərəpkə ətəyli degənlər ətələməs wə andin biz tərəpkə ətimiz degənlər ətələməs». **27** Əmdi bay yənə: «Undaqta, i ata, səndin [Lazarusni] atamning əyigə əwətixingni ətünimən. **28** Qünki mening bəx aka-ukam bar; ularning bu azab-oqubətlik yərgə kəlməsliki üqün [Lazarus] ularni kattik aqahlandurup qoysun» — dedi. **29** Birak İbrahım jawab berip uningoqə: «Ularda Musa wə [baxqə] pəyoqəmbərləning [aqah-guwahliqi] bar; ular xularni anglisun» — dedi. **30** Ləkin u: «Yak, i İbrahım ata, əgər əlgənlərdin biri tirilip ularning aldiqə barsa, ular towa qilidu» — dedi. **31** Əmma İbrahım uningoqə: «Əgər ular Musa wə [baxqə] pəyoqəmbərləning [guwahliqini] anglimisa, hətta əlgənlərdin birsi tirilsimu, ular yənila ixinixni rət qilidu» — dedi.

17 U muhlisliroqə mundak dedi: — İnsanni putlaxturidəjan ixlar bolmay qalmaydu; lekin xu putlaxturux wasitiqisi boləjan adəmning həlioqə way! **2** Bundak adəmning bu kiquk balilardın birini [gunahqə] putlaxturoqə bolsa, boynioqə tügmən texi esiləjan həlda dengizə taxliwətilgini əwzəl bolatti. **3** Əzünglarəqə aqah bolunglar! Əgər kəridixing gunah qiləjan bolsa, uningoqə tənbiq-nəsihət qiləjin. U towa qilsa uni əpu qiləjin. **4** Mubada u bir kün iqidə sanga yəttə mərtiwə gunah qilsa wə yəttə mərtiwə yeningoqə kelip: Towa qildim, desə, uni yənila əpu qiləjin. **5** Xuning bilən rosullar Rəbgə: İxənq-etikadimizni axuroqin, — deyixti. **6** Wə Rəb ularəqə mundak dedi: — Silərdə qıqə urukidək zərriqə ixənq bolsa idi, silər awu üjmə dərihigə: «Yiltizingdin kəmurulup, dengizəqə kəqüp tikil!» desənglar, u səzünglarni anglap kəqətti. **7** Ləkin aranglardın kimning yər həydayidəjan yaki mal bakidəjan bir kuli bolsa wə u etizliqin qaytip kəlgəndə, uningoqə: «Tezrək kelip dastihanda olturoqin», dəyidəjanlar barmu? **8** U bəli uningoqə: «Mening tamikimni təyyar qil, mən yəp-iqip boləuqə belingni baqlap meni kütkin, andin əzüng yəp-iqkin, deməsmu? **9** Kul əmr qilinoqinidək qiləqini üqün hojayin uningoqə rəhmət eytamdu? Meningqə, eytmaydu. **10** Xuningqə ohxax, silərmu əzünglarəqə əmr qilinoqənni həmmisini ada qiləqiniglərdin keyin: Biz ərziməs kullarmiz; biz pəkət tegixlik burjimizni ada qilduk, halas», dəyidəjan bolisilər. **11** Wə xundak boldiki, u Yerusalemoqə qıqip

ketiwatkanda, Samariya bilan Galiliyaning otturidid
ötüp, **12** bir kəntkə kirginidə mahaw kesilgə giriptar
bolojan on adəm uningə qıraq, yirakta tohtap,
13 awazlirini kətürüp: Əy əysa, ustaz, bizgə rəhim
kilojaysən, dəp ötündi. **14** Ularni kərgəndə u ularə:
Berip özünqlarni kahınlarə kərsitinglar, dedi. Wə
xundak boldiki, ular yolda ketiwatkanda, [mahawdin]
paklandi. **15** Ulardin birəylən özining sakəyojinini
kərgəndə yukiri awaz bilən Hudani uluqlap, kəynigə
burulup, kaytti. **16** U kelip əysaning ayiojioja yikilip
düm yetip təkəkür eytti. U Samariyalik idi. **17** Əysa
bu ixka qarap: Pak kilinojanlar on kixi əməsmidi?
Qalojan tokkuzəylən keni? **18** Bu yat əllik musapirdin
baxka, Hudaəja həmdusana okuəjili heqkim kaytip
kəlməptioju?! — dedi. **19** Andin u heliki adəmgə: —
«Ornungdin tur, yolungəja mangəjin! Etikading seni
sakaytti!» — dedi. **20** [Bir küni] Pərisiyələr uningdin:
«Hudaning padixahlıki kaçan kelidu?» dəp soriojanda
u ularəja jawab berip mundak dedi: — Hudaning
padixahlıkinin kelixini kəz bilən kərgili bolmas; **21**
kixilər: «Qaranglar, u mana bu yərdə!» yaki «U yərdə!»
dəyəlməydu. Qünki mana, Hudaning padixahlıki
aranglardidur. **22** Keyin u muhlisliroja yənə mundak
dedi: — «Xundak künlər keliduki, silər Insan'ooljining
künliridin birər künini bolsimu kərixxkə təxna
bolisilər, lekin kəralməysilər. **23** Xu qaqda kixilər
silərgə: «Mana u bu yərdə!» wə yaki «Mana u u yərdə!»
dəydu; silər nə barmanglar nə ularning kəynidin
yügürmənglar. **24** Qünki goya asmanın bir qetid
qakmaq qeqip yənə bir qetigiqə yorutidiojandək,
Insan'ooljining öz künidə həm xundak bolidu. **25** Lakin
u awwal kəp azab-okubətlərnə tartixi bu dəwrdikilər
təripidin qətkə kəqilixi mukərrədur. **26** Wə Nuh
[pəyojəmbərnin] künliridə kəndak bolojan bolsa,
Insan'ooljining künliridə həm xundak bolidu. **27** Taki
Nuh kemigə kirip olturojan küngiqə, kixilər yəp-
iqip, əylinip wə yatlik bolup keliwatkanidi; andin
topan kelip həmmisini halak kildi. **28** Həm yənə,
Lutning künliridə kəndak bolojan bolsa xundak bolidu
— kixilər yəp-iqip, soda-setik kilip, terikqilik kilatti
wə əylərnə salatti. **29** Lakin Lut Sodom xəhəridin
qikқан küni, asmandin ot bilən günggürt yeəjip, [bu
xəhərdikilərnin] həmmisini halak kildi. **30** Əmdi
Insan'ooli axkara bolidiojan kündə ənə xundak bolidu.
31 Xu küni, hərkim egzidə turup, nərsə-kərakliri əyidə
bolsimu, alojili qüxmisun; wə xuningəja ohxax kimki
etizlikta bolsa [əyigə] heq yanmisun. **32** Lutning

ayalini yadinglarəja kəltüringlar! **33** Kimki öz həyatini
kutkuzmaqci bolsa, uningdin məhrum bolidu, lekin
öz həyatidin məhrum bolojan kixi uningəja erixidu.
34 Silərgə xuni eytayki, u keqidə ikki adəm bir
orunda yatidu; ulardin biri elip ketilidu, yənə biri
kaldurulidu. **35** Ikki ayal yarəjunqak bexida turup un
tartiwatkan bolidu; ulardin biri elip ketilidu, yənə
biri kaldurulidu». **37** Wə ular uningəja jawabən: Əy
Rəb, bu ixlar kəyərdə yüz beridu? — dəp soridi. U
ularəja: Jəsət kəysi yərdə bolsa, kuzəjunlar xu yərgə
toplaxidu!

18 Wə u ularəja, boxaxmay, hərdəim dua kilip
turux kərakliki toərisida bir təmsil kəltürüp
mundak dedi: **2** — «Mələm xəhərdə bir sotqi bar ikən.
U Hudadinmu kərkəmaydikən, adəmlərgimu pərwə
kilməydikən. **3** Xu xəhərdə bir tul ayal bar ikən wə u
daim sotqining aldioja kelip: «Əybkərdin həqkimi
elip bərgin» dəp tələp kilidikən. **4** U heli wakitkigə
uni rət kıptu; biraq keyin kənglidə: Hudadinmu
kərkəmaymən, adəmlərgimu pərwə kilməymən, **5**
lekin bu tul hotun meni awarə kilip ketiwatidu, uning
manga qaplixiwelip meni həlimdin kətküzüwətməsliki
üqün hərhalda uning dəwayini sorap koyay!» — dəp
oylaptu». **6** Rəb: Qaranglar, adalətsiz bu sotqining nemə
dəgənlirigə! **7** U xundak kilojan yərdə, Huda Əzigə
keqə-kündüz nida kiliwatkan talliojan bəndilirigə
kəndak kilər? Gərqə Huda Əz bəndilirigə həmdərd
bolux bilən birgə [rəzillikkə] uzunojigə səwr-təkət
kilsimu, ahirida bəndilirining dərdigə yətməsmu? **8**
Mən silərgə eytayki: U ularning dərdigə yetip nahayiti
tezla həqkini elip beridu! Lakin Insan'ooli kəlgəndə
yəz yüzidə iman-ixənq tapalamdu? — dedi. **9** U əzlini
həqkanıy dəp qarap, baxkılarni kəzigə ilmaydiojan
bəzilərgə karitip, mundak bir təmsilni eytti: **10** — Ikki
adəm dua kiləjili ibadəthanoja beriptu. Biri Pərisiy,
yənə biri bajgir ikən. **11** Pərisiy ərə turup öz-əzigə
mundak dua kiliptu: — «Əy Huda, mening baxka
adəmlərdək bulangqi, adalətsiz, zinahor wə hətta
bu bajgirdək bolmiojinim üqün sangə xükür! **12** Hər
həptidə ikki kətim roza tutimən wə tapkanlirimning
ondin bir ülüxini sədikə kilimən». **13** Biraq heliki bajgir
yirakta turup bexini kətürüp asmanəja qaraxkimu
petinalmay məydisigə urup turup: «Əy Huda, mən
muxu gunəhkarəja rəhim kiləjaysən!» — dəptu. **14**
Mən silərgə xuni eytayki, bu ikkiyələndin [Pərisiy]
əməs, bəliki [bajgir] kəqürümgə erixip əyigə kaytiptu.
Qünki hərkim əzini üstün tutsa təwən kilinar, lekin

kimki özini təwən tutsa üstün kətürülər. **15** Əmdi kəlini təküzsun dəp, kixilər kiqik balilirinimu uning aldioja elip kelətti. Lekin buni kərgən muhlislar ularni əyibldi. **16** Əmma Əysa balilarni yenioja qakirip: Kiqik balilarni aldimoja kəlgili kəyunglar, ularni tosuxmanglar. Qünki Hudaning padixahlıki dəl muxundaqlardin tərki b tapkandır. **17** Mən silərgə bərħək xuni eytip kəyayki: Kimki Hudaning padixahlıki səbiy balidək qəbul kilmisa, uningəja hərgiz kirəlməydu, — dedi. **18** Mələm bir həkümdar Əysadin: I yahxi ustaz, mənggülik həyatka waris bolmaq üqün nemə ixni kixixim kerək, — dəp soridi. (aiōnios g166) **19** Lekin Əysa: Meni nemə üqün yahxi dəysən? Yahxi boləuqi pəkət birla, yəni Hudadır. **20** Əmrləni bilisən: — «Zina kılma, kətillik kılma, oşrilik kılma, yaləjan guwahlik bərmə, atangni wə anangni hərmət kıl» — dedi. **21** — Bularning həmmisigə kiqikimdin tartip əməl kılıp keliwatimən, — dedi u. **22** Əysa buni anglap uningəja: — Səndə yənə bir ix kəm. Pütkül mal-mülkingni setip, pulini yoksullarəja üləxtürüp bərgin wə xundaq kilsang, ərxə həzinəng bolidu; andin kelip mənə əgəxkin! — dedi. **23** Əmma u bu gəpni anglap tolimu kəyoşəja qəmüp kətti; qünki u nəhayiti bay idi. **24** Tolimu kəyoşəja qəmüp kətkənlıki kərgən Əysa: — Mal-dunyasi kəplərnıng Hudaning padixahlıkiəja kirixi nemidegən təs-hə! **25** Təgining yingnıng kəzidin ətüxi bay adəmning Hudaning padixahlıkiəja kirixidin asandır! — dedi. **26** Buni angliəjanlar: — Undək bolsa, kim nijatka erixəlisun? — deyixti. **27** Əmma u jawabən: — İnsanlarəja mumkin bolmiojan ixlar Hudaəja mumkindur — dedi. **28** Əmdi Petrus: — Mana, biz bar-yokimizni taxlap sanga əgəxtuk!? — dedi. **29** U ularəja: — Mən silərgə bərħək xuni eytayki, Hudaning padixahlıki üqün əy-wək ya atanisi ya kərındaxlıri ya ayali ya balilridin waz kəqkənlərnıng hərbi **30** bu zamanda bularəja kəp həsiləp muyəssər bolidu wə kelidiojan zamandimu mənggülik həyatka erixməy kəlməydu. — dedi. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Andin u on ikkəylənni əz yenioja elip ularəja mundaq dedi: — Mana, biz hazır Yerusalemoja qikiwatimiz wə pəyojəmbərlərnıng İnsan'əşli toşrisida pütkənlirining həmmisi [xu yərdə] əməlgə axurulidu. **32** Qünki u yat əllərnıng kəlioja tapxurulidu wə ular uni məshirə kılıp, harlaydu, uning üstigə tüküridu; **33** ular uni kəmqiliojanin keyin əltürüwetidu; wə u üqinqi küni kəyta tirilidu, — dedi. **34** Biraq ular bu

səzlərdin həqnemini qüxənmidi. Bu səzning mənisi uların yoxurulojan bolup, uning nemə eytkinini biləlməy kəldi. **35** Wə xundaq ix boldiki, u Yeriho xəhriyə yekınlaxkanda, bir kor kixi yolning boyida olturup tiləmqilik kiliwatatti. **36** U kəpqiqlikning ətup ketiwatqanlıkini anglap: — Nemə ix boləandu? — dəp soridi. **37** Hək uningəja: — Nasarətlik Əysa bu yərdin ətup ketiwatidu, — dəp həwər bərdi. **38** — I Dawutning oşli Əysa, mənə rəhim kılıəysən! — dəp warkirap kətti u. **39** Wə Əysaning aldidə mengiwatqanlar uni: — Xük oltur! dəp əyibləxti. Biraq u: — I Dawutning oşli, mənə rəhim kılıəysən! — dəp tehimu kəttik warkiridi. **40** Əysa kədimini tohtitip, uni aldioja baxlap kelixni buyrudi. Kərioju uningəja yekın kəlgəndə u uningdin: **41** — Sən meni nemə kılıp bər, dəysən? — dəp soridi. — I Rəbbim, kəyta kəridiojan bolsam'idi! — dedi u. **42** Əysa uningəja: — Kəridiojan boləin! Etikading seni səkəyitti, — dedi. **43** Wə uning kəzi xuan eqildi; u Əysəja əgixip, yol boyi Hudani uluşlap mangdi. Wə barlik halayikmu buni kərup Hudaəja mədhıyə okudi.

19 U Yeriho xəhriyə kirip uningdin ətup ketiwatatti. **2** Mana xu yərdə Zakay isimlik bir kixi bar idi. U «bax bajgir» bolup, intayin bay idi. **3** U Əysaning kəndək adəm ikənlıki kərxəkə pürsət izdəwatatti, ləkin boyi pakar boləaqka, həlkning tolikidini uni kərləməytti. **4** Xunga u aldi tərəkə yügürüp bərip, uni kərix üqün bir tüp üjmə dərihiyə yəmixip qıktı; qünki Əysa u yol bilən ətətti. **5** Wə Əysa u yərgə kəlgəndə yukirioja kərap uni kərup uningəja: — Zakay, qapsan qüxkin! Qünki mən bügün səning əyüngdə kənuhum kerək, — dedi. **6** U aldirap qüxüp, huxallik bilən uni [əyidə] məhman kildi. **7** Bu ixni kərgən halayikning həmmisi: U gunəhkar kixiningkidə kənoşli kirip kətti! — dəp oşotuldixip kətti. **8** Lekin Zakay ornidin turup Rəbgə: — I Rəbbim, mənə, mülkümning yerimini yoksullarəja bərimən; əgər birawni yaləjanin xikəyət kılıp uningdin birnemə ündürüwaləjan bolsam birigə tətəni kəyurimən, — dedi. **9** Buning bilən Əysa uningəja [kərap]: — Bügün nijat bu əygə kirdi. Qünki bu kixi həm İbrahımnıng oşlidur! **10** Qünki İnsan'əşli əzip kətkənləni izdəp kütqəzoşli kəldi, — dedi. **11** Halayik bu səzləni tingxəwatqanda u yənə səz kılıp bir təmsilni kəxup eytti. Qünki u Yerusalemoja yekınlaxkənidi wə ular: «Hudaning padixahlıki dərhəl nəmayan bolidioju!» — dəp oylaxkənidi. **12** Xunga u mundaq dedi: Bir əksəngək padixahlıq təhtigə erixip

kelix üçün yırak bir yurtka qarap yoloğa qikiptu. **13** [Awwal] u özining on kulinu qakirip, ularoğa on tillani üləxtürüp berip: «Mən kaytip kəlgüqə [buning bilən] okət kilinglar» — dəptu. **14** Birak öz yurt pukraliri uningoğa eq boloaqqa, kəynidin əqliləni əwətip: «Bu kixining üstimizgə padixah boluxini halimaymiz!» dəptu. **15** Wə u padixahlik mənsipigə erixip kaytip kəlgəndə xundak boldiki, hər birining tijarət bilən kanqə payda tapqinini bilməqci bolup, pulini tapxuroğan həliki kullirini öz aldioğa qakirtiptu. **16** Wə awwalkisi kelip: «I hojam, sili bərgən tilla on tilla payda kildi» dəptu. **17** «Yaraysən, əy yahxi kul! Sən kikiqkinə ixta ixənqlik qikqanliqning üçün on xəhərgə hakim boləjin» — dəptu hojayin uningoğa. **18** İkkinqisi kelip: «I hojam, sili bərgən tilla bəx tilla payda kildi» dəptu. **19** Hojayin uningoğa həm: «Sən həm bəx xəhərgə hakim boləjin» dəptu. **20** Ləkin yənə birsi kelip: «I hojam, mana sili bərgən tilla! Buni yoqlıqqa qigip bir jayda koyup saklidim. **21** Qünki sili kattik adəm ikənla, sili amanət qilmioqanliridin payda ündürüp, əzliri terimioqanliridin həsul yioqla. Xuning üçün silidin korqtum» dəptu. **22** Əmma [hojayini] uningoğa: «Əy əski kul, sanga öz əozzingdin qikqan səzling boyiqə həküm kılay. Sən mening amanət kılmay ündürüwalidioğan, terimay turup yioqıwalidioğan kattik adəm ikənlikimni bilip turup, **23** nemə üçün mening pulumni həziniqilərgə amanət koymiding? Mən kaytip kəlgəndə, uni əsümi bilən almasmidim?» — dəptu. **24** Andin u yenidikilərgə: «Uningdiki tillani elip on tilla tapkan kuləğa beringlar!» dəp buyruptu. **25** Ular uningoğa: «I hoja, uning on tillasi tursa!» — dəptikən, **26** [hojayin yənə mundak dəptu]: «— Qünki mən silərgə xuni eytayki, kimdə bar bolsa, uningoğa tehimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar boləjanlirimu uningdin məhrum kilinidu. **27** Əmdi üstigə padixah bolup həküm sürüxümni halimioğan düxmənlirimni bolsa, ularni kəltürüp, mening aldimda kətl kilinglar». **28** U bu ixlarni eytkəndin keyin, Yerusalemoğa qikixka aldioğa qarap mangdi. **29** Wə xundak boldiki, u Zəytun teoqining etikediki Bəyt-Fagi wə Bəyt-Aniya yezilirioğa yəkin kəlginidə, ikki muhlisioğa munularni tapilap aldin əwətti: **30** — Silər udulunglardiki yezioğa beringlar. U yərgə kiripla həq adəm balisi minip bakmioğan, baqlaklıq bir təhəyni kərisilər. Uni yexip bu yərgə yetiləp kelinglar. **31** Əgər birsi silərdin: «Nemixka buni yexisilər?» dəp sorap kəlsa, silər uningoğa: «Rəbning

buningəğa həjiti qüxti» — dənglar. **32** Xuning bilən əwətilgənlər beriwidi, ix dəl u ularəğa eytkəndək boldi. **33** Ular təhəyni yexiwatqanda, uning igiliri ulardin: — Təhəyni nemixka yexisilər? — dəp soridi. **34** Ular: — Rəbning uningoğa həjiti qüxti, — dedi. **35** Ular uni əysaning aldioğa yetiləp kəldi; wə yepinqa-qapanlirini təhəyning üstigə selip, əysani yələp üstigə mindürdi. **36** U ketip barəjinidə, həklər yepinqa-qapanlirini yoloğa payandaz kilip saldi. **37** Wə u Zəytun teoqidin qüxüx yoloğa yəkinlaxqinidə, pütkül muhlislar jamaiti xadlinip, öz kəzi bilən kərgən küdrətlik məjizilər üçün awazini kətürüp: «Pərwərdigarning namida kəlgən padixah mubarəktur! Asmanlarda tinq-inaklıq tikləngəy, ərxialada xan-xərəp ayan boləjay!» dəp towlixip Hudaəğa mədhijə okuxka baxlidi. **39** Ləkin topning iqidə bəzi Pərisiylər uningoğa: — Əy ustaz, muhlislingəğa [muxu gəpliri üçün] tənbiş bər! — deyixti. **40** Birak u ularəğa jawabən: — Silərgə xuni eytayki, bular jim turoğan bolsa, hətta bu taxlarmu qukan selixkan bolatti, — dedi. **41** Əmdi u xəhərgə yəkinlixip uni kərüp, uning üçün yioqlap mundak dedi: **42** — [I Yerusalem]! Sən bügün, bu küningdə, tinq-amanliqning üçün nemə kerək boləjinini bilsəng idi! Kaxki, bu ixlər hazır kəzlingədin yoxurundur. **43** Qünki xundak künlər bəxingəğa keliduki, düxmənliring ətrapingni qaxa-istihkam bilən korxap seni qamar tət tərəptin kıstaydu. **44** Ular seni wə [sepiling]ning iqingdiki baliliringni yər bilən yəksən kilip, hətta taxni taxning üstidimu qaldurmaydu; qünki [Huda]ning seni yoqlioğan pəytini bilip yətmiding. **45** Wə u ibadəthana həyililirioğa kirip, u yərdə elim-setim kiliwatqanlarni həydəp qikirip, **46** ularəğa: — Muqəddəs yazmilarda: «Mening əyüm dua-tilawəthana bolidu» dəp pütülgən bolsimu, ləkin silər uni «bulangqilarning uwisi» kiliwaldinglar! — dedi. **47** Xu waqitlarda u hər küni ibadəthanida təlim bərətti. Bax kaqınlar, Təwrat ustazliri wə yurt qongliri uni yoqıtixka amal izdidi. **48** Ləkin ular kəndək qol selixni bilməytti, qünki barlıq həlk uning səzini tingxax üçün uningoğa kattik yepixkanidi.

20 Wə xu künlərdin bir küni u ibadəthanining həyililiridə həlkə təlim berip hux həwərnə elan kiliwatqanda, bax kaqınlar wə Təwrat ustazliri bilən aqsakallar uning aldioğa kelip uningdin: **2** — Bizgə eytkin: Sən kiliwatqan bu ixlarni kəysi həqəqəğa əsasən kiliwatisən? Sanga bu həqəqəği kim bərgən? — dəp soridi. **3** U ularəğa jawab berip: —

Mənmü silərdin bir ixni soray; silər manga eytip beringlarqu, **4** – Yəhya yürgüzgən qəməldürüx ərxtnmu, yaki insanlardinmu? – dəp soridi. **5** Ular əzara mulahizə kiliqip: – Əgər «ərxtn kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər nemə üçün [Yəhyaə] ixənmidinglar?» dəydu. **6** Əgər: «İnsanlardin kəlgən» desək, bu barlik halayik bizni qalma-kesək kilip ɵltüridu. Qünki ular Yəhyaning pəyoəmbər ikənlikigə ixəndürülgən, – deyixti. **7** Wə ular: – [Uning] [hɵkɵkining] kəyərdin kəlgənlikini bilməymiz, – dəp jawab berixti. **8** Əysa ularə: – Undakta, mənmü bu ixlarni kəysi hɵkɵkə əsasən kiliwatqanlikimni eytməymən, – dedi. **9** U halayikə munu təmsilni səzləxə baxlidi: – «Bir kixi bir üzümzarlik bərpa kilip, uni baəwənlərgə ıjarigə berip, əzi yaqə yurtqə berip u yərdə uzun waqit turuptu. **10** Üzümlərnı yiojidiəjan məzgil kəlgəndə baəwənlərnıng üzümzarliktiki mewidin uningə berixkə kulliridin birini ularining yenioə əwətiptu. Ləkin baəwənlər uni urup-dumbalap kuruq kɵl yanduruwetiptu. **11** U yənə baxqə bir kulni əwətiptu. Ləkin ular unimu dumbalap, harlap, yənə kuruq kɵl kayturuwetiptu. **12** U yənə üqinqisini əwətiptu; ular unimu urup yarilandurup, taləə həydəp qikiriwetiptu. **13** [Ahirda] üzümzarliqning hojayini: «Kəndək kilsam bolar? Səyümlük oəlumni əwətəy; ular uni kərsə, həq bolmioəanda uning hərəmitini kilar?» dəptu. **14** Birək baəwənlər uning oəlini kɵröp bir-biri bilən məsilətləlixip: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni jayliwetəyli, andin miras bizningki bolidu» deyixiptu. **15** Xuning bilən ular uni üzümzarliqning sirtioə aqikip ɵltürüwetiptu. Əmdi bundək əhwalda üzümzarliqning hojayini ularni kəndək kilidu? **16** U kelip u baəwənlərnı yokitip üzümzarliqni baxqilarə tapxuridu». Halayik buni anglap: – Bundək ixlər hərgiz bolmisun! – deyixti. **17** Ləkin u ularə kəzlrini tikip mundək dedi: – Undək bolsa, muqəddəs yazmilarda «Tamqılar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi» dəp yeziloəan səz zadi nemini kərsitidu? **18** Bu «tax»qə yikiloəan kixi parə-parə bolup ketidu; ləkin bu tax həkimning üstigə qüxsə, uni kukum-talkən kiliwetidu. **19** Bax kahınlar wə Təwrat ustazliri uning bu təmsili əzlrigə karitip eytkənlikini bilip xu haman uningə kɵl selix yolini izdidi; ləkin ular halayiktin kɵrkuxti. **20** Xungə ular uning kəynidin marap, uni [Rim] waliyisining həkümranlikida sorakqə tartixqə tapxurux üqün birnəqqə adəmlərnı setiwelip, sokunup kirixkə əwətti.

Ular səmimiy kiyapətkə kiriwelip, uning səzidin yoquk izdəp yürətti. **21** Ular uningə mundək soal kɵydi: – Əy ustaz, silini durus səz kilidiəjan wə durus təlim beridiəjan, həqəndək adəmnıng yüzhatirisini [kət'iy] kilmaydiəjan, bəliki Hudaning yolini sadiklik bilən əgitip keliwatqən adəm dəp bilimiz. **22** [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat kənunioə uyoəunmu-yok?». **23** Əmma u ularning hıylisini kɵröp yetip ularə: – Nemixkə meni sinimakqisilər? **24** Manga bir kümüx dinar kərsitinglar. Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? – dedi. Ular uningə: Kəysərningki, – dedi. **25** Wə u ularə: – Undək bolsa, Kəysərning həkkinı Kəysərgə, Hudaning həkkinı Hudaə tapxurunglar, – dedi. **26** Ular halayikning aldida uning səzlriridin uni tutuwəloəudək həqəndək yoquk tapalmidi. Ular uning bu jawabioə həyranuhəs bolup, zuwani tutuldi. **27** Wə «əlgənlər tirilməydu» dəp inkar kilidiəjan Saduqiylarning bəziliri uning aldiə kelip soal kɵyup mundək dedi: **28** – Ustaz, Musa [pəyoəmbər Təwrat] bizgə: «Ayali bar, əmma pərzənt kərmigən kixi ɵlöp kətsə, əlgüqining aka yaki inisi tul kəloəan yənggisini əmrigə elip, kərindixi üçün nəsil kəlduruxi kərkə» – dəp yazəjan. **29** Əmdi yəttə aka-uka bar idi. Qongi əyləngəndin keyin pərzənt kərməy ələmdin ɵtti. **30** İkkinqi kərindixi ayalini əmrigə elip, pərzənt kərməy ələmdin ɵtti. **31** Andin üqinqisi uni aldi; xundək kilip, yəttisi uni əmrigə elip pərzənt kərməy əldi. **32** Həmmisidin keyin ayalmu əldi. **33** Əmdi tirilix künidə bu ayal ularning kəsisiningki bolar? Qünki yəttisi uni hotunluqkə aloəan-də?! **34** Əysa ularə mundək jawab bərdi: – Bu ələmnıng pərzəntliri əylinidu, yatlik bolidu. (aion g165) **35** Ləkin u ələmdin nesiwə boluxqə, xundəkə ɵlüklərdin tirilixkə layik sanaloəanlar əylənəydu, yatlik bolmaydu. (aion g165) **36** Qünki ular yənə ɵlməydu, pəritilərgə ohxax bolidu; «ələmdin tirilixtin tuəloəan pərzəntlər» boləaqkə, ular Hudaning oəulliridur. **37** Əmdi əlgənlərnıng tirildürülxini hətta Musa [pəyoəmbər] əzimu ayan kiloəan; qünki [Təwrat] «tikənlik» degən wəkəning hatirisidə u Pərwədigarni: «İbrahimning Hudasi, İshəkning Hudasi wə Yəkupning Hudasi» dəp bayan kiloəan. **38** U ɵlüklərnıng Hudasi əməs, bəliki tiriklərnıng Hudasidur; qünki uningə nisbətən həmməylən tiriktur! **39** Xuning bilən Təwrat ustazliridin birkənqisi baə berip: – Ustaz, yahxi eytting, – dedi. **40** Qünki uların həqkim yənə

uningdin soal soraxka jür'ət qilalmidi. **41** Əmdi u ularoşa soal qoydi: — Kixilər Məsihni qandaxsığa Dawutning oşli dəydu? **42** Qünki Dawut əzi Zəburda: Pərwərdigar mening Rəbbimgə eyttiki: — «Mən sening düxmənlingni təhtipəring qiləuqə, Mening ong yenimda olturoşin!» — degənoşu? **44** Əmma Dawut uni «Rəbbim» dəp qakiroşan yərdə, undakta u qandakmu uning oşli bolidu? **45** Wə barlık halayik kulak selip anglawatqanda, u muhlisliroşa mundaq dedi: — **46** — Təwrat ustazliridin hoşyar bolunglar. Ular uzun tonlarni kiyiwaləşan həlda oşadiyip yürüxkə, bazarlarda kixilərnin ularoşa boləşan salamlirioşa, sinagoglarda aldinki orunlarda, ziyapətlərdimu tərdə olturuxka amrak kelidu. **47** Ular tul ayallarning barlık əy-besatlrini yəwalidu wə kəz-kəz kilip yaləşandin uzundin-uzun dualar kilidu. Ularning tartidoşan jazasi tehimu eoşir bolidu!

21 U bexini kətürüp qariwidi, baylarning əz sədikilirini [ibadəthanidiki] ianə sandukioşa taxlioşinini kərđi. **2** U yənə sandukka ikki tiyinni taxlawatqan bir namrat tul ayalnimu kərđi. **3** Xuning bilən u: — Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu namrat tul ayalning taxlioşini həmməylənninğkidin kəptur. **4** Qünki ularning həmmisi əzlrining axqanliridin ianə kilip, Hudaşa atioşan sadikilərgə qoxup taxlidi; lekin bu ayal namratlikioşa qarimay, əzining tirikqilik kilidioşinining həmmisini ianə kilip taxlidi. **5** Wə bəzilər ibadəthanining nəpis taxlar wə Hudaşa sunuloşan hədiyələr bilən qandak bezəlgənliki toşrisida səzlixiwatatti. U: **6** — Silər kəruwatqan bu barlık nərsilərgə nisbətən, xu künlər keliduki, hətta bir tal taxmu tax üstidə qaldurulmay, həmmisi gumran kilinidu, — dedi. **7** Ular uningdin: — Ustaz, bu degənling qəşan yüz beridu? Bu ixlarning yüz beridoşanlıqini ayan kilidioşan qandak alamət bolidu? — dəp soridi. **8** U mundaq dedi: — Azdurulup ketixtin həzi bolunglar. Qünki tola kixilər mening namimni setip: «Mana əzüm xudurmən!» wə «Xu waqit yekinlaxti!» dəydu. Xunga ularning kəynigə kirmənglar. **9** Silər urux wə topilənglarning həwirini anglioşan waqtinglardimu wəhimigə qüxmənglar; qünki bu ixlarning awwal yüz berixi muqərrər. Lekin bular, zaman ahiri yetip kəldi, degənlik əməs. **10** Andin u yənə mundaq dedi: — Bir millət yənə bir millət bilən uruxka qikidu, bir padixahlıq yənə bir padixahlıq bilən uruxka qikidu. **11** Jay-jaylarda xiddətlik yər təwəxlər, aqarqiliklər wə wabalar bolidu, [yər

yüzidə] wəhxətlər wə asmanda həywətlik alamətlər kərunidu. **12** Biraq bu hər bir wəkələr yüz berixtin ilgiri, kixilər silərgə qol selip tutqun kilidu wə silərgə ziyankəxlik kilip, silərnə sinagoglarning soraklırioşa tapxuridu, zindanlaroşa taxlaydu; ular mening namim tüşpəylidin silərnə padixah wə həkūmdarlarning aldioşa elip baridu, **13** wə buning bilən [ularning aldidə] guwahlık berix pürsitinglar qikidu. **14** Uning üqün ərzgə qandak jawab berix toşrisida aldin'ala həq oylanmaslıqka qəblinglarda qət'iy niyət kilinglar. **15** Qünki mən silərgə barlık düxmənlinglar rəddiyə wə rət qiləlmioşudək pasahətlik til wə danixmənlilik ata kilimən. **16** Hətta ata-ana, aka-uka, uruk-tuşqan wə yar-buradərlinglarmu silərgə hainlik kilip tutup beridu wə ular arənglardiki bəzilərlərnə oltüridu. **17** Silər mening namim tüşpəylidin həmmə adəmninğ nəpřitigə uqraşylər. **18** Həlbuki, bexinglardiki bir tal qəşmu həlak bolmaydu! **19** Səwr-qidəmlik boləşinğlarda, jeninglaroşa igə boləşylər. **20** — Lekin Yerusəlemning [düşmən] qoxunliri təripidin kərxiwelinəşanlıqini kərginğlarda, uning wəyran bolux waqti yekinlixip qəştu, dəp bilinglar. **21** U qəşda Yəhudiyə əlkisidə turuwatqanlar taşlaroşa qəşsun, xəhər iqidə turuwatqanlar uningdin qikip kəşsun, yezilarda turuwatqanlar xəhərgə kirmisun. **22** Qünki xu qəş «intikəm jazasini tartidoşan künlər»dur; xuning bilən [muqəddəs yazmılarda] barlık pütülgənlər əməlgə axurulidu. **23** Əmdi xu künlərdə həmilidar ayallar wə bala emitidoşanlarning həlioşa way! Qünki bu zeminda eoşir kişilik bolidu wə [ərxitiki] oşəzəp bu həlkning bexioşa qüxidu; **24** Ular kiliqning bisida yiktilidu wə tutqun kilinip, barlık əllərgə elip ketilidu; «yat əllərninğ waqti» toxquqə, Yerusəlem yat əllərninğ ayaş astida qəşlidu. **25** — Kuyax, ay, yultuzlardimu alamətlər bolidu; yər yüzidiki əllər arisida dengiz-okyanlarning güldürlixidin wə dolqunlarning dawəloşuliridin parakəndiqilik bolidu. **26** Adəmlər qəşqup, yər yüzigə kelidoşan apətlərnə wəhimə iqidə kütüp əs-hoxini yokitidu; qünki asmandiki küqlər lərzigə kelidu. **27** Andin kixilər İnsan'ooşlininğ küq-kudrət wə uluş xan-xəşəp bilən bir bulut iqidə keliwatqanlıqini kəridu. **28** Lekin bu alamətlər kəruşuxkə baxlioşanda, qəşdinglarni ruslap bexinglarni kətürənglar, qünki bu silərnə azad kilixitiki nijat yekinlaxti, degənliktur. **29** U ularoşa mundaq bir təmsilni səzlep bərdi: — Ənjür dərihi wə baxka barlık dəşəhlərgə qarənglar. **30** Ularning

yengidin bihlanoqanda ularoqqa qarap, özinglar yazning yetip kelixigə az qaloqanlikini bilisilar. **31** Xuningdək, baya deyligən alamətlərnin yüz beriwatqanlikini kerginiglarda, Hudaning padixahlikining yekin qaloqanlikini bilinlar. **32** Mən silərgə bərhək xuni eytip qoyayki, bu alamətlərnin həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr ötməydu. **33** Asman-zemin yokilidu, biraq mening səzlim hərgiz yokalmaydu. **34** — Lekin özinglaroqqa aqah bolunglariki, kəngülliringlar əyx-ixrət, məyhorluk wə tirikqilikning oqam-əndixiliri bilən bihudlaxmisun, xu küni üstinglaroqqa tuyuksiz qüxmisun. **35** Qünki u goya tuzaktək barlik yər yüzidə hər bir turuwatqanlarning bexioqqa qüxidu. **36** Xunga hər kəndə wə wəqtlarda həoxyar bolunglar, yüz berix aldida turuwatqan bu ixlardin özinglarni qaqurup Insan'oqli aldida hazır bolup turuxqqa layik hesablinix üçün hər daim dua qilinglar, — dedi. **37** Əmdi u kündüzliri ibadəthanida təlim berətti, ahxamliri xəhərdin qikip, keqini Zəytun teoqi dəp ataloqan taocda ötküzətti. **38** Wə barlik həlk uning təlimini angliqili tang səhərdə ibadəthanioqqa kirip, uning yenioqqa kelətti.

22 Əmdi petir nan həyti («ötüp ketix həyti» dəpmu atilidu) yekinlixip qaloqanidi. **2** Bax kahinlar wə Təwrat ustazliri uni əlümgə məhkum qilixqqa amal izdəp yürətti; qünki ular həlqtin qorqatti. **3** Xu pəyttə on ikkiyləndin biri boləqan, İxqariyot dəp ataloqan Yəhudaning kəngligə Xəytan kirdi. **4** U berip bax kahinlar wə ibadəthana pasiban bəgliri bilən əysani qandəq kilip ularoqqa tutup berix üstidə məslihətləxti. **5** Ular intayin hux bolup, Yəhudaocqa pul berixkə kelixti. **6** Yəhuda məqul bolup, uni halayiqtin ayrim qaloqanda ularoqqa tutup berixkə muwariq pürsət izdəxkə kirixti. **7** Əmdi petir nan həytining [birinqi] küni yetip kəlgənidi. Xu küni «ötüp ketix həyti»oqqa atar qurbanlik [qozə] soyulatti. **8** Xuning bilən əysə Petrus bilən Yuhannaocqa: — Berip bizgə ötüp ketix həytining [qozisini] birgə yegili təyyarlanglar, — dəp ularni əwətti. **9** — Qəyərde təyyarliximizni halaysən? — dəp soridi ular. **10** U ularoqqa mundəq dedi: — Xəhərgə kirsənglar, mana u yərdə kozida su kətürüwaləqan bir ər kixi silərgə uqraydu. Uning kəynidin mengip u kirgən əygə kiringlar. **11** Wə əy igisigə: «Ustaz: — Muhlisirim bilən ötüp ketix həytining tamikini yəydoqan məhmanhana əy qəyərde? — dəp sorawatidu» dənglar. **12** U silərnə baxlap üstünki qəwəttiki

rətləngən sərəmjanlaxturuloqan qong bir əojiz əyni kərsitidu. Mana xu yərdə təyyarlik kilip turunglar. **13** Xuning bilən ikkisi beriwidi, həmmə ixlar uning eytkinidəq bolup qikti. Ular xu yərdə ötüp ketix həytining tamikini təyyarlasti. **14** Əmdi wəqti-saiti kəlgəndə, əysə dastihanda olturdi; on ikki rosul uning bilən billə olturuxti. **15** Andin u ularoqqa: — Mən azəb qekixtin ilgiri, silər bilən ötüp ketix həytining bu tamikioqqa həmdastihanda boluxqqa tolimu intizar bolup kəlgənidi. **16** Qünki silərgə eytayki, bu həyt ziyapitining [əhmiyiti] Hudaning padixahlikida əməlgə axurulmioqqa, mən buningdin qayta yeməymən, — dedi. **17** Andin u bir jamni qolioqqa elip, təxəkkür eytti wə muhlisliroqqa: — Buni elip aranglarda təksim kilip [iqinglar]. **18** Qünki xuni eytayki, mundin keyin Hudaning padixahlikə kəlmigüqə, hərgiz üzüm xərbitidin kət'iyi iqməymən, — dedi. **19** Andin u bir tal nanni qolioqqa elip, Hudaocqa təxəkkür eytti wə uni oxtup, ularoqqa uləxtürüp berip: — Bu mening silər üçün pida bolidoqan tenimdur. Məni əsləp turux üçün buningdin yənglar, — dedi. **20** U xuningdək taməktin keyinki jamni qolioqqa elip mundəq dedi: — Bu jamdiki xərab mening silər üçün təkülidoqan kənimdə boləqan yengi əhdidur. **21** Lekin mana, məni tutup bərgüqining qoli mening bilən bir dastihandidur. **22** Wə Insan'oqli dərwəqə əzi toqrisida bekitilgəndəq [aləmdin] ketidu; biraq Insan'oqlining tutup berilixigə wasitiqi boləqan adəmnin qəlioqqa way! **23** Andin muhlislar bir-biridin: — Arimizdə zədi kim muxundəq ixni qilixi mumkin? — dəp munazirigə qüxüp ketixti. **24** Əmdi ularning arisida qaysimiz əng uluq saniliximiz kəwək dəgən taləx-tartix pəyda boldi. **25** U ularoqqa mundəq dedi: — Əllərdiki padixahlar qol astidiki həlk üstidin buyruqwəzlik kilip idarə qilidu, ularning üstidiki həqukdarliri «həlkpərwər» dəp atilidu. **26** Biraq silər xundəq bolmanglar; bəlkə aranglardiki əng mərtiwilik əzini əng kikiqidəq hesablisun wə yetəqki boləqanlar [həmməyləngə] hizmətkərdəq bolsun. **27** Kim mərtiwilik, dastihanda olturoqanmu yəki dastihandiki kütqüqimu? Dastihanda olturoqini əməsmu? Biraq mən bolsam aranglarda hizmitinglarda boləquqi kütqüqidəkturmən. **28** Silər bolsanglar, beximoqqa sinəqlər kəlgəndə bəxtin-ahir mən bilən billə həmrəh boləqansilar. **29** Wə huddi Atam manga padixahlik həqukə bekitkəndəq, mən silərgimu xundəq bekitimən. **30** Xuning bilən silər mening padixahlikimdə mən bilən bir dastihanda yəp-

iqisilar wə təhtlərdə olturup, Israilning on ikki kəbilisi üstidin həküm qikirisilar. **31** Rəb yənə [Petruska]: — «Əy Simon, Simon! Mana, Xəytan həmminglarni huddi buşday taskiojandək taskap sinaxni tiligən. **32** Lekin etikading yokimisun dəp sanga dua kıldim. Əmdi sən towa kılip tüz yoloja kaytkandin keyin, kərindaxliringni mustəhkəmligin» — dedi. **33** — I Rəb, — dedi Petrus, — Mən sən bilən billə zindanoja taxlinip, billə əlümgə berixka təyyarmən! **34** U uningoja: — I Petrus, sanga eytayki, bügün horaz qilliojuqə, sən «Uni tonumaymən» dəp məndin üq kətim tanisən, dedi. **35** Andin, u ulardin: — Silərni həmyansiz, hurjunsiz wə kəxsiz [səpərgə] əwətkinimdə silərning birər nərsənglar kəm bolup kəlojanmu? — dəp soridi. Ular: — Yak, dedi. **36** Xuning bilən u ularoja: — Lekin həzir hər kimning həmyani bolsa, uni alsun; xundaq həm hurjuni bolsa, uni alsun wə bir kimning kıliqi bolmisa, qapinini setip birdin kılip alsun. **37** Qünki mən silərgə xuni eytayki, [mukəddəs yazmilarda]: «U jinayətqilər katarida sanilidu» dəp pütülgən söz məndə qokum əməlgə axurulidu. Qünki mening toşramdiki barlıq ixlar toluq əməlgə axmay qalmaydu — dedi. **38** — I Rəb, kəriojin, bu yərdə ikki kıliq bar ikən, dedi ular. — Boldi, yetidu! — dedi u ularoja. **39** Andin u qikip, aditi boyiqə Zəytun teojoja yol aldi; uning muhlisliri uningoja əgixip bardı. **40** U yərgə yetip baroşanda u ularoja: — Azdurulmaslıqinglar üqün dua kılinglar, — dedi. **41** Andin, ulardin bir tax etimiqə nerirək berip, tizlinip turup: **42** — I Ata, halisang, bu kədəhni məndin elip kətkəysən. Lekin mening əməs, bəlki Səning iradəng ada kılinsun — dəp dua kıldi; **43** wə asmandin bir pərixta uningoja kərünüp uni kuwwətləndürdi. **44** U kattik azabta tolojinip tehimu ihlaslık bilən dua kıliwərdi. Buning bilən uning tərli yərgə təkülgən qan tamqiliridək qüxüxkə baxlıdi. **45** Andin duasini tügitip, ornidin turup, muhlislrining yenioja kəldi. Ularning oşəmgə qəküp həlsizlinip mügdəp kəlojanlıqini kərüwidi, ularoja: **46** — Uhləp kəlojininglar nemisi? Azduruluxtin saklinix üqün kəpup dua kılinglar, — dedi. **47** Uning sözi tehi ayaşlaxmāstinla, bir top adəmlər pəyda boldi. Ularni baxlap kəlgüqi on ikkəyləndin biri boləjan Yəhuda dəgən kixi idi; u əysəoja [salam berip] səygili kəxioja bardı. **48** Əysa uningoja: — Əy Yəhuda, bir səyüx bilən Insan'ooşlini tutup berərsənmu? — dedi. **49** Wə əysaning ətrapidikilər nemə ix yüz beridəjanlıqini bilip yetip: — I Rəb, kıliq bilən uraylimu? — dedi.

50 Wə ulardin biri [kıliqini kətürüp], bax kaşinning qakirioja urup, ong kəlikini xiliwətti. **51** Birək əysa buningəja jawabən: — Boldi, tohta! — dedi; u kəlini uzitip kəlikioja təküzüp, uni saşaytti. **52** Əysa əzini tutkili kəlgən bax kaşinlar, pasiban bəgliri wə aksakallarəja karap: — Bir karakqini tutidəjanək kıliq-tokmaklarni kətürüp kəpsiləroju? **53** Mukəddəs ibadəthanida hər küni silər bilən billə idim, silər kəol salmidinglar. Həzir bu silərgə təwə boləjan waqit-saəttur wə karangəjulukning həküm sürüxidur — dedi. **54** Ular əysani tutuwelip, bax kaşinning əyigə elip kelixti. Petrus yirəktin əgixip mangdi. **55** Əmdi ular həyolining otturidə ot yekip qərisidə [issiniq] olturoşanda, Petrus ularning arisəja kirip olturdi. **56** Andin otning nurida uning olturoşinini kərgən bir dedək uningoja tikilip karap turup: — Bu adəmmu əysa bilən billə idi, — dedi. **57** Lekin u tenip: — Əy hotun, uni tonumaymən! — dedi. **58** Andin uzun etməy, yənə birəylən uni kərüp: — Sənmu ulardin ikənsən, — dedi. Lekin Petrus: — Əy buradər, undək əməsmən! — dedi. **59** Andin bir saətgə etkəndə baxka birəylən: — Dərəkəşikət, bu həm uning bilən billə idi; qünki umu Galiliyəliktur, — dəp qing turuwaldi. **60** Lekin Petrus: — Həy buradər, nemə dəwatqiningni bilməymən! — dedi. Wə uning sözi ayaşlaxmāstinla, horaz qillidi. **61** Əmdi Rəb kəynigə burulup, Petruska tikilip karap koydi. Xuning bilən Petrus Rəbning sözini, yəni: «Bügün horaz qillaxtin ilgiri sən məndin üq kətim tanisən» dəgənlikini yadiəja kəltürdi. **62** Wə u taxkiriəja qikip kattik yioşlap kətti. **63** Əmdi əysani tutup turuwatқанlar uni məşirə kılixka wə sawap-dumbilaxka baxlıdi; **64** uning kəzlririni tengip uningdin: — Seni urəjan kimdu? Kəni, bəxarət bərgin! — dəp soraxti **65** wə uningoja buningdin baxka yənə nuroşun haşarətləni yaşqurdı. **66** Tang atqanda, həlk əksakalliri, yəni bax kaşinlar wə Təwrat ustazliri yioşlixti. Ular uni əz kəngəxmisiəgə elip berip **67** uningdin: — Eytə, sən Məsiləmu? — dəp soraxti. U ularəja jawabən: — Silərgə eytsammu, kət'iy ixənəmsilər. **68** Silərdin birər soal sorisam, həq jawab bərməmsilər. **69** Lekin bu waqittin baxlap Insan'ooşli Həmmigə Kadirning ong yenida olturidu, — dedi. **70** — Undakta, sən Hudaning Ooşli ikənsən-də? — deyixti ular. U: — Dəginginglərdək mən xudurmən! — dəp jawab bərdi. **71** Xuning bilən ular: — Əmdi baxka guwahqiliqning bizgə nemə həjiti? Qünki əzimiz uning əz aşzidin qikkini angli duk! — deyixti.

23 Andin [kengəxmidikilərnin] həmmisi ornidin turuxup, uni [waliy] Pilatusning aldiqə elip berixti. **2** U yərdə ular uning üstidin xikayət qilip: — Əzini Məsih, yəni padixah dəp atiwelip, həlkimizni azdurup wə qutritip, Kəysərgə baj-selik tapxuruxni tosqan bu adəmni bayqap uni tuttuk, — deyixti. **3** Pilatus uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixahimusən? — dəp soridi. U: — Eytkningdək, — dəp jawab bərdi. **4** Andin Pilatus bax kaşınlar bilən kəpçiliklə: — Bu adəmdin birər xikayət qiloqudək ixni tapalmidim, — dedi. **5** Ləkin ular tehimu kət'iy həlda: — U Galiliyədin tartip taki bu yərgiqə, pütkül Yəhudiyədimu təlim berix bilən həlkni kütritidu. **6** Pilatus «Galiliyə» degən səzni anglap: — Bu kixi Galiliyəlikmu? — dəp soridi **7** wə uning Hərod [hanning] idarə kiloqan əlkidin kəlgənlikidin həwər tepip, uni Hərodqa yollap bərdi (u künlərdə Hərodmu Yerusalemda idi). **8** Hərod Əysani kərgəndə intayin huxal boldi. Qünki u uzundin beri uningqə dair kəp ixlarni anglap, uningdin bir məjizə kəruş ümididə bolup, uni kəruş pursitini izdəwatatti. **9** U Əysadin kəp soallarni soridi, ləkin u Hərodqa bir eozizmu jawab bərmidi. **10** Bax kaşınlar wə Təwrat ustazliri yəqin turup uning üstidin hə dəp ərz-xikayət qiliwatatti. **11** Hərod han wə uning ləxkərliri uni harlap məshirə qilixip, uningqə xahanə ton-kiyim kiydürüp, uni yənə Pilatusning aldiqə qayturup yollidi. **12** Mana xu kündin baxlap, Pilatus bilən Hərod dost bolup qaldı; qünki ilgiri ular arisida adawət boloqanidi. **13** Waliy Pilatus bax kaşınlarni, [Yəhudiylar] həkümdarlarni wə halayikni yiqip, **14** ularqə: — Silər bu adəmnin üstidin «Həlkni azduridu wə kütritidu» dəp xikayət qilip uni aldimqə tartip kəldinglar. Mana, mən silərnin aldinglarda uni sorəq qiloqinim bilən, uningdin silər xikayət qiloqan jinayətlərdin birinimu tapalmidim. **15** Hərodmu tapmidi; qünki mən silərnin uning aldiqə əwəttim. Mana, uningda əlümgə layiq həqkəndək jinayət yok ikən. **16** Xunga mən uni jazalap, andin qoyup berimən, — dedi **17** (uning hər qetimlik [ətüp ketix] heytida, [Yəhudiylar] [məhbüslərdin] birini ularqə qoyup berix məjburiyiti bar idi). **18** Ləkin kəpçilik təngla quqan selixip: — Buni yoqiting! Bizgə Barabbasni qoyup bering! — deyixti **19** (Barabbas bolsa xəhərdə topiləng kətürgənlik wə qatillik qiloqanlik üqün zindanoqə taxlanoqan məhbüs idi). **20** Xuning bilən Pilatus Əysani qoyup berixni halap, kəpçiliklə yənə səz qiloqili turdi. **21** Ləkin ular jawabən yənə quqan selixip:

— Krestligin, uni krestligin! — dəp warkiraxti. **22** [Pilatus] üqinqi qetim ularqə: — Nemixqə? U zadi nemə yamanlik qiloqan? Mən uningdin əlümgə layiq həq jinayət tapalmidim. Xuning üqün mən uni jazalap, qoyup berimən, — dedi. **23** Biraq ular yənə hə dəp quqan selixip: «U krestlənsun!» dəp tələp qilip qing turuwaldi. Ularning həmdə bax kaşınlarning quqanliri ahir küqlük kəldi. **24** Pilatus ularning təlipi boyiqə ada qilinsun dəp həküm qiqardi. **25** Wə ularning tiliginini, yəni topiləng kətürüş wə qatillik üqün zindanoqə taxlanoqanni qoyup berip, Əysani ularning həxiqə tapxurup bərdi. **26** Wə ular uni elip ketiwatqanda, yolda Kurini xəhirlilik Simon isimlik bir kixi səhradin keliwatatti; ular uni tutuwelip, krestni uningqə kətürgüzüp, Əysaning kəynidin mangdardi. **27** Əysaning kəynidə zor bir top həlk, xundakla uningqə eqinip yiqə-zar kətürüşiwatqan ayallarmu əgixip keliwatatti. **28** Ləkin Əysa kəynigə burulup ularqə: — Əy Yerusalemnin qizliri! Mən üqün yiqilənglar, bəliki əzünglər wə baliliringlər üqün yiqilənglar! **29** Qünki silərgə xundək eozir künlər keliduki, kixilər: «Tuqmaslar, bala kətürmigan kərsəklər wə emitmigan əmqəklər bəhtliktur!» — deyixidu. **30** Xu qaqda kixilər taqlarqə: «Üstimizgə ərül!», dənglülərgə: «üstimizni yap!» dəp nida qilixidu. **31** Qünki adəmlər yapyexil dərəhkə xundək ixlarni qiloqan yərdə, qurup kətkən dərəhkə nemə ixlər bolar?! — dedi. **32** Ikki jinayətqimu əlümgə məhkum qilinoqili uning bilən təng elip kelingənidi. **33** Wə ular «bax səngək» dəp ataloqan jayqə kəlgəndə, u yərdə uni wə yənə ikki jinayətqini, birini uning ong yenida wə yənə birini sol yenida krestkə tartti. **34** Əysa: — I Ata, ularni kəqürgin, qünki ular əzining nemə qiliwatqanlikini bilməydu, — dedi. [Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlirini bəlüxüwaldi. **35** Halayik qarap turatti, Yəhudiylar həkümdarlarmu yenida turup uningqə dimioqini kəqip məshirə qilip: Baxqilarni kutquzuptikən! Əgər u rasttin Hudaning Məsihi, Uning talliwaloqini bolsa, əzini kutquzup bəksun! — deyixti. **36** Ləxkərlərmu uni məshirə qilixip, yeniqə berip uningqə sirkə təngləp: **37** — Əgər sən Yəhudiylarning Padixahi bolsang, əzüngni kutquzup bəq! — deyixti. **38** Uning üstidiki [tahtayiqə] grekqə, latinqə wə ibraniyqə hərplər bilən: «Bu kixi Yəhudiylarning Padixahidur» dəp yezip qoyuloqanidi. **39** Uning bilən billə krestkə tartiloqan ikki jinayətqining biri uni həqarətləp: — Sən Məsih əməsmiding? Əmdi əzüngnimu, biznimu

kutkuzal! — dedi. **40** Birak yana biri uning gepiga tənbiħ berip: Sən özüng ohxax həkümning tegidə turup Hudadin korkmamsən? **41** Bizning jazaliniximiz həklik, qünki öz qilmixlirimizning tegixlik jazasini tarttuk; lekin bu kixi heqƣandak natoƣra ix qilmioƣanoƣ! — dəp jawab bardı. **42** Andin, u Əysaƣa: — I Rəb, padixahlıƣing bilən kəlginingdə, meni yad qiloƣin, — dedi. **43** Əysa uningƣa: — Bərħək, mən sanga eytayki, bügün sən mən bilən billə jənnəttə bolisən, — dedi. **44** Həzir altinqı saət bolup, pütün zeminni tokƣuzinqı saətkiqə ƣarangoluluk bastı. **45** Quyax nurini bərmidi wə ibadəthanining pərdisi tosattin otturisdin yirtilip ikki parƣa bolup kətti. **46** Əysa ƣattik awaz bilən nida qiloƣandin keyin: — I Atal Rohimni ƣolungƣa tapxurdum, — dedi-də, tiniki tohtap, jan üzdi. **47** U yərdə turoƣan yüzbexi yüz bərgən ixlarnı kərüp: — Bu adəm həkikətən durus adəm ikən! — dəp Hudani uluƣlıdı. **48** Wə bu mənzirini kərüxkə yioƣiloƣan barlık həlk yüz bərgən ixlarnı kərüp kəkrəklirigə urup eytirigə ƣaytixtı. **49** Wə uni tonuydioƣan barlık kixilər wə Galiliyədin uningƣa əgixip kəlgən ayallar yirakta turup, bu wəkəlgə ƣarap turdı. **50** Wə mana xu yərdə kengəxmidikilərdin Yüsüp isimlik biri bar idi. U əzi aƣkəngül wə adil adəm bolup, ularning məslihətigə wə qiloƣinioƣa ƣoxulmioƣanıdı. Əzi Yəhudiyə əlkisidiki Arimatiya dəgən bir xəhərdin bolup, Hudaning padixahlıƣını təlmürüp kütətti. **52** U əzi Pilatusning aldioƣa berip Əysaning jəsiti ni berixni tələp qıldı; **53** Wə uni kresttin qixürüp kanap bilən kəpənləp, ƣoram taxtin oyup yasalƣan, heqƣim ƣoyulmioƣan bir kəbrigə dəpnə qıldı. **54** Bu «təyyarlık küni» bolup, xabat küni yəqinlixip ƣaloƣanıdı. **55** Wə uning bilən Galiliyədin kəlgən ayallar [Yüsüpkə] əgixip, ƣəbrini wə uning jəsətinə ƣandak ƣoyuloƣinini kərdi. **56** Andin yenip berip ətirilər wə hux puraklık buyumlarnı təyyar qıldı wə [Təwrattiki] əmr boyıƣa xabat küni aram elixtı.

24 Əmdi həptining birinqı künidə tang yuray dəp ƣaloƣanda, ayallar əzliri təyyarlıƣan ətirilərnı elip, ƣəbrigə kəldi. **2** Ular kəbrining aƣzidiki taxning domilitiwetilgənlikini kərdi; **3** wə ƣəbrigə kirip ƣariwidı, Rəb Əysaning jəsiti yok turattı. **4** Wə xundak boldiki, ular buningdin patiparək bolup turoƣanda, mana, nur ƣaƣnap turidioƣan kiyimlərnı kiygən ikki zat ularning yenida tuyuksiz pəyda boldi. **5** Ayallar ƣattik wəhimgə qixüp, yüzlirini yərgə yəqixtı. Ikki zat ularƣa: — Nemə üqün tirik

boluƣuqini əlgənlərnəng arisidin izdəysilər? **6** U bu yərdə əməs, bəlki u tirildi! U tehi Galiliyədə turoƣan waƣtıda, uning silərgə nemini eytkinini, yəni: «İnsan'oolqining gunahƣar adəmlərnəng ƣolioƣa tapxuruluƣ, krestlinip, üqinqı küni ƣayta tirilixi muƣərrərdur» dəgənlirini əsləp beƣinglar! — dedi. **8** Wə ular uning [dəl] xundak dəginini esigə elixtı; **9** wə ƣəbridin ƣaytıp, bu ixlarning həmmisini on birəyləngə, xundakla ƣaloƣan muhlislarning həmmisigə yətküzdi. **10** Rosullarƣa bu ixlarnı yətküzgüqilər bolsa Magdallıƣ Məryəm, Yoanna wə Yəƣupning anisi Məryəm həmdə ular bilən billə bolƣan baxƣa ayallar idi. **11** Lekin [ayallarning bu eytkənliri] ularƣa əpsanidək bilindi, ular ularning səzliirigə ixənmidı. **12** Birak Petrus ornidin turup, ƣəbrigə yügürüp bardı. U engixip ƣəbrə iqigə ƣariwidı, yəloƣuz kanap kəpənlikning tilim-tilim parqilirini kərüp, yüz bərgən ixlarƣa təəjjüplinip eygə ƣaytıp kətti. **13** Wə mana, xu kündə ular din ikkiylən Yerusalemdin on bir ƣaƣırım yiraklıƣtiki Emayus dəgən kəntkə ketip barattı. **14** Ular yüz bərgən barlık ixlar toƣrisida səzlixip ketiwatattı. **15** Wə xundak boldiki, ular səzlixip-mulahizilixip ketiwatƣanda, mana Əysa əzi ularƣa yəqinlixip kelip, ular bilən billə mangdi; **16** lekin ularning kəzliri uni tonuxtın tutuldi. **17** U ular din: — Ketiwetip nemə ixlar toƣruluk munazirə ƣilixiwatisilər? — dəp soridi. Ular ƣayoƣuluk ƣiyapəttə tohtap, **18** ular din Kliyopas isimlik biri jawab berip: — Yerusalemda turupmu, muxu künlərdə xu yərdə yüz bərgən wəkələrdin birdinbir həwər tapmioƣan musapir sən ohximamsən?! — dedi. **19** Wə u ular din: — Nemə wəkələr boldi? — dəp soridi. «Nasarətlik Əysaƣa munasiwətlik wəkələr!» — dedi ular, — «U əzi Hudaning aldidimu, barlık həlkning aldidimu əməldə wə səzdə ƣudrətlik bir pəyoƣəmbər bolup, **20** bax ƣahınlar wə həkümdarlırimiz uni əlüm həkümigə tapxurup, krestlətti. **21** Biz əslidə uni İsrailoƣa həmjəmət bolup azad ƣilidioƣan zat ikən, dəp ümid ƣiloƣanıduƣ. Lekin ixlar xundak boldi, həzir bu wəkələr yüz bərginigə üqinqı kün boldi; **22** yənə kelip, arimizdiki birnəqqə ayal həm bizni hang-tang ƣalduruwətti. Qünki ular bügün tang səhərdə ƣəbrigə beriptikən, **23** uning jəsiti ni tapalmay ƣaytıp kelip: «Bizgə birnəqqə pərixətə oƣayibanə kərünüxtə ayan bolup, «U tirik!» dedi» dəp eytiptu. **24** Buning bilən arimizdin birnəqqəylən ƣəbrigə berip, əhwalning dəl ayallarning eytkinidək ikənlikini bayƣaptu. Lekin uni ularmu kərməptu». **25** Əysa ularƣa: — Əy nadanlar,

pəyoqəmbərlərləning eytkanlirining həmmisigə ixinixkə kəlbə gallar! **26** Məsihning əzigə has xan-xəripigə kirixtin burun, muxu japa-muxəkkətlərləni bexidin ətküzixi muqərrər əməsmidi? — dedi. **27** Andin pütün Təwrat-Zəburdin, Musa wə baxqa barlık pəyoqəmbərlərləning yazmiliridin baxlap u əzi həkqədə aldin pütülgənirini ularoşa xərli bərip qüxəndürdi. **28** Ular baridioqan kəntkə yəqinlaxkanda, u yirəkrək bir yərgə baridioqandək turattı. **29** Ləkin ular uni tutuwelip: — Kəq kirip kəldi, həlilə kün olturidu. Biz bilən billə kəonup kəloqin, — dəp ətündi. Xuning bilən u ular bilən kəonqili əygə kirdi. **30** Wə xundək boldiki, u ular bilən dastihanda olturoşanda, nanni kəlioşa elip, Hudaşa təxəkkür eytti, andin nanni oxtup ularoşa tutti. **31** Ularning kəzliri xuan eqilip, uni tonudi; xuning bilən u ularning aldidin oşayib boldi. **32** Ular bir-birigə: — U yolda biz bilən paranglixip, bizgə muqəddəs yazmilaroşa xərli bərgəndə, yürək-baqrimiz goya ottək yanmidimu?! — deyixti. **33** Wə ular xu həman turup Yerusalemoşa kaytip kəldi. Ular ikkisi on birəylən bilən ularning həmrahilirining bir yərgə yioşilip turoşinining üstigilə qüxti, ular: «Rəb rasttin tiriliptu. U Simonəşa kərünüptu!» deyixiwatattı. **35** Xuning bilən ular ikkiylənmu yolda yüz bərgən ixlarni wə u nanni oxtuwatqanda uning əzligə kəndək tonuloşinini kəpqilikkə səzləp bərdi. **36** Wə ular bu ixlər üstidə səzlixiwatqanda, [Əysa] əzi tosattin ularning otturisidə pəyda bolup: — Silərgə aman-hatirjəmlək boləşay! — dedi. **37** Ular birər roşni uqrattukmu nemə, dəp hiyal kəlip, aləqzadə boluxup wəhənimigə qüxti. **38** U ularoşa: — Nemigə xunqə aləqzadə bolup kəttinqlar? Nemixkə kəlbinqlarda xək-guman qikəp turidu? **39** Kəllirimoşa wə putlirimoşa kərap bəkinglar! Mening əzüm ikənlikimni bilinglar! Meni tutup kərənglar, roşning ət bilən səngiki yok, ləkin məndə barlıqini kərisilər, — dedi. **40** Wə xundək degəq ularoşa put-kəlini kərsətti. **41** Ular huxluktin [kəzligə] ixəngüsi kəlməy həyranuhəs turoşinidə u ulardin: — Silərləning bu yərdə yəgüdək nərsənglar barmu? — dəp soridi. **42** Ular bir parqə belik kawipi wə bir parqə həsəl kənikini uningoşa sunuwidi, **43** u elip ularning aldidə yedi. **44** Andin u ularoşa: — Mana bu mən silər bilən boləşan wəktimdə silərgə eytkən: «Musa hatiriləgən Təwrat kənunə, pəyoqəmbərlərləning yazmiliri wə Zəburda mening toşramdə pütülgənning həmmisi qəqum əməlgə axurulmay qəlməydu» degən səzlim əməsmu?

— dedi. **45** Xuning bilən u muqəddəs yazmilarni qüxinixi üqün ularning zəhənilirini əqti **46** wə ularoşa mundək dedi: — [Muqəddəs yazmilarda] xundək aldin pütülgənki wə xu ix Məsihning əzigə toşra kəldiki, u azab qəkip, üqinqi künidə əlgənlər arisidin tirilidu, **47** andin uning nami bilən «Towa kəlinglar, gunəhlərləning kəqürümigə muyəssər bolunqlar» degən həwər Yerusalemdin baxlap barlık əllərgə jakərlinidu. **48** Silər əmdi bu ixləroşa guwəhəqidursilər. **49** Wə mənə, mən Atamning wədə kəloşinini wujudunqləroşa əwətimən. Ləkin silər yukiridin qüxidioşan küq-kudrət bilən kiygüzülgüqə, xəhərdə kütüp turunqlar». **50** Wə u ularni Bəyt-Aniya yezisioşiqə baxlap bardi wə kəllirini kətürüp ularni bərikətlidi. **51** Wə xundək boldiki, ularni bərikətligəndə u ulardin ayrilip asmanəşa kətürüldi. **52** Ular uningoşa səjdə kəlixti wə zor huxal-hurəmlək iqidə Yerusalemoşa kaytip kəlip, **53** hərdəim ibadəthanidə turup Hudaşa xükür-sənə oşuxup turdi.

Yuhanna

1 Mukaddəmdə «Kalam» bar idi; Kalam Huda bilən billə idi həm Kalam Huda idi. **2** U mukaddəmdə Huda bilən billə idi. **3** U arkilik barlik məwjudatlar yaritildi wə barlik yaritilənlarning heqбири uningsiz yaritilənlər əməs. **4** Uningda həyatlik bar idi wə xü həyatlik insanlarə nür elip kəldi. **5** Wə nür qarangoşuluktə parlaydu wə qarangoşuluk bolsa nurni heq besip qüxəligən əməs. **6** Bir adəm Hudadin kəldi. Uning ismi Yəhya idi. **7** U guwahlik berix üqün, yəni həmmə insan əzi arkilik ixəndürilsun, dəp nürə guwahqi boluxkə kəlgənidi. **8** [Yəhyaning] əzi xü nür əməs, bəlkə pəkət xü nürə guwahlik berixkə kəlgənidi. **9** Həkiqiy nür, yəni pütkül insanni yorutkuqi nür dunyaə keliwatkanidi. **10** U dunyada bolənlər wə dunya u arkilik barlikkə kəltürilənlər bolsimu, ləkin dunya uni tonumidi. **11** U əziningkilərgə kəlgən bolsimu, birək uni əz həlki qəbul kilmidi. **12** Xundəktimu, u əzini qəbul kılənlər, yəni əz namioə etikəd kılənlarning həmmisigə Hudaning pərzənti bolux həkukini ata kildi. **13** Uni qəbul kılənlər muxular ya qəndin, ya ətlərdin, ya insan iradisidin əməs, bəlkə Hudadin tərəlgən bolidu. **14** Kalam insan boldi həm arimizda məkənləxti wə biz uning xən-xəripigə qariduk; u xən-xəripə bolsa, Atining yenidin kəlgən, məhir-xəpəkət wə həkiqətə tolənlər birdinbir yeganə Ooqliningkidur. **15** (Yəhya uningə guwahlik berip: — Mana, mən [silərgə]: «Məndin keyin kəlgüqi məndin üstündür, qünki u mən dunyaə kelixtin burunla bolənlər» deginim dəl muxu kixidur! — dəp jar kildi) **16** Qünki həmmimiz uningdiki tolup taxqənlərdin iltipət üstigə iltipət alduk. **17** Qünki Təwrat qənunisi Musa [pəyoəmbər] arkilik yətküzülənlər; ləkin məhir-xəpəkət wə həkiqət əyəs Məsih arkilik yətküzüldi. **18** Hudani heqkim kərip bəqən əməs; birək Atining kuqikida turoquqi, yəni birdinbir Ooqlar Uni ayan kildi. **19** Yerusalemdiki Yəhudiyələr Yəhyadin «Sən kimsən?» dəp sürixtə kixilənlər kəhənlər bilən Lawiyələr uning yenioə əwətkəndə, uning ularə jawəbən bərgən guwahlik mundək idi: **20** U etirap kəlip, heq ikkilənməy: — «Mən Məsih əməsmən» — dəp enik etirap kildi. **21** Ular uningdin: — Undəktə əzüng kim bolisən? İlyas [pəyoəmbər] musən? — dəp soridi. — Yak, mən u əməsmən, — dedi u. — Əmisə, sən həliki pəyoəmbərmusən? — dəp soridi ular. U yənə: —

Yak! — dedi. **22** Xunga ular uningdin: — Undəktə, sən zadi kim bolisən? Bizni əwətkənlərgə jawə beriximiz üqün, [bizgə eytkin], əzüng tooruluk nemə dəysən? — dəp soridi. **23** Yəhya mundək jawə bərdi: — Yəxaya pəyoəmbər burun eytkəndək, qəldə «Rəbning yolini tüz kilinglər» dəp toylaydiənlər əwətkənlər! **24** Əmdə [Yerusalemdin] əwətkənlər Pərisiyələrdin idi. Ular yənə Yəhyadin: — Sən ya Məsih, ya İlyas yəki həliki pəyoəmbər bolmisən, nemə dəp kixilənlər suə qəmlüdürsən? — dəp soridi. **26** Yəhya ularə mundək dəp jawə bərdi: — Mən kixilənlər suə qəmlüdürimən, ləkin arənglərdə turoquqi silər tonumioənlər birsi bar; **27** u məndin keyin kəlgüqi bolup, mən həttə uning kəxining boşkuqini yexixkimu layik əməsmən! **28** Bu ixlər İordan dəyəsining xərkiy kətidiki Bəyt-Aniya yezisida, yəni Yəhya pəyoəmbər kixilənlər [suə] qəmlüdüwətkən yərdə yüz bərgənidi. **29** Ətisi, Yəhya əyəsning əzigə qarap keliwatkanlikini kərip mundək dedi: — Mana, pütkül dunyaning guəhlirini elip taxlaydiənlər Hudaning kəzisi! **30** Mana, mən [silərgə]: «Məndin keyin kəlgüqi birsi bar, u məndin üstündür, qünki u mən dunyada boluxtin burunla bolənlər» deginim dəl muxu kixidur! **31** Mən burun uni bilmisəmmu, ləkin uni İsrailə ayan bolsun dəp, kixilənlər suə qəmlüdürgili kəldim. **32** Yəhya yənə guwahlik berip mundək dedi: — Mən Rəhning pahtək həlitidə əsməndin qüxüp, uning üstigə qənoənlərini kərdüm. **33** Mən əslidə uni bilmigənidi; ləkin mən kixilənlər suə qəmlüdürixkə əwətküqi mənə: «Sən Rəhning qüxüp, kimning üstigə qənoənlərini kərsəng, u kixilənlər Mukəddəs Rəhə qəmlüdürgüqi bolidu!» degenidi. **34** Mən dəwəkə xü ixni kərdüm, xunga uning həkiqətən Hudaning Ooqlar ikenlikigə guwahlik bərdim! **35** Ətisi, Yəhya ikki muhlisi bilən yənə xü yərdə turatti. **36** U [u yərdin] mēngip ketiwətkən əyəsni kərip: — Qənglər! Hudaning kəzisi! — dedi. **37** Uning bu səzini əngliənlər ikki muhlis əyəsning kəynidin mēngixti. **38** əyəs kəynigə burulup, ularning əgixip keliwatqinini kərip uların: — Nemə izdəysilər? — dəp soridi. Ular: — Rəbbi (bu [ibrəniyə səz bolup], «əstəz» degen mənidə), kəyərde turisən? — dedi. **39** — Berip kəringlər, — dedi u. Xuning bilən, ular berip uning kəyərde turidiənlərini kərdi wə u küni uning bilən billə turdi (bu wəqit xü künning oninqi səiti idi). **40** Yəhya [pəyoəmbərnin] yuqirikə səzini ənglap, əyəsning kəynidin mēngiənlər ikkiyənlərdin biri Simon

Petrusning inisi Andriyas idi. **41** Andriyas awwal ez akisi Simonni tepip, uningõja: — Biz «Məsih»ni taptuk! — dedi («Məsih» ibraniyqə söz bolup, grek tilida «Hristos» dəp tərjimə qilinidu) **42** wə akisini Əysaning aldiõja elip bardı. Əysa uningõja qarap: Sən Yunusning oõpli Simon; buningdin keyin «Kifas» dəp atilisən, — dedi (mənisi «tax»tur). **43** Ətisi, Əysa Galiliyə əlkisigə yol almakqi idi. U Filipni tepip, uningõja: — Manga əgixip mang! — dedi **44** (Filip Bəyt-Saidalik bolup, Andriyas bilən Petrusning yurtdixi idi). **45** Filip Nataniyəlni tepip, uningõja: — Musa pəyõjəmbər Təwratta wə baxka pəyõjəmbərlərmu [yazmilirida] bexarət kılıp yazõjan zatni taptuk. U bolsa Yüsüpnung oõpli Nasarətlik Əysa ikən! — dedi. **46** Birək Nataniyəl: — Nasarət degən jaydin yaxhi birnemə qıkamdu?! — dedi. Kelip kərüp bak! — dedi Filip. **47** Əysa Nataniyəlning əzining aldiõja keliwatkanlikini kərüp, u toõruluk; — Mana, iqidə kılqə hıylə-mikrisi yok həkikiy bir Israillik! — dedi. **48** Nataniyəl: — Meni kəyerimdin bilding? — dəp soridi. Əysa uningõja jawab berip: — Filip seni qakirixtin awwal, sening ənjür dərihining tüwidə olturojanliqningni kərgənıdim, — dedi. **49** Nataniyəl jawabən: — Ustaz, sən Hudaning Oõpli, Israilning Padıxahısən! — dedi. **50** Əysa uningõja jawabən: — Seni ənjür dərihining tüwidə kərgənlikimni eytkanlikim üqün ixiniwatamsən? Buningdinmu qong ixlarni kərisən! — dedi **51** wə yənə: — Bərhək, bərhək silərgə eytip kəyayki, silər asmanlar eqilip, Hudaning pərixtilirining Insan'ooqlining üstidin qikıp-qüxüp yürıdiõjanlikini kərisilər! — dedi.

2 Üqinqi küni, Galiliyədiki Kana yezisida bir toy boldı. Əysaning anisi [Məryəm] u yərdə idi **2** həm Əysa wə uning muhlisirimu toyõja təkliپ kılinojanıdi. **3** Toyda xarab tügəp qalõanda, Əysaning anisi uningõja: — Ularning xarabliri tügəp qaptu, — dedi. **4** Əysa uningõja: — Hanim, mening sən bilən nemə karim? Mening waqti-saitim tehi kəlmidi, — dedi. **5** Anisi qakarlarõja: — U silərgə nemə kil desə, xuni qilinglar, — dedi. **6** Əmdi xu yərdə Yəhudiylarning taharət aditi boyiqə ixlitilidıõjan, hərbirigə ikki-üq tungdin su siõjidıõjan altə tax küp kuyulõjanıdi. **7** Əysa qakarlarõja: — Küplərgə su toldurunglar, — dedi. Ular küplərnı aõziõjiqə tolduruxti. **8** Andin u ularõja yənə: — Əmdi buningdin usup toy baxkuroquqõja beringlar, — dedi. Ular uni apirip bərdi. **9** Toy baxkuroquqi xarabka aylıdurulõjan sudin tetip kərgəndə (u uning kəyərdin kəltürülğənlıknı bilmidi, əmma buni

su toxuõjan qakarlar bilətti) toy baxkuroquqi toyı boluwatkan yigitni qakirip, **10** uningõja: — Hər bir [toy kılõquqi] yaxhi xarabni toyning bexida kuyıdu, andin mehmanlar qanoquqə iqkəndin keyin, naqirini kuyıdu. Əjəba, sən yaxhi xarabni muxu qaoqıqə saklapsən! — dedi. **11** Bu bolsa, Əysa kərsətkən məjizilik alamətlərnıng dəsəlpkisi bolup, Galiliyənıng Kana yezisida kərsitilğənıdi. Buning bilən u əzining xan-xəripini ayan kıldı, wə uning muhlisiri uningõja etikad kıldı. **12** Bu ixtin keyin u, anisi, iniliri wə muhlisiri bilən Kəpərnahum xəhırigə qüxüp, u yərdə birnəqqə kün turdi. **13** Yəhudiylarning «ətüp ketix həyti»õja yekın qalõanda, Əysa Yerusalemoja bardı. **14** U ibadəthana [höylilirida] kala, koy wə kəptər-pahtək satkuqılarnı həm u yərdə olturojan pul tegıkküqılərnı kərdi. **15** U tanidin kamqa yasap, ularning həmmisini koy-kaliliri bilən koxup ibadəthanidin həydəp qıkardı. Pul tegıkküqılərnıng pullirini qeqıp, xırlirini erüwətti **16** wə pahtək-kəptər satkuqıləroja: — Bu nərsilərnı bu yərdin elip ketix! Atamning əyini soda-setik əyi kılıxıwalma! — dedi. **17** Buni kərgən muhlisiri [Zəburda] mundaq pütülğınini esigə elixti: «Sening [mukəddəs] əyüggə bolõjan otluk muhəbbitim əzümni quloqiwaldil!». **18** Xuning bilən Yəhudiylar u ixləroja inkas bildürüp uningdin: — Bundaq ixlarnı kılõjanikənsən, keni, bizgə nemə məjizilik alamətni kərsitip berısən?! — dəp soridi. **19** Əysa ularõja jawab berip: — Uxbu ibadəthanini quwuwətsənglar, mən üq kün iqidə uni yengıwaxtin kुरup qikımən, — dedi. **20** Xuning bilən bu Yəhudiylar yənə uningõja: — Bu ibadəthanini yasawatkili həzirojiqə kirik altə yil bolõjan tursa, sən uni kəndəksigə üq kündila kुरup qıkalaysən?! — dedi. **21** Həlbuki, uning «ibadəthana» degini uning əz tenini kərsətkənıdi. **22** Xunga, u elümdin tirilğəndin keyin, muhlisiri uning bu deginini esigə aldi wə xundakla mukəddəs yazmılardiki bu həktiki bexarətkə həmdə Əysaning eytkan səzigə ixəndi. **23** Ətüp ketix həyıtıda, nurojun kixilər uning Yerusalemda kərsətkən məjizilik alamətlərnı kərgən bolup, uning namıõja etikad kılıxti. **24** Lekin Əysa pütkül insanlarning [kəlbining] kəndəq ikənlikini bilğəqkə, əzini ularõja tapxurmaytti. **25** Insan toõruluk həqkimning uningõja guwahlık berixining həjiti yok idi; qünki u insanlarning kəlbidə nemə bar ikənlikini əzi bilətti.

3 Yəhudiylar [kəngəxmısinıng] Pərisiylərdin bolõjan Nikodim isimlik bir yolbaxqisi bar idi. **2** Bu adəm bir

keqisi Əysaning aldiqja kelip: — Ustaz, sening Hudadin kəlgən təlim bərgüqi ikənlikini bilimiz. Qünki Huda uning bilən billə bolmisa, heqkimning sən kərsətkən bu məjizilik alamətlərni kərsitixi kət'iy mumkin əməs, — dedi. **3** Əysa uningqja jawabən: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip qoyayki, heqkim yukiridin tuqulmioqja, Hudaning padixahlikini kərləməs! — dedi. **4** Nikodim: — Adəm kəriqojinida kəndakmu kəytidin tuqulsun? Anisining kərsiqojja kəyta kirip tuquluxi mumkinmu?! — dəp soridi. **5** Əysa mundak jawab bərdi: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip qoyayki, həm sudin, həm Rohtin tuqulmioqja, heqkim Hudaning padixahliqojja kirəlməs! **6** Əttin tuqulojan bolsa əttur; rohtin tuqulojan bolsa rohtur. **7** Sanga: «Yukiridin tuquluxunglar kərək» deginimgə həyran qalma. **8** Xamal haliojan tərəpkə soqidu, sən uning awazini anglaysən, lekin kəyərdin kelip, kəyərgə baridoqjinini bilməysən. Rohtin tuqulojan hər birimu xundaktur. **9** Nikodim yənə jawabən Əysaqja: — Bu iklar kəndakmu mumkin bolar? — dedi. **10** Əysa uningqja jawabən mundak dedi: — «Sən Israilning əlimasi turup, bunimu bilməmsən? **11** Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip qoyayki, biz bilginimizni eytimiz wə kərginimizgə guwahlik berimiz, lekin silər bizning guwahlikimizni qəbul qilmaysilər. **12** Silərgə zemindiki ixlarni eytsam ixənmigən yərdə, ərxniki ixlarni eytsam kəndakmu ixinisilər? **13** Əzi ərxta bolup, ərxtin qüxküqidin, yəni Insan'ooqlidin baxka heqkim ərxkə qikmidi. **14** Musa qəldə [tuq] yilanni kətürgəndək, Insan'ooqlimu ohxaxla xundak egiz kətürüluxi kərək. **15** Xundak bolqanda, uningqja etiqad kəlojanlarning həmmisi həlak bolmay, mənggülik həyatka erixələydu». (aiōnios g166) **16** Qünki Huda dunyadiki insanlarni xu kədər səyiduki, Əzining birdinbir yeganə Ooqlini pida boluxka bərdi. Məksiti, uningqja etiqad kəlojan hər birining həlak bolmay, mənggülik həyatka erixixi üqündur. (aiōnios g166) **17** Huda Ooqlini dunyadiki insanlarni gunahka bekitix üqün əməs, bəlki ularning u arkilik kutkuzuluxi üqün dunyaoja əwətti. **18** Kimki uningqja etiqad kəloquqi bolsa, gunahka bekitilməydu; lekin etiqad kəlmioquqi bolsa allikaqan gunahka bekitilgəndur; qünki u Hudaning yəkkə-yeganə Ooqlining namioja etiqad kəlmiojan. **19** Wə gunahka bekitix səwəbi mana xuki, nur dunyaoja kəlgən bolsimu, insanlar nurni əməs, bəlki kərangəjulukni yaxhi kərdi; qünki ularning əməlliri rəzil idi. **20**

Qünki rəzillik kəloquqi hər biri nurni yaman kərup wə əzining kəlojan-ətkənlirining axkara kəlinmasliqi üqün nuroja kəlməydu; **21** lekin həkəqətni yürgüzgüqi bolsa, əməllirini Hudaqja tayinip kəlojanliqi ayan bolsun dəp, nuroja kelidu. **22** Bu ixlardin keyin, Əysa muhlisliri bilən Yəhədiyə zeminoja bardı; u u yərdə ular bilən billə turup, kixilərnə qəməldürdi. **23** Xu qaojda Yəhya [pəyojəmbərmu] Salim yezisining yenidiki Aynon degən yərdə kixilərnə qəməldürüwatatti. Qünki u yərnəng süyi mol idi. Kixilər uning aldiqja kelixip, qəməldürüxnə qəbul kəlixatti **24** (qünki xu qaojda Yəhya tehi zindanoja taxlanmiojanidi). **25** [xu wəqitlarda] Yəhyaning muhlisliri bir Yəhədiy kixi bilən təharət kəidiliri toqrisida bəs-munazirə kəlixip kəldi. **26** Andin muhlislar Yəhyaning yenioja kelip: — Ustaz, İordan dəryasining u kətida sən bilən birgə bolqan, əzüng [təripəp] guwahlik bərgən heliki kixi mana hazır əzi kixilərnə qəməldürüwatidu, wə həmmə adəm uning yenioja ketixiwatidu, — dedi. **27** Yəhya mundak jawab bərdi: — Əgər uningqja ərxtin ata kəlinmiojan bolsa, insan heqnərsigə igə bolalmaydu. **28** Mening silərgə: «Mən Məsih əməs, pəkət uning aldidə əwətilgənmən» deginimgə əzünglar guwahqisilər. **29** Kəlinqəknə əmrigə aloquqi yigittur; kəldixi yigitning awazini kütidu; kəldax uning awazini anglap, kəlbidə tolimu hursən bolidu. Xuningqja ohxax, məndimu hursənlik tolup taxidu. **30** Uning yüksilixi, mening əjizlixixim mukərrərdur. **31** Üstündin kəlgüqi həmmidin üstündur. Zemindin kəlgüqi zeminoja təwə bolup zemindiki ixlarni səzləydu. Ərxtin kəlgüqi həmmidin üstündur; **32** əzining [ərxta] kərgən wə angliqjanliri bolsa, u bular toqru luk guwahlik beridu; biraq heqkim uning guwahlikini qəbul qilmaydu. **33** [Həlbuki], kimki uning guwahlikini qəbul kəlojan bolsa, Hudaning hək ikənlikigimu məhürini bəskən bolidu. **34** Qünki Huda əwətini Hudaning səzlrini səzləydu; qünki Huda Rohni [uningqja] əlqəm bilən kəmləp bərməs. **35** Ata Ooqlni səyidu wə həmmə ixlarni uning kəloja tapxurojandur. **36** Ooquloja etiqad kəloquqi mənggülik həyatka igidur. Lekin Ooquloja itəət kəlmioquqi həyatni heq kərməydu, bəlki Hudaning oqəzipi xundaklarning üstidə turidu. (aiōnios g166)

4 Əmdi Pərisiylərnəng «Əysaning muhlis kəlip qəməldürgənliri Yəhyaningkidin kəp ikən» degən həwərnə angliqjinini Rəb uqkəndin keyin **2** (əməliyəttə Əysa əzi əməs, muhlisliri qəməldürətti) **3** u Yəhədiyə

elkisini qikip yənə Galiliyəgə kətti. 4 Əmdi u yol üstidə Samariyə elkisini ötüxi kerək idi. 5 Xuning bilən u Yaqub öz oqlı Yüsüpkə bərgən yərgə yekın boləjan Samariyəning Sihar degən bir xəhirigə kəldi. 6 Xu yərdə «Yaqubning kuduqi» bar idi. Əysa səpiridə qarqioqinidin kuduqning kexioqa kelip olturdi. Bu təhminən altinqi saət idi. 7 Əysaning muhlisiri yeməlik setiwelix üqün xəhərgə kirip kətkənidi. Xu qaşda, Samariyəlik bir ayal su aloqlı kəldi. Əysa uningə: — Manga iqlı su bərgin, — dedi. 9 Ayal uningdin: — Özingiz Yəhüdiy tursingiz, məndək Samariyəlik bir ayaldin kəndaklarqə iqlı su tələp kılıp kəldingiz? — dəp soridi (qünki Yəhüdiylar Samariyəliklər bilən heqkəndək bardi-kəldi kilmaytti). 10 Əysa uningə: — Əgər sən Hudaning sowəjtining nemiliki wə səndin su sorioquqining kim ikənlikini bilsəngidi, undakta sən uningdin tiləytting wə u sanga həyatlik süyini berətti. 11 Ayal uningdin: — Təksir, su tartkudək heqnərsingiz bolmisa, uning üstigə kuduq qongqur tursa, həyatlik süyini nədin alisiz? 12 Əjəba, bu kuduqni bizgə [miras] kəlduroqan atimiz Yaqubtin uluəmusiz? Bu kuduqtin əzi, oqulliri wə mal-waranlirimu su iqlən — dedi. 13 Əysa uningə: — Bu suni iqlən hərkim yənə ussaydu. 14 Əmma mən beridioqan suni iqlüqi hərkim mənggügə ussimaydioqan bolidu wə bəlki mən uningə beridioqan su uning iqidə uni mənggülik həyatlikqə elip baridioqan, uroqub qikidioqan bir bulək bolidu, — dedi. (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Ayal: — Təksir, manga bu sudin bərgəysizki, mən yənə ussimaydioqan wə muxu yərgə su tartkili ikkinqi kəlgüqi bolmaydioqan bolay! — dedi. 16 Əysa: — Berip eringni bu yərgə qakirip kəlgin, — dedi. 17 — Erim yok, — dəp jawab bərdi ayal. — Erim yok dəp, rast eyting. 18 Qünki bəx ərgə təgding wə hazır səndə boləjini sening ering əməs. Buni toşra eyting! — dedi Əysa. 19 Ayal uningə: — Təksir, əmdi kərdümki, siz əslidə pəyojəmbər ikənsiz! 20 Ata-bowilirimiz bu taşda ibadət kılıp kəlgən, ləkin silər [Yəhüdiylar] «İbadətəni Yerusalemda kılıx kerək!» dəwalisiləroq? — dedi. 21 Əysa uningə: — Mundaq dedi: — Hanim, manga ixəngin, xundək bir waqti-saiti keliduki, siləning Atioqa ibadət kılıxinglar üqün nə bu taşda yaki nə Yerusalemda boluxunglarning həjiti qəlmaydu. 22 Silər ibadət kılıqninglarni bilməysilər; biraq biz kimgə ibadət kılıqningimizni bilimiz. Qünki nijat-kutkuzulux Yəhüdiylar arkilik bolidu. 23 Ləkin

xundək bir waqit kelidu — wə xundəkla hazır kəldiki, həkikiy ibadət kılıquqlar Atioqa roh wə həkikət bilən ibadət kılıdu. Ata Özigə ənə xundək həkikiy ibadət kılıquqlarni izdiməktə. 24 Huda rohtur wə uningə ibadət kılıquqlar roh wə həkikət bilən Uningə ibadət kılıxi kerəktur. 25 Ayal uningə: — Məsiləning, yəni «Hristos» degəning kelidioqanlikini bilimən. U kəlgəndə, bizgə həmmə ixlarni eytip beridu — dedi. 26 Əysa uningə: — Sən bilən səzlixiwatkuqi mən dəl xudurmən! — dedi. 27 Xu qaşda uning muhlisiri kəytip kəldi. Ular uning bir ayal bilən səzlixiwatqanlikioqa hang-tang kəlxiti; ləkin heqkəysisi uningdin: «Uningdin nemə izdəysən?» yaki «Nemixka uning bilən səzlixisən?» dəpmu sorimidi. 28 Xuning bilən ayal kozisini taxlap qoyub, xəhərgə kəytip berip, kixilərgə: 29 — Yürümlar, həyatimda kılıqanlirimning həmmisini manga eytip bərgən bir kixini kərip kelinglar. Əjəba, Məsilə xumidu? — dedi. 30 Buning bilən halayik xəhərdin qikip, Əysaning aldioqa kəlxiti. 31 Xu arilikta muhlisiri uningə: — Ustaz, bir nərsə yəwəlsangqu? — dəp ötünüxti. 32 Ləkin u ularə: — Mening silər bilməydioqan bir yeməklim bar, — dedi. 33 Muhlislar bir-birigə: — Əjəba, birsı uningə yegili bir nərsə əkelip bərgənmidu? — deyixti. 34 Əysa ularə: — Mening yeməklim — meni əwətküqining iradisini əməlgə axurux wə uning [manga tapxuroqan] hizmitini tamamlaxtur. 35 — Silər: «Həsul yəoixka yənə tət ay kəldi» dəwatmamsilər? Mana, silərgə eytayki, bexinglarni kəturüp etizlarə qaranglar, ziraətlər sarəyiyip oruxka təyyar boldi! 36 Wə ormiqi ix həkikini alidu wə mənggülik həyatka toplanəjan həsulni yioqıdu, xuning bilən terioquqi bilən ormiqi təng xadlinidu. (aiōnios g166) 37 Qünki bu ixta «biri teriydu, yənə biri yioqıdu» degən səz əməlgə axurulidu. 38 Mən siləni özümlar əmgək singdurmigan həsulni yioixka əwəttim; baxkılar əmgək kildi wə silər ularning əmgikining mewisini elixka nesip boldunglar. 39 Xu xəhərdiki nuroqun Samariyəliklər həliqi ayalning: «U həyatimda kılıqanlirimning həmmisini manga eytip bərdi» degən guwahlik səzini anglap, Əysaəqa etiqad kildi. 40 Xunga, ular uning aldioqa kelip, uning əzliri bilən billə turuxini ötünükili turdi; xuning bilən u u yərdə ikki kün turdi. 41 Uning səz-kalami arkilik tehimu kəp adəm uningə etiqad kildi. 42 Ular ayaloqa: — Bizning etiqad kılıximiz əmdi sening səzling səwəbidin əməs, qünki əzimiz uni angliduk

wə bildukki, dunyaning Kutkuzojuqisi däl xu kixidur! — deyixti. **43** Bu ikki kündin keyin u xu yərdin qikiq Galiliyəgə karap mangdi **44** (qünki Əysa əzi: «Heqbir pəyətəmbərning əz yurtida izziti yoxtur» dəp guwahlik bərgənidi). **45** Xuning bilən u Galiliyəgə kəlgininə, Galiliyəliklər uning [ətüp ketix] heytida Yerusalemda kıləjan əməllirininə həmmisini kərgəqkə, uni kərxi elixti (qünki ularmu heytkə qikқанidi). **46** Əmdi Əysa bu kətim Galiliyədiki Kana yezisiyə yənə bardı (u däl xu yərdə suni xarabkə aylandurojanidi). [Xu künlərdə], Kəpərnahum xəhiridə oqlı kesəl bolup yatқан bir orda əməldari bar idi. **47** U Əysaning Yəhudiyədin Galiliyəgə kəlgənlikini anglap, uning aldiyə bardı wə: — [Əyümgə] qüxüp, səkratta yatқан oqlumni sakaytip bərgəyla! — dəp tohtimay iltija kildi. **48** Xuning bilən, Əysa uningə: — Silər [Galiliyəliklər] məjizilik əlamətlər wə karamətlərnı kərmigüqə, heq etikad kilmaysilər! — dedi. **49** Orda əməldari Əysaə: — Təksir, balam əlməstə qüxkəyla! — dedi. **50** Əysa uningə: — Barəjin, oqlung həyat kaldi! — dedi. Həlikə adəm Əysaning eytkən səzigə ixinip, əyigə karap mangdi. **51** Yolda ketip barəjinida, uning kulliri aldiyə qikiq, baliliri həyat, dəp ukturdi. **52** Əməldar ulardın oqlınınə kəysi səəttin baxlap yaxxiliniqkə yüzləngənlikini soriwidi, ular: — Tünügün yəttinqi səəttə kizitmisı yandı, — deyixti. **53** Balining atisi buning däl Əysaning əzigə: «Oqlung həyat kaldi!» degən səət ikənlikini bilip yətti. Xuning bilən əzi pütkül ailisidikilər bilən billə etikad kilixti. **54** Bu Əysaning Yəhudiyədin Galiliyəgə kəlgəndin keyinki kərsətkən ikkinqi məjizilik əlamiti idi.

5 Bu ixlardın keyin, Yəhudiyların bir heyti yetip kəldi wə Əysa Yerusalemə qikti. **2** Yerusalemdiki «Koy dərwezisi»ning yenida ibraniy tilida «Bəyt-Əsda» dəp atilidiyan bir kəlqək bolup, uning ətrapida bəx pəxaywan bar idi. **3** Bu pəxaywanlar astida bir top bimarlar, yəni kəriqə, tokur wə paləqlər yetixatti. Ular u yərdə yetip kəlqəkning süyining qaykilişini kütətti. **4** Qünki bir pərixət məlum waqitlarda kəlqəkkə qüxüp suni urəjutidikən; su urəjuşanda kəlqəkkə birinqi bolup qüxkən kixi əzini baskan hərəkəndə kesəldin sakijidikən. **5** Əmdi u yərdə ottuz səkkiz yildin beri əqriq azabi tartқан bir bimar bar idi. **6** Əysa bu adəmning xu yərdə yatқinini kərdi wə uning uzundin xu hələttə ikənlikini bilip, uningdin: — Sakijixni halamsən? — dəp soridi. **7** Bimar uningə jawabən: — Təksir, su qaykəşanda meni suşə qüxüridiyan

adimim yox. Mən qüxəy degüqə, baxkılar mening aldimda qüxüwalidu, — dedi. **8** Əysa uningə: — Ornungdin tur, orun-kərpəngni yoişixturup mangəjin! — dedi. **9** Həlikə adəm xuan sakijiyip, orun-kərpisini yoişixturup kətürüp mangdi. Xu küni xabat küni idi. **10** Xunga [bəzi] Yəhudiylar sakəyojan kixigə: — Bügün xabat küni tursa, orun-kərpəngni kətürix [Təwratta] sanga mən'i kilinəjan! — dedi. **11** Ləkin u ularəja jawabən: — Meni sakaytkən kixi əzi mənə: «Orun-kərpəngni yoişixturup mangəjin» degənidi! — dedi. **12** Ular uningdin: — Əmdi sanga: «Orun-kərpəngni yoişixturup mangəjin» degən kixi kim ikən? — dəp soraxti. **13** Bırək sakəyojan adəm uning kim ikənlikini bilməytti. Qünki u yərdə adəm kəp boləjanliktin, Əysa əzini daldiyə elip, astiyəna ketip kaldi. **14** Bu ixlardın keyin Əysa həlikə adəmni ibadəthanida tepip uningə: — Mana, sakəyding. Əmdi kəyta gunəh sadir kılma, bəxingə təhimu eoşir külpət qüxüp kəlmisun! — dedi. **15** Həlikə adəm Yəhudiyların kəxişə bərip, əzini sakaytkən Əysa ikənlikini ukturdi. **16** Əysa bu ixlarnı xabat küni kıləjanliki üqün, Yəhudiylar uningə ziyənkəxlik kilişkə baxlıdi. **17** Ləkin Əysa ularəja: — Atam ta həziroqə tohtiməstin ix kiliş kəlməktə, mənmu ixləymən! — dedi. **18** Xu səwəbtin Yəhudiylar uni əltürükkə təhimu urunatti; qünki u xabat küninə kədisini buzupla kəlməstin, yənə Hudani «Atam» dəp qəkirip, əzini Hudaşə barawər kıləjanidi. **19** Xunga Əysa ularəja jawabən mundaq dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, Oşul əzlükidin heqnemə kılalmaydu, bəki pəkət Atining nemə kiliwatқанlikini kərip, andin xu ixni kilişu. Ata nemə ix kilsə, Oşulmu xu ixni ohxaxla kilişu. **20** Qünki Ata Oşulni səyidu wə Əzining kilişidiyan barlik ixlirini uningə ayan kilişu həm silərnı həyran kəlduruxkə bulardın təhimu zor wə uluş ixlarnı uningə ayan kilişu. **21** Qünki əlgənlərnı Ata kəndək tirildürüp, ularəja həyatlik ata kıləjan bolsa, Oşulmu xuningə ohxax əzi haləjan kixilərgə həyatlik ata kilişu. **22** Xuningdək, Ata Əzi heqkimning üstidin həküm qikərmaydu, bəki barlik həküm ixlirini Oşuləja tapxurojan. **23** Buningdin məksət, — insanlarning həmmisi Atiyə hərmət kıləjandək, Oşuləjimu ohxaxla hərmət kilişu üqündur. Kimki Oşulni hərmətlimisə, uni əwətküqi Atinimu hərmətlimigənlərdin bolidu. **24** — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, səzümni anglap, meni əwətküqigə ixəngən hərkim mənggülik

hayatka erixkən bolidu; u adəm sorakğa tartilmaydu, bəlki ölümdin hayatlıkğa etkən bolidu. (aiōnios g166) 25 — Bərħək, bərħək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, ölüklərnin Hudaning Ooqlining awazini anglaydioğan waqit-saiti yetip kəlməktə, xundakla hazır kəldiki, anglioğanlar hayatlıkğa igə bolidu. 26 Qünki Ata Əzidə kəndək hayatlıkğa igə bolsa, Ooquloqimu əzidə xundək hayatlıkğa igə boluxni ata kildi 27 wə yənə uningə sorək kilix həkukinimu bərdi, qünki u İnsan'ooqlidur. 28 Buningə təjjüp kilmanglar; qünki barlık gərdə yatқанlar uning awazini anglaydioğan waqit kelidu 29 wə ular xuan yərlikliřidin qikixidu, yaxhilik qiloğanlar hayatka tirilidu, yamanlık qiloğanlar sorəkğa tartilixka tirilidu. 30 Mən əzlükümdin heqnemə kılalmaymən, pəkət [Atamdin] anglioqinim boyiqə həküm kılımən; wə mening həkümüm həkkanıydu, qünki mening izdiginim özümning iradisı əməs, bəlki meni əwətküqining iradisini əməlgə axuruxtur. 31 — Əgər özüm üçün özüm guwahlık bərsəm guwahlıkim həkikət hesablanmaydu. 32 Lekin mən üçün guwahlık beridioğan baxka birsi bar. Uning manga beridioğan guwahlıqının rastlıqını bilimən. 33 Silər Yəhyaə qəli əwətkinilərdə, u həkikətkə guwahlık bərgən 34 [əməliyəttə], manga insanning guwahlıqını qəbul kıliximning keriki yok; mening [Yəhya toqruluk] xundək eytiwəkinim pəkətlə silərnin kütquzuluxunglar üçündür. 35 [Yəhya] bolsa kəyüp nur qeqip turoğan bir qıraoq idi wə silər uning yorukida bir məzgil xadlinixka razi boldunglar. 36 Lekin Yəhyaning mən üçün bərgən guwahlıqindimu uluoq bir guwahlık bar. U bolsimu, ata manga ada kılixka tapxuroğan əməllər, yəni mən kiliwatқан əməllər, bular mening toqramda Atining meni əwətkinigə guwahlık beridu. 37 Wə meni əwətkən Ata Əzimu mən üçün guwahlık bərgəndür. Silər heqqaqan uning awazini anglimidinglar, kıyapitini kərmidinglar 38 wə uning sez-kalami silərnin iqinglərdin orun almidi; qünki Uning əwətkini bolsa, uningə ixənməysilər. 39 Muqəddəs yazmilarni kətirkenip okup olturısılər; qünki ulardin mənggülik hayatka igə bolduk, dəp qaraysilər. Dəl bu yazmılar mən üçün guwahlık bərgüqidur. (aiōnios g166) 40 Xundəktimu silər yənılə hayatlıkğa erixix üçün mening yenimə qelixni halımaysilər. 41 Mən insannların mahtixini qəbul kılılmaymən; 42 lekin mən silərnı bilimənki, iqinglərdə Hudaning muhəbbiti yok. 43 Mən Atamning nami bilən kəlgənmən, əmma

silər meni qəbul kılılmaysilər. Həlbuki, baxka birsi öz nami bilən kəlsə, silər uni qəbul kılısılər. 44 Silər bir-biringlərdin izzət-xəhrət qəbul kılısılər-yu, yeganə Hudadin kəlgən izzət-xəhrətkə intilmisənglər, undəktə silər qəndəkmə etikəd kılalaysilər?! 45 Birək meni üstimizdin Atioqə xıkayət kılidu, dəp oylımanglar. Üstinglərdin xıkayət kılouqı mən əməs, bəlki silər ümid baolioğan Musa [pəyoqəmbərdür]. 46 Qünki əgər silər rasttin Musa [pəyoqəmbərgə] ixəngən bolsanglar, mangimu ixəngən bolattinglar. Qünki u [muqəddəs yazmilərdə] mən toqruluk pütəkəndür. 47 Lekin uning pütəkənlirigə ixənmisənglər, mening sezlırimə qəndəkmə ixinisilər?!

6 Bu ixlərdin keyin, Əysa Galiliyə dengizi (Tiberiyas dengizi dəpmu atilidu)ning u kətioqə ətti. 2 Zor bir top halayik u kesəllərnı saqaytkən məjizilik əlamətlirini kərdi wə uning kəynidin əgixip mangdi. 3 Əysa taqka qikip, u yərdə muhlisliři bilən billə olturdi. 4 U qəoqda Yəhudiylərnin heyti, yəni «ətüp ketix heyti»oqə az qəloğan waqit idi. 5 Əysa bəxini kətürüp, zor bir top halayikning əzining əldioqə keliwatқанlıqını kərup, Filiptin: — Bularə qəyidioğanə qənni nədin əlimiz? — dəp soridi 6 (lekin u bu səznı Filipni sinax üçün eytkənidi. Qünki u əzining nemə kılidioğanlıqını bilətti). 7 Filip jawabən: — İkki yüz dinarə qənan əlsəkmə, hər birigə kiqikkinə bir qixləmdin yeyixkimə yətməydu! 8 Muhlislərdin biri, yəni Simon Petrusning inisi Andriyas Əysəoqə: 9 — Bu yərdə kiqik bir oqul bala bar, uningdə bəx ərpa nən bilən ikki kiqik belik bar. Lekin xunqə kəp həkəkə bu nemə bolidu?! — dedi. 10 Əysa: — Kəp qilikni olturoquzunglar, — dedi (u yərdə ot-qəp mol əskənidi). Xuning bilən ər kixilər olturdi; ulərnin sani bəx mingqə bar idi. 11 Əysa nənlnrı qəlioqə elip, [Hudəoqə] təkəkür eytkəndin keyin, olturoğanlarə qə uləxtürüp bərdi. Beliklərnimə xundək kildi; kəp qilik halioğanqə yedi. 12 Həmməylən yəp toyunəqəndə, u muhlisliřiə: — Axқан pərqilərnı yioqinglar, heq nərsə zayə bolmisun, — dedi. 13 Xuning bilən ular bəx ərpa nənidin yəp axқан pərqilərnı on ikki səwətkə toldurup yioqiwəldi. 14 Əmdı halayik Əysəning kərsətkən bu məjizilik əlamitini kərup: «Dunyoqə kəlixı muqərrər boləqən pəyoqəmbər həkikətkən muxu ikən!» deyixti. 15 Xuning bilən Əysa ulərnin kəlip əzini pədxəh boluxka zorliməqki boləqənlikini bilip, ulərdin ayrılıp, qəytidin taqka yəloquz qikip kətti. 16 Kəqkərun, Əysəning muhlisliři dengiz boyioqə qüxüxti.

17 Ular bir kemigə olturup, dengizning u ketidiki Kəpərnaħum xəhirigə qarap yol elixti (qarangəu qüxüp kətkənidi wə Əysa tehiqə ularning yenioja kəlmigənidi). 18 Kattik boran qikip, dengiz dolğunlap kətürülwətatı. 19 Muhlislar palak urup on-on bir qakirimqə mangəanda, Əysaning dengizning üstidə mengip kemigə yekinxiwatqanlıqını kərip, qorkuxup kətti. 20 Lekin u ularoja: — Bu mən, qorkmanglar! — dedi. 21 Xuni anglap ular uni kemigə qikiriwaləusi kəldi; u kemigə qikipla, kəmə dərħal ular baridojan yərgə yetip bardı. 22 Ətisi dengizning u təripidə qəlojan halayik [aldinki küni] u yərdə Əysaning muhisliri qikqan kemidin baxqə kemining yokluqını, Əysaning muhisliri xu kemigə qikqanda, Əysaning ular billə qikmiojanlıqını, bəki muhislirining əzlırıla kətkənlikini kərgənidi. 23 Həlbuki, birnəqqə kəmə-qəlwəq Tiberiyas xəhiridin Rəb təxəkkür eytkəndin keyin həlkə nan yəgən yərgə yekın kelip tohtıdı. 24 Xuning bilən halayik Əysaning wə muhislirining u yərdə yokluqını kəripla, kemilərgə olturup, Əysani izdigili Kəpərnaħum xəhirigə mangdı. 25 Ular uni dengizning u təripidə tepip uningəja: — Ustaz, bu yərgə qəjan kəlding? — dəp soraxtı. 26 Əysa ularoja jawabən: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qəyayki, silər meni məjizilik əlamətlərnı kərgənlikinglar üqün əməs, bəki nanlardın yəp toyunəninglar üqün izdəysilər. 27 Buzulup ketidojan pəniy ozuklukqə əməs, bəki mənggü həyatlikqə bəkiy qəlıdojan ozuklukqə intilip ixlənglar; buni İnsan'əoşlı silərgə beridu; qünki uni Ata, yəni Huda Əzi məħürləp təstikliojan, — dedi. (aiōnios g166) 28 Xuning bilən ular uningdin: — Nemigə intilip ixlisək əndin Hudaning ix-hizmitidə ixligən bolimiz? — dəp soraxtı. 29 Əysa ularoja jawab berip: — Hudaning ix-hizmiti dəl xuki, U əwətkinigə etiqəd kilixinglardur, — dedi. 30 Xuning bilən ular yənə: — Undək bolsa sən bizni kərip əzınggə ixəndürgüdək qəndək məjizilik əlamət yarıtısən? Zadi nemə ix kilip berisən? 31 Atə-bowilirimiz qəldə yürgəndə, [Zəburda]: «U ularoja ərxtin qüxürülgən nan təkdım kildi» dəp pütülgəndək, «manna»ni yəgən — deyixtı. 32 Əysa ularoja mundək dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qəyayki, silərgə əsməndin qüxkən nanni bərgüqi Musa əməs, bəki mening Atəmdur; U [həzırmu] silərgə əsməndin qüxkən həkikijy nanni beriwatıdı. 33 Qünki Hudaning neni bolsa pütkül dunyəoja həyatlik ətə kilidojan, ərxtin qüxküqidur. 34 — Təksir, həmixə

bizgə xu nanni berip turəjaysən! — deyixtı ular. 35 Əysa ularoja mundək dedi: — Həyatlik neni əzımdurmən! Mening yenimoja kəlgən hərkim həqəqəjan əq qəlməydu, mənə etiqəd qilojan hərkim həqəqəjan ussiməydu. 36 Lekin silərgə eytkinimdək, silər meni kərgən bolsanglərmu, etiqəd qilməyətisilər. 37 Ata mənə tapxurojanlarning hərbi yəniməja kelidu wə mening yenimoja kəlgənlərdin həqəqəsisini hərgiz təxliwətməymən. 38 Qünki əz iradəmni əməs, bəki meni əwətküqining iradisini əməlgə əxurux üqün ərxtin qüxtüm. 39 Meni əwətküqining iradisi bolsa dəl xuki, uning mənə tapxurojanlıridin həqəbirini yittürməy, bəki əhirki küni ularning həmmisini tirildürüxümdin ibarət. 40 Qünki mening Atəming iradisi xuki, Oşuloja kəz tikip qarap, uningəja etiqəd qilojanlarning hərbi yəniməja mənggülik həyatqə erixtürüxtur; wə mən əhirki küni ularni tirildürimən. (aiōnios g166) 41 Əmdı Yəħudiylar Əysaning: «Ərxtin qüxkən nən əzımdurmən!» degini üqün uningəja narazi bolup oşotuldixixqə bəxlıdı: 42 — «Bu Yüsüpning əoşlı Əysa əməsmu? Atisinimu, ənisinimu tonuydojan tursək, yənə qəndək qərgə: — «Ərxtin qüxtüm!» desun?» — deyixətı ular. 43 Əysa jawabən ularoja mundək dedi: — [Mening toşqəmdə] əzərə oşotuldəxmənglar. 44 Meni əwətkən Ata Əzi kixilərnıng qəlbini tartkuzmisa, həqkim mening yenimoja kəlməydu; mening yenimoja kəlgən hərbi yəniməja əhirki küni tirildürimən. 45 Pəyoşəmərlərnıng yazmiliridə: «Ularınqə həmmisigə Huda təripidin əğitilidu» dəp pütülgəndur. Xungə, Atəning [səzini] tingxiəjan wə uningdin əgəngən hərbi yəniməja kəlidu. 46 Bırək bu bırırkim Atini kərgən degənlik əməs; pəkət Hudaning yənidin kəlgüqi bolsa, u Atini kərgəndur. 47 Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qəyayki, mənə etiqəd qilojuqi mənggülik həyatqə igidur. (aiōnios g166) 48 Həyatlik neni əzımdurmən. 49 Atə-bowiliringlar qəllərdə «manna» yəgini bilən yənıla əldi. 50 Lekin mənə, ərxtin qüxkən nən dəl xundəkki, bırı uningdin yəgən bolsa əlməydu. 51 Ərxtin qüxkən həyatlik neni əzımdurmən; kimdəkim bu nəndin yəsə, əbədil'əbədgiqə yaxaydu. Mən beridojan xu nən bolsa mening ət-tənimdur, pütkül dunyədikilər həyatqə igə bolsun dəp, mən uni atiməqimən. (aiōn g165) 52 Bu səz bilən Yəħudiylar əzərə tələx-tərtix kilixikə bəxlap: — Bu ədəm bizning yeyiximizgə əzining ət-tənini qəndək bərlisun?! — deyixətı. 53 Xungə Əysa ularoja mundək dedi: — Bərhək, bərhək, mən

silərgə xuni eytip qoyayki, silər Insan'ooqlining ət-tenini yemigüqə wə qenini iqmigüqə, silərdə həyatlik bolmaydu. **54** Ət-tenimni yegüqi wə qenimni iqqüqi mænggülik həyatka erixkən bolidu wə mən uni ahırqi küni tirildürimən. (aiōnios g166) **55** Qünki ət-tenim həkikiy ozukluk, kenim bolsa həkikiy iqimliktur. **56** Ət-tenimni yegüqi wə qenimni iqqüqi məndə yaxaydu wə mənmu uningda yaxaymən. **57** Həyat Ata meni əwətkən wə mən Atining boləjanlikidin yaxawatkinimdək, meni yegüqi kixi həm mening wasitəm bilən yaxaydu. **58** Mana bu ərxin qüxkən nandur. Bu nan ata-bowiliringlar yegən «[manna]»dək əməs; qünki ular «[manna]»ni yeyixi bilən əldi; biraq bu nanni istemal kילוquqi bolsa mænggü yaxaydu! (aiōn g165) **59** Bu sözləni u Kəpənahumdiki sinagogda təlim bərginidə eytkanidi. **60** Xuning bilən uning muhlislrinin nuroqliri buni angliqanda: — Bu təlim bək eqir ikən! Buni kim anglap kətürəlisun? — deyixti. **61** Biraq öz iqidə muhlislrining bu toqrisida oqtuldaxkinini bilgən əysa ularə: — Bu səzüm siləni taydurdimu? **62** Əmdi mubada Insan'ooqlining əsli kəlgən jayə kətürüləwatkinini kərsənglar, kəndək bolar?! **63** [Insanoqa] həyatlik bərgüqi — Rohtur. Insanning ətliri bolsa həqkəndək payda bərməydu. Mən silərgə eytkən səzlim bolsa həm rohtur wə həm həyatliktur. **64** Ləkin aranglardin etiqađ kilmiojan bəzilər bar, — dedi (qünki əysa etiqađ kilmiojanlarning wə əzigə satkunluk kildiojanning kim ikənlikini baxtila bilətti). **65** Xuning bilən u mundaq dedi: — Mən xu səwəbtin silərgə xuni eyttimki, Atamdin ata kilinmisə, həqkim mening yenioja keləlməydu! **66** Xu waqittin tartip muhlislrinin heli kəpi qekinip qikip, uning bilən yənə mangmaydiojan boldi. **67** Xunga əysa on ikkiyləndin: — Silərmu, həm [məndin] ketixni halamsilə? — dəp soridi. **68** Simon Petrus uningə jawab kiliq: — I Rəb, biz kimning yenioja ketəttük? Mənggü həyatlik səzliri səndilidur! (aiōnios g166) **69** Wə xuningə ixəndük wə xuni bilip yəttükki, sən Hudaning Mukəddəs Boləquqisidursən! — dedi. **70** əysa ularə jawabən: — Mən silər on ikkinglarni tallidim əməsmu, biraq aranglarda birsı Iblistur! — dedi **71** (uning bu degini İxkariyotluk Simonning ooqli Yəhudani kərsətkənidi, qünki Yəhuda on ikkiyləning biri boləjini bilən, keyin əzigə satkunluk kildu).

7 Bu ixlərdin keyin, əysa Galiliyədə aylinip yürdi. U Yəhudiyədə aylinip yürüxni halimaytti, qünki [xu yərdiki] Yəhudiylar uningə kəst kilməqqi idi.

2 Bu qəsqda, Yəhudiylarning «kəpilər həyti»ə az qəlojanidi. **3** Xunga əysaning iniliri uningə: — Muxu yərdin ayrilip Yəhudiyəgə barəqin, xuning bilən muhlislrinqmu [karamət] əməlliringni kəreləydu! **4** Qünki əzini həlk-ələmgə tonutmaqqi boləjan həqkim yoxurun jayda ix kilmaydu. Bu əməlləni kiliwatkanikənsən, əzüngni dunyəə kərsət! — deyixti. **5** Qünki uning inilirimu uningə etiqađ kilmiojanidi. **6** Xunga əysa ularə: — Mening waqit-saitim tehi kəlmidi. Ləkin silərgə nisbətən hərwaqit munasiptur. **7** Bu dunyadiki kixilər silərgə hərgiz eq bolmaydu; ləkin meni eq kəridu. Qünki mən ularning kilmixlrini rəzil dəp guwahlik beriwatimən. **8** Silər bu həytka beriweringlar. Mən bu həytka barmaymən, qünki mening waqit-saitim tehi yetip kəlmidi, — dedi. **9** əysa bu sözləni kiliq, Galiliyədə qaldı. **10** əysaning iniliri həytka qikkəndin keyin, u əzimu uningə bardi. Əmma axkara əməs, yoxurun bardi. **11** Həytta Yəhudiylar uni izdəp: «U kəyərdidur?» dəp sorawatatti. **12** Kixilər arisida uning toqrisida kəp oqləqula boldi. Bəzilər uni: «Yahxi adəm!» desə, yənə bəzilər: «Yak, u halayikni əzduruwatidu!» deyixti. **13** Biraq Yəhudiylar [qongliridin] kərkup, həqkim oqk-axkarə uning gəpini kilmaytti. **14** Həytning yerimi ətkəndə, əysa ibadəthana həyliliriə kirip həlkə təlim berixkə baxlıdi. **15** Yəhudiylar: — Bu adəm həqkəndək təlim almiojan turukluk, uning kəndəkmu munqə kəp bilimi bolsun? — dəp hang-tang kəlixti. **16** əysa ularə: — Bu təlimlər mening əməs, bəlkı meni əwətküqiningkidur. **17** Uning iradisigə əməl kiliqxə əz iradisini bəqliəjan hərkim bu təlim toqruluk — uning Hudadin kəlgənlikini yaki əzlükümdin eytiwatkanlikimni bilidu. **18** Əz aldioja səzligən kixi əz xan-xəripini izdəydu, ləkin əzini əwətküqining xan-xəripini izdəyiojan kixi hək-sadiktur, uningda həkkanıyisizlik yəqtur. **19** Musa [pəyojəmbər] silərgə Təwrat kənunini tapxurojan əməsmu? Ləkin həqkəysinglar bu kənunə əməl kilmaywatisilə! Nemixkə meni əltürməqqi bolisilə? — dedi. **20** Kəpqilik: — Səngə jin qəplixiptu! Seni əltürməqqi boləjan kim ikən? — deyixti. **21** əysa ularə mundaq jawab bərdi: — Mən bir karamətni yaritixim bilən həmminglar hang-tang kəlixtinglar. **22** — Əmdi Musa [pəyojəmbər] silərgə hətnə kiliq toqruluk əmr qaldurojan (əməliyəttə bolsa hətnə kiliq Musa pəyojəmbərdin əməs, ata-bowilərdin qəlojan), xunga silər xabat küniqə [toqra kelip qəlsimu] xu

künidə adəmning hətnisini qiliwerisilər. 23 Əmdi Təwrat qanunioğa hilaplik qilinmisun dəp xabat künidə adəm hətnə qilinioğan yərdə, mən xabat künidə bir adəmni səllimaza saqaytsam, silər nemə dəp mənə aqqıqlinisilər? 24 Sirtki qiyapətkə qarap həküm qilmanglar, bəlki həkqaniy həküm qilinglar! 25 U waqıtta Yerusalemliklarning bəziliri: — [Qonglar] öltürməkqi bolioğan kixi bu əməsmidi? 26 Axkara səzləwətsimu, uningioğa qarxi heq nərsə demidioq! Dərwəxə, aqsakallarning uning Məsih ikənlikini bilip yətkənmu? 27 Həlbuki, bu adəmning kəyərdin kəlgənlikini biz enik bilimiz. Ləkin Məsih kəlgəndə, uning kəyərdin kəlgənlikini heqkim bilməstioq, — deyixti. 28 Xunga əysa ibadəthana həyolisida təlim beriwetip, yukiri awaz bilən mundaq dedi: — Silər meni tonuymiz həmdə mening kəyərdin kəlgənlikimnimu bilimiz, [dəwətsilər]?! Birak mən əzlükümdin əməs, mən meni əwətküqidin [kəldim], U həkqur; birak silər Uni tonumaysilər. 29 Mən Uni tonuymən. Qünki mən Uning yenidin kəldim, meni U əwətti. 30 Xunga ular uni tutux yolini izdəytti, ləkin heqkim uningioğa qol salmidi; qünki uning waqıt-saiti tehi yetip kəlmigənidi. 31 Ləkin halayik arisidiki nuroqun kixilər uningioğa etiqad kildi. Ular: «Məsih kəlgəndə bu kixi kərsətkən məjizilik alamətlərdin artuq [məjizə] yaritalarmu?!» deyixti. 32 Pərisiylər halayikning u toqruluk oquloqula boluwatqan bu gəp-səzlinini anglidi; xuning bilən Pərisiylər bilən bax kaħinlar uni tutux üqün birnəqqə qarawullarni əwətti. 33 Xuning bilən əysa: — Yənə bir az waqıt silər bilən billə bolimən, andin meni əwətküqining yenioğa ketimən. 34 Meni izdəysilər, ləkin tapalmaysilər. Mən baridioğan yərgə baralmaysilər, — dedi. 35 Buning bilən, Yəhudiylar bir-birigə: — U biz tapalmioqudək kəyərlərgə barar? Greklər arisidiki tarkaq Yəhudiy muħajirlarning yenioğa berip, greklarioğa təlim berəmdioqandu? 36 «Meni izdəysilər, ləkin tapalmaysilər. Mən baridioğan yərgə baralmaysilər» degini nemisidu? — deyixti. 37 Həytning ahirki həm əng katta küni, əysa ormidin turup, yukiri awaz bilən: — Kimdəkim ussisa, mening yenimoğa kelip iqsun! 38 Manga etiqad qiloquqi kixining huddi muqəddəs yazmilarda eytilioğidək, iq-baəridin həyatlik süyining dəryaliri ekip qikidu! — dəp jakarlidi 39 (u bu səzni əzigə etiqad qiloqanlarioğa ata qilinidioğan muqəddəs Rohqa qarita eytkənidi. [Hudaning] Rohi tehi heqkimgə ata qilinmioqanmidi, qünki əysa tehi xan-xəripigə kirmigənidi). 40 Halayik iqidə bəzilər bu

səzni anglap: — [Kelixi muqərrər bolioğan] pəyoqəmbər həkqikətən muxu ikən! — deyixti. 41 Bəzilər: «Bu Məsih ikən!» deyixətti. Yənə bəzilər bolsa: «Yaq, Məsih Galiliyədin keləttimu? 42 Muqəddəs yazmilarda, Məsih [padixah] Dawutning nəslidin həm Dawutning yurti Bəyt-Ləhəm yezisidin kelidu, deyilmigənmidimi?» — deyixti. 43 Buning bilən, halayik uning wəjidin ikkigə bəlünüp kətti. 44 Bəziliri uni tutayli degən bolsimu, ləkin heqkim uningioğa qol salmidi. 45 Qarawullar [ibadəthanidin] bax kaħinlar bilən Pərisiylərnin yenioğa qaytip kəlgəndə, ular qarawullar: — Nemə üqün uni tutup kəlmidinglar? — dəp soraxti. 46 Qarawullar: — Heqkim heqqaqan bu adəmdək səzligən əməs! — dəp jawab berixti. 47 Pərisiylər ularioğa jawabən: — Silərmu azduruldunglarmu? 48 Aqsakallardin yaki Pərisiylərdin uningioğa etiqad qiloqanlar bolioqanmu?! 49 Ləkin Təwrat qanunini bilməydioğan bu qüprəndilər lənətkə qalidu! — deyixti. 50 Ularınin arisidin biri, yəni burun ahxamda əysaning aldioğa kəlgən Nikodim ularioğa: 51 — Təwrat qanunimiz awwal kixining nemə qiloqinini əzidin anglap bilməy turup, uningioğa həküm qikiramdu! 52 Ular jawab kilip: — Sənmu Galiliyədinmu? [Muqəddəs yazmilarni] kər, kətirkiniq oqup baq, Galiliyədin heqqandək pəyoqəmbər qikmaydu! — dedi. 53 Xuning bilən [ularning] hər biri əz əyigə kətti.

8 əysa bolsa Zəytun teoqioğa qikip kətti. 2 Ətisi səhərdə, u yənə ibadəthana həyolilirioğa kirdi wə halayikning həmmisi uning yenioğa kelixkənidi. U olturup, ularioğa təlim berixkə baxlidi. 3 [Xu qaqda], Təwrat ustazliri bilən Pərisiylər zina kilip tutulup qalioğan bir ayalni uning aldioğa elip kelixti. Ular ayalni otturioğa qikirip, 4 uningdin: — Ustaz, bu ayal dəl zina üstidə tutuwelindi. 5 Musa [pəyoqəmbər] Təwrat qanunida bizgə muxundaq ayallarni qalma-kesək kilip öltürüxni əmr qiloqan. Əmdi sənqə, uni kəndək kilix kərək? — dəp soraxti. 6 Əmdi ularning bundək deyixtiki niyiti, uni tuzakqa qüxürüp, uning üstidin ərz qiloqudək birər bahənə izdəx idi. Əmma əysa engixip, barmiki bilən yərgə bir nemilərnə yazoqili turdi. 7 Ular xu soalni tohtimay sorawatatti, u ruslinip ularioğa: — Aranglardiki kim gunəhsiz bolsa, [bu] [ayalioğa] birinqi taxni atsun! — dedi. 8 Andin u yənə engixip, yərgə yezixni dawamlaxturdi. 9 Ular bu səzni anglap, aldi bilən yaxanoqanliri, andin qalioqanliri bir-birləp [həmmisi] u yərdin qikip ketixti. Ahirida əysa otturida ərə turoqan həliqi ayal bilən yaloquz qaldi. 10 əysa

ruslinip turup, xu ayaldin baxka heqkimni kormigən bolup, uningdin: Hanim, sanga heliki xikayat qilojanlar keni? Seni gunahka bekitidiojan heqkim qikmidimu? — dər soriwidi, **11** — Həzrətli, heqkim qikmidi, — dedi ayal. Əysa: — Məmmu seni gunahka bekitməymən. Baroñin, buningdin keyin yənə gunah kilmioñin! — dedi. **12** Xunga Əysa yənə kəpquillikə səz kilip: — Dunyaning nuri özümduymən. Manga əgəxkənlər kərangəuluktə mangmaydu, əksiqə həyatlik nuriqə erixidu, — dedi. **13** Pərisiylər: — Sən özüngeə özün guwahlik beriwatisən. Xunga sening guwahliqning rast hesablanmaydu, — deyixti. **14** Əysa ularoqə jawabən mundək dedi: — Hətta mən özümgeə guwahlik bərsəmmu, guwahliqning həktur, qünki mən özümning kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridiojanlikimni bilimən. Lekin silər kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridiojanlikimni bilməysilər. **15** Silər ət igilirining əlqimi boyiqə həküm kilisilər. Biraq mən heqkimning üstigə həküm kilməymən. **16** Mən həküm kilsəmmu, həkümüm həkikiydur; qünki mən yalozuz əməs, bəki meni əwətkən Ata [bu ixtə] mən bilən billidur. **17** Silərgə təwə bolojan Təwrat kənunida: «Ikki adəmnin guwahliki bolsa rast hesablinidu» dər pütülgəndur. **18** Rast, mən özüm toqramda özüm guwahlik berimən, wə meni əwətkən Atimu mening toqramda guwahlik beridu. **19** Ular uningdin: — Atang kəyərdə? — dər soraxti. Əysa ularoqə jawab berip: — Silər ya meni tonumaysilər, ya Atamni tonumaysilər; meni tonuqan bolsanglar, Atamnimu tonuyttunglar, — dedi. **20** Əysa bu səzlərnə ibadəthanida təlim bərginida, sədikə sandukining aldida turup eytkənidi. Biraq heqkim uni tutmidi, qünki uning waqit-saiti tehi yetip kəlmigənidi. **21** Xuning bilən u ularoqə yənə: Mən bu yərdin ketimən; silər meni izdəysilər, lekin əz gunahinglar iqidə əlisilər. Mən ketidiojan yərgə silər baralmaysilər, — dedi. **22** Buning bilən Yəhudiylər: — U: «Mən ketidiojan yərgə silər baralmaysilər» dəydu. Bu uning əzini əltürüwalimən deginimidi? — deyixti. **23** Əysa ularoqə: — Silər təwəndindursilər, mən yukiridindurmən. Silər bu dunyadindursilər, mən bu dunyadin əməsmən. **24** Xuning üçün silərgə: «Gunahlinglar iqidə əlisilər» dedim. Qünki silər mening «[Əzəldin] Bar Bolozuqi» ikənlikimgeə ixənmişənglar, gunahlinglar iqidə əlisilər, — dedi. **25** Sən zadi kim? — dər soraxti ular. Əysa ularoqə: — Baxta silərgə nemə degən bolsam, mən xu. **26** Əzümning silərnin toqranglarda wə üstinglərdin həküm kilidiojan nuroqun səzlim

bar; lekin meni əwətküqi həktur wə mən Uningdin nemini angliqan bolsa, bularnila dunyadikilərgə ukturup eytimən, — dedi. **27** Ular uning əzliirigə eytkənirining Ata toqruuluk ikənlikini qüxinəlmidi. **28** Xunga Əysa mundək dedi: Silər İnsan'oolini kətürgəndin keyin, mening «[Əzəldin] Bar Bolozuqi» ikənlikimni bilisilər wə xundakla heq ixni əzlükümdin kilmiojanlikimni, pəkət Atining manga əgətkinini səzligənlikimnimu bilisilər. **29** Meni əwətküqi mən bilən billidur, U meni əsla yalozuz kəymidi, qünki mən həmixə Uni hursən kilidiojan ixlərnə kilmən. **30** Əysa bu səzlərnə kiliwatқан qəoqning əzidə, nuroqun kixilər uningə etiqəd kildi. **31** Əysa əzigə etiqəd kilojan Yəhudiyləroqə: — Əgər mening səz-kalamimdin qikmay tursanglar, mening həkikiy muhlisirim bolojan bolisilər, **32** wə həkikətni bilisilər wə həkikət silərnə azadliqkə erixtüridu, — dedi. **33** Ular jawabən: — Biz İbrahimning nəslimiz, — heqqaqan heqkimning kulluqida bolmiduk, Sən kəndəksigə: Azadliqkə erixsilər, dəysən? — dedi. **34** Əysa ularoqə jawab berip: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip kəoyayki, gunah sadir kilojan kixi gunahning kulidur. **35** Kul ailidə mənggü turmaydu, lekin oqul mənggü turidu. (aiñ g165) **36** Xuning üçün Oqul silərnə azad kilsə, həkikiy azad bolisilər. **37** Silərnin İbrahimning nəslə ikənlikinglərnə bilimən. Biraq meni əltürməqki boluwatisilər, qünki mening səzüm iqinglərdin orun əlmidi. **38** Mən Atamning yenidə kərgənlimni eytiwatimən; silər bolsanglar əz atanglərdin kərgənlinglərnə kiliwatisilər! **39** Ular jawab berip: — Bizning atimiz İbrahımdur, — dedi. Əysa ularoqə: — Əgər İbrahimning pərzəntli bolsanglar, İbrahimning əməllirini kilojan bolattinglar! **40** Biraq hazır əksiqə meni, yəni Hudadin angliqan həkikətni silərgə yətküzgən adəmnə əltürüxkə kəstləysilər. İbrahim undək ixni kilmiojan. **41** Silər əz atanglərnin kilojinini kiliwatisilər! — dedi. — Biz haramdin bolojan əməsmiz! Bizning pəkət birlə atimiz bar, U bolsa Hudadır! — deyixti ular. **42** Əysa ularoqə: — Atanglar Huda bolojan bolsa, meni səygən bolattinglar; qünki mən Hudaning bəoqridin qikiy, bu yərgə kəldim. Mən əzlükümdin kəlgən əməsmən, bəki Uning təripidin əwətilgənmən. **43** Səzlimni nemixkə qüxənməysilər? Enikki, mening səz-kalamim kulikingləroqə kirməywidu! **44** Silər atanglar İblistin bolənsilər wə uning arzu-həwəslirigə əməl kilixni haləysilər. U ələm apiridə boləndin tartip kətil idi

wə uningda həkikət bolmiojaqqa, həkikəttə turmiojan. U yalojan səzligəndə, əz təbiitidin səzləydu, qünki u yalojanqi wə xundakla yalojanqilikning atisidur. **45** Ləkin mən həkikətni səzliginim üqün, manga ixənməysilər. **46** Qaysinglar meni gunahı bar dəp dəlilliyələysilər, kəni? Həkikətni səzlisəm, nemə üqün manga ixənməysilər? **47** Hudadin boləjan kixi Hudaning səzlerini anglaydu; silər ularni anglimaysilər, qünki silər Hudadin boləjan əməssilər! **48** Yəhudiylar uningəja jawabən: — Əjəba, bizning seni: «Samariyəlik həm jin qaplxakan adəm»sən deginimiz toqra əməsmu? — deyixti. **49** Əysa jawabən: — Manga jin qaplxakini yok, bəlki mən Atamni hərmət kəlimən; ləkin silər manga hərmətsizlik kəliwatisilər. **50** Mən əz xan-xəripmni izdiməymən; ləkin buni izdigüqi həm [uning üstidini] həküm kəliwəti Birsı bar. **51** Bərək, bərək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, mening səz-kalamimni tutidiojan kixi əbədil'əbəd əlüm kərməydu. (aiön g165) **52** Xuning bilən Yəhudiylar uningəja: — Sanga dərwəkə jin qaplxakanlıqini əmdi bildük! Hətta [həzriti] İbrahim wə pəyoqəmbərlərmə əlgən tursa, sən kəndəksigə: «Mening səz-kalamimni tutidiojan kixi əbədil'əbəd əlüm tetimaydu» dəysən? (aiön g165) **53** Əjəba, sən atimiz İbrahimdin uluqmusən? U əldi, pəyoqəmbərlər həm əldi? Sən əzüngni kim kəlməqəisən? **54** Əysa jawabən mundaq dedi: — Əgər mən əzümnə uluqlisəm, undaqta uluqluqum həqənsə hesablanmaytti. Biraq meni uluqluqı — silər «U bizning Hudayimiz» dəp ataydiojan Atamning Əzidur. **55** Silər Uni tonumidinglar, ləkin mən Uni tonuymən. Uni tonuməymən desəm, silərdəq yalojanqi bolattim; biraq mən Uni tonuymən wə Uning səz-kalamini tutimən. **56** Atanglar İbrahim mening künümni kəridiojanlıqidin yayrap-yaxnidi həm dərwəkə uni əldin'ala kərip xadlandı. **57** — Sən tehi əllik yaxka kirməy turup, İbrahimni kərdüngmu? — deyixti ular. **58** Əysa ularəja: — Bərək, bərək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, İbrahim tuəqulmastila, mən Bar Boləquqidurmən! — dedi. **59** Buning bilən ular uni qalma-kesək kəliwəti kollirioja yərdin tax əldi; ləkin Əysa ularəja kərimməy, ularning otturidini ətəp ibadəthanidin kəqip kətti.

9 Wə u yolda kətiwətip, tuəqma kərioju bir adəmni kərdi. **2** Muhlisiri uningdin: — Ustaz, kim gunah kəlip uning kərioju tuəquləjiniəja səwəb boləjan? U əzimu ya ata-anisimu? — dəp soraxti. **3** Əysa mundaq jawab bərdi: — Əzi yaki ata-anisining gunah

sadir kəliwətləridin əməs, bəlki Hudaning Əz əməlliri uningda ayan kəlinisun dəp xundak boləjan. **4** Künning yorukida, meni əwətküqinəg əməllirini ada kəlixim kəmək. Kəq kirsə, xu qəqəda həqkim ix kəilməydu. **5** Mən dunyada turojan wəktimda, dunyaning nuri əzümdurmən. **6** Bu səzləni kəliwətləridin keyin, u yərgə tükürüp, tükürüktin lay kəlip, layni həliki adəmning kəzliwəti gə sürüp kəydi **7** wə uningəja: «Siloam kəliwətləridin gə berip yuyuwətkin» dedi («Siloam» [İbraniyəqə səz bolup], «əwətilgən» degən mənini bildüridu). Xuning bilən həliki adəm berip yuyuwidi, kəzi kəridiojan bolup kəytip kəldi. **8** Qəxniliri wə u ilgiri tiləmqilik kəliwətləridin uni kərgənlər: — Bu olturup tiləmqilik kəliwətləridin həliki adəm əməsmu? — deyixip kətti. **9** Bəzilər: «Həə, xu ikən» desə, yənə bəzilər: «Yaq, u əməs, ləkin uningəja əhəyətlik» deyixti. Biraq u əzi: — Mən dəl xu kixi bolimən! — dedi. **10** — Undaqta kəzliwətləridin qəndəq əqildi? — dəp soraxti ular. **11** U jawabən mundaq dedi: — Əysa isimlik bir kixi [tükürükidin] lay kəlip kəzliwətləridin gə sürüp kəyiwidi, manga: «Siloam kəliwətləridin gə berip yuyuwətkin» degənidi. Mən berip yuyuwidim, kəraləydiojan boldum. **12** — U həzir kəyərde? — dəp soraxti ular. — Bilməymən, — dedi u. **13** Halayik ilgiri kərioju boləjan bu adəmni Pərisiyələrinə əldioja əlip bərixti **14** (əslidə Əysa lay kəlip bu adəmning kəzliwətləridin aqқан күн dəl xabat күni idi). **15** Xuning bilən Pərisiyələr kəyitidin bu adəmdin qəndəq kəraləydiojan boləjini soriwidi, u ularəja: — U kəzliwətləridin gə lay [sürüp] kəydi, mən yuyuwidim wə mana, kəraləydiojan boldum! — dedi. **16** Xuning bilən Pərisiyələrdin bəziliri: — U adəm Hudaning yenidin kəlgən əməs, qünki u xabat күnini tutmaydu, — deyixti. Yənə bəziliri: — U gunahkar adəm bolsa, qəndəqlər qə bundaq məjizilik əlamətləni yaritalaytti? — deyixti. Buning bilən ularning ərisida bəliwətləridin pəyda boldi. **17** Ular kərioju adəmdin yənə: — U kəzliwətləridin gəni əqiptu, əmdi sən u toqruqluq nemə dəysən? — dəp soraxti. U: — U bir pəyoqəmbər ikən, — dedi. **18** Yəhudiylar kəraləydiojan kəliwətləridin kixining ata-anisini təpəp kəlmigüqə, burun uning kərioju ikənlikigə wə həzir kəraləydiojan kəliwətləridin kixi uning ata-anisini qəkirtip, **19** ularidin: — Bu silərinəg oqulunglarmu? Tuəqma kərioju, dəwatətinglar? Əmdi həzir qəndəqlər qə kəraləydiojan bolup qəldi? — dəp soraxti. **20** Ata-anisi ularəja: — Uning bizning oqulimiz ikənlik, xundakla tuəquluxidinla kərioju ikənlikini bilimiz; **21** ləkin

hazir qandaklarqə kərələydiqan bolup qalojanlikini, kəzlrini kim aqқанlikini bilməymiz. U qoңg adəm tursa, [buni] əzidin soranglar, u əzi dəp bərsun, — dəp jawab bərdi. **22** Ata-anisining xundak deyixi Yəhudylardin qorққанliқi üqün idi; qünki Yəhudylar kimdəkim Əysani Məsih dəp etirap kilsa, u sinagog jamaitidin qoşlap qiqirilsun dəp qarar qilojanidi. **23** Xu səwəbtin uning ata-anisi: «U qoңg adəm tursa, [buni] əzidin soranglar» degənidi. **24** Pərisiyələr əslidə qarioju bolojan adəmni yənə qaqirip uningqə: — Hudaqə xan-xərəp berip [kəsəm kil]! Biz bu adəmning gunahkar ikənlikini bilimiz, — deyixti. **25** U mundak jawab bərdi: — U gunahkarmu, əməsmu, bilməymən. Biraқ mən xu birla ixni bilimənki, qarioju idim, hazir kərələydiqan boldum. **26** Ular uningdin yənə bir qetim: — U seni qandak qildi? Kəzlringni qandak aqti? — dəp soraxti. **27** U jawabən: — Silərgə allıqəqan eyttim, biraқ kulak salmidinglar. Silər nemə dəp qaytidin anglaxni halap qaldinglar? Silərmu uning muhlisliri bolay dəwatamsilər?! — dedi. **28** Buning bilən, ular uni qattıq tillap: — Sən həliқining muhlisi! Biz bolsaq Musa [pəyojəmbərning] muhlisirimiz. **29** Hudaning Musaqə səzligənlikini bilimiz; lekin bu nemining bolsa qəyərdin kəlgənlikinimu bilməymiz, — deyixti. **30** Həliқi adəm ularqə mundak jawab qayturdi: — Ajayip ixku bu! Gərqə silər uning qəyərdin kəlgənlikini bilmigininglar bilən, u mening kəzlririmni aqti. **31** Biz bilimizki, Huda gunahkarlarning tiləklirini anglimaydu; biraқ Əzigə ihlasmən bolup iradisigə əməl qilojuqilarningkini anglaydu. **32** Dunya apiridə boloqandin tartip, birərsining tuqəma qariojuuning kəzini aqқанlikini anglap baққан əməs. (aiōn g165) **33** Əgər bu adəm Hudadin kəlmigən bolsa, heqnemə qilalmioqan bolatti. **34** Ular uni: — Sən tüptin gunah iqidə tuquloqan turuқluk, bizgə təlim bərməqiməsən? — deyixip, uni [sinagogtin] qoşlap qiqiriwetixti. **35** Əysa ularning uni [sinagogtin] qoşlap qiqarəjanlikini anglap, uni izdəp tepip: Sən, Hudaning Oqlioqə etiқad qilamsən? — dəp soridi. **36** U jawabən: — Təksir, u kim? Mən uningqə etiқad qilay, — dedi. **37** — Sən həm uni kərdüңg həm mana, hazir sən bilən səzlixiwatқан dəl xuning əzi, — dedi Əysa uningqə. **38** Həliқi adəm: — I Rəb, etiқad qilimən! — dəp, uningqə səjdə qildi. **39** — Mən korlarni kəridioqan bolsun, kəridioqanlarni kor bolsun dəp bu dunyaqə həküm qiqirixқа kəldim, — dedi Əysa. **40** Uning yenidiki bəzi Pərisiyələr bu səzləni anglap uningdin: — Bizmu kormu? — dəp soraxti. **41**

Əysa ularqə: — Kor boloqan bolsanglar, gunahinglar bolmaytti; lekin silər hazir «kəriwatimiz» degininglar üqün silərgə gunah heşabliniwəridu, — dedi.

10 Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, qoy qotinioqə ixiktin kirməy, baxқа yərdin yamixip kirgən kixi oqri wə qarəqdidur. **2** Ixiktin kiridioqan kixi bolsa qoylarning padiqisidur. **3** Ixik baқar uningqə ixikni eqip beridu wə qoylar uning awazini anglap tonuydu; u əz qoylirining isimlirini bir-birləp qaqirip ularni sirtқа baxlap qiqidu. **4** U qoylirining həmmisini sirtқа qiqirip bolup, ularning aldida mangidu, qoylarmu uning kəynidin əgixip mengixidu; qünki ular uning awazini tonuydu. **5** Lekin ular yat adəmning kəynidin mangmaydu, bəlki uningdin qaқidu; qünki ular yatlarınq awazini tonumaydu. **6** Əysa bu təmsilni ularqə səzləp bərgini bilən, lekin ular uning əzlrigə nemə dəwatқанlikini heq qüxənmidi. **7** Xunga Əysa ularqə yənə mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, qoylarning ixiki əzümdurmən. **8** Məndin ilgiri kəlgənlərninq həmmisi oqri wə qarəqdidur; lekin qoylar ularqə kulak salmidi. **9** Ixik əzümdurmən. Mən arқilik kirgini qutқuzulidu həm kirip-qiqip, ot-qəplərnı tepip yeyələydu. **10** Oqri bolsa pəqət oqrilax, əltürüx wə buzux üqünla kelidu. Mən bolsam ularni həyatliққа erixsun wə xu həyatliқi mol bolsun dəp kəldim. **11** Yahxi padiqi əzümdurmən. Yahxi padiqi qoylar üqün əz jenini pida qilidu. **12** Lekin mədikar undak qilmaydu. U bəlki nə qoylarning igisi nə padiqisi bolmioqəqқа, bərninq kəlginini kərsə, qoylarni taxlap qaқidu wə bərə kelip qoylarni titip tiripirən qiliwetidu. **13** Əmdi mədikar bolsa pəqət həqқini dəp ixləp, qoylarqə kəngül bəlməy bədər qaқidu. **14** Yahxi padiqi əzümdurmən. Ata meni tonioqinidək mən atini tonuqinimdək, mən əzümmingkilərnı tonuymən wə əzümmingkilərmu meni tonuydu; qoylar üqün jenim pida. **16** Bu qotandin bolmioqan baxқа qoylirimmu bar. Ularinimu elip baxlixim kerək wə ularmu awazimni anglaydu; xuning bilən bir pada bolidu, xundakla ularning bir padiqisi bolidu. **17** Ata meni xu səwəbtin səyiduki, mən jenimni qayturuwelixim üqün uni pida qilimən. **18** Jenimni heqkim məndin alalmaydu, mən uni əz ihtiyarim bilən pida qilimən. Mən uni pida qilixқа həqуқlukmən wə xundakla uni qayturuwelixkimu həqуқlukmən; bu əmrni Atamdin tapxuruwaləqanmən. **19** Bu səzlər tüpəylidin Yəhudylar arisida yənə

bəliniux pəyda boldi. **20** Ulardin kəp adəmlər: — Uningoşa jin qaplixiptu, u jeylüwatidu, nemə üqün uning səzigə kulaq salojudəksilər? — deyixti. **21** Yənə bəzilər bolsa: — Jin qaplxakan adəmning səzliri bundak bolmaydu. Jin kəndakmu kəriolularning kəzlririni aqalisun?! — deyixti. **22** Kix pəsli bolup, Yerusalemda «Kəyta beoxixlax həyti» etküzülwətatti. **23** Əysa ibadəthanidiki «Sulaymanning pexaywini»da aylinip yürətti. **24** Yəhudiylar uning ətrapiyoə olixiwelip: — Bizni kaqanojiqə tit-tit kilip tutuklukta kəldurməqisən? Əgər Məsih bolsang, bizgə oqukini eyt, — deyixti. **25** Əysa mundak jawab bərdi: — Mən silərgə eyttim, lekin ixənməysilər. Atamning nami bilən kəlojan əməllirimning əzi manga guwahlik beridu. **26** Biraq mən silərgə eytkinimdək, silər etiqaə kəlmidinglar, qünki mening koylirimdin əməssilər. **27** Mening koylirim mening awazimni anglaydu, mən ularni tonuymən wə ular manga əgixidu. **28** Mən ularoşa mənggülik həyat ata kəlimən; ular əsla həlak bolmaydu. Həqkim ularni kolumdin tartiwəlməydu. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Ularni manga təkdīm kəlojan atam həmmidin üstündür wə həqkim ularni atamning kolidin tartiwəlməydu. **30** Mən wə Ata [əslidinla] birdurmiz. **31** Buning bilən Yəhudiylar yənə uni qalma-kesək kəlixməqə bolup, yərdin kəllirioşa tax elixti. **32** Əysa ularoşa: — Atamdin kəlgən nuroşun yaxhi əməllərni silərgə kərsəttim. Bu əməllərnin kəyisəi üqün meni qalma-kesək kəlməqisilər? — dedi. **33** — Seni yaxhi bir əməl üqün əməs, bəlkə kupurluk kəlojining üqün qalma-kesək kəlimiz. Qünki sən bir insan turukluk, əzünɡni Huda kəlip kərsəttin! — dedi Yəhudiylar jawabən. **34** Əysa ularoşa mundak jawab bərdi: — Silərgə təwə mukəddəs kanunda «Mən eyttim, silər iləhərsilər» dəp pütülgən əməsmu? **35** Huda əz səz-kalamini yətküzgənlərni «iləhə» dəp atioşan yərdə (wə mukəddəs yazmilarda eytiloşini hərgiz kəqtin kəlməydu) **36** nemə üqün Ata Əzigə has-mukəddəs kəlip paniy dunyoşa əwətkən zat «Mən Hudaning Oşlimən» desə, u toşruluk «kupurluk kəlding!» dəysilər? **37** Əgər Atamning əməllirini kəlmisam, manga ixənmənglar. **38** Biraq kəlsam, manga ixənmigən hələttim, əməllərnin əzlrigə ixininglar. Buning bilən Atining mənə ikənlikini, meningmu Atida ikənlikimni hək dəp bilip etiqaə kəlidioşan bolisilər. **39** Buning bilən ular yənə uni tutməqə boldi, biraq u ularning kəlliridin kətulup, u yərdin kətti. **40** Andin u yənə İordan dəryasining u kətioşa, yəni Yəhya

[pəyoşəmbər] dəslipidə adəmlərni qəməldürgən jayoşa berip, u yərdə turdi. **41** Nuroşun kixilər uning yenioşa kəldi. Ular: — Yəhya həq məjizilik əlamət kərsətmigən, lekin uning bu adəm toşrisida bərlək eytkənliri rast ikən! — deyixti. **42** Xuning bilən nuroşunlioşan kixilər bu yərdə uningoşa etiqaə kəldi.

11 Lazarus degən bir adəm kesəl bolup kəlojanidi.

U Məryəm wə hədisi Marta turəjan, Bəyt-Aniya degən kənttə turatti **2** (bu Məryəm bolsa, Rəbgə huxbuy mayni sürkigən, putlirini əz qəqliri bilən ertip kurutkən heliki Məryəm idi; kesəl bolup yatkən Lazarus uning inisi idi). **3** Lazarusning hədiliri Əysaşa həwərqə əwətip: «I Rəb, mana sən səygən [dostung] kesəl bolup kəldi» dəp yətküzdi. **4** Ləkin Əysa buni anglap: — Bu kesəldin əlüp kətməydu, bəlkə bu arkilik Hudaning Oşli uluşlinip, Hudaning xən-xəripə ayan kəlinidu — dedi. **5** Əysa Marta, singlisi wə Lazarusni tolimu səyətəti. **6** Xunga u Lazarusning kesəl ikənlikini anglioşan bolsimu, əzi turuwətkən jayda yənə ikki kün turdi. **7** Andin keyin u muhlisliroşa: — Yəhudiyəgə kəyta barayli! — dedi. **8** Muhlisliroşun: — Ustaz, yəkəndila [u yərdiki] Yəhudiylar seni qalma-kesək kəlməqə boləjan tursa, yənə u yərgə kəyta bəramsən? — deyixti. **9** Əysa mundak dedi: — Kündüzdə on ikki sət bə əməsmu? Kündüzi yol mənəjan kixi putlaxmas, qünki u bu dunyaning yorukəni kəridu. **10** Ləkin kəqisi yol mənəjan kixi putlixar, qünki uningda yorukluk yoktur. **11** Bu səzlərni eytkəndin keyin, u: — Dostimiz Lazarus uhləp kəldi; mən uni uykusidin oyoşatkəli bərimən, — dəp kəoxup koydi. **12** Xunga muhlislar uningoşa: — I Rəb, uhləjan bolsa, yaxhi bolup kəlidu, — dedi. **13** Həlbuki, Əysa Lazarusning əlümi toşruluk eytkənidə, lekin ular u dəm elixtiki uykuni dəwətidu, dəp oylaxti. **14** Xunga Əysa ularoşa oqukini eytip: — Lazarus əldi, — dedi. **15** — Biraq silərni dəp, silərnin etiqaə kəlixinglar üqün, [uning kəxida] bolmioşanlikimoşa huxəlmən. Əmdə uning yenioşa barayli, — dedi. **16** «Kəoxkəzək» dəp atilidioşan Tomas bərkə muhlisədxliroşa: — Bizmu uning bilən billə barayli həm uning bilən billə ələyli, — dedi. **17** Əysa muhlisliroşu bilən Bəyt-Aniyaşa bəroşanda, Lazarusning yərlikkə koyuloşinioşa əllikəjan tət kün boləjanliki uningəşa məlum boldi. **18** Bəyt-Aniya Yerusəleməşa yəkən bolup, uningdin əltə qəkərimqə yirəkləkdə idi, **19** xuning bilən nuroşun Yəhudiylar Marta bilən Məryəmgə inisi toşrisida təsəlli bərgili ularning yenioşa kəlgənidi. **20** Marta əmdə Əysaning

keliwatkinini anglapla, uning aldioja qikti. Lekin Meryəm bolsa öyidə olturup qaldı. **21** Marta əmdi Əsəyoja: — I Rəb, bu yərdə boləjan bolsang, inim əlmigən bolatti. **22** Həlihəm Hudadin nemini tilisəng, Uning sanga xuni beridojanlikini bilimən, — dedi. **23** — Ining kayta tirilidu, — dedi Əysa. **24** Marta: — Ahirki künidə, yənə tirilix künidə uning jəzmən tirilidojanlikini bilimən, — dedi. **25** Əysa uningəja: — Tirilix wə həyatlik mən özümdurmən; manga etikad kəlojuqi kixi əlsimu, həyat bolidu; **26** wə həyat turup, manga etikad kəlojuqi əbədil'əbəd əlməs; buningəja ixinəmsən? (aiōn g165) **27** U uningəja: — Ixininən, i Rəb; sening dunyəja kelixi mukərrər boləjan Məsih, Hudaning Oşli ikənlikinggə ixininən. **28** Buni dəp bolup, u berip singlisi Meryəmnə astiojina qakirip: — Ustaz kəldi, seni qakiriwatidu, — dedi. **29** Meryəm buni anglap, dərhal ornidin turup, uning aldioja bardı **30** (xu pəyttə Əysa tehi yezioja kirmigən bolup, Marta uning aldioja mengip, uqrixip qəlojan yərdə idi). **31** Əmdi [Meryəmgə] təsəlli beriwatқан, öydə uning bilən olturojan Yəhudiyalar uning aldirap kəpup sirtka qikip kətkinini kərup, uni kəbrigə berip xu yərdə yioja-zar kəlojili kətti, dəp oylap, uning kəynidin mengixti. **32** Meryəm əmdi Əysa bar yərgə barəjanda uni kərup, ayiojioja əzini etip: — I Rəb, bu yərdə boləjan bolsang, inim əlmigən bolatti! — dedi. **33** Əysa Meryəmnə yioja-zar kəlojinini, xundakla uning bilən billə kəlgən Yəhudiy həlkning yioja-zar kəlixkinini kərgəndə, rohida kattik piəjan qekip, kəngli tolimu biaram boldı wə: **34** — Uni kəyərgə koydunglar? — dəp soridi. — I Rəb, kelip kərgin, — deyixti ular. **35** Əysa kəz yexi kildi. **36** Yəhudiy həlki: — Qaranglar, u uni qəngilik səyğən! — deyixti. **37** Wə ulardın bəziliri: — Qariəjuning kəzini aqқан bu kixi kəsəl adəmnə ölümdin saqlap qəlaləsmidı? — deyixti. **38** Əysa iqidə yənə kattik piəjan qekip, kəbrining aldioja bardı. Kəbri bir ojar idi; uning kirix əozioja qəng bir tax koyukluk idi. **39** Əysa: — Taxni eliwetinglar! — dedi. Əlgüqining hədisi Marta: — I Rəb, yərlikkə koyojili tət kün boldı, həzir u purap kətkəndu, — dedi. **40** Əysa uningəja: — Mən sanga: «Etikad kəlsang, Hudaning xan-xəripini kərisən» degənidimoju! — dedi. **41** Buning bilən halayik taxni eliwətti. Əysa kəzlrini asmanəja tikip mundaq dua kildi: — I Ata, tilikimni angliəjining üqün sanga təxəkkür eytimən. **42** Tiləklirimni həmixə anglyədojanlikingni bilimən; lekin xundak bolsimu, ətrapimdiki muxu halayik

sening meni əwətkənlikinggə ixənsun dəp, buni eytiwatimən! **43** Bu səzləni kəlojəndin keyin, u yukiri awazda: — Lazarus, taxkərioja qik! — dəp towlıdi. **44** Əlgüqi qol-putliri kəpənəlgən, engiki tengilojan həlda taxkərioja qikti. Əysa ularəja: — Kəpənəni yexiwetip, uni azad kəlinglar! — dedi. **45** Meryəmnə yenoja pətə kəlip kelip, uning əmillirini kərgən Yəhudiyalar iqidin nurojunliri uningəja etikad kildi. **46** Lekin ularning iqidə bəziliri Pərisiyələrnə yenoja berip, Əysaning kəlojan ixlirini məlum kəlixti. **47** Xunga bax kəhınlar wə Pərisiyələr Yəhudiyaların kəngəxmisini yiojip: — Qəndək kəliximiz kərek? Bu adəm nurojun məjizilik əlamətləni yaritiwatidu. **48** Uningəja xundak yol koyup beriwərsək, həmmə adəm uningəja etikad kəlip ketidu. Xundak boləjanda, Rimliklar kelip bu bizning jayimiz wə kəwmimizni wəyran kəliwetidu! — deyixti. **49** Ularning iqidə biri, yəni xu yili bax kəhın boləjan Qəyafa: — Silər həqnemini bilməydikənsilər! **50** Pütin həlkning həlak boluxining ornioja, birlə adəmnə ular üqün ölününə əwzəllikini qüxinip yətməydikənsilər, — dedi **51** (bu səzni u əzlikidin eytmiojanidi; bəlkı u xu yili bax kəhın boləjanlikı üqün, Əysaning [Yəhudiy] həlki üqün, xundakla pəkət u həlk üqünlə əməs, bəlkı Hudaning hər yanəja tarkilip kətkən pərzəntlirininə həmmisini bir kəlip uyuxturux üqün əlidiojanlikidin əldin bəxəət berip xundak degənidi). **53** Xuning bilən ular məslihtəlixip, xu kündin baxlap Əysanı əltürüwetixni kəstlıdi. **54** Xuning üqün Əysa əmdi Yəhudiyalar arisida axkəra yürməytti, u u yərdin ayirilip qəlgə yekın rayondiki Əfrayim isimlik bir xəhirigə berip, muhlisiri bilən u yərdə turdi. **55** Əmdi Yəhudiyaların «ətüp ketix həyti»əja az qəlojanidi. Nurojun kixilər təharətni əda kəlix üqün, həyttin ilgiri yezilərdin Yerusəleməja kəlixti. **56** Xuning bilən billə xu kixilər Əysanı izdəxti. Ular ibadəthanida yiojilojanda bir-birigə: — Qəndək oylawatisilər? U həyt ətküzgili kəlməsmu? — deyixti. **57** Bax kəhınlar bilən Pərisiyələr bolsa uni tutux üqün, hərkinəning uning kəyərdilikini bilsə, məlum kəlixı toşruluk pərman qikərojanidi.

12 Ətüp ketix həytidin əltə kün ilgiri, Əysa əzi ölümdin tirildürgən Lazarus turuwatқан jay — Bəyt-Aniyəja kəldi. **2** Xu wəjidin ular u yərdə uningəja ziyapət bərdi. Marta mehmanlarnı kütüwatatti; Lazarus bolsa Əysa bilən həmdastihən boləjanların birı idi. **3** Meryəm əmdi nəhayiti kəmmət bəhəlik sap sumbul ətiridin bir qadaq əkilip, Əysaning putliriəja

kuydi andin qacliri bilən putlirini ertip qurutti. Ətirning hux puriki əyni bir aldi. **4** Lekin uning muhlislriridin biri, yəni uningə pat arida satqunluk qiləuqi, Simonning oqlı Yəhuda İxkariyot: **5** — Nemixka bu [kimmət bahalik] ətir kəmbəoqəllərgə sədikə kilip berilixkə üq yüz dinarəqa setilmidi? — dedi **6** (u bu səzni kəmbəoqəllərnin qemini yegənliki üqün əməs, bəlki oqlri boləqlanlıki üqün degənidi; qünki u [muhlislarning ortak] həmyanini sakliəuqi bolup, daim uningəqa selinəqlinidin oqlriwalatti). **7** Əmdi Əysa: — Ayalni öz ihtiyariəqa koyəqlin! Qünki u buni mening dəpnə künüm üqün təyyarlik kilip sakliəqlandur; **8** qünki kəmbəoqəllər həmixə silər bilən billə bolidu, lekin mən həmixə silər bilən billə bolmaymən, — dedi. **9** Zor bir top Yəhudiylar uning xu yərdə ikənlikidin həwər tepip, xu yərgə kəldi. Ularning kelixi yaləquz Əysani dəpla əməs, yənə u əlümdin tirildürgən Lazarusnimu kərix üqün idi. **10** Lekin bax kahinlar bolsa Lazarusnimu əltürüxnı məslihətləxkənidi; **11** Qünki uning səwəbidin nuroqlun Yəhudiylar əqliridin qekinip Əysaəqa etiəkə kiliwatatti. **12** Ətisi, «[ətüp ketix] heyti»ni ətküzüxkə kəlgən zor bir top halayik Əysaning Yerusaleməqa keliwatqanlıqlını anglap, **13** kollirioəqa horma xahlirini tutuxqan həlda uni kərxı əqljili qikixti wə: «Təxəkkür-həossanna! Pərwədigarning namida kəlgüqi, İsrailning padixəqləqa mubarək boləqlay!» dəp warkiraxti. **14** Əysa bir təhəyni tepip, uningəqa mindi; huddi [mukəddəs yazmilarda] mundak pütülgəndək: — **15** «Korqma, i Zion kizi! Mana, Padixəqling əxək təhiyigə minip keliwatidu!»; **16** Əyni qəqləda uning muhlislriri bu ixlarni qüxənməytti, lekin Əysa xan-xərpətlə uluqlanəqlandin keyin, bu səzlərnin uning toəqlruluk pütülgənlikini, xundakla bu ixlarning dərwəxə uningda xundak yüz bərgənlikini esigə kəltürdi. **17** Əmdi u Lazarusni kəbridin qəqlirip tirildürgən qəqləda uning bilən billə boləqlan halayik bolsa, bu ixka guwahlik beriwatatti. **18** Əysa yaratqan bu məjizilik əlamətnimu angliəqləqka, uni kərxı elixka xu bir top ədəmlər qikixkənidi. **19** Pərisiylər bolsa bir-birigə: — Kəranglar, [barlik] kəqləqlininqlar bikar kətti! Mana əmdi pütkül jaqlan uningəqa əgəxməktə! — deyixti. **20** Ətüp ketix heytida ibadət kəqləqlili kəlgənlər arisida birnəqəqlə greklarnu bar idi. **21** Bular əmdi Galiliyənin Bəyt-Saida yezisidin boləqlan Filipning yenioəqa kelip: — Əpəndim, biz Əysa bilən kərixsək, — dəp tələp kilixti. **22** Filip berip buni Andriyaska eytti. Andin Andriyas wə Filip

ikkisi Əysaəqa məlum kildi. **23** Lekin Əysa ularəqa jawabən mundak dedi: — «İnsan'əqlqlininq xan-xərpətlə uluqlinidioəqlan wəqlit-saiti yetip kəldi. **24** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, buəqləday deni tuprak iqigə qüxüp əqlmigüqə, əzi yənıla yaləqluz kəlidu; lekin əlsə, mol həsul beridu. **25** Kimdəkim öz həyatini ayisa uningdin məhrum bolidu; lekin bu dunyada əz həyatidin nəpərlənsə, uni mənngüqlük həyatlikka sakliyalaydu. (aiōnios g166) **26** Kimdəkim hizmitimdə boluxni halisa, manga əgəxsun. Mən kəyərdə bolsam, mening hizmətəqlimmu xu yərdə bolidu. Kəmdəkim mening hizmitimdə bolsa, Ata uningəqa izzət kilidu. **27** Həzir jenim kəttik əzəbliniwatidu. Mən nemə deyixim kərek? «Ata, meni bu səəttin kütəqləzəqlin!» dəymu? Lekin mən dəl muxu wəqlit-səət üqün kəldim. **28** Ata, namingəqa xan-xərpətlə kəltürgin!». Xuan, əsməndin bir əwəz anglinip: — Uningəqa xan-xərpətlə kəltürdüüm wə yənə uningəqa xan-xərpətlə kəltürimən!» — deyildi. **29** Buni angliəqlan xu yərdə turəqlan halayik: — Həwa güldürlidi, — deyixti. Yənə bəzilər bolsa: — Bir pərixlə uningəqa gəp kildi, — deyixti. **30** Əysa bolsa jawabən: — Bu əwəz meni dəp əməs, silərnı dəp qüxti. **31** Əmdi dunyaninq üstigə həküm qikirilix wəqlti kəldi; həzir bu dunyaninq həkümədarinq taxkiriəqa kəqləqlinix wəqlti kəldi. **32** Wə mən bolsam, yərninq üstidin kətürülginimdə, pütkül insanlarnı əzümgə jəlp kilip tartimən, — dedi **33** (uning buni degini əzining kəndək əlüm bilən əlidioəqlanlıqlını kərsətkini idi). **34** Halayik buningəqa jawabən uningdin: — Biz mukəddəs kənanundin Məsihning əbədgiqə kəlidioəqlinini angliəqlan; sən kəndəksigə «İnsan'əqlqlı kətürülüxi kərek» dəysən?! Bu kəndəqkmə «İnsan'əqlqlı» bolsun? — dəp soridi. (aiōn g165) **35** Xunga Əysa ularəqa: — Nurning arənglərdə bolidioəqlan wəqlti uzun bolmaydu. Xunga kərangəqlulukning silərnı besiwəlməslıki üqün, nur bar wəqltıda [uningda] mənqinglar; kərangəqlulukta mənəqlan kixi əzining kəyərgə ketiwəqlanlıqlını bilməydu. **36** Nur arənglərdə bar wəqltıda, uningəqa ixininqlar; buninq bilən nurning pərzəntliri bolisilər, — dedi. Əysa bu səzlərnı kəqləqləndin keyin, ulardın əyirilip yoxurunuwəldi. **37** Gərqə u ularning kəz əldida xunqə tola məjizilik əlamət kərsətkən bolsimu, ular tehi uningəqa etiəkə kilmidi. **38** Xuning bilən Yəxaya pəyəqləmbərninq yazmisida əldin'əla kərsitilgən bəxərlət dəl əməlgə əxurdi: «İ Pərwədigar, bizning yətküzgən həwirimizgə kimmu ixəngən? Həm «Pərwədigarning biliki» Boləqluqi kimgimu

ayan qilinoqan?» **39** Halayikning etiqad kilmioqinining sawabi dal xuki (huddi Yaxaya payoqambær yænæ aldïn'ala eytkandæk): «[Pærwærdigar] ularning kœzlrini kor, Kælbini tax kildi; Mæksæt, ularning kœzlrining kœrüp, Kælbining qüxinip, [Gunaqliridin] yenixining aldini elix üqündur; Bolmisa, Mæn ularni saqaytkan bolattim, — [dæydu Pærwærdigar]». **41** Bu sözlærni Yaxaya [pæyoqambær] [Mæsihning] xan-xæripini kœrüp uningqa qarita aldïn'ala sœz qiløjnida eytkanidi. **42** Wæhalænki, gærqæ hætta Yæhudiy aqsakalliridinmu nuroqunliqan adæmlær uningqa etiqad qiløjän bolsimu, ular Pærisiylær wæjidin kœrkup, œzlrining sinagogtin kœoqlap qikiriwetilmæsliki üqün uni etirap kilmidi. **43** Buning sawabi, ular insanlardin kelidoqan izzæt-xœhrætini Hudadin kelidoqan izzæt-xœhrættin yahxi kœrætti. **44** Biræk ðysa yukiri awaz bilæn mundæk dedi: — Manga etiqad qiløjüqi mangila æmæs, bæki meni æwætküqigæ etiqad qiløjüqidur. **45** Kimki meni kergüqi bolsa, meni æwætküqini kergüqi bolidu. **46** Mæn manga etiqad qiløjüqilar qarangøjulukta qalmisun dæp, nur süpitidæ dunyaoqæ kældim. **47** Birsæ sözlrinni anglap, ularni tutmisa, uni sorækqa tartmaymæn; qünki mæn dunyadikilærni sorækqa tartkili æmæs, bæki dunyadikilærni kutkuzøjili kældim. **48** Biræk meni qætka kækkuqini, xundækla sözlrinni kœbul kilmioqanni bolsa, uni sorækqa tartkuqi birsæ bar. U bolsimu, mæn eytkan sœz-kalamimdur. U ahirkæ küni uni sorækqa tartidu. **49** Qünki mæn œzlükümdin sözliginim yok, bæki meni æwætkæn Ata mening nemini deyixim wæ kændæk sözlixim keræklikigæ æmr bærgæn. **50** Uning æmrining mænggülik hayatlik ikænlikini bilimæn. Xunga nemini sözlisæm, Ata manga buyruqinidæk sözlæymæn. (aiönios g166)

13 Ötüp ketix heytidin ilgiri, ðysa bu dunyadin ayrilip, Atining yenioqæ baridoqan wakæt-sætning yetip kælgænlikini bildi wæ xuning üqün bu dunyadiki œz adæmlirigæ kœrsitip kælgæn mehir-muhæbbitini ahiroqigæ toluk kœrsitip turdi. **2** æmdi kæqlik tamæk yeyiliwatkanidi; Iblis alliburun Simonning oqli Yæhuda Ixkariyotning kœngligæ ðysaoqæ satkunluk qilix wæswæsisini saløjänidi. **3** ðysa Atining hær ixni uning qolioqæ tapxuroqinini, wæ özining Hudaning yenedin kelip, Hudaning yenioqæ kaytidioqanlikini bilgæqkæ, **4** dastihandin turup, ton-kœnglikini yexip, bir lœnggæ bilæn belini baqlidi. **5** Andin jawuroqæ su kuyup, muhlislarning putlirini yuyuxka wæ beligæ baqlioqan lœnggæ bilæn sürtüp kurutuxka baxlidi. **6**

Næwæt Simon Petruska kælgændæ, Petrus uningqa: — I Ræb, putumni sæn yusang kændæk boløjini?! — dedi. **7** ðysa uningqa: — Nemæ kiliwatkinimni hæzir bilmæysæn, lekin keyin bilisæn, — dedi. **8** Petrus: — Sæn mening putumni yusang hærgiz bolmaydu! — dedi. ðysa uningqa jawabæn: — Seni yumisam, mening bilæn tæng nesiwang bolmaydu, — dedi. (aiön g165) **9** Simon Petrus: — I Ræb, undækta pækæt putlirimmila æmæs, kœllirimmimu, beximmimu yuoqaysæn! — dedi. **10** ðysa uningqa: — Bædini yuyulup, tamamæn pakiz boløjän adæm pækæt putlirini yusila kayta yuyunuxining hæjiti bolmaydu. Silær pakiz, lekin hæmminglar æmæs, — dedi **11** (qünki u özini kimning tutup beridoqanlikini bilætti; xuning üqün u «Hæmminglarla pakiz æmæs» degænidi). **12** Xuning bilæn u ularning putlirini yuyup boløjandin keyin, ton-kœnglikini kiyip, yænæ dastihanoqæ olturup ularqa mundæk dedi: — Silærgæ nemæ qiløjnimni uktunglarmu? **13** Silær meni «Ustaz» wæ «Ræb» dæysilær wæ rast eytisilær, mæn xundækturmæn. **14** ægær mæn Ræb wæ ustazinglar turukluk, putliringlarni yuoqanikænæn, silærmu bir-biringlarning putlirini yuyuxunglar keræk. **15** Mæn silærgæ qiløjændæk silæningmu hæm xundæk kilixinglar üqün bu ülgini kældurdum. **16** Bærhæk, bærhæk, mæn silærgæ xuni eytip koyayki, kul hojayinidin üstün turmaydu, ælqimu özini æwætküqidin üstün turmaydu. **17** Bu ixlærni bilgænikænsilær, xundæk kilsanglar bæhtlikisær! **18** Mæn bulærni hæmminglarqa qaritip eytmidim. Mæn tallioqanlirimmni bilimæn, lekin [muqæddæs yazmilarda] aldïn pütülgæn: «Mæn bilæn hæmdastihan bolup nenimni yegænmu manga put atti!» degæn bu sœz æmælgæ axurulmay qalmaydu. **19** Mæn bu ix yüz berixtin awwal uni silærgæ eytip koyayki, u ixlær yüz bærgændæ mening «Bar Boløjüqi» ikænlikimgæ ixinisilær. **20** Bærhæk, bærhæk, silærgæ xuni eytip koyayki, kimki mæn æwætkæn hærkændæk birsini kœbul qiløjän bolsa, meni kœbul qiløjän bolidu; wæ meni kœbul qiløjüqilar meni æwætküqini kœbul qiløjän bolidu. **21** ðysa bu sözlærni eytkandin keyin, rohta kættæk pioqan qekip, mundæk guwahlik bærdi: — Bærhæk, bærhæk, mæn silærgæ xuni eytip koyayki, aranglarda biræylæn manga satkunluk qilidu! **22** Muhlislar kimni dæwatkanlikini bilælmæy, bir-birigæ qaraxti. **23** æmdi dastihanda muhlislriridin biri ðysaning mæydisigæ yølinip yatkanidi; u bolsa «ðysa sæyidoqan muhlis» idi. **24** Simon Petrus uningdin [ðysaning] kimni dæwatkinini sorap bæqixini ixaræt kildi. **25**

Xuning bilən u Əysaning məydisigə yəlinip turup uningdin: — I Rəb, u kimdur? — dəp soridi. **26** Əysa jawab berip: — Bu bir qıxləm nanni axka təgürüp kimgə sunsam, xudur, — dedi. Xuning bilən u bir qıxləm nanni [axka] təgürüp, Simonning oqlı Yəhuda İxkariyotka sundi. **27** Yəhuda nanni eliwidi, Xəytan uning iqiğə kirdi. — Kılıdiojiningni qapsan kıl, — dedi Əysa uningə. **28** (Əmdi dastihanda olturoqanlarning heqkaysisi uning [Yəhudaəja] bu səzlərni nemə üqün deginini bilmidi. **29** Yəhuda ularning ortaq həmyanini tutkini üqün, bəzilər Əysa uningə: «Bizgə kerəklik heyklik nərsilərni elip kəl» yaki «Kəmbəəllərgə birər nərsə bər» dəwatsa kerək, dəp oylaxti). **30** Yəhuda bu bir qıxləm nanni elipla taxkiriəja qikiş kətti (bu qəş keqə idi). **31** Yəhuda taxkiriəja qikiş kətkəndin keyin, Əysa mundaq dedi: — Əmdi İnsan' oqlı uluəlinidiojan waqit-saət yetip kəldi wə Huda u arkilik uluəlinidü. **32** Wə əgər Huda uningda uluəjlansa, Hudamu Əzidə uni uluəjlaydu, xundaqla dərhəl uni uluəjlaydu. **33** Balilirim, silər bilən billə bolidiojan yənə azojina waqtim kəldi. Silər meni izdəysilər, lekin mening Yəhudiylarəja: «Mən baridiojan yərgə silər baralmaysilər» dəp eytkinimdək, buni silərgimu eytimən. **34** Silərgə yengi bir əmr tapxurimənki, «bir-biringlarni səyünglər». Silərni səyginimdək, silərmi bir-biringlarni səyünglər. **35** Aranglarda bir-biringlarəja mehir-muhəbbitinglər bolsa, həmmə adəm siləring mening muhlisirim ikənliliklarni bilidu. **36** Simon Petrus uningdin: — I Rəb, kəyərgə barisən? — dəp soridi. Əysa jawabən: — Mən ketidiojan yərgə hazırqə əgixip baralmaysən, lekin keyin manga əgixip barisən, — dedi. **37** Petrus uningə: — I Rəb, nemə üqün hazır sening kəyningdin əgixip baralmaymən? Sən üqün jenimni pida kılaj! — dedi. **38** Əysa jawabən mundaq dedi: — Mən üqün rasttinla jeningni pida kılamsən? Bərhək, bərhək, sanga eytip qoyayki, horaz qillioquə, sən məndin üq kətim tanisən!

14 Kənglünglarni parakəndə kilmanglar! Hudaəja ixinisilər, mangimu ixininglər. **2** Atamning əyidə nuroqun makanlar bar. Bolmiojan bolsa, buni silərgə eytkən bolattim; qünki mən hərbinglarəja orun təyyarlar üqün xu yərgə ketip barimən. **3** Mən silərgə orun təyyarlioqlı baridiojanikəmmən, qoqum kaytip kelip, silərni əzümə alimən; xuning bilən, mən kəyərdə bolsam, silərmi xu yərdə bolisilər. **4** Silər mening kəyərgə ketidiojanlikimni wə u yərgə

baridiojan yolni bilisilər. **5** Tomas uningəja: — I Rəb, sening kəyərgə ketidiojanlikingni bilməymiz. Xundaq ikən, yolni kandaq bilimiz? — dedi. **6** Əysa uningəja: — Yol, həkikət wə həyatlik əzümduurmən. Meningsiz heqkim Atining yenioja baralmaydu. **7** Əgər meni tonuəjan bolsanglar, Atamnimu tonuəjan bolattinglar. Hazirdin baxlap uni tonudunglar həm uni kərdünglar, — dedi. **8** — I Rəb, Atini bizgə kərsitip qoysangla, xu kupayə, — dedi Filip. **9** Əysa uningəja mundaq dedi: — «I Filip, silər bilən birgə boləjinioja xunqə waqit boldi, meni tehiqə tonumidingmu? Meni kərgən kixi Atini kərgən bolidu. Xundaq turukluk, sən nemixka yənə: «Bizgə Atini kərsətkəysən» dəysən? **10** Mən Atida, Ata məndə ikənlilikə ixənəməmsən? Silərgə eytkən səzlimni əzlükümdin eytkinim yok; bəlki məndə turuwatқан Ata Əz əməllirini kiliwatidu. **11** Mening Atida boləjanlikioja, Atining məndə boləjanlikioja ixininglər. Yaki heqbolmiojanda, mening kiojan əməllirimdin manga ixininglər. **12** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, manga ixəngən kixi mening kiliwatқан əməllirimni kılalaydu; wə bulardinmu tehimu uluəj əməllərni kildü, qünki mən Atining yenioja [kaytip] ketimən. **13** Wə Atining Oəulda uluəlinixi üqün, hərnemini mening namim bilən tilisənglar, xularni ijabət kilmən. **14** Mening namim bilən hərqandaq nərsini tilisənglar, mən silərgə xuni ijabət kilmən». **15** — «Meni səysənglar, əmrlirimgə əməl kilisilər. **16** Məmmu Atidin tiləymən wə U silərgə baxka bir Yardəmqi ata kildü. U silər bilən əbədgiqə birgə bolidu. (aiōn g165) **17** U bolsimu Həkikətning Rohidur. Uni bu dunyadikilər qəbul kılalmaydu, qünki Uni nə kərməydu, nə tonumaydu. Biraq silər Uni tonuysilər, qünki U silər bilən billə turuwatidu həm silərdə makan kildü. **18** Mən silərni yetim kəldurməymən, yeninglarəja yənə kaytip kelimən. **19** Azojina waqittin keyin, bu dunya meni kərməydu, lekin silər kərsilər. Mən həyat boləjanlikim üqün, silərmi həyat bolisilər. **20** Xu kündə mening Atamda boləjanlikim, siləring məndə boləjanlikinglər wə məmmu həm silərdə boləjanlikimni bilisilər. **21** Kim əmrlirimgə igə bolup ularni tutsa, meni səygiqi xu bolidu. Meni səygiqini Atammu səyidu, məmmu uni səyimən wə əzümni uningəja ayan kilmən». **22** Yəhuda (Yəhuda İxkariyot əməs) uningdin: — I Rəb, sən əzümni bu dunyadikilərgə ayan kilməy, bizgila ayan kiliwing kandaq ix? — dəp soridi. **23** Əysa uningəja jawabən mundaq dedi: — «Birkim meni səysə, səzümni

tutidu; Atammu uni sөyidu wə [Atam] bilən ikkimiz uning yenioja berip, uning bilən billə makan kilimiz. **24** Meni sөyməydiojan kixi sezlirimni tutmaydu; wə silər anglawatқан bu sөz bolsa mening əməs, bəlki meni əwətkən Atiningkidur. **25** Mən silər bilən billə boluwatқан qeojimda, bularni silərgə eyttim. **26** Lekin Ata mening namim bilən əwətidiojan Yardəmqi, yəni Mukəddəs Roh silərgə həmmiini əgitidu həm mening silərgə eytkən həmmə sezlirimni esinglaroja kəltüridu. **27** Silərgə hatirjəmlik qaldurimən, əz hatirjəmlikimni silərgə berimən; mening silərgə bərginin bu dunyadikilərnin bərginidək əməstur. Kənglünqlarni parakəndə qilmanglar wə jür'ətsiz bolmanglar. **28** Silər mening: «Mən [silərdin] ayrilip ketimən, keyin yeninglaroja yənə qaytip kelimən» deginimni anglidinglar. Meni sөygən bolsanglar, Atining yenioja ketidiojanlikim üqün hursən bolattinglar. Qünki Ata məndin uluqdur. **29** Silərnin bu ixlər yüz bərginidə ixinixinglar üqün bu [ixlar] yüz berixtin awwal silərgə eyttim. **30** Mundin keyin silər bilən kəp sezləxməymən; qünki bu dunyaning həkəmdari kelix aldida turidu wə məndin kirgüdək heq yoquq tapalmaydu. **31** Lekin bu dunyaning adəmlirinin mening Atini sөyidiojanlikimni bilixi üqün Ata manga nemə əmr kiləjan bolsa, mən dəl xuni əməlgə axurimən. Turunglar, bu jaydin ketəyli».

15 — «Həqiqiy üzüm teli» əzümduwmən, Atam bolsa baqəwəndur. **2** Baqəwən məndiki mewə bərməydiojan hərber xahni kesip taxlaydu. Mewə bərgənlirini bolsa tehimu kəp mewə bərsun dəp, pak kəlip putap turidu. **3** Əmdi silər mən silərgə yətküzgən sezum arkijlik alliburun pak boldunglar. **4** Silər məndə izqil turunglar, mənmu silərdə izqil turimən. Xah talda turmay, əzi mewə berəlməydiojinidək, silərmu məndə izqil turmisanglar, mewə berəlməysilər. **5** «Üzüm teli» əzümduwmən, silər bolsanglar xahliridursilər. Kim məndə izqil tursa, mənmu xundakla uningda turojinimda, u kəp mewə beridu. Qünki mənətsiz heqnemini kilalmaysilər. **6** Birsə məndə turmisa, u [kerəksiz] xahtək taxlinip, qurup ketidu. Bundak xahlar yiojip kelinip otqa taxlinidu. **7** Silər məndə izqil tursanglar wə sezlirim silərdə izqil tursa, nemini tələp kilsanglar, silərgə xu ijabət bolidu. **8** Silərnin kəp mewə berixinglar, xundakla mening muhlisirim ikənlikinglarni ispatlixinglar bilən xan-xərəp Atamoja kəltürüldü. **9** Atam meni sөyginidək,

mənmu silərnə seydüm; mening mehir-muhəbbitimdə izqil turunglar. **10** Əgər əmrlirimni tutsanglar, huddi mən Atamning əmrlirini tutқан wə həmixə uning mehir-muhəbbitidə turojinimdək, silərmu həmixə mening mehir-muhəbbitimdə turisilər. **11** Mening huxallikim silərdə bolsun wə xuningdək huxallikinglar tolup taxsun dəp, mən bularni silərgə eyttim. **12** Mening əmrim xuki, mən silərnə sөyginimdək, silərmu bir-biringlarni sөyunglar. **13** İnsanlarning əz dostliri üqün jenini pida kilixtin qongqur mehir-muhəbbiti yoqtur. **14** Silərgə buyruojan əmrlirimni ada kilsanglar, mening dostlirim bolisilər. **15** Əmdi mundin keyin mən silərnə «kul» dəp atiməymən. Qünki kul hojayinining nemə kilawatқinini bilməydu. Uning ornioja silərnə «dost» dəp atidim, qünki Atamdin angliojanlirimning həmmisini silərgə yətküzdü. **16** Silər meni talliojininglar yoq, əksiqə mən silərnə tallidim wə silərnə berip mewə bərsun həmdə mewiliringlar daim saklansun, mening namim bilən Atidin nemə tilisənglar, u silərgə bərsun dəp silərnə tiklidim. **17** Silərgə xuni əmr kilimənki, bir-biringlarni sөyunglar. **18** Bu dunyadikilər silərdin nəprətlənsə, silərdin awwal məndin nəprətləngənlikini bilinglar. **19** Silərmu bu dunyadikilərdin boləjan bolsanglar, bu dunyadikilər silərnə əzimizningki dəp, sөygən bolatti. Biraq silər bu dunyadin bolmiojaqqa, bəlki mən silərnə bu dunyadin ayrip talliojanlikim üqün, əmdi bu dunyadikilər silərdin nəprətlinidu. **20** Mən silərgə eytkən seznə esinglarda tutunglar: «Kul hojayinidin üstün turmaydu». Ular manga ziyankəlik kiləjan bolsa, silərgimu ziyankəlik kilidu. Mening sezumni tutқан bolsa, ular silərnin kinimu tutidu. **21** Biraq mening namim tüpəylidin ular silərgimu xu ixlarning həmmisini kilidu, qünki ular meni əwətküqini tonumaydu. **22** Əgər mən kelip ularoja sez kilmiojan bolsam, ularda gunah yoq dəp həsəblinatti. Lekin hazır gunahı üqün ularning heq bəhanisi yoqtur. **23** Kimdəkim məndin nəprətlənsə Atamdinmu nəprətləngən bolidu. **24** Mən ularning arisida baxqa heqkim kəlip bəqmiojan əməllərnə kilmiojan bolsam, ularda gunah yoq dəp həsəblinatti. Lekin ular hazır [əməllirimni] kərgən turukluk, yənilə həm məndin həm Atamdin nəprətləndi. **25** Lekin bu ixlər ularoja təwə boləjan Təwrat kanunida: «Heqkəndək səwəbsizlə məndin nəprətləndi» dəp pütülgən sez əməlgə axuruluxi üqün xundak yüz bərdi. **26** Lekin mən silərgə Atining yenidin əwətidiojan Yardəmqi, yəni

Atining yenedin qikkuqi Həqiqətning Rohi kəlgəndə, U manga guwahlik beridu. 27 Silərnu manga guwahlik berisilər, qünki silər baxtin tartip mən bilən billə boldunglar.

16 Silərning putlixip kətməsliliklar üçün bularni silərgə eyttim. 2 Ular silərni sinagoglarning jamaətliridin qoşlap qikiriwetidu; həmdə xundak bir waqit-saət keliduki, silərni öltürgüqi ezini Hudaəqa hizmət qiliwatimən, dəp hesablaydu. 3 Ular bularni ya Atini, ya meni tonumioqanlıqi üçün kilidu. 4 Lekin mən bu ixlarni silərgə eyttimki, waqit-saiti kəlgəndə, mən xundak aldin'ala eytkinimni esinglarəqa kəltürələysilər. 5 — Mən baxta bularni silərgə eytmidim, qünki mən silər bilən billə idim. Lekin əmdi meni əwətküqining yenioqa qaytip ketimən. Xundak turukluk, aranglardin heqkim məndin: «Nəgə ketisən?» dəp sorimaywatidu. 6 Əksiqa, silərgə bularni eytkinim üçün, kəlbingerlar qayoşuqa qəmüp kətti. 7 Əmma mən silərgə həqiqətni eytip qoyayki, mening ketixim silərgə pəydiliktur. Qünki əgər kətmisəm, Yardəmqi silərgə kəlməydu. Əmma kətsəm, Uni silərgə əwətimən. 8 U kəlgəndə, bu dunyadikilərgə gunah toşrisida, həqqaniylik toşrisida wə ahirət soriki toşrisida həqiqətni bilgüzidu. 9 U ularni gunah toşrisida bilgüzidu, qünki ular manga etikad qilmidi. 10 Ular ni həqqaniylik toşrisida [bilgüzidu], qünki Atamning yenioqa qaytip barimən wə silər meni yənə kəralməysilər. 11 Ular ni ahirət soriki toşrisida [bilgüzidu], qünki bu dunyaning həkümdari üstigə həküm qikiriildi. 12 Silərgə eytidioqan yənə kəp səzlim bar idi; lekin silər ularni hazırqə kətürəlməysilər. 13 Lekin U, yəni Həqiqətning Rohi kəlgəndə, U silərni barlik həqiqətkə baxlap baridu. Qünki U əzlükidin səzliməydu, bəlki nemini anglioqan bolsa, xuni səzləydu wə kəlgüsida bolidioqan ixlardin silərgə həwər beridu. 14 U meni uluşlaydu; qünki U məndə bar boləanni tapxuruwelip, silərgə jakarlaydu. 15 Atida bar boləanning həmmisi həm meningkidur; mana xuning üçün mən: «U məndə bar boləanni tapxuruwelip, silərgə jakarlaydu» dəp eyttim. 16 Az waqittin keyin, meni kərməysilər; wə yənə bir'az waqit ətkəndin keyin, meni qayta kərisilər, qünki mən Atamning yenioqa ketimən». 17 Xunga muhlislarning bəziliri bir-birigə: — Bizlərgə: — «Az waqittin keyin, meni kərməysilər; yənə bir'az waqit ətkəndin keyin, meni qayta kərisilər» wə yənə «Qünki mən Atamning yenioqa ketimən» degini nemə deginidu? 18 «Az

waqittin keyin» degən səzining mənisi nemə? Uning nemilərnə dəwətkanlirini bilmiduk, — deyixidu. 19 Əysa ularning əzidin nemini sorimakqi boləonini bilip ularəqa mundaq dedi: — «Mening «Az waqittin keyin, meni kərməysilər; yənə bir'az waqit ətkəndin keyin, meni kərisilər» deginimning mənisini bir-biringlardin sorawatamsilər? 20 Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, silər yioqa-zar kətürəysilər, lekin bu dunyadikilər huxal boluxup ketidu; silər qayoşurisilər, lekin qayoşuliringlar xadlikqa aylinidu. 21 Ayal kixi tuəqutta azablinidu, qünki uning waqit-saiti yetip kəlgən; lekin bowiki tuəqulup boləandin keyin, bir pərzəntning dunyəqa kəlgənlikining xadliqi bilən tartqan azabini untup ketidu. 22 Xuningəqa ohxax, silərnu hazır azabliniwətisilər, lekin mən silər bilən qayta kəruximən, kəlbingerlar xadlinidu wə xadliqingerlarni heqkim silərdin tartiwəlməydu. 23 Xu kündə silər məndin heqnərsə soriməysilər. Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip qoyayki, mening namim bilən Atidin nemini tilisənglar, u xuni silərgə beridu. 24 Həziroşiqə mening namim bilən heqnemə tilimidinglar. Əmdi tilənglar, erixisilər, buning bilən xadliqingerlar tolup taxidu! 25 Silərgə bularni təmsillər bilən eytip bərdim. Biraq xundak bir waqit keliduki, u qəoqda silərgə yənə təmsillər bilən səzliməymən, Ata toşruluk silərgə oquq eytimən. 26 Xu küni tiləkliringlarni mening namim bilən iltija kilisilər. Mən silər üçün Atidin tələp qilimən, dəp eytməymən; 27 qünki Ata əzimu silərni səyidu; qünki silər meni səyisilər wə mening Hudaning yenedin kəlgənlikimgə ixəndingerlar. 28 Mən Atining yenedin qikip bu dunyəqa kəldim; əmdi mən yənə bu dunyadin ketip Atining yenioqa barimən». 29 Muhlisleri: — Mana sən hazır oquq eytiwətisən, təmsil kəltürüp səzlimiding! 30 Biz sening həmmi biləngin, xundakla heqkimning səndin soal sorixining həjiti yoklukini əmdi bilip yəttuk. Xuningdin sening Hudaning yenedin kəlgənlikimgə ixənduk, — deyixti. 31 Əysa jawəbən ularəqa: — Həzir ixəndinglarmu? 32 Mana, xundak waqit-saiti kələy dəp kəldi, xundakla kəlip kəldiki, həmmingerlar meni yəloşuz taxlap hərbinglar əz yolliringlarəqa tarkilip ketisilər. Biraq mən yəloşuz əməsmən, qünki Ata mən bilən billidur. 33 Silərning məndə hatirjəmlikkə igə boluxunglar üçün bularni silərgə eyttim. Bu dunyada turup azab-əqubət tartisilər, əmma oşəyrətlik bolunglar! Mən bu dunya üstidin oşəlibə qildim!

17 Əysa bu sözlərni qılōjandin keyin, kəzlrini ərxcə tikip, mundaq dua qildi: — I Ata, waqit-saət yetip kəldi; Sən Ooqlungni uluoqlatquzoqaysən; buning bilən Ooqlungmu Seni uluoqlatquzidu; **2** yəni, uning Sən uningōja tapxuroqan insanlōja mənggūlik hayat ata qilixi ūqūn, uningōja pūtkūl ət igiliridin ūstūn hōkuk ata qilōjiningdək, uni uluoqlatquzoqaysən. (aiōnios q166) **3** Mənggūlik hayat xuki, birdinbir həkikiyi Huda — Seni wə Sən əwətkən Əysa Məsihni tonuxtin ibarəttur. (aiōnios q166) **4** Mən Sening əməl qilixim ūqūn tapxuroqan ixingni orundixim bilən Seni yər yūzidə uluoqlatquzdum. **5** I Ata, Sening ələm apiridə boluxtin burun mən Özüngning yeningda igə bolōjan xan-xərəp bilən meni Özüngning yeningda uluoqlatquzoqaysən. **6** Sən bu dunyadin manga tallap bərgən adəmlərgə Sening namingni ayan qildim. Ular Seningki idi, Sən ularni manga bərding wə ular Sening səz-kalamingni tutup kəldi. **7** Ular hazir Sən manga bərgən həmmə nərsilərnin Seningdin kəlgənlikini bildi. **8** Qūnki Sən manga tapxuroqan sözlərni ularōja yətkūzdūm; ularmu bularni qobul qildi, xuning bilən Səndin qikqinimni həkikətən bilip yətti həmdə Sening meni əwətkənlikingimu ixəndi. **9** Bularōja dua qilimən; bu dunyadiki adəmlərgə əməs, bəlki Sən manga bərgən adəmlərgə dua qilimən; qūnki ular Seningkidur. **10** Mening barliqim Seningkidur wə Sening barliqing bolsa meningkidur wə mən ularda xərəp taptim. **11** Mən əmdi bu dunyada turiwərməymən; lekin ular bu dunyada qaldi wə mən Sening yeningōja ketiwatimən. I mukəddəs Ata, Sən manga bərgən naming arqilik ularni saqliojinki, biz ikkimiz bir bolojinimizdək, ularmu bir bolōjay. **12** Mən ular bilən billə bolōjan waqtimda, Sən manga bərgən naming bilən ularni saqlidim həm koşdidim; wə mukəddəs yazmildariki bexarətnin əməlgə axuruluxi yolida, ularning iqidin həlakətkə has bolōjan kixidin baxqə birimu yōqalmidi. **13** Mana əmdi sening yeningōja barimən. Mening xadliqim ularda tolup taxsun dəp, bu sözlərni dunyadiki waqtimda sēzlidim. **14** Mən ularōja səz-kalamingni tapxurdum. Mən bu dunyadin bolmiojinimdək, ularmu bu dunyadin bolmiojini ūqūn, bu dunyaning adəmliri ulardin nəprətlinidu. **15** Ular ni bu dunyadin ayriwətkəysən dəp tiliməymən, bəlki ularni rəzil bolōjuqidin saqliojaysən, dəp tiləymən. **16** Mən bu dunyadin bolmiojinimdək, ularmu bu dunyadin əməstur. **17** Ular ni həkikət arqilik Özünggə mukəddəs qilip atioquzoqaysən, qūnki səz-kalaming

həkikəttur. **18** Sən meni dunyaoqə əwətkiningdək, mənmu ularni dunyaoqə əwəttim. **19** Ular mu həkikətə mukəddəs qilinip Özünggə atalsun dəp, əzūmni Sanga has ataymən. **20** Mən yalozuz ular ūqūnla əməs, yənə ularning sēzi arqilik manga etiqad qilidioqanlar ūqūnmu dua qilimən. **21** Ular ning həmmisi bir bolōjay; i Ata, Sən məndə, mən Səndə bolōjandək, ular mu Bizdə bir bolōjay; xundaq bolōjanda, bu dunyadikilər meni Sening əwətkənlikinggə ixinidu. **22** Sən manga ata qilōjan xan-xərəpni ularōja ata qildimki, biz ikkimiz bir bolōjandək, ular mu bir bolōjay; **23** yəni mən ularda, sən məndə bolup, ular birliktə kamil qilinōjay. Xu arqilik bu dunyadikilər meni əwətkənlikingni həm meni səyginingdək ularnimu səygənlikingni bilidu. **24** I Ata, Sən manga bərgənlingning həmmisining mən bolōjan yərdə mən bilən birgə boluxini, xundaqla mening xan-xəripimni, yəni Sən ələm apiridə boluxtin burun meni səygənliking ūqūn, manga bərgən xan-xərəpni ularning kəriuxini halaymən. **25** I həkqaniy Ata, bu dunyadikilər seni tonumioqan, əmma mən Seni tonuymən wə bularmu meni Sening əwətkənlikingni bildi. **26** Wə mən Sening namingni ularōja ayan qildim wə yənə dawamlıq ayan qilimən. Xuning bilən, Sening manga kərsətkən mehīr-muhəbbiting ularda bolidu wə mənmu ularda bolay.

18 Əysa bularni eytkəndin keyin, muhlisliri bilən billə taxqirioqə qikqip Kidron jilōjisining u qetioqə ətiti. U yərdə bir baōqə bar idi. Əysa bilən muhlisliri u baōqigə kirdi. **2** Uningōja satqunluk qilidioqan Yəhudamu u yəni bilətti, qūnki Əysa muhlisliri bilən pat-pat u yərdə yioqilip olturatti. **3** Xuning bilən Yəhuda bir top Rim ləxkərliri bilən bax kaħinlar həm Pərisiyələr əwətkən qarawullarni baxlap bu yərgə kəldi. Ular ning kollirida panus, məx'əl wə qorallar bar idi. **4** Əysa bexioqə qūxidioqanlarning həmmisini bilip, ularning aldioqə qikqip: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. **5** Nasarətlilik Əysani, — dəp jawab berixti ular. Əysa ularōja: — Mana mən bolimən, — dedi. (Uningōja satqunluk qilōjan Yəhudamu ularning arisida turatti). **6** Əysa: «Mana mən bolimən» dewidi, ular arqisioqə yenip yərgə yikilixti. **7** Xuning bilən Əysa ulardin yənə bir qetim: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. — Nasarətlilik Əysani, — deyixti ular. **8** Əysa: — Silərgə eyttimōju, mən xu bolimən. Əgər izdigininglar mən bolsam, bularni kətkili qoyunglar, — dedi. **9** Buning bilən əzining: «[Ata], Sən manga bərgənlərdin heqkaysisini yittürmidim» degən sēzi

əməlgə axuruldi. **10** Simon Petrusning yenida bir kiliq bolojaq, u xuan uni suojurup, bax kaħinning qakirioja birni urup, ong kulikini xilip quxürüwətti. Qakarning ismi Malkus idi. **11** Əysa Petruska: — Kiliqni ojlapka sal! Ata manga tapxurojan kədəhni iqməmdim? — dedi. **12** Xuning bilən, ləxkərlər topi bilən mingbexi həm Yəhudiylarning qarawulliri Əysani tutup baqlaxti. **13** Andin uni aldi bilən Annasning aldioja elip berixti. Annas bolsa xu yili bax kaħin bolup turojan Qayafaning keynatisi idi. **14** Burun Yəhudiylar kengəxmisidiliklərgə: «Pütün həlkəning [həlak boluxining] ornioja, birla adəmning ular üqün həlak boluxi yahxi» dəp məslihət bərgən kixi dəl xu Qayafa idi. **15** Əmdi Simon Petrus bilən yənə bir muhlis Əysaning kəynidin əgixip barojanidi. U muhlis bax kaħinoja tonux bolojaqqa, bax kaħinning sariyoja Əysa bilən təng kirdi. **16** Ləkin Petrus bolsa dərwezining sirtida qaldı. Xunga bax kaħinoja tonux bolojan həliki muhlis taxkiriyoja qikiq, dərwezian kiz bilən səzlixip, Petrusni iqkirigə baxlap kirdi. **17** Dərwezian bolojan xu dedək Petrustin: — Sənmu bu adəmning muhlisleridin əməsmu? — dəp soridi. Yak, əməs, — dedi Petrus. **18** Əmdi həwa sojuq bolojanliki üqün, qakarlar wə qarawullar xahardin gülhan yakkan bolup, uning qərisidə issinip turuxatti. Petrusmu ularning yenida turup issindi. **19** Bax kaħin bolsa Əysadin muhlisleri toqruluk wə təlimi toqruluk soal soraxqa baxlıdi. **20** Əysa uningə jawabən mundak bərdi: — Mən həlk-ələm aldida axkara səz kijojanmən, barlik Yəhudiylar yiojilidiojan sinagoglarda wə ibadəthanida daim təlim berip kəldim, mən yoxurun heqnemə demidim. **21** Bularni nemixka məndin soraysən? Eytkan səzlimni angliojanlardin soriojin; mana, ular nemə degənlikimni bilidu. **22** Əysa bu səzləni kijoqanda, yenida turojan qarawullardin biri uni bir kaqat urup: — Bax kaħinoja muxundak jawab kayturamsən? — dedi. **23** — Əgər yaman səz kijojan bolsam, uning yaman ikənlikini kəpqilikning aldida kərsətkin. Əmma eytkanlirim durus bolsa, meni nemə üqün urisən? — dedi Əysa uningə. **24** Buning bilən Annas uni baqlaklik peti bax kaħin Qayafaəja yollidi. **25** Simon Petrus [otning] aldida issinip turuwatkanidi. [Yenidikilər]: — Sənmu uning muhlisleridin əməsmiding? — deyixti. — Yak, əməsmən, — dəp tandi Petrus. **26** U yərdə bax kaħinning qakarliridin, Petrus kulikini kesip taxliojan kixigə tuojkan birsı bar idi. U Petruska: — Baqıqıdə seni uning bilən billə kərgənidoju?! — dedi. **27**

Petrus yənə tandi. Dəl xu qaəda horaz qillidi. **28** Andin ular Əysani Qayafaning yenidin rimlik waliyning ordisioja elip kəldi (xu qaəda tang atkanidi). Uni elip kəlgən [Yəhudiylar] bolsa əzimizni napak kiliq bulojimaylı dəp, ordioja kirmidi. Bolmisa etüp ketix heytingin dastihininin ojlalinalmaytti. **29** Xunga [waliy] Pilatus sirtka qikiq, ularning aldioja berip ularəja: — Bu adəmning üstidin nemə ərz kilisilər? — dəp soridi. **30** Ular: — Bu adəm jinayətqi bolmisa, uni sizgə tapxurmiojan bolattuk, — dəp jawab berixti. **31** — Uni əziğlar elip ketip, əz kanununglar boyiqə həküm qikiringlar! — dedi Pilatus ularəja. Yəhudiylar: — Bizning heqkimni əlümgə məhkum kilix həqqukimiz yok tursa, — deyixti. **32** Bu ixlar Əysaning əzi kəndək əlüm bilən əlüdiojini toqrısidiği aldin eytkan bəxarətlik səzining əməlgə axuruluxi üqün yüz bərdi. **33** Andin Pilatus yənə ordisioja kirip, Əysani qakirtip, uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixahimu? — dəp soridi. **34** Əysa uningə: — Bu soalni əziğ sorawataməsən, yaki baxkilar mən toqruluk sanga xundak eytkanmu? — dedi. **35** — Mən bir Yəhudiymu?! Seni manga tapxurojanlar əz həlkəng wə bax kaħinlarəju! Nemə [jinayət] etküzgəniding? — dedi Pilatus. **36** Əysa jawabən: — Mening padixahlikim bu dunyaəja təwə əməstur. Əgər bu dunyaəja təwə bolojan bolsa, hizmətqilirim mening Yəhudiylarəja tapxurulmaslikim üqün jəng kiliwatkan bolatti. Həlbuki, mening padixahlikim bu yərgə təwə əməstur, — dedi. **37** Xunga Pilatus uningə: — Undakta, sən padixahmu? Əysa jawabən: — Xundak, eytkiningdək, padixahmən. Mən xuningə tuojulojanmən, wə xuningəja dunyaəja kəldim: — həkikətkə guwahlik berixim üqündin ibarəttur. Həkikətkə təwə bolojan hər bir kixi bolsa mening awazimoja kulak salidu, — dedi. **38** Pilatus uningdin: — «Həkikət» degən nemə? — dəp soridi. Pilatus muxularni dəp, yənə taxkiriyoja, Yəhudiylarning aldioja qikiq ularəja: — Mən uningdin heqkəndək jinayət tapalmidim. **39** Ləkin hər yili etüp ketix heytida silər üqün [məhbuzlardin] birni koyup berix kaidəm bar. Xunga bu «Yəhudiylarning padixahı»ni silərgə koyup beriximni halamsilər? — dedi. **40** Ularning həmmisi jawab berip: — Bu adəmni əməs, Barabbasni koyup bering! — dəp kiykas-sürən selixti (Barabbas bolsa bir qarəkqi idi).

19 Xuning bilən, Pilatus Əysani elip berip kamqilatti. **2** Ləxkərlər tikənlik xahlarni erüp, bir taj yasap, uning bexioja kiydürixti wə uningəja [xahənə] səsin

rənglik bir ton kiydürüp, **3** uning aldioşa kelip: — Yaxioşayla, i Yəhudiylarning «padixahı!» — dəp məshirə kılıxip, uning yuzigə qayta-qayta kaqat saldi. **4** Pilatus bolsa yənə ordisdin qikip, halayikqa: — Mana! Uningdin heqkandak jinayət tapalmioşanlikimni bilixinglar üqün, uni silarning aldinglaroşa elip qiktin, — dedi. **5** Buning bilən Əysa bexioşa tikənlik taj wə uqisioşa səsün ton kiygüzülgən həlda taxkirişoşa elip qikildi. Pilatus ularoşa: — Qaranglar, u adəmgə! — dedi. **6** Bax kahinlar wə qarawullar uni kərüp: — Uni krestläng, krestläng! — dəp warkiraxti. Pilatus ularoşa: — Uni elip berip özünglar krestlänglar! Qünki mən uningdin heqkandak jinayət tapalmidim! — dedi. **7** Yəhudiylar uningəşa jawabən: — Bizdə xundak bir qanun bar. Xu qanunimizəşa اساسən u ölümgə məhkum kılınixi kerək, qünki u özini Hudaning Oşli dəp atiwaldi. **8** Pilatus bu sözni anglap tehimu kərqup, **9** yənə ordisioşa kirip, Əysadin: — Sən zadi kəyərdin kəlgən? — dəp soridi. Lekin Əysa uningəşa jawab bərmidi. **10** Xunga Pilatus uningəşa: — Sən manga gəp kilmənsən? Seni koyup berixkə hokukum barlikini, xundakla krestləxkimu hokukum barlikini bilmənsən? — dedi. **11** Əysa jawabən: — Sanga ərxin berilmigən bolsa, mening üstümdin heqkandak hokukung bolmioşan bolatti. Xuning üqün meni sanga tapxurup bərgən adəmnin gunahı tehimu eoşirdur, — dedi. **12** Xu qaoşdin tartip, Pilatus uni koyuwetixkə amal izdəytti. Lekin Yəhudiylar warkirixip: — Bu adəmnı koyuwətsingiz, siz Kəysərnin dosti bolmioşan bolisiz! Özini padixah degən hər bir kixi Kəysərgə qarxi qikқан bolidu! — dəp quқан selixti. **13** Pilatus bu sözlərnı anglap, Əysanı taxkirişoşa qikardi wə «tax tahtaylik həyola» dəp ataloşan, ibraniy tilida «Gabbata» dəp ataloşan yərdə «sorak təhti»gə olturdi **14** (u wakit ətüp ketix heytingin təyyarlik küningin altinqi saiti ətrapida idi). Pilatus Yəhudiylaroşa: Mana bu silərnin padixahinglardur! — dedi. **15** Lekin ular warkirixip: — Yokiting, yokiting, uni krestläng! — dedi. Pilatus ularoşa: — Meni padixahinglarnı krestligin, dəmsilər? — dedi. Bax kahinlar jawabən: — Kəyərdin baxka heqkandak padixahimiz yoktur! — dəp [towlaxti]. Buning bilən Pilatus uni krestləxkə ularoşa tapxurup bərdi. **16** [Ləxkərlər] Əysanı elip mangdi. U öz krestini yüdüp, «Bax səngək jayı» (ibraniy tilida «Golgota») degən yərgə bardı. **18** Ular uni xu yərdə yənə ikki kixi bilən təng krestkə tartti; bu tərripidə birsi, u tərripidə birsi wə Əysa ularning otturisida krestkə

tartildi. **19** Pilatus tahtioşa elan yezip krestkə bekitip koydi. Uningəşa: — «Nasarətik Əysa — Yəhudiylarning padixahı» dəp yeziloşanidi. **20** Əysa krestlinidioşan yər xəhərgə yekin boləoşaqqa, nuroşun Yəhudiylar tahtidiki sözlərnı okudi. Tahtidiki sözlər ibraniyqə, latinqə wə grekqə yezikta yeziloşanidi. **21** Xunga Yəhudiylarning bax kahinliri Pilatuska: — «Yəhudiylarning padixahı» dəp yazmang, bəlki «U özini mən Yəhudiylarning padixahı, degən» dəp yezing, — deyixti. **22** Birak Pilatus jawabən: — Yazidioşanni yezip boldum! — dedi. **23** Ləxkərlər Əysanı krestligəndin keyin, uning kiyimlirini elip, tətəkə bəlüp, hər bir ləxkər bir ülüxtin elixti; ular həm iqidiki uzun kəngləknimu elixti; lekin bu kənglək tikilmigən, üstidin ayioşioşiqə bir pütün tokuloşanidi. **24** Xuning üqün ləxkərlər bir-birigə: — Buni yirtmayli, bəlki qək tartixayli, kimgə qikşa xu alsun, — deyixti. Bu ixlar mukəddəs yazmildardiki munu sözlər əməlgə axurulux üqün yüz bərdi: — «Ular mening kiyimlirimni öz arisida üləxti, Mening kənglikimgə erixix üqün qək taxlaxti». Dərwəkə, ləxkərlər xundak kılıxti. **25** Əysanın krestining yenida anisi, anisining singlisi, Klopasning ayali Məryəm wə Magdallik Məryəmlər turatti. **26** Əysa anisi bilən əzi səyidioşan muhlisining birgə turoşanlikini kərüp, anisioşa: — I hanim, mana sening oşlung! — dedi. **27** Andin u bu muhliska: — Mana sening anang! — dedi. Xundin etibarən, u muhlis uni özining əyidə turoşuzdi. **28** Andin Əysa həmmə ixlarning tamam bolşinini bilip (mukəddəs yazmildardiki bəxarət əməlgə axurulux üqün): — Ussap kəttim! — dedi. **29** U yərdə sirkə xarab bilən tolduruloşan bir koza bar idi. Ular bir pərqə bulutni sirkə xarabka qilar, bir lepəkgül oşlioşa başlap, Əysanın aqşioşa tənglidi. **30** Əysa sirkə xarabni iqkəndin keyin: — Tamam boldi! — dedi-də, bəxini təwən kılıp, roşini tapxurup bərdi. **31** U küni [ətüp ketix heytingin] təyyarlik küni boləoşaqqa, krestlängənlərnin jəsətlirini xabat künidə kresttə qaldurumaslik üqün (xabat küni «uluş küni» həsablanoşaqqa) Yəhudiylar Pilatusin krestlängənlərnin putlirini qekip andin jəsətlirini kresttin tezrək qüxürüwetixni tələp kildi. **32** Xuning bilən ləxkərlər berip Əysa bilən billə krestlängən birinqi andin ikkinqi adəmnin putlirini qakti. **33** Lekin Əysaşa kəlgəndə, uning allıqəşan əlgənlikini kərđi, xuning bilən uning putini qakmıdi. **34** Əmma ləxkərlərdin biri uning bikişioşa nəyzini sanjiwidi, xuan qan wə su ekip qikti. **35** Buni kərgüqi silərnin

ixinixinglar üçün guvahlilik beridu; kergüqining guvahlıki häktur, u özining eytkanlirini häk döp bilidu. **36** Bu ixlarning hämmisi mukäddäs yazmilarda: «Uning bir tal sengikimu sundurulmaydu» wä yänä bir bexarätta: «Ular özliri sanjiojan adämge karaydu» döp aldın eytiloanlarnı ämөлge axurux üçün yüz bardi. **38** Bu ixlardıń keyin, Arimatıyalıq Yüsüp Pilatustın äysaning jäsitini elip ketixni tälöp kildi (Yüsüp äysaning muhlislıridin idi, lekin Yähüdiylardıń korkkını üçün buni mähpıy tutatti); Pilatus ruhsät bardi, xuning bilän Yüsüp berip äysaning jäsitini elip kätti. **39** Burun bir keqisi äysaning yenioja kälgen heliki Nikodimmu murmäkki bilän säbrä arilaxturulojan huxbuy dora-därmandin yüz jingqä elip, [uning] [bilän billä] kaldi. **40** Ikkiylän äysaning jäsitini Yähüdiylarning döpnä kilix aditi boyiqä dora-därmanlarnı qeqip, kanap rähtlär bilän orap kepänlidi. **41** äysa krestlängän yerdä bir baş bolup, başning iqidä tehi heqkim yärlänmigän yengi bir box yärlük bar idi. **42** Bu Yähüdiylarning heytinging täyyarlık küni boloaqqa häm bu yärlük yekin jayda boloanlıkı üçün, ular äysani xu yärlükke köydi.

20 Häptining birinqi küni tang sähär, Magdallik Märyäm käbrige bardi wä käbrining aozidiki taxning eliwetilgänlikini kerdı. **2** Xunga u yügürginiqä kelip Simon Petrus wä äysa säygen heliki muhlisning yenioja kelip, ularoja: — Ular Rəbni käbridin yetkiwetiptu, uni käyergä köyoşinini bilmiduk! — dedi. **3** Petrus bilän heliki muhlis taxkırıoja qikşip, käbrige qarap yol aldı. **4** Ikkiylän täng yügürüp mangdi, lekin heliki muhlis Petrustin tez yügürüp, käbrige birinqi bolup yetip bardi. **5** U engixip iqidä qarap, kanap kepänlärning u yerdä yeyiklik turojanlıkini kerdı, lekin iqkirigä kirmidi. **6** Uningoja ägixip kälgen Simon Petrus yetip kelip, käbrige kirdi wä u yerdä yeyiklik turojan kanap kepänlärni. **7** xundakla äysaning bexioja oralojan yaşlıknımu kerdı. Yaşlık kepänlär bilän bir yerdä ämäs, bälki ayrim yerdä yögäklik turatti. **8** Andin käbrige awal kälgen heliki muhlisnu käbrige kirip, ähwalni körüp ixändi **9** (qünki ular uning ölümdin kayta tirilixining mukärrärliki häkkidä mukäddäs yazmılardiki bexarätni tehiqä qüxänmeytti). **10** Xuning bilän ikkiylän öz turaloşlırioja kaytixti. **11** ämma Märyäm bolsa käbrining sirtida turup yioşlawatatti. U yioşlap turup käbrining iqidä engixip kariwidi, **12** mana aq kiyim kiygen ikki pärixte turatti; ularning biri äysaning jäsiti köyulojan yärning bax tärpidä, yänä

biri ayaş tärpidä olturatti. **13** Ular Märyäm: — Hanim, nemixkä yioşlaysän? — döp soridi. — Rəbbimni elip ketiptu, uni nägä köyojanlıkini bilälmeywatimän, — dedi u ularoja. **14** U xu sözlärni kilipla, käynige buruluwidi, äysaning xu yerdä turojanlıkini kerdı. Lekin u uning äysa ikänlikini bilmidi. **15** äysa uningdin — Hanim, nemixkä yioşlaysän, kimni izdäysän? — döp soridi. Märyäm uni başwän xu, döp oylap: — Təksir, ägär uni siz xu yärdin yetkiwätkän bolsingiz, käyergä köyojanlıkingizni eytip bərgäysiz. Män uni elip ketimän, — dedi. **16** Märyäm! — dedi äysa uningoja. Märyäm burulupla, ibraniy tilida: — Rabboni! — dedi (bu söz «ustaz» degän mänidä). **17** äysa uningoja: — Manga esilmioşin! Qünki män tehi atamning yenioja qikmidim. Berip kerindaxlırimoja: Meni «Silärningmu Atanglarning, yəni mening Atamning, silärning Hudayinglarning, yəni mening Hundayimning yenioja qikimän!» däydu, — döp yetküzgin, dedi. **18** Xuning bilän Magdallik Märyäm muhlislarıning yenioja berip, ularoja: «Rəbni kerdüm!» dedi wä xundakla äysa özige eytkan u sözlärni ularoja yetküzdi. **19** Xu küni kaqtä, yəni häptining birinqi küni kaqtä, Yähüdiylardıń korkkanlıkı üçün muhlislar yioşilojan eydä ixiklirini him takiwalojanidi; xu waqıtta, äysa kelip ularning otturisida [körüniüp], örä turojan halda ularoja: — Silərgä aman-hatirjämlik bolojay! — dedi. **20** Buni döp, kollirini wä bikinini ularoja körsätti. Xuning bilän muhlislar Rəbni körginidin xadlandı. **21** Xunga äysa ularoja yənä: — Silərgä aman-hatirjämlik bolojay! Ata meni əwətkinidək, mənmu silərnı əwətimän, — dedi. **22** Bu sözni eytkandin keyin, u ularning üstigä bir püwlöp: — Mukäddäs Rohni köbul kilinglar. **23** Kimning gunahlırini käqürsənglar, uning gunahı käqürüm kilinidu; kimning gunahlırini tutuwalsanglar, xuning gunahı tutuwelinidu! — dedi. **24** ämma on ikkiylänning biri, yəni «köxkezək» döp atalojan Tomas äysa kälgändä ularning yenida ämäs idi. **25** Xunga baxkä muhlislar uningoja: — Biz Rəbni kerdük! — deyixti. Lekin Tomas ularoja: — Uning kollirida mihlarning izini körmigüqä, mihlarning izioja öz barmikimni wə bikinioja öz kolumni tikşip bakmioşuqä, härgiz ixänmeymän, — dedi. **26** Säkkiz kündin keyin, muhlislar yənä xu öy iqidä jəm bolojanda, Tomasmu ular bilän billä idi. Ixiklär takaklık tursimu, äysa kelip ularning arisida turup: — Silərgä aman-hatirjämlik bolojay! — dedi. **27** Andin u Tomaska: — Barmikingni bu yərgä təgküzüp, kollirimoja kara. Qolungni uzitip,

bikinimoşa tikip, gumanda bolmay, ixəngüqi bolojin! — dedi. **28** Tomas uningoşa: — Mening Rəbbim həm mening Hudayimsən! — dəp jawab bərdi. **29** Əysa uningoşa: — Meni kərgənliking üqün ixənding. Kərməy turup ixəngüqilər bəhtliktur! — dedi. **30** Əysa muhslirining aldida bu kitabta hatirilənmigən baxқа nuroşun məjizilik əlamətlərnimu kərsətti. **31** Ləkin muxular silərnəni Əysaning Məsih, xundəklə Hudaning Ooqli ikənlikigə ixənsun həm bu ərkilik [uningoşa] etikəd kəlip, uning nami ərkilik həyatliqқа erixsun, dəp yezildi.

21 Bu ixlərdin keyin, Əysa Tiberiyas dengizining boyida muhslirioşa yənə bir kətim kəruindi. Uning bu kətimki kəruinüxi mundaq boldi: **2** Simon Petrus, «koxkezək» dəp ataloşan Tomas, Galiliyədiki Kanəlik Nataniyəl, Zəbədiyning ooqulliri wə baxқа ikki muhslis billə idi. **3** Simon Petrus: Mən belik tutqili barimən, — dedi. Kərpqilik: Bizmu sən bilən billə barimiz, — deyixti. Ular taxqirioşa qikip, kemigə olturdi, ləkin xu bir kəqə həqnrəsə tutalmidi. **4** Tang atay deginidə, Əysa kiroşaqta turatti, birək muhslis uning Əysa ikənlikini bilmidi. **5** Xunga Əysa: — Balilər, silərdə yegüdək bir nərsə yokku? — dəp soridi. — Yok, — dəp jawab bərdi ular. **6** Əysa ularoşa — Tornə kemining ong təripigə taxlanglar, xundək qilsanglar tutisilər, — dedi. Xuning bilən ular tornə [xu yaxqā] taxlap, xundək kəp belik tuttiki, həttə tornə tartip qikiraləmay qaldı. **7** Əysa səygən muhslis Petrusқа: — Bu Rəbku! — dedi. Simon Petrus uning Əysa ikənlikini ənglap, tonini əzigə yəgəp (qünki [belining asti] yalingaq idi) əzini dengizə taxlıdi. **8** Kiroşaqtin ənqə yirək əməs bolup, təhminən ikki yüz gəz yirəklikta boləqāqā, qaloşan muhslislar belik bilən toloşan tornə tartip kiqik kemisi bilən kiroşaqқа kəldi. **9** Ular kiroşaqқа qikqanda, xahərdin yekiloşan, üstidə belik koyukluk gülhanni wə nanni kərdi. **10** Əysa: — Əmdi tutqan beliknglərdin əkelinglar, — dedi. **11** Simon Petrus [kemigə] qikip, tornə kiroşaqқа tartip qikardi. Tor qong beliklər bilən toloşan bolup, jəmiy bir yüz əllik üq belik bar idi. Belik xunqə kəp bolojini bilən, tor yirtilmioşanidi. **12** Əysa: — Kelinglar, naxta qilinglar, — dedi. Muhslislərnig iqidin həqkim uningdin: — Sən kim bolisən? — dəp soraxқа petinalmidi. Qünki ular uning Rəb ikənlikini bildi. **13** Əysa nanni əkilip ularəşa bərdi həm beliklərnimu xundək qildi. **14** Mana bu Əysaning əlgəndin keyin tirilip, əzini muhslirioşa üqinqi kətim ayan qilixi idi.

15 Ular naxta qiloşandin keyin, Əysa Simon Petrustin: — Yunusning ooqli Simon, sən meni bulərdinmu qongqur səyəmsən? — dəp soridi. — Xundək Rəb, mening seni səyidioşanliqimni sən bilisən! — dedi Petrus. Əysa uningoşa: Undəqta, kəzilirimni otlitip baq! — dedi. **16** U ikinqi kətim yənə uningdin: — Yunusning ooqli Simon, meni səyəmsən? — dəp soridi. Petrus yənə: — Xundək, Rəb, mening seni səyidioşanliqimni bilisən, — dedi. Əysa uningoşa: — Undəqta, koylirimni baq, — dedi. **17** Üqinqi kətim uningdin yənə: — Yunusning ooqli Simon, meni səyəmsən? — dəp soridi. Petrus Əysaning üqinqi kətim əzidin: «Meni səyəmsən?» dəp sorioşanliqioşa kəngli yerim bolup: — Rəb, sən həmmimi bilisən, seni səyidioşanliqimnimu bilisən, — dedi. Əysa uningoşa: — Undəqta, koylirimni otlat. **18** Bərhək, bərhək, sanga xuni eytip koyayki, yax wəqtingda belingni əzüng başlap, kəyərgə baray desəng xu yərgə mangatting; ləkin yaxanoşanda, kolliringni uzitisən wə baxқа birsi seni başlap, sən halimaydioşan yərgə elip ketidu, — dedi. **19** Əysa bu səzni Petrusning kəndək əlüx ərkilik Hudaşa xən-xəpə kəltüridioşanliqini enik bildürüx üqün eytti. Andin, uningoşa yənə: — Manga əgəxküqi bolojin, — dedi. **20** Petrus kəynigə burulup, Əysa səyidioşan muhslisning əgixip kəliwatqanliqini kərdi (bu muhslis kəqlik taməqta Əysaning kuqikioşa yəlinip: «I Rəb, seni tutup beridioşan kimdu?» dəp sorioşan muhslis idi). **21** Petrus uni kəruip, Əysadin: — I Rəb, bu ədəm keyin kəndək bolar? — dəp soridi. **22** Əysa uningoşa: — Əgər mən qayta kəlgüqə uning turup qəlixini halisammu, sening buning bilən nemə kəring?! Manga əgəxküqi bolojin, — dedi. **23** Buning bilən qerindəxlar arisida «Həliqi muhslis əlməydu» degən gəp tarkaldi. Ləkin Əysa Petrusқа: «U əlməydu» demigənidi, bəlki pəkət: «Əgər mən qayta kəlgüqə uning turup qəlixini halisammu, sening buning bilən nemə kəring?!» degənidi. **24** Bu ixləroşa guwahliq bərgüqi həmdə bu ixlərnə hatiriligüqi ənə xu muhlistur. Uning guwahliqining həqikət ikənlikini bilimiz. **25** Əysa bulərdin baxқа nuroşun ixlərnimu qiloşanidi; əgər ularning həmmisi bir-birləp yeziloşan bolsa, meningqə yeziloşan kitablar pütkül ələmnig əzigə sioşmaytti!

Rosullarning paaliyatlari

1 I [hürmätlik] Teofilos, mən дәslәp yazoqan bayan əysa ezi tallioqan rosullarqa Muqəddəs Roh arkilik əmlrəni tapxurup asmanqa kətürülgən küngüqə boloqan uning barliq əmalliri həm barliq təlim berixlirining baxlanmisi toqrisida idi. **3** U azab-əkubətləni tartqandin keyin, ularqa kəp ispatlar bilən özining tirik ikənlikini kərsətkən; u ularqa kirik küni iqidə kəringən bolup, Hudaning padixahliqioqa ait ixlar toqruqluk səzləp bərgən; **4** wə ular bilən jəm kilinoqanda mundak əmr kildi: — «Yerusalem din ayrilmay, silər məndin anglioqan, Atining wədisini kütünglar. **5** Qünki Yəhya suda qəmüldürgən, lekin silər bolsanglar kəp künlər ətəməy Muqəddəs Rohta qəmüldürülsilər». **6** Rosullar [uning bilən] jəm kilinoqanda, uningdin: — I Rəb, sən muxu waqıtta Israilning padixahlikini əsligə kəltürməqkimusən? — dəp soraxqa baxlidi. **7** U ularqa mundak dedi: — Ata Əz hokukioqa asasen bekitkən waqit-pəytləni siləning bilix nesiwənglar yok. **8** Birak Muqəddəs Roh üstünglarqa qüxkəndə silər küq-kudrətkə igə bolisilər, Yerusalem, pütün Yəhudiya wə Samariya boyiqə həm jahanning qətlirigiqə manga guwahqi bolisilər. **9** U bu səzləni kilip bolup, ular qarap turoqanda kətürüldi, bir parqə bulut uni arioqa aldi-də, u ularning nəziridin oqayib boldi. **10** U asmanqa kətürülgəndə, ular kəzlrini kəkkə tikip qaraxkanda, mana tuyuksiz ularning yenida aq kiyim kiygən ikki adəm pəyda bolup: **11** — Əy Galiliyəliklər, nemixka ərə turoqininglarqə asmanqa qarap qaldinglar? Silər silərdin ayrilip ərxkə kətürülgən xu əysaning asmanqa kəndak kətürülgəninin kərgən bolsanglar, yənə xu həlda qaytip kelidu, — dedi. **12** Andin ular Yerusalemqa yəkin, uningdin bir qaqirimqə yirakliktiki Zəytun teojidin Yerusalemqa qaytip kəldi. **13** Ular xəhərgə kirip, əzliri turuwatqan əyning üstünki kəwitidiki bir əygə qikti. Xu yərdə Petrus, Yuhanna, Yaqup, Andiriyas, Filip, Tomas, Bartolomay, Matta, Alfayning oqqli Yaqup, «millətpərwər» Simon wə [yənə bir] Yaqupning oqqli Yəhuda bar idi. **14** Bular bir jan bir dil bolup üzüldürməy berilip dua-tilawət kilixti; bu ixta bir yərgə jəm boloqanlardin birkanqə ayal, jümlidin əysaning anisi Məryəm həmdə əysaning inilirimu bar idi. **15** Xu künləning biridə, Petrus qerindaxlar

otturisida ərə turup (jəm boluxqanlar bir yüz yigirmigə yəkin idi) mundak dedi: **16** — Qerindaxlar, əysani tutqanlarqa yol baxliqoqu boloqan Yəhuda həkqədə Muqəddəs Rohning burun Dawut arkilik aldin eytkən muqəddəs yazmildiki səzliri əməlgə exixi muqərrər idi. **17** Qünki [Yəhuda]mu arimizdin biri hesablanoqan wə [Hudaning] bu hizmitidin nesiwisi bar idi **18** (u kilioqan kəbihlikning in'amidin erixkən puloqa bir parqə yər setiwaloqanidi, u xu yərdə bexiqilap yikilip, üqəy-qerini quwulup kətti; **19** bu ix pütükül Yerusalemdikilərgə məlum bolup, ular u yərni əz tili bilən «Həkəldəma» dəp ataxti. Buning mənisi «qan təkülgən yər» degənliktur) **20** Qünki Zəburda [Yəhudaqa] [qaritiloqan] munu səzlər pütülgən: — «Uning turaloqusi qəlgə aylansun, Uningda həq turoquqi bolmisun!» Wə: — «Uning yetəkqilik ornioqa baxka birs qiqsun!» **21** Xuning üqün, Rəb əysaning tirilgənlikigə biz bilən təng guwahliq berixi üqün, bir kixini talliximiz kərək. Bu kixi əysa arimizda yürgən künlərdə, Yəhya [pəyqəmbər]din qəmüldürüxni qəbul kilioqan kündin baxlap taki asmanqa kətürülgən küngiqə biz bilən baxtin-ahir billə boloqan kixilərdin boluxi kərək, — dedi. **23** Xuning bilən ular Yüsüp (yənə Barsabas dəpmu ataloqan, yənə bir ismi Yustus) bilən Mattiyas degən ikki kixini bekitip, mundak dua kilixti: **24** — Sən, i həmmə adəmnig kəlbini bilgüqi Pərwədigar! Yəhuda teyilip bu hizmət wə rosulluktin məhrum bolup əzigə has boluqan yərgə kətti. Əmdi u taxlap qoyuqan hizmət wə rosulluqning nesiwisigə igə boluxka bu ikkiyləndin qaysisini tallioqanliqningni kərsətkəysən! **26** Andin ular bu ikki kixigə qək taxliwidi, qək Mattiyaska qikti. Xuning bilən u on bir rosul bilən bir qatardin orun aloqan hesablandi.

2 Əmdi «orma həyt» küning waqti-saiti toxkanda, bularning həmmisi Yerusalemda bir yərgə jəm boluqanidi. **2** Asmandin tuyuksiz küqlük xamal sokkəndək bir awaz anglinip, ular olturuwatqan əyni bir aldi. **3** Ot yalkunidək tillar ularqa kərünüp, ularning hər birining üstigə tarqilip kəndi. **4** Ularning həmmisi Muqəddəs Rohqa toldurulup, Roh ularqa səz ata kilixi bilən ular naməlum tillarda səzligili turdi. **5** U qaqda, asman astidiki barliq əllərdin kəlgən nuroqun ihlasmən Yəhudiy ərləmmu Yerusalemda turuwatqanidi. **6** Əmdi [etiqadqilarning] bu awazi anglinip, top-top adəmlər xu yərgə jəm boluxti həmdə [etiqadqilarning] əzliri turuxluk jaydiki tillarda səzlixiwatqanlikini anglap, tengirqap kəlixti.

7 Ular həyran bolup təəjjüplinip: — Qaranglar, səzlixiwatqanlarning həmmisi Galiliyəlikləröyü? 8 Qandaklarqə ularning bizning ana yurtimizdiki tillirimizda səzlixiwatqanlikini anglawatqandimiz? 9 Arimizda Partiyalar, Medialar, Elamlar, xundakla Mesopotamiyə, Yəhudiya, Kapadokiya, Pontus, Asiya, 10 Frigiya həm Pamfiliya, Misir, Liwiyaning Kuriniga yekin jayliridin kəlgənlər, xuningdək muxu yərdə musapir bolup turuwatqan Rim xəhəridin kəlgənlər — Yəhudiylar bolsun, Təwrat etikadiya kirgənlər bolsun, Kretlar wə Ərəblər bolsun, həmmimiz ularning Hudaning kəloqan uluq əməllirini bizning ana tillirimizda səzlawatqanlikini anglawatimiz! — deyixti. 12 Ular hang-tang kəlip alakzadilik bilən bir-birigə: — Bu zadi qandak ixtu? — deyixti. 13 Əmma bəzilər: — Bular yengi xarab bilən obdanla məst bolup kaptu! — dəp məshirə kəlixti. 14 Əmma Petrus qəloqan on birəylən bilən ornidin turup, awazini kətürüp kəpqlikkə mundaq dedi: — Əy Yəhudiyədikilər wə Yerusalemda barliq turuwatqanlar! Bu ix silərgə məlum boləyayki, səzlimigə kulak selinglar! 15 Bular silər oyliqəndək məst əməs, qünki hazır pəkət ətigən saət tokkuz boldi. 16 Əməliyəttə bu dəl Yoel pəyqəmbər arqilik aldin eytiləqan xu ixtur: 17 — «Huda mundaq dedi: «Mən ahirkü künlərdə Əz Rohimni barliq ət igiliri üstigə kuyimən; Silərnig oqul-kizliringlar wəhəyilik bexarət yətküzidu, Silərnig yigitliringlar oqayibanə əlamət kərünüxlərnü kəridu; Silərnig kəriliringlar əlamət qüxlərnü kəridu; 18 Bərhək, xu künlərdə kullirim üstigimu, dedəklirim üstigimu Rohimni kuyimən, ular bexarət yətküzidu. 19 Mən yukirida asmanlarda karamət ixlar, təwəndə, zeminda məjizilik əlamətlərnü, Qan, ot, is-tütək tüwrükirini kərsitimən. 20 Rəbning uluq həm karamət-xərpək küni bolmioquqə, Kuyax kərangəyulukqə, Ay kənoqə aylandurulidu. 21 Həm xu qəoqda xundak əməlgə axuruliduki, Rəbning namini qəkirip nida kəloqanlarning həmmisi kütquzulidu». 22 Əy Israillar, muxu səzlərnü anglanglar. Nasarətlik əysa bolsa, Huda aranglarda u arqilik kərsətkən kudrətlik əməllər, karamətlər wə məjizilik əlamətlər bilən silərgə təstikləqan bir zat — bu ixlar həmminglarəy məlum — 23 u kixi Hudaning bekitkən məksiti wə aldin'ala bilixi boyiqə satqunlukqə uqrap tutup berilgəndin keyin, silər uni Təwrat kənunisiz yürgən adəmlərnig kəli arqilik krestləp əltürgüzdinglar. 24 Ləkin Huda uni əlümning əzablarning ilkidin əzad

kəlip kəyta tirildürdi. Qünki əlümning uni tutqun kəlixü hərgiz mumkin əməs. 25 Dawut [Zəburda] u toqurluk mundaq aldin eytkən: «Mən Pərwərdigarnü hərdəim kəz əldimda kərup kəliwatimən; U ong yenimda boləyayqə, Mən hərgiz təwənməymən. 26 Xunga mening kəlbim huxallandi, Mening tilim xadlinip yayridi; Mening tenim ümid-arzu iqidə turidu; 27 Qünki Sən jenimni təhtisarada kəldurməysən, Xundakla Səning Mukəddəs Boləquqəngə qirixlərnü kərgüzməysən. (Hadēs 986) 28 Sən mənə həyat yollirini kərsətkənsən; Huzurung bilən mənə xad-huramlikqə tolup taxkuzisən». 29 Kərinədxlar, mən atimiz [padixah] Dawut toqurluk həq ikkilənməy xuni eytimənkü, u əldi wə unig kəbrisi bügünkü künigə arimizda bar. 30 Əmdu u pəyqəmbər bolup, Hudaning unig təhtigə olturuxqə əz puxtidin birəylənnü turoquzuxqə kəşəm bilən wədə bərgənlikini bilətti. 31 U Məsihning [əlgəndin keyin] tirildürüldiəyininü aldin'ala kərup yətkən wə bu munasiwət bilən Məsihning təhtisarada kəldurulmaydiəyininü wə tenining qiriməydiəyininü tiləyə əloqan. (Hadēs 986) 32 Huda dəl bu əysani əlümədin tirildürdi, wə həmmimiz bu ixning guwahqilirimiz. 33 U Hudaning ong yenida xən-xərpə iqidə olturoquzulup, xundakla Ata wədə kəloqan Mukəddəs Rohni qəbul kəlip, hazır kəruwatqan həm anglawatqanliringlarnü təküp [bizlərgə] qüxürdi. 34 Qünki Dawut əzi ərxək qikkən əməs; ləkin u munu səzlərnü [Zəburda] eytkən: — «Pərwərdigar mening Rəbbimigə eyttiki: — «Mən səning duxmənliringni təhtipəring kilmioquqə, Mening ong yenimda olturoqin!»». 36 Xuning üqün, pütkül Israil jəmətidikilər xuni kət'iy bilsunki, Huda silər krestligən dəl uxbu əysani həm Rəb həm Məsih kəlip tiklidi!». 37 Bu səzlər angliəqanlarning yürigə sanjiləqəndək kəttik təgkən bolup ular Petrus wə bəxkə rosullardin: — I kərinədxlar, undəktə biz nemə kəliximiz kərek? — dəp soraxti. 38 Petrus ularəy: — Towa kilinglar, hərbiringlar əysa Məsihning namida gunəhliringlarning kəqürüm kəlinixü üqün qəməldürüxnü qəbul kilinglar wə xundak kilsanglar Hudaning iltipati boləqan Mukəddəs Roh silərgə ata kəlinidu. 39 Qünki bu wədə silərgə wə silərnig baliliringlarəy, yirəktə turuwatqanlarning həmmisigə, yəni Pərwərdigar Hudayimiz əzigə qəkiroqanlarning həmmisigə ata kəlinidu. 40 Petrus yənə nuroqun bəxkə səzlər bilən ularni əgəhləndurup ularəy: — Silər əzünglarnü bu ipləs dəwərdin

kutkuzunglar! — dər jekilidi. **41** Xuning bilən uning sözini qobul qiləjanlar qəməldürülüxti. Xu küni [jamaətkə] qoxulojanlar üq mingqə kixi idi. **42** Ular əzlrini izqil həlda rosullarning təlimigə, [etikədqilarning] birlik-həmədəmligigə, nanni oxtuxqə wə dualəroja beəjixlidi. **43** Wə kərkunq ularning hər birining üstigə qüxti wə rosullarning wasitisi bilən nurojun karamətlər wə məjizilik əlamətlər yüz bərdi. **44** Pütün etikədqilər dawamlıq jəm bolup billə yaxap, barlıqini ortaq tutuxti. **45** Ular mal-mülüklerini setip, pulini hər kimning ehtiyajioja qarap həmmisigə təksim kilixatti. **46** Ular hər küni ibadəthana həylisioja bir niyəttə jəm boluxatti, əy-əylərdə huxal-huramlıq wə ək kəngüllük bilən ortaq ojalixixip, nanni oxtup yeyixip, **47** Hudaəja mədhijə okuxatti; ular pütkül halayikning izzitigə sazawər boldi. Rəb hər küni kutkuzuluwatkanlarni jamaətkə qoxatti.

3 Bir küni ibadəthanida dua kilinidiojan waqıtta, yəni qüxtin keyin saət üqtə, Petrus bilən Yuhannamu ibadəthanioja qikiq barəjanidi. **2** Xu pəyttə bir tuəjma tokur adəmmu bu yərgə elip keliniwatkanidi. Hər küni, kixilər uni ibadəthanioja kirgənlərdin sədikə tilisun dər, ibadəthanidiki «Güzəl dər waza» aldioja əkelip qoyatti. **3** U Petrus bilən Yuhannaning ibadəthanioja kirip ketiwatkinini kərüp, ulardın sədikə tilidi. **4** Petrus bilən Yuhanna uningəja nəzirini saldi. Petrus uningəja: — Bizgə kara! — dedi. **5** U ulardın bir nərsə kütüp, kəzlrini üzməy qarap turatti. **6** Biraq Petrus uningəja: — Məndə altun yaki kümüx yok; ləkin qolumda barini sanga berəy. Nasarətlik əysa Məsihning nami bilən, ornungdin turup mang! — dewidi, **7** uni ong qolidin tartip, yələp turoquzdi. U adəmnıng put wə oxuq beəjixliri xuan küqləndürülüp, **8** ornidin dəs turup mengixqə baxlıdi. U mengip wə səkrəp, Hudaəja mədhijə okuəjan həlda ular bilən billə ibadəthana həylisioja kirdi. **9** Barlıq halayik uning mengip Hudaəja mədhijə okuəjanlıqini kərüp **10** uning ibadəthanidiki «güzəl dər waza» aldidə sədikə tiləp olturidiojan həliki adəm ikənlikini tonup, uningdə yüz bərginigə həyranuhəs bolup dang kətip kəlixti. **11** [Sakəyoəjan kixi] Petrus bilən Yuhannaəja qing esilip turuwəlojanda, həyran boluxqan barlıq həlk ularning yenioja [ibadəthanidiki] «Sulayman pexaywini» degən yərgə yügürüp kəlixti. **12** Bu əhwalni kərgən Petrus halayikqə mundaq dedi: — I Israillar! Bu ixqə nemanqə həyran bolisilər? Biz huddi əz küq-kudritimiz yaki ihlasmənlikimizgə tayinip bu adəmnı mangduəjandək

bigə nemanqə tikilip qaraysilər? **13** Əməliyəttə bolsa, ata-bowilirimizning Hudasi, yəni İbrahim, İshaq wə Yəqubning Hudasi Əz hizmətkari boləjan əysani xan-xərəp bilən uluəliəjan. Biraq silər bolsanglar uni [rimlikləroja] tutup bərdinglar; andin [waliy] Pilatus uni koyup berixni həküm kiləjandin keyin, silər Pilatusning aldidə uningdin tenip rət kilixtinglar. **14** Mana silər Muqəddəs wə Həkkəniy Boləquədin tenip, uni rət kilip [Pilatusin] uning ornioja bir kətilni koyup berixni tələp kildinglar. **15** Xundək kilip, həyatlikni barlıqkə Kəltürgüqini əltürdünglar! Biraq Huda uni əlümdin tirildürdi, biz mana buningəja guwahqidurmiz. **16** Mana uning namioja kiləjan etikədq arkiplik, uning nami silər kərüwatqan wə tonuydiojan bu adəmgə dərman kirgüzdi; uning arkiplik boləjan etikədq u kixini kəz aldinglarda səllimaza sak-salamət kildi. **17** Əmdi kərindaxlar, silərnıng wə xuningdək silərnıng baxlıqliringlərnıngmu bu ixni oəpləttə kiləjanlıqinglarni bilimən. **18** Ləkin Huda barlıq pəyoəmbərlərnıng aəzi bilən aldin'ala jakarliojanlırnini, yəni uning Məsihning əzab-okubət tartidəjanlıqini xu yol bilən əməlgə axurdi. **19** Xuning üqün gunəhinglərnıng əqürüwətilixi üqün hazır towa kilip yolliringlərdin burulunglar! Xundək kiləjanda, insanlarning jenini yengilanduridiojan pəsil-künlər Pərwərdigərnıng həzüridin qikiq kelidu **20** wə u silər üqün aldin tikləngən Məsih, yəni əysani kəxingləroja qəytidin əwətidu. **21** Həzirqə bolsa, Hudaning dəsələptiki zamanlərdin tartip muqəddəs pəyoəmbərlirining aəzi bilən eytkinidək, həmmə məwjudatlar yengilinidəjan waqıt kəlmigüqə, ərxlər uni qobul kilip, uningəja məkən bolidu. (əitn q165) **22** Musa dər wəkə mundaq degənidi: — «Pərwərdigər Hudayinglar əz kərindaxlıringlar arisidin manga ohxax bir pəyoəmbər turoquzidu. Uning silərgə eytkən barlıq səzlrini anglap, uningəja toluq itaət kilixinglar kərək! **23** Qünki bu pəyoəmbərnıng səzini anglımaydiojanlarning hər biri həlk qataridin üzüp taxlinidu». **24** Dər wəkə, Samuil [pəyoəmbər] wə uningdin keyin kelip bəxarətlərnı yətküzgən pəyoəmbərlərnıng həmmisi bu künlər toərisida aldin eytkən. **25** Silər bu pəyoəmbərlərnıng pərzəntlisilər wə Huda ata-bowanglar bilən tüzgən əhdining pərzəntliridursilər — bu əhdə boyiqə Huda İbrahımoja: «Sening nəsling arkiplik yər yüzidiki barlıq ailə-jəmətlərgə bəht-bərikət ata kilinidu» dər wədə bərgən. **26** Xunga Huda hər biringlərnı əz rəzillikliringlərdin

kayturup, silərgə bəht-bərikət ata kiliş üqün, hizmətkari Əysani turoşuzup, uni awwal silərgə əwətti.

4 Petrus bilən Yuħanna halayikğa gəp kiliwatqanda, kaħinlar, ibadəthana qarawullirining baxliqi wə Saduqiylar ularning yenioşa kelip qaldı. **2** Ular [rosullarning] halayikğa təlim berixi, jümlidin «Əysaning wasitisi bilən əlgənlər tirildürüliu» dəp jakarliqiini üqün intayin əsəbiyləxti. **3** Ular ularni tutkun kiliş, ətisigiqə türmigə solap qoydı, qünki kəq kirip qalojanidi. **4** Lekin jar kilişoşan səz-kalamni anglişoşanlarning kəpi etiqađ kildi; xuning bilən etiqađ kilişoşan ərləring sanila bəx mingoşa yətti. **5** Ətisi, [Yəħudiylarning kengəxmisidiki] baxliqlar, aqsakallar wə Təwrat ustazliri Yerusalemda toplandı. **6** Ularning arisida bax kaħin Annas, Qayafas, Yuħanna, Iskəndər wə bax kaħinning baxqa jəmətidikilər bar idi. **7** Ular [Petrus bilən Yuħannani] arisioşa turoşuzup: — Silər bu ixni qaysi küq-qudrətkə tayinip yaki kimning nami bilən kilinglar? — dəp soridi. **8** Petrus Muqəddəs Rohqa tolduruləşan həlda ularoşa mundak dedi: Həlkning həkümranliri wə Israilning aqsakalliri! **9** Əgər biz bügün bu tokur adəmgə kərsətkən yahxi əməl həm uning qandaq saqaytiləşanliqi səwəblik sorakqa tartiləşan bolsaq, **10** silər wə pütkül Israil həlki xuni bilsunki, silər krestligən, əmma Huda əlümdin tirildürgən Nasarətlilik Əysa Məsiħning nami bilən, uning [küq-qudriti] arkilik bu xixi muxu yərdə aldinglarda pütünləy saq-salamət turidu! **11** Bu [Əysa] bolsa, [muqəddəs yazmilarda] [pütülgəndək], dəl silər tamqilar etibarsiz dəp taxliwətkən, biraq burjək texi bolup tikləngən taxtur. **12** Uningdin baxqa həqkimdə nijatlik yok, qünki pütkül asman astida insanlar arisioşa təqdim kilişoşan, Əysadin baxqa bizni kutkuzidioşan həqkandaq bir nam yoktur. **13** Petrus bilən Yuħannaning bu jüritini kərgən həkümranlar ularning oqumioşan adəttiki adəmlərdin ikənlikini bilip, həyran boluxti; ularning burun Əysa bilən billə boləşanlikinimu bildi. **14** Uning üstigə, saqayəşan həliqi adəmnin ularning yenida turuwatqanlikini kərup, ular həqkandaq gəp yanduralmidi. **15** Xuning bilən həkümranlar ularni kengəxmidin qixixqa buyrudi. Andin bir-biri bilən məsiləhtlixip: **16** — Bularni qandaq kilişimiz? Qünki ularning wasitisi bilən heli kərünərlik məjizilik bir əlamət yüz bərgənliki pütkül Yerusalemdikilərgə ayan boldı wə biz uni inkar kilişqa əməlsizimiz. **17** Lekin bu ixning həlk iqiđə tehimu kəng yeyilip kətməsliki üqün, ularoşa bundin

keyin bu adəmnin namida həqkimgə həqnemə deməslikkə əgəh-təhdit salayli! — deyixti. **18** Xuning bilən ularni qaxirtip, bundin keyin Əysaning namida həq səzilməslik yaki təlim bərməslikni kəp'iy buyrudi. **19** Lekin Petrus bilən Yuħanna: — Hudaning aldisa silərgə itaət kiliş toqrimu yaki Hudaşimu, buningəşə özünqlar bir nemə dənglar! **20** Əmma biz bolsaq, kərgən wə anglişoşanlirimizni eytmay turalmaymiz! — dəp jawab bərdi. **21** [Həkümranlar] bolsa halayiktin kərkup, ularni jazalaxqa layik səwəb tapalmay, ularoşa tehimu təhdit selip, qoyup bərdi. Qünki halayik boləşan wəqə tüpəylidin Hudani uluşlişoşanidi. **22** Qünki bu saqaytilix məjizilik əlamiti kərsitilgən kixining yexi kixiktin axqanidi. **23** Ular qoyup bərilgəndin keyin, əz həmrəhlirining yenioşa kaytip kelip, bax kaħinlar wə aqsakallarınin kilişoşan səzilirini baxtin-ahir kərpiliklə ukturdi. **24** Ular buni anglişoşanda, awazini bir niyət bir dil bilən Hudaşə qəturüp mundak nida kildi: — I Igimiz, Sən asman-zemin, dengiz-okyanlarni wə ulardiki barlik məwjudatlarni yaratqan Hudadursən. **25** Sən Muqəddəs Roh bilən hizmətkəring boləşan Dawutning əşzi arkilik mundak dəgənoşu: «Əllər nemixqa qukan salidu? Nemə üqün bikardin-bikar suyikəst oylaydu? **26** Dunyadiki padixəhlar səp tartip, Əməldarlar yioşilixip, Pərwərdigar wə Uning Məsihi bilən qarxilixqa jəm boluxti». **27** — Qünki dərwəqə dəl bu xəhərdə Hərod həm Pontius Pilatus, yat əlliklər həm Israil həlkiliri birlixip, Sən məsiləhligən muqəddəs hizmətkəring Əysəşə qarxi qixip toplanəşanidi, **28** xuning bilən küq-qudriting wə iradəng boyiqə Sən burunla nemining əməlgə axuruluxini bekitkən bolsang, ular xularni kilişoşan. **29** Əmdi i Pərwərdigar, ularning seliwatqan təhditlirini kərgəysən, kullirini səz-kalamini toluq yürəklik bilən səzləp yətküzidioşan kilişəysən; **30** kesəllərnin saqaytixqa qolungni uzitip, muqəddəs hizmətkəring Əysaning namida məjizilik əlamətlər wə karamətlərnin yaratqəysən. **31** Ularning duasi ayaşlaxqanda, ular turoşan yər təwrinip kətti. Ular həmmisi Muqəddəs Rohqa toldurulup, Hudaning səz-kalamini yürəklik səzləp yətküzixkə baxlıdi. **32** Top-top etiqađqilar bir jan-bir dil, bir məqsəttə idi. Həqkim əzigə təəlluk pul-məlini «əzümning» deməytti, bəlkə həmmisigə ortaq idi. **33** Rosullar zor küq-qudrət bilən Rəb Əysaning tirilgənlikigə guwahlik bəretti. Hudaning zor məhri-xəpkiti ularning həmmisining üstigə kəndi. **34** Ularning arisidikilərnin həqnemigə həjiti qixməytti.

Qünki yər-zemin, öy-jay igidarleri bolōjanlar ularni setip, pulini elip kelip **35** rosullarning ayioqi aldioqa koyattı; andin həkrimning ehtiyajioqa qarap təkسيم kilingatti. **36** Ularning iqidə Lawiy kəbilisidin bolōjan, Sipursta tuōjulojan Yūsüp isimlik birsi bar idi (rosullar uni Barnabas, yəni «Riqbətəndürgüqi oōqul bala» dəp atiojan); **37** uningmu bir parqə etizi bar idi; u xu yolda uni setip, pulini elip rosullarning ayioqi aldioqa tapxurdi.

5 Əmdi Ananiyas isimlik yənə bir adəmmu ayali Safira bilən bir parqə yerini satti. **2** Ananiyas pulning bir kismini əzigə qaldurdi, yəni bir kismini elip kelip, rosullarning ayioqi aldioqa koydi. Ayalimu buningdin toluk həwərdar idi. **3** Birak Petrus uningōja: — Ananiyas, nemixka kəlbini Xəytanning ilkiqə tapxurup, Muqəddəs Rohka yalojan eytip, yər satkan pulning bir kismini özünggə qaldurdung? **4** Yər setilmiojanda, seningki əməsmidi? Setilojandin keyin, pulmu öz ihtiyaringda bolmamti? Xundak turukluk, nemixka kəlbiniqə bu ixni niyət kiling? Sən insanlarōja əməs, bəlki Hudaōja yalojan eyting! — dedi. **5** Ananiyas bu sözləni angliōjan haman yikilip jan üzdi. Bu ixni angliōjuqilarni kattik kōrkunq basti. **6** Əmdi yax yigitlər ornidin turup jəsətni kəpənləp, sirtka apirip dəpnə kildi. **7** Təhminən üq saəttin keyin, [Ananiyasning] ayali kirip kəldi; birak u bolōjan wəqədin həwərsiz idi. **8** Petrus uningdin: — Manga eytkin, silər yəni muxu pulōja sattinglarmu? — dəp soridi. — Xundak, muxunqilik pulōja sattuk, — dəp jawab bərdi u. **9** Petrus: — Silər nemə üqün Muqəddəs Rohni sinaxka til biriktürdünglar? Kara, eringni dəpnə kiling kəlgənləring putliri ixik tüwidə turidu, ular senimu əketidu! — dedi. **10** Umu xuan uning ayaqliri aldioqa yikilip, jan bərdi. Həliki yax yigitlər kirip, uning əlgənlirini kərdi; ular unimu elip berip erining yenioqa dəpnə kildi. **11** Pütün jamaətni, xundakla bu ixni angliōjanlarning hər birini kattik kōrkunq basti. **12** Rosullarning kōli arkilik həlk iqidə nurojun məjizilik əlamətlər wə karamətlər kərsitildi. (Barlik [etikadqilar] bir niyətə bolup ibadəthanidiki «Sulayman pexaywini»da daim jəm bolatti. **13** Birak baxka kixilər ularōja qoxuluxka jürət kılalmaytti; əmma halayik ularni intayin hərmətləytti. **14** Xundaktimu, etikad kılōjuqilar barōjanseri kəpiyip, həm ərlər həm ayallar top-top bolup Rəbgə qoxulōjili turdi). **15** Xuning bilən kixilər hətta Petrus ötup ketiwatqanda həqbolmiojanda uning sayisi bolsimu

üstiqə qüxsun dəp, kesəlləni koqilarōja elip qikip kərpə wə zəmbillərgə yatquzup koyatti. **16** Yənə top-top kixilər Yerusalemlə ətrapidiki xəhər-yezilərdin kesəlləni wə napak rohlar qaplixiwəlojan kixiləni elip kəltti. Ularning həmmisi sakiyip kaytixatti. **17** Bax kahin wə uning tərəpdarleri, yəni Saduqi y məzhəpidikilər kōzōjilip bu ixlərōja oqəzərlinip, **18** rosullarni tutkun kiling, kamakhanioqa kamidi. **19** Ləkin xu keqə, Rəbning bir pərixtsi kamakhanining dər wəzilirini eqip, rosullarni elip qikip, ularōja: **20** — Silər ibadəthana hōylisioqa kirip, halayikqa bu həyatlik toqrisidiki həmmə sözləni jakarlanglar — dəp tapilidi. **21** Rosullar bu səzni anglap, tang atqanda ibadəthana hōylisioqa kirip, kixilərgə təlim berixkə baxlidi. Bax kahin wə uning tərəpdarleri kəlgəndə, ali kengəxmidikilər wə Israillarning barlik əksəqallirini jəm boluxka qakirdi. Andin [rosullarni] elip kəlsun dəp kamakhanioqa adəm əwətti. **22** Ləkin sipahlər zindanoqa yetip barōjanda, rosullarning u yərdə yoklukini bayqap kaytip berip, kengəxmidikilərgə: **23** — Biz barsak, zindan məhkəm takaklik turuptu, qarawullarmu dər wəzilirida kəzəttə turuptu. Ləkin dər wəziləni eqip karisak, iqidə birmu adəm yok! — dəp məlumat bərdi. **24** Bu həwəni angliōjan ibadəthanidiki [məs'ul] kahin həm qarawullarning baxliki wə bax kahinlar: — «Əmdi bu ix zadi kəndak bolup kətər?» deyixip əlakzədiliklə qəmdi. **25** Dəl xu qəoqda, bir kixi kirip: — Qaranglar, silər zindanoqa kamiojan adəmlər ibadəthana hōylisida turup halayikqa təlim beriwatidioju! — dəp həwər kildi. **26** Buning bilən, həliki qarawullar baxliki sipahlirini baxlap berip, [rosullarni] elip kəldi. Birak ular halayik bizni qalma-kesək kilingi mumkin dəp kōrkup, ularōja zorluk ixlətmidi. **27** Ular [rosullarni] elip kəlgəndin keyin, ularni kengəxmidikilər aldida turojuzdi. Bax kahin ularni sorak kiling: **28** — Biz əsli siləni bu namda kixilərgə təlim bərmənglar, dəp kattik əgəhləndurojaniduk, ləkin mana, silər yənə xu təliminglar bilən pütkül Yerusalemlə kaplidinglar həmdə bu kixining kan kərzini bizgə artmaqci boluwatidilə! — dedi. **29** Ləkin Petrus wə [baxka] rosullar jawab berip mundaq dedi: — Insanoqa əməs, Hudaōja itaət kiling kerək! **30** Silər tutup yəoqəqə esip əltürgən əysani, ata-bowimizning Hudasi tirildürdi. **31** Huda Israillə kilingi towa kilingka wə gunahlirining kəqürilixikə muyəssər kiling üqün, uni uluōjlap Yetəkci həm Kutquzojuqi süpitidə Əzining ong yenioqa kətirup olturojuzdi. **32** Biz bu ixlərōja guwahqilarmiz;

xundakla Huda Əzigə itaət qilouqilaroşa ata qiloujan Muqəddəs Rohmu bu ixlaroşa guwahqidur. **33** Ular bu sezlərni anglap kəlbigə sanjiloujandək bolup [rosullarni] ɵltürüxkə məsliħətləxti. **34** Ləkin kengəxmə iqidə pütün həlkning hɵrmitigə sazawər boloujan Pərisiy məzhəpidiki Gamaliyəl isimlik bir Təwrat ɵlimasi bar idi. U ornidin turup: — Ular ni birdəm sirtkə qikirip turunglar, — dəp buyrudi. **35** Andin u [kengəxmidikilərgə] mundək dedi: — Əy Israillər, silər bu kixilərnə bir tərəp kilixtə ɵzünqləroşa eħtiyat kilinglar! **36** Ilgiri, həliki Təwdas isimlik ɵzini qong tutup otturioşa qikəkənidi. Uningoşa təhminən tət yüz adəm koxuldi. Biraq u ɵzi ɵltürüldi wə barlik əgəxküqiliri tarkilip ketip, uning ixi yokkə qikti. **37** Andin keyin nopus tizimlax künliridə, Galiliyəlik Yəħudamu bax kɵtürüp qikip, bir top kixini toplap ɵzigə əgəxtürgən. Umu yokitilip, barlik əgəxküqilirimu tarkitiwetilgən. **38** Əmdi silərgə nəsiħitim xuki: Bu kixilər bilən karinglar bolmisun! Ular ni ihtiyarioşa koyup beringlar. Qünki əgər bu ekim yaki bu ix pəkət insandin kəlgən bolsa, jəzmən yokkə qikidu. **39** Ləkin əgər Hudadin bolsa, silər ular ni yokitalmaysilər! Həttə ɵzünqlər Hudašoşa hujum qilouqilar bolup qikisilər! **40** Aliy kengəxmidikikilər nəsiħətni kəbul kildi; ular rosullar ni qakirtip kirip, ular ni kəmquilitip, ularoşa hərgiz Əysaning namida sezlimeslikni aghəlandurdi. Andin ular ni koyup bərdi. **41** Rosullar əmdi kengəxmining otturidisidən qikip, ɵzlrining mubarak nam üqün horluk azabi qekixkə layik kɵrülgənlikidən xadlandı. **42** Ular yənila hər küni ibadəthana hoylisida wə ɵymu-ɵy berip təlim berixtin wə «Əysa — Məsiħdur!» degən hux həwərnə jakarlaxtin heq tohtimidi.

6 Xu künlərdə, muhlislarning sani barəanseri kəpiyip, grekqə sezləydioujan Yəħudiylər yərlik ibraniy kərindaxlaroşa: — Kündilik ozuk-tülük təksim kilingixtə arimizdiki tul ayallar etibarəşa elinmidi, dəp narazilik bildürüxti. **2** Xunga, on ikkiylən pütkül muhlislarni qakirip yioyip, ularoşa mundək dedi: — Bizning Hudaning söz-kalamini yətküzüx hizmitini taxlap koyup, ozuk-tülük təksim kiliş bilən bolup ketiximiz tootıra bolmaydu. **3** Xuning üqün, i kərindaxlar, aranglardiki nam-abruyi bar, Muqəddəs Rohkə wə danalikkə toloujan yəttə kixini iləp tallanglar, wə biz ular ni bu ixkə məs'ul kilingiz. **4** Biz bolsək, ɵzimizni dua kiliş wə söz-kalamning hizmitidə boluxkə beoixlaymiz. **5** Bu məsliħət halayikning

həmmisini hux kildi. Xuning bilən ular imanixənkə wə rohkə toloujan Istipan isimlik bir adəmni tallidi, wə yənə Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas həmdə burun Təwrat etikədiə kirgən Antakyalik Nikolasni tallap, **6** ular ni rosullarning aldiəşa elip qikti. Rosullar ularning [bu hizmətni kiliş üqün] kollirini ularning üstigə təgküzüp turup, dua kilixti. **7** Wə Hudaning söz-kalami dawamlik tarkaldi; Yerusalemdiki muhlislarning sanimu barəanseri zor dərjidə kəpəydi. Nuroqun kahinlarmu [Məsiħ] etikədiəşa itaət kilişkə kirixiwatatti. **8** Wə Istipan [Hudaning] meħir-xəpkiti wə küq-kudritigə toloujan bolup, həlk iqidə karamətlər wə zor məjizilik aləmətlərnə kərsətti. **9** Biraq «Kulluqtin qikəkən hɵrlər» dəp ataloujan sinagogtiki bəzilər, yəni Kurini wə Iskəndəriyə xəhərliri wə Kilikiyə həm Asiya ɵlkiliridin kəlgən bəzi [Yəħudiylər] Istipanoşa kərxi qikip, uning bilən munazirə kilişkə baxlıdi. **10** Ləkin ular u söz qiloujanda uningda boloujan danalik wə rohkə təkəbil turuxkə amalsiz kaldi. **11** Buning bilən ular bəzi adəmlərnəng əozini maylap: — Biz bu adəmning Musa wə Hudašoşa kərta kupurluk sezligənlikini angliduk, — degənni ularning əozioşa saldi. **12** Ular muxundək kiliş halayikni, əksəkəllarni wə Təwrat ustazlrini kutratti; andin Istipanning aldinə tosup uni tutkun kiliş, aliy kengəxmigə elip bardi. **13** Ular sahta guwahqilarni otturioşa qikirip mundək degüzdi: — Bu adəm bu muqəddəs jayəşa wə Təwrat kənunioşa kərxi sezlərnə kiliştin tohtimaydu. **14** Qünki biz uning həliki Nasarətik Əysa tooturluk: «U bu jayni wəyran kiliş wə Musa pəyoşəmbər bizgə tapxurojan ən'əniwi kəidəyosunlirimizni ɵzgərtidu!» degənlikini angliduk. **15** Kengəxmədə olturojanlarning həmmisi Istipanoşa kəz tikip kərioujanda, uning qirayining pərixtingkidək parkirək ikənlikini kərdi.

7 Bax kahin Istipandin: — Bularning eytkənliri rastmu? — dəp soridi. **2** Istipan mundək jawab bərdi: — Kərindaxlar wə ata-bowilar, sezümgə kulək selinglar! Atimiz İbrahim tehi Mesopotamiyə rayonida turuwatkənda, yəni Həran xəħirigə kəqüp məkanlixixtin ilgiri, xən-xəreppning İgisi Huda uningəşa ayan bolup: **3** «Sən ɵz yurtung wə uruk-jəmətingdin ayrilip qikip, Mən sənə kərsitidioujan zeminoşa barəin» degənidi. **4** Buning bilən u Kaldiylərnəng zemini ni taxlap, Həran xəħirigə berip olturəkəxti. Atisi ɵlgəndin keyin, Huda uni bu zeminoşa, yəni silər həzir turuwətkən zeminoşa yətkəp

kaldi. 5 U waqıtta, [Huda] uningõja bu zemindin miras barmidi, hatta uningka tawə put koyõjudakmu bir yər barmigənidi. Gərqa u tehiqa pərzənt kərmigən bolsimu, [Huda] bu zeminni uningõja wə uning nəsligə igiliki bolux üqün berixkə wadə kildi. 6 Andin Huda uningõja mundaq dedi: «Sening nəsiliring yaqa yurtta musapir bolup turidu, xu yurttikilər ularni kul kilip tət yüz yil horlaydu. 7 Birak ularni kullukqa salõjan əlni jazalaymən», dedi Huda, «wə uningdin keyin, [nəsiliring] u yərdin qikip, bu yərdə Mening ibadət-hizmitimdə bolidu». 8 Keyin Huda İbrahim bilən bəlgisi hətnə bolõjan əhdini tüzgən, xuning bilən İshak uningdin tərəldi; [İbrahim] uni səkkizinçi küni hətnə kildi; xundaq kilip İshaktin Yakup [tərəldi], Yakuptin on ikki «kəbilə atisi» [tərəldi]. 9 Keyin, «kəbilə atiliri» inisi Yüsüpke həsət kilip, uni Misiroja kullukqa setiwətti. Lekin Huda uning bilən billə bolup, 10 uni barlık jəbir-japalardin kutkuzup, uni Misir padixahı Pirəwnning nəziridə iltipatka igə kilip, uningõja danixmənlik ata kildi. Padixah uni Misiroja bax wəzir, ordisioja bax oqõjdar kildi. 11 Keyin, eoqir aqarqılık pütkül Misir wə Kanaan yərlirini besip, zor kıyinqılık boldi. Ata-bowilirimiz ozuk-tülük tapalmidi. 12 Yakup əmdi Misirdə axlık barlıqini angliõjan bolup, [oqullirini], yəni ata-bowilirimizni u yərgə birinçi ketim əwətti. 13 İkkinçi ketim barõjanda, Yüsüp akilirioja özini axkarilidi. Xuning bilən Yüsüpnung jəmətidikilər Pirəwn padixahka məlum boldi. 14 Andin Yüsüp atisi Yakupning aldioja həwər yətküzüp, uni pütün ailə-jəməti bilən, jəmiy yətmix bəx kixini Misiroja özigə qaķirdi. 15 Xuning bilən Yakup Misiroja qūxti wə xu yərdə əldi; keyin [uningdin bolõjan] ata-bowilirimizmu xu yərdə əldi. 16 Ularning jəsətliri keyin Xəkəm xəhirigə kayturulup, İbrahim burun Həmorning oqulliridin məlum pulõja setiwalõjan, Xəkəmdiki bir yərlikkə koyuldi. 17 Lekin Huda İbrahimõja əslı kilõjan wədinung waqti yəqinlaxkanda, Misirdə turuwatqan [İsraıl] həlqining nopusi heli kəpəygənidi. 18 U waqıtta, Yüsüptin həwiri bolmiojan yengi bir padixah Misirdə təhtkə qıkti. 19 Bu padixah kəwmimizoja hıylə-mikirlər bilən muamilə kilip, ata-bowilirimizni ezip horlidi, hatta ularni öz bowaqlirini həyat qaldurmaslıki üqün taxliwetixkə məjbur kildi. 20 Musa mana xu qaõjlarda tuõjulojanidi. U Hudaning aldidə alahidə yəkimlik bala bolup, atisining eyidə üq ay beķildi. 21 Keyin u sirtka koyup koyulojanda, Pirəwnning kızi uni [sudin] elip, öz oqli kilip qong

kildi. 22 Musa Misirliklarning barlık bilim-həkmıti bilən tərbiyilini, səzdə wə əməldə intayin kabiliyətlik adəm bolup qıkti. 23 Lekin uning tuõjulojiniõja kirik yil toxkanda, öz kərindaxlıri bolõjan İsraıllarning həlioja yetix niyitigə kaldi. 24 U ulardin birining uwal kiliniq bozak kiliniwatkanlıkını kərüp, uni koõdap, harlanõjan kixi üqün intıkam elip harliõjuqi Misirlikni əltürdi. 25 Qünki u öz kərindaxlırini: — Huda mening kolum arķilik bizgə kutkuzux yolini aqkan dəp qūxinidioju, dəp oyliõjanidi. Lekin ular buni qūxənmidi. 26 Ətisi, Musa ularning arisidiki bir urux-jədəlni kərüp, arisioja kirip yaraxturmaqçi bolup: Silər kərindax turup, nemixka bir-biringlarõja yolsizlik kiliwatisilər? — dedi. 27 Birak kərindixini yolsiz bozak kilõjan kixi uni qətkə ittiriwetip: — Kim seni bizgə bax həm soraqçi bolsun dəptu?! 28 Menimu tünügünki Misirlikni əltürgəndə kəltürməqçimusən? — dedi. 29 Musa bu səzni anglap kərkup, Misirdin keqir Midiyan zeminiõja berip, u yərdə musapir bolup turup qaldi. U xu yərdə ikki oqul pərzənt kərđi. 30 Kirik yil toxkəndin keyin, Sinay teõjining yenidiki qəldə, keyüwatqan bir qatqallıknung ot yalkunida bir pərixte uningõja kəründi. 31 Bu õjayibənə kərünüxnı kərgən Musa uningõja intayin həyran bolup qaldi; buning kəndə ix ikənlıkını biləy dəp yəqinrak barõjanda Pərwərdigarning awazi angliniq: 32 «Mən sening ata-bowiliringning Hudasi, yəni İbrahim, İshak wə Yakupning Hudasıdurmə» dedi. Musa kərkunqta titrəp, qaraxkımı jür'ət kilalmidi. 33 Pərwərdigar uningõja yənə: — Ayiõjıngni seliwət; qünki sən turuwatqan yər mukəddəstur. 34 Mən dərhəķikət Misirdə turuwatqan həlqımning harliniwatkanlıkını kərdüm, ularning nalə-pəryadlırini anglidim. Xunga mən ularni elip qıķķili qūxtüm. Əmdi barõjin, mən seni Misiroja əwətəy!» dedi. 35 Mana heliki kixilər: «Kim seni bizgə bax həm soraqçi bolsun dəptu!?» dəp rət kilõjan dəl muxu Musanı, Huda uningõja qatqallıqta kəringən pərixtinung kəli bilən İsraıllarõja həm bax həm kutkuzõjuqi boluxka əwətti. 36 Ənə xu Musa həlqkə yətəqılık kilip, ularni [Misirdin] qıķardi həmdə Misir zemində, Kızil dengizning boyıda wə kirik yilni ətküzgən qəldə karamətlərnı wə məjizilik alamətlərnı kərsətti. 37 Ənə xu Musa əzi İsraıllarõja: «Huda kərindaxlıringlar arisidin manga ohxax bir pəyojəmbərnı tikləydu» degənidi. 38 Qəl-bayawəndiki jamaətkə həmrah bolõjan, Sinay teõjidə özigə səz kilõjan pərixte bilən billə bolõjan, ata-bowilirimiz

bilən billə boləjan həmrah dəl ənə xu idi; həyatlik bəhx yətküzidəjan wəhiyləri bizgə yətküzix üçün qəbul kəloquci boləjan dəl ənə xu idi; 39 xundak bolsimu, ata-bowilirimiz uningə itaət kəlixni halimay, uni qətkə kəkəp, kənglidə Misiroja qəytxni arzu kildi; 40 xunga ular Hərunəja: — «Bizgə yol baxlaydəjan ilahləri yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidin elip qikəkan həliki Musaning nemə bolup kətkənlikini biləlmiduk» dedi. 41 Xuning bilən xu künlərdə ular mozay xəklidə bir but yasap, bu məbudkə atəp kəurbanlik sundi. Xundak kilip ular əz kəlliri bilən yasəjan bir nərsini huxal-huramlik bilən təbrikləxkə kirixti. 42 Ləkin Huda ulardin yüzini ərəp, uləri asmandiki yultuz kəxunlirioja qəkunuxkə kəyup bərdi. Xuning bilən pəyojəmbərləning mukəddəs yazmisida pütülgədk, [Huda uləri mundak əyiblidə]: — «Silər qəl-bayawanda boləjan kirik yil jəryanida kəlojan kəurbanlik-hədiyələri həkəikətan Manga elip kəlgənmusilər, İsrail jəməti? 43 Bərhək, silər qəkunux üçün yasəjan məbudlar, yəni «Molok»ning qədri həm butung boləjan «Rəmfən»ning yultuz bəlgisini kətürəp mangdinglər; əmdi Mən siləri əsir kilip Babildin yirəkkə sürgün kildurimən». 44 Ata-bowilirimiz qəldin kəzgən waktida, «həküm-guwahlık» qədri uləring otturisida tikləngənidi; u dəl Musəja səz-kalam Yətküzgüqəning buyruqənidə, kərsitilgən ərnək boyiqə yasəjanidi. 45 Xu ibadət qədri ni ata-bowilirimiz ilgidikilərdinmu igidarqiləkiəja tapxurup, Yəxuaning yətəqiləkidə, Huda uləring aldidəla kəşliəjan əlləning zeminlirini besiwəlojənidə, uni bu yərgə elip kəlgən; qədir xundakla [padixah] Dawutning zamaniojə turojan. 46 Dawut Hudaning xəpəitigə erixip, Yəxupning Hudasi üçün bir mukim məkən selixkə ijazət sorəjan. 47 Birək keyin, [Huda] üçün ibadəthana saləjan [Dawut əməs], əməliyəttə Sulayman boldi. 48 Həlbuki, Həmmidin Aliy Boloquci insanning kəlliri bilən yasəjan məkənlərdə turmaydu; huddi pəyojəmbər mundak degənidə: — 49 «Asmanlar Məning təhtim, Zəmin bolsa ayaqlirimoja təhtipərdur, əmdi Manga kəndək əy-imarət yasiməqəsilər? Manga kəndək yər aramgəh boləlaydu? 50 Buləring həmmisini Məning kəolum yaratkən əməsmidi?» 51 — Əy, boyni kəttik, yūriki wə kulikə hətənisiz boləjanlar! Silər Mukəddəs Rəh bilən daim kərxilixisilər; silər ata-bowiliringlər nemə kəlojan bolsa, xuni ohxək kəliwətisilər! 52 Pəyojəmbərlərdin zadi kəyisioja ata-bowiliringlər ziyənkəxlik kilip bəkməjan? Xundak

kilip ular «Həkəniy Boloquci»ning kəlidəjanlikini aldin jakərioquqiləri əltürəxkən. əmdi u əzi həzir kəlgəndə, silər uningəja sətəkunluk kəloquci wə kətil bolup qikətinglər, 53 İ silər Təwrat kənanini pərixtiləning əmri-təpəlojanliri bilən tapxuruwəlip turup, uningəja əməl kəliməquqilar!» 54 [İstipanning] bu səzlrini angliəjan [aliy kəngəxmədikilər] yūrikigə [hənjər] sanjiləjəndək bolup, uningəja qixlirini əjuqurlətti. 55 Ləkin u bolsa Mukəddəs Rəhəkə toləjan, kəzlrini kəkkə tikip, Hudaning juləsinə, xundaklə uning ong yənidə əysəning turojanlikini kərüp, 56 — Kəranglar! Asmanlar eqilip, İnsan'əşliəning Hudaning ong yənidə turojanlikini kəruwətimən! — dedi. 57 Ular buningəja kəlaklirini kəlliri bilən etiwəlip, əwəzini kəttik kətürəp wərkirixip birliktə uningəja yəpəruşup kəliwidi, 58 uni xəhəning sirtioja ittirip qikərip, qəlmə-kəsək kəlixkə bəxlidi. [Uni əz kəlojan] guwəhqilar [uni qəlmə-kəsək kəlixtin əwwəl] qəpanlirini Saul isimlik bir yəxning puti aldidə kəyup kəyuxti. 59 Ular İstipanni qəlmə-kəsək kəlojənidə u: — İ Rəb əysə, mənəng rəhimni kəbul kəlojəysən! — dəp nida kildi. 60 Andin u tizlinip turup kəttik əwəz bilən: — İ Rəb, bu gunəhning həsəbini ulərdin əlməjəysən, — dedi. U bu səzni kilip boluplə jən üzəp uhlap kətti.

8 İstipanning əltürəlxini Saulmu kəllaytti. Xu kəndin bəxlap, Yərusəlmədikə jəməttə kəritəlojan dəhəxətlik ziyənkəxlik kəzoqəldi. Rosullərdin bəxkə bərlək jəməttikilər Yəhudiyə wə Saməriyəning hərəkəysi yūrtlirioja təkəlip kətxti. 2 Bəzi ihləsmən kixilər İstipanni dəpnə kilip, uningəja kəttik yiojə-zərləri kətürəxti. 3 Ləkin Saul jəməttə wəyranqilik səlip, əymu-əy əhturup, ər-əyaləja kərimay uləri sərəp qikəp zindənoja təxlidi. 4 əmdi təkəlip kətkənlər təkəlojan yūrtlərdə kəzəp səz-kəlamning hux həwirini jakərlidi. 5 Uləring iqidin Filip bolsa Saməriyəning məlum bir xəhərigə bərip, yərlək kixilərgə Məsəhni jakərlidi. 6 Təp-təp kixilər uni əngləp həmədə u kərsətkən məjizilik ələmətləri kərüp, bir jən bir dili bilən uning səzlrigə kəlak səldi. 7 Qünki nəpək rəhlər bolsa, qəplixiwəlojan kixilərdin kəttik wərkiriojəniqə qikəp kətti. Nuroşun pələq, təkurlərmə sakəytildi; 8 zər xəd-huramlik xu xəhəri nəplidi. 9 U xəhərdə əslə jəduğər-səhərgərlək bilən xuəqulliniwətkən Simən isimlik bir ədəm bəridi; u xu yol bilən pütəkül Saməriyədikiləri nəng-təng kəldurup, əzini kəltis zət kərsətməkqi bolup kəlgənidi. 10 Pəkərdin tərtp əmbəlojəqə uləring həmmisi uningəja ihləs kilip

karaytti wə «Hudaning uluq küq-kudriti mana xul!» deyixətti. **11** Halayik uningəja xundak ihlas kilixi uning uzundin beri jadugər-sehırgərlikı bilən ularni hang-tang qaldurup kəlgənlikı tüpəylidin idi. **12** Lekin əmdi Filip Hudaning padixahlıkı wə əysa Məsihning nami toqrisidiki hux həwərni jakarlıqinida ular uning səzlırigə ixəndi wə ərlər bolsun, ayallar bolsun qəməldürüxnı qəbul kildi. **13** Simon özimu ixəndi. U qəməldürülgən bolup, həmixə Filipning yenida yürdi həmdə [Filip] kərsitiwatқан mejizilik alamətlər wə kudrətlik ixlərəja qarap, intayin həyran boldi. **14** Yerusalemdiki rosullar Samariyəliklərnıng Hudaning səzini qəbul kiləjanlikini anglap, Petrus bilən Yuhannani ularəja əwətti; **15** ikkiylən u yərgə qüxüxi bilənla, ularni Mukəddəs Rohning ata kilinoquqisi bolsun dəp dua kildi. **16** Qünki Mukəddəs Roh tehi ularning heqkaysisioja qüxmigənidi; ular pəkət Rəb əysaning nami bilən qəməldürülgənidi. **17** Petrus bilən Yuhanna ularning üstigə kolini təgküzüxi bilən, Mukəddəs Roh ularəja ata kilindi. **18** Lekin Simon Mukəddəs Rohning rosullarning kolini təgküzüp qoyuxi bilən ata kilinojanlikini kərüp, ularəja pul təngləp: **19** — Bu küq-kudrəttin mangimu beringlarki, mənmu həkkinning üstigə kollirimni təgküzsəm, uningəja Mukəddəs Roh ata kilinsun, — dedi. **20** Lekin Petrus uningəja mundaq jawab bərdi: — Hudaning bu iltipatini puləja setiwəlojili bolidu, dəp oyliqonıng üqün, pulung sən bilən təng həlakətkə barsun! **21** Sening bu ixta heq həssəng yaki nesiwəng yoktur! Qünki sening niyiting Huda aldida durus əməs! **22** Xunga, bu rəzillikingdin towa kilip, Rəbtin, mumkin bolsa kənglumdiki bu niyitim kəqürüm kilinojay, dəp etün! **23** Qünki sening aqqik həsətkə tolup, həkkanıyisizlikning asaritida ikənliking manga məlum. **24** Simon ularəja: — Mən üqün Rəbdin etünüglarki, silər eytkən ixlərdin heqbiri beximoja kəlmigəy! — dedi. **25** Petrus bilən Yuhanna yənə xu yərdə agah-guwahlik berip Rəbning səz-kalamini yətküzgəndin keyin, Samariyəning nurojun yeza-kəntlırigə berip hux həwər yətküzgəq, Yerusalemoja kaytip kətti. **26** Xu wəqıtta, Hudaning bir pərixtsi Filipka: — Ornungdin turup jənubka qarap Yerusalemdin Gaza xəhirigə mangidojan yol bilən mang! — dedi (xu yol qəldiki yoldur). **27** Xunga Filip ornidin turup yoloja qıkti. Wə mana, yolda Efiopiya ayal padixahi Kandasning bir əməldari, pütkül həzinigə məs'ul Efiopiyaik aqwat wəzir turatti. U Yerusalemoja Hudaəja ibadət

kilojili bərojanidi; hazır kaytix yolida özining jəng hərwisida olturup, Yəxaya pəyojəmbərning yazmisini okuwatatti. **29** Roh Filipka: — Bu hərwining yenioja berip uningəja yekinlaxkın, — dedi. **30** Filip yügürüp berip, [wəzirning] Yəxaya pəyojəmbərning yazmisidin okuwatқанlırini anglap, uningdin: — Okuwatқaningizni qüxiniwatamsiz? — dəp soridi. **31** Wəzir uningəja: — Biri manga qüxəndürüp bərmisə, mən kəndakmu qüxinələymən?! — dəp, Filipni hərwisioja qıkip yenida qüxinələymən?! — dəp, Filipni hərwisioja qıkip yenida qüxinələymən?! — dedi. **32** U okuwatқан yazma kismi bolsa: «U goya boquzlxaxka yetiləp mengilojan koydək boquzlxaxka elip mengildi, Kırkıojuqi aldida ün-tinsiz yatқан kəzidək, u zadila eojuq aqmidi. **33** U horlinidu, u hək soraktin məhrum boldi, əmdi uning əwladini kimmu bayan kiləlisun?! Qünki həyati yər yüzidin elip ketildi». **34** Aqwat Filiptin: — Dəp bərsingiz, pəyojəmbərning bu səzi kimgə karitip eytiləjan? Əzigimu yaki baxka birsigimu? — dəp soridi. **35** Filip aqzini eqip xu yazmining xu kismidin baxlap, uningəja əysa toqrisidiki hux həwərni jakarlap bərdi. **36** Ular yolda ketiwetip, su bar bir yərgə kəlgəndə, aqwat: — Mana bu yərdə su bar ikən. [Muxu yərdila] qəməldürülükümgə kəndak tosaləju bar? — dedi. **38** U hərwinı tohtitixni buyrudi. Filip wə aqwat ikkisi billə suoja qüxüp, uni qəməldürdi. **39** Ular sudin qıkqanda, Rəbning Rohi Filipni kətürüp elip kətti. Aqwat uni kayta kərmidi, əmma u xadlinip yolini dawamlaxturdi. **40** Filip bolsa Axdod xəhiridə pəyda boldi; u xu yurtni kezip, xu yərdin Kəysəriyə xəhirigə kəlgüqə boləjan həmmə xəhərlərdə hux həwər jakarlıdi.

9 Əmma [xu qəoqlar] Saul hər nəpəsidə Rəbning muhlisliroja tehiqə izqil kirojinqilik təhditliro seliwatқан pəyt idi. U Bax kəhınning aldioja berip, **2** Dəməxk xəhiridiki sinagoglarəja təwsiyə heti yezip berixni soridi. Xundak boləjanda, u Dəməxktə [Məsih] yolidikilərdin birərsini, məyli ər bolsun, ayal bolsun tepiwəlsila, baqlap tutқun kilip, Yerusalemoja elip kelixkə ruhsət bolatti. **3** Saul yoloja qıkip, Dəməxk xəhirigə yekinlaxkanda, tuyuksiz asmandin küqlük bir nur qüxüp, uning ətrapini yorutuwətti. **4** U yərgə yikildi wə əzigə: — Saul, Saul! Manga nemixka ziyankəxlik kilisən? — degən bir awazni anglidi. **5** — I Rəb, sən kimsən? — dəp soridi u. Awaz: — Mən sən ziyankəxlik kiliwatқан əysadurmən. **6** Ornungdin tur, xəhərgə kir, nemə kilixing kerəkliki sanga eytip berilidu» — dedi. **7** Uning bilən billə mangojan adəmlər awazni anglisimu, heqkimni kəralmigəqkə, xu yərdə

ün qikiralmay turupla qaldı. **8** Saul yərdin turup, kəzlirini eqip qaridi, lekin heq nərsini kərəlmidi. Həmərahliri uni qolidin yetiləp Dəməxkə elip kirdi. **9** U üq küngiqə kəzi kərməs bolup nə yemidi nə iqmidi. **10** Dəməxktə Ananiyas isimlik məlum bir muhlis bar idi. Rəb uningə bir oqayibanə kərünüxtə kərünüp uni: — Ananiyas! — dəp qakirdi. — Mana mən, i Rəb, — dəp jawab bərdi u. **11** Rəb uningə: — Sən dərhal «Tüz» dəp ataloqan koqioqə berip, Yəhudaning öyidin Tarsusluq Saul isimlik birini sorap tap; qünki mana, u dua-tilawət kilawatidu. **12** U dua kilawatkinida, oqayibanə kərünüxtə Ananiyas isimlik bir kixining kelip, kəzini kəridioqan kilix üqün üstigə qolini təgküzgənlikini kərdi, — dedi. **13** Ananiyas: — I Rəb, mən bu adəmning həwirini nuroqun kixilərdin anglidim, u Yerusalemdiki muqəddəs bəndiliringgə xunqə kəp ziyan-zəhmət yətküzgən! **14** Həzir u muxu yərdə namingə nida qiləlanlarning həmmisini tutup baqlax üqün bax kahinlardin hoquk aptu — dedi. **15** Lekin Rəb uningə: — Bariwər! Qünki u namimni əlləning wə ularning padixahlirining həm Israillarning aldidə ayan kilix üqün özümgə alahidə tallioqan bir əswabtur. **16** Qünki mən uningə namim üqün qanqilik azab-oqubətləni tartixining muqərrər ikənlikini ayan kilimən, — dedi. **17** Buning bilən Ananiyas berip, xu eygə kirdi; u kollirini Saulning üstigə təgküzüp uningə: — Qerindax Saul, Rəb, yəni bu yərgə keliwatqan yolungda sanga kərugən əysə, kəzlingni kərələydiqan bolsun dəp wə sening Muqəddəs Rəhka tolduruluxung üqün meni xəhsən əzi əwətti, — dewidi, **18** Saulning kəzlidirid huddi belik qasirikidək boləqan bir nərsilər qüxi, kəzli ri eqilip kərələydiqan boldi. U ornidin turup, qəmədürüxni qəbul kildi. **19** U oqizalanoqandin keyin, kuwwətinip maqduroqə kirdi. **20** [Saul] Dəməxktiki muhlislarning yenidə birnəqqə kün turdi wə waqitni ətküzməy sinagolarəqə kirip, «U kixi Hudaning Oqlidur» dəp əysani jakarlawkə baxlidi. **21** Uni angliqanlar səzlidirid intayin həyran boluxup: — Bu adəm Yerusalemdə bu naməqə nida qiləuqilarni qattik wəyran qiləqan həliki adəm əməsmu? Bu yərgimə muxundəqlarni baqlap bax kahinlarəqə tutup berix məqsitidə kəlgənmidu? — deyixti. **22** Lekin Saulning kayil kilix küqi barəqanseri exip, əysaning Məsih ikənlikini ispatlap Dəməxktiki Yəhudiylarni parakəndiqilikə qəmdürdi. **23** Kəp künlərdin keyin, Yəhudiylar Saulni yoqatmaqə qəst qilmaqə boldi. **24** Lekin Saul ularning suyikəstidin həwər tapti; uni

tutup əltürüx üqün ular keqə-kündüz xəhəning qəwuqlirida paylap yürdi. **25** Lekin muhlislar bir küni keqidə uni qong sewətkə olturoquzup, sepil [kamaridin] qüxiirdi. **26** Saul Yerusalemqə yetip berip, u yərdiki muhlislarəqə qəxulmaqə boldi, lekin ularning həmmisi uning muhlis ikənlikigə ixənməy, uningdin kərkəti. **27** Biraq Barnabas uni elip berip, rosullar bilən kərtüxtürdi. U ularəqə Saulning Dəməxkəning yolida Rəbni qəndək kərgənlikini, Rəbningmə uningə qəp qiləlanlikini qüxiəndürdi wə uning Dəməxktə əysaning namida qəndək jür'ətlik bilən səz-kalam yətküzgənlikini uqturdi. **28** Buning bilən, Saul Yerusalemdə rosullar bilən billə oquq-axkarə yürüp, yürəklik həlda Rəbning namida səz-kalam yətküzətti. **29** U yənə grekəqə səzlixidiqan Yəhudiylar bilənmə səzlixip munaziriləxti; nətijisi, ular uningə qəst qilmaqə boldi. **30** Qerindaxlar bu ixtin həwər tepip, uni Kəysəriyə xəhriqə elip berip, andin u yərdin Tarsus degən xəhərgə yoləqə saldi. **31** U qəqəda, pütkül Yəhudiyə, Galiliyə wə Samariyədiki jamaətlər [bir məzgil] tinqlikə erixip, [etiqəda] kuruldi; Rəbning kərkəncidə mənqip, Muqəddəs Rəhning riqəbət-təsəllisi bilən ularning sanlirimə barəqanseri kəpəyməktə idi. **32** Xu waqitlarda xundək boldiki, Petrus hərəqəysi jaylarni arilap yürəndə, Liddə xəhridiki muqəddəs bəndilərnimə yoqlaxkə qüxti. **33** U yərdə u əneyas isimlik bir adəmnə uqrattı. Bu adəm paləq bolup, orun tutup yatqili səkkiz yil boləqanikən. **34** Petrus uningə: — Əneyas, əysə, yəni Məsih boləuqi seni saqaytidu. Ornungdin turup, palisingni yioqixtur! — dedi. U dərhal ornidin turdi. **35** [Əneyasni] kərgən Liddə xəhridiki wə Xaron rayonidikilərnəning həmmisi towa kilip Rəbgə baqlandi. **36** Yoppə xəhridə bolsa Tabita isimlik bir ayal muhlis bar idi (uning ismi grekqidə «Dorkas» idi). U hərdəim yahxi əməllər wə həyr-sahawətklik ixlarəqə berilətti. **37** Xu künlərdə xundək boldiki, u kesəl bolup, əlüp kətti. Kixilər jəsətnə yuyup, üstünki kəwəttiki bir eygə yatquzup koydi. **38** Yoppə xəhri Liddə xəhriqə yəqin boləqəqə, Yoppədiki muhlislar Petrusning Liddədə ikənlikini anglap, uning aldiqə ikki adəm əwətti. Ular: «Həyal bolmə yenimizəqə kəlsəng!» — dəp yelindi. **39** Petrus ornidin turup ular bilən billə Yoppəqə bardı. Yoppəqə yetip kelixi bilən ular uni üstünki kəwəttiki eygə baxlap qikti. Barlik tul ayallar Petrusning ətrəpioqə olixip, yioqə-zar kilixip uningə Dorkasning ular bilən billə boləqan waqtidə əzlirogə

tikip bərgən kənglək-kiyimlirini kərsitixti. **40** Ləkin Petrus həmməylənni qikiriwetip, tizlinip olturup dua kıldi. Andin u jəsətkə qarap: — Tabita, ornungdin tur! — dedi. Tabita kəzini eqip, Petrusni kəriip, ornida olturdi. **41** Petrus uningoja qolini uzitip uni yələp turoquzdi wə mukəddəs bəndilər bilən tul ayallarni qakirip, Dorkasni ularoja tirik tapxurup bərdi. **42** Bu həwər pütkül Yoppaoja tarkilip, nuroqun kixilər Rəbgə etikađ kıldi. **43** Xundađ boldiki, Petrus Yoppada Simon isimlik bir kənqining əyidə uzun künlər turdi.

10 Kəysəriyə xəhəridə Korniliy isimlik bir adəm bolup, u [Rim] qoxunidiki «İtaliyəliklər» kısmining yüzbəxi idi. **2** U ihlasmən adəm bolup, əzi wə pütkül əyidikiliri Hudadin qorqatti. U mərdlik bilən namratlaroja həyr-sahawət kılip, daim Hudaoja dua-tilawət kılattı. **3** Bir küni qüxtin keyin saat üqlərdə, u oqayibanə bir kərunüxtə Hudaning bir pərixtisining əzining yenioja kəlgənlikini oquk kərdi. Pərixte uni: — Korniliy! — dəp qakirdi. **4** Korniliy uningoja kəzlrini tikip kattik qəqüp: — Təksir, nemə ix? — dəp soridi. Pərixte uningoja: — Sening dualiring wə həyr-sahawətlik ixliring Huda aldioja əslətmə qurbanliktək berip yətti. **5** Əmdi sən Yoppaoja adəm əwətip, Petrus dəpmu atilidiojan Simon isimlik adəmni qakirtip kəl. **6** U Simon isimlik bir kənqining əyidə mehman bolup turuwatidu. Simonning əyi dengiz boyida, — dedi. **7** Uningoja səzligən pərixte kətkəndin keyin, Korniliy əydiki hizmətqilərdin ikkini wə daim yenida turup hizmət qiloquqilar iqidiki ihlasmən bir ləxkəni qakirdi. **8** Barlik ixlarni qüxəndürgəndin keyin, ularni Yoppaoja əwətti. **9** Ətisi ular səpər kılip xəhərgə yekinlaxkanda, qüx waqti bolup, Petrus dua kılix üqün əgzigə qıkti. **10** Uning qorsiqi eqip ketip, bir nərsə yəy dedi. Biraq ular oqiza təyyarlawatkanda, oqayibanə bir alamət Petrusni oruwaldi. **11** U asman eqilip, tət burjikidin baqlanojan halda yər yuzigə qüxürülüwatkan kəng dastihandək bir nərsini kərdi. **12** Dastihanda hərhil tət putluk haywanlar, yər beoqirliouqular, asmandiki uqar-kanatlar mu bar idi. **13** Uningoja bir awaz anglandi: — «Ornungdin tur, Petrus, ulardin soyup yə!» **14** — Yəq, Rəb, hərgiz bolmaydu! Mən heqqaqan heqkandək napak yaki haram nərsini yegən əməsmən! — dedi Petrus. **15** Awaz ikkinqi kətim kelip uningoja: — Huda həlal dəp pakliojanni sən haram demə! — deyildi. **16** Bu ix üq kətim yüz berip, andin dastihandək bolojan xu nərsə dərhəl asmanoja elip qikip ketildi. **17** Petrus kərgən oqayibanə alamətning mənisii toqrisida

qaymuqup turojanda, mana Korniliy əwətkən kixilər Simonning əyini tepip, dərwaza aldida turatti. **18** Ular birsini qakirip, uningdin Petrus dəpmu atilidiojan Simon degən birsii bu yərdə turamdu? — dəp soridi. **19** Petrus tehiqə xu oqayibanə alamətning mənisii üstidə oyliniwatkanda, Rəh uningoja: — Mana, seni üq adəm izdəp kəldi. **20** Ornungdin tur, pəskə qüx, heq ikkilənməy ular bilən billə barojin. Qünki ularni əwətküqi Mən! — dedi. **21** Petrus pəskə qüxüp, heliki adəmlərgə: — Silər izdigən kixi mana mən bolimən. Bu yərgə kelix səwəbinglar nemikin? — dedi. **22** Ular jawabən: — Həqkanıy bir adəm, Hudadin qorqidiojan, xundaqla pütkül Yəhədiy həlqi təripligən Korniliy isimlik rimlik yüzbəxi mukəddəs bir pərixte təripidin sizni əyigə qakirtip, sizdin səz-kalam anglaxka əmr kılinojan! — dedi. **23** Xunga Petrus ularni əyigə təklip kılip, kəndurup mehman kıldi. Ətisi ornidin turup u ular bilən billə yoloja qıkti. Yoppadiki kəreindaxlardin bəziliri ularoja həmrah bolup mangdi. **24** İkkinqi küni, ular Kəysəriyəgə yetip bardi. Əmdi Korniliy tuoqanliri wə yekin yar-buradərlirini əyigə qakirip, Petruslarni təkkəzarlik bilən kütüp turatti. **25** Petrus əyigə kirgəndə, Korniliy aldioja qikip, ayiojoja əzini etip səjdə kıldi. **26** Ləkin Petrus [dərhəl] uni yələp turoquzup: — Ornungdin turoqin! Mənmu bir insan, halas! — dedi. **27** U Korniliy bilən gəp qilojaq əyigə kiriwidi, əyning iqigə yiojilojan top-top adəmləni kərdi. **28** U ularoja: — Silərgə məlumki, biz Yəhədiylarning yat əlliklərdin birsii bilən bardi-kəldi kılixii yaki əylirigə kirixi Təwrat qanun-əkidilirimizgə hilap. Ləkin Huda manga heqkandək adəmni napak yaki haram deməslikim kərəklikini ayan kıldi. **29** Xuning üqün silər adəm əwətip meni qakirojanda, heq rət kılmay aldinglaroja kəldim. Əmdi soray, meni nemə dəp qakirdinglar? — dedi. **30** Korniliy mundađ dedi: — Tət künning aldida bügünki muxu waqitqigə roza tutkanidim; saat üqlərdə mən əydə dua kıliwatattim. Tuyuksiz kiyimliridin nur qaknap turidiojan bir adəm aldimda pəyda bolup ərə turdi: **31** «Korniliy! Duaying ijabət kılinde wə həyr-sahawətlik ixliring Huda aldioja əslətmə qurbanliktək yətti. **32** Xunga Yoppaoja adəm əwətip, Petrus dəpmu atilidiojan Simon isimlik adəmni qakirtip kəl. U dengiz boyida olturaqluk Simon isimlik bir kənqining əyidə mehman bolup turuwatidu» dedi. **33** Xuning üqün, dərhəl əzlrini qakirip kelixkə adəm əwətkənidim. Əzlrini külbəmgə kelip yahxi kıldila! Əmdi biz həmməylən

Huda əzlidirgə əmr kılğan barlıq sözlərni anglax üqün Hudaning aldida hazır turuwatimiz. **34** Petrus aqzini eqip mundaq dedi: — Bərħək, mən Hudani heqkandaq adəmgə yüz-hatirə kilmaydu, dəp qüxinip yəttim; bəki hər əldin boloğanlar iqidə Uningdin kərkiđioğan wə həkkanıyət yürgüzidioğan kixi bolsila, Uning aldida məkbuldur. **36** Huda Israil həlkigə yətküzgən səz-kalam, yəni Əysa Məsiħ arkişik (u pütkül məwjudalaroğa Rəbdur) inak-jatirjəmlik jakarlanoğan hux həwər silərgə məlumoqu; **37** Silərningmu Yəhya [pəyoğəmbər] qəməldürüx qakirikini yətküzgəndin tartip, Galiliyədin baxlap pütkül Yəhudiyə zeminlirida Nasarətlilik Əysa toquruluk guwahliktin — yəni Hudaning kandaq kilip uni Mukəddəs Roh wə küq-kudrət bilən məsihligənlik, xuning bilən u həmmə yəni kezip, yahxi əməllərni kilip, Iblisning ilkidə bolənlarning həmmisini saqaytkanlıkiđin həwiringlar bardur. Qünki Huda uning bilən billə idi. **39** Bizmu uning həm Yəhudiylarning zeminida həm Yerusalemda kılğan pütün əməllirining guwahqiliri. Ular uni yaqəqqa esixi bilənmu əltürdi. **40** Biraq üqinqi küni, Huda uni qayta tirildürüp namayan kildi. Biraq həmmə kixilərgə əməs, pəkət Huda Əzi aldi bilən tallioğan guwahqilar, yəni u əlümdin tirilgəndin keyin uning bilən həmdastihan boləğan bizlərnin arimizda namayan kildi. **42** U bizgə həlkəkə hux həwər yətküzüxni wə əzining Huda tərpidin tiriklər wə əlgənlərnin soraqqisi kilinip təyinləngüqi ikənlikini jakarlanı əmr kildi. **43** Barlıq pəyoğəmbərlər uningəğa guwahlik beriduki, hərkim uningəğa etiқad kılğan bolsa uning nami arkişik gunahlıri kəqürüm kilinidu. **44** Petrus tehi bu sözlərni kiliwatqanda, Mukəddəs Roh səz-kalamni anglawatqan həmmə kixigə qüxti. **45** Petrus bilən billə kəlgən hətnilik boləğan ixəngüqilərnin hərberi Mukəddəs Rohning yat əllərdikilərgimu ata kilinip təkülgənlikini kərup bək həyran boluxti. **46** Qünki ularning [karamət naməlum] tillarda səzlixip Hudani uluşliqanlikini anglidi. Xunga Petrus: **47** — Muxu kixilər bizgə ohxax Mukəddəs Rohni qəbul kıləuqi boləğan bolsa, kim ularning suqə qəməldürüxni qəbul kılixini tosalisun?! — dedi. **48** Xuning bilən u ularning Rəbning namida qəməldürülüxini buyrudi. Andin ular Petrusning ular bilən birnəqə qün turuxini ətündi.

11 Rosullar wə pütkül Yəhudiyədiki baxқа qerindaxlar [yat] əlliklərninmu Hudaning səz-kalamini qəbul kıləanlikini anglidi. **2** Xunga, Petrus Yerusalemoğa qaytkanda, hətnilik boləğan

[ixəngüqilər] uni əyibkə buyrup: **3** — Sən hətnə kilinmioğan adəmlərnin əyidə məhman bolup, ular bilən həmdastihan boldung?! — dedi. **4** Biraq Petrus pütün ixni baxtin-ahirişiqə ularoğa bir-birləp qüxəndürüp **5** mundaq dedi: — Yoppa xəhiridə dua kiliwatkinimda, oqayibanə kərünüx meni oriwelip, bir əlamətini kərdüm. Kəng dastihandək bir nərsə tət burjikidin başlanoğan həlda asmandin qüxüp, mening yenimda tohtidi. **6** Uningəğa kəz tikip qarısam, iqidə hərhil tət putluk həywanlar, yawayi həywanatlar, yə bəşirlişiqular, asmandiki uqar-qanatlar mu bar ikən. **7** Andin: «Ornungdin tur Petrus, ulardin soyup yə!» degən bir əwazni anglidim. **8** Mən: «Yak Rəb, hərgiz bolmaydu! Mən heqqağan hərəkandaq napak yaki haram nərsini aqzimoğa aloğan əməsmən!» dedim. **9** Biraq mənə yəni: «Huda həlal dəp paklioğan nərsini sən haram demə!» degən əwaz anglandi. **10** Bu ix üq ketim xundaq təkərlinip, ahir bularning həmmisi asmanoğa qaytidin tartip ketildi. **11** Mana dəl xu qəşda, Kəysəriyədin meni qakirixkə əwətilgən üq kixi mən turoğan əyning aldioğa kəldi. **12** Mukəddəs Roh meni heq ikkilənməy ular bilən billə berixkə buyrudi. Muxu əltə qerindaxmu mən bilən billə bardı. [Kəysəriyəgə yetip kelip], həlikə adəmnin əyigə kirduq. **13** Bu kixi bizgə əzining əyidə payda bolup turoğan bir pərixtini kandaq kərgənlikini eytti. Pərixtə uningəğa: «sən Yoppəğa adəmə əwətip, Petrus dəpmu atilidioğan Simon isimlik bir adəməni qakirtip kəl, **14** u sənə seni wə pütkül ailənggə niyatlik yətküzidioğan bir həwərni eytip beridu» degənlikən. **15** Mən gəpni baxlişiqinimda, Mukəddəs Roh huddi baxta bizning üstimizgə qüxkinidək, ularoqimu qüxti. **16** Xu qəşda, Rəbning səz-kalamini, yəni: «Yəhya kixilərnə suqə qəməldürgən, lekin silər bolsanglar Mukəddəs Rohkə qəməldürülisilər» deginini esimgə aldim. **17** Xunga, əgər Huda əmədi muxularoğa biz Rəb Əysa Məsiħkə etiқad kıləinimizdin keyin bizgə bərgən iltipatkə ohxax iltipat ata kıləğan bolsa, Hudani tosaləjudək mən zadı kim idim? **18** Ular bu sözlərni anglişanda, əyibləxtin tohtap, Hudağa mədhiyə oqup: — Bərħək, Huda əllərgimu həyatlikkə elip baridioğan towa kılixni nesip kılıptu! — deyixti. **19** U qəşda, Istipanning ixi bilən ziyənkəxlikkə uqrap hərkəysi jaylaroğa tarkilip kətkənlər Fənikiyə rayoni, Sıprus arili wə Antakya xəhiri katarlik jaylarşiqə yetip berip, bu jaylarda səz-kalamni pəkət Yəhudiyləroqıla yətküzətti. **20** Ləkin ulardin Sıprus arili wə Kurini

xəhīridin kəlğən bəzilər Antakya xəhīrigə baroʻanda, Rəb Əysaning hux həwirini Greklərgimu yatkūzdi. **21** Rəbning kōli ular bilən billə bolup, tolimu nuroʻun kixilər ixinip towa kīlip Rəbgə baʻolandi. **22** Bu həwər Yerusalemdiki jamaʻatning kulikiʻoʻa yetip kəlđi. Xuning bilən ular Barnabasni Antakyaʻoʻiqə arilap ətūxkə əwətti. **23** Barnabas yetip berip, Hudaning mehīr-xəpkitini kərūp, huxal boldi. U ularning həmmisini jan-dilidin kət'iylik bilən Rəbgə qing baʻolinixkə rioʻbətəndürđi. **24** Qūnki u Muqəddəs Rohkə wə iman-ixənkə tolduruloʻan bolup, yahxi bir adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbgə koxulđi. **25** Xuning bilən Barnabas Tarsus xəhīrigə Saulni izdəp bardı. **26** Uni tepip Antakyaʻoʻa elip kəlđi; xundak boldiki, ikkiylən jamaʻat bilən billə sak bir yil yioʻjilip, nuroʻun adəmgə təlim bərđi. Muhlislarining «Hristianlar» dəp tunji atilixi Antakyađin baxlandi. **27** U künlərdə bəzi pəyoʻəmbərlər Yerusalemdin Antakyaʻoʻa qūxūp kəlđi. **28** Bulardin Agabus isimlik birəylən otturioʻa qikīp, Rohning wəhiyini yətkūzūp, kəttik bir aqarqilikning pūtkūl dunyani basidoʻanlikini aldin eytti (bu aqarqilik dər wəkə «Klawdiyus Kəysər» həkūm sürgən waqıtta yūz bərđi). **29** Buning bilən [Antakyađiki] muhlislarning hərbiri əz kurbioʻa qarap pul yioʻjip, Yəhūdiyədə turuwatqan kərindaxlaroʻa yardəm berixni qarar kīldi. **30** Ular bu qararni ada kīlip, ianini Barnabas wə Saulning kōli arkilik [Yəhūdiyəđiki jamaʻat] akşakallirioʻa yətkūzūp bərđi.

12 Xu qaoʻlarda, Hərod padixah jamaʻattikilərdin bəzilirigə ziyankəlik kīlmakqı bolup ularoʻa kōl salđi. **2** U Yuhənnaning akisi Yaqūpni kīliqlap ətūrdi. **3** Əzining bu kīloʻan ixining Yəhūdiyəlaroʻa yaqқанlikini kərūp, u Petrusnimu tutqun kīldurudı (xu qaoʻda «petir nan heyti» məzgili idi). **4** Petrusni tutqandin keyin, uni zindanoʻa taxlap, tət ləxkər bir guruppa kīlinoʻan tət qarawul topioʻa tapxurđi. Pasha heyttin keyin, Hərod uni halayik əldida sorak kīlmakqı idi. **5** Xunga Petrus zindanda tutup kəlindi. Lekin jamaʻat Hudaʻoʻa jan-dil bilən uning ūqūn dua kīlixiwatatti. **6** Əmđi Hərod uni elip qikīp sot kīlixning əldinkī keqisi, Petrus ikki zənjir bilən baʻoʻlaqlik peti, ikki qarawulning otturisida uhlawatatti; ixikning sirtidimu birnəqqə qarawul zindanni kəzət kīliwatatti. **7** Wə tuyuksiz Rəbning bir pərixtsi kərūnūp, bir nur kamerni yorutti. Pərixta Petrusning biqinioʻa nokup: — Tez tur! — dəp oyoʻqatti. Uning kōlliridiki zənjir xu haman boxap qūxūp kətti. **8** Pərixta uningʻoʻa: — Belingni baʻoʻliwal!

Kəxingnimu kiy! — dedı. Petrus uning deginini kīldi. Andin u: — Qapiningni yepinqaklap kəynimdin mang! — dedı. **9** Petrus uningʻoʻa əgixip [kamerdin] qikti. Biraq u pərixting wasitisi bilən boluwatqan bu ixlarning rastlikini bilməy, bəlki bir ʻoʻayibənə kərūnūx kərūptimən, dəp oylawatatti. **10** Ular birinqi wə ikkinqi kəzəttin ətūp, zindanning xəhərgə qikidoʻan tēmūr dər wazisioʻa baroʻanda, dər waza ular ūqūn əzlükidin eqilip kətti. Ular qikīp, bir koqidin ətəkəndə, pərixta tuyuksiz uning yenidin kətti. **11** Xu qaoʻda, Petrus esigə kelip, əz-əzigə: «Dər wəkə əmđi Rəb Əz pərixtsisini əwətip, meni Hərodning kolidin wə Yəhūdiy həkining kütənlirining həmmisidin kutkuzuptu, dəp bildim» — dedı. **12** Həkikiy əhwalni qūxinip yətkəndə, u Markus dəpmu atilidoʻan Yuhənnaning anisi Məryəmnin əyigə bardı. U yərdə nuroʻun kixilər yioʻjilip dua-tilawət kīliwatatti. **13** U dər wazining ixikini kaqkanda, Roda isimlik bir dedək awazni anglap qikti. **14** U Petrusning awazini tonup, huxallikidin ixikni eqixkimu ūlgūrməy yūgūrūp kelip, həmməyləngə: — Petrus dər waza əldida turidı! — dəp həwər kīldi. **15** Lekin ular: — Sarang bolup kəldingʻoʻu! — deyixti. Biraq u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtsi bolsa kərək! — deyixti. **16** Biraq Petrus dər wazini kəkiwərđi. Ular qikīp dər wazini eqip, uning əzini kərgəndə həmməylən haq-tang boluxti. **17** Petrus ularoʻa ūn qikarmaslikkə kōl ixariti kīlip, ularoʻa Rəbning əzini zindandin kaqak elip qikқанlikini eytip bərđi. Andin keyin, u: — Bu həwərnı Yaqūpkə wə kərindaxlaroʻa yətkūzūp koyunglar, — dəp, əzi u yərdin baxkə yərgə kətti. **18** Tang atqanda, qarawullar Petrus zadi nemə boldı dəp sarisimigə qūxti. **19** Hərod uni izdəp uning iz-derikini tapalmioʻaqkə, qarawullarni sorak kīlip, ularni ətūmgə məhkum kīlixni buyrudi. Bu ixtin keyin, u Yəhūdiyəđin qūxūp Kəysəriyə xəhīrigə berip xu yərdə turđi. **20** Əslidə Hərod [han] bilən Tur wə Zidondikilər arisida kəttik jedəl bar idi. Həlbuki, Tur wə Zidondikilər birlixip, Hərodning əldioʻa kəlđi. Uning bilən yarixiwelix ūqūn ular əldi bilən hanning Bilastus isimlik xəhsiy ʻoʻjidarini əzligə yar-yələk boluxkə kayil kīloʻanidi. Qūnki bu yurttikilər axlikni hanning ilkidiki jaylardin əlattı. **21** Bəlgiləngən kərūxūx künidə Hərod xahənə tonlirini kiyip, sorak təhtidə olturup, ularoʻa nutuk səzlidi. **22** Anglioʻan hək; — Bu adəmnin awazi əməs, bəlki bir ilahning awazidur! — dəp warkiraxti. **23** Xuan Pərwərdigarning bir pərixtsi hannı urđi;

qünki u xan-xərəpni Hudaşa beşixlimidi. Nətijidə, u kurtka yəm bolup öldi. **24** Əmma Hudaning səkalamı dawamlıq bərk urup kengəydi. **25** Barnabas bilən Saul Yerusalemda ianilirini tapxurux hizmitini ada kıləşandin keyin, Antakyaşa qayıp kətti. Ular Markus dəpmu atilidoşan Yuħannani billə elip bardı.

13 Antakyaşiki jamaət iqidə bəzi pəyoşəmbərlər wə təlim bərgüqilər bar idi. Ular Barnabas, «Kara» dəpmu atilidoşan Ximeon, Kurinilik Lukius, Hərod han bilən billə qong boləşan Manaən wə Saullar idi. **2** Ular Rəbning ibaditidə bolup roza tutuwatқан bir məzgildə, Muqəddəs Roh ularəş: — Barnabas bilən Saulni Mən ularni kılıxқа qaqıroşan hizmət üqün Manga ayrip qoyunglar, — dedi. **3** Xuning bilən, ular yənə roza tutup dua kıləşandin keyin, ikkiylənning üstigə kəllirini təgküzüp uzitip koydı. **4** Ular Muqəddəs Roh tərıpıdın əwətılğən bolup, Səlyukiyə xəhırigə berıp, u yərdın kemıgə qıqıp Sıprus arılıəşə qarap yoloşə qıqtı. **5** Salamis xəhırigə yetıp kelıp, ular Yəhudiylarning sinagoglirıda Hudaning səkalamını yətküzüxkə baxlıdı. Yuħanna ularning yardəmqısı idi. **6** Ular pütün aralrı arılap qıqıp, Pafos xəhırigə kəldı. Ular u yərdə Baryəxua isimlik bir kixi bilən uqrixıp kəldı. U şəhırgər bolup, sahta pəyoşəmbər boləşan bir Yəhudi idi. **7** U kixi bu [aralning] rimlik waliyısı Sergiyus Pawlusning həmrəhi idi. Waliy uqumuxluk bir kixi bolup, Barnabas bilən Saulni qaqırtıp, Hudaning səkalamını anglıməqı boldı. **8** Ləkin həlıkə şəhırgər (uning grekqə ismi Əlımas bolup, «şəhırgər» degən mənidə) ularəşə qarxi qıqıp, waliyning rayını etikədtin qayıturuxni urunməqtə idi. **9** Bırəş Muqəddəs Rohқа tolduruloşan Saul (yənə «Pawlus» dəpmu atilidu) həlıkə şəhırgərgə tikilıp qarap **10** uningəş: — Əy, kəlbıng hərhil hıyılıgərlik wə əldəmqıllıq bilən toloşan İblisning oşlı, həmmə həkkanıyılıqning dıxmını! Pərwərdıgarning tüz yollırını burmiləxni zadı tohtatmamsən?! **11** Əmdı Rəbning kəli üstınggə qıxtı! Kəzliring kor bolup, bir məzgil künning yorukını kərləməysən! — dedi. Xuan, bir hil tuman wə qarəngəşuluk uni bastı. U yolni siləxturup, kixilərdin meni qolumdin yetılənglar, dəp ılıtışə kılətti. **12** Yüz bərgən ixni kərgən waliy Rəbning təlimıgə kattıq həyran bolup, Uningəşə etikəş kıldı. **13** Pawlus bilən uning həmrəhlirı kemıgə qıqıp, Pafostin Pamfiliyə əlkisidiki Pərgə xəhırigə bardı. U yərdə Yuħanna ulardın ayrılıp Yerusaleməşə qayıttı. **14** Pawluslar bolsa Pərgə xəhıridin qıqıp, dawamlıq

mengıp Pisidiyə rayonidiki Antakya xəhırigə berıp, xabat küni sinagogқа kirdı. **15** Təwrat kişimliridin wə pəyoşəmbərləning yazmiliridin oquloşandin keyin, sinagogning qonglırı ularni qaqırtıp: — Kərındəşlər, əgər halayıqқа bırəş nəsihət səzünglar bolsa, eytinglar, — dedi. **16** Pawlus ornidin turup, qol ixiriti kılıp, halayıqқа mundaş dedi: — Əy İsrailər wə Hudadin kərkəşanlar, kulak selinglar! **17** Bu İsrail həkəşning Hudası ata-bowilirimizni tallıdı; ular Misirdə musapır bolup yaxıoşan wəqıtlarda ularni uluş kıldı, Əşining egiz kətürgən biliki bilən ularni Misirdin qıtkuzup qıqtı. **18** U qəldə ularəşə təhminən kırık yıl şəmhorluk kıldı **19** andın Kanaan zeminidiki yəttə əlni yokıtıp, ularning zeminlirini ularəşə miras kılıp bərdı. **20** Bu ıxlarəşə əldə-kəyni bolup təhminən tət yüz əllik yıl kətti. Keyin, taki Samuil pəyoşəmbər otturıəşə qıkkıqə, u ularəşə batur həkımılarını tikləp bərdı. **21** Andın ular bizgə bir padıxəşni bərsikən, dəp [Samuil pəyoşəmbərdin] tilidi. Xuning bilən Huda ularəşə Binyamin kəbilisidin Kix isimlik ədəmning oşlı Saulni tikləp bərdı. U kırık yıl həküm sürdı. **22** Bırəş [Huda] Saulni səltənıtidin qıxıürüp, ularəşə Dawutni padıxəş kılıp turəşuzup bərdı. Huda uning həkqidə guwəhılik berıp: «Kəngləmdikidəş bir ədəmni, yəni Yəssəning oşlı Dawutni taptım. U Mening toluş ıradəmgə əməş kılıdu», — dedi. **23** Əzi wədə kıləşandəş Huda bu ədəmning nəslidin İsrail həkığışə bir qıtkuzəşuqı tikləp bərdı — u bolsa Əşyaning əşıdur! **24** U həkəşning otturıəşə qıqıxtın əlwəş, Yəhya [pəyoşəmbər] qıqıp, bərlık İsrail həkını towa kılıxni [bildürıdoşan] qəməldürıxni qəbul kilinglar, dəp jakərlıdı. **25** Yəhya [pəyoşəmbər] wəşıpını taməmlıəşəndə, halayıqқа mundaş degənıdı: «Sılər meni kim dəp bilisılər? Mən sılər kütəkən zat əməsmən. Bırəş məna, məndın keyin bırsı kelıdu, mən həttə uning əyəş kəxlirini yexıkkımu layıq əməsmən!» **26** Əy kərındəşlər, İbrəşimning jəmətınıning nəşillirı wə arənglərdiki Hudadin kərkəşanlar, bu nıjatlıkning səkalamı sılərgə əwətıldı! **27** Yerusalemdə turuwatқанlar wə ularning həkımılrı [Əşyani] tonuməş, uning üstıdın gunəşkar dəp həküm qıkarəşını bilən, hər xabat küni oşlıdoşan pəyoşəmbərləning əldın eytkən səşlirini əməlgə əşurdı. **28** Gərgə ular uningdin əlüm jazəşəşə həküm kılıxқа tegıxlik bırəş gunəş tapəlmıəşən bolsımu, waliy Piləstın yənıla uni əlümgə məşkum kılıxni ətındı. **29** Ular [bu] [ıxlərni kılıp] muqəddəs yazmılarda uning həkqidə əldın pütülğənləning

həmmisini [əzliri bilmigən haldə] əməlgə axurojandin keyin, uning jəsitini kresttin qüxürüp, bir kəbrigə qoydi. **30** Lekin Huda uni ölümündin tirildürdi! **31** Tirilgəndin keyin, u burun əzi bilən Galiliyədin Yerusalemiyə əgixip kəlgənlərgə kəp künlər iqidə [nəqqə ketim] kərünüp turdi. Bu kixilər hazır [İsrail] həlkigə uning guwahqiliri boluwatidu. **32** Bizmu ata-bowilirimizəyə qilinəyə wəning hux həwirini silərgə hazır jakarlaymiz — Huda Əysani [arimizda] tikləp, bu wədini ularning əwladliri boləyə bizlərgə əməlgə axurdi. Bu həktə Zəburning ikkinqi küyidə aldin'ala mundə pütülgən: «Sən Mening Ooqlum, Əzüm seni bügünki künidə tuqdurum». **34** Əmdilikdə Hudaning Əysəyə qirixni qayta kərgüzməy ölümündin tirildüridiənləri həkkidə u [mukəddəs yazmılarda] mundə aldin eytkən: «Dawutka wədə kiləyə mehir-xəpəkləri silərgə ata kilimən!» **35** Xungə yənə bu həktə yənə bir ayətə: — «[I Huda], Sening mukəddəs Boləyungəyə tenining qirixini kərgüzməysən». **36** Qünki Dawut dərwəkə Hudaning iradisi boyiqə əz dəwri üqün hizmət kilip, əz ata-bowiliriyə qoxulup ölümde uhlap uning teni qirip kətkənidi. **37** Lekin Huda ölümündin tirildürgüqi bolsa qirixni heq kərmidi. **38** Əmdi xungə silər xuni bilixinglər kərəkki, i kərindaxlar, hazır gunahların kəqürüm kilinix yoli dəl xu kixi arkilik silərgə jakarliniwatidu. **39** Musa pəyğəmbərgə qüxürülgən Təwrat kanuni bilən silər halas bolalmaywatқан ixlərdin uningəyə etikəd kiləyqilər u arkilik halas kilinip həkkanıy kilinidu! **40** Xungə, pəyğəmbərlər aldin eytkən xu balayı'apət bəxingləyəyə qüxməsliki üqün ehtiyat kilinglər! — **41** «Qaranglar, i mazaq kiləyqilər, həyranuhəs bolup həlak bolunglər! Qünki silərnin künliringlərdə bir ix kilimənki, Uni birsilərgə elan kilsimu silər xu ixkə hərgiz ixənməysilər!» **42** Pawlus bilən Barnabas sinagogdın qikiwatqanda, jamaət uləyəyə kələrki xabat küni bu ixlər həkkidə yənə səzləxni yelindi. **43** Sinagogtiki jamaət tarqaləyədə, nuroqun Yəhudiylar wə Hudadin kərkəyə Təwratkə etikəd kiləyə Yəhudi əməslərnu Pawlus bilən Barnabaskə əgəxti. Ikkisi uləyəyə səz kilip, ularni Hudaning mehir-xəpkitidə qing turuxkə dəwət kildi. **44** Keyinki xabat küni, pütin xəhər həlkə degüdək Hudaning səz-kalamini angliqili kelixti. **45** Birək bundəyə top-top adəmləri kərgən Yəhudiylar həsətkə qəməp, Pawlusning səzlirogə qarxi tətür gəp kilip, uningəyə təhmət kildi. **46** Əmdi Pawlus bilən Barnabas tehimu yürəklik həldə

mundəyə dedi: — Hudaning səz-kalamini aldi bilən silər [Yəhudi həlkigə] yətküzix kərək idi. Lekin silər uni qətkə kəqip əzüngləri mənggülik həyatka layik kərmigəndin keyin, mana biz [silərdin] burulup əllərgə yüzlinimiz! (aiōnios g166) **47** Qünki Pərwədigar [mukəddəs yazmılarda] bizgə mundəyə buyruəyə: — «Mən Seni [yat] əllərgə nur boluxkə, Yə yüzining qət-yakiliriyəyə nijatlik boluxung üqün Seni atidim». **48** Əllədikilər bu səzni anglap, huxal boluxup Rəbning səz-kalamini uluqlaxti; mənggülik həyatka erixkə bəkitilgənlərnin həmmisi etikəd kildi. (aiōnios g166) **49** Xundəyə kilip, Rəbning səz-kalami pütkül zeminəyə tarqaldi. **50** Birək Yəhudiylar Hudadin kərkəyə yukiri təbikilik ayallari hən xəhər mətiwərliri kütiritip, Pawlus bilən Barnabaskə ziyənxəlik kiləyuzup, ular ikkisi əz yurtliridin kəqəp qikardi. **51** Əmma Pawlus bilən Barnabas uləyəyə qarap əyəqilridiki topini kəqixturuwetip, Konyə xəhirigə qarap mənqdi. **52** [Antakyadiki] muhlislar bolsa huxallikəyə həmədə Mukəddəs Rəhəkə toldurildi.

14 Konyə xəhiridə xundəyə boldiki, Pawlus bilən Barnabas Yəhudiyların sinagogəyə kirgəndə, jamaətəyə xundəyə səzlidiki, nətijidə Yəhudiylar wə Greklərdinmu nuroqun kixilər etikəd kildi **2** (həlbuki, ixənmigən Yəhudiylar [yat] əlliklərnin kəngülliri zəhərləp, ularni kərindaxləyəyə qarxi turuxkə küttrati). **3** Xungə [Pawlus bilən Barnabas] u yərdə heli uzun turup, Rəbgə tayinip yürəklik həldə [hux həwərnə] jakarlidə; Rəb ularning kəlliri bilən məjizilik əlamətlər wə karamətləri kərsitip əz mehir-xəpkitining səz-kalamiyəyə guwahlik bərdi. **4** Buning bilən xəhər həlkə ikkigə bəlinüp ketip, bəziliri Yəhudiylar tərəptə, bəziliri bolsa rosullar tərəptə turdi. **5** Ahirdə, bir kəsim yat əlliklər bilən Yəhudiylar arisidə (əz baxlikliri bilən birliktə) rosullari kiyəp, qalma-kesək kilix küttratkuluki bax kətürdi. **6** Lekin ular bu ixtin həwər tepip, xu yərdin kəqip Likawunya rayonidiki Listra wə Dərbə xəhərliri həmədə ətrəptiki yurtləyəyə qarap mənqdi. Ular xu yərlərdə hux həwərnə dawamlik jakarlawərdi. **8** Xu qəqədə, Listra xəhiridə putliridə məqəduri yok, heq mənqip bəkməyəyə bir tuqma paləq olturatti. **9** Pawlus səz kiləwatqanda, bu adəm uningəyə kulək selip olturatti. Pawlus uningəyə kəz tikip uning səqaytilixiyəyə ixənqi bərligini kərip yetip, **10** yukiri əwaz bilən: — Ornungdın dəs tur! — dedi. Həlikə adəm xuan ornidin dəs turup mənqixkə baxlidi. **11** Lekin Pawlusning bu ixini kərgən top-top adəmlər

Likawunya tili bilən: — İlahlar insan kiyapitigə kirip arimizoğa qūxıptu! — dəp warkirixip kətti. **12** Ular Barnabasni «İlah Zeus» dəp ataxtı wə Pawlusni səzləxtə baxlamqi boləqaqka uni «İlah Hermis» dəp ataxtı. **13** Xəhərning sirtida «Zeus İlah»ning buthanisi bar idi. Xu [buthanidiki] kahin xəhər dərwazisioğa öküz wə gül qəmbirəklərnı elip kelip, həlk bilən billə rosullarəğa atəp qurbanlıq kılmaqqi boldi. **14** Ləkin rosullar Barnabas bilən Pawlus bu ixni angləp, kiyim-keqəklirini yirtkən haldə, kəpqlikning arisioğa yūgürüp kirip, warkirap mundaq dedi: **15** — Halayiq, bu ixlarnı nemə dəp kılıwatisilər?! Biz silərgə ohxax həssiyattiki insanlarmiz! Biz silərgə bu ərziməs nərsilərnı taxlap, asman-zemin, dengiz-okyan wə ulardiki barlıq məhluklarnı Yaratquqi həyat Hudaəjila ibadət kılıxınglar kerək dəp jakarlawatimiz! **16** Burunkı dəwrlərdə, u hərəkaysi əllərnı öz yollirida mengixkə yol kəyoğan. **17** Xundaq bolsimu, U Əzini ispatlaydıoğan guwahlıqnı qaldurmioğan əməs. Qūnki U həmixə silərgə xapaət kərsitip, yamoğurnı öz waqtida ərxtin yaəduurup mol həsul atə kılıp, ax-tamaq bilən silərnı toyoğuzup, kəlbınglarnı huxallıqkə qəmdürüp kəldi. **18** Həttə ular bu səzlərnı kılıoğan bolsimu, halayiqning ularəğa atəp qurbanlıq kılıxını aranla tosuwaldi. **19** Ləkin Antakya wə Konya xəhərliridın bəzi Yəhudiylar kelip, kixilərnı əzlırigə kayıl kılıxi bilən, həlk Pawlusni qalma-kesək kildi, andın uni əldi dəp qarap, xəhər sirtioğa sərəp aqıqıp taxlıwətti. **20** Ləkin muhlislar unıng ətrəpioğa olaxkanda, Pawlus ornidin turup, xəhərgə kaytıp kirdi. Ətisi, u Barnabas bilən billə Dərbə xəhırigə kətti. **21** Əmdi ular Dərbə xəhıridə hux həwər jakarlap, nuroğun adəmlərnı [Məsihgə] muhlis boluxkə kirgüzgəndın keyin, ikkiylən Listra, Konya wə Antakya xəhərlirigə kaytıp bardı. **22** Ular u yərlərdə muhlislarning kəlbılrını küqəytip, ularni etiqadta qıng turuxkə rıəbətəndürüp, xundaqla: — Biz Hudaning padixahlıqioğa kirixtə nuroğun japamuxəkkətlərnı beximizdın etküzüximiz muqərrər bolıdu, — dəp nəsihət kildi. **23** Ular yənə hərəkaysi jamaət iqidə aqsakallarnı tallap bəlgiləp, dua kılıx wə roza tutux arkilik ularni əzlıri etiqad baəliəoğan Rəbgə tapxurdi. **24** İkkiylən Pisidiyə rayonidın etüp Pamfiliyə əlkisigə kəldi. **25** Ular Pərgə xəhıridə səz-kalamni yətküzgəndın keyin, Attalya xəhırigə bardı. **26** Andın u yərdin kemigə qıqıp, [Suriyədiki] Antakyaəğa qarap kətti. Ular əslidə xu yərdə əzlıri həzir tamamlıəoğan bu wəzipini ada kılıxkə [jamaəttikilər tərıpidin]

Hudaning məhri-xəpkitigə tapxuruloğanıdi. **27** Kaytıp kəlgəndə, ular jamaətnı bir yərgə jəm kılıəanda, ularəğa Hudaning əzlıri arkilik kılıəoğan barlıq əməllirini, xundaqla Hudaning kandaq kılıp əllərgə etiqadning bir ixikini aqқанlıqını səzləp bərdi. **28** Ular u yərdə muhlislar bilən billə uzun məzgil turdi.

15 Xu qaəjlarda bəzilər Yəhudiyə əlkisidin kelip, [Antakya diki] kərındaxlarəğa: — Silər Musa [pəyoğəmbərgə] tapxuruloğan yosun boyiqə hətnə kılınixni kəbul kılmişanglar, kutkuzulmaysilər! — dəp təlim berixkə baxlıdi. **2** Bu ix toərisida qong majira qıqқан bolup, Pawlus bilən Barnabas ikkiylən xu kixilər bilən kəskin munazirə kılıxkəndın keyin, [kərındaxlar] Pawlusni, Barnabasni, xundaqla ularning arisidin birnəqqəylənnı bu məsilə toərisida rosullar wə aqsakallar bilən kərüxüxkə Yerusalemoğa barsun dəp bəkitgən. **3** Xundaq kılıp ular jamaət tərıpidin yoloğa selinip, səpiridə Fənikiyə rayoni wə Samariyə əlkisini besip etüp, barəjanla yeridə əllərnıngmu towa kılıp [etiqad] yolioğa kirgənlikini təpsiliy səzlidi. Bu həwər barlıq kərındaxlarnı zor xadlıqkə qəmgüzdi. **4** Pawluslar Yerusalemoğa kəlginidə, ular jamaəttikilər, rosullar wə aqsakallar tərıpidin kərxi elinip, kəpqlikkə Hudaning əzlıri arkilik barlıq kılıəoğan əməllirini bayan kılıp bərdi. **5** Ləkin Pərisiy məzhıpidikilərdin etiqad yolioğa kirgən bəzilər ornidin turuxup: — Muxu [yat əlliklərnı] hətnə kılıx kerək, xundaqla ularəğa Musəğa qūxürülgən Təwrat kanunioğa əməl kılıxi kərəklikini jekiləx kerək! — dedi. **6** Xunga rosullar bilən aqsakallar bu məsilini muzakirə kılıx üqün jəm boluxti. **7** Uzun səhbətlixixtin keyin, Petrus ornidin turup mundaq dedi: — Kərındaxlar, dəsəptiki künlərdə Hudaning iqinglərdin meni tallap mening əozim arkilik hux həwərdiki səz-kalamni yat əlliklərgə anglitip ularning etiqad kılıxida wasitə kılıxkə bəkitkənlikidin həwiringlar bar. **8** Wə insanlarning kəlbini bilgüqi Huda Muqəddəs Rəhni bizgə atə kılıəinidək, ularəjimu atə kildi. **9** Xundaq kılıp, Huda ularni biz bilən həqқandaq pərқləndürməy, ularning kəlbılrını etiqad arkilik pak kildi. **10** [Əhwal mana xundaq ikən], əmdi silər nemə üqün əzimiz wə atə-bowilirimizmu kətürəlmigən bir boyunturukni muhlislarning boynioğa artmaqqi bolup, Hudani sinımaqqi bolısilər?! **11** Əmdiliktə, biz bolsak Rəb Əysaning məhri-xəpkitigə tayinip ularəğa ohxax kutkuzulimiz, dəp ixinimiz. **12** [Bu səzdin keyin], Barnabas bilən Pawlus qıqıp, Huda

ezliri arqilik yat əlliklərnin arisida kərsətkən barlik məjizilik alamətlərnə wə karamətlərnə bayan kəlip bərdi; kəpçilik ularoşa kulak selip süküttə turdi. **13** Ularning səzi tūgigəndin keyin, Yaqup mundak dedi: — Kərin daxlar, manga kulak selinglar! **14** Bayatin Ximeon Hudaning yat əlliklərnimu baxtinla xapaət bilən yoklap, ularning arisidin Əz nami üqün bir həlk qikiridojanlikini qūxəndürüp ötti. **15** Pəyojəmbərlərnin eytkanlirimu buningoşa uyojun kelidu, huddi [mukəddəs yazmilarda] munu səzlər pütülgəndək: — **16** — ««Muxu ixlardin keyin, Mən kaytip kelip, Dawutning yikəlojan qedirini yengibaxtin kərup tikləymən, Uning harabiliklirini kayta bina kəlip, əsligə kəltürimən. **18** Xundak kəlip, jahandiki baxka insanlarmu, yəni Mening namim bilən atalojan barlik əllər Meni izdəp tapidu» dəydu bu ixlarni əməlgə Axurojuqi wə xundakla ularni əzəldin ayan kəlip kəlgən Pərwərdigar!» (aiōn 9165) **19** — Xuning üqün hulasəm xuki, yat əlliklər arisidin towa kəlip Hudaşa etikad baqəliojanlaroşa awarə-eoçirçilik selip qoymaslikimiz kərək; **20** pəkət ularoşa: «Butlaroşa atilip bulojanoşan nərsilərnə yeyixtin, jinsiy buzukluktin, kənni wə boşup soyulojan həywanlarning gəxliridinmu yeyixtin neri bolunglar» dəp tapilap, bir parqə hət yazayli. **21** Qünki kədimki dəwrlərdin tartip hər xəhərdə xabat künidə sinagoglarda Musa [pəyojəmbər]ning eytkanliri okulup, uning kərsətmiliri egitilip kəlgən. **22** Xuning bilən rosullar, aqsakallar, xundakla Yerusalemdiki pütkül jamaəttikilər əz arisidin birnəqqə adəmnə tallap, ularni Pawlus wə Barnabas bilən billə Antakyaşa əwətxni layik kərdi. Əslidə kərin daxlar iqidə baxlamqi bolojan Yəhuda (Barsabas dəpmu atilidu) bilən Silaslar buningoşa tallandi. **23** Hət bolsa ularoşa tapxuruldi, uningda mundak yezilojanidi: — «I Antakya, Suriyə wə Kilikiyədə turuwatқан yat əllik kərin daxlar, — [Yerusalemdiki] kərin daxliringlərdin, rosullar bilən aqsakallardin silərgə salam! **24** Arimizdin bəzi kixilər qikip yeninglaroşa berip, səzliri bilən silərnə biaramlikka selip kənglünglarni parakəndə kəlip qoyojanlikini angliduk. Ləkin biz ularoşa həqkəndək səz-əmr kəlmiduk. **25** Xu səwəbtin, biz bu ixta oylirimiz bir yərdin qikqəndin keyin, arimizdin tallanojan birnəqqəylərnə səyümlük Barnabas wə Pawlusimiz bilən billə yeninglaroşa əwətxni kərar kəlduk. **26** Bu ikkiylən Rəbbimiz Əysə Məsihning nami üqün həyatini hətərgə təwəkkül kəlojan kixilərdur. **27** Xunga biz

Yəhuda bilən Silasni yazojanlirimizni silərgə əz aqzi bilənmu səzləp bərsun dəp, yeninglaroşa əwəttuk. **28** Gəpning poskallisoşa kəlsək, Mukəddəs Rohka, xundakla bizlərgimu xu layik kəringənki, təwəndiki zərür bolojan ixlardin sirt, silərgə həqkəndək baxka ixni yūkliməslikimiz kərək: **29** — Butlaroşa atalojan nərsilərdin, kənni wə boşup soyulojan həywanlarning gəxliridin yeyixtin wə jinsiy buzukluktin neri bolux — silər muxu birnəqqə ixtin saqlansanglar, yaxhi kəlojan bolisilər. Aman-hatirjəm bolunglar!» **30** Xundak kəlip, ular [kərin daxlar] tərpidin yoloşa selinip, Antakyaşa bardi. U yərdə pütün jamaəttikilərnə yioçip, hətni ularoşa tapxurdi. **31** Ular hətni okup, uningdin bolojan riqəbət-təsəllidin zor xadlandi. **32** Yəhuda wə Silaslar əzlimu pəyojəmbərlərdin bolup, kərin daxlarni nurojun səz-nəsihətlər bilən riqəbətəndürüp, ularni kuwwətəndürdi. **33** [Yəhuda wə Silaslar] u yərdə bir məzgilni ötküzgəndin keyin, Antakyaşadi kərin daxlarning səpirigə amanlik tiligən həlda uzitixi bilən, ular əzlimu əwətkən [Yerusalemdikilərnin] kəxişə kaytti. **34** Ləkin Pawlus wə Barnabas Antakyaşadi kəlip, baxka nurojun kərin daxlarning həmkarlikida təlim berip Rəbning səz-kalamidiki hux həwirini jakarlap turdi. **36** Ləkin yənə birnəqqə künlərdin keyin Pawlus Barnabaska: Biz burun Rəbning səz-kalamini yətküzgən həmmə xəhəryezilaroşa berip, kərin daxlarning yenioşa berip, həlini sorap kəlayli, — dedi. **37** Barnabas bolsa Yuhanna (Markusmu deyilidu)ni billə elip barmakqi bolojanidi. **38** Biraq Pawlus aldinki kətim Pamfiliyə əlksidə ulardin ayrilip kətkən, Rəbning hizmitidə ular bilən billə [dawamlık] səpər kəlmiojan Markusni yənə elip berixni aqilanilik əməs dəp kəridi. **39** Xuning bilən ikkiylən otturisida bək kəskin ihtilap bolup, ahir berip ular bir-biridin ayrilip ketixti. Barnabas Markusni elip, kəmigə olturup Siprus ariloşa kətti. **40** Pawlus bolsa Silasni tallidi; kərin daxlarning ikkiylənnə Hudaning xapaitigə amanət kəlixə bilən u ikkisi yoloşa qikti. **41** U əmdi Suriyə wə Kilikiyə əlklirini arilap ötup, [hərkəysi jaylarda] jamaətlərnə kuwwətəndürdi.

16 Andin u Dərbə wə Listra xəhərlirigimu bardi. Mana, xu yərdə etikadqi Yəhudiy bir ayalning ooçli, Timotiy isimlik bir muhlis bar idi. Uning atisi bolsa grek idi. **2** Listra wə Konya xəhərliridiki kərin daxlarning həmmisi uning toqçuluk yaxhi guwahlik berətti. **3** Pawlus uni əzi bilən billə elip mangmakqi boldi. Biraq bu yərdiki Yəhudiyarning

həmmisi [Timotiyning] atisining grek ikənlikini bilgəqkə, Pawlus uni elip hətnə kıldurdi. **4** Ular xəhər-yezilardin etkəq, Yerusalemdiki rosullar bilən aqsəqallar [yat əllərgə] bekitkən bəlgilimilərnin ularning riayə kılıxi üqün tapxurdi. **5** Xundəq kılıp, jamaətlər etikadta küqəytilip, sanlirimu kündin-küngə kəpəydi. **6** Muqəddəs Roh ularning Asiya əlkisidə səz-kalamni jakarlıxiəyə yol qoymioğan bolup, Pawluslar əmdi Frigiyyə wə Galatiya rayonliridin etüp, **7** Misiiyyə rayoniəyə kəlgəndin keyin, Bitiniyyə əlkisigə kirməqçi boldi. Birəq Əysaning Rohi ularoğa bundəq kılıxiximü yol qoymidi. **8** Xuning bilən ular Misiiyədin etüp, dengiz boyidiki Troas xəhərigə qüxti. **9** Xu küni kəqətə, Pawluska bir oşayibanə kərünüx kərünüp, Makedoniyyəlik bir kixi uning aldida ərə turup: — [Dengizdin] etüp, Makedoniyyəgə kelip, bizgə yardım bərgəysən! — dəp etündi. **10** U bu kərünüxni kərgəndin keyin, Rəb bizni jəzmən u kixilərnin kəxiəyə berip, ularoğa hux həwər jakarlıxka qəkiroğan, degən huləsigə kelip, dərhal Makedoniyyəgə berixkə təyyarlanduq. **11** Biz kemigə qikiq, Troastin yoloğa qikiq, Samodrak ariliəyə qarap yol alduq wə ətisi [Makedoniyyədiki] Neapolis xəhərigə yetip barduq. **12** U yərdin Makedoniyyəning xu rayonidiki Filippi degən muhim xəhərigə ettuk. Bumu Rimdiki bir mustəmlikə xəhər idi. Biz bu yərdə birnəqəqə kün turduq. **13** Xəbat küni, [xəhər] dərwezisidin qikiq dəryə səhəligə barduq; qünki biz u yərdə dua-tiləwət kılıdioğan bir jay bar dəp oyliduk; dərwekə xundəq boldi. Biz olturup, u yərgə yioşiləğan ayalləroğa səzləxkə baxliduk. **14** Ularning iqidə səsün rəht sodisi kılıdioğan, Tiyatirə xəhərilik, Hudadin kərkidioğan Lidya isimlik bir ayal bar idi. Rəb uning kəlbini Pawlusning eytkanlirini qəbul kılıxkə aqti. **15** U ailisidikilər bilən qəməldürülgən bolup bizdin etünüp: — Əgər silər meni [həkiqətən] Rəbgə etikəd kılıquqi dəp bilsənglər, mening öyümgə berip turunglar! — dəp qing turup bizni məkullattı. **16** Bir küni biz xu dua kılıdioğan jayəyə ketip barəjnimizdə, bir dedək bizgə yolukti; bu kizəyə pal saləquqi bir jin qəplixiwəloğanidi; dedək hojayinliriəyə pal selix yoli bilən nuroşun pəydə tepip bərgənidi. **17** U yol boyi Pawlus wə bizgə əgixip: — Bu kixilər Həmmidin aliy Hudaning kulliri, ular silərgə nijatlik bir yolini jakarlaydu! — dəp wərkirap mangdi. **18** U uda kəp künlər xundəq wərkiridi. Bu ix Pawlusning kəlbini azablap, u kizəyə burulup, jinəyə: — Əysə Məsihnin nami bilən buyruymənki, uningdin qik! — deyixigila,

jin xuan qikiq kətti. **19** Dedəkning hojayinliri uningəyə bəşiləğan pul tepix ümidining yokkə qikiqanlikini kərüp, Pawlus bilən Siləskə qol selip, ularni bazar məydaniəyə sərəp, həkümdarlarınin aldioğa elip bardi. **20** Ular ikkiylənni sorəqçi əmədarlarınin aldioğa qikiqirip: — Bu adəmlər Yəhudiiylər bolup, xəhərimizni qalaymikanlaxturəwətəktə. **21** Biz bolsəq rimliklərmiz, ular qanunimizəyə hiləp boləğan wə qəbul kılıxkə yəki yürgüzüxkə bolməydiəğan kəidə-yosunlarni tərəqib kiliwatidu! — dəp xikəyət kildi. **22** Toplanəğan halayikmu ularəyə hujum kılıxkə kəzəqaldi; sorəqçi əmədarlar ularning kiyimlirini yirtip yəlingəqləp, kaltək bilən dumbiləxkə əmr qüxürdi. **23** Ikkiylənni kaltək bilən kəp dumbiliəğəndin keyin, ularni zindaniəyə taxlıdi wə xundəqlə gundipayni kəttik kəzitiəxkə buyrudi. **24** U buyruqni tapxuruwelix bilən ularni zindanning iqkiridiki kaməroğa soləp, putliriəyə ixkəl saldi. **25** Tün yerimdə, Pawlus bilən Silas dua kılıp, Hudaəyə mədhiiyyə küylirini eytiwatattı. Bəxkə məhbuslar bolsa kulək selip angləwatattı. **26** Tuyuksiz kəttik yər təwərx yüz bərdi; zindanning ullirimu təwərinip kətti wə zindanning həmmə ixikliri xuan eqilip, hər bir məhbusning kixənlimü qüxüp kətti. **27** Gundipay uyqudin oyoşinip, zindanning ixiklirining oquq turoşanlikini kərüp, məhbuslar kəqip ketiptu dəp oyləp, kiliqini suoşurup elip, əzini əltürüwəlməqçi boldi. **28** Ləkin Pawlus kəttik əwəzdə: — Əzünggə zərər yətküzmə, həmmimiz bar! — dəp wərkiridi. **29** Gundipay: Qiraşlarni kəltürənglər dəp tovləp iqkirigə etilip kirip, titrigən həldə Pawlus bilən Silasning ayioşioğa yikildi. **30** Andin ularni taxkiriəyə elip qikiq: — Kutkuzuluxum üqün nemə kilixim kərək? — dəp soridi. **31** Rəb Əysəyə etikəd kiliqin, wə xundəq kilsəng, əzüng həm ailəngdikilərmü kutkuzulidu! — dedi ular. **32** Xuning bilən, ikkiylən uningəyə wə uning bərlək ailisidikilərgə Rəbning səz-kalamini yətküzdi. **33** Keqə xu səətning əzidila [gundipay] ularni bəxləp qikiq, yarilirini yuyup tazilidi; andin u dərhal ailisidikilər bilən qəməldürüxni qəbul kildi; **34** ikkiylənni əz öyigə bəxləp kelip, ularning aldioğa dastihən saldi. U pütkül ailisidikilər bilən Hudaəyə etikəd kiliqanliqti zor xadlandı. **35** Ətisi ətigəndə, sorəqçi əmədarlar yasəwullarni zindaniəyə əwətip: — U ikkiylənni qoyuwətinglar! — dəp buyrudi. **36** Gundipay Pawluska bu səzni yətküzüp: — Sorəqçi əmədarlar ikkinglarni qoyuwətiə yarlikini qüxürdi. Silər əmdi zindandin qikiq, tinq-aman yolungləroğa qikiqinglar, —

dedi. **37** Birak Pawlus yasawullarõja: — Biz Rim pukraliri bolsakmu, æmældarlar bizni sorak qilmayla halayikning aldidada kaltæk bilæn dumbalap, zindanoja taxlidi. Æmdi ular hazir bizni yoxurunoq koõjlimakqimu? Yak, bundak qilsa bolmaydu! Æmældarlar øzleri kelip bizni qikarsun! — dedi. **38** Yasawullar bu sozlærni sorakqi æmældarlarõja yatküzdi. Ular ikkiylønning Rim pukrasi ikænlikini anglap korqurp kætti; **39** ularning kænglini elixka [zindanoja] berip, ularni zindandin elip qikqandin keyin, xæhærdin qikip ketixni kayta-kayta øtündi. **40** Ikkiyløn zindandin qikixi bilæn Lidyaning øyigæ bard; andin u yærdæ kerindaxliri bilæn kæruxüp, ularni riõbætændürgændin keyin, yoloja qikip kætti.

17 Ular sæpirini dawam kilip Amfipolis wæ Apolloniya xæhærliridin øtüp, Tesalonika xæhirigæ kældi. U yærdæ Yæhudiylarning sinagogi bar idi. **2** Pawlus aditi boyiqæ ularning arisioja kirip, uda üq xabat küni u yærdæ jæn bolõjanlar bilæn muqæddæs yazmilarni xærhlæp munazirilixip, **3** ularõja Mæsihning azab-oqubætlær tartqandin keyin ølümdin tirilixi muqærrær dæp qüxændürdi hæm ispatlidi wæ: — Mæn silærgæ jakarliojan muxu øysa dæl Mæsihning Øzi xul — dedi. **4** [Yæhudiylarning] iqidin bæzilær kayil bolup ixinip, Pawlus bilæn Silaska koõxuldi; xundakla Hudadin korqidiojan Greklærdin zor bir top adæmlær wæ az bolmiojan yukiri tæbikiidik grek ayallarmu xundak ixændi. **5** Birak Yæhudiylar buningõja hæsat kilip, birnæqqæ kæbih adæmlærni yiojip, bir top kixilærni toplap, xæhærni astin-üstün kiliwætti. Yæhudiylar Pawlus bilæn Silasni xæhær hælk [kengæxmisigæ] tapxurup berix üqün ularni tutux mæksitidæ Yason isimlik birsining øyigæ basturup bard. **6** Lekin ular ikkiylønni tapalmay ular Yason wæ baxka birnæqqæ kerixdaxni xæhær æmældarlarining aldioja tartip apirip: — Jæhanni astin-üstün kiliwætkæn axu adæmlær muxu yørgimu yetip kældi; **7** Yason ularni øyidæ koõbul kildi. Ular øysa isimlik baxka bir padixah bar dæp jakarlap, Kæysærning pærmanlirioja karxi qikiwatidu! — dæp qukæn selixti. **8** Ular bu sozlær bilæn halayikni wæ xæhær æmældarlarini dækkæ-dükkigæ selip koydi. **9** Æmældarlar Yason wæ baxka tutup kelingænlærdin kapalæt puli alojandin keyin, ularni koyuwætti. **10** Kerindaxlar hayal bolmay Pawlus bilæn Silasni xu küni keqidæ Beriya xæhirigæ øwætiwætti. Ular u yørgæ yetip barõjanda, Yæhudiylarning sinagogioja kirdi. **11** U yærdiki [sinagogdikilær] Tesalonikadikilærgæ qariojanda esil hislætlik bolup, söz-kalamni kizikip anglidi wæ

ularning eytkanlirining toojra yaki hatalikini enikalap bilix üqün, hærküni muqæddæs yazmilarni ketirkinip izlændi. **12** Nætijidæ, ulardin nuroõun Yæhudiylar, esilzadæ grek ayallardin bir kismi wæ xundakla heli køp grek ørlær etikad kildi. **13** Lekin Tesalonikadiki Yæhudiylar Hudaning söz-kalamining Pawlus arkilik Beriyadimu jakarliniwatkinini anglap, u yørgimu berip topilang kætürmækqi bolup, ammini kutratti. **14** Xuning bilæn kerindaxlar Pawlusni dærhal dengiz boyioja øwætiwætti. Silas bilæn Timotiy bolsa Beriyada kaldi. **15** Pawlusni uzitip mangõjanlar uni Afina xæhirigiqæ elip bard. Andin ular Pawlusning: — «Silær Silas bilæn Timotioja mumkinkædær mening yenimoja tezrak kælsun dæp yatküzüp koyunglar» degæn tapxurukini elip, [Beriyajoja] kaytip kældi. **16** Pawlus Afina xæhiridæ Silas bilæn Timotiyni kütüp turojanda, pütkül xæhærdikilærning butpæræslikkæ berilip kætænlikini kærüp, rohi kattik azablandi. **17** Xunga u sinagogda Yæhudiylar wæ Hudadin korqidiojanlar bilæn hæm xuningdæk hærküni bazarda uqriojanla kixilær bilæn munazirilixætti. **18** «Epikurlar» wæ «Stoiklar» dæp atalojan bæzi pøylasoplarmu uning bilæn munazirilixixkæ baxlidi. Ularidin bæzilær: — Bu bilærmæn poqi nemæ dæp jøylüwatidu? — deyixti. Yænæ bæzilær Pawlusning øysa wæ adæmlærning ølümdin tirildürüldiojanliki hækkidik hux hæwærni jakarliojanliqidin: — U yat ilahlarining tærõibatqisi ohxaydu! — deyixti. **19** Xunga, ular Pawlusni elip «Areopagus» degæn [kengæx] mæydanoja apirip: — Sæn tarkitiwatkan yengi tælimingning nemæ ikænlikini bizmu bilsæk kandaq? **20** Qünki sæn bæzi øjæyriy ixlærni kulikimizõja yatküzüwætisæn, biz ularning mænisi zadi nemæ ikænlikini bilgümüz bar, — deyixti **21** (æmdi Afinaliklar wæ u yærdæ turuwatkan qætælliklærning hæmmisi waqtini birær yengilikni yatküzüx yaki anglaxtin baxka ixka særp kilmaytti). **22** Xunga Pawlus Areopagus mæydanining otturisioja qikip mundaq dedi: Øy Afina hælk! Silærning hæp jæhættin jin-ilahlarõja qokunuxka kattak berilgænlikinglærni kerdum. **23** Qünki hæmmæ yærni arilap, silærning tawapghaliringlærni kæzdin kæqürginimdæ, üstigæ «Namælum bir Hudaõja atalojan» dæp pütülgæn beõixlimisi bar yænæ bir kurbangahni kerdüm. Æmdi mæn silær tonumay turup ibadæt kiliwatkan xu [Hudani] mana hazir silærgæ tonuxturup jakarlay. **24** Pütkül alæmni wæ uningdiki barlik mæwjudatlærni yaratkan Huda asman-zeminning

Igisi bolup, insnlarning qoli biln yasalqan ibadethanilarda turmaydu, **25** yaki birer narsiga hajiti quxkandak insnlarning qollirining ajriga mohtaj amastur, qunki U Ozi hammə janivarqaja hayatlik, nəpəs, xundakla [ehhtiyajlik bolqan] hammə narsini ata qilidu. **26** U birla adamdin insaniyattiki barlik millətlərnə barlikqaja kəltürdi, ularni pütün yər yüzigə orunlaxturup, ularqaja has bolqan pəyt-pəsillər həmdə turidiqan jaylirining pasillirini aldin bəlgiləp bərdi. **27** Bularning məqsiti «Insanlar meni izdisun, bəlkim silaxturup tapsun» degənliktur. Əməliyəttə, u heqqaqsimizdin yirak əməs. **28** Qunki biz Uningda yaxaymiz, hərəkət qilimiz wə Uningda wujudimiz bardur; aranglardiki bəzi xairlar eytkinidək: «Biz Uning nəslidurmiz!». **29** Xunga, Hudaning nəslə bolqajaqqa, biz Təngri Boluqunini altun-kümux yaki taxtin yasalqan, hünər wənnəng mahariti wə təsəwwuri bilən oyuqlqan birer narsigə ohxaydu, dəp oylimaslikimiz kerək. **30** Xunga Huda burunqi zamanlardikilərnəng xundak oqəplətlik waqitlirini nəziridin saqit qilqini bilən, ləkin bügünki künde U həmmilə yərdə pütün insnlarni gunahliroqaja towa qilixqaja əmr qilmaqta! **31** Qunki U Ozi tikligən insan arqilik pütkül dunyani həqqaniylik bilən sorak qilidiqan bir künini bəlgilidi; U uni ölümdin tirildürgənliki bilən bu ixning mukərrər ikənlikigə ispat bərgənidi. **32** [Pawlusning] «əlgənlərnəng tirilixi» həqqidə eytkənlirini angliqanda bəzilər uni məshirə qilixqaja baxlidi. Yənə bəzilər: — Bu ix həqqidə səndin yənə anglayli, — dedi. **33** Buning bilən, Pawlus məydəndin qikqip kətti. **34** Birək bəzilər uningqaja qoxulup, etiqad qildi. Bularning iqidə «Areopagus» kengəxmə həy'ətliridin biri bolqan Diyonisius wə Damaris isimlik bir ayal, xuningdək baxqaja birqanqə kiximu bar idi.

18 Bu ixlərdin keyin, Pawlus Afina xəhiridin ayrilip Korint xəhirigə bardı. **2** U u yərdə Pontus əlkisidə tuquluqlan Akwila isimlik bir Yəhudiyl bilən uning ayali Priskillani uqrattı. Ular [Rim] [imperator] Klawdiyusning barlik Yəhudiylar Rim xəhiridin qikqip ketixi kerək, degən yarliqi səwəblik yekində İtaliyədin kəlgənidi. Pawlus ular bilən tonuxup, **3** ular bilən kəsipdax bolqajaqqa, billə turup ixlidi (qunki ular qedirqilik bilən xuqullinatti). **4** Hər bir xabat künidə u Yəhudiylərnəng sinagogiqaja kirip, Yəhudiylar wə greklar bilən munazirilixip ularni [Hudaning səz-kalamiqaja] qayil qilixqaja tirixatti. **5**

Birək Silas bilən Timotiy Makedoniyədin kəlgəndin keyin, Pawlus səz-kalamni yətküzüxkə aldiridi, jan kəydürüp Yəhudiylarqaja: — Əysa — Məsihning Əzidur, dəp guwahlik bərdi. **6** Ləkin, ular uningqaja qarxi qikqip uni həqarətliidi. Buning bilən Pawlus pəxini kəqip, ularqaja: — Əz kəninglər əz bəxinglarqaja quxsun! Mən buningqaja jawabkar əməsmən! Bügündin baxlap, mən [silərdin burulup] yat əlliklərgə barimən, — dedi. **7** Buning bilən Pawlus ulardin ayrilip, Titiyus Yustus isimlik, Hudadin qorqidiqan bir kixining əyigə berip turdi. Uning əyi sinagogning yenida idi. **8** Əmdi sinagogning qongı Krispus pütün ailisidikilər bilən Rəbgə etiqad qildi. Nuroqun Korintliklərmu bu həwərnə anglap, etiqad kilip qəməldürüxni qobul qildi. **9** Rəb keqidə Pawlusqaja bir oqayibanə kərüniux arqilik wəhiy yətküzüp uningqaja: — Qorqma, süküt qilmay səzlə, **10** qunki Mən sən bilən billə. Heqkim sanga qol selip zərər yətküzməydu, qunki Mening bu xəhərdə nuroqun kixilirim bar, — dedi. **11** Xuning bilən Pawlus u yərdə bir yil altə ay turup, u yərdiki kixilər arisida Hudaning səz-kalamini əgətti. **12** Əmma Galliyo Ahaya əlkisining waliysi bolqan waqtida, Yəhudiylar birlixip Pawlusni tutup Galliyoning «sorak təhti»ning aldiqaja apirip, uning üstidin: Bu adəm kixilərnə qanunqaja hilap həlda Hudaqaja ibadət qilixqaja qayil qiliwatidu! — dəp xikayət qildi. **14** Pawlus əqzini aqay dəp turuxiqaja, waliy Galliyo Yəhudiylarqaja: — Dərwəqə, i Yəhudiylar, bu xikayitənglər birer nahəqlik yaki əqir jinayət toqrisida bolqan bolsa, səwrəqanlik bilən silərgə kulak salsam orunluk bolatti. **15** Birək bu ix [pəqət] bəzi nam-isimlar, səzlər wə əzünglərnəng [Təwrat] qanuninglər üstidə talax-tartixlarqaja qetixlik ikən, uni əzünglər bir tərəp qilinglər! Mən bundak ixlərqaja soraqqi bolmaymən! — dedi. **16** Xuning bilən u ularni sorak təhti aldidin həydəp qikqardi. **17** Halayik sinagogning qongı Sostenisni tutuwəlip, sorak təhtining aldidə qattik uroqili turdi. Birək [waliy] Galliyo bu ixlərnəng heqqaqsisiqaja qilqə pisənt qilmidi. **18** Pawlus Korint xəhiridə yənə kəp künlərnə otküzgəndin keyin, kərinədxlar bilən hoxlixip, Priskilla wə Akwilalərnəng həmrahlıqida kəmigə olturup, Suriyəgə qarap kətti. [Yoloqaja qikixtin ilgiri] u Kənkriya xəhiridə Hudaqaja iqkən bir kəsimidin qaqqlirini quxürüwətkənidi. **19** Ular Əfəsus xəhirigə barqandin keyin, u Priskilla wə Akwilani qaldurup qoyup əzi [xu yərdiki] sinagogqaja kirip, Yəhudiylar bilən munaziriləxti. **20** Ular uni uzunrak turuxqaja

tələp kiliwidi, u qoxulmay, **21** «Mən qandaqla bolmisun kelər heytni Yerusalemda ötküzimən; andin Huda buyrusa, silərning yeninglaroşa yənə kelimən», — dəp ular bilən hoxlixip, Əfəstustin kemə bilən yoloşa qıkti. **22** U Kəysəriyə xəhiridə kemidin qüxüp, [Yerusalemoşa] qıqip jamaət bilən hal soraxkandin keyin, Antakya xəhorigə qüxüp kətti. **23** Antakyada bir məzgil turəandin keyin, u yənə yoloşa qıqip Galatiya wə Frigiya yurtlirini birbirlər arilap, barəjanla yeridə barlıq muhlislarning etiqadini kuwwətlidi. **24** Bu arida, Iskəndəriyə xəhiridə tuşuloşan Apollos isimlik bir Yəhudi Əfəsus xəhorigə kəldi. U natik adəm bolup, muqəddəs yazmilardin helila qongqur sawati bar adəm idi. **25** U Rəbning yoli toşruluk təlim aloşan bolup, otluq roh bilən Əysa həkəkidə əynən sezləp təlim berətti. Birax uning həwiri pəkət Yəhya [pəyoşəmbər]ning yürgüzgən qəməldürüxi bilən qəklinətti. **26** U sinagogda yürəklik sezləxkə baxlidi. Uni anglişan Priskilla bilən Akwila uni öyigə elip berip, uningoşa Hudaning yolini tehimu təpsily qüxəndürdi. **27** Keyin, Apollos Ahaya əlkisigə barmaqı boləanda, [Əfəsusluk] kərindaxlar [Ahayadiki] muhlislaroşa hət yezip, ulardin Apollosni kərxi elixni bəkmə tələp kildi. U xu yərgə berip, Hudaning mehİR-xəpki arkiplik etiqad kıləşanlaroşa qoxulup, ularoşa zor yardəmdə boldi. **28** Qünki u həlkə-ələm aldida Yəhudiylar bilən munazirilixip, ularoşa küqlük rəddiyə berip, muqəddəs yazmilarni xəhlixi bilən Məsihning Əysa ikənlikini ispatlap bərdi.

19 Apollos Korint xəhiridiki waqtida, Pawlus səpər kılıp, iqi kurukluk arkiplik Əfəsus xəhorigə kəldi. U yərdə bəzi muhlislar bilən uqrixip, **2** ulardin: — Silər etiqad kıləşinglarda, Muqəddəs Roh silərgə ata kılinoşanmu? — dəp soridi. — Yak, biz hətta Muqəddəs Roh bar degənni zadi anglimaptikənmiz, — dəp jawab bərdi ular. **3** Pawlus yənə: — Undaқта, silər qandaq qəməldürüluxtə qəməldürülgənsilər? — dəp soridi. — Biz Yəhya [pəyoşəmbər] yətküzgən qəməldürüluxni qəbul kılduk, — dedi ular. **4** Pawlus: — Yəhya [pəyoşəmbər] həlkə yətküzgən qəməldürülux bolsa gunəşlaroşa towa kılıxni bildüridoşan qəməldürülux bolup, ularoşa əzidin keyin kəlgüqigə, yəni Əysaşa etiqad kılıx kerəklikini tapiloşanidi, — dedi. **5** Ular buni anglap, Rəb Əysaning namida qəməldürüluxni qəbul kildi. **6** Pawlus qolini ularning üstigə təgküzüp turuxi bilən, Muqəddəs Roh ularoşa qüxti. Buning bilən ular naməlum tillarda sezləxkə həm pəyoşəmbərlərqə

wəhiy-bexarətlərnə yətküzüxkə baxlidi. **7** Ular təhminən on ikki ərkək kixi idi. **8** Pawlus üq ay dawamida [Əfəsus xəhiridiki] sinagogqa kirip, yürəklik bilən səz kılıp, ular bilən Hudaning padixahlikidiki ixlar toşrisida munazirilixip qayıp kılıxqa tirixti. **9** Ləkin bəziləri jahillik kılıp ixinixni rət kılıp, halayik aldida [Rəbning] yoloşa haqarət kəltürgəndə, Pawlus ulardin qıqip, muhlislarnimu ayrip qıkti. U hərəkünü Tirannus isimlik adəmnin leksiyanisida munazirə-muzakirə ötküzdi. **10** Bu ix ikki yil dawamlaxti. Nətijidə, Asiya əlkisidiki pütün həlkə, Yəhudiylar bolsun, Greklər bolsun həmməylən Rəbning səz-kalamini anglidi. **11** Huda Pawlusning kolliri arkiplik karamət məjzilərnə yaratti. **12** Kixilər hətta qol yaqlik wə pərtuklarni Pawlusning tenigə təgküzüp, andin kesəllərnin yenioşa apirip, ularning üstigə yapatti. Nətijidə, kesəllər saqiyip, yaman rohlar ulardin qıqip ketətti. **13** Ləkin xu ətrafta yüridoşan, «jinkəx» Yəhudiylarin bəzilirimu Rəb Əysaning namini ixlitip baqqusi kelip, jin qaplxaxanlar üstidə turup jinlaroşa: «Pawlus jakarlawatqan Əysaning namidin sanga kattik buyruk bərimən!» dəydoşan boldi. **14** Bu ixni kılıdoşanlarning arisida Skewa isimlik bir Yəhudi bax kaşinning yəttə oşlimu bar idi. **15** Ləkin [ular koşliwətməqı boləşan] yaman Roh ularoşa jawabən: — Əysani tonuymən, Pawlustin həwirim bar, birax özünqlər kim bolisilər?! — dewidi, **16** yaman Roh qaplixwaləşan kixi ularoşa etilip qıqip, ularni urup xama kılıp, ularning üstidin oşlib kəldi. Ular yalingaq wə yariləşəşan həlda əydin keqip qıqip kətti. **17** Bu ix Əfəsus xəhiridə turuwatqan barlıq Yəhudiylar wə Greklərgimu məlum bolup, qorqunq həmmisini basti wə Rəb Əysaning nami uloşlandı. **18** Nətijidə, nuroşun etiqadqlar burunqi kıləşanlirini iqrar kılıp, aldioşa qıkti. **19** Şəhİrgərlik kıləşanlardin nuroşun adəmlər əzlrinining şəhİrgərlik kitab-palnamilirini əkelip [bir yərgə dəwiləp], kəpqlikning aldida kəydürüxti. Bu kitablarning kimmiti jəmiy əllik ming kümüx tənggigə yetətti. **20** Xundaq kılıp, Rəbning səz-kalami küqgə igə bolup, bərk urup üstünlukkə ötti. **21** Bu ixlar yüz bərgəndin keyin, Pawlus kənglidə, Makedoniyə wə Ahaya əlkisidin etüp Yerusalemoşa bərixqa niyət başlıdi. U: — U yərgə barəşandin keyin, Rim xəhİrini kərup kelixim kerək, — dedi. **22** Xuning bilən, u əzigə yardəmdə boluwatqanlardin Timotiy bilən Erastus ikkiylənni Makedoniyəgə əwətiwətip, əzi yənə bir məzgil Asiya əlkisidə turdi. **23** Dəl xu qaqda, [Əfəsus

xəhīridə] [Rəbning] yoli toʻjurluk eʻojir malimaqilik kətūrīldi. **24** Ayal ilah Artemisni sūrətləp kūmūx təkqə-həykəllərni yasiʻojuqi Dimitriy isimlik bir zərgər bar idi. Uning bu ixi hūnərwənlərgə kəp payda tapkuzatti. **25** Dimitriy hūnərwənlərni wə xuningʻoja ohxax ixlar bilən xuʻoqulliniwatқан baxқа ustilarni yiojip, ularʻoja: — Buradərlər, bizning gūlliniximizning bu ix bilən baʻoqlik ikənlikini bilisilər; **26** hāzir hēliki Pawlusning nemə ixlarni kiliy yūrgənlikini angliʻojan hām kərgən boluxunglar kerək. U: «Kol bilən yasiwalʻojan nərsilər ilahlar əməs» deyix bilən, pəkət Əfəsusta əməs, bəlki pūtkül Asiya əlksidə degūdək nuroqunliʻojan kixilərni kayil kiliy, azdurup burawatidu. **27** Əmdi hāzir bizning bu sodimizoja bətnam qaplox həwpī bolupla qalmay, bəlki būyūk ayal ilah Artemisning buthanisimu ərziməs dəp qarilip, hətta Asiya əlksi wə pūtkül jaḥan ibadət kiliديوjan [bu ayal ilahimizning] xan-xəriyimu yokilix həwpigə duq keliwatidu! — dedi. **28** Bu səzlərni angliʻojan kəpqlik ʻozəpəkə qəmtip, kayta-kayta: — Əfəsusluqlarning Artemisimiz būyūktur! — dəp quқан kətūrīxkə baxlidi. **29** Buning bilən pūtkül xəhər malimatang bolup kətti. Halayik Pawlusning səpərdaxliridin Makedoniyəlik Gayus wə Aristarhularni tutup sərəp, serk məydaniʻoja təngla yopurulup mangdi. **30** Pawlus halayik arisioja kirməkqi bolʻoqanidi, lekin muhlislar uning kirixigə yol koymidi. **31** Hətta Pawlusning dostliri bolʻojan əlkə əməldarliridin bezilirimu uningʻoja həwər yətküzüp, uni serk məydaniʻoja berixқа təwəkkül kilməslikkə jekilidi. **32** Əmdi bəzilər buni dəp warkirisa, bəzilər uni dəp warkirixip, pūtīn sorun warang-qurungʻoja toldi; kixilərnin kəpinqisi əzlrininin nemigə yiojilojanliqinimu bilməytti. **33** Yəhudiylar Iskəndər isimlik adəmnī aldiʻoja ittirip qikiriwidi, kəpqlik uni aldiʻoja turoquzdi. Iskəndər kəpqlikkə kol ixariti kiliy, [Yəhudiylarni] aqlimakqi boldi. **34** Birək kəpqlik uning Yəhudiylar ikənlikini bilip keliy, həmmisi təngla: — Əfəsusluqlarning Artemisimiz būyūktur! — dəp ikki saətqə quқан kətūrīp turuxti. **35** Ahirda, xəhərning bax mirzisi halayikni tinqlandurup mundək dedi: — Əy Əfəsusluqlar! Biz Əfəsusluqlarning xəhīrinin būyūk Artemisning buthanisining wə uning asmandin qūxkən sūritininin koʻjdiʻojuqisi ikənlikini bilməydiʻojan kim bar! **36** Bu ixlarni inkar kīlalimiojanikən, əzūnglarni besiwelixinglar, baxbaxtaqlik kilməsliklinglar kerək. **37** Qūnki silər bu kixilərni bu yərgə [sorakқа tartixқа] elip kəldinglar;

lekin ular ya buthanilarni bulʻoquqilar ya bizning ayal ilahimizʻoja kupurluk kīlojuqilardın əməs. **38** Əgər Dimitriy wə uningʻoja koʻxulojan hūnərwənlərnin mələm bir kixininin üstidin xikayiti bolsa, sorakhanilar oquq turmakta wə sorakqi waliylarmu bar. Ular xu yərlərdə bir-biri bilən dəwalaxsun; **39** wə baxқа birər məsililiringlar bolsa, rəsmiy sorunda bir tərəp kīlinixi lazim. **40** Biz əmdi yənə būgūnki wəkəni topilang dəp ərz kīlinix həwpidə turuwatimiz; qūnki bu malimanqlikning hēq səwəbi kərsitilmigəqkə, həsabinimu berəlməymiz-də! **41** Bu səzlərni kiliy bolup, u yiojilojan halayikni tarkitiwətti.

20 Topilang besikkəndin keyin, Pawlus muhlislarni qakirip, ularni riʻobətləndürdi wə ular bilən hoxlixip, Makedoniyəgə qarap kətti. **2** U xu ətraptiki yurtlarni arilap, etiқadqilarni nuroqun səz-təlimlər bilən riʻobətləndürgəndin keyin, Yunanʻoja berip, **3** u yərdə üq ay turdi. Pawlus kemigə olturup Suriyəgə mangay dəp turoqanda, Yəhudiylarning uni əltürīx suyikəsti bilinip keliy, u Makedoniyə arkilik [kurukluk bilən] kaytip ketix qarariʻoja kəldi. **4** Uningʻoja həmrəh bolʻoqanlar Beriyalik Pirrusning ooqli Sopater, Tesalonikaliklardin Aristarhus bilən Sekundus, Dərbəlik Gayus, Timotiy wə Asiya əlksidın Tikikus bilən Trofimuslar idi. **5** Ular awwal Troas xəhīrigə berip, bizning yetip beriximizni kütup turdi. **6** Biz bolsək «petir nan heyti» künliridin keyin, Filippi xəhīridin kemigə olturup, bəx kündin keyin Troaska kelip, ular bilən uqraxtuk wə u yərdə yəttə kün turduk. **7** Həptinin birinqi kūni, biz nan oxtuxқа jəm bolʻoqanda, Pawlus ətisi kətməkqi bolʻoqakқа, jamətkə səz kīlixқа baxlidi; səzini tūn yerimgiqə uzartti. **8** Biz jəm bolʻojan yukiriki kəwəttiki əydə nuroqun qara qiraʻoqlar yenip turatti. **9** Əwtikus isimlik bir yigit derizidə olturoqanidi. Pawlus səzləp heli bir yərgə barʻoqanda, uni mügdək besiwatқанidi. Andin u ʻozək uykuʻoja ketip, u üqinqi kəwəttin yərgə yikilip qūxti. Kəpqlik uni yərdin kətūrīp qarisa, u əlup bolʻoqanidi. **10** Pawlus pəskə qūxūp, uning üstigə etilip, kuqaklap turup: Azablanmanglar, u tirikkən! — dedi. **11** Kaytidin əygə qikip, nanni oxtup yegəndin keyin, Pawlus ular bilən tang atkuqə uzun səzləxti wə u bu yərdin yoloqa qikti. **12** [Troastikilər] bolsa hēliki yigitni əyigə hayat apirip koymdi. Ular buningdin qəksiz təsəlli tapti. **13** Biz bolsək Pawlustin burun Assos xəhīrigə kemə bilən barduk. Qūnki Pawlus xu yərgə piyadə baray, silər məndin awwal yetip berip, u yərdə meni kemigə

eliwelixni kütünglar, dəp orunlaxturojanidi. **14** Assosta u biz bilən uqraxqandin keyin biz uni kemigə elip Mitulin xəhiringə kəlduk. **15** Andin xu yərdin qikiq, ətisi Hiyos arilining uduloqə kelip turduq. Üqinqi küni Samos ariloqə yetip kəlduk wə Trogillium xəhiringə kəlduk; uning ətisi Miletus xəhiringə barduk. **16** Qünki Pawlus Asiya əlkisidə kəp waqitni etküzüwətməslik üqün, dengiz səpiridə Əfəsusta tohtimay etüp ketixni qarar kulojanidi. Səwəbi, u «orma həyti» künini mumkinkəder Yerusalemda etküzüx üqün aldiraytti. **17** Əmdi Miletus xəhiringin Əfəsuska adəm əwətip, jamaəttiki aksakallarni qaqirdi. **18** Ular kəlgəndin keyin, u ularoqə mundak dedi: — Mən Asiya əlkisigə ayaq başkan birinqi kündin tartip, silər bilən kəndak etkənlikim hərbinglaroqə məlum. **19** Rəbning hizmitidə hər tərəptə kəmtər bolup, kəz yaxlirim təkülgənlikini, xundakla Yəhudiylarning suyikəstliri tütəylidin beximdin etkən sinaklarda qidiojanlikimni bilisilər, **20** wə yənə məyli ammiwi sorunlarda bolsun yaki əy-əylərdə bolsun, silərgə təlim bərginimdə, silərgə paydilik bolsila heqnemini ayimay jakarlap, **21** Yəhudiylar həm Greklərgimu Huda aldida towa kilix wə Rəbbimiz əysa Məsihgə etikad kilix kərəklikigə guwahlik berip jekiliganlikim həmminglaroqə məlum. **22** Həzir mana, rohta baqlanolan halda Yerusalemoqə ketiwatimən. U yərdə nemə ixlarning beximoqə quxidiojanlikini ukmaymən; **23** Pəqət xuni bilimənki, Muqəddəs Roh mən barolanla xəhərlərdə zindan kixənliiri wə azab-okuwətlərnin meni kütüp turidiojanlikini aldin enik eytip kəlməktə. **24** Lekin mən öz musapəmmi tamamlixim, Rəb əysadin tapxuruwalolan hizmətni ada kilixim, yəni Hudaning mehİR-xəpkiti toqrısidiki hux həwərnin toluq guwahqisi boluxum üqün, öz həyatimni kilqa ayimaymən. **25** Mən silər bilən arilixip, həmminglar arisida yürüp Hudaning padixahlikini jakarlidim; əmdi mana manga məlumki, buningdin keyin silərdin heqkim yüzümni qayta kərəlməysilər. **26** Xuning üqün, bögün silərgə guwahlik kilip eytip qoyayki, mən heqbirining kənoqə kərzdar əməsmən. **27** Qünki mən Hudaning toluq məqsət-iradisini kilqə elip qalmay silərgə bayan kilip yətküzüxtin bax tartmidim. **28** Muqəddəs Roh silərnə Hudaning jamaitini bəkiş üqün Uning padisi iqidə yetəkqi kilip tikligənidi; əmdi əzünglaroqə həm Əz Ooqlining kəni bilən setiwalolan barlik padisioqə səgək bolunglar! **29** Qünki manga ayanki, mən kətkəndin keyin, qilbərilər

aranglaroqə kirip, padini heq ayimaydu, **30** həmdə hətta aranglardinmu bəzilər muhlislarni əzligə tartiwelix üqün həkiqətəni burmiliojan türlük ixlarni səzləydu. **31** Xunga, səgək bolunglar, mening üq yil keqə-kündüz deməy, hərbinglaroqə kəz yaxlirim bilən tohtimay nəsihət berip turojanlikimni esinglarda tutunglar. **32** Əmdi mən silərnə Hudaqə wə Uning mehİR-xəpkit yətküzidiojan səz-kalamioqə tapxurimən. Bu səz-kalam etikadinglarni kuruxka həm pak-muqəddəs kilinojan barlik həlqi arisida iltipət kilinidiojan mirastin silərnə nesip kilixka qadirdur. **33** Mən heqqaqan heqkimdin kiyim-keqək yaki altun-kümüx tama kilip bəkmiojanmən. **34** Silərgə məlumki, mən ikki bilikimə tayinip, əzümning wə həmrahlırimning həjritidin qiktım. **35** Bundak kilip hər bir ixlarda mən silərgə muxundak əjir-əmgək arkilik əjiz-həjətmənlərgə yardım berix lazimlikini, xundakla Rəb əysa əzi eytkən: «Bərmək almaqtinmu bəhtliktur» deginini esinglardin qikarmasliqinlar kərəklikini kərsəttim. **36** Bu səzlərnə kilip bolup, u həmməylən bilən biriktə tizlinip olturup dua kildi. **37** Həmməylən qattik yioqlixip kətti; Pawlusning boynioqə esilip kuqaklap, kizojin səyüxti. **38** Ularni əng azabliqini Pawlusning, «Buningdin keyin yüzümni qayta kərəlməysilər» degen səzi boldi. Keyin, ular uni kemigə qikirip uzitip qoydi.

21 Andin biz ulardin ajrilip qikqəndin keyin, kəmə bilən udul Qos ariloqə qarap yol alduq. Ətisi, Rodos ariloqə, u yərdin Patara xəhiringə barduk. **2** Patarada Fənikiyə rayonioqə baridiojan bir kemini tepip, uningə olturup yoloqə qiktuk. **3** Siprus arili kəringəndin keyin, uni sol tərıpimizdə qaldurup etüp, Suriyəgə qarap mengip, Tur xəhiringə kuruklukka qiktuk. Qünki kəmə bu yərdə yük quxürməkqi idi. **4** U yərdə muhlislarni tepip, ularning yenida yəttə kün turduq. Ularoqə Muqəddəs Rohning wəhiyisi kelip, ular Pawluska ayioqin Yerusalemoqə basmisun, dəp nəsihət kildi. **5** Biraq biz u yərdə turux waqtimiz toxkəndə, səpirimizni dawamlaxturduq. Ularning həmmisi, jümlidin hotun-baliliri bizni xəhərnin sirtioqə uzitip qikti. Həmmimiz dengiz boyida tizlinip olturup billə dua kilduk. **6** Kuqaklixip hoxlaxqəndin keyin, biz kemigə qiktuk, ular əylirigə qaytixti. **7** Tur xəhiringin dengiz səpirimizni dawamlaxturup, ahirida Pitolimays xəhiringə kəlduk. U yərdiki kərinaxlar bilən kərüxüp, ularning yenida bir kün turduq. **8** Ətisi, u yərdin ayrilip, Qəysəriyə xəhiringə kəlduk. Biz burun

[Yerusalemdeki] «yattə hizmətkar»din biri boləjan, hux həwərqi Filipning öyigə berip kəndük. **9** Bu kixining tehi yatlık kilinmiəjan, bexarət-wəhiylərnı yətküzidiəjan tət kızı bar idi. **10** Biz u yərdə birnəqqə kün turoəjanin keyin, Agabus isimlik bir pəyoəmbər Yəhudiəy əlkisidin qüxti. **11** Bu kixi bizning aldimizəja kelip, Pawlusning bəlwəəjini kəliəja elip, əzining put-kəlini baəjlap: — Mukəddəs Roh mundak dəydu: — Yəhudiylar bu bəlwəəjning igisini Yerusalemde muxundak baəjlap, yat əlliklərnıng kəliəja tapxuridu! — dedi. **12** Bularnı anglap, həm biz həm xu yərlik kixilər bilən birliktə Pawlustin Yerusaleməja barmioəjan dəp ətündük. **13** Ləkin Pawlus jawabən: — Silər nemixka bunqiwala yioəlap, yürükimni ezisilər? Mən Yerusalemde Rəb əysaning nami üqün tutqun boluxla əməs, xu yərdə əlüxkimu təyyarmən, — dedi. **14** Biz uni kayil kılalmay, ahirida süküt kılıp: — Rəbning iradisi ada kılınsun! — dedük. **15** Bu künlərdin keyin, yök-takimizni yioəjxturup, Yerusaleməja qikip bardük. **16** Kəysəriyəlik muhlislərdin birnəqqisi biz bilən səpərdax boldi; ular Minason isimlik bir kixining öyidə kənimiz dəp uni birgə elip mangdi; bu kixi Sıprusluk, kəri muhlis idi. **17** Yerusaleməja yətkəndə kərindaxlar bizni huxallik bilən kərxi aldi. **18** Ətisi, Pawlus biz bilən billə Yakupni kərgili bardi. Yakup bilən əksakəllərnıng həmmisi u yərgə yioəjloəjanidi. **19** Pawlus ular bilən salamlaxkəndin keyin, Hudaning əzining hizmiti arkilik əllər arisida kılıəjan ixilirini bir-birləp ularəja təpsiliy eytip bərdi. **20** Bularnı angliəjanda, ular Hudaəja mədhiyə əküdi, andin Pawluska: — Kərüwətisən, i kərindixim, Yəhudiylar iqidə kənqə mingliəjan etiqađ kılıəjuqılar bar! Ulərnıng həmmisi Təwrat kənunioəja [əməl kılıxka] intayin kızıəjan ikən. **21** Ular sening toəjrangda: «U əllərnıng arisida yaxiəjan pütün Yəhudiyləroəja Musa [pəyoəmbərgə] tapxuruloəjanidin yenixni, yəni balilirini hətnə kıldurmaslikni, Yəhudiylərnıng ən'ənilirigə riayə kılmaslikni əgitidu» dəp anglidi. **22** Əmdi kəndak kılıx kərək? Qünki halayik qokum sening bu yərgə kəlgənlikingni anglap kəlidu. **23** Xunga bizning deginimizdək kılıəjan: Arimizda kəsəm iqkən tət adəm bar. **24** Sən ularni elip, ular bilən birliktə [Təwratiki] tazilinix kədisidin ətöp, ularning [kurbanlik] qikimlirini əzüng kətürgin, andin ular qaqirini qüxürələydu. Buning bilən, həmməylən sən toəjruluk angliəjanlirining həmmisining rast əməslikini wə sening əzüng Təwratka tərtpi boyiqə

riayə kiliwatlikingni bilip yetidu. **25** Əmma əllərdin boləjan etiqađqıləroəja kəlsək, biz ularəja pəkətlə butləroəja ataləjan nərsilərnı yeməslik, kənnı wə boəjup soyuloəjan həywaning gəxinimu yeyixtin wə jinsiy buzukluktin əzlrini sakıax toəjruluk kərarimizni ətkənki hət arkilik ukturduk. **26** Buning bilən, Pawlus u kixilərnı elip, ətisi əzi ular bilən billə tazilinix kədisini ətküzixti; andin u ibadəthanioəja kirip, [kahinləroəja] əzlrining paklinix mudditining kaqan toxudioəjanliki, yəni hərəkəyisi üqün kurbanlik kılınixning kəysi küni bolidioəjanlikini ukturup koydi. **27** Yəttə künlük muddət toxuxka az kəloəjanda, Asiya əlkisidin kəlgən bəzi Yəhudiylar Pawlusni ibadəthanida kərüp, halayikni kutritip, uningəja kəl selip: **28** — Əy Israillər, yərdəmdə bolunglar! Həmmə yərdilə, həmmə adəmgə həlkimizgə, Təwrat kənunioəja wə ibadəthanioəja kərxi səzlərnı əgitiwatқан adəm dəl xu. Uning üstigə, u yənə Greklərnı ibadəthanimizəja baxlap kirip, bu mukəddəs jayni buləjidi! — dəp qukan kətürdi **29** (ularning bundak deyixining səwəbi, əslidə ular xəhərdə əfəsusluk Trofimusning Pawlus bilən billə boləjanlikini kərgənidi wə Pawlus uni ibadəthanioəja baxlap kirgən, dəp oyloəjanidi). **30** Xuning bilən, pütün xəhər zilziligə kəldi. Halayik tərəp-tərəptin yügürüp kelip, Pawlusni tutup, ibadəthanidin sərəp elip qikti. İbadəthanining dərwəziliri dərhəl takiwətildi. **31** Bu top adəm Pawlusni [urup] əltürüwətməkqi bolup turoəjanda, pütkül Yerusalemni malimanqlik kaqlap kətkənliki toəjrisidiki bir həwər u yərdə turuxluk [Rim] kisming mingbexioəja yətküzüldi. **32** Mingbexi dərhəl ləxkər wə birnəqqə yüzbexini elip, top-top adəmlərnı basturuxka yügürüp kəldi. Mingbexi wə əskərlərnı kərgən halayik Pawlusni uruxtin tohtidi. **33** Mingbexi aldiəja ətöp, ləxkərlərnı Pawlusni tutup ikki zənjir bilən baəjıaxka buyrudi. Andin u: — Bu adəm kim? U nemə gunah kildi? — dəp soridi. **34** Ləkin [topiləngqılərnıng] iqidə bəzilər uni desə, bəzilər buni deyixip wərkiərixatti. Malimanqilik tüpəylidin mingbexi həkikiy əhwalni enikıaxka əməsiz kelip, ahir Pawlusni kəl'əgə elip ketixni buyrudi. **35** Ləkin Pawlus kəl'əning pələmpiyigə kəlgəndə, topiləngqılar tehimu zorəwanlıxip kətkəqkə, ləxkərlər uni kətürüxkə məjbur boldi. **36** Qünki ularning kəynidin top-top adəmlər əgixip mengip: — U yokitilsun! — dəp wərkiərixatti. **37** Kələgə əkiriəlixigə az kəloəjanda, Pawlus mingbexioəja: — Sizgə bir əojiz səz kılısam boləmdikin? — dəp soridi. Mingbexi: — Grekqə

biləmsən? **38** Undaқта, ilgiri isyan kətürüp, «hənjərqi kətillar»din tət ming adəmni baxlap qəlgə keqip kətken həliki Misirlik əməsməsən? — dəp soridi. **39** Lekin Pawlus: — Mən Yəhüdiy, Kilikiyə əlksidiki uluq xəhər Tarsusning puqrasimən. Halayıqqa birnəqqə eoziz söz kılıxımoğa ijazət kılıxingizni ətünimən, — dedi. **40** [Mingbexi] ijazət beriwidi, Pawlus pələmpəyde turup, halayıqqa kəl ixariti kildi. Kəttik jimjitlik baskanda, u ibraniy tilida sezləxkə baxlap: —

22 — Qerindaxlar wə ata-bowılar! Əmdi özümni aqlax sezlirimgə kulaq saloqaysilər, — dedi. **2** Ular Pawlusning ibraniy tilida sezliginini anglap, tehimu jim boluxti. U səzini dawam kildi: **3** — Mən bir Yəhüdiy, Kilikiyədiki Tarsus xəhəridə tuoquldum; lekin bu xəhərdə bekip qong kılındim, Gamaliyəlning kəl astida ata-bowilirimizə tapxuruloqan Təwrat qanunining zir-zəwərlirini koymay əginip təlim-tərbiyə aldim. Mən silərnin bügün boləninglarəğa ohxax, Huda yoliəğa intayin kizəyin idim. **4** Mən bu yoldikilərnə hətta ətürüxkiqə ziyankəlik kılıp, ularni ər-ayal deməy tutkun kılıp zindanoğa saldurdum. **5** Bu toqruluk bax kahin wə aliy kengəxmidi ki barlik aqsakallarmu manga guwahqidur. Mən ulardin Dəməxktiki [Yəhüdiy] qerindaxlarəğa yeziloqan hətlərnə tapxuruwelip, xu yərdə turuwatqan bu [yoldikilərnə] jazalax üqün, ularni tutkun kılıp Yerusalemoğa apirimən dəp yoloğa qıqkanidim. **6** Əmdi xundak boldiki, səpər kılıp Dəməxkə yəkinlaxkanda, qüxkə yəkin, tuyuksiz asmandin küqlük bir nur qüxüp, ətrapimni yorutuwətti. **7** Mən yərgə yikilip kəttim, andin manga: «Saul, Saul, Manga nemixkə ziyankəlik kılısən?» degən awazni anglidim. **8** «I Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, U manga: — «Mən sən ziyankəlik kiliwatqan Nasarətlük əysadurmən!» dedi. **9** Mən bilən billə mengiwatqanlar u nurni kərgən bolsimu, lekin manga kuloqan sezlərnə qüxənmidi. **10** Mən yənə, «I Rəb, nemə kılıxim kerək?» dəp sorisam, Rəb manga, «Ornungdin tur, Dəməxkə kir, xu yərdə sən ada kılıx bekitilgən ixlarning həmmisi toqruluk sanga eytip berilidu!» dedi. **11** Həliki nurning julalığıdin kəzlim kərməs bolup kaldi. Yenimdikilər kolumdin yetəkləp, Dəməxkə elip kirdi. **12** U yərdə Təwrat qanunioğa ihlas baqlioqan, Dəməxktiki barlik Yəhüdiylarning hərmitigə sazawər boləqan Ananiyas isimlik bir kixi bar idi. **13** U kelip, yenimda turup: «Qerindax Saul, bexingni kətürüp qara!» dedi. Mən xuan beximni kətürüp qarap uni kərdum. **14** U manga: «Ata-bowilirimizning

Hudasi seni iradisini bilixing, Həkkəniy Boloquqini kəruixing wə uning əozizdin qıqkan awazni anglixing üqün allıkaqan tallidi. **15** Qünki sən pütün insanlar aldida kərgən-angliəqlingioğa Uning guwahqisi bolisən! **16** Xundak ikən, sən yənə nemigə həyal bolisən? Ornungdin turup, Uning namioğa nida kılıp qəməldürülüp, gunəhlingni yuoquzəyin!» dedi. **17** Xundak boldiki, Yerusalemoğa kəytip kəlginimdin keyin, ibadəthanida dua kiliwatqinimda, bir əoyibənə kəruix menı oruwaldi **18** wə [Rəbning] manga: «Qapsan bol, Yerusalemdin dərhal kət. Qünki ular sening manga kuloqan guwahliqingni kəbul kilmaydu!» dəwatkanliqini kərdüm. **19** Mən, «I Rəb, ular mening Sanga etikad kuloqanlarni zindanoğa solap, hər bir sinagoglarəğa kirip ularni uroqanliqimni bilidu. **20** Sening guwahqing boləqan Istipanning kəni təkülgində, mənmu yenida turup uni ətürgənlərnin kilmixlirioğa qoxulup, ularning kiyimlirigə qarap bərdim!» — dedim. **21** Birak u manga: «Kətkin! Seni yiraktiki əllərgə əwətimən!» — dedi. **22** Pawlus muxu səzini degüqə halayik uningəğa kulaq seliwatatti. Lekin buni anglap ular awazini kətürüp: — Undak bir kixi yər yuzidin yokitilsun! U tirik turuxkə layik əməs! — dəp qukan selixti. **23** Ular qırkıraxip, qapan-yepinqilirini selip taxlap, topa-qang soruwatqanda, **24** mingbexi Pawlusni kəl'əgə elip kirip ketixkə əmr kiliwidi, halayikning uningəğa nemə üqün bundak qukan salidəqliqini eniklax üqün ləxkərlirigə uni kəmqilap sorak kılıxni buyrudi. **25** Lekin ular Pawlusni kəmqilax üqün oqulaqlitip baqlioqanda, u yenida turoqan yüzbexiəğa: — Bir Rim puqrasini jinayiti bekitilməylə kəmqilixinglar qanunoğa uyoqunmu? — dedi. **26** Bu səzini angliəqan yüzbexi mingbexining aldioğa berip: — Siz nemə ix kılax dəwatisiz? Qünki u kixi Rim puqrası ikən! — dedi. **27** Mingbexi Pawlusning aldioğa berip, uningdin: — Manga eytkin, sən rasttinla Rim puqrasimu? — dəp soridi. — Rast, dedi u. **28** — Mən nahayiti yukiri bahada muxu puqralıqqa igə boldum, — dedi mingbexi. Pawlus: Əmma mən tuoquluxumdinla xundak! — dedi. **29** Xuning bilən, uni sorakqa tartmaqci boləqan ləxkərlər dərhal uningdin əzlrini qətkə aldi. Mingbeximu uning Rim puqrası ikənlikini bilip, uni baqliatqanliki tūpəylidin kərkəp kətti. **30** Mingbexi Yəhüdiylarning Pawlusning üstidin kuloqan xikayitining həkikiy səwəbini bilix üqün, ətisi uni yexip, bax kahinlar wə pütün aliy

kengəxmidikilərnin bir yərgə yiojilixini buyrudi. Andin Pawlusni elip kelip, ularning aldioja turojuzdi.

23 Pawlus aliy kengəxmə həy'ətlirigə tikilip turup: **1** Qerindaxlar, mən bügüngiqə Hudaning aldidə pak wijdanda mengip kəldim, — dedi. **2** Buni angliojan bax kaħin Ananiyas [Pawlusning] yenidə turojanlaroja uning əozioja uruxni buyrudi. **3** Pawlus uningoja: — Huda seni uridu, əy akartiləjan tam! Sən u yərdə meni Təwrat kanuni boyiqə sorakka tartixka olturisən, ləkin Təwrat kanunioja hilap həlda meni urunglar dəp buyrudingə? — dedi. **4** — Sən Hudaning bax kaħinioja axundak haqarət kəltürəmsən?! — deyixti yenidə turojanlar. **5** Pawlus: — I qerindaxlar, mən uning bax kaħin ikənlikini bilməptimən. Qünki Təwrat: «Həlkinqni idarə qiləjuqining yaman gəpini qılma!» deyilgən, — dedi. **6** Ləkin Pawlus ularning bir qismining Saduqiyə, yənə bir qismining Pərisiylər ikənlikini bilip, aliy kengəxmədə yukiri awaz bilən: — Qerindaxlar, mən bolsam Pərisiylərdin bolimən wə Pərisiylərnin pərzəntimən. Mən əlgənlər qayta tirilixka baolijəjan ümid toqruluk bu yərdə sorakka tartiliwatimən! — dəp warqiridi. **7** U bu səzni deyixi bilənla, Pərisiylər bilən Saduqiylər arisidə jedəlojəyoja kəzojilip, kengəxmidikilər ikkigə bəlünüp kətti **8** (qünki Saduqiylər əlgənlərnin qayta tirilixi, yaki pərixətə yaki roħlar məwjut əməs, dəydu. Ləkin Pərisiylər həmmisini etirap qilidu). **9** Buning bilən qəttik bir quqan-sürən kətürülüp, Pərisiyə tərəpdari boləjan bəzi Təwrat ustazliri ornidin turup: — Biz bu adəmdin həqkəndək əyib tapalmiduk! Bir roħ yaki pərixətə uningə səz qiləjan bolsa nemə boptu! — dəp qəttik munaziriləxti. **10** Quqan-sürən tehimu küqiyip kətkəqkə, mingbexi [Yəhudiylərnin] Pawlusni tartixturup titma-titma qiliwetixidin qərkup, qisiməyoja zaləja qüxüp uni ularning arisidin zorluk bilən tartip qikip, kəl'əgə əkirip ketixini buyrudi. **11** Xu küni keqisi, Rəb Pawlusning yenidə turup: — Jasarətlilik bol! Qünki Yerusalemdə Mən toqrəmdiki ixlarəyoja toluq guwahlik bərginingdək, Rim xəhridimu xundək guwahlik qilixing muqərrər bolidu! — dedi. **12** Ətisi ətigəndə, Yəhudiylər Pawlusni əltürüxnə kəstləp, uni əltürmigüqə həqnrəsə yeməymiz, iqməymiz, dəp əzlrigə ləniti bir qəsəmnə qilixti. **13** Bu suyikəst qəsimini iqkənlər qirik nəqqə kixi idi. **14** Ular bax kaħinlar wə aqsakallərnin aldioja berip: — Biz Pawlusni əltürmigüqə həqnrəsə tetimaslikka qəttik qəsəm iqtuk. **15** Həzir silər wə aliy kengəxmə

uning ixlirini tehimu təpsiliy təxürüxnə baħanə qilip, wəkil əwitip uni kengəxmigə elip kelixni mingbexidin tələp qilinglar. U bu yərgə yekin kəlməyla uni jayliwetixkə təyyar turimiz, — dedi. **16** Ləkin Pawlusning singlisining oolli bəktürmidin həwər tepip kəl'əgə kirip, Pawluska məlum qilip qoydi. **17** Buning bilən Pawlus yüzbexiliridin birini qəkirtip, uningəyoja: — Bu balini mingbexi bilən kəruxtürüp qəysingiz. Qünki uningəyoja məlum qilidijəjan ixə bar ikən, — dedi. **18** Yüzbexi uni elip mingbexining aldioja baxlap kirip: — Məħbus Pawlus meni qəkirtip, bu balini siz bilən kəruxtürüp qəyuxumni tələp qildi. Qünki uning sizgə məlum qilidijəjan ixə bar ikən, — dedi. **19** Mingbexi uni qolidin tutup, bir qətkə tartip: — Manga məlum qilidijəjan nemə ixing bar? — dəp soridi. **20** U jawabən mundək dedi: — Yəhudiylər Pawlusning ixlirini təpsiliy təxürəyli dəp səwəb kərsitip əzlriddin ətə uni aliy kengəxmigə elip berixni tələp qilix üqün til biriktürüxti. **21** Ularəyoja qayil bolmioqayla, qünki qiriktin artuk adəm uni paylap turidu. Ular Pawlusni əltürmigüqə həqnrəsə yeməymiz, iqməymiz, degən qarəyix qəsimigə baoliniptu. Ular həzir əzlrinining ularning təlipigə məqul boluxlirini kütüp turidu. **22** Mingbexi uningəyoja: — Bu ixni manga məlum qiləjanlikinqni həqkimgə tinma! — dəp tapilap, balini qayturdi. **23** Mingbexi yüzbexidin ikkini qəkirtip: — Ikki yüz piyadə ləxkər, yətmix atlik ləxkər wə ikki yüz nəyziwəz ləxkərnə bügün keqə saət tokquzda Qəysəriyə xəhriqə qarap yoloja qikixka həzirlənglar! **24** Xuning bilən billə, Pawlusni waliy Feliksning yenioja saq-salamət yətküzüx üqün, uning minixigə ulaoljərnə təyyarlanglar! — dəp buyrudi. **25** Mingbexi [Felikska] mundək bir hət yazdi: — **26** «Hərmətlilik waliy Feliks janabliroja Klawdiyus Lisiyastin salam! **27** Uxbu adəmnə Yəhudiylər tutuwəlojan bolup, uni əltürməqə boləjənda, uning Rim puqrasi ikənlikini bilip yetip, qisimni baxlap berip uni kutquzdum. **28** Mən ularning bu kixi üstidin qiləjan xikayitining nemə ikənlikini enikliməqə bolup, uni Yəhudiylərnin aliy kengəxmisigə elip bardim. **29** Əməliyətə ularning uning üstidin qiləjan xikayitining əzlrinining Təwrat kanunioja dair dətəlalə məsililərgə munasiwətlilik ikənlikini bayqıdim, birək uningdin əlüm jazasi berixkə yaki zindənoja taxlaxka layiq birər xikayət qiləjəndək ixni tapalmidim. **30** Keyin, Yəhudiylərnin uni əltürüwetix qəstidə yürüwatqanlıqı həqkədikə aħbarət manga məlum qilinojənda, dərħal uni

siligə yollattim wə xuning bilən billə, uningəja ərz
kiloquqilarning əzlrining aldida xikayətlirini eytixini
buyrudum. Həyr!». **31** Ləxkərlər əmdi buyruk boyiqə
Pawlusni keqiləp Antipatris xəhriyə yətküzdi. **32** Ətisi,
atliq ləxkərlər Pawlusni elip mengixqə qaldurulup,
qalojan ləxkərlər [Yerusalemdeki] kəl'əgə qaytip kəldi.
33 Atliklər Qəysəriyəgə kirip, hətni waliyəja tapxurdi
wə Pawlusnimu uning aldida hazır kildi. **34** Waliy
hətni oquqandin keyin, Pawlusning qaysi əlkidin
ikənlikini sorap, uning Kilikiyədin kəlgənlikini bilip,
35 Uningəja: — Üstüngdin ərz kiloquqilər kəlgəndə
ixliringni toluk anglaymən, — dedi wə uni Hərod
hanning ordisida nəzərbənd kilip qoyuxni buyrudi.

24 Bəx kündin keyin, bax kaħin Ananiyas
aqsakallardin birnəqqəylən wə Tərtullus isimlik
bir adwokat bilən Qəysəriyəgə qūxūp, Pawlus
toqrisidiki rəsmiy xikayətlirini waliyəja sundi. **2**
Pawlus qaqirtilip, Tərtullus uning üstidin xikayət
kiliq mundaq dedi: — Hərmətlik Feliks janabli!
Biz əzlrining qol astilirida hər tərəptin aman-
esənlikkə nesip bolup kəlməktimiz wə aldin kərərlikliri
bilən həlkimiz arisida dana islahatlar barlikqə
kəltürülməktə, biz bu ixlardin hər waqit, hər jayda
toluk minnətdarlik bilən bəħriman boluwatimiz. **4**
Biraq əz waqitlirini kəp elip qoymaslikim üqün,
xəpətliri bilən sezimizni kışkila anglaxlirini etünüp
soraymən. **5** Qünki biz xuni tonup yəttukki, bu
adəm balahor bolup, pütkül jaħandiki Yəħudiylar
arisida majira-topilang pəyda kilixni küxkürtküqi,
xundaqla «Nasarətlilər» dəp atalojan məzhəpning
kattiwaxliridin biridir. **6** U bizning ibadəthanimiznimu
bulojimakqi bolojanidi. Xunga, biz uni tutuwalduk
wə uni əz qanunimiz boyiqə sotlayttuk. Ləkin
mingbexi Lisiyas əxəddiy zorluk bilən uni kollirimizdin
tartiwaldi wə uningəja ərz kiloquqilarni əzlrining
aldioja kelixkə buyruojanidi. **8** Uni soraq kilip kərsilə,
bizning uningəja kilojan əzlrimizning toqirilikini
bilip yetidila! **9** Sorunda bolojan Yəħudiylarmu
uning eytkanlirioja qoxulup: Rast, rast, dəp xikayətni
kūqəytti. **10** Waliy Pawlusqə səz kiloqin dəp qol ixaritini
kilojanda, u mundaq dedi: — Mən silining uzun
yillardin beri bu həlkni sorap kəlgənliklirini bilgəqkə,
hatirjəmlik bilən aldiridida əzüm toqramda jawab
berimən. **11** Asanla biləyədiliki, mən Yerusaleməja
ibadət kilixqə barojinimdin hazirojqə pəkət on
ikki künla etti. **12** Ular mening ibadəthanida
birər adəm bilən munaziriləxinimni kərmigən,

yaki sinagoglarda yaki xəhərdə ammini topilangəja
kutratkanlikimnimu heq kərmidi. **13** Ular yənə hazır
janabliroja mening üstümdin kilojan xikayətlirigə
heq ispatmu kəltürəlməydu. **14** Biraq siligə xuni
etirap kilimənki, mən ular «məzhəp» dəp atiojan
yol bilən mengip, Təwratta wə pəyojəmbərlərləning
yazmilirida pütülgənlərləningmu həmmisigə ixinip, ata-
bowilirimning Hudasioja ibadət kilimən. **15** Mening
Hudəja baqlojan ümidim barki (bu kixilərmu bu
ümidni tutidu), kəlgüsida həm həqkanıylarınq həm
həqkanıyisizlərləning əlümdin tirilixi bolidu. **16** Xu
səwəbtin, əzüm həmixə Huda aldidimu, insanlar
aldidimu pak wijdanlik boluxqə intilimən. **17** Mən
[Yerusalemnin] ayriloqli heli yillar bolojan bolup,
bu ketim u yərgə əz həlkimə həyr-sədikə yətküzüp
bərgili wə Huda aldioja hədiyə sunojili barojanidim.
18 Mən bu ixlarda boluwatattim, bəzilər meni tazilinix
kaidisini ada kilip bolojan qaojda ibadəthana həyylisida
uqratti; ləkin mən ətrapimoja adəm topliojinimmu
yok, malimanqilik qikərojinimmu yok. **19** Əməliyəttə
meni uqratkanlar bolsa Asiya əlkisidin kəlgən bəzi
Yəħudiylar idi; ularınq üstümdin xikayətliri bar
bolsa, əsli ular əzliri kelip, silining aldiridida ərz
kilixqə toqra kelətti. **20** Bolmisa, muxu sorundikilər
aliy kəngəxmə aldida turojinimda, meningdin kandaq
jinayət tapkanlikini eytip baksun! **21** Pəkət mundaq
bir ix bolojanidi: — Mən ularınq aldida, «Bügünki
kündə əlgənlərləning qayta tirilixi toqruluk silərləning
sorikinqlarəja tartilojanmən!» dəp warkiriojanidim.
22 [Rəbning] yoli toqruluk təpsiliy həwiri bar bolojan
Feliks sorakni tohtitip, ularəja: — Mingbexi Lisiyas
kəlgəndə dəwayinglar toqrisidiki həkümni qikirimən,
— dedi. **23** U yüzbexioja Pawlusni nəzərbənd astioja
elip, əmma uningəja bir'əz kəngqilik kilip, dost-
buradərlirining hərəkəsisining uning həjətliridin
qikixini tosmiojin, dəp buyrudi. **24** Birnəqqə kündin
keyin, waliy Feliks ayali Drusila bilən billə kəldi (Drusila
Yəħudiy idi). U Pawlusni qaqirtip, uningdin Məsih
əysəja etiqad kilix yoli toqruluk anglidi. **25** Pawlus
həqkanıy yaxax, əzini tutuwelilix, qiyamət künidiki
soal-sorak kilinixlar toqrisida səzləwatqanda, Feliks
wəħimigə qūxūp uningəja: — Həzirqə qaytip tursang
bolidu. Keyin manga pəyt kəlgəndə, yənə qaqirtimən,
— dedi. **26** U xuning bilən bir waqitda Pawlusning para
berixini ümid kilatti. Xuning üqün, uni imkankədər
pat-pat qaqirtip, uning bilən səzlixətti. **27** Ləkin ikki
yil toxqanda, Feliksning ornoja Porkiyus Festus waliy

boldi. Feliks Yəhudiyaroja iltipat kərsitip ularning kənglini elix üçün Pawlusni solakta qaldurdi.

25 Festus [Yəhudiya] əlkisigə kirip, üç kündin keyin Kəysəriyədin qikiş Yerusalemə barəjanidi. **2** Bax kahinlar bilən Yəhudiylarning mətiwərliri uning aldida Pawlusning üstidin rəsmiy xikayət kilip, uningdin iltipat sorap, adəm əwitip Pawlusni **3** Yerusalemə elip kelixni ətündi. Məksiti, ular yol üstidə bəktürmə təyyarlap Pawlusni öltürüx idi. **4** Festus buni anglap ularoja: — Pawlus hazır Kəysəriyədə solakta turiwərsun. Mən yekinda u yərgə qaytip kətməkqimən. **5** Aranglardin həquqədar boləjanlar mən bilən billə qüxsun. Əgər uning birər əyibi bolsa, ular xu yərdə xikayət kilisa bolidu, — dəp jawab bərdi. **6** Festus ularning iqidə səkkiz-on kündin artuq turmay, Kəysəriyəgə qaytip qüxti. Ətisi sorak təhtigə olturup, Pawlusni elip kelixni buyrudi. **7** Pawlus kəlgəndə, Yerusalemədin qüxkən Yəhudiylar uning ətrapioja olixip, uningə nuroşun eoşir jinayətlər bilən qarilap xikayətlərnə kilidi. Birak bularning həqkaysisioja ispat kərsitip bərləmididi. **8** Pawlus əzini aqlap: — Mən həqkaysi ixta Yəhudiylarning kanunioja, ibadəthanisioja yaki [imperator] Kəysərgə qarxi birər jinayətmə sadir kilmidim, — dedi. **9** Lekin, Festus Yəhudiylarning kənglini elixkə, ularoja iltipat kərsətməkqi bolup Pawlustin: — Yerusalemə berip, u yərdə mening aldimda bu xikayətlərgə əsasən sotlinixkə razi bolamsən? — dəp soridi. **10** Lekin Pawlus jawab berip mundaq dedi: — Mən hazır Kəysərning sorak təhti aldida turimən. Meni sorak kilixkə tegixlik yər mana muxu. Əzligə enik məlum boləjandək, mən Yəhudiylaroja həqkəndək nəhəklik kilmidim. **11** Əgər jinayitim bolsa, xundakla ələmgə layik birər ix kiləjan bolsam, mən əzümni ələmdin kaqurmaymən. Birak ularning mening üstümdin kiləjan xikayətlirining əsasi bolmisa, həqkimning meni ularoja tapxurup berixkə həkki yok. Mən Kəysərgə murajiat kilimən! **12** Andin Festus məslihetqiliri bilən səzləxkəndin keyin, Pawluska: — Sən Kəysərgə murajiat kilding — uning əldioja əmdi barisən! — dedi. **13** Birnəqqə kündin keyin, Agrippa han bilən [singlisi] Bərniki Festuska təbrik-salaməja Kəysəriyəgə kəldi. **14** U yərdə uzun künlər turojandin keyin, Festus Pawlusning ixini hanəja məlum kilip: — Bu yərdə Feliks qaldurup kətkən bir məhbus bar. **15** Mən Yerusaleməja barəjinimda, Yəhudiylar bax kahinliri bilən əksəkəlliri uning üstidin xikayət kilip, məndin uni

jazaəja məhkum kiliximni tələp kilixti. **16** Mən ularəja, ərz kilinoşuqi ərz kiləşuqilar bilən yuzləxtürülüp, uningə əzini aqlax pürsiti bərlimigüqə, uni jazaəja tapxurux rimliklarning aditi əməstur, dəp eyttim. **17** Xunga ular mən bilən billə bu yərgə kəlgəndin keyin, mən wəqitni kəynigə sozmay, ətisi sorak təhtigə olturup u kixini əkilixni buyrudum. **18** Ərz kiləşuqilar orunliridin turojanda, ularning uning üstidin xikayət kiləjanliri mening oylişinimdək rəzil ixlar əməs idi, **19** Bəlkə ularning əz ibadət tüzümi toşuruluk wə əysa isimlik bir kixi həkkidə məlum talax-tartix məsililiri bar ikən. U kixi əlgən bolup, Pawlus bolsa u tirildi dəydikən. **20** Bu məsililərnə zadi kəndək enikləxnə biləlməy, mən Pawlustin Yerusaleməja bərip, u yərdə bu ixlar toşuruluk sorakka tartilixkə razi bolux-bolmaslikini sorəjanidim. **21** Pawlus solakta turup imperator janablrining sorak qararini qikirixini murajiat kiləjandin keyin, mən uni Kəysərning əldioja əwətküqə, solakta tutup turuxni buyrudum. **22** Agrippa Festuska: — Meningmu bu kixining səzilirini anglap bəkkum bar, — dedi. — Ətə angləysiz, — dedi u. **23** Xuning bilən ətisi, Agrippa bilən Bərniki həywət bilən ammiwi yioşin zalioja kirip kəldi, mingbexilar wə xəhər kattiwaxlirimu ular bilən billə kirip kelixti. Festus əmr kiliwidi, Pawlus elip kirildi. **24** Festus mundaq dedi: — Agrippa padixah aliyliri wə muxu sorunəja yioşiləjan janablar! Bu kixini kəruwətilisələr. Həm Yerusaleməda həm bu yərdə pütün Yəhudiylar əhalisi uning toşuruluk ərz kilip manga murajiat kilip, u tirik qalduruxkə bolmaydu! — dəp qurkəiraxkanidi. **25** Lekin mən uningdin ələm jazasi bərixkə tegixlik birər jinayət tapalmidim. Həzir bu kixi imperator janablrinoja murajiat kilidi. Xuning bilən uni [Rimoja] əwətxini qarar kildim. **26** Birak uning həkkidə oşojaməja məlum kilip yazəşudək ix yok. Xuning bilən əhwalni rəsmiy təkxürüp birər yazəşudək məlumatkə igə bolux məksitidə uni hərblririning əldioja, bolupmu sili, Agrippa padixah aliylirining əldioja elip kəldim. **27** Qünki məhbusni sotkə əwətkəndə, uning üstidin kilinəjan xikayətlərnə enik kərsətməslilik manga nisbətən orunluk əməstək bilinidu.

26 Xuning bilən, Agrippa Pawluska: — Əzüngning gepingni kilixingəja ruhsət, — dedi. Pawlus kəlini sozup əzini aqlaxkə baxlidi: **2** — I Agrippa han, bügün əldilirida Yəhudiylar mening üstümdin xikayət kiləjan pütün ixlar toşuruluk jawab bərix

pursitigə nesip boloqanlikim üqün, bolupmu əzlidirining Yəhudiylarning adətliiri wə ularning arisidiki talax-tartixliridin həwərliri boloqanliqi üqün özümni bəhtlik həsabləymən! Xuning üqün degənliirimni səwrqanliq bilən anglap bəqixlirini ətünimən. **4** Mening dəslepki waqitlirimda, yəni kiqikimdin tartip əz elimdə, Yerusalemda yürüx-turuxumning kəndak ikənliki Yəhudiylarning həmmisigə ayan. **5** Ular xu dəslepki waqtimdin beri meni tonuoaqqa (əgər halisaidi, xuningoa guwahlik berətti), mening ibadət tüzümidiki əng tələpqaan məzhəpning xərtliiri boyiqə yaxap, yəni Pərisiy bolup əmrümni ətüzginimni bilidu. **6** Əmdi mən Huda ata-bowilirimizoa qiloqan wədigə baqlioqan ümidim tütəylidin hazır sorak qiliniwatimən. **7** Xu [wəding] nesiwisigə yetixni bizning pütkül on ikki kəbilimiz keqə-kündüz tohtawsiz Hudaoa ibadət qilip ümid qilmaqta. **1** aliyliri, Yəhudiylarning mening üstümdin qiloqan xikayətliiri dəl xu ümidkə baqliktur! **8** [Halayik], Huda əlgənləni tirildürsə, nemə üqün ixinixkə bolmaydu, dəp qaraysilər? **9** Dərwəkə, əzüm mu əslidə Nasarətlük əysaning namioqa qarxi nuroqun ixlarni qilixim kerək dəp qayil idim **10** wə Yerusalemda ənə xundak ixlarni qiloqanidim. Bax kaqinlardin hoquk elip, əzüm Hudaning nuroqun mukəddəs bəndilirini zindanoqa tutup bərgən, ular əlümgə həküm qilinoqandimu, həkümgə awaz koqkanidim. **11** Mən həmmə sinagoglarda kəp ketim ularni izdəp tepip jazalap, kupurluk gəp qilixqa zorlioqanidim. Mən ularoa təwilərqə əq bolup, hətta yaqa yurttiki xəhərlərgə berip, ularoa ziyankəxlik qiloqanidim. **12** Bu ixlarda bolup bax kaqinlar bərgən toluq wəkəllik hoquki bilən Dəməxk xəhərigə qarap səpər qiliwatattim. **13** Qüx waqtida yolda ketiwetip, asmandin qüxkən, kuyax nuridinmu küqlük bir nurning ətrapimni wə billə ketiwatqanlarni yorutuwtəkənlikini kərdüm. **14** Həmmimiz yərgə yikiloqan bolup mən ibraniiy tilida eytiloqan: «Əy Saul, Saul! Manga nemixqa ziyankəxlik qilisən? Seni zihlaxlaroa qarxi təpmiking sən üqün təs kelidu!» degən bir awazni anglidim. **15** Mən: — «I Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, Rəb manga: «Mən sən ziyankəxlik qiliwatqan əysadurmən! **16** Əmdi ornungdin tur; qünki Mən seni sən kərgən ixlaroqa həmdə Əzüm sanga ayan qilinoqinimda kəridioqan ixlaroqa həziniqi oqoidar wə guwahlik bərgüqi boluxqa tikləx üqün, sanga ayan boldum. **17** Mən seni əz həlkingning həm əlləning qolidin kutquzimən

— qünki mən seni yat əllikləarning kəzliirini eqip, ularning qarangoquluktin yoruklukqa, Xəytanning ilkidin Hudaoa baqlinixqa buruluxi üqün ularning arisioqa əwətimən. Xuning bilən ular gunahliirining kəqürümigə, xundakla Manga etiqad qilix arqilik pak-mukəddəs qilinoqanlarning arisida miraska muyəssər bolidu» — dedi. **19** Xunga, i Agrippa aliyliri, mən ərxin kəlgən bu oqayibanə kərunüxkə itətsizlik qilmidim. **20** Bəlki aldi bilən Dəməxk həlkigə, andin Yerusalem xəhəridikilərgə, pütün Yəhudiya əlksididikilərgə həmdə yat əlliklərgimu, «Towa qilip, Hudaoa baqlininglar, xundakla towa qilixqa uyoqun əməlləni kərsitinglar» dəp jakarlap həwər yətküzüp kəldim. **21** Bu ixlər tütəylidin Yəhudiylar meni ibadəthana hoylisida tutup, muxtlap əltürwətməqci boluxti. **22** Ləkin bügüingə Hudaning yardəm-məditigə muyəssər bolup mən qing turuwatimən, təwəndikilər bolsun yukiridikilər bolsun həmməyləngə guwahlik berip kəldim. Guwahlikim dəl pəyoqəmbərlər həm Musa əzi bəxarət qilip eytqanliridin baxqa nərsə əməs — **23** demək, Məsih jəzmən azab-oqubət qekip, tunji bolup əlümdin tirilgüqi bolup [Yəhudiyy] həlkigə həm pütkül əllərgimu yorukluk jakarlaydu. **24** Pawlus bu ixlarni eytip əzini xundak aqlax jawabini bərgəndə, Festus yukiri awaz bilən uningoa: — Pawlus, sarang bolupsən! Bilimingning kəpliki əklingni azduruptu! — dedi. **25** Ləkin Pawlus: — Sarang əməsmən, i Festus janabliri, mən bəlki həqikətkə uyoqun həm salmiqi bar səzləni jar qilimən. **26** Qünki [Agrippa] aliylirining bu ixlardin həwiri bar. Mən uningoa yürəklik bilən oquq səzləwatimən, qünki bu ixlarning həqkəyisining uningdin yoxurun əməslikigə ixinimən. Qünki bu ix bulung-puqqaqlarda qilinoqan əməs! **27** — Əy Agrippa aliyliri, əzliiri pəyoqəmbərləarning eytqanliroqa ixinəmdila? Mən ixinidioqanliklirini bilimən! — dedi. **28** Agrippa Pawlusqa: — Sən meni muxunqilik kışqioqina waqitta hristian boluxqa qayil qilmaqqumsən? — dedi. **29** Pawlus: — Məyli kışka waqit iqidə yaqi uzun waqitta bolsun, pəkət əzliirining əməs, bəlki bügün səzümni angliouqilarning həmmisi manga ohxax boləy (pəkət məndiki zənjirlər silərdə bolmisun!) dəp Hudadin tiləymən, — dedi. **30** Xuning bilən [Agrippa] han, xundakla waliy, Bərniki wə ular bilən billə olturoqanlar orunliridin turup, **31** [zaldin] qikip, bir-birigə: — Bu kixining əlümgə yaqi türmigə solaxqa tegixlik həqbir jinayiti yoq ikən! — deyixti. **32** Agrippa

Festuska: — Bu adəm Kəysərgə murajjət kilmiojan bolsa, qoyup berilsə bolidikəntuk! — dedi.

27 Bizning Italiyagə dengiz yoli bilən beriximiz qarar kilingəndin keyin, əməldarlar Pawlus bilən baxka birnəqə məhbəsnə «Avojustus kismi»diki Yuliyus isimlik bir yüzbexioja tapxurdi. **2** Biz Adramittiumning bir kemisigə qıktuk. Kemə Asiya əlkisining dengiz boyliridiki xəhərlərgə baratti. Tesalonika xəhəridin boləjan Makedoniyəlik, Aristarhə isimlik bir kixi biz bilən həmsəpər boldi. **3** Ətisi biz Zidon xəhərigə yetip kəlduk. Yuliyus Pawluska kəngqilik kiling, xu yərdiki dost-buradərlirining yenioja berip ularning oəmhorlikini qəbul kilingioja ruhsət kildi. **4** Biz u yərdin yənə dengizə qıktuk. Xamallar kerixkəndək qarxi təripimizdin qıkkənlikə üqün, Sıprus arilining xamaloja daldə təripə bilən mangduk. **5** Kilikiyə wə Pamfiliyə əlkillirining udulidiki dengizdin otip, Likiyə əlkisidiki Mira xəhərigə kəlduk. **6** Xu yərdə yüzbexi Iskəndəriyə xəhəridiki Italiyagə baridiojan baxka bir kemini tepip, bizni uningəja qikirip koydi. **7** Dengizdə kəp künlər nəhayiti asta mengip, təsliktə Kinidos xəhərinə udulioja kəlduk. Xamal mingix yənəliximizni tosuəjaqka, Kret arilining xamaldin daldə təripə bilən mengip, Salmoniy [yerim aril]din otip, **8** dengizdə təsliktə ilgiriləp kirojaqni boylap, Laseya xəhərigə yəkin boləjan «Güzəl aramgağ» dəp atilidiojan bir yərgə kəlduk. **9** Səpər bilən heli wəqitlər otip, roza küni allıkaqan otkən boləjaqka, dengizdə səpər kiling hətərlək idi. Xunga Pawlus kəpquilləkə nəsihət kiling: **10** — Buradərlər, bu səpərnəng balayı'apət wə eoqir ziyan bilən tügəydiyənlikini kəruwatimən; mal wə kemidin məhrum bolupla qəlməy, səpər öz jenimizəjimə zamin bolidu! — dəp aqəhləndurdi. **11** Birək yüzbexi bolsa Pawlusnəng səzigə ixənməy, kemə baxliki bilən kemə igisining səzigə ixəndi. **12** Unəng üstigə, bu portmu kixləxka muwəpik jay bolmiojaqka, kəpquillək yənə dengizəja qikip, mumkinkədər Feniks xəhərigə yetip berip, xu yərdə kixləxni kuwwətlidi. Feniks bolsa Kret arilidiki bir dengiz porti bolup, bir təripə oərbəy jənubka wə bir təripə oərbəy ximaləja qaraytti. **13** Jənubtin məyin xamal qikiwatatti, kəpquillək nixanimizəja yetidiojan bolduk dəp, lənggərnə eliwetip, kemini Kret arilining kirojaqini boylap həydəp mangdi. **14** Ləkin uzun otməy, araldin kattik «xərkəy ximaldin kəlgüqi» dəp atilidiojan əxəddiy qara borən qikip kətti. **15** Kemə burənnəng qaməllikidə qəlojaqka, uni xamaloja yüzləndürəlməy, borənnəng

məyliqə mengixioja qoyup bərduk. **16** Klawdə degən kikiq bir arəlnəng xaməloja daldə təripigə otiwəlip, qəlwəknə kemigə qikiriwəlip, arənlə uni səqləp qəlaliduk. Andin kəmiqilər kemini arəjaqilər bilən sirtidin orəp bəqliwəldi. Kəminəng Sirtis dəp atəlojan dengiz əstidiki tax-kum dəwəlirigə kəkilip petip kəlixidin qərkup, tormuz lənggərlirini qüxürüp, kemini xaməlnəng həydiyigə qoyup bərdi. **18** Borən üstimizgə xiddətlək səkkəqka, ətisi malni dengizəja taxləxka baxlidi. **19** Üqinqi künidə ular öz qəlliri bilən kəmidiki qəral-jəbduklirini dengizəja taxliwətti. **20** Kəp künlərgiqə yə kün yə yultuzlər kərunməy, borən-qəpkun yənəilə xiddətlək üstimizgə tohtiməy səkuwərgəqkə, ahirdə kutulup kəlix ümidimizmu yəqka qikqənidi. **21** Kəmidikilər birnərsə yemiginigə kəp künlər boləjəndin keyin, Pawlus ularnəng arisidə turup: — Buradərlər, silər baldurlə mənəng gəpimə qulək selip Krettin dengizəja qikməslikənglər kərek idi. Xundək qilojan bolsənglər bu balayı'apət wə ziyan-zəhmətlərgə uqrimiojan boləttənglər. **22** Ləkin əmdə silərnə oəyərətlik boluxka dəwət kilingən. Qünki arənglərdə həqkəysinglər jənidin ayriləjini yəq, pəkət kəmidinlə məhrum qəlisilər. **23** Qünki mən təwə boləjan wə ibadət-hizmitini kiling kəlgən Hudənnəng bir pərixtisə tünügün kəqə yeniməja kəlip **24** mənə: «Pawlus, qərkəma! Sən Kəysərnəng əldioja berip turuxəng kərek; wə mənə, Hudə xapəət kiling sən bilən billə səpər qilojanlarnəng həmmisining jəninə tiliginəni sənə ijəbət kildi!» dedi. **25** Xuning üqün əy əpəndilər, oəyərətlik bolənglər; qünki Hudəja ixinimənkə, mənə qəndək eytiləjan bolsa xundək əməlgə əxurulidə. **26** Birək biz məlum arəlnəng kirojaqioja urulup kətximiz muqərrər bolidu. **27** Səpərimiznəng on tətinqi küni kəqisi, kemə Adriatik dengizidə ləyləp yürəwatqən bolup, tün nispidə, kəmiqilər kuruqluqkə yəkinləp kəliptuk, dəp oylidi. **28** Ular qəngkurluqni əlqəx arəjaqisini dengizəja qüxürüp, sunəng qəngkurluqini əlqəp kərgənidi, yigirmə oqulək qikti. Səl əldioja mengip yənə əlqiwidə, on bəx oqulək qikti. **29** Ular kəminəng hadə taxləroja urulup kətxididin qərkup, kəminəng kəynidin tət lənggərnə taxliwətip, tang etixni təlmürüp kütüp turdi. **30** Ləkin kəmiqilər kəmidin qəqməqci bolup kəminəng bəxidinnə lənggərnə elip taxliwəyəyli dəp bəhənə kərsitip, qəlwəknə dengizəja qüxürdi. **31** Pawlus yüzbexi wə ləxkərlərgə: — Bu [kəmiqilər] kəmidə qəlmisə, silər qutuləlməysilər! — dedi. **32** Buning

bilən ləxkərlər kemidiki qolwaqning arojamqilirini kesip, uni ləylitip qoydi. **33** Tang atay degəndə, Pawlus həmməylənni bir'az oqizaliniwelixkə dəwət qildi. U: — Silərninğ dəkkə-dükkə iqidə heqnemə yeməy turojininglaroqa on tət kün boldi. **34** Əmdi bir'az oqizaliniwxinglarni ətünimən. Qünki hayət qelixinglar üqün muxundak qilixkə tooqra kelidu; qünki heqkaysinglarning bexidiki bir tal moymu ziyanoqa uqrimaydu! — dedi. **35** Bu səzni qilip bolup, u qolioqa bir parqə nanni elip, kəpqlikning aldida Hudaqa təxəkkür eytip oxtup yedi. **36** Xuning bilən həmməylən oqəyrətlinip oqizaliniwxkə baxlidi **37** (kemidə biz jəmiy ikki yüz yətmix altə kixi iduk). **38** Həmməylən qorsaqilirini tokliqandin keyin, kemini yeniklitix üqün, kemidiki buoqdaylarnimu dengizoqa taxliwətti. **39** Tang atqanda, kemiqilər quruqluqning nə ikənlikini tonumidi. Lekin uningdiki bir qumluq qoltuqni bayqap, kemini bir amal qilip xu yərdə uruldurup quruqluqqa qiqarmaqqi boldi. **40** Ular aldi bilən lənggərlərnə boxiwetip, ularni dengizoqa taxliwətti. Xuning bilən bir waqıtta, kemining ikki yənilix palikining baqlirini boxitip, ularni qüxürüwətti. Andin kemining bexidiki yəlkənni xamaloqa qiqirip, kemini qumluqning qiroqioqa qaritip mangdurdı. **41** Əmdi ikki ekim bir-birigə uqraqxan yərgə kirip kelip, ular kemini qirəqqa soqturuwaldi; kemining bexi dengiz tegigə urulup petip, midirlimay qaldı, lekin kemining arka tərəpi dolqunlarning zərbisi bilən quwulup ketixkə baxlidi. **42** Ləxkərlər məhbuslarning suoqa səkrəp qeqip ketixining aldini elix üqün, həmmisini öltürüwətməqqi boldi. **43** Lekin yüzbexi Pawlusni qutquzuxni halioqan bolup, ləxkərlərninğ bundak qilixioqa yol qoymidi. U aldi bilən su üzixni bilidioqanlarning suoqa qüxüp qiroqəqqa qiqixini, **44** qaloqanlarning bəzilirini tahtaylaroqa, bəzilirini kemining quwulup kətkən parqilirioqa esilip, qiroqəqqa qiqixini buyrudi. Xundak boldiki, həmməylən qutulup saq-salamət quruqluqqa qiqiti.

28 Biz qutulup saq-salamət qiroqəqqa qiqkəndin keyin, u aralning Malta dəp atilidioqanlikini bilduk. **2** Yərlək həlk bizgə intayin məhrəbanlik bilən muamilə qildi; qünki u qaoqda yamoqur yeoqip, hawa sooqk boloaqqa, ular gülhan yekip bizni kütüwaldi. **3** Pawlus bir baqlam otun terip kelip otka taxliwidi, issiqtin etilip qiqkən bir zəhərlik yilan uning qolini qixliginiqə qaplixiwaldı. **4** Xu yərləklər Pawlusning qolioqa yepixip turoqan yilanni kərip, bir-birigə: — Bu

adəm qoqum bir qatil ikən! Dengizdin qutulup qiqkən bolsimu, «Adillik» uning tirik kelixioqa yol qoymidi, — deyixti. **5** Lekin Pawlus yilanni otning iqigə silkip atti, əzi bolsa heqkəndak zəhim yemidi. **6** Həlk uningə bədini ixqip ketidu yaki u tuyuksiz yiqilip əlidu dəp qarap turatti. Lekin uzun waqıt qarap turup, uningda heqkəndak binormal hələtning bolmioqanlikini kərip, oyliqinidin yenip: — Bu bir ilah bolsa kərk! — deyixti. **7** U yərninğ ətrapidiki yurtta, aral baxliki (Publiyus dəp ataloqan)ning birnəqqə yə-ətizliri bar idi. U bizni əyigə baxlap, üq kün qiziqin məhman qilip kütti. **8** U qaoqda xundak boldiki, Publiyusning atisining qizitmisə ərəp, toloqak bolup yetip qaloqanikən. Pawlus uning yenioqa kirip, dua qilip üstigə qolini təgküzüp, uni saqaytip qoydi. **9** Xuningdin keyin araldiki qaloqan kesəllərninğ həmmisi uning aldioqa kelip, saqaytildi. **10** Ular bizning hərmitimizgə nuroqun sowoqatlarini beoqixlioqan bolup, ahirda bu yərdin yənə yoloqa qiqkən waqtimizda, bizni yoloqa lazimlik nərsə-kərkəklər bilən təminlidi. **11** Malta arilida Iskəndəriyədin kəlgən, bexioqa «Samawiy Qoxkezək» ilahlrinining nəqixliri oyuloqan bir kəmə qixlioqanidi. Aralda üq ay turoqandin keyin, bu kəmə bilən yoloqa qiqtuq. **12** Sirakoza xəhirigə kelip, u yərdə üq kün turduq. **13** Andin aylinip mengip, [Italiyədiki] Regiyum xəhirigə kəlduk, ətisi xamal yənilixi əzgirip jənuabtin qiqixi bilən, ikkinqi küni Puteoli xəhirigə yetip kəlduk. **14** U yərdə birnəqqə qerindaxlarni taptuk, ularning ətünüxliri bilən biz ularda bir həptə turduq. Xundak qilip biz Rim xəhirigə yetip kəlduk. **15** Keliwatqanlikimizdin həwər tapqan xu yərdiki qerindaxlar bizni qarxi elix üqün xəhərdin qiqip hətta «Apiyus baziri»oqıqə, [bəziliri] «Üq Saray»oqıqə kəlgənidi. Pawlus ularni kərgəndə, Hudaqa rəhmət eytip, oqəyrətləndi. **16** Rim xəhirigə kirginimizdə, yüzbexi məhbuslarni orda qarawul begigə tapxurdi; lekin Pawlusning birlə kəzətküqi ləxkər bilən bir əyde ayrim turuxioqa ruhsət qilindi. **17** Üq kündin keyin, u u yərdiki Yəhudiylarning kattiwaxlirini əzi bilən kərixüxkə qaqirdi. Ular jəm boləanda, u mundak dedi: — Qerindaxlar! Mən həlkimizgə yaki ata-bowilirimizdin qalduruloqan ərpadətlərgə qarxi heqkəndak ix qilmioqan bolsammu, Yerusaleməda turojiniməda tutqun qilinip rimliklarning qolioqa tapxuruldum. **18** Rimliklər meni sorəqqa tartip, məndə əlüm jazasioqa məhkum qiləudək birər jinayət bolmioqəqqa, meni qoyuwətməqqi boldi. **19** Lekin Yəhudiylar buningə qarxilik bildürgəqə, Qəysərgə

murajjat qilixka məjbür boldum. Bularni deginim bilən, bu mening öz həlkim üstidin xikayitim bar degənlikim əməs. **20** Xu səwəbtin mən silər bilən yüz kərüxüx wə bu həktə silərgə eytix üqün silərnı bu yərgə qakırdım. Qünki bu zənjir bilən baqılınixning səwəbi dəl İsrailning kütəkən ümididur. **21** Ular Pawluska: — Biz bolsaq Yəhudiyađın sən toqruluk hət almiduk, yaki u yərdin kəlgən kərindaxlarning həqkaysisimu sən toqruluk birər yaman həwər əkəlmidi yaki yaman gepingni kılmidi. **22** Lekin sening pikirliringni angliqumiz bar. Qünki həmmə yərdə kixilərnıng [sən təwə boləjan] bu məzhəpkə qarxi səzləwatқанlıkıdin həwirimiz bar! — deyixti. **23** Xuning bilən ular Pawlus bilən kərüxüxkə bir künni bekitti. U küni nuroqun kixilər uning turaləjusioğa kəlgənidi; u tang atqandıin kəqkiqə ularoğa [sez-kalamni] xərhləp, Hudaning padixahlıki həkqidə toluk guwahlik berip, Təwrat həm pəyoğəmbərlərnıng yazmiliridin nəkil kəltürüp, ularni əysa toqruluk qayil kılixka küqidi. **24** Uning səzlırigə bəzilər ixəndürüldi, bəzilər ixinixni rət kıldi. **25** Ular Pawlusning mundak bir səzni kılixı bilən əzara kelixəlməy qaytip kətti. U mundak dedi: — Muqəddəs Roh Yəxaya pəyoğəmbər arkilik atabowilirimizoğa munu səzni dəl jayida eytkən: **26** — «Barəjin; muxu həlkqə mundak dəp eytkin: — «Silər anglaxni anglaysilər, birak qüxənməysilər; Kərüxni kərüsilər, birak bilip yətməysilər. **27** Qünki muxu həlkning yürükini may kaplap kətkən, Ular angliqanda kulaklırini eəjir kıliwaləjan, Ular kəzlırini yumuwaləjan; Undak bolmisidi, ular kəzlıri bilən kərüp, Kuliki bilən anglap, Kəngli bilən qüxinip, Əz yolidin yanduruluxi bilən, Mən ularni saqaytkən bolattim»». **28** Xunga bilixinglar kərəkki, Hudaning bu nijatlıki yat əlliklərgə əwətılıwatidu. Ular bolsa uningə kulak salmay qalmaydu! — dedi. U bu səzlərnı eytkənda Yəhudiylar əz-ara kattik talax-tartix kılixip kətti. **30** [Pawlus] əzi ijarigə aləjan əydə toluk ikki yil turdi wə bu yərdə uning bilən kərüxüxkə kəlgən həmmə kixilərnı qəbul kılip, **31** tolimu yürəklik bilən həm həq tosaləjuoğa uqrimay, Hudaning padixahlıkini jar kılip, Rəb əysa Məsihkə dair həkikətlərnı yətküzüp təlim bərdi.

Rimliklaroʻra

1 Rosullukka tallap qaqirilolan, Hudaning hux hawirini jakar laxka ayrip tayinglangan, Masih aysaning kuli bololan manki Pawlustin salam! **2** Huda bu hux haworning kelixini heli burunla payoyambarliri arkilik mukaddas yazmilarda wada qilolanidi. **3** Bu hux hawar Oz Oqli, yani Rabbimiz aysa Masih toqrisididur; jismaniy jahattin U Dawutning naslidin tuqulolan; birdinbir pak-mukaddas Roh taripidin olumdin tirildurilux arkilik «kuc-kudrat Igsi Hudaning Oqli» dep kersitilip bekitilgan; **5** U arkilik, xundakla Uning nami uqun barlik allar arisida Hudaora etikadtin bololan itaetmenlik wujudka kalturiluxka biz mehix-xepketka wa rosullukka muyassar bolduk; **6** Silar ular arisida, aysa Masih taripidin qaqirilolansilar. **7** Xunga, Huda seygagan wa U «mukaddas bendlirim» dep qaqirojan Rim xahiridiki hammainglaroʻra, Atimiz Hudadin wa Rabbimiz aysa Masihtin mehix-xepket wa aman-hatirjamlik bolojay! **8** Aldi bilan man aysa Masih arkilik hammainglar uqun Hudayimoʻra taxakkur eytiman; qunki silarning etikadinglar putkul alamga pur katti. **9** Oz Oqli toqrisidiki hux hawarda qin roh-qalxim bilan man hizmitini kiliwatqan Huda Ozi mening dualirimda silarni xunqa uzluksiz aslap turolanlikimoʻra guwahtur. **10** Man dualirimda, mumkin kadar Hudaning iradisi bilan silarning yeninglaroʻra berixka ahir muyassar boluxka hamix-etuniman. **11** Qunki man silarni birer rohiy iltipatka igu kilix arkilik mustahkamlex uqun silar bilan keruxuxka intayin taxazzaman; **12** yani, man aranglarda bolsam, bir-birimizning etikadidin ezara taselli wa ilham alalaymiz demaqimam. **13** Kerindaxlar, man silarning xuni bilixinglarni halaymanki, baxka yardiki alliklarning arisida hizmitim mewu bergandek, silarning aranglardimu hizmitimning mewu berixi uqun yeninglaroʻra berixni kep ketim niyat kildim, lekin bugungiqe tosaloujoʻra uqrap keliwatimam. **14** Man harqandak adamlerga, mayli Yunanliklar wa yat taipilerga, danixman wa nadanlaroʻra bolsun, hammaisiga kaxzardaman. **15** Xuning uqun imkaniyet manga yar bersila man Rimdiki silergimu hux harworni yatkuzup bayan kilixka kizojimam. **16** Qunki man Masih toqrisidiki bu hux hawardin hargiz hijil bolmayman! Qunki u uningora ixanguqilirining hammaisini, aldi bilan Yahudiylarni, andin keyin Greklarni nijatka

erixturidijan Hudaning kuc-kudritidur! **17** Qunki [hux hawarda] etikadka asaslolan, Hudaning birhil haxkaniylik etikad kilouqilaroʻra wahiy kilinolan. [Mukaddas yazmilarda] yezilojinidak: — «Haxkaniy adam ixanq-etikadi bilan hayat bolidu». **18** Qunki haxkaniyatsizlik bilan haxkikatni basidijan insanalarning barlik iplasliqoʻra wa haxkaniyatsizlikiga nisbatan Hudaning karatqan ojazipi axrtin oquq wahiy kilinmakta. **19** Qunki insantar Huda toqrisida bilalaydijan ixtlar ularning kez aldida turidu; qunki Huda hammini ularoʻra oquq kersitip bergagan **20** (qunki dunya apirida bolojandin beri Hudaning kezga kerunmas ezgiqukliri, yani mangguluk kudriti wa birdinbir Huda ikanliki Ozi yaratqan mawjudatlar arkilik oquq kerulmakta, xundakla buni quxinip yetkili bolidu. Xu sawebtin insantar heq bahana kersitalmeydu) (aidios g126) **21** — qunki insantar Hudani bilsimu, uni Huda dep uluqlimidi, Uningora taxakkur eytmidi; aksiqe, ularning oy-pikirliri bimana bolup, nadan kalbi karangoxulixip katti. **22** Oxlirini danixman kilip kersatsimu, lekin aksisiz bolup qikti; **23** qirimas Hudaning uluqlukining ornioʻra qirip olidijan adamzatka, uqar-qanatlaroʻra, tet ayaqlik haywanlaroʻra wa yer beojirliouqilaroʻra ohxaydijan butlarni almaturup koyojanidi. **24** Xunga Huda ularni kalbidiki xahwaniy hawasliri bilan iplaslik kilixka, xundakla bir-birining tanlirini nomuska kalduruxka koyup bard. **25** Ular Huda toqrisidiki haxkikatni yalolanora aylandurdi, Yaratquqining ornioʻra yaritilolan narsilerga qokunup, tawap-taet kilolanidi. Halbuki, Yaratquqioʻra taxakkur-madhuy mangguge okulmakta! Amin! (aion g165) **26** Mana xuning uqun, Huda ularni paxax xahwaniy hawaslerga koyup bard. Hetta ayallarmu tabiiy jinsiy munasiwetni ojayriy munasiwatkale aylandurdi; **27** xuningdek, arlarmu ayallar bilan bolidijan tabiiy jinsiy munasiwatlarni taxlap, baxka arlerga xahwaniy hawaslir bilan keyup pixidijan boldi. Oxlar arlar bilan xarmendilikke kirixti wa netijida ularning muhalip kilmixliri oz bexioʻra qikti. **28** Ular Hudani bilixtin waz keqixni layik kerganliki talliojanliki uqun, Huda ularni buzuk niyatlarga wa nalayik ixtlarni kilixka koyup bard. **29** Ular harhil haxkaniyatsizlik, rezillik, napsaniyotqilik, eqmanlikke qemup, hasathorluk, qatillik, jedalhorluk, makkarlik wa harhil batniyatlir bilan toldi. Ular ioqwagar, **30** tehmethor, Hudaora naxpratlinidijan,

kibirlik, mahtanqak, qongqi, hærhil ræzilliklærni oylap qikiridiojan, ata-anisining sèzini anglimaydiojan, **31** yorutulmiojan, wædisidæ turmaydiojan, køyümsiz wæ ræhimsiz insanlardur. **32** Ular Hudaning xularoja bolojan adil hækümini, yæni xundak ixlarni kïlojuqlarning èlümgæ layik ikænlikini enik bilsimu, bu ixlarni èzliri kilipla kalmay, bælki xundak kïlidiojan baxkïlardin søyünüp ularni alkïxlaydu.

2 Èmdi èy baxkïlarning üstidin hæküm kïlidiojan insan, kim boluxungdin kæt'inyæzær bahænæ kersitælmæsæn; qünki baxkïlar üstidin kaysi ixta hæküm kïlsang, xu ixta èz gunahïngni bekitisæn. Qünki èy hækümqi, sæn èzüngmu ularoja ohxax ixlarni kiliwatisæn. **2** Bizgæ mælumki, Hudaning undak ixlarni kïlojanlar üstidin hæküm qikirixi [mutlæk] hækïkætkæ اساسlanojandur. **3** Xunga, i xundak ixlarni kïlojanlar üstidin hæküm qïkarøjuqi, xundakla xuningøja ohxax ixlarni kïlojuqi insan, èzüng Hudaning hækümidin kaqalaymæn dæp hiyal kïlamsæn? **4** Yaki Hudaning mehribanlikïning seni towa kïlix yolioja baxlaydiojanlikini heq bilmæy, uning mehribanlikï, kæng kørsaklikï wæ sæwr-takïtining mollukïoja sæl karawatamsæn? **5** Èksiqæ, towa kïlmaydiojan jahillikïng wæ tax yüræklïkingdin, Huda adil hækümini ayan kïlidiojan øzæzpik küni üqün sæn èz bexingøja qüxidiojan øzæzipini toplawatisæn. **6** Huda hærkingæ èz èmællirigæ yarixa ix kèridu. **7** Yahxi ixlarni sæwrqanlik bilæn kïlip, xan-xæræp, hørmat-ehïtiram wæ bakïylikni izdigænlergæ U mænggülik hayat ata kïlidu; (aiōnios g166) **8** lekin xæhsiyætqilergæ, hækïkætkæ tæn bærmæy, èksiqæ hækkaniyætsizlikkæ ègæxkænlergæ øzæzp-kæhr yaødurulidu; **9** yamanlik kïlidiojan barlik jan igisigæ, aldi bilæn Yæhüdiylarøja, andin Greklørgæ külpæt wæ dærd-èlæm qüxidu; **10** birak, barlik yahxilik kïlojuqilarøja, aldi bilæn Yæhüdiylarøja, andin Greklørgæ xan-xæræp, hørmat-ehïtiram wæ aman-hatirjæmlik tækdim kïlinidu. **11** Qünki Hudada adæmning yüz-hatirisini kïlix yoktur. **12** — qünki Tæwrat kanunini bilmæy gunah sadir kïlojanlarning hærbiri Tæwrat kanunining hækümigæ uqrimisimu, [øyibkæ uqrap] halak bolidu; Tæwrat kanunini bilip turup gunah sadir kïlojanlarning hærbiri bu kanun boyiqæ sorakka tartilidu **13** (qünki Hudaning aldida kanunni angliojanlar èmæs, bælki kanunøja èmæl kïlojuqilar hækkaniy hesablinidu. **14** Qünki Tæwrat kanunini bilmæydiojan èlliklær tæbiy halda bu kanunøja uyojun ixlarni kïlsa, gærqæ bu kanundin

hæwærsiz bolsimu, Tæwrat kanuni ularda kørüngæn bolidu. **15** Ularning bu kïlojanliri èz kælblirigæ kanun tælæplirining pütüklük ikænlikini kersitidu; xuningdæk, ularning wijdanlirimu èzligigæ hækïkætning guwahqisi bolup, oy-pikirliri èzini ayiblaydu yaki èzini aklaydu) **16** — mæn yætküzüp keliwatkan bu hux hæwærgæ اساسæn Hudaning Èysa Mæsilh arkïlik insanlarning kælbidæ pükkæn mæhpiy ixlær üstidin hæküm qikiridiojan künidæ [yukirida eytilojan ixlær qokum yüz beridu]. **17** Sænqu, ègær èzüngni Yæhüdiy dæp atap, Tæwrat kanunioja ümid baøjlap, Hudaøja tæwæmæn dæp mahtansang, **18** kanundin èginip uning iradisini bilip, esil bilæn pæsni pærk ætkæn bolsang, **19** Tæwrat kanunidin bilim wæ hækïkætning jæwhirigæ igæ boldum dæp karap, èzüngni korlarøja yol baxliøjuqi, karangøjuda kaløjanlarøja mayak, nadanlarøja ègætküqi, gødæklørgæ ustaz dæp ixængæn bolsang — **21** èmdi sæn baxkïlarøja tælim berisænu, èzünggæ bærmæsæn? Oøqirilik kïlmanglar dæp wæz eytisænu, èzüng oøqirilik kïlamsæn? **22** «Zina kïlmanglar» — dæp wæz eytiysænu, èzüng zina kïlamsæn? Butlardin næprætlinisænu, èzüng buthanilardiki nærsilærni bulang-talang kïlamsæn? **23** Tæwrat kanuni bilæn mahtinisænu, èzüng xu kanunøja hilaplik kïlip, Hudaøja daøj kæltüræmsæn?! **24** Huddi [mukæddæs yazmilarda] yeziløjinidæk: «Silærning kïlmixinglar tüpæylidin Hudaning nami taipilær arisida kupurlukka uqrimakta». **25** Tæwrat kanunioja èmæl kïlsang, hætne kïlinojiningning èhmiyiti bolidu, lekin uningøja hilaplik kïlsang, hætne kïlinojining hætne kïlinmiojandæk hesablinidu. **26** Èmdi hætneisizlær kanunning tælæpligæ èmæl kïlsa, gærqæ hætneisiz bolsimu, Huda tæripidin hætneilik hesablanmamdu? **27** Tæwrat kanun dæsturidin hæwærdar wæ hætneilik turukluk kanunøja hilaplik kïlojuqi, i Yæhüdiy, kanunøja èmæl kïlidiojan jismaniý hætneisizlær tæripidin sening gunahïng üstidin hæküm qikiriliwatmamdu? **28** Qünki sirtki kørünüxi Yæhüdiy bolsila uni [hækïkiy] Yæhüdiy degili bolmaydu, sirtki jæhættiki jismaniý hætneinimu [hækïkiy] hætne degili bolmaydu, **29** rohida Yæhüdiy boløjini [hækïkiy] Yæhüdiydir; uning hætne kïlinojini hætne kanun dæsturi arkïlik èmæs, bælki kælbidæ, Rohtindur. Bundak kixining tæriplinixi insanlar tæripidin èmæs, bælki Huda tæripidin bolidu.

3 Undakta, Yæhüdiy boløjaning Yæhüdiy èmæstin nemæ artukqilik bar? Hætneilik boløjaning nemæ paydisi bar? **2** Èmæliyættæ, ularning hær jæhættin kèp

artuqçilik bar. Birinçidin, Hudaning bexarətlik səzliri Yəhudiylarğa amanət kilinoğan. 3 Əmdi gərğə ular din bəziliri ixənqsiz çikқан bolsimu, buningğa nemə bolatti? Ularning ixənqsizlik Hudaning ixənqliklikini yokқа çikiriwetərmi? 4 Hərgiz undak қilmaydu! Huda rastqil hesablinip, həmmə adəm yaloğançi hesablanun! Huddi [mukəddəs yazmilarda Huda həkkidə] yezilojini dək: — «Səzliginingdə adil dəp ispatlanoçaysən, Xikayətkə uqriçiningdə oçəlibə çiloçaysən». 5 Lekin bizning həkkaniysizlikimiz arқilik Hudaning həkkaniylikini tehimu enik kərsitilsə, buningğa nemə dəymiz? Həkkaniysizlik üstigə oçəzəp təkidiçan Hudani həkkaniy əməs dəymizmi (mən insanqə səzləymən)? 6 Mundak deyixkə hərgiz bolmaydu! Əgər undak bolsa, Huda aləmni қandak sorakқа tartidu? 7 [Bəzilər yənə]: «Mening yaloğançikimdin Hudaning həkikətlikini tehimu oçuk қilinsa, xundakla uluqçilik tehimu yorutulsa, əmdi mən yənə nemə üçün gunahkar dəp қarilip sorakқа tartilimən?» [deyixi mumkin]. 8 Undak bolanda nemixkə (bəzilər bizgə təhmət қaplimaqçi bolup, gəpimizni buriwətkəndək) «Yamanlik қilayli, buningdin yaxhilik қikçip қalar» — deyixkə bolmaydu? Bundak degüçilərnin jazalinixi həkliktur! 9 Əmdi nemə deyix kərək? Biz [Yəhudiylar] [Yəhudiy əməslərdin] üstün turamduq? Yak, hərgiz! Qünki biz yukurida Yəhudiylar bolsun, Greklər bolsun həmmisining gunahning ilkidə ikənlikini ispatlap əyibliduk. 10 Dərwəkə, mukəddəs yazmilarda yezilojini dək: — «Həkkaniy adəm yok, hətta birimu yoktur, 11 Yorutulğan kixi yoktur, Hudani izdiginimu yoktur. 12 Həmmə adəm yoldin qətnidi, Ularning barliki ərziməs bolup çikti. Mehribanlik қiloçuqi yok, hətta birimu yoktur. 13 Ularning geli eqiloğan kəbridək sesiktur, Tilliri kazzaplik қilmakça; Kobra yilanning zəhiri ləwli astida turidu; 14 Ularning zuwani қarоқax həm zərdigə toloğan. 15 «Putliri қan toküxkə aldiraydu; 16 Barоқanla yeridə wəyrançilik wə pəjiləlik iqlar bardur. 17 Tinqlik-aramlik yolini ular həq tonuğan əməs». 18 «Ularning nəziridə Hudadin қorқidiçan ix yoktur». 19 Təwrattiki barlik səzlərnin Təwrat қanuni astida yaxaydiçanlarğa қarita eytiloğanliki bizgə ayan. Bularning məqsiti, hər insanning aqizi bahənə kərsitəlməy tuwaқlinip, pütkül dunyadikilər Hudaning sorikida əyibkar ikən dəp ayan қilinsun, degənliktur. 20 Xunga, həqқandak ət igisi Təwrat-қanunioğa əməl қilixkə intilixliri bilən

[Hudaning] aldida həkkaniy hesablanmaydu; qünki Təwrat қanuni arқilik insan öz gunahini tonup yetidu. 21 Birak, hazır қanun yolu bilən əməs, bəliki Hudaning Əzidin kəlgən birhil həkkaniylik axkarilandi! Bu hil həkkaniylikkə қanunning əzi wə pəyoçəmbərlərnin [yazmilirimu] guwahlik bərgəndur; 22 yəni, Hudaning Əysa Məsihning ixənq-sadakətlikini arқilik etiqad қiloçuqlarning həmmisining iqigə həm üstigə yətküzidiçan həkkaniylikidur! Bu ixta ayrimçilik yoktur 23 (qünki barlik insanlar gunah sadir қilip, Hudaning xan-xəripigə yetəlməy, uningdin məhrum boldi) 24 Qünki etiqadқilarning həmmisi Məsih Əysada bolğan nijat-hərlük arқilik, [Hudaning] mehix-xəpçiti bilən bədəlsiz həkkaniy қilini du. 25 Huda Uni gunahların jazasını kətürgüçi kafarət қurbanlikini süpitidə təyinlidi; [insanların] Uning [қurbanlik] keniçə ixənq baqçilixi bilən [қurbanlik] inawətliktur. Huda bu arқilik burunçi zamandikilərnin sadir қiloğan gunahlirioğa səwr-takətlik bolup, jazalimay etküzüwətxining adillik ikənlikini kərsətti. 26 Buningğa ohxax bu [қurbanlik] arқilik U hazırçi zamanda bolğan həkkaniylikinimu kərsətkən. Xundak қilip U Əzining həm həkkaniy ikənlikini həm əysaning etiqadida boluқuqini həkkaniy қiloçuqi ikənlikinimu namayan қildi. 27 Undak bolsa, insanning nemə mahtanoçuqilixi bar? Mahtinix yok қilindi! — Nemə prinsipkə əsasən? Қanunioğa intilix prinsipi bilənmi? — Yak! «Etiqad» prinsipi bilən! 28 Qünki «Insan Təwrat қanunioğa əməl қilixkə intilixliri bilən əməs, bəliki etiqad bilən həkkaniy қilini du» dəp hesablaymiz! 29 Əjəbə, Huda pəçətəla Yəhudiylarningla Hudasi mu? U əllərnin mu Hudasi əməsmu? Xundak, u əllərnin mu Hudasi du. 30 Huda bolsa birdur, U hətnə қilinoğanlarni etiqad bilən həmdə hətnə қilinmiçanlarnimu etiqad bilən həkkaniy қilidi. 31 Əmdi etiqad prinsipi bilən Təwrat қanunini bikar қilwetimizmi? Yak, dəl buning əksiçə, uni kükə igə қilimiz.

4 Undakta, biz [Yəhudiylarning] jismani yəhəttiki atimiz İbrahimning erixkini toqrisida nemə dəymiz? 2 Əgər İbrahim əməlliri bilən həkkaniy dəp jakarlanğan bolsa, uningda mahtanoçudək ix bolatti (bəribir Hudaning aldida uning mahtinix həkçi yok idi). 3 Qünki mukəddəs yazmilarda nemə deyilgən? — «İbrahim Hudağa etiqad қildi; Bu uning həkkaniylikini hesablandi» deyilidi. 4 Ixligüçigə berilidiçan hək «mehix-xəpçət» hesablanmaydu, bəliki birhil «қərz қayturux» hesablinidi. 5 Birak, həq ix-

əməl qilmay, pəkət nomussiz gunahkarlarni həkkəniy kıloquı Hudaəja etikad kılıdıəjan kixining bolsa, uning etikadi həkkəniylik dəp hesablinidu! **6** Huda kıləjan əməllirigə qarimay, həkkəniy dəp hesablıəjan kixining bəhti toəjruluk Dawut [pəyoəmbərmu] mundak degən: — **7** «Itaətsizlikliri kəqürüm kılinoəjan, Gunahliri yepiloəjan kixi nemidegən bəhtliktur! **8** Pərwərdigar gunahliri bilən heq hesablamaydıəjanlar nemidegən bəhtliktur!». **9** Əmdi bəht yaloəz hətnə kılinoəjanlarəjila mənəsup bolamdu, yaki hətnə kılinoəjanlarəjimu mənəsup bolamdu? Qünki: «İbrahımning etikadi uning həkkəniylikı dəp hesablandı» dəwatimiz. **10** Həkkəniylik kəndak əhwalda uningəja hesablandı? Hətnə kılinoəjan ilgirimu yaki hətnə kılinoəjan keyinmu? U hətnə kılinoəjan həlda əməs, bəlki hətnə kılinoəjan həlda hesablandı! **11** Uning hətnini kəbul kıləjini bolsa, uni hətnə kılinoəjan burunla etikadi arkilik igə boləjan həkkəniylikkə məhür bəlgisi süpitidə boləjanidi. Demək, u hətnisiz turup Hudaəja etikad kıləquılarnıng həmmisining atisi boldı — ularmu [etikadi bilən] həkkəniy hesablinidu! **12** U yənə hətnə kılinoəjanlarınıngmu atisidur; demək, hətnə kılinoəjan boluxi bilən təngla hətnə kılinoəjan waəktidimu etikadlık yol mənəjan atimiz İbrahımning izlirini besip mənəjanlarınıngmu atisi boləjandur. **13** Qünki [Hudaning] İbrahımoəja wə nəsligə dunyaəja mirashor bolux toəjrisidiki wədə berixi İbrahımning Təwrat kənunioəja əməl kıliləxə intilginidin əməs, bəlki etikadın boləjan həkkəniyliktin kəlgən. **14** Qünki əgər kənunoəja intilidəjanlar mirashor bolidəjan bolsa etikad bikar nərsə bolup qalattı, Hudaning wədisimu yokkə qikiriləjan bolattı. **15** Qünki Təwrat kənuni [Hudaning] əzəzipini elip kelidu; qünki kənun bolmisa, itaətsizlik degən ixmu bolmaydu. **16** Xuning üqün, Hudaning wədisining [pəkət] Əz məhür-xəpəkti arkilik əməlgə axuruluxi üqün, u etikadkıla əsaslinidu. Buning bilən u wədə İbrahımning barlık əwladlıroəja, pəkət Təwrat kənuni astida turidəjanlarəjila əməs, bəlki İbrahımqə etikad kıləquılarnıng həmmisigimu kapalətlık kılinoəjan. Qünki mukəddəs yazmilarda: «Seni nuroəjan kəwmning atisi kıldim» dəp yeziləjindək, İbrahım həmmimizning atisidur. Dərhəqəket, u əlüklərnı tirildüridəjan, məwəjut bolmıəjanni bar dəp məwəjut kılidəjan, əzi etioəjad baəjlıəjan Huda aldidə həmmimizning atisi boldı. **18** Heqkəndak ümid kəlmisimu u yənıla ümidtə

etikad kıldı wə xuning bilən uningəja: «Sening nəsling [san-sanaksız] bolidu» dəp aldin eytiləjəndək nuroəjan kəwmning atisi boldı. **19** U yüz yaxkə yekınlap, tenini əlgən hesablisimu, xundakla ayalı Sarahningmu baliyatkusini əldi dəp qarısım, yənıla etikadta əjizləxmidi; **20** Hudaning wədisigə nisbətən etikadsızlık kılilip heq ikkilənmidı, əksiəqə u etikadi arkilik kıləqəytildi wə Hudanı uluəjlıdi, **21** «U nemini wədə kıləjan bolsa xuni əməlgə axurux kıldritigə İgidur» dəp toluq ixəndürüldı. **22** Xuning bilən bu «uning həkkəniylikı hesablandı». **23** Bu, «Uning həkkəniylikı hesablandı» degən səz yaloəz uning üqünla əməs, **24** bəlki Rəbbimiz Əysanı əlümdin tirildürgən Hudaəja etikad kıliləximiz bilən həkkəniy hesablinidəjan bizləz üqünmu yeziləjan; **25** [Məsih] bolsa itaətsizlikrimiz üqün pida yoloəja tapxuruldu wə həkkəniy kılinoəjan üqün tirildürüldı.

5 Xunga etikad bilən həkkəniy kılinoəjan ikənəmiz, Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik Huda bilən inək munasiwəttə bolimiz. **2** U arkilik etikad yolida bizni qıng turəjuzidəjan bu məhür-xəpəkitining iqigə kirix həqəkuəja muyəsəzə bolduk, xuningdək Hudaning xən-xəripigə baəjlıəjan ümidimizdin xad-huram bolimiz. **3** Xundak bolupla kəlməy, müxköl əhwallar iqidə xadlinimiz; qünki müxküllük səwəqanlıkni, səwəqanlık qidamlıkni, qidamlık ümidni elip kelidu, dəp bilimiz. **5** Wə bu ümid bizni yərgə kəritip koymaydu, qünki bizgə ata kılinoəjan Mukəddəs Roh arkilik Hudaning məhür-muəhəbbiti alliburun kəlbimizgə kuyulup exip taxtı. **6** Qünki biz pəkət əməlsiz kələjnimizdə, Məsih biz ihlassızlar üqün [Huda] bəkitkən waəktə əzini pida kıldı. **7** Birsining həkkəniy adəm üqün jəninı pida kıliləxi nəhayiti az uqraydəjan ix; bəzidə yaxxi adəm üqün birsi pida boluxkə jür'ət kıliləximü mumkin; **8** ləkin Huda Əz məhür-muəhəbbitini bizgə xuningdə kərsitiduki, biz tehi gunahkar waəktimizdə, Məsih biz üqün jəninı pida kıldı. **9** Həzir biz Uning kəni bilən həkkəniy kılinoəjan ikənəmiz, əmdi U arkilik [kelidəjan] əzəzəptin kütuluximiz tehimü jəzməndur. **10** Qünki burun Hudaəja duxmən boləjan bolsəkmu, Oəjlining əlümi arkilik bizni Uning bilən inəkłaxturəjan yərdə, Uning bilən inəkłaxturəjəndin keyin, əmdi [Oəjlining] həyati arkilik biz tehimü kütuldurulmamduq?! **11** Buning bilənla kəlməy, həzir biz Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik Huda bilən inəkłaxturulduq, U arkilikmu Hudaning Əzidin xadlinimiz. **12** Xuningdək, gunahning dunyaəja kirixi birlə adəm arkilik boldı, əlümning

dunyaqja kirixi gunah arkilik boldi; xuning bilən gunah arkilik ölüm həmmə adəmgə tarkaldi; qünki həmmə adəm gunah sadir kildi **13** (qünki Təwrat qanunidin ilgirimu gunah dunyada bar idi, əlwəttə; həlbuki, qanun bolmisa gunahning hesabi elinmaydu. **14** Xundaqtimu, ölüm Adəm'ata waqtidin Musa pəyqəmbər waqtioqə insanlarqimü həküm sürdi; ular gərqə Adəm'atining sadir qiloqan itaətsizlikidək gunah sadir qilmioqan bolsimu, bu insanlarmu ölüm həkümidin haliy bolmide). Adəm'atining əzi — keyin kelidioqan Məsihning bir bexarətlük ülgəsidur; **15** həlbuki, [Hudaning] xapaətlük sowqiti Adəm'atining itaətsizlikining pütünləy əksidur. Qünki birla adəmning itaətsizliki bilən nuroqun adəm əlgən bolsa, əmdi Hudaning mehir-xəpkiti wə xuningdək birla adəm, yəni Əysa Məsihning mehir-xəpkiti arkilik kəlgən sowqat exip-texip turoqəqə, nuroqun adəmgə yətküzülüp tehimu zor nətijə hasil kildi! **16** Xu xapaətlük sowqatning nətijəsi bolsa, xu bir adəmning gunahning əkiwitigə pütünləy ohximaydu. Qünki bir adəmning bir qetim ətküzgən itaətsizlikidin qiqaroqan həküm insanlarni gunahkar dəp bekitkən bolsimu, əmma xu xapaətlük sowqat bolsa kəpligən kixilərnig nuroqun itaətsizlikiridin «həkkəniy qilinix»ka elip baridu. **17** Əmdi bir adəmning itaətsizliki tūpəylidin, ənə xu bir adəm arkilik ölüm həkümran boləqan yərdə, [Hudaning] mol mehir-xəpkitini, xundaqla həkkəniylik boləqan xapaətlük sowqitini qobul qiloqanlar bir adəm, yəni xu Əysa Məsih arkilik hayatta xunqə oqalibanə həkümranlik qiloqular bolmamdu! **18** Xunga, bir qetimlik itaətsizlik tūpəylidin barlik insanlar gunahning jazasiqə məhkum qilinoqan bolsa, ohxaxla bir qetimlik həkkəniy əməl bilən hayatlik elip kelidioqan həkkəniylik pütkül insanlarqə yətküzülgən. **19** Bir adəmning bir qetimlik itaətsizliki arkilik nuroqun kixilər dərwəqə gunahkar qilinip bekitilgəndək, bir adəmning bir qetimlik itaətmənlili bilənmü nuroqun kixilər həkkəniy qilinip bekitilidu. **20** Əmdi Təwrat qanuni insanning itaətsizlikliri kəprək axkarlinip bilinsun dəp kirgüzülgənidi. Ləkin gunah qəyər də kəpəyən bolsa, [Hudaning] mehir-xəpkitimu xu yərdə tehimu exip taxti. **21** Xuningdək, gunah [insaniyətnig] üstidin həkümranlik qilip [ularni] ölümgə elip barəqinidək, [Hudaning] mehir-xəpkiti həkkəniylikka əsaslinip həkümranlik qilip, insanni Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik mənggüllük hayatlikka ərixtüridu. (aiōnios g166)

6 Undaқта, nemə degülük? Hudaning mehir-xəpkiti tehimu axsun dəp gunah iqidə yaxawerəmdük? **2** Yəq, hərgiz! Gunahka nisbətən əlgən bizlər qandəkmü uning iqidə yaxawerimiz? **3** Yəki silər bilməmsilər? Hərkəysimiz Məsih Əysaqə kirixkə qəməldürülgən bolsəq, Uning əlümi iqigə qəməldürüldük? **4** Biz qəməldürüx arkilik Uning əlümi iqigə kirip, Uning bilən billə qəməldük; buning məqsiti, Məsih Atining xan-xəripi arkilik əlümdin tirilginidək, bizningmu yengi hayatta mēngiximiz üqündur. **5** Qünki [Məsihning] əlümigə ohxax bir əlümdə Uning bilən birgə baqılanəqanikənmiz, əmdi biz qəqum Uning tirilixigə ohxax bir tirilixtimü Uning bilən birgə bolimiz. **6** Xuni bilimizki, gunahning makani boləqan tenimiz kardin qiqirilib, gunahning kulluqida yənə bolmaslikimiz üqün, «kəna adəm»imiz Məsih bilən billə krestlinip əlgən **7** (qünki əlgən kixi gunahın halas boləqan bolidu). **8** Məsih bilən billə əlgən bolsəq, uning bilən tēng yaxaydioqanlikimizəqimü ixinimiz. **9** Qünki Məsihning əlümdin tirilgəndin keyin qayta əlməydioqanliki, əlümning əmdi Uning üstidin yənə həkümranlik qiləlməydioqanliki bizgə məlum. **10** Qünki Uning əlümi, U gunahni bir tərəp qilix üqün pəqət bir qetimlik əldi; Uning hazir yaxawatqan hayati bolsa, U Hudaqə yüzlinip yaxawatqan hayattur. **11** Xuningəqə ohxax, silərmü əzünglarni gunahka nisbətən əlgən, əmma Məsih Əysada bolup Hudaqə yüzlinip tirik dəp həsəblanglar. **12** Xunga gunahning əlidioqan teninglarda həkümranlik qilixiqə yol qəymanglar, uning rəzil arzu-həwəsirigə boysunmanglar, **13** xuningdək teninglarning hēq əzasini həkkəniyətsizlikka qoral qilip gunahka tutup bərmənglar. Əksiqə, əlümdin tirildürülgənlərdək, əzünglarni Hudaqə atanglar həmdə teninglardiki əzalarni həkkəniyətnig qorali qilip Hudaqə atanglar. **14** Gunah silərnig üstünglarqə hēq həkümranlik qilməydu; qünki silər Təwrat qanunining astida əməs, bəki Hudaning mehir-xəpkiti astida yaxawətilər. **15** Undaқта, qandəq qilix kərkə? Qanunning astida əməs, mehir-xəpəqət astida boləqanlikimiz üqün gunah sadir qiliwərsək bolamdu? Yəq, hərgiz! **16** Əzliringlarni itaətmən kullardək birigə tutup bərsənglar, xu kixining quli boləqanlikinglarni bilməmsilər — yəki əlümgə elip baridioqan gunahning kulliri, yəki Huda aldida həkkəniylikka elip baridioqan itaətmənlükning kulliri boluxunglar mükərrər? **17** Hudaqə təxəkkür! Burun gunahning quli boləqansilər, birəq [Məsihning]

təlimigə baxlinip, bu təlim kərsətkən nəmunigə qin dilinglardin itaət kildinglar. **18** Silər gunahning küqidin kutuldurulup, həkəkaniylikning kulliri boldunglar. **19** Ətliringlar ajiz boloaqqa, silərgə insanqə səzləwatimən: – ilgiri silər tən əzayinglarni napak ixlaroja wə əhlaksizlikqa kullardək tutup berixinglar bilən tehimu əhlaksizliklarni kiləndək, əmdi hazır tən-əzaliringlarni pak-mukəddəslikkə baxlaydiojan həkəkaniylikqa kullardək tutup beringlar. **20** Silər gunahning kulliri boləjan waqtinglarda, həkəkaniylikning ilkidə əməs idinglar. **21** Hazir nomus dəp kariojan burunki ixlardin xu qaojda silər zadi kandaq mewə kərdunglar? U ixlarning aqiweti əlümdür. **22** Birak, hazır silər gunahnin ərkin kilingip, Hudaning kulliri boləjan ikənsilər, silərdə əzünglarni pak-mukəddəslikkə elip baridiojan mewə bar, uning nətijisi mənggülik həyattur. (aiōnios g166) **23** Qünki gunahning ix həkəki yənila əlümdür, birak Hudaning Rəbbimiz Məsih Əysada boləjan sowəjiti bolsa mənggülik həyattur. (aiōnios g166)

7 I kəringdaxlar, mən hazır Təwrat kanunini bilgənlərgə səzləwatimən; silər kanunning pəkət həyat waqtidila insan üstigə həkümran bolidiojanlikini bilməmsilər? **2** Məsilən, eri bar ayal, eri həyatla bolidikən, kanun boyiqə erigə baolənojan; lekin eri əlüp kətsə, [əzini erigə baolənojan] nikah kanunidin azad kilingidu. **3** Xuning üqün, bu ayal eri həyat waqtida baxqa bir ərgə baolənsa, zinahor ayal dəp atilidu. Lekin eri əlüp kətsə, u [nikah] kanunidin ərkin bolidu; xu qaojda baxqa bir ərgə təgsə, zina kiləjan bolmaydu. **4** Huddi xuningdək, kəringdaxlar, silər əysa Məsihning [kurbanlik] teni arkilik Təwrat kanunioja nisbətən əldunglar. Buning məksiti siləning baxqa birsigə, yəni əlümdin Tirilgüqigə baolinxinglar wə xuning bilən Hudaəja mewə berixinglardin ibarəttur. **5** Qünki biz «ət»ning ilkidə waqtimizda, Təwrat kanuni gunahning arzu-həwəslirini tehimu kəzoəp, tenimizdiki əzalarda əlümgə elip baridiojan mewini qikərojanidi; **6** lekin, hazır biz Təwrat kanunining ilkidin ərkin bolduk. Qünki əzimizni boəp turidiojan bu kanunioja nisbətən əlgən bolup, kanunning dəsturining kona yolida əməs, bəlki Rohning yengi yolida [Hudaning] kullukida bolimiz. **7** Undaқта nemə degülik? Təwrat kanunining əzi gunahmu? Hərgiz undaқ əməs! Dərwəkə, kanunning kərsətmiliri bolmisa, gunahning nemə ikənlikini bilməyttim. Kanun «nəpsaniyətqilik kilma» demigən

bolsa, nəpsaniyətqilikning nemə ikənlikini bilmigən bolattim. **8** Lekin gunah kanunning əmri arkilik pürsət tepip, iqimdə hərhil nəpsaniyətqiliklərnə kəzoəjidi. Təwrat kanuni bolmisa, gunahmu əlüktək jansiz bolatti. **9** Bir qaojlarda kanunning sirtida yaxiojinimda həyat idim, lekin kanun əmrini bilixim bilənlə, gunahmu janlinip, meni əlümgə elip bardı. **10** Əslidə kixigə həyatlik elip kəlsun dəp buyruləjan kanunning əmri əksiqə manga əlüm elip kəldi. **11** Qünki gunah kanunning əmri bilən hujum pürsitini tepip, meni azdurdı wə əmr arkilik meni əltürdi. **12** Buningdin kariojana kanun həkəkətən pak-mukəddəstur, uning əmrinu mukəddəs, toəra-adalətlək wə yaxxidur. **13** Undaқта, yaxhi boləjini manga əlüm boldimu? Hərgiz undaқ əməs! Bəlki, gunahning kəwətlə kəbih ikənliki əmr arkilik oquq axkarilinixi üqün, bu yaxhi əmrning wasitisi bilən gunah məndə əlüm pəyda kildi. **14** Təwrat kanunining «rohqa təwə» ikənlikini bilimiz. Birak mən bolsam «ətkə təwə»durmən, demək gunahqa küldək setiləjanmən. **15** Qünki nemə kiliwatqinimni əzümmu bilməymən. Qünki əzüm niyət kiləjan ixlarni kilməymən; əksiqə, nəprətlinidiojanimni kilingmən. **16** Lekin əgər əzüm halimiojan ixlarni kilsam, əzüm kanunning yaxhi ikənlikini etirap kiləjan bolimən. **17** Xundaқ ikən, bu ixlarni mən əməs, bəlki iqimdə məwjut boləjan gunah kilduridu. **18** Iqimdə, yəni mening ətlirimdə həq yaxhilikning məwjut əməslikini bilimən; qünki yaxhilik kilix niyitim bar bolsimu, uni kiləlməymən. **19** Xuning üqün əzüm haliojan yaxhilikni kilməy, əksiqə halimiojan yamanlikni kilingmən. **20** Əzüm niyət kilmiojan ixni kilsam, buni kilidiojan mən əməs, bəlki iqimdə makan kiləjan gunahtur. **21** Buningdin əzümdiki xundaқ bir kanuniyətni baykəymənki, yaxhilikni kilməqə boləjinimda, yamanlik həman iqimdə manga həmrah bolidu. **22** Kəlbimdə Hudaning kanunidin səyünimən; **23** birak tenimdiki əzalirimda baxqa bir kanuniyətni sezimən. Bu kanuniyət kəlbimdiki kanun bilən jəng kilip, meni tenimdiki əzalirimdiki gunah sadir kilduroəjuqə kanuniyətkə əsir kilidu. **24** Nemidegən dərdmən adəmmən-hə! Əlümgə elip baridiojan bu tenimdin kimmu meni kutkəzar? **25** Rəbbimiz əysa Məsih arkilik Hudaəja təxəkkür bolsun! Xundaқ kilip, kəlbim bilən Hudaning kanunioja itaət kilingmən, lekin ətlirimdə gunah sadir kilduroəjuqə kanuniyətkə itaət kilingmən.

8 Hulasilisak, Məsih əvsada boləjanlar gunahning jazasiə məhkum bolmaydu. **2** Qünki Məsih əvsada boləjan həyatlikni bəhx etidiəjan Rohning qanuniyiti adəmnı gunahka wə əlümgə elip baridiəjan qanuniyəttin silərni halas kildi. **3** Qünki [gunahlik] ət elip kelidiəjan ajizlik tüpəylidin Təwrat qanuni kılalmiəjanni Hudaning Əzi [kildi]; U Əz Ooqlini gunahkar ətlik kıyapəttə gunahni bir tərəp kılixka əwətip, əttiki məwjut gunahni [əlümgə] məhkum kıliwətti; **4** buning bilən [mukəddəs] qanunning həkkanıy təlipi ətkə əgəxməydiəjan, bəlki Rohka əgixip mangidiəjan bizlərdə əməlgə axurulidu. **5** Qünki ətkə boysunidiəjanlar ətkə has ixlarning oyida yüridu; Mukəddəs Rohka boysunidiəjanlar bolsa, xu Rohka ait ixlarning oyida yüridu. **6** Əttiki oyniyətlər adəmnı əlümgə elip baridu; Mukəddəs Rohka ait oyniyətlər həyatlik wə hatirjəm-amanliktur; **7** qünki əttiki oyniyətlər Hudaəja düxmənliktur; qünki ət Hudaning qanunioja boysunmaydu həm hətta uningəja boysunuxi mumkin əməs; **8** əttə boləjanlar Hudani hursən kılalmaydu. **9** Əmma silərgə kəlsək, pəkət Hudaning Rohi dər wəxə iqinglarda yaxawatқан bolsa, silər əttə əməs, bəlki Rohəta yaxaysilər. Əmma Məsihning Rohioja igə bolmiəjan adəm bolsa, u Məsihkə mənsuplardin əməs. **10** Ləkin Məsih kəlbinglarda bolsa, teninglar gunah tüpəylidin əlümning ilkidə bolsimu, həkkanıylik tüpəylidin rohinglar həyattur. **11** Həlbuki, əlgən əysani əlümdin Tirildürgüqining Əzidiki Roh silərdə yaxisa, Məsihni əlümdin tirildürgüqi kəlbinglarda yaxawatқан Rohi arkilik əlidiəjan teninglarnimu həyati küqkə igə kilidu. **12** Xuning üqün, qerindaxlar, biz ətkə qəzdar əməs, yəni uningəja əgixip yaxaxka qəzdar əməsmiz. **13** Qünki ətkə əgixip yaxisanglar, həlak bolisilər; ləkin Mukəddəs Rohka tayinip əttiki kilmixlarnı əlümgə məhkum kilsanglar, yaxaysilər. **14** Qünki kimlərki Hudaning Rohining yetəkqilikidə yaxisa, xularning həmmisi Hudaning pərzəntliridur. **15** Qünki silər qəbul qiləjan roh kulluqka ait əməs, xundakla silərni qayta qərqunqka saləuqi birhil roh əməs, bəlki silər oəqulluqka elip baridiəjan Rohni qəbul qiləjansilər; U arkilik «Abba, ata!» dəp nida kiliimiz. **16** Roh bizning əz rohimiz bilən billə bizning Hudaning baliliri ikənlikimizgə guwahlik beridu. **17** Hudaning baliliri ikənəmiz, əmdi mirashorlarmu bolimiz — Hudaning mirashorliri həmdə Məsih bilən təng mirashor bolimiz — pəkətlə uning bilən təng

azab-oqubət tartsakla, uning bilən xan-xərpətin təng bəhrimən bolimiz. **18** Qünki mən hazırki azab-oqubətlərnıng kəlgüsida bizdə axkarilinidiəjan xan-xərpərlərgə həq selixturuquqlıki yəq dəp həsəblaymən. **19** Qünki pütkül kainat Hudaning oəqullirining ayan kilinixini intizarlik bilən kütməktə. **20** Qünki yaritiləjan kainat [Hudaning] [ləniti astida qəlip], biməniliklə qəktürüldi. Bu, kainatning əz ihtiyari bilən əməs, bəlki uni qəktürgüqining iradisi bilən boldi wə xundak ümidi bilən boldiki, kainat əzimu qirixtin boləjan kulluktin kutkuzulup, Hudaning pərzəntlirigə beəqixlinidiəjan xan-xərpəkə təwə boləjan hərlükkə erixtürülüxtin ibarət idi. **22** Qünki pütkül kainatning həzirojiqə nalə-pəryad kətürüp, tuəqut toləqikining azabini birliktə tartiwatқанlikini bilimiz. **23** Yaləjuz kainat əməs, hətta bizmu, yəni [mukəddəs] Rohning tunji qikərojan məwisidin bəhrimən boləjan bizlərmu dilimizda nalə-pəryad kətürməktimiz həmdə [Hudaning] oəqulliri süpitidə qəbul kiliniximizni, yəni tenimizning nijatning hərlükigə qikirilixini intizarlik bilən kütməktimiz. **24** Biz ümidkə baəqlənojaqka tkuzulojanikənəmiz. Ləkin ümid kilinəjan nərsə kərülgən bolsa, u yənə ümid bolamdu? Kimmu kəz aldidiki nərsini ümid kılsun? **25** Birək, təhi kərmiginimizgə ümid baəqləjanikənəmiz, uni səwrəqlik bilən kütüximiz kərəktur. **26** Xuningdək, insaniy ajizlikimizda [Mukəddəs] Roh kəlip bizgə yərdəm kilidu; qünki qandək dua kiliximiz kərəklikini bilməymiz. Ləkin Rohning Əzi ipadiligüsiz nalə-pəryad bilən biz üqün [Hudaning aldidə] turup dua-tilawət kilməktə. **27** İnsanların qəlbini inqikiləp kəzitip Qariəuqi bolsa, [Mukəddəs] Rohning oyniyətlirining nemə ikənlikini bilidu; qünki U Hudaning iradisi boyiqə mukəddəs bəndiliri üqün [Hudaning aldidə] dua qilip ətünməktə. **28** Xundakla xuni bilimizki, pütkül ixlər Hudani səyidiəjanların, yəni uning məkşət-muddiasi boyiqə qəqiriləjanların bəht-bərikitigə birliktə hizmət kilməktə. **29** Qünki Huda aldin kəngligə pükəkənkixilərnı, ularning kəlgüsida Əz Ooqlining obraziə ohxax bolidiəjinini, Ooqlining nurojun qerindaxliri arisidiki tunji oəqli bolidiəjinini aldin bəlgiligən. **30** Aldin bekitkən kixilərnı U qəqirdi, qəqirojan kixilərnı U həkkanıy kildi; həkkanıy qiləjanlarəja U xan-xərpə ata kildi. **31** Undəkta, bu ixləroja yənə nemə dəyli? Huda biz tərpəttə turojanikən, kimmu bizgə qərxı qikalısun?! **32** Əz Ooqlinimu ayımay, Uni həmmimiz üqün pida yoliəja

tapxurojan [Huda], Uningoşa qoxup hëmmiini bizgë xërtsiz ata qilmay qalarmu? **33** Kimmu Hudaning talliojanliri üstidin xikayët kilalisun?! Huda hëkqaniy qilöjan yërdë, **34** kimmu gunahqqa mëhkum kilalisun? Ölgän, xundakla tirilgän wë Hudaning ong yenida turuwatqan, hëmdë biz üqün [Hudaning aldidä] turup dua-tilawët kiliwatqan Mësih xundak qilarmu?! **35** Kim bizni Mësihning mehër-muhëbbitidin ayriwetëlisun? Japa-muxëkqätmu, dërd-älëmmu, ziyankëlikmu, aqarqilikmu, yalingaqlikmu, heyim-hëtërmu yaki qiliqmu? **36** [Mukëddës yazmilarda] eytilöjnidäk: — «Seni dëp kün boyi qirilmäqtimiz, Booquzlinixni kütüp turojan qoylardäk hesablanmäqtimiz». **37** Birak bizni Sëygüqigë tayinip bularning hëmmisidë öjaliplarning öjalipi bolmäqtimiz; **38** Xuningoşa kät'iy qayil qilindimki, mëyli ölüim bolsun hayatlik bolsun, përixtilër bolsun jin-xëytan hëkümränlar bolsun, hëzirkë ixlar yaki këlgüsidiki ixlar bolsun, hërkandak röhiy küqlër bolsun, **39** pëläk bolsun häng bolsun, xundakla pütkül kainatta yaritilöjan hërkandak baxqa bir xëy'i bolsun, bizni Rëbbimiz Mësih Öysada bolöjan Hudaning mehër-muhëbbitidin hëqqaqan ayriwëtküqi bolalmaydu.

9 Män Mësihtë hëkikëtni sözlëymän, yalöjan gëp eytmaymän, wijdanim Mukëddës Rohning ilkidë bolup özëmgë guwahliq kilmäqta — **2** Këlbimdë zor dërd-älëm wë tügimës azab bar. **3** Qünki mening buradërlirim, yëni jismani yähëttiki kerindaxlirim bolöjan Israillarni [nijat tapkuzalisam] [Hudaning] lënitigë qelip Mësihtin mëhrum kiliniximni tilëxkë razi idim; ular Israillar! — ularoşa oqulluk hëquku, [Hudaning] xan-xëripining ayan kilinixi, ähdiliri, Tëwrat qanunining amanët boluxi, ibadët hizmätliri wë [Tëwrat] wädiliri nesiwë qilindi. **5** Uluq [ibraniy] ata-bowiliri ularningkidur; jismani yähëttë Mësih ularning ëjdadidur. U barliq mëwjudat üstidin hëküim sürgüqi, mënggü mubaräk Hudadur. Amin! (aiön g165) **6** — Birak Hudaning [Israiloşa bolöjan] sözi bikar boldi, demëymän; qünki Israildin bolöjanlarning hëmmisila hëkikëy Israil hesablanmaydu; **7** xuningdäk, İbrahëmning ëwladliri bolsimu, hëmmisila uning përzëntliri hesablanmaydu. Qünki [mukëddës yazmilarda İbrahëmoşa]: «İshäktin tërälgänlërlä sening nësling hësablinidu» — deyilgän. **8** Demäk, jismani yähëttin [İbrahëmdin] tërälgän përzëntlër Hudaning përzëntliri boliwërmëydu, bëlki [Hudaning] wädisi arkilik tërälgänlër [İbrahëmning]

hëkikëy nësl hësablinidu. **9** Qünki Hudaning bërgän wädisi mundak idi: «[Këlër yili] muxu qaoşda qaytip kelimän, Sarah bir oquloşa ana bolidu». **10** Uning üstigë, Riwwah bir ërdin, yëni ëjdadimiz İshäktin [koxkezëkgë] hamilidar bolöjanda, **11** Përzëntliri tehi tuoşulmioşanda, hëqkandak yahxi yaki yaman ixnimu qilmasta, Huda Özining adëmlërnä tallaxtiki muddiasining ularning qilöjan ix-ëmällirigë ëmës, pëkät Qaqiroşuqi bolöjaning iradisigë asaslanojanliqini kërstitix üqün, Riwwahöşa: «Qongi kiqukining hizmitini qilidu» — deyilgänidi. **13** Huddi yënë mukëddës yazmilarda eytilöjnidäk: «Yaqupni sëydüm, Ösawdin nëprätlëndim». **14** Undakta, bularoşa nemë dëyli? Hudada adalëtsizlik barmu? Hërgiz yok! **15** Qünki Huda Musaoşa mundak degän: — «Kimgë rähim qilöşüm këlse, xuningoşa rähim qilimän, Kimgë iq aşritkum këlse, xuningoşa iq aşritimän». **16** Demäk, bu ix insanning iradisigë yaki ularning tirixqanliqioşa ëmës, bëlki rähimdillik kërsetküqi Hudaoşa başliqtur. **17** Qünki Huda mukëddës yazmilarda Pirëwngë mundak degän: — «Mening seni tikliximdiki mëksät dël xuki, kudritimni üstingdë kërstitix hëmdë namimning pütkül jahanoşa jakarlinixi». **18** Demäk, Huda halioşinioşa rähim qilidu, halioşinini tax yüräk qilidu. **19** Əmdi bëlkim sän manga: «Hudaning iradisigë hëqkim qarxi qikalmaydioşan tursa, undakta Huda nemë üqün insanni äyibläydu?» — deyixing mumkin. **20** Birak, äy insan, Huda bilän takallaxkudäk kimsän? Qelipta xëkillëndürüliwatqan nërsë özini xëkillëndürgüqigë: — «Meni nemë üqün bundak yasiding?» — deyälëmdü? **21** Humdanqining ohxax bir kalläk laydin esil orunoşa ixlitidioşan qaqimu, xundakla adëttiki orunoşa ixlitidioşan qaqimu yasax hëquku yokmu? **22** Huda Öz öşëzipini kërstitixni wë küq-kudritini tonutuxni niyät qilöjan bolsa, öşëzipigë layik bolöjan, halakëtkë täyyarlanöjan «qaqılar»oşa adëttin taxkiri säwrqanliq bilän këksi-qarnini keng kilip kälgän bolsa, uningöşa nemë boptu? **23** Wë xuning bilän Özining rähim-xëpkitining nixani qilöjan wë xan-xërpök müyëssër boluxqa aldin'ala täyyarlanöjan «qaqılar»da, yëni Özi Yëhüdiylar arisidinla ëmës, bëlki әllër arisidinmu qaqiroşan bizlërdë xan-xëripining qëksizlikini namayan qilix üqün xundak qilixni halioşan bolsa, buningöşa nemë boptu? **25** Bu huddi Hudaning Hoxiya pëyoşëmbër arkilik eytkinidäk: — «Əsli hëlkim hësablanmioşan hëlkni hëlkim, Əsli sëymigänlërnä sëygänlirim dëymän»; **26** wë yënë:

— «Burun ularoşa: «Silər Mening həlkim əməsilər» deyilgən jayda, Kəlgüsidə dəl xu jayda ularoşa «Tirik Hudaning oşullirli!» degən nam berilidu». 27 Yəxaya pəyoşəmbərnu İsrail toşruluk mundak jakarlioşanidi: — «İsrailarning sani dengiz sahilidiki kumdək kəp bolsimu, lekin pəkət birla «kaldi» kütquzulidu; 28 qünki, Pərwərdigar Əz ixini tügitiwetip, həkkanıylik bilən tezdin uni ijra kılıdu; qünki U yər yüzidə həkümünü təltəküs wə tez ijra kılıdu». 29 Yəxaya pəyoşəmbər yənə aldın eytkinidək: — «Əgər samawi koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar bizgə bir nəsil kəldurmioşan bolsa, Sodom xəhəridək, Gomorra xəhəridək [yokəloşan] bolattuk». 30 Undakta, bularoşa nemə deyiximiz kerək? Həkkanıylikka intilmigən əlliklər həkkanıylikka, yəni etikadka asaslənoşan birhil həkkanıylikka erixti. 31 Ləkin İsrail həkkanıylikni kərsətkən Təwrat kənunioşa intilgini bilən kənunung təlipigə yetəlmidi. 32 Nemə üqün? Qünki ularning [həkkanıylikka] intilixi etikad bilən əməs, bəlki «sawablix ixlar» bilən idi. Ular «putlikaxang tax»ka putlixip yikilip qüxti; 33 huddi [mukəddəs yazmilarda] yeziləşinidək: «Həlkni putlixidioşan putlikaxang taxni, Adəmnı yikitidioşan kəram taxni Zioşoşa koydum, Uningoşa etikad kılıquqi hərgiz yərgə kəritilip kəlməs».

10 Kərindaxlar, yürək intizarim, xundakla Hudaşa yelinixim İsrailarning kütquzuluxi üqündur. 2 Qünki xuningoşa guwahlik berimənki, ularning Hudaşa həkikətənmü kizəşin intilixi bar, birak ularning intilixi həkikiy bilim üstigə kuruşan əməs. 3 Qünki ular Hudaning həkkanıylikini bilmigəqkə, uning ornioşa əzlining həkkanıylikini tikləxkə tirixip, Hudaning həkkanıylikioşa boysunmidi. 4 Qünki Təwrat kənunining nixan-məksiti Məsihning Əzidur; xuning bilən etikad kılıquqilarning hərbi üqün həkkanıylik bar boldi. 5 Qünki Təwrat kənunioşa əməl kılıxtin kəlgən həkkanıylik həkkidə Musa pəyoşəmbər mundak yazəşan; «Kənunung əmrlirigə əməl kılışanlar xu ixliridin həyatlik tapidu». 6 Ləkin etikadın boləjan həkkanıylik mundak dəydu: — «Kənglündə: — «Kim asmanoşa qikar?» (yəni «Kim Məsihni asmandin elip qüxürər?») 7 wə yəki «Həng tegigə kim qüxər?» (yəni «Məsihni əlümdin kim kəyturar?») — demigin». (Abyssos g12) 8 Əmdı xu [həkkanıylik] nemə dəydu? — «Səz-kalam sanga yekındur, tilingdə wə dilingdidur!» — bu səz-kalam dəl biz jakarlaydioşan etikadning səzidur. 9 Demək, «Əysaning Rəb ikənlikini aşzing

bilən etirap kılışang wə kəblingdə Hudaning uni əlüklər arisidin tirildürənglikigə ixənsəng, kütquzulisən!» 10 Qünki insan kəlbidə etikad kılıx bilən həkkanıy kılınidu, eşişidə etirap kılıx bilən nijatka erixidu. 11 Mukəddəs yazmilarda deyilgəndək: «Uningoşa etikad kılıquqining hərbi hərgiz yərgə kəritilmas». 12 Qünki bu jəhəttə Yəhudiylar bilən Greklarning pərki yok; hər ikisining Rəbbi həmmening Rəbbidur wə Əzigə nida kılışanlarning həmmişigə mol bayliklirini ayimaydu. 13 Qünki: «Kimdikim Rəbning namini qakirip nida kılısa kütquzulidu». 14 Ləkin Rəbgə ixənmigən kixi kəndakmu Uningoşa nida kılışisun? U toşruluk anglimioşan kixi kəndakmu Uningoşa ixənsun? Hux həwər jakarlioşuqi bolmisa, ular uni kəndakmu angliyalisun? 15 Xu jakarlioşuqular əwətilmigən bolsa, hux həwərni kəndakmu yətküzəlisun? Mukəddəs yazmilarda yeziləşinidək: «Aman-hatirjəmlük toşruluk hux həwərni, bəht-saadət toşruluk hux həwərni yətküzənlərnin ayaşliri nemidəgən güzəl-həl!». 16 Birak, huddi Yəxaya [pəyoşəmbərnin] «I Pərwərdigar, bizning həwirimizgə kimmu ixəndi?» deşinidək həmmə adəm hux həwərgə itaət kılışan əməs. 17 Xunga etikad həwərni anglaxtin kelidu wə xu həwər Məsih toşruluk səzdə anglitilidu. 18 Ləkin xuni soraymənki, ular xu həwərni anglimioşanmidu? Əlwəttə anglidi: — «Uların sadasi pütkül dunyoşa, Səzliri yər yüzining kərlirigə yətti». 19 Yənə xuni soraymənki, İsrailar [xu həwərdin] wakip bolmioşanmidu? Aldi bilən, Musa [İsrailoşa] mundak bəxərət bərgən: — ««Həq həlk əməs» boləjan bir həlk arkilik silərdə həsət kəzoşaymən, Nadan bir həlk arkilik oşəzipinglarni kəzoşaymən». 20 Keyin, Yəxaya pəyoşəmbər intayin yürəklik həlda xu bəxərətni berip: — «Əzümgə intilmigənlərgə Əzümnı tapkuzdum, Meni sorimioşanlaroşa Əzüm kəşündüm» — dedi. 21 Ləkin, U İsrailar həkkidə: — «Mən kün boyi bu itaətsiz wə tərsə həlkə kəllirimni uzitip intilip kəldim!» — dəydu.

11 Undakta, xuni soraymənki: — Huda Əz həlkidin wəz kəqtimu? Hərgiz undak əməs! Mənmü İbrahim əwladidin, Binyamin kəbilisidin boləjan bir İsrailoşu! 2 Huda aldın kəngligə pükən Əz həlkidin wəz kəqkini yok, Mukəddəs yazmilarda İlyas [pəyoşəmbər] həkkidə nemə deyilgənlik silərgə ayan əməsmü? U İsrailardin azar qekip Hudaşa yelinip: — 3 «I Pərwərdigar, ular Səning pəyoşəmbərlirini əltürüxti, kurbəngəşirini qekixti. Pəkət əzüm

yaloʻuzla qaldim, ular yonə meningmu jenimni almakqi boluxuwatidu», degən. **4** Hudaning uningəja qayturojan kalami kandak boldi? U: «Baloja tiz pükmigən yəttə ming adəmni Özümgə elip qaldim» — degən. **5** Huddi xuningdək, bügünki kündimu Hudaning xapaiti bilən [Israildin] Əzi talliojan bir «qaldi» bar. **6** [Ularining tallinixi] xapaət bilən boləjan bolsa, undakta əzlidirning əjir-əmili bilən boləjan əməs. Əməllərdin boləjan bolsa, xapaət xapaət bolmay qalatti. **7** Nətijidə kandak boldi? Israillar izdiginigə erixəlmidi, ləkin ulardın tallanojanlar erixti. Qalojanlarning bolsa, kəngülliri bihudlaxturuldi. **8** Huddi muqəddəs yazmilarda eytiləjiniyək: — «Huda ularning roħ-kəlbini oşəplətkə saldi, Bügüngə kədər kəzlrini kərməs, Qulaklırini anglimas kildi». **9** Xuningdək Dawut [pəyoşəmbərmu] mundak degən: «Ularining dastihini əzlidirgə qapқан wə tuzak bolup, Ularini putlaxturup, qilmixlrini əz bəxiəja qüxürsun! **10** Kəzliri karangoşulixip, kəraləmisun; Bəllirini mənggü ruslatmay püküldürgəysən!» **11** Undakta, xunimu sorayki: [Israillar] yikilip kaytidin turoşuzulmaslikka putlaxkanmu? Hərgiz undak əməs! Ləkin ularning teyilip itaətsizlik qilojanlikidin nijat yat əlliklərgə yətküzüldi. Buningdin məksət Israillarni həsətkə qozəjəxtin ibarəttur. **12** Əmdi ularning teyilip itaətsizlik kilixi dunyoja asayixlik bəhx ətkən bolsa, xundakla ularning ziyan tartkını əllərnə beyitқан bolsa, undakta kəlgüsədə ularning həmmisining toluk nijatlikka erixixi dunyoja tehimu zor bəht elip kəlməmdu?! **13** Əmdi silər əlliklərgə səzləwatimən; mən əlliklərgə rosul süpitidə bəkitilgəndin keyin, wəzəpəmnə xan-xəraplik dəp uluşlaymənki, **14** janjigərlirim boləjanlarning həsətinə qozəjəp, ularning bəzilirini kutuldurarmənkin degen ümidə bolimən. **15** Qünki ularning taxliwətilgənlikining nətijisi dunyadiki əllərnə Huda bilən inaklaxturux bolsa, undakta ularning qəbul kilinixi əlümdin tirilix bolmay nemə? **16** Həsuldin tunji bolup qikқан hemirdiki kallək muqəddəs həsablansa, pütün hemir muqəddəs dəp həsəblinidu. Dərahning yiltizi muqəddəs bolsa, xahlirimu muqəddəs bolidu. **17** Zəytun dərihining birnəqqə xəhi dərwəkə sunduriwətilgənidi, wə sən yawa zəytun kəqiti bolup, ularning orniəja ulanding. Mana əmdi dərah yiltizidin ozukluk elip, mol xirnisidin bəhrimən boləjuqi boləjanikənsən, **18** əmdi sunduruwətilgən axu xahlardin əzüngni üstün kilip mahtanma. Mahtansang, xuni untumioşinki, sən

yiltizni əməs, yiltiz seni kətürüp kuwwətləwatidu. **19** Sən əmdi: «Xahlar mening ulinixim üqün sunduriwətildi» — deyxing mumkin. **20** Toşra, ular etikədsizliktin sunduruldi; sən bolsang, etikəding bilən tik turisən; birak uningdin məşurulanma, əksiə [Hudadin] qorq! **21** Qünki Huda əyni waqtida bu dərahning əz xahlirini ayimioşanikən, senimu ayimaslikki mumkin. **22** Mana, [bu ixlarda] Hudaning məhrəbanlikioja həmdə kattik qol ikənlikigə qara. U Əz yolidin yikilip qüxkənlərgə kattik qol idi, ləkin sanga (məhrəbanlikida dawamlik tursangla) məhrəbanlik kərsətməktə. Undak bolmioşanda, sənmu kesip taxlinisən. **23** [Yəhudiyarlarmu] etikədsizlikta qing turiwəlmisa, əslidiki dərahkə ulinidu. Qünki Huda ularni kayta ulaxka qadirdur. **24** Qünki əgər sən yawa zəytun dərihidin kesip elinip, təbiy qanuniyətkə hilap həlda [başdiki] yaxhi zəytun dərihigə ulanojan yərdə, əslidiki bu təbiy xahlarning əz dərihikə ulinixi tehimu mumkinəju?! **25** Qerindaxlar, əzünglarni üstün wə əkillik qəşlaxtin saqlinixinglar üqün, wəhəy kilinojan xu sirdin həwərsiz kəlixinglarni haliməymənki, ta [Huda talliojan] Yəhudiy əməslərnəning sani toluklanoşuqə, Israilning bir qismi tax yürəkkikkə kaldurulidu; **26** andin pütkül Israil kutkuzulidu. Bu toşruluk muqəddəs yazmilarda mundak yezilojan: — «Kutkuzəjuqi Ziondin kelip, Ipləsləknə Yakuptin yok kilidu. **27** Mən ularning gunəhlirini elip taxliwətkinimdə, Mana bu ular bilən tüzidiojan əhdəm bolidu». **28** Əmdi hux həwər jəhəttin qarioşanda, silərnəning bəhtinglar üqün Yəhudiy həlki [hux həwərgə] düxmən kilip bəkitilgən; birak Hudaning tallixi jəhəttin qarioşanda, ata-bowilirimiz səwəbidin səyülgəndur. **29** Qünki Huda Əzi bərgənlirini wə qəkirikini kayturuwəlməydu. **30** Silər əlliklərmu bir qəşlarda Hudaəja itəət kilmioşan bolsanglarmu, [Yəhudiyarlarning] itaətsizlikining nətijisidə hazır rəhim-xəpətkə erixinglar. **31** Yəhudiyar bolsa itəət kilmay keliwatidu; [Hudaning] buningdiki məksiti, silərgə kərsətkən rəhim-xəpətkə arkilik ularnimu rəhim-xəpətkə erixtürüxtin ibarəttur. **32** Qünki Huda pütkül insanəja rəhim-xəpətkə kərsitix üqün, həmməylənnə itaətsizlikkə solap qoydi. (elešə g1653) **33** — Ah! Hudaning danəlikki wə ilim-həkmətinəning bibəha baylikliri həm həsəbsiz qongqurluqi! Uning həkümilirining tegigə yətkili bolmas! Uning yolliri izdəp tepixtin xunəja yiraqtur! **34** «Kimmə Pərwədigarning oy-muddialirini qüxinip

yatti? Kimmu Uningoʻja maslihatqi bolalidi?» 35 «Uningoʻja kim awwal bir narsa berip, Keyin uni kayturup bər deyəlidi?». 36 Qünki barlik mawjudatlar Uningdin kalgən, U arkilik mawjut bolup turidu, Həm Uning üqün mawjut bolup turidu. [Barlik] xan-xərəp əbədgiqə Uningoʻja boloyay! Amin. (aiōn g165)

12 Xunga, əy kərindaxlar, Hudaning rəhimdilliki bilən silərdin xuni ətünimənki, teninglarni mukəddəs, Hudani hursən kilidioʻjan, tirik kurbanlik süpitidə Uningoʻja beoʻixlanglar. Mana bu silərning [Hudaʻoʻja] kilidioʻjan həkikiy ibaditinglardur. 2 Bu dunyaning kelipioʻja kirip kalmanglar, bəlki oy-pikringlarning yengilinixi bilən əzgərtilinglar; undak kijoʻlanda Hudaning yahxi, qobul kilarlik wə mukəmməl iradisining nemə ikənlikini ispatlap bilələysilər. (aiōn g165) 3 Manga ata kilinoʻjan xapaatkə asasən hərbinglaroʻja xuni eytimənki, əzünglar tooʻruluk əzənglarda bar bolojinidin artuk oylimay, bəlki Huda hərbinglaroʻja təksim kijoʻlan ixənqning mikdarioʻja asasən salmaklik bilən əzünglarni dəngsəp kərünglar. 4 Qünki tenimiz kəpligən əzalardın tərkib tapқан həmdə hər bir əzayimizning ohxax bolmioʻjan roli bolojandək, 5 bizmu kəp bolojinimiz bilən Məsihtə bir tən bolup bir-birimizgə baolixinixlik əza bolimiz. 6 Xuning üqün bizgə ata kilinoʻjan mehīr-xəpəkət boyiqə, hərhil rohiy iltipatlimimizmu bar boldi. Birsigə ata kilinoʻjan iltipat wəhiyni yətküzix bolsa, ixənqisining dairisidə wəhiyni yətküzsun; 7 baxkilarning hizmitini kilix bolsa, hizmət kilsun; təlim berix bolsa, təlim bərsun; 8 riqəbtləndürix bolsa, riqəbtləndürsun; sədikə berix bolsa, mərdlik bilən sədikə bərsun; yetəkləx bolsa, əstayidillik bilən yetəklisun; həyrhəhlik kərsitix bolsa, huxal-huramlik bilən kilsun. 9 Mehīr-muḥəbbitinglar sahta bolmisun; rəzilliktin nəprətlinglar, yaxxilikkə qing baolininglar; 10 Bir-biringlarni kərindaxlarqə kizojin mehīr-muḥəbbət bilən səyünglar; bir-biringlarni hərmətləp yukiri orunoʻja koyunglar. 11 Intilixinglarda erinmənglar, roh-kəlbənglar yalkunlap kəyüp turup, Rəbkə kullarqə hizmət kilinglar. 12 Ümidtə bolup xadlinip yürünglar; muxəkəkət-kiyinqiliklaroʻja səwr-takətlək bolunglar; duayinglarni hərəkəndək wəqittə tohtatmanglar. 13 Mukəddəs bəndilərnin eḥtiyajidin qikinglar; mehmandostlukka intilinglar; 14 Silərgə ziyankəxlik kijoʻluqilaroʻja bəht tilənglar; pəkət bəht tilənglarki, ularni kərojimanglar. 15 Xadlanəjanlar bilən billə xadlininglar; kayoyurup

yioʻljoʻjanlar bilən billə kayoyurup yioʻlanglar. 16 Bir-biringlar bilən inak ətüp ohxax oy-pikirdə bolunglar; nəziringlarni üstün kilmanglar, bəlki təwən təbikidiki kixilər bilən berix-kelix kilinglar. Əzünglarni danixmən dəp qaoʻlimanglar. 17 Həqkimning yamanlikioʻja yamanlik bilən jawab kayturmanglar. Barlik kixining aldida ixliringlar pəzilətlək boluxkə kəngül koyunglar. 18 Imkaniyətnin bariqə kəpquilik bilən inak ətünglar; 19 intikəm alminglar, i səyümlüklirim; uni Hudaʻoʻja tapxurup Uning oʻzəzipigə yol koyunglar, qünki [mukəddəs yazmilarda] mundak yeziloʻjan: «Pərwərdigar dəyduki, intikəm Meningkidur, [yamanlik] Mən kayturimən». 20 Xunga əksiqə «Düxmining aq bolsa, uni toydur, ussioʻjan bolsa, qandur. Bundak kilix bilən «uning bəxioʻja kəmur qooʻjini toplap saloʻjan bolisən». 21 Yamanlik aldida bax əgmənglar, bəlki yamanlikni yaxhilik bilən yenginglar.

13 Həmmə adəm əzlrini idarə kijoʻluqi ḥokuk igilirigə boysunsun. Qünki Huda tiklimigən ḥəkümət yok; kaysi ḥokuk-ḥəkümət mawjut bolsila Huda tərpidin tikləngəndur. 2 Xuning üqün, ḥokuk-ḥəkümətkə qarxilik kijoʻluqi kixi Hudaning orunlaxturuxioʻja qarxilik kijoʻlan bolidu. Qarxilik kijoʻluqilar sorakka tartilidu 3 (qünki ḥəkümranlar yaxhilik kijoʻluqilaroʻja əməs, bəlki yamanlik kijoʻluqilaroʻja kərkunq kəltüridu). Ḥəkümranlardin kərkuxni halimaymən desəng, undakta yaxhi əməl kil. U qaoʻjda ḥəkümət tərpididin tərpinisən. 4 Qünki ḥəkümranlar sening mənəpəiting üqün Hudaning hizmətqisidur. Lekin yamanlik kilsang, uningdin kərkuxung kərək! [Ḥəkümran] kiliqni bikaroʻja esiwalmaydu, u yamanlik kijoʻluqioʻja Hudaning oʻzəzipini kərsitidioʻjan jaza bərgüqi süpitidə Hudaning hizmətqisidur. 5 Xuning üqün, ḥəkümranlaroʻja boysunux kərək. Bu, pəkət jazalinixtin saklinix üqünla əməs, bəlki pak wijdanlik bolux üqündur. 6 Muxu səwəbtinmu baj tapxurunglar; ḥəkümranlar bolsa, Hudaning məhsus bu ixlarni baxkuruxkə bekitkən hizmətkarlidir. 7 Hərkimgə əz tegixlik ḥəkkini tələnglar; oʻjəllə-parak tapxuruwaləjuqioʻja oʻjəllə-parakni, baj yioʻkquqilaroʻja bajni tapxurunglar; eḥtiramoʻja tegixlik boləjanlaroʻja eḥtiram kilinglar, hərmət kilixkə tegixlik boləjanni hərmət kilinglar. 8 Bir-biringlarni səyüxtin baxkə, həqkimgə həqnərsidin kərzdar bolmanglar. Qünki baxkilarni səygən kixi Təwrat kanunining təlipini əməlgə axuroʻjan bolidu.

9 Qünki «zina qılma, qatillik qılma, oşırilik qılma, napsaniyətqilik qılma» degən pərhlizlər wə bulardin baxqa hərəkandak pərzlərnu, «koxnangni özünqni səyğəndək səyğın» degən bu əmrğə yiqinpaqlanoqan. 10 Mehır-muhəbbətkə berilgən [kixi] öz yekiniqə heqkandak yamanlık yürğüzməydu; xuning üqün, mehır-muhəbbət Təwrat qanunining təlipini əməlgə axuroquidur. 11 Həzırkı wəqıtning jiddiylikini bilip, xularni qilinglar. Qünki biz üqün allıqqaqan uykudin oyoqinix wəqıt-saiti yetip kəldi. Qünki dəsləpki etiqad qiloqan wəqıtımızoqə nisbətən niqatimiz tehimu yekınlap qəldi. 12 Keqə ötüxkə az qəldi, kündüz yekınlaxtı. Xunga, qərangşululqning ixlirini taxlap, yorukluqning qoral-yaraqlırini kiyəyli. 13 Kündüzgə muwapıq diyanətlik həyat kəqürəyli, əyx-ixrət wə xarəbhərulukqa, zina wə kəyp-sapaqə, jedəl-majira wə həsəthərulukqa berilməyli; 14 əksiqə özünqləroqə Rəb əysə Məsihni kiyiwelinglar wə gunəhkar əttiki arzu-həwəslərni qəndək qənduruxni heq oylımanglar.

14 Etiqadi əjizlarni qəbul qilinglar, lekin ular bilən pikirdə talax-tartix qılmanglar. 2 Birsı hərəkandak yeməklıknı yeyıxkə bolıdıqınıqə ixınıdu; lekin yənə etiqadi əjiz birsı pəkət kəktatlarnıla yəydu. 3 Hərəkandak yeməklıklərni yəydıqan kixi yeməydıqan kixini kəmsıtmısın; həmdə [bəzi nərsını] yeməydıqan kixi hərəkandak yeməklıklərni yəydıqan kixi üstıdın həküm qılmısın. Qünki Huda uni qəbul qiloqan. 4 Baxqa birsınıng hızmətkarı üstıdın həküm qiloquı sən kim ıdınq? Hızmətkarınıng tik turuxı yaki yıqılıp ketıxıgə pəkətlə öz hojayını məs’uldur. Həmdə [xu hızmətkarın] tik turıdıqan qılınıdu — qünki [hujayını] Rəb uni tik turəyuzuxkə qadırdur. 5 Məlum birsı məlum bir künni yənə bir kündın üstün kəridu, yənə birsı həmmə künni ohxax dəp qaraydu. Hərkim özınıng kəzqarixıqə toluk ixənqı bolsun. 6 Məlum künni qədirləydıqan kixi buning bilən Rəbbınıng hərmitidə uni qədirləydu. Bir nərsını yəydıqan kiximu Rəbbınıng hərmitidə yəydu, qünki u öz rizkı üqün Hudaqə təxəkkür eytidu. Məlum nərsını yeməydıqan kixi yeməydıqanlıkı bilən özınıng Rəbbınıng hərmitidə yeməydu, umu xundakla Hudaqə təxəkkür eytidu. 7 Qünki heqkaysımız özımız üqün yaxımamız wə heqkaysımız özımız üqün ölməymız; 8 Bəlki əgər yaxısək, Rəbbımız üqün yaxaymız; əlsək, Rəbbımız üqün elimiz. Xuning üqün yaxısəkmu, əlsəkmu Rəbbımızgə mənsupturmız. 9 Qünki Məsihning əlüxi wə tirilixi dəl xu məqsət bilən boldıki,

Uning əlüklərning həm tirıklərning Rəbbi boluxı üqündur. 10 Undaqta, sən nemə üqün kərındıxıng üstıdın həküm qılısən? Yaki nemə üqün kərındıxıngni mənsıtməysən? Qünki həmmımız Hudanınq sorək təhti aldıda turıxımız kərək bolıdu. 11 Qünki [muqəddəs yazmılarda] eytilöpidək: — «Pərwərdıqar dəyduki: — Öz həyatım bilən qəsəm iqımənkı, Manga barlık tızlar pükülıdu, Barlık tillar Meni etırap qılıp mədhıyə okuydu». 12 Xunga, hərбірımız Huda aldıda özımız toşrululq hesab berımız. 13 Xuning üqün, bir-bırımızning üstıdın həküm qiloquı ikınqı bırı bolmaylı. Buning ornıqə xundək həküm-qərarəqə kelınglarkı, hərəkandak kərındaxkə gunəhka yıqıtıdıqan bırı nərsını yaki tuzakni qoymaslık kərək. 14 Rəbbımız əysədə boləqanlıqımdın xuningəqə kət’iy ixəndürölüp bilimənkı, hərəkandak nərsə əzlıkidın hərəm əməstur; lekin bırı nərsını hərəm dəp qarıqan kixi üqün, u unıngəqə hərəmdur. 15 Əgər yeməklıking tıpəylıdın kərındıxıngni azabkə qoyqan bolsang, mehır-muhəbbət yolıda mangıqan bolısən. Məsih unıng üqün Öz jenını pıda qılıp əlgən, bu [kərındıxıngni] yeməklıking bilən nabut qılma! 16 Əmdı silər yahı dəp qarıqan ixlarnıng yaman deyılıxıgə səwəbqı bolup qəlmanglar. 17 Qünki Hudanınq padıxahlıkı yemək-ıqməktə əməs, bəlki Muqəddəs Rohta boləqan həqkanıyılık, ınaklık-hatırjəmlık wə xadlıktıdur. 18 Bularda yaxap Məsihkə hızmət qiloquı kixi Hudanı hursən qılıdu wə ınsanlarnıng tərıplıxıgə sazawər bolıdu. 19 Xuning üqün özımızni ınaklıknı ilgırı sürıdıqan wə bırı-bırımızning etiqadını qurup qıqıdıqan ixləroqə ataylı. 20 Yeməklıknı dəp Hudanınq əjrını nabut qılmanglar. Həmmə nərsə dərwəkə həlaldu; bırək birsı yegını bilən [etiqadıda] putlaxsa, u unıngəqə yaman hesablınidu. 21 Xuning üqün gəx yeyıx, xarəb iqıx, xundakla baxkə hərəkandak ixlarnı qılıxıng kərındıxıngni gunəhka teyıldurıdıqan, azabkə koyıdıqan yaki uni əjızlaxturıdıqan bolsa, bularnı qılmiqınıng tüzük. 22 Sening [məlum bırı ıxni qılıxkə] ixənqıng barmu? Əmdı bu ixənq Huda bilən senıng arangdıki ıxtur. Əzi qılıwatqan ıxni toşra dəp qarıqan, xuningdın wıjdanımu əyibkə buyrulmiqan kixi nemıdegən bəhtlik-hə! 23 Lekin [yeməklıktın] gumanlınıp turup yənə xuni yegən kixi əyibkə buyrulıdu, qünki bunı ixənq bilən yemıgən. İxənqtın bolmiqan hərəkandak ıx gunəhtur.

15 Əmdı etiqadımız küqlük boləqan bızlər özımızni qənaətləndürüxnıla oylımay, bəlki etiqadi

ajizlarningmu ajizliklarini ketüriximiz keräk. 2 Hər birimiz öz yekiniimizning etikadini kurup qıxixi üqün, uning bəht-bərikitini közlöp, uni hursən kılıxqa intiləyli. 3 Qünki hətta Məsihmü Özini kanduruxni oylimiojanidi. Bu tooqrisida muqəddəs yazmilarda mundak pütülgən: «Sən [Hudani] haqarət kıljoanlarning haqarətliri Mening üstümgə qüxti». 4 Qünki burunda [wəhiy bilən] pütülgən yazmilardiki hərəkaysi sözlər bizgə ögitix üqün yezilojan bolup, məksiti muqəddəs kitablardin kəlgən səwr-taqət wə ilhambəhx arkılık bizdə azru-ümidning boluxi üqündür. 5 Əmdi səwr-taqət wə ilhambəhxning Igsi Huda silərni Məsih Əysani ülgə kılıp, əzara bir oyniyətkə kəltürgəy; 6 buning bilən silər Hudani, yəni Rəbbimiz Əysa Məsihning Atisini bir jan bir dil bilən bir eoqizdin uluqliojaysilər. 7 Xunga, Məsih silərni qəbul kılıp, Hudaəja xan-xərəp kəltürginidək, silərmü bir-biringlarni qəbul kilinglar. 8 Qünki silərgə xuni eytimənki, Əysa Məsih Hudaning ata-bowilarəja bərgən wədilirini ispatlax üqün, xu arkılık əllərmü Hudaning rəhim-xəpkitini kərüp uni uluqlixi üqün, hətnə kilinojanlarəja Hudaning həkikətini yətküzgüqi hizmətkar süpitidə təyinləndi. Bu huddi [muqəddəs yazmilarda]: — «Xunga Sanga əllər arisida mədhıyə oquymən, Wə Sening namingni küyləymən» — dəp yezilojanidi. 10 Wə U yənə: — «Əy əllər, [Huda]ning həlki bilən billə xad-huram bolunglar!» — dəydu. 11 Wə yənə U: — «Əy barlık əllər, Pərwərdigarni mədhıyilənglar, Əy pütkül qowmlər, Uni uluqlanglar!» — dəydu. 12 Yənə, Yəxaya [pəyojəmbərmü] mundak dəydu: — «Yəssəning yiltizi boləjan kixi məydanəja qıkidu, Əllərgə həkimlik kılıdiojan zat ornidin turidu; Əllər dərwəxə Uningəja ümid baəjlaydu». 13 Əmdi ümidning Igsi Huda Əzigə ixiniwatkanlıqlinglardin kəlbınglarni toluq xad-huramlik wə tinq-hatirjəmlikkə toldurojəy, xuning bilən Muqəddəs Rəhning küq-kudriti bilən ümidkə toluq taxkaysilər. 14 I kərindaxlırim, kənglünglarning məhribanlik bilən tolojanlıqioja, mol bilimlər bilən toluq bezəlgənlikigə, xundakla bir-biringlarəja əzara jekiləp berələydiojanlıqlinglarəjimu kayilmən. 15 Xundak bolsimu, Huda manga ata kıljoan xapaət tıpəylidin mən silərgə bir kışim tərəplərdin nəqqə ixlarni əslitip koyuxkə səl jür'ətlik bolup uxbu hətni yazmaqtimən. 16 Xu xapaət bilən mən Hudaning hux həwirini yətküzüp kahındək Uning ibaditini həmmə yərdə wujudkə kəltürüx hizmitidə [Yəhudıy əməs]

əllərgə Məsih Əysaning hizmətkari bolup təyinləndim. Bu hizmitimning məksiti əllərnıng Hudaəja sunıdiojan ibaditi Muqəddəs Rəh arkılık pak-muqəddəs kılınip, Hudani hursən kılıdiojan kurbanlıqtək Uning qəbul kılıxioja layıq boluxi üqündür. 17 Xuning üqün Məsih Əysada boləjanlıkimdin Hudaning manga tapxurojanlıridin pəhirlinimən. 18 Qünki əllərnıng Hudaəja itaət kılıxi üqün Məsihning manga kıldurojanlıridin baxkə həqnemini tiləja elixkə həddim əməs. Səz wə əməllər arkılık, alamətlik məjizilər wə karamətlər arkılık, Muqəddəs Rəhning küq-kudriti bilən Yerusalemdin baxlap İllirikon əlkisigə aylinip həmmə yərdə Məsihning hux həwirini toluq jakarlıdim. 20 Xundak kılıp baxkılar saləjan ulning üstigə bina salmaslık üqün, əzəldin Məsihning nami anglanmiojan yərlərdə bu hux həwərnı jakarlıxkə intilip kəldim. 21 Bu tooqrisida [muqəddəs yazmilarda] eytiləninidək: — «Uningdin həwərsiz boləjanlar Uni kərıdu, Anglimiojanlar anglap qüxinidu». 22 Mana, xu [hizmətlirim] səwəbidin yeninglarəja berixni kəp ketim oylıojan bolsammu, ləkin tosulojularəja uqrap baralmıdim. 23 Ləkin həzir muxu ətraplarda [hux həwər yətküzülmıgən] yərlər manga qəlmiojanlıqtin, həmdə kəp yillardin bəri silərni yoqlap bəri x arzuyum boləjanlıqtin, İspaniyəgə bəriximda silərnımu yoqlap ətməqimən. Səpirimdə aldi bilən silər bilən kərüxüp, bir məzgil həmrahlıqlinglardin toluq huxallinip, andin silərnıng yardımlinglarda səpirimni dawamlaxturuxumni ümid kılımə. 25 Bıraq həzir bolsa Yerusaleməja bəri, u yərdiki muqəddəs bəndilərnıng hizmitidə boluxkə ketiwatimən. 26 Qünki Makedoniyə wə Ahaya əkiliridiki jamaətlər Yerusalemdiki muqəddəs bəndilər arisidiki yoqsullarəja ianə tolap yərdəm bəri xni layıq kərđi. 27 Bu ixni ular bərəkə layıq kərđi; əməliyətə bolsa ular Yerusalemdikilərgə kərzdardur. Qünki əllər [Yəhudıy kərindaxlarning] rəhiy bəhtlıridin bəhrimən boləjan bolsa, maddiy jəhəttin ularəja yərdəm bəri xkə tooqra kelidu. 28 Mən bu ixni pütürgəndin keyin, yəni [Yerusalemdiki] kərindaxlarning [jamaətlərnıng etikadining] bu mewisini qəbul kılıxini jəzmənəxtürgəndin keyin, silərni yoqlap ətöp İspaniyəgə barımən. 29 Yeninglarəja barəjinımda, Məsihning toluq bəht-bərikitini silərgə elip barıdiojanlıkimni bilimən. 30 Kərindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsih wə [Muqəddəs] Rəhning məhır-muqəbbiti bilən silərdin ətünimənki,

mən üçün Hudaşa dua qilib mən bilən birlikdə kürəx qilojaysilər — 31 mening Yəhudiya əlkisidiki etika qilmioqanlarning yaman niyətiridin saklinixim, xuningdək Yerusalemda in'amni yetküzüx hizmitimning xu yərdiki muqəddəs bəndilərnin qəbul qilixioşa erixixi üçün 32 həmdə ahirda Huda buyrusa, peqirning xad-huramlik bilən yeninglaroşa berip, silər bilən ortaq istirahət qiliximiz üçünmu dua qilojaysilər. 33 Amanlik-hatirjəmlik Iqisi boləjan Huda həmminglar bilən billə boləjay! Amin!

16 Kənhria xəhiridiki jamaətnin hizmətqisi singlimiz Fibini silərgə təwsiyə qilib tonuxturimən; 2 uni muqəddəs bəndilərgə layiq Rəbning muhəbbitidə qəbul qilib kütüwaləjaysilər, uning hərəkəndə ixta silərgə həjiti qüxsə, uningə yardım qilojaysilər. Qünki u özimu nuroqun kixilərgə, jümlidin mangimu qəng yərdəmqi boləjan. 3 Mən bilən birgə ixligən, Məsih Əysada boləjan hizmətdaxlirim Priska bilən Akwilaşa salam eytkaysilər 4 (ular meni dəp öz həyatining heyim-hətirigə karimidi. Həm yaləuz mənla əməs, bəlki əllərdiki barlik jamaətlərmu ulərdin minnətdardur). 5 Ularning ailisidə jəm bolidioqan jamaətkimu salam eytkaysilər. Asiya əlkisidin Məsihkə etikədtə əng dəsəlpki mēwə bolup qiqqan, səyümlüküm Epenitkə salam eytkaysilər. 6 Silər üçün kəp əjir singdürgən Məryəmgə salam eytkaysilər. 7 Mən bilən zindəndə boləjan, Yəhudiya qerindaxlirim Andronikus wə Yunyaoşa salam eytkaysilər. Ular məndin əwwal Məsihtə boləjan bolup, rosullar arisidimu əbruyluktur. 8 Rəbbimizdə boləjan səyümlüküm Ampliyatka salam eytkaysilər. 9 Biz birgə ixligən Məsihtə boləjan hizmətdiximiz Urbanus wə səyümlüküm Stahuslaroşa salam eytkaysilər. 10 Sinəqlərdin ətkən, Məsihtə sadik ispatlinip kəlgən Apelisəka salam eytkaysilər. Aristowulusning ailisidikilərgə salam eytkaysilər. 11 Yəhudiya qerindixim Hərodiyonoşa, Narkisning ailisidikilərdin Rəbdə boləjanlaroşa salam eytkaysilər. 12 Rəbning hizmitidə japa tartiwatqan Trifena wə Trifosa hanimoşa salam eytkaysilər. Rəbning hizmitidə nuroqun japa tartqan səyümlük [singlim] Pərsisəka salam eytkaysilər. 13 Rəbdə tallənoqan Rufusəka wə uning mangimu əna boləjan ənisioşa salam eytkaysilər. 14 Asinkritus, Filigon, Hərmis, Patrobas, Hərməs wə ularning yənidiki qerindaxlaroşa salam eytkaysilər. 15 Filologus wə Yulyaoşa, Nerius wə singlisioşa, Olimpas wə ularning yənidiki barlik

muqəddəs bəndilərgə salam eytkaysilər. 16 Bir-biringlar bilən pak səyüxlər bilən salamlixinglar. Məsihning həmmə jamaətliridin silərgə salam! 17 Qerindaxlar, silərdin xuni ətünimənki, silər əgəngən təlimgə qarxi qiqqan, arənglərdə ihtiləplərnə pəyda qilidioqan wə ədəmni etika yolidin təyilduridioqan kixilərdin pəhəs bolunglar, ulərdin neri bolunglar. 18 Bundə kixilər Rəbbimiz Məsihkə əməs, bəlki əz qərnioşa kul bolidu; ular silik-sipayə gəplər wə huxəmət səzliri bilən səddilərnin qəlbini əzdiridu. 19 Silərnin Rəbkə boləjan itətmənlikinglərdin həmməylən həwər tapti. Xungə əhwəlinglərdin xadlinimən; xundəktimu, yaxxi ixlar jəhəttə əkil boluxunglərnə, yaman ixlaroşa nisbətən nədən boluxunglərnə haləymən. 20 Amanlik-hatirjəmlik Iqisi boləjan Huda uzun ətməy Xəytənni əyaoş əstinglərdə yənjyidu. Rəbbimiz Əysəning məhir-xəpkiti silərgə yəz boləjay! 21 Hizmətdixim Timotiya, Yəhudiya qerindaxlirim Lukiya, Yəson wə Sospatirlərdin silərgə salam. 22 (uxbu hətkə qələm təwrətküqi mənki Tərtiyəmu Rəbdə silərgə salam yolləymən). 23 Məngə wə əyidə daim yioqilidioqan pütün jamaətkə səhibhənlə qilidioqan Gayustin silərgə salam. Xəhərnin həziniqisi Erəstus silərgə salam yolləydu, qerindiximiz Kuwərtusmu xundə, 24 Rəbbimiz Əysə Məsihning məhir-xəpkiti həmminglaroşa yəz boləjay! Amin! 25 Uzun zəmənlərdin buyan süküttə saklinip kəlgən sirning wəhəy qilinixi boyiqə, mənning ərkilik yetküzülgən bu hux həwər, yəni Əysə Məsihning jəkarlinixi bilən silərnə mustəhəkəmləxkə qədir Boləquioşa [xən-xəpəp boləjay!] (aiōnios g166) 26 Sir bəlsə insənlərnə etikədtiki itətmənlik yolioşa əlip bərix üçün, mənggü həyat Hudəning əmrigə binəən həm biwəsitə həm burunkə pəyqəmbərlərnin yəz qəlduroqanliri ərkilik, həzir barlik əllərgə wəhəy qilindi; (aiōnios g166) 27 xundə qiləjan bərdinbir dənə Boləqu Hudaşa Əysə Məsih ərkilik xən-xəpəp əbədil'əbəd boləjay! Amin! (aiōn g165)

Korintliklar oʻya 1

1 Hudaning iradisi bilan Məsih Əysaning rosuli dər qaqirilojan mənki Pawlustin wə qerindiximiz Sostenistin Korint xəhīridiki jamaətkə, Məsih Əysada pak-muqəddəs kilinip, «muqəddəs bəndilirim» dər qaqirilojanlar oʻya wə xuningdək hər yərlərdə Rəb Əysa Məsihning (U ular oʻya wə bizgə mənsub!) namioja nida qilojuqilarning həmmisigə salam! **3** Atimiz Huda həm Rəb Əysa Məsihtin silərgə mehīr-xəpəkət wə hatirjəmlilik boləy! **4** Hudaning Məsih Əysada silərgə ata qilinojan mehīr-xəpəkəti tūpəylidin Hudayimoja hərdaim təxəkkūr eytimən; **5** buning bilan silər Uningda hər tərəptə, hərəkandək səzdə, hər tərəptiki bilimlərdə bay qilinojansilər, **6** huddi Məsihning guwahlikī silərdə təstiklanəndək. **7** Xuning bilan silərdə hərəkandək rohīy iltipat kəmlilik kilmastan, Rəbbimiz Əysa Məsihning ayan qilinixini kütisilər; **8** U yənə silərnī ahirojuqə mustəhkəmləyduki, Rəb Əysa Məsihning kūni kəlgūqə əyibsiz saqlinisilər; **9** Huda səzidə turojuquidur — silərnī Əz Ooqli Rəb Əysa Məsihning sirdax-həmdəmlilikigə qaqirojuqi dəl Uning Əzidur. **10** Əmdi mən silərdin Rəbbimiz Əysa Məsihning nami bilan xuni tətūnimənki, i qerindaxlar, gepinglar bir yərdin qiqsun, aranglarda bəlgūnqilik bolmisun, bir pikirdə, bir niyətə kamil birləxtürülənglar; **11** Qünki Klowining ailisidikilərnin manga silər toqranglarda eytixiqə, i qerindaxlirim, aranglarda talax-tartixlar bar ikən. **12** Deməqki boləjinim xuki, hər biringlar: «Mən Pawlusning tərəpdari», «Mən Apollosning tərəpdari», «Mən Kefasning tərəpdari» wə «Mən Məsihning tərəpdari» dəwətilər. **13** Əjəba, Məsih bəlungənmikən? Silər üqün krestləngən adəm Pawlusmidī? Silər Pawlusning namioja qəməldürüdünglar mu? **14** Mən Hudaoja təxəkkūr eytimənki, aranglardin Krispus bilan Gayustin baxqə heq qaysinglarni qəməldürmidim; **15** xuning bilan heqkim meni əzining namida adəmlərnī qəməldürdi, deyəlməydu. **16** Durus, mən yənə Istifanasning əyidikilərnimu qəməldürdüm; baxqə birawni qəməldürginimni əsliyəlməymən. **17** Qünki Məsih meni adəmlərnī qəməldürüxkə əməs, bəlki hux həwərnī jakar laxqə əwətti; uni jakar lax bolsa insanning həkəmlilik səzliri bilan bolmaslikī kerək; undək boləqanda Məsihning kresttiki [qurbanlikining] küqi yoqitilojan bolidu. **18** Qünki kresttiki qurbanlikī toqruluk səz-kalam həlakətkə

ketiwatqanlar oʻya əhməklik, əmma kutulduruluwatqan bizlərgə Hudaning küq-qudritidur. **19** Qünki mundək pütülgənki, «Mən danixmənlərnin danixmənlilikini yoqitimən, aqillarning aqillikini qətkə qaqimən». **20** Undəkta, danixmənlər kəni? Təwrat əlimaliri kəni? Bu dunyadiki bəs-munazirə qilojuqilər kəni? Huda bu dunyadiki danalikni əhməklik dər kərsətkən əməsmu? (aiōn g165) **21** Qünki Huda danalikī bilan bəkitkini boyiqə, dunya əz danalikī arqilik Hudani tonumiojan, xunga Huda əhmikanə dər qarəlojan, jakarliniwatqan səz-kalam arqilik uningəyix ixəngūqilərgə nijatlik yətküzixni layiq kərgən. **22** Qünki Yəhudiylər məjizilik əlamətlərnī, greklar bolsa «danalik»ni tələp qilidu; **23** əmma biz bolsaq Məsihni, yəni krestləngən Məsihni jakarlaymiz; bu Yəhudiyləroja nisbətən bizarlik ix, əllərgə nisbətən əhmikanilik dər qarilidu; **24** əmma qaqirilojanlar üqün eytkənda, məyli Yəhudiylər bolsun yaki greklar bolsun, Məsih Hudaning küq-qudriti wə Hudaning danalikidur. **25** Qünki Hudaning əhmikanilikī insānlarning danalikidin üstündür, Hudaning əjizlikī insānlarning küqidin üstündür. **26** Qünki, i qerindaxlar, silərnin qaqirilojan waqittiki hālinglar üstidə oylinip bəkinglar; qaqirilojanlar arisida insāniy tərəptin dana qarəlojanlar anqə kəp əməs, küq-həqūqkə igə boləjanlar anqə kəp əməs, aqsəngəklər anqə kəp əməs idi; **27** bəlki Huda danalarni hijalətkə qaldurux üqün bu dunyadiki əhmək sanəlojanlarni talliwaldi; küqlüklərnī hijalətkə qaldurux üqün bu dunyadiki əjiz sanəlojanlarni talliwaldi; **28** U yənə bu dunyadiki qədirisizlərnī, pəs kərüldiojanlarni talliwaldi, «yoq boləjan nərsilər»ni məwjut xəy'ilərnī yoqkə qiqiriwətx üqün talliwaldi. **29** Uning məqsiti Huda aldida heq ət igisi mahtanmaslik üqündur. **30** Əmma Uning tərəpidin silər Məsih Əysada turisilər; U bizgə Hudadin kəlgən danalik, həkqaniylik, pak-muqəddəslik wə hərəlik-azadlik qilinojandur; **31** xuningdək [Təwrat] pütülgəndək: «Pəhirlinip mahtiojuqi bolsa Rəbdin pəhirlinip mahtisun!».

2 Mən bolsam, i qerindaxlar, yeninglar oʻya barəjinimda, Hudaning guwahlikini jakar lax üqün heq gəpdanlik yaki əkil-danalik ixlitip kəlgən əməsmən; **2** qünki mən aranglarda Əysa Məsihdin baxqə, yəni krestləngən Məsihdin baxqə heq qərnimni bilməslikkə bəl baqliojanidim; **3** mən aranglarda boləjan waqtimda əjizlikə, qorqunqə wə titrigən hāləttə bolattim; **4** mening səzlim həm jakarlixim bolsa adəmnī qayil qilojudək insāniy danalik səzlər

bilən əməs, bəli Rohning alamət kərsitixliri wə küq-kudrət bilən boləjan idi. **5** Buningdin məxsət silərning etikadinglar insaniy danalığğa əməs, bəli Hudaning küq-kudritigə baoplansun degəndin ibarət idi. **6** Həlbuki, kamalətkə yətkənlər arisida biz danalığni bayan qilimiz; bu danalığ bu dəwrdiki danalığ əməs, yaki bu dəwrdiki həkümranlarning danalıği əməs (ular zawallığğa yüz tutkəndur); (aiōn g165) **7** əmma biz bir sirni axkarilap, Hudaning bir danalığini bayan qilimiz; Huda əslidə axkarə qilinmiəjan bu danalığni barlıq dəwrlərdin burun bizning xan-xərapkə muyəssər boluximiz üqün bektkənidi. (aiōn g165) **8** Bu danalığni bu dəwrdiki həkümranlarning heqkaysisi qüxinip yətmigənidi; uni qüxinip yətkən bolsa, xan-xərapning İgisi boləjan Rəbni krestlimigən bolatti. (aiōn g165) **9** Həlbuki, [Təwratta] pütülgəndək: — «Əzini səyğənlərgə Hudaning təyyarlıəjanliri — Dəl heqkəndək kəz kərmigən, Heqkəndək kulək anglimiojan, Heqkəndək kəngül oylap bəqmiojan nərsilərdur». **10** Əmma bu nərsiləni Huda Rohi arqilıq ayan qildi; qünki Roh bolsa həmmə ixlarni, hətta Hudaning qongkur təglirini inqiləp izligüqidur; **11** Qünki insanlarda, insanning kənglidikini bilgüqi xu insanning rohədin baxkə nərsə barmu? Xuningəja ohxax, Hudaning Rohədin baxkə, Hudaning kənglidikilirini bilgüqi yəktur. **12** Əmma bizning qəbul qilənimiz bolsa bu dunyadiki roh əməs, bəli Hudadin kəlgən Rohdur; dəl xundək boləjaqkə biz Huda təripədin bizgə sehiylik bilən ata qilinojan nərsiləni bilip yətləymiz. **13** Bu ix-xəy'lərnə insaniy danalığtin əgitiłgən səzlər bilən əməs, bəli [Muxəddəs] Rohətin əgitiłgən səzlər bilən, rohəy ixlarni rohəy səzlər bilən qüxəndürüp səzləymiz. **14** Əmma «janəja təwə» kixi Hudaning Rohəning ixlirini qəbul qiləmaydu, qünki bu ixlər uningəja nisbətən əhmikəniliktur; u ularni heq qüxinip yətləməydu, qünki ular roh bilən pərk etilip bəhalinixi kəraktur. **15** Rohkə təwə kixi həmmə ixlərgə bəha bərləydu; əmma uningəja bolsa heqkim bəha bərləməydu. **16** Qünki kim Rəbning oy-kənglini qüxinip yetip, Uningəja məsliħətqi bolalisun? Əmma biz bolsaq Məsliħning oy-kəngligə igimiz.

3 Ləkin mən, i kərinəxlər, Rohkə təwə kixilərgə səz qiləndək silərgə səz qiləlməy keliwatimən; əksiqə silərnə ətkə təwə kixilər, Məsliħdə boləjan bowək həsəblap silərgə səzləxkə məjbur boldum. **2** Mən silərgə süt iqküzdüm, gəxni yegüzmidim;

qünki silər gəxni həzim qiləlməytinglər, xundəkə həzirmu təhi həzim qiləlməysilər; **3** Qünki silər yənə ətkə təwəursilər. Aranglarda həsəthorluk wə talax-tartixlər bar boləjaqkə, silər ətkə təwə əməsmu, insanlarqə mengiwatmamsilər? **4** Qünki birsi «Mən Pawlus tərəpdari», baxkə birsi «Mən Apollos tərəpdari» desə, silər pəkət insanlarning yolida mangojan bolup qalmamsilər? **5** Apollos degən kim? Pawlus kim idi? Biz pəkət silərning etikadinglarəja wasitiqi bolduk, halas; hər birimiz pəkət Rəb bizgə təksim qiləjnə boyiqə wəzirə ada qilidiojan hizmətkarlar, halas, xundək əməsmu? **6** Mən tiktim, Apollos suəjadi; əmma əstürgüqi bolsa Hudadur. **7** Xunga tikküqi heqnemigə hesab əməs, suəjarəjuqumu heqnemigə hesab əməs, pəkət əstürgüqi Huda Əzi həmmidur. **8** Əmma tikküqi wə osə qiləjuqi bolsa bir məxsəttidur; xundəktimu hər biri əz əjri boyiqə in'amini qəbul qilidu. **9** Qünki biz Hudaəja təwə mehnətdaxturmiz; silər bolsanglar Hudaning baq-ətizi, Hudaning qurulusisilər. **10** Hudaning mənə təksim qiləjan mehir-xəpkiti boyiqə, huddi usta memərdək ul saldim, andin baxkə birsi uning üstigə quruwatidu. Əmma hər bir qurəjuqi kəndək quruwatqanlıqəja ehtiyat qilsun. **11** Qünki selinojan ulni, yəni Əysə Məsliħədin baxkə heqkəndək ulni selixkə boləmaydu. **12** Əmdi birsi bu ul üstigə altun, kümüx, qimmətlik taxlar, yəjaq, qəplər, saman salsa, **13** hər birining singdürgən əjrinəning kəndəkliqi kərunidu; qünki xu küni uni axkarə qilidu, qünki uning məhiyiti otta kərilidu; ot hər bir kixining əjrinə, kəndək məhiyəttin boləjanlıqini sinaydu. **14** Birsining ul üstigə qurəjan ix puhta saqlinip qalsə, u in'aməja erixidu; **15** Birsining qurəjnəni kəyüp kətsə, u ziyan tartidu; u əzi qutulidu, əmma goya ottin etüp kutulojan birsigə ohxap qalidu. **16** Əjəba, əzینگlarning Hudaning ibadəthanisi ikənlikinglarni wə Hudaning Rohəning silərdə turojanlıqini bilməmsilər? **17** Birsini Hudaning ibadəthanisini harab qilsə, Huda uni harab qilidu; qünki Hudaning ibadəthanisi pak-muxəddəstur, silər dəl xundəksilər. **18** Heqkim əz-əzini aldimesun; birsi əzini bu dəwrdə dana dəp sanisə, nədan bolup qalsun; xuning bilən u dana bolidu. (aiōn g165) **19** Qünki bu dunyadiki danalığ Hudəja nisbətən əhməkliktur; qünki: — «U danixmənlərnə əz hiyliğərlikining tuziqəja alidu», dəp wə yənə: «Rəb danixmənlərnəning oy-hiyallirining tutami yoklukini bilidu» dəp pütüklüktur. **21** Xunga heqkim insan

degənlərni pəhirlinip danglimisun; qünki həmmə məwjudatlar silərgə təwədur; **22** Pawlus bolsun, Apollos bolsun, Kefas bolsun, dunya-jahān bolsun, həyat bolsun, əlüm bolsun, hazırkı ixlar bolsun, kəlgüsi ixlar bolsun, həmmisi silərgə mənəsupdur; **23** silər bolsanglar Məsihning, Məsih bolsa Hudaningkidur.

4 Birsiz biz toqruluk birnemə deməqki bolsa, bizni Məsihning hizmətkarlırı wə Hudaning sirliri amanət kilinojan oqjidarlar dəp bilsun. **2** Əmdi oqjidar degənlərdin tələp kilinidoyini xuki, ular wapadar-sadik boluxi kerəktur. **3** Əmma mən silər tərripinglardin yaki baxqa hərəkəndə insaniy sot tərripidin sürüxtürüp bahalansam, bu mən üqün ziojirlik ix; mən hətta əzüm toqruluk sürüxtürüp olturmaymən. **4** Qünki wijdanim əyibləydojan heqkəndə ixlirimdin həwirim yok; əmma bu ixning əzi meni həqkanıy dəp aqlimaydu; meni sürüxtürüp bahalıoquqi bolsa Rəbdur. **5** Xunga waqti-saiti kəlmigüqə, yəni Rəb kəlmigüqə heq ix toqruluk həküm qıqarmanglar; Rəb kəlgəndə u karangojuluktiki yoxurun ixlarni axkarilaydu, kəlb-dillardiki barlik oy-niyətlərni ayan kilidu; xu qaojda hərbi Huda tərripidin tərriplinidu. **6** Əmma, i kerindaxlar, bu ixlarni silərnin mənəpətinglarni dəp əzümə wə Apollosqa tətbiklidim; məqsət silər biz arkilik «pütülgənnin dairisidin həlqip kətmənglar» degən sawakni əginixinglar, xundakla heqkaysinglarning məlum birsini baxqa birsidin üstün dəp pəhirlinip təkəbburlixip kətməslikinglar üqündur. **7** Qünki kim seni baxqa birsidin üstün kilidu? Sanga ata kilinojan nərsidin baxqa səndə yəne nemə bar? Həmmə sanga berilgən tursa, nemixqa «Məndə əsli bar idi» dəp pəhirlinip kərəngləp ketisən? **8** Silər allıqəqan toyunup kətinglar! Allıqəqan beyip kətinglar! Silər bizziz padixahlar bolup həküm sürdunqlar! Kaxki silər həqikətən həküm sürgən bolsanglaridi — undaqta biz silər bilən billə həküm sürgən bolattuk! **9** Qünki Huda rosullar boləjan bizlərnin əlümə məhəqum boləjan adəmlərdək əng ahiroja koyup sazayi kilip otturoja qıqarojan, dəp oylaymən; qünki biz pütkül ələmgə, yəni həm pərixtilərgə həm insanlarəja bir hil tamaxa bolduk. **10** Biz Məsih üqün əhmək sanalojanlarmiz, əmma silər Məsihdə danasilər! Biz əjiz, əmma silər küqlüksilər; silər izzətlik, əmma biz har; **11** Həzirki dəkikigiqə aq-yalingaq, qangqap yürməktimiz, dumbalinip, sərgərdan, makansiz bolup yürməktimiz; **12** əz qolimiz bilən ixləp japa tartmaqtimiz; əhanətkə kəlojanda yaxhilik tiləwatimiz;

ziyankəxlikə uqrojanə, qidawatimiz; **13** təhmətkə uqrojanə, [biz ularni] qirayliqə [towioja] ündəymiz; biz jahānning daxkili, insanlarning süpüründisi dəp qariliwatimiz, ta həzirojiqə xundak. **14** Bu ixlarni yezixim, silərni hijalətkə qaldurux üqün əməs, bəlki səyümlük balilirim süpitidə silərgə nəsihət kiliwatimən; **15** qünki silərnin Məsihdə tımənligən tərbiyiligüqiliringlar bolsimu, silərnin atanglar kəp əməstur; qünki mən Məsih əysada bolup silərni hux həwər arkilik tərəldürüp ata boldum. **16** Xunga mən silərdin ətünimənkə, meni ülgə qilinglar. **17** Dəl bu səwəbtin mən Rəbdə boləjan əz səyümlük wə ixənqlik oqlum Timotiyni yeninglarəja əwəttim; hərəkəysi jaylardiki jamaətə əgətkənlirimə əgixip, u silərgə Məsihdə boləjan yollirim toqruluk əslitidu. **18** Əmma bəziliringlar, «Pawlusni yenimizəja kəlməydu», dəp kərəngləp kətinglar; **19** birək Rəb buyrusa mən pat arida yeninglarəja barimən; xu qaojda mən kərəngləp kətkənlərnin səzlrini əməs, bəlki ularəda boləjan küq-qudrətni kərup bəqay. **20** Qünki Hudaning padixahlik səzdə əməs, bəlki küq-qudrəttə ispatlinidu. **21** Əmdi nemini halaysilər? Yeninglarəja tayak kəturüp bəriximmimu, yaki məhır-mulayimlik rohdə bəriximmimu?

5 Hərtərəptin xu angliniwatiduki, aranglarda buzukqilik bar ikən — bundak buzukqilik hətta taipilər arisidimu tiləja elinmaydu — u bolsimu birsinin əz atisining ayaloja qəkilixtin ibarət. **2** Əmma silər yoqinap kərəngləp kətinglar! Bu rəzil ixni sadir kəlojan kixi arimizdin koqliwetilsun dəp əkünüxunglarəja toqra kəlməmdu!? **3** Qünki gərgə təndə silər bilən billə bolmisəmmu, əmma rohta silər bilən billə bolux süpitidə allıqəqan xundak mən xu həkümni qıqardimki, **4** (həmminglar Rəb əysa Məsihning namidə jəm boləjanə, əzümning rohim silər bilən bolup, Rəbbimiz əysa Məsihning küq-qudritigə tayinip) — **5** xundak kəlojan kixinin ətliri həlak kilinsun, xuning bilən uning rohi Rəb əysaning künidə kətkuzuluxi üqün Xəytanning ilkiqə tapxurulsun. **6** Silərnin qongqilik kəlojininglar yaxhi əməs. «Kiqikkinə hemirturuq pütkül hemirni boldurup yoqinididu» dəp bilməmsilər? **7** Kona hemirturuqni qıqiriwetinglar; xuning bilən silər əsli hemirturuqsiz hemirdək yengi bir zuwula bolisilər; qünki «əttip ketix heyti»[diki kozimiz] boləjan Məsih kərbənlilik kilindi; **8** xunga heytni yaman niyətlilik wə rəzillik boləjan hemirturuq bilən əməs, bəlki səmimiylük

wə həkikət boləjan petir nan bilən təntənə kilip ötküzayli. **9** Mən [aldinkî] hättə silərgə buzukqilik kıləuqilar bilən arilaxmanglar dəp yazəjanidim; **10** əmma bu deginim bu dunyadiki buzukqilik kıləuqilar, yaki nəpsaniyətlər, yaki kazzaplar yaki butpərəslər bilən arilaxmanglar deginim əməs; undək boləjanda dunyadin ayrilixkə məjbur bolattinglar; **11** əmma hazırki bu hetimdə yazəjanim xuki, özini «kəringax» dəp atiwələjan əmma xundəkla buzukluk kıləuqi, nəpsaniyətlə, butpərəs, hərəkkəx yaki kazzap bolsa, undək bir kixi bilən arilaxmanglar, hättə uning bilən həmdastihanmu bolmanglar. **12** Sirttikiləni həküm qikirip bir tərəp kılaxning mən bilən nemə munasiwiti? Lekin iqinglədikiləni özinglar həküm qikirip bir tərəp kılax siləning ixinglar əməsmu? **13** Lekin sirttikiləning üstigə bolsa Huda Əzi həküm qikiridu. Xunga «bu rəzil adəmmi aranglədin qikiriwetinglar».

6 Siləning aranglərdə əzara arazlik ix bolsa, uni mukəddəs bəndiləning bir tərəp kılaxioja tapxurmay, həkkanisizləning aldidə dəwalixixkə petinalamsilə? **2** Mukəddəs bəndiləning dunyani sorək kılidojanlikini bilməmsilə? Əgər dunyani silər sorək kılidojan ix bolsa, əmdi ziojirqilik ixləni həl kılaxkə yarimamsilə? **3** Pərixtilər üstidinmu həküm qikiriديوjanlikimizni bilməmsilə? Xundək boləjanikən, bu həyattiki ixləni həl kılax kəngilik ix idi? **4** Silərdə muxu həyattiki ixlər üstidin həküm kılax zərür tepilojanda, jamaət arisidə təwən dəp kəraləjanləni uni həl kılaxkə salmamsilə? **5** Muxuləni siləni hijalətkə kəldurux üqün dəwatimən. Əjəbə, aranglərdə öz kəringaxiləri otturisidə həküm qikərojudək dana kixi yokmu, hättə birimu yokmu? **6** Uning ornidə, kəringax bilən kəringax dəwalixiwatidu, — wə kəpirilər aldidə xundək kılidu! **7** Əməliyəttə öz aranglərdə dəwaləning boləjanlikining əzi silərgə nisbətən bir əyibtur. Nemixkə uwalqiliklə qidimaysilə? Nemixkə nahəkqiliklə yol qoymaysilə? **8** Əksiqə, silər nahəkqilik kılıwətilər, hiyanət kılıwətilər, yənə kelip kəringaxiləringləroja xundək kılisilə! **9** Həkkanisizləning Hudəning padixəhlikioja warislik kılalməyديوjanlikini bilməmsilə? Aldinip kətmənglar! Buzukqilik kıləuqilar, butpərəslər, zina kıləuqilar, bəqqiwəzlar, bəxkə ərlər bilən buzukluk kıləuqilar, **10** oqirilər, nəpsaniyətlər, hərəkkəxlər, təhməthorlar yaki aldamqi-kazzaplar Hudəning padixəhlikioja warislik kılalməydu; **11** bəzinglar dərwəkə xundək

boləjansilə; əmma silər Rəb Əysə Məsihning namidə wə Hudəyimizning Rohi bilən yuyuldunglar, pak-mukəddəs kılidinglar, həkkaniy kılidinglar. **12** «Həmmə nərsə mənə həlaldur», əmma həmmə nərsə paydilək boluwərməydu; «həmmə nərsə mənə həlaldur», əmma mən həkqandək nərsining humərioja kul bolmaymən. **13** «Yeməklilə axkəzan üqün, axkəzan bolsa yeməklilə üqündur»; əmma Huda u wə bu hər ikkisini yokkə qikiridu; tən bolsa buzukqilik üqün əməs, bəlki Rəb üqündur; Rəb tən üqündur. **14** Huda Rəbni tirildürdi, xuningdək biznimu Əz kudriti bilən ölümədin tirildüridu. **15** Teningləning Məsihning əzaləri ikənlikini bilməmsilə? Undəkta, Məsihning əzaləri elip, pəhixə ayalning əzaləri kıləsam boləmdu? Hərgiz boləydu! **16** Kim pəhixə ayal bilən bəoləjanə bolsa uning bilən bir tən bolidu, dəp bilməmsilə? Qünki «[ə-r-ayal] ikkisi bir tən bolidu» — deyiləgəndi. **17** Əmma Rəbgə bəoləjanəyqi bolsa Uning bilən bir rohtur. **18** Buzukluktin kəqinglar. «İnsənləning hər bir sadir kıləjan gunəhi əz tenining sirtidə bolidu!» — əmma buzukluk sadir kıləuqi əz tenigə kərxə gunəh kılidu. **19** Siləning teninglar siləni turaləju kıləjan, Huda tərpidin silərgə iltipət kılinojan Mukəddəs Rohning ibadəthanisi, silər özingləni özümningki əməs dəp bilməmsilə? **20** Qünki silər qong bədəl bilən setiwəlinəjanəsilə; xunga teninglərdə Hudəni uluqjanglar.

7 Əmdi hazır silər hetinglərdə otturioja kəyojan soalləroja kələyli, — «Ər ayal zatining tenigə təgmisə yahxidur». **2** Durus. Əmma buzukqiliklərdin səklinix üqün, hər bir ərkəkning əzining ayali bolsun, hər bir ayalning əzining eri bolsun. **3** Ər ayalioja nisbətən ərlək məjburiyətini adə kıləsun, ayalmu erigə nisbətən ayallək məjburiyətini adə kıləsun. **4** Ayal əz tenining igisi əməs, bəlki eri uning igisidur; xuningəja ohxəxlə, ər əz tenining igisi əməs, bəlki ayali uning igisidur. **5** Pəkət pütün zehninglar bilən dularəja berilix məksitidə əz məkullukunglar bilən wəktinqə birgə yatmasliklə kəlixkəndinlə bəxkə, ə-ayal əzərə bir-birining jinsiy hək-təlipini rət kıləmisun. Xundək ələhidə məzgildin keyin yənə birgə bolunglar. Bolmisa, özingləni tutuwəlməyديوjanlikinglərdin Xəytən siləni əzdurox pərsitini təpəxi mummkin. **6** Əmma mundaq dəyixim buyruk yolidə əməs, bəlki məsləhət yolididur. **7** Əmdi mən bərlək adəmləning mənə ohxə [boytək] boluxini həlayttim; ləkin bu ixtə Hudəning həmmə adəmgə bərgən əz iltipati

bar; birsi undak, yənə birsi bundak. 8 Əmma mən jorisiz tənha yaxıoqlar wə tullaroqa xuni eytimənki, məndək tənha turiwərsə yahxi bolidu; 9 əmma əzünglarni tutuwalalmisanglar, nikahlininglar; qünki [ixk] otida köygəndin kərə nikahlik bolojan yahxi. 10 Əmma nikahlanojanlaroqa kəlsək, ularoqa mən xuni tapilaymənki, — (bu əməliyətə mening tapilojnim əməs, yənila Rəbningki), ayal eridin ajraxmisun 11 (əmma u ajraxkan bolsa, u tənha ətsun, yaki eri bilən yarixiwalsun); wə ərmu ayalini qoyup bərmisun. 12 Qaloqanliringlaroqa kəlsək, mən xuni eytimənki (bu Rəbning eytkini əməs), kərindaxning etikadsiz ayali bolsa wə ayali uning bilən turuwerixkə razi bolsa, u uni qoyup bərmisun; 13 [etikadqi] ayalning etikadsiz eri bolsa wə eri uning bilən turuwerixkə razi bolsa, u eridin ajrixip kətmisun. 14 Qünki etikadsiz ər bolsa etikad kəlojan ayalda pak dəp həsablınıdu; etikadsiz ayal bolsa [etikad kəlojan] kərindaxta pak dəp həsablınıdu; bolmisa, pərzəntliringlar haramdin bolojan bolatti; əmma ular əmdi pak boldi. 15 Ləkin etikadsiz bolojan tərəpning kətküsü bolsa, u ajrixip kətsun; bundak əhwallarda kərindax aka-ukilar, hədə-singillar [nikah məjburiyitigə] baqlinip qalojan bolmaydu; qandakla bolmisun Huda bizni inak-hatirjəmlikdə yaxaxka qaqiroqandur. 16 Əy [etikadqi] ayal, eringni [etikad kildurup] kutulduralaydiojanlikingni nədin bilisən? Əy [etikadqi] ər, hotunungni [etikad kildurup] kutulduralaydiojanlikingni nədin bilisən? 17 Həlbuki, Rəb hərəkəsimizojə qandak təksim kəlojan bolsa, qandak hələttə qaqirojan bolsa, u xuningda mengiwərsun; mən həmmə jamaətlərdə xundak yolyorukni tapilaymən. 18 Birsi sünnətlik hələttə qaqirildimu? U kayta sünnətsiz kəlinmisun; birsi sünnətsiz hələttə qaqirildimu? U əmdi sünnət kəlinmisun. 19 Sünnətlik bolux heqnersə həsablannas, sünnətsiz boluxmu heqnersə həsablannas; [həساب bolidojini] Hudaning əmrilirigə əməl kəlixtin ibarəttur. 20 Hərkim kaysi hələttə qaqirilojan bolsa, xu hələttə qalsun. 21 Sən qaqiriloqanda kəl hələttidə idingmu? Uning bilən karing bolmisun; ləkin əgər hərlük pursiti kəlsə, uni qolungdin bərmə. 22 Qünki Rəbtə qaqirilojan kəl bolsa Rəbning hər adimidur; uningojə ohxax, qaqirilib hər boluquqimu Məsihning kulidur. 23 Silər qong bədəl bilən setiwelindinglar; insanlaroqa kəl bolmanglar. 24 I kərindaxlar, hərbinglar kaysi hələttə qaqirilojan bolsanglar, xu hələttə Huda bilən billə

turunglar. 25 Əmma nikahlanmijojanlar toquruluk Rəbdin buyruk təpxuruwalmidim; xundaktimu Rəbdin bolojan rəhim-xəpətkə muyəssər bolojanlikim üqün sadik adəm süpitidə öz pikrimni eytimən. 26 Əmdi hazırki qiyinqilikqə qarjojanda, ər kixining xu [tənha] hələttə boluxini yahxi ix dəymən. 27 Ayaloqa baqlanojan bolsang, undakta, uning bilən ajrixixni oylima; ayalingdin ajrixip kətingmu? Undakta yənə əylinixni oylima. 28 Ləkin əylənsəng, sən gunah kəlojan bolmayson; wə nikahlanmijojanlar nikahlansa, ularmu gunah kəlojan bolmaydu. Əmma xundak kəlsa ular jismani yəhəttə jəpəjoqa uqraydu; mening silərnə uningdin haliy kəlojum bar. 29 Əmma xuni degüm barki, i kərindaxlar — wəkt kəşkidur. Xunga ayallik bolojanlar ayalsizlərdək bolsun; 30 matəm tutkanlar matəm tutmijojanlərdək bolsun; bəht-huxallikta bolojanlar bəht-huxallikta bolmijojanlərdək bolsun; mal-mülük setiwəlojanlar mal-mülüksizlərdək bolsun; 31 bu dunyadiki bayliklərdin bəhrimən bolojanlar dunyani əzining təəllükəti dəp bilmisun; qünki bu dunyadiki hazırki hələt etüp ketidu. 32 Əmma silərnəng oqəmsiz boluxunglarni halaymən. Ayalsiz kixi bolsa Rəbning ixlirini oylaydu, qandak kəlip Rəbni hursən kəlixning oqəmidə bolidu. 33 Əmma ayallik kixi qandak kəlip ayalini hursən kəlix üqün bu dunyadiki ixlərnəng oqəmidə bolidu; 34 Yənə kəlip ayal wə nikahlanmijojan kizning otturisida pərk bar; nikahlanmijojan kiz bolsa Rəbning ixlirining, qandak kəlip həm təndə həm rohta pak-muqəddəs boluxning oqəmidə bolidu; əmma yatlik bolojan ayal qandak kəlip erini hursən kəlix üqün, bu dunyadiki ixlərnəng oqəmidə bolidu. 35 Əmma mən bu səzni silərnəng mənəpətinglarni kəzdə tutup dəwatimən; boynunglaroqa sirtmək selix üqün əməs, bəlki ixliringlarnəng güzəl boluxi, kənglünglar bəlünmigən həlda Rəbgə berilip Uni kütüxünglar üqün dəwatimən. 36 Əmma əgər birsi niyət kəlojan kəjoqə nisbətən muamiləmnəng durus bolmijojan yeri bar dəp qarisa, u kiz yaxlik bəharidin etüp kətkən bolsa, ikkisi əzini tutuwalalmisa, u haliqinini kəlsun, u gunah kəlojan bolmaydu; ular nikah kəlsun. 37 Birək, birsi öz kənglidə muqim turup, heqqəndak ixk bəsimi astida bolmay, bəlki öz iradisini baxqurup, kənglidə niyət kəlojan kizini əmrigə almaslikni qarar kəlojan bolsa, yahxi kəlojan bolidu. 38 Kəşkisi, əyləngənnəng əylənginimu yahxi ix, əylənmigənnəng əylənmiginimu tehimu yahxi ix. 39 Eri həyat qəoqda ayali uningojə baqlanoqandur; əmma eri əlümdə uhlojan bolsa, u

haloqan kixigə (pəkət Rəbdə, əlwəttə) nikahlinixka ərkin bolidu. **40** Lekin qariximqə u tul qalsa, tehimu bəhtlik bolidu; mändimu Hudaning Rohi bar, dəp ixininən!

8 Əmdi «butlaroqə atop nəzir kılinoqan taamlar» məsilisigə keləyli. «Həmmimizdə bilim bar» dəp bilimiz. Hox, birak bilim bolsa adəmni kərənglitidu; mehır-muħəbbət bolsa adəmni quridu. **2** «Mening bilimim bar» dəp hesablıqan kixi, əməliyətə heqnemini tehi bilixkə tegixlik dərijidə bilmigən bolidu. **3** Əmma Hudani səygən kixi bolsa, u Uning tərıpidin tonulidu. **4** Hox, əmdi «butlaroqə atop nəzir kılinoqan taamlar» toqruluk – bizgə məlumki, «Jahanda but degən heqnemə hesablanmaydu», wə «birla Hudadin baxka heq ilah yoktur». **5** Gərqə nuroqun atalmix ilahlar bar bolsimu – məyli ular zeminda yaki asmanda turidu dəp qarilixidin kət'iyənəzər (dərəkə «ilahlar» kəp, wə «rəb»lər kəptur) **6** birak biz üçün pəkətlə bir Huda, yəni Ata bardur. Uningdin barlık məwjudatlar apiridə boləqan, bizmu Uning üçün məwjut boləqanmiz; [xuningdək], birlə Rəb, yəni Əysə Məsiħ bardur. Pütkül məwjudatlar U arkilik məwjut, bizmu U arkilik həyatmiz. **7** Əmma bundak bilim həmmimizdə tehi yoktur; tehi butlaroqə kəndürülgininin halas bolmioqan bəzi [ixəngüqilər] bolsa muxundak taamlarni «butka atop nəzir kılinoqan» dəp bilip yəydu; xundakla ularning wıjdani ajiz boləqəqə, buləqənoqan bolidu. **8** Əməliyətə taamlarning əzliri bizni Huda bilən yaraxturalmaydu; yemisək bizning kəmqilikimiz hesablanmaydu, yegən bolsək artuqıqılıqmı hesablanmaydu. **9** Birak hərhalda [yeyix] ərkinliklarning ajizlaroqə putlikaxang bolmaslıqıoqə kəngül kəyunglar. **10** Qünki ajiz bir bəndə bilimi bar boləqan sening buthanidiki dastihanda olturup yegənlikingni kərsə, undakta u əz ajiz wıjdanoqə qarxi halda butlaroqə atop nəzir kılinoqan taamlarni yeyixkə «quruluq küqəytilidoqan» bolmamdu? **11** Xuning bilən Məsiħ uning nijati üçün əlgən, sening kərindixing boləqan bu ajiz bəndə sening biliming wəjidin həlak bolidu. **12** Xu yol bilən kərindaxlaroqə ziyan yətküzüqə gunah kılıp, ularning ajiz wıjdanini zəhimləndürüqə, Məsiħkə qarxi gunah kılıwətilisilər. **13** Xunga, əgər birər taam əz kərindiximni yikıtidioqan kiltak bolsa, kərindiximni yikıtmaslıqım üçün mən mənggüqıqə gəxni kət'iy yeməymən. (aion g165)

9 Mən ərkin əməsmu? Mən rosul əməsmu? Mən Rəbbimiz Əysə Məsiħni kərgən əməsmu? Silər əzünglar mening Rəbdə boləqan əjrim əməsmu? **2** Əgər baxqılaroqə nisbətən rosul dəp həsəblanmısam, mən heq bolmioqanda silərgə rosul boldum; qünki əzünglar Rəbdə mening rosul boləqanlıqimni təstiklıqan məhürdursilər. **3** Meni sürüxtə kılmaqı boləqanlaroqə boləqan jawabim mundak; – **4** Bizləning yəp-ıxixkə həkukimiz bar əməsmu? **5** Bizning baxka rosullar, Rəbning Əz iniliri wə Kefasning kıləjınidək, etıqadqı bir singilni əmrimizgə elip səpərdə həmrah kılıp yürüx həkukimiz yokmu? **6** Əjəba, pəkət Barnabas bilən meninglə əmgək kılmaslıqka həkukimiz yokmu? **7** Kim hirajətni əzi tələp [əskər bolup] jənggə qıqıdu? Kim üzümzar bina kılıp uning mewisidin yeməydu? Qaysi pəda bəqkuqı pədining sütidin iqməydu? **8** Bu degənlirim pəkət insaniy kəzkarax boyıqə eytiləqanmu? Təwrat-qənunıng əzidimu ohxax deyilgən əməsmu?! **9** Qünki Musəoqə qıxürülgən qənunda: «Haman təpkən eküzning əoziqə kəxək salma» dəp pütülgəndur. Huda eküzlərgilə kəyüngənmu, **10** yaki buni pəkət bizləni dəp eytkənmu? Xübhisizki, bu səzlər bizlər üçün pütülgəndur; xuning üçün yər həydidüqı ümidtə həydidixgə tegixlik, xundakla haman təpküqimu həsuldin bəhřimən bolux ümididə ixləkə tegixliktur. **11** Biz silərgə rohıy bəht-bərikətləni terip, silərdin maddiy jəhəttin yioıwəlsək bu qəktin exip kətkənlik bolamdu? **12** Baxka [hizmətqilər] silərdə muxu həkukni ixlətkən yərdə, biz xundak kilsək tehimu bolidoqı? Əmma Məsiħning hux həwirigə heq tosaləqə bolmısın dəp, biz bu həkukni heqəqəqan ixlitip bəkmiduk; əksiqə, hərəkəndak ixlaroqə qıdap keliwatimiz. **13** İbadəthanidiki muqəddəs ixlar üçün ixligüqıləning ibadəthanoqə ataləqan hədiyələrdin yəydidəqanlıqini, qurbəngəhtə hizmət kılıwatqanlarning qurbanlıqlərdin ülüxini alıdidəqanlıqini bilməmsilər? **14** Xuningəoqə ohxax, Rəb hux həwərnı jakarlıoqıqlarning jeni hux həwərdin bəkilsun dəp bəkıtkəndur. **15** Əmma mən bolsam bu həkuklarning heqəqaysisini ixlitip bəkmidim. Həm həzırmu muxu həkukınin pədilınay dəp muxularni yezıwatqınim yok! Qünki mən baxqılarıning meni bu pəhırlınıdidoqanlirimdin məhřum kıləjınidin kərə əlginim tüzük! **16** Qünki mening hux həwərnı jakarlıxımdə pəhırləngüdək ix yok; qünki uning məjburiyiti meni besip turidu; hux həwərnı

jakarlimisam hālmoja way! 17 Qünki əgər uni halis kılsam, buningdin manga in'am bolidu; əmma öz ihtiyarim bilən bolmisa, bu pəkət mening oyojdarlık burqini ada kılojinim bolidu, halas. 18 Xundak ikən, mening in'amim zadi nemə bolidu? Mening in'amim dəl xuki, hux həwər jakarlıoqinimda mən hux həwərgə kixiləni həkşiz erixtürimən — demək, in'amim hux həwər yətküzüxtiki tegixlik [hək elix] hokuklırimni heq ixlətməslilikdin ibarəttur. 19 Qünki həmmə adəmning ilkidin ərkin bolup, özümni kəpqillkə kıl kıldim; xu yol bilən tehimu kəprək adəmləni kayil kılip kütquzsam dəymən. 20 Yəhudiyləni kayil kılip kütquzux üçün Yəhudiyləroja nisbətən Yəhudiyoja ohxax boldum; Təwrat kənuni astida turojanləni kayil kılip kütquzux üçün (Təwrat kənuni astida turojan bolmisammu) Təwrat kənuni astida turojanlarəja nisbətən Təwrat kənuni astida turojanəja ohxax boldum; 21 Təwrat kənunida bolmiojanləni kayil kılip kütquzux üçün Təwrat kənunida bolmiojanlarəja nisbətən (Huda aldidə kənunsiz bolmay, bəlki Məsihning kənuniəja boysunuxum bilən) mən Təwrat kənunida bolmiojanlarəja ohxax boldum; 22 ajizləni kayil kılip kütquzux üçün ajizlarəja özüm ajizdək boldum; mumkin kədər kəprək adəmni kütquzux üçün mən hərəkəndək adəmgə kərita xundak adəm boldum. 23 Özümning hux həwərdin nesiwəm boluxi üçün uni dəp həmmə ixni kılimən. 24 Bəygiyə qüxkənləning həmmisi yügürixidu, əmma pəkət birilə mukapatkə erixidiojinini bilməmsilə? Ojəlibə kəzinix üçün yügürünglər. 25 Musabikidə elixkuqiləning həmmisi özini hər jəhəttin tizginləydu; ular pəkət bir qirip ketidiojan təjəja erixix üçün xundak kılidu, əmma biz bolsak qirimas təj üçün xundak kılimiz. 26 Xunga mən nixansiz adəmdək yügürüwatmaymən; muxt atsam hawəja atidiojan adəmdək bolmaymən. 27 Uning ornioja mən öz tenimni urup özümgə kəndürüp, uni özümgə kıl kılimən; undak kılmiojanda, baxkilarəja təlim jakarlap turup özüm layəkətlək bolmay kelixim mumkin.

10 Qünki, i kərindaxlar, mən siləning atəbowilirimizning həmmisining bulut astida yürgənlikidin wə həmmisining dengizdin etüp mangojanlikidin həwərsiz yürüxüngləni halimaymən; 2 ularning həmmisi bulutta həm dengizdə Musaning [yətəkqilikigə] qəməldürülgən; 3 ularning həmmisi ohxax rohyə taamni yegən, 4 həmmisi ohxax rohyə iqimlikni iqkən; qünki ular əzlirogə [həmrah bolup]

əgixip yürgən rohyə uyultaxtin iqətti (əməliyətə, muxu uyultax Məsihning Əzi idi); 5 xundaktimu, Huda ularning kəpinqisidin razi bolmiojanidi; qünki «Ular[ning jəsətliri] qəl-bayawanda qeqilip kəlojan». 6 Əmma bu ixlər ularning bexioja bizlərgə sawək-bexarət bolsun üçün qüxkənidi; buningdin məkşət, bizning ularning yaman ixləroja həwəs kılojinidək həwəs kılməslikimiz üçünədur. 7 Silər yənə ularning bəzilirigə ohxax butkə qokunidiojanlardin bolmanglar; bular toşruluk; «Həlk yəp-iqixkə olturdi, andin kəyp-sapaəja turdi» dəp pütülgən. 8 Biz yənə ularning bəzilirining buzukqilik kılojinidək buzukqilik kılmayli; qünki xu wəjidin ulardin yigirmə üç ming kixi bir күndilə əldi. 9 Yənə ularning bəzilirining Məsihni siniojinidək Məsihni sinimayli; qünki xu səwəbtin ular yilanlar qəqixi bilən həlak boldi. 10 Yənə ularning bəziliri aşrinəjəndək aşrinəp kəqximanglar — nətijidə, ular jan alojuqi [pərixte] təripidin əltürildi. 11 Əmdi bu wəkələning həmmisi ularning bexioja bexarətlik misallar süpitidə qüxkən wə ahirkə zamanlar beximizoja kəliwatқан bizləning ulardin sawək-ibrət eliximiz üçün hatiriləngənidi. (aiōn g165) 12 Xuning bilən «Mən [etikadta] qing tirəp turmaktimən» degən kixi əzining yikilip ketixidin həzi bolsun! 13 Silər duq kəlgən sinakləning həmmisigə baxkə adəmlərmu ohxax duq kəlgən. Wə Huda bolsa wədisidə turojuqidur, U siləni kətürəlmigüdək sinakləroja uqratmaydu, bəlki sinək bexingləroja qüxkəndə, xuning bilən təng uningdin etüp kutulux yolini yaritip beridu; silər xuning bilən uningəja bərdaxlik beridiojan bolisilər. 14 Xu səwəbtin, səyümlükirim, butpərəsliktin kəqinglər! 15 Siləni əkil-hoxi jayida kixilər dəp kərap xuni eytiwatimən; səzligənlimni bahalap bekinglər: — 16 Biz bərikətlik bolsun dəp tiligən, bərikətlik jamdiki xarabni iqkinimiz, Məsihning kənidin ortək bəhirlənginimiz əməsmu? Bizning oxutқан nanni yeginimiz, Məsihning tenidin ortək bəhirlənginimiz əməsmu? 17 Biz nurojun bolsakmu bir nən, bir təndurmiz; qünki həmmimiz xu bir nandin nesiwə alimiz. 18 Jismaniy Israiləja kəranglar; kurbanlikləni yegənlər kurbangahkə nesipdaxlar əməsmu? 19 Əmdi nemə deməqimən? Butkə atəp sunulojan kurbanlikning birər əhmiyiti barmidu? Butning birər əhmiyiti barmidu? 20 Yək, birək kapirlər butlarəja sunəjan kurbanlikləni Hudəja əməs, bəlki jinlarəja ataydu. Mən siləning jinlər bilən ortək nesipdax

boluxunglarni halimaymən. 21 Rəbning jamidin wə jinlarning jamidin təng iqqıqi bolsanglar bolmaydu; Rəbning dastihiniya wə jinlarning dastihiniya təng dahil bolsanglar bolmaydu. 22 Rəbning həsət-əzəzipini qozojimaqqimizmu? Biz Uningdin küllükmu-ya? 23 «Həmmə nərsə həlaldu», əmma həmmə nərsə paydilik boluwərməydu; «həmmə nərsə həlaldu», əmma həmmə nərsə adəmning [etikadini] kuralmaydu. 24 Əmdi heqkim öz mənəpətini izdimisun, bəlki əzgilərningkini izdisun. 25 Gəx bazirida setilojan hərbiərsini wijdaninglarni dəp olturmay, heqnemini sürüxtə kılmay yəweringlar. 26 Qünki «Jahan wə uningya tolojan həmmə məwjudatlar Pərwədigarəya mənsüptur» [dəp pütülgən]. 27 Əmma etikad kılmiojanlarning birərsi seni ziyəpətkə təklip kılsa wə kənglüng tartsa, aldingəya koyulojan həmməni wijdaningni dəp olturmay yəwər; 28 əmma birsi sanga: «Bu butlarəya atalojan qurbanlıq taami» desə, undaқта uni yemə; nemixka desəng, bu ixni sanga eytkan adəmning səwəbi üqün, xundaqla wijdanning səwəbi üqündur; 29 mən degən wijdan seningki əməs, bəlki həliki kixining wijdani; mening ərkinlikimə baxkılarning wijdani tərpidin yaman dəp bəha berilixining həjiti barmu? 30 Mən təxəkkür eytip yesəm, təxəkkür eytkan nərsini durus yeginim tüpəylidin yaman dəp qariliximning nemə həjiti? 31 Xunga silər nemini yesənglar, nemini iqsənglar yaki hərəkəndə baxka ixlarni kılsanglar, həmmə ixlarni Hudaəya xan-xəpəp kəltürülsun dəp kılinglar. 32 Mən əzüm həmməylənni həmmə ixta məmnun kılixka intilginimdək, əz mənəpətim üqün əməs, bəlki kəpçilikning mənəpəti, ularning kutkuzuluxi üqün intilginimdək, heqkimning aldiəya – Yəhudiylar bolsun, greklar bolsun, Hudaning jamaitidikilər bolsun aldiəya putlikaxang bolmanglar. Mən Məsihni ülgə kılojinimdək, silərmu meni ülgə kılinglar.

11 Əmdi silərnə xuning üqün tərpləymənkə, i kərindaxlar, həmmə ixlarda silər meni əsləp turuwətilər, mən silərgə tapxurojinimdək, kərsətilərnəni tutup keliwətilər. 3 Əmma mən silərnəning hər ərning bəxi Məsihdur, ayalning bəxi ərdur wə Məsihning bəxi Hudadur dəp bilixinglarni halaymən. 4 Xunga, [ibadətə katnaxkənda], hərəkəndə ər bəxiəya birnərsə artkan həlda dua kılsa yaki bəxəpət bərsə, u əz bəxiəya hərmətsizlik kılojan bolidu. 5 Əmma [ibadətə katnaxkənda], hərəkəndə ayal bəxiəya birər nərsə artmiojan həlda dua kılsa

yaki bəxəpət bərsə, u əz bəxiəya hərmətsizlik kılojan bolidu; bundəq ayalning qeqi qüxürüwətilgən, [rəswə kılinəjan] ayaldin pərki yəktur. 6 Ayal kixining bəxiəya artkəni yəq bolsa, qaqliri qüxürüwətilsun; ayaloja nisbətən qaqlirining kesiwətilixi yaki qüxürüwətilixi uyatlıq ix bolsa, əmdi uning bəxiəya birər artkəni bolsun. 7 Qünki ər kixi bolsa bəxini yapmaslıki kərək; qünki u Hudaning sürət-obrazı wə xan-xəripidur; əmma ayal kixi bolsa ərning xan-xəripidur. 8 Qünki ər bolsa ayaldin əməs, bəlki ayal ərdindur. 9 Xuningdək ər kixi ayal üqün əməs, ayal kixi ər üqün yaritilojandur. 10 Bu səwəbtin, həm pərixtilərnəning səwəbidin ayal kixi bəxida həqquq[ning] [bəlgisigə] igə boluxi kərək. 11 Həlbuki, Rəbdə ayal ərsiz bolmas wə ər ayalsiz bolmas; 12 qünki ayal ərdin qikiriləninidək, ər ayal arkilik [tuəjulidu]; ləkin həmmə ix Hudadindur. 13 Əz kənglünglarda bəha beringlar; ayallarning bəxiəya birnərsə artmay turup Hudaəya dua kılixi muwəpikmu? 14 Təbiətning əzi silərgə ər kixining uzun qaqliri bolsa uningəya uyat ikənlikini əgətmidimu? 15 Əmma ayal kixining uzun qaqliri bolsa, bu uningəya xan-xəpəp bolidu; qünki uning uzun qaqliri uningəya bəzək-yepinqa bolsun dəp təkdin kılinəjan. 16 [Birsining bu ixlər toəqruluk] talax-tartix kılojisi bolsa, [xuni bilsunki], bizlərdə həm Hudaning jamaətiliridimu xulardın bəxə heq kəaidilər yəktur. 17 Əmma hazır deməqki boləjan ix, yəni silər yiojilojan sorunlarəya kəlsək, uningda silərnəni tərpliməymən; qünki yiojilojninglarning nətijisi paydilik əməs, bəlki ziyanlıq boluwətidu. 18 Qünki birinqidin, silər jamaəttə yiojilojninglarda, aranglarda guruhlarəya bəlünüxlər boləjanlıkını anglidim; bu gəpə kəismən ixəndim. 19 Aranglarda bəlünüxlər pəyda bolmay qalmaydu. Undəq bolmiojanda aranglarda kimning layəqətlik boləjanlıkını kərüwaləjili bolmaytti. 20 Silər bir yərgə jəm boləjilinglarda, silər [həqikətən] «Rəbning ziyapiti»din yeməysilər. 21 Qünki yeginglarda hərbinglar baxkılarning yeyixini kütməylə əzünglar elip kəlgən oəzani yəwərisilər-də, birsi aq kalidu, yənə birsi məst bolup ketidu. 22 Yəp-iqixkə əz əyliringlar yəqmu? Hudaning jamaitini kəzəgə ilmay, yəksullarni hijalətkə koyməqimuzilər? Silərgə nemə desəm bolar? Silərnəni tərpləmdimən? Yəq, silərnəni tərpliməymən. 23 Qünki mən silərgə [Rəbning ziyapiti toəqruluk] yətküzgənlirimni əzüm Rəbdin tapxuruwaləjanmən; demək, Rəb əysəya satkəunluq kılinəjan keqidə u kəlioja nan elip, 24 təxəkkür

eytkandin keyin uni oxtup: «Mana, silərgə atalojan Mening tenim; buni Meni əsləp turux üqün muxundak qilinglar» — dedi. **25** Xuningdək, oʻzadin keyin u jamni qolioja elip: «Mana, bu jamdiki xarab kenimda bolojan «yengi əhdə»dur; hər ketim buningdin iqkinglarda, Meni əsləp turux üqün xundak qilinglar» — dedi. **26** Qünki silər hər ketim bu nandin yegən, bu jamdin iqkən bolsanglar, taki Uning kaytip kelixigiqə silər Rəbning əlümünü jakarliojan bolisilər. **27** Xuning üqün, kimki layakətsiz halda bu nanni yesə yaki Rəbning jamidin iqsa, Rəbning teni həm kenioja nisbətən gunahkar bolidu. **28** Xuning üqün hər birsi bu ixlar üstidə öz-əzini təkxürüp, andin nandin yesun, jamdin iqsun. **29** Qünki [Rəbning] tenini pərk ətməy turup yegüqi wə iqküqi hər kim əzigə həküm-jazani yətküzüp yəp-iqidu. **30** Bu səwəbtin aranglardiki nurojun adəmlər zəiplixip kesəl boldi, həttə heli bir qismi [əlümdə] uhlap qaldi. **31** Lekin əgər öz üstimizni təkxürüp həküm qikarojan bolsak, beximizojə [Rəbning] həküm-jazasi qüxürülməydiojan bolidu. **32** Əmma garqə üstimizgə Rəb tərpidin həküm-jazalar qüxürülgən bolsimu, əməliyətə bu Uning bizgə qüxürgən «təribyə jazasi»dur; buningdin məxsət, bizning bu dunya bilən birlikdə həlakətkə həküm qilinmaslikimiz üqündur. **33** Xunga, i kerindaxlar, [Rəbning ziyapitidə] yeyixkə jəm bolojinglarda, [həmməylən toluk kəlgüqə] bir-biringlarni kütünglar. **34** Birsı aq korsak bolsa awwal əyidə yəp kəlsun; xundak qilip silərnin jəm boluxunglar əzünglarojə həküm-jaza yətküzməydiojan bolidu. Qalojan baxkə məsilələrini bolsa, mən barojinimda tərtpkə salimən.

12 Əmma i kerindaxlar, rohij iltipatlarojə kəlsək, silərnin ular toqruqluk bilməy qelixinglarni haliməymən. **2** Silər taipilərnin arisida bolojan waqtinglarda hər hil yollarojə baxlinip, gas-gaqə butlarojə [qokunuxkə] azdurulup kətkininglarni bilisilər. **3** Xunga mən silərgə ukturimənki, heqkim Hudaning Rohida turup: «Əysəojə lənət!» deməydu wə hər kəndak biri Mukəddəs Rohəta bolmay turup «Əysə Rəbdur!» dəp eytalmaydu. **4** Əmma iltipatlar hilmuhil, lekin Rohəta bolmaydur. **5** Hizmətlər bolsa hər hil, əmma [biz hizmitini kildiojan] Rəb birdur. **6** Ixləx yolliri hər hil, əmma həmməyləndə həmmə ixni wujudkə qikarəyqi Huda birdur. **7** Əmma həmməylənnin mənprəti üqün hər birigə Rohning namayan boluxi beoixlinidu. **8** Qünki Rohəta arkilik birigə danalik yətküzgüqi səz, yənə birigə xu ohxax Rohəta arkilik

həwər yətküzgüqi səz təksim qilinidu; **9** yənə ohxax Rohəta arkilik baxkə birigə alahidə ixənq, yənə birigə ohxax Rohəta arkilik [kesəllərnı] saqaytix iltipatlıri, **10** birawəojə məjizələrnı yaritix təksim qilinidu; birawəojə wəhij-bexarət berix; birawəojə hər hil rohlarıni pərk etix, birawəojə naməlum tillarda səzləx, yənə birawəojə naməlum tillarnı tərijmə qilix iltipati təksim qilinidu. **11** Əmma bu ixlarning həmmisini yürgüzgüqi ohxax xu bir Rohəta, U hər birigə Əzi layik kərup, ayrim-ayrim təksim qilip beridu. **12** Qünki insaniy tən bir bolsimu nurojun əzaliri bolojinidək, xundaklə əzaliri nurojun bolsimu əzərə qoxulup bir tən boləjandək, Məsih Əzimu həm xundaktur. **13** Qünki həmmimiz, məyli Yəhudiyalar bolsakmu, Greklər bolsakmu, qullar bolsakmu, hər lər bolsakmu, bir Rohəta bir tənqə kirixkə qəməldürüldük wə bir Rohətin iqixkə nesip qilindük. **14** Qünki tən birlə əzadin əməs, bəlkı kəp əzalardin tərkib tapidu. **15** Əgər put: «Mən kol bolmiojinim üqün mən tənqə təwə əməsmən» desilə, undakta u həqiqətən tənqə təwə əməs bolamdu? **16** Kulak: «Mən kəz əməs, xunga mən tənqə təwə əməsmən» desilə, undakta u həqiqətən tənqə təwə əməs bolamdu? **17** Pütün tən kəzlə bolsa, undakta anglax sezimimiz nədin bolidu? Pütün tən kulaklə bolsa, undakta purax sezimimiz nədin bolidu? **18** Həlbuki, Huda Əzigə layik kərgən tən əzalirinin hər birini ayrim-ayrim öz jayioja orunlaxturəojə; **19** əgər ularning həmmisi ohxax əzəta bolsa, undakta uni qandakmu tən degili bolatti? **20** Əmdilikdə əzalar kəp, tən bolsa birdur. **21** Kəz qoloja: «Mening sanga ehtiyajim qüxməydu!» deyəlməydu; yaki bax bolsa putlarojə: «Mening silərgə ehtiyajim qüxməydu!» deyəlməydu. **22** Dəl əksiqə, təndiki ajiz-ərziməs dəp kəringən əzalar kəm bolsa bolmaydu; **23** wə həm təndiki biz etiwarsiz dəp hesabiojan əzalarojə bolsa, tehimu kəprək etiwar qilimiz; xundaklə iskətsiz dəp qarəlojan əzalirimiz tehimu iskətklik qilinidu; **24** əslidə yariximlik boləojə əzalirimizojəta bolsa xundak qilixning həjiti yok. Əmma Huda pütün tənni xundak birləxtürgənki, U etiwarsiz dəp hesablanəojəta əzalarojə tehimu kəp etiwar beridu. **25** Buningdin məxsət təndə heq bəlünxələr bolmasliki, bəlkı barlik əzalar əzərə ohxax kəyümqanlıqta boluxi üqündur. **26** Bir əzəta japa-dərd tartsa, barlik əzalar uning bilən tənqə japa-dərd tartidu; bir əzəojə xərəp kəlsə, barlik əzalar uning bilən tənqə xadlinidu. **27** Əmdi silər Məsihning tenidursilər, hər biringlar Uning ayrim-ayrim əzasidursilər. **28** Huda jamaətəta muxundaklarnı orunlaxturəojəta

– awwal rosullarni, andin pəyoqəmbərlərni, üqinqi bolup təlim bərgüqilərnı; andin məjizə kərsətküqilərnı, andin türlük kesəllərnı saqaytix iltipatlirioqə igə boləqanlarnı, yardəm bərgüqilərnı, yetəqkılık kıləqılarnı, hərəhil naməlum tillarda səzləydiyəqanlarnı təyinləp orunlaxturoqəndur. 29 Həmməylən rosulmu? Həmməylən pəyoqəmbərnu? Həmməylən təlim bərgüqimnu? Həmməylən məjizə kərsətküqimnu? 30 Həmməyləndə saqaytix iltipatliri barmu? Həmməylən naməlum tillarda səzləmdnu? Həmməylən naməlum tillarnı tərjimə kılaləmdnu? 31 Əmma silər qongraq iltipatlarnı təkəzza bolup qoşlanglar; həlbuki, mən həzir silərgə həmmidin əwzəl bir yolni kərsitip berəy.

13 Mən əgərdə bu dunyadiki kixilər səzləwətkən hərəhil tillar həttə pərixtilərnıng tilliri bilənmnu səzliyələydiyəqan bolsəmmu, birək mən meħir-muħəbbətsiz bolsəmmu, u qəoqda mən pəkət bir «dang-dang» kılıdiyəqan mis dang, bir «qəng-qəng» kılıdiyəqan qəng bolup qəlimən, haləs. 2 Əgər mən pəyoqəmbərlik kıləlisəmm, bərlük sirlər, bərlük bilimlərnı qüxinip boləqan bolsəmmu, həmm xuning bilən bir wəqıtta təoqlarnı yetkiyəligüdək toluk ixəngtə bolsəmmu, əmma məndə meħir-muħəbbət bolmısə, undəqta mən həqnrəsə bolmıyəqan bolimən. 3 Əgər bərlük mäl-mülkümnı sədikigə atəp həmm tenimni [Hudəning yolidə] kurbənlük süpitidə kəydürülüxkə sunəqan təoqdirdimnu, əmma məndə yənılə meħir-muħəbbət bolmısə, undəqta mənəng həqkəndəq pəydam yok boləqan bolidnu. 4 Muħəbbət səwr-təkətlik bolux həmm meħribənlıktur; Muħəbbət həsəthorluk kılmaydu; Muħəbbət əzini məhtiməydu, Təkəbburluk kılmaydu, 5 Nomussızlık kılmaydu, Əz mənəpəətini kəzləp yürməydu, Teriktürülməydu, Kənglidə əqmənlik səkliməydu; 6 Həkkanıyəsizliktin huxəl bolmaydu, Bəlki əməliyəttin, həkikəttin huxəl bolidnu; 7 həmmə ixta kərsiki kənglik kılıdu, həmmigə yüzlinip [Hudəoqə] ixinidnu, həmmə ixkə ümid bəoqləydu, həmmigə qıdaydu. 8 Meħir-muħəbbət hərgiz əhirləxməydu. Bəxərtlər bolsə, kəroqə kəlməydu: «naməlum tillar» bolsə, tügəydu: [məjizilik] bilimlərmnu kəroqə kəlməydu. 9 Qünki bizning bilidyəqanlirimiz kışmən, bəxərtlər bəridiyəqanlirimiz kışmən; 10 ləkin mukəmməllik kəlgəndə, kışmənlik yokilidnu. 11 Mən kiqikimdə bəlılārəqə səzlidim, bəlılārəqə oylidim, bəlılārəqə həsəblidim; qong boləqimndə, mən bəlılıkni təxlidim. 12 Qünki biz həzir bir tutuk derizidin

müjməl həldə kərimiz, ləkin xu qəoqda yüzmyüz kərimiz: Həzir mən kışmən tonuymənn, xu qəoqda mən [Hudə] mənı tonup kəliwətkəndək tonuymənn. 13 Həzir ixəng, ümid, meħir-muħəbbəttin ibərtlər bu üq nərəsə turuptu; bulərdin əng üstün turidyəqini meħir-muħəbbəttur.

14 Meħir-muħəbbətə intilip uni kəoqlıxınglər wə həmm roħiy iltipətləroqə, bolupmu bəxərtlər bərlük intizər bolunglar. 2 Qünki naməlum tildə səzləydiyəqan kixi ədəmlərgə əməs, bəlki Hudəoqə səzləydu; əngliqıqılərdin həqkim uni qüxənməydu, əmma u Roħtə sirlük ixlərnı eytəp bəridnu. 3 Ləkin bəxərtlər bəridiyəqan kixi bolsə ədəmlərnıng etikədini kuruxkə, ulərnı rıoqətləndürüxkə wə təsəlli bərlükə səzləydu. 4 Naməlum tildə səzligüqi əz roħini kuridnu; əmma bəxərtlər bərgüqi jəməətnıng [etikədini] kuridnu. 5 Əmdiliktə mən silərnıng həmmınglərnıng naməlum tillarda səzliyəlixınglərnı ümid kılımən, ləkin bəxərtlər bərlükınglərnı təhimnu ümid kılımən. Naməlum tildə səzligüqi səzini tərjimə kılımısə, jəməətnıng etikəd kuruluxidə bəxərtlər bərgüqi unıngdin uluq bolidnu. 6 Kərinəxlər, mən yeningləroqə kəlip, naməlum tillərdilə səzliginim bilən məlum wəhiy, bilim, bəxərtlər yəki təlimni yətküziməsəmm, mən silərgə nəmə pəydə təgküzimən? 7 Həttə əwəz qıqıraləydiyəqan jənsiz nərəsilər, məyli nəy bolsun, qıltər bolsun xundək; ulərnıng əhənglırınıng bərl-bəridin pərkı bolmısə, ulərdə qəlinəqan pədə kəndəkmnu pərk etilsun? 8 [Jəng] kəniyimnu bəlgilik bərl əhəngdə qəlinmısə, kim jənggə həzirlənsun? 9 Xuningdək silər tildə enik qüxinəligüdək səz kılımısənglər, nəmə dəməqki boləqinınglərnı kim qüxinəlyədu? Silər həwəoqə gəp kıləndək bolisilər. 10 Jəhəndə, xübhısizki, hilmuhil til-əwəzlər bərl wə ulərnıng həqkəyısisi mənisiz əməs; 11 əgər əmdi mən məlum əwəz-tılning mənisini bilmısəmm, mən səzligüqigə nisbətən yət wə u məngə nisbətən yət bolidnu. 12 Əhwal silərdimnu xundək. Xungə, silər roħiy iltipətləroqə kizəqinlik bilən intilgənıkənsilər, jəməətnıng etikədini kuridyəqan iltipətləroqə bəyl boluxkə intilinglər. 13 Xungə, naməlum tildə səzləydiyəqan kixi səzligənılrini tərjimə kılıp bərləydiyəqan bolsəmm dəp dūə kılısun. 14 Qünki naməlum tildə dūə kıləqinimndə, roħim dūə kılıdu, ləkin əkil-idrəkimdin bolsə mēwə qıkməydu. 15 Undəqta kəndək kılıx kərlək? Mən bəzidə roħim bilən dūə kılımən, həmm bəzidə əkil-idrəkim bilənmnu dūə kılımən; mən bəzidə roħim bilən mədhıyə nəhılrini

eytimən, həm bəzidə əkil-idrakim bilənmu mədhıya nahxilirini eytimən; **16** bolmisa, pəkət rohing bilənla mədhıya okusang, ixlətkən [tilingni] bilmigənlərləning katarida olturoquqi təxəkkürənggə kəndəkmə «Amin» deyəlisun? Qünki u eytkiningni qüxənməydu. **17** Sən dərhəqikət təxəkkürni yaxhi eytisən, əmma yeningdiki angliouquqining etikadi kurulojini yok. **18** Mən bundək naməlum tillarda xəhsən həmminglərdin kəp səzləydiənlərim üqün Hudaə təxəkkür eytimən; **19** həlbuki, jamaəttə boləanda, naməlum tilda tümən əojiz səzliginimdin kərə, bəxkiləroja təlim-tərbiyə bərləgüdək qüxinixlik səzdin bəx əojizlə səzliyəlisəm dəymən. **20** Kəringdaxlar, əkil-həoxunglarda bala bolmanglar; yamanlik həhətiddə bowək bolunglar, əmma əkil-həoxunglarda pixkədəm bolunglar. **21** Təwratta: «Qət tilliklərləning səzi wə yat adəmlərləning ləwliri arkilik Mən muxu həlqə gəp kilimən; ləkin xundək bolsimu ular yənıla Manga kulək salmaydu — dəydu Pərwədigar» dəp pütülgəndur. **22** Xunga «naməlum tillar» bolsa bir əlamət bəlgidur; etikədqiləroja əməs, bəlki etikədsizləroja əlamət bəlgidur; wəhıy-bəxəratlər bolsa, etikədsizlər üqün əməs, bəlki etikədqilər üqün bolidu. **23** Xuning üqün pütkül jamaət bir yərdə jəm boləanda, həmmisi əz əldioja bundək naməlum tillarda səzləwərsə wə sadda yəki etikədsiz kixilər kirip kəlsa, ular həmminglərləni sarəng bolup kəpsilər deyixməmdü? **24** Əmma həmminglər wəhıy-bəxərat yətküzənglər, etikədsiz yəki sadda kixi arəngləroja kirip kəlsa, həmminglər təripidin uning gunəhlirioja tənbiə bərilidu, həmminglər təripidin uning gunəhkar ikənliki kərsitilidu; **25** kəlbidiki sirlər əxkarə kilinəanda, u əzini yərgə taxlap: — «Huda həqikətən arənglərdidur» dəp Hudaəja səjdə kilidu. **26** Əmdi kəringdaxlar, kəndək kiliximiz kərek? Silər bir yərgə jəm boləninglərdə, hərbiringlərdə [bir iltipət] bolidu; birsiddə mədhıya nahxisi, birsiddə təlim, birsiddə naməlum til, birsiddə wəhıy, birsiddə naməlum tilning yeximi bolidu. Həmmə ixlər etikədləning kuruluxi üqün bolsun. **27** Naməlum tilda səzligüqilər bolup kəlsa, ikkisi yəki əng kəp boləanda üqi nəwət bilən səzlisun wə birsı ulərləning eytkənlirini ərisun. **28** Əmma [jamaəttə] ərigüqi bolmisa, u süküt kilsun; əz-əzığə wə Hudaəja eytsun. **29** Wəhıy-bəxərat yətküzgüqilər bolsa, ikki-üqi səzlisun; kəlojanlar gəplirining wəznini ditlap tursun; **30** Əmma olturojanlar arisidin bəxkə bir kixigə məlum bir wəhıy bərlisə, səzləwatқан kixi səzini tohtitip

nəwətni uningəja bərsun. **31** Qünki həmminglər bir-birləp wəhıy-bəxərat yətküzənglər bolidu; xuning bilən həmməylən əginidu, həmməylən riəbətlinidu. **32** Pəyojəmbərlərləning əz rohliri pəyojəmbərlərləning əzlrigə itaət kilidu. **33** Qünki Huda kəlamikənglik tuəduroquqi əməs, bəlki tinq-hətirjəmlək bərgüqidur. Bərlək mukəddəs bəndilərləning jamaətliridə xundək tərtip bə. **34** Arənglərdiki ayallar jamaətlərdə sükütə oltursun; ulərləning səzlixigə ruhsət kilinmiojan; Təwrat kənunida bəlgiləngəndək, ular [tərtipkə] boysunsun. **35** Əmma ular məlum ixni bilməkqi bolsa, əyidə əz ərliridin sorisun; ayalning jamaəttə səzlixı uyətlik ixtur. **36** Hudəning səz-kəlamı silərdin bəxlanəjanmu?! Yəki yəloz silərgilə yetip kəlgənmü?! **37** Birsı əzini wəhıy-bəxəratqi yəki rohiy kixi dəp sanisa, u silərgə həzir yəzojan bu səzümning həqikətən Rəbning əmri ikənlikini etirap kilsun. **38** Birsı bunı etirap kilixni halimisa, u etirap kilinmaydu. **39** Xuning üqün, i kəringdaxlar, wəhıy-bəxəratlərləni yətküzüxkə təlmürüp intilinglər, xundəkla naməlum tillarda səzləxni qəklimənglər. **40** [Hulasə kılıp eytkənda], hərbir ix qiraylik, tərtiplik kılınsun.

15 Əmma, i kəringdaxlar, mən silərgə əslidə yətküzgən hux həwərnı bəyan kilməqimən; silər bu hux həwərnı kəbul kıləjan wə uningdə qing turuwətilər; **2** mən silərgə yətküzgən hux həwər boləjan kəlamda qing turəjan bolsənglər, — (ixənginlər bikəroja kətmigən bolsa) — silər uning arkilik kütquzuluwətilər. **3** Qünki mən əzümgə əmanət kilinəjanlirini əng zərür ix süpitidə silərgimə tapxurdum; yəni, Təwrat-Zəburda əldin eytilinidək, Məsih gunəhlirimiz üqün əldi; **4** U dəpnə kılındi; wə üqinqi küni yənə Təwrat-Zəburda əldin eytilinidək tirildürüldi; **5** U Kefəskə, əndin on ikkiyləngə kəründi; **6** əndin U bir sorunda bəx yüzdin artuq kəringdaxkə kəründi; ulərləning kəpinqisi bügünki kündə tirik, əmma bəziliri əlümdə uhləwatidu; **7** U Yəqupkə, əndin rosullərləning həmmisigə kəründi; **8** Həmmisidin keyin U huddi wəqitsiz tuəqulojan bowəktək boləjan məngimə kəründi. **9** Qünki mən rosullər arisidiki əng təwinimən, rosul dəp atilixkə layik əməsmən; qünki mən Hudəning jəmətigə ziyənkəxlik kıləjanmən. **10** Ləkin həzir nemilə bolsam Hudəning məhır-xəpkiti arkilik boldum; Uning mənə kərsətkən xu məhır-xəpkiti bikəroja kətmidi; qünki mən [Hudəning hizmitidə] bərlək rosullərdin bəkrək jəpalik ixləngənmən; əməliyəttə ixligüqi mən əməs, bəlki

mən bilən billə boləjan Hudaning mehİR-xəpkİtidur. **11** Demək, məyli mən yaKI baxqa [rosullar] bolsun, həmmimizning yətküzgənliri ohxax bolup, u dəl silər İxİnİp qəbul kİləjan hux həwərdur. **12** Əmma Məsİh əlgənlər İqİdin tirİldürülgən dəp jakarlanəjan bolsa, qandakmu aranglardiki bəzilər əlgənlərnİng tirİlixİ degən yok İx, dəydu? **13** Əmma əlgənlərnİng tirİlixİ degən yok İx bolsa, Məsİhning tirİlixİmu yok İx boləjan bolattİ. **14** Xuningdək əgər Məsİh əlümdİn tirİlgən bolmİsa, jakarləjan həwİrİmİz bİhudə boləjan, silərnİng etİkədinglarmu bİhudə boləjan bolattİ. **15** Hətta bizmu Huda toşrisidiki yaləjan guwahqİlar boləjan bolattuk — qünki biz Hudaning Məsİhni əlümdİn tirİldürgənlİkİgə guwahlık bərduk. Əgər həkİkətən əlümdİn tirİlix bolmİsa, Huda Məsİhnİmu əlümdİn tirİldürmİgən bolattİ. **16** Qünki əlgənlər kayta tirİldürülmİsə, Məsİhmu tirİlmİgən bolattİ. **17** Mubada Məsİh tirİlmİgən bolsa, etİkədinglar kerəksİz boləjan, silər tehiqə gunəhlİrlİnglarda yürüwatқан bolattinglar, **18** xundakla Məsİhtə əlümdə uhlawatқанlarmu həlakətkə yüz tutқан bolattİ. **19** Əgər ümidİmİznİ pəkət bu dunyadiki həyatİmİz İqünla Məsİhgə baoləjan bolsak, biz İnsanlar arİsidiki əng bİqarə adəmlərdİn boləjan bolİmİz. **20** Əmma əməliyəttə, Məsİh əlümdə uhləjanlar İqİdə «həsulning tunji mewİsİ» bolup, əlümdİn tirİlgəndur; **21** Qünki bir İnsan arkilik əlüm [aləmdə] pəyda boləjanİdək, əlümdİn tirİlixmu bir İnsan arkilik [aləmdə] pəyda boldİ. **22** Adamatİmİzİdİn boləjanlarnİng həmmİsİ [uning tİpəylİdİn] əlümgə məhkum boləjanlıkİqə ohxax, Məsİhdə boləjanlarnİng həmmİsİ [Unİng tİpəylİdİn] əlümdİn həyatqa erİxİdu. **23** Əmma həmməylən əz nəwət-katarİda tirİlİdu; tunji həsulning mewİsİ boləjan Məsİh birİnqİ; İkİnqİlər bolsa Məsİhning dunyaqə kaytip kəlgİnİdə əzİgə təwə boləjanlar. **24** Andİn ahİrət bolİdu; xu qaşda U barlık həkümranlıkni, barlık həkuk wə hərhil küqlərni əməldİn qaldurup, pərixahlıknİ Huda-Atİqə tapxurİdu. **25** Qünki U barlık dİxmənlərni [məşlup kİlip] ayİqİ astİda kİləquqə həküm sürüxi kerəktur; **26** əng ahİrki yokİtilİdİəjan dİxmən bolsa əlüm əzİdur. **27** Qünki [Zəburda] «[Huda] pİtkül məwjudatni Unİng ayİqİ astİqə boysunduroəjan» [dəp pİtküklüktur]. Əmma «pİtkül məwjudat Unİngə boysunduruləjan» deyİlgİnİdə, roxənki, xu «pİtkül» degən səz «həmmİnİ Unİngə Boysunduroşuqİ»ning əzİnİ İqİgə aləjan əməstur. **28** Əmma həmmə Unİngə boysunduruləjanİn keyİn,

Oşul həmmİnİ əzİgə boysunduroşuqİqə boysunİdu; xuning bilən Huda həmmİnİng həmmİsİ bolİdu. **29** Əlümdİn tirİlix bolmİsa, bəzilərnİng əlgənlər İqün qəməldürülxİnİ qandak qİxİnİx kerək? Əlgənlər zadİ tirİlmİsə, kİxİlər ular İqün nemə dəp qəməldürüldİdu? **30** Bizlər nemə dəp [hər küni] hər saəttə həwp-hətərgə duq kelİp yürİmİz? **31** Rəbbİmİz Məsİh əysada silərdİn pəhİrlİnİxİm rast boləjəndək, [İ kerİndaxlırİm], mən hərküni əlümgə duq kelİmən. **32** Əgər İnsanlarnİng nuqti'inəzİrİdİn eytkənda «Əfəsus xəhİrİdə wəhxiy həywanlar bilən elİxtİm» desəm, əlgənlər əlümdİn tirİlmİsə, bunİng mənə nemə pəydisİ? «Ətə bəribir əlüp ketİdİəjan boləjanİn keyİn, yəp-İqİp yürüwalaylı» degən səz yolluk bolmamtı? **33** Aldanmanglar; qünki «Yaman həmrahlər əhlakni buzİdu». **34** Həkkanıy bolux İqün oşİnİnglar, gunəhdİn qol İzünglar; qünki bəzilİrlİnglarda Huda toşruluk həwər yoktur — bunİ eytsam silər İqün uyat əməsmu? **35** Bəlkİm bİrsİ: «Əlüklər qandak tirİldürİlər? Ular qandak tən bilən tirİlər?» — dəp sorİxi mumkİn. **36** İ əhmək kİxi, sening terİqİnİng, əlməy turup kaytidİn tirİlməydu. **37** Həm sening terİqİnİng, əsümlükning tenİ əməs, bəlkİ unİng yalİngaq denİ — məsilən, buşdayning yaKI baxqa bİrə zİrəətning denİ, halas. **38** Wə keyİn Huda Əz həhİxi boyİqə unİngə məlum bİr tənni berİdu; xundakla uruk danlırİnİng hərbirİgə əzİnİng tenİnİ ata kİlİdu. **39** Janİwarlarnİng ətlİrİ bolsa bİr-bİrİgə ohxİmaydu; İnsanlarnİng əzİgə has ətlİrİ bar, həywanlarnİng əzİgə has ətlİrİ bar, uqar-qanatlarnİngmu bar, belİklərnİngmu bar. **40** Asmāda jİsimlar bar, yər yüzİdİmu jİsimlar bar; əmma asmandİkİsİnİng jula-xəripi baxkİqə, yər yüzİdikİsİnİngmu baxkİqə bolİdu; **41** Kuyaxning xan-xəripi bİr hİl, aynİng xəripi yənə bİr hİl, yultuzlarnİng xan-xəripi yənə bİr hİldur; qünki yultuzlar xan-xəriplİrİdə bİr-bİrİdİn pərkİnİdu. **42** Əlümdİn tirİlix həm xundaktur. [Tən] qİrix həlİtİdə terİlİdu, qİrimas hələttə tirİldürüldİdu; **43** Uyatlık hələttə terİlİdu, xan-xəriplər bilən tirİldürüldİdu; ajİz hələttə terİlİdu, əmma küq-qudrət bilən tirİldürüldİdu. **44** U təbiətkə təwə bİr tən süpitİdə terİlİdu; roşqa təwə bİr tən bolup tirİldürüldİdu; əslİdə təbiətkə təwə bİr «janlık» tən boləjan bolsa, əmdİ roşiy bİr tən bolİdu. **45** Xunga [Təwratta] mundak pİtİlgənkİ: «Tunji İnsan Adəm'atİmİz tirik bİr jan kİlip yarİtİldİ»; əmma «ahİrki Adəm'ata» bolsa həyatlık bərgüqİ Roş boldİ. **46** Əmma awwal kəlgİnİ roşiy adəm

əməs, bəlkı «təbiətə təwə boluquı» adəm idi, keyin «rohıy adəm» kəldi. 47 Dəsləpki insan bolsa yərdin, tupraqın apiridə qilinon; ikkinqi insan bolsa asmandin kəlgəndur; 48 Tupraqın apiridə qilinonini kəndək bolon bolsa, [uningdin] [bolon] «tupraqlıq»larmu xundək bolidu; asmandin kəlgini kəndək bolsa, uningdin bolon «asmanlıqlar»mu xundək bolidu. 49 Bizlər «tupraqlıq adəm» süritidə bolonimizdək, «asmanlıq adəm» süritidimu bolalaymiz. 50 Əmma xuni eytimənki, i kərindaxlar, ət wə kəndin tərəlgənlər Hudaning padixahliqioja warislik qılalmaydu; qirigüqi qirimaydiojonjoja warislik qılalmaydu. 51 Mana, mən silərgə bir sirni eytip berimən; biz həmmimizla [ölümdə] uhlaydiojanlardin bolmaymiz; birək həmmimiz əzgərtimiz! 52 Bir dəkiqidila, kəzni bir yumup aqquqə, əng ahırqi kanay qelinojanda əzgərtimiz; qünki kanay qelinsila əlgənlər qirimas həyatqa tirildürülıdu, xundəklə əzgərtimiz; 53 Qünki bu qirip kətküqi qirimas həyatni kiyiweliki, bu əlgüqi əlməslıknı kiyiweliki kerək; 54 Əmma qirip kətküqi qirimas həyatni kiygəndə, bu əlgüqi əlməslıknı kiygəndə, xu qəojdə bu söz əməlgə axurılıdu: «Əlüm ojalibə tərıpidin yutulup yökutulıdu!». 55 «Ah, əlüm, sening nəxtiring keni?! Ah, əlüm, sening ojalibəng keni?!» (Hadēs q86) 56 Əlümdeki nəxtər — gunəhtur, gunəhning küqi bolsa, Təwrat qanuni arqılık namayan bolidu. 57 Lekin bizni Rəbbimiz Əysa Məsih arqılık bularning üstidin ojalibigə erixtürgüqi Hudaoja təxəkkür! 58 Xuning üqün, səyümlük kərindaxlırim, qing turup təwrənməs bolunglar, Rəbning hizmitidiki ixliringlar həmixə kəng ziyadıləxsun; qünki Rəbdə bolon əjir-japayinglar hərgiz bihudə kətməydiojanlıknı bilisilər.

16 Əmdi mukəddəs bəndilər üqün ianə toplax toqruluk, silərmu Galatiya əlkisidiki jamaətlərgə tapiloinimdək qilinglar. 2 Hər həptining birinqi künidə hərbinglar tapawitinglarning bərikiti boyiqə uningdin bir ülüxini ajritip əz yeninglarda saklap qoyunglar; xundək kılsanglar, kəlgən waqıtmında ianə toplax həjət bolmaydu. 3 Mən kəlginimdə, silər qaysi adəmlərnı layıq kərup tallisanglar, mən xularoja [tonuxturux] hətlirini yezip berip muxu ianə-xəpkitinglarnı Yerusalemoja apirip berixkə əwətimən. 4 Meningmu berixim muwapıq kərülsə, ular manga həmrah bolup baridu. 5 Əmma mən Makedoniyə əlkisidin etkəndin keyin yeninglaroja kelimən — qünki mən Makedoniyədin etməqimən — 6 bəlkim mən

silər bilən billə bir məzgil turuxum mumkin, hətta yeninglarda kixlap qeliximmu mumkin; xuningdək andin kəyərgə barmaqqi bolsam, silər yərdəm qilip, meni yoloja selip qoyarsilər. 7 Qünki bu qetım silərnı yol üstidila kərup etüp ketixni halımaymən, bəlkı Rəb buyrusa, silər bilən billə uzunraq bir məzgil turojum bar. 8 Əmma mən Əfəsus xəhiridə orma həytiqıqə turmaqımən. 9 Qünki [muxu yərdə] manga əjayib qong, utuk-mewə beriwatqan bir ixik kəng eqildi, xuningdək qarxi qikquqılarmu kəp. 10 Timotiy yeninglaroja berip tursa, uning aranglarda kərkəmay ərkin-azadə yürüxigə kəngül bəlunglar. Qünki umu manga ohxax Rəbning hizmitini ixləwatıdu. 11 Xunga həqkim uni təwən kərmisun; bəlkı uni mening yenimoja keliki üqün aman-esən uzitip yoloja selip qoyunglar; qünki uning kərindaxlar bilən billə kelixini kütməktimən. 12 Əmma kərindiximiz Apolloska kəlsəm, uningdin kərindaxlar bilən billə silərnıng yeninglaroja berixni kəp etündüm. Lekin uning hazırqə baroqusi yok. Keyin pürsət pixip yetilgəndə baridu. 13 Hoxyar bolunglar, etikəddə qing turunglar; mərdənə ərdək bolunglar! Kəysər bolunglar! 14 Silərnıng qiləon həmmə ixinglar mehir-muhəbbət bilən qilinsun. 15 Əmdi, i kərindaxlar, Ahaya əlkisidiki əng dəsləpki etikəd mewisi bolon Istifanas wə uning ailisidikilərnı, xundəklə ularning Hudaning mukəddəs bəndilirining hizmitidə boluxka kəndək əzlırini atiojanlıknı obdan bilisilər; mən silərdin etünimənki, muxundək kixilərnıng wə ular bilən birliktə hizməttə hər bir japa tartiwatqanlarning səzlırigə kiringlar. 17 Əmma [yeninglardin] Istifanas, Fortunatus wə Akayikusning bu yərgə meni yoklap kəlgənlikidin xadlandı; qünki ular silər tərəptin kəm bolonlırini toluklap bərdi. 18 Qünki ular mening rohimni wə həm silərnıngkinimu yengilandurdi; xunga xundək adəmlərnı ətiwarlap hərmətlənglar. 19 Asiyadiki jamaətlərdin silərgə salam. Akwila wə Priskilla həm ularning əyidə jəm bolıdiojan jamaəttinmu Rəbdə silərgə kizojin salam yollaydu. 20 Kərindaxlarning həmmisi silərgə salam yollaydu. Bir-biringlar bilən pak səyüxlər bilən salamlıxinglar. 21 Mana, mənki Pawlus əz qolum bilən salam yeziwatımən! 22 Hərkim Rəb Əysa Məsihni səyüqi bolmisa, uningoja lənət bolsun! Rəbbimiz, kəlgəysən! 23 Rəb Əysa Məsihning mehir-xəpkiti həmninglaroja yar bolojay! 24 Mening Məsih Əysada bolon muhəbbitim həmninglar bilən billə bolojay. Amin!

Korintliklar oʻya 2

1 Hudaning iradisi bilan bekitilgan, Məsih əysaning rosuli mənki Pawlus wə kerindax bolojan Timotiydin Korint xəhīridə turuwatқан, Hudaning jamaitigə wə xuningdək pütkül Ahaya əlkisidiki barlik muқəddəs bəndilərgə salam! **2** Atimiz Huda həm Rəb əysa Məsihtin silərgə mehīr-xəpkət wə hatirjəmlik bolojay! **3** Rəbbimiz əysa Məsihning Atisi, rəhīmdilliklarning igisi Ata, barlik riojət-təsəllining Igisi bolojan Huda oʻya təxəkkūr-mədhīyə okulojay! **4** Biz uqri oʻyan hərқandəқ jəpə-muxəққəttə U bizgə riojət-təsəlli beriwatidu, xuning bilan biz Huda təripidin riojətləndürülgən bolup U yetküzgən riojət-təsəlli bilan hərқandəқ bəқə jəpə-muxəққəttə uqri oʻyanlar oʻya riojət-təsəlli bərləydi oʻyan bolduk, **5** Qünki, Məsihning azab-okubətliri biz tərəpkə exip taxқandəқ, Məsih arқilik bolojan riojət-təsəllimizmu exip taxidu. **6** Əmma biz jəpə-muxəққəttə қalsəқmu bu silərninɡ riojət-təsəlli wə nijat təpixinɡlar üqün bolidu; bular silərninɡ biz tartқan azab-okubətlərgə ohxəx azab-okubətlərgə qidixinɡlar bilan silərdimu hasil қilnidu; biz riojət-təsəlli təpsəқmu u silərninɡ riojət-təsəllirinɡlar wə nijətinɡlar üqün bolidu; xunɡa bizninɡ silərgə bə oʻli oʻyan ümidimiz mustəhқəmdur; qünki silər azab-okubətlərdin ortəқ nesiwilik bolsənɡlar, ohxəxla riojət-təsəllidin ortəқ nesiwilik bolisilər dəp bilimiz. **8** Qünki, i kerindəxlar, silərninɡ Asiyada duq kəlgən jəpə-muxəққəttin həwərsiz yürüxinɡlarni haliməymiz; u wəqitlarda biz qidi oʻsuz eoјir besimo oʻya duq kəlduk, hətta həyatninɡ ezidin ümid üzgüdəқ bolojaniduk. **9** Əmma ezimizgə əməs, bəli ołgənlərnə tirildürgüqi Huda oʻya tayiniximiz üqün қəlbimizdə əlümgə məhқum қilin oʻyandəқ yürəttuk. **10** U bizni bundəқ dəhəttik bir əlümədin қutқuz oʻyan wə həzir қutқuzməқta, wə bizni yənilə қutқuzidu, dəp uning oʻya ümid bə oʻliduk; **11** silərmu buningdə həm biz üqün dua-tiləwətlər bilan mədət beriwətilər; xundəқ қilip talay adəmlərninɡ wasitisi arқilik bizgə kərsətilgən iltipət tūpəylidin talay adəmlər [Huda oʻya] rəhmətlər eytidio oʻyan bolidu. **12** Qünki pəhrimiz, yəni wijdanimizninɡ guwəhliqi xuki, Hudaning əldida səp niyətlər wə səmimiyluk bilan (insaniy parasət bilan əməs, bəli Hudaning mehīr-xəpkəti bilan) biz bu dunyao oʻya nisbətən wə bolupmu silərgə nisbətən ezimizni tutuwəlidio oʻyan bolduk. **13** Qünki silərgə yəzoјinimiz okuyəlyədi oʻyan

wə tonup yetəlyədi oʻyandin bəқə həq nərsə əməs; ləkin mən silərninɡ bizni қismən tonup yetkininɡlar boyiqə Rəb əysaning күnidə silər bizninɡ pəhrimiz bolidio oʻyinnəldəқ bizlərnimu silərninɡ pəhrinɡlar bolidu dəp bizni toluқ tonup yetixinɡlarni ümid қilimən. **15** Xuning bilan muxundəқ ixənqtə bolup mən əslidə ikkinqi қətim silərgə mehīr-xəpkətnə yetküzüxkə əwwəl silərninɡ қəxinɡlar oʻya bərməқqidim; **16** yəni, қəxinɡlardin Məkedoniyəgə ətup, əndin Məkedoniyədin yənə қəxinɡlar oʻya kelixni, xundəқla silər təripinɡlardin Yəhudiə əlkisigə uzitiliximni ümid қiləjanidim. **17** Məndə xundəқ niyət bolojənda, mən uni yeniklik bilan қərar қiləjanmu? Mən niyət қiləyənda, məndə «ətlik» kixilərdikidəқ: birdəm «bərəқ, bərəқ» wə birdəm «yəқ, yəқ» deyix bərmu? **18** Əmma Əz səzidə turoјinidəқ, bizninɡ silərgə eytқan səzimiz birdəm «bərəқ» wə birdəm «yəқ» bolməydu; **19** Qünki biz (mən wə Silwanus wə Timotiy)ninɡ arənɡlarda jəkarlioјinimiz — Hudaning Ooјli, əysa Məsih, birdəm «bərəқ» wə birdəm «yəқ» əməstur; bəli Uningdə «bərəқ»lə bərdur. **20** Qünki Hudaning қənқilik wədiliri boluxidin қət'iyənəzər, ular Uningdə «bərəқ»tur, wə biz arқilik Uningdimu Huda oʻya xən-xəpə kəltüridio oʻyan «Amin» bərdur. **21** Əmdi bizlərnə silər bilan billə Məsihdə qinɡ turoјuz oʻyuqi boləјini həm bizni məsiləhlinini bolsa Hudadur. **22** U yənə üstimizgə məhūr besip, қəlbimizgə Əz Rohini «қəpələt» boluxқə ata қildi. **23** Əmma Hudani əz jenimo oʻya guwəhqi boluxқə qəқirimənki, Korintқə tēhi bərmio oʻyanlikimninɡ səwəbi kənɡlunɡlarni əyax üqün idi. **24** Hərgiz ezimizni iman-etikədinɡlar üstigə həқüm sürgüqilərmiz, deməқ, bəli silərninɡ xəd-hurəmlinɡlarni əxuruxқə silərgə həməkarlaxқuilərmiz; qünki silər etikəd arқiliklə məzmət turisilər.

2 Ləkin mən iqimdə, қəxinɡlar oʻya bərsəm yənə əzar elip bərməymən degən қərar oʻya kəldim. **2** Qünki əgər mən silərgə əzar bərsəm, məninɡ tūpəylimədin əzar yəgənlərdin bəқə қəysibiri məni xədləndurəlisun? **3** Mən əsli məni xədlənduruxi tēgixlik boləyanlardin əksi qə azar yəp қəlməy degən məқsəttə xu hətnə yazdim; qünki məninɡ xədlin qim silər həmminɡlarningmu xədlin qidur dəp silər həmminɡlar oʻya ixən q bə oʻlidim. **4** Qünki əslidə ezüm eoјir azab iqidə қəlbimədikə dərd-ələmədin kəp kəz yəxlirimni təküzup turup silərgə xu hətnə yəzoјanidim; məқsitim silərgə əzar bərix

əməs, bəlkı silərgə qongkur baqlanojan, exip taxkan muhəbbıtımnı bilıxınglar üqün idi. 5 Əmma bırərsı azar yətküzgən bolsa, unıng azar yətküzgını mən əməs dəymən, u bəlkı məlum dərijidə (bu ıxni ziyadə eqır kılqum yok) həmninglaroja azar yətküzdi. 6 Bundak adəmnıng kəpıncınglar tərıpidın tənbihləngını yetərliktur; 7 Xunga hazır əsiqə, silər unıngoja mehir-xəpkət kərsıtıp rıqəbt-təsəlli berıxınglaroja toqra kelidu; bolmısa bundak bır kixi bəlkim ojayət zor dərd-ələmdın özını yokıtıxımu mumkin. 8 Xunga mən silərgə unıngoja muhəbbıtınglarnı ispatlıxınglarnı jekiləymən. 9 Xu hetımnı yənə bır məqsəttə, yəni silərnıng həmme ıxlarda itətmən yaki itətmən əməslikınglarnı sınap bilıxim üqün yazdı. 10 Lekın silər kaysıbirını məlum ıx üqün kəqürüm kılqan bolsanglar, mənmu həm uni xundak kılqan bolımən; mənmu məlum bır ıxni kəqürüm kılqınımda (bırər ıxni kəqürüm kılqan bolsam), mən silərnı dəp Məsihnıng huzurıda xundak kıldim. 11 Xuning bilən Xəytan bizdin heq üstünlükkə erixəlməydu; qünki biz unıng hiylə-mıkirlıridın bihəwər əməsmiz. 12 Əmdi Məsihnıng hux həwirını jakarlıxka Troas xəhirigə kəlginımdə wə xundakla Rəb tərıpidın [pursət] ıxiki manga eqılqını bilən, 13 kərındıxım Titusni tapalmıqınım tıpəylidin rohim aram tapmıdi; xuning bilən mən xu yərdikilər bilən hoxlıxıp, Makedoniyəgə səpər aldim. 14 Əmma bizni Məsihdə həmıxə təntənə bilən ojalıbanə baxlaydıqan, biz arkilik hər yərdə Əzigə dost tartquqi huxpurakni qaqquqi Hudaəja təxəkkür! 15 Qünki biz Hudaəja yətküzüliwatkan Məsihnıng huxpurıkidurmiz, həm kutquzuluwatkanlar arısida həm həlakətkə ketıwatkanlar arısida xundakmiz; 16 keyinkilərgə əlümgə bolqan əlümning purıki, aldınkıləroja həyatlıkka bolqan həyatlıkning purıkidurmiz; əmdi muxundak ıxlarning həddısıdın kim qıqalaydu? 17 Qünki biz kəp kixilərnıng kılqınıdək Hudaning kalam-sözını soda-setik ıxi kılmaymiz; əsiqə biz səmimiylık bilən Huda aldida Hudadın [əwətilgənlər] süpitidə Məsihdə səzləymiz.

3 Biz yənə özimizni təwsiyə kılqılı turuwatamduq?

Yaki baxka bəzilərgə kerək bolqandək, silərgə yezilqan yaki silər yazqan təwsiyınamilər bizgə kerəkmü? 2 Silər özünglar bizning təwsiyınamimizdursilər, kəlbimizdə pütülgən, hər insanoja tonux bolqan wə oqulıdıqan. 3 Silərnıng biz tərıpimizdin pərwıx kılınqan, Məsihnıng

məktupi ikənlikınglar ayan boldi (bu məktup sıyah bilən əməs, bəlkı tirik Hudaning Rohı bilən yezilqan; tax tahtaylaroja əməs, bəlkı kəlbning ətlik tahtaylırioja pütüklüktur). 4 Əmdi bizning Məsih arkilik Hudaəja qarayıdıqan xunqə zor ıxəngimiz bar; 5 özimizni bırərnərsını kılqudək ıktıdarımız bar dəp qaqılqınımız yoktur; ıktıdarlıkımız bolsa bəlkı Hudadındur. 6 U bizni yengi əhdining hizmətkarlırı boluxka ıktıdarlık kıldı; bu əhdə pütüklük səz-jümlilərgə əməs, bəlkı Rohka asaslanqan. Qünki pütüklük səz-jümlilər adəmnı əltürıdu; lekin Roh bolsa adəmgə həyat kəltürıdu. 7 Əmma səz-jümlilər bilən taxlaroja oyulqan, əlüm kəltürıdıqan hizmət xan-xərəp bilən bolqan wə xundakla Israıllar Musaning yüzidə julalanqan xan-xərəptin yüzigə kəzlırını tikıp kəriyalmoqan yərdə (gərqə xu xan-xərəp hazır əməldin kəldurulojan bolsımu), 8 Roh bilən yürgüzülıdıqan hizmət tehımu xan-xərəplik bolmamdu? 9 Qünki adəmnıng gunəhını bekıtıdıqan hizmət xərəplik bolqan yərdə, insanni həkkəniy kılıdıqan hizmətning xərıpi tehımu exip taxmamdu!? 10 Qünki əslidə xan-xərəplik bolqan ıxning hazırkı ojayət zor xan-xərəplik ıxning aldida heqkəndək xan-xərəplikliki yoktur; 11 qünki əməldin kəldurulojan ıx əslidə xan-xərəp bilən kəltürülgən yərdə, hazır ornını baskan ıx tehımu xan-xərəplik bolıdu. 12 Bizdə xunqə zor xundak bır ümid bolqanıkn, biz tolımu yürəklik bolımız. 13 Biz Israıllarnı əməldin kəldurulıdıqan [əhdining] parlak nurıoja kəzını tikıp qaraxning aqıwitigə uqrap kətmısın dəp yüzigə qümpərdə tartıwalqan Musoja ohximaymiz. 14 Əmma ularning oy-kəngülliri kədəklaxkanıdi; qünki bügüngə kədər kona əhdini oqıqınıda muxu qümpərdə elıwetilməy kəldi; qünki pəkət Məsihdə bolqandıla u elıp taxlıwetılıdu. 15 Əmma bügüngə kədər, Musaning yazmılırı oqılqınıda xu qümpərdə yənıla kəlbını yepıwalmaqta. 16 Əmma hərkim Rəbgə qarap burulsa, qümpərdə elıp taxlınıdu. 17 Əmma Rəb xu Rohıtur; wə Rəbning Rohı kəyərdə bolsa, xu yərdə hərlük bolıdu. 18 Wə biz həmmimizning yüzimiz qümpərdısiz həlda Rəbning xan-xərıpigə kəriqınıda, Uning ohxax süritidə boluxka Roh bolqan Rəb tərıpidın xan-xərəp üstigə xan-xərəp koxulup əzgərtılməktimiz.

4 Xunga [Huda] bizgə rəhim-xəpkət kərsətkəndək, bu hizmət bizgə amanət kılınqanıkn, biz bəl kəywətməymiz; 2 əmdilikə xərməndilikə ait yoxurun

ixlarni taxlap, nə aldamqilikta mangmay, nə Hudaning sezini burmilimay, balki həkikətəni əynən ayan kili bilən Huda aldida duruslukimizni hər adəmning wijdaniya kersitimiz. 3 Əmma hux həwirimiz qümkəlgən bolsimu, u həlak boluwatqanlaroya nisbətən qümkəldi; 4 Qünki Hudaning sürət-obrazi boloyan Məsihning xan-xəripi toqrisidiki hux həwəring nuri ularning üstidə yorususun dəp, bu zamanning ilahə etikadsizlarning oy-zehinlirini kor kildi. (aiōn g165) 5 Qünki biz əzimizni əməs, balki Məsih Əysani Rəb, xuningdək əzimizni Əysa üqün siləring hizmətkaringlar dəp elan kilimiz. 6 Qünki «karangəquluktin nur yorusun» dəp buyruoyan Huda, Məsihning didaridin Əzining xan-xəripini tonutuxka boloyan yoruklukning [biz arkilik] qeqilixi üqün, bizning kəlbimizni yorutqandur. 7 Əmma kudrətning oqayət zorluqi bizdin əməs, balki Hudadin boloyanliqi kərünsun dəp bu gəhərgə sapal idixlarda qaqiləqlik həlda igidarlik kilimiz. 8 Mana biz hərtərəptə kistilip kalduk, əmma yənjilmiduk; təmtirəp kalduk, əmma ümidsizlənmiduk; 9 ziyənəklikkə uqrawatimiz, əmma həmdəmsiz qalmiduk; yikitilduk, əmma həlak bolmiduk; 10 Əysaning həyati tenimizdə ayan kilinsun dəp, hərdaim tenimizdə Əysaning əlümini kətürüp yürimiz. 11 Qünki Əysaning həyati əlidiyən ətlirimizdə ayan kilinsun üqün, tirik qaloyan bizlər hərdaim əlümgə tapxurulmaqtimiz. 12 Xuning bilən bizdə əlüm ixləwatidu, əmma həyat silərdə ixləwatidu. 13 Wə «Mən ixəndim, xunga səz kildim» dəp yeziloyandikidə iman-ixəntiqi rohka igə bolup, bizmu ixənduk wə xuning bilən səz kilimiz; 14 qünki Rəb Əysani tirildürgən [Huda] bizni Əysa bilən birgə tirildüridu, xundakla bizni silər bilən birgə Əz aldioya hazır kilidu, dəp bilimiz. 15 Qünki [bu] həmmə ixlər silər üqündurki, tehimu kəp kixiləring wujudida exip taxquə beoqxlənoyan mēhir-xəpət səwəbidin kəp kixiləringmu Hudani uluoylap eytqan təxəkkürliri exip taxidu. 16 Xunga biz bəl qoyuwətməymiz; gərqə taxqi insanlikimiz solaxsimu, dərəkəkiqət iqki insanlikimiz kündin-küngə yengilanmaqta. 17 Qünki bizning bir dəkəqilik wə yenik japa-muxəqkətlirimiz biz üqün exip taxqan, mənggüllük, zor wəzinlik xan-xərapni hasil kilidu. (aiōnios g166) 18 Xunga biz kəringən ixləroya əməs, balki kəringən ixləroya kəz tikimiz; qünki kəringən ixlər waqitlik, əmma kəringən ixlər mənggüllüktur. (aiōnios g166)

5 Qünki bu zəminoqa təwə əyimiz, yəni bu qedirimiz yokitilsimu, Huda tərpidin boloyan, insan kəli bilən yasalmioyan bir əy, yəni asmanlarda əbədiy bir makanimiz bardur dəp bilimiz. (aiōnios g166) 2 Əmdi bu [kona əyimizdə] turoqinimizdə asmandiki əyimizni kiyiwelixka zor intizar bilən aq urmaqtimiz 3 (bərəkət, [asmandiki əyimizni] kiyiwəlsəq yalingaq qalmaymiz). 4 Qünki muxu qedirə turoqinimizdə, eoqirilikta aq urmaqtimiz; bu bizning yalingaqinixni halioqinimiz əməs, balki kiyindürüləxni, yəni bizdə əlidiyən nemə bolsa, uning həyat tərpidin yutuluxini halaymiz. 5 Əmdi bizni dəl muxu ixka təyyarlioquqi bolsa Hudadur; U bizgə «kapalət» boloyan Əz Rohinimu ata kildi. 6 Xuning bilən biz həmixə yurəklik bolimiz; həmdə tenimizdə makan tutqinimizdə Rəbdin neri boloyan musapir bolimiz dəp bilimiz 7 (qünki biz kəruq sezimi bilən əməs, etikad bilən mangimiz); 8 biz yurəklik bolup, xuningdək təndin neri bolup Rəb bilən billə bir makanda boluxka tehimu hursənmiz. 9 Xuning bilən, məyli təndə bolayli, təndin neri bolayli, uni hursən kixixni istək-nixən kilip intilimiz. 10 Qünki təndə kiloyan əməllirimizni, yaxhulik bolsun, yamanlik bolsun, hər birimizgə qayturuluxi üqün Məsihning sorəq təhti aldida hazır boluximiz lazim bolidu. 11 Xuning bilən Rəbning dəhxitini bilgənlikimiz üqün, insanlarni ixəndürükə tiriximiz; ləkin biz Hudaoya oquq-axkarimiz, xuningdək siləring wijdaningle dimu axkarə tonulsəq dəp ümid kilimən. 12 Biz hazır əzimizni kaytidin silərgə təwsiyə kilioqinimiz yok, balki pəkət silərdə kəlbidiki ixlərdin əməs, taxqi kiyapəttin pəhirlinidoyanlaroya bərgüdək jawab bolsun dəp, silərgə bizlərdin pəhirlinix imkaniyitini yaritip beriwatimiz. 13 Qünki iq-iqimizgə siqmay qaloyan bolsəqmu Huda aldida xundəq bolduk, salmaq bolsəqmu silər üqün xundəq bolimiz. 14 Qünki Məsihning muhəbbiti bizni [xundəq kixixka] ündəydu; qünki biz birsi həmməylən üqün əldi, xunga həmməylənmimu əldi, dəp həsəblaymiz. 15 Wə U həmməylənni dəp əldi, buningdin məksət, həyat boloyanlar əzliri üqün əməs, balki ularni dəp əlup tirilgüqi üqün yaxixi üqündur. 16 Xuning bilən biz buningdin keyin həqkimni insanlarqə tonumaymiz; hətta biz Məsihni insanlarqə tonuoyan bolsəq, buningdin keyin uni yənə xundəq tonumaymiz. 17 Xunga əmdi birsi Məsihdə bolsa, u yengi bir yaritiloquqidur! Kona ixlər ətup, mana, həmmə ix

yengi boldi! **18** Wə barlik ixlar Hudadindur; U bizni Məsih arkilik Özigə inaklaxturdi, xundaqla bizgə inaklaxturux hizmitini tapxurdi: — **19** demək, Huda Məsihdə adəmləning itaətsizliklerini ularning əyibi bilən hesablaxmay, aləmni Özigə inaklaxturdi; xuningdək bizgə inaklaxturux həwirini amanət kılıp tapxurdi. **20** Xunga huddi Huda biz arkilik [adəmlərdin inaklikka kelixni] ötüniginədək, biz Məsihə wakaliten əlqilərdurmiz; Məsihning ornida «Hudaəja inaklaxturulojaysilər!» dəp ötünimiz. **21** Gunahka heq tonux bolmioğan kixini Huda bizni dəp gunahning əzi kildi; məxsiti xuki, bizning Uningda Hudaning həkkaniylikə boluximiz üqündur.

6 Əmdi [Hudaning] həmkarliri süpitidə silərdin Uning mehir-xəpkitini qobul kılıp turup uni bikaroja kətküzmənglar dəp ötünimiz **2** (qünki u: «Xapaət kərsitilidiəjan bir pəyttə duayingni ijabət kılıxni bekitkənmən, nijat-kutulux yətküzilidiəjan bir künidə Mən sanga yardəmdə boluxumni bekitkənmən» — dedi. Mana, hazır bolsa «xapaət kərsitilidiəjan yahxi pəyt»; mana, hazır «nijat-kutulux küni»dur!). **3** [Rəbning] hizmitigə daəj kəltürülmisun dəp heqkəndə ixta heqkimning imanioja tosaləjuluk kilmaymiz; **4** bəlki hər bir ixta əzimizni Hudaning hizmətkarliri süpitidə nəmunə kılıp yürimiz; zor qidamlik bilən, jəbir-zulumlarda, jəpa-muxəkkətlərdə, besim-kistaklarda, **5** kamqa yarilirida, zindanlarda, qozəqiləng-topilənglar iqidə, eəjir mehnətlərdə, tünəxlərdə, roza tutuxlarda, **6** paklik bilən, bilimlər bilən, səwr-təkətlik bilən, mehirəbanliklər bilən, Muxəddəs Roh bilən, sahtiliksiz mehir-muəbbət bilən, **7** həkikətning səz-kalami bilən, Hudaning küq-kudriti bilən, həkkaniylikning ong-sol kəllərdiki qoralliri bilən, **8** həm izzət-xəhrəttə həm həkərat iqidə, təhmət həm tərplinxlər iqidə [əzimizni Hudaning hizmətkarliri süpitidə namayan kilduk]; yaləjanqılar dəp qaraləjan bolsakmu səmimiy-sadik bolup, **9** namsiz bolduk-yu, əmma məxhərmiz; ələy dəp kəlduk-yu, əmma mana, həyatturmiz; tərbiyidə jazalanduk-yu, əmma əlümgə məhkum kilinmiduk; **10** dərd-ələm tarttuk-yu, əmma daim xad-huramlikta turimiz; namrat boləjinimiz bilən, əmma kəp adəmləni bay kılıəjuqimiz; heqnemimiz yok boləjini bilən, əmma həmmigə igidərmiz. **11** Silərgə oquq-yoruk səzliduk, əy Korintlilər, bizning baərimiz silərgə kəng eqildi! **12** Silər biz tərəptin kisiəjan əməs, ləkin əz iq-baəringlarning tarlikidin kisiəsilər; **13**

əmdi adil alməxturuxta bolup — (əz pərzəntlirimgə səzligəndək səzləymən) — baəringlarni bizgimu kəng eqinglar. **14** Etikədsizlar bilən bir boyunturukka qətilip təngsizlikdə bolmənglar; qünki həkkaniylik wə kəbihlik otturidə kəndəkmü ortəklik bolsun? Yoruklukning qarəngəjuluk bilən kəndəq həmrəhlikə bolsun? **15** Məsihning Belial bilən nemə inaklikə bolsun? İxəngüqining ixənmigüqi bilən kəndəq ortək nesiwisi bolsun? **16** Hudaning ibadəthanisining butlar bilən kəndəq birliki bolsun? Qünki silər tirik Hudaning ibadəthanisidursilər — Hudaning: «Mən ularda turimən, ularning arisidə yürimən; ularning Hudasi bolimən wə ular Məning həlkim bolidu» deginidək [silər Uning ibadəthanisidursilər]; **17** Xuning üqün «Ularınq arisidin qikip kətinglar, Manga ayrilinglar», — dəydu Rəb, — «heq napək nərsigə təküqi bolmənglar», «xundila Mən siləni qobul kiliyəmən», **18** wə: «Mən silərgə Ata bolimən, silər Manga oəjul-kizlirim bolisilər» — dəydu Həmmigə Qadir boləjan Rəb.

7 Əmdi bu wədilərgə muyəssər boləqəndin keyin, i səyümlüklər, əzimizni ətlərdiki həm rohtiki hərhil pəskinilikdən taziləp, Hudaning qorqunqida əzimizdə [ayan kiliyəjan] pak-muxəddəslikni kamalətkə yətküzəyli. **2** Bizni qobul kiliəjaysilər! Biz heqkimgə ziyan-zəhmət yətküzmiduk, heqkimni nabut kilmiduk, heqkimdin paydilanmiduk. **3** Muxuləni dəp, siləni əyibliməkəqi əməsmən; qünki mən yukiridə eytkinimdək, silər qəlbimizdidursilərki, biz silər bilən billə əlüxkə, silər bilən billə yaxaxka təyyərmiz. **4** Silərgə baəliəjan ixəngim zor, silərdin boləjan pəhrim zor; xuning üqün riəbət-təsəlligə tolduruldum, barlik jəpa-muxkülqiliklirimizdə huxallikim exip taxti. **5** Qünki bərhək, Makedoniyəgə kirginimizdimü ətlirimiz heq aram tapalmay, hərtərəptin kisiəlip qəlduk; sirtimizdə jedəl-kürəxlər, iqimizdə qorqunqlar bar idi. **6** Əmma qüxkünlərgə riəbət-təsəlli bərgüqi Huda bizgə Titusning kelixi arkilik riəbət-təsəlli bərdi; **7** tapқан riəbət-təsəllimiz pəkət uning kelixi arkiliklə əməs, bəlki uning silərdin tapқан riəbət-təsəllisi arkilikmu boldi; qünki u siləning [bizgə] zariqip təlmürginglarni, siləning həsritinglarni, siləning manga boləjan kizəjin qəmhərlukunqlarni eytip bərdi; xuning bilən mən tehimu huxalləndim. **8** Qünki gərqə mən siləni hetim bilən azabliəjan bolsəmmü, mən hazır uningdin puxayman kilməymən; ləkin əslidə mən xu hetimning siləni azabliəjinini kərup puxayman

kilojanidim (əməliyətə, silərnin azablinixinglar kışkışiqinə bir məzgilla boləjan). 9 Əmma hazır xadlinimən — azablanəşinglardin əməs, bəlki xu azabning silərnə towa kıldurojanliqədin xadlinimən; qünki silərnin azablinixinglar Hudaning yolida idi; xuning bilən silər bizdin heq ziyan tartmidinglar. 10 Qünki Hudaning yolida boləjan azab-qayoju adəmni hərgiz puxayman kılmaydiəjan nijatka baxlaydiəjan towioja elip baridu; əmma bu dunyadiki azab-qayoju adəmni olüməgə elip baridu. 11 Qünki mana, dəl muxu ix, yəni Hudaning yolida azablinixinglar, silərgə xunqə kəp əstayidillik, əzliringlarni əyibtin nəkədər halas kılıx, xunqə kəp oşəzəp, xunqə kəp kərkunq, xunqə kəp təkəzzarlik, xunqə kəp kışzəşinlik wə jazalaxka xunqə təyyar boluxni elip kəldi! Silər bu ixning hər tərpidə əzünqlarning əyibtin halas boluxunglarni ispatlidinglar. 12 Əmdi silərgə [xu] hətni yazəjan bolsammu, u hətni ziyan-zəhmət kילוjuqi kixi üqün əməs, yaki ziyan-zəhmət kilinəjuqi kixi üqün əməs, bəlki Huda aldida bizgə boləjan kənglünqlardiki kışzəşinlikning aranglarda ayan boluxi üqün yazdim. 13 Bu səwəbtin biz rişbət-təsəlligə erixtuk. Wə rişbət-təsəllimiz üstigə biz Titusning huxallikı tüpəylidin tehimu zor xadlanduk; qünki uning rohi silər tərpinglardin yengiləndi. 14 Qünki mən silər toşranglarda birər ixta pəhirlinip mahtiojan bolsam, u ixta heq hijil kəldurulmidim; bəlki silərgə eytkənlirimizning həmmisi həkışkət boləşinidək, bizning Tituska silərnə pəhirlinip mahtiximizmu həkışkət bolup ispatlandı. 15 U silərnin itaətmənlikinglarni, silərnin uningdin kəndək əyməngən wə titrigən həlda uni kərxə aloşinglarni əsliginidə, uning silərgə başliəjan iq-başridiki muhəbbətliəri tehimu exip taxidu. 16 Mən silərgə hər bir ixta ixənqim kəmil boləjanliqədin xadlinimən.

8 Əmma, i kərindaxlar, biz silərgə Hudaning Makedoniyədiki jamaətlərgə beşixliəjan mehir-xəpkitini ayan kılmaqşimiz; 2 ular zor eoşir japamuxəkkəttə sinaləşinida, kəttik namrat əhwalda exip taxkan xadliki bilən ularning oquk kolluqining bayliki uroşup qıkti; 3 qünki ularning küqining bariqə, hətta küqidin artuk həyr-sahawət kילוjanliqioja əzüm guwah. Ular ihtiyari bilən xundək kılıp, 4 bizdin muqəddəs bəndilərgə xu yardəmdə boluxning bəhtigə wə xeriklikigə muyəssər boluxni kəttik etündi; 5 xundək kılıp, ular kütkinimizdək əməs,

ümid kילוşinimizdin exip əzlrini əwwal Rəbgə, andin Hudaning iradisi bilən bizgimu beşixliidi; 6 xunga, Titus silərdə [bu] mehirbanliqni baxliəjanikən, biz Titustin silərnə buningəja nesipdax kılıp uni ada kılıxka etünduk. 7 Əmma silər hər tərəptə, yəni ixənqtə, səzdə, bilimdə, toluq əstayidillikta həm bizgə boləjan mehir-muhəbbitinglarda əwzəl boləşinglardək, muxu mehirlik ixtimu əzünqlarni əwzəl kərsitinglar. 8 Mən bu gəp bilən silərgə buyruk kılmaqşiqi əməsmən, bəlki baxkılarning kışzəşinlikı arkişik muhəbbitinglarning həkışkişylikini ispatlmaqşimən. 9 Qünki silər Rəbbimiz Əysə Məsihning mehir-xəpkitini bilisilər — gərqə u bay bolsimu, silərnə dəp yoksul boldiki, silər uning yoksulluqi arkişik beyitilisilər. 10 Mən bu toşruluk pikrimni otturiəja kəyimən — bu silərgə pəydilik, qünki silər aldinkı yilə ianə kılıxtə wə xuningəja iradə başlaxtə yahxi baxlidinglar. 11 Əmdi hazır uni ada kilinglar; kışzəşin iradə başliəşinglardək, bar dunyayinglar bilən xu ixkə əməl kilinglar. 12 Qünki [həyr-sahawətka] bəl başliəşiqioja nisbətən, səwəşin Hudaəja yariəşudək boluxi kolida yokkə əməs, bəlki kolida bariəja başliktur. 13 Qünki bu baxkılarning yükini yeniklitimən dəp, əzünqlarni kışyənqlər deginim əməs, 14 bəlki silərdə artuk boləşini hazırqə ularning kəm yerini tolduroşinidək, [künlarning biridə] ularda artuk boləşini silərnin kəm yeringlarni tolduridu; xuning bilən tənglixidu. 15 Huddi [muqəddəs yazmilarda]: «Kəp yioşkanlarningkidin exip kəlmidi, az yioşkanlarningmu kəmlik kilmidi» dəp yeziləndək boləşay. 16 Əmma Titusning kəlbigə silərgə boləjan kəyümüməgə ohxax kəyümni saləjan Hudaəja təxəkkürlər boləşay; 17 qünki u dərəkışkət bizning iltəsimizni kəbul kילוşini bilən, əzining silərgə küqlük kəyümi boləşaqkə, u əzlükidin yeninglarəja bardi; 18 əmma biz uningəja barlik jamaətlər arisida hux həwər hizmitidə tərpləngən kərindaxni həmrəh kılıp əwəttuk; 19 xuningdək u pəkət xu tərəptilə əməs, bəlki jamaətlər tərpidin bu həyrlik ixta bizgə həmsəpər boluxkə talliweləşinidi. Əmdi biz bu həyr-sahawətəni bolsa, Rəbning xən-xəşipini həm yardəmdiki kışzəşinlikimizni kərsitix üqün uni yətküzix hizmitidə bolimiz; 20 xundək kılıp biz bu mol səwəşini məs'ul bolup yətküzixtə hər kəndək adəmning bizning üstimizdin təhmət kılmasliki üqün ehtiyat kılımiz. 21 Qünki biz pəkət Rəbning aldidilə əməs, bəlki insanlarning kəz aldidimu

gəpining tutami yox bolidu» deyixidu. **11** Əmdi bundak hiyal kıloquqılar xuni bilip qoysunki, biz yiraqta bolojinimizda hətlərdiki səzimiz kəndək boləjan bolsa biz yetip barəojinimizda əməliyyitimizmu xundək bolidu. **12** Qünki biz özimizni özini qəltis qəqlaydiojanlar bilən bir qatarəja qoyuxka yaki ular bilən selixturuxka petinmaymiz; xundək kixilər əzlrini əzlrining əlqimi bilən əlqəp, əzlrini əzliri bilən selixturidiojan bolup, həkikətən əkilsizlardındur. **13** Biz əmdi əzimizgə bekitilgən əlqəmdin həlkəp mahtinip yürginimiz yox. Biz bəlkə həmmi ni əlqigüqi Huda bizgə bekitkən hizmət dairisidiki əlqəm, yəni silərnin [hizmitinglarəojimu] yetidiojan əlqəm bilən pəhirlinimiz. **14** Qünki əlqimi silərnin hizmitinglarəja yətməyidiojan kixilərdək, [hizmitinglarda boləojinimizda] dairimizdin həlkəp kətməymiz, qünki biz Məsihnin hux həwirini yətküzüxtə [birinji bolup] yeninglarəojimu kəlduk. **15** Biz hizmət dairimizdin həlkəp, bəxkılarning singdürgən jəpə-əjirliri bilən mahtanojinimiz yox; ləkin biz silərnin iman-ətiqədinglar əskənsəri aranglardiki hizmitimiz bizgə bekitilgən dairimiz iqidə tehimu ziyadə kəngəytilsun dəp ümid kılımiz; **16** xundək boləjanda, biz silərdin tehimu yirək yərlərgə hux həwərnə yətküzüp jakarlaydiojan bolimiz; təyyarəja həyyar bolup, bəxkılarning dairisidiki hizmət əjri bilən mahtinix bizgə yat. **17** Əmma «Pəhirlinip mahtioquqi bolsa Rəbdin pəhirlinip mahtixi kərək!». **18** Qünki özini təripligüqi əməs, bəlkə Rəb təripligən kixi həkikətən layəkətliktur.

11 [Mahtanojan] bu azojinə əhməklikiməja səwrqan boləjaysilə! Əmdi silər mənəja səwrqanlik kılıp keliwətilə. **2** Qünki mən Hudadin kəlgən otluk muhəbbət bilən silərnə [azduruxlardin] həsət kılımən; qünki kizni bir ərgilə yatlik kıləjandək, mən silərnə Məsihkilə pak kiz süpitidə hazır boluxka wədiləxtürgənmən. **3** Əmma yilan Həwə'animizni hiyligərlik bilən azdurəjandək, oy-kənglünglar Məsihkə bəqlənojan səmimi, sap wəpəliktin əzip boləjini xəmmə dəp ənsirəymən. **4** Qünki birsi kəlip biz silərgə həq jakarlap bəqmiojan bəxkə bir əysani jakarlisə, yaki kəlbənglərdin orun bərgən Rəhnin ornoja bəxkə bir rəhka orun bərsənglar wə silər qəbul kıləjan hux həwərdin bəxkə bir «hux həwər»ni qəbul kilsənglar, silər bu ixlarəja əjayib səwr-təkət bilən ətəwərixənglar xəmmə! **5** Həlbuki, mən özümni hərəkəndək ixta əxu «qəltis uluə rosullar»din kəmm ənsirəymən! **6** Gərqə mənəja gəp-səzlim əddiy

bolsimu, bilim jəhəttə mən undək əməs; biz kiliwətkən hər bir əməllirimizdə buni silərgə hər jəhəttin ispatlap rəxən kılduk. **7** Əmdi mən silərnə kətürilsun dəp özümni təwən tutup, Hudaning hux həwirini hək tələp kilməy jakarlap gənə kıldimmu? **8** Mən silərnin hizmitinglarda boluxka bəxkə jəmətlərdin bulap-tələp, ularning yərdimini qəbul kıldim. **9** Silər bilən billə boləjan wəqitlimdə, həjətmən boləjan bolsəmmu, mən həqkimə əqirimmə saləjan əməs (qünki Makedoniyədin kəlgən kərinəxlər mənə kəmm-kütəmmə toluklap bərdi); hərəkəndək ixta özümni silərgə yək bolup kəlxitin səkəlp kəldim wə bunəngdin kəyimmu xundək kılımən. **10** Məsihnin həkikəti mənə rast boləjandək, əhəja yərtliridə həqkimmu mənə muxu mahtinixtin təsuməydu! **11** Nəmə üqün? Silərnə yəxi kərmigənlikim üqünmu?! Huda bilidu! **12** Ləkin [bizgə əhəx əsəblinix] pərsitini izdigüqilərnin pərsitini məhrum kili üqün, xuningdək ular mahtinidiojan ixlarda həkikətən bizgə əhəx bolsun dəp, mən nəmə kiliwətkən bolsəmmu xuni kiliwərmən. **13** Qünki bundək kixilər sətə rosullar, əldəmqi hizmətkərlər, Məsihnin rosullirining kiyəpitigə kiriwəlojanlardur. **14** Bu ix əjəblinərlik əməs, qünki Xəytən əzimu nurluk bir pərixətinəng kiyəpitigə kiriwalidu. **15** Xungə uning hizmətqilirininəmmu əzlrini həkəkəniylikninəng hizmətqiliri kiyəpitigə kergüzüwəlixə əjəblinərlik ix əməs; ləkin ularning əkiwiti əzlrining ixligənirigə layik bolidu. **16** Yənə xuni əytimənki, həqkim mənə əhmək dəp əsəbliməmmu; həttə əgər mənə xundək dəp kərisənglərmu, əmdi mənə əhməkni səwr kılıp qəbul kıləjaysilə, xuning bilən özümmu azojinə mahtiniwəlay. **17** Mənəng hazır bulərnə səzlixim Rəb təripidin əməs, bəlkə özümning əhməkərgə yürəklik pə etip mahtinixim, hələs. **18** Nurojun ədəmlər insənlərgə pə etip mahtanojəndikin, mənmu mahtinip bəqəy. **19** Qünki əzlinglər xunəqə dənə boləjəndin kəyinnə, silər əhməkərgə səwr-təkət kiliəxkə rəzi bolisilə! **20** Məsilən birsi silərnə kəl kiliwəlsə, birsi silərnə yutuwəlsə, birsi silərdin nəp əlsə, birsi əldinglərdə qəngqilik kilsə yaki yüzünglərgə kəqət səsə, silər uningəja yəqləyisilə. **21** Əpsus, nəmmu kılıp əytimənki, biz undək ixlarəja əjizlik kılduk! Əmma ular birər ixta mahtinixkə petinojan yərdə (əhməkərgə səzəwətimən!) mənmu xə ixta [mahtinixkə] petinimən. **22** Ular ibranilyərmu? Mənmu xundək, Ular İsrəillyərmu? Mənmu xundək,

Ular Ibrahımning nəsımu? Mənmı xundak, 23 Ular Məsihning hizmətkarlırimı? (mən əkildin azoqlardək səzləwatimən!); mən təhimı xundak; ziyadə kəp zorukup ixlidim, intayin kəp dərriləndim, intayin kəp kətim kəmaldim, kəp kətim ölüm həwplirigə duq kəldim; 24 Yəhudıylarning «bir kəm kırık kəmqa» jazasıoqa bəx kətim tartıldim, 25 üq kətim tikənlık kəmqa jazasını yedim, bir kətim qalma-kesək kılındim, üq kətim kəmə hədisisigə uqridim, bir keqə-kündüzni dengizdə ötküzdüm. 26 Daim səpərlərdə bolimən; dəryalarning həwplirini, kəraqılarning həwplirini, yurtdaxlırimning həwplirini, yat əlliklərnıng həwplirini, xəhərnıng həwpini, bayawanning həwplirini, dengizning həwplirini, sahta kərindaxlar arısidiki həwplirini baxtin kəqürdü; 27 əmgəklər wə japa ixlarda zorukup, pat-pat tünəklərdə, aqlıqta wə usszlukta, daim roza tutuxlarda, sooquqlarda wə yeling-yalingaqlıqta yürüp kəldim. 28 Bu sırttiki ixlardin baxqa, iq-baoqrımda barlık jamaətlər üqün hər küni üstümni besip keliwatkan oqəmlərni yəwatimən. 29 Hərkim ajizlısa, mən ajizlımidimmu? Hərkim ezip putlaxkan bolsa, mən ertənmidimmu?! 30 Əmdi əgər mahtinixim zərür bolsa, əz ajizlıkımni kərsitidıoqan iqlar bilən mahtinimən. 31 Rəb Əysaning Huda-Atısı, mənngü təxəkkür-mədhıylərgə layık Bolıoquqıoqa ayankı, mən yaloqan eytmıdim. (aiñn q165) 32 Dəməxk xəhıridə padıxah Aretasning qol astidiki waliy meni tutux üqün, pütün Dəməxk xəhırinı kattık təkib astıoqa aloqanıdi. 33 Ləkin mən sepıldiki bir kamardın sewət bilən pəskə qüxürülüp, unıng kolidin kutulup kaqtım.

12 [əpsus], mahtiniwerixning zərürıyiti bar. Gərqə unıng paydısi bolmisımu, mən Rəbdin kəlgən alamət kərünüxlər wə wəhıylər üstidə tohtılay. 2 Məsihdə bolıoqan bir adəmnı tonuymən; u on tət yil ilgiri (təndə bolıoqan həldımu, yaki təndin taxkırimı bilməymən, Huda bilidu) üqinqi kat asmanoqa kətürüldi. 3 Mən xundak bir kixini bilimən (təndə bolıoqan həldımu, yaki təndin taxkırimı bilməymən, Huda bilidu) — 4 u jənnətkə kətürülüp, xu yərdə til bilən ipadilıgılı bolmaydıoqan, insanlarning deyixi mən'i kılinoqan ajayıp iqlarnı anglıdi. 5 Xundak bir adəm bilən mahtinimən, özüm həkqıidə bolsa ajizlıkmdin baxqa birər ix bilən mahtanmaymən. 6 Hətta mahtınay desəmmı əhmək həsablannımaymən; qünki mən həkikətnı eytkən bolattım; əmma birsi

məndə kərginidin yaki mən toqruluk angliqinidin meni (manga axkarıloqan wəhıylərnıng oqayət zor uluqluqi tıpəylidin) yukiri oylap kəlmısın dəp ezümni mahtinixtin yıoqđim. Muxu wəhıylərnıng zor uluqluqi tıpəylidin kərengləp kətməslikim üqün ətlirıngə sanjıloqan bir tikən, yəni meni urup tursun dəp Xəytanning bir əlqisi manga təksım kılinoqan; bunıng məksiti, mənıng kərengləp kətməslikim üqındur. 8 Bunıng toqrısida u məndin kətsun dəp Rəbgə üq kətim yelındim; 9 ləkin U manga: «Mənıng məhır-xəpkitim sanga yətərlık; qünki Mənıng küq-Kudritim insanning ajizlıkıda toluk əməlgə axurulıdu» — dedi. Xunga mən Məsihning küq-kudriti wujudumda tursun dəp ajizlıkırımdın mahtinixni təhimı huxluk bilən tallıwalımən; 10 xunga mən Məsih üqün ajizlıklarnı, həkarətlərnı, kıyinıqılıklarnı, ziyankəxlıklərnı wə azab-oqubətlərnı hursənlik dəp bilimən. Qünki kaqan ajiz bolsam, xu qaodda küqlük bolimən. 11 Mən [mahtinip] dərwəkə əhmək bolup kəldim! Ləkin özınglar meni bunıngoqa məjbur kıldınglar. Əməliyəttə əslidə mən silər təripınglardın təripılinixim kərək bolattı; qünki həq ərzıməs bolsammı, mən həlıkı «kəltis uluq rosullar»đın həq tərəptə həq ixta kəm əməsmən. 12 Dərwəkə mən aranglarda bolıoqan qaodda rosulning bəxərlık alamətliri, hərtərəplik qıdam-səwrqanlık iqıdə məjizilik alamətlər, karamətlər həm kudrətlık məjizilər bilən əməldə kərsitilgən. 13 Silərnı baxqa jamaətlərdin kəysi tərəptə təwən orunoqa koqđum? — pəkətlə ezümni silərnıng üstınglərgə yuk kılıp artıp koymıoqınım bilənmı?! Mənıng bu adalətsizlikımni əpu kıloqaysilər! 14 Mana, hazır yeninglaroqa üqinqi kətim berixka təyyarmən, xuning bilən silərgə həq yuk eoqırımni saloqum yok. Qünki izdıgınim igilikınglar əməs, bəlkı özınglardur; pərzəntliri ata-anılar üqün əməs, bəlkı ata-anılar pərzəntliri üqün mal-mülük yıoqıxi kərək. 15 Əmdi jeninglar üqün igilikımdın huxluk bilən sərp kılılmən həmdə ezümni sərp kılılmən — gərqə mən silərnı kəngə səygənsəri mən xunqə az səyülsəmmı. 16 Əmdi xundak bolıqını bilən, mən silərgə həq yuk bolıoqan əməsmən; biraq həligərlık kılıp, mən silərnı bablap koqđum! 17 Əjəba, mən silərgə əwətkən adəmlərnıng birərsi arkılik silərdin nəp aldımımu?! 18 Mən Titusni silərnıng yeninglaroqa berixka ündıdidim wə yənə həlıkı kərındaxnımu unıng bilən billə əwəttım. Titusning silərdin nəp elip bakkan yeri barmı? Biz ikkiylən

ohxax bir roħta yūriwatmamduq? Bizning baskaŋ izimiz ohxax əməsmikən? **19** Yaki silər əzəldin bizni «Ular aldimizda əzlrini aqlap keliwatidu» dəp oylawatamsilər? [Ix undak əməs]. Biz pəkət Məsiħdə bolup Huda aldida səzləwatimiz; kiliwatqan həmmə ixlar, i səyümlüklirim, silərnin etikaŋinglarni kurux üqündur. **20** Qünki mən yeninglaroċa baroċinimda, silərnin ümid kiloċan yerimdin qikmay keliċinglardin, əzümningmu silərnin ümid kiloċan yeringlardin qikmay keliċimdin, yəni aranglarda oċowoċa-jedəl, həsəthorluk, oċəzəp-nəprət, mənəmənqilik, təhməthorluk, oċəywəthorluk, təkəbburluk wə parakəndiqiliklər bolarmikin dəp ənsirəymən; **21** — bu kətim silərnin yeninglaroċa baroċinimda, aranglardiki gunah sadir kilip, taki bügüŋgə kədər ətküzgən napaklik, buzukluk wə xəhwaniy ixlardin tehi towa kilmioċan nuroċun adəmlərnin səwəbidin Hudayim meni aldinglarda təwən kilip koyarmikin, xularning kilmixliri tüpəylidin matəm tutmay turalmaymən, dəp ənsirəymən.

13 Bu yeninglaroċa üqinqi kətim berixim bolidu.

«Hər bir həküm ikki-üq guwahqining aozida ispatlinixi kerək». **2** Mən ilgiri ikkinqi kətim yeninglarda boloċinimda burun gunah sadir kiloċanlaroċa həm kəloċan həmminglaroċa xundak eytkən, həzirmu silərdin neri bolsammu kaytidin aldin'ala aċaċlandurup eytimənki (silər Məsiħning mən arkilik səzligənlikigə ispat tələp kilip keliwatqininglar tüpəylidin), mən baroċinimda həqkimni ayimaymən; dərwekə mən arkilik səzləwatqan Məsiħ silərgə nisbətən əjiz əməs, bəlki aldinglarda intayin kudrətliktur; **4** U dərwekə əjizlikta krestləngən bolsimu, lekin Hudaning kudriti bilən yənila həyat. Bizmu Uningda əjiz bolsaqmu, Hudaning silərgə kəratqan kudriti bilən, Uningoċa baolunip həyat yaxaymiz. **5** Əmdi əzüŋglarni etikaŋda barmu-yok dəp təkxürüp kərüŋglar; əzüŋglarni sinap bekiŋglar! Silər Əysa Məsiħning əzüŋglarda boləŋanlikini (sinaktin xallinip qalmisanglar!) bilip yətməmsilər? **6** Əmdi silərnin bizning sinaktin xallinip qalmioċanlikimizni bilip keliċinglarni ümid kiliyəmən. **7** Silərnin həqkəndək rəzillik kilməlikinglar üqün Hudaoċa dua kiliyəmiz; bu, bizning sinaktin ətti dəp qariliximiz üqün əməs — hətta sinaktin ətmidi, dəp qaralsaqmu, məyli — muħimi silərnin durus boləŋanni kiliċinglar. **8** Qünki biz həkikətkə qarxi həq ix kilməymiz; nemila kilsaq u bəribir həkikətni ayan kilidu, halas. **9** Qünki

biz əjiz bolsaqmu, silərnin küqlük boləŋinglardin xadlinimiz. Xuningdək biz yənə xuningoċa dua kiliyəmiz, silər kamalətkə yətküzülgəysilər. **10** Silərnin yeninglaroċa baroċinimda Rəb mənə oċulitix üqün əməs, bəlki etikaŋni kurux üqün amanət kiloċan həqkəimni ixlitip silərgə kattik kəllükni kərsətməslikim üqün, mən silərdin yirakta boləŋinimda muxularni yazdim. **11** Əŋg ahirda, kəriŋdaxlar, xadlininglar; kamalətkə yətküzüŋglar, riqəbət-təsəllidə küqəytilinglar; bir oy, bir pikirdə bolunglar; inak-hatirəmlikte ətüŋglar; wə meħir-muħəbbət wə inak-hatirəmlikning Iċisi Huda silər bilən billə bolidu. **12** Bir-biriŋlar bilən pak səyüxlər bilən salamixinglar. **13** Barlik muqəddəs bəndilərdin silərgə salam. **14** Rəbbimiz Əysa Məsiħning xapaiti, Hudaning meħir-muħəbbiti wə Muqəddəs Roħning həmrah-həmdəmliki silərgə yar boləŋay!

Galatyaliklaroqa

1 Mänki Pawlus, rosul bolóqan (insanlar tärripidin əməs yaki insanlarning wasitisi bilən əməs, bəlki əysa Məsih wə Uni əlgənlərdin tirildürgüqi Huda'Ata tärripidin təyinləngən) **2** wə mən bilən billə turuwatqan barlik qerindaxlardin Galatiya əlksidiki jamaətlərgə salam. **3** Huda'Ata wə Rəbbimiz əysa Məsihdin silərgə mehİR-xəpkət wə hatirjəmlik bolóqay! **4** U Huda'Atimizning iradisi boyiqə bizni bu hāzirki rəzil zamandin kütquzuxkə Əzini gunahIirimiz üqün pida kildi; (aiōn g165) **5** Hudaoqa barlik xan-xərəp əbədil-əbədgiqə bolóqay, amin! (aiōn g165) **6** Silər əzünglarni Məsihning mehİR-xəpkiti arqilik Qaqiरोquqining yenidin xunqə tez yirakIaxturup baxkIqə bir hil «hux həwərgə» əgixip ketiwatqininglaroqa intayin həyran kəlməktimən! **7** Əməliyəttə u heqkandə baxkə «hux həwərgə» əməstur! — pəkətlə bəzi kixilər silərnə kəyməkturup, Məsihning hux həwirini burmiliməkqi bolóqan, halas. **8** Lekin hətta biz əzimiz bolayli yaki asmandin qüxkən pərixətə bolsun, birsi bizning silərgə jakarIəqinimizoqa ohximaydiəqan baxkə bir «hux həwərgə»ni silərgə jakarlisa, bexioqa lənət yaəqsun! **9** Biz burun eytkinimizdək, hāzir mu mən xuni eytimənki, birsi silərnə qəbul kIəqininglearoqa ohximaydiəqan baxkə bir hux həwərnə jakarlisa, bexioqa lənət yaəqsun! **10** Mən Hudani ixəndürüxüm kerəkmə yaki insanlarni ixəndürüxüm kerəkmə? Yaki insanlarni hursən kIixim kerəkmə? Mən insanlarni hursən kIixni nixan kIəqan bolsam, Məsihning quli bolmiəqan bolattim. **11** Əmdi, i qerindaxlar, silərgə xuni ukturimənki, mən jakarlaydiəqan hux həwərgə insanlardin kəlgən əməs. **12** Qünki mən uni insandin qəbul kIəqinim yok yaki birər kixi uni mənə əgətini yok, bəlki əysa Məsih mənə wəhİy arqilik yətküzgən. **13** Qünki silər mənə Yəhudiylarning diniy yolida kəndə hāyat kəqürgənlikim toqruluk — mənə Hudaning jamaitigə əxəddiy ziyankəxlik kIilip uningə buzoqunqilik kIəqanIikimni angliəqsilər. **14** Həmdə mən Yəhudiylarning diniy yolida elimizdiki nuroqun təngtuxIirimdin helila aldida turattim wə ata-bowilirimning ən'ənilirini saqlaxkə pəwqul'addə kIəzoqin idim. **15** Əmma anamning kərsikidən tartip mənə Əzi üqün ayrip, mehİR-xəpkiti arqilik mənə qaqiरोqan Huda Əz Oqlini əllər arisida jakarlax üqün mənə uni axkarilaxni layik kərginidə, mən heqkandə kən-ət igisi bilən məsliətləxməy, **17** yaki

Yerusaleməqə mənədin ilgiri rosul boləqanlar bilən kəruixkə barmay, bəlki udul Ərəbistanəqə atlandim. Keyin Dəməxkə qaytip kəldim. **18** Andin üq yildin keyin Yerusaleməqə Petrus bilən tonuxuxkə bardim wə uning qəxida on bəx kün turdum. **19** Əmma xu qəoqda Rəbning inisi Yəquptin baxkə rosullarning heqkəyisi bilən kəruixmidim. **20** Mana, mənə silərgə hāzir yazəqinim Huda aldida heq yaləqan əməs! **21** Keyin, mən Suriyə wə Kilikiyə əlkiIirigə bardim. **22** Əmma Yəhudiyədiki Məsihdə boləqan jamaətlər mənə qirayimdin tonumaytti. **23** Ular pəkət burun bizgə ziyankəxlik kIəqan adəmnəng əzi xu qəoqda yəqatməkqi boləqan etikədni hāzir hux həwərgə dəp jakarliməktə, dəp angliəqanidi; **24** xuningdək ular mənəng səwəbimdin Hudani uluqlidi.

2 Yənə buningdin on tət yil keyin, mən Barnabas bilən Yerusaleməqə qIktim; Titusnimə həmrəh kIilip bardim. **2** Mən bir wəhİyə binaən xu yərgə barəqanidim; wə mən bikar qəpmioqinimni yaki bikar qəpmaywatqinimni jəzmləxtürüx üqün [Yerusalemdikilərnəng] aldida (əməliyəttə pəkət «jamaətnəng tüwrükIiri»dəklərgə ayrim hālda) əllər arisida jakarlaydiəqan hux həwərnəni bayan kIildim. **3** Nətijidə, hətta mənə həmrəh boləqan Titus YunanIik bolsimə, hətəni qəbul kIilixkə məjburlanmidi; **4** [xu qəoqdiki «hətnə» məsilisi] bolsa, bizning Məsih əysada muyəssər boləqan hərlükümizni nəzarət kIilix üqün arimizəqə soqunup kiriwaləqan, bizni kullukqə qüxürüxməkqi bolup, yaləqanqilik kIəqan sahta qerindaxlar tüpəylidin boləqanidi. **5** Lekin biz hux həwərnəng həkikiti silərdin məhİrum kIilnimisun dəp ularəqə hətta bir saəqimə yol kəyoqinimiz yok; **6** lekin abruyluk həsəbləqan adəmlərdin bolsa (mənəng ularning nənə ikənliki bilən karim yok; Huda heqkandə insanning yüz hatirisini kIilmaydu!) — muxu abruyluk [ərbəblar] dəp sanaləqanlarning mənədiki [hux həwərgə] kəxkini yok idi. **7** Dəl əksiqə, hux həwərnəni hətəni kIilinqanlarəqə yətküzüx wəzİpisi Petruskə tapxuruloqandə, hətənisizlərgə yətküzüx wəzİpisi mənə tapxuruloqan dəp tonup yetip **8** (qünki Petrusni hətəniliklərgə rosullukqə Küqləndürgüqi bolsa, mənimə əllərgə [rosul boluxkə] küqləndürgənidi), **9** mənə ata kIilinqan xu mehİR-xəpkətni tonup yətkən «jamaətnəng tüwrükIiri» həsəbləqan Yəqub, Kefas wə Yuqənnalar bolsa, silər əllərgə beringlar, biz hətəniliklərgə barayli dəp Barnabas bilən ikkimizgə həmdəmlik ong qolini

berixti. **10** Ularning bizgə pəkət kəmbəoʻjallərni untumanglar degən birla təlipi bar idi; mən dəl bu ixka kizojin bolup keliwatattim. **11** Birak, keyin Petrus Antakya xəhiringə kəlgəndə, uning əyiblik ikənliki enik boləoʻraqqa, mən uni yūzturanə əyiblidim. **12** Qūnki Yəqubning yenidin bəzi adəmlər kelixtin ilgiri u yat əlliklər bilən həmdastihan boləjanidi; birak ular kəlgəndə, hətniliklərdin kərkup [xu kərindaxlardin] əzini tartti. **13** Həttə baxka Yəhudiylar [kərindaxlar] uning bu sahtilikioʻja qoxulup kətti; həttə Barnabasmu azdurulup ularning sahtipəzlikigə xerik boldi. **14** Əmma mən ularning hux həwərnin həkikiti boyiqə durus mangmioʻjanlikini kərup, həmməylənnin aldidila Petruska: «Sən Yəhudiylar turup, Yəhudiylarning adətliri boyiqə yaximay, bəlki yat əlliklərdək yaxawatisən; xundək turukluk, nemixka sən yat əlliklərni Yəhudiylardək yaxaxka zorliməqiməsən?» — dedim, **15** wə yənə: «Biz [ikkimiz] tuəquluximizdinla Yəhudiymiz, «gunahkar dəp qaraləjan yat əlliklər»din əməsmiz, **16** lekin insanning həkkaniy kilinixini Təwrat kənunioʻja əməl kilixka intilixliri bilən əməs, bəlki Əysa Məsihning etikad-sadakətliki bilən bolidu, dəp bilimiz. Xunga Təwrat kənunioʻja əməl kilixka intilix bilən əməs, bəlki Məsihgə baəqlənoʻjan etikad bilən həkkaniy kiliniximiz üqün bizmu Məsih Əysaəja etikad kiliduk — qūnki heq ət igisi Təwrat kənunioʻja əməl kilixka intilixliri bilən həkkaniy kilinmaydu» — dedim. **17** Əmma Məsihtə həkkaniy kilinixka izdənginimizdə, bizmu «gunahkar» dəp ispatlənoʻjan bolsəqmu, Məsih əmdi gunahning hizmitidə boləuqimu?! Yak, hərgiz! **18** Əmma mən əslidə oʻqulatkan nərsilərni kaytidin kərsam, əzümni [Təwrat kənunioʻja] hiləplik kiləuqı dəp ispatlap kərsətkən bolimən. **19** Qūnki mən Təwrat kənuni bilən Təwrat kənunioʻja nisbətən əldüm; nətijidə, mən Hudaəja yūzlinip yaxawatimən. **20** Mən Məsih bilən billə krestləngənmən, lekin mana, yaxawatimən! Lekin yaxawatkini mən əməs, bəlki məndə turuwatkan Məsihdur. Wə mening hazir ətlirimdə yaxawatkan həyat bolsa, meni səyğən wə mən üqün Əzini pida kiləjan Hudaning Ooʻqlining iman-etikadidindur. **21** Mən Hudaning mehır-xəpkitini bikar kiləwətməymən; qūnki həkkaniylik Təwrat kənuni arkilik kelidəjan bolsa, Məsihning əlüxi bikardin-bikar bolup qalatti.

3 I əkilsiz Galatyaliklar, kəz aldinglarda Əysa Məsih enik sūrətləngən, aranglarda krestləngəndək kəringənəkən, kim silərni həkikətkə itaət kilixtin

azdurup səhirlidi? **2** Mən pəkət xunila silərdin sorəp biləyki: — Silə Rohni Təwrat kənunioʻja intilix arkilik qəbul kilidənglarmu, yaki [hux həwərnə] anglap, etikad arkilik qəbul kilidənglarmu? **3** Silə xunqə əkilsizmu? Rohka tayinip [həyatni] baxliəjanikənsilə, əmdilikət ət arkilik kamalətkə yətməqimu? **4** Silə [etikad yolida] boləjan xunqə kəp azab-oʻqubətlərni bikarəja tarttinglarmu? Dərwəqə bikarəja kəttiəju?! **5** Siləgə Rohni Təminligüqi, aranglarda məjizilərni yaritiwatkuqi bu karamətlərni silərnin Təwrat kənunioʻja intilip tayanəjaninglardin kilamdu, yaki angliəjan həwərgə baəqlənoʻjan ixənq-etikadənglardin kilamdu? **6** [Mukəddəs yazmilarda deyilgəndək]: «Ibrahım Hudaəja etikad kilidi; bu uning həkkaniylik həsablandi». **7** Xuning üqün, xuni qūxinixinglar kərakki, etikadtin tuəquloʻjanlarla Ibrahımning həkikiy pərzəntliridur. **8** Mukəddəs yazmilarda Hudaning yat əlliklərni Əzīgə etikad kilixi arkilik ularni həkkaniy kilidəjanlik aldin'ala kəriləp, Hudaning Ibrahimoʻja: «Səndə barlik əl-millətlərgə bəht ata kilinidü» dəp hux həwərnə aldin eytkənlik hatiriləngənidi. **9** Xuning bilən, etikadtin boləjanlar etikad kiləuqı Ibrahım bilən təng bəht tapidu. **10** Lekin Təwrat kənunioʻja əməl kilimiz dəp yūrgənlər bolsa həmmisi lənətkə qalidu. Qūnki [mukəddəs yazmilarda] mundaq yeziləjan: «Təwrat kənunida yeziləjan həmmə əmrlərgə üzüksiz əməl kiləmaywatkan hər bir kixi lənətkə qalidu». **11** Yənə roxənki, heqkim Hudaning aldidə kənunioʻja intilix arkilik həkkaniy kilinmaydu; qūnki [mukəddəs kitabta yeziləjanidək]: — «Həkkaniy adəm ixənq-etikadi bilən həyat bolidu». **12** Əmma kənun yoli etikad yoliəja əsaslənoʻjan əməs, bəlki [mukəddəs kitabta]: — «Kənunin əmrlirigə əməl kiləuqı xu ixlar bilən həyat bolidu» deyilgəndəktur. **13** Həlbuki, Məsih bizni Təwrat kənunidiki lənəttin hər kilix üqün ornimizdə lənət bolup bədəl təlidi. Bu həkətə [mukəddəs yazmilarda]: «Yəoʻraqqa esiləjan hər bir kixi lənətkə qaləjan həsablansun» dəp yeziləjan. **14** Xuning bilən Məsih Əysa arkilik Ibrahimoʻja ata kilinəjan bəht yat əlliklərgimü kəltürüləp, biz wədə kilinəjan Rohni etikad arkilik qəbul kiləlaymiz. **15** Kərindaxlar, mən insanlarqə səzləymən; həttə insanlar arisida əzərə əhdə tüzülsimü, baxka heqkim uni yokka qikiriwətməydu yaki uningəja birər nərsə qoxalmaydu. **16** Xuningdək, [Hudaning əhdisidiki] wədilər Ibrahım wə uning nəsligə eytiləjan. [Mukəddəs kitabta] U: «wə sening nəsiliringgə», (yəni, kəp

kixilargə) deməydu, balki «sening nəslinggə», (yəni yalojuz bir kixigila), dəydu — bu «nəsil» Məsihdur. 17 Mən xuni deməqimənki, Hudaning Məsihkə aldin tüzgən bir əhdisini tet yüz ottuz yildin keyin qüxürülgən Təwrat qanuni əməldin kalduralmaydu, Hudaning bu wədisini heq bikar kilalmaydu. 18 Qünki [wədə kilinojan] miras qanunoja asaslanojan bolsa, mana u Hudaning wədisigə asaslanojan bolmaytti; lekin Huda xapaət bilən uni İbrahimoja wədə arkilik ata kilojan. 19 Undaқта, Təwrat qanunini qüxürüxtiki məxsət nemə? U bolsa, insanlarning itaətsizlikliri tüpəylidin, Hudaning mirasi wədə Kilinojuqi, yəni İbrahimning nəslı dunoja kəlgüqə qoxumqə kilip berilgən; u pərixtilər arkilik bir wasitiqining kəli bilən bekitilip yoloja qoyulojan. 20 Əmma «wasitiqi» bir tərəpningla wasitiqisi əməs (balki ikki tərəpningkidur), lekin Huda Əzi pəkət birdur. 21 Undaқта, Təwrat qanuni Hudaning wədilirigə zitmu? Yaқ, hərgiz! Əgər birər qanun insanlarnı həyatlikqə erixtürələydiəjan bolsa, undaқта həққaniylik jəzmən xu qanunoja asaslanojan bolatti. 22 Halbuki, muқəddəs yazmilar pütkül ələmnı gunahning ilkiqə kəmap qoyojan; buningdiki məxsət, Əysa Məsihning sadəqət-etikađi arkilik wəđining etikađ kiləjuqilarəja berilixi üqündur. 23 Lekin etikađ yəli kelip axkarə boləjuqə, biz Təwrat qanuni tərəpidin qəşdilip, axkarə bolidiəjan etikađni kütüxkə kəmap qoyulojaniduk. 24 Xu tərəkiđə, bizning etikađ arkilik həққaniy kiliniximiz üqün Təwrat qanuni bizgə «tərbəyiləgüqi» bolup, bizni Məsihkə yetəklidi. 25 Lekin etikađ yəli axkara bolup, biz əmdi yənə «tərbəyiləgüqi»ning nazaritidə əməsmiz. 26 Qünki həmminglar Məsih Əysəja etikađ kilix arkilik Hudaning oşulliri boldunglar. 27 Qünki hərқaysinglar Məsihgə kirixkə qəmüldürülgən bolsanglar, Məsihni kiyiwəlojan boldunglar. 28 Məsihdə nə Yəhədiy bolmaydu nə Grek bolmaydu, nə kul bolmaydu nə hər bolmaydu, nə ər bolmaydu nə əyal bolmaydu, həmminglar Məsih Əysada bir bolisilər. 29 Silər Məsihkə mənsup boləjanikənsilər, silərmu İbrahimning nəslı bolisilər wə uningəja wədə kilinojan [bəht-sadətəki] mirashordursilər.

4 Yənə xuni eytimənki: Gərqə bir bala pütün mülkning igisi bolsimu, mirashor gədək waқitlirida taki atisi bəlgiligən waқit toxmojuqə, u əz əyidiki quldin pərki bolmaydu. Qünki u yənəla hojidarlar wə bala baқquqilarning baxқuruxida bolidu. 3 Xuningəja ohxax, bizmu gədək waқtimizda, bu

dunyadiki «asasiy kəidə-qanuniyətlər» astida kul boləjaniduk. 4 Lekin, waқit-saiti toluқ toxқanda, Huda Əz Oşjini [bu dunoja] əwətti. U bir əyal kixidin tuşulojan, xuningdək Təwrat qanuni astida tuşulojanidi. 5 Buningdiki məxsət, Huda Təwrat qanuni astida yaxiojan [bizlərnı] bədəl tələp hərlikkə qikirip, bizning oşulluқkə qəbul kiliniximiz üqündur. 6 Həm silər Uning oşulliri boləjanlikinglar üqün, Huda Əz Oşjining: «Abba! Atam!» dəp qəqirojuqi Rohini əwətip kəlbimizgə saldi. 7 Xuning üqün, silər hazır kul əməs, balki oşulliridursilər; oşulliri boləjanikənsilər, Huda arkilik Əzigə mirashor bolisilər. 8 Burun, Hudani tonumiojan waқtinglarda dərwəqə yəlojan ilahlarıning kulluқioja tutulojansilər. 9 Əmdilikte, hazır [həqəkiy] Hudani tonuəjanikənsilər, — yəki enikrak kilip eytқanda, Huda tərəpidin tonulojanikənsilər, əmdi silər nemə dəp bu dunyadiki küqsiz, əbjəq ərziməs «asasiy kəidə-qanuniyətlər»gə qarap yanisilər? Ularning kulluқioja yengiwaxtin kaytixni halamsilər? 10 Silər əlahidə kün, əy, pəsil wə yillarnı etiwarəja elip hatiriləxkə baxlidinglar! 11 Mən ilgiri silərgə singdürgən əjrim bikar ketərmikin, dəp silər üqün ənsirəwatimən. 12 Qerindaxlar, mən xuni silərdin etünimənki, manga ohxax bolunglar; qünki mən silərgə ohxax boldum. Silər əslidə manga heq azar yətküzmiqəninglar. 13 Əmma silərgə məlumki, ətlirimdiki bir zəiplik tüpəylidin, mən hux həwərnı silərgə birinqi qətim yətküzgənidim. 14 U qəşda, ətlirimdiki bu zəiplik silərgə nisbətən sinəktək bolsimu, lekin silər mənı kəmsitmidinglar yəki qətkə kaқmidinglar. Əksiqə, mənı Huda əwətkən bir pərixtinı, hətta Məsih Əysa əzini kütəndəki kütüwaldinglar. 15 U qəşdiki bəht-bərikitinglar əmdi nəgə kətti?! Mən silərgə guwahqi bolup eytalaymənki, u qəşda silər mumkin bolsa, manga kəzliringlarnı oyup berixkimu razi idinglar! 16 Əmdilikte, silərgə həqəqətnı səzligənlikim üqün duxmininglarəja əylinip kaldimmu? 17 [Mən eytip etkən] heliki adəmlər silərgə kizəjinlik kərsitidu, əmma niyiti durus əməs; ular pəkət silərnı [nijatning] sirtioja qikirip, kizəjinlikinglarnı əzlrigə qaritiwəlməqqi. 18 Əmma mən silər bilən birgə boləjan waқitlardila əməs, balki daim yahxi ixqə kizəjinlik kilixning əzi yahxidur, əlwəttə. 19 Səyümlük balilirim! Məsih silərdə tərəldürülgəqə mən silər üqün toluq azablrini yənə bir qətim tartiwətimən! 20 Məning hazırəla yeninglarəja berip, silərgə bəxqiqə tələppuz bilən səzligüm

keliwatidu; qünki bu əhwalınglar toqıruluk nemə kılıxni zadila bilməywatimən! **21** I Təwrat qanunining ilkidə yaxaxni halaydıoqanlar, silərdin xuni sorap bakay, silər Təwratning ezidə nemə deyilgənlikigə kulaq salmamsilər? **22** Təwratta, İbrahımning ikki oqılı bolup, biri dedəktin, yənə biri hər ayalidin boləjan, dəp hatiriləngən. **23** Dedəktin boləjan oqul «ət bilən» tuquloqan; hər ayalidin boləjan oqul bolsa Hudaning wədisi arqılık tuquloqandur. **24** Bu ikki ixni bir ohxitix degili bolidu. Bu ikki ayal [Hudaning insanlar bilən] tüzgən ikki əhdısının wəkilidur. Birinqi əhdə Sinay [teoqidin] kelip, dərħəkiqət balilirini kulluqta boluxka tuqıdu; mana Həjər uningə wəkildur; **25** demək, Həjər bolsa Ərəbistandiki Sinay teoqıə simwol kılınıp, yəni bögünki Yerusalemə ohxıtılıdu; qünki u xəhər wə uning baliliri kulluqta turmaqta. **26** Əmma yukiridin boləjan Yerusalem hərdur, u həmmimizning anisidur; **27** Qünki, [mukəddəs yazmilarda] mundak yeziloqan: — «Huxal bol, i pərzənt kərmigən tuqımas ayal! Təntənə kılıp yangrat, towla, i toloqak tutup bakimioqan! — Qünki ojerib ayalning baliliri eri bar ayalningkidin kəptur!» **28** Əmdi i qerindaxlar, İshak Hudaning wədisidin tuquloqandək bizmu Hudaning wədisi boyiqə tuquloqan pərzəntlərmiz. **29** Lekin u qaoqda «ətlərdin tuquloqan» bala «rohtin tuquloqan» baliə ziyankəxlik kılıqinidək, hazır xundak bolidu. **30** Lekin mukəddəs yazmilarda nemə deyilgən? Uningda: «Sən bu dedikingni oqılı bilən qoxup həydiwət! Qünki dedəktin tapqan oqul hərgiz hər ayalingdin boləjan oqul bilən miraska ortaq bolmaydu!» dəp pütülgən. **31** Əmdi, qerindaxlar, biz dedəkning əməs, bəlki hər ayalning pərzəntliridurmiz. Məsih bizni hərlikta yaxısın dəp hər kildi. Xuning bilən uningda tapan tirəp turunglar wə kulluqning boyunturuqıə qaytidin kısılip qalmanglar.

5 Mana, mənki Pawlus silərgə xuni eytip qoyayki, əgər silər hətnə qəbul kilsanglar, u qaoqda Məsihning silərgə heqkəndək paydisi qalmaydu. **3** Mən hətnini qəbul kıləjan hər bir kixigə yənə aqahlandırurp həkiqətni eytip qoyayki, ularning Təwrattiki barlik əmr-bəlgilimilərgə [toluq əməl kılıx] məjburiyiti bardur. **4** Əy Təwrat qanuni arqılık özümni həkqaniy adəm kıləy degənlər, hər biringlar Məsihdin ayrılıp, məhrum bolup, [Hudaning] xapaıtidin qikip, yikilip uningdin qaldinglar. **5** Qünki Rohka tayinip həkqaniylikka baqlanoqan arzu-armanni etiqad bilən təlpünüp kütməktimiz. **6** Qünki Məsih Əysada hətnilik

küqkə igə əməs, hətnisizlikmu küqkə igə əməs, küqkə igə boləjini pəkət muhəbbət arqılık ix kılıdioqan etiqadur. **7** Silər obdan qepip mengiwatqandinglar; biraq kim silərnı həkiqətkə itaət kılıxtin tosuwaldi? **8** Bundaq kayil kılıx amili silərnı Qaqıroquqidin boləjan əməs! **9** «Kiqikkınə hemirturuq pütkül hemirni boldurup yooqınitidu!» **10** Özüm Rəbgə qarap kayil boldumki, silərmu bu ixta heq baxkiqə oyda bolmaysilər. Əmma silərnı kaymuqturuwatqan kim boluxidin kət'iynezər, u qoqum tegixlik jazasını tartıdu. **11** Qerindaxlar, əgər mən «hətnə kılınıx kerək» dəp jakarlap yürgən bolsam, undakta mən bögünki küngiqə yənə nemə üqün [Yəhudiylərdin] ziyankəxlikkə uqrap kelimən? Əgər xundak kıləjan bolsam, «krest bizarlık» yox kılınatti! **12** Silərnı kutritiwatqan bu adəmlər əzlırını ahta kılıwətsun dəymən! **13** Qünki qerindaxlar, silər ərkinlikkə qakirilinglar. Lekin ərkinlikinglarnı ətlərdin arzu-həwəslirigə qanduruxning bahənisı kılənglar, bəlki mehir-muhəbbət bilən bir-biringlarning kulluqıda bolunglar. **14** Qünki pütkül Təwrat qanuni «Qoxnangni əzüngni səygəndək səygin» degən birlə əmrdə əməl kılınıdu. **15** Lekin pəhəs bolunglarki, bir-biringlarnı qixləp tartip yalmap yürüp, bir-biringlardin yutulup kətmənglar yənə! **16** Əmma xuni dəymənki — [Mukəddəs] Rohta menginglar, wə xu qaoqda silər ətlərdin arzu-həwəslirigə yol qoymaysilər. **17** Qünki ət Rohka zit boləjan ixlarnı arzu kılıdu, wə Roh atkə zit boləjan ixlarnı arzu kılıdu. Ular ikkisi bir-birigə qarımuxarxidur; nətijədə, əzünglar arzu kıləjan ixlarnı kılalmaysilər. **18** Wəhalənki, silər Rohning yetəkılikidə bolsanglar, u qaoqda Təwrat qanunining ilkidə bolmaysilər. **19** Əmdi ətning əməlliri roxənki — zinahorluk, buzukluk, napaklik, xəhwaniylik, **20** butpərəslik, səhırgərlık, eqmənlıklər, jedəllər, kızıoqanqukluklar, oqəzəplər, rıqəbətlixixlər, bəlgünqılıklər, guruhwazlıklər, **21** həsəthorluklar, kətılıklər, hərəkəxlıklər, əyx-ıxrətlər katarlık ixlardur; bu ixlər toqıruluk burunki eytkinimdək hazır yənə bir kətim aqahlandırımənki, bundak ixlarnı kılıquqılar Hudaning padıxahlıqıə miraslık kıləmaydu. **22** Wəhalənki, Rohning mewisi bolsa mehir-muhəbbət, xad-huramlik, hatırjəmlik, səwr-taqət, mehrıbanlık, yaxlık, ixənəq-sadıqlık, **23** məmın-mulayımlık wə əzını tutuwelıxtin ıbarət. Muxundak ixlarnı tosidioqan heqkəndək qanun yoxtur. **24** Lekin Məsihkə mənsup boləjanlar ətlirını, xundakla uningdiki ixqlər wə

həm həwəslərni təng krestligən bolidu. **25** Rohta yaxawatқан bolsaq, Rohқа əgixip mangayli. **26** Bir-birimizni rənjitip, bir-birimizgə həsət kilip, həkawur xəhrəpərəslərdin bolmayli.

6 Qerindaxlar, aranglardin birsining hazirmu bir gunah-səwənlik sadir kiliwatқанliki bayqalojan bolsa, aranglardiki rohij kixilər yuwax-mulayimlik rohi bilən uni yolidin kayturup kelinglar. Xuning bilən bir waqıtta, əzünglarningmu azdurulup kətməsliklaroja dikqət kilinglar. **2** Bir-biringlarning eoqirqilikini kətürünglar. Xundaq kilsanglar, Məsihning qanunioja əməl qiləjan bolisilər. **3** Qünki birsining tarazioja tohtiojudək ixi bolmay turup əzini tarazioja tohtiojudək dəp qaoqlisa, u əz-əzini aldiojanlik, halas. **4** Lekin hərkim əz əməliyyitigə qarap təkxürüp baqsun; xuning bilən baxqilarningkidin əməs, bəlki əz əməlliridinla pəhirləngüdək ix bolsa, pəhirlənsə bolidu. **5** Qünki hərbir adəm əz yükini kətürüxi kerək. **6** Hudaning səz-kalamidin təlim alojuqi əzigə təlim bərgüqini əzidə bar boləjan yahxi nərsilərdin ortaq bəhrimən kilsun. **7** Əz-əzünglarni aldimanglar — Hudani aldap əhmək qiləjili bolmaydu; qünki kim nemə terisa, xuni alidu. **8** Əz ətlirining arzu-həwəslirini qanduruxqa uruk qaqқан kixi əz ətliridin qiriklik həsulini alidu. Lekin Rohni hursən kilix üqün uruk qaqқан kixi bolsa Rohdin mənggülik həyat alidu. (aiōnios g166) **9** Xunga, yahxi ixlarni kilixdin hərmayli. Uningoja erinmisək waqti-saiti toxkanda qoqum həsul alalaymiz. **10** Xu səwəbtin, bizdə pursət bolsila, həmməyləngə, bolupmu etikadtiki ailigə mənəsup boləjanlaroja yahxi ixlarni kilip berəyli. **11** Mana, əz qolum bilən xunqə qong hərplər bilən yazəjinimoja qaranglar! **12** Silərgə hətnini qəbul kilixni məjburlimakqi boləjanlar, ularning hərbi pəkət əzlrining taxqi qiyapitini pərdazlap kərsətməkqi boləjan, halas; ularning bu məksiti pəkət «Məsihning kresti» tūpəylidin boləjan ziyankəxlidin qeqixdin ibarət, halas. **13** Qünki ular əzlimu hətnə qilinojini bilən Təwrat qanunioja əməl qilmaydu; lekin ular əzlinglardin mahtinix üqün bəribir silərni hətnini qəbul kildurməkqi bolidu. **14** Əzümni elip eytsam, Rəbbimiz Əysa Məsihning kresttiki [əlumi]din baxqa həq ix bilən mahtanmiojaymən! Qünki Uning kresti wasitisidin bu dunya manga nisbətən krestləngən wə mənmu bu dunyaoja nisbətən krestləngənmən. **15** Qünki Məsih Əysada nə hətnilik nə hətnisizlik dēgənlər küqkə igə əməstur; birdinbir küqkə igə

bolidiojini pəkət yengi bir yaralojuqidur! **16** Bu kaide boyiqə mangidiojanlaroja, ularning həmmisigə wə Hudaning Israilioja hatirjəmlik wə rəhim-xəpқət boləy! **17** Buningdin keyin həqkim bu ixlər bilən yənə meni awarə kilmisun! Qünki mən əz bədinimdə Əysaning yara izlrini kətürimən! **18** Qerindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpқiti rohinglaroja yar boləy! Amin!

Əfəsusluklaroşa

1 Hudaning iradisi bilən, Məsih Əysaning rosuli boləjan mənki Pawlustin Əfəsusda turuwatқан muqəddəs bəndilərgə, yəni Məsih Əysada ihlas mən boləjanlaroşa salam! **2** Atimiz Huda həm Rəb Əysa Məsihtin silərgə mehīr-xəpkət wə hatirjəmlik boləjay! **3** Bizni Məsihtə, ərxlərdə barlik rohiy bəht-bərikətlər bilən bərikətligən, Rəbbimiz Əysa Məsihning Hudasi həm Atisi mubarək boləjay! **4** Qünki U bizni, muhəbbət iqidə bolup Əzining aldida pak-muqəddəs, daoşiz turuximiz üqün aləm apiridə kəlinmay turupla talliwəloşanidi; **5** U Əz iradisigə yakқini boyiqə bizni aldin'ala Əysa Məsih arkilik Əzīgə oşulluqқа kəbul kəlixқа bekitkənidi; **6** bu ixta Uning mehīr-xəpkitining uluşluqioşa mədhīyə okulidu; qünki U mehīr-xəpkiti bilən bizni Əz səyginidə xapaətləndürgənidi. **7** Biz Uningda [Atining] mehīr-xəpkitining molluqi bilən Uning kəni arkilik kulluqtin hər kəlinixқа, itaətsizlikirimizgə karita kəqürümgə muyəssər bolduk; **8** U [bu mehīr-xəpkətni] barlik danalik həm pəm-parasət bilən bizgə zor tartuqlidiki, **9** — U Əz kəngligə pūkkən gūzəl haқixi boyiqə iradisidiki sirmi, yəni waқit-zamanlarning pixip yetilixini idarə kəlix bilən barlik məwjudatlaroşa, yəni ərxlərdə boləjaning həmmisigə, zeminda boləjaning həmmisigə Məsihni bax kəlip ularni Məsihtə jəm kəlix məksitini bizgə ayan kəildi; **11** Uningda bizmu Hudəoşa miras kəlinəjan; biz xu məksəttə barlik ixlarni əkil-iradisi boyiqə idarə Kəloşuqining nixani bilən xu ixқа aldin'ala bekitilgəniduk; **12** xuning bilən Məsihni awwal tayanq kəloşan bizlər Uning xan-xəripining uluşluqini namayan kəloşuqi bolduk; **13** həkəqətning kalam-səzini, yəni nijatinglardiki hux həwərnı anglap silərmu Uningəoşa tayandinglar — wə Uningəoşa ixəngininglarda, silər wədə kəlinəjan Muqəddəs Roh bilən mehūrləndinglar. **14** Hudaning xan-xəripining uluşluqi namayan kəlinip, igiliki üzül-kesil hər-nijət kəlinəjoşuqə, Muqəddəs Roh mirasimizning «kapalət»i bolidu. **15** Xuning bilən, silərnıng Rəb Əysəoşa başloşan etiқadinglar wə barlik muqəddəs bəndilərgə boləjan muhəbbitinglar toşruluk angloşandın tartip, **16** dualirimda silərnı əsləp, silər üqün rəhmət eytixni tohtatmidim; **17** tiləydişinim xuki, Rəbbimiz Əysa Məsihning Hudasi, xan-xərpəning Igisi boləjan Ata silərnıng Uni toluq bilixinglarəoşa danalik həm wəhiyni əzləxtürgüqi roқni ata kəloşay, **18** xuning bilən

silərnıng kəlbtki kəzlinglar roxənlixip, Uning qəkirikioşa başloşan ümidning nemilikini, Uning muqəddəs bəndiləridə boləjan xərpəlik mirasining kəmmətlilikini **19** wə Uning ixəngüqi bizlərgə zor küqi bilən qaratқан qudritining həsəbsiz büyüklükini bilip yətkəyisilə; **20** dəl xu qudrətni U Məsihni əlümdin tirildürüp, ərxlərdə Əzining ong yenida olturoşuşonida Uningda yürgüzgənidi; **21** pəqət bu zamandila əməs, bəlki kəlgüsi zamandimu Uni barlik həkümranliқtin, həqūqtin, küq-qudrəttin, hoşayinliқtin wə barlik tiləşə elinidəşən hərқandə nam-xərpətin kəp üstün koşəjan; (aiōn g165) **22** barlik məwjudatlarni Uning putliri astioşa koşup, jamaət üqün Uni həmmigə bax boluxқа ata kəloşan. **23** Jamaət bolsa Uning teni, yəni həmmini həmmə jəhəttin Tolduroşuqining muqəmməl jəwhiridur.

2 Wə silər bolsanglar, kəbihliklinglar həm gunəhliringlarda əlgən bolup, **2** bu dunyaning dəwrigə əgixip, həwaning həqūqini tutқан həkūmdarəoşa, yəni bügünki күndə itaətsizliқtin boləjan pərzəntlərnı kutritiwatқан roққа əgixip, bu ixlarda ilgiri mangəşansilə; (aiōn g165) **3** biz hər birimizmu ilgiri xularning arisida ətlirimizdiki xəhwət-həwəslərdə həyat ətküzgənmiz, ətlirimiz həm əz oy-hiyalimizning haқixirioşa əməl kəlip, baxkəlarəoşa ohxax, məhiyəttə «oşəpətki pərzəntlər» boləjanmiz; **4** birəş Huda, mol rəhīm-xəpkətni kərsətküqi bolup, bizni səygəndə bizgə kərsətkən ələmbəhx mehīr-muhəbbiti tūpəylidin, — **5** həttə itaətsizliklərdə əlgən waқtimizdimu, bizgə Məsih bilən billə jan kərgüzüp (mehīr-xəpkət bilən kutқuzlunglar!), **6** bizni Uning bilən billə tirildürüp, ərxlərdə Məsih Əysa bilən billə olturoşuşəjan; **7** məksiti kəlgüsi zamanlarda Uning Məsih Əysada bizgə kəritiləjan mehribanliqi bilən ipadiləngən xapaitining xunqə oşayət zor ikənlikini kəsitixtin ibarəttur; (aiōn g165) **8** qünki silər xəpkət bilənla ixənq arkilik kutқuzlunglar. Bu ix əzünglərdin kəlgən ix əməs, bəlki Hudadin kəlgən iltipət, **9** u zadila adəmlərnıng əməl-əşridin kəlməydu, bu həm həqkimning mahtanmasliqi üqündur. **10** Qünki biz Hudaning ixligən hūniridurmiz, həyrhəş ixlər üqün Məsih Əysada yaritiləjanmiz; Huda əslı bizning ularda mēngiximiz üqün bu ixlarni aldin'ala təyyariləşanidi. **11** Xunga silər əslidə ətliringlarəoşa əsasən «yat əllər» dəp həşəblənoşinınglarni, — insanning kəli bilən ətliridə «hətnə kəlinəjanlar» dəp ataləjanlar təripidin

«hätnisiz» dæp atalojanliqinglarni, 12 xundakla xu qaojda Mæsihsiz bolup, Israilning pukraliqlining sirtida turup, wædilærni elip kalgüqi æhdilærni yat bilip, bu dunyada ümidsiz hæg hudasis yaxiojininglarni esinglarda tutunglar; 13 lekin æsli yiraqlarda bolojan silær hægiz Mæsihning keni arkilik yekin kilindinglar; 14 qünki U bizning inaklikimizdur, U ikki tæræpni bir kilip otturidiki ara tamni qeqiwætti; 15 yæni, Öz ætliri arkilik eqmænlikni tügitip, bægilimilærni kersætkæn, æmlærni yætküzgæn kanunni bikar kilip, ikki tæræpni Özidæ yengi bir adæm kilip yaratti, xuning bilæn inaklikni apiridæ kildi; 16 krestkæ mihlinip muxuning wasitisi bilæn eqmænlikni kætli kilip, ikkisini bir tændæ Huda bilæn æplæxtürdi; 17 andin U kelip, yiraqlarda turojan silærgimu inaklik hux hæwirini jakarlidi, yekindikilærgimu inaklikni jakarlidi. 18 Qünki hær ikkimizning Uning arkilik bir Rohta Ata aldioja kirix hokukimiz bardur. 19 Xunga xuningdin baxlap silær musapirlar, yaqa yurttikilær æmæs, bælki muqæddæs bændilærgæ wætændax bolisilær, Hudaning eyidikiliridin bolisilær; 20 silær rosullar wæ pæyojæmbærlær bolojan ulning üstigæ kurulumæktisilær; binaning «burjak texi» bolsa æysa Mæsih Özidur; 21 Uningda pütkül bina puhta jipsilaxturulup, Ræbdæ muqæddæs bir ibadæthana boluxka æsüp barmakta. 22 Silærmu [koxulup] Uningda Hudaning bir turalojsi boluxka Rohta birlæxtürülüp kurulumæktisilær.

3 Xu sæwæbtin silær «yat ældikilær» üqün Mæsih æysaning mæhbusi bolojan mænki Pawlus — 2 (silær bælkim manga tapxurulojan, silærgæ Hudaning xæpkitini elip baridiojan ojojidarlikim toojruluk, 3 yæni Uning manga wæhij bilæn sirni ayan kilojanliqi toojruluk hæwærdar boluxunglar mumkin (mæn bu toojrisida ilgiri az-paz yazojanidim; 4 silær uni okuojaninglarda, Mæsihning siri toojruluk yorutulojanlikimni bilip yetisilær) 5 ilgiriki dæwrlærdæ bu sir insan balilirioja Uning muqæddæs rosulliri wæ pæyojæmbærlirigæ Roh arkilik hægizkidæk enik wæhij kilinojandæk, ayan kilinojan æmæs. 6 Demæk, hux hæwær arkilik «yat ældikilær»din bolojanlarmu ortaq mirashorlar, tændiki ortaq æzalar, Mæsih æysada bolojan wædidin ortaq bæhrimæn boluojular bolidu; 7 Hudaning xæpkiti manga elip kalgæn iltipat bilæn, Uning küq-kudritining yürgüzülüxi bilæn, mæn bu ixka hizmætkaar kilip tæyinlændim; 8 manga — muqæddæs bændiliri iqidiki æng tæwinidinmu tæwæn bolojan manga muxu iltipat, yæni ællær arisida Mæsihning

mæljærligüsis bayliqliri toojruluk hux hæwær jakarlaw 9 wæ xundakla hægmini yaratkan Hudada yoxurun bolup kalgæn bu sirning kændak æmælgæ axuruluxi toojruluk hægmmæylærni yorutux hizmiti amanæt kilindi. (aioñ g165) 10 Buning mæksiti ærxlærdæ bolojan hægümrænlaroja hæg hokuklaroja Hudaning kæg tæræplimilik danaliki jamaæt arkilik hægiz axkaræ kilinixtin ibarættur. 11 Bu ix bolsa, Uning Mæsih æysa Ræbbimizdæ ijra kilinojan mænggülik muddiasi boyiqidur; (aioñ g165) 12 Uning ixænoq-sadikliqi arkilik biz jasarætkæ hæg Hudaning aldioja hatirjæmlik bilæn kirix hokukioja igæ bolduk; 13 xuning üqün silærdin ætünimænki, mening silær üqün tartkan japa-jæbirlirim tüpæylidin pærixan bolmanglar; qünki bu ix silærning xan-xæriplinglar bolidu). 14 Mæn xu sæwæbtin tizlirimni Atioja pükimænki, 15 (asman-zemindiki barliq atilik munasiwætlær Uningdin «ata» namini alidu) 16 U Öz xan-xæripidiki bayliqlar bilæn, Rohi arkilik silærni iqki dunyayinglarda küqlændürgæy; 17 xuning bilæn Mæsih kælbinglarda ixænoq arkilik turup, silær mehij-muhæbbæt iqidæ yiltiz tartojan, ul selinojan, 18 barliq muqæddæs bændilær bilæn billæ Mæsihning muhæbbitining kængliki, uzunlukü, qongkurlukü wæ egizlikini qüxinip igiliwælojaysilær; yæni adæmning bilip yetixidin hæssilær exip qüxidiojan Uning muhæbbitini bilip yætkæysilær, xuningdæk Hudaning mukæmmæl jæwhiri bilæn toldurulojaysilær. 20 æmdi iqimizdæ yürgüzidiojan kudriti boyiqæ barliq tilikimiz yaki oyliojanlirimizdinmu hæddi-hesabsiz artuk wujudka qakirixka qadir Boluojuojoja, — 21 Uningoja dæwrdin dæwrgiqa, æbædil'æbædgiqa jamaættæ Mæsih æysa arkilik xan-xæwæp bolojay! Amin! (aioñ g165)

4 æmdi xu sæwæblærdin, Ræbning mæhbusi bolojan mænki, [Hudaning] silærni qakirojan [büyük] qakirikioja layik haldæ mengixliringlarni ætünimæn, 2 hægmmæ ixta kæmtærlük wæ yuwax-mulayimlik bilæn, sæwraqanlik bilæn, bir-biringlaroja muhæbbæt iqidæ kæng korsak bolup, 3 inak-hatirjæmlikning rixtisi bilæn, Rohta bolojan birlikni tutuxka intilixinglarni [ætünimæn]. 4 Tæn birdur, Roh birdur, — huddi qakirilojininglarda, ohxax bir arzu-ümidkæ qakirilojininglardæk, — 5 Ræb birdur, iman-etikad birdur, qæmüldürülük birdur, 6 hægmmening Huda'Atisi birdur; U bolsa hægmmidin üstün turojuqi, hægmmi yürgüzügüqi wæ hægmmimizning iqidæ Boluojuidur. 7 Xundaktimu hægiz hærbirimizgæ Mæsihning iltipatining ælqimi boyiqæ xæpkæt tækdim kilinojandur; 8

xunga, mukəddəs kitabda [Huda] eytkinidək: — «U yukirioja kətürüldi, [Insanlarni] tutkun kילוquqlarni U Əzi əsir kίlip elip kətti, Həm insanlaroja iltipatlarni təkdim kildi». 9 Əmdi «kətürülgən» zat bolsa, [awwal] yərning tegigə qüxkən zatning Əzi əməsmu? 10 Qüxkən zat bolsa barlık ərxlərdin yukirioja kətürülgənning dəl Əzidur; kətürülükning məksiti, aləmning barlığını tolduruxtin ibarət; 11 Xunga, bəziləni rosullar, bəziləni pəyoqəmbərlər, bəziləni hux həwəqilər, bəziləni baqquqi wə yaki təlim bərgüqilər kίlip təyinligən dəl Əzidur. 12 Bularning məksiti mukəddəs bəndiləni hizmət wəzipsisigə, jümlidin Məsihning tenini kurup qikixka qorallandurup kamalətkə yətküzüxtin ibarət; 13 wəzipə həmmimizning etiqađa həm Hudaning Ooqlini toluk tonuxta birlikkə keliximizgiqə, kamil adəm bolup yetixip qikiximizoiqə, — yəni Məsihning mukəmməl jəwhiri gəwdiləngən kəddi-kəmət əlqimigə yetiximizgiqə dawamlaxturulmaqta; 14 xundək boləanda, yənə gedək balilərdin bolmay, adəmləning kuwluqidin oylap qikқан aldəmqi niyət-pilanliri bilən, ularning hiylə-nəyringidin qikқан təlimatining dolkunliridin urulup, uning hərhil xamilida uyak-buyakka uqurulup kətməymiz; 15 əksiqə, mehirmuhəbbət iqidə turup həkikətkə berilip ix kərüp, bəximiz boləan Məsihkə baqlinixta hər jəhəttin əsüp yetilidəjan bolimiz; 16 Uningdin pütkül tən, əzaliri bir-birigə jipsilaxturulup, ozukluk təminligüqi hərbir əgə arkilik bir-birigə tutaxturulup, hərbir əzaning əzigə has əlqəngən wəzipini ətixi bilən barəjanqə əstürülüp, muhəbbət iqidə əz-əzini kurup qikixka ixlimektə. 17 Xunga xuni eytimənk, Rəbtə uni tapilaymənki, yat əlləningkidək, yəni ularning əz oy-pikirlirining bimənilikidə mangojinidək mengiwərməslikinglar kerək; 18 ular kəlbining kəttiklikidin kelip qikқан bilimsizlik tüpəylidin, Hudaning hayatidin ada-juda kίlinip, qüxənqisi karangoqulixip kətkən, 19 arnomusni taxliwetip, nəpsaniyətqiliki awup hərhil iplasliklarni yürgüzüxkə, kəyp-sapaqə berilgən. 20 Əmma silər bolsanglar, Məsihni xundək yolda əginip tonuqan əməssilər — 21 (həkikəttning əysada boləjinidək, uni həkikəttən angliəjan, uningda əgitilgən bolsanglar) — 22 demək, ilgiriki turmuxunglaroja has boləan, aldəmqi arzu-həwəslərgə əgixip əzini buləjojuqi «kona adəm»ni seliwetip, 23 oyezəhninglarning rohida yengilinip, 24 Hudaning ohxaxlikioja asasən, həkikəttin qikқан həkkanıyilikta

wə pak-mukəddəslikə yaritilojan «yengi adəm»ni kiyiwelixinglar kerəktur. 25 Xuning bilən yaləjanqilikni seliwetip, hərbirimiz əz yekinlirimiz bilən həkikəttni səzlixəyli; qünki biz bir-birimizgə nisbətən bir tənning əzaliridurmiz. 26 «Aqqiklininglar, əmma gunah kilmanglar»; oqəzpinglar kün patkuqə dawam etiwərmisun; 27 yaki Ibliska heq orun koyup bərmənglar. 28 Ooqri ikkinqi ooqrilik kilmisun; əksiqə u mehənət kίlip ikki kəlioja tayinip həlal ix kilsunki, həjiti boləjanlaroqimu bəlüp bərgüdək əz tapkίni bolsun. 29 Aqzinglardin heqkəndək iplas səz qikmisun, pəkət angliəjuqilaroja xəpkət yətsun üqün, ehtiyajka uyojun wə adəmni kurup qikidəjan səzləni eytinglar. 30 Hudaning Mukəddəs Rohioja azab bərmənglər; qünki silər Uning bilən hər-nijat küni üqün mehürləngənsilər; 31 əzünglardin hərkəndək əq-adawət, aqqik-oqəzəp, kəhr, jedəl-majiralar, til-ahanət həmdə hərhil kara niyətləni neri kilinglar; 32 bir-biringlaroja mehriban, yumxək dillik bolup, Huda Məsihtə siləni kəqürüm kίlojinidək bir-birininglarni kəqürüm kilinglar.

5 Xunga Hudaning səyümlük pərzəntliridin bolup, Uni ülgə kilinglar; həmdə Məsih bizni səyüp, Əzini biz üqün Hudaqə huxpurak süpitidə hədiyə-kurbanlik boluxka atap pida kίlojəndək silərmu muhəbbət iqidə menginglar. 3 Əmma mukəddəs bəndilərgə layik həlda, buzukluk, hərkəndək paskinilik yaki nəpsaniyətqilik aranglarda hətta tiləjimu elinmisun; 4 Xundakla iplaslik, əhmikanə paranglar yaki qakina qakqaklarmu tilinglaroja elinmisun — bularmu muwapik əməstur — bəlkə aqzinglardin təkəkkürlər qikqsun. 5 Qünki xuningdin həwərdarsilərki, hərkəndək buzukluk kίlojuqi, napak boləjuqi yaki nəpsaniyətqi kixi (bundək kixi əməliyəttə bir butpərəskə barawər) Məsih wə Hudaning padixahlilikioja mirashor bolalmaydu. 6 Heqkimgə əzünglarni kuruk gəplər bilən aldatmanglar; qünki bu ixlər tüpəylidin Hudaning oqəzipi itaətsizliktin boləjan pərzəntləning bəxioja qüxidu. 7 Xunga ularoja muxu ixlarda xerik bolmanglar; 8 qünki silər əsli karangoquluk idinglar, ləkin hazır Rəbdə yorukluksilər; yoruklukning pərzəntlirigə layik menginglar 9 (qünki yoruklukning mewisi toluk mehribanlik, həkkanıyilik wə həkikəttin tərki b tapkəndur), 10 nemə ixlarning Rəbni hursən kildidəjanlikini əginip ispatlanglar. 11 Karangoqulukniki mewisiz ixlər bilən qetilip qalmanglar; əksiqə, ularni eqip əyiblənglar; 12 qünki ularning yoxurunqə

ixligənlinirini hətta tiləja elixmu nomus ixtur. **13** Əmma yorukluk bilən əyibləp axkarılanəjan hərəkəndək nərsə oquq kərünidu; yorukluk axkarılanəjan həmmə nərsə yoruklukka aylinidu. **14** Xuning üqün U mundak dəydu: — «Oyojan, əy uyquqi! Tiril əlüklər arisidin! Wə Məsih seni parlap yoritidu». **15** Xuning üqün silərning mengiwatқан yolunglarəja ehtiyat bilən dikqət qilinglar; yolunglar nadanlarningkidək əməs, danalarningkidək bolsun; **16** wəqit-pursətni qəniymət bilip tutuwelinglar; qünki muxu dəwr rəzildur. **17** Bu səwəbtin nadan bolmanglar, bəlki Rəbning iradisining nemə ikənlikini qüxəngüqi bolunglar; **18** Həraq-xarab iqip məst bolmanglar; xundak kiliq adəmni xallaklaxturidu; buning ornioja Rohka tolduruluquqi bolunglar, **19** bir-biringlarəja zəbur-nəqmilər, mədhijə küyliri wə rohiy nahxilar eytixip, qəlbinglarda nahxa-nəqmilər yangritip Rəbni mədhijəyilənglar; **20** hərdaim həmmə ixlar üqün Rəb Əysa Məsihning namida Huda həm Ata Boləjuqioja təxəkkür-rəhmət eytinglar, **21** Məsihtin əyminip, bir-biringlarəja boysununglar. **22** Silər ayallar, Rəbka boysunəjəndək əz ərliringlarəja boysununglar; **23** qünki Məsih jamaətning bexi boləjəndək, ər ayalning bexidur; Məsih yənə təngə kutkuzəjuqidur. **24** Əmdilikdə jamaət Məsihkə boysunəjəndək, ayallar ərlirigə həmmə ixta boysunsun. **25** Ərlər ayalliringlarni səyüglər, huddi Məsihningmu jamaətni səyüp, uning üqün Əzini pida qiləjənidək səyüglər; **26** [Məsihning jamaət üqün] xundak kilixi jamaətni muqəddəs qilip, «dasning süyi» boləjan səz-kalam bilən yuyup paklandurux üqündur, **27** xuningdək jamaətni xərəplik həlaldə Əzigə hazır qilip, uni heq daq, qoruk yaki bularəja ohxax hərəkəndək nərsilərdin haliy qilip, toluq muqəddəs wə əyibsiz kilixtin ibarəttur. **28** Xuningəja ohxax, ərlər əz ayallirini əz tenini səyğəndək səyüxi kerəktur; əz ayalini səyğən kixi əzini səyğən bilən barawər. **29** Qünki heqkim əsla əzining etidin nəprətləngən əməs, əksiqə uni ozuklanduridu həm asraydu; bu huddi Məsihning jamaətni [ozuklanduridəjəjəniəja həm uni asraydəjəjəniəja] ohxaydu. **30** Qünki biz Uning tenining əzaliridurmiz: — **31** «Xu səwəbtin ər ata-anisining yenidin ayrilip, əz ayalioja baqlinidu; ikkisi bir tən bolidu». **32** Bu sir intayin qongqurdur; əmma mən hazır Məsih wə jamaət toqruluk səzləwatimən. **33** Əmma silərmu hərbinglar əz ayalinglarni əzünglarni

səyğəndək səyüglər; ayal bolsa, eridin əyminip, uni hərəmtlisun.

6 Balilar, Rəbdə ata-aniliringlarəja itaət qilinglar; qünki bu durusdur. **2** «Atangni wə anangni hərəmtlə» — bu bolsa əz iqiğə wədini aləjan birinqi əmrdir — **3** «Xuning bilən sening ixliring kutluk bolidu, zeminda uzun əmür kərisən» — [dəp wədə qiləjəjan]. **4** Silər atilar, baliliringlarni hapa qilmanglar, bəlki ularni Rəbning tərbiyisi həm kərsətmisidə beqinglar. **5** Silər kullar, əttin boləjan hojayininglarəja Məsihkə itaət qiləjəninglərdək qin kənglünglərdin əyminix wə titrəx bilən itaət qilinglar; **6** pəkət kəz aldidila hizmət qilip, adəmni hux qiləjuqi kullardin bolmanglar, bəlki Məsihning kullirining süpitidə Hudaning iradisini jan-dil bilən bəja kəltüringlar, **7** adəmlərgə əməs, bəlki Rəbgə qin dilinglərdin hizmət qilinglar; **8** xuni bilgənki, hərəkəndək adəm birər yaxxilik qilsa, məyli u qul bolsun yaki hər bolsun, xu ix Rəbdin uningəja yanidu. **9** Silər hojayinlar, kulliringlarəjimu ohxax yol bilən muamilə qilip, ularəja həywə kilixtin qol üzünglar; qünki ularningmu wə siləringmu hojayininglar ərxtidur, Uningdə hərəkəndək adəmning yüz-hatirisini kilix degənniing yoklukini bilisilər. **10** Ahirdə, kərinaxlar, Rəbdə wə Uning küq-qudritidə küqləndüringlar; **11** Iblisning hiylə-nəyrənglirigə taqəbil turuxunglar üqün Hudaning pütkül sawut-yariəjəni kiyiwelinglar; **12** qünki elixidəjənimiz ət wə qan igiliri əməs, bəlki həkümranlar, həquqdarlar, bu dunyadiki qarəngəjulukni baxqurəjuqi dunyawı əmirlər, yəni ərxlərdə turuwatқан rəzil rohiy küqlərdur. (əiəñ g165)

13 Muxu wəjədin əzünglarəja Hudaning pütün sawut-yariəjəni elip artinglarki, rəzillik künidə bərdaxlik bilən kattik turidəjan, ahir həmmə ixni ada qilip, yəni qing dəssəp turidəjan bolisilər. **14** Əmdə qing turunglar — həqikət bəlwəqini belinglarəja baqlap, məydənglərgə həqkanıyilik sawutini kiyip, putunglarəja hatirjəminaklik hux həwirini yətküzüxkə təyyarlik qorukini kiyip, yəni qing dəssəp turunglar. **16** Bu ixlarning həmmisidə iman-ixənqning qalkinini qələja elinglar; uning bilən silər rəzil boləjuqining barlik ot oklirini eqüriwetəlaydəjan bolisilər. **17** Həmdə bexinglarəja nijatning dubuləjisini kiyip, Hudaning səz-kalamini, yəni Rohning qiliqini elinglar; **18** həmmə wəqit-pəsildə Rohka hərhil dua-tilawət həm iltija bilən dua qilinglar; dəl bu ixta kət'iy həxyar turup barlik muqəddəs bəndilər üqün hər tərəplimə dua-iltijalar qilinglar;

19 mən üçünmu dua qilinglarki, — eʼjiz aqʼinimda
manga soʻzlər kəlsun, hux həwərninɡ sirini dadillik
bilən axkarə qilay. **20** Mən dəl xu ixkə zənjirlər bilən
baqlanəjan əlqimən; xunga qilixkə tegixlikim boyiqə,
[hux həwər yətküzüxtə] dadillik bilən səz qiliximoʼja
[dua qilinglar]. **21** Əmdi mening toʼqramdiki ixlardın,
meninɡ kəndəq ətüwatkanlikimdin həwərlinixinglar
üqün, səyümlük kərindax həm Rəbdə sadik hizmətkar
boləjan Tikikus silərgə həmmə ixlarni məlum qilidu. **22**
Mening uni dəl muxu ix üqün yeninglarəja əwətxim,
silərninɡ ixlirimizdin həwərdar boluxinglar wə uning
kənglünɡlarəja təsəlli wə ilhəm berixi üqündur. **23**
Kərindaxlarəja hatirjəmlik, muhəbbət həm iman-
ixənq Huda’Ata wə Rəb Əysa Məsihdin boləjay! **24** Rəb
Əysa Məsihni əlməs-qirimas səyɡü bilən səyɡüqilərgə
məhir-xəpkət yar boləjay!

Filippiliklaroqa

1 Əysa Məsihning kulliri bolqan Pawlus wa Timotiydin, Filippida turuwatqan, Məsih Əysada bolqan barliq muqəddəs bəndilərgə, yetəqilər wə hizmətqilərgə salam! **2** Silərgə Huda'Atimiz wə Rəb Əysa Məsihtin mehir-xəpəkət wə hatirjəmlilik ata qilinoyay! **3** Hərketim silərnı əsliginimdə mən Hudayimoqa təkəkür eytimən, **4** hərketim dua qilojinimda, silərnıng birinqi künidin tartip bügüingə qədər hux həwər hizmitigə bolqan həkmarliqınglar tūpəylidin tohtimay xad-huramliq bilən silərgə dua-tilawət qiliwatimən; **6** qünki mening dəl xuningoqa ixənqim kamilki, silərdə yaxxi ixni Baxliyoquqı bu ixni taki Əysa Məsihning künigiqə kamalətkə yətküzüp tamamlaydu; **7** mening həmmınglar toqruluk xundak oylixim toqrıdur; qünki mən qəlbınglardıdurmən; mən zındanda zənjirlənginimdimu wə hux həwərnı aqlıojinimdimu, dəlilliginimdimu [Huda manga yətküzgən] mehir-xəpəkəttin silərmu ortak bəhrimən bolisilər. **8** Mening Məsih Əysanıng iq-baqrıda bolup silərnı xunqilik təlpünüp seojınoqlıqımoqa Huda Əzi guwahqıdur. **9** Mening dua-tilawitim bolsa, silərnıng muhəbbıtinglarning hətərəplimə bilim wə ətrəplıq sawat bilən yorutulup tehımu exip taxqayki, **10** silər nemə ixlarning əwzəl ikənlikini pərk etələydiqan bolup, Məsihning künidə pak-dıyanətlik, əyibsiz bolisilər **11** həmdə Əysa Məsih arqılıq bolqan, Hudanıng xan-xəripi həm mədhıyisini elip kelidıqan həkkanıyılıqning mewisi bilən toldurulısılar. **12** Birak silərgə xuni həwərləndürməqimənki, i qerındaxlar, mening bu əhwalim əməliyəttə hux həwərnıng tehımu kəng tarkılıxi üqün türtkə boldi; **13** Qünki mening kamilixim Məsih üqün ikənliki imperator ordısidiki qarawulhanidikilərgə wə baxqa həmməyləngə ayan boldi. **14** Xuning bilən qerındaxlarning kəpinqisi mening kamilixim tūpəylidin Rəbgə tayinip [Hudanıng] səz-kalamini qorqmay səzləxkə tehımu jür'ətlik boldi; **15** dərwəqə, bəziliri həsət qilip yaki rıqabətlixip, bəziliri aq kəngüllük bilən Məsihni jakarlaydu; **16** keyinkiliri bolsa bərhək muhəbbəttin, mening hux həwərnı aqlap ispatlixim üqün muxu yərgə qoyuloqanliqimni bilgənlikidin xundak qılmaqta; **17** Aldinqiliri bolsa qin kənglidin əməs, bəlki xəhsiyətqilikidin, mening zənjirləngən dərdimgə dərd qoxmaqı bolup xundak qılmaqta. **18** Əmdi bularoqa nemə degülük?

Qandakla bolmisun, toqra niyəttin bolsun sahtiliktin bolsun, ohxaxla Məsih jakarlinidu; mən xuningoqa xadlinimən; bərhək, dawamliq xadliniwərimən. **19** Qünki dualınglar wə Məsih Əysanıng Rohıning quwwətlixı arqılıq bu iqlar nijat-qutquzuluxumoqa mədət bolidu dəp bilimən, **20** — demək, təkəzalıqım wə ümid-istikim boyiqə heq ixta hijalətqiliktə qalmastin, tirik yaki əlük bolay, hərdəim bolqinidək həzırmu toluk jasarət bilən Məsih tenimdə uluqlansun! **21** Qünki manga nisbətən həyatimning əzi Məsihdur; əlūx bolsa tehımu paydılıqtur. **22** Jenim tenimdə qalsa, əmdi nesiwəm yənə mewilik hizmət bolidu; ləkin qaysisini əwzəl bilip talliwelıxımnı bilməywətimən; **23** mən həyat bilən mamat otturısidə qısilip qaldım; qünki bu dunyadin ayrilip, Məsih bilən billə boluxqa intızarımən — bu ix ziyadə əwzəldur; **24** əmma silər üqün jenimning tenimdə qelıxi tehımu zərüröqu dəymən. **25** Əmdi buningoqa ixənqim kamil bolup, silərnıng etıqadta əloqa ilgilıxınglar həm xad-huram boluxınglar üqün mən silər bilən billə qelip dawamliq turımən dəp bilimən; **26** xuning bilən mening silərgə yənə həmrah bolqinim wəjıdin mən arqılıq Məsih Əysada pəhrilıni pəntənə qilıxınglar tehımu ziyadilıxıdu! **27** Pəkət əzınglarnı Məsihning hux həwirigə layıq tutınglarkı, mən yeninglaroqa berip silər bilən didarlıxkandımu, silərdin ayrılqandımu, ixlınglardın anglyadıojinim silərnıng bir roh bir janda bolup qıng dəsəp turup, hux həwərdiki etıqadning yolıda kürəxkə intilıwatqıninglar, **28** xundakla qarxi qıqquqılarning heqqandak wəhımliridin patıparak bolup kətmıgıninglar bolsun; silərdiki bu oqayrət, ularoqa həlakətning bəlgisi, silərgə bolsa qutquzuluxınglarning əlamiti, xuningdək əlayitən Hudadin kəlgən bir əlaməttur; **29** Qünki Məsihning yolıda silərgə pəkət Uningoqa ixinıxnila əməs, yənə Uning üqün horlukqa uqraqımu nesiwə qilinıqandur. **30** Qünki silər ilgiri məndə kərgıninglardək wə xuningdək həzır angliojıninglardək mən yolukqan kürəxkə silərmu yolukmaqısilər.

2 Əgər əmdi Məsihtə rıqəbət bar deyilsə, muhəbbətnıng təsəllisi bar deyilsə, Rohning sırdaxlıki bar deyilsə, qəlbədə iq əqrıtıxlar həm rəhımdillik bar deyilsə, **2** — əmdi ohxax bir oy-pikirdə bolup, bir-bınglaroqa ohxax muhəbbəttə baqlıni p, bir jan bir niyəttə bolup, aranglarda heq ix rıqabəttin yaki quruk xəhərtəpərəsliktin bolmisun; əksi qə,

oy-hiyalinglarda kiiqik peillik bolup hərbiringlar baxkilarini özinglardin yukiri döp bilinglar; xundak bolojanda xad-huramligimni kamil kilisiler. **4** Hərbiringlar pəkət ez ixliringlaroja kengül belüp kalmay, bəlki baxkilarningkigimu kengül belünglar. **5** Məsih Əysada bolojan oy-pozitsiya silerdimu bolsun: — **6** U Hudaning tip-xaklida bolsimu, Əzini Huda bilən täng kilixni olja kilip tutuwalmidi; **7** Əksiqə, U Əzidin həmmiini kuruqdididi, Əzigə kulning xaklini elip, Insanlarning siyakioja kirip, insaniy təbiəttin ortakdax bolup, **8** Əzini təwən kilip, Hətta elümgigə, yəni kresttiki elümgigə itaətmən boldi; **9** Xunga Huda Uni intayin yukiri kətürüp mərtiwilik kildi, Uningoja hərəkəndak namdin üstün bolojan namni beoqixlidiki, **10** Əysaning namioja asmanlarda, yər yüzidə həm yər astida barlik tizlar pükülüp, **11** Huda'Atioja xan-xərəp kəltürüp hər bir til Əysa Məsihning Rəb ikənlikini etirap kilidu. **12** Xuning bilən, əy səyümlüklirim, silər həmixə itaət kilojininglardək, pəkət mən yeninglarda bolojinimdila əməs, bəlki hazırkədək mən silərdin neri bolojanda tehimu xundak itaət bilən əyminixtə, titrigən həlda ez nijatiglarini hærtərəpkə tətbiqlaxka intilinglar. **13** Qünki Hudaning güzəl həhixi boyiqə silərnin iradə tiklixinglaroja wə xuningdək uni əməlgə axuruxunglarda iqinglarda ixliguqi Uning Əzidur. **14** Həmmə ixlarni oqudungximay yaki talax-tartix kilmay kilinglar; **15** xuning bilən silər əyibisiz, sap dillik bolup, bu dəwrdiki tətür, əsəbbiy adəmlər otturidida yaxap, ularning arisida dunyaoja yorukluk bərgüqilərdək pərlap, Hudaning daətsiz pərzəntliri bolisiler; **16** xuningdək həyatning sək-kalamini sunup bərgüqi bolojininglar tūpəylidin, mən silərdin Məsihning künidə bikar yügürməptimən, bikar japa tartmaptimən döp pəhirlinip təntənə kilaylaydiəjan bolimən. **17** Hətta mən «xarəb hədiy» süpitidə etiқadinglardiki kurbənlilik həm hizmət-ibadətning üstigə kuyulsammu, mən xadlinimən, xundakla silər bilən billə ortək xadlinimən. **18** Silərmu ohxax yolda xadlinisiler wə mən bilən billə ortək xadlinixinglar kerək. **19** Ləkin mən Rəbdə pat arida Timotiyni yeninglaroja əwətxini ümid kilimənki, əhwaliglarini anglap mənmu hux bolsam; **20** qünki yenimda uningoja ohxax, dilimiz bir bolojan, ixliringlaroja qin dilidin kengül bəlgüqi baxka adəm yoktur. **21** Qünki həmmə adəm Əysa Məsihning ixlirioja əməs, bəlki əzining ixliri bilən xuəullinixka intilidu; **22** əmma silər uning saləhiyitini, uning

hux həwərninɡ hizmitidə huddi atisioja həmrəh bolup ixləydiəjan balidək mən bilən birgə mənənt singdürgənlikini bilisiler. **23** Əmdi əkiwitimning kəndək bolidiəjanlikini enik bilgən həman, uni dərhal mangduruwetixni ümid kilimən; **24** əmma özümning yeninglaroja pat arida baridiəjanlikioja Rəb ərkilik ixənqim bar. **25** Əmma buningdin əwwal mening kərindixim, hizmətdixim həm səpdixim bolojan, silərnin əlqinglar həm həjtimdin qikkən kurbənlilik yərdimiglarini yətküzgüqi Əpəfroditni yeninglaroja əwətxini zərür taptim, **26** qünki u həmminglaroja səoqinip təlpüngənidi həm silərnin uning kəsəl həlidin həwər tapqinixinglar tūpəylidin əzəbləndi. **27** U dərwəkə kəsəl bolup əjəlgə yəqinlixip kəldi; ləkin Huda uningoja rəhim kildi; həm mening dərdimning üstigə dərd bolmisun döp yəloquz uningojila əməs, bəlki mangimu rəhim kildi. **28** Xuningdək uning bilən yənə kərtixüp xadlinixinglar wə xundakla özümgə nisbətən dərdirimni əzəytix üqün uni tehimu jiddiy yoloja salmaqimən. **29** Əmdi uni xad-huramlilik bilən Rəbdə kəbul kilinglar həm uningdək adəmlərgə hərmət kilinglar; **30** qünki u Məsihning hizmitini döp, silərnin manga kilmaqci bolojan yərdimiglarini bejirixtə yolukkan boxlukni toldurup əjəlgə yüzlinip, əz jenini təwəkkül kildi.

3 Ahirida, əy kərindaxlirim, Rəbdə xadlinixinglar! Bularni silərgə kəyta yəzix mən üqün əwariqilik əməs, bəlki silərgə əmanlik elip kelidu. **2** Itlərdin həzi bolunglar, yəmanlik kiləjuqilərdin həzi bolunglar, «tilim-tilim kəsküqilərdin» həzi bolunglar! **3** Qünki həkikiy sünnətlilər bolsa Hudaning Rəhə arkilik ibadət kiləjuqi, Məsih Əysadin pəhirlinip təntənə kiləjuqi, ətkə tayanmaydiəjan bizlərdurmiz. **4** Meningmu ətkə tayanəjuqilikim bar! Baxkilar «əz ətlirigə tayanəsam bolidu» desə, mən tehimu xundak; **5** sünnətkə kəlsək, mən tuəqulup səkkizinqi küni sünnət kilindim; İsrail millitidin, Binyaminning kəbilisidimən, «İbrəniylərnin ibrəniyisi» mən; Təwrat-kənuni tərəptin eytkənda, «Pərisiy» məzhəpidimu boləjan mən; **6** Hudaəja boləjan kizəjinlikioja kəlsək, jəməətkə ziyənkəxlilik kiləjuqi idim; Təwrat kənuni tələp kiləjan həkəkəniylikkə kəlsək, əyibisiz idim; **7** əmma manga nəmə ix «pəydilik» bolsa, bularni Məsih səwəbidin ziyənlilik döp həsəblidim; **8** Məsih Əysa Rəbbimni tonuxning əwzəlliki wəjidin, mən baxka həmmə ixni ziyənlilik döp həsəbləymən; mən dərwəkə Uning üqünmu həmmidin

məhrum bolojan; bərhək, Məsihkə erixixim üqün bularni nijasət dəp həsabləymənki, **9** Məsihtə bolup, əzümdeki qandaktur həkkanıylik (Təwrat qanunidin qıkkən həkkanıylik)tin waz keqıp, Məsihning etiqad-sadıklıqı arkilik bolojan həkkanıylik, yəni etiqad arkilik Hudadin bolojan həkkanıylikkə erixələymən; **10** muddiayim Uni tonuxtur, — yəni Uning əlöp tirilixining küq-kudritidə yaxap, Uning azablirioja sirdax-həmdəmliktə bolup, Uning əlümini ülgə kılıp əzgərtılıp, **11** xundakla mumkin kədər əlümdin tirilixkə yetixni muddia kılımən. **12** Ularoja erixitim yaki kamalətkə yəttim deməqki əməsmən; ləkin Məsih Əysaning meni tutuwəlixida bolojan muddia-nixanini əzüm tutuwəlsam dəp qepip yürməktimən. **13** Qerindaxlar, mən əzümni uni tutuwəldim dəp qariməymən. Pəkət xu bir ixnilə kılımənki, ətöp kətkən ixlarni untup, aldimdiki ixləroja intilip, **14** nixanni qoşlap, Hudaning Məsih Əysada bolojan bəyüq qəqirikidiki in'amioja qarap qepip yürməktimən. **15** Əmdi arimizdin kimki pixip yetilgən bolsa xu oy-məksəttə bolaylı. Əgər bəxkiqə oy-məksəttə bolsanglar, Huda bunimu silərgə kərsitip beridu. **16** Qandakla bolmisun, qandək əlqəmgə yətkən bolsək, xu əlqəm boyiqə qədəm besiwəyli. **17** Meni ülgə kılıp əgixinglar, əy qerindaxlar, xundakla biz silərgə tikləp bərgən nəmunə boyiqə ohxax yolda mangojanlarojimu kəzünglarni tikip, ulardın əgininglar. **18** Qünki silərgə kəp kətim eytkinimdək, wə hazirmu kəz yaxlirim bilən qayta eytimənki, nurojun kixilər Məsihning krestioja düxmən bolup mangmaktə. **19** Ularning əkiwiti həlakəttur, hudasi əzining qərnidur, xəripi kılıp mahtanojini əz nomussizlikidur, oyliojanliri pəkət bu dunyadiki ixlardur. **20** Həlbuki, bizning puqralikimiz bolsa əxtidur, biz dəl xu yərdin Nijatkarning qüxüxini intizarlik bilən kütməktimiz — U bolsa Rəbbimiz Əysa Məsihdur. **21** U barlik məwjudatlarni Əzigə boysunduridiojan kudriti boyiqə bizning əbgar bu tenimizni əzgərtip, Əzining xan-xəraplik tenigə ohxax hələja kəltüridu.

4 Əmdi, əy qerindaxlirim, səyğənlirim wə təlpüngənlirim, mening xad-huramlikim, mening bəximning taji boləjuqilar, Rəbdə qing turunglar, i səyğənlirim! **2** Ewodiyaadin ətünimən, wə Suntihədin ətünimənki, Rəbdə bir oy, bir pikirdə bolunglar! **3** Durus, mən səndinmu tələp kılımənki, i həkikiy həmbəyunturukluk hizmətdixim, bu ayallarning

yardimidə boləjin; mana ular mən wə Klimənt bilən billə, xundakla namliri «həyatlik dəptiri»gə hatiriləngən bəxkə hizmətdaxlirim bilən billə hux həwər hizmitini ilgiri sürüxtə birgə kürəx kılıjan. **4** Rəbdə xadlininglar; mən yənə eytimənki, xadlininglar! **5** Silərninq mulayimlikinglar pütkül insanoja ayan bolsun; Rəb yekindur! **6** Həq ix toşruluk əndixə kilmanglar; bəlki hər bir ixtə təxəkkür eytip tilikinglarni Hudəoja dua həm iltija arkilik məlum kilinglar; **7** xu qəoqda adəmninq oyliojanidin exip qüxidiojan, Huda igə bolojan hatirjəmlik kəlbənglarni wə oy-pikringlarni Məsih Əysada qoşdaydu. **8** Ahirida, əy qerindaxlirim, nemə ixlər həkikiqət, nemə ixlər aliyjanab, nemə ixlər həkkanıy, nemə ixlər pak, nemə ixlər hux-yəkimlik, nemə ixlər xan-xəhrətlik bolsa, kiskisi hərəkəndək ixlərdə əhlək-pəzilət yaki mahtaxkə layik tərəplər bar bolsa, xu ixləroja kəngül qoyup oylininglar. **9** Məndin əgəngən, qəbul kılıjan, angliojan wə məndə kərgənlərninq hərəkəndiki bolsa, silər xularoja əməl kilinglar; xundək kılıjanda hatirjəmlik Igisi bolojan Huda silərgə yar bolidu. **10** Əmdi mən Rəbdə ziyadə xadlandimki, silər hazır ahirdə mənə bolojan kəyümqanlıkinglarni qaytidin kərsətinglar (bilimənki, mənə daim kəyünüp kəldinglar, əmma pəkətlə kərsitix pərsiti qikmidi). **11** Mən bu gəpimni, birər mohtajliktin eytiwətkinim yok; qünki əhwalim qandakla boluxidin kət'iy nəzər, bərioja qənaət kilixnə əginiwəldim. **12** Mən osal əhwalda yaxaxni bilimən, həm kəngriqliktə yaxaxnimu bilimən. Hər ixtə, hər əhwalda, həm toklukta həm aqliktə, həm bayaxatqilikta həm mohtajlikta yaxaxning sirini əginiwəldim. **13** Mənə kudrət Bərgüqigə tayinip həmmə ixni qilalaydiojan boldum. **14** Həlbuki, mening kiyinqilikioja ortək boluxunglar bilən yaxhi kildinglar. **15** Silərgimu məlumki, əy Filippiliklar, mən Makedoniya əlksidın ayrilip qikkimində, hux həwərnə bəxkə yərlərgə yətküzgən dəsəptiki wəqitlərdə, silərdin bəxkə həqəkəndək jəmət bərix wə qəbul kiliq ixliridə mən bilən həmkərləxmiojan. **16** Qünki Tesalonika xəhridiki wəqtimdimu əhtiyajim qüxəkəndə silər mənə birnəqqə kətim yərdəm əwətinglar. **17** Mening bundək dəyixim, silərdin birər səwəjatni izdəp soriojanim əməstur, izdiginim bolsa həsəwətinglaroja [rohiy] məwining kəp toplinixidin ibarəttur. **18** Ləkin məndə həmmə nərsə bar, həttə yetip axkudək bar; silər əwətkənliringlarni Epəfrodittin tapxuruwəlip

terəmgə siojmay qaldim wə molqilikqa qəmdum. Bu əwətkinilər intayin huxbuy, Hudaşa qəbul boləjudək, xundakla Uni hursən qilidişan bir qurbanliktək idi. **19** Wə mening Hudaşim silər mohtaj boləjan həmmə nərsini Məsiş Əysada boləjan xan-xəripidiki bayliqlarəja اساسən mol təminləydu. **20** Əmdi Hudaşimiz həm Atimizəja əbədil'əbədgiqə xan-xərap boləjay! Amin. (aiōn g165) **21** Məsiş Əysada boləjan barliq muqəddəs bəndilərgə salam yətküzümlər. Yenimdiki qerindaxlardinmu silərgə salam! **22** Barliq muqəddəs bəndilərdin, bolupmu Qəysər [imperatorning] ordısında boləjanlardin silərgə salam! **23** Rəbbimiz Əysa Məsişning mehİR-xəpkiti roşinglarəja yar boləjay!

Kolossiliklarga

1 Hudaning iradisi bilən Məsih Əysaning rosuli boləjan mənki Pawlustin wə qerindax Timotiydin, Kolossi xəhirdə turuwatqan muqəddəs bəndilərgə, yəni sadik qerindaxlarəja salam! Huda Atimizdin mehir-xəpət wə hatirjəmlilik silərgə boləjay! **3** Biz Məsih Əysaəja baqliəjan etikadinglar wə barlik muqəddəs bəndilərgə baqliəjan muhəbbitinglar toqruluk angliəjanin keyin, silər üqün dua qilənimizda silər üqün ərlərdə saklaklik ümid tüpəylidin Rəb Əysa Məsihning Huda-Atisəja üzlüksiz rəhmət eytimiz; **5** Silər ilgiri bu ümid toqrisida hux həwərdiki həqiqət səzliri arkilik angliəjansilər; **6** bu hux həwər pütkül jəhanəja yetip kelip mewə berip awumakta, xundakla silərgimu yetip kelip, silər uni anglap Hudaning mehir-xəpətinə həqiqətən bilip yətkən birinqi kündin baxlap u silərdimu mewə berip awup barmakta; **7** silər hux həwərnə səyümlük ixdiximiz əpəfrastin əgəngənsilər; u yardimizdə Məsihning sadik hizmətqisidir; **8** u bizgə silərnəng Rohta boləjan muhəbbitinglarni ayan kildi. **9** Bu səwəbtin bizmu buning toqrisida angliəjan kündin baxlap silər üqün dua qilip iltija qilixni tohtatmiduk; tiləydiəjinimiz xuki, Hudaning iradisi hərtərəplik danalik wə rohiy yorutulux bilən silərdə toluq bildürilsun. **10** Xundak boləjanda silər Rəbgə layik həlda hərtərəptə Hudani hursən qilip, hərkəndak güzəl ixlarda mewə bərgəndə, Hudani həqiqiy bilixinglar arkilik əsüp yetilislər; **11** bizni muqəddəs bəndilərnəng yoruklukta boləjan mirasiəja muyəssər boluxka layik qiləjan Atisəja təxəkkür eytip, Uning xan-xərpəlik kudriti boyiqə hərtərəplik küq bilən hər ixlarda xadliqka tolup qidamlik wə səwr-takətlik boluxka küqləndürülsilər. **13** U bizni qarəngəjulukning həkümranlikidin azad qilip, səygən Oəqlining padixahliqəja yətkəp koydi; **14** Uningda hərlük-azadliqka, yəni gunahlırimizdin kəqürümgə muyəssər bolduk. **15** U bolsa kərünməs Hudaning sürət-obrazidur, pütkül kainattiki tunjidur; **16** qünki Uningda barlik məwjudatlar, asmandiki bolsun, zemindiki bolsun, kərünidiəjan bolsun, kərünməs bolsun, məyli təhtlər, hojayinlar, həkümranliklar, həqəkdərlər bolsun, barlik həmmə Uning tərpidin wə Uning üqün yaritiləjandur. **17** U həmmidin burundur, wə həmmə məwjudatlar Uningda bir-birigə baqlinip turmakta; **18** U yənə tənnəng, yəni

jamaətnəng bexidur; u baxlinixtur, əlgənlərdin tunji bolup tirilgüqidur; buningdiki məksət, Uning pütkül məwjudatlar iqidə hər jəhəttin əng üstün orunda turuxi üqündur. **19** Qünki Huda Əzining mukəmməl jəwhirini Uningda turozuxuxka, **20** wə Uning arkilik barlik məwjudatlarni Əzi bilən əpləxtürüxkə layik kərganidi, yəni, Uning kresttə təkülgən qəni arkilik inaklik elip kəlgəndin keyin, — U arkilik məyli zeminda bolsun, ərlərdə bolsun barlik məwjudatlarni Əzi bilən əpləxtürüxkə layik kərganidi; **21** wə əslidə rəzil əməlliringlar tüpəylidin Əzigə yat qilinəjan, kənglünglarda düxmənlik boləjan silərnimu, U Əz ətlik tenidə əlüm arkilik Əzigə pak-muqəddəs, əyibsiz wə daətsiz həzir qilix üqün Əzi bilən əp qiləjan **23** (əgər silər etikətdə ul selinip mustəhkəm turup, hux həwərdiki ümidtin neri qilinmisanglar); bu hux həwər pütkül asman astidiki kainatta jakarlanəjan; mənki Pawlus Uningəja hizmətqi qilindim. **24** Əmdi mən silər üqün tartqan jəjalirim üqün xadlinimən, wə xuningdək Məsihning jəjalirida kəm boləjanlirini əz ətlirimdə Uning teni, yəni jamaət üqün toluqlaymən; **25** mən [jamaət] üqün Hudaning səz-kalamisəja əməl qilix üqün Uning manga silərnə dəp tapxuroəjan oəjidarliqi boyiqə hizmətqi qilindim; **26** bu səz-kalamidiki sir barlik əsirlərdin wə dəwrlərdin yoxurun tutuləjan, əmma həzir muqəddəs bəndilirigə axkarilandi; (aiəñ **g165**) **27** qünki Huda ularəja əllər arisida əməlgə axuruluwatqan bu sirning xərpəlik bayliqlirini bildürüxni halidi; bu sir bolsa xan-xərpəke elip barəjuqi ümid boləjan, silərdə turuwatqan Məsihning Əzidur. **28** Biz uni jakarlaymiz, hər bir adəmnə Məsihdə kamalətkə yətkən həlda Huda aldida həzir qilix üqün barlik danalik bilən hər bir adəmgə jekiləymiz, hər bir adəmgə təlim berimiz. **29** Mən xuningəja intilip, Uning wujudumda ixligini boyiqə kürəx qilip jəpa tartimən; Uning wujudumda ixligini dərwəxə tolumu zordur.

2 Qünki mənəndə silər üqün, Laodikiyədikilər üqün, xuningdək didarimni kərmigənlərnəng həmmisi üqün nəkədər zor kürəxning boluwatqanliqini silərgə bilgüzməqimən; **2** küriximning nixani, həmməylənnəng mehir-muhəbbəttə bir-birigə baqlinip, kəlbirining riəbətəndürülüxi, Hudaning sirini, yəni Məsihni qüxinixtə wə toluq bilixtə boləjan ixənəq-hatirjəmlikkə erixixi üqündur; **3** qünki Uningda danalikning wə bilimning barlik bayliqliri yoxurunəjandur. **4** Mening buni deyixim, həqkimning silərnə qayil qilarlik silik-sipayə gəpliri

bilən aldımastlık üqündur; 5 qünki gərqə tən jəhətidin silərdin neri bolsammu, roh jəhətidin mən silər bilən billimən, silərning səptə turuwatqininglaroşa wə Məsihgə baoljoan etikadinglarning qinglikioşa qarap xadlinimən. 6 Məsih, Rəb Əysani qandaq kəbul kijoan bolsanglar, xu həlda Uningda menginglar, 7 silər təlim berilgəndək Uningda yiltiz tartip, etikadinglar quruluwatqan həlda, etikadta hatirjəm kilinip, rəhmət eytixlar bilən taxqinlap turoşuqi bolunglar; 8 heqkimning Məsih boyiqə bolmioşan, pəylasopluk yaki bimənə aldımastlık bilən, insanlardin kəlgən təlimlər, yəni bu dunyadiki «asasiy kaidə-qanuniyətlər» boyiqə silərni öz oljisi kilip azdurmaslık üqün hezi bolunglar; 9 qünki Uningda, yəni Məsihdə, Hudaning barlık mukəmməl jəwhiri tən xəklidə turidu; 10 wə silər Uningda, yəni barlık həkəmdarlarıning həm həkəmdarlarıning bexi Boləşuqida mukəmməldursilər; 11 silər Uningda adəmninğ kəlisiz boləşan sünnət bilən sünnət kilinoşansilər; demək, Məsihning sünniti bilən [ğunahlık] ətkə baoləşən təndin halas kilinoşansilər; 12 Uning bilən tənğ qəməldürüluxtə dəpnə kilinoşansilər; silər yənə Uni ölümədin tirildürğən Hudaning wujudunglarda ixləydiğənlilikioşa ixənq baoləş bilən Uning bilən tənğ tirilğənsilər. 13 Əmdi gərqə itaətsizlikinglar wə ətliringlardiki sünnətsizlikinglar tūpəylidin əlgən bolsanglar, U silərni Məsih bilən billə janlandurdi; həmmə itaətsizlikirimizni kəqürüm kilip, 14 bəlgilimilərdə öz iqigə elinoşan üstimizdin ərz kilidəşən, bizni əyibləydiğənlərni pütüklərni əqürüp taxlıdi; U ularni bizdin neri kildi, krestkə mihlatquzdi. 15 U həkəmdarlarıning wə həkəmdarlarıning olja elip, [kresttə] ularni rəşwa kilip ularning üstidin təntənə bilən əqəlibə kildi. 16 Əmdi heqkimning yemək-iqmək, həyt-bayramlar, «yengi ay» yaki xabat künlər jəhətliridə silərning üstünlərdin həkəmə qikirixioşa yol qəymanglar; 17 bu ixlər bolsa bir kələnggə, halas; uning jismi bolsa Məsihningkidur! 18 Heqkimning silərni «kiqik peillik» wə pərixtilərgə ibadət kilixkə dəwət kilip in'aminglardin məhrum kilixioşa yol qəymanglar; muxundaq kixilər [ğunahlık] ətliridiki oy-pikirliri bilən həkəwulixip, kərgən kərünüxlərgə esiliwalmaktidur; 19 Ular «bax»ni qing tutqini yoktur; lekin baxtin ügə wə singirlər arqilik pütkül tən kuwwətlinidu wə bir-birigə baoləşinip, Hudadin kəlgən awux bilən axmaқта. 20 Əgər Məsih bilən bu dunyadiki kaidə-qanuniyətlərgə nisbətən əlgən bolsanglar,

nemixkə (bu dunyada yaxioşanlardək) «Tutmal» «Tetimal» «Təgmə!» degəndək bəlgilimilərgə riayə kilisilər 22 (bundak [bəlgilimilər ilkidiki] nərsilərninğ həmmisi istemal kilinix bilən yoklıdi)? Muxundaq bəlgilimilər pəkət insanlardin qikqan kərsətmilər wə təlimlərdin ibarət, halas; 23 ularda dərwəkə birhil pidaiylərqə ibadət, kiqik peillik wə əz tənigə karita kəttik kolluk boluxni dəwət kilix boləşaqkə, ularda danalikinğ kərünüxi bar; əməliyəttə [bundak danalikinğ] pəydisi yoktur — ular pəkət əttiki həwəslərgə yol qəyidula, halas.

3 Silər Məsih bilən tənğ tirildürülğən bolsanglar, əmdi yukiridiki ixləroşa intilip izdininglar; Məsih xu yərdə Hudaning ong yenida olturidu. 2 Kəngül-zəhninglarni yərdiki ixləroşa əməs, bəlkə yukirikə ixləroşa qəyunglar; 3 qünki silər əlgənsilər, wə həyatınglar Məsih bilən billə Hudada yoxurun turidu. 4 Əmma həyatimiz boləşən Məsih axkariləşən qəşda, xuan silər uning bilən billə xan-xəşəptə axkariləşən bolisilər. 5 Xunga yərgə təwə ixlərni kiləşuqi hərəkəndək əzaliringlarni, yəni buzukluk, napaklik, iplas həşşiyətlər, rəzil həşşixlar wə nəpsaniyətqilik (u butpərəslikkə barawərdur)ni ölümə məhkəmə kilinglar; 6 qünki bu ixlər tūpəylidin Hudaning əşşəziptə itaətsiz pərzəntlərgə qūşidur. 7 Silər bular arisida yaxioşan wəktinglarda, bundak ixlərdimu mangəşansilər. 8 Əmma həzir silər muxularningmu həmmisini əşşünlərdin seliwetinglar — yəni əşşəp, kəşşəp-səpra, yaman niyətlər, təhmət, əşşinglardin qikidəşən iplas səzlərnimu seliwetinglar. 9 Bir-biringləroşa yaləşən səzlimənglar; qünki silər kəna adəməni kilimixliri bilən seliwətkənsilər, 10 wə yengi adəməni kiyğənsilər; yengi adəməni bolsa əşşəziptə Yarətkəşşing sūrət-əbrəzi boyiqə toluk bilixtə daim yengiliməktə; 11 uningda heqkəndək yunanlik yaki Yəşşədiy, sünnətlik yaki sünnətsiz, yat mədinəyətlik, Skit, kul yaki həşşələr məwjut əməstur; bəlkə Məsih həmmidur, wə həmmididur. 12 Xunga, Hudaning talliwəşənlikioşa, pək-mukəddəs wə səyüngənlərgə layik, adəməniq iq əşşəritidəşən baoləşlarni, məşşəribanlik, kiqik peillik, məmənlilik wə səwə-təkətləknə kiyiwelinglar; 13 bir-biringləroşa yol qəyunglar, narazilik ix bolsa bir-biringlarni kəqürüm kilinglar; Məsih silərni qandaq kəqürüm kijoan bolsa silərni xundaq kilinglar. 14 Muxu ixlərninğ üstigə kəmil birlikning rixtisi boləşən məşşəp-məşşəbbətnə kəşşup beringlar. 15 Məsihning

hatirjamligi qalbinglarda hokum sursun (silər bir tən bolup bu hatirjamliktə boluxqa qaqirilojan ikənsilər) wə xundakla rəhmət eytxlarda bolunglar. **16** Məsihning səz-kalamini özünglarda bayliq hasil kilip turouzunglar, barliq danalik bilən bir-biringlaroqa oğtinglar, jekilənglar, qin qalbinglarda zəbur-nəomilər, mədhıyə küyliri wə rohıy nahxilarni yangritip Hudani qirayliq mədhıyilənglar; **17** wə həmmə ixlarda, səz bolsun, əməl bolsun, həmmisini Rəb Əysanin namida kilip, uning arkilik Huda'Atioja rəhmət eytinglar. **18** Silər ayallar, Rəbdə boləjan süpitinglaroqa layiq öz ərliringlaroqa boysununglar; **19** silər ərlər, öz ayalliringlaroqa muhəbbət kərsitinglar; ularoqa aqqiq qilmanglar. **20** Silər balilar, ata-ananglaroqa həmmə ixlarda itaət qilinglar; qünki bundak kilix Rəbdə boləjan güzəl ixtur. **21** Silər atilar, baliliringlarning kəngligə azar bərmənglar; undak kilsanglar kəngli yara bolidu. **22** Silər kullar, əttin boləjan hojayininglaroqa həmmə ixta itaət qilinglar; pəkət kəz alididila hizmət kilip, insanlarni hux kiləuqi kullardin bolmanglar, bəlki Rəbdin əyminip qin kənglünglardin ix kəruənglar. **23** Nemə ixni kiliwatkan bolsanglar, uningda insanlar alidida əməs, bəlki Rəb alidida kiləandək jan-dil bilən uningə ixlənglar; **24** qünki mirasning in'amioja Rəbdin muyəssər qilinəjanlikinglarni bilisilər; qünki silər Rəb Məsihning ibadət-qullukididursilər. **25** Əmma kim həqkanıysizlik kilsa kiləjan həqkanıysizliki öz bexioja quxidu; bu ixta həqkəndək yüz-hatirə kilinix yoktur.

4 Silər hojayinlar, kulliliringlaroqa adil wə toqra muamilə qilinglar; qünki ərxətə öz hojayininglarning barlikini bilisilər. **2** Dua-tilawətkə hərəkəndək wəqıttə berilinglar, buningda rəhmətlər eytixip həxyar turunglar; **3** xuning bilən biz üqünmu dua kiləjaysilərki, Huda bizgə Məsihning sirini jakarlıx üqün Əz səzigə ixik aqsun; mən dəl sir üqün zənjirlər bilən baqlənojanmən; **4** xunga kilixqa tegixlikim boyiqə, sirni axkariliximoja [dua qilinglar]. **5** Sirttikilərgə nisbətən danalik bilən menginglar, pürsətlər qıkkəndə kəngül qoyup kəldin bərmənglar. **6** Silərnin gəp-səzliringlar hərəkəiməhır-xəpəkət bilən bolsun, tuz bilən tetitilsun; xuning bilən silər hərəkəimə adəmgə kəndək jawab berixni bilisilər. **7** Səyümlük kərinde xəm Rəbdə sadik hizmətkar, ixdiximiz boləjan Tikikus silərgə mən toqruqluk həmmə ixlarni məlum kilidu. **8** Mən uni dəl muxu ix üqün yeninglaroqa əwətxim, silərnin

əhwalinglarni biliwəlixı wə xundakla kənglünglarəja ilhəm-riəbət berixı üqündur. **9** Mən əzi silərdin boləjan, sadik wə səyümlük kərinde ximəz Onesimusni uning bilən əwətxim; ular silərgə muxu yərdiki barliq ixlarni məlum kilidu. **10** Türmidixim boləjan Aristarxus silərgə salam yollaydu; Barnabasning nəwri inisi Markusmu xundək (silər uning toqruqluk tapxuruqlarni tapxuruwədinglar; u yeninglarəja kəlsə, uni qəbul qilinglar); **11** Yustus dəp ataləjan Yəxuamu salam yollaydu. Hudaning padixahlıki üqün mənə hizmətdəx boləjan sünnət qilinəjanlardin pəkət muxular bardur; ular mənə təsəlli boləjan. **12** Silərdin boləjan, Məsih Əysanin quli Əpəfras silərgə salam yollaydu; u silərnin Hudaning pütkül iradisidə mukəmməl, kamalətkə yetip qing turuxunglar üqün hərəkəimə silər üqün dualarda kürəx kilidu. **13** Qünki mən uningəja guwəhəqimənki, u silər üqün, Laodikiadikilər üqün wə Heyrapolistikilər üqünmu kəp jəpə tartidu. **14** Səyümlük təwip boləjan Luqədin silərgə salam, Demastinmu xundək. **15** Laodikiadiki kərinde xlarəja bizdin salam, Nimfəjoja həm uning əyidə yiqilidiojan jəmətkimə salam eytinglar. **16** Bu hət arənglarda oqulojəndin kəyin, silər uni Laodikiyidiki jəməttimə oqutunglar, wə Laodikiyədikiyərgə yazəjan hətni silərmə oqunglar; **17** wə Arkippuska: «Sən Rəbdə tapxuruwaləjan hizmitinggə, toluq əməl kilixing üqün kəngül qoyəjin» — dənglar. **18** Mənki Pawlustin öz kolum bilən yazəjan salam. Mənin kixənlip kəmap qoyulojanlikimni əslənglar. Silərgə məhır-xəpəkət boləjay!

Tesalonikaliklaroqa 1

1 Mänki Pawlus, Silas hëmdë Timotiydin Huda'Atimiz wë Rëbbimiz Əysa Mësihdë bolëqan, Tesalonika xëhiridiki jamaëtkë salam. Silërgë mehir-xëpëät wë hatirjämlik bolëqay! **2** Biz dualirimizda silëрни yad etip turup, Hudaqä silëri üqün hërdäim tëxëkkür eytimiz; **3** Huda'Atimizning aldida etikädinglardin bolëqan ämëlliringlarni, mehir-muhëbbëttin qikkän japalik äjringlarni, Rëbbimiz Əysa Mësihkë baqlëqan ümidtë bolëqan qidamliqinglarni izqil äslëp turuwatimiz. **4** Qünki äy qerindaxlar, Huda söygänlër, Uning silëрни tallëqanliki bizgë ayan. **5** Qünki hux hëwirimiz silërgë yëtküzülgünidä sözlër bilënla ämäs, bëlki küq-küdrät bilën, Mukëddäs Roh bilën, mutlëk jëzmlëxtürülgän haldä silërgë yëtküzülgän; uning üstigë, bizning silëarning aranglarda bolëqinimizda silëрни dëp özimizni kändäk tutkanlikimizni obdan bilisilër. **6** Xuning bilën silër eçir azab-ökubät iqidë turuklukmu, Mukëddäs Rohning xadliki bilën sëz-kalamni qëbul kilip, bizni, xundakla Rëbning Əzini ülgë kilip ägëxtinglar, **7** xuning bilën silër Makedoniya wë Ahaya ëlkilridiki barlik etikädqilaroqa ülgë bolup qiktinglar; **8** qünki Rëbning sëz-kalami silërdin pëqät Makedoniya wë Ahayaqila yangrap qalmastin, bëlki hëmmë yërgë Hudaqä baqlanëqan etikädinglar toqurluk hëmmë yërgë hëwër tarkiliptu; nëtijidä, bizning [xu yërlërdä hux hëwër toqurluk] hëqnemä deyiximizning hëjiti qalmidi. **9** Qünki [biz barëqanliki jaydiki] kixilër silëarning bizni kändäk qarxi aqanliqinglarni, silëarning butlardin kändäk waz keqip tirik wë hëqkiy Hudaning hizmitidä boluxqä, xundakla Uning Oqlining, yëni U ëlümdin tirildürgän, këlügüsida kelidëqan qëzäptin bizni kutkuzoquqi Əysaning ärxтин kelixini kütüxkë Hudaqä bakkanliqinglarni bayan kilixidu.

2 Qünki, i qerindaxlar, bizning aranglaroqa kirginimiz toqurluk bilisilërki, u bikaroqa këtmidi. **2** Silërgë yënë xumu mëlumki, gërgë ilgiri Filippi xëhiridä kiyin-kistak wë harliqqa uqriëqan bolsakmu, zor kattik qarxilikkä qarimay Hudaning hux hëwirini silërgë yëtküzüxkë Hudayimizning mädät berixi bilën yürëklik bolduk. **3** Qünki bizning ötünüx-jekilëxirimizdä hëqkändäk aldämqilik, napak niyät yaki hilyigërlük yoktur. **4** Əksiqë, biz Huda tëripidin hux hëwëarning amanät kilinixqä layik kërülgän ädämlër süpitidä biz xuningoqa munasip haldä ädämlëрни

ämäs, bëlki qëlbimizni siniqoqi Hudani hursän kilix üqün [hux hëwëрни] jakarlaymiz. **5** Qünki silër bilgëndäk biz hëqkaysi waqittä aranglaroqa huxamätqilik bilën wë yaki tamahorlukqä niqab taqap këlmiduk — (bu ixtä Huda bizgë guwahqিদur) — **6** gërgë biz Mësihning rosullirining süpitidä tälëp yüklüyälëydiëqan bolsakmu, mëyli silër bolunglar yaki baxkilar bolsun, hëqbir insandin birër izzät-xëhrät izdigän ämäs iduk. **7** Əksiqë biz aranglarda huddi bala imitidëqan ana öz bowaqlirini këyünüp asriëqandäk silërgë mulayim muamilidä bolduk. **8** Xu qaqtä, silërgë xundäk tälpiüngäniduk, silërgë pëqät Hudaning hux hëwëринi tapxuruxnila ämäs, hëttä öz jenimizni tapxuruxkimu razimiz; qünki silër bizgë intayin kädirlük idinglar. **9** Qünki, i qerindaxlar, bizning kändäk japalik ämgäk kilëqinimiz esinglarda bardur; hëqkaysinglaroqa eçirimizni salmasliq üqün keqë-kündüzlöp mehnät kilduk, Hudaning hux hëwirini silërgë yëtküzduk. **10** Etikädqilardin bolëqan silëarning aranglardiki ämëliyätlirimizning kändäk ihlasmän, hëkkäniy wë äyibsiz ikänlikigë eziinglar wë Hudaning Əzimu guwahqিদur. **11** Wë yënë silër bilgininglardäk, atining öz përzentlirigë näsihät bërginidäk biz hërbiringlaroqa xundäk jekilöp, riqbät-täsëlli berip, silëрни öz padixahliqoqa wë xan-xëripigë qakiriwatkan Hudaqä layik haldä mengixqä dëwät kilduk. **13** Hudaqä yënë xu sëwäbtin tohtawsiz tëxëkkür eytimizki, silëarning bizdin angliëqan Hudaning sëz-kalamioqa kulak salëqinlinglarda, uni insandardin këlgen sëz süpitidä ämäs, bëlki uning ämëliy süpitidä, yëni Hudadin këlgen sëz-kalam dëp uni qëbul kildinglar; u [sëz-kalam] hëzir ixëngüqi silërdä ixlimëktä. **14** Qünki silër, i qerindaxlar, Yëhudiyë ëlksidiki Mësih Əysada bolëqan jamaëtlërdin ülgë ädinglar; ular [xu yërdä] Yëhudiyëlar tëripidin kändäk harliqlaroqa uqriëqan bolsa, silërmu öz yurtdaxliringlar tëripidin ohxax harliqlaroqa uqridinglar. **15** Ular, yëni xu Yëhudiyëlar, äslidä Rëb Əysani wë pëyoqëmbërlëрни eltürgän wë biznimu ziyänkëxlik kilip qoqliwëtkënidä. Ular Hudani narazi kilip, wë hëmmë insan bilën kerixip, **16** «yat älliklër»ning nijatliqqa erixixi üqün ularoqa sëlaximizgë toskunluk kiliwatidu. Xuning bilën ular gunahlrini üzüksiz qëkigë yëtküzëmëktä; lëkin qëzäp ularning bexioqa toluqi bilën qüxürülük aldida turidu. **17** Lëkin biz, i qerindaxlar, amalsiz silërdin intayin kishkä waqit judalaxkan bolsakmu (tëndä bolsimu, qëlbä ämäs), silër bilën yënë didar kërüxüxkë qëwätla

intizarlikimizdin yeninglaroʻja berixka tehimu bək intilduk! **18** Xuningdək yeninglaroʻja baroʻjumiz bar idi — əməliyəttə mənki Pawlus kayta-kayta tirixip baqtim; birak buningoʻja Xəytan tosqunluk kildi. **19** Qünki bizning istək-arzuyimiz, xadlikimiz wə Rəbbimiz Əysa kaytip kəlgəndə pəhirlinidioʻjan tajimiz nemə bolidu? Bu dəl silər əzünqlar əməsmu? **20** Qünki silər bizning pəhrimiz, bizning xadlikimiz!

3 Xuning bilən biz [silərdin həwərsiz] taqtimiz taq bolup, əzimiz Afina xəhiridə yaloʻuz kelip, **2** aldinglaroʻja qerindiximiz həm Huda yolida Məsihning hux həwiridə boluwatqan hizmətdiximiz Timotiyni siləni etiqaʻdta mustəhkəmləx-küqəytix wə rioʻbətəndürüx üqün əwətxni qarar kilduk; **3** [bizning uni əwətxitiki] məqsitimiz, heqkimning bexinglaroʻja qüxkən muxu zəhmət-kiyinqiliklar səwəbidin [etiqaʻdta] təwrinip qalmasıliki üqündur. Qünki əzünqlar bundak ixlaroʻja uqraxka aldin’ala bekitilgən, dəp bilisilər. **4** Qünki biz silər bilən billə boləjan waqtimizda, silərgə həmmimiz azab-kiyinqilikka uqrimay qalmaymiz dəp aldin’ala eytkaniduk. Əməliyəttə hazır deginimizdək boldi, dəp bilisilər. **5** Xu səwəbtin taqtim taq bolup, etiqaʻdinglarning zadi qandak ikənlikini bilix üqün, azduroʻuqi siləni azdurup bizning silərgə singdürgən əjrimiz bikaroʻja kəttimikin dəp ənsirəp, Timotiyni yeninglaroʻja əwətkənidim. **6** Lekin Timotiy baya yeninglardin kaytip kəlgəndə, etiqaʻdinglar wə mehir-muəbbitinglar toʻqrisida bizgə yaxxi həwər elip kelip, siləning bizni hərdaim seʻojinip turoʻjanlikinglarni wə huddi biz silər bilən didarlixixka təlpünginimizdək, siləningmu bizni kərgünqlar kəlgənlikini eytti. **7** Xuningdək, əy qerindaxlar, beximizə qüxkən muxundak barlik azab-oqubət wə eoʻjirqlik iqidə turiwatqinimizda silərdin, yəni qing etiqaʻdinglardin rioʻbət-təsəlli taptuk; **8** Qünki Rəbdə qing turoʻjan bolsanglar, biz [əlməy], həyat qalimiz! **9** Əmdi silər üqün, Hudayimiz aldida siləning wəjinglardin tolimu xadlanduk, bu zor xadlikimizdin silər üqün Hudaəja qanqilik dərijidə təxəkkür eytsak bolar?! **10** Silər bilən didar kərüxüx wə etiqaʻdinglardiki yetərsizlikləni mukəmməl kilixka muyəssər bolux imkaniyiti üqün, keqə-kündüz Hudaəja zor təlmürüp yelinmaqtimiz. **11** Əmdi bizning Huda’Atimizning Əzi həm Rəbbimiz Əysa bizning yolimizni yeninglaroʻja baxlioʻjay; **12** əmdi mehir-muəbbətimiz silərgə toloʻqandək, Rəb siləning bir-biringlaroʻja wə həmmə adəmlərgə

boləjan mehir-muəbbitinglarni axurup, toluq taxturoʻjay; **13** həm xundak boləjanda, Rəbbimiz Əysa Əzining barlik muqəddəs bəndiliri bilən billə kaytip kəlgəndə kəlbənglar bizning Huda’Atimiz aldida pak-muqəddəslikdə nuqsansiz boluxka mustəhkəmlinidu!

4 Ahirida, i qerindaxlar, biz Rəb Əysada turup silərdin xuni ətünimiz həm jekiləymizki, silər bizdin Hudani hursən qilixka qandak mengixinglar kərəklikini tapxuruwaləojininglardək həm hazır xu boyiqə mengiwatqininglardək, xundak qilixinglar tehimu exip taxkay. **2** Qünki silər bizning Rəb Əysa arkilik silərgə nemə əmrləni tapilioʻjanlikimizni bilisilər. **3** Qünki Hudaning iradisi xuki, pak-muqəddəs qilinix, hərəkəndək buzukqilikdin saklinix, **4** yəni hərbinglar Hudani tonumaydioʻjan taipələrdək xəhwəni həwəslərgə berilməy, bəlki qandak qilip əz tenini baxkurup, uni pak-muqəddəslikdə ar-nomus bilən saqlaxni əginiwelixtur. **6** Bu jəhətlərdə heqkim əz qerindixining həkkigə qang selip, əz payda-mənpəitini koʻojlimisun; qünki biz ilgiri silərgə qüxəndürüp toluq agahlanduroʻjinimizdək, barlik muxundak ixlarda Rəb Əzi intiqam aloʻquqidur. **7** Qünki Huda bizni napaklikka əməs, bəlki pak-muqəddəslikdə yaxaxka qakirdi. **8** Xuning üqün bu [həkkikətni] rət qiloʻjan adəm, insaniy həqukni əməs, bəlki silərgə Muqəddəs Rohini ata qiloʻuqi Hudani rət qiloʻjan bolidu. **9** Əmdi qerindaxlik mehir-muəbbətkə kəlsək, bu toʻqrisida silərgə yezip olturiximizning həjiti yoq. Qünki Huda Əzi bir-biringlaroʻja mehir-muəbbət kərsitixni əgətməktə. **10** Qünki silər pütkül Makedoniyə əlksidiki həmmə qerindaxlaroʻja xundak qiliwatisilər; xundak bolsimu, i qerindaxlar, xundak qilixka berilip tehimu exip texinglarni, **11** xundakla biz silərgə tapilioʻjinimizdək, tinq yürüxni, [baxqilarning ixlirioʻja] [arilaxmay], əz ixinglar bilən bolup, ikki qolunglaroʻja tayinip yaxaxni nixan qilip intilixinglarni ətünimiz. **12** Mana xundak qilsanglar, sirttikilər aldida izzət-hərmətkə sazawər bolup mangisilər wə heqkimning qolioʻja bekinip qalmaysilər. **13** Lekin, əy qerindaxlar, ümidsizlik iqidə yaxawatqan baxka həmmisidək, [aranglardiki] [əlümdə] uhlap qaloʻjanlaroʻja kayoʻjurup həsrət qəkməslikinglar üqün ularning həli toʻqrusluk həwərsiz kəlixinglarni halimaymiz. **14** Qünki biz əysaning əlüp tirilgənlikigə ixəngənikənmiz, [əysa kayta kəlginidə], əlümdə Uningda uhlap qaloʻjanlarni Huda Uning bilən billə elip kelidioʻjanlikioʻja ixinimiz. **15** Qünki rəbning səz-kalami boyiqə silərgə xuni eytimizki, Rəb kayta

kəlgüqə tirik qaloqan bizlər uning aldiqə qikiximiz jəzmən ölümdə uhlap qaloqanlarningkidin awwal bolmaydu; **16** Qünki Rəb qattik bir nərə tartip, bax pərixting awazi wə Hudaning kanay sadasi iqidə asmandin qüxidu wə Məsihdə bolup əlgənlər awwal tirilidu; **17** andin tirik qaloqan bizlər ular bilən birgə Rəb bilən hawada kərixix üqün, bulutlar arisiqə elinip kətürülümiz; xuning bilən biz Rəb bilən mənggü birgə bolimiz. **18** Xunga, bir-biringlarqə bu sözlər bilən riqbət-təsəlli beringlar.

5 Ləkin i kərindaxlar, silərgə xu ixlarning waqitliri wə zamanliri toqrisida yeziximning həjiti yox. **2** Qünki əzünglər obdan bilisilər, Rəbning küni huddi keqidə kirgən oqrining kelixigə ohxax [tuyuksiz] kelidu. **3** Əmdi kixilər «[Dunya] tinq-aman boluwatidu» dəp turoqanda, huddi həmilidar ayalning tolojiki uxtumtut tutkinidək, həlakət ularning bexiqə tuyuksiz qüxidu; xuning bilən ular uningdin keqip kutulalmaydu. **4** Ləkin silər, i kərindaxlar, karangqulukta turoquqlar əməsilər; xuning bilən u kün siləni oqriddək qəqütüp kəlməydu. **5** Qünki silər həmminglar yoruklukning pərzəntliri, kündüzning pərzəntliridursilər; biz keqigə təwə yaki karangqulukka mənsup əməsmiz. **6** Xuning üqün baxka həmmisidək uhlamayli, bəlki səgək wə salmaq bolayli. **7** Qünki uhlaydiqanlar keqisi uhlaydu, məst bolidiqanlarmu keqisi məst bolidu. **8** Birək özimiz kündüzgə mənsup boləandin keyin, salmaq bolayli, kərikimizgə etiqad wə mehir-muəbbətəni sawut kəlip, beximizqə nijatka baqlanoqan ümidni dubuloqə kəlip kiyiwalayli; **9** qünki Huda bizni Əz qəzəpigə uqritix üqün əməs, bəlki Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik nijatka erixtürüx üqün tallap bekitkən. **10** U biz üqün əldi — məqsiti, həyat kəlip oyoqə tursaqmu yaki [ölümdə] uhliqan bolsaqmu, bizning Uning bilən billə həyatda boluximiz üqündur. **11** Xuning üqün, hazır kəliwatqininglarqə ohxax, bir-biringlarni dawamlıq riqbətləndürüp, bir-biringlarning [etikadini] kurunglar. **12** Əmdi i kərindaxlar, aranglarda japalıq ixləwatqan wə Rəbdə silərgə yetəkqilik kəlip, nəsihət beriwatqanlarni kədirlixinglarni ətünimiz. **13** Bu hizmətliri üqün ularni qongqur hərmət wə mehir-muəbbət bilən kədirlənglar. Bir-biringlar bilən inək ətünglar. **14** Əmma, i kərindaxlar, silərdin xunimu ətünimizki, tərripsiz yürgənlərgə nəsihət beringlar, yürəksizləni riqbətləndürünglar, ajizlarqə yar-yələk bolunglar wə həmmə adəmgə səwriqan bolunglar. **15** Həqəqsinglar

yamanlıqka yamanlıq kılmaslıqka kəngül bəlunglar, bir-biringlarqə wə barlıq kixilərgə həmixə yaxxilik kixikə intilinglar. **16** Hərdaim xadlininglar. **17** Tohtimay dua qilinglar. **18** Hərkəndək ixta təxəkkür eytinglar. Qünki mana bular Hudaning Məsih Əysada silərgə karatqan iradisidur. **19** Rəhning otini əqürmənglar. **20** Aranglarda pəyoqəmbərlərgə yətküzülgən bexarətlik sözləni kəmsitmənglar; **21** həmmə gəpni təxürüp ispatlap kəringlar; durus bolsa uni qing tutup [kəldin bərmənglar]. **22** Yamanlıqning hərkəndək xəklidin əzünglarni yirək tutunglar. **23** Hatirjəmlikning Igisi boləan Huda Əzi siləni əzül-kesil pak-muəddəs kılqəy, Rəbbimiz Əysa Məsih kayta kəlgüqə pütkül rəhinglar, jeninglar wə teninglarni əyibsiz saqlıqəy. **24** Siləni Qəqirəuqi bolsa sadıkwəwadur, U uni jəzmən ada kılmay qəlməydu. **25** Kərindaxlar, biz üqün dua qilinglar. **26** Həmmə kərindaxlar bilən pak səyüxlər bilən salamlixinglar. **27** Mən Rəbdə silərgə xuni jiddiy tapılayməni, bu hətni [xu yərdiki] həmmə muəddəs kərindaxlarqə okup beringlar! **28** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpkiti silərgə yar boləy!

Tesalonikaliklaroqa 2

1 Mänki Pawlus, Silas hëmdë Timotiydin Huda'Atimiz wë Rëbbimiz Əysa Mësihdë bolöjan, Tesalonika xëhriidiki jamaëtkë salam. **2** Huda'Atimiz wë Rëb Əysa Mësihtin silërgë mehir-xëpkät wë hatirjämlik ata këlinöjay! **3** Silë üqün Hudaöja hërdaim tëxëkkür eytiximizöja toöjra kelidu (hëmdë xundak këlix tolimu layiktur), i kërindaxlar, — qünki etikadinglar küqlük ösmëktë hëmdë bir-biringlaröja bolöjan mehir-muhabbitinglarmu exip taxmakta. **4** Xuning bilën biz özimiz silërnin bexinglaröja qüxkën, xundakla bërdaxlik beriwatқан barlik ziyankëxlik wë japa-eöjirqiliklar iqidë kërëtkën säwr-qidamlik wë etikadinglar üqün, Hudaning hërkaysi jamaëtliridë silërdin pëhirlinimiz; **5** bu ixlar Hudaning kelidiojan adil hëkümini kërëtidiojan roxën bir alamëttur wë xundakla, bu ixlar silërnin Hudaning padixahlikioja layik hesablinixinglar üqün bolidu; silë mana xu padixahlik üqün zulum-zëhmät qekiwatisilë; **6** xundak ikën, silërgë eöjirqilik saloquqilaröja Huda eöjirqilik salsa, hëm xundakla Rëb Əysa küdrëtik përixtiliri bilën ärxin kayta kërüngën qaoqda, eöjirqilikka uqriojan silërgë biz bilën täng aramlik bërsë durus ix bolmamdu? **8** Xu qaoqda U Hudani tonumaydiojanlardin, xundakla Rëbbimiz Əysa Mësihning hux hëwirigë itaät këlmaydiojanlardin yalkunluk ot bilën intikam alidu. **9** Bundak kixilër Rëbning huzuridin wë küq-küdrütinix xan-xëripidin mährum këlinip, mënggülik hëlakät jazasini tartidu. (aiönios g166) **10** U waqıtta U Özining barlik muqëddës bëndiliridë uloqlinip, xu künidë barlik ixëngänlërdë (silë dërwëkë bizning guwahlikimizöja ixëngändursilër) Özining karamëtlirini kërësitip, mëdhüyilëngili kelidu. **11** Xuning üqün, biz silë üqün daim xundak dua këlimizki, silëni qakirojan bizning Hudayimiz silëni Öz [uloq] qakirikioja layik hesablap, yahxilikkä intilgën barlik güzäl mëksät-muddialiringlarni wë etikadinglardin qikқан barlik hizmätliringlarni küq-küdriti bilën ämälgë axurojay. **12** Xuning bilën, Hudayimizning wë Rëbbimiz Əysa Mësihning mehir-xëpkiti arkilik Rëbbimiz Əysa Mësihning nami silërdë xan-xëräp bolup uloqlinidu wë silërmu Uningda xan-xëräpkë erixisilër.

2 I kërindaxlar, Rëbbimiz Əysa Mësihning kayta kelixi, xundakla bizning Uning bilën bir yërgë jëm këliniximiz toöjrisida silërdin xuni ötünümizki,

2 Əgër silër «mëlum rohtin këlgën wëhiy»din bolsun, birsining söz-talimidin bolsun yaki «bizning namimizda» yezilojan mëlum hätlërdin bolsun «Rëbning küni yetip këldi» degën sözni anglisanglar, jiddilixip hoduqup këtmënglar yaki dëkkë-dükigë qüxmënglar! **3** Bu ixlarda hërkandak adëmning hërkandak usul bilën silëni aldixioja yol koymanglar; qünki awwal «[qong] yenix» bolup, andin «gunahiy adëm», yëni «hëlakëtkë mëhkum këlinöquqi adëm» axkarilanmioquq, axu kün këlmäydu. **4** Xu adëm huda dëp atalojanöja yaki kixilër qokunidiojan hërkandak nërsilërgë karxi qikqip, özini hëmmidin üstün këlip kërësitidu; u xundak këlip Hudaning ibadëthanisida olturuwelip, özini Huda dëp kërësitip jakarlaydu. **5** Mën silër bilën billë bolöjan waqıtmda bularni silërgë eytkinim esinglarda bardu? **6** Wë uning bëlgilëngën waqıt-saiti këlmigüqë axkarilanmasliki üqün, nemining uni tosüp turuwatқанliki silërgë mëlum. **7** Qünki «қанunni yoqatquqi sirlik küq» allikaqan yoxurun hërikät këlmakta; lekin bu ixlarni hëzirqë tosüp keliwatқан birsi bardur; U otturidin qikkuqë xundak tosukluk peti turidu; **8** andin axu «қанunni yoqatquqi» axkarilinidu; birak Rëb Əysa äozidiki nëpisi bilënla uni yutuwetidu, këlgën qaoqdiki parlak nuri bilën uni yok këliwetidu. **9** «қанunni yoqatquqi»ning mëydanöja qikixi Xëytanning pëntliri bilën bolidu, u hër türlük küq-küdrät, mëjizë wë yalojan karamëtlëni kërësitip, **10** hëlakëtkë yüzlëngënlëni azduridiojan hërhil këbih hiylë-mikirlëni ixlitidu. Ularning hëlakät aldida turuwatқанlikining säwëbi özlirini nijatka yetäklëydiojan hëqikätni söymë, uningöja këlbidin örün bërmësligidindir. **11** Xu säwëbtin, Huda ularöja yalojanqilikka ixënsun dëp hëqikätin qätnitidiojan bir küq äwätidu. **12** Nätijidë, hëqikätkë ixännëy, bëlki këbihlikni hursänlik dëp bilgënlërnin hëmmisi jazaöja mëhkum këlinidu. **13** Lekin, äy, Rëb söygën kërindaxlar, biz silë üqün hërdaim Hudaöja tëxëkkür eytiximizöja toöjra keliduki, Huda Rohning wasitisidë pak-muqëddës këlinixinglar wë hëqikätkë ixinixinglar arkilik silëni nijatka erixixkë muqëddëmdila talliwaldi. **14** U biz yatküzgën hux hëwër arkilik silëni xu nijatka, yëni Rëbbimiz Əysa Mësihning xan-xëripigë erixixkë qakirdi. **15** Xuning üqün, äy kërindaxlar, tapan tirëp turunglar, biz silërgë eöjizqë yaki hät arkilik yatküzgën tälimni qing tutunglar! **16** Əmdi Rëbbimiz Əysa Mësihning Əzi wë bizni söygën,

mehir-xəpkət bilən mənggülik rıqbat-təsəlli həm güzəl ümid ata kılqan Huda'Atimiz (aiōnios g166) 17 kəlbınglarnı rıqbatləndürgəy həmdə silərnı hərбір güzəl ix kılıxta, hərбір yahxi səzlərnı yətküzixət küqləndürgəy!

3 Ahırıda, i kərındaxlar, biz üqün dua kılinglarki, Rəbning səzi huddi silərgə yətkən qəqdikigə ohxax, [hərəkəndək yərdə] tez tarqalsun wə xan-xərəplik dəp uluqlansun; 2 xuningdək bizning kəbih wə rəzil adəmlərdin qutuluximiz üqünmu dua kılinglar. Qünki həmmıla adəm ixənq-etikadlık boluwərməydu. 3 Əmma Rəb Əzi ixənqlıktur; U silərnı mustəhkəm kılidu həm rəzil boluquqıdin saqlaydu. 4 Əmma Rəbdə, silərgə tapılıqinimizni kıliwətilə; xundakla dawamlıq kıliweridu, dəp hatirjəmmiz. 5 Əmdi Rəb kəlbınglarnı Hudaning mehır-muhəbbitigə həm Məsihning səwr-qıdamlıqıqə qəmkəxə yetəkligəy. 6 Əmdi kərındaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning namıda xuni tapılaymızki, bizdin alqan təlimlərgə riayə kılmay, tərtipsiz yürgənlərdin əzünglarnı neri tutunglar. 7 Bizdin qəndək ülgə elixinglar kerəklikini əzünglar bilisilə; qünki biz silər bilən billə bolqanda tərtipsiz yürmigəniduk. 8 Həqkimning nenini bikərqə yeməyttuk; bəki biz həqkaysinglarqə eqirimizni salmaslıq üqün, keqə-kündüzləp tirixip-tirmixip japalıq ixləyttuk. 9 Bundək kıliximiz, silərdin yardım kütüxə həklik bolmiqanlikimizdin əməs, bəki əzimizni silərgə bizdin yahxi ülgə qaldurup, silərnıng bizgə əgixixinglar üqün idi. 10 Qünki biz silərnıng yeninglarda bolqinimizda silərgə: «Birsı ixliməymən desə, u yemisun!» dəp tapılıqanıduk. 11 Qünki biz aranglarda bəzilərnıng tərtipsiz laqaylap, həq ixliməy baxqılarnıng ixliriqə arilixip yüridiqanlikini anglıduk. 12 Biz muxundaklarqə Rəb Əysa Məsihdə xundək buyruymız wə ulardin etünüp soraymızki, tinq yaxap, əmgikinglar bilən əz neninglarnı tepip yənglar. 13 Ləkin silər, i kərındaxlar, yahxi ixlarnı kılixitin erinmənglar. 14 Əmma əgər uxbu hetimizdiki səzlərgə itaət kılmaydıqan birsi bolsa, uningdin həzər əylənglar wə uni hijalətkə qaldurux üqün uning bilən bardı-kəldi kılmənglar. 15 Birək, uni düxmən qatarıda kərməy, əksiqə uningqə bir kərındax süpitidə nəsihət kılinglar. 16 Hatirjəmlıq İgisi bolqan Rəb hər wəqıt hər yolda xəhsən silərgə hatirjəmlıq ata kılqay. Rəb həmmınglar bilən billə bolqay! 17 Mənki Pawlus bu ahırkı salimimni əz qolum bilən yazdim; bu, mening həmmə hətlirimning əzigə has bəlgisidur. Mana bu

mening əz kəlimimidur. 18 Rəbbimiz Əysa Məsihning mehır-xəpkiti həmmınglarqə yar bolqay!

Timotiyoğa 1

1 Kutkuzoquqimiz Hudaning wə ümidimiz Məsih Əysaning əmri bilən Əysa Məsihning rosuli kılıp təyinlängən mənki Pawlustin **2** etikađ yolidiki özümning sadik oqlum bololan Timotiyoğa salam. Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehir-xəpkət, rəhimdillik wə hatirjəmlik bololay! **3** Makedoniya əlkisigə barolanda, səndin etünginimdək [xuni yənə etünimənki], [xu yərdiki] bəzi kixilərgə bid'ət təlimlərni əgətmənglar dəp tapilixing üqün sən dawamlıq əfəsus xəhəridə qaloiñ; **4** ularning əpsanilər wə ayioji yok nəsbənamilərgə bənd bolmaslıqini tapilioiñ; bular Hudaning etikađ arkılıqla əməlgə axurulidoğan Əz əyigə bololan pilanini ilgiri sürməydu, bəlki pəkət bimənə talax-tartixlarni kəltürüp qikiridu, halas. **5** Əmdilikdə bizgə tapilənoğan təlimning muddiası sap kəlb, pak wijdan wə sahtiliksiz etikađtin kelip qikidoğan mehir-muəbbəttin ibarəttur. **6** Bu ixlarda bəzi kixilər qətnəp, bimənə gəplərni kixiləp burulup kətti. **7** Ularning Təwrat qanunining əliması bolousi bar; biraq ular əzlrining nemə dəwatqanlığını yaki əzlrining hədəp qəyt kiliwatqan səzlrining nemə ikənlikini qüxənməydu. **8** Əmdi bizgə məlumki, əgər kixilər Təwrat qanunini əyni muddiasıda qollansa, u pəydiliktur. **9** Qünki biz yənə xuni bilimizki, Təwrat qanuni həkkanıy adəmlər üqün tüzülgən əməs, bəlki qanunoğa hilaplıq kiləuqular wə boyni qəttiklər üqün, ihlassızlar wə gunahkarlar üqün, iplaslar wə kupurluk kiləuqular üqün, atisini əltürgüqilər wə anisini əltürgüqilər üqün, qatillar, **10** buzukluk kiləuqular, bəqqiwazlar, adəmlərni kullukqa bulioquqular, yaləanqular, kəsəmhərlər üqün wə yaki saqlam təlimlərgə zit bololan baxqa hərəkəndək qilmixlarda bololanlar üqün tüzülgən. **11** Bu təlimlər təxəkkür-mubərəkə layik Boləuqi Hudaning mənə amanət qiləoğan xan-xəripini ayan qiləoğan hux həwərgə əsaslanəoğan. **12** Manga küq-kudrət bərgən, mənə ixənqlik dəp qarap, Əz hizmitigə təyinligən Rəbbimiz Məsih Əysəoğa təxəkkür eytimənki, **13** U mənə təyinlidil! — burun kupurluk wə ziyankəhlik qiləuqi, zalim bir adəm bolsammu, mənə rəhim kərsitildi; qünki mənə bu ixlarni nadanlıq wə etikađsizliktin qiləoqidim. **14** Həlbuki, Rəbbimizning mənə kərsətkən mehir-xəpkəti ziyadilixip, Məsih Əysada bololan etikađ wə mehir-muəbbət wujudmoğa elip kirilixi bilən

exip taxti. **16** Muxu səz ixənqlik wə hər adəm uni qobul kixixi tegixliktur — «Məsih Əysa gunahkarlarni kutkuzux üqün dunyoğa kəldil!». Mənə gunahkarlar iqidiki əng əxəddiyisidurmən! Lekin dəl xu səwəbtin Məsih Əysaning əng əxəddiy gunahkar bololan mənə, keyin Əzigə etikađ kılıp, mənggülik həyatka erixidoğanlaroğa misal kılıp mənə Əzining barlıq səwr-takitini ayan kixixi üqün, mənə rəhim-xəpkət kərsitilgəndur. (aiōnios g166) **17** Əmdi mənggülik Padixahqa, yəni əlməydoğan wə kəz bilən kərgili bolmaydoğan, birdinbir Hudoğa əbədil'əbədgiqə hərmət-izzət wə xan-xəpəp bololay! Amin! (aiōn g165) **18** Əy, oqlum Timotiy, burun sən toqruluk eytiləoğan bəxəratlık wəhijlərgə əsasən bu buyrukni sanga tapxurimən. Bu wəhijlərni qoral kılıp, etikađta wə pak wijdaningda qing turup, güzəl urux kiləoysən. Bəzilər wijdanida pak turuxtin qətnəp kətti, nətijidə ularning etikađi huddi hada taxqa urulup oqrək bololan kəmidək wəyran boldi. **20** Humeneus wə İskəndərlər mənə xundək kixilərdindur. Ular ni kupurluk qilmaslıqni əgənsun dəp, Xəytanning ilkiqə tapxurdum.

2 Mənə həmmidin əwwal, [etikađqılaroğa] pütkül insanlar üqün Hudadin tiləklər tilixini, dua-tilawət kilixini, baxqılar üqün murajət kilixini wə təxəkkürlər eytixini, **2** bolupmu padixahlar wə barlıq əmədarlar üqün dua-tilawət kilixini jekiləymən. Xundək qiləoqanda, biz toluq ihlasmənlük wə salmaqlıq bilən tinq wə aman-esən həyat kəqürələymiz. **3** Bundək dua-tilawət kilixi güzəl ixtur, Kutkuzoquqimiz Hudani hursən kilidu. **4** Qünki U pütkül insaning kutkuzuluxi wə ularning həkikətni tonup yetixini halaydu. **5** Qünki birlə Huda bərdur, Huda bilən insanlar arisida bir kəlix-türgüqimə bar, U bolsimu Əzi insan bolup kəlgən Məsih Əysadur. **6** U barlıq insanlarni hər kixixi üqün Əzini qurban kılıp bədəl təlidi; xundək kılıp bəkitilgən wəqit-saitidə Hudaning nijatioğa guwahlıq berildi. **7** Mənə bu guwahlıqni yətküzüx üqün jakarqi wə rosul boluxqa təyinlinip (məning bu səzirimning həmmisi rast, mənə yaləoğan gəp qilmidim), yətləklərgə etikađ wə həkikət yolida əgətküqi bolup tikləndim. **8** Xunga, mənə xuni haləymənki, ərlər qəyərədə bolsun, duoğa jəm boləoqanda oqəzəpsiz wə dətaləxsiz həlda, həlal əməllik kollirini kətürüp dua qilsun. **9** Ohxax yolda ayallarmu muwəpik kiyinip, əzlrini ar-nomus wə salmaqlıq bilən pərdəz qilsun. Ularning əzlrini pərdəzlaş, qəqlirini əlahidə yasax wə əltun, ünqə-məwəyit wə əsil qimmət kiyim-keqəklər bilən əməs,

10 bəlkı güzəl əməlliri bilən pərdazlixini halaymən. Bu, Huda yolida təkwardar bolay degən ayallarıya yarixidu. 11 [Jamaət sorunlirida], ayallar tinq olturup, toluk itaətmənlik bilən təlim alsun. 12 Ləkin ayallarning ərlərgə təlim berixi yaki ular üstidin həküm sürüxigə yol qoymaymən. Əksiqə, ular tinq bolsun. 13 Qünki awwal Adəm'ata, keyin Həwa'ana yaritilojan. 14 Awwal aldinip azdurulojanmu Adəm'ata əməs, bəlki [Həwa'ana] idi. U tolimu aldanəjanliqədin ularning itaətsizliqigə qüxüp qalojanidi. 15 Ləkin ayallar etikadta, mehir-muhəbbət wə pak-muqəddəslikta salmaqlik bilən turidiojanla bolsa, ular tuəjutta saq-salamət kutulidu.

3 «Əgər birsi jamaətkə yetəkqi boluxka intilsə, u güzəl bir wəzipini arzu qiləjan bolidu» degən bu səz həktur. 2 Əmdi yetəkqi bolsa əyibsiz, bir hotunluk, salmaq, pəmlək, ədəplik, mehimandost, Huda toərisida təlim berələydiəjan boluxi, 3 xundakla hərəkkəx wə zorawan bolmasliqi, mulayim boluxi, səpra, nəpsaniyətqi bolmasliqi, 4 əz ailisini yahxi baxkuralaydiəjan boluxi, tolimu salapətlək bilən pərzəntlirini ata-anisioja boysunidiəjan kilip tərbiyiləydiəjan kixi boluxi kerək. 5 Qünki birsi əz ailisini baxkuruxni bilmisə, u Hudaning jamaitidin qandakmu həwər alalisun? 6 [Yetəkqi] yengi etikadqilardin bolmisun; undak bolsa, u təkəbburlixip ketixi mumkin, xuningdək Xəytanning əyibigə kirip, u uqriəjan həkümigə qüxidu. 7 U [jamaətning] sirtidikilər tərpidinmu obdan tərpinlidiəjan boluxi kerək; xundak boləjanda, u baxkilarning qarilixioja uqrimaydu, Xəytanning kiltiqioja qüxməydu. 8 Huddi [yetəkqilərgə] ohxax, jamaətning hizmətkarlimu salmaq, ikki hil gəp qilmaydiəjan, hərək-xarabka berilməydiəjan, nəpsaniyətqi bolmiəjan kixilərdin boluxi, 9 pak wijdani bilən etikadning sirini qing tutidiəjan boluxi lazim. 10 Bundak adəmlərnimu aldi bilən sinap kəriip, əyib tərəpliri bolmisa, andin hizmət wəzipsisigə qoyuxka bolidu. 11 Xuningdək, bu hizmətkarlarning ayallirimu təmkin, pitnə-pasat qilmaydiəjan, salmaq wə hərəkəndak ixta ixənqlik boləjanlardin boluxi lazim. 12 Hizmətkarlar bir hotunluk, əz pərzəntliri wə ailisini yahxi baxkuridiəjan kixilərdin bolsun. 13 Hizmətkarning wəzipsisini obdan orunəjanlar əzi üqün yahxi nam-ataqka sazawər bolidu wə Məsih əysada boləjan etikadta zor jür'ət-ixənqkə erixidu. 14 Mən gərqə pat arida yeningəja yetip berixni arzu qilsammu, yənila bu hətni yazdim;

15 Mubada mən həyal bolup qalsam, həttin Hudaning ailisi arisida əzüngni qandak tutux kerəklirini bilisən. Bu ailə bolsa tirik Hudaning jamaiti, həkəkiətning tüwrüki wə təglikidur. 16 Həmməylən etirap qilmay turalmayduki, ihlasmənlikning siri büyükür: — «Əzi insan tenidə ayan boldi, Roh Uning həkəqaniylikini ispatlidi, Pərixtilərgə u kəriindi, Uning həwiri pütkül əllərgə jakarlandi, Jaħanda Uningəja iman kəltürüldi, U xan-xərəp iqidə ərxkə kətürüldi».

4 Əmdi Roh xuni alahidə eytiduki, ahir zamanlarda bəzilər etikadtin yenip, aldamqi rohləroja wə jinlarning təlimlirigə berilip əgixidu. 2 Bundak [təlim bərgüqilə] sahtilikta yaləjanqilik kilip, huddi daəmallap kəydürüwətkəndək əz wijdanini yəkiətip qoyəjan; 3 ular nikaħlinixni wə bəzi yeməklilərnə istemal kilixni mən'i kilidu. Əmma [ular mən'i kilidiəjan] yeməklilərnə Huda Əzigə etikad kiləjan həm həkəkiətni bilgənlərnəng təxəkkür eytip qəbul kilixi üqün yarətkəjanidi. 4 Qünki Huda yarətkəjan həmmə nərsə yahxidur, ular təxəkkür bilən qəbul kilinsa, ularning həqkəyisini qəkləp rət kilixka bolmaydu. 5 Qünki ular Hudaning səz-kalami wə insanlarning duasi bilən həlal kilinidu. 6 Bu nəsihətlərnə kəriindaxlarning səmigə salsang, Məsih əysaning yahxi hizmətkari boləjan bolisən. Xundakla, əzüngning əstayidil əgəxkən etikadtiki wə saəlam təlimlərdiki səzlər bilən kuwwətləndürülgənlikəng ayan bolidu. 7 Əmma ihlassizlarning wə momaylarning əpsanilirini qətkə kəqip, əzüngni ihlasmənlik yolida qeniqturup yetixtürgin. 8 Qünki «Bədənni qeniqturuxning azrak paydisi bar, ləkin ihlasmənlikta intilixning hərtəraplik paydisi bar; u həzirki wə kəlgüsü həyat üqün bəht elip kelidu» 9 — bu səz həktur wə uni qəbul kilixka pütünləy ərzidur. 10 Əməliyəttə biz buning üqün jəpalək əjir singdürüwatimiz wə har kiliniwatimiz. Qünki ümidimizni pütkül insanlarning, bolupmu etikad kiləjuqilarning Kutkuzəjuqisi — mənggü həyat Hudaəja baəqliduk. 11 Bu ixlarni [jamaətkə] tohtimay tapiliojin wə əgətkin. 12 Həqkimning sening yaxliqəngəja səl qarixioja yol qoyma; bəlki səzlingdə, əməllirigdə, mehir-muhəbbət, etikad wə paklikta etikadqiləroja nəmunə bol. 13 Mən yeningəja barəjuqə, əzüngni jamaətkə [muqəddəs yazmilarni] oqup berix, jekiləx wə təlim berixkə beəjixliojin. 14 [Jamaitingning] aqsakalliri kollirini uqangəja qoyəjanda, [Hudaning] wəhiyisi arkilək sanga ata kilinixi bilən səndə boləjan iltipətkə bipərwəlik qilma. 15 Bu ixləroja berilip,

özüingni ularoşa toluq atioşin. Xuning bilən sening aloşa baskanlişing həmməyləngə ayan bolidu. 16  ziingg  w  bərgən t limingg  izqil k ng il kəyoşin. Q nki xundak kəloşanda  ziingnimu w  sanga kulak saloşanlarnimu kutkuzisən.

5 Yaxanoşan  rl rni  yiblig nd  k ttik s zlimigin, b lki ularoşa atang s pitid  nəsihət b rgin. Xuningd k, yigitl rg   erindaxliring s pitid  s zligin. 2 Yaxanoşan ayallaroşa anang s pitid , yax ayallaroşa aq -singilliring s pitid  hər ixta pak k lb bilən muamil  k loşin. 3 H k kiy tul ayallarni hərmətləp, ularning həlidin h w r al. 4 Lekin, tul ayallarning p r z ntliri yaki n wriliri bolsa, ular aldi bilən  z ailisigə nisbətən ihlasmənlikni  ginip,  z atanisining  jrini yandursun; q nki bu ix Hudani hurs n kilidu. 5  mdi h k kiy tul  t watq n, yaloşuz  aloşan ayallar bolsa, ümidini Hudaşa başlioşan bolup, keq -k nd z dua-tilaw tt  bolidu. 6 Lekin h zur- lalaw tk  berilg n tul hotun həyat bolsimu,  lg ng  barawərdur. 7  mdi baxqılar t ripidin  yiblinidioşan  hwaloşa q x p kalmaslişik  q n sən ularoşa bu ixlarni jekil p tapilioşin. 8 Lekin birsi  z tuoşkanliridin, bolupmu  z ailisidikil rdin h w r almisa, u etik dtn tanoşan d p  arilip, kapirl rdin bəttər bolidu. 9 Tul ayal tizimoşa elinsa, yexi atmixtin t w n bolmaslişik, birla ərning ayali boloşan boluxi ker k, 10 y n  g z l əməlliri bilən t ripl ng n boluxi, balilirini yahxi t rbiyil p qong k loşan, musapirlaroşa mehmandostluş kərsətkən, muk dd s b ndil rning putlirini yuyup kəyoşan, kiyinqilikta  aloşanlaroşa yard m kolini uzartq n,  zini h rhil h yr-sahawət ixlirioşa beoşxlioşanlar boluxi ker k. 11 Lekin yax tul ayallarni [tizimlikk ] kirg z m . Q nki ularning ixk həwəsliri koşoşilip M sih din tenip,  ayta nikahlinixni arzu kilidu; 12 xuning bil n, ular dəsləp bərgən wədisigə hilapliş kilix səwəblik əyiblik bolidu. 13 Uning  stig  ular h runluşni ad t kiliwelip,  ymu- y dokurup yürüxni əginidu; xundakla h run bolupla  almay,  şy w t kilip, baxqılarning ixlirioşa qepiloşak bolup nalayik ixlaroşa walaklaydioşanl rdin bolup kelixi mumkin. 14 Xuning  q n, bundak yax tul ayallarning nikahlinip, p r z nt k r p,  y ixliri bil n xuşullinixini halaymən. Xundak kəloşanda, bizg   arxi turoşuqioşa bizni h rk ndak  yibl p- kar tl x pursiti qıkmaydu. 15 Q nki xundak bəzi tul ayallar allikaşan etik dtn tenip X ytanning k ynig  kirip k tti. 16 əgər etik di bar bir  r yaki ayal kixining tul

 aloşan tuoşkanliri bolsa, u  zi ularoşa yard m bərsun, y ki jama tk  q xmisan. Xundak boloşanda, jama t h k kiy ig -q kisiz tul ayallaroşa yard m kilalaydu. 17 Jama tni yahxi yet kl ydioşan aqs kallar, bolupmu Hudaning s z-kalamini yetk z x w  təlim berixtə  jir singd rg nlar ikki h ss  h rm tk  sazawər kilinsun. 18 Q nki muk dd s yazmilarda: «Haman t pk n  k zning a şzini boşma» w : «M dikar  z h k kni elixkə h k liktur» deyilg n. 19 Ikki yaki  q guwahq  hazir bolmioşuq , aqs kal üstidin kilinoşan  rzn  koşul k lma. 20 əgər [aks kallardin] birsi gunah sadir k loşan bolsa, baxq larningmu buningdin ibrət elip  rk xni  q n, jama t aldida t nbih berip  yibligin. 21 Hudaning, Məsihə  şyaning w  Huda tallioşan p rixtil rning aldida xuni sanga agah kilip tapilaymənki, sən bu əmrlərgə heq ayrimiqilik kılmay, heq k ndak ixta bir t r pk  yan basmay k t'iy əməl k loşin. 22 Birawning uqisioşa kolungni k yuxk  aldirap k tm ; baxqılarning gunahlıriloşa xerik bolma.  ziingni pak tutq n 23 (axkazining yahxi bolmioşanlişik, xundakla sən daim a şriydioşan boloaşk , sula iqiw rm y, bir'az xarabmu iqip b rgin). 24 B zi kixil rning gunahlıri burunla enik, xundakla sorak künigiqə saklinidu; lekin b zil rningki ularning kəynidin  gixip baridu, keyin axkar  bolidu. 25 Huddi xuningoşa ohxax, bəzi kixil rning g z l  m llirini asanla k r waloşili bolidu; hazir axkara bolmisa keyin axkarilanmay  almaydu.

6 Kulluş boyunturuş astida boloaşanlarning h mmisi  z hoşayinlirini h r tərəptə h rm tlisan. Xundak kəloşanda, Hudaning nami w  Uning t limining həkarətkə uqrixidin saklanoşili bolidu. 2 Hoşayinliri etik dq  bolsa, kulliri: «Biz həmmimiz ohxaxla  erindaxlaroşa» d p, ularoşa h rm tsizlik k lmisan.  ksiq , ularoşa tehimu əstayidil hizm t k lsun. Q nki ularning yahxi hizmitidin b hrim n bolidioşanlar d l sadik etik dq lar həm s y ml k b ndil rdur. Sən bu t liml rni əgətkin w  jekiligin. 3 Ohximioşan t liml rni t roşib k loşan w  saoşlam s zl rni (yəni R bbimiz  şsa M sih ning h k s zlidirini), xundakla ihlasm nlikk  yet kl ydioşan t limni koşul k lmioşan kixi bolsa, 4 undaklar d w k  kərəngləp kətkən, heqnem  q x nm ydioşan kixil rdindur. Ular nizamunazir  p yda kilixk  w  g p talixixk  h rism n; bundak ixlərdin h s thorluş, jed l-majira, t hm t, rəzil gumanhorluş h sil bolidu, 5 h md  niyiti qirikl xk n, h k k ttin m h rum boloaşan kixil r

arisida daimlik sürkilix kältürüp qikiridu. Bundak kixilər ihlasmənlikni payda-tapawətning bir yoli döp qaraydu. **6** Dər wəkə, [Hudaəja] ihlasmən wə razimən bolux əjəyət zor paydidur. **7** Qünki biz bu dunyaəja həqnemə elip kəlmiduk, xuningdək uningdin həqnemiminu elip ketəlməymiz. **8** Xunga, yemək-iqmək wə kiyim-keqik yetərlik bolsila bulardin qanaət kəlimiz. **9** Lekin bay boluxni oylaydiəjanlar bolsa həman azduruluxlarəja uqrap, tuzakka wə xundakla insanlarni wəyranqilikka wə həlakətkə qəktüridiəjan nurojun əhmikanə həm ziyanlıq arzu-həwəslərnning ilkiyə teyilip ketidu. **10** Qünki pulpərəslik hərhil rəzilliklərnning yiltizidur. Bəzilər buningəja intilixi bilən etikədtin qətnəp, əzlrini nurojun dərd-qayəular bilən sanjidi. **11** Əmma sən, əy Hudaning adimi, bundak ixlardin yirək qaç; həkəkaniylik, ihlasmənlik, ixənq-etikəd, mehir-muəbbət, səwr-takət wə məmin-mulayimlikni intilip koşla. **12** Etikədtiki güzəl kürəxtə küqəp kürəx kəil. Mənggülik həyatni qing tutqin. Sən dəl buningəja qakirilding həmdə uning yolida nurojunliəjan guwahqilar aldida bu etikədning güzəl xahitlikini kilding. (aiōnios g166) **13** Həmmigə həyatlik beriwatqan Hudaning aldida, xundakla Pontius Pilatus aldida güzəl xahitlikni kəilip guwahlik bərgən Məsih əysaning aldida sanga xuni tapilaymənki, **14** Rəbbimiz əysa Məsih qayta ayan boluquə, [Hudaning] bu əmrigə həq qusursiz wə daəsisiz əməl kəiləjin. **16** Uning ayan boluxini wəkit-saiti kəlgəndə birdinbir mənggü əlmigüqi, insan yəqinlixalmaydiəjan nur iqidə yaxaydiəjan, həqkim kərmigən wə kərəlməydiəjan mubarəkləxkə layik boləjan birdinbir Həkümran, yəni padixahlərnning Padixahə, rəblərnning Rəbbi əməlgə axuridu. Uningəja izzət-hərmət wə əbədil'əbəd küq-kudrət boləy, amin! (aiōnios g166) **17** Bu zamanda bay boləjanlarəja məəjrurlanmaslikni, tayanəusiz etkünqi baylikka əməs, bəlki biz bəhrimən boluxka həmmini bizgə sehiylik bilən tolup taxqan həlda təminligüqi Hudaəja tayinip ümid baəqlaxni tapiliəjin; (aiōn g165) **18** ularəja yaxsi əməllərnni kəlixta [həkəkiy] bay bolunglar, həyr-sahawətlik ixlarda mərd, baxqilar bilən ortək bəhrinixkə kəli oquq bolunglar döp tapiliəjin. **19** Ular bundak kəiləjanda, həkəkiy həyatni tutux üqün kələqətkə əzlrigə puhta bir əsas-ul bolidiəjan bir həzinə topliyalaydu. **20** Əy Timotiy, sanga amanət kəiləjən [həkəkiətlərnni] koşda. Əzüngni ihlassiz, kəruk gəplərdin həmdə atalmix ilimning talax-tartixliridin neri tutqin. **21** Bəzilər muxundak bimənə [ilingə]

egimən döp jakarlap, etikədtin qətnidi. Mehir-xəpəkət silərgə yar boləyay!

Timotiyoqa 2

1 Məsih Əysada wədə kilinojan hayatni elip berix üqün, Hudaning iradisi bilən Əysa Məsihning rosuli bolojan mənki Pawlustin səyümlük balam Timotiyoqa salam: Huda'Atimizdin wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehİR-xəpkət, rəhİmdillik wə hatirjəmlik bolojay! **3** Mən ata-bowilirimning izini besip sap wijdanim bilən hizmitini kiliwatqan Hudaqə təxəkkür eytimən, qünki keqə-kündüz dualirimda seni tohtawsiz əsləp turimən; **4** kəz yaxliringni əsliginimdə, xadliqqa qemüxüm üqün sən bilən yənə didarlixixka kattik təlpünüp yürməktimən; **5** qünki seningdə bolojan sahtiliksiz etiqad esimdin qikmaydu. Bu etiqad əng awwal momang Loista, andin anang Ewnikidə bar bolojan, əmdi hazır səndimu bar ikən dəp hatirjəmdurmən. **6** Xuning üqün mən xuni kaytidin sanga əslitimənki, kollirimni uqangoqa koyuxum bilən səndə bolojan, [Huda] sanga təqdim qiləjan iltipatni kaytidin yalkunlitip jari qiləjin. **7** Qünki Huda bizgə qorkunqəqlikning rohini əməs, bəlki bizgə küq-kudrətning, mehİR-muħəbbətning wə salmaqlikning Rohini təqdim kildi. **8** Xunga Rəbbimiz həkqidiki həwər-guwaħliqtin, yaki Uning məhbusi bolojan məndin nomus qilma. Əksiqa, Hudaning küq-kudriti bilən hux həwərni jakarlaw yolidiki harliq-muxəkkətəni əz həssəng boyiqə ortəq tartqin; **9** Huda bizni əz əməllirimizgə əsasən əməs, bəlki əz muddiasi wə mehİR-xəpkitigə əsasən kütquzup, pak-muħəddəs qəqiriki bilən qəqirdi; Uning bu mehİR-xəpkiti həmmə dəwr-zamanlardin ilgirila Məsih Əysada bizgə beoixlanəjadur; (aiōnios g166) **10** lekin bu mehİR-xəpkət Kutkuzəjuqimiz Əysa Məsihning kelixi bilən hazır ayan boldi; U əlümnə bikar qiliwetip, hux həwər arkilik hayatlik wə qirimaslikni yoruklukta ayan kildi. **11** Mən bolsam əllərgə bu hux həwərning jakarqisi, rosuli wə təlim bərgüqisi bolup təyinləngən. **12** Mən xu səwəbtin hazırki bu harliq-muxəkkətlərnəni tartmaqtimən. Lekin buningdin nomus qilməymən; qünki mən kimgə etiqad qiləjanlikimni bilimən həmdə Uning mənə tapxurojan amanitini xu küngiqə sakliyalaydiojanliqə qadir ikənlikigə ixəndürüldüm. **13** Məndin angliəjan saəqlam təlim səzlrining nəmunilik bir üzündisini saklap, Məsih Əysada boləjan muħəbbət wə etiqad bilən qing tutqin; **14** bizdə makanlawqan Muħəddəs Rohqa tayinip sanga tapxurulojan xu güzəl amanətnəni sakla. **15**

Sən bilginəngdək, Asiya əlksidiki [etiqadqilarning] həmmisi [degüdək] məndin yüz əridi. Ularning arisida Figelus wə Hermogenesmu bar. **16** Rəb Onesiforning ailisidikilirigə rəhİM-xəpkət kərsətkəy. Qünki u mənəng məhbus boləjanlikimdin heq nomus qilməy kəp kətim mənə yoklap səyündürdi. **17** U Rim xəhIRigə kəlgində mənəni tapkuqə kəp izdəp awarə boluptu. **18** Rəb xu künidə uni Əzidin rəhİM-xəpkətkə muyəssər qiləyay; uning Əfəsus xəhIRidə mənə kərsətkən hizmətlirining qənqlik ikənlikini obdan bilisən.

2 Xunga əy oəqlum, sən Məsih Əysada boləjan mehİR-xəpkətkə tayinip küqlük bol; **2** wə sən kəp guwaħqilar aldida məndin angliəjanliringni həm ixənqlik həmdə bəxqilarəjimu təlim bərləydiojan adəmlərgə amanət qiləjin. **3** Əysa Məsihning yaxhi jəngqisi bolux süpitidə, harliq-muxəkkətəni əz həssəng boyiqə ortəq tartqin. **4** Jəngqi boləjan kixi əzini əskərlikkə tizimliəjan sərdarini razi qilix üqün adəttiki turmux ixlirini əzigə hələk kiliwalmasliki kərak. **5** Musabikigə katnaxqan tənħərikətqimu musabikə kaidilirigə riayə qilmisa, əqlibə tajiə qərixəlməydu. **6** Əjir singdürgən deħqan həsulidin birinqi bolup bəhrimən boluxi tegixliktur. **7** Bu səzlrim üstidə yaxhi oyla, xuning bilən Rəb sanga həmmə ixtə yorutidu. **8** Sən Dawutning nəslə boləjan, əlümdin tirilgən Əysa Məsihni mən yətküzüwatqan hux həwər boyiqə esingdə qing tut. **9** Bu hux həwərni dəp kəp harliq-muxəkkət qekip, həttə jinayətiqə hesablinip kixənlinip yatimən. Həlbuki, Hudaning səz-kalamı heq kixənlənməydu! **10** Əmdi mən dəl xu səwəbtin, [Huda] talliəjan bəndilərnəng Məsih Əysada boləjan nijatqə mənggülik xən-xəpə bilən erixixi üqün həmmə ixkə bərdəxlik bərimən. (aiōnios g166) **11** Təwəndiki bu səzlər ixənqliktur: — «Uning bilən billə əlgənəkənmiz, Uning bilən hayatta billə yaxəymiz. **12** Qiyinqilikləroqə bərdəxlik bərsək, Uning bilən billə həküm sürimiz. Biz uningdin tansək, Umu bizdin tanidu. **13** Biz Uningə sadəkətsizlik qilsəkmu, U yənila sadəkətliktur; Qünki U Əzidin heq tanəlməydu». **14** Bu ixlərnəni dawəmlik [kərinəxlərnəng] səmigiə selip, ulərnəni Rəb aldida bimənə səzlər üstidə taləx-tərtix qilməsləknəni əstəydidillik bilən aqəħləndürəjin. Bundək taləx-tərtixlərnəng heqqəndək paydisi bolməylə qəlməy, bəlki angliəjuqilərnəni nabut qilidu. **15** Usta tikimqi rəhtni toəqra piqkəndək həkikət səzini durux qüxəndürüp, əzüngni Huda aldida təstiklənojudək,

yərgə qarap qalmaydigan mahir bir hizmatkar kilip kersitixkə intilip kəngül koyojin; **16** lekin iplas, quruk gəplərdin neri tur. Qünki bundak gəplərnı kılouqılar bəribir tehımu ihlassızlıkka qəməp ketidu. **17** Muxundakların gəpliri huddi mərəzdək tezla yamrap ketidu. Himeneyus wə Filetoslar mana xundakların iqıdiki ikkisidur; **18** ular həkikəttin qətnəp, əlgənlərnıng tirilixi degən bu ix allıkaqan yüz berip boldi, dəydu, xundakla bəzilərnıng etikadini oqultidu. **19** Həlbuki, Hudanın məzmut uli qing turmakta. Uning üstigə məhür bilən: «Rəb Əzigə təwə boləjanlarnı tonuydu» wə «Rəbning mubərək namini ləwzigə alıdıjanlarnıng həmmisi rəzilliktin kəl üzsun» dəp məhürləngəndur. **20** Bay-bayaxat adəmning əyidə pəkət altun wə kümüx qaqa-kuqıllarla əməs, yaqıaq, sapal kaqıllarmu bolıdu. Qaqa-kuqıllarnıng bəziliri ətiwarlinıdu, bəziliri pəs kərülıdu. **21** Əgər bir kixi əzini undakların kiridin tazılap haliy kılisa, u mukəddəs kılinoqan, hojayinimizoqə yaraydıqan kaqidək, həkəndək güzəl ixlaroqə təyyar bolıdu. **22** Xunglaxka, yaxlıqning arzu-həwəsliridin əzüngni kaquroqin, pak kəlb bilən Rəbgə nıda kılouqu bilən billə həkkanıylik, ixənq-etikad, mehir-muhəbbət wə tinq-hatırjəmlıknı koqqlıxip izdə. **23** Ləkin əhmikənə, bilimsızlıktin qıkkən talax-tartıxlaroqə arilixınnı rət kıl, qünki bundak ixlarnıng jedəl terıydıqanlıknı bilisən. **24** Əmdilikdə Rəbning kuli jedəlləxməsliki, bəlki həmmə kixilərgə mulayim-mehriban, təlim berixkə mahir, səwr-takətlik boluxı kerək; **25** xuning bilən əz-əzigə qarxi boləjanlaroqə u Huda bəlkim ularoqə həkikətnı tonup yetixigə towa kılıdıqan kəlbni berər dəp, məmin-mulayimlik bilən nəsihət kılsun; **26** bundak boləjanda ular uyqusını eqip, əzlrini əz muddiasıoqə əməl kılıxka tutkun kıləjan İblisning tuzıkidin kutulalaydu.

3 Əmma xunımu bilginki, ahir zamanlarda eqır künlər bolıdu. **2** U qaoqdiki insanlar əzinıla oylaydıqan, pulpərəs, mənmənqi, həkawur, kupurluk kılıdıqan, ata-anisining səzini tingximaydıqan, tuzkor, iplas, **3** kəyümsiz, kəqürümsiz, təhməthor, əzini tutalmaydıqan, wəhxiy, həyr-sahawətlikkə düxmən, **4** satkun, təlwə, xəhrətpərəs, huzur-hələwətnı Hudadin yaxhi kəridıdıqan, **5** sirtki kiyapəttə ihlasmən boluwelip, əməliyəttə ihlasmənlikning kudritini inkar kılıdıqan bolıdu. Bundakların yirək tur. **6** Qünki ularning arisidiki bəzilər əymu-əy soqunup kirip, gunahlar bilən besiləjan, hərhil xəhwət-həwəslərnıng kuli

bolup qələjan nadan ayallarnı azdurup əzigə əsir kılıdu. **7** Bundak ayallar daim təlim alsımu, hərgiz həkikətnı tonup yetəlməydu. **8** Əmdi Yannis bilən Yambris Musa pəyoqəmbərgə kəndək qarxi qıkkən bolsa, bu [azdurouqıllarmu] həkikətkə xundək qarxi qıkıdu. Ular zəhin-kəngülliri qirigən, etikad jəhəttə daxkal dəp ispatlanəjan kixilərdur. **9** Ləkin əmdi ular bu yolda əloqə ilgiriliyalməydu; qünki [Yannis bilən Yambris]ning hamakətliki oquq kərnəngəndək, bularnıngmu həmmigə kərünüdu. **10** Ləkin sən bolsang məning təlimim, yürux-turuxum, məksət-ıradilirim, ixənq-etikadım, səwr-takətim, mehir-muhəbbitim, qıdamlikim, mən uqriqan ziyankəxlilər wə azab-okubətlərgə, jümlidin Antakya, Koniya wə Listra xəhərliridə yüz bərgənlərgə tolimu kəngül bələp kəlding, xundakla mən bərdaxlıq bərgən xunqə ziyankəxlilərdin toluq həwiring bar; Rəb ularning həmmisidin meni kutkuzdi. **12** Dərwəkə, Məsih əysada ihlasmən həyat kəqürütkə iradə tiklənərnıng həmmisi ziyankəxlıkkə uqraydu. **13** Ləkin rəzil adəmlər wə ezitku-kazzaplar bəribir baxkılarnımu aldap, əzimu aldinip, barənsəri əsəbiylixidu. **14** Ləkin sən bolsang, əgəngən wə toluq ixəndürülgən həkikətlərdə qing tur; qünki bularnı kimdin əgəngənlikningni bilisən, **15** həmdə balilik qaoqlıringdin tartıpla mukəddəs yazmıllarnı bilip kəlding; bularnıng sanga Məsih əysaoqə baqlanəjan etikad arkilik boləjan nijat toqruluk səni dana kılalaydıqanlıknı bilisən. **16** Pütkül mukəddəs yazmıllarnıng həmmisi Hudanın Rəhıning yoyoruk-ilhəmi bilən yeziləjan bolup, u təlim berix, tənbiş berix, hatalıqlarnı tüzitix wə kixilərnı həkkanıyət yoloqə baxlaxka paydilıktur. **17** Bular arkilik Hudanın adımı toluq kəralınnip, barlık yaxhi əməllərnı kılıxka təyyar bolalaydu.

4 Mən Huda həmdə tiriklər bilən əlüklərnı sorak kılıxka təyyar turıdıqan Məsih əysanın əldida, xundakla Uning kayta ayan boluxı wə Uning Əz padıxahlıki bilən sanga xundək agah kılip tapılaymənki, **2** [Hudanın] səz-kalamini jakarla; wəkit-pursət yar bərsun-bərmisun, uningə jıddiy kara. Toluk səwr-takət wə təlim-əkıdə bilən nəsihət kıləjin, tənbiş bərgin, riqətləndürgin. **3** Qünki xundək bir zaman keliduki, insanlar saqlam təlimni anglaxka qıdımay, bəlki kulaklırioqə hux yakıdıqan səzlərnı anglax üqün ətrəpioqə əz xəhwət-həwəslirigə uyoqun təlim bərgüqılərnı toplaydu. **4** Ular həkikətkə kulak salmay, əpsanılərnı tingxaxka burmilinip

ketidu. **5** Lekin sən hərқandak əhwalda oyoqak tur, harliқ-muxəққətlərgə bərdaxliқ bər, hux həwərqining wəzipsisini orunda, tapxuruloqan hizmitingni hər tərəptin toluқ ada қiloјin. **6** Qünki əzümgə kəlsəm, jenim qurbanliқning «xarab hədiyə»sidəк təküliδιοan waқti yetip kəldi, mening bu dunyadin ketix waқtimmu yeqinlaxti. **7** Güzəl kürəxni mən қilip boldum, yügürüx musabiqisining mənzilini besip boldum, birdinbir etiқadni qing saқlap kəldim. **8** Həzir həққaniyliқning [oјəlibə] taji mən üqün saқlinip turmaқta. Uni, həққaniy sorəқqi boləqan Rəb xu күnidə manga, xundəқla yaloquz mangila əməs, Uning kelip ayan boluxioqə təlpünüp turoqanlarning həmmisigə in'am қilip kiygüzidu. **9** Imkaniyətning bariqə yenimoqə tezdin yetip kəl. **10** Qünki Demas bu həzirki dunyani tama қiloqanliқi üqün meni taxlap Tesalonika xəhiringə kətti. Kriskis Galatiya əlkisigə, Titus Dalmatiya əlkisigə kətti. (aіōn g165) **11** Yenimda yaloquz Luқа қaldi. Markusni əzüng bilən birgə elip kəl, qünki u hizmətlirimdə manga kəp əskatidu. **12** Tikikusni bolsa əfəsus xəhiringə əwətiwəttim. **13** Kelixingdə Troas xəhiringə Karpusning yenioqə қaldurup қoyoqan yepinqam bilən kitablarni, bolupmu oram tərə yazmilarni billə aloqə kəlgin. **14** Miskər Iskəndər manga tola əskilik қildi. Rəb uningə qəilmixlirioqə layiқ yandurmay қalmaydu. **15** Sən həm uningdin həoxyar bol; qünki u biz yətküzgən səzlimizgə қattik қərxilik kərsətti. **16** Tunji қetimliқ sorəқта mening əқliniximoqə yardəm қilidioqan həəқim қiқmidi, həmmisi meni taxlap kətti. Bu ix ularəqə həsablənmioqay! **17** Lekin Rəb mening bilən billə turup, mən arkiliқ Inјil jakari toluқ қilinip, bu yərdiki barliқ yat əlliklərdin boləqanlarning ənglix i üqün meni күqləndürdi; xuning bilən mən xirning əqzidin қutқuziwelindim. **18** Rəb meni barliқ rəzil ixtin қutқuzup, ərxтики padixəhliқioqə saқ yətküzidu! Xən-xərəp Uningə əbədil'əbədgiqə mənsup boləqay! Amin! (aіōn g165) **19** Priska bilən Akwiləqə wə Onesiforning ailisidikilərgə məndin salam eyt. **20** Erastus Korint xəhiringə қaldi. Lekin Trofimus kesəl bolup қəloqanliқtin, uni Miletus xəhiringə қaldurup қoydum. **21** Қix қüxüp kətküqə imkaniyətning bariqə bu yərgə kəlgin. Yubulus, Pudis, Linos, Klawdiya wə barliқ қerindaxlardin sanga salam. **22** Rəb Əysa Məsih roқing bilən billə boləqay! Məhир-xəpқət silər bilən billə boləqay!

Tituska

1 Hudaning talliojanlirioja amanət bolojan etikađ wə ihlasmənlikkə elip baridiojan həkikətning bildürüluxi üqün, Əysa Məsihning rosuli kılıp təyinləngən, Hudaning kuli bolojan mənki Pawlustin sanga salam — **2** (bu etikađ wə həkikət mənggülik həyatka baolanojan ümidni elip kelidu; bu mənggülik həyatni mutlək yalojan eytmaydiojan Huda həmmə dəwr-zamanlardin ilgirila wədə kılıojanidi; (aiōnios g166) **3** lekin [həzir] wədisining wađti kelip Kutkuzojuqimiz Huda buning kalam-həwirini Əz əmri bilən manga tapxurojan jakar arkilik axkarilidi) **4** — ortaq etikađimizda əz oqlum bolojan Tituska salam! Huda'Atimiz wə nijatkarimiz Məsih Əysadin sanga mehir-xəpkət wə hatirjəmlək boloyaj! **5** Seni Kret arilida qalduruxtiki səwəb, orundilip bolmiojan ixlarni bir tərəp kılıxing üqün wə hər xəhərdə sanga tapiliojinimdək jamaətkə aksakallarni təyinlixing üqün idi. **6** Aksakallıqka təyinlinidiojan kixi əyibsiz boluxi, bir ayallik, pərzənliri bolsa etikađ kılıojuqi boluxi wə ixlirida xallaklik kılıdiojan yaki [ata-anisioja] boysunmaydiojan əyibliri bolmiojan boluxi kerək. **7** Qünki jamaətning yetəkqisi Hudaning [ailisigə] oqojidar bolux süpitidə, əyibsiz boluxi kerək; baxbaxtak əməs, terikkək əməs, harək-xarabka berilgən əməs, zorawan əməs, nəpsaniyətqi əməs, **8** bəlki mehmandost, sahawətlik, yaxhilikni səyidiojan, salmaq, adil, ihlasmən wə əzini tutuwalojan boluxi lazim. **9** U yənə saqlam təlim bilən riəbət-təsəlli berix üqün wə qarxi qikküqilaroja rəddiyə berix üqün, tapxurulojan təlimdiki ixənqlik kalam-səzdə qing turuxi kerək. **10** Qünki həzir bimənə səz kılıdiojan, kixilərnin kənglini owlap ezitkuluk kılıdiojan, əz beximqilik kılıdiojan kəpligən kixilər bar, bolupmu hətniliklərdin qikkənlər bar. **11** Ularning əozini etix kerək; qünki ular haram dunyani dəp əgitixə tegixlik bolmiojan təlimlərnəni əgitip, hətta pütün aililərnəni nabut kılmaqta. **12** Xulardin biri, yəni [Kret arilidikilərnin] əzining bir pəyojəmbiri: «Kretlər həmixə yalojan səzləyidiojanlar, wəhxiy həywanlar wə hurun toymaslardur» degən. **13** Bu guwahlik həkikəttur; xunga ularning etikađta saqlam turuxi üqün, xundakla Yəhudiy əpsanilərgə wə həkikəttin qətnigənlər tokuwalojan insaniy kaidə-bəlgilimilərgə kulək salmasliqi üqün ularni kattik əyibləp agahlandurojin. **15** Pak kixilər üqün

həmmə nərsə pak; lekin bulojanojan napaklar wə etikađsizlər üqün heqkəndək nərsə pak əməstur. Qünki ularning oy-pikrlirimu, wijdanimu bulojinip kətkən. **16** Ular Hudani tonuymiz dəp dawrang kilsimu, lekin əməlliridə Uningdin tanidu; qünki ular yirginqliklər, heqgəp anglimaydiojanlar, heqkəndək yaxhi ixlarni kılıxka yarimaydiojanlardur.

2 Lekin sən bolsang saqlam təlimgə kəndək uyojan yaxaxni əgitixing kerək. **2** Yaxanojan ərlərgə, həoxyar, salmaq, təmkın, etikađta, mehir-muhəbbəttə wə səwr-təkəttə saqlam boluxni tapiliojin. **3** Xuningdək, yaxanojan ayallaroja yürux-turuxta ihlasmukəddəslikkə layik boluxni, qeqimqilik kılmasliqni, harək-xarabka berilməydiojan boluxni, güzəl ixlarni əgətküqilər boluxni tapiliojin. **4** Buning bilən ular yax ayallaroja ərlirigə kəyünux, balilirioja kəyünux, salmaq bolux, pak bolux, əy ixlirini puhta kılıx, mehirban bolux wə əz ərlirigə boysunuxni əgitəloydu. Xundək bolojanda Hudaning səzi qarılanmaydu. **6** Xuningdək yax ərlərnimu salmaq boluxka jekiligın. **7** Əzüngmu həmmə ixta güzəl əməllirig bilən ularoja ülgə bolojin; təlim bərginingdə pak-diyənətlik, əojir-besik bolup, **8** heqkim kusur tapalmaydiojan, saqlam səzlərnəni yətküzgin; buning bilən, qarxi qikküqilər biz toqruluk yaman gəp kılıdiojan yərnə tapalmay hijil bolidu. **9** Qullaroja əz hojayinlirini həmmə ixta kənaətləndürüp ularoja boysunuxni əgətkin. Ular gəp yandurmay, **10** oqrilik kılmay, əzlrining hər jəhəttə ixənqlik ikənlikini kərsətsun. Ular buning bilən Kutkuzojuqimiz Hudaning təlimatioja hər jəhəttin zinnət bolidu. **11** Qünki Hudaning nijatni barlik insanlaroja elip kelidiojan mehir-xəpkiti ayan boldi; **12** u bizgə ihlassizlik wə bu dnyaning arzu-həwəslirini rət kılıp, həzirki zamanda salmaq, həkkanıy, ihlasmən həyatni ətküzüximiz bilən, (aiōn g165) **13** uluə Huda, nijatkarimiz Əysa Məsihning xan-xərap bilən kelidiojanliqioja bolojan mubarək ümidimizning əməlgə exixini intizarlik bilən kütüxnəni əgitidu. **14** U bədəl tələp bizni həmmə itaətsizliklərdin azad kılıx həmdə bizni əzi üqün pak kılıp, Əzigə mənəsup bolojan, yaxhi əməllərgə kızıojin intilidiojan həlk kılıxka biz üqün kurban boldi. **15** Barlik hokukungni ixlitip bu ixlarni jakarlap eytkin, nəsihət berip jekiligın wə agahlandurojin. Heqkim seni kəmsitmisun.

3 [Jamaëttikilërgä] xuni äslitip turojinki, ular hëkümränlaroä wä hökükdärläroä boysunup, xularning sözini anglisun, hërëandak yahxi ämällärni këlixëä täyyar tursun, **2** heqkimning yaman gepini këlmissun, jedälhor bolmissun, mulayim bolsun, hëmmä adëmgä hër jähättä möminlik kërsätsun. **3** Qünki biz özimizmu äslidä nadan bolup, itaätsiz, äzdurulojan, hërhil xähwät-häwäslärning hëm läzzätlärning këli bolojan, räzillik wä häsäthorluk iqidä yaxiojan, näprätlik bolojan hëm bir-birimizdin näprätlinidiojanlardin iduk. **4** Biräk Kütëuzoëuëimiz Hudaning insanlaroä bolojan mehribanlikë wä mehër-muhäbbiti ayan boluxi bilän, **5** (özimizning këandäktur hähëkäniy ämällirimiz bilän ämäs, bälki Uning rähim-xäpëiti bilän) yengidin tuoëuluxta yuyuxliri wä Mukäddäs Rohëta yengilixi arkëilik U bizni kütëuzdi; **6** bu Rohëni Huda Nijatëkarimiz äyasa Mäsih arkëilik wujudimizoä mol këydi. **7** Bu arkëilik, Hudaning mehër-xäpëiti bilän hähëkäniy këlinip, mënggülik häyatëä erixix ümidini tutëän mirashorlar bolduk. (aiönios g166) **8** Bu sözlär ixänqliktur wä bu hähëkätlärni alahidä tækitlixingni tälöp këlimän. Xundak këloëiningda, Hudaoä etikäd këloëanlar özlirini yahxi ämällärni këlixëä berilixëä këngül bëlidu. Bu ixlar insanlar üqün güzäl wä paydilik. **9** Biräk ähmikänä munazirilär, näsäbnämilärdiki [ëuruk gäplär], jedäl-majralar, Tëwrat kënunioä munasiwätlik talax-tartixlardin özüngni neri tutëän; qünki bular paydisiz wä bimäniliktur. **10** Arioä bëlgünëilik këloëuëi adëmni bolsa bir-ikki këtim agahënduroëandin keyin uning bilän bolojan bardikældini üziwät; **11** qünki bundak adëmni hähëkättin qätëidi, gunah sadir këliwatidu, xundaklä özini özi jazaoä mëhkum këloëan döp bilisän. **12** Artemasni yaki Tikikusni sanga mangëduroëanda, mumkin këdär tezrök Nikopolis xähirigä mening yenimoä këlgin, qünki u yärdä këxlimakëi boluwatimän. **13** Adwokat Zenas bilän Apollosning säpirigä këngül bëlöp hëmmitingning bariëä uzatëän; këm-kütëiliri bolsa, ularning häjëitidin qikkän. **14** Bizning këwmimiz mewisiz këlmaslikë üqün häjëtmänlërgä yärdäm këlip, özlirini güzäl ämällärni këlixëä beoëixlaxni ögänsun. **15** Yenimdikilärning hëmmisidin sanga salam. Etikädta bizni söyidioälaroä salam eyt. Mehër-xäpëät hëmminglaroä yar bolojay!

Filemonoʻja

1 Məsih əysaning məhbusi mənki Pawlus wə kerindiximiz Timotiydin səyümlükimiz wə hizmətdiximiz Filemonoʻja **2** wə singlimiz Afyoʻja, səpdiximiz Arkippuska wə öyüngdə yiqilidioʻjan jamaətkə salam! **3** HudaʻAtimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin silərgə mehir-xəpkət wə hatirjəmlək boləy! **4** Rəbbimiz Əysaʻoʻja wə barlik muqəddəs bəndilərgə boləjan mehir-muəbbəbiting wə ixənq-etikadingni anglap, mən dualirimda həmixə seni yad etip turuwatimən, sən üqün təxəkkür eytimən; **6** Bizgə nesip boləjan, Məsihni uluʻqlaydioʻjan barlik yaxhi iltipatni toluq tonup yetixing bilən, sening etikadning əməlliridə mərdlərgə ortəqlixixing küqəytilsun dəp dua qilimən. **7** Qünki sening mehir-muəbbəbiting mənə zor huxallik wə riqəbət elip kəldi; qünki i kerindixim, muqəddəs bəndilərnin iq-baʻoʻjirliri sening arqilik kəp səyündürüldi. **8** Xunga, gərgə seni layik ixni kilixkə buyruqxə Məsihdə jürʻətlik bolalisammu, **9** lekin yənəla muəbbəbətning türtkisi bilən mənki kəri Pawlus həmdə həzirmu Əysa Məsihning məhbusi bolux süpitidə sənə iltimas qilip etünüxnə layik kərdum — **10** kixənlərdə turup tuʻoʻqan balam, yəni Onesimus toʻqruluk iltimasim bar. **11** U burun sənə paydisiz boləjan bolsimu, əmma həzir sangimu, mangimu paydiliktur. **12** Mən həzir uni — janjigirimi sening yeningəja qayturup əwətimən. **13** Hux həwərnə dəp kixənlərdə turəjinimda uni sening ornungda mening hizmitidə boluxkə yenimda qaldurup qələjum bar idi; **14** birəq sening razilikingni almay heqnemini qələjum yok; xundəq qələjanda sening mənə qələjan yaxhiliking məjburiy əməs, bəlkə razimənlik bilən bolidu. **15** Qünki sening Onesimustin wəqitlik məhrum boləjiningning səwəbi, bəlkim dəl sening uningəja əbədilʻəbədgiqə nesiwə boluxung üqün idi. (aiōnios g166) **16** Mening xundəq deginim, uningəja qul qatarida əməs, bəlkə kuldin kəp üstün — mənə nəkədər səyümlük, xundəqlə sənə tehimu xundəq bolidioʻjan (insaniy munasiwətlər bilən həm Rəbdə boləjan munasiwət bilən), səyümlük kerindax qatarida igə bolisən; **17** xuning üqün, əgər sən mənə həmdax qatarida kərsəng, uni mənə qəbul qələjandəq qəbul qələjin. **18** Əgər burun u sənə birər yolsizlik qələjan bolsa yaki sənə kərzdar boləjan bolsa, buni mening hesabimoʻja yazəjin. **19** Mənə mənki Pawlus bu səzlərnə öz qolum bilən yeziwatimən: kərzi bolsa

özüm qayturimən; lekin mən sənə əzüngning jening bilən mənə kərzdar boləjiningni tiləja almaymən. **20** Xunga, əy kerindixim, mən Rəbdə səndin mənprətkə erixməkqimən; iq-baʻoʻjirlirimni Məsihdə səyündürgin. **21** İxənqim səzümnə anglaydioʻjanlikingəja kamil bolup wə sorioʻjanlirimdin artuk orunlaydioʻjanlikingni bilip, sənə muxundəq yazdim. **22** Bulardin bəqkə, mənə turaləju jay təyyarlap qəyoʻjin. Qünki dualiringlar arqilik mening silərgə qayturup beriliximni ümid qilimən. **23** Əysa Məsihkə hizmət qələjanlikə üqün zindandixim boləjan Əpəfras, **24** hizmətdaxlirim Markus, Aristarhus, Demas wə Luqələrdin sənə salam. **25** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehir-xəpkiti rohinglarəja yar boləy!

Ibraniylaroja

1 Huda burunki zamanlarda ata-bowilaroja pəyoəmbərlər arkilik türküm-türküm boyiqə wə nurojun yollar bilən səz kıləjan bolup, **2** muxu ahirki künlərdə bolsa bizgə Ooqli arkilik səzlidi. U Ooqlini pütkül məwjudatning mirashori kılıp bəkətkən, Uning arkilik kainatlarni yaratқан. (aiōn g165) **3** U Hudaning xan-xəripidin parliojan nur, Uning əyniyitining ipadisidir, U kudrətlik səz-kalami bilən pütkül kainattiki məwjudatni öz ornida turojuzuwatқан bolup, U gunahlarni tazilax hizmitini ada kıləjandin keyin, ərxniki xanu-xəwkət igisining ong yenida olturdi. **4** Xuningdək, U pərixtilərdin kəp üstün nam-mərtiwigə miras bolup, ulardin xunqə yüksək turdi. **5** Qünki Huda [mukəddəs yazmilarda] pərixtilərninğ kaysisioja: «Sən Mening Ooqlumdursən, bügün Mən Seni tuəjdurdum», wə yənə: «Mən Uningoja Ata bolimən, Umu Manga Ooql bolidu» deganidi? **6** Uning üstigə, U Əzining tunjisini yər yüzigə əwətkəndə, «Barlik pərixtilər Uningoja səjdə kilsun» degən. **7** U pərixtilər toqruluk: — «U pərixtilirini xamallar, Hizmətkarlırini ot yalkuni kılıdu», degənidi; **8** lekin Ooqli həkqidə bolsa Uningoja mundaq degən: — «Sening təhting, i Huda, əbədil'əbədliktur; Sening padixahlikingdiki xahanə hasang adalətning hasisidir. (aiōn g165) **9** Sən həkkanıyətəni səyüp, rəzillikkə nəprətlinip kəlgənsən; Xunga Huda, yəni Sening Hudaying Seni həmrəhliringdin üstün kılıp xadlik meyi bilən məsih kildi». **10** Huda Ooqlioja yənə mundaq degən: — «Sən, i Rəb, həmmidin burun zeminning ulini salding, Asmanlarni bolsa kolliring yasiojandur; **11** Ular yok bolup ketidu, Lekin Sən mənngü turisən; Ularning həmmisi kiyimdək konirap ketidu; **12** Sən ularni ton kəbi yəgəp koyisən, Xunda ular kiyim-keqək yənggüxləngəndək yənggüxlinidu. Birək Sən mənngü əzgərmigüqidursən, Yilliringning tamami yoktur». **13** Yənə, U kaysibir pərixtigə: — «Mən Sening düxmənliringni təhtipəring kilmiojuqə, Mening ong yenimda olturisən» — degənidi? **14** Xundaq ikən, pərixtilərninğ həmmisi pəkət nijatka miraslik kılıdiojanlar üqün hizmət kılıxka [Huda tərpidin] əwətilgən hizmətqi rohlar əməsmu?

2 Bu səwəbtin, allikəndək yol bilən [həkikiy yoldin] teyilip kətməslikimiz üqün, angliojan həkikətlərgə tehimu etibar kılıximiz lazim. **2** Qünki pərixtilər

arkilik yətküzülgən səz-kalamning turaklik ikənliki ispatlanəjan həmdə uningə hərbir boysunmaslik wə itaətsizlik kılıx tegixlik jazaəja tartilidiojan yərdə, **3** xunqə uluə kutkuzux-nijatka etibar bərmisək, biz kəndakmu [jazadin] keqip kutulalaymiz?! Qünki bu nijatning həwiri dəsləptə Rəb arkilik ukturulojan, həm uning həklikini biwasitə angliojanlarmu bizgə təstikliojan; **4** uning üstigə Huda bəxərlək alamətlər, karamətlər wə hərəhil kudrətlik məjizilər arkilik, xundaqla Əz iradisi boyiqə Mukəddəs Rohning ata kıləjan iltipatliri bilən təng buningəja guwahlik bərgən. **5** Biz dəwatқан kəlgüsi dunyani Huda pərixtilərninğ baxkuruxioja ətküzüp bərgini yok; **6** bəlki bu həkətə [mukəddəs yazmilarning] bir yeridə birəylən mundaq guwahlik bərgəndur: — «[I Huda], insan degən nemidi, Sən uni seəjinidikənsən? Adəm balisi nemidi, Sən uning yenioja kelip yoklaydikənsən? **7** Qünki Sən uning ornini pərixtilərninğkidin azəjinə təwən bekitkənsən, Sən uningəja xan-xərap wə xəhrətlərnəni taj kılıp kiydürdüngsən; Uni kolung yasiojanlarni idarə kılıxka tikliding; **8** Sən barlik məwjudatlarni uning puti astida boysundurojənsən». Əmdi «barlik məwjudatlarni uning puti astida boysundurojənsən» degini, heqkəndək nərsə uningəja boysunmaslikka qaldurulmiojan, degənliktur. Birək, həzirqə məwjudatlarınğ həmmisiningla uningəja boysunəjanlikini tehi kərməywətimiz. **9** Lekin biz üqün pərixtilərdin «azəjinə wəkit təwən kiliojan», əlüm azəblirini tartқанlikü üqün həzir xan-xərap wə hərmət taji kiydürləngən əysani kərgüqi bolduk; qünki U Hudaning mehir-xəpkiti bilən həmməylən üqün əlümning təmini tetidi. **10** Qünki pütkül məwjudatlar Əzi üqünmu həm Əzi arkilikmu məwjut bolup turuwatқан Hudaəja nisbətən, nurojun oəullarni xan-xərapkə baxlioqanda, ularning nijatining yol baxliəquisini azəb-əqubətlər arkilik kamalətkə yətküzüxkə layik kəldi. **11** Qünki pak-mukəddəs Kiloquqi bilən pak-mukəddəs kiliojanlarınğ həmmisi dərəkə ohxax Birsidin kəlgəndur; xuning bilən U ularni «kərinax» deyixtin nomus kilmaydu. **12** Huddi U [Hudaəja (mukəddəs yazmilarda yeziliojəndək)]: «Nəmingni kərinaxlırimioja jakarlaymən, Jamaət iqidə Seni nahxilarda küyləymən» degən. **13** U yənə: «Mən sanga tayinimən» wə «Kəranglar, mana Mən bu yərdə Huda Manga ata kıləjan pərzəntlər bilən billə» degən. **14** Pərzəntlər bolsa ət bilən kəndin tənlük boləjaqka, Ooqlumu [xu pərzəntlərninğkigə] ohxaxla

bolojaysilar. 13 Qünki Huda İbrahimöja wədə kılöjanda, Özidin üstün turidiojan heqkim bolmiojaqqa, Özi bilən kəsəm kılıp: 14 «Sanga qoqum bəht ata kılımən, seni qoqum kəpəytip berimən» — dedi. 15 Xuning bilən, [İbrahim] uzun wakıt səwr-təkət bilən kütüp, Hudaning wədisigə erixti. 16 Qünki insanlar əzlriridin üstün turidiojan birini tilöja elip kəsəm kılıdu; ularning arisida kəsəm ispat-təstik həsablinip, hər hil talax-tartixlaröja hatimə beridu. 17 Xuningdək Huda, Öz wədisigə warislik kılöjanlaröja Öz nixan-məksitining əzgərməydiöjanlikini tehimu oqukrak bildürüx üqün, kəsəm kılıp wədə bərdi. 18 Xuning bilən kət'iy əzgərməs ikki ix arkilik, kəz aldimizda koyulojan ümidni qing tutux üqün [halakəttin] əzimizni qaçurup uni baxpanah kılöjan bizlər küqlük rişbət-ilhamöja erixələymiz (bu ikki ixta Hudaning yalojan eytixi kət'iy mumkin əməs, əlwəttə). 19 Bu ümid jenimizöja qing baqlanojan kemə lənggiridək xübhisiz həm mustəhkəm bolup, [ərxitiki] ibadəthanining [iqki] pədisidin etüp bizni xu yərgə tutaxturidu. 20 U yərgə biz üqün yol eqip mangojuqi Əysa bizdin awwal kirgən bolup, Məlkizədəkning kaħinlik tüzümi tərtipidə mənggülik təyinləngən Bax Kaħin boldi. (aiōn g165)

7 Qünki bu Məlkizədək Salem xəħirining padixahı, xundakla Əng Aliy Bolöjuqi Hudaning kaħini bolup, İbrahim padixahlarni yengip jəngdin kaýtqanda, uning aldioja qikkən wə uningöja bəht tiligənidi. 2 İbrahim bolsa erixkən barlik [oljisining] ondin bir ülüxini uningöja atiojanidi. [Məlkizədək degən isimning] birinqi mənisı «həkkaniyət padixahı» degənliktur; uning yənə bir nami «Salemning padixahı» bolup, buning mənisı «amanlik padixahı» degənliktur; 3 uning atisi yok, anisi yok, nəşəbnamisi yok, künlirining baxlinixi wə hayatining ahirlixixi yoktur, bəki u Hudaning Oşliöja ohxax kılınip, mənggülik kaħin bolup turidu. 4 Əmdi karanglar, bu Məlkizədək nemidegən uluq adəm-həl Hətta ata-bowilirimizning qongi İbrahimmu oljisining ondin birini uningöja atiojan. 5 Dərwəkə Lawiyning əwladliridin kaħinlikni zimmisigə alojanlar Təwrat kanuni boyiqə həlktin, yəni əz kərindaxliridin İbrahimning puxtidin bolöjinoja karimay tapkınıning ondin bir ülüxini yiojixi əmr kılinojan. 6 Ləkin bularning kəbilə-urukidin bolmiojan Məlkizədək bolsa İbraħimdın «ondin bir ülüxı»ni kəbul kılöjan andin Hudaning wədilirigə igə bolöjuqi İbraħimöja bəht tiligən. 7 Xübhisizki, bəht tiligüqi bəhtkə erixküqidin üstündür. 8 Bu yərdiki «ondin bir

ülüxı»ni kəbul kılöjuqılar əlidiojan adəmlərdindur; u yərdiki «ondin bir ülüxı»ni kəbul kılöjuqi tooqrisida [muqəddəs yazmilarda] «U hayat yaxiojuqi» dəp guwahlik berilgəndur. 9 Hətta mundak deyixkə boliduki, ondin bir ülüxni alidiojan Lawiyimu [əjdadi] İbraħim arkilik [Məlkizədəkkə] ondin bir ülüxni bərgən. 10 Qünki Məlkizədək İbraħimni karxi alojanda, Lawiyini [kəlgüsüdiki puxti bolux süpitidə] yənıla İbraħimning tenidə idi, dəp həsəblaxkə bolidu. 11 Əmdi Lawiy kəbilisining kaħinlik tüzümi arkilik mukəmməl həkkaniyilik kələydiöjan bolsa (qünki xu tüzümgə əsaslinip Təwrat kanuni İsrail həlkiğə qüxürülgənidi), keyinki waqıtlarda Hərunning kaħinlik tüzümi boyiqə əməs, bəki Məlkizədəkning kaħinlik tüzümi boyiqə baxkə bir kaħinning qikixining nemə həjiti bolatti? 12 Əmdi kaħinlik tüzümi əzgərtilgən bolsa, uningöja [munasiwətlilik] kanun-tüzümmu əzgərtilixkə tooqra kelidu. 13 Qünki bu eytiliwatқан səzlər karitilojan zat bolsa baxkə bir kəbilidin bolup, bu kəbilidin heqkim kurbangahıta hizməttə bolup baqmiojan. 14 Qünki Rəbbimizning Yəhuda kəbilisidin qikkənlikı enik; Musa bu kəbilə tooqrisida kaħinlikkə munasiwətlilik heqbir nəşə demigənidi. 15 Əmdi Məlkizədəktək baxkə bir kaħin qikkən bolup, bu əzgirix munulardin tehimu roxən bolidu; 16 uning [kaħinlikkə] təyinlinixi ət igilirigə baqlıq əmr bilən əməs, bəki pütməs-tügiməs hayatning kudritidin bolöjandur. 17 Qünki bu həktə [muqəddəs yazmilarda]: «Sən əbədil'əbədgiqə Məlkizədəkning tipidiki bir kaħindursən» dəp guwahlik berilgən. (aiōn g165) 18 Qünki aldinkı əmr-tüzüm əjizlikı wə ünümsizlikı tüpəylidin küqidin kaldurulojan 19 (— qünki Təwrat kanuni heq ixni kamalətkə yətküzəlmidi). Uning ornioja bizni Hudaöja yeqinlaxturidiojan, uningdin əwzəl ümid elip kelindi. 21 Uning üstigə, bu ix [Hudaning] kəsimi bilən kapalətkə igə bolmay kəlmidi (ilgiri ətkən kaħinlar [Hudaning] kəsimisiz kaħin bolöjanidi; ləkin, Əysa bolsa Özigə: — «Pərwərdigar xundak kəsəm iqtı, həm hərgiz buningdin yanmaydu: — «Sən əbədil'əbədgiqə kaħindursən»» Degüqining kəsimi bilən kaħin boldi). (aiōn g165) 22 Əmdi Əysa xundak uluq ix bilən əwzəl bir əhdining kepili kılindi. 23 Yənə kelip, ilgiri ətkən kaħinlar kəp boluxı kerək idi; qünki ularning [hərbiri] əlüm tüpəylidin wəzıpsini dawamlaxturalmay kəlojan. 24 Ləkin [Əysa] mənggügə turöjaqqa, Uning kaħinlikı hərgiz əzgərtilməstür. (aiōn g165) 25 Xu səwəbtin, U

Əzi arxilik Hudaning aldiya kəlgənlərni üzül-kesil kütquzuxka qadir; qünki U ular üqün Hudaşa murajət klixka mənggü hayattur. **26** Muxundaq bir bax kaşin dəl bizning həjtimizdin qikidişan — mukəddəs, əyibsiz, oşubarsiz, gunahkarlardin neri kşinşan, ərlərdin yukiri elip kətürülgən kaşindur. **27** U axu bax kaşinlardək hər küni aldi bilən öz gunahlıri üqün, andin həlkning gunahlıri üqün qurbanlik sunuxka mohtaj əməs. Qünki U Əzini qurbanlik süpitidə sunoşanda, həmməylən üqün buni bir yolila ada kşildi. **28** Qünki Təwrat şanuni əjiz bəndə bolşan insanlarni bax kaşin kşilip təyinləydu, lekin Təwrat şanunidin keyin kəlgən Hudaning kəsəm-kalami mənggügə kamalətkə yətküzülgən Oşulni bax kaşin kşilip təyinlidi. (aiōn g165)

8 Eytşanlirimizning bax nuqtisi xuki: Ərxтики uluq Boluquşining təhtining ong tərpidə olturşan xundaq bir Bax Kaşinimiz bar. **2** U mukəddəs şaylarda, xundaqla insan əməs, bəlki Pərwərdigar tikkən həkşikiy ibadət qedirining həmmisidə kaşinlik hizmitini kşiloşudur. **3** Hər bir bax kaşin hədiyə həm qurbanliklar sunux üqün təyinlinidu. Xuning üqün, [bizning bu bax kaşinimizningmu] birər sunidişini bolux kerək idi. **4** Dərwəşə əgər U yər yüzdə bolsidi, hərgiz kaşin bolmaytti; qünki bu yərdə Təwrat şanon-tüzümi boyiqə hədiyə sunidişan kaşinlar alliburunla bardur **5** (bu [kaşinlar] hizmət kşilidişan [ibadət qediri] pəşətkə ərxтики ixlarning kəqürülmisi wə kəşəngşisidur. Musa dəl bu ibadət qedirini quruxka baxlişanda, Hudaning wəşiyisi uningşə kelip: «Əhtiyat kşiloşinki, bularning həmmisini şanga taşda kərsitilgən ərnək boyiqə yasioşin» dəp ağahlandıruşan). **6** Lekin hazır U ([kona əşdigə ait] wədilərdin əwzəl wədilər üstigə bekitilgəq) tehimu yahxi bir əşdining wasitişisi boluşaqka, Uningşə berilgən kaşinlik hizmiti baxka kaşinlarningkidin xunqə əwzəl turidu. **7** Əgər xu dəsləpki əşdə kəm-kütisiz bolsa idi, keyinkisi üqün orun izdəşning həqkandaq həjiti bolmioşan bolatti. **8** Lekin, Huda kona əşdini yətərsiz dəp qarap, [Israilləşə] mundək dəgən: — «Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəməti wə Yəşuda jəməti üqün yengi bir əşdini əməlgə axurimən. **9** Bu əşdə ularning ata-bowiliri bilən tüzgən əşdigə oşximaydu; xu əşdini Mən ata-bowilirini kolidin tutup Misirdin kütquzup yətəkliginimdə ular bilən tüzgəniddim; qünki ular Mən bilən tüzükən əşdəmdə turmidi, mən

ularnin nəzirimni yətkidim, — dəydu Pərwərdigar. **10** Qünki xu künlərdin keyin, Mening Israil jəməti bilən tüzidişan əşdəm mana xuki: — «Mən Əz təwrat-şanonlirimni ularning zəşin-əşligə salimən, həmdə ularning kəşbigimu pütimən; Mən ularning Hudasi bolimən, ularmu Mening həlkim bolidu. **11** Xundin baxlap həqkim öz yurtdişişə, yaki öz kşerindişişə: — «Pərwərdigarni tonuşin» dəp əgitişining həjiti kəşmaydu; qünki ularning həmmisi, əng kşiqikidin qongioşiqə Məni bilip bolşan bolidu; **12** qünki mən ularning kəşbihlikirigə rəşim kşilimən həmdə ularning gunahlıri wə itaətsizlikirini mənggügə esimdin qikşirwetimən». **13** Əm di Hudaning bu əşdini «yengi» deyixi burunşisini «kona» dəgənlikidur; əm di wakti ətkən, konirişan ix bolsa uzun ətməy yəkilidu.

9 Birinşiq əşdidə munasiwətlik ibadət bəlgilimiliri wə yər yüzigə təwə bolşan bir mukəddəs ibadət jayi bar idi. **2** Buningşə bir ibadət qediri tikilgənidi; uning mukəddəs jay dəp atalşan birinşiq bəşümidə qiraşdan, xirə həm xirə üstidə rətləngən nanlar bolatti. **3** Uning ikkinşiq, [yən işki] pərdişining kəynidə əng mukəddəs jay dəp atalşan yənə bir qedir bəşümi bar idi. **4** Xu yərgə təwə bolşan altun huxbuygah wə pütünləy altun bilən kəşlanşan əşdə sandukş bar idi. Sandukşning iqidə altundin yasalşan, manna selinşan komzək, Hərunning bih sürgən həşisi wə ikki əşdə [tax] tahtisi bar idi. **5** [Sanduk] üstidiki «kəşarət təhti»ning üstigə xan-xəşəpik «kerub»lar ornitilşan bolup, şanatlıri bilən uni yepip turatti. Əm di bular toşruluk təşsilij tohtilixning hazır wakti əməs. **6** Bu nərsilər mana xundaq orunlaxturuloşandin keyinla, kaşinlar qedirning birinşiq bəşümişə [(yən i «mukəddəs jay»şə)] hərdəim kirip, ibadət hizmitini kşilidu. **7** Birək, [«əng mukəddəs jay» dəp atalşan] ikkinşiq bəşümişə pəşət bax kaşin yilda bir kətimla kiridu. Kaşin u yərgə öz gunahlıri wə həlkning nadanlikşin ətküzgən gunahlıri üqün atalşan [qurbanlik] kşenini almay kirməydu. **8** Bu ixlar arxilik Mukəddəs Roh xuni kərsitip bərmətkiki, bu birinşiq ibadət qediridiki tüzüm inawətlik bolup tursila, əng mukəddəs jayşə baridişan yol yənila eqilmaydu. **9** Mana bular rəşimdək hazırşiq zamanni roşənləxtüridişan bir hil obraz, halas. Buningdin xuni kərtiwelixka boliduki, bu qedirida sunulidişan hədiyə wə qurbanliklar ibadət kşiloşqini wijdanida pak-kamil kşiləlməydu. **10** Ular pəşət yemək-iqməklər wə boyini suşə selixning türlik rəşmiyətşirigə başliş bolup, [şanon-tüzüm]

tüzütülüş waqti kəlgüqilik küqkə igə qilinojan, insanlarning ətlirigila baqlıq bolojan bəlgilimə-nizamlardur. **11** Lekin Məsih bolsa kəlgüsidiki karamət yahxi ixlarni elip barojuqi bax kaşin bolup, adəm kəli bilən yasalmiojan, bu dunyaoja mənsub bolmiojan, tehimu uluq wə tehimu mukəmməl ibadət qedirioja kirdi; **12** əqkə yaki mozaylarning [qurbanlik] kenini əməs, bəlki Əzining [qurbanlik] keni arkilik U (Əzila mənnggülik hərlük-nijatni igiligən bolup) bir yolila mənnggügə əng mukəddəs jayoja kirdi. (aiōnios g166) **13** [Kona əhdə dəwridə] əqkə wə buqilarning keni həm inəkning külliri napak bolojanlarning üstigə sepilsə, ularni ət jəhətidin tazilap pak qilojan yərdə, **14** undaқта, mənnggülik Roh arkilik əzini oqubarsiz qurbanlik süpitidə Hudaoja atiojan Məsihning keni wijdaninglarni əlük ixlardin pak qilip, bizni mənnggü həyat Hudaoja ibadət kilixka tehimu yetəkliməmdu?! (aiōnios g166) **15** Xuning üqün u yengi əhdining wasitiqisidir. Buning bilən (insanlarning awwalki əhdə astida sadir qilojan itaətsizlikliri üqün azadlik bədili süpitidə xundaқ bir əlüm bolojanikən) Huda təripidin qakirilojanlar wədə qilinojan mənnggülik miraska erixələydu. (aiōnios g166) **16** Əgər wəsiyət qaldurulsa, wəsiyət qaldurojuqining əlüxi təstiklanojuqa, wəsiyət küqkə igə bolmaydu. **17** Qünki wəsiyət pəkət əlümdin keyin küqkə igə bolidu. Wəsiyət qaldurojuqi həyatla bolsa, wəsiyitining heqқandaқ küqi bolmaydu. **18** Xuningoja ohxax, dəsləpki əhdimu qan ekitilojandila, andin küqkə igə bolojan. **19** Qünki Musa Təwrat qanuni boyiqə hər bir əmrini pütün həlkə ukturojandin keyin, mozay wə əqkilərnin suoja arilaxturulojan qenini qizil yung yipta baqlanojan zofa bilən qanun dəsturoja wə pütün həlkə sepip, ularoja: **20** «Mana, bu Huda silərnin əməl qilixinglaroja əmr qilojan əhdining qenidur» — dedi. **21** U yənə ohxax yolda ibadət qedirioja wə qedirdiki ibadətə munasiwətlik pütkül saymanlarning üstigə qan səpti. **22** Dərwəka, Təwrat qanuni boyiqə həmmə nərsə degüdək qan bilən paklinidu; [qurbanlik] keni təkülmigüqə, gunahlar kəqürüm qilinmaydu. **23** Hox, ərtikigə təklid qilip yasalojan bu buyumlar muxundaқ [qurbanliklar] bilən paklinixi kerək idi. Birəq ərtiki nəsilərnin əzi bulardin esil qurbanliklar bilən paklinixi kerək. **24** Qünki Məsih ərtiki həkikiy ibadət jayioja təklid qilinojan, adəm kəli bilən yasalojan mukəddəs jayoja əməs, bəlki Hudaning huzurida bizgə wəkillik qilip hazır bolux üqün ərxning əzigə kirip boldi. **25** [Yər

yüzidiki] bax kaşinning yilmuyil əz qenini əməs, bəlki [qurbanliklarning] qenini elip, əng mukəddəs jayoja qayta-qayta kirip turojinidə, u qurbanlik süpitidə əzini qayta-qayta atax üqün kirgini yok. **26** Əgər xundaқ qilixning zəruriyiti bolojan bolsa, dunya apiridə bolojandin beri Uning qayta-qayta azab qekixigə tootra kələtti. Lekin U mana zamanlarning ahirida gunahni yok qilix üqün, bir yolila Əzini qurban qilixka otturoja qikti. (aiōn g165) **27** Həmmə adəmnin bir qetim əlüxi wə əlgəndin keyin sorəqka tartilixi bekitilgəngə ohxax, **28** Məsihmu nurojun kixilərnin gunahlini Əz üstigə elix üqün birlə qetim qurbanlik süpitidə sunulojandin keyin, Əzini təlpünip kütənlərgə gunahni yok qilojan həlda nijat kəltürüxkə ikkinqi qetim axkarə bolidu.

10 Təwrat qanuni kəlgüsidə elip kelinidiojan güzəl ixlarning əz əynini əməs, bəlki ularning kəlgəngisinila sürətləp bərgəqkə, u tələp qilinojan, yilmuyil sunulup keliwatqan ohxax qurbanliklar arkilik [Hudaoja] yeqinlaxmaqci bolojanlarni hərgizmu mukəmməl qilalmaydu. **2** Bolmisa, muxu qurbanliklarning sunuluxi ahirlixatti, qünki ibadət qilojuqilar pak qilinip, wijdani yənə əz gunahlini tüpəylidin azablanmaytti. **3** Həlbuki, muxu qurbanliklar yilmuyil əz gunahlini əzliwigə əslitip turidu. **4** Qünki buka wə əqkilərnin keni gunahlini hərgiz elip taxliyalmaydu. **5** Xuning üqün, U dunyaoja kəlgəndə mundaқ degən: — «Nə qurbanlik, nə atiojan axlik hədiyəlini bolsa Sənin tələp-arzujuq əməs, Birəq Sən Mən üqün bir tən təyyarlap bərdin; **6** Nə kəydürmə qurbanliklar, nə gunah qurbanlikidinmu səyünmidin; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mana Mən kəldim! — Qanun dəsturunda Mən toqruqluk pütülgəndə — I Huda, iradəngni əməlgə axurux üqün kəldim». **8** U yukirida: «Nə qurbanlik, nə axlik hədiyəlini, nə kəydürmə qurbanliklar nə gunahni tiligüqi qurbanliklar Sənin tələp-arzujuq əməs, Sən ularidinmu səyünmidin» (bu qurbanliklar Təwrat qanuninin təlipi boyiqə sunuluxi kerək idi) deginidin keyin **9** yənə: «Sənin iradəngni əməlgə axurux üqün kəldim» degən. Demək, [Huda] keyinkisini küqkə igə qilix üqün, aldinqisini əməldin qalduridu. **10** Hudaning bu iradisi boyiqə əysa Məsihning teninin bir yolila qurban qilinixi arkilik biz gunahnin paklinip, [Hudaoja] atalduq. **11** Hər kaşin hər küni ibadət hizmitidə turidu, xundaқla gunahlini hərgiz saқit qilalmaydiojan ohxax hildiki qurbanliklarni [Hudaoja]

qayta-qayta sunidu. 12 Birak, bu [kahin] bolsa gunahlar üqün birla qetimlik mænggü inawætlik bir qurbanliqni sunoqandin keyin, Hudaning ong yenida olturdi; 13 U xu yærdæ «düxmænliiri Öz ayioqi astida tæhtipær kilinoquçæ» kütidu. 14 U muxu birla qurbanlik bilæn Hudaqça atap pak-muqæddæs kilinoqanlarni mænggügæ mukæmmæl kildi. 15 [Muqæddæs yazmilarda] [pütülgændæk], Muqæddæs Rohmu bu hæktæ bizgæ guwahliq beridu. Qünki U awwal: — 16 «U künlærdin keyin, Mening ular bilæn tüzidioqan æhdæm mana xuki, dæydu Pærwærdigar; Mæn Öz tæwrat-qanunlirimni ularning zehin-æqcligimu salimæn, Hæmdæ ularning qælbigimu pütimæn» degændin keyin, U yænæ: — 17 «Ularning gunahliiri wæ itaætsizlikirini mænggügæ esimdin qikiriwetimæn» — degæn. 18 æmdi xu yolda gunahlar kæqürüm kilinoqanikæn, gunahlar üqün qurbanlik kilixning hæjitimu qalmaydu. 19 Xuning üqün, æy qerindaxlar, æysaning qeni arkilic æng muqæddæs jayoqa kirixkæ jür'ætlik bolup, 20 (U bizgæ eqip bærgan, ibadæthanining pærdisidin (yæni, Uning æt-tenidin) etidioqan xu yipyengi, hayatliq yoli bilæn) 21 xundakla Hudaning ailisini baxkuridioqan bizning uluq kahinimiz bolqanliqi bilæn, 22 dillirimiz wijdandiki buloqunuxlærdin sepilix bilæn paklanqan wæ bædinimiz sap su bilæn yuyuloqandæk tazilanqan halda etikadning toluk jæzm-hatirjæmliki wæ sæmimiy qælb bilæn Hudaqça yekinlixayli! 23 æmdi etirap qilqan ümidimizdæ tæwrænmay qing turayli (qünki wædæ Bærgüqi bolsa sezidæ turoqucidur) 24 wæ mehir-muqæbbæt kersitix wæ güzæl ix kilixqæ bir-birimizni kændæk qozqax wæ rioqætændürüxni oylayli. 25 Bæzilær adæt qiliwalqandæk, jamaættæ jæm boluxtin bax tartmayli, bæki bir-birimizni jekilæp-ilhæmlændurayli; bolupmu xu küning yekinlaxkanliqini bayqioqininglarda, tehimu xundæk qilayli. 26 Hæqikætni tonuxqæ nesip bolqandin keyin, yænila qæstæn gunah ætküzüwærsæk, u qaqda gunahlar üqün sunulidioqan baxqæ bir qurbanlik bolmas, 27 bæki bizgæ qalidioqini pæqæt sorak, xundakla Huda bilæn qarxilixidioqanlarni yæp tügitixkæ tæyyar turidioqan yalkunluk otni qorkunq iqidæ kütüxla, halas. 28 æmdi Musaqça qüxürülgæn Tæwrat qanunini kæzgæ ilmioqan hærkændæk kixi ikki yaki üq guwahqining ispati bolsa, kængqilik qilinmayla æltürülætti. 29 Undakta, bir kixi Hudaning Oqilini dæpsændæ qilsa, Hudaning æhdising qenioqæ, yæni ezini pak qilqan qanoqæ napak dæp qarisa, xæpkæt

kiloquqi Rohni hæqaræt qilsa, buningdin tehimu eqir jazoqæ layiq hæsablinidu, dæp oylimamsilær? 30 Qünki [Tæwratta] «Intikam Meningkidur, kixining qilmixlirini öz bæxioqæ özüm yandurimæn, dæydu Pærwærdigar» wæ «Pærwærdigar Öz hælkini sorakqæ tartidu» degüqini bilimiz. 31 Mænggü hayat Hudaning qollirioqæ qüxüp jazalinix næqadær dæhxætlik ix-qæ! 32 æmdi silær yorutuluxtin keyin, azab-oqubætlik, qattik kürexlærgæ bærdaxliq bærgan axu burunqi künlærni esinglarda tutunglar. 33 Bæzi waqitlarda ræswa kilinip hæqarætlæx wæ harlinixlarqæ uqridinglar wæ bæzi waqitlarda muxundæk muamililærgæ uqrioqanlarqæ dærdæx boldunglar. 34 Qünki silær hæm mæhbustlarning dærdigæ ortak boldunglar hæm mal-mülkünglar bulanoqandimu, kælgüsidæ tehimu esil hæm yoqap kætmæydioqan bakiy tæல்லukatkæ igæ bolidioqanliqinglarni bilgæqkæ, huxallik bilæn bu ixni qobul qildinglar. 35 Xuning üqün, jasaritinglarni yoqatmanglar, uningdin intayin zor in'am bolidu. 36 Qünki Hudaning iradisigæ æmæl qilip, Uning wædæ kiloqinioqæ muyæssær bolux üqün, sæwr-qidam kilixinglarqæ toqra kelidu. 37 Qünki [muqæddæs yazmilarda] [Huda] mundæk degæn: — «Pæqæt azoqinæ waqittin keyinla», «Kælgüqi dærwæqæ yetip kelidu, U keqikmæydu. 38 Birak hæqkaniy boluquqi etikad bilæn yaxaydu; Lekin u kænigæ qekinsæ, Jenim uningdin sæyünmæydu». 39 Hælbuki, biz bolsak kænigæ qekinip hælak bolidioqanlærdin æmæs, bæki etikad bilæn öz jenimizni igiligænlærdindurmiz.

11 Etikad bolsa ümid qilqan ixlarning realliktiki ipadisi wæ kærünmæydioqan xæy'ilarning dælidur. 2 Qünki burunqi mætiwærlirimiz qædimdæ mana xu etikad bilæn [Hudadin kælgæn] yahxi guwahliqni aloqan. 3 Biz etikad arkilic kainatning Hudaning sæz-kalami bilæn ornitiloqanliqini, xundakla biz kærüwatqan mæwjudatlarning kergili bolidioqan xæy'ilærdin qikqan æmæslikini qüxinælæymiz. (aion g165) 4 Etikadi bolqoqqa Hæbil Qabilningkidinmu æwzæl bir qurbanliqni Hudaqça atioqan; etikadi bolqoqqa Huda uning atioqanlirini tæriplæp, uningqæ hæqkaniy dæp guwahliq bærdi. Gærqæ ælgæn bolsimu, etikadi bilæn u yænila bizgæ gæp kilmakta. 5 Etikadi bolqoqqa, Hænoh ælümmi kærmæyla [ærxkæ] kætürüldi; Huda uni kætürüp elip kætkæqkæ, u yær yüzidæ hæq tepilmidi. Sæwæbi u elip ketilixtin ilgiri, Hudani hursæn qilqan adæm dæp tæriplængænidi. 6 æmdilikæ etikad bolmay turup, Hudani hursæn kilix mumkin æmæs; qünki

Hudaning aldiya baridojan kixi Uning barlikjoja, xundakla Uning Özini izdigänlergä äjrini kayturojuqi ikänlikigä ixinixi keräk. 7 Etikadi bolojaqqa, Nuh tehi körülüp bakmiojan wəxələr həkkidə Huda tərpidin agahlandurulojanda, ihlasmänlik korkunqi bilan ailisidikilärni kutkuzux üqün yoojan bir kemə yasidi; hämdə etikadi arkilik xundak kilip pütkül dunyadikilärning gunahliri üstidin həküm qikardi, xundakla etikadtin bolojan həkkaniylikka mirashor boldi. 8 Etikadi bolojaqqa, Huda İbrahimni uningoya miras süpitidə bərməqci bolojan zeminoya berixka qakirojanda, u itaət kildi; u kəyergə baridojanlikini bilməy turup yoloja qikti. 9 Etikadi bolojaqqa u wədə kilinojan zeminda, huddi yaqa yurtta turojandək musapir bolup qedirlarni makan kilip yaxidi. Hudaning uningoya kilojan wədisining ortak mirashorliri bolojan İshak wə Yakuplarmu uning bilən birgə xuningoya ohxax yaxidi. 10 İbrahimning xundak kilixidiki səwəb, u ulliri mustəhkəm bolojan xəhərni kütkenidi; xəhərning layihiligüqi həm kurojuqisi Huda Özidur. 11 Etikadi bolojaqqa Sarah gərqə yaxinip qalojan, tuojut yexidin etkən bolsimu, hamilidar bolux iktidarioja igə boldi; qünki u wədə kilojan Hudani ixənqlik dəp karaytti. 12 Buning bilən birla adəmdin, yəni elgən adəmdək bolup qalojan bir adəmdin asmandiki yultuzlardək kəp, dengiz sahilidiki kumdək sansiz əwladlar barlikka kəldi. 13 Bu kixilärning həmmisi Hudaning wədə kilojanlirioja muyəssər bolmay turupla etikadi bolojan halda aləmdin etti. Birak ular hayat waqtida bularning kəlgüsida əməlgə axurulidojanlikini yiraktin körüp, kuqak eqip hursənlik bilən kütkən wə əzlrini yər yüzidə musapir wə yoluqi dəp axkarə eytkənidi. 14 Bu bundak səzlərni kilojan kixilärning bir wətənni təxna bolup izdəwatkanlikini enik ipadiləydu. 15 Dərwəkə, ular öz yurtini seojinojan bolsa, kaytip ketix pursiti qikқан bolatti. 16 Ləkin ular uningdinmu əwzəl, yəni əxtiki bir makanni təlpünüp izdiməktə. Xuning üqün, Hudaning əzlrining Hudasi dəp atilixidin nomus kilmaydu; qünki mana, U ular üqün bir xəhər haziriojan. 17 İbrahim Huda tərpidin sinalojinida, etikadi bolojaqqa oqli İshakni kurbanlik süpitidə Hudaoya atidi; gərqə u Hudaning wədilirini, jümlidin «Sening namingni dawamlaxturidojan nəsling bolsa İshaktin kelip qikidi» deginini tapxuruwalojan bolsimu, u yənila birdinbir oqlini kurban kilixka təyyar turdi. 19 Qünki u hətta İshak elgən təkdirdimu, Hudaning

uni tirildürüxkə qadir ikänlikigə ixəndi. Mundakqə eytkanda, İshakni elümdin tirildürülgəndək kaytidin tapxuruwaldi. 20 Etikadi bolojaqqa, İshak oqulliri Yakup bilən əsawning kəlgüsi ixlirioja həyrlik tiləp dua kildi. 21 Etikadi bolojaqqa, Yakup aləmdin etüx aldida Yüsüpning ikki oqlining hərbi üqün həyrlik dua kilip, həsioja tayinip turup Hudaoya səjdə kildi. 22 Etikadi bolojaqqa, Yüsüp səkratka qüxüp qalojanda, bəni İsrailning Misirdin qikip ketidojanlikini tiloja aldi hämdə özining ustihanliri toqrulukmu əmr kildi. 23 Etikadi bolojaqqa, Musa tuojulojanda, uning atanisi uni üq ay yoxurdi; qünki ular Musaning yekimlik bir bala ikänlikini kərđi, padixahning pərmanidinmu korkmidi. 24 Etikadi bolojaqqa, Musa qong bolup uluq zat bolojandin keyin, «Pirəwning kızining oqli» degən atakta turiverixni rət kilip, 25 gunah iqidiki ləzzətlərdin waqitlik bəhrimən boluxning ornioja, Hudaning həlki bilən billə azab qekixni əwzəl kərđi. 26 U Məsilhkə karitilojan haqarətkə uqrxani Misirning həzinsidiki bayliqlaroya igə boluxtinmu əwzəl bildi. Qünki kəzlrini [ərxitki] in'əmoja tikiwatatti. 27 Etikadi bolojaqqa, u padixahning oəzipidinmu korkmay Misirdin qikip kətti. [Japa-muxəkkətkə] qididi, qünki Kəzgə Kөрünmigüqi uning kəzigə kөрünüp turojandək idi. 28 Etikadi bolojaqqa, u «tunji oqlining jenini alojuqi» [pərixting] [İsraillaroya] təgməliki üqün [tunji] «etüp ketix» həytini etküzüp, xuningoya munasiwətlük kənni [buyruojini boyiqə] sepip-sürkidi. 29 Etikadi bolojaqqa, [İsraillar] Kizil dengizdin huddi kuruklukta mangojandək mengip etti. Birak [ularni koqlap kəlgən] Misirliklar etməqci bolojanda suoja oərək boldi. 30 Etikadi bolojaqqa, həlk yəttə kün Yeriho xəhirining sepilini aylanojandin keyin sepil erüldi. 31 Etikadi bolojaqqa, pahixə ayal Raħab İsrail qarliojuqilirini dostlarqə kütüwəlojaqqa, itaətsizlər [bolojan öz xəhiridikilər] bilən birliktə halak bolmidi. 32 Mən yənə nemixka səzləp olturay? Gideon, Barak, Ximxon, Yəftah, Dawut, Samuil wə qalojan baxka pəyoəmbərlər toqrisida eytip kəlsəm waqit yətməydu. 33 Ular etikadi bilən əlləarning üstidin ojalib kəldi, adalət yürgüzdi, [Huda] wədə kilojanlaroya erixti, xirlarning aozilirini etip koydi, 34 dəxətlik otning yalkunini eqürdi, kilinqning tiojidin keqip kutuldi, ajizliktin küqəydi, jənglərdə baturluk kərsətti, yat əlləarning koğunlirini teri-pirəng kildi. 35 [Etikadi bolojaqqa], ayallar elgən uruk-tuojanlirini elümdin tirildürgüzüp kayturuwaldi; birak baxqilar kəlgüsida

tehimu yaxhi ҳalda olümdin tirilayli döp, qutulux yolini rät qilip kiyinilixқа bərdaxlık bərdi. **36** Yənə bəzilər sinilip har-məshirilərgə uqrap qamqilandi, bəzilər hətta kixənlip zindanoğa taxlandi; **37** ular qalma-kesək qilip öltürüldi, hərə bilən hərilinip parqilandi, sinaklarıni bexidin ötküzdi, qiliqlinip öltürüldi; ular qoy-əqkə terilirini yepinqa qiloğan həlda sərsan bolup yürdi, namratlıkta yaxidi, kiyin-qıstakқа uqrıdı, horlandi **38** (ular bu dunyoğa zayə kətkənidi), qəllərdə, taqlarda, əngkürlərdə wə gəmilərdə sərgərdan bolup yürdi. **39** Bularning həmmisi etikadi bilən Hudaning Öz guwaği bilən təripləngən bolsimu, Hudaning wədə qiləjiniə əyni boyiqə erixkini yok. **40** Əmdilikdə Huda bizlər üçün tehimu əwzəl bir nixan-məqsətni bəkitkən bolup, ular bızsiz kamalətkə yətküzülməydu.

12 Əmdi ətirapimizda guwaqılar xunqə qong buluttək bizni oruwaləjaqқа, hərhil əojir yük həm bizgə asanla qirmixiwəlidioğan gunahni qerüp taxlap, aldimizə qoyuloğan yügürüx yolini qidamlik bilən besip yügürəyli; buningda kəzimizni etikadimizning Yol Baxlıoquqisi wə Takamullaxturoquqisi boləjan əysəja tikəyli. U Əzini kütkən huxallik üçün kresttiki azabқа bərdaxlık bərdi həm uningda boləjan həkəratkə pisənt qilmidi. Xuning bilən U Hudaning təhtining ong təripidə olturozuzuldi. **3** Kənglünglərninğ herip sowup kətməsliki üçün, gunahkarlarınğ xunqə kattik horlaxlırioğa bərdaxlık Bərgüqini kəngül qoyup oylanglar. **4** Gunahқа qarxi kürəxlərdə tehi qan aqquzux dərjisigə berip yətmidnglar. **5** Hudaning silərgə Öz pərzəntlırim döp jekiləydiəjan [mukəddəs yazmildədik] munu səzlırini untudunglar: — «I oqlum, Pərwədigarning tərbisigə səl qarima, əyiblənginində kənglüng sowup kətmisun, **6** Qünki Pərwədigar səyginigə tərbiyə beridu, Mening oqlum döp qobul qiloğanlarınğ həmmisini dərriyəydu». **7** Azab qəkkininglarıni Hudaning tərbisigə döp bilip, uningə bərdaxlık beringlar. Qünki silərninğ tərbiyə elixinglarınğ əzi Hudaning silərnə oqlum döp muamilə qiloğanlıqini kərsitidu. Qaysi pərzənt atisi təripidin tərbiyələnəydu? **8** Əmdi [Hudaning] tərbiyəlidə hər bir pərzəntinğ öz ülüxi bar; lekin bu ix silərdə kəm bolsa həkikiy oqulliridin əməs, bəlki haramdin boləjan pərzənti bolup qikisilər. **9** Uning üstigə həmmimizning əzimizgə tərbiyə bərgən ət jəhəttiki atilirimiz bar, biz ularnimu hər mətəlpə kəldük. Xundak ikən, rohlarninğ atisəja tehimu itaət

qilmamduq? Xundakta həyatimiz yaxnimamdu? **10** Ət jəhəttiki atilirimiz bərhək pəkət əzi muwapıq kərgən yol boyiqə azojinə wakit bizni tərbiyəlidəng. Lekin U bolsa bizgə paydilik bolsun döp, pak-mukəddəslikidin muyəsər boluximiz üçün tərbiyəliydu. **11** Əmdi kattik tərbiyə beriləng waktida adəmi hux qilmaydu, əksiqə adəmi qayəjoğa qəmdüridu; biraq buning bilən tüzəlgənlərgə u keyin həkkanıylıktin qikқан tin-qhatirəmlikning mewisini beridu. **12** Xuning üçün, «Telip sanggilioğan qolunglarıni, zəiplixip kətkən tizinglarıni ruslanglar» **13** wə «aksak»larınğ pükülüp qalmay, bəlki xipa tepixi üçün pütlinglarıni tüz yollarda mangdurunglar. **14** Barlık kixilər bilən inak ötüxkə wə pak-mukəddəs yaxaxқа intilinglar; mukəddəs bolmioğan kixi hərgiz Rəbni kərləməydu. **15** Oyoqak turunglarıni, həkkin Hudaning mehir-xəpkitidin məhrum qalmisun; aranglarda silərgə ix tapquzup silərnə kəydüridiəjan, xundakla kəp adəmlərnə buləpə napak boluxқа səwəb bolidiəjan birər əq-adawət yiltizi ünmisun. **16** Aranglarda hək bir buzukluk qiloquci yaki əzining tunji oqluluk həkukini bir wah tamakқа setiwətkən əsawdək ihlassiz kixi bolmisun. **17** Qünki silərgə məlumki, əsaw keyin [atisining] həyrlik duasini elixni oylioğan bolsimu, xundakla uningəja intilip kəz yaxlırini ekıtip yalwuroğan bolsimu, u [bu ixlarıni ornioğa] [kəltüridiəjan] towa qilix yolini tapalmay, rät qilindi. **18** Qünki silər qol bilən tutqili bolidiəjan, yalqunlap ot yenip turuwatқан həmdə sürlük bulut, qarəngoluluk wə qara quyun qarlıoğan axu taqқа kəlmidnglar — **19** (u jayda kanay sadasi bilən səzligən awaz yətküzülgəndə, bularnə anglioğanlar: «Bizgə yənə səz qilinmisun!») döp [Hudaəja] yalwuruxti; **20** qünki ular qilinoğan əmrni kətürəlmidi. «Egər bu taqқа hətta birər həywaning ayioği təgsimu, qalma-kesək qilip öltürülsun» [döp tapılanəjanidi]; **21** u kərunix xundak qorqunquluk idiki, Musamu: «Bək kattik qorqup oql-oql titrəp kəttim» degənidi). **22** — Silər bəlki Zion tərioğa, yəni mənggü həyat Hudaning xəhiri — ərtiki Yerusaleməja, tımənligən pərixtilərgə, **23** isimlıri ərtə pütülgən tunji tuquloğanlarınğ həyt-mərikə huxallıqida jəm qilinoğan jamaitigə, həmməylənninğ soraqısi Hudaəja, takamullaxturoloğan həkkanıy kixilərninğ rohlirioğa **24** wə yəngi əhdinğ wasitiqisi əysəja, xundakla həm Uning səpiləng kənioğa kəldnglar. Bu qan Həbilningkidin əwzəl səz qilidu. **25** Bu səzni qiloquqini rät qilmaslıqinglar

üqün diqqət qilinglar. Qünki yər yüzidə əzlrirə wəhiy yətküzüp agahlanduroşuqini rət qiləjanlar jazadin keqip kutulalmioşan yərdə, ərxətə bizni agahlanduroşuqidin yüz ərüsək, həlimiz tehimu xundaq bolmamdu? 26 Əmdi xu qaoşda Hudaning awazi zeminni təwritiwətkənidi; lekin əmdi U: «Əzüm yənə bir kətim zeminnila əməs, asmannimu təwritimən» dəp wədə kildi. 27 «Yənə bir kətim» degən bu səz təwritilidioşanlarning, yəni yaritiloşan nərsilərnin təwritilixi bilən yoqitilidioşanlikini, təwrəkili bolmaydioşan nərsilərnin mənggü muqim bolidioşanlikidin ibarət mənini bildüridu. 28 Xuning üqün, təwrəkili bolmaydioşan bir padixahlikka muyəssər bolup, mehir-xəpkətni qing tutup bu arqilik ihlasmənlik wə əyminix-korqunq bilən Hudani hursən kilidioşan ibadətlərnə kilayli. 29 Qünki Hudayimiz həmmi yəwətküqi bir ottur.

13 Aranglarda kərindaxlik mehir-muəbbət tohtimisun. 2 Natonux kixilərgə meħmandost boluxni untumanglar. Qünki bəzilər xu yol bilən bilməstin pərixtilərnə meħman qiləjan. 3 Zindanoşə taxlanoşanlarni ular bilən billə [zindanda] zənjirləngəndək yad etinglar. Horlanoşanlarni əzünglərmu təndə turuwatqan bəndə süpitidə yad etip turunglar. 4 Həmmə adəm nikaħka hərmət kilsun, ər-hotunlarning yatidioşan yeri daoşsiz bolsun; qünki Huda buzukqilik kiloşuqilar wə zina kiloşuqilərdin hesab alidu. 5 Mengix-turuxunglar pulpərəsliktin haliy bolsun, barioşə kənaət qilinglar. Qünki Huda mundaq degən: «Səndin əsla ayrilməymən, Seni əsla taxliməymən». 6 Xunga, yürəklik bilən eytalaymizki, «Pərwərdigar mening Yardəmqimdur, heq korqmaymən, Kixilər meni nemə kilalisun?» 7 Silərgə Hudaning səz-kalamini yətküzgən, silərnin yetəqiliringlarni esinglarda tutunglar. Ularning mengix-turuxining mewə-nətişisigə kəngül koyup qarap, ularning etiқadini ülgə qilinglar: — 8 Əyşə Məsiħ tünügün, bügün wə əbədil'əbədgiqə əzgərməydu! (aiōn g165) 9 Xuning üqün, hərhil oşayriy təlimlər bilən ezikturulup kətmənglar; qünki insanning kəlbi [kurbanlikka has] yeməklilər bilən əməs, bəlki Hudaning mehir-xəpkəti bilən kuwwətləndürülgini əwzəl. Qünki bundaq yeməklilərgə berilip keliwatqanlar ularin heqkəndək payda kərgən əməs. 10 Bizlərnin xundaq bir kurbəngəhimiz barki, ibadət qedirida hizməttə boləjanlarning uningdin yeyix hoşuqi yoqtur. 11

Qünki gunah tiləx süpitidə soyuloşan, kəni bax kaħin təripidin əng muqəddəs jayoşə elip kirilgən kurbanlik həywanlarning teni bolsa qarəngəning sirtioşə elip qikilip kəydürülətti. 12 Xunga Əyşəmə Əz kəni bilən həlkəni paklap Hudaşə atax üqün, xəhər dərwəzisining sirtida əzab qekip əldi. 13 Xundaq ikən, bizmu qarəngəning sirtioşə qikip, Uning yənioşə berip, Uningəşə qaritiloşan həkarətkə ortaq bərdəxlik bəyəli. 14 Qünki yər yüzidə mənggü məwjut turidioşan xəħirimiz yoq, bəlki kəlgüsidiki xəħərgə intilməktimiz. 15 Xunga, Məsiħ arqilik Hudaşə kurbanlik süpitidə mədhəyilirimizni tohtawsiz atayli, yəni əz ləwlimizning mewisi süpitidə Uning namini etirap kilayli. 16 Əmdi həyr-sahawət kilixni wə baringlərdin ortaq təksimləxnə untumanglar. Qünki Huda bundaq kurbanliklərdin hursən bolidu. 17 Yetəqiliringləroşə itəət kilip, ularəşə boşsununglar. Qünki ular əz hizmitidin Hudaşə hesab beridioşanlar bolup, həmixə jəninglərdin həwər elixkə oyoşə turidu. Ularning bu ixi kayoşə-ələm bilən əməs (qünki undaq bolsa silərgə heq payda yətküzülməydu) bəlki huxal-hurəmlik bilən elip berilsun. 18 Biz üqün dua kilip turunglar; qünki wişdanimizning pak ikənlikigə, hərbi ixlarda toşra yolda mənixni halaydioşanlikimizəşə kayil kilinduk. 19 Yəningləroşə patraq kaytip bərixim üqün, dua kilixinglərnə əlahidə ətünimən. 20 Əmdi mənggülik əħdining kəni bilən koy padisining katta padiqisi boləjan Rəbbimiz Əyşəni əlümdin tirildürgüqi, hatirjəmlikning Işisi boləjan Huda (aiōnios g166) 21 Əyşə Məsiħ arqilik silərgə Əzini hursən kilidioşan ixlarnə kildurup, silərnə hərbi yahxi əməldə takamullaxururup iradisining işraqiliri kiloşay! Məsiħkə əbədil'əbədgiqə xan-xərp boləşay! Amin! (aiōn g165) 22 Silərdin ətünimənki, i kərindaxlirim, bu nəsihət səzümgə eoşir kərməy kulak saləşəsilər; silərgə muxunqiliklə səzlərnə yazdim, halas. 23 Kərindiximiz Timotişning zindandin koyup berilənlərdin həwərdar boləşəsilər. Yəkində yəniməşə kelip qalsə, mən silərnə yoqlap bəroşnimdə u mən bilən billə baridu. 24 Barlik yetəqiliringlər wə barlik muqəddəs bəndilərgə salam eytkəşəsilər. İtaliyədin kəlgənlər silərgə salam yollidi. 25 Mehir-xəpkət həmmingləroşə yar boləşay! Amin!

Yaqub

1 Hudaning wə Rəbbimiz Əysa Məsihning quli boləjan mənki Yaquptin tarqaq turuwatqan muhəjir on ikki kəbiligə salam! **2** I kərindaxlirim, həkəndak sinaklarəja duq kəlsənglar, buni zor huxallik dəp bilinglar. **3** Qünki silərgə məlumki, bundak etikadinglarning sinilixi silərdə səwr-qidamlik xəkilləndüridu; **4** səwr-qidamlikning hisliti kəlbinglarda turup xundak pixip yetilsunki, xuning bilən silər pixqan, mukəmməl wə kəm-kutisiz bolisilər. **5** Birək əgər aranglardiki birsi danalikka mohtaj bolsa, həmmigə sehiylik bilən beridojan xundakla əyibliməydojan Hudadin tilisun. Xuning bilən uningəja qokum ata kilinidu. **6** Birək u heq deliojul bolmay ixəng bilən tilisun; qünki deliojul kixi huddi xamalda urulup uyan-buyan yəlpüngən dengiz dolqunioja ohxaydu. **7** Undak kixi Rəbbin birər nərsigə eriximən, dəp heq hiyal kilmisun; **8** undaklar üjmə kəngül bolup, barlik yollirida tutami yok adəmdur. **9** Namrat boləjan kərindax əzining yukirioja kətürülgənlikigə təntənə kilsun; bay boləjan kərindax bolsa, əzining təwən kilinojanliqioja təntənə kilsun, qünki u ot-qəpləning qeqəkliridək tozup ketidu. **11** Kuyax qikip kiziojanda, ot-qəplərni kurutidu, gülliri tozup ketidu-də, uning güzəlliki yokilidu; bay adəmlər huddi xuningəja ohxax, əz həkəqilikidə yokilidu. **12** Sinaklarəja [səwrqanlik bilən] bərdaxlik bərgən kixi nəkədar bəhtlik-hə! Qünki u sinaktin etkəndin keyin, [Huda] Əzini səygənlərgə wədə kijojan hayat tajoja muyassər bolidu. **13** Adəm azduruluxqa duq kəlgəndə «Huda meni azduruwatidu» demisun. Qünki Huda yaman ixlar bilən azduruluxi mumkin əməs həm baxkilarni azdurmaydu. **14** Bəlki birsi azdurulojanda, əz həwəs-nəpsi kəzojilip, ularning kəynigə kirgən bolidu; **15** andin həwəs-nəps həmilidar bolup gunahni tuojidu; gunah əsüp yetilip, ölümgə elip baridu. **16** Xunga səyümlük kərindaxlirim, aldinip kəlmənglar! **17** Barlik yüksək sehiylik wə hər bir mukəmməl iltipət yukiridin, yəni [asmandiki] [barlik] yorukluqlarning Atisidin qüxüp kelidu; Uningda heqkəndak əzgirix bolmaydu yaki Uningda «aylinix» bilən hasil bolidojan kələnggilərmu bolmaydu. **18** U bizni [Əzi yaratqan barlik] məwjudatlarıning iqidə Əzigə dəsləp pixqan mewidək bolsun dəp, Əz iradisi boyiqə bizni həkəqətning səz-kalami arkilik tuojdurdı. **19** Xuning bilən, i səyümlük kərindaxlirim, hər adəm anglaxqa

tez təyyar tursun, səzləxkə aldirimisun, qəzəplinixkə aldirmisun. **20** Qünki insanning qəzəzi Hudaning həkəqaniylikini elip kəlməydu. **21** Xuning üqün, barlik iplasliklarni wə kininglarəja patmaywatqan rəzillikni taxlanglar, [kəlbinglarda] yiltiz tartkuzulojan, silərni kutkuzalaydojan səz-kalamni kəmtərlik-məminlik bilən qəbul kilinglar. **22** Əmma əz-əzünglarni aldap pəkət səz-kalamni anglioquqildin bolmənglar, bəlki uni ijra kijoquqildin bolunglar. **23** Qünki birsi səz-kalamni anglap koyupla, uni ijra kilmisa, u huddi əynəktə əzining əyni kiyapitigə qarap koyup, ketip kəlojan kixigə ohxaydu; qünki u əz turkioja qarap bolup, qikipla, xu haman əzining kəndak ikənlikini untuydu. **25** Ləkin axu kixilərni ərkinlikkə erixtüridojan mukəmməl kənanioja əstayidillik bilən dawamlik qarap, untuəjaq anglioquqi bolmay, bəlki uning iqidə yaxap ijra kijoquqi boləjan kixi ixlirida bəhtlik kilinidu. **26** Birsi əzini ihlasmən adəmmən dəp həsəbiojan, ləkin tilini tizginlimigən bolsa, əzini əzi aldaydu; bundak kixining ihlasmənliki bihudiliktur. **27** Huda'Atimizning nəziridiki pak wə daətsiz ihlasmənlik xuki, kiyinqilikta kəlojan yetim-yesir, tul hotunlarni yoklap, ularəja qəmhərlük kixix wə əzini bu dunyaning buləjixidin daətsiz saklaxtur.

2 Kərindaxlirim, xan-xərap Igisi boləjan Rəbbimiz Əysa Məsihning etikad yolini tutkənikənsilər, adəmməning taxki kiyapitigə qarap muamilə kilidojanlardin bolmənglar. **2** Qünki sinagoginglarəja altun üzük takiojan, esil kiyingən bir bay bilən təng jul-jul kiyingən bir kəmbəəjəl kirsə, **3** silər esil kiyingənni ətiwarlap «Tərgə qikip oltursila!» desənglar, kəmbəəjəlgə, «U yərdə tur!» yaki «Ayaq tərripimdə oltur!» desənglar, **4** əzərə ayrimiqilik kijojan wə insanlar üstidin yaman niyət həküm qikəroquqildin boləjan bolməmsilər?! **5** Kulak selinglar, i səyümlük kərindaxlirim — Huda bu dunyadiki kəmbəəjəllərni etikadta bay bolux həmdə ularni Əzini səygənlərgə berixkə wədə kijojan padixəhlikioja mirashor boluxqa talliojan əməsmu? **6** Birək silər kəmbəəjəllərni kəzəgə ilmidinglar! Baylar silərni əzğən wə sot-soraklarəja sərigən əməsmu? **7** Üstünglərgə koyulojan axu mubərək naməja kupurluk kiliwatqanlar yənə xu [baylar] əməsmu? **8** Mukəddəs yazmildiki «kəoxnangni əzüngni səygəndək səy» degən xahənə kənanioja həkəkiy əməl kilsənglar, yaxi kijojan bolisilər. **9** Ləkin kixilərgə ikki hil kəz bilən kərisənglar, gunah kijojan bolisilər, Təwrat kənanio

təripidin hilaplik qilouqilar dəp bekitilislər. 10 Qünki bir xixi pütün Təwrat kanunioja əməl kildim dəp turup, [həтта] uningdiki birlə əmrgə hilaplik kilsa, u pütün kanunioja hilaplik qilouqi hesablinidu. 11 Qünki: «zina qılma» Dəgüqi həm «qatillik qılma»mu dəgən. Xunga, zina qılmasanglarmu, lekin qatillik qiləjan bolsanglar, yənıla [pütün] Təwrat kanunioja hilaplik qiləjan bilən barawər bolislər. 12 Xunga səz-əməlliringlar adəmnı ərkinlikkə erixtüridojan kanun aldidə sorəq qilinidojanlarning salahiyitigə uyəjun bolsun. 13 Qünki bəxqıləroja rəhım qılmiojanlarning üstidin qikiridojan həküm rəhımsiz bolidu. Əmdi «rəhım kılıx» «həküm qikirix»ning üstidin şəlibə qılıp təntənə kılıdu. 14 I kərindaxlırim! Birsı əozzıda, «Məndə etiqəd bar» dəp turup, əmma [uningdə] [munasip] əməlliri bolmisa, uning nemə paydisi? [Bundək] etiqəd uni kütquzalamdu? 15 Əmdi əgər əka-əka yəki əqə-singillərdin biri yəlingəq qəlsa yəki kündilik yeməklikı kəm bolsa, silərdin biri ularəja: «[Hudəəja] əmənət, kiyiminglar pütün, qərsiqinglar tok qilinəy!» dəp qəyupla, tenining həjitudin qıqmisa, buning nemə paydisi? 17 Xuningəja əhxəx yəloəuz etiqədlə bolup, [uningəja] [munasip] əməlliri bolmisa, [bundək etiqəd] əlük etiqədu. 18 Ləkin bəzıbir adəmlər: «Səndə etiqəd bar, məndə bolsa əməl bar» dəp [talixidu]. Ləkin mən: «Əməlsiz boləjan etiqədingni mənə qərsitə qeni?!», «Mən etiqədımnı əməllər bilən qərsitimən» dəymən. 19 – Sən «Hudə bir» dəp ixinisən – Barikəlla! Ləkin həтта jinlarmu xuningəja ixinidu, xundəqlə kərkəp dir-dir titrəyduəju! 20 Əy, kuruq hiyəl adəml! Əməlliri yəq etiqəduning əlük etiqəd ikənlikini qəqənmü bilərsən? 21 Atimiz İbrəhım əz əozlı İshəqni qurbəngəh üstigə sunəjəndə əz əmili ərkilik həkəkəniyə dəp jəkərlənəjan əməsmü? 22 Əmdi xuni kərüwəlixqə boliduki, uning etiqədi munasip əməllərni qıldı wə etiqədi əməllər ərkilik mukəmməl qilindi. 23 Mənə bu ix [Təwrəttiki]: «İbrəhım Hudəəja etiqəd qıldı. Bu uning həkəkəniyəlikı hesablandı» dəgən yazmini ispatləydu, xundəqlə u «Hudəning dostı» dəp ətəldi. 24 Buningdin xuni kərələysilərkı, insənlər etiqədi bilənlə əməs, bəlki əməlliri bilən həkəkəniyə dəp jəkərlinidu. 25 Muxuningəja əhxəx, pəhixə əyal Rəhəb [İsrəil] qərlıəjuqılirinı əz əyidə kütüp, ularni bəxqə yəl bilən qəquruwətkənlikı üqün, u əhxəxlə ix-əməli bilən həkəkəniyə dəp jəkərlənəjan bolməmdü? 26 Tən

roh bolmisa əlük boləjəndək, əməlliri yəq etiqədmü əlükü. 3

Kərindaxlırim, əranglərdin kəp xixi təlim bərgüqi bolıwəlmənglər! Qünki silərgə məlumki, biz [təlim bərgüqılər] bəxqılərdin təhimü qəttik sorəqkə tartilimiz. 2 Qünki həmmimiz kəp ixlərdə hətəlixip putliximiz. [Həlbuki], əgər birsı tildə hətəlxəmsə, u kəmələtkə yətkən, pütkül tenini tizginliyəligən adəm bolidu. 3 Mənə, biz ətlərnı əzimizgə bəkındurux üqün əozziəja yügən salimiz; buning bilən pütkül tənlirinı [həliəjan təərəpkə] buriyələymiz. 4 Mənə, kəmilərgimü kəranglər; xunqilik yəozjan bolsimü, yənə kəlip dəhəxətlik xəməllər təripidin urulup həydididojan bolsimü, ləkin rəlqi kəyərəgə ularni həydəy dəsə, u kiqikkinə bir rəl ərkilik uni həliəjan təərəpkə burəydu. 5 Xuningəja əhxəx, gərgəq tıl [tenimizning] kiqik bir əzəsi bolsimü, ləkin tolümü yəozjan səzləydu. Kiqikkinə bir ot uqkunıning qəng ormənjə ot tutəxturəlayidojanlikini oyləp bəkınglər! 6 Tıl — dərwəqə bir ottur; u əzəlimiz ərisidin orun əlip kəbıhlikkə toləjan bir ələm bolidu. U pütkül tənnı buləjuquqidur; u dozəh otidin tutəxturəlup, pütkül təbiətning qəkiəja ot tutəxturidü! (Geenna g1067) 7 Qünki hərtürlik həywanlar həm uqər-qənatlar, əmiligüqi həywanlar həm dəngizdiki məhluklər insəniyə təripidin kəndürülməktə həm də kəndürülgənidi. 8 Əmma tılni həqkım kəndürəlməydu; u tinimsiz rəzil bir nərsə bolup, jənəjə zəmin bolidojan zəhərgə toləjəndur. 9 Biz tılımiz bilən Pərwərdigər Atimizəja xənə-təxəkkür kəyturimiz, wə yənə uning bilən Hudəning əbrəzidə yəritiləjan insənlərnı kəqəjəymiz. 10 Dəmək, əhxəx bir əozjədin həm təxəkkür-mubərək həm lənət-kəqəjəx qıqıdu. I kərindaxlırim, bundək bolməslikı kərək! 11 Bir bulək əhxəx bir kəzədin birlə wəqıttə tətlük həm kirtək su qıqıramdu? 12 I kərindaxlırim, ənjür dərihi zəytuning mewisini bərməydu, yəki üzüm tili ənjürning mewisini bəreləmdü? Həm tuzluk [bulək] tətlük sunümü qıqıralməydu. 13 Əranglərdə kim dənə wə pəmlük? Pəzilətlik yürüx-turuxidin u dənəlikkə həs boləjan məmin-kəmtərlik bilən əməllirinı kərsətsun! 14 Ləkin əgər kəlbınglərdə əqqik həsəthorluk wə jədəl-məjirə bolsa, əmdi yəloəjan səzlər bilən həkəkətəni yəqkə qıqərmənglər, məhtənmənglər. 15 Bundək «dənalik» ərxətin əməs, bəlki dənəjəjə, insən təbiyəitigə həs bolup, jin-xəytəndin kəlgəndur. 16 Qünki həsəthorluk wə jədəl-məjirə boləjanlə yərdə qələymıqənqilik wə hərhil rəzilliklər bolidu. 17 Ləkin ərxətin kəlgən dənalik

bolsa, u aldi bilən paktur, u yənə tinqlikpərwər, hux peil, baxqilarning pikrigə kuliki oquq, rəhimdil bolup, yahxi mewilər bilən tolojan, uningda tərəpbazlik yaki sahtipəzlik yoktur. 18 Həkkaniylik urukliri tinqlikpərwərlər arisida qeqilip, tinqlik iqidə mewə beridu.

4 Aranglardiki urux wə majiralar nədin kelip qikidu?

Bu dəl tən əzaliringlar iqidə jəng kiliwatқан arzu-həwəsliringlardin əməsmu? 2 Silər arzu-həwəs kilisilər, lekin arzu-həwəsliringlaroşa erixməysilər; adəm olturisilər, həsət kilisilər, lekin erixəlməysilər; jedəl-majira qikirip jəng kilisilər. Erixməysilər, qünki tiliməysilər. 3 Tilisənglarmu erixəlməysilər, qünki əz arzu-həwəsliringlarni kəndurux üqün rəzil niyətlər bilən tiləysilər. 4 Əy zinahorlar! Bu dunya bilən dostlixixning əməliyəttə Huda bilən düxmənlixix ikənlikini bilməmtinglar? Kimdikim bu dunyani dost tutmaqçi bolsa, əzini Hudaning düxməni kiliidu. 5 Muqəddəs yazmilarda: «[Huda] kəlbimizgə makan kilduroşan Roh naqar arzu-həwəslərnə kilaudu?» degən səz silərqə bikar deyilgənmu? 6 Lekin [Huda] bərgən mehīr-xəpət buningdin üstün turidu. Xuning tüpəylidin muqəddəs yazmilarda: «Huda təkəbburlarəşa qarxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpət kiliidu» dəp yeziloşandur. 7 Xuning üqün, Hudaşə boysununglar. Xəytanəşa qarxi turunglar; [xundək kilsanglar] u silərdin kaqidu. 8 Hudaşə yekinxinglar, Hudamu silərgə yekinxididu. Əy gunahkarlar, [gunahtin] qolunglarni yuyunglar; əy üjmə kəngüllər, kəlbinglarni pak qilinglar. 9 [Gunahlinglarəşa] kayoşu-həsət qekinglar, həza tutup yioqlanglar, külkənglarni matəmgə, huxallikinglarni kayoşuşə aylandurunglar. 10 Rəbning aldida əzünglarni təwən tutunglar wə xundək kילוanda U silərnə üstün kiliidu. 11 I kərindaxlar, bir-biringlarni səkmənglar. Kimdikim kərindixini səksə yaki uning üstidin həküm kilsa, Təwrat kanunimə səkkən wə uning üstidin həküm kילוan bolidu. Xundək kiling qanun üstidin [toşratnatoşra dəp] həküm kilsang, qanunəşa əməl kילוquci əməs, bəlki əzüngni [uning üstidin] həküm kילוquci kiliwaləjan bolisən. 12 Kutkuzuxka wə həlak kixixka qadir boləjan, qanun Tüzgüci wə həküm Kילוquci pəkət birdur! Xundək ikən, sən baxqilar üstidin həküm kילוudək zadi kimsən? 13 Həy, «Bügün yaki ətə palani-püküni xəhərgə barimiz, u yərdə bir yil turup, tijarat kiling payda tapimiz» degüqilər buningəşa

kulak selinglar! 14 Əy ətə nemə bolidioşanlikini bilməydioşanlar, həyatinglar nemigə ohxaydu? U huddi oşil-pal payda bolup yokap ketidioşan bir parqə tuman, halas. 15 Buning ornişə, «Rəb buyrusa, həyat bolsak, uni kilingiz, buni kilingiz» deyixinglar kerək. 16 Lekin əmdi silər həzir undək yoşan gəpliringlar bilən mahtinisilər. Bundək mahtinxilarning həmmisi rəzil ixtur. 17 Xuningdək kimdikim məlum yahxi ixni kixixka tegixlik dəp bilip turup kilingioşan bolsa, gunah kילוan bolidu.

5 Əy baylar, kulak selinglar! Bexinglarəşa qüxidioşan külpətlər üqün dad-pəryad kətürüp yioqlanglar. 2 Baylikinglar qirip kətti, kiyim-keqikinglarni küyə yəp kətti, 3 altun-kümüxliringlarni bolsa dat basti, bu dat [kiyəməttə] əzünglarəşa qarxi guwahlik berip, gəzünglarni otta kəydürülgəndək yəwetidu. Silərnə baylikinglarni toplixinglar ahirkçi künlərdə boldi! 4 Mana, etizlikinglarda ixləp həsul yioşanlarəşa hiyanət kiling ix həklingini bərməy kəldinglar. Bu tutuwelinoşan hək üstünglardin pəryad kətürməktə, xuningdək ormiqilarning nalə-pəryadliri samawī koxunlarning Sədari boləjan Pərwədigarning kulikoşə yətti. 5 Silər bu dunyada həxəmətqilik wə əyx-ixrət iqidə yaxap keliwatisilər. [Koylar] boşuzlax künişə təyyarlanəşəndək, silərmu boşuzlinix künişə əzünglarni bordap keliwatisilər. 6 Silər həkkaniy boləşuqini gunahka məhkum kiling, əltürüp kəldinglar; u silərgə qarxilik kərsətməydu. 7 Xunga, kərindaxlar, Rəbning kayta kelidioşan künişə qəşwə-takət kiling turunglar. Mana, dehqan kixi yərnəng esil mewisini kütidu; yəş dəsəlpki wə keyinki yamoşurlarəşa muyəşsər boləşuqə uni intizarlik bilən səwə-takət iqidə kütidu. Silərmu səwə-takət kiling kəlbinglarni mustəhkəm kilinglar. Qünki Rəbning kayta kelixi yekinxlap qaldi. 9 Kərindaxlar, əzünglar sorakka tartilmaslikinglar üqün bir-biringlardin aşrinmanglar; mana, Sorak Kילוquci ixik aldida turidu. 10 Pərwədigarning namida səzligən burunkçi pəyoşəmbərlərnəng kəndək azab-okubət tartkanlik, xundəkla səwə-takət kילוanlikini ülgə kilinglar. 11 Biz mana muxundək [səwə-takət bilən] bərdaxlik bərgənlərnə bəhtlik dəp həsəblaymiz. Ayupning azab-okubətkə kəndək səwə-takət bilən bərdaxlik bərgənlikini anglioşansilər wə Pərwədigarning uningəşa ahirkçi kילוşini, xundəkla «Pərwədigarning iq-başiri xəpət wə rəhimdillik bilən toloşan»likini kərgənsilər. 12 Əmdi i

qerindaxlirim, aňg muhimi, kəsəm qilmanglar — nə asman nə zemin nə heqkandak baxka nersilarning nami bilən kəsəm qiloquci bolmanglar, bəlki «bolidu» desanglar həkikiy «bolidu» bolsun, «yak» desanglar həkikiy «yak» bolsun. Xundak qiloqanda, [Hudaning] jazasioqa qüxməysilər. **13** Aranglarda azab tartquci kixi barmu? U dua qilsun. Huxal yürüwatkanlar barmu? U küy-mədhiyə nahxilirini eytsun. **14** Aranglarda aotrik-silaklar barmu? Ular jamaətning aqsakallirini qakirtip kəlsun; ular Rəbning namida uning [bexioqa] may sürüp məsih kilip dua qilsun. **15** Xundak kilip iman-ixəng bilən kilinoqan dua bimarni saqaytidu, Rəb uni ornidin turoquzidu. Əgər bimar gunahlarıni qiloqan bolsa, bular kəqürüm kilinidu. **16** Xuning üqün ötküzgən gunahliringlarıni bir-biringlaroqa ikrar qilinglar wə xipalik tepixinglar üqün bir-biringlaroqa dua qilinglar. Həkkaniy adəmnin duasi zor küq wə qong ünümgə igidur. **17** Ilyas pəyoqəmbərmu bizgə ohxaxla insaniy təbiətlik idi. U yamoqur yaqmisin dəp ihlas bilən dua qildi; nətijidə, zeminə üq yil altə ay heq yamoqur yaqmidi. **18** Andin u yənə dua qildi wə yamoqur qayta yaqdi, yərmu həsul-mewisini yənə bərdi. **19** Qerindaxlirim, aranglarda birsi həkikəttin qətnigən bolsa, wə yənə birsi uni [həkikətkə] qaytursa, **20** Muxundak kixi xuni bilsunki, gunahkar kixini azoqan yolidin qayturup əkəlgüqi xu kixining jeningin ölümün kutuluxioqa wə nuroqun gunahlarınin yepip qoyuluxioqa səwəbqi bolidu.

Petrus 1

1 Əysa Məsihning rosuli boləjan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya wə Bitiniyə əlkilliridə tarqaq yaxawatқан musapir bəndilərgə salam. **2** Silər Huda'Atining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh tərpidin pak-muqəddəs kilindinglar. Buningdin məksət, silərninğ Əysa Məsihning itaitidə boluxunglar wə kenining üstinglarəja sepilixi üqündur. Mehir-xəpəkt wə hatirəmlik silərgə həssiləp ata kilinojay! **3** Əzining zor rəhimdilliki bilən, Əysa Məsihning əlümdin tirilixi arkilik bizni yengidin tuəjdurup, əlməs ümidkə nesiwə kiləjan Rəbbimiz Əysa Məsihning Huda'Atisoja mubarək-mədhiyilər okulojay! **4** Demək, silər üqün qiriməs, daəjsiz wə solmas miras ərlərdə saklanmaqta. **5** Ahir zamanda axkarilnixkə təyyarlanəjan nijat üqün, silər etikadinglar bilən Hudaning kudriti arkilik koəjdalməktisilər. **6** Silər bu [nijattin] zor xadlinisilər — gərqə həzir zərür tepilojanda silərninğ hərhil sinəklar tüpəylidin kışka wəktit əzab-okubət qekixinglarəja toəjra kəlsimu. **7** Altun həman yokilip ketidojan nərsə bolsimu, sapliki ot bilən sinilidu. Xuningəja ohxax altundin tolimu kimmətlik boləjan etikadinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilən u Əysa Məsih [kayta] axkariləjan wəktidə mədhijə, xan-xəpəp wə izzət-hərmət kəltüridu. **8** Əysa Məsihni ilgiri kərip bəkmiojan bolsanglarmu, Uni səyüp kəldinglar; wə həzirmu Uni kərməysilər, ləkin Uningəja yənila etikət kilip kəlbənglar ipadiligüsiz xan-xəpəpkə toləjan huxallik bilən yayraydu. **9** Xuning bilən silər etikadinglarning nixani, yəni jeninglarning nijatioja muyəssər boluwətisilər. **10** Silərgə ata kilinojan bu mehir-xəpəktəni aldin eytkən [ilgirik] pəyəəmbərlər bu nijat-kutkuzulux toəjrisidə təpsiliy izdəngən, uni qüxinixkə tirixkanidi. **11** Ularda boləjan Məsihning Rohi ularəja Məsih kəlgüsüdə tartidojan əzab-okubətlər wə bulardin keyinki kelidojan xan-xəpəplər toəjrisidə aldin'ala məlumat bərip bəxarət kəltüriginidə, ular bu ixlarning kəndək yol bilən wə kəysi zamanda yüz bəridəjanliki üstidə izdəngən. **12** Xuning bilən ularəja bu ixlarni aldin eytixi ular əzliri üqün əməs, bəliki silərninğ hizmitinglarda boləjan, dəp ayan kilinojan. Əmdi bügünki kündə bu ixlər ərxin əwətilgən Muqəddəs Rohning küqi bilən silərgə hux həwərnəni yətküzgüqilər arkilik silərgə jakarlandi. Həttə pərixtilərmu bu ixlarning

tegi-təktini səpsəlip qüxiniwəlixkə təlpünməktə. **13** Xunga, zəhinliringlarning belini baəjlap, əzünglarni səgək-salmək tutunglar, ümidinglarni Əysa Məsih kayta kəringən künidə silərgə elip kelidojan bəht-xapəətkə pütünləy baəjlanglar. **14** [Hudaning] itəətmən pərzəntliri süpitidə, ilgiriki əjapillik qəəjliringlardikidək həwayi-həwəslərgə bərilmənglar. **15** Əksiqə, silərnəni qəkiroquqi pak-muqəddəs boləjanəja ohxax barlik yürüx-turuxinglarda əzünglarni pak-muqəddəs tutunglar. **16** Qünki [muqəddəs yazmilarda]: «Pak-muqəddəs bolunglar, qünki Mən pak-muqəddəsturmən» dəp hatiriləngən. **17** Silər dua kiləjoninglarda kixilərninğ hərbirininğ ix-hərikitigə kərap yüz-hatirə kilmay Sorək Kilojuqini «Ata» dəp qəkiridikənsilər, undəktə bu dunyada musapir bolup yaxawatқан wəktinglarni [Uning] kərkunqida ətküzünglar. **18** Qünki silərgə məlumki, silər ata-bowiliringlar tərpidin silərgə kəldurulojan əhmiyətsiz turmuxning [kullukidin] azad boldunglar. Bu, kimmətinəni həman yokitidojan altun yəki kümüxtək nərsilərninğ təlimi bilən boləjan əməs, **19** bəliki kimmətlik kəni bilən, yəni kəm-kütisiz wə daəjsiz kəza kəbi Məsihning kimmətlik kənininğ bədiligə kəldi. **20** U dərwəkə dunya apiridə kilinixtin ilgirila [Huda tərpidin] xu süpitidə tonulojan, həzir U zamanlarning muxu ahirki wəktitliridə silər üqün [bu dunyəja əwətilip] axkara kilindi. **21** Silər Uning arkilik Uni əlümdin tirildürüp, Uningəja xan-xəpəp bərgən Hudaəja etikəd kiliwətisilər. Hudaning [xuni kiləjini] etikadinglar wə ümidinglar Əzīgə baəjlanusun üqündur. **22** Silər həkəikətkə itəət kiləjanlikinglardin kəlbənglarni paklap, kərinəxlarni səyidojan sahtisiz mehir-muqəbbətkə kirixtinglar; xunga, bir-biringlarni qin kəlbənglardin kizəjin səyünglar. **23** Qünki silər yəngiwəxtin tuəjuldunglar — bu qirip ketidojan uruk arkilik əməs, bəliki qirimas uruk, yəni Hudaning həyatij küqkə igə wə mənggü turidojan səz-kəlaməni arkilik boldi. (aiəñ g165) **24** Qünki [huddi muqəddəs yazmilarda yəziləjiniidək]: «Barlik ət igiliri ot-qəptur, halas, Ularning barlik xan-xəripəni daladiki gülgə ohxax; Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu, **25** Biraq Rəbning səz-kəlaməni mənggügə turidu!» Silərgə yətküzülgən hux həwərdə jakarlanəjan səz-kəlam dəl xudur. (aiəñ g165)

2 Xuning üqün silər barlik rəzillik, barlik məkkərlilik, sahtipəzlik, həsəthorluk wə həmmə təhməthorluklarni taxlap, **2** Rəbning mehribanliqini

tetip bilgənikənsilər, huddi yengi tuşuloğan bowaqlardək bolup [Hudaning] söz-kalamidiki sap sütkə təxna bolunglar. Buning bilən, silər nijatning [kamalitigə] yetip əsisilər. 4 Əmdi silər Uningoşa, yəni adəmlər tərīpidin ərziməs dəp taxlinip, lekin Huda tərīpidin tallanoğan wə qədirləngən tirik tax Boluquqining yenioşa kelip 5 silər əzünglarmu tirik taxlar süpitidə bir rohiy ibadəthana kīlinixqa, Əysa Məsih arkilik Hudani hursən kīlidoğan rohiy qurbanliqlarni sunidoğan muqəddəs kahin qataridikilər boluxqa quruluwatisilər; 6 Qünki muqəddəs yazmilarda mundak deyilgən: — «Mana, tallanoğan, qədirləngən bürjək ul texini Zionoşa koydum. Uningoşa etiqađ kīloquqi hərkim hərgiz yərgə qarap qalmaydu». 7 Əmdi etiqađ kīloquqi boluğan silərgə nisbətən [taxning] qədiri bolidu. Lekin [Uningoşa] etiqađ kīlmaydioğanlaroşa nisbətən U [muqəddəs yazmilarda deyilginidək] boldi: — «Tamqılar ərziməs dəp taxliwətkən bu tax, Burjək [ul] texi bolup tikləndi!», Wə: — «[Bu tax] kixilərgə putlikaxang tax, Adəmnı yikitidoğan qoram tax bolidu». Qünki [muxundak kixilər] [Hudaning] söz-kalamioşa itaət kīlmasliki tūpəylidin putlixip yikilidu; ularning bundak boluxi aldin bekitilgəndur. 9 Lekin silər bolsanglar [Huda] tallioğan bir jəmət, xahanə bir kahinlik, pak-muqəddəs bir əl, xundakla Əzigə alahidə has boluğan bir həlkisilər; buning məksiti, silərni qarangoşuluqtin Əzining tilsimat yorukluqioşa qaqiroşuqining pəzilətlirini namayan kīlixinglardin ibarət. 10 Burun silər bir həlk hesablanmayttinglar, lekin hazır Hudaning həlkisilər; burun [Hudaning] rəhim-xəpkitigə erixmigənidinglar, lekin hazır erixtinglar. 11 I səyümlüklirim, silər bu dunyoşa musapir wə mehmandursilər, silərdin ətünümənki, roh-kəlbīnglar bilən qarxilixidoğan ətliringlardiki nəps-xəhwətlərdin əzünglarni yirək tutunglar. 12 Yürüx-turuxunglar etiqađsizlar arisida esil-pəzilətlilik bolsun. Muxundak kīloqanda, gərqə ular silərgə yamanlik kīloquqilar dəp təhmət kīlsimu, dəl təhmət kīloğan ixlarda silərning yaxhi əməlliringlaroşa qarap, [Hudaning] ularni [oyoyitip] yoklaydioğan künidə uni uluqlixi mumkin. 13 Xunga Rəbning hərmitidə insanlar arisidiki hər bir həkimiyyətning tüzüimgə, məyli əng yukiri mənsəptiki padixahqa bolsun yaki u təyinligən hokukdarlaroşa bolsun boysununglar. Qünki bu hokukdarlar [padixah] tərīpidin yaman ix kīloquqilarni

jazaşa tartix, yaxhi ix kīloquqilarni hərmətkə sazawə kīlix üqün təyinləngəndur. 15 Qünki Hudaning iradisı xundakki, yaxhi əməlliringlar bilən nadan adəmləarning orunsız xikayətlirini tuwaqlaxtur. 16 Silər ərkin-azad boluqininglar bilən, bu ərkinlikinglarni yamanlik kīlixning bahənisı kīliwalmanglar, bəlki Hudaning kuli süpitidə bolup, 17 Barliq insanlarni hərmətlənglar, [etikađqi] kərindaxliringlaroşa mehirmuhəbbət kərsitinglar, Hudadin kərkunglar, padixahni hərmətlənglar. 18 Kullar, hojayinliringlaroşa toluk kərkunq bilən boysununglar — yaloquz mehriban wə hux peil hojayinlaroşila əməs, bəlki terikkək hojayinlaroşimu boysununglar. 19 Qünki əgər birsı Huda aldida pak wıjdanlik bolux üqün nahək azab-oqubət qəksə həmdə bularoşa səwr-təkət kīlsa, bu Hudani hursən kīlidu. 20 Qünki əgər silər gunah etküzüp, tegixlik uruloqininglarda, uningoşa bərdaxlik bərsənglar, buning mahtanoşudək nemisi bar! Lekin yaxhi ixlarni kīlip azab-oqubət qəksənglar həmdə uningoşa bərdaxlik bərsənglar, u Hudani hursən kīlidu. 21 Qünki silər dəl xuningoşa qakirilinglar. Qünki Məsihmu silər üqün azab-oqubət qekip, silərni Əzining izidin mangsun dəp, silərgə ülgə kaldurdi; 22 «U gunah sadir kīlip baqmioğan, Uning aozidın heqkəndak aldəmquqilik-yaloğanquqiləmu tepilmas». 23 U həkərtənginidə, til kayturmaytti. Azab-oqubət qəkkəndə, U heq təhdit salmaytti; əksiqa, Əzini adil həküm qıkarəşuqining kollirioşa tapxuratti. 24 U Əzi bizning gunahqa nisbətən əlöp, həkkanıylikqa nisbətən yaxiximiz üqün yəşəş tūwrüktə gunahlirimizni zimmisigə aldi; silər Uning yariliri bilən xipa taptinglar. 25 Qünki burun silər koylardək yoldin ezip kətkənsilər, lekin hazır jeninglarning padiqisi həm yetəqsisining yenioşa kaytip kəldinglar.

3 Xuningoşa ohxax, i ayallar, silər ərliringlaroşa boysununglar. Xundak kīlsanglar, hətta söz-kalamoşa itaət kīlmaydioğan ərlər bolsa, əz ayalining bu pəzilətlidin təsirlinip, ihlasmənlilik bilən ətküzgən pak yürüx-turuxinglaroşa qarap, gəp-səzsizlə qayil kīlinidu. 3 Güzəllikinglar sirtki kərünüxtin, yəni alahidə ərūwaləşan qeqinglar wə taqioğan altun zibu-zinnətlərdin yaki esil kiyimlərdin bolmisun, 4 bəlki «kəlbīnglardiki əzünglar», yəni məmin wə tinq rohtin boluğan qirimas güzəlliktin bolsun; bundak [güzəllik] Hudaning aldida intayin kimmətliktur. 5 Qünki burunki qəşqlarda, Hudaşa ümidini baqlioğan

ihlasmən ayallar dəl muxundak [güzəllik bilən] əzlrini zinnətləp, ərlirigə itaət qılatti. 6 Dəl muxundak yolda Sarah İbrahimni «oqojam» dəp atap, uning səzlrigə boysunatti. Silər həqkəndək wəswəsilərdin qorqmay ixlarni durus qılsanglar, silərmu [Sarahning] pərzəntliri boləjan bolisilər. 7 Xuningə oħxax, əy ərlər, silərmu ayalliringlar bilən turuxta, ularni ayal kixilər bizdin ajiz bəndilər dəp bilip ularni qüxinip yetinglar; silər ular bilən [Huda] xapaət qılojan həyatqa ortək mirashor bolup, ularni hərmət qilinglar. Xundək qılsanglar, dualiringlar tosaləuə qırimaydu. 8 Ahirida, həmminglar bir niyət bir məksəttə, bir-biringlarə qə həmdərd bolup, bir-biringlarni qerindaxlarqə səyünglar, iq-baəri yumxək wə kəmtər bolunglar. 9 Yamanliqqa yamanliq, aħanətkə aħanət bilən əməs, əksiqə, bəht tiləx bilən jawab qayturunglar. Qünki silər dəl bu ixqə qəqirilojansilər; xuning bilən əzünglar bəhtkə mirashor bolisilər. 10 Qünki [mukəddəs yazmilarda yezilojinidək]: — «Kimki həyatni səyüp, yaxhi kün kərgüqi bolay desə, Tilini yamanliqtin tartsun, Ləwlriri məkkarliqtin neri bolsun; 11 Yamanliqtin əzini tartip, Güzəl əməllərnini kilip yürsun; Aman-hatirjəmlərnini izdəp, uni qoşlap yürsun. 12 Qünki Pərwərdigarning kəzi həqkəniylarning üstidə turidu, Uning kuliki ularning iltjalirioja oquq turidu; Ləkin Pərwərdigarning yüzi rəziləlik yürgüzgüqilərgə qarxi turidu». 13 Əgər silər daim yaxhi ixlarni qilixqə intilsənglar, kim silərgə yamanliq qılar? 14 Ləkin həttə həqkəniylik yolida azab-oqubət qəksənglarimu, oħxaxla bəhtliksilər! Ləkin ularning wəħimisdin qorqmanglar wə aləxzadə bolmanglar; 15 bəlki qəlbinglarda Rəb Məsihni həmmidin üstün dəp bilinglar; silərdə boləjan ümidning səwəbini soriojanlarə qə məmin-mulayimlik wə ihlaslik bilən jawab berixkə həmixə təyyar turunglar. 16 Hərdə wijdanənglarni pak tutunglar; xuning bilən silərgə «yamanliq qilojuqılar» dəp təhmət qilojanlar silərnin Məsihdə boləjan pəzilətləlik yürüturuxunglarni kərüp, əzlriri qilojan təhmətlərdin hijil bolsun. 17 Qünki Hudaning iradisi xundək bolsa, yaxhilik qilojininglar üqün azab-oqubət qəksənglar, bu yaman ix qilojininglar tüpəylidin azab-oqubət qəkkinənglardin əwzəl, [əlwəttə]. 18 Qünki Məsih bizni Huda bilən yaraxturux üqün, yəni Həqkəniy Boləjuqi həqkəniy əməslərnini dəp, birlə qətimlik azab-oqubət qəkti; gərqə U tən jəhəttə əltürüləngə bolsimu, ləkin roħta janlanduruldi; 19 xuning bilən U solap

qoyuləjan roħlarning yenioja muxu roħiy həyatliki bilən berip, [Əzining bu ələbisini] jakarlıdi. 20 [solap qoyuləjan] bu roħlar burunqi zamanda, yəni Nuh [pəyoqəmbər]ning künliridə, kəmə yəsiliwatqan məzgildə Huda səwrəqanlıq bilən [kixilərnin towa qilixini] kütkinidə, Uningə itaətsizlik qildi. Pəqət xu kəmigə kirgəngən birqanqisi, yəni jəmiy səkkiz jan su arkilik qutkuzuldi. 21 Mana bu «suəqə qəməldürüx»ning bəxariti boləjan. Əmdi qəməldürüx — bədənnin kiridin tazilinixi əməs, bəlki adəmnin pak wijdan bilən Əysə Məsihning tirildürülüxi arkilik Hudadin tiləngə təlipi — bizni həzir qutkuzuwatidu 22 (Məsih [tirilip] ərxəkə qiqip, pərixtilər, barlik roħiy həqqukdərlər wə küqlüklər Uningə bosunduruldi wə u Hudaning ong yenida turmaqta).

4 Əmdi Məsih tenidə azab-oqubət qəkkənəkən, silərmu xundək iradə bilən əzünglarni qorallandurunglar. (qünki [Huda yolida] əz tenidə azab-oqubət qəkkən kixi gənəhtin qol üzgən bolidu; 2 undək kixi tenidə qəlojan həyatini yəne insaniy nəps-həwəslərgə berilix bilən əməs, bəlki Hudaning iradisigə muwəpiq ətküzidu). 3 Qünki künlirimizni yat əllik etiqədsizlarning iradisigə əməl qilix bilən, yəni hərtürlik buzukqilik-xəhwəniylik, nəps-həwəslər, hərakəkəxlik, əyx-ixrət, məyhorluk wə yirginqilik butpərəsləklər iqidə ətküzginimiz əmdi kupayə qılar! 4 Bu ixlarda ular silərnin ularə qə həmrəh bolup xundək ipləsləklə yügürmignəlikənglarə qə əblinip, silərnini həqarətliməktə. 5 Ular həman həm tiriklərnini wə əlgənlərnini sorək qilixqə təyyar Turəjuqioja həsəb bərməy qəlməydu. 6 Xungə dəl xu səwəbtin, əlgənlər əttə yaxawatqan insənlər [sorək qilinidə]dək sorək qilinip, Hudəjoja nisbətən roħta yaxisun dəp, ularəqimu hux həwər yətküzüləng. 7 Əmdi barlik ixlarning ahirlixidəng küni yəqinləxməktə; xungə, salmaq bolunglar wə dua qilixqə səgək turunglar. 8 Ləkin həmmidin muħimi, bir-biringlarə qizəjin məhİR-muħəbbəttə turuwəringlar. Qünki «məhİR-muħəbbət nuroqunliəjan gənəhlərnini yapar». 9 Bir-biringlardin əqrinməy əzərə məhmandost bolunglar. 10 Huda təripidin hərbinglarə qə ata qilinəjan iltipətkə binaən, uning hərtərəplik məhİR-xəpkitini kixilərgə yətküzidəng yaxhi əjojidərlər süpitidə, bu iltipət bilən bir-biringlarə qə hizmət qilinglar. 11 Kim sək qilsə, u Hudaning kəlam-bəxarətlirini yətküzgüqi süpitidə səzlisun. Kim bəxqilarə qə hizmət qilsə, u Huda ata qilojan küq-

kudriti bilən hizmət kılsun. Xundak bolojanda, Huda həmmə ixta Əysa Məsih arqilik uluqlinidu. Barlik xan-xərəp wə küq-kudrət Uningoşa əbədil'əbədgiqə mənəsup tur, amin! (aiōn g165) 12 Seyümlüklirim, otluq sinakning bexinglaroşa qüxkənlikigə qarap, ajayib ixqa yolukup qaldim, dəp həyran qalmanglar. 13 Bəlki, Məsihning azab-okubətligigə kandaq ortaq bolojan bolsanglar, silər xundak xadlininglar. Xuning bilən Uning xan-xəripi ayan kilinojinida, silərnu yayrap xadlinisilər. 14 Silər Məsihning nami tüpəylidin haqarətkə uqrisanglar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-xərəpning Rohi, yəni Hudaning Rohi wujudunglaroşa qüxkən bolidu. 15 Aranglardin birining azab-okubət qekixi hərgiznu katil, oşri, rəzil yaki qepiloşak bolux səwəbidin bolmisun. 16 Birak qəkkən azab-okubəti «Məsihiy» dəp atalojanliqi səwəbidin bolsa, u buningdin nomus kılmisun; əksiqa, muxu nam [bilən] [atalojanliqi] üqün Hudaşa mədhijə oqusun. 17 Qünki sorakning baxlinidoşan waqti-saiti kəldi; sorak aldi bilən Hudaning eyidikiliridin baxlinidu; wə əgər biz bilən baxlansa, u halda Hudaning hux həwirigə kulak salmioşanlarning aqiwiti nemə bolar? 18 [Dəl] [mukəddəs yazmilarda yezilojinidək]: — «Əgər haqqaniylarning kutquzuluxi təs bolsa, İhləssizlar həm gunahkarlarning aqiwiti kandaq bolar?» 19 Xuning üqün, Hudaning iradisi bilən azab-okubət qəkkənlər yahxi əməllərni dawam kilip, jeni wədisidə turidoşan Yaratkuşioşa amanət kilip tapxursun.

5 Əmdi mən aranglardiki aqsakallardin (Məsihning azab-okubətligirining guwahqisi, namayan kilinidoşan xan-xərəpkə nesip boluquqi wə silərgə ohxax bir aqsakal süpitidə) xuni ətünimənki, 2 — Hudaning silərnin aranglardiki padisini obdan bekinglar; ularoşa yetəkqilik hizmitidə bolup, uni məjburən əməs, bəlki ihtiyarən zimminglaroşa elinglar; pul-dunya üqün əməs, bəlki huxallik bilən qilinglar. 3 Hudaning padisioşa oşojining öz təəllukatlırioşa bolojinidək bolmay, bəlki ularoşa ülgə bolunglar. 4 Xundak kılsanglar, Bax Padiqi axkarə bolojanda, mənggü tozumas xan-xərəp tajişa erixisilər. 5 Əy yaxlar, qonglaroşa boysununglar. Xuningdək, həmminglar bir-biringlaroşa nisbətən kişik peillikni üstunglaroşa oriwelinglar. Qünki: «Huda təkəbburlarəşa qarxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpətkə kilidu». 6 Əzünglarni Hudaning kudrətlik kəli astida təwən tutunglar. Xundak kılsanglar, waqti-

saiti kəlgəndə Huda silərni yukiri kətüridu; 7 Barlik oşəm-kayojuliringlarni Uning üstigə taxlap koyunglar. Qünki U silərnin oşeminglarni kilidu. 8 Əzünglarni hoşyar wə səgək tutunglar. Qünki düxmininglar bolojan İblis huddi hərkerəwatқан xirdək, yutkudək birsini izdəp qatrap yürməktə; 9 silər etikadinglarda qing turup uningə qarxi turunglar. Qünki bilisilərki, pütün dunyadiki qerindaxliringlarmu ohxax azab-okubətlərnin tügixigüqə qidawatidu. 10 Əmma silərni Məsih Əysa arqilik Əzining mənggülik xan-xəripiqə qakiroşan, pütkül mehir-xəpətkəning İgisi bolojan Huda azrakqinə waqit azab-okubət qəkkeninglardin keyin, Əzi silərni əsligə kəltürüp, dəş turoşuzup, mustəhkəm wə uloşa bekitilgəndək təwrənməs kilidu. (aiōnios g166) 11 Uningə [barlik] xan-xərəp wə küq-kudrət əbədil'əbəd mənəsup boluqay, amin! (aiōn g165) 12 Mən bu kişioşina hətni yezip, əzüm sadik qerindixim dəp bilidoşan Silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim. Uxbu hətni yeziximning məkşiti, silərgə jekiləx wə silərni riqəbtləndürüx, xundakla Hudaning həkikiy mehir-xəpətkəning ənə xundak ikənlikigə guwahlik berixtin ibarəttur. Bu mehir-xəpətkə qing turunglar. 13 Silər bilən billə tallanoşan Babilda turuwatқан jamaət wə oşlum Markustin silərgə salam. 14 Bir-biringlar bilən mehirbanlarəşə səyüxüp salamlixinglar. Silərgə, yəni Məsihdə bolojan həmminglarəşa amanlik-hatirjəmlik yar boluqay!

Petrus 2

1 Əysa Məsihning kuli və rosuli bolqan mənki Simeon Petrustin Hudayimiz və Qutkuzoquqimiz Əysa Məsihning həkəkaniylik arkilik biz bilən ohxax qimmətlik bir etiqadka muyəssər qilinoqanlaroqa salam! **2** Silər Hudani və Rəbbimiz Əysani qongqur tonuqanseri, mehİR-xəpkət və hatirjəmlik silərgə həssiləp axqay! **3** Bu [duayimning] asasi — biz bizni Əzining xan-xəripi və esil pəziliting təsiri arkilik Qaqiroquqini qongqur tonuqanlikimiz üqün, Uning ilahiy küq-kudriti həyatimizə və ihlasmənlikdə mengiximizə kerəklik bolqan həmmi ata kildi. **4** U muxu pəzilətləri arkilik bizgə qimmətlik, əng uluq wədiləni bərdi, bular bilən silər bu dunyadiki həwayi-həwəslərdin bolqan iplasliktin kutulup, Hudalik təbiətkə ortaq nesip bolalaysilər. **5** Dəl muxu səwəbtin, silər pütün küqüqlər bilən etiqadinqlarəqa esil pəzilətni, esil pəzilitinglarəqa bilimni, **6** biliminglarəqa təmkinlikni, təmkinlikinqlarəqa qidamlikni, qidamlikinqlarəqa ihlasmənlikni, **7** ihlasmənlikinqlarəqa qerindaxlik mehİribanlikni, qerindaxlik mehİribanlikinqlarəqa mehİR-muhəbbətni kərsitixni qoxuxqə intilinglar. **8** Qünki bu hususiyətlər silərdə bar bolsa, xundakla exip beriwatqan bolsa, bular siləni Rəbbimiz Əysa Məsihni qongqur tonuxqə [intilixtə] ix-əməlsiz və mewisiz qaldurmaydu. **9** Əmmə əgər birsidə bular kəm bolsa, u kor adəmdur — u burnining uqinila kərələydiqan, ilgiriki gunahİliridin pak qilinoqinini untuqan bolidu. **10** Xuning üqün, i qerindaxlar, silər [Huda tərpidin] qaqiriloqanlikinqlarni, xundakla tallanoqanlikinqlarni jəzmləxtürüxkə intilinglar. Xundak kilsanglar, həqqaqan teyilip kətməysilər. **11** Xundak bolqanda Rəbbimiz və Qutkuzoquqimiz Əysa Məsihning mənggülik padixahİqidimu kizəqin qarxi elinisilər. (aiñnios g166) **12** Xunga, gərqə silər bu ixlarni bilgən bolsanglarmu, xundakla bizgə igə qilinoqan həkəkəttə mustəhkəmləngən bolsanglarmu, mən yənilə hərdəim bu ixlarni esinglarəqa salmaqimən. **13** Dərwəqə, mən muxu qedirimda bolsamla, bularni səminglarəqa selip, siləni oyoqtip turuxni layiq kərimən. **14** Qünki Rəbbimiz Əysa Məsihning burun manga ayan qiloqinidək, mening bu qedirim pat arida uqamdin seliwetilidiqanlikini bilip turuptimən. **15** Bərhək, mən siləning bu ixlarni mən bu dunyadin kətkinimdin keyinmu

hərwəqit esinglarəqa kəltürüxüqlər üqün küqümning bariqə intilimən. **16** Qünki biz silərgə Rəbbimiz Əysa Məsihning küq-kudriti və həzir boluxini ukturoqinimizdə hərgizmu hiyiligrəliktin oydurop qiqiloqan riwayətlərgə əgəxmuduk, bəlki biz Uning həywətlük xan-xəhritigə əz kəzimiz bilən guwahqimiz. **17** Qünki U mukəddəs taqda Huda'Atidin xan-xəhrət və uluqluqkə erixkəndə, axu uluq xan-xərpəlik yərdin: «Bu Mening səyümlük Ooqlum, Mən Uningdin hursənmən» degən xundak zor bir awaz Uningəqa yətküzülüp angləndi. **18** Mukəddəs taqda biz Uningəqa həmrah bolup billə turoqan boləqaqkə, ərxin bu awaz anglənoqinida bizmu əz kulikimiz bilən uni angliduk, **19** Uning üstigə həmmimizdə pəyoqəmbərlər yətküzgən tolimu ixənglik bəxərlətlük səz-kalam bardur; silər tang süzülgüqə, tang yultuzi kəlbinqlarni toluq yorutkuqə bu səz-kalaməqa kulək salsanglar, yahxi qiloqan bolisilər (bu səz-kalam huddi qərangəquda qəknəp turidiqan qirəsqə ohxaxtur). **20** Xuni həmmidin muhİm dəp bilixinglar kerəkki, mukəddəs yazmilərdiki həqkəysi wəhiy pəyoqəmbərləning əz qüxəngisi boyiqə yətküzülgən əməs. **21** Qünki həqkəndək wəhiy-bəxərlət insanlarning iradisidin kəlgən əməs, u bəlki Hudaning mukəddəs adəmliri Mukəddəs Roh tərpidin yətkəlinip, Uning türtkisi bilən eytkən səz-kalamdur.

2 Ləkin burun həlk iqidə sahta pəyoqəmbərlər qiqqan, xuningdək aranglərdimu sahta təlim bərgüqilər məydanəqa qiqidə. Ular soqunup kirip, həlakətkə elip baridiqan bid'ət təlimləni aranglarəqa astirtin kirqüzüp, hətta əzlrini hər kilixqə setiwəloqan igisidinmu tenip, buning bilən əz bəxiqə tezla həlakət qüxüridu. **2** Nuroqun kixilər ularning xərməndilikigə əgixip ketidu, xuningdək ularning səwəbidin həkəkət yoli həqərlətkə uqraydu. **3** Ular aqkəzlükidin oyduurma səzlər bilən siləni satidiqan meli qilidu. Əmdi ularning bəxiqə heli burunla bəkitilgən jəza bikar olturmaydu, ularning həlakiti bolsa uhləp yatmaydu.

4 Qünki Huda gunah sadir qiloqan pərixitləni ayap olturmay, bəlki ularni təhtisəraning hangioqə taxlap, sorəqkə tartkuqə zulmətlik qərangəquluqtiki zənjirlər bilən soləp qoyəqan yərdə, (Tartaroö g5020) **5** xundakla kədimki dunyadiklənimu ayap qoymay, hudəsizliqkə berilgən dunyani topan bilən oqərk kilip, pəqət həkəkəniylikkə dəwət qiloqəqi Nuhni bəxkə yəttisi bilən saqləp qəloqan yərdə — **6** həmədə keyin Sodom və Gomorra xəhərlirini keyinki dəwrlərdiki hudəsizliqkə berilgənlərgə ibrət bolsun

dəp bekitip, bexioğa külpətlik jazani qüxürüp kül kıloğan, 7 xuning bilən birgə muxu əhlaksizlarning buzukqılıqliridin yirginip azablanoğan, həkkəniy boləğan Lutni ular arisidin qutuldurəğan yərdə — 8 (ənə xundak kixilərnin iqidə yaxioğan həkkəniy Lutning həkkəniy kəlbi hər küni anglioğan wə kərgən itaətsizliklər tüpəylidin azablinatti) 9 əmdi xuni kəruwalalaymizki, Rəb ihlasmənlərnə duq kəlğan sinaklardin kəndak qutkuzuxni wə xuningdək həkkəniysizlarnə sorak küniqiqə jazalinixkə saqlap qoyuxni bilidu. 10 Bularning arisidiki əz ətlirigə əgixip pasik həwəslərgə berilgən, xundakla həqk igilirigə səl kərioğanlarning jazasi tehimu xundak bolidu. Muxundak kixilər həli qəng, mənəmənqilərdur, ular «[rohiy] uluəlar»əğa həkərat kilixtin həq kərkəmaydioğanlardur. 11 Hətta ularin küq-kudrəttə üstün turidioğan pərixtilərmə Pərwədigarning aldidə bu «[uluəlar]»[ni] həkərat bilən ərz qilmaydu. 12 Əmma bular huddi owlınip boəuzlinix üqün tuəuloğan yawayi əkilsiz həywanlardək kelip, əzliri qüxənməydioğan ixlar üstidə həkəratlik səz kilidu wə xundakla əzlrinining həlakət ixliri bilən toluq həlak bolidu, 13 xundakla əz həkkəniysizlikioğa tuxluk jazaning mewisini yəydu. Ular hətta kündüzi oquq-axkara əyx-ixrət kiliixnimu ləzzət dəp həsəblaydu; ular [silərgə] nomus wə daə kəltürüp silər bilən bir dastihanda olturup, əz məkkərlilikliridin zoklinidu. 14 Ularning zinəhorluk bilən toloğan kəzliiri gunah sadir kilixtin üzülməydu; ular tutami yok kixilərnə ezikturidu; ular kəlbini aqkəzlikkə kəndürgən, lənətkə yekin balilardur! 15 Ular toəqra yoldin qətnəp, Bosorning oəpli Balaamning yolioğa əgixip kətti. U kixi hərəm yolda tapqan həkni yahxi kərgüqi idi, 16 ləkin u kילוğan kəbihliki tüpəylidin tənbihiini yedi (zuwənsiz exək insanning əwazi bilən səzləp pəyoəmbərnin əhmikanə ixini tosti). 17 Mana muxundak kixilər qurup kətkən bulaklar, borəndin həydilip yürgən tumanlarəğa ohxaydu; ularəğa mənggülik zulmətnin qəpkərangəyulukida jay həzirlap qoyuloğan. (questioned) 18 Qünki ular yaloğan-yawidək yoəğan səzlər bilən mahtinip, adəmnin ətlik həwəslirini kəzoəjitip əyx-ixrət ixliri bilən ezitkəluk yolida mənəiwatqanlardin əzlrini yengilə qəquroğanlarnə azduridu. 19 Ular muxu kixilərgə «Silərnə ərkinlikkə erixtürimiz» dəp wədə kilidu, ləkin əzliri əməliyəttə buzuklukning kulliridu. Qünki adəm nemə təripidin boəunduruloğan bolsa, xuning quli bolidu. 20 Qünki əgər ular Rəbbimiz

wə Qutkuzəyqimiz Əysə Məsiləni tonux ərkilik bu dunyaning pasiklikliridin qutulup, keyin xularəğa yənə baəlinip, boəunduruloğan bolsa, ularning keyinki həli dəsəlpkisidinmu bəttər bolidu. 21 Qünki həkkəniylik yolini bilip turup, əzigə yətküzülgən muqəddəs əmrin yüz ərügəndin kərə, bu yolni əslidinlə bilmigini əwzəl bolatti. 22 Muxu ixənglik həkmətlik səzlər ulardə əməlgə axurulidu: — «It əylinip əz kusukini yər» wə yənə «Qoxkə yuyunup qikiplə qəytidin patkəktə eoəinar».

3 I səyümlükirim, həzir silərgə bu yəziwatkinim ikkinqi hetimdur. Hər ikki hetimdə silərnin sap kənglünlarnə oyoəjitip, xu ixlarnə əslitixkə intildimki, 2 muqəddəs pəyoəmbərlər burun eytkən səzlərgə wə Rəbbimiz həm Qutkuzəyqimizning rosulliringle arkilik yətküzgən əmrigə kəngül bəlüxünlarnə ətünimən. 3 Əng muhiimi xuni bilixingle kərəkki, künlərnin əhiridə əzining həwayi-həwəslirinin kəynigə kiridioğan, məshirə kilidioğan mazaqqilar qikiip: 4 «Kəni, Uning qəytip kelimən degən wədisi?! Ata-bowilirimiz [əlümdə] uhləp qəloəndin taki həziroəiqə həmmə ixlar dunya əpiridə boləğan wəqittiki bilən ohxə hələttə ketiwatidu» dəp məshirə kilixidu. 5 Həlbuki, ular əng kədimki zamandə Hudaning səzi bilən əsmənlərnin yəritiloğanlikini wə xuningdək yərnin sudin qikkən həm suning wəsitisi bilən bərlikkə kəlgənlikini ətəy untuydu; 6 xu əmillərnin wəsitiliri bilən xu zaməndiki dunya kəlkündin oərkə bolup yoqəldi. 7 Əmma həzirki əsmənlər bilən zəmin ohxəxlə xu səz bilən ihlassiz adəmlər sorəkkə tartilip həlak kilinidioğan əxu kündə otta kəydürülxkə saqlinip, ta xu küniqiqə həlidin həwər elinip turidu. 8 Əmdi i səyümlükirim, xu ix nəziringlərdin qəqmisunki, Rəbgə nisbətən bir kün ming yildək wə ming yil bir kündəktur. 9 Rəb Əz wədisini [orundəxni] (bəzilərnin «kəqiktürdi» dəp oyləqinidək) kəqiktürgini yok, bəki həqkimning həlak boluxini həliməy, həmmə insanning towa kilixioğa kirixini ərzulap, silərgə kəngqilik kilip [wəqitni sozməktə]. 10 Ləkin Rəbning küni huddi oərinin kəlixidək [kütülmigən wəqittə] bolidu. U küni əsmənlər xiddətlik güdürligən əwəz bilən oəyib bolup, kəinatning bərlək qurulumiliri xiddətlik otta erip tügəydu; zəmin wə uningdiki pütkül nərsilərmə kəyüp ketidu. 11 Həmmə nərsə mənə xundak erip yokilidioğan yərdə, silər kəndak adəmlərdin boluxinglə kərək? — həyatinglərnə

pak-muqəddəslikdə və ihlasmənlilikdə ötküzüp, **12** Hudaning küni təlmürüp kütüp, u küning teyrək kelixi üqün intilixinglar kerək əməsmü? U küning kelixi bilən pütün asmanlar otta yoqap tügəydu və kainatning barlıq qurulumiliri xiddətlik otta erip tügəydu. **13** Ləkin biz bolsak Uning wədisi boyiqə, yəngi asman-zeminni intizarlıq bilən kütməktimiz. U yər həkqaniylikning makanidur. **14** Xuning üqün, əy səyümlüklirim, bu ixlarni kütüwatqanikənsilər, [xu tapta] Hudaning aldida nuqsansız və daşsız, inaklıq-hatirjəmlilik iqidə hazır bolup qiqixinglar üqün intilinglar. **15** və Rəbbimizning səwr-taqitini nijat dəp bilinglar, dəl səyümlük kərindiximiz Pawlusmu əzigə ata qilinoqan danalıq bilən bu ixlər toqruluk silərgə yazoqan; **16** barlıq hətliridimu u bu ixlər həkqidə tohtilidu. Uning hətliridə qüxinix təs boləqan bəzi ixlər bar; bu ixlarni təlim almiqan və tutami yoq kixilər muqəddəs yazmilarning baxqa qisimlirini burmiliqandək, burmilap qüxəndüridu və xuning bilən öz bexioqə həlakət elip kelidu. **17** Xuning bilən, i səyümlüklirim, [mən eytkən] bu ixlarni aldin'ala bilgənikənsilər, bu əhləksizlarning səpsətliri bilən azdurulup, mustəhkəm turuxunglarni yoqitip qoyuxtın həxyar bolunglar. **18** Əksiqə, [Hudaning] məhir-xəpkitidə həm Rəbbimiz və Qutkuzoquqimiz Əysa Məsihgə boləqan bilixtə dawamlıq əsünglər. Uningoqə həm hazır həm axu əbəd küniqigə barlıq xan-xərəp mənsup boləqay! Amin! (aiōn g165)

Yuhanna 1

1 Əzəldin bar boləjuqi, əzimiz angliqan, əz kəzlimiz tikilip qarioqan wə kollirimiz bilən tutup silioqan hayatlik Kalami toorısında [silərgə bayan kilimiz] **2** (bu hayatlik bizgə ayan bolup, biz uni kərduq, Xuning bilən bu həqətə guwahlik berimiz həmdə Ata bilən billə bolup, keyin bizgə ayan boləjan xu mənggülik hayatni silərgə bayan kilimiz) (aiōnios g166) **3** — silərnimu biz bilən sirdax-həmdəmliklə bolsun dəp biz kərgənlimizni wə angliqanlimizni silərgə bayan kilimiz. Bizning sirdax-həmdəmlikimiz Ata wə Uning Oqlı Əysa Məsih biləndur. **4** Siləning huxallıqlıqlar tolup taxsun dəp, bularni silərgə yeziwatimiz. **5** Wə biz Uningdin angliqan həm silərgə bayan kilidioqan həwirimiz mana xudurki, Huda nurdur wə Uningda heqkəndək karangoşuluk bolmaydu. **6** Əgər biz Uning bilən sirdax-həmdəmlikimiz bar dəp turup, yənilə karangoşulukta yürsək, yaloqan eytqan wə həkikətkə əməl kilmiqan bolimiz. **7** Ləkin U Əzi nurda boləjindək biznu nurda mangsaq, undaqtə bizning bir-birimiz bilən sirdax-həmdəmlikimiz bolup, Uning Oqlı Əysa Məsihning keni bizni barlik gunahın paklaydu. **8** Əgər gunahimiz yok desək, əz əzimizni aldioqan bolimiz həmdə bizdə həkikət turmaydu. **9** Gunahlimizni ikrar kilsək, U bizning gunahlimizni kəqürüm kilip, bizni barlik həkkanıyisizliktin pak kilixkə ixənqlik həm adildur. **10** Əgər gunah kilmiduk desək, Uni yaloqanqi kilip qoyəjan bolimiz wə Uning səz-kalami bizdin orun almioqan bolidu.

2 I əziz balilirim, mən silərnə gunah sadir kilmisun dəp, bu səzlərnə yeziwatimən. Mubada birsə gunah sadir kilsə, Atining yenidə bir yardəmqi wəkilimiz, yəni Həkkəniy Boləjuqi Əysa Məsih bardur. **2** U Əzi gunahlimizni üçün [jazani kətürgüqi] kafarəttur; muxu kafarət pəkət bizning gunahlimizni üçünlə əməs, bəlki pütkül dunyadikilərnəning gunahliri üçündür. **3** Bizning uni tonuəjanlikimizni biləliximiz — Uning əmlirigə əməl kiliximizdindur. **4** «Uni tonuymən» dəp turup, Uning əmlirigə əməl kilmiəjuqi kixi yaloqanqidur, uningda həkikət yoktur. **5** Ləkin kimki Uning səzigə əməl kilsə, əmdə uningda Hudaning mehir-muhəbbiti həkikətən kamalətkə yətkən bolidu. Biz əzimizning Uningda boləjanlikimizni ənə xuningdin bilimiz. **6** «Hudada turup yaxaymən» degüqi bolsa [Əysaning] mangəjindək ohxax mengixi kerək. **7** I səyümlüklirim, silərgə [burun anglap bakmioqan]

yəngi bir əmrni əməs, bəlki dəsləptin tartip silər tapxuruwəloqan kona əmrni yeziwatimən. Uxbu əmr silər burundinlə anglap keliwatqan səz-kalamdur. **8** Ləkin yənə kelip mən silərgə yeziwatqinimni yəngi əmr [desəkmə bolidu]; bu əmr Məsihdə həm silərdimə əməl kilinməktə, qünki karangoşuluk ətüp kətməktə, wə həkikiy nur allıkaqan qeqilixkə baxlidi. **9** Kimdəkim əzini «nurda yaxawatimən» dəp turup, kərindixini əq kərsə, u bügüngiqə karangoşulukta turuwatqan bolidu. **10** Kərindixioqə mehir-muhəbbət kərsətkən kixi yoruklukta turməktə, uningda gunahkə putlaxturidioqan heqnemə qalmaydu. **11** Ləkin kərindixini əq kərgən kixi karangoşuluktədur; u karangoşulukta mangidu wə kəyergə ketiwatqanlikini bilməydu, qünki karangoşuluk uning kəzlini qarioqə kiliwətkən. **12** Mən bularni silərgə yeziwatimən, i əziz balilirim, qünki gunahlırlıqlar Uning nami üçün kəqürüm kilindi. **13** Mən buni silərgə yeziwatimən, i atılar, qünki silər Əzəldin Bar Boləjuqini tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i yigitlər, qünki silər u rəzil üstidin ələlibə kildinglar. **14** Mən buni silərgə yeziwatimən, i əziz balilirim, qünki silər Atini tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i atılar, qünki silər Əzəldin Bar Boləjuqini tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatimən, i yigitlər, qünki silər küqlüksilər, Hudaning səz-kalami silərdə turidu wə silər u rəzil üstidinmə ələlibə kildinglar. **15** Bu dunyani wə bu dunyadiki ixlarni səymənglar. Hərkim bu dunyani səysə, Atining səyğüsü uningda yoktur. **16** Qünki bu dunyadiki barlik ixlar, yəni əttiki həwəs, kəzlərdiki həwəs wə hayatioqə boləjan məəjrurlukning həmmisi Atidin kəlgən əməs, bəlki bu dunyadin boləjandur, halas; **17** wə bu dunya wə uningdiki həwəslərnəning həmmisi ətüp ketidu. Ləkin Hudaning iradisigə əməl kiləjuqi kixi mənggü yaxaydu. (aiōn g165) **18** Əziz balilirim, zamanning ahirki saiti yetip kəldi; wə silər dəjjalning [ahir zamanda] kelidioqanlikini angliəjininglərdək, əməliyəttə bolsa həzirning əzidilə nuroqun dəjjallar məydanoqə qıktı; buningdin zamanning ahirki saiti bolup qəloqanlikə bizgə məlum. **19** Ular arimizdin qıktı, ləkin ular əslidə bizlərdin əməs idi. Qünki əgər bizlərdin boləjan bolsa, arimizdə turiwərgən bolətti. Ləkin ularning heqkəysisining əslidə bizdikilərdin bolmioqanlikə pax kilinəjanlikə üçün ular arimizdin qıqıp kətti. **20** Həlbuki, silər bolsənglar Mukəddəs Boləjuqidin kəlgən məsihligüqi Rohtin nesip boldunglar wə

xuning üqün silər həmmə ixi bilisilər. **21** Silərgə bu hətni yiziximdiki səwəb, silərning həkikətni bilmigənlikinglar üqün əməs, bəlki həkikətni bilip, yaloqanqilıknıng həkikəttin kelip qıkmaydıoqanlıqını bilgənlikinglar üqündur. **22** Əmisə, kim yaloqanqı? Əysanıng Məsih ikənlikini inkar kılouquı kixi bulsa, u yaloqanıdır. Ata wə Ooqulni inkar kılouquı kixi əzi bir dəjjaldur. **23** Kimdəkim Ooqulni rət kılsa unıngda Ata bolmaydu. Lekin Ooqulni etirap kılsa, unıngda Ata bolıdu. **24** Silər bolsanglar, burundin anglap keliwatkıninglarnı əzünglarda dawamlıq turoquziweringlar. Burundin anglap keliwatkıninglar silərdə dawamlıq turiwərsə, silərmu dawamlıq Ooqul wə Atıda yaxawatqan bolisilər; **25** wə Uning bizgə kılouqan wədisi bolsa dəl xu — mənggü hayatlıktur. (aiōnios g166) **26** Silərni azdurmaqı bolouqanlarnı nəzərdə tutup, bularnı silərgə yazdim; **27** Silər bolsanglar, silər Uningdin kobul kılouqan məsihligüqi Roh silərdə turiweridu, silər heqkimning öğitixigə mohtaj əməssilər; bəlki ənə xu məsihligüqi Roh silərgə barlıq iqlar toqırluq öğitiwatqandək (U həktur, heq yaloqan əməstur!) — həm öğətkəndək, silər dawamlıq Uningda yaxaydıoqan bolisilər. **28** Əmisə, i əziz balilirim, dawamlıq Uningda turup yaxaweringlar. Xundək kılsanglar, U hərkaqan kaytidin ayan bolouqanda qorkmas bolimiz həm U kəlginidə Uning aldida heq hijalət bolup kəlməymiz. **29** [Hudaning] həkkanıy ikənlikini bilgənlikənsilər, həkkanıylikka əməl kılouquılarnıng hərbirining unıng tərıpidin tuouloquı ikənlikinimu bilsənglar kerək.

3 Karanglar, Ata bizgə xundək qongqur mehir-muhəbbət kərsətkəni, biz «Hudaning əziz baliliri» dəp atalduk — wə biz həkikətnəmu xundək. Bu dunya xu səwəbtin bizni tonup yətməyduki, qünki bu dunya Uni tonumidi. **2** Səyümlüklirim, biz hazır Hudaning əziz baliliridurmiz; kəlgüsidə kəndək bolıdıoqanlıqimiz tehi oquq ayan kılınıoqan. Birək U [kaytidin] ayan kılınıoqanda, Uningoqa ohxax bolıdıoqanlıqimizni bilimiz; qünki xu qəoıda biz Uning əynən Əzini kərimiz. **3** Wə [Məsihgə] ümid baolıoqan hərbir kixi U pak bolouqandək əzini paklımaqta. **4** Gunah sadir kılouqan kixi [Hudaning] kanunioqa hilaplık kılouqan bolıdu. Qünki gunah sadir kılouqanlık [Hudaning] kanunioqa hilaplık kılouqanlıktur. **5** Həlbuki, silər Uni gunahlarnı elip taxlax üqün dunyaoqa kelip ayan kılınıoqan wə xundəkla Uningda heqkəndək gunah yəktur, dəp bilisilər. **6** Uningda yaxawatqan hərbir kixi gunah sadir

kılmaydu; kimdəkim gunah sadir kılsa, Uni kərmigən wə Uni tonumioqan bolıdu. **7** Əziz balilirim, heqkimning silərni aldixioqa yol qoymanınglar. Həkkanıylikka əməl kılouquı kixi U həkkanıy bolıjınidək həkkanıydur. **8** Lekin gunah sadir kılouquı İblisındur. Qünki İblis əlmisəktin tartıp gunah sadir kılıp kəlməktə. Hudaning Ooqlıning dunyada ayan kılınixidiki məksət İblisning əməllirini yəkitixtur. **9** Hudadin tuouloquı gunah sadir kılmaydu; Hudaning urukı unıngda orun aloqaqka, u gunah sadir kılıxi mumkin əməs, qünki u Hudadin tuouloqandıur. **10** Hudaning baliliri bilən İblisning baliliri xuning bilən pərkliniduki, kimdəkim həkkanıylikka əməl kılınisa wə yəki əz kərındixioqa mehir-muhəbbət kərsətmisə Hudadin əməstur. **11** Qünki silər dəsəptin anglap keliwatqan həwər mana dəl xuki, bir-birimizgə mehir-muhəbbət kərsitiximiz kerəktur. **12** U u rəzildin bolouqan, inisini əltürgən Qabiloqa ohxax bolmaslıqimiz kerək; u nemixka inisini kətl kıldı? Uning əzining kılouqanlırı rəzil, inisinin kılouqanlırı həkkanıy bolouqanlıkı üqün xundək kılouqan. **13** Xunga, i kərındaxlar, bu dunya silərni əq kərsə, buningoqa həyran kəlmənglar. **14** Biz kərındaxlarnı səyganlikimizdin, əlümdin hayatlıkka ətkənlikimizni bilimiz. Əz kərındixini səymigüqi tehi əlümdə turuwatıdu. **15** Kərındixioqa əqmənlik kılouqan kixi katıldur wə heqkəndək katılda mənggülik hayatning bolmaydıoqanlıqını bilisilər. (aiōnios g166) **16** Biz xuning bilən mehir-muhəbbətnıng nemə ikənlikini bilimizki, u biz üqün Əz jenini pıda kıldı; xuningdək biznu kərındaxlırimiz üqün əz jenimizni pıda kılıxka kərzəddurmiz. **17** Əmma kimki bu dunyada mal-mülki turup, kərındixining mohtajlıqını kərup turup, uningoqa kəksi-kərnini aqmısa, bundək kixidə nədimu Hudaning mehir-muhəbbiti bolsun? **18** Əziz balilirim, səz bilən wə til bilən əməs, bəlki əməldə wə həkikəttə mehir-muhəbbət kərsitəyli. **19** Biz xundək iqlar bilən əzimizning həkikəttin bolouqanlıqimizni bilələymiz wə [Hudaning] aldida kəlbimizni hatırjəm kılalaymiz. **20** Xundəktimu, mubada kəlbimiz bizni yənıla əyiblisə, Huda yənıla kəlbimizdin üstün wə həmmını bilgüqidur. **21** Səyümlüklirim, əgər kəlbimiz bizni əyiblimisə, Hudaning aldida yürəklik turimiz **22** wə xundəkla Uningdin nemini tilisək xuningoqa erixələymiz; qünki biz Uning əmrlirigə əməl kılıp, Uni hursən kılıdıoqan iqlarnı kılımız. **23** Wə Uning əmri xuki, unıng Ooqli əysa Məsihning namioqa etikəd kılıximiz həmdə Uning bizgə tapılojınidək bir-birimizgə mehir-muhəbbət

kərsitiximizdin ibarəttur. **24** Uning əmrlirigə əməl qilidoğan kixi [Hudada] yaxaydioğan wə [Hudamu] uningda yaxaydioğan bolidu. Əmdi Hudaning bizdə yaxaydioğanlikini bilginimiz bolsa, U bizgə ata qiləjan Rohəndur.

4 Səyümlüklirim, hər bir [«wəhij qiləjuqi»] rohlarning həmmisigila ixiniwərmənglar, bəlki bu rohlarning Hudadin kəlgən-kəlmigənlikini pərkləndürüx üqün ularni sinanglar. Qünki nuroşun sahta pəyoğəmbərlər dunyadiki jay-jaylarəja pəyda boldi. **2** Hudaning Rohini mundək pərkləndürələysilər: Əysani, yəni dunyaəja insaniy təndə kəlgən Məsihiəni etirap qiləjuqi hər bir roh Hudadin bolidu; **3** wə dunyaəja insaniy təndə kəlgən Əysa Məsihiəni etirap qilmaydioğan roh Hudadin kəlgən əməs. Bundaqlarda əksiəje dəjjalning rohi ixləydu; silər bu rohning kelidoğanlik toşrulək angliəjanidinglar wə dərwəkə u hazır dunyada pəyda boldi. **4** Əy əziz balilirim, silər bolsanglar Hudadin boləjansilər wə ularning üstidin əjalib kədinglar; qünki silərdə Turəjuqi bu dunyada turəjuqidin üstündur. **5** Ular bolsa bu dunyaəja mənsup; xunga ular bu dunyaning səzlrini qilidu wə bu dunyadikilər ularəja kulək salidu. **6** Biz bolsək Hudadin boləjanmiz; Hudani tonuəjan kixi bizning səzlrimizni anglaydu. Hudadin bolmioəjan kixi bolsa bizning səzlrimizni anglimaydu. Mana buningdin Həqikətning Rohi bilən ezitkulukning rohini pək etələymiz. **7** I səyümlüklirim, bir-birimizgə mehir-muəbbət kərsitəyli; qünki mehir-muəbbətning əzi Hudadindur wə mehir-muəbbət kərsətəjuqining hər biri Hudadin tuəjuəjan bolidu wə Hudani tonuydu. **8** Mehir-muəbbət kərsətəmgüqi kixi Hudani tonumioəjan bolidu; qünki Huda Əzi mehir-muəbbəttur. **9** Hudaning mehir-muəbbəti bizdə xuning bilən axkara boldiki, Huda bizni Uning arkilik hayatkə erixsun dəp birdinbir yeganə Oqlini dunyaəja əwətti. **10** Mehir-muəbbət dəl xuningdin ayankə, bizləning Hudani səyginimiz bilən əməs, bəlki U Əzi bizni səyüp gunəhlirimizning jazasini kətürgüqi kafarət boluxkə Əz Oqlini əwətini bilən ayandur. **11** I səyümlüklirim, Huda bizgə xu kədər mehir-muəbbət kərsətəkən yərdə, bizmu bir-birimizgə mehir-muəbbət kərsitəxkə kərzəddurmiz. **12** Həqkim həqqaəjan Hudani kərgən əməs; lekin bir-birimizgə mehir-muəbbət kərsətəxək, Huda bizdə yaxaydu wə uning mehir-muəbbəti bizdə kamalətkə yətkən bolidu. **13** Biz bizning Uningda

yaxawatkanlikimizni wə Uning bizdə yaxawatkanlikini xuningdin bilimizki, U Əz Rohini bizgə ata qiləjan. **14** Biz xuni kərgən wə xundaqla xuningəja guwahlik berimizki, Ata Oqlini dunyaəja kutkuzəjuqi boluxkə əwətti. **15** Əgər kimdəkim Əysani Hudaning Oqli dəp etirap qilsa, Huda uningda, umu Hudada yaxaydu. **16** Biz bolsək Hudaning bizgə boləjan mehir-muəbbətinini tonup yəttuk, xundaqla uningəja tolimu ixənduk. Huda Əzi mehir-muəbbəttur wə mehir-muəbbəttə yaxiəjuqi kixi Hudada yaxaydu, Hudamu uningda yaxaydu. **17** Muxundaq boləjanda, mehir-muəbbət bizdə mukəmməllixidu; xuning bilən biz sorək künidə hatirjəm-kərkəmas bolalaymiz. Qünki Əysa kəndək boluwatkan bolsa bizmu hazır bu dunyada xundaq boluwatimiz. **18** Mehir-muəbbəttə kərkəunq yoktur; kamil mehir-muəbbət kərkəunqni həyədəp yokkə qikiridu. Qünki kərkəunq Hudaning jazasi bilən baəlinixliktur; kərkəunqi bar kixi mehir-muəbbəttə kamalətkə yətküzülgən əməstur. **19** Biz mehir-muəbbət kərsitimiz, qünki Huda aldi bilən bizgə mehir-muəbbət kərsətti. **20** Əgər birsi «Hudani səyimən» dəp turup, kəridixiəja əqmənlək qilsa, u yaləjanqidur. Qünki kəz aldidiki kəridixini səymigən yərdə, kərup bəkmioəjan Hudani kəndəkmu səysun? **21** Xunga bizdə Uningdin: «Hudani səyğən kixi kəridixinimu səysun» degən əmr bardur.

5 Əysaning Məsih ikənlikigə ixəngən hər bir kixi Hudadin tuəjuəjan bolidu; wə tuəjuəjuqi [Atini] səyidoəjan hər bir kixi Uningdin tuəjuəjuqinimu səyidu. **2** Biz əzimizning Hudaning balilirini səyidoəjanlikimizni xuningdin bilimizki, Hudani səyüp, Uning əmrlirigə əməl qiliximizdindur. **3** Hudani səyüx Uning əmrlirigə əməl qilix deməktur; wə Uning əmrliridə turmək əjuir ix əməstur. **4** Qünki Hudadin tuəjuəjanlarning həmmisi bu dunya üstidin əjalibə qilidu; wə dunyaning üstidin əjalibə qiləjuqi küq — dəl bizning etiəkədimizdur. **5** Bu dunyaning üstidin əjalibə qiləjuqi zadi kimlər? Pəkət Əysani Hudaning Oqli dəp etiəkə qiləjuqilər əməsmu? **6** U bolsa su wə kənan arkilik kəlgən zat, yəni Əysa Məsihdur; Uning kelixi pəkət su bilənla əməs, bəlki kənan bilənmu idi. Wə bu ixləjəja guwahlik bərgüqi bolsa Rohətur, qünki Roh Əzi həqikəttur. **7** Qünki Uning toşrulək üq guwahlik bərgüqi bar: — **8** bular Roh, su wə kəndin ibarəttur. Bu üqining [guwahliki] birdur. **9** Əgər biz insənlarning guwahlikini kəbul qilsək, Hudaning guwahliki bularningkidin üstündur.

Huda Өз Оoғли тоoғрисida xundak guwahlik bərgən — **10** (Hudaning Ooғlioғa etikaд kiloғan kixining iqida xu guwahlik bardur; birak Hudaoғa ixənmigən kixi Uni yaloғanqi kiloғan bolidu, qūnki U Hudaning Өz Ooғlini təstiklioғan guwahlikioғa ixənmigən) **11** guwahlik dəl xudurki, Huda bizgə mənggūlūk hayatni ata kildi wə bu hayatlik Uning Ooғlididur. (aiōnios g166) **12** Xunga Ooғuloғa igə boloғan kixi hayatlikka igə boloғan bolidu; Hudaning Ooғlioғa igə bolmioғan kixi hayatlikka igə bolmioғan bolidu. **13** Mən bularni Hudaning Ooғlining namioғa etikaд kiloғan silərgə silərnin mənggūlūk hayatka igə bololanlikinqlarni bilixinqlar űqūn yazdim. (aiōnios g166) **14** Wə bizning Uningoғa boloғan toluқ ixənq-hatirjəmlikimiz xundakki, Uning iradisigə muwapik həkəndak bir ixni tilisək, U bizni anglaydu. **15** Uni hərnemə tiliginimizni anglaydu dəp bilgənikənmiz, duayimizda Uningdin tiliginimizgə erixtuk, dəp bilimiz. **16** Birs kerindixining əlūmgə məhkum kilmaydioғan bir gunah sadir kiloғanlikini kərsə, uning űqūn dua kilsun; wə Huda əlūmgə məhkum kilmaydioғan gunah sadir kiloғanlar űqūn uningoғa hayatlik ata kilidu. Əlūmgə məhkum gunahmu bardur. Uning tooғrisidin tilisun, deməymən. **17** Həmmə həkəniyətsizlik gunahur; wə əlūmgə məhkum kilmaydioғan gunahmu bar. **18** Hudadin tuoғuloғuqining gunah sadir kilmaydioғanlikini bilimiz; qūnki əslidə Hudadin tuoғuloғan Zat bundak kixini koғdap qalidu wə axu rəzil uningoғa tegəlməydu. **19** Əmdi əzimizning Hudadin bololanlikimiz əzimizgə məlum; əmma pūtkul dunya bolsa u rəzilning ilkididur. **20** Yənə bizgə məlumki, Hudaning Ooғli dunyaoғa kəldi wə Həkikiy Bolouqini tonuximiz űqūn kenglimizni yorutti; wə biz Həkikiy Bolouqining Əzidə, yəni Uning Ooғli Əysa Məsihdə yaxawatimiz. U bolsa həkikiy Huda wə mənggūlūk hayatliktur! (aiōnios g166) **21** Əziz balilirim, əzūnqlarni həkəndak butlardin saklanglar.

Yuhanna 2

1 **2** Mənki aqsakaldin [Huda tərīpidin] tallanojan hanimoja wə uning əziz balilirioja salam! Mən silərni həkikəttə səyimən wə yaloquz mənla əməs, yənə həkikətni tonuqanlarning həmmisi bizdə yaxawatkan wə xundakla əbədgiqə bizgə yar bolidiojan həkikətni dəp silərni səyidu. (aion g165) **3** Huda'atidin wə Atining Oq̄li Rəb Əysa Məsihdin xapaət, rəhim-xəpkət wə hatirjəmlilik silərgə həkikət wə meh̄ir-muhəbbət iqidə boləjay! **4** Baliliringning arisida biz Atidin əmr tapxuruwaləjandək həkikəttə mangojanlarni kərginim üqün intayin hursən boldum. **5** Əmdi, hərmətlik hanim, mən səndin bir-birimizgə meh̄ir-muhəbbət kərsitəyli, dəp etünimən. Mening sanga yezip etügingim yengi bir əmr əməs, bəlki dəsləptin tartip bizdə bar əmrdir **6** (meh̄ir-muhəbbət xuki, uning əmrlirigə əməl kilip mengixtur). Mana bu əmr silər burundin tartip anglap keliwatqandək, uningda mengixinglar üqün silərgə tapılanəjandur. **7** Qünki nuroqun aldəmqilar dunyaning jay-jaylirida qikti. Ular Əysaning dunyaəja insaniy təndə kəlgən Məsih ikənlikini etirap qilmaydu. Bundaklar dəl aldəmqi wə dəjjaldur. **8** Biz wə əzünglar singdürgən əjirni yokitip qoymay, bəlki toluq in'aməja igə boluxunglar üqün, əzünglarəja agah bolunglar. **9** Kimki Məsihning təlimidin həlqip qikip, uningda qing turmisa, Huda uningəja igə bolmaydu. Lekin Uning təlimidə qing turəjuqi bolsa, Ata həm Oq̄ul uningəja igə bolidu. **10** Əgər birsi Uning təlimini elip kəlməy silərnin yeninglarəja kəlsə, uni əyünglarəja baxlimanglar həm uningəja salammu bərmənglar. **11** Qünki undək adəmgə salam bərgən kixi uning rəzil əməllirigə xerik boləjuqidur. **12** Silərgə pütidiojan yənə kəp səzlim bar idi; ləkin kəqəz bilən siyahni ixlətkəndin kərə, huxallikimizning tolup texixi üqün yeninglarəja berip didar kərüxüp səzlixixni arzu kilimən. **13** Huda tərīpidin tallanojan hədəngning baliliridin sanga salam!

Yuhanna 3

1 Mänki aqsakal özüm həqiqəttə səygən səyümlük Gayuska salam! **2** I səyümkük [dostum], jening gülləngəndək, həmmə ixliringning güllinixigə wə teningning salamət boluxioğa tiləkdaxmən. **3** Kəringdaxlar kelip, səndə boləjan həqiqət toqruluk guwahlik bərgəndə, mən intayin bək huxallandim; qünki sən həqiqəttə dawamlıq mengiwatisən. **4** Manga nisbətən, əziz balilirimning həqiqəttə mengiwatqanlikini anglaxtinmu qong huxallıq yoktur. **5** Səyümlük [dostum], yeningoğa barəjan kəringdaxlaroğa (gərqə ular sanga natonux bolsimu) kəloqanliringning həmmisidə ihlasmənliking ispatlinidu. **6** Ular jamaət aldida sening bu mehirmuhəbbiting toqrisida guwahlik bərdi. Ularni yənə Hudaning yolioğa layıq səpirigə uzitip qoysang, yahxi kəloqan bolisən. **7** Qünki ular [səpərdə] yat əllik [etikadsizlardin] heq nemə almay, xu mubarək nam üqün yoloğa qikti. **8** Xunga, həqiqət bilən hizmətdax bolup təng ixligüqi bolux üqün biz xundaqlarni qollap-quwwətliximizgə toqra kelidu. **9** Bu toqruluk jamaətkə məktüp yazdim. Lekin ularning arisida əzini qong tutup, jamaətkə bax bolux təməsidə boləjan Diotrəpəs bizni qəbul qilmaydu. **10** Xuning üqün mən barəjanda, uning kəloqan əskiliklirini, yəni uning bizning üstimizdin kəloqan rəzil səzliri bilən oşəywitini yüzigə salimən; u uninglik bilənla tohtap qalmaydu, yənə [səpərdiki] kəringdaxlarni qəbul qilmayla qalmay, qəbul qilməqci boləjanlarnimu tosidu wə həttə ularni jamaəttin qoşlap qikiriwatidu. **11** I səyümlük [dostum], yamanliqtin əməs, yaxxiliqtin ülgə aloşin. Yaxxilik kəloquqi Hudadındur. Yamanlik kəloquqi Hudani heq kərmigəndur. **12** Demitriusni bolsa həmməylən, həttə Həqiqətning əzi yahxi guwahlik berip təripləydu. Bizmu uningə guwahlik berimiz wə guwahlikimizning həqiqət ikənlikini sənmu bilisən. **13** Sanga yazidioqan yənə kəp səzlirim bar idi; lekin kələm bilən siyahni ixlətkəndin kərə, **14** Sən bilən pat arida didar kərxüxni arzu qilimən; xu qəoqda dərəkəmdə səzliximiz. Sanga hatirjəmlik yar boləy! Dostlardin sanga salam. Sənmu [u yərdiki] dostlaroğa isim-famililiri boyiqə məndin salam eytkəysən.

Yəhuda

1 Əysa Məsihning kuli, Yakupning inisi mənki Yəhudadin qaqiriloqanlaroşa, yəni Huda'Atimiz tərīpidin səyūlgən, Əysa Məsih tərīpidin koşodilip kəlgənlərgə salam. **2** Silərgə rəhīmdillik, amanliq-hatirjəmlik wə mehīr-muhəbbət həssiləp ata kilinoşay! **3** I səyümlüklirim, mən əsli silərgə ortak bəhrimən boluwatqan nijatimiz toşrisida hət yezixka zor ixtiyakim bolsimu, lekin hazır buning ornioşa silərnī mukəddəs bəndilərgə bir yolila amanət kilinoşan etikadni qolunglardin bərməslikkə jiddiy kürəx kilixka jekiləp uxbu hətni yazmisam bolmidi. **4** Qünki məlum kixilər — ihlassiz adəmlər, heli burunla munu sorakka tartilixka pütülgənlər aranglaroşa sukunup kiriwaləqan. Ular Hudaning mehīr-xəpkitini buzukluk kilixning bahanisioşa aylanduruwaləqan, birdinbir igimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin tanəqan adəmlərdir. **5** Xuning üqün mən silərgə xuni esinglaroşa kaytidin selixni halaymənki (gərqə silər burun həmmə ixlardin həwərləndürülgən bolsanglarmu), burun Rəb [Əzi üqün] bir həlkni Misirdin kutkuzəqan bolsimu, ularning iqidiki [Əzigə] ixənmigənlərnī keyin həlak kildi. **6** [Wə silər xunimu bilisilərki], əslidiki ornida turmay, öz makanini taxlap kətkən pərixtilərnī Rəb uluə [kiyamət] küning sorikəşiqə mənggü kixənləp mudhix qarəngəşulukta solap saklimakta. (aiōnios g126) **7** Sodom wə Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərlərdikilərmu xu ohxax yolda, yəni xu [pərixtilərgə] ohxax uqioşa qikqan buzukqilikka wə əşyriy xəhəwətlərgə berilip kətkən, [keyinki dəwrlər] ularning aqiwitidin ibrət alsun üqün mənggülik ot jazasioşa ərnək kilinip köydürülgən. (aiōnios g166) **8** Lekin muxu «qūx kərgüqilər» xu ohxax yol bilən adəmlərnīng tənlinimū buləşimakta, ular həkuk igilirigə səl kərişuqilərdin bolup, [ərxniki] uluəşarəşimū həkərat kilixmakta. **9** Lekin hətta bax pərixte Mikailmu Musaning jəşiti toşrisida İblis bilən muzakirə kilip talax-tartix kiləşanda, uni həkəratlik səzlər bilən əyibləxkə pətinəlmioşan, pəkət «Sanga Pərwədigarning Əzi tənbiş bərsun» dəpla kəşəşən. **10** Lekin bu kixilər əzliri qūxənməşdioşan ixlar üstidə kupurluk kilidu. Biraq ular hətta əkilsiz həşwanlərdək öz təbiitining inkəsliroi boyiqə qūxənginiqə yaxap, xu arkilik əzlirini həlak kilidu. **11** Bularning həlioşa way! Qünki ular Kəbilning yoli bilən mangdi, mal-mülükni dəp Balaamning

əşəşən yolioşa əzini atti wə ular Korahning əşiylik kiləşioşa [ohxax] ahir həlak bolidu. **12** Ular mehīr-muhəbbətni təbrikləx ziyəpətliringlaroşa həq tartinmay silər bilən billə dahil bolidioşan, əzlirinila bəkidoşan hətərlək hada taxlardur. Ular xamallardin həşdilirip kəlgən yaməşsiz bulut, yiltizidin kəşurup taxlanəşən, kəq küzdiki mewisiz dərəhlər, ikki kətim əlgənlər! **13** Ular dengizning dawəşəşuwatqan, buzəşunluk dolqunliri, ular əz xərməndiqilikini kəşmakta; ular əzip kətkən yultuzlar bolup, ularoşa mənggülik kəşkarəngəşulukning zulmiti həşirlap kəşuloşandur. (aiōn g165) **14** Adəm'atining yəttinqi əwladı boləşən Hənoh bu kixilər toşrisida mundək bəşərat bərgən: — «Mana, Rəb tūmənməşşioşan mukəddəsliroi bilən kelidu, **15** U pütkül insanlarni sorək kilip, barlik ihlassizlarning ihlassizlarqə yürgüzgən barlik ihlassizlikliriəşa əşəşən, xundakla ihlassiz gunəşkarlarning Əzini həkəratliqən barlik əşəşiy səşlirigə əşəşən ularni əyibkə buyruydu». **16** Bu kixilər həşan əşotuldap, əşrinip yüridu, əz həwəşlirining kəşnigə kiridu; əşzida yəşəşənqilik kilidu, əz mənəşitini kəşləp bəşkəşlarəşa huxamətqilik kilidu. **17** Lekin, i səyümlüklirim, Rəbbimiz Əysa Məsihning rosullirining əşdin eytqan səşlirini esinglarda tutunglarki, **18** ular silərgə: «Ahir zamanda, əşzining ihlassiz həwəşlirining kəşnigə kirip, mazək kiləşuqilər məşdanəşa qikidu» dəşənidi. **19** Muxundək kixilər bəşgünqilik pəşda kilidioşan, əz təbiitigə əşəşkən, Roşka igə bolmioşan adəmlərdir. **20** Lekin silər, i səyümlüklirim, əşng mukəddəs boləşən etikadinglearni ul kilip, əşzünglearni kəşurup qikinglear, Mukəddəs Roşta dua kilip, **21** adəşni mənggülik həşatka elip baridioşan Rəbbimiz Əysa Məsihning rəhīmdillikini təlmürüp kütüp, əşzünglearni Hudaning mehīr-muhəbbiti iqidə tutunglar. (aiōnios g166) **22** İkkilinip kəşəşanlarəşa rəhīm kilinglar; **23** bəşzilərnī ot iqidin yuluwelip kutulduruwelinglear; bəşzilərgə hətta əşliridin nijəşət qūşüp buləşənəşən kiyim-kəşqikigimū nəpəştləngən həşda kəşkunq iqidə rəhīm kilinglar. **24** Əşmma silərnī yolda təşyilip kəşixtin saklap, əşqilip-yeyilip Əşzining xəşəşplik həşurida əşyibsiş turoşuzuxka Kəşdir Boləşuqioşa, yəni Kutkuzəşuqimiz birdinbir Hudəşə Rəbbimiz Əysa Məsih arkilik xən-xəşəp, **25** həşwət-uluəşluk, kudrət wə həkuk əşəşdin burun, həşzirmu ta barlik zamanlarəşiqə boləşay! Amin! (aiōn g165)

Wəhiy

1 Bu kitab Əysa Məsihning wəhiysi, yəni Huda Uningoşa Əz kul-hizmətkarlıriyoşa yekın kəlgüsüdə yüz berixi muqərrər boləjan ixlarni kərsitixi üqün tapxuroşan wəhiydur. Məsih buni Əz pərixtisini əwətip kuli Yuhannašoşa alamətlər bilən ayan kildi. **2** Yuhanna bolsa Hudaning səz-kalami həmdə Əysa Məsih toşrisidiki guwahlikkə kərgənlirining həmmisigə guwahlik bərdi. **3** Bu bexarətni oqup bərgüqi wə uning səzlrini anglap, uningda yeziloşanlaroşa itaət kiləuqi bəhtliktur! Qünki wəhiyning waqti yekındur. **4** Mənki Yuhannadin Asiya [əlkisidiki] yəttə jamaətkə salam! Həzir bar boləjan, ətkəndimu boləjan həm kəlgüsüdə Kəlgüqidin, Uning təhtining aldidiki yəttə Rohşin **5** wə sadik Guwahqi, əlümdin tunji Tirilgüqi, jahandiki padixahlarning Həkümrani boləjan Əysa Məsihtin silərgə mehİR-xəpkət wə hatirjəmlilik boləyay. Əmdi bizni səyğüqi, yəni Əz kəni bilən bizni gunahlırimizdin yuəjan **6** wə bizni bir padixahlıkkə uyuxturup, Əz Atisi Hudašoşa kahınlar kiləjanoşa barlik xan-xərəp wə küq-küdrət əbədil'əbədgiəqə boləyay, amin! (aiōn g165) **7** Mana, U bulutlar bilən kelidu, xundakla hər bir kəz, hətta Uni sanjioşanlarmu Uni kəridu. Yər yüzidiki pütkül kəbilə-həlk U səwəblik aq-zar kətüridu. Xundak bolidu, amin! **8** Mən «Alfa» wə «Omega», Mukəddimə wə Hatimə Özümdurmən, həzir bar boləjan, burunmu bar boləjan həm kəlgüsüdümü bar Boləquidurmən, xundakla Həmmigə Qadirdurmən, dəydu Pərwədigar Huda. **9** Silərnin qerindixinglar həm silər bilən birgə Əysada boləjan azab-oqubət, padixahlilik wə səwr-taqəttin ortaq nespidixinglar boləjan mənki Yuhanna Hudaning səz-kalami wə Əysaning guwahliki wəjidin Patmos degən aralda [məhbus] bolup turup qələjandim. **10** «Rəbning küni»də mən Rohşin ilkiyə elinixim bilən, kəynimdin kanay awazidək küqlük bir awazni anglidim. **11** Bu awaz: «Kəridioşanliriningni kitab kilip yaz wə uni yəttə jamaətkə, yəni Əfəsus, Smirna, Pərgamum, Tiyatira, Sardis, Filadelfiyə wə Laodikiyadiki jamaətlərgə əwət» dedi. **12** Manga səz kiləjan awazning kimning ikənlikini kəriş üqün kəynimə buruldum. Buruloşnimda, kəzümə yəttə altun qiraədan **13** wə ularning otturisida uqisioşa putlirioşiqə qüxüp turidioşan ton kiygən, kəksigə altun kəmər başlıəjan Insan'oşliəşa ohxaydioşan biri kəruşdi. **14** Uning bax-qeqi aq yungdək, hətta qardək ap'ak idi wə kəzliři goya yalqunlap turoşan ottək idi. **15**

Putliri humdanda tawlinip parkirioşan tuqqa ohxaytti, awazi xarkirap ekıwatқан nuroşun sularning awazidək idi. **16** U ong qolida yəttə yultuz tutқан bolup, aqşizdin ikki bislik ətkür kiliq qikip turatti. Qirayi huddi kuyaxning toluq küqidə parlıəjandək yarkın idi. **17** Uni kərginimdə, ayioşioşa əliktək yikildim. U ong kəlini üstümə təgküzüp mundak dedi: — Kərkma, Awwalkisi wə Ahirkisi **18** həmdə həyat Boləquqi Özümdurmən. Mən əlgənidim, əmma mana, Mən əbədil'əbədgiəqə həyatturmən, əlüm wə təhtisaraning aqşuqliri kolumdidur! (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Xuning üqün, kərgən ixlarni, həzir boluwatқан ixlarni wə bulardin keyin bolidioşan ixlarni yezip qaldur. **20** Sən ong qolumda kərgən yəttə yultuzning wə yəttə altun qiraədanın siri mana mundak — yəttə yultuz yəttə jamaətnin əqliliri wə yəttə qiraədan bolsa yəttə jamaəttur.

2 — Əfəsutiki jamaətnin əqlisigə mundak yazəjin: «Ong qolida yəttə yultuzni tutup, yəttə altun qiraədanın otturisida Mangəquqi mundak dəydu: **2** — Səning əjir-əməllirini, tartқан japalirini həm səwr-taqitini, rəzil adəmlərnin qilmixlirioşa qidap turalmaydioşanlikini, xundakla rosul bolmisimu əzlrini rosul dəp atıwəlanlarni sinap, ularning yəloşanqi boləjanlikini tonuəjanlikinimu bilimən. **3** Xundak, səning səwr-taqət kilıwatқанlikini, Məning namim wəjidin japa-muxəkkətkə bərdaxlik bərgənlikini əmma erinmigənlikini bilimən. **4** Ləkin sanga xu bir etirazim barki, sən əzüngdiki dəsəlpki mehİR-muhəbbəttin waz kəqting. **5** Xunga qaysi hələttin yikilip qüxkənlikini esinggə elip towa kiləjin, awwalki əməllərnı kayta kiləjin. Bolmisa yəningəşa kelimən wə towa qilmisang qiraədenin jayidin yətkiwətimən. **6** Biraq, səning xu artuqkilik barki, Mən Özü m nəprətlindioşan Nikolas tərəpdarlırining qilmixliridin sənmu nəprətlinısən. **7** Quliki barlar Rohşin jamaətlərgə degənlirini anglısun! Qələibə kiləquqlarni Hudaning jənnitining otturisidiki həyatlik dərıhining mewiliridin yeyixkə muyəssər qilimən. **8** — İzmirdiki jamaətnin əqlisigə mundak yazəjin: — «Awwalkisi wə Ahirkisi, əlgən wə Tirilgüqi mundak dəydu: **9** — Səning azab-oqubətlirini wə namratlıkını bilimən (ləkin sən bay!), Yəhudiy əməs turup əzlrini Yəhudiy dəwəloşan, Xəytanning bir sinagogi boləjanlarning təhmətlirininimu bilimən. **10** Aldingda qekidioşan azab-oqubətlərdin kərkma. Mana, İblis aranglərdin

bəziliringlarni sinilixinglar üçün yekinda zindanoja taxlitidu. Silər on kün kıynilisilər. Taki əlgüqə sadik boləjin, Mən sanga həyatlik tajini kiydürimən. **11** Kuliqi barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Ojəlibə kıləuqular ikkinqi əlümning ziyinoja hərgiz uqrimaydu!». **12** — Pərgamumdiki jamaətning əlqisigə mundak yazəjin: — «İkki bislik ötkür kiliqi bar Boləuqi mundak dəydu: **13** — Mən sən olturojan yərnı, yəni Xəytanning təhti boləjan jayni bilimən. Xundaqtimu, sən Mening namimni qing tutup, hətta sadik guwahqim Antipas makaningda, yəni Xəytan turojan jayda kətl kılinojan künlərdimu, Manga kıləjan etiқadingdin tenip kətmiding. **14** Ləkin sanga xu birnəqqə etirazim barki, aranglarda Balaamning təlimigə əgəxkənlərdin bəzilər bolmaktə — Balaam bolsa Baləkkə Israillarnı butkə atap kurbənlük kılinojan gəxni yeyix wə jinsiy buzukluk kılaxkə azduruxni əgətkənidi. **15** Xuningəja ohxax, silərnıng aranglarda Nikolas tərəpdarlırınıng təlimini tutkənlərmu bar. **16** Xuning üçün, towa kıl! Undak kılmisang, yeningəja tez arida berip, əozimdeki kılıqim bilən xularəja həjım kılımən. **17** Kuliqi barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Ojəlibə kıləuqular bolsa yoxurup qoyəjan mannadin berimən wə hər birigə birdin aқ tax berimən. Tax üstidə yengi bir isim pütüklük bolidu, xu isimni uni qəbul kıləjan kixidin bəxkə həqkim bilməydu». **18** — Tiyatiradiki jamaətning əlqisigə mundak yazəjin: — «Kəzliri yəlkunlıəjan otkə wə putlıri pərkirək tuqkə ohxaydiəjan Hudaning Oqlı mundak dəydu: **19** — Sening əməllirıngni, mehir-muhəbbitingni, etiқadingni, əjir-hizmitingni wə səwr-təqıtingni, xundaklə həzirki əməllirıngning əwwəlkıdin exip qüxüwatqanlıqınımu bilimən. **20** Ləkin, sanga xu bir etirazim barki, əzini pəyəjəmbər dəp atıwələjan əxu hotun Yizəbəlğə yol qoyuwətisən. U hotun kıl-hizmətkərlirimoja təlim berip, ulərnı jinsiy buzukluk kılaxkə wə butkə atap nəzir kılinojan gəxni yeyixkə azdurmaktə. **21** Mən uningəja towa kıləjudək wəqıt bərgənıdim, ləkin u əz buzuklukəja towa kılaxni halımaydu. **22** Əmdi mana, Mən uni [əojır kesəl] ornıəja taxlap yətkuzımən wə uning bilən zina kıləjanlar kılmixlirıəja towa kılmişə, ulərnımu əojır əzəbqə qəmdürimən. **23** Uning pərzəntlırınımu əjəllik kesəl bilən urimən. Xu qəojda, bərlük jamaətlər niyət-nıxənlərnı wə kəlblərnı kəzıtıp təkxürgüqıning Əzüm ikənlıkimni, xundaklə Mening hər biringləroja kıləjan əməliyətingləroja yarixə yəndurıdiəjanlıqınımi bilidu.

24 Ləkin, Tiyatiradiki qələjanləroja, yəni bu təlimni qəbul kılmiəjanlar (ulərnıng pikri boyıqə, Xəytanning ətalımıx «qəngqur sirliri»ni əgənmiğənlər), yəni silərgə xuni eytimənki: Əzünglərdə bərlə boləjanı Mən kəlgüqə qing tutunglar. Üstingləroja buningdin bəxkə yükni artmaymən. **26** Ojəlibə kıləuqularəja, yəni əməllirımnı əhirojıqə qing tutkəjan kixilərgə bolsa, uləroja pütkül əllərgə həkim bolux həqkükını berimən. **27** Mana bu Atam Manga bərgən həqkükə ohxax həqkuktur: — «U ulərnı təmür kaltək bilən pədiqidək bəxkurup, səpəl qəqılərnı urup qəkkəndək tərmərl kılidu». **28** Mən uningəja tang yultuzınımu əta kılımən. **29** Kuliqi barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!»

3 — Sardistiki jamaətning əlqisigə mundak yazəjin: — «Hudaning yəttə Rohı wə yəttə yultuzınıng İgisi Boləuqi mundak dəydu: — Sening əməllirıngni wə xundaklə «həyat» degən nəm-abruyungning bərlükını, ləkin əməliyəttə əlük ikənlıkıngni bilimən. **2** Xungə, oyojan, seningdə bərlə boləjan, əmma ələy dəp qələjan [hislətlirıngni] küqəyt; qünki Hudayım əldidə əməllirıngning tügəl əməslıkını bildim. **3** Uning üçün [səz-kəlamni] kəndək qəbul kılıp əngliəjınıngni yədingəja kəltürüp, uni qing tutup towa kıləjin. Ləkin oyojanmışang Mən əojridək üstüngkə kəlimən wə sən kəysi səəttə üstünggə kəlidıəjınımnı hərgiz bilməysən. **4** Ləkin Sardistə əz kiyimlırıgə dəoj təgküzmiğən bərləqqə xəhs bərl. Ulərl ək kiyim kiyıp Mən bilən billə mənıgidu, qünki ulərl buningəja ləyıktur. **5** Ojəlibə kıləuqular mənə xundak ək kiyimlərnı kiyidu. Mən ulərnıng nəminı həyatlik dəptirıdin hərgiz əqürməymən, bəlkı ulərnıng nəminı Atam Hudaning wə Uning pərixtilirınıng əldidə oquq etirəp kılımən. **6** Kuliqi barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!» **7** — Filədelıfıyədiki jamaətning əlqisigə mundak yazəjin: — «Mukəddəs wə Həqıkiy Boləuqi, xundaklə Dawutning əqkuqıəja igə Boləuqi, əqsəm həqkim yəpəlməydu, yəpsəm həqkim əqəlməydu degüqi munu ixlərnı dəydu: **8** — Sening əməllirıngni bilimən. Sening bırl'əz küqüing boləq səz-kəlamımoja itəət kıləjınıng wə nəmımdin tenip kətmıgınıng üçün, əldingdə həqkim yəpəlməydiəjan bırl ixiqni eqıp koydum. **9** Mana, Xəytanning sinəgıdıkılərdin, Yəhudıy əməs turup əzlırını Yəhudıy dəp atıwələjan yələjanqılərnı bolsa xundak əkıwətkə qəldurımənki, ulərnı kəlip sening əyiəjıngəja bəx urıdiəjan wə Mening səni səyğənlıkimni bilıdiəjan kılımən. **10** Sən

Mening səwr-takət yolumdiki söz-kalamimni saklap əməl kılıxıng üqün bu dunyadiki insanlarni sinaxka pütkül yər yüzigə qüxidioqan wabalıq sinaxning waqıt-saiti kəlgəndə seni uningdin saklap qoşdaq qalimən. **11** Mən pat arida kelimən. Tajingni heqkimning tartiwalmasliki üqün, əzüngdə bar bolojanni qing tutkin. **12** Ojəlibə kılloquqini bolsa, Hudayimning ibadəthanisioqa tüwrük kılımənki, u u yərdin əsla qıkmaydu. Mən uning üstigə Hudayimning namini, Hudayimning xəhirining namini, yəni ərxtin — Hudaning yenidin qüxidioqan yengi Yerusalemning namini wə Mening yengi namimni yazimən. **13** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!» **14** — Laodikiyadiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: — «Amin Ataloquqi, yəni Sadıq wə Həqikiy Guwahqi, Hudaning kainitining kelip qıxixining Səwəbqisi mundak dəydu: **15** Sening əməlliringni bilimənki, sən soşuqmu əməs, kizikmu əməs. Mən sening ya soşuq, ya kizik boluxungni halayttim! **16** Sən ya soşuq ya kizik əməs, bəlki ilman boləjanliki üqün, seni aozimdin hə kılımən. **17** Sən bay adəmmən, dələtmən boldum, heq nərsigə həjətmən əməsmən degining bilən əzüngning əjerib, biqərə, yoksul, kor wə yalingaq ikənlikingni bilmigəqkə, **18** bay boluxung üqün otta tawlanəjan altun, yalingaqlik nomuslukungning yepilixi üqün kiygüzülüxunggə ak kiyim-keqək, kərüxung üqün kəzlinggə sürtüxkə tutiyani məndin setiwelixingni nəsihət kılımən. **19** Mən kimni seysəm, xuning əyibini kərsitip tərbiyləymən; xuning üqün kizəjin kəyüp-pixip towa kil. **20** Mana, Mən hazır ixik aldida turup, ixikni kekiwatimən. Əgər biri awazimni anglap ixikni aqsa, uning yenioqa kirimən. Mən uning bilən, umu Mən bilən billə oqizalinidu. **21** Ojəlibə kılloquqini bolsa, Mənmü oqəlibə kılıp, Atamning təhtidə uning bilən birgə olturoqinimdək, unimü təhtimdə Mən bilən birgə olturuxka muyəssər kılımən. **22** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!»

4 Andin mən qarividim, mana, asmanda bir ixik eqiklik turatti. Mən tunji kətim angliəjan kanay awazioqa ohxap ketidioqan awaz manga: «Bu yaxka qik, sanga bulardin keyin yüz berixi muqərrər boləjan ixlarni kərsitəy» dedi **2** wə dərhal mən Rohning ilkidə boldum; mana, ərxətə bir təht, təhttə bir zat olturatti. **3** Təhttə olturoquqining kiyapiti yexil xaxtax wə kizil kwartska ohxaytti. Təhtning qərisini zumrəttək bir həsən-hüsən orap turatti. **4** Təhtning ətrapida yəna

yigirmə tət təht bar idi. Təhtlərdə ak kiyimlər bilən kiyingən, baxlirioqa altun taj taqaləjan yigirmə tət aksakal olturatti. **5** Təhttin qakmaqklar qekip, türlük awazlar wə güldürmamilar anglinip turatti. Təhtning aldida yalkunlap turoqan yəttə məx'al kəyüp turatti; bular Hudaning yəttə Rohi idi. **6** Təhtning aldi huddi hrustaldək parkirap turidioqan, süzük əynək dengizdək idi. Təhtning otturisida wə təhtning qərisidə, aldi wə kəyni kəzlər bilən toləjan tət həyat məhluk turatti. **7** Birinqi məhluk xiroqa, ikkinqi məhluk bukiəqa ohxaytti. Üqinqi məhlukning yüzi adəmming qirayioqa ohxaytti. Tətinqi məhluk pərwaz kiliwatkan bürkütə ohxaytti. **8** Tət həyat məhlukning hər birining altidin kaniti bar idi; ularning pütün bədinining qərisi həttə iq təripimu kəzlər bilən toləjanidi; ular keqə-kündüz tohtimay: — «Muqəddəs, muqəddəs, muqəddəstür, Bar boləjan, hazırmu bar həm kəlgüsidimu Boləjuqi, Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda!» — deyixətti. **9** Həyat məhluklar təhttə olturoqan əbədil'əbəd həyat Boləjuqini uluəqlap, Uningəqa hərmət-xəwkət wə təxəkkür izhar kıləjinida, (aiəñ g165) **10** yigirmə tət aksakal təhttə olturoquqining ayioqioqa yikilip əbədil'əbəd həyat Boləjuqioqa bax koyup səjdə kılatti, tajlirini təhtning aldioqa taxlap koyup, mundak deyixətti: — (aiəñ g165) **11** «Sən, i Pərwərdigarimiz wə Hudayimiz, Xan-xərap, hərmət-xəhrət wə kudrətə layiktürsən. Qünki Əzüng həmmini yarattıng, Ularning həmmisi iradəng bilən məwjut idi wə yaritildi!»

5 Andin təhttə olturoquqining ong qolida iq wə tax təripigə hət pütülgən wə yəttə məhür bilən peqətləngən bir oram yazmini kərdüm. **2** Yukiri awaz bilən: «Oram yazmini eqip, peqətlərnə yexixkə kim layiktür?» dəp towliəjan qawul bir pərixtinimü kərdüm. **3** Ləkin nə ərxətə nə yər yüzidə nə yər astida oram yazmini aqalaydioqan yaki iqigə kariyalaydioqan heqkim qıkmidi. **4** Oram yazmini eqixka yaki iqigə karaxka layik birərsi tepilmioqaqka, qəttik yioqliwəttim. **5** Andin aqsakallardin biri manga: — Yioqlima! Kara, Yəhuda kəbilisidin boləjan xir — Dawutning yiltizi Boləjuqi oqəlibə kildi; xunga oram yazmini wə uning yəttə peqitini eqixka U qadir, — dedi. **6** Andin qarısam, təht bilən tət həyat məhlukning arilikida, aqsakallar otturisida bir Qoza ərə turatti. U yengila boquzlanəndək kılatti; Uning yəttə münggüzi wə yəttə kəzi bolup, bu kəzlər Hudaning pütkül yər yüzigə əwətkən yəttə Rohi idi. **7** Qoza berip, təhttə olturoquqining ong qolidin

oram yazmini aldi. **8** Yazmini aloqanda, tət hayat məhluk wə yigirmə tət aksakal qozining ayioqioja yikildi; ularning hər birining qiltari wə huxbuy bilən tolojan altun qiniliri bar idi (bu huxbuy muqəddəs bəndilərnin dualiri idi). **9** Ular yengi bir küy eytxiti: — «Oram yazmini elixka, Wə peqətlərnə elixka layixsən; Qünki boquzlandin Wə hər kəbilidin, hər tildin, Hər milləttin, hər əldin boləjan insanlarni Öz kening bədili bilən setiwelip, Hudaəja mənəsup kilding. **10** Ularni Hudaəyimiz üqün bir padixahlıqka uyuxturup, Kahınlar kilding. Ular yər yüzidə həküm süridu». **11** Andin kərdüm wə mana, təhtning, hayat məhluklarınin wə aksakallarning ətrapida nuroqunliəjan pərixtilərnin awazini anglidim. Ularning sani tūmən ming-tūmən ming, milyon-milyon idi. **12** Ular yukiri awaz bilən: — «Boquzlanəjan qoza kudrət, dələt, danalix, küq-kuwwət, hərmət, xan-xərəp Wə mədhıyigə layixtur» deyixətti. **13** Andin mən ərx, yər yüzi, yər asti wə dengizdiki hər bir məhluk wə ularning iqidə bar boləjanlarınin həmmisining: — «Təhtə Olturoquəja wə Qozioja Mədhıya, hərmət, xan-xərəp wə hokuk-kudrət Əbədil'əbədgiə mənəsup boləyay!» deginini anglidim. (אֲמֹן 9165) **14** Tət hayat məhluk «Amin!» dəp jawab kayturatti, aksakallar yərgə yikilip səjdə kılatti.

6 Andin Qoza yəttə peqətning birini aqkanda, mən karap turdum. Tət hayat məhluktin birininin güldürməmədikə awaz bilən: «Kəl!» deginini anglidim. **2** Kərdümki, mana bir aq at kəldi! Atka mingüqininin qolida bir ok-ya bar idi; uningəja bir taj berildi. U oqəlibə kıləjuqi süpitidə zəpər kuqux üqün jənggə atlandi. **3** Qoza ikkinqi peqətni aqkanda, ikkinqi hayat məhlukning: «Kəl!» deginini anglidim. **4** Yənə bir at otturoja qixti, uning rənggi kixkizil idi. Atka mingüqigə yər yüzidiki tinqlikni elip ketix wə insanlarni əzərə kiroqiniliqka selix hokuki berildi. Uningəja yənə qong bir kiliq berildi. **5** Qoza üqinqi peqətni aqkanda, üqinqi hayat məhlukning: «Kəl!» deginini anglidim. Mən kərdümki, mana bir qara at kəldi. Atka mingüqininin qolida bir taraza bar idi. **6** Tət hayat məhlukning arisidin: — «Bir tawaq buəjday bir dinarius puləja, Üq tawaq arpa bir dinarius puləja setilidu. Əmma zəytun yeəjoja wə xarabka zərər yətküzmigin!» — deyəndək bir awazni anglidim. **7** Qoza tətinqi peqətni aqkanda, tətinqi hayat məhlukning: «Kəl!» deyəndə awazini anglidim. **8** Kərdümki, mana bir tatirang atni kərdüm. Atka mingüqininin ismi «Əlüm» idi. Uning kəynidin təhtisərə əgixip keliwatatti. Ularəja

yər yüzining təttn birigə həkümranlik kiliq, kiliq, aqarqilik, waba wə yər yüzidiki yirtkuq haywanlar arkilik adəmnə öltürüx hokuki berildi. (Hadēs 986) **9** Qoza bəxinqi peqətni aqkanda, Hudaning səkəlamı üqün wə izqil guwahlik bərgənliki wəjədin öltürülgənlərnin janlirini kurbəngəhning tegidə kərdüm. **10** Ular kəttik awaz bilən nida selixip: — Əy həkimmutlək İgimiz, muqəddəs wə həkikiy Boləjuqi! Sən qaəanoqigə yər yüzidə turuwatqanlarni sorax kilməy, ulardin kənimizning intikəmini alməysən? — deyixətti. **11** Ularning hər birigə birdin aq ton berildi. Ularəja, əzünglərəja ohxax öltürüliəjan kul-buradərliringlehəm kərinədxliringlehəm sani toxkuqə azəjinə wəkit aram elixinglehəm kərək, dəp eytilidi. **12** Andin mən Qoza altinqi peqətni aqkanda kərdümki, mana dəhxətlik bir yər təwrəx yüz bərdi, kuyax bəəyni qara yungdin tokulojan bəzdək kəpəkə rənggə, tolun ay bolsa kənnin rənggigə kirdi. **13** Ənjür dərihining kəttik borənda silkinixidin ənjür oqoriliri yərgə təkülgəndək, əsməndiki yultuzlarmu yər yüzigə təküldi. **14** Asman huddi oram yazminin tūrülginidək oqayib boldi, hər bir taəj wə aral ornidin yətkəldi; **15** həmdə dunyadiki padixəhlar, mətiwərlər, sərdərlər, baylar, küqlüklər, kullar wə hərlərnin həmmisi əngkürlərgə wə taəjlərnin kəmarlirioja yoxurundi. **16** Ular taəjləreja wə qorə taxləreja mundaq dəp jar saldi: — «Üstimizgə qüxünglehəm! Bizni təhtə Olturoquəninin siymasidin həm Kozinin oqəzipidin yoxurunglar wə səklənglar! **17** Qünki Ularning dəhxətlik oqəzəp küni kəldi, əmdi kim put tirəp turalisun?!».

7 Uningdin keyin mən kərdümki, tət pərixte yər yüzining tət bulungida turatti. Ular hər kəndək xəmalning kuruqluk, dengiz həm dəl-dərəhlərgə urulməsliki üqün yər yüzining tət tərpidin qikidəjan xəmalni tizginləp turatti. **2** Mən hayat Hudaning məhürini aloqan, kün qixixtin kətürüliwatqan bəxka bir pərixtinini kərdüm. U kəttik awaz bilən kuruqluk wə dengizlarni wəyran kiliq hokuki berilgən axu tət pərixtigə: **3** «Biz Hudaning kul-hizmətkərlirininin pəxənisigə məhür bəskuqə, kuruqluk, dengiz wə dəl-dərəhlərnə wəyran kilmənglar!» dəp towlidi. **4** Mən məhürləngənlərnin sanini anglidim — İsrailərnin hər kəysi kəbililiridin bir yüz kirik tət ming kixi, yəni: — **5** Yəhuda kəbilisidin on ikki ming kixi, Rubən kəbilisidin on ikki ming kixi, Gad kəbilisidin on ikki ming kixi, **6** Axir kəbilisidin on ikki ming kixi, Naftali

kəbilisidin on ikki ming kixi, Manassəh kəbilisidin on ikki ming kixi, 7 Ximeon kəbilisidin on ikki ming kixi, Lawiy kəbilisidin on ikki ming kixi, Issakar kəbilisidin on ikki ming kixi, 8 Zəbulun kəbilisidin on ikki ming kixi, Yüsüp kəbilisidin on ikki ming kixi, Binyamin kəbilisidin on ikki ming kixi məhürləngənidi. 9 Bu ixlardin keyin kərdümki, mana hər əl, hər kəbilə, hər milləttin boləqan, hərhil tillarda səzlixidəqan sənəksiz zor bir top halayik təhtning wə Kozining aldida turatti; ularning həmmisigə aq ton kiydürülgən bolup, qollirida horma xahliri tutkanıdi. 10 Ular yukiri awaz bilən: — «Nijat təhtə olturoquqi Hudayimizə wə Kəziyə mənsup boləqay!» dəp warkirixatti. 11 Barlik pərixtilər təhtning, aqsakallarning wə tət həyat məhlukning ətrəpəyə olaxkanıdi. Ular təhtning aldida yiqilip, Hudaəyə səjdə kilip mundak deyixətti: — 12 «Amin! Həmd-mədhiyə, xən-xərəp, Danalix wə təxəkkür, Hərmət wə küq-kudrət Hudayimizəyə əbədil-əbədgigə mənsup boləqay, amin!» (aiōn g165) 13 Əmdi aqsakallardin biri məndin: — Bu aq ton kiydürülgən kixilər kim bolidu, kəyərdin kəldi? — dəp soridi. 14 — Təksir, bu əzligə məlumdur, — dedim. U mənə: — Bular dəhşətlik əzab-əqubətni bəxidən ətküzüp kəlgənlər. Ular tonlirini Kozining kənida yuyup ap'ak kiləqan. 15 Xunga ular Hudaning təhtning aldida turup, ibadəthanisida kəqə-kündüz Uning hizmitidə bolidu; təhtə Olturoquqi bolsa ularning üstigə qədərini sayiwən kilidu. 16 Ular yənə həq əq qalmaydu, həq ussimaydu, ularəyə nə aptap, nə pizəqirəm issik həq urmaydu. 17 Qünki ularni təhtning otturisidiki Kəza bəkidü wə həyatlik süyi bulakliriyə elip baridu; wə Huda ularning hər bir kəz yexini sirtidu, — dedi.

8 Kəza yəttinqi pəqətni aqkanda, ərxətə yerim səətqə jimjitlik həküm sürdi. 2 Andin Hudaning aldida turidəqan yəttə pərixtiləni kərdüm. Ularəyə yəttə kanay berildi. 3 Altun huxbuydan tutqan yənə bir pərixətə kelip, huxbuygahning aldida turdi. Barlik muqəddəs bəndilərnin dualiri bilən birlikte təhtning aldidiki altun huxbuygah üstidə [Hudaəyə] atap sunuxqə uningəyə kəp huxbuy berildi. 4 Wə huxbuyning tütünliri muqəddəs bəndilərnin dualiri bilən billə pərixtilənin qolidin Hudaning aldəyə kətürüldi. 5 Andin pərixətə huxbuydanni qəliyə elip, uni qurbangahdiki ot bilən toldurup, yər yüzigə atti; xuning bilən türlik awazlar, güldürməmlər anglandi, qakmaqklar qəkildi wə bir yər təwrəx boldi. 6 Andin

qolliriyə birdin kanay tutqan yəttə pərixətə kanaylirini qəlixqə hazirlandi. 7 Birinqi pərixətə kanayini qaldi; xuning bilən məldür wə ot qan arilax pəydə bolup yər yüzigə taxlandi, zeminning üqtin biri kəydürüldi, dəl-dərəhlərnin üqtin biri kəydürüldi wə pütkül yexil ot-qəplər kəydürüldi. 8 İkkinqi pərixətə kanayini qaldi; xuning bilən goyaki lawuldap kəyüwatqan yoəqan bir təəqəyə qəyət zor [bir jisim] dengizəyə taxlandi. Dengizning üqtin biri kəziyə aylandı 9 wə dengizdiki janiwarlarning üqtin biri əldi; kəmilərnin üqtin biri wəyran boldi. 10 Üqinqi pərixətə kanayini qaldi; xuning bilən asmandin məx'əldəyə yalqunlap yəqəqan qəng bir yultuz qüxti; u dəryalarning üqtin birinin wə bulaklarning suliri üstigə qüxti. 11 Yultuzning ismi «Kəkrə» idi. Sularning üqtin biri kəkridəyə bolup kətti, sular aqqik bolup kətkəqkə nuroəqan ədəm sudin əldi. 12 Tətinqi pərixətə kanayini qaldi; xuning bilən kuyaxning üqtin biri, ayning üqtin biri wə yultuzlarning üqtin biri uruldi. Nətijidə, kuyax, ay wə yultuzlarning yoruklugining üqtin biri qərangəqulaxti, kündüzning üqtin biridə yorukluk yoqaldi, kəqining üqtin biridimü xundak boldi. 13 Yənə kərdümki, asmandin otturisida uqup kətiwatqan bir bürkütning qəttik awaz bilən: — «Kanayni qəlixqə təmxəlgən qəliyə üq pərixtilənin kanay awazliri anglansa yər yüzidə turuwatqanlarning həliyəyə way, way, way!» dəginini anglidim.

9 Bəxinqi pərixətə kanayini qaldi; mən asmandin yərgə qüxüp kətkən bir yultuzni kərdüm. Təgi yoq həngəyə bəridəqan kudukning aqquqi uningəyə berildi. (Abyssos g12) 2 U təgi yoq həngning kudukini aqti. Kuduktin yoəqan humdanning isidəyə tütün ərləp qikti. Həngning kudukining tütünlirini kuyax wə kəkni qərangəqulaxti basti. (Abyssos g12) 3 Tütünnin iqidin yər yüzigə qəkətkəyəyə. Ularəyə yər yüzidiki qəyanlərdəyə qəkix küqi bərilgənidi. 4 Ularəyə yər yüzidiki ot-qəplərgə wə hərəkəndəyə əsümlük yəki dəl-dərəhlərgə zərər yətküzmənglər, pəkət pəxənisidə Hudaning məhürü bolmıqəqan ədəmlərgilə zərər qilinglər, dəp əytildi. 5 Ularəyə ədəmləni əltürüxkə əməs, bəki bəx ayəqigə kiyaxqəyə yol qoyuldi; ular yətküzidəqan əzab ədəmni qəyan qəkkəndikidəyə əzab idi. 6 Xu künlərdə, insanlar əlümnü izdəyədu, ləkin tapalmaydu; əlümnü səqinidu, ləkin əlüm ularin qəqidü. 7 Qəkətkilərnin kiyəpiti huddi jənggə hazirləqəqan atlarəyəyə ohxaytti. Bəxliridə bolsa altun təjəyə ohxaydėqan bir nərsə bolup, qirayı ədəmningkigəyə ohxaytti. 8 Qəqliri ayallarning

geqioq, qixliri xirning qixioq ohxaytti. **9** Ularning kəkrikidiki sawuti tēmür sawutlaroq ohxaytti; qanatlirining awazi jənggə atlanoqan nuroqun at-harwilarning awazioq ohxaytti. **10** Qayanlarningkigə ohxax quyruqliri wə nəxtərliri bar idi. Adəmni bəx ay azabkə salidioqan küq bolsa quyruqlirida idi. **11** Ularni idarə kılıdioqan padixahi, yəni tegi yok hangning pərixtsisi bar idi. Uning ibranıyqə ismi Awaddon; grekqə ismi Apoliyon idi. (Abyssos g12) **12** Birinqi «way» ətüp kətti. Mana, buningdin keyin yənə ikki «way» kelidu. **13** Altinqi pərixtxə kaniyini qaldi; mən Hudaning aldidiki altun kurbangahning tət münggüzidin qıqқан bir awazni anglidim, bu awaz kanayni tutқан altinqi pərixtxigə: — Qong Əfrat dəryasining yenida baqlaklık tət pərixtxini boxat, dedi. **15** Dəl xu saət, xu kün, xu ay, xu yil üqün hazirlap qoyuloqan bu tət pərixtxə insanlarning üqtin birini həlak kılıx üqün baqlaktin boxitildi. **16** Bularning atlık ləxkərlər koxunining sani ikki yüz milyon idi. Ularning sanining jakarlanoqanlıqini anglidim. **17** Oqayibənə kərünüxtə kəzümgə kərüngən at wə üstigə mingənlər mana mundak idi: atlıqlarning kəkrikidiki sawuti qoqdək kizil, kək yakuttək kək wə günggürtək serik idi. Atlarning baxliri xirning bexidək idi; ularning eoqliridın ot, tütün wə günggürt qıqıp turatti. **18** Bu üq baladin, yəni atlarning aozidın qıqқан ot wə tütün wə güngürttin insanlarning üqtin biri ətürüldi. **19** Qünki atlarning küqi eoqliririda wə quyruqlirida idi; ularning quyruqlirining yılanlaroq ohxax bexi bolup, bular bilən adəmni zəhımləndürətti. **20** Qaloqan insanlar, yəni bu balayi'apətlərdin ətürülməy qaloqanlar əz qollirining əməllirigə towa kilmidi, yəni jinlaroq, kərəlməs, angliyalmas wə mangalmas altun, kümüx, tuq wə yaoqaq butlaroq qokunuxtin waz kəqmidi. **21** Ular qatillik, sehırgərlik, jinsiy buzukluk wə oqrılıqlirioqimu towa kilmidi.

10 Andin keyin, ərxin qüxüwatқан yənə bir küqlük pərixtxini kərdüm. U bir parqə bulut bilən yepinoqan bolup, bexining üstidə bir həsən-hüsən bar idi. Qirayi kuyaxkə, putliri ot tüwrükkə ohxaytti; **2** qolida bir kiqik eqiklik oram yazma bar idi. U ong putini dengiz üstigə, sol putini kuruklukqə qoyup turup, **3** xirning hərkirixigə ohxax qattik awaz bilən warkiridi. U warkirioqanda, yəttə güldürməmə əz awazlirini anglitip səz kildi. **4** Yəttə güldürməmə səz kılqanda, degənlirini hatiriliwalməqqi bolup turattim. Birəq asmandin: — «Yəttə güldürməməning

eytқанlirini məhürləp, ularni hatirilimə» degən awazni anglidim. **5** Dengiz həm kuruklukning üstidə turoqan, mən kərgən u pərixtxə ong qolını asmanoqə kətürüp, **6** asmanlar həm ularda boləjanlarning həmmisini, yər-zemin həm uningda boləjanlarning həmmisini, dengiz həm uningda boləjan həmmisini Yarətquqi, yəni əbədil'əbədıgıqə həyat Yaxioquqi bilən kəsəm kılıp: — Wakıt yənə kəynigə sürülməydu; (aiton g165) **7** bəlki yəttinqi pərixtxə kanay qelix aldidə, yəni awazi anglinix aldidiki künlərdə, Hudaning Əz kul-hizmətkərliri boləjan pəyoqəmbərlərgə hux həwirini yətküzginidək Uning siri tügəllinip, əməlgə axidu, — dedi. **8** Mən asmandin anglioqan awaz manga yənə səzləp: — Berip, dengiz həm kuruklukning üstidə turoqan pərixtxining qolidiki eqiklik oram yazmini aloqin, dedi. **9** Mən berip, pərixtxining kiqik oram yazmini manga berixini soridim. U manga: — Buni elip yə! Axqaziningni zərdab kılıdu, birəq aozing həsəldək tatlık bolidu, dedi. **10** Mən xuning bilən kiqik oram yazmini pərixtxining qolidin elip yedim; dərwəqə aozimoqə həsəldək tatlık tetidi, ləkin yegəndin keyin axqazinim zərdab boldi. **11** Xuning bilən manga: — Sən kəp millətlər, əllər wə hər hil tillarda səzlixidioqanlar wə padixahlar toqrısidiqi wəhiy-bexarətlərnı yənə jakarlixing lazim, deyildi.

11 Manga əlqıgıq həsidək bir qomux berilip, mundak deyildi: «Baroqin, Hudaning ibadəthanisi, kurbangahi wə u yərdə ibadət kiliwatқанlarnı əlqıgin. **2** Ləkin ibadəthanining taxkırıqi həyolisini əlqıməy koy, qünki u yər yat taipilərgə berildi, xuning bilən muqəddəs xəhər kirik ikki ay dəpsəndə kılınıdu. **3** Mən ikki guwahqimoqə kudrət berimən, xuning bilən ular bəz kiyim kiyip, wəhiy-bexarətlərnı bir ming ikki yüz atmix kün yətküzidu» **4** (bular yər-zeminning Rəbbi aldidə turoqan ikki tıp zəytun dərihi wə ikki qıraoqdandur). **5** Birərsi ularni zəhımləndürməqqi bolsa, eoqliridın ot pürkülüp qıqıp, düxmənlirini yər tügıtidu. Ularnı zəhımləndürməqqi boləjanlar mana xundak ətürülıdu. **6** Ular bexarət-wəhiynı yətküzgən künlərdə yamoqur yaodurmaslıkqə asmanni etiwetix kudritikə igə; sularnı qanoqə aylandurux wə hərhil bala-waba bilən yər-zeminni halioqan wakıtta urux kudritigimu igə. **7** Ularning guwahlık wəzipisi ayaqlıxixi bilən, tegi yok hangdin qıkidioqan diwə ular bilən elixidu wə ularni yengip ətürıdu. (Abyssos g12) **8** Jəsətliri rohiy jəhəttin Sodom wə Misir dəp atilidioqan xu katta xəhərnıng oql koqisida yatıdu; xu yərdə

ularning Rəbbimu krestlängənidi. 9 Hər milləttin, hər kəbilidin wə hər hil tilda səzlixidiqanlardin, hər əldin boləjan adəmlər ularning jəsətlirigə üq yerim kün tikilip qaraydu wə jəsətlərnin yərlikkə qoyuluxioja yol qoymaydu. 10 Yər yüzidə turuwatqanlar ularning bu həlidin huxallinip, təbrikləxip, bir-birigə hədiyələr əwətxidu; qünki bu ikki pəyoqəmbər yər yüzidikilərnin kiynaytti. 11 Ləkin üq yerim kündin keyin, Hudadin kəlgən həyatlik nəpisi ikkiyləngə kirdi, ular ornidin put tirəp turdi; ularoja qarawatqanlarning üstigə qong bir qorqunq qüxti. 12 Andin ular ikkəyləngə ərxtin kəlgən: — «Bu yakka qik!» degən yukiri bir awazni anglidi; xuning bilən ular düxmənlirining kəz aldida bir bulut iqidə asmanoja kətürüldi. 13 Dəl xu saət iqidə xiddətlük yər təwrəx yüz bərdi, xəhərning ondin biri gumran bolup, yəttə ming kixi həlak boldi. Qəlojanliri dəkkə-dükkigə qəmüp, ərxniki Hudani uluqlaxti. 14 Ikkinqi «way» ətüp kətti; mana, üqinqi «way» kelixkə az kəldi. 15 Andin yəttinqi pərixte kaniyini qaldi; ərxte yukiri awazlar anglinip mundaq deyildi: — «Dunyaing padixahlığı Pərwərdigarimiz Wə uning Məsihinin padixahlığı boldi, U əbədil'əbədgiqə həküm süridu». (aion g165) 16 Hudaning aldida əz təhtliridə olturojan yigirmə tət aqsakal yərgə yikilip bax qoyup, Hudaoja səjdə kilip mundaq deyixti: — 17 «Xükürlər eytimiz sanga, I bar Boləjuqi wə bar boləjan Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda, Qünki uluq kudritingni qolungoja elip, Həkümüngni yürgüzüxkə baxliding. 18 Əllər oşəzəpləngənidi, Əmdi Sening oşəziping yetip kəldi! Əlgənlərnin sorəq kilix, Kul-hizmətkarlırining boləjan pəyoqəmbərlərnin, Muqəddəs bəndilərnin, Təwən yaki katta bolsun namingdin qorqқанlarnin in'amioja igə kilix, Yər yüzini həlak qilojanlarnin həlak kilix waqti kəldi». 19 Andin Hudaning ərxniki ibadəthanisi eqildi wə uning əhdə sanduqi ibadəthanida kəründi; qəqmaqlar, türlük awazlar, güldürməmlər, yər təwrəx wə dəhşətlük məldür boldi.

12 U qəoqda, ərxte əjayip bir karamət pəyda boldi — u kuyaxni yepinqəliqəjan, putlirining astida ay, bexida on ikki yultuzluk taj bar bir ayal idi. 2 U həmilidar bolup, toloqəq yəp tuqux azabida dad-pəryad kətürdi. 3 Andin ərxte yəne bir aləmət kəründi — mana, yəttə baxlik, on münggüzlük, yəttə bexida yəttə taj bar boləjan qong bir kizil əjdihə turatti. 4 U kuyruqi bilən asmandiki yultuzlarning üqtin birini süpürüp, ularni yər yüzigə qerüwətti. Əjdihə tuqəy dəp qəlojan ayal yəngigəjan həman

uning balisini yalmap yutuwətməqqi bolup uning aldida turdi. 5 Ayal bir bala, yəni pütün əllərnin təmür həsisi bilən padiqidək bəkidiojan bir oşul tuqdi. Bala bolsa Hudaning wə Uning təhtining aldioja oşəqquidə elip qikildi. 6 Ayal qəlgə qaqti; u yərdə uning 1260 kün bəkilixi üqün uningəja Huda təripidin həzirləp qoyuləjan bir jay bar idi. 7 Andin ərxte jəng boldi. [Bax pərixte] Mikail wə uning pərixtiliri əjdihə bilən jəng qilojili turdi; əjdihəmu əz pərixtiliri bilən ularoja etildi. 8 Ləkin u üstünlük kəzinalmidi, uningəja wə pərixtilirigə ərxte turuxka orun qəlmidi. 9 Xuning bilən zor əjdihə, yəni Iblis wə Xəytan dəp ataləjan, pütün jəhənni azduroşuqi həliqi kədimiy yilan yər yüzigə taxlandi. Uning pərixtilirimu uning bilən təng taxlandi. 10 Andin mən ərxte yukiri bir awazning mundaq degənlikini anglidim: — «Kəldi Huda yimizing nijaqliqi, kudriti, padixahlığı wə Uning Məsihinin həküqi! Qünki qerindaxlirimizing üstidin Huda yimizing aldida kəqə-kündüz xikəyət kilip turəjan xikəyət qilojuqi ərxtin taxliwətildi; 11 qerindaxlar uning üstidin Qozining kəni wə ularning guwahlik səzi bilən oşalib kəldi; Ular həttə əlümnin kəzigə ilyəy əz jənnin əziz kərmidi. 12 Xuning üqün, xadlininglar, əy ərxlər wə ularda turuwatqalar! Ləkin həlinglaroja way, əy yər wə dengizlar! Qünki Iblis üstinglaroja qüxti; Waqting az qəlojanlikini bilgəq, Qəzəp-kəhri bilən kəldi!». 13 Əjdihə əzining yər yüzigə taxlanəjanlikini kərüp, oşul balini tuqəjan ayalni qoşəlxəq baxlidi. 14 Ayalning yilanning yüzidin daldiliniqi, qəldə əzi [üqün həzirlənojan] makaniəja bəripbir məzgil, ikki məzgil wə yerim məzgil bəkiləsun dəp xu yərgə uqup ketixi üqün, uningəja yəoşəjan bir bürkütning ikki qənitini bəridi. 15 Andin yilan ayalning arqisidin aqzi bilən dəryadək su pürküp, uni səl bilən ekətip yəqətməqqi boldi. 16 Ləkin zəmin ayaləja yərdəm kilip, aqzini eqip, əjdihə aqzidin pürküp qiqərojan dəryani yutuwətti. 17 Buning bilən əjdihəning ayaləja qəttik oşəzipi kəlip, uning qəlojan nəslini, yəni Hudaning əmlirigə əməl kilip, Əysaning guwahlikini tutqan pərzəntliri bilən jəng qilojili kətti; u dengiz səhili üstidə turatti.

13 Andin, dengizdin on münggüzlük, yəttə baxlik bir diwining qiqiwatqanlikini kərdüm. Uning hər bir münggüzidə birdin taj bar idi, hər bir bexida kupurluk namliri yeziklik idi. 2 Mən kərgən bu diwə yilpizəja ohxaytti, putliri eyikning putlirioja, aqzi bolsa xirning aqziəja ohxaytti. Əjdihə uningəja əz

қудрити, тәhti wə zor һоқуқини бәрди. **3** Diwining baxliridin biri әјәllik yarilanoqandәk turatti. Lekin, bu әјәllik yara saқayojanidi. Pütktül dunya diwigә һәyranuhәs bolup uningojа [әgәxti]. **4** Әјdihә diwigә [sәltәnәtlәk] һоқуқ bәrgәqkә ular әјdihәojа qоқunuxti. Ular yәнә diwigimu qоқunup: — Diwining tәngdixi barmu? Uning bilән kimmu elixalisun? — dedi. **5** Diwigә tәkәbburluқ wә kupurluқ kilidiojan eoјiz berildi; uningojа қiriқ ikki ay ix kәrүxkә һоқуқ berildi. **6** U Hudaojа kupurluқ қiloјili — Uning namioја wә Uning dәrgahioја, xundakla әrxni makan қilojanlarojа kupurluқ қiloјili aqјzini aqti. **7** Uning muқәddәs bәndilәrgә қarxi jәng қilip, ularning үstidин oјalib kelixigә yol qоyuldi; һәр қәbilә, һәр millәt, һәр hil tilda sәzlixidiojan әllәrgә һөкүmranliқ қilix һоқуқи uningojа berildi. **8** Yәр yүzidikilәrning һәmmisi — әlәм әpiridә bolojandin buyan boqјuzlinip bolojan Қozining һayatliқ dәptirigә nami yezilmiojanlar bolsa, uningojа sәjdә қilidu. **9** Қuliqi barlar, buni anglisun! **10** ««Tutkun bolidu» dәp bekitilgәnlәр qоқum tutkun bolidu, «қiliclinidu» dәp bekitilgәnlәр qоқum қiliclinip әlidu». Muқәddәs bәndilirining sәwri-taqiti wә etiқadi mana xu ixlarda mәlum bolidu. **11** Mән yәrdin қiqiwatқan yәнә bir diwini kәrdüm. Uning qoziningkidәk қiqiқ ikki münggүzi bar idi, lekin awazi әјdihәningkidәk қiqatti. **12** U awwalki diwigә wakalitән uning pütün һоқуқини yүrgүzүp, yәр yүzini wә uningda turuwatқanlarni әјәllik yarisi saқayojan awwalki diwigә qоқunduridu. **13** U zor meјizilik alamәtlәrni kәrsitәtti, һәтта kixilәrning kәz aldida asmandin yәр yүzigә ot yaqјduratti. **14** U awwalki diwigә wakalitән kәrsitixkә һоқуқlandurulojan alamәtlәр bilән yәр yүzidә turuwatқanlarni azdurup, ularojа «қiliq bilән yarilanojan, lekin tirik қalоjan» dәgән awwalki diwigә atap bir but-һaykәl yasap tiklәxni tapilidi. **15** Diwining but-һaykiligә nәpәs kirgүzүp, uningojа uni sәzliyәldiojan қilix wә uningojа qоқunmiojanlarning һәmmisini әltүrgүzүx қudriti berildi. **16** U tәwән wә katta, bay wә kәmbәoјәl, һәр wә қullarning һәmmisini ong қoli yaki pexanisigә tamojа basturuxқа meјburlidi. **17** U yәнә bu tamojа, yәni diwining nami yaki uning namidiki rәkәm besiojanlardin baxқа һeqkim bir nәrsә setiwalalmaydu yaki satalmaydu, dәp bekitti. **18** Mana bu yәrdә һekmәt bar. Әқil-parasiti barliki kixilәр diwining rәқimini һesablap baқsun; qünki bu rәkәm bir adәmning rәқimi bolidu. Uning rәқimi 666dur.

14 Andin mән kәrdümki, mana, Қoza Zion teojа үstidә turatti. Uning yenida pexanisigә Әz nami wә Atisining nami yezilojan bir yүz қiriқ tәt ming kixi bar idi. **2** Asmandin huddi [xarқirap ekiwatқan] nuroјun sularning awazidәk wә қattiq güldürmәmining awazidәk bir awazni anglidim. Mән angliojan awaz yәнә qiltarқilar qiltarlarni қalоjan awazojа ohxaytti; **3** һeliki kixilәр tәhtning, tәt һayat mәhluқning wә ақsaқallarning aldida yengi bir күyni eytixti. Bu күyni [gunahlırining] bәdili tәlinip bu dunyadin azad қilinojan kixilәrdin bir yүz қiriқ tәt mingdin baxқа һeqkim eginәlmәytti. **4** Ular ayallar tәripidin gunahта bulоjanmiojan, qünki ular pak adәmlәrdur. Қoza nәgә barsa, ularmu Uningojа әgixip xu yәrgә baridu. Ular bәdәl bilән insanlar arisidin Hudaojа wә Қozioја һosulning tunji mewisidәk bolux үqün setiwelinojan. **5** Ular әyibsiz bolup, aqјzidin һeq yalojan sәz қiqmaydu. **6** Andin mән asmanning otturisida uqup yүrgән baxқа bir pәrixtni kәrdüm. Uningojа yәр yүzidә turuwatқanlarojа, yәni һәрbir әl, қәbilә, һәр hil tilda sәzlixidiojanlar, һәр millәtlәrgә elip yәtküzүxi үqün mәnggүlүk hux һәwәр tapxuruldi. (aiōnios g166) **7** U yukiri awaz bilән: — Hudadin қorқunglar, Uni uluқlanglar! Qünki Uning sot қilix saiti yetip kәldi; asmanni, zeminni, dengizni wә su bulақlırini Yaratқuioја sәjdә қilinglar! — dәytti. **8** Uning kәynidin ikkinqi pәrixтә kelip mundaқ dedi: «Oјulidi! Katta xәһәр Babil oјulidi, u өз zina-buzuқluқining sәwdaliқ xarabini pütktül әllәrgә iқküzgән». **9** Aldinқи ikki pәrixтинing kәynidin yәнә bir pәrixтә, yәni үqinқи pәrixтә yukiri awaz bilән mundaқ dedi: — «Kimdikim diwigә wә uning but-һaykiligә qоқunsa, uning tamojisini pexanisigә yaki қolioја qоbul қilsa, **10** Hudaning қәһrining әbјәx қilinmiojan sap xarabini Uning oјәzipi bilән tolojan қәdәһтә iқidu. U muқәddәs pәrixtilәrning wә Қozining aldida ot wә günggürttә қiynilidu. **11** Ularning қiynilixliridin қiққан is-tütәklәр әbәdil'әbәd purқirap turidu; diwigә wә uning but-һaykiligә qоқuniojanlar yaki uning namining tamojisini qоbul қilojanlarojа keqә-kүndüz aramliқ bolmaydu». (aiōn g165) **12** Muқәddәs bәndilirining sәwri-taqiti wә etiқadi mana xu ixlarda mәlum bolidu. **13** Mән yәнә asmanda mundaқ bir awazni anglidim: — «Bu sәzni yaz: «Buningdin keyin Rәbdә wapат bolup әlgәnlәр bәhtliktur! — Durus, dәydu Roh, — ular һazir өз ixliridin tohtap aram alalaydu. Qünki қilojan әmәlliri

ularoşa əgixip kelidu»». 14 Mən kərdümki, mana bir parçaq aq bulut, bulutning üstidə bexioşa altun taj kiygən, qolida ötkür bir orşaq tutқан İnsan'oolıoşa ohxaydioşan birsi olturatti. 15 İbadəthanidin baxқа bir pərixətə qıqıp, bulutning üstidə Olturoşuqioşa yuқiri awaz bilən: — Oroşiqingni sal wə oruxқа baxla! Qünki orma waқti kəldi, yər yüzidiki ziraətlər pixip yetildi, dedi. 16 Bulut üstidə Olturoşuqi oroşiqini yər yüzigə saldi wə yər yüzidiki ziraətlər oruldi. 17 Ərxətə boləşan İbadəthanidin yənə bir pərixətə qıqti. Uningmu ötkür bir oroşiqi bar idi. 18 Arқidinla, otni baxқuridioşan yənə bir pərixətə qurbangahđin qıqıp, ötkür oroşaq tutқан pərixetigə yuқiri awaz bilən: — Ötkür oroşiqingni selip, yər yüzidiki üzüm telining sapaklırini yioşiwal, qünki üzümliri pixip yetildi, — dedi. 19 Buning bilən pərixətə oroşiqini yər yüzigə saldi wə yərdiki üzüm telining mewilirini yioşip, Hudaning kəhrining qoşg xarab kəlqikigə taxlıdi. 20 Xəhərning sirtidiki xarab kəlqikidiki üzümlər dəssilip, xərbətliri qan bolup, atning tizginigə qıkidioşan egizliktə üq yüz qaqirim yiraklıqқа akti.

15 Asmanda zor həm karamətlik yənə bir alamətni, yəni ahirki yəttə balayi'apətni tutup turoşan yəttə pərixətini kərdüm (ahirki balayi'apət deyilixtikə səwəb, Hudaning oşəziپی bular bilən ahirlixidu). 2 Mən yənə ot arilax əynək dengizidək bir kərününxi həm əynək dengizning üstidə turoşan, diwə wə uning but-həykili wə namining rəқimi üstidin oşəlib kəlgənlərni kərdüm. Ularınq kollirida Huda bərgən qiltarlar bolup, 3 ular Hudaning kul-hizmətkari boləşan Musaning küyini həm Қozining küyini eytixatti: — «Uluş wə karamət Sening қiloşanliring, I Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda, Yolliring adil wə həқtur, I pütkül əlləning Padixah! 4 I Pərwərdigar, kim Səndin қorkmaydioşan, Namingni uluşlimaydioşan bolalisun? Qünki birdinbir muқəddəs Əzüngdursən; Barlıq əllər aldingoşa kelidu, Sanga səjdə қilidu; Qünki həққaniy қiloşanliring axkarə boldi». 5 Bu ixlardin keyin, mən kərdümki, mana ərxtikə İbadəthana, yəni həқüm-guwaһlıq qediri eqildi! 6 Yəttə balayi'apətni əz ilkidə tutқан yəttə pərixətə pakiz, parkirap turidioşan libas kiygən, kəksigə altun kəmər başlıoşan həlda İbadəthanidin qıqti. 7 Tət həyat məhluқning biri yəttə pərixetigə əbədil'əbəd yaxaydioşan Hudaning kəhrini bilən toloşan yəttə altun qinini bərdi. (aiōn g165) 8 İbadəthana Hudaning xan-xəriپی wə қudritidin tütүн bilən liқ toldi. Yəttə

pərixetining yəttə balayi'apiti ayaşlaxmioşuqə, həқkim İbadəthanioşa kirəlmidi.

16 Xuningdin keyin, İbadəthanidin kətürülgən yuқiri bir awazning yəttə pərixetigə: «Beringlar, Hudaning kəhrini toloşan yəttə qinini yər yüzigə təkünglar!» degənlikini anglidim. 2 Birinқisi berip qenidikini yər-zeminoşa təkti. Buning bilən diwining tamoşisi besiloşan wə uning but-həykiligə qoқunəşanlarda birhil yirginqlik həm azablık qaqə-jaharət pəyda boldi. 3 İkkinқisi qinidikini dengizoşa təkti; dengiz süyi əlükning qenioşa ohxax қanoşa aylandi wə iqidiki pütүн janlıklar əldi. 4 Üqinқisi qinidikini dərya wə bulaklarınq sulirioşa təkti; ularning süyimu қanoşa aylandi. 5 Andin mən sularning pərixetisining mundaq degənlikini anglidim: — «Muxundaq həқümlərni qıqirixingda adil boləşansən, I hazır bar Boləşuqi, bar boləşan Muқəddəs Boləşuqi! 6 Muxu adəmlər muқəddəs bəndilər wə pəyoşəmbərləning qenini təkənlili wəјidin, Sən ularoşa iқkili қan bərding. Ular xuningoşa layiқtur». 7 Andin qurbangahning jawabən: — «Xundaq, i Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda, Həқümliring həқ wə adildir» — degənlikini anglidim. 8 Tətinқisi qinidikini қuyaxning üstigə təkti; buning bilən қuyaxқа insanlarni ot bilən ertigili қudrət berildi. 9 Xuning bilən insanlar dəhxətlik қizikta ertəldi; biraқ ular həq towa қilmidi wə bu balayi'apətləning İgisi boləşan Hudani uluşlaxning ornioşa Uning namini қarəşaxti. 10 Bəxinқisi qinidikini diwining təhtigə təkti; diwining padixahlıқini қarangəşuluk basti, kixilər azabtin tillirini qıxləxti 11 wə aşriқ-azabi wə qaqə-jarahətlirining dəstidin ərxtikə Hudani kupurluk қilip қarəşixip, қilmixlirioşa həq towa қilixmidi. 12 Altinқisi qinidikini uluş Əfrat dəryasioşa təkti; xu həman күnqıqıxtin kelidioşan padixahlarınq yolini hazırılaxқа dəryaning süyi қuridi. 13 Andin mən əjdihəning, diwining wə sahta pəyoşəmbərninq eoşizliridin қıққан paқioşa ohxaydioşan üq napak roһni kərdüm. 14 Bular məјizilik alamətlərni kərsitidioşan jinlarning roһliri bolup, pütkül yər yüzidiki padixahlarıni Həmmigə Qadir Hudaning dəhxətlik күnidiki jənggə jəm қilixқа ularning yenioşa qıqıp ketiwatatti 15 («mana, Mən oşridək kelimən! Yalingaq mangmaslık, nomusi kərünməslili üqün, kiyimlirini qing saқlap, səgək turoşanlar bəhtliқtur!»). 16 Əmdi [napak roһlar] [padixahlarıni] İbraniyqə «Hərmageddon» deyilidioşan yərgə jəm

kildi. **17** Yəttinqisi qinidikini hawaşağa təkdi; ərxniki ibadəthanidin, təhtin yukiri bir awaz kətürülüp: «Ix tamam boldi!» deyildi. **18** Xuan qaqmaqlar qekildi, türlük awazlar wə güldürmamilar anglandi wə dəhxətlik bir yər təwrəx yüz bərdi; insanlar yər yüzidə apiridə boləqandin beri bunqilik dəhxətlik yər təwrəx heq bolup baqmioqanidi. **19** Katta xəhər üçkə belündi; hərəkaysi əllərdiki xəhərlərmu oqulitildi. Xuning bilən katta xəhər Babil Hudaning yadiəqa keqip uning əxəddiy kəhrlik xarabi bilən toləqan kədəh uningəja berildi. **20** Barlik arallar özini qaqurup oqayib boldi, taqlarmu yok boldi; **21** Insanlarning üstigə hər bir danisi bir talant eoqirliqta kelidioqan möldür asmandin yaqdi. Möldür apiti xundak dəhxətlik boldiki, adəmlər apətning dəstidin Hudani kupurluk kilip qarəxti.

17 Yəttə qinisi bar yəttə pərixting biri kelip, manga səzləp: — Bu yərgə kəl, nuroqun sular üstidə olturoqan qong pərixə ayalning tartidioqan jazasini sanga kərsitip koyay. **2** Yər yüzidiki padixahlar uning bilən buzukluk etküzdü, yər yüzidikilər uning buzukluqining xarabidin məst boluxti, — dedi. **3** Xuning bilən u pərixətə meni Rohning ilkidiki hələttə bir qəlgə elip bardi. U yərdə yəttə baxlik, on münggüzlük, pütün əzayini kupurluk namliri kaplioqan bir tok kızil diwining üstidə olturoqan bir ayalni kərdüm. **4** Ayal səsün wə tok kızil kiyim kiygən bolup, altun, kimmətlik yakut wə mərwayitlar bilən pərdazlanoqanidi. Kolidə yirginqlik nomussizliklar wə ez buzukluqining nijasətliri bilən toləqan bir altun kədəh bar idi. **5** Pexanisiğə bir sir — «Katta Babil, pərixətilərnin wə dunyadiki pütkül yirginqlik nomussizliklarning anisi» degən nam pütüklük idi. **6** Mən ayalning muqəddəs bəndilərnin kəni wə əysəşə guwahlik bərgüqilərnin kəni bilən məst boləqanlikini kərdüm. Uni kərip tolimu təəjjüp kilip intayin həyran qaldim. **7** Pərixətə manga mundaq dedi: — «Nemiğə həyran qalding? Ayalning wə uni kətürüp turoqan yəttə baxlik, on münggüzlük diwining sirini sanga eytip bəşəy. **8** Sən kərgən diwə bir zamanlarda bar idi, hazır yok; uzun etməy tegi yok hangdin qikip, həlakətə qarap mangidu. Yər yüzidə turuwatqanlar — dunya apiridə boləqandin buyan isimliri həyatlik dəptirigə pütülmigən kixilər diwini kərip intayin həyran qalidu. Qünki u bir zamanlarda bar idi, hazır yok, ləkin yənə pəyda bolidu. (Abyssos g12) **9** Mana buni qüxinixkə lazim boləqan həkmət: — yəttə bax bolsa u ayal olturoqan yəttə taşqa, xundakla yəttə

padixahqa wəkillik kilidu. **10** Bularning bəxi yikiloqan, birsi bar, yənə biri tehi kəlmidi. U kəlgəndə pəqət azla wakit turalaydu. **11** Burun bar boləqan, əm di hazır yok boləqan diwining əzi səkkizinqi padixahdur, xundakla u həm yəttisidin biri bolup həlakətə qarap mangidu. **12** Sən kərgən on münggüz on padixahdur. Ularning padixahlikliri tehi yok, əm di ularəqa diwə bilən billə bir saatlik padixahlik həqükü berilidu. **13** Bu padixahlar bir oy, bir niyəttə bolup öz kudriti wə həqükülirini diwigə berixidu. **14** Diwə wə padixahlar birlixip Kəziəqa qarxi jəng kilidu. Kəza ularning üstidin əqalib kelidu, qünki U rəblərnin Rəbbi, padixahlarning Padixahidur. Uning bilən birgə turoqanlar bolsa qaqiriləqan, tallanoqan wə Uningəja sadik boləqanlardur». **15** Pərixətə manga yənə: — Pərixə ayal üstidə olturoqan, sən kərgən sular bolsa millətlər, əzərə toplaxqan nuroqun kixilər, əllər wə hər hil tillarda səzlixidioqan kixilərdur. **16** Sən kərgən on münggüz wə diwə bu pərixə ayaldin nəprətlinidu, uni talan-taraj kilip yalinqaqlap koyidu, uning gəxini yər, özini otta keydüridu. **17** Qünki Huda Əz səz-kalamliri əməlgə axkuqə, axu [on padixahning] kəngligə Əz iradisini ijra kilip, bir qararda tohtixip padixahlik həqükünü diwigə berix niyitini saldi. **18** Sən kərgən ayal yər yüzidiki padixahlar üstidin həkümranlik kilidioqan katta xəhərdur, — dedi.

18 U ixlərdin keyin mən qong həqükükük yənə bir pərixting asmandin qüxüwatqanlikini kərdüm. Yər yüzi uning julalilikidin yorup kətti. **2** Pərixətə yukiri awaz bilən mundaq wərkiridi: — «Oqulidi! Katta xəhər Babil oqulidi! Əm di u jinlarning makani, hər bir napak rohlarning solaxqanisi, Hər bir məkrüh wə yirginqlik kuxlarning solax-qənggisi boldi! **3** Qünki barlik əllər uning zina-buzukluqining səwdalix xarabidin iquxti; Yər yüzidiki barlik padixahlar uning bilən buzukluk etküzüxti, Yər yüzidiki sodigərlər uning əyx-ixritining əlwəqilikidin beyixti». **4** Asmandin yənə bir awazni anglidim: — «I Mening həlkim, uning gunahliroqə xerik bolmasliqinglar üqün, Həm uning bəxiə qüxidioqan balayı'apətlərgə uqrimasliqinglar üqün, uning iqidin qiqinglar! **5** Qünki uning gunahliri pələkkə yətküdək dəwilinip kətkən, Huda uning həqkanıyətsizliklirini esigə aldi. **6** U baxqilarəqa yanduroqinidək uning kiləqinini əzigə yandurunglar; Uning kilmixliroqə muwapik ikki həssə koxlap kayturinglar; U [baxqilarəqa] əbjəx kilip bərgən kədəhtə uningəja ikki həssə koyuk əbjəx kilinglar.

7 U özini qanqilik uluqlıoqan bolsa, Qanqilik ayx-ixratta yaxıoqan bolsa, Uningoqa xunqilik kıynılıx wə dərd beringlar; U kenglidə: «Mən tul əməs, bəlki təhtə olturoqan hanıxmən; Mən dərd-ələmni əsla kərməymən» degini tüpəylidin, 8 Bu wəjidin bir kün iqidila uningoqa qüxıdıoqan balayı'apətlər, Yəni əlüm, dərd-ələm wə aqarqılık kelidu, U ot bilən köydürüldü; Qünki uni soraq kılouqı Pərwədigar Huda kudrətlıktur!». 9 Uning bilən buzukluk kılouqan wə uning bilən ayx-ixratta yaxıoqan yər yüzıdiki padıxahlar uni ertıgən otning is-tütəklirini kərgəndə, uning haliqə qarap yioqa-zar kətürüxıdu. 10 Ular uning tartıwatqan azabıdın kərkup, yıraқта turup dəyduki: — «Way isit, way isit, i katta xəhər! Ah Babil, küqlük xəhər! Qünki bir saat iqidila jazaying bexıoqə qüxtı!» 11 Yər yüzıdiki sodıgərlərmu uning üstıdə yioqa-zar kılıxıdu. Qünki əmdı ularning kemıdiki yük-mallirini, 12 yəni altun-kümüx, kımmətlik yakutlar, ünqə-mərwayıt, nəpis libas rəht, səsün rəht, yipək, tok kızil rənglik gəzmal, hərhil huxbuy turunj yaoaqlar, pil qixi buyumlıri, əng esil yaoaq, tuq, təmür wə mərmərlərdın ıxləngən hilmuııl buyumlar, 13 xuningdək kəwzaqdarqın, tetitkular, huxbuy, murməkki, məstiki, xarab, zəytun meyi, aq un, buoqday, kala, koy, at, hərwa wə insanlarning tənılrı wə janlırı degən mallirini setıwalıdıoqan kixi yoktur. 14 ([I Babil], jening məstanə boləqan esil mewilər səndın kətti, Barlık həxəmətlık wə həywətlik mal-dunyalıring səndın yokaldi. Ular bularnı əmdı hərgiz tapalmaydu!) 15 Bu mallarnı setıp beyioqan sodıgərlər bolsa xəhərning tartıwatqan azabıdın kərkup, yıraқта turup uning üstıdə yioqa-zar kılıxıp deyıxıduki: — 16 «Way isit, way isit, i katta xəhər! Nəpis libas rəhtlərgə, səsün wə tok kızil rənglik gəzmalləroqə orılıp, Altun, kımmətlik yakutlar wə ünqə-mərwayıtlar bilən bezəlgənsən! 17 Bir saat iqidila xunqə katta baylıqlar wəyran boldı!» Barlık kemə hojayınlırı, kemıdiki barlık yoluqılar, kemiqlər wə dengizoqə tayınıp jan bəkıdıoqanlarning həmmısı yıraқта turup, 18 Uni ertıgən otning is-tütəklirini kərup: — Bu katta xəhərgə kaysı xəhər təng kelıslısın? — dəp pəryad kətürüxtı. 19 Ular baxlırioqə topa qeqıp, pəryad kətürüxüp, yioqa-zar kılıxıp: — Way isit, way isit, u katta xəhər! U arkılık, uning dəlıtidın, dengızda kemısı barlar beyioqanıdı! Bir saat iqidila wəyran boldı bu xəhər! — deyıxıdu. 20 — «Uning bexıoqə kəlgənlərdın xadlıninglar, əy ərx, əy muqəddəs bəndılər, rosullar wə

pəyoqəmbərlər! Qünki Huda silərnıng dəwayınglardıki həkümni uning üstıdın qıkarəqan!» 21 Andın, küqlük bir pərixətə tügmən texioqə ohxax yooqan bir taxni kətürüp, dengizoqə taxlap mundak dedi: — «Mana xundak xıddət bilən, Katta xəhər Babil oqulıtilıdu, U kaytıdın kərüməydu! 22 Qıltaqlarning, sazqlarning, Nəyqilər wə sunayqlarning awazi seningdə kaytıdın hərgiz anglanmaydu, Hərhil hünərnı kılıdıoqan hünərwən seningdə kaytıdın hərgiz tepılmaydu, Tügməningmu awazi seningdə kaytıdın hərgiz anglanmaydu, 23 Həttə qıraoqning yorukı seningdə kaytıdın hərgiz yorumaydu, Toy boluwatqan yigit-kızning awazi seningdə kaytıdın hərgiz anglanmaydu; Qünki sening sodıgərlıring yər yüzıdiki ərbablar bolup qıkti, Barlık əllər sening sehir-əpsunlıringoqə aldandı; 24 Pəyoqəmbərlərnıng, muqəddəs bəndılərnıng [tekülgən qanlırı], Xundakla yər yüzıdə barlık kıroqın boləqanlarning qanlırımı uningda tepıldı».

19 Bu ıxlərdın keyın, ərxətə zor bir top adəmlərnıng warkırxalırıdək bir awaznı anglıdı. Ular: — — Həmdusana! Nıjat, xan-xərəp wə kudrət Hudayımizoqə mənsuptur! 2 Qünki Uning həkümılrı hək wə adıldur; U yər yüzını əz buzukluğu bilən buzoqan qoq pərixıning üstıdın həküm qıqırıp, Əz kul-hızmətkarlırınıng kəningıntıqamını uningdın aldı, — deyıxətti. 3 Ular ikkıncı kətim: — «Həmdusana!» deyıxtı. Uningdın qıkkən is-tütəklər əbədı'əbədıqə purkıraydu! (aiōn g165) 4 Yıgırmə tət aqsakal wə tət həyat məhluk yərgə yıqılıp: — «Amin! Həmdusana!» dəp, təhttə olturoqan Hudaqə səjdə kılıxtı. 5 Andın təhttın kətürülgən bir awaz mundak dedi: — «Əy uning barlık kul-hızmətkarlırı, Uningdın kərkıdıoqan kattılar bolsun, təwənlər bolsun, Həmmınglar Hudayımıznı mədhıyılənglar!» 6 Andın zor bir top adəmlərnıng awazıoqə, nuroqun sularning xarkırxıoqə, qəttık güldürməmlarınıng güldürlıxıgə ohxax bir awazning mundak degənılkını anglıdı: — «Həmdusana! Həmmıgə Qadırlər Pərwədigar Hudaymız səltənət kıldı! 7 Xadlınaylı, təntənə kılaylı wə uni mədhıyıləp uluqlaylı! Qünki Qozınıng toy-mərikə küni yetıp kəldı, Kıız özını təyyar kıldı!» 8 Kızoqə kıyix üqün pakız, parkırap turıdıoqan nəpis libas bərıldı (nəpis libas bolsa muqəddəs bəndılərnıng həkkəniy əməllırıdur). 9 Andın, [pərixətə] manganı: — Munu səzlərnı hatırılıwal: — «Qozınıng toy ziyapıtıgə qakırılıoqanlar bəhtlıktur!» — dedi. U manganı yənə:

— Bular Hudaning həqiqiy sözliridir, — dedi. 10 Mən uningorja səjda kıløjili ayiojojja yikıldim. Lekin u: — Hərgiz undak kılma! Məmmu Hudaning sən wə Əysaorja guwahlık bərgüqi kerindaxliring bilən ohxax kül-hizmətkarmən. Hudaojıla ibadət kıl! Qünki wəhıy-bexarətning roh-mahıyiti bolsa Əysa həkkıdə guwahlık berixtur, — dedi. 11 Andin kərdümki, asman eqildi wə mana, bir aq at turatti; üstigə mingüqining bolsa nami «Sadik» wə «Həkkıy» bolup, U həkkaniylik bilən həküm qikırıdu wə jəng kılıdu. 12 Uning kəzliri ot yalkunioja ohxaytti, bexida nuroqun taji bolup, tenidə Əzidin baxka heqkim bilməydojan bir nam pütüklük idi. 13 U uqisioja kanorja miləngən bir ton kiyyənidi, Uning nami «Hudaning Kalami» dəp atilidu. 14 Uning kəynidin əgixip keliwatkan ərxetiki qoxunlar bolsa, aq atlarorja mingən, ap'ak, pak nəpis kanap libas bilən kiydürülgənidi. 15 Uning aozızidin etkür bir kiliq qikıp turatti; U buning bilən barlık əlləni urıdu; U ularni təmür kaltək bilən padiqidək bakıdu; U Həmmigə Qadir Hudaning dəhxətlik oəzipining «xarab kəljiki»ning qəyligüqisidur. 16 Uning toni wə yotisi üstigə «Padixahlarning Padixahi wə rəbləning Rəbbi» degən nam yezilojanidi. 17 Andin mən kuyaxning iqidə turojan bir pərixтини kərdüm. U asmanın otturısida uquwatkan barlık kuxlarorja yukiri awaz bilən: —Kelinglar, Hudaning katta ziyapitigə yiojilinglar! 18 Padixahlarning, sərdarlarning wə palwanlarning, atlarning wə ularorja mingənləning, xundakla barlık ət igilirining, kullarning həm hərləning, kattılarning həm təwənləning gəxlirini yənglar! — dedi. 19 Xuning bilən mən diwə, yər yuzidiki padixahlar wə ularning qoxunlirining atka Mingüqi həm Uning qoxuni bilən jəng kılıx üqün toplanojanlikini kərdüm. 20 Əmdi diwə wə uningorja wakaliten məjizilik alamətləni kərsətkən sahta pəyoəmbərnəning hər ikkisi tutuwelindi (sahta pəyoəmbər xu alamətlər bilən diwining tamojisini qəbul kıləjan həmdə uning but-həykiligə qəkunəjanlarni azdurup yürgənidi). Ular ikkisi günggürt yenıwatkan ot kəligə tirik taxlandi. (Limnə Pyr g3041 g4442) 21 Kəlojini bolsa atka Mingüqining aozızidin qikқан kiliq bilən kırildi. Barlık pütün uqar-kanatlar bularning gəxi bilən yəp toyundi.

20 Uningdin keyin, kəlida tegi yok hangning aqkuqi wə yoojan zənjir tutқан bir pərixtinəng asmandin qüxüwatқанlikini kərdüm. (Abyssos g12) 2 Pərixte əjdihani, yəni Iblis yaki Xəytan deyilidojan həliki kədimiy yilanni tutup, ming yillik zənjirləp koydi. 3

Uning ming yil toxkuqə əlləni azdurmaslıki üqün, uni tegi yok hangorja taxlap hangning aozızini etip pəqətlıwətti. Bu wakıtlardin keyin, u wakıtnəqə koyup berilixi mukərrər. (Abyssos g12) 4 Andin mən təhtləni wə ularəda olturojanlarni kərdüm. Ularorja həküm kılıx hokuku berilənidı. Mən yənə, Əysaorja bərgən guwahlıki wəjıdin wə Hudaning səz-kalami wəjıdin kallisi elinəjanlarning janlirininimü kərdüm. Ular diwigə wə uning but-həykiligə qəkunmiojan, uning tamojisi pexanisigə wə kəlioja urulmiojanlar idi. Ular tirilip, Məsih bilən birliktə ming yil həküm sürdi 5 (əlgənləning kəlojanliri ming yil toxmiojuqə tirilməydu). Bu dəsləpki tirilix idi. 6 Dəsləpki tirilixtin nesiwə boləjanlar bəhtlik wə mukəddəstur; ikkinqi əlümning bularni ilkiqə elix hokuku yoktur. Ular Hudaning wə Məsihning kahınliri bolıdu wə Uning bilən birliktə ming yil həküm sürıdu. 7 Ming yil toxkanda, Xəytan zındandin boxıtılıp, 8 yər yuzining tət bulungidiki əlləni, yəni Gog wə Magogni azdurux wə ularni jəng kılıxka bir yərgə toplaxka qikıdu. Toplanəjanlarning sani dengiz sahılidiki kumdək sanaksız bolıdu. 9 Ular yər yuzidiki kəng tüzlənglikkə qikıp, mukəddəs bəndiləning bargahını, yəni Huda səyidojan xəhəni muhasirigə alıdu. Lekin asmandin ot yeojıp, ularni yutuwetıdu. 10 Ularni azdurojan İblis bolsa diwə bilən sahta pəyoəmbər kəyüwatқан ot wə günggürt kəligə taxlınıp, u yərdə keqə-kündüz əbədil'əbədgiqə kiynilıdu. (aiön g165, Limnə Pyr g3041 g4442) 11 Uningdin keyin, qong bir aq təht wə uningda Olturojuqini kərdüm. Asman bilən zəmin Uning yuzıdin əzini kaqurup, ular turojan jay hərgiz tepilməydu. 12 Mən yənə katta bolsun, yaki təwən bolsun, əlgənləning həmmisining təhtning aldida turojanlikini kərdüm. Kitablar eqildi; andin yənə bir kitab — «Həyatlik dəptiri» dəp atəlojan kitab eqildi. Əlgənlərgə kitablarda hatiriləngini boyiqə əz əməliyitigə qarap həküm kılındı. 13 Dengiz ezidə əlgənləni tapxurup bərdi, əlüm wə təhtisaramu əzlıridiki əlgənləni tapxurup berixti. Hərkimning üstigə əz əməliyitigə qarap həküm kılındı. (Hadəs g86) 14 Andin əlüm wə təhtisara ot kəligə taxlandi. Mana ikkinqi əlüm — ot kəlidur. (Hadəs g86, Limnə Pyr g3041 g4442) 15 Kimning isminəng «Həyatlik dəptiri»də yezilmiojanlikı baykalsa, ot kəligə taxlandi. (Limnə Pyr g3041 g4442)

21 Andin, yəngi asman wə yəngi zəminni kərdüm; qünki burunqi asman wə zəmin etüp kətkənidi,

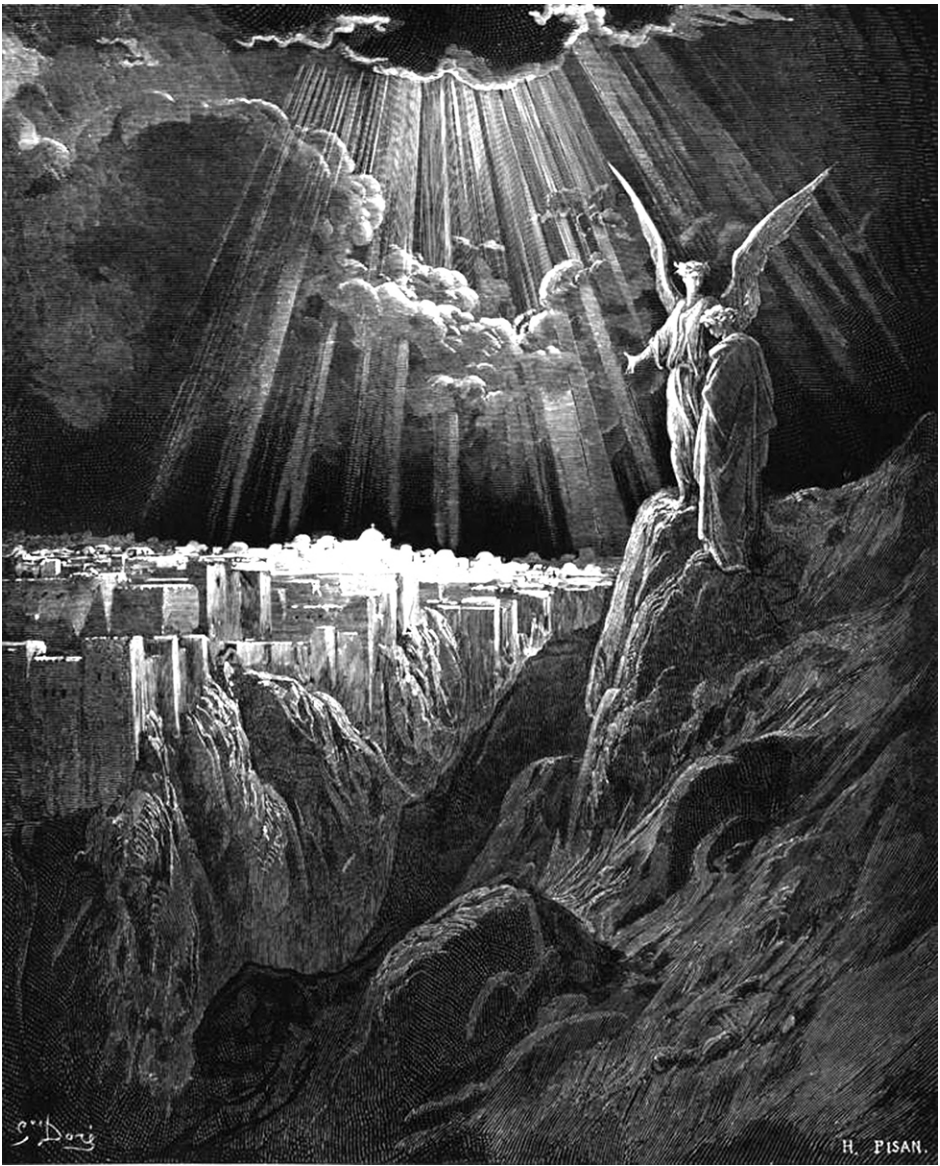
dengizmu mawjut bolmidi. **2** Mukəddəs xəhərning, yəni Hudadin qiqқан, huddi öz yigitigə toy pərdazirini qilip hazirlanoqan qizdak yengi Yerusalemlning ərxтин qixüwatқанliқni kərdüm. **3** Ərxтин yuқiri kətürülgən bir awazning mundak degənlikini anglidim: «Mana, Hudaning makani insanlarning arisididir; U ular bilən billə makanlixip turidu, ular Uning həlki bolidu. Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu. **4** U ularning kəzliRIDIKI hər tamqə yaxni sürtidu; əmdi elüm əsla bolmaydu, nə matəm, nə yioqə-zar, nə qayoqə-ələm bolmaydu, qünki burunқi ixlar etüp kətti». **5** Təhtə Olturoquqı: — Mana, həmmini yengi qilimən! — dedi. U manga yənə: Bularni hatiriliwall! Qünki bu səzlər həqikiy wə ixənqliktur, — dedi. **6** U yənə manga mundak dedi: — «Ix tamam boldi! Mən «Alfa» wə «Omega»durmən, Mukəddimə wə Hatimə Əzimdurmən. Ussioqan hərkingə hayatliқ süyining bulikidin həqsiz berimən. **7** Ojəlibə qiloquqı hərkim bularoqə mirashorluқ qilidu; Mən uning Hudasi bolimən, umu Mening oqlum bolidu. **8** Ləkin kərkunqaklar, etiqadsizlar, yirginqliklər, katillar, buzukluқ qiloquqilar, şəhərgərlər, butpərəslər wə bərlіk yaloqanqilaroqə bolsa, ularning qismiti ot bilən günggürt yenip turuwatқан kəldur — bu bolsa ikkinqi əlümdur». (Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Ahirki yəttə balayi'apət bilən toloqan yəttə qinini tutқан yəttə pərixtidin biri kelip, manga səzlər: — Kəl! Sanga Qozining joris bolidioqan qizni kərsitip koyay, — dedi. **10** Andin u meni Rohning ilkidə boləqan həlda yooqan wə egiz bir taqқа elip koydi. U yərdin manga Hudadin qiqқан mukəddəs xəhər Yerusalemlning ərxтин qixüwatқанliқini kərsətti. **11** Uningda Hudaning xan-xəripi bar idi, uning julasi intayin qimmətlik gəhərnin, yexil yaқuttak yaltirioqan hrustalning julasioqə ohxaytti. **12** Uning qong həm egiz sepili bar idi; sepilning on ikki dərwasisi bolup, dərwasilarda on ikki pərixtxə turatti. Hər bir dərwasining üstigə Israillarning on ikki kəbilisidin birining ismi yeziloqanidi. **13** Məxriқ təripidə üq dərwasə, ximal təripidə üq dərwasə, jənub təripidə üq dərwasə wə məoqrip təripidə üq dərwasə bar idi. **14** Xəhərning sepilining on ikki ul texi bolup, ularning üstigə on ikki isim, yəni Qozining rosulining ismliri pütüklüktur. **15** Manga səz qiloqan pərixтинing qolida xəhərni, uning dərwasiliri wə uning sepilini əlqəydioqan altun qomux əlqigüq hasa bar idi. **16** Xəhər tət qasa bolup, uzunluқi bilən kəngliki ohxax

idi. Pərixtxə xəhərni hasa bilən əlqidi — on ikki ming stadiyon kəldi (uzunluқi, kəngliki wə egizliki təngdur). **17** U sepilnimu əlqidi. Sepilning [kelinliқi] insanlarning əlqəm birliki boyiqə, yəni xu pərixтинing əlqimi boyiqə bir yüz kirіk tət jəynək kəldi. **18** Sepilning kuruluxi bolsa yexil yaқuttin, xəhər əynəktək süzük sap altundin bina qilinoqanidi. **19** Xəhər sepilining ulliri hərhil qimmətlik yaқutlar bilən bezəlgənidi. Birinqi ul tax yexil yaқut, ikkinqisi kək yaқut, üqinqisi həqik, tətinqisi zumrət, **20** bəxinqisi qizil həqik, altinqisi qizil qaxtax, yəttinqisi serik kwarts, səkkizinqisi sus yexil yaқut, tokkuzinqisi topaz, oninqisi yexil kwarts, on birinqisi səsün yaқut wə on ikkinqisi piroza idi. **21** On ikki dərwasə on ikki mərwayit idi, demək dərwasilarning hər biri birdin mərwayittin yasaləqanidi. Xəhərning oqol yoli əynəktək süzük sap altundin idi. **22** Xəhərdə həqқkandak ibadəthana kərmidim, qünki Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda wə Qoza uning ibadəthanisidir. **23** Xəhərning yorutuluxi üqün kuyaxқа yaki ayoqə mohtaj əməs, qünki Hudaning xan-xəripi uni yorutқанidi, uning qirioqi bolsa Qozidur. **24** Əllər xəhərdiki yorukluқta yüridu; yər yüzidiki padixahlar xanuxəwkitini uning iqigə elip kelidu. **25** Uning dərwasiliri kündüzdə hərgiz taқalmaydu (əməliyəttə u yərdə keqə zadi bolmaydu). **26** Hərқaysi əllərnin xanuxəwkiti wə hərmət-izziti uning iqigə elip kelinidu. **27** Hərқandak həram nərsə wə hərқandak yirginliқ ixlarni qiloquqı yaki yaloqanqilik qiloquqı uningə kirəlməydu; pəқət nami Qozining hayatliқ dəptiridə yeziloqanlarla kirələydu.

22 Andin [pərixtxə] manga hrustaldək parkirəq hayatliқ süyi əkiwatқан dəryani kərsətti. Dərya Hudaning wə Qozining təhtidin qiqқан bolup, **2** xəhərning oqol yolining otturisida əkiwatқанidi. Dəryaning bu təripidə wə u təripidimu on ikki hil mēwə beridioqan, hər ayda mēwiləydioqan hayatliқ dərihi bar idi; dərəhning yopurmaqliri əllərnin xipasi üqün idi. **3** Lənət degən əmdi bolmaydu; Hudaning wə Qozining təhti xəhərning iqidə bolup, Uning qul-hizmətkariliri Uning hizmət-ibaditidə bolidu. **4** Ular Uning jamalini kəridu; Uning nami ularning pexanilirigə pütüklük bolidu. **5** U yərdə əsla keqə bolmaydu, nə qiraq nuriqə, nə kuyax nuriqə mohtaj bolmaydu. Qünki Pərwərdigar Huda ularning üstidə yoridu, ular əbədil'əbədigiqə həküm süridu. (aiōn g165) **6** Pərixtxə manga: — Bu səzlər həqikiy wə ixənqliktur; pəyoqəmbərlərnin roqlirining Rəb Hudasi yeqin kəlgüsida yüz bərix

mukərrər boləjan ixlarni Əz kəl-hizmətkarlıriəja kərsitix üqün, pərixtisini əwətti, — dedi. 7 («Mana, pat yekinda kelimən! Bu kitabniki bexarətning səzlrini tutquqi kixi bəhtliktur!») 8 Bularni angliəjuqi wə kərgüqi mən Yuhənnamən. Bu ixlarni angliəjinimda wə kərginimda, bularni manganə kərsətkən pərixtiyə səjdə kiləjili ayiəji aldiəja yikildim. 9 Lekin u manganə — Hərgiz undak qilma! Mənmü Hudaning sən wə kəringəxliring boləjan pəyöəmbərlər bilən ohxax kəl-hizmətkarimən. Hudaəjila ibadət kill! — dedi. 10 U manganə yənə: — Bu kitabniki bexarətning səzlrini pəqətlimə; qünki bularning waqti yekən kəldi. 11 Kəbihlik kiləjuqi kixi kəbihlikni kiliwərsun; pəskəx kixi bolsa pəskəxliktə turiwərsun; həkkaniy kixi bolsa həkkaniylikini yürgüzüwərsun; pak-mukəddəs kixi bolsa pak-mukəddəsliktə turiwərsun, — dedi. 12 «Mana, pat yekinda kelimən! Hərkimning əməliyitigə qarap beridiəjinimni Əzüm bilən billə elip kelimən. 13 Mən «Alfa» wə «Omega», Birinqi wə Ahirki, Mukəddimə wə Hatimə Əzümdurmən». 14 Həyatlik dərühining mewisidin nesip bolux wə dərweziliridin xəhərgə kirixkə muyəssər bolux üqün tonlirini yuəjanlar bəhtliktur! 15 Xəhərnin sirtidikilər — itlar, sehürgərlər, buzukluk kiləjuqilar, katillar, butpərəslər, yaləjanqilikka huxtar boləjanlar wə əməl kiləjuqilardur. 16 «Mənki Əysa jamaətlərnə dəp silərgə bu ixlarning guwahlikini yətküzüx üqün pərixtamni əwəttim. Dawutning Yiltizi həm Nəsli, Parlak Tang Yultuzidurmən!» 17 Roh wə toyi bolidiəjan kiz: «Kəl!» dəydu. Angliəjuqi: «Kəl!» desun. Ussiəjuqi hərkim kəlsun, haləjan hərkim həyatlik süyidin həkəsiz iqsun. 18 Mənki bu kitabniki bexarətning səzlrini angliəjanlarəja guwahlik berip agahlandurimənki: kimdikim bu səzlərgə birnemini kəxsə, Huda uningəja bu kitabta yeziləjan balayı'apətlərnə kəxidu. 19 Kimdikim bu bexarətnik kitabning səzlrinin birər səzni elip taxlisa, Hudamu uningdin bu kitabta yeziləjan həyatlik dərühidin wə mukəddəs xəhərdin bolidiəjan nesiwisini elip taxlaydu. 20 — Mana, bularəja agah-guwah Bərgüqi bolsa mundak dəydu: — «Xundak, pat yekinda kelimən!» — «Amin! Kəl, ya Rəb Əysa!» 21 Rəb Əysa Məsihning mehir-xəpkiti barlik mukəddəs bəndilər bilən billə boləjay, amin!

*Muqaddas xəhərnin, yəni Hudadin qıqqan, huddi öz yigitigə toy pərdazlirini qilip
hazirlanoqan kızdək yeni Yerusalemning ərxin qüxüwatkanlıqni kərdüm. Ərxin yuqiri
kətürülgən bir awazning mundaq degənlikini anglidim: «Mana, Hudaning makani
insanlarning arisididur; U ular bilən billə makanlixip turidu, ular Uning həlqi bolidu.*

Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu.»

Wəhij 21:2-3

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Uyghur---Uyghur-Bible-Pinyin/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abysso

Luka 8:31
Rimliklaroqa 10:7
Wəhiy 9:1
Wəhiy 9:2
Wəhiy 9:11
Wəhiy 11:7
Wəhiy 17:8
Wəhiy 20:1
Wəhiy 20:3

aidios

Rimliklaroqa 1:20
Yəhuda 1:6

aiōn

Matta 12:32
Matta 13:22
Matta 13:39
Matta 13:40
Matta 13:49
Matta 21:19
Matta 24:3
Matta 28:20
Markus 3:29
Markus 4:19
Markus 10:30
Markus 11:14
Luka 1:33
Luka 1:55
Luka 1:70
Luka 16:8
Luka 18:30
Luka 20:34
Luka 20:35
Yuhanna 4:14
Yuhanna 6:51
Yuhanna 6:58
Yuhanna 8:35
Yuhanna 8:51
Yuhanna 8:52
Yuhanna 9:32
Yuhanna 10:28
Yuhanna 11:26
Yuhanna 12:34
Yuhanna 13:8
Yuhanna 14:16

Rosullarning paaliyətliiri 3:21
Rosullarning paaliyətliiri 15:18
Rimliklaroqa 1:25
Rimliklaroqa 9:5
Rimliklaroqa 11:36
Rimliklaroqa 12:2
Rimliklaroqa 16:27
Korintliklaroqa 1 1:20
Korintliklaroqa 1 2:6
Korintliklaroqa 1 2:7
Korintliklaroqa 1 2:8
Korintliklaroqa 1 3:18
Korintliklaroqa 1 8:13
Korintliklaroqa 1 10:11
Korintliklaroqa 2 4:4
Korintliklaroqa 2 9:9
Korintliklaroqa 2 11:31
Galatiyaliklaroqa 1:4
Galatiyaliklaroqa 1:5
Əfəsusluklaroqa 1:21
Əfəsusluklaroqa 2:2
Əfəsusluklaroqa 2:7
Əfəsusluklaroqa 3:9
Əfəsusluklaroqa 3:11
Əfəsusluklaroqa 3:21
Əfəsusluklaroqa 6:12
Filippiliklaroqa 4:20
Kolossiliklərgə 1:26
Timotiyoja 1 1:17
Timotiyoja 1 6:17
Timotiyoja 2 4:10
Timotiyoja 2 4:18
Tituska 2:12
İbraniylaroqa 1:2
İbraniylaroqa 1:8
İbraniylaroqa 5:6
İbraniylaroqa 6:5
İbraniylaroqa 6:20
İbraniylaroqa 7:17
İbraniylaroqa 7:21
İbraniylaroqa 7:24
İbraniylaroqa 7:28
İbraniylaroqa 9:26
İbraniylaroqa 11:3
İbraniylaroqa 13:8
İbraniylaroqa 13:21
Petrus 1 1:23

Petrus 1 1:25
Petrus 1 4:11
Petrus 1 5:11
Petrus 2 3:18
Yuhanna 1 2:17
Yuhanna 2 1:2
Yəhuda 1:13
Yəhuda 1:25
Wəhiy 1:6
Wəhiy 1:18
Wəhiy 4:9
Wəhiy 4:10
Wəhiy 5:13
Wəhiy 7:12
Wəhiy 10:6
Wəhiy 11:15
Wəhiy 14:11
Wəhiy 15:7
Wəhiy 19:3
Wəhiy 20:10
Wəhiy 22:5

aiōnios

Matta 18:8
Matta 19:16
Matta 19:29
Matta 25:41
Matta 25:46
Markus 3:29
Markus 10:17
Markus 10:30
Luka 10:25
Luka 16:9
Luka 18:18
Luka 18:30
Yuhanna 3:15
Yuhanna 3:16
Yuhanna 3:36
Yuhanna 4:14
Yuhanna 4:36
Yuhanna 5:24
Yuhanna 5:39
Yuhanna 6:27
Yuhanna 6:40
Yuhanna 6:47
Yuhanna 6:54
Yuhanna 6:68

Yuhanna 10:28
Yuhanna 12:25
Yuhanna 12:50
Yuhanna 17:2
Yuhanna 17:3
Rosullarning paaliyatliri 13:46
Rosullarning paaliyatliri 13:48
Rimliklaroqa 2:7
Rimliklaroqa 5:21
Rimliklaroqa 6:22
Rimliklaroqa 6:23
Rimliklaroqa 16:25
Rimliklaroqa 16:26
Korintliklaroqa 2 4:17
Korintliklaroqa 2 4:18
Korintliklaroqa 2 5:1
Galatyaliklaroqa 6:8
Tesalonikaliklaroqa 2 1:9
Tesalonikaliklaroqa 2 2:16
Timotiyoga 1 1:16
Timotiyoga 1 6:12
Timotiyoga 1 6:16
Timotiyoga 2 1:9
Timotiyoga 2 2:10
Tituska 1:2
Tituska 3:7
Filemonoga 1:15
Ibraniylaroga 5:9
Ibraniylaroga 6:2
Ibraniylaroga 9:12
Ibraniylaroga 9:14
Ibraniylaroga 9:15
Ibraniylaroga 13:20
Petrus 1 5:10
Petrus 2 1:11
Yuhanna 1 1:2
Yuhanna 1 2:25
Yuhanna 1 3:15
Yuhanna 1 5:11
Yuhanna 1 5:13
Yuhanna 1 5:20
Yehuda 1:7
Yehuda 1:21
Wahiy 14:6

eleēsē

Rimliklaroqa 11:32

Geenna

Matta 5:22
Matta 5:29
Matta 5:30
Matta 10:28
Matta 18:9
Matta 23:15
Matta 23:33
Markus 9:43

Markus 9:45
Markus 9:47
Luqa 12:5
Yaqup 3:6

Hadēs

Matta 11:23
Matta 16:18
Luqa 10:15
Luqa 16:23
Rosullarning paaliyatliri 2:27
Rosullarning paaliyatliri 2:31
Korintliklaroga 1 15:55
Wahiy 1:18
Wahiy 6:8
Wahiy 20:13
Wahiy 20:14

Limnē Pyr

Wahiy 19:20
Wahiy 20:10
Wahiy 20:14
Wahiy 20:15
Wahiy 21:8

Sheol

Yaritulix 37:35
Yaritulix 42:38
Yaritulix 44:29
Yaritulix 44:31
Qel-bayawandiki səpər 16:30
Qel-bayawandiki səpər 16:33
Qanun xərhi 32:22
Samu'il 1 2:6
Samu'il 2 22:6
Padixahlar 1 2:6
Padixahlar 1 2:9
Ayup 7:9
Ayup 11:8
Ayup 14:13
Ayup 17:13
Ayup 17:16
Ayup 21:13
Ayup 24:19
Ayup 26:6
Zəbur 6:5
Zəbur 9:17
Zəbur 16:10
Zəbur 18:5
Zəbur 30:3
Zəbur 31:17
Zəbur 49:14
Zəbur 49:15
Zəbur 55:15
Zəbur 86:13
Zəbur 88:3
Zəbur 89:48

Zəbur 116:3
Zəbur 139:8
Zəbur 141:7
Pənd-nəsihətlər 1:12
Pənd-nəsihətlər 5:5
Pənd-nəsihətlər 7:27
Pənd-nəsihətlər 9:18
Pənd-nəsihətlər 15:11
Pənd-nəsihətlər 15:24
Pənd-nəsihətlər 23:14
Pənd-nəsihətlər 27:20
Pənd-nəsihətlər 30:16
Həkmət toplıoquci 9:10
Küylərnin küyi 8:6
Yəxaya 5:14
Yəxaya 7:11
Yəxaya 14:9
Yəxaya 14:11
Yəxaya 14:15
Yəxaya 28:15
Yəxaya 28:18
Yəxaya 38:10
Yəxaya 38:18
Yəxaya 57:9
Əzakiyal 31:15
Əzakiyal 31:16
Əzakiyal 31:17
Əzakiyal 32:21
Əzakiyal 32:27
Hoxiya 13:14
Amos 9:2
Yunus 2:2
Həbakkuk 2:5

Tartaroō

Petrus 2 2:4

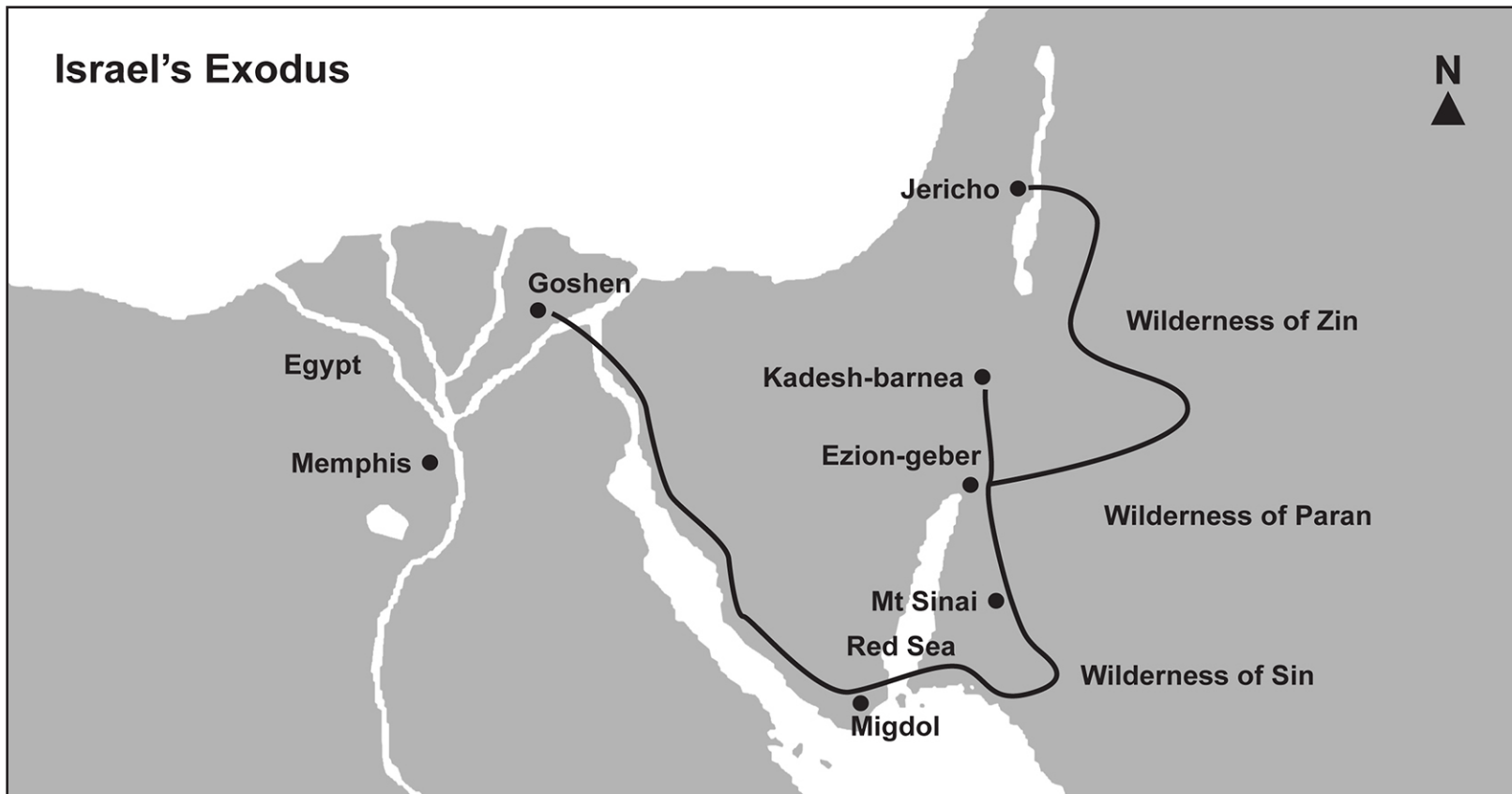
Questioned

Petrus 2 2:17

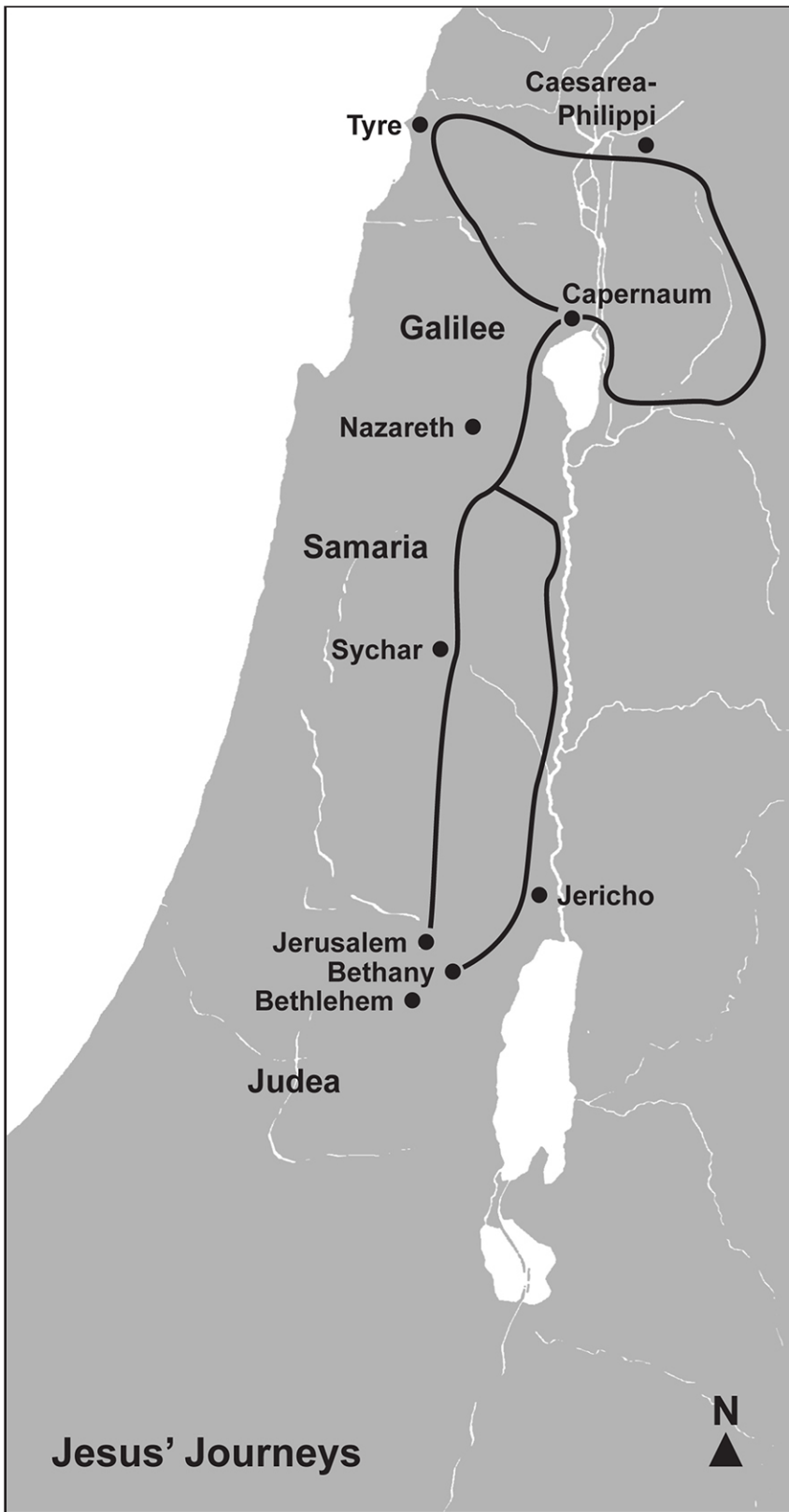

Etikadi bololaqqa, Huda Ibrahımni uningoja miras süpitidə bərməkqi bolıan zeminoja berixqa qaqıroqanda, u itaət kıldı; u kəyergə barıdıolanlıkını bilməy turup yoloja qıktı. - İbranıylarqı 11:8

Israel's Exodus

Əmma Pirəwn həkni ketixkə qoyıqandin keyin, Filistiyələarning zeminidiki yol yekın bolsimu, Huda ularni xu yol bilən baxlimidi; qünki u: «həlkim jənggə uqrap qalsa, qorqup puxayman qilip, Misiroqa yenip ketixi mumkin» dəp oyliqanidi. - Misirdin qikix 13:17

Jesus' Journeys

Qünki Insan'öçlimu dərwəğə xü yolda kəpçilik mening hizmitində bolsun deməy, bəlkü kəpçilikning hizmitidə bolay wə jənimni pida kütix bədiligə nuroqun adəmlərnü hətükkə qıqıray dəp kəldi. - Markus 10:45

Rosullukça tallar qakirilojan, Hudaning hux həwirini jakarlaşğa ayrip təyinlənən, Məsih Əysaning quli bololan mənki Pawlustin salam! - Rimlikləroşa 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us						
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin						
Where are we? ▶			When are we? ▼								
			Innocence		Fallen				Glory		
Who are we? ▶			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth		
			God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3
				Son	God's perfect fellowship		John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
				Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers		
			Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people		Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth				God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
				Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise				
				Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				
			Angels	Holy		Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command					
				Imprisoned		2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus				Matthew 25:41 Revelation 20:10	
				Fugitive		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels					
First Beast	1 Peter 5:8, Revelation 12:10			Revelation 20:13 Thalaasa							
False Prophet	Rebelling against Christ Accusing mankind		Revelation 19:20 Lake of Fire								
Satan				Revelation 20:2 Abys	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels						
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all						

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Xuning üqün, berip pütkül əllərnı [əzümgə] muhlis qılıp yetixtürünglar, xundaqla ularnı Ata, Ooqul wə Muqəddəs Rohning namişqa təwə qılıp qemüldürüp, - Matta 28:19